13
7 F
23

DO. DE ROTA
DECISIONES
NOVAE, ANTIQVAE
ET ANTIQVIORES,

EXACTISSIME EX VETVSTISSIMIS MANVSCRIPTIS Exemplaribus emendatæ, & ex his complura inserta, atque omnia ex ordine collocata.

ACCESSERVNT PRAETEREA SVO ORDINE IN FINEM CVIVSLIBET DECISIONIS DO. PETRI REBVFFI, CAMILLI MELLAE, ANTO. MARIAE PAPAZON. GVLIEL. REALIS, ET ALIORVM DOCTISSIMORVM VIRORVM, ADDITIONES.

Editio Postrema, longè castigatior, quàm priores omnes fuerunt.

Adiecta sunt Summaria, Indexq́ue Verborum, Rerum, Sententiarumq́ue insignium, locupletißimus.

COLONIAE AGRIPPINAE,
APVD IOANNEM GYMNICVM,
SVB MONOCEROTE, ANNO
M. D. LXXXI.

REVERENDISSIMO ILLVSTRISSIMOQVE PRINCIPI AC DOMINO, D. IVLIO, EPISCOPO VVIRCEBVRGENSI, ET FRANCIAE ORIENTALIS DVCI, &c. DOMINO SVO CLEMENTISSIMO.

Ogitanti mihi, Princeps Illuſtriſſime, mundi hanc machinam nõ quodam caſu prodijſſe, ſed Deum Opt. Max. cõditorem huius opificij extitiſſe: quòd tot illuſtria tamque inſignia diuinitatis opera, quæ in oculos hominum per rerum creatarum naturâm diſperſa incurrunt, declarant: mitari ſatis nequeo, & verò etiam vehementer doleo, adcò ſtupidos etiamnũ reperiri, qui, parum eſt, opinione apud ſe, etiam publicè oratione, nefas eſſe & indecorum clamitent, eos, quibus dexterior fortuna externarum opum cumulum, & generis ſplendorem addidit, &, vt ille ait,

meliore luto finxit præcordia Titan,

ad politiores literas, atq; ſtudia legum contendere. Nam ſi politica ſocietas, cui conſeruandæ, atq; tuendę, nos deſtinauit Deus, prudentia cõtinetur: an non illos, quibus aliunde ad corporis ſuſtentationẽ ſuppetit, partes animi magis excolere ęquum eſt? A quibus vt quàm maximè ſocietas humani generis pendeat, tamẽ nec ipſe feliciter ſatis animus præfuerit, niſi adſint illa, quę magna ex parte à literis & legislatione petũtur, ordo, conſiliũ, ſapientia. Atq; illi quidẽ, quos dicebam, qui corpus in primis reſpiciũt, prona ſemper ſpectant, neq; multũ à brutis animalibus differunt, tantum abeſt, quid ſit iuſtum, vel iniquum: bonum, an malum: proſit, vel obſit, diſcernete poſſint. Quæ mihi ſanè cauſſa fuiſſe videtur, cur Imperij & legum curam Deus nobilibus & prudentibus committat plerũq;, velitq; leges populo voce Principis potius, quàm vnius paſſim de plebe proponi: vt maieſtas atq; dignitas auctoritatem, contrà, vt auctoritas & dignitas maieſtatem iuuaret, iuſtitiaq; nõ in ſententijs plurium, ſed vna paucorum ſtaret prudentia. Quapropter eorum ego ſtudium nunquã ſatis laudârim, qui ad fortunæ atq; natalium ſplendorem, ingenij quoq; cultum adiungunt, & eas parant ſibi artes, quibus maximo Reipub. bono communioni aliquando generis humani rectè præeſſe poſſint: & cùm iam in alta magiſtratuum faſtigia fuerint euecti, iuſtiſſimè atq; feliciſſimè ad Dei gloriam res gerant. Inter quos certè, Princeps Illuſtriſſime, R.V. Celſit. non poſtremas tenet. Nam vt illa ipſa, quæ dixi à fortuna pendere, quæq; ad neceſſitatem ancillantur tantum, prætercam, ita ætatem tuam inſtituiſti, vt, non dicam iam amplius, fortunæ dotes, quæ locupletiſſimis cum alijs communes eſſe poſſunt, quę fluxæ, quæ vanę fuerunt ſemper, ſed generis tui & antiquam Echterorum nobilitatem præclariſſimis virtutibus, honeſtiſſimisq; non ſolùm humanitatis, verùm legum etiam ſtudijs exornaueris, idoneumq; te feceris, qui ſacram Præſulis infulam & pedum, atque adeò illum nudum Francici principatus gladium in veteri orientali patriæ ſede inter ſacra apud aram maximam oſtenderes, (quò, vt ſcribit Renatus Choppinus Andegauus I.C. lib. 2. de ſacra polit. tit. 1. velut vno ſingulari decore præ alijs Germaniæ Eccleſiaſticis Principibus, VVirceburgenſis gaudet Eccleſia, & in profano ſignaturæ annulo, etiã perantiquo effulget verſiculo,

Herbipolenſis ſola, enſe iudicat ſtola.)

cuius pietatem, conſilia, prudentiam, nõ inferiores modò Principes, ſed ipſi etiam Imperatores noſtri venerarentur, & in Imperij grauiſſimis negotijs feliciſſimam inuenirent. Quæ res nuper maximè claruit, quando Cæſ. Maieſtas pacificando Belgio & Regi ſuo conciliando, negotio arduo atque graui inter ſingulari induſtria, conſilio, prudentia præditos aliquot alios Germaniæ noſtræ principes Illuſtriſſimos, Agrippinam, R.V. Celſit. vti non poſtremæ prudentiæ & æquitatis, euocaret. Atque cùm virtutes iſtæ tuæ per ſe ſint amabiles, amaui eriam te iam inde à pueritia ſtudio virtutis incenſum, & colui maximoperè ante annos plus minus XXI. cùm in primis literarum rudimentis vna nos diſciplina, vna menſa Duiſſeldorpij foueret, & priuata doctiſſimi viri Hermanni Spanſaill pręceptoris cum nobilibus fratribus inſtituereris: quorum alter etiam Sebaſtianus cò poſteà progreſſus eſt, vt cum ſumma laude legum Doctor crearetur: quem ſi præcoci morte (proh dolor) non rapuiſſent fata, iam curarum cum R.V. Celſitu. partem ferret, & non patriæ modò ſuæ, ſed vniuerſæ Germaniæ conſilijs ſuis egregiam nauaret operam. Et quæ R.V. Celſit. erga me gratia atque beneuolentia adhuc

 fuerit,

fuerit, vel inde facilè collegi, cùm pridem Agrippinæ vltrò ad te iuberes vocari, cùm humanissimè alloquereris, cùm gratiã prolixè offerres tuam, cumq; filio etiam vni de meis, si ita res ferret, inter alumnos tuos locum gratiosè deferres: pro quibus nullo vnquam tempore dignas agere gratias possum. Atq; cùm hæc iam increbuerit cõsuetudo, vt de quibus optimè sentimus, qui immeritos beneuolentia afficiunt & humanitate deuinciunt, qui virtutes in se ipsis expetunt, in alijs diligunt atq; ornant, qui literarum atq; literatorum omnium se patronos re ipsa ostendunt: quæ quia R.V.Celsit. partim sequitur, partim adepta iam est, omnes in vno principe admiramur: & voluntatem aliquam gratitudinis atque obseruantiæ erga R.V.Celsit. meæ ostendere conarer, quòd erat in manu munus literarium, & R.V.Celsit. humanitati atque studijs, & sorti meæ conueniens, intereà dum aliquid interim præstantius adornaretur, offerre atq; dedicare in animũ induxi, Volumen doctissimarum & vtilissimarum Auditorum Rotæ Decisionum. Nam quid R.V.Celsit. dignius, quàm Principem in Imperij Rom. & Principatus sui grauissimis negotijs versantem, atq; adeò Ecclesiæ claues vtrasque diligentissimè & assiduè curantem, habere: vbi de libro vno tot insignium veterum atq; recentium I.C. velut plenum quoddam atrium ad consulendum confidentium, non Impp. Adriani, Antonini, & Alexandri, qui plus minus sedecim I.C. & viginti in consilio habebant: sed principem totius orbis Christiani iustitiæ apud Rom. vrbem Senatum cernere, & controuersiarum omnium decisiones atq; consilia audire liceat? Quid à me aliud præstari potest, qui Reip. literariæ operam meam dedicaui, dum totus noctes & dies in eo sum, vt pro mea virili rem literariam iuuem, & optimi aliquot ex officina nostra libri ad res gerendas, & praxim vtiles, Germaniæ nostræ & alijs nationibus quotidiè prodeant. Itaq; cùm iamdudum non prostarent Decisionum Rotæ aliquoties impressarum editiones, & quæ prostabant Taurinæ impressionis exemplaria, præterquàm quod mendis scateant, nimis quoque carè vendantur, non potui committere, quin desiderio studiosorum Iuris & iustitiæ succurrerem: & primus eas in Germania post omnes omnium aliorum editiones quàm diligentissimè & accuratissimè recognitas & correctas nostris typis subijcerem, publicaremq;. Nam quas Roma non ita diu ad me transmissas manuscriptas nouas Decisiones à diuersis Auditorib. Rotę obseruatas his nundinis edere, & R.V.Celsit. dedicare meditabar, vitia multa & lacunæ cõplures fecerunt, vt cuidam I. C. eas ad limam priùs reuocandas & emendandas tradere, quàm typis committerem, & in proximas nundinas Deo volente, vt emaculatiores prodeant, differre, coactus fuerim. Intereà igitur, Princeps Illustrissime, hoc munus nostrum, quidquid est, nouæ editionis, accipe, cuius id R.V.Celsit. nomini totum consecro atque inscribo, tùm vt hisce Decisionibus decus aliquod inde de patrono concilietur. (quia antehac semper sine Epistola Dedicatoria sunt editæ) tùm vt vel hoc publico & satis durabili monimento animi erga R.V.Celsit. mei obseruantiam atque gratitudinem declararem. Humanitas autem R.V.Celsit. & beneuolentia singularis, quæ in animo elucet tuo, & candor ille, quo bonos viros, & rei literariæ, atque ciuili studio operam nauantes complecteris, me adducũt, vt facilè sperem, operam hanc meam qualemcunq; non ingratam vnquàm futuram, & ea gratia atque benignitate hoc studium nostrum accepturum te, qua soles in hoc genere omnia, liceatq; mihi posthac sub tanta R.V.Celsit. auctoritate, maiora & grauiora conari: & in numero eorum de clientulis tuis manere, quos nominis & honoris tui habes studiosissimos. Benè valeat R.V.Celsit. Coloniæ Agrippinæ Calend. Septembris. Anno M. D. LXXXI.

R. V. C.

deditissimus semper famulus,

Ioannes Gymnicus.

TABV-

TABVLA TITVLORVM DECISIONVM, QVAS NOVAS APPELLANT, PER ORDINEM ALPHABETICVM.

TABVLA TITVLORVM
DECISIONVM QVAS ANTIQVAS APPELLANT PER ORDINEM ALPHABETICVM.

TABVLA

TABVLA TITVLORVM DECISIONVM. D. B. DE BISIGNETO, SECVNDVM ORDINEM ALPHABETICVM.

STEPHA.

STEPHANVS BROELMANVS AGRIPPINENSIS SS. LL. LICENTIATVS.

ANtiqua fanorum parens iam purior
Expiatis ROMA cruoribus, queis manus
Toties per insontium cædem martyrum
Imbuerat crudeles, pro tumulis DEVM
Purgata suorum templa, sancto cineri
Cessit: cessit, quidquid collegia Flaminum
De priscis institutis intus habebant Numæ,
Quidquid magistratus, quicquid vrbis sacra,
Et quidquid sibi cesserat armis & toga:
Vnum vt discrepantes tandem per vinculum
Iungerentur gentes, mores, lingua, sacra,
Certoq; patens Orbis imperij fœdere
CHRISTVM vno coleret sub ouili, lege, grege.
Hic princeps sacrorum Antistes, cui datum est
Soli cœlestes in terris claudere fores
Et reserare, dum non vlcera animæ modò,
Sed de fortunis, quidquid vsquàm litium est,
Ad suum deferri tribunal cerneret,
Premi poli curas foro, & hærentium
Cumulo fontem turbari, ducit riuulos,
Iudicij partitur opus, Senatum legit,
Quà latè forensia feruebant prælia,
Doctorum, qui querelis, qui sententijs,
Per sacra secum vacet palatia Curia:
Neque hoc satis, Curiæ decisa regula
Alijs iudicium publicata folijs,
Quantum hoc codice, Lector, habes, ius faciant.
Insigne expositum est dubijs præsidium Reis,
Solatium Actoribus, decus Curiæ
Consulenti: Vbi videas summa parte solij
Sedere ASTRAEAM, & coronam Audientium,
Quà ima, quà prima per subsellia est, graues
Reconditasq; Pontificum per epistolas
Sub iusti trutina tollere controuersias.
Quis iudicijs additus ordo? quantus foro
Splendor? quæ rationum sparsa est hic firmitas?
Quæ studia Patrum? quanta est eruditio?
Quæ cura veri? Quæ Regum, quæ Principum,
Quæ sacerdotum, quæ viduarum & pauperum,
Sacras, profanas: maximasq; & minimas
Tractant caussas iuris & æqui prudentia?
Et nondum benè esse posit IVSTITIAE?
Vbi omnia apta paci & apta prælijs,
Aequatasq; forum partes habet & polum.

IDEM IOAN. GYMNICO SVO.

DOctus ab Elysijs veniens HORBORTIVS antris,
Si, quæ pragmaticis liquerat, aspiciat:
Mendorum oblitus, queis pressus, in oscula curret,
Malit & hanc operam, quam meminisse suam:
Germanus dederat quondam, quæ, GYMNICE, donas,
Crede mihi bis dat, qui reparata dedit.

INDEX

INDEX LOCVPLETISSIMVS OMNIVM RERVM, QVAE IN HIS DOMINORVM DE ROTA DECISIONIBVS CONTINENTVR, ORDINE ALPHABETICO DIGESTVS.

 prius-

appel-

articuli

attesta-

C.

causa

clausu-

pus

conclu-

consue-

D.

delega-

episco-

episco-

F.

G.

gratia

Inhibi-

in

iudex

litis

princi-

procu-

procu-

Q.

R.

reser-

resti-

S.

¶Solutio

spolia-

testium

V.

secun-

FINIS.

DECISIONES DOMINORVM DE ROTA, QVAS NOVAS APPELLANT.

IN nomine Domini Amen. Anno à Natiuitate eiusdem Millesimotrecentesimo septuagesimosexto, die Mercurij XXX. Mensis Ianuarij, Pōtificatus Domini Gregorij Papæ XI. Anno sexto. De mandato, & voluntate, & vnanimi consensu omnium Dominorum meorum Coauditorum sacri Palatij Apostolici pro tunc in Rota sedentium: videlicet, Roberti de Stratonen. legum, Arnoldi Terreni Decretorum, Galhardi de Noua Ecclesia decretorum, Ioannis de Dayrolijs legum, Nicolai de Cremona decretorum, Petri Cambonis decretorum, Aegidij Bellemeræ vtriusque iuris, Berrrandi de Alamo legum, & Ioannis de Amelia legum professorum, sedētium etiam tunc in Rota cum dictis Dominis Auditoribus, & consentiente Reuerendo in CHRISTO Patre, Domino Bertrando Episcopo Pamphilonensi legum Doctore, olim prædicti Palatij causarum, tunc verò contradictarum Audientiæ Domini Nostri Papæ Auditore: Ego Guilelmus Horborr Alemanus, decretorum doctor minimus, & inter dominos meos Auditores minor, conclusiones, seu determinationes aut Decisiones infrà scriptas quorundam dubiorum, in quibus finaliter omnes, vel maior pars dominorum meorum prędictorum, & aliorum posteà superuenientinm remanserunt, ad perpetuam rei memoriam cœpi colligere, & scribere, continuando vsque ad Annum Domini M.CCCLXXXI. ad mensem Maij. Et hoc sub correctione & emendarione omnium dominorum meorum prędictorum, & aliorū superuenientium, & meliùs sentientium.

DE CONSTITVTIONIBVS.

EPITOME.

Constitutio siue statutū Canonicorum, & Capituli potest probari per testes: quia scriptura non est de esse, siue substantia legis, vel constitutionis.

SVMMARIA.

1 *Constitutio & statutum possunt probari per testes.*
2 *Scriptura an sit de essentia legis.*
3 *Antiqua facta meliùs probantur per scripturam, quàm per testes.*
4 *Statutum probatur per testes.*
5 *Instrumenta etiam informiter, & malè extracta, probant, quando originalia sunt penes aduersarium.*

DECISIO I. aliàs 246.

1 a ONSTITVTIO, †[a] siue statutū Canonicorum, siue Capituli, potest probari per testes: quia scriptura non est de esse, siue substantia
b legis, vel cōstitutionis:[b] vt XXV. quæstio. 2. c. institutionis. & de iureiuran. c. 1. in fi. 1. respon. libr. 6. de renuncia. c. 1. eo. lib. Licèt Ioan. And. In mercu. in regula, Nemo potest ad impossibile. pertractando quæst. prædictam, & multas solutiones ponendo. & inter alias Petr. de Bella. pert. dicentis non esse peccatum † dicere, quòd scriptu- 2
ra sit de esse legis. per l. humanum. C. de legib. dicit, dictum Petr. habere multum æquitatis. Et dicit quòd si princeps esset, necessitatem scripturæ imponeret cōstitutionibus inferiorum: ita quòd aliter factæ non valerent, nisi de scripto promulgarentur. Et respondet ad iura primò introducta. tamen aliqui Domini dixerunt, quòd si statutum esset antiquum, & de longissimo tempore, quòd nisi esset redactum in scripturam, difficulter probaretur: nam † huiusmodi antiqua fa- 3
cta meliùs probantur per scripturam, quàm per testes, propter labilem hominum memoriam. prout leg. & no. de proba. c. tertio loco. & c. cùm causam. de fide instru. c. cùm Ioannes. c. cùm P. Ad istam materiam vide Archid. 1. distinct. c. lex scripta.

ADDITIONES.

Constitutio. Adde decis. 5. incip. nota quòd refer a
uationum reuocatio. tit. de probat. in antiq.

Legis vel constitutionis. Adde hoc per Barto. b
in l. de quibus. ff. de legib. per Raynu. in l. con-

suetudinis.C. quæ sit long. consuet. Bald. in c. 1. de constitut. Abb. Sicu. Felyn. Dec. in rubr. de constit. casus autem in quibus scriptura requiritur, enumerentur per gloss. in verb. in scriptis. in c. 1. de censib. lib. 6.

4 Ant. Mar. Papaz. Cum †ista decisione concordat decisio 5. & 6. de probat. in antiq. Et ad materiam faciunt quæ notaui infrà super decis. 27. de rescript. vbi dixi, quòd gratia apostolica non potest probari per testes. & ibi habes multa ad hoc. Felin in Rubr. huius tituli latè examinat hanc difficultatem: & num. 7. dicit esse communem opin. quòd non requiratur scriptura, & deinde refert Salic. dicentem communem esse in contrarium. Decius autem ibidem facit duodecim fundamenta pro ista decisione, & vodecim pro parte contraria, & finaliter concludit secundum Felin. & clariùs etiam exponit dicens, quòd scriptura non est de substantia legis, vel statuti: & sine scriptura vel publicatione probat, si conditor vult. Sed quando non constat de mente conditoris, non potest dici lex, vel statutum, donec fiat scriptura & publicetur. Et potest applicari hic id, quod fuit decisum in causa D. I. Valentina nõ admissionis in militem coram R. P. D. Peregrino Fabio Bononien. Episcopo Vestan. & domino meo præcipuo, vbi non solùm senserũt
5 domini, †stabilimenta religionis Hierosolimit. posse probari per testes: sed ex quo originalia erant penes religionem, contra quam agebatur, dixerunt adhibendam esse fidem copiæ ipsorum stabilimentorum, extractæ per publicum Notarium, facta tamen fide ꝙ fuit facta diligentia pro illis formiter leuandis, iuxta Dd. Bart. in l. publicati. C. de testa. & Decium consil. 36. col. 2. Et de hac materia habes aliquid per Staphi. in 5. parte. & facit dec. Aegi. 37. titu. de appellat. vbi quòd sufficit transumptum, quando originale haberi non potest.

De Rescriptis.

Epitome.

Impetrans exprimere debet certum modum vacationis ex certa persona, & tunc clausula, Seu alio quouis modo, comprehendit omnem modũ ex dicta persona prouenientem, nisi apponatur, Vel ex alterius cuiuscunq; persona. Vel sic, clausula, Quouis modo respicit solùm personam expressam. h. d.

SVMMARIA.

1 *Beneficia multifariàm vacare possunt.*
2 *Clausula, Seu alio quouis modo, an respiciat personam duntaxat expressam.*
3 *Prouisio, & mandatum de prouidendo de certo beneficio vacante æquiparantur.*
4 *Clausula, Seu alio quouis modo, omnes modos vacationis, sed non qualitates modorum, concernit.*
5 *Clausula, Quouis modo, materia & distinctio. 6.*
7 *Clausula, Ex cuiuscunq; persona, effectus.*
8 *Gratia dicitur surreptitia, quando quis falsum expressit, etiam si Papa id concessisset sine tali expressione, si tamen facilius concessit.*
9 *Gratia non dicitur surreptitia propter omissionem, vel falsam expressionem, quando constat Papam voluisse facere gratiam in potiori casu.*
10 *Regressum habens debet docere, quòd tempore sibi reseruati regressus habebat aliquod ius, cum distinctione.*
11 *Regressum habens de consensu non tenetur aliter iustificare.*
12 *Possessio pacifica impeditur per solam molestiam facti, & prætensionem.*
13 *Clausula, Ex cuiuscunq; persona, in noua prouisione capit quamcunq; vacationem, etiam si beneficium nõ vacasset tempore primæ prouisionis.*
14 *Clausula, Quouis modo, potest apponi in prouisione ordinarij.*
15 *Clausula, Quouis modo, nõ operatur in resignatione facta in manibus nuntij non habentis facultatem, si illudmet beneficium impetretur à Papa.*

DECISIO I. aliàs 28.

SI mandetur † alicui prouideri de certo bene- 1
ficio certo modo vacante: [a] puta per consti- a
tutionem Execrabilis. adiecta clausula, [b] Seu b
quouis alio modo [c] vacauerit, si non vacet præ- c
dicto, sed alio modo: putà per constitutionem
c. de multa. vel per non promotionem ad ordinem presbyteratus: vt in c. licet canon. de elect. lib. 6. vel per contractum matrimonij: vt in c. 1. de cler. coniug. vel per ingressum religionis. de reg. iur. c. beneficium. libr. 6. fuit dubitatum vtrum de dicto beneficio sic alio modo, quàm expresso in gratia vacante, possit prouideri impetranti. Super quo Domini erant varij propter c. susceptum. de rescript. libr. 6. per quod c. aliqui domini declinabant in partem negatiuam: quia vno modo expresso non venit alius: vt ibi. ar. c. nonne. de præsumpt. hoc verum, nisi aliud appareret de intentione mandantis: vt in d. c. susceptum. 1. respon. putà Papa mandat alicui prouideri de beneficio vacante
per resignationem, vel alio [d] quocunque mo- d
do vacauerit. † tunc enim secundum Ioan. And. 2
ibidem, venit omnis alius modus vacandi. & hoc propter clausulam antedictam. pro quo allegat ipse c. cum aliquibus. in fin. eod. titul. & c. duobus. in fin. eod. titu. & c. si motu propriò. de præben. eod. lib. Cuius opinio indubitanter est vera, & seruatur in omni vacatione contingenti per eandem personam. nam prædicta clausula, Seu quouis alio modo, respicit omnem modum vacandi per eandem personam: secùs, si per diuersas: secundum Lap. ibidem. licèt do. Ioan. Cal. in quadam sua quæstione, quæ incipit, Papa contulit. tenuerit disputando omnem modum vacandi venire etiam per aliam personam sub clausula antedicta. Ratio sua primò fuit hæc: Quia prædicta clausula omnem modum vacãdi includit secundum clarum intellectum. & competentiorem eum facit: quia clausula non adijcitur ad subiectum restrictum, sed generaliter: & plus imprimit relatio generalis: maximè cùm hæc disiunctiua coniunctio terminum præcedentem non repetat, saltem restrictiuè, & vniuersaliter in vno solo supposito verificatur. Et quia mens verbis non repugnat, quæ

quæ omnia copiosè fundat per iura multa. Et ad
rationes omnes in contrarium allegatas respon-
det: cuius opinionem do. Aegi. intellexit, & verá
putauit in beneficio iam vacãte, de quo prouide-
tur, vel prouideri mandatur per Papam. Nam nõ
potuit videre qua ratione hoc casu recedendum
foret à propria significatione verborum. Consen
tit tamen benè quòd opinio Lapi, quã seruat Pa-
latium, locum sibi vẽdicat in beneficio nondum
vacante: de cuius vacatione certa speratur in cer-
tam personã. putà mandatur prouideri alicui de
certo beneficio, cùm illud vacare cõtigerit per as
secutionem pacificam alterius beneficij, vel per
contractum matrimonij, vel quouis alio modo.
Nam tunc secundum eum, quia ad illã personam
c solùm [c] Papa habuit respectũ, solùm intelligitur
de illa. ar. c. P. & G. & c. cùm olim. de off. deleg. &
plus facit secundum eum quædã ratio ab extrin-
seco sumpta, quàm ius aliquod positiuum: putà
clausula, Vel alio quouis modo fuerit introdu-
cta, ad tollendũ fraudes, quas ꝓpter c. susceptũ.
antedictum inueniebant obtinẽtes beneficia, quę
sperabant vacare contra impetrantem: quę fraus
cessat, si vacet per aliam personam. l. fi. §. cui dul-
cia. ff. de vi. tri. & oleo legat. quę allegatio pro di-
cta opinione non ponit verbum, alio, secundum
ipsam. Reuera salua reuerentia tanti patris, & do-
mini mei, ego nõ video differentiam inter casum
& casum. Nam siue de vacanti, siue de vacaturo
prouideatur, siue prouideri mandetur, (loquor
de certo beneficio,) semp exprimitur certus mo-
dus vacandi per certam personam: & vtrunq; ca-
sum exprimit Papa in d. c. susceptũ. si rectè inspi-
ciatur. Nam in primo resp. mãdatur prouideri de
certo beneficio, certo modo vacante in certã per-
sonam. In secundo casu loquitur de vacaturo, in
quo casu raro vidi poni clausulam, Seu alio quo-
uis modo. Sed si poneretur credo idem quod in
primo casu: quia nõ video rationem diuersitatis.
Sed credo rationem vtrobique vniformem, ergo
idem ius, de translat. episco. c. inter corporalia. cũ
si. Est tamen quædã regula, siue ordinatio in can-
cel. domini Vrbani Papę. v. declarata per dominũ
Greg. xi. quæ facit pro & cõtra in q. nostra. Ordi-
natio verò Vrbani stat sic. Si petatur alicui de cer-
to beneficio ꝓuideri, & in supplicatione sup hoc
signata nõ fiat mẽtio de reseruatione, quod licèt
impetrãs huiusmodi habuerit, & producat reser-
uationis de beneficio antedicto, literæ super hoc
conficiendæ non expediãtur cum narratione re-
seruationis eiusdẽ: sed cum clausula, Si nõ fuerit
alteri ius quæsitũ: mãdabitur sibi prouideri. Do-
minus noster Greg. non vult, quòd stylus præfa-
tus seruetur tempore suo: quia quãdo prouidet,
vel prouideri mãdat, intentio sua est prouidere,
quocunq; modo ad ipsum pertineat, nisi esset ge-
neraliter reseruatũ: quia tunc non intendit pro-
uidere, vel mãdare prouideri, nisi in supplicatio-
nibus de generali reseruatione fuerit facta men-
tio, & illa generalis reseruatio fuerit specificata.
Ex qua regula concluditur nullam fore differen
f tiam inter prouisionem factam, vel mandatũ de
prouidendo certi beneficij vacantis: apparet etiã
omnẽ modum vacãdi includi vno excepto: vi-
delicèt generali reseruato: quæ reuera nõ respicit
modum vacationis: sed potiùs modum affectio-
nis beneficij, siue pertinẽtiam collationis. & ideò
meo iudicio modicum faciunt prædictæ regulæ
ad propositum. Fuit igitur cõclusum per omnes
opi. Ioan. And. & La. fore tutiorem, & sic eligen-
dam, & seruandam, & hactenùs sic fuisse obser-
uatum in Rota. argu. c. iuuenis. de spon. cum sim.
Vide aliam similem infrà sub numero 77. hoc tit.

ADDITIONES.

Certo modo vacante. Pro intellectu istius decis. a
vide Felyn. in c. ex parte. 1. col. 10. ext. de rescript.
& decis. 44. incip. si impetrãs aliquam ecclesiam.
inf. hoc tit. de rescript. & adde gloss. egregiam in
reg. 18. cancellariæ apostolicæ, incip. item voluit
quòd si quis in informitate &c.
Clausula. Adde Aegid. decis. 55. titu. de prębend. b
& decis. 14. incip. nota quòd clausula. de rescript.
in antiq. & decis. 17. incip. habens gratiam. inf. hoc
ti. Dd. in c. susceptum. de rescrip. lib. 6. Geminia.
consi. 79.
Quouis alio modo. Vide hic quid operetur clau c
sula, Quouis alio modo, in literis apostolicis ap-
posita. & dic quòd concernit omnes modos va-
cationis, sed nõ personas. Et ideò si impetratur be
neficium vt vacans per mortem Titij, vel quouis
alio modo, nõ haberet illud, si vacat per mortem
alterius. Et idem si dixit, per mortem Titij, qui
decessit in tali loco, & tali die. Nam si alio loco,
& alio die obijt, beneficium similiter nõ habebit
propter specificationem, quã fecit: nam, vt dicit
Lap. mors Titij non est mors alterius: nec mors
vno loco, & tempore, est mors alio loco & tem-
pore: sed mors est modus vacationis. dicta ergo
clausula, Quouis alio modo, modos omnes vaca
tionis concernit, sed nõ concernit qualitates mo-
dorum, & ideò volens cautè impetrare, debet di-
cere, per mortem Titij, vel quouis alio modo: vel
cuiusuis alterius, vel quouis alio tẽpore, & loco.
Sed tu dices c. susceptum. solùm exprimit de mo-
do vacationis: quo casu falsa expressio vitiat, nisi
adiũgatur clausula, Quouis alio modo. sed locus
& tempus sunt qualitates adiectæ, quarũ expres-
sio nõ requiritur, nec reperitur hoc iure cautum,
quòd illarum falsa expressio vitiet, vel quòd sit
necessaria. Dic ergo quòd clausula, Quouis alio
modo, non concernit omnẽ modum vacationis,
& qualitatem adiectã, quæ est modus modi, cùm
modus sit quædam qualitas. ff. de transact. l. cum
hij. §. modus. C. de ijs quæ sub modo per totum.
& in c. verum. de condi. appo.
Alio. Adde quòd verbum. alius, est relatiuũ præ- d
cedentium cum eadem qualitate, & ex suo pro-
prio significato implicat similia. Fel. in c. sedes. de
rescri. in versic. dictio alius, nu. 6. & quando huic
dictioni præponitur nomẽ vniuersale, importat
maiora expressis. ita glos. not. secundum Ioan. de
Imo. in Cl. prima, in verb. quamuis, de re iud. Sed
habes cõtrariam glo. in l. si fugitiui. C. de ser. fug.
quæ dicit, alia, scilicèt simili, vel extraordinaria.
Tu dic ꝙ gl. in d. Cle. 1. procedit regulariter, nisi
materia subiecta aliud importet. & hoc modo in-
telligas glo. in d. l. si fugitiui. de ista autẽ dictio-
ne, alius, alia, aliud, vide Ab. in c. officij. de pœni.

 & remis.

& remiſ.&in c.mulieres. de ſentent.excom. adde
text. cum gloſſ.in l. in bonæfidei.C. de reb.cred.
gloſſ. & Dd. in Clem.1. in verb. alij. de reſcript.
quandoque etiam reſtringit terminum generis
ad expreſſa, iuxta ea quæ dicit Oldr. conſil. 8.
& 282. & Roma. conſil. 13. & 42. circa finem. &
92.& Cald.conſi.2.in titu.de appellat. cum con-
cordan.& per Iaſ.in l.quæcunque.in 1.not.C.qui
admit.

e Perſonam ſolùm. hic ergo habes quòd expri-
mens vnum modum, & probans alium, non ob-
tinet beneficium, per c. ſuſceptum. de reſcript.
lib.6.Adde ſimilem deciſ. Bartol.in l.1.C.quæ ſit
longa conſuet. de illo, qui libellat conſuetudi-
nem, & probat ſtatutum. Et quid de illo, qui
proponit mutuum naturale, & probat mutuum
ciuile,per Bald.conſil.190.incip. Sempronius in
2.part.

f Mandatum. Adde quòd ſi duobus in vna eccle-
ſia, & vni Papa prouideat, alteri verò mandet
prouideri, præfertur prouiſus à Papa.c.duobus.
de reſcript.lib.6.

A. M. P. Cum iſta deci.habes concordantes.
deciſ.14.43.& 53.hoc titulo,in anti. Contra eam
tamen facere videtur deciſ.53. de con. præben.in
eiſdem, vbi dicitur, quòd iſta clauſula, Quouis
modo, capit beneficium etiam ſi vacaret ex per-
ſona alterius: ſed iudicio meo, dec.illa procedit,
quando fuerant appoſita verba, & ex cuiuſcun-
que perſona, vel aliàs, quando conſtaret de in-
tentione concedentis, vt dicit text.in c.ſuſceptũ.
de reſc.libr.6.quem ad hoc alle.Felyn.in c.in no-
ſtra, correla. 37. in 2. fallent. licèt litera Fely. ſit
corrupta, dum dicit, de intentione impetrantis,
prout eſt corrupta litera Io.Silu.in tracta.de be-
neficio in 2.quæſt.3.partis, qui ſequitur Felyn.&
eum recitat de verbo ad verbum. Intentio enim
impetrantis nihil poteſt operari in hoc propoſi-
to, & text. in d. c. ſuſceptum. quem allegat Fely.
non loquitur de intentione impetrantis,ſed man
dantis, videlicèt Papæ, qui ibi mandauerat pro-
uideri de vacaturo. Circa materiam iſtius clau-
5 ſulæ † habemus plures deciſ. applicabiles, vide-
licèt deciſionem 17. infrà e. cum qua concordat
Aegi.dec.63.de prębend.& infrà de conceſ.pręb.
7. & deciſ.20. 21. & 22. & infrà de præben. & 2.ac
19.de conceſſ.præb. in antiq. ac 29. de reſcript.in
eiſdem, & deciſ. Biſeg.12. de præb. & 12. infrà de
re iudic. Et faciunt etiam deci.Aegid.22.35.& 55.
de præbend. & notata per Staphi. 5. parte prin-
cipali. ſol. 107. & in alia impreſſ. 6. 92. & per
Caſſa.deciſ.5. de præbend. & deciſi.29. ſuper re-
gulis, & per eundem Fely.in d.c.in noſtra.corre-
la.15. & bo.me. Ludouicum Gome. Epiſcopum
Sar.in lib. ſuo regularũ, ſuper q̃ſt. 3. Regulæ de
veri noti.& q.34.regulæ de infir. vbi dicit, quòd
iſta clauſula non capit beneficium decedentis
infra 20. dies: quod etiam repetit in q. 16. regu-
læ de public. Sed quia deciſiones de quibus ſu-
6 prà loquentes de iſta Clauſula, † videntur adeò
inter ſe contrariæ, quòd animus legentium de
facili confunditur, ideò ſunt conſiderandi tres
caſus. Primus, videlicèt, quando iſta clauſu-
la apponitur in vacantibus de præſenti, vt in
iſta deciſi. & alijs concordan. de quibus ſuprà,
Secundus caſus eſt in gratia ad vacatura, cùm
quis impetrat, vel obtinet ſibi prouideri de
beneficio vacaturo, cùm primùm Titius contra-
xerit matrimonium, vel aſſequutus fuerit aliud
beneficium incompatibile, aut munus conſe-
crationis ſuſceperit, cum iſta clauſula, Quouis
modo vacauerit, & tunc procedunt deciſi.17.in-
frà eod.& deciſi.21. infrà de præbend. ſuper qua
deciſi. 21. decreui ponere omnes concordantes,
& diſcordantes loquentes in hoc ſecundo caſu.
Tertius caſus procedit in acceptationibus, pu-
tà, ſi ego habens gratiam expectatiuam acce-
ptaui beneficium tanquam vacans in genere,
non exprimendo modum vacationis, ſed gene-
raliter, quouis modo vacet, aut acceptaui be-
neficium tanquam vacans per obitum Titij,
cum clauſula Quouis modo, & tunc iſta clau-
ſula comprehendit vacationem ex perſona al-
terius, vt latè de hoc tertio caſu, & quando nul-
lus modus exprimitur dixi ſuper d. deciſi.22. in-
frà de præbend. & ſic ſuis locis habebis mate-
rias ſuas. Sat eſt hic poſuiſſe hanc diſtinctio-
nem, ne confundaris ex viſione tot deciſi. in hac
materia diuerſimodè loquentium. Aduerte ta-
men dum ſuprà allegaui deciſio. Caſſa. 5. de
præbend. quia dicta per eum ſic de plano non
procedunt, per rationes prædicti Sarnen. in d.3
q. & per ea quæ dixi ſuper d.deciſio.22.de præ-
bend.& 7.de con.præbend. vbi videbis. Et quia
in additione ad hanc deciſi. datur cautela, quòd
apponatur clauſula, † Siue ex cuiuſcunque per- 7
ſona vacet, per quam clauſulam, venit etiam va-
cans ex alia perſona non expreſſa. Iſta enim ver-
ba ſunt adeò lata, & comprehenſiua, quòd ſi
quis impetraret beneficium per obitum Titij,
obtineret illud, etiam ſi vacaret per obitum
Sempronij. & non Titij, vt ſentit hæc deciſi. &
Staphi. vbi ſuprà, & Pau. Hiero. in practica Can-
cellariæ, ſol. 73. dum tractat de notabilibus ſu-
per non reſeruatis. Dubitant tamen aliqui an
† dici poſsit talem impetrationem narrantem 8
beneficium vacare per obitum Titij, eſſe ſur-
reptitiam, cùm aliter vacet, videlicèt per obi-
tum Sempronij, nihilominùs ex quo conſtat,
Papam ſignaſſe ſupplicationem, cum iſta clau-
ſula, Ex cuiuſcunque perſona vacet, conſtare
videtur eius intentionem fuiſſe, quòd talis im-
petrans omnino haberet illud beneficium, &
ſic talis ſubreptio, vel falſitas expreſſa non vi-
detur conſiderabilis, prout dicetur infrà ſuper
deciſi. 7. Sed vna ratio facit me dubitare. Nam
Papa ſciuiſſet, quòd beneficium vacabat per
obitum Sempronij, qui habebat nepotes pau-
peres, aut qualificatos, & ab ipſo Papa cogni-
tos & dilectos, eis potiùs prouidere voluiſ-
ſet, quàm illi impetranti: falſitas enim com-
miſſa in exprimendo adeò inficit, quòd etiam ſi
ſine tali expreſſione Papa conceſſiſſet gratiam,
ipſa gratia dicitur ſubreptitia, & nulla, ſi pro-
pter talem expreſſionem Papa faciliùs conceſ-
ſit, quàm ſine illa expreſſione conceſſiſſet, vt
ſæpiùs tenuerunt Domini mei per Dd. Innoc. in
c.ſuper literis. de reſcript.& collecta. in c.ex tua-
rum. de ſorti. & Aegid.deciſi.1. hoc titul. de re-
ſcript.

ſcript. licèt in quadam cauſa Hiſpalen. portionis
Domini voluerint hoc locum nò habere, ex quo
9 conſtabat expreſsè Papam † ex certa ſcientia vo-
luiſſe facere gratiam etiã in potiori caſu: & quòd
Papa non potuiſſet clariùs derogaſſe ſtatutis il-
lius eccleſiæ: hic autem nedum peccauit in ex-
primendo vacationem per obitum Titij, ſed e-
tiam in tacenda, & omittenda vacatione per obi-
tum Sempronij. Ergo &c. Ideò crederem dicen-
dum de hac clauſula, prout dicitur de noua pro-
uiſione, quòd procedat, & habeat locum, dum-
modò Titius haberet aliquod ius, ſiue bonum, ſi-
ue malum in illo beneficio, licèt Sempronius il-
lud poſſideret: vt de noua prouiſione habetur in
deciſi. 24. de præbend. in anti. & per deciſi. Aegi.
7. de præbend. & Biſeg. 4. de præbend. & latè Sar.
in regula, de annali. q. 25. nume. 4. & 5. & not. Fe-
lyn. in c. inter dilectos. de fide inſtru. vbi loqui-
tur de confirmatione, num. 16. cum pluribus ſeq.
& in c. ex parte. cl. 1. de reſcript. num. 51. & facit
quòd nuper deciſum fuit in vna Lucen. decana-
10 tus, vbi determinatum fuit quòd habens † regreſ-
ſum debet docere, quòd tempore ſibi reſeruati
regreſſus habebat aliquod ius in illo beneficio.
Quod tamen ita de plano nõ procedit, ſed quan-
do quis ceſſit, reſeruato ſibi regreſſu per obitum
vltimi poſſeſſoris tantùm, ſine conſenſu ceſſio-
narij: quo caſu non ſolet requiri conſenſus, ſed
11 quando † datur regreſſus de conſenſu ceſſiona-
rij, quia ceſſionarius ita voluit, tunc abſque a-
lia probatione prioris tituli datur canonizatio
regreſſus: vt fuit deciſum in vna Cæſarauguſta-
na Archipresbyteratus de darocha coram Reue.
& illuſtr. domino meo Col. D. Marcello cardi-
nali Crecentio, tunc Rotæ Auditore, & epiſco-
po Marſican. hodie verò Concilij Tridentini, &
Bononiæ legato meritiſſimo: erat tamen in illo
caſu etiam reſeruata penſio 80. duc. vltra regreſ-
ſum, & ſic conſtabat, quòd ceſſionarius magni
fecerat illud ius, ideò etiam non habeo pro ab-
ſoluto, quòd ſufficiat ſolus conſenſus quoad re-
greſſum, adeò, vt quis exoneretur à probando
priori titul. licèt inueniam annotatum, quòd in
d. cauſa plures ex Dominis hoc ſenſerunt. Nam
poſſem ego hodie cedere amico, vel conſangui-
neo meo prætenſum ius ad ſuum beneficium, vt
ipſe conſentiret regreſſui, & tamen nullum ius
habebam: tamen huic fundamento poſſet reſpon
12 deri, quòd ſicut † per moleſtationẽ facti, & præ-
tenſionem impeditur pacifica poſſeſſio, vt anno
1546. dicebatur in cauſa Salamantin. portionis
coram Reuer. domino meo Fabio Accorambo-
no hodie Decano meritiſſimo, ita per iſtam præ-
tenſionem iuris, poſſit concedi regreſſus, prout
in alio caſu daretur ſubrogatio, vel ſaltem debi-
ta eſſet: iuxta cle. 2. vt lite pend. Sed quicquid ſit,
fuit in terminis huius clauſulæ reſolutum coram
Bo. me. Ioan. Paulo Ptolomæo, tunc Rotæ deca-
no, meo obſeruandiſſimo domino, in vna Abu-
len. beneficij de Villadiego, quòd iſta clauſula,
13 † Ex cuiuſcunque perſona, poſita in noua proui-
ſione, capit beneficium, etiam ſi vacet ex perſona
alterius quàm illius, ex cuius perſona narratur
vacatio, & etiam capit beneficium, ſi non vacaſ-
ſet tempore primæ prouiſionis, ſuper qua peti-
tur noua prouiſio, quia iam erat facta collatio
valida alteri. Nam in caſu illo quis impetraue-
rat à Papa per obitum Accoliti, per cuius obi-
tum fuerat prouiſum alteri, ab epiſcopo haben-
te indultum, quo indulto ſtante prouiſio apo-
ſtolica non valebat. Et prouiſus à Papa impe-
trauerat nouam prouiſionem, tempore quo
prouiſus ab ordinario, qui non expediuerat li-
teras ſuper noua prouiſione infra ſex menſes, vt
tenebatur, propter clauſulam indulti, amiſerat
ius ſuum, & ſic tunc temporis vacabat ex perſo-
na illius prouiſi ab ordinario, non ex perſona
Accoliti, vt narrabatur in ſupplicatione. Pro-
pterea cogita: quia tantùm intendo cumulare
materias, & eas diſtinguere, quantum vires inge-
nij mei patiuntur, vt viri magis ſubtiles practi-
ci, & eruditi poſſint faciliùs diſcurrere, & delige-
re veritatem. Aliqui etiam dubitant, an iſta clau-
ſula † aliquid operetur in collatione ordinario- 14
rum, qui debent eſſe certi de modo vacationis:
& quia collatio eſt actus legitimus, tamen idem
crederem eſſe in ordinario, vt in ſpecie tenet
gloſſator prag. in tit. de cauſis, ſuper gloſſ. incip.
aliàs quouis modo. fol. 122. ſecundum paruam
impreſ. & conſuluit Geminia. per varias rationes
conſil. 119. & Car. conſil. 30. num. 12. Habes mul-
ta de iſta clauſula in tract. de ben. q. 12. tertiæ par-
tis. 5. limit. vbi videre poteris per teipſum. Si ta-
men fieret reſignatio in manibus nuntij non ha-
bentis facultatem illam admittendi, vel in ma-
nibus notarij publici, clauſula † iſta in impetra- 15
tione poſteà facta à Papa, nihil operaretur: vt
concluſum fuit in cauſa Aſtoricen. integræ por-
tionis poſt plures informationes de anno. 1540.
Secùs ſi habuiſſet facultatem admittendi, non
tamen conferendi: vt in deciſio. 10. & 14. de re-
nun. in antiq.

EPITOME.

Cauſa ſi committitur, quòd terminis non ſer-
uatis, ſed ſola facti veritate inſpecta procedatur:
ſeruandi ſunt termini Cle. ſæpè. de verb. ſigni.

SVMMARIA.

1 *Termini ſubſtantiales quo caſu abbreuiari, & an totaliter omitti poſſint.*
2 *Vrbanus Papa V. author fuit obſeruationis terminorũ, & modi procedendi.*
3 *Verba in commiſſionibus expreſſa poſſunt ſtylum & rigorem iuris ſummouere.*
4 *Ordinatio Rotæ de modo procedendi vigore commiſſionis ante diem.*
5 *Modus procedendi in cauſis prophanis.*
6 *Clauſula, Summariè & terminis non ſeruatis, quid operetur.*
7 *Termini quando in cauſis non ſunt ſeruandi.*
8 *Clauſula, Abſque tela iudiciaria & alia quædam important quòd termini non ſeruentur.*
9 *Terminorum breue compendium.*
10 *Termini omnes ſeruantur ſæpè in duabus audientijs &*

non in vna.

11 *Termini quatuor substantiales & principales.*
12 *Terminorum vltra quatuor prædictos omissio non vitiat.*
13 *Termini qui seruantur in omnibus causis, communiter sunt septem.*
14 *Termini alij qui recesserunt ab aula.*
15 *Summariè procedi potest in Rota, in causis infra quingentos ducatos.*
16 *Summariè procedi potest etiam quod non prima, sed secunda commissio dicat summariè.*
17 *Commissio prima habens quòd summariè etiam procedatur seruit in qualibet instantia.*
18 *Pronuntiatio super deuolutione non est necessaria.*
19 *Terminus reassumptionis causa non est necessarius.*
20 *Citatio non circunducitur actore in termino non comparente.*
21 *Acta pendente termino ad veniendum quando valeant.*
22 *Testes affuturi examinati pendente termino ad veniendum probant.*
23 *Termini seruari possunt infra mensem datum pensionarijs.*
24 *Sententia lata contra pensionarium infra 30. dies datos ad soluendum, est nulla.*
25 *Termini post executoriales intimatas infra 30. dies possunt seruari, & declaratoria promulgari respectu possessionis tantùm, secùs respectu fructuum.*
26 *Notitia per executionem compulsorialium non sufficit vt procedi possit per audientiam contradictarum.*
27 *Acta valent etiam non decreto processu non probata absentia, dummodò posteà verè constet illum fuisse absentem.*
28 *Termini ad dicendum, contra commissionem obseruatio.*
29 *Protestatio quòd nihil fiat pendente termino ad dicendum contra commissionem, paruipenditur in Rota.*
30 *Inhibitioni parendum est in curia etiam si malè sit decreta.*
31 *Supersedendum non est in causa ciuili etiam si causa criminalis præiudicaret ciuili, nisi pars adhæreat fisco.*
32 *Terminus ad libellandum quomodo seruetur.*
33 *Termini ad articulandum materia.*
34 *Dies termini computatur in termino in hoc casu.*
35 *Terminus ad articulandum reiterari debet die duodecima, quando à principio fuit malè seruatus.*
36 *Terminus ad dicendum contra articulos quomodo seruetur.*
37 *Termini ad producendum omnia materia.*
38 *Sententia potest confirmari quando in ea est defectus & non in processu.*
39 *Termini ad dicendum contra producta materia.*
40 *Terminorum ad declarandum & iurandum de calumnia materia.*
41 *Terminorum reiterationis materia.*
42 *Terminorum obseruatio prodest etiam singulari successori & venienti pro interesse.*
43 *Successor singularis potest agere spolio.*
44 *Successor seu subrogatus in locum obtinentis executoriales potest procedere sine noua intimatione.*
45 *Termini quando quis venit pro interesse.*
46 *Acta facta inter duos collitigantes præiudicant tertio venienti ad causam.*
47 *Tertius veniens non impedit executionem quando possessio tempore petitæ executionis non erat vacua.*
48 *Tertius veniens ad causam an possit procedere contra actorem absentem.*
49 *Terminorum quatuor qui seruantur post intimationem executorialium, & similium materia.*
50 *Termini isti etiam reiterantur in vim bullæ.*
51 *Termini isti non seruantur pro obtinenda absolutoria.*
52 *Excommunicari quis non potest nisi personaliter citetur.*
53 *Processus quomodo fiendus post intimationem executorialium.*
54 *Sequestrum debet relaxari antequàm procedatur ad executionem.*
55 *Executoriales si reproducantur coram A. C. non potest procedi sine monitorio vel citatione procuratoris.*
56 *Processus in Rota contra eum qui etiam monitus dederat mandatum coram A. C. tenet illo non citato.*
57 *Processus post brachium sæculare quomodo fiat.*
58 *Represaliæ quando conceduntur.*
59 *Executoriales quomodo intimentur quando tutus non patet accessus.*
60 *Termini seruandi in causa nullitatis.*
61 *Termini seruandi in causis attentatorum.*
62 *Termini quando appellatur ab Auditore cameræ vel extra palatium.*
63 *Termini in causis quæ committantur ad referendum.*
64 *Citatio non requiritur quando fit relatio de aliquo articulo commisso ad referendum.*
65 *Termini seruandi in causis commissis Cardinalibus.*
66 *Termini in causa priuationis & quando agitur ad regressum ob non solutionem.*
67 *Beneficium conferri non potest post priuationem, nisi lapsis decem diebus.*
68 *Termini seruati ante obtentam secundam gratiam quæ venit canonizanda non sunt repetendi.*
69 *Sequestrum violans vel offendens aduersarium licèt amittat ius illud, ius tamen non quæritur aduersario.*

DECISIO II. aliàs 33.

QVando cõmittitur causa in Palatio vt Ter- 1
minis non seruatis sola facti [a] veritate in- a
specta procedatur, possunt termini substãtiales, videlicet ad ponendum, & articulandum & dicendum contra articulos, & ad producendum omnia, & dicendum contra producta secundum stylum & morem Palatij seruari consueti, ad arbitrium Auditoris abbreuiari: sed totaliter non omitti. Alij verò non substãtiales possunt omitti, ita quòd termino ad libellandum omisso, potest terminus, 8. vel 10. dierum, ad ponendum, & articulandum, siue ad dandum articulos, & ad concludendum, assignari. Nam secundum Ioan. Mo. in c. fin. de hæret. lib. 6. super verbo, figura, vigore illius solius verbi, potest iudex incipere

b cipere ab articulis: b quibus probatis potest statim procedere ad sententiam. Multò fortiùs vigore prædictorum verborum, quæ vltra alia in Cle. dispendiosam. de iudi. & in cle. sæpè. de verbor. sign. debent aliquid operari. 19. distinct. c. in memoriam. de priui. c. in ijs. & c. si Papa. eod. tit. libr. 6. ad dicendum verò contra articulos, potest terminus assignari ad primam diem, ad producendum omnia etiam ad primam vel secundam diem: Ad dicendum verò contra producta potest terminus assignari secundum multitudinem productorum. Si verò debenr produci testes extra curiam, fiat vt moris est. Prædictum autem modum procedendi, inuenit pri-
2 mò Dominus Vrbanus † Papa 6. ad ponendum celerem finem litibus: quod vtique erit faciendum, ne lites fiant immortales, & parres fatigentur laboribus & expensis. de dol. & contu. c. fine de of. or. c. vt litigantes. lib. 6. de restitut. spoliat.
3 c. frequens. eod. libr. 6. Dominus † verò Aegid. credebat, quòd si termini ad ponendum, & producendum omnia omitterentur, dummodò assignaretur vnus communis terminus peremptorius partibus ad proponeudnm, ponendum, & probandum omnia, quæ vellent in causa, quòd processus non esset nullus: quia totus stylus, & rigor iuris, secundnm eum, sublatus est per dicta verba in commissione expressa. Sed quia istæ cõmissiones hodie nimis faciliter obrmẽtur, & multa dubia oriebantur ex eisdem, idcircò Auditores, de quorum numero ego Guilermus runc erã,
4 posteà fecerunt quandam ordinationem † de modo procedendi vigore commissionis antedictæ talis tenoris.

Quia nonnulli dubitantes de modo procedendi vigore commissionis factæ: Vt sola facti veritare inspecta, & terminis non seruatis, vel abbreuiatis, procedatur. Ad tollendum omne dnbjum, sic erit procedendum: videlicèt in beneficialibus, & alijs causis, in quibus aliàs de iure commune summariè, simplicirer, & de plano &cæt. proceditur, vt prædicta verba, si eà omnia in commissione exprimantur, aliquid operentur, si partes sint in curia, & sint præsentes, omisso termino ad libellandum, & recepto statim iuramento de calumnia à partibus, quod tamen si tunc omittatur, potest recipi in quacunque parte litis, ad dandas positiones, & articulos concludentes, terminus 10. dierum, ad dicendũ contra articulos ad primam, ad producẽdum omnia etiam ad primam diem: ad dicendum verò cõtra producta, secundum multitudinem productorum arbitrariè in prima instantia assignatur: In secunda verò, & rertia instanrijs ad ponendum, & articulandum ad secundam diem, & alij termini, vt suprà, in prima instantia obseruentur. Si verò vna partium fuerit absens, ita quòd in eius absentia per audientiam fit processum, vel procedendum, si in prædicta commissione de ipsius absentia fiat mentio, & concedatur q sola facti veritate inspecta, vt suprà, procedatur: seruetur modus procedendi antedictus: alioquin omnes termini Palatij seruentur, vt est moris. Si verò vnum de duobus prædictis in commissione concedatur: putà quòd sola facti veritate inspecta, vel terminis non seruatis procedatur, seruentur omnes termini Palatij: sed abbreuientur ad arbitrium iudicis.

In causis † verò prophanis si committatur causa, q summariè, simpliciter, & de plano, ac sola 5
facti veritate inspecta, & terminis non seruatis procedatur, seruetur modus procedendi, vt in causis beneficialibus supradictis, seruata semper distinctione de præsentia, vel absentia partium, superiùs annotata. Si verò committeretur causa prophana simpliciter, & de plano &c. sed q sola facti veritate inspecta procedatur: tunc potest procedi summariè, simpliciter & de plano, &c. omnes tamen terminos Palatij in summario processu seruari consuetos, obseruando, & in nullo abbreuiando. Si verò conceditur q terminis non seruatis, vel abbreuiatis prncedarur, tunc omnes termini in causa prophana seruari consueti, obseruentur, sed abbreuientur ad arbitrium Auditoris. Si verò vtrunq; cõceditur: videlicèt, quòd sola facti veritate, &c. & terminis non seruatis, &c. tunc omnes termini, vt in processu summario, seruentur, & etiam abbreuientur ad arbitriũ Audiroris. Quæ ordinatio facta fuit Rom. anno domini M.CCCLXXX. die VII. Ianuarij, Pontificatus sanctissimi in Christo patris, & domini nostri, Domini Vrbani diuina prouidentia Papæ 6. anno secundo.

ADDITIONES.

Sola facti. Aduerte quòd licèt in commissione a
causæ prophanæ in curia sint apposita dicta verba, posita in d. Clem. dispendiosam. de iudic. sed & declarata in d. Clem. sæpè. de verb. signifi. non cancellata, & signetnr autem, idem tamen est dicendum quod in causæ spiritualis commissione.
Incipere ab articulis. Quia articuli dnplici fun- b
guntur officio: tenent enim locum petitionis, & locum facti probandi: secundum Old. quæ. 223.

A. M. P. Cum ista dec. concor. dec. 15. & 25. hoc tit. in antiq. & Aegi. dec. 27. de iudi. in prin. In contrarium tamen videtur facere dec. 9. infrà eod. & Aegid. deci. 21. & 25. hoc tit. de rescriptis. ac dec. 1. 6
eo. tit. in ant. vbi † si petarur committi, q summariè, & terminis non seruatis, & nihil fuerit deletum, omnia censentur concessa: sentientes, quòd nulli termini sint seruandi. Sed istud contrarium tolli potest modificando, prout p d. dec. 23. quæ sentit, q licet d. verba, terminis non seruatis, videantur importare totalem omissionem omnium terminorum: tamen dicit q Auditor debet ex vrbanitate saltem seruare aliquos terminos. Et hæc dec. nostra idem sentit, sed dicit fuisse ordinatum per Vrba. Papam 6. Et deinde per Dominos, q aliqui termini seruẽtur. Cõtra hãc dec. tamen fuit iudicatũ coram Bo. me Car. Simoneta, dum esset Rotę Auditor, in vna Vicentina ple-
bis, videlicèt q nulli termini erant seruandi: sed 7
ibi erat orario vniuersalis, omnibus, & quibuscunq; terminis tã substantialibus, quã nõ substantialibus de iure, & stylo seruari solitis penitus omissis, & minimè seruatis. Et agebatur etiã de infirmanda sententia Rotali, & constabat de bono

iure, nimirùm , si ita fuit obtētum stantibus illis
verbis aptis comprehendere casus etiam specia-
lissimos, vt latè circa orationem vniuersalem de-
ducit Sar. in proœ. Regul. q. 4. Termini etiam nō
8 seruantur, quando† in commissione dicitur, Absq;
que aliqua tela iudiciaria, vel, Quòd procedatur
via executiua, aut quòd præfixo termino loco
terminorū, & aliquādo etiam dicitur ꝗ terminis
vnica citatione seruatis. Et ꝙ quando fuit dictū,
Procedas prout volueris, vide infrà super de. 28.
& Fel. in c. dilecti. de iudi. vbi in fini. ponit plura
exempla. Et quia hic etiam dicitur, quòd causa
erat summariè commissa, quoad hoc concordāt
cum ista dec. 28. infrà eod. & 10. ac 25. eod. titul. in
antiq. & Aeg. decis. 16. de rescript. quæ tamen lo-
quuntur, quādo fuit dictum Summariè, simpli-
citer, & de plano. Et non fuit dictum, quòd termi
nis non seruatis, vt hic. Et nihilominùs volunt,
quòd termini possint abbreuiari, vt etiam dicit
dec. vnica, infrà de verb. sig. & sic dec. nostra pro-
cedit in potioribus terminis: & illa verba, Etiam
terminis non seruatis, sunt nullius effectus. Et
secūdùm istam dec. nostram fuit decisum coram
domino meo Vestan. in vna Cæsaraugustā. paro-
chialis de consueta die 16. Nouembris 1545. De
ista clausula, Summariè &c. vide etiam infra eod.
super d. dec. 28. Et cùm vario modo à diuersis sty-
lus iste tradatur, & continuè mentes iuniorum
magis inuoluantur, & alios reprehendere nō in-
tendam, cogor hic† breuem tractatum termino-
9 rum describere, ordinem meum aliqualiter præ-
termittendo: licèt certus ordo in hac materia da-
ri non possit: cùm omnis ordo seruari solitus fu-
erit destructus, tùm in Rota, propter bullam In-
no. tùm extra Rotam, propter cōmissiones reite-
ratorias, quæ facillimè conceduntur, cum clausu
la, Etiam si termini malè, & nulliter, ac inculcatè
10 tenti, & seruati fuerint: adeò vt sæpè termini† om
nes obseruantur in duabus audientijs, & etiam
in vna tantum: vt permittit d. Bulla, & attestatur
Cassa. dec. 8. de rescript. in fine, licèt illud vltimū
displiceat Dominis. Solùm igitur succurrendum
est ignauiæ miserorū, qui aliquos terminos ob-
seruare prætermiserunt, quia si seruati non sunt,
meritò nec reiterari possunt, &c. Et ideò senten-
tia posteà absque talium terminorum obserua-
tione lata, remanet nulla. Intelligendo tamen de
11 quatuor† terminis tantùm, videlicèt ad articulan
dum, dicendum contra articulos, producendum
omnia, & dicendum contra producta: & qui sunt
adeò substantiales, quòd illorum omissio viciet
sententiam: vt dicit Cassad. d. dec. Et licèt Aegid.
dec. 1. tit. de dilationib. velit, quòd tantùm omis-
sio terminorum ad articulandum, producēdum
omnia, & ad sentētiam, vitiet ipso iure sententiā,
vult tamen ꝙ licèt alij non sint substantiales, &
non vitiēt ipso iure, quòd reddāt processum nul-
lū, parte opponente, & appellante, ac causam cō-
mittente, & sententia tanquàm iniusta veniat in-
fringenda. Sed hodie hoc vltimum de appellatio
12 ne parum obseruatur. Vltra istos quatuor† ter-
minos, seruantur tres alij termini, in omnibus
causis, videlicè ad dicendum contra commissio-
nem: Et ad libellandum, ac declarandum, & iu-
randum de calumnia: & isti duo vltimi reputan-
tur pro vno, & omnes seruantur ad primam di-
em, & secundum Cassad. d. dec. 8. omissio istorum
trium terminorum non vitiat processum, intelli-
gendo tamen secundum Aeg. d. dec. 1. de dilatio-
nibus. Et etiam vltra istos septem † terminos, 13
qui sunt illi, quos in singulis causis continuè ser-
uamus, reperies in libriculo, Stylus curiæ nun-
cupato, & in alio nuper edito per eruditissimum
collegam meum D. Octauianum Vestrium, po-
nentem †etiam multos alios terminos, qui recef-
ferunt ab aula, & nunquam seruantur, prout est 14
terminius ad respondendum libello, & litem con
testandum, ad dicendum contra declarationes,
& ad dicendum contra appellationem, & alios
plures. Sed vt magis quàm possibile in hac ma-
teria ordinatè procedam, primò præmittam ali-
qua euidentialia, antequàm deueniam ad exami-
nationem singulorum terminorum. Igitur scias
† quòd Auditores Palatij in causis prophanis à 15
500. ducatorū infrà, possunt summariè, & prout
in beneficialibus, procedere, etiam quòd com-
missio hoc nō dicat, vt cautum est, in d. bulla
Innoc. Item scias quòd quando prima commis-
sio †non dat, quòd summariè procedatur, dubi- 16
tatur an in vim secundæ, vel alterius commissio-
nis postmodum impetratæ, possit summariè pro
cedi contra reum contumacem, ipso aliter in
partibus non citato, cùm videatur necessarium
hanc nouam commissionem, dantem nouam for
mam procedendi, intimari ipsi reo, vt sentit
Aegid. decis. 7. de dilationibus, tamen in contra-
rium est decis. 15. infrà eod. & Aegid. decis. 30. de
rescript. & decis. 47. de iudic. & reperio in notis
Ptolomæi, numer. 26. annotatum, quòd plures
ex Dominis dixerunt, † quòd si in prima com- 17
missione datur, quòd summariè, talis commis-
sio seruit cuilibet instantiæ. Secùs si talis clausu-
la non sit in prima, sed in sequentibus commis-
sionibus. Cassad. tamen d. dec. 8. in prin. & nume.
5. tenet contrarium, & Aegid. decis. 3. de rescript.
quos sequendos esse puto: quia Ptolomæus e-
tiam non firmat pro decisione. Est etiam scien-
dum,† quòd licèt in decis. 21. de re iud. in antiqu. 18
dicatur, quòd in causis prophanis semper ante
omnia est pronuntiandum super deuolutione,
tamen decis. 27. de rescript. in eisdem, dicit, quòd
potest pronunciari in quacunque parte litis: ta-
men nunquam in viginti annis, quibus curiam
practicaui, vidi super deuolutionem huiusmodi
pronuntiari, & credo hoc introductum, tum
quia in Palatio Apostolico regulariter procedi-
tum summariè, tum quia in cōmissionibus sem-
per apponitur in eis clausula, Etiam quòd cau sa
huiusmodi non esset legitimè deuoluta. Tùm
quia p processum ad vlteriora, sicut iudex vide-
tur se cōpetentē declarare: ita declarare videtur
causam esse deuolutā: prout dicitur,† quòd ter- 19
minus reassumptionis causæ est necessarius: quia
iudex, pcedendo ad vlteriora, videtur reassume-
re, vt p Aegi. decis. 14. de iud. Imò quod est plus,
idem Aeg. decl. 38. de iudi. dicit, quòd per so-
lam præsentationem commissionis causa cēsetur
deuoluta, absq; aliqua citatione, ex quo Papa ap-
posuit manū: quando verò † causa est commissa, 20
& pars est citata in partibus ad comparendū in-
frà cer-

frà certum terminum, licèt si actor in tempore non compareat, secundũ decl. 6. de iudic. in antiquis, terminus circũducatur: adeò, quòd actor non potest accusare ampliùs contumaciam rei: prout etiam not. Salic. in l. 2. ff. de in diem addict. Et ideò aliquando fuit dubitatum, an si monitorium Auditoris Cameræ non reproducatur in termino, possit reus excommunicari, tamen sem per vidi seruari, quòd circunductio non habetur in consideratione, & tantò magis quando procedirur in vim commissionis, in quibus commissionibus solet semper dici, quòd auditor seruatis quatuor terminis declaret: vt videbis infrà dec. 17. de dolo & contumacia.

21 Dubitatur tamen sæpè † an pendente termino ad veniendum, valeant interim gesta: Et si quidẽ loquamur de terminis, qui possunt reiterari, quæstio esset leuis. Regulariter enim gesta isto tempore non valent, vt in deci. 30. de iud. in ant. licèt pendente isto termino ante reproductam citationem, si reperiatur procurator specialis in curia posset procedi eo citato, vt dicit Fel. in c. gratum. de offi. deleg. col. 2. num. 5. in fin. versicul. 2.

22 præsens in iudicio. Aliàs tamen obtinui † examinari testes affuturos infrà tempus ad veniendum. Et fuit posteà satis reclamatum coram Bo. me. d. Th. de Tanis in vna Lucana parochialis de Beuellio. Et Domini voluerũt esse adhibendam fidem ipsis testibus. Eramus tamen in probando spolio attentato. Ideò crederem hoc casu dicendum, prout de testibus examinatis ad perpetuam rei memoriam. Ad ista etiam incidenter applicari potest, quod fuit decisum in vna Mediol. Claraualls pensionis inter Reuerendissimum Cardinalem de Cæsis, & Episcopum Tornabenum,

23 in qua † fuerat processum, ad obseruationẽ quatuor terminorum, pendente termino, de quo in literis pensionum (quòd ex nunc lapsis 30. dieb' sententiam excommunicationis incurrat) fuit enim dictum, quòd infra mensem illi termini po-

24 tuerunt seruari, licèt † sententia declaratoria non fuisset bona, nisi lapso mense. Et ratio, quæ mouit Dominos fuit, quia statim lapso termino, pensio poterat peti, & erat debita, & potuisset conueniri, omnia alia via, quàm censurarum: satis est enim, quòd non censuretur, nisi post 30. dies. Et præsertim, quia illi quatuor termini ser-

25 uantur de vrbanitate. Aduerte tamen, quòd † licèt post intimationem executorialium reus debeat expectari per 30. dies, quòd nihilominùs quatuor termini seruari, & etiam declaratoria promulgari potest infra dictum tempus, quantũ est respectu possessionis, vel negotij principalis, non autem quò ad fructus, & expensas, prout iudicatum fuit, in vna Palentina Archidiaconatus per D. Ptolomæum, & ratio deci. colligitur ex lectura ipsarum executorialium, vbi ad dimit tendam possessionem, assignantur tantum sex dies, & quò ad reliqua 30. dies. An autem sufficiat, & possit procedi per audientiam contradi-

26 ctarum, † si doceretur, quòd reus habuerit notitiam citationis, ex quo in partibus fuit processum cõtra ipsum, virtute compulsorialium: fuit resolutum procedi non posse in vna Arborẽ. Canonicatus, & beneficiorũ coram R. D. Vestano. Et in proposito dicit Aegid. decisi. 4. de dilation. quòd pendente termino præfixo ad probandum dispensationem, potest procedi virtute primæ commissionis, nec erunt propter dilationis pendentiam termini reiterandi. Et quia post terminum ad veniendum, Auditor † solet decernere 27 processum per audientiam contradictarũ, prout etiam decernit, si partes, vel procuratores recedant de curia, dubitatum fuit coram Ptolomæo in vna Bononiẽ. bonorum de Platolijs, & in vna Triuentina coram Domino Rauellẽ. resolutum fuit, quòd valent acta per audientiam, etiam non decreto processu, nec probata absentia, dummodò constaret posteà, illum verè fuisse absentem: & adducebatur in exemplum id, quod dici solet de procuratore, qui post sententiam docuit se esse procuratorem tempore sententiæ. Successiuè modò viuendum est singulariter, de singulis terminis. Et primo de termino † ad dicendum con- 28 tra commissionem, qui semper seruatur ad primam diem. Et quò ad hoc scias vnũ, in quo multi decipiuntur, videlicèt quòd si aduersarius meus impetrauit commissionem, & ego reus volo absolui, & seruare terminos, non teneor obseruare istum terminum. Pro quo faciunt not. per Ab. in c. cùm olim. de censi. & Fel. in c. cùm venerabilis, de excep. colum. 5. Aliquando tamen contingit citare aliquem ad dicendum contra commissionem, & videndum inhiberi, vel aliquid fieri iuxta ipsius commissionis formam, † & cita- 29 tus protestatur nil fieri pendente termino ad dicendum contra commissionem: quæ protestatio extra Rotam, & coram inferioribus iudicibus admittitur, tamen Rota paruipendit talem protestationem, nisi allegaretur aliquid multum releuans. Et tunc etiã Domini solẽt remittere terminum ad domum, & ibi audire partes: aliàs passim inhibent, & procedunt, hac protestatione nõ obstante, quicquid dicat deci. 31. de senten. exc. & dec. 21. de Rescr. in ant. Et ad hoc facit, ꝙ fuit decisum in causa Toletana matrimonij corã R. D. Vestano, vbi Auditor Cameræ virtute commissionis mandantis principaliter inhibere Rotę, cõstito, ꝙ causa criminalis præiudicaret ciuili, inhibuerat Rotę: dictũ enim fuit † quòd licèt Auditor 30 Camerę non potuisset isto casu inhibere, sine causæ cognitione, quia commissio principaliter emanata erat ad inhibendũ, cum clausula Constito, & tamen parendũ erat inhibitioni propter facilitatem reformandi commissionẽ, fuit posteà etiã resolutum in eadem causa, quòd licèt causa † cri- 31 minalis penderet ad instantiã fisci, non impediebatur processus in causa ciuili, nisi aduersarius adhæreret fisco, & allegabãtur no. in l. rerũ amotarum. ff. rerũ amot. Similiter † terminus ad libel- 32 landũ, & libellari videndũ, seruatur semp ad primã, prout omnes termini ad dicendũ cõtra iura, vel articulos facto datos, & similes. Termin' † verò ad articulandum in causis summarijs, & bene- 33 ficialibus semper seruatur, in prima instantia ad duodecimã diem, ad octauã in secũda, & ad sextã in tertia, prout in libro styli curiæ: & eodẽ modo istũ terminũ semper vidi seruari etiã in causis nõ summarijs, & prophanis: quicquid dicatur in d. libriculo styli curiæ. Et scias, † ꝙ quò ad hoc, dies 34 termini

termini computatur in termino, vt ſi citatio ſit
facta prima die menſis,& dies 12. erit iuridica, illa
die terminus erit ſeruandus, alioquin prima die
iuridica, quod eſt vtile, propter dilationes ad
partes: quia quando iſte terminus eſt bene ſerua-
tus, non poteſt etiam apprehenſus iu curia petere
dilationem,& ita reperio annotatum per Ptolo-
mæum annotatione 8. & ſic ſemper practicaui, li-
cèt in dec. 1. infrà de dilat. dicatur, ꝙ ſi mandatur
Auditori, ꝙ repetat terminos infrà octo dies, ꝙ
intelligitur de vtilibus,& non de continuis: quæ
dec. nō procedit in iſto termino, ſed bene in alijs
terminis, qui ſeruantur in ſecundam diem, & in
dilationibus, quæ regulariter dantur ad ſecundā
35 diem. Nec † verum eſt id, quod aliqui dicunt, ꝙ ſi
reiteretur iſte terminus, ꝙ cenſeatur bene ſerua-
tus, nec ampliùs ſint concedendæ dilationes, niſi
reiteratio fiat in termino, vt faciunt cauti procu-
ratores, qui licèt ſeruauerint iſtum terminum in
prima audientia, illum de nouo ſeruāt die 12. vi-
de etiam ad hanc materiam Staphilęum de literis
iuſti. ſol. 143. & in alia impreſ. 187. vbi dicit, ꝙ
commiſsiones ſunt cōmunes,& quòd reus poteſt
ſeruare terminū, quo caſu non præiudicaret acto
ri, qui obtinuit commiſsionem literis non expe-
ditis, cū clauſula, Dummodo expediatur ante ter
minum ad articulandum. Et vide Sar. omnino in
cōpendio ſignaturæ, nu. 16. & 59. vbi ponit mul-
ta de iſto termino, quæ nolo tranſcribere. Circa
autem admiſsionem articulorū videbimus infrà
36 de teſt. ſuper dec. 8. Terminus † autem ad dicendū
cōtra articulos ſeruatur ad ſecundā diē in prima
inſtantia,& in alijs ad primam diem. Quò autem
37 ad † terminum ad producendum omnia, vt vidi-
mus ſuprà, eſt ſubſtantialis, & eius omiſsio etiam
vitiat proceſſum, & ſententiam: vt habetur per
Caſſa. vbi ſuprà. & Aegi. dec. 1. de dilat. & deci. 19.
& 20. de iudic. & de iud. in ant. 31. Tamen repe-
rio eundem Aegi. deci. 27. de iudic. tenētem quòd
ſi auditor ſecundæ inſtantiæ, cui ſuit præſentata
commiſsio, cum poteſtate procedendi terminis
non ſeruatis, ac ſummariè, & ſola facti veritate
inſpecta, omiſit terminum iſtum,& alios ſequen-
38 tes,& parte vocata ſentētiam tulit. Auditor † ter-
tiæ inſtantiæ, qui terminos omnes bene ſeruauit,
poſſet ſententiam dicti ſecundi Auditoris confir-
mare, ſi aliàs reperit eam iuſtam: fecit enim quod
facere debuit alter,& non grauatur pars. quæ po-
tuit producere coram eo. hæc ſunt verba Aegi. ſi
igitur teneamus deciſi. Caſſ. & Aegid. de quibus
ſuprà: quòd ſententia omiſſo iſto termino ſit nul
la ipſo iure, non potuiſſet confirmari, & ſic iſta
deciſio Aegidij vigeſima ſeptima de iudic. non
erit vera: & tamen videtur multùm æqua, &
ſancta. Et ideò cogita cùm caſus euenerit, ſi Do-
mini, qui ſolent ſemper habere æquitatem præ
oculis, velint iſtam deciſ. Aegid. 27. de iudic. ſer-
uare. Et cōſidera, ſi dici poſsit, quòd dec. contra-
riæ procedant, quando in commiſsione non ſuiſ-
ſet clauſula, quòd omiſſa terminorum obſerua-
tione, quæ non erat in caſu dec. Caſ. nec iſtis dec.
contrarijs Aegi. Et licèt in hac dec. & alijs cōcord.
ſit hæc clauſula, & dicatur, quòd Auditor etiam
ſtante hac clauſula poteſt abbreuiare, ſed non in
totum omittere, non tamē dec. dicūt, quòd pro-
pterea ſententia ſit nulla, vt dicit Aegid. dec. 1. de
dilatio. Et Caſſa. vbi ſuprà. Ideò non eſt mirū, ſi
ſententia poſſet confirmari. Melius tamē erit ter-
minum iſtum ſeruare, ad tollēdum difficultates:
† ſi enim vitium eſſet tantùm in ſententia, & non 39
in proceſſu, ſententia etiam nulla poſſet confir-
mari, quādo conſtaret de iuſtitia illius: vt volue-
runt Domini in vna Vicent. matrimonij prima
Iulij 1547. ſimiliter etiam ſenſerunt in vna Vlix-
bonen. Caſalis coram R. D. Joan. Suauio Reoma-
no. Terminus † verò ad dicendum contra produ- 40
cta in prima inſtantia, ſeruatur ad ſecundā diem,
in alijs ad primam & productio iurium facta ver
bo, ſufficit: vt dicit dec. 32. de iudi. in antiq. Scias
tamen quòd omiſſo iſto termino poteris te iuua-
re, ſi producēdo aliqua iura facto, ſeruaſti termi-
num ad dicendū contra illa, vt tenuerunt Domi-
ni in d. cauſa Cæſarauguſtan. parochialis die con
ſueta. Alij duo † termini ſubſequētes videlicèt, ad 14
declarandū & iurandū de calūnia, vt dixi, ſemper
ſimul ſeruantur: & ad primā diem in qualibet in-
ſtantia. Aduerte tamen ad dec. 2. de iura. calumn.
anti. in qua dicitur, quòd nullus eſt proceſſus, ſi
parte petente tale iuramentum non pręſtatur, ſe-
cùs ſi pars nō petat, licèt dec. 4. eo. tit. dicat, quòd
poteſt quandocunq; etiam poſt ſententiam præ-
ſtari, ſi ante non fuit præſtitum,& dicit dec. 1. & 2.
infrà d. tit. de iurament. calumni. quòd procura-
tor debet iurare etiam in animam domini, vt ibi
videbis. Reiterantur † autem termini in vltima 42
citatione, quando fertur ſententia,& eodem die
datur libellus,& concluditur in cauſa, & præſta-
tur iuramentum in ſupplemētum, ac abſoluitur
pars per Auditorem à quibuſcunque cenſuris, ad
effectum validitatis ſententiæ, aliquando tamen
ante ſententiam, per aliquos dies concluditur in
cauſa, de qua materia videbis infrà de iudic. Et
quoad reiterationē vide etiā Caſſ. deci. 9. de re-
ſcrip. vbi docet quid narrandum ſit in commiſ-
ſione reiteratoria. An autem reus, vel tertius ve-
niens ad cauſam poſt terminos nulliter ſeruatos,
teneatur illos reiterare, cùm iſta obſeruatio in-
ducta eſſe videatur in eorum fauorem: ego pro
nunc crederem, quòd deberent reiterari: quia eſt
datum pro forma, & ſolennitate, vt in c. dile-
cta. de reſcrip. An verò terminorum † obſeruatio 43
proſit ſingulari ſucceſſori, vel venięti ad cauſam
pro intereſſe, dicendum eſt quòd ſic: prout dictū
fuit in ſimili, in vna Placentina Caſtri Sarmatis,
vbi Domini reſoluerunt, quòd inſtantia trāſit ad
ſingularem ſucceſſorem. vt per Bar. in l. Lucius. §.
rogatus. ff. ad Trebel. téx. eſt in l. in iudicio. ff. Fa-
mi. erci. & in ead. cauſa eadem concluſerunt, ſin-
gularem † ſucceſſorē poſſe agere ſpolio. Et quòd 44
eſt plus, in vna Aurien. Monaſterij pro Reueren-
diſsimo,& illuſt. Card. Farneſio, tentū fuit, quòd
poſtquàm literæ executoriales fuerāt intimatæ,
ſi quis † ſurrogetur in locū illas obtinentis, poteſt 45
abſq; noua intimatione executorialium proce-
dere ad illarum executionem, citato tamen pro-
curatore Rei ad dicēdum contrà: cui tamē dabi-
tur dilatio ad partes, ſi illam petierit. Quò autem
ad venientes † pro intereſſe, habes latè per Felyn. 46
in c. ſuper do. de offic. deleg. in c. veniens. 2. de
teſti. & in c. cùm ſuper. de re iudic. & clariùs per
Caſſ.

Caſſ. deciſi. 1. de except. & aliquid dicam inſrà
deciſi. vltim. Et facit quod deciſum fuit. 28. Fe-
bruarij. 1538. in cauſa Valentina Sanct. Michae-
lis, coram bonæ memoriæ Raynaldo Petrutio
contra collegam meum, & amicum præcipuum
& honorandiſsimum dominum Tho. For. vbi
47 voluerunt Domini, † quòd ex quo ipſe vene-
rat ad cauſam, pro intereſſe, ſibi præiudicaret
proceſſus de partibus iam productus, inter pri-
mos collitigantes, in quo erant etiam plures te-
ſtes examinati. pro quo facit deciſi. Aegid. 16. de
iudic. Et ad iſtud propoſitum tertij venientis
pro intereſſe, facit quod fuit deciſum, in vna Con-
48 chen. Parochialis della Motiglia. vbi † quòd ter-
tius non impedit executionem, quando poſ-
ſeſsio tempore petitæ executionis, non erat va-
cua: quia ſi vacua fuiſſet, ſua intererat, ne dare-
tur ſibi durior aduerſarius per doct. Innoc. in d.
c. veniens. & ad hanc materiam facit deci. fa-
cta in cauſa Valent. de Pego coram domino Pu-
teo nuper Rotæ Decano, & hodie Archiepiſ. Ba-
49 ren. meritiſsimo: vbi quòd veniens † ad cauſam
pro intereſſe poteſt procedere contra actorem
abſentem, per audientiam contradictarum: vt ſen-
tit Aegi. deci. 3. vt lit. pendent. quam tamen dec.
intellige, vt dicam inſrà de proc. deciſi. 40. Ha-
bes etiam aliam ſpeciem terminorum, de qui-
bus per Felin. in c. ad probandum. de re iudi.
50 & Caſ. dec. 6. de cauſa poſſeſſ. Sunt † enim qua-
tuor termini, qui ſeruantur, ad docendum ſe pa-
ruiſſe literis executorialibus, vel literis apoſtoli-
cis ſibi intimatis, putà ſuper reſeruatione penſio-
nis, vel ad docendum ſe paruiſſe Monitorio,
aut docendum de appellatione, & eius legitima
proſecutione: vt ſentit Aegid. dec. 14. de appel-
lat. & deci. 36. de re iudi. in anti. In fin. Quilibet
enim terminus ſeruatur, primò pro prima dila-
tione, & ſic ſucceſsiuè, ſecundò, tertiò & quar-
tò pro quarta, ex ſuperabundanti. Et licèt ali-
51 qui dubitent, an † iſti termini malè ſeruati poſ-
ſint reiterari? Ego non credo haſitari poſſe, quia
bulla Inno. indefinitè loquitur de omnibus ter-
minis in Palatio ſeruari ſolitis. Et ita etiam quò
ad hoc tentum fuit, in d. cauſa Valentina Archi-
diaconatus. Et licèt aliqui velint pro obtinen-
da ſententia abſolutoria eſſe ſeruandos iſtos qua-
tuor terminos: & Fely. in c. venerabilis. de
ind. nu. 14. loquens de remedio. l. diffamari. C. de
ingen. manumiſ. dicat etiam aſsignari debere ter-
minum, tamen hoc alibi non reperio, & nunquã
terminos iſtos tali caſu ſeruari vidi, ſed bene pre-
figi terminum ad docendum de iuribus ſuis, in
vim ſpecialis commiſsionis, qui terminus etiam
aſsignatur potiùs ex vrbanitate, quàm ex neceſ-
ſitate: vt ſæpè ſeruari vidi: vt latiùs dicam inſrà
de dolo & contum. ſuper dec. 17. Poſt iſtos qua-
tuor terminos, in materia dec. & ſimilibus dan-
52 tur executoriales, quæ † ſunt intimandæ perſo-
naliter: aliàs reus non poteſt excommunicari: vt
deciſum fuit in vna Cremon: penſionis, de qua
etiam per Sar. in q. 48. de annali. Et eadem ratio-
ne debent perſonaliter intimari literæ apoſtoli-
cæ, & monitoria, iuxta dec. 11. de dolo & cont. &
dec. 21. eod. tit. in antiq. & inſrà de ferijs. dec. vni-
53 ca. in fin. Et † intimatis executorialibus reus non
poteſt declarari pro fructibus vel expenſis, vt ſu-
prà fuit dictum, niſi lapſis 30. diebus, qui dantur
poſt rem iudicatam, vt etiam not. in l. 4. de re
iud. Et quia forma executorialium hoc dictat, quòd
reus moneatur ad ſoluendum intra 30. dies: qui-
bus elapſis procedatur. Quibus 30. diebus lapſis,
ſeruatis quatuor terminis prædictis, proceditur
ad declarationem, quæ publicatur per curſores
in eorum bancho, vbi dicitur Acier campi Flore,
poſt quam publicationem expectantur x. dies. &
tunc datur aggrauatoria, & poſt alios x. reaggra-
uatoria, & ſucceſsiuè deciſ. x. in x. dies, datur in-
terdictũ, & brachium ſeculare, licèt aliquãdo cõ-
cedantur commiſsiones, quòd iſti duo, & etiam
tres termini ſeruentur vnico cõtextu, & in cauſis
prophanis, & aliquando etiam in beneficialibus
datur cõmiſsio, quòd auditor loco executoriali-
lium decernat mandatum executiuum. Et ratio-
nem quare ſic paſsim, & lento gradu proceditur,
eſſe puto, quia regulariter dari cõſueuerant qua-
tuor menſes ad ſoluendũ: vt per Fel. in c. quærenti.
de off. deleg. Poſt latam enim ſententiam, ſi benè
conſiderabis, nunquã peruenitur ad brachiũ ſecu
lare, quòd non labantur iſti quatuor menſes, feſtina
quantum velis. Et aduerte † quando beneficium 54
eſt ſequeſtratũ, quòd debet peti relaxatio ſequeſtri,
aliàs violarent ſequeſtrum, & poſſeſsio dici poſ-
ſet attentata: vt ſæpè tenuit Rota præſertim quan
do aduerſarius prius poſsidebat: quia ſi tempore
decreti ſequeſtri actor fuiſſet poſſeſſor, cùm ſe-
queſter poſsideat domino, & iſte ſit declaratus
dominus, nõ videtur committere vitium, prout
non cõmittitur, ſi poſſeſsio vacua reperiatur, vt
per Caſſ. dec. 6. de cau. poſſ. Et caue, † ne perdu- 55
cas executoriales coram auditore Cameræ, vt ali-
quando fieri vidi: quia proceſſus † erit nullus, niſi 56
pars moneatur coram eo, vel citetur procurator
habens mandatum ſufficiens: vt fuit tẽtum, anno
præterito in Rota. & in propoſito etiam tentum
fuit, quòd ſi poſt factum monitorium per auditorẽ
Cameræ de reſiſtendo moleſtationibus commit-
tatur cauſa in Rota, & procurator rei dederit man-
datum coram Auditore Cameræ quòd potuit
procedi in Rota, per cõtradictas in vna Conchen.
de Vilar. Et in termino brachij ſæcularis taxen-
tur expenſæ negotij executiui. Poſt brachium † 57
verò ſæculare ſi cõſtat de diligentia, & quòd dif-
ficilis ſit executio poſt ſex menſes, vel annũ arbi-
trio ſignaturæ, datur commiſsio, quòd auditor inter
dicat ſpecialiter parochiæ, ſub qua reus degit, &
poſt annum, facta intimatione primi interdicti,
interdicitur alia parochialis, & elapſo alio anno,
interdicuntur duo monaſteria conuentualia, po
ſteà ciuitas, vel ſi ſit inſignis diœc. tantùm, Habes
aliquid de materia interdicti per Fel. in c. ſanè. 2.
de of. del. & per Staph. de literis iuſtitiæ. fo. 136. &
in alia impreſ. fol. 115. Et poſt hæc, etiam facta fi-
de de diligentijs preteritis excommunicãtur do-
mini tẽporales, ac † in Camera Apoſtolica conce- 58
duntur repreſaliæ, & conceditur etiã monitoriũ
contra aduerſarium ad comparẽdum perſonali-
ter, & ſe excuſandum ab hereſi. Et licèt iſta, pro-
ut executio † executorialium, ſint perſonaliter 59
intimanda, vt ſuprà, tamen ſi conſtat de non tu-
to acceſſu, datur commiſsio quòd perinde arctent,
ac ſi

ac ſi perſonaliter intimatæ fuiſſent, vt videbis in-
frà ſuper dec.5.& 22. vbi etiam de modo illas exe
quẽdi videbis. Reſtat nunc dicere quomodo pro
cedendú ſit in certis caſibus particularibus. Et pri
60 mò in † cauſa nullitatis, de qua habes deciſ. 24. de
iud. in ant. quę diſtinguit, aut agitur principaliter
de nullitate, & termini ſunt ſeruãdi, aut inciden-
ter, & non ſunt ſeruandi. Aegi. tamen in deciſ. 20.
de iudi. dicit indiſtinctè terminos in cauſa nulli-
tatis ſeruandos, etiã ſi nullitas colligatur ex actis.
ſed vna deciſ. diſtinguitur ꝑ aliã, & poteſt intel-
ligi, ꝙ in caſu Aegid. agebatur principaliter. Du-
tú tamen eſt illud quòd dicit, id procedere, quan
do etiã nullitas colligitur ex actis, cùm in deci. 5.
infrà de litis conte. dicatur in tali caſu nõ eſſe ter-
minos ſeruãdos. Igitur pro concordia. & corro-
boratiõe dictę deciſ. 5. aduerte, quòd Aegi. dicit,
quòd cõſtabat de nullitate ex actis primę inſtan-
tiæ, in vim compulſorialium extractis, & quod
alia pars potuiſſet alia acta extrahere, ex quibus
conſtaret de validitate ſententiæ: & ſic videtur
ſentire contrarium, ſi conſtitiſſet ex eiſdem actis
coram illo iudice factis. & meliùs ſe declarat in
deci. 21. de iudic. Sed quicquid ſit, ſemper Domi-
ni volunt, quòd termini ſeruentur, ad tollendas
difficultates, niſi habeatur commiſsio, quod prę-
fixo termino ad iuſtificandum ſententiã loco ter
minorũ ſubſtantialium, arbitrio Auditoris proce
datur. Et ſic in paucis diebus tres ſententiæ expe-
diũtur. Et de hac materia vide Fel. in c. fi. de offi.
61 iu. nu. 11. Eodẽ modo ꝓceditur in materia † atten-
tatorũ, quicquid dicat deci. 10. infrà vt lite pend.
& 78. de appellatio. in ant. Et Aegid. deci. 1. vt lit.
pendent. vt latiùs videbis ſuper dictis dec. Imò di
cit expreſsè dec. 28. de app. in antiq. ꝙ ſi poſt in-
hibitionem proceſſum fuiſſet, etiam tunc termi-
nis non ſeruatis attentata huiuſmodi reuocãtur.
62 Quando verò † appellatur ab Auditore Cameræ,
vel à ſentẽtia lata in partibus, aut aliàs extrà Pala-
tium, vel auocatur cauſa, dicit Aegi. dec. 5. de iud.
quod ſi appelletur, etiã à proceſſu, vel grauami-
ne de partibus, & cauſa cõmittatur in curia, quod
termini iam in partibus ſeruati, non ſeruantur in
curia: tamen in fi. dicit, quod ſemper incipi opor
tet de nouo, quia proceſſus de partibus modicũ
valẽt. Et in dec. 78. dicit, quod quãdo appellatur
ab auditore Cameræ ſeruantur termini prout in
ſecunda inſtantia: habes tamen clariſsimam deci.
26. de iudi. in antiq. quæ dicit in iſtis caſibus ſeruã
dos eſſe terminos, prout in prima inſtantia: niſi
conſtat eos ſeruatos in prima inſtantia iuxta mo-
rem curiæ. Et idem dicit deciſi. 4. infrà de app.
63 vbi etiã aliquid dicam. In cauſa † autem quæ com
mittitur ad referendum dicit Aegi. deciſ. 8. de iu-
dic. quod ſi cõmittatur Auditori, quod videat,
& referat Papæ, non ſunt ſeruandi termini. Et ita
64 in ſimili in vna Bononien. Caſtriliani corã † Ac-
corambono, vbi Papa commiſerat Cardinali Si-
monetæ, quòd videret, an verum eſſet, quod an-
tiquitus Gozadini fuiſſent poſſeſſores, & domini
d. Caſtri: & Cardinalis prædictus parte non citata
retulit Papæ, pro ipſis Gozadinis, & Papa cũ nar-
ratiua dictæ relationis conceſsit eis d. Caſtrũ, &
mandauit eos reſtitui, & reſolutum fuit in dicta
relatione partem non debuiſſe citari. Et ſcias etiã
quod † in cauſis commiſsis Cardinalibus, ſupra- 65
ſcripti ſeptem termini etiam ſeruantur, & proce-
ditur coram auditoribus ſuis, abſq; alia commiſ-
ſione. Aegi. dec. 5. de offic. delegat. quę refert Sar.
in compen. ſignaturæ, nu. 48. In cauſa † verò pri- 66
uationis ob cõmiſſum delictum termini ſunt ſer-
uandi, prout in prophanis, ſecùs quando agitur
vigore regreſſus ob non ſolutionem. Ita fuit de-
terminatum in vna Ro. parochalis ſancti Valen-
tini pro Reuerẽdiſsimo & Illuſtriſsimo Cardina-
li Creſcẽtio: pro quo faciũt not. per Sar. q. 7. reg.
de ſubro. & facit deci. 4. infr. de ſeq. poſ. Et aduer 67
te, quòd † poſt ſententiam priuationis non poteſt
conferri beneficium priuati, niſi lapſis decem die
bus, datis ad appellandum, vt fuit tentum in vna
Veronen. coram Reuerendiſsimo domino Anto-
nio Auguſtino de anno 1545. Quid † ſi ſeruatis 68
terminis virtute vnius gratiæ quis obtinet nouã
gratiã, putà, Si neutri, vel ceſsionem à tertio non
collitigante, an primi termini ſeruiant: & Aegid.
deci. 47. de iudi. dicit quòd ſeruiunt, & non ſunt
repetendi. Et ita etiam reperio fuiſſe dictum in
vna Valentina de pego coram Tolomæo, & in
vna Conch. ſancti Michaëlis coram domino de
Puteo, & in vna Barchionen. coram Rauellen.
in quibus cauſis voluerunt Domini quòd ſi im-
petratur ius nouũ, in tertia inſtantia debeat illud
ius nouum canonizari, prout in prima, & Audi-
tor habet iuriſdictionem virtute primæ cõmiſ-
ſionis. Quæ deciſi. tamẽ procedunt ſi commiſsio
non ſit reſtricta ad certum titulum, vt videbis in
frà ſuper deciſi. 15. licèt Domini in vna Ro. ſancti
Nicolai de Cęſarinis coram domino Veſtano vo
luerint contrarium, quia in illa cauſa Bart. Mer-
lotus cùm iam habuiſſet duas ſententias ſuper re-
greſſu, ob non ſolutionem, quas Rota habebat
pro iniuſtis, ex quo aduerſarius oſtẽdebat feciſſe
certum depoſitum, Bart. † impetrauit beneficium 69
ob violationem ſequeſtri: in odium enim violati
ſequeſtri Rota voluit confirmare primas ſenten
[illegible] in veritate non erant iniuſtę, ſed rigoro-
[illegible] notaui, quòd licèt violator ius
[illegible] ud tamen non quæritur aduerſa
[illegible] ut et... dictum fuit de bulla Alexandri-
. contra offendentes collitigantes in vna Tarui-
ſina feudi coram Tolomæo. Et ſic primæ duę ſen
tentiæ fuerunt confirmatæ. De terminis autem
qui coram Auditore Cameræ ſeruantur, habebis
in quodam formulario typis dato.

EPITOME.

Statur ſoli iuramento, cùm quia allegat ſe non
poſſe conſequi iuſtitiæ complemẽtum in partibus,
quò ad reſcriptum obtinendum in curia.

S. V M M A R I A.

1 *Probatio per ſolum iuramentum quo caſu ſit ſufficiẽs.*
2 *Iuramentum de perhorreſcentia recipit probationem in contrarium: & poteſt probari per habentem mandatum ad quodlibet alterius generis iuramẽtum præſtandum. 3.*
4 *Iuramentum perhorreſcentiæ non conualidat geſta in partibus: nec operatur quoad iudices Curiæ. 5.*
6 *Cauſæ pendentes coram ordinarijs non auocantur, ſed dantur adiuncti.*

DECISIO

DECISIO III. aliàs 42.

SI impetretur commiſſio de ſpeciali manda-
to, in qua narrat impetrans ſe nō ſperare poſ-
ſe conſequi in partibus iuſtitiæ complementum:
a sufficit hoc probare[a] † per ſolū iuramētum im-
1 petrantis: quia ea, quæ conſiſtunt in mente, vel
in animo alicuius, aliter probari non poſſunt. de
ſenten. excommun. c. ſi verò. de reſcr. c. ſtatutum.
& ibi per Ioan. Andr. ſuper verb. ſaltem per pro-
prium iuramentum. libr. 6. facit c. vt circa. eod.
tit. & lib.

ADDITIONES.

a Probare. Adde Rot. in an. eod. titul. deciſ. 61. & Bart. in l. inter omnes. §. rectè. ff. de furt. vide Fel. in c. accedens. vt lit. non conteſta. numer. 13. & ratio aſſignatur etiam per Phi. Deci. in conſil. 256. numer. 9. quia in dependentibus ab animo ſtatur iuramento eius, de cuius animo & propoſito dubitatur: vt per gloſſ. in §. aliæ. Inſtit. de acti. c. paſtoralis. de except. c. ſignificaſti. el primo, de homi. l. ſi cui. §. ijſdem. ff. de accuſat. & per Barto. in l. 2. §. ſi à pupillo. ff. pro emptor. Exceptio de non perhorreſcentia contra reſcriptum in dicta perhorreſcentia fundatum an ſit bona, vide Aegid. deciſ. 1. de exceptio.

A. M. P. Cum iſta deciſi. concordant deciſi.
2 23. de probat. & 61. de reſcript. in ant. Aegid. † ta-
men deciſi. 1. de exceptio. dicit, quòd poteſt pro-
bari contrarium, & ſic quòd tale iuramentum
non operatur præſumptionem iuris, & de iure.
& dicit contrarium probari per indicia, & præ-
ſumptiones, & cum Aegid. tranſeunt omnes in
c. ſtatutum. de reſcript. cum diſtinctione tamen
Ioan. And. pro quibus eſt videndus Fely. in c. ac-
cedens. el. 2. vt lite non conteſt. colum. 5. num. 17.
3 Et facit deciſ. Caſſ. 1. de iureiur. vbi dicit, † quòd
tale iuramentum poteſt præſtari per habentem
mandatum ad iurandum de calumnia, & quod-
libet alterius generis iuramentum præſtandum,
licèt ad id mandatum ſpeciale requiratur. & ſub-
iungit, quòd poteſt præſtari in fine primæ, aut
ſecundæ inſtantiæ, refectis expenſis propter Bul-
lam Innoc. Aduerte tamen quòd de menſe Maij
1546. coram Tolomæo, fuit tentum, quòd per
4 iuramentum † præſtitum non conualidarentur
geſta in partibus, non præſtito iuramento, ſed
duntaxat in Rota: quia bulla Innoc. non habet
locum extra curiam. Et pondera illa verba de-
ciſi. noſtræ, quòd non poteſt conſequi iuſtitiam
5 in partibus, quia ſi † iuraret quis non poſſe con-
ſequi iuſtitiam coram aliquo iudice in curia,
non ſtaretur ſoli iuramento, vt per Staph. ſol.
172. & in alia impreſſ. fol. 126. Quinimò, vt di-
6 cit idem Staph. fol. 177. & in alia 130. cauſæ † in
curia, vel in partibus coram ordinarijs penden-
tes, non aduocantur, ſed dantur adiuncti, & non
ſtatur ſimplici iuramento, niſi coloretur cum ali-
quo grauamine parti illato, & non iuratur, niſi
quando ſignatura commiſſionis habet clauſulā,
quòd recepto iuramento, & ratio eſt, quia quis
non arctatur ad iuſtificandum omnia narrata, vt
dicetur infrà dec. 7. Et aduertas in practica, quòd
ſi in commiſſione non ſunt illa verba, prout iu-
rare paratus eſt: tunc Dominus regens non ap-
ponit in ſignatura illa verba, recepto iuramento
prædicto.

EPITOME.

Opinio Io. And. poſita in c. cùm in multis. de reſcript. lib. 6. hodie ſeruatur in Rot.

DECISIO IIII. aliàs 43.

VOluerunt Domini quòd opin. Io. An.[a] po- a
ſita in c. cùm in multis. de reſcri. libr. 6. ſu-
per gloſſ. final. in nouel. tanquam æqua, & fauo-
rabilis pauperibus, imò ſecundum aliquos tan-
quam vera, & iuridica propter clauſulas non ob-
ſtantiarum, hodie in gratijs pauperum poſitas, de
cætero ſeruetur.

ADDITIONES.

Opi. Io. An. Adde. Rot. in an. de conceſſ. præben. a
Deciſi. 11. & pro intelligentia text. in d. c. duobus.
vide plenè per Oldra. conſ. 193.

A. M. P. In dec. non habes claram intelligen-
tiam: quia in d. c. duobus, tractantur plures quæ-
ſtiones: tamen credo quòd intelligatur, circa ſe-
cundum reſponſum, dicti c. vbi dicitur, quòd
† inter habentes gratias pares, præfertur ille, qui 1
priùs præſentauit executori, prout dicitur in dec.
5. infrà. de præb. & 58. hoc titul. in anti. & habetur
idem in dec. 20. infrà de conceſſ. preb. Ideò de hac
materia vide ſuper d. deci. 5. vbi multa dixi, quia
magis aptatur ad illum titulum: & ſecundum ali-
quos intelligitur iſta dec. de alio dicto Io. An. dū
dicit, quòd ſi ſunt duo prouiſi in forma commu-
ni ſub eadem data, licèt vni ſit prouiſum, poteſt
alteri prouideri, propter clauſulam, nō obſtante
quòd pro alio ſcripſerimus, de qua in d. c. duo-
bus. & infrà deciſi. 13. Aliqui etiam volunt, quòd
litera ſit corrupta, & quòd velit dicere de opi. Io.
An. in c. cùm in multis. in fi. & ſic concordabitur
cum dec. 5. de conceſ. prebend. & 8. de cau. poſſ. in
antiq. vbi ſi notoriè conſtat, quòd acceptans non
habebat ius in beneficio acceptato, non eſt opus
expectare ſentētiam ſuper declaratione, vt aliud
acceptare poſſit. & facit deciſ. Caſſ. vltima, de re-
ſcri. nu. 4. & aliquid habes per Staph. dum tractat
de durabilitate literarum, verſ. ſed de iſtis. in fin.
ſol. 111. & in alia impreſſ. fol. 84.

EPITOME.

Non ſufficit per edictum citare in vno loco.

SVMMARIA.

1 *Citatio per edictum decreta exequi debet ad minus in duobus locis.*
2 *Mandati forma eſt diligenter ſeruanda.*
3 *Teſtes quot requirantur, & quomodo probari debeat non tutus acceſſus.*
4 *Teſtes ſingulares probant non tutum acceſſum.*
5 *Teſtes etiam dicentes, quòd ipſi non auderēt accedere, ſufficiunt.*
6 *Teſtes quando non requirantur ad probandum non tutum acceſſum.*
7 *Inferior à principe non mandat citari per edictum.*
8 *Citatio debet exequi in tali loco, quòd veriſimiliter poſſit ad notitiam deuenire.*

9 *Excommunicari potest citatus per edictum.*
10 *Executio potest fieri etiam in locis non specificatis in citatione, & illis omissis.*
11 *Rota sequitur dec. Cass. 5. de dolo & contu.*
12 *Citatio non est affigenda ad parochiam, quãde citatio non est per edictum, licèt cautius sit affigere.*
13 *Citationis per edictum executio sufficit, etiam si non dicatur, quòd ibi erat multitudo.*
14 *Citatio originalis est affigenda, & non sufficit copiam affigere.*
15 *Citationis copia non est danda, nisi petatur, quando fuit lecta.*
16 *Citatio per edictum debet legi, & verbum, publicaui, infert lecturam.*
17 *Copia executorialium non datur nisi expensis petẽtis.*
18 *Executoriales sunt legenda & personaliter intimãda.*
19 *Citationes per edictum priùs leguntur in curia.*
20 *Probatio non tuti accessus quoad vnum, non sufficit quo ad alios, nisi, &c.*
21 *Executio aliarum citationum, quæ non sunt per edictum, & intimatio appellationis quomodo fiat.*
22 *Monitoria sunt personaliter exequenda.*
23 *Nomina non sunt exprimenda in executione contra vniuersitatem.*
24 *Executio citationis per edictum non est necessariò fienda diebus festiuis.*
25 *Copia executorialium per edictum decretorum nõ est dimittenda de necessitate, sed de æquitate & stylo.*

DECISIO V. aliàs 79.

1 SI committatur causa cum potestate citandi †
per edictum in curia, & in locis vicinis in par-
tibus affigendum, non sufficit, quòd fiat execu-
tio in vno loco vicino, quantuncunque publico:
sed requiritur quòd in pluribus locis exequatur,
& ad minus in duobus: quia pluralis locutio &c.
de reg. iur. c. pluralis locutio li. 6. facit gl. Io. And.
in cle. causam. super verb. loco. de elec. & quia
2 forma mandati hoc habet † quæ est diligenter ser-
uanda. de rescrip. c. cum dilectam. de præbend. c.
cui de non. lib. 6. l. diligenter. ff. mand.

A. M. P. Principalis materia istius dec. funda-
tur in constit. Bonifac. 8. incip. Rem non nouam
& in cle. 1. de for. compet. Et cum hac nostra dec.
concordat decis. 33. hoc tit. in antiq. & decis. 22.
ibidem, docet quomodo testes deponẽtes de nõ
tuto accessu, debeant deponere: & licèt non ex-
primatur hic per quot testes id probari debeat, ta-
men dec. 22. de dolo & contu. in ant. dicit, quòd
3 non sufficit iuramentum, sed Auditor † debet ca-
pere informationem, cum tribus, & sic videtur
innuere, quòd duo non sufficiant, quod non cre-
do verum, cùm in qualibet ardua causa duo suf-
ficiãt. sed istud intelligi potest prout in quadam
causa Beneuentana, coram Reuer. P. & domino
meo plurimùm obseruan. D. Achille de Crassis,
tertio illius nobilissimæ familię sacræ Rotæ Au-
ditore, & alterius Achillis, meritissimi Cardi-
nalis nepote: fuit enim tentum in illa causa, quòd
4 † ad probandum non tutum accessum, sufficit
vnum testem dicentem, quòd citationes exequi
non possunt, nisi de licentia proregis, & alium
dicentem, quòd nullus auderet exequi, & sic
sufficiunt testes singulares. & in alia Corduben.
coram eodem, prout habui ex libr. Annotationũ
suarum, fuit dictum † sufficere, quòd testes dicãt, 5
quòd ipsi non auderent exequi. Attende tamen
quòd in decis. 23. de dol. & contu. in ant. dicitur,
quòd † si peteretur aliquem citari per edictum, 6
& commissio sit signata, Fiat vt petitur, quòd tũc
nõ requireretur informatio, vel probatio de nõ
tuto accessu: & ideò in commissionibus signatu-
ra hodie addit Cõstito de non tuto accessu, licèt
d. dec. 23. hodie non seruetur, vt attestatur Cass.
dec. 2. de dolo. in fi. pro quibus vide Staph. dum
tractat de literis iustitiæ, versi. si petitur commit-
ti, fo. 168. & in alia 123. Et ad materiam huius dec.
facit dec. 8. infrà de dolo & contu. in addi. vbi te-
net, quòd † inferior à principe non possit com- 7
mittere quem citari per edictum, licèt Dd. sint va
rij. Et dicit Fel. in c. gratũ. de offi. dele. col. 2. vers.
adde tamen, quòd citatio per edictum, debet ap-
poni in loco publico, & notorio, & literis legibi-
lib. & non ita in loco alto, quod non possit legi.
& Aegi. dec. 3. de dolo: quòd ad hoc, vt taliter ci-
tatus possit excommunicari, non sufficit † proba- 8
re, quòd in vicinis partibus fuit affixum edictũ,
sed oportet etiam probare, quòd verisimiliter ad
eius notitiam potuerit peruenisse. Valdè tamen
dubito de hac dec. Aegi. quia text. quem allegat,
non loquitur de citatione per edictũ, sed de sim-
plici citatione, licèt tex. ibi dicat, post citationis
edictum, quæ verba non important citationem
per edictum, de qua loquimur, sed citationẽ sim-
plicem, etiam personalem, vt declarat glo. ibi nec
etiam Dd. ibi dicunt, quòd citatus † per edictum 9
non possit excõmunicari, cùm imò licèt citatus
ad domum, & parochiam, vel cathedralem, non
possit excommunicari, potest tamen excommu-
nicari citatus per edictum, eò quia est dolosus,
non permittendo se citari, & ideò Papa in d. cõst.
Rem non nouam. decernit talem citationem effi-
cere, ac si personaliter citatus fuisset. & ita etiam
cantat forma citationum, & gl. in d. constitutio-
ne, in verbo personaliter, hoc declarat in termi-
nis, quòd in vim talis citationis quis potest excõ-
municari, per tex. 11. q. 3. c. nemo episcoporum. Et
propterea sæpè vidi multos errare, seu non ani-
maduertere ad hoc, dum in cõmissionibus appo-
nunt clausulas, quod Auditor mandet decerni ci-
tationem cum decreto, quod perinde arctet, ac si
aduersarius personaliter citatus fuisset, cùm etiã
talis clausula exponatur in forma citatiõis per edi-
ctum, etiã si nõ sit dictum in cõmissione. & Aegi.
in decis. 14. de iud. dicit, quòd si Auditor mandet
citationem per edictum affigi in tribus locis, & so-
lum affigatur in duobus, sufficit: quia satis est ser
uare formã iuris, tamen nihil allegat: & crederem
contrarium esse de iure, cũ decretũ iudicis sit ser-
uandũ: tamẽ vide Cle. causam. in §. intimatio. in
fin. ibi, nisi ad appellatũ plena notitia aliter deue-
nisset. & vide Cassa. etiã in dec. 5. de dol. & contu.
vbi dicit, quod si iudex mandat citationem exequi
tẽpore, quod sunt audiẽtię, cũ decreto quod legatur
in audiẽtia cõtradictarũ, quod tẽpore vacãtiarũ, quo
audiẽtia contradictarũ est clausa, poterit exequi
in alijs locis solitis in curia, sed propter hoc non
tollitur dec. Aegi. quia in casu Cass. non poterat
aliàs

aliàs fieri, & vnus locus erat subrogatus loco al-
terius: cùm enim iudex decreuisset esse exequen-
dam in tribus locis, fines mandati erant diligẽter
custodiendi, vt in proposito dicit d.deci.33. Imò
contra Cassa. In terminis facit deci.1. infrà de fe-
rijs. licèt ipse alleget eam pro se, cùm pro eo fa-
ciat tantùm opinio collectoris: qui tamen refert
omnes alios, eo excepto, tenuisse contrarium. &
in fine dicit, quòd ille fuit punitus in processu,
& dicitur ibi, quod oportet expectare nouas au-
dientias, allegando satis vrgentes rationes. Mo-
dernis tamen temporibus Domini in vna paro-
chialis de Essera, coram Reuerend. d. Rauellen.
11 † tenuére dec. Cass. nemine discrepante. Ad tol-
lendas igitur has difficultates semper apponas
in commissione clausulam, cum potestate citan-
di, etiam per edictum publicum, in audientia pu
blica literarum contradictarum, vel acie campl
Flore, & cancellaria apostolica, ac locis propin-
quis in decreto nominandis affigendam. Cassa. ta
men in decis.1. de dolo. dat vnum intellectum ad
decisi. Aegi. qui non resoluit difficultatem, vide
eum, & cogita tu pro ratione decisi. Aegid. ¶Nam
si esset vera deci. Aegi. licèt in forma citationum
detur, quòd exequantur in tribus locis in curia,
& duobus in partibus, tamen sufficeret in duo-
bus exequi: vt dicit, & disponit d. cle.1. de iudic.
vel in vno publico, vt in d.cl. causam. Et ad hanc
materiam faciunt not. per Cass. dec.1. de appel. dũ
12 dicit, quòd in † executione citationis per edictũ,
est necessaria affixio: secùs dicit in executione,
quæ non fit per edictum, quando fit ad domum,
& parochiam, vbi non requiritur affixio, vt etiã
fuit resolutum in vna Mediolanens. parochialis
coram Tolomæo, vbi etiam dictum fuit, quòd
13 † in citatione, per edictum, non requirebatur ex-
pressio, quòd ibi erat populi multitudo, & hoc
propter verba ipsarum citationum: fuit tamẽ di-
ctum in vna Mindonien. corã domino Vest. quòd
14 † executio executorialium non erat bona: quia
non fuerant affixæ literæ originales, sed copia: &
quia non apparebat facta ibi existente multitu-
dine personarum, & sic non erant decretæ per
edictum: quia multitudo non fuisset requisita,
prout non requiritur etiam in citationibus, quæ
fiunt per edictum, licèt in alijs requiratur secun-
dum d. dec. sed ista sunt modici momẽti: quia so-
lent Notarij semper dicere in instrumentis execu
tionum, & aliàs, & alià feci, iuxta formam re-
troscriptarum literarum, quæ verba inferunt,
Notarium seruasse omnes solennitates requisi-
tas ex forma citationis. Tamen semper tutius erit
exprimere in specie, & quòd citatio affigatur, &
dimittatur copia domi. Dicit tamen text. in d.cl.
15 causam. non † debere dari copiam, nisi petatur,
quod tamen intellige, si fuerit lecta citatio, quia
tex. ibi declarando quomodo intimatio dicatur
legitimè facta, dicit, Porrecto sibi sub scriptura
authentica, vel perlecto illius tenore, & copia
modo cõsimili, si petita fuerit, inde facta, Ex qui-
bus verbis clarè patet, quòd alterum fieri sufficit,
si igitur fuerit lecta citatio, non est danda copia,
nisi petatur: vt dicit glos. ibi in verbo, si petita. de
cuius tamen veriori intellectu videbis infrà dec.
16 22. ideò requiritur omnino in tali † executione
per edictum verbum, legi, &c. vt dicit expressè
dec.8. de dolo. licèt Cas. eod. tit. de dolo & cont.
dec.4. dicat, quòd verbum, publicaui, idem im-
portat, dicens, quòd quando requiritur lectura
citationis, sufficit si dicatur, affixi, & publicaui,
dum ibi multitudo gentium ad diuina consue-
bat audiendum: sentit tamen quòd melius sit di-
cere eam legisse: sed cùm Notarij soleant dice-
re, citaui, monui, & requisiui, & aliàs, & alia fe-
ci iuxta retroscriptarum literarum formã, & te-
norem, vt suprà, vidi tamen sæpè admittere ta-
les executiones pro benefactis, etiam quòd non
dicatur, de populi multitudine, nec alta, & in-
telligibili voce, quando forma citationis id non
dicit, & ista verba generalia sufficiunt. pro quo
facit decisi. Tho. Fasto. du. 51. vbi data forma de
dispensando cum minore, sufficit, quòd dicatur,
dispensaui iuxta formam literarum. Concludo
igitur, quòd isto casu, quando citatio fuit lecta,
non est danda copia, si non petatur. & hoc etiam
ita sentit Cas. in d. dec.1. de app. & clariùs Felin. in
c. cum M. de constit. nume. 71. colum. 21. super 4.
cõcl. ibi vers. sed adde, dum loquitur de intima-
tione litis pro euictione: & ita dicit esse intelli-
gendum text. d. cl. Consulerem tamen semper
quòd daretur copia, ad constituendum aduersa-
rium in maiori contumacia. Non tamen datur
† copia executorialium, propter earum formam, 17
nisi ille cui intimatur, eam velit suis expensis. Et
ratio differentiæ adducitur in d. deci. facta in
causa Mediolan. quia prima citatio est loco li-
belli, & citatus debet scire super quo sit litigatu-
rus, vt possit venire instructus: quæ ratio non
procedit in executorialibus. Et ibi etiam dicitur
de citationibus semper esse dandam copiam non
tamen facta mentione, quando essent lectæ. &
ideò executoriales, † de quibus non datur copia, 18
debent omninò legi, propter supradicta: & hoc
quando personaliter intimantur, quia quando
ad domum, & parochiam, & non sunt per edi-
ctum, modicum suffragantur, quia non potest
procedi ad censuras, vt suprà. Et quia idem Cass.
d. dec.2. de dol. & contu. dicit, quòd citatio, † quæ 19
fit per edictũ, debet fieri in duobus locis in parti-
bus, & in duobus in curia, & quòd post vltimam
publicationem incipit currere terminus ad com-
parendum: propterea cauti procuratores, & soli-
licitatores, antequàm mittant citationem ad par-
tes, illam publicant in curia, & sic non conteri-
tur tantum tempus, licèt ista practica sit contra
cl. dudum. & d. constitu. vbi dicitur, citationem
iuris exequendam in partibus, & post modum in
curia. Forma tamen citationum est in cõtrarium,
ideò melius est earum formam sequi, & seruare
d. cautelam. Et ad hanc materiam facit. quod di-
citur per eundem Cas. in dec.2. eod. tit. de dolo &
contu. quòd probato † non tuto accessu contra 20
vnum, talis probatio non sufficit quo ad alios ci-
tandos, nisi generaliter esset probatum de nõ tu-
to accessu ad aliquam ciuitatem. Et quòd suffi-
cit testes dicere, quod credunt esse impossibile,
vel non tutum citare eos, & in dec. 3. subsequen-
ti dicitur, quòd probatio nõ tuti accessus in pri-
ma commissione, seruit etiam ad decretũ execu-
torialium, vt non sit necesse probare iterum, nisi

cōſtaret quòd medio tempore ceſſaſſet metus &
eſſettutus acceſſus. Et Idem Caſ. in dec. 6. ibidem,
loquens de citatione per edictum, dicit, quòd ci-
tatio talis exequi debet in locis magis propin-
quis, quibus ſit poſſibile, & quòd citatio cum ter-
mino nimis breui, non arctat citatum, etiam poſt
terminum, ideò in practica ſi locus diſtat per de-
cem dietas, dantur 20. & ſi diſtat per 20. dietas,
dantur 40. dies ad comparendum: & ſic ſemper
duplicatur. Et de materia citationis per edictum
vide latè per Fel. in c. quoniam frequenter. §. por
rò. vt lite non conteſta. & per Staphi. fol. 168. &
alia impreſ. 123. & Socin. in tracta. cita. fol. 33. arti-
culo 23. principali, & videbis infrà de dolo & cō-
tum. ſuper deci. 8. De alijs autem citationibus
21 † quæ non fiunt per edictum, habes infrà eod. ſu-
per dec. 22. & de modo intimandi appellationem
habes infrà de appel. dec. 10. Aduerte tamē quòd
de ſtylo Auditoris Cameræ requiritur, quòd mo-
nitoria perſonaliter exequantur, aliàs ipſe non
procedit. Et ratio eſt, quia quis non poteſt decla-
rari excommunicatus, niſi fuerit perſonaliter ci-
tatus: vt dixi ſuprà, & facit etiam dec. 1. infrà de
ferijs. & not. Sar. in compen. ſignaturæ. nume. 82.
licèt Fel. in d. c. quoniam. §. porrò. num. 14. dicat,
quòd ſufficit ſi probetur, quòd citatio potuerit
veriſimiliter ad eius notitiam perueniſſe, & alleg.
d. dec. Aegi. 188. ſed in rei veritate Fely. non bene
cōſiderauit, nec examinauit hanc materiam, ſed
ſimpliciter retulit d. dec. Aegi. Et ad hanc mate-
riam etiam facit deciſi. Aegid. 12. de procurat. vbi
quando quis vult agere cōtra vniuerſitatem, no-
23 mina † non ſunt exprimenda, niſi in delictis of-
ficialium, quæ non tranſeunt ad ſucceſſores: quia
citatio per edictum, non arctat non expreſſos ad
comparendum perſonaliter, quod dictum tamē
non procedit ita abſolutè. Poſſet tamē dubitari,
24 an executio † per edictum, eſſet fienda diebus
feſtiuis, præſertim ſi verum eſſet id, quod fuit
deciſum in dicta cauſa Mediolanen. quòd nō re-
quiritur mētio, quòd adeſſet populi multitudo.
Et licèt hoc dicens videatur, quia vt dicit Caſſa.
d. deci. 4. de dolo, & contu. poſſet exequi citatio
tali hora, quòd nullus ibi eſſet, tamen nec in cle.
cauſam, nec in cle. 1. de iudic. nec in forma ipſarū
citationum, aliquid dicitur de diebus feſtiuis.
Imò dictæ clementinæ dicunt, etiam quòd non
ſint de illis diebus ſolennibus, & cle. cauſam. in
caſu iſto quando tutus non patet acceſſus, quaſi
remittat ſe arbitrio iudicis, & dicit ſufficere exe-
qui in aliquo loco publico, taliter quòd veriſi-
militer poſſit ad notitiam illius deuenire, & gloſ.
ibi interpretatur, in nundinis publicis, miſſa, vel
alio loco, per populum frequentato: adeò quòd
ſi eſſet ver. d. dec. Aegid. 14. de iudic. etiam quòd
mandetur exequi in locis pluribus in ipſa forma
citationum, ſufficeret vno loco valdè publico
citari, quod tibi ſeruiet ſæpè. Sed an de execu-
25 torialibus † ſit dimittenda copia, quando exe-
quuntur per edictum, cùm in earum forma dica-
tur eam tantùm dari expenſis rei, ſi fuerit petita,
& hoc caſu non ſit qui illam petat, nec d. cle. cau-
ſam. arctet ad dimittendum copiam: Imò præ-
ſupponit, illam non eſſe dādam, dum poſtquam
dixit de executione fiēda domi, & in eccleſia, ſub-
iungit, Ac de ipſa quādocunq; petita fuerit copi-
am heri appellato. deberet enim ſatis eſſe eam pu
blicari in tot locis, tamen practica inoleuit in cō-
trarium, & dimittitur ſemper copia affixa. Et de
hac materia quando ſit danda copia, & quid in
curſoribus, & executoribus publicis, & quando
pars eſt præſens, in loco iudicij, vide per Felyn. in
c. cùm in iure. de offic. deleg.

EPITOME.

Si cauſa vni auditori commiſſa hoc expreſſo alteri committatur, eo ipſo cauſa à primo auocata cenſetur.

SVMMARIA.

1 *Auocata cauſa à primo auditore quando cenſeatur.*
2 *Quæ ſint neceſſaria ad reuocationem primi reſcripti.*

DECISIO VI. aliàs 67.

SI petatur quod cauſa commiſſa vni Auditori,
committatur alteri, & ſignetur, audiat talis:
auocata [a] † cauſa à primo auditore cenſetur ſine a
expreſſa reuocatione: quia ſatis conſtat de mente 1
committentis alteri, quòd voluerit cauſam à pri-
mo reuocare. Item ex quo fit mentio de primo
reſcripto [b] in ſecundo, primum reuocatur. [c] de b
reſcrip. c. cæterum. de reſtit. ſpo. c. audita. c

ADDITIONES.

Auocata. Adde Rot. infrà in an. eod. tit. deciſi. 7. a
& deciſi. 8.
Reſcripto. vide per Fely. poſt Inn. in c. ex literis. b
de offi. deleg. num. 1. & in anti. deciſi. 6. de dol. &
contuma.
Primùm reuocatur. Oportet tamen ad hoc vt re- c
uocetur primum † reſcriptum per ſecundum, 2
quòd fiat expreſſa mentio de primo. Item, quòd
res contentæ in primo nominatim exprimantur
in ſecundo. Item exprimi debent perſonæ iudi-
cum, &c. quæ ſunt ſubſtantialia reſcripti. & hæc
vera cùm ad diuerſos iudices, vel auditores im-
petratur reſcriptum: vbi autem impetratur ad
eundem, ſeu eoſdem, tunc ſufficit quòd in ſe-
cundo dicatur, non obſtante primo, nec alia ex-
preſſio eſt neceſſaria: vt not. Hoſtien. & Ioan-
nes Andreas. in d. c. audita. & in d. c. 2. de dolo. &
contuma.

A.M.P. Cum iſta deciſi. concordant deciſi. 5.
infrà de appell. colum. 3. verſic. ſed pone, & 20.
hoc titulo in antiqu. à contrario ſenſu. & facit de-
ciſi. Aegid. 4. hoc titul. & idem habetur in dub.
Faſtoli. 64. & in deciſi. 7. hoc titul. in antiqu. quæ
tamen non habet illa verba, Hoc expreſſo, quæ
ſunt maximi momenti, quia ſine illis commiſ-
ſio eſſet nulla: cùm reſcriptum auocatorium
ſurreptitium ſit ipſo iure nullum, vt per Caſſa.
deciſi. 1. & 2. hoc titul. & per Felyn. in c. ad au-
dientiam. el. 2. in 10. Fallen. & in c. cæterum. num.
16. eod. titul. vbi ponit multos notabiles caſus.
Et quando ſit fienda mentio de proceſſu, & an
reſcriptum poſt concluſionem in cauſa impetra-
tum

rum valeat, vide Felyn. in c. nonnulli. hoc titul. nume. 27. & vide eundem ex c. in literis. de offic. dele. & in d. c. cæterùm. & in c. ex tenore. de re-script. vbi de istis, & an sit fienda mentio de rescri-pto nullo, vel elidibili. Et facit ad hoc infrà eod. dec. 20. vbi vide omnino, quia dicit etiam esse fa-ciendam mētionem, de statu litis, ideò dic istam decisi. procedere quando coram primo iudice non erat contestata, vel habita pro contestata: vt ibi latiùs. & de hac materia vide etiam per Staph. fol. 172. & in alia impres. 126.

EPITOME.

Ex ploribus narratis in commissione sufficit v-num esse verum, ex quo possit sequi effectus, & con clusio, licet alia sint falsa.

SVMMARIA.

1 *Commissio plura narrans, aliqua vera, aliqua falsa, quando valida sit censenda.*
2 *Commissio plura copulatiuè continens qualiter sit ad-mittenda.*
3 *Clausula, Nō se astringens, in articulis actualis posita, quid operetur.*
4 *Error in nomine aduersarij non vitiat rescriptum, se-cus si erretur in nomine impetrantis.*
5 *Commissio est subreptitia in qua dicitur non esse da-tam petitionem, si data fuit vna, qua non erat bo-na.*

DECISIO VII. aliàs 68.

1 a b Licèt plura † capitula [a] in commissione [b] ob-tenta narrentur, quorum aliqua sunt falsa, aliqua vera, Si ex veris potest sequi effectus, & conclusio, valet commissio: iuxta no. in c. ex par-te conuentrensis. c. inter cæteras. & c. olim. de re-script. faciunt not. in simili de proba. c. licet. & de iudi. c. exhibita. in vltima gloss.

ADDITIONES.

a 2 Plura capitula. Quòd si plura copulatiuè † po-nuntur in commissione, quorum alterum per se sufficit, & tunc illud solùm sufficit probare: ita tenet glo. in c. ex parte. el. 1. de rescrip. vide Butri. in c. 2. de rescript. & in d. c. exhibita. de iu-dic. Hoc est verum, nisi vnum de copulatiuè in oratione positis, veniat qualificatiuè ad aliud: quo casu vtrunque probandum est, vt in c. licèt causam. de probat. vbi ponens testes falsos & cor-ruptos deposuisse, habet probare totam oratio-nem, scilicet corruptos & falsum dixisse: nec sufficit probare solùm dixisse falsum, nisi pro-bet etiam corruptos: quia ista qualitas seu ver-bum, corruptos, qualificat totam orationem. facit quod not. Bartol. in l. diuus. ff. de re iudic. per quod dicit Archid. in c. 2. de testi. libro 6. quòd si in eodem articulo plura accumulantur indistinctè, non sufficit alterum probare: vnde instruit, ponentem non esse verbosum. hæc vera, nisi ponens astringat se ad vtrunque proban-dum: quia tunc mos ei gerendus est. ff. de pro-bat. l. circa. saluo, nisi in fine articulorum po-natur † clausula, videlicèt Non astringens se ad 3 vtrunque probandum, & cætera: vt not. in d. c. licèt causam. & vide Hostiens. in sum. de re-scrip. §. & de ipsius. versicul. cum duo. & Simo. de Brosano in commento regulæ in toto. de regul. iur. libr. 6. vltra duas certas. Adde Ioann. Andr. quem omnes sequuntur, in c. licèt. de proba-tion. vbi dicit bonum esse, quòd in fine articu-lorum, pars semper protestetur & vtatur ista clausula, de qua quidem clausula vide Bartol. in l. circa. ff. de probat. & in l. Fulcinius. §. cùm hoc. ff. ex quibus causis in possess. eat. & Hosti-ens. in d. c. licet. & ibi Abbat. numero 15. versicul. nono. & per eundem in c. dilecti. numero. 16. de iudic.

b In omni commissione. Adde decisi. 3. eod. titul. in antiqu. facit etiam decisi. 14. insr. eod. idem de commissione impetrata contra sententiam, vt per Rotam eod. tit. in antqu. decisi. 32. & Aegid. decisi. 1. de electio.

A. M. P. Licèt infinitæ decisiones faciant ad hanc materiam, tamen quia plenissimè tracta-tur per Felyn. in c. 2. in verbo, copula, & in c. super literis. & in c. in nostra. & in c. sedes. in princip. & in c. postulasti. de rescript. vbi etiam latè de hac materia, de quo etiam vide per Staph. fol. 266. & in alia impres. 122. ideò hic solùm applicabo aliqua, quæ non adducuntur per eos: non omittendo tamen quòd cum ista dec. concordat decisi. 3. & 30. hoc titul. in antiqu. & Aegid. 17. hoc titul. & alleg. Lapi. 24. in fin. aliæ autem decisiones quæ allegantur per Felyn: con-tra istam, vt ipsemet soluit, loquuntur in gra-tiosis. Ad materiam tamen præsentis decisi. ha-bes decisi. 16. infrà eodem. † vbi quòd error, seu 4 falsa expressio in nomine aduersarij vel cogno-mine non vitiat rescriptum: licèt secus sit, si erre-tur in nomine impetrantis, vel in diœcesi: vt per Felyn. in c. significante. de rescript. colom. 2. Et dicit Aegid. deci. 12. hoc titul. quòd vbi † nar-5 ratur petitionem non datam & sit data vna, quæ non sit bona, commissio non est subreptitia, pro-ut in decisi. 34. hoc titul. dicit, quòd commissio narrans acta causæ, & regesta ad causam facientia esse in curia Auinionens. non est subreptitia, si ibi est Notarius habens protocollum. Et dum in hac deci. dicitur, quòd decisi. procedit, nisi vnum ve-niat qualificatiuè ad aliud, adde Sarn. super re-gula de surrog. q. 44.

EPITOME.

Per rescriptum impetratum per clericum con-tra laicos absque clausula, & quosdam alios, reli-giosi nominati in rescripto conueniri non pos-sunt.

SVMMARIA.

1 *Rescriptum impetratum per clericum contra laicum an comprehendat alios, quàm nominatos.*
2 *Maiores persona quàm expressa, an includantur in rescripto vigore clausulæ, Et quidam alij.*

3 *Commissio contra laicum non comprehendit religiosum.*
4 *Clausula, Omnesq; alios, quos comprehendat.*
5 *Clausula, Quacunq; dignitate praeditos.*
6 *Clausula, Omnesque alios, vigore quot citari possint.*
7 *Clausula quidam alij.*
8 *Citatio contra interesse putantes dicitur nunciatoria.*
9 *Clausula, Omnesq; alios sine verbis in decreto nominandos, est periculosa.*
10 *Commissiones pro interesse ac super nullitatibus & attentatis non dantur in vltimis audientijs.*
11 *Veniens ad causam pro interesse non impedit expeditionem, nisi doceat statim de bono iure vel colorato.*

DECISIO VIII. aliàs 71.

1 SI clericus impetrat rescriptum † contra lai-
a cos nominatim expressos sine clausula, [a] Et
quosdam alios, &c. licèt prædicti laici nominent
aliquos religiosos táquam dominos, à quibus ha-
bent causam coram iudice: tamen contra illos iu-
dex procedere non potest, maximè si nominati
de hoc excipiút: tùm quia non sunt de expresßis,
2 nec inclusis: tum quia sunt maiores † quàm perso-
næ expressæ. arg. eorum, quæ leguntur, & no. in c.
pastoralis. & c. sedes. de rescript. facis cle. non po-
test. de procu.

ADDITIONES.

a Clausula. Adde quòd clausula, Quosdam alios, non comprehendat vniuersitatem, vt per Archidiac. in c. 2. de rescrip. lib. 6. sequuntur Ioan. Andr. & Dominic. de sancto Geminia. ibidem, & plura ad hoc accumulat Felyn. in c. causam quæ. in 11. col. versicul. secunda declaratio. de rescript.

A. M. P. Istud summarium est defectuosum,
quia post illa verba, absq; clausula, debet sequi,
Omnesque alios &c. & insuper non habet per-
3 fectum sensum, igitur summabis sic: Per † rescri-
ptum impetratum contra laicos nominatim ex-
pressos, si laici præditi denominent in dominum
aliquem religiosum, in vim talis rescripti non
potest procedi contra ipsum religiosum, præ-
sertim ipso excipiente. Ad istam dec. facit quod
no. Cass. dec. 38. super Regul. & planè. Sarnen. in
4 procæ. regul. q. 4. dum dicit, quòd † sub tali clau-
sula, non comprehenduntur personæ maiores,
aduersario personaliter nominato, & docet nos
5 quòd apponamus † clausulam, Omnesque alios,
quacunq; dignitate, & excellentia præditos, vel
cuiuscunq; gradus, status, præeminentiæ, vel di-
gnitatis existant. de quo etiam habetur per Fely.
6 in c. eam te. de rescrip. Et virtus huius † clausulæ
est, quòd personę virtutę illius possint citari. latè
examinatur per Dd. in c. cùm in multis. hoc titul.
libr. 6. & præsertim per Sarnen. ibi numer. 22. &
sequentibus, & nume. 57. vbi est conclusio, quòd
non veniunt vltra quatuor. Imò secundum ip-
sum ibi, non veniunt nisi tres, cum aduersarius
in commissione nominatus inter illos quatuor
comprehendatur, quamuis gloss. ibi teneat con-
trarium. Quod dictum Sarnen. mihi non placet:
nam text. in d. c. cũ in multis. dicit expresse, quòd
virtute † clausulæ, Quidam alij, non possunt ci- 7
tari vltra tres vel quatuor, sed sic est, quòd si ad-
uersarius est specialiter nominatus, non est com-
prehensus, in clausula Et quidam alij: Ideò vir-
tute talis clausulæ, non potest citari, nec inter il-
los quatuor computari: Sarnen. tamen vbi suprà,
facit quatuor limitationes, sequẽdo Soc. in tract.
citationum in 5. articulo principali, licèt prima
limitatio, quòd illa restrictio, ad quatuor perso-
nas, non habeat locum in ordinario, non tenea-
tur per Felyn. in d. c. sed. in fine, versic. & not. ra-
tione infinitatis euitãdæ, Quia quis virtute vnius
citationis posset mille personas citare. tamen ista
quæstio rarò cõtingit cùm iudices ordinarij pro-
cedant via ordinaria, & non virtute commissio-
num, in quibus apponitur talis clausula, & tunc
non considerantur tanquàm ordinarij, sed tan-
quam delegati, quorum iurisdictio excitatur: vt
per Fely. in rubr. de rescrip. Nisi dicas hoc præce-
dere, quando ordinarius mandaret nuntio, vel
cursori vt citaret Titium, & quosdam alios no-
minandos per Sempronium, tamen de validitate
talis decreti dubitant Dd. in d. c. cùm in multis.
Secunda etiam limitatio Sarnen. quòd talis clau-
sula, Et quosdam alios, non operetur in Rota,
quia restringi ad tres, vel quatuor, quamuis ipse
non firmet, non procedit, imò seruatur contrari-
um, & dec. 2. Bisig. de rescrip. id clarè dicit in fine,
quinimò d. decisio Bisig. dicit, quòd licèt virtu-
te talis clausulæ, non possint citari vltra qua-
tuor, tamen si plures veniant ad causam, Audi-
tor habet iurisdictionem quò ad omnes. Sed ad-
uerte ne confundaris, quia ista clausula tripolici-
ter capitur, & extenditur. Et primò contra Om-
nesque alios, sua communiter, vel diuisim in-
teresse putantes, & tunc procedit d. decisio Bisig.
Secundò capitur prout text. decisi. nostræ, & in
d. c. cùm in multis. videlicèt contra Titium, &
quosdam alios, vel vt dicit gl. in d. c. cùm in mul-
tis, ibi Papa mandat citari Titium, & quosdam
alios, per Sempronium iudici nominandos: &
ista clausula æquipollet tertio capiti, quòd ser-
uamus quotidie in Palatio, videlicèt Omnesque
alios in decreto, vel executione citationis præ-
sentium vigore ad partes decernendæ nominan-
dos, Quia si alij non nominati volunt ad causam
venire, oportet eos nouam commissionem impe-
trare, & ante omnia de eorum interesse docere:
vt in decisi. 11. de iudi. in anti. ex qua notari po-
test, † quòd illa verba quæ adduntur in cõmissio- 8
nibus pro interesse, videlicèt, Cõstito de illo, sunt
superflua, quia omnino tenentur de illo docere.
Quę clausula, In decreto, vel executione nomi-
nandos, etiam apponitur propter decisi. 18. infrà,
de dolo & contu. vbi dubitatur an Iudex possit
mandare, quòd citentur interesse putantes in ge-
nere, quæ citatio tamen eos non arctasset ad com-
parendum, sed fuisset tantum nuntiatoria, adeò
quòd sententia lata contra specialiter nomina-
tum, eis non præiudicasset, nisi quòd si vel-
lent agere contra illum, qui sententiam repor-
tauit, obstaret sibi exceptio. Pro quibus facit
decisi.

dec. Aeg.1.de re iudic.& faciunt no. per Fel. in c.
2.de constit. vbi latè de istis citationibus genera-
libus. Et ad suprà dicta adde Cas.dec.2.de dolo.
Et circa hanc clausulam Sar. vbi suprà, ponit plu-
res alias fallentias, quas vide per te, licèt in pra-
ctica dubitarem, prout ab antiquis procuratori-
bus dubitari vidi: pro quibus omnibus vide Soc.
vbi suprà, & in c.quoniam.in fi.de rescrip.& quæ
ipse Fel.no.super clausula, Rebusq; alijs, in rubr.
9 de rescrip. Et scias vnum in practica, † quod generali-
ter d.clausula, Omnesq; alios interesse putantes,
sine alijs verbis, videlicèt, In decreto nominãdos,
est periculosa, Quia omnes venientes ad causam,
etiam in vltimis audientijs admitti debent cùm
absq; alia commissione possint venire, si enim re-
quireretur cõmissio, prout requiritur stantibus
alijs verbis, non daretur èis in vltimis audientijs
10 talis commissio, prout nec etiã † dantur commis-
siones super nullitatibus, vel attentatis, licèt ali-
quando quis de mense Maij impetret istas cõmis-
siones, nec illis vtitur, nisi in fine audientiarũ: nõ
11 tamen est simpliciter verum, quòd † veniens pro
interesse impediat executionẽ, vt fuit tentum in
vna Dert. Sacristiæ, corã d. Vesta. licèt ibi nõ ple-
nè docuerit de interesse: quia nõ est dubium quod si
ostẽdisset de aliquo bono iure, Domini superse-
dissent. de quo vide quæ dicam super dec. vl. inf.
de proc.

EPITOME.

Si commissio figuetur per verbũ Audiat, & procedat summariè, &c. omnia in commissione cõtenta commissa censentur. Vel sic, in commissione signata per verbum Audiat, & procedat summariè, &c. omnia in ea petita conceduntur, si cancellata non sint h.d.

SVMMARIA.

1 *Commissio signata, Audiat et procedat summariè quid operetur.*
2 *Commissio signata, Arbitrio iudicis, & cum similibus clausulis quid operetur.*
3 *Causa summariè cognoscenda an committi possit ab inferioribus à Papa.*
4 *Cancellatura operatur quòd omnia alia censentur commissa.*
5 *Signatura restringit latè petita nisi corrigatur per regentem.*

DECISIO IX. aliàs 77.

1 SI petatur cõmitti causa [a] cum potestate pro-
cedendi summariè, simpliciter, & de plano,
sola facti veritate inspecta, ac terminis nõ serua-
tis, vel abbreuiatis, si signetur, audiat, &c. & pro-
cedat summariè, &c. nihil in commissione cancel
lando, omnia petita cẽsentur concessa. de rescrip.
c.olim. de dona. c.cùm dilecti.

ADDITIONES.

a Committi causa. Adde infr. eod. titu. decis. 28. & decis. 1. in antiq. hoc eod. tit.

Ant. Ma. Pap. De hac decis. dictum est aliqua-
liter suprà decis. 2. & ibi habes concordantes ad
1 istam, quibus adde † Cassa. hoc tit. decisi. 7. & 8. &
14. vbi habes multa de causa summariè commis-
sa, & de extensione signaturæ: quod sub verbo,
summariè, etiam sine verbo &c. est, ac si dictum
fuisset simpliciter, & de plano sine strepitu, & fi-
gura iudicij. Pro quo facit decis. 32. de rescriptis.
in antiq. & adde not. per Felyn. in c.1. de constit.
& in c. dilecti. de iudic. & Card. ac Vitalinum in
cle. dispendiosam. de iud. & in cle. sæpè. de re iu-
dic. vbi concludunt post multa, quòd omnia illa
verba, † Arbitrio tuo. & similia, important arbi- 2
trium boni viri, & arbitrium regulatum à iure.
& vide omnino Stap. dum tractat de literis iusti-
tiæ, fol. 141. versi. dicendũ est modò. Et quia mul
ti procurant habere tales commissiones signatas
arbitrio Auditoris, & nesciunt quid petant, ideò
scias, quòd illa verba importãt tantum circa or-
dinem procedendi, & circa ea, quæ sunt leuis
præiudicij, vt datio libelli, magis à principio,
quàm in medio, vel in fine, litis contestatio, di-
lationes, admissiones articulorum saluis exce-
ptionibus, iuramentum calumniæ à principio,
satisdationes, & similia: tamen in decisione cau-
sæ, articulorum præiudicialium istæ clausulę ni-
hil faciunt, vt per Dd. in dictis locis. Et quia du-
bitatur ab aliquibus, † an inferior à Papa possit 3
committere causam summariè: vt hic habes dec.
6. de iudic. & 16. de rescript. in antiq. & alleg. La-
pi. 102. in fin. & alleg. 228. vbi latè examinatur
materia, quibus adde Felyn. latè tenentem, quòd
inferior non possit cum duabus ampliationibus,
& quinque declarationibus, in c.1. de rescript.
col.1. & 2. in c.1. de constit. Et dum hic dicitur,
quòd si aliquid non † cancellatur, omnia censen- 4
tur concessa, cum ista concordant decis. 1. de re-
script. in antiq. cum alijs secum concordantibus,
de quibus dixi suprà decis. 2. quæ tamen decisi. 2.
facit in contrarium, cùm ibi nihil sit cancella-
tum, & tamen non potest procedi omissis termi-
nis. Sed responderi potest, quòd hoc non potest
dici contrarium, Quia licèt termini in totum nõ
omittantur, omittuntur tamen aliqui, seu omit-
ti possunt, & ratio illius decis. est, Quia non cre-
ditur Papam voluisse quòd omitterentur termi-
ni iuris: satis est enim quòd illa clausula aliquem
effectum operetur, vt fuit ibi dictũ. & ad mate-
riam istius dec. & contra eam facere videtur dec.
10. de rescript. in antiq. vbi si petatur committi
quòd procedatur summariè, simpliciter, & de
plano, & † signatura dicat, Audiat talis Auditor, 5
& iustitiam faciat, non potest ille Auditor sum-
mariè procedere, prout fuit petitum, quia hoc
nõ videtur commissum, imò neglectum: si enim
Papa hoc voluisset, id expressisset, igitur hæc
dec. erit limitanda: vt infrà dicam super dec. 28.
Melius igitur est quòd aliquid cancelletur, quia
tunc omnia alia censentur concessa, etiam de sty-
lo non solita concedi. vt in dec. 50. de resc. in an-
tiq. & decis. 5. Biseg. eod. tit. & per Fely. in c. super
literis. de rescrip. nu. 23. nisi in casu præmisso si-
gnatura extendatur per regentem, vt facere po-
test, secundum dec. 7. Cassa. hoc titu.

EPITOME.

Non redditur gratia subreptitia si impetrans nõ probat creationem beneficij vel dotationem, in ea narratam, nec ad illam probãdam tenetur. Vel sic,

Narrans in gratia se tenere beneficiū à se creatū, vel dotatum, creationem probare non tenetur. h. d. 84.

SVMMARIA.

1 *Narrans tenere beneficium à se creatum non tenetur id probare,*

2 *Gratia dicitur subreptitia, si quis falsè exprimat id, quod etiam non tenebatur exprimere.*

DECISIO X. aliàs 84.

SI quis narrat in gratia se tenere aliquod beneficium per ipsum creatum, & dotatum, non
altringitur ad probandum huiusmodi dotationem, & creationem: nam sufficit fieri mētionem
a [a] de corpore beneficij, quod quis obtinet, licèt
nō exprimat qualitates ipsius beneficij: & si exprimat, hoc fit ex superabundanti cautela, quæ sibi obesse non debet. arg. not. in cle. si dignitatem. de præbend.

ADDITIONES.

a Mentionem. Adde quòd impetrans specialē mentionem facere tenetur de beneficio, quod obtinet: nec sufficit generalis, quod qualiter intelligatur etiam in legato & ordinario, vide text. & ibi not. per Dd. in Clem. fin. de offic. ordinar. & Oldrad. consi. 140.

Ant. Mar. Papa. Ad istam decisi. facit decis. Ae-
1 gid. 33. de prebend. vbi † si obtinens capellam im-
petrat ecclesiam, non obstante capella, quam di-
cit de bonis suis fundatam, non tenetur probare,
quòd sic fuerit fundata, vel si habet probare, suf-
ficit eius iuramentum, vel alia leuis probatio.
Contra tamen hanc decis. facit decisi. 47. de re-
script. In antiq. vbi licèt quando quis impetrat,
non teneatur facere mentionem, de valore bene-
ficij, quod obtinet, tamen si exprimat falsum va-
2 lorem, † gratia dicitur surreptitia: tamen ista con
trarietas concordari potest, vt in decis. 19. infrà
de præbend. vbi quòd si aduersarius non negat
valorem, quòd tunc impetrans nō teneatur pro-
bare, prout illum probare non tenetur, si consta-
ret Papam non fuisse propter id motum ad con-
cedendum. & ad hoc faciunt not. per Felyn. latè
in c. cùm ordinē. de rescript. vbi examinat, quan-
do expressio actus non necessarij vitiat, vel non.
Et ad prædictam contrarietatem potest aliter re-
sponderi, quòd illa qualitas, quòd beneficium
obtentum esset fundatum, vel non fundatum,
nihil mouebat concedētem, sed qualitas expres-
sa, quòd ego obtinebam beneficium modici va-
loris, potuit benè mouere concedentem ad dan-
dum aliud beneficium, quod non dedisset, si in-
tellexisset me habere beneficium pingue. & ad
materiam istam vide quę latè scribit Fely. in c. ex
parte 1. & in c. ad aures. de rescript. & in c. auditis.
de præscript.

EPITOME.

Commissio, quòd articuli obiectiui admittātur post terminum, se nō extendit ad secundam & tertiam instātiam, si in illa melius specificari possunt.

SVMMARIA.

1 *Commissio pro articulis admittendis non se extēdit ad secundam & tertiam instantiam post terminum.*

2 *Surrogatus quando possit omnia, quæ primus poterat.*

3 *Causa quando censeatur commissa sub nomine dignitatis.*

4 *Surrogatus potest subscribere sententiam latam per illum, in cuius locum successit.*

5 *Articulorum specificatio quid importet.*

DECISIO XI. aliàs 92.

COmmisio [a] impetrata in prima instantia, a
quòd articuli obiectiui [b] post terminum il- b
lius instantiæ dati, non obstante lapsu eiusdem
termini, & mala specificatione admittātur, dum-
modo alias sint probabiles per testes, non extenditur ad secundam vel tertiam instantiam, in quibus pars de iure communi poterit melius specificare, & alios de nouo in termino dare. per l. per hanc. C. de temp. app. de fid. instru. cùm Ioan. ex quo enim habet ordinarium remedium, non est recurrendum ad extraordinarium remedium. ff. de mino. l. in causæ. Hæc vera, si materia sit talis, quæ posset in secunda, vel tertia instantia specificari: secùs verò si alio modo non posset specificari: putà quia negatiua, vel aliàs impossibilis ad specificandum: tunc enim si repetita fuit in termino, potest & debet admitti in secunda instantia ad probandum vigore primæ commissionis.

ADDITIONES.

Commissio. Adde quòd cómisio impetrata in a
prima aliquando deseruit, nedum in prima, verùm etiam in alijs instantijs: vt per Aegid. decisi. 28. hoc tit. & decis. 1. de litis contesta. & per Cassad. decis. 8. de rescript.

Obiectiui. Adde quòd articuli obiectiui sunt fa- b
cto & non verbo infra terminum dandi. decisi. 17. incip. dic. quòd stylus. sub titul. de except. in antiq. & requirunt exactam & magnam specificationem termini, scilicèt nominis, loci, & temporis: de quibus in l. libellorum. ff. de accusatio. diei verò & horæ specificatio de necessitate non requiritur. vt in decisi. 18. inf. de testib.

Ant. Mar. Pap. Cum † ista decis. concordat Aegid. 1
dec. 28. & 46. hoc tit. tamen contra conclu. facere
videntur decis. Aegid. 3. hoc titul. & Cassad. 8.
hoc titul. vbi dicunt, quòd Auditor secundæ, &
tertiæ instantiæ potest vti clausula posita in com
missione Auditoris primæ instantiæ, quòd pro-
cedat summariè &c. pro quibus etiam facit decis.
eiusdem Aegid. 35. de iudic. Et facit quòd Audi-
tor surrogatus in locum primi, potest omnia, 2
quæ poterat primus etiam quoad surrogatio-
nem, & prouisionem gratiæ Si neutri, vt in decis.
9. hoc titulo, in antiq. & decis. Aegid. 2. 3. & 27.
de præbend. decisi. 19. & 22. de rescript. cum
pluribus alijs. & idem not. Biseg. decis. 10. hoc
tit. Pro quibus vide Fely. in c. cæterum. de rescri.
Sed pro solutione istius contrarij, considera ra-
tionem

tionem. d. decis. Aegid. 28. de rescript. dum di-
cit, quòd termini sunt instantiæ, & non causæ, &
idem dicit dicta decis. 46. eo. titul. & sic vult in-
ferre, quòd commissio, Quòd Auditor admittat
articulos non obstãte lapsu termini, respicit cau-
sam, & non instantiam, Termini autem & dila-
tiones respiciunt instantiam, & non causam: vt
dicit Aegid. ibi, non tamen intelligendo de ter-
minis, qui vocantur substantiales, & ideò finita
vna instantia non habent locum in alia; & hoc
clariùs dicitur in dicta decisi. 3. hoc tit. Et ex istis
nota, quòd verba, quæ apponuntur in commis-
2 sionibus, Vel alteri † surrogato, seu surrogan.
sunt modici momenti. Et ad prædicta facit decis.
Aegid. 48. de iudic. vbi dicit, quòd cautio data
de repræsentando coram primo, durat quò ad
secundum, quod tamen dicit intelligi quando
nomen auditoris primi non fuit expressum, licèt
in dicta decis. 39. optimè examinetur, an quan-
3 do causa † est commissa vni Auditori, censeatur
commissa tanquam tali, vel tanquam Auditori,
& dignitati, etiam expresso nomine proprio: &
sentit quòd censeatur commissa tanquam Au-
ditori, adeò vt surrogatus in locum suum pos-
sit cognoscere de illa causa, & loquitur in termi-
nis gratiæ Si neutri, quæ solet dirigi Auditori
causæ. & cum illa decisi. concordant dictæ de-
cis. 28. hoc tit. decis. 35. de iudic. & decisi. 27. de
præbend. Et annis elapsis ita fuit dictum & re-
solutum in vna Segobien. in qua pronuntiaue-
4 rat d. Tho. de Thanis, & conclusum † quòd Au-
ditor in locum eius surrogatus virtute commis-
sionis generalis, poterat subscribere sententiam
per ipsum D. Tholoss. latam item vide d. dec. 46.
hoc titu. de rescript. quæ declarat importantiam
5 specificationis † articulorum, & quòd veniat in
ipsa specificatione. & ad primò dicta adde Sta-
phi. fol. 172. & in alia 126.

EPITOME.

Noua commissio est necessaria inter duos reos si-
mul conuentos, volentes inter se opponere: si ille,
qui primò commissionem obtinuit, succubuit. Vel
sic, commissio contra duos impetrata, victo, vel
mortuo impetrante, finitur. h. d.

DECISIO XII. aliàs 130.

SI A. impetrat commissionem contra B. & C.
& A. succumbat inter B. & C. vigore huius-
a modi commissionis non potest procedere: [a]
quia nullus istorum obtinuit commissionem
hanc, & quia mutatæ sunt personæ, videlicèt,
qui primò fuit reus, nunc est actor. Voluerunt
Domini quòd opus esset noua commissione:
nam res inter alios acta & de re iudic. c. quam-
uis. cum si. de offi. dele. c. P. & G. cum sim. de ter-
tio verò superueniente pro suo interesse ad cau-
sam, vide Inno. de spon. c. veniens. de re iudic. c.
cùm super. de test. c. veniens.

ADDITIONES.

a Procedere. Adde decis. 2. eod. titu. in antiq. & an
idem sit quoad surrogatum in iure, nisi surro-
getur etiam in lite, vide decis. 24. eo. tit. in antiq.

Ant. Mar. Pap. Cum ista dec. concordat decis. 2.
hoc titu. in antiq. & Aegid. 29. hoc tit. & faciunt
not. per Staphi. fol. 174. & in alia impres. 128.
Contra talem istam decis. facere videtur decisi.
Aegid. 10. de re iudicat. in fine, vt ponderat Sar-
nen. in quæstio. 12. regulæ. de surro. vbi addit e-
tiam tres casus. Sed in veritate dicta decis. Aegid.
10. de re iudic. non est contraria isti: quia Aegid.
in fine decis. dicit, quòd fatetur Auditorem ex
hoc solo, quòd actor sit mortuus, non debere
absoluere reum ab instantia: sed magis debere
attendere ad finem causæ, propter alios, qui ve-
nire possent, & iudicium restaurare: & sic non
loquitur de collitigantibus, sed de venientibus
de nouo: dubitat tamen ista decis. an veniens ad
causam pro interesse, dicatur collitigans quò ad
reum, & dum anno elapso allegaretur ista decis.
ad hoc, quòd esset introducta lis etiam quò ad
reum, & intrusum, in vna Hispalen. cano. & præ-
bend. pro canonico Cauarien. intimo amico
meo coram Domino Augustino, Domini non
habuerunt pro absoluto, quòd esset lis: licèt ex
alio capite obtinuerit canonicus, videlicèt quia
actor cesserat in fauorem intrusi, & sic intrusus
tanquam subrogatus sustinebat partes actoris,
vide tamen quæ dicam infrà de proc. decisi. 13. &
40. & suprà dec. 2. nu. 4.

EPITOME.

Gratia, In forma pauperum, concurrens cum
speciali continente etiam clausulam Non obstan. si
pro alio &c. & maiorem summam, prior in diligen
tia illi præfertur.

SVMMARIA.

1 *Gratiæ, In forma pauperum, & In forma speciali, etiã cum clausula, Non obstante, iudicantur pares, & præfertur diligentior.*

2 *Clausula, Non obstante quòd pro alio scripserimus, non facit gratiam pinguiorem.*

DECISIO XIII. aliàs 106.

GRatia, [a] In communi forma pauperum, & a
speciali, in qua licèt exprimatur maior
summa, & clausula Non obstante, seu si ho-
die pro alio &c. dummodò ad eandem collatio-
nem, reputantur pariles: & ideò si sint in data
concurrentes, qui alium præuenit [b] literas suas b
præsentando, erit potior [c] posteà in beneficio c
vacante. iuxta 2. respon. c. duobus. de rescript.
libr. 6. non ob. c. si pro te. eod. titul. & lib. ad
quod respondent Dom. prout respondent Ioan.
Andr. Pau. & Stepha. in Clem. cùm ei quem. de
conces. præbend. & hoc videtur tenuisse Oldr.
in consil. 233. dicens se vidisse multas senten-
tias latas pro paupere in Palatio apostolico. In
hanc etiam opinionem declinauit Dominus Vi-
uarien. Dominus Aegid. Bella. contrà, propter
nota Ioann. Andr. in c. si motu proprio. de præ-
bend. libr. 6. & quia specialis gratia statim afficit
præbendam, vt in c. eum cui. de præben. lib. 6. ge-
neralis

neralis verò non ante purificationem. de concess. præbend.c.cùm ei quem.in clem.

Additiones.

a Gratiæ.Adde decis.40.ins.de concess.prębend.in antiq.& Aegi.decis.1.de concess.præben.
b Præuenit. Adde decis. Capell.Tholos.quæst.25. incip.item fuit quæsitum,duo sunt,&c.
c Potior.Adde decis.5.ins.de prębend. & dic idem in gratia facta in forma, Dignũ arbitramur,concurrente etiam gratia In forma speciali, purè facta.deci.12.ins.de concess.præbend.

Ant.Mar.Pap. Istud summarium non benè aperit mentem dec.dicitur enim hic, quòd licèt istæ duæ gratiæ videantur,& iudicentur pares: etiam
1 quòd secundus,qui habet,†In forma speciali,habeat clausulam, Non obstãte quòd pro alio scripserimus, quòd nihilominus, si primus, qui habet gratiàm In forma pauperum, sit diligentior, præfertur secùndo,& ratio decisionis est:quia licèt secunda gratia videatur pinguior, propter
2 clausulam,†Non obstante,nihilominùs illa clausula est modici momẽti: quia solùm est apposita ad tollendam subreptionem, non ad augendum gratiam. Ista enim clausula, Non obstante &c. apponitur vt constet, quòd Papa recordatus etiam de prima voluit grauare ordinarium de alio expectante. pro quo facit text.rotundus in c.non potest.§. cùm verò. de præbend. libr.6. cum ista dec.concordat deci.40. de concess.præbend.in antiq.quasi de verbo ad verbum.Et pro intelligentia deci.aduerte,qùòd gratia,In forma speciali, dicitur illa, quæ datur pauperibus graduatis, vt per Cass.qui allegat hanc dec. in decis. 8. de concess. præbend. Et per Sarhen. & Staph. in 10.forma grãtiæ expect. Circa autem concursum videbis infrà de præbend.super 5.dec.Et circa gratiam,In forma speciali, videbis ins.decisi.8. de concess. præbend. vbi etiam magis declarabo istã deci. cùm ibi sit propria materia: & vide dec. Aegid.10. hoc titu. quæ dicit,quòd inter habentes gratias diuersas præfertur qui habet pinguiores clausulas, non considerata diligentia, de quo tamen vide super d.dec.5.A.M.P.

EPITOME.

Impetrans parœcialem ecclesiam, licèt narret illam pluribus modis vacare: attamen ad victoriam obtinẽdam sufficit, quòd vnum modum vacationis probet.

SVMMARIA.

1 *Probare sufficit vnum modum vacationis narrantiu plures.*
2 *Vno modo vacationis purè & dispositiuè asserto, an alij videantur esse negati.*
3 *Priuatio præsupponit habitum.*

DECISIO XIIII. aliàs 83.

a SI impetrans aliquam ecclesiam parœcialem narret in gratia sua ipsam pluribus modis [a] vacare: putà per constitutionem c. execrabilis. c.de multa. & quòd non fuerit ad sacros ordines promotus infra annum, sufficit impetrãti vnum
modum vacãdi,qui sufficeret,probare.† de præ- 1
bend.c.cùm iam dudum. de ap.c. significauit. de excess.præ.c.grauem. de prob.c.licèt. de rescrip. c.2. Superfluum enim esset probare vltimum modum vacandi,si promoueri non tenebatur: putà per constitutionem c.execrabilis. vel c.de multa.esset priuatus:.cessante enim causa.&c.pro quo dicto faciunt not.Ioan.Andr. in nouel.de testib. c.præsentium.super glo.articulus.in fi.lib.6.Aduerte & intellige conclusionem, quando impetrans probat primum vacandi modum: putà per constitutionem.c.execrabilis.Si verò probat tertium modum scilicèt per c.licèt canon.In hoc casu Domini erant varij. Maior tamen pars dixit idem esse in hoc secundo casu, quod in primo. Dominus Aegid.contrà,& aliqui alij. Nam vno
†modo purè & dispositiuè asserto,omnes alij mo- 2
di censentur esse negati.Nam impetrans hic purè & dispositiuè asseruit modum vacandi per constitutionẽ, c.execrabilis. ergo negauit modũ vacandi per c.licèt canon.de præsum.c.nonne. Prętereà non sequitur, tenuit per annum pacificè &
non fuit promotus: [b] ergo vacauit per decre.li- b
cèt canon.nisi addatur & canonicè tenuit: nam
priuatio † præsupponit habitum: vt l.vna.§.1.ff. 3
de iniust. rup. & irrit.test. & per hoc dicit omnia argumẽta in contrarium facta sublata, & soluta.

Additiones.

Modis.Adde Aegid.decis.51.hoc titul.& facit ad a
istam materiam sup.eod.tit.decis.7.
Promotus. Adde quòd præsumitur pro eo qui b
multo tẽpore deseruiuit in beneficio, quòd fuerit promotus: vt decis.4.de probat.in antiq.

Ant.Mar.Pap. Contra istam dec.facit decis. Aegi.51.hoc titu.vbi dicit debere probari vtrunque modum expressum: tamen aduerte quòd in fine videtur sentire cum ista dec. prout etiam refert collector istius decis.facit ad hanc dec. quod not. Fely.in c.2. de rescript. in verbo,copula.nu. 17.vbi dicit, quòd oportet omninò probare primum modum, & ad hanc decis.faciunt quæ notaui super decisi.22.de præb.& 7.de concess.præbend.infrà, & Fely. tractat plenè hanc materiam in c.nostra.correla.37.de rescrip.de quo feci mentionem suprà decisi.1. & vide Sar.quæst.4.de bene.va.per ob.famil.car.

EPITOME.

Commissio accessoriè impetrata contra absentẽ non est ei in partibus intimanda: sed etiam in vim illius potest deinceps per audientiam procedi. Vel sic,cõmissio Quòd sola facti veritate inspecta &c.si in vim illius emanaret citatio legitima, potest deinceps per audientiam procedi.h.d.

SVMMARIA.

1 *Commissio accessoriè impetrata non est in partibus intimanda.*
2 *Mors procuratoris necessariè non est intimanda.*
3 *Mors procuratoris debet in partibus intimari.*

DECISIO XV. aliàs 1.5.

a IN vim commissionis[a] impetratæ parte absente, vt procedi possit sola facti veritate inspecta, terminis non seruatis, vel abbreuiatis, pote-
b rit procedi [b] per audientiam in absentia partis: nec est necessarla intimatio ipsi absenti facienda. Nam si causa sit in curia per appellationem, vel commissionem de speciali mandato deuoluta, citata parte legitimè, pars debebat venire, vel mittere procuratorem instructum sufficienter ad omnia, quæ possent occurrere, vel impetrari in causa contra eum, quòd si non fecerit, tenet totum, quicquid fit in eius absentia, propter contumaciam ipsius. argu. c. statuimus. de elect. lib. 6. & c. cupientes. eod. titu. & lib. de app. c. sæpè. & c. cordi. libr. 6. vt lit. non contesta. c. quoniam frequēter. & de eo qui mit. in pos. cau. rei seruand. c. fin.

ADDITIONES.

a In vim commissionis. Intendit decis. in summa,
1 † quòd postquàm causa est legitimè deuoluta, si fiat commissio, quòd procedat summariè, & terminis abbreuiatis, quòd non est talis commissio intimanda reo in partibus, cū ex quo fuit legitimè citatus ad causam, debnit venire, vel mittere procuratorē. Et istud clariùs habetur per Aegid. decis. 30. hoc tit. Contra hoc tamen videtur dec. 13. infrà de dolo & contu. quæ tamen loquitur in impetrante nouam gratiam, videbis ibi, & vide decis. Aegid. 7. de dilatio. vbi videtur dicere, quòd noua commissio est intimāda, licèt videatur sentire, quòd de stylo seruetur contrarium:
2 prout dicit non seruari, quòd intimetur † mors procuratoris, qùam intimandam esse dixit, dec. 31. de iudic. quæ dec. in effectu non seruiatur, vt fuit vltimo loco decisum in vna Bononien. bonorum de Platesijs, coram bo. me. Io. Pan. Tolomæo tunc Rotæ Decano: tamen in vna Fulginatem. hæreditatis coram Reuer. D. meo, D. Antonio Augustino consummatissimo sua ætate viro, à quo ex eius benignitate, plures habui annotationes, & decisiones in Rota factas, decisum
3 fuit, de anno 1549. quòd benè † mors procuratoris est intimanda, & quòd pars debet de nouo citari ad legitimè comparendum.

b Poterit procedi. Et si aliter proceditur, processus non tenet, tanquam factus contra non contumacem. de ma. & obe. c. inter quatuor. secundum Io. Mo. in d. c. cupientes. & Archi. 3. q. 9. c. omnia. & c. absente. & c. re vera. & c. chartæ. Et subdit Ioan. An. in præall. c. cupientes. q. quamuis ab homine non sit terminus assignatus, nec sit appellationi delatum, quòd literæ per appellantem infra terminū d. c. statuimus. impetratæ, nullo modo valent: & sic talibus literis non obstantibus, & appellantis absentia non obstante, procedit curia hoc casu, & admittetur prosequens tunc appellationem etiā post terminū: dummodò res sit integra. ar. in c. in causis. de elec. & ff. de cēsi. l. 3. secundum eū, & eti Inno. & Hosti. ibidem. Istud vltimū, scilicèt prosequentē appellationē admittendum, non videtur procedere nec in actore, nec in reo. In actore enim non: quia pœna non seruantis tempora d. c. statuimus. est, vt negotium non deuoluatur: vt in cle. causam. de elect. Item in reo hoc non videtur etiam posse procedere, si probarentur omnia tempora elapsa à die notitiæ qnomodolibet habitæ: quia si notitia talis præiudicat appellato, etiam si notificatio facta non sit, vt scilicèt causa dicatur deuoluta: vt d. clem. causam. & procedi posset in eius absentia: ita ergo curret sibi tempus ad deducendum illam ad curiam, vbi appellans illam non deduxit. Si enim verum est quod præmisi, quòd si appellans non seruasset tempora, etiam re integra non possit in curia prosequi: idem esset in appellato non seruante, si sibi notificatum fuisset, vt vtriusq; æqua esset conditio. Sed ex quo cle. causam. æquiparat notificationem, & scientiam appellati: idem dico in appellante qui per se sciuit, si à tempore scientiæ non seruauit tempora. Videtur ergo quòd posset reus scilicet appellatus prosequi non obstante lapsu temporis, vbi nec fuit intimatum, nec sciuit: & vide quod not. Pau. in d. clem. causam. super versi. demū. vbi colligitur, quòd hoc posset habere locum in appellato prosequente etiam post tempora re integra: maximè, quia quò ad appellantem negotium videtur deuolutum, nec ei prouidet clem. causam. sed prouidet solū appellato. pro quo dicto, scilicèt quòd in nullo possit habere locum, facit quod not. Compost. & Archi. in d. c. statuimus. super verb. de iure. scilicèt quòd iudex primò habet videre an tempora sint seruata.

EPITOME.

Error nominis, vel cognominis illius, contra quem impetratur commissio, eam non vitiat, si per circunstantias potest de persona constare.

SVMMARIA.

1 *Error nominis impetrantis non vitiat.*
2 *Error quando constat de corpore non vitiat.*
3 *Nomen exprimi debet.*
4 *Error debet proponi & allegari, & non sufficit quòd constet in actis.*

DECISIO XVI. aliàs 133.

ERROR[a] nominis siue cognominis illins, contra quem impetratur commissio, dummodò per aliquas alias circunstantias possit constare de persona, quòd sit illa, quæ in commissione est expressa, non vitiat processnm habitum contra personam eandem: maximè si fiat executio citationis vigore dictæ commissionis decretæ sub vero nomine, & cognomine, & citatus expresso vero nomine & cognomine procuratorem ad causam constituat. Instit. de legat. §. si quidē in nomine. C. de testa. l. si quis. facit c. licèt ex quadam. de testi. de consang. & affi. c. tua. alleg. etiam pro hoc dictum Innoc. in c. significante. de rescript. pro hac conclusione etiam faciunt not. per Ber. Hosti. Archi. & Ioan. Mo. in c. cùm in multis. de rescrip. super verb. nominis. lib. 6. a

ADDI-

Additiones.

a Error. Adde Innocen. & Fely. & alios in c. significante. de rescript. & Bald. in d. l. si quis in nomine. de testam. & l. fin. C. de hære. insti. & videtur text. in l. si quis in fundi vocabulo. ff. de leg. 1. & Hosti. plenissimè in Sum. de rescript. præsentatio. §. ratione autem.

1 A. M. P. Cum † ista decis. concordat Aegid.
decis. 45. hoc titul. & induci potest ad hoc, quòd
sufficiat cōstare de corpore, decis. eiusdem Aegi.
11. de procuratorib. vbi habetur, quòd valet pro-
cessus habitus cum Albizo de Medicis, cùm pro-
curator constitutus sub nomine Bartholomæi
comparuisset in prima, & secunda instātia, quod
præsertim dicit procedere, cùm in tertia instan-
tia principalis declarauerit de eo sensisse. Et quā-
2 do † sufficiat constare de corpore, in istis termi-
nis vide Fely. in c. significante. de rescript. vbi al-
legat hanc deci. & dicit secùs esse, si erretur in no-
mine impetrantis commissionem, vel in eius
3 diœc. & latè examinat materiam. Et quòd † si non
est expressum nomen, sed dictum sit contra N. &
omnes alios, vide per eum, quia est vtile scire, &
vide Sar. qui in materia nominis exprimēdi mul-
ta congerit q. 30. de annali. & ad hanc materiam
vide aliquid per Staphi. fol. 185. & in alia impres.
4 fol. 135. versi. si petitur. Attende † quòd non suf-
ficit constare de errore in actis, nisi proponatur
& allegetur: vt per Aegid. decis. 29. de iudic. &
ideò sufficit dare articulos correctionales ante
conclusionem: vt per Aegid. decis. 11. de confess.
& quo modo renocetur confessio docto de er-
rore, Aegid. 694. & infrà de procur. 19. vbi dici-
tur quòd procurator reuocat confessionem, etiā
nō docto de errore in beneficialibus: sed dubita-
tur in prophanis, super quo vide Aegi. 14. de con
fess. in fine, & seq. & super d. decis. 19.

EPITOME.

Gratiam obtinens ad beneficium vacaturum, per assecutionem pacificam alicuius cum clausula, Vel alio quouis modo, etiam si non illo, sed alio quocunque modo vacet, beneficium obtinebit. Vel sic, clausula, Quouis modo, si expressus est in ea certus modus specialiter, per assecutionem sortitur effectum, etiam si alio modo vacet, h. d.

DECISIO XVII. aliàs 143.

HAbens gratiam de certo beneficio cùm illud vacare contigerit, per assecutionem pacificam alterius beneficij, & nominatim expressi cum clausula, Seu quouis alio modo, vt habeant locum iura hic alleg. oportet hic formare duas quæstiones: Prima, si procurator generaliter, vel cōiuncta persona assequatur pacificam possessionem secūdi beneficij, an vacabit primū? Et respondetur quòd non. Secunda quæstio est talis, nunquid impetrans habebit primum beneficium vacans per assecutionem alterius beneficij non expressi in literis. Et respondetur quòd sic. de prob. c. si tibi absenti. in 3. gloss. lib. 6. pro eadem conclu. faciūt not. per Ber. in c. 2. de post. prǽl. in glo. fi. et Spe. tit. de cōiunct. perso. §. 1. ver. Item quòd est causa spiritualis. qui alleg. not. in c. quia nos. de testa. licèt illud non vacet per assecutionem illius beneficij expressi in gratia: sed per assecutionem alterius beneficij incompatabilis, illud debebitur impetranti vigore istius clausulæ, Quouis alio modo, antedictæ, nō alteri, qui fortè posteà per assecutionē beneficij per cuius assecutionem reuerà vacat, impetrauit illud. arg. not. per Lap. de rescrip. c. susceptum. lib. 6. & sic determinatur per Collect. de præben. c. de multa. & Dominum Ioan. de Ligna. ibidem. vide pleniùs suprà eod. dec. 1.

Suprà † ad deci. primam, latè dictum fuit super 1
hac clausula, & vide Cardinalem consil. 30. num.
12. & in practica cancell. fol. 80. Ant. Mar. Pap.

EPITOME.

Commissio super causis motis, & mouendis obtenta extenditur ad causas tunc duntaxat exortas, mandatum extenditur ad futuras lites, dummodò mandati verba non repugnent.

SVMMARIA.

1 *Mandatum procuratorium extenditur ad futuras lites.*
2 *Rescriptum cum clausula generalibus an extendatur super controuersia orta post impetrationem.*
3 *Commissio prima sufficit etiā si impetretur nouum ius.*
4 *Commissio sub verbis generalibus concipienda.*
5 *Agens virtute vnius gratia obtenta de beneficio vno cum modo vacāte, potest obtinere virtute alterius gratia obtenta sub alio modo vacandi.*
6 *Sententia valet super iure superueniente.*
7 *Processus in vim gratiæ, si accusari valet non obstante nullitate primæ gratiæ.*

DECISIO XVIII. aliàs 148.

COmmissio impetrata super causis motis, &
mouendis per impetrantē, extenditur dun-
taxat ad tunc, & non posteà exortas, etiam si sta-
tim inciperet posteà competere actio: putà, quia
post impetrationem incipiat possidere, & spolia-
tus vult agere possessorio non potest vigore præ-
dictæ commissionis, quæ non extenditur ad fu-
tura: [a] arg. eorum quæ leg. & not. in c. fina. de re- a
scrip. super verbo, ad futuras. Secùs in procura-
torio, † in quo quis constituitur procurator ad 1
causas motas, & mouendas: quod quidem man-
datum benè extenditur [b] ad causas futuras. de b
proc. c. non iniustè. ff. eod. l. 3. & 4.

Additiones.

Futura. Adde hic quod not. Ioan. Andr. in addit. a
Specul. tit. de rescript. præsentat. §. ratione quo-
que. vers. item excipitur, quòd est ad futuras. vbi
dicit, quòd cautiùs loquitur Host. versi. 17. di-
cendo cum tex. decre. excipitur, quòd ad futuras
controuersias trahitur. hoc enim intendit decre-
illa, quòd habens † rescriptum cum clausulis ge- 2
neralibus in personis, & rebus trahebat aliquem
non nominatum in rescripto super controuersia
orta post impetrationem: procedit etiā cùm so-
lùm in rebus erat clausula, & ipsum nominatum
trahe-

trahebat super tali controuersia: si enim obtentũ
fuisset super futuris, suspectum esset, quia hoc nõ
habet stylus. extra de sen. ex.c. ad hæc. Si tamen
apparet de veritate rescripti, & certa scientia Pa-
pæ, parendum esset. facit de restitut. spo.c. audi-
ta. in princi. & quod ibi scripsi post Inno. & adde
hic, quòd infrà decisione quæ incipit, Itẽ si vnus
ex tribus executoribus. de offi. dele. 6.

b Extenditur. Add. Abb. post Inno. in c. cùm olim.
el. 2. de rescrip. vbi tenent, quòd quando aliqua
exprimuntur in rescripto, quòd ad illa extendi-
tur iurisdictio, & ad accessoria expressa, dummo-
dò maiora non sint. c. sedes. eod. titul. & latè per
Felyn. in d.c. cùm olim. & licèt dicatur, quòd re-
scriptum regulariter nõ extendatur ad alias per-
sonas principaliter, quàm contra quas impetra-
tum est: tamen extenditur ad successorem rei, &
vitij eius, cõtra quem impetratum est. vt latè per
An. de But. in c. quia. de iudi.

A.M.P. Concordat cum ista deci. 32. infrà de
procura. in fin. vbi vide. Sed contra hanc decisi.
facit de directo decisi. sequens infrà eod. vbi di-
citur, quòd valet commissio etiam super bonis,
& rebus post commissionem acquisitis. Secun-
dò etiam contra decisi. facit decisi. 13. infrà de do-
3 lo & contuma. vbi habetur, † quòd si impetra-
tur noua gratia, videlicèt Si neutri, vel similis
post motã litem, Aditor potest in vim illius no
uæ gratiæ adiudicare beneficium virtute primæ
commissionis. Pro quibus vide super dictis deci.
Felyn. in c. relatum. de offic. deleg. num. 3. & Sta-
phi. fol. 148. & in alia impressi. fol. 111. nume. 52.
Pro solutione tamen considerabam, quòd hæc
decisi. in fin. sentit contraria procedere, quando
commissio habet clausulam, Rebusque alijs in
actis causę deducendis: quia ista clausula est apta
etiã futura comprehẽdere, & eo ipso quòd Papa
concedit commissionem cum ista clausula, sic
constat de intentione Papæ, quæ sufficit, vt di-
cit hæc dec. in finalibus verb. vel secũdò dici po-
test, & hanc credo esse veram intelligentiã, quòd
4 hæc dec. procedit, quando † exprimitur in com-
missione certa, & specialis causa, propter quam
ius competit in beneficio: putà quòd fuit dictũ,
super beneficio mihi spectante virtute præsenta-
tionis, seu electionis quam peterem confirmari:
in decis. verò sequenti impetrans de aliqua certa
vel speciali causa non fecit mentionem, sed gene-
raliter proposuit rem ad se spectare, vel reũ sibi
obnoxium, & hoc casu non est mirum, si liqueat
posteà, etiam ex causa de nouo superuenienti, de
bono iure actoris, quòd Auditor potest causam
expedire. Ex hãc distinctionem, iudicio meo op-
timè probat text. in c. abbate sanè. de re iud. lib.
6. ver. sed ad hoc pars vestra respondit. pro quo
vide omninò Socin. in regula, Ius superueniens.
Istis tamen obstare videtur dec. Aegid. 47. de iu-
5 dic. vbi, † si quis egit virtute gratiæ obtentæ de
beneficio vno certo modo vacante, potest obti-
nere virtute alterius gratiæ obtẽtæ sub alio mo-
do vacandi. sed aduertẽdum est, quòd dec. Aegi.
procedit, quando commissio est generalis, vt su-
prà. nam licèt sibi ius competeret ex vno capite,
tamen in commissione non restringit se super il-
lo capite tantùm, sed commisit causam super tali
beneficio ad eum spectante. Gomes tamen in cõ-
pendio signatur. nu. 76. respondet ad hanc decisi.
Aegi. quòd aliud est in prophanis, in quibus † iu- 6
dex non potest iudicare super iure superuenictî,
cõtra dec. seq. in terminis. & Staphi. dum tract. de
literis iustitiæ. versic. non datur commisio super
causis motis, & mouendis. fol. 174. & sequenti, &
in alia impress. fo. 128. allegat istas dec. & nihil so-
luit, sed transit sicco pede, vt ibi per eum. Tamen
Cassa. in deci. 33. super regulis. nu. 6. dicit † iudicẽ
posse procedere virtute gratiæ, Si neutri, etiam si
priores literæ paterentur mille defectus. Et ita
etiam dicit Gomes in 7. q. regulæ de idiomate, &
7. q. regulæ de non iudicando iuxta for. suppli-
cationis. Si tamen commissio esset specialis, putà
si quis diceret se præsentatum, & in commissione
peteret committi Auditori, vt vocatis vocandis
eũ institueret, vel beneficium sibi cõferret, iuxta
clem. Auditor. de rescript. & tunc crederem Au-
ditorem non posse in vim gratiæ, Si neutri, pro-
cedere, propter prædicta: nisi dicatur, vt aliàs di-
ctum fuit in quadam causa, quòd per literas, Si
neutri, satis dabatur iurisdictio Auditori, quod
credo verissimum: quia in illis cõmittitur quòd
si per euentum litis sibi constiterit neutri litigan-
tium ius competere, adiudicet beneficium impe-
tranti. Et hinc est, quòd illa noua gratia est inti-
manda, vt dicit deci. 13. infrà de dolo & contu. &
sic illa intimatio habet quodammodò vim cita-
tionis, licèt fortè intimanda non sit, quando com
missio causæ principalis fuisset generalis, vt vi-
detur innuere Collector illius decisi. Ideò com-
missiones semper latissimis verbis sunt concipi-
endæ. Et scias quòd Domini secuti fuerũt d. dec.
Aegid. 47. de iudic. de qua suprà nume. 4. in vna
Gualchen. corã R. D. Prospero de sancta cruce,
nobili Romano, & episcopo Chissamen. & nunc
apud serenissimum regem Romanorũ sedis Apo
stolicæ nũtio, & domino meo colendissimo,
qui ob eius optimas virtutes, & acutissimum in-
genium in 22. aduocationis, & in 27. suæ ętatis an-
nis ad Auditoratus officia promotus est.

EPITOME.

**Commissio impetrata super bonis post impe-
trationem, vel litem contestatam cessis, seu donatis
valet, & tenet.**

SVMMARIA.

1 *Cessio seu donatio facta per tertium lite pendente ali-
cui litiganti valet.*

DECISIO XIX. aliàs 176.

COmmissio impetrata super bonis nó tunc,
sed posteà ante lit. contest. impetranti ces-
sis, & donatis valet, & tenet: imò secundùm
aliquos, si cessio † vel donatio fieret post litis con 1
testationem valeret, & teneret. per c. abbate sa-
nè. de re iudic. libr. 6. Ratio, quia ius ipsius impe-
trãtis commissionem impetratam nó inficit ipso

iure: quia sic tales exceptiones contingentes negotium principale possent obijci contra literas: & litis contestationem impedirent, contra casum.c.1.de lit.contest.lib.6. & contra not.per Innoc.in c.ex parte B. de for.compet.& est casus in d. c.abbate. Contrarium autem dicere esset inducere, aut impetrationem commissionis non valere, aut impetrantem omninò non ius habere, quod esset absurdum. ergo ex quo inferebatur alia conclusio, quòd cessio facta alicui litiganti per tertium lite pendente valet, & tenet, vt leg.& not.in c.2.vt lite penden.in cle. per Innoc. in addit.& est text.in d.c.abbate sanè.

HAEC decisi. contrariatur proximè praecedenti, vt est dictum super ea. Aduerte tamen, quòd in text.praesentis decisi. deficit copula, &,post illa verba contra literas, & sic sensus deci. quae benè non intelligitur, erit, quòd licèt nullum ius competeret impetranti commissionem generalem, nihilominùs valet commissio: aliàs si non valeret commissio, propter non ius impetrantis, posset reus dando de non iure actoris impedire litis contestationem, dicendo, domine Iudex non habetis iurisdictionem: quia ante impetratam commissionem actor nullum ius habebat, & sic esset discutiendum de meritis causae ante litem contestatam, & hoc voluit dicere Staphi.fol.174.& 128. in alia impress. & licèt ipse non det exemplum: hoc posset procedere, si narrans in commissione se prouisum ab ordinario, peteret committi causam super beneficio vacante per obitum apud sedem, quo casu iustè denegaretur causae comissio, vt ipse dicit: quod tamen rarò euenit: quia cõmissiones artificiosae cõcipiũtur sub verbis generalibus. A.M.P.

EPITOME.

Commissio causae in eo statu, in quo erat coram primo Auditore, valet de statu causae aliter non expresso: de eo enim ex actis constabit.

SVMMARIA.

1 *Mentio debet fieri de statu litis.*
2 *Clausula, cuius litis statum, &c.*
3 *Mentio de pluribus est fienda, vt hic.*

DECISIO XX. aliàs 214.

a SI causa committatur in eodem statu, [a] in quo erat coram primo Auditore, valet commissio: licèt status causae non exprimatur specialiter.& est ratio: quia per acta primi Auditoris poterit leniter, & statim constare, in quo statu est causa. argumen. l. nominatim.ff. de cond. & demonst. aliàs ff.de liber.& posthum.& sic non obstat c. inter monasterium. de re iudic.& de dolo & contu.c. ex literis.cum ibi nota. hoc verum secundum aliquos, nisi per eiusmodi commissionem aduocaretur causa in totum à primo Auditore: quia tunc de toto processu secundum eos oportet fieri mentionem. argu. uot.in loco praealleg.& in c.audita.de resti.spol.In c.caeterùm.de rescri.& ibi per Innoc. Respondebatur quò ad hoc sufficere, si in commissione petebatur certam causam commissam certo Auditori alteri committi, subdendo clausulam consuetam, cuius causae statum dignemini habere pro expresso: tunc enim Papa committendo alteri, videtur ex certa scientia committere, & statum causae pro expresso habere. argumen. not. in loco praeallega. & in hoc finaliter omnes remanserunt. Et de materia, qualiter scilicèt valeant literae per subreptionem impetratae, dic vt notat. per Ioan. Monach.in c.fi.de fil.presbyter.

ADDITIO.

Statu. Adde Anto. Butr.consil.95.incip. visis hijs quae leguntur. & decis.11. eod. titul.in antiqu. & Geminian.consil.120. a

ANte omnia aduerte, quòd text. est corruptus, dum allegat l.nominatim.ff. de condi.& demonst. Vult dicere.ff. de libe. &.posth. Intellige † tamen deci. hanc, quando causa committitur alteri, propter absentiam primi, vel mortem, vt quotidie euenit in Rota, & idem esset, si causa committeretur eidem, vel iudici ordinario, secundum Felyn.in c.caeterùm.de rescri.& in c.ex literis.de of.deleg.facit dec.4. Bisig. hoc tit. in fiu.vbi vide latè. Quando verò causa auocatur ab vno, & committitur altari, tunc est fienda mentio de statu litis, saltem per † clausulam, cuius litis statum, &c. vt dicit expressè decisio ista.Cum ista decis. concordat.decis. 11.hoc titu. in anti. & Cassa.decis. hoc titu.licèt expressè non approbet eam valere, sed dicit, quòd haec surreptio non vitiat ipso iure, cùm rescriptum non sit auocatorium, & sic sentit, quòd ope exceptionis inficeretur talis commissio: cauti tamen procuratores semper apponunt clausulam, Cuius litis statum,&c.ad tollendum surreptionem. Contra hoc tamen facere videtur decisi.6. suprà eo. vbi † sufficit fieri mentionem, quòd causa pendebat coram alio, & nihil dicitur de statu causae exprimendo, quam decil. intelligo procedere, quãdo coram primo lis non erat habita pro contestata, propter not. per Fely. in c.caeterùm.de rescrip. col. 4. vbi dicit, quòd in datione adiuncti est fienda mentio de rescripto, quando lis est contestata coram primo, & quòd quando lis est contestata, debet etiam fieri mentio de processu, dicẽs etiã quòd nõ solùm de rescripto debet fieri mentio, sed de omni notabili clausula, in eo apposita: putà quòd causa erat cõmissa summariè, prout in beneficialibus, vel cum clausula, appellatione remota. Quando autem non sit fienda mentio de processu in hoc casu? habes decem fallent. per eũ, ibi in 2.3.& 4.col. Et dicit decisi.20.hoc titulo in anti. quòd etiam quãdo causa de partibus auocatur, de tali litis pendentia est fiẽda mentio. & idẽ dicit Aegi.dec.4.de rescrip. etiãsi causa penderet corã domino temporali. Et dum dicitur, quãdo alius iudex surrogatur in locum alterius, quòd non est fiẽda mentio de processu primi, vide aliquid suprà deci.11. vbi notaui, quãdo secũdus intelligatur

telligatur surrogatus in locum primi, quod procedit in iudicialibus, non autem in gratiosis, vt per Aegid. decisi. 338. hoc titu. Et ad hanc dec. facit alleg. Lap. 88. col. 4. Et quando in impetratione literarum gratiosarum sit fienda mētio de lite, habes deci. Aegi. 2. vt lite pendent. dec. 48. & 52. de rescript. & decis. 12. de praeb. & facit dec. Bisig. 4. hoc tit. & decis. Cassa. 18. de praebend. Et faciunt no. per Fely. in c. nonnulli. de rescr. in 2. fallen. & in c. in nostra. eod. tit. 3. correl. & in c. accedentes. de praescrip. de clausula, Pro expressis, de qua hic, post Butri. consi. 2. vide consi. Soc. 272. 2. parte. Ant. Maria Papaz.

EPITOME.

Gratia tertia faciens mentionem de secunda, & non de prima nōdum extincta, licèt in secunda prima fit oblata dimitti, non valet.

DECISIO XXI. aliàs 220.

a SI. A.[a] habens gratiam, In forma pauperum, impetrer aliquod vacans beneficium, asserens se dimissurum praedictam gratiam, In forma pauperum, postquàm pacificā possessionem dicti beneficij vacantis fuerit assecutus, & antequā possessionem pacificam huiusmodi beneficij habeat, impetret aliam gratiam iterum de alio beneficio vacante, faciendo mentionem de secunda gratia, & non de prima, scilicèt quam habuit In forma pauperum: Fuit conclusum per omnes hanc vltimam gratiam fuisse, & esse surreptitiam pro eo quod non fecit mentionem de prima gratia, quae adhuc mansit in suo robore: nec erat extincta ante assecutionem huiusmodi secundi beneficij per ipsum impetrati, & possibile foret ipsum nunquam assequi: & sic semper primam gratiam retinebit, & vigore illius aliquod beneficium cadens in gratiam suam poterit acceptare: & quia de illa non fecit mentionem, ergo, et c. de rescript. c. in nostra. c. si proponente. et c. ad audientiam. 2. de praebend. c. si motu proprio.
b libr. 6.[b]

ADDITIONES.

a Si. A. Haec decisi. est clara, & cum ea concordat deci. 40. de concess. praeb. in ant. & Fel. in c. in nostra. correla. 14. de rescript. facit mentionem de ista decisi. allegando aliam deci. quam non reperio. Ant. Mar. Papaz.

b Lib. 6. Adde ad confirmationem quae ponit Felyn. in c. nonnulli. de rescript. 13. col.

EPITOME.

Si causa cōmittitur cum potestate citandi reū in partibus seruāda est forma Cle. causam. de electio.

SVMMARIA.

1 *Citatio quomodo exequenda in partibus.*
2 *Citatio quomodo exequenda, quando agitur de simplici beneficio, & quando de curato.*
3 *Citatio quomodo exequenda, quando quis habet parochialem, & habitat in alia domo separata.*
4 *Residere debent clerici in beneficijs simplicibus.*
5 *Citationis exequenda forma in prophanis.*
6 *Citationis executio quando agitur de parochiali.*
7 *Citationis executio, quando agitur super canonicatu, vel alio beneficio simplici.*
8 *Diligentia fienda de reperiendo, & quòd statur iuramento.*
9 *Citari an debeat procurator extra curiam, & quando.*
10 *Protestari debet aduersario, quòd seruiat, quando agitur super beneficio consistentium distributionibus, & nō sufficit protestari procuratori.*
11 *Citatio originalis semper affigenda ecclesiae.*
12 *Copia est semper danda expensis citantis, praeterquam in executorialibus.*
13 *Copia concordans cum originali danda est.*
14 *Citationis executio cum verbo publicaui, est bona, ac si dictum fuisset, legi.*
15 *Copia non est danda expensis citantis, quando fuit dimissa copia in ecclesia.*
16 *Citatio contra vniuersitatem quando exequenda.*

DECISIO XXII. aliàs 228.

VOluerunt, & ordinauerūt Domini, quòd quando cōmittitur causa de speciali mandato cum potestate citandi[a] in partibus, quòd in modo citandi per omnia seruetur forma Cle. a
causam electionis, de elect. ita quòd si non fiat diligentia de perquirendo personam citandam in loco domicilij, si tutè id possit fieri: licèt fiat citatio in beneficio[b] de quo agitur etiam in ecclesia cathedrali, non sufficit etiam si aliquis de b
ecclesia asserens se procuratorem citandi, dicat citandum fore absentem, & petat, & recipiat copiam huiusmodi citationis, nisi cōnstet de procuratorio legitimo ad hanc causam id asserentis. arg. eorum quae not. in d. Cle. causam. & c. constitutionē. eo. tit. in Cle. & c. procurator. de elect. lib. 6. per Ioan. And. in nouel.

ADDITIONES.

Citandi. Adde de citatione in c. fin. de eo qui mittit in possess. quando contra vagabundum per Innoc. & ibi per Abbat. & ins. de appellat. decisi. 10. vbi potest limitari ista, quando agitur de paroeciali. a

Beneficio. Intelligas de beneficio non curato: aliàs benè sufficeret ibi facta citatio & in cathedrali: vt in decisi. 10. incip. item quòd in causa beneficiali. ins. de appellatio. b

HIC habes † formam exequendi citationes, quae non exequuntur per edictum: de quibus per edictum exequendis, fuit dictum suprà decisi. 5. De materia autem intimationis appellationis dicam super decisio. 10. de appella. Et quia Cassad. decisi. 1. de appellat. clarè loquitur super vtraque materia, vide cum ibi omninò. Cum hac decisi. concordat dicta decisi. 10. infrà de appellat. vbi quando † sumus in beneficio residentiam non requirente, tunc 1 2

debet fieri diligentia in domo: ſecùs tamen di-
cit, quando agitur de parœciali, ſeu alio bene-
ficio reſidentiam requirente: quia tunc ſufficit
intimare in tali beneficio & cathedrali illius lo-
ci. Et idem dicit deciſi.83. eod. titu. de appe. in
anti. & clariùs habetur per Aegid. deciſi.23. de iu-
dic. deciſi.31. de præbend. Et facit etiam ad ma-
teriam iſtam Aegid. deciſi. 38. de iudic. & deciſi.
ſequen. quæ deci. procedunt, iudicio meo, quan-
do taliter citatus non probaret, quòd habebat
aliud domicilium, ipſi citati facienti, vel pub-
licè in loco illo notum: quia ſi id probaretur:
non ſufficeret executio citationis facta in parœ-
ciali, de qua tractatur: quia eſſet de directo con-
tra cle. cauſam. de electio. in qua habetur, quòd
debet fieri diligentia ad domum, & ſi domus in
remotis exiſtat, debet intimari in cathedrali lo-
co domus, & vtroque caſu videlicèt, quando fit
ad domum, vel ad cathedralem, vt exponit gloſ.
ibi, debet exequi etiam in beneficio, vel eccleſia,
de qua agitur: licèt ſecundum formam ipſarum
citationum debeant etiã exequi in parœciali, ſub
3 qua citandus degit, & moratur. Igitur † tutius
eſt, quod ſi quis habet aliam domum, quod ad il-
lam fiat diligentia, & in parœciali ſub qua do-
mus exiſtit, ac beneficio, de quo tractaretur. Vi-
demus enim ſępè vnum Bononien. etiam nobilẽ,
& bene cognitum, habere parœcialem Imolæ:
qui ſecundum aliam opinionem eſſet citandus
ad illã parœcialem, & cathedralẽ Imolen. quod
tutum eſſe non crederem, ratione, de qua ſuprà.
4 Poſſet tamen attentari, quòd † idem eſſet etiam
in beneficijs ſimplicibus, in quibus etiam cleri-
ci de iure communi tenentur reſidere: vt latè per
Silu. in tracta. ſuo de beneficio, quarta parte. q.
3. Et dum dixi ſufficere, quòd eſſet publicè notũ
domicilium, id ſufficeret ad transferẽdum onus
probandi contrarium in aduerſarium, facit de-
ciſ. vltima, infrà de proba. Aegid. tamen deciſ.18.
de iudic. dicit, quòd ſufficit executio facta in
parœciali, & illa, de qua agitur, ac collegiata
oppidi, vbi eſt illa eccleſia, dummodo pars iu-
ret, quòd nõ potuit apprehendere aduerſarium
vel procuratorem, licèt ſeruata non ſit forma d.
cle. cauſam. Aduerte autem in citationibus, quæ
5 mittunt ad partes, quòd † ſecundum ſtylum cu-
riæ datur forma diuerſa. Nam in prophanis di-
citur, quòd reus citetur perſonaliter, ſi fieri po-
terit: ſin autẽ ad domum, & ad parœciam ſuam,
facta diligentia de reperiendo eum perſonaliter,
ſi fieri poterit, & ſi ad domũ nõ patet tutus acceſ-
ſus, tunc in parœciali ſub qua degit, & cathe-
6 drali. Alia † eſt etiam forma quando agitur de
parœciali: quia facta diligentia de reperiendo
perſonaliter, debent citari in domo, ſi pateat tu-
tus acceſſus ad eam, alioquin in parœciali de
qua agitur, & cathedrali, & parœciali ſub qua
degit. Et ſic patet eſſe exequẽdam in domo, ſi ha-
bet domum, quam tamen in dubio habere non
præſumitur, ex quo tenetur reſidere in parœ-
7 ciali: per ſuprà dicta. Alia † eſt etiam forma,
quando agitur ſuper ſimplici beneficio: quia
tunc non citatur ad illud beneficium, ſed prout
in prophanis: niſi ſit canonicus: quia citatur
etiam in eccleſia, vbi eſt ſitus canonicatus. Et
dum dicitur, ſi ad domum non patet tutus ac-
ceſſus, attende quòd non loquitur in caſu cle.
1. de iudi. id eſt, non loquitur de domo tantùm,
ſed de domicilio, quod comprehendit totam
ciuitatem. Bartol. in l. domicilium. ff. ad muni.
multi enim narrant in hoc propter iſtam dec. di-
centem, quòd ſufficit ſeruare formam. d. cle.
cauſam. Ideò aduerte, quòd † ſemper in execu- 8
tione citationis debet dici, quòd fecit diligen-
tiam de reperiendo eum perſonaliter in ciuitate
illa, in qua citandus eſt, vel eius domo, & ſi non
habeat ibi domum, tunc cautius eſſet, ſi dicere-
tur feciſſe diligentiam de reperiendo domum,
& propterea eum citaſſe in cathedrali loco do-
mus, & in parœciali, vel beneficio, de quo agi-
tur: ſi tamen non ſint appoſita verba prædicta de
diligentia, ſtabitur iuramento partis, quòd ſit fa-
cta: vt per Aegid. d. deci.18. de iudic. in fi. Cogita
tamẽ, quia d. dec.83. de appel. in anti. dicit, quòd
non debet hæc diligentia fieri ad domum, quan-
do agitur de parœciali, ex quo tenetur ibi reſide-
re, & credo illam deciſi. veriſſimam, niſi aliud ex
aduerſo probetur: licèt meliùs ſit facere talem
diligentiam: poſſet tamen ſaluari executio, ſi fa-
cta non ſit talis diligentia, vt tentum fuit de an-
no 1546. in vna Feretrana parœcialis coram D.
Rauellen. dixerunt enim Domini, quòd ſatis fuit
illum fuiſſe citatum in cathedrali, et parœciali, in
qua tenebatur reſidere. Cautius etiã foret, quan-
do † aliquis habet procuratorẽ in cauſa, quæ auo- 9
catur de partibus ſi non reperto principali cite-
tur procurator, vel diceretur facta diligentia de
reperiendo etiam procuratorẽ, propter verba d.
cle. ibi, vel procuratorẽ talẽ non inueniri, & pro-
pter d. deci. Aegi. 38. de iud. vbi dicit, quòd ſuffi-
cit citare procuratorẽ. Tamẽ nunquã audiui hæc
ſeruari in executione citationũ, ſed bene in inti-
matione appellationũ, de qua loquitur ꝓpriè d.
cle. vt ſentit Aeg. dec. 4. de appella. crederem be-
ne citandũ eſſe procuratorẽ, qui in prima inſtãtia
dediſſet mãdatum generale, præſertim ſi eſſet cũ
clauſula, Etiã ad comparendũ in Ro. Curia: q͞a d.
cle. dicit, vel ꝓcuratore in dicta cauſa ſpecialiter
cõſtituto, licet aliàs non ſufficiat ꝓteſtari procu-
ratori, vt fuit dictũ in vna Cõchen. portionis co-
rã d. Veſtano. † ꝙ ad hoc, vt quis poſſet cõdemna- 10
ri in diſtributionibus quotidianis neceſſariũ erat
proteſtari aduerſario, & nõ ſufficiebat proteſtari
procuratori. Et licèt ſecundũ formam d. cle. cau-
ſam. & dec. Caſſ. 1. de appel. citatio † nõ ſit affigen- 11
da, quãdo non citatur quis per edictũ: tamen cau
tius eſt, ꝙ ſemper originalis citatio ad eccleſiam
affigatur, & † copia dimittatur, vt dixi ſuprà d. 12
dec. 5. Et licèt Vitali. in d. cle. cauſam, teneat quan
do q̃s citatur ad domũ, copiã tunc dandã expẽſis
petentis, tamen contrariũ ſeruatur, niſi in execu-
torialibus, ꝓpter earum formã, in quibus dicitur
expreſſè, ꝙ detur expenſis petentis: vt de hoc latè
dixi d. deciſ. 5. Et aduerte quòd ſemper in execu-
tione apponas illa verba, † Copiã dedi cum origi- 13
nali concordantẽ, & auſcultatam. propter verba
tex. d. cle. requirentia ſcripturã authenticã: pon-
derando text. ibi, copiã modo præmiſſo fieri ap-
pellato. ſuprà enim loquens de copia, dixerat
ſub ſcriptura authentica. & pro hoc etiam facit
dec.

dec.26.infrà de app. licèt dicat,quòd quando legitur citatio,sufficit copia simplex, nisi petatur sub scriptura authentica. tamen etiam executio saluaretur sine dictis verbis cum originali concordanti:quia est præsumendum pro notario.Et licèt text.d.cle.non dicat dandam esse copiam,& sit magna altercatio inter Dd. qui arguunt in materia libelli: tamen communis opinio est, quòd non detur expensis actoris, sed Rei: vt refert Fel. in c.1.de libelli obl. & Bart. ibi relatus & alij plures dicunt attendi debere cõsuetudinem: quæ in effectu est talis in hac materia, quòd detur copia expensis citari facientis.Et in veritate,qui dicunt non esse dandam copiam,fundâtur, quia poterit de facili illam habere à notario causæ, vel videre originale:quæ ratio non militat in casu isto:quia poterit citari rusticus, vel mulier, qui non intelligent quid dicat citatio: & deinde,quòd notarius,qui citauit,recedat de illa ciuitate: & isti tales non possent ampliùs habere copiam, prout in casu præcedenti, nec possent consulere peritiores, & sic nec mittere prôcuratorem instructum.
14 Et aduerte † pro saluandis executionibus factis, quòd etiã verbum, publicani, importare potest lecturam, vel eundem effectum. Nam text.in d. cle.in princi.dicit, quòd quando legitur citatio, non est danda copia, nisi petatur. & in §. quod si forsan.similiter dicit, quòd facta publicatiõe nõ est danda copia,nisi petatur:prout in casu præcedenti,& sic isti duo casus æquiparantur à lege. & hoc etiam patet ad sensum,quia non video quomodo fieri possit publicatio, nisi legatur citatio in præsentia plurium, & in loco publico. dicendo igitur quòd publicauit, satis videtur dicere quòd legit. Nam publicatio processus,testium, & instrumentorum,non fit, nisi legendo,vel per notarium, vel per partẽ, cui datur ipsa publicatio:vt habetur per Bal.in l.2.C. quemadmodum testa.aper.& per Spec. in tit.de instru.edi.§. om-
15 ninò.in vltima charta.Crederem bene,quòd † facta publicatiõe modo prædicto,si reus vellet habere copiam, esset danda sumptibus suis:quia satis est,quòd vna, vel duæ copiæ fuerint dimissæ cùm tex.non dicit, quòd sint dãdæ plures copiæ, sed vna,quandocunq; fuerit petita. De hac materia etiã videbis infrà de dolo & cont.super dec. 8.& 11. habes etiam latè de hac materia per Socin. in tract.cit. præsertim in 17.artic. principali, vbi ponit multas pulcherrimas quæstiones super citatione ad domum facta, quas vide per te,& ponit latè de citatione contra interesse putantes, in 22.articulo, & sequenti. Et super d.dec.8. videbis, quid si reus malè citatus compareat, & an sufficiat probari scientiam, quando nullo modo
16 citatus fuit. Et quia quando † citatur vniuersitas, vel collegium in forma citationis, est clausula,quòd citentur Cõmuniter,vel diuisim,propter quam clausulam sunt qui credunt,quòd sufficiat citare personas particulares vniuersitatis etiam extra collegium. Aduertendum est, quòd illa verba intelliguntur iuxta iuris dispositionem, videlicèt quod si facta intimatione capitibus Collegij, & ipsi noluerint congregare Collegium,quòd tunc possunt citari particulares,vt suprà, & ita seruatur in practica. pro quo vide Soc.ibi articulo 20.quæstio.20. & ibi etiam q.19. habes quomodo citetur pupillus, & minor, videas eum, quia non intendo transplantare. Anto. Maria Papaz.

EPITOME.

Auditor habens duntaxat articulum grauaminis vigore specialis commissionis,continentis alia quàm grauamen actum, procedere non potest, nisi priùs articulo grauaminis expedito.

SVMMARIA.

1 *Articulus grauaminis priùs debet expediri.*
2 *Clausula,Cum toto negotio principali,quid operetur.*
3 *Clausula,Quam, & quas, comprehendit & introducit aquè principaliter negotium principale & nu.8.*
4 *Clausula, Quam, & quas, operatur effectu suum,etiã si commißio quò ad partem principalem sit subreptitia, & inhibitio afficit.*
5 *Causa in curia commissa nunquã reuertitur ad partes,*
6 *Clausula, Quam, & quas, quando causa committitur extra curiam.*
7 *Causa commissa Cardinalibus nunquam committitur inferioribus.*
9 *Causa nullitatis, & appellationis commissa, vtraque venit aquè principaliter,adeò quòd deserta appellatione procedi potest in causa nullitatis.*
10 *Processus super negotio principali parte non opponente quando valeat omisso articulo appellationis.*
11 *Clausula, Appellationis, & totius negotij principalis, sine dictione,cum,tunc negotium principale venit aquè principaliter.*
12 *Processus super negotio principali est bonus, si partes consentiant omisso articulo appellationis. & sic nota quòd iudex habet iurisdictionem.*
13 *Intellectus decisi. Aegid. loquentium de negotio principali.*
14 *Processus super negotio principali omisso articulo appellationis etiam de consensu partium extra curiam nõ valet.*
15 *Deserta causa appellationis in curia, an causa reuertatur ad primum iudicem.*

DECISIO XXIII. aliàs 237.

VOluerunt & ordinauerunt Domini concorditer, quòd licèt plures commissiones etiam de speciali mandato, habentes etiam clausulas, Quod si per informationẽ,&c. dirigantur, & præsententur alicui de dominis Auditoribus habenti duntaxat articulum grauaminis: tamen ipse vigore istarum commissionũ non debet, nec potest procedere ad aliquem actum: nisi primo expedito articulo grauaminis, quo expedito, si pronũtiet benè processum, & malè appellatum, remittet totam causam cum omnibus prædictis commissionibus Auditori primo, à quo appellatum extitit: vt ipse vigore illarum procedat, & faciat. quod mandatur fieri per dictum Auditorem, cui prædictæ commissiones dirigebantur,quia ipse ei in hoc succedit. Si verò ipse pronuntiet malè processum, & bene appellatum, retinebit totum negotium principale, & de illo cognoscet:& tunc primò vigore prædictarũ com-

missionum procedet in causa, vigore quarum nullã habet potestatem procedendi, nisi in euentum, quo primus Auditor grauauerit: & quia euentus ille euenit, procedet, & faciet iustitiam in Dei nomine. argu. eorum quæ leg. & not. in c. vt debitus. et c. cùm in ecclesijs. et c. cùm sit Romana. de appell.

An. Ma. Pa. Aduerte, quòd in summario cadit pũctus Ante verba, Vigore specialis cõmissionis.
1 Et sic in effectu habetur in hac dec. quòd † si committatur primò articulus grauaminis, & deinde fiant mille commissiones, quod subintelligitur clausula, In euentum, quòd primus iudex grauauerit, quod priùs & ante omnia cognoscatur:
2 & idem est, † si committatur causa grauaminis vnà cum Toto negotio principali in eadem commissione, vt fieri solet, præsertim in commissionibus de partibus. Et hoc dicit ad literam hæc dec. sic malè summata. & clariùs dicit etiam dec. Aegi. 26. hoc tit. de rescript. quæ cõcordat cũ ista, & quam ad hoc etiam põderat Fely. in c. causam quæ. de rescrip. nu. 36. vbi plura dicit in hac materia. & in c. olim. de except. & Franc. in c. sæpè. de appella. col. 4. & 5. Et ideò causam procuratores, quando committunt causam grauaminis, in eadem commissione apponunt clausulam, Nec-
3 non † quam, & quas habent, & mouent, habereque, & mouere intendunt super tali ecclesia, vel prædio: & sic æquè principaliter, & via indirecta committunt negotium principale sub inuolucro verborum: & ita est stylus, vt refert Gomes. in q. 34. de infir. resid. numer. 4. inducendo text. in c. si eo tempore. de rescript. lib. 6. & sentit etiam Fely. in c. personas. de appell. Et mirum videtur, quòd hæc clausula, Quam & quas, sic de facili concedatur, cùm sapiat auocationem: posset enim appellari ab aliquo grauamine, & committi causa cum ista clausula, postquàm causa esset penè instructa: prout accidit in vna Bononien. locationis bonorum inter illos de Peregrinis, & Illust. D. Hermetem de Bentiuolis de anno 1547. coram Domino Baren. tunc Rotæ Decano, in qua ego credens sententiam diffinitiuam esse latam contra Peregrinos, commisi cau-
4 sam appellationis in curia, cum ista † clausula, & obtinui inhiberi, & inhibitio fuit præsentata in partibus, & post illam iudex ille pronuntiauit, quòd Domini voluerunt, quod inhibitio afficeret propter istam clausulam, non obstante etiam quod opponerent inhibitionem non afficere post conclusionem, super quo fuit facta alia decis. de qua suo loco faciam mentionem. sed ratio, quare conceditur ista clausula, est, quia
5 quando † causa committitur in curia super aliquo grauamine, nunquam reuertitur ad partes etiam super negotio principali: vt refert Gomes. in 2. q. proœmij. postquàm igitur signatura deliberauit committere causam grauaminis, per quam tota causa est deuoluta ad curiam, non inconuenit omnia committi eidem iudici, & quod sibi æquè principaliter committatur negotium principale, in quo tamen nolente appellate nunquam proceditur, nisi cognitio super grauamine: Si tamen appellatus vult procedere in negotio principali, solet dari commissio, Quod præfixo termino ad docendum de appellatione, grauamine, ac de prætensis processu, & actis, quo nõ docto, procedatur in negotio principali. Esset † benè aduertendum ad commissiones causarum, quæ committuntur ad partes, cùm in illis 6
cessent prædicta: quia si pronuntietur malè appellatum super grauamine, causa reuertitur ad primum iudicẽ, vt patet infrà. Et illud quod dicebam suprà, causas ad curiam deuolutas etiam super negotio principali, in curia cognoscendas, habet locum nedum si causa de partibus, sed etiã si ab Auditore Cameræ committatur in Rota, vt per Aeg. d. deci. 3. in titu. de appell. quinimò procedit etiam à quocunque iudice fuerit appellatum, si causa committatur in ipsa Rota, vt dicit decis. 3. infrà. de appel. in fi. & d. decisi. Aegid. 26. hoc titu. de rescript. Est benè verum, quod, † vt 7
dicit d. dec. 3. causæ commissæ Cardinalibus, nunquam committuntur inferioribus iudicibus, vt dicit etiam Sar. in compendio signaturæ nume, 48. Et per ista cessat id, de quo dubitatum fuit in decis. 11. Bisig. de ap. vbi dubitabatur, an si Auditor Rotæ pronuntiauit, benè appellatum, posset procedere in negotio principali, absque noua commissione: & stante stylo de quo suprà quod totum negotium semper censetur deuolutum, fuit tentum quod sic. Sed si dicat quis, quid ergo operatur clausula, Quam & quas, si semper negotium totũ censetur deuolutum? Respõdeo, quod quãdo non est apposita ista clausula, omnino est pnuntiandũ super appellatiõe: nec potest appellatus dicere, procedatus super negotio principali: sed oportet eũ expectare sententiã: quia in negotio principali nõ potest pcedi, nisi post latã sententiã in causa appellationis: nec intelligitur cõmissum negotiũ principale, nisi post decisum articulum appellationis. quãdo verò † est apposita 8
ista clausula, tunc negotium principale venit æquè principaliter, & ita fuit aliàs resolutũ in vna Ferrarien. dotis, pro Pasqualetis, cõtra Herculẽm Saxonũ, coram bonæ memoriæ domino Nicolao Aragonia. Et facit, quod quando † committitur 9
causa appellationis & nullitatis, causa nullitatis venit æquè principaliter, vt de anno 1548. tentũ fuit coram R. D. Sebastiano Pighino, tunc episcopo Ferẽtino, & hodie Archiepiscopo Sipontino, & apud serenissimũ Imperatorẽ pro sede apostolica nuntio, in vna Bononien. crediti. & ideò aliàs resolutum fuit, quod perempta instãtia appellationis nõ perimitur causa nullitatis, in causa Salamantina Abbate, corã domino Vestano, de mense Ianuarij 1546. nisi esset præfixus terminus ad docendum de nullitate. Aduerte tamẽ, quod Bisig. dec. 8. de appel. dicit, quod † processus iudicis appellationis à grauamine super principali o- 10
misso articulo grauaminis, parte absente factus, non est nullus ipso iure, quando pars à principio fuit citata ad totã causam, licèt etiam non fuerit in casu illo præfixus terminus, ad iustificandum appellatiõnẽ: & ideò aduerte, quod etiam in casu clausulæ, Quam & quas, licèt non præfigatur terminus, processus non erit nullus ipso iure: vt optimè probat ista decisi. licèt litera sit corrupta aliqualiter: ex ea enim constat, quod quando quis

quis est citatus ad totam causam, vt citatur virtute d. clausulæ, Quam & quas, quòd procedi
11 potest, vt suprà. At † quando est commissa causa appellationis cum clausula, Nec non totius negotij principalis, intelligitur etiam commissum negotium principale æquè principaliter: secùs si apponatur dictio, cum, quæ de sui natura est coniungere accessoriè: dictio verò, &, coniungit æquè principaliter: vt per Bartol. in l. 1. & 3. ff. de fide instrum. & Fel. in c. quanto. de iud. col. 3. habes tamen dec. Aegid. 8. de caus. possess. & propriet. & decisi. 44. de appellation. vbi dicit non venire negotium principale etiam si sit dictum, Nec non causam negotij principalis, nisi partes instent. pro quo vide infrà de causa possess. super decis. 1. Quando autem commissio non habet istam clausulam, Quam & quas, Aegid. in decisi. suis satis variauit. Nam in decisi. 25. de appellat. dicit simpliciter, quòd auditor potest omisso articulo appellationis à grauamine, procedere super negotio principali: & idem simpliciter dicitur in decisi. 4. de foro comp. in antiq. pro quo etiam facit decis. 9. de appell. in eisdem, vbi si post appellationem à grauamine est lata diffinitiua, iudex ad quem datus super vtraque appellatione non debet cognoscere de grauamine tantùm, sed procedere super vtroque. Alibi dicit Aegid. quòd potest procedere super negotio principali, reseruatis expensis, vel saluo iure expensarum, vt in decis. eiusdem 7. in fin. & decisi. 9. titul. de appellationib. vbi dicit hoc procedere solùm quando causa committitur in Rota: secùs, si ab ordinario appelletur ad Metrop. vt in d. decis. 7. & d. decis. 3. de appel. inf. quamuis decis. Aegid. 26. de rescript. dicat, quòd etiam Auditores Rotæ iurisdictionem suam multùm restringunt, sentiens ibi, quòd non possunt cognoscere de principali,
12 contra prædicta. Dicit tamen, quòd † Iudex de partium consensu, procedere potest in negotio principali, in d. decis. 3. pro quo facit decis. Fasto. dub. 61. & d. decis. 3. de appell. infr. & decis. 63. & 72. de appel. in antiqu. Imò Aegid. in d. decis. 3. de appellat. dicit, quòd de consensu solius appellantis iudex inuito appellato potest procedere super negotio principali. Et hoc dicit Aegid. decis. 17. de probation. clarissimum: quia quis potest renuntiare priuilegio suo, quo stante, ista clausula potiùs operatur pro appellato, quã pro appellante. Ideò caue quando appellatus est possessor, ne apponas istam clausulam, ne appellatus possit ex illa se iuuare, modo quo suprà, e-
13 tiam † decis. Aegid. & aliæ, de quibus suprà dum dicunt, quòd iudex procedere potest in negotio principali omisso articulo appellationis, sic indistinctè loquendo, intelligi debent instante appellante, per suprascripta: quia iudex nunquam procedit, nisi parte instante, nec instante appellato tantùm procedere posset, vt suprà: licet Fastoli, vbi suprà, dicat, quòd appellatus potest inuito appellante instare, quòd procedatur super vtroque, quando non esset appellatum à grauamine, separato à negotio principali: sed ibi vterque appellauerat, & agebatur de censuris. No-
14 ta † tamen, quòd iste consensus partium non operatur extra curiam: quia partes non possunt consentire, quòd causa non reuertatur ad ordinarium, ad euitandum collusiones, vt dicit d. decis. 3. de appellat. in 3. addit. Et licèt d. decis. Aegid. 7. de appellatio. dicat contrarium, videlicèt, quòd si Metropolitanus, ad quèm fuit appellatum, procedat super negotio principali parte non opponente, tenet processus, illud forte est ratione taciti consensus. Dicta verò decisi. 3. procedit in consensu expresso: multa enim tacitè fieri permittuntur, quæ expressè fieri prohibentur. facit id, quod dicitur de procuratore, qui potest tacitè permittere sentẽtiam transire in rem iudicatam, non tamen potest renuntiare appellationi, vt no. in l. cùm quid. ff. si cert. pet. dicit tamen d. decis. 3. quòd si est Papa, vel talis iudex, qui possit adiri per querelam, ꝙ tunc partes possunt consentire. Et idem dicit Bisig. decis. 6. de appel. in antiquioribus, vbi etiam tractatur, quando articulus grauaminis non recipit diuisionem à negotio principali, vt quando appellatur à diffinitiua, & an possit cognosci de nullitate omisso articulo appellationis, pro quibus facit alleg. Lapi. 98. Et ad ista facit dec. Aegid. 39. de appellation. vbi loqui-
tur, † quando causa est deserta in curia, an iudex 15
debeat remittere iudici à quo, & an tunc requiratur noua commissio. pro quo facit decis. prædicta Bisig. 11. de appella. quæ etiam notanda est in hac materia, vbi dicitur, quòd postquàm Auditor Rotę pronuntiauit malè appellatum super grauamine, nõ potest procedere in negotio principali sine noua commissione, propter facilem aditum ad Papam. quod verùm credo, si primò
commissio non haberet in corpore aliquid de 1
negotio principali, propter hanc deci. Et ad hanc materiã possent applicari decis. Aegid. 2. de offic. de leg. decis. 1. de iudic. decis. 4. de præsumptio. & decis. 45. de appellation. & not. per Felyn. in c. G. perpetuus. de offic. deleg. vbi habetur, quòd quis teneatur iustificare appellationem, & exhibere acta, & processum de partibus. Et ad prædicta etiam faciunt not. per Fely. in c. olim. de excep. & per Staphi. fol. 171. in tract. de literis iustitiæ. vers. quando appellatur ab interlocutoria. & in alijs impres. fol. 125. sed melius facit bulla Inno. super facultate dominorum Auditorum, vbi eis datur facultas procedendi super negotio principali omisso articulo appellationis, refectis expensis, & faciunt notata per Fran. in c. vt debitus. de appel. col. penul. & fin.

EPITOME.

Gratia, Si neutri, debet facere mentionẽ de qualitate beneficij, modo vacandi, & reseruatione: aliter est surreptia. Vel sic, impetrans gratiam, Si neutri, omnia debet exprimere, ac si de nouo beneficium impetraret. h. d.

SVMMARIA.

1 *Gratia, Si neutri, debet continere omnia, ac si beneficium de nouo impetraretur.*

2 *Noua promisio debet continere omnes qualitates.*

Benefi-

3 *Beneficium debet vacare tempore gratia, Si neutri, impetrata.*

4 *Consensus Cardinalis non requiritur in gratia, Si neutri.*

DECISIO XXIIII. aliàs 238.

a IMpetrans gratiam, [a] Si neutri litigantium ius competat in beneficio, de quo litigatur, & sibi de illo prouideatur, tenetur facere mentionem de qualitate beneficij, & de vacatione, & modo vacandi, & reseruatione, aliàs dicebant Domini gratiam fore surreptitiam: quia noua gratia est, & noua est prouisio & nouus titulus ex illa acquiritur. Idcircò omnia, quę possunt Papam mouere ad concedendum, vel denegandum, sunt exprimenda, aliàs censetur circunuentus, & gratia est surreptitia, per iura communia, dę rescrip. c. cùm dilecta. c. cùm adeò. c. constitutus. c. ad aures. c. si proponête. c. ad audientiam. & ibi not. de præbend. c. si motu proprio. c. cùm in illis. c. non potest. libr. 6. & cle. 1. eod. tit. cum multis similibus.

ADDITIONES.

a Gratiam. Adde Felyn. in c. in nostra. de rescrip. in 15. col. & decis. 7. inf. eod. tit. in antiq.

b Noua. Vide de surrogatione, decis. 17. inf. de præbend.

A. M. P. Contra istam decis. facere videtur
in terminis decisi. 17. infrà, de præbend. vbi dici-
1 tur, quòd † in surrogatione seu reformatione
gratiæ, non oportet exprimere ea, quæ in pri-
ma gratia fuerunt expressa: sed in veritate hic
non cadit contrarietas: quia gratia, Si neutri, non
dependet à prima gratia: imò præsupponit pri-
mam nullius momenti: in casu autem d. decis. 17.
reformatio dependebat à prima gratia, & ideò
cùm in prima essent expressæ qualitates, in alia
non erat opus alia expressione, præsertim quia
satis dicuntur expressæ qualitates primæ, cùm
2 semper prima gratia præinseri soleat: † in no-
ua autem prouisione debent narrari omnes qua-
litates, vt in prima: quia fit separatim, & de per
se, vt in decis. 24. infrà, de præbend. pro quibus vide omninò decis. Aegid. 57. de præbend. quæ satis declarat hanc contrarietatem, distinguendo, quòd aliquando in secunda gratia nil de nouo conceditur: sed verba dubia declarantur, prout in reformatione, quæ fit propter omissionem aliquam, comprehensam tamen sub verbis generalibus: & tunc non est fienda mentio de qualitate beneficij, nec de alijs, de quibus hic. Aut prima gratia erat nulla, & per nouam prouisionem infunditur ei spiritus: & tunc debent exprimi ea, de quibus in hac decisi. & ita etiam habetur per eundem Aegid. in decisi. 48. de probation. vbi latè de materia declarationis. Ratio primi dicti, secundum eum, est, quia sufficit constare de mente Papæ, quòd voluit conferre: & quando de eius mente constat, ne contingat dubitari super aliquibus non expressis, fiunt tales reformationes, quæ non concernunt substantiam gratiæ, meritò non requiritur talis expressio. Et istis adde Felin. in c. in nostra. correla. 15. & 16. vbi facit tres casus, respondendo ad gloss. in c. si apostolicæ. de præbend. libr. 6. quæ est satis dura: vbi concludit ipse Felin. quòd si fiat noua gratia, quæ subintret in locum primæ in totum, & operetur eosdem effectus, quos operata fuisset prima, si fuisset valida, quòd tunc de omnibus est fienda mentio, vt hic: concludens in summa, quòd quando aliquid additur primæ gratiæ, est fienda mentio de omnibus prædictis. In secundo verò casu ibi vult limitare dictam gloss. sed credo eius limitationem non procedere, propter dictam dec. Aegid. quę optimè declarat dictam gloss. fœdere distinctionis. Et istis adde Gomes. in regul. de Annal. quæst. 28. & meliùs quæst. 7. regulæ de non iudi. iuxta for. supp. & super quæst. 16. de publcandis resigna. In gratia verò, Si neutri, non debet fieri mentio de modo vacandi, vt sentit Felyn. in d. corre. 15. in fine, licèt se remittat ad dicta per eum in correl. 37. vbi posteà transit cum hac decis. simpliciter. In gratia enim, Si neutri, narratur quòd lite & causa vertente inter A. & B. & quòd Papa volens B. facere gratiam, mandat Auditori, vt si per euentum litis constiterit neutri ipsorum litigantium ius competere, conferat beneficium ipsi B. Est verum quòd fit mentio, si est parœcialis, vel dignitas, & de habilitate B. ac valore, cùm clausu-
la, Quouis modo. † oportet tamen quòd bene- 3
ficium vacet tempore impetrationis talis gratiæ,
licèt gratia videatur tempus futurum respicere:
vt fuit tentum in vna Aretina parœcialis de Pan-
tano coram Tolomæo, & in vna Conchen. san-
cti Michaëlis, coram d. de Puteo: & etiam opor-
tet quòd lis pendeat tempore impetrationis, vel
quòd dicatur, Si per euentum futurę litis. Et scias
quòd etiam † si beneficium vacasset per obitum 4
familiaris Cardinalis, non requiritur consensus
illius Cardinalis in ista impetratione: vt refert Gom. fuisse decisum per Rotam in q. 8. regul. de impetran. bene. per. Et quòd sit fienda mentio de lite, vide in dec. seq.

EPITOME.

Gratia impetrata per appellantem post insinuationem appellationis factam aduersario, cuius gratia erat inualida, de qua mentionem non fecit, valet: nec potest propter taciturnitatem eius de surreptione impugnari.

SVMMARIA.

1 *Gratia quando propter taciturnitatem dicatur surreptitia.*

2 *Impetrans beneficium an teneatur exprimere ea, qua collatorem mouerent ad dandum, vel negandum.*

Appellatio extraiudicialis non inducit litis pendentiam.

3 *Possessor rei litigiosa an ius nouum lite pendente possit requirere.*

4 *Iura non adaptantur ad ea, qua contingenter accidunt.*

5 *Lis non dicitur pendere per extraiudicialem appellationem, antequàm causa committatur.*

Intellctu

6 *Intellectus dec. 69. de appell. in antiq.*
7 *Mentio quare non fit facienda in casu huius deci.*
8 *Lis dicitur pendere post deuolutam causam ad metropolitanum.*
9 *Mentio de quibus non est facienda, habet quinque casus.*
10 *Appellatio extraiudicialis intimata non inducit litem ad effectum regula de surrogandis.*

DECISIO XXV. aliàs 3to.

a
SI reus, [a] & possessor beneficij nullum ius ha-
bens in beneficio per eum detēto: putà, quia
erat generaliter, vel specialiter reseruatum, extra
iudicium appellet à gratia sui aduersarij, quæ ex
aliquibus causis fuit re ipsa nulla, & surreptitia,
& etiam aduersario intimet eam, & posteà idem
possessor, & appellans ante impetrationem com-
missionis in Curia impetret nouam gratiam à
Papa super dicto beneficio generaliter reserua-
to, nullam de gratia aduersarij, nec de sua appel-
1 latione, & intimatione faciens mentionem, fuit
b dubitatum, vtrùm huiusmodi gratia † noua pro-
pter taciturnitatem [b] antedictam fuerit, & sit sur-
reptitia. Et quia Domini in hoc dubio erant va-
rij: tamen maior pars tenuit, quòd gratia propter
hoc non esset surreptitia. Propter primum non,
per regulam. c. non præstat impedimentum. de
regul. iur. libr. 6. de elect. c. auditis. & in hoc om-
nes concordauerunt. Propter secundum non,
quia si hoc Papæ expressisset, quomodò aduersa-
rio suo nullum ius in dicto beneficio competijs-
set, & propterea appellasset: nihilominùs, & mul-
tò fortius literas siue gratiam Papa sibi dedisset,
a seu fecisset. de rescri. c. super literis. & sic cessat ra-
tio, quòd † omnia quæ Papam ad denegandum,
vel concedendū mouere possunt, sint exprimen-
da. de rescrip. c. cū adeò. c. ad aures. et c. si propo-
nente. cum similib. Præterea huiusmodi appella-
tio non est, nisi quædam prouocatio ad causam.
de app. c. cùm sit. & sic nō est introducta per eam
vera litis pendentia. Ea propter dicebant prædi-
cti Domini non habere locum Cle. 2. vt lit. pend.
Sed posito, quòd per appellationem antedictam
sic intimatam dicatur lis pendere, prout aliqui
Domini voluerunt dicere, quia vim citationis
habet: vt in c. statuimus. de elect. libr. 6. iuncta
c Cle. causam. eo. tit. tamen non ob. tum quia illud
edictum, [c] vt lite, vel appella. pendent. nil inno-
uetur, intelligitur, quādo aliquid innouatur, vel
aliquid in præiudiciū partis petitur. At hic nul-
lum præiudicium fiebat parti: tùm quia non pos-
sidet: tum quia gratia sua est nulla. & sic nō obest.
iura. vt lit. pen. c. 1. & fi. & de testi. causam. vbi vi-
detur hoc tenere Ber. in gloss. 2. cum quo concor.
Tan. Gos. & Ioan. And. in nouel. qui loquuntur,
quando priuilegium impetratur lite pendente in
præiudicium partis possidentis. At hic non pos-
sidet, nec sua interfuit, ergo. Et per hoc vltimum
tollitur contrarium d. c. ex parte. suprà, de rescri.
quod videtur multùm obstare, cui etiam & c.
bonæ. de confir. vti. vel inuti. & not. in c. oblatæ.
per Ber. in fin. tenentem contrarium, multùm in-
sistebant iuribus, in quibus expressè cauetur, quòd
si appellās impetrat literas super aliquo negotio,
in quo appellauit non facta mentione de sua ap-
pellatione, literæ sunt nullæ: & hoc siue appelle-
tur ad Papam, siue ad alium inferiorem: secun-
dum Arch. in c. concertationi. de app. lib. 6. quod
est verum, si partis appellatæ intersit. At hic in
casu nostro partis appellatæ non interfuit: quia
nullum ius habuit, ergo. Et sic intelligit Innoc. c.
ex parte. scilicèt personæ ibidem super ver. appel
latione. qui etiā dicit in c. 1. vt lit. pen. quòd pos-
sessor † rei litigiosæ aliqua noua potest facere, &
ante, & post litis contestationem, dummodò non
vergat in præiudicium aduersarij sui. alleg. c. si-
gnificante. de app. & not. ibidem. Idem tenet Io.
Mo. super rub. vt lit. pen. libr. vj. quem etiam vi-
de pro materia super rub. de rescrip. in fin. super
ver. aut res est integra. verum est, quòd quædam
nota additionalis quam recitat Io. And. in nouel.
in dict. c. j. vt lit. pen. fuit alleg. pro contrario, vi-
delicèt, quòd licèt literæ impetratæ per possesso-
rem lite penden. valeant: tamen vigore illarum
impetrans pro tunc non potest se iuuare: sed be-
ne in futurū cōtra alios: nec procedetur, nec sen-
tentiabitur iuxta illas: sed secundum priora iura,
quæ partes tempore introductæ litis habebant:
contra quod allegabatur text. rotundus, in c. ab-
bate sanè. de re iudi. lib. vj. & colum. suprà eod.
19. vbi sententia fuit lata vigore priuilegij impe-
trati post litis contestationem super eadem re in
iudicio deducta, & inter easdem partes. Ad quod
respondebatur illud cap. non obstare: quia il-
lud priuilegium non fuit obtentum à communi
domino, sed à priuato. At opinio Inno. loqui-
tur, quando priuilegium impetratur à commu-
ni domino lite pendente: quia tunc secundum il-
lud non iudicatur. & sic etiam intelligit, & sol-
uit Ioan. de Lig. in illo c. 1. vt lite pend. Et si dica-
tur, quòd saltem actori in futurum per dictam
impetrationem nouam præiudicatur: putà, si ad
ipsum actorem beneficium sine vitio deueniret:
quia tunc non cogeretur restituere, nisi reus do-
ceret de iure suo: præclusa est etiam sibi via ad fu-
turam, & nouam impetrationē. Ad quod respon-
debatur per Dominū Aegid. quòd talia futura,
quæ se habent ad esse, & ad non esse merè contin-
gentis, non sunt ponderanda: quia non habet spē
in aliquo vero actu de præsenti iure fundato, vt
ff. qui satisdare cogan. l. sciendum. §. penultimo.
& ff. de in litem iurando. l. 1. & ff. ex quibus cau-
sis maior. l. Iulianus. & extrà de iniur. c. in no-
stra. Iura † enim ad ea, quæ sæpè & frequenter, 4
non ad ea, quæ rarò, & contingenter accidunt,
adaptantur. ff. de legi. l. nam ad ea. de ap-
pel. c. sæpè. Concludebat ergo Dominus Ae-
gid. subdistinguendo: quia aut prædicta impe-
tratio vitiatur ratione innouantis, aut ratione
impetrantis, ratione innouantis non: quia inno-
uatio [d] dicitur respectu iuris, vel possessionis d
partis, contra quam, non respectu iuris par-
tis impetrantis. vt probatur in dicto c. abba-
te sanè. & not. Ioan. Andr. in nouell. in c. fina.
post Innocen. vt lit. pendent. in addi: non po-
test etiam dici aliquid innouatum respectu
principis, à quo ius nouum impetratur: quia
princeps propriè non attentat, cùm sit supra ius,
vt in

vt in c. proposuit. de conces. præben. nec respectu illius contra quem impetratio facta est: quia sua nó interest, vt suprà deductum est: ergo. Nec secundum dici potest. Primò, quia esset contra opinionem gloss. Tan. Gos. & Ioan. And. in c. causam. de test. allega. & Innoc. in c. 1. vt lit. pend. & in c. significante. de appellat. pro eo, quia non interest actoris, vt suprà deductum est. Secundò, quia esset hoc casu sine lege loqui in materia odiosa, & restringibili, imò & contra rationem, per prædicta. Tertiò, quia non est verisimile Papam moueri ad denegandum ex tali lite sine aliqua causa rationabili mota, & cuius effectus non impeditur respectu alterius partis per istam impetrationem, nec etiam ex non iure, seu non interesse alterius. ergo &c. Ego verò, qui huiusmodi causam habui, & in relationibus posui propter diuersa motiua Dominorum, consului tres dominos Cardinales extra Rotam super dubio antè dicto, qui declinauerunt in partem primam, & conclusionem primam, videlicèt prædictam gratiam nouam propter taciturnitates antè dictas non fore surreptitiam, sed validam, per motiua antedicta: tuli tamen sententiam primam pro actore vigore cuiusdam gratiæ per ipsum impetratæ in forma, Quòd si per euentum litis constiterit neutri ius competere etc. quia per acta habita coram me constitit clarè neutrum ius in beneficio, de quo agebatur, habere: pronuntiaui pro dicto actore de consilio Dominorum meorum omnium.

ADDITIONES.

a Si eus. Adde ad hanc decis. decis. 12. incip. tu obtinens. inf. de re iudica.

b Propter taciturnitatem. An de iure inualido mentio fieri debeat in impetratione literarum apostolicarum, vide Ioan. de Silua in suo tracta. de benefi. in 3. parte quæstion. 11. versicul. decima octaua qualitas. Et an quis teneatur facere mentionem de taciturnitate eius, quod omissum fuit in alia impetratione, de quo Papa potuit habere notitiam ex dispositione iuris, vel ex regulis cancellar. apostol. vide infr. decis. 32. incip. extra Rotam. hoc tit. Et an de gratia, cuius literæ nondum sunt confectæ, in decis. 20. incip. circa secundum dubium. inf. de concess. præbend. Et an de falsa narratione, ex qua impetratio priùs facta redditur nulla, in decis. 25. incip. in causa conclusionis. infr. de præbend. Et an de beneficio renuntiato, renuntiatione existente nulla, in decis. 7. incip. dubitatur. an valeat. infr. de renuntiat. & vide Ioan. de Silua, vbi supr. quæ. 12. versic. tertia qualitas.

c Edictum. Adde inf. vt lite pendent. decis. 10. & de caus. possess. & propriet. decis. 2.

d Quia innouatio. Adde decis. 43. incip. si appellatus. inf. de appellatio.

A. M. P. Aduertendum est, pro intelligentia deci. quòd licet appellatio extraiudicialis esset intimata aduersario: tamen causa adhuc non erat commissa, vt denotant illa verba in corpore deci. Ante impetrationem commissionis gratiam impetrauit. quæ verba sunt magnæ considerationis, licèt in d. summario non fiat mentio de istis verbis. Nam † ante impetrationem com- 5
missionis lis non dicitur, saltem verè, pendere: nec tunc est locus regul. de surrogandis, vt dicit Gomesi. in d. regul. q. 12. versicul. Item quò ad effectum. lis enim constat ex iudice, actore, & reo, vulgato c. forus. de verb. signific. At hic deficiebat principalis, videlicèt iudex, meritò non videtur fuisse dubitandum: secùs esset, si fuisset iudicialiter appellatum: quia in prima instantia, coram primo iudice erat lis vera, de qua debuisset fieri mentio. Et ad ista facit in terminis † de- 6
cis. 69. de appella. in antiqu. & decis. Cassad. prima eod. titul. in fine. vbi dicitur, quòd lis non dicitur pendere per extraiudicialem appellationem: contra quam tamen decis. 69. Gomesius ponderat decis. Aegid. 52. de rescript. in regul. de trien. q. 54. respondédo tripliciter ad dictam decis. 69. Quibus tamen rationibus non obstantibus, prout non obstant, cùm sint diuinatiuæ, credo omninò dictam decisionem 69. procedere, quando quis post appellationem extraiudicialem causam non commisit, nec partem virtute talis commissionis citauit, per superiùs dicta. Et qnòd hoc verum sit, probatur per text. apertum in clemen. 2. vt lite pendent. dum ibi requirit citationé à iudice competenti emanatam, & reum illins vigore citatum fuisse, & hoc clarissimè probatur per decis. 38. de appel. inf. vbi dicitur. quòd attentata post appellationem extraiudicialem, per iudicem, vel per partem non sunt reuocanda per viam attentati, anteqnàm intimetur eisdem, & decis. 44. ibidem in fine. verbis dicit, intellige sanè dictam decis. 38. de attentatis ante impetrationem commissionis super dicta appellatione: quia si causa appellationis esset commissi alicui Auditori Palatij, vel alibi, manus executoris essent ligatæ per c. vt nostrum. de appell. et c. quamnis. de elect. & sic apparet ex istis duabus deci. quòd ante commissionem causæ huiusmodi appellationis, non est vera lis: & propterea non est mirum, si in præsenti deci. dicitur valere prinilegium impetratum ante præsentationem commissionis: & in effectu d. deci. 69. si bene consideretur, est clarissima, & habet terminos suos claros, nec opus est Dd. declarationibus, sed volui ista dixisse propter oppugnationes Sarnen. Decis. enim illa nil aliud dicit, nisi quòd per extraiudicialem appellationem lis nó dicitur pendere, quò ad effectus cle. 1. & 2. vt lit. pendent. quia in clemen. 1. præsupponitur litem iam introductam in Curia, & inter duos pendere, & sic quòd pars sit citata, & clem. 2. expressè loquitur, quando pars fuit citata de mandato iudicis, vt suprà. Et si dicatur quòd Aegid. in d. dec. 52. de rescript. dicit contrarium ibi in princip. aduertatur, quòd Aegid. non intendit decidere in illa deci. an sit introducta vera lis, sed an impetratio iuris noui post intimationem appellationis, & illius deuolutionem ad Curiam, sit subreptitia: & concludit talem impetrationem valere, & conformat se cum hac decis. nostra latissimè materiam examinando. Ex cuius dictis constat hanc deci. nullam habere difficultatem: cùm

iste esset

7 iste esset reus & possessor: quia † si aduersarius bonum ius habuisset, ista sua impetratio eius aduersario non nocuisset, nisi iure suo expresse derogasset: si verò aduersatio ius non competijsset, præiudicium eius non est considerabile, cùm non possideret, & nullum ius habeat. pro quo faciunt decis. Aegid. 2. vt lite pendent. & decis. 12. de præbend. & Gemi. consil. 79. Aduerte etiam
8 quòd † hæc decis. loquitur tantùm, & procedit, quando esset appellatum ad Papam: quia fortè secùs esset, quando ad Metropolitanum, qui causam haberet cognoscere, quia tunc cùm iudex datus reperiretur, statim intimata appellatione, dicitur lis verè introducta, & tunc illa verba, ante impetrationem commissionis, essent superflua. Et sic habes, quòd causa appellationis non deuoluitur, nisi post intimationem eiusdem, vt dicit d. decis. 38. & habes text. clarum in clemen. causam. de elect. quæ tamen intelligi debet quò ad præiudicium appellati, vt habet infrà de appel. 6. & 18. & per Aegid. decis. 22. de appellation. & quò ad effectum surrogationis non dicitur vera lis, per supradicta. Et an ante intimationem appellationis appellatus procedens dicatur attentare, & an sufficiat appellationem ex causa probabili esse interpositam: & an veniant tantùm reuocanda attentata contra appellationem: & quid in cathedralibus ecclesijs, de quibus loquitur dec. 44. de appell. infrà, omnia examinantur latè per Decium in c. bonæ. de appell. qui reprobat Franch. in duabus quæstionibus. Et quia hæc dec. multa dicit, quæ non sunt in summario.
9 Igitur primò noto ex hac decis. quòd † de gratia nulla aduersarij, non est fienda mentio in impetratione: putà si aduersarius habebat prouisionem ab ordinario de beneficio generaliter reseruato, pro quo faciunt nota. per Sar. q. 11. de sur. & infrà de appel. 58. Secundò nota, quòd nec etiam est fienda mentio de lite muta per possessorem contra illum, cui nullum ius competit, vt ita etiam declarat Franch. in c. oblatæ. de appell. col. 6. Tertiò nota, quòd appellatio extraiudicialis nõ est, nisi quædam prouocatio ad causam. Quartò no. quòd edictum vt lit. pen. non habet locu, nisi quando aliquid innouatur, vel aliquid in præiudicium partis petitur. Quintò not. quòd talia futura quæ se habent ad esse, & non esse merè contingentis, non sunt ponderanda: quia nõ habent spem in aliquo actu fundato de præsenti, pro quo vide Fel. in c. in nostra. corre. 7. extra de rescript. & Sar. q. 4. de iure quæ sit. non tol. & q. 3. de bene. uacant. Et postquàm elaboraui, vt suprà pro intellectu præsentis dec. fuit magna contentio in Rota super hoc, in vna Palentina canonicatus, & præbẽ. coram Reuerẽdo D. Io. Reomano, Gallicę nationis Auditore, de anno 1548. & finaliter fuit
10 decisum, quòd † appellatio extraiudicialis intimata non inducit litem ad effectũ regulæ de surrogandis, nisi causa fuerit cõmissa, iuxta dictã decis. 69. & ad præmissa quãdo sit fiẽda mẽtio de lite, vide per Fel. in c. super literis. de rescrip. nu. 28. & in c. 1. & eo. tit. nu. 33. & Fasto. dub. 64. A.M.P.

EPITOME.

Præbendæ ecclesiæ cathedralis non, nisi existentibus in quartodecimo anno, conferũtur. Et quartus decimus annus inceptus non habetur pro completo.

SVMMARIVM.

1 *Aetas quæ requiritur ad canonicatum.*

DECISIO XXVI. aliàs 324.

SVpposita ordinatione Domini nostri Grego. xi. quæ habet, quòd præbendæ cathedrales, non, nisi habentibus annos quatuordecim conferantur, annus decimusquartus inceptus nõ habetur pro cõpleto.[a] vt in l. sicut legetur. ff. de lega. 1. a
ff. de mino. l. 3. §. minorem autẽ. nec ub. ff. de mu. & ho. l. ad rem. quia ibi in restrictione: hic verò in augmento temporis attenditur rei publicæ fauor. Archi. in c. si annum. de iudi. lib. 6. super versic. peregisti: vbi recitat omnes casus, in quib9 requiritur, quòd annus sit completus. Tandem dicit, quòd regulare est, quòd annus sit cõpletus, alleg. dictam l. 3. §. minorem. & ff. de condi. & demonst. l. non putabam. Respondet ad l. ad rem publicã. superiùs pro contrario inductam, quòd illud est speciale, quod attigisse sufficiat in publicis honoribus. & per hoc demonstratur quòd in contrarium est ius cõmune. ff. de legib. l. ius singulare. de priuil. c. sanè. De ista materia quãdo annus habetur pro inchoato, & quando habetur pro completo, vide modernos hodie in Cle. generalem. de æta. & qua. & ibi per Io. And. Paul. & Guil. & vide Io. in Clementi. ne in agro. super versicul. peregerit: qui remittit ad no. in c. cùm vigesimum. de offic. deleg. & vide Arch. 77. distinct. c. placuit.

ADDITIONES.

Pro completo. Annus quando debeat esse cõpletus, vel nun, Felyn. in c. cum vigesima. col. fi. vers. limita ista. de offi. de legat. a

A.M.P. Cum ista dec. concordat dec. 1. & 2. de ætate & qual. in antiq. & Aegid. 1. de eod. titul. de ætat. & faciũt not. per Staph. in noua forma expecta. versi. est notandum circa præmissa. in fin. fol. 24. & 48. & in alia impres. 22. & 43. vbi etiam dicit
de ætate † promuuendi ad beneficium simplex: su- 1
per hoc tamen habes regulam cancellariæ 17. vbi etiam determinatur de canonicatibus in ecclesiis collegiatis, quòd non dentur, nisi maioribus decem annorum.

EPITOME.

Gratia apostolica non probatur, nisi per literas: sed eius circunstãtiæ bene possunt per testes probari: & ideò certa scientia Papæ probari potest per testes, quamuis proprius motus non possit.

SVMMARIA.

1 *Gratia apostolica an possit probari per testes. & nu. 6.*
2 *Coniectura qualiter sit probanda.*
3 *Papa habet liberam spiritualem administrationem, et miles liberam testamenti factionem.*
4 *Clausula, motu proprio, & ex certa animi scientia, quid includat, vel operetur.*

De præ

5 *De præparatorijs alicuius negotij eſt, vt impedimenta obſtabilia tollantur.*
7 *Gratia Apoſtolica probatur per teſtes in certis caſibus.*
8 *Gratia, qualitates, & circumſtãtia probãtur per teſtes.*
9 *Gratia inferiorum poteſt probari per teſtes.*

DECISIO XXVII. aliàs 332.

a Licèt[a] Romana curia obſeruet, quòd gratia
1 †papalis nõ poſſit probari, niſi per literas: cuius materia habetur per Ar. & Io. And. in procœmio libr. 6. & aliquid tangitur in Cle. dudum. de ſepul. Et quòd collatio facta per Papam de beneficio ſpectante ad præſentationem patroni laici alicui facta per literas Apoſtolicas, non valet, niſi ex certa ſcientia Papa laico patrono præiudicare intendat: tamen probata collatione Papali de tali beneficio ſpectante ad collationem laici patroni alicui facta per literas apoſtolicas, de huiuſmodi iure patronatus nulla mentione facta, per
b teſtes probari poteſt dicta certa ſcientia[b] Papæ, & ea probata per teſtes, gratia ex eo capite non eſt inualida, nec ſurreptitia reputanda, ſecundùm maiorem partem Dominorum Auditorum: licèt aliqui magni Domini declinauerunt in partem oppoſitam, allegantes principaliter, quòd eadem ſolennitas requiritur in probatione declarationis, ſine qua diſpoſitio remanet nulla, & inualida ſimpliciter ipſo iure, ſicut in probatione ipſius diſpoſitionis principalis: licèt ſecus, vbi diſpoſitio aliàs non pertinens fuiſſet ipſo iure nulla: ſed aliàs ageretur vel de qualitate, vel de quantitate declaranda. Modò ſi non conſtaret de huiuſmodi certa ſciẽtia, gratia eſſet ipſo iure nulla, vt ſupponitur: & patet per not. de offi. leg. c. dilectus. de iu. pa. c. cùm dilectus. de præbẽd. c. 2. libr. 6. & per Ioan. Mo. Ar. & Ioan. And. & ibi plenè. Igitur non poteſt probari, niſi per literas: pro primo allegatur l. ſi quis in fundi vocabulo. ff. de leg. 1. & l. hæredes palam. §. quòd verò. & §. ſed ſi notam. ff. de teſtamen. prædicta diſtinctio videtur probari ad literam in l. quoties. 1. & 2. reſpon. ff. de hæred. inſtitu. iſtam eandem diſtinctionem ponit Cyn. C. de codicill. l. 1. dicens, quòd ſi agatur de voluntate ab initio inualida confirmãda, requiritur eadem ſolenniras: ſi verò de valida declaranda ſufficiunt duo teſtes: vt in d. §. ſed ſi no-
2 tam. Secundò †inducebatur ad iſtam partem l. cũ proponebatur, cum ſua gloſſ. ff. de lega. 2. de coniectura probanda, quæ debet probari eo modo, ſicut diſpoſitio principalis, & non aliter ſecundũ Ray. & Azonem: licèt alij, videlicèt Ioan. & Hug. dicant, quòd nedum modis præmiſſis, ſed etiam multis alijs modis probari poteſt huiuſmodi cõiectura. Item per hoc inducebatur, quòd motus proprius Papæ non probatur, niſi per literas. de prębend. c. ſi motu proprio. lib. 6. Item quia non extendit ſe gratia ad beneficium facta ad hoſpitalia, niſi Papa ex certa ſcientia hoc duxerit ordinandum: vt de pręben. c. per literas. in Clemen. & tamen huiuſmodi certa ſcientia non probatur, niſi per literas: vt ibi nota. per Gui. Paul. & Guil. Item per regulam, quia idem iuris eſt de toto & parte: vt l. quæ de tota. ff. de rei vendicatio. & cùm gratia, cuius videtur eſſe pars certa ſcientia, non poteſt probari niſi per literas: vt ſupponitur, ergo nec iſta certa ſcientia. Item allegatur, pro caſu l. fin. C. de fideicommiſſ. libertatibus. cùm ibi notat. per gloſſ. & per Cyn. allegabatur etiam text. in ratione ſui in dicta l. quoties. 1. reſponſ. ff. de hæred. inſtit. qnia voluntas verum & proprium fratrem inſtituendi non probatur per teſtes, ſi alium inſtitnit, quem credidit eſſe fratrem. Pro concluſione allegabatur regula, cui ſtandum eſt, niſi ab ea reperiatur receſſum: & ſi reperitur fore receſſum per ſpecialem conſtitutionem, illa tanquàm exorbitans, extenſionem non reciperet, etiam ex identitate rationis: vt ff. de legi. l. quòd verò. & ff. ad municipa. l. conſtitutionibus. & de regul. c. non ſolùm. & c. conſtitutionem. libr. 6. de regul. iur. c. quæ à iure. & regula, odia. & regula, in pœnis, in med. ibi per Ioan. An. in diſputationibus ſuis. Sed conſtat regulam eſſe, quòd ita probant teſtes ſicut ſcriptura: vt l. in exercendis. C. de fide inſtrumen. & in c. cùm Ioannes. de fide inſtrumen. Ergò licèt ſtatuatur in caſibus non ſufficere probationem teſtium: ſed requiri probationem per ſcripturam, de quibus per Ioan. Andr. & Ioan. Mo. c. 1. de cenſibus, libro 6. non eſt trahendum ad conſequentiam in alijs. & per hoc tolluntur quaſi omnia allegata pro alia parte. Dicebatur etiam per legiſtas, quòd Bartolus in d. l. cùm proponebatur. dicit, qnòd quando vult quis probare diſpoſitionem directè, vel per coniecturas, requiritur quòd probetur cum eadem ſolennitate teſtium, &cæt. & ita loquuntur lecta & not. pro alia parte. Sed quando quis vult probare qualitatem diſpoſitionis, ſufficit minor numerus: vt d. §. ſed ſi notam. & d. l. quoties. §. 1. ſed hic agitur non de diſpoſitione probanda, ſed de probanda qualitate. ergo, etc. maximè quia per iſtam declarationem, & declarationis probationem nil de nouo datur, ſed priùs datum ſignificatur: ergò, &cæt. Pro hoc etiam allegabantur, & inducebantur duæ leges quæ bene faciunt ad propoſitum. Pone, Imperator in literis ſuis dat licentiam electo in vna prouincia ad regendam tutelam vnius pupilli, trãſferendi domicilium ſuum ad aliam prouinciam ſuam: nũquid videtur per hoc ipſum abſoluere à tutela? dicit textus legis, quòd ſic: dummodò ſciat, quòd ſit electus. Sed nunquid de iſta ſcientia oportebit conſtare per literas? certè dicit text. quòd non: ſed ſufficit, quòd aliter conſtet, dummodò habeant de trãſlatione per expreſſum, & ita tollit impedimentum tutelæ, & benè facit: quia licèt pupillo per hoc præiudicaretur, & iuri authoritate publico, licèt vtilitate priuato: tamen obſtantia illius præiudicij tollitur, ſi ſciat, licèt non exprimat. ff. de excu. tut. l. idem Vlpianus. in fin. & ibi not. per gloſſ. & Bartol. qui pro hoc alle. l. bonorum. C. qui admit. ad bonor. poſſeſſ. facit per eandem viã Inſti. §. licèt. quibus ex cauſis ma. non in prin. & de exhæred. liber. §. ſed ſi in expeditione. & ff. de re iudica. l. quidam. & ff. de acquir. hæred. l. illud. facit etiam c. 1. de conſti. libr. 6. Item pro hoc inducebatur l. ſicut. C. de teſta. mili. etiam faciens ad propoſitum, quæ dicit, quòd ſi miles ſciens filium ſe habere, alium inſtituat, filium tacitè

exhæ-

exhæredat, vt institutionis impedimentum tol-
lat, licèt de illo in testamento non faciat men-
tionem. & bene facit: quia sicut per illam colla-
tionem hoc casu patrono præiudicatur, ita in ca-
su huius legis per talem extranei institutionem
filio præiudicatur: & tamen ad tollendum ob-
stantias talis præiudicij sufficit scientia, licèt in
testamento non sit expressa, & etiam aliàs non
præsumeretur: vt l. cùm acutissimi. C. de fidei-
commiss. & est bona æquiparatio per Dd. C. si
contra ius vel vtilitatem publicam. l. final. ma-
3 ximè quia Papa † tanquàm rei publicæ pater,
habet liberam bonorum dispositionem, & po-
testatem patronum laicum exhæredandi, & sibi
præiudicandi, sicut miles habet liberam testa-
menti factionem, & filij exhæredationem facien
di: vt C. de militar. testament. l. sicut. de conce.
præ. præposuit. 9. quæstion. 3. c. cuncta per mun-
dum. & c. per principalem. vt lit. pen. c. 1. in fin. in
cle. Potest etiã hoc persuaderi hoc modo: quia si
in certis specialibus casibus sit expressum, quòd
de obstaculo, vel impedimento tollendo in ipsa
dispositione fiat mentio, vt in exhæredatione,
& motu proprio, & in casu cle. 1. & c. per literas.
de præbend. & eodem titul. c. cùm illis. libr. se-
xto. In contrarium quò ad casus alios sub re-
gulà comprehensos, per tales casus exceptos, fir-
matur regula: vt ff. de pœn. legat. l. nam quod li-
4 quidè. in fin. de priuileg. c. si Papa. libr. sexto. Po-
test † etiam aliter responderi ad d. c. si motu pro-
prio. vt facit pro conclusione: quia illud quod
ibi dicitur, quantum ad hoc est ius nouum, & ri-
gorosum: vt ibi not. in fin. vltimæ gloss. & ideò
non recipit extensionem, per rationem primam
huius partis: imò probat in contrarium ius esse,
per rationem suprà proximã. Item alia ratio est,
quia motus proprius includit de necessitate vnã
negatiuam non coarctatam, videlicèt quòd nul-
lus super hoc Papæ porrexit supplicationem: vt
not. in dict. c. si motu proprio. & tamen talis ne-
gatiua, vel impossibilis est ad probandum: vt in
l. actor. C. de proba. & c. quoniam contra. eodem
titul. vel nimis difficilis: vt not. gloss. vltim. d. c.
si motu proprio. Sed certa scientia & voluntas,
de qua loquimur, nullam negatiuam, sed sim-
plicem affirmatiuam includit, quæ tamen pro-
babilis est: vt d. l. actor. igitur, &cæt. Imò secun-
dum dominum & patrem meum dom. Ioann. de
Lig. motus proprius & volũtas Papæ posset pro-
bari per ipsius assertionem, & per alias circun-
stantias prægnantes, & verisimiles, licèt hoc mo-
do exprimeretur in litera: vtputà, Papa contu-
lit mihi absenti, ignoranti, & in remotis degenti
per multos annos vnum beneficium vacans in
curia sua, pro quo nec ego vnquam, vel aliquis
pro me supplicauit: nec verisimile est, imò quasi
impossibile est, quòd supplicauerim: tales enim
vehementissimæ præsumptiones probant suf-
ficienter. de præsumption. c. afferte mihi gla-
dium. & c. literas. & c. quia non est verisimile.
cum si. Item potest dici, quòd in casu cle. per
literas. non est eadem ratio, sicut in casu nostro:
quia ibi agitur de maiori præiudicio scilicèt pau-
perum. Item quia per hoc gratia, quæ non est,
nisi ad beneficium, ad hospitale, quod non est
beneficium, non extenderetur: hic verò solùm
agitur de gratia in sua validitate conseruanda.
Item quia ibi agitur de generalitate non exten-
denda: hic verò agitur de specialitate non peri-
menda, quorum secundum sauorabilius est, quã
primum. patet per not. Ioan. mo. in regula, in ge-
nerali. cum concor. & per consequens non est mi-
rabile, si cessante ratione cessat extensio iuris ex-
orbitantis. Non obstat si dicatur, quòd pars gra-
tiæ est sublatiua obstantiæ huiusmodi præiudi-
cij: quia licèt fateor, quòd gratia absque illa non
poterat in esse produci: tamen dico quòd pro-
pter hoc non sequitur, quòd si pars gratiæ: imò
totam ipsam gratiam censetur tanquàm præam-
bulatorium quoddam præcedere, saltem intelle-
ctu eo modo, quo reseruatio præcedit collatio-
nem. De † præparatorijs enim alicuius negotij 5
est, quòd impedimenta tollantur, quæ obstare
possent: vt l. 3. §. qui habet haustum. ff. de seru. ru-
sti. prædi. Nec ob. l. quoties. 1. respon. de hæredib.
instit. quia ibi loquitur de errore in corpore rei
legatæ, vel personæ legatarij: & sic stat conclusio
vera, & fuerunt testes admissi: videlicèt duo Car-
dinales super certa scientia, & voluntate Papæ de
antedictis. Vide etiam quomodò poterit, & de-
bet cõstare de intentione alicuius per Inn. de po-
stu. præ. c. bonæ. 2. sup vers. requisitus. post prin.

ADDITIONES.

Licèt. Pro intellectu & ornamento huius decisi. a
vide Panor. Fely. & alios scribentes in rub. de con
stit. ext. & Aegi. decisi. 48. de probatio.
Certa scientia Principis potest probari per testes. b
arg. l. idem Vlpianus. §. fi. ff. de excus. tutor. gloss.
fi. in Clem. 2. de rescript. contrarium sentit Ias. in
l. 2. col. 1. ff. quod quisq. Iuris.

SVper † ista dec. fuit aliquid dictum super dec. 6
vnica de constit. cum vltima parte huius de-
cisi. concord. decisi. 6. de proba. in antiq. reperio
tamen duas decis. quæ contrariæ videntur huic
decisi. videlicèt decisi. 5. & 39. de probat. in
antiq. Nam in decisi. 5. dicitur quòd constitutio,
seu reseruatio Papæ potest probari per testes. &
in decis. 39. dicitur, quòd collatio beneficij pro-
bari potest per instrumenta, vel testes, cùm pa-
rem vim obtineant: prout etiam contra decisi.
facere videtur decisio. 15. infrà de concessio. præ-
bend. vbi ad probandum collationem sufficit
probare inductionem in possessionem, & sic ne-
dum probatur possessio per testes, sed per argu-
menta. Pro decisione tamen facit decis. 6. de pro-
ba. in antiq. & decis. Aegid. 48. de probation. quæ
latissimè examinat, & facit longam distinctio-
nem. Et cum hac nostra decis. transit Cassa. decis.
20. de præbend. & in decis. 33. & meliùs decis. 35.
super regulis, & super secunda, de reseruationi-
bus: licèt in decis. vltima de restit. spol. discurren-
do dicat contrarium, num. 4. & etiam faciunt no
tata per Fely. in rubr. de consti. qui tenet cum ista
decisione excipiendo tres casus, qui etiam vir-
tualiter hic comprehenduntur, & excipiuntur,
videlicèt, † quando agitur de probanda quali- 7
tate: secundus, in casu conscientiæ: tertius quan-
dò literæ sunt deperditæ. Potest etiam excipi

ſeu cōſiderari quartus caſus,de quo in dec. 5.in-
frà de offi. vicari. in verſ.de ſecundo dubio. vbi
cōmiſſio data verbo per epiſcopū ſuo vicario de
conſerendo,poteſt probari per teſtes.Sed Decius
ſuper eadem rub.de conſt.col.6. verſic.ex prædi-
ctis.& verſic.ſed tamen. tenet quòd gratia poſſit
probari per teſtes, & reſpondet ad contraria: ta-
men Vitalinus in proœmio cle.in §. nunc igitur.
col.3.num.17.verſic.dicta tamen ſupp.melius iu-
dicio meo concludit,dum dicit,quòd ſi reperian
tur teſtes bonæ ſamæ,&c. qui ſuerint præſentes
tempore quo Papa cōtulit, & acciderit quòd Pa-
pa deceſſerit tā citò, quòd literæ, vel ſupplicatio
nō potuerint expediri ante mortem,ſufficit pro-
batio per teſtes: ſecùs ſi per impetrantem ſtetit,
quin expedirentur.bene tamen videas dictā dec.
8 Aegi.quia aliud eſt, † quando agitur de probāda
ipſa gratia, aliud quādo de probāda aliqua qua-
litate:putà ꝙ Papa erat informatus, & ſecit grati-
am ex certa ſcientia: vt putà quòd ſciebat illum
cui conceſſit gratiam,eſſe minoram:vt dicūt Dd.
in c.ſi eo tempore.de reſcri.libr. 6. Prout accidit
in vna Imolen.caſtri Duciç coram Bo.Me.Io.cle-
ricl epiſcopo Macerat. Britono, vbi Domini ad-
miſerunt reuerend. & illuſtr. Cardinalem Cam-
peglum ad probandum,quòd Clemens tempore
ſibi ſactæ gratiæ de dicto Caſtro, recordabatur,
quòd priùs ſecerat gratiā dominis Maluetijs de
dicto caſtro, & ſic quòd intentio Papæ ſuit tali
gratiæ derogare. Et ad ſuperius dicta ſacit deciſi.
Caſ.7.de dolo & contu.in fi. vbi ratione difficilis
probationis admittitur præſumpta probatio. &
facit d.dec.5.vbi in fin. dicit,quòd ſtaretur dicto
alicuius Cardinalis. & licèt Aegi.dec.39. de pro-
batio. videbatur innuere, quòd gratia poſſit pro
bari per teſtes:nihilominùs in dec.41.eod.titu. de
probatio. concludit, quem non admitti ad pro-
bandum gratiam per teſtes,niſi probata amiſſio-
ne literarum: & idem ſequitur in duabus deciſi.
ſequētibus,quas vide,quia faciunt ad diſtinctio-
nem de qua ſuprà: pro quibus ſaciunt optimè
not. per Gomes.in q. 7. de Idiomat. & q.1. & 13.
de non iud.iux.ſor.ſupp.& q.9.de impe.bene.va
can.per obi.ſamil.Cur. ſaciunt etiam not.per Sta
phi.in 5.parte principali ſui tract.dum tractat de
vi & effectu clau.verſi.non obſtat prædictis. ſol.
109. & in alia impreſ.ſol. 84. & vide aliquid per
Fely.in c.2.de prob.nu.25.Et aduerte dū iſta dec.
allegat tex.in l.cùm proponebatur.cum ſua gloſ.
vult dicere. ff. de leg.2. præmiſſa tamen de plano
procedunt quòad gratias apoſtolicas, quòd non
9 poſſint probari per teſtes:ſed† gratiæ inſeriorum
deberent poſſe probari per teſtes, per rationes &
iura,quæ adducūtur in hac dec.& d.dec.5.de off.
vica.& in hoc caſu credn procedere d. dec. 39.da
probat.& 15.da con.præb.dec. verò. 5. de probat.
loquitur in reſeruatione,quę fit per regulam,ſeu
conſtitutionem,&dec.5.de off.vic.non loquitur
in gratia,ſed in ſacultate conceſſa vicario,& dici-
tur ibi quòd ſacta ſuit verbo tantùm:&ideò non
eſt mirum, ſi probari poteſt per teſtes: prout etiā
per teſtes probari poteſt gratia anteceſſoris: vt p
Aegid. deciſi. 44. de probatio. Pro quibus ſacit
optimè dec.10.inſrà de offic. de leg. vbi videbis,
quæ ibi notaui.Anto.Maria Papaz.

EPITOME.

Si in cauſa prophana petatur procedi ſūmmariè,
&c.& prędicta verba non ſunt cancellata:ſignetur-
qúe commiſſio, Audiat talis Auditor, & iuſtitiam
faciat, virtute talis commiſſionis non poterit pro-
cedi ſummariè, vt eſt petitum.

SVMMARIA.

1 *Verba iſta, Audiat, & procedat ſummariè, & de pla-
no, quid operentur.*
2 *Commiſſio expreſſa neceſſaria eſt ad ſummariè proce-
dendum.*
3 *Summariè procedi non poteſt, niſi in ſignatura ſpecia-
liter dicatur, ſummariè. &c. procedat.*
4 *Signatura ſufficit, ſi dicat, ſummariè procedat, vt poſ-
ſit etiam procedi ſimpliciter & de plano.*
5 *Cancellatura facit videri omnia alia conceſſa.*
6 *Commiſſio debet remitti ad regentem, quādo aliquid
fuit per eum omiſſum.*
7 *Signatura per Fiat, in genere, non præfertur ſignatura
per conceſſum in ſpecie.*

DECISIO XXVIII. aliàs 358.

SI commiſſiona † [a] impetrata petatur, quòd 1
procedatur in cauſa prophana ſimpliciter 2
ſummariè,de plano,& ſine ſtrepitu & figura iudi
cij: & licèt prædicta verba non ſint cancellata,
nec aliquid eorundem, ſi ſignatura tantùm ha-
beat, Audiat talis,& iuſtitiam ſaciat, Auditor vi-
gore huiuſmodi commiſtionis non poteſt proce-
cedere ſummariè, &c.prout petebatur. Quia hoc
non videtur commiſſum, imò neglectum:quia ſi
Papa voluiſſet,id expreſſiſſet.de dec.c.ad audien
tiam. Præterea †requiritur ad ſummarium pro- 2
ceſſum, per quem tolluntur aliqua ſubſtantialia
iuris,quòd id expreſsè cōmittatur, caſibus in iu-
re expreſsis duntaxat exceptis, in quibus lex dat
poteſtatem,& ordinem ſic procedendi: vt in cle.
diſpendioſam.de iud. quòd enim requiratur ex-
preſſio, & ſpecialis commiſſio ac mandatum Pa-
pale ad procedendum ſummariè, eſt text. clarus
in cle. ſæpè.de ver.ſig.in prin. ibi, committimus,
& procedi mandamus, &c. veruntamen ſi ſigna-
tura haberet, Audiat talis, & procędat ſumma-
riè,&c.bene Auditor vigore huiuſmodi ſignatu-
turę poſſet procedere ſecundum ſormam cle.an-
tedictæ:quia tunc ſub illo verbo, &c. bene veni-
rent omnia alia in commiſſione non cancellata,
videlicèt de plano,ſine ſtrepitu,& figura iudicij,
quæ tamē ſunt diuerſa,& vnum ſine alio ſæpè po
nitur,& committitur:prout not.Ioan.And. in d.
cle.ſæpè.ſuper verbo, figura.

ADDITIONES.

Cōmiſſione. Adde ſup.eo.dec.9.& in antiq.dec. a
1.10.15.23.25.& 82.hoc eo.tit.Iaſ.in l.2.col.2.C.de
diuerſ reſcrip.Fely.in c.cùm noſtris.col. 7.de re-
ſcript.Aegid.dec.16.hoc tit.

A.M.P.Aduertendum eſt,quod dictio,etc.de
qua in ſummario,in corpore dec.eſt extenſa, vi-
delicèt ſummariè,de plano,ſine ſtrepitu,& figura
judicij:intentio enim dec.nō bene ſummatur, cū
aliud

3 aliud non intendat decisi. nisi quòd † non sufficit
petere in commissione, quòd causa cognoscatur
summariè, nisi in signatura cõmissionis dicatur,
summariè, &c. procedat: si enim peteretur, quòd
summariè, simpliciter, & plano procederet, & si-
gnatura dicat, Audiat N. Auditor, & iustitiam
faciat, dicit, quòd tunc non potest summariè pro
cedere: quia ex quo deuiatur à regulis iuris com-
munis, requiritur specialis mẽtio. Et quia de istis
dictum fuit suprà deci. 1. & 9. & habes deci. Aegi.
16. 21. & 25. de rescript. Adde solùm deci. Cassa.
4 vltimam, hoc titul. vbi dicitur, † Si in signatura
dicatur, Procedat summariè, etiam sine dictio-
ne, &c. Auditor potest procedere simpliciter, &
de plano: vt suprà. ad id tamen quod dicit decis.
5 ista, quòd † si signatura dicat, Audiat, & procedat
summariè, &c. & illa verba Simpliciter, & de pla-
no, nõ sunt cancellata, tũc potest iudex de plano
procedere. Adde, quòd quãdo aliqua verba sunt
cancellata, alia quæ etiam de stylo concedi non
consueuerunt, censentur cõcessa: vt dicit dec. 50.
de rescript. in anti. & dec. 5. Bisig. eod. tit. & habes
latè per Fel. in c. super literis, nu. 23. eod. tit. & per
Staphi. fol. 142. & in alia impress. 105. & per Go-
meium in regula, de iure quæsi. q. 1. nu. 25. fol. 16.
Aduerte tamen ad vnum, quod dicit Cas. deci. 7.
6 eo. tit. quòd † si petatur, quòd summariè, & regẽs
omiserit ponere in signatura verbũ, Summariè,
valet processus summarius, & Auditores remit-
tunt commissionem ad regentem reaptandam,
etiã in tertia instantia: puto tamen, quòd si signa-
tura diceret, Procedat, vt petitur, cũ in corpore
commissionis fuerit petitum, quòd summariè
procederetur, procedendũ erit summariè. Et ad
hanc materiam facit, quod fuit resolutũ in causa
7 Toletan. de Xetaffe, videlicèt, quòd † signatura
per Fiat, in genere, non præfertur signaturæ, per
Concessum in specie, ad certum corpus, non ob-
stante regula. Quid autẽ operetur clausula, Om-
ni iuris solennitate remissa, vel, Iuris solennitate
omissa, examinat Fely. latè in c. dilecti. de iud. de
quo vide suprà dec. 2. Anto. Maria Papaz.

EPITOME.

Simplex clericus in vim clausulæ, Cæterum, potest paoperi clerico de beneficio per eum acceptato prouidere: quia executores gratiarum apostolicarum possunt oudum suum ministerium committere clericis & notarijs, prout stylus curiæ seruat, & non tenentur seruare, c. statutum. de rescrip. libr. 6. nisi assumerent partes iudicis: quia tunc tenentur. Vel sic, Executores literarum Apostolicarum possunt subdelegare nudum ministerium personis nõ in dignitate constitutis, de stylo Palatij, nisi assumerent partes iudiciales. h. d.

SVMMARIA.

1 *Executores iuxta formam c. prudentiam. de offi. del. quod nudũ ministeriũ subdelegare etiã clerico valeãt.*
2 *Subdelegatus à pluribus delegatis vice omnium fungitur.*

DECISIO XXIX. aliàs 369.

1 SI in communi † [a] forma pauperũ dantur tres
2 executores cum clausula, Quòd si nõ omnes,
&c. iuxta formã. c. prudentiam. de of. dele. si duo
ex eis, tertio legitimo impedimẽto se excusante,
gratiam huiusmodi purificauerint, quò ad aliã
exequenda & faciẽda commiserint, vt est moris,
vices suas in genere Abbatibus, præpositis, Ar-
chidiaconis & notarijs publicis & cuilibet eo-
rum. Si vnus simplex clericus ex prædictis sub-
delegatis procedens ad vlteriora prouideat im-
petranti de beneficio per eum debitè acceptato;
ac instituat & in corporalem possessionem in-
ducat: dubitatur vtrũ valuerit huiusmodi pro-
uisio, institutio, & inductio. Causa dubitãdi fuit
duplex. Prima, quia videbatur quòd huiusmodi
subdelegatio non valeret: quia simplici clerico
& non in dignitate constituto facta fuerat, con-
tra c. statutum. de rescript. libr. 6. Secundò, quia
facta fuit per vnum & non per duos, & sic contra
formam mandati, quæ diligenter est obseruan-
da, aliàs non valet quod agitur. de rescrip. c. cùm
dilecta. ff. manda. l. diligenter. de preben. c. cui. de
non. libr. 6. His non obstan. fuit conclusum & de-
terminatum per omnes dominos contrarium, &
respõsum ad c. statutum. illud non habere locum
in executor. meris gratiarum & sententiarum:
prout ibi no. Io. Mo. & Archi. & licèt de stylo can
cellariæ sit, quòd non dentur executores etiã in
gratijs vel sentẽtijs, nisi sint in dignitate cõstituti:
tamen ille stylus non seruandus est, nec receptus
in subdelegatis, [b] quibus nõ committitur nisi nu- b
dum ministerium, putà prouisio & inductio in
corporalem possessionem, quæ sine quacunque
causæ cognitione fieri possunt, & ideo simplici-
bus clericis committuntur: quemadmodum di-
citur de examinatione testium in c. cùm Bertol-
dus. de re iudic. & per Pau. in cle. iudices. de offic.
dele. Hanc cõclusionem videtur tenere Guil. de
Mon. laudu. in extrauagan. sedes apostolica. Ioã.
22. faciunt not. per Ioan. And. in c. super quæstio-
num. in prin. super gloss. si ergo. de offic. deleg. in
nouel. & in Specul. eo. tit. §. 1. versic. sed nunquid.
Secunda etiam ratio in contrarium non obstat:
quia licèt forma mandati hoc habeat, quòd vnus si-
ne altero procedere non possit, vt in c. pruden-
tiam. & in c. causam matrimonij. de offi. deleg. ta-
men quia datur eis potestas subdelegandi à lege,
vt in c. pastoralis. & in c. sanè. eod. tit. etiã quan-
do scribitur in forma pauperum, vt in d. Clem.
iudices. si duo † vel tres committunt vices suas 2
vni, ille fungitur vice duorum siue omnium. de
quo sunt tex. clari in c. quãuis. de offi. deleg. et c.
pen. de elec. libr. 6. & ideò quicquid ille vnus fa-
cit, omnes facere censentur.

ADDITIONES.

Communi. Adde decis. 31. hoc tit. in anti. & Aegi. a
Bellemer. decis. 15. de offi. delegat.
Subdelegatis. Adde quòd subdelegati executo- b
rum habent nudum ministerium. Et nunquid fa-
cta subdelegatio in genere valeat, Lap. alleg. 127.
Aegid. Bellãmer. dec. 7. de off. de legat. Geminia.
cons. 75.
Inductio. Adde decis. 14. incip. si episcopus. infr. c
de offi. delegat.
A.M.P. Vltima pars istius summarij magis
congruit literæ. Cum hac † dec. concordat. de 1

verbo ad verbum dec.31.de rescrip.in anti. Et ad idem tendunt decis.32.ibidem, & prima de offic. deleg. & 56.de concess. præben. in eisdem. & dec. 7.Bisig.de rescrip. Et ad hanc materiam vide latè dec.17.18.& 19.infrà de concess.præbend.cum his quæ ibi notaui:faciunt not.per Fely.in c.final. de præsump.& in c.de cætero. de re iudi.et c.eam te. et c.quoniam.de rescrip.&no.per Staph.in octaua forma mandati fol.41. & 42.& in alia impres. 37. & Sar. in suo tracta. expec. in octaua forma mandati.

EPITOME.

Executores dati cum clausula, Vocatis vocandis, seruare debent c. statutum, suprà alle. tam quò ad personas, quàm quò ad loca: quia ipsi non sunt meri executores, sed veri iudices.

SVMMARIVM.

1 *C. statutum. de rescrip. libr. 6. an sibi locum vendicet in gratiarum executoribus datis cum clau. Vocatis vocandis.*

DECISIO XXX. aliàs 370.

a 1 EX hoc,[a] & propter primum dictum insurrexit aliud dubium, † vtrùm prædicta constitutio c.statutum.de rescrip. lib.6. habeat locũ
b in executoribus gratiarum datis[b] cum clausula, Vocatis vocandis &c. Et fine argumentis fuit dictum, quòd sic, tam quò ad personas, quàm quò ad loca, dietas, ciuitates, & diœceses: intantum, quòd si prædicti executores procedant extra locum eis deputatum, vel partem trahant vltra vnam dietã, nil valet quod agitur, nisi de expresso consensu partium id faciant, vt ibidem in §. in nullo quoque, dicitur & hoc propter decretum ibidem in fine appositum. Et ratio est: quia prædicti executores non sunt meri, sed veri iudices: & cum causæ cognitione, ac vocata parte, & ordine iudiciario seruato debent procedere: vt in c. exhibita.de iudi.[c] & ideò quia debent trahere, &
c citare, id non possunt extra locum eis deputatum facere, nisi secundum formam dicti §.in nullo. & hoc tenet expresse Guil. de mon. laud. in clem.1.de rescrip.

ADDITIONES.

a Ex hoc. Fuit dubitatum in Rot. vtrùm compulsor assumptus vigore compulsus debeat esse qualificatus, iuxta d.c.statutum. cùm ipse citat testes, defert iuramenta super rei cognitione, compellit, excommunicat, & facit actus iuridicos, iuxta gloss. in cle.prima.de offi.dele.fuit tamen obtentum quòd non ex quo forma compulsus habet contrarium, cùm dirigatur simplicibus clericis. Pro contrario facit dec.4.de fi.instr. man. & facit in simili quòd habetur in c.pi]llorũ.de preb.Da-
b tis. Adde dec.32.inf.eod.tit.in antiq.& decis.1. de offi.dele.in anti.& dec.55.de concess.preb.in anti.
c de Iudic. Adde ibi per Felyn.

A.M.P. Ista dec.est.§.ad dec.13.infrà. de iudi. vt est videre in decisionibus per numerũ. De hac materia habes latè infrà in titulo de offi.deleg. & de concess. præben. vbi multa accumulaui, & facit in terminis dec.32.hoc titulo.in antiq. Et vide omninò Aegid.dec.9.de rescript. vbi optimè declarat hanc materiam distinguendo, & inter alia dicit, quòd si agatur contra interesse putantes, tunc non est seruãdum d.c.statutum.quò ad dietas, de qua dietarum materia vide per Fely. latè in c.nonnulli.de rescrip. Et de isto executore dato cum clausula, Vocatis, & cæt. vide per eundem Felyn.in c.exhibita. de iudi. & in c. final. de præsumpt.

EPITOME.

Executor ad taxationem fructuum in vim diffinitiuæ sententiæ deputari non potest ille, qui nõ est in dignitate constitutus. Vel sic, Subexecutor sententiæ non in dignitate constitutus, fructus, in quibus quis condemnatus fuit, taxare non potest. h.d.

SVMMARIA.

1 *Fructus, in quibus victus fuit condemnatus in causa beneficiali, an in vim sententiæ diffinitiuæ possint taxari per non constitutum in dignitate.*
2 *Taxatio fructuum restituendorum dicitur quoddam accessorium ad sententiæ executionem.*
3 *Fructus etiam à solo separati comprehenduntur sub mandato executiuo.*

DECISIO XXXI. aliàs 403.

FVit dubitatum, vtrùm † subexsecutor sententiæ diffinitiuæ, non in dignitate constitutus, posset taxare fructus, in quibus victus fuit condemnatus. Et videbatur aliquibus quòd sic, maximè si in hoc partes expressè consentirent: cùm iste sit vnicus, & certus articulus, qui potest de expresso cõsensu partium per iudicem, siue executorem etiam extra locum, in quo deputatus est, expediri: vt in §.nullo quoque. in c. statutum.de rescript. libro sexto. quod c.etiam non habet locum de iure in executoribus sententiarum, & gratiarum, secundum Ioan. mo. Archi.& Ioan. Andr.ibidem. Hoc verum in meris executoribus datis ad prouidendũ, vel exequendum: secùs verò in mixtis, & assumentibus sibi iurisdictionem, & cum causæ cognitione procedentibus. tales enim debent esse in dignitate constituti, vel canonici[a] ecclesiarum cathedralium, secundum Doctores antedictos. Cùm igitur prædicta taxatio fructuum requirat vocationẽ partium, & causæ cognitionem, dixerũt omnes Domini, paucis exceptis, non posse expediri huiusmodi actum requirentem causæ cognitionem, nisi per executores, siue subexecutores in dignitate constitutos, etiam si partes ambæ in hoc vellent consentire: quia d.§.in nullo quoque. superiùs allegatus, non habet locum quò ad personas, sed benè quò ad loca. Mihi tamen sub dubio videbatur, quòd licèt in prædicta taxatione requiratur partis vocatio, illa duntaxat fit ad instructionem, & informationem summariam habendam de illis: & ad interloquendum super ipsis:

ipsis: quæ etiam posset fieri in partis absentia: vt legitur, & not. per Innoc. in c. anditis. de procur. faciunt etiam ea, quæ leg. & not. in cle. iudices. de
2 offic. dele. tùm etiã, quia huiusmodi taxatio † est quoddam accessorium ad executionem sentẽtię, quod potest expediri sicut principale. ar. de reg. iur. accessorium. libro 6. & hoc tenet expresse Gui. de mon. lau. in extrauaga. sedes apostolicà. Contrà hanc opin. meam fuerunt alleg. quædam not. Inno. in c. de cætero. de sent. & re iudi. quod licèt merus executor, putà sententiæ, posset aliquas probationes recipere ad sui instructionem, super aliquibus appositis, vel propositis coram eo: tamen nunquam de hoc posset iudicare, siue diffinire, sed debet, & tenetur supersedere, & totum negotium sufficienter instructum ad superiorem remittere: quia prędictus executor, vt ponebatur in facto, nedum probationes super valore fructuum receperat: sed etiam illum articulum diffiniuit, fructus taxando, & partem ad soluendum per censuram ecclesiasticam compellendo. Hoc per Dominum Auditorem huiusmodi causę totum factum fuit annullatum, & de nouo per eundem Auditorem fructus taxati. In quam sententiam ego posteà motus ex dicto Innoc. superiùs allegato, consensi: licèt Hostien. ibidem, teneat contrarium. Pro cuius opinione faciunt plura iura, quàm pro opinione Innoc. videlicèt, de rescript. c. si quando. c. cùm adeò. c. ad aures. c. constitutus. c. postulasti. c. ad audientiam. et c. si proponente. de offic. deleg. c. ex parte. et c. super eod. de appellat. c. dilecto. & ibi Ioan: Andr. in nouella.

ADDITIONES.

a Canonici. Adde Dominic. in c. dudũ. de rescript. lib. 6. & Felyn. in c. pastoralis. de offic. delegat. in 3. col. versi. vtrùm verò Abbatia.

A. M. P. Posset addi ad hoc summarium, quòd licèt executor merus sententiæ possit aliquas probationes admittere ad sui instructionem: tamen debet negotium remittere ad superiorem, & in istis executoribus non requiritur dignitas. Et faciunt ad hanc decisi. not. per Staphi. dum tractat de literis iustitię, fol. 175. versicul. latis tribus sententijs. vbi etiam allegat decisi. 14. infrà de re iudi. vbi quando committitur taxatio fructuum, Auditor tamen taxare potest fructus etiã post tres sententias perceptos, cùm distinctione tamẽ, de quã ibi. ꝓ quo facit illud quod fuit de-
3 cisum in causa Placentina castri Sarmatis, quòd † fructus etiam à solo separati, qui tamen pendebant, quando fuit decretum mãdatum, comprehendebantur sub mandato executiuo: quia sunt pars fundi, per text. in l. fructus. ff. de rei vendit. quòd tibi seruiet sæpè, præsertim in materia sequestrationũ. Et ad materiam pręsentis dec. facit alleg. Lapi secunda, vbi latè de executore sententiæ, de qua materia habetur etiam latè per Felyñ. in c. de cætero. de re iudi. & in c. pastoralis. §. quia verò. & in c. cùm ordinem. de rescript. qui ad hoc allegat decisi. 15. infrà, de dolo. & contu. vbi videbis.

EPITOME.

Gratia nouæ prouisionis, in qua est tacitus defectus, de quo Papa ex dispositione iuris, vel ex cancellariæ regulis scientiam habere potuit, surreptitia non est, hoc di. primò. Vel sic Taciturnitas omnis gratiam apostolicam non vitiat: sed illa tantùm, quam si Papa sciuisset, gratiam denegasset. Vel sic, Surreptionis maius est vitium in experiendo, quàm in omittendo. h. d

SUMMARIA.

1 *Gratia noua prouisionis an taciturnitate vitietur.* *Taciturnitas illa impedit gratiã, quã si Papa sciuisset, ipsam denegasset.*
2 *Rescriptum contra legem quo casu sit validum.*
3 *Papa nouam faciens constitutionem generali consuetudini contrariam, censetur ipsam consuetudinem velle tollere.*
4 *Expressio non est in notorijs necessaria. 6.*
5 *Expressio falsa citiùs vitiat rescriptum, quàm taciturnitas.*
7 *Mentio an sit facienda de reseruatione generali: & quid de speciali.*
8 *Mentio semper fieri debet de qualitate personæ, per cuius obitum vacat beneficium.*

DECISIO XXXII. aliàs 468.

EXtra Rotam supposito isto facto R. vtriusque iur. Doctor, habens gratiam [a] de canonicatu sub expectatione præbendæ, dignitatis, personatus, seu officij ecclesiæ Creten. canonicatum, & præbendam, ac cantoriam dictæ ecclesiæ vacantem vigore dictæ gratiæ de facto acceptauit, cùm de iure non posset: quia canonicatus, & præbenda, ac cantoria erant specialiter reseruatę, vt patet per seruationem, de qua constat: & etiam, quia Cantoria est dignitas maior post pontificalem, & post istam acceptationem factam, fecit exponi Papæ formam gratiæ, & dictæ acceptionis non facta mentione, quòd gratiam specialiter haberet, vel nõ haberet de dignitate post pontificalem; & hoc exposito obtinuit tunc à Papa de canonicatu, & præbenda prædictis prouideri sibi, tanquam specialiter reseruatis, reseruationem obtinendo, etiam expressione facta in literis, quòd dicta cãtoria dignitas est maior post pontificalem. Opponitur contra literas antequã expediantur per Cancellariam, quòd non expediantur, vel quòd expeditio prima executioni non demandetur: pro eo, quòd talis prouisio nõ valet: cùm in literis expeditis prædictis excepta fuerit dignitas maior post pontificalẽ. & de hac exceptione in suppositione, & in literis huiusmodi prouisionũ non fit mẽtio, vt exceptio: sed contraria positio. Quæritur an talis oppositio sufficiat ad impediendum literas, vel executionem antedictas, saltem quò ad cantoriam? Et sic primò videtur, quòd oppositio talis sit bona, & sufficiens: quia quando alicui obstant plura impedimẽta, licèt fiat sibi gratia de sublatiõe vnius, nõ propter hoc tollitur aliud: & ideò adhuc alio remanẽte, totũ adhuc remanet impedimentũ. ff. de ser. vrb. præd. l. si domus. de fil. presb. c. 2. de auctoritate & vsu pallij. c. ex tuarũ. de priuil. c. pastoralis. Modò dicta exceptio nõ valebat ex duplici causa. Primò, quia gratia non se exten-

 debat

debat ad dignitatem huiusmodl maiorem. Se-
cundò, quia reseruatę erant, & non est sublatum,
nisi secundum impedimentum: ergo in vno im-
1 pedimento adhuc remanet. Tertiò, † quando ali-
quid in gratia exprimitur, vel tacetur, quo non
expresso, vel tacito Papa gratiam denegare po-
tuisset: ergo est surreptitia, & nulla. de election.
c. dudum. el. 2. et c. ad audientiam. de rescriptis.
c. 2. de præbendis. c. dudum. libro sexto. Modò
hic videtur expressum, quòd virtute dictæ gra-
tie, & acceptationis sibi dictæ Cātoria deberetur:
nisi reseruatio obstaret, quod est falsum: quia ex
alio capite acceptatio non valebat: putà quia di-
cta Cantoria sub dictis literis non cadebat. Item
tacuit, quòd dignitas maior post pontificalem
in dictis literis erat excepta, quod tacitum, si
expressum fuisset, mouisset Papam ad non con-
cedendum: ergò, &cæt. Contrarium puto: quia
aut vitiaretur dicta gratia prouisionis per falsi
expressionem, aut per veri taciturnitatem, cùm
de potestate collatorum, & habilitate pronisi, ac
vacatione minimè dubitatur: sed neutrum eo-
rum potest dici: ergo, &c. Dico primò, quòd non
fuit defectuosa per falsi expressionem, vel sug-
gestionem, nisi diceretur in hoc quòd suggesta
est acceptatio, cùm pro eo solo fuisset vitiosa,
quia beneficium reseruatum. Sed breuiter dico,
quòd hoc nullo medo videtur Papæ sugge-
stum: quia non sequitur, hoc impediuit, ergo
non illud, cùm plura possunt esse impedimenta,
quorum quodlibet per se sufficiens esset, vt pro-
bant iura superiùs allegata. facit c. cùm pro cau-
sa. de sententia excommunica. Secundò, quia
non fit surreptitia propter taciturnitatem: quia
si hoc diceretur, hoc esset propterea, quia taci-
tum esset in gratia prouisionis, quòd in gratia,
vigore cuius fuit facta acceptatio, fuerat facta
exceptio maioris dignitatis post pontificalem:
sed hoc non obstat, quia nunqnam vitiat grati-
am huiusmodi taciturnitas, quando in casu ex
narratione & forma prouisionis debet verisimi-
liter esse notum. sic est enim proposito: igitur pa-
tet primum, quia quando facit actum, qui potest
certo obstaculo impediri, si sciat obstaculum il-
lud, & est in eius potestate, illud tollere videtur.
esto quòd nec de hoc aliquid dicat, nec de hoc
aliquid dicatur sibi, videtur ipse velle tollere
istud. ff. de excusat. tutorum. l. idem Vlpianus. §.
final. & ff. de re iudic. l. quidam consulebant. ibi,
est de necessitate. ff. de hæredi. insti. l. penultim.
ad quid enim oportet aliquid dicere alicui, quod
ipse per seipsum verisimiliter scire debet, certè
frustrà: vt ff. de ac. emption. l. 1. & l. ea quæ. ff. de
ædilit. edict. §. si intelligatur. cum similib. ibidem
allega.. pro quo faciunt not. Iac. Petr. Cyn. C. si
contra ius vel vtil. public. l. omnes. circa princip.
2 videlicèt, quòd licèt † rescriptum non valeat
contra legem: tamen si facta est talis narratio fa-
cti in rescripto, quòd princeps cognoscere potuit
rescriptum esse contra legem, licèt de hoc in re-
scripto nil dicatur expresse, seu quòd non dicat,
non obstante tali lege, valet rescriptum. idem dic
secundum not. Ioan. Andr. de rescript. in nouell.
c. 1. priuilegium scilicet, siue rescriptum conces-
b sum per principem b valere, & ius commu-
ne tollere, licèt de illo non faciat mentionem:
quia in scrinio pectoris sui censetur illud habere.
l. omnium. C. de testam. Item facit quod not. Io-
annes Andr. in gloss. de constitut. c. 1. lib. 6. quod
Papa faciens † nouam constitutionem, gene- 3
rali consuetudini contrariam, videtur velle tol-
lere dictam consuetudinem: pro eo quod præsu-
mitur illam scire, etiam si de ea mentionem non
faciat. facit ad hoc, quod notatur de exces. præ-
lato. c. 1. libr. 6. Item facit quod not. Fred. de Se-
nis in tractatu, suo de rerum permut. conclu-
sione 6. vbi dicit, quòd impetratio beneficij ex
causa permutationis obtenta, non valet, si be-
neficium est reseruatum, & de reseruatione non
est mentio facta, nisi sit generalis, & pluribus
nota: quia tunc præsumeretur, qnòd Papa il-
lam sciuisset, & tunc expressio necessaria non
fuisset in notis per prius. Dictæ rationes satis vi-
dentur esse claræ: videlicèt, quòd ex forma nar-
rationis Papa debuit scire verisimiliter, quòd in
gratia prima excipiebatur dignitas electiua:
quia istud est notum ex Papali constitutione,
plus quàm notoria, quòd in omnibus hu ius-
modi literis ponitur dicta clausula exceptiua:
in notorio † verò admonitio, vel expressio ne- 4
cessaria non est. hinc est, quòd licèt emptor de-
beat emptionem venditori denuntiare: tamen
vbi esset notorium, non esset opus denuntiare: vt
de ac. empt. l. emptor. in rubr. Item alia ratione
secundò deducta: quia aut dicis Papam fuisse de-
ceptum in hoc, pro eo quòd credidit, quòd for-
ma sibi expressa hoc importaret, quòd sub ea ta-
lis dignitas comprehenderetur: aut pro eo, quòd
ipse putauit, quod in prima gratia fuerit facta
mentio expressa, quòd dignitas maior huiusmo-
di comprehenderetur sub ipsa: quia non vide-
tur, quòd ex alia opinione potuisset: Sed neutrū 5
dici potest. Non primum: hoc enim esset pone-
re in principe errorem iuris, quod esset absur-
dum: vt in c. 1. de constit. libr. 6. Certum enim est
de iure moderno, secundum cōstitutionem Do-
mini nostri, quòd sub generali gratia non com-
prehenditur dignitas maior post pontificalem,
etiam si non poneretur clausula exceptiua: vt ha-
bent ordinationes Ioan. 22. per omnes summos
pontifices confirmatæ. Nec secundum: quia non
est verisimile Papam diuinare: vt l. si putator. ff.
ad leg. Aqn. Secnndò videtur verisimiliter, quòd
Papa debuit idem iudicium facere de eo, quod
sibi non appareat & de eo, quod non erat: vt l. 3.
& l. Rutilia Polla. ff. de contrahen. empt. quia ve-
risimile est, quòd Papa debuit præsumere, quòd
non fuit posita clausula in primis literis, per quā
in eis huiusmodi literis comprehendi valeret:
tùm quia hoc non est consuetum, imò prohibi-
tum fieri, nec credo factum adhuc fuisse de tem-
pore Papæ moderni: tùm qnia si ita esset, veri-
simile est, quòd dictus R. de hoc fecisset mentio-
nem in secundis literis, vt eas faciliùs obtinere
potuisset: qnia quilibet præsumitur velle esse di-
ligens in iure sibi acquirendo: vt de arbitr. c. 1.
cum similibus. ff. de probat. l. cùm indebito. in
prin. & in fin. & l. si positum. eo. titul. Concludo
ergo ex præmissis Papam in concessione nouæ
prouisionis non fuisse circumuentum: & per
consequens

consequens, dictam gratiam minimè reputari,
seu vitiari tanquam surreptitiam. quod princi-
5 paliter probatur sic: quia licèt falsæ † omnes ex-
pressiones, quæ potuerunt mouere principem
verisimiliter ad faciliùs concedendum, regulari-
ter vitiant gratias: quia literæ habét tacitam con-
ditionem, Si preces veritate nitantur, tamen non
omnia tacita, quorum expressio mouere potuis-
d set, ad denegandum gratiam, vitiant: sed d ea so-
lùm, de quibus reperitur expressum, vel de qui-
bus in iure est cautum, quod eis expressis eá gra-
tiam nullatenus concessisset. Hinc est, quòd licèt
Papa ita libenter daret beneficium magni valo-
ris sicut parui, de huiusmodi dignitate valet gra-
tia, nec ex taciturnitate huiusmodi vitiatur, licèt
secùs, si minoris valoris expressisset: vt not. gloss.
in Clemen. 1. præal. quæ vult, quòd concessio fa-
cta per Papam criminoso valeat ipso iure. quod
not. Innocen. de concess. præben. c. proposuit. &
c. cum nostris. & probat. c. inter dilectos. de excess.
præla. et c. accedens. de accus. tamen si fuisset cri-
men expressum, hoc valde potuisset mouere ad
denegandum: vt de æta. & qua. c. eam te. cum si-
milib. Modò ita est, quòd hic non possumus di-
ctas literas arguere ex falsi suggestione: quia non
reperitur aliquid falsi suggestum, quod Papa
propter hoc, quòd in præmissis literis non fuisset
adiecta clausula exceptiua, dictam nouam pro-
uisionem denegasset: imò verisimile est magis de
contrario, attenta dignitate impetrantis: & quòd
gratia ista non fundatur super aliquo iure ipsius,
&c. Ad rationes factas in cõtrarium: & de prima
notum est, quòd non est impedimentum colla-
tionis, & inquantùm tolleret impedimẽta, vide-
tur vtrunq; tollere, vnum expressè, & aliud taci-
tè per prædicta. Ad secundã rationem sufficiẽter
est respõsum per primam rationem huius partis.

ADDITIONES.

a Gratiam. Adde ad hanc decis. Felyn. in c. in no-
stra. 5. correla. extrà, de rescript. Aegid. decis. 47.
hoc titul.
b Principem. Not. principẽ ex sola voluntate con-
tra ius positiuum posse dispẽsare. Innoc. in c. cùm
ad monasterium. de statu regular. Abb. in c. cum
literis. de in integ. restit.
c Acquirendo. Ad quod consequendum cuilibet
licèt vigilare l. summa cum ratione. ff. de pecul.
d Sed ea. Adde Calder. consil. 6. de præbend. Fe-
lyn. in c. super literis. col. 2. et c. postulasti. col.
3. de rescrip.

A. M. P. Habes aliam similem quasi de verbo
ad verbum per Aegid. decis. 47. hoc tit. Cùm au-
tem suprà decis. 7. & 21. dictum sit de surreptio-
nis materia, hic tantùm dicam super difficulta-
te, quæ habetur hic in 2. col. huius decisi. num. 3.
in versic. Item facit quod not. Fede. vbi dicit,
6 quòd † impetratio beneficij ex causa permuta-
tionis obtẽta, non valet, si beneficium erat reser-
uatum, si non fuit facta mentio de ipsa reserua-
tione: nisi reseruatio sit generalis, & pluribus no-
ta, & sic præsupponit etiam de generali reserua-
tione non esse fiendam mentionem, quando est
nota. Et videtur inferre, quòd secùs sit in speciali
reseruatione similiter nota: & quòd minor ratio
sit in generali, quàm in speciali, quod videtur
contra dec. 21. intrà de præbend. vbi licèt † de spe- 7
ciali mentio non requiratur, de generali tamen
mentio semper est facienda: prout etiam de qua-
libet reseruatione mentio fieri debet, aliàs colla-
tio est nulla: vt in decis. 3. de præben. in antiq. Et
quia Felyn. multum laborat super hac contrarie-
tate, in c. in nostra. de rescript. correla. 5. qui con-
tra solitum confusè loquitur; sed in effectu sen-
tit, quòd de speciali non contenta in regulis, est
fienda mẽtio: de generali verò semper debet fie-
ri mentio, nisi sit in corpore iuris, vel publicè no-
ta. Et ratio est, quia existẽtia in regulis præsumun-
tur nota: & de ijs, quæ sunt nota Papæ, mentio
non requiritur. Dicit tamen ipse, ibi in fi. quòd
† semper debet exprimi qualitas personæ, pro- 8
pter quam vacat beneficium: putà an sit capel-
lanus, vel collector &c. vel an beneficium vacet
in curia: hoc enim expresso satis Papa potest sci-
re, an sit reseruatum. & vide eundem ibi correla.
6. & decis. Aegid. 34. & 69. de præbend. Ego au-
tem crederem, quòd in hoc casu nulla esset diffe-
rentia inter specialem, & generalem, dummodo
constare possit, quòd esset nota Papæ: prout sen-
tit hæc decisio in dicta 2. col. versi. secundo. quia
non sit surreptitia: facit decis. 14. de rerum per-
mutat. in antiq. vbi si fiat permutatio coram or-
dinario, tacito de alijs beneficijs, valet: quia præ-
sumitur habere notitiam de eis: secùs, si fit coram
Papa. Pro quibus faciunt not. per Felyn. d. c. in
nostra. corre. 29. & in c. veniens. col. 2. de præ-
scrip. Et satis conferunt ad hoc decis. Cassad. 1. 2.
5. & 7. de reserua. vbi etiam habes, an reseruatio-
nes inductæ per regulas sint generales: & vide
eundem in dec. 23. de præbend. & meliùs in dec.
12. ibidem. Inueni tamen post congestionem de
qua suprà, Aeneam de Falco. in tracta. reseruat.
super 4. effectu reseruat. ful. 24. clarissimè decla-
rantem hanc difficultatem, vide eum qui meliùs
dicere non potuisset. Et quò ad vltimam partem
summarij, quòd maior sit defectus falsitatis ex-
pressæ, quàm taciturnitas, facit id quod dixi
suprà decis. 7.

EPITOME.

Canonicus præbendatus in secunda gratia, tene-
tur facere mentionem de canonicatu, ac præbenda
huiusmodi, si præbendæ sunt distinctæ, aliàs suffi-
cit, quòd faciat mentionem de canonicatu: Et ca-
nonicus nõ debet esse sine præbenda: sed sine cano-
nia bene potest esse præbendatus.

SVMMARIA.

1 *Canonicus præbendatus aliud beneficium impetrans, facta de canonicatu, non præbenda, mentione, an gratia surreptitia sit.*
2 *Papam, vt concedat, aut deneget quæ mouere possunt, in gratijs exprimenda sunt.*
3 *Mentio debet fieri de præbendis, quando sunt distincta.*
4 *Præbenda distincta quæ dicantur.*

DECISIO XXXIII. aliàs 449.

1 QVidam † habens canonicatum, & præben-
dam in certa ecclesia, impetrat aliud bene-
ficium vacans, faciens mentionem de canonica-
tu, sed non de præbenda. dubitatur vtrùm gra-
tia ipsius esset subreptitia? Et videbatur aliqui-
bus, quòd nõ: quia canonicatus trahit ad se præ-
bendam, sed non econtrà: quia canonicatus non
potest, nec debet esse sine præbenda, saltem diu.
1.q.3.ca.si quis obiecerit. de præben.c.relatũ. Sed
præbendarius potest esse non canonicus: vt in
c. super specula.de magis.& legitur & not.de con
sti.c.cùm M.Prætereà præbẽda nascitur ex cano-
nia, tanquam filia à matre. 12.q.1. ca. de quibus.
d.c.relatum.et c.dilectus.eod.tit. Dicitur autem
à pretio, quod quis recipit pro labore suo, non
à præbeo, præbes, iuxta illud, Non à præbendo
rectè præbenda vocatur, Sed magis à precio, cu-
ius amore datur: prout not.Guil.de mon.lau.in
cle.si iuxta.de præben. Videbatur alijs Dominis,
& maiori parti contrarium: quia iura canoni-
calia, & iura præbendalia sunt distincta, & in di-
stinctis bonis consistunt: prout legitur & not.in
d.c.cùm M. per Innò. & Host. & ideò iura pro-
hibent à nullo, præterquàm Papa posse dari ius
ad vacaturas præbendas: vt in c. proposuit. de
cõcess.præben.ergo &c. Prætereà si de iure, quod
habeo ad rem, putà de expectantia ad præben-
dam, debeo, & teneor facere mentionem: vt in c.
in nostra.de rescript. multò fortius de iure in re:
putà præbenda actualiter obtenta quantumcun-
que modica.eo.tit.c.si proponente. de præbend.
c.si motu proprio.libr.6.Plus enim mouisset Pa-
pam ad non credendum prædicto impetranti,
si expressisset se canonicum præbendatum, quã
solùm canonicum: quia præbenda habet plus
commodi, & temporalitatis, quàm canonia: vt
2 in iuribus & dec. superiùs alleg. Cùm † igitur o-
mnia, quæ possunt Papam mouere ad denegan-
dum, vel concedendum sint in gratijs exprimen-
da: vt in c.cùm adeò.c.ad aures. c. constitutis ad
audientiam. et c. si proponente. & d. c. si motu
propriò. & vide not.ibi per Ar. & Ioan. Andr.in
nouel. ergo videbatur maiori parti prædictam
gratiam fore surreptitiam. Hoc verum secũdum
me, de canonicatibus, & præbendis distinctis: se-
cùs de indistinctis, præsertim consecutiuis, quas
quis consequitur: eo ipso quòd canonicatum a-
dipiscitur: vt in c.fin.de concess.præbend.lib.6.
Idem de portionibus præbendalibus, etiam vbi
esset certus numerus canonicorum, sed non præ-
bendarum: de quibus per Innoc.in c.dilectus. &
c.dilecto. de præben.in quibus casibus præbendę
censentur annexæ canonicatibus: & sunt de iuri-
bus & pertinentijs ipsius, de quibus non tenetur
quis facere mentionem. argu.c.translato.de con-
stit.de præben.exstirpandæ.et c.super.eod.lib.6.
Fuit ergo conclusum, & cõsultum Domino Au-
ditori, quòd informaret se de distinctione, vel
indistinctione canonicatuum, & præbendarum
dictæ ecclesiæ, in qua dictus impetrans asseruit
canonicatum obtinere.

ADDITIONES.

Habens. Adde Cassa.de præb.decis.17.nu.6.

Cùm ista deci.concordat dec.2. Bisig. in tit.de
præbend.& dec. 72. de rescrip. in antiq. sed istud
summarium non est super difficultate resoluta
per dec.quæ aliud non intendit, nisi decidere, an
† gratia secunda in qua fit mentio, quòd quis e- 3
rat canonicus, sit subreptitia, ex quo nihil fuit
dictum, quòd obtinebat præbendam. Et distin-
guit, quòd aut præbendę sunt distinctę, & debet
fieri mentio de canonicatu, & præbenda: si verò
non sunt distinctæ, tunc sufficit fieri mentionem
de canonicatu, quia præbenda tunc in conse-
quentiam venit. † Quando autem præbendæ di- 4
cantur distinctæ, habes satis clarè, per Feyn.l.in c.
cùm M.de consti.nu.28. Et de hac materia per
eundem in c. postulasti. nu.29.& 33.cum pluri-
bus sequentibus. de rescript. & in terminis hu-
ius deci. satis clarè loquitur in c.cùm adeò. de re-
scrip. & vide etiam aliquid per eundem in c.eam
te.& in c.in nostra.correl.3. eod. titu. & aliquid
habes in deci.Cassad.17.de præbend.Et de mate-
ria canonicatus, vide infrà de præbend.super de-
cisi.25.& per Staphi. fol.45. & 106. & in aliã im-
press.41.& 81.A.M.P.

EPITOME.

Si committatur Causa, & causæ, cum potestate citandi, potest impetrans vigore dictæ commissionis prosequi appellationem aduersarij. Vel sic, Appellans si faciat committi Causam, & causas, quam & quas mouet, seu mouere intendit contra appellantem super certo beneficio cum potestate citandi in curia, & extra, & ad partes, docto de appellatiõe potest per audientiã procedere contra ipsum. h. d.

SVMMARIA.

1 *Commissio causæ, quã habet quis contra B. capit causam appellationis interposita in partibus per B.*

2 *Processus contra actorem, qui impetrauit solùm commissionem, non tenet, nisi citetur in partibus.*

3 *Impetrans commissionem pro alio sine mandato, condemnatur in expensis, & interesse.*

4 *Pœna conuentionalis exigitur in materia euictionis.*

DECISIO XXXIIII. aliàs 493.

SI committatur Causa, & causæ, quam, vel quas mouere intendit A. cõtra B. super certo beneficio, cum potestate citãdi in curia, extrà, & ad partes: si pars impetrãs huiusmodi commissionem, non recipiat citationẽ ad partes: sed producat appellationem interpositam per partem aduersam in partibus, & vigore illius petat procedi, licèt in prædicta cõmissione non dicatur Causa appellationis: nihilominùs tamen Auditor vigore dictę appellationis potest procedere. Ratio quia nõ est dubium quòd causa appellationis est causa propter quam totum negotium principale ad curiam extitit deuolutum, si debita forma sit seruata. c.1.de elect. libr.6. iuncta Clem. causam. eod.tit. Tum etiam quia per huiusmodi appellationem apparet de causa, quam prædictus A. contra B. & super quo mouet, seu mouere intendit: tum etiam, quia si verbum appellationis expressisset in cõmissione, etiam citiùs obtinuisset

sis

sic quòd non est tale tacitum, quod Papam mo-
uisset ad denegandum, igitur ista taciturnitas nõ
obest. de rescri. c. super literis. tum etiã, quia su-
perflua, & abundans cautela nõ nocet: ergo, quia
ex abundanti: quia fortè dictam appellationem
tempore commissionis non habuit, vel si habuit,
vtrũ deuoluebat, dubitauit: ergo commissionẽ
cũ potestate citãdi impetrauit, quę quidẽ citatio,
scilicèt hominis citationẽ iuris, videlicèt appel-
lationẽ nõ excludit: operãtia enim augmentum,
diminutionem operari non debent. de priuileg.
c. in ijs. de præben. c. cui de non. lib. 6. &c.

ADDITIO.

Istud summarium non concludit, & in effe-
1 ctu dec. hoc dicit, quòd † si A. committat causam,
quam habet seu habere intẽdit, super tali re, asq;
eo quòd citet B. eius aduersarium, qui in partib⁹
appellauerat: virtute talis commissionis, potest
repetita appellatione pro parte B. interposita in
causa procedere: licèt in commissione nihil dictũ
fuerit de huiusmodi appellatiõe. Ratio est: quia
verbum, Causam, potest optimè comprehẽdere
causam appellationis. Et cum ista dec. concordat
alia infrà de officio deleg. 11. & infrà de appella.
60. & 61. vbi habetur, quòd valet appellatio in-
terposita per falsum procuratorẽ, & ꝙ appella-
tus potest vti cõmissione nomine appellãtis, etiã
sine mãdato impetrata, nec per ipsum ratificata,
& procedere in causa, vt ibi videbis, & facit deci.
6. infrà. de appella. & decis. infra. de elect. vbi ha-
betur, ꝙ appellatus potest procedere cõtra appel
lantẽ, virtute appellationis per ipsum interposi-
tæ, & etiã sibi nõ intimatæ, & ibi vide quæ nota-
ui. Cõtra dec. prædictã tamen vidẽtur facere duę
dec. Aegi. videlicèt 25. & 26. de iudicijs, vbi dici-
tur, ꝙ si P. contra Io. cõmissionem, & citationem
obtinuit, & illa nõ executa Ioan. velit procedere,
opus est, ꝙ ipse obtineat nouã citationẽ, in vim
illius primæ cõmissionis, vel secundũ dictã deci.
25. tã in vim illius primæ, quàm alterius commis-
sionis, quã tenetur facere Io. pro absolutoria ob-
tinẽda. Ecce ergo ꝙ non potest procedi, nisi cita-
to P. Pro solutione tamen huius contrarij dicen-
dum arbitror, ꝙ licèt istę dec. videãtur cõtrariæ,
tamẽ omnes tendũt ad vnũ finem. Et si rectè per-
cipiatur sensus huius dec. nostræ, & aliarũ decis.
de quibus suprà, nõ dicunt, ꝙ virtute talis com-
missionis possit procedi, sed virtute appellatio-
nis, quę deuoluerat negotiũ ad curiam, & habue-
rat vim citationis. In casu autem Aegid. pars non
erat citata, nec causa deuoluta, Ideò non est mi-
rum, si nõ poterat procedi in causa, nisi citato P.
contra quem puto procedi potuisse, etiã sine no-
ua commissione: cùm commissiones in Rota sint
distributiones, & excitent tantùm iurisdictionẽ,
vt dicit d. dec. 61. & sunt communes vtrique par-
ti: vt dicitur in hac dec. & dicam latiùs super dec.
6. de appella. & ad hoc facit dec. 17. infrà de dolo
& contu. vbi dicitur expressè, quòd actor impe-
trauerat commissionem, & recesserat de curia,
& Domini noluerunt, quòd reus veniens posset
procedere contra actorem eo non citato: prout
etiam idem dicit dec. 7. de verbo. signi. in antiq.
cum distinctione tamen, de qua ibi. Ideò cogita,
& videas quæ scripsi super d. decis. 6. & alijs, infrà
de appel. & d. decis. 17. Rota enim approbauit d.
decis. 17. in vna Leodien. & in vna Valentin. corã
Domino Puteo 24. Ianuarij, 1543. vt reperio an-
notatũ per bonæ memoriæ Tho. de Thanis. Nos
enim hodie seruamus, quòd † si reperitur pręsen- 2
tata commissio contra me, ad instantiam princi-
palis, vel legitimi procuratoris, procedimus ipso
citato, vel eo absente per Audientiam contradi-
ctarum: † si verò impetrata sit per assertum pro- 3
curatorem, obtinemus commissionẽ, in qua man
datur Auditori, vt præfixo termino tali asserto
procuratori ad docendum de mandato, condem
net eum in expensis, ac damnis, & interesse: ac de-
claret beneficium propter talem commissionem
non esse litigiosum, & etiam quòd talis assertus
procurator promiserit de rato sub pœna ducen-
torum ducatorum: Domini nolunt, ꝙ talis pœ-
na exigatur in hoc mundo, cùm semper habeant
æquitatem præ oculis omni rigore prætermisso.
† Consueuit tamen Rota condemnare in pœnis 4
conuẽtionalibus in materia euictionis, vt in vna
Bononien. bonorum de Platesijs, in qua erã pro-
curator coram bonæ memoriæ Paulo de Capi-
zuchis, olim Rotæ Decano, & posteà Episcopo
Neocastren. patruo. R. P. D. Ioan. Antonij, nuper
etiam in eodẽ sacro Anditorio recepti, ob huius
bonam indolem, non minùs de eo, quàm de pa-
truo sperandum est. A. M. P.

EPITOME.

Nona prouisio per actorem contra reum posses-
sorem post litem introductã impetrata, debet per
Auditorem absenti possessori intimari. h. d. Vel sic:
Lite super beneficio pendente si actor impetraret
nouum ius, putà, gratiam Si neutri, id per Audito-
rem reo absenti intimari debet. h. d.

SVMMARIA.

1 *Gratia noua impetrata lite pendente possessori est inti-*
manda.
2 *Auxilio nouo indigent quæ de nouo emergunt.*
3 *Citatus legitimè debet comparere, vel procuratorem*
mittere ad omnia, quæ occurrere possent in causa.

DECISIO XXXV. aliàs 320.

Licèt in causis † beneficialibus in curia per 1
appellationem, vel aliàs, legitimè posset
procedi per audientiam, & pronuntiari contra
absentem præsertim possessorem pro actore vi-
gore iuris sibi ante huiusmodi litem, vel saltem
tempore commissionis obtentæ competentis: ta-
men si actor post litem introdnctam, putà in me-
dio causæ impetret nouam gratiam, siue nouum
ius, putà, Si neutri ius competat in beneficio, de
quo litigatur, quòd ei prouideatur: voluerunt
& dixerunt maior pars Dominorum, quòd hu-
iusmodi gratia noua possessori est intimãda, an-
tequàm sententia contra eum proferatur: tum
quia si dicta gratia impetrata non esset, ab-
sens pro se sententiam reportasset, per regu-
lam, actore non probante &c. Et quia fortè
tempore introductionis huiusmodi causæ benè
fuit

ſciuit nullnm ius aduerſario ſuo competere, id-
circo non curauit venire, vel mittere. Sed quia
ex nouo iure per eum impetrato ipſum vult vin
cere, quod veriſimiliter potuit ignorare, idcir-
co eſt vocandus ad dicendum contra prædictam
gratiam, quam fortè de ſurreptione vult impu-
gnare, vel ſaltem intimatio ſibi facienda, vt ve-
2 niat, vel mittat, ſi velit. Ea † enim, quæ de nouo
emergunt, nouo indigent auxilio. l. de ætate. §.
ex cauſa. ff. de interrogat. actio. c. cæterùm. ex-
trà; de iurament. calum. et c. paſtoralis. & ibi
de hoc in 4. gloſſ. de exceptio. facit c. & circa. &
c. ſtatuimus. de elect. libr. 6. Mihi & aliquibus
Dominis videbatur huiuſmodi intimationem
fieri non debere de iuris rigore, licèt de benig-
nitate apoſtolica vtile foret, & concedi poſſet.
3 Ratio Dominorum meorum & mea fuit. Nam †
èx quo citatus fuerat poſſeſſor legitimè, debet
comparere, vel mittere procuratorem ſufficien-
tem ad omnia quæ occurrere poſſent, vel impe-
trari in cauſa contra eum, quæ nedum eſt ſuper
negotio principali commiſſio, ſed etiam ſuper o-
mnibus dependentibus & connexis. Et ideò ſiue
dicamus dictam gratiam per actorem nouiter
impetratam, negotium incidens vel emergens
ſiue connexum, ad omnia illa legitimè fuit cita-
tus, vel ab homine, vel à iure vſq; ad ſententiam
incluſiuè. Si igitur non venit, nec miſit, imputet
ſibi, & tenebit quicquid fit in eius abſentia, quam
replet Dei præſentia. c. veritatis. de dol. & con-
tumac. et c. 2. de arbitris. libr. 6. faciunt iura vul-
garia, c. quoniam frequenter. vt lit. non conteſta.
c. fi. de eo qui mittit. in poſſeſſ. et c. ſæpè. de appel-
latio. c. 1. et c. cupientes. de elect. lib. 6. Dicendum
tamen eſt, quòd concluſio, ſiue primum dictum
Dominorum poſſet procedere in illo, qui nō ve-
nit, nec procuratorem miſit confiſus de ſententia
abſolutoria. Sed mea & aliquorum Dominorum
opinio poſſet procedere in illo, qui procuratorē
miſit, cui credo ſufficere huiuſmodi intimationē
fieri, cùm ipſe ſufficienter debeat eſſe inſtructus
de omnib' cauſam ipſam tangētibus. c. in pertra-
ctandis. de iuramen. calum. Crederem tamen ſibi
inducias dandas ad conſulendum Dominum, ſi
eas peteret. c. dilectus. de procuratorib.

De conſuetudine.

EPITOME.

Conſuetudo valet, quòd vxor ſuccedat viro in mobilibus, iuribus, et actionibus, liberis extātibus.

SVMMARIA.

1 Pars tertia, legitima, & iure natura debita, an prætextu conſuetudinis diminui poßit.
2 Ius naturale minui poteſt, ſed non in totum tolli.
4 Aſcendentis ſucceßio debetur proximiori deſcendenti ratione cognationis.
5 Filiorum ſucceßio et legitima portio quo iure procedat.
6 Teſtatoruu diſpoſitio quo iure rumpi poſſe dicatur.
7 Renuntiari an poßit futura ſucceßioni per pactum iuramento vallatum.
8 Legitima dicitur loco alimentorum ſuccedere.
9 Filius poteſt propter delictum excludi à legitima.
10 Legitima an in totum tolli poßit. 11.

DECISIO L. aliàs 18.

FVit dubitatum, & in relationibus poſi-
tum: vtrùm valeret cōſuetudo, qua ca-
uetur, quòd vxor marito habenti bona
mobilia, & immobilia, ſuccedat in om-
nibus bonis mobilibus, debitis & creditis, etiam
liberis extantibus. Et videbatur aliquibus quòd
non: quia conſuetudo non præualet iuri natura-
li: imò ipſi contraria eſt irrationabilis, & potiùs
dicenda corruptela, & per conſequens nō eſt præ-
ſcriptibilis, etiam ſi omnes homines de mundo
eam obſeruarent per infinita tempora. 32. q. 7. ca.
flagitia. de conſuet. c. cùm tanto. & ibi not. ſed
hæreditas patris debetur ipſi filio de iure natu-
ræ. [a] ff. de regul. iur. l. iura ſanguinis. & de pact. a
l. ius agnationis. [b] iuncta l. filius. ff. de ſuis & leg. b
hæred. melius. ff. vnde libe. l. ſcripto. [c] & 1. di. ca. c
ius naturale. ibi dum dicit, liberorum ſucceſſio.
cui iuri naturali [d] per conſuetudinem derogari d
nō poteſt, vt ſuprà probatum eſt: ergo &c. quod
eſt verum in toto, ſed parte [e] non ſic: vt not. e
Din. in propria materia de regul. iur. c. indul-
tum. libr. 6. Pro qua concluſione faciunt nota.
per Ioan. Andr. poſt eum in nouel. c. tua. et c. à
nobis. de deciſ. & de conſue. ſuper rubrica, & per
Innocen. in c. fina. At in caſu noſtro conſuetu-
do non tollit ius ſucceſſionis liberorum in toto,
putà in omnib' bonis, ſed dūtaxat in mobilibus:
ergo & cætera. Et ſic fuit determinatū, & conclu-
ſum poſt publicas relationes, ipſam conſuetudi-
nem valuiſſe, & valere. Pro † qua concluſione [f] 1
ego alleg. nota. Ab. poſitam in c. Raynutius. ver. f
conſuetudinē. vbi ipſe Ab. not. prætextu conſue-
tudinis etiam partem tertiā legitimam, & debitā
de iure naturæ diminui poſſe, quod dicit meliùs
alibi non haberi: ſicq;, ſecundū eum, eſſet clarus
textus pro dicta concluſione: imò ſecūdum Do.
Aegid. quidā Do. Pet. Bertrandi, qui fuit Cardi-
nalis ſanctæ Romanæ eccleſiæ fecit quandam le-
cturā ſolēnem ſuper lib. 6. decreta. & tenuit in c.
2. de conſue. eo. li. valere ſtatutum adimēs etiam
in totum legitimam appellatam bonorum ſub-
ſidium debitam filijs. ratio ſua fuit potiſſima:
quia de iure naturali voluntas teſtatoris debet
adimpleri, vt Inſtit. de re diui. §. per traditio-
nem. ff. ſi quis à parent. manu. ſue. l. non vſque.
& 13. q. 2. ca. vltima voluntas: quæ tamen ſæ-
pè per ius ciuile immutatur per querelam inoſ-
ficioſi teſtamenti, quæ eſt iuris ciuilis. ff. de in-
offic. teſta. l. ſi non mortis. §. ſi quis. iuncta l. filio.
§. vlti. ff. eod. titul. & quod ibi not. Item ius di-
cendi teſtamentum nullum ratione præteritio-
nis eſt iuris ciuilis: quia non competit, niſi in pa-
tria poteſtate conſtitutis: vt. ff. de libe. & poſthu.
l. ſi quis poſthumos. §. ſi filiū. & ff. de iniuſt. rup.
& irrit. fact. teſtam. quæ tamen patria poteſtas de
iure ciuili eſt: vt Inſtit. de pat. po. §. 1. & ita antè
ius ciuile cuilibet ciui Romano licebat de bonis
ſuis diſponere pro libito voluntatis: vt in pri-
mo capite legis Falcidiæ cauebatur. vt ff. ad leg.
Falc. l. 1. in princ. ergo hæc omnia alio iure ciuili
tolli poſſūt: vt Inſt. de leg. agna. tutel. §. fi. & ff. de
capi. dimi. l. eas obligationes. In eadē opinio. eſt
Din: per idē motiuū in effectu in d. c. indultū. li-
cèt il.

cèt illud per alia motiua, & multum aptè dedu-
cat. pro hac opin. facit c. Raynutius. de testa.in
fi.cùm ibi not.per gloss. ibi cùm dicit, quòd con-
tra voluntatem testatorum lex Falcidia indu-
cta sit. & quomodo illud intelligatur, ibi vide.
a Breuiter concludendo † putat Dominus Aegid.
secundum quod est in princi. conclusum, quòd
hoc ius naturale in totum tolli non potest, sed
bene minui, vel augeri potest. Primum probat,
quia talis consuetudo expressè militaret contra
rationem naturalem, quæ clamat vbique, quòd
filius saltem in aliqua portione patri succedat.
vt in d.l.scripto. superius alleg. & in authen. de
hæred. & Fal.§.1. & §. si quis autem non implens.
col.1. Ratio huius ponitur ff de libe.& posthum.
l.in suis.& ex qui.cau. mai.l. cùm miles. Quid e-
nim legalius est, quàm proprium filium ad pa-
g ternam successionem admittere? in authen. qui.
mo.na. effi. sui.§. est ergo sciendum. in princ. fa-
cit optimè 18. quæst.4. ca. si. de iureiur.ca. quin-
tauallis. & quod not.C. de epis. & cleric.l. si quis
ad declinandam. ergo non valet cõsuetudo con-
traria: vt C. quæ sit lon.consuet.l.2. & in d.c.fin.
h de consuetu. fallit hoc ex causa, h ex qua potest
fieri exhæredatio: vt in authen. vt cùm de app.
cog.§.aliud.& §.causas.& not.etiam d.ca.quinta-
uallis. tunc enim cessat ratio naturalis, propter
rationem naturalem contrariam fortiorem, quæ
habet, quòd delicta non remaneant impunita.
ff.ad leg.Aquil.l.ita vulneratus. de sentent.excõ.
c.vt fame. Nec obstat motiuum Pet. Bertrandi,
& Din. quia licèt cessarent omnia remedia iuris
ciuilis: tamen nihilominùs id, quod inter omnes
dictat ratio naturalis, esset debitæ executioni
mandatum: sicut solet dici in contractibus à iu-
regentium introductis. argu.ff. de mino.l.quòd
si minor.§.fi.secundum Iacob. de Are.sicut enim
ciuilis constitutio non tolleret contractus iure-
gentium in totum: argu. Insti.de iur na.§. sed na-
turalia.igitur nec hoc casu. Probatur secundum,
scilicèt quòd per cõsuetudinem ius naturale po-
test augeri, vel minui: quia quota à iure ciuili
i simpliciter est introducta: ergo alio iure ciuili, i
vel consuetudine, quæ vim legis habet, potest
augeri vel minui: vt in iurib.superiùs alleg. quod
intelligo verum, dummodo diminutio non esset
ita notabilis, quòd censeretur peremptio, vel ni-
mis enormis: quia tunc esset irrationabilis, per
prædicta, & de deci. c. suggestum.

ADDITIONES.

a Iure naturæ. Et in honorem sanguinis.l.1.§.lar-
gius.ff.de succe.edic. sed iura sanguinis nullo iu-
re ciuili tolli possunt: ergo nec statuto: quod nõ
est aliud, quàm quædam ciuium conuentio.l.
omnes populi.ff.de iustit. & iur.l. de quibus.& l.
sequen.ff.de legi.
b L. ius agnationis. Vbi † ius agnationis pacto tolli
3 non potest.
c L. scripto. Vbi † ascendẽtis successio debetur pro-
4 ximiori descendenti ratione cognationis.
d Iuri naturali. Quia iura naturalia immutabilia
sunt. Instit. de iur.na.gen. & ciui.§. sed naturalia.
nec ea iuris ciuilis ratio corrumpere potest: vt
Instit.de legi.agna.tu.§.fi, sed responde, quòd li-
cèt successio † filiorum, & ius legitimæ portionis 5
processerit ex iure naturali, tamen ex ea naturali
ratione, est variabilis in quanta, & in quota, & in
modo portionis prædictæ, vt infrà dicam. Vel
potes dicere, quòd legitima debetur filio de iu-
re ciuili non naturali: vt not.in authent.de hæ-
red.& fal.§.1. & §. si quis autem. vbi dicit, quòd
lex imponit necessitatem parentibus, vt relin-
quant filijs legitimam. sed constat legem esse ius
ciuile: vt ff.de iusti.& iur. l.ius autem ciuile. Item
à iure ciuili quota est aucta. vt d.authen.nouissi-
ma. vnde nomine, origine, quotitate, & entitate
de iure ciuili dicenda est. & secundum hoc om-
nia contrariæ cessant.
Sed in parte. Et sic ius rumpendi † ortum trahit e
à iure ciuili, quia ante ipsum ius ciuile non erat 6
via aliqua prodita seu apta ad rumpẽdum testa-
torum dispositionem: similiter via petendi sup-
plementum legitimæ, data est à iure ciuili: vt l.
omnimodo.C.de inoffi.testa. si ergo hæc iure ci-
uili sunt introducta, nimirum si statuto, quod
est ius ciuile, illa tollantur.l. de quibus. & l. non
est nouum.ff.de legi.not.gloss.in d.l.1. in prin.ff.
ad leg. Falcid. & per hoc cessant rationes omnes
contrariæ suprà factæ, & fundatæ super iure
sanguinis, & naturæ, quæ intelliguntur in suc-
cessione intestati nullo subsistente statuto. Præ-
tereà ius ciuile priuat filios ex certis causis de-
scriptis in §. aliud quoque capitulum. hic alleg.
& in authent. non licèt. C. de libe. præte. igitur
& statutum poterit priuare: vt dicta l.omnes po-
puli. Nam ratio statuti fuit fauor publicus con-
seruandarum familiarum causa inuentus, secun-
dum Bal.in l.maximum vitium.C. de lib.præte.
videmus insuper quòd licèt iure naturæ hæredi-
tas patris sit debita filio, vt sapiunt argumenta
in contrarium facta: tamen quota, & quanta non
est de iure naturali, sed ciuili, vt lege duodecim
tabularũ.C.de legi.hæredi. in authen.de trien. &
semis.§.1.in authent. de hæredi. & Falci.§.1.& §.si
quis autem. & hæc ratio concludit quò ad dimi-
nutionem. Plus dico, quòd siue de iure naturali,
siue ciuili hæreditas, aut etiam eius portio in bo-
nis patris sit debita filio: tamen circa hoc variè
reperitur in iure dispositum. Nam antiquitus de-
bebatur totũ patrimoniũ patris filio: vt l.in suis.
ff.de liber.& posth.& Insti.de hæred. quæ ab int.
§.sui.posteà superuenit ius Codicis, & totum il-
lud restrinxit ad quartam: vt l.cùm quæritur. &
l.scimus C.de inof.test. demũ si peruenit ius Au-
thenticorũ, alterans, & limitãs dictã portionẽ se-
cundũ numerũ filiorum: vt in auth.nouissima.C.
de inoff.test. si hoc facere potuit ius ciuile, cur &
hoc nõ potest ius municipale, scilicet detrahere,
alterare, & diminuere? Ratio diuersitatis pro nũc
mihi non occurrit. Non obst. si dicatur, quòd ta-
le statutũ tollens filio, vel diminuens portionem
suã, foret iniquũ, ergo non valet, cùm lex debeat
esse æqua & iusta, rationabilis & honesta: vt 4.
di.ca. erit autem lex. Nam certum est quòd per 7
pactum iuramento vallatum renunciatur futu-
ræ successioni. c. quamuis. de pact. libr.6. iuncto
c. non est obligatorium. de regul. iur. libr. 6.
sed nemini dubium, quòd iuramentum non est
vinculum

vinculum iniquitatis: vt c.quanto.de iureiu.poterit ergo lex, vtpote non iniqua, quem priuare futura successione,sicut potest pactum iuratum. l.non impossibile.ff. de pact.& not.in rubr.C.de decre.dec.lib.10. Præterea nonne videmus iura diuino præcepto stabilita alterari, restringi, & minui? certè sic: vt est cathedraticum in c.conquerente.de offic.ordi. Item decimæ.in c.tua.de deci. per Innoc. ergo multò fortius facultas successionis priuatæ personæ tolli poterit, minui, & restringi.In hanc partem declinant Dyn.in regula,indultum.& Ioan.And.ibidem in merc. Idem tenet Cy.in l.scimus.C.de nup. idem Abb.& Ioan.And.in c.Raynutius.de testam.idem in addi. Spec.in tit.de succes.ab intest.super rubric. & allegat ibi legem Longobardam idem disponentem.& hoc expressè tenet Bar.in l. Titius.§.fin.ff. et condi. & demonst.in l.1.ff. de suis & legi.& l.si ita quis.in fin.ff. de leg.2. item Bald. in l.cunctos populos.C. de sum.trinita.in 13. col. & supponit pro indubitato ita esse.& in d.l.maximum vitiū. Idem Old.consi.107. incip. circa ius municipale. & ita sequuntur omnes moderni, & ita ferè per totam Italiam seruatur.

f Conclusione. Quæ conclusio communiter tenetur.Sed huic conclusioni obstare videntur duo.

8 Primò quòd legitima succedit † loco alimentorum: vt in authen. de trien. & semis.§. prohibemus. versic. vnde enim. sed educatio liberorum est de iure naturali. l.1.§. ius naturale.ff. de iusti. & iu. ergo tolli non potest, cùm iura naturalia non tollantur,vt sæpius dictum est. Item quia alimenta non debent filijs denegari. argu.l.nec filium.C.de patr.potesta.Secundò videtur obstare tex.in d.authen.de trien.& semiss. quę videtur habere clausulam derogatoriam ad quamcunq; consuetudinem,vel legem cuiuscunque inferioris. ex quo ratio sic disponendi est vniformis vbicunque locorum,per quam statueretur contrarium: & sic leges municipales non debent valere: vt in authen.nauigia.C. de fur. & in authen. omnes peregrini.C.communia de success. Cogitabis.

g Paternam successionem admittere. Iuxta illud Augustini dicitur, qui vult Deum instituere, & filium exhæredare alium quærat sibi pro consilio, quàm Augustinum. text. in c. fina.17. quæst. 4.glos.in l.si quis ad declinandam. in verb.similitudo.C.de episco. & cleric.& glos.in l.Papinianus.§.Imperator.in verb.sæpissimè.ff. de inoffic. testam.

h Ex causa. Quia propter delictum † filius exclu-
9 ditur à legitima. Et potest ratio assignari, quia delinquendo filius videtur cōsentire in pœnam, vt legitima sibi auferatur, & alia pœna etiā corporalis imponatur: arg.l.1.§. bestias.ff.de postu. & sic non tam ex lege,quàm ex suo consensu surgit priuatio dictæ legitimæ: Cogita si placuerit tibi ista ratio necne.

i Alio iure ciuili. Nam statutum municipale † tol-
10 let in totum legitimam. Et ideò statuta,quæ hodie communiter fiunt in Italia, prohibentia fœminas extantibus masculis succedere, & legitimam petere posse,prouident eis, vt dotentur arbitrio propinquorum : nam tunc dos succedit loco legitimæ, licèt fortè diminutæ, & si dictum statutum non prouideret in aliquo, non teneret tanquam irrationabile, & contra legem tam naturæ, quàm diuinam, canonicam & ciuilem. de quo per Bart.in l. liberorum.ff.de verb.signifi. & per Bald.in d.l.maximum. Adde Guid.Pap.tractantem materiam alimentorum,& iurium vxori debitorum,decis.296.incip.ad onus. Et quomodo & in quo vxor succedat viro, Dd.in authen.præterea.C. vnd.vir. & vxor.& Guid.Pap. decis.439.

A.M.P. Cum hac † decis. concordat decis.7. 1
eod.titu. in antiq. non reperio tamen alias decis. concord. neque discordantes, & satis examinatur materia hic: De materia autem consuetudinis, & quomodò, & per quantum tempus inducatur, vide per Felynū in c.statuimus.de maior. & obe. & in c. cùm contingat. de for. comp. & latè de materia consuetudinis vide per eundem in c. cùm causa.de re iud.& in c.a.de prob.& in c. cùm M.de consti.& aliquid in c.ad nostram. de prob. & in c. cùm dilectus, de fide instru. & in c.Iacobus.in c.ne Dei.de Simo. & in c. Ecclesia sanctæ Mariæ.& in c.cùm accessissent.de constit. & vide decis.Cassador.vnic. hoc tit. & quando requiratur obseruantia quadragenaria, vide Aegid. decis.1.& a.hoc tit.& decis.3. de testib.& facit decis. 6.1. Et quomodo sint formandi articuli in hac materia, vide eundem Aegid. d.decis.2. & decis. 7.hoc titu. Et de extensione consuetudinis, Aegid.decis.2.de priuileg.& decis.10.& 11. hoc titu.
Et not.ex dictis in hac decisione,quòd † legitima 2
debita iure naturæ & ipsum ius naturale minui potest,sed non in totum tolli. Item quòd futuræ successioni renuntiari potest per pactum iuramento vallatum ,& quod legitima tolli non potest per statutum in totum, licèt possit commutari,sicut quòd mulier dotata non succedit. Et istis adde Cassad.decis.vnic.hoc titu. vbi dicitur quòd valet consuetudo, quòd sacerdos habeat lectum cuiuslibet capitis familiæ: Et quòd clerici possunt exigere à laicis aliquod temporale,etiam pro repletione ventris, &, vt in Britannia, tertiam partem mobilium.Et præsumitur,quòd laici ad id se obligauerint soluendo longo tempore,& si detur pro sacramentis, sufficiunt decem anni. Et ad ista facit dec.Aegid.8.hoc titul. vbi dicitur,quòd consuetudo, quòd fructus beneficiorum debeantur ad vsum mortui,non intelligantur de curatis:dicit tamen in decis. 4.hoc tit. quòd valet cōsuetudo, quòd quis plures optet præbendas. & 9.eo.tit. quòd valet consuetudo, quòd capitulū eligat aliquos canonicos, qui secundum ordinē suæ receptionis acceptare possint præbendas vacantes.

EPITOME.

Consuetudo, quòd receptus vltra numerum præbendarum,minorem valeat optare, valet.

SVMMARIVM.

1 Consuetudo quòd capitulum eligat canonicos,et quòd ipsi accepteni minores præbendas secundum ordinem suæ receptionis, valet.

DECISIO

DECISIO II. aliàs 226.

SI in ecclesia, vbi est certus numerus, & distinctio præbendarum, videlicèt maiorum, & minorum, sed non est ibi certus numerus canonicorum, fit consuetudo, quòd receptus in canonicum vltra numerum præbendarum, & carens præbenda, prout interdum fit, & fieri potest de iure, de consti.c. cùm M. de præbend.c. relatum.c. dilecto. et c. dilectus filius. vbi de hoc non possèt optare maiorem, sed duntaxat minorem præbendam, iuxta ordinem suæ receptionis, valet, & tenet huiusmodi consuetudo. ar. eorum, quæ leg. & not. de ma. & obed. c. statuimus. per Inno. de præben. c. quamuis. et c. cui de non. per Archid. eod. titu. lib. 6.

ADDITIO.

A.M.P. Ad hanc dec. facit dec. 9. eod. titu. in anti. vbi dicitur, quòd impetrans apostolicus, vel expectatiuus primò debet esse in inferiori gradu, & posteà secundum ordinem suum ascendere ad alios gradus, suis loco, & tempore, iuxta statuta, & consuetudines ecclesiæ, & idem dicitur in dec. 4. Bisig. eo. tit. & ad hoc facit dec. Aegi. 9. hoc titu.
1 vbi etiam dicitur, †quòd valet cõsuetudo, quòd capitulum eligat canonicos, & quòd ipsi secundum ordinem suæ receptionis acceptent minores præbendas. & vide dec. sequentem. & decis. 1. inf. de rerum permutat. & decis. 6. inf. hoc titu. & dec. 14. inf. de præbend. De materia autem canonici creati vltra numerum, videbis latè infrà super dec. 25. de præbend. vbi scripsi.

EPITOME.

Consuetudo valet, quòd habens minorem præbendam, possit optare maiorem, sed nõ econuerso.

DECISIO III. aliàs 227.

VAlet, & tenet consuetudo, quòd habens, siue optans minorem præbendam in prædicta ecclesia, vbi sunt maiores, & minores præbendæ, vt præfertur iuxta ordinem suæ receptionis, possit posteà optare maiorem præbendam, cùm vacabit. at. eorum quæ leg. & not. in c. fi. de consu. lib. 6. habens verò maiorem non poterit secundum eandem consuetudinem optare, sine recipere minorem: quia licitum est ascendere de minori dignitate ad maiorem, sed non descendere de maiori ad minorem. ar. eorũ quæ le. & not. de transla. episc. c. licèt. et c. quanto. Pro quo facit quædam not. Io. mo. in d. c. fi. de consuet. & in c. cum aliquibus. de rescript. lib. 6. & Io. an. in d. c. fi. de consue. videtur tenere contrarium per §. prætereà. Inst. de actio. quia illa est melior, quæ plùs placet.

ADDITIO.

A.M.P. Hæc deci. nõ habet concordãtes, neq; discordantes, præsertim quòad secundam partem: quia ista est de casibus, qui rarò contingunt, nec est quæstio de pane lucrando: quia ille, qui habet minorem, nunquam contradicet. pro quibus vide etiam deci. præcedentem, & sequentem in fin. & adde Staphi. de vi & effectu clausu. fol. 91. & in alia impres. 72. vbi refert, quod iuniores canonici possunt optare infra tempora primi, & valet optio sequentium, in euentum, quod antiquior non optet. & allegat decis. Aegid. 8. de concess. præbend. facit etiam ad propositum illud, quod dicit Aeneas de Falco. effect. 49. vbi dicit, quòd ille, qui propter reseruationem, intrauit locum antiquioris canonici, & habuit minorem præbendam, sedere debet in inferiori loco, & quòd ius optandi sibi nõ competet, nisi postquàm fuerit antiquior in receptione, & sic, si interim vacarent præbendę maiores, ipse non possèt illas acceptare, & licèt nihil allegct, videtur ad hęc facere dec. 4. hoc titulo in anti. circa finem. Et ad propositum vide aliam q. eiusdem super effectu. 37. videlicèt quando reseruatur præbendã alicuius, & ille optet aliam, quæ censebitur reseruata, & vide eundem Aeneam in 47. effectu, num. 4. & 9. vbi dicitur, quòd canonicus creatus auctoritate apostolicã habet ius ad primam præbendam: & quòd consuetudo optãdi dat ius ad rem, & dicit super effectu 50. quòd optans virtute consuetudinis scienter beneficium reseruatum, ipso iure priuatur, nec potest redire ad primum, & super quinto effectu dicit, quòd excommunicatus nõ potest optare, de quo vide infrà de cõcess. præbẽ. super dec. 5. & 14. Et ad materiam optionis, vide latè etiam per eundem Staphi. dum tractat de vi & effectu clausu. fo. 100. & in alia impress. fol. 79.

EPITOME.

Præbenda vacãs in curia aut grossi fructus, prætextu consuetudinis optari non possunt.

DECISIO IIII. aliàs 296.

SIcut canonicatus, & præbenda in curia Romana vacantes per alicuius obitum optari non potest vigore consuetudinis, secundum c. fina. de consuetud. libro 6. ita nec grossi fructus per dictum canonicum in curia defunctum obtenti possunt optari, etiam si illi grossi fructus redirent ad capitulum: prout do. Grego. Papa vndecimus declarauit per suam bullam in iudicio productam.

ADDITIO.

A.M.P. Ad hanc † dec. vide Lapum alleg. 48. 1
versic. quid ergo si Papa. & versicu. sed nunquid habeat. & vide Cassad. deci. 4. de concess. præbeo. & quæ dicam super decis. sequenti. & Staphi. ac Aeneam de Falco. & Gaspare de Perusio in locis ibi describen. quia examinãt latè hanc materiam, & vide an valeat consuetudo, quòd possint optari præbendæ reseruatæ, per Cald. consil. 3. in titulo de consue. & ad hanc decis. vide Gigant. in tracta. pension. q. 63. Item vide an præbenda deuoluta possit optari, & infra quantum tempus possit, & debeat fieri optio, vide super 1. addi. ad decis. 1. infrà de rerum permu. vbi dicitur, quòd habes tempus 20. dierum tantùm.

EPITOME.

Consuetudo optandi in ecclesia, in qua sunt maiores, & minores præbendæ, tollitur per clausulas derogatorias in literis apostolicis positas. Vel sic, Derogatur consuetudini optandi maiorẽ præbendam, si mandatur prouideri de tali præbenda, non obstantibus statutis, & consuetudinibus.

SVMMARIA.

1 *Clausula, Non obstantibus his, per quæ effectus gratia posset impediri, quid operatur.*
2 *Optari quando possint præbendæ.*
3 *Clausula, Non obstantibus, tollit statuta requirentia sacerdotium dummodo, &c.*

DECISIO V. aliàs 300.

SI mandetur alicui prouideri de maiori præbenda, cùm vacauerit in certa ecclesia, in qua minores, & maiores præbendæ existunt, non obstantibus statutis, & consuetudinibus illius ecclesiæ, in contrarium facientibus quibuscunque, & præsertim illis, quibus cauetur, quòd nullus possit habere maiorem, nisi primò habeat minorem, & per minorem gradatim ascendat ad eandem. Fuit dubitatum vtrùm per has clausulas derogatorias, consuetudo optandi, de qua in c. fina. de consue. lib. 6. tollatur, seu veriùs differatur. Et dicebant aliqui Domini & maior pars, quod sic: attẽto quòd per expressum de maiori præbenda mãdabatur prouideri, nõ obstante consetudine, &c. Tum etiam, quia aliàs gratia impetrantis posset totaliter frustrari per optantẽ in effectu, qui illã minorem non optatam habere nõ potest. propter c. qui de non. de præb. libr. 6. quod tamen potuit in casu c. fina. antedicti, sicq; sunt diuersi casus, non aduersi. Aliam rationem dicebat do. Nimosien. quia aliud est, vbi sunt gradus præbendarum, & debet fieri ascensus, & non descensus: qui nedum per optionem, sed etiam per collationem nouam, vel assignationem capituli fit sæpè, quæ quidem collatio, siue assignatio non est dubium per decretum Papæ impediri. de conces. præbend. c. proposuit. & Cle. cùm ei quem. eo. tit. Aliud, vbi nõ sunt gradus præbendarum, sed omnes præbendę appellantur maiores: vna tamen melior est altera. Si ad illam meliorem deueniretur tantum per optionem, & per consuetudinem, tali consuetudini per dictas clausulas non derogaretur. Quia gratiam impetrantis in non optatis suum posset sortiri effectum: secùs verò in casu nostro supradicto. Videtur tamen obstare prædictæ distinctioni verbum, Gradatim, positum in illo text. quod tamen nõ refertur ad prædictas præbẽdas, seu gradus pręebendarũ, sed ad gradus personarũ, prout ibidem not. glo. super eo. versic. Præterea videtur ob. glo. etiam ibidem super verb. Meliores, quærẽs de habẽte maiorẽ, vtrùm possit vigore illius consuetudinis optare minorem: & tenet quòd sic: quia ille videtur sibi melior, quę magis sibi placet. Insti. de actio. §. prætereà, si quis generaliter. sed intellige glo. non de minore in gradu: sed nõ valore. Alij Domini tenẽtes contrariũ, dicebant, casum verisimilem, & possibilem, quòd nullus curaret optare minorem: & sic gratia sua posset sortiri effectum. Ad hoc respondebatur, quòd hoc esset de raro contingentibus, ad quæ iura non aptantur: sed ad ea quæ frequenter accidunt. ff. de legi. l. nam ad ea. de appel. c. sæpè. Sed nostris temporibus cupimus augeri, non minui, ascendere, & non descendere. de translat. episco. c. quanto. et c. licet. ergo, &c. Quam rationem vltimam alleg. Ioan. Mo. in c. cùm aliquibus. de rescript. in casu quasi simili. Ad materiam vide nota. per Archi. 25. quæstione 2. in sum. in fin. & per eundem, & Ioan. Andr. in c. si propter tua debita. de rescrip. lib. 6.

ADDITIO.

A.M.P. Ad istam dec. facit dec. 2. & dec. 9. col. 2. eo. titu. in anti. & deci. 6. de consti. in eisdem. & facit decisi. 1. & 14. infrà, de præbend. fuit super hac dec. latè disputatum in vna Placentina portionis, coram domino Vestano, in qua fuit approbata hæc decisi. cum distinctione Franchi. in c. cùm in tua. hoc tit. lib. 6. & Falco. 5. effectu, fol. 26. Et circa clausulam, Non obstante, vide semper Fel. qui latißimè examinat in c. nonnulli. de rescri. Quo verò † ad clausulam, de qua in hac 1
decis. videlicèt, Non obstantibus his, per quæ effectus gratiæ posset impediri, vel differri: vide per eundem Fel. ibi. col. 13. nu. 37. versic. not. tertiò: & vide ad materiam huius decisi. Gas. de Perusio in tracta. reseruat. fol. 14. & 15. dum tractat de effectu reseruationũ, & Aeneam de Falco. fol. 21. & fol. 15. super 5. effectu reseruat. vbi latè examinant istam deci. et c. fina. de consue. libr. 6. vbi per Rochum Curtium habetur tota materia. &
† ponuntur quinq; casus, in quibus potest optari 2
præbenda reseruata. & Staphi. etiam latè examinat materiam istam, dum tractat de vi, & effectu clausula. fol. 100. & sequenti, & in alia impres. 77. vide eos, & facit ad hoc decisi. 42. de conces. præbend. in antiq. vbi per † clausulam, Non obstãti- 3
bus, derogatur statutis ecclesiarũ requirentibus sacerdotiũ, dummodò tamen sint in ætate, quòd possint proximis quatuor temporibus ad sacerdotium promoueri. dicit tamen quòd per tales clausulas non derogatur voluntati testatoris, quod huiusmodi beneficium non conferatur, nisi actu sacerdoti. & cum ista deci. etiam concordat deci. 4. eo. tit. in antiq. quam vide ad longum.

EPITOME.

Consuetudo de optando, vbi canonicatus & præbendę sunt distinctæ, non minori tempore, quã 40. annor. induci potest: licèt decennium sufficiat, vbi actualis illarum distinctio non est.

SVMMARIA.

1 *Consuetudo optionis præbendarum canonicaliũ, quanti temporis spatio introducatur.*
2 *Canonici eiusdem ecclesiæ an inter se possint mutare præbendas suas.*
3 *Beneficium ecclesiasticum, in quo per superiorem quia*

est

eſt canonicè inſtitutus, propria auctoritate dimittere an ei liceat.

4 *Beneficium ſecundum recipere per cuius aſſecutionem inducatur primi vacatio, nemini licet.*

5 *Conſuetudo an minori ſpatio inducatur, quàm præſcriptio.*

6 *Præbenda poteſt renuntiari ſine auctoritate ſuperioris.*

7 *Conſuetudo optandi eſt contra ius.*

8 *Cõſuetudo ſecundũ vel præter ius præſcribitur 10. annis.*

9 *Conſuetudo optandi inducitur per 10. annos, vbi præbendæ ſunt diſtinctæ.*

10 *Conſuetudine vnius loci non concluditur de alio loco.*

11 *Conſuetudo interpretatiua inducitur minori ſpatio 10. annorum.*

DECISIO VI. aliàs 460.

1 QVæritur † quãti temporis ſpatio introduci
2 poſſit in eccleſia cõſuetudo [a] optionis præbendarum canonicalium. Et videbatur aliquibus, quòd ſpatio 10. annorum, quaſi conſuetudo non ſit contra ius & ſit rationabilis. per not. 12. diſtin. conſuetudo. & hanc opin. ſequitur Ioan. Andr. in c. fina. de conſuetu. libr. 6. fundans ſe, qnòd ſi ille textus voluiſſet requiri conſuetudinem præſcriptam, expreſſiſſet, b [b] ſicut fecit in c. non eſt. ibi, dum tamen aliàs ſit præſcripta. eod. titu. & lib. & non facit hanc expreſſionem, ſed ſimpliciter cõſuetudinem eſſe proponit. & idem videtur tenere Ioan. Andr. licèt narratiuè loquatur, de conſuetudi. c. cùm tanto. Tamen aliquibus videtur, quòd imò reqritur præſcriptio 40. annorũ ſpatio: quia præbẽda canonicalis eſt titulus beneficialis: ſed contra ius eſt, quòd alicui de facto ſuo quæratur titulus in beneficio, ita vt beneficium ſuum dici poſſit. de inſtitut. ex frequentibus. et c. final. & de regul. iur. beneficium. libro 6. Ergo iſta conſuetudo eſt contra rigorem iuris ſcripti: quo caſu omnes concordant, quòd requiritur præſcriptio quadraginta annorum. In hac quęſtione, videtur probabiliter conſiderari ſtatus eccleſiæ, de qua quæritur: vtrùm habeat hanc conſuetudinem. Nam & aliquæ ſunt eccleſiæ, in quibus non eſt numerus canonicatuum, nec diſtinctio præbendarum, de præbend. c. dilecto. & in iſtis non poteſt introduci conſuetudo: quia non eſt reperiri, quòd in talibus eccleſijs præbendæ aliquæ vacent: ergo præbenda non vacans optari nõ poteſt: vt requirit illa decr. cùm in tua. Aliquæ ſunt eccleſiæ, in quibus benè eſt numerus canonicatuum: ſed nullus numerus, nec diſtinctio præbendarum: vt patet de conceſ. præbend. c. fina. §. ſi autem. libro 6. & in iſtis eccleſijs non poteſt introduci conſuetudo hæc. Pari ratione maximè, quia in talibus eccleſijs, per adminiſtratorem capituli, bona diuiduntur inter canonicos: & illi quantò ſunt pauciores, tantò recipiunt maiores portiones: & quantò plures ſunt, tantò minores recipiunt portiones; vt in dicto c. final. §. ſi autem. Aliquæ ſunt eccleſiæ, in quibus eſt certus numerus canonicatuum, & per correſpondentiam ad numerum canonicatuum eſt etiam numerus: ſed non diſtinctio præbendarũ: imò omnia bona ſunt, quò ad dominium, & adminiſtrationem capituli, in communi: in & ſuper quibus bonis quaſi in quodam confuſo abſque aliqua actuali diſtinctione inſtitutus eſt numerus præbendarum, correſpondens numero canonicatuum. Et iſtæ præbendæ propriori vocabulo vocantur portiones priuilegiatæ, ſecundum Innoc. de præbend. c. dilectus. el. 1. & in iſtis eccleſijs ſunt obſeruantiæ diuerſæ. Nam in aliquibus ſicut capitulum habet omnium bonorum dominium: ita per officiales ſuos omnia bona adminiſtrat: & de fructibus recollectis tot facit æquales portiones, quot ſunt canonici, & cuilibet tradit partem ſuam, & ſic ſeruatur in eccleſia Andagauen. In huiuſmodi eccleſijs hæc conſuetudo ſimili modo non poſſet introduci: quia cùm inter præbendas non ſunt tituli beneficiales, non fit actualis diſtinctio, & inter portiones, quę fiunt de bonis adminiſtratis nulla fit electio, vel durat illa diuiſio fructuum, niſi quòd illis fructibus etiam extãtibus non eſt reperire vnam eſſe meliorem alia. In aliquibus verò eccleſijs eſt certus numerus canonicatuum: & in quibus in & ſuper bonis capituli abſque alia actuali diſtinctione inſtitutus eſt numerus prębendarum correſpondens numero canonicatuum. Capitulum autem, ad quod ſpectat dominium bonorũ non adminiſtrat per officiales ſuos: ſed diuidit bona capituli in tot præbendas, quot ſunt canonici, & cuilibet ipſum capitulum conſignat præbendam ſuam, & fiunt hæ conſignationes ad tempus, ſecundum quòd capitulo placet, & tempore elapſo omnes reducuntur in communi, & fit noua bonorum diuiſio. Iſtis autem præbendis ſic diuiſis, quia non eſt poſſibile, quòd ita ſint diuiſæ æqualiter, quin inter eas poſſit reperiri electio, in aliquibus eccleſijs eligunt antiqui canonici per ordinem eorum: in aliquibus per ſortem, prout habet ſe diuerſa eccleſiarum conſuetudo: vt not. Ioan. Andr. in nouell. in præalleg. c. cùm in tua. in gloſſ. non vacantes. Et nota, quòd huiuſmodi conſuetudo conſignationis bonorum per præbendas, ſeruatur in eccleſijs ſancti Petri, & ſancti Martini: & in iſtis poteſt habere locum conſuetudo optionis præbẽdarum: quia antiquiore mortuo ſequens poteſt optare præbendam, quæ fuerit ſibi aſſignata: & ſic deinceps vſque ad vltimum. Et in iſtis eccleſijs eſt verum dici eam poſſe introduci decem annorũ ſpatio. Nam in iſtis eccleſijs canonicus nullo modo mutat, nec mutare poſſet titulum: cùm inter præbendas, vbi ſunt tituli beneficiales, non ſit actualis diſtinctio: ſed duntaxat, prout præbenda in mera temporalitate conſiſtit, eam mutare nihil iuri contrarium: & continet in ſe æquitatem magnam. per illa quæ not. Innocen. de maiorit. & obedientia. c. ſtatuimus. & in iſto caſu concludunt & locum habent rationes Doctorum, hanc partem tenentium, poſitæ in d. ca. cùm in tua. & clarè appàrere poteſt eas benè intuenti. In aliquibus autem eccleſijs eſt certus numerus canonicatuum, & etiam certus numerus præbendarum, quæ quidem præbendæ ſunt inter ſe actualiter, & realiter diſtinctæ, ita quòd non eſt vnum beneficium eccleſiaſticum actua-

liter, & realiter ab illo distinctum à dote, & fundatione alterius, & in quibus quælibet præbenda est domina suæ dotis: & si non sit numerus canonicatuum, est tamen & numerus, & modo præmisso realis distinctio præbendarum: vt colligitur, & not. de constitu. c. cùm M. & de istis loquitur de probat. c. ex literis. huiusmodi status sunt quasi omnes ecclesiæ Normanniæ, & Angliæ, & Vratislanien. de qua quærimus. Et in his ecclesijs indubitanter credo, quòd non potest introduci hæc consuetudo minori spatio decem annorum, imò dicere aliud reputo magnam simplicitatem. Ad probationem autem conclusionis, præmitto vnum, in quo Doctores concordant, quòd canonicatus & præbenda, quæ pro eo est instituta, tantam habent connexionem, & correspondentiam inter se, quòd eo ipso quòd aliquis assequitur vnam præbendam canonicalem, & per consequens assequitur illum canonicatum, pro quo præbenda fuerat instituta: quia ad positionem vnius connexorum, ponitur reliquum. de constit. c. translato. cum concordan. ibi alleg. & de regul. iur. c. accessorium. lib. sexto. Canonicatus autem, & præbenda canonicalis inuicem sunt annexi, & correspondentiam habentes vna ad alterum: vt prima quæstio. 3. ca. in summa. & ibi not. et ca. si quis dator. et ca. si quis episcopus. et ca. si quis obiecerit. et ca. saluator. versicul. in nomine. hoc tenent Compostel. Ioan. Andr. de Collo. de constitut. c. cùm M. Ferrarien. Archi. & Ioan. Andr. de prębend. c. si clericus. libro sexto. & clarius Guil. de monte laud. & Zenzelin. de præbend. c. si iuxta, in Clemen. vbi patet, quòd Papa vtendo sua potestate excellenti, dat vni canonicatum supernumerarium sub expectatione præbendæ: quando vacans præbenda sibi confertur, eo ipso, & per consequens confertur sibi ille canonicatus, qui simul vacauit cum præbenda: quia ille est cum quo, & pro quo præbenda fuit instituta, & qui habet correspondentiam, & aliter desinit esse. Et ex istis arguitur sic. Ille qui habet in ecclesia vnam præbendam canonicalem, consequitur aliam præbendā actualiter, & realiter distinctam à prima, consequitur & per consequens nouum canonicatum: quia primus canonicatus remanet cum præbenda dimissa, & illa, quæ vacauit, cum præbenda, quam recepit, consequitur ipsam præbendam: vt patet ex superiùs allega. ergo consequitur nouum beneficium ecclesiasticum, realiter, & actualiter distinctum ab illo, quod dimittit, vt ex se patet, & conuincibiliter probatur. de conces. præbend. c. literas. de præben. c. si iux. in Clemen. ergo habēs in ecclesia vnam præbendam canonicalem, si ea dimissa optat aliam à prima actualiter, & realiter distinctam, per optionem ipsam consequitur nouum beneficium ecclesiasticum à primo realiter distinctum. Sed istud est notoriè contra ius, quòd aliquis sine canonica institutione superioris habeat beneficium ecclesiasticum: ergo in ista consuetudine optionis requiritur præscriptio quadraginta annorum. de consuet. c. fin. Vt sic faciam distinctionem Doctorum, quòd aut præbendæ, vt sunt tituli beneficiales, & ecclesiastici, sunt inter se actualiter, & realiter distinctæ. Aut vt sunt tituli beneficiales, & ecclesiastici, præbendæ sunt distinctæ: sed earum emolumenta per assignationes capitulares, vel alias, inter se distinctionem habent: & per consequens maioritatem & minoritatem valore. Primo casu, quia per optionem præbendæ indubiè dimittitur titulus beneficialis, qui priùs habebatur, & nouus acquiritur: & tunc in introductione consuetudinis optionis necessarium sit spatium quadraginta annorum: quia indubiè hæc consuetudo est contra ius. Secundo casu, quia per optionem nec canonicatus, nec præbendæ, vt ipsa est titulus beneficialis, quæ priùs habebatur, dimittitur: imò reuera canonicatus, & prębenda canonicalis priùs habita retinetur, & solùm præbenda, id est, terrenum pro portione fructuum, & canonicatuum contingens assignata est, & sic sola temporalitas mutatur: & in isto casu sufficiāt decem anni: quia istud æquitatem habet, & nullam repugnantiam iuris. Et istam distinctionem in terminis facit Compost. de consuetu. in c. fina. & in simili glo. ordi. prima quæstione. 3. c. in summa. & Collect. de re. permut. c. quæsitum. vbi quærenti † an duo canonici eiusdem ecclesiæ pos- a
sunt inter se mutare præbendas suas? respondit per distinctionem præmissam, quòd in casu secundo sic, & in primo non, nisi cum auctoritate superioris: sicut ecclesia, & ecclesiastica beneficia permutantur. Secundò probatur sic: Secundum † iuris communis dispositionem nul- 3
lus potest auctoritate sua dimittere beneficium ecclesiasticum, in quo est per superiorem canonicè intitulatus: sed optans præbendam vacantem, primam dimittit auctoritate propria. ergo illa optio est contra ius commune. Antecedens probatur de renun. c. admonet. et c. quod in dubijs. consequens est ex terminis notissimum. Et si dicatur, iste non dimittit primam, sed ius commune facit eam vacare per assecutionem secundæ: vt in allega. c. literas. et c. si iuxta. Respondeo, † quòd de iure communi non potest 4
aliquis recipere secundum beneficium, per cuius assecutionem introducitur primi vacatio, [c] c
sine licentia superioris, quo erat intitulatus, vt in dicto c. admonet. et c. quod in dubijs. & not. 7. quæstione. 1. ca. placuit. & 21. quæstio. 2. c. 1. & plenè per omnes in præalleg. c. admonet. Et licèt contrarium seruetur de consuetudine, tamen illa consuetudo est contra ius: & ideò in eius introductione necessaria est ipsius continuatio per spacium 40. annorum, vt suprà est deductum. Tertiò probatur sic. Ista consuetudo est contra ius commune, per quam quæritur ius ad beneficium vacaturum: talis est consuetudo optionis, hoc supposito, quòd in ecclesia sint præbendæ canonicales realiter distinctæ: igitur. De antecedenti etiam sunt textus de concess. præbend. c. nullam. et c. ne capitandæ. libr. 6. de consequenti est text. in c. cùm in tua. de consuetu. libr. 6. & ibi not. quòd virtute consuetudinis ista præbenda est debita eam optare petenti, & volenti, in gloss. quæ incipit, per hoc satis. & si coniungatur decre. c. maioribus. de præbend. & decre. c. quæsitum. de re. permu-

permuta. credo quòd determinét indubiè istam consuetudinem esse nedum contra ius simpliciter, imò contra concilium Turonen. Addendo enim c. quæsitum. quod est gloss. in c. maioribus. ad ipsum c. in maioribus. nihil aliud dicit, nisi quòd prohibet diuisiones, & commutationes fieri præbendarum, & ex verbis diuisionis quòd procedat, apparet quòd intelligitur de præbendis eiusdem ecclesiæ. & hoc, quòd ista consuetudo sit contra ius commune, clarè determinat Archidiac. in alleg. c. cùm in tua. in gloss. quæ incipit, habentes. Et ad idem, quòd etiam in eadem ecclesia prima præbenda dimissa, recipere secundam sit contra ius commune, tenet gl. & Pau. in alleg. c. si iuxta. de præbend. in Clemen. Et prætereà cùm generaliter sit verum, quòd ecclesia, vbi tangitur ipsius ecclesiæ lex, vel iura, non admittat præscriptiones minoris temporis quàm 40. annorum: vt de præscript. c. de quarta. quæro vbi fundatur ista distinctio, quòd in
5 consuetudinibus, † quæ sunt contra ius commune, sint necessarij 40. anni: in alijs sufficiant 10. Nam licèt inter consuetudinem, & præscriptionem sint multæ differentiæ: tamen nunquam reperimus, quòd minus tempus sufficiat in consuetudine, quàm in præscriptione: imò text. innuit oppositum, quòd requiritur tempus vniforme. de cau. possess. & proprie. c. cùm ecclesia Sutrina. de elect. c. cumana. de consuet. c. fina. lib. 6. nûc sic cum Doctoribus distinguamus. Quòd aut consuetudo, quæ inducitur, tangit priuatos, vel eorum res, vel iura, & tunc si non sit contra ius, introducetur spatio 10. annorum, seruatis alijs, quę sunt necessaria in introductione consuetudinis, cùm tanto tempore eorum bona possunt præscribi alijs seruatis, quæ in præscriptione similiter requiruntur, & sic intelligitur c. consuetudo. cum ibi no. 12. dist. Aut tangit ecclesias, seu earum statum, res, vel iura, & tunc semper in introductione cõsuetudinis requiruntur 40. anni, cùm tanti temporis præscriptio in earum rebus, vel iuribus requiratur. Et hanc distinctionem facit Innoc. in c. cùm dilectus. de consuetu. & ipsum sequuntur ibidem Hosti. & Ioan. And. & Collect. eod. titul. c. ex parte. Et vltimum membrum clariùs ponit Innoc. de consuetud. c. fina. vbi quærit de duobus. Primò, quæ consuetudo dicatur rationabilis. Secundò, quanti temporis præscriptio requiratur ad eam introducendam. Ad primum respondet, quòd illa est rationabilis, quæ non est contra ius: vel si est, habet tamen iuris alterius approbationem. Ad secundum respondet, quòd requiritur præscriptio 40. anno. Siue ergo dicas, quòd ista consuetudo non sit contra ius, vt aliqui opinantur: siue dicas, quòd est contra ius, sed habet iuris approbationem, clara est determinatio, quòd vtroque casu vniformiter requiratur præscriptio 40. annor. secundum ipsum, & ibi tenet idem indistinctè glo. ordi. super verbo, legitimè sit præscripta. & etiam Comp. Rursus si aliquis vellet tantùm inhærere opinioni illius glo. c. fin. adhuc necessariò oporteret eum distinguere inter consuetudinem, quæ est secundum ius, vel præter ius commune, & quòd in nullo per eam derogatur iuri particulari alterius ecclesiæ, vel ecclesiasticæ personæ: & ad introductionem istius consuetudinis sufficiunt 10. anni: vt not. in illo c. consuetudo. vel per consuetudinem ipsam, licèt præter, vel secundùm, & non contra ius commune, per eam tamen derogatur, vel detrahitur in toto, vel in parte iuri pertinenti ad illam ecclesiam, vel personam ecclesiasticam: & sic ratione adiuncti præiudicij quod fit alteri, requiratur præscriptio 40. annorum. Et illa conclusio videtur inconuincibiliter probari, de consuetu. c. cùm dilectus. coniuncta decre. ab bate. de verbor. significa. Nam ista consuetudo non est contra ius, quòd de certo monasterio debet eligi abbas alterius monasterij vacantis: & tamen quia iuri electorum in aliquo derogatur, cùm anteà possunt de isto, vel alijs vbi vellent, liberè eligere: modò non possunt, nisi de isto, & sic eorum in eligendo libertas restringitur, est necessaria præscriptio 40. annorum: vt in d. c. abbate. supra alleg. & quasi omnes tenent in allegato c. cùm dilectus. & idem probatur de elect. c. cumana. de caus. possess. & propr. c. cùm ecclesia Sutrina. Nam istud non est contra ius, quòd alij, quàm canonici cathedralis ecclesiæ admittantur ad eligendum vnà cum ipsis: licèt esset contra ius, quòd alij, quàm ipsi ipsis exclusis eligant: vt not. Ioan. Andr. in præal. c. cùm ecclesia Sutrina. & cum introductione consuetudinis istius, quòd electorum potestas in tantum videtur dirimi, quòd per consuetudinem alijs acquiri requiritur 40. annorum spatium: vt in d. c. clarè probatur. Eodem modo facit de offic. Archidiaco. c. dilecto. cum suo vero intellectu. Nam ista consuetudo, quòd Archidiaconus in monasterio habeat iurisdictionem, non est contra ius, sed præter, & est rationabilis, & fauorabilis: & tamen requiritur, quòd sit legitimè præscripta, secundùm Innoc. & per omnes ibidem. Et istud posset per multa consimilia iura probari. Sed per istam consuetudinem etiam si diceremus, quod non est contra ius, tamen in dubio detrahitur iuri, scilicèt illius, ad quem pertinet collatio præbendarum, qui illam potestatem per consuetudinem istam perdit: igitur, &c. Et si dicatur non perdit, quia potuit conferre vltimam: dico quòd ideò notoriè diminuitur potestas sua, quia vni pingui præbendæ vacanti possit illam conferre habenti aliam minùs pinguem, & illam alteri, & sic deinceps: vnde posset remunerare quatuor, vel quinque, vel plures personas ex vacatione vnius præbendæ, modò non potest conferre nisi vnam, & omnino deteriorem. & ista sola ratio videtur sufficiens ad destruendum opin. gloss. quæ potest dicere, quod ipsa est contra omnes, & manus omnium contra eam. Compo. enim, quem ipsa alleg. illam opin. non tenet: sed facit distinctionem æquissimam, & iuri consonam, quam suprà recitaui. Nec etiam Archidia. qnem etiam alleg. illnd tenet: imò tenet oppositum. Nam primò determinat, quòd illa consuetudo est contra ius, in gloss. sua quæ incipit, habentes. & licèt priùs

in alia gloss. sequenti videatur innuere, quòd ad eius introductionem sufficiant 10. anni: tamen in fin. alleg. in contrarium. c. si de beneficio. de præbend. lib. 6. cui stat: cùm contrarium non soluat, nec videtur verè posse solui. Nam quòd vnum beneficium debeat per regulares vel seculares regi, istud non est contra ius: & tamen ad introductionem istius consuetudinis requiruntur 40. anni. vbi nec videntur valere solutiones Ioan. Andr. Prima non: nam sicut per illam consuetudinem applicatur certus status vni beneficio: ita per istam vni ecclesiæ. Item applicatur status certus, vel non, per non consuetudinem: nil facit ad propositum, cùm originalis distinctio habeat, vtrùm consuetudo sit contra ius, vel non sit contra ius, esto quòd per eam certus status applicetur. quod facit ad propositum, certè nihil. & ista est omninò secundùm ius, vel saltem præter, & rationabilis, & tamen 40. anni requiruntur. Vnde ille text. omninò videtur confundere gloss. distinctionem. Nec valet secunda solutio, quæ habet, quòd ideò faciat mentionem de præscriptione quadraginta annorum, quia loquitur in præscriptionibus, quæ sunt odiosæ, & ambitiosæ: secùs in optionibus, quæ non sunt odiosæ, nec ambitiosæ. iudicio meo parum valet hæc solutio. Nam iste text. non considerauit ambitionem, odium, vel fauorem: sed considerauit vbicunque non fit mentio de consuetudine ecclesias, vel personas ecclesiasticas tangente. intelligitur de præscriptione quadraginta annorum spatio. Nam cùm præscriptio legitima ad consuetudinem se habeat, vt vna ex partibus eam essentialiter constituentibus: nam qui dicit consuetudinem, dicit eam legitimè præscriptam esse. Et clarè probatur in alleg. c. quanto. de consuetu. de elect. c. cùm ecclesia Vulterana. de caus. possess. & propri. c. cùm ecclesia Sutrina. melius in c. Cumana. de elect. facit regula, in toto. de regul. iur. libro 6. & quæ not. Innocen. de testi. c. fraternitatis. & sic etiam videtur not. Ioan. Andr. in allega. c. cùm de beneficio. super versicul. legitimam. Et quia dicit, quòd hæc præbenda posset non optari, fateor: sed non propter hoc minoris, sed maioris temporis præscriptio requiritur in consuetudinis introductione: vt not. Ioann. Andr. de præscrip. c. de quarta. Si enim hic, videlicèt, quòd præbenda vacans potest non optari, impedit, ne iste vsus optionis habeat continuam causam, secundùm hoc requiritur duplicatum tempus: si non impedit, requiruntur quadraginta anni: vt ibi not. Innoc. licèt Hostien. dicat, quòd de iure canonico vniformiter quadraginta annorum præscriptio est necessaria. & illa quæ ibi posuerunt isti Dd. satis probant distinctionem, quam suprà po-
5 sui: † scilicèt, quòd aliud sit in consuetudinibus ecclesiarum: aliud sit in consuetudinibus priuatorum. Nec etiam valet, quòd dicit, quòd æquitatem & rationem habet illa consuetudo. Nam & si hoc sit verum, nihilominùs quadraginta annorum præscriptio requiritur in ipsius introductione: vt in allega. c. quanto. Posset etiam dici tunc hoc dictum non procedere. Nam licèt æquum, & rationabile sit, quòd ei qui longiori tempore seruierit, prouideatur de maioribus præbendis: vt de maio. & obed. ca. 1. & c. statuimus. & in concor. vbi gloss. alleg. tamen, quòd ipsi auctoritate propria recipiant illud, non videtur habere æquitatem, per iura suprà alleg. Nec negari potest quin ista consuetudo cum peccato incipiat in ecclesijs, in quibus, vt dixi, præbendæ sunt actualiter distinctæ, cùm illi eam inceperunt introducere sine titulo, & sic cum detrimento animarum suarum tenuerunt ipsas præbendas. Nunc restat respondere ad arg. gloss. quia si textus d. c. cùm in tua. voluisset intelligi de consuetudine præscripta, hoc fecisset, sicut fecit in c. non est. Respondeo, quòd in c. non est, textus dispositiuè tractans de consuetudine, quærit vtrùm consuetudo † va- 6
leat, scilicèt quòd Episcopus sine capitulo corrigat crimina. & quia text. habet respondere eam valere: oportet eum dicere de consuetudine præscripta, & sic de perfecta, iuxta c. cùm tanto. eodem titulo. Sed in c. cùm in tua. textus solùm per modum suppositi facit mentionem de consuetudine: quærens, dato quòd in ecclesia sit aliqua consuetudo optionis: & si aliquis ibi impetret canonicatum sub expectatione primæ præbendæ vacaturæ, vtrùm per istam impetrationem impediatur optiones: & dicit quòd non: modò iura, quæ aliquid supponunt, illud tanquam in esse suo perfecto & iustè & rationabiliter esse factum, & introductum intelligunt: vt satis clarè probatur in c. Cumana. suprà alleg. & ibi not. Item ad rationem alleg. per Archi. respondeo, quòd rei veritas est, quòd ille, qui habet vnicam præbendam, si recipit aliam à prima distinctam, mutat suum titulum: vt sunt casus in illis c. literas. et c. si iuxta. supra alleg. Nam licèt prohibitus alienare possit alienare in vnum de familia: reuera alienatio est, licèt permissa, tamen in aliam personam prohibetur. sic & Episcopus alienare prohibitus, si alienet in capitulum, licèt non sit alienatum ab ecclesia, quia Episcopus & capitulum faciunt vnum corpus, tamen alienatum erat à mensa episcopali. sic & hic, licèt iste optans non mutat titulum ecclesiæ, quia in ecclesia, in qua primò remanebit intitulatus: tamen suum titulum primum benè mutat, cùm ecclesia plures tales titulos habeat, per ea quæ not. & alleg. Hostien. de his quæ fiu. à præla. c. cum apostolica. & per gloss. & Paul. de rebus eccles. non ali. c. si vnam. in Cle. Et quod sequitur, quòd omnia nomine ecclesiæ possidet: Respondeo, aliud est possidere præbendam, vt titulum, & ipsam possidere nomine proprio, & non ecclesiæ: vt probatur de prob. c. ex literis. & not. Innoc. de causa poss. c. cũ super. de restit. spol. c. in nostris. et c. ex parte. & sic loquitur q. de præb. vt titu. beneficialis possessa. Aliud est possidere bona, & res illius præbendæ, & illas possidet benè nomine ecclesiæ, vt probatur. in. §. fin. 12. quæstione 3. alle. per Archi. Et ratio est, vt dicunt Doctores quòd canonicus agens contra canonicum eiusdem ecclesiæ de bo-

de bonis præbendæ, aget nomine præbendæ: quia ecclesia omnes præbendas æqualiter possidet tanquam suas. Sed si contra extraneum, vtilius est nomine ecclesiæ, licèt possit etiam nomine præbendæ agere, secundû Inno. & alios in alleg. c. ex literis. de prob. Nunc restat respódere ad vnum, quod obijcitur. Si tu dicas quòd per optionem mutatur titulus beneficialis: ergo per consuetudinem potestas optãdi introduci nó potest: quia illa consuetudo esset contra ius diuinum, quo cauetur, Nemo sibi sumat honorem, nisi qui vocatus fuerit à Deo, tanquam Aaron. Hebræ. quinto de elec. c. qualiter. & contra illud etiam Apostoli, Maneat vnusquisque in ea vocatione: &c. ad Corinth. 7. & 21. quæstione. ca. 1. Sed contra ius diuinum non valet consuetudo. de
7 consu. c. fin. Respondeo, † quòd consuetudo operatur duos effectus principaliter. Primus, quòd virtute consuetudinis præbenda vacans est debita eam optare volentis: vt in preal. c. cùm in tua. Et licèt sit contra ius commune, quòd ad beneficium vacaturum quæratur ius, vt suprà est clarè probatum, & dicit decr. magis clarè de præbend. c. dilectus. nihilominùs tamen ista consuetudo reputatur rationabilis: quia habet approbationem iuris: vt etiam est text. de præbend. c. cùm in ecclesia. libr. 6. & ibi etiam no. Secundus effectus cõsuetudinis est, quòd ad præbendam optatam admittendus est ille per illum per quem est assuetum: putà per capitulũ, vel per alium, qui tempore, quo se petit admitti, præest capitulo, vel alio, prout est consuetum. Et licèt etiam istud sit contra ius commune, secundùm quod istud pertinet ad capitulum, vel ad Episcopum cum consensu, vel saltem cum consilio capituli, secundùm diuersas opiniones: tamen nihilominùs per consuetudinem potest introduci, & dicetur consuetudo rationabilis: quæ etiam habet approbationem iurium: vt clarè probatur de elect. cùm ecclesia Vulterana. de causa possess. c. cùm olim. & c. ex. His suppositis clarè respondetur ad argumentum inductum, quòd istud est contra ius diuinum, quòd aliquis sine institutione superioris recipiat beneficium vacans, fateor: & cùm dicitur, quòd sic facit iste optans, dico quòd non: imò dico, quòd quia præbenda virtute consuetudinis est sibi debita, tamen cùm ad eam se petit admitti per illum, ad quem virtute consuetudinis pertinet, & per illum admittitur, hæc admissio virtute consuetudinis loco institutionis superioris succedit, & licèt istud sit contra ius positiuum: tamen non contra ius diuinum, ideò potest consuetudine introduci. Ita in simili notat Innocentius, Hosti. Compostel. de electionib. c. transmissam. & eod. titul. c. quòd sicut. &c.

ADDITIONES.

a Consuetudo. Adde decisi. 2. & 5. supr. hoc titul. & decisi. Aegid. 1. & 2. hoc titulo. Et an consuetudo optandi sit contra ius commune, Calder. consil. 7.

b Expressisset. Quid autem si canonici alicuius ecclesiæ longo tempore steterunt, quòd non optauerunt præbendas, an talis consuetudo tollatur: vide per Dominic. de sancto Geminia. in d. c. fin. in 2. colum. versicul. quæro pone. de consuetud. libr. 6.

c Primi vacatio. Vide Rochum Curt. in suo tract. de iure Patronat. in verb. honorificum. in 4. quæsito. versi. sed hic suboritur. & decis. 3. incip. sufficit impetranti. inf. de præbend.

A. M. P. Hæc dec. facit plures dist inc. & examinat latè materiam, videas eam diligenter. Habes notare in hac dec. quòd † licèt quis non pos-
6 sit renuntiare beneficio, nisi in manibus habentis facultatem destituendi: tamen non est sic in præbenda, quæ potest mutari, quia iudicatur tanquam de re temporali. Item quòd † cõsuetudo o-
7 ptandi est contra ius, & contra Concilium Turon. Et ideò requiruntur 40. anni, & idem esset etiam si haberet iuris approbationem. Itẽ quòd quando † consuetudo est secundum, vel præter
8 ius commune, & non præiudicatur iuri particulari alicuius, quòd sufficiunt 10. anni, aliàs si derogatur alicui, requiruntur 40. & vide hic differentiam inter consuetudinem, & præscriptionem. habes similes dec. Aegi. 1. & 2. hoc titul. quæ clariùs loquuntur, & Cas. dec. 17. de præbendis. latè examinat materiam huius dec. & Gigan. in suo tractat. pensionum. quæstione. 63. Et quia hic describuntur plures species canonicatuum, & præbendarum, adde Felyn. in c. postulasti. de rescrip. & in c. cùm M. de constit. nu. 28. & latè in c. statuimus. de maio. & obed. Et vide quæ dixi infrà super dec. 25. de præbend. & suprà de rescript. dec. 33. Ad præmissa facit quòd decisum fuit coram domino Rauelle. in vna Mediolanen. optionis, vbi habetur, quòd † consuetudo optandi in-
9 ducitur spatio 10. annorum in ecclesijs, vbi præbendæ sunt distinctæ, & non annexæ canonicatibus. & in vna Cauerien. decimarum coram Tolomæo fuit tentum, quòd † ex consuetudine v-
10 nius loci non potest induci, vel argui consuetudo in alio loco: fuit tamen dictum in vna Bononien. sancti Andreæ coràm domino de sancta cruce, quòd † per duos, vel tres actus inducitur con-
11 suetudo interpretatiua etiam minori spatio decẽ annorum, & ideò quòd legatus modernus Bononien. qui viderat facultates Cardinalis Cibo per alios legatos, eidem Cardinali Cibo successores, latè interpretatos fuisse, & eos regulæ de 20. diebus bis, vel ter derogasse, potuerat derogare eidem regulæ: non obstante regula reductiua facultatum Legatorum, facta per Clementem, & per Paulum Tertium innouata. & ad ista etiam facit decisio Cass. vnica hoc titulo, quã vide per Bellenzin. in suo tracta. de charitat. subsid. q. 62. & 82.

De Electione.

EPITOME.

Appellatus veniens ad Curiam, quandocunque prosequi potest appellationem, sibi nullatenus intimatam.

SVMMARIA.

1 *Intimatio in materia appellationum habet vim citationis quò ad appellatum.*
2 *Causa quando dicatur esse in Curia ex natura causa.*
3 *Causa existente in Curia ex natura causa, quãdo procedi possit ad diffinitiuam.*
4 *Appellatus potest prosequi causam sibi non intimatam.*
5 *Causa omnes non deuoluuntur ad Curiam per appellationem.*
6 *Causa non deuoluitur nisi in præiudicium appellantis appellatione nulliter intimata.*

DECISIO I. aliàs 38.

a FVit dubitatum [a], & sæpè in consilijs po-
b situm, vtrùm [b] appellatus posset in Cu-
ria Romana prosequi appellationem
interpositã in partibus, in forma c. sta-
tuimus. de elect. lib. 6. sibi infra mensem non in-
timatã, & pcedi in vim istius appellatiõis nõ inti-
matæ in absentia partis appellantis per audientiã
contradictarum, vt moris est. Et videbatur mul-
tis, quòd non: quia intimatio videtur esse hodie
de substantia formæ appellationis deuoluentis
causam beneficialem ad Curiam: vt in Clem. cau
sam electionis. de elect. & quia quælibet forma
dat esse rei: vt 1. q. 1. detrahe. de bap. c. 1. & 3. de ele.
c. quia propter. ergo, &c. maximè si de huiusmo-
di prosecutione, & de itineris sui arreptione ad
Curiam, aduersarium suum, videlicèt appellan-
tem, qui fortè suam appellationem ideò sibi non
intimauit, quia causam suam ad Curiam nec de-
uolui, nec eam ibidem agitari voluit, non certifi-
cauit: quia verisimiliter appellans ignorare po-
tuit, quòd aduersarius suus ipsum appellasse sci-
uerit, quę quidem ignorantia meritò ipsum à cõ-
tumacia debuit excusare. de sen. excommunicat.
c. si verò. qui ma. accu. pos. c. cùm in tua. de con-
stitutio. c. vt animarum periculis. libr. 6. Et vide-
batur aliquibus huiusmodi certificationẽ adeò
forè necessariam, quòd aliàs non valeret proces-
sus factus in absentia prædicti appellantis, nisi de
nouo citaretur. Prò quo allegabam c. cordi.
de ap. lib. 6. ibi, si appellatus voluerit, & petierit,
&c. & Cle. 1. de app. His non obstan. fuit determi-
natum per omnes Dominos contrarium quò ad
vtrunq; membrum, videlicèt appellatum posse
prosequi appellationem interpositam per suum
aduersarium in causa beneficiali etiam sibi non
intimatam infrà mẽsem, vel post, dummodò de
illa faciat fidem coram Auditore in Romana Cu-
ria: nec requiritur aliqua certificatio fienda ap-
pellanti, maximè si appellans infrà mensem ple-
nam notitiam absq; intimatione appellantis de
huiusmodi appellatione habuerit, & idem si post
mensem, dummodò constaret de huiusmodi ap-
pellatione. Et ratio poterit esse vtriusque dicti:
quia si non emanasset Clem. causam electionis.
de elect. non est dubium, quòd appellans ire, vel
mittere tenebatur ad curiam: per c. statuimus.
suprà alle. vt si appellatus veniret, se defenderet.
modò d. Cl. causam. quę vult huiusmodi intima-
tionẽ fieri appellato infrà mensem, emanauit so-
lùm in fauorẽ ipsius appellati, ne prætextu igno-
rantiæ se valeat à cõtumacia excusare, † sicut ipsa 1
intimatio [c] habet vim citationis quò ad appella- c
tum, & arctat ipsum ad eundum, vel mittendum
procuratorem ad Curiam: Ita citat, & arctat d. c.
statuimus. appellantem ad eundum, vel mitten-
dum: sicque idem appellans debuit istum casum
præuidere, & de illo dubitare, & mittere procu-
ratorem ad Curiam: vt si appellatus vellet pro-
sequi appellationem, ipse haberet, qui eum defen
deret saltem in Audientia contradictarum: alio-
qui ad instantiam appellati posset procedi per
eandem Audientiam in contumaciam appellan-
tis, seruatis semper temporibus dicti c. statuim⁹.
quam quidem appellationem non etiam intima-
tam, inuito etiam appellante, appellatus potest
prosequi, secundum Inno. ibidem. & in d. c. cor-
di. & Pau. in Cle. causam. antedictam. Ratio, quia
huiusmodi intimatio sit introducta in fauorem
ipsius appellati & non appellantis: quia propriũ
suum factum ignorare non potest. ff. pro suo. l. fi.
de rescri. c. ab excommunicato. hoc in eius læsio-
nem retorqueri non debet: vt l. quòd ob fauorẽ.
de reg. iur. Pro quo faciunt in ratione not. per In-
noc. in c. interposita. de appel. & in c. cordi. eo. tit.
libr. 6. Hanc conclusionem posuit Io. Andr. in d.
Cle. causam. super ver. deuoluta. circa fi. & æqua-
liter ipse & Pau. tetigerunt hoc idem in Cle. con-
stitutionem. eod. tit. quorum opin. semper fue-
runt approbatæ & seruatæ in hoc puncto.

ADDITIONES.

Fuit dubitatum. Pro declaratione huius deci- a
sionis, & aliarum deuolutione loquentium, quę-
ro hic de tribus: Primò, quãdo † causa dicatur es- 2
se in Curia ex natura causæ, vt quia est de maio-
ribus. de ap. c. vt debitus. in fi. & de elect. c. quam-
uis. libr. 6. Vel quia causa est beneficialis, seruata
forma c. 1. de elect. libr. 6. & Cle. causam. eod. tit.
Quandoque causa est in Curia per accidens: &
tunc dic, quòd siue sit appellatum à diffinitiua,
siue ab interlocutoria, alterum tantùm duorum
facit litem esse in Curia: vel quòd sit delatum, vel
per appellatum, vel iudicem: vt in c. sępè. de app.
Sola ergo termini præfixio hoc non operatur,
quicquid dixerit gl. d. c. sæpè. vbi no. & eod. tit. c.
Nicolaus. hoc verum quantùm ad negotium ap-
pellationis tantùm, sed si appellatione interposi-
ta ab interlocutoria statim vellent partes nego-
tium principale esse in Curia: vt sic ibi termina-
retur omisso appellationis articulo, exigitur cõ-
sensus vtriusque partis: vt in c. cordi. de app. libr.
6. Secundò, quærò quis sit effectus, quod cau-
sa sit in Curia. Dic, quòd effectus est. quòd nego-
tium sit in Curia, quia vbi est in Curia, causa non
mittitur extra Curiã, sed manet in Curia: & tunc
parti non sufficit mittere procuratorem ad im-
petrandum, & contradicendum: sed oportet mit-
tere procuratorem sufficienter instructum ad
causam tractandam. Vbi verò negotium non est
in Curia: tunc sufficit mittere procuratorem
ad impetrandum, & contradicendum, ex quo
causa

causa ibi non debet tractari, sed committi extra Curiam. Tertiò quæro, posito quòd sit in Curia, an & quando possit ad diffinitiuam procedi? Dic quòd si causa est talis, in qua nõ exigitur litis cõtesta. sui natura, tunc indistinctè contra contumaciter absentem, vel citatum, vel elapso termino appellationis, vbi statutus est ab homine, qui terminus habet vim citationis peremptoriç, procedi potest ad diffinitiuam. Si verò causa est talis, cuius natura exigitur litis contestatio, si appellatur ante litis contestationem nõ potest tunc procedi ad diffinitiuam sentẽtiam, posito, quòd causa sit in Curia, ex quo lis nondum est contestata: sed tunc pars non comparens in termino, condemnatur in expensis. de appel. c. Nicolao. Si verò appellatur post litẽ conte. quia tunc appellatio non rescindit contestationem litis. l. ita demum. C. de procur. & in l. fin. C. de temp. app. poterit procedi ad diffinitiuam, ex quo subest fundamentum litis contestationis super quo fertur sententia in causa appellationis: vt est casus secundum verum intellectum in c. per tuas. de appell. & per hoc intelligas gl. in c. veniẽs. de renun. quæ tota laborat ad soluendũ contrarium duorum capitulorum, scilicèt c. sępè. de app. in quantum dicit, quòd sufficit mittere procuratorẽ ad impetrandum. et c. Nicolao. eod. tit. vbi dicitur, quòd non proceditur ad diffinitiuam, sed fit cõdemnatio in expensis. Sed responde ad dicta cõtraria, & dic, quòd in d. c. veniens. causa erat in Curia ex natura causæ: quia beneficialis: vel ibi erat per partem, vel iudicem delatum: & per hoc tollitur primum contrarium. Ad secundum contrarium, dic, quòd in d. c. veniens. lis erat contestata: vel si non erat cõtestata, natura causæ poterat procedi ad diffinitiuam: quia causa erat beneficialis per superiùs dicta.

b Vtrum. Adde infrà de appellationib. decis. 6.

c Et sicut ipsa intimatio. Quæ sunt communia tam parti appellanti, quàm appellatæ, vide infrà dec. 17. de appel. & 21. eo. titul. & dicit Compost. in d. c. statuimus. quòd præsens in Curia, nõ obtinebit cõtra absentem, sic procedi, nisi doceat se tẽpora d. c. statuimus. seruasse. Idem sentit Archid. in d. c. statuimus. super versi. expectata. vbi dicit, quòd ante tempus d. c. non est contumax: & sic procedi nõ potest: vt 3. q. 9. ca. omnia. et ca. absente. ca. reuera. & quasi per totum. Idem tenet Innoc. in d. c. statuimus. super verbo à die. circa finem, & super verbo, infra mensem. vers. si autem non arripuerit.

4 A.M.P. Aduertendum est, quòd † hæc decis. non
procedit in omnibus causis, sed tantùm in bene-
ficialibus. nam text. in c. statuimus. de elect. libr.
6. solùm loquitur in causis, in quibus procedi-
tur per electionem, postulationem, & prouisio-
nem. In prima tamẽ addictione hic dicitur, quòd
procedit tantùm in tribus casibus, de quibus in
5 ea: sentit tamen, quòd etiam † aliæ causæ possunt
deuolui ad Curiam per appellationem, concur-
rente altero de duobus, videlicèt, quòd fuerit de
latum appellationi per iudicem, vel per partem,
pro quo vlti. habes in termi. decis. Aeg. 48. de ap-
pellationib. quę tamen videtur omninò require-

re admissionẽ appellati. & facit ad idem dec. 51. de app. in ant. & Bis. dec. 18. & 21. eo. tit. vbi latè & plenè articulus discutitur. Cum ista dec. concor. plures dec. videlicèt infrà de app. 6. vbi videbis, & dixi suprà de rescrip. dec. vlt. & facit dec. 81. de app. in ant. & Fasto. dub. 12. & in materia facit dec. Aegid. 67. de præbend. & decis. 15. 22. 40. & 47. de appell. vbi latè examinat. Et etiam ad materiam istam videre poteris aliquid per Fel. in c. ex parte. el. 2. & in c. cùm contingat. de resc. nu. 18. & ad propositum huius dec. facit resolutio anno. 1545. facta corã D. Accorambono in vna Salamantina
portionis, vbi dictũ fuit, quòd † appellatio nul- 6
liter intimata, non deuoluit causam quò ad appellãtem, licèt deuoluatur in eius præiudiciũ. ita Aeg. d. decis. 22. de appellatio. & infrà de app. 54.

EPITOME.

Auditor causæ appel. interpositæ à cassatione electionis, vel denegatione confirmationis, confirmat electionem, & confert beneficium tanquam debitum.

SVMMARIA.

1 *Auditor appellationis in causa electionis confirmare potest electionem.*

2 *Appellatio ab electione debet continere causas: & iurandum est.*

3 *Sententia lata contra electores, praiudicat electo.*

DECISIO II. aliàs 159.

SI appelletur per electum à denegatione confirmationis, vel cassatione electionis ad Curiam, & Auditor, qui pronunciat bene appellatum esse, vel reuocat cassationem electionis, vel pronuntiat electionem esse canonicam, potest electionem, seu electum confirmare: quia fortiùs procedit ratio Cle. Auditor. de resc. in dignitatibus electiuis, in quibus est maius periculum, quã in alijs. de ele. c. nihil est. et c. ne pro defectu. et c. quam sit. et c. cupientes. libr. 6. prout leg. & not. p Io. An. Pau. & Guil. in eadem Cle. Auditor de rescript. super ver. debitum.

ADDITIO.

A.M.P. Ad istam † dec. non reperio concordan- 1
tes, neque discordantes, nisi dec. 4. infrà de iure
patr. in fi. vbi dicitur, quòd licèt post acceptatio-
nem non sequebatur collatio, quòd Auditor po-
test conferre virtute cle. Auditor. de rescrip. vide
Do. in d. Cle. Auditor. hic allegata. Et scias quòd
† quando appellatur in materia electionis, debet 2
exprimi causæ, cur impugnatur electio, & debet
iurari, quòd creditur illas esse veras, ita Fely. in c.
in causis. de testi. Et aduerte, quòd † electus sentit
incommodum ex sentẽtia lata contra electores, 3
si habuerit notitiam de ea. Fely. in c. veniens. 2. de
test. col. 3. Ad præmissa facit, quòd si Papa man-
dat conferri beneficiũ, prout quotidie fit, quan-
do literæ expediuntur per cancellariam, quia si
non est expeditus processus, per quem executo-
res solent prouidere, Auditor ꝓuidet in vim dictæ Clemen.

EPITOME.

Dispositio c. quã sit. de ele. li. 6. locum habet duntaxat in electis ad ecclesias cathedrales, & regulares.

SVMMA-

SVMMARIA.

1 *Ecclesiarum prouisio diuersimodè consideratur, nec est eadem ratio in inferioribus beneficijs, quã in superioribus.*
2 *Electio prælati, vel beneficiandi potest, & debet fieri vel in ecclesia, vel in aliquo alio loco idoneo, et honesto.*
3 *Electio notificanda electo.*
4 *Beneficium electiuum quòd dicatur.*
5 *Electio vt sit canonica quando seruanda sit forma c. quia propter. de electio. & de alijs in forma electionũ.*

DECISIO III. aliàs 288.

MAior pars Dominorum tenuit, c. quã sit. de ele. libr. 6. tantùm locum habere in electis ad ecclesias cathedrales, & regulares, & non ad inferiores dignitates, per quorum prælatorũ obitum ecclesiæ non dicuntur viduatæ, nec in eorum electione seruanda sit forma c. quia propter. de ele. per rationes & motiua Io. Mo. & Archid. in d. c. quam sit. licèt Ioan. Andr. in nouell. teneat ibidem contrarium, propter identitatem rationis, & propter tria in eadem constitutione expressa. Primò, propter verbum generale s. vacationum diuturnitatibus, quæ ita periculosa est in inferioribus dignitatibus, sicut in superioribus. de concess. præbend. c. nullã. et c. quia diuersitatem. et. c. post electionem. Secundò ponderat verba illa dum dicitur, statuimus. & sic quandò electio in ecclesia aliqua sit celebranda: & non dicit de ecclesia, vel ecclesię, in qua est magna differẽtia prout notauit ipse in Clemen. 1. de præb. super ver. incerta. & ibi insistendo huic opinioni retorquet quoddam dictum Archi. in c. ne captandæ. de conces. præbend. li. 6. & in regula iuris, in generali. e. li. per Io. mo. contra eorum opinionem hic positam. Tertiò dicit optimè facere pro opinione sua supradicta §. fin. ver. cæterùm. ibi dum dicit, quiuis electus. ergo de quocunq; electo confirmãdo debet intelligi. 19. dist. c. si Romanorũ. de maio. & obed. c. solitæ. cum similibus. Ad quæ motiua respõdebatur ꝑ dictos
1 Dominos opinione Io. mo. & Ar. sequẽtes, † quòd
non est eadem ratio in inferioribus dignitatibus, q̃ est in superioribus. nam non est tantum periculum in diuturnitate vacationum illarum dignitatum, sicut superiorum: quia non sunt sponsi ecclesiarum. Et ideò in sponsis, & pastoribus datur minus tempus ad eligendum: vt patet in c. ne pro defectu. de ele. quàm in alijs: vt in c. nulla. de conc. præb. et c. quia diuersitatem. eo. ti. & de iur. pat. c. quoniam. et c. cùm propter. et c. eam te. & sic non obstat primum verbum per ipsum ponderatum diuturnitatibus vacationum, &c. Ad
2 secundum motiuum respondebatur, † quòd loquitur de forma, & modo eligendi, seu electionis, quæ regulariter si sine impressione, & metu fieri potest, debet in aliqua ecclesia, vel in aliquo loco idoneo, & honesto circa ipsam ecclesiam fieri. 23. disti. In nomine Domini. de ele. cum terra. et c. in causis. de app. c. qua fronte. et c. constitutus. Ad §. fi. ver. cæterùm. qui fortissimè videtur obstare, & singularem casum ponere, & omnes electiones confirmandas comprehendere, respondebatur referri, & restringi dũtaxat ad præcedentia. Nam talia debent esse subiecta, qualia præmittuntur eorum pręedicata: & ea quę in præfationibus dicuntur, in subsequentibus repetita intelliguntur. 31. q. 7. Apostolus. de appel. secundò requiris. ff. de ver. obl. l. Titia. §. idem respondit. Itẽ quia intelligitur de generibus electorum ibidem superiùs expressorum, & non de generibus electionum: verba enim generalia sæpissimè restringũtur. de præb. c. cùm in illis. li. 6. et c. 1. eo. tit. in Cle. Et quia illa cõstitutio est multum pœnalis, licèt in fauorem ecclesiæ edita, tamen hoc obstante non videtur extendenda, sed potiùs restringenda, & in suis terminis tenenda. argum. c. licèt canon. et c. statutum. de elect. li. 6. & per hoc respondebatur motiuo Domini Corsien. volentis dicere constitutionem in fauorem ecclesiæ editam, quantumcũq; pœnalem extendibilem ad similes casus, & ad hoc induxit multas leges. Sed prædicti Domini remanserunt in prædicta opinione, & cõclusione, licèt dominus Viuarien. quẽ habui super hoc consultum, reputabat opinionem Ioan. And. fore tutiorem.

ADDITIO.

A. M. P. Hoc c. quàm sit. de ele. lib. 6. disponit,
ꝙ † electores notificent electo suam electionem, 1
quanto citiùs commodè possunt: & quòd electus posteà infrà tres mẽses petat confirmationẽ. Hoc præmisso, dicitur in decis. quòd hoc c. habet locũ tantùm in ecclesijs cathedralibus, & regularibus. Ad hanc materiam adde deci. hoc tit. primam in
antiq. vbi dicitur, † quòd tãtum electiuũ dicitur 2
illud beneficium, in cuius collatione requiritur cõfirmatio superioris, seu seruatur forma c. quia propter. de elect. seu per cuius vacationem ecclesia redditur viduata prælato. & idem dicit Io. de Sylua, in tracta. de beneficio, tertia parte q. 1. & Staph. in secunda parte titul. de modo, & forma fo. 59. & in alia impres. fol. 50. vbi etiã dicit, quòd appellatione beneficij electiui nõ venit cantoria secundùm Aegi. dec. 5. de præbend. pro quo facit
deci. 3. hoc titulo in antiqu. vbi tenet † quòd de- 3
beat seruari forma d. c. quia propter. in electione præpositi ecclesiæ collegiatæ. Et an sufficiat facere mentionẽ de elec. per æquipollens, habes deci. 67. quæ est final. de conces. præbend. in antiqu. & Staph. vbi suprà fol. 61. & in alia 52. Et scias, quòd electus non consecratus, debet legere suam sententiam. Fel. in c. eam te. de rescr. vbi latè de Episcopo non consecrato: & vide eundem in rub. de re iud. vbi dicit, quòd confirmatio electionis, dicitur diffinitiua sentẽtia. Et an electio possit fieri per procuratorem, Fel. in c. cùm omnes. de const. & idem Fely. in c. 1. de const. vers. fallit B. dicit, ꝙ licèt in electione non sit seruata forma canonis, valet, dummodò aliàs consensus sit purus. Et quę differentia sit inter eligere, & pręsentare, vide per Fel. in d. c. in nostra. num. 58. Et de electione facta de nocte, per eundem in c. consuluit. de offic. de legat. & an valeat facta de criminoso. videbis infrà de præbẽdis, & habes per eundem in c. ex parte. de rescr. & de criminibus oppositis contra electum, habes per eundem in c. super his. de accusatio. & in c. licèt. de probat.

EPITOME.

EPITOME.

Præpoſitura eſt dignitas principalior in eccleſia collegiata, dummodò tria concurrãt. Primò, quòd ſit electiua: ſecundò, quòd habeat adminiſtrationẽ bonorum temporalium dictę eccleſię: tertiò, quòd habeat prærogatiuam in choro, & loco capitulari, quæ quidem tria ſunt ſigna maioritatis: niſi conſuetudo aliter diſponat.

SVMMARIA.

1 *Præpoſitura eſt principalis dignitas in eccleſia collegiata tribus concurrentibus.*
2 *Dignitas inducitur conſuetudine.*
3 *Conſuetudo eſt in maioritate prælationis inſpicienda.*

DECISIO IIII. aliàs 451.

1 FVIT dubitatum † vtrùm præpoſitura [a] ali-
a cuius eccleſiæ collegiatę electiuę, habens ad-
miniſtrationem bonorum temporalium illius
eccleſiæ, & prærogatiuam in ſtallo chori, & loco,
ac voce capitulari, ratione huiuſmodi admini-
ſtrationis, & præeminentiæ cenſeatur principali-
or prælatura, ſiue dignitas, quàm decanatus eiuſ-
dem eccleſiæ, quæ etiam dignitas eſt electiua, ha-
bens curam animarum, & iuriſdictionem in ca-
nonicos ipſum eligentes, & in clericos omnes il-
lius eccleſiæ, non tamen ſuper præpoſitum tenet
ſigillum capituli ad cauſas & claues ad priuilegia
& librum ſtatutorum, beneficiorum, ac conſue-
tudinum, habens etiam ſtallum ſuperiorem in
parte ſiniſtra chori, & regere chorum in diuinis,
conuocare etiam capitulum, cuius eſt caput: pro-
ut legitur & not. in c. cùm inter vniuerſas. de e-
lect. & de conceſſ. præbend. c. poſt electionem.
Et videbatur aliquibus Dominis, quòd præpo-
ſitus eſſet maior, & principalior in dignitate:
quia ſuper Decanum ſedet in capitulo, & choro
ipſumque præcedit in proceſſione, & alijs, quæ
vnà cum adminiſtratione arguunt præeminen-
tiam, & maioritatem, & propterea dicimus Ar-
chidiaconum maiorem in dignitate Archipreſ-
bytero, in cuius locum regulariter ſuccedit
Decanus, idem officium exercens: vt not. in c.
miniſterium. de offi. Archipreſ. Præpoſitus regu-
lariter in locum Archidiaconi, quia eſt maior Ar-
chipresbytero ratione iuriſdictionis cum admi-
niſtratione, licèt Archipresbyter ſit maior ratio-
ne ordinis: vt patet in tit. de off. Archid. & Archi-
preſ. per to. & legitur & not. per Ioan. And. in no-
uel. de off. leg. c. deliberatione. li. 6. ſuper ver. ele-
ctionis. & ibi declinauit in hanc opin. de præpo-
ſito in eccleſia Cameracenſ. quem conſultus di-
cebat eſſe maiorem poſt Epiſcopum, etiam in il-
la eccleſia, quod haberem pro indubitato, ſi eſſet
dare talem propoſitum habentem tales præro-
gatiuas, & præeminentias, quas ibi ponit Io. And.
in nouel. videlicèt, quia ille præpoſitus immedi-
atè ſedebat, & ſe ſubſcribebat poſt Epiſcopum:
vocabat capitulum, & archidiaconus ad illud
tenebat ſigillum, non vt miniſter, ſed vt præſi-
dens, iubens ex eo literas ſigillari: conſeruabat
iura, & priuilegia capituli, velut maior in colla-
tionibus & inſtitutionibus ad capitulum ſpectã-
tibus erat primus. Quæ omnia ſunt ſigna maio-
ritatis ſecundum eum. quorum quædam in caſu
noſtro habet præpoſitus, videlicet ſeſſionem, &
ſubſcriptionem temporalium ſiue præbendariũ:
omnia alia verò habet Decanus. Quamobrem per
omnes Dominos fuit concluſum, Decanum ma-
iorem, & principaliorem in dignitate prædictæ
eccleſiæ collegiatæ: præſertim propter iuriſdi-
ctionem, & curam, quam habet in eligentes, &
cæteros clericos eiuſdem eccleſiæ, quæ plus ar-
guunt prælationem, & maioritatem, quàm ad-
miniſtratio temporalium, vel aliquod pręmiſſo-
rum. Tum quia ſpiritualia digniora ſunt tempo-
ralibus. 12. q. 1. c. præcipimus. C. de ſacroſanc. eccl.
l. ſancimus. de pœnitent. & remiſſ. c. cùm infir-
mitas. tum etiam quia paſtor, & prælatus ratione
curæ eſt. 21. d. c. ſicut. faciunt not. per Innocen. de
offic. ordin. c. cùm ab eccleſiarum. & de elect. c.
quia propter. poſt princ. per eundem. Arch. verò
in d. c. deliberatione. reputat illum maiorem in
dignitate, qui habet conuocare capitulum, & in
illo eſt vt caput, habens primam vocem in eodẽ:
de qua maioritate remittit ad not. per Inn. in c. 1.
de maior. & obe. & de no. ope. nun. c. 1. in glo. vlt.
per eundem, videlicèt Arch. pleniùs de multipli-
ci maioritate in c. quanquam. 2. q. 7. & Ioann.
Andr. in c. ſedes. de reſcrip. de quo etiam per Ho-
ſtien. in ſumma, de offic. Archid. §. 1. Paul. in Cle.
1. de elect. ſuper ver. Monaſterijs. in fine, dicit di-
gnitatem principalem alicuius eccleſiæ ſemper
eſſe curatam reſpectu collegij, nihil tamen alleg.
cuius dictum crederem verum, ſi collegium ip-
ſum in eorum prælatum eligat: quia tunc indu-
bitanter habet curam in eligentes eum: iuxta no.
per Innocen. in d. c. cùm ab eccleſiarum. Ego ve-
rò dicebam, quòd ſuper hac principalitate, ſiue
maioritate recurrendum eſt ad conſuetudinem
generalem illius prouincię, vel illius eccleſię, quę
eſt quaſi notoria in Alemania, prępoſitos eſſe ma-
iores Decanis, & iam in literis Apoſtolicis eis prę-
ponuntur. In Francia verò econtrà: quam con-
ſuetudinem fundabam per not. Innocent. in c. de
multa. de præben. circa finem. Nam, † ſicut ibi ſe- 2
cundum Innocen. conſuetudo facit aliquem in
dignitate conſtitutum, qui aliàs non eſſet de iure
communi: ſic pari & fortiori ratione poteſt fa-
cere aliquem maiorem, vel minorem alio. argu-
ment. à minori de electioni. c. cùm in cunctis. de
teſtibus. c. licèt. cùm ſimilib. Pro quo faciunt di-
cta not. peer Innocen. in c. 1. de maiorit. & obedi-
ent. pro quo etiam inducebam prædicta not. Io.
And. in apparatu circa finem, ſuper verſ. electio-
nis. in d. c. deliberatione. vbi dicit text. expreſsè,
† quòd in maioritate prælationis inſpicienda eſt 3
conſuetudo, quæ ſi non dicit, & concludit Archi-
diaconum de iure communi præeſſe, & maiorem
poſt Epiſcopum, cuius eſt oculus, de offic. Archi.
c. 1. et c. ad hoc. in cuius locum ſuccedit præpoſi-
ſitus, ergo, &c.

ADDITIONES.

a Præpositura. Vide Felyn. in rub. de maiorit. & obed. & adde c. cum ecclesia. de offic. ordinar. & c. saluator. §. in nomine. 1. q. 3. & quid in decanatu, vide decis. 17. infr. de conceff. præbend. Et an dignitas inducatur, seu cognoscatur ex istis tribus signis, de quibus hic fit mentio, vide decis. 9. inf. de præbend.

A.M.P. Ad hanc dec. adde, quæ notaui infrà de præben. decis. 8. & de conceff. præb. deci. 16. & quæ latè dicit Fely. rubr. de maior. & obe. Et quò ad §. hic vide dec. præcedentem.

EPITOME.

Forma c. quia propter de elect. et c. quam sit. eo. tit. lib. 6. habet locum in cathedralibus, & non in inferioribus ecclesijs.

SVMMARIA.

1 *Rectore, vel prelato curam animarum habēte defuncto, ecclesia dicitur vidua.*

2 *Pastor quis dicatur.*

DECISIO V. aliàs 452.

EX hoc surrexit aliud dubium, videlicèt vtrùm in electione a talis Præpositi, vel Decani ecclesiæ collegiatæ requiratur forma c. quia propter. de election. quia vt præsupponebatur in facto, fuit quidam electus in Præpositum ecclesiæ collegiatæ, in qua, vt partes concordabant, præpositura erat principalis dignitas illius ecclesiæ, & hoc per viam scrutinij electo sine statuto, nisi vno scrutatore, videlicèt Decano eiusdem ecclesiæ, nec per verba singularis, sed pluralis numeri: & propterea dicebatur electio nulla, quia non fuit seruata forma concilij generalis, videlicè c. quia propter. antedicti, quam dicebant aliqui locum duntaxat habere in cathedralibus, & regularibus ecclesijs, & non in inferiobus dignitatibus, siue prælaturis, per quorum prælatorum obitum non censentur ecclesiæ viduatæ, iuxta opionem omnium Doctorum, & scriben. in d. c. quia propter. & in c. sicut. tum propter formam. de elect. lib. 6. per Ioan. Andr. vbi Archid. tenet cum Hostien. qui solus est in contraria opinione. alleg. c. licèt. de elect. lib. 6. quod loquitur expressè de electione inferiorum dignitatum, dicens Arch. illi dec. non esse responsum, nec posse responderi per Doctores antedictos. Qui tamen dec. optimè respondet Paul. tenens cum primis, & maiori parte in Clem. constitutionem. super versicul. formam. de elect. vbi etiam recitat opiniones Dd. scribentium in hoc puncto. Pro hac opinione primorum etiam fuerunt allegata quædam not. Innocen. in c. in Genesi. super ver. numero. de elect. & per eundem in c. ex parte. de conceff. præben. super ver. affectatur. meliùs in c. ne pro defectu. de elec. vbi dicit expressè illud trimestre tempus statutum ad eligendum, habere locum duntaxat in cathedralibus, & regularibus Ecclesijs, non in inferioribus dignitatibus, siue beneficijs, in quibus dicit habere locum c. nulla. de conceff. præben. videlicèt de tempore semestri: & hoc apparet in princ. dum dicit text. nulla ministeria. 1. dignitates, vel officia. & sequitur in textu, seu beneficia vel ecclesiæ tribuantur, &c. Sed caue, quia totum illud cap. loquitur in dignitatibus, officijs, seu beneficijs collatiuis: secus verò in electiuis, in quibus dicebat Hostien. tam in d. c. ne pro defectu. quàm in d. c. quia propter. habere locum tempus trimestre. & hoc idē ipse notat in summa sua tit. ne sede vacāt. §. & si quis. de qua aliquas opiniones recitat Archid. in c. deliberatione. de offic. deleg. super ver. electionis. declinans in sententiam Innoc. quam consuetudo generalis amplectitur. & sic seruatur secundùm eum, sicque videtur recedere à sua opinione prima posita in dict. c. sicut. quod tamen non facit, si rectè inspiciatur: quia licèt concedatur, quod electores habent tempus semestre ad eligendum ad dignitates, siue prælaturas inferiores: tamē cum hoc stat, quòd secundum formam d. c. quia propter. eligant, vbi nihil de tempore, infrà quod debet fieri electio, disponitur: quia anteà quò ad cathedrales & regulares ecclesias. & in præcedenti erat dispositum, quę licèt sint eiusdem concilij: tamen propter ordinem scripturæ, ex quo licet arguere: vt c. si quis iustè. de procura. de prebend. c. mandato. libr. 6. apparet c. ne pro defectu. præcessisse c. quia propter. quæ c. ambo præcesserunt c. nulla. æditum in Concilio Lateranens. per Alex. 3. qui din præcessit Innoc. 3. in celebrando Concilium generale: prout not. Ioann. Andr. in c. dilectus. de conceff. præbend. de quibus & alijs Concilijs generalibus, quando & vbi, & propter quos fuerunt celebrata, Vide Ioann. Andr. in nouell. in c. venio. de elect. super gloss. 2. libr. 6. Ex quibus omnibus sic sparsis fuit conclusum per omnes secundum Innocen. in d. c. quia propter. quòd in electione omnium prælatorum habentium curam cleri, & populi illius loci, habet locum c. quia propter, quia secundum eum pastores & sponsi sunt, qui gregem habent, & præsunt ecclesijs: & per eorum obitum † 1 dicuntur ecclesiæ viduatæ. alleg. c. sicut. 21. di. hāc opinionem reputo euangelicam, quia propter verbum, viduatæ. positum in c. quia propter. quod simpliciter dicit, & disponit formam prouidendi per viam electionis ecclesijs viduatis, non exprimendo has, vel illas. ergo nostrum non est exprimere. 2. quæst. 5. c. consuluisti. 19. dist. c. si Romanorum. de coniugi. lepro. c. quoniam. de maior. & obedien. c. solitę. cum similibus.

Sed quid si prælatus inferior episcopo vel abbate, habet duntaxat vnam curam, videlicèt populi, vel cleri: crederem idem, si præsit, & est ibi 2 per modum capitis, qua tunc pastor est. Sed pone quòd Præpositus siue Archidiaconus habet curam animarum, populi, siue laicorum cum administratione temporalium. Decanus verò curā cleri totius ecclesiæ, & capituli, cum præeminentia, de quibus suprà in proxima conclusione: & ambò debent pręfici per electionem, debet ne seruari forma c. quia propter. in electione vtriusque

que? Crederem hic recurrendum ad consuetudi-
nem illius ecclesiæ, & etiam vicinarum, videlicèt
quis eorum reputatur, & habetur communiter
pro præsidenti capite, & principaliori prælato, in
cuius electione dicerem seruandam formam c.
quia propter. nam ambo æquè principales esse
non possunt: quia hoc esset mõstruosum, & con-
tra sanctiones canonicas, disponentes de vnico
pastore, & rectore cuiuslibet ecclesiæ. 7. quæst. 1.
c. in apibus. de electio. ca. dudum. de officio ordi.
c. quoniam in plerisque. de præbend. c. cùm non
ignores. & ibi cum concordant.

Hic superuenit quidam nouus auditor An-
glicus nomine Thomas de Sabaudia legum Do-
ctor ac frater domini Simonis domini archiepi-
scopi Cantuarien. Anno domini M.cccc.lxxx.
de mense Septembri tempore Vrbani Papæ 6.
Pontificatus sui anno 3.

ADDITIO.

a Electione. Adde deci. 3. sup. eod. tit.

EPITOME.

Electo non competit ius in re ante confirmatio-
nem, sed ad rem ius reuocabile, vel confirmabile.

SVMMARIA.

1 *Electus ante confirmationem an possit renunciare.*
2 *Beneficium non vacat per obitum electi ante confir-
mationem.*
3 *Electo ius non competit in re.*
4 *Episcopi creati per Papam statim possunt administrare.*
5 *Electus administrans in vim confirmationis nulla de-
fectu iurisdictionis, vel noua prouisione non gratiosa,
aut surreptitia efficitur inhabilis.*
6 *Possessio capta sine literis consistorialibus nõ est bona,*
7 *Eligẽs an sufficiat quòd sit in quasi possessione. & quòd
eligat alternatiuè & sine specificatione certi modi va-
cationis.*

DECISIO VI. aliàs 492.

CVM ad capitulum alicuius ecclesiæ perti-
net eligere Decanum in ipsa ecclesia, ad
Episcopum confirmatio electionis huiusmodi, si
ad Decanatum dictum ecclesiæ quis eligatur, &
electus electioni huiusmodi consensit: tali electo
non competit ius in re in dicto decanatu, ante
confirmationem: sed ius ad rem reuocabile, vel
confirmabile per superiorem confirmatorem.
hoc tenet gloss. ordin. in c. nostri. & in c. qualiter.
et c. transmissam. de elect. Et Innoc. in d. c. nostri.
& idem Innoc. in c. cùm venissent. de in integ. re-
stit. & hoc tenet Ioan. Andr. in c. si electo. eod. tit.
lib. 6. vbi dicit, quòd quasi vna vacatio, &c. Hoc
etiam tenet glosa ordin. in c. 1. vt lit. pen. in Clem.
super verbo, collato, ibi, vsque ad confirmatio-
nem. quæ gloss. singularis est, & raro reperies ali-
bi, secundum Ant. de But. ibidem. & huic adde a-
liam glo. singularem, quæ est in præalleg. c. cùm
venissent. sup verbo, renuntiauit. quę dicit quòd
1 licèt ante † confirmationem possit electus in ma-
nibus non sui superioris renuntiare: tamen exigi-
tur, quòd talis renuntiatio fiat in manibus eligen-
tium. quæ gl. alibi non habetur, de quo vide infr.
de iure pat. dec. 8. & Lap. ibidem, dicens, quòd si
dictus electus † ante cõfirmationem moriatur in 2
Curia Romana, quod per eius obitũ, dictũ beneficiũ
non vacat in Curia, nec extra Curiã, sed per obi-
tum primi. Sed si post confirmationem, à qua nõ
fuit appellatum, idem electus confirmatus mo-
riatur in Curia: tunc per eiusdem electi obitũ di-
ctus decanatus vacat in Curia. Nec ob. gl. ordi. in
ca. quanto. 58. di. & opinio Archi. posita in c. is
cui. de elec. lib. 6. vbi tenet, quòd per solã electio-
nem canonicam ante cõfirmationem acquiritur
electo ius in re in dicto beneficio: quod intelligo
in re ius acquiri. s. ius prosequendi electionem, &
non tale ius, quale acquireretur post confirmati-
onem: vt c. vt quis duas. de elect. lib. 6. Nec etiam
obstat c. inter dilectos. de fide instru. vbi dicitur,
quòd qui confirmat, non donat: qui loquitur de
confirmatione extraiudiciali. Nec ob. c. auditor.
de rescript. in Cle. quia loquitur, quando non ex
gratia expectatiua expectãs haberet ius in re: sed
Auditor vigore gratiæ, & executionis, & tanquã
executor iuris, prouidet expectãti de dicto bene-
ficio vacãti, exequens ius ad rem, & deducens ip-
sum in esse perfecto. Sed quando ad vnum & eun
dem pertineret eligere, & confirmare, tunc quia
eligendo confirmat, & confirmando eligit per so
lam electionem talem habet ius in re. c. ex parte.
de concess. præbend.

ADDITIO.

A.M.P. Ad istam † dec. nõ reperio alias dec. cõ- 3
cordantes, neq; discordantes. examinatur plenè
hæc materia per Sar. in 3. & 4. q. reg. de non tollen.
iur. quæst. & in q. 24. regulæ de benefi. vacan. per
obitum fam. Card. & aliquid dicit Cassa. deci. 18.
de præben. & latè per Aeneam de Falco. in tract.
reseruationum, super effectu 46. & 47. vbi dedu-
cit decem modos, p quos acquiritur ius ad bene-
ficiũ, quos tacito auctore repetit idẽ Sar. in d. 1. q.
Et Io. de Sylua. in tract. de bene. in 3. parte. q. 1. la-
tè etiã examinat hãc materiã, dicẽs esse cõmunem
opinionẽ, quòd quãdo electus acceptauit, habet
ius in re, & quod confirmatio dat solùm exercitum,
vide tamen Fely. in c. eam te. de rescrip. col. 2. & 3.
vbi facit regulam cum quatuor extensionibus, &
quinq; restrictionibus: nec decipiaris prout mul-
ti decipiuntur, ex quo Episcopi nostri temporis
ante consecrationem dicuntur electi, licèt non
fuerint electi à capitulo, sed à Papa: quia isti ha-
bent maiorem auctoritatẽ: vt per Fel. ibi in 3. ex-
tensione, vbi dicit, † quòd isti non confirmantur 4
aliter, & possunt statim administrare. & quòd il-
la prouisio apostolica habeat vim confirmatio-
nis, vide ibi latè. & etiam vide eundem in c. super
his. de accu. & in c. cùm Bertoldus. de re iud. & a-
liquid dicit in c. in nostra. de rescript. correl. 37.
nu. 104. & vide in pragmatica Sanct. in tit. de ele-
ction. in princip. vbi habes multa in materia ele-
ctionis. & vide alleg. Lapi. 8. & 78. & latè per Pe-
trum de sancto Blasio in tract. de elect. vbi ponit
omnia, & per Mil. in verbo, electus. & quò ad il-
lud, quod dicit Ioan. de Sylua, dum sentit, quòd
electus à capitulo dicatur habere ius in re, nescio
quod ius habere possit, cùm ante confirmatio-
nem non possit exercere: & si exercet, priua-
tur iure suo: vt dicunt Docto. in c. auaritiæ. de

elect. li. 6. pro quo facit deci. facta in causa Calaguritana Abbatissatus, coram D. Peregrino, vbi
5 tentum fuit, quòd † electus administrans in vim confirmationis nullæ, defectu iurisdictionis, vel nouæ prouisionis, non gratiosæ, aut surreptitiæ, efficitur inhabilis, non obstante dicto Millis, in verbo, pœna decretalis. Et an electus, & etiã confirmatus ante installationem possit administrare, Fel. in c. ne Dei timorem. de simo. latè exami-
6 nat. Et † quando literæ non sunt expeditæ, quòd non potest capi possessio in consistorialibus, habetur in extrauagant. iniunctæ. & per Sar. in regula, de non iud. iuxta for. q. 1. nu. 3. & ad materiam vide Staphi. super 3. forma fol. 37. vbi loquitur de nominatis à rege, quale ius eis competat.
7 Et † an sufficiat, quòd eligens sit in quasi possessione eligendi tempore electionis, Lapus alleg. 79. vbi etiam dicit, quòd electio non potest esse alternatiua, & in alleg. 6. dicit, quòd exprimi debet certus modus vacationis, licèt aliàs sufficiat in genere: vt per Fel. latè in c. in nostra. de rescrip. d. correl. 37.

De Renuntiatione.

EPITOME.

Reus, qui renuntiat liti, & causæ, & beneficio, nisi de facto possessionem dimittat, tenetur ad fructus perceptos.

SVMMARIA.

1 *Reus liti, & causæ, & beneficio renũtians possessionem dimittere tenetur.*
2 *Actor sine executoris authoritate possessionem apprehendere non potest, etiam si reus dictæ possessioni renuntiarit.*
3 *Spoliatus est restituendus, etiam post renuntiationem, si probet quòd post illam remansit in possessione. & nu. 9. & 12.*
4 *Cessionarius non potest ingredi possessionem, nisi cum executoris authoritate, vel cum literis gratiosis.*
5 *Fructus non habuisse excipere potest ille, qui condemnatus fuit coram executore, cum distinctione.*
6 *Tertius, cui sunt fructus reseruati, debet citari, si actor vult condemnationem fructuum.*
7 *Protestandum est aduersario, quòd deseruiat, quando sumus in canonicatibus.*
8 *Fructus debentur à die intrusionis.*
9 *Spoliatores, & intrusi in beneficijs vacãtibus in curia, semper condemnantur in fructibus à die occupationis, nisi habeant titulum à Papa*
10 *Resignans, qui possedit per triennium post resignationem si spolietur à resignatario, non iuuatur allegati. Lapi 59.*
11 *Resignans spoliatus restituitur ratione hic posita.*
12 *Resignans cum clausula, & non aliter, nec alio modo, vel in manibus non valentis eam admittere, retinet ius penes se.*
13 *Resignatario quæritur ius ante acceptationem.*
14 *Resignatio facta reseruata pensione, Et non aliter si pensio à principio fuit nulla, non conualidatur etiam si resignatarius postea pensionem soluat, & extinguat.*
15 *Resignatarij capacitas requiritur à principio.*
16 *Resignanti reseruatis fructibus datur mandatum de manutenendo.*
17 *Resignans cum resolutione loci, & stalli, mortuo resignatario sedebit in priori loco.*

DECISIO L. aliàs 158.

Licèt reus [a] † & possessor beneficij in principio, vel in medio litis renuntiet liti, & causæ, & beneficio, de quo litigatur, ac iuri, quod habet in eo, nisi constet, quòd realiter, & de facto possessionem dimiserit, condemnabitur in fructibus per eum perceptis: quia licèt per renuntiationem perdat possessionẽ iuris, iuxta no. per Innoc. In c. quod in dubijs. et c. super hoc. de renun. tamen poterit adhuc incumbere possessioni realiter, & de facto: & si tali possessione spoliaretur, restitueretur: [b] vt not. Innoc. in d. c. super hoc. † Præterea licèt dictus possessor renuntiet suæ possessioni: tamen actor sine authoritate executoris eam apprehendere non potest. de præben. c. eum qui. lib. 6: cum ibi no. & sic expedit sibi, quod habeat sententiam pro se, cum condemnatione fructuum, quos si prædictus renuntians non perceperit, non tenetur restituere: sed de hoc debet, & potest excipere coram executore, & percipientem nominare, contra quem aget de nouo obtinens in causa antedicta. iuxta no. in c. cũm super. de re iudic.

ADDITIONES.

a Reus. Adde Calder. consi. 4. eod. tit.
b Restitueretur. Adde quòd facit contra decisi. 2. eod. tit. in antiq. circa medium. & Cassa. decisi. 4. de restitut. spoliator.

A. M. P. Vltra contenta in summario, hæc dec. dicit vnum, ad quod sæpè allegatur, & ista est materia specialis huius deci. videlicèt, quòd † licèt 3
renuncians beneficio, amittat possessionem iuris, si tamẽ incumbat possessioni realiter, & de facto, & spolietur à tertio, non à resignatario, restituendus est. Item secundò † dicit aliud, quòd licèt 4
possessor renuntiet liti & causæ ac possessioni, tamen actor non potest ingredi possessionem sine authoritate executoris. quod intellige nisi literæ expediantur in forma gratiosa per cameram, in quibus Papa ex nunc surroget etiam quò ad possessionem, non autem mandat surrogari: vt per Cass. dec. 1. vt lite pen. Item & tertiò aliud etiam dicit, hæc dec. videlicèt, quòd † expedit actori ha- 5
bere sententiã pro se cum condẽnatione fructuũ, quos si prædictus renuntians non perceperit, nõ tenetur restituere: sed de hoc potest, & debet excipere coram executore, & percipientem nominare, contra quem aget de nouo obtinens in causa prædicta. Quod vltimũ intellige, si post cessionem alius habuerit fructus: quia si ante cessionẽ possessor permisisset alium fructus percipere, nõ esset opus de nouo agere cõtra illum prout dicit hæc dec. sed posset procedi ad executionẽ sententiæ contra talẽ: vt etiã habes infrà de re iud. super decis. 4. 24. & 25. & infrà, vt lite pend. dec. 8. nisi dicamus,

6 dicamus, † quòd hic reus poſſidebat eccleſiã: ſed
alius percepit fructus ipſius eccleſiæ fortè ſibi re-
ſeruatos: quo caſu ſentẽtia nõ preiudicat illi ter-
tio, niſi fuerit citatus, vt in dictis locis latè dixi: &
ad hanc materiam fructuũ adaptari poteſt quod
dicit Fel. in c. de quarta. de præſcr. vbi dicit, quòd
bonæ fidei poſſeſſor fructus induſtriales facit
ſuos, nec tenetur ad reſtitutionem: licèt hoc in
Rota parum operetur: quia ſemper Domini con-
demnant in fructibus, conſtituto etiam ſemiple-
7 nè tantũ arbitrio ſuo de intruſione. Et † iſtud de
fructibus induſtrialibus facit, ad lites ſuper cano-
nicatibus, in quibus vt aduerſarij poſſint in di-
ſtributionibus quotidianis condemnari, cauti ſo
licitatores faciunt proteſtationem, quòd debeat
deſeruire, Aliàs de dãnis &c. & Quod intendunt,
8 ſe reualere, &c. Et ſcias in propoſito † quòd ſpoli-
ator & intruſus in beneficio reſeruato per obitũ
in curia, niſi habeat titulum à Papa condemnatur
in fructibus à die intruſionis & ſpoliationis: vt
fuit tentum in vna Neapolitan. beneficiorum co-
ram Ptolomæo. Et circa materiam principalem
dec. videlicèt, quò ad reſtituendum ſpoliatum
poſt reſignationem: primò ponã dec. quę viden-
tur facere contra hanc dec. nam habes dec. 4. infr.
eo. vbi dicitur, quòd renuntiatio ſpontanea licèt
non admiſſa, obſtat beneficium repetenti. Et inf.
de rerum permu. dec. 2. & eo. tit. in anti. dec. 8. vbi
dicitur, quòd reſignanti ex cauſa permutationis
non competit interdictum Vnde vi, nec cõdictio
ca. reintegrãda. Et ad propoſitum facit dec. 3. inf.
de reſt. ſpo. in final. verbis, vbi habetur, quòd qui
renuntiat, videtur habere rem pro derelicta, &
ſic poſſeſſionem amittit. Et faciunt ad hanc ma-
teriam dec. 2. & 6. de renun. hoc tit. in ant. Nam in
dec. 2. dicitur, ꝙ reſignãs ex cauſa permutationis,
perdit poſſeſſionem omnimodam beneficij, ſi p-
mutatio habet effectum, ſubiungens, quòd non
poteſt dici illud poſſidere naturaliter, quia non
tanquã vſurarius, vel tanquam habens ius in re: et
quia reſignãs videtur perdere naturalẽ, q̃ erat cõ-
iuncta cum ciuili, quia in dubio videtur totũ ius
deduxiſſe: quare ſi ſpolietur, nõ datur ſibi inter-
dictũ reſtitutoriũ. Et in dec. 8. dicitur, ꝙ renũtia-
tio ſpontanea beneficij nocet ſpoliato, vt nõ poſ-
ſit agere ſpolio, ſubiũgẽs tamen, ꝙ ſi renuntiatio
fuiſſet facta, poſteaquã ſpoliat⁹ fuerat, talis renũ-
ciatio nõ obſtaret, quin quis poſſit petere ſe reſti-
tui, licèt iſtud vltimum limitetur per dec. 3. & 11.
eo. tit. nã in dec. 3. dicitur, ꝙ ſimplex renũciatio
facta poſt ſpoliationẽ non obſtat, quin agi poſſit
ſpolio, niſi ſit facta per pactum. & in dec. 11. dici-
tur, quòd non obſtat niſi ſit iuramento vallata,
de quibus plenè videbis infrà de reſt. ſpo. dec. 18.
quæ concordat cum prædictis, & ſic prędicta om
nia videntur cõtra hanc dec. Sed realiter ea intel-
9 ligendo non contradicunt in alio: quia † dec. no-
ſtra non negat, quin reſignans amittat omne ius,
& non dubitat, quòd ſi reſignans dimitteret poſ-
ſeſſionem vacuam poſt reſignationem factam, ꝙ
ipſe reſignans poſtmodum non poſſet agere ad
reſtitutionem: & ideò ſubiũgit illa verba, & poſt
reſignationem potuerit incumbere poſſeſſioni
realiter & de facto, per quæ verba ſemper Rota
voluit, quòd talis reſignãs ſpoliatus poſt reſigna-
tionem non ſolùm probet de ſua poſſeſſione an-
te, ſed etiam poſt reſignationẽ cõtinuatam, aliàs
non reſtituit ſpoliatos: ſequendo conſilium Cal.
de. 4. hoc ti. non tamen dat reſtitutionem contra
reſignatarium, ſed cõtrà tertiũ ſpoliantẽ. & etiam
† ſi reſignans ſtetiſſet in poſſeſſione per triennium 10
poſt reſignationẽ, & poſteà ſpoliaretur à reſigna-
tario: licèt aliàs ſecundũ alleg. Lapi. 89. præſuma-
tur retroceſſio, non daretur reſtitutio: quia quó
ad ipſum non habet locũ d. alleg. Lapi. vt latè di-
cit Sar. q. 24. de triennal. Et ad pręmiſſa vide om-
nino Sar. in d. quæſt. 24. & quæſt. 57. de annali. &
Caſſa. deciſ. 4. de reſt. ſpol. vbi latè examinant. &
dec. 2. hoc tit. vbi aliquid etiam dicit in hac mate-
ria. Et vt ex ijs colligitur, hæc obſeruantia Rotæ
potiùs eſt fundata in odio ſpoliantium, quàm in
iure. Ad iſtam materiam vide aliqualiter Lapum
alleg. 52. † Conſidera vnam rationem, in qua poſ- 11
ſet fundari iſte ſtylus. Nam cùm † reſignationes vt 12
plurimum fiant in fauorem certæ perſonæ, cum
clauſula, Et non aliàs, nec alio modo, reſignatio
non ſortitur effectum, donec acquiratur benefi-
cium reſignatario. Et ſic interim titulus remanet
penes reſignantem. iuxta not. in c. cùm pridem.
de pac. & facit d. deci. 2. de renun. in antiqu. vbi ſi
modus non ſequatur, nihil dicitur factum, prout
etiam dicitur in deciſi. 9. ibi. Ideò nimirum ſi iſte
interim ſpolietur, & habens titulum etiam colo-
ratum admittitur ad petẽdum reſtitutionem, p
quo facit etiam dec. 14, hoc. tit. in ant. in 2. col. vbi
quando eſt facta reſignatio in manibus non va-
lentis illam admittere, ius remanet penes reſignã-
tem donec recipiatur & admittatur per Papam,
vel priuetur beneficio: & iſte erit reſtituendus,
prout etiam homicidæ, & alij priuandi: vt per Bi-
ſig. deci. 2. & 4. hoc tit. & poteſt agere cõtra intru-
ſum: vt dicit d. dec. 3. Sed non eſt mirum in hoc
caſu: quia reſignatio non eſt perfecta, vt etiam p
Caſſ. dec. 8. de præb. & d. dec. 4. aliàs tamen in vna
Theatin. abbatiæ coram bo. me. domino Petro
Vorſio Epiſcopo Aquen. in prima, & per duas a-
lias cõformes fuit data reſtitutio reſignanti, non
probato, quòd remanſerat in poſſeſſione poſt re-
ſignationem: licèt cauſa non fuerit multùm di-
ſputata: ſed poſtmodũ audiui, quòd Domini in
alijs cauſis noluerũt dare reſolutionem, licèt ex-
preſsè probetur, quòd poſt reſignationem reſi-
gnans remãſit in poſſeſſione, vt mihi euenit etiã
in vna Peruſina plebis de confinio. Cogita tamen
ad rationem proximè dictã, quia forſan ſeruiet,
ad hoc: ſed in vna Salamantina portionis coram
d. Accorambono fuit tentũ, ꝙ † ſtatim valet reſi- 13
gnatio, & ius abdicatur à reſignante, antequam
reſignatarius acceptet: quia non eſt credendum
quòd reſignatarius nolit acceptare beneficium,
præſertim pingue, cùm poteſt illud reſignare ad
libitum ſuum: tamen ibi concurrebant nõnullæ
coniecturæ. Fuit tamen dictum in vna Tullẽ. pa-
rochialis ſancti Pauli coram domino Veſtano, ꝙ
† reſignatio facta reſeruata ſibi penſione, & non 14
aliàs, non validatur, ſi penſio reperiatur nulla, à
principio, licèt poſteà reſignatarius illam acce-
ptet, & admittat, & extinguat, & in vna Gla-
ſquen. pręceptorię coram domino de ſancta cru-
ce dictum fuit, quòd † capacitas reſignatarij at- 15

tendit à principio, & licèt ex pòst facto efficeretur capax, non reualidatur. Et ad istam dec. nostram adde Staphil. in tertia parte de varijs mod. vaca. fol. 65. & in alia impress. 55.

Ad pmissa etiã applicari potest, quod fuit resolutum in vna Paduana congregationis coram
16 Domino Rauellen. vbi Daniel † Bõfilius resignauerat, reseruatis sibi fructibus, & semper continuauerat possessionem, ac dubitans spoliari petebat mandatum de manutenendo, prout obtinuit: quia stante dicta reseruatione fructuum potuit continuare, tùm propter verba reseruationis, tùm propter clausulam, Etiam propria authoritate percipienda, vt ponderat Paris. consil. 39. & 93. in 1. vol. nec requiritur alia noua appræhensio, vel animi sui declaratio: & ad hoc propositum facit alia dec. facta in causa Legionen. ca-
17 nonicatus coram Do. Maceraten. vbi † ille qui resignauit canonicatum reseruatis sibi loco in choro, & capitulo mortuo resignatario, debet sedere in priori loco, licèt multa colorata allegarentur in contrarium. A.M.P.

EPITOME.

Iuri futuro, seu appellationi interponendæ simpliciter renuntiari non potest: sed per pactum expressum sic, Vel sic, Pacto renuntiatur tacitè, & expresè appellationi futuræ: Interpositæ verò per actum contrarium.

SVMMARIA.

1 *Iuri quærendo facilius renũtiatur, quàm iuri quæsito.*
2 *Appellationi iam interposita, quibus actibus renuntiari dicatur.*
3 *Appellationi renuntiatur etiam per procuratorem.*
4 *Renuntiari an possit substantialibus iudicij, & pluribus alijs.*

DECISIO II. aliàs 287.

1 Licèt appellationi † interponendæ ab interlocutoria, vel diffinitiua sententia possit per pactum renuntiari, per l. vlt. C. de temp. appel. sine pacto tamen simpliciter nõ valeret huiusmodi renuntiatio. & sic non ob. ff. de re. iur. l. qui potest. & l. is qui hæres. ff. de acq. hæred. vbi dicitur,
a quòd iuri futuro [a] non potest quis renuntiare: quod verum est simpliciter: sed per pactum sic: vt in l. postquàm. C. de pact. & not. gl. ord. in dec. ex multiplici. de dec. & ibi per Gos. quẽ alle. Archi. & sic soluit, & rationem diuersitatis ponit. 2. q. 6. ca. autem, vbi idem tenet Ioan. hoc etiam videtur tenere Bar. de arbit. c. cùm dilectus. in gl. fi. & eo. tit. c. innotuit. per Inno. super vers. retenta. in fin. idẽ tenet Io. And. in nouel. de app. c. si. 6. in quæstione, verùm statutum Episcopi quòd à sua interlocutoria non valet appellari. Spec. videtur tenere contrarium tit. de app. §. in quibus. versic. quid si conuenit. in alio verò §. scilicet fi. eo. tit. in fi. tenet cum primis. & hoc si fiat pactum prędictũ ante litem contestatam siue post, siue ante sententiam, siue post: legitimè tamen distinguunt inter pactũ factũ in iudicio, & extra iudiciũ de nõ appellãdo: vt in primo casu valeat factum per vnã partium tantùm, etiam in absentia alterius. & sic loquitur l. 1. §. si quis ante. ff. à quib. app. non li. In secundo verò casu nõ valeat, nisi ambæ paciscantur, vel in præsentia vnius partis: & sic loquitur l. vlt. C. de tempor. appel. quam sic intelligit gloss. in d. §. si quis ante, quæ quidem de tacente, & non contradicente, ex quo in eius præsentia fit, valeret. quæ distinctio placuit omnibus Dominis: Prædicta procedunt in expressa renuntiatione per pactum.

2 Sed quid † iuris de renuntiatione tacita: putà feratur interlocutoria contra me. Ego Infrà decendium mihi datum ad appellandum [b] com- b
pareo coram prædicto iudice, & produco testes, vel aliquem alium actum facio: nunquid per hoc renuntio appellationi posteà per me interponẽdę? videtur quòd sic: quia per tales actus renuntiatur appellationi iam interpositæ. de offic. deleg. c. gratum. de app. c. solicitudinem. de testi. c. cùm venisset. ergo multò fortiùs interponendæ: quia faciliùs renuntiatur iuri quærendo, quã quæsito. ff. de acquir. hæred. l. is qui. de iureiur. c. quemadmodum. de app. c. constitutis. de accus. c. super his. de præb. c. si is cui. et c. quodam. lib. 6. de conces. præb. c. fin. eod. lib. Præterea hoc videtur expressum in l. ad solutionem. C. de re iudic. vbi dicitur, quòd si condemnatus petat tempus ad soluendum id, in quo condemnatus est, quòd videtur acquieuisse sententiæ, nec potest appellare. Sol. secundum Inno. in c. solicitudinem. superiùs all. quia ibi quasi expresè appellationi renuntiauit appellans, vel potiùs sententiæ acquieuit, sed hic non. Tum etiam quia lex simpliciter concedit, quòd infrà decem dies possit appellare, & sic videtur Inno. ibidem in hanc partem declinare super verbo, renuntiare: idem tenet in c. quod ad consultationem. super ver. recipiens. & Ioan. Andr. in d. c. si à iudice. super ver. teneri. de app. lib. 6. cum quo concor. Hosti. ibi, & in c. significauerunt. de testib. vbi prosequitur hanc vltimam quęstionem. Dominus & pater Io. de lign. post Hostien. distinguit sic. Aut ille actus, quem facit grauatus infra 10. dies concernit interlocutoriam contra eum latam: aut nõ. Si concernit, tunc non potest posteà appellare: quia videtur à grauamine recessisse, & interlocutoriæ acquieuisse. per l. ad solutionem antedictam. In secundo verò casu credit opinionem Innoc. & Hostien. verissimam, per rationes superiùs tactas. Crederem, quòd si actus tenderet ad declinandum iurisdictionem iudicis, quòd per hunc actum non renuntiaretur appellationi interpositæ: nec interponendæ. de quo ponit exemplum Ioan. Andr. in c. si à iudice. de app. secùs verò si non esset talis actus declinatorius iurisdictionis, sed potius approbatorius: putà, si pducat testes in causa principali, vt c. gratum. et c. cùm venisset. & fi. superiùs alleg.

ADDITIONES.

Iuri futuro. Quid ergo importet renuntiatio, a
quam quis facit de omni iure quod habet, vel habere sperat, vide per Bartol. in l. quod Seruius. ff. de condict. caus. dat. l. qui Romæ. §. duo fratres. in 6. quæst. de verbo. obligat. in l. post emancipationem

tionem.§.1.ff.de liberatio. legat.l. qui cum tutoribus.ff.de transact.

b Ad appellandum. Adde dec.63.inf.de appell.

1 A.M.P. Ad istam dec.†facit dec.63.infrà de ap. vbi videbis materiam renuntiationis appellationis,de qua p Fran. in c.interpositæ. §. ille deniq;. de appel.& faciunt deci. 4. & 11.hoc titulo in ant. & Aegid.decis.3.de renuntiat. dicit, quòd etiam

3 † procurator per actum contrarium videtur renuntiare appellationi: non tamen etiam principalis videtur renuntiare petendo copiam actorum, vt per eundem Aegi.dec.5.& 6.hoc tit. facit ad materiã dec.2.infr.de litis contest. vbi dicitur,

4 quòd † litis contestationi & substantialibus iudicij renuntiari non potest. & an possit renuntiari cessioni bonorũ,facit deci.4.hoc tit.in ant.&dec. 2.de arbi.& 32. de re iudi. in ant.,p quo vide Fel. in c.si diligenti. de foro compet. Et an renuntiari possit futuræ successioni cum iuramento, habes suprà de consuetudine in additione 5.incip. sed in parte.Et sic ius rumpendi,ad primam dec.

EPITOME.

Renunciatio litis fieri debet coram proprio Auditore causæ, aliàs non valet: per rationes quas ponit gl.in c.quamuis.de elect. lib. 6. super verbo partibus. Renuntiatio tamen tituli non valet, nisi fiat in manibus ordinarij collatoris aut vicecancellarij aut alterius de speciali mandato Papæ,quamuis Inno.in c.veniens. de renun. dicat quòd renuntiatio facta absente parte teneat. Vel sic, Renuntians liti & causæ iuri sibi competenti renuntiare non censetur. h. d. Et vide hic differentiam inter renuntiationem litis & causæ, & renuntiationem liti & iuri.

SVMMARIA.

1 *Renuntians liti & causa, non censetur iuri sibi competenti renuntiare.*

2 *Renuntiare liti & renuntiare iuri. differunt.*

3 *Dictio, causa, multis modis sumitur.*

4 *Spoliatus beneficio an possit suo titulo renuntiare, vel pactum facere de non agendo interdicto, Vnde vi.*

6 *Auditores Rota possunt recipere cessionem litis, sed non iuris.*

7 *Iudices delegati absoluunt ad cautelam, licèt hoc non faciunt Rota Auditores.*

8 *Resignationem beneficiorum admittunt Vicecancellarius & Referendarij.*

9 *Procurator ad causam non renuntiat iuri.*

10 *Cessio liti & causa obstat agere volenti ad beneficiũ, non tamen quòad fructus.*

11 *Renunciare videtur iuri suo habens regressum & permittens alium possidere.*

12 *Renuntians in partibus liti & causa, non est condemnandus in expensis factis post intimationem renuntiationis in curia.*

13 *Resignatio iuris ad rem valet facta in manibus notarij, & aliquando etiam valet de iure in re.*

DECISIO III. aliàs 306.

1
2 SI actor † in causa beneficiali ante litem contesta. renuntiet causæ,[a] secundum maiorem partem Dominorum, nó videtur renuntiare iuri sibi pro tunc in beneficio competenti. Ratio est,quia aliud est renũtiare iuri,aliud liti.de elec. c.cùm inter.de renuntia.c.sanè.et c. veniens. hoc etiam no.Innoc.in c.nostra.super ver. recepti. & de rescript.in fi.& pôtest fieri hæc renuntiatio litis in absentia partis, secundùm Inn.in c.cùm pridem.[b] de pact.super ver.renuntianit. qui alle.l. b postquam.C.de pact.melius per eum in d.c. veniens.quæ quidem lex iuncta l.cum donationis. de transac.C. multum videtur obstare prædictæ conclusioni:sed respondebatur,† quòd loquuntur in prophanis, & rebus ac iuribus corporalibus, quib⁹ sine auctoritate superioris quis potest renuntiare & transferre dominium, secùs in beneficialibus, siue iuribus spiritualibus, quibus sine auctoritate superioris renuntiari non potest. de renunt.c.quod in dubijs. et c.admonet. Ali- 3
qui Domini sentientes cõtrarium, faciebant differentiam inter renuntiare liti, & renuntiare liti & causæ: nam renuntiatio litis videtur respicere instantiam: renuntiatio verò liti & causæ totum negotium principale in iudicium deductum. Renuntians ergo liti & causæ, nedum instantiæ, sed toti negotio principali in iudicium deducto renuntiasse videtur. Hoc verum, tacitè, secundùm Legistas, & post litem motam, aliàs secùs: prout ipsi notãt in d.l.postquàm. Alia enim sunt acta causæ,alia litis,prout not.Innoc. de restit. c. cùm causam.& Ioan.Andre. in Clemen. sæpè. de verb.signif.quorum dictum posset procedere, si sumatur dictio, causæ, pro necessario inferente suum causatum:quia tunc consistit in iure: secùs verò, si sumatur pro controuersia, quæ non est ante litem contestatã.de verb.sig.c.forus.de offi. deleg.c.super quęstionum.& in l.amplius.ff.rem rat.hab.& de iure patron.c.ex literis. Quot † verò modis sumitur dictio,causæ, vide per Ioann. 3
Andr. plenè in nouell.c. cùm dilectus.extrà, de accusa.& per Ioann.monach.in c.fin.de iuramen. calum.libr.6.& in Clemen.dudum,de sepul.§.in studijs.super ver. ratione vel causa.per Paul. Et differentiã inter litem & causam vide C.de transact.l. causas, vel lites,in gloss. Et vt audiui,duę sententiæ contrariæ olim in palatio apostolico per duos magnos viros fuerunt promulgatæ in simili casu. Vna fuit lata per dominum Guil. de Gimello posteà Carthaginen. ecclesiæ episcopũ, contra primam conclusionem: secunda per dominum Petrum de Sarcenato posteà Viuariẽsem episcopum, nunc sanctæ, Romanæ ecclesiæ Cardinalem, infirmatoria primæ, secundum quem prædicta conclusio prima siue opinio confirmatur & corroboratur valdè per stylũ & obseruantiam Palatij, quæ habet, quòd Auditor renuntiationem litis & causæ potest recipere, sed nó iuris, nisi id expressè sibi committatur, de quo tamen aliqui Domini dubitabant:cùm ipsi potestatẽ habent de omnibus incidentibus, dependentibus, & cónexis cognoscere & diffinire. Sed hæc renuntiatio quando fit in iudicio coram Auditore, est vnum de incidentib⁹:ergo.&c. Alij,& maior pars tenuerunt contrarium. Tum quia Auditores habent strictissimam potestatem, & strictiorem quàm alij delegati, qui possunt absoluere [c] ad c
cautelam, quod tamen Auditores sine speciali mandato non possunt: prout leg.& not. in c. solet.

let.de sent.excommunicat.li.6. Tùm etiam quia
facillimè potest haberi regressus ad Referenda-
riú vel ad dominũ Vicecãcella. qui habent pote-
statem recipiendi huiusmodi resignationẽ in cu-
ria:ergo. Tùm etiã quia procuratores non habẽt
potestatem renuntiandi iuri. Posset etiam indu-
ci.Cle.auditor.de rescrip.ad vtranq; partem.Sed
quicquid sit,de facto seruatur, quòd nullus Au-
ditor renuntiationem iuris in beneficiali admit-
tit,sed bene litis & causæ. Nec secundum d.do-
minum Viuarien.per dictam renuntiationem li-
tis & causæ vacat beneficium. Et per hoc appa-
ret, quòd alia est renuntiatio litis & causæ, alia
iuris:nec secundum eundem per dictam renun-
ciationem litis & causæ vacat beneficium, seu a-
liqua vacatio iuris seu tituli inducitur: quòd si
procederet, sæpissimè multa beneficia vacarent,
& impetrari possent: quod tamen nunquam est
perceptum, vel auditum. Fatebatur quòd prædi-
cta renuntiatio litis & causæ benè obstaret po-
steà agere volenti super eodem beneficio:quem-
admodum pactum de non petendo, siue non a-
gendo obstaret benè creditori siue domino: li-
cèt per illud non perdidisset dominium. C.de
transac.l. si profundo.ar. eorum quæ leg. & not.
in c.1.de lit.contest.lib.6. Pro quó etiam induxit
vnum dictum Innoc. notabile in c. super hoc.de
4 renuntiat.videlicèt, quòd licèt renuntiatio † fa-
d cta de beneficio per spoliatum non valeat. [d] vt
in c.solicitè.de resti.spol. tamen pactum factum
de non agendo interdicto Vnde vi, bene obsta-
bat posteà agere volenti:próut etiam not. Ber. in
c.ex insinuatione.de procur. Posteà verò audiui
in quibusdam alijs consilijs allegari vnum text.
contra prædictam conclusionem primam pro
casu,de crim.fal.c.final. vbi obligauit se reus sub
periculo causæ, quòd probaret literas falsas, per
quas actor impetebat eum super ecclesia, quam
ipse tenebat. Sed quia id non probauit, impo-
nebatur sibi perpetuum silentium super ipsa ec-
clesia. Sed potest responderi, quòd hoc contin-
gebat ex vi pacti, siue obligatione facta coram
ordinario, qui potest nedum recipere renun-
tiationem litis, sed etiam iuris. de renunt. c.ad-
monet. et c.quòd in dubijs. Possent etiam con-
tra prædictam conclusionem induci, & allegari
omnia iura, quæ allegantur & recitantur de taci-
cita renuntiatione iuris in beneficio, in c. ex ore.
de his quæ fi.à præla.& Clemen.gratię.de rescrip.
& transact.c.ex literis. & per Archid. 7. quæstio-
ne. 1. ca . quàm periculosum. qui recitat Innoc.
in c.veniens.de renuntiation. vbi dicit expresè,
quòd si quis renuntiat iuri vel seruituti quam
habet in aliqua re certa, etiam absente domino
rei, res fit libera: & eodem modo si renuntiat li-
ti.alleg.l.postquàm. C.de pac. Ad quod potest
responderi vt suprà, quòd omnia loquuntur in
rebus & iuribus prophanis: secùs in rebus & iuri-
bus ecclesiasticis, & spiritualibus, quæ non pos-
sunt acquiri nec dimitti, nisi certis modis in iure
e expressis. [e]

Additiones.

a Causæ. Adde dec.15. eo.tit. in anti.& per Abbat.
in c. cùm pridem. de pact.
D.c.cùm pridem.Et ibi vide Panormita. b
Absoluere. Adde deci.4.de senten. excommuni- c
catio.in antiq.
Valeat. Adde decisi.18.infr.de restitut. spoliator. d
Modis in iure expressis. Adde gloss.singul.in c. si. e
in verb.ex vi.extra, de iure patr. quæ dicit,quòd
priuationis pœna in materia beneficiali non im-
ponitur, nec habet locum, nisi in casibus à iure
expressis. Et adde Barba.in addi.ad Pano.in c.no-
uit. extrà, de iudic.

A.M.P. Istud summarium huius decis. multa
dicit,& parum concludit. Dic igitur quòd † re- 5
nuntians liti & causæ, & in causa beneficiali,non
intelligitur renuntiare iure sibi competenti. In-
super etiam summari potest secúda pars hoc mo-
do: videlicèt quòd de stylo † Auditores possunt 6
recipere cessionem litis, sed non iuris: quia Au-
ditores habent strictiorem facultatem, quàm a-
lij delegati, † qui possunt absoluere ad cautelam, 7
quod tamen Auditores non faciunt, propter fa-
cilem aditum ad superiorem. Et notari potest ex
ista dec. vers. tum etiam quia facillimè, q † Refe- 8
rendarij & Vicecancellarius admittere possunt
resignationes beneficiorũ. de quo etiam per Sar.
in cõpen.signaturæ.nu.38.licèt recesserit ab aula.
Item notari potest secundò, quòd † procuratores 9
causarum non possunt renũciare iuri. Tertiò, q
per cessionem liti & causæ non inducitur vaca-
tio aliqua iuris,seu tituli. Quartò, q † ista cessio 10
obstat posteà agere volenti super tali beneficio,
próut pactum de non petendo. Non obstat tamẽ
quóad fructus, vt per Millis in verbo, renuntiãs
iuri liti & causæ. Cũ ista dec. q Auditor non pos-
sit recipere cessionem iuris competentis in bene-
ficio, sed tantũ litis & causæ, cõcordat dec. 15. hoc
titulo in anti. vide aliquid per Cass. dec. 2. de ap-
pell. & Staph. de varijs modis vacationum tertia
parte fol.68. & in alia impres. fol.57. Et in hac ma
teria renuntiationis scias, quòd procurator, qui
litigauit pro aliquo, sibi non præiudicat respe-
ctu iuris proprij sibi competentis in re litigata,
cui non censetur renuntiare: vt in decis.34. infrà,
de procu. Dicit tamen Fede. in tracta. permut. q.
29. quòd qui consentit, quòd suum beneficium
alteri conferatur, videtur illi renunciare: próut
dictum fuit in vna Palentina dimidiæ portionis
coram D.Accorambono, de anno.1546.quòd † 11
quis patiendo alium etiam p biennium tantùm
possidere beneficiũ, ad quod habebat regressum,
postquàm regressui locus fuit, videtur iuri suo
renũtiare: per doctri. Imolæ in c.ex ore.de ijs quę
fiunt à prælato. & allegabatur in proposito deci.
6. infrà de rerũ permut. & cons. Gemi.39. pro quo
faciunt not. per Sar. q.49. de trienna. in fin. intel-
ligo tamen ista, vt in casu dictæ causæ relatæ per
Sar. quę fuit coram Ptolomæo, qui refert in suis
notis 58. quòd ibi habens regressum passus fuerat
beneficium possideri per triennium: & ille pos-
sessor obierat, & nouus possessor dabat de alleg.
Lapi, quod facere non potuisset defunctus: vt
dixi suprà eodem decis. prima, numero. 9. Et ad
materiam istius decis. vide Aegid. primam hoc ti-
tulo, vbi dicitur, quòd † renuntians in partibus 12
liti & causę pendẽti in curia, non est condemnan-
dus in

dus in expensis factis post intimationem talis re-
nuntiationis. Et scias, quòd post cessionem non
pronuntiatur, nisi alter velit habere sententiam
expensis suis, quæ sententia prodest, quóad col-
3 litigantes. Et ad hanc dec. facit, quòd † habens ius
ad rem potest resignare in manibus notarij: vt di-
cit d.dec.14.hoc eod.tit.in antiq.in 2.col.vers.se-
cùs tamen fuisset.& dec.8. ibi, imò etiam si habe-
ret ius in re. In casu huius decisi. valet cessio facta
coram notario & testibus, ad hoc vt lis dicatur
extincta: vt fuit tentum in vna Palentina coram
domino Tho. de Thanis. dicit tamen Sar. quæ-
stione 56. regulæ de triennali. nu.6. quòd lis non
extinguitur per cessionem corã notario: & ideò
hic requiritur, quòd fiat coram Auditore.

EPITOME.

Renuntiatio beneficij reseruati facta in manibus ordinarij obstat agenti petitorio vel possessorio: quamuis Papa eandem renuntiationem nõ admittendo, posset renunciantem in petitorio annullare. Vel sic, Renuntiatio spontanea licèt non admissa, obstat beneficium repetenti, h.d.

SVMMARIA.

1 *Renuntiatio spõtanea, licèt non admissa, obstat & præiudicat repetenti vel agenti petitorio vel possessorio.*
2 *Renunciantibus iuribus suis non datur ad illa regressus.*
3 *Resignatio etiam non admissa, obstat beneficium repetenti.*
4 *Resignans in manibus habẽtis facultatem, admissa vel non admissa resignatione, an amittat titulum & possessionem, & an de huiusmodi resignatione opponi possit per tertium*
5 *Resignationis admissio non confert ius, licèt admissio permutationis habeat vim collationis.*
6 *Resignatio de beneficio reseruato in manibus ordinarij tenet, licèt ipse non possit conferre: & ideò resignãs non repellitur ab agendo.*
7 *Resignatione facta in manibus habẽtis facultatem admittendi, sed non conferendi, an quis amittat ius.*
8 *Resignatio in manibus habentis facultatem conferendi, sed non admittendi resignationes, an valeat.*
9 *Resignatio beneficij reseruati non potest admitti per ordinarium, quando resignans est ab eo exemptus.*
10 *Permutantes quando possint redire pro propria auctoritate.*
11 *Regula, de publicandis, non habet locum in permutatione.*
12 *Renuntians liti & causa potest cogi ad respondendum positionibus.*
13 *Mandatum ad resignandum requirit illa verba, Spontè & liberè.*
14 *Cedens liti non fatetur aduersarium ius habere.*
15 *Regula, de publicandis, olim locum non habebat, si consensus præstabatur post mortem.*
16 *Consensus non potest præstari post mortem, quando procurator ante mortem nihil facit, etiã si principalis porrexisset supplicationem.*
17 *Consensus qui præstatur post mortem, dicitur formalis, non obstante regula, de extendendo consensu.*
18 *Consensus an possit præstari ante datam supplicationis.*
19 *Simoniam opponere non potest notarius de instrumento simoniaco rogatus.*

DECISIO IIII. aliàs 352.

Si opponatur † spoliato, quòd spontè renun- 1
ciauerit suo beneficio per ipsum tanquam
specialiter reseruatum impetrato, & producatur instrumentum renuntiationis factæ per eum
purè, spontè, & liberè in manibus sui ordinarij: licèt non contineatur in eodem instrumentò, quòd fuerit huiusmodi renuntiatio admissa,
nihilominùs tamen Domini omnes vno duntaxat vacillante, dicebant prædictam renuntiationem obstare agenti. Ratio, quia per dictam renuntiationem spontaneè factam in manibus sui
iudicis, & prælati, nedum idem renuntians amisit possessionem, sed etiam proprietatem, [a] quan- a
tú in eo fuit: & ideò sibi semper obstabit, & præiudicabit sua spontanea renuntiatio: licèt illa in
nullo præiudicet suo superiori, quò minus possit ipsum retinere, si velit, etiam inuitum. iuxta
not. per Ber. Inno. & Hosti. in c. admonet. c. quòd in dubijs. et c. super hoc. de renuntia. Admissio
enim prælati non est nisi quædam absolutio, siue dimissio à sua iurisdictione, nec per eam confertur nec aufertur ius siue titulus in beneficio: quod
tamen fit per resignationem etiam ex causa permutationis factam. quia opus est noua collatione [b] etiam in casu regressus: prout legitur, & not. b
in c. inter cætera. de præbend. & de re. permutat. c. cùm vniuersorum. et c. 1. eod. tit. lib. 6. & notaui pleniùs in conclusione 1. de rer. permut. Præ-
tereà prædicta renuntiatio [c] obstaret etiam agen- c
ti possessorio: vt c. accepta. de restit. spo. et c. super hoc. de renunt. quod est plus priuilegiatum in iure, quàm petitorium. de ordi. cog. c. 2. & fin. de resti. spol. per totum: multò fortiùs agenti pe-
titorio. Renuntiantibus † enim iura sua, non est 2
ammodo dandus regressus ad ea. 7. q. 1. ca. quàm periculosum. cum similibus.

ADDITIONES.

a Proprietatem. Adde Nicol. Boërium in addit. ad consuetud. Biturig. in titu. *des coustumes touchant donations* §. 1. Sed aduerte quòd non semper verú est, quòd per resignationem etiam admissam resignans priuetur possessione beneficij resignatis, prout est videre in regu. 34. cancellar. apostolic. imò etiam resignatione admissa, resignans facit fructus suos, donec admissio resignationis fuerit resignanti intimata: intellige tamen illud verum quando resignat per procuratorem ab eo absentem: secùs si per seipsum.

b Noua collatione. Vide dec. 1. inf. de fil. presbyterorum. incip. si illegitimus. & decisi. 10. incip. nota quod resignatio. hoc tit. in antiq. & decis. 3. incip. si quis permutauerit. inf. de rer. permutat. & quæ dicam super dec. 4. hoc tit. in antiquiorib.

c Renuntiatio. Adde in materia renuntiationis, an beneficium posset resignari in manibus notarij pro summo Pontifice, aut pro alio collatore renuntiationem acceptantis & an talis resignans posset talem resignationẽ reuocare: & quid si resignatione sic facta, & illa pro summo Pontifice tantú accepta, statim resignãs moreretur, an tale beneficiú cẽseretur tantu apud sedẽ apostolicã, et

non apud ordinarium collatorem vacare, & an
per acceptionem illam ſic vt præmittitur, per
notarium publicum factam tale beneficium di-
catur ſedi apoſtolicæ reſeruatum: vel an poſſet
per ordinarium collatorem conferri, vide gloſſ.
& Doctor. in c. ad aures. in verbo, laicorum. ex-
trà de his quæ vi met. ve cau. fi. & gloſſ. in c. quòd
Dei timorem. & ibi Panormit. extrà, de ſtat. mo-
nach. Sed quid ſi quis procuratores ſuos ad re-
ſignandum ſuum beneficium conſtitueret ad-
iecto iuramento, quòd eos non reuocabit, an
non obſtante tali iuramento. illos reuocare &
beneficium repetere poſſit, vide gloſſ. in §. ego
enim iuro. titu. de electio. in verb. vtiliorem. in
pragmat. ſanct. dec. Capell. Tholoſ. 260. inci-
pit. item an iurans. & ibi gloſſ. Roe. Curt. in tra-
cta. de iure patro. in verb. honorificum. quæſtio-
ne 12. Panormit. in c. fina. col. 3. ext. de offic. vi-
car. & in c. penult. de procurat. & glo. in d. c. ad
aures. in verb. Iuramento. & in c. ad audientiam.
in verb. reſignandum. de his quæ vi metuſve
cauſ. fiunt. & deciſi. 8. de procurat. in antiqu.
Item in cuius manibus renuntiatio beneficij fie-
ri debeat, vide deciſ. 8. inf. de iur. patronat. incip.
ſi aliquis præſentatus. & deciſ. 7. incip. nota quòd
vbi quis præſentatus. de iur. patro. in antiq. Ad-
de Ioan. de Sylua, in tracta. de benefic. in 3. parte,
q. 12. verſic. decima octaua qualitas.

A. M. P. Summarium huius deciſionis eſt corru-
3 ptum: dicitur enim hic, quòd ſi quis † reſignauit
beneficium in manibus habentis facultatem ad-
mittendi reſignationem, & reſignatio huiuſmo-
di nõ reperiatur admiſſa, agat ſuper ſpolio, quod
nõ poteſt obtinere, obſtãte ſibi exceptione iſtius
reſignationis, ſicut nec etiam poſſet obtinere in
petitorio: quia reſignans quantùm in eo fuit, a-
miſit poſſeſſionem, & proprietatem, ideò ſibi
obſtat ſua renuntiatio, quæ tamen non præiudi-
cat ſuo ſuperiori, quominùs poſſit illũ reſignan-
tem retinere obnoxium illi beneficio. Et ſic not.
4 primò ex hac dec. quòd † reſignans, admiſſa vel
non admiſſa reſignatione, ſtatim quòd facta ſit
reſignatio in manibus habentis facultatem, a-
mittit titulum & poſſeſſionem beneficij. vide ta-
men dec. 3. Biſig. & 14. hoc tit. in antiq. & per Sar.
q. 29. de infir. & Caſ. dec. 2. hoc tit. Secundò nota,
quòd de reſignatione huiuſmodi poteſt etiã op-
poni per tertium ſpoliatorem, qui nõ ſit reſigna-
tarius, vt multi dicũt: quia conſtat ꝙ in caſu iſto
ille qui opponebat, non erat reſignatarius: ſed
impetrauerat beneficium tãquam ſpecialiter re-
ſeruatum, & reſignatio erat facta in manibus or-
dinarij: vt dicit hæc dec. & erat facta ſpontè & li-
berè, & ſic ſine cõditione. Tertiò nota hic, quòd
5 † admiſſio prælati non confert ius: ſed eſt quædã
abſolutio & dimiſſio à ſua iuriſdictione. Quar-
tò nota, quòd per reſignationem ex cauſa permu
tationis, & admiſſionem ſuperioris cẽſetur facta
collatio cum permutantibus, vt hic, & in dec. 1.
infrà de rerum permu. ideò ſi ex aliqua cauſa per
mutantes vellẽt redire, opus eſſet noua collatio-
ne. Et ratio videtur in promptũ: quia in caſu per-
mutationis narratur coram ordinario, ꝙ illi in-
tendunt permutare: & admiſſio iſto caſu non eſt
aliud, quàm cuilibet eorũ conferre. Concordan-
tes habes ſuprà dec. 1. & dec. 6. hoc titulo in ant.
ſentit idem, licèt nõ tam clarè, quia nihil dicitur
ibi an reſignatio fuerit admiſſa, vel collatio alte-
ri facta: ſi enim non eſſet admiſſa reſignatio hic,
multùm dubitarem de veritate primæ partis hu-
ius dec. quia vt ſentit d. dec. Biſig, 3. hoc ti. qui re-
ſignat in manibus nõ habentis facultatem, nõ re-
pellitur poſteà ab agendo: vt latè per Caſſ. d. dec.
2. hoc titul. & facit d. dec. 14. hoc tit. in antiq. col.
2. pro quo etiam vide Fely. in c. in noſtra. correl.
34. de reſcript. Et quòd † reſignatio de reſeruato, 6
in manibus ordinarij teneat, licèt ipſe non poſſit
conferre, facit dec. Biſig. 4. hoc titu. & Caſ. 8. de
præb. Et hoc caſu, ſi reſignans agat, non obſtat
ſibi exceptio: vt dicit d. dec. 3. Biſig. quia eſſet da-
re de iur. tertij. & cũ iſtis cõcordat dec. 6. infrà de
rerum permut. vbi latiùs dicam. Quãdo † autem 7
reſignatio fuit facta in manibus habentis tantum
facultatem admittendi reſignationem, nõ autem
conferendi, an valeat collatio, & an quis amittat
ius ſuum, facit dec. 1. hoc tit. in ant. & dec. 1. Biſig.
eod. tit. quæ in ſummario videtur contraria, ſed
non reſoluit. Quãdo † verò reſignatio facta fuit 8
in manibus habentis facultatẽ conferendi tantũ,
non tamen habentis facultatem admittendi reſi-
gnationes, an valeat? vide dec. 5. & 13. eod. titu. in
ant. & 2. Biſig. & facit dec. 6. infrà eo. in ratiõe de-
cidendi, vbi dicit, quòd iſte reſignans non amit-
tit titulum, licèt amittat poſſeſſionem: pro qui-
bus vide Fel. in c. cum dilecta. de reſcrip. nu. 65. In
priori verò caſu, quando quis habebat facultatẽ
admittendi reſignationem, fortè reſignans amit-
teret titulum & poſſeſſionẽ, ex quo ille habebat
facultatem deſtituendi, quam facultatem nõ ha-
bebat ille, qui habebat facultatẽ conferendi tan-
tùm, & ſic ceſſaret contrarium propter d. dec. 3.
Biſig. Et † quia aliquæ dec. loquentes de reſigna- 9
tione facta de beneficio reſeruato in manibus or-
dinarij, dicunt quòd talis reſignãs amittat etiam
titulum. Aduerte quòd dec. 4. Biſig. dicit ꝙ ordi-
narius poteſt admittere reſignationem beneficij
reſeruati, niſi reſignãs eſſet exemptus, & eã ſequi-
tur Caſ. dec. 8. de præ. Et ideò in illo caſu, ex quo
quando eſt exemptus, ſi ille non potuit admitte-
re reſignationem, dicitur, quòd reſignans non a-
miſit titulum. Sar. tamen q. 29. de infir. reſ. in fi. fa
cit differentiam circa iſtam difficultatem, an re-
ſignatio ſit facta in manibus non habentis facul-
tatem admittendi, vel quando reſignatio fuit fa-
cta in manibus ſuperioris, & non fuit admiſſa. vi-
de ibi. & hæc ſufficiunt quòad tertium notabile,
de quo ſuprà. Quò † autem ad quartum notabi- 10
le videbis infrà de rerũ perm. ſuper d. dec. 1. quia
ibi eſt materia ſua. Reperio enim plures dec. con-
trariantes, licèt credam permutantes poſſe redi-
re propria auctoritate ad eorum beneficia, præ-
ſertim ſi ſint vacua: ſi autem plena ſunt, aut al-
ter permutantium poſſidet, & poterit ſpoliari,
cùm non poſſit dari de ſpolio ſine titulo colora-
to: aut poſſeſſio eſt occupata à tertio, & nulli du-
bium quòd tunc tu non poteris ingredi propria
auctoritate, illum tertium ſpoliando: vt in ter-
minis ſentit d. dec. 1. vide tamen ad hoc Sar. q. 24.
de trienn. Et ad ma. eriam vide eundem q. 3. de
publi-

publicandis, vbi latè examinat q. an illa regula
loquẽs de resignatione habeat locum in illa, quæ
fit ex causa permutationis, licèt non soluat illam
11 difficultatem: prout etiam non resoluit, an † regula illa procedat in permutatione, licèt posteà
resolutum fuerit, eam non procedere in vna Florentina parœcialis de Pidriolo coram Domino
de Thanis, & priùs coram Domino Marsicano
in vna Segobien. prædicta. Tamen aduerte, quòd
hodie raro eueniet casus de quo suprà: quia semper resignationes fiunt cum illa clausula, Et non
aliter, nec alio modo, & sic non abdicatur ius à
resignante, nisi perfecta resignatione: vt fuit dictum super dec. 1. suprà eod. pro quo facit decisi.
3. Cass. hoc tit. & vltima eiusdem, de concess. preb.
12 Et adde quòd † renuntians liti & causæ, tenetur
ad instantiam partis positionibus & articulis respondere: vt in decisi. 40. de testibus, in antiq. Et
13 aduerte quòd † in mandato ad resignandum satis operantur illa verba, Spontè & liberè, propter istam dec. quam quóad hoc sequitur Staph.
fol. 66. & in alia impress. 55. Et ad hanc materiam
vide Fely. in c. ecclesia sanctæ Mariæ. de const. q.
13. & in c. si verò. de iureiur. & dicit Felyn. in c.
14 olim. de rescript. num. 15. quòd cedens † liti, licèt
non possit ampliùs agere, tamen propter hoc nõ
videtur fateri aduersarium ius habere. & in c.
Capitulum. de rescript. nu. 39. dicit, quòd renuntians instrumento debiti, non videtur renuntiare debito. Et an renuntians cum pacto, quòd sibi reseruetur pensio, committat simoniam, vidè
Fely. in c. ad audientiam. el. 2. de rescript. & habes
infrà, de simonia. vbi de resignatione facta in fauorem certæ personæ, & an possit renuntiari cessioni bonorum, habes decisi. 4. hoc titulo in antiq. & Felyn. in c. si diligenti. de fo. comp. & infrà
de re iudi. dec. 32. & per Fely. in c. ex parte. de iureiur. Cass. in hoc tit. ponit satis notabiles decisi.
quas per te videre poteris, & præsertim dum loquitur de bulla Alexandrina, cuius occasione
per Paulum III. edita fuit noua regula ad tollendas excogitatas fraudes: quia multi porrigebant
supplicationes ad signandũ, & expectabant mortem resignantium: & tunc præstabant cõsensum
eo mortuo, etiam post longissimum tempus. Et
15 quia fuit aliàs in Rota resolutum, quòd † regula,
de publicandis, nõ habebat locum, quando consensus præstabatur post mortem, in vna Segobien. beneficij de Villa Castri corã Domino Reomano, & multi etiam ad eludendum dictam regulam, de publicandis, resignabant ex causa
permutationis, ideò per d. regulam Papa voluit,
quòd tempus publicãdi inciperet à die porrectæ
& signatæ supplicationis: prout hodie vult regula s. n. Iulij III. bullę. & in materia dictę bullæ Alexandrinæ fuit resolutum in vna Palentina scolastriæ, primò coram D. de Puteo, & de-
16 mum coram Domino Vestano, quòd † licèt sufficiat ante mortem fuisse factum aliquem actum
per procuratorem, vt res non sit integra, & possit prosequi post mortem: tamen non sufficit
supplicationem fuisse porrectam per principalem, & posteà præstitum fuisse consensum per
procuratorem: quia quò ad eum etiam res dicitur integra. Et alias in causa Tolletan. parœcialis de Xeraffe coram Domino Rauellen. tentum
fuit, quòd † consensus, qui præstatur per porre- 17
ctionem, dicitur formalis: non obstante regula,
de extendendo consensu infrà quindecim dies,
quæ non intelligitur de isto consensu. Et aduerte dum Cassad. super d. decis. 2. loquitur de duobus consensibus: quòd Sar. quæst. 29. de infir. dicit, quòd tempus incipit à primo consensu, licèt
fortè hodie esset secus, propter regulam, quòd
illud verbum hodie operetur. Et dum Cassad.
decis. 3. hoc titulo dicit, quòd † consensus præsta- 18
tur etiam ante datam supplicationis: aduerte,
quia notarij nolunt extendere consensum, nisi
sit præstitus post datam, vel eodem tempore, &
interrogaui aliquos in quo sit fundatus eorum
stylus, & nesciuerunt aliter respõdere, nisi quòd
videmus regulam de infirmis, & primam regulam de publicandis, vbi tempus incipit à die pręstiti consensus, qui si posset antè præstari, homines solicitarent nimis consentire, & tandem
firmant se in stylo, prout etiam nesciunt de alijs
multis: in casu tamen Cassad. erat, vt opinor, facta resignatio penes aliquem notarium coram
testibus ante supplicationem: sed literæ in vim
talis instrumenti non potuissent expediri: quia
Abbreuiatores nec Summista illas relaxaret, nisi viso tali consensu à tergo manu notarij cameræ, vel cancellariæ. Ratio tamen, quia consensus non capiuntur per notarios ante datam, est
iudicio meo: quia nunquam fiunt resignationes
liberè, sed in fauorem certæ personæ, & essent
simoniacæ ante datam, & ideò notarij etiam puniri possent iuxta constitutionem extrauagantem, c. cùm detestabile. de simonia. præsertim si
non reuelarent: prout etiam † notarius de tali 19
instrumento rogatus non posset opponere de simonia: vt resolutum fuit in vna Tolletan. parœcialis del dedreto coram Domino Vestano. &
ad superiùs dicta vide omninò Silua. in tracta.
de beneficio. q. 32. tertiæ part. qui latè examinat
materiam istam.

EPITOME.

Quæ metu fiunt valent & tenent, donec per prętorem rescindantur, præterquàm matrimoniũ carnale & spirituale, ac renuntiatio per habentem iurisdictionem secularem extorta, quæ sunt nulla ipso facto. Vel sic: Renuntiatio per metum facta non est nulla ipso iure, sed officio iudicis venit rescindenda. h. d.

SVMMARIA.

1 *Renuntiatio metu facta venit rescindenda.*
2 *Renuntiatio beneficij debet esse voluntaria, aliâs nulla est.*
3 *Resignatio metu facta tenet, licèt veniat rescindenda.*
4 *Resignatio in articulo mortis, vel si domino meo placuerit, facta an valeat.*
5 *Resignatio facta metu Regis est nulla.*

DECISIO V. aliàs 374.

FVit dubitatum de illo, qui renuntiauit † per 1
vim & metum beneficio suo, verùm renun-

tatio

tiatio valeret, & teneret, vel esset nulla ipso iure. In quo Domini erant dubij, & varij. Nam aliqui volebant dicere, quòd esset nulla, & irrita ipso iure. per c.abbas. et c.ad audientiam: quod met.cau. Nam in c.abbas.dicitur expressè, quòd ea quæ fiunt per metum, debent in irritum reuocari. & in c.ad audientiam. dicitur, quòd debent carere robore firmitatis: quæ verba innuunt, & inducunt expressam nullitatem, & in c.exhibita. in fin.de iudic.& de excep.c.dilecti. c.dilectæ.et c.significauerunt. cùm infinitis similibus. de hoc videtur clarus tex.in terminis in Cle.multorum. §.fanè.de pœn. Præterea quemadmodum debet esse plena libertas, & nulla coactio in matrimonio carnali contrahendo, vel dissoluendo: vt in c.cùm locum. de sponsalib. & in c. accedens.de procur. ita & in matrimonio spirituali: vt in c.1. quod met.cau. vbi ingressus religionis factus per metum non tenet, nec etiam electio facta per impressionem: vt in ca. in nomine domini.23.dist. & 77.di. ca. 1. & ca. si quis per pecuniam. & legit.& not.per Innocen: & Hostien. in c. bonæ.el. 1.& in c. quòd sicut.de elect. In hanc partem videtur declinare Innoc. in c. ad aures. quòd met. cau.& de renunt.c.super hoc.& Hosti.in sum.tit. de renunt.§.qualiter.vbi expressè dicit, quòd re-
2 nuntiatio † beneficij debet esse voluntaria, & libera, aliàs non valet. pro hac opin.facit text.in c. super hoc.de renunt.et c.in præsentia. & Clem.1. eod.tit.vbi procuratoris constitutio ad renuntiandum beneficio debet fieri spontè, & liberè. & ibi vide Ioann.Andr. Pau. Genze. & Stepha. superdictis verbis. Maior pars tenuit contrarium: videlicèt, quòd renuntiatio beneficij facta per metum tenet mero iure: sed rescinditur officio iudicis, vel actione quòd metus causa. Et per hoc induxerunt, & allegauerunt prædicta iura.et c. abbas. et c. ad audientiam. & d. Cle. multorum. §. fanè. quia illud est ius nouum, & speciale in illo casu: videlicèt quòd renuntiatio facta per captionem, vel detentionem secularium potestatum est irrita ipso iure: ergo nisi illa interueniat, valet, & tenet: vt dicit ibi Pau.& Steph.super ver. decernimus. & remittunt ad not. in ca.auctoritate.quæstione.6.& 22.quæstione.4.ca. inter cætera. & ca. abbas.18. quæstione.2. vbi gloss. magistralis, quæ ponit regulam: videlicèt, quòd facta per metum tenent & valent: quia coacta voluntas, est voluntas. 15. quæstione. 1. ca. merito. & ponit casus multos exceptos à regula. & Ioannes Andr. in nouell. addit multos alios. & Host.in sum. quod me.cau.§.penult. ponit bene nouem, inter quos non est iste. ergo standum erit regulæ, nisi reperiatur contrarium in iure.C. de testa.l.præcipimus.

3 A.M.P. Teneas vltimum summarium: † quia regulariter facta metu tenent, licèt dentur plures fallentiæ, de quibus per Doctores hic allegatos. Ad istam decisi. facit decis.7.infrà.eod.& decis.2. de ijs quæ vi met. in antiq. & latè per Sar. quæstione 10. de infir. vbi etiam de resignatione facta per iram. & per Felyn. in c. ecclesia sanctæ Mariæ. de constit. nume. 127. & in c. si verò. de iureiurand. facit ad hoc decisi. 1. Bisig. hoc titulo circa finem. Et an valeat † resignatio facta in ar- 4
ticulo mortis, habes per Felyn. in c. pastoralis.§. præterea.de offi.ordi. in secũda declaratione. Et an valeat resignatio, Si domino meo placuerit, habes dec. vltimam Bisig. hoc titulo, & per Fely. in c.cùm contingat.de iureiur. Et ista decisi. nostra fuit canonizata in vna Cracouien. canonicatus & præbend. coram domino Rauellen. vbi Domini voluerunt † cessionem factam metu Re- 5
gis esse nullam, per iura in fine huius dec. allegata. & probato metu admiserunt partem ad prosecutionem executorialium. Quibus adde Staphi. in 3.parte, dum tractat de varijs modis vacan.fol.66.& in alia impres.55.

EPITOME.

Episcopus conferens beneficium in aliena diœcesi non potest illius permutationem auctorizare, nec alia facere, nisi competat ex priuilegio vel consuetudine.h.d. Vel sic, Permutatio beneficij expedienda est per episcopum, in cuius diœcesi situm est beneficium, non illius ad cuius collationem pertinet.

SVMMARIA.

1 *Resignatio admitti non potest ab eo qui conferendi facultatem tantùm habet.*

2 *Collatio beneficij alicuius diœcesis vniti beneficio meæ diœcesi, ad me dicitur spectare.*

DECISIO VI. aliàs 398.

SI † aliquis episcopus habeat collationem alicuius beneficij siti in diœcesi alterius episcopi ex consuetudine legitimè præscripta, si tenens illud beneficium vellet illud pro alio beneficio permutare: fuit dubitatum in cuius manibus posset, & deberet fieri resignatio huiusmodi beneficij. Et videbatur aliquibus, quòd in manibus illius habentis potestatem conferendi. nam ad quem pertinet institutio, ad illum etiam debet pertinere destitutio, siue resignationis receptio. de hæret. c. cùm ex iniuncto. de capel. mo. c.1. de priuile. c. cùm & plantare.§. in ecclesijs. de renunc. c. admonet. et c. quod in dubijs. Vide Doctores in c. cum examinati. de hære. cum adi. Abb. in gloss. fina. Fuit conclusum & determinatum per omnes contrarium. Nam licèt alicui ex consuetudine debeatur beneficij collatio: non sequitur quòd ad eum pertinet institutio, resignationis, receptio seu destitutio. [a] Et ratio quia tantùm præscriptum, quantùm possessum, & non plus. de decisi. c. in tua. de offic. archi. c. final. de præscript. c. auditis. et c. cùm olim. de reli. domi. c. cùm dilectus. et c. cùm venerabilis. Pro quo facit optimè c. cùm in illis. de præbendis libro 6. vbi textus ponit differentiam inter collationem & præsentationem. & institutionem & electionem: quæ omnia possunt diuersis personis ex priuilegio, vel consuetudine competere: vt in dictis iuribus superiùs alleg. Pro hoc etiam videtur textus in c.

in c. vnico. de capel. mo. libr. 6. vbi Abbates, ad quos spectat plena iuris dispositio aliquorū beneficiorum, nihilominùs tenentur, & debent præsentati siue instituti per eos præsentari Episcopo, ad committendum eis curam animarum: nec institutos per Episcopum possunt sine causa, & ipsius consensu amouere, & priuare eorum beneficijs. facit etiam Cle. quia regulares. de sup. negl. præla. Iura verò pro contrararia parte allegata loquuntur in illo ad quem de iure communi spectat institutio siue collatio: secùs verò de consuetudine, vel aliquo alio iure speciali. pro quo etiam faciunt not. per Inno. & Hosti. in c. ex frequentibus. de insti.

ADDITIONES.

1 Resignationis destitutio. Quò ad potestatem admittendi resignationem, adde decisi. 5. & 13. hoc eod. titul. in antiquis.

A. M. P. Istud summarium nihil valet: dicitur enim hic, quòd habens collationem seu ius conferendi iure speciali, putà, quia acquisiuit ius conferendi ex præscriptione, vel consuetudine, aut priuilegio in aliqua diœcesi, nō potest admittere resignationem, etiam ex causa permutationis: quia aliud est destituere, aliud conferre: imò sunt penitus diuersa, & tantùm dicitur possessum, quantùm præscriptū. pro ista dec. facit dec. 13. & 15. hoc titu. in antiq. vbi dicitur, quòd qui potest conferre, non potest etiam resignationem admittere: & plus dicit dec. Bilig. eod. titu. secunda, quòd etiam habens facultatem conferendi beneficia vacantia per resignationem non potest ipsam resignationem admittere, & omnes ferè decis. Bilig. hoc titulo tendunt ad hoc, & de illis fuit dictum suprà decisio. 1. vide ad hoc Felyn. in c. cum auditis. de præscript. nume. 18. & in c. cùm dilecta. de rescript. nu. 65. vbi ponit plura exempla, & vide Staph. dum tractat de var. mod. vac. tertia parte, fol. 69. secunda facie in fine, & in alia imp. fol. 57. Et hic applicari potest quod fuit decisum in vna Vrbinaten. Forosempronienfis

2 vnionis, vbi dicitur quòd † collatio beneficij alterius diœcesis vniti ad beneficium meæ diœcesis ad me spectare debet, nec teneor requirere cōsensum alterius Episcopi, quand. . num est vnitum alteri tanquam capiti: secùs fortè si essent inuicem vnita, vel æquè principaliter. iuxta doctrinam Zabarellæ & Aegid. in c. 2. de reli. do. & nota. per Caccialup. in tract. pensionum. 8. artic. principali. versic. 16. quæro quid dicat Petrus de Perusio in tract. vnionum c. 10. in fine, qui potest saluari in vnione non transfusiua.

EPITOME.

Resignatio beneficij facta pro sui fratris liberatione, & metu perdendi patrimonium, an valeat, & detur ad illud regressus.

SVMMARIA.

1 *Resignatio facta propter fratris liberationem de carceribus non valet.*

2 *Resignatio amissionis bonorum causa facta, non valet.*

DECISIO VII. aliàs 463.

Dubitatur † an valeat resignatio beneficij in manibus ordinarij propter liberationē fratris sui de carceribus. Decisum fuit quod non valet, & mandauit eam Papa cassari: & maximè, quia iustus metus interuenit mihi resignanti: quia contumelia fratri illata mihi infertur. ff. de lib. cau. l. præterea. & Cle. vnica, de homi. Idem, 1

† si renuntio beneficio etiam per iuramentum: 2 quia timeo perdere patrimonium, datur regressus, quòd metus causa. c. abbas. per Innocen. Item metus cōsanguineorum est iustus metus. de elec. c. sciant. libr. 6. & ibi Io. Mo. de senten. excom. c. quicunq;. vbi per Archi. quòd appellatione filiorum, nedum continentur parentes & consanguinei, sed etiam domesticæ personæ. C. de ijs qui ad eccle. confu. l. præsenti. & gloss. fin. quòd metus causa. c. vno, libro 6. & de appellationib. c. ex parte M. 23. distin. ca. communis filius. Sed tamen necesse fuit probare, quòd nisi prædictus clericus renuntiasset, fratres & parentes sui mortui in carceribus fuissent.

ADDITIO.

A. M. P. Hæc decisi. fundatur in iusto metu, & dicit quòd ideò est, quia contumelia illata fratri meo, dicitur mihi illata, & ideò resignatio ista etiam iurata, vel propter timorem amissionis patrimonij erit meticulosa, & sic nulla: non tamen ipso iure, sed venit cassanda, vt dicitur in decisione. ideò dum in summario dicitur, non valet, dicas, cassanda venit, pro clariori intelligentia. pro quibus faciunt dicta super decisi. 5. suprà eo. & not. per Fely. in c. ecclesia sanctæ Mariæ. de consti. num. 126. & sequen. & in c. causam matrimonij. de off. dele.

De Supplend. negli. prælat.

EPITOME.

Archiepiscopus legatus natus si fuerit negligens infra semestre tempus conferre beneficia vacantia, non habebit aliud semestre tanquam legatus: cùm vtraq; potestas possit in collatione concurrere, & inferior non supplet defectum superioris, licèt capitulum negligētiam sui episcopi suppleat. Vel sic. Legatus natus non habet duo semestria: quia tunc legatus concurrit cum ordinario.

SVMMARIA.

1 *Legatus natus an habere debeat duo semestria ad conferendum.*

2 *Archiepiscopus Eboracen. nō habet alium superiorem, quàm Papam.*

3 *Deuolutio si fiat ad Archiepiscopum, etiam legatum, habet tantùm sex menses ad conferendum.*

Deuolu-

4 *Deuolutio varijs modis fit ob negligentiam, vt hic.*
5 *Deuolutio fit post famam vacationis, si non sit vaga.*
6 *Deuolutio fit ad Episcopum negligente capitulo, deinde ad Archiepiscopum & Papam.*
7 *Legati nati non habent nisi sex menses ad conferendũ deuoluta.*
8 *Deuolutione facta de capitulo ad Episcopum Legatus non concurrit cum Episcopo, quia potuit conferre in sex mensibus capituli.*
9 *Deuolutione facta de capitulo ad Episcopum, & postea ad Papam, Legatus concurrit cum Papa.*
10 *Legatus concurrit cum Papa etiam in deuolutis.*
11 *Legatus natus potest adiri per querelam.*
12 *Iudex, qui cum pluribus alijs iudicauit, potest cognoscere in secunda instantia.*

DECISIO L. aliàs 313.

FVIT dubitatum, vtrùm Archiepisco-
1 pus, qui est legatus † natus, sicut Ebora-
cen. & Cantuarien. de quo in c.1. de of-
fic. leg. habeat duo semestria ad confe-
rendum beneficia ad ipsum per negligentiam in-
feriorum prælatorum, vel sui capituli deuolu-
ta: putà, capitulum suum neglexit conferre ali-
quod beneficium spectans duntaxat ad eorum
collationem, vel præsentationem infra sex men-
ses. Et sic deuoluebatur collatio ad Archiepisco-
pum eorum immediatum superiorem per c. nul-
la. de conces. præbend. qui fuit etiam negligens in
conferendo per alios sex menses, & sic videbatur
per huiusmodi negligentiam, quam fecit, vt Ar-
chiepiscopus quòd esset deuoluta collatio ad eũ
tanquam ad legatum, per iur. vulgar. de concess.
præbend. c. postulasti. et c. à collatione. de appel.
lib. 6. & sic debet habere aliud tempus semestre.
Fuit dictum, & tentum contrarium per omnes.
Nam legatus de latere posset concurrere cum or-
dinario in conferendo beneficia vacantia, & ad
collationem Episcopi spectantia iure proprio,
per iur. vulgar. de offi. leg. c.1.2. & 3. lib. 6. tamen
nusquam reperitur iure cautum, quòd concur-
rat vel succedat in beneficijs ad Episcopum spe-
ctan. iure deuoluto, in quibus etiam capitulum
non supplet negligentiam Episcopi: prout pul-
chrè deducit Innoc. in c. cùm in cunctis. de elect.
super ver. per capitulũ. quã glo. recitat, & appro-
bat Archi. in c.1. ne se. va. super ver. intromittere.
lib. 6. & Io. And. in Nouel. in c. quanquã. de elect.
eo. lib. Pro hoc etiam inducebam, & alleg. c. licèt.
de supplen. negli. præla. vbi papa reputabat col-
lationem Archidiaconatus Richimundiæ in ec-
clesia Eboracen. ad se deuolutam propter duo
semestria lapsa, pntà annum: quia Eboracen. Ar-
2 chiepiscopus † non habet alium superiorem, pu-
tà Patriarcham vel primatem, quàm papam, vt
ibi dicit textus: tamen ille idem Archiepiscopus
est legatus natus: vt probatur in d. c.1. de off. leg.
Si igitur deuoluta fuisset illius Archidiaconatus
collatio ad ipsum tanquam legatum Papa dedis-
set sibi adhuc vnum semestre, antequam de col-
latione Archidiaconi se intromisisset: quod tamẽ
non fecit, vt ibi apparet. Præterea licèt legatus
natus sit superior per respectum ad alios infra le-
gationem suam existentes, vt possit ad eum ap-
pellari, vel ipsa adiri per simplicem querelam: vt
in c.1. de offi. lega. tamen nò crederem quod ipse
esset superior sui ipsius, vt Archiepiscopi: nec ꝙ
à sententia sua possit ad ipsum tanquam ad lega-
tum appellari: nec de ipso sibi ipsi querela defer-
ri. arg. c. romana. de appel. de cõsuet. c. 2. lib. 6. Ad
iura in contrarium alleg. videlicèt ad c. postula-
sti. et c. à collatione, potest responderi, quòd ibi
ipse & alius solus non processit, sed cum alijs: &
ideo à collatione & grauaminibus non solùm ip-
sius solius, sed etiam aliorum, quorum erat im-
mediatus superior appellari, & de facto illorum,
& etiam tanquam minimæ partis, vt Episcopus
poterat cognoscere. At in casu nostro solus pro-
cessit, neglexit, vel deliquit, ergo, &c.

ADDITIO.

A.M.P. Snmmarium istius decisi. parum valet: † 3
dubitatur enim hic, ex quo capitulum neglexit
per sex menses conferre beneficium spectans ad
eius collationem duntaxat, adeò quòd collatio
deuoluebatur ad Archiepiscopum eiusdem diœ
cesis eorum immediatum superiorẽ, qui etiã erat
legatus natus, an iste debeat habere sex mẽses tan-
quam Archiepiscopus, & sex tanquam legatus:
& deciditur, quòd sibi sufficiunt sex menses. Ad
istam deci. vide omninò Io. de Silua. in tracta. de
bene. secũda parte. q.3. vbi latè de auctoritate le-
gatorum, & in q.63. & 64. tertia parte, & pra-
gmaticam Sanc. in titulo de collatione. in verbo,
respectiuè, & in verbo, legatorum. fol. 86. facit
ad hanc materiam decis. vnica. eo. tit. in ant. & 1.
Biseg. vbi dicitur, quòd † negligente Abbate vel 4
inferiore prælato conferre, non deuoluitur fa-
cultas conferendi capitulo, vel alijs inferioribus,
sed Episcopo: vt dic. Aegid. dec. 1. hoc titul. quòd
per negligetiam Episcopi in prouidedo iure de-
uoluto nõ succedit capitulum, sed suus superior
immediatus. & idem in confirmatione & institu-
tione, de quo vide latè per Fel. in c. irrefragabili.
de offi. ordi. & vide dec. Cas. 8. de præb. vbi latè
tractat hanc materiam, & aliquid per Felyn. in c.
docerẽ. de rescrip. & in c. verum. de foro compe.
& facit dec. 1. de elect. in ant. vbi dicitur, ꝙ tem-
pus conferendi currit Episcopo à tempore renũ-
tiationis, & ratihabitionis, & idẽ dicit Cass. dec.
2. de renun. in fin. pro quo facit decis. Aegi. 2. hoc
titul. vbi dicitur, quòd † probatur satis deuolu- 5
tio, si erat publica fama, quòd impetrans contra-
xit matrimonium: fama tamen quælibet nõ suf-
ficit, vt dictum fuit in vna Eugubina coram do-
mino de sancta cruce, vbi propter certam famam
consanguinei assumpserunt vestes lugubres: po-
steà audito quòd ille non obierat, cœperant du-
bitare, & miserãt ad partes Germaniȩ pro haben-
da veritate, & prnpterea dictum fuit, quòd ordi-
narius nõ poterat de negligẽtia notari, & de ma-
teria negligentiæ, vide per Sar. q. 28. de triennali,
vbi ponit infinitos casus negligentiæ. Esset hic la-
tius tractanda materia deuolutionis collationis,
videlicèt, quando deuoluatur ad inferiores ob
negligentiam Episcopi, & quando de capitulo
ad Episcopum, & de Episcopo ad Archiepisco-
pum: sed non intendo amplius examinare mate-
rias vt feci suprà: sed breuiter ponere concor-
dantes & discordantes, ac applicare aliquas

nouas

nouas decisiones, & colligere notabilia aliqua pro clariori intelligentia: quia tempus audientiarum instat, & tunc vacare non potero, videas per te in locis ordinarijs. Nota primò ex ista de-
6 cisi. quòd † in spectantibus ad collationem solius capituli, vel alicuius inferioris Episcopo: si isti negligant per sex menses, collatio deuoluitur ad Episcopum, qui habet alios sex menses, infra quos, si Episcopus non confert, deuoluitur collatio ad Archiepiscopum: & Archiepiscopo intra sex menses non conferente, deuoluitur ad Papam: inspectantibus verò ad collationem Episcopi tantùm, collatio deuoluitur ad Archiepiscopum: deinde ad Papam, vt etiam habetur & not. in c. 2. de conce. præb. & ad hoc facit dec. Bisig. 1. hoc titulo, vbi habetur quòd negligente Abbate, non deuoluitur ad monachos, vel ca-
7 nonicos regulares. Secundò, not. quòd licèt † legati nati, vt iste Eboracen. Cantuarien. Remen. & Pisanus sint Legati nati, & possint suam iurisdictionem exercere in diœcesibus suffraganeorum suorum, & tota prouincia vt habetur in c. 1. de offi. leg. libr. 6. & in c. 1. extrà, de app. tamen ipsi non possunt conferre beneficia, ad collationem inferiorum spectantia, nisi postquàm propter eorum negligentiam ad eos deuoluatur collatio. Quo casu etiam fit quòd fungatur duplici officio, videlicèt Archiepiscopi & Legati, non tamen habent nisi vnum semestre, vt suprà, vt in d. c. 1. de offi. lega. in 6. Tertiò nota, & aduerte, quòd ista decis. intrat de vna specie Legatorum ad aliam, & sic confundit mentem legentium: postquàm enim dixit de Legato nato, incipit dicere de Legato de latere, in ver. nam Le-
8 gatus. ex quo versic. nota quòd licèt † Legatus de latere cócurrat cum quolibet ordinario, & possit conferre eodem tempore, prout etiam Papa concurrit: adeò quòd collatio illius qui primò contulit est præferenda, tamen dicitur hic, quòd si Legatus stetit in isto concursu cum inferiore per sex menses, putà cum Capitulo, ad cuius collationem spectabat beneficium, quòd huic Legatò pariter imputatur negligentia, si non contulit infra illos sex menses, adeò quòd cùm post illos deuoluta sit collatio ad Episcopum, ipse non poterit tunc concurrere cum Episcopo, licèt sit eius superior, per iura hic alleg. Sed dubitari pos-
9 set, an † lapsis sex mensibus competentibus Episcopo, & facta deuolutione ad Papam, Legatus, qui fuit negligens, possit concurrere cum Papa? Et crederem quòd non, argumēto prædictorum: quia si non concurrit cum Episcopo, propter negligentiam suam præteritam, non debet concurrere cum Papa: tamen vide glo. in c. 1. de offic. leg. libr. 6. quæ videtur dicere contrarium. & Dd. in c. venerabilis. de præb. & considera, si eorum dicta possint intelligi non data aliqua negligentia legati, prout in casu d. c. venerabilis. vbi innenit beneficium vacasse per tantum tempus: tamen nō dicitur quòd primis sex mensibus quibus vacauit, ipse fuerit præsens, & sic negligens, quia cōcurrebat cum episcopo: dicit tamen Io. de Sylua in d. q. 64. tertiæ partis, quòd licèt † Legato
10 currat tempus Lateran. concilij sicut ordinarijs, tamen quod poterit conferre, donec prælatus suæ legationis iure proprio, vel deuoluto potest conferre: sed postquā deuoluta esset collatio ad prælatum, extra suam legationem ex sua & aliorum inferiorum negligentia, tunc conferre non poterit, nisi vltimatè deuolueretur ad Papā, qui tunc poterit. cogita de veritate, quia valdè dubito, propter rationem, de qua suprà, & vide Fely. in d. c. irrefragabili. & infrà de offi. leg. dec. 3. vbi dicitur, quod Legatus confert deuoluta, sed non reseruata. Nam Legato sicut ordinario currunt tempora Lateran. concilij, vt not. in d. c. 2. de con cel. præbend. Quartò not. in ver. præstereà licet. ꝗ decisi. reuertitur ad materiam Legati nati, & dicit, quod licèt iste † Legatus sit superior quòad 11
alios, ita quòd potest adiri per querelā, & appellationē: tamen non est superior sui ipsius. Quintò nota hic vnum, quod facit ad Dominos meos, quòd licèt † vnus cum pluribus iudicauerit, ad 12
eum etiam appellari, & ipse solus cognoscere potest, quod tamen secùs est, quādo solus processit, nisi de partium consensu: vt sæpè accidit in sacro Rotæ auditorio, vbi partes propter integritatem Dominorum consentiunt: vt idem, qui pronuntiauit, cognoscat in prima, secunda, & tertia instantia, sperātes talia de nouo probare, quod sententiam suam reuocabit. Qui sint Legati nati, qui missi, & qui de latere, habes in d. c. 1. de offic. leg. lib. 6. & infrà titu. suo latiùs dicam.

De Filijs presbyterorum.

EPITOME.

Dispensatio obtinendi beneficium extēditur ad primum & vnicum beneficium tantùm. Vel sic, Dispensatus super beneficio obtinendo, non potest illud permutare cum alio, nisi sibi specialiter hoc cōcedatur, h. d.

SVMMARIA.

1 *Dispensatus vt possit obtinere vnum beneficium, si dimittit illud, non potest aliud loco illius obtinere.*
2 *Permutatione nulla existente, an partes possint propria auctoritate redire ad sua beneficia.*
3 *Dispensationum plures casus.*

DECISIO I. aliàs 339.

Si illegitimus beneficium curatū, quod obtinuit vigore dispensationis iuxta formam c. 1. de fil. presbyt. libr. 6. sibi factæ, pro alio curato beneficio cum legitimo authoritate ordinarij permutauit: dubitatur de duobus. Primò, vtrùm dicta permutatio fuerit nulla, vel aliqua ipso iure. Secundò, si esset nulla, vtrùm quilibet posset habere regressum ad suum beneficium sic permutatum. De primo, licèt altercatio, & dubietas sit magna inter modernos Doctores solennes, videlicèt Archi. ex parte vna, qui in c. 1. de fil. presbyt. & in c. non potest. §. illud autem. de præben. lib. 6. tenet expressè, quòd collatio sit nulla: cùm prædicta dispensatio a se extendat duntaxat ad a
primum & vnicum: & sic adepto primo beneficio dispensatio suum est sortita effectum: & ideò

collatio siue receptio secundi non valet. & ita dicitur Papam Bonifa. sententiasse. Io. Mo. tenet contrarium, cum quo concor. Io. And. in nouel. dicens. Si Dominus Bonifacius sic pronuntiasset multò melius scire debuit Io. Mo. qui Car. fuit: quia ipse expressè tenet contrarium. Idcirco Io. Andr. declinat in partem ipsius, & tenet contra Archi. hic arguendo tamen in c. non potest: pro & contra. veruntamen quicquid sit, & licèt opinio Dominorũ Io. Mo. & Io. Andr. sit benignior & æquior: tamen alia, videlicet opinio Archi. de iure est verior, & recepta ac seruata in Curia, secundum stylum, qui propter dubietatẽ Do. seruandus est pro iure, secundũ omnes in c. ex literis. de consti. de cri. fal. c. quàm graui. Ad secundum dicebant omnes, quòd locus est regressui, præsertim si legitimus, próut ponebatur in facto, ignorauit defectum illegitimi secum permutantis: vel si sciuit, dolo caruit, & excusatus fuit propter varias opiniones Docto. præalleg. quæ etiã illegitimum permutantem à dolo excusant. ar. c. cùm vniuersorum. de rer. permu. Dicebam tamẽ ego, quòd authoritate superioris est regressus habendus in casu supradicto, propter renuntiationem veram in prædicta permutatione factam,
b per quam quilibet amisit ius b quod in beneficio suo habuit: & ideò illud recuperare non poterit sine noua collatione, quę debet fieri per superiorem habentem ad hoc potestatem. arg. no. in c. licet. de rer. permu. et c. si beneficia. de præb. lib. 6. per Ioan. And. in nouel.

ADDITIONES.

a Dispensatio. Adde Felyn. in c. innouamus. de treug. & pac. nu. 3. facit ad prædicta: nam dispensatus ad duo incompatibilia, non intelligitur dispensatus in eadem ecclesia. Pet. in c. postulasti. de rescrip. nu. 41.

b Amisit ius. Adde dec. 4. incip. si opponatur. sup. de renuntiatio.

A.M.P. In hac decisi. dubitatur de duobus, licèt in summario non fiat mentio, nisi de primo dubio.
1 Primum † enim dubium est, an illegitimus, qui obtinuit secum dispensari, vt possit obtinere vnum beneficium, eo obtento, possit permutãdo cum alio, aliud obtinere dimisso primo: & deciditur quod non, iuxta text. in c. 1. eod. tit. in 6. & in c. non potest. §. 1. de præb. eo. lib. Et cũ ista concordat Aegid. decis. vltima. de rerum permutat. Et latè materiam examinat Fely. in c. fi. de tre. & pace. & Iasin l. diuortio. §. quod in anno. ff. solu. ma.
2 Secundum † dubium est, an si nulla sit, próut est, permutatio, partes possint redire ad sua beneficia propria authoritate, & de hoc vide infrà de rer. perm. dec. 1. & 3. Et ad materiam dispensationis, de qua hic tractatur, principaliter vide an dispensatus ad sacros ordines intelligatur etiam dispẽsatus ad beneficia curata. Et de materia extensionis & connexitatis, vide Fely. in c. at si clerici. de iud. in §. de adulterijs. & in c. prætereà. de offic. delega. & in c. fin. de treuga & pace. & ad materiam vide etiam Staph. fol. 44. 47. & 70. & in alia impres. fol. 34. 44. 58. & habes in pragm. sanc. fol. 105. in tit. de colla. super gl. in verbo consecrati, vbi habetur, † quòd non vacant beneficia 3
nõ promoti, si obtinuit prorogationem temporis, etiam non facta mentione de alijs beneficijs. & quòd dispensatus ad duo intelligitur dispẽsatus de nõ residendo. Et quòd minor dispensatus ad curata, intelligitur dispensatus, vt non teneatur promoueri infra annum, & an in dispensatione sit fienda mentio de qualitate aggrauante, & an in impetratione beneficiorũ debeat fieri mentio de dispensatione obtenta: vide decis. 2. & 3. in anti. hoc titu. & vide deci. 1. de præb. in antiq. vbi habens facultatem nominãdi, non potest, nisi semel nominare, etiam si nominatus renuntiaret.

EPITOME.

Dispensatus per Episcopum super illegitimitate non potest recipere præbendã ecclesiæ cathedralis: quia regula, Cui conceditur maius videtur concessum minus, non procedit in dispensationibus. Vel sic: Dispensatio Episcopi cum illegitimo non extenditur ad cathedralem & præbend. h. d.

SVMMARIA.

1 *Dispensatio Episcopi iuxta formam c. 1. de fil. presbyt. cum illegitimo facta, ad præbendas cathedrales nõ extenditur.*
2 *Illegitimus dispensatus beneficia & dignitates tenere potest.*
3 *Dispensatio Episcopi cum illegitimo non extenditur ad cathedralem.*
4 *Dispensantur illegitimi ad vnum curatum per pœnitentiariam.*
5 *Dispensatio secunda non debet facere mentionem de prima, nisi tendant ad diuersum finem.*
6 *Dispensatus sufficienter præsumitur, qui fuit toleratus longo tempore.*
7 *Clericatus antecessoris probatur ex reputatione per triennium.*
8 *Dispensatio antecessoris quæ allegatur surreptitia, præsumitur bona si per triennium fuit toleratus.*
9 *Dispensatio facta per illum qui communiter reputabatur habere facultatem, valet, licèt facultatem non haberet.*
10 *Mandatum de dispensando non habet vim dispensationis.*
11 *Dispensatio cũ verbis exuberantibus & oratione vniuersali comprehendit præbendas cathedralis ecclesiæ.*
12 *Indultum conferendi quæcunque, etiam beneficia obtinentibus, operatur, quòd possit conferri etiam habenti duas parrochiales, & etiam Episcopatum.*
13 *Clericatus illegitimi etiam probatur per famam coadiunatam aliquibus coniecturis.*
14 *Clericatus illegitimi etiam probatur per literas promotionis ad Diaconatum, etiam si ordo illi non fuit collatus à proprio Episcopo.*
15 *Mandatum seu gratia ad beneficium an capiat canonicatum in collegiata.*

DECISIO II. aliàs 136.

VOluerunt Domini, quòd opinio Io. Mo. posita in c. 1. de fil. presbyt. libr. 6. de cætero seruaretur: videlicet, quòd † dispen- 1
satio

a fatio [a] Episcopi iuxta formam illius c. facta il-
b legitimo b non extendatur ad præbendas cathedrales propter præeminentiam, & maioritatem, quam habent canonici ecclesiæ cathedralis super alios clericos ciuitatis & diœcesis: quia ipsi sunt pars corporis ecclesiæ, & episcopi sunt caput. de test. c. requisisti. Episcopus enim est caput, & ipsi membra. de his. quæ fi. à præl. c. nouit. et c. quanto. Et dicit Innocent. quod
c est magnus honor [c] esse canonicum ecclesiæ cathedralis. hoc not. ipse de sep. c. fraternitatem. pro hoc etiam facit vna not. Archi. in c. 1. de consue. in fin. libr. 6. Ioan. Mo. alleg. c. quamuis. de præb. lib. 6. et c. extirpandæ. §. qui verò. eod. titu. qui §. nihil facit secundum Ioan. Andr. qui tenet cum Archi. contra Io. Mo. quorum opinionem tenet Dominus Oldr. in suis quæstionibus per multas rationes consil. 215. Puncta breuia. dixit tamen Dominus Robert. d. Ioan. Andr. in Spec. tit. de fil. presbyt. in dispensatione Papali super defectu natalium distinxisse. Aut illa est cruda & nuda: putà Papa dispensat cum illegitimo, quòd possit tenere vnum beneficium simpliciter, tunc non veniet neque cura-
d tum, neque cathedrale. [d] si verò dispensat, quòd possit retinere beneficia quæcunque, tunc quia huiusmodi dispensatio est exuberans, venient omnia. Contra tamen primum membrum distinctionis videtur text. in c. tua nobis. de verb. significat. vide Ioan. Andr. in nouel. in c. gratia. lib. 6. de rescript. in princ. quando verbum, beneficium, includit, vel non includit præbendam, qui remittit ad not. per eum de præbend. c. vlti. post principium.

ADDITIONES.

a Dispensatio. Nota secundùm aliquos, & ma-
a ximè secundum stylum Cancellariæ: † quòd vbi est dispensatum cum illegitimo, quòd tenere possit beneficia, & dignitates cum cura vel sine cura, etiam si ad ea quis per electionem assumatur, &c. vt infrà in antiquis decisi. 1. eod. titu. quæ incipit, Nota secundum aliquos. Aduerte tamen quia in dispensationibus non habet locum illa regula, quòd cui conceditur maius, & minus concessum videtur: quia in his dispensationibus concessio in maiori non extenditur vel ad minus: nisi illud minus sub maiori includeretur: vt si concedatur illegitimo quòd promoueatur in Episcopum, tunc etiam de reliquis ordinibus intelligitur esse concessum. de excess. prælat. c. ex literis. ad fin. prædicta autem regula & argumentatio, vt dixi, in dispensationibus locum non habet: prout expressè not. Hosti. in c. postulasti. de rescript. vbi etiam Compost. dicit; quem sequitur d. Anto. quòd si habens dignitatem & personatum cum cura, impetrat dispensationem non facta mentione de cura, non valet impetratio: quia si sciuisset curam, non dispensasset. nec habet obstare quòd fortiùs esset concessurus curam quàm personatum: quia imò non esset propter periculum curæ animarum quibuscunque rebus pretiosarum. 12. q. 1. ca. præcipimus.

Item quia regula à minori vel pari non habet locum in beneficialibus, vel priuilegijs: vt in c. sanè. de priuileg. quia non extenduntur, nisi minus excluderetur in maius, vt suprà dictum est.

Illegitimo. Adde Felyn. in c. postulasti. col. 7. de b
rescript. Item adde quòd quemadmodum illegitimus dispensatus per Episcopum in terminis eius decisionis non censetur dispensatus ad tenendum præbendas ecclesiæ cathedralis; sic dispensatus per ingressum religionis non censetur dispensatus ad tenendum beneficia, secundum gloss. in c. Ex tua. de filijs presbyt. vide Guliel. Benedict. in c. Raynutius. in verb. & vxorē. extra, de testamen.

Honor. Adde infrà. decisi. 26. incip. si legatus c
apostolicus. sub finem. de præbend. in no. Et adde quòd honor ecclesiæ parochialis dicitur augeri, si erigatur in collegiatam. decis. 1. incip. supposito quòd imò; &c. tit. de sepult. in antiq.

Cathedrale. Adde dec. Leod. tit. in antiq. & quæ d
ibi not. Et an sufficiat generalis mentio de qualitatibus beneficio inhærentibus, vide per gloss. in verb. qualitates. col. 3. titu. de colla. in pragma. sanctio. versicu. sed nunquid sufficit generalis mentio beneficiorum. &c. Et an appellatione dignitatis veniat pontificalis: gloss. in c. quicunque hæreticos. §. ad hæc. in verb. dignitates. de hæretic. libr. 6. Et an in dispositione generali includatur episcopalis dignitas, c. quàm periculosum. de sent. excommu. lib. 6.

A. M. P. Vltra summarium de quo suprà: Nota etiam, quòd hic in prima additione dicitur,
† quòd in dispensationibus, & priuilegijs non 3
procedit illa regula; De quo maius, ergo de quo minus, nisi minus sub maiori necessariò includeretur: vt in dispensatione, quòd illegitimus promoueatur in Episcopum: quia necessariò censetur sibi concessum, vt possit promoueri ad minores seu inferiores ordines. De materia istius decisi. fuit dictum in præcedenti, vide tamen omnino Syl. in tracta. de benefi. q. 6. in tertia parte, vbi concludit Episcopum posse dispensare cum illegitimo ad canonicatum in cathedrali: sed Fely. in c. postulasti. de rescrip. conclusione secunda. num. 24. ponit regulam cum quatuor fallen. & ibi sentit; quòd Episcopus non possit dispensare cum illegitimo super tali præbenda: sed solùm super simplicibus benefi-
cijs. Tamen † sacra pœnitentiaria quotidiè pas- 4
sim concedit illegitimis gratiam, quæ dicitur In prima forma, vt possint ad primum ordinem à quocunque catholico antistite promoueri, & vnum beneficium, etiam cui cura immineat animarum, obtinere: vt ego dum essem sacræ pœnitentiariæ procurator sæpè expediebam. & vide latiùs per eundem Felyn. in c. in nostra. correla. 39. vbi etiam ponit regulam cum septem fallentijs, & allegat dec. 35. de concess. præben. in antiq. & deci. 8. infrà eo. tit. in fine, & Fastoli dubio 44. quem videas per te. Et in materia dispensationis facit quod fuit resolutum in vna
Leodien. Decanatus coram d. Rauelleh. † quòd 5
licèt regulariter in secunda dispensatione sit

fienda mentio de prima id procedit, quando
dispensationes tendunt ad diuersum finem, &
fuerunt obtentæ propter diuersa † secùs, si ad
vnum & eundem finem tendant: quia cùm vna
sufficiat, non est necesse facere mentionem de
alia, pro quo facit text. in c.2. hoc titul. libr.6. &
decisi.3. hoc titulo in antiq. Et facit ad materiam
dispensationis alia decisi. facta in causa Gadicen.
pensionis, coram Domino Vestano, vbi dici-
6 tur, quòd † dispensatio præsumitur bona, si
quis fuit per 30. annos reputatus pro dispensa-
to: imò quòd plus est, in vna Placentina cano-
nicatus & præbendæ Domini tenuerunt etiam
7 † in probando clericatu authoris, quòd sufficiat
probare, quòd per triennium fuit reputatus pro
clerico, & fuit etiam resolutum in eadem causa
8 quòd post triennium, etiam † si daretur de sur-
reptione dispensationis factæ cum antecesso-
re illegitimo, non arctatur quis ad proban-
dum, vel verificandum dispensationem, & om-
nia fundabantur in alleg. Lap.89. Et in materia
dispensationis, facit alia resolutio facta in alia
9 causa, quòd † dispensatio facta per illum, qui
communiter reputabatur habere facultatem su-
per matrimonio, valet, licèt facultatem non ha-
beret, per consil. Ancha.409. in fin. in qua causa
10 etiam fuit tentum, † mandatum de dispensan-
do non habere vim dispensationis, contra Doct.
Ioan. Andr. in c. literas. de rest. spol. quæ solet ad
hoc allegari. & quia etiam dicitur in hac decisi.
11 quòd † si Papa dispensando dicat, quòd possit
obtinere beneficia quæcunque, tunc quia huius-
modi dispensatio est exuberans, veniunt præ-
bendæ in cathedralibus. adde Sar. q.3. regulæ de
Annali. vbi dicit, quòd stante tali verbo vni-
uersali, homicidæ, & alij possent obtinere. Pro
quo facit resolutio facta in causa Salamantina
12 de Azarem, coram Ptolomęo, vbi habetur † quòd
habens facultatem conferendi personis quæcun-
que, quotcunque, & qualiacunque beneficia ob-
tinentibus, potest conferre etiam habenti duas
parœciales, non facta mentione de eis, quòd fa-
cit pro indultis Cardinalium, & ideò fuit di-
ctum in vna Paduana beneficiorum coram d. de
Puteo inter Reuerendis. Cardinalem Pisanum,
& Episcopum Forosemproniensis, quòd vale-
bat collatio facta Episcopo per ipsum Cardina-
lem. Et ad illud quod dixi suprà, circa proba-
tionem clericatus, facit alia decisi. factà in eadem
13 causa Leodien. decanatus, vbi † licèt secundùm
Bisig. decisi.2. de prob. præsumptio sit coram il-
legitimum, & propterea teneatur regulariter
ostendere literas dispensationis: tamen con-
currentibus aliquibus coniecturis cum fama,
sufficit. Imò fuit tentum in vna Astoricen. pa-
14 rœcialis sancti Briani, quòd † habilitates ille-
gitimi probantur per diaconatum, etiam quòd
non fuerit promotus à proprio Episcopo: sed
per alium dicentem habere facultatem à pro-
prio Episcopo: pro quo vide Aegid. decisi.1. de
regularib. in fin. Et ad materiam huius decisi.
vide Staph. fol. 60. & in alia impres. fol.51. vbi
15 † innuit præmissa non procedere in canonica-
tibus collegiatarum, in decisi.62. de res. in antiq.
vbi id dicitur ad literam, licèt posteà sequatur
opi. Archi. contrariam. In materijs tamen non odiosis benè venirent: vbi habes in antiq. dec.9. de offic. Vicar. & Bisig. eod. titul. vbi cauetur, quòd data Vicario facultate conferendi beneficia, potest conferre dignitates. pro quo vide Felyn. in d.c. postulasti. num.59. & in c. cùm causam. de rescrip. nu.52.

De bigamis.

EPITOME.

Bigamus ordinatus characterem recipit, sed executione caret, cum quo Papa dispensare potest de absoluta potestate & iuridiciali.

SVMMARIA.

1 *Bigamus ille dicitur, qui cum vidua, vel corrupta matrimonium contrahit, vel qui diuersis temporibus habuit successiuè duas vxores, licèt anteà non corruptas. Bigamia diuersimodè consideratur.*
2 *Bigamus ordinandus qua & cuius egeat dispẽsatione.*
3 *Bigamia non est adiuncta irregularitas de iure naturali, sed duntaxat de iure positiuo, quod Papa potest tollere, & immutare: nec est de essentialibus ordinis quem non debere esse bigamum.*
4 *Papa non debet leges transgredi, licèt sit legibus solutus.*
5 *Ignorantia an excuset à Bigamia.*
6 *Bigamus ordinatus characterem licèt recipiat, executione caret.*
7 *Bigamia vera qua dicatur.*
8 *Bigamia interpretatiua qua fit.*
9 *Bigamia similitudinaria qua fit.*
10 *Bigamus siue verus, siue interpretatiuus, non potest promoueri ad ordines sine dispensatione.*
11 *Bigamus dispensatur per Papam, vt hic.*
12 *Bigamia fuit inducta per Apostolum.*
13 *Bigamus recipit characterem, et cum eo aliquando dispensat Episcopus.*
14 *Ignorantia excusat ad obtinendum dispensationem.*
15 *Bigami intrantes religionem dispensantur.*

DECISIO L. aliàs 447.

QVODDAM factum extra Rotam, de mandato tamen Papæ propositum in Rota sub hac forma occurrit. Quidam clericus in minoribus constitutus contraxit matrimonium in faciem ecclesiæ cum quadam vidua, per verba de præsenti, carnali copula subsecuta, quo matrimonio posteà diuortiato propter certum impedimentum,[a] quod tamen, vt præsupponitur in facto, dictus clericus tempore contracti matrimonij ignorauit, intrauit religionem, & promotus fuit ad omnes sacros ordines, sine tamen aliqua dispensatione. Ex quo facto eliciebantur tria dubia. Primum, vtrùm prædictus clericus esset verè, vel interpretatiuè bigamus censendus. Secundum, vtrum etiam si verus esset bigamus, receperit characterem, quando posteà se fecit promoueri ad sacros ordines. Tertium, an indigeret dispensatione, & per quem dispensari

pensari posset. De primo videbatur aliquibus Dominis prædictum clericum sic, vt præmittitur, cum vidua contrahente, verum bigamum
1 † reputari. Nam ille verus bigamus dicitur, qui cum vidua vel corrupta matrimonium contrahit: vt 33. distinct. ca. maritum. & de biga. c. debitum. et c. à nobis. vel qui diuersis temporibus habuit successiuè duas vxores etiam antea non corruptas: vt 26. distin. ca. acutiùs. & tales non promouentur propter defectum sacramenti: quia diuiserunt carnem suam in plures: vt in dicto c. debitum. Quòd intellige, quando matrimonium tenuit: secùs verò si de facto matrimonium cum vidua, vel corrupta, vel cum secunda vxore contraxit: putà, quia in sacris constitutus sic contraxit: vt in dicto c. à nobis. vel si quis vnam de iure, alteram de facto post mortem primæ: tales enim bigami reputantur interpretatiuè, quantum ad legem promotionis, non propter defectum sacramenti, sed propter defectum intentionis cum opere subsecuto: vt in c. nuper. de bigam. de quo vide gloss. auream in c. super eod. & per Ber. vbi ponit tertium casum de bigamo interpretatiuo, de quo nihil ad propositum, siue ad casum nostrum, in quo secundùm omnes Dominos finaliter reputabant dictum clericum de facto cum vidua contrahentem interpretatiuè bigamum, de quo reputo textum clarum in c. à nobis. superius alleg. vbi videtur etiam decisio tertiæ quæstionis, videlicet cum tali interpretatiuo bigamo tanquam cum marito viduæ contra doctrinam Apostoli dispensare non licet, non propter defectum sacramenti, sed propter defectum intentionis cum opere subsecuto. Quod intelligas verum de inferiori à Papa, & quoad sacros ordines: quoad minores verò ordines, secundum aliquos etiam Episcopi possunt cum vero bigamo dispẽsare: vt in ca. lector. & c. subdiaconus.
2 23. dist. & I. di. ca. placuit. in princip. Solus † autem Papa cum bigamo ad sacros promoto super executione illorum ordinum dispensat: sed vt ad illud promoueatur, non potest, id est, non debet dispensare, secundùm Hug. in ca. quicunque. I. dist. quem sequitur Archi. in c. vnico, de biga. libr. 6. in gloss. I. remittens ad not. per eum in dicto ca. lector. vbi recitat dictum beati Thomæ super 4. sententiarum, dist. 27. quæst. vlt. dicentis, quod bigamiæ non est coniuncta irregu-
3 laritas † de iure naturali, sed duntaxat de iure positiuo, quòd Papa potest tollere & immutare ad libitum suum, de consti. c. I. libr. 6. & de rescript. c. statutum. & c. fin. eod. lib. de quo in c. proposuit. de concess. præbend. nec est de essentialibus ordinis, quòd aliquis non sit bigamus, quod patet ex hoc, quia recipit characterem, si talis ordinetur: vt in d. c. quicunque & secundùm eum Papa potest in tali ordine totaliter dispensare. Nec obst. prohibitio Apostoli, quæ secundum Pet. non est facta à Deo, sed ab homine. & ideò Papa non astringitur, cùm eius potestas non sit ab homine, sed à Deo. de iudi. c. nouit. de maio. & obed. c. solitæ. cum multis simi. quæ ratio Pe. non placet mihi: quia quicquid Apostolus dixerit, seu prohibuerit, totum fuit à Deo & spiritu sancto, & omnes stringit, intelligo Inferiores, sed non Papam, qui est maior Apostolo in potestate: vt in ca. sacrosancta. 22. distin. & ideò dispensare potest contra Apostolum, secundum Lau. in d. ca. lector. & meliùs per Archi. in d. ca. subdiaconus. & supposito quòd Apostolus haberet parem potestatem cum Papa, adhuc nõ restringeret eum sua prohibitio: cùm par in parem, & c. de elect. c. innotuit. de rescript. c. fina. libr. 6. de qua materia vide in c. super eo. de biga. Crederem in hac materia salua correctione, sic distinguendum. Aut loquimur de vero bigamo, aut interpretatiuo. Si de vero, tunc aut quærimus de potestate absoluta Papæ dispensandi cum bigamo: tunc crederem quòd ante & post promotionem possit dispensare propter plenitudinem suæ potestatis. de concess. præbend. c. proposuit. de transla. præla. c. t. Aut loquimur de iuridica sua potestate, de qua in c. I. de cau. possess. & proprie. & in c. literas. de restitu. spol. tunc crederem opin. Hug. & Arch. verissimã superiùs tactam: quia nunquam Papa consueuit cum vero bigamo ad ordines suscipiendos dispensare, nec esset decens nec iuridicum: tum propter defectum sacramenti: tum etiam propter generalem prohibitionem Apostoli, quam licet non de necessitate, tamen de honestate decet ipsum obseruare: quia licèt sit solutus † legi- 4
bus, tamen decet ipsum legibus viuere. C. de legi. I. digna vox. præterea non omnia quæ licent, expediunt, secundùm eundem Apostolum, vt II. quæstione I. ca. aliunde. & de vot. c. magnæ. In interpretatiuo verò maximè si ignorãter contraxit cum secunda, cum qua contrahere non potuit, crederem etiam ante factum, vt posset promoueri ad sacros ordines, non esse peccatum dispensare cum tali, imò reputarem id vtile ex causa, & maximè si vellet intrare religionem, per quam etiam tollitur defectus illegitimitatis. de fil. presbyt. c. I. & conseruantur etiam bigamo priuilegia immunitatis: prout etiam not. Archi. in d. c. I. de biga. Misericordiam etiam Apostolus meruit, quia ignoranter peccauit. 8. distin. ca. consuetudo. Post verò susceptionem ordinum etiam sacrorum, siue loquamur de vero, siue de interpretatiuo bigamo, crederem Papam indubitanter posse dispensare: maximè ex rationabili causa, propter quam sæpè rigor iuris omittitur: vt I. quæstione. 7. ca. tali. et c. exigunt. de præbend. c. vacante. et c. exposuisti. quæ potest esse ratio characteris, fauor religionis, vel exercitium curæ sibi ex postfacto commissæ. ff. de reli. & sumpt. fu. I. quæ religiosis. de regula. c. quòd Dei timorem. de cleric. ex communi. minist. c. latores. de transact. c. fina. & reputo text. de hoc d. ca. quicunque. 50. distinct. Ex quibus fuit conclusum, & responsum per omnes Dominos concorditer ad tertium † casum, 5
siue quæstionem nobis propositam valde fauorabilem, & dispensabilem, & hoc per Papam duntaxat: licèt aliqui magni viri extra Rotam voluerunt prædictum clericum sic matrimonium cum vidua contrahentem à bigamia excusare, & sic nulla dispensatione indigere, propter impedimenti ignorantiam. pro quo allega-

tur quoddam dictum Archi. in d. c. vnico. super
ver. bigamus. lib. 6. qui intelligit c. nuper. eo. tit.
de illo, qui sciens impedimentum contraxit in
sacris cum secunda: secùs, si ignorãter: quia igno-
rantia ipsum à bigamia haberet excusare. Sed Io.
Andr. ibidem in nouel. & etiam in c. nuper. tenet
contrarium, cuius opi. tutior est, & ideò in du-
bio amplectẽda. de spons. c. iuuenis. per quæ etiã
est sufficienter responsum ad secundum dubi-
6 um, † vtrùm prædictus clericus bigamus ad sa-
cros promotus receperit characterem? videtur
quòd sic: sed non executionem, sicut dicimus in
laico siue puero ad sacros promoto: vt in c. non
est. de æta. & quali. super qua executione indiget
dispensatione Papali, quam Papa Vrbanus sextus
impẽdit prædicto religioso propter decisionem
nostram antè dictam. Tum etiam quia, vt pone-
batur in facto, ipse erat nobilis, diues, & senex, &
multa bona intrando religionem secum detulit,
ac monasterio reliquit, quæ causæ etiam aliquan
do dispensationem inducunt: vt in c. de multa.
in fine de præbend.

ADDITIONES.

a Impedimentum. Matrimoniũ nullum an impe-
diat quominus mulier debeat priuari dote pro-
pter adulterium: vide per glo. in c. plerunque. in
verb. nõ valebit. extrà, de donat. inter vir & vxo.
Item an ex contractu nullo dominus possit age-
re ad commissum? per Guido. Pap. decis. 590. in-
cip. quidam vendidit. Et an ex taciturnitate iuris
inualidi possit causari surreptio vel obreptio: de-
cis. 25. incip. si reus, & possessor. suprà de rescr.

A. M. P. Ista deci. non habet concordantes, nec
discordantes: sed quia summarium nõ compre-
hẽdit omnia, de quibus in corpore dec. ideò no-
7 ta primò, quòd † Bigamia contrahitur triplici
modo, & quatuor modis secundum aliquos. Pri-
mò, quando quis cum vidua vel corrupta con-
traxit, & cõsummauit matrimonium validè, vel
diuersis tẽporibus habuit duas vxores etiam an-
tè non corruptas, & ista dicitur vera bigamia.
8 Secundò † dicitur bigamia interpretatiua, vt cũ
habens vxorem contrahit cum alia de facto, &
sic matrimonium secundum non tenet. Tertiò
9 † dicitur similitudinaria, vt quando monachus,
vel monialis professa matrimonium contrahit
de facto, & de hac specie sentit decis. nostra, dum
allegat glo. auream in c. super eo. de bigamis. li-
cèt litera ibi deficiat, quia non allegat titulum,
quæ tamen gl. non sufficit, nisi iuncto tex. & glo.
in c. nuper. eodem titu. & vide dictam gloss. quia
ponuntur in ea quinque modi contrahendi bi-
10 gamiam. Secundò nota ex ista decisi. quòd † siue
quis sit verus, siue interpretatiuus bigamus, non
11 potest sine dispensatione ad ordines promoueri.
Tertiò nota, quòd † Papa de ordinaria potestate dis-
pensat cum bigamo interpretatiuo, quòd possit
in susceptis ordinibus ministrare: in vero autem
bigamo de absoluta & plenaria potestate tãtum
dispensat, nõ tamen dispensat ad suscipiendũ or-
dines secundũ opi. aliquorũ in vera bigamia, sed
12 interpretatiua tantum. Quartò nota † bigamiam
esse inductam per Apostolum. nec est de essen-
tialibus ordinis, quem nõ debere esse bigamum,
& propter eà † bigamus characterem recipit, sicut 13
& infans: & ideò secundum aliquos, etiam Epi-
scopus dispensat, quòd possit ordinari, & conce-
dit, quod possit ministrare in minoribus. Vltimò
nota, quòd † ignorantia satis excusat, saltem ad 14
obtinendum dispensationem, & tunc daretur
etiam de promouendo, soluta tamen composi-
tione, prout † datur volentibus ingredi religio- 15
nem, & per sacram pœnitentiariam conceditur,
quòd non obstante, quòd quis fuerit homici- 16
da voluntarius, possis (intrando religionem in
altaris ministerio) celebrare. de quibus etiam vi-
de aliqualiter per Felyn. in c. cum deputati. de
iud. in 1. col. & aliquid per Staph. fol. 75. & 198. in
fin. & in alia impres. fol. 60. & 144. & de mate-
ria bigamiæ vide pulchrè in Summa angelica,
in verbo, Bigamia.

De Officio Vicarij.

EPITOME.

Probatio potestatis & iurisdictionis offi cialium ordinariorum, ac etiã per eosdem officiales actorũ & gestorum non est necessaria, nisi per partem aduersam negetur potestas: quia tunc probatur per communem reputationem in partibus.

SVMMARIA.

1 *Vicarij seu officialis potestas præsumitur in his, in quibus non requiritur facultas specialis.*
2 *Vicarius habet ordinariam.*
3 *Vicarius substitutus à vicario habente facultatem substituendi, potest exequi commissa vicario substituenti.*
4 *Vicarius mortuo Episcopo potest ante notitiam conferre.*
5 *Vicarij facultas ac priuilegia plura.*
6 *Vicarij non recusantur, sed dantur eis adiuncti.*
7 *Vicarij facultas præsumitur, quando pronuntiauit.*

DECISIO I. aliàs 47.

VAlent acta [a] agitata in partibus coram a
officiali [b] alicuius Episcopi, licèt non b
probetur per literas patentes eius pote-
stas, dummodo à partibus nõ negetur:
quia ordinarius [c] est: de consuet. c. 2. de appell. c.
Roma. lib. 6. Si verò ab aliqua partium negetur
eius potestas: tũc oportebit, quòd probetur: quia
per negationem fit res dubia. ff. de verb. obliga. l.
inter stipulantem. Sed tunc sufficit probare ha-
bitionem, nominationem, & communem repu-
tationem ad hoc, quòd acta per eum valeant. per
l. Barbarius. ff. de offic. præ. & per not. per Innoc.
in c. nihil. de elect.

ADDITIONES.

Acta. Adde dec. 4. infrà, in anti. de offic. ordi. a
Officiali. Quamuis talis generalis officialis ha- b
beat ordinariam potestatem, tamen quia sua iu-
risdictio nõ est perpetua, sed ad nutum superio-
ris reuocabilis, videtur quòd sit probanda, saltẽ
quod tolerabatur, & habebatur pro vicario seu
officiali

nfficiali, próut dicit Ioan. An. in Legato, in c. cùm in lure peritus. de offic. delega. nisi dicas, quòd quia talis iurisdictio est notoria, probatione non indiget, iuxta not. in c. vestra. de coh. cleric. & mulier. aliàs non video quomodo hæc decisio possit procedere in sui principio, non probata sna iurisdictione, saltem eo modo, quo dixi, cogitabis.

c Ordinarius. Et adde hic quod not. Innoc. in c. innotuit. de eo qui fur. ordi. re. vbi dicit, quòd præsumitur pro fundamento iurisdictionis ordinarij, si tulit sententiam præsente vel absente parte, & ab ea non fuit appellatum: quod not. pro causa Padeburgen. in delegatis verò secus esset.

1 A.M.P. Cum ista † dec. concordat. decis. 4. de
offic. ord. in antl. & Aegid. 1. de offi. leg. & in pro-
posito facit dec. Aeg. 2. de præsumptio. vbi dici-
tnr, quòd etiam habilitates impetrantium præ-
sumuntur, si non sint negatæ, præmissa intelli-
ge procedere in gestis per vicarium, quò ad ea,
quæ solent concedi vicarijs, & quæ possunt ipsi
sua ordinaria facultate, & in his, in quibus non
2 requiritur specialis facultas. Nam † vicarius ha-
bet ordinariam, vt per Felyn. in rubr. de offic. de-
lega. & ad hoc facit quod dicitur de delegato,
quòd ei statur in concernentibus ordinariam iu-
risdictionem: vt per Gas. de Per. in tracta. refer.
fol. 19. q. 10. versi. quæ autem beneficia. & facit ad
materiam istam, quod fuit decisum in causa Ce-
neten. canonicatus & præbendæ coram domino
3 Vestano. † quòd substitutus à vicario Episcopi
habente facultatem substituendi, potest exequi
commissa vicario substituenti, & quòd incœpta
per substitutum, possunt persici per substituen-
tem. Sed quia dubitabatur an ille, qui deputa-
uit vicarium esset Episcopus, vel haberet tantùm
reseruatos fructus sine administratione, & de
hoc opponebatur, fuit resolutum, quòd hoc
debebat probari: secùs, si negatum non fuisset
in termino ad dicendum contrà, & in eadem
causa, & posteà etiam in causa Licien. Canoni-
catus & præbendæ coram D. Anton. Augustino
4 fuit resolutum, quòd † vicarius potuerit mor-
tuo Episcopo ante notitiam conferre: vt per Cal.
5 in consil. 4. de offic. delega. Et quid possit † vica-
rius datus à capitulo sede vacante, vide Felyn. in
c. eam te. de rescript. Et de materia vicarij per-
petui in aliqua ecclesia, vide per Felyn. in c. po-
stulasti. de rescript. & in c. G. perpetuus. de offic.
deleg. Et quòd vicarius præcedit Archidiaconũ
habes per Felyn. in rubr. de maior. & obed. & per
Staphi. in secunda parte de modo & forma im-
petrandi. ver. secundò dubitatur. fol. 58. & in alia
impres. 47. Et an si sit constitutus vicarius cum
iuramento de non reuocando, possit reuocari?
Idem Felyn. in c. si diligenti. de foro competen.
numer. 44. Et nota, quòd vicarius potest esse iu-
dex in causa sui Episcopi, quòd sæpè accidit: vt
per Felyn. in c. cum venissent. de iudi. numer. 11.
Et an successor in officio possit cognoscere cau-
sas cœptas per prædecessorem, habes per Felyn. in
c. quoniam abbas. de offic. deleg. & quando alle-
gatur vicarius suspectus, nõ debent eligi arbitri:
vt per ipsum Felyn. in c. super quæst. §. quoniam
verò. & in c. insinuante. de offi. dele. De stylo au-
tem signaturæ, † vicarij non possunt recusari, sed 6
dantur eis adiuncti: vt per Staph. fol. 185. & in alia
impres. 136. Et not. quòd dicitur in vltima addi-
tione. ad hanc dec. quòd † si fuerit lata sententia 7
per vicarium præsente vel absente parte, & non
fuerit appellatum, quòd præsumitur pro funda-
mento iurisdictionis iudicis, pro quo facit dec.
Aegi. 1. de regularib. in fi.

EPITOME.

Officialis Episcopi de criminibus potest inquirere & cognoscere, sed non punire.

SVMMARIA.

1 *Vicarius de criminibus potest inquirere, sed non punire.*

2 *Vicarius & officialis episcopi sunt vnum & idem.*

DECISIO II. aliàs 66.

SI seruetur opin. Io. Mo. in c. licèt, de offic. vic. lib. 6. videlicèt quò officialis episcopi licèt ex sua generali potestate non possit punire crimina, & delicta, seu pœnam ordinariam imponere pro eisdem: tamen potest inquirere, & cognoscere de eisdem tam ex suo mero, quàm implorato officio: & si inuenerit talem criminosum, remittere eum ad episcopum puniendum. de offi. Archi. c. ad hæc.

Additio.

A. M. P. Ista † decis. non habet concordantes 1
nec discordantes: quia est fundata in facultate
concessa huic vicario: & scias, quòd licèt † hic di- 2
catur officialis, idem est quod vicarius: quia ita
appellantur vicarij in Hispania & alijs prouin-
cijs. pro quo facit decis. Aegid. 5. hoc tit. quæ est
in ordine 44.

EPITOME.

A delegato officialis generalis episcopi ad certam causam ad ipsum officialem vel ad ipsum episcopum appellatur.

SVMMARIA.

1 *Appellari potest ad episcopum vel vicarium à sententia lata per eorum delegatum.*

2 *Appellari potest à vicario ad episcopum quando sumus in interlocutoria.*

DECISIO III. aliàs 350.

LIcèt officialis generalis episcopi committat vices suas in totum alicui alteri, quò ad certam causam: nihilominùs à sententia prædicti delegati ab officiali poterit ad ipsum officialem, vel episcopum appellari, secundùm Ioan. And. & Arch. qui hoc not. in c. 2. de consue. libr. 6. dicentes, quòd in potestate appellantis est ad quẽ maluerit appellare. alleg. c. dilecti. de appell. Et potest esse ratio, quia licèt Officialis episcopi committat totaliter vices suas in vna causa: nihilominus remanet iudex ordinarius in omnibus alijs: quia ad vniuersitatem causarum datus est

& vnum consistorium habet cum episcopo. de appell.c.Romana.& in d.c.2.de consue.libr.6.& ideò sicut posset appellari ad episcopum à delegato suo, ita ad ipsius officialem.de appell.c. dilectis.et c.ad hoc si in vna.hanc opin.firmat Arch. in c.1.de offic. vicar.libr.6.super ver.gerunt. circa fin. & refert Ber. tenuisse, appellari debere ad primum delegantē in c.dilecti.de appel.superiùs alleg. remittit Arch.ad not. per eum in c.si delegatus.de offi.dele.lib.6.in fi.vbi tenet prędictam conclusionem veram, pro qua ibi in §.fi.videtur text.

ADDITIO.

1 A.M.P.Cum † ista concordat decis.7. infrà secundùm vnum intellectum. & de hac materia videbis infrà de appellat. Scias tamen, quòd licèt aliqui velint, † quòd non possit appellari ab
2 officiali, seu vicario ad episcopum, quando sumus in diffinitiua: secùs tamen est in interlocutoria, vt per Franchum in c.2.de consuet.lib.6.Et ratio est, quia etiam ipsemet officialis posset illā reuocare,& ita tentum fuit in interlocutoria coram D.Puteo in vna Tolletan.fructuum.

EPITOME.

Vicarius episcopi in spiritualibus & temporalibus nō potest, si in sua commissione specialiter hoc non habeat, alium in spiritualibus facere vicarium generalem.

SVMMARIA.

1 *Vicarius generalis episcopi nō potest absq; speciali mandato generalem vicarium constituere.*

2 *Vicarius vicarij excommunicati non est excommunicatus: sed eius executio suspensa censetur.*

3 *Episcopus potest duobus casibus dare vel committere iurisdictionem ordinariam.*

4 *Vicarius episcopi quando alium possit loco sui substituere.*

5 *Vicarius substituens iurisdictionem à se non abdicat.*

6 *Vicarius potest substituere ad certam causam, sed non generaliter.*

7 *Episcopus non potest dare facultatem sibimet episcopo conferendi.*

8 *Procuratorem substituere videtur dominus qui dat facultatem substituendi.*

DECISIO IIII. aliàs 378.

a FVIT dubitatum, [a] vtrùm vicarius † episcopi
1 in temporalibus & spiritualibus possit ex commissione & mandato episcopi alium vicarium in spiritualibus duntaxat deputare? Et videbatur quòd sic: quia licèt procurator constitutus à domino sine speciali mādato non possit ante litem contesta.alium substituere procuratorem: vt in c.1. & in c.is qui. de procur. libro 6.tamen habens super hoc mandatum speciale, id bene poterit, vt in eisdem iuribus. Prætereà delegatus ab ordinario ad vnam causam tantùm, potest committere vices suas, si hoc in sua commissione contineatur specialiter: vt not. Ioan.And. de offi.deleg.c.is cui.in fin.lib.6.ergo idem videtur dicendum in vicario generali habente super hoc ab episcopo speciale mādatum. Item videtur super hoc text.clarus in c.1. de offi.
vicar.libr. 6. vbi vicarius † vicarij excommuni- 2
cati non censetur excommnicatus, licèt eius executio suspendatur interim, donec vicarius, qui commisit sibi vices suas, ab huiusmodi sententia absoluatur. Vbi tamen Ioan.Mo.Archid.& Ioan. Andr. tenent contrarium: videlicèt quòd vicarius episcopi alium vicarium generalem dare non possit. per c.clericos.de offic.vicar. & ibi no. per Ioan.And.in nouel.super t.gloss.post Gof.& Hosti.qui tamen Hosti.dixit in d.c.1.de offic.vicar.libr. 6. vicarium episcopi posse in totum, & ad tempus ex causa de consensu episcopi committere vices suas, quas tamen à se non abdicat, sed penes se retinet. alleg. d. c. clericos. inquantum dicit, non permittas. quasi prohibeat permitti, quòd temeritate propria non faciat, sed ex causa id permittere potuit: putà, quia imminet necessaria profectio. ff. de offic. eius cui man.est iurisdi.l.1.de appell.c.peruenit.& de refer.c.statutum.§.insuper.libr.6. & sic de consuetudine approbata seruari dicit. Aliqui tamen Domini dicebant huiusmodi commissionem episcopi videlicèt, quòd vicarius suus posset dare alium vicarium, mero iure non tenere: Mouebantur, quia, vicarius episcopi habet ordinariam iurisdictionem, vt in c.Romana. de app. & consuetu.c.2.libr.6. quam nullus dare potest, nisi princeps, vel lex, vel vniuersitas, vel consuetudo: vt leg.& not. per Ioan.& Archid.11.q.1. ca. experientiæ. & per Innoc. & Hostl. de offic. ord.c.cùm ab ecclesiarum.& in Spec.de offic.or. §.1. Modò dicemus prædictam potestatem vicarij deputati à vicario ipsam habere ab vno de quatuor modis prædictis, aut non. Constat enim quòd à neutro illorum, ergo. Si verò dicamus eam habere ab homine: putà ex commissione episcopi, id esset absonum: quia inferior à principe non pótest facere ordinarium: vt nota. Ber.etiam in Episcopo expressè, nisi consuetudo hoc habeat.in c.2.ne præ. vices suas. ergo prædicta commissio caret roboris firmitate, tāquàm facta ab illo, qui nullam habet potestatem super hoc.de offic. delega. c.cùm super.et c. super quæstionum.et c.venerabilis.et c. final. nisi velimus dicere, quòd sicut vicarius Episcopi habet iurisdictionem ordinariam à lege: ita & vicarij, quod posset sustineri in casu superiùs posito per Hostiens. & non in vllo alio: qui tamen in dicta decr.2.c.ne prælat.vic.su. dicit, quòd in
duobus casibus Episcop. † dat iurisdictionem or- 3
dinariam.primò credendo officialem, cui generaliter vices suas committit, & si alio nomine appelletur: vt vicedominus, vel vicarius: non enim est vis in nomine.de procur.c.petitio. & hoc potest facere secundùm eum ad annum vel plures vt placet. Secundò, perpetuum vicarium confirmando, vel instituendo, vel conferendo beneficium, cui sit annexa iurisdictio de iure. de offic.ordin.c.cùm ab ecclesiarum. vel de consuetudine.de elect. c.dudum. versicul. tandem. de foro compet.c.cùm contingat. salua pace Hosti. in omnibus prædictis casibus vel lex, seu vniuersitas,

sitas, vel consuetudo, & non Episcopus dat iurisdictionem ordinariam. Teneas ergo op. suam prædictam positam in c.1.de off. Vicar.lib.6.quò ad quæstionem nostram.

Additio.

a Fuit dubitatum. Ad intellectum huius decisionis vide Do.Anton.de Butrio.in c.G.perpetuus. de fide instrumentor.Bald.in c.fin. de off. deleg. Dominic.de sancto Geminian.in c.Romana. de offi.Vicar.lib.6.

4 A.M.P. aduerte quòd dec. † ista non procedit prout in summario: quia dicitur in fine decis. Teneas igitur opin. Host. in d.c.1.de offic. Vicar.libr.6. quò ad q. nostram: cuius opinio est (vt ibi refert Collector) Vicarium posse in totum, & ad tempus ex causa de consensu Episcopi committere vices suas, quas tamen à se non abdicat, sed penes se retinet: & subiungit, quòd ex causa permitti potest: putà, quia imminet necessaria profectio, & sic de consuetudine approbata seruari dicit: vide Host. quia deci. ista est corrupta, & videtur sentire, quòd etiam Episcopus non possit expressè concedere Vicario facultatem deputandi alium: vt per Millis in verbo Vicarius. Sum-
5 matur igitur sic: †. Vicarius Episcopi non potest alteri vices suas committere, nisi ex causa, & de consensu Episcopi, & tunc iurisdictionem à se non abdicat, sed penes se retinet: sed si est Vicarius in spiritualibus & temporalibus, non potest etiam de consensu vel mandato Episcopi alium Vicarium in spiritualibus constituere, nisi aliter se habeat consuetudo. Et nota quòd sic decis. sen-
6 tit quòd † Vicarius possit substituere ad certam causam, licèt non in totum, & quò ad hoc Episcopus potest dare facultatem specialem, licèt de generali videatur secùs. & ad hoc faciunt not. per Felyn.in c.sanè.de offic. delega. vbi habetur,
7 quòd † Episcopus non potest dare Vicario facultatem conferendi Episcopo. Et de ista materia vide aliquid per Felyn. in c.G.perpetuus, de fide instrumen.in princip.numer.2.versicul.in quantum hic. Et vide quæ dicit Sar. q. 10. regulæ de idiomate, vbi examinat, an illa regula procedat in Vicaria perpetua, & facit ad hoc, quòd si auditor subdelegat Vicarium Episcopi ad aliquid fa-
8 ciendum, ipse non potest subdelegare: secùs † si habens ad id facultatem alium loco sui subdeleget in omnibus causis; quia tunc ille poterit facere omnia, quæ poterat primus, vt sentit Felyn.in d.c.G.perpetuus.de fide instrum.quia Dominus qui dedit facultatem substituendi, eum substituisse videtur: vt infrà, de procu.dec.33.& ita fuit tentum in quadam causa lacen. coram Domino Antonio Augustino.

Epitome.

Commissio Episcopi facta suo Vicario generali, quòd resignationem certi beneficij recipiat, & conferat, valet: & potest probari per testes talis commissio super vno tantùm articulo fact.s.h. d. Vel sic: Legatus vel ordinarius non potest alicui committere coniunctim, quòd recipiat resignationem alicuius beneficij vnius singularis personæ, & conferatur alteri quamuis disiunctim sic h.d.

Summaria.

1 *Commissio Episcopi viua voce facta de beneficio conferendo valet, potestque probari per testes.*

2 *Legatus vel ordinarius non potest alicui coniunctim committere receptionem beneficij vnius singularis personæ.*

3 *Institutio præsentatorum ad beneficia est necessaria iurisdictionis.*

Intellectus § prohibemus.c.deliberatione de offic.deleg.lib.6.

4 *Testes & instrumenta ad parem effectum habeant in iudicijs.*

5 *Vicario generali potest dari facultas conferendi, non autem particulari personæ.*

6 *Vicario non datur facultas in specie.*

7 *Legatus non potest dare alteri facultatē conferendi.*

8 *Vicarius, cui committitur facultas conferendi, debet habere generalem administrationem in spiritualibus: et an sufficiat habere administrationem temporalium, dubitatur.*

9 *Instituendi facultas est necessaria iurisdictionis, & in ea præmissa non procedunt.*

10 *Facultas conferendi certæ personæ dari potest post admissam resignationem.*

11 *Facultas data Vicario super collatione fienda, probari potest per testes.*

DECISIO V. aliàs 397.

SI Episcopus dat † & cōmittit viuæ vocis ora- 1
culo Officiali suo generali potestatem recipiendi resignationem certi beneficij spectantis ad collationem suam; & conferendi illud certæ personæ. Fuit dubitatum de duobus, videlicèt, vtrùm valeat huiusmodi commissio. Secundò, si valeat, vtrùm posset & debeat probari per testes, vel literas. In prima quæstione fecit, & facit dubium. §. prohibemus.in c.deliberatione.de offic.
deleg. libr. 6. vbi prohibetur expressè Legato † 2
etiam de latere, ne in genere, vel in specie cuiquam possit committere, siue potestatem dare recipiendi resignationem, & conferendi beneficia etiam personis idoneis infra legationem suā existent.a: & apponitur decretum irritans huiusmodi resignationes & collationes contra huiusmodi prohibitiones factas, cùm per huiusmodi commissionem daretur via ad vacatura beneficia conferenda, contra concilium Lateranens. de concess.præben.c.nulla. quę ratio videtur fortius locum habere in Episcopo, seu quolibet alio ordinario in prouincia sibi decreta, de offic.leg.c.2. eod.libr. Præterea vbi est eadem ratio: ergò idem ius. de constit.c translat. de transla. Episcop.c.inter corporalia. Sed eadem, imò fortior est ratio in Episcopo, quàm in Legato in casu prædicto, ergò. In contrarium videbatur per c.fin. de offic. Vicar. & de pręben.c.statutum.in fi.eo.lib.in quibus apparet expressè, quòd Episcopus potest committere collationem beneficiorū ad ipsum spectantium suo vicario generali: quod est verum in genere, sed in specie nequaquam, prout legitur & not. in c.constitutus. et c. final.de concess.præb. nam genus sub se plura comprehendit, quàm species: multa enim licent in genere, quæ non licent in specie.eo.tit.c.accedens.de iur. pat.

c.exli.

c. ex literis. cum ſimil. Et pro hac parte fuit
concluſum & determinatum non obſtare d. c.
deliberatione, quóad generalem commiſſio-
nem, ſiue poteſtatem conferendi beneficia pro-
hibitiua: quia illud procedit vbi Epiſcopus al-
teri, quàm ſuo officiali hanc poteſtatem daret,
ponderato prin. illius §. ſecundum Io. Andr. ibi-
dem, qui remittit etiam ad no. per eum in c. ſta-
tum. in vlt. gloſſ. de præbend. lib. 6. quæ bene fa-
ciunt ad quæſtionem propoſitam. & licèt præ-
dicta poteſtas ſit generalis commiſſio, tamen
eſt ſpecialis, ſine qua etiam Vicarius generalis
non poſſet conferre beneficia: vt in d. c. fina. de
offi. Vica. libr. 6. & ſuppoſito quòd valuiſſet, &
fieri poſſet talis commiſſio, etiam in ſpecie ge-
nerali Vicario Epiſcopi, habenti generalem ad-
miniſtrationem bonorum, & rerum, vt 10. q. 1.
ca. ſtatuimus. tamen in Officiali Epiſcopi, meo iu-
dicio, eſſet aliter ſentiendum, qui nullam ha-
beret adminiſtrationem rerum vel bonorum
temporalium. de elect. c. is qui. libr. 6. nec ob.
c. Romana. de ap. et c. 2. de conſuetu. lib. 6. vide-
licet cùm idem conſiſtorium habeat officialis
cum Epiſcopo: ergo, &c. quod fateor, quóad
iuriſdictionalia, & in his quæ ſunt fori conten-
tioſi: in his verò quæ ſunt voluntariæ iuriſdi-
ctionis, ſecùs. Nec ob. c. ex frequentibus. de in-
ſti. vbi officiales Epiſcopi poſſunt de iure com-
muni inſtituere præſentatos ad beneficia: quia
3 huiuſmodi inſtitutio † eſt neceſſariæ iuriſdi-
ctionis, & non voluntariæ, in qua ſcilicèt vo-
luntaria iuriſdictione non ſuccedit capitulum
ſede vacante: próut leg. & no. de maio. & obed.
c. vno. & de inſtit. c. 2. libr. 6. Fateor etiam, &
credo, quòd in ſpecie Epiſcopus poſſet com-
mittere ſuo Vicario generali poteſtatem reci-
piendi reſignationem, & admiſſa per Epiſco-
pum poſſet eidem Vicario dare poteſtatem con-
ferendi illud beneficium ſic reſignatum: quia
tunc ceſſaret cauſa prohibitionis, ergo debet
ceſſare prohibitio. de renunc. c. poſt translatio-
nem: de ap. c. cùm ceſſante. Nam huiuſmodi
commiſſiones ſic diſtinctas poſſet etiam face-
re Legatus cuicunque perſonæ. ſecundum Ioan.
Andr. in d. c. deliberatione. in §. prohibemus.
qui §. intelligitur, quando permixtim ſimul &
ſemel darentur ambæ prædictæ poteſtates. Pro
ratione diuerſitatis poſſet induci c. quæſtio-
nes. de rer. permu. quod d. Ioan. Andr. non alleg.
cuius tamen opinio per omnes recipitur, & ap-
probatur. De ſecundo dubio videlicèt, vtrùm
commiſſio generalis vel ſpecialis in caſibus
prædictis, in quibus fieri & valere poſſet facta
Officiali vel Vicario viuæ vocis oraculo per
Epiſcopum, ſi negaretur, poſſet probari per te-
ſtes? videbatur quòd non, per l. vnic. C. de
man. prin. & per c. cum in iure peritus. de offic.
b delega. quæ iura procedunt in delegatione b Pa-
pæ vel Imperatoris: in alijs inferioribus ſecùs,
in quibus habent locum iura communia: vide-
4 licèt quòd parem † vim habent teſtes & inſtru-
menta in iudicio. C. de fid. inſtr. l. in exercendis.
& extrà eod. titul. c. cùm Ioannes. ſecundùm
Vber. & Tan. quos alleg. Spec. tit. de proba. §. vl-
ti. ver. ſed nunquid delegatus. qui remittit etiam
ad not. per eum in tit. de leg. §. ſupereſt. verſi. ſed
nunquid ſi propter. Pro quorum opin. facit in
argum. ſaltem quòd iſte caſus non eſt de illis re-
quirentibus neceſſariò ſcripturam, numeratis
per gloſſ. in c. 1. de cenſib. lib. 6. ergo, &cæt. quam
quidem concluſionem dicebant aliqui Domi-
ni veram in commiſſione facta viuæ vocis ora-
culo ſuper vno articulo, vt in iuribus in princip.
ſuperiùs allegatis: ſecùs verò, ſi ſuper diuerſis,
& pluribus, præſertim diſcrepantibus à iure com
muni, ſicut in Legato miſſo ad certam prouinci-
am, cui darentur multæ ſingulares & diuerſæ po-
teſtates, ſibi de iure communi competente. de
quibus in c. quod translationem. de offic. leg.
in quo caſu poſſet procedere & loqui. l. vnica. C.
de man. princip. Pro cuius intellectu vide Ioann.
97. diſtinct. ca. nobiliſſimus. & 25. q. 2. ca. inſti-
tutionis. Pro concluſione prędicta fuerunt etiam
alleg. & not. in Clemen. dudum. de ſepult. & per
Guil. de Cun. ff. de iudic. l. a. qui ponit tres vel
quatuor intellectus prædictæ. l. vnic. C. de man-
da. princ.

Additiones.

Si Epiſcopus. Adde per Biſignet. deciſ. 5. de con- a
ceſſio. præbend. Abbat. c. conſtitutus. de conceſſ.
præbend.
Delegatione. Delegatio Papæ vel Imperatoris b
non poteſt probari niſi per literas: ſecùs in inferi-
ori. vide Aegid. deciſ. 7. de offi. delegat.

A.M.P. Ad iſtam dec. applicari poteſt deciſ. 1. &
4. hoc titulo in antiqu. vbi dicitur, quòd † Vica- 5
rio generali poteſt dari facultas conferendi be-
neficia: particulari verò perſonæ non. Contra
tamen dec. noſtram in terminis facit deciſ. 5. Bi-
ſig. de conceſ. præb. quam ad hoc ponderat Sta-
ph. illam conferendo diuerſis rationibus in ter-
tia parte, dum tractat de varijs modis vaca.
fol. 68. & in alia impreſſ. 57. in qua deciſ. 5. di-
citur, quòd ordinarius poteſt committere ali-
cui vt conferat certum beneficium alteri. ſed
reperio adnotatum in quodam libro deciſi.
quòd Domini tenuerunt contra d. deciſi. 5. &
contra Staph. de anno 1544. ſed non dicitur in
qua cauſa, nec coram quo. Tu qui indiges, quæ-
ras magis diligenter: quia rationes Staph. valdè
vrgent, præſertim dum conſiderat, quòd in hoc
caſu ceſſat ratio captandæ mortis. & in dicta dec.
Biſig. ipſe fatetur aliàs iudicatum, próut in dec.
noſtra: ſed poſteà Domini voluerunt contrari-
um in pluribus alijs cauſis, pro quo conſidera,
quòd poſſet dari occaſio inferendi vim, vel com
mittendi ſimoniam: quià reſignatarius, qui ſcit
collationem omninò eſſet fiendam in eius fauo-
rem, poſſet concordare cum reſignante, poſt-
quàm ſciuit notarium eſſe rogatum de tali com-
miſſione facta per Epiſcopum. Nota primò ex
iſta deciſi. quòd † Epiſcopus non poteſt com- 6
mittere collationem in ſpecie, ſed tantùm
in genere ſuo Vicario generali, per text. in c.
conſtitutus. de conceſ. prębend. & ſic quòd mul-
ta licèt in genere, quę non licent in ſpecie. Secun-
dò nota, quòd † Legatus non poteſt in genere 7
nec in

nec in specie delegare, vel committere collatio-
nem beneficiorum: vt in c. deliberatione. de of-
ficio delega. in 6. hic allegato: & ideò solent ha-
bere facultatem in specie super hoc. Tertiò no-
8 ta, quòd † si Episcopus dat potestatem conferen-
di beneficia, requiritur commissio specialis: &
quòd fiat Vicario, qui habet generalem admini-
strationem in spiritualibus, vel bonorum tem-
poralium, de quo vltimo tamen dubitandum
9 est. Quartò nota, † quòd ista non requiruntur
in facultate instituenda, quæ est necessariæ iuris-
dictionis, & non voluntariæ, in qua voluntaria
non succedit capitulum sede vacante. pro qui-
bus facit decis. Aegid. 3. hoc titul. & not. per Sta-
phi. in loco supradicto fol. 69. & in alia impres-
10 sio. 57. Quintò nota, quòd † benè potest diuisim
concedi facultas admittendi resignationem: &
illa posteà admissa, potest dari facultas confe-
rendi certæ personæ. Vltimò nota in §. de secun-
do dubio, quòd † licèt commissio facta per Pa-
11 pam vel Imperatorem non possit probari per te-
stes, probari tamen potest per testes commissio
conferendi, de qua in hac decis. facta verbo per
Episcopum vel legatum. & ad hanc materiam vi-
de dec. Aegid. 5. hoc titul. vbi habetur de faculta-
te data per Episcopum de conferendo decem be-
neficia, pro quibus conferunt, quæ notaui suprà
de rescrip. decis. 27. vbi videas.

EPITOME.

Episcopus tenetur pro delicto Vicarij, & Officialis sui: nisi postquàm sciuerit, purgauerit illud.

DECISIO VI. aliàs 278.

SI Vicarius, vel Officialis alicuius Episcopi, vel alterius Prælati delinquat in officio sibi commisso, tenetur Episcopus. ff. de tribu. l. si seruus. & duabus legibus sequentib. nisi quàm citò sciuerit, purgauerit eius delictum. C. de exer. mi. l. fin. & l. quicunque. & extra, vt lit. non contesta. c. 1. & ea quæ ibi not. Pro quo faciunt not. per Innoc. de fideiuss. c. quòd quibusdam. in 1. gloss. in fin. faciunt etiam quæ leguntur, & not. in c. cùm quis. de sen. excommunicat. lib. 6. & in regula iuris, ratihabitio. eodem libro.

ADDITIO.

Habes duas alias dec. concordantes cum ista, videlicèt dec. 6. in antiq. & decis. 1. Bisig. hoc titulo, & aliquid per Felyn. in c. cùm ordinem. de rescri. nu. 10. A. M. P.

EPITOME.

A speciali delegato Episcopi, vel eius Vicarij generalis ad ipsum Episcopum vel eius Vicarium poterit, & debebit appellari: hinc est quòd à Vicario generali super collatione beneficij, vel alio articulo sibi specialiter ab Episcopo commisso, potest ad eundem appellari. h. d. Vel sic: A collatione facta per Vicarium Episcopi de speciali mandato ad ipsum Episcopum appellatur.

SVMMARIA.

1 *Episcopus an possit committere Vicario generali collationem certi beneficij.*
2 *Appellari an possit à collatione facta per Vicarium ad ipsum Episcopum.*
Intellect. c. 2. de consuetud. libr. 6. verbum consistorium.
3 *Episcopus non potest aliquam iurisdictionem exercere in aliena diœcesi absq; licentia petita & obtenta.*
4 *Episcopus potest committere causam Vicario alterius Episcopi concurrentibus tamen pluribus.*
5 *Conferre, est voluntariæ iurisdictionis.*
6 *Episcopus & Vicarius habent idem consistorium, & tribunal.*
7 *Iudex ordinarius dicitur delegatus, si aliquid sibi specialiter committatur, quod non comprehendatur sub eius generali iurisdictione.*
8 *Collatio beneficiorum an per Episcopum possit committi Vicario alterius Episcopi.*
9 *Ratio decisionis.*
10 *Appellari potest à Vicario foraneo ad Episcopum.*

DECISIO VII. aliàs 371.

SI Episcopus † dat potestatem suo Vicario in 1
spiritualibus conferendi beneficia, & à colla-
tione per ipsum facta appelletur ad ipsum Epi-
scopum, & idè Episcopus committat huiusmodi
causam appellationis alicui Vicario in spiritua-
libus alterius Episcopi, qui vigore huiusmodi
commissionis de consensu saltem tacito partium
in hac causa appellationis procedat vsque ad dif-
finitiuam sententiam inclusiuè, à qua ad Papam
appelletur, Fuit dubitatum de duobus. Primò
vtrùm † potuerit à collatione facta per Vicari- 2
um primum ad Episcopum appellari. Secundò
vtrùm valuerit processus habitus per Vicarium
alterius Episcopi in alia diœcesi. De primò vi-
debatur prima facie quòd non: quia idem consi-
storium habet Vicarius cum Episcopo. de con-
suetud. c. 2. libr. 6. de appell. c. Romana. eod. libr.
ergo non potest appellari ad ipsum propter ra-
tionem in dictis iurib. positam, & quia gradatim
est appellandum, de app. c. dilecti. dicebatur per
omnes contrarium: videlicèt valere huiusmodi
appellationem. Ratio: quia hanc collationem
Vicarius [a] quantumcunq; generalis in spirituali- a
bus facere non potuit sine speciali commissione,
& mandato Episcopi: vt de offic. Vicar. c. final.
libr. 6. Cùm igitur huiusmodi collatio non ca-
deret in suam generalem potestatem, Vicaria-
tus non potest, quò ad hoc censeri idem consi-
storium, sed censetur vnius specialis articuli si-
ue causæ commissio, quam si Episcopus, vel eius
Officialis generalis alicui faceret, & ab illo appel-
lari contingeret, ad ipsum Episcopum, vel eius
Officialem posset appellari: vt legit. & no. in d. c.
dilecti. de ap. superius alleg. per Ioan. And. in no-
uell. Et faciunt per hoc not. per Archi. in c. 2. præ-
dicto. de consuet. lib. 6. vt not. per Io. Andr. Pau.
& Zenac. & Guil. in Clem. 2. de rescript. vbi po-
nunt differentiam inter Vicarium Episcopi in
spiritualibus deputatum cum iurisdictione,
vel sine iurisdictione. Facit pro prædicta con-
clusione c. à collatione. de appel. libr. 6. Audiui
posteà

posteà in relationibus publicis allegari super
hoc per Dominum Anselmum de Mediolano
aduocatum Roman. curię, & dicentem dictum
c. 2. de consuet. intelligendum, de appellatione
iudiciali,& non extraiudiciali, propter verbum
consistorium in textu ibidem positum, quod nó
erit,nec dici potest, nisi quando iudex iudiciali-
ter procedit,& pro tribunali sedet.de offi.ord.c.
cùm Episcopus.de re iudi.c.si.cum si.lib. 6.quod
non credo:cùm illud c. et c.Romana.de app. ge-
neraliter loquantur : ergo de quacunque appel-
latione extraiudiciali vel iudiciali sunt intelli-
genda.19.dist.ca.si Romanorú.de maio. & obed.
c.solitę.cum similibus, pro hoc etiam facit c.cor-
di.de app. libr. 6. quod loquitur tam in iudicia-
li,quàm extraiudiciali appellatione à iudice or-
dinario, vel delegato interposita.nec potest ne-
gari, quin officialis iurisdictionem ordinariam
habeat:saltem habitu, etiam si nunquam pro tri-
bunali sederet.per dictum c.Romana. ergo, &c.
Secundum dubium non fuit pro tunc determi-
natum: sed Domini voluerunt deliberare:& to-
tum dubium huiusmodi quęstione pendet, vtrú
litigãtes potuerint tacitè prorogare iurisdictio-
nem Vicarij alterius Episcopi,& an valuerit ta-
citus consensus ipsius Vicarij? Et primò videtur
3 quòd nó:quia regulare est, quòd †Episcopus non
potest iurisdictionem aliquam in diœcesi aliena
exercere : vt 9. quæst.2.ca. Episcopum. & duo-
bus c.sequentibus.12.quæst.1.ca.placuit. hoc ve-
rum sine licentia petita & obtenta illius Epi-
scopi, in cuius diœcesi vult procedere & cogno-
scere:nec subditos suos inuitos ibi trahere. de of-
fic.ordin.c.cùm Episcopus. libr. 6.& nisi in casu
Clement. 1. de for.compet.vbi de hoc p Io. And.
& Pau.ergo quod per vnum fieri non potest,nec
per alium. de regul. iur. c. potest quis. libr. 6.
cum ibi not.ergo ex parte committentis non vi-
detur valere commissio, nec videtur valere con-
sensus partium. per §. in nullo quoque.c. statu-
tum. de rescriptis. libro. 6. nec reperitur aliàs in
iure cautum, quòd posset fieri prorogatio de lo-
co ad locum, nisi in casibus in iure expressis. er-
go id nón erit dicédum.ne se va.c.1.de senten.ex-
commun. c. is qui.libr. 6. Prætereà prorogatio,
quæ fit in alienum iudicem etiam ordinarium ex
certa scientia & non per errorem fieri debet. ff.
de iur. om. iudi. l.si per errorem.ff.de iudic.l.1.&
2.& not.de offic.deleg.c. P. & G. nam vt ibi not.
siue loquamur de prorogatione rei ad rem, tem-
poris ad tempus, personæ ad personam, semper
requiritur expressus consensus partium: ergo
multò fortiùs in prorogatione loci ad locum;
per dictum §. in nullo quoque.licèt Petr. de Bel.
Per.in l.si ex consensu.C.de episco.audi.velit in-
nuere,quòd vnus ordinarius possit cognoscere,
& iudicare in alieno territorio inter suos subdi-
tos,nisi prohibetur:quia licet transire per agrum
alienum, nisi prohibitus fuerit:vt l.per fundum.
ff.de serui.rust.præd.Innoc.verò & Hosti.tenent
contrarium in c.nouit.de offi.leg. vbi de hoc per
Ioan.And.in nouell.& Spec.de compe.iudi. adi.
§.1.versic.quid si duo Pisani.& in titul.de lega.§.
nunc dicendum.ver.sed pone.in quibus locis vi-
detur innuere, quòd delegatus ordinarij extra
territorium ipsius iudicare non potest, etiam de
consensu partium. & facit quod Spec.not.tit. de
appel.§.nunc tractemus.versi. quid si de facto fa
cit pro hac opinione c.vt animarum.de constitu.
libr.6. in fin. Præmissis verò argumentis & dictis
Docto. non obstantibus fuit per omnes Domi-
nos posteà decisum, & conclusum contrarium:
videlicèt quòd processus dicti Vicarij alterius
Episcopi valuerit, cuius sententia fuit per vnum
de dominis confirmata: nam in dicta proroga-
tione interuenerunt omnia, quæ de iure inter-
uenire debuerunt: consensus videlicèt ordinarij
iudicis committentis siue prorogantis, qui suffi-
cit,de for.compet.c.significasti.iudicis proroga-
ti, qui ex certa scientia vigore commissionis al-
terius Episcopi sibi factæ processit:ergo consen-
sit procedendo:b quia voluntariè & non inuitus b
cognouit,& sententiam tulit.argum.eorum quę
legunt.&not.de fil.presbyt.c.veniens.Interuenit
etiam consensus partium, qui ex certa scientia &
non per errorem coram huiusmodi cómissario,
etiam in alieno territorio, fortè, & sine fortè, vt
ponebatur in facto, eis magis commodoso pro-
cesserunt vsq; ad sententiam diffinitiuam inclu-
siuè, ergo nón inuiti, sed voluntariè, quòd suffi-
cit: vt in d.c.cùm Episcopus. de offic.ord. libr.6.
meliùs in c.vt litigantes.per gloss.or. Ioan.Andr.
qui limitatiuè loquitur.sed Archid.ibidem dicit
sufficere consensum partium sine licentia Epi-
scopi:quod crederem verum, nisi expresè Epi-
scopus contradiceret, quia tunc secùs.

ADDITIONES.

Vicarius. Vide Felyn.in c.licet.de offic. ordinat. a
col.1.nam dicit ibi quòd Vicarius quóad colla-
tionem beneficiorum habet delegat. contra per
Bisig.decis.fin.hoc eod.tit.
Procedendo. Consentire an quis dicatur proce- b
dendo ad actum, adde decis.30.incip.si procura-
tor habens mandatum.inf. de procuratori.& de-
cis.12.incip.si auditor.admittat articulos.infr. de
probationib.& decis.2.incip. nota quòd Episco-
pus potest.de offi.ordin.in antiq.

A.M.P. De hac materia fuit dictum suprà de-
cis.3. licet hæc decisi. sit magis clara & aperta &
loquatur in diuersis terminis, quicquid dicatur
in summario videas per te, & vt videbis, decisio.
habet duas partes. In prima enim dubitat an à
collatione facta per Vicarium de speciali man-
dato potuerit ad ipsum Episcopum appellari?
Et finaliter concludit, quòd sic, rationibus hic
adductis, quibus adde omnimò Franchum, qui
ponit plura alia exempla in proposito in c. dile-
cti.el.2.de appella.hic allegato.colum.8.q.2.3. &
sequentibus.Et vide aliqua per Felyn.in rubr.de
offic.delegat. Quò autem ad secundam partem
istius dec.dum resoluitur, quòd † Episcopus po- 4
test committere causam vicario alterius Episco-
pi, de quo nihil fuit dictum in summario, addi
potest dec.vltim.Bisig.hoc titul. quæ facit diffe-
rentiam inter contentiosam & voluntariam iu-
risdictionem, & vult quòd † Episcopus possit 5
conferre beneficia in aliena diœcesi: quia istud
est vo-

est voluntariæ iurisdictionis, de qua voluntaria, & contentiosa seu necessaria dixi etiam suprà decision. 5. super 4. notabili. Nota hic primò, quòd
6 † Episcopus & Vicarius habent idem consistorium, & tribunal. Et quid dicatur consistorium in proposito hic etiam habes. Secundò nota, quòd
7 † quando aliquid specialiter committitur, quod non comprehenditur sub generali iurisdictione, quam habet iudex ordinarius, quòd ad id dicitur delegatus. Pro quo etiam habes not. per Felyn. in c. licèt in corrigendis. de officio ordina.
8 colum. 1. Tertiò nota, quò † Episcopus potest cōmittere Vicario alterius Episcopi in alia diœcesi residenti, collationem beneficiorum: vt suprà. Aduerte tamē, quòd istud ideò hic tentum fuit,
9 † quia, vt dicitur in fine decisionis, interuenit consensus Episcopi committentis ac commissarij, & partium: aliàs partibus reclamantibus esset secùs: vt clarè hic dicitur per iura allegata in ipsa
10 decisi. Et dum dicitur hic, quòd † ab Officiali vel Vicario appellatur ad ipsum Episcopum, licèt sit idem tribunal & consistorium, applicari potest decisi. facta in causa Abulen. matrimonij coram Sarmen. de anno 1542. vbi conclusum fuit appellari posse à Vicario Foraneo ad Episcopum, & ista non est in libro suo.

De Officio delegati.

EPITOME.

In causa grauaminis postquàm secundus auditor pronuntiauit malè appellatum, & remisit causam: quamuis ab hac pronuntiatione fuerit appellatum: primus auditor statim potest in principali procedere, donec sibi inhibeatur.

SVMMARIA.

1 *Processus in causa principali factus coram primo, postquàm secundus pronuntiauit malè appellatum, & sibi remisit causam, est validus, etiamsi ab huiusmodi sententia fuerit appellatum, nisi fuerit inhibitum.*
2 *Appellationis dilatio & remissio causæ ad primum iudicem, differunt.*
3 *Inhibitio censetur sublata, quando pronuntiatur malè appellatum.*
4 *Causa deuoluta ad curiam nunquàm reuertitur ad partes.*

DECISIO I. aliàs 138.

SI appellatur à grauamine ab vno Auditore, & per alium Auditorem, cui huiusmodi causa appellationis est commissa, pronuntietur benè processum per primum Auditorem, & malè per partem appellatum, & causa primo Auditori remittatur: primus Auditor statim potest ad vlteriora in negotio principali procedere, non obstante quòd à pronuntiatione secundi Auditoris, iterum extiterit appellatum, & causa huiusmodi appellationis alteri commissa: dummodò per tertium de nouo non fuerit inhibitum. nam ex quo remissa fuit causa per secūdum Auditorem primo, sublata erat eius inhibitio: & sic cessante causa, &c. de appell. c. cùm cessante. cum sim. vide pleniùs hanc conclusionem declaratam infrà decisi. 58. & 65. de appell.

A.M.P. Aduerte quòd † in textu datur limitatio, videlicèt, nisi fuerit commissa causa appellationis alteri, & fuerit inhibitum primo iudici, cui causa fuit remissa: quia stante tali inhibitione, non poterit ille iudex procedere. Item nota, † quòd non sine misterio dicitur hic, (& causam remisit:) quia si non remisisset causam, sed tantùm detulisset appellationi, tunc primus iudex non posset cognoscere. pro quo facit decis. 54. infrà de appell. & Franchus in c. vt debitus. eod. titulo. col. 10. versic. vltimo pone. numer. 28. Item nota, ꝙ quando causa † appellationis ab aliquo grauamine illato per aliquem Auditorem cōmittitur alteri Auditori, & ille secundus inhibet primo, & posteà pronuntiat in causa, statim facta pronuntiatione, seu declaratione per Auditorem causæ appellationis, quòd esset malè appellatum, inhibitio censetur sublata, & primus procedere potest in negotio principali, vt sentit ista decis. & decis. 58. de appel. in fi. super quo tamen est cogitandum, vt latiùs dicam super d. decis. 58. vbi est materia sua. Item nota, quòd ista dec. non procedit, quando appellatum fuit in partibus, & † causa commissa in curia: quia nunquàm reuertitur ad partes: vt per Aeg. dec. 3. in tit. de appellationib. & dec. 9. eod. tit. in fine cum infinitis alijs, quæ adduxi suprà dec. 23. de rescrip.

2 (margin, beside "remisit:) quia si non remisisset causam")
3 (margin, beside "grauamine illato")
4 (margin, beside "causa commissa in curia")

EPITOME.

Citatus per vnum ex tribus coram collega comparere non tenetur, nec processus coram collega valet. h. d.

DECISIO II. aliàs 110.

CItatus per vnum ex tribus Iudicibus delegatis, datis insolidum, vt certa die compareret coram eo, vel suo collega, coram ipso collega, qui non citauit, comparere non tenetur: nec valet processus per collegam habitus cōtra eum. arg. eorum quæ legunt. & not. in c. cùm plures. de offi. dele. lib. 6. & de rest. spol. c. audita. & ff. de re iud. l. inter pares.

A.M.P. Ista dec. est clarissima, nec habet discordantes, nec curaui quærere concordantes: quia iura in ea allegata de plano procedūt, quando tamen sunt dati insolidum. Et adde ad summarium, quòd non valet processus factus coram collega huiusmodi, & in parua impressione allegatur etiam tex. in c. audita. de resti. spol. vide tamen Aegid. dec. 17. hoc tit. qui concordare videtur, licèt non clarè loquatur.

EPITOME.

Delegatus ordinarij ad certā causam deputatus, non potest articulum causæ cognitionem requirentem, sed nudum ministerium committere.

SVMMARIA.

1 *Delegatus ordinarij quando subdeleget.*
2 *Subdelegari quando possit nudum ministerium.*

DECISIO III. aliàs 164.

DElegatus ordinarij deputatus ad certam causam audiendam, non potest committere receptionem testium, vel quemcunque alium actum causæ cognitionem requirentem, sed nudum ministerium, siue nudam examinationem testium per eum receptorum benè committere potest: prout legitur, & not. per Innoc. & Hostien. in c. cùm Bertoldus. de re iudi. & in c. super quæstionum. de offic. deleg. post princip. per Ioan. And. in nouel. ac per eundem, & Pau. in Cle. iudices. de offi. dele. Sed plenissimè in Spe. tit. 1. §. 1. ver. sed nunquid delegatus.

1 A.M.P. Ad primam partem istius dec. † faciunt decis. 8. & 14. infrà eod. vbi latiùs dicam. & faciunt not. per Franch. in c. cùm causam. de appell. colum. 1. 4. & 5. & latè habes per Felyn. in c. super quæstionum. de offic. deleg. in principio, & in §. final. Quò autem ad secundam partem,
2 quòd † nudum ministerium possit subdelegari, facit in contrarium decisi. 18. infrà de conces. præben. col. 3. ver. hinc est. vbi expressè dicitur, quòd nudum ministerium examinis testium non potest subdelegari, licèt receptio testium, in qua interuenit causæ cognitio, delegari possit. Sed in illa dec. allegantur certa iura, quæ non loquuntur in examine testium, sed super scientia: ideò cùm sit electus industria personæ, in illo casu non est mirum, pro quibus vide Felyn. in c. cùm Bertoldus. de re iud. nu. 2. & in c. de causis. & in c. super quæstionum. col. 3. hoc titulo.

EPITOME.

Purificatio gratiæ pauperis per duos ex executoribus facta, non constito de impedimento tertij executoris, dummodò posteà constet, valet. Vel sic, Duo de executoribus gratiæ pauperis dati cū clausula, Quòd si non omnes &c. quousq; constet de impedimento tertij ad eius purificationem procedere non possunt. h. d.

SVMMARIA.

1 *Duo executores cum clausula, Quòd si nō omnes, &c. quòd prouidere possint. etiamsi ipsis de tertij impedimento non constiterit, modò postmodùm constet.*
2 *Opinio veritati in beneficialibus cedit.*
3 *Executor datus cū clausula (Quòd si non omnes, etc.) procedere potest etiam non constito de impedimento aliorum executorum, dummodò posteà constet.*
4 *Impedimentum collegæ sufficit verè fuisse: licèt alij executores ignorauerint.*
5 *Clausula, Quòd si non omnes, tenor & substantia.*

DECISIO IIII. aliàs 166.

a SI duo [a] ex † tribus executoribus datis ad pu-
1 rificandum gratiam & prouidendum impetranti cum clausula, Quòd si non omnes, &cæt. gratiam impetrantis purificent vel prouideant, antequàm ipsis constet de impedimento tertij, dum tamen de huiusmodi impedimento ex post facto constet, & constare poterit, purificatio seu
prouisio eorum tenebit, & valebit. Nam † in hu- 2
iusmodi beneficialibus manifestata veritate opinio cedit veritati. 8. dist. ca. veritate comperta. ar. ad hoc. de ap. c. dilectis. in fi. & notatur ibidem p Inno. in glo. vlti. in prin. quam alle. Ar. & in hanc opinionem declinat in c. cùm plures. de offic. dele. super verbo, malitiosè. lib. 6. vbi Io. An. in nouel. remittit ad not. de reg. iur. c. eum qui certus. lib. 6. & ibi distinguit: licèt Dd. quasi omnes in c. prudentiam. de offic. deleg. teneant contrarium, dicentes, quòd etiam processus duorum per tertium non posset ratificari per regulam, Quod ab initio &c. Pro prima cōclusione alleg. etiam not. in l. ne in arbitris. C. de arbi.

ADDITIONES.

Si duo. Adde dec. 7. infr. eod. tit. & Rom. singula. a
13. Sed pone iuxta istam decisionem, q̃ duo sunt delegati cum clausula, Quòd si ambo non poterunt, vnus exequatur: modò, vnus non potest, alter, cui non constabat, processit solus: an valeat processus. Videtur quòd non: vt l. multùm interest. ff. de cond. & demon. Io. And. disputatur contrarium: quia veritas & iurisdictionis auctoritas faciunt valere. ar. C. de manu. vind. l. si pater. §. 1. Et respondet ad l. multùm. quòd ibi loquitur in aditione hæreditatis, quę animo expletur, sed iurisdictio non expletur animo inferioris, sed iudicio superioris, secundùm Io. And. quod Bal. credit verum: nam iurisdictio ista etiam apud duos residet insolidum quóad indiuisibilem iurisdictionem: sed exercitium debet esse commune: sic. C. de condi. insertis. l. si plures. per istam ergo clausulam accrescit exercitium: sed in iure accrescendi in indiuiduis non requiritur scientia: quia ius accrescendi est de appendicis rei principaliter scitæ: & ideò valet quod fit, sicut quando accrescit per prorogationem: vt d. l. 2. §. 2. ff. de iud. secundùm dictum Bal. in l. falsus. C. de furt.

A.M.P. Huius dec. duo summaria sunt de directò contraria, vt vides: nec possunt concordari: tamē primum summarium est verius, vt videbis infrà: licèt cum secunda parte summarij con-
cordet, decis. 7. infrà eod. vbi dicitur † quòd de- 3
bet constare de impedimento tertij, aliàs non valet actus, & idem sentit Aegid. decis. 5. de concess. præbend. & faciunt quæ dicam infrà super decis. 19. de conces. præbend. vbi dicitur, quòd executor non potest procedere ante præsentationem literarum, licèt sciat se habere facultatem, & de hoc etiam habes infrà eod. 6. dec. Pro primo autem summario facit dec. 1. Bisi. in titul. de proba.
vbi habetur, quòd † sufficit probare tertium iu- 4
dicem fuisse impeditum tempore, quo alij duo processerunt, licèt non constet eos sciuisse de tali impedimento. Et etiam facit decisi. 17. infrà de iudic. vbi dicitur, quòd valet processus factus contra intrusum, licèt de intrusione non constet, si verè est intrusus, quam decisi. ponderat

ad hoc

ad hoc Staph. dum tractat de literis iusti. fol. 170. versic. vtrùm autem. & in alia impress. fol. 130. Et ad ista facit etiam dec. Aegi. 28. de appellationib. vbi dicit, quòd sufficit constare de volútate collegę, licèt non fuerit intimata. Et ratio prædictorum redditur per additionem hic positam, quæ distinguit & firmat conclusionem, quòd in casu dec. Valet processus: quia omnes executores habebant iurisdictionem, & defectus tantùm erat in exercitio, quod accrescebat, & dicit quòd in iure accrescendi in indiuiduis non requiritur scientia, & quòd veritas & iurisdictionis autoritas faciunt valere actú. Et ad d. dec. 7. inf. eo. & d. decis. 5. Aegi. de concess. præb. responderi potest, quod ibi non dicitur, quòd non possit constare ex post facto. nam etiam hic dicitur, quòd debet constare, sed quòd sufficit, si posteà constet, responderi potest, quòd & alia dec. contraria, quòd quis nihil possit ante receptas literas, procedit, quia adhuc nó erat acquisita iurisdictio habitu, nec actu, vt infrà dec. 6. Et ad ista vide omninò Fel. in c. sciscitatus. de rescript. in verbo, oportet. nume. 33. & in c. eam te. in fin. eod. titul. & in c. prudentiam. de offi. deleg. in verbo, adijcimus, vbi ponit quãdo sufficiat simpliciter nolle, etiam quòd possit, & vide Felyn. in c. pastoralis. hoc titulo. numer. 3. vbi dicit, quòd statur dicto subdelegantis de impedimento. & vide text. in d. c. sciscitatus. vbi habes verba extensa istius clausulæ, Quòd si non
5 omnes, &c. videlicèt, † in ipsis exequendis simul interesse nequiuerit, vnus vel plures exequantur, & sic cessat omnis difficultas propter verba istius clausulæ, & neutrum ex summarijs est bonum.

EPITOME.

Episcopus executor deputatus cum duobus alijs in gratia pauperis cum clausula, Quòd si nollet, vel non posset, & cæt. committendo alteri vices suas, mandatum adimplere videtur.

SVMMARIA.

1 *Executor datus cum clausula, Quòd si non potueris, &c. subdelegare potest: & actum per subdelegatum valet, nec valet posteà actum.*

2 *Potuisse dicitur, qui licèt per se non potuit, potuit tamẽ per alium.*

3 *Clausula, Quòd si nollet, vel non posset, quid importat.*

4 *Clausula, Quòd si non omnes, differt à præcedenti.*

5 *Executor quando dicatur non posse interuenire, & quid si expectans fuit in mora.*

DECISIO V. aliàs 192.

SI Episcopus habens potestatem gratiam in forma pauperum purificandi, alijs duobus etiam deputatis in casu, quo ipse nollet, aut non posset huiusmodi actum exercere, alteri committat vices suas, qui huiusmodi gratiam purificet, tenet & valet huiusmodi commissio, ita quòd purificatio post huiusmodi commissionem facta per illos duos, non valet: quia committendo videtur mandatum Papæ adimplere & sic cessat potestas aliorum. Intelligi autem debet huiusmodi voluntas secundùm dispositionem iuris communis: videlicèt quòd per se, vel alium hoc faciat, de offic. deleg. c. iudices. in Clem. & eo. tit. c. quamuis. et, c. pastoralis.

ADDITIO.

A.M.P. Ego habui † istum casum de facto in causa Xanction. præb. q̃ vertebatur inter quendã Hermannum Gruter agentem ex vna parte, & Corradum se defendentem ex altera. nam Hermannus habebat gratiam in forma pauperum, in qua erant sibi dati tres executores ad illam exequendam: videlicèt d. Archiepiscopus Colonië. cum clausulà, Quòd si ipse nollet, aut non posset mãdatum Apostolicum exequi, quòd tunc duo alij in bulla nominati exequerentur. dominus Archiepiscopus, recepta bulla scripsit illis duob9 executoribus datis in euentum, quòd libenter volebat mandatum Apostolicũ exequi: sed quia erat pro tunc certis alijs negotijs suæ ecclesiæ occupatus, committebat illis, & cuilibet eorum in solidum vices suas, donec eas duxerit reuocandas. Illi duo executores recepta litera Archiepiscopi, fulminârunt processum suum, se executores à Sede Apostolica nominantes, non autem subdelegatos Archiepiscopi: qui executores cõmiserunt alij vices suas, vt in forma. Fuit reuocatum in dubium, an prouisio facta per dictum subdelegatum valeret. Et aliquibus ex Dominis Auditoribus videbatur quòd sic: quia dominus Archiepiscopus Coloniens. in commissione, quã fecit alijs, protestatus est se ꝑ arduis negotijs occupatum, ideò eis committebat vices suàs. Per quæ verba videbatur purificata prima pars disiunctiuæ, & conditionis, videlicèt, si non posset. Dato enim quòd protestaretur velle, ex quo tamen fatebatur se non posse, sufficit, de regul. iur. c. in alternatiuis. libr. 6. nam sola assertio sua suf-
ficit quò ad hoc, vt de impotentia sua constet. c. sciscitatus. de rescriptis. & in c. prudentiam. in princip. de offic. deleg. ista namque æquipollere videntur, si quis dicat se non posse, vel se fore pro arduis negotijs occupatum, imò secundùm vsitatum modum loquẽdi, qui attendendus est, de spons. c. ex literis. homines volentes se excusare, quòd non possunt, similia verba inueniunt: dicentes, se alijs grauioribus occupatos: sufficit ergo, quòd per æquipollentia verba protestatus fuerit se non posse. arg. c. licèt ex quadam. de testi. Nec videtur sufficere quòd illis duobus commiserit vices suas, ex quo fatebatur se non posse: quia nec illi tenebuntur suam subdelegationem recipere, imò consultè fecerunt, non recipere, vt patet de offic. delega. c. super quæstionum. §. si verò duo. Et istis fortè rationibus motus Auditor, qui habuit causam in prima instantia, credens verificatam illam clausulam, Si non poteris, &c. & ob hoc potestatem in dictos executores in euentum datos translatam, tulit sententiam pro dicto Hermanno, & sibi adiudicauit præbendam vigore prouisionis factæ per subdelegatum ipsorum. Ego in secunda instantia causam habens ex commissione mihi in causa appellationis, dubitaui de viribus dictæ

sententiæ motus ex rationibus infrà scriptis. Nam in casu nostro fuit facta prouisio à subdelegato prædictorum duorum executorum: ergo prouisio nulla. Consequentia est nota, Antecedens sic probatur: Aut dicti executores processerunt, vt subdelegati Archiepiscopi: aut tanquam delegati immediatè dati à Papa. Primo casu certum est, quòd subdelegare non potuerunt. l. à iudice. C. de iudic. de appellat. c. cùm causam. de re iudica. c. cùm Bertoldus, nec voluerunt vt subdelegati procedere: prout ex verbis eorum apparet: sed tantùm vt executores principaliter deputati ex vi clausulæ, Quòd si non omnes &c. Aut processerunt vt delegati, & similiter procedere non potuerunt. Quod sic probo. nam ipsi fuerunt delegati in euentum conditionis, & non aliter, quæ conditio nondum extitit: igitur ob defectum conditionis nullam vt delegati potestatem habuerunt. Consequentiam nemo negabit: antecedens autem, quod conditio non euenerit, probatur: quia velle aut nolle consistit in animo, qui non meliùs quàm verbis declarari potest: cùm ad hæc instituta sint verba, vt mentis intrinseca manifestent. ff. de suppellect. le. l. Labeo. & quod not. 1. quæstione. 1. ca. dedit, propterea dicimus quòd verba deseruiunt intentioni. de verborum signific. c. intelligentia. cum concord. quando enim de non voluntate alicuius quæritur, non aliter constare potest, nisi demùm interueniente requisitione vel protestatione illius, secundùm Archid. de offi. deleg. c. cùm plures. libr. 6. super verbo, impediri. in fin. & videtur quòd necessaria sit trina requisitio: vt not. per gloss. in Clement. dudum. de sepul. in verbo, requisiuerunt. nisi in casibus, in quibus vnica requisitio sufficit: vt not. per gloss. in Clement. 1. de decimis super verbo, factam. Item quod committendo alteri dicatur posse, probatur, nam in omni actu qui potest per alium perfici, quis dicitur posse, si per alium potest quoad iuris effectum: alioquin repugnantiam manifestam implicaret, Si dicerem, de iure possum & per meipsum [a] & per alium facere: & licèt de facto per me non possim, per alium tamen possum, ergo verum esse dicere quòd non possum: abusiua foret ista conclusio. Quod demonstro tali ratione. In omni enim actu eliciendo, oportet vt ibi adsit potestas iuris & facti: alioqui altero deficiente, talis actus de iure non subsistit: vt in d. c. sciscitatus. de rescript. & omnis actus à potentia egreditur secundùm Ioann. Mo. de regul. iur. c. actus. libro 6. Modò sic fingamus, quòd delegatus Papæ solus & insolidum datus de facto impeditus alteri subdelegat: si subdelegatus procedit, nullus dubitat quin processus teneat alio non obstante: iste enim processus iuris interpretatione attribuitur subdeleganti, iuxta regulam, quia per alium facit. de regul. iur. libro 6. Nunc arguo sic. aut factum dicetur ab eo, qui non potuit, & hoc est falsum: quia secundùm boc non teneret, vt suprà probaui: ergo factum dicitur ab eo, qui po-
2 tuit: ex quo sequitur, quòd licèt ille, † qui non per se, per alium tamen potuit, potuisse dicitur: alioquin adhuc aliud absurdum sequeretur: videlicèt, quòd Delegatus Papæ super articulo per alium explicabili, si esset de facto impeditus, non tamen adeò quin posset alteri committere, non committendo excusatus esset, quod est falsissimum. Quod hoc sequeretur probo. nā secundùm textum is qui per alium potest, non posse dicitur, si per se non posset: sed vltima pos. se nemo cogitur: ergo, &cæt. Concludendo ergo quòd interdum istud, non posse refertur ad personam onerati excusandum, ita quòd obligatus est omninò per se facere, si potest: & tunc benè potest fieri diuisio, vel separatio talis: videlicèt quòd iste non potest per se, & potest per alium: & sic potest, & non potest aliquando refertur ad iuris effectum: & tunc talis separatio non conuenit: quia tunc est verum dicere simpliciter, hoc potest, vel non potest, quia si nec per se vel per alium potest, verum est dicere quòd non potest. si autem per se vel alium, verum est dicere simpliciter, iste potest. in regula in alternatiuis. Committendo igitur executor alteri vices suas, mādatum Apostolicum exequitur cum effectu, siue de facto in propria persona possit, siue non possit: quia de hoc non est grauatus, vt omninò si possit, ipse faciat, dummodò malitiosè se non exoneret. Ex quo ergo non est impeditus in committendo, imò committere potest, & de facto committit, verificatur vtrumque: videlicèt quòd vult, & potest, ex quo de facto potest, id quod de iure potest. Illa autem clausula, per quā in euentum, quo non posset, aut nollet, alij facerent. debet intelligi, quando casus esset quantum ad non posse de iure vel de facto, nec per se nec per alium posset: putà, quia excommunicatus, vel aliter inhabilis, esset committendum de iure: sed quando tale impedimentum concernit potestatem subdelegandi, tunc sine dubio potest liberè alteri committere vices suas. & hoc meo iudicio clarè voluit gloss. in d. c. cùm plures. super verbo, recusaret. ibi, & quod dixi de delegato impedito collegam hoc casu posse procedere, verum intelligo, nisi ille, qui inchoauit subdelegatum daret. Et sic per d. glos. habetur, quòd collega qui habet iurisdictionem specialem & in euentum quo alter nolit, aut non possit, illo principali subdelegante nil potest: quoniam sufficit quòd per alium possit, vt dixi.

ADDITIO.

Per meipsum. Adde quòd vbi agitur de acquirendo, & sic de lucro captando, in quo vertitur adminiculum acquisitionis, qui per alium facit, ipse propriè facere videtur. text. est sing. in l. certè. ff. de precar. secundum Bal. in l. vnic. §. ne autem. C. de caduc. toll. & Ias. in §. 1. col. fi. Inst. de actio. quod not. ad hoc, videlicèt, quòd quis dicitur posse per se, quod per alium. a

A. M. P. Cum ista decis. † concordat Aeg. dec. 3
8. hoc. titulo. vide tamen totam decisionem ad longum, quia arguit ad partes, & optimè declarat omnia, & præsertim † illam clausulam, 4
Si nollet, vel non posset, quæ differt ab alia, Quòd si non omnes, &c. de qua in fine præcedentis

tis decisio. Et fundamētum principale est, quòd licèt dicat se impeditum, alij procedere non possunt: quia non dicitur verè impeditus, quia per
5 alium potest actum expedire, vt hic. nam † illa verba, Si nolit, vel non possit, alij faciant, intelliguntur, si per se, vel alium nolit, & ponitur in decision. ad longum casum in terminis. videas per te, & vide in proposito Aegid. 12. de concess. præben. vbi dicit si stante hac clausula expectans stetit per quatuor annos, quòd non præsentauit, & tunc episcopus erat absens, an tunc dicatur non posse ad hoc vt alij possint cōferre, & sentit quòd sic, & vide aliquid per Fely. in c. sciscitatus, de rescrip. in fine.

EPITOME.

Executor non committit executionem adhuc sibi non commissam, & idem in delegato.

SVMMARIA.

1 *Executor & delegatus iurisdictionis exercitium non recipiunt, nisi à tempore præsentationis commissionis.*

2 *Executor tam gratiarum quàm sententiarum est delegatus.*

3 *Iudex vel executor non subdelegat causas sibi committendas.*

4 *Executor nō potest aliquid facere ante præsentatas sibi literas.*

DECISIO VI. aliàs 242.

SI vnus ex tribus executoribus datis impetranti in forma pauperum cum clausula, Quòd si non omnes, &cæt. det potestatem alicui omnes gratias auctoritate Apostolica sibi commissas, & committendas purificandi, & prouidendi, ac omnia & singula faciendi, quæ sibi incumbūt: licèt huiusmodi subdelegatus potestatem habeat quóad gratias tempore subdelegationis delegato commissas: tamen quóad committendas posteà nullam habet potestatem: quia quod nōdum habuit, committere non potuit. 1. quæstione. 7. ca. Daybertum, de iure patronat. c. quod autem. de rescript. c. final. de offic. ordin. c. 1. libr.
1 6. & ibi per Ioan. Mo. delegatus † enim exercitium iurisdictionis non recipit, nisi à tempore præsentatæ, & receptæ commissionis. de rescript. c. pastoralis. in fin. de appellat. c. super eod. a. in fin. per Innoc. in c. ex conquestione. de restit. spolia. per Archi. in c. is qui. de procur. in 6. & argumen. in l. 2. C. de his qui ve. æta. impe. Et ideò nisi ante omnia fiat pręsentatio rescripti processus est nullus, etiam si scit se esse delegatum: ita quòd istud non est ratione ignorantiæ, sed quia sua iurisdictio pendet ex productione rescripti, quod est notandum secundùm Bald. in l. falsus. C. de furt. Et quòd sit delegatus & non ordinarius, patet:
2 quia † omnis executor tam gratiarum, quàm sententiarum delegatus est, & delegati iurisdictione in processibus faciendis vtitur, & non ordinaria. de præbend. c. pro illorum. et c. dilectus. et c. fin. de concess. præbend. c. proposuit. & eod. titul. c. executor. et c. si capitulo. et c. si soli. libr. 6. & de officio delega. c. cùm plures. et c. si super. et c. is cui. libr. 6. & eod. titul. in Clementi. c. iudices. & pro hac parte faciunt notat. per Ioannem Mo. in c. si confirmationem. de electio. libr. 6. Sed notata ibidem per Ioannem Andr. in nouell. faciunt in contrarium: quę tamen intelliguntur, quando ordinarius committit causas, siue negotia futura expedienda iure proprio: secùs si alieno, vt in casu proposito. ergo. Idem tenet Ioan. Mo. in c. Romana. de offic. ordin. libr. 6. & Paul. in Clement. 1. de hæret. in gloss. si inquisitoribus. in Clemen. idem Guil. in Spec. tit. deleg. §. excipi potest. ver. quid si committentes.

A.M.P. Aliter, & clariùs summari potest hæc dec. videlicèt, Si † executor gratiæ in forma pau- 3
perum det potestatem alicui omnes gratias auctoritate Apostolica sibi commissas & committendas purificandi, ac prouidendi, & omnia faciendi, quæ sibi incumbunt: licèt talis subdelegatus potestatem habeat quóad causas seu gratias tempore subdelegationis ipsi executori commissas: tamen quóad committendas posteà nullam habet potestatem: quia quod nondum habuit, committere non potuit. Cum ista deci. concordat deci. vltima de offic. vicar. in antiqu. & facis in simili decis. 3. Bisig. eod. titul. vbi, si episcopus commisit vicario facultatem dispensandi in omnibus causis, tam ordinaria auctoritate, quā etiam Apostolica sibi commissis, & committendis, vicarius nihil poterit in posteà committēdis. Et ad materiam istam vide Felyn. in c. quoniam. colum. 2. de rescript. & in c. final. §. cæterum. de offic. delega. Et dum decisi. considerat, quòd † 4
executor nihil facere potest, nisi post præsentatam sibi commissionem, vel gratiam, vide infrà decis. 19. de conce. præbend. & in proposito infrà de procur. decis. 7. vbi dicitur quòd procurator non potest exercere ante acceptationem mandati.

EPITOME.

Processus duorum executorum ex tribus datis cum clausula, Quòd si non omnes, &c. non valet, nisi constet de impedimento tertij.

SVMMARIVM.

1 *Processus valet factus ab vno, etiam non constito de impedimento, si verè impedimentum probetur.*

DECISIO VII. aliàs 243.

REtento prædicto themate, Si duo ex tribus prædictis executoribus datis cum clausula antedicta narrādo tertium collegam eorum absentem, notoriè procedant in negotio eis commisso, processus eorum non valet, nisi aliter constet de impedimento, & absentia collegæ, de quo debet constare per literas, vel nuncium: vt in c. prudentiam. de offic. deleg. aliàs daretur occasio figmentis, quod nō est tolerandum.

A.M.P. De materia istius fuit dictum sup. dec.
4. ideò ad ibi dicta me refero, & dict ꝙ sufficit, ꝙ 1

ex posteà constet de impedimento: quia hic non requiritur, quòd cōstet à principio, & sic cessant contrarietates.

EPITOME.

Auditor extra Romanam curiam non subdelegat, nisi certum articulum: putà receptionem et examinationem testium, &c. & de consensu partiū: & talis commissarius nequibit alteri committere vices suas, etiam si ad id partium voluntas accesserit: quia subdelegatus à principe, & delegatus ordinarij, non possunt alijs committere vices suas. Vel sic, Delegatus ab Auditore in curia Romana, etiam de partium voluntate ad recipiendum & examinandum testes in partibus, non potest alteri committere vices suas. h. d.

SVMMARIA.

1 *Delegatus ab Auditore in curia Romana, etiam de partium voluntate ad recipiendum & examinandum testes in partibus, non potest alteri committere vices suas.*
2 *Delegatus ordinarij ad certam causam nō potest subdelegare.*
3 *Subdelegatus delegati à principe non potest articulum causæ cognitionem requirentem, subdelegare.*
4 *Subdelegare non potest auditor in Ro. Cu. pro testibus examinandis, si non esset bulla Inno.*
5 *Subdelegatus an subdeleget.*
6 *Subdelegare & committere vices suas, differunt.*
7 *Clausula, Per vos vel notarium vestrum.*

DECISIO VIII. aliàs 258.

1 SI auditor † datus in causa in curia Romana de
consensu partium committat examinationē
testium in partibus tribus personis sine clausula,
Quòd si non omnes, &c. si vnus ex illis commit-
tat vni collegæ suo, vel alteri, etiam partibus cō-
sentientibus, non valet ipsius commissio, nec te-
stium receptio: quia pactum priuatorum, &c. de
foro compe. c. si diligenti. Ego & aliqui mecum
vacillando diximus multùm obstare Clem. iudi-
ces. de offic. del. quia non potest negari per illam
Cle. quin receptores testium sint iudices delega-
ti, qui possunt delegare, & committere vices suas
alteri vel collegæ. de offi. delega. c. quamnis. et c.
pastoralis. et c. super quæstionum. §. porrò. Sed
prædicti sunt huiusmodi: ergo, Respondebatur
2 per distinctionem. † Aut Auditor prędictus com
a misit prędictam receptionem vt ordinarius:[a] aut
vt delegatus. Si vt ordinarius, tunc stat regula,
quòd delegatus ordinarij ad certam causam non
potest subdelegare: quia hoc est priuilegium cō-
cessum delegatis à principe. C. de iudic. l. à iudi-
ce. & de appellationib. c. cùm causam. & in dictis
iuribus superiùs alleg. Aut Auditor facit prædi-
ctam commissionem vt delegatus à principe: tūc
iterum stat regula, quòd subdelegatus † delegati
3 etiam à principe subdelegare non potest articulū
causæ cognitionem requirentem, prout legit. &
not. in d. c. cùm causam. & in c. cùm Bertoldus. de
re iudic. per Innoc. & Hostien. in dicta Clem. iu-
dices. per omnes scribentes, & in Spec. tit. de dele-
gat. §. 1. versic. sed nunquid subdelegatus, sic quo-
cunque casu posito non valuit dicta commissiō,
nec consensus partium potuit ipsis hanc potesta-
tem dare: licèt valuisset consensus earum, quòd
extra locum[b] eis deputatum cognouisset, & ci- b
tasset, per §. in nullo quuque. de rescript. in c. sta-
tutum. lib. 6. Ego verò prædictam receptionem
libenter saluassem, si potuissem, propter magnas
expensas factas in remissione reportata per dictū
Innoc. in c. cùm causam. de testib. qui dicit, quòd
partes[c] attestationes inualidas & nullas possunt c
tacitè & expresè ratificare, licèt de tacita ratifi-
catione vacillet. Sed fuit mihi responsum, quòd
hoc dictum posset procedere post receptionem
factam à vero iudice, licèt aliàs nulliter. Sed quia
hic fuit defectus in recipiente, ergo fundamentū,
&c. 1. quæstio. 1. ca. cùm Paulus. de pres. non bap.
c. veniens.

ADDITIONES.

Vt ordinarius. Auditor sacri Palatij quam iuris- a
dictonem habeat an ordinariam an delegatam,
vide Felyn. in rub. de rescrip. colum. 2. versic. hos
autem quinque casus. Et quid de alijs Auditori-
bus Curiæ vide gloss. in Clement. auditor. de re-
script. Et an Auditores Rotæ habeant authorita-
tem legis condendæ, ita vt sententia lata contra
decisiones Rotæ sit nulla, vide per Card. in c. pa-
storalis. de fid. instrument. & ibi Felyn. versicul.
& idem est de decisi. Rotæ. Præposit. in c. cùm
causam. colum. 4. versicul. tertiò quæro. extrà de
appellatio. dec. 14. incip. si episcopus committat.
infr. hoc tit.
Locum. Adde decis. 30. incip. ex hoc & propter b
primum. sup. de rescript.
Partes. Adde Felyn. in c. tuos. de testib. c

A. M. P. Hæc diuisio est satis clara, & secun-
dum summarium est satis bonum: primum au-
tem summarium est intricatum. Nota igitur pri-
mò, quòd † Auditor in curia non potest subde- 4
legare iudices ad recipiendum, & examinandum
testes in partibus, nisi de cōsensu partium, ratio-
nem habes per Aegid. decisi. 9. de offic. legati. &
hodie idem esset, quia essent decernendæ remis-
soriæ sub plumbo per Papam, nisi haberemus
bullam Innocentinam. & sic ista decisio ho-
die parum valet. Nota secundò hic quòd dele-
gatus ordinarij non subdelegat, vt suprà decis. 4.
Nota tertiò, quòd † subdelegatus delegati etiam
à principe non subdelegat articulum causæ co- 5
gnitionem requirentem. Nota quartò, quòd ex
quo hic non erat clausula, Quod si non omnes,
de qua suprà decisi. 4. quòd vnus ex subdelega-
tis non potuit alteri committere vices suas,
etiam de consensu partium: si autem hic fuisset
dicta clausula, tunc quilibet procedere potuis-
set, cùm in tali casu non requiratur subdele-
gatio: quia satis est, quòd vnus sit impeditus, vel
asserat se impeditum: vt in c. prudentiam. hoc
titulo. Dum autem ista decidit, quòd † subde- 6
legatus ab ordinario non potest alteri com-
mittere vices suas, etiam circa receptionem &
examinationem testium, vide suprà decision. 3.
scias tamen, quòd licèt delegati ordinarij non
subdelegent, nec committant alteri vices suas:
quia ordinarius non potest hoc concordare, tum

sicut

sicut subdelegatus à delegato principis potest cómittere alteri vices suas, non tamen subdelegare: Ita iste debet vices suas committere posse, præsertim circa nudum ministerium, vel saltem tacitè, dicendo se impeditum: quia tunc non dicitur subdelegare, vt sentit ista deci. si enim hic fuisset clausula, Quòd si non omnes &c. nullum fuisset dubium: & idem si fuisset apposita clausula in re-
7 missorijs apponi solita, videlicèt, Quòd † per vos, vel notarium vestrum fidum ad hoc deputandum, licèt si hoc casu pars protestetur, quòd vult testes examinari præsente iudice, ipse debeat interuenire: vt suo loco dicemus.

EPITOME.

Collector est negotiorum gestor Cameræ Apostolicæ & potest de iure plures simul in eadem ciuitate, & diœcesi substituere subcollectores: sed eius potestas est restricta, quòd vnum duntaxat subcollectorem constituat, reuocando vnum, & dando alium: ita quòd semper vnus remaneat, et nō plures.

SVMMARIA.

1 *Subcollector Cameræ Apostolicæ habens potestatem limitatam deputandi in eadem ciuitate, & diœcesi vnū subcollectorem duntaxat, an vigore dictæ potestatis poterit plures successiuè deputare.*

2 *Gestor negotiorum habet potestatem à lege plures etiam simul substituendi ante & post lit. contestatam.*

3 *Collectores possunt vnum tantum subcollectorem deputare in qualibet ciuitate & diœcesi.*

4 *Procurator vel collector habens facultatem deputandi vnum loco sui, potest vnum deputare: & reuocato illo alium deputare.*

5 *Substitutio secunda an operetur reuocationem primæ?*

DECISIO IX. aliàs 265.

1 SI collector habens potestatem à Papa colligendi, recipiendi, & quitandi pecunias Cameræ Apostolicę debitas in certis locis, & regnis, per se, vel alios, cum hac limitatione, videlicèt, quòd nisi vnum subcollectorē duntaxat in singulis ciuitatibus, & diœcesibus possit cóstituere: potest successiuè plures diuersis temporibus subcollectores deputare: ita quòd semper, nisi vnus remaneat in qualibet ciuitate & diœcesi. Et constituendo secundum, videtur primum tacitè reuocare, licèt de huiusmodi reuocatione in secunda constitutione nullam fecerit mentionem. Ra-
2 tio † primi dicti est, quia negotiorum gestor à lege habet potestatem, nedum vnum, sed plures simul, & nedum post, sed etiam ante litis contestationem substituendi: vt legitur & not. in c.1. de procura. libr. 6. verùm, quia dictus collector negotiorum gestor Cameræ Apostolicæ est, & posset de iure etiam plures vna vice deputare subcollectores, nisi esset, vt pręmittitur, limitata potestas: quæ quidem limitatio respicit cóstitutionem fiendam, & de pluribus simul, & vna vice. ergo. Præthereà non est verisimile Papam voluisse ita latè impedire per dictam limitationem potestatem collectorum suorum. Nam si primus, & vnicus deputatus, esset inutilis, vel moreretur, & collector, apud quem adhuc remansit potestas colligendi, nó posset alium deputare, negotium Cameræ nimis impediretur, vel saltem differretur, quod non est præsumendum Papam voluisse. Et sic dicebant Domini plùs ponderandā mentem, quàm verba. [a] de ver. sign. c. prætereà. et c. in his. et c. intentionem. Item ponderauit dominus Nicol. & benè ꝙ prædicta limitatio est facta sine inhibitione vel decreto: ergo si prædictus collector plures etiam simul deputaret: dixi, sub dubio fortè, huiusmodi deputationem valere, de præben. c. inter cætera. et c. dilectus. Pro hoc etiā alle. vnā not. Io. Andr. in Clem. vni. de sequestra. super ver. nullatenus. & dominus Aegid. aliam Cle. 1. de iure pa. post prin. Pro secundo dicto allegabātur multa iura de tacita reuocatione procuratorum & iudicum. de procur. c. non iniustè. et c. si quem. et c. licèt. eo. titu. lib. 6. de offic. dele. c. quamuis. et c. si delegatus. eo. lib. Prætereà præsumendum est ex mente constituentis, quòd constituendo secundum, voluerit ipsum omni modo, & forma meliori, quibus potuit, deputare: iuxta potestatem sibi traditam, secundùm quam nó potuit habere duos subcollectores: ergo, &c. Etsi contrarium sensisset, vel voluisset: sua constitutio nihil valuisset: quia formam mandati nó seruasset. de rescript. c. cum dilecta. ff. man. l. diligenter. ergo vt potiùs res valeat quàm pereat, sic est interpretandum. de verb. signi. c. abbate.

ADDITIO.

Verba. Adde quòd si constat de mente, verba nō a
curamus. l. quoniā indignum. & l. testamétum. & ibi per Bal. C. de testa. sic etiā mens testatoris magis inspicitur, quàm verba testamenti. l. cùm virum. C. de fideicommis. l. 3. de iure delib. Bal. in l. precibus. col. 10. C. de impub. & ali. substi. & per An. Barba. in cós. incipi. Spectabilis ac generosus miles. quod est post consil. 45. Alex. in 4. vol.

A.M.P. Istud summarium ponit factum satis
clarū: nam † licèt de iure negotiorum gestor, vel 3
procurator datus ad negotia possit substituere, etiam si non detur facultas in specie, vt in c. 1. de procur. lib. 6. & sic cùm iste deputatus fuisset collector stādo in simplicibus terminis deputatiōis, ipse potuisset plures subcollectores eodé tempore substituere, tamē Papa, vel Camerarius in ipsa deputatione, vel per regulam cancellariæ secundùm Fel. in c. cùm dilecta. de rescrip. in 3. col. primæ amplia. nu. 56. restrinxit facultatem iuris cómunis, quòd non posset, nisi vnum duntaxat in singulis ciuitatibus & diœcesibus constituere.
Stante hac limitatione modò dubitabatur, † an 4
postquàm semel vnum deputauit, posset eum reuocare, & aliū in eadem ciuitate substituere: Et determinatū fuit quòd sic. Ratio dubitandi fuit, quia cùm facultas esset tantùm deputandi vnum in qualibet ciuitate: hoc modo videbatur duos vel plures deputare in eodé loco. Rationē verò decidendi videas hic per te legendo decisionem. Sentit etiā deci. ista, quòd ex quo limitatio, & restrictio prædicta nō habebat decretum irritans, valuisse deputatio plurium, vt etiam sentit Felyn. in loco suprà allegato. Quò autem ad secundam partem decis. quòd † per substitutionem vnius alter censeatur reuocatus, non videtur hæ- 5

 sitandum

sitandum.infrà de procur.super deci.2.&aduer-
te ad id quod dicit Fely. quòd facultas est restri-
cta per regulam: quia benè per regulam reser-
uantur tãtùm beneficia vnicorum subcollecto-
rum: sed non dicitur in ea quòd non possint
plures deputari.

EPITOME.

Licèt potestas principalium collectorum debeat probari per literas, potestas tamẽ subcollectorum per testes probari potest.

SVMMARIA.

1 *Collectorum potestas debet per literas probari: subcollectorum autem per testes. 4. & 5.*

2 *Subcollectores non dicuntur iudices, sed negotiorum gestores.*

3 *Princeps non committit legationem sine scripto: sed priuilegium, & causa delegationem.*

6 *Remissoria non datur quando materia potest probari per scripturas.*

7 *Priuilegium datur à principe sine scriptura.*

DECISIO X. aliàs 266.

DIxerunt & concluserunt omnes Domini
in eisdem consilijs, próut etiam in qui-
1 busdam alijs concluserunt, † quòd licèt com-
missio, siue potestas principalis collectoris de-
putati per Papam esset, & sit probanda per lite-
ras:vt C.de man.prin.l.vnic. & de offic.deleg.c.
cùm in iure. & in extrauagan. Bonifacij, iniun-
ctæ.tamen commissio subcollectoris, & eius po-
testas, ac exercitiũ posset probari per testes, qui
fuerunt præsentes tempore commissionis sibi fa-
ctæ.contra quod etiam alleg.not.in dicto c.cùm
in iure. per Innocen. & in c.si à subdelegato. per
a Archi. Quia sicut subdelegationes [a] iudicum
subdelegatorum sunt probandæ per literas: ita
& huiusmodi constitutiones subcollectorum.
2 Ad quod respódebatur, † quòd huiusmodi sub-
collectores non essent iudices, sed administrato-
res siue negotiorum gestores: de quorum pote-
state potest constare per testes. Sed quicquid sit,
tam collectores, quàm subcollectores habent
potestatem compescendi partem, siue partes, &
contradictores & rebelles: ergo non sunt nudi
administratores, nec negotiorum gestores: sed
sunt compulsores cum certa potestate eis tradi-
tà, de qua meo iudicio debet constare per lite-
ras, & non per testes, per iura superiùs allegata.
Prætereà, quia hodie secundùm ordinationem
domini nostri Gregorij Papæ moderni, nomina
subcollectorum debent mitti per collectores
Camerario, & scribi ad librum Cameræ: ergo ad
illum librum meo iudicio dicebam recurrendũ,
& non ad dandum remissionem ad probandum
per testes extra curiam sine speciali mandato Pa-
pæ: quòd tamen dominus Vrbanus Papa sextus
faciliùs concessit tempore schismatis.

4 A.M.P. Deci.† ista cespitat, nec benè videtur
firmare pedes: tamen pro dec. facere videtur dec.
5.suprà de offic.vica. vbi commissio admittendi
resignationem data per Episcopum suo vicario
potest probari per testes: vide tamen Belenzi.in
tract.de charita. subsi. quæstione 3. vbi latè exa-
minat materiã huius decis. & distinguit, † quan- 5
do agitur de probanda facultate, ad effectum, vt
soluere debentes, cautè soluant, & tunc requiri-
tur scriptura: quando autem agitur ad effectum
probandi reseruationem, tunc sufficiunt testes.
Aduerte tamen, quòd † hic petebatur remisso- 6
ria, vt in vers. prætereа.& dicit eam non esse dan-
dam: quia poterat haberi recursus ad libros ca-
meræ, quo casu in veritate non datur remissoria,
vt in deci.46. de testi.in antiq.sed etiam non de-
buerant admitti testes in curia propter not.in c.
cùm in iure.huc titulo.& suprà dec.5.de offic. vi.
car. De materia autem subcollectorum videbis
super dec.9.infrà de preben.Et nota quòd † prin- 7
ceps sine scriptura dat priuilegiũ, & delegat cau-
sam: sed non committit legationem sine scripto.
iuxta gloss. in ca. institutionis. 25. quæstione 1.
quod tamen non credo ita simpliciter procede-
re, & vide Felyn. qui simpliciter transit cum ista
decisi.in c.in nostra.de rescrip.nu.22.dec.verò 5.
de offic.vica. non obstat per rationes quas posui
suprà de rescript.dec.27.in fine.

DECISIO XI. aliàs 343.

Similis est decisi.vltimæ. supr. de rescript. & ibi eam vide.

EPITOME.

Executoris potestas dati ad prouidendum, si ita inuenerit ess.,&c.non expirat morte Papę re integrã.

SVMMARIA.

1 *Intellectus c. si super. de offic. delega. lib 6. et c. si cui. §. secùs. de præbend. eod lib.*

2 *Executoris mixti potestas non expirat morte Papæ.*

3 *Clausula, Si inueneris, si repereris, & si tibi constiterit.*

4 *Gratia quando expiret per mortem Papæ.*

DECISIO XII. aliàs 349.

SI Papa mandet alicui executori vt vocato
possessore certi beneficij, & alijs qui fuerunt
euocandi, Si est ita, vel ita esse inuenerit, proui-
deat Titio de dicto beneficio, quòd idem Titi-
us exposuit Papę certo modo vacare: & Papa mo-
riatur re integra ante præsentationem, & rece-
ptionem dictarum literarum: dubitatur vtrùm
expirauit per obitum Papæ potestas executoris
antedicti. Et dicebat maior pars Dominorum,
quòd nõ alleg.c.si super gratia [a].de offi.dele.lib. a
6.quia ex quo gratia durat, durabit etiam pote-
stas executoris, vt ibi. Aliqui dicebant contra-
rium, & alleg. pro sec.c.si cui.§.secùs. de præbend.
libr.6. vbi dicit text. quòd si pro prouisione fa-
cienda certæ personæ sit data potestas alicui exe-
cutori, illa expirat omnino, si concedens re inte-
gra moriatur: & sic est in ꝓposito: ergo, &c. Ego
verò dicebã, salua correctione, quod in casu no-
stro non haberet locum, nec c. si super. nec c. si
cui.

cui.sed iura quæ dicunt, quòd mortuo mandatario expirat mãdatum re integra, locum sibi vendicant. Insti. mand. §. rectè.de offic.del.c.licèt.et c.gratum. Et respondi ad c.si super. quòd illud loquitur in executore mero, qui sine causæ cognitione potest procedere & prouidere:cuius potestas durat etiam mortuo mandatore, ex quo gratia durat:sed in casu nostro nõ est merus executor, sed iudex delegatus habens necessariò vacare partem, & cum causæ cognitione procedere ad prouisionem faciẽdam; vt in c.exhibita.de iudi.de rescript.c.ex parte.et c.olim. & quia hoc non fecit, imo nec literas recepit, vt ponitur in themate, non video quomodò postea mortuo mandatore potuit procedere ad executionẽ mãdati requirentis causæ cognitionem. Nec obst. q́ si gratia durat, ergo potestas executoris. Nam sicut per mortem executoris, ita per mortem mandatoris expirat mandatū, prout legitur & not.in in d.c.licet.Sicut igitur mortuo mandatario, siue executore, impetrans, cuius gratia adhuc durat, necesse habet recurrere ad mãdatorẽ: putà ad Papam pro alio executore:prout legitur & not.per Inno.in c.cùm dilectus.de iure.pa.de excess.præl. c.inter dilectos. & per Archi.de rescri.c.tibi qui. lib.6.ita & in casu proposito, mortuo mãdatore, licèt gratia duret, recurrat ad suum successorem pro nouo iudice siue executore sibi concedẽdo, c.si cui. meo iudicio etiam modicum facit, quia loquitur quando mandatur prouideri certæ personæ,& de incerto beneficio vacaturo.Sed in casu nostro mandatur prouideri certæ personæ, & de certo corpore beneficij certo modo vacante, & non vacaturo, quod multùm ponderauerunt primi Domini dicentes, & asserentes, quòd hoc c.si cui.2.respon. nihil facit ad propositum,quòd loquitur in gratia facienda,& non facta, quæ est solutio omnium Doct. & illorum duorum capitulorum quę videntur contraria,& bene dicunt, & starem cum eis,si Papa prouidisset, & sine causæ cognitione prouideri mandasset de certo corpore beneficij, vacantis certæ personæ: quia tunc mortuo Papa adhuc duraret potestas executoris,& procederet d.c. si super. Sed in casu nostro Papa non prouidit,sed cum causæ cognitione,& iuris ordine seruato, quod innuunt verba, Si est ita, & Vocatis vocandis,per iura suprà per me allegata.prouideri mandauit. ergo re integra potestas non executorum, sed iudicum delegatorū re integra mortuo Papa expirauit.arg.iurium superiùs allegatorum. In qua opinione fuit dominus Cardinalis sancti Angeli,quando erat Auditor:prout dominus Rob. retulit nubis.

ADDITIONES.

a C.si super gratia.de intellectu huius capit. vide Pet. de Anchar. in consil. posito in reportatis Antonium de Butrio in Clem. literas. post repetitionem.de rescript.&per eundem & per Antonium de Butrio Clem. Auditor.de rescript.

A.M.P. Fundamentum totius decisionis nostræ est, quòd hic requiritur causæ cognitio, & iuris ordo, propter illa verba, Si est ita, vocato possessore,de quibus vltimis verbis non fit mentio in summario, & sunt maximæ importantiæ: quia † clausula Vocatis vocãdis,semper facit executorem mixtum: ita quòd pars debet iudicialiter audiri: vt per Felynum in c. de cætero. de re iudicata.numero 10. & præsertim,quia vltra illa verba, vocato possessore, sequuntur alia verba, videlicèt, vel † si inueneris, quæ etiã important semper parte citata, quicquid dicatur de verbo repereris,quòd id non importet, vt dicunt decisiones decimaquarta & decimaquinta, de dolo & contumacia.in ant.quod idem operantur verba,si constiterit,quòd verbum, inueneris.licèt in decisione decimasexta ibidem dicatur, quòd in causis modicis non importat partis citationem: circa quas clausulas vide decisionem Aegid.4.de verbo.sign.decisi.6.de præben.& decisionem 12. de offi.deleg. vbi modicam facit differẽtiam inter inuenire,& reperire, imò ponit vnum pro alio in d.decisi.12.& vide de rescrip.in antiq.21. & Lapum alleg.15.61.103.& 117. & Felynum in c.2. de rescrip.in prin.nume.5. qui dicit non esse differentiam inter inuenire, & reperire. & Staph. dũ tract.de literis iustitiæ. fol.centesimo septuagesimonono, verũ. secus fortè. & in alia impress. 132.& facit decisi.16.infrà de iudi.vbi etiam vide aliquid de hoc. De hac materia autem † quando gratia expiret per mortem Papæ, videas infrà super decisi.18.de præbend.

a

3

4

EPITOME.

Auditores inter se causas sibiipsis remittunt, vbi est dubium de iurisdictione: & tenet processus per illum,cui remissio facta fuit. Vel sic, Si vnus Auditor causam alteri remittat, valet remissio: & si post remissionẽ huiusmodi ꝑcedat, valet processus.h.d.

SVMMARIA.

1 *Auditores possunt in dubio iurisdictionis sibiipsis causas remittere: & processus per illum, cui facta est remissio,tenet.*

2 *C.ij.in vi de rescript.non habet locum in Auditore in curia impetrato & dato.*

3 *Auditores sibiipsis causas remittunt: & antequã alius acceptet, à remittente non abdicatur iurisdictio.*

4 *Causa quando remittuntur ad cancellariam.*

5 *Rescriptum subreptitium iurisdictionem tribuit.*

6 *Processus factus corã duobus valet parte nõ opponente.*

7 *Iudex qui remittit causam ad superiorem,non potest posteà procedere secus si remittat alteri iudici.*

DECISIO XIII. aliàs 362.

1 SI causa committatur duobus Auditoribus, † & vnus alteri deferendo causam remittat: & ille dominus cui deferebatur,remittendo ex aliquo motiuo eandẽ causam Auditor sibi deferẽti remittat: & ille vlteriùs in causa procedat: fuit dubitatũ vtrùm processus eius valuit?Et videbatur prima facie q́ non:quia sicut per delegationẽ Iudex perdit iurisdictionem, vt in c.cum appellationibus friuolis.de ap.lib.6. sic & per delationẽ siue remissionem.de appel.c.intimasti.de offi.le. c.licet.

c.licèt.lib.6. Fuit determinatum per omnes Dominos contrarium: tum quia Auditores sacri palatij habent iurisdictionem habitu, & censentur
a quasi ordinarij: [a] ita quòd commissiones quæ eis fiunt, non sunt nisi distributiones. Hinc est,
a quod c. ipso iure. † de rescript. libr. 6. non habet locum in Auditore in curia impetrato & dato, & ideò vnus potest deferre alteri. ar. notatorum in Cle. auditor. de rescript. & in Spe. titul. de auditore. §. 1. facit pro secundo, videlicèt quòd vnus deferre potest alteri, maximè si est concertatio, quis eorũ sit iudex in illa causa, c. pastoralis. cum ibi no. de rescrip. tùm quia, licèt rescriptum sit surreptitium: tamen per illud datur iurisdictio, nec est nullum, sed ope exceptionis annullandum. de rescript. c. cæterum. et c. ad audientiam. cum ibi not. tùm quia in illa remissione primò facta, per primum Auditorem intelligebatur, siue intelligi debebat, si ille cui causa remittebatur, iurisdictionẽ vigore cõmissionis sibi præsentatæ habebat: sed quia sibi videbatur, ꝓut etiã verũ erat in facto, primum Auditorẽ remittentem latiorem commissionẽ habere quàm ipse habebat: idcirco eandem causam, & partes ad ipsum remittebat, prout debebat: quia primus iurisdictionem quam habebat à se abdicare, & in alium transfundere sine licentia superioris non poterat. ar. c. pastoralis de offic. deleg. et c. super quæstionum. §. intentionis. & de resti. spoliat. c. audita. Nec ob. iura in contrarium alleg. videlicèt. c. cum appellationibus. et c. intimasti. et c. licèt. quę procedunt quando causa transfertur per delationem, relationem, & remissionem ad examen superioris: Tunc enim de tali causa deferẽs, remittens, seu referens aliter se de cætero intromittere non poterit, nisi per principem causa eadem sibi remittatur: vt in d. c. cum appellationibus. in fin. & si poterit per principem causam deferenti, & remittenti, qui ex toto desierat esse iudex, remitti, vt ibi multò fortiùs per Auditorẽ, qui fortè nullam, vel ita latam potestatem in causa habebat, poterat, & debebat causa remitti primo Auditori sibi pari, & non superiori, qui per suam remissionem non desierat esse iudex, imò à se iurisdictionem quam habebat, abdicare non poterat, remittendo alteri iudici, sed benè remit-
b tendo ad Cancellarium domini nostri Papæ: [b] quia hoc est remittere ad curiam siue consistorium ipsius principis: tunc enim etiam si iurisdictionem habuisset, illa totaliter in potestatẽ superioris transfusa fuisset, per iura superiùs alleg. & vide not. per Ioan. Andr. in nouel. in c. vt debitus. de appella.

Additiones.

a Quasi ordinarij. Adde an idem sit in iudice delegato. per gloss. singul. in c. de cætero. in verb. extraordinarium. extrà de transactio. & ibi Cardin. qui dicit per illam glos. quòd iudex delegatus dicitur extraordinarius, & non ordinarius. adde aliam gloss. in c. quoniam. in verb. ordinario. extra de probat. de auditore an dicatur ordinarius. vide decisi. 60. incip. si in causa. & decis. 61. incip. fuit dubitatum, & per me. inf. de appel.

Papæ. Adde quòd aliàs dicitur ad cancellariam prout hodie seruatur. facit not. per Episcopum sacramen. in pro. reg. fol. 4. antiq. b

A. M. P. Summarium huius decisionis non comprehendit omnia, quia dicitur etiam in dec. quòd † vnus Auditor remiserat causam alteri 3
Auditori, qui noluit remissionem ex aliqua causa acceptare, & ideò causam eandem remisit ad eundem, qui sibi remiserat, qui sine alia commissione cœpit procedere. Quo stante dubitabatur an valeret processus, & ratio dubitãdi erat, quia videbatur, quòd ille primus remittens abdicauerit à se iurisdictionem remittendo, vt dicitur in c. cum appellationibus. & alijs concordantibus hic allegatis. Tamen resolutum fuit, quòd per istam remissionem non admittebatur iurisdictio, per rationes, de quibus hic. Intellige tamen ista procedere, antequam ille, cui remisit, acceptasset remissionem, cœpisset procedere, vt dicit hęc deci. & Fel. in rub. de rescrip. & in c. nonnulli. §. sunt. & alij. num. 35. eod. tit. & Aegid. decis. 50. de rescrip. quia licèt commissiones in Rota sint distributiones, tamen illud habet locum à principio, vel quando ex postfacto contingit dubitari super mala, vel inordinata iurisdictione, vt sentit hæc decisi. Tamen † postquàm vnus
Auditor cœpit procedere, non potest non orta 4
difficultate super iurisdictiõe causam alteri Auditori remittere, sed causam ad Cancellariam remittit: vt dicit hæc decisi. in fine. Cum ista deci. quòd Auditores ad se inuicem causas remittant, concordant infrà de iudic. dec. 6. & in antiq. 1. de consti. & 6. de rescrip. sed omnnm difficultatem tollit bulla Innocentij octaui, quæ clarissimè loquitur super hoc in primo capite. Nota etiam in
ista dec. illud, quòd † rescriptum subreptitium 5
dat iurisdictionem. & adde deci. 65. de rescrip. in anti. & Fely. in c. ad audientiam. el. 2. nu. 41. & in c. cæterùm. de rescrip. vide tamen Aegid. dec. 28.
de iudicijs. vbi dicitur, † si causa sit duobus com 6
missa, & secundus processit ad plures actus parte non opponente, non cogitur remittere, sed potest procedere ad vlteriora. Item nota hic
quòd licèt † Auditor remittat causam alteri, & 7
alter non acceptat, sed illam remittit eidem, possit procedere in causa, & quòd per remissionem iudex non desinat esse iudex, vt hic, tamen benè desinit, si illam remittit ad superiorem, & principis consistorium, de quo consistorio vide per Sarnen. in procc. in titulo de episcoporum dignitate, nume. 22. & in quæstione 7. regulæ, de trien. numero 2.

Epitome.

Archidiaconus, cui commissa est ab episcopo inductio in possessionem beneficij, potast eam alteri subdelegare.

DECISIO XIIII. aliàs 368.

SI Episcopus committat Archi. suæ ecclesiæ ꝙ Titiũ, cui cõtulit certum beneficiũ, per se vel aliũ inducat in corporalẽ possessionem. Fuit dubitatum

bitatum vtrùm valeret inductio per aliū facta. Videbatur quòd non: quia delegatus ab alio, quàm à principe, non potest alium subdelegare, nec vices suas committere: vt in c. cùm causam. de app. vbi de hoc per Ber. & de offic. deleg. c. super quæstionum. §. si verò. C. de iud. l. à iudice. Præterea hic videbatur certum, & nudum ministerium commissum, quod per alium exerceri non potest. de offic. deleg. c. si. ergo, &c. Dicebatur & concludebatur per omnes contrarium: videlicèt, quòd valuit inductio & commissio huiusmodi, quæ non fuit, nisi executio officij prædicti Archidiaconi, ad cuius officium de iure communi spectat inducere beneficiatos per episcopum, & alios in corporalem possessionem. de offic. archi. c. ad hæc. et c. vt nostrum. et c. fi. quod quidem officium ipse potest per alium exercere. de reg. inr. c. potest quis. libr. 6. nec est tale officiū siue ministerium in quo specialiter est electa industria personæ, de qua loquitur prędicta decre. fi. de offic. deleg. ergo per alium exerceri potest. Sed supposita opi. illa pro vera posita Ber. in dic. decre. c. cùm causam. quòd delegatus ab ordinario ad vnam causam tantùm nō posset illam alteri subdelegare: verum est totam, sed partem sic, siue articulum causæ cognitionem non requirentem, qualis est huiusmodi inductio, quæ fit extraiudicialiter & sine quacunque causæ cognitione: imò potiùs est facti quàm iuris: sicut receptio per capitulum ad canonicatum per Papam collatum. de præbend. c. pro illorum. in fin. arg. not. in c. cùm Bertoldus. de re iud. & in Clem. iudices. de offi. deleg. & ibi per Pau. Vel posset intelligi opinio Ber. & suorum sequacium vera, vbi additur specialiter & expressè in commissione facta per ordinarium, q̄ ille per se, vel alium de illa causa cognoscat: tunc enim posset etiā totam causam nedum partem, seu certum articulū alteri committere: vt not. Ioan. And. in c. is cui. in fin. de offi. deleg. lib. 6. quæ gloss. est notabilis. & a benè tenetur in ordinario [a] sic committente: sed in delegato à principe committente vices suas alteri cum illa clausula no. vt in d. c. is cui. & not. de procur. c. is cui. eod. lib.

ADDITIO.

a Ordinario. Adde decis. 8. ver. incip. si Auditor. sup. hoc tit.

A. M. P. De hac materia dixi suprà decis. 3. & 8. & super decis. 4. suprà de officio vicarij, quæ videtur facere contra istam: sed in veritate in hoc casu iste potuit subdelegare duplici ratione: tum quia erat Archidiaconus, ad quem de iure communi hoc officium inducendi in possessionem spectat: vt in c. ad hæc. etc. vt nostrum. de offic. archid. & sic excitabatur tantum iurisdictio: tum quia mittere in possessionem est nudum ministerium, non requirens causæ cognitionem, quo casu semper potest subdelegari, vt in distinctione decis. Vide ad materiam Franch. in c. cùm causam. de appella. & per Felyn. in c. super quæstionum. §. si verò. col. 2. & in c. fin. §. cæterum. hoc titul.

EPITOME.

Consensus expressus partiū requiritur, vt processus factus per delegatum extra locum sibi decretum valeat, nec sufficit tacitus: nec vnius partis tantùm. Vel sic, Tacitus consensus partium nō operatur ad hoc, vt delegatus possit procedere extra locum, in quo deputatus est. h d.

SVMMARIA.

1 *Delegatus an partium tacito consensu possit procedere extra locum sibi delegatum, & nu. 3.*

2 *Tacitus consensus nihil operatur, vbi ex iuris dispositione requiritur expressus.*

DECISIO XV. aliàs 380.

Si iudex [a] delegatus à Papa in certo loco procedat in alio, & citat partes, quæ comparent coram eo, & litem contestatur, & testes producunt, Fuit dubitatum vtrùm valuerit huiusmodi processus sic extra locum deputatū factus. Et causa dubij fuit, quia licèt §. in nullo quoque. in c. statutum. de rescrip. lib. 6. dicat, quòd delegatus non possit citare nec cognoscere extra ciuitatem, vel diœcesim in quibus extitit deputatus, nisi ad hoc accesserit expressus consensus partium earundem, tamen ex quo partes voluntariè, & scienter coram prædicto iudice processerant extra locum, videbantur satis expressè in hoc suum præstitisse consensum. Plus est enim facto consentire, quàm verbo. de offic. delega. c. gratum. de ap. c. dilecti. & de his quæ fiunt à ma. parti. c. ex ore. & ibi infinita iura, in gloss. & etiam in c. dilecti. superiùs alleg. quæ tamen omnia iura loquuntur de tacito consensu. At in casu nostro non sufficit tacitus consensus, sed requiritur expressus: vt in §. in nullo quoque. superiùs alleg. vbi Io. And. & Archi. super ver. expressus. dicunt in tantùm inhærēdum illi literæ, quòd licèt interueniat tacitus cōsensus partium: putà, quia non opponitur exceptio contra locum, sed in illo proceditur, quòd nō valeat processus ipso iure per fi. illius capituli, vbi ponitur decretum: Nec etiam sufficeret consensus expressus vnius partis actoris vel Rei: cùm textus ibidem dicat, partium earundem, scilicèt ambarum. pro quo vltimo facit optimè c. de causis. dē offic. delega. & Clem. sæpè. de verb. sign. in fin. & ibi per Ioan. Andr. super verbo, partibus. & super ver. præceden. videlicèt non contradicentibus. † vbi notat casum, in quo sufficit tacitus consensus non reclamantis. & allegat pro concor. c. a. de accu. libr. 6. facit c. 1. de iuramento calum. eo. ib. et c. tuis. Interdum tamen dicit, quòd requiritur expressus: vt in d. §. in nullo quoque. aliàs non contradicere sapit medium, de quo remittit ad nota. in regul. iuris c. qui tacet. lib. 6. Credo enim concludendo non sufficere tacitum † cōsensum, vbi ex iuris dispositione requiritur expressus, vt in casu nostro. & in c. admonet. de renunc. c. quod in du-

in dubijs.& de reg.c.beneficium.libr.6.differentia enim magna est inter tacitam professionem & expressam. de regul.c. porrectum. & ibi per Hosti. quòd magna vis est in verbis. pro quo in c. si inter. de spon. et c. tuæ. de cele. mis.c. cùm Marthæ. & de bap.c.1.de re iud.c.vlti.lib.6.magna est enim differentia inter tacitam renuntiationem & expressam, vt in dictis iuribus.c.admouet. et c. quod in dubijs. & in c. ex ore. superiùs alleg. & ibi iura pro & cootra. Præterea vbicunque iura disponunt de expressa mentione facienda: ibi non sufficit tacita: vt in c. cæterum.c. si proponente.c.ad aures.c.ad audientiam.c.cùm adeò.c. coustitutus. de rescript. de constit.c.1.in fin.lib.6.de prębend.c.si motu proprio, eod. lib. & Cle. per literas. & Clement. si Romanus.eod. titu.& de excess. præl.c.vnico. libr.6.cum infini. simil. Et licèt hoc sit durum, cùm plus sit aliquid facere facto, quàm exprimere verbo, vt in primis concordantijs & iuribus: tamen sufficit ita scriptum, & sic necessariò obseruandum esse: vt 19.distinct. ca. in memoriam. & in l. prospexit.ff.qui & à quibus. & pro hac parte fuit determinatnm & cóclusum per omnes Dominos potissimè: quia vt ponebatur in facto, reus tractus per dictum iudicem delegatum extra locum, in quo erat deputatus, comparuit, protestando expressè de non consentiendo in eum, tanquam in iudicem, nisi quatenus de iure teneretur, quam voluit habere pro repetita in singulis actibus, & terminis: quam quidem protestationem iudex admisit quatenus valeret, & valere posset de iure: sed de iure fuit valida, & bona: ergo & cætera. Et ideò dicebat dominus Nicol. sub dubio fortè, quia attenta forma huiusmodi protestationis, & admissionis per iudicem, quòd pars posteà coram eo procedendo non videbatur ab huiusmodi protestatione recedere: & si sic, tunc indubitanter processus non valuisset: quia tunc nec tacitè nec expressè consensisset, imò semper contradixisset, & in sua contradictione perstitisset. Quod tamen salua correctione non crederem: quia quantumcunque quis tacitè vel expressè generaliter, vel specialiter protestetur, actum directè contrarium faciendo, à protestatione recedit, vt in proposito: ergo &c. arg. iurium communium de constl.c. cùm accessissent. et c. cùm M. vbi de hoc. de appella.c. solicitudinem. quod met.cau. c. 1. de elect. c. Cumana. de do.& contu. c. cum qui.libr.6. de qua materia plenissimè in regul. c. in generali. per Ioan.Mo. libr. 6.

ADDITIONES.

a Si iudex. Adde ad hanc decisi. decis.8.sup.eod. titu.& decis.30.sup. de rescript.& decis.7.sup.de offic. Vicar.

1 A.M.P. Ista † deci.est clarissima: quia non sufficit consensus tacitus, imò vt dicit deci. non sufficit consensus vnius partis: quia text. in quo fundatur dec. in c. statutum.§. in oullo quoque. de rescript.lib.6.dicit, nisi ad hoc accesserit expressus consensus partium. Et sic cùm expressus consensus à iure requiratur: nõ sufficit tacitus: prout dicitur, quando requiritur expressa mentio, vt in iuribus hic allegatis. Quibus adde Felyn. in c. cùm olim.el.1. de offic. deleg. in prin. & Sar.q.11. de impe.bene.vacan.per obitum fam. Card.

EPITOME.

Si à duobus delegatis, quibus tertius committit suas vices, donec eas duxeri ad se reuocandas, appelletur ad Papam, valida est appellatio.

SVMMARIA.

1 *Verbum debebit necessitatem importat.*
2 *Intellectus c. si delegatus. de offic. delegat. lib.6.*
3 *Appellatio interposita coram duobus, quibus tertius commisit vices suas, est bona: præsertim si appelletur ad Papam.*

DECISIO XVI. aliàs 387.

SI tres sunt dati delegati [a] cum clausula, Quod si non omnes &c. quorum vnus commisit vices suas non in totum, cùm clausula, Donec, &c. alijs duobus collegis suis, & si ab istis duobus appellatur ad Papam, dubitabam ego qui habui causam, vtrùm valuerit huiusmodi appellatio. Et causa mea dubitandi fuit de c. si delegatus. in fi. de offic.deleg. lib.6. propter ver. debebit. ibidem positum, quod necessitatem † importat. de senten.excommu.c. vt famæ. de appell.c. oblatæ. & no. de sta.mo.c.2. super ver. debebant. in Cle. & ideo propterea in d.c. si. delegatus. in glo. fin. in princ. volebat Archi. innuere huiusmodi appellationem non valere: nec processum habitum vigore eiusdem, etiam si de hoc non esset exceptum, tanquam factum ab eo, qui non esset iudex competens. alleg. not. per Innoc. & Hostien. in c. referente. de præbend. quod intelligit Arch. in alijs inferioribus iudicibus, ad quos non potest appellari omisso medio: secùs verò in Papa: prout leg. & not. in c. dilecti.3. de appell. Et ideò cócludit Archi. & Ioan. And. post eum, quòd tenet & valet appellatio interposita ad Papam omisso delegante in casu decre. c. si delegatus. & tenebit processus, si non excipiatur. pro quo alleg. not. per Innocen. io c. cum Bertoldus. de re iudic. in glo. ordi. & remittit Ioan. And. ad ea quæ ipse not. ibidem super ver. ad nos. & in hanc partem omnes declinauerunt, & † prædictum c. si delegatus. intellexerunt de vnico iudice delegato subdelegante alteri, & non collegæ suo: secùs verò in duobus, vel tribus delegatis committentibus vices suas non in totum alijs eorum collegis: tunc enim propter huiusmodi mixturam, dicebant licere, quod alijs non liceret. de conse. eccle. vel al. c. aqua. et c. 1. lib. 6. Pro quo etiam faciunt not. per Innocen. de prob. c. quoniam. in princi. & de elect. c. statuimus. per Compo. quę quidem ratio mihi non placuit: quia non vidi rationem diuersitatis inter primum & secundum casum: imò mixtura huiusmodi iudicum delegatorum aliquando plus nocet, quàm prodest. de offi. deleg. c. super quæstionum. §. si verò. et c. cùm super eod.

per.eod.tit. & ibi videtur text.de quæstione huiusmodi.

Additio.

a Delegati. An autem canonicus supernumerarius possit esse delegatus Papę, vide pulchrè per Fely. in c.cùm M.Ferrarien.de constit.in 10. colum. in glo.in verbo, supra numerum.

3 A.M.P. Dubium erat, † an esset appellandum ad illum qui cómiserat vices suas, propter c.si delegatus.in fine.hoc tit.in 6.sed ille text.procedit, quãdo erat vnus delegatus solus qui subdelegauit, & fortè etiam si non appellaretur ad Papam, vt sentit hæc dec. vide ad hoc Fel.in c.super quæstionum.§.porrò, eod.tit.& omninò Franchum, in c.dilecti.el.3.de appel.col.3.nu.12.

EPITOME.

Mandatum Apostolicum Episcopo sub nomina dignitatis directum, eo mortuo etiá re integra successor electus & cõfirmatus exequitur: cùm potiùs respiciat iurisdictionem, quàm ordinem. Vel sic, Electus confirmatus exequitur mandata Apostolica Episcopo sub nomine dignitatis commissa.h.d.

SVMMARIA.

1 Executio mandati Apostolici Episcopi sub nomine dignitatis directi, an eo mortuo transeat in successorem.
2 Executor gratiarum Apostolicarum etiam in forma pauperum dicitur index.
3 Successor in Episcopatu exequitur commissa antecessori sub nomine dignitatis.
4 Episcopus ante confirmationem nihil potest.
5 Episcopus ante consecrationem non potest exercere ea quæ sunt ordinis, hic enumerata.
6 Episcopus amittit officia per solam electionem, non taman beneficia.

DECISIO XVII. aliàs 434.

1 FVit dubitatum vtrùm mandatum † Apostolicum directum Episcopo alicuius ecclesiæ sub nomine dignitatis, ipso mortuo re integra electus confirmatus per sedem Apostolicam posset exequi. Et videbatur quòd nó: quia ante consecrationem non est Episcopus, vt de elect. in c. quod sicut.et c.suffraganei.nec ꝓ Episcopo scribitur, aut habetur, sed pro electo tantùm: vt in c. cùm dilecti.de dol. & contu. ergo aliud est Episcopus, & aliud electus. His tamen non obstantibus fuit decisum & conclusum contrarium. Ratio, quia prædictum mandatum potiùs dirigitur Episcopali dignitati, quàm ordini, quæ non moritur.de rescrip.c.si gratiosæ.libr.6.ratione cuius successor potest exequi mandatum directú prædecessori.de offic.delega.c. quoniam abbas.cum ibi not. Prætereà abbas electus confirmatus habet administrationem legitimam, ratione cuius potest iudicare, excommunicare, suspédere, &c. vt in c. transmissa. et c.nihil est. de elect. & in c. auaritiæ. eod. titul. libr.6. cum ibi not. & not.in c.1. de transla.Epis. Et quia huiusmodi mandata Apostolica potiùs respiciunt iurisdictionem quàm ordinem: vt de offic.deleg.c.fin. & per to-
tum, & in Cle.iudices.eo.tit. vbi executor † gra- 2
tiarum Apostolicarum etiam in forma peuperum appellatur iudex. idem habetur in c. cùm plures. et c. si super gratia.eod.titul.libr.6.ergo. pro conclusione faciunt ea, quę habentur & not. in c.eam.de rescript.

A.M.P. Cum † ista decis.concordat dec.30.de 3
rescrip.in antiq. & Aegid.14.de rescript. & vide
latè per Felyn.in c.eam te.de rescrip. & in c.quo-
niam abbas. hoc titulo. Et scias quòd etiam Epi-
scopus tantùm electus, & pronuntiatus per Pa-
pam exequitur mandata Apostolica prædicta:
quia talis non indiget confirmatione, & statim
potest administrare, vt notat Felyn. in d.c. eam
te. col.2. vbi latè examinat omnia, vide per te.
Et nota ex hac decisi. quòd † Episcopus electus à 4
capitulo, vel populo nihil facere potest ante con
firmationem Papæ: vt etiam per Fely.in d.c.eam
te. Item quòd etiam † post confirmationem, & 5
ante consecrationem non potest exercere ea, quæ
sunt ordinis Episcopelis, vt interuenire conse-
crationi alterius Episcopi, conficere oleum san-
ctum, conferre ordines & similia: & ideò † non 6
amittit priora beneficia, nisi post consecratio-
nem, licèt per solam electionem etiam vacãt of-
ficia Auditorum Rotæ, qui statim appellantur
locum tenentes, imò tempore Pauli secundi sta-
tim promoto Auditore ad Episcopatum, amo-
uebatur à Rota: sed ipse primus ob integritatem
Didaci de Ocha, qui contra ipsum pronuntiauerat in certa causa, ordinanit quòd ampliùs Auditores promouendi non amouerentur, sed locum tenentes appellarentur.

De Officio legati.

EPITOME.

Legatus de latere potest ex causa rationabili vnire beneficium alicui dignitati Episcopali, vel alteri dignitati.h.d.

SVMMARIA.

1 Legatus de latere potest parœcialem ecclesiam vnire alteri dignitati intra terminos suæ legationis. Nã maior est quolibet ordinario.
2 Legatus an vigore legationis possit vnam ecclesiam alteri ecclesiæ subijcere.
3 Legatus dicitur super loca & personas exemptas iurisdictionem habere.
Vnio episcopatuum & superiorum dignitatum soli Papæ competit.
4 Citandus non est ille, qui præsens nõ posset cõtradicere.
5 Legatus vocato rectore potest dismembrare &c.

DECISIO I. aliàs 118.

SEcundum maiorem partem Domi- 1
norum Legatus † de latere potest vni-
re ecclesiam parœcialem mensæ epis-
copali, vel alteri dignitati ex causa ra-
tionabili:

tionabili: quia hoc potest Episcopus: vt in c.si-
cut vnire.de excess. præl.quo ipse maior est,& est
a ordinarius in prouincia sibi decreta. [a] de offic.
leg.c.1.& 2.libr.6. ergo ipse hoc potest. Præterea
vnire est iurisdictionis, & præscriptibile per in-
feriorem Episcopo:vt notat Ioan.And.in Clem.
ne in agro. de sta.mo.§.ad hæc. ergo & per Lega-
tum id fieri poterit, qui iurisdictionem ordina-
riam habet in prouincia sibi decreta, & præfer-
tur, & statuta perpetua facere potest. de offi.leg.
c.nouit.& confirmare electos exemptos.de elect.
c.si abbatem.libr.6.nec istud est de casibus reser-
uatis. & no.in c.quòd translationem.de offi.leg.
ergo,&c.Hoc tenet Ioan. And.in add.Spec.in tit.
de offi.leg.§.nunc ostendendum.licèt ibidé Spe.
in ver.11.videatur sentire contrà. Hoc etiam te-
nuisse dicitur Fre. de Se. in consilijs suis. In hanc
opi. videtur etiam inclinare Ioan.de Ligna.in d.
c.sicut vnire. nó obstáte c.fi.de confir.vti. vel in-
uti.vbi videtur sentire Host.Inno.& Abb. quòd
2 Legatus † non potest vigore legationis vnam ec-
clesiam subijcere alteri, vel in perpetuum cófer-
re monasterio alicui : quia loquuntur in exem-
ptis: & de tali donatione per quam præiudica-
retur nimiú ordinario, & totaliter à iurisdictio-
ne sua & obedientia eximeretur, & subtrahere-
tur,quod non contingit in vnione, licèt per eam
fortè auferetur collatio, tamen non subiectio,
nec obedientia seu correctio, quod contingebat
in casu c.fi.suprà dicti. Nec ibi Innoc.dicit,quòd
non possit vnire:sed dicit, quòd ius vnius eccle-
siæ non potest dari : quia hoc est solius principis:
vt ipse not. de constitutio.c. quæ in ecclesiarum.

ADDITIONES.

a Decreta. Et hoc † etiam infertur quòd cùm Lega-
3 tus iurisdictionem habeat super loca & personas
exemptas, de offic.lega. c.1.et c.quod translatio-
nem.& de verb.signi.c.1.lib.6. quòd possit vnire
etiam beneficia exempta exceptis episcopatibus,
& superioribus dignitatibus, quorum vnio soli
Papæ competit: vt d.c.quod translationem.& ne
sed.va.c.1.ideò & ecclesias collegiatas possit vni-
re.Si tamen talium ecclesiarum reseruatio per se-
dem Apostolicam facta esset durante reseruatio-
ne,non potest illas vnire : vt in extrauaganti Be-
nedicti Papæ XII. quæ incipit,Dudum fœlicis.

A.M.P. Cum ista deci.concordat ad literam dec.
3.eod.titu.in antiq.& dec.Aegid.2.& 3.hoc titul.
& vide infrà de præben.23. quòd Episcopus po-
test vnire. & ibi habes plures concordantes. Ra-
tio tamen dubitandi fuit in hac dec. propter tex.
in c.fina.de confir.vtili. vbi dicitur, quòd Lega-
tus non potest vnam ecclesiam alteri subijcere,
vel in perpetuum cóferre monasterio : sed in hac
dec. respondetur, quòd procedit ille text.quãdo
nimiùm præiudicaretur ordinario, & beneficiũ
totaliter à iurisdictione & obedientia ordinarij
eximeretur & subtraheretur, quod hic non ca-
dit, quia sibi remanet subiectio & obediétia seu
correctio.Item in ista impressione per titulos ha-
bes vnam additionem quæ non est in alijs, & in
alijs habes vnam quæ non est in istis : ideò videas
illã per te:additio enim ista dicit, quòd † Rector 4
ecclesiæ quę vnitur non est vocãdus,quasi si esset
præsens non posset contradicere.& idem dicit de
capitulo, cuius consensus non est requirendus,
secundùm eum : licèt litera sit corrupta, ponitur
enim verbum,narrandus,pro vacãdus. Et ad ista
vide decis. sequentem quæ hoc dicit ad literam.
Aduerte tamen quòd Aegid.d.deci.2. hoc tit.di-
cit † Legatum posse vnire, diuidere & dismébra- 5
re, rectore tamen vocato, & sic videtur in hoc
contrarius, sed considera pro concordia, si dici
possit quòd dum dicit rectorem vocandum, lo-
quitur quóad dismembrationem & alienationé
bonorum, vide etiam ad materiam, quid,quãdo
beneficium esset reseruatum, per Petrum de Pe-
rusio in tractat.vnionum. q.3. & per Aeneam da
Falco.in tract.reser.q.4.principali,effectu 23.fo.
44.& per Staph.fol.81. & Sylua.q.3.secundę par-
tis, & alia in materia vide infrà de exces. præ-
la.decisi.1.

EPITOME.

Legatus de latere potest vnum beneficium alicui dignitati etiam episcopali in sua prouincia vnire, cùm etiam episcopi hoc possint. Et in facienda tali vnione rector beneficij vniti necessariò vocandus non est:nec in ea necessarius est consensus capituli.

DECISIO II. aliàs 58.

LEgatus de latere de sua potestate potest vni-
re [a] beneficium alicui dignitati etiam epis- a
copali infra legationem suam existenti:quia ma-
ior est Episcopo in prouincia sibi decreta.de off.
leg.c.1.lib.6.& si Episcopi hoc possunt, vt in c.si-
cut vnire. de exces.præla. multò fortiùs Legatus
de latere: quia non est de casibus reseruatis, de
quibus no. in d.c.sicut vnire.et c.quod trãslatio-
nem:de offic.leg. Allegantur pro contrario not.
Inno.in c.fi.de confir.vti.quæ loquuntur ad dis-
membrationem ecclesiæ.& dare alteri:sed hoc so-
lus Papa potest.Idem videtur not. Ber. in c.ante-
dicto,quod translationem.

ADDITIO.

Vnire. Et not.quòd in tali vnione non est vocan- a
dus rector ecclesiæ,quæ vnitur:quia pręsens non
posset contradicere cum effectu.ar.ff.de fideicó.
liber.l. ergo.§. illud videamus. & ff. de re.iur.l.
qui potest inuitus. Vnde eo inuito & ignorante
fieri potest : vt est expressum in Clem. si vna. in
princ.de re.ec. non alie. nec in ea est necessarius
consensus capituli : vt not.in d.Cle.si vna. Et ad
materiam vnionis vide per Felyn.in c. postula-
sti.de rescript.nu.22.

EPITOME.

Legatus vel nuntius Apostolicus habens potestatem beneficia qualitercunq; vacãtia, & indebitè occupata conferendi, confert deuoluta, sed non reseruata.

SVMMARIA.

1 *Beneficia reseruata non comprehenduntur sub nomine beneficiorum qualitercunque vacantium.*

2 Priuilegium

2 *Priuilegium principis latissimè est interpretandum, si in sui præiudicium declinet.*
3 *Legatus confert beneficia deuoluta, sed non reseruata.*
4 *Reseruatio specialis aliquando est fortior generali, vt hic.*
5 *Beneficium deuolutum non dicitur reseruatum.*
6 *Papa confert deuoluta vt ordinarius.*

DECISIO III. aliàs 119.

Legatus vel nnntius apostolicus habens po-
1 testatem à Papa beneficia † qualitercunque
vacantia, & indebitè occupata conferendi, non
potest beneficia generaliter reseruata conferre:
putà per constitutionem c. execrabilis, vel alio
modo: quia in hoc generali mandato nó veniunt
generaliter reseruata. de offic. vic. c. fi. lib. 6. facit
c. quamuis. a. de præbend. eod. libr. et c. dudum.
eod. titu. quia in illis potestatibus non veniunt
generaliter reseruata. pro hoc etiam alleg. Clem.
si de beneficio. de præbend. cum ibi not. Nam
licèt executor impetrantis possit prouidere de
beneficio ad Papam deuoluto: tamen non de re-
seruato, pro quo etiam faciunt not. per Archi. in
c. cùm in tua. de consuet. super ver. non existit.
libr. 6. pro hoc etiam allega. dictum Fre. de Se. in
tracta. suo de rer. per. videlicèt, quòd Legatus ha-
bens potestatem recipiendi resignationé ex cau-
sa permutationis, & transferendi personas, non
possit se intromittere de beneficijs reseruatis ge-
neraliter, vel specialiter: vt in c. dudum. de præb.
superiùs alleg. Dicebatur etiam, quòd decretum
& prohibitio c. a. de præbend. lib. 6. habet locum
in omnibus reseruatis generaliter: & quod ibi di-
citur de beneficijs in curia vacantibus, ponitur
gratia exempli, & non aliàs. Præterea quádo Pa-
pa vult, quòd nuntij vel Legati sui possint etiam
de beneficijs reseruatis prouidere, in concessio-
ne solet exprimere: ergo nisi illud exprimatur,
denegari videtur. de decimis. c. ad audientiam.
Præterea in cóstitutione c. execrabilis, etiam po-
nitur prohibitio eadem cum decreto, quæ in c.
2. de præb. libr. 6. superiùs alle. D. Rober. contrà,
propter verbum generale, qualitercunq;: & quia
2 priuilegium † principis in sui præiudiciú est la-
tissimè interpretandum. de verb. signi. c. olim. de
dona. c. cùm dilectus. de regu. iur. c. decet. cum si.
cui tamé post relationes suas in eadem causa opi-
nionem in tit. de præbend. mutauit, & in dictam
conclusionem consensit.

3 A.M.P. Decisio est clara, † quòd virtute istius
facultatis Legatus non potest conferre generali-
ter reseruata, per iura in decisione allegata, & fa-
cit ad hoc deci. 4. & 28. infrà, de præbend. & con-
cordat dec. vlti. hoc tit. in antiq. cum qua cócor-
dat Aegid. dec. 46. & 68. de præbend. & licèt dec.
nostra videatur loqui de generaliter reseruatis
tantùm, & sic, quòd velit posse conferri specia-
liter reseruata, licèt in summario deficiat verbú
4 generaliter: tamen idem magis est dicendum † in
specialiter reseruatis, per ea quæ notat Aeneas de
Falco. in tract. reseruata. in 4. præludio q. 2. prin-
cipali. fol. 7. nu. 4. & in 6. effectu quartæ q. prin-
cipalis priuilegij, nu. 12. fol. 33. vbi in effectu con-
cludit, quòd reseruata specialiter difficiliùs ve-
niunt. facit ad hoc etiam deci. 4. infrà de præben.
& decis. 9. de concess. præb. in antiq. vbi dicitur,
quòd habens facultatem conferendi reseruata,
potest conferre etiam generaliter reseruata, va-
cantibus per obitum apud sedem duntaxat exce-
ptis. Dum autem in prima parte summarij dici-
tur, quòd Legatus iste poterit conferre deuoluta
isto casu, sed non reseruata, deci. nostra in hoc nó
dubitauit: quia † beneficia deuoluta ad Papam 5
ob negligentiam ordinariorum non dicuntur,
nec sunt reseruata, licèt ordinarij illa conferre nó
possint: vt in c. licet. de supplen. negli. præl. & ha-
betur latè in dicto tractatu, & eodé effectu. nu. 7.
& per Lapum alle. 84. nume. 5. Nam † Papa talia 6
beneficia confert, vt ordinarius: vt per eundem
Aeneam in dicto trac. 1. q. principali. nu. 12. fol. 9.
Sed Aegid. deci. 6. hoc tit. in terminis dicit, quòd
Legatus confert deuoluta ad Papam, per text. in
c. venerabilis. de præbend. cum ibi. not. & ad hoc
& alia supradicta vide suprà de supplen. negli.
præla. dec. vnic. num. 1. 7. & 8.

EPITOME.

Legatns de latere super plnralitate beneficiorú Incompatibilium dispensare non potest.

DECISIO IIII. aliàs 286.

Legatus de latere super pluralitate beneficiorum incompatibilium non potest dispensare: quia hoc solns Papa potest: vt not. Ber. & Tác. in c. dndum. de ele. & Bar. Brix. in ca. sanctorum. 70. di. & Ber. & Inn. in c. de multa. de præben. vbi in fi. de hoc plenè per Io. And. in nouel. qui recitat ibi omnes opi. Dd. & distinctionem Ho. in c. literas. de cócess. præb. & Ar. in c. 1. de consu. & idé dicit, ac concludit, quòd hoc habet stylus curiæ. pro quo stylo alleg. iura noua, videlicèt c. super eo. et c. nó potest. 2. respon. et c. cú singul. de pręb. lib. 6. & de offi. ord. c. ordinarij. eo. li. remitté. ad Spe. tit. 2. §. vidédú restat. ver. Illud. & ver. seq. ac ver. sed núquid episcopus. de quo etiá per Guil. de monte Lau. in consti. c. execrabilis. Io. 22.

A.M.P. Ista deci. est clara, non curaui quærere cócordantes, vide in tract. de benefi. q. 3. secundę partis principalis, & Felyn. in c. nonnulli. de rescrip. in princ. & in c. at si clerici. de iudi.

De Procuratoribus.

EPITOME.

Si post factam commissionem de speciali mádato Papæ cum potestate citandi ad partes, reus constituat procuratorem ad causas duntaxat legitimè deuolutas: potest in causa cum dicto prosuratore procedi.

SVMMARIA.

1 *Papa committendo causam ex certa scientia, Auditor censetur velle eam in sua curia agitari.*

2 *Procurator cõstitutus ante appellationem intimatam, vel commißionem de speciali mandato factam in omnibus, & singulis causis motis, & mouendis, ad Romanam curiã legitimè deuolutis, an poßit in causa posteà legitimè deuoluta procedere?*

3 *Verbum, deuolutum, in commißionibus causarum insertum, quod tempus importat. & in addit. nu. 6.*

4 *Procurator constitutus ad lites alicuius, an censeatur constitutus ad futuras?*

5 *Mandatum ad causas deuolutas comprehendit causas de speciali mandato Papæ in curia commissas, si fiat post talem commißionem.*

6 *Netitia commißionis præsumitur, quando mandatum datur post causæ commißionem.*

7 *Clausula, Quatenus causa sit legitimè deuoluta, quando causa committitur de speciali mãdato Papæ parum operatur.*

8 *Clausula, Cum potestate citandi extra curiam, parum operatur, quia sufficit constare de mente Papæ, quod voluit causam in curia cognosci.*

9 *Clausula, Quatenus causa sit legitimè deuoluta, & clausula, Etiam si non fuerit legitimè deuoluta, quid importent.*

10 *Mandatum ad causas deuolutas comprehendit causas etiam post mandatum commissas & deuolutas, præsertim si procurator det iura in causa.*

11 *Mandatum ad omnes causas comprehendit futuras.*

DECISIO I. aliàs 19.

FVIT dubitatum vtrùm cum procuratore [a] constituto per reum ad causas duntaxat ad Romanam Curiam legitimè deuolutas, post commissionem factam de speciali mãdato Papæ Auditor posset procedere in causa? Et fuit breuiter conclusum,
1 † & sic semper obseruatum, quòd sic: quia Papa committendo causam ex certa scientia Auditori, voluit eam in curia sua agitari. de offic. deleg. c. pastoralis. de app. c. vt nostrum. faciũt pro hac quæstione quæ le. & not. in c. cupientes. de elect. lib. 6. Fortiùs procedit hæc conclusio, si post citationem decretam & legitimè executam iuxta formam Cle. causam electionis. de elect. fiat huiusmodi procuratoris constitutio: quia tunc est præsumptio, quòd sciuit causam sub forma prædicta, quod solum sufficit: vt in dicta Clemen. in fin. Pro quo etiam faciunt not. in c. cùm per bellicam. 34. quæst. 1. & in c. scribam. de præsumpt. Idem dicebant Domini obseruãdum, si pars appellata cõstitueret procuratorem cum prædicta limitatione post appellationem sibi legitimè intimatam, iuxta formam Cle. causam. de electio. quia tũc esset verificata limitatio prædicta: quia tempore constitutionis procuratoris fuit causa per citationem iuris legitimè deuoluta: secùs, si constitueretur procurator cum prædicta limitatione ante prędictam appellationem legitimatam, vel commissionem de speciali mandato factam: quia huiusmodi causa tempore cõstitutionis non erat ad curiam deuoluta, & contra mentem & voluntatem constituentis procederetur cum tali procuratore, cuius voluntas seruanda est: de proc. c. querelã. c. constitutus. cum ibi not. per Innoc. & eo. tit. c. si quem. lib. 6. & de accus. c. veniens. Et si cum dicto procuratore procederetur, nihil valeret processus: tùm quia non habuit potestatem in causis non deuolutis procedendi: tùm quia excederet fines mandati. de rescript. c. ex parte decani. de procur. c. in præsentia. & c. ex insinuatione. Hoc verum, nisi esset cõstitutus ad causas etiã deuoluendas: quia tunc si posteà causa in curia per appellationem legitimam deuolueretur, siue per commissionem de speciali mandato Papæ introduceretur, cum tali procuratore, vlteriùs in causa ritè & debitè benè procederetur: quia iam apparet de mente constituentis, 1
quòd tam in causis deuoluendis, quàm deuolutis voluit talem esse procuratorem, qui etiam ad futuras causas benè posset constitui. ff. de procu. l. 3. & 4. de procu. ca. non iniustè. & ibi not. quam quidem cõclusionem videlicèt primam putauit do. Aegi. veram, si causa committeretur cum potestate citãdi ad partes: quia tunc apparet de certa scientia Papæ, videlicèt quòd ipse vult omnes causas huiusmodi fore in Curia terminandas, & per cõsequens, quòd causa eo ipso ad Curiã suam deuoluatur: secùs verò credebat, si simpliciter, licèt de speciali mandato, causa cõmissa esset, dicendo, De mandato domini nostri Papæ audiat talis, & iustitiã faciat, omissa potestate citandi ad partes. Ratio sua fuit ista: quia tunc cùm Papa nõ dat Auditori potestatẽ citãdi partem inuitam ad veniendum ad litigãdum de partibus coram eo: apparet quòd non est de certa scientia, & de mente ipsius, quòd causa statim ad Curiam suam deuoluatur, quod non præsumitur, nisi hoc exprimatur. arg. no. per Io. Mo. in c. in generali. de reg. iur. lib. 6. Ad quid ergo refert se dicta signatura: certè ad casum, quo causa aliàs reperiretur legitimè ad curiam deuoluta, vel si pars reperiretur in curia præsens: sed præsentia dicti procuratoris limitati non sufficeret: quia talis procurator nõ reperit hoc casu causam deuolutam, nec etiam deuoluere potest: quia hoc esset contra mentem suę limitationis, & sic nil ageret, per iura superiùs alleg. Nec obstant prædictis, quòd causa deuoluitur per intimationem factam iuxta formam dictæ Cle. causam electionis. de elec. quia illud verum est de deuolutione, quæ vim citationis importat, & tunc ius citat: & per consequẽs causam ad Curiam deuoluit: vt c. statuimus. de elect. lib. 6. Nos enim loquimur de eo, quòd solum verbũ sonat: videlicèt, Audiat, si est legitimè deuoluta, & si dicatur per verba quæ sequuntur, datur Auditori potestas citandi: videlicèt, Iustitiam faciat in Curia, si reperiat partem præsentem, vel per contumaciam absentem: sed non potest dici contumax, nisi vno de tribus modis notatis, in c. quoniam frequenter. vt lit. non contesta. & in q. 3. ca. certum. ergo potest etiam esse quòd causa sit in curia de iuris necessitate terminanda: & quòd nihilominùs citatio seu intimatio fit ad partes facienda: vt in c. sæpè. et c. cordi. de appellat. libro 6. Sed pone, [b] quòd procurator b
2 † constituatur ante appellationem intimatam, vel commissionem de speciali mandato, vt suprà, factam in omnibus, & singulis causis motis, vel mouendis ad Curiam Romanam legitimè deuolutis. Fuit permaximè altercatũ: vtrùm cum

cum tali procuratore possit in causa posteà legi-
timè deuolnta procedi. Et videbatur aliquibus
Dominis quod non, quia verbum, deuolutum,
respicit duntaxat tempus præsens, & non futu-
rum, vt sic referatur ad causas tunc motas legiti-
mè deuolutas, & nó ad causas mouendas: nisi ad-
datur, & deuoluẽdas, per iura communia de re-
3 scrip. c. fi. et c. ad hæc. Alij Domini, † & maior pars
dixerũt, & vnanimiter conclnserunt, ꝙ verbum,
deuolutũ, referatur nedum ad motas, sed ad mo-
uendas, licèt posteà deuolutas. Pro quo allegat
not. Inn. in c. dilecti. de excep. vbi ponit versum,
videlicèt, Præsens cófusum præsentis non tenet
vsum, imò sæpè nedum refertur ad pręsentia, sed
etiã respicit præterita & futura. Et hoc maximè
procedit, si talis procurator dedit articulos, &
produxit iura domini sui, qui per hoc, videlicèt
mittendo sibi informationẽ, & iura videtur taci-
tè ratificare acta habita cum tali procuratore sic
limitato, quæ ratificatio sufficit, prónt legitur, &
not. per Inno. in c. ex parte decani. de rescrip. quã
conclusionem crederem indubitanter veram, si
in dicto procuratorio essent persona & causa, su-
per qua nunc lis vertitur expressa, aliàs re vera
dubitarem de conclusione antedicta.

ADDITIONES.

a Procuratore. Adde deci. 13. de rescrip. in antiq. &
dec. 6. de dol. & contuma. in eisdem. & dec. 4. inf.
de testib. & Aegid. dec. 25. & 31. hoc tit.

b Sed pone ꝙ. Pone quòd cóstituo te procuratorẽ
4 † ad lites meas seu causas, an videaris constitutus
ad lites futuras? Guil. de Cun. in l. litẽ ad litem. ff.
de procu. dicit, quòd aut ego, qui te procurato-
rẽ constitui, habebã lites præsentes, aut nullas li-
tes pręsentes habebã. Primo casu nó videor te có-
stituere ad futuras. Secundo casu sic, vt cóstitutio
aliqnid operetur: ideò procuratorem cóstituens
debet exprimere ad lites de præsenti agendas, &
de futuro contingentes. argum. l. si ita. & l. pedi-
culis. §. cùm quæreretur. ff. de auro & argent. le-
gat. ff. de fund. instru. l. fundus.

5 A.M.P. Ista † dec. plura continet, & quantum
ad contenta in summario, videlicèt, quãdo man
datum fit post cómissam causam, nulla videtur
difficultas, & cum ista deci. concordat infrà dec.
31. in ratione sul. & deci. 13. de rescri. & 33. hoc tit.
in anti. & Cassa. dec. 2. eo. titu. in fi. & ratio decisi.
est: quia ex quo Papa committit causas in curia,
satis causa dicitur deuoluta: facit in proposito,
quòd licèt causa non deuoluatur quòad reum,
quando appellatio nulliter, & non seruata for-
ma Cle. causã. de elect. intimatur, vel citatio fuit
6 malè executa: tamen † si post talem executio-
nem nulliter factam, reus constituat procurato-
rem, præsumitur quòd habuerit notitiam cita-
tionis, & cum tali procuratore procedi potest: vt
infrà de dolo & contu. decisi. 11. & 17. in fin. & per
Aegid. deci. 5. de præsumptio. & dec. 36. de iudic.
Quo casu, etiam quòd tale mandatum diceret,
7 † quatenus causa esset legitimè deuoluta, illa
clausula nihil deberet importare: per rationem
dec. nostræ de qua suprà, quæ etiam videtur mi-
litare in hoc casu: imò deci. nostra, id expressè di-
cit, in ver. fortiùs procedit hæc conclusio. Et ad-
uerte, quòd multùm refert causam fuisse com-
missam de speciali mandato Papæ, vt dicam in-
frà. de appel. decisi. 3. & hoc in specie ponderat in
hoc proposito decisi. 28. de dol. in antiq. dicens,
quòd si causa etiam esset simpliciter deuoluta,
per appellationem interpositam & intimationẽ,
sufficeret. Et licèt dicatur hic ista procedere, † si 8
fuerit dictum cum potestate citandi extra cu-
riam, quasi velit dicere, quòd requiritur clausu-
la cum potestate citandi in curia & extra: aduer-
tendum est quòd Cass. dec. 4. de rescrip. & Sar. q.
2. proce. dicunt, quòd etiam si non dicatur cnm
potestate citandi extra curiam, nihilominùs po-
test decerni citatio, tamen propter hoc non eua-
cuatur intentio, seu ratio decisi. nostræ, quæ fun-
datur in certa scientia Papæ. vult enim dec. quòd
constet intẽtionem Papæ fuisset auocare causam
de partibus, & quòd cognosceretur in curia, ꝙ
de facili deprehendi potest: imò non subuenit
mihi pro nunc, quòd possit dari causa, quin sem-
per habeatur certitudo, quòd Papa voluit cau-
sam tractari in curia, quãdo signat cómissionẽ, &
causam in curia cómittit, † nisi signatura diceret, 9
prout hic præsupponitur in 3. col. videlicèt, au-
diat talis Auditor, Si causa sit legitimè deuoluta,
quæ clausula hodie nó practicatur, imò sólet ap-
poni passim clausula, Etiam si causa huiusmodi
non fuerit ad Romanam curiam legitimè deuo-
luta, nec in ea de iuris necessitate tractanda: quæ
clausula, vt plurimum, est superflua: nisi in cau-
sis appellationum in partibus intimatarum. iux-
ta d. Cle. licèt multi in frascando apponant mille
clausulas superfluas, & ventosas. Ponitur tamen
aliud dnbium in 2. col. huius decisi. & col. fi. ver.
sed pone. vbi concluditur, quòd etiam † si pro- 10
curator constituatur ante causam commissam,
vel appellationem intimatam ad omnes causas
motas, & mouendas, legitimè tamen deuolutas,
& resoluitur quòd veniunt etiam causæ posteà
deuoluendæ, & quæ tempore mandati non erãt
deuolutæ: quia verbum, deuolutas, refertur etiã
ad mouendas, licèt posteà deuolutas: & conclu-
sionem tantò magis dicit procedere, si procura-
tor posteà det iura, quia dominus mittendo in-
formationẽ, videtur ratificasse. Dubitandum ta-
men esse dicit Collector dec. ibi, si mandatú non
esset specialiter ad certam causam cum certa per-
sona, sed generaliter tantùm. Contra tamẽ istam
conclusionem habes in terminis dec. Aegid. 25. &
31. de procurator. licèt litera d. decis. 31. sit corru-
pta: & d. decisi. 25. fundet se in verbo astringitur,
quod est præsentis temporis: ideò crederẽ, quòd
mandatum extẽderetur ad omnes causas deuol-
uendas: quia verbum, deuolutas, potest applica-
ri ad tempus futurum, vt hic. imputet enim sibi
dominus, qui potuit legem clariùs dicere, sicut
dicetur infrà eod. super decisi. 32. vbi habetur ꝙ
mandatum comprehendit causas posteà exortas:
videbis ibi. Habes etiam hic vnam additionem
in qua dicitur, quòd si † constituo procuratorem 11
ad meas causas, si de præsenti nullas causas habe-
am, mandatum extenditur ad futuras: secùs si de
præsenti aliquas causas habeam, licèt deci. 30. eo.

tit.in ant. dicat non venire aliquo modo causas futuras,nisi dicatur, & idem sentit Bilig.decisi.3. eo.tit.licèt non resoluat.Contra tamen prædicta resolutum fuit per Dominos in vna Placentina bonorum de palla vicinis coram R.D.Iac.Puteo Rotæ decano. vbi voluerũt Domini,quòd mandatum ad omnes & singulas causas, comprehendere debeat etiam causas futuras: licèt constitueñs tẽpore constitutionis haberet alias causas,fundamentum fuit in doctri. Alex.in apostillis ad Bar. in l.dãni infecti.§. si is qui.in ver. futuras causas. ff.de dam.infect.& vide ad hoc Parisium cõs.42. col.2.& facit in proposito ad prædicta Aegi.dec. 21.hoc tit. vbi habetur quòd procurator ad causas deuolutas potest dicere in curia de nullitate processus agitari cõtra eum,super causa quę verè non erat deuoluta:quia quóad hoc,censetur habere mandatum. Et facit etiam ad hoc, ꝙ hic dicitur,quòd licèt procurator qui habet in mãdato clausulã ad prosequendum appellationẽ, quòd si recipit mandatũ sine protestatiõe,tenetur prosequi.vide Aegid.dec.23.hoc tit.Et quid importent illa verba dec.de speciali mãdato, vide Aeg. dec.37.de iudic.& dec.38.hoc tit.de procurato.

EPITOME.

Si dominus in secunda instantia sine protestatione alium procuratorem cõstituat, primum, qui litem fuerat contestatus, reuocasse censetur.

SVMMARIA.

1 *Sententia lata procuratore per constitutionem alterius reuocato,est nulla.*
2 *Appellationem prosequi an teneatur procurator, sicut tenetur appellare.*
3 *Certificatio an fit necessariò faciẽda aduersario de reuocatione,& quando.*
4 *Citatio domini procuratore nõ citato, an sit efficax, vt nullo eorum comparente,sententia valida ferri possit.*
5 *Reuocatio procuratoru quãdo innuãda & quomodo.*
6 *Procurator dominus litis debet citari & non principalis,licèt in summarijs possit vterq; citari.*
7 *Procurator datus post litem contestatam an possit substituere.*

DECISIO II. aliàs 21.

SI dominus [a] principalis in secunda instantia alium constituat procuratorem quàm in prima, sine protestatione quòd citra reuocationem aliorum hoc facit, primùm licèt ipse in prima instantia fuerit litem contestatus, censetur reuocasse, [b] ita quòd sententia † lata cum primo procuratore reuocato in secunda instantia est nulla, si reuocatio ad ipsum, vel ad iudicẽ peruenerit. de procu.c.ex insinuatione.c.in nostra.et c.mandato & de rescri.c.ex parte decani.Ratio,quia licèt causa principalis & causa appellationis est eadem causa,tamen sunt diuersæ instãtiæ:prout leg.it.& not.de testi.c.veniens.& de fi.instru.c.cùm Ioannes, sicq; prima instãtia est finita quóad primum procuratorem, † qui licèt teneatur à sententia contra dominum suum lata appellare tamen non tenetur appellationem prosequi, nisi velit: prout leg.& no.de procu.c.non iniustè.Et si fortè,imò sine forte, nollet prædictus procurator causam appellationis prosequi, opus esset nouo procuratorio, & tunc non est quærendum de reuocatiõe expressa vel tacita: quia finita prima instantia per sententiam, & appellationis interpositionem,ab ea per procuratorem illius instantiæ functus est officio suo,per uo.in d.c.non iniustè. & per Dd.in c.petitio.eod.tit. & hoc verum, nisi esset datus ad prosequendum [c] appellationem: tũc enim si procuratorium sine protestatione recipit,tenetur prosequi.ar.cor.quæ legũtur & no. in Clem.1.de procu.& tunc procedit dubium superiùs tactũ,& decisum. Sed quid si in prima instantia lite per ipsum procuratorem contestata, fieret reuocatio antedicta, & deueniret reuocatio sine noui procuratoris constitutione huiusmodi ad iudicem, & ad ipsius procuratorem? Certè puto idem, nisi reuocationi fuerit contradictum: & hoc siue loquamur de expressa reuocatione,per c.2.de procu.lib.6.propter verbum, nolente,ibi positũ à contrario:siue de tacita,quæ fit alium constituendo procuratorem, vel causæ suæ tractandę adessendo: vt in c.si quem.eod.tit. & lib. & ibi not.

ADDITIONES.

Si dominus.Imò videtur.quòd requiratur † certificatio aduersarij, quando ipse certificatus fuit de mandato procuratoris, aliàs eius certificatio non requiritur : vt not.in c. mandato. de procura.super isto argu.qui dubius est. Sic dicas,quòd in iudicialibus certificato aduersario de procuratoris mandato nunquã reuocatio valet ad præiudicium aduersarij, nisi eodem modo certificetur de reuocatione ipse vel iudex: si verò non est certificatus de mandato, semper valet reuocatio,solo procuratore certificato. ita intelligitur quod not.in d.c.mandato.& ita not.etiam gloss. in c.1.de procura.lib.6. In extraiudicialibus dic, quòd si agitur cum certa persona: vt quia certificatur aliquis cum quo vult contrahere, vt secum contrahat, & quòd constituat procuratorẽ ad contrahendum : tunc non valet reuocatio, nisi certificetur de reuocatione ille, cum quo contrahere debebat.l. si fideiussor.§.1.ff.mandat. Si verò actus geritur non cum certa,sed cum incerta persona:vt quia mando procuratori vt contrahat,non dico cum quo, tunc valet reuocatio, licèt non transeat in notitiam contrahentis, & imputet sibi, qui cum procuratore contrahit, si non exquirat an mandatum sit reuocatum:agere tamen poterit contra procuratorem, argu. l.3.§. fa lsus.ff.de fur.& arg.l. si procuratori falso.ff.de cõdi.ob causam.& l.falsus.C.de furt. Forma autem fiendæ reuocationis est, vt si est generalis institutio, debeat generaliter & publicè fieri reuocatio. l. si pupillus. §. proscribere.ff. de institut. secùs,si sit specialis procurator: quia tunc requiritur specialis reuocatio, secundùm Mar. Syli. & Ioannem Andr. Et ideò si rectè inspicis non est differentia inter actus iudiciales & extraiudiciales: sed solùm an actus geratur cũ certa persona

sona vel non, quæ sit certificata vel non de mandato: sed illa potest esse differentia, quę communiter fit à glo. & procedit: quia communiter contingit tales actus iudiciales fieri cum certa persona: extraiudiciales verò cum incerta, secundum dominum Anto. in c. ex parte. hic allega. Et vide per Io. de Ligna. in Cle. 1. de renuntia.

Reuocasse. Subaudi, cum causa: aliàs, non eo con-
b tradicente, vt in c. quamuis. de procur. libr. 6. Sed licèt sine causa reuocare non possit: potest tamen adesse causæ suæ, sicut potest omnis, cuius interest, vt in l. si suspecta. ff. de inoffic. testa. Proderit autem ista assistentia: quia poterit testes & instrumenta producere, & alia allegare: vt ibi. Et per Inno. in c. cùm super. de re iudi. Et aduerte quòd adesse causæ eo casu, quo reuocare non potest. text. in d. c. quamuis. relinquit in arbitrio domini. Inuitus ergo non compellitur, nisi ex causa: vt l.
4 si actor malit. ff. de procur. l. fin. C. eod. Ex quo † infert alibi Bar. quòd si citaretur dominus & non procurator ad aliquem actum: puta, ad videndú iurare testes, vel publicari, vel audiendam sententiam: si dominus non comparet vel procurator, sententia nulla erit: quia talis citatio non arctauit dominum, debuit enim citari procurator, qui erat dominus instantię. & ita tenuit disputando do. Lamb. de Rampo. vt refert Bar. in l. furioso ff. de re iudi. Bal. in l. procuratorib. C. de procur. & per do. Pet. de Perusio. in c. 2. de testib. Isto ergo casu posset esse vtilis subtilitas legistarum, dum disputant, in cuius persona sint concipienda verba sententiæ. Canonistæ enim teneut nihil referre. de electi. c. querelam. nam imò multùm posset referre, si conciperentur in illum, qui non erat dominus instantiæ, nec in ea citatus tenebatur necessariò comparare. de quo plenè per Bart. in d. l. furioso.

c Prosequendum. Adde decis. 9. inf. eod.

1 A. M. P. Deci. ista est satis clara, † & habet plura capita circa reuocationem procuratoris, quæ videas per te. Concordat cum ea dec. 25. eo. titul. in anti. & Aegid. dec. 27. hoc tit. Et facit ad materiam infrà decis. 4. & 14. hoc titulo, in antiqu. & Cass. qui multa dicit in proposito in dec. 2. de ap-
2 pell. & præsertim dum dicit, quòd licèt † reuocatio debeat intimari iudici vel parti, tamen illud habet locum quoád præiudicandum aduersario: secùs, quoád præiudicium reuocantis: de qua materia reuocationis procuratorum, & quando, & quomodo debeat intimari, & in quibus causis intimatio non sit necessaria, vide latissimè per Fely. in c. ex parte decani. colum. 3. cum duabus sequentibus, de rescript. stylus tamen est, ꝙ reuocationes procuratorum ad resignandum, & similium reuocantur penes Cancellarię & Cameræ notarios, & huiusmodi intimatio sufficit: quia videtur facta principi, quod tamẽ dixerunt Domini in vna Gerunden. coram domino de Grassis, in his quæ non possunt expediri, nisi in manibus Papæ: sed in extinctione pensionis, & cassatione regressus, quæ possunt fieri coram quocunque notario, talis intimatio non sufficiebat: sed quòd in illo casu, ex quo fuerat constitutus procurator ad cassandum regressum, non erat fienda sibi aliqua intimatio: cùm licèt ipse haberet titulum beneficij illius, ad quem erat reseruatus regressus: tamen non agebatur de præiudicio seu incommodo pecuniario, quod requiritur ad hoc, vt sit necessaria intimatio: secùs, si agitur tantùm de præiudicio reuocantis. allegabatur decis. 11. hoc titul. in antiq. Felyn. in c. ex parte decani. de rescrip. nu. 17. Aymus consi. 76. qui satis clarè loquitur. & idem esset quando esset constitutus procurator ad resignandum, nisi esset Clem. 1. de renun. quam credidissem etiam procedere in casu isto, cùm dicatur ibi id esse, ne fiat variatio inter personas ecclesiasticas. Et circa vltimam additionem, † quòd debeat citari procu- 3
rator dominus litis, adeò quòd non sufficiat citare principalem, vide Decium in c. in nomine domini. nu. 36. de testi. vbi dicit hoc non procedere in causis summarijs: vt etiam sentit hæc decisi. & Roma. singul. 20. Et ad propositum etiam vide Fely. in c. cum M. de const. col. 20. vbi dicit, quòd
† procurator datus post litem contestatam non 4
potest substituere, pro quo vide etiam decisi. 28. hoc titulo in antiq. vbi procurator substitutus à procuratore domino litis, postquàm est effectus dominus litis, potest etiam ipse substituere.

EPITOME.

Processus cum vno, vel pluribus procuratoribus simul non insolidum factus, valet & tenet in causa beneficiali: quia ille, cum quo est processum, videtur esse per iudicem electus. h. d. Vel sic. Procuratoribus simul non insolidum constitutis, valet processus cum vno tantum habitus, alijs se non opponentibus: quia ille videtur electus.

DECISIO III. aliàs 107.

SI in causa beneficiali tres vel quatuor procuratores constituantur simul, & non insolidú: & cum vno ex illis alijs se non opponẽtibus, procedatur in causa, valebit processus, illumque iudex, cú quo processit, videtur elegisse, iuxta formam, c. si duo. §. sanè. de procur. lib. 6.

Auditio.

A. M. P. Deci. † ista de plano procedit in causis 1
beneficialibus per tex. hic allegatú, & notat Old. consi. 130. in 2. dubio.

EPITOME.

Per secundam procuratoris substitutionem primus substitutus reuocatus esse censetur, h. d. Vel sic, Procurator primo substitutus, intelligitur reuocatus per secundum.

SVMMARIVM.

1 *Procurator substitutus etiam cum clausula, Quòd per quemcunq, comparitionem non intendebat eum reuocare, censetur reuocatus per secundam substitutionem.*
2 *Procuratorum reuocatio non inducitur per plures cõparitiones & substitutiones, etiam si in aliqua non sit clausula, Quòd non intendit reuocare, si in vltima reperitur dicta clausula.*
3 *Clausula, Quòd per quemcunq, actum, &c. &, Quòd non intendit substitutum reuocare.*

DECISIO IIII. aliàs 121.

SI procurator semel vnum substituat, & iterato aliū posteà simpliciter, & sine reuocatione primi substituat, primum reuocare censetur, etiā si in prima substitutione protestatus fuerit expresse, q̄ propter aliquā comparitionē &c. quia, aliud est comparere, aliud est reuocare vel substituere: diuersæ enim speciei sunt: & sic faciendo vnum non censetur facere reliquū. Pro qua opi. alleg. in ratione l. si quis eum. ff. de procur. et c. nō iniustè. eod. tit. & not. Ioan. Andr. & Archi. in c. si duo. in prin. et c. licet. eod. tit. lib. 6.

ADDITIO.

1 A.M.P. Addenda † etiam est ad summarium clausula, de qua in dec. videlicèt, Etiam si in secunda substitutione protestatus sit, q̄ propter aliqnam comparitionem, non intendebat eū reuocare: quia aliud est comparere, aliud est substituere vel reuocare. & ista sola ratio tibi sufficiat ad intellectum deci. Cū ista dec. concordat Aegi. dec. 26. hoc tit. loquens tamen in cōstituente, vbi dicit, quòd primus censetur reuocatus, etiam si secundus non acceptet. Ad istā decis. & illius materiam facere videtur dec. Aeg. 32. eo. tit. vbi ponitur casus, quòd procurator primò substituit Albertum, secundò Bernardum, sine protestatione, tertiò comparuit in causa cum protestatione, quòd non intēdebat substitutos reuocare, & appellauit, ac statim substituit Goffredū sine protestatione, dubitatur, & demum deciditur, quòd primi procuratores non censentur reuocati, & sic nec per secundam substitutionem erat reuocatus primus, nec per tertiam erant reuocati alij duo prædicti. Sed istud contrarium declaratur per dec. Aegid. 9. de præsumptio. vbi vult, quòd illa protestatio facta vltimo loco, nedum præseruat secūdum substitutum, sed declarat etiam animum suum, quòd quando substituit secundum, non intellexit reuocare primum. Quod verum credo, quóad futura, & etiam quóad preterita, si interim ille primus nullos actus fecisset nomine illius, quia ista declaratio nō est propriè declaratio, sed est quædam ratificatio, quæ non potest retrotrahi in præiudicium tertij, per iura vulgaria, vt etiam declarat Cassad. decisi. 4. de probat. num. 7. Et ad hoc facit alia dec. Aegid. 24. de procurator. vbi licèt per comparitionem domini in causa, quando non præcessit protestatio, de qua suprà, substitutus censetur reuocatus, nihilominùs si dominus post constitutionē procuratoris bis compareat, & litē contestetur, non censetur reuocare procuratorē, si post illas duas comparitiones, & lite per eum contestata compareat, & protestetur tunc, quòd nō intendit reuocare &c. & dictus procurator primò constitutus cum parte aduersa non contradicente posteà procedat, valebit processus, per tres rationes de quibus ibi, quę seruiunt ad corroborationem intentionis meæ, licèt dec. sit aliqualiter corrupta, & ad id, quod dicebam de ratificatione facit dec. 10. hoc tit. in antiqu. & 13. infrà, de conceff. præb. Aduerte tamen in ista materia, quòd clausula, de qua in decisione, Quòd per quācunque comparitionem, vel quemcunque actum non intendit reuocare, hodie de stylo taliter concipitur, quòd cessat omnis dubitatio. Nam adijcitur clausula, Quod non intēdit substitutum reuocare, nisi expressè duxerit reuocandum. vnde succedit illud, quòd dictum fuit suprà hoc titulo, dec. 2. tamen Aeg. videtur tenere contra opinionem meā deci. 30. de procur. licèt mihi non placeant eius dicta: quia non respondet ad verbnm (expressè.) videas per te: & ad istam materiam vide infrà deci. 30. in fin. & infrà. 18. 20. & 22.

EPITOME.

Substitutus qui litem contestatus est, alium substituere potest: quia dominus litis factus est.

SUMMARIA.

1 *Procurator substitutus dominus litis effectus, potest alium substituere.*

2 *Procurator, qui fuit substitutus post litem contestatā, si aliquem actum facit, an possit substituere.*

DECISIO V. aliàs 122.

PRocurator substitutus qui litem est contestata.[a] potest aliū substituere non vigore mandati, sed quia dominus factus est litis. argu. c. 1. de procura. et c. is qui. cum ibi not. lib. 6. 1

ADDITIONES.

Litem est contestatus. Sed quid de eo qui non est litem contestatus, sed posteà intercessit, & ad aliquem actum processit, an alium substituere potuit? Pet. & Cy. tenent quòd sic, in l. nihil. de procura. Contrarium dicit Arch. in c. 1. hic alle. scilicèt, quòd ante litis contestationem constitutus alium substituere non potest, nisi hoc habeat in mādatis. Opinio Pet. est verior: quia efficitur dominus litis, quod apparet: quia sententia fertur in eum, quæ non posset ferri, si non esset dominus litis: vt l. 1. C. de sent. & interloc. omni iud. secundùm Bal. in d. l. nihil. a

1 A.M.P. Ista † dec. est clarissima in substituto, q̄ litem contestatus est. Sed dubium est, an † ille substitutus qui litem non est contestatus, sed ea contestata fuit substitutus. & aliquem actum fecit, & deciditur idem esse in isto, licèt, si nihil fecisset, non potuisset substituere, vt dicunt Dd. in l. nihil. de procur. Et ad hoc facit dec. facta in causa Salamantina Abbatiæ sancti Saturnini coram D. Rauellen. vbi resolutum est, quòd ille, qui obtinuit tres sententias, & reuocauit posteà procuratorem, ne contra eum procederetur in causa restitutionis, quam aduersarius commiserat, nō potuit reuocare illum procuratorem: vt per Aegid. dec. 19. hoc tit. & ibi dictum fuit incidēter, quòd dominus litis effectus reuocari non potest inuito aduersario: vt per Fely. in c. ex parte decani. de rescript. col. pen. ver. Not ex glo. quod tamen indistinctè non procedit. Cōcordant cum ista dec. 8. infrà eod. & 28. eo. tit. in antiq. & Bisig. 9. Quando verò substituens moritur re integra, an substitutus cēseatur reuocatus, videbimus infrà super dec. 33. & per Aeg. dec. 2. hoc tit. 2

EPITOME.

Coniuncta persona in causa beneficiali ad agendum non admittitur sine mandato, licèt in temporalibus admittatur cum cautione de rato.

SUM-

SVMMARIA.

1 *Coniuncta persona in causis beneficialibus ad agendũ admittitur, & quando.*

2 *Coniuncta persona in causis prophanis pro coniuncta sine mandata regulariter admittitur.*

3 *Coniunctus non admittitur pro coniuncto, quando requiritur mandatum speciale.*

4 *Coniuncti possunt prodesse, sed non obesse.*

DECISIO VI. aliàs 142.

1 IN † causa beneficiali coniuncta persona non
admittitur sine mandato ad agendum, & cum
cautione de rato, nec ad eius instantiam decer-
nenda est citatio: quia huiusmodi spiritualia
æstimationem siue interesse non capiunt. 1. q. 1.
ca. quàm pio. de elect. c, querelam. not Ber. & Inn.
in c. coram. in prin. de offi. dele. & de caus. poss. &
propr. c. cùm olim. circa fi. facit de pac. c. cum pri-
dem. ibi tamen videtur text. in contrarium, qui
loquitur in causa beneficiali. Facit etiam tex. cum
sua gloss. in contrarium de constitut. c. cùm M. in
2 prophana [2] tamen secùs: vt legitur & not. in c. 1. de
procu. & de rescr. c. nonnulli. et c. ex parte. & per
Innoc. in d. c. querelam. quæ iura loquuntur in
proximitate, siue de coniunctione carnali, quæ
proximitas nihil in causis spiritualibus operatur.
de iud. c. si annum. lib. 6. Et videas pro hac con-
clusione not. per Archid. de rescript. c. statutum.
super verbo, eius capitulum. libr. 6. & de præ. c. si
tibi absenti. in gl. per hoc. in fi. eo. lib. faciunt etiã
not. pro d. cõclusione per Ber. in c. 2. de postulan.
in gloss. 2. per Pau. de concess. præbend. c. cùm ei
quem. in Clem. & per Spec. tit. de coniuncta per-
sona. §. 1. vers. Item quòd est causa spiritualis. qui
alle. not. de regularib. c. quia nos.

ADDITIONES.

1 In prophana. Nota † quòd in causis propha-
2 nis coniuncta persona admittitur pro coniun-
cta sine mandato regulariter. Fallit in casibus re-
quirentibus speciale mandatum. text. videtur in
c. qui generaliter. de procur. lib. 6. nisi coniunctæ
personæ proprium prætenderet interesse: vt l. pa-
tri pro filio. ff. de mino. & sic vbi requiritur spe-
ciale mandatum hominis, non sufficit generale
mandatum legis. Nam cõiuncta persona potest
agere pro coniuncta vigore generalis mandati
sibi à lege concessi: & tamen non agit in casibus
in quibus requiritur speciale mandatum homi-
nis: vt ibi not. In contrarium facit c. nonnulli. de
rescrip. dic vt ibi not. Coniuncta tamen personæ
non est procurator: ideò licèt posset agere pro
coniuncta: vt l. sed & hæ. ff. de procuratoribus.
tamen factum suum non præiudicat domino, ni-
si mandet vel ratum habeat: vt l. 3. ff. iudi. sol. & l.
1. C. quibus res iudi. non nocet.

3 A.M.P. Cum ista † dec. concordat Aegid. 36.
hoc tit. Et facit etiam dec. 34. hoc titul. in antiqua
intelligendo eam in causa prophana: quia dici-
tur ibi, quòd coniuncta persona admittitur ad
defensionem in tali causa: secùs inferendo in cau-
sa beneficiali, licèt non possit alium procurato-
rem constituere. Item etiam ad hãc dec. applica-
ri potest dec. 35. infr. eo. tit. in fi. vbi dicitur, quòd
† in causis spiritualibus, quæ æquiparantur bene- 3
ficialibus, sicut dicitur de matrimonialibus, re-
quiritur mandatum speciale: quo casu coniun-
ctus non admittitur: vt per Fely. in loco, de quo
infrà, licèt illa deci. non procedat in mandato ad
iudicia, vt videbimus infrà dec. 27. Contra tamẽ
hoc, & quòd imò coniuncta persona possit pro-
curatorẽ cõstituere, habes dec. 16. infr. eo. vbi vi-
debis. Et vide de hac materia ad saturitatem per
Fely. in c. nonnull. §. sunt & alij in 8. & vlt. fallen.
col. 14. num. 42. de rescript. & in c. coram. nu. 6. de
offic. dele. & in c. cùm M. de consti. nu. 25. & 27. &
per Cass. dec. 6. vt lite pend. & dec. 40. super regu-
lis. num. 4. Et an in alijs materijs admittatur con-
iuncta persona, videbimus infrà de conces. præb.
deci. 9. Et considera ad ea, quæ dicit dec. ista in fi.
quòd benè † coniunctus potest afferre vtilitatẽ, 4
sed nõ incommodum. quod videtur durum: ta-
men pro hoc vide dec. 13. infrà de concel. præb. &
dec. 1. hoc tit, in antiq. Et ad prædicta facit d. dec.
35. infrà eo. vbi dicitur, quòd nedum coniuncti,
sed simplices defensores admittũtur in crimina-
libus. & in dec. 36. infrà dicitur, quòd canonici ad-
mittuntur pro canonicis etiam ad petendum ab-
solutionem simplicem, non tamen ad cautelam,
de quo vide per Fel. vbi suprà. Et an defensor ille
post litem contestatam possit reuocari, vide per
Fel. in c. ex parte decani. de rescrip. in fin.

EPITOME.

Procurator non potest ante acceptationem mandati substituere.

SVMMARIA.

1 *Procurator recipit potestatem executiuam sui officij à tempore præsentationis & receptionis mandati, non priùs.*

2 *Iudex non habet exercitium iurisdictionis ante præsentationem rescripti.*

3 *Gesta per procuratorem an valeant, antequàm præsentet mandatum procuratorium.*

4 *Procurator substituens in omnibus causis non videtur substituere, nisi in illis, in quibus acceptauerat.*

5 *Processus factus per procuratorem, de cuius mandata non constat: an valeat.*

6 *Procurator tenetur acceptare mandatum: et non sufficit illud datum fuisse in actu per alium.*

7 *Mandatum etiam generaliter datum in alia causa inter easdem partes vertente, non suffragatur.*

DECISIO VIII. aliàs 145.

SI procurator ad certam causam constitutus
Cum mãdato substituẽdi, generaliter in om-
nibus & singulis causis, in quibus procurator exi-
stit constitutus, substituat: talis substitutus ad hu
iusmodi certam & expressam causam prosequen
dam, non admittitur, nisi doceat dictũ procura-
torem substituentem onus procurationis ante
huiusmodi substitutionem acceptasse: [2] quia an- 2
te acceptationem procurator non censetur. arg. à
contrario, Clemen. 1. de procur. cum ibi no. & C.
eo. l. inuitus. & no. per Archid. de procu. c. is qui.
libr. 6. qui remittit ad no. per Compos. de elec. c.
statuimus. in gloss. quæritur quis procurator. per
Guil. in Spec. eod. tit. §. 1. quid si procurator.

ADDI-

ADDITIONES.

a Acceptasse. Concluditur ergo, quòd procurator
1 †recipit potestatem executiuam sui officij à tempore præsentationis, & receptionis mandati, & non antè, & si aliquid facit ante receptas literas mandati, non valet: quia non est procurator actu, nec dominus ratũ habere tenetur, nisi quòd ipse fecit tanquam procurator: sed ante literas susceptas non est procurator, vt dixi: igitur, &c. Hoc tenet Bar. in quodam suo consilio, quod incipit, An procurator constitutus in absentia, &c. qui alleg. d. c. is qui. in Clem. 1. in glos. super verb. receptis. quod not. Compostel. in d. c. 1. & Specu. in loco hic alleg. Probat enim ratione tali, Nam mandatum inducit contractum mandati: ergo requiritur consensus ipsius, sed consentire non videtur ante receptionem mandati, velut ignorans suæ potestatis fundamentum. pro hoc facit etiam in simili, quia mandatum procuratorium & rescriptum delegationis sunt multùm similia: vt not. infrà eod. titul. dec. 32. quæ sic incipit, fuit dubitatum an procurator generaliter cõstitutus, &c. Sed illud quòd fecit iudex † ante præsenta-
2 tionem literarum est nullum: eò quòd iurisdictionis exercitium non habet ante præsentatum sibi rescriptum: vt in c. super eod. el. a. de appell. & de rescript. c. pastoralis. Igitur eodem modo, quod facit procurator, cuius organa sunt suspensa, vsque ad receptionem literarum, & aperturam earum. pro quo facit, quod habetur per Bal. in l. falsus. C. de furt. Contrarium seruat Rota,
3 scilicet, quòd actus gesti † per procuratorem antequàm recipiat procuratorium, valent: & sufficit quòd illud ante sententiam in iudicio producatur.

A.M.P. Decisi. ista in principio dicit multa, quæ non comprehenduntur in summario, & in finalibus verbis dicit totum oppositum illius, ꝗ dicitur in summario, videlicet, quòd imò valent gesta per procuratorem antequàm recipiat mandatum, si posteà illud ante sententiam producatur: Sed aduerte, quia etiam ego nõ intelligebam principium huius dec. antequàm viderem decisi. Aeg. 17. hoc titul. quæ aperuit mihi oculos intellectus. Contractus enim verborum huius decisi. est inculcatus, & oportet facere punctũ post verbum substituendi. Et intelligẽdo in casu de quo
4 loquitur Aeg. crederem, quòd † substitutio non tenuisset, nisi substitutus docuisset substituẽtem acceptasse onus illius causæ. Nam ego certè scio me constitutum esse procuratorem in pluribus causis, quarum causarum onus non recepi, nec recipere intẽdo, & ideò si substituerem procuratorem in omnibus causis, in quibus ego sum constitutus procurator, vt ponitur hic casus, intelligendum esset de causis, in quibus onus acceptassem: quia de alijs non cogitaui, nec præsumendum est, quòd cogitauerim: verba enim non extenduntur ad ea, quæ quis mente verisimiliter non cogitauit, per iura vulgaria. Summabis igitur istam decis. sic. Procurator constitutus ad certam causam cum potestate substituendi, si antequàm acceptet onus causæ, substituat vnum procuratorem in omnibus causis, in quibus erat procurator, nõ videtur quóad istam causam substituisse. Et pro vera intelligentia istius dec. vide decis. 19. hoc tit. in antiq. vbi habes † an valeant gesta per 5
procuratorem, de cuius mãdato non constat, dũ modò posteà appareat. & vide Curti. Iuniorem, qui multùm laborat super hac dec. consil. 63. Et scias vnum in proposito quod dicit Aeg. decis. 35. hoc titul. videlicet, quòd licèt tertius † det mandatum per compulsum, vel aliàs, in quo dicatur 6
te esse constitutũ procuratorem, nisi tu cõpareas & acceptes, potest procedi per audientiam contradictarum te non citato. Pro quo facit illud ꝗ aliàs fuit resolutum in vna Lucana Canonicatus coram bonæ memoriæ d. Io. Mohedano Episcopo Rauelen. vbi † fuerat datum mandatum generale pro Laurentio de Medicis in vna alia causa contra Antonium Brachium, qui citari fecerat eundem Laurentium, etiam super dicta causa Lucana, & vidẽs mandatum non esse productum in causa Lucana, processit per audiẽtiam, non citato tali procuratore, & Domini voluerunt processum huiusmodi sustinere. Moti tamen etiam certis coniecturis, quòd mandatum non esset benè clarum pro ambabus causis. Et similiter facit resolutio facta in causa Conchen. beneficij de Villar. de qua dixi suprà de rescript. decis. 2. & quòd valeat substitutio in omnibus causis, in quibus ego sum procurator, vide infrà decis. 33. 7

EPITOME.

Substitutus ab eo, qui habuit mandatũ à domino, censetur ab eodem domino constitutus: & ideò post litem contestatam, potest alium substituere.

DECISIO VIII. aliàs 146.

Substitutus per constitutum ad hoc speciale mandatum habentem, censetur à domino constitutus. ff. quòd cuiusq; vniuersi. l. item eorum. §. si decuriones. argu. de sent. ex. c. mulieres. secundùm ar. qui hoc no. de procu. c. 1. super ver. potestas. lib. 6. Hinc est, quòd substitutus huiusmodi post litem per eum contest. potest vlteriùs substituere: quia factus est dominus litis: vt in d. c. 1. et c. si duo. 1. respon. in fi. lib. 6. C. eod. titul. de procur. l. nulla. Pro hoc vltimo faciunt not. per Arch. & Io. An. in nouel. in c. is qui. de procu. lib. 6. vbi tenent, quòd substituens substitutum à se, qui est litem contestatus, non reuocauit, nisi eo casu, quo reuocaret dominus constitutum à se.

A.M.P. De ista materia satis dictum fuit sup. dec. 5. vide ibi. & adde deci. 28. eod. tit. in antiqu. Aduerte tamen, quòd substitutus à procuratore domino litis effecto. & non vi mandati, non videtur à domino constitutus: vt per Aegid. decis. 2. hoc tit. & infrà dec. 33.

EPITOME.

Procurator qui simpliciter mandatum acceptauit ad agendum, defendendum, appellandũ, & appellationem prosequẽdum, compellitur prosequi appellationem per eum interpositam, si mãdatum ad hoc extendatur. Vel sic, Procurator constitutus ad agendum, appellandum, & prosequendum, cõpellitur prosequi, si appellat. h. d.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Procurator ad appellandum cogitur prosequi appellationem per eum interpositam.*

2 *Procurator tenetur prosequi in casu præmisso, etiam si quando appellauit, fit protestatus, quòd non intendebat prosequi.*

3 *Procurator debet dare mandatum per compulsum, si vult limitatè acceptare, aliàs tenetur facere omnia, de quibus in mandato.*

4 *Procurator sibi præiudicat recipiendo mandatum, si non protestatur à principio.*

5 *Procurator ad audiendum sententiam appellat.*

6 *Procurator cogitur etiam defendere in causa restitutionis.*

7 *Procurator qui non habet mandatum ad prosequendum, non potest acceptare terminum 10. dierum, qui datur cum reuerentialibus.*

DECISIO IX. aliàs 147.

SI procurator constitutus ad agendum & defendendum, appellandum & appellationem prosequendum, onus procurationis acceptauerit, & appellat, tenetur, & compellitur appellationem prosequi: licèt de contrario, videlicèt, quòd non velit eam prosequi, protestetur, per Cle.1.de procur. antedict. non ob.c.non iniustè. de procu. quia ibi loquitur de procuratore constituto duntaxat ad agendum & defendendum, & non appellandum, nec appellationem prosequendum: talis enim in casu c. non iniustè. licèt teneatur appellare, non astringitur prosequi: secùs verò si contineatur in mãdato per eum acceptato: quia tunc ad omnia in eo contenta tenetur: per dictam Clemen.

1 A.M.P. Ista † vltima verba summarij, si man-
datum, &c. sunt superflua. Potuisset meliùs addi,
2 quòd † tenetur prosequi, etiam si quando appel-
lauit protestatus fuerit, quòd nòn intendebat prosequi: quia illa protestatio non suffragatur. Potuisset benè à principio, quando acceptauit onus procurationis limitatè acceptare, vt dicit decis.3.
3 hoc titul. in antiq. Quod tamen intellige, † si dedit mandatum per compulsum, aliàs si ipse simpliciter produxisset mandatum, non potuisset limitatè acceptare, & ita quotidiè seruatur, & hoc etiam sentit d.dec. quæ dicit: poterit protestari, quòd non intendit recipere mandatum, & sic præsupponit mandatum non esse receptum
4 tempore protestationis. † quod per receptionem mandati sine protestatione sibi præiudicat, sicut per receptionem literarum præiudicialium: vt per Dd. in l. quæ dotis. ff. solut. matrim. Cum ista deci. concor. decis. Bisig. 2. hoc titul. & infrà decis. 26. in fin. & Aegid. decis. 23. hoc titul. & suprà de-
5 cis. 2. colum. 2. Si autem † mandatum tantùm diceret, ad audiendum sententiam, non posset appellare: vt dicit decis. 5. eod. titul. in antiqu. & Bisig. 2. hoc titul. Dicit tamen Aegid. decis. 19. eod. titul. quem sequitur Cassad. decis. 2. hoc titul.
6 quòd † procurator ad agendum & defendendum, qui pro se sententiam obtinuit, quæ transiuit in rem iudicatam, cogitur defendere dominum in causa restitutionis ex aduerso obtentæ. Et ad præmissa omnia vide Felyn. in c. cùm olim. el. 1. de offic. deleg. & in c. cùm causam. de re iudi. vbi latè, quòd procurator potest facere quæ sunt connexa, & ponderat decisi. Bisig. quæ dicit, ad audiendum sententiam duntaxat, & nihilominus vult, quòd possit appellare. & ideò cogitabam, quòd quandò diceret, & ad appellandum, quòd eadem ratione posset prosequi, sed an in hoc casu & præcedenti cogi possit ad prosequendum, cogita: quia licèt possit, si vult: tamen nimis graue est, quòd cogatur: regulariter enim procurator non censetur datus ad secundam instantiam, nisi dicatur. Et ideò cùm in vna Bononien. Parochialis de monte maiori coram bonæ memoriæ Marcho Antonio Marschotto Bono-
niensi tunc Rotæ Decano, † procurator, qui non 7
habebat mandatum ad secundam instantiam, appellasset, & Auditor dedisset reuerentiales cum termino decem dierum, fuit resolutum, quòd illa præfixio termini non potuit recipi per illum in præiudicium Domini, qui habebat annum.

EPITOME.

Gesta per procuratorem domini in causa criminali personaliter citati, valent.

SVMMARIVM.

1 *Procurator si cõpareat pro citato ad personaliter comparendum valet processus parte non opponente ante conclusionem.*

DECISIO X. aliàs 151.

SI citatus personaliter comparet per procuratorem, & cum illo procedatur in causa etiam criminaliter intentata vsque ad conclusionem inclusiuè, valet & tenet processus. per not. in in c.1. de iudi. lib. 6. super vers. criminaliter. Tum etiam, quia quilibet potest renuntiare iuri, siue priuilegio sibi concesso. de constit. c. cùm accessissent. de regula. c. ad Apostolicam. Tum etiam quia de facili reditur de extraordinario ordine ad ordinarium. de verb. sign. c. sæpè. in Cle. Et potest ferri sententia absolutoria pro absente. per l. quamuis indubitati. C. ad leg. Iul. de adult. vbi de hoc per Iacob. de Are. per Dominum Nicol. Aurelianens. Episcopum. Non ob. quod ibi not. Franc. Accur. & Cyn. post Ioan. And. in nouel. in d.c.1. de iudi. videlicèt, quòd ista exceptio opponi potest in qualibet parte litis, quia illud intelligo verum regulariter. Fallit in casu, vbi iam esset in causa conclusum, & sententia absolutoria pro absente ferenda. Arch. tamẽ in c. qui generaliter. de procu. libr. 6. dicit, quòd si in causa criminali admittatur procurator, tenet quod fit cum eo.

A.M.P. Istud summariũ modicum valet: quia
in effectu † dec. dicit, quod si Dominus citetur ad 1
comparendum personaliter, & mittat procuratorem, quòd valent gesta per eum parte non opponente, licèt repelli possit quandocunque ante conclusionem in causa, non autem post, vide ad istam dec. infra dec. 37. ad longum.

Epitome.

EPITOME.

Procurator in prima instantia substitutus, non potest per collegam procuratorē in secunda instantia reuocari.

SVMMARIVM.

1 *Substitutus ab vno ex duobus procuratoribus nō potest per alteram reuocari.*

DECISIO II. aliàs 161.

SI duo procuratores constituantur insolidum cum clausula, Quòd non sit melior conditio occupantis, & cum potestate substituendi, & reuocandi substitutos, &c. Si vnus eorum primò substituat, & substitutus ille in prima instantia procedat: licèt secundus collega primi procuratoris substituētis in secunda instantia alium substituat, & ille in secunda instantia procedat: tamē per huiusmodi substitutionem secundi, primus substitutus in prima instantia non censetur reuocatus: ita quòd ille primus substitutus potest procedere in tertia instantia: quia sicut secūdus substituens non potuit suum collegam reuocare: ita nec eius substitutum. argu. eorum quæ legunt. & not. in c. si duo. de procu. lib. 6.

1 A.M.P. Ista verba, In secunda instantia, sunt superflua: quia nullo modo, & nullo tēpore collega potest reuocare: per rationem huius decisi. videlicet, quia sicut non posset reuocare collegā: ita nec substitutum ab eo. facit in proposito decis. 16. hoc tit. in antiq. vbi dubitat, sed non resoluit: & se remittit, quando duo sunt procuratores, & vnus confitetur, alter negat,

EPITOME.

Procuratorium authentico sigillo munitum, etiam absque notarij & testium subscriptione, valet ad causas.

SVMMARIA.

1 *Procuratorium authentico sigillo munitum quando ad causas fidem faciat, & valeat.*

2 *Sigillum quando dicatur authenticum.*

DECISIO XII. aliàs 162.

1 VAlet † procuratorium ad causas solo sigillo Episcopi, vel alterius prælati sigillatum sine subscriptione notarij vel testium, dummodò sigillum sit recognitum, vel probatum: secùs si negatum fuerit, hoc not. Hosti. in c. 1. de procu. & facit optimè Clemen. 1. de procur. cod. titul. & ibi per Ioan. And. & Paul. & Guil. qui alleg. duos text. pro hoc. vbi videntur casus. ff. de procur. l. si procurator. de censi. c. sopitæ. facit c. cùm dilectus de reli. do. de transact. c. contingit. et c. significauit. de appel. à contrario. Quia si ille actor habuisset verum, & authenticum sigillum capituli, ad causas fuisset admissus: sed quia ostendit duntaxat sigillum ad citationes, & causas, ideò fuit repulsus secundùm gl. ibidem. Speculator tamen dicit, quòd sigillum ad causas non facit fidem in alijs. tit. de instr. edi. §. postremò. ver. item quòd non est sigillatum. & in tit. de cita. §. nam de. vers. literis agitur. Quod † verò dicatur sigillum authenticum, vide Spec. de procur. §. ratione autem formæ. ver. item quòd non est in sigillo. & in tit. de proba. §. fin. ver. 10. vide Arch. qui alleg. dictū Hosti. de procu. c. 2. lib. 6. & ibi per Ioan. Andr. in nouel. 2

A.M.P. Ista dec. habet multas concordantes, quas vide per te, sed etiam omnes decis. allegandæ indigent declaratione: quia sic de plano non procedunt. Concordant enim dec. 9. 15. 19. 32. & 36. hoc titulo in antiqu. & faciunt ad materiam istam decis. 1. & 10. infrà de proba. & Aeg. d. decis. 18. de rescrip. & decis. 12, & 14. de fide instrument. sed si benè vis materiam istam intelligere, vide Felyn. in c. 2. de fide instru. col. penul.

EPITOME.

A. procurator constitutus contra B. mortuo B. non est ampliùs procurator, ita quòd tertius veniens post ipsius mortem pro suo nouo interesse cum eo procedere non poterit.

SVMMARIA.

1 *Personis mutatis in causa beneficiali mutata censetur & causa.*

2 *Mandata procuratoris non extenduntur, nisi ad personas, vel causas in illis expressas.*

3 *Procurator constitutus contra B. mortuo B. non est ampliùs procurator, etiam quòad interesse putantes.*

4 *Successor in beneficio dicitur habere titulum à Papa, nisi surrogetur gratiosè.*

DECISIO XIII. aliàs 171.

SI A. constituat † procuratorem contra B. in causa beneficiali, & in medio litis moriatur B. & post ipsius mortem veniat. C. ad causam pro suo nouo interesse, resumendo causam in statu in quo B. quondam dimisit, iuxta formam c. si ij, contra quos. in fin. vt lit. pend. libr. 6. non valebit processus habitus inter procuratores A. & C. quia mortuo B. extincta fuit lis quòad eum, quæ non trāsit in singularem successorem: prout legit. & not. per Innoc. de iud. c. quia verò. & de arbit. c. ex parte. & quia mutatæ sunt personæ, mutata est & causa. de test. c. veniens. et c. cùm in tua, de re iudi. c. cùm super. et c. fin. Præterea mandata † procurationis sunt stricti iuris, & ideò non extenduntur, nisi ad causas & personas in ipsis expressas. de proc. c. qui ad agēdum. lib. 6. & Clem. non potest. eo. tit. Non obst. quòd aliqui voluerunt dicere, quòd sicut hæres nouus, vel vniuersalis successor potest litem à suo prædecessore inchoatam prosequi. C. de acquirend. poss. l. vlti. & ff. cod. tit. l. Pompon. §. cùm quis. ita & clerici seu beneficiati, qui succedunt in onere & honore, & vniuerso in re prælato defuncto. de offi. deleg. c. quoniam abbas. de rest. spol. c. in literis. & ibi per Inno. Et respondet Innoc. in d. c. quia verò. & fatetur hanc instantiam veram, si defunctus egit, & litem instaurauit nomine Ecclesiæ, beneficij, vel prælaturæ: prout ponit ibidem exempla. Secùs si 1 2

eis, si nomine proprio: quia tunc est personalis actio, quæ non transfertur de persona in personam secundùm eum. Et quia non habet locum successio in ecclesiasticis hæreditatibus, sed opus est noua collatione, vt ibi not. in d. c. si ij contra quos.per Ioann.Mo.faciunt not.in c.significauit. de rescrip.

1 A.M.P. Cùm ista † decis. concordat decis. 40. infrà eod. & Aegid. 22. hoc titul. quamuis dec. ista mihi clarissima videatur, ne cesset opus tot fundamentis factis hic absque necessitate: quis enim dubitat, quòd si mandatum dicit ad causam contra B. quòd mortuo B. finitur mandatum? Est benè verum illud quod dicit decis. quòd hoc non procederet in prophanis, vbi datur successio, &
2 hæres repræsentat personam defuncti: † In beneficialibus autem quis dicitur habere titulū à Papa, & non dicitur succedere in locum mortui, vt dicit hæc dec. In fine. & Sar. q. 1. regulæ de public. sed benè dubitari posset, quid si Papa gratiosè surrogasset istum tertium loco B. an mandatum esset extinctum, quia lis sustinetur in personam gratiosè subrogati, vt per Aegid. decis. 12. vt lit. pendent. & Cassad. decis. 1. vt lite pendent. & Sar. q. 70. regulæ de annali. præsertim quia Papa solet subrogare ad litis, & causæ prosecutionem, & defensionem in eisdem statu & terminis, vt dicit dec. 5. infrà vt lite penden. in fin. & Sar. q. 12. de trien. & propterea isto casu subrogatus dicitur repræsentare personam illius, in cuius locū subrogatur, sicut hæres: putarem tamen quòd procurator tunc posset petere inducias ad consulendum Dominum, iuxta decis. infrà 31. & 11. vt lite pend. tamen mandata sunt stricti iuris, & non extenduntur, vt hic, & per Cass. decis. 1. eod. titul. si tamen B. egisset nomine ecclesiæ, fortè secùs esset: quia quando prælatus agit nomine ecclesiæ, tunc datur successio, vt infrà dec. 29. vide tamen d. decis. 11. vt lit. penden. vbi mortuo B. actore, ille qui surrogatur in eius locum, procedit contra procuratorem Rei, qui erat procurator contra B. & non contra subrogatum: sed ibi erant verba exuberantia, de quibus suprà in surrogatione, videlicet ad litis & causæ procurationem in statu & terminis. considera benè tu prouectè, si scias aliam solutionem, & vide etiam infrà dec. vlti.

EPITOME.

Procurator datus cum potestate substituendi, & reuocandi, & c. substituens & transferens totaliter suam potestatem in alium, protestatusq; quòd de cætero nolit in causa se intromittere, nihilominùs quando voluerit etiam re non integra, potest onus procurationis reassumere. Vel sic, Procurator datus cum potestate substituendi, reuocandi, reassumendi, licèt totalem potestatem in substitutum transferat, potest tamen quandocunque reassumere procurationis onus. h. d.

SVMMARIA.

1 *Procurator substitutus procedens in causa post reassumptionem causæ, de qua suprà, facit actus nullos, licèt possint ratificari: secùs tamen est, si esset expressè reuocatus: quia ratificari non possent.*
2 *Dictionis, etiam, vis.*
3 *Clausula, Cum potestate reuocandi toties quoties.*
4 *Clausula, Præsenti mandato in suo robore permansuro.*
5 *Acta non possunt ratificari in præiudicium tertij.*

DECISIO XIIII. aliàs 184.

SI procurator habens mandatum substituendi, & reuocandi, ac etiam reassumendi toties quoties sibi videbitur expedire, licèt substituendo totaliter transferat potestatem suam in alium, & protestetur quodammodò in causa huiusmodi noo velit se intromittere, nihilominùs postea etiam re non integra quandocunque voluerit onus procurationis in se reassumere, & vlteriùs in causa procedere poterit, propter formam mandati antedictam, pro quo alleg. ea quæ leg. & not. in c. licèt. de procu. lib. 6. per quam reassumptionem videtur suum substitutum reuocare, sicut dominus: vt in c. si quem. de procu. lib. 6. potest tamen si substitutus post huiusmodi tacitam reuocationem procedat, acta per eum ratificare: secùs verò, si expressè eum reuocasset, & inhibuisset, ne procederet. pro hoc alle. not. in c. ex parte decani. de rescrip.

A.M.P. In primo † summario deficit verbum, 1
etiam ante verba, re integra. Et in secundo summario deficiunt verba (etiam re integra) vltra dicta in summarijs: duo alia etiā dicit hæc decisio,
videlicèt, quòd † per talem reassumptionē causæ 2
tacitè reuocatur substitutus, adeò q̀ si procedat posteà in causa, requiritur ratificatio actorū: secùs tamen, si expressè reuocasset, & inhibuisset,
ne procederet: quia † tuoc non potuissent acta ra- 3
tificari. ad istam dec. facit dec. Bisig. 11. hoc titulo, sed cogita quid velint dicere illa verba decisionis, etiam re integra: quia dictio, etiam, solet præsupponere fortiorem casum, & leuior casus videtur, si procurator substitués reassumat, & procedat antequàm substitutus cœperit procedere: prout dicit expressè dec. 30. infrà eod. & ideò cogimur dicere, quòd deficiat verbum, nō: & quòd deci. dicere velit, re etiam nō integra propter dictam dec. 30. & præsertim stantibus verbis. † to- 4
ties quoties. de quibus in decis. & alijs verbis, quibus ad præsens vtuntur notarij communiter videlicèt, † præsenti mandato in suo robore per- 5
mansuro: quæ verba etiam ponderat Bisig. dicta decis. 11. p quæ verba nulli dubiū est, quòd etiam re non integra substituens potest onus procurationis reassumere, saltem bis, vt solent importare dicta verba, toties quoties. Et licèt Bisig. dicat, quòd io illo casu substitués non poterat reuocare, & sic videatur contrarius præsenti deci. tamen ibi non habebat facultatem reuocandi, vt hic. Et dum dicitur in fine huius decis. quòd † procura-
tor potest acta ratificare: intellige dummodò 6
non agatur de præiudicio tertij vel aduersarij: vt in decis. 1. eod. titulo in antiq. Dum autem etiam dicitur, quòd si expressè inhibuit, non potest ratificare. vide rationem per Fely. in c. ex parte decani. de rescrip. & in c. nonnulli. §. sunt & alij. eo. tit. dum loquitur de falso procuratore & de procuratore reuocato.

K EPITO-

EPITOME.

Accusatus de crimine, detentus in carceribus per procuratorem se defendere potest.

SVMMARIA.

1 *Procurator in causa criminali non interuenit regulariter.*

2 *Procurator constitui potest in causa criminali, quando reus est captus.*

Defensio legitima nemini deneganda.

DECISIO XV. aliàs 201.

a Licèt[a] in † causa criminali non possit interue-
1 nire procurator ex parte Rei, vt l. pen. §. ad
crimen.ff.de publ.iud.& de accu.c.veniens. et c.
b licèt.tamen si Reus accusatus[b] vel accusandus de
crimine detineatur in carcere, potest procurato-
rem constituere ad defendendum se. Nam prędi-
cta regula habet locum in Reo siue accusato li-
2 bero: † secùs in capto & constricto, cui non est de-
neganda legitima defensio, quæ non negaretur e-
c tiam & diabolo,[c] si esset in iudicio. de excep.c.cũ
inter.quæ si per iudicem denegaretur, ob huius-
modi denegatione licitè posset appellari.de app.
c.vt debitus.& c.dilecto. Pro qua cõclusione vi-
de not.in d. §. ad crimen. imò posset iuridicè su-
stineri, & dici, quòd talis posset, & deberet à quo-
libet defendi, etiam sine mandato. per l.seruum
quoq;.§.publicè.ff.de procura.& 23.q.5.ca. reus.

ADDITIONES.

a Licet.Adde decis.10.sup.eod.tit.& decis.17.& 35. infr.eod.tit.

b Accusatus. Adde Guido. Pap. decis.456. incip. vox publica.

c Diabolo. Adde decis.16.inf.de dolo,& contu.incip.cum iura.

EPITOME.

Vxor clerici coniugati potest constituere procuratorem ad agendum & defendendum pro suo marito in carceribus detento.

SVMMARIVM.

1 *Vxor pro marito incarcerato procuratorem constituere posse tutum est.*

DECISIO XVI. aliàs 203.

1 Vxor † prætensi clerici coniugati detenti in carceribus potest procuratorem ad agendum, & defendendum pro dicto suo marito detento constituere: tum quia coniuncta persona est, tùm quia etiam videtur suam prosequi iniuriam. Pro prima ratione faciunt ea quæ legunt.& not.in c.nonnulli. per Innoc.& Hosti.et c.ex parte decani.de rescrip.ff.de procur.l. sed & hæ personæ. Pro secunda ratione facit c.de cætero. de testi.de accu. c. cùm P. & ea quæ no. 2. q. 7. ca.in summa, per Hostien.& per Ioan.

A.M.P. Ista dec.dum dicit, ꝙ vxor potest pro marito procuratoré constituere, quia coniuncta persona, non satisfacit: quia licèt coniuncti admittantur pro coniuncto in iudicio, & popularibus actionibus ac pro vniuersitate, ac canonicus pro canonico, vt suprà dec.6. & infrà dec. 36. tamen tales non possunt constituere procuratorem, vt in dec.34.hoc tit. in antiqu.& infrà.decis. 35.& per Felyn.in c.nonnulli.de rescrip.§. sunt & alij.nu.42.sed alia ratio in hac decis. allegata, videlicèt, quòd hic vxor videtur suã prosequi iniuriam, melior videtur, per iura hic allegata.

EPITOME.

Habens mandatum ad opponendum crimina defectus, potest illa opponere, quamuis in procuratorio specificaea non fuerunt.

SVMMARIVM.

1 *Procurator potest opponere crimina, licèt non exprimantur in mandato.*

DECISIO XVII. aliàs 254.

PRocurator habens sufficiens mandatum ad agendum, vel defendendum, ac crimina, & defectus in personam & formam opponendum: licèt etiam crimina, vel defectus in procuratorio non exprimantur: potest nihilominùs crimina certa, & defectus quoscunque opponere, & de illis excipere. Nam licèt huiusmodi expressio criminum & defectuum requiratur in procuratorio ad appellandum ab alicuius electione, prouisione, vel postulatione facta, vel fienda, vt in c. procurator.de elect.lib.6. tamen hoc non requiritur in procuratorio ad agendum & defendendum: prout no.Io.An. & Pau.in Cle.non potest. de procu.qui alleg.dictũ Compos.in c. 1.de elec. lib.6.& ibi etiam per Pet.de Camp. & Ar. & Spe. in tit.de procu.§.1.ver.sed nunquid sufficit.

A.M.P. Summarium istud non comprehendit omnia. Nam dicitur hic, quòd in mandato ad appellandum ab alicuius electione, prouisione, vel postulatione facta vel fienda, debẽt exprimi crimina certa & defectus opponendi: in mandato autem ad iudicia sufficit, quòd dicatur ad agendum vel defendendum, ac crimina & defectus in personam & formam opponendum.

EPITOME.

Habens procuratores ad negotia & ad iudicia simul: & posteà constituens alios ad iudicia cum reuocatione quorumcunque, & cæt. non intelligitur reuocasse, nisi ad iudicia constitutos.

SVMMARIA.

1 *Tacita generalis procuratorum reuocatio non nisi ad species expressis similes extenditur.*

2 *Clausula generales ciuiliter intelligenda.*

3 *Procuratorem constituens in eodem mandato ad lites & negotia, si alios ad lites tantùm constituat, etiam cum reuocatione aliorum sub quacunque forma constitutorũ, nõ videtur reuocasse cõstitutos ad negotia.*

4 *Reuocatio non est intimanda, quando agitur tantùm de præiudicio reuocantis.*

DECISIO

DECISIO XVIII. aliàs 256.

1 SI † quis constituat plures procuratores cer-
tos,& insolidum ad negotia &ludicia in vno
procuratorio:& postmodùm constituat alios ad
iudicia tantùm cum reuocatione omnium pro-
curatorum suorum, aliàs sub quacunque forma
verborum per ipsum constitutorum, procura-
tores ad iudicia aliàs per eum constitutos vide-
tur duntaxat reuocasse, & non alios ad negotia.
Ratio,quia duo & diuersa videntur esse manda-
ta:& licèt vnum sit reuocatum, tamen stat reli-
2 quum. Et † elausulæ huiusmodi generales sunt
ciuiliter intelligendæ:vt l.fin.§.cui dulcia. ff. de
vi.tri. & ole.lega.præsertim si apparet per aliquẽ
actum dicti reuocantis alios procuratores ad ne-
gotia constitutos, noluisse reuocasse: prǿut po-
nebatur in facto:putà, quia vnus de electis pro-
curatoribus ad negotia constitutus post huius-
modi reuocationem beneficium aliquod vacans
nomine domini sui acceptauit,quam quidem ac
ceptationem idem dominus ratam & gratam ha-
buit,fecitq; sibi de illo beneficio prouideri, & se
in possessionem induci,& per aliqua tempora il-
lud beneficium sic acceptatum tenuit & posse-
dit,per quos actus expressè apparet quòd ipsum
reuocari noluit.ergo, &c.ar.eorum quæ legũtur
& not.in c.licèt.de procu.lib.6

ADDITIO.

A.M.P. Istud summarium potuisset meliùs
3 colligi.Nam dicitur hic,quòd †si quis constituat
plures procuratores insolidum ad negotia & li-
tes in eodem mandato, & posteà constituat alios
ad iudicia tantùm , cum reuocatione omnium
procuratorum suorum aliàs sub quacunque for-
ma verborum per ipsum constitutorum : procu-
ratores ad iudicia, aliàs per eum constitutos vi-
detur duntaxat reuocasse, & non alios ad nego-
tia:quia duo diuersa videntur esse mandata. Et
sic vt vides primi procuratores erant constituti
in eodem mandato: si enim fuissent constituti in
diuersis mandatis,&vnus ad iudicia,& alij ad ne-
gotia:tunc materia erat clara, maximè stantibus
illis verbis, sub quacunque verborum forma,de
quibus verbis videlicèt,in eodem mandato,& a-
lijs,videlicèt,sub quacunq; verborum forma, &
non fit mentio in summario.De materia reuoca-
tionis procuratorum,habes etiam suprà dec.2. &
4.& infrà 20.& 22.& in antiqu.11.14.22.& 25.& in
terminis huius dec.vide Fel.ponentem plura ex-
empla, in c.ex parte decani.col.3.in verbo,reuo-
catio.nu.11.cum duabus col.seq. & in c.sedes.de
rescrip.col.5.num.21.& vide dec.11.hoc titulo, in
antiqu. vbi † si quis facit procuratorem ad acce-
4 ptandum,si secundò facit alios procuratores,vi-
detur primum reuocare, & etiam quòd non sit
certificatus,nõ potest acceptare:quia agitur tan-
tùm de præiudicio constituentis.

EPITOME.

Procurator articulos per eum datos etiam per iuramentum de stylo Palatij reuocare potest, etiam non docto de errore.

SVMMARIVM.

1 *Confessio procuratoris reuocari potest per dominum, etiam si facta sit in articulis medio iuramento datis.*

DECISIO XIX. aliàs 260.

PRocurator articulos datos per eum etiã per iuramentum tanquã datos per errorem etiã nõ docto de errore potest reuocare de vsu,stylo & obseruantia Palatij,licèt de iure esset contrarium fortè obseruandum, prǿut legitur & not. de confes.in c.fin.& ibi per Inno.quem quidem stylum dicebant aliqui Domini indifferenter esse obseruandum in causis beneficialibus, & matrimonialibus, in quibus vertitur animæ periculũ. nec potest haberi recursus contra procuratores, qui non sunt semper benè instructi, & ideò semper & frequenter dant,& ponunt contraria,propter nouas informationes eis missas,vel datas per clientulos suos, quæ posteà reuocant, & admittitur eorum reuocatio, saltem cum iuramento super errore,vt sciatur veritas. In causis verò prophanis idem, nisi articuli fuerunt dati per iuramentum: tunc enim secũdum aliquos Dominos nunquam admitteretur procurator ad reuocationem errorum,vel ad dandum de materia contraria, propter not.in c.cùm in positionibus. de iureiurand.lib.6.

ADDITIO.

A. M. P. Istud summarium procedit simpliciter in causis beneficialibus & matrimonialibus,
in causis verò prophanis dec. dubitatiuè loquitur,licèt idem etiam in istis seruari viderim. ha-
bes dec.2.de confes.& 32.de test.in antiq.quæ di-
cunt, † dominum posse reuocare confessionem 1
procuratoris,& in terminis huius dec. vide Aegi.
decis.16.de confess.& per Felyn.in c.1. vt lite non
conte.nu. 28. vbi prosequitur materiam per tres
col.

EPITOME.

Dominus appellando à diffinitiua, reuocat procuratorem primæ instantiæ, quamuis habeat mandatum ad appellandum, & appellationem prosequendum. Vel sic, Procurator contra quem est lata sententia, censetur reuocatus, si non ipse, sed dominus appellauit, ac alios sine protestatione constituit.

SVMMARIA.

1 *Procurator postquàm est dominus litis, an tacitè vel expressè sine causa possit reuocari.*
2 *Testamentum secundum rumpit primum.*
3 *Procurator non censetur reuocatus per actum domini necessarium.*
4 *Procurator non efficitur dominus causæ, sed instantiæ.*

DECISIO XX. aliàs 281.

SI contra procuratorem constitutum ad certam causam etiam cum mandato appellandi, & appellationem prosequendi, & qui est litem contestatus, feratur sententia diffinitiua, à qua non ipse, sed dominus appellauit, & causam appellationis committi obtinuit alteri Auditori,coram quo libellum dedit,aliosq; procuratores simpliciter, & sine protestatione ad eandem causam constituit: qui dum onus procurationis recipere recusassent,primus procurator alterius in hac secunda instantia processit vsque ad

ad conclusionem inclusiuè. dubitatur vtrùm valuerit processus in secunda instantia habitus cum huiusmodi procuratore. Aliqui volētes sustinere processum, dicebant, ꝙ sic. Nam † ipse per litis
1 contestationē in prima instātia factus erat dominus litis, & totius causæ, & sic nec tacitè nec expressè sine causa poterat reuocari inuitus. de procur. c. 2. libr. 6. cum ibi not. Præterea licèt dominus appellauerit, per huiusmodi appellationem suum procuratorē non reuocauit: imò potiùs factum suum approbanit. per l. 3. §. falsus. ff. rem ratam hab. & ff. de ind. l. licèt. & not. de re iudi. c. 1. Item multùm ponderauerūt Domini hoc dicentes, quòd secunda constitutio procuratoris non habuit effectum propter cōtradictionem eorundem: ergo perinde est ac si nūquam fuisset facta. de elect. c. si electio. libr. 6. de transla. episco. c. inter corporalia. Alij & maior pars, de quorum numero ego fui, tenuerunt contrarium, nō ponderando appellationem, sed comparitionē, & alios actus, præsertim substantiales, quos exercuit & fecit in secunda instantia dominus principalis in propria persona, videlicèt impetrando commissionem, dando libellum sine protestatione, per quos actus nō est dubium siue ante, siue post litē contestatā tacitè procuratorē reuocare: vt in c. si quem. de procu. libr. 6. Præterea dando secundū, primum videtur & censetur reuocare, de procu. c. non iniustè. cùm ibi not. etiam si secundus procurator noluerit acceptare mādatum, secundum Ioan. And. in c. si duo. in 1. gloss. de procura. lib. 6. qui alle. §. posteriore. Instit. quibus mo. test. infir.
2 vbi dicitur, quòd secundum † testamentum rūpit primum, licèt in secundo testamento aliquis hæres non sit, vel esse noluerit. de quo etiam remittit Ioan. And. vbi suprà ad Spe. tit. de procu. §. ratione autem formæ. vers. sed eum. dato secundo. Idem tenet Archi. in c. licèt. de procur. qui alle. ff. de adi. legat. l. si transferam. & l. legatum. §. pater. Ioan. And. in nouel. in d. c. si duo. super prædicta glo. alle. pro contrario. ff. de rescind. venditio. & quando lic. ab emptio. disce. l. l. id quod. vbi remitttit etiam ad not. in §. præterea. Instit. qui mo. tol. ob. in gl. sed quæ. & ad nota. per eū post Dyn. in reg. non præstat. de reg. iur. libr. 6. Ad illud ꝙ dicebatur per alios Dominos de lite contestata, per quam factus erat dominus litis, Respōdetur, quòd licèt factus sit quis dominus litis per litis contestationem, hoc est illius instantię: tamen nō est factus dominus causæ: ergo finita instātia per sententiam amodò cessat potestas acquisita per litis contestationem. Cessat ergo potestas data ad appellandum, & ad appellationem prosequendum, propter appellationem interpositam per dominum, & prosecutionem eiusdem. arg. c. si quem. superiùs alleg.

ADDITIO.

A. M. P. Primum summarium nihil valet, secundum verò potest stare. Sed aduertendum est, quòd vis non stat in eo, quòd dominus appellauerit: sed quia post appellationem plures actus substantiales fecit, ac alios procuratores constituit, etiā quòd ipsi non acceptauerint, quod non refert: vt hic, & per Aegid. dec. 26. hoc eod. tit. & dixi suprà decis. 7. Dicitur enim expressè in dec. ista, quòd appellatio, & non acceptatio procuratorum nihil operantur in proposito, & sic decis. remanet clarissima. Aduerte tamen, quòd † si dominus faciat aliquem actum necessarium, putà respondeat positionibus, &c. nō videtur reuocare procuratorem: vt in dec. 22. & 31. in antiq. hoc tit. & videbimus aliquid infrà decis. 25. vbi idem dicitur in procuratore faciēte actum necessariū, quòd non censetur reuocare substitutū. Et etiam satis ad propositū faciunt, quæ dixi supr. eo. dec. 4. nu. 3. Et nota hic in fine, quòd licèt † procurator per litis contestationē efficiatur dominus litis, id est, illius instantiæ: non tamen efficitur dominus causæ. 3 4

EPITOME.

Possessio Iuris canonicalis vel præbendæ per specialem procuratorē acquiritur, non per negotiorū gestorem: nisi dominus ratum habuerit infrà tempus infra quod potuisset possessionem nancisci.

SVMMARIA.

1 *Mandatum speciale an requiratur ad capiendam possessionem beneficij.*

2 *Possessio corporalis potest per quemcunq; recipi, etiam per excommunicatum.*

DECISIO XXI. aliàs 290.

AD recipiendum † possessionem iuris canonicalis, vel præbendæ requiritur speciale mandatum. ff. de acquir. possess. l. 1. §. per procuratorem. & facit pro hoc not. in c. accedens. de præben. vbi dicit glo. in fin. quòd dominium vel possessio non acquiritur per negotiorum gestorem. ff. de nego. gest. l. si ego. hoc verū nisi dominum ratum habeat: vt ibi no. in d. l. 1. §. per procuratorem. ff. de acq. poss. quæ quidem ratihabitio debet fieri infra idem tempus, infra quod prædicti actus deberent expediri per dominum, aliàs post lapsum illud tempus, nil valeret ratihabitio. ff. rem rat. hab. l. penul. Pro hoc vltimo dicto vide Io. Mona. in c. quàm sit. de elect. libr. 6. in §. cæterùm. super ver. petere. in vltima quæstione. Contra tamē prædictam conclusionem videtur facere glosella Io. An. in Clem. 1. vt lite pen. super ver. collato. ibi, sed vbi amicus. Ego crederem, salua † correctione, possessionem corporalem beneficij, quæ est facti, posse recipi per communem amicum, siue consanguineum, sine speciali mandato: quia potest dari & capi per excommunicatum, de præben. c. pro illorum. in fi. Et sic potest intelligi glosa Io. An. in Clem. superiùs alleg. Secùs verò de possessione, quæ multum haberet iuris, siue per quam dominium beneficij vel canonicatus daretur, quæ sine speciali mandato non acquiruntur: vt in primis iur. pro quo vltimo dicto faciunt quædam not. per Io. An. in nouell. de præb. c. si tibi absenti. super glo. 3. lib. 6. & per Archi. super verb. collationem. 1 2

ADDITIO.

Ant. Mar. Pap. Ista dec. vario modo intelligitur per Dd. vt refert Fel. quē vide in c. nonnulli. de rescrip.

de rescrip.§.sunt & alij.num.28.& vide Dominicum in c.si tibi.de præben.lib.6. qui tenet contra istam dec.facit ad hãc materiam dec. Aegi.55.vbi etiam si sic datur procurator specialiter ad capiendum possessionem,ipse non potest capere possessionem plenam,alium spoliando.

EPITOME.

Per generalem constitutionem procuratoris ad omnes causas non reuocatur procurator prius ad certam causam specialiter deputatus.

SVMMARIVM.

1 *Procurator constitutus ad certam causam, non reuocatur per generalem constitutionem alterius ad omnes causas.*

DECISIO XXII. aliàs 298.

a 1 b SI quis a †constituat procuratorem b ad certam causam specialiter prosequẽdum, & subsequenter constituat alios generaliter ad omnes & singulas causas motas & mouendas prosequendum, primum reuocare non censetur, per regulam, Generi per speciem. de reg.iur.libr. 6.de rescrip.c.1.& de præben.c.dudum.eod.lib. Et faciunt not.per Hosti.in c.in nostra.de procu. & per Io.An.in c.non iniustè.eo. tit.in nouel.

ADDITIONES.

a Si quis.Adde ad hanc decis.decis.18.sup. eo.tit.
b Procuratorem.De materia procuratorũ, & quæ in eis sunt specialia & singularia, vide Pet.Rauennat.in suo alphabeto in verb. procurator.

EPITOME.

Procurator qui ad substituendũ duntaxat onus recipit,& substituit eum clausula,Donec,& c.mortuo vel recedente substituto,tenetur notario causæ satisfacere,si principalia non sit præsens in curia.

SVMMARIVM.

1 *Procurator, qui acceptauit ad effectum substituendi tantùm, mortuo vel recedente substituto, tenetur satisfacere notario.*

DECISIO XXIII. aliàs 303.

a LIcèt procurator a constitutus ad causam recipiat onus dũtaxat ad substituendũ,& substituat: si substitutus decedat,vel recedat, nihilominus prædictus procurator substituens tenetur satisfacere notarijs illius causæ de salario eorum;si pars principalis non sit in curia,quę si fuerit præsens, ad satisfaciendum compellatur. Ratio: quia semel recipiendo onus procurationis ad omnia tenetur,quę incumbunt,& sine quibus lis expediri non potuit. de procur. c. accedens. et c.constitutus.vt lit.non contest.c.1. de procur. c.1.in Cle.aliàs enim possent fieri fraudes multæ, & prorogationes litium, quibus est occurrendũ. de dol.& contum.c.finem.de offic.ordi.c.vt litigantes.libr.6.de rest.spol. c. frequens. cũ simílib. & etiam notarij in salarijs eis debitis possent defraudari,quod esse nõ debet: dign^o est enim operarius mercede b sua.de rescrip. c. cùm ex officij. de præben.c. cùm secundum Apostolum.de magis.c.super specu.cum multis similibus. b

ADDITIONES.

Licèt procurator. Istã dec.refert & sequitur Cass. deci.1.hoc titulo,sed in casu quando procurator acceptauit simpliciter, aliàs valdè dubitarem de veritate decis. & ideò semper seruabis cautelam de qua infrà dec.26.Ant.Mar.Pap. a
Sua mercede. Est autem merces id quod recompensatur pro retributione alicuius operis: ideò reddere mercedem est actus iustitiæ, sicut reddere pretium rei emptæ, secundùm beatum Thomam.1.2.quæst.14.articul.1. b

EPITOME.

Ad allegandum causas absentiæ, vel excusationem pro personaliter citato, admittitur etiam generalis procurator.

SVMMARIA.

1 *Procurator ad allegandas absentiæ causas, etiam in causa criminali admittitur. & nu. 2.*
3 *Publicæ vtilitatis esse absentem à quocunq; defendi.*

DECISIO XXIIII. aliàs 314.

PRocurator † constitutus in causa criminali pro citato personaliter ad agendum & defendendum potest causas rationabiles absentiæ, & impedimentorum, quare venire non potuit personaliter, allegare:licèt ad excusandum, seu excusationes proponendum non fuerit expressè & specialiter constitutus.Pro quo videtur textus expressus & rotundus de accus.c.veniens.vbi Papa voluit procuratorem Archiepiscopi Pragens. in causa criminali per eum destinatum admittere:sed tamen ei concessit audientiam, vt si posset ipsum aliqualiter à personali comparitione excusaret. facit etiam c.exposuit.de dila. vbi † procurator constitutus ad agendũ & defendendum proposuit & allegauit causas absentiæ pro Burdegalen. Archiepiscopo,quòd quilibet procurator etiam simpliciter constitutus facere potest,& debet secundùm gl.ibidem, quæ rationem ponit ibidẽ: quia procurator tenetur exceptiones omnes domino competentes proponere, aliàs impu tabitur ei. ff. de excep.l.omnes. & ff.de fideiuss.l. ex persona. Alia etiam ratio potest assignari, † quia publicæ vtilitatis est absentem à quocunq; defendi, & quemlibet verba pro reo facientem audire.ff.de procu.l.seruũ quoq;.§. publicæ. 23. q.5.ca.reos. 1 2 3

ADDITIO.

A.M.P. Ista decis.est satis clara,& cum ea concordat.dec.7.hoc titulo in antiq. vbi etiam dicit, quòd in mandato requiritur clausula, Ad iurandum de calumnia in animam domini,& quòd talis procurator debet nedum allegare, sed etiam offerre in termino, se causas excusationum probaturum.& facit in terminis dec.Aeg.211.vbi habetur quod valet mandatum ad excusandum nõ habens causas excusationis expressas.

EPITOME.

Si procurator habens ad substituendum mandatum sufficiens substituat, & substitutus onus acceptando litem contestetur in causa, & procedat: quamuis substituens ad compulsionem iudicis aliquid faciat, dummodò in causa vlterius non procedat, non videtur substitutus propterea reuocatus. Vel sic, Procurator, qui compulsus in praesentia partis aduersae positionibus respondet, non censetur propterea huiusmodi substitutum reuocasse. h.d.

SVMMARIA.

1 *Procurator, qui compulsus in praesentia partis aduersae respondere: ob id suum substitutum reuocasse minimè censetur.*

2 *Non obsunt ea quae compulsi, vel metu facimus.*

DECISIO XXV. aliàs 318.

1 SI† procurator habens mandatum substituendi substituat, & ille substitutus onus procurationis suscipiendo litem contestetur, & in causa procedat: licèt substituens posteà in processu causae compulsus per iudicem, articulis aduersarij respondeat, vel aliquem alium actum faciat: per hoc non cėsetur suum substitutum reuocasse, dummodò posteà non ipse, sed solus substitutus in causa procedat. Ratio, quia fortè tanquàm legalior persona, & meliùs instructa ad id compellebatur, quia non voluntarius, sed compulsus hoc fecit, secùs verò si voluntariè & substituto consentiente respondisset. Et sic intelligūtur ea, quae leguntur & no. in c. si quem. in fi. de procur.

2 lib. 6. Ea† enim quae compulsi & metu excōmunicationis facimus, nobis imputari non debent. arg. not. in c. cùm dilectus. quod metus causa.

ADDITIO.

A.M.P. Aduerte, quod hic in mandato istius procuratoris non aderat clausula, de qua dixi suprà decis. 4. vbi videas, & infrà dec. 30. si enim ibi fuisset illa clausula, sic de facili non reuocaretur substitutus, vt dictum fuit suprà dec. 2. & 4. & 20. Et nota hic in fine dec. quòd ea quę compulsi vel metu excommunicationis facimus, nobis obesse non debent. tex. not. in c. cùm dilectus. quod metus causa. Ad istam dec. applicari possunt dec. 22. & 31. hoc titulo in antiqu. videas, quae loquuntur de dominis, qui constituerunt procuratorem, & posteà fecerunt actus necessarios, & vide omninò Fely. in c. ex parte decani. col. penul. nu. 54. de rescrip.

EPITOME.

Mandatum habens substituendi, si post litē contestatam substituat, an substituto decedente, vel recedente teneatur litem prosequi. Vel sic, Substituens donec reuocauerit, substituto eius dissentente, causam reassumere, & eius appellationem prosequi compellitur, si ad hoc mandatum habet. Vel sic, Procurator, qui post litem ab eo contestatam substituit cum clausula, Donec eas ad fo, &c. mortuo vel recedente substituto causam prosequi compellitur, h.d.

SVMMARIA.

1 *Procurator qui post litem contestatam substituit: substituto recedente vel mortuo causam ipsam prosequi compellitur.*

2 *Procurator substituens tenetur defendere causam, si substitutus deficiat etiam in secunda instantia.*

3 *Mandatum debet produci per compulsum, si procurator non vult obligari ad aliquod onus.*

4 *Procurator qui litem est cōtestatus, tenetur appellare, non tamen prosequi.*

DECISIO XXVI. aliàs 733.

FVit dubitatum, vtrùm† habens mandatum substituendi, si post litem contestatam per eum factam alium substituat cum clausula, Donec, &c. & ille substitutus in causa procedat, & moriatur, vel recedat, praedictus substituens possit compelli inuitus ad prosequendum causam vlterius vsque in finem. Et videbatur quòd non: quia est officium voluntariū, vile & onerosum, & ideò nemo compellitur inuitus ad suscipiendum huiusmodi officium. C. de procu. l. inuitus. & extrà eod. titul. c. non iniustè. cum ibi not. quae sunt vera ab initio antequàm onus procurationis suscepit: sed postquàm suscepit semel, maximè lite contestata tenetur dominum defendere, & causam vlteriùs prosequi etiam inuitus: vt in c. 1. & in c. is qui. et c. si duo. et c. licèt. de procur. lib. 6. facit optimè Cle. 1. eo. tit. facit in simil. nam licèt procurator, qui litem est contestatus teneatur appellare à diffinitiua: tamen non tenetur eo prosequi: vt in d. c. non iniustè. hoc verum, nisi constitutus fuerit etiam ad appellationem prosequendum, & mandatum huiusmodi suscepit: tunc enim ad huiusmodi appellationem prosequendum compellitur: vt leg. & not. infrà de appel. dec. 7. sic est in proposito. ergo & pro hac parte fuit conclusum per omnes Dominos. 1

2 ADDITIO.

A.M.P. Ista† decis. parum seruit, & videtur extra propositum illud, quod dicitur post litem contestatam: quia siue ante, siue post litem contestatam substituat, siue cum clausula, Donec, siue sine ea, ipse remanet procurator, & tenetur defendere dominū, si simpliciter onus acceptauit, vt dixi suprà dec. 9. Et ideò inoleuit stylus, quòd †cauti procuratores dant mandatum per compulsum, & demùm acceptant onus ad effectum substituendi tantùm, ac substituunt: & tunc non potest habere locum haec decis. quae in effectu loquitur in casu claro, quando quis habebat mandatum ad causam, & simpliciter substituit, quo casu (vt indies seruamus) etiam substituto praesente citamus substituentem, qui re vera remansit procurator, & qui non potest aliter diffugere, ne citetur, nisi faciat se expressè reuocare per dominum. Vide tamen infrà decis. 30. ex [illegible] potest colligi, quae fuerit ratio dubitandi in praesenti dec. & dum dicitur hic, quòd† procurator, qui litem est contestatus, tenetur appellare, non tamē prosequi, adde Aeg. 23. eo. hoc tit. & sup. d. dec. 9. nu. 4. & 5. 3 4

EPITOME.

Quamuis in contrahendo matrimonium carnale vel spirituale exigatur speciale mandatum: tamē sufficit vtrobique ad iudicia mandatum generale. Vel sic, Ad agendum & defendendum in causa beneficiali non requiritur speciale mandatum. h.d.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Mandatum speciale an ad agendum in causa beneficiali sit necessarium. 2. & quid in matrimoniali. 4.*
3 *Laicus an possit esse procurator in causa beneficiali in iudicio agitanda, non tamen ad eligendum. 5.*

DECISIO XXVII. aliàs 375.

1 FVit † dubitatum, vtrùm ad agendum & de-
fendendum in causa beneficiali requiratur
speciale mãdatum. Nam quidam procurator ha-
bens mandatum generale: putà, In omnibus &
singulis causis motis, & mouendis domino suo
per quascunque personas, processit in quadam
causa beneficiali, & reportauit sententiam con-
tra se. Dubitatur an sententia valeret? Videbatur
aliquibus quòd non valeret, nec teneret senten-
tia lata cum dicto procuratore: quia sicut in ma-
trimonio carnali requiritur speciale mandatum
nedum ad contrahendum, sed etiam ad agẽdum
& defendendum: vt de procu. c. accedens. et c. fi.
eo. tit. lib. 6. & ibi not. per Ioan. Andr. & etiam in
c. qui ad agendum. eo. titu. in glo. vlt. in nouella.
ergo & in matrimonio spirituali, quia multùm
sunt similia, & de vno arguitur ad aliud. de trãs-
latió. episcop. c. inter corporalia. Quòd autem
requiratur speciale mandatum in matrimonio
spirituali contrahẽdo, videtur textus de electio.
c. fina. §. penult. libro 6. & eodem tit. c. quia pro-
pter. & de præben. c. accedẽs. cum ibi no. & quòd
2 etiam ad agendum requiratur † speciale manda-
tum, facit text. c. procurator. de elect. lib. 6. Præ-
tereà sub generali clausula nón veniunt maiora,
licèt similia, vt in c. qui ad agendum. iuncta Cle-
men. non potest. eod. titu. facit decre. c. sedes. de
rescript. Nam causæ beneficiales reputantur ma-
gnæ & periculosæ, & ideò in illis multa specialia
statuuntur. de elect. c. quam sit. c. quamuis. et c.
vt circa. libr. 6. de procura. c. si duo. §. fi. eod. lib.
de appell. c. oblatæ. in fi. et c. vt debitus. in fi. ergo
&c. Prædictis argumentis non obstantibus fuit
decisum contrarium. Nam non reperitur in iure
cautum, quòd huiusmodi causæ beneficiales re-
quirant speciale mandatum quòad agendum in
iudicio, nec inter casus speciales requirentes spe-
ciale mandatum, qui numerantur per Ioan. And.
in dicto c. qui ad agendum. & in Spec. titu. de
procur. §. 1. ver. Item opponitur, quòd licèt ha-
beat generalem. Iste casus ibi non numeratur. er-
go &c. Prætereà causa beneficialis, causa est, &
quia prædictus procurator fuit constitutus in
omnibus & singulis causis motis & mouendis, &
hæc poterat comprehendi sub illa, ergo &c. de
causa possessio. & propri. c. causa beneficiali. in
3 Clem. Prætereà laicus † potest esse procurator in
iudicio in causa beneficiali ad agendum, vt in c.
2. de procura. licet non ad eligendum: vt in c. fin.
de elect. libr. 6. de quo omnia contraria loquun-
tur, & sic non obstant. Idem fuit posteà determi-
natum per omnes etiam in causa matrimoniali
ad agendum per eadem motiua, & per c. acce-
dens. de procura.

ADDITIO.

A.M.P. In quãtum decis. ista loquitur de cau-
sis beneficialibus, concordat notabilis decis. Ae-
gid. 1. hoc tit. & vidimus aliquid suprà decis. 6. &
habetur de hac materia per Felyn. in c. coram. de
offic. delega. in c. sedes. de rescri. nu. 32. vbi pon-
derat dicta decisi. Aegid. dum dicit, quòd man-
datum ad omnes & singulas causas comprehen-
dit omnes causas, in quibus non requiritur spe-
ciale mandatum. Dum autem decis. ista in fine
concludit, quòd † in causis spiritualibus ad agen- 4
dum non requiritur speciale mandatum, in con-
trarium facit decis. 35. hoc titul. in antiq. sed ibi
nihil allegatur: vide Imolam in c. accedens. de
procurato. qui notabiliter loquitur super hoc.
Aduerte tamen, quòd licèt in causis beneficiali-
bus non requiratur speciale mandatum, videtur
tamen quòd saltem requiratur mandatum, in
quo singulariter fiat mentio, quòd constituitur
procurator ad causas beneficiales, & spirituales
in genere, vt dicit Lapus allega. 70. & proptereà
dicit ipse, quòd non sufficeret mãdatum ad cau-
sas ciuiles, & criminales etiam cum clausula, Et
ad omnes alias causas, etiam quæ requireret spe-
ciale mandatum. Tamen Domini in vna Gerun-
den. coram domino Accorambono tenuerunt
mandatum ad causas motas & mouendas cõpre-
hendere etiam causas beneficiales. Et nota hic, q
† laicus potest esse procurator in causa beneficia- 5
li, non tamen ad eligendum, per iura hic alleg.

EPITOME.

Dispositio Clementinæ fi. de procur. procedit in procuratore abbatis translati ad aliud monasterium, & locum habet non solum in morte naturali, sed etiam in ciuili ex identitate rationis. h. d.

SVMMARIA.

1 *Procurator censetur reuocatus per mortem naturalem vel ciuilem domini.*
2 *Processus factus contra procuratorem reuocatum valet quòad fructus & expensas.*
3 *Procurator reuocatus sustinendo litem, potest condemnari in expensis.*
4 *Fructus an debeantur successori translato ad aliquam ecclesiam, ac si antecessor decessisset.*

DECISIO XXVIII. aliàs 376.

FVit dubitatum vtrùm Clemen. fi. de procu. haberet locum in procuratore abbatis translati ad aliud monasterium? Et videbatur quòd non, quia nunquam mors ciuilis æquiparatur morti naturali, nisi in casibus à iure expressis, prout leg. & no. in c. suspectum. de rescrip. lib. 6. & in c. si episcopus à paganis. de supplen. negli. prælat. eod. lib. Fuit determinatum & conclusum contrarium per omnes, propter idẽtitatem rationis: tum etiã, quia satis est ibidem in tex. expressum, prout ibidem tenet & dicit Genze. dicens Clem. etiam locum habere in ciuiliter mortuo, putà in renuntiante, deposito, aut translato, propter rationes antedictas.

ADDITIO.

A.M.P. Deci. † ista est satis clara, & eam sequi- 1
tur & alleg. Cass. decisi. 2. & 3. de causa possess. &

in dec.2.de app. & 4.de locato,& 6. vt lite pend.
& Sar.q.20.regulæ de publi. & 62.regulæ de An-
nali.facit decis.4. infra de rerum permu. & vnica
de transla.Episcopi.in anti. & Felyn.in c. licèt.de
offi.dele. & possunt induci decisiones Aegi.7. &
44.de probat.dec.28.& 30.de ꝓcurator. Et licèt
dec.parla.Delphinalis.547.dicat contrariũ:tamẽ
eam reprobatam refert Sar.d.q.62.regulę de An-
2 nali. Et quamuis decisi. † ista de plano procedat
quóad beneficium, non tamen procedit quóad
fructus & expẽsas: quia quóad ista procedi po-
test citato procuratore illius qui cessit, vt fuit re-
solutũ in vna Palentina canonicatus coram bonę
memorię Tho. de Thanis, de anno 1545. Imò pro-
3 curator generalis illius qui cessit, si sustinuit li-
tem,& non aduisauit dominum, quòd procede-
batur post cessionem fortè secretam, tenetur de
suo ad expensas: vt in vna Conchen.canonicatus
inter P.Marchina. & Io.Vergara. Nam procura-
tor Petri sustinuerat litem per plures annos, &
dicebat ignorasse cessionem:& ideò Domini vo-
luerunt eum teneri. Et ád hoc applicari potest id
quod fuit etiam diu disceptatũ in Rota, in qua-
dam causa compromissoria corã Dominis meis
de Puteo & Accorambono inter olim Cardina-
lem Bembum,& Episcopum Veronen. Nam du-
4 bitabatur † an idem quod dicitur in morte natu-
rali per glo.in c.præsenti. de off.or.lib.6.haberet
locum in morte ciuili, quãdo prælatus transfer-
tur de ecclesia ad ecclesiam, fuerat enim prædi-
ctus Episcopus translatus ad ecclesiam Veronen.
dimissa ecclesia Bergomen. in qua tempore trãs-
lationis reperiebantur plures fructus,quos Epis-
copus prædictus dicebat ad se pertinere: nescio
tamen quid fuerit resolutum,quia causa fuit po-
steà concordata. Sed principaliter allegabatur
consil. Cardinalis 110. & Pauinus in tracta.in 2.
parte.q.8.col.fi. videas per te. Et ad propositum
huius dec.multa adducit Cas.dec.16.super regu.
vbi etiam, an valeat sententia lata contra mor-
tuum naturaliter vel ciuiliter, & vide dec. Aegi.
16.de re iudicat. vbi dicit, quòd post cessionem
procuratoris potest procedi per audientiã con-
tra dominum ad sententiam,& facit etiam decis.
eiusdem Aegid.22. de iudicijs. quam videas per
te,licèt sit aliqualiter corrupta.

EPITOME.

Processus procuratoris abbatis translati, & sic reuocati: vt suprà decis. præcedenti validatur per ratificationem noui abbatis, cum distinctione hic posita.

SVMMARIVM.

1 *Processus procuratoris abbatis translati tenet, si constitutus fuit procurator nomine ecclesiæ.*

DECISIO XXIX. aliàs 377.

EX hoc insurrexit aliud dubium, supposito quòd procurator dicti abbatis translati, cuius potestas propter translationem huiusmodi cessauit & expirauit, vlterius processerit in causa ad multos actus, quos quidem actus, & omnia acta, & agitata per illum procuratorem nouus abbas ratificauit,& rata ac grata habuit: Fuit dubitatum, vtrùm per huiusmodi ratihabitionem valuerit seu validatus fuerit processus habitus cum dicto procuratore post translationem dicti domini sui abbatis? Et videbatur quòd non, propter regulam, Quòd nomine meo nõ est gestum, ratum habere non possum. de sent.excom. c.cùm quis.lib.6. & de reg.iur.c. ratum quis.eo.lib. At hic procurator non egit nomine istius, sed alterius,ergo. Distinguebatur,aut abbas primus trãslatus agit nomine proprio, aut nomine monasterij. In primo casu standum erit regulæ. In secundo casu non habet locum regula: quia sicut vniuersalis successor succedit in iure litis & causæ, vt no. Innoc.de resc.in c.significauit. & de iudi. c. quia. ita & prælatus qui succedit in onere & honore.de off.deleg. c. quoniam abbas.de solu.c.si de quorundam.etiam si proprium nomen primi abbatis in procuratorio & libello fuisset expressum: putà Ioannes abbas talis monasterij, adhuc successor poterat litem inchoatam à prædecessore suo prosequi. Pro quo alleg. vnam singularem not.Innoc.in c.gratum. de offic.delega. & sic omnia acta habita per dictum procuratorẽ nomine monasterij, potuit rata & grata habere. per regulam, Ratihabitionem.de reg.iur.lib.6.et per no.in c.ex parte Decani.de rescrip. per Inno.

ADDITIO.

A.M.P. Ista † decis.procedit, quando primus 1
abbas constituit nomine ecclesiæ procuratorem
istũ: secùs, si nomine proprio, vt dicit distinctio
de qua in decis.pro quo facit deci.13. suprà in ra-
tione sui prope finem, sed videtur, quod in du-
bio præsumendum sit, quòd fecerit nomine ec-
clesiæ, præsertim, si sit dictum, in mãdato, N. Ab-
bas,&c. vt per Aegi.dec.1.& 28. hoc tit. quas vide
per te,& vide latè per Fely. in c.nõnulli.§. sunt &
alij.col.3.& 4. Et si procurator ignorabat trans-
lationem, videtur quòd valeant gesta per eum,
vt dicitur de vicario Episcopi, suprà de offic.vi-
ca.decis.1.num.4.

EPITOME.

Substituens cum clausula, Donec vices suas ad se duxerit reuocandas, habens mãdatum reuocandi: si post substitutionem procedat, valet processus: & procedendo ipsum substitutum videtur reuocare. Vel sic, Substituẽs cum clausula, Donec &c. non obstante quòd substitutus acceptauerit, & nihil tamen in iudicio fecerit, procedere potest, & procedendo ipsum substitutum videtur reuocare. hoc dicit.

SVMMARIA.

1 *Procurator substitutus censetur reuocatus, si antequã aliquid faciat substituẽs, procedat in causa: intelligendo tamen vt infrà.*

2 *Clausula, Quòd per quemcunq, actum non intendit reuocare, quid operetur.*

DECISIO XXX. aliàs 386.

SI procurator habens mandatum substituẽdi substituat,& committat vices suas alteri præsenti, & in se onus ꝓcurationis suscipiẽdi cũ clausula

fula tamen, Donec eas ad se duxerit reuocandas, si post huiusmodi substitutionem, & onerum assumptionem, non cum substituto, sed cum substituente in causa procedatur, dubitatur vtrùm valuerit, & tenuerit huiusmodi processus? Et videbatur quòd non, quia ex quo alter onus procurationis suscepit, videbatur negotiũ inchoasse & occupasse, & sic alter substituens de illo negotio se intromittere non potuit, neq; debuit, nisi in casibus exceptis, in c. quamuis. et c. si duo. de procur. lib. 6. facit c. cùm plures. in ratione sui, de offi. deleg. eo. lib. quod dictum fortè possit procedere, si prædictus substitutus post susceptioné oneris aliquem actum iudicialem in causa fecisset: sed quia hoc non fecit, nec se vnquam de huiusmodi causa intromisit, sed semper continuatũ fuit cum substituente, qui primò occupauerat, et processerat in causa, dixerunt & decreuerunt omnes Domini valuisse, & valere processum habitũ cum dicto substituente, quia non commisit vices suas in totum: tum etiam, quia procedendo tacitè videtur ipsum reuocasse. arg. pro proprio decre. c. quamuis. et c. si delegatus. de offic. deleg. lib. 6. de procura. c. is qui. eo. lib. Pro secundo facit c. si quem. eod. lib. & tit. in ratione sui.

ADDITIO.

1 A.M.P. Secundum summarium est verius,† sed adde post verbum, acceptauerit, (& nihil tamen in iudicio fecerit) quia decis. ita dicit, & dum dicit procedere potest (dic procedi potest contra ipsum) quia ita dicit decisi. licèt etiam vtrunque subsistere possit. Ratio dubitandi fuit hic, quia videbatur transtulisse in totum vices suas, quo casu substitutus nó potest reuocari, vt in iuribus hic allegatis. sed quia iste non commisit in totum vices suas, & procedédo re integra videbatur reuocasse substitutum: ideò validus fuit processus. Et ad hoc faciunt, quæ dixi suprà decis. 14. vbi etiam si procedere cœpisset, & litem contestatus fuisset, potuisset reuocari. Et dum dicitur hic, quòd procurator procedendo videtur reuocare substitutũ, hoc verum est, nisi sit apposita in man-
2 dato substitutióis alia clausula, Quod† per quencunque actum etiam non intendit reuocare, vt suprà dec. 4.

EPITOME.

Generalis procurator & non specialis consequitur inducias ad dominum consulendum super causa, de qua non potuit verisimiliter informari. Vel sic, Procurator generalis si in aliqua causa de nouo citetur, potest petere inducias ad dominum consulendum, h. d.

SVMMARIA.

1 *Dispositio c. dilectus. de procu. an locum habeat in procuratore generaliter ad iudicia constituto?*
2 *Procurator generalis in aliqua causa de nouo citatus an petat inducias ad dominum consulendum?*
3 *Procurator ad omnia negotia potest in iudicio cóparere.*

DECISIO XXXI. alias 395.

1 FVit dubitatum† vtrùm c. dilectus. de procurato. haberet locum in procuratore generaliter constituto ad iudicia: putà Ad agédum & defendendũ in omnibus & singulis causis motis & mouendis & c. videlicèt an talis procurator possit petere in curia dari sibi inducias ad consulendum dominum in partibus? Et videbatur quòd non: quia, vt videtur. c. dilectus. loquitur in negotiorum gestore constituto ad negotia, & non ad iudicia, inter quos de iure magna est dif- ferentia. vt de procu. c. 1. lib. 6. [a] Breuiter distin- a guebatur, aut prædictus procurator erat sic generaliter cõstitutus antequàm causa, ad quã nunc citatur, fuerat commissa cótra dominum suum, aut pòst. Si antè, tũc omnes Domini dicebant habere locum c. dilectus. pari ratione, pro quo etiã alleg. c. proposuit. de dila. quod modicum facit ad propositum iudicio meo: Si verò post causam commissam, præsertim de speciali mandato, & citatió decreta fuerat, constitutus sic generaliter, & cum eodem procuratorio ad curiam missus est citatus ad dicendum cótra commissioné, contra quam nihil dixit, sed vlteriùs ad aliquos actus processit, & tandem inducias† ad consulen- 2 lendum dominũ petijt, prout hæc omnia ponebantur in facto, tunc dicebant omnes Domini inducias denegandas: tùm quia videbatur maliciosè & causa differendi negotium facere: tũ quia præsumptio erat contra eum, quod sufficienter per dominos suos, qui eum post causam cómissam miserant, instruxerant, quòd si nó fecerunt, imputent sibi. de iura. cal. c. in pertractandis. vt lit. non contest. c. 1. & de dol. & con. c. prout.

ADDITIONES.

a C. 1. libr. 6. §. procurator. vbi est vna differentia inter procuratorem & negotiorum gestorem. Aliam differentiam habes in c. quæ generaliter. t. eo. tit. & li. & de negotiorum gestore vide aliqua singularia per Petr. Rauennatem in suo alphabeto aureo, ver. negotiorum gest.

A.M.P. Ista duo summaria virtualiter referũt substantiam dec. sed in veritate† dec. dicit, quòd: 3 si aliquis constituit procuratorem ad omnia eius tractanda negotia, antequàm causa aliqua sit cótra eum commissa, licèt tal s procurator veniat ad curiã, si citetur, debet sibi dari dilatio ad consulendũ dominum: si verò tale mandatũ factum fuit post causam commissam, & citationem decretam, tunc secus, quia præsumitur dominũ habuisse notitiam citationis, & ad illum effectũ misisse procuratoré informatum, prout tenebatur. Pro quibus faciunt quæ dixi suprà deci. intelligo tamen de citatione decreta, & saltem habita notario, per ea quæ dicit Sar. in compen. signaturæ nu. 69. & in regula de Annali. q. 45. & Stap. dũ tractat de literis iusti. fol. 145. ver. postremò; & ver. & hoc quãdo. & in alia impres. fol. 109. De ista materia aliquid dixi suprà de rescrip. deci. 15. & 18. vbi habes vnam dec. modernam, & dicam latiùs super decisi. 13. infrà de dolo. vbi est locus suus, & ibi etiam videbis tres dec. modernas. Nota tamen, quòd† in vim talis mandati ad omnia 4 eius tractanda negotia, potest quis comparere in iudicio, etiam quòd non dicatur ad lites & causas, vt dicitur in dec.

Epito.

EPITOME.

Mandatum procuratoris & iudicia delegati, licèt parificentur, tamen mãdatum procuratoris de sui natura ad causas nondum exortas extenditur, nisi verba præsentis temporis dūtaxat specificè opponantur: secùs in iudice. Vel sic, Procurator generaliter constitutus ad causas posteà exortas, potest & debet admitti: secùs in iudice, h. d.

SVMMARIA.

1 *Mandata procuratorũ & iudicũ sunt multũ similia.*
2 *Obligatio generalis, vel mandatum generale an semper includat futura.*
3 *Mandatum ad causas simpliciter comprehendit etiam posteà exortas.*
4 *Mandatum generale capit bona etiã posteà acquisita.*
5 *Mandatum stricté interpretandum.*

DECISIO XXXII. aliàs 413.

FVit dubitatum vtrùm procurator generaliter constitutus per aliquẽ in omnibus & singulis causis contra quascunque personas & coram quibuscunque iudicibus posset, & deberet admitti ad causas aliquas, tunc nondum, sed posteà exortas? Et videbatur aliquibus Dominis, ꝙ huiusmodi mandatum non extenderetur ad futuras: sed dūntaxat ad præsentes causas tūc exortas. Ratio, & motiuum istorum Dominorũ fuit,
1 † quia mãdata huiusmodi procuratoria & man-
2 data iudicũ siue rescripta sunt multũ similia. [a] ff. de iur. om. iudic. l. & quia. sed rescripta nō extenduntur ad futuras causas: vt in c. eam te. et c. significauit. et c. fi. de rescri. Pro hac opinione videtur facere dictum Spec. titũ. de procu. §. 1. ver. sed pone cap. cuius dictũ sanè intellige, qa hoc operabatur verbũ præsentis temporis: puta cōstituitur quis ad causas, sed ad causam, quæ vertitur inter A. & B. sed vbi nil tale exprimitur, ꝑ quod possit apparere de intentione constituentis, an voluerit ipsum constituere & præterita, præsentia, & futura, maximè si cōstituens est reus, ne maneat indefensus: Fuit determinatum & conclusum contrarium ꝑ maiorem partẽ Dominorũ, & hoc per l. fi. C. quæ res pign. ob. poss. & ff. de pign. l. & quę nondũ. vbi dicitur, quòd in obligatione
2 † generali tam præsentia, quàm futura bona comprehenduntur: indefinita enim locutio ęquipollet vniuersali. 19. di. ca. 1. de priui. c. quia circa. de elect. c. vt circa. lib. 6. vbi de hoc brocardo. & sic fuit obtentũ secundũ Spe. tit. de procu. §. 2. versi. sed quid si procuratoriũ est generale. Pro hac cōclusione facit illa authoritas suprà alleg. per Inn. in c. dilecti. de except. quia Præsens cōfusum præsentis non tenet vsum. vbi tamẽ Host. dicit mandatũ datum alicui iudici ad citãdum omnes qui se opponunt tali, super electione sua, vel allo facto, intelligendum est de his, qui se opposuerunt ante datam literarum, & nō post. Cuius contrarium ibi videtur sentire Innoc. Nec obstant illa iura pro cōtrario allega. videlicèt. l. & quia. & c. quia licèt sint in aliquibus similia, tamen non in omnibus: & præsertim in casu nostro claudicat prædicta similitudo. Nam licèt prohibitũ sit per legem rescriptũ non extēdi ad futuras causas, vt in d. c. fi. de rescriptis. et c. significauit. tamen hoc non reperitur prohibitũ in procuratore, imò permissum, videlicèt ꝙ possit constitui ad futuras causas, & ad generales & speciales: vt ff. de procu. l. 1. 2. 3. & 4. & legitur & no. in c. nō iniustè. de procura. & per Spe. tit. de procu. §. 1. ver. constituitur autem procurator. Ratio diuersitatis potest assignari: quia in impetratione rescriptorum sæpè circumuenitur concedens. & surreptitiè vt plurimùm impetrantur: idcirco adeò strictè intelliguntur, de rescrip. c. sedes. c. ex tenore. et c. super literis. cum multis similibus, sed non sic in mandato procuratoris, quod fit à constituente, & nemine impetrante: & ideò in fauorem ipsius constituentis latiùs est interpretandum quàm rescriptum, licèt parificentur in multis, vt de procura. c. non potest. in Clem. & in multis similibus.

ADDITIONES.

[a] Multùm similia. De hac similitudine vel comparatione procuratorij, & mandati iudicis, vide per Abbat. in c. cùm olim. de offic. delega. Adde Felyn. in c. relatum. eo. tit. vbi etiam videre licet differentias inter mandatum iudicis & procuratorium.

A. M. P. Cum ista dec. quòd † mandatum pro- 5
curationis extendatur ad causas futuras posteà exortas, concordat dec. 1. suprà eod. titu. & 18. suprà de rescri. licèt in contrarium faciat decisi. 30. hoc titulo in anti. sed illa loquitur in mandato generali ad causas, & non dicitur quòd ibi esset clausula ad Causas motas, & mouendas, vt hic: quinimò si benè aduertatur, illa deci. concordat cum ista, quia in fi. allegat c. quia circa. de priuile. quod optimè probat istam intentionem, & dec. relidet in vlt. opi. & idē dicit deci. 3. Bisig. eo. tit. licèt † aliqui dubitent etiam stante clausula, 4
Ad mouendas, an veniant causæ ratificatione rerum & bonorum ac beneficiorum posteà acquirendorum, putà, si quis post constitutum illũ generalem procuratorem acquirat alia bona, vel alia beneficia, super quibus sibi moueatur lis: tamẽ etiam idem dicendũ est in isto casu: quia etiã talia bona cōprehendũtur in rescriptis anteà impetratis: vt suprà de rescr. decisi. 18. vbi dixi. Pro quo induci potest decisi. 26. in ant. & Bisig. 4. hoc tit. vbi dicitur, ꝙ valet mandatum ad acceptandum & permutãdum beneficia etiam conferenda, & licèt dec. 17. eo. tit. in anti. videatur cōtraria d. dec. 26. tamen se remittit ad finẽ illius dec. quæ idem dicere videtur: imò etiam hæc deci. nostra, loquitur, & intelligi debet quòad bona post in datum acquisita, dum allegat l. fin. C. quæ res pigno. oblig. pos. et c. dilecti. de except. & vide per Fely. qui sequitur istam conclusionem in c. relatum. de of. deleg. col. 2. vbi ponit septem differentias inter mandatum procuratoris, & mãdatum delegati. Et ad ista vide Staph. dum tractat de literis iustitiæ fo. 174. versi. non datur cōmissio. & in aliã impres. fol. 128. Et iste casus de obtinendo beneficium post mandatũ, vt audiui ab excellentissimo procuratore do. Ioan. Emghiano fuit resolutus pro affirmatiua, quòd mandatum extenda-

tendatur in vna sua causa propria Calagurritana coram Domino Sarnens. & tantò magis hoc pro-
3 cedere debet in mandato Rei, ne remaneat indefensus: vt dicit dec. ista, licèt Sarn. in q. 2. de Idioma. intelligat istam decis. in fine, & eam adducat ad probandum, quod mandatum actoris sit fauorabile: quod tamen non dicit decis. si benè perscruteris, licèt dicat mandatum esse fauorabilius rescripto, sed quòd mãdatum Rei non sit magis fauorabile mandato actoris, non negat: præsertim cùm suprà id affirmauerit, & vide infrà de præb. dec. 18. vbi dicitur, quod executor nõ potest subdelegare quóad causas sibi committendas.

EPITOME.

Morte procuratorio substitutio ex speciali mandato substituentis (etiam re integra) nõ expirat: secùs si ab eo vt à domino suo facta foret. Vel sic, Procurator cum potestate substituẽdi si in mortis articulo substituat generaliter in omnibus &c. & moritur re integra antequàm substitutus acceptet mandatũ, dicti substituti potestas non expirat. h. d.

SVMMARIA.

1 *Substitutio ex speciali mandato substituentis facta, an re integra morte procuratoris expiret?*
2 *Substitutio mandatum habentis, dicitur à Domino ministerio substituentis facta.*
3 *Procurator potest substituere generaliter in omnibus causis, in quibus acceptauit onus procurationis, cum distinctione tamen.*
4 *Subdelegatus potest subdelegare ponendo alium loco sui in casu isto.*

DECISIO XXXIII. aliàs 414.

1 SI aliquis † constitutus procurator in diuersis causis, & à diuersis personis cum mãdato substituendi, existens in extremis substituat vnum in omnibus prædictis causis ad agendum & defendendum cum clausula, Donec, &c. & moriatur re integra, antequàm huiusmodi substitutus acceptet onus procurationis, fuit dubitatum & quæsitũ vtrùm talis substitutus posset prosequi causas per dictum defunctum occupatas, & inchoatas? Et causa dubitandi fuit eadem, quæ suprà in proxima conclusione in prin. ponitur: videlicet, quia mandata iudicis delegati & procuratoris multùm sunt similia. Sed si iudex delegatus cõmittat vices suas alicui cum prædicta clausula, & moriatur re integra, antequam subdelegatus vti cœperit iurisdictione, expirat huiusmo di cõmissio morte delegati: vt in c. si delegatus. de offi. deleg. lib. 6. ergo videtur idem in mandato procuratoris cũ dicta clausula substituti. Sed hoc motiuo non obstante fuit determinatũ con-
2 trarium. Nam hæc substitutio † est quædam constitutio, & censetur à domino facta, ministerio tamen substituentis vigore specialis mandati sibi super hoc facti, & quia dominus adhuc vixit, vt ponebatur in facto, ergo acceptare, & vti potuit potestate sibi nomine domini facta. Secùs verò, si prædictus procurator nullam habuisset substituẽdi potestatem à domino, sed à lege: putà, quia post litem per eum cõtestatam substituisset: tunc enim ipso mortuo re integra mandatum substituti extinctum fuisset, & in hoc habet similitudinem cũ iudice delegato habẽte potestatem à lege subdelegãdi. de off. dele. c. quãuis. et c. pastoralis.

A. M. P. Ista dec. satis clara videtur, & declarat dec. Aegid. 17. hoc. tit. quæ reliquit dubitandum
an † constitutus procurator in pluribus causis 1
possit vnum procuratorem in omnibus substituere & hic determinatur quòd sic: requiritur tamen, quòd substituens prius acceptauerit, vt suprà decis. 7. Et ratio huius deci. est illa, de qua suprà decis. 8. quia, quando ille qui habet facultatem substituendi in mãdato substituit, substitutus dicitur habere mãdatum à domino, quod superuiuebat procuratore substituẽti: vt etiã per Aeg. deci. 2. hoc tit. & sic licèt substitutus viuente substituente nõ acceptauerit mandatum, remanebat radicatum in persona domini: secùs tamen est, quãdo vti dominus litis substituit, vt dixi super d. dec. 8. quia substitutus videtur habere mandatum à substituente, non à domino. Et ad præmissa applicari potest, quod resolutum fuit in vna causa coram reuerendo Domino meo de sancta
Cruce, quòd † licèt Vicarius Episcopi, qui erat 2
subdelegatus per vnum ex Auditoribus Palatij non posset alium subdelegare, si tamen habebat facultatem ab Episcopo substituendi alium loco sui, potuit alium in locũ suum ponere. Et ad præmissa adde & vide omninò Fely. in c. relatum. de offi. deleg. & aliquid in c. sanè. eo. tit. col. 2.

EPITOME.

Procurator qui sententiam obtinuit, non potest priòs per eum dicta etiã in sui fauorem impugnare. Vel sic, Qui vt procurator alicuius expectantis egit, potest nomine suo cõtra eum agere, cuius fuit procurator. h. d.

SVMMARIA.

1 *Procurator potest etiam post sententiam venire nomine proprio contra illud, quod fecit vt procurator.*
2 *Sententia præiudicat tertio scienti & non appellanti.*
3 *Confessions facta in vna causa quis contrauenire potest, etiamsi veniat vt cessionarius alterius in alia causa, inter diuersas personas.*
4 *Regressum habens, si vti procurator alterius resignat illud beneficium, ad quod habet regressum, sibi nõ præiudicat.*

DECISIO XXXIIII. aliàs 415.

SI † secundus in data ex expectantibus in ali- 1
qua ecclesia agat vt procurator nomine primi expectantis siue præcedentis ipsum in datã super præbenda, per eum acceptata contra ordinaria authoritate prouisum, & possessorem dantem de surreptione gratiæ primi expectantis, & obtineat sententiam diffinitiuam pro primo impetrante, fuit dubitatum vtrum prædictus procurator posset agere in secunda instantia contra illum, pro quo sententiam obtinuit, & dare eosdem obiectus datos pro ordinarium in prima instantia ad annullandam gratiam ipsius primi impetrantis, & acceptantis? Et videbatur prima facie

ma facie quasi omnibus Dominis quòd nô. tum per regulam, quod semel approbo, amplius reprobare non possum.8.quæst.2.ca. dilectissimi. de æta.& qualit.c. accepimus. & ibi multæ concor.tum etiam quia indecens est, quòd illū nunc impugnet, quem defendit, vel defendere tenetur.de na. ex liber. ven.c. vno. tùm etiam, quia fuit procurator suus in causa ipsum tangente: idcirco repelli debet posteà ab agendo contra eum:quia iuri suo renuntiare videtur.dé trāsact. c.ex literis.ff. ex quib.cau.ma.l.necnon.§.fi. & l. seq.& ff.de rei vend.l.inter officium. quæ lex inducebatur ad vtranque partem. tùm etiam si sciuit in prima instantia præcedētem se in data nullum ius habere, & per consequens ius sibi competere: ergo præstita sententia, si etiam nō fuisset procurator in causa, sibi præiudicasset. per l. sæpè.ff.de re iud.et c.quamuis.eod.tit. Facit pro hac parte.c.ex ore.de his quæ fi.à maio.par.ca.cū iur.alleg. de tacitè renuntiante. Quibus iuribus & motiuis non obstantibus fuit determinatum, & sententiatum post publicas relationes contrarium:quia non clarè constabat, nec constare poterat, quòd procurator primi expectantis, & in prima instantia agentis sciuerit illum, cuius causam duxit ius non habere: imò ex quo ordinarius defecit in probatione obiectuum, potiùs debebat præsumere ipsos obiectus calumniosos, quàm veros: & sic ipsum bonum ius habuisse. arg.c.statuimus. de elect. libr.6. de iur.calum.c. 1.& 2.ergo. Præterea in facto alieno tolerabilis est ignorantia, quæ semper præsumitur, maximè quando agitur de damno vitando, nisi probetur scientia. de re. iur. c. præsumitur. libr.6. cum concor. ibidem positis. At in casu nostro verisimiliter potuit ius sibi competere ignorare: tùm propter prioritatem datæ, tùm propter calumniosos obiectus: ergo in nullo prædicta sententia sibi præiudicauit: maximè quia iurauit nouiter probationes dictorum obiectuum, videlicèt nullitatem gratiæ primi ipsum in data præcedentis, ad eius notitiam peruenisse: quod videtur ipsum excusare à calumnia. de except.c. pastoralis. de elec.c. vt circa.lib.6.de iur.calum.per totum. Quæ omnia cócederem, & faterer de plano quód ad sententiam latam inter primum ipsum in data præcedentem, & ordinariū possessorem, quòd sibi ignorantis ius competere non præiudicauit. Sed ego dicebam ipsum ex alio capite repellendum: videlicèt pro eo, quòd erat pcurator suus in prima instantia: & iustificando tunc gratiam clientuli sui, & impugnando materiam obiectiuam contra gratiam tunc datam, & sic gratiam quam primò approbauit, nō potuit nunc reprobare: & materiam obiectiuam quam primò impugnauerat, non poterat modò iustificare tanquam contrarius, & turpitudinem suam allegando.arg.iurium prędictorum pro contraria parte inductorum in principio, & facit c. cùm super. de concef. præb. Pro hoc etiam faciunt not.in c. inter dilectos.de fi.instru. super ver. præiudicet. per Innoc. & Hostien. & Ioan.Andr.in c. suborta.& in c.cùm super.de re iudic. per eosdē & Archi.7.q.1.ca. quàm periculosum. super prima gl. Ad materiam pro & cótra vide Dy.super prima regula iuris, in quæstione, de illo, qui recipit prębendam suam à quodam prælato suo, cuius titulum volebat postea impugnare: sed aliqui Domini volentes eum excusare de officio procurationis antedicto, & alijs supradictis per me alleg. dicebant ipsum in assumptione officij procurationis, & alijs minimè deliquisse: imò reputabant hoc sibi ad magnam prudentiam. Nam si gratia, acceptatio & prouisio prædicti eum præcedentis in data valuissent ipse procurator aliàs in data secundus factus esset primus: sicq; multum intererat prædictam suam gratiam, & omnia inde secuta iustificare, & omnes obiectus impugnare, vt fieret primus immediatè post ipsum: imò secundum prædictos Dominos ex quo videbat ipsum in data priorem prudentissimè faciebat, quòd se non opponebat: sed ab impugnatione desistebat statim, iuxta consilium Doctorum, & præsertim Ioan. Andr. in c. cùm in multis.de rescript.in fin.lib.6.quas excusationes reuera reputabam iuridicas, & bonas, si dictus procurator non vidisset prædictos articulos obiectiuos, illosq; minimè impugnasset, & statim ab officio procurationis cessasset, & diligenter indagasset, vtrùm fuissent prædicti obiectus veri & probabiles: quod tamen post primam sententiam fecit, se dicto clientulo suo opponendo, illosq; veros & probabiles asserendo: imò eos probauit, & sententiam pro se non obstantibus allegationibus meis reportauit.

A.M.P. Primum summarium est contra decis. & nihil valet: secundum verò summarium est bonum, addito tamen quòd iste procurator obtinuit sententiam adiudicatoriam pro expectante, & posteà cùm cognouisset illum, cuius nomine egerat, nullum ius habuisse, & iurasset, nouiter nullitatem gratiæ ipsius pro quo egerat, ad eius notitiam peruenisse: potuit nomine suo agere. Et ratio etiam est, quia vt dicitur hic, nō constabat, nec constare poterat, quòd iste procurator, quando procuratorio nomine agebat, sciuerit illum eius principalem ius non habere, & ius suum proprium cùm esset secundus expectans, bonum esse, & sic ipsis præsuppositis materia videtur clara. Contra tamen hanc dec. videtur dec. Aegid.31.de re iudicat. & Bisig.4. de re iudic. & 17.eod.titu. in antiq. vbi dicitur, quòd † sententia præiudicat tertio scienti, & non appellanti. 1
Sed istæ decisi. non ita de plano procedunt: imò dicit Felyn. in c. cùm super. de re iudic. in fin. quòd Rota iudicauit contra d. dec. Aegi. per consil. Oldrad.255. & Idem Felyn. comprobat istam dec. in c. quamuis. de re iud. col.fin. Ad istam decis. adde decis. de confes. in antiq. repetita de verbo ad verbum per Bisig.decis.2. eo.tit. licèt quatuor vltima verba deficiunt tantùm, vbi dicitur, quòd † confessio facta per aliquem vt testem, nō 3
præiudicat sibi couento vti executorem testamentarium: sentit tamen, quòd si conueniretur nomine proprio, sibi præiudicaret: tamen hoc non dicitur ibi, licèt summarium dicat, quòd talis confessio præiudicat. & ita tenet Capitius decisi.52. licèt Purpu. in l.2.C. de eden. in fin. teneat contrarium, quod credo verius per not. in

c. per

c. per tuas. de proba. & in simili facit illud de quo resolutum fuit in causa Florentina pecuniaria, primò coram domino Accorambono, & secundò coram D. Anto. Augustino, vbi Domini voluerunt, quòd R. D. Fran. Soderinus, qui in alia diuersa causa confessus fuerat se hæredem Cardinalis Soderini ex testamento, non poterat hodie veniendo vti cessionarius fisci dicere, se non esse hæredem testamentarium, sed ipsum ab intestato decessisse. quis enim venire nō potest contra illud, quòd est propria voce protestatus, nisi confessionem suam aliter interpretetur, vt in d. c. per tuas. & licèt dictus dominus Fran. diceret se venire hodie tanquam cessionarium fisci, & sic esse personam diuersam allegando d. decis. 4. responsum fuit dictum idem esse, quia veniebat ad propriam vtilitatem, & quòd contraria allegās, & etiam turpitudinem suam, non est audiendus, & facit ad hoc quædam decisi. facta coram D. de
4 Grassis, quòd † habens regressum per cessum vel decessum, si vti procurator resignauit, sibi non præiudicauit, quia posset agere ad regressum. per not. in c. ex literis. de trans. & in l. fin. C. ne vxor pro mari.

EPITOME.

Coniuncta persona debet admitti ad defensionem absentis citati per edictum, vt si per inquisitionem &c. beneficio priuetur, & talis coniuncta persona sic vt præfertur admissa, etiam post litem contestatam substituere non potuit.

SVMMARIA.

1 *Procurator siue defensor an interuenire possit pro reo contra quem inquiritur ad effectum priuationis.*
2 *Absentem à quocunque defendi posse publica vtilitatis exsistit.*
3 *Defensor etiam post litem contestatam an alium substituere possit.*
4 *Defensor admitti debet sine mandato in causa, vbi hoc crimen agitur ad priuationem beneficij.*
5 *Defensor admissus, vt suprà, quando possit substituere.*
6 *Defensor non admittitur, quando in eius bonis non potest fieri sententiæ executio.*
7 *Interesse non consideratur in beneficialibus.*
8 *Citari quis debet personaliter, vbi agitur ad priuationem beneficij.*
9 *Citari debet personaliter, quando agitur super regressu ob non solutionem.*

DECISIO XXXV. aliàs 420.

1 SI cōmittatur † Auditori, quòd inquirat contra A. ipso vocato per edictum in curia super certo crimine, propter quod, si reperiatur illud commisisse, mandatur priuari beneficio, fuit dubitatum vtrùm defensor sine mandato, maximè coniuncta persona, posset interuenire, & deberet admitti ad defensionem ipsius absentis? Et videbatur aliquibus quòd non. Quia cùm defensor sine mādato teneatur cauere de iudicato soluendo: prout not. Spe. tit. de senten. excommu. in princ. quæ cautio in casu nostro cùm ipse non sit soluendo, locum habere non potest. 1. quæ. 1. ca. quàm pio. de symo. c. querelā. de pact. c. cùm pridem. cum simi. imò hec coniuncta persona in huiusmodi spiritualibus causis, quæ æstimationem
a siue interesse [a] non recipiunt sine mandato non admittitur: prout legitur & no. per Inno. in c. coram. de off. deleg. in princi. & de caus. pos. & proprie. c. cùm olim. circa finem. Præterea cùm hic defensor si succumberet, nō posset condemnari, id est, priuari, nec executio contra eum fieri, ergo videtur nullo modo audiēdus. Fuit determinatum quasi per omnes cōtrarium. Ratio: Cùm
hic non agatur criminaliter ad directam pœnam b pro crimine infligendam, sed potiùs ciuiliter [b] in quo casu sicut procurator posset interuenire pro actore agendo, vt de procura. c. tuæ. de accusa. c. super his. et c. veniens. et c. inquisitionis. vbi vide de hoc Ioan. And. super glo. 2. sic & defensor pro
reo ipsum defendendo, quia † publicæ vtilitatis 2 est absentem à quocunque defendi. 23. quęst. 5. c. reos. ff. de procur. l. seruum quoque. §. publicæ. & l. non solum. §. final. Præterea cùm hic agatur de quęstione status, meritò defensor admittitur. de test. c. cùm olim. & not. Inno. in c. causam quæ. qui fil. sint legi. vbi ipse in glo. sua magna in fi. videtur determinare hanc quæstionē, dicens in inquisitione admittēdum defensorē, quem recitat Spec. & idem tenet in tit. de senten. §. 1. in fi. nihil aliud dicendo vel allegando: posset tamen allegari pro dicta eorum conclusione c. veritatis. de dolo & contu. vbi gloss. ordi. super ver. nec omnis, hoc videtur tenere. Facit etiam pro hac opinione c. cùm I. & A. de re iudic. & not. per Ioan. Andr. in nouel. in c. qualiter & quando. §. debet. de accu. super ver. illi. vbi dicit Ioan. Andr. post Host. procuratorem admittendum in causa inquisitionis de crimine non impediente ordinis executionem: secùs verò si impediret ordinis executionem post peractam pœnitentiam: vt in d. c. inquisitionis. quia sicut tunc nō posset interuenire procurator, multo minùs defensor. & licèt non habeat locum cautio de iudicato soluendo in hoc casu, præstabit tamen aliam, videlicèt ratihabitionem: obligabit etiam se ad impendia litis & interesse, prout etiam deducit Innoc. in d. c. causam quæ. qui filij sint leg. vbi etiam ponit modum sententiandi contra hunc defensorem. & meliùs in Spe. tit. de sen. prola. §. vt autem. versi. si autem agit. Ad maiorem tamen certitudinē, & validitatem processus fuit conclusum, quòd Auditor dictum defensorem cum dictis cautionibus & obligationibus admitteret, & audiret, & nihilominùs per audientiam semper cōtra absentem ipsum ad singulos actus citādo procederet, & sic fuit obtentum & factum. Sed vtrùm
prædictus defensor † posset substituere alium loco 3 sui in casu prædicto etiam fuit dubitatum. In quo dubio fuerunt argumenta facta pro & contra, quæ facit & ponit Spec. titul. de procura. §. 1. versicul. sed nunquid defensor qui cauit. &c. vbi Spe. videtur finaliter declinare in partē affirmatiuam, quòd sic, etiam ante litem contestatam, cùm prædictus defensor post satisdationē sit factus dominus litis. alle. ff. de procurato. l. Titius. tum etiam quia sententia si contra eum feratur, est mandanda executioni in bonis suis, & nō do-

L mini

mini.per legem, Plautlus.ff.de procu.& l. si quis;
cùm procurator nomine. & dicit sic sententiatũ:
licèt multi sapientes secundum ipsum dixerunt
contrarium, cuius dictum posset procedere in
merè ciuilibus, & causis prophanis: secùs in cri-
minalibus mistis, & beneficialibus, vel alijs spiri-
tualibus. Ratio: Nám cùm in illis non habeat lo-
cum prædicta cautio, nõ potest fieri in bonis de-
fensoris sententiæ executio, ergo cessat Specu.ra-
tio. Et ideò fuit conclusum, quòd non admitte-
retur substitutus in casu supradicto.

Additiones.

a Interesse. Adde gloss. pragmat. sanct. in titulo de
elect. in verb. vtiliorem. & Innoc. in c. querelam.
extrà de electio.

b Potiùs ciuiliter. Adde quòd procurator potest
constitui in causa criminali, quando criminalis
causa incidit cũ ciuili. vt habetur per Dominic.
de sancto Geminia. in c. ex antiquis. 54. distinct.
in 2. col. versi. nota primò. & per Fely. in c. memi-
nimus. col. 5. nu. 17. de accusationib.

A.M.P. Summarium nihil valet, nam hic man
datum fuit aliquem priuari beneficio, constito,
quòd aliquis certum delictũ commisset, & du-
4 bitabatur † an defensor sine mandato esset ad-
mittendus, prout in causis criminalibus, vt suprà
deci.6. Et fuit dictum, quòd licèt hæc esset causa
criminalis ad directam pœnam pro crimine in-
fligendam, nihilominùs quòd non agebatur de
statu personæ, & quòd nõ eramus in casu, in quo
impediretur ordinaria executio post peractam
pœnitentiam, & quòd propterea defensor admit
tendus erat cum cautione tamen de rato, ac de
soluendis expensis litis, & damnis, & interesse,
& nihilominùs quòd procederetur etiam per au-
dientiam contradictarum. Ponitur etiam aliud
dubium in hac decisi. seu in §. 1. (nam ponitur per
§. in alia impressione, licèt in illa impres. defi-
ciãt tres vltimæ lineæ, quæ dicũt illum substitu-
tũ non fuisse admissum, vt dicitur in summario.)
5 Dubium est igitur in hoc §. † an talis defensor
post admissionem, & litem contestatam posset
alium substituere, & deciditur in fine quòd non,
secundùm istam impressionem. Ratio tamẽ qua
mouetur decis. ad hoc dicendum, destruit totam
decisi. in isto, & etiam in casu præcedenti. Nam
primò refert Specu. tenentem partem affirmati-
uam, ꝙ iste possit substituere, licèt dicat multos
sapientes tenuisse contrarium, vt ibi. & deinde
dicit quòd dictum Spe. posset procedere in cau-
sis prophanis, & merè ciuilibus: secùs in crimi-
nalibus mixtis, & beneficialibus & alijs spiritua-
libus causis, quia cum in istis non habeat locum
prædicta cautio, non potest fieri in bonis defen-
soris sententiæ executio. ergo cessat Specu. ratio,
& propterea quòd fuit conclusum non admitti
substitutum, ista sunt verba meæ decis. Pondero
igitur quòd hic non sumus in causa merè ciuili,
sed aut beneficiali, vel spirituali, aut criminali
vel mixta, nec dici potest quòd simus in causa
prophana, vt dixi suprà de resc. super decis. 2. col.
fin. quia hæc deci. dicit contrarium, dum dicit, ꝙ
dictum Spec. procedit in causis prophanis, & nõ
in ista. Sed dato etiam quòd essemus in materia
prophana, oritur alia contrarietas, quia decis. di-
cit, quòd † in causis, in quibus non potest fieri in 6
bonis defensoris sententiæ executio, non cadit
prædicta cautio, quia etiam non cadit, quando
petitur absolutio ad cautelam: vt in decis. seq. in
fin. & sic defensor non admittitur, ergo frustrà
quæritur an possit substituere. Sed sic est quòd in
casu isto vbi agitur ad priuationem beneficij in
euentum delicti, non potest fieri executio in bo-
nis defensoris, quia ipse non habet beneficium,
ergo in hoc casu non cadit cautio, & consequen-
ter nec substitutio. Crederem igitur quòd ali-
quo modo iste defensor posset substituere, pró-
ut dicitur de coniuncta persona in decisi. 34. hoc
titu. in ant. & dixi suprà decis. 6. & 19. quod facit
ad dec. sequentem. Non negarem tamen admit-
tendum defensorem, prout in causis criminali-
bus, ex quo agitur de causa status. Posset tamen
à prædictis contrarietatibus defendi hæc decis. si
dicamus, quòd attento effectu, quòd Papa man-
dauit beneficium in euentum priuationis con-
ferri, causa non dicitur prophana. Item & quòd
licèt executio non posset fieri contra defenso-
rem quantum est respectu beneficij, poterat fieri
tamen respectu expensarum, ac damnorum & in-
teresse, pro quibus erat præstita cautio. Et ad il-
lam rationem quòd hic poterat fieri executio
contra defensorem, quantum est respectu bene-
ficij, responderi potest, quòd nec etiam ad hoc se
obligauerat defensor, & quòd satis est quòd fuit
admissus in casu à iure permisso, in quo tales de-
fensores substituit, quia aut debuit admitti de
iure, & consequenter debet posse substituere, aut,
non debuit admitti, & frustrà quæritur de facul-
tate substituendi. Ad ista etiam faciunt not. per
Felyn. in c. ex parte decani. in fin. de rescript. vbi
quærit an defensor, qui cauit isto modo possit
post litem contestatam reuocari. Et not. hic vnũ,
quòd † in causis beneficialibus & spiritualibus 7
non consideratur interesse, vt etiam dicitur su-
prà decisi. 6. & in anti. hoc tit. decisi. 8. Item not.
quòd † licèt agatur ad priuationem, causa nõ di- 8
citur criminalis, sed ciuilis: tamẽ scias quòd pars
in tali casu debet personaliter citari, vt fuit dictũ
in quadam causa pro affine Cardinalis Caurien-
sis de mense octobri 1549. vbi etiam fuit resolu-
tum † idem esse, quando agitur ad regressum ob 9
non solutionem. A.M.P.

Epitome.

Absolutio ab excommunicatione nõ potest peti per non habentem speciale mãdatum, quamuis generalis procurator, vel cõiuncta persona possit petere excommunicationis sententiam pronuntiari nullam. Vel sic. Procurator decani & capituli pro se & omnibus clericis ecclesiæ non poeest absolutiooem singulorum de ecclesia petere. h. d.

Summaria.

1 *Procurator Decani & Capituli pro omnibus clericis ecclesiæ constitutus, an possit singulariter vel pro singulis specialiter procurare.*

Absolu-

2 *Absolutio ab excommunicatione, an & quo casu procurari & peti possit per non habentem speciale mandatum.*

3 *Excommunicationis sententia secum trahit suam executionem, nec per appellationem suspenditur.*

4 *absolutio ad cautelam peti non potest per concanonicum etiam non excommunicatum, & dicitur magis praiudicialis quàm alia.*

DECISIO XXXVI. aliàs 426.

a SI Decanus,[a] Canonici & Capitulum alicuius ecclesiæ collegiatæ pro se & omnibus beneficiatis eiusdem ecclesiæ constituant procuratorem contra eorum Episcopum super indebita & excessiua exactione charitatiui subsidij ad agendum & defendendum &c. & præsertim ad petédum absolutionem ab excommunicationis sententia tam simpliciter, quàm ad cautelá: Dubitabatur vtrùm prædictus procurator posset agere, & defendere, & absolutionem petere prædictam, præsertim ad cautelam nomine prædictorum beneficiatorum singulariter & specialiter in litera excommunicationis episcopi nominatorum? Et fuit breuiter conclusum per omnes, quòd non. nam licèt prælatus posset agere & defendère & procuratorem cóstituere pro membris & subditis suis, vt leg. & not. in c. cùm deputati. de iudi. & in c. olim. de restit. spol. per Inno. & in Clem. 1. de rescrip. facit text. in c. auditis. de præscri. tamen quia de prædictis beneficiatis non constitit, qnòd essent subditi dictorum canonicorum & capituli, ergo &c. Præthreà licèt canonicus[b] non excommnnicatus possit pro concanonico suo petere beneficium absolutionis ab excommunicationis sententia, etiam sine mandato, próut dedncit Innoc. in c. Romana. de sent. ex. lib. 6. tùm quia isti beneficiati non sunt de collegio, vel capitulo nec confratres. prædicta not. Innoc. non vendicat sibi locum, quæ fortè non procederet in absolutione petenda ad cautelam, quæ est valdè extraordinaria, & multùm præiudicialis, quia in ea non recipitur iuramentum, nec cautio præstatur, nec satisfactio impeditur, & ideò cum maiori difficultate datur, quàm simplex absolutio, próut leg. & not. in c. solet. & in c. venerabilibus. de sent. excom. lib. 6. Ex eodem facto insurrexit aliud dubium, vtrùm videlicèt si post citationem ad partes decretam per Auditorem & eius executorem, vel post appellationé legitimam à sententia excommunicationis in aliquem per ordinarium lata ad sedem apostòlicam interpositam, quis declaretur incidisse in prædictam excommunicationis sententiam, & denuntietur publicè excómunicatus, & reaggrauetur per modú attentati[c] prædicta essent reuocanda? Et videbatur aliquibus Dominis quòd sic: per iura vulgaria, vt lit. pendent. in rubro, & nigro. & de appellatio. c. non solùm. libr. 6. cum multis similibus. in antiq. Fuit tamen per maiorem partem Dominorum determinatum contrarium, Nam licèt per appellationem suspendatur executio aliarum sententiarum, & effectus, vt ff. ad Turpillia. l. 1. in fin. & de iureiurand. c. venientes, † tamen hoc fallit in excommunicationis sententia, quæ secum trahit executionem, 3
vt in c. pastoralis. de appellat. & ibi de prædicta conclusione per Innocent. At omnia prædicta non sunt, nisi quædam extentiones primæ sententiæ, quæ statim habuit suum effectum, ergo &c. pro qua conclusione etiam faciunt notata per Innocen. in c. præthreà. de appellatio. vide ad materiam not. per Ioan. Monach. in c. licèt. & in c. is qui. de sentent. excommun. libr. 6. Adde de hac materia decisi. 451. infrà de appellationibus.

ADDITIONES.

Si decanus. Ad hanc decisionem adde Bal. in additio. Spec. tit. de procur. versi. per procuratoré. Cyn. & Ange. in l. si quis mihi bona. §. sed vtrùm. ff. de acq. hæredit. & in Specu. tit. de procurat. §. 1. versi. item opponitur. a

Canonicus. Adde decis. Cappell. Tholos. quæstione 56. incip. item fuit quæsitum, si vnus correns. b

Attentati. In materia reuocationis attentatorum vide decisi. 1. & quæ ibi addidi, titul. de appellatio. in nouis. c

A. M. P. Primum summarium nihil valet, Ad secundum verò adde, vt in text. quòd licèt mandatum esset speciale ad petendum absolutionem etiam ad cautelam, quæ est magis præiudicialis: tamen illam petere non potest, † próut 4
nec canonicus non excommunicatus pro concanonico suo absolutionem ad cantelam petere posset: quia in ea petenda non requiritur iuramentum, nec cautio præstatur, nec satisfactio impeditur, quæ sunt magnæ importantiæ in hoc proposito, vt etiam in præcedenti decisi. Sed dum decisi. loquitur de clericis simplicibus reddit rationem, quia non constabat eos comprehensos in mandato, & quia non apparebat eos esse subditos dictorum canonicorum & capituli, vel esse de capitulo, vel collegio, aut confratres: & nullum dubium est, quòd si constasset eos tales, absolutio peti potuisset: Pro quo facit decis. 8. infrà de iud. & hoc non negat decisi. ista, quæ in effectu plus decidit factum quàm ius, nisi in quantum loquitur de canonico agente pro concanonico: quinimò etiam prælatus solus non posset pro capitulo. pro qua materia vide omninò Felyn. latissimè in c. nonnulli. de rescript. §. sunt & alij. col. 16. nume. 18. & in c. cùm M. de constit. numer. 25. cum duobus sequen. vbi examinat, an illud quod dicitur de coniunctis, habeat locum in coniunctis coniunctione spirituali, & nota etiam aliquid in c. cùm depntati. col. 2. de iudic. Ad istam decisi. satis conferunt decisi. Aegid. 4. & 7. hoc titu. vide eas, vbi quando procurator censeatur factus nomine capituli canonicis interuenientibus, & an nomina sint exprimenda, vide in antiq. decisi. 9. & 29. hoc titul.

EPITOME.

Si clericus contra laicum intentauit crimen sacrilegij criminaliter, & admissus laicus per procuratorem vsq; ad conclusionem, non potest opponi, quòd non debet admitti procurator, si post cõclusionem constabat sentẽtiam esse ferendam pro reo.

SVMMARIA.

1 *Absolutoria potest etiam in causa criminali ferri pro absente, nec valet oppositio contra procuratorem.*
2 *Procurator admittitur in omni casu, quo potest sententia contra absentem ferri. 5.*
3 *Procurator quare non possit in criminalibus interuenire.*
4 *Procurator admissus vsque ad conclusionem in causa criminali, non potest repelli, si sententia veniat ferenda pro reo.*
5 *Exceptio quòd procurator non sit admittendus, admittitur in quacunq; parte litis, nisi, &c.*

DECISIO XXXVII. aliàs 485.

SI clericus contra laicum intentauit crimen
sacrilegij criminaliter, & cùm admissus fue-
rit laicus per procuratorem ad causam vsque ad
conclusionem inclusiuè, venitque sententia ab-
solutoria ferenda pro laico, non potest ad im-
pediendum sententiam, vel processum procura-
toris annullandum opponi contra procuratorẽ,
ex eo quòd non possit procurator in causa hu-
iusmodi admitti. Primò, quòd non ad impedien
dum sententiam, propter l. quamuis indubitati.
C. ad legẽ Iul. de adult. vbi dicitur, quòd senten-
1 tia † absolutoria potest ferri in crimine pro ab-
sente, & contra præsentem: ergo & in personam
procuratoris fortiori ratiõe. facit pro hoc: Quia
communis opinio habet, quòd in causis, in qui-
bus potest sententia ferri contra absentem, po-
2 test procurator † admitti, per l. seruum quoque.
§. publicæ. ff. de procu. ergo idem si pro absente,
quia iura sunt magis extensiua in fauorem absen
tium, quàm in eorũ læsionem. vt l. absenti. ff. de
pœnis. Præterea quia cessat ratio, quare procu-
3 rator † nõ potest in criminalibus interuenire: vt
l. penul. §. ad crimẽ. ff. de publicis iudi. videlicèt,
quòd sententia esset delusoria, quia nõ posset ab-
sens puniri, &c. quæ ratio hic cessat. Hanc con-
clusionem tenet Ia. de Are. in l. quamuis indubi-
tati. C. ad l. Iul. de adult. & per hoc non ob. quod
ibi not. per Accur. & Cy. post eũ, videlicèt quòd
ista exceptio opponi potest in qualibet parte li-
tis. quod cõfirmat Io. An. de iudi. c. 1. lib. 6. in no-
uel. quia istud intelligit verum regulariter: fallit
in casu, vbi iam esset in causa conclusum, & sen-
tentia absolutoria ferenda esset pro absente. Io.
de Lig. respondit ad rationes, ac Franc. & Oldr.
in c. licèt. de accus. Secundò dixi, quòd dicta op-
positio præcedentem processum non annullat,
& sic in glos. l. quamuis. alleg. & Ber. & Ioan. Mo.
Archi. & Ioan. Andr. in d. c. 1. de iudic. libr. 6. quæ
habet, quòd exceptio ista est dilatoria. & ita de-
terminat Ioan. Andr. ibidem in nouel. Item di-
cta cooclusio probatur: Quia uoo omne crimeo
sacrilegij requirit pœnam maiorem, & tamen in
his solis criminibus dictam pœnam maiorem re-
quirendo habet locum prohibitio. §. ad crimen,
secundũ communem gl. & Dd. opinionem. l. ser-
uum quoque. §. publicæ. & d. §. ad crimen. & l. 1.
secũdum Io. And. ff. quando causæ appellationũ
per alium exerceri possunt. & per Bar. & Cyn. C.
de accusat. l. reos. & de iniur. l. fi. licèt Io. Mo. da
pœnis. & Io. And. prædictus in dictis locis. Bar. in
d. §. ad crimen. vbi plenissimè per eũ. De iure vi-
detur contrariũ esse verius: maximè per l. fi. C. de
iniur. coniuncta l. fina. ff. eo. tit. & per d. §. ad cri-
men. quæ loquũtur indeterminatè. & §. sed & ea.
recipiẽdo verbũ inclusiuè, ne ibi frustra idẽ ver-
bũ ponatur, domin⁹ Io. de Lig. vt suprà, dicit me-
lius fore dicendum & decidendũ, quòd si ex par-
te accusati interueniat procurator, quòd nõ va-
let processus, sed ex parte accusatoris, tunc valet,
vt benè videtur probare l. fi. C. de iniur. quia di-
cit, nedum illustres priuilegiatos, vt in causis in-
iuriarũ per procuratorem se defendane, sed vltra
dicit, q nullus alius potest se defendere in causis
huiusmodi per procuratorem, sed admitti: debet
enim hoc restringi ad vnicam causam. l. vnica. C.
de fam. hoc esset diuinare. Et si vis scire qualem
solutionem colligit Guil. de Cuneo ad illam l.
qualiter. pulchrè soluatur d. §. publicæ. vide Bar.
in d. §. ad crimen. ad l. absentem. respondit domi-
nus Io. & Inno. quòd ista lex loquitur de procu-
ratore, quando est notũ iudici, videlicèt in deli-
cto cõtumaciæ: vt ibi patet, & in tali cessat inten-
tio legis absentem. & habet locum lex quamuis.
ff. ad leg. Iul. de adult. & iste est vnus casus in quo
punitur absens. l. 1. ff. si quis ius dicenti non ob.
Nam aut loquitur de pœna delicti iudici ignoti,
quòd notum fieri non potest, nisi parte pręsente.
Certos autem casus in quibus damnatur absens,
vide per Bar. d. §. ad crimen. Et pręmissa intellige
in casu, in quo pœna est corpori, vel personæ in-
fligenda, aliàs secùs secundum prædicta, quia tũc
iuris ratio cessaret. In contraria opinione com-
muniores sunt videlicèt Iaco. de Are. Guil. de
Cu. & Ia. de Butr. ideò est securior. Per præmissa
potest videri quid si sententia ferenda esset con-
demnatoria, distinguendo secundum gl. & Dd.
vt suprà dictum est.

AOOITIO.

A. M. P. Summarium hulus decisi. † non benè 4
procedit, nisi addatur, si post conclusionem con-
stabat sententiam esse ferendam pro reo, pro
quo procurator comparuerat, quia si sententia
non veniret ferenda pro reo, contrarium sentit
hæc decisi. per Doct. Ioan. Andr. in c. 1. de iudi.
libr. 6. in nouella. Cum ista decisi. concordat
decisio. to. suprà eod. & vide Felyn. in c. exce-
ptionem. de except. col. 12. oume. 30. Plura no-
tari possunt ex hac decisio. incidenter dicta, &
Primò quòd † in casibus, in quibus potest 5
pronuntiari contra absentem, potest etiam pro-
curator admitti, vt etiam habes suprà decisio.
35. quia nunquam admittitur procurator, quan-
do sententia esset delusoria, & non posset ab-
sens puniri: vt quando agitur de pœna corporis
afflicti-

6 afflictiua. Secundò, quòd † exceptio, quod procurator non sit admittendus, potest opponi in quacunq; parte litis, licèt non obstet in casu isto quando sententia venit fereda pro reo, vt suprà. Tertiò, quòd antequā opponatur ista exceptio, tenet processus, pro quo etiā facit deci. 10. suprà.

EPITOME.

Dominus tacitè vel expressè potest factum sui procuratoris ratificare: & idem poterit procurator dominus litis effectus. Procurator tamen cum potestate substituēdi constitutus, substituēdo simpliciter, non ratificat, nisi expressè hoc dicat. Antea gesta per suum substitutum.

SVMMARIA.

1 *Procurator ad litem habens mandatum substituendi, sciens alium non expressè substitutum prosequi, an si posteà eundem expresse substituat, videatur ratificare acta anteà per eum habita.*

2 *Substitutus per procuratorem mandatum habentem, censetur à domino constitutus.*

3 *Ratificata non censentur anteà gesta per substitutum, nisi expressè dicatur: licèt secùs sit, si ille qui gessit acta, constituatur à principali, vel à domino litis.*

DECISIO XXXVIII. aliàs 454.

1 FVit dubitatum vtrùm procurator † ad causam habens mandatum à domino substituendi, sciens Titium ab eo non expressè substitutum agere, & prosequi causam tanquam suum substitutum: & posteà substituendo eum ad eandem causam vlteriùs prosequendam, videatur omnia acta, anteà per ipsum habita & actitata ratificasse. Et videbatur aliquibus quòd sic, per l. sæpè. ff. de re iudi. et c. quamuis. eo. tit. cum simi. & per no. Inno. in c. ex parte decani. de rescrip. et c. in præsentia. de proc. quæ omnia loquuntur in ratificatiōe domini principalis tacita vel expressa: ergo idem in procuratore, qui loco domini habetur. de procu. c. 1. et c. fi. lib. 6. Quod dictum omnes Domini dicebāt procedere, & veritatem continere in procuratore iuris, videlicet qui est factus dominus litis, qui sicut dominus posset ratificare tacitè, & expressè gesta, & acta per falsum procuratorem, nomine tamen suo: ita & hic procurator, qui nedum loco domini, sed verus dominus litis post litis contestationem efficitur. Hinc est quòd sine speciali mādato domini substituere potest. Item alius constitutus à domino non posset, vt in d. c. 1. libr. 6. in hoc verò constituto à vero domino habente speciale mādatum substituendi, dixerunt Domini posse procedere, & per eum fieri ratificationem expressam, propter mandatum substituendi, & clausulas alias generales in procuratorijs poni consuetas, sed tacitam non nisi post lit. contest. per eum. Ar. de reg. iur. c. ratihabitionem. lib. 6. omnia enim quæ per dictum procuratorem fiunt expressè, & in mandato suo continētur, à domino facta censentur: non sic in tacitis, quæ non habet in mandatis, & sic secundum omnes Dominos prædicta ra-
2 tificatio † expressa censetur facta à domino, ac si ipsum substituisset. Nam omnis per procuratorem substitutus censetur à domino constitutus. iuxta no. in c. is qui. et c. si duo. de proc. lib. 6.

ADDITIO.

A. M. P. Ista decisi. † est clara, sed facias pun- 3
ctum, vt ego feci, ante verba illa, Anteà gesta, vt sit sensus, quòd procurator habens facultatem substituendi, simpliciter substituendo non videtur ratificare anteà gesta, (nisi hoc expressè dicat.) quòd tamen est secùs in domino constituente vel in procuratore domino litis effecto substituente: quia ipsi, vt dicitur hic, de facili videntur ratificare, quæ differentia est menti tenenda. Ad istam decis. faciunt not. per Fely. in c. ex parte decani. col. 3. nu. 8. de rescri. & in c. 1. vt lite non conte. col. 9. nu. 24. & in c. nonnulli. §. sunt & alij. de rescri. col. 3. & 4. vbi latè quando possint ratificari gesta per nō procuratorem vel falsum procuratorem. & vide decis. seq.

EPITOME.

Dominus ratificat gesta, seu facta falsi procuratoris, si eis vtatur, sed tutius est, si expressè ratificet.

SVMMARIA.

1 *Ratificatio inducitur, si dominus vtitur gestis per assertum procuratorem.*

2 *Ratificari an possint gesta per falsum procuratorem.*

3 *Mandatum censetur datum, si iura repetiantur penes solitum procurare, vel si quis soluat nomine alterius.*

DECISIO XXXIX. aliàs 455.

PEr prædictam cōclusionem ego posteà formaueram aliud dubium, videlicet, Si Titius asserens se procuratorem Caij, nomine ipsius, & ipso præsente, & tacente à quādam diffinitiua sententia contra ipsum Caium lata, appellet, & iudex deferat, vtrum valeat huiusmodi appellatio, in tantùm, quòd per eam suspensa sit illius sententiæ executio? Et breuiter propter not. per Inno. in d. c. ex parte decani. de rescri. et c. in præsentia. de procura. suprà in conclusione proxima alle. fuit cōclusum per omnes Dominos dictam appellationem valuisse, & suspendisse executionem sententiæ: maximè quia Caius prædictam causam appellationis posteà est prosecutus, & eā alteri Auditori committi obtinuit, per quæ satis de ratihabitione constitit, quæ retrotrahitur, & mandato comparatur. vt de sen. excomm. c. cùm quis. de reg. iur. c. ratihabitionem. lib. 6. Mihi tamen videbatur tutius, quòd ad tollendum omne dubium, & ne posteà fieret super hoc disputatio in cancellaria, & ne posset impediri executio post tertiam sententiam, quòd dictus Caius principalis dictum actum gestum per Titium falsum procuratorem suum expressè ratificet, quòd & factum est coram me, qui habui causam.

ADDITIO.

A. M. P. Summarium substantialiter compre- 1
hendit omnia: sed † dec. in effectu dicit, quòd iste assertus procurator appellauit à sententia in præ-

 sentia

sentia domini, & iudex detulit, & quòd appellatio valuit, quia dominus fuit præsens, posteà causam appellationis committi fecit. Ad istam decis. faciunt ea, quæ dixi super præcedenti deci. Et licèt videantur obstare ea quæ dicit Fely. in c. non-
2 nulli. §. sunt & alij. de rescript. dnm dicit, † quòd gesta per falsum procuratorem non possunt ratificari. pro quo vide infrà de appel. deci. 60. Tamen Fel. ibi satis clarè respondet. Vide notabilia verba eiusdem in c. ex parte decani. de rescri. col. 3. num. 50. ver. fallit. 3. vbi licèt gesta per procuratorem reuocatum non possint ratificari, tamen hoc fallit, nisi simus in actu, qui à quibuscunque etiam sine mandato facto posset ratificari. & vide eundem in c. 1. vt lite nō contest. facit ad præ-
3 missa, quòd † dominus dando iura sua in manibus alicuius soliti procurare, videtur ipsum constituere procuratorē, vt per Fel. in c. causam quę. de rescript. col. 12. nu. 58. & in c. sicut. de re iudic. nu. 39, & 40. & per Rebuffum fol. 108. & facit decis. 2. de causa pos. & proprie. in anti. vbi habetur, quòd si aliquis soluat nomine alicuius, præsumitur habere mandatum, & idem dicit Sar. q. 32. regulæ de Annali & 6. regulæ de Trien. & vide Cass. dec. 3. hoc titu.

EPITOME.

Procuratorium concernens certas personas ad alias non extenditur, nisi clausulæ generales subsistant, & ideò veniens ad causam pro suo interesse, habet dominum principalem ad causam vocare, seu facere vocari.

SVMMARIA.

1 *Iudices dati contra A. & B. actores, & C. reum, an procedere possint in causa, quam D. intentauit contra C. & quomodo. 3.*

2 *Procurator Rei & possessoris non dicitur habere mandatum quòad tertium posteà comparentem.*

4 *Processus quomodo faciendus quando tertius venit ad causam.*

DECISIO XL. aliàs 456.

SI causa committatur inter A. & B. actores, & C. reum & possessorem in curia præsentes, & seruatis seruandis, citra tamen conclusionem C. de curia recedat, & certum procuratorē ad agendum & defendendum &c. in dicta causa constituat, & post hoc D. superueniens pro suo interesse petat procedi ad vlteriora in causa, & ad faciendum fidem de suo interesse, producit statim omnia iura sua, et facit citari procuratorem dicti C. ad dicendum contrà, qui excipiendo proposuit se non habere mandatum contra D. sed contra A. & B. Ex hoc themate insurgunt tria dubia.
1 † Primum vtrú in vim primæ cōmissionis obtentæ per A. & B. cōtra C. possit procedi cum D. nouiter superueniente contra C. & si dicatur quòd sic, vtrùm omnes termini de stylo palatij seruari cōsueti, sint seruādi, vel reiterandi inter dictú C, & D. vel sit admittēdus duntaxat in statu, in quo causam inuenit. Tertiú vtrùm, procurator dicti C. benè excipiat, ita quòd sit idē C. de nouo citandus ad hanc causam pendētem inter ipsum D. & C. Ad primum dicebant aliqui Domini, & maior pars, quòd attento, quòd esset causa in curia semel commissa inter dictos primos tres, & super vno & eodem beneficio, quæ commissiones communes sunt omnibus volentibus venire ad causam, iuxta not. Inno. in c. ex conquæstione. de restit. spol. in vim primæ commissionis possit procedi, etiam inter istum D. & C. superuenientem pro suo interesse. Pro quo alleg. vna not. Innoc. pulcherrima in c. veniens. el. 1. de spon. quam no. Innoc. ego credebam veram, & posse intelligi in illo superueniente de nouo ad causam, non contra primum reum & possessorem, sed contra actorem, vel pro actore illis assistendo non agendo, cōtra quem intellectum siue opinionem meam fuerunt alle. duæ decre. in contrarium, videlicèt c. veniens. de test. et c. cùm super. de re iudic. facit Cle. constitutionem. de elect. & not. in decre. dispendia. §. reus quoque. de rescri. lib. 6. quas decret. ego inducebam pro me, & nota in c. P. & G. & in c. cùm olim. de off. dele. & prædict. §. reus. qui loquitur in personalibus & non realibus actionibus, & loquuntur in reo & non in actore. Et ideò fuit conclusum & consultum per omnes tutius esse nouam commissionē cum potestate citandi dictum C. reum per dictum D. obtinere, quia Domini non reputabant mandatú procuratoris C. contra A. & B. sufficiens contra D. & sic cessat tertium dubium. Et etiam secundum, quia tunc expedietur causa inter A. & B. & C. & D. poterit pro suo interesse à sententia finitina, si feratur pro A. & B. appellari, & causam appellationis prosequi contra A. & B. iuxta c. cùm super. & ea quæ ibi not. per Inno. superiùs alleg. Sed si sic contingeret pulcherrimum dubium restaret de modo procedendi, & sententiandi contra dictos A. & B. si dictus D. ad se probaret beneficium, de quo agitur, pertinere. sed supposito quòd in vim primæ commissionis & cum procuratore C. vel per audientiam contra eum posset, & deberet procedi ad instantiam illius, quo modo, & qualiter sit procedendum, videlicèt, vtrùm incipiendus sit processus à capite, vel ille D. sit admittendus in eo statu, in quo causam inuenit. in quo Domini erant varij, aliqui tenentes primum, aliqui secundum. Primi verò asserentes de nouo inchoandum processum, mouebantur, quia mutatis personis, &c. c. cùm in tua. et c. veniens. de testi. nouis enim morbis, &c. de iur. ca. c. cæterum. tùm etiam fortè propter obiectus dandos per dictum C. reum & possessorem contra dictum D. superuenientem de nouo, à quibus totaliter excluderetur, si terminus ad ponendum & articulandum non daretur. & propter hoc fuit determinatum & conclusum per omnes, quòd assignaretur vtrique parti terminus competens ad ponendum & articulandum, ad dicendum contra articulos, & dicendum cōtra producta. Et quanquam opinio istorum Dominorum sit æqua, tamen ego credo secundam opin. magis iuridicam, per iura antiqua & noua, videlicèt d. c. veniens. de test. & vt lite pen. c. si hi contra quos. & Clem. 1. eo. tit. cum ibi not. & per Innoc. in c. quia V. de iudi. & in c. dilecti. de excep.

Andi-

AUDITIO.

1 A.M.P. Deci. † Ista tres decidit difficultates,
Prima quòd si A. committit causam contra B. & 2
C. possessorem, & C. constituat procuratorem
contra A. & B. si D. veniat ad causam, debet ci-
tare C. principalem: nec sufficeret citare procu-
ratorem dimissum ab eo in dicta causa, quia di-
ctus procurator non habet mandatū contra D.
& iste casus est clarus & concordat decis. 13. su-
prà eo. & Aegid. 22. hoc titul. Secundus casus est,
3 an † iudex impetratus per A. contra prædictos
possit procedere in causa, quam D. intentauit cō-
tra C. & istud etiam non habet dubium, quod nō
potest procedere, vt fuit dictum suprà de rescri.
dec. 7. potest tamen audiri D. excipiendo contra
4 A. vt dicit hæc decisi. Tertium dubium est † de
modo procedendi dato, quòd rescriptum impe-
tratum per A. dedisset iurisdictionem quóad D.
an sit inchoandū de nouo, vel admittatur in ter-
minis, in quibus reperiatur: & dicit quòd Domi-
ni voluerunt, quòd præfigeretur partibus termi-
nus ad ponendum & articulandum, & dicendum
contra producta. sed hæc decis. sicco pede per-
transit, ideò videas semper in hac materia decisi.
primam Cassa. de excep. vbi facit distinctionem,
quando quis venit ad causam in vim clausulæ,
Omnesq; alios interesse putantes, appositæ in re-
scripto per aduersarium impetrato, & tunc ter-
tius debet admitti in eisdem statu & terminis: vt
est text. in c. final. vt lite pendente. libr. 6. & notat
Feli n. in c. cùm super. de re iud. num. 13. Quando
verò quis impetrat commissionem quòd man-
detur Auditori, vt cōstito de interesse ipsum ad-
mittat: tunc non admittitur in eodem statu, sed
debet inchoari de nouo, vt dicit idem Cass. ibi, &
sic isto casu videtur dicēdum, quòd termini sint
de nouo seruandi, de quo tamē valdè dubito. In
priori verò casū quando venit virtute clausulæ
prædictæ: omnia acta facta sibi prosunt & nocēt
intantùm, quod dicit Ioan. Mo. in d. c. fin. vt lite
pendente. quòd si tempore, quo tertius venit ad
causam, testes sint publicati, publicatio illa sibi
nocebit. pro quo facit dec. Neap. 35. Et ad istam
materiam recurre semper ad Fel. in c. veniens. el.
2. de testibus. & in c. exceptionem. de except. et c.
cùm super. de re iud. Et vide suprà de rescri. deci.
2. dum dixi de terminis, qui seruantur, quando
quis venit pro interesse, vbi habes decis. Moder-
nas. & infrà de resti. spol. decisi. pen. & infrà de re
iud. 20. vbi videbis melius esse, quòd tertius non
appellet à sententia, ne sibi præiudicent acta, si ta-
men potest probabiliter ignorare sentētiam esse
latam, de quo etiam dixi suprà deci. 2. de rescrip.
nu. 42. & ad materiam istius dec. faciunt quę dixi
suprà dec. 13.

De His, quæ vi metúsue causa fiunt.

EPITOME.

Spoliato non expedit, quòd ablata sibi statim in libello specificet, quia probata violentia stabitur eius iuramento de rebus ablatis, & valore earum. Vel sic, In libello in interdicto, Vnde vi, non tenetur libellans statim ante litem contestatam specificare res violenter ablatas. h. d.

SVMMARIVM.

1 *Specificari debent bona ablata ante sententiam, et statur iuramento probata violentia.*

DECISIO I. aliàs 157.

LIBELLANS in interdicto, Vnde vi, & petens bona mobilia & immobilia sibi per violentiam ablata restitui, non tenetur illa statim ante litis contestationem specificare, dummodo deducat violētiam, qua probata sufficit res ablatas probare per iuramentum quod met. cau. c. fin. & not. de prædictis in c. cùm dilectus. de ord. cog. & resti. spol. c. grauis. et c. cùm ad sedem. & ibi not. per Innoc.

AUDITIO.

A.M.P. Ista † dec. est satis clara, ex quà infertur, 1
quòd ante sententiam debent specificari bona. Aegi. dec. 2. de libel. oblatione. dicit, quòd oportet in isto libello exprimere res, quas exprimere potest, sed nihil dicit de iuramēto. & facit ad materiam dec. 1. infr. de libel, oblatio. vbi dicitur, quod libellus & articuli in actione iniuriarum, debent taliter specificari, quòd aduersarius per illa certificari possit, vide dec. sequentem.

EPITOME.

Ad taxationem rerum ablatarum faciendam per iudicem pars vocanda est: sed non ad delationē iuramenti parti faciendam.

SVMMARIA.

1 *In delatione iuramenti secundum formam c. super eo. quòd metus causa. non est necessaria partis citatio.*
2 *Taxatio rerum ablatarum debet fieri parte citata.*
3 *Valor & quantitas bonorum ablatorum probatur iuramento, quando est probata violentia.*
4 *Citatio requiritur in iuramento in litem, vel decisorio.*
5 *Damna & interesse post litem contestatam dolo vel violentia illata, probantur iuramento.*

DECISIO II. aliàs 299.

LIcèt quóad taxationem rerum ablatarum per iudicem faciendam, pars, contra quam ipsa taxatio debet fieri, sit citanda, tamen † quóad 1
deferendum iuramentum iuxta formam c. super eo. quod metus causa. & l. si quando. C. vnde vi. Domini dixerūt partis vocationem non esse necessariam, licèt tutius sit, quòd fiat: Nam ex quo iuramentum prædictum est necessarium, & de necessitate iuris deferendum in odium violenti, vel dolosi, vt not. in dictis iuribus, partis non interest siue vocetur, siue non. Pro hoc alleg. l. quēadmodum. ff. de iureiuran. pro casu: secus de iuramento in litem, vel decisorio actori deferendo, vel reo, iuxta formam c. fi. de iureiuran. tunc enim requiritur partis vocatio: quia illorum interest, & dicere poterit quælibet pars sibi fore deferendum, & quia etiam vna pars poterit alteri referre, vt ibi.

ADDI.

ADDITIO.

a A.M.P. Tria dicuntur hic. Primò, † quòd quó-
ad taxationem rerum ablatarum per iudicem fa-
3 ciendam, pars debet citari. Secundò, † ad deferen-
dum iuramentum in casu d. c. super eo. & in casu
l. si quando. C. vnde vi. non est opus citare parté:
4 licèt tutiùs sit, quòd citetur. Tertiò, † quòd in iu-
ramento in litem vel decisorio requiritur partis
citatio. Et sic ista decisio videtur satis intricata.
Tamen quia soluto secundo casu prædicto, satis
clara redditur: ideò vide Aegid. decis. 4. de iure-
iuran. qui illam declarat procedere, quando con
stabat aduersarium esse violentum: & iuramen-
tum deferebatur tantùm super valore. & vide in-
frà dec. 3. de iniur. & dam. dato, vbi dicitur, quòd
5 † quando petuntur damna & interesse illata post
litem contestatam dolo vel violétia, sufficit illa
probare per iuramentum, & sic hoc habere pote-
rit locum in spolio mero, vbi spoliator dicitur
in dolo, quia dec. Bis. dicit, si dolo vel violentia,
& ita loquitur Aeg. d. dec. 4. de iureiurá. & illam
dec. 3. valde extollit Fely. in c. sacro. de senten. ex.
commu. nu. 11. licèt nunquam hoc viderim pra-
cticari, ideò benè cogita. Differentiam autem in-
ter istud iuramentum & iuramentum in litem ac
iuramentum affectionis, & iuramentum volun-
tarium & necessarium, vide latè per Iasonem, in
rub. & in l. in actionib. ff. de in litem iurando. &
ad prædicta vide Iasonem, in repetitione l. admo
nendi. de iureiurando. nu. 311.

De Restitutione in integrum.

EPITOME.

Aduersus tres sententias conformes non est restitutio concedenda, nisi iudici priùs constiterit de iniustitia earundem.

SVMMARIA.

1 *Restitutio non nisi cum læsione datur.*
2 *Restitutio aduersus tres sententias non datur nisi doceat summariè de noua causa propter quam, &c.*
3 *Restitutio etiam datur aduersus tres sententias latas super spolio constito de bono iure.*
4 *Restitutus aduersus tres sententias debet ante omnia soluere expensas.*
5 *Restitutio datur etiam cedenti bonis reseruata congrua portione, etiam non refectis expensis.*

DECISIO I. aliàs 2.

ADVERSVS[a] tres diffinitiuas sen-
a tentias conformes, non est danda re-
stitutio in integrum, nisi priùs con-
stet Auditori de iniustitia sententia-
rum antedictarum, vel alterius earundem: quia
1 † aliâs non censetur læsio, sine qua non datur re-
2 stitutio: † imò antequàm audiatur volens inten-
tare iudicium restitutorium aduersus tres senten
tias, siue interlocutorias, siue diffinitiuas, primò
opus est, quòd summariè de noua causa doceat,
propter quam sit verisimile ipsum fore læsum,
vt ff. de minor. l. minor. cum sua gloss. faciunt
not. pro hac conclusione per Inno. in c. auditis, &
c. cùm ex literis. de rest. in integr.

ADDITIONES.

Aduersus. Adde dec. capel. Tholosa. 54. incip. itē a
fuit quæsitum, Si latæ tres sententiæ.

A.M.P. Cum ista dec. concordat dec. 5. hoc ti-
tulo in anti. & Aegid. deci. 4. de iniurijs. & decisi.
ista procedit quando restitutio principaliter pe-
titur: secùs si incidenter, vel excipiédo, vt in deci.
1. eod. tit. in anti. Et quando incidenter peti dica-
tur, vide dec. 2. & 3. hoc tit. in antiq. Et Aeg. 8. hoc
tit. & per Bisig. deci. vni. eo. tit. vbi dicitur, quòd
si principaliter petatur, requiritur mandatum
speciale. Et ad ista vide omninò Cassa. deci. 1. hoc
titul. vbi habes, si committatur causa restitutio-
nis post tres sententias, an executio impediatur?
Et vide ad materiam istam planè per Staph. fol.
62. & in alia impress. fol. 120. Et aduerte dum al-
legatur l. minor. & adde, quæ est secunda. & vide
Aegid. dec. 5. hoc titu. vbi habetur, quòd in resti-
tutione ad appellandum sufficit præsumptiua
probatio: fuit † tamen aliàs data restitutio etiam 3
aduersus tres sententias latas in spolio, cùm con-
stitisset de bono iure ex iuribus nouiter repertis
per successoré, quod iustè ignorauerat, vt in vna
Toletana parœcialis coram domino Verallo
próut refert Ptolo. decisi. 89. Et ad hæc facit alia
dec. eiusdem Ptolom. 22. quòd † ille qui restitui- 4
tur aduersus tres conformes, debet ante omnia
soluere expensas: secùs si aduersus vnam tantùm.
Et facit alia deci. facta in causa Ispalen. canonica- 5
tus, † vbi dicitur, quòd cedens bonis etiam post
tres sententias reseruata sibi congrua portione,
debebat restitui in integrum, etiam non refectis
expensis.

EPITOME.

Quòad petendum restitutionem in integrũ aduersus tres sententias, & probationes omissas, quadriennium à die vltimæ sententię computatur.

SVMMARIA.

1 *Tempus quod detur potentibus restitui aduersus tres sententias, & omissas probationes: & quando computandum sit.*
2 *Quadrienniũ restitutionis aduersus probationes omissas non currit à die præfixionis termini, sed à die sententia, vel sententiarum posteà latarum.*
3 *Produci possunt instrumenta post conclusionem.*
4 *Restitutio petenda est: nedum aduersus probationes omissas, sed etiam aduersus sententias.*
5 *Restitutio non datur post quadriennium.*
6 *Restitutio datur etiam post quadriennium probato impedimento.*
7 *Restitutio aduersus quadriēnium datur propter ignorantiam etiam post 40. annos.*

DECISIO II. aliàs 165.

LAtis † tribus diffinitiuis sententijs, si peti- 1
tur restitutio in integrum aduersus eas, & ad
probationes etiam in prima instantia omissas,
computabitur quadriennium datum ad restitu-
tionem petendam à die sententiæ vltimæ, & non

primæ:nec à termino peréptorio ad probandum
assignato in prima instantia: quia nec per lapsum
huiusmodi peréptorij termini erat completa læ-
sio in probando. Nam in secunda & etiam in ter-
tia instantia Non proposita proponam, & non
probata probabo.per l.per hanc.C.de temp.app.
de fid.instr.c.cum Ioan.per primam etiam senten
tiam non est effectualiter pars læsa, dummodò
ab ea fuerit appellatum, quæ appellatio omnem
ipsius effectum suspendit.de iureiu.c. venientes.
ergo & læsionem, si qua fuerit. Vltima enim sen-
tentia,quæ finé liti imponit,& quæ lædit, & suc-
cedit loco primæ: ergo ab illo tempore incipit
currere primò quadriennium datum ad restitu-
tionem petendam. Non ob.dictum Inn. & Host.
in c.coram.de resti.in integr.& Archi.in c.2. eod.
tit.Io.And.& Pau.in Cle. vnic. qui omnes dicût,
& tenent,quòd non à die sententię latæ,sed à fine
termini peremptorij computabitur dictum qua-
driennium, quando petitur restitutio aduersus
probationes omissas:quia dictum Inn.&aliorum
intelligitur de sententia interlocutoria super as-
signatione dicti termini peremptorij prolata, vt
not.Pau.in d.Clem. sed non loquitur de diffini-
tiua sententia posteà secuta,per quam effectuali-
ter fuisset inducta læsio,si non fuisset appellatio-
ne suspensa. Sed quia fuit ab ea appellatû,status
eius illæsus & integer debeat remanere medio
tempore,vt in l.vnic.§.integer.ff.nil innoua. ap-
pel.pen.& ff.de pœn.l.2.§.1.arg.not. in c.pastora-
lis.de app.Præterea secundum Inno. & alios Dd.
dicta opin.cessat,quando petitur restitutio nedû
aduersus lapsum termini,sed etiam aduersus sen-
tentiam posteà subsecutam: sic & in proposito.
ergo.&c. Et si vtiq; quis vellet prædictam opin.
prædictorum Dd.sustinere, oportet eum fateri,
quòd per lapsum peremptorij vltimæ instantiæ,
quâdo nil aliud pars posset producere, tunc pri-
mò esset læsio, & inciperet currere quadrienniû,
si nulla sequeretur sententia. Si verò sequeretur
sententia,illa est quæ lędit, vt suprà dixi:quia vs-
que ad conclusionem in causa, & etiam pòst, se-
cundùm æquitatem Rotę etiam in causa propha-
na possunt instrumenta & literæ produci, non
obstante lapsu termini,ad producendùm omnia
præfixi:ergo nec per lapsum termini,nec per con
clusionem,sed sententiam completa est læsio: ab
illo igitur tempore computabitur quadrienniû
restitutionis in integrum.Consiliû tamen dicto-
rum Dominorum est sanum,& tutum,quod ne-
dum aduersus probationes omissas, sed etiam ad
uersus sententias petatur restitutio:& tunc cessat
omnis dubitatio.

ADDITIO.

A.M.P.Ad istam dec.adde Cassa.dec.2.eo.tit.
Staph.in loco allegato in præcedenti deci.& dec.
capel.Tolo.54.& 55. Et de quadriennio isto post
mortem pupilli,quando incipiat, loquitur Aeg.
2 dec.11.& 12.hoc tit. Nota tamen hic, ꝙ † quando
præfigitur terminus peréptorius ad ꝓducendum
omnia iura:si pars non producit, lapso quadrien
nio non potest producere, nec restitutioné pro-
sequi aduersus probationes omissas:licèt, si post
præfixionem talis termini sequatur sententia:tē-
pus restitutionis petendæ non currat, nisi à die
sententię vel sententiarum,& sic resoluuntur cô-
traria.Nota secundò, † quòd post conclusionem 3
in causa de æquitate Rotæ possunt produci in-
strumenta & literę,non obstante etiam lapsu ter-
mini ad producendû omnia præfixi.Nota tertiò,
†consilium quod datur hic in fin.&teneas menti, 4
quòd tutius est nedum aduersus probationes o-
missas,sed etiâ aduersus sententias petere restitu-
tionem,& tunc cessat omnis dubitatio. Et ad istâ
dec.facit resolutio facta in quadam causa coram
Domino meo de sancta Cruce, † quòd post qua- 5
driennium non datur restitutio,ne dispositio c.1.
de in integrum restit. sit frustraria: vt per Felyn.
in c.1.col.fin.de præscrip.& Cassad.d.dec.2. præ-
sertim, quia læsio non potest prætendi in benefi-
cialibus:vt per Inno.in c.querelam.de electione.
& deci.8.de procur.in antiq.†fuit tamen data re- 6
stitutio post quadriénium probato impedimen-
to in causa Astoricen. portionis coram Marisco-
to,vt refert Ptolomæus decis.96. Et ad ista facit
alia dec.facta in causa mea Bononien. hæredita-
tis,coram domino Accorâbono, † ꝙ etiam post 7
quadraginta annos datur restitutio aduersus
quadriennium,ex capite ignorantiæ: vt per Affl.
dec.23.379.& vide Staph.fo.162.& in alia impres.
129.

EPITOME.

In petitione restitutionis in integrum propter
lapsum fatalium, non est necessaria litis contesta-
tio.h.d.

SVMMARIA.

1 *Litis contestatio an in petitione restitutionis in integrû propter lapsum fatalium sit necessaria?*

2 *Litis contestatio an in iudicis officij imploratione procedat.*

3 *Litis contestatio an in causa reductionis ad arbitrium boni viri sit necessaria?*

4 *Officium iudicis quando incidenter imploretur.*

5 *Restitutione in integrum petita, si aduersarius non côpareat, proceditur ad diffinitiuam: si autem compareat, necessaria est contestatio.*

Procedi non potest ad diffinitiuam, absque litis contestatione.

6 *Restitutio quando dicatur incidenter vel principaliter petita.*

DECISIO III. aliàs 9.

SI petatur † restitutio in integrum propter la- 1
psum fataliû,non est necessaria litis contesta-
tio.Ratio,quia non principaliter, sed incidenter
petitur.de offic.iudi.c.2.hoc not.Inno. c.suscita-
ta.de rest.in integ. Sed quid si aliàs super restitu-
tione officium iudicis principaliter intentetur: [a] 2
videtur casus quòd sit litis côtestatio necessaria.
d.c.2. Fallit secundùm Bernard. ibidem, in casu
authen. si omnes. C. si minor se ab hæredita. ab-
stin. videlicèt,si minor petat se solùm restitui ad-
uersus factum suum,& contra personam incertâ.
de qua materia satis diffusè pertractant Cy.&Bu-
tri. qui ponunt pro regula in omni officio non
requiri litis contestationem , nisi minor petat
aduersus certam personam se restitui, vt ali-
quid

quid fibl detur, vel fiat. ideò ſi expulſus de ſo-
cietate petit ſe reduci, non requiritur litis con-
teſtatio ſecundùm Iacob. Butri. Odofre. in tract.
ſuo de offic. iudic. tenet cum Butr. Specu. in titul.
de reſtitut. in integrum. §. 2. in fin. diſtinguit, cùm
contra certam perſonam agitur, an ſit abſens per
contumaciam: & tunc non requiritur litis con-
teſtatio per l. in cauſæ. §. cauſa cognita. ff. de mi-
nori. per d. authent. ſi omnes. aut nulla partium
eſt abſens per contumaciam: & tunc eſt neceſſa-
ria litis conteſtatio. d. c. 2. de offic. iudic. ſuprà al-
legato. Audiui ſemel in Bononia per dominum
Richardum de Saliceto maximum Legiſtam in
materia prædicta diſtingui ſic. Aut imploratur
2 † officium iudicis duntaxat reſcindens, etiam
principaliter: vt quia petitur ſententia cõtra mi-
norem indefenſum ferri, vel contra maiorem ab-
ſentem lata reſcindi. vt de procur. c. querelam.
de re iudic. c. cùm Bertoldus. de maior. & obed.
c. inter quatuor. de conſtit. c. eccleſia ſanctæ Ma-
riæ. & tunc non eſt neceſſaria litis conteſta. Aut
imploratur principaliter officium iudicis nedũ
reſcindens, ſed reſciſſorium: vtputà, quia nedum
petitur reſcindi ſententia, ſed etiam res adiudi-
cari: tunc eſt neceſſaria litis conteſtatio. & ſic in-
tellexit ſecundam partem c. 2. de officio iud. pro
qua diſtinctione faciunt not. in ſimili per Innoc.
in c. ex literis, ſuper verſic. præſentibus. de reſt. in
integ. &c.

Additiones.

a Principaliter intentetur. In cauſa Romanæ redu-
ctionis ad arbitrium boni viri, quæ coram me
pendebat: fuit inter dominos meos dubitatum,
3 an lis † eſſet conteſtanda: ita quòd ea omiſſa ſen-
tentia iudicis reducentis ſit nulla. Circa quod cõ-
ſilia Dominorum fuerunt varia & diuerſa. Nam
quidam dixerunt, quòd cùm officium iudicis in
dicta cauſa principaliter imploretur, quòd lis
omninò erit conteſtanda: vt in c. fi. de officio iu-
dic. Alij dixerunt contrarium, ſcilicèt quòd non
principaliter, ſed incidenter fuit iudicis officium
imploratum: ideò conteſtatio non erat neceſſa-
ria: vt in d. c. final. & in hac opinione ego fui. †
Nam officium iudicis tunc dicitur incidenter im
4 plorari, quando petitur aliquid non propter ſe,
ſed propter aliud: vel quando lite pendente il-
lud impetratur: vel ſi petitur propter ſe, tamen
ratione rei poſteà habendæ petitur, ex qua peti-
tione petens nihil conſequitur, nec ſibi aliquid
iuris acquirit in re. ita notabiliter dicit Innocen.
in d. c. final. ſed in caſu executores teſtamenti ſe
ſentientes grauatos de praua quantitate æſtima-
tionis rei pro executione teſtamenti, iudicis of-
ficium implorarunt, vt æſtimatio dictæ rei facta
per arbitrum ſeu arbitratorem ad iuſtum pretiũ
reduceretur, & ita reductum fuit: ex qua redu-
ctione nihil noui iuris conſecuti ſunt executo-
res. Igitur incidẽter fuit dictum officium implo-
ratum, & ſic conteſtatio non fuit neceſſaria: & po-
ſito ſine præiudicio, quòd fuiſſet principaliter
imploratum, conſiderato ꝙ petens nihil ſibi da-
ri, vel fieri petit: ſed ſolùm vt remoueatur obſta-
culum, ſine cuius remotione ſibi cõtra abſentẽ p-
miſſionem in poſſeſſionem ex primo & ſecundo
decreto conſuli non poteſt. Adhuc dico quòd
non eſt neceſſaria litis conteſtatio. ita tenet Petr.
Cyn. Butr. & Bal. in authen. ſi omnes. hic allegata.
Et ideò ſi lata ſententia contra eccleſiam vel mi-
norem nondum executioni mandata, aduerſus
quam tanquàm læſo, & læſus peteret ſe reſtitui:
quia eis non poſſet contra actorem abſentem cõ-
ſuli per miſſionem in poſſeſſionem bonorum ip-
ſius actoris: certè in dicta cauſa procederetur li-
te non conteſtata: vt l. in cauſæ. §. cauſa cognita.
ff. de minor. & per Dd. in d. authentic. ſi omnes:
& in authent. qui ſemel. C. quomodo & quando
iudex. per Spe. in tit. de reſti. in integr. §. 1. verſi. ſi.
& per Ioan. And. in d. c. fin. Cùm ergo dictis exe-
cutoribus contra dictam dominam agentem &
abſentem conſuli non potuiſſet per miſſionem
in poſſeſſionem, cùm tantùm peterent ſenten-
tiam arbitratoris reduci ad æquitatem, & iuſti-
tiam pretij: meritò conteſtatio non fuit neceſ-
ſaria, & ſine ea potuit ad ſententiam procedi, &
ita puto de iure, ſalua ſententia meliori. Domi-
nus autem Baldus in d. authen. ſi omnes. in quar-
ta quæſtione dicit, † quòd petita reſtitutione in 5
integrum, ſi aduerſarius non comparet, proce-
ditur ad diffinitiuam ſententiam: ſed ſi compa-
ret, ſemper eſt neceſſaria conteſtatio. Ego credo,
quòd aut aduerſarius comparet, & clarum eſt
quòd conteſtatio requiritur: aut non comparet,
& tunc, ſi poteſt aliter conſuli minori, quàm per
diffinitiuam, & tunc lite non conteſtata non pro-
ceditur: ſed ſi aliter conſuli non poteſt, vt in caſu
d. authen. vel quando minor petit reſtitutionem
aduerſus ſententiam nondum executioni man-
datam, tunc ſemper lite non conteſtata proce-
ditur. quod benè not. Et adde pulchram limita-
tionem Bald. quæ habetur in repertorio, in ver-
bo, reſtitutio. §. 5. nec diſtinguit ipſe an petatur
aliquid dari vel fieri. Pro hac opinione Specul.
facit gloſſ. in c. per venerabilem. qui filij ſunt le-
git. & l. fin. §. illud. C. de temp. appell. vbi in cau-
ſa appellationis ſimilis diſtinctio fit, an pars ſit
præſens vel abſens: Sed delato ſuæ reuerentiæ
ipſe videtur minùs benè intelligere hæc verba,
an partes ſint præſentes, vel non: qua nemini du-
bium eſt, quòd in cauſa appellationis citari de-
beant abſentes, qui ſi non venerint, ſunt contu-
maces, & procedetur ad diffinitiuam contra eos
lite non conteſtata, etiam ſi aliquid petatur dari
vel fieri à parte in negotio principali: licèt in
appellatione petatur ſolùm pronuntiari ſenten-
tiam iniquam, & benè appellatum, & malè iu-
dicatum. vt l. eos. C. de appella. & ſi compareant,
tunc præſentes dicuntur: vt in d. authent. ſi om-
nes. & tunc litem conteſtantur, tam in cauſa
appellationis quàm reſtitutionis, ſed hoc eſt
plus, quòd eis etiam non comparentibus in cau-
ſa appellationis proceditur ad diffinitiuam, e-
tiam ſi aliquid petatur dari vel fieri à parte: ſed
in cauſa principali ſi petatur aliquid dari vel
fieri ad diffinitiuam non proceditur lite non
conteſtata, ſed ad alia iuris remedia. & iſto re-
ſpectu eſt ſpeciale in cauſa appellationis. Sed
vbi non petitur aliquid dari vel fieri: tunc ad dif-
finitiuam proceditur abſque litis conteſtatione.

quia

quia per alia iuris remedia anctori non prouidetur. Et de hoc est casus in d. authentic. si omnes. & hæc vbi restitutio petitur per viam principalis petitionis, sed vbi peteretur incidenter super occursis in iudicio, non est dubium, quòd litis contestatio non est necessaria: quia super ea non proceditur ordinariè, & debet expediri ita q; principalis causa terminetur infrà sua tempora, vt cùm petitur restitutio aduersus lapsum termini, secũdùm Bar. de Saliceto in d. auth. si omnes. pro quo vide dec. 3. infrà de lit. contesta.

A.M.P. Ratio istius dec. est quòd ista restitutio dicitur incidenter petita: quia si principaliter diceretur petita, tunc esset necessaria litis contestatio. cum ista dec. concordant deci. 2. & 3. hoc
6 titul. in ant. & Eisig. vnica, eod. tit. vbi etiam dicit, † quòd quando petitur principaliter, requiritur mandatum speciale, & quòd si sit pronunciatum super restitutione, quòd restitutio quóad illam sententiam non erat multùm necessaria, sed tantùm ad appellandum. Contra decis. istam tamen facere videtur decisi. 1. hoc titul. in antiq. vbi quando principaliter petitur, restitutio est concedẽda sine aliqua summaria cognitione: secùs si incidenter peteretur. Tamẽ pro resolutione, cõsidera verba illius dec. dum dicit, quòd est concedenda sine causę cognitione, ad hoc vt quis admittatur ad restitutionis petitionem, & vide Innoc. in loco ibi allegato, & vide omninò Felyn. in c. fi. de offic. iudic. qui latè examinat materiam istam: pro quibus etiam faciunt quæ dixi infrà de litis contest. dec. 5. col. 2. facit dec. sequens. videas per te istam dec. quæ ponit plures casus: quia ista materia parum practicatur in curia, vbi semper summariè proceditur sine litis contestatione, & libello, & vide ad materiam vltimi dubij Aeg. 8. hoc tit. vbi dicit, quòd quando restitutio in modum replicationis proponitur, censetur incidenter intentata, & Aeg. 1. de arbitris. dum tractat de rescissione laudi. Et nota hic differentiam inter officium iudicis rescindens & rescissorium. & vide dec. sequentem.

EPITOME.

In causa restitutionis ad appellandum non est litis contestatio necessaria.

DECISIO IIII. aliàs 44.

SI in restitutione concedenda ad appellãdum non est necessaria litis contestatio: quia in his & alijs præambulis sicut in probando infamiam contra illum, contra quem concedenda est citatio personalis, vel facienda est inquisitio: non est seruandus iuris ordo. ar. eorum quę leg. & not. in c. qualiter & quando. et c. cùm oporteat. et c. inquisitionis. de accusa.

ADDITIO.

A.M.P. Ista deci. est satis clara: & ratio redditur in ea, quòd in hoc casu proceditur summariè: prout in probanda infamia, contra illum, contra quem est formanda inquisitio, vel decernenda citatio ad personaliter comparendum. De materia restitutionis ad appellandum, vide dec. seq. ac deci. vltimam infra, quæ declaratur per istam, & vide dec. præcedentem.

EPITOME.

Petens se restitui ad appellandum, debet docere aliquid de suo iure vltra probationem impedimentorum.

SVMMARIA.

1 *Restitutio non datur pro eo, qui allegat quòd procurator substitutus monitus ad comparendum, & acceptãdum non comparuit.*
2 *Restitutio non datur ex eo, quòd procurator recesserit non dimisso substituto acceptante.*
3 *Restitutio datur etiam non refectis expensis, quando quis non fuit personaliter citatus, secus tamen, &c.*

DECISIO V. aliàs 87.

NON sufficit petenti restitutionem ad appellãdum à sententia diffinitiua, quæ aliàs transiuit in rem iudicatam, etiam vigore specialis commissionis, in qua allegabat impedimenta illa duntaxat probare, nisi aliqualiter doceat de suo interesse & lęsione: quia posset esse, quòd nullum ius in beneficio haberet: sed vt fructus perciperet causa prorogandi negotium, vellet appellare frustratoriè, & sic non esset audiendus. 2. quæstio. 6. can. non solet. de elect. c. cùm inter. [illegible] c. statuimus. eo. tit. lib. 6. de accu. c. [illegible] [illegible] facit etiam per Innoc. de appel. quorum [illegible] c. coram. in fi. et c. cùm ex literis. de resti. in integ.

ADDITIO.

A.M.P. Cum ista decis. concordat decl. 30. de rescrip. in antiq. & Aegid. 5. hoc titul. & dec. 33. de appellat. vbi dicitur, quod sufficit quęlibet modica præsumptio, & faciunt dicta suprà decis. 1. & facit decis. facta in causa Calaguritana Abbatizatus coram domino Vestano, vbi resolutum fuit, † non sufficere ad restitutionem allegare, 1
quòd procurator subsitutus monitus ad acceptandum vel refutandum non comparuit, & alia decisi. facta in eadem causa, † quòd non erat danda ex quo procurator recessit non dimisso sub- 2
stituto acceptante: † restitutio tamen datur quando Reus non fuit personaliter citatus, & auditur 3
tunc, etiam non refectis expensis: vt in vna Zamoren. parœcialis, si tamen ille fuisset personaliter citatus, tunc etiam datur, sed refectis expensis: vt in vna Illerden. beneficij coram domino Aquen. de anno 1545. per nota. per Staph. fol. 162. & in alia impress. 120.

EPITOME.

Petens restitutionem in integrum aduersus tres sententias latas pro possessore, non tenetur cauere secundùm formam c. suscitata, de restitut. in integr.

SVMMARIA.

1 *Victor obtinet expensas processus & sententiæ nullà præstita cautione.*
Dispositio c. suscitata, de rest. in integrum. non procedit in petitione expensarum, ad quas petens fuit condemnatus.
2 *Cautio quo casu & quare requiratur in petitione expensarum in iudicio factarum.*
3 *Restitutio quando petitur ab habente administrationẽ vel non, differentia.*

DECISIO VI. aliàs 435.

FVit dubitatum vtrùm cautio, de qua loquitur c. suscitata. de restit. in integr. habeat lo-
1 cum, quando petuntur expensæ † litis, in quibus fuit condemnatus petens restitutionem aduersus tres sententias absolutorias pro possessore latas, & nulla alia executio petitur. Et videbatur quòd sic, quia petens executionem alicuius sententiæ, contra quam petitur restitutio in integrũ tenetur cauere idoneè huiusmodi restitutionem petenti ante executionem sententiæ de vniuersis restituendis, quæ percepit occasione huiusmodi sententiæ. At in casu proposito prædictas expensas perciperet ratione sententiarum pro ipso latarum: ergo, Quia prædictæ expensæ non soluuntur ratione iudicati, sed ratione temerariæ vexationis, vt in c. calumniam. de pœn. & in c. final. de dol. & contum. cum ibi not. Fuit determinatum contrariũ per omnes Dominos: tum etiam quia dicta cautio habet locum in sententia adiudicatoria lata pro agente super aliqua re, quam non ipse, sed a... eius antè possedit, & tempore executionis possidet. Si igitur debet possessionem dimittere, dignum & iustum est, vt sibi caueatur in casum, & euentum quo restituatur aduersus sententiam, quòd ille nouus possessor restituat vniuersa: secùs verò vbi lata est sententia absolutoria pro possessore, qui semper possedit rem, de qua agitur, & cuius possessione, & commodo possessionis etiam lite pendente priuari non debuit: vt in c. 1. & 2. vt lite pendente. ergo:
2 Prætereà præstatio dictæ cautionis † non habet locum, nisi quando petẽs executionem est suspectus de dilatione, vel paupertate: ita quòd si poneretur in possessionem, & alter obtineret restitutionem, non haberet facultatem restituendi percepta, & fortè per ipsum consumpta: secùs verò vbi esset soluendo, & cessaret prædicta suspitio, secundùm Innoc. quæ quidem suspitiones, nec fuerunt allegatæ, nec propositæ in casu nostro. ergo, &c. Prętereà dixerunt Domini, sub dubio tamen, quòd prędicta cautio deberet peti, recipi & præstari coram executore sententiarum, & non coram Auditore dato in causa restitutionis, qui non habet exequi sententiam, sed duntaxat cognoscere vtrùm restitutio sit danda aduersus eam: quod crederem verum in voluntaria cautione: secùs in necessaria, per quam impediretur processus, si non præstaretur: tunc enim de isto præambulo posset cognoscere, per l. oratio. ff. de spons. & c. prætereà. & c. ex literis. de offic. de leg.

ADDITIO.

A.M.P. Ista decis. est clarissima videas, eam per te: quia distinguit plures casus. Et ad materiam restitutionis, aduerte ad vnum, quòd † est 3
magna differentia, quando simplex clericus, vel prælatus, qui habet tantùm administrationem, petit restitutionem: quia prælatus dicitur agere nomine ecclesiæ, loquor, quando agitur super fructibus: vt fuit tentum in vna Tiburtina granl coram domino de Grassis.

EPITOME.

Litis contestatio in causa restitutionis in integrũ principaliter intentata, præcludit viam cognitionis præambulæ de læsione.

SVMMARIA.

1 *Lite contestata in causa restitutionis non est cognoscendum ampliùs de læsione, vel iustitia illam petentis vel de alijs præambulis.*
2 *Restitutio in integrum petitur diuersis modis.*
3 *Restitutionem petens per litis contestationem videtur habilitatus ad rem petendam.*
4 *Restitutus quis videtur, si post impetratam, & præsentatam commissionem, &c. iudex procedat ad vlteriora.*
5 *Restitutio non datur etiam, si constet de iniustitia sententiarum, nisi quis iustificet titulum suum.*

DECISIO VII. aliàs 191.

PER litis contestationem factam in causa restitutionis in integrum principaliter intentata præclusa est via cognitioni præambulæ de læsione, seu iniustitia sententiarum, aduersus quas petitur restitutio, de qua loquitur Innocen. in c. cùm ex literis. & c. auditis. de restitut. in integrum, quia illa est quædam dilatio, quæ cessat post litem contestatam, de re iudi. c. inter monasterium.

ADDITIO.

A.M.P. Post verba cognitioni præambulæ, de quibus in summario adde, † de læsione, seu 1
iniustitia sententiarum aduersus quas petitur restitutio. Intendit enim dicere, ista dec. quòd per litis contestationem est aperta via & inchoatum iudicium restitutionis: & ideò non potest ampliùs opponi, quòd debeat ante omnia constare de aliquo iure petentis restitutionis. Illud enim quòd constet de bono iure petentis restitutioné, est quoddam præambulum, quod requiritur a principio, antequàm iudex incipiat cognoscere de causa, vt dicit dec. 4. supra eo. Vel dicas, quòd
† restitutio tripliciter petitur. Nam primò quis 2
petit restitui aduersus sententiam, vel contractũ, aut præscriptionem. Secundò, quòd postquam declaratum fuerit eum restituendum, res restituatur. Tertio modo, † quis petit se admitti ad 3
restitutionem in integrum, & successiuè eodem contextu ré restitui: & iste est casus noster, quod

pe

per litis contestationem quis videtur restitutus, videlicet habilitatus ad rem petendam: vt dicit Inno. in locis in dec. allegatis. Et ideò aliàs Rota in vna Cauarien. decimarum coram Ptolomæo
4 voluit, quòd † per processum ad vlteriora in causa principali post præsentatam commissionem & repetitionem actorum, pro iustificatione restitutionis petitę censeretur ecclesia restituta, adeò, quòd licèt negotium principale non esset expeditum infrà quadriennium, nihil erat. Et ad præmissa facit decis. facta in causa Caluguritana Archidiaconatus, vbi, † licèt constaret ex actis de in-
5 iustitia sententiarum, & executionis factæ contra Martinum Ximenez, & propterea quòd Martino debebatur restitutio in integrum aduersus illas, & propterea peteret se restitui nedum aduersus sententias, sed ad beneficium, Domini resoluerunt, quòd ipse iustificaret titulum suum, quòd sibi daretur restitutio, quòad omnia: Rota enim quãtum potest quærit euitare circuitus: S enim pronuntiaretur quem esse restituendum in integrum, daretur materia appellandi, & sic tres sententiæ darentur super restitutione in integrum, & tres super restitutione rei.

De Alienatione iudicij mutandi causa facta.

EPITOME.

Cessio actionis motæ per patrem in filium clericum emancipatum contra laicum valet.

SVMMARIA.

1 *Cessio facta per patrem filio in potestate constituto, non valet.*
2 *Cessio præsumitur ex tribus simulata*
3 *Cessio de qua non constat, nisi per confessionem debitoris an sit valida 4.*
5 *Cessionem iustificare tenetur creditor, cui facta fuit cessio, probando quòd erat creditor, alıter quàm per confessionem cedentis.*
6 *Cessio ex causa donationis pro meritis et seruitijs valet etiam illis non probatis.*

DECISIO I. aliàs 177.

CEssio facta per patrem in filium clericum emancipatum contra laicum, valet & tenet: quia si non deberet valere, hoc esset vno de trib° modis. Aut quia
1 in patria † potestate constitutus, & sic videretur donare sibi ipsi, quod est absurdum. ff. de contrahend. emp. l. 2. & quia tunc non esset differentia inter donantem & recipientem. de iure patro. c. per nostras. de insti. c. final. quæ ratio cessat per emancipationem. Aut quia in clericum tãquam in potentiorem: quæ ratio cessat præsupposito facto, quòd laicus, cõtra quem fiebat cessio, erat potentior clerico: putà quia dux, vel comes. Præterea potioritas hæc siue maioritas clerici in hoc casu tunc procedit, quando clericus cessionarius haberet potestatem siue superioritatem iurisdictionalem super laicum, contrà quem fit sibi cessio, prout not. Innoc. & Host. de alien. iud. mut. cau. fact. c. 2. Præterea Host. in summa. in titul. de alie. mut. iud. §. final. reputat quemlibet laicum potentiorem clerico, ex eo, quia terribilior. 2. q. 7. ca. alicui. et ca. multis. eiusdem causæ & quæstionis. & de immun. eccl. c. clericis laicos. libr. 6. Aut propter fraudem & præsumptam simulationem,[a] quæ cessat propter cõiunctionem a sanguinis, de præsumpt, c. cùm in iuuentute. et c. literas. vt not. Innoc. & Host. vbi suprà. Et si dicatur, quòd fortè non valet, ex eo, quia facta est vt laicus trahatur ad forum ecclesiasticum, contra c. 2. de alien. mut. iud. Respondeo, quòd hoc non potest dici: quia præsupponitur in facto, quòd dictus filius clericus obtinuit rescriptum, siue commissionem contra laicum ante quamcunque cessionem sibi factam per patrem, & fecerat eum citari. Præterea ratio fraudis prædicti c. 2. cessaret, quando clericus cessionarius vel laicus cedens non anderent, nec possent prædictum laicum coram suo iudice laico conuenire. facit in ratione c. statutum. de rescript. §. cùm verò. lib. 6.

ADDITIO.

Simulationem. Cessio † præsumitur simulata a
2 ex tribus. Primò ex paruitate pretij: quia tunc in eo quod excedit pretium, præsumitur simulata. Secundò ex defectu tituli cessionis, & tunc in totum præsumitur simulata: quia nullus titulus positus est in instrumento. Tertiò quando est pro parte vendita, & pro parte donata. Quæro quando cessio sit verè simulata? gloss. fin. in l. per diuersas. C. mandat. respondet, quando omne commodum & incommodum verè spectat ad cedentem, licèt ex serie & forma cessionis videatur spectare ad cessionarium. vt C. plus vale. quod agitur, per totum. Pone quòd notarius dixit in instrumento cessionis, quòd Titius cessit actiones pro centum aureis, non aliter specificato titulo in instrumento, an tunc cessio vitietur. Aliqui dicunt, quòd requiritur, quòd expressè titulus exprimatur, vt not. in l. per diuersas. & l. ab Anastasio. C. man. Bart. tenet quòd sufficit tacitus, quia titulus nil aliud est quàm causa, vt l. 3. §. ex pluribus. ff. de acquir. poss. vnde si notarius diceret, Talis cessit pro centum, satis appareret de causa propter pretium adiectum de centum, per quod demonstrat, quòd causa emptionis cessio facta fuit. l. 1. C. de præd. curi. lib. 10. Spe. In tit. de cessi. actio. & Ioan. Andr. post eum in addi. tenet quòd non sufficit tacitus, nisi exprimatur in principio instrumenti: quia non sufficit præsumptio, vbi requiritur expressio. Bald. stat cum Bartol. & putat cessionem tenere, pro quo adducit glo. no. ad hoc in l. apud Celsum. §. si cum legitima. ff. de doli excep. & est glos. parua. & vide glos. in l. 1. C. ne liceat poten. Item præsumitur simulata cessio, si facta est clerico à laico contra laicum: maximè in regione, in qua consueuerunt fieri tales cessiones in fraudem. Et quòd talis cessio præsumitur simulata, probat text. in c. ex parte. de alien. iudi. mu. cau. fac. ibi, dum dicit, Et ex eo fint etiam odiosæ, quod ex fronte cupiditatis videtur procedere, secundùm Petr. & Abb. in d. c. ex parte. in

M distin-

distinctionibus suis. Deinde quæro vtrùm cessio † debiti, de quo non constat, nisi per confessionem debitoris, valeat? et videtur quòd non: quia debet apparere realiter de debito & numerata pecunia, non per solam confessionem debitoris, vt est text. in l. ab Anastasio. præallegata, in verbo, re ipsa. & ista est communis sententia Dd. videlicèt Iac. de Bel. & Iac. de But. Io. de Are. Ray. & Bart. qui ita consuluerunt, vt refert Bartol. & Bald. in d. l. per diuersas. licèt ipse ibi non sequatur eos, quando appareret confessio de pretio æquiualenti: secùs, si non esset pretium æquiualens secundùm eum: quia tunc essent duæ suspitiones. Sed ego pro nunc non recederem à communi opin. Dd. tam illustrium, qui consuluerunt, vt dixi superiùs. Item quæro, an cessio actionum facta ex causa donationis adiecta causa Pro meritis & seruitijs impensis, valeat meritis & seruitijs per cessionarium non probatis. Et videtur quòd nō, quia cessante causa non debet tenere cessio. l. sub prætextu. C. de sacrosanc. eccl. l. si quasi. ff. de pignor. act. Item & fortiùs, quia donatio quæ est causa cessionis, non est simplex & mera: vt in d. l. 1. in fin. est enim facta ob causam: putà propter seruitia, ergo, &cæt. In contrarium facit, quia in præalleg. l. 1. reprobatur cessio, per quam posset præsumi, quòd cessionarius sit redemptor litis: quia id, quod dat ob cessionem, non æquiualet actioni: sed in themate nostro nihil est datum ob hanc cessionem, nec seruitia ob hanc causam facta: ex quo sequitur, quòd litis redemptor non potest præsumi, & sic cessat regula d. l. 1. Secundò, quia ista verba, Pro meritis & seruitijs, non faciunt desinere esse donationem: vt not. l. donatione. C. de colla. nam & simplices donationes quæ fiunt non coniunctis personis, fiunt vel vt amicitia captetur, vel propter merita præterita: ergo licèt exprimatur donatio, non vitiatur, quia verba ad maiorem corroborationem exprimuntur, & sic non debent operari cōtrarium, vt C. de iura. calum. l. 2. ad fi. imò potiùs contractum iustificare; vt ff. de dona. l. Aquilius. & ita teneo, licèt Bar. aliter sentiat.

Ant. Mar. Pap. Ista decis. habet quatuor capita, nec fit mentio in summario, nisi de vno, quod vide per te: quia dec. satis clarè loquitur, & dum dicitur, quòd laicus semper præsumitur potentior clerico, vide Sar. q. 1. regulæ de subrogan. nu. 2. In secunda verò parte decis. examinatur quando cessio dicatur simulata. In tertia autem parte
4 dubitatur, An † cessio debiti, de quo non constat, nisi per confessionem debitoris, valeat. Et ista pars non benè percipitur, nisi videantur iura hic allegata, dubitatur enim in hac tertia parte,
5 an † si ego cedo alicui creditori meo creditum meum, nec constet aliter illum, cui cedo, esse meum creditorem quàm per confessionem meam, an valeat talis cessio, cùm aliàs regulariter permittatur cessio in creditorem, & collector dicit esse communem, quod non valet cessio. Et istam opinionem secuta est Rota in vna Florentina pecuniaria inter R. D. Franciscum Soderinū, & Magnificum D. Luysium de Rodulphis fratrē Cla. Me. Nicolai Cardinalis Rodulphi, quem ob eius optimas virtutes, causas, & negotia sua tractando pluribus annis colui. In vltima vero parte decisi. dubitatur † an valeat cessio facta ex causa donationis adiecta clausula, Pro meritis & seruitijs, illis per cessionarium non probatis: & tenet eam valere, licèt Bart. teneat contrarium. 6

EPITOME.

Actiones reales cedi possunt per non possidentem. Et quid in cessionarium cessione illa transferatur: & quomodo agendum sit.

SVMMARIA.

1 *Dominium an transeat in cessionarium per solam cessionem.*
2 *Cessionarius an possit intentare rei vendicationem ex iure sibi cesso.*
3 *Cessionarius an vtili vel directa actione agere valeat.*

DECISIO II. aliàs 179.

Actiones reales cedi possunt etiam per non possidentem. de hoc allega. pro casu. l. certi. C. de here. vel action. vendit. cum ibi not. 1 Sed nunquid † per huiusmodi cessionem transit dominium in cessionarium? Domini dubitabant, & Specul. in titul. de cess. action. §. 1. versicu. item quid si mihi cedis. tenet, quòd non. quia potior videtur cessio facta actionis quàm rei. ff. de iure dot. l. si sponsalibus. §. 1. Prætereà nemo dat, quod non habet. l. q. 7. ca. Daybertum, &, de iure patron. c. quòd autem. sed cedens huiusmodi actionem nullum dominium habuit in re, quod non transit sine traditione, vt l. traditionibus. C. de pac. & ff. de acquirend. possess. l. quemadmodum. & l. qui vniuersas. ergo non plus iuris potuit in alium transferre, quàm ipse habuit. de donation. inter virum & vxorem. c. nuper. Ioann. Andr. in addit. Speculat. vbi suprà dicit, quòd Dd. non dubitabant, quin ex cessione rei venditæ transeat dominium, vt nota. in l. planè. ff. famil. ercifcund. Sed vtrùm cessionarius † possit agere & intentare rei vendicationem ex iure sibi cesso. dicit fore dubium. & videtur innuere quòd sic contra possidentem rem cessam, contra non possidentem vend. alleg. distinct. gloss. l. final. C. de hæred. vel. action. videlicèt an cedat competentem, & nil agit: an competituram, & valet, & illam intentabit, quando alius inciperet possidere: & sic cedenti & cessionario competit tunc actio. Dicit sub sequenter, quòd quidam Abbas Galliæ in regula, c. pro possessore. de regul. iur. libro sexto. reddit rationem quare translato dominio transit actio in rem, & non econtrà: quia dominium est causa vendicationis ipsius rei. ff. de rei vend. l. in rem actio. sed rei vendicatio non est causa dominij, sed procedit ex dominio. absurdum autem esset quòd principale sequeretur accessorium. allegat de vulgar. & pupill. substitut. l. ex pupillari. & de quibus modis pignūs vel hipotheca. soluit. l. Lucius. & cuius contrarium est iuridicum & regulare. eodem titulo. c. accesso-

accessorium. libro sexto.cum concordant. subsequenter ibidem dominus Ioan. Andr. dicit dominum suum in legibus disputasse hanc quæstionem, videlicèt, an habens rei vendicationem cessam à domino contra possessorem bene petat rem iure dominij. & facit ad dubium tactum in relationibus per dominum Robertum circa materiam prædictam, videlicet, vtrùm cessionarius cui cessæ sunt actiones reales, agendo pro rebus sibi iure cessis dominij, vel quasi, videatur intentare vtilem ad directam actionem: in quæstione verò proposita per dominum Ioann. Andr. vbi supra, dicit dominum suum in legibus in sua disputatione post Dyn. tenuisse, huiusmodi cessionarium posse proponere directam rei vendicationem nomine cedentis, & nisi vtatur iure cedentis, succumbet in directa, obtinebit autem si intentat vtilem nomine suo, cùm prædicta l. fin. C. de hær. vel. act. vend. id permittat. dicens ergo rem ad se pertinere iure dominij, veram causam allegat, loquendo de vtili. Subdit quòd si non exprimat in libello, an proponat directam nomine cedentis, an vtilem nomine proprio, ponderabuntur verba libelli, & si in eo innititur iuri actoris, vt suprà dictum est, dicetur intentare directam nomine cedentis: si verò suo iuri innititur, & suo dominio, quia dicit rem ad se spectare iure dominij, tunc videtur vtilem nomine suo proposuisse: vt sic ex narratione libelli id recipiatur, ex quo sequi possit condemnatio. ff. de edend. l. 1. nec verba libelli debent esse superflua, si possunt aliquid operari. C. de preci. impe. offer. l. fin. Nec ob. quod verbum simpliciter positum intelligitur de directo. ff. si ager vec. vel emphyt. pet. l. 1. §. 1. & not. ff. de euict. l. minor. §. 1. quia illud procedit in illo qui suo dominio tantùm potest vti: sed is potest vti suo & alterius dominio simpliciter, ergo proponendo intelligitur de suo. & dicit quòd quæstio dominij sui incipit, Ego qui habeo, &c. & per ista intelligas ne decipiaris, dictum Spec. positum in tit. de procu. §. sequitur videre. ver. sed quæritur. & ver. sed nunquid agens. videlicèt, quòd cessionarius simpliciter agendo videtur intentare directam. alle. ff. de pet. hære. l. nec vllam. §. item sciens. & ff. de reli. & sump. fu. l. 2. & dictam l. planè. ff. fam. ercisc. Ber. Io. An. & Io. Mo. in c. abbate sanè. de re iudicat. libr. 6. dicunt etiam in dubio, si quis dicat se dominium habere, intelligitur de directo, quan-
3 do autem is, cui cessio facta est, agit vtili vel directa, remittit Spec. vbi suprà ad Host. in sum. tit. de cessio. sub tit. de alle. nom. iudi. §. fin. vbi dicit Host. in prin. quòd in cessionibus transeunt actiones directæ, & ideò cessionarius potest illas intentare nomine suo, sed si actiones emantur, competunt vtiles. In fine verò dicit, quòd de cedens habeat directam, cessionarius etiam proponat directam, si vtilem, proponat vtilem, &c. & hoc dictum allegaui in consilijs. maior pars etiam legistarum. s. Dyn. Guil. de Cu. Iac. de Beluiso, quos Bar. recitat, & cum eis concor. in l. si mater. §. eandem. ff. de excep. rei iud. tenent & dicunt expressè, quòd appellatione dominij in libello, expressè continetur & venit vtile dominium. & probant per d. §. eandem. ibi, nam in qualicunq;, &c. & per l. sed & si pignori. §. item si iuraueris. ff. de iureiur. & per l. quibus diebus. §. dominus. ff. de condi. inde. & l. stipulatio ista. hæc quoq;. de verbor oblig. de quo per Dyn. Insti. de acti. §. aliæ. & per Ia. de Beluiso. in authen. de litigiosis. Glo. verò in d. §. eandem. & Petr. de Bellapertica tenent contrarium, próut etiam ibi recitat Bartol. & all. pro se l. si cùm argentum. §. si fundum. ff. de except. rei iud. Et quia verbum, dominij, intelligitur de directo, vt in l. 1. §. qui in perpetuum. ff. si ager vect. ad quam respondent vt suprà. Pro hac parte alleg. etiam dominus Aegid. notam domini Iac. de Butr. in l. emptor. C. de hære. vel act. ven. & l. qui stipendia. C. de proc. vbi secundùm eum tenet & dicit expressè, quòd nunquàm quis censetur velle agere actione cessa, nisi de cessione faciat mentionem. & plures alias rationes idem dominus Aegid. pro hac parte induxit, sed finaliter cum alijs dominis, & præsertim cum Bar. remansit. Sed vt quidam domini dixerunt, cedēs in casu nostro non potuit proponere directam, nec vtilem. Directam non, quia cedens rem nunquam possidebat, & sic dominium nunquā habebat. Vtilem non, quia cessionarius nunquam tenuit, nec possedit. Publicianam nō, quia vt prætenditur in facto, ex iusto titulo cedens & cessionarius dominium prætendebant: & quia cessionarius, & etiam cedens nunquam possidebant. Et sic quia vsucapere non poterant, sic nec Publicianam intentare. Ad hoc respondebant, quia prædictus cessionarius petebat bona sibi cessa iure dominij, vel quasi, & petebat ea meliori modo & forma quibus de iure poterat, & debebat. & quia etiam omnes actiones reales & personales, etiam competentes cedenti dedit, & cessit, ac transtulit in cessionarium meliori modo & forma, & cæt. quòd veniebat omnis modus siue actio vtilis huic cessionario, sub dicto verbo, vel quasi, nam vtilis etiam cedi potest, vt no. Spec. tit. de ces. bon. §. 1. versicul. sed nunquid is cui competit. verba enim rescripti sæpè impropriantur in libello, siue modo posteā agendi. vt not. Innoc. in c. episcopi. de re. ecclesiæ non alien. intentans etiam directam, & probans in vtili benè obtinebit. arg. eorum quæ leg. & no. in c. examinata. de iud. Pro quo etiam facit dictū Spec. in tit. de senten. §. qualiter. versicul. quid si lis. Dixit etiam dominus Nicol. quòd licèt ius ex quo oritur Publiciana, quasi dominium appelletur, vt §. aliæ. superiùs alleg. tamen non per hoc sequitur, quin ius competens cessionario quasi dominium valeat appellari, & si non quasi dominium directum, tamen quasi dominium vtile. per no. Cyn. in l. final. C. de hære. vel acti. vend. post Petr. de Bellapertic. Verbum enim quasi, notat improprietatem veritati contrariam similitudinariam. ff. solut. matr. l. si cùm dotem. in fine. modò qui actionem habet ad rem, quasi rem habere dicitur, vt l. qui actionem. ff. de regul. iur. Sed cessionarius iste habet actionem ad habendum hoc dominium, nec de iure canonico est curandū de nomine actionis, dummodo ex forma libelli & alijs actitatis in causa, possit constare de intentione agentis. de iudic. c. dilecti. Et in hoc Domini finaliter remanserunt,

quòd reciperetur id quod magis vtile foret, & expediret pro intentione agentis, quæ magis debet considerari, quàm verba. de verb. sign. c. præterea. et c. intelligētia, verba enim libelli in fauorem libellantis latâ recipiunt interpretationem, vt l. solent. ff. de iudic. & l. inter stipulantem. §. Stichus. ff. de verb. obl.

ADDITIO.

Ant. Mar. Pap. Decisio ista non dubitat quin actiones reales cedi possint per non possidētem: sed tantùm dubitat & non benè resoluit, an dominium per talem cessionem transferatur, & an cessionarius possit intentare rei vendicationem & an agendo videatur intentare directam, vel vtilem, aut publicianam, & quid, quando agitur omni meliori modo, prout seruatur in curia, videas per te.

De Iudicijs.

EPITOME.

Curator datus ad litem pupilli, non tenetur facere inuentarium.

DECISIO I. aliàs 45.

PRocurator seu curator datus ad litem pupillo, non tenetur facere inuentarium, per rationes quas ponit Spec. tit. de actore ab vniuersitate, vel curatore deputato. §. 1. versic. puberes.

EPITOME.

Dispositio c. si annum. de iud. libr. 6. procedit, in causa decimarum competentium laico ex priuilegio.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ possunt præscribi, ius verò decimandi non.*

DECISIO II. aliàs 46.

CAP. si annum. de iudic. libr. 6. habet locum in laico maiore quatuordecim annis defendente decimas sibi, vt prætenditur, ex priuilegio Apostolico debitas, & ante Lateranens. concilium in feudum concessas, propter verba textus ibi, Et alijs causis spiritualibus & dependentibus ab eisdem. Sed nulli dubium quin decimæ sunt spirituales, & dependentia sunt fructus de-
1 cimarum, vt not. Ioan. Mo. ibidem expresse, †qui benè possunt cadere in laicum, & etiam præscribi, licèt ius decimandi non. vt not. de præscript. c. causam quę. & de deci. c. quamuis. per Bernard. & sic fuit determinatum post relationes meas in causa Dertusen.

EPITOME.

Fit computatio annorum domini à natiuitate, non à circuncisione.

DECISIO III. aliàs 50.

A Natiuitate[a] Domini, et c. ab ipso die natiuitatis Iesu Christi, & non à die circuncisionis est computandus, & inchoandus in Romana curia annus.

ADDITIO.

A natiuitate. Adde ad hanc decis. & sequentem deci. 17. incip. sciendum est quòd curia Romana. eod. tit. in antiq.

EPITOME.

Annus ab incarnatione domini post mensem Martij incipit secūdum cursum Franciæ & Angliæ.

DECISIO IIII. aliàs 108.

SEcundùm cursum Angliæ, & Franciæ annus[a] incarnationis Dominicę non incipit post annum Natiuitatis, sicut secundum cursum Romanæ curiæ, sed post mensem Martij concurrunt sub eodem numero tam annus à natiuitate præcedens, quàm annus incarnationis subsequens.

ADDITIO.

Annus. Adde decis. 17. infr. eod. tit. in antiq.

EPITOME.

Facta fide de absentia procuratoris à ciuitate, & suburbijs vbi degit curia, procedi potest per audientiam, hoc dicit. Vel sic, In absentia procuratoris etiam causę recreationis, & ad breue tempus per audientiam proceditur, & valet processus.

DECISIO V. aliàs 129.

IN absentia[a] procuratoris causarum transeuntium ad anagniā, vel alium locum non existentē de suburbijs curiæ Roma. etiā si Papa ibidem cum Dominis Cardinalibus resideat, procedi poterit per audientiam facta fide de absentia antedicta. Idem voluerunt Domini obseruare in testibus affuturis illuc transeuntibus, recepto & præstito priùs per eos iuramento, quòd ea de causa non recedant, & in breui non fint reuersuri, ne copia probationum pereat, & cursus causarum impediatur, quia probationes nō sunt angustandæ, vt lite non contest. c. quoniam. de testi. c. Albericus. et c. significauit.

ADDITIO.

In absentia. Adde quomodo, qualiter, & quando processus in actione ciuili, vel criminali fieri possit contra absentem, Guid. Pap. decis. 429. incip. procedi debet contra absentem, &c.

EPITOME.

Commissio impetrata per filiumfamiliâs in patria, potestate constitutum, quia non est nisi quædam distributio, valet.

SVMMARIA.

1 *Commissio impetrata per excommunicatum, & per quemcunq, inhabilem.*

2 *Prohibitio patris facta filio de non agendo, siue in iudicio,*

iudicio procedendo, non dicitur habere perpetuam causam prohibitionis.

3 *Exceptio excommunicationis an in audientia contradictarum admittatur contra impetrantem.*

DECISIO VI. aliàs 175.

COmmissio impetrata in curia per filiumfamiliàs in patria potestate constitutum sine consensu patris, & in causa prophana, valet,
maximè si ille filius ante litis contestatonem emancipatur, & emancipatus de consensu patris
in bonis, in quibus patri non quæritur vsusfructus, agat, per illud generale, quia non refert per
quem preces Imperatori offerantur. C. de precib. Impe. of. l. vniuersi. Prętereà quia huiusmodi im-
1 petratio † in curia non est nisi quędā distributio,
hinc est, quòd valet commissio impetrata per excommunicatum, per non habentem mandatum,
& per quemcunque etiam inhabilem, ita quòd
a c. ipso iure. de rescript. in 6. et c. nonnulli.[a] de rescrip. non vendicant sibi locum in curia, imò secundùm aliquos Dominos, filiusfamiliàs non est
inhabilis de per se ratione patrię potestatis, ad impetrandum, quia non est simpliciter probibitus
impetrare vel agere, imò reperio quòd in omnibus pro alio & per se in casibus, in quibus sibi cō-
petit ius agendi, agere potest, & in iudicio comparere, imò & in omnibus casibus conueniri, vt l.
filiusfamiliàs. §. sed & ipse. ff. de procur. & ff. de actio. & obli. l. si filius. in secundo respon. de procura. c. non iniustè. et c. qui generaliter. libr. 6.
Nec mirum, quia contrahit & quasi contrahit in omnibus, vt l. tam ex contractibus. ff. de iudic.
Et in iudicijs quali contrahimus, vt l. 3. §. Idem scribit. ff. de pecu. & de iudi. c. fin. Sed licèt prohi-
2 beatur † agere, siue in iudicio comparere sine
consensu patris, vt in l. cùm non solùm. §. necessitate. C. de bon. quæ libe. tamen huiusmodi
prohibitio non habet perpetuam causam prohibitionis, quia superueniente consensu valebit
iudicium cum eo agitatum. & in multis casibus valet sine consensu patris, vt in c. si annum. de iudi. lib. 6. quod quidem iudicium incipit per litis
contestationem, quæ est exordium litis. de offic. deleg. c. super quæstionū. & quia ante litem contestatam quis non censetur agere, sed agere velle, vt l. ampliùs, rem rat. haber. ff. & ideò dantur
induciæ deliberatoriæ, an quis velit cedere, vel contendere. de procura. c. dilectus. de dilat. c.
1. & 2. quæst. 3. ca. offeratur. Et quia rescripti impetratio non est actus iudicialis, sed extraiudicialis, vt not. Innocen. in c. quoniam. de proba.
& probat. c. nonnulli. et c. final. de rescript. quia benè valent agitata per filiumfamiliàs, sicut not.
Iac. de Butr. de procuratore constituto à minore, & iudicio habito cum illo, quod sit validum
ipso iure, in l. non eo minus. ff. de minor. Facit pro præmissis, quia non reperitur ius inhabilitans, & edictum non est de permissorijs, sed potiùs prohibitorijs, ergo intelligitur esse permissum. ff. ex quibus caus. matr. l. 1. de sponsa. c. cùm
apud. quid enim scitur, dum commissio per filiumfamiliàs impetratur, qualiter agetur an ex
castrensi, vel quasi, an ex consensu vel sine? & hoc est fortiùs argumentum, quia sufficit quòd interueniat iste consensus, ergo non requiritur,
quòd ante impetrationem commissionis præcedat. Nec obst. c. nonnulli. de rescr. quia hic pro
alio non impetrat, sed pro seipso. Ex quo inferebatur alia conclusio, quòd si filiusfamiliàs ante
emancipationem ad agendum in tertia causa, in qua nondum ius agendi habere poterat, procuratorem constituerit, & posteà emancipatus fuerit, & ius agendi, & consensum patris obtinuerit,
quòd processus habitus cum tali procuratore, est validus & bonus, per eadem motiua.

ADDITIO.

C. nonnulli. Compost. in c. nonnulli. hic allega. a
dicit quòd curia † practicat, quòd in audientia 3
contradictarum non admittitur excommunicationis exceptio contra impetrantem, nisi probetur per literas, & opponatur per filium contra
quem impetratur, etiam si pro eo lata esset sententia excommunicationis, non admittatur opposita, nisi timeat præiudicium literarum aliquod in futurum, quo casu sufficit præstare cautionem de non vtendo literis contra eum. Adde
decis. 60. & 61. infr. de appell.

EPITOME.

Emancipatio facta de clerico per patrem coram iudice laico, qui est iudex patris, valet.

SVMMARIA.

1 *Emancipatio per iudicem competentem fieri debet. Et quis iudex censeatur competens? & nu. 4.*
2 *Emancipatio est actus patris & non filij.*
3 *Patria potestatis ius institutionis secularis est.*
4 *Emancipatio vocatur præmium siue donum.*
5 *Iudex laicus debet adiri in casu, quo laicus donat, vel alienat, vel se clerico obligat, & econuersò.*
6 *Clerico minori coram iudice laico litiganti, autoritate cuius de procuratore ad lites prouidebitur.*

DECISIO VII. aliàs 178.

EMancipatio[a] facta de clerico per patrem co- a
ram iudice laico & ipso autorizante, est va-
lida, & licèt lex dicat, quòd † emancipatio debeat 1
fieri per iudicem competentem. C. de emanci. liberor. l. 1.[b] iudex competens in hoc casu cēsetur iudex ipsius patris agentis, & emancipantis, q̄ b
quidē emancipatio † est actus ipsius patris & non 2
filij, vt in d. l. 1. ergo est solēnizandus à iudice patris, & nō à iudice filij. Facit † quia ius patriæ po- 3
testatis est à potestate sęculari, & nō ecclesiastica
introductum, vt Instit. de patria pot. in princi. &
quia act⁹ huiusmodi ex sola volūtate patris procedit, pro qua explenda siue autorizāda adhibet
iudicē suum propriū & non filij, sicut dicitur in
simili de alienatione, siue vnione fiēda alicuius
ecclesiæ siue rei ecclesiasticæ alicui prælato subiectæ alteri ecclesiæ vel personæ extra ciuitatē, vel
diœcesim rei alenandæ, siue ecclesiæ vniēdę cōstituta, quia huiusmodi alienationē seu vnionē

auctorizabit, ille vtiq; sub cuius potestate & iurisdictione res alienandæ vel vniendæ consistūt, prout legit.&not.de re.eccl.non alien.c.dudum.lib.6.& in Clem.c.si vna.eod.tit.&meliùs 17.q.2. in venditionibus.in gloss. Sic in proposito iudex illius volētis liberare filium suum de patria potestate, huic liberationi autoritatem præstabit. Nec obst. illud generale, quòd actor debet sequi forum Rei, de foro compet. c.cùm sit. quia illud procedit in contētiosis,& quando iudicium redditur in inuitum, secùs in voluntarijs & extraiudicialibus actibus, vt hic. Pro quo facit optimè dictum Inn.de renuntia. c.quòd in dubijs. quòd ille recipit renūtiationem beneficij à volente renuntiare, qui posset ipsum inuitum destituere. Sed vbi filius posset petere per iudicem patrem compelli ad emancipandum, in casibus apud iudicem patris agendū foret, vt l.iuris ordinem.C. de iur.om.iud.& de foro competen. c. si clericus laicū.ergo,&c.Si dicas econtrà, q; posset apud iudicem filij,in casibus dic vtrunque posse. per no. Cyn.in l.si prædiū.C.de prædi.minor. quæ optimè facit ad hanc conclusionē.Nec obst.c.si annuum.de iudi. Vbi quando agitur de beneficio per minorem 14.annis, iudex ecclesiasticus dabit curatorem ad litē,& non sæcularis, quia hoc euenit nedum ratione personę, sed etiā rei ecclesiasticæ, super qua laicus nullā habet dispositionem.de cōsti.c.ecclesia sanctæ Mariæ.de reb.eccle.non alie. c.final.Præterea ibi etiam filius sine consensu patris, & etiam in patria potestate constitutus agere potest.Ad quid ergo haberetur recursus ad iudicem patris, cùm sine eo iudicium siue actus expleri possit, secùs autem in proposito casu, ergo &c. Nec obst.c.si iudex.de senten.exc. vbi iudex ecclesiasticus cognoscit, an captus, vel detentus per iudicem laicum sit clericus vel ne, quia hoc euenit ratione possessione clericatus, in qua captus clericus reperitur, licèt negetur. Vel quia hæc est causa merè ecclesiastica, videlicèt cognoscere de clericatu, sicut cognoscere de legitimatione filiorum, cuius cognitio duntaxat spectat ad iudicem ecclesiasticum, & non sæcularē. de ord,cogni.c.tuam. & qui filij sint legit.c. causam.et c.lator.Præterea exceptio clericorum tendit ad libertatem eorum.de foro compet. c. nullus.sed huiusmodi emancipatio nō derogat huic libertati, si coram laico fiat, imò etiam auget, ergo, &c.

ADDITIONES.

a Emancipatio. Adde Aegid.decis.6. de for. compet.Et nota quòd ex hac nostra decisione,& allegatis in ea potest decidi quæstio, quæ coram me incidenter mota fuit in causa Pragens. videlicèt,
5 quòd si laicus † vult donare clerico vltra summā quingentorū aureorum, & idem si laicus minor vult alienare clerico, vel se ei solēniter obligare, quòd iudex ipsius laici nō clerici in prædictis casibus erit adeūdus super insinuatione, vel auctoritate præstanda, & econuersò, si clericus vellet laico sic donare, alienare, vel se obligare, quòd iudex ipsius clerici super insinuatione vel auctoritate debebit adiri, quia agenti actū istis casibus non recipienti, an ctoritas impertitur. Ex ex prædictis etiam quæritur, † si clericus minor tanquā 6 actor litigat coram iudice sæculari, an dictus iudex poterit sibi donare curatorem ad lites, vel dari debet per episcopum suum? Old. q. 56. & Spec.in titul.de curatore, tenet, quòd quilibet etiam iudex delegatus dare potest. & refert quod Iac.de Arena,dicit,quòd debet dari à iudice illius loci, vbi causa vertitur, vt l.1.C. vbi pe. tu. Pro hoc facit l.si longius.ff. de iudic. In contrarium facit C.de administra.tu.l.fin.§.1. vbi dicitur, recurrendum esse ad iudicem competentē, scilicet ad eum, coram quo lis vertitur. Pro hoc facit c. fin.de iud.lib.6. vbi dicit speciale in delegato Papæ, vt dare possit curatorem in causa, quæ coram eo vertitur. Old.ibi distinguit, quia aut loquitur in procuratore generali, & cùm ille videatur datus ad omnes causas, vt l. qui habet. §.final.ff. de tutel. dico quòd debet dari à suo iudice, & habebit effectum datio quoad lites, quæ agitarentur etiam extra territorium iudicis, qui dedit eū, ad similitudinem tutoris, qui datus à suo iudice administrat bona vbicunq; sita, vt not. de excu. tu.l.propter litem.§.licèt. Aut loquimur de curatore dato ad vnam litem tantùm, & tunc debet dari ab illo, vbi causa tractatur, dum tamen sit casus talis, cui competat de iure, sicut consueuit dici in prorogatione, in l.1.C.1.de iur.om.iud. Pro hoc adducit præalleg.c. si annum.in prin. vbi dicit, de suo, loquitur simpliciter ad lites, vbi dicit, de dato, ad illam causam tantùm. & vide quod not.Inno.in c.petitio.de procura. Et an in bonis patrimonialibus in clericis pupillis habeat locū tractatus tutelarum, laicus possit esse eius tutor testamētarius, legitimus vel datiuus, cogita. Dubium facit, quia tutela est potestas in capite libero, & datur principaliter personę, sed nō videtur permissa datio de laicis, & personis ecclesiasticis, nec in bonis ipsorum, quę gaudent eodem priuilegio cum bonis ecclesiarum, vt c. decernimus. de iudi.& de vita & hone.cle.c.fin.nec clerici videtur cogendi suscipere tutelas, nisi tantùm legitimas, si noluerint, vt not.in authen.presbyteros. C.de episco.& cleri.& 76.distin. cano. peruenit. & vide quod not.Bald.in l.generaliter. circa. fin. C.de episco.& cleri.
b C.de emancip.liberor.l.1. Vbi de patria potestate loquitur, & sic de iure patris, † quod habet in fi- 3 lium adimēdo, & in ipsum filium prēmium conferendo, emancipatio enim vocatur præmium siue donum.l.2.l. cùm oportet. §. cùm autem.C. de bo.quæ l.& a. penulti. C.de bon.matr.† Iudex 4 enim illius qui confert præmium, non qui eum suscipit, videtur adeūdus super auctoritate præstanda, & maximè in hoc casu, in quo canones non multùm curant de patria pótestate, & de suis effectibus.

EPITOME.

Monialis, & præsertim canonica regularis habens administrationem, siue officium potest agere & defendere, & procuratorem constituere pro suis administrationibus.

SVMMARIVM.

1 *Moniales per procuratorem agere posse iuris est.*

DECI.

DECISIO VIII. aliàs 221.

Moniales & præsertim canonicæ regulares habētes aliqua officia, seu administrationes in monasterio, siue extra distincta, possunt agere & defendere, ac procuratorem constituere pro suis officijs,& administrationibus,ac iuribus &rebus earundē, sicut dicitur & legitur de quocunq; religioso. de rescript. c. edoceri. & in c.1.in Cle.eo.tit.per Guil.de mon.Laud. Pro hoc faciunt no.per Inn.in c.cū dilecta. de rescrip.in prin.
1 vbi dicit, q † moniales possunt agere per procuratorem in causa electionis nomine suo, & eodē modo si de crimine ageretur, quem recitando Arch.idem tenet in c.2.in fine,de iud.lib.6.

EPITOME.

Senes, videlicet octogenarij, valetudinarij, & adeò debiles quòd equitare non possunt, à personali comparitione excusantur, ad quam tenentur senes robusti,& valentes laborare.

DECISIO IX. aliàs 222.

Senes, videlicèt octogenarij, valetudinarij & adeò debiles, quòd nō valent equitare, à personali comparitione excusantur. ar.no. in c.querelam.de procurat. vt lite non conte.c.quoniam frequenter.& 4.q.4.can. nullus.ver. Item si quis se iniuriam. per Ioan. And.& 5.q.3.can.si ęgrotās. per eundē & Archi. & Hosti. in sum. de test.cog. §.1.versic.excipiuntur.Senes verò robusti,ac potentes ad laborandum non excusantur, quia hæc duo coniunctim requiruntur,quòd sint senes, & valetudinarij,qui etiam à veniendo ad iudicium causa perhibendi testimonium excusantur, pro quorum testimonio erit mittendum ad eos. de testib.c.si quis testium.

EPITOME.

Monachus contra suum abbatem potest agere pro alimentis in futurum sibi præstandis, sed non pro subtractis.

DECISIO X. aliàs 305.

Monachus professus cōtra suum abbatem pro alimentis sibi subtractis agere nō potest,per regulam,Dolo petit,&c.sed pro sibi ministrandis in futurum benè potest agere, prǒut leg. & not. de accusat. c. ex parte. & faciunt pro primo dicto not. per Io.Mo. in c.cordi.de appel. lib.6.super versic.in expen.in fin.gloss.

EPITOME.

Pro defensa monasterij vel abbatis sui etiam sine mandato monachus agere potest, & etiam pro confirmatione electiooia prædicti sui abbatis.

DECISIO XI. aliàs 334.

a Monachus potest agere sine mandato[a] pro suo abbate ad instantiā principis, vt prætendebatur in facto, per episcopum priuato, & capto, ac incarcerato, vt liberetur à carceribus, vel restituatur ad regimē abbatiæ. Ratio,Nam si agere potest pro electione abbatis confirmanda, de rescriptis.c. cùm dilecta. de confue.c.cùm dilectus.de re iudic.c. ad probandum. multo fortiùs pro iam confirmato, & iniustè priuato restituendo.ar.de accu.c. ad petitionem. Præterea si quilibet clericus potest,& debet etiam alijs clericis contradicentibus bona ecclesiæ malè alienata reposcere, vt de re.ecclesiæ oon alie.c.si quis presbyterorum, et c. hoc consultissimo. libr. 6. multò fortiùs personam alienatam,&à prælatura remotam.12.q.2.ca. præcipimus. de pœ. & remiss.c.cùm infirmitas:hæc autem actio tendit ad vtilitatem monasterij,imò ad defensam,pro qua quilibet de ecclesia admittitur sine mandato. de testi.c. cùm olim. & ibi per Inn.& 31. dist.ca. Nicena. in fi. per Archi. Pro qua cōclusione faciunt optimè not.per Inno.de re iudi.c. cum I. & A. ve. runtamē tutius esset, quòd prædictus monachus de licentia episcopi ageret, etiam in casu antedicto,secundum Inno. ibidem.

ADDITIO.

Sine mandato. Monachus potest agere in iudicio sine licentia Abbatis, quādo est in studio de consensu abbatis causa studendi. vide glo.& Bar. in l. si longius.§. in fi.ff.de iudi.vide in c. ex parte tua. de accu.& in c.2.ne Clem. vel. mo.libr. 6.Bald.in auth.habita.6.col.C. ne fi. pro pa. a

EPITOME.

Monachus agens pro defensa monasterij,vel abbatis,seu pro confirmatione electionis ipsius debet habere expensas per Auditorem taxandas, secundū qualitatem personæ, & valorem bonorum monasterij.

DECISIO XII. aliàs 335.

Ex hoc etiam inferebatur alia conclusio, quòd ex quo prædictus monachus prosequitur vtilitatem monasterij agendo, præmissa super hoc aliquali summaria causæ cognitione, debet habere alimenta, & expensis litis à monasterio, quas & quæ Auditor æstimabit secundum qualitatem personæ, & valorem bonorum, ac redditaum monasterij. ar.iurium vulgarium.de accu.c.ex parte.et c.olim. in fi.de elec.c.vt pręteritæ.et c.cùm non deceat.lib.6.

EPITOME.

Dominus potest agere pro oppressionibus,turbationibus & iniurijs subditorum tendentibus in perniciem suæ iurisdictionis, noo tamen pro commodis eorum priuatis.

SVMMARIVM.

1 *Dominus pro iniurijs & damnis datis subditis agere nō potest,sed pro suo interesse sic.*

DECISIO XIII. aliàs 388.

Præpositus[a] † seu quiuis alius dominus habēs subditos,vel colonos ꝓprios potest age- a 1

re contra episcopum talliantem, seu exactionantem, vel spoliantem, turbantem, aut molestãtem eosdem actione iniuriarum, & pro suo interesse. hoc verũ dicebant Domini, dummodò præmissa fierent in odium, & iniuriam prædicti Præpositi, secùs verò si in odium subditi vel coloni, secundum Inn. & Hosti. in c. dilectis filijs. de appel. & hoc idem nota. per Ioan. And. in c. auctoritate. de priui. in glo. fi. lib. 6. Faciunt etiam pro hac conclusione not. per Arc. & Ioan. Andr. in nouel. de re iudic. c. ad apostolicæ. & per Guil. de mon. Laud. & Zenze. de reli. & vene. sanc. in c. 1. in prin. in Cle. & in Spec. tit. de appel. §. 1. & §. quis possit. in fin.

Ex quo insurrexit aliud dubium, videlicèt, vtrùm idem Præpositus vel dominus posset agere in iudicio pro rebus ablatis eisdem suis subditis, vel colonis, vel damno eis illato emendando. Et breuiter fuit determinatum, quòd non, per not. dicta Doct. vbi supra. Quorum ratio est ista, quia domini non interest, néc est legitimus procurator subditi. Prætereà si hoc dominus posset suo iure petere, ergo & eadem ratione pactum posset facere de non petendo, quia cuilibet licitum est renuntiare iuri suo. 7. q. 1. ca. quàm periculosum. de regula. c. ad apostolicam. & hoc esset absonum dicere, quòd dictus dominus posset renunciare ius subditi. ergo, &c.

ADDITIO.

a Præpositus. Adde dec. 1. hoc titu. in antiq.

EPITOME.

In decimis siue petantur de iure, siue de consuetudine per personas ecclesiasticas à personis ecclesiasticis, semper habet locum Clem. dispendiosam. de iudi. secùs si agatur inter laicos.

SVMMARIA.

1 *Dispositio Clem. dispendiosam. procedit solùm inter ecclesiasticos.*

2 *Decima debẽtur de iure communi, & diuino, clericis.*

DECISIO XIIII. aliàs 433.

FVit dubitatum vtrùm si agatur inter Præpositum alicuius ecclesiæ cathedralis, qui de consuetudine legitimè præscripta à tanto tempore, cuius initij memoria, &c. & episcopum eiusdem ecclesiæ, qui tam de iure communi, quàm de consuetudine, vt suprà, prætendunt ad se decimas prædiales & reales certarum possessionum, agrorum, villarum sitarum in diœcesi eiusdem episcopi ad se pertinere, haberet locum
1 Cle. † dispendiosam. de iudi. Et dubium facit diuersitas opinionum Doct. in eadem Cle. nam. & Ioan. Andr. & Pau. vidétur tenere expressè quòd sic. Zenz. & Guil. de mon. Lau. tenent cõtrarium in decimis, quæ non de iure communi vel diuino, sed iure consuetudinario debentur. At in casu nostro vterque prætendit decimas ad se pertinere. ergo &c. Prætereà tex. Clem. prædictæ loquitur de decimis ad quarum præstationem quis potest compelli per cẽsuram ecclesiasticam monitione præmissa, & sic videtur tantùm locum habere cùm agitur contra debitores decimarum. At in casu nostro agitur contra duos competitores super iure percipiendi à tertio & non ab alterutro. ergo &c. Breuiter omnes Domini dixerunt opinionem glo. ordin: præstantiorem, & semper sic fuisse obseruatum in Rota, & hoc ea ratione. Nam non est dubium quin decimæ ec- 2
clesiasticæ & spirituales debeantur clericis de iure communi & diuino, vt 16. q. 7. ca. omnes decimæ. & ca. reuertimini. 6. q. 1. & quasi per totam illam quæstionem, & de deci. c. tua nobis. et c. à nobis. & quasi per totum. Sed quib' clericis debentur, super hoc iura diuersimodè statuerunt, vt in dicta causa & quæstione & in dicto titu. de dec. Sed constat quòd has decimas tanquam spirituales vna ecclesia præscribit contra aliam, ita quòd vni ecclesiæ ex consuetudine longinqua legitimè præscripta debentur, & non alteri, vt expressè probatur de præscri. c. de quarta. & de deci. c. 2. lib. 6. ergo qualitercunque agatur de iure percipiendi decimas ecclesiasticas, aliàs de iure communi debitas clericis, semper habet locum Cle. prædicta, secùs verò si ageretur inter laicos etiam de decimis ecclesiasticis, ad quarum præstationẽ nullus posset per censuram ecclesiasticam compelli, & propter hoc fuit illud expressum in dicta Cle. & sic fuit obtentum, & conclusum.

EPITOME.

Iudex domicilij, originis, delicti, & rei de qua agitur, citare potest suos subditos extra territoriũ existentes, & talis citatio aliquando personam afficit, aliquando bona tantùm.

DECISIO XV. aliàs 464.

SI quæritur vtrùm iudex possit citare subditum extra territorium existentem, distingue, aut loquitur de iudice generali vt domicilij, vel originis, & tunc aut subditus latitat, aut non. Primo modo citatio arctat eum, vt si infra territorium latitaret. hoc tenet Innoc. extra de rapt. c. 1. Secundo casu tenet citatio, vt afficiat bona, dummodò fiat ad domum, vel ecclesiam, patet de Clem. non resi. c. ex tunc. cum concor. non autem personam, vt de consti. c. 2. lib. 6. cum concor. Aut de iudice singulari, vt rei de qua est quæstio, vel contractus, vel delicti. Primo casu citatio non tenet, vt arctet personaliter citatũ, sed vt contra eum procedatur super illa, vt lite non contestata. c. quoniam. §. in alijs. & de dolo. & contu. c. próut. Secundo casu etiam non tenet, nisi in hoc, quòd procedatur secundum formam c. Romana. §. contrahentes. de fo. compet. libr. 6. Tertio casu distingue, aut crimen est graue, & etiam citatio citatum non arctat, sed habet locũ remissio, per §. si verò quis comprehensorum. In authentic. vt nulli iudici. vt hic. Aut est leue, & etiam nec tenet citatio, nec habet locũ remissio, propter §. si. fiet ergo citatio per iudicem vbi moratur ad requisitioné iudicis delicti, & arctabatur personaliter, ita q sententia in eum posteà lata, te-

ta, tenet. facit de priuil. c. 1. lib. 6. de hoc 3. q. 6. c. 1. & per Innoc. & Hosti. de so. compe. c. licet. & de consti. c. 1. lib. 6. &c.

EPITOME.

Auditor, cui est commissum, quòd decernat citationem personalem, si repererit diffamatum de contentis in commissione, nō recipiet probationes de bona fama, nec admittet procuratorem allegantem causas absentiæ suæ sine speciali mandato.

DECISIO XVI. aliàs 476.

AVditor cui est commissum, quòd si reperiat aliquos de contentis in commissione sibi directa publicè diffamatos, decernat contra eos citationem personalem, & quòd super huiusmodi infamia testes recipiat, non ob hoc absque alio mādato speciali etiam ad instantiā procuratoris huiusmodi citādorum generaliter deputati ad causas potest recipere testes super bona fama. Ratio duplex est, quia ista est extraiudicialis informatio, ideò hanc receptionem facere potest, vt suprà. Secunda ratio, quia natura huiusmodi causæ personam procuratoris nō admittit, & fuerat autē decisum per tres concordes interlocutorias, vt dicebat dominus Valhardus Auditor. Item tenent Domini, quòd si talis procurator vellet allegare causas absentiæ, non admitteretur, non obstante l. seruum quoq;. §. qui publicè. ff. de procu. qui intelligitur de procuratore habente speciale mādatum ad huiusmodi excusationes, seu causas absentiæ proponendum, & procuratore post citationem destināto ad hoc specialiter, quia post executionem huiusmodi, et eius reportationem sunt talia alleganda, quia exceptio actionem præsupponit, cùm sit eius exclusio. ff. de exceptio. l. 2. de hoc solet semper specialis commissio impetrari.

EPITOME.

Processus factus per executorē sententiæ contra intrusum, licèt de intrusione nō cognouerit, valet.

DECISIO XVII. aliàs 477.

SI executor eidem P. datus cōtra A. vigore dictarum literarum narrantium A. fuisse tam lite pendente, quàm post sententiam intrusum non facta inquisitione de veritate dictorum narratorum processit, monendo eum sub pœnis excommunicationis ipso facto latis, quòd à possessione infra sex dies desisteret, & propter hoc fuit appellatum, & causa appellatiōis commissa Auditori, processus huiusmodi non potuerat repugnari, ex eo quòd causarū cognitionem non præmisit, dummodò tamen eorum Auditori posteà de veritate constet, sumitur fundamentū ex not. Innoc. da præsump. c. dndum. & Pau. in Clem. 1. de offic. deleg. & not. Pau. de concef. præbend. c. cùm ei quem. in Cle. Mouit etiā Dominos, quia vbi executor habet recipere preces cognitionis in aliquo casu, non venit ex natura executionis, sed potiùs à natura exceptionis oppositę per partem, vt patet ex lectura l. noua. ff. de re iudic. l. à diuo Pio. §. si super rebus. & in c. de cætero. & in c. cùm super. de re iudic. per Innocen. Item mouit, quia assignatio termini sex dierum habebat cognitionem tacitam, licèt non expressam, si non veniret in termino allegaturus rationes & causas, quare non debet fieri executio contra eum, sicut enim veniret infra terminum ad opponendum, ita & venire potuit ad allegandum causas in contrarium, si quas habebat. de dolo & contu. c. cùm dilecti.

De Libelli oblatione.

EPITOME.

Libellus & articuli in actione iniuriarum etiam ciuiliter intentata, debent taliter specificari, quòd pars per illa certificari, & testes desuper deponere possint.

DECISIO I. aliàs 39.

IN actione iniuriarum [a] licèt agatur ciuiliter, tamen requiritur specificatio talis in libellis & articulis, quòd pars possit certificari, & testes deponere, sed non tanta, quanta in obiectibus, qui sunt plus odiosi. Pro hoc dicto alle. text. in c. tuæ. de proc. & not. Inno. in c. accepimus. de purga. ca. faciunt etiam notata de specificatione criminum contra testes, quæ licèt probentur, tamen pœna ordinaria non puniuntur, vt in c. cùm dilectus. de ordi. cog. de dicta specificatione notatur in c. ex parte Adæ. de testib. & eod. titu. c. præsentium. lib. 6. & ibi de hoc.

ADDITIO.

[a] Iniuriarū. Attende ad consil. Socin. 146. nu. 13. 14. 1. vol. & in consi. 109. num. 3. in 3. volum. Iaf. in l. edita. C. de eden. & decif. 1. inf. de accusat.

EPITOME.

Libello oblato in causa criminali etiam ciuiliter concludenti citatus personaliter, si comparet, respondere tenetur.

DECISIO II. aliàs 172.

LIcèt contra personaliter citatum detur libellus concludens ciuiliter in causa criminali, nihilominùs tamen tali libello sic citatus, si comparet, tenetur respondere, & si non comparet, potest excommunicari. Ratio, quia nedum propter pœnam ordinariam sibi pro crimine infligendam, vel causam, in qua non poterit interuenire procurator, vbi quis personaliter citatur, sed etiam propter enormitatem criminis & scandali ex hoc exorti in partibus, & ad terrorem alrorum, ne similia perpetrentur, & quia fortè non potest ita plenè constare, nec probari per testes de facto, sicut per suam responsionem & confessionem, idcircò ad respondendum prædicto libello debuit personaliter venire iuxta mandatum Papæ. Ex mul-

tis enim, & diuersis causis citationes personales conceduntur. de iudic. c. 1. in fi. lib. 6. & eo. tit. c. 1. in Cle. & quandocunque, & ex quacunque causa quis personaliter citatur, nõ sufficit mittere procuratorem. de maio. & obe. c. fi. de do. & cont. c. dilecti. de dila. c. exposuit. & ibi per Ber.

EPITOME.

Libellus in quo aliquis dicit rem suam fuisse, licèt non dicat nunc suam esse, procedit. Vel sic, Sufficit libellum ex præsumptionibus procedere.

SVMMARIA.

1. *Præsumptio an possit libellum validare.*
2. *Verborum extensio non habet locum in confessionibus.*

DECISIO III. aliàs 325.

1 SI in libello † narrem fundum ad me pertinuisse, & pertinere consueuisse, petens illum mihi adiudicari, valet huiusmodi libellus: licèt in narratione illius nõ dixerim, & pertinere, &c. Ratio, quia sufficit quòd libellus procedat ex præsumptionibus, vt in l. eius. §. Lucius. ff. de his quæ in frau. cred. not. Innoc. in c. 2. de libel. oblanec obstant quædam not. Cyn. alleg. in contrariũ in l. edita C. de eden. in 3. q. & glo. ac dictum Bar. ff. de confes. l. certum. quia illa intelliguntur, vbi in libello petuntur, quæ significant abnegationem, hic verò secùs, quia petit præsentem adiudicationem. Nec obst. gloss. in d. l. certum. quia
2 loquitur † in confessione, quę non recipit verborum extensionem, quia præiudicaret confitenti, quod non est verisimile procedere ex eius mente: Sed nos loquimur in libello, qui capit extensionem, & latam interpretationem in fauorem libellantis, vt l. solemus. ff. de iudi. & l. inter stipulantem. §. Stichum. ff. de verb. oblig. & de causa possess. & propriet. c. cùm ecclesia. nec obst. l. si adulterij. §. idem Pollioni. ff. de adult. vbi non sufficit error existens etiam notorius, nisi allegetur. Facit c. accedens. vt lite non contest. quia allegari videtur, cùm tales & similes præsumptiones, ex quibus oritur, in libello, vel exceptionibus exprimuntur. per dict. §. Lucius. vt not. Bar. in d. §. idem Pollioni.

De Litis contestatione.

EPITOME.

In causa appellationis interpositæ à diffinitiua vna parte præsente, non est necessaria litis contestatio, secùs si vtraque.

SVMMARIA.

1. *Litis contestatio in causa appellationis interposita à diffinitiua, an & quando sit necessaria. & nu. 4.*
2. *Litis contestatio an semper sit in causis necessaria.*
3. *Receptio testium lite non contestata super libello partis producentis, an sit valida.*

DECISIO I. aliàs 8.

1 FVIT dubitatum vtrùm in causa † appellationis a interpositæ à diffinitiua esset necessaria litis contestatio. Et videbatur quòd non, quia non est necessarius libellus, secundum Innoc. in c. cùm contingat. de offic. delega. super quod debet fieri litis contestatio, vt 3. q. 3. can. induciæ. §. offeratur. & de lit. contesta. c. vno. de electio. c. dudum. Si igitur non datur libellus, ergo nec erit litis contestatio necessaria. Prætereà aut lis est contestata in principali causa, aut non. si non, sententia est nulla, quia caret fundamento, vt lite non contesta. in rubro & nigro. ergo ab ea non est necessarium appellari. de re iudic. c. 1. si verò lis fuerit contestata in principali causa, hoc videtur sufficere in causa appellationis, quia licèt sint diuersæ instantiæ, tamẽ eadem causa est. de fide instru. c. cùm Ioannes. de iur. calum. c. a. libr. 6. vbi Archid. tenet libellum necessariũ, & per consequẽs litis contestationem necessariam in causa appellationis. remittit ad Spec. titu. de libel. concep. §. nunc dicendum. ver. sed nunquid in causa appellationis. vbi dicit Spec. dominum Clementem 4. ita mandasse seruari Auditoribus. Host. etiam in summa ti. de appella. §. quis sit effectus. dicit, vbi appellatur à diffinitiua, datur libellus parti, nisi sit contumax, quia tunc proceditur lite non contestata, vt in c. per tuas. de appella. per quam decre. dicebant & concludebant omnes Domini, quòd si vna pars vocatur per iudicem ad respondendum libello, & litem contestandum super eo, & per contumaciam se absentat, posse procedi lite non contestata, dummodò semel in causa fuerit lis contestata, & hoc siue præsens fuerit in curia, siue absens, quia eadem est ratio vtrobique. & sic intelliguntur not. Innoc. in dicto c. cùm contingat. & probatur C. de temp. app. l. fin. §. illud. Si autem pars non est absens per contumaciam, & tunc siue sit in curia, siue extra, procedi non potest lite non contestata, & sic procedet contrarius intellectus c. interposita. in fin. de appel. & Spec. vbi suprà. Simile quod not. Spe. de officio iudicis quo imploratur restitutio in integrum. de resti. in inte. §. a. in fi. Et facit quòd tres sunt instantiæ, & non causæ. Ad materiam vide not. in c. Raynaldus. de testa. per Ber. & Ioan. An. in nouel. Dominus verò & pater meus Io. de Lig. in d. c. per tuas. videbatur distinguere sicut distinguit glo. in c. próut. de dol. & contu. & in c. sæpè. de appel. quia † aut liquet, aut liquere potest de 2 causa statim, & pro tunc proceditur lite nõ contestata, & aliàs non. teneas distinctionem superiùs positam, quæ tutior est. Ex quo insurrexit aliud dubium: Si à sentẽtia absolutionis lata pro reo in causa iniuriarum per vtranque partem appellatur, & in causa appellationis per ambas partes dantur libelli appellatorij, putà vna partium, quæ habuit sententiam pro se in prima instantia, petat eam confirmari, alia infirmari, & in termino assignato vtrique ad respondendum libello hinc inde, & litem contesta. super eisdem, ambæ partes lite contestata super libello duntaxat cõfirmatorio, & non super alio, & pars illa

illa super cuius libello nó fuit lis contestata producat testes super articulis ex materia libelli sui descendentibus, probantibus clarè intentionem suam, ita quòd sententia veniebat ferenda pro ipso: dubitaui ego, qui habui causam in secunda
5 instantia, vtrùm † valeret receptio testium prædictorum ad effectum sententiæ ferendæ pro ipso. Et videbatur mihi quòd non, quia lite nó contestata super libello partis illos produxerat, per rubrum & nigrum, vt lit. non contesta. per tot. tùm etiam per superius in suprà proxima conclusione dicta & allegata. Fuit determinatum & cóclusum per omnes Dominos meos contrariũ, quia fuit lis contestata in prima instantia legitimè super libello dato tunc per istum, qui tunc propter defectum probationis succubuit, & tũc quia legitimè intentionem suam probauit, debet obtinere: tùm etiam quia libelli erant contradictorij, & ambo appellatorij, ita quòd secundum aliquos hoc solùm videbatur sufficere pro lite contestata. Pro quo fuit allegatum c. oblatæ. in fi. de appel. & quod not. Inno. in c. ex insinuatióne. de procura. circa finem. tùm etiam, quia ex quo fuit assignatus terminus vtrique parti ad respondendum libello hinc inde, & litẽ contestandum super illo, si vna pars omisit litem côtestari, vel non petijt, imputet sibi, & poterat procedi lite non contestata in eius côtumaciam per c. per tuas. de appel. & C. de temp. app. l. vlti. quæ ratio summe mihi placuisset, & placeret, si testes fuissent producti contra omittentem litis contestationem, & pro illo qui fuit litem contestatus, sed totum ecôtra fuit factum, ergo videbatur quòd totus processus nihil valuerit habitus coram me. Veruntamẽ propter dicta motiua Dominorum, & concordiam & consilia, ego tuli sententiam informatoriam. primò ex nouiter actitatis corã me, nihil eidem adiudicãdo, condemnationẽ tamen expensarum omittendo, à qua sententia iterum per vtranq; partem fuit appellatum, & per me delatum, & in tertia instantia lite contestata sententia confirmata & suppleta.

Additio.

a Appellationis. Tu dic meliùs, quòd quando † à
4 diffinitiua sentẽtia appellatur, in causa appellationis non fit litis contestatio etiam vtraq; parte præsente. Ratio est, quia in tali causa articulus de iustitia appellationis non est separatus à negotio principali: & ideò sufficit litis contestatio facta in causa principali coram iudice, qui de principali cognouit. Vbi verò appellatur ab interlocutoria, tunc benè fit litis contestatio super articulo appellationis, aut super grauamine, & libellus offertur secundum Gos. in d. c. per tuas. & idẽ tenet Ioan. Andr. in c. Raynaldus. de testa. plus etiã dicit d. Pe. de Perusio in d. c. interposita. de appel. quòd etiam lite non contestata super appellationis articulo, nec etiã super principali, potest in causa appellationis ad sententiam procedi, & si iustificata fuerit appellatio ab interlocutoria, nó poterit super principali ad sententiam procedi, nisi super eo sit facta contestatio. & ita intelligitur secúdum eũ. d. c. per tuas. Quid si agatur causa nullitatis sententiæ, an possit eo modo procedi, quo proceditur in causa appellationis? Dic quòd sic, vt in c. in nostra. in glo. fi. de procu. facit quod not. Abb. in c. causam. de rescriptis.

EPITOME.

Pars rea si negat narrata in libello prout narrantur, vera esse, & petita prout petuntur, fieri non debere, litis contestatio facta censetur absq; eo quod dicat, animo litem contestandi.

SVMMARIA.

1 *Litis contestatio quibus verbis fit.*
2 *Respondens narratis in libello, videtur litem contestari, licèt non intendat.*
3 *Narratio an & quo casu pro petitione vel contestatione habeatur.*
4 *Contestatio dicitur ab animo rei dependere.*

DECISIO II. aliàs 12.

Si pars rea respondendo libello [a] † negat nar- a
rata prout narrantur, & dicat petita fieri non 1
debere, si non addat, & dicat animo litem contestandi, fuit dubitatum vtrùm per huiusmodi responsionem fuerit lis contestata? Et breuiter sine argumentis fuit determinatum & conclusum quòd sic, per l. rem non nouam. C. de iudi. & per l. 2. C. de iur. cal. §. patroni. de lit. contest. c. vnico. & ibi idẽ tenet Abbas post Inn. & de elect. c. dudũ. el. 2. & not. per Spe. tit. de lit. côte. §. 1. ver. quid ergo si proponitur. vbi hãc quæstionẽ pertractando eã sic decidit. imò interdum sufficit respõdere narratis in libello, licèt non petitioni, prout legitur & not. in c. vnic. de lit. contest. in nouel. per Ioan. An. nec iuuaret protestatio [b] facta in côtrarium, b
videlicèt quòd per huiusmodi responsionẽ nó intenderet litẽ contestari, prout legitur & no. in c. sollicitudinem. de appel. Nec mirum, quia prædicta iura loquuntur simpliciter, & talẽ animi expressionem non requirunt. Facit, quia præsumitur quòd quis verbo non exprimat, quod in mente [c] non c
cogitauit. ff. de reb. dub. l. in ambiguo. & de reg. iur. c. in obscuris. libr. 6. alioqui simili ratione in côtractibus, in vltimis voluntatibus, priuilegijs & rescriptis nó valeret, quod fieret, nisi adderetur huiusmodi animi expressio, quòd esset absurdum. Pro qua conclusione faciunt ea quæ leguntur & not. in c. intelligentia. et c. prætereà. de verb. signi.

Additiones.

Libello. In quo petitio continetur, si autem in li- a
bello fieret sola narratio absq; petitione, & conclusione, tunc per responsionem non intelligeretur contestatio facta. Fallit in Papa, coram quo sola narratio facta, & responsio ad eũ secuta induceret contestationem, quia eius præsentia supplet omnem defectum, quod est notãdum secundum Doct. in d. c. vnico. de lit. contest.
Protestatio. Hoc verum, quãdo iudex & aduer- b
sarius dissentiunt protestationi, si autem consentirent tacitè vel expressè, tunc fit côtestatio, quia contestatio dependet ab animo rei, vt in aut. de exhi. reis. §. illud. quo animo caret, qui sic protestatur,

testatur: & ab ipsa protestatione recedere nó videtur per expressionem verborum habentiū inducere contestationem, quia protestatio in principio litis facta, videtur in quolibet actu iudicij repetita, dummodò actus sequens fiat incontinenti: secùs, si ex interuallo, secundùm quod no. in regula, in generali. & regula, exceptioné. de re. iur. lib. 6. Et ex hac ratione cócluditur quòd etiá si iudex, & aduersarius nó consentiunt protestationi, contestatio impeditur per dictam protestationem: cuius contrarium visus sum voluisse, suprà in principio huius apostillæ.

c Quod in mente. Ista ratio posset in contrarium retorqueri, scilicèt quòd nó est verisimile, quòd quis mente gerat aliud, quàm id quod verbis expressit, quia verba sunt notæ earum, quæ sunt in animo passionum. de spon. c. ex literis. et c. intelligentia. et c. prætereà. de verbo. signi.

EPITOME.

Litis contestatio non est necessaria tùm agitur ad declarandum quem incidisse in canonem latæ sententiæ per iniectionem manuum in clericum.

DECISIO III. aliàs 54.

a SI petatur quis per ordinarium declarari[a] incidisse in canonem, Si quis suadente. 17. q. 4. quia percussit clericum, ad finem, quòd denuntiaretur publicè excommunicatus, & euitaretur à Christi fidelibus, non requiritur litis contestatio: quia licèt ordinarius, qui est executor canonis, debeat parte vocata & tum causæ cognitione summariè procedere, & de hoc inquirere, vt legitur, & not. de cen. c. præsenti. de pœnis. c. 1. super ver. commodè. & in c. fe. super vers. constiterit. per Ioan. And. & Pau. tamé quia hic nihil petitur adiudicari, vel auferri: tum etiam quia petitur exetutio sententiæ iam latæ per canonem: tùm etiam propter periculum animę, scilicèt, excommunionis: tùm etiam, quia vbi procedit summariè, nulla requiritur litis contestatio. Pro quo alleg. no. per Inno. in c. fi. de offic. iud. & in c. ad nostram. de iureiur. & in c. sacro. de sent. excó. & not. in c. quoniam frequenter. §. in alijs. vt lit. non contesta. et c. tuæ. per Ber. Spec. tamen tenet cótrarium, quòd etiam in summaria cognitione requiritur litis contestatio. tit. de offic. iudic. §. fina. versi. sed quæritur.

ADDITIO.

a Declarari. Quid si appelletur à declaratione iudicis, qui pronuntiat, & declarat aliquem in excommunicationis sententiam incidisse, an appellatione pendente debeat in iudicialibus & extraiudicialibus euitari, vide per Lapū in Cle. vnic. de sequ. possess. & fruct. vbi tenet quòd sic. alleg. c. solet. in fin. de senten. excommuni. lib. 6. de appellatio. c. peruenit. & facit quod not. Ioan. And. in c. pastoralis. super verb. denuntiare potest. eo. titu. Et an in ista declaratione requiratur partis citatio, dic quòd sic, vt not. glo. antepenul. in si. Clemen. 1. de pœn.

EPITOME.

Litis contestationi, & alijs substantialibus iudicij partes nequeunt renuntiare, litis contestatio est exordium & substantiale iudicij.

DECISIO IIII. aliàs 88.

IN causa, in qua seruandus est ordo iuris & litis contestatio necessaria, partes huic ordini substantiali & litis contestationi renuntiare non potuerunt, quia litis contestatio est exordium & substantiale iudicij, & non solùm in fauorem iuris priuati, putà partium, sed etiam iuris publici, & iudicis introductum, cui partes renuntiare non possunt. de foro compe. c. si diligenti. de sen. excom. c. contingit. de fer. c. fi. arg. no. 2. q. 1. ca. in primis. & in sum. per Io. & per Ber. in c. de causis. in glo. 2. de offi. deleg. & per Ioan. Andr. de re iudic. c. fi. lib. 6. & in Clem. sæpè. de verb. signifi. in glo. penul. per eundem, vbi remittit ad Spe. facit à contrario sensu de iura. calum. c. 1. lib. 6.

EPITOME.

Si ex actis notoriè constat de nullitate sententię, vel processus, tūc iudex vocatis partibus absq; obseruatione alicuius ordinis reuocabit sententiam, si verò resultat probabile dubium, aut extra acta nullitas allegetur, tunc ordo iudiciarius si principaliter agatur, seruabitur: secùs, si incidenter.

SVMMARIA.

1 *Litis contestatio non est necessaria, vbi de nullitate processus, vel sententia agitur, si ex actu con stet error & iniquitas.*

2 *Nullitatem sententia allegans qualiter habeat procedere?*

3 *Ordinem iudiciarium in notorijs obseruare vanum, & superfluum est.*

4 *Sententia quo ordine tanquam nulla rescindi petatur.*

DECISIO V. alias 340.

FVIT dubitatum vtrùm quando agitur de nullitate † sententiæ, vel processus, requiratur litis contestatio,[a] & alius ordo iuris? Et respondebatur per omnes distinguédo, aut de huiusmodi nullitate poterit notoriè constare ex actis, aut non. In primo casu non est necessaria aliqua litis contestatio, nec libelli oblatio, imò si daretur libellus, nihilominùs, si iudici possit constare ex actis séntétiam primi iudicis nullam, super huiusmodi nullitate statim, vocata tamé parte ad audiendum sententiam, poterit se expedire & pronuntiare. Pro quo alleg. text. c. cùm ad sedem. de restit. spolia. & Clemen. pastoralis. de re iudi. et c. olim. de iureiur. & vnam notam Innoc. in c. cùm inter. de consue. circa fi. vbi dicit, quòd quandocunq; est contentio de iure, an statutum sit nullum, vel validum, de iure nullus ordo requiritur. Hoc verum, quando ex ipso statuto potest deprehendi nullitas, secùs verò, si propter defectum aliquem extrinsecum, & aliunde prouenientem huiusmodi nullitas proueniret,

quando

2 †quando verò notoriè resultat nullitas sententiæ ex actis, nil pars habet facere, sed dicere, cùm hodie notoriè constet vobis de nullitate sententiæ contra me latæ, hodie agatur, & pronuntietur. ff. vt in pos. legat. l. si is à quo. In notorijs
3 †enim ordinem seruare, est ordinem non seruare. de iureiuran. c. ad nostram. In contrarium verò facit, quia sententia super nullitate processus lata vim diffinitiuæ habet. vt not. Innoc. in c. auditis. de procur. & Ioan. Andr. in c. fina. de appellationi. in Clem. 1. super ver. repulsione. in fin. ad quam non deuenitur, nisi ordine iuris seruato. de electio. c. dudum. de lit. contesta. c. vno. de restitu. spoliat. c. conquerente. de maio. & obed. c. inter quatuor. et c. solitæ. & C. de lit. contesta. l. vn. ff. rem ratã habe. l. amplius ergo, &c. Responderi tamen potest hoc procedere posse seruata tamen distinctione statim dicenda, quando est dubium de nullitate ipsius processus, secùs verò si notoriè constet ipsum processum, seu sententiã fuisse & esse nullam, ex actis, quæ sunt publica. de probatio. c. quoniam contra. sicut dicimus in simili, quando sententia est à non suo iudice notoriè lata, vel licèt à suo iudice sit prolata, tamen si contineat intolerabilem errorem, sine difficultate, & ordine est relaxanda. de indic. c. at si clerici. de rescript. c. ab excommunicato. de senten. excommu. c. per tuas. et c. solet. et c. venerabilibus. lib. 6. imò Inno. dicit alibi, & Ioan. And. post eum in nouel. quòd quandocunq; error, vel iniquitas recolligi poterit ex actis, retractabitur sententia, ac si error fuisset in sentẽtia expressus, hoc not. de re iudic. c. cùm Bertoldus. & per Archi. de senten. excom. c. Romana. in fin. lib. 6. & per Pau. in d. Clemen. pastoralis. de re iudic. In secundo verò casu, videlicèt quando non ex actis resultat nullitas allegata, sed aliundè, & requirat aliam indaginem, & aliqualem probationem; tunc iterum potest distingui, nam aut principaliter intentatur nullitas, aut incidenter. Primo casu requiritur litis cõtestatio. & ordo iuris, secundùm Innoc. qui hoc not. de offic. iudic. c. 2. qui allegat tria'lum, de procu. c. in præsentia. de offi. deleg. c. cùm contingat & ff. de fer. l. 1. Aut incidenter intentatur, tunc non, sicut leg. & not. per Innoc. de resti. in inte. c. [illegible] & vide suprà de restit. in integ. decis. 3. At in casu nostro principaliter agebatur de nullitate sententiæ, & dabatur super hoc libellus, ergo. Oldra. verò in quæstionibus suis, q. 12. videtur dicere, & tenere quòd si in causa ap-
4 pellationis stà diffinitiua sententia agatur de nullitate ipsius sententiæ, tunc non est necessaria litis contestatio, quia pars ipsius appellationis est, vt not. per Inno. in c. dilecto. de appellatio. & sicut in causa appellationis non est necessaria litis contestatio, per c. per tuas. de appellatio. (quod tamen intellige iuxta cõclusionem superius per me positam,) ita nec super huiusmodi nullitate requiritur litis cõtestatio, imò secundùm ipsum maiori ratione non est necessaria litis contestatio in causa nullitatis, quàm appellationis, quia in causa nullitatis semper arguitur iniquitas iudicantis, & absque eo quod tangitur iustitia partis, & sic videtur maiori ratione posse procedi lite non contestata, quàm in causa appellationis, in qua sæpè de iniquitate partis agitur, vt de app. c. interposita. §. sanè. imò secundum eum est tanta connexitas inter appellationem & nullitatem, quòd solùm appellatio etiam cognitionem nullitatis deuoluit, vt ff. fa. ercisc. l. quædam mulier. vt not. Inno. in dict. c. dilecto. & hoc etiam videtur innuere Oldra. in dicta quæstione in fi. dum dicit, Tunc non est necessaria litis contestatio in causa nullitatis, quando is, qui sententiam nullam dicit, promptam fidẽ offert de nullitate ipsius sententiæ, vt C. quando prouo. non est necesse. l. 1. de resti. spo. c. literas. multò fortius si refert se ad acta, quæ sunt publica, & notoria tam iudici, quàm partibus, vt prædixi. ergo &c. hoc etiam videtur tenere secundum Legistas expressè Bar. in l. cùm querebatur. ff. de re iud. per l. Theopompus. ff. de dot. præle. Spe. videtur distinguere breuiter, & multum confusè. Aut nullitas opponitur in modum exceptionis ad impediendũ executionem sententiæ, & tunc non est dandus libellus, nec litis contestatio est necessaria, imò nisi probatio sit in promptu, executio non impeditur. per l. 1. superius alle. C. quando prouo. nõ est necesse. aliàs enim non esset litium finis. C. de transac. l. fratris. ad hoc ff. ad exhiben. l. 3. C. vt in pos. le. l. is à quo. Aut agitur, & petitur absolutio de facto, vel restitui instrumenta, tunc requiritur libelli oblatio, & litis contestatio secundum eum. hoc vltimum non intelligo. hæc not. ipse Spe. tit. de libel. concep. §. nunc dicendum. ver. Quid si sententia. remittendo ad not. per eum in titul. de li. contest. §. fi. ver. quid de causa, vbi ponit, & tenet primum membrum distinctionis nil tangendo de secundo, vbi est maior difficultas. Dic melius vt per eum in tit. de sentent. excommunica. §. iuxta. ver. sicut si causa. De nouo audiui semel dominũ Richar. de Saliceto distinguentem sic. Aut imploratur duntaxat officium iudicis rescindens etiam principaliter, vt quia petitur sententia contra minorem, vel maiorem absentem lata, rescindi. de re iud. c. cùm Bertoldus. de procur. c. querelam. de ma. & obe. c. inter quatuor. de constit. c. ecclesia sanctæ Mariæ. & tunc nõ est necessaria litis contestatio, nec ordo iuris. Aut nõ imploratur principaliter officium iudicis nedum rescindens, sed rescissorium, vt putà quia nedum petitur rescindi sententia, sed etiam res adiudicari, tunc non est necessaria litis contestatio, & alius ordo iuris. & sic intellexit aliam partem c. 2. de off. iudi. pro qua distinctione faciunt not. Innoc. in simili de resti. in inte. c. cùm ex literis. super verbo, præsentibus.

ADDITIO.

Requiritur litis contestatio. Adde Bald. in addi. Specul. de lit. contesta. §. 2. & per Spec. ibid. §. penul. & ibi Ioan. Andr. & in addit. ad eundem Spe. in tit. de senten. versi. causa nullitatis, per Oldra. consi. 12. per Aegid. dec. 20. & 21. de iudic. a

EPITOME.

Per responsionem Rei negantis partẽ libelli actoris etiã absentis, & partem eiusdem libelli confitentis fit litis cõtestatio, quoniam actor in sua proposita intentione semper persistere præsumitur.

SVMMARIVM.

1 *Litis contestatio vnde fiat: Liti contestatio quid. 2.*

DECISIO VI. aliàs 354.

SI dato libello per actorem compellitur reus
ad respondẽdum libello, & reus respondeat
confitendo partem, & partem negando, licèt
tempore huiusmodi responsionis rei actor ni-
hil dixerat, vel etiam præsens non fuerit, dicebát
Domini omnes, litis cõtestationem fore factam
1 ex vtraque parte, † quæ fit per narrationem &
petitionem in iure ex parte actoris propositam,
& responsionem rei secutam, vt in c. vnic. de lit.
contest. de elec. c. dudum. de do. & cõtu. c. prout.
At in casu proposito datus erat libellus pro par-
te actoris, in quo continebatur narratio facti &
petitio, in quibus ipse semper persistebat, atque
fiebat directa responsio per reum confitendo &
negando, quod sufficit, per iura antedicta. ergo
2 &c. Dubium enim facit, quia † litis contestatio
nihil aliud est, quàm simul testatio, siue mentis
declaratio volentium litigare, ergo videbatur
quòd simul, & eodem tempore deberẽt concur-
rere petitio actoris, & rei responsio, vt in l. con-
sensu. ff. de act. & obli. Ad quod respondebatur,
quòd dato libello actoris semper constare vide-
tur de animo suo litigandi, maximè instando, vt
reus compelleretur ad respondendum, & sic perſ-
sistẽdo in sua petitione haberet animum litigan-
di, quod sufficit: respondendo igitur huic animo
siue petitioni statim fuit litis contestatio facta,
etiam simultaneè, propter cõcurrentiam animo-
rum. & per hoc fuit saluatus vnus magnus pro-
cessus habitus in partibus, in quadam causa His-
palen. mihi commissa, super quarta debita paro-
ciali sacerdoti de legatis quibusdam religiosis
non mendicantibus.

EPITOME.

In causa appellationis à diffinitiua parte vocata contumace, etiam in curia existente, non est necessaria litis contestatio. Idem vtraque parte præsente, si in principali lis fuit aliàs contestata, secùs si non fuit contestata, quia tunc necessaria est litis contestatio, vt sententia ferri possit.

SVMMARIA.

1 *Litis contestatio an & quo casu sit in instantia necessaria?*
2 *Litis contestatio an sit super articulo grauaminis necessaria?*
3 *Omissio articuli grauaminis coram iudice ad quem, an annullet processum?*

DECISIO VII. aliàs 467.

1 AVditor † in secunda instantia non tene-
tur contestari litem, nisi velit, quod in-
tellige si altera pars est absens per contumaciam,
& altera non. hoc tenent Specul. & Archi. de iu-
ram. calum. c. 2. lib. 6. Hoc breuiter ponit text. in
l. fina. §. illud. C. de tempor. appell. et c. per tuas.
de appella. quia in hoc quòd ponit ius speciale in
casu contumaciæ, videtur innuere contrarium
esse de iure communi. vt l. 1. in fi. ff. ad muni. & er-
go non procedunt no. per Inno. de offic. deleg. c.
cùm contingat. vide Ioan. Andr. super hoc de te-
sta. c. Raynaldus. in nouell. Contumaciam intel-
ligo, etiam si pars contumax sit in curia præsens,
quia tũc apprehendi potest, & est verè cõtumax,
& per consequens ex contumacia magis priuile-
giata l. & post edictum. §. fi. ff. de iud. quia hoc est
priuilegium appellantis, vt d. c. per tuas. ergo nõ
est auferendum, nec restringendum. de reg. iur. l.
indultum. ff. de consti. pri. l. 3. Quid si appellatur
ab interlocutoria? dic, Aut quæris, an super arti-
culo † grauaminis sit necessaria litis contestatio, 2
& dic quòd non, quia in vna instantia vna litis
contestatio est sufficiens, & ita mandauit Audi-
toribus Clemens 4. & recitat Specu. & Archi. in
d. c. 2. de iura. c. in gloss. 1. & probatur de appella-
tio. interposita. in ratione sui. Aut quæris vtrùm
† coram iudice appellationis omisso articulo gra- 3
uaminis, iuxta c. cordi. de appell. lib. 6. vel expe-
dito, iuxta c. vt debitus. de appel. & procedendo
super negotio principali, aut tunc coram illo iu-
dice necessaria sit litis cõtestatio, & tunc dic, Aut
fuerat coram illo primo lis legitimè contestata,
aut non. Primo casu non est necessaria litis con-
testatio. Secundo casu sic. Ratio est, quia vna li-
tis contestatio in causa semper est necessaria, vbi
seruatur ordo iuris, extra vt lit. non contest. per
totum, & non plures, quia hoc non reperitur in
iure cautum. Item iudex appellationis, qui suc-
cedit primo iudici, debuit facere ea, quæ facere
habuit primus, vt l. per minorem. ff. de iudi. & d.
c. interposita. modò primus, litis cõtestationem,
si non fecit, faciat secundus, aliàs non. ergo idem
de isto.

De Iuramento calumniæ.

EPITOME.

Procurator in Romana curia non solùm in animam domini, sed etiam in suam de calumnia iurare tenetur, etiam si principalis iurauerit.

SVMMARIA.

1 *Procurator an iurare teneatur de calumnia postquam dominus iurauit.*
2 *Procurator an possit iurare in animam domini sui, & mandatum de hoc faciendo, an sit validum?*
3 *Consuetudo Romanæ curiæ, quòd procurator iuret in animam suam & constituentis, admittenda est.*
4 *Iuramentum datur tactis scripturis, & quare.*

DECISIO I. aliàs 37.

QVIDAM procurator[a] in Romana † cu- a 1
ria in causa beneficiali appellauit à
me eo quòd ipsum compellebam ad
iurandum de calumnia, nedum in a-
nimam domini sui, sed etiam propriam, cui ap-
pellationi tanquam friuolæ de cõsilio Domino-
rum meorum non detuli, comminando sibi pœ-
nam c. fi. de iura. ca. quam pœnam dicebát omnes
Domini

Domini etiam locum habere in procuratore nolentiurare in animam suam propriam, sed duntaxat in animam domini sui. de quo tamen benè & fortiter dubitabam, quia pœnæ tenere debent suos auctores. de his quæ fi. à ma. part. c. quæsiuit. sed quicquid fuerit, prædictus procurator, videns motiua Dominorum, & etiam Doctorum, finaliter, nedum in animam domini sui, sed etiã propriam iurauit, & præstitit calumniæ iuramentum. Et rationem huius ponit Ioan. Andr. Mo. in

b c.2. de iura. calum. b lib. 6. super verbo, ab ipsius. Nam licèt dominus principalis iurasset, procurator nihilominus iurare tenetur, quia ipse calumniari posset, sicut dominus: ipse etiam, si sciat dominium suum habere malam causam, & velle deierare, ipse deierare non debet, imò in quacunque parte litis qua notitia perueniat ad ipsum partem suam malam, & iniquam causam fouere, debet desistere, & vlteriùs eam non prosequi, iuxta constit. Io. 22. & Benedicti. 12. & Greg. 11. quam conclusionem tenent expressè Accurs. Ia. Pet. & Cyn. in authen. principales. in vlti. q. in fin. de iura. calum. C. & faciunt not. in c. in pertractandis. eod. titu. & de elect. c. procurator. lib. 6. & in c. præsentium. de testi. eo. lib. & per Host. in sum. eod. titu. §. 2. circa fin.

ADDITIONES.

1 Quidam procurator. Pone quod ego constitui
2 procuratorem † ad respondendum & iurandum
de veritate in animam mei domini, an sit suffi-
ciens mandatum? Et videtur quòd sic, quia taci-
tè videtur inesse, quòd iuret veritatem, ergo eius
expressio non vitiat. C. de fideiuss. l. non rectè.
Contrarium est verum, quia hæc forma mandati
ponit aduersarium in difficultate probationis.
Nam semper mandans posset dicere, dico quòd
procurator non respondit verum, & per hoc
esset deterior conditio aduersarij, quàm si ipse
per se responderet. & ad hoc habes glo. not. in c. 1.
de procu. in Clem. & facit ad hoc quod not. ff. de
iudic. in l. solemus. in ratione sui. & l. non alias.
& l. sequ. debet ergo esse tale mandatum, quòd
possit respondere quicquid vult in præiudicium
domini sui, sicut & ipse dominus posset, vt l.
non solùm. & ibi not. ff. de procurato. ita not.
Bald. in l. si procurator. ff. de condictio. indebit.
b C. 2. de iura. calum. Et in c. fin. de iu. ca. per Ho. &
3 Io. Andr. in verb. sindicum. vbi dicit, † quod procu-
rator iurat in animam constituentis de veritate
dicenda, & etiam de consuetudine Romanæ cu-
riæ in animam suam, quæ est approbata in c. 2.
de iur. ca. libr. 6. & cum bona conscientia potest
respondere ea quæ scit, vel ab alijs in quorum
animas iurauit, intellexit vera esse. de testi. c.
præsentium. li. 6. Cy. non placet quòd dominus
per procuratorem iuret, quia procurator habet
capere initium illorum quæ agit in personã pro-
priam. l. Inter stipulantem. §. 1. ff. de verbo. obl. l.
quæcunq;. ff. de act. & obli. Item alia ratione mo-
4 uetur, quia † iuramentum debet præstari tactis
scripturis, vt præsentia euangeliorum terreatur,
quod non esset, si dominus esset absens. vnde vel
est concedendum, quòd in animam domini absentis non iuretur, vel si dicatur, quòd per alium iurare possit, intelligatur scilicet, per ministrum & nuntium, qui concipiat verba in personam domini. ff. de consti. pec. l. eum qui. & ita ipse dicit in l. 2. in penultima quæstione, quæ incipit vltimo. C. de iur. calum. Dic quòd potest iurare in personam domini, & in eius animam, vt in c. fina. de procurato. lib. 6. not. in c. fin. de iura. calum. & in c. 2. & fina. eod. titul. lib. 6. & Barto. exigit, quòd habeat speciale mandatum ad iurandum in animam domini, vt l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acq. hæred.

EPITOME.

Procurator in Romana curia non solùm in animam domini, sed etiam in animam suam de calumnia iurare tenetur.

DECISIO II. aliàs 40.

PRocurator in Romana curia nõ solùm in animam domini, sed etiam in animam ipsius tenetur præstare iuramentum de calumnia: alioqui habebit locum c. fin. de iur. cal. & licèt dominus principalis iurauerit, nihilominus tamẽ procurator iurare tenetur, quia & ipse calumniari posset, sicut dominus, prout legit. & not. in c. in appellationis. super verbo, ab ipsis. de iur. cal. lib. 6. faciunt etiam no. in simili per Doc. in c. præsentiũ. de testib. lib. 6. & in authen. principales. eo. ti. in glo. & vide not. in c. in pertractandis. eo. tit. & faciunt not. in c. procurator. de ele. libr. 6. & per Host. in sum. eo. tit. §. 2. circa fin.

De Dilationibus.

EPITOME.

Terminorum seruandorum seu reiterandorum tempus vtile dicitur, & non continuum.

DECISIO I. aliàs 135.

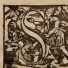

I maudetur Auditori, quòd repetat omnes terminos non debitè seruatos infra octo dies, illi sunt vtiles, & nõ continui, ita quòd in octo diebus repetẽs veniet, & sunt termini repetẽdi antedicti. Pro hoc possunt induci iura alleg. per Doct. de tempore vtili & continuo. de concessio. præben. c. quia diuersitatem. & 2. q. 6. ca. anteriorum. per Ioan. & de conces. præben. c. 1. in Clem. & per Ioan. And. & Pau. in Clem. 1. de restit. in integ.

EPITOME.

Tempus bimestre vel trimestre datum ad testes producendum, & recipiendum non currit pendente partium compromisso.

SVMMARIA.

1 *Tempus probationis indultum partibus an compromisso pendente currat.*
2 *Iudicis consensus an requiratur in prorogatione temporis*

poris ad probandum partibus communiter dati.
3 *Impedito legitimè iuris vel hominis tēpora non currūt.*

DECISIO II. aliàs 360.

1 FVit dubitatum vtrùm cursus† illorum duo-
rum mensium, siue plurium datorum in re-
missione facta alicui iudici pro testibus produ-
cendis,& recipiendis,de quibus in c.licet.de pro-
batio.et c.præsentium. de testi.lib.6.impediatur
per compromissum factum per partem,ita quòd
si per compromissum medio tempore factum,
non fuerit terminatum negotium, vtrùm iudi-
ces antedicti post lapsa tempora supradicta pos-
sint procedere ad vlteriora, & testes recipere? In
quo Domini erant varij. Aliqui dicebant quòd
non, quia hoc tempus videtur appositum deci-
sioni,& non iurisdictioni,ergo non videtur pro-
rogabile.arg.nota.in c.de causis. de offic.delega.
quod c. videtur facere pro vera opinione, vide-
licèt quòd consensu partium prædictum tem-
pus posset prorogari, qnod crederem verum de
2 consensu iudicis, † qui in huiusmodi proroga-
tione temporis est necessarius. secundum Inno-
cen.& Host.ibidem. At hic in casu nostro non
ponitur consensum iudicis interuenisse. ergo,
&c. Prætereà pro parte in contraria scilicet af-
firmatiua allegabatur Clem.quamdiu.de appel-
latione.& authen. si tamen.C. de tempor.appel-
lat. in quibus apparet, quòd per compromis-
sum, vel aliàs de consensu partium expresso im-
peditur cursus temporis fatalium dati à iure, vel
ab homine ad prosecutionem appellationis, sic
etiam videretur in proposito, quòd etiam per
compromissum hoc factum de communi con-
sensu partium impediatur cursus dictorum tri-
um mensium assignatorum ad testes recipiēdos.
quod crederem verum, si remissio esset commu-
nis, si verò non esset communis, sed vnins partis
duntaxat, crederem illam partem per huiusmo-
di compromissum à productione huiusmodi te-
stium non excusari.argumen. not.in dict.Clem.
per Pau.de termino decem dierum dato ad ap-
pellandum, cuius cursum compromissum, seu
communis consensus partiūm non impedit. Ra-
tio, qui illud tempus tantùm datur vni parti ad
suspendendum sententiam, vel grauaminis effe-
ctum, sed tempus prosecutionis appellationis
datur vtrique parti, & ideò communis consen-
sus facit cursum eius dormire secundum eum.
Fuit tamen conclusum finaliter per omnes Do-
3 minos, attento quòd † legitimè impedito tem-
pora iuris vel hominis non currant,de præscri-
ptio.c.1.et c.illud. de concessione præbend. c.
quia diuersitatē.de electionib.ca.si electio.lib.6.
de appel. c.sicut. in fine, in Clem. ꝙ per dictum
compromissum impediatur cursus dictorū tri-
um mensium, & sic obtentum & pronuntiatum.

De Ferijs.

EPITOME.

Tempore Feriarum ob necessitatem hominum, potest decerni citatio, & decreta exequi etiam per edictum.

SVMMARIA.

1 *Citatio decerni potest die feriata, pro die non feriata.*
2 *Executio citationis tam in personam, quàm in domum potest fieri die feriata.*
3 *Citationes per edictum strictè in suis terminis tenenda sunt.*
4 *Excommunicari nemo debet, nisi personaliter monitus & citatus.*

DECISIO I. aliàs 367.

SI committatur † causa tempore Feria- 1
rum ob necessitatem hominum intro-
ductarum, cum potestate citandi per
edictum in Curia, seu extra, dubitatū
fuit, vtrùm in his Ferijs poterat decerni huius-
modi citatio, & exequi in valuis maioris eccle-
siæ, vbi tunc est Curia. De primo, videlicet de
citatione decernenda, licèt fuerit, & sit magna
altercatio Doct.in c.fi. de fer. & ibi per Innocen.
& Ioan.Andr.in nouell. plenè, tamen conclusio
est hæc modernorum Docto. quòd licèt citatio
facta die non feriata ad diem feriatam, non va-
leat, tamen citatio decreta die feriata ad non fe-
riatam, benè tenet & valet. Ratio, quia non est
actus iudicialis, sed potest fieri extra iudicium, et
in domo, & sine quocunque iudiciali strepitu, &
vocatione partis, idcirco cesset ratio c.1. & vlt.de
fer.cessante igitur causa, cessat & effectus.de ap-
pella.c.cùm cessante.cum simili.licèt Io.& Ar.in
ca.placita.15.quæst.4. vbi de hac materia.dicant,
quòd decretum de citando non potest fieri die
feriato, vt C. de ferijs.l. fina. sed executio benè.
Pro quorum dicto faciunt not. in simili.per Io.
Mo.de fo.compe. c. Romana.§. contrahentes.li-
bro 6. quorum Docto. dicta intelligo, qnando
decretum de citando debet fieri, & fit cum causæ
cognitione, & iudice pro tribunali sedente, talis
enim actus, siue strepitus iudicialis nō potest fie-
ri die feriato, sed sine causæ cognitione, & extra
iudicium benè potest fieri quocunque tempore.
de quo etiam in Specu.titu.de cita.§.1.ver. item
excipiunt.de for.compet.c.1.in Clem.super ver.
festiuis.per Ioan.Andr. De executione † verò ci- 2
tationis, siue ad personam, siue ad domum non
est dubium quin fieri poterit die feriato, quia[a]
est facti, & non fit per iudicem, nec cum causæ
cognitione, sed per nuntium, vel per literas. de
appellatio.c. cùm parati. & de offic.delega. c.
prudentiam. et c. cùm contingat. & ibi per Ber-
nar. quæ tamen executio prædictæ citationis per
edictum, cùm debebat legi, exequi, & publica-
ri in audientia contradictarum literarum Apo-
stolicarum, quæ non est tempore feriarum, id-
circo omnes Domini, me solo excepto, dicebāt,
& concludebant, quòd huiusmodi, executio
facta in valuis maioris ecclesiæ, siue cathedralis
in anania, nec tenuit nec valuit nec etiam cita-
tum sic constituit contumacem, quòd propter
eius contumaciam. excommunicari potuerit.
Motiuum eorum fuit, † quia huiusmodi cita- 3
tiones per edictum sunt exorbitantes à inre com-
muni, & ideò strictè tenendæ in suis terminis, &
formis,

formis. de regu. iur. c. quæ à iure, libro 6. At forma & modus citandi per edictum est traditus scriptus in iure putà quod debeat fieri in audientia literarum Apostolicarum, & nihilominus in palatio Apostolico, & in valuis maioris ecclesiæ illius loci, vt in Clem. 1. de iudic. quorum si aliquid deficiat, totum ruit. 1. q. 1. ca. detrahe. de clerico non bap. c. Veniens. cum simil. ergo &c. Prætereà ratio quare huiusmodi citationes per edictum sint in prædicta audiẽtia literarum exequendæ, & publicandæ, quia præsumitur quilibet habere procuratorem, per quem poterit ad notitiam citati peruenire huiusmodi citatio, qui quidem procuratores tempore feriarũ possunt, & habent licentiam eundi, & vagandi quocunque voluerint. ergo, &c. Esset igitur valde graue quem sic haberi, & reputari contumacem, quòd excommunicari possit, qui verisimiliter
4 se citatum ignorauerit. Excommunicari † enim nemo debet, nisi personaliter monitus & citatus, vt not. Innocen. in c. fina. de eo qui mitt. in possess. Mihi tamen cum correctione dictorum
2 Dominorum meliùs sentientium videbatur contrarium. Ratio mea fuit, nam attenta formá inductionis Feriarum omnis actus, qui tempore feriato potuit, & debuit fieri per Auditorem sacri palatij in audiẽtia contradictarum, ille potuit & debuit fieri in valuis maioris ecclesiæ, quę ecclesia succedit loco prædicto audientiæ, vt patet per formam. At hic actus citationis executionis potuit fieri, & debuit in valuis maioris ecclesiæ succedentis loco audientiæ: surrogatum enim in loco alterius eodem iure cẽseri debet, vt lit. penden. c. ecclesia sanctæ Mariæ. cum simil. Præterea, próut ponebatur in facto, prædicta etiam citatio fuit executa in valuis Palatij causarum, & in partibus in duobus locis, ergo non est verisimile quòd ad eius notitiam nõ potuit peruenire. 16. distinct. ca. quòd dictis. de postu. præla. c. 1. facit optimè Clem. causam electionis. de elect. Et hanc conclusionem crederem veram, videlicet istum reputari legitimè ci-
a tatum & contumacem [a] ita quòd ob eius nequitiam posset procedi in causa, vt sic, licèt præsumptiuè sit contumax, puniatur in processu, non tamen quòd posset excommunicari, quoniam debet præcedere monitio & citatio personalis, secundum Innocen. vt suprà. & facit c. 11. quæst. 3. ca. nemo. & ca. certum. & de senten. excommunica. c. sacro. Veruntamen Ioan. Andr. in Clem. 2. de iudic. superiùs allega. super versic. personaliter. dicit quòd ille processus qui fieri posset contra personaliter citatum, posset etiam fieri contra hunc citatum per edictum, sed personaliter citatus & non comparens potest excommunicari, ergo & iste: quod crederem verum si prædicta citatio esset lecta in audientia contradictarum, quia tunc esset magis verisimile ad ipsius peruenisse notitiam quàm si facta foret in valuis ecclesiarum, quas (proh dolor) pauci hodie visitant, præsertim procuratores Rom. cur. qui citiùs & omni die de mane currunt ad tabernas, quàm ad ecclesias. Sufficiat ergo quòd puniatur in processu, & non procedatur ad excommunicationem, & sic fuit factum. faciunt no. in Clem. causam electionis. de elect. in gloss. penult. per Ioan. Andr. in Clem. si ante. de dolo & contum. per eundem.

ADDITIO.

Die feriato. Adde Bartol. in l. 1. col. 4. ff. de no. oper. nuntiatio. versic. quærit. a

De Causa possessionis & proprietatis.

EPITOME.

Ad petitorium suspensum etiam coram iudice appellationis rediri potest, si causa appellationis, & negotij principalis sit tantùm sibi commissa.

DECISIO I. aliàs 131.

INtentato petitorio & possessorio coram iudice, si petitorium posteà suspendatur, in solo possessorio procedatur, & pronuntietur, & appelletur, & appellationi deferatur, & causa appellationis & negotij principalis alteri Auditori committatur, tam coram illo, quàm coram alio primo iudice partes possunt si voluerint, redire ad petitorium, & procedere in eodem. Si verò vna pars vellet coram primo procedere in petitorio, alia in possessorio coram secundo, non est audienda propter priuilegium spoliationis. de ord. cog. c. fin. & ne continentia causæ diuidatur. C. de iudic. l. nulli. & de cau. pos. & proprie. c. 1. & 2. & de seque. pos. & fruct. c. 1. Hæc vera, si causa appellationis & negotij principalis sit secundo iudici commissa, si verò tantùm causa appellationis, tunc nõ posset de causa petitorij cognoscere sine speciali cõmissione, nec etiam primus, donec causa possessionis fuerit terminata propter priuilegium, & ne causæ continentia, &c.

EPITOME.

Tempore feriarum, & vacationũ potest suspendi petitorium anteà non suspensum.

DECISIO II. aliàs 140.

TEmpore feriarum siue vacationum potest suspendi petitorium à suspendente anteà inchoatum, & procedi in solo possessorio; quia hoc est quasi quoddam præambulum siue pars ipsius possessorij priuilegiati, in quo potest attenta forma indictionis vacationum procedi. ff. de spon. l. oratio. Item quia hæc suspensio in nullo tangit processum petitorij, imò tendit ad ipsius exclusionem &c. nihil enim habent commune possessio & proprietas. ff. de acquirend. posses. l. naturaliter. §. nihil commune. Mihi semper videbatur contrarium, videlicèt quòd non haberet locum suspẽsio tempore feriarum, quia concessio Papæ, scilicet, quòd possit procedi illo tempore in causis possessorijs, posset intelligi de possessorijs tunc inchoatis, imò hæc habet forma indictionis vacationũ, & sic non procedit dicta cõclusio, imò forma benè habet de inchoa-

dis, quod intelligo principaliter, secùs per modum suspensionis.

EPITOME.

Exceptio litispendentiæ inter duos super possessorio non obstat tertio superuenienti petitorio agere volenti, hoc dicit. Vel sic, Veniens ad causam pro interesse, potest agere petitorio non obstante suspensione, si non est spolians.

SVMMARIVM.

1 *Possessorij priuilegium quorsum inductum.*

DECISIO III. aliàs 149.

SI inter Titium & Seium actum sit possessorio duntaxat: Caius veniens ad causam pro suo interesse, potest agere petitorio. Nec ob. sibi exceptio de litis pendentia dicti possessorij, dummodò ipse non fuerit spolians, vel mandans, &c.
1 quia † huiusmodi priuilegium possessorij est inductum in odium spoliantis, vel mandantis, &c. de ordi. cogni. c. fin. de resti. spo. c. cùm ad sedem. & de causa posses. Cle. vnic. & quia pœnæ debét tenere suos authores. de censi. c. 1. de his quæ fi. à ma. par. cap. c. quæsiuit. cùm igitur iste non deliquit, ergo. pleniùs inuenies hanc quæstionem superiùs disputatam.

EPITOME.

Sufficit agenti possessorio ad petitorium colorandum docere se institutum, licèt de præsentatione non constet.

DECISIO IIII. aliàs 189.

SVfficit præsentatio à laico alicui episcopo ad aliquā ecclesiam, & instituto per eum si agat possessorio quoad colorandum petitorium, docere de huiusmodi institutione, licèt non doceat de præsentatione, quæ modicum iuris confert. de offic. lega. c. dilectus. & quia sola confirmatio superioris, licèt cassetur electio, tuetur possessorem, & omnia facta per eum, prout leg. & not. per Innocen. & Hostien. de elect. c. nihil est. & de restitu. spo. c. in literis. et c. quia cunctis. de concessio. præben. lib. 6.

EPITOME.

In causa appellationis prophana appellans, vel appellatus non potest suspendere petitorium vtriusque partis, quia illud est speciale in causa beneficiali, per Clem. ent. vnic. de caus. possess. quæ in alijs causis quàm beneficialibus non vendicat sibi locū.

SVMMARIA.

1 *Clemen. vnica de causa possess. & proprie. non habet locum in causa appellationis prophana.*
2 *Agens possessorio an possit illud suspendere, & transire ad petitorium?*

DECISIO V. aliàs 205.

IN causa appellationis † prophana non habet locum Clement. vnica de caus. possess. videlicet quòd appellans & appellatus possit suspendere petitorium vtriusque partis, quia hoc est speciale in causa beneficiali, vt ibi not. in 1. gloss. per Ioannem Andr. & Paul. post princi. in versic. quid de appellante in alia causa. vbi videtur distinguere, tamen finaliter videtur in dicta conclusione remanere. petitorium tamen à se intentatum potest suspendere in secunda instantia, sicut in prima, vigore c. pastoralis. de caus. possessio. quod generaliter loquitur. Et quia licèt sit finita prima instantia, adhuc durat causa, & iudex secundæ instantiæ succedit primo, coram quo id licuisset, ergo & coram isto. Hoc verum, nisi vtrunque per appellationem, vel alio modo sit ad curiam deuolutum, secùs verò si vnum illorum duntaxat, secundum Paul. vbi suprà, & vide Innoc. super dicto. c. pastoralis. super verbo, pendente. Sed quid dices in casu conuerso, agens † possessorio vult illud suspendere, & transire ad petitorium, an possit? videtur quòd non, à contrario text. d. Clemen. quia si illud est speciale, quòd possit actor tam in causa principali, quàm appellationis petitorium suspendere, & transire ad possessorium in odium spoliantis, tamen in casu conuerso vbi cessat fauor spolij, dicta suspensio non licebit. Contrarium videtur nota. in c. pastoralis. in 4. gloss. de causa possess. sed potest illi gloss. responderi, quòd illa non dicit rediri ad petitorium suspenso possessorio, sed dicit, quòd rediri potest ad petitoriū de possessorio inchoato, subaudi, & ei priùs renuntiato. Sed si vis tenere opinionem illius glossę, quòd possessorium possit suspendi, subaudi etiam in causa appellationis, & hoc addit illa Clement. t. de nouo. de quo per Paul. ibi, super verbo, aduersario, in fine. Pro prima parte facit quod suspenso possessorio inuita parte petitorium intentare non possit. Et ratio diuersitatis est, quia possessorium est priuilegiatum, per dictum c. pastoralis. & ideò propter ipsum intentandum petitorium suspendi potest, quod priuilegium petitorio non est concessum, & sic non poterit possessorium suspendi, vt posteà petitorium intentetur. pro quo vide in c. a. de lib. ob. in gloss. fina. Contrarium tamen concluditur in decis. 8. & 10. infrà eodem tit. Sed dubitatur eo casu quo de possessorio reditur ad petitorium, an fiat condemnatio expensarum? Hostien. in summa de causa possessio. tenet quòd sic. in §. an quæstio possessionis. versic. sed si prius. dic vt ibi.

1

2

EPITOME.

Suspendēs petitorium cum protestatione quòd ab illo non intendit recedere, nisi exprimat, dando posteà libellum super vtroque, videtur à dicta suspensione recessisse.

DECISIO VI. aliàs 250.

SI suspendens petitorium vtriusque partis posteà dedit libellum concludentem in petitorio, & possessorio, à prædicta suspensione videtur

detur recedere, licèt tempore suspensionis protestatus fuerit quòd ab huiusmodi suspensione non intendit recedere, nisi hoc exprimeret, satis enim hoc expressit, quando petitorium postea intentauit, quod sibi licuit. de causa possess. & proprie.c.pastoralis.Præterea per actum contrarium à protestatione receditur, prout leg. & no. in c.cum M.de constit.& de appellationi.c.solicitudinem.ergo,&c. Sed est magnum dubium vtrùm suspendens semel petitorium, illudq; reassumens possit iteratò illud petitorium suspendere.infrà deci.8.

EPITOME.

Si pronuntietur suspensionem petitorij locum non habere, & ob hoc appelletur, & iudex deferat, & posteà in petitorio procedat, processus est nullus.

SVMMARIVM.

1 *Possessioni & proprietati nihil commune.*

DECISIO VII. aliàs 283.

SI quis suspendit petitorium vtriusque partis procedendo in solo possessorio,& pronũtietur ex aliqua causa suspensionem huiusmodi locum non habere, & appelletur ab huiusmodi pronuntiatione,& Auditor deferat, & nihilominùs posteà in petitorio procedat, processus est nullus, quia per delationem desinebat esse iudex in tota causa.de appellat.c. cum appellationibus friuolis. libro 6. & sic processus ruit tanquàm à non suo iudice factus.de iudic.c.at si clerici.cum similibus. de hac conclusione benè dubitabam,
1 nec in ea consentiebam simpliciter, † quia possessio proprietas nil habent commune, vt in l.naturaliter.§.nihil commune.ff.de acquirend.possess. licèt igitur expedierit possessorium sic pronuntiando,& etiam deferendo, & quòad hoc desierit esse iudex, tamen adhuc nihilominus remansit iudex in petitorio, quod etiam sibi fuit commissum,& adhuc restabat expediendum. argum. iurium c.1. & 2.c.cùm dilectus.de caus.possess. & proprie.de testib.c.significauerunt.de iudi.c.fin. cum similibus.

EPITOME.

Spoliatus pluribus vicibus potest in eodem iudicio petitorium in causa beneficiali suspendere, quæuis in alia causa non priuilegiata post litis contestationem super proprietate spoliationis actio, vel exceptio intentari non possit.

SVMMARIA.

1 *Petitorium an possit pluries in eadem causa suspendi.*
2 *Priuilegium an vnico actu contrario perdatur.*

DECISIO VIII. aliàs 382.

1 FVit dubitatũ † vtrùm quis pluries posset suspendere petitorium in vna,& in eadẽ instantia ante conclusionem, putà, aliquis in principio causæ, siue litis suspendit petitorium, postea in medio litis reuocat huiusmodi suspensionem, & procedit in petitorio, ante verò conclusionem iterùm suspendit petitorium, an hoc sit licitum? Et videbatur quòd non, quia non licet sic variare cum discrimine alterius.de regul.iur. c. mutare. libro sexto, & de renuntia. c. cùm illusio. in Clem. Præterea cùm hoc sit priuilegium agentis,quòd possit suspendere petitorium ante conclusionem, & vsus est hoc priuilegio semel tamen per actum contrarium videtur recedere, & renuntiare priuilegio.† vnico enim actu contra- 2
rio perditur priuilegium,[a] de constitu.c.cùm accessissent.de præbend. c. pro illorum. fuit decisum & determinatum contrarium per omnes Dominos. Nam hoc priuilegium suspensionis petitorij concessum est in odium spoliantis,vt in Clem. vnica.de causa possessionis, & proprietatis,durante enim hac causa debet durare & priuilegium, hoc est, antequàm purgata sit huiusmodi violentia,& spoliatio per restitutionem, semper durabit hoc priuilegium, intantum quòd nedum in prima, vel secunda instantia, sed in tertia potest suspendi petitorium, ante tamen conclusionem vltimæ instantiæ, quæ est conclusio totius causæ. de fide instrumen. c. cùm Ioannes. Nec obst.contrarium de variatione, quia humanitas iustæ pœnitudinis nemini est auferenda. 2. quæstione 5.ca.si quis libellos. de appella. c. cùm cessante.et c.interposita.ff. de inoffic. testamen. l.Papinianus.§.meminisse.de accusa.c.licèt.ff. de iurisdict.omni.iudic.l.si conuenerit. Quòd perditur priuilegium vnico actu contrario, non obstat,quia verùm est, si ille actus haberet, siue habuisset suum effectum, putà,si iste suspendens primò petitorium, & posteà reassumens obtinuisset sententiam in petitorio,& vellet tunc iterum suspendere petitorium, istud non liceret, quia hic petitorium traheret ad se possessorium. de caus.possess.& proprie.c.cùm dilectus. de testi.c. significauerunt. pro prima tamen opin. videtur facere quædam not.Pau.in Clem. vnic.de cau.poss.in gloss.penult.

ADDITIO.

Perditur priuilegium. An priuilegium vnico actu perdatur, vide Felyn. in c.cùm accessissent. de constitu.extrà,in versicul.septimò limita.vbi perbellè distinguit. a

EPITOME.

Vigore commissionis obtentæ super spoliatione,& occupatione certæ rei ad impetrantem pertinentis in petitorio procedi potest.h.d. Vel sic, Per simplicem commissionem agi potest petitorio & possessorio, nisi tantùm eorum alterum sit commissum.

SVMMARIA.

1 *Actio petitoria & possessoria an virtute simplicis commissionis obtentæ super occupatione & spoliatione rei ad impetrantem pertinentis possit intentari.*

2 *Verbum, pertinere, in commissione positum, quid operetur.*
3 *Rescripta sunt stricti iuris, nec extenduntur ad casus in eis non expressos.*

DECISIO IX. aliàs 369.

SI committatur Auditori causa, quæ vertitur inter Titium & Seium de, & super spoliatione, occupatione, & detentatione alicuius castri, vel terrarum, quod, vel quas dicit impetrans
1 in commissione ad se pertinuisse, & pertinere, dubitatur † vtrùm vigore huiusmodi commissionis actor possit agere petitorio & possessorio? Et videbatur aliquibus Dominis, & præsertim mihi, quòd duntaxat posset procedi in possessorio, quod principaliter esset cōmissum, & nullo modo super proprietate, quæ nihil babet commune cum possessione. ff. de acquirend. possess. l. naturaliter. §. nihil. Omnes Domini, me excepto, dicebant & tenebant contrarium, & hoc propter verbum, pertinere, positum in cōmissione, quod est latissimum. ff. de verbo. sign. l. verbum pertinere. de fide instrumen. c. inter dilectos. & ibi gl. super verbo, pertinere. Ad hoc respondebatur,
2 quòd † hoc verbum, Pertinere, in commissione, si esset positum in vim causę, siue per modum accessorij, & non principaliter, & licèt proprietas interdùm imò quasi semper ad se trahat possessorium, & illi præualeat, vt de caus. posses. & propriet. c. 1. & 2. & c. cùm dilectus. & fortè iudex propterea datus super proprietate posset cognoscere de possessione secundum Io. & Vinc. in c. 1. de sequest. tamen id non procedit in casu conuerso, quia nusquam reperitur quòd possessio trahat ad se proprietatem, vt not. in dictis iuribus, & in c. pastoralis. eodem titul. Prætereà dixerunt prędicti Domini, quòd licèt committeretur simpliciter causa possessionis absque dictione limitatiua tantùm, vel duntaxat, nihilominùs posset agi de proprietate, secùs verò si limitatiuè committeretur. pro quo allega. not. in d. c. 2. et c. pastoralis. de causs. possess. & propriet. & not. in c. 1. de sequestra. possess. & fruct. quas gloss. credo verissimas, quóad dictum secundùm, videlicèt, quando cum limitatione causa possessionis, vel
3 proprietatis committitur, quia rescripta † sunt stricti iuris, & non extenduntur nisi ad causas expressè commissas. de offic. delega. c. P. & G. de rescript. c. final. et c. causam quæ. cum ibi not. Sed quóad primum dictum credo semper salua correctione, gloss. non ita intelligendas, nec sic loquuntur, si rectè inspiciantur. Nam quando simpliciter & indefinitè aliqua committitur causa iudici inter Titium & Seium, super tali re, tunc potest agi petitorio & possessorio, & hoc fateor de plano, quia indefinita æquipollet vniuersali. de priu. leg. c. quia. de elect. c. vt circa. libr. 6. vbi de hoc. vno tamen commisso aliud non veniet, nisi per modum reconuentionis, secundùm Ioan. & Vinc. in d. c. 1. de sequestra. præmissa tamē protestatione qui alleg auth. consequenter. C. quomodo & quando iudex. de mut. peti. c. 1. & 2. de ord. cog. c. a. finito tamen negotio commisso, super non commisso neutra partium potest agere, nisi ex noua commissione. de resti. spol. c. audita. de offic. de lega. c. cùm olim. et c. cùm contingat. Allegabant etiam prædicti Domini pro dicta conclusione vnum dictum Innocen. in c. episcopi. de reb. eccles. non alien. videlicèt, quòd vigore rescripti ea quæ de bonis ecclesiæ alienata sunt, pro earum recuperatione potest agi petitorio & possessorio. quod dictum videtur multùm facere pro ipsis in casu proposito. Ad quod respondebam, quòd verba ista posita in dicto rescripto sapiunt, & sapere possunt tam petitorium quàm possessorium. Et ideò in dubiò potiùs debemus interpretari, quòd rescriptum valeat, quàm pereat de verbo. signif. c. abbate. cum similibus.

EPITOME.

Actor qui suspenso petitorio in causa beneficiali obtinuit sententiam, & sequestrum in possessorio, poterit coram iudice ad quem suus aduersarius appellauit, etiam eo inuito, reassumere petitoriū, dummodò sibi sit commissum. h. d.

SVMMARIA.

1 *Spoliatus habens primam sententiam potest in secunda instantia parte contradicente ad petitorium redire. Clem vnic de sequest. poss & fruct intellectus.*
2 *Inductum in fauorem, non debet in odium retorqueri.*
3 *Beneficium intrans auctoritate propria dicitur per fenestram intrare, auctoritate autem iudicis intrans, per ianuam.*

DECISIO X. aliàs 417.

SI pro spoliato suspenso petitorio † in prima instantia feratur sententia in possessorio, & 1
per spoliatorem ab eo appelletur, Fuit dubitatum, & satis inter partes altercatum, vtrùm in secunda instantia prædictus spoliatus habens sententiam restitutoriam pro se, posset inuita parte aduersa, imò expressè contradicente, redire ad petitorium reassumendo illud in statu, in quo dimisit. Et videbatur aliquibus Dominis quòd non, nisi primò causa possessorij esset terminata per alias duas sententias, tum propter priuilegium interdicti, quod non admittit proprietatem in contrarium. de ordi. cogni. c. final. de rest spol. c. in literis. tum propter sequestrum factum de fructibus occasione primæ sententiæ, iuxta formam Clem. vnico, de sequestr. possess. & fruct. quòd secundùm aliquos reuocaretur & cessaret, si dicta sententia in possessorio lata, infirmaretur in secunda instantia: quod non crederem, nisi illa infirmatoria per alias duas confirmaretur, & tūnc per illam victoriam finalem fructus sequestrati & reconditi illi victoriam prædictam obtinenti benè traderentur, vt in d. Clem. Licèt aliqui Domini, fortè non improbabiliter intellexerint d. Clem. de finali victoria quóad fructuum sequestratorum restitutionem in petitorio factam: Sed sanior intellectus est, quòd intelligatur de vtroque, prout innuunt verba Clemen-

ment. In dubio verò principali superiùs facto, fuit conclusum per omnes, quòd dictus suspendens poterat redire ad petitorium inuito aduersario qui vlteriùs poterit prosequi possessorium, & instare pro informatione primæ sententiæ, quę tamen sibi modicum valebit, nisi quóad expensas si alter in petitorio obtinebit, quod trahit ad se possessorium. de caus. poss. & proprieta. c. cùm dilectus. nec spoliatoris est contradicere in hoc casu, cùm spoliatus non curet ab ipso possessionem & fructus recuperare, quos ante ingressum ad petitorium recuperasset, si prosequendo possessorium tres sentententias pro se obtinuisset, vt in c. Pisanis. de restit. spol. de ordin. cogni. c. cùm dilectus. cùm enim hoc priuilegium sit introductum à iure in fauorem spoliati, & odium spoliantis, vt in c. final. de ordin. cogni. de causs. poss. & proprietat. c. pastoralis, & Clem. vnica. eodem tit. & tali fauori renūtiare potuit. de regularib. c. ad Apostolicam. quod † enim ob fauorem alicuius statutum est, in eius læsionem retorqueri non debet. de regul. iur. e. quod ob gratiam. libro sexto. & C. de leg. l. quod fauore. & quia ipsius aduersarij non interest resistere, audiri non debet. 2. quæst. 6. ca. non solent. de elect. c. cùm inter R. & de appella. c. qua fronte. de offic. delega. c. cùm contingat. de accusat. c. super his. cum similibus.

3

Sed pone, retento eodem themate, quòd prima sententia lata in possessorio transiuit in rem iudicatam, & ille pro quo lata fuit, sine executore intrasset possessionem beneficij fructus percipiendo ex eodem, Fuit dubitatū, vtrùm primus possessor expulsus, modo quo supra, posset prædicta petere reuocari per modum attentati? Et videbatur aliquibus dominis, & maiori parti quòd sic, propter litis pendentiam in petitorio, qua pendente nihil debet innouari, vt lit. penden. in rubro & in nigro. tum etiam, quia propria auctoritate intrauit possessionem contra iuris dispositionem, ergo meritò etiam in petitorio debet succumbere. per l. si quis in tantam. C. vnde vi. & per c. placuit. 16. q. 6. & de præbend. c. eum qui. libro 6. & per not. per Innocen. in c. cùm olim. super ver. portatorium. de priuileg. quę tamen not. Innoc. posset induci pro contraria parte, quam credo veram, vt statim subijciam, ibi dum dicit, nisi partibus præsentibus, & cæt. & ibi. imò plus videtur, &c. per quam gloss. & ratione, quam statum dicam, credo prædictum spoliatum modo præmisso non posse agere super attentatis, sed benè interdicto siue cōdictione ex prædictis legibus, & canonibus. Ratio, nam licèt posset dici aliquid attentatum circa beneficij possessionem, tamen nihil est attentatum circa proprietatem, & sic attentando nec ius, nec iudicem quóad proprietatem offendit, quæ ad se trahit possessionem, si in petitorio obtineat, de causs. possess. & propriet. c. cùm dilectus. sicque nullum præiudicium fit parti in petitorio. Et sic non obedictum vt lit. penden. quòd locum habet quando lite pendente aliquid in præiudicium partis attentatur vt not. Innocen. super rubrica, vt lite penden. & meliùs in c. ex parte. §. personæ. de rescrip. Non obst. si dicatur, imò magnum præiudicium fit huic parti expulsæ à possessione, quæ multa habet cōmoda, de præscript. c. ad aures. de concess. præbend. c. cum nostris. quod fateor verum, si sibi iniuriatur circa possessionem, pro qua sibi competunt alia auxilia iuris, de quibus suprà, sed ad hoc habet remedia ordinaria, ergo non curet de hac via extraordinaria. ff. de mino. l. in causę. Nihil enim habent commune proprietas & possess. ff. de acquiren. possess. l. naturaliter. §. nihil commune. cùm igitur terminatū sit possessorium per sententiam partibus præsentibus, quæ transiuit in rem iudicatam, fortè non multùm peccauit, si intrauit possessionem de facto per suum aduersarium occupatam sine executore, absque tamen violentia, nec propterea fortè incurret pœnam c. eum qui. de præbend. lib. 6. nec teneretur ad restitutioné rei, quam propter auctoritatem rei iudicatæ tenere potest, secundùm Innocen. in d. c. cùm olim. qui allega. l. verum. ff. de condi. indebi. Pro quo faciunt etiam not. per Ber. & Ioan. Andr. in c. vigilanti. de præscrip. Præterea si propter litis pendentiam in petitorio haberet locum prædictorum attentatorū reuocatio, sequeretur absurdum, quòd pendente petitorio, & ante eius finem nunquàm posset fieri plena executio sententiarum etiam trium latarum in possessorio, quæ tamen ante ingressum petitorij plenè sunt executioni mandandæ. de iudi. c. fin. de testi. c. significauerunt. de ordin. cogni. c. 2. et c. final. de restitu. spol. c. Pisanis. cum multis similibus. Ad quod dominus Nicolaus, qui hoc dubium posuit in consilijs, respondebat, quòd prædicta iura loquuntur de executione fienda per iudicem, vel eius auctoritate, quæ si sic fieret, non posset dici aliquid attentatum, nam quod iure fit, iustè fit. de electio. c. cùm ecclesia Vulterana de restit. spol. c. audita. et c. cùm olim. de regul. iur. c. factum legitimè. libr. 6. & sic dicebant non procedere argumentum ab absurdo. At in casu nostro hic habens † sententiam pro se, 3
non intrauit per ostium, putà auctoritate iudicis, sed aliundè, putà propria auctoritate, ergo tanquàm fur & latro est puniendus. de iure patron. c. relatum. de insti. c. ex frequentibus. remque & ius suum meritò perdere debet, per iura superiùs allegata, videlicèt p c. placuit. 16. quæst. 6. & c. eum qui. de præbend. lib. 6. quæ iura intelligo, quando quis per violentiam absque sententia sine titulo canonico se intrusit, vel intrudi permittit in beneficio. At in casu nostro sententiam pro se habuit, quæ in rem transiuit iudicatam, & sine violentia, vt ponebatur in facto, possessionem apprehendit, & fortè vacuam, quid ergo hic malè fecit, nisi quòd sine executore intrauit. Agat igitur hic spoliatus contra prædictum suum spoliatorem, vel interdicto Vnde vi, secundum aliquos, vel ad interesse, secundùm aliquos, prout not. Innocen. in d. c. cùm olim. & currat lis in petitorio, cui nullum in prædicto casu factum est præiudicium suo marte, & sic fuit obtentum & sententiatum, hoc est in petitorio processum, & non fuit auditus prædictus spoliatus.

Vt lite

Vt Lite pendente.

EPITOME.

Iudex in sententia reuocatoria attentatorum si omisit condemnationem expensarum, an eam postea facere poterit?

SVMMARIA.

1 *Expensarum condemnationem, an iudex ex interuallo facere poterit?*
2 *Appellatio à diffinitiua iustificatur ex nouiter productis, secus in appellatione ab interlocutoria.*
3 *Mandatum iudicis habet vim diffinitiuæ, & tenet etiam sine causa expressione.*
4 *Appellari non potest à sententia certis diebus elapsis, item nec à condemnatione expensarum.*

DECISIO I. aliàs 13.

SI iudex reuocet quædam attentata ante omnia lite pendente, & tunc non
1 condemnet in expensis, † dubitatur vtrùm posteà posset huiusmodi condemnationem expensarum facere. Et videbatur quòd non, quia vim diffinitiuæ habet, & sic eodem die huiusmodi condemnatio esset facienda, per l. Paulus. de re iudi. & per c. concertationi. de appellatio. libro 6. tum etiam quia quóad hunc articulum functus est officio suo, vt in c. in literis. de officio delegati. quod c. vendicat sibi locum in diffinitiua. Sed hæc sententia siue pronun
a tiatio, licèt diffinitiuæ vim habeat [a] quóad quæ
b dam, [b] puta, quóad effectum Clem. appellanti. de appellatio. tamen ad præmissa, effectum cen
c setur habere interlocutoriæ, [c] & diffinitiuæ, tum quia per eam non deciditur negotium principale, tum etiam quia simpliciter sine ordine solenni ex puro, & mero officio iudicis proceditur super huiusmodi attentatis, prout not. Innocen. de rescript. c. ex parte. de maiorit. & obedien. c. dilecti. & de except. c. dilecti. & per Ioan Andr. de appellat. non solùm. libro sexto, vbi dicit expresse, quòd est interlocutoria. & intelligas semper quóad præmissum effectum, & quóad effectum c. cordi. de appella. secus quóad effectum Clem. appellanti. quæ non habet locum in interlocutorijs vim diffinitiuæ habentibus, vt in casu nostro, & in articulo desertionis & absolutionis ab instantia iudicij, & huiusmodi, quia nimis graue præiudicium tales sententiæ parant. Nec obst. c. cordi. quia locum sibi vendicat in huiusmodi causis, quia faciliùs est parti inserere causam grauaminis, & appellationem in scriptis, vt in c. cordi. quàm subitò infra duos, vel tres terminos in vna septimana fortè seruatos, probationes super dictis articulis coram iudice adducere. & intelligo prædictam conclusionem in principio positam, si huiusmodi interlocutoria in rem transit iudicatam. Nam tunc huiusmodi condemnatio
d expensarum [d] non est nisi quædam prædictæ interlocutoriæ executio, & non noua sententia, secundùm Innocen. in c. sæpè. de appella. Nec potest secundùm eum ab huiusmodi condẽnatione expensarum appellari, quia hoc tempus condemnationis trahitur ad tempus sententiæ. [e] Pro qua e
opinione Innoc. faciunt not. per Ioan. Mo. in c. licèt. super verbo, conualescat. circa medium, & in c. his qui. In vltima gloss. circa fin. de senten. excommuni. lib. 6.

ADDITIONES.

Diffinitiuæ vim habet. Scilicèt, vt possit iustifi- a
cari ab appellante, vel impugnari ab appellato ex nouis allegationibus, vel probationibus, vt sic sit par ratio appellandi in ista, sicut in diffinitiua, ergo par ratio probandi. & sic non allegatum allegabo, & non probatum probabo, vt l. per hanc. in fin. C. de temp. app. & not. in c. frater-
nitatis. de testibus. Sed † quæritur quæ est ratio, 2
quòd appellatio à diffinitiua iustificatur ex nouiter productis, & non ab interlocutoria? Dic quòd appellatio ab interlocutoria, licèt aliquando toleretur, tamen semper est odiosa, quia derogat ordinariæ iurisdictionis, sed appellatio à diffinitiua est fauorabilis, ideò magis iuuanda per quascunque probationes. Et ista est ratio Clem. appellanti. secundùm Bald. in l. eos. §. si quid autem. C. de appella. Item appellatio ab interlocutoria habet oculos retrò. ff. de mino. l. ait prætor. §. permittitur. sed appellatio à diffinitiua habet oculos in supremum finem, secundùm eum. Item causæ non intentatæ in appellatione ab interlocutoria, remanent in iurisdictione iudicis à quo. l. generaliter. §. si iudex. C. de iureiurand. & hoc verum in allegationibus, quæ consistunt in facto, sed allegationes quæ consistunt in iure scripto, non oportet exprimere in libello. l. ornamentorum. ff. de auro & argento lega. Vnum tamen scias, quòd si iudex allegantem nõ curauit audire, non probatũ ad huc poterit probare. l. ait prætor. §. quid tamen. ff. de mino. Et ratio huius est, quia per iudicem stetit, quò minus probatio facta fuerit. de appel. c. interposita. & ideò non est parti aliquid imputandum.
Quòad quædam. Scilicèt vt ab ea appelletur in b
scriptis, & cum expressione causæ. & ita tenet decis. 10. de senten. & re iud. in antiquis, quæ incipit.
no. quòd sententia lata. Contrarium † tenet Abb. 3
& Ioannes Andreas in c. peruenit. el. 2. de appella. vbi dicunt, quòd sicut appellatio tenet à diffinitiua sine expressione causæ, ita tenet à mandato iudicis quod habet vim diffinitiuæ, quod est notatu dignum. Ita tenet Bald. in l. minoribus. C. de his quibus vt indig. & facit quod not. in l. ait prætor. §. permittitur. ff. de minor. & vim diffinitiuæ dicitur habere, quando lite pendente vel post appellationem est aliquid attentatum circa possessionem rei, de qua agitur, quo casu sentententia lata super reuocatione talium attentatorum habet vim diffinitiuæ, quia sapit naturam veri possessorij. Sed si attentatum fuit circa personam, & non circa rem, super qualis pendebat, tunc sententia reuocatoria attentatorum videtur esse interlocutoria, & non diffinitiua. Et videtur ita sentire decisio.

ſio 2.de re ludi.infrà.

c Interlocutoriȩ.Ratio eſt,quia lata eſt ſuper proceſſu & non ſuper negotio principali, vt not. in Clem.ſi.de appellat.tamen requirit cauſȩ cognitionem, id eſt, partium citationem, vel peremptorium edictum. l. maiorem. C. de appell. per quam l.ita conſuluit Bart. vt dicit Bald. in l.eos. C.de appel.& not.quòd d.Clem.appellanti.non habet locum,quando noua exceptio, vel allegatio ex facto aduerſarij oritur, quia tunc per talem exceptionem benè poteſt appellatio iuſtificari ac etiam impugnari.arg.l.tale pactum. §.qui prouocauit,in ratione ſui.ff.de pact.& ff.de condi.fur.l.ſiue manifeſtus.§.tamdiu. Item nõ habet locum dicta Clem. quando interlocutoria talis eſt, cuius grauamen aliter reparari non poteſt, vt ſi iudex interlocutus eſt aliquem torquendũ. Idem ſi appelletur à ſecundo decreto, quia eadẽ eſt ratio finalis, quæ eſt in diffinitiua, ſecundùm Bald . in l.per hanc.C.de tempo. appella. Con-

d demnatio expenſarum. Hoc dictum non capio,

4 quòd condemnatio † expenſarum ſit executio primȩ ſententiæ,cùm in ea nulla de expenſis mentio facta fuit,ſed ſi fuiſſet facta condemnatió expenſarum,& non taxatio,tunc dicta taxatio poſſet fieri etiam poſt decem dies, quia eſt executio primæ ſententiæ,in qua fuit facta condemnatio, ſed non taxatio, & ab illa appellari non poteſt propter dictam rationem, & ita intelligo Innoc. in c.ſæpè, hic allegato, & in c.final. quod metus cauſa.

e Ad tempus ſententiæ. Sed à ſententia elapſis decem diebus non poteſt appellari, ergo nec à condemnatione expenſarum, quæ eſt executio primæ ſententiæ.ita ſenſit gloſſ.in ſimili, in l. ſi cum exceptione.§.hæc autẽ actio.ff.quod metus cauſa,& ita intellige iſtam apoſtillam.

EPITOME.

Ad Inſtantiam illius de cuius nõ iure clarè conſtat,attentata lite pendente non veniunt reuocãda.

DECISIO II. aliàs 55.

a AD inſtantiam[a] illius,de cuius non iure clarè conſtat, non veniunt attentata lite pendente reuocanda, ſicut dicimus in interdicto Vnde vi.iuxta not.per Innoc.in c.conſtitutus.de fil. presby.c.ſignificaſti.de diuor.& quia ſua non in-

b tereſt hoc petere.[b] de elect. c. cùm inter canonicos.2.quæſtio.6.ca.non ſolent.& de teſti.c. veniens.el.2.preſertim ſi reuocatio huiuſmodi attentatorum tendat ad reſtitutionem poſſeſſionis adeptæ lite pendente, ne per hoc detur vitioſus ingreſſus huic notoriè ius non habẽti.arg. c. eum qui.de eo qui mitti in poſſ.libr.6.& hoc videtur Oldr.tenuiſſe in quæſtionibus ſuis.

ADDITIONES.

a Ad inſtantiam. Adde deciſ.2.inf.de reſti. ſpoliat.

b Hoc petere.Item ex quo notoriè conſtat de non iure ſuo, apparet eum velle committere peccatũ mortale, quia ſi fieret ſibi reſtitutio poſſeſſionis, pròut ipſe petit, perciperet fructus ratione dictæ poſſeſſionis,quos ſine peccato percipere non poſſet, ex quo titulus & canonica inſtitutio ſibi deficit,imò ſi illos percepiſſet, reſtituere teneretur,vt not. gloſſ. in c.cùm ſuper.de cauſa poſſeſſ. not.in c.dilecto.de præben.& in c.cùm dilectus. de iur.patro.& vbi conſtat quem notoriè eſſe paratum ad peccandum, poteſt iudex illi præcipere,& inhibere ne peccet.tex.eſt cum gloſſ. ſi. c.ad audientiam.& in c.ex literis.de ſpon.

EPITOME.

Si lite pendente in Palàtio Apoſtolico ſuper beneficio Reus poſſeſſionem transferat in alium per viam permutationis, vel alio modo reuocabitur per modum attentati.

SVMMARIVM.

1 *Vitium litigioſi non niſi partem afficit.*

DECISIO III. aliàs 56.

SI lite pendente[a] in Palatio ſuper beneficio eccleſiaſtico Reus & poſſeſſor transfert beneficium in alium permutãdo,vel alio modo,& moriatur, huiuſmodi permutatio reuocabitur per modum attentati,etiam contra illum ſuperſtitẽ, tamen eo vocato.arg.not.per Inn.de conſti.c. cũ M.& de appel.c.cùm teneamur.& per Hoſti.in c. licèt.de præbend.lib.6. a

ADDITIO.

Si lite pendente. Pone, quòd peto præbendam à capitulo, & capitulum lite pendente alteri confert: Vel peto electionem meam confirmari ad eccleſiam, ſuperior,lite pendente alteri confert, an teneat collatio? Reſpondeo, ſi peto rem corporalem, vel incorporalem vt mihi debitam, nõ vt meam, & Reus lite pendẽte alienat, tenet alienatio. Idem ſi petatur cõfirmatio electionis, etiã ſi ante electionem fuerit appellatũ;quia licèt appellatio deuoluat cauſam appellationis, non tamen deuoluit poteſtatem conferendi. & ſi dicatur, caſſari debet, quod fit pendente appellatione, verum eſt,de his, quæ ſpectãt ad iudicem,vel cauſæ proceſſum,vt ſi recipiantur teſtes,vel feratur ſententia, quæ caſſatur probata legitima appellatione.de teſti. c.ex parte. collatio verò non pertinet ad proceſſum.Non obſtat de arbitr.c.ex parte. quia ibi prima electio impedit ſecundam, non autem litiſpendẽtia,per quod apparet quòd ſi epiſcopus petit aliquem à beneficio remoueri, tenet collatio quam fecit lite pendente, vbi autẽ quis dicit præbendam ſuam, tunc lite pendente inhibetur alienatio per conuentum, non autem per tertium,†quia vitium litigioſi non afficit,niſi partem,non autem tertium.hodie dic vt in c.1. & 2. vt lite penden. Quid ſi contra poſſeſſorem beneficij feratur ſententia, à qua appellet,an poterit interim priuari poſſeſſione beneficij? Reſpondeo, quòd non, quia datio poſſeſſionis eſt de proceſſu.de præbend.c.licet epiſcopus,libr.6. qui inhibetur lite pendente,ſecũdùm dominum Pet.de Peruſio in c.cùm M.de conſti.in ſi. 1

EPITOME.

Attentata lite pendente vſque ad concluſionem cauſæ excluſiuè poſſunt peti reuocari:

SVM-

SVMMARIA.

1 Attentata in quacunq; litis parte reuocantur.
2 Attentata post conclusionem non reuocantur.
3 Remissio super attentatis non datur ad partes, sed datur terminus ad probandum.

DECISIO IIII. aliàs 57.

a Attentata [a] lite pendente possunt peti reuocari vsque ad conclusionem in causa exclusiuè, † quia in quacunq; parte litis talia ex officio, & ante omnia sunt reuocanda, propter contemptum iudicis, & partis. iuxta no. in c. non solùm. de appell. libro 6. & pleniùs per Io. Mo. in c. cupientes. de electio. eodem lib. super ver. gratia.
2 † Conclusio enim precludit viam reuocationi attentatorum, sicut suspensio petitorij. de cau. poss. & proprie. c. pastoralis.

ADDITIO.

a Attentata. Nota quòd remissio super attentatis non datur ad partes, sed datur terminus ad probandum in curia, & ita seruat audientia, vt dicit decis. 7. de probat. in antiq. decis. 10. de appell. in eisdem. & decis. 6. infr. de probatio. quæ benè facit ad propositum, licèt non loquatur de attentatis.

EPITOME.

Surrogatus in litem, & in ius quod competebat defuncto, censetur ad possessionem etiam surrogatus, licèt expressè in surrogatione de eo mētio non sit facta.

DECISIO V. aliàs 64.

Surrogatus in litem, & in ius, quod quomodolibet competebat defuncto, si in aliqua parte gratiæ fit mentio de possessione defuncti, ad possessionem etiam censetur surrogatus, licèt expressè id in gratia non exprimatur. Nam licèt possessio quærenda sit facti, tamen ipsa apprehensa, & quæsita est iuris, vt leg. & not. in c. cùm in nostris. de concess. præbend, facit in simili quod not. Io. Mo. in c. 1. de consti. lib. 6. de consuetudi. ne elicita, & elicienda. Si verò in nulla parte gratiæ de possessione fiat mentio, tunc secudùm aliquos ad possessionem non censetur surrogatus, per l. cùm hæredes. ff. de acquir. possess. & per ea quæ leguntur. ff. sol. mat. l. si constante. §. si verò. Alij tamen, & maior pars Dominorum dixerunt contrarium, propter verba id innuentia in illis surrogationibus poni consueta, puta, In & ad omne ius, quod tali quomodolibet competebat, seu competere poterat tempore obitus sui, & quod admittatur ad prosecutionem iuris, litis, & causæ, in eo statu, in quo defunctus deberet admitti.

EPITOME.

Attentata per actorem post commissionem per eum impetratam veniunt reuocanda, & sic Clem. a. vt lit. pend. fortiùs in actore, quàm in reo locum habet.

DECISIO VI. aliàs 75.

Quod dicitur [a] in Clem. a. vt lit. pend. fortiori ratione procedit in actore aliquid post citationem decretam, licèt non executam, attentante, quàm in Reo, quia ipse certus est de commissione impetrata, & citatione decreta, ergò ampliùs certiorari non debet. de rescript. c. ab excommunicato. de reg. iur. c. eum qui. libr. 6. & maior contumacia est actoris, quàm Rei. de dolo & contuma. c. causam quæ. & c. actor. libro 6. Pro quo faciunt iura allega. per Ioan. Andr. & Pau. in d. Clem. super verb. citatio. a

ADDITIO.

Quod dicitur. Adde decis. 4. hoc tit. in antiq. decis. 11. de dol. & contumac. & decis. 25. de sentent. & re iudicat. in antiq. a

EPITOME.

Attentata per procuratorem de cuius mandato non constat, non nocent domino.

DECISIO VII. aliàs 81.

Quod ad reuocationem attentatorū lite pendente, vel post appellationem, non sufficit dicere, vel probare per testes, quòd viderint per talem procuratorem meum talia attentari, nisi constet de procuratorio & mādato domini, quia dolus procuratoris, & c. nec videtur dominus sibi mandasse, nisi licita. iuxta no. in c. 1. vt lite non contestata.

EPITOME.

In causa beneficiali, mortuo reo, potest ad vlteriora procedi ad audientiam contradictarum contra omnes ad effectum adiudicationis fiendæ actori, maximè propter fructus sequestratos.

DECISIO VIII. aliàs 144.

In causa beneficiali mortuo Reo & possessore ad instantiam actoris potest procedi per audientiam contra omnes, quorum interest ad vlteriora, ad effectum adiudicationis fiendæ actori, & fortè propter fructus anteà sequestratos obtinendos. Nam qui finalem obtinet victoriam, illos consequitur, iuxta formam Clem. vnicæ de sequ. poss. & fruct. sæpè enim quæritur de iure [a] defuncti, vt sciatur de iure superstitis. ad hoc 2. q. 1. ca. in primis. & licèt appareat defuncto amplius non deberi, nō propter hoc sequitur superstiti viuenti deberi, ad hoc de rescript. c. olim. hæc enim & alia leguntur & not. vt lite pendente. c. 1. super versic. defuncti. per Ioan. And. in lectura, & nouel. lib. 6. a

ADDITIO.

De iure. Adde decis. 14. incip. Titius erat expectans. infr. hoc titul. & Panormit. in c. ex parte. extrà de arbitris. per Aegid. Bellemer. decis. 40. & decis. 76. colum. 3. & decis. 112. incip. surrogatus.

EPITOME.

In Romana curia citatio per nuntium inducit litiſpendẽtiam, ſed extra curiam habet locũ Clem. 2. vt lite pendente.

DECISIO IX. aliàs 279.

CLem. vt lite penden. non habet locum in Romana curia in eo, quod ibi ſtatuitur, talia in citatione exprimenda per quę plenè poſſet inſtrui pars citata. Nã in loco vbi præſentes ſunt iudex & partes, & pars rea citatur per nuntium, vel curſorem ad dicendum contra commiſſioné, poteſt leuiter, ſi vult recipere, & habere copiam commiſſionis, & ex contentis in eadem ſe inſtruere, ad cuius inſtantiam, & ſuper quo commiſſio eſt impetrata, & cauſa commiſſa, imputet ergò ſibi ſi copiam non recipit. Præterea Clem. loquitur, quando citatio fit per ſcripturam, ſecùs verò ſi per nuntium, cuius tamen contrarium Ioan. Andr. innuit in d. Clem. in gloſſ. vltima, in fine. Sed quicquid ſit, omnibus Dominis videbatur ſufficere in curia citationem factam per curſoré, & ad partem citatam legitimè perueniſſe, & per eam litem pendere, quòad attentata etiam poſteà reuocanda.

EPITOME.

Reus & poſſeſſor ſi lite pendente moriatur, & actor poſſeſſionem recipiat & tertius ſurrogatur, reuocabitur poſſeſſio per viam attentati.

SVMMARIA.

1 *Reſcriptum perſonale non tranſit ad alias perſonas, quàm in eo expreſſas.*
2 *Poſſeſſionem beneficij apprehendens propria authoritate perdit ius, quod in beneficio habuit.*
3 *Lis nunquàm finitur, niſi per ſententiam.*
4 *Ius prædeceſſoris tranſit in ſucceſſorem.*

DECISIO X. aliàs 411.

a SI lite pendente[a] in curia Romana, & poſſeſſore extra curiam defuncto, ſtatim actor poſſeſſionem beneficij litigioſi apprehendat, & poſteà alter in ius & litem dicti defuncti per Papam mandatur ſurrogari, & iſte ſurrogandus antequã ſurrogetur, petat attentata per dictum actorem quòad poſſeſſionem, & fructuum reſtitutionem reuocari dubitabatur, & quęrebatur de duobus, videlicèt vtrùm per obitum dicti Rei & poſſeſſoris lis fuerit finita & extincta? Et ſi non, vtrùm prædictus ſurrogandus poſſet huiuſmodi attentata petere reuocari? In primo dubio videbatur
1 quòd eſſet extincta quia reſcripta † perſonalia ſunt, nec tranſeunt ad alias perſonas, quàm in eis contentas, de offic. deleg. c. P. & G. et c. cùm olim. ergo vno iſtorum mortuo extinctum videtur reſcriptum. de reſcript. c. ſignificauit. Inſti. mandati. §. ratione. & ff. eodem titul. l. inter cauſas. in princip. quod eſt verum re integra, & ſic loquuntur prædicta iura, ſecùs verò ſi lis fuerit inchoata ante mortem, vt in caſu noſtro, quia tunc poteſt ſuperſtes, vel is, cuius intereſt, proſequi litem. vt lite penden. c. 1. in Clem. §. ſi verò alter. vbi gloſſ. videtur innuere, quòd ſi nullus prædictorum litem proſequeretur, ipſam tunc finitam eſſe, & non pendere. quæ glo. videtur multùm facere pro hac parte. Nam hic actor ſuperſtes capiendo poſſeſſionem, voluit litem vlterius proſequi, ergò ſumus in caſu gloſſ. antedictæ. faciunt etiam pro hac parte not. per Spec. titul. de offic. deleg. §. reſta. verſ. item finitur mortuo impetratore. & not. per Innoc. in c. ex parte. de arbi. Quibus non obſtan. fuit deciſum, & concluſum contrarium. & hoc per c. ſi hi contra quos. vt lit. pen. lib. 6. Contra quam conſtitutionem & eius prohibitionem hic actor poſſeſſionem beneficij litigioſi apprehendit, & ſic nil egit propter decretum ibidem appoſitum, niſi vellemus illam conſtitutionem intelligere ſtrictè in præſentatione, collatione, ſiue electione alteri, quàm petitori facienda, & non in poſſeſſionis apprehenſione, quæ ibi non prohibetur, nec irritatur, quæ eſt pœnalis, & non videtur extendenda. de elect. c. ſtatutum, lib. 6. cum ſim. Quibus non obſtan. adhuc credo actorem peccaſſe in apprehenſione b b
huiuſmodi poſſeſſionis, quam aut apprehendit propria authoritate, aut authoritate Apoſtolica,
vel ordinaria. Si propria, † non potuit, immò ius 2
pdidit quod in beneficio habuit, per c. eum qui. de præbend. libro 6. Si authoritate Apoſtolica, putà per executorem, qui ante litem motam fortè de huiuſmodi beneficio ſibi prouidit, ſed poſſeſſionem non tradidit, quia per alium authoritate ordinaria inductum occupata fuit, quo mortuo ipſum in poſſeſſionem vacuã induxit, quod videtur ſibi licuiſſe de iure. de præbend. c. pro illorum. et c. de multa, cum ibi not. et c. licèt. eod. titul. libr. 6. à contrario ſenſu. & quod not. per Innocen. in c. ex parte. de arbitr. ſuperiùs allegat. Sed dic; quòd non potuit, quia per commiſſionem factam in curia, ligatæ fuerunt ſibi manus, imò ablata fuit ſibi totaliter poteſtas ſe plus intromittendi de huiuſmodi negotio. arg. c. vt noſtrum. de appell. de reſcript. c. cæterùm. de elect. c. quamuis. et c. ſi eo tempore. et c. ſi poſt quem. libro 6. de offic. deleg. c. paſtoralis. Si authoritate ordinaria, illud plus haberet de colore iuris, tamen videtur dicendum idem propter litiſpen-
dentiam † adhuc in curia, quæ nunquam finitur, 3
niſi per ſententiam, ſecundùm Rotam. & cui prohibetur antecedens, putà collatio, præſentatio ſiue electio, vt in c. 2. vt lite penden. libro 6. ergo & conſequens, videlicèt inſtitutio, & in poſſeſſionem inductio. arg. c. qualiter. et c. quiſquis. de elect. Nec ponebatur in facto, quòd dictus actor apprehenderit poſſeſſionem authoritate ordinaria, ſed Apoſtolica, putà per ſuum executorem, ergo ceſſat hæc vltima dubitatio, & ſtat prima, quæ fuit deciſa, videlicèt adhuc litem pendere. & hoc etiam probatur per bullam illius ſurrogandi, in qua Papa narrando litem adhuc pendere, mandauit eum ad huiuſmodi litis perſecutionem admitti in eo ſtatu, in quo dictus poſſeſſor, ſi viueret, poſſet & deberet admitti, ſed ſi ipſe viueret, poſſet agere ſuper huiuſmodi attentatis, & poſſeſſorem petere amoueri à poſſeſſio-

ne lite pendente apprehensa, ergo & iste in locú
4 eius surrogatus. Nam † qui in locum alterius surrogatur, eodem iure vti potest, & debet, vt lite penden. c. ecclesia sanctæ Mariæ. cum sim. & successor eodem iure, quo & prędecessor. de solut. c. 1. & per hoc videbatur responsum ad secundum, videlicèt, quòd iste surrogandus posset ante omnia petere reuocari huiusmodi attentata: de quo tamen multi Domini dubitabant, quia contra hunc nihil fuit attentatum, ergo non videbatur audiendus, tanquàm cuius non interest, quia possessionem istius beneficij non habebat. 2. quæst. 6. ca. non solent. de elect. c. cùm inter canonicos. de accus. c. super his. cum sim. Præterea licèt mandatum fuerit de surrogando quòad proprietatem, non tamen quóad possessionem, quæ est facti, & nihil habet commune cum proprietate. ff. de acquirend. possess. l. naturaliter. §. nihil commune. Aliquibus Dominis videbatur, quòd sua multum interesset, saltem quod iste actor intrudens se lite pendẽte à possessione amoueretur, & sibi de fructibus non respóndeatur, vt si vinceret iste surrogatus, rem, id est, beneficium vacuum cum fructibus reperiret. argum. eorum quæ leguntur & not. per Inno. de testi. c. veniens. & de re iudic. c. cùm super. Fuit igitur consultum & conclusum sic, quòd iste tertius ante omnia ad litis prosecutionem admitteretur, & posteà implorato officio Iudicis, in cuius cõtemptum possessionem beneficij litigiosi coram eo prædictus actor apprehendit, ab huiusmodi possessione amoueretur ex puro, & mero officio suo, & non ad instantiam dicti surrogati, inter quem & prædictum actorem sic à possessione amotum, vlteriùs lis transeat suo marte super proprietate, super qua lata sententia pro aliqua partium earundem, mandabitur etiam executioni quóad possessionem. de cau. pos. & proprie. c. cùm dilectus. Interim tamen manebit possessio vacua, & non tradetur prædicto surrogato, quia sua gratia ad possessionem principaliter, vt dictum est, se non extendit, & sic fuit obtentum. Si verò non actor, sed quidam alius, putà Titius, per ordinarium sic lite pendente intruderetur, siue in possessionem induceretur prædicti beneficij litigiosi, & tertius, putà Seius, per Papam in ius, litem & possessionem Rei, & possessoris defuncti surrogari mandaretur, & ille peteret intrusionem, & inductionem reuocari per modum attentati, ipsumq; intrusum amoueri, & se in possessionem induci, fuit posteà in quibusdam alijs consilijs dubitatú, vtrùm esset audiendus. Et erat conclusum quòd non. Tum quia nunquàm fuerat lis inter istos duos nisi modò, tum quia potuit esse, quòd defunctus nullum, sed superstes bonum ius, seu titulum habuisset, seu haberet, & ideò ante huiusmodi discussionem, maximè superstite contradicente, nihil dixerunt Domini forè innouandum. Veruntamen dixerunt hunc surrogandum benè posse agere interdicto adipiscendæ possessionis, quæ non est danda sine titulo. arg. eorum quę leguntur & not. de cau. poss. c. 2. et c. pastoralis. per Innoc. & de restit. spol. in literis. et c. ex parte. per eundem. Superstes verò benè potest agere super attentatis lite pendente contra intrusum, petendo ipsum à possessione amoueri, imò petere etiam potest cassari, & pronuntiari nullam, per c. si hi contra quos. superiùs allegato.

ADDITIONES.

Pendente. Adde decis. 5. incip. not. nunquid reo. a
eod. tit. in antiq. & dec. 18. incip. mortuo quodam Ambrosio. de restit. spoliato. in antiq. & Bisign. decis. 1. Incip. nunquid reo & possidente. in antiq. hoc eod. tit.

In apprehensione. Nota hic casum in quo bene- b
ficij possessio dicitur malè apprehendi. Adde aliũ quem ponit Dominic. de sancto Geminian. in consil. 75. incip. in causa magistri Ioannis, &c. vbi dicit quòd possessio beneficij non dicitur legitimè apprehendi, quæ adipiscitur coram quatuor testibus, neq; dicitur satisfactum regulæ cancellariæ Apostolicæ, quæ vult, quòd ille, cui est facta collatio beneficij teneatur collationem & acceptationem publicare infrà tres menses in loco beneficij, aliàs gratia, acceptatio, & prouisio sint nullæ, & sentit idem Gemin. vbi sup. quòd beneficij possessio debeat apprehendi quando adest populi multitudo, & quòd non sufficiũt quinq; testes. nam verbum, publicare, importat quòd actus fiat quando populus loci conuenit. Crederē tamen quòd ad satisfaciendum dictę regulę cancellariæ ad minus requirerentur decem testes.

EPITOME.

Surrogatus in locum actoris defuncti, litem cum procuratore Rei superstitis continuat, cui tamen petendi dilatio assignabitur, infrà quam domino suo surrogationem intimabit.

SVMMARIA.

1 *Surrogatus in locũ actoris defuncti an possit continuare litem cum procuratore Rei superstitis.*

2 *Actore defuncto lis non est respectu eorum, quorum interest extincta, vel inchoanda.*

3 *Procurator Rei superstitis actore defuncto an possit, vel debeat litem continuare cum procuratore surrogati in locum defuncti.*

DECISIO II. aliàs 440.

SI agens † petitorio super certo beneficio lite 1
pendente moriatur, & quidam alter in omni iure, & ad omne ius, quod eidem defuncto competebat, ac litis & causæ huiusmodi prosecutionem per Papam surrogetur, Fuit dubitatum, vtrùm cũ procuratore Rei superstitis posset vlterius iste surrogatus litem continuare, & in causa ad vlteriora procedere sine noua citatione eiusdem Rei, vel saltem intimatione huiusmodi surrogationis sibi facienda? Et videbatur aliquibus Dominis quòd non, quia huiusmodi surrogatio est noua prouisio, quàm Reus & possessor verisimiliter ignorare potest, ipsamque de surreptione impugnare poterit, ergò meritò erit ad minus sibi intimandum, & terminus sibi præfigendus, infrà quem si velit, poterit ipsam in aliquo impugnare, quòd veniat, vel mittat. argum. c. final. de elect. lib. 6. Præterea videbatur, quòd

potestas

potestas procuratoris Rel data cotra defunctum
non extenderet se ad ipsius surrogatum, quia hu-
iusmodi procuratoria sunt stricti iuris, & non
extensibilia de persona ad personam, vt dicimus
in iudice delegato. de officio delega.c.P.& G.&
in c.cùm olim. & de procurat.c. qui generaliter.
meliùs in c.qui ad agendum.libr.6.iuncta Clem.
non potest.eod.titul. At hic est mutata persona,
ergo videtur causa mutata, vt c.veniens.et c.cùm
in tua.de testi.de re iudica.c.cùm super. et c.fina.
Fuit conclusum per maiorem partem Domino-
rum, de quorum numero ego tunc etiam eram,
2 contrarium. Nam† non est dubium, quòd eadem
lis & causa adhuc pendet & durat cum supersti-
te, contra quem etiam omnes admittuntur quo-
rum interest, vt in c.2. vt lit. penden. libr.6. & in
Clem.1.eod.tit.ita quòd si alicuius interest, vo-
lens venire ad causam siue litem in statu, in quo
eam inueniet, prosequi poterit, & debebit, vt in
prædictis iuribus per quæ reprobatur opinio In-
noc.in c.quia verò.de iud.ar.etiam regulæ, is, qui
in ius alterius.de regul. iur.libr.6. Pro quo etiam
facit forma literarum, in quibus surrogatus man
datur admitti ad prosecutionem, & defensionem
litis, & causæ in eo statu, in quo si defunctus vi-
ueret, deberet admitti. Sed si defunctus viueret
admitteretur, ergo & iste in locum eius surroga-
tus.argum. Iurium prædictorum. Facit etiam c.
ecclesia sanctæ Mariæ.vt lit.penden.quod alij te-
3 nentes contrarium intellexerunt verum, † vi-
delicèt hunc surrogatum admittendum contra
superstitem principalem, sed non ipsius procu-
ratorem contra mortuum substitutum. Non ob.
quòd procuratorium non videtur extendi, nisi
ad personas in eo expressas, quod fateor, nisi ab
ipso, vel sub ipso comprehēsas. At in casu nostro
attento quòd eadem causa, ad quam constitutus
est, durat, attento etiam, quòd ius & Papa ad pro-
secutionem illius causæ surrogatum admittunt,
& admitti volunt in locum defuncti, benè hæc
persona sub verbis procuratorij potuit compre-
hendi, ipseq; poterit gratiam illius surrogati, si-
cut dominus, impugnare. Ad vitandum igitur
circuitum, & ne lites fiant immortales, dixerunt
maior pars Dominorum, non domino, sed pro-
curatori causæ prædictæ, & nondum finitæ, hu-
iusmodi intimationem fore faciendam, & termi-
num ad opponendum, & dicendum contra gra-
tiam satis longum statui, vt benè posset consule-
re dominum suum si petat statuēdum, iuxta for-
mam c.dilectus.de procura. Si verò id non pete-
ret, nec aliquid cōtra huiusmodi surrogationem
diceret, Auditor poterit ad vlteriora procedere
sine alia intimatione, procedendo tam per audi-
entiam, quàm cum dicto procuratore supersti-
tis, & hoc est tutius.

EPITOME.

Lis non dicitur pendere per citationem cursoris. h.d.

SVMMARIA.

1 *Impetratio beneficij nulla de decreto citationis et eius executione facta mentione, an sit valida.*
2 *Impetratio beneficij non vacantis inualida est.*

DECISIO XIII. aliàs 489.

SVppositio[a] quòd causa sit commissa ad in- a
stantiam abbatis & conuentus monasterij
contra Ioan. super parœciali ecclesia, quam mo-
nasterium possedit tanquàm vnitam, per 12. an-
nos proximè præteritos, & ratione dictæ vnio-
nis ad se, & Ioannes ratione collationis ad se per-
tinere prætendunt, decretaq; citatione ad instan-
tiam monasterij contra Io. & executa per curso-
rem in curia, Io. eadem die, qua dictus cursor eū
citauerat ad dicēdum contra commissionem te-
nore commissionis eidem Io. non explanato per
cursorem, & non apparet quale præcessit † an ci- 1
tatio, vel impetratio, impetrauit dictam eccle-
siam tanquàm iure deuoluto, non faciens men-
tionem de commissione, decreto & executione
citationis, quòd valet huiusmodi impetratio,
hoc est, quòd non est surreptitia occasione præ-
missorum. Non obst.c.causam quæ.de testl. quia
vt ibi notat Hostien. non intelligitur illud c. nisi
de impetratione fienda in præiudicium partis su-
per eo, de quo hic litigatur. modò hic stamus, † 2
quia si beneficium est vnitum, non vacat, & si nō
vacabat, non valet impetratio. de conces.preb.c.
1.non obst. c. 2. vt lite penden. in Clem. tamen
quòd præcessisset executio, exequens probare te-
netur. per nota. in glos. de rescriptis.c.fi. in Clem.
& Cyn. post Iacob. C. de probatio. l. cùm te.ff.de
nego.gest.l.eum qui.per glos. tamen quia citatio
non habuit plenam certitudinem causę, &c. vt in
d.Clem. si tamen præcessisset plena citatio, fortè
secùs, propter præiudicium litis pendentiæ. de
quo.ff.de rei vendic.l.fi. &c.

ADDITIO.

Supposito. Adde ad hanc decisi.gloss. & do. Car- a
din. in Clem.2.vt lit.penden.in 2.quæst.

EPITOME.

Si Papa mandat Dionysium, si homicidium commisisse confiterit, beneficio priuari, & illud mihi conferri, & lite super hoc pendēte Dionysius moriatur, an expectantes possint hoc acceptare.

SVMMARIA.

1 *Beneficium an dicatur per mortem ciuilem vacare.*
Casus in gratia omissus censetur denegatus.
Mors naturalis & ciuilis in quibus æquiparentur.
2 *Re circa quam versatur conditio, expirante, expirat & ipsa conditio.*
3 *Homicidium prædecessoris, post mortem ipsius probatum an nocere debeat successori.*
4 *Delicta & honores cum capite ambulant.*

DECISIO XIIII. aliàs 491.

TItius[a] erat expectans authoritate domini a
nostri Papæ moderni, ad collationem cer-
ti collatoris, in certa diœcesi ad beneficium ec-
clesiasticum cum cura vel sine cura. Deinde B.
asseruit Papæ, quòd quidam Dyonisius obtinens
vnum beneficium curatū ad dicti collatoris col-
lationem pertinens, commiserat homicidium, &

supplicauit Papæ quòd committeret in partibus
alicui, quòd si sibi constaret dictum Dionysium
dictum homicidium commisisse, priuaretur di-
cto beneficio, & dicto B. conferret, & Papa man-
dat certo iudici, quòd si vocatis dicto Dionysio,
& alijs, qui forent euocandi, constaret de præ-
missis, dictum D. dicto beneficio priuaret, &
conferret dicto B. & antequàm prædictus iudex
procederet in dicto negotio, dictus D. moritur
extra curiam Romanam, & dictus T. expectans
dictum beneficium acceptauit per obitum dicti
D. vacans vigore gratiæ, & sibi de eo obtinuit
prouideri. Deindè facta mentione de istis de no-
uo impetrat à Papa sibi prouideri de dicto bene-
ficio, dummodò alicui non sit in eo specialiter
ius quęsitum. Nunc circa pręsentem causam quę-
ritur de duobus. Primò, cui prædictorum huius-
modi beneficium debeatur, an neutri? Secundò,
b an post obitum dicti D. possit inquiri, & cogno-
sci[b] de huiusmodi crimine, & in casu quo con-
staret de huiusmodi homicidio, dicto B. proui-
deri possit per dictum iudicem? Nam beneficium
1 † huiusmodi certum est, quòd vacat per mortem
naturalem, & non per priuationem, seu mortem
ciuilem, ergo debebitur dicto expectanti, & non
illi, qui per priuationem impetrauit, vt c. susce-
ptum. de rescript. libr. 6. nam casus omissus intel-
ligitur denegatus, quia mors ciuilis & naturalis
sunt diuersæ. Nam mors ciuilis æquiparatur na-
turali, vt patet 16. q. 1. placuit. in princ. et c. si epi-
scopus. de supplen. neg. præl. lib. 6. solùm in casi-
bus in iure expressis, & maximè quando mors ci-
uilis habet eundem effectum cum morte natu-
rali. Tum etiam quia non est secuta priuatio, er-
go deficit causa. Tum etiam quia expectans po-
tuit dictum beneficium acceptare, nam per dictũ
mandatum de prouidendo, Papa dictum bene-
ficium non extraxit de dicta gratia expectatiua,
ex quo non vacauit per priuationem, & tunc ve-
nitur ad illud, quòd species extracta de suo ge-
nere ampliùs non includitur sub ipso. c. dudum.
de præbend. lib. 6. per Io. Mo. &c. Prætereà licèt
secundum regulas cancellariæ felicis recordatio-
nis domini Vrbani Papæ quinti per dominũ no-
strum Papam confirmatas, quando Papa appo-
nit manum ad beneficium vacãs, tunc si illa dis-
positio ex aliqua causa non valeat, vel effectum
sortiri non possit, ab illa die Papa intendit dictũ
beneficium reseruare, sed secùs hic, vbi apponit
manum ad beneficium vacaturum, scilicet per
priuationem, vt suprà tactum est: ergo dictum
beneficium non est affectum, ergo expectans il-
lud potuit acceptare, nec ex tali gratia in bene-
ficio non vacante insurgit aliqua reseruatio,
nec quòd dictum beneficium sit ex ea affectum,
quia dicta regula loquitur in vacante beneficio,
quæ cùm sit restrictiua, non trahitur ad benefi-
cium non vacans, vt in casu nostro, ergo expe-
ctans si sua gratia aliàs sit canonica, & beneficium
siue præbenda aliàs cadat sub gratia sua, potest
illam impetrare, & sibi de ea facere prouideri.
Aliud est prætereà apponere manum purè, aliud
conditionaliter, hoc prægnans videtur, & benè
a congruit, quia † expirante re, circa quam versatur
conditio, expirat ipsa conditio, vt not. Dd. in c.
verum. de cond. appo. maximè, &c. Prętereà non
dicemus gratiam huiusmodi expirare etiam re
integra, per obitum tamen illius, qui priuari de-
buisset, si repertum fuisset ipsum homicidium
commisisse, sicut nec expirasset huiusmodi per
obitum concedentis ipsam gratiam. de offic. de-
leg. c. si super. ergo durat, nisi dicamus eam care-
re iuris effectu propter causam non secutam. s.
priuationem, vt dicamus illud. Quicquid est
causa causę, est causa causati, &c. Sed quæro † an 3
post obitum dicti mortui poterit idem mortuus
pronuntiari homicidium commisisse, & per con-
sequens priuandus, & priuari huiusmodi benefi-
cio? Et puto quòd non, quia mortuus non est in
rerum natura, ergo priuari non potest, quia non
entium non sunt causæ, nec etiam differentiæ, &
maximè quia priuatio præsupponit habitum,
próut not. glo. in c. ad dissoluendum. de despon.
impube. & maximè quia crimina morte extin-
guuntur, vt c. causatus. §. pen. de hære. libr. 6. pro
hac bene facit glos. notabilis super ver. mortuos.
in c. à nobis. 2. de sent. excommunic. cum iuribus
alle. in ipsa, & de hoc 24. q. 2. in summa. Facit eti-
am quod not. Archid. in d. c. accusatus. ad fin.
vlt. gloss. dat pro regula, † quòd delicta & hono- 4
res cum capite ambulant. alleg. l. 2. ff. si ex noxa.
causa agat. & l. si pater tuus. ff. si penden. appel-
lation. mors interue. Ad dicta iura quæ dicunt
quòd inquirendum est de crimine post mortem
propter bona, vt l. item si verberatum. §. 1. ff. de
rei vend. & 2. q. 1. c. in primis. próut not. in c. 1. vt
lit. pend. libr. 6. super verbo, electi. per Io. Mo. in
gloss. respondetur, quòd locum habent, quando
dubium[c] erat, an mortuus habuit ius vel non. c
Sed secùs hic, quia non obst. quòd dum commi-
serit homicidium, habuit ius in beneficio, nam
non fuit priuatus ipso iure,[d] sed priuandus, & sic d
per eius mortem vacat beneficium, & ideò ius est
quæsitum expectanti. Non obstat c. si hi contra
quos. nam nõ loquitur in casu nostro, nam ibi a-
gitur, vt quis à beneficio amoueatur, & alteri de
eo prouideatur, tunc morte accusati finitur lis.
Sed vbi quis petit aliquem de beneficio priuari,
seu amoueri, quod asserit ad se ptinere, & dicit se
ius habere in eodem, tunc si moriatur accusatus,
habet locum c. si hoc contra. vbi not. super gloss.
vlti. nec etiam ex isto mandato hoc beneficium
erit reseruatum, quia mandatum est conditiona-
le, quod nullum habuit effectum in natura. l. ea-
dem dicemus. ff. de verb. obliga. & ratio iur. in c.
fin. Super hoc dicunt quidam, quòd huiusmodi
beneficium nec debetur expectãti vigore gratiæ
expectatiuæ, propter manus appositionem Pa-
pę, nec illi cui mandabatur prouideri[c] in euentũ,
in quem constaret de dicto homicidio, cùm be-
neficium huiusmodi non vacauerit, vt sup. dixi,
per priuationem, sed per mortem naturalem, sed
debebitur expectanti vigore vltimæ gratiæ, per
quam Papa sibi mandauit prouideri de dicto be-
neficio. Alij distinguunt sic. Aut enim dictus pri-
uandus re integra mortuus est extra curiam Ro-
manam, & tunc vera sunt quæ suprà dicuntur. s.
quòd beneficium huiusmodi debeatur expectan-
ti. Aut re non integra est mortuus, & tunc subdi-
stinguitur, quia aut lis super huiusmodi benefi-

cio po-

cio pendebat in curia Romana, aut extra curiam Romanam. Si primo casu, dicunt, quòd licèt expectans potuit dictum beneficium acceptare: nō tamen potuit de eo sibi facere prouideri, vt c. si hi contra quos. vt lit. pendent. libro 6. Secundo casu potuit acceptare, & sibi facere de dicto beneficio prouideri. Tertio videtur, quòd dicta expectatiua litera concessa, Dummodò alteri in beneficio non fuerit ius quæsitum, non debeat concedi, quia aut diceremus expectatiuo dicto competere ius in dicto beneficio, vigore dictæ gratiæ expectatiuæ, quod indubiè credo, vt suprà congruè est allegatum, & tunc superflua est gratia ista vltima, per quam mandatur sibi prouideri de beneficio prædicto, Dummodò in eo non sit alicui specialiter ius quæsitum, & tunc litera non est concedenda, vt dixi. Aut non debebatur sibi ius vigore gratiæ expectatiuæ, tunc literæ istius vltimæ gratiæ sibi non dantur, nisi dicant in eo, ex quò casu dubitat acceptationem & prouisionem factas vigore expectatiuæ non valere. De facto est ille casus, qui mihi apparet notabilis.

ADDITIONES.

a Titius. Vide Felyn, in c. in nostra. num. 102. de rescript. Thom. Fastol. dub. 46.

b Cognosci. Adde deci. 8. & quæ ibi not. suprà hoc titul.

c Dubium. Adde d. decis. 8. sup. hoc tit.

d Ipso iure. De hoc vide post omnes per Felyn. in c. de quarta. versic. faciunt postremò prædicta. de præscript.

e Prouideri. Hic cadit dubium, an iste cui mandabatur prouideri, debuerit probare istum defunctum commisisse homicidium, vt ratione incapacitatis ipsius defuncti cognoscatur, an tale beneficium fuerit iustè impetratū? Et credo quòd hoc casu impetrans teneretur purificare narrata per eum, alias diceretur impetrasse beneficiū viuentis sine causa, & repelli deberet à tali beneficio. c. qui in viuorum. extrà, de concess. prębend. nec sola narratio homicidij sufficeret ad probandum defunctum fuisse homicidam, cùm delictū nō præsumatur. l. meritò. ff. pro suo. Quòd si iste impetrans post mortem talis defuncti iterum tale beneficium impetraret tacita prima impetratione, quam fecerat per expressionem dictæ incapacitatis, crederem talem secundam impetrationem esse nullam, præsupposito, quòd incapacitas expressa nō esset vera, & quòd dictus impetrator dici posset intrusus, per not. in d. c. qui in virorum. Quòd si impetrarem beneficium cuiusdam Titij propter eius incapacitatem, & obtinerem iudices in partibus, crederem interim dictum Titium posse resignare beneficiū, quo priuandus est, secūdum Dominic. de sancto Geminia. consi. 105. incip. pro declaratione dubiorum, &c. & vide glo. in reg. 27. cancella. apost. non tamen posset permutare secundum Gemin. vbi suprà. Sed an ille, qui per expressionem non veræ incapacitatis beneficium obtinuit, aut occupauit, teneatur ad restitutionem fructuū, vide dec. 4. incip. fuit dubitatum vtrùm detentor. infr. de restit. spol. Sed quid de illo, qui lite pend. beneficium occupat vide deci. 5. incip. ex quibus inferebatur. inf. de rest. spol. Nota tamen cautelam, vt is qui venit priuādus non possit resignare per glo. d. reg. cancell. 27.

De Restitutione spoliatorum.

EPITOME.

Possessor beneficij eius titulo, & etiam pensionis eidem beneficio debitæ plenariè non probato, potest agere nomine dicti beneficij condictione, c. querelam. de elect. ad pensionem subtractam, quamuis ipse agens in percipiendi possessione non fuerit.

SVMMARIA.

1 *Beneficij possessor quomodo agere possit ad pensionem diu prædecessori suo solutam.*

2 *Possidens beneficium ecclesiasticum an habeat, probare titulum possessorium.*

3 *Possidens recenter non præsumitur bonæfidei possessor, sed habet titulum ostendere.*

4 *Possessio beneficij ecclesiastici an sola confirmatione quæratur.*

5 *Ecclesia nunquam moritur, quia est in anima viuētis.*

6 *Solutio facta putatiuo prælato an & quando soluētem liberet.*

7 *Titulum suæ possessionis dicere quando quis cogatur.*

DECISIO I. aliàs 4.

POssessor †beneficij potest agere nomi- 1
ne beneficij cōdictione,[a] ex dec. c. que- a
relam. de elect. pro annua pensione [b] diu b
suis prędecessoribus soluta, & postmodū subtracta, licèt ipse nunq̄ fuerit in possessione percipiendi eandem. iuxta not. per Inno. in c. in literis. de resti. spo. vb no. in fi. pen. glos. & in c. cùm super. de causa poss. & proprie. tenet idem in
prælato, qui nondum adeptus [c] est possessionem c
dignitatis, dummodò ex cōfirmatione, [d] vel aliàs d
haberet bonum ius, & titulum in prędicta dignitate. Ratio, quia non ipse, qui non possidet, sed ecclesia, quæ possidet, agere videtur, & sic non nomine suo, sed nomine ecclesiæ agere videtur. & per hoc soluitur l. cùm hæredes. ff. de acq. poss. cuius dictum intellige in casu, quo alius nō possideat, quia cùm effectus possessionis consistat in perceptione fructuū. ff. de acq. rer. do. l. in bonæ fidei. si vellet nō possessor fructus percipere, possessorem sine dubio spoliaret, quod nō licet, per l. extat. ff. quod met. cau. & C. vnde vi. l. si quis in tantam. 16. q. 1. & ca. placuit. de restit. spol. c. olim. & c. item cùm quis. de præbend. c. eum qui. et c.
licet. libro 6. Sed † vtrùm prædictus agens pos- 2
sessorio ex decr. querelam, teneatur plenè, vel semiplenè docere de suo titulo ad restitutionē pensionis subtractæ, consequenter fuit dubitatum. Et videbatur quòd non, per l. cogi. C. de pet. hære. & per c. in literis. de resti. spol. Per hoc distinguebatur sic. Quia aut agens possessorio modo, quo suprà, possidet, aut non possidet. si non possidet, tunc oportet quòd titulum probet, vt not. Innocen. in c. transmissam. de elect. & dico plenè,

quia actor est, & non habet pro se præsumptionem, quæ ipsum ab onere probandi releuaret, l. actor. C. de prob. & C. de edend. l. qui accusare. & vt ecclesiastica benefi. c. vt nostrum. de iureiur. c. si. nec mirum, quia interest illorum, contra quos agitur, quia soluendo non liberantur,[e] secúdùm
e Innoc. de quo tamen per eum pleniùs in c. nihil est. de elect. Si possidet, aut est recens eius possessio, & tunc idem, vt Innoc. not. de concess. preben. c. quia cunctis, in glo. cùm plures. ver. nec obstat.
3 Ratio est, quia † ex tali recenti possessione non præsumitur bona fides, nec iustus titulus. vt not. Inno. de resti. in integ. c. 2. in gloss. per monachos. ad finem. Idem si longo tempore possedit in casu, quo alia presumptio fiat contra eum, vt putà, quia competitorem habet, & litem super beneficio patitur, vt not. Innoc. in d. c. quia cunctis. alinqui sufficeret probare possessionem, & communem reputationem secundum Innoc. in d. c. transmissam. & d. c. quia cunctis. Pro hoc etiam facit per eundem Innoc. de eo qui fur. ord. rer. c. innotuit. nec oportet tunc probare titulum. per d. l. cogi. C. de petit. here. & li. fin. §. penul. eo. tit. & sic intelligitur lex illa. Fateor tamen, quòd in
f casibus, in quibus doceri oporteat de titulo,[f] nó requiritur ita arcta probatio, sicut si ad id principaliter ageretur, iuxta ea, quæ de notorio notauit Innoc. de verbo. signif. c. veniens. libr. 6. & de præsump. c. illud.

ADDITIONES.

a Condictione. Condictio competit, quando non est prouisum per ius de iure, & modo agendi, vt no. in l. 1. ff. de cond. ex lege. & in c. sæpè. de restit. spol. vel agetur vtili interdicto nó directo, quòd non competit pro iuribus incorporalibus. l. 1. & 2. ff. de vi, & vi arm. vel potest agi officio iudicis, quod loco actionis succedit, vt in c. 2. de offic. iudic.

b Pensione. An appellatione beneficij ecclesiastici veniat pensio, vide Felyn. in c. ad audientiam. 2. extrà de rescript. & ibi Panorm. & Barbat. Nicol. Boér. in addit. ad Dyn. in reg. beneficium. de reg. iur. in 6. & ibi an appellatione beneficij omne beneficium contineatur.

c Nondum est adeptus. An Prælatus possit permutare dignitatem, cuius possessionem nondùm est adeptus, vide gloss. in §. item quòd vniuersitates. in verb. possidebunt. tit. de collatio. in pragmat. sanctio.

d Confirmatione. Ex sola † enim confirmatione
4 Prælatus habet ius & administrandi, & agendi tam petitorio, quàm possessorio. Sed cótra istud opponitur, & videtur quòd confirmatus administrare nó possit, nec possessorio agere, nisi fuerit in possessionem inductus, quia si ex confirmatione dominium acquiratur, non tamen possessio. l. cùm hæredes. ff. de acqu. poss. vbi text. dicit, quòd licèt in hæredem transeat dominium adita hereditate, possessio tamen non transit, nisi naturaliter fuerit apprehensa. hoc idem probat tex. in c. in præsentia. de prob. ibi dum dicit, bonis eius inuaserant, etc. Respondeo ad primum, quòd possessorio nomine ecclesiæ agi potest, vt dicit ista decisio, quia mortuo prælato vacat possessio prelaturæ, sed non possessio bonorum ecclesiæ, quam si quis occupat, œconomus ecclesiæ, vel successor potest agere nomine ecclesiæ, pro illa recuperanda, interdicto, Vnde vi, non tamé crimine expilatæ hæreditatis, vel interdicto adipiscendę. Et
est ratio, quare potest agere, quia † ecclesia est in 5
anima viuentis, quæ nunquàm moritur. argu. in authen. quomodo op. episcopos, in fin. & not. in l. & quia. ff. de iurisdict. om. iud. dissimilisque est ecclesia hæreditati iacenti, quia hereditas non est in anima viuentis. ff. de fidei. l. mortuo. ff. de stip. ser. l. vsusfructus est. l. 1. §. Scæuola. ff. si quis test. li. & ff. de min. l. etiam. secundum Innoc. in c. cùm super. de causa posses. & propriet. nomine autem proprio agere non posset, vt in contrario.

Non liberantur. Subaudi prælato existéte in pre- e
latura mala fide. & intellige hoc verum, quòd nó liberantur soluentes eidem, nisi cum ipso prælato contraxissent, quo casu benè liberarentur soluentes eidem, sic intelligitur l. si vrbana. ff. de cói.
di. indeb. Et ex hoc not. quòd † per solutionem 6
factam putatiuo prælato non liberantur soluentes, quando obligatio descendit ex cótractu veri prælati, sed quando obligatio descendit ex contractu prælati putatiui, tunc soluentes falso prælato benè liberantur, secundum Bald. in d. l. si vrbana. quod benè nota.

Doceri oporteat de titulo. Vnde queritur † quan f
do quis cogatur dicere titulum suæ possessionis. 7
Circa quod breuiter sic conclude, quòd si possidenti resistat ius commune, tunc compellitur dicere titulum sue possessionis, etiam si solo possessorio agat, vt quia laicus possidens decimas dicit se spoliatum, nam non debet restitui, nisi titulum probet, cùm ius commune faciat contra eum, vt in c. causam quæ. de præscript. & per Innocen. in c. constitutus. de filijs presbyt. & in c. ex insinuatione. de procura. Idem si possidenti non resistat ius commune, sed possessio nó potest haberi sine titulo, vt in beneficialibus. Idem si possessio potest haberi sine titulo, quibus casibus ad petitionem partis non compellitur dicere titulú suæ possessionis, vt in d. l. cogi. C. de petit. her. sed ad petitionem iudicis contra eum ex suo officio inquirentis, benè cogitur ostendere titulum, vt in c. ordinarij. de offi. ordi. libr. 6. & not. in regula beneficium. de regul. iur. libr. 6. quod est verú, nisi tacitè vel expressè visus sit iudex in eum consensisse. argu. c. ex ore. de his quæ fiunt à ma. par. c. quo casu superior contra eum inquirere poterit, sed tunc arctabitur ad probandum non canonicam institutionem, vt not. per Ioan. And. in c. licèt Hely. de simo. & per gloss. in d. regula beneficium. & per Arch. in d. c. ordinarij. in verbo, exhibere. circa medium, in vers. quod verum. intelligo indistinctè. & per Inno. in d. c. ex insinuatione, quod singulariter not. & adde, quod habetur in consil. D. Fe. de Perusio posito in li. consi. cooperto corio rubeo fol. 415.]

EPITOME.

Petenti reuocari attentata lite pendente sufficit probare se in possessione fuisse tempore motæ litis, & spoliatum fuisse.

SVMMARIA.

SVMMARIA.

1 *Attentata reuocari petens quid probare debeat.*

2 *Possessione titulata cessante in beneficialibus non habet locum possessorium.*

3 *Interdictum vnde vi, in quo differat à remedio prodito in materia attentatorum.*

4 *Notorius iuris defectus petentis reuocationem attentatorum ipsorum reuocationem impedit.*

DECISIO II. aliàs 14.

1 FVit dubitatum vtrùm † petenti se restitui
a ad suam possessionem per viam attentati, [a] quia dicit se lite pendente spoliatum, sufficeret
b probare se possedisse [b] tempore litis inchoatæ, & ea pendente spoliatum fuisse: licet aliter possessionem suam non coloret. Et videbatur quod non, propter not. Archid. in c. eum qui. de eo qui mit. in pos. libr. 6. & Innoc. in c. ex parte de resti. spolia. & per eundem de fil. presb. c. constitutus. & per Io. And. in Cle. vnica, de cau. pos. quæ omnia iura & no. doct. loquũtur, & procedũt quando agitur possessorio directè, & principaliter per interdictum, Vnde vi: tunc enim nõ dabitur restitutio beneficij ad possessionem sine colorato titulo, ne detur vitiosus ingressus: vt in d. c. eum qui. superiùs alleg. Tum etiam, quia beneficium ecclesiasticum sine canonica institutione possideri non potest. de insti. c. ex frequentibus. & de reg. iur. c. 1. lib. 6. arg. simile optimum. ff. de interdict, l. 2. §. quædam. & ff. de aqua quot. & æst. l. 1. §. permittitur. & de resti. spo. c. ad decimas libr. 6. secùs verò, quando petitur restitutio per viam attentati: tum quia illa petitur incidenter: tùm quia nullo iuris ordine seruato in hoc casu proceditur: imò iudex ex puro & mero officio suo illa in pristinum statum reuocabit, & sic non iure actionis, sed potiùs ex officio iudicantis in huiusmodi negotio erit procedendum. Et est ratio, quia plus offenditur iudex, cuius officium contemnitur, quàm pars: imò lex offenditur prohibens, ne lite pendente aliquid innouetur: pro vt apparet in rubro & nigro, vt lit. pen. Merito igitur contra ipsum proceditur grauiùs, qui ius. iudicemq́;, & partẽ eludit, quàm qui partem tantùm. ar. c. cordi. in fi. de appellatio. lib. 6. & propter hoc est interdictũ attentatorum plus quàm Vnde vi interdictũ priuilegiatum: prout no. Inno. pulchrè in c. dilecta. de maio. & obe. & de appel. c. bonæ. & vide per eundem in c. cum teneamur. eo. tit. & per Host. & Io. Mo. in c. cupientes. de electi. super verb. à gratia. & per eundem in c. non solùm, in gl. fi. de appel. lib. 6. & in cle. 2. vt lit. pen. per Io. And. Sed si constaret clarè,
c & notoriè de non iure [c] petentis reuocationẽ huiusmodi attentari, crederem talem tunc non audiẽdum, & ita vidi seruari in Palatio. Ratio est quia eo ipso quòd cõstat de non iure suo, eo ipso cõstat ꝙ nõ interest petentis reuocari attentata, quòd attentata reuocentur. Modò istud est regulare, ꝙ in iudicijs illi quorum non interest, non audiuntur. 2. q. 6. ca. non solent. de electi. c. cùm inter canonicos. de accu. c. super ijs. cum sim. daretur ergo occasio peccato mortali, & ita locum haberet ratio Inno. not. posita, in c. significasti. de diuor. & in c. 3. et c. constitutus. de fil. presbyte. vide decisi. 2. sup. vt lit. pendent. quod intelligas verum, quando pars petijt reuocari attentata: secùs verò si iudex propter contemptum sui iuris, & iurisdictionis siue legis ex puro & mero officio suo pro voto illa vellet reuocare in pœnam attentantis, & contemnentis, siue offendentis ius & iudicem, quod posset, sed per hoc non restitueretur possessio illi, de cuius non iure constaret, sed prouidendum esset tertio per habentem potestatem. arg. not. in c. ex parte. de rescrip. et c. dilecti. de maiorit. & obed. Faciunt ea, quæ leg. & not. in c. cùm M. de consti. per Innoc. de accu. c. ad petitionem. & de diuor. c. porrò. hanc conclusionem videtur etiam tenuisse dominus Oldra. in quæstionibus suis.

ADDITIONES.

Per viam attentati. Adde pro declaratione & or- a
namento huius deci. Stephan. Aufrer. in addi. ad Capel. Tholos. dec. 15. incip. item fuit quæsitũ an intentanti. vbi refert cõmunem esse opinionẽ, ꝙ in beneficialibus oporteat iustificare possessionẽ ex titulo, antequã fiat restitutio saltẽ in prima figura, secundũ Imol. in Clem. vnic. de caus. posses. & propriet. & ita seruatur tã in Parlamento, quã in alijs tẽporalibus curijs cognoscẽtibus de possessorio in beneficialibus. Quod tamẽ fallit, quãdo quis se dicit spolietum lite pendẽte: quia tunc sufficit probare se fuisse in possessione tempore motæ litis, & spoliatum fuisse. Et in hoc est magis priuilegiatum remedium attentatorum, quã interdictum Vnde vi. prout dicitur in hac decis. Et ita fuit iudicatũ per arestum Curię Parlamẽti, Vauri sedentis anno domini 1485. pro domino Georgio de Ambasia Episcopo Montisalbani, q lite pendente in Curia prædicta fuerat spoliatus per Do. Ioan. de sancto Stephano electũ se dicentem. Et fuit idem de Ambasia reintegratus per viam attentatorum absq; productione alicuius tituli in odiũ spoliationis lite pendente. ꝙ nota, & adde deci. proximè sequentem incip. si contra agentem possessorio. & decis. 11. incip. nota quòd vbi aliquis. de caus. possess. & propriet. in antiq.
Possedisse. Cessante † ergo possessione titulata b
nõ habet locum possessorium in beneficialibus. 2
simile videmus quando petitur restitutio liberi hominis, quæ denegatur, nisi titulus probetur, quia tali possessioni sine titulo ius resistit, & ideò non datur possessorium, nisi titulus ostendatur. sic & in matrimonio carnali non datur possessorium, nisi probetur titulus matrimonij. c. ex parte. c. ex transmissa. de rest. spo. Sunt enim hæc possessoria mistæ naturæ, in quibus absque titulo nõ concluditur possessio, nec datur in eis possessorium, vt in simili not. in l. 2. §. quædam. ff. de in-
terdict. & in hoc † differt interdictum Vnde vi, à 3
remedio prodito in materia attẽtatorum, in qua non requiritur probatio tituli etiam colorati, sed sufficit probare solùm statum. & hic est mirabilis effectus & differentia materiæ attentatorum ab interdicto Vnde vi. Alia differentia ponitur in c. ex parte. de rescript. per Innoc. vbi dicit,

dicit, quòd cùm omnia restitui debeant in pristi-
num statum, retractabuntur in materia attenta-
torum sententiæ censuræ, quæ aliàs valerent, li-
cèt essent iniustæ. Tertia differentia est, quia pro-
sequenti viam attentatorum non obstabit ex-
communicationis exceptio, quæ aliàs obstaret
agenti possessorio recuperandæ, vt in c. cùm in-
ter. et c. significauerunt. de excep. c. pia. eod. titu.
libr. 6. Quarta differentia est, quando agitur per
viam attentatorum sufficit quædam summaria
informatio, & mero & puro iudicis officio, vt in
c. cupientes. super ver. gratia, de elect. libr. 6. per
Ioan. Mo. & meliùs in glos. fin. d. c. non solùm. de
appel. Si verò ageretur possessorio, tunc oportet
litem contestari, & ordinario iure procedi. Et
nota, quòd quando aliquid reuocatur per offi-
cium iudicis lite pendente, oportet quòd præce-
dat diligens causæ cognitio, vt not. in Spe. de ap-
pel. §. pen. vers. sed quæro. & nota benè supradi-
ctos mirabiles effectus, & differentias materiæ at-
tentatorum ab interdicto Vnde vi.

c De non iure. Notorius † ergo defectus iuris pe-
4 tentis reuocationem attentatorum impedit re-
uocationem ipsorum & quæ exigãtur ad dictam
reuocationem, vide per Ioan. Monach. in d. c. cu-
pientes. de electio. & adde decisi. 7. incip. si quis
dicat. &c. inf. de proba. & decis. 16. incip. si A. con-
feratur. inf. hoc titul. & decisi. 75. incip. not. quòd
attentata. de appellat. in antiq. adde etiam decis.
2. incip. nota quòd vbi agitur possessorio. de re-
stit. spolia. in antiq.

SVMMARIA.

1 *Agenti possessorio super beneficio obstat Papalis reser-
uatio, vt restitutio impediatur.*
*Papalis reseruatio obstat agenti possessorio ex vi decre-
ti titulum & possessionem inficientis.*
2 *Probationes in iure legitimè receptæ notorietatem in-
ducunt.*
3 *Materia reseruationis defensiua est in possessorio.*
4 *Agenti interdicto etiam principaliter, vel suspenso pe-
titorio semper obstat Papalis reseruatio.*
5 *Habens & occupans duo beneficia incompatibilia, an
si vno illorum spolietur, veniat restituendus?*
6 *Sententia iuris non minoris efficaciæ est, quàm senten-
tia hominis, agenti etiam possessorio obstat vtraq;.*
7 *Sententia lata super beneficio an executione non facta
tollat possessionem?*

DECISIO III. aliàs 16.

a SI contra [a] † agentem possessorio producatur
1 Papalis reseruatio, fuit dubitatũ vtrùm ob-
staret agenti, & deneganda esset restitutio? Et vi-
detur quòd non, per iura vulg. quia agenti inter-
dicto non potest obijci proprietatis quæstio. in
c. in literis. de restit. spoliat. nec potest reconue-
niri, nisi de illa spoliatione. de ordi. cog. c. fin. At
prædicta reseruatio concernit merè petitorium
siue proprietatem, ergo. Fuit decisum & conclu-
sum per omnes Dominos cõtrarium. Ratio, quia
decretum Papæ in reseruationibus appositum
nedum afficit, & inficit titulum, sed etiam pos-
sessionem. argu. eor. quæ leguntur & not. de ap-
pella. c. vt nostrum. de elect. c. si eo tempore. lib.
6. facit enim decretum Papæ, quòd possessio [b] b
contra reseruationes obtenta, est meri facti, &
caret omni effectu & adminiculo iuris, sine quo
in beneficialibus possessio non procedit, & est
inualida, prout legitur & not. per Inno. de restit.
spoliato. c. ex parte. & de eo qui mit. in possess.
c. vno. libr. 6. per Archi. & in Cle. vni. de cau. pos.
& propriet. per Ioan. Andr. & quia in prædicta
reseruatione constat clarè & notoriè de non iu-
re agentis interdicto, nec potest, nec potuit a-
pud ipsum esse illa possessio, quæ requiritur in
hoc interdicto, vt in c. consultationibus. de of-
fic. deleg. meritò igitur denegabitur sibi restitu-
tio. [c] arg. c. acceptata. de resti. spolia. et c. ad deci- c
mas. eod. titu. libr. 6. Pro quo etiam faciunt not.
optimè per Innoc. de diuor. c. significasti. de fil.
presbyt. c. constitutus. de restitu. spol. c. in literis.
in fine. Et sic dicebant Domini in Palatio sem-
per obtentum, dum tamen ille agens possessorio
non innitatur etiam reseruationi, sed veniat etiã
ex collatione inferioris à Papa nõ habentis specia
lem potestatem conferendi huiusmdi beneficia
reseruata, vel ex collatione etiam executoris de-
putati à Papa in forma communi, vel speciali,
quia aliàs cessaret ratio antedicta secundum eos.
Mihi autem in primo casu videbatur distinguen
dum, vtrùm agatur principaliter possessorio tan-
tùm, vel petitorio & possessorio simul ab initio,
& suspendatur posteà petitorium: & in vtroque
casu si producatur reseruatio, videlicet post sus-
pensionem huiusmodi, vel quando actũ est tan-
tùm possessorio, quòd tunc non procederet præ-
dicta conclusio. Mouebar, quia ex quo huiusf-
modi reseruatio tangit petitorium, quod nihil
habet commune cum possessorio. ff. de acquiren.
possess. l. naturaliter. §. nihil. de illo igitur sus-
penso, vel principaliter intentato iudex non po-
test cognoscere, nec pronuntiare: quia de qua re.
&c. de cau. poss. & proprieta. c. cum super. Tum
etiam quia per suspensionem huiusmodi petito-
rij, suspensa videtur eius tota iurisdictio, quóad
illud. idcirco nullam potuit super hoc probatio-
nem recipere. de cau. posses. c. pastoralis. quod si
faceret, nil ageret. de iud. c. at si clerici. Prætereà si
tempore suspensionis huiusmodi non fuit pro-
ducta reseruatio, ergo adhuc non constabat cla-
rè, & notoriè de iure suspendentis: ergo proce-
dunt rationes Innocen. superiùs allegatæ, & per
eum positæ in d. c. significasti. de fil. presbyter. &
in d. c. constitutus. et c. in literis. de restit. spoliat.
post verò suspensionem petitorij pars non po-
tuit obijcere, nec producere, nec iudex recipere,
prout superiùs deductum est. ergo &c. Secùs ve-
rò, si ante suspẽsionem eo tempore, quo de vtro-
que agebatur, produceret, quia tunc super vtro-
que reus se defendere poterat, sicut fuit factum
in c. cum ecclesia. et c. cùm super. de cau. poss. tũc
enim crederem prædictam conclusionem veris-
simam, & aliàs non. Quam quidem meam di-
stinctionem dicebant Domini mei posse proce-
dere, & locum sibi vendicare in quocunq; obie-
ctu non notoriè inficiẽte possessionem, sed dun-
taxat proprietatem, & requirentem aliquam
discussionem: secùs verò in obiectu specialis vel
genera-

generalis reseruatiõis, de qua statim sine aliquali discussione potest notoriè & clarè constare de non iure agentis, quæ benè obstat agenti possessorio. in c. in literis. de restit. spoliat. quod crederem verum, quando hæc notorietas non ex iure agentis insurgeret, vel ex confessione, vel probatione, vel prodnctis agentis, & non Rei desensendentis. & sic dicebam intelligenda not. Innoc. in c. constitutus. et c. significasti. superiùs alleg. vbi reputabam, & reputo text. pro huiusmodi intellectu, pro quo etiam optimè facit c. ad decimas. de restit. spol. secùs verò secundum me, si insurgeret huiusmodi notorietas ex productis post suspensionem petitorij, intelligo ipsius Rei, qui etiam excipiendo de crimine, vel proprietate, vel non canonicæ institutionis non audiatur, vt in c. in literis. et in c. item cum quis. de restit. spol. Cui intellectui videntur obstare aliqua verba Inno. posita in c. constitutus. superiùs alle. videlicet, si non constaret per confessionem, vel probationes admissas de non iure ipsius petentis restitutionem, quod non est facienda restitutio, ergo nedum per confessionem partis: imò etiam per probatiooes potest constare de non iu-
2 re ipsius actoris: † probationes enim in iure le-
d gitimè receptę benè inducunt notorietatem, † de ver. sig. c. cùm olim. & ibi per Innoc. Ad quā obiectiooem potest responderi, quòd Innoc. loquitur de probationibus legitimè admissis, putà ante suspensionem petitorij, vel factis per agētem, & sic saluatur, & stat adhuc intellectus meus.
3 Nec obstat, quòd materia † reseruationis est desensiua in possessorio, sicut renuntiatio spon-
e tanea, & multæ alię exceptiones defensiuæ, [e] quę benè sunt admittendæ in possessorio, de quibus per gl. in c. 1. vt li. nou contest. & in c. ex conquæstione. de restit. spol. ergo admissibiles sunt. Ad quod respondeo dupliciter, vt priùs, videlicet, quòd sunt admittendæ per iudicem competentem. At hic in casu nostro noo est iudex competens, vt superiùs probatum est. ergo &c. Præterea fateor instantiam de exceptionibus insurgentibus ex facto agentis, & in iure expressis, vt in d. c. accept. & in c. significasti. de diuort. in d. c. constitutus. & in c. ad decimas. superius alleg. Secùs verò de exceptionibus insurgentibus ex facto alterius, putà, non canonicæ institutionis, vel beneficij reseruationis, quam reseruationem, quæ vt plurimū fit occultè, potuit verisimiliter ignorare, vt in c. si beneficia. de præbend. lib. 6. Quam saluo iudicio meliori dicerem non obstare agenti interdicto, nisi in casu antedicto, nec vnquam reperi in iure cautum, quòd reseruatiuus posset propria authoritate possessionem beneficij per alium detenti apprehendere, & detentorem eijcere quantuncunque notoriè ius non habentem, qui sine ordine iuris non est remouendus. de præb. c. licet. 2. libr. 6. facit optimè quòd not. Innoc. de priui. c. cùm olim. per Archid. vt lit. penden. c. 2. libr. 6. facit optimè quod notat Innoc. in c. veniens. de fil. presbyt. super verb. amoto. Ex quo infero, quòd reseruatiuus apprehēdens possessionem beneficij per alium occupati etiam iniustè cadit in pœnam c. cum qui. de præbend. libr. 6. Non obstantibus prædictis meis motiuis semper vidi seruari prædictam conclusionem,
videlicēt, quòd agenti † interdicto etiam prin- 4
cipaliter, vel etiam suspenso petitorio semper obstabit, & admissa fuit Papalis reseruatio, & impedita restitutio: dico de speciali, de generali rarò vidi, & de illa magis dubitarem, nisi esset notoria, & cum decreto facta, sicut in c. licet. de præbend. libr. 6. de qua si constaret, crederem idem: secùs verò de alijs generalibus reseruationibus beneficiorum, putà, capellanorū, collectorum, subcollectorum, &c. Nam cùm de illis posset esse dubium, vtrùm essent & fuissent tales, & sic beneficia eorum reseruata, dicerem illam non obstare agenti interdicto. argum. not. per Innocent. in d. c. constitutus. & per Archid. 8. q. 1. c. 1. super verbo, facti. &c.

ADDITIONES.

Si contra. Adde decis. 2. hoc titul. In antiq. decis. a
10. & 11. de caus. possess. & propriet. in antiqu. Aufre. in addit. ad decis. Capel. Tholos. decisi. 15. incip. item fuit quęsitum an intentanti. & vide dec. supr. proximam. & addit. 1. ibi positam incip. per viam attentati. & Aegid. deci. 17. hoc titul.
Quòd possessio. Item in possessione beneficij li- b
tigiosi, quæ si est tradita per ordinarium, nullo iuris adminiculo iuuatur, propter decretum appositum in c. 2. vt lit. pend. libr. 6. vnde non dicitur possidere ille, cui talis possessio tradita est. & ideò seruat Rota, quòd talis possessor beneficij litigiosi debet amoueri à detentione, seu possessione ipsius de facto, & perindè tractari, ac si esset beneficium reseruatum, eò quòd sine peccato talis possessio teneri nō posset, nec debet parari agenti vitiosus ingressus. c. ex frequentibus. de instit. et c. 1. de eo qui mit. pos.
Restitutio. Pone quòd aliquis tenuit duo bene- c
ficia † incompatibilia vltra tempus statutum in 5
extrauag. execrabilis, de præben. & vno illorum sit spoliatus, an debeat restitui? Dic quòd non, quia cùm appareat quòd de iure communi talia beneficia teneri non possint, non est restitutio facienda, nec articulus admittendus super restitutione, & licèt quis per dispensationem possit talia beneficia tenere, tamen cùm illud sit ex accidenti, & gratia speciali in dubio attendi non debet. l. 6. §. final. ff. de an. leg. & l. sed & si per prætorem. §. final. ff. ex quibus causis maio. Pro quo facit l. si cui vinū. ff. de vino triti. lega. vbi testator legando vinum, videtur legare vinum, quod ex vinea naturaliter nascitur, non quod fit accidentaliter ex tritico, vel aliqua alia materia, quāuis contra hoc videatur facere c. referēte. de præbend. & Specul. de petit. & possess. Ex prædi-
ctis patet, quòd sicut per sententiam † hominis 6
impeditur restitutio, vt quia agenti possessorio, obstat hominis sententia. 7. q. 1. ca. præsentium. & de caus. poss. & proprie. c. cùm dilectus. sic & sententia iuris obstabit eidem agenti, quæ non est minoris efficacię, quàm sententia hominis. quod est verum, vt notat Innoc. in c. testimoniū. de testib. & in c. 1. de testibus cogendis. Sed in hoc est differentia inter sententiam iuris & hominis,

quia

quia sentētia iuris expectat probationes post se, per quas declaretur aliquem incidisse in eam, & ideò super hoc causæ cognitio adhibetur, aliàs sicut dicit Io. Mona. ex sola maiori propositione concluderetur, vt ipse notat in c. statuimus de senten. excommu. libr. 6. Sententia autem hominis non expectat probationes post se, quia ipsæ eam præcedunt, ideò cùm sententia iuris, quantum ad nos, pendeat ex probandis, licèt in se non pendeat, non impedit restitutionem spoliati. Sententia autem hominis cùm ex probandis nō pendeat, sed iustè appareat ex probatis, impedit restitutionem, quam iam probata non probanda impediunt. de diuor. c. significasti. & per Innoc. in d. c. constitutus. de fil. presbyte. & hoc modo debet intelligi, quod not. 3. q. 1. ca. in summa, secundum Oldra. consil. 227. Sed opponitur contra prædicta, & videtur, quòd indistinctè sententia super proprietate & titulo beneficij tollat, & abdicet etiam possessionem, sicut & renuntiatio ipsius. de resti. spoliat. c. sollicitè. Vnde sicut exceptio renuntiationis obstaret agenti possessorio, vt not. secundum Innoc. in c. super hoc. de renuntia. sic & sententia super beneficio lata, vt in casu d. constitutionis, execrabilis. Ad hoc respondetur dupliciter. Primò, quia non est ve-
7 rum, † quòd sententia lata super beneficio tollat possessionem executione non facta, quia sententia est actus iuris ciuilis, possessio autem facti est: res autem facti iure ciuili infirmari non possunt. ff. de acquiren. possess. l. 1. §. si vir. & ff. ex quibus causis maio. l. denique. Nec obstat æquiparatio sententiæ & renuntiationis, quia non est vera. Nam sententia non præsupponit animum eius, contra quem fertur, imò fertur in inuitum. ff. de verbo. obliga. l. inter stipulantem. §. 1. & de pecu. l. etiam summa cum ratione. Renuntiatio autem præsupponit animum renuntiantis. ff. de ædil. edict. l. quæritur. §. final. C. de iureiuran. l. si quis iusiurandum. & 7. quæst. 1. ca. quàm periculosum. Iure autem innitentes animo & consensui, & eos qui in inuitos exercerentur, quantum ad eorum efficaciam & operationem velociorē, constat differentiam esse, vt colligi potest ex coniunctione duarum legum, scilicet l. 1. C. de pign. & l. non est mirum. ff. de pignorat. actio. Et huius differentiæ ratio non potest esse, quia qui renuntiat beneficio, per actum renuntiationis videtur habere rem pro derelicta, & sic possessionem amittit, vt ff. de acqui. pos. l. si quis vi. §. differentia. quod non est in priuato per sententiam, secundum Oldra. vbi suprà.

d Notorietatem. Adde idem dicendū de sententia, quæ rem facit notoriam, secundum Rotam deci. 19. incip. extra Rotam. insr. de dol. & contumac. per iura ibi allegat. Et ibi vide an aduersus talem notorietatem admittatur quis allegando ignorantiam. Et adde Lanfranc. de Oria. in repet. c. quoniam contra falsam. extra de probatio. qui alleg. text. in l. emptorem. de actio. empt. Adde idem dicendum de publica scientia, quæ facit probationem liquidissimam secundum Rot. d. decisi. 19. Idem de probatione fundata super iuris præsumptione quæ dicitur probatio liquidissima gloss. singul. in l. si tutor petitus. in verb. ostenderis. C. de pericul. tutor.

e Exceptiones defensiuæ. Quæ exceptiones litis ingressum impediant, vide per Aufre. in addit. ad decis. Capell. Tholos. deci. 67. incip. item fuit quæsitum si exceptio.

EPITOME.

Si constat de iniusta occupatione beneficij fit cōdemnatio in fructibus perceptis à tempore occupationis, licèt tempus occupationis non sit deductum, nec fructuum perceptorum valor probatus.

SVMMARIVM.

1 *Detentor beneficij an debeat in fructibus tempore occupationis per eum perceptis condemnari.*

2 *Detentor malæfidei tenetur fructus tempore iniustæ detentionis perceptos restituere.*

DECISIO IIII. aliàs 24.

Fuit dubitatum vtrùm detentor, † siue occupator beneficij de facto posset, & deberet condemnari in fructibus à tempore occupationis huiusmodi per ipsum perceptis? Dubium facit, quia poterit esse, quod detentor etiam iniustè ab initio habuit bonam fidem, & colorem detinendi, & tales dicuntur bonæ fidei possessores, qui non nisi à tempore motæ litis veniunt in fructibus condemnandi, quia tunc incipiunt habere malam fidem, & non faciunt fructus suos, prout legitur & not. in c. grauis. de restitu. spolia. et c. in literis. per Innocen. eod. titul. quod est verissimum, & seruatur in Palatio, quando non constat de mala fide, distinguendo tamen de fructibus extantibus vel consumptis in bonæ fidei possessoribus, prout distinguitur in d. c. grauis. per Docto. & in l. certum. C. de rei vendi. Et vide Bartol. ff. de vsucapio. l. 4. & melius per Specul. titul. de fruct. & interesse. §. 1. versicu. vt suprà. Sed, vt ponebatur in facto, in casu nostro constabat † de mala fide detinentis, 2
putà, quia ab initio scienter possessionem beneficij recepit iniustè, propter quod indubitanter teneretur ad restitutionem fructuum perceptorū, nedum ante litis contestationem, sed post, vt in l. cum querebatur. C. vnde vi. & in d. l. certum, & l. domum. C. de rei vendicat. & ff. de pet. hære. l. sed si ante. & sic veniet à tempore occupationis iniustè in fructibus perceptis condemnandus, licèt nondum sit probatum tempus occupationis, nec quantitas, seu valor fructuum, quæ omnia coram executore probabuntur, licèt aliqui Domini de hoc vltimò dubitabant, quia sententia debet esse certa & clara, vt §. curate. Institu. de act. at in casu nostro sententia videtur incerta, ergo. Ad quod respondebatur per maiorem partem Dominorum in hanc conclusionem declinantium, illud nequaquam obstare, quia in accessorijs potest ferri talis generalis sententia, postea per executorem tempore executionis per eum fiendæ declaranda. iuxta not. per Inno. in c. tanta. de exces. prælato. & de restitut. spoliat. c. eùm ad sedem. tutius tamen esset, si fieri posset, quòd tam de tempore, quàm de valore

valore iudex se informaret, vt sic certam & claram sententiam ferre posset, quæ tamen valent in genere, & vt supra dictum est, condemnaret, per not. Innoc. in suprà dictis.

EPITOME.

Occupator beneficij lite pendẽte tenetur ad fructus perceptos, & etiam qui percipi potuerunt, ac si de violentia constaret.

SVMMARIA.

1 *Attentans lite pendente propter dolum, & malum fidem in fructibus est condemnandus.*
2 *Ingrediens possessionem lite pendente, ius, iudicem, & partem offendit.*

DECISIO V. aliàs 25.

1 EX qnibus inferebatur, & eliciebatur alia conclusio, videlicèt, quòd attentans † aliquid lite pendente in sententia ferenda super reuocatione huiusmodi attẽtatorum potest & debet in fructibus perceptis condemnari, propter dolum, & malam fidem suam, per iura & rationes in proxima conclusione positas. Sed quid de fructibus qui percipi potnerunt, nunquid veniet etiam talis attentans condemnandus? Videbatur quòd non, quia non est violentus, qui duntaxat in huiusmodi fructibus veniet condemnandus, vt in dicto c. grauis. et c. conquerente. de resti. spol. & de offi. delega. c. cum causa. vbi tamen glo. supplet etiam de illis, qui percipi potuerunt. talis attentans scienter in præiudicium litis potest, & debet condemnari, quia dolus temerarius & malæ fidei censetur, & ideò merito violento comparatur. per l. cum querebatur. C. vnde vi. & l. domum. C. de rei vendic. Et si dicatur, quare isto casu, & nõ in alio casu suprà proximæ conclusionis fit condemnatio in fructibus, qui percipi potuerunt? Potest responderi, quia ille
2 non tantùm peccauit, sicut iste. Ille † enim offendit ius & partem, sed iste offendit ius, iudicem, & partem, ingrediẽdo possessionem fortè lite pendente, meritò in eum iura magis debent insurgere, qui ius, iudicem, & partem eludit. de app. c. cordi. in fin. lib. 6. Præterea in casu suprà proximæ conclusionis fuit duntaxat possessor, sed non violentus, nec dolosus, nec temerarius, talis enim tenetur restituere fructus duntaxat perceptos siue ante, siue post litem contestatam. vt in l. si fundus. C. de re. vend. At in casu nostro fuit malæ fidei, dolosus, temerarius & contemptor iuris, & iudicis, & incidit in vitium litigiosi: propter quę omnia simul iuncta meritò violento comparatur qui tenetur restituere perceptos, & eos qui percipi potuerunt per veteres possessores, per iura superiùs alleg. & not. in dicto c. grauis. & vide per Specu. pro hoc in titu. de fructi. & interesse. §. 2. ver. vt suprà dicta. posset tamen prædictus attentans aliqnem colorem dubij probabilem habuisse, qni ipsum ab illis, qui percipi potuerunt, excusaret, licèt non à perceptis. iuxta not. in glo. per dictam. l. domum. & per Cyn. in dicta l. certum. C. de rei vendic. facit pro hoc optimè c. ex insinuatione. de procu. vbi sententia nulliter lata excusauit illum, pro qua lata erat, à condemnatione fructuum, qui percipi potuerunt, licèt non perceptorum. Et sic fuit conclusum & obtentum per omnes.

EPITOME.

Monacho habenti prioratum perpetuum competit interdictum etiam perpetuum contra suum prælatum, secùs de claustrali.

DECISIO VII. aliàs 80.

MOnacho [a] habenti prioratum perpetuum competit interdictum etiam. directum contra suum prælatum, secùs verò de manuali, seu claustrali. de sta. mo. c. cum ad monasterium. §. tali. de elect. c. cùm inter R. & ibi not. per Innoc. & qui. Cle. vel vo. c. fi. per eundem, & Hosti. & de offic. arg. c. præsenti. in fi. magnæ glo. per Archi. libr. 6. de supplen. negli. præla. c. quia regulares. super versi. cum oportuerit. per Genze. & Gnil. in c. cùm singula. de præbend. libr. 6. per Ioan. Andr. in nouel. a

ADDITIO.

a Monacho. Adde decis. 1. hoc titul. in antiq.

EPITOME.

Causæ nullitatis, & restitutionis in integrum possunt simul intentari, sed interdictum vnde vi, & condictio. l. 2. C. de resc. ven. propter repugnantiam, simul non concurrunt.

SVMMARIVM.

1 *Possessor bona fidei non spoliat.*

DECISIO VII. aliàs 116.

LIcèt causa nullitatis, & restitutio in integrũ simul possint intẽtari, & proponi, iuxta not. per Innocen. in c. cùm ex literis. de restit. in integ. tamen interdictum vnde vi, & condictio ex lege 2. C. de rescin. vendi. et c. cùm dilecti. de empt. & ven. tanquam materiæ repugnantes non possunt concurrere. Ratio, nam eo ipso quòd quis petit contractum rescindi, quia deceptus vltra dimidiam iusti pretij, &c. præsupponit cõtractum ab initio validum, vel saltem talem, qui dat coloratum titulum possidẽdi. ergo bona fide possedit,
† & bonæ fidei possessor non spoliat. ergo. arg. de restit. spol. c. olim. et c. grauis. et c. sæpè. et c. cùm ad sedem. 1

EPITOME.

Testimonium de auditu aliquando valet, vt in possessorio à parte possidẽte rem spoliatam, & alijs casibus.

SVMMARIVM.

1 *Testes auriti quandoque probant, licèt regulariter nõ faciant fidem, & nu. 2.*

DECISIO VIII. aliàs 117.

IN † possessorio sufficit testimoniũ de auditu [a] 1
à parte, qnæ tenet, & possidet rem spoliatam, a
de qua

de qua agitur.ar.nota. in Clem.2. de testi.facit c. quàm sit.de excess.prælat. alleg. etiam no. per Innoc.de elect. c. per inquisitionem. & de iudic.c. at si clerici.

ADDITIO.

a Testimonium de auditu. Nota † casum quo valet testimoniũ de auditu: Item valet, vbi tale testimonium non est alteri præiudiciale, vt no.Innoc.in c.1.de conse.eccle. vel al.in prin.vel potes latius concludere circa hoc, quòd testimonium de auditu regulariter non valet. Fallit in casu c. a.de consue. Item fallit in re antiqua, quando agitur de probando, quòd memoria non existit in contrarium.ff. de proba. l. si arbiter. & in l.3.§. Labeo.ff.de aqua plu.ar. Item fallit, quando agitur de probanda consanguinitate. de testi. c. quoties. et c. licèt ex quadam. nam istis casibus testimonium de auditu valet. Testimonium autem de auditu proprio in re per auditũ capescibili, & incorporali, & in confessione, quæ non videtur, valet testimonium de auditu, posito, quòd non possit videri, dum tamen habeat voces notas, vt no. in d.§.Labeo. In re verò capescibili visu, & corporali, quæ potest videri, testimonium debet esse de visu, non de auditu. hæc materia ponitur per Inn.in c.cùm causam. de testib. per Cy.& Bal.in l.testium.C.de testi.

EPITOME.

Si possidẽs nomine meo eijciatur de possessione, tamen ego nõ debeo restitui, quia interdictum vnde vi, mihi non competit, nisi probem, quòd huiusmodi possessionem aliquo modo ratam habuerim.

SVMMARIVM.

1 *Qui per amicum sine mandato beneficium tenuit non competit interdictum vnde vi, si ille amicus de possessione fuerit eiectus.*

DECISIO IX. aliàs 150.

1 Licèt † amicus meus recipiat possessionem beneficij mei, & teneat, & possideat, & fructus percipiat nomine meo, si expellatur de possessione, & spolietur, mihi non competit interdictum vnde vi, contra spoliantem, nisi doceam quòd de mandato meo possessionem recepit, vel quòd huiusmodi receptionem nomine meo factã ratam & gratam habuerim, & fructus, seu pensionem mihi soluerit. & sic intelligitur regula, Is possidet, cuius nomine possidetur. de restit.spol. c.cùm venisset.de rescript.c.si diligenti.

EPITOME.

Interdictum vnde vi, habet locum quóad condemnationem fructuum, cùm personæ violentia infertur, & res inuaduntur, aliàs secùs.

SVMMARIVM.

1 *Spolians ad fructus non, nisi personæ violentiam fecerit, tenetur.*

DECISIO X. aliàs 156.

NON sufficit † probare quóad condemnationem fructuum faciendam à tempore spoliationis, quòd spolians fregerit ostia, & similia fecerit, nisi facta fuerit violentia personæ spoliatæ, vel eius familiæ existenti in domo, quia poterit esse, quòd domus erat vacua, & sic non censetur facta violentia. iuxta nota.c. cùm ad sedem.super ver.interdictũ, vnde vi.de restit.spo. & in Specu.titul.de peti.& poss. §.1.circa fin. ver. item nota. 1

EPITOME.

Rectore agente possessorio ad decimas obstat exceptio præscriptionis tanti temporis, cuius memoria non exiltit.

SVMMARIA.

1 *Petitorium vtriusque partis suspendi potest in beneficialibus, sed non in causis prophanis.*

2 *Exceptio spoliationis non habet locum in continuatione possessionis, vel in præscriptione tanti temporis, cuius contrarij memoria non exsistit.*

3 *Qui continuat suam possessionem, non dicitur spoliare.*

DECISIO XI. aliàs 259.

SI rector † alicuius parochiæ agat possessorio pro decimis certarum terrarum infrà parochiam suam consistentium, quibus dicit se per aliquos religiosos spoliatum à 10. annis citra: & religiosi ad conclusionem possessorij dicant, & dent in articulis, quomodo ipsi per centum annos & citra, & vltra, & per tantum tempus, cuius contrarij, &c. aliquarum prædictarum decimarum fuerunt in possessione percipiendi, & aliquarum retinendi, & præstatione aliquarum liberi, & immunes, & per dicta tempora in possessione huiusmodi libertatis: Dicebant omnes Domini hanc materiam bonam, & admissibilem ad exclusionem possessorij per rectorem intentati. Nam licèt prædictis religiosis prima facie resistat ius commune, & assistat rectori, & sic videtur quòd non, nisi constaret de legitimo eorum titulo, ipsi non essent audiendi. per c.ad decimas. de restitu.spolia.lib.6. quod nihil facit ad casum propositum, quia loquitur in actore, & non in reo se defendente per legitimam præscriptionem, & temporis continuationem. Per quorum primum tollitur ius percipiendi per rectorem. de præscriptio.c. de quarta.& eod.titu.c.1.lib.6. Per secundum sua decennalis possessio. nam duo eandem rem, & eodem tempore insolidum possidere non possunt. de probatio. c. licèt. & ibi de verbo, & citra, quod denotat continuationem, & sufficit hoc exprimere, licèt non addatur continuè. vt ibi. Si igitur † probent præscriptionem pro titulo, & continuationem possessionis per centum annos citra & vltra, restat cõclusio, quòd non potest prætendi per rectorem spoliatio, † qui enim suam possessionem continuat, non spoliat. de restitutio.spoliat. c. olim. 2. et c. cùm venisset.cum multis similibus. 1 2 3

EPITO-

EPITOME.

Petens se restitui ad præbendam, quid probare habeat, & quomodo eius possessio debeat apprehendi, & acquiratur.

SVMMARIVM.

1 *Possessionem corpore & animo acquiri iuris est.*

DECISIO XII. alias 275.

PEtenti se restitui ad præbendam, seu possessionem præbendæ distinctæ, quia dicit se
1 spoliatum, *non sufficit sibi probare stallum in choro, & locum in capitulo assignatum, vel sibi post possessionem traditam per funes campanarum, vel cornu altaris, quia hæc sunt potius iura canonicalia, quàm præbendæ. de præbend. c. relatum. c. dilectus. et c. dilecto. de renuntiatione. c. cùm inter. Nec etiam sufficeret ad restitutionem obtinendam, quòd mandatum esset per capitulum, vel alium distributori vel colonis, vel reddituarijs prædicto præbendato de fructibus & redditibus illius præbendæ responderi, nisi probet ipsos reddituarios paruisse, & sibi de redditibus illius aliquid soluisse, vel se in possessionem mansi vel fundi spectantium ad præbendam inductum fuisse, & ipsum animo possidendi possessionem fundi, seu mansi ingressum
2 fuisse, apprehendisse, & vsum fuisse. † Corpore enim & animo acquiritur possessio. ff. de acquir. possess. l. 3. in princip. Hoc verum, nisi consuetudo esset ecclesiæ, quòd prædicto, vel alio modo acquireretur possessio, quæ benè valeret, si probaretur. tamen si negaretur, probare tenetur. de consue. c. 2. secundùm Innoc. qui hoc not. in c. in literis. de restit. spo. & ibi plenè, quomodo acquiritur possessio iuris canonicalis præbendalis, & electionis, vel nisi esset aliquis certus locus deputatus præbendario talis præbendæ, per cuius installationem, siue inductionem benè acquiritur possessio, secundum Innoc. vbi suprà, & not. de præbend. c. eum qui. et c. licet. a. libr. 6. per Archidia.

ADDITIO.

a Se spoliatum. Adde. quòd licèt spoliatus ante omnia sit restituendus, hoc tamen fallit, si propter restitutionem spoliati timetur oriri scandalum, vt habetur per Felyn. in c. 2. de præscrip. in 2. col. ver. 6. propter scandalum. & adde gloss. in c. ad petitionem. in versic. restituendus. de accusa. & Pau. de Cast. in consil. 313. incip. Ad confirmationem eorum. & Car. in Cle. 1. de cau. poss. & proprie. in 9. opposi.

EPITOME.

Agens possessorio ad præbendã non tenetur probare fundum cuius possessionem dicit se apprehendisse, ad præbendã spectasse. Vel sic, Petens restitutionem agri pro suo beneficio, non cogitur ipsum agrũ probare ad huiusmodi beneficium pertinere, sed duntaxat ipsius agri possessionẽ apprehendisse.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus agens interdicto quid probare teneatur.*

DECISIO XIII. alias 276.

SEd ex prædicta conclusione insurrexit aliud dubium, Vtrùm agens possessorio ad præbendam teneatur probare mansum, seu fundum, quem dicit spectare ad præbendam, cuius possessionem apprehenderat, spectasse, & spectare ad suam præbendam. Fuit responsum & conclusum quòd non, maximè si id per partem aduersam nõ negaretur, quia illud sapit petitorium, videlicet, probare dominium, quod ad hoc locum non habet per d. c in literis. de ordi. cogni. c. fin. vt eccl. bene. c. vt nostrum. Tùm etiam, quia tãta, & tam vehemens præsumptio est pro possidente, & apprehendente auctoritate superioris possessionẽ, quòd non admittitur probatio in contrarium, vel saltem transferetur probatio in negantem, propter huiusmodi tam vehementem præsumptionem. de præsum. c. literas. et c. fi. vt eccle. bene. c. vt nostrum. Nimis † enim grauaretur agens 1 interdicto cum huiusmodi probatione, qui non tenetur probare nisi duo, videlicet se spoliatum, & se possedisse rem, de qua agitur. de offic. deleg. c. consultationibus, ergo.

EPITOME.

Præbendatus petens se restitui ad vnã rem præbendalem, debet restitui non solùm ad illam, qua spoliatus fuit, sed etiam ad omnes alias res maximè continuas.

SVMMARIVM.

1 *Possidere totum eum videri, qui nactus est possessionem alicuius rei, quam de iure communi possidere, & tenere potest.*

DECISIO XIIII. alias 277.

EX † præmissis dubitatur fortiùs, vtrùm vna 1 re præbendali apprehensa, & spoliata, poterit & debet fieri restitutio ad omnes alias res, & iura tanquam per præbendarium agentem possessorio apprehensa, seu possessa? Videtur quòd sic, qui enim est in possessione partis, in possessione totius esse censetur. ff. de seruitu. l. vna est via. & qui minimam partem fundi possidet &c. ff. de acquiren. possessio. l. possideri. Et qui autem tetigit, totum tetigisse videtur. de pœnitentia dist. prima, ca. vulgaris. quæ argumen. vide per Ber. de præscriptioni. c. auditis. super verb. interruptionem. & in c. cùm Bertoldus. de re indicata. super verb. quodam iure. Sed non est ita secundũ Ber. ibidem. quod intelligas verum in rebus vel iuribus diuisibilibus & separatis, in diuisibilibus & contiguis, procedunt dicta iura & argumenta. Sed quantum ad propositum Innocen. &. Hosti. in dicto c. in literis. contrarij sunt. Hostien. enim dicit possessionem iuris canonicalis, vel præbendalis non extendi ad alia, nisi apprehensa & possessa & per consequens nullam fieri restitutionẽ, nisi quoad possessa, & capta. Innoc. tenet ibi contrarium, & etiam in c. ex parte. eodem titul. Nam si canonicus vtatur aliquo iure canonicali, inten-

dens per hoc acquirere possessionem aliorum iurium scientibus & consentientibus his, ad quos spectat, sufficit quóad restitutionem consequendam omnium iurium canonicalium. Et hanc tenuerunt quasi omnes Domini, & procedit de rigore iuris secundú Dyn. in c.1. de re. iur. lib. 6. & Innoc. hoc idem alibi videtur sentire, videlicet,
1 quòd † quandocunq; quis nanciscitur possessionem alicuius rei, quam de iure communi possidere, & tenere potest, totum possidere videtur. In dicto c. auditis. de præscriptionib. & de exceptionib. c. cùm venerabilis. in glo. penultima. facit text. de restitutione spoliato. c. cùm venisset. Nec obst. dictum Innocen. in c. in præsentia. post princip. de prob. quod loquitur in adipiscenda possessione, non autem recuperãda, quæ est plus priuilegiata. de ordin. cogni. c.2. et c. fina. de restitutio. spoliatio. per totum.

EPITOME.

Sententia pro spoliato lata super possessorio antequam procedatur in petitorio, est plenè executioni mandanda, secùs, si sit lata pro spoliante.

DECISIO XV. aliàs 319.

LIcet spoliato agenti interdicto vnde vi, restituto ad suum beneficium debeat antè satisfieri de fructibus perceptis, & expensis, in quibus spolians extitit condemnatus, aliàs in petitorio non debet audiri, próut leg. & not. in c. pisanis. de restitu. spol. & in c. significauit. de testi. tamen id non procedit in casu conuerso, secúdum omnes, videlicet, quando sententia absolutoria fertur in possessorio pro possidente, & spoliatore, vt prætendebatur, & contra spoliatum in expensis condemnatum, de quibus, si velit spoliatus inchoare, vel reassumere petitoriú antea per eum suspensum, non tenetur ante huiusmodi inchoationem, vel reassumptionem satisfacere possidenti, qui vigore executoriæ suæ super dicta sententia factæ, petit & recuperat illas, si velit, quod ante ingressum petitorij debet plenè, & integraliter restitui, & nihilominus in petitorio procedat. Ratio diuersitatis inter primum & secundum casum est, quia hoc est priuilegium spoliati, quia ipse ante ingressum petitorij debet plenè, & integraliter restitui, & hoc in odiú spoliantis, vt de ordi. cog. c.2. & in iuri. interdictis. Sed hoc in alio casu nõ reperitur in iure cautum, & ibi cessat odium, ergo idem non erit dicẽdum. arg. ne se. va. c.1. cum similibus.

EPITOME.

Suspendenti petitorium in secunda instantia nõ obstant producta in prima instantia, per quæ de non iure suo constare videtur.

SVMMARIA.

1 *Restitutio est deneganda, quando constat de non iure agentis.*
2 *Petitorio suspenso omnia illud concernentia, & eius accessoria, suspensa esse videntur.*
3 *Agens interdicto recuperandæ an teneatur titulum saltem coloratum probare.*
4 *Agenti interdicto an obstet pactum de non agendo vel petendo.*
5 *Delicta paria mutua compensatione tolluntur.*

DECISIO XVI. aliàs 393.

SI A. conferatur certum beneficium, putà archipresbyteratus vacans per obitum Titij, & idem A. eundem archypresbyteratum posteà, antequam tamen possessionem habeat, resignet in manibus ordinarij sui ex causa permutationis faciendæ cum B. pro alio beneficio, & admissa huiusmodi resignatione subsequenter iteratò, & de nouo eidem A. conferatur idem archipresbyteratus tanquam vacans adhuc per obitum Titij, vigore cuius collationis scilicet vltimæ, assecutus est possessionem pacificam eiusdem archipresbyteratus, post hæc omnia prouidetur dicto B. de eodem archipresbyteratu vacante per liberam resignationem prædicti A. factam ex causa permutationis, vigore cuius prouisionis idem B. expulit, & spoliauit per vim, & violentiam dictum A. possessione sua, qui propterea eundem B. traxit in causam agendo primò petitorio & possessorio: & quia, B. possessor violentus sententiam absolutionis pro se reportauit, idem A. ad sedem apostolicam appellauit, & in secunda instãtia suspendit petitorium vtriusque partis procedendo in solo possessorio, in quo obtinuit duas sententias diffinitiuas: de quarum infirmatione in tertia instantia agebatur, & dubitabatur propter quædam instrumẽta producta in prima instantia per B. spoliatorem contra ipsum A. agẽtem tunc petitorio, & possessorio: videlicet, de prima collatione sibi facta, & de resignatione ex causa permutationis posteà subsecuta, quæ nõ fuerunt negata per ipsum, nec exceptum contra illa, próut ponebatur in facto: Vtrùm per illa producta in tantum esset titulus illius A. discoloratus, & constaret de non iure suo, quod non veniret restituendus, & prædictæ duæ sententiæ deberent infirmari? In quo dubio Domini erant varij, & diuisi, quasi per medium. Aliqui dicebant denegãdam restitutionem, & infirmandas duas prędictas sententias: moti ex dicto Innoc. in c. constitutus. de
fil. pres. dicentis, quòd † quando constat per con- 1
fessionem, vel probationes admissas de non iure agentis in possessorio, tunc deneganda est restitutio. all. c. significasti. de diuor. facit optimè c. ad decimas. de restit. spol. libr. 6. pro quo dicto faciunt etiam not. per Innoc. in c. in literis. in fin. eo. tit. At in casu proposito constat clarè per instrumenta supradicta iudicialiter producta, & non negata, de resignatione facta per A. ante suá spoliationem, ergo non erit restituendus, vt in c. accepta. de restitut. spoli. & in c. cùm venisset. de instit. & de renunc. c. super hoc. per quos text. clarè probatur, quòd agenti interdicto obstat spontaneæ renunciationis exceptio, ergo. &c. alij Domini, de quorum numero ego eram, tenebant contrarium, defendendo dictas sententias restitutorias latas pro A. per non modicæ auctoritatis viros, qui eas siue certis, & veris motiuis non tulerunt. Et vt dicebam,

credo

credo dictos Dominos meos motos: quia prædi-
cta instrumenta prædictæ primæ collationis &
resignationis fuerunt producta, quando ageba-
tur petitorio & possessorio, & fortè non repro-
ducta in secunda instantia. Et supposito quòd
essent reproducta in secunda instantia, tunc di-
stinguendum dicebam, aut ante suspensionem
petitorij, aut post. Si post, dicebam illa non ob-
stare, ex quo sapiebant petitorium, quod erat su-
2 spensum, † & sic iudex non poterat ea recipere,
nec secundum ea iudicare, quia potestas sua sus-
pensa erat, quóad petitorium, & omnia illud cō-
cernentia, & eius accessoria. de cau. pos. & pro-
prie. c. pastoralis. & Cle. vn. eod. tit. Aut ante sus-
pensionem erant reproducta, & tunc aut erant
negata, aut non. Si negata, per quam negationem
efficiebatur res dubia, tunc non obstabant resti-
tutioni, secundum Innoc. in d. c. constitutus. Si
verò non erant negata, nec exceptum contra illa,
adhuc idem videtur per fin. c. significauerunt. de
testi. Nam non dicitur liquidè constare de peti-
torio, nisi post conclusionem, vt ibi not. Guil. &
etiam Innoc. At hic fuit suspensio facta ante con-
clusionem, ergo. Nec obstat, quòd fuerunt pro-
ducta in prima instantia, & conclusum, & nō ne-
gatum, quia à conclusione siue sententia fuit ap-
pellatum, quæ appellatio suspendit effectum ip-
sius sententiæ conclusionis, & omnium produ-
ctorum in prima instantia, ergo non obstant in
secunda, nisi reproducantur. de iureiur. c. veni-
entes. de fi. instr. c. cùm Ioannes. C. de temp. ap-
pel. l. per hanc. & hunc intellectum posuit, & di-
3 xit Nicolaus de Crem. dicens † etiam non repe-
rire legem, vel canonem imponentem onus pro-
bandi titulum, vel colorem tituli agenti interdi-
cto recuperandæ, multominus si reintegrandæ,
vt expressè probatur in d. c. in literis. in fin. quia
prædo. &c. qui text. tamen loquitur in beneficia-
lib. nisi in casu c. ad decimas. de restit. spol. libr. 6.
Sed ratio illius decr. fuit duplex. tùm, quia con-
stabat de iure proprietatis spoliatoris notoriè
per confessionem agentis, & spoliati: tum etiam,
quia ibi ius commune resistebat actori, & assiste-
bat reo. Sic ego etiam respondebam ad c. consti-
tutus. de fil. presby. & not. ibidem per Innocen. et
ad c. significasti. de diuor. quæ iura loquuntur
expressè, quando per confessionem petentis re-
stitutionem clarè constabat de non iure eorum
in petitorio, & ideò denegabatur eis restitutio:
secùs verò dicebam, si per probationes rei con-
staret, quas non dicebam admittendas. per c. in
literis. et c. fi. de ord. cog. Ad capitula & iura pro
alia parte inducta, videlicèt c. accepta. c. cùm ve-
nisset. et c. super hoc. respondebam illa loqui,
quando actum erat petitorio, & possessorio. Et
sic intelligit Ber. c. accepta. et c. sollicitè. vel illud
loquitur, quando opponitur exceptio abiura-
tionis beneficij, quæ benè obstat agenti possesso-
4 rio, vt in c. cùm venissent. de instit. Sicut † & pa-
ctum de non petendo vel non agendo obstaret
agenti interdicto. not. glos. in c. ex insinuatione.
de procu. Quòd autem agens interdicto tenea-
tur coloratum titulum producere, est potius per
stylum receptum, quàm à iure introductum,
quia non reperitur super hoc ius scriptum, sed
est receptum ex paritate rationis. c. eum qui. de
eo qui mitt. in pos. libr. 6. próut nota. ibi Arch. &
Io. And. in Clemen. vnic. de cau. pos. & propriet.
& ex no. per Inno. in c. ex parte. de restit. spol. vbi
tamen dicit sufficere pro colore, quòd probet
agens interdicto, se auctoritate superioris posses-
sionem beneficij apprehendisse: licèt fortè sua
collatio, siue electio sit vitiosa, & non canonica.
pro quo optimè facit c. cum nostris. de concess.
præbend. cum ibi not. & not. in d. c. in literis. per
Innoc. At in casu nostro constat de colorato ti-
tulo istius A. spoliati, putà, quia auctoritate su-
perioris ingressus fuit, & habuit possessionem li-
cèt ratione vitiosæ collationis, constat etiam da
violento ingressu ipsius B. spoliatoris, propter
quam violentiam totum ius, quod habuit vigo-
re collationis sibi factæ de dicto archipresbyte-
ratu, ipso facto amisit, vt in c. eum qui. de præb.
lib. 6. Propter quod fortè posset non improba-
biliter dici ipsum non posse repellere agentem
interdicto. prætextu vitiosi tituli sui, cùm ipse-
met perdiderit titulum propter violentiam fa-
ctam per eum, quæ per viam replicationis sibi
obijci posset. nam † paria delicta mutua compen 5
satione tolluntur. de adult. c. intelleximus. quod
tamen, videlicet hoc vltimum, non credo pro-
cedere, nisi in petitorio: propter not. in c. pasto-
ralis. de caus. poss. & proprie. super ver. intenta-
tis. per Ber. Nec etiam ob. regula, dolo petis, &c.
quæ etiam vendicat sibi locum in petitorio, pró-
ut legitur & not. in c. in literis. in fin. sed potiùs
dicerem habere locum in hoc casu regulam, in
pari causa turpitudinis, &c. Credo tamen agenti
possessorio bene obstare exceptionem violentiæ
notoriæ: putà, si per vim & violentiam possessio-
nem fuisset ingressus, & hoc etiam innuit Innoc.
expressè in d. c. constitutus. &c.

EPITOME.

Rei confessio non probat titulum actoris in be-
neficialibus, quamuis in possessorio coloret illum
ad effectum, vt spoliatus restituatur.

SVMMARIA.

1 *Petenti restitutionem beneficij sufficit cōfessio spoliantis ad colorandum titulum.*
2 *Specialia multa contra spoliantem introducta.*
3 *Confessionem qui pro se acceptauit, contra se etiam recipiat oportet.*

DECISIO XVII. aliàs 408.

FVit dubitatum & quæsitum per me, qui ha- 1
bni causam, vtrùm † in possessorio causæ
beneficialis sufficiat confessio spoliatoris ad co-
lorandum titulum spoliati agentis, & restitu-
tionem beneficij, quo dicit se spoliatum, peten-
tis? Et videbatur aliquibus quòd non: quia
per confessionem aduersarij non probatur titu-
lus: próut leg. & not. in c. eum qui. de eo qui mit.
in pos. in princi. et c. 1. de confes. libr. 6. ergo, &c.
quod est verum, quóad effectum adiudicatiōis,
siue canonizationis tituli, sed ad effectum resti-
tutionis beneficij, quo quis dicit se spoliatum,

maximè per violentiã, dixerunt & concluserunt omnes Domini prędictam confessionem factam per spoliatorem pro colore huiusmodi sufficere 2 & hoc in odiũ spoliantis, propter † quod multa specialia iura cõtra spoliantem statuuntur, vt patet in Cle, vnic. de cau. pos. & propriet. putà reus & possessor, ac spoliator, volens excusare spoliũ, & probare agenté interdicto priuatum iustè per sententiam iudicis, quæ benè obstaret agenti interdicto, vt in c. audita. et c. conquerente. de restit. spol. dicit, & dat in positionibus, & articulis suis quomodo prædictus agens fuit verus, & canonicus rector talis parœcialis ecclesiæ, & in pacifica possessione eiusdẽ per multos annos, quomodo posteà propter quoddam homicidiũ voluntarium ipse auctoritate apostolica fuit ritè, & sententialiter priuatus prædicta ecclesia, & ipse in possessionem eiusdem, & eadem auctoritate inductus, & quòd vigore huiusmodi inductionis tenet & possidet non violenter, sed iustè, & 3 sanctè, ergo &c. Præterea † ex quo prædictam confessionem vult recipere pro se, debet etiam eam recipere contra se. 4. q. 3. ca. si quis testibus. 19. dist. ca. si Romanorum. faciunt not. per Inno. de excep. c. cùm venerabilis.

EPITOME.

Pactum siue iuramentum de non petendo restitutionem post spoliationem, obstat agenti possessorio. Vel sic, Licet renuntiatio cum iuramento facta post spolium nõ impediat restitutionem, secùs tamen in pacto de non agendo.

SVMMARIA.

1 *Renuntiatio facta cum iuramento an impediat restitutionem?*

2 *Iuramentum dolo extortum non est obligatorium.*

3 *Iuramentum non vi, nec dolo extortum, quod salua salute seruari potest, est obligatorium.*

4 *Præsumptio præsumptionem tollit.*

DECISIO XVIII. aliàs 401.

1 SI agenti interdicto † Vnde vi, siue possessorio, in causa beneficiali, obijciatur, & probetur iuramentum spontè præstitum, etiam post spoliationem de non molestando spoliatorem in iudicio, vel extra, fuit dubitatum, vtrùm non obstãte tali iuramẽto, spoliatus veniret restituendus? Et videbatur aliquibus, quòd dictum iuramentum non impediret restitutionem ex paritate rationis. c. sollicitè. de resti. spo. Itẽ ex eo, quia iuramenta huiusmodi sunt ciuiliter interpretanda. de iureiuran. c. veniens. Sed prædictum iuramentum posset intelligi, & interpretari de molestatione facti, & non iuris, ergo. Item præsu-
2 mitur dolo † extortum, ergo non obligat, quia fraus & dolus, &c. de rescr. c. ex tenore. et c. sedes. præsertim in odium violenti, qui non auditur excipiens de crimine, nec de non canonica institutione. de resti. spo. c. in literis. §. item cùm quis. Præmissis non obstantibus fuit conclusum, & determinatum contrarium. Nam licèt renuntia-
a tio [a] etiam cum iuramento facta post spoliationem non impediat restitutionem, vt in c. sollicitè, superius alleg. tamen pactum, siue iuramentum de non agendo, vel restitutionem non petendo benè obstat agenti interdicto, próut not. Ber. in c. ex insinuatione. de procu. & Innoc. in c. super hoc. de renunt. & per Spec. titu. de petit. & pos. §. fin. versic. 15. Et videtur pro hoc tex. de iureiur. c. peruenit. & à contrario sensu, et c. debitores. et c. ad nostram. eod. titu. Pro hoc etiam facit c. 1. de restitu. spol. vnde ille Philasius cæcus renuntiauit possessorio, siue interdicto Vnde vi, & ideò fuit aduersarius suus auditus, & admissus in petitorio. Facit etiam pro hoc regula generalis, quòd omne † iuramentum non dolo, nec vi 3
præstitum, quod potest seruari sine interitu salutis æternæ, est seruandum, vt in c. si verò. de iureiur. At hoc iuramentum potest seruari sine detrimento animæ, ergo, et c. præsertim quia non replicabitur per actorem de dolo, metu, vel vi, in quibus casibus adhuc ante relaxationẽ non esset audiendus, próut legitur per Bern. in c. abbas. quod met. cau. & meliùs per Inno. in c. ad aures. eod. titu. Et si dicatur, imò præsumitur dolo, vel metu præstitum, quia non est verisimile, &c. vt in c. super hoc. de renuntia. quia vt præsupponitur in facto, erat præstitum post spoliationem factam, ergo non spontaneè. Respondeo has præsumptiones † tolli per alias præsumptio- 4
nes, & rationes fortiores. Nam in instrumento publico producto super dicto iuramento pręstito, expressè continebatur, quòd spontè, nõ coactus, nec dolo, aut fraude inductus iurauerat nõ molestare, &c. Et quia contra huiusmodi iuramentum non fuit aliquid dictum, exceptum, vel datum, ergo illi standum, donec esset reprobatum. de præsump. c. illud. de fide instrum. c. cùm Ioannes. Præterea in d. c. super hoc. et c. sollicitè. renuntiauit, & abiurauit beneficium, & totum ius sibi competens in illo, quod difficilius admittitur, quàm renuntiatio, vel abiuratio actionis, vt in casu nostro. arg. de iureiur. c. quemadmodum. de accu. c. super his. Et ex hoc, & ex verbis in dicto instrumento expressis fuit dictum, & conclusum per omnes Dominos, quòd nedum prædictum iuramentum extenderetur ad molestationem iuris, sed etiam facti, quia iurauit eum non molestare, nec inquietare ratione prædictæ ecclesiæ, nec eius restitutionem in iudicio, vel extra, petere. Sicque ego, qui habui causam, de consilio Dominorum meorũ pronuntiaui prædictum agentem interdicto non audiẽdum obstante prædicto iuramento, sibique super molestationibus huiusmodi perpetuum silẽtium imponendum fore, & imposui, ac in expensis eundẽ actorem condemnaui, quia omnes termini fuerunt seruati, & in causa conclusum.

ADDITIO.

Nam licèt renuntiatio. Adde decis. 3. versic. pro a
quo etiam induxit. sup. de renuntiatio.

SVMMARIVM.

1 *Confessio tituli facta per spoliatorem, pro spoliate ad possessorium colorandum sufficit, & operatur quòd statim possit sequi sententia.*

DECL

DECISIO XIX. aliàs 421.

1 FVit dubitatum vtrùm † confessio spoliatoris, qua confessus est iudicialiter spoliatum in beneficio ius habere, cuius possessionem petit, agendo interdicto vnde vi, sufficeret pro colore possessionis ipsius spoliati ad effectum restitutionis obtinendæ? Et videtur quòd non, quia a per confessionem non probatur titulus, [a] sed per canonicam electionem siue institutionem. 2. q. 1. ca. legum. de instit. c. ex frequentibus. de reg. iu. c. 1. lib. 6. & legitur & not. in c. 1. de cõfess. lib. 6. quę Iura loquũtur, & procedunt quando agitur petitorio ad effectum adiudicationis beneficij habendæ, secùs verò si possessorio, In quo sufficit leuior tituli probatio, quæ est coloratio possess. sionis. arg. c. cum nostris. de concess. præben. et c. in literis. de rest. spol. et c. ex parte. eod. tit. vbi tenet Inn. sufficere probare ad effectum restitutionis obtinendæ, quòd spoliatus fuit in possessionē inductus per illum, qui potestatē habuit à iure, vel consuetudine inducēdi, vt sunt Archidi. &c. de off. ar. c. 1. & 2. et c. ad hæc. Cùm igitur confitendo hoc spoliator, meritò spoliatus ab onere probandi releuetur, qui est effectus confessionis, intantum, quòd statim potest, & sequi debet condemnatio, & est ratio, quia in confitentem nullæ sunt partes iudicis, nisi in sententiando, siue condemnando, vt extrà de confess. per to. de elect. c. per inquisitionem. et c. dudũ. 2. & ibi not. & meritò etiam hic deberet sufficere confessio spoliantis in odium ipsius, & spoliati fauorem, in cuius b odium [b] multa specialia in Iure sunt statuta. de cau. pos. & prop. c. pastoralis. & Clemen. vnic. eo. tit. de ord. cog. c. fi. de resti. spo. c. in literis. et c. itē cùm quis. & C. vnde vi. libr. 1. & l. cùm quærebatur. & l. si quis in tantam. de præben. c. cum qui. lib. 6. & sic fuit sententiatum & obtẽtum per me, qui habui causam, quia restitui spoliatũ nil probantem in iudicio de titulo suo, nam spoliãs volens defendere se à spolio, dixit, & proposuit dictum spoliatum canonicè tenuisse, & possedisse beneficium, de quo agebatur, multis annis, ipsũmque auctoritate apostolica ordine Iuris feruato debitè priuatum, seq; eadem auctoritate in possessionem eiusdem beneficij inductum fuisse, & sic nequaquam spoliasse, sed auctoritate iudicis canonicum ingressum habuisse. quod tamen hoc vltimum scilicet priuationem & inductionem non probauit, & ideò sententiam in possessorio contra se reportauit. ar. eorum quæ leguntur, & no. in c. conquerente. de rest. spo.

ADDITIONES.

a Titulus. Nota titulum beneficij non probari confessione, vt hic. item nec præsumptione, vt deciditur decisi. 8. de caus. possess. & propriet. in antiq. Nec quis præsumitur legitimus ad effectum adiudicãdi sibi beneficium nisi probetur, sed an saltem ad effectum se manutenere faciendi, vide decis. 1. de præsumptio. inf. in antiq.

b In cuius odium. Adde decis. 17. sup. eod.

EPITOME.

Exceptio spoliationis non repellit aliquem ab agendo, nisi spoliantem, mandãtem, vel ratum habentem.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio spoliationis etiam à tertio facta, an agenti petitorio obstare possit.*

DECISIO XX. aliàs 438.

FVit dubitatum, † Pone quòd A. spoliatus per B. suo beneficio agat cõtra B. interdicto Vnde vi, petendo se restitui, antequàm verò restituatur per sententiam, venit quidam C. asserens ad se dictum beneficium pertinere de Iure, intentando petitorium contra dictum A. qui excipiendo proponit ipsum non audiendũ, donec fuerit, & sit ad possessionem dicti beneficij plenè restitutus: Dubitabatur vtrùm per huiusmodi exceptionem C. repelleretur ab agendo? Videbatur aliquibus quòd sic, per c. olim vobis. de resti. spol. vbi exceptio spoliationis etiam facta à tertio benè obstat agenti petitorio. Præterea possessorium hodie adeò est priuilegiatum, quòd oedum agens interdicto Vnde vi, poterit suspendere petitorium à se, sed etiã à partibus sibi aduersis inchoatum, vt in Cle. vnic. de cau. pos. & propri. multò fortius igitur poterit, & videtur quẽcunque repellere excipiendo. Nam cui damus actionem &c. de reg. iur. c. qui ad agendum. lib. 6. Pro hac parte posset induci c. 2. de ord. cog. & ea quæ legũtur & not. in c. fi. eo. ti. per quæ expressè patet exceptionem spoliationis etiã rerũ priuatarũ obstare agenti interdicto, Ipsumq; ooo audiẽdum, donec excipiens fuerit plenè restitutus, quæ tamen decr. c. 2. de ordi. cog. quõad hoc, hodie est correcta, quia rerũ priuatarum spoliatio agẽti super ecclesiasticis, vel ecõtrariò, hodie opponi nõ potest, per finē decre. nouæ c. frequēs. de restit. spol. libr. 6. per quam decr. fuit decisum, & obtentũ contrariũ. vbi expressè apparet, quòd in criminalibus causis opponi nõ potest spoliatio facta ab alio, quàm actore. At in casu nostro prædictus C. actor nõ spoliauit, nec spoliationē gratã, nec ratam habuit, & sic in nullo deliquit, & ideò factũ alterius sibi obesse nõ debuit. C. de inof. test. l. si quis in suo. ver. finē. de resti. spol. c. cũ ad sedē. de reg. iur. c. nõ debet. li. 6. Pœnæ etiã suos debēt tenere auctores. C. de pœnis. l. sancimus. de his quæ fiunt à ma. part. ca. c. quæsiuit. Non obstat d. c. olim vobis. in contrarium alleg. quia secundũ Hostien. Ioan. Mo. & Archid. licet exceptio spoliatioois per tertium posset opponi executioni, vt ibi, tamen oon processui, nec diffinitioni, vt hic. Ioan. And. in nouel. ibidem respondet aliter, videlicet quòd ibi non est propriè spoliationis exceptio, sed inopiæ allegatio. quam tamen fatetur posse causari ita benè à spoliatione, sicut ab alluuione, naufragio, vel incẽdio. Nec obst. Cle. in contrarium allega. quia est introducta contra ius commune, & hoc in odium spoliantis. At hic non spoliauit, nec mandauit, ergo, &c.

EPITOME.

Agens possessorio super beneficio restituitur cõtra eius spoliatorem, quamuis ipse alium de eodē spoliauerit. Vel sic, Agenti possessorio super beneficio obstat exceptio quòd tempore, quo dicit se possessionem habuisse, alius possidebat.

SVMMARIA.

1 *Agens possessorio quid probare in causa beneficiali debeat.*

2 *Exceptio intrusionis, vel non legitimæ institutionis non obstat agenti interdicto.*

DECISIO XXI. aliàs 439.

1 SI agenti † possessorio super aliquo beneficio, quo dicit se spoliatum, opponatur per spoliantem, quòd eo tempore, quo possessionem beneficij intrauit alius, per cuius obitum dixit se idem beneficium occupasse, & possessionem habuisse, tunc adhuc vixit, illudq; beneficium tenuit, & possedit: Fuit dubitatum vtrùm obstaret agenti prædicta exceptio? Et fuit per omnes Dominos, me solo excepto, conclusum, & determinatum quòd sic, & quòd hæc esset bona materia, & admissibilis ad probandum. Mouebantur per no. in c. cùm ad sedem. de rest. spo. super ver. pars vtraque. Nam agens possessorio debet probare duo, se possedisse, & spoliatum esse, vt in decre. c. consultationibus. de offi. deleg. Si igitur reus velit, & poterit probare ipsum nunquam, sed alium tempore spoliationis prætensæ possedisse, audietur, quia reus potest se super eodem possessorio defendere multis modis, vt in dict. c. cùm ad sedem. & sunt text. in c. cùm ecclesia. & c. cùm super. de caus. posses. & proprie. Præterea duo eandem rem insolidum impossibile est possidere, vt in c. inter dilectos. de fide instru. & l. 3. §. ex contrario. ff. de acquir. possess. ergo materia optima, & iure fulcita. Præterea in beneficialibus requiritur titulus, saltem coloratus etiam in possessorio, prout legit. & not. per Innocent. de restitutione spoliatorum. c. in literis. et c. ex parte. de cau. possess. & proprie. et c. vno. in Clem. At in casu nostro titulus allegatus, siue productus à iure est reprobus, siue infectus à iure, quia in beneficium viuentis se intrusit, vt in c. 1. & 2. de concess. præbend. ergo nullatenus audiendus. arg. not. per Innocen. in c. constitutus. de fil. presbyt. quod de plano confiterer, si de hoc notorio constaret per confessionem, vel per acta, vt in c. significasti. de diuor. & sic loquitur Inno. At vbi velit quis improbare titulum allegatum excipiendo, & exceptionem probando, crederem
2 ipsum nullatenùs audiendum, quia † agenti interdicto non obstat crimen intrusionis vel non canonicæ institutionis exceptio, vt in c. in literis. & in c. item cùm quis. de restit. spo. Præterea licèt prædicta conclusio posset sustineri in viuente, & alio suum beneficium ingrediente, & hoc excipiente, tamen in alio spoliante non crederem illud procedere. arg. à contrario. c. frequens. de restit. spo. lib. 6. Concludendo igitur dicebant prædictum spoliatum, de cuius possessione, & spoliatione constabat, ante omnia restituẽdum, & posteà de titulo, siue vitioso ingressu agendum & disputandum, quia prædo. &c. de restit. spol. c. in literis. sed tamen non fuit auditus quia excipiens iuxta prædicta fuit admissus ad probandum in Curia, & extra, & malè secundùm me.

De Dolo & contumacia.

EPITOME.

Citatio facta ad domum ad audiendum sententiam tenet, si aliàs personaliter fuerit apprehensus, vel in iudicio semel comparuit.

SVMMARIVM.

1 *Citatio facta ad domum ad audiendum sententiam an, & quo casu valeat.*

DECISIO L. aliàs 48.

VAlet citatio [a] † ad domum [b] ad diffini- a
tiuam sententiam audiendam, si semel 1
in causa, maximè ad initio fuerit perso- b
naliter apprehensus, vel semel cõparuit in iudicio, & de iudicio sisti cautionem præstitit, vt no. Inn. in c. fi. de eo qui mit. in pos. & alle. pro casu c. causam quæ. de do. & contu. Sed loquitur in actore absente, cuius contumacia est maior, quàm Rei. vt ibi not. gloss. Vtrùm autem valeat huiusmodi citatio ad domum ad testes recipiendum. Ioan. Andr. in c. 1. de iudic. lib. 6. super verbo, personaliter. remittit ad Mercur. in regula, præsumitur. de regul. iur. in 6. & vide de hoc per Bart. in l. 4. §. prætor ait. ff. de damn. infect. & per Petrum de Perusio in c. a. de testi.

ADDITIONES.

Valet citatio. Circa hũc articulũ dic latiùs quòd duo sunt casus. Primus in eo qui semel fuit in iudicio, quo casu sufficit citatio ad domũ, quantũ ad reliquũ processum, vnde si liquebit de causa, poterit ad diffinitiuam sentẽtiam perueniri, vel ad alia iuris remedia contra cõtumaces prodita, vt in c. causam quæ. et c. prout. de dolo & contu. Secũdus casus est in eo, qui in iudicio nunquam fuit, & tunc aut ipse in certo loco tenebatur morari, vt clericus in ecclesia, vxor cum marito, & tunc similiter citatio facta ad domum sufficit, vt possit per eam in causa procedi, quia ibi, si nõ reperitur, præsumitur latitare, dec. 10. inf. de appel. Quod potest esse verum, si de illa ecclesia, vel illo matrimonio agatur: secùs, si de causa prorsus extranea. nam illa obligatio ad trahendum morã in certo loco, ad alias causas non eiusdem naturæ non debet extendi, sicut est culpa cõmissa ad certum actum, quæ nõ reputat quẽ suspectũ quóad aliũ actum, vt ff. de susp. tu. l. 3. §. quæri. & hac ratione dicit Inn. in d. c. fi. quòd si quis tenetur certo termino soluere, & certo loco, si ibi nõ reperitur, videtur posse procedi tanquã contra latitantẽm. Contrariũ tenet ipse, quia nõ est ita astrictus ad morandũ ibi, sicut est clericus, & vxor, de quibus suprà dixi. sed eo casu quóad talẽ moram nõ tenetur, an tũc quóad efficaciã processus, & contumaciæ sufficiat citatio ad domũ? intẽtio Inno. super hoc esse videtur, quòd sufficiat quóad primum decretũ, etiã contra pupillũ, & rei publicæ causa absentẽ, quantũ verò ad diffinitiuã in casibus, in quibus potest ferri lite non contestata, vel quantũ ad venditionẽ bonorũ faciendam, tenet ipse quòd nõ sufficit citatio ad domũ, ex quo malitiosè se non absentauit: secùs, si malitiosè, putà,

quia

quia post citationem se absentauit, vel constat de malitia per alias coniecturas, de quibus in l. Fulcinius. §. quid sit latitare. ff. ex quibus causis in poss. eatur. Dynus tamen dixit, quòd ab initio sufficit citatio ad domum, si personæ copia haberi non potest. & dicit Bartol. quòd hanc tenet Innocen. in præalleg. c. fin. sed vt suprà dixi, tenet etiam quóad primum decretum, non quóad ea, quæ sunt magni præiudicij, vt sententia & venditio, nisi latitaret. de hoc tractatur per Bart. in l. 4. §. prætor ait. ff. de damn. infect. & ibi tractatur plenè de qua domo debet intelligi, & quid si domum non habet, vel habet duas, in quibus æqualiter habitat, quid iuris sit plenè prosequere, vt ibi per eum. & quid si facta est citatio ad stationem, seu apothecam. vide Bar. in l. cùm quidam. ff. de fundo instr. Sed pone quòd iudex commisit nuntio, q citaret Titium personaliter, si eum reperiret, aliàs quòd citet eum ad domú suæ habitationis, apparet relatio nuntij in actis, quòd citauit, & omnia benè fecit, quæ habuit in mandatis, citatus in termino non comparuit, dubitatur vtrùm censeri debeat verus contumax, vel fictus, cùm ex relatione nuntij non appareat an personaliter citauerit, vel ad domum? dicit Bald. in l. properandum. §. & siquidem. C. de iud. quòd præsumitur eum citasse potiùs domi, quàm personaliter, quia citatus personaliter non comparendo esset in vero dolo, sed citatus ad domum est in culpa, vnde debet præsumi potiùs culpa, quàm dolus, quia debemus præsumere in benigniorem parté, vt l. interpretatione. ff. de pœn. & l. meritò. ff. pro socio.

b Ad domum. De ista citatione ad domum an valeat, & quando fieri possit, & an sufficiat citare procuratorem in principio causæ, vide per Guidn. Pap. decisi. 255. incip. quis non potest citari. Maria. Socyn. in tractat. citatio. Et an quis possit citari in personam vxoris, vel in domo habitationis per Guido. Pap. decisi. 445. incip. an valeat citatio. Et de illo, qui fuit citatus coram diuersis iudicibus, per Guid. Pap. deci. 443. incip. quidam reperitur citatus. Adde quòd ad domum regulariter non potest citari absens, quando agitur de his, quæ sunt grauis præiudicij. l. ignorare. C. de restitu. in integr. c. quoniam. §. sunt & alij. vt lit. non contestat. c. causa. & ibi Panormit. de dol. & contumac. et c. final. de eo qui mittit. in possess. Sed hoc fallit in tribus casibus. Primus est in causa liberali. l. cùm verò. §. subuentum. ff. de fideic. libertatib. l. infamis. ff. de liberal. caus. Secundus est, quando expediret ipsi agenti, vt potiùs procedatur, quia debitum erat vsurarium, túc enim potest citatio fieri ad domú. l. Fulcinius. §. adeò. ff. quibus ex caus. in possess. eat. Tertius est, quando tale esset vitium, per quod tota transferretur possessio, vel vera possessio ex secundo decreto. & ita sentit Innocen. in d. c. fin. de eo qui mittit. in possess. caus. rei seruand. Vide in hac decisi. alios duos casus, videlicèt quãdo absens ab initio fuit apprehensus, qui erit quartus casus. Et si semel in iudicio comparuit. Adde Bal. cons. 412. in 2. part. cons. 16. in 4. part. Roma. cons. 404. Pan. consi. 10. & 74. Cardinal. consi. 23. Angel. consi. 216. & dec. 10. insr. de appellatio.

EPITOME.

Citatus ad domum cùm sit fictè contumax, infrà 10. dies, à die notitię sententię appellare poterit.

SVMMARIA.

1 *Citatus ad audiendum sententiam & contumax, an & quando ad appellandum admittatur.*

2 *Dies ad appellandum dati à principio sunt vtiles, in progressu verò continui.*

3 *Contumaces alij veri, alij ficti. Item veri quidam apparenter, & existenter, quidam apparenter & nõ existenter. Ficti verò quidam apparenter & existenter, quidam apparenter & non existenter.*

4 *Citatus auditurus sententiam, qui impeditus iudicio non sistit, an & ad qua restituatur.*

5 *Appellans à declaratione iudicis, qui illum in excommunicationis sententiam incidisse pronunciauit, appellatione pendente vitandus est.*

DECISIO II. aliàs 49.

SI feratur † sententia diffinitiua contra sicci- 1
tatum ad domum, cùm reputetur fictè, & nõ
verè contumax, [a] ipse potest à tempore scientiæ a
infrà decẽdium appellare, quia non currunt illi
decem dies à tempore prolationis sententię, sed à
tempore notitię, sicut dicitur & legitur de appel-
latione extraiudiciali in c. concertationi. de app.
lib. 6. & ibi dicit Io. An. q † dicti decem dies tunc 2
sunt vtiles ab initio, sed continui in progressu. de
quo de cóces. pręb. c. quia diuersitatem. pro quo
tamen videas Arch. in c. statuimus. de elect. lib. 6.
super vers. infrà mensem. qui tenuit quòd citatus
per d. c. statuimus. si fuerit contumax, nó poterit
appellare. Io. An. post Compost. in Cle. causam.
in gl. pen. de electio. distinguit inter verum & fi-
ctum contumacem, vt primus non audiatur ap-
pellans, secundus sic, remittens ad no. per eum in
Clem. si ante. de dol. & contu. & cum eo concor-
dat Lap. & vide Spec. titul. de appel. §. 1. ver. illud
autem notandum.

ADDITIONES.

Contumax. Adde dec. 16. infr. eod. & vide de hac a
materia per Cyn. in l. properandum. in 9. q. C. de
iudic. & per Bart. clariùs, qui ita distinguit. Nam
† quidam est verus contumax apparenter, & exi- 3
stenter, quidã apparenter & non existenter, quidam est fictus contumax apparenter & existenter, quidam est fictus contumax apparenter & nó existẽter, ita quod sunt duo casus in vero, & duo in ficto. Redeo ad primum membrum scilicet, quando quis est verus contumax apparenter & existenter, vt est ille, qui dicit, nolo venire, vel inuentus dixit, veniam, & non venit absq; aliqua causa. Iste verò cótemnit iudicem, ideò est verus contumax, nec appellat, vt l. ex cõsensu. ff. de appell. & l. post edictum. in fi. ff. de iudi. Secundum membrum est, quando quis est verus cótumax apparenter, sed non existenter, & quis sit ille, dic, quód qui inuentus dixit, se velle venire, sed dolo aduersarij, vel alio casu impeditus fuit absque sua culpa. ff. de restitut. in integr. l. diuus. & iste, si vult appellare, non auditur à iudice à quo, nec admittitur eius appellatio, quia est verus contumax apparenter, tamen coram iudice ad

quem appellatū est, si probabit tale impedimentum, iudex procedet sup sua appellatione, sicut si esset admissa, vt l. sciendum. ff. de appellati. recipi. & l. à proconsulibus. C. de appella. interim verò dū de hoc dissentitur, an verè impedit fuerit vel non, Iudex à quo quàm sententiam exequetur, vt sentit gloss. in d. Clem. si ante. de dolo & contumacia. in istis verò casibus, & similibus, quibus perdit beneficium appellandi, dicas verum esse, nisi talis contumax veniat iudice pro tribunali sedente, vt est casus in d. l. diuus. Tertiū membrum est, quando quis est fictus contumax apparenter & existenter, vt citatus ad domum, ad quem citatio non peruenit, & iste sine dubio auditur appellās, vt l. ab eo. C. quomodo & quando iud. Quartum membrum est, quando quis est fictus contumax apparenter & non existenter, vt ille, qui non fuit inuentus, tamen citatio peruenit ad eius notitiam, & istius appellatio recipitur à iudice à quo, quia sibi non liquet vt iudici, eum verum contumacem, tamen pars coram iudice ad quem, poterit excipere de ista superuenienti notitia, qua probata iudex ad quem pronuntiabit appellationem nōn detulisse causam ad eum. Quantum ergo ad iudicem à quo vt eius appellationem recipiat, censetur fictus contumax, sed coram iudice ad quem, si de notitia facta fnerit fides, censebitur in effectu verus. & sic saluari potest gloss. in d. Clem. quæ videtur sibi obloqui in ver. & licèt tertia. Aduerte in eo quod Bartol. verum contumacem apparenter & non existenter admittit, vt suprà in secūdo membro dictum est, ad prosecutionem appellationis, si probat coram iudice appellationis impedimentum, dubito an benè dicat, & contra eum facit c. cùm Bertoldus. de re iudi. et c. ex literis. de rest. in integ. vbi sententia petitur retractari propter impedimentum citati, non comparentis, beneficio restitutionis coram eodem iudice, non beneficio appellationis coram alio. Item doctri-
4 na glossarum est, quòd † citatus, qui non comparuit propter instum impedimentum quandoq; restituitur ad appellandum tantùm, quandoque ad totam causam, vt not. in l. penultim. & final. ff. de restit. in integ. Sed opinio Bartol. & gloss. d. Cle. admittit ipsum ad prosecutionem appellationis sine aliqua restitutione, quod videtur contra prædicta iura, per quæ teneo contra Bar. & illam gloss. & dico quòd ille, quem citatio apprehendit, impeditus admittitur ad appellādum restitutionis beneficio, & quòd interim executio sententię retardatur, nisi contra sic petentem malitia præsumatur. iuxta formam c. sciscitata. de rest. in integ. coniuncta l. 1. C. In integ. rest. postula. ne quid noui fiat. nec est ista restitutio petenda coram iudice appellationis ad quem, p talem appellationem non est causa deuoluta, sed corā iudice à quo, vt no. Cy. & Bart. in simili in l. præses. C. de appell. & hæc omnia scribit Pet. de Ancha. in d. Cle. si ante. prosequere vt ibi. Sed quid
5 † si appelletur à declaratione iudicis, qui pronuntiat, & declarat aliquem in excommnnicationis sententiam incidisse, an appellatione pendente debeat in iudicialibus & extraiudicialibus euitari? vide per Lapum, in Cle. vnic. de sequest. pos. & fruct. vbi tenet, quòd sic. alle. c. solet. in fin. de sent. excommu. lib. 6. & de appell. c. peruenit. & facit quòd not. Ioan. And. in c. pastoralis. super ver. denuntiare potest. eod. tit. & an in ista declaratione requiratur partis citatio, dic quòd sic, vt no. gloss. ante p. in fi. in Clem. 1. de pœn.

EPITOME.

Actore non veniente ad causam Reus absoluitur ab instantia iudicij, si hoc petat, & actor sibi condemnabitur in expensis, quia adhuc iurisdictio sua durat, & iudex qui taliter contra ius absoluit, facit litem suam.

SVMMARIA.

1 *Reus actore non comparente ab instantia iudicij cum expensis absoluendus est, si hoc petat.*

2 *Iudex absoluens ab instantia iudicij contra ius, litem suam non facit, licèt actio & ius non perimatur.*

DECISIO III. aliàs 69.

Actore † non veniente Reus potest, & debet absolui ab instantia iudicij, si hoc petat, & actor in expensis condemnari, præmissis tamen tribus citationibus per audientiam cōtradictarum, & quarta ex superabundanti, prout legitur & not. in c. consuluit. de offic. deleg. per Innoc. & per eundem in c. ad petitionem. de accus. & talis sententia dicitur interlocutoria, & non diffinitiua, secundùm Fran. ibidem. & sic non est necessaria litis contestatio, imò ante litem contestatam peti, & fieri debet, secundùm Innocen. vbi suprà per authentic. qui semel. C. quomodo & quando iudex. & 3. q. 3. ca. final. §. quod fieri. Et licèt fiat huiusmodi absolutio ab instantia iudicij etiam per delegatum, tamen non per hoc expirat sua iurisdictio[a] quo minus, si infrà annum actor posteà veniat, in vim primæ commissionis possit procedere iudex in causa citato, & vocato Reo de nouo, vt not. ibidem Innocen. cum quo concordat Archid. in c. venerabilis. de iudic. vbi ponit rationem dicens, quòd licèt pereat instantia, tamen literæ, siue iurisdictio iudicis non perijt, quia iurisdictio & rescripta perpetua sunt. C. de diuers. rescrip. l. falso. cum sim. concordant etiam in hoc Petr. & Abb. de iudi. c. examinata. & Spec. tit. de offi. iudi. §. deseruire. & Pau. in Clem. vt calumnijs. de re iudi. 1 a

ADDITIO.

Non expirat sua iurisdictio. Et not. quòd quando iudex † absoluit ab instātia iudicij contra ius, licèt per hoc actio & ius non perimantur, tamen facit litem suam. casus est in l. penult. C. de pact. quod Bart. habet ibi pro notabilissimo, ideò tenendi perpetuò. a 2

EPITOME.

Elapsis temporibus c. statuimus. de elect. lib. 6. pars præsens potest procedere etiam tribus alijs citationibus omissis, quia dictæ citationes non sunt de substantia, sed ad benè esse.

DECI.

DECISIO IIII. aliàs 78.

SI post lapsum 20. dierum datorum ad expectandum absentem per c. statuimus. de elect. libr. 6. pars præsens in causa vlteriùs procedat, & libellum offerat tribus illis citationibus per audientiam consuetis fieri, omissis, nihilominùs valet, & tenet processus, quia prædictæ citationes non sunt de esse, sed de benè esse, & fiunt potiùs vt labantur 20. dies prædicti, quàm propter aliquod aliud, vt not Archid. in prædict. c. statuimus: nam seruata forma c. statuimus. iuncta Cle. causam electionis. eod. titul. causa est in curia, & pars aduersa citata, quæ tamen est expectanda per 20. dies ad hoc, vt vlterius possit procedi in causa, quia pro contumace habetur. de appella. c. sæpè. Si igitur computatis omnibus temporibus prædict. c. statuimus. ipsa tempora sunt lapsa, satis est quòd procedatur vlteriùs in causa, quia pro contumace habetur. de appella. c. sæpè. et c. cordi. eod. titul. libr. 6. & hoc propter celerem expeditionem causarum beneficialium, in quibus vacatio diutina valde periculosa existit. de elect. c. quàm sit. lib. 6. de qua materia vide Compo. & Archi. in d. c. statuimus. & Specul. tit. de appella. §. nunc breuiter. versicul. sed nunquid. & seq.

EPITOME.

Expensæ attentatorum taxari possunt ante sententiam in principali ferendam.

DECISIO V. aliàs 99.

SI fiat condemnatio expensarum in causa attentatorum, potest fieri taxatio earundem ante sententiæ prolationem in principali, & pro sententia super attentatis lata tantùm taxabitur, quantùm pro sententia in principali lata, quia vim diffinitiuæ habet, vt in constitutionibus Io. 22. pro registro quantum continet, pro aduocato & procuratore ad arbitrium iudicis, prout viderit eos plus, vel minus laborasse. Alia est etiam ratio, quia sententia talis est ante omnia, etiam antequàm de principali cognoscatur, executioni demandanda. de appella c. bonæ. & c. cùm teneamur. de maio. & obed. c. dilecti. et ibi per Innoc. & sic per consequens de expensis satisfaciendum.

EPITOME.

Processus habitus per audientiam contradictarum cõtra debitè citatum in partibus, tenet etiam si post conclusionem actor produceret procuratorium ad causas deuolutas dũtaxat, sub data ioeon tinenti post citationem.

DECISIO VI. aliàs 169.

SI vigore citationis decretæ ad partes, & legitime executę, in causa procedatur per audientiam in contumaciam sic citati vsque ad conclusionem, vel propè, si tunc producatur procuratorium, licèt limitatum sit ad causas deuolutas duntaxat, de data post executionem factam citationis antedictæ, & tempore inchoati processus valebit, & tenebit quicquid factum est. Nam imputet sibi qui procuratorium satis tempestiuè non misit, vel si misit procuratorium, producere omisit, quæ omissio siue negligentia sæpè nocet, prout legit & not. vt lit. non contesta. c. 1. Non obst. prędicta limitatio, quæ verificatur per commissionem de speciali mandato factam, quæ deuoluit causam quam sciuit, ex quo vigore illius citatus fuit, & posteà procuratorem modo præmisso constituit. quod sufficit, vt in fine. Clem. causam electionis. de elect.

EPITOME.

Licèt probabilis causa litigandi excuset ab expensis, non tamen à fructibus, qui sunt beneficij.

DECISIO VII. aliàs 182.

PRobabilis causa litigandi licèt excuset à condemnatione expensarum, prout legitur & not. in c. finem. de dolo & contumac. tamen non à condemnatione fructuum, qui sunt officij, seu beneficij. de off. ord. c. pręsenti. lib. 6. & debentur beneficiato, vt ibi. Et licet quis posset dici bonæ fidei possessor in casu ante litem contestatem, tamen post litem cõtestatam dicitur malam fidem habere, si succumbat, & ideò tenetur ad restitutionem fructuum, & sic debet eos custodire, & non consumere, prout leg. & not. in c. in literis. de rest. spol. per Inno. & Host. & per Bernar. eod. tit. c. grauis.

EPITOME.

Citatio originalis per edictum debet legi in audientia publica, & affigi valuis palatij causarum, & ecclesiæ maioris vbi curia degit, ac portis ecclesiarum illorum locorum in ea designatorum, & in eisdem locis per aliquas horas affixa dimitti, & ideò copia eius affixa eisdem locis non sufficit, nisi appenderet eam cũ sigillo illius curiæ, à qua originale citationis emanauit.

SVMMARIVM.

1 *Citatio per edictum in partibus debet nedum legi, sed affigi, & affixa dimitti.*

DECISIO VIII. aliàs 223.

SI † committatur causa cum potestate citandi per edictum [a] affigendi in curia, & extra, vt in forma, licèt huiusmodi citatio posteà per auditorem decreta legatur in audientia contradictarum, & affigatur valuis palatij, & ecclesiæ maioris, vbi est curia, & etiã licèt legatur, & publicetur in locis vicinis in partib[9], in quibus mandatur fieri executio, non sufficit, nisi affigatur valuis illorum locorum, & dimittatur ibi affixa per aliquas horas ibidem. Nec sufficit affixio copiæ instrumenti suæ literæ citationis, nisi affigatur litera originalis, cui pars tenetur credere, & non copiæ, quæ si non faciunt fidem in iudicio, multò fortiùs nec extra. de fid. instr. c. 1. & 2. cum ibi not. de offi. dele. c. cùm in iure. Prætereà non sufficit lectio, seu publicatio huiusmodi citationis siue affixione, [b] propter formam, quæ habet, quòd affigatur, vt in Clem. dudum, de iudi. quæ licèt loquatur de affixione fienda in vno loco, putà in albo Pretoris, in cuius locum succedit hodie

hodie palatium Apostolicum, tamen quia Princeps, putà Papa, vult, & mandat eam fieri in pluribus locis, forma huiusmodi mandati diligēter est seruanda, quia exorbitans à iure cōmuni, tum etiam quia arctat ignorantem.ar. eorum quæ leguntur,& no.in c.cùm dilecta.de rescri. & de resti.spol.c.Pisanis.de præben.c. cui de non.libr. 6. ff. man. l. diligenter.in his tamen executionibus cautum esse exequētem oportet, vt post citationem appensam, & euulsam sigillatam illius loco relinquat copiam,& tunc citatus nullam excusationem habere poterit.

ADDITIONES.

a Edictum. Adde Cassad.dec.1.hoc.tit.

b Sine affixione. Et no.secundùm Pau. de Liaza. & Guil.de mon.Laud.quòd speciale est in Papa, vt in casu d.Cle. dudū. quòd talis citatio, lectio, & affixio valeat, aliàs regulariter non valeret, nisi citatione priùs legitimè facta ab homine, vel à iure, quo casu si citatus ad curiam die assignata non compareat, fit citatio in audientia publica, vel præconizatio, vel in albo Prætoris conscriptio,& tales citationes sunt potiùs declarationes primarum citationum, quàm propriæ sint citationes, si autem non præcederet citatio iuris, vel hominis, vt habetur in c. 1. c. vt circa. c. cupientes.de elect.libr.6.& in c.sæpè.de appell.tunc lectio,publicatio,& affixio prout hic dicitur: non sufficeret, maximè quando tangeret specialiter certam personam, si ea certa persona inueniri posset inquisitione facta, vt in c.final.de elect. libr. 6.& ff.de appel.l.cùm quidam.& in Spec.de dol. & contum.§.restat. in prin.Et de quatuor modis citandi, vide plenè per Bart.in extrauagan.ad reprimendum.

EPITOME.

Licèt tres simplices termini habeantur loco peremptorij, tamen si quis ad aliquem actū quinquies citetur, poterit in vltimo facere quod incumbit.

SVMMARIVM.

1 *Citatus in diuersis terminis successiuè sine comminatione poterit in vltimo facere quod incumbit.*

DECISIO IX. aliàs 241.

1 SI † tres, quatuor, vel quinque termini successiuè sine comminatione ad vnum actum explendum per Auditorem assignentur, putà ad videndum quem absolui ad cautelam, citatus in vltimo termino potest dicere,& opponere illi id quòd in primo. Nam licèt prædicti tres termini a [a]primi habeantur loco termini peremptorij, & si id non exprimatur in eis, vt C. quomodo & quando iudex. l. tres denuntiationes. 24.q.3.ca. de illicita.& not.in c.ad petitionem.de accus.per Innocen. & alij termini posteà ad idem assignati sunt de gratia.ff.de iud.l.& post edictum.C.eod. titul.authen.iubemus.de dol.&contum.c.prout & de offic.deleg.c. consuluit. & huiusmodi gratia non debet esse frustratoria, nec iterum citanti damnosa.de reg.iur.c. quod ob causam.libr.6. imò in hoc termino gratioso poterit venire, & contumaciam suam expurgare.de procu.c. querelam de dolo & contu. c. causam quæ.et c.cùm dilecti.de offic.dele.c.consuluit.præsertim quia in omnibus primis terminis circunductum est,& erat edictum quóad actum in eis fiendum, qui in alio termino quóad hoc licèt ex superabundanti,& de gratia assignato, potuit fieri,& expleri.C. quomodo & quando Iudex. authen. qui semel. & legitur & not.in d.c.consuluit. & faciunt not. de confes.c.1. per Archi. & de dolo & contum.c. actor.lib.6.

ADDITIO.

a Termini. Adde decis.10.incip.licèt in causis.inf. de re iudicat.

EPITOME.

Sententia, quæ ex eisdem actis reuocatur, non excusat à condemnatione expensarum: secùs, si ex nouis. & vide quod not.Bar.in l.fi.ff. de re iudica.

DECISIO X. aliàs 251.

LIcèt sententia pro aliquo in prima instantia lata, quæ in secunda instantia reuocatur ex nouis actis, excuset quem à condemnatione expensarum factarum in secunda instantia, prout legit.&not.per Innoc.& Hosti.in c.finem.de dolo & contum.tamen id non procedit, quando ex eisdem, & primis actis sententia reuocatur, quia tunc apparet de iniustitia ipsius sententiæ manifesta, quæ sententia non excusat à condemnatione expensarum, secundum Inno.ibidem.& Ioan. Mo.quem vide de hac materia in c.cordi.de app. super verbo, in expen.libr.6.licèt fortiter videatur obstare c.ex insinuatione.de procur. vbi sententia, quæ fuit nulliter lata.& reuocata, excusauit eum, pro quo lata erat in possessorio à fructibus, qui percipi potuerunt. Sed potest respondetri, quòd in hoc pepercit sibi Papa de gratia, vel quia non constabat de violentia: Vel aliter, licèt fuerit ille excusatus à fructibus, qui percipi potuerunt, tamen non à fructibus perceptis. Spec. etiam videtur innuere, quòd quæcunque sententia excusat appellatum ab expensis. titul. de expens.§.nunc videndum. versicul.sed quid de appell. De qua materia vide per Ioan.Andr.in nouel.& in lectura. de reg.iur.c. ignorantia. libr.6. qui concordat cum Innoc.& ponit rationem diuersitatis, quare in primo casu excusatur appellatus à condemnatione expensarum propter sententiam pro se latam,& non in secūdo casu. Nam in primo casu excusatur propter probabilē ignorantiam siue errorem facti. In secundo non, propter ignorantiam iuris, quæ neminem excusat. 1. q.4.ca.turbantur.§.notandum. & ibi in summa, de ignorantia iuris naturalis & ciuilis. Primam rationem siue conclusionem Ioan. An.& aliorum intellige de ignorantia facti alieni: secùs, si proprij, in quo intolerabilis est error. de rescrip. c.ab excommunicato.& C.de iur. & fact. ign. l. error facti.

EPITOME.

Procedi potest in causa cum procuratore constituto post executionum citationis, quamuis indebitè factam.

SVMMARIVM.

1 *Personaliter citato etiam ex quacunq; causa procuratorem mittere non sufficit.*

DECISIO XI. aliàs 271.

SI de speciali mandato Papæ aliqui personaliter, & legitimè citari mandentur, licèt huiusmodi citatio non fuerit debitè executa, si tamen omnes prædicti post huiusmodi citationem decretam, & in partibus aliquibus, sed non omnibus locis iuxta formam mandati lectam, procuratores ad causam huiusmodi prosequendam in curia constituant, præsumitur se sciuisse citatum, & huiusmodi citationis habuisse, & habere indubitatam notitiam, in tantùm quòd contra personaliter citatos ad excommunicationem, contra alios ad vlteriora in causa potest procedi. facit de dolo & contuma. c. dilecti. arg. eorum quæ leguntur & not. in Clem. causam. de elect. in fin. Attamen quia hæc sequens oratio in aliquibus decisi. ponitur post finem immediatè sequentis
1 decisionis ibi, quandocunque † enim, & ex quacunque causa quis personaliter citatus, non sufficit mittere procuratorem. de maio. & obe. c. fin. de dol. & contum. c. cùm dilecti. de dilat. c. exposuit. & ibi per Ber. Contra quam quidem conclusionem, videlicèt quóad excommunicationem ferendam contra sic non legitimè citatos personaliter allegabam duas notas Innocen. quæ videntur fortiter obstare. Vna est in c. fin. de eo qui mit. in possess. Secunda est in c. ad petitionem. de accu. videlicèt, quòd núquàm est aliquis excommunicandus, nisi fuerit personaliter monitus, vel apprehensus, vel nisi se in fraudem absentaret, vel impediret quòd non posset ad eum citatio, aut monitio huiusmodi peruenire, vt lit. no contest. c. quoniam. & de huiusmodi fraude & impedimento debet constare antequàm excommunicetur, nam qui fraudem allegat, eam probare tenetur. ff. de dolo mal. l. dolum. Ad quę respondebatur, quòd notitia citationis ipsum constituit verum cótumacem, per regulam, qui certus, &c. & ideò tanquàm contra cótumacem possit ad excommunicationem procedi. 11. quæst. 3. ca. certum. & vt lit. non contest. c. tuæ.

EPITOME.

Inimicitiæ capitales, non guerræ generales patriæ, à personali comparitione excusant, dum tamen tutus saluus conductus haberi posit.

SVMMARIVM.

1 *Inimicitiæ capitales à personali comparitione excusant, bella verò generalia non.*

DECISIO XII. aliàs 315.

1 LIcèt † guerræ & inimicitiæ capitales, & personales quem fortè à personali comparitione excusarent, vt in c. accedens, vt lit. non contest. & in c. pastoralis. de re iud. in Clem. tamen generales guerræ patriæ non excusant, præsertim si detur, & probetur, quòd tales personaliter citati cum litaris salui conductus principis illius patrię, vel inimicorum guerram facientium possent venire, & illas obtinere, sicut aliàs obtinuerunt, & cum illis ad curiam illorum, vel aliorum principum transiuerunt, prout ponebatur & allegabatur in facto. ar. pro hoc eorum quę leguntur & no. in c. cùm dilecti. de dolo & contu. et c. veniens. de accus. super versi. viarum discrimina. per Innocen. qui reputat illas excusationes nimis vagas & generales.

EPITOME.

Prouisio noua per actorem contra Reum possessorem post litem introductam impetratam debet per Auditorem absenti possessori intimari, hoc dicit. Vel sic. Lite super beneficio pendente, si actor impetret nouum ius, putà nouam prouisionem, vel gratiam, si neutri, id per Auditorem Reo absenti intimari debet.

SVMMARIA.

1 *Actor lite pendente super beneficio, si nouum ius obtineat, an & quando Reo & possessori prouisio illa noua intimanda sit.*

2 *Auxilio nouo indigent, quæ de nouo emergunt.*

DECISIO XIII. aliàs 320.

LIcèt † in causa beneficiali introducta in curia per appellationem, vel aliàs legitimè possit procedi per audientiam, & pronuntiari contra absentem, præsertim possessorem, & pro actore vigore iuris sibi ante huiusmodi litem, vel saltem tempore commissionis obtentæ competentis, tamen si actor idem post litem contestatam, & introductam, putà in medio causæ, impetrat nouam gratiam, siue nouum ius, putà, Quòd si neutri ius cópetat in beneficio, de quo litigatur, quòd ei prouideatur: Voluerunt & dixerunt maior pars Dominorum[a] quòd huiusmodi gratia noua prædicto possessori intimetur, antequà sententia contra eum proferatur. Tum quia si dicta gratia impetrata non esset, absens sententiam pro se reportasset, per regulam actore non probante, &c. Et quia fortè, & sine fortè, tempore introductionis huiusmodi causæ, benè sciuit aduersario suo nullum ius competere, idcircò non curauit venire, vel mittere. Sed quia ex nouo iure per eum impetrato ipsum vult vincere, quòd verisimiliter potuit ignorare, idcircò meritò est vocandus ad dicendum fortè contra prædictam gratiam, quá fortè de surreptione vult, & potest impugnare, vnde intimatio est sibi faciéda vt veniat, vel mittat, si velit. Ea enim † quæ de nouo 2
emergunt, nouo auxilio indigent. ff. de inter. act. l. de ætate. §. ex causa. de iura. calum. c. cæterùm. de except. c. pastoralis. & ibi in quarta gloss. facit c. vt circa. et c. statuimus. de elect. lib. 6. Mihi verò, & aliquibus alijs Dominis videbatur intimationem huiusmodi non debere fieri de iuris rigore, licèt de benignitate canonica vtiliùs foret, & concedi posset. Ratio Dominorum meorum & mea

& mea fuit. Nã ex quo citatus fuit legitimè possessor, debebat venire, vel mittere sufficienter ad omnia, quæ possunt incurrere, vel impetrari in causa contra eum, quæ nedum est super negotio principali commissa, sed etiam super omnibus incidentibus dependentibus, & cõnexis, & ideò si dicamus, prædictam gratiam nouiter impetratam, negotium incidens, emergens, vel connexum, ad omnia illa fuit legitimè citat⁹ per actorem, vel ab homine, vel à iure vsque ad sententiam inclusiuè. Si igitur non venit, nec misit, imputetur sibi, & tenebit quicquid fit in eius absentia, quam replet diuina Dei præsentia. de dol. & contum. c. veritatis. de Arb. c. 2. lib. 6. faciunt iura vulgaria vt lit. non contesta. c. quoniam frequenter. de eo qui mit. in poss. c. final. de appell. c. sæpè. & de elect. c. 1. et c. cupientes. lib. 6. Pro quo etiam facit conclusio 17. infrà de appell.

Additio.

a Maior pars Dominorum. Dicendum quòd conclusio, siue primum dictum Dominorum posset procedere in illo, qui non venit, nec procuratorem misit, confisus de sententia absolutoria. Sed hęc opinio mea, & aliquorum Dominorum posset procedere in illo, qui procuratorem misit, cui credo sufficere huiusmodi intimationem fieri, cùm ipse debeat sufficiẽter esse instructus de omnibus causam ipsam tangentibus. vt de iur. calum. c. in pertractandis. crederem tamen sibi inducias dandas ad consulendum dominum, si eas peteret. vt de procur. c. dilectus.

EPITOME.

Si nec actor, nec Reus compareat in termino citationis factæ ad totam causam, potest nihilominùs veniens post terminum procedere per audientiam contra absentem eius contumacia non obstante, sine noua citatione.

SVMMARIA.

1 *Reo citato non veniente in termino, nec actore, si postmodùm actor compareat, procedi potest contra Reum sine noua citatione.*

2 *Reo comparente & non actore, quæ remedia competant.*

3 *Reum citatum ad quæ teneatur.*

DECISIO XIIII. aliàs 345.

1 Licèt † impetrans commissionem cum potestate citandi in partibus, & decreta citatione, ac debitè executa, non compareat ipse, nec aduersarius suus in termino ad quem fecit aduersarium suum citari, nihilominùs si post eundem terminum compareat, & procedi petat in causa, procedi poterit etiam sine noua citatione

2 per audientiam. Ratio,† quia reo citato comparente ad certum actum in certo termino expediendum actore non veniente competũt duo re-

a media, videlicèt circũductio a edicti peremptorij, vel absolutio ab instantia iudicij, prout dedu citur in c. consuluit. de offic. deleg. & tertium remedium est c. actor. de dol. & contumac. lib. 6. Tamen neutro veniente licèt circunducatur edictum, quòad illum actum pro tunc in illo termino faciendum, non tamen circunducitur in totum, si Reus est ad totam causam vsq; ad diffinitiuam sententiam inclusiuè citatus, tunc enim quandocunq; b Reo, vel actore veniente potest b procedi in causa in contumaciam alterius vsque ad diffinitiuam sententiam inclusiuè. arg. eorum quæ leguntur & not. in d. c. consuluit. per Innoc. in c. auditis. de procur. per eundem. & plenè per Archid. de eo qui mit. in poss. c. vñic. et c. de dol. & contum. lib. 6. Reus enim † sic citatus ad duo 3 tenetur, videlicèt comparere, & in certo termino comparere. & licèt quòad secundum circunductum fuerit edictum, nihilominùs ad huc remanet primum, in quo si fuerit contumax, procedetur contra eum, tanquàm contra contumacem, nisi iudex de benignitate velit eum expectare & de nouo citare, vt in d. c. consuluit. in fin. & in c. cùm dilecti. de dol. & contu.

Additiones.

Circunductio. Adde de ista circunductione termini dec. 15. incip. si testes. inf. de testib. a

Quandocunque. Adde dec. 21. inf. de appel. b

EPITOME.

Vocatus ad iudicium etiam delegati comparere tenetur allegaturus defensionem suam, quamuis non fuit propr us, sed communis, aut literæ vocationis non contineat iurisdictioné vocantis, dummodò narret talequid, quod si verum foret, comparere teneretur.

SVMMARIA.

1 *Processus executoris sententiæ factus in contumaciam valet.*

Executor rei iudicatæ debet de æquitate citare partem victam ad taxam fructuum & expensarum.

2 *Executor sententiæ non tenetur citare partem ad executionem faciendam, nisi velit.*

3 *Cursor Papæ dicitur persona publica, & fide digna.*

DECISIO XV. aliàs 355.

Si executor † trium sententiarum diffinitiuarum in palatio Apostolico latarum, citet in curia per cursorem domini nostri Papæ, partem condemnatam in fructibus, ad videndum taxari fructus, & in contumaciam partis non comparentis eosdem fructus taxet, fuit dubitatum vtrùm valuerit huiusmodi taxatio, propter duo. Primò, quia non per suum nuntium iuratum citauit, nec per literas suas, ergo non videbatur pars aduersa legitimè citata, per not. in c. prudentiam. de offic. delega. & in c. cùm parati. de appell. Secundò, quia non misit parti potestatem suam, nec eam de hoc aliter certificauit, quòd plenè instrui potuerit, ergo videbatur, quòd comparere non tenebatur, per c. cùm in iure. de offic. deleg. & per c. præterea. de dilat. Fuit decisum, & determinatum cõtrarium, videlicet, quòd valuit huiusmodi taxatio, dummodò modum

dum non excesserit in taxando facta in contumaciam illius citati, qui in dubio, ex quo se executorem dictarum sententiarum narrauit, debebat comparuisse, & fidem sibi fieri de sua potestate petiuisse, quàm si tunc non fecisset, fortè taxatio non valuisset. & sic loquitur d.c. cùm in iure. Et quia hoc non fecit, nec comparendo, nec aliquid allegando, ergo tenuit, & valuit taxatio facta in suam contumaciam. ff. de iudic. l. si quis ex aliena. & de accus. c. veniens. cum simil. Prætereà
2 executor † sententiæ videtur esse merus executor, qui non tenetur citare partem, nisi velit, ad executionem faciendam, vt in c. de cætero. de re iudi. & not. in c. pastoralis. de offi. delega. & si citet, hoc fit ex superabundanti, & extraiudicialiter, & pro informatione summarum habenda de fructibus, & de omnibus deducendis, vt in l. à diuo Pio. §. si super rebus. ff. de iudi. in qua citatione non requiritur talis, & tanta solennitas, siue expressio, quæ habetur in c. præthereà. superiùs alleg. & in Clem. 2. vt lite pendent. Cùm igitur prefatus executor, vt executor, fecerit citari partem, exprimendo etiam ad quid, & super quo, videlicèt ad videndum taxari fructus, in quibus pars sciuit, & scire debuit se condemnatam, maximè attento quòd forma executorialium sententiarũ in palatio Apostolico latarum est notoria, & similis per omnia quasi in omnibꝰ causis, satis pars fuit certificata quóad hoc, vt saltem compareret ad allegandum, & proponendum tam contra executorem, quàm contra citationem, si aliqua voluisset, & quia id facere non curauit, tenuit processus habitus in eius contumaciam. de appell. c. per tuas. de dol. & contumac. c. prout. et c. veritatis. nec iudex siue executor tenetur semper mittere, nec ostendere suam originalem potestatem parti, nisi hoc petatur, licèt benè teneretur inserere tenorem potestatis suæ in citatione, siue in processibus suis. & hoc verum, quando citat per literas, secùs, si per nuntium, vt hic. & sic intelligatur d.c. cùm in iure peritus. de off. deleg. prout nota. per Bernard. Nec vitiatur prædicta citatio pro eo, quòd non facta fuit per nuntium proprium, sed per cursorem Papæ, quia secundùm om-
3 nes Dominos tutius erat citare per cursorem † Papæ, qui est persona pulica nota, & authentica, ac iurata; quàm per aliquem alium nuntium priuatum etiam iuratum, imò maior fides adhibetur cursoribus Papæ, quàm alijs nuntijs. arg. not. In c. cùm parati. de appel. & de offi. delega. c. prudentiam. superiùs alleg.

EPITOME.

Contumax præsumptus siue fictus à die sententiæ infrà decem dies auditur appellans, verus autem contumax non.

SVMMARIA.

1 *Citatus per edictum an possit intra 10. dies à sententia diffinitiua appellare.*

2 *Præsumptus siue fictus contumax à die scientia intra 10. dies à die scientiæ appellans auditur, verus autem contumax non.*

3 *Appellationis remedium nemini est denegandum.*

DECISIO XVI. aliàs 364.

CVM iura clamitent, † quòd contumax [a] re- 1
gulariter non auditur appellans, vt 2. q. 6. a
ca. ei qui appellat. §. sunt etiam quorum. 24. q. 3. ca. de illicita. & C. de iudic. l. properandum. §. sin autem absuerit Reus. & l. post edictum. §. final. ff. eod. & C. quorum appellat. non reci. l. 1. Fuit dubitatum vtrùm citatus per edictum, iuxta formã Clem. 1. de iudic. & non comparens posset à sententia diffinitiua infra decem dies à tempore notitiæ computandos, appellare? Et videbatur primò quòd non, quia talis citatio arctat perinde citatum, ac si personaliter apprehensus fuisset. Sed si personaliter quis inuentus citatur, & non comparet, verus contumax reputatur, & ideò ei appellare non licuit, ergo &c. prout expressè deducit Specul. titul. de contuma. §. 1. versicul. & not. quem alleg. Ioan. Andr. in Clem. vnic. de dolo & contumacia. vbi plenissimè de hac materia, & in Clem. causam electionis. §. penultim. in vltima gloss. vbi remittit ad not. per Compost. in c. 1. de election. Fuit breuiter dictum per omnes Domi-
nos, & determinatum contrarium, nam licèt prę- 2
dicta citatio † facta per edictum, iuxta formam Clem. prædictæ, perindè arctat, &c. & posset procedi parte absente quóad diffinitiuam, tamen illa est quædam fictio iuris, quæ facit tales haberi pro personaliter citatis, & insurgit hæc fictio ex quadam iuris præsumptione, quod præsumit talem sic per edictum citatum habuisse notitiam, quòd citatio huiusmodi ad ipsum perueniisset, quæ tamen potuit non peruenire, vt putà, quia fuit vltra mare, & sic impossibile foret ipsum sciuisse se citatum, vel si sciuit, fortè legitimè impeditus in veniendo, aut mittendo fuit, & sic non contempsit. de sentent. excommun. c. venerabilibus. in princip. & §. porrò archiepiscopus. versic. secùs autem. & versic. & hoc ipsum. & §. sed si causa. libr. 6. sicque contra huiusmodi præsumptionem, cùm non sit iuris & de iure, benè admittetur probatio in contrarium, secundùm Guil. & Genze. in d. Cle. 1. maximè si haberet probationes incontinenti paratas. arg. extra qui ma. accusa. poss. c. fin. de restitu. spoliato. c. literas. ergo quemadmodum dicimus prędictam citationem super iuris præsumptione, & fictione fundatam, potiùs igitur habemus dicere contumaciam ex ea insurgentem fictam, quàm veram. Fictè igitur contumax auditur appellans, de senten. excommu. c. venerabilis. lib. 6. & not. in dictis iuribus, & per dictos Dd. ergo, &c. Pręthereà graue esset, imò iniquum tale, & tãtum præiudicium fieri parti sic fictè citatæ, si ei auferretur defensio,
quod est appellationis † remedium, quod non es- 3
set denegandum diabolo, [b] si esset in iudicio. de b
exceptio, c. cùm inter. de appel. c. cùm speciali. Satis enim est absentem ipsum in processu, & diffinitione causæ punire, quemadmodũ dicimus, & seruamus in citato ad domũ, & loco beneficij de quo agitur, & in ecclesia cathedrali, qui si non compareat in causa beneficiali, auditur appellans, vt probatur in d. Clem. causam electionis. p Io. An. multò fortiùs citatus per edictum in locis plus distantibus, & remotis. Et sic pro hac parte

fuit declaratum, & determinatum taliter citatú posse appellare, nisi expressè posset constare de ipsius scientia, & cótemptu, qui solus facit, quòd
c non auditur appellans,[c] secundùm Ioã. An. in d. Cle. vnic. Imò secundum obseruantiam Rotæ, etiamsi esset verè contumax, audiretur appellans à diffinitiua infr. 10. dies, computandos à tempore prolationis sententiæ, sed non scientiæ.

ADDITIONES.

a Contumax Adde Felyn. in c. quoniam frequenter. §. porrò. nu. 19. vt lit. non contesta. & decis. 2. sup. eo. tit.
b Diabolo. Adde decis. 15. incip. licèt in causa. supr. de procuratorib.
c Appellans. Adde Fely. in c. quod ad consultationem. n. 22. & dec. 46. de appellationib. in antiq.

EPITOME.

Contra actorem commissionem & citationem impetrantem, ac non dimisso procuratore de curia recedentem, ad instantiam rei seruatis terminis per audientiá potest pro Reo ab impetitione sententia diffinitiua ferri.

SVMMARIA.

1 *Actore obtinente causam beneficialem in curia Romana, si Reus non citatus posteà veniat, potest seruatis terminis ab ipsius actoris impetitione absolui.*
2 *Sententia diffinitiua non potest contra non citatũ, non confessum, aut non conuictum promulgari.*
3 *C. causam quæ. de dol & contuma. intellectus.*
4 *Commissiones sunt communes actori & Reo.*
5 *Actoris contumacia maior habetur, quàm Rei.*

DECISIO XVII. aliàs 402.

1 SI actor † præsens in curia impetrat commissionem, in causa beneficiali contra Reum possessorem absentem cum potestate citandi ipsum in partibus, & decreta citatione ad instantiam ipsius actoris recedat de curia, & vadat ad partes nullo procuratore dimisso, si post eius absentiam producatur procuratorium sufficiens pro Reo ante executionem prædictæ citationis, & procedatur per audientiam ad instantiam Rei contra actorem absentem vsq; ad conclusionem inclusiuè, & petat pro parte Rea ferri sententiam absolotoriam ab impetitione actoris, dubitabatur vtrùm talem, vel qualem sententiam Auditor posset, & deberet ferre in casu suprà posito. In quo dubio Domini erant varij. Aliquibus enim videbatur quòd ab instantia iudicij duntaxat cũ condemnatione expensarum Auditor deberet Reum absoluere. per authent. qui semel. C. quomodo & quando iudex. de offi. delega. c. consusuluit. cum ibi not. de dolo & contuma. c. actor.
2 lib. 6. Contra † enim non citatum, non cófessum, non conuictum non potest diffinitiua sententia promulgari. 2. quæst. 2. ca. nos in quenquam. de consti. c. ecclesia sanctæ Mariæ. de mai. & obed. c. inter quatuor. de caus. possess. & propriet. c. 1. At hic actor nunquàm fuit citatus, ergo. Præterea supposito quòd Reum fecisset citari, adhuc ante litem contestatam poterat pœnitere, & desistere à lite, vt C. de appellat. l. si quis libellos. canonizata 2. q. 6. ca. fin. §. si quis libellos. vbi de hoc. & per Hostien. pleniùs de crimine fal. c. fin. & per Archid. In d. c. actor. multò fortiùs re integra ante quamcunque citationis executionem desistere potuit. & hoc potiùs in casu prædicto debemus præsumere, quàm cótrarium, cùm non processerit ad actum citationis exequendæ. argum. de electio. c. in causis. et c. quamuis. eodem titul. libro 6. cum ibi not. Alij Domini, & maior pars fuerunt in contraria opinione, videlicèt quòd posset, & deberet ferri diffinitiua sententia absolutoria ab impetitione pro Reo præsente. Mouebantur per c. causam quæ. de dolo & contum. vbi in contumaciam actoris procedebatur lite non contestata ad diffinitiuam sententiam, etiam cóndemnatoriam, ergo multò fortiùs ad absolutoriam. pro quo etiam allegabant l. properandum. C. de iud. & no. per Ber. in c. próut. de dol. & con-
tumac. Sed † si c. causam quæ. benè & rectè inspi- 3
ciatur, loquitur in actore legitimè citato per Reum, contumaciter se absentante. loquitur etiam in causa matrimoniali, in qua non est litis contestatio necessaria. in Clem. dispendiosam. de iudici. At in casu nostro postquàm Reus venit, nusquam actor citatus fuit, ergo, &c. Ad quod respondebatur per Dominos in hanc opinionem declinantes, quòd hic actor impetrãdo commissionem, & citationem ad partes, pronunciauit, & voluit causam esse in curia, & ideò debuit hoc præcauere, & cogitare, & procuratorem in curia dimittere, vt quando Reus, suus aduersarius veniret, eum defenderet, sicut dicimus in appellante. de appel. c. interposita. et c. cordi. vt ibi no. lib. 6. & de renunc. c. veniens. cum ibi not. ergo si hoc non fecit, iustè potuit contra ipsum per audientiam, etiam ad diffinitiuam sententiam procedi. arg. in simili in c. statuimus. de elect. libr. 6. Prætereà intimatio appellationis iuxta formam Clem. causam electionis. de elect. & citatio, quãdo de speciali mãdato causa committitur, fiunt, vt Reus certificetur super quo velit actor agere, ad hoc, quòd possit venire, vel mittere, instructus. argu. Clem. 2. vt lite penden. de dilat. c. prætereà. At hic actor certus fuit, vel saltem esse debuit de facto suo. de rescript. c. ab excommunicato. & de iureiurand. c. eum qui certus. lib. 6. ergo non erat opus ipsum citare, vel certificare de causã, & ideò secundùm stylum Palatij Clem. 2. vt lit. penden. fortiùs procederet in actore, quàm
in Reo. Itém commissiones † sunt communes, ita 4
quòd Reus potest vti rescripto impetrato etiam cum clausula præiudiciali per actorem, & èconuerso. de mut. petitio. c. 1. & 2. & leg. & not. per Innocen. in c. ex conquæstione. de restititu. spol. quod etiam debuit actor præuidere, & suspicari Reum velle, vel posse venire, & tali commissione vti, & dimisisse procuratorem sufficientem, quod si non fecit, imputet sibi. de appell. c. sæpè.
et c. Nicolao. cum ibi not. Maior † est enim con- 5
tumacia actoris, quàm Rei, vt in dictis iuribus. c. causam. et c. actor. ergo, &cæt. Quòd enim pœnitere & desistere posset ante litem contestatum,

tam, fatebantur Domini, si venisset, vel de hoc
constituisset, sed quia de hoc non constitit, atten-
to quòd citationem, & commissionem obtinuit,
potiùs debemus præsumere de contrario, & quòd
in eadem voluntate permansit. ar. de præbend. c.
si tibi absenti. lib. 6. Prætereà etiam in hoc dubio
potiùs debemus præsumere citationem executã,
ex quo Reus procuratores post datam ipsius ci-
tationis decretæ misit specialiter ad causam, quã
non citatum. argu. not. in c. bonæ memoriæ. de e-
lect. ergo si citatus fuit, in eius contumacia pro-
cedi potuit, & vsque ad diffinitiuam sententiam,
vt in c. statuimus. de elect. lib. 6. ergo, &c. Fuit ta-
men finaliter mihi, qui habui causam, per omnes
Dominos dictum, & conclusum, quòd si reperi-
rem per acta procuratoriũ pro Reo, statim post
decretam citationem, & recessum actoris produ-
ctum, quòd aliquantulum supersederem, & ex-
pectarem aduentum actoris, quia melius est ali-
quantisper expectare, &c. ff. de damn. insect. l. si
finita. de procura. c. querelam. de re iudic. c. cùm
Bertoldus. vt lit. non contesta. c. quoniam. si ve-
rò longè pòst esset productum, quòd tunc reci-
perem iuramentum à procuratore Rei, vtrùm
sciret, vel crederet dominum suum fuisse citatũ
vel ne, & si iuraret ipsum fuisse citatum, quòd
tunc ferrem sententiam absolutoriam ab impe-
titione actoris, alioquin ab instantia iudicij ab-
soluerem Reum. Sed quia reperi per acta procu-
ratorium statim post recessum actoris produ-
ctum, idcircò de consilio Dominorum meorum
supersedi, & supersedendum decreui ad tempus,
quia propter multa impedimenta forsitan actor
non potuit hactenus venire, quæ forsitan ipsum
excusarent à veniendo. de appell. c. ex ratione &
de sen. excommn. c. venerabilibus. lib. 6.

EPITOME.

Generalis citatio omnium quorum interest, non est arctatoria, sed monitoria.

SVMMARIA.

1 ***Executio citationis facta contra certam personam in vim clausulæ generalis, Et omnes alios, quorum interest, &c. an teneat.***

2 ***Clausula generalis, Et omnes quorum interest, &c. in citatione posita, quid operetur, & quos includat.***

DECISIO XVIII. aliàs 419.

1 SI † impetretur commissio per certam perso-
nam contra Decanum, & Capitulum certæ
ecclesiæ, & super certo beneficio, ac omnes alios,
a [a] quorum interest, cum potestate citandi in cu-
ria, & extra curiam, & decreta citatione ad partes
sua prædicta forma, si executor citationis citat
certam personam detinentem, & occupantem be-
neficium, de quo agitur, non expressam in cita-
torio, sed comprehensam sub clausula, persona-
liter ipsum apprehendendo. Fuit dubitatum, v-
trùm contra talem personam sic citatam, & non
comparentem, posset procedi per audientiam. In
quo Domini erant varij; aliqui, & maior pars de-
clinantes in partem affirmatiuam, mouebantur,
quia ex quo prædictus citatus interfuit, & per
executorem apprehensus fuit, statim extracta
fuit species à genere, & hoc in prima citatione,
quòd meritò debet sufficere. arg. c. cũ in multis.
de rescript. in fin. libr. 6. Prætereà si Decanus &
Capitulum contra quos in specie, & contra om-
nes alios in genere decreta fuit citatio, fuissent le-
gitimè citati, & non comparuissent, & per audi-
entiam processum, & lata diffinitiua sententia
fuisset pro actore, & contra dictos Decanum &
Capitulum, illa vtique sententia præiudicasset
dicto tenenti beneficium, & sic citato & appre-
henso, quia sciuit causam suam agi, nec ignoran-
tiam poterat prætendere, quia fuit per citationẽ
personaliter apprehensus. argu. c. quamuis. de re
iudi. et c. suborta. & l. sæpè. ff. eod. titul. Attento
igitur hoc, quòd sibi præiudicasset dicta senten-
tia etiam contra Decanum & Capitulum lata,
nisi appellasset ab ea, vt euitetur circuitus, & exe-
cutio sententiæ, posset fieri contra eum, dicebant
prædicti Domini posse procedi per audientiam
contra ipsum citatum, & apprehensum vigore
prædictæ clausulæ generalis. arg. Clem. auditor.
de rescript. Alij Domini tenentes contrarium, de
quorum numero ego eram, dicebãt hoc verum,
si executor citationis habuisset potestatem ex-
trahendi speciem de genere, putà si mandatum
fuisset sibi, quòd citaret quemcunq; detentato-
rem talis beneficij nominati, vel quem actor sibi
duceret nominandum. de quo tamen ego benè
dubitabam, & dubito vtrùm Auditor potuisset
sic mandasse, nulla certa persona per ipsum ex-
pressa in primo citatorio, nec fortè sub commis-
sione cõprehensa, & credo quòd non, [b] tum quia
commissiones nostræ sunt strictissimè interpre- b
tandæ, tum etiam quia licèt iudex, siue Auditor
vigore clausulæ generalis habeat iurisdictionem
in habitu super omnes comprehensos sub clausu-
la, non tamẽ in actu, nisi exprimatur, ante quam
tamen expressionem non valeret citatio, quæ est
de processu. de probat. c. quoniam contra. Pro
hac conclusione videntur tex. clari, in c. pastora-
lis. de rescrip. in fin. & in d. c. cùm in multis. in fin.
per quas decre. credo debere fieri hanc expressio-
nem personarum comprehensarum sub clausula
generali per iudicem in prima citatione per eum
decernenda, & non per executorem citatione de-
creta, qui, vt puto, formam mandati excederet,
si ad speciem descenderet, sicque nihil ageret. de
rescript. c. cùm dilecta. ff. mand. l. diligenter. cum
similibus. Debebat enim in genere citare omnes,
quorum interest, prout sibi mandabatur. qui
ma. accus. pos. c. cùm in tua. de elect. c. final. libr.
6. Et quid operatur tunc talis citatio, ibidem
not. per Innoc. Ad quod primi multùm proba-
biliter responderunt meo iudicio, hoc procede-
re in iudicibus datis extra curiam, qui de facili
possunt scire, & se informare de personis, nomi-
nibus, & cognominibus earundem, secùs verò in
curia, vbi propter locorum distantiam, & mali-
tiam intrusorum, & occupantium indebitè, vt
plurimum, beneficia collata per sedem Apostoli-
cam. Dixerunt prædicti Domini saltem de æqui-
tate debere sufficere expressionem, & citationem

factam de certa persona comprehensa sub clau-
sula generali per executorem in partibus: maxi-
mè quia attenta forma citationis ipse non citat,
sed Auditor. quorum dictum sapit aliqualem æ-
quitatem, non tamen scriptam in iure, ergo stan-
dum erit rigori, próut legitur & not. de dolo &
contumacia. c. 1. & in Clem. quamuis rigor. de ap-
a pella. Prætereà si mandentur citari † omnes, quo-
rum interest, & in genere citentur, talis citatio nō
est arctatoria, sed monitoria, ita quòd omnes,
qui putauerint sua interesse, potuerūt venire ad
causam si volunt, & cum illis qui veniunt, potest
procedi, aliàs non, próut not. Hostien. & Innoc.
in c. dilecti. de except. vbi de hac materia plenè,
sicut dicimus in simili de appellatione interposi-
ta in causa beneficiali, iuxta formam c. 1. de elect.
libro sexto, quæ etiam citat omnes quorum in-
terest, nec eos arctat ad veniendum, nisi velint.
Pro quo dicto ego allegabam quoddam dictum
Hostiens. in c. pastoralis. de rescript. superiùs al-
leg. vbi arguit gloss. ordin. pro & contra, vtrùm
iudex possit citare ante expressionem rerum sub
generali clausula comprehensarum, & videtur
tenere quòd non. Hostiens. verò ibidem dicit,
quòd iudex potest citare, sed pars nō tenetur re-
spondere ante expressionem rerum. Si verò velit
venire, & respondere, tenebit sua responsio. arg.
in simili eorum quæ leguntur & not. de iura. ca-
lum. c. cùm causam. in gloss. final. Ad id quod in-
ducitur pro alia parte, videlicèt, quòd sententia
lata contra Decanum & Capitulum huic sic cita-
to præiudicat, quia sciuit suam causam agi, fate-
or, videlicèt quòd non audiretur posteà volens
agere contra hunc pro se sententiam reportanté
obstante sibi exceptione rei iudicatę, per iura su-
periùs allegata. Ad hoc tamen si velit tacere, &
possessionem retinerere, nunquàm sententia prę-
dicta contra ipsum mandabitur executioni, quia
non est lata, nec posset ferri sic generalis, & incer-
ta, videlicèt contra omnes, quorum interest. In-
sti. de acti. §. curare. C. de sent. quæ sin. cer. quan. l.
1. per totum. nec debet in expensis condemnari,
quia se non opposuit, nec ad opponendum ve-
nit, imò absoluēdus esset ab illa citatione, & pars
aduersa condemnanda in expensis, iuxta not. per
Innocen. & Hostien. in dict. c. dilecti. sicque mul-
tùm sua interest, quòd non procedatur contra
eum in specie per audientiam, nisi fuerit in pri-
mo citatorio expressus per iudicem, próut de ri-
gore iuris est faciendum. & si non fuerit expres-
sus, licèt per executorem fuerit in specie citatus,
quę citatio eum ad comparendum non arctauit,
& sic comparere non tenebatur, & sic per conse-
quens contumax non fuit, ergo contra non con-
tumacem processus habitus non tenet. de consti.
c. ecclesia sanctæ Marię. de maio. & obe. c. inter
quatuor. de causa possession. propriet. c. 1. vt lit.
non contesta. c. 1. et c. quoniam. ergo, &c. Fuit ta-
mèn per omnes Dominos datum concorditer
consilium, quòd prædictus actor obtineret à Pa-
pa validationem processus habiti contra sic cita-
tum per audientiam, quia iam erat conclusum in
causa, vt ponebatur in facto, quòd & factū fuit,
& obtentum, & lata sententia contra prædictum
absentem, & malè, secundùm me. sed quod prin-
cipi placuit, &c. qui de nulla sententia potest fa-
cere aliquam. C. de legi. l. digna vox. Instit. de iu.
natur. gent. & ciuil. §. sed & quod principi. 2. q. 6.
ca. hoc quippe. de immun. eccles. in c. 1. in Clem.
cum ibi not.

ADDITIONES.

Ac omnes alios. De citationibus quas faciūt Au- a
ditores sacri Palatij, & quo ordine fiant, vide per
Fely. in c. quoniam contra. §. porrò. vers. demum
an citatio. col. 11. nume. 20. extrà vt lit. non con-
testat.
Et credo qnòd non. Adde Ludouic. Rom. consi. b
342. incip. quóad primum.

EPITOME.

Generalis excommunicationis sententia ligat
subditos monitos in genere, & contumaces in non
soluendo, quamuis subditus non probetur excom
mnnicatus per tertium, nisi ostendat illum infrà
annum non soluisse.

SVMMARIA.

1 *Sententia generalis excommunicationis quos ligare*
dicatur.
2 *Ignorantia qualiter probetur.*
3 *Iuramentum non defertur ei contra quē ex facti qua-*
litate, vel notorietate vehemens est præsumptio.
4 *Scientia publica facit liquidissimam probationem.*

DECISIO XIX. aliàs 444.

1
EXtra Rotam petebatur consilium à Domi-
nis super quodam facto tali, Quidam epi-
scopus † in sua generali Synodo imposuit cleri- 1
cis beneficiatis suis subditis charitatiuum subsi-
dium soluendum certo termino, & quia infrà il-
lum terminum non curauerunt soluere, emi-
sit, & fecit legi iteratò publicè in ecclesia, vel se-
cundum aliam partem in sequenti Synodo quas-
dam literas generales, censuras ecclesiasticas, &
præsertim sententiam excommunicationis con-
tinenteis contra omnes clericos suos beneficia-
tos in genere non soluentes dictum charitatiuū
subsidium infrà terminum in literis expressum.
Post hoc contra qnendam A. clericum beneficia-
tnm, & subditum prædicti episcopi nominatim
non expressum in dictis literis præsentatum prę-
dicto episcopo ad quandam parœcialem eccle-
siam pertinentem ad institutionem eiusdem epi-
scopi, fuit exceptum per quendam B. compræ-
sentatum suum ipsum non instituendum, sed re-
pellendum tanquàm excommunicatum vigore
literarum prædictarum, qnas dicebat prædictus
A. præsentatus se ignorasse, & sic minimè ligatū
fore, contra quod replicabatur per B. prædictum
A. tempore publicationis dictarum literarum
præsentem fuisse in loco, & sic nullam posse præ-
tendere ignorantiam. Hic dubitatur de tribus.
Primò vtrùm A. non nominatus in literis epi-
scopi, supposito quòd fuit clericus beneficiatus
eiusdem episcopi, & præsens in loco, tempore
prædicti edicti, & quòd terminus limitatur in
literis

literis fult lapsus, incurrerit dictam sententiam.
Secundò., vtrùm se excusare poterit prætextu
ignorantiæ, & debeat admitti ad eandem, & si
admittatur, qualiter probetur. Super quibus fu-
erunt ostensa in Rota scripta & alleg. diuersa, &
contraria duorum Doctorum legum, Perusino-
rum fratrum, videlicèt Baldi, & Petri de Perusio,
qui tamen in primo dubio concordauerunt in
hoc, sententiam generalem episcopi ex causa, si-
ue pro facto generali posse proferri, & contra in-
certam personam, & per modnm publici edicti,
& ligare omnes scientes & contumaces. pro quo
allegauit dominus Bald. leges & canones & Dd.
l.'videlicèt, Inbemus. C. de desen. ciuit. quam
reputat in hac materia notabilem. authentic. si
omnes. C. si vt ab hæred. se abstineat. & ff. de orig.
iur. l. 2. §. exactis. & ff. de institutoria. l. sed & si
pupillus. §. proscribere. & C. de furt. l. in ciuile. de
maio. & obedien. c. humilis. not. per Innocent. in
c. prætereà. de appellat. & de offic. delega. c. p. &
g. & per eundem in c. in Lateranens. de præbend.
ex quibus dictis Innocent. dicebat liquere ita li-
gari quem excommunicatum in genere, sicut in
specie, constito de debito, & excommunicatio-
ne, de quibus liquidè secundum eum constabat
in casu nostro, ergo, &c. Dominus Petrus frater
suus multò plures canones pro validitate gene-
ralis sententiæ allegauit, videlicèt, c. 2. de offic.
ordin. de testibus. c. tam literis. et c. constitutis. el.
1. & de inreinrand. c. ad nostram. & 5. quæstion. 1.
ca. quidam maligni. de sentent. excommun. c. à
nobis. 1. et c. Romana. §. caueant. libro sexto. 'et c.
proposuit. de Clem. excommun. cum ibi not. ad
quod facit c. 2. ne cle. vel mo. ibi not. per Ioann.
Andr. in nouell. super. 2. gloss. dicentem, qnòd
quandocunque aliqnid in Synodo mandatur,
vel prohibetur fieri per episcopum snb pœna a-
liqua, illud tunc habetur loco trinæ monitionis,
ita quòd sine aliqua alia monltione contrà faci-
ens pœnam Incurrit. facit etiam. c. cùm in tua. qui
matr. accus. poss. & ibi multæ concordantiæ su-
per verb. publicè. quæ decret. est clauis in omni-
bus istis dubijs, maximè in sequentibus duo-
bus. facit etiam ad præmissa. c. 1. de loca. et c.
vt animarum periculis. de constitu. libro sexto.
Ex quibus omnibus apparet incertam personam
scientem, & delinquentem contumacem genera-
li sententia excommunicationis ligari. Sed quia
dictus A. allegabat ignorantiam, dubitabatur
vtrùm esset audiendus, & sic qualiter ille habe-
a bat probare snam ignorantiam. [a] In quo vlti-
mo dubio etiam prædicti ambo Dd. concor-
dabant, quòd regulariter probetur per iura-
mentum ignorantia allegata. pro quo indncit
dominus Baldus, l. non omnes. §. à barbaris. ff. de
re milit. vbi qnis se purgat de dolo præsumpto
per iuramentum. & not. in l. si cui. §. ijsdem. ff. de
accus. Pro quo etiam inducit multos cano. vide-
licèt c. proposuisti. 82. distinct. c. si verò. de sen-
tent. excommun. c. pastoralis. de exceptio. c. in-
notuit. de electio. c. vt circa. c. nulli. eodem titu-
lo, libro sexto. quæ iura quasi omnia allegauit,
idem dominus Petrus dicens, etiam in casu no-
stro proposito ignorantiam allegatam probari
per iramentum. pro quo allegauit, duas gloss. or-
dinarias. Prima est in ca. qui & humanis. 11. quæ-
stione. 2. alia in dict. c. cùm in tua. qui matr. accu-
sa. poss. super verbo, iuramento. Pro quo allega-
uit etiam dnas leges, C. de pericul. tut. l. si tutor.
& de institoria. l. sed & si pupillus. §. proscribere.
dicebat etiam alijs duobus modis probari Igno-
rantiam, quos modos not. gloss. in regula, præsu-
mitur. libro sexto. Sed ad huiusmodi probatio-
nem ignorãtiæ dixit dominus Baldus nullo mo-
do prædictum, A. admittendum fore. Nam quan
do aliquid est publicè notum, Ignorantia non
probatur per iuramentum, secundum eum, vt
not. in regula iuris. c. ignórantia. et c. pręsumitur.
libro sexto. assignans triplicem rationem. Prima,
quia allegans talem ignorantiam, allegat suam
turpitudinem, id est, dolum præsumptum, siue
latam culpam, vnde non debet andiri ad excusa-
tionem delicti prætendendo aliud delictum,
cùm debuerit scire, esto quòd reuera fuerit igno-
rans. argum. not. in l. quod te. ff. si cert. petat. Nec
potest quis ignorantiam allegare in facto tam
publico, quod non est singulis sigillatim inti-
mandum, sed ipsis vulgo, per quod præsumitur
peruenisse ad aures eorum, quos tangit negoti-
um, vt in c. 1. de postu. præ. 16. quæstion. 1. ca.
quod dicitur. de cleric. excommuni. ministr. c. il-
lud. Prætereà iuramentum non valet, nisi sibi de-
feratur à ludice, vt in c. final. de lureiurand, & de
proba. c. sicut. Sed index † non desert iuramen- 3
tum in desectnm probationis ei, cõtra quem est
vehemens pręsumptio ex facti qualitate, siue no-
torietate, sicut expressè legitur & not. C. qui &
aduersus quos. l. 1. Si antem quis fuisset ita distãs,
quòd edictum ad eius verisimiliter notitiam nõ
potuisset peruenisse, tunc benè excnsaretur à do-
lo, & lata culpa. ff. de decr. ab ord. facië. l. fi. & leg.
& not. in dict. c. cùm in tua. hæc tamen absentia
non præsumitur in clericis, qui tenentur in suis
beneficijs residere, vt legitur & nota. per Innoc.
in c. final. de eo qui mitti. in posseſs. Et ideò om-
nes textus secundum eum, qui dicunt ignoranti-
em iuramento probari, loqnuntur vbi ignoran-
tia potest esse verisimilis, quæ est, quando causa-
tur ex probabilibus argumentis, vel coniecturis.
facit c. ad Apostolicæ. de cleric. excommunic. mi-
nistr. cum ibi notatis. meliùs in c. vt animarum.
de constitut. libro sexto. vbi de hoc per Archidi-
acon. & optimè facit secundum eum. ff. qnod vi,
aut clam. l. competit hoc Interdictum. & ff. si quis
testamento liber esse iuss. fuer. l. 1. in fine. & facit
benè gloss. ordinaria in l. 1. ff. de recept. & quod
notatur. ff. de verbor. significa. l. latæ culpæ. 1. re-
spons. & l. magna negligentia. publica ergo scien-
tia facit liquidissimam probationem, contra quã
non sufficit iuramentum. facit quod nota. C. de 4
pericul. tut. l. si tutor. & quod not. in Specnl. tit.
de abolit. ad finem. Ex quibus concludit prædi-
ctus Doct. dictum A. præsentatum tanquàm ex-
communicatum repellendum, & tanquàm inca-
pacem beneficij Ecclesiastici nullatenus insti-
tuendum. de cleric. excommunicat. ministrant.
c. postulastis. de æta. & qna lit. c. cùm bonæ. & iu-
xta not. in c. pia. de exceptio. & de sentent. ex-

communic. c.decernimus, libro sexto. dominus verò Petr. Doctor prędictus benè innuit, & concedit circa ea, quæ publicè fiunt, præsumi scientiam, & quòd quis præsumitur scire sententiam publicè latam, per iura superiùs ad hoc inducta: & gloss. quæ hoc expressè notat, in d. regula, præsumitur. Pro quo allega. text. pro casu. 12. quæstione 2. ca. qui & humanis. ibi tamen non potuit ignorare sententiam proprij sacerdotis, reputo meliorem text. in hoc materia. c. cùm in tua. sæpius alleg. Sed licèt secundum eum sic præsumatur scientia, tamen non est præsumptio iuris & de iure, & ideò recipitur probatio in cõtrarium, vt in d. c. cùm in tua. Quare cõcludit prędictum præsentatum ad probandum suam ignorantiam admittendum per suum sacramentum, per iura superiùs allegata, in hoc passu inducta. Dicebat etiam præfatus dominus Petrus prædictum B. sententiam excommunicationis contra dictum A. obijcientem astringi ad probandum duo, scientiam dictæ latæ sententiæ, & non solutionem subsidij infrà terminum præfixum, & quanquàm fortè primum, videlicèt scientia illius, A. præsumptiuè probetur, propter illius præsentiam in loco, in quo fuit publicè promulgata, & publicata sententia, & in hoc non admittatur eius contradicto, prout not. in simili per Archiac. quod met. caus. c. vnic. libro sexto, super versicul. vacuamus. & probetur lapsus termini per instrumentum, tamen quia non probauit solutionem non factam infrà terminum, dicebat sibi imponendum silentium, & alium, videlicèt A. præsentatum admittendum. Pro quo alleg. duas notas notabiles Innocent. vnam, in c. super his. de accusa. secundam in c. proposuit. de cleric. excommunica. ministr. vbi tenet Innocent. expressè, quòd si quis probat excommunicationem latam in aliquem sub conditione, videlicèt, nisi infrà certum terminum soluerit decem, non sufficit probare sententiam, nisi etiam probauerit, quòd non soluerit. Ratio, quia non constat illum excommunicatum, nisi probetur sententia, & conditio. Et respondet ad leges contrarias, prout respondet Innocent. in dict. c. super ijs. ad l. 1. C. de probat. & ad l. si ex cautione. C. de non numerata pecunia, & per hoc vltimum allegatum omnes Domini concluserunt pro A. Allegationes tamen domini Baldi supposita præsentia A. in loco tempore promulgationis sententiæ, reputabant veriores, propter præsumptam scientiam, nisi eam aliter excusaret per modos tactos in d. c. cùm in tua. & in d. regula, præsumitur. superiùs alleg.

ADDITIO.

a Ignorantiã. Adde quibus modis ignorantia probari possit, per d. Abbatem consil. 35. col. vlt. in 1. vol. & nota hanc decis.

De sequestratione possessionis, & fructuum.

EPITOME.

Gratia, Si neutri, facit materiam obiectiuam desinere esse obiectiuam & censeri de mero iure agentis. hoc dicit, Vel sic. Habens gratiam Si neutri, dans articulos obiectiuos malè specificatos, an sit audiendus.

SVMMARIA.

1 *Gratia alicui super aliquo beneficio litigioso collata, an si constet neutrum litigantium ius habere, aliquid operetur?*

2 *Articuli merè obiectiui sunt specificãdi, aliàs non sunt admittendi.*

3 *Clausula, Quouis alio modo, in literis Apostolicis apposita, quid operetur.*

DECISIO I. aliàs 27.

FVIT dubitatum vtrùm habens gratiam, † Si per euentum litis neutrum litigantium cõstet ius habere in beneficio, 1 super quo litigatur, tali prouideatur, dans articulos obiectiuos [c] in personam, vel for- 2 mam gratiæ aduersarij sui malè specificatos, esset audiendus, vel talis materia repellenda. Et videbatur prima facie nullatenùs audiendus, per iura vulgaria, de electio. c. vt circa. libro 6. iuncta Clem. constitutionem. eo. titul. per quam Clem. dicebatur contrarium, dummodò aliàs articuli sint de bona materia, licèt sint malè specificati. Ratio, quia dicti articuli descendunt de gratia sua, b & sic sunt de iure suo, quia per hoc vincet, b & sibi prouidebitur, & sic sumus extra casum, d. c. vt circa. & sumus in casu d. Clem. constitutionem. in princip. Prætereà quòd prædicti articuli sunt de iure dantis, & non requirentis exactam specificationem, de qua in d. c. vt circa. satis videtur esse clarum, quia implementum gratiæ conditionalis non est aliud, nisi executio ipsius gratiæ, & ideò negari non potest quin sit ita benè de iure partis, sicut gratia ipsa, quia sine huiusmodi implemento & ante huiusmodi implementum gratia omninò caret effectu. ff. de verb. signific. l. cedere diem. de rescrip. c. si pro te. li. 6. de concess. præb. c. vnic. in Clem. Modò gratia huiusmodi est conditionalis, habens istam conditionem, Si netri ius competat, &c. quæ conditio est vna copulatiuè, videlicèt, si impetranti, & suæ parti aduersæ non competat ius, &c. Ergo implementum ambarum conditionum est de iure partis, modò probare quòd aduersarius non habet ius, est implere alteram conditionem, ergo materia de hac data est de iure partis. Fateor tamen quòd obiectiua est, sicut omne ius vnius partis aliam partem impediens est obiectus, sed non recipitur vt obiectus, sed vt ius partis. per Clem. constitutionem. antedictam.

ADDITIONES.

a Articulos obiectiuos. Aduerte hic vt intelligas:
3 † Nã quidã sunt articuli merè obiectiui, & isti, si non

non ſunt ſpecificati, non ſunt admittẽdi, vt in d. c. vt circa. & quod ibi notatur. Quidam ſunt articuli, qui de ſe ſunt obiectiui, ſed quia à tenore gratiæ deſcendere poſſunt, fiunt de iure tãquam à gratia deſcendentes, quãuis in ſe ſint obiectiui. & iſti conſiderantur eſſe non obiectiui, ſed de iure, & ita patet in gratia, Si neutri litigantium, etc. quæ facit omnem obiectum eſſe de iure, ex eo quia deſcendit à gratia, & ſic directè ius dantis, ſcilicet gratiam ſuam, quæ eſt directè ius ſuũ, ergo iſto reſpectu oportet dicere iſtos articulos ita eſſe de iure, ſicut articuli, qui dantur de vacatione beneficij, cum illi ſolum non inſerant titulum meum canonicum, nec effectum gratiæ meæ tribuant, ſed iuncti & vniti cum obiectibus ſic, quorum articulorum materia & gratia mea deſcendit. Patet ſimile in flumine, quod per ſe ſolùm non dicitur nauigabile, ſed cum alijs iunctum benè eſt nauigabile, vt l. quominus. ff. de flumi. & l. ſi autem plures. §. fina. de aqua plu. arcen. vnde licèt poſt terminum articulos merè obiectiuos dare non poſſum, quia à mea gratia non deſcendunt, tamen ſi deſcendunt à gratia, poſſum dare, ſicut illos, qui ſunt merè de iure. quoniam ius meum ita indiuiſibiliter ſtat in eis, ſicut in articulis merè de iure, & totum iſtud indiuiſibile deſcendit à gratia mea, igitur quemadmodum articulos merè de iure ſemper dare poſſum, ita & articulos de non iure partis, qui ex gratia mea deſcendunt. Probatur hoc per aliud ſimile. Nam ſi habens gratiam per adhæſionem, vel conſtitutionem, c. execrabilis in extrauag. de præbend. det articulos, per quos in aliud crimen obijcit, certè iſti dicerentur de iure, & quotidie tales. velut de iure, & gratia deſcendentes admittuntur, ſicut ſi eſſent merè de iure, nec eſt inconueniens, quòd articuli obiectiui per ſe conſiderati ſtent in terminis obiectuum, ſed ſi à gratia deſcendere poſſunt, dicantur alterius naturæ, & fiunt de iure, ſic videmus in l. eum qui ædes. ff. de vſucapioni. vbi tigna antequam ſint ædibus infixa, cenſentur res mobiles, poſtquàm verò ſunt infixa, ſunt alterius naturæ, & inter immobilia tunc cenſentur. Qui ergo vult dare articulos merè obiectiuos, & à ſua gratia directè non deſcendentes, debet eos dare in termino, aliàs nõ deberet admitti, quia ſtylus non fauet ei, ſicut fauet illi, qui dat obiectus à ſua gratia deſcendentes, cùm iſti ſint pars gratiæ ſuæ, & per conſequẽs iuris ſui, quia deſcendunt à iure, & gratia mea, velut materiatum à materia. & adde hic quod habetur infrà deciſ. t. de accuſationib.

b Gratia ſua. Adde Oldrad. conſi. 116.

EPITOME.

Articuli in cauſa criminali etiam ciuiliter intentata poſt terminum dati non veniunt admittendi.

SVMMARIA.

1 *Probationis facultas non eſt anguſtanda, & propterea articuli poſt terminum deberent admitti.*

2 *Cauſarum vſus, & iura peremptorium vſum inuenerunt ad lites finiendas.*

3 *Termini ſacri Palatij conceſſi ſunt peremptorij. Reus fauorabilior actore.*

4 *Reo inſtante, & petente in cauſa prophana dantur 40. dies, actori 30. ad ponendum & articulandum.*

DECISIO II. aliàs 30.

FVit dubitatum & per me in publicis relationibus poſitum, vtrùm in cauſa † criminali etiam ciuiliter intentata, articuli poſt terminum dati poſſent, & deberent admitti. In quo dubio Domini mei Auditores erant varij, & quaſi diuiſi per medium. Aliqui Domini dicebãt, quòd ſic, ſaltem de æquitate & benignitate Palatij: maximè, ſi ius partis aduerſæ non multùm in hoc læderetur, quia probationes non ſunt anguſtandæ. 14. quæſt. 2. ca. quanquam. C. de hære. l. quoniam. vt lite non conteſta. c. quoniam frequenter: præſertim ſi pars dans articulos vellet iurare materiam de nouo ad ſui notitiam perueniſſe. argumen. c. paſtoralis. de exceptionib. & de teſtib. c. præſentium. ff. de noui operis nunciatio. l. de pupillo. et c. vt circa. de electioo. libr. 6. Allegabant etiam prædicti Domini pro ſe, notam Ioan. Andr. in Clem. ſæpè. de verborum ſignificatione. ſuper verſiculo, non obſtante. & nota. in l. ſi ea. C. de accuſa. & Specul. titulo de exceptioni. §. dicendum. verſicul. ſed pone, datus eſt terminus peremptorius. quas notas etiam alij Domini tenentes contrarium, allegabant pro ſe, dicentes prædictos articulos de iure communi nullo modo admittendos. Ratio; nam licèt in cauſis beneficialibus, & matrimonialibus, in quibus proceditur lite non conteſtata, & ſimpliciter, & de plano, vt in Clem. diſpendioſam. de iudic. iuncta Clem. ſæpè. de verbor. ſignificatio. articuli dati poſt terminum, & etiam inſtrumenta poſt concluſionem admittuntur, & recipiuntur de æquitate canonica, & ſtylo Palatij, tamen in prophanis, & criminalibus cauſis talis ſtylus, ſiue æquitas non procedit, tùm propter odioſitatem materiæ, tùm quia in his non eſt tantum periculum, tùm quia dantur longiores induciæ, tùm quia materia dilationum eſt amputanda. C. de dila. l. 1. de teſtib. c. ſignificauerunt. et c. vltra tertiam. de reſtit. ſpol. c. frequens, libro ſexto. facit optimè pro hac parte leg. quinquaginta. ff. de execu. tu. & l. diffamari. C. de ingenu. manumiſſ. & de procur. c. tuæ. de accu. c. licet. de proba. c. licet. vide Specu. tit. de dila. §. nunc videamus. in fin. verſic. Præterea † cùm 2
cauſarum vſus, & iura vſum peremptoriorum inuenerunt, vt eſſet litium finis, ſi poſt illud quis in talibus audiretur, vix lis aliquem finem haberet, quem iura volunt imponi. de dolo & contum. c. finem. & malitijs & periurijs via daretur, quod non eſt faciendum. de iureiur. c. ſi verò, not. Spec. eod. titu. & §. vbi ſuprà, ver. præterea cùm cauſarum. Sed quia omnes termini in Palatio apoſtolico poſt litem conteſtatam ſunt peremptorij, licèt id non exprimatur, vt no. Specul. expreſſe in titu. de cita. §. viſo. verſic. ſed dicunt etiam. & not. in c. 1. de except. in Clem. per Ioan. Andr. Pro qua concluſione facit optimè c. corã. de reſti. in integ. cum ibi no. per Inno.

qui expressè dicit, quòd omittés peremptoriam
exceptionem opponere, vel probationes necessa-
rias in termino peremptorio proponere, non au-
ditur sine in integrum restitutione, & potest ra-
tio dicti sui assignari: quia cùm assignatio huius
termini sit quædam interlocutoria, vt ff. de arbi.
l. qualem. in fin. & per eam ius partibus acquiri-
tur. de re iud. c. cùm inter. et c. quod ad consul-
tationem. de elect. c. cùm dilecti & de testi. c. si-
gnificauerunt. non debet sine causæ cognitione
per quandam quasi restitutionem reuocari, vt in
dict. c. coram. Sed in criminalibus restitutio de-
negatur, vt no. per Spec. tit. de resti. in inte. §. quis
autem. ver. sed pone. ergo & cætera. Quam ratio-
nem ponunt Bern. & Compo. in c. quod sicut. de
elect. cuius not. ibidem fuit pro hac parte alleg.
quam intelligas secundum Ioan. Mo. de reg. iur.
c. in generali. lib. 6. ver. vltimò quæritur. quę no-
ta etiam benè facit ad propositum. Facit etiam
pro hac parte l. auxilium. ff. de mino. c. concer-
tationi. de appel. lib. 6. c. consuluit. de offi. dele.
& de resti. in integ. c. 1. in Clem. cum multis simi-
libus. In hanc partem etiam videtur declinare
Paulus in Clem. constitutionem. de elect. super
ver. super his. vbi vide bonam distinctionem.
Pro hac parte etiam faciunt nota. domini Ioan.
de Ligna. in c. cùm dilectus. de fi. instrumen. do-
minus verò Aegidius, qui tenuit cum primis,
concessit omnes terminos † palatij fore perem-
3 ptorios; quantum ad hoc, vt dato semel termino
parti nó amplius sine causæ cognitione alius no-
uus terminus debeat assignari. Sed hoc nihilo-
minus non obstante, si post terminum re & facto
sine protelatione dentur articuli, recipi debent,
postquam partis non interest, sicut si reciperen-
tur probationes post terminum. alle. not. in dict.
l. si ea. C. de accu. & not. per Ioan. And. in Clem.
sæpè. de verbo. signific. super ver. non obstan. &
ibi multa iura pro hac parte. Ad hoc ego, qui
habui causam, & in primam partem declinando
sic sententiaui, respondi quòd multum interest
partis, cui ius est iam quæsitum, quòd termini
non repetantur, nec articuli admittantur, tùm
propter remissionem ad partes decernendam,
quæ haberet longum tractum, tùm quia si non
admittantur, reportabit saltem sententiam ab-
solutoriam, si est reus, pro se cum condemnatio-
ne expensarum. Ecce magnum interesse: muta-
ri igitur non debet consilium in alterius præiu-
dicium. de elect. c. constitutionem. in Cle. & de
reg. iur. c. mutare. lib. 6. Ad aliam rationem, quæ
videtur magis vrgere, videlicet ex quo etiam in
prophanis de stylo Palatij recipiuntur proba-
tiones post terminum, quæ non possent recipi,
nisi admissis articulis, ergo &c. posset responde-
ri, & intelligi de probationibus notorijs, & quæ
fiunt per instrumenta & literas, ex quibus sta-
tim potest haberi veritas sine aliqua discussio-
ne, & probatione causæ, per quæ potest dici, ho-
die constat, hodie agatur, vt in c. literas. de resti-
tu. spol. & l. si is à quo. ff. vt in poss. legat. & de re
iudic. c. cùm olim. secùs verò crederem in pro-
batione testium, quæ requirit causæ cognitio-
nem, & longum tractum, vt in tit. de testi. per to-
tum. de proba. c. licet & de testi. c. præsentium.
libr. 6. & nec obstat c. pastoralis. de except. alleg.
pro contrario, quod posset induci pro nostra
conclusione. in eo. quòd ibi non auditur post
terminum præfixum ad proponendum dilato-
rias, nisi cum iuramento, imò quóad hoc conti-
net iniquitatem secundum Vbertum, quia ho-
mines proni sunt ad iurandum & deierandum.
de iureiur. c. & si Christus. de cohabita. Clem. &
mulie. c. clericos. Et ideò secundum ipsum illa
non seruabitur in foro seculari próut recitat Spe-
cul. titul. de except. §. 2. versic. cæterum. qui po-
nit etiam in §. sequenti, versic. sed pone aliam so-
lutionem. Bernard. & Compost. in c. quod sicut.
superiùs alleg. ad dictam decre. pastoralis dicen-
tium illam non loqui de termino peremptorio,
nec de exceptionibus peremptorijs, sed de dila-
torijs, ideoque secundum eum non debet ad hoc
trahi, cùm sit contra rationem iuris inducta, vt
quis post peremptorium admittatur, & quòd
suo iuramento in sua causa statur, contra c. sicut.
de proba. cum quo concordat Ber. ibidem. licèt
Hosti. & Innocen. teneant contrarium, videlicèt
quòd etiam procedat, & locum habeat dicta de-
cre. in peremptorijs sicut in dilatorijs, próut re-
citat Spe. in loco superius alleg. videlicet in dict.
§. versic. vtrùm autem possit statui. tit. de exce.
Nec obstat l. de pupillo. ff. de noui oper. nuntia.
& decre. præsentium. de testib. lib. 6. pro alia par-
te in contrarium inductæ, quia non loquuntur
de termino hominis, sed iuris. Mitius enim agi-
tur cum lege, quàm cum eius ministro. ff. de ar-
bit. l. Celsus. de cleri. excom. minist. c. si celebrat.
ergo & cætera. Prædictam conclusionem intelli-
ge de articulis actoris, qui semper debet esse pa-
ratus, secùs verò posset dici de articulis Rei defen
soris datis post terminum, cuius partes sunt fauo
rabiliores quàm actoris. de proba. c. ex literis.
Tùm etiam quia reorum est fugere, actorum in-
stare. de præsump. c. nullus. de verbo. signific. c.
forus. tùm etiam quia maior est contumacia a-
ctoris, quàm Rei. de dol. & contuma. c. causam
quæ. et c. actor. eodem titu. libr. 6. quam conclu-
sionem reputabant Domini verissimam in qui-
busdam alijs consilijs, dummodò prædicti arti-
culi Rei merè essent defensorij, [a] putà perimen- a
tes intentionem agentis quóad absolutionem,
non quóad iudicatoriam obtinendam, & dati in
termino ad huiusmodi exceptiones perempto-
rias proponendas assignato, putà in termino da-
to ad dicendum contra articulos pro parte acto-
ris datos. Et ideò † secundum constitutiones Io- 4
an. 22. reo instante, & petente in causa prophana
dabuntur 40. dies, & actori nisi 30. ad ponen-
dum & articulandum, imò stultus esset reus ha-
bens exceptionem bonam peremptoriam, si il-
lam opponeret ante fundatam intentionem a-
ctoris, próut leg. & not. in c. de testibus. extrà, de
testib. et c. ex parte. de dol. & contuma. c. finem.
cum similib. secùs verò, si nimis expectaret cum
dictis suis articulis, putà propè conclusionem,
quia tunc non audiretur propter præsumptio-
nem malitiæ, quia præsumitur quòd causa dila-
tionis, & protelationis iudicij hoc faciat, maxi-
mè si sit possessor. hoc verum, nisi vellet iurare
quòd materia per ipsum nunc sic tardè data de
noue

nono ad eius notitiam peruenisset, vt in c. pastoralis. de exceptio. et c. vt circa. de elec. lib. 6.

Additio.

a Defensorij. Adde, quòd in criminalibus ad defensionem Rei post conclusionem causæ & etiam post testium publicationem admittitur probatio per instrumenta, vt not. Bartol. in l. 1. in fin. ff. de quæstio. & in l. diui fratres. ff. de pœnis. vbi dicit, quod de innocentia Rei si apparet etiam post sententiam, potest absolui ex speciali gratia seu Principis beneficio. quod tene menti perpetuò.

EPITOME.

Non cogitur quis respondere interrogatorijs siue positionibus principale negotium tangentibus, nisi dentur dispositiuè medio iuramento, & in scriptis.

SVMMARIVM.

1 *Reus de curia processurus non debet arrestari nec compelli ad respondendum interrogationibus principale negotium tangentibus, nisi dispositiuè dentur per modū articulorum.*

2 *Pars arrestata de mandato domini Auditoris ad respondendum certis interrogationibus non dispositiuè datis, si illicentiata de curia recedat, an possit excommunicari?*

3 *Iudicis potestati permissa non semper sunt iuris necessitati subiecta.*

DECISIO III. aliàs 31.

1 Voluerunt & ordinauerunt omnes Domini concorditer, quòd † nulla partium de cætero citaretur, vel arrestaretur ad respondendum certis interrogationibus datis, vel dandis, quibus aliàs de iure esset respondendum negotium principale concernentibus, nisi datæ fuerunt, seu dentur dispositiuè, & per modum positionum, & articulorum, & in scriptis: Si verò per inaduertentiam fierent huiusmodi citationes, vel arrestationes, pars citata, seu arrestata nō compellatur respondere huiusmodi interrogationibus, nisi datæ fuerint per modum suprà dictum. Hoc verum, si aliqua partium hoc petat, aliàs si voluerit spontè respondere, mos est ei gerendus. ff. de probationib. l. circa. & de restitutio. spoliato. c. 1. & si responderet affirmatiuè, sibi præiudicat sua confessio, vt not. per Bernar. in c. cùm causam. de iuramento calumniæ. Ratio primæ conclusionis est, quia interrogans nihil sed ponens dispositiuè omnia quæ posuit confitetur, vt de confes. c. 1. & 2. libro sexto, cum ibi not. ergo vt non claudicet iudicium, dignum, & iustum est, quòd dicat actor interrogando per Rei confessionem, si vult releuari, ita & reus per actoris interrogationem dispositiuè datis releuetur, vt seruetur in iudicio æqualitas, cùm Rei non liceat esse deteriorem conditionem, quàm actoris, vt de regul. iur. c. non licet. libr. 6. & de mut. pet. c. 1. & 2. Item quia istæ responsiones fiunt pro eo, quòd reus vel actor non erit præsens tempore termini ad respondendum positionibus assignandis, quo tempore positionibus respondere deberet, & per consequens haberentur loco responsionum, quæ fierent in illo termino ad positiones iam datas, sed tunc non responderetur, nisi positioni per alteram partem dispositiuè datæ, ergo nec nunc. eiusdem enim naturæ sunt ea, quæ in loco alterius successerunt, vt extrà, vt lit. penden. c. ecclesia sanctæ Mariæ, quæ dicta sunt intelligenda de interrogationibus decisorijs, secùs verò de præparatorijs, quibus partes benè tenentur respondere, licèt dispositiuè non dentur. próut legitur & not. in dict. c. cùm causam. per Ber. Ratio secundi dicti est, quia volenti & consentienti non fit iniuria, neque dolus, vt in l. cùm donationis. C. de transact. 7. q. 1. ca. quàm periculosum. de regul. iur. c. scienti. lib. 6. facit dictum c. 1. de restitutio. spoliat. Aut enim contradicit, aut consentit. Si consentit, habet locum ratio proximè dicta: si contradicit, aut pro causa contradictionis allegat, quòd non sunt datæ interrogationes per modum positionum, & tunc habet locum primum dictum: aut illam causam non assignat, & tunc compellitur respondere, quia postquàm dictam causam non allegat, non videtur velle in ea se fundare, & tunc cōsuetudo & stylus curiæ eum arctat. Nunquàm tamen compellitur dare pars responsiones suas per iuramentum, etiam dispositiones, nisi interrogationes dentur per iuramentum, si hoc petatur, per rationem iam dictam. Sed ex hoc insurrexit aliud dubium, vtrùm † si aliqua par- 2
tium arrestata de mandato Domini Auditoris ad respondendum certis interrogationibus non dispositiuè datis, illicentia de curia recedit, possit excommunicari? Et videbatur quòd non, quia si venisset, respondere non tenebatur ad interrogationes impertinentes. argumen. 5. quæst. 2. ca. 1. & ff. de ferijs. l. 1. cum similib. Fuit alleg. in contrarium, quòd ex quo constabat de iurisdictione iudicis citantis, seu arrestantis, quòd tenebatur respondere, vel comparere saltem allegaturus impertinentiam interrogationum, vel petiturus de se arrestari. ff. de iudi. l. si quis ex aliena. 3. q. 3. ca. si episcopus. de appellationib. c. duobus. de accusatio. c. veniens. cum ibi not. & quia cùm neutrum fecerit, iudicem contempsit, propter quem contemptum excommunicari potuit. 11. quæstio. 3. ca. nemo. et c. certum. & vt lite non contesta. c. quoniam. et c. tuæ. de iud. c. 1. & in dict. c. veniens. propter quod fuit conclusum, quòd Auditor si vellet, illum propter contemptum huiusmodi ex suo officio, sed non ad instantiam partis excommunicare posset, tamen melius esset, quòd supersederet, quia non omnia † quæ iudicis potestati permittuntur, iuris 3
necessitati subijciuntur. ff. de iudic. l. non quicquid. maximè cùm non intersit partis, nec ius suum per hoc læditur.

EPITO-

EPITOME.

Tertius appellans à sententia cõtra possessorem beneficij lata pro suo interesse sequestrum impedire non potest.

SVMMARIVM.

1 *Lis duorum de tertij beneficio, iuri ipsius tertij non nocet.*

DECISIO IIII. aliàs 390.

SI feratur sententia diffinitiua in causa beneficiali pro actore, & contra reum possessorem,
a & ab illa sententia appelletur per tertium, [a] qui dicit sua interesse, fuit dubitatum vtrùm tertius appellans posset cõtradicere, & impedire sequestrationem beneficij & fructuum, iuxta Clem. vnicam, de sequestr. Et videbatur quòd sic, quia per hunc appellãtem impediretur realis et actualis executio sentẽtiæ, quæ est maius quàm sequestratio fructuum, vt in c. cùm super. de re iudica. cum ibi not. ergo multò fortius sequestratio fructuum, quæ minus est. de dec. c. ex parte. de reg. iur. c. cui licet. lib. 6. Pro hac opinione facit quædam not. Pau. in glo. penul. dictæ Clem. qui quę-
1 rit. † Quid si duo litigant de beneficio, quod in totum spectat ad tertium, nunquid per talem litem impeditur in iure suo? tenet quòd non, quia absurdum esset hoc dicere vel allegare. facit c. cũ ecclesia Vlterana. de election. quia nemini facit iniuriam, &c. & res inter alios acta, &c. de re iudi. c. quamuis. facit etiam pro prædictis quædã not. Ioan. Andr. in Clem. eadem, super versi. contra possessorem. vbi dicit, quòd si feratur sententia contra possessorem, non tamen pro petitore non est locus sequestrationi. cum quo concord. Genze. & Paul. At hic licèt sententia adhuc non sit lata pro isto nouo petitore, licèt lata sit contra possessorem, ad instãtiam fortè, illius qui nullum ius habet in beneficio, ergo videtur quòd ad eius instantiam non sit facienda huiusmodi sequestratio. de accu. c. super his. Præmissis non obstantibus fuit decisum contrarium per omnes. Nam per huiusmodi sequestrationem nullum fit isti præiudicium neque damnum, imò erit sibi plus vtilis quàm dãnosa, videlicèt, quòd fructus per vnam idoneam personam colligantur, & reseruentur sibi, si finalem in causa victoriam obtineat, nec per hoc impeditur in iure suo in aliquo, ergo cessat dictum Pau. quod fortè procederet, si iste tertius fuisset, & esset possessor beneficij, quia si inter duos vel plures competitores beneficij fertur sententia pro vno contra vnum, contra reliquos nõ fit sequestratio, nec habet locum Clem. illa, quod probat ibi textus dum dicit, quando vna diffinitiua pro petitore & cõtra possessorem, non possidentem tamen pacificè triennio, fertur sententia, quod non est hic. ergo &c. Prætereà dictum etiam Ioan. Andr. superiùs alleg. non obstat, qui loquitur quando sententia fertur pro petitore, qui agebat ad priuationem, tunc enim non est locus sequestrationi, quæ non habet locum, nisi quando agitur super titulo beneficij, & ideò, si inter petitorem & possessorem esset alia quæstio realis, vel personalis, non esset locus illi constitutioni, secundũ Ioan. Andr. super versi. diffinitiua. & Pau. ibidem. Cùm igitur istius tertij non intersit impedire huiusmodi sequestrationem sibi potiùs vtilem, quàm damnosam, non erit audiendus. 2. q. 1. ca. non solent. & in dicto c. super his. Nec obst. c. cùm super, cum ibi notatis per Innocen. & Hostien. ibi enim posset fieri appellanti videlicet tertio magnum præiudicium, si fieret executio sententię latę pro victore, & ipse in possessionem induceretur, & sic sibi nouus possessor & durior aduersarius constitueretur. At hic in casu nostro illi habenti vnã sententiam pro se, non dabitur possessio, nec aliquid de fructibus percipiet, nisi finalem in causa victoriam obtineat, ergo maius pręiudicium fieret tertio per illam executionem, quàm per istã sequestrationem, quæ fit per iudicem, & non per partẽ, imò parte inuita, ergo nõ debet esse partibus damnosa, secundum Guil. & Genze. ibi, qui remittunt ad not. in c. examinata. de iudic. & pleniùs de hac materia sequestrationis per Ioan. Mo. de regu. iur. c. locupletari. lib. 6.

ADDITIO.

Appelletur per tertium. Adde quòd tertius potest appellare à sententia lata contra alium, non a
obstante clausula, Appellatione remota, vt per Bart. in l. 1. §. fin. ver. quæro. iuncto ver. sequen. ff. qui. & à quibus appel. non lic. & per Abb. in c. super eo. de offic. delegat.

EPITOME.

Testes absuturi super articulis etiam impertinentibus in forma, dummodò non peccent in materia recipi possunt, non obstante petitorij suspensione.

SVMMARIA.

1 *Actor potest non obstante petitorij suspensione arrestari, donec positionibus petitorium concernentibus respondeat.*

2 *Articulis impertinentibus respondendum non est. Probationes non angustandæ.*

3 *Testes absuturi super articulis etiam impertinentibus in forma recipi possunt, dummodò non sit peccatum in materia.*

DECISIO V. aliàs 394.

SI suspenso petitorio † per actorem reus vt 1
possessor, det articulos sapientes petitorium & facit arrestare actorem, quòd non recedat de Romana curia, donec responderit eisdem articulis, si actore velit recedere, fuit dubitatum vtrùm teneatur illis ante recessum suum respondere? Et videbatur quòd non, propter suspensionem antedictam, per quam sunt clausæ manus Auditoris, ita quòd prædictum actorem ad id compellere non posset, & sic videbatur quòd huiusmodi arrestatio ad articulos datos in petitorio se non extenderet. ar. eorum quæ scripsi suprà de restitu. spol. decisi. 16. tùm etiam

quia

quia nihil habent commune proprietas & pos-
sessio.ff.de acquir.poss.l.naturaliter.§.nihil com
mune.facit c.pastoralis.de causa poss. & proprie.
cum ibi not. Præterea si ad hoc posset,& deberet
compelli, & articulos sapientes petitorium con-
fiteretur,posset sibi præiudicare huiusmodi con-
fessio etiam in possessorio, prout etiam deductũ
est suprà in dicta decisi.16. de restit. spol. & faci-
unt pro hoc not.in c.constitutus.de fil.presb.per
Inno.ergo ad id compelli non debet,de proba.c.
2 1.Præterea articulis † impertinentibus,& non ad-
missibilibus non est respondendum. de offic.de-
lega. c. cùm contingat. At huiusmodi articuli
sunt impertinentes, & pro nunc non admissibi-
les,ergo &c. His non obstant.cõtrarium fuit de-
cisum,& conclusum per omnes Dominos,& hoc
ne copia probationum etiam in futuro tempore
pereat,& angustetur.de testi.c.Albericus. et c.si-
gnificauit. Tùm etiam quia causa petitorij sem-
per remanet in curia, licèt ad tempus sit suspen-
sa.Finita igitur causa possessorij, si reus vellet in-
gredi petitoriũ,multùm releuaretur per respon-
sionem aduersarij, maximè quóad articulos ne-
gatiuos probandos. de confes.c.1.lib.6. Si illis nõ
respondetur, periret sibi copia probationis,quia
negatiua per rerum naturam, &c. de probat.c.
quoniam.de elect.c.bonæ memoriæ. Item quem-
3 admodum † testes absfuturi, vel morituri ante li-
tem contestatam, & etiam super articulis abie-
ctiuis nõ admissibilibus, vel fortè nunquàm ad-
mittendis recipiuntur, vt in c.quoniam frequen-
ter. vt lit. non contest. & hoc propter dictam ra-
tionem, ne probetiones pereãt, ita & multò for-
tiori ratione in casu nostro compellitur respon-
dere prædictis articulis,quæ confessio tamen sibi
in nullo præiudicabit in possessorio, maximè si
de hoc fuerit protestatus, & supposito quòd con
fiteretur talia, per quæ clarè constaret ipsum ius
nullum,siue titulum habere in beneficio,de quo
agitur,non esset nimis absurdum dicere quòd si-
bi præiudicaret, & restitutionem suam impedi-
ret,ne daretur sibi vitiosus ingressus, & cum pec-
cato beneficium ecclesiasticum teneret.de instit.
c.ex frequentibus.de eo qui mit.in poss.c.1.lib.6.
Et per hoc est respõsum, si benè videatur,ad mo-
tiua pro contraria parte inducta.

De Confessis.

EPITOME.

Confessio extraiudicialis in delictis nõ probat, quóad effectum, vt pœnæ ordinariæ infligantur.

SVMMARIA.

1 *Confessio extraiudicialis ad instantiam partis facta præiudicat confitenti.*
2 *Confessio extraiudicialis infamat confitẽtem redditq́ illum punibilem.*

DECISIO I. aliàs 180.

1 LIcèt confessio † extraiudicialis regula-
riter probet, tamen secùs est in delictis,
2 in quibus cõfessio extraiudicialis [a] ple-
nè delictum non probat, quóad effectũ
pœnæ ordinariæ infligendæ. probatur de exces.
si.præla.c. quàm sit graue. vbi presbyter benefi-
ciatus confessus se crimen adulterij commisisse,
non deponitur, sed beneficio priuatur, vt ibi no.
per Innoc.& Hosti. & allegatur vna gloss. nota-
bilis Bart.ff.ad leg.Iul. de adul. l. capite quinto.
videlicet, quòd confessio extraiudicialis talis nõ
plenè probat, nisi quóad effectum confitentem
subijciendi torturæ.

ADDITIO.

Confessio extraiudicialis. Gloss.in c. per inqui- a
tionem. de elec. tenet, quòd ex tali confessione
† potest confitens damnari. idem Innoc.ibi.pro 1
quo facit dictũ c. quàm sit. Compost. tenet con-
trarium in c. olim. de rescrip. super verbo, cõfes.
Inn.tenet oppositum in c. inquisitionem. in c.in-
terposita. de app. super ver. probaturum. & ha-
bet hic locum gloss. iuris ciuilis in d. l. ca.5.hic
all.quæ est singularis, & tenet,quòd talis confes-
sio facit solum indicium ad torturam. & hoc te-
nent Legistæ pro euangelio. Tum dic secundum
dominum Anto. quòd si cõfessio extra iudicium
infamat confitentem de facto, quòd potest pu-
niri,cùm in tali infamia facti non ponderetur iu-
ris effectus, vel dato quòd non infamet, inducit
tamen tantam suspitionem, ex qua potest proce-
di ad iudiciũ purgationis & ex infamia facti sola
suspitione probabili proceditur ad iudiciũ pur-
gationis.de purg.ca.c.inter. Et est cõclusio Doc.
in c.ex parte.de offic. ordi. hoc tamen casu non
admitteretur directa purgatio contra confessio-
nem, nisi aliter eam excuset, ne ipse veniat cõtra
id, quod viua voce est protestatus, sed excusan-
do eam, & aliter intelligendo, poterit excusari,
nam excusatio perimens confessionem non ad-
mittitur, vt est casus in c.cùm dilecti.de accu. ex
quibus declaratur opinio Innoc. in d.c.quàm sit.
verba fuerunt. originaliter do.2.q.1.ca.multi.in
glo.magna, quæ est notabilis ad hoc.& idem no.
gloss.de iudi.c.at si clerici. super verbo, non te-
net.versi.sed pone clericus. hæc est vera quando
confessio deducitur in probatione in iudicium,
sed si vt delictum, ea probata habet locum di-
ctum c.quàm graue.

EPITOME.

Positiones in prima instantia datæ per iuramentum procuratoris, possunt per dominum in secunda instantia mutari, & in melius reformari sine expressa reuocatione erroris.

SVMMARIVM.

1 *Positio data, & iurata per procuratorem per dominũ reuocari potest.*

DECISIO II. aliàs 60.

POsitiones datæ in prima instantia per iura-
mentũ procuratoris in secunda instãtia pos-
sunt per dominum principalem mutari, & me-
liorari

liorari ſine expreſſa reuocatione erroris: Tum quia illud iuramentum non fuit de veritate, ſed de credulitate, tùm quia procuratores non ſunt ita plenè informati, ſicut principales, qui nó poſſunt variare poſitionem iuratam, iuxta not. in c. cùm in poſitionibus. lib. 6. de iureiur.

Additio.

a Poſitiones. Adde deciſ. 19. ſup. de proc. & Aegid. deciſ. 16. hoc tit. de confeſſ.

EPITOME.

Confeſſio Prælati ſine conſenſu Capituli præiudicat eccleſiæ in caſibus, in quibus eſt legitimus adminiſtrator. Vel ſic, Prælatus eſt legitimus ádminiſtrator à iure deputatus omnium eccleſiarum, monaſteriorum, & congregationum ſuæ diœceſis, pro quibus ſolus poteſt agere, & defendere in iudicio, ſi bona ſint communia vel diſcreta, arduis exceptis, hoc dicit.

SVMMARIA.

1 *Cónfeſſio Prælati an & quando eccleſiæ præiudicet.*
2 *Confeſſio Prælati præiudicat eccleſiæ in cauſis, in quibus eſt legitimus adminiſtrator.*
3 *Prælati ſuarum eccleſiarum ſunt legitimi adminiſtratores.*
4 *Prælatus an & quando ſine conſenſu ſua congregationis eccleſiæ adminiſtrationem exercere poteſt.*

DECISIO III. aliàs 466.

1 CONfeſſio † Prælati [a] agentis præiudicat ec-
a cleſiæ ipſo iure, etiam ſi ſine conſenſu capituli agat. Circa quod dico, quòd prima pars de-
b pendet ab vno alio, videlicet ſi Prælatus [b] † dici-
2 tur adminiſtrator legitimus, & in quibus cauſis ſit adminiſtrator legitimus, & in quibus non, & hoc concernit ſecundam partem iſtius concluſionis. Dico enim quòd in cauſis, in quibus Prælatus eſt adminiſtrator legitimus ſuæ eccleſiæ in agendo, confeſſio eius præiudicat eccleſiæ eo modo, quo præiudicat confeſſio adminiſtratoris legitimi, videlicet ſi ſit facta die iudiciaria, & per modum iuriſdictionis contentioſæ, & abſque colluſione & fraude. Hanc concluſionem probant iura clarè, extra vt lite non conteſta. c. 1. de confeſſis. c. vltim. de re iudica. c. ſuborta. de depo. c. 1. et c. potuit. de locat. & conduct. & de cap. mo. c. cùm dilectus. de electíon. c. dudum. 2. Sed ibi in contrarium aliqualiter, licèt enim prædicta iura in ſyndico, vel procuratore eccleſiæ loquantur, fortiori ratione vigent in prælato, qui maius ius ratione ſuæ legitimæ adminiſtrationis ſibi competentis iure prælaturæ ſuæ cenſetur habere, quàm dicti procuratores & ſyndici, qui poſſunt conſtitui & reuocari. de procurato. c. 1. de iudic. c. cauſam quæ. not. Archi. de teſtib. c. præſentium. libr. 6. Hanc concluſionem ponit Cyn. poſt Pet. in l. vnica. C. de confeſſ. 15. q. de iſta parte eſt caſus in c. ſi aduerſus. de in integ. reſtit. libr. 6. Si intelligatur de confeſſione Prælati, quod aliqualiter videtur gloſ. ſonare. Si verò non eſſet adminiſtrator legitimus ipſius cauſæ & litis, tunc ſtatur eccleſiæ. c. de pœnitétia diſtinct. 1. per rationem contrariam. & hanc ſecundam partem poſuerunt etiam Petr. & Cyn. in l. 1. præalleg. & gloſ. quæ dicit, quòd requiritur conſenſus ſui capituli. ita not. 22. diſtin. ca. de Conſtantinopolitana. in penulti. gloſ. per c. 1. de procura. et c. cauſam quæ. de iudic. Quæ argumenta & glo. videntur ſequi dictam gloſſ. in c. præſentium. præalleg. Videamus igitur in quibus cauſis ſpectat hoc caſu legitima adminiſtratio ad Prælatum. Et ad iſtam concluſionem reſpondet text.
quòd † Prælati ſunt adminiſtratores ſuarum ec- 3
cleſiarum legitimi, & monaſteriorum & congregationum, & pro eis in iudicio ſtare poſſunt defendendo. c. edoceri. de reſcriptis. & agendo, vt in c. cùm deputati. de iudic. & probatur ff. quod cuiuſque vniuer. not. l. cuncti. Excipit textus vnum caſum, videlicet ſi bona prælaturæ de bonis congregationis ſunt diſtincta omninò, vt in dicto c. edoceri. in fine, quod excipit, omninò, id eſt, etiam quóad adminiſtrationem. Nam ſola diuiſio non tolleret Prælato legitimam adminiſtrationem, niſi poſt diuiſionem bonorum congregationis à bonis Prælaturæ diſcreta eſſent, & de adminiſtratore prouiſum, vt pulchré ponit Innocen. in dicto c. edoceri. Sed diceret aliquis,
ſi eſt ita, quòd † adminiſtratio legitima pertineat 4
ad Prælatum, videtur quòd debeat eam exercere cum conſenſu ſuæ congregationis, vt de procuratorib. c. 1. de iudic. c. cauſam quæ. Sed vt dicit Innocen. hic non reperitur, quòd adminiſtrator legitimus de iure non teneatur cum conſenſu alterius ſuam adminiſtrationem exercere, qui reſpondet valde benè ad alia iura prædicta. Contradicit tamen, quòd in arduis tenetur requirere conſilium in iudicio, ſicut in extraiudicijs, vt c. nouit. et c. quanto. de his quæ fiunt à præl. Et iſta eſt veritas, ſaluo quòd aliqui dicunt, quòd imò debet habere conſenſum, & hoc conceditur gratia collationis. Sed nihilominus his non obſtantibus dico, quòd ſi agat Prælatus ſine cóſenſu capituli, vel cóuentus, valet quod facit ſine dubio in non arduis, patet hoc per d. c. edoceri. & d. c. cùm deputati. & etiam in arduis, licèt capitulum per ſuum conſenſum non adhibitum poſſet contradicere, & petere quòd mutaretur, quod factum foret eius conſenſu ſpreto, aut eo ignorante. Quod patet ex eo, quòd quando expeditio alicuius negotij pertinet primò ad aliquem iure ſuo, licèt ex poſtfacto forma adijciatur ſibi, ſecundum quam debet facere, videlicet de conſenſu vel conſilio alterius, quod facit dicta forma ſeu conſenſu non adhibito nó valet. Hanc regulam videtur poſuiſſe glo. ordin. in Clem. 1. de iure patrona. ſuper verbo, prohibitionem. & Innocent. de rebus eccleſi. non alienandis. c. dudum. libro ſexto, vbi dicit, quod vbi conſenſus requiritur, quòd ſufficit, quòd interueniat ex poſtfacto, & tamen ſi actus ex poſt facto eſſet nullus, hoc non ſufficeret, vt ipſemet dicit, & probat c. auditis. de electíon. Et iſta regula

satis probatur per c.1.& 3. de his quæ fiunt à præ. cum ibi not. Certum enim est, quòd administratio de iure communi est solis prælatis commissa, licèt superuenerunt iura arctantia prælatos ad requirendum consilium, vel consensum. igitur &c.not. per Innoc.& alleg. de arbitr.c.cùm olim. ne sede vacan.c.1.lib.6. per Archid.& per hoc secunda pars conclusionis est expedita, & quæstio ex toto verificata, præterquàm in vno casu excepto, de quo, &c.

ADDITIONES.

a Confessio prælati. Adde his, quæ hic dicuntur, scilicet an confessio prælati præiudicet ecclesiæ. Bald.in l.in contractibus.§. sed quoniam. versic. quæro quid in tutore. C.de non numerat.pecun. per Anto. de Butr. Imol. & Sicul. c. fin. de præscript.

b Si prælatus. Adde decis. Capell. Tholos.79. incip.item fuit quæsitum si prælatus.

EPITOME.

Si reus dixerit se certo tempore possedisse, & demum procurator eius in libello, seu articulis dicat actorem fecisse, quòd minus posset possessionem habere, concordanda est confessio domini cum dicto alterius partis.

DECISIO IIII. aliàs 471.

IN causa beneficiali reus prouocatus ad causam confessus est se possidere in principio causæ, & ita ante litem motam in impetratione nouæ prouisionis, quæ obstante reseruatione non valebat, & ita asseruit, si procurator eius postmodum deducat in libello & positionibus suis de tempore tamen sequenti, actorem fecisse, quo minùs reus ipse potuisset possessionem habuisse, actoremque possessioni incumbere ipso actore etiam hoc asserente, concordanda est dicta confessio procuratoris cum ipsa confessione, & assertione Rei, propter temporum diuersitatem. arg. de testib. c. cùm tu. & C. de furt. l. manifestissimi. & de accusatio.c. cùm dilecti. maximè, quia non est verisimile procuratorem voluisse contra producta per dominum confiteri: produxit enim in facto isto instrumentum possessionis adeptæ ante litem, & nouam prouisionem, & contra assertionem dictæ suæ partis principalis voluisse certa scientia confiteri, maximè etiam quia non est verisimile dominum illud voluisse sub clausula generali, & ideò non est verisimile procuratorem id potuisse, præsertim quia verba, Quò minus, possunt etiam habere bonam interpretationem, si recipiantur cum iuris effectu, vt ff. quod quisque.iu.l.1.in fin. scilicet Quò minus potuit habere cum effectu, quia nõ videtur versum, quod non durat versum.ff. de in rem verso. l.si pro parte.§. versum. Facit tamen dubium no. Bart.de verborum obligat.l. qui autem. vbi videtur notare, quòd dicta interpretatio d.c. cum tu.quæ habet locum in testibus & instrumẽtis ex iuris dispositione, & non habet locum in depositionibus partis cuiusdam, quia primi probant & secundi non, secundum dominum Corsiea.

De Probationibus.

EPITOME.

Literis Episcopi suo sigillo sigillatis sine notarij & testium subscriptione, creditur in his, quę ad suum spectant officium. Vel sic, Literis assertiuis Episcopi suo duntaxat sigillo munitis in extraiudicialibus ad eius officium spectãtibus creditur, quamuis eis pro collatione ordinaria non stetur in præiudicium apostolici impetrãtis, nec pro facto proprio ipsius Episcopi hoc dicit.

SVMMARIA.

1 *Sigillum Episcopi ex generali consuetudine authenticum reputatur.*

2 *Literis Episcopi non creditur contra impetrantem apostolicum.*

3 *Promoueri non debet quis ad ecclesiastica carnali affectu.*

DECISIO I. aliàs 22.

Vit a dubitatum vtrùm credatur lite- a
ris Episcopi solo suo sigillo sigillatis si- 1
ne tabellione, & testibus super resigna-
tione ex causa permutationis facta in
manibus suis, & per eum admissa, & collatione
subsecuta. Et licèt in hoc dubio possent fieri plura
arguméta, & allegari rationes Doctorum pro
& contra, recitatæ in c. post cessionem. de proba.
& 11.quæst.3.ca. curæ. per Io. & Archi. tamen attenta
generali consuetudine totius orbis, qua reputatur
sigillum Episcopi authenticum, quam
etiam seruat Palatium apostolicum in his, quæ
spectant ad suum officium, & quæ inter subditos
suos extra causam eius propriam fidem facit,
dummodò non procedat vt iudex, quia tunc
secùs, vt in c. quoniam contra. de probat. & de testi.c.
cùm a nobis. Fuit per omnes Dominos determinatum,
& conclusum, quòd in casu prædicto
literæ Episcopi facerent plenam fidem, dummodò
omnia in literis suis contenta coram eo, &
per eum vno & eodem tempore facta, & completa
existant, aliàs non facerent fidem, nisi de
vltimo actu suo partium, prout not. per Innoc.
in dict. c. quoniam contra. Ratio prædictæ conclusionis
patet per superiùs dicta, quia omnia &
singula præmissa spectant ad officium suum, &
inter subditos suos extra iudicium per eum expediuntur.
de renuncia. c. admonet. de rer. permut.
c. quæsiuit. et c. vno eo.tit. libr.6. Pro qua
conclusione faciunt expressè not. per Innocen. &
Host. in c.1. & 2. de fide instrumen. & not. in dict.
c. post cessionem. per Hosti. Non obstat stylus† 2
Palatij, quo cauetur quòd non creditur literis
Episcopi contra apostolicum impetrantem, in
quibus Episcopus diceret se primò contulisse beneficium,
quàm Papa, seu eius executor, nõ quia
sigillum eius non sit authenticum, quia imò est,
vt suprà dictum est, sed propter fraudem quæ timetur,
quia sæpè, imò quasi frequenter accidit,
quòd Episcopi, vel eorum cancellarij contra apostolicos
impetrantes anticipant datas. Et quia
fraus & dolus nemini debet patrociuari, & vt

 malitijs

malitijs obuietur. de rescrip. c. sedes. et c. ex tenore. ff. de rei ven. l. in fundo. est istud in palatio apostolico inuectum, in quo etiam seruatur, quòd literis Episcopi in causa propria fides nullatenus adhibetur. C. ne quis in cau. su. in rubro & in nigro. & 4. quæst. 3. ca. si testes. §. nullus. Sed in hoc casu, videlicet vltimæ collationis factæ per Episcopum cōtra apostolicū impetrantem quodammodo Episcopus videtur ferre testimonium in causa propria, vt ipse collationem suam propriā factam forsan in personam fratris, nepotis, & consanguinei, aut familiaris, collationi apostolicæ factæ alteri personæ sibi extraneæ præferre posset. & ita solebat semper dicere in consil. reuerendissimus in Christo pater dominus Petrus de Sarcena sanctæ Ro. ecclesiæ Cardinalis, dum erat in Rot. Præterea posset etiam assignari alia ratio diuersitatis, quare in primo casu nostro creditur literis Episcopi, & non in secundo, quia in primo casu nō potest fieri collatio alteri, quàm permutanti, per Clem. vnicam. de re. permu. & sic quodammodo illa collatio est necessaria, quia de necessitate iuris nō potest fieri alteri. In secundo verò casu est locus gratificationi, & potest cōferre cui vult, vt legi. & not. de præben. c. relatū. & de rescript. c. tibi qui. libr. 6. Sed Prælati modernis
3 † temporibns plus sequentes carnalitatis affectū, quàm iudicium rationis, sæpè ex inordinata affectione promouent suos, vt in c. graue. de præben. & machinãtur omnes fraudes, qnas possunt contra apostolicos impetrantes. de renun. c. 2. lib. 6. de concess. præben. c. 1. eo. lib.

Additio.

a Fuit dubitatum. Adde quòd Abbas ponit istam decis. 1. in c. post cessionem. eod. hoc tit. de proba. & adde decis. 10. inf. eod.

EPITOME.

Si in libello sit mentio de tuthentica scriptura, illa ante litia contestatiouem est edenda, secundum distinctionem hic positam. Vel sic, Actor faciens mētionem de aliqua scriptura, tenetur reo eam petenti antequàm libello respondeat, si tunc habeat, exhibere. h. d.

SVMMARIA.

1 *Scriptura authentica in aliquo libello mentionata ante litis contestationem est edenda.*

2 *Actor potest dupliciter facere mentionem sui instrumenti.*

DECISIO II. aliàs 34.

a 1 SI in libello actoris fit mentio, [a] † de aliquo priuilegio, vel scriptura, quibus fundatur intentio libellantis, fuit dubitatum an illæ scripturæ, si petantur par reum conuentum, vt ante omnia exhibeantur, sint exhibendæ antequàm reus compellatur respondere libello? Et licèt possent fieri super hoc multa argumenta pro & contra, finaliter fuit determinatum, & conclusum per omnes, quòd si actor habeat illas scripturas penes se, ita quòd in promptu possint haberi & exhiberi, quòd tūc ante omnia compellitur ad exhibendum, vt sic per inspectionem earum reus posset deliberare vtrùm velit cedere, vel contendere, & sic loquuntur omnes leges titu. ad exhibendum, aliàs non compellitur illas exhibere, imò reus compellitur libello respondere, & proceditur ad vlteriora in causa, & in termino ad procedendum omnia, actor, si voluerit, illas producet: & si fuerit contentio inter partes, vtrùm prædictas scripturas actor habeat, vel nō penes se, vel in breui possit habere, iudex poterit, & debebit super hoc actori deferre iuramentum. de fi. instru. c. cùm Ioannes. & de iura. cal. c. 2. libro 6. Hæc conclusio probatur per nota. per Innoc. c. 1. de probat. & Spe. tit. de instru. edi. §. nunc dicamus. versicu. quid si quis. Quam conclusionem dixit dominus Aegid. veram, nisi scriptura sit talis, quæ debeat esse penes conuentum, vel cuins tenor satis exprimitur in libello, quia tunc sine alia productione satis posset deliberare conuentus, & ita cessat ratio Innocen. terminus enim à stylo statutus est ad producendum omnia.

Additio.

Fit mentio. Dominus Bart. in l. edita. C. de edendo, dicit, quòd aut fit mentio † de instrumento enuntiatiuè, aut per modū limitationis. Si enuntiatiuè vel demonstratiuè, tunc non sit editio reo per actorem ad deliberandum. Si limitatiuè tunc aut reus debet habere copiam illius instrumenti, & non fit editio, vt in l. 2. ff. de eden. Nec obstat l. postquàm. §. si dies. ff. vt lega. no. caueatur, quia ibi sit editio ad sui probationem, non ad deliberationem, aut reus non debet illud instrumentum habere, tunc benè debet fieri editio secundum distinctionem. Innocent. Dicit Bald. in d. l. edita. in recollectis, quòd vbicunque reus ex facta mentione instrumenti potest reddi dubius, quòd ibi habet locum dictum Innoc. vbi autem non potest fieri dubius, ibi non debet fieri editio ad deliberandum cùm copia instrumenti non sit de substantia deliberationis, sed impertinens quantum ad ius deliberandi. facit l. vltim. C. de preci. Imper. offer. & adde quod habetur infrà eo. tit. decis. 5. a 2

EPITOME.

Pertinentiam collationis sufficit probare per reputationem & famam. Vel sic, Sufficit probare per famam, & alia adminicula, quòd collator erat in quasi possessione conferendi, hoc dicit.

DECISIO III. aliàs 123.

SVfficit probare pertinentiam collationis per famam, & reputationem, & alia adminicula, putà per auditum, quòd beneficium, de quo agitur, consueuit conferri per talem, & per instrumentum admissionis illius, ad cuius collationem spectare dicitur, præsertim si impetrans habuerit ad collationem Episcopi. Pro quo facit ius commune. de elect. c. cum ecclesia Vulterana. & 21. distinct. ca. in nouo. 1. quæst. 3. ca. si quis Episcopus, de hæret. c. cùm ex iniuncto.

EPI.

EPITOME.

Qui in vita possedit beneficiū, præsumitur tempore obitus possedisse.

DECISIO IIII. aliàs 124.

SI probetur aliquē tenuisse, & possedisse certum beneficium in vita sua, illud tempore obitus sui adhuc præsumitur possedisse, nisi probetur contrarium: nam qui semel rem possedit, adhuc eam præsumitur possidere. ff. de acquir. poss. l. 3. §. in amittenda. & §. quòd si seruus. & ff. de procur. l. eum qui. Pro hoc faciūt notata Phi. & Hostien. & Ioan. Andr. in c. cùm ad sedem. de restit. spo. super. 3. gloss. & in Spec. de acto. & peti. §. sequitur. ver. quid si ago.

ADDITIO.

a Si probetur. Contrarium tenet ibi gloss. & in c. cum ecclesia. de causa pos. in glo. 3. ad idem tenet glo. in l. siue possidetis. C. de probat. sed pro ista decisione videtur text. expressus in c. olim. 3. de restitu. spol. ibi, dum dicit, vel etiam prius habuisset, &c. Ex quo textu clarè colligitur, quòd petenti restitutionem per interdictum vnde vi, sufficit probare, quòd iam possedit ista, licèt non probet, quòd possederit spoliationis tempore. & hanc opin. tenent Hostien. & Ioan. And. in d. c. cum ad sedem. & Pet. & Cy. in præall. l. siue possidetis. Non obstat ratio tenentium contrarium, qui dicunt, quòd quia possessio de facili perditur, ideò non præsumitur possidere, qui olim possedit. Nam hæc ratio non concludit, quia si faciliùs perdatur possessio, quàm dominium, nō propterea sequitur, quòd non præsumatur hodie possidere, qui olim possedit, vt in d. §. in amittenda. & d. §. quòd si seruus. hic alleg. ibi dum dicit, cōstat nos possidere, donec, et c. qui enim hoc dicit, probet: vt ff. de probationib. l. ei qui dicit. nam si dicam, quòd nunquam habui animū possessionem perdendi, magis est credendum mihi, quàm dicenti, quòd animum deposui possidendi, ex quo de animo meo quæritur, vt extrà de homicid. c. significasti. & de pign. actio. l. si creditor. & de senten. excom. c. si verò. 2. & ita teneas.

EPITOME.

Quamuis vna pars non compellatur alteri parti exhibere propria instrumenta, iudex tamen ex officio eam compellere potest.

SVMMARIVM.

1 *Iudicem non nisi magna ex causa partem ad exhibendum sua instrumenta cogere debere.*

DECISIO V. aliàs 213.

LIcèt pars actrix, vel rea non possit compelli ad edendum, seu producendum instrumenta, seu priuilegia sua in iudicio, præsertim si afferat illa sua propria, & non communia, vt in l. qui accusare. & l. ea quæ. C. de eden. & in c. 1. de proba. vbi ponitur ratio: tamen iudex ex suo officio potest partem compellere ad illa exhibēda sibi, & ipse habet videre vtrùm sint propria, vel communia, vel facientia ad causam, vel ne, vt ff. ad exhi. l. 4. C. de eden. l. 1. hoc verum secundùm dominum Aeg. præmissa aliquali leui, & summaria cognitione: putà, iudex petat à parte petente exhibitionem, quare id petat, & quid dicat, seu ponat verba saltem in effectu ipsum, sed ius suum concernentia. Alij Domini quasi omnes dicebant solummodò sufficere iuramentum partis, quòd malitiosè non peteret illud. Reuera Innocen. in c. 1. de probatio. superiùs alleg. circa medium, videtur declinare in opinionem domini Aegidij, vbi dicit, quòd 1 iudex nisi ex causa magna deberet cogere partem ad exhibendum sua instrumenta, quæ habet penes se. vt ibi, alios verò faciliùs cogere poterit ad exhibendum. & sic dicit intelligendum l. 3. §. penul. ff. ad exhiben. & idem dicit Specul. titu. de instrumen. edi. §. videndum restat. versic. & not. ex præmissis. in fin. & versic. & not. quòd si lite pendente. & vide ibi in Specul. in prædicto versic. & not. ex præmissis. quæ sunt instrumenta communia & edenda, & quæ non, qui remittit ad Innocen. in dicto c. 1. vbi plenè per eum.

EPITOME.

Pro instrumentis producendis nō datur remissio, sed benè pro signis & sigillis recognoscendis.

DECISIO VI. aliàs 218.

LIcèt pro instrumentis producendis in causa per appellationem, vel de speciali mandato ad Curiam deuoluta seu commissa nō detur remissio ad partes, a prout legit. & not. in c. statuimus. de electio. et c. cupientes. libr. 6. et c. cordi. de appellatio. eod. lib. Tamen si instrumēti producti signa, sigilla, & notarij negentur, pro illis probādis in partibus, si nullo modo possint probare in curia, benè est concedenda remissio, quia illa sunt probanda per testes, quos secum ducere non poterat ad curiam, nec tenebatur, prout in d. locis legit. & not. Præterea licèt pro dilatorijs exceptionibus, & alijs præambulis, vel incidentibus seu emergentibus in causa regulariter non detur remissio extra Curiam, de priuileg. c. cùm olim essemus. & per Ioan. Andr. de appellat. c. 2. & in Specul. tit. de dilat. §. 1. ver. sed etsi. & de excep. c. pia. & ibi per Io. Mo. Archid. & Ioan. And. in nouel. tamen pro exceptionibus peremptorijs, putà contra testes, vel aliàs benè conceditur remissio ad partes. de fideiussor. c. constitutus. de testib. c. ex parte Adæ. et c. de testibus. & de excep. c. 1. cum similibus. Sed in casu proposito totum ius partis periret, si huiusmodi signa, sigilla, & notarij non probarentur, ergo, &c. de testib. c. Albericus. et c. significauerunt.

ADDITIO.

a Remissio ad partes. Sed an super attentatis sit ad partes concedenda, remissio, vide decis. 4. & ibi addita, sup. vt lite pendente. deci. 7. de proba. in antiq. decis. 10. de appellat. in eisdem.

EPITOME.

Sufficit ad colorandum possessorium dicere in articulis se in beneficio canonicè institutum, & possedisse, ac spoliatum fuisse.

SVMMARIA.

1 *Petens restitutionem beneficij debet probare coloratū titulum specificum, vnde sufficit dicere in libello, quòd canonicè possidebat.*

2 *Beneficij restitutionem petenti incumbit probatio legitima institutionis.*

3 *Sententia restitutionis non fertur, nisi probato, vel exhibito titulo colorato.*

4 *Praescriptionem probare volenti an sufficiat dicere se legitimè praescripsisse.*

DECISIO VII. aliàs 257.

1 SIquis † dicat se beneficium aliquod canonicè, & legitimè possedisse, & spoliatū esse pe-
tens se restitui, licèt non producat suam institu-
tionem, nec dicat per quem fuerat institutus, di-
cebant omnes Domini (me & vno alio Domino
exceptis,) articulum huiusmodi fore admitten-
dum ad probandum in Curia, & extra, quia tunc
poterat producere suam institutionem, & indu-
ctionem, vel probabit per testes, de testib. c. prae-
sentium. libr. 6. Mihi videbatur articulum nimis
vagum, incertum, & confusè datum, ergo non
esse admittendum, quia non est vagandum cum
detrimento alterius. ff. de dolo. l. item exigit. &
ff. de iniur. l. praetor edixit. & de electi. c. vt circa.
cum ibi not. per Archid. lib. 6. Praetereà verbum,
canonicè, est verbum iuris, quod non cadit in
mentem testis. ergo, &c. de testib. c. cùm causam.
& quia ad canonicam institutionem requirun-
tur multa, de quibus in c. t. de reg. iur. lib. 6. ergo
&c. Allegabam etiam pro non admissione dictū
Innoc. in c. ex parte. et c. ex literis. de restit. spo. &
dictū Archid. de eo qui mittitur in possess. c. vnic.
2 libr. 6. † qui dicunt, quòd petens restitutionem
beneficij, oportet probare se possessionem ha-
buisse ab illo, qui habuit authoritatem institu-
endi, & quia praedictus articulūs nec de illo alio
aliquid dixit, seu deduxit in praedicto suo arti-
culo, mihi & praedicto Domino meo videbatur
non esse audiendum, praesertim attento stylo no-
stro, quia non admittimus aliquem restitutionē
petentem in beneficialibus, nisi exhibeat, & pro-
ducat aliquem titulum coloratum, propter not.
dictorum Doctorum, & Ioan. Andr. & Paul. in
Clem. vnic. de cau. pos. & pleniùs per Ioan. And.
in add. Spec. tit. de restit. spol. in princ. Ad quod
vltimum respondebatur aliud esse in probatio-
nibus, aliud in probandis articulis. Si loquamur
3 † de probationibus, & sententia restitutionis fe-
renda, illa nunquam fertur, nisi probato, siue ex-
hibito titulo colorato, & sic loquuntur praedicti
Doct. Si verò loquamur de probandis articulis,
tunc sufficit deducere colorem, siue canonicum
titulum, & illum posteà per literas, vel per testes
probare, quia satis deducitur, dum dicit se cano-
nicè institutum. Nec praedicta incertitudo, siue
generalitas obstat, quia illa potest per dicta te-
stium, siue productionem instrumentorum ad
certitudinem, & speciem reduci, maximè quia
praedicta materia non est obiectiua, sed est de iu-
re dantis, quae non requirit tam exactam specifi-
cationem. de electio. c. constitutionem. in Clem.
Praetereà si testes dicunt, vel per instrumenta, seu
literas appareat beneficium collatum, & se insti-
tutum per talem, & quòd ad collationem illius
cōsueuit pertinere collatio & institutio, est satis:
nam apparet ipsum canonicè institutū, & sic ver-
bum, canonicè, per factū probatur, & declaratur.
Ad quod etiam inducebatur dictum Innocen. &
Hostien. ac Ioan. And. post eos in c. fraternitatis.
de testi. † vbi dicunt, quòd sufficit volenti pro- 4
bare praescriptionem, allegare, & dicere, quòd le-
gitimè praescripsit, licèt non dicat per 40. annos.
Pro quo etiā faciunt nota. in c. cùm ecclesia Sutri-
na. de causa possessio. & proprieta. & meliùs in c.
cùm de beneficio. de praebend. libr. 6. & in c. Ro-
mana. de election. ergo dicebant non obstare se-
cundum rationem meam. Reuera ego id capere
non possum, quia ex facto & actibus ius oritur,
& elicitur: & licèt illa generalis narratio, videli-
cet, quòd sibi canonicè sit prouisum, sufficeret in
libello ad effectum inferēdae conclusionis, tamē
in processu descendendum est ad speciē proba-
tionis ad effectum, prout leg. & not. in c. cū ad se-
dem. de restit. spol. & de proba. c. licet. Item licèt
generalia, si essent probata, acta sufficerent in re-
pellendo, non tamen sufficerent, nec sufficiunt
in proponendo, secundùm Archi. in d. c. vt circa.
super ver. omnia & singula. & facit Clem. consti-
tutionem. de elect. in fi. Probatur etiam hoc per
simile. Nam licèt sufficiat proponere, & dicere in
libello aliquam rem ad se spectare iure dominij
vel quasi, oportebit tamen posteà aliquam cau-
sam, ex qua causatur dominium, in processu siue
in articulis deducere, & probare, aliàs non posset
sequi congrua sententia, pro quo optimè faciunt
ea quae le. & not. in c. abbate. de re iu. lib. 6.

EPITOME.

Si mandatur Auditori, quòd si per euentum litis constiterit neutri litigantium ius cōpetere, prouideatur sufficientiori, de huiusmodi sufficientia poterit sa informare per testes.

SVMMARIVM.

1 *Literatura & sufficientia alicuius per testes probari potest.*

DECISIO VIII. aliàs 270.

SI mandetur Auditori, quòd † si per euentum 1
litis sibi constiterit neutrum litigantium ius
habere in beneficio, prouideat sufficientiori, de
huiusmodi sufficientia[a] potest se informare per a
testes, quis eorū excedat alium in literatura, mo-
ribus, vita, nobilitate, aetate, & conuersatione, &
secundū hoc iudicabit vnum sufficientiorē alio.
Pro hoc alle. vnum dictū Inn. in c. licet. de transla-
latio. episc. in vlti. glo. Ego verò allegaui stylum
Curiae

Curiæ, & Cancellariæ, vbi omni tempore docetur per testes de sufficientia impetrantium ante confectionem literarum, & etiam omnia prædicta probantur, & probari possunt per testes quóad electos absentes, promotos, & confirmatos ad episcopatus. facit etiam Clem. Romani. de iureiuran. Sed reuera hæc omnia iura, & prædicta procedunt de examinatione & probatione extraiudiciali. Sed ex quo hic loquitur de prouisione facienda in Iudicio, quæ habet vim quasi adiudicationis, voluit dominus Fran. dicere, quod personæ deberent vocari, videri, & examinari, quod reuera benè posset procedere quóad literaturam, siue scientiam, de qua non posset alio modo constare, nisi per examinationem personæ, próut leg. & not. in c. si fortè. de elect. libr. 6. quod crederem verum, nisi posset constare per testes, vel literas vnum graduatum in aliqua scientia, & alium non graduatum, & sic illum præsumptiuè magis idoneum ratione gradus. Sed vbi ambo haberent gradum, nec posset constare quis eorum esset literatior alio, tunc crederem procedere dictum domini Fran. aliàs non. Cæteras omnes alias qualitates crederem probandas per testes. arg. not. in dicto c. si fortè. & in c. cùm olim. de elect. et c. postquàm. & in Clem. iudices. de offi. deleg. Clem. vna. de concess. præben.

ADDITIO.

a Sufficientia. Sufficiētia siue Idoneitas est duplex, scilicèt intrinseca, vt putà, quòd quis sit castus, sobrius, &c. & ista idoneitas præsumitur. Sed quis non præsumitur idoneus circa extrinseca, putà quòd sit doctus, quòd scit cantare, legere, vel simile, & si opponitur alicui, quòd nescit legere, vel cantare, tunc debet supponi examini. &c. de his per Abba. & Felyn. in c. fina. de præsump. vbi plenè de istis scribunt.

EPITOME.

Statur sententiæ, quæ in rem trāsiuit iudicatam narranti processum, & partis aduersæ præsentiam, vel cōtumaciam, nisi probetur nullitas. Exceptione de nullitate processus obiecta, cui incūbat probatio, an excipienti an executionem petenti. Pars præsumitur fuisse in sententia præsens, nisi contrarium exprimatur.

SVMMARIVM.

1 *Si contra sententiæ executionem de nullitate processus excipiatur, cui onus probandi incumbit.*

DECISIO IX. aliàs 301.

1 SI† petatur executio alicuius sententiæ, quæ transiuit in rem iudicatam, & producatur instrumentum sententiæ coram executore, in quo narratur commissio iudicis sententiam proferentis, libelli oblatio, litis contestatio, & alia substantialia iudicij, & excipiatur per illum contra quem debet fieri executio de nullitate processus, & negentur omnia prædicta in prædicto instrumento contenta: Fuit dubitatum cui incumberet onus probandi, an excipienti, vel executionem petenti? Ad quod respondebatur próut Inno. respondet in terminis de offi. deleg. c. cū in iure. super ver. de mandato. Aut continentur in dicto instrumento sententiæ partē contra quā fuit lata sententia, fuisse præsentem, aut non. In primo casu incumbit onus probandi excipienti. In secundo casu agenti, propter rationes quas ibi ponit, & etiam in c. quoniam. de proba. & in c. in præsentia. de renunc. per Ber. & Hostien. & vide etiam Ber. in c. ad reprimendam. de offic. ordi. in glo. fin. & per eundem de re iudica. c. sicut. Compost. in c. bonæ memoriæ Maguntinensi. de electio. tenet idem in absente per contumaciam, cuius contrarium videtur innuere Innocen. in dicto c. cùm in iure, cuius opinionem Innocen. intelligo in ficto contumace, opinionē verò Compost. in vero, cuius absentiam supplet Dei præsentia. de do. & contu. c. veritatis. & de arbi. c. 1. lib. 6. & C. de iudic. l. properandum.

EPITOME.

Literis ordinarij, vel delegati absq; notarij, & testium subscriptione in præiudiciū alicuius nō creditur.

DECISIO X. aliàs 348.

VOluerunt, & ordinauerunt Domini concorditer, quòd stylus [a] qui habet, quòd literis collationis beneficij factæ per ordinarium a
solo suo sigillo sine subscriptione testium, & tabellionis nō credatur in præiudicium impetrantium, propter præsumptam fraudem, & calumniam, hoc idem etiam seruetur in quocunq; alio collatore, seu nuncio apostolico ad hoc habente potestatem conferendi beneficia certi valoris, & numeri, propter identitatem rationis, & maioris præsumptionis fraudis, & quòd recipiens beneficium ab illis teneatur probare, & illud sit infra taxam in literis illius comprehēsam, quæ est pars gratiæ suę, & per illam taxam limitatur, aliàs collatio non valeret. de concess. præbend. c. vnic. in Clem. Contra primam conclusionem videntur multum obstare not. Archid. in c. si à subdelegato. de offic. delega. lib. 6. videlicet, quòd commissio & subdelegatio huiusmodi probatur per literas solo sigillo delegati sigillatas. Præterea processus facti per executorem gratiarum apostolicarum probantur per literas solo eorum sigillo sigillatas, vt in Spec. tit. de remiss. §. vtile. ver. sed nunquid remissio iudicū. & per Ber. & Compost. de rescript. c. capitulum sanctæ Crucis. & de elec. c. statuimus. per eundem lib. 6.

ADDITIO.

Quòd stylus. Adde decis. 1. sup. eod. tit. a

EPITOME.

Non obstante publicatione testium non ritè facta, possunt ijdem testes, vel alij super eisdem articulis produci.

SVMMARIVM.

1 *Depositiones quæ nō tenent, habenda sunt ac si non essent recepta.*

DECISIO II. aliàs 391.

a SI ad instantiam partis producẽtis testes, publicantur attestationes [a] non ritè receptæ: putà lite non contestata, & partibus non vocatis ad videndum eos iurare, dubitatur vtrùm eadem pars posset eosdem, vel alios super eisdem articulis producere? Et videbatur aliquibus quòd non, præsertim si didicit testificata, propter periculum subornationis, tùm quia sibi ipsi viã præclusit, secundùm Genze. in Clem. testibus. de testi. secùs verò si ad instantiam sui aduersarij esset facta huiusmodi publicatio, quia tunc non debet præstare impedimentum, quod de iure non sortitur effectum. de reg. iur. c. non prestat. lib. 6. Item quia in extraordinaria actione et c. de accu.
1 c. qualiter. vnde † depositiones quæ non tenent, pro non receptis debent haberi. facit quod not. supra de testi. c. cùm causam, et c. cùm clamor. de proba. c. in præsentia. Per has easdem rationes, & per d. Cle. in prin. alle. fuit conclusum contrarium, etsi ad instantiam producentis sit facta publicatio, & didicerit testificata. nam si ijdem testes dicant id, quod primò sic cessat subornationis timor, aut dicant contrarium, & sic non reuelabunt eum, nec erit in probatis, & sic in vtroq; casu cessat ratio posita in d. Clem. testibus. de testi. quæ potiùs procedit in aduersario volente producere testes super articulis directè contrarijs. Nec ob. not. in c. cùm in tua. et c. veniens. de testi. quæ potiùs faciũt pro opinione hac, quia illa loquuntur in testibus ritè receptis, & ob aliud primò, & ob aliud secundo productum, sed hic nos loquimur quando ad eundem effectum, & super eisdem articulis probandis producuntur, quia prima productio, receptio, & attestatio nihil valuerunt. Si verò nunc debitè recipiantur, & idem dicunt, quod primò, valebit eorum depositio, si deponant contra, vel extra articulum, nihil valebunt, nec proderunt dicta eorum producenti. de testi. c. de testibus. & de proba. c. licet & de testi. cogen. c. prætereà.

ADDITIO.

a Pblicantur attestationes. Adde decis. 13. inf. de testib. Item an & quando publicatio attestationũ, sit impedimento, vt alij testes examinari nequeant Clem. cons. 83. vol. 4.

EPITOME.

Valet receptio testium, à qua extitit appellatum, si post appellationem, & deinde partis appellantis repositionem ijdem articuli admissi fuerunt, nec à tali admissione extitit posteà appellatum. Vel sic, Testium receptio tenet facta super articulis, à quorum admissione fuerat appellatum, & in vim talia appellationis repositione secuta talium articulorum admissio denuò facta fuit, à qua minimè fuit appellatum. hoc dicit.

DECISIO XII. aliàs 392.

SI Auditor admittat articulos in aliqua causa, & recipiat statim testes super illis, & posteà ab huiusmodi articulorum admissione appelletur, & pars appellans per Auditorem in statum pristinum reponatur, & posteà iterum ijdem articuli admittantur, & tunc non appellatur, fuit dubitatum vtrùm receptio testium post admissionem primam, & ante repositionem facta valuerit? Et videbatur quòd non. Nam ex quo Auditor partem appellantem reposuit in statum, in quo fuit ante huiusmodi admissionem, fatebatur se grauasse, & ideò reuocando grauamen, videlicèt admissionem, quæ fuit principalis, videbatur etiam omnia accessoria reuocasse, & sic receptionem testium nil valuisse, aliàs non reuocasset, nec cessasset grauamen cum effectu. de ap. c. cum cessante. & eo. tit. c. si à iudice. lib. 6. Dicebatur, & concludebatur per omnes contrarium. Nam licèt Auditor partem appellãtem reposuerit, hoc fecit animo meliùs deliberandi, & nõ repellendi, sed potiùs admittẽdi articulos, [a] quem animum posteà declarauit eos admittendo: Nec etiam secundum omnes Dominos esset magnum peccatum, si seruatis omnibus terminis reciperentur testes super articulis aliàs pertinẽtibus, & admissibilibus nihil de admissione pronuntiando: Imò secũdum aliquos eo ipso quòd iudex testes recipit, articulos admittit saltem tacitè, & ideò iudices in partibus seruatis seruandis nunquã super admissione, vel repulsione articulorum interloquuntur, [b] sed testes & instrumẽta recipiuntur ad probandum eosdem, & si actor probat suã intentionem, procedunt ad diffinitiuam sententiam, nec huiusmodi admissio est de substantia ordinis iudiciarij, nec vitiat receptionem testiũ dummodò aliàs sint pertinentes. pro hoc facit finis c. constitutionem. de elect. in Clem. Prætereà licèt ab admissione prima articulorũ fuerit appellatum, tamen non à receptione testium, nec à secunda admissione, quæ declarat primam bonã, & canonicam, ergo.

ADDITIONES.

a Admittẽdi articulos. Articuli quot modis dicuntur, & an possint iterum produci. Adde Bald. in marga. in verbo, articulus. ver. final.

b Interloquuntur. Iudex tamẽ debet articulos examinare, si sint tales, qui probati releuant partem producẽtem, vt habetur per Spec. de of. om. iud. §. de seruitu. ver. si post lit. contest.

EPITOME.

Testes qui infra terminum peremptorium datũ ad probandum iurauerunt dicere veritatem, de rigore iuris post terminum examinari non possunt, sed da æquitate sic, si iudici videbitur, & parti non possit negligentia imputari.

SVMMARIA.

1 *Testes iurantes intra terminum ad probandum datum deponere, an lapso termino possint cogi deponere?*
2 *Obligatus ad duo non liberatur vnum adimplendo.*
3 *Inseparabilium vno vitioso omnia redduntur vitiosa.*
4 *Probatio est rei dubiæ ostensio per argumenta fidem faciens.*
5 *Inualidum vel nullum alio firmatum non consideratur secundùm se, sed secundùm id, quòd ipsum validat.*
6 *Iurisdictio iudicis per citationem perpetuatur, aliàs peritura, similiter & testium receptio, & actio tempore peritura.*
7 *Probationum facultas non est angustanda.*

DECI

DECISIO XIII. aliàs 495.

1 Extra Rotam fuit † dubitatum, si dato peremptorio termino ad probandum, testes infrà illum producti fuerunt, qui in dicto ter-
2 mino iurauerunt, [a] & non deposuerunt, & per producentē stetit, quò minus deposuerunt, quærebatur nunquid possint dicti testes post terminum examinari, ita quòd examinatio, & depositio eorum valeat, & standum sit dicto eorum de iure? Illud dubium decurrit mihi in Rota tempore, quo auditoratus officium exercebam, & in meis decisionibus erat vna decisio, quæ communiter non habetur, & adeò erat corrupta, quòd nulla bona sententia haberi poterat ex eadem, sed prout concipere potui ex ea, & ex verbis Doctorum scribendum, correxi, & ad sanum intellectum reduxi, prôut infrà describitur additis etiam aliquibus. Et primò allegatum fuit quòd non sunt examinandi parte aduersa se opponente, pro qua parte fuit allegatum dictum Spec. in tit. de teste. §. qualiter. ver. is quoque. & per Ia. de Are. in l. damni infecti. §. Sabini. ff. de dam. infec. & per Archi. & Io. Andr. in nouel. in c. pia. de exc. lib. 6. & per eundem Archi. 30. q. 2. ca. fin. Secundò probatur sic. Res quæ assumpsit sibi principium sine effectu cū dependentia ad aliud perficiēs ad validum affectū deducta, seu ad id, quod dependebat, iudicatur secundum finem, & euentū eius, à quo dependebat, & ex tunc, & non prius, vt ff. de reg. iur. l. quæ legata. & C. de condi. insert. l. si vxorē. & ff. de verb. obl. l. si rem. & cōmu. prred. l. receptum. & ff. de aqua plu. arcen. l. in cōcedendo. Sed probatio licèt assumat principiū per iuramentum, id tamen procedit sine valido effectu ante depositionem, & cum dependentia ad dictum, seu depositionem testium, ad id ergo deue niens ex tunc secundum tempus eius debet iudicari. ergò tanqnàm facta post tempus nulla & in-
a ualida probaretur. Tertiò, † qui debet duo facere, faciendo vnum, pœnā non euitat, vt in l. Celsus. ff. de arbit. & de dolo & contu. c. cùm dilecti. Sed ille qui debet probare, duò debet facere, scilicèt testes facere iurare, & deponere. Si vnum facit. & non aliud, non euitat pœnā, quæ est aduersarij victoria. arg. l. 1. C. de ord. iud. & nihil actum esse dicitur, cum aliquid superest ad agendū, vt l. cùm Sillanianum. C. de ijs quib. vt indig. Quartò, quādo duo sunt, quorū vnū tendit ad implendum, seu ad infirmādum aliud, & in eo quòd habet firmare, est vitium & impedimentum, totum redditur vitiosum, vt ff. rem ratam hab. l. rerum. Sed depositio habet implere, seu firmare iuramētum, & sine eo nihil est. Si ergo in depositione est vitium, eo quòd tempore incongruo facta est, totum debet vitiari. Item nec dictum sine iuramento, nec iuramentum sine dicto est aliquid,
3 & in duobus † inseparabilibus ex vitio vnius redditur alterum vitiosum, vt l. 1. §. 1. de aqua quot. & æst. & ff. de arb. l. parui. §. id quod. Quinto, iura denegantur contemptoribus sui iuris, vt C. se annali excep. l. 1. in fin. Debet enim Reus esse sollicitus facere vocari testes, vt deponant, & facere eos cogi per remedia prætoris, quę sunt multa, vt C. de inoffic. testam. l. contra maiores. & C. de annali except. l. 1. vnde potuit de negligentia iudicis conqueri si per eum stetit, vt C. de offic. sacra. larg. l. 1. non enim proceditur ex mero iudicis officio hoc casu, nec ad officium iudicis pertinet testium examinatio sine partis requisitione. de accus. qualiter & quando. sed ad requisitionem partis testes sunt examinandi & cogendi, vt 3. quæstion. 9. ca. final. & ita debet vni parti deferre, vt alteri parti non faciat iniuriam, vt C. de sta. & imagi. l. vt virtutum præmia. & 2. quæstio. 3. ca. queritur. & alibi dicit Papa, ita simus in iustitia dabitores, vt alijs iniuriam non faciamus, vt extrà de foro compet. c. ex tenore. & post terminum ita debet audire vnam partem, si ius alterius non fiat deterius, vt ff. si quis caus. l. & si post tres. Sed hic, si testes reciperentur, ius partis efficeretur deterius, & in totum tolleretur per exceptionem probandam, quæ probata non est. ff. de petit. hęred. l. deperditum. & ff. de tributo. l. illud. §. minus. Sextò, non sunt testes examinandi ex eo, quia iudex post terminum non debet eos audire. l. mancipiorum. ff. de optio. legat. & ff. de accus. l. Titia. & C. de ingen. manu. l. diffamari. maximè cùm iuri suo Reus renunciasse videatur, vt l. si eo tempore. C. de remission. pignor. aliàs. nullus esset litium finis. Septimò, probatio est rei dubię ostēsio per argumēta facientis fidem, vt not. C. de probationib. super rubrica, & hoc idem tenet ibi Azo in summa. Cùm 4
ergo assignatus est terminus ad probandum, & per consequens assignatus est ad ostendendum, sed per solum sacramentum testis nihil ostenditur in termino dato ad probandum, ergo concluditur depositio testium inualida, per quam res dubia ostenditur, & non clara. Octauò probatur sic. Confirmans trahitur ad tempus confirmati, & non econtrà, vt l. si fundus. in fine. ff. de pigno. & l. non solùm. & l. final. C. ad Macedo. Cùm ergo sacramentum depositionem corroboret, & ex ea fides Iudici insurgat, magis dicimus ipsum sacramentum trahi ad tempus depositionum, quam econtrà. Simile nos videmus. Nam cùm testamentum confirmet codicillos, codicilli tamen trahuntur ad tempus testamenti. & pro hoc. quia confirmatum non reducitur ad tempus confirmantis, vt l. si certarum. §. si miles. ff. de iure codicillo. Quid plura? terminus non est datus ad testes producendum, ac iurari, & recipi videndum, sed ad probandum, ergo probatione non facta excluditur pars. ff. de iudic. l. ad peremptorium. cum sequenti. & C. de accusa. l. ea. & l. mancipiorum. & l. diffamari. superiùs alleg. & de except. c. pastoralis. In contrarium quòd dicti testes sint examinandi post terminum, [b] probatur sic. Fides testium reducitur ad ipsum iuramentum, vt l. si quando. C. de testibus. ergo secundùm tempus iuramenti iudicare debemus, vt l. asse toto. ff. de hæred. instit. quia quando duo sunt vnum propter aliud, iudicandum est tantum ibi vnum esse, vt l. Titius. & l. Iulianus. ff. de condit. & demonstr. b
Sed fides testis est propter sacramētum, vt l. iusiurandum. C. de testibus. ergo &c. Secundò, probatio ad quam fuit terminus statutus, videtur assumpsisse principium à tempore iuramenti, & termi-

terminationem tempore depositionis & dicti,
sed lege cauetur, quòd vno tẽpore initiata, po-
steà trahnntur ad tempus initij, & ex eo & secun-
dùm id tempus facta censentur, vt ff. de sol. l. sub
conditione. & C. de rer. permut. l. ex placito. cũ.
sim. Sed in casu proposito, probatio inchoata est
tempore iuramẽti, & sic infrà dilationem termi-
nata. Demùm trahitur ad initium sui, & sic In-
frà terminum, & ex dicto tempore facta esse cen-
setur, ergo valida est dicenda, & est standũ. Huic
accedit illud generale, videlicèt quòd ratihabi-
tio retrotrahitur. ff. ad Maced. l. 1. in fin. & l. do-
nationes. C. de donat. inter virum & vxor. Ter-
tiò, si initiata, & posteà terminata non trahe-
rentur retrò, vt dixi, tamen iudicari debet effe-
ctus rei ex tempore, & secundùm tempus initij,
vt l. quod tempore. C. de resti. mili. ff. qui. ex cau.
ma. l. necnon. §. si quis sæpiùs. & ff. ad leg. Falcid.
l. in quantitate. §. legata. & l. pœnales. §. annua.
& l. Plautius. Cùm ergò dicta probatio sit iura-
ta infrà terminum, effectus eius, status & fides iu-
dicandus est processisse ex tempore, & secun-
dum tempus initij, scilicèt iuramenti, & sic va-
lida est censenda. Pro hoc facit, quia quando ali-
quid componitur ex duobus, iudicatur secundũ
id, quod est potentius, vt l. quicquid. §. cùm in
partes. ff. de acquir. rer. dom. & ff. de stat. homi. l.
quæritur. Sed principium potentisima pars est.
Et ideò si principium suadet vnum, & finis aliud,
iudicandum est secũdum principium, & non se-
c cundum finem. [c] Quartò, quando † aliquid in-
5 ualidum, vel nullum firmatur ab alio, non iudi-
catur secundùm se, sed secundùm id, quod facit
ipsum validum. probatur in l. si quis priore. ff.
ad Trebel. Instit. quib. mo. testam. infirmentur. §.
si quis priore. in authent. de desen. ciui. §. sed in-
terim. & C. de vete. iur. enu. l. 2. §. omnia. cum si-
milibus. Sed iuramenti præstatio, qua iurant te-
stes se dicere verum, dat robur dicendis per eum,
& facit dicta sua aliqua, & valida, quæ aliàs fo-
rent nulla, & inualida, ergo secundùm dictum
& depositionem suam, & ex suo tempore non
sunt iudicanda, sed secũdùm tempus, quod facit
ipsa valida, id est, secundùm tempus iuramenti,
ergò secundùm id tempus iudicandum est fore
standum dicto testis, cùm sit infrà terminum. &
hanc partem tenuit Iacob. Butrig. in sua disputa-
tione, quæ incipit, Quęstio talis est, ordinata fuit
6 delatio, &c. Quintò sic, sicut actio † tempore pe-
ritura per solam citationem perpetuatur, ita ꝙ
possit lis contestari, & in causa procedi, vt C. de
annal. excep. l. vt perfectus. ita testium receptio
perpetuata, videtur, ex quo citati coram iudice
iurauerunt, vt posteà deponere possint, & ma-
ximè cùm dies iuramenti, & dies depositionis
scribi debeant. Quid plura? per solam citatio-
nem perpetuatur iurisdictio iudicis, aliàs tem-
pore peritura, vt extrà de officio delega. c. gra-
tum. et c. relatum. quantò magis debet perpetua-
ri vnicus actus iudicij. argum. à minori, vt. C. de
sacrosanct. eccles. authentic. multò magis. & ff.
de diuers. & tempora. præscript. l. de accessioni-
7 bus. Sextò, quia probationum † facultas non
est angustanda, vt C. de hæretic. l. quoniam. imò
est fauorabilis, & ei leges pinguius subueniunt
vt C. de iureiurand. l. generaliter. ff. de testi. l. ser-
ui. argu. ff. de interdict. l. ne quid. sic non videtur
dicendum, quòd testes iurati non deponant, ne
facultas probationis depereat. Septimò, quia sa-
tis videtur esse diligens Reus, postquàm curauit
quòd testes iurarent, & comparerent coram iu-
dice, vnde Iudex debuit facere examinare tem-
pore iuramenti, quod si non fecit, stetit per iu-
dicem, non per partem, & negligentia iudicis nõ
debuit afferre nocumentum parti, quia alteri per
alterum, & cæt. ff. de regul. iur. l. non debet. nimi-
rum posito sine præiudicio, quòd non fuerit di-
ligens Reus in probando, quia non fecit testes de-
ponere dictum suum, cùm iudicis mora purge-
tur, vt ff. si quis cauti. l. 2. & l. & si post tres. &
quod ibi no. Si ergo paratus est Reus post termi-
num facere deponere, audiendus est. argumen. ff.
de arbitr. l. si cùm dies. §. si quis ex litigatoribus.
Octauò, quia iudex post terminum potest gra-
tificare parti in præiudicium alterius partis. de
officio delegat. c. consuluit. & quod ibi not. &
C. quomodo & quando iudex. l. 1. Potest etiam
& post peremptorium testes examinare iuratos.
argumen. dictæ l. si cùm dies. cum similibus. In
hac quæstione consultus tunc dominus Ybertus
de Nouaria dixit, ꝙ si producens fecit quod po-
tuit, & debuit, scilicèt faciendo testes iurare, &
producendo eos coram iudice, tunc sunt exami-
nandi etiam post terminum, cùm examinatio fa-
cienda sit motu iudicis. Et in hac opinione est
dominus Dyn. per l. 1. in fin. ff. de bonorum pos-
sessio. ex testamen. milit. vbi dicitur, quód miles
receptus ad iuramentum, ad totum receptus vi-
detur. Dominus Iacob. de Butr. in l. si quando. C.
de testibus, sic distinguit. Aut est datus terminus
ad probandum, & tunc sufficit infrà terminum
iurare, cùm testis fides ad iuramẽtum reducitur,
vt l. asse toto. ff. de hæredib. instituend. & in d. l.
si quando. Interdum assignatus est terminus ad
probandum habendum, & tunc non sufficit, vt
dicta l. si quando. in fine, vbi dicitur, pars læsa,
quia probare debuit, &c. Confirmatur primum
membrũ huius distinctionis aduersans. Primò,
quando vnum propter alterum, & cæt. vt l. Pau-
lus. ff. de condit. & demonstratio. Sed fides testis
est propter sacramentum, vt d. l. si quando. Se-
cundò, quia ad primordia sequentia referuntur,
vt l. 1. C. de imponen. lucra. descript. Contra præ-
dictam conclusionem videtur fortiter obstare,
quia per partem producentem non potest stare,
ergo sibi non est imputandum, cùm sibi exami-
nare non licebat, vt d. l. 1. ff. de bonor. possess.
ex testament. milit. & ff. de vsu. l. si pro te. Modò
nihil videtur, quod litigatori debeat imputari,
cùm non ad eum pertineat examinatio testium,
sed ad iudicem. C. de testi. l. nullum. & l. final. &
C. de fide instrument. authentic. apud eloquen-
tissimum. facit etiam quod no. C. de temp. appel.
l. final. §. istud. in fin. Solutio. dic quòd imò benè
potest stare per partem, licèt per eam non exa-
minentur testes, sed per iudicem, quoniam pars
habet sollicitare, & implorare iudicis officium,
vt id expediat, vel expediri faciat. Hoc enim est
regulare, quòd officiũ iudicis nunquàm impen-
ditur nisi parte petente, vt ff. de nou. oper. nunci.
l. de

l. de pupillo. §. qui opus. & de damn. infect. l. 4. §. hoc edictum. & not. per Dd. ff. de iurisd. om. iud. l. 1. vnde si per iudicem, vel aduersarium steterit, ipso iure non nocet parti, aliàs datur restitutio, vt colligitur ex nota. per Ioan. Mo. per Archid. & Ioann. Andr. in præallega. c. pia. & per Inno. de re iudi. c. cùm Bertoldus.

ADDITIONES.

a Iurauerunt. An testis possit iurare per procuratorem, vide per Abba. in c. licèt. extrà de testib. in 2. col. versic. item quæro. & per Fely. ibid. num. 1.

b Post terminum. An testes possint examinari post terminum adde Felyn. in c. licet. col. 9. nu. 151. vbi plenè de hoc tractat, & allegat hanc decis.

c Non secundùm finem. Adde Barbat. in rub. extrà de testamen. versi. tertiò facit. & dec. 10. incip. Vrbanus Papa. versic. non obstat quòd attendimus initium. de concess. præbend. in antiquis.

EPITOME.

Res inter alios acta aersi regulariter non noceat possessori, tamen de superioris mandato contra ipsum possessorem potest fieri executio, si lite pendente, vel post sentētiam se intrusit. Et si dictus tertius negat se possedisse, incumbit onus probandi asserenti illum possidere.

DECISIO XIIII. aliàs 477.

SVpposito quòd P. qui contra M. super beneficio obtinuit tres sententias diffinitiuas in petitorio & possessorio, & fecit fieri executionem, & processus, & post hoc reperit A. intrusum, contra quem obtinuit commissionem à Papa, narrando tamen intrusionem factam fuisse tam lite pendente, quàm post dictas sentētias, & quòd dictæ sententiæ quoad possessorium contra dictum A. executioni mandarentur, perinde ac si contra eum latæ fuissent. Videns hoc A. exposuit Papæ possessionem huiusmodi habuisse ante dictas sententias, & se posse statim de suo iure docere, & obtinuit mandari Auditori causæ coram quo primò causa pendebat, quòd si reperiret quòd ante sententias huiusmodi possessionem habuisset, ipsum super petitorio ante executionem audiret, sed si reperiret, quòd post sententias habuisset possessionem, eum non audiret, quousque sententiæ huiusmodi fuerint contra eum executioni mandatæ, huiusmodi onus probandi, quòd post sentētias incumbit ipsi P. adeò, quòd si nihil probet, Auditor debet executionem contra A. retardare, ideò quia iure communi sententia lata inter P. & M. non deberet præiudicare ipsi A. cùm diuersæ sint personæ, & ex diuerso iure se fundant, nec vnus habet ab alio causam, nec posset prohibere alium. ff. de re iudi. l. sæpè. cum ibi not. & eod. titul. c. quamuis. in antiquis. Fallit secundùm quosdam in vno casu, videlicèt si ille A. possessor fuisset factus lite pendente, vel post sententias, vel si non fuit, hoc voluit Papa, quòd sub illa tacita conditione, Si preces veritate niterentur, de rescript. c. 2. ergo stabitur regulæ, nisi probetur exceptio. per not. in Clem. literas. de rescript. licèt contrarium aliqui Domini cum vrgenti motiuo tenuerint, dicentes, si dicatur, constat A. nunc possidere, & quod anteà non possedit, est negatiua, quæ probari nō habet, nec potest, vt l. actor. ff. de probat. Dico q vno modo[a] vbi est directa negatiua, & est causa intentionis agentis non probatur. ff. de verb. obl. l. igitur. & ibi plenè not. Bart. per Inn. in c. tertio loco. de probat. pleniùs per gloss. & Dd. in c. bonæ. de elect. & in Clem. literas. de rescrip. imò secùs in proposito, cùm veniat per modum exceptionis contra intentionem de iure cōmuni fundatam, &c. a

ADDITIO.

a Vno modo. Adde Lanfranc. de Orian. in c. quoniam contra falsam. vers. tertio not. extra de probat. & adde decis. seq.

EPITOME.

Probatio famæ & reputationis releuat ab onere probandi negatiuam illum, qui eam aliàs probare teneretur.

DECISIO XV. aliàs 478.

IN causa quæstionis suprà proximè, si probat † P. quòd M. durante lite & tempore sententiarum pro possessore habebatur publicè & notoriè, eo ipso satis se exonerat à probatione negatiuæ, attenta natura materiæ, de qua agitur, quæ non requirit probationes ita exactas, vt not. ff. de re iudi. l. à diuo. §. si super. Item quia præsumptio faciens pro negante, ipsum releuat ab omni onere probandi, vt not. ibid. Bart. iuncto quòd non sit possibile duos possidere in solidum eandem rem. vt l. si vt certo. §. si duobus vehiculum. ff. cómod. ff. de acq. poss. l. 3. §. ex pluribus. Ita non videtur possibile essa opinionem de poss. M. quando sit directè contraria opinioni. arg. ff. de procurat. l. post litem. §. 1. 1

De Testibus.

EPITOME.

Si post conclusionem ad instantiam actoris factam in causa beneficiali admittantur articuli, tacitè censetur conclusio reuocata.

SVMMARIA.

1 *Conclusio in causa beneficiali non est necessaria. Contrariorum vno posito alterum censetur reuocatū.*

2 *Succedens in ius alterius iustam ignorantiæ causam habere dicitur.*

3 *Iudex certus de causa potest reiecta iuris solennitate sententiam facere.*

4 *Conclusio in causa prophana est necessaria.*

DECISIO I. aliàs 5.

SI post conclusionem † in causa benefi- 1
ciali[a] factam ad instantiam actoris ad- a
mittuntur articuli Rei, tacitè cóclusio
reuocata censetur[b] quæ non est neces- b
saria in causa beneficiali, secùs in prophana, iuxta
ea quæ leguntur & not. in Clem. sæpè.[c] de verb. c
signif. imò idem in causa prophana secundùm aliquos, quia ista est natura contrariorum, quòd vno posito eodem actu censetur reliquum reuocatum, vt ff. de acquirenda hæred. l. illud. in casu

casu tamen renuntiatur.de preben.c.de multa.&
de regul. iur.l.ius nostrum.&c. Et hoc intelligo,
si Auditor sciuit esse conclusum: secùs, si ignora-
ret. Insti.qui tu.da.pos.in princ.& de procur. c.1.
in Clem.presumitur tamen sciuisse, si ipsemet ad-
mittens est ille, qui conclusit, vt ff.pro.so.l.si.de
fil.presbyt.c. veniens. secùs, si alter, qui fortè sibi
in causa surrogatus, post conclusioné per alium
factam non viso registro admisisset articulos Rei
2 supradictos. Nam qui in ius † alterius succedit,
iustam habet ignorantiæ causam, vt in regul.iur.
c.is qui in ius.libr.6. Sed quia non est verisimile
dé aliquo Auditore, quòd procedat ad huiusmo-
di admissionem non viso registro, ideò talé præ-
sumptionem ignorantiæ non crederem faciliter
admittendam.arg.in simili de presump.c.literas.
et c.quia non est verisimile.& de rest.spol.c.soli-
citè.de renunc.c.super hoc.cú similib. & de pro-
cu.c.auditis.

ADDITIONES.

a In causa beneficiali. In qua reiecta solennitate
3 iuris ciuilis merè, † statim cú liquet iudici de cau-
sa sine conclusione aliqua de iure naturali senten
tiam ferre potest, vt in illa sententia lata per Sa-
lomonem, 3. Regum.3.c.& tenet Bart.in extraua-
ganti, Ad reprimédum.in verbo, et figura. Et ad-
de quòd quando de beneficijs agitur, maximè cu
ratis, superior etiam post conclusionem in causa,
& partibus inuitis ex officio suo nouas probatio-
nes recipit, & negotium ac sententiam examinat,
propter animarum periculum, & ne quisper sur-
reptionem ad dignitatem ascédat. facit de dolo.
c.cùm olim. & per Innoc.de re iudic.c. cùm Ber-
toldus.& probatur ex deci.decre.c.ad petitioné.
de accu: secundùm do.Pet. de Perusio.
b Reuocata censetur. Adde deci.14.Capel. Tholo.
incip. item fuit quæsitum renuntiato & conclu-
so.decis.1.de probatio.in antiqu.& decis.8.de iu-
dic.in antiq.
c In Clem.sæpè.In glo.super verb. conclusione. &
4 sic videtur apertè decisio ista tenere, quòd in causa †
prophana conclusio sit necessaria, & dicatur esse
de essentia iudicij. Idem tenet Bald.in repertorio
super Inno.in ver.renútiare.vbi dicit, quòd adeò
est de substantia conclusio in causis prophanis, quòd
eius omissio reddit processum nullum, alleg. c.
quoniam contra.de probat.c.cùm dilectus.de fi-
de instru.& authen.iubemus.C.de iudi.

EPITOME.

Post conclusionem possunt recipi testes super ha-
bilitatibus impetrantis, & super recognitione si-
gillorum, & signorum notariorum pro informa-
tione iudicis.

DECISIO II. aliàs 6.

PEr eadem motiua fuit terminatum, & con-
clusum posteà per omnes Dominos, quòd
a post conclusionem possunt recipi testes[a] super
habilitate impetrantis præsertim propter infor-
mationem iudicis, quia tales testes magis recipi-
untur ex officio iudicis, quàm ad instátiam par-
tis.de offic.dele.c.iudices.in Clem.cum ibi no. quòd
officium suum iudex potest aliquandò impen-
dere post conclusionem in causa, si sibi videbitur
expedire.de caus.pos.c.pastoralis.in fi.de fid. In-
stru. c. cùm Ioannes. & quia talia non requirunt
probationem nisi leuem, propter præsumptio-
nem iuris, quæ habet, quòd quilibet præsumitur
idoneus, & cæt.de præsump.c.dudum.maximè si
semel facta fuerit inquisitio per executorem ip-
sius impetrantis de vita, moribus, & conuersatio-
ne, &c.iuxta formam prædictæ Clem.iudices. &
Clem.cùm ei quem.de conces.præben. Et etiam
hæc maximè procedunt, si nihil impetranti de
inhabilitate opponatur, vel contrarium docea-
tur.de proba.c. post cessionem. Pro quo faciunt
optimè no.per Io. And.in nouel. in c.1.de lit.cô-
test.lib.6.& de reg.iur.c.infamibus.in quæstione
per eum ibidem disputata. Et idem dicebant om
nes Domini obseruandum de probatione signo-
rum, sigillorum, & notariorum per partem ad-
uersam interdùm malitiosè negatorum. per ea
quæ leg.& not.per Innoc.de præsum. c. illud. de
verb.sig.c.veniens.&c.

ADDITIO.

Testes. Adde quòd licèt post conclusioné in cau a
sa quis non admittatur regulariter ad producen-
dum instrumenta, fallit tamen in quinq; casibus,
quos vide per Panor. in c.cùm dilectus. extrà de
fid.instrum.& vide decisi.14.Capel. Tholos.quæ
allegat istam decis.ad istud propositum.

EPITOME.

Testes infrà terminum iurati possunt post illum
examinari, nisi terminus ad perfectam probatio-
nem faciendam fuerit assignatus.

DECISIO III. aliàs 73.

LIcèt in remissione quæ fit ad partes pro testi-
bus recipiendis dicatur, quòd infrà duos
menses à receptione præsentium testes recipian-
tur, & examinentur, sufficit tamen quòd recipi-
antur omnes, & fiat aliqualis diligentia infrà idé
tempus de examinando eos. Nam primum, vide-
licèt receptio, est iurisdictionis, & ad id refertur
termini præfixio.de offi.deleg.c.de causis. Secun
dum, videlicèt examinatio, est facti, quæ potest
committi notario, & potest fieri extra iudicium
quandoquè. vt not.de re iudi.c.cùm Bertoldus.
de offi.dele.c.1.in Clem. Si enim ambo deberent
infrà prędictum terminum expediri, sequeretur
quòd propter multitudinem articulorum, vel
propter longam distantiam testium, qui tardè
propè finem termini essent recepti, non possent
omnes examinari. Pro hoc facit quod no. Io.An.
in c.præsentium.de testib.libr.6. & ibi in nouell.
super verb.producendos.hanc opi.tenet Spe. tit.
de test.§.qualiter.vers.is quoque.qui remittit ad
tit.de dila.§.1.vers.sed quid si infrà.& dicit quòd
sic seruat Curia. Arch.tamen videtur innuere cô-
trarium in c.pia.de excep.super verb.octo dierú.
libr.6.de quo vide longam disputationem. add.
decisio.13.suprà de probat.

EPITOME.

Postquàm litera remissionis est bullata, Audi-
tor sine noua commissione procedere non potest.
Vel sic, Papa ad se totum negotium reuocante non
potest inferior procedere.

DECI.

DECISIO IIII. aliàs 76.

POstquàm litera remissionis est bullata, licèt articuli non includantur, & ad partes transmittantur, Auditor non potest sine noua commissione vlteriùs procedere, etiam si pars velit remissioni renuntiare, quia ex quo Papa manum a apposuit, inferior [a] se negotio amodò intromittere non potest. per c. vt nostrum. de appellat. & de elect. c. si eo tempore. et c. quamuis. lib. 6.

ADDITIO.

a Inferior. Nec valeret processus, imò esset nullus factus per inferiorem, postquã Papa ad se taliter negotium reuocauit. de off. legat. c. licè. de elect. c. prouida. libr. 6. & no. in d. c. vt nostrum. quod est verum quóad ipsos litigantes tantùm, quóad tertium verò processus est aliquis, & ideò de causa coram Papa vertenti posset tertius agere corã inferiore contra vnum ex litigantibus. Si autem Reus ab eodem, & super eodem coram diuersis iudicibus conueniretur, valeret pcessus vtriusque iudicis, ex quo non esset receptum, secundũ quòd dicit Inn. in c. cùm M. de const. super verb. reuocatis. & si per appellationem asset ad Papam negotium deuolutum, possunt appellantes appellationi renuntiare, & inferiorem adire, vt no. glos. in c. si postquàm. de elect. lib. 6. cui adde decisio. 43. infrà de appel.

EPITOME.

Iudex potest esse testis super facto habito coram eo, licèt non sit confecta scriptura.

DECISIO V. aliàs 89.

IVdex potest esse testis super aliquo actu per eum facto, licèt non scripto. de accusa. c. cùm dilect. & de electio. c. cùm dilectus. de concess. preb. c. inter dilectos. maximè in causa appellationis, vt not. gloss. in c. cùm à nobis. de testib. & Innoc. in c. quoniam contra falsam. in fin. de probatio. & Compost. in c. statuimus. de electio. in fin. libr. 6. & in Speculat. tit. de probatio. §. iuxta. versic. sed pone quod public.

EPITOME.

Iudex ad quem arrestat literas & testes recipit abfuturos.

DECISIO VI. aliàs 90.

IVdex appellationis à grauamine potest literas arrestare, & testes affuturos recipere, propter periculum, vt lite non contesta. c. quoniam frequenter. & valebunt huiusmodi attestationes sic receptæ coram iudice à quo est appellatum, si pronuntietur benè per eum processum, & malè per partem appellatum, si autem pronuntietur contrà, tunc est nimis dubium.

EPITOME.

Auditor est egregia persona, ideò mittendum est ad ipsum pro testimonio.

DECISIO VII. aliàs 91.

AD Auditorem sacri Palatij necessarium in testem, est mittendum tanquàm ad egregiam personam pro testimonio ferendo. ff. de iureiuran. l. ad personas. & authent. eod. tit. §. quoniam multi. faciunt not. in c. si qui testium. de test. lib. 6.

EPITOME.

Iudex si admittat articulos ad probandum parte non vocata, quæ prius fuerat citata ad dicẽdum contra articulos prædictos, & exceptiones dedit, non grauat eam, ideò ab eo non poterit appellari.

SVMMARIA.

1 *Iudex admittens articulos parte non vocata, non adstringit illam, nec grauat, si prius citata dedit contra tales articulos exceptiones.*

2 *Sententia interlocutoria parte absente lata, etiam non contumace, valida est.*

DECISIO VIII. aliàs 93.

IVdex † admittendo articulos parte non vocata non grauat, si ante fuit citatus ad dicendum contrà, quia est actus iudicis, nec interest amodò partis aduersę, ex quo semel suas exceptiones dedit, licèt ab huiusmodi admissione tanquàm iniqua, & suarum exceptionum repulsione posset appellare. de appel. c. dilecto. et c. ex parte. Aegi. contrà, quia huiusmodi admissio est quędam interlocutoria, ad quam est pars vocanda. de accusa. c. ad petitionem. & ibi per Inno. & de appell. c. si à iudice. in fi. lib. 6. de offi. deleg. c. cùm contingat. Hæc enim admissio secundùm eum est quædam declaratio pertinẽtium articulorum, & per consequens admittendorum, & sic interponitur decretum super remissione ad partes, quod non est interponendum, nisi parte vocata, vel per cõtumaciam absente: [a] vt lit. non contest. c. quoniam. de eo qui mit. in pos. c. contingit. Ratio, quia interlocutio potest fieri parte absente etiam non per contumaciam, secundùm Inn. in c. auditis. de procu. Præterea siue causa sit per appellationem siue per citationem siue de speciali mandato in Curia, partes sunt citandæ ad totã causam, & singulos actus vsq; ad diffinitiuam sententiã inclusiuè, & citationes quę fiunt posteà in curia per audientiam, vel aliàs potiùs sunt, vel fiunt de quadam vrbanitate, quàm necessitate, seu rigore iuris, prôut leg. & not. in c. statuimus. de elect. lib. 6. & in d. c. auditis. per Inno. & de dol. & contum. c. vlt. per Dd. in 6. ergo, &c. 1 a

ADDITIO.

Per contumacem absente. Valida est interlocutoria † lata parte absente, etiam non contumace, quod est verum, quando est talis, quæ parum grauet. text est not. in l. ille à quo. & in l. recusare. ff. ad Trebell. secùs in ea, quæ enormiter grauat, vel absorbet ius alterius partis. auth. vt spons. largi. §. ad hoc. & de hære. & fal. §. si verò absunt. & quod no. in l. 3. §. penultim. ff. de bo. poss. & vide gloss. not. in l. neq; quicquàm. §. vbi decretum. a 2

decretum.in 1.glo.& quod ibi not.per Iac.But.& quod habetur in deci.59.infrà de appel.

EPITOME.

In causa etiam prophana merè ciuili articuli de iure dantis sunt post terminum & ante conclusionem admittendi.

DECISIO IX. aliàs 101.

Omnes Domini, (excepto vno) voluerunt haberi pro stylo de cætero, quòd in causa prophana merè ciuili articuli, qui sunt de iure dantis,& aliàs pertinentes in materia, & in forma dati post terminum, ante tamen conclusionem, possunt & debent admitti de æquitate, licèt fortè de rigore iuris esset cōtrarium obseruandum, propter c.pastoralis.de excep.& no.p Compost. in c.quod sicut. de elect. & Pau. de Leazar. in c. constitutionem.in ver.similiter ijs. de electio. in Clem. De articulis verò in causa iniuriarum ciuiliter intentata post terminum datis,cōsilia erāt diuisa.de quo suprà in dec.2.de sequestrati. poss. & fruct.

EPITOME.

Valet receptio testium oon affuturorum in causa beneficiali, & attentatorū super articulis de iure datis, & non admissis.

SVMMARIVM.

1 *Testes videntur admissi eo ipso quòd recipiuntur.*

DECISIO X. aliàs 105.

1 Valet † receptio testium etiam non affuturorum super articulis expresè non admissis in materia attentatorum, & etiam in quacunque causa beneficiali,dum tamē sint de iure dan-
a tis,[a]& termini aliàs consueti sunt seruati. Nam eo ipso quòd testes recipiuntur, articuli admittuntur saltem tacitè.arg.not.in Clem. sæpè. de verb. significatione.

ADDITIO.

a De iure dantis. Qualiter cognoscatur quòd articuli sunt de iure dantis,vide dec. 1.inf. de accusa. quæ incip. Item fuit dubitatum an actione iniuriarum.

EPITOME.

Procurator etiam reuocatus testis esse non potest.

DECISIO XI. aliàs 126.

Si procurator, qui litem est contestatus, vel causam duxit,in aliqua parte litis reuocatur, & posteà in testem producatur, non valebit eius testimonium, quia præsumitur, quòd ad finem vt deponeret in causa,fit reuocatus,& sic fraus & dolus,&c.de rescript.c.cęterùm.c.ex tenore.et c. sedes. & quia subest eadem vel maior ratio constitutionis.c.Romana.de testib.lib.6.

EPITOME.

Sollicitator in causa per dominum missus, non potest esse testis,secùs, si per procuratorem.

DECISIO XII. aliàs 154.

Sollicitator in causa missus, & salariatus ad sollicitandum per principalem, non potest esse testis in ipsa causa, quia maiorem affectionem videtur habere ad causam, quàm procurator,qui à testimonio repellitur.[a]de testi. c. Romana.li.6. Si verò est familiaris procuratoris deputatus per eum ad sollicitandum causas sibi cōmissas,potest esse testis, quia socius socij mei non est meus socius.ff.pro soc. l.nam socius.81.distin. ca.legitur.maximè in leuibus & præambulis,siue incidentibus, putà ad probandum diligentiam procuratoris,signa, sigilla,vel quid simile. a

ADDITIO.

Repellitur. Adde an procurator possit esse testis pro domino,& syndicus pro consyndico,Capel. Tholos.q.18.incip.item fuit quæsitū si vnus, &c. a

EPITOME.

Non obstante publicatione attestationum non non ritè facta ijdē & alij testes super eisdē articulis produci possunt.

DECISIO XIII. aliàs 163.

Non obstante publicatione testium[a] non ritè facta possunt alij testes vel ijdem super ijsdem articulis produci, prout legit. & not. in Clem.testibus.de testib. a

ADDITIO.

Testium. Adde deci.de probat.11. a

EPITOME.

Articuli euentuales nunquàm admittuntur,nisi de eo dati fuerint, in cuius euentum articuli fuot formati.

SVMMARIVM.

1 *Articuli dati in casum & euentum, donec casus ille uenerit admitti non debent.*

DECISIO XIIII. aliàs 170.

Si † articuli dantur in casum aliquem, vel euentum, si euentus non venit, putà, quia de contrario non est datum,nec somniatum, huiusmodi articuli non debent admitti, quia probati non reuelarent. de offic.delega.c.cùm contingat. licèt dominus Nicolaus de huiusmodi conclusione aliqualiter titubauerit,dicēs, quòd licèt in prima instantia non releuent, poterunt in secunda instantia releuare, si detur de materia contraria, & multum sibi foret vtile habere nisi vnicam remissionem. Ad quod respondebatur,quòd iudicia non respiciunt futura negotia, sed præterita. de rescript. c. final. & sic foret absurdum,quòd super articulis non nunc,sed in secunda, vel in tertia instantia releuantibus modò daretur remissio. Expectet ergo euentum propter quem illos dedit. Habuit etiam dominus Nicolaus aliud motiuum, quia secundùm se sequeretur ex dicta conclusione,quòd non teneretur dare obiectus in termino, sed pòst. Nā si detur per partā aduersam in termino materia, quā impugnarem, vel eneruarem per obiectus, frustrà darem illos in termino illo: debeo ergo expectare illum euentum. Verùm quia ille euentus potest euenire, putà, quia aduersarius meus dabit 1

dabit de gratia, ex qua prætēdit se ius habere, quā ego propter surreptionem, vel aliquē defectum volo narrare. Idcircò debeo illum euentum præuenire, & prædictam materiam obiectiuam dare, & si aduersarius meus non det de gratia, quam per obiectus per me in casum & euentum datos in termino enacuare intēdo, articuli mei obiectiui, iuxta conclusionem antedictam non venient admittendi, sed si posteà huiusmodi gratia producatur, prędictos articulos repetere potero, & etiam nouos dare potero, si de nouo ad notitiam meam peruenerit aliquid, seruata tamen forma decre. vt circa. iuncta Clem. constitutionem. de elect.

EPITOME.

Testium productio facta in partia absentia, non die ad quam pars citata fuit, sed sequēti, non valet.

DECISIO XV. aliàs 171.

SI testes citati ad certam diem non iuridicam ad iurandum, & par. ad audiendum illos iurare illa die, si tunc non, sed die sequenti iurarūt in absentia partis, non valet receptio huiusmodi
a iuramenti, quia circunductum[a] fuit edictum, & opus erat noua citatione, sine qua non valet receptio. de testi. c. 2. nisi iudex de benignitate partibus præsentibus in crastinum terminū prorogasset, vt legit. & not. in c. consuluit. de offi. de leg.

ADDITIO.

a Circunductum. De hac termini conductione vt. de decisi. 14. incip. licèt impetrās. supra. de dol. & contumac.

EPITOME.

In secunda instantia non datur noua remissio, licèt noui articuli admittantur.

DECISIO XVI. aliàs 215.

SI in prima instantia detur, & transeat remissio ad partes pro testibus producendis in secunda instantia, licèt noui articuli dentur etiam admissibiles, quia sunt de iure dantis, non est iteratò remissio extra Curiam concedenda, sed prędicti articuli in curia ad probandum infrà certū terminum benè debent admitti, dummodò attestationes receptæ in partibus non sint publicatæ, vt sit litium finis, & non aperiatur via fraudibus. de dolo & contum. c. finem. de testi. c. fraternitatis. et c. testibus. eod. tit. in Clem.

EPITOME.

Licèt super articulis probādis per instrumenta non detur remissio ad partes, tamen si nonnulli per testes probandi sunt, alij autem per instrumenta, remissio concedenda est.

SVMMARIA.

1 *Articuli vbi aliqui per testes, aliqui per scripturā sunt probandi, datur remissio ad partes.*

2 *Testium appellatione veniunt instrumenta.*

DECISIO XVII. aliàs 248.

QVando † causa est per appellationem, vel citationem de speciali mandato factam in curia, licèt pro articulis datis ad probādum duntaxat per scripturam non detur remissio extrà curiam, iuxta not. per Dd. in c. 1. de elect. lib. 6. & c. cordi. de appel. eod. lib. tamen si aliqui articuli sunt probandi per testes, & aliqui p scripturam, tunc benè conceditur remissio extra curiam ad vitādum circuitū. de rescrip. c. auditor. in Clem. Alia ratio etiam posset allegari, quia † nomine testium continentur etiam instrumenta, vt in l. in exercendis. C. de fi. instru. & de testib. c. peruenit. Si igitur detur remissio pro testibus producendis, ergo produci poterunt & instrumenta. de testi. c. præsentium. lib. 6. 1 2

EPITOME.

In materia obiectiua requiritur exacta specificatio nominis, loci, mensis & aliarum circunstantiarum, dies verò & hora non sunt necessaria, nisi essent de substantia materiæ in articulis deductæ.

DECISIO XVIII. aliàs 255.

LIcèt in materia obiectiua requiratur exacta, & magna specificatio criminum, videlicèt nominis, loci, & temporis & aliarum circunstantiarum, de quibus in l. libellorum. ff. de accus. canonizata 2. q. 8. & in ca. vt circa. de elect. iuncta Clem. constitutionem. eod. tit. tamen de necessitate nō requiritur specificatio diei, & horę, dummodò mensis & annus benè specificentur, vt in d. l. libellorum. licèt Hug. & Ber. in versibus suis positis in c. tuæ. de proc. in princ. videantur innuere diem sicut mensem fore exprimendum, tamē in fine illorum versuum videntur ab hoc dicto recedere, dicendo sic. & licèt hora, dies, non mensis prætereatur. Quam opinionem, siue conclusionem Domini credebant veram, nisi dies, vel hora esset de substantia materiæ in articulis deductæ, tunc enim necessariò essent exprimēdæ, quia aliàs non essent concludentes, & sic non admissibiles. de offic. deleg. c. cùm contingat.

EPITOME.

Testis de facto super quo interrogatus est, dixit se nihil scire, si posteà ex interuallo rediens vult sibi per illo nonnulla testificari, non est audiendus.

SVMMARIVM.

1 *Testis statim rediens post dictum suum, potest illud corrigere, si errauit, secus si ex interuallo.*

DECISIO XIX. aliàs 263.

SI † testis iuratus, & examinatus super certo articulo dicat, & deponat vno die se nihil scire de contentis in articulis, & rediens post triduum dicat, & deponat contrarium, eius testimonio videlicèt vltimo non creditur. Tum propter longum interuallum, tum quia præsumitur subornatus, & informatus, tū quia varius 1

in sua depositione. Primò vnum deponendo, postea contrarium, secundùm Inn. Ber. & Hosti. in c. præterea de testi. cogen. & per Spec. tit. de testi. §. 1. vers. Item quid si testis. Pro hoc etiam faciunt not. per Ber. in c. cùm causam in vltima glos. & c. veniens. et c. cùm in tua. in fin. de testi. Secùs verò
a si rediret statim ad corrigendum dictum suum,[a] vt in dictis iurib. & eo. tit. c. cùm clamor. &c.

ADDITIO.

a Ad corrigẽdum dictum suum. Quid autem si testis in mortis articulo dixerit se falsum deposuisse? non nocet parti, vt habetur per Bar. in l. si quis in graui. §. 1. ff. ad Syll. Bal. in auth. si dicatur. C. de test. in l. generaliter. C. de non nu. pec. facit quod no. Bar. in l. filium. ff. de his qui sunt sui, vel alien. iur. & quòd testis possit statim mutare depositionem suam, adde Alex. in cons. 70. in 4. col. in primo vol.

EPITOME.

Si in prima instantia articuli sunt admissi in causa beneficiali ad probandum in Curia, & extra, de benignitate canonica, poterit etiam in secunda instantia dictam remissionem prosequi.

DECISIO XX. aliàs 302.

SI in prima instantia articuli alicuius admittantur ad probandum in curia, & extra Curiam, licèt pars tunc fuerit negligens ad prosequendum, & habendum remissionem ad partes, nihilominùs de benignitate canonica, præsertim in beneficiali in secunda instantia poterat vti, & prosequi dictam remissionem. per l. per hanc. C. de temp. appel. & per c. cùm Ioannes. de fide inst. quia probationes non sunt angustandæ, de test. significauit. et c. Albericus. & l. quoniam. in fi. C. de hæretic.

EPITOME.

Super articulis non admittendis, vel iam repulsis ex defectu materiæ, non debent recipi testes etiam absfuturi.

SVMMARIA.

1 *Probationes impertinentes sunt reijcienda.*
2 *Testes absfuturi non solùm vnius litis respectu recipiuntur, sed etiam respectu totius litis.*

DECISIO XXI. aliàs 323.

SVper articulis non admittendis, vel iam repulsis non debent recipi testes affuturi, hoc verum, si sint repulsi, vel repellendi ex defectu
1 materiæ. Nam † probationes impertinentes omninò debent reijci. l. ad probationẽ. C. de probatio. de offic. deleg. c. cùm contingat, & ea ratione qua in prima instantia repelluntur, eadem in ambabus alijs instantijs sunt repellendi, cùm defectus materiæ concernat instantiam totius causæ, & non solius instantiæ, secùs verò si propter lapsum termini, vel ex defectu formæ, quia malè
2 specificati. Ratio est, quia † testes affuturi recipiuntur non solùm respectu illius instantiæ, sed respectu totius litis, quia causa absentiæ ad omnes instantias est vniformis, & ideò ante inchoationem totius litis recipiũtur, vt c. quoniam frequenter. vt lite non contestata. Modò articuli malè specificati in prima instãtia potuerunt meliùs specificari in secunda, vel in tertia instantijs, & non dati in primo termino potuerunt dari in termino secundæ, vel tertiæ instantiæ, ergo ne probationum copia pereat, poterunt & debent recipi in hoc casu, vt in d. c. quoniam. & si Auditor volens deliberare an articuli sint tales super quibus debent testes huiusmodi absfuturi recipi, eos arrestet sub pœna excommunicationis, ne illicentiati, & quousque deposuerunt recedant, etiam si contra arrestationem pendente deliberatione huiusmodi recesserũt, Auditor non grauauit, quia super hoc puncto potuit esse dubiũ iuris & facti, quia fortè adhuc registrum non vidit. Item non debuit Auditor præsumere, quòd recederent contra arrestum, & se excommunicari permitterent. & in hoc concordauerunt omnes: ideò appellatio propter hoc interposita fuit ab omnibus illegitima reputata. Sed tamen si in hoc grauasset, tenuit maior pars, quòd non potuissent reponere, quia cùm testes recesserũt, grauamen videtur recuperabile. Et ideò non potuit habere locum c. cùm cessante. de appellat. et c. si à iudice. eod. tit. libr. 6. Et licèt fortè hoc procederet de rigore iuris, tamen de æquitate posset sustineri contrarium, quia per hoc quod reuocat, eo modo quo faceret alter, videtur satisfactũ rationi d. c. cùm cessante. Item quia per hoc nulla suspitio cessat. Sed hoc Dominis nõ placuit, quia prædicta iura volunt, quòd realiter, & cum effectu Auditor grauamen reuocet, quod est impossibile in casu proposito, ergo.

EPITOME.

Valet dictum testis non citati deponentis in præsentia partium.

SVMMARIA.

1 *Productio testium ad hoc non citatorum, in præsentia tamen iudicis, & partium facta, an sit admittenda?*
2 *Testis veritatem celans mortaliter peccat.*
3 *Testis non rogati depositio an sit efficax, & valida.*

DECISIO XXII. aliàs 372.

FVit dubitatum vtrũ † valeat dictum, siue depositio testis non citati, iurati tamen in præsentia ambarum partium & iudicis. Et videbatur quòd non, quia si voluntariè testes venerũt, & deposuerunt spontè, suspecti sunt de subornatione. ar. q. 5. can. Illi qui. sed illud loquitur in causa accusationis siue criminali, testis enim non debet se ingerere, imò inuitus trahi, & compelli ad perhibendum testimonium veritatis. de test. cog. per totũ. C. de testi. auth. rogati. Hanc partẽ videtur tenere Guil. de Mon. Lau. in Cle. Romani. de iureiur. super ver. accersitis. qui alle. l. quæ omnia. ff. de procu. In hanc partem videtur declinare Spec. tit. de test. §. qualiter. vers. volens ergo. 1

ipse Spec. in sequenti ver. Iudex ergo. videtur innuere cõtrarium, videlicèt, sufficere quòd iudex assignet iterum terminum volenti producere testes, inlrà quem eos producat, quo facto is qui producturus est, colligat eos quos poterit habere, & producat eos, & iudici repræsentet, & dicat ei: Domine hos testes vobis repræsentò in tali causa pro prima productione. Et sic faciat in secunda, & tertia productione. Ex quibus verbis Specul. apparet, sufficere quòd pars producens testes eos colligat, & producat sine citatione iudicis. Et pro ista parte fuit conclusum per omoes Dominos. Nam quemadmodum Reus veniens voluntariè ad iudicium compellitur respondere suo aduersario, quia præsumitur citatus, vt no. Pet. de Sam. in c. bonæ memoriæ. de elect. & Archid. in ca. proposuisti. 82. distinct. Ita dicendum
2 est de teste, qui † rogatus fortè per partem venit ad iudicium, ad perhibendum testimonium veritatis, quam celare peccatum mortale est. 11. q. 3. ca. quisquis. & ideò compelli potest per iudicem statim ad perhibendum testimonium, ne veritas occultetur, & malus vt bonus æstimetur. 14. q. 2. ca. quanquam. vterq; enim Reus est, & qui veritatem occultat, & qui mendacium dicit. de cri. fal. c. 1. Tum etiam quia præsumitur citatus, vt superiùs dictum est de Reo. præsertim si iurauerinq in præsentia aduersarij nihil opponentis, & sic iure renunciantis. de regula. c. ad apostolicam. cum
3 simil. Potiùs † enim debemus interpretari vt dictum testis valeat, quàm pereat, vel de periurio vel suspitione notetur. de testi. c. cùm tu. pro hoc dicto faciunt not. per Io. 3. q. 9. ca. testes. §. de his. vbi tractat plenè quando testes debent esse rogati, & quando non, & dicitur regulariter quòd non, nisi certis casibus ibidem per eum recitatis in fine. tamen videtur innuere, quòd regulariter testes debent esse rogati, vt C. de testi. authen. rogati. quod verũ est secundùm Bartho. Brix. quando contractus factus est in scriptis. Et ego crederem hoc verum, quando scriptura esset de substantia contractus, aliàs valent non rogati, vt in auth. ibidem canonizat. si debitum. C. de testib.

EPITOME.

Publicatio attestationum possessorio non prodest, nec impedit quominus super eisdem capitulis, vel directò contrarijs in petitorio ijdem testes produci possint.

DECISIO XXIII. aliàs 437.

FVit dubitatum vtrùm publicatio attestationum facta in possessorio obstet volenti producere testes etiam super articulis directè contrarijs in petitorio, putà in possessorio dabatur per spoliatum quidã articulus de morte, ac die, & hora, & loco mortis illius, de cuius beneficio agebatur, & probabatur per testes quorum dicta publicantur spoliatori, qui restituto spoliato ad possessionem beneficij intentauit petitoriũ contra dictum suum aduersarium restitutum, & dedit articulos directè cootrarios de morte, videlicèt, quòd alijs die, & hora, & loco, fuit mortuus ille, de cuius benficio agebatur, & opponebatur sibi quòd non posset, quia didicit testificata, propter publicationem factam in possessorio: & ideò propter timorem subornationis super articulo directè contrario non possit alios testes producere. Tum etiam, quia inter easdem personas, & quasi ad idem prædicti articuli tendebant: ergo nullatenus audiendus. per iura vulgaria. c. fraternitatis. de testib. & Clem. testibus. de testib. Fuit conclusum, & determinatum per omnes Dominos cõtrarium. Tum quia nihil habet commune proprietas cum possessione. ff. de acquiren. possess. l. naturaliter. §. nihil commune. Tum quia ad aliud, & ob aliud nunc quàm primò testes producuntur, quod fieri potest etiã inter easdem personas, propter variationem iudicij, publicatione testium primò productorũ, non obstante, vt sunt tex. clari de testi. c. veniens. c. series. et c. cùm in tua. Nam in casu nostro, testes primò recipiebantur super possessorio super morte ad aliud, id est ad alium effectum, putà ad colorandum possessorium duntaxat, & sic semiplenè probandum titulum, nunc verò recipiuntur ad probandum plenè titulum, & victoriam obtinendã in petitorio, quod trahit ad se possessorium, vt in c. cùm ecclesia Sutrina. et c. cùm super. & c. cùm dilectus. de caus. poss. & proprieta. Præterea prædicta receptio testium in possessorio super morte videbatur non necessaria, & sic superflua, quia non tenebatur probare nisi duo, videlicèt se possedisse, & se spoliatum esse. de offic. deleg. c. consultationibus. & pro colore tituli sui produceret titulum suum, vel gratiam suam, siue instrumentum inductionis in possessionem. iuxta not. per Innoc. in c. in literis. et c. ex parte. de resti. spo. & in Clem. vnic. de cau. poss. & proprieta. imò etsi testes producti in possessorio aliquid dicerent, quod tangeret petitorium suspensum, iuxta dictam Clem. vnicam. de caus. possess. & proprieta. dictum eorum nihil valeret. Tum quia non ritè recepti, videlicèt per iudicẽ, cuius suspensa est iurisdictio quóad sapientia siue concernentia petitorium. & sic d. Clem. testibus. in nullo obstat. Tum etiam, quia deponunt non iurati super articulo extra casum siue materiam, de qua agitur. de testib. c. nuper. et c. de testibus. & sic fuit obtentum.

De Fide instrumentorum.

EPITOME.

Super articulis admittendis ad probandum, tam in curia quàm extra, pars citanda est, sed non in decreto remissionis.

SVMMARIA.

1 *Instrumenta extracta in partibus in vim compulsoria non faciunt fidem parte non vocata.*
2 *Testes & instrumenta pari passu ambulant.*
3 *Instrumenti productio non nisi parte vocata valet.*
4 *Citatio partis necessaria est pro articulis admittendis ad probandum, secùs in decreto remissionis.*
5 *Pars an sit in publicatione vel exemplatione instrumentorum citanda.*

DECISIO I. aliàs 10.

1 FVit dubitatum † vtrùm instrumenta exemplara in scriptis extracta in partibus parte ad hoc ibidem non vocata in vim compulsoriæ hic parte vocata facerent fidem? Et breuiter fuit dictum, & conclusum per omnes Dominos quòd non, si fuerunt extracta, siue exemplata per alium notarium, quàm per illum, qui illa aliàs recepit & confecit, quia tunc secùs, nam illis benè staretur tanquàm originalibus sine vocatione partis. Ratio
2 Dominorum quòad primum dictum fuit, † quia testes & instrumenta pari passu ambulant. C. de fide instru. l. in exercendis. & eo. tit. c. cùm Ioannes. de testi. cogend. & peruenit. c. præsertim vbi viget ratio vniformis. ff. ad leg. Aquil. l. illud de transla. episco. c. inter corporalia. modò receptio
a vel publicatio testium facta parte non vocata,[a] non valet. de test. c. 2. C. de testament. l. publicari.
3 igitur idē de instrumentis. Hinc est, quòd † productio instrumēti facta in iudicio non prodest,
b nisi pars vocaretur[b] ad dicendum contra, potest enim instrumētum esse falsum, vel abrasum, &c. de fide instrument. c. inter dilectos. de probat. c. tertio loco. cum sim. Prætereà si in publicatione dictorum testium omnes sunt vocandi, quorum interest, vt leg. & not. de test. c. significauit. et c.
c Albericus. ita in publicatione, siue exēplatione[c] instrumentorum etiam vetustate consumptorū. de fid. instru. c. fi. quia aliàs reputantur exemplaria, & non publica, nec authentica, quibus nulla fides est in iudicio adhibenda. de fide instrumen. c. 1. & C. de edend. authen. l. si quis in aliquo. nec secundum prędictos Dominos meos aliquid facit vocatio partis facta hic in Curia ad videndum decerni compulsorias, sicut in simili non obstat, quòd ad decernendum remissionem super articulis ad partes non fuerit in Curia pars vocata, vocanda est nihilominus in partibus coram iudice remissionis ad videndum testes recipi, & iurare. de test. cogen. c. dilectorum. de testi. c. præsentium. libr. 6. quæ similitudo mihi non
4 placuit. Nam pars ad videndum † decerni remissionem non vocatur in Curia, sed benè ad videndum admitti articulos ad probandum in Curia & extra, super quibus admissis ad probandum extra sine alio decreto Papa dat remissionem ad partes, & non Auditor, nisi de consensu vtriusque partis. de quo tamen benè dubito an Auditor id facere poterit. Præterea aliud est enim ex toto nouum facere, quod regulariter prohibetur, aliud antiquum reficere, vt de no. ope. nunc. per totum. de Iudæis. c. consuluit. Sic in proposito, quia testes de nouo recipiuntur & noua deponere debent & iurare, nimirùm si requiratur ibi maior solennitas, scilicèt partis vocatio ad videndum iurare eos, & etiam ad reprobandum eosdem, si voluerit, & ad recognoscendum personas, secùs verò in extractione, siue in exemplationibus instrumentorum anteà confectorum & publicatorum per authenticam personam, quā, & etiam contenta in illis potest in Curia reprobare, cùm citabitur ad dicendum contra sic exemplata, & reportata, potest esse etiam quòd pars contra quam deberet fieri huiusmodi extractio, vel exemplatio in partibus, mansit in Curia, quomodo ergo citabitur ad hoc in partibus? Responderunt Domini quòd debet tunc procedi secundum formam c. si aduersarius de eo qui mit. in possess. & debent requiri procuratores, & amici, & citari ad domum, & per edictum in loco, vbi debet fieri huiusmodi extractio, si domicilium non habet. arg. c. ex tuæ. de Clem. non resi. quam potestatem citandi credebam, & dicebam illos compulsores non habere. Tum quia sunt meri executores mandati per nos facti, prout apparet ex forma compulsorię. Tum quia nos Auditores non possumus eis hanc potestatem extra curiam dare. argum. eorum quę leg. & not. in Clem. Auditor, de rescript. Si igitur ad huiusmodi extractionem requiritur vtique vocatio partis, recurrat ad ordinarium pro huiusmodi extractione fienda, de fid. instrum. c. cùm P. tabellio. quia meo iudicio compulsores nostri non tenentur ad hoc, neque id possunt, cùm ipsi habeant duntaxat requirere habentes, & tenentes instrumenta ad causam necessaria ad tradendum parti id petenti sub pœnis & censuris per nos latis, & non per eos fulminandis, nec deputantur per nos ad compellendum, citandum &c. sed duntaxat ad requirēdum, tradendum, & sub signis eorum vel publica manu remittendum, quibus rationibus meis non obstantibus prædicta conclusio semper tempore meo fuit in Curia obseruata, quæ est satis dura, & rigorosa, & vidi multos propter hoc in Curia succumbere.

ADDITIONES.

Vocata. Adde decis. 15. sup. de testib. a
Pars vocaretur. Scilicet, quòd † pars sit citanda b
in publicatione vel exemplatione instrumento- 5
rum, & aliter non valeant, sufficit tamen, quòd pars quam tangit negotium, sit præsens, quamuis non sit citata, vt not. Innoc. in c. fin. de fide instru. Item contra producentem statur sumpto. l. ad hæc. C. de fide instru. Item statur contra eum, qui trāssumi fecit. ff. de admi. tut. l. chirographis. & ideò contra tutorem probatur ex inuentario, licèt non appareant instrumenta originalia debiti, quod est benè notandum. Et aduerte, quòd quando petitur publicari aliquòd instrumentū, quod tangit certam personam, illa nominatim est citanda, vt in c. cùm P. tabellio. de fide instrumen. si verò non tāgit certam personam, vt quia petitur publicari priuilegium, vel indulgentia in genere, tunc proposito edicto generali fit publicatio. c. cùm inhibitio. de clandest. despon. & in c. cùm in tua. qui ma. accu. poss. aliter non valeret priuilegij publicatio, nisi fiat per illum, qui cōcessit, quia tunc valeret publicatio nullo præmisso edicto, quod est verum, nisi tale priuilegium sit suspectum, quia tunc requiritur citatio. c. cùm dilecta. de confir. vti. vel inuti.
Publicatione, siue exemplatione. Differentia est c
inter publicationem & exemplationem. Publicatur enim quod priuatū erat, puta testimonia, exemplatur autem id quod est publicum, & publica authoritate nititur, vt testamentum, & in-

strumen-

ftrumentum, fecundum Innoc.& Hoftien. in dicto c.fin.

EPITOME.

Si pars vocata ad dicendum contra inftrumenta extracta in vim compulforiæ, & producta infra terminum nihil opponit, ipfa poftea opponere nõ poterit, quinimò approbare videtur ea fi ipfis vtatur inquantum facient pro fe, quæ etiam contra fe recipere tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Inftrumenta extracta in vim compulforia per aliũ notarium parte non vocata, fidem non faciunt.*

DECISIO II. aliàs 264.

1 LIcèt fecundum † conclufionem per me fuperiùs tactam, & fcriptam inftrumenta, fiue acta in vim compulforiæ hic per Auditorem decretæ per alium notarium, quàm illum qui ea confecit, & fcripfit in partibus parte non vocata extracta fidem faciant, tamen fi pars, quæ in partibus nõ fuit vocata, hic vocetur ad dicendũ contra, & nihil dicat contra ea, fed eadem acta fiue inftrumenta in quãtum faciunt pro fe producat, & fi ipfis vti voluerit, ipfa approbare videtur, ergo tenetur recipere contra fe.19.dift.ca.fi Romanorum.arg.not.per Ber.de teftib.c.cùm nuntius. & per Inno.de excep.c.cùm venerabilis.& de cenfi.c.cùm olim.de fid.inftrum.c.imputari.

EPITOME.

Productio inftrumenti appellationis aduerfarij cum proteftatione inquantum contenta pro eo faciant, &c. producenti nõ nocet, quamuis in eo contineantur aliqua quæ faciunt contra eum.

SVMMARIVM.

1 *Producens inftrumentum hoc expreffo, inquantum in eo contenta pro fe faciant, non videtur cõfiteri, fi qua in eo funt, quæ faciunt contra eum.*

DECISIO III. aliàs 282.

1 LIcèt † quis producat appellationem partis aduerfæ inquantum facit pro fe, & contra partem aduerfam, & non aliter, nec vltrà, fi aliqua contineantur in ea, quæ funt, & faciant contra eum, illa fibi non nocent, tum propter proteftationem præmiffam, quæ multum interdùm prodeft, & conferuat ius, quod aliàs fine proteftatione amitteretur. de confti.c.cùm. M. de elec. c.cumana. quod me.cau.c.1.de homici.c.prælati. lib.6.de procu.c.fi quem.eod.lib. tum quia contenta in dicta appellatione funt verba narratiua partis, & notarij, & non funt fua, nec funt difpofitiua, ergo nil probant. de priuil.c.fi Papa. libr. 6.de fenten.excommunic. c. fi fummus.in Clem. Secùs verò fi effet appellatio propria fiue inftru-
a mentum [a] proprium, quia tunc narratis in illis ftaretur contra eum, nec poffet recipere partem pro fe, & partem contra fe. de fide inftrum. c. imputari. de quo ad plenum per Innocent. de fide inftrumen. c. cùm venerabilis. & de cenfi. c. cùm olim.

ADDITIO.

a Inftrumentum. Adde Fely. poft omnes in c. cùm venerabilis. de fid. inftrumen. in 6. col. ver. prima conclufio.

EPITOME.

Si inftrumento diligentiæ profecutionis appellationis in Cancellaria præfentatæ, contineatur cõmiffio alterius tenoris, quàm fuerit illa, quæ fuit in iudicio præfentata, huiufmodi narratio non nocet.

DECISIO IIII. aliàs 289.

LICET in inftrumento diligentiæ facto in Cancellaria de profequendo appellationem interpofitam à diffinitiua fententia, contineatur commiffio alterius tenoris, quàm fuerit in iudicio præfentata, non nocet, dummodò in vtraq; contineantur nomina perfonarum, & iudicis à quo fuerit appellatum, per quæ poffet apparere de voluntate, & mente illius volentis appellationem profequi, quę mens potiùs confideranda eft, quàm verba. de verbo. fignifi. c. intelligentia. et c. præterea. At hic habemus tam mẽtem quàm verba, ergo &c.

EPITOME.

Inftrumenta confecta per notarios, qui de confuetudine, vel priuilegio poffunt infra territoriũ eorum notarios creare, fidem faciunt infra territorium conftituentium eos, aliàs non.

SVMMARIVM.

1 *Notarius creatus per alium, quàm per Papam, vel Imperatorem, non facit inftrumentum extra territorium creantis.*

DECISIO V. aliàs 291.

INftrumenta † confecta per notarium, fiue tabellionem Regum, Prælatorum & Vniuerfitatis, qui ex conftitutione, vel priuilegio poffunt creare notarium infra territorium & iurifdictionem eorum, prout legit. & not. per Innocen. & Hofti. in c. cùm P. tabellio. de fide inftrumen. faciunt fidem extrà etiam in Romana Curia, dummodò fint infra territorium conftituentis confecta, aliàs non. Nam ipfi extra territorium fiue iurifdictionem conftituentium nulla poffunt conficere inftrumenta, quia hoc competit duntaxat creatis per Papam, vel Imperatorem, prout legit. & nota. in d. c. cùm P. & plenè per Specul. titul. de inftrumen. edi. §. reftat. verficul. fi quis poteft. & verfic. quid de his. vbi remittit ad fum. Hoft. eod. tit. videlicèt, de fide inftrum. §. quibus inftrumentis. & in tit. ne cleric. vel mon. §. quæfiuit. verfic. quid ergo. 1

De Iureiurando.

EPITOME.

Qui in sua receptione statuta, & laudabiles consuetudines ecclesiæ seruare iurauit, potest nihilominùs posteà contra eas impetrare. Vel sic, Qui iurauit vel consuetudines vel contractus seruare potest nihilominus contra ea impetrare, dummodò in gratia ponatur clausula, Non obstantibus statutis & consuetudinibus etiam iuratis, h.d.

SVMMARIA.

1 *Iurans consuetudines & statuta alicuius ecclesiæ obseruare, an possit contrarium à Papa impetrare, & an valebit talis impetratio.*

2 *Iuramentum super aliqua consuetudine, vel statuto præstitum non extenditur de nouo euenienti, sed semper subintelligitur rebus sic stantibus.*

DECISIO I. áliàs 294.

Icèt quis iuret tempore receptionis suę
1 in canonicū seruare statuta, † consuetudines laudabiles ecclesiæ & posteà impetret à Papa aliquas portiōes, seu præbendas contra cōsuetudinem illius ecclesiæ, non cēsetur periurus, & valet huiusmodi impetratio, præsertim si in gratia huiusmodi ponantur clausulæ derogatoriæ hodie pōni cōsuetæ, videlicèt, Non obstantibus statutis & consuetudinibus ecclesiæ contrarijs, etiam iuramento & confirmatione Sedis Apostolicæ corroboratis, & est tunc indubitatum, per not. in c. cùm aliquibus. de rescript. & de præbend. c. ei cui. libr. 6. & tunc non obstaret gloss. Io. Andr. in c. cùm non deceat. super verbo, statutum. de electio. lib. 6. Si verò non ponerentur dictæ clausulæ derogatoriæ, & esset gratia facta motu proprio dicto iuranti, idem, quia in quolibet iuramento intelligitur superioris authoritatis excepta. de iureiuran. c. veniētes. & ibi de hoc not per Ioan. Andr. in nouel. Si verò fieret gratia ad instantiam iurantis seruare dicta statuta, tunc posset distingui. Aut expresfsè iurauit seruare statuta, & omnia contenta in eis, & sine causa impetraret, fortè non valeret contra illa iuramenta huiusmodi impetratio, nisi obtinuis-
2 set absolutionem ab huiusmodi juramento. † Si verò ex aliqua causa rationabili superueniēti impetrasset, valeret & teneret huiusmodi impetratio, quia in quolibet iuramento intelligitur, si res in eodem statu permāserit. de iureiuran. c. quemadmodum. Aut iurauit in genere seruare omnia statuta ecclesiæ, & tunc ex causa, vel sine causa posset impetrare contra ea, quia nō est verisimile quòd voluit se in tantùm arctare, quòd nunquā contra illa statuta impetraret. Iuramenta enim huiusmodi secundum intentionem iurantis sunt interpretanda. 22. q. 5. ca. humanæ aures. de iureiuran. c. veniens. et c. quintauallis. pro qua distinctione faciunt quæ leguntur & not. in c. clericos, eod. tit. et c. venientes. in nouel. vide Paul. in c. 1. de regula. in Clem.

De Exceptionibus.

EPITOME.

Exceptio declinatoria post terminū ad dicendū contra commissionē, nō admittitur ad probandū.

DECISIO I. aliàs 53.

Xceptiones declinatoriæ fori post terminum ad dicendum contra commissionem oppositæ, ad probandum non sunt admittendæ, nisi vellet iurare excipiens secundum formam. c. pastoralis. de exceptio.

EPITOME.

Si immediatè post appellationem à diffinitiua præsentatur commissio, præsumitur quòd ante appellationem fuerit impetrata.

SVMMARIA.

1 *Commissione immediatè post appellationem à diffinitiua præsentata, si non excipiatur eam ante appellationem fuisse impetratam, bona est commissio, & pro ea præsumendum. & nu. 4.*

2 *Rescriptum super futuris appellationibus non valet.*

3 *In Curia Romana in commissionibus impetratis super appellationibus ibidem interposita nulla data interponitur, quapropter impetratio non attenditur, sed præsentatio.*

DECISIO II. aliàs 210.

SI immediatè post † appellationem [a] interpo- 1
sitam à diffinitiua, & delationem Auditori, 2
præsentetur commissio alteri Auditori super ipsa appellatione, & excipiatur de surreptione, videlicèt, quòd huiusmodi commissio sit impetrata ante appellationem interpositam, bona est exceptio, & præsumptiuè probata scilicet præsumptione violenta, quæ est legitima probatio etiam in iudicio. de præsumptionibus. c. afferte. & hoc propter modicum temporis interuallum, infra quod esset impossibile huiusmodi commissionem fuisse post appellationem interpositam impetratam, pręsertim si sententia fuit lata in vrbe Cancellario existente in Anania, prout erat in
quæstione proposita. † Rescriptum enim super 2
futuris appellationibus, seu causis impetratum non valet. de rescript. c. final. de appellationibus. c. 2. quæ iura loquuntur in rescriptis appellationum ad partes impetratis, in quibus apponitur data rescripti, ex qua poterit liquidè apparere, quæ præcesserit, videlicèt appellatio, vel rescri-
pti impetratio. † Sed quia in Romana Curia 3
in commissionibus impetratis super appellationibus ibidem interpositis, nulla data apponitur, & ideò præsentatio, & non impetratio attenditur. Idcircò fuit conclusum in quibusdam alijs
consilijs, quòd † si appelletur à diffinitiua, & sta- 4
tim antequàm dentur apostoli præsentetur alteri Auditori commissio super dicta appellatione, quòd valet commissio, maximè si non excipitur. argumento notatorum, in c. cæterum. de rescriptis. Idem dicebant Domini, si non appareret quid præcessisset, putà quando eadem hora fuit appellatum, & eadem hora fuit commissio præsentata, quam appel-
lationem

lationem in dubio debemus præsumere præcessisse ratione naturæ suæ, & quia possibile est propter præsentiam officialium Papæ in Curia, ad quos de facili potest haberi recursus, quòd incontinenti post appellationem signata fuit commissio & præsentata. Secùs verò in primo casu, quando Curia & Officiales sunt alibi, & extra locum vbi extitit appellatum.

ADDITIO.

a Appellatum. Adde decis. 42. inf. de appellatio.

EPITOME.

Exceptio nullitatis impedit executionem sententiæ, quæ transiuit in rem iudicatam si incontinenti probetur coram iudice, qui illam sententiam tulit, quam executionem non suspendit etiam inhibitio alterius iudicis, cui nullitas huiusmodi est cōmissa, qui tamen si pronuntiabit sententiam huiusmodi nullam, etiam eius executionem reuocabit.

SVMMARIVM.

1 *Exceptione nullitatis executionem sententiæ etiamsi in rem iudicatam transierit, impediri.*

DECISIO III. aliàs 280.

1 a b DIcèt † per viam exceptionis nullitatis [a] posſit impediri executio [b] alicuius sententiæ, quæ in rem transiuit iudi. prout le. & no. per Ber. de offi. deleg. c. pastoralis. & per Ioan. And. de excep. c. pia. lib. 6. & per Spec. tit. de execut. sententiæ. §. 1. in fin. & hoc intelligas si incontinenti exceptio huiusmodi probetur, aliàs nō differretur executio. prout le. & not. per Ber. & Innoc. de testi. c. veniens. Tamen huiusmodi executio non impeditur per viam actionis super nullitate, puta, pars, quæ non appellauit à sententia obtinet causam cōmitti alteri auditori, seu iudici, & petit inhiberi primo iudici volenti exequi suā sententiam: iudex post huiusmodi commissionem, & inhibitionē alterius procedit ad executionem petitam. Quæritur vtrùm valeat huiusmodi executio facta lite pendente, & post inhibitionem: Et dicebatur per aliquos quòd sic, quia motio huius litis non impedit executionem, prout expressè not. Inn. in c. cùm in iure. de offic. deleg. super. ver. de mandato. nec inhibitio impedit, quia non est legitimè facta. de appel. c. nō solùm. in fi. et c. Romana. eo. titu. Iam ergo executio, nec per hoc impeditur litis prosecutio super nullitate, quia hoc est speciale, quando tres sunt diffinitiuę sententiæ latæ cōformes, vt in Clem. 1. de re iudi. quæ ponit ius nouum, & specialem casum, & si obtinebit prædictus agens in causa nullitatis, etiam obtinebit reuocationē executionis. de restit. in integ. c. suscitata. C. de pre. Impe. offe. authen. quę supplicatio. de procur. c. in nostra. et c. audi. tis. de re iudi. c. pastoralis. in Clem. Nec obst. l. si prætor. de iudi. in fin. ad quam respondit Innoc. in dict. c. cùm in iure peritus. multùm benè.

ADDITIONES.

a Exceptionis nullitatis. Add. quòd exceptio nullitatis sententiæ semper potest opponi, etiam si per statutū dicatur quòd nulla exceptio opponi possit, vt habetur per Ange. in l. non erit. §. dato. ff. de iureiu. & per Fely. in c. ex parte Io. 2. de offi. dele. in 5. co. super vlti. fallen. num. 17. fol. 166.

b Executio. Adde infrà in an. de lit. contest. dec. a.

EPITOME.

Exceptio peremptoria non inficit rescripta, nec litis contestationem impedit.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio peremptoria quòd contra remissionem non admittatur.*

DECISIO IIII. aliàs 284.

SIt per impetrantem commissionem narretur clarè de iure suo, & non de iure partis aduersæ constare, propter hoc dicatur, siue excipiatur per eandem partem aduersam, duas sententias pro se habentem commissionem surreptitiam, huiusmodi exceptio non est admittenda, quia est peremptoria, concernens principale negotium, quæ non admittitur contra literas, nec litis contestationem impedit. de lit. contest. c. 1. libr. 6. & not. Inno. in c. ex parte B. reginæ. super verb. assignatum. de foro compe. & de rescrip. c. super literis. 1

EPITOME.

Proponens exceptionem contra petentem absolutionem ad cautelam, non est necesse quòd dicat, quòd excipiendo proponit.

SVMMARIA.

1 *Exceptio contra petentem absolutionem ad cautelam qualiter sit concipienda, et quam requirat expressionē.*

2 *Intentio agentis secundum naturam materiæ de qua agitur, consideranda est.*

3 *Libellus solam narrationem continens, & nihil concludens, nullus est.*

DECISIO V. aliàs 329.

SI in termino assignato per Auditorem reo ad videndum absolui actorem ad cautelam, reus dat positiones, & articulos concludentes de materia offensæ manifestæ & rei iudicatæ, licèt non dicat quòd excipiendo illos porrigat, nihilominùs videtur tamen excipiēdo [a] talia esse sufficiēter proposita, adeò quòd si Auditor his repulsis absoluat, ipse grauat, & ab eo ob hoc licitè appellatur, dummodò aliàs non peccent in materia, nec in forma, nec sint ratione calumniæ, aut ex alio capite repellendi. Ratio huius conclusionis: Quia intentiones † ipsorum agentium secundum naturam subiectæ materiæ de qua agitur, considerandæ sunt, vt probatur per l. vulgatam. si vno anno ff. loca. cum concord. facit de fide instrument. c. inter dilectos. §. cæterùm. de ordi. cogni. c. cum dilectus. de testa. c. si pater. lib. 6. Modò in hoc termino interuenit actor,

1

a

2

actor, vt prosequatur suam intentionem, videlicet articuli illius expeditionem, reus verò vt eam impugnet, modò arma reorum impugnantium actoris intentionem sunt exceptiones, vt Institu. de except. in princ. igitur animo impugnandi, & per consequens excipiendi videntur dictæ positiones, & articuli essent datæ, & per hoc responsum est ad duas rationes in contrarium alleg. quarum prima est hæc. Quia cùm aliquid potest proponi ad multos fines differentes specie, non sufficit proponere, nisi dicatur ad quem finem specificè proponatur, ne aduersarius obscurus remaneat, & incertus. & hæc sine agendo, vt ff. de eden. l. 1. in princip. & l. Pomponius. de rei vendi. siue excipiendo, vt in l. 1. §. ab eo. ff. de fluminib. & l. Titiæ textores. in princ. ff. de legat. 1. & facit not. Ioan. Andr. in c. pia. de except. super ver. speciem. libr. 6. & per Bartol. de peti. hæred. l. si post motam. Modò articuli de re iudicata & manifesta offensa possunt dari ad finem probationes adducēdi super negotio principali, vel ad finem litiscontestationem impediendi, vt in c. 1. de lit. contest. libr. 6. & ad finem impediendi absolutionem ad cautelam. de sent. excommunica. c. solet. et c. venerabilibus. §. secùs. libr. 6. qui fines sunt omnes differentes specie, ergo generalis propositio per Auditorem meritò fuit repellenda. facit c. cùm dilectus. de ordi. cogni. Secunda ratio est pro parte ista contraria, quia reus in excipiendo fit actor, & eius partes sustinet. ff. de exce. l. 1. ergo propositio exceptionis, & propositio actionis æquiparantur,
3 sed † libellus non valet, si solùm habet narrationem, nisi etiam habeat conclusionem, & petitionem, vt de elec. c. dudum. 2. de lit. contest. c. vnic. Ratio ibidem secundum Hostien. quia libellus datur nedum vt reo actionem edat, sed etiam vt iudex secundum eum sententiam ferat, vt l. vt fundus. ff. cōmuni diui. de simo. c. licet Hely. videtur expressum. C. de fideicommiss. libertat. l. fi. ergo idē in exceptione vim actionis habēte. Quæ quidem rationes antedictæ non obstant. Nam quanquam ad multos alios fines talis materia dari possit, & quanquam reus ita dando se in aliquo non declaret, nec aliud dicat, censetur tamen specialiter hoc casu dedisse ad istum finem, videlicet excipiendo, ne ille articulus secundum actoris intentionem expediatur, tunc in ista conclusione concordat Bart. & ponit eam in dict. l. 1. 2. & 3. q. licèt rationes ipsum mouentes non sunt multùm efficaces, etiam si tenerentur. not. per Ioan. Mo. 1. q. 4. ca. quia præsulatus. & not. secundum aliquos in c. cùm ecclesia Sutrina. de cau. poss. & propriet. & ibi tetigit aliquid Ioan. And. in nouel. & opinio Inno. posita in dict. c. vnic. de lit. contesta. quam tamen reprobat Hostien. & tangit etiam ibi Ioan. Andr. in nouel. omnia potiùs facerent pro cōclusione prædicta, quam credo veram, & fuit determinatum & sententiatum in Rota post publicas relationes.

ADDITIO.

a Excipiendo. Adde Felyn. in c. apostolicæ. nu. 17. extrà de exceptio.

EPITOME.

Petenti absolutinnem ad cautelam non obstat exceptio rei iudicatæ, vel manifestæ offensæ ex sola nnn paritione rei iudicatæ.

SVMMARIA.

1 *Offensa manifesta, vel res iudicata impediunt absolutionem ad cautelam.*
2 *Sententia rei iudicata nomen siue effectum nō habet, nisi à competenti iudice lata sit.*
3 *Iurisdictionis negatio an reddat ipsam iurisdictionem dubiam?*
4 *In exceptione rei iudicata, vel manifesta offensa iurisdictionis existentiam deducere non, nisi eiusdem iurisdictionis notorietas deducatur, sufficit.*
5 *Fama & communis opinio vnde dicantur originem habere.*

DECISIO VI. aliàs 327.

SI contra petentem absolutionem ad cautelam opponatur exceptio rei iudicatæ, vel
manifestæ offensæ, † ex sola non paritione rei 1
iudicatæ, talis exceptio nullo modo est admittenda, nisi deducatur nullitas ex defectu iurisdictionis, aut propter intolerabilem errorem expressum, putà quia dicitur excommunicatio lata
post appellationem [a] legitimam per illum, cu- a
ius iurisdictio non negatur, sed potiùs à partibus approbatur. Et est ratio secundùm Inno. in c. solet. de sent. excom. cui responderi non potest,
quia † sententia nomen rei iudicatæ non habet, 2
nisi sit lata à iudice competenti. C. si à non compet. iud. per to. & extrà de iudic. c. at si clerici, aut enim constat manifestè de iurisdictione, aut constat manifestè de non iurisdictione, aut non constat de vno, neque de altero, sed dubium est. Primo casu non potest peti huiusmodi absolutio ex defectu iurisdictionis, cùm de ea constet manifestè. Nec secundo casu, cùm tunc de nullitate excommunicationis constet manifestè. Tertio solo casu, videlicet cùm de iurisdictione dubitatur, est locus petitioni huiusmodi. Sed in illo tertio casu non potest dici res iudicata manifestè, nec per consequens offensa non parendi ei, quia cùm nullo modo sciri possit, quòd sit res iudicata, nisi sciatur iurisdictio illius, qui eam tulit, ergo nec vnius sine altero potest esse notitia manifesta. Caue tamen, quia an sola iurisdictionis
† negatio faciat iurisdictionem dubiam, est vi- 3
dendum. Circa quod videtur sic distinguendum, aut intentio negantis fundata est de iure communi, & tunc sola negatio facit rem dubiam, quia probabilis, imò iam probata est, vt si ille, qui de iure communi non est iudex, excommunicauit. & ita procedit l. 4. C. qui. ad liber. procla. non licet. Aut econtrà, quia intentio iudicis, & eius iurisdictio fundata est de iure communi, & tunc negatio est improbabilis, & per consequens non facit rem dubiam. secundum nota. Cyn. C. de procuratorib. l. 1. & hoc verum, nisi allegaret, & probaret exceptionem saltem semiplenè, tunc redderet iurisdictionem

ctionem dubiam, & sic per consequens rem iudicatam, & offensam. argu. not. per Innoc. vbi supra, & per Cyn. in d. l. 1. C. de proc. Ex qua con-
4 clusione inferebatur alia, videlicet, quòd † non sufficit in exceptione prędicta, videlicet rei iudicatæ, vel manifestæ offensæ existentiam iurisdictionis deducere, sed oportet vltra deducere no-
b torietatem, b iurisdictionis eiusdem. Quæ quidem conclusio vnum supponit, & aliud disponit. Supponit enim quòd etiam iurisdictio si negetur per petentem absolutioné ad cautelam, nihilominus potest excipi de re iudicata, & manifesta offensa, dummodò in exceptióe etiam existentia iurisdictionis deducatur. Secundò disponit, videlicet, quòd deductio existentiæ debet notorietatem cótinere. Primum patet, tum quia text. d. c. solet. dicit, cóntra petentem absolutionem ad cautelam, vel simpliciter posse excipi de manifesta offensa, & re iudicata, ergo & poterit isto casu: aliàs esset dicere, quòd sola negatio vnius partis tolleret ius alterius, quod esset iniquum. Tum quia hoc casu cessat ratio Inno. quia constito de iurisdictione eius, cessat ratio, vt dictum est. Præterea, quia iuri satisficit, cùm talis exceptio infra octo dies sit probanda, & ita non plus impedietur processus, quàm aliàs, ergo, &c. Secundum patet, quia vbi quis habet probare notorietatem, nó sufficit probare veritatem, vt ipse Innoc. ponit in d. c. solet. de sentent. excommunicat. Modò hoc casu probanda est notorietas, ergo, &c. Sed qualiter probetur huiusmodi notorietas, recurrendum erit ad not. vulgarem in c. tua. et c. vestra. per Doct. de cohab. cleri. & mul. & 2. q. 1. de manifesta. & in Spe. tit. de notor. per totum. Aliqui tamen, & plures dicebant sufficere in hoc casu ad deductionem notorietatis deducere existentiam, & existentiæ publicam vocem, & famam simul. Dominus Aegid. & aliqui cum eo contrà, & benè meo iudicio: Nam regula est, quòd non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse, vt l. ad probationem. C. de probat. & in c. cùm contingat. de offic. deleg. Sed licèt ita sit, quòd nihil potest esse notorium, nisi verum, vt not. in d. c. tua. de cohab. Cle. & mulie. tamen potest aliquid esse verum, & de illo esse publicam vocem & famam, & tamen non est notorium. Ratio est, quia vt dicit Innocen. in d. c. tua. de cohabi. cle. & mulie. Ista enim differentia est inter communem opinionem, quæ publicam famam in se dicitur continere, vt in c. veniens. de verbo. signifi. ad fi. & manifestum seu no-
5 torium, quia fama † & communis opinio non habent originem à scientia certa, sed plerunque à suspitione sola, & incerto authore, vt habetur de consec. di. 4. c. Sanctùm. Sed manifestum & notorium semper procedunt à scientia certa, nó dico vnius vel duorú, sed totius populi, vel maioris partis. Hinc est, quòd licèt testimonium super notorio sit super scientia certa, tamen testimonium super communi opinione est solùm de credulitate, ideò licèt communis opinio possit esse de longè præteritis, tamen notorium non est nisi de præsentibus, vel proximè præteritis, vt not. Iono. in d. c. veniens. Fallit quádo huiusmodi certa scientia est in mente populi certitudinaliter reseruata, sicut de Christi passione. vide Io. Cal. in comméto. d. c. vestra. in descriptione notorij. Modò ergo ad propositum, potest esse verum quod ponitur, & probari potest per duos testes tanquam verum, quia nihil de notorietate deponere scirent & probare, nihilominus communem vocem & famam per illos, qui de veritate dubitabant, imò per præmissa patet, quòd etiam ijdem testes poterunt de vtroque deponere, videlicet de veritate & fama, & nihilominus notorietatem ignorare vel negare, quanquá hæc subtilia & vera sint, & de iuris rigore exigerentur in vera & plena probatione notorietatis, tamen in casu nostræ quæstionis non requiritur adeò exacta, & plena probatio, sed sufficit semiplena, & ideò maior pars Dominorum dicebat sufficere in hoc casu publicam vocem, & famam cum alijs adminiculis, quæ habebantur in casu seu facto proposito, & sic fuit obtentum. de testib. c. præterea.

ADDITIONES.

Post appellationem. Petenti autem absolutioné ad cautelam an credatur iuramento suo quòd appellauit ante excommunicationem latam, vide Felyn. in c. apostolicæ. in 7. col. versic. adde etiam quòd petens. de exceptio. a

Notorietatem. An notorium faciat iudicem incompetentem competentem, vide per Felyn. in c. at si cleric. versi. not. optimum textum. de iudi. b

EPITOME.

Restitutio ad appellandum à diffinitiua sentétia, quę transiuit in rem iudicatá non petitur per excómunicatú, nisi in causa matrimoniali et beneficiali.

SVMMARIA.

1 *Excommunicatus potest petere restitutionem ad appellandum à sententia, quæ transiuit in rem iudicatam in causa matrimoniali & beneficiali.*
2 *Excommunicatus quare repellatur ab agendo.*

DECISIO VII. aliàs 453.

FVit dubitatum vtrùm in causa matrimoniali reus excommunicatus † posset petere re- 1
stitutionem ad appellandum à diffinitiua sententia contra se lata quæ transiuit in rem iudicatam? Et videbatur aliquibus quòd non. per not. in c. significauerunt. de exceptio. vbi not. per Doct. quòd excommunicatus non potest petere restitutionem in integrum, ergo nec ad appelládum. quia hæc videtur quędam reintegratio. & per not. in c. 1. de rescript. libr. 6. vbi notatur, quòd non potest agere de nullitate sentétiæ quæ etiam nulla prouocatione suspensa nunquá transit in rem iudicatá, vt in c. 1. de sen. & re iudi. multò minùs potest agere de iniustitia sententiæ, quæ in rem transiuit iudicatam, & licèt concedatur excommunicato, quòd posset impetrare rescriptum super appellatione sua interposita prosequenda, tamen non super interponenda, vt videtur sonare dictum c. 1. de rescri. libr. 6.

2 Præterea in hac † restitutione concedenda necessaria est aliqualis causæ cognitio, quæ non potest fieri sine periculo communionis, quæ est causa prohibitionis, quare excommunicatus ab agendo repellitur, vt 11. quæst. 4. ca. cum excommunicato. et c. pia. de exceptionibus. lib. 6. ergo, &c. Præterea si excommunicato denegatur reconuentio, vt in c. intelleximus. de iudi. & leg. & not. de exceptionibus. c. cùm inter. multò fortiùs restitutio, quæ magis videtur sapere actionem directam, quàm reconuentio: quod est verum in restitutione in integrum principaliter, & directè intentata per excommunicatum aduersus sententiam, secùs verò secundum omnes Dominos, si incidenter peteretur, vel per modum præambuli, vt in casu nostro, in quo non requiritur plena, sed semiplena, & summaria cognitio, quæ etiam posset fieri ex iudicis officio. argum. eorum quæ legunt. & not. de offi. iudi. c. 2. de testi. c. veniens. 2. Præterea in his, quæ non habent perpetuam causam prohibitionis, aliquo cõcesso omnia videntur concedi, sine quibus id expediri nõ potest, imò omne id, per quod peruenitur ad illud, vt in l. oratio. ff. de spon. de offic. delega. c. præterea. facit optimè dictum c. 1. de rescript. lib. 6. cum simil. & hoc maximè procedit secundum Hosti. in casibus, in quibus vertitur periculum animæ, vt in matrimonialibus & beneficialibus causis, in quibus secundum eum excommunicatus posset petere restitutionem in integrum etiã principaliter, & aduersus sententiam, quæ præsertim in causa matrimoniali non transit in rem iudicatam, vt in c. tenor. c. lator. c. consanguinei. de re iudi. in qua causa multum exuberat officium iudicis, vt in c. porrò. de diuor. no. per Hosti. in dict. c. significauerunt. per quam no. fuit decisum per omnes Dominos, quòd non obstãte exceptione excommunicationis oppositæ contra dictum restitutionem petẽtem, deberem ipsum audire, maximè quia non fuit excommunicatus pro alia causa, sed pro ista, putà vigore executoriæ factæ super dicta sententia à qua petit se restitui ad appellandum, si verò fuisset excommunicatus pro alia causa, magis dubitassem.

EPITOME.

Licèt denuntiatio probet excommunicationis exceptionem in vim dilatoriæ, non tamen in vim peremptoriæ.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio non probatur ex eo solo, quòd quis pro tali denuntiatus probetur.*

DECISIO VIII. aliàs 252.

1 Licèt † sit concertatio inter Doct. in c. pia. de except. et c. licèt. de sentent. excommun. lib. 6. vtrùm per denuntiationem quis probetur excommunicatus, quando in vim dilatoriæ excommunicatio opponitur, tamen Domini habuerunt, & habere voluerunt pro indubitato, quòd denuntiatio non probat exceptionem excommunicationis oppositam in vim peremptoriæ contra impetrantem, quia non sequitur, talis est excommunicatus denuntiatus, ergo est excommunicatus. Tum etiam quia huiusmodi exceptio sapit obiectum, qui debet clarè dari & probari. de accus. c. super his. et c. accedens. de elect. c. 1. et c. vt circa. libr. 6. iuncta Clem. constitutionem. eod. titu. Leuiùs etiam & citiùs admittuntur, probantur, & expediuntur dilatoriæ, quàm peremptoriæ. de ordi. cog. c. cùm dilectus. de lit. contest. c. 1. lib. 6. cum ibi not.

EPITOME.

Non sufficit in materia obiectiua dicere quòd quis per se, vel per alium acceptauit, vel simile, nisi specificetur.

DECISIO IX. aliàs 253.

Si opponatur alicui quòd beneficium per ipsum in curia resignatum, & post huiusmodi resignationẽ admissam nihilominus illud idem beneficium tenuit, possedit, & fructus perceperit per se, vel alium, nisi excipiens illum alium exprimat, & de eius mandato specificè det, non erit quòad audiendus, quia materia obiectiua est, exactam requirens specificationem, vt prædictis iuribus suprà proxima cõclusione alleg. & idem etiam postea fuit conclusum de secundo impetrante obijciente cõtra primum de consumptione gratiæ suæ per acceptationem alterius beneficij per se, vel alium factam, quia benè specificat.

De Præscriptionibus.

EPITOME.

Allegans se tanto tempore, de cuius contrario memoria nõ existit, exemptum à iurisdictione ordinaria, non auditur, nisi probet, quòd alius prælatus in eo iurisdictionem præscripserit.

SVMMARIVM.

1 *Articuli de exemptione à iurisdictione ordinarij à tanto tempore &c. non procedunt, nec sunt admittendi, nisi in eis detur de alio Prælato, qui huiusmodi iurisdictionem præscripserit.*

DECISIO I. aliàs 239.

Si † Decanus & Capitulum alicuius ecclesiæ cathedralis dicant, in articulis se exemptos ab omni iurisdictione, & coërcitione Episcopi eorum, & se fuisse, & esse in possessione huiusmodi exemptionis à tanto tempore, cuius contrarij non est memoria, nisi dent de alio Prælato, qui huiusmodi iurisdictionem in eos præscripsit, articuli tales non sunt admittendi, quia nullus potest seipsum iudicare, vel corrigere, nec ea possidere, ergo nec præscribere, sed alius benè talia in ipsis præscribit, vel ipsi possent præscribere, quòd alteri Prælato subsunt quòad iurisdictionem & coërcitionem huiusmodi, prout legitur & not. de præscri. c. cùm ex officij. et c. cùm non liceat. et c. auditis. 1

EPITOME.

Ordinarius potest secundũ canones ea quæ sunt meri imperij delegare, secùs secundum ius ciuile.

SVMMARIA.

1 *Decanus & Capitulum alicuius ecclesiæ collegiatæ an possint præscribere potestatem excommunicandi, incarcerandi, & installandi canonicos, vicarios & beneficiatos ecclesiæ delinquentes.*

2 *Iudicare & excommunicare non sunt fructus iurisdictionis, sed potiùs labor & onus.*

3 *Possessio iurisdictionis an vnico actu quæratur.*

DECISIO II. aliàs 416.

FVit dubitatum, & in relationibus positum
1 vtrùm Decanus † & Capitulum alicuius ecclesiæ collegiatæ possent præscribere potestatem excommunicandi, incarcerandi, & installandi canonicos, vicarios & alios beneficiatos illius ecclesiæ delinquentes? Super quo dubio fuit solenniter per aduocatos in publicis relationibus allegata, & tractata materia meri & misti imperij, & quia prædicta videbantur meri imperij, & spectantia non ad se, sed ad principem, vt l. imperium. ff. de iurisdict. omn. iud. ergo non
2 videbatur præscriptibilia, [2] sicut nec delegabilia secundum leges, secùs verò secundum canones, secundum quos etiam ea quæ sunt meri imperij, possunt delegari, prout legitur & not. in c. in archiepiscopatu. de rap. & sunt textus de hoc hodie in c. licet. de offi. vicar. libr. 6. & ne cleric. vel monac. c. episcopus. eod. lib. & sunt etiam secundum canones præscriptibilia etiam per inferiores. Nam non est dubium Episcopos, & superiores Prælatos habere merum & mistum imperium, videlicet iudicandi, & corrigendi, puniendi, & excommunicadi, incarcerandi, deponendi, degradandi, suspẽdendi, interdicendi &c. 25. distinct. can. perlectis. 24. q. 4. corripiantur. 11. q. 3. cano. sententia pastoris. et c. curæ. de elect. transmissa. de transla. episcop. c. 1. & vtrobique not. & de offic. ordina. c. 1. et c. conquerente. de iudi. c. at si clerici. et c. cùm non ab homine. & de for. compe. c. conquestus. et c. postulastis. & c. fi. de sta. mo. c. 1. de senten. ex. c. vt famę. et ca. si clericos. lib. 6. de pœnis. c. degradatio. eo. li. cum multis si. & per Spe. tit. de iu. om. iu. §. 1. versic. ad huiusmodi. vbi enumerat omnia, quæ sunt meri imperij Episcopis pertinentia. Sed omnia iura episcopalia ad vtranque legem siue iurisdictionis, siue diœcesanã pertinentia, sunt per inferiores Episcopis præscriptibilia, vt de præscript. c. auditis. et c. cùm olim. cum ibi nota. & nota. 16. q. 3. can. quicunque. de offi. archi. ca. dilecto. de exces. præ. c. accedẽtibus. ergo &c. Quòd autem punitio, & correctio canonicorum cathedraliũ ecclesiarum posset secundum cõsuetudinem legitimè præscriptam ad Decanum & Capitulum pertinere, est text. in c. irrefragabili. §. excessus quoque. de offi. ordi. imò quandoque ad solum Decanum, vt in c. dilectis de appellat. & de senten. excommuni. c. dilecto. lib. 6. vbi ille decanus habuit, & exercere potuit vtrunq; gladium, maximè vbi ipse est caput capituli immediatum ab illo capitulo electus, & per Episcopum confirmatus, prout ponebatur in facto, nam tunc ipse solus ex electione & confirmatione superioris haberet omnimodam iurisdictionem in ipsum eligentem, siue in ipsos eligentes, prout pulchrè notat, & deducit Innoc. in c. cùm ab ecclesiarum. de off. ordi. & ibi text. Quòd inferiores Prælati possunt excommunicare & iudicare, facit de offi. archi. c. mandamus. et c. ad hęc. de dec. c. peruenit, dummodò sit talis persona, in quam hoc ius cadere potest. de his quæ fiunt à maior. par. ca. c. 3. de appellat. c. Romana. §. 1. libr. 6. de consue. c. 2. eod. lib. imò dicit Inno. quòd quilibet clericus possit præscribere ius excommunicandi, & similia, licèt non habeat ordinariam iurisdictionem. Sed quia, prout ponebatur in facto, prædicti decanus & capitulum, nisi semel prædicta exercuerunt, Fuit dubitatũ, & etiam solenniter super hoc allegatũ, vtrùm per vnicũ actũ huiusmodi quæsiuissent possessionẽ in similibus casibus iudicandi, & procedendi. Et fuit allegatum ad partẽ negatiuam quodam not. Inno. in c. cùm dilectus. de reli. do. vbi ipse tenet expressè, quòd licèt quis sit in possessione subiectionis alicuius etiam per mille annos, nõ propter hoc potest illum iudicare, siue condemnare neque ciuiliter neque criminaliter, imò sententia excõmunicationis in ipsum prolata non tenet. Ratio, quia iudicare, † & ex-
communicare nõ sunt fructus iurisdictionis, nec 2
propriè fructus dici possunt, imò potiùs periculum, labor & onus, & sic non obstat c. cùm ecclesia Sutrina. de causa posses. & propriet. et c. consultationibus. de iure pa. Nam eligere, vel præsentare benè sunt fructus possessionis iuris eligendi, vel præsentandi. vt not. alibi Inno. in c. in literis. de resti. spol. nõ sic in illo qui tantùm habet possessionem subiectionis siue iurisdictionis alicuius. Pro qua conclusione facit optimè secundùm Innoc. decre. cùm contingat. de foro competen. Nam ibi dicitur, licèt canonici Beluacen. haberent iurisdictionem super familiares ipsorum de consuetudine, tamen non poterant illos excommunicare. Sed posset responderi quòd ibi tãtùm præscriptum, quantum possessum. de deci. c. cùm in tua, vel quia illi non habebant assistentiã tãtùm iuris communis, sicut isti Decanus & Capitulum. ar. c. ad decimas de restitut. spol. libr. 6. Respondit etiam Inno. ad l. Barbarius. ff. de offic. Præto. & not. per eum in c. nihil est. de electioni. à quo dicto videtur Innocen. recedere in fin. glos. eiusdem ibi, tamen alij aliter dicunt, & vt videtur, meliùs. vt not. per eum. de resti. spol. c. olim. 3. vbi tenet expressè, quòd quilibet clericus possit possidere, & præscribere ius excommunicandi, & si ille quem excommunicat, obedit sciente & patiente Episcopo, vel alio suo superiore, statim excommunicans acquirit possessionem excommunicandi, & tenet eius sententia, si erat in possessione excommunicandi, prout not. Innoc. in dicto c. cùm dilectus. in gloss. fina. & remittit ad not. per eum in c. 2. de restitut. spoliato. Sed vtrùm sufficiat ad hoc vnicus
actus † possessionis, Innocent. in c. 2. de capel. 3
mon. videtur innuere quòd non. Pro quo facit

tex. in c. cùm ecclesia Sutrina. de causa pos. et proprieta. & not. in c. fina. de cósuet. Nam secundum Innoc. vbi suprà, licèt possessio generalis iurisdictionis acquiratur per vnicum actum, dummodò vtens intédat vti iure suo quóad iurisdictionem vniuersalem, tamen hoc nó procedit in personis, rationem diuersitatis ponens, quia sub iurisdictione comprehéduntur omnes partes eius, & actus, sed sub persona non continentur alia, & in illis habet locum regula, quòd tãtum præscriptum, quãtum possessum. de decis. c. cùm in tua. hæc vera si nullus alius sit in iurisdictione illarũ personarum, quia tunc ad alias personas non extenderetur possessio iurisdictiõis quæsita in vno homine, sed si alius est in possessione iurisdictionis super vnum populum, & ego exerceam iurisdictionem in vnam personam tantùm illius populi sciente domino, & patiente, super totum populum acquiro, quia quasi vna & continua est gleba, scilicet vnus populus, & nunc benè extenditur possessio de persona ad personam. Ratio, quia ille, in quem exercui iurisdictionem, non possidebat illum contra quem ego præscribo iurisdictionem, sed alius cõtra quem præscribo iurisdictionem in hãc personam, & aliãm communiter habebit. de præscri. c. cùm ex officij. De extensione iuris corporalis, & incorporalis vide Innoc. in c. in literis. de restit. spolia. & ibi per Pau. de hac materia prædictorum duorum dubiorũ in suo commento. At in casu nostro fuit probatum prædictis Decano & Capitulo datam potestatem plenariam iudicandi, corrigendi, puniendi, excommunicandi, & etiam incarcerandi omnes personales beneficiatas illius ecclesiæ per priuilegium Episcopi illius loca, & per sedem apostolicam confirmatam, & quòd ipsi fuerunt in possessione generali prædictorum, & eis sępè obtemperatum excepto actu installationis, quem licèt nisi semel exercuerant: tamen quia posteà in 40. annis similis casus non occurrerat, sed modò nouiter occurrit, fuit decisum, & conclusum quòd tenuerat & valuerat huiusmodi installatio, per Innocen. in dict. c. dilectus. de capel. mo. super versic. possessorium. in fin. & per not. per Ber. in dict. c. cùm ecclesia Sutrina. & per Spe. tit. de præscriptio. §. 1. versic. sed pone quòd melius. & per eundem titul. de iur. omn. iudic. §. 1. circa fin. vbi recitat quasi de verbo ad verbum not. Innocen. suprà script. & vide ad materiam Innocen. in dict. c. 2. de restitu. in integr. & in dict. c. olim. de restitut. spoliato. & de postu. prælator. c. bonæ. a. per eundem.

AUDITIO.

a Præscriptibilia. Ad intellectum horum quæ de pręscriptione meri & misti imperij hic dicuntur, vide Alexand. de Imol. cons. 16. volu. 5.

EPITOME.

Si concessio Episcopi apparet facta cum consensu Capituli, licèt de consensu aliter non appareat, sufficit, si sequitur tempus sufficiens ad præscribendum.

SVMMARIVM.

1 *Titulus iniustus præscribendi causam quandoq; tribuit.*

DECISIO III. aliàs 473.

SI apparet † concessio Episcopi, quæ dicitur facta cum consensu sui Capituli, de quo consensu non apparet, & sequitur tempus sufficiens ad præscriptionem, illud sufficit. Nam talis titulus errore facti suffultus dat causam præscribendi, videlicet si Episcopus donat, & dicit de consensu sui Capituli, & ita tradit monasterio, & ita procedit quod not. gl. de consue. c. cùm dilectus. & de præscript. c. de quarta, & præsumitur talis error, per c. ea noscitur. de his quæ fiunt à Prælat. quia iustus error habetur pro titulo. ff. pro emp. l. 2. in prin. & §. si à pupillo. & ff. pro legat. l. fin. & iustus est hic error facti. l. a. ff. de iu. & fact. ignor. maximè per not. in dict. c. ea noscitur. super quo tamen vide dominum Bar. ff. rem ratam habere. l. actor. secùs si in iure errasset, & ita procedit quod not. in c. a. de his quæ fiunt à Prælat. argum. ff. de iur. & fact. ign. l. 3. & de vsucap. pro empt. l. 2. §. si à pupillo. & l. vbi lex. & l. nonnunquam. ff. de vsucap. probant not. argu. 10. q. 3. cognoscimus. & ita not. Paul. in Cle. 1. de re. eccle. non alie. in gloss. pen. & ibi plenè vide. Aliqui Domini volunt dicere, quòd requiritur subscriptio clericorum. pro quo vide text. 11. quæst. a. can. sine exceptione. & not. Inno. in c. dudum. de reb. eccle. nó alie. lib. 6. De alia subscriptione idem dixerunt Domini de Rota per c. tua. in fin. de his quæ fiunt à Prælat. sed dic ad hoc vt in quæstionibus domini Neapolitani. quæst. 78. cùm dixi, præsumi assensum capituli interuenisse: intelligo quóad effectum excludendi malam fidem in recipiente, & ita procedit opi. Paul. vt præscriptio currat ad effectum validandi, alienandi autem ad perpetuum secùs, & ita procedit opinio Barto. in d. §. si à pupillo. licèt secùs sit de alienatione temporali, vt d. ea noscitur. de his quæ fi. à Prælat. & ita procedit ibi gloss. &c. quod intellige, nisi opponatur per partem consensum nó interuenisse, & ita procedunt not. Innoc. in dict. c. ea noscitur.

De Re iudicata.

EPITOME.

Actore & reo nihil probantibus, vel æqualiter probantibus, si actor possidet, absoluitur, non ex eo, vt quia sit actor, sed quia possessor.

SVMMARIVM.

1 *Si vtraque pars in causa beneficiali nihil probat, possessor absoluitur, etiamsi sit actor.*

DECISIO I. aliàs 15.

SI in † causa beneficiali actor & reus ambo vel nihil, vel non plenè probauerint intentionem suam, Fuit dubitatum vtrùm pro actore possidente, 1

&tenen-

& tenente beneficium posset & deberet sententia ferri absolutoria? Et videbatur quòd non, quia actore non probante, &c. per l. actor. C. de probationib. & de iureiuran. c. fi. & de cau. poss. & proprie. c. cùm ecclesia Sutrina. & vt eccle. benefic. c. vnic. Fuit determinatum & conclusum per omnes Dominos quòd sic, distinguẽdo: Aut vterque, scilicet actor possessor, & reus non possessor, petijt adiudicari beneficium, & tũc si neuter probat, quilibet debet absolui ab impetitione alterius. Ratio, quia vterque est actor & reus in casu prædicto. ar. c. licet. de proba. et c. ex literis. & de cau. pos. & prop. c. vnic. in Clem. nullus tamen eorum condemnabitur in expẽsis, sed fiet compensatio hinc & inde. Fuit tamen quædam no. Inno. allegata in contrarium in c. cùm contingat. de off. dele. vide licet, quòd in casu prædicto reus est absoluendus ab obseruatione, & impetitione rei de qua agitur. quam not. Intelligas Reo rem quam actor petit, detinente & possidente, vel neutro tenente, tunc enim habet locum regula, actore non probante, &c. Si verò actor possessor petit titulum suum pronuntiari canonicum, sicque adiudicari beneficium, & Reus non possessor petit solùm se absolui ab impetitione actoris possessoris, vel nil petit, tunc enim sentẽtia est ferẽda absolutoria pro Reo etiam absente actore nil probante. per d. l. actor. & alia iura in contrarium alleg. & facit. C. de eden. l. qui accusare. & l. fi. C. de rei vendi. & l. 2. de proba. ff. & not. in c. per tuas. de appella. Fatuus autem esset possessor, qui contra non possessorem petitorium intentaret, propter difficultatem probandi dominium, nisi haberet probationes paratas in petitorio, deberet enim potiùs intentare interdictum vti possidetis, si in possessione turbaretur, aut interdictũ vnde vi, si de possessione deijceretur. ar. l. is qui destinauit. ff. de rei vendi. & de proba. c. licet. & de iudi. c. examinata. & hoc est consilium B. in c. cùm ecclesia Sutrina. de cau. pos. in gloss. 2. Si verò Reus possidet, vel neuter possidet, tunc iterum stat regula, actore non probãte &c. & sic potest intelligi not. Inno. in c. cùm contingat. superiùs alleg. & ibi vide quod not. Ioan. Andr. & Innoc. in c. ex conquestione. de restit. spol. & de offic. vica. c. 1. post Innoc. & Hosti. & in c. mandatum. de rescript. post Compost.

EPITOME.

Tres sententiæ latæ super attẽtatis sunt ante omnia executioni mandandæ, antequam veniatur ad negotium principale.

DECISIO II. aliàs 113.

TRes sententiæ super attentatis latæ, antequã procedatur in petitorio sunt ante omnia executioni demãdandæ, dummodò prędictæ sententiæ vim diffinitiuæ habeant, putà si lite pendente, vel post appellationem à diffinitiua aliquid sit attẽtatum circa possessionem rei, de qua agitur, quia tunc sapit naturam veri possessorij, quod est pleoẽ executioni mandandum ante ingressum petitorij. de restit. spo. c. Pisanis. nec posset opponi nullitas ante executionem ex de re iudic. Clem. vt calumnijs.

EPITOME.

Actore non probante, reus, etiam si nihil petat, debet absolui.

DECISIO III. aliàs 110.

ACtore [a] nil probãte seruatis terminis, Reus ab impetitione actoris, licèt nullam petitionem dederit, potest & debet absolui. per regulam, actore non probante et c. de iureiuran. c. fi. & quia trahendo Reum in causam, satis impetijt, molestauit, & impediuit, & ideò potest, & debet actori etiam super huiusmodi molestatione, & impedimento perpetuum silentium imponi, imò super re de qua agitur. de cau. pos. & proprie. c. cùm ecclesia. & de re iudi. c. cũ Bertoldus. & de reli. do. constitutus. de proba. c. licet. a

ADDITIO.

Actore. Adde hic regulam Grego. 11. quæ est. 103. in numero, inter meas. & incipit, Dominus noster Gregorius non vult quòd stylus. a

EPITOME.

Reus & possessor de cuius non iure constat contra reseruationem tam in personam, quàm in gratiam potest dare obiectus ad effectum absolutionis reportandæ, non autem adiudicationis.

SVMMARIA.

1 *Reus & possessor de cuius non iure constat potest actorem per obiectus excludere.*

2 *Constito de non iure actoris & Rei, non est tamen reus à sua possessione expellendus, sed potiùs ab impetitione alterius absoluendus.*

DECISIO IIII. aliàs 160.

REVS † & possessor beneficij, de cuius non iure constat, potest dare contra reseruationem obiectus tam in personam, quàm gratiam ad effectum absolutionis, sed non adiudicationis obtinendæ, vt in c. ex insinuatione. de procu. & ibi per Innocen. & in c. olim. de rescript. & de hoc videtur tex. in c. cum nostris. de concess. præbend. nudus enim detentor repellit agentem rei vendicatione, si sua non interest, propter commodum possessionis, siue retentionis. arg. l. Paulus. §. fin. qui mo. pign. vel hypo. sol. & faciunt no. per Archid. de præben. in c. licet. lib. 6. Præterea magis abhorrent iura, quòd nullum habens titulum ingrediatur beneficium, quàm ingressus per non habentem titulum de possessione eijciatur propter regulam: Turpius eijcitur, et c. de iureiuran. c. quemadmodum. In pari enim causa turpitudinis melior est conditio possidentis. de adult. c. intelleximus. de reg. iur. c. in parti. lib. 6. Non obstant duæ conclusiones superiùs positæ, videlicet, quòd ille de cuius non iure clarè & notoriè constat per acta, non agit super attentatis, nec possessorio, quæ ambo sunt multùm in iure priuilegiata. de ordi. cogni. c. 2. & fi. de resti. spo. 2

T per

per totum.de appell.c.non solùm.lib.6. quia hi certant de possessione recuperanda, & de reducendo in statum pristinum, quod esset absurdũ, & iniquum, ex quo constat de non titulo ipsorum, & quia per hoc daretur vitiosus ingressus, propterea etiam in dubio prohibetur fieri missio in possessionem realem, vt in c.vnic.de eo qui mit.in pos.lib.6. Alius verò detentor certat de possessione retinenda, & non admittenda, de qua non est eijciendus, nisi per illum, cuius interest, & habente ius, vt in d.c. cum nostris.de concess.præben. & ibi per Inno. & ideò est vocandus antequàm eijciatur, vt videatur tam de iure agentis, quàm etiam possidentis.de præb.c.licet.2.lib. 6. Ex quibus infertur alia conclusio, quòd † vbi constat de non iure actoris, reus, licèt nullum ius habeat, à possessione non est amouendus, imò ab impetitione actoris est absolu&dus.C.de rei vendi.fi.de rescri.c.olim.in fi.not.per Compost.de rescript.c.mandatum. & per Inno.de resti.spo.c. in literis.ver. fatemur. tamen modificat hoc dictum secundum cõclusionem primam suprà eo, tit. quilibet enim detentor præsumitur possidere secundum Innoc.In c.cùm olim.2.de priuileg. super ver. portarium. in fin. qui alleg. 18.q.1.c.1. idem tenet Archi. vt lit.penden.c.2.lib. 6.

EPITOME.

Iudex generaliter condẽnat in fructibus, & executor generaliter monet condemnatum absque taxatione.

SVMMARIVM.

1 *Reum & possessor de cuius non iure constat, potest actorem per obiectum excludere.*

DECISIO V. aliàs 183.

1 SIcut † Auditor potest generaliter condemnare in fructibus per Reum & possessorem perceptis, ita potest generaliter executor huiusmodi
2 sententiæ absq; aliqua taxatione monere dictum cõdemnatum, vt de illis satisfaciat victori infra certũ terminum, infra quẽ terminũ potest venire, & allegare se illos nõ percepisse, vel eos in vtilitatẽ beneficij cõuertisse & similia: quod si nõ fecerit, sententia excommunicationis propter hæc, plata est fulta, nec relaxabitur donec plenè fuerit satisfactum, quia pro re iudicata extitit promulgata. ar. no.in c.solet.de sent.excom.lib.6.

EPITOME.

Auditor qui pronuntiat beneficium alicui fore debitum, potest etiam possessore in fructibus post litem motam perceptis, & non petitis, cõdemnare.

DECISIO VI. aliàs 189.

AVditor qui pronuntiat beneficium fore alicui debitum prouidendo de ipso iuxta formam Clem. auditor.de rescript. potest etiam condemnare ex officio in fructibus à tempore motæ litis per possessorem perceptis, etiam in libello non petitis.de iure patr. c. cùm dilectus.de offi.deleg.c.cum causa.qui fructus sunt accessorij ad beneficium, & veniunt à tempore motæ litis.ff.de vsur.l.videamus. & l.mora §.in bonæ fidei.argu. etiam c.cùm ecclesia Sutrina.de causa pos.& proprie.de præb.c. dilecto.in fin.& faciũt not.per Innoc.de re iud.c. cùm super.et c.grauis. de restit.spo. & ibi per Innoc.& Hosti.& de præbend.c.dilecto. In fin. vtrùm & quando veniant ex officio, vel ne fructus percepti.

EPITOME.

Pro reo excommunicato absente, & per procuratorem se defendente, potest ferri sententia absolutoria, sed non adiudicatoria.

DECISIO VII. aliàs 194.

PRo Reo excommunicato absente, & se per procuratorem defendente potest ferri sententia absolutoria, sed non adiudicatoria. argu. eorum quæ leguntur & not. in c. cùm inter. de excep. pro hoc alleg. in ratione l. quamuis indubitati iuris.C. de adulte. faciunt etiam not. in c. per tuas.de appella. videlicèt, quòd pro reo contumace absente potest ferri sententia infirmatoria, vel absolutoria.

EPITOME.

Dominus feudi potest committere causam feudalem alteri decidendam inter vasallos suos, per quam commissionem idem commissarius non potest aliquid domino adiudicare.

DECISIO VIII. aliàs 198.

SI dominus feudi committit, seu dat potestatẽ alicui cognoscendi, seu decidẽdi causam feudalem, de certis bonis inter vasallos suos, saluo iure suo, si Iudex huiusmodi inter prædictos vasallos duntaxat procedendo, & seruatis seruandis partem bonorum adiudicauerit vni parti, & aliam partem domino feudi, talis sententia lata pro domino feudi non valet, neque tenet, quia nullo agente nec libello dato, nec lite contestata est lata.de verb.signi.c.forus.de lit.contest.c.vn. cũ simil.lib. Nec obstant verba illa, Saluo iure suo, quia illa non sunt, nisi quædam protestatio, videlicèt quòd per sententiam ferendam inter partes sibi quòad suum non præiudicaretur, & sic nõ est nisi quædã protestatio, prout Papa sæpè protestatur in decisionibus suis, vt in c.cùm à nobis. de testib.de appella.c. vt debitus.In fin. & vt lit. penden.c.1.in fin.in Clem.

EPITOME.

Si Abbas & cõuentus in aliqua causa funestam post litem contestatam, lata sententia pro actore & ab eo appellato per reos possunt simul, & diuisim in causa procedere, & sufficit contra alterum ferri sententiam.

DECISIO IX. aliàs 209.

LIcèt actum sit in partibus per Episcopum, contra Abbatem & conuentum cuiusdam monaste-

monasterij super annua pensione præstanda Episcopo, & lata sententia pro Episcopo, & contra Abbatem, & conuentum, à qua pro parte eorundem Abbatis & Conuẽtus extitit ad sedem apostolicam appellatum, tamen si in causa appellationis Episcopus duntaxat processit contra abbatem, & nihil probauit, nec sententiam latam in partibus produxit, Abbas potest & debet absolui ab impetitione Episcopi. per regulã, actore non probante &c. Non obstante quòd in partibus sit actum, & sententiatum cõtra Abbatem, & conuentum coniunctim, quia de hoc non constitit, & si constaret, quia Episcopus dimisit conuentum, & traxit Abbatem in causam, cùm iudicium redditur in inuitum, ipse poterat se defendere, & petere se ab huiusmodi molestatione, & ab impetitione absolui. Prætereà quia ipse solus, vel quilibet alter posset iura, & bona ecclesiæ defendere, etiam alijs inuitis, vt not. Inn. in c. cùm olim. de testib. & de reb. eccle. non alie. c. si quis presbyterorum. et c. hoc consultissimo. eo. tit. lib. 6. Cùm igitur conuentus appellauerit, & non miserit procuratorem ad prosequendũ, huiusmodi appellationem, si Abbas non prosequeretur trãsiret in rem iudicatam, de re iud. c. quod ad consultationem. ergo meritò ad prosecutionem huiusmodi appellationis solus fuit admittendus. Item quia sententia veniet ferenda pro eo, & non contra eum. ergo et c. ff. de mino. l. non eo minus. Imò secundùm Inno. in c. præsentium. de test. lib. 6. si Abbas & Cõuentus in aliqua cau-
a sa simul sunt litẽ contestati,[a] tunc simul, & diuisim possunt in causa procedere, & sufficit contra alterum ferre sententiam. de quo ibi per Io. And. in nouel. super ver. Abbas.

ADDITIO.

a Simul sunt litem contestati. Sic & si essent ambo procuratores in solidum constituti. vt not. in c. in nostra. de procurat.

EPITOME.

Citatio ad audiendam sententiã in curia in causa beneficiali nõ expedit, quòd contineat illud verbum, peremptoriè, secùs in causa prophana.

SVMMARIA.

1 *Citatio ad audiendam sententiam in curia an debeat continere illud verbum, peremptoriè.*

2 *Termini quotquot sunt contestata in Palatio, peremptorij sunt.*

DECISIO X. aliàs 245.

1 LIcèt † in causis prophanis, in quibus ordo, & figura iudicij seruatur, necesse sit peremptorium exprimi in citatione vnica, quæ fit ad sententiam audiendam. per l. ad peremptorium. ff. de iudi. & C. quomodo & quando iudex. l. a. aliàs sententia non valet, vt videtur notari per Io. 23. q. 3. can. de illicitã. & Innocen. in c. ad petitionem. de accus. & Specul. titul. de cit. §. viso. ver. quod si lata. & Guil. de mon. Lau. de dolo & contuma. c. 1. super. ver. promulget. in Clem. tamen id non est necesse in causa beneficiali, in qua proceditur sine strepitu, & figura iudicij, vt in Clem. sæpè. §. aliàs. ver. sententiam verò. de ver. signi. vbi de hoc per Ioã. And. super verb. nõ peremptorio. ita quòd valet citatio facta in audientia contradictarum ad audiendum sentẽtiam diffinitiuam, etiam contra absentem proferendam sine expressione peremptorij, dummodò causa, vel per appellationem, iuxta formam. c. statuimus. & Cle. causam electionis, vel per citationem de speciali mandato facta sit in curia. Nam tam per dictam appellationem, quàm per dictã citationem pars absens citatur ad totam causam, & singulos actus vsq; ad audiendum sententiam inclusiuè, & sic non esset necessarium, licèt sit honestum, & de morte citare absentem per audientiam ad singulos actus de nouo, prout legitur & no. per Inn. & Hosti. ac Io. And. in nouel. in c. auditis. de proc. & aliqualiter in c. consuluit. de off. dele. & plenè de confes. c. 2. li. 6. per Arch. Aliquĩ tamen voluerunt dicere, quòd etiã in causa prophana secundum morem Curiæ non sit necessarium in citatione exprimere peremptoriũ, etiam
2 ad sententiam audiendam, quia † post litis cõtestationem omnes termini in Palatio apostolico sunt peremptorij, licèt id non exprimatur, vt no. Spec. expressè in d. §. viso. vbi dicunt etiam quidam allegando dictam decre. consuluit. de offic. deleg. præsertim si in partibus in causa sit cognitum plenè, & cõclusum. Prætereà fuit allegatum vnum dictum Bar. in l. finita. §. si plures. ff. de dã. infect. videlicèt, quòd si Iudex fuit cõminatus in citatione, quòd procedat ad sententiã, si nõ compareat, huiusmodi cõminatio habet vim peremptorij. Si verò cõminetur quòd procedat, vt iustum fuerit, vel prout de iure poterit, talis cõminatio non est loco peremptorij, quia secundum Spe. in d. §. viso. versi. si quæritur. huiusmodi cõminatio consueuit poni post peremptorium, licèt non sit necessaria, quãdo ponitur peremptoriè in citatione, vt ff. de iud. l. ad peremptorium. & de restit. in inte. ca. cùm ex literis. vt not. ibidẽ & Spe. in eo. §. versi. item iudex. cuius dictum intelligas, & modifica iuxta superiùs allegata. Dicit tamen Inn. vnum notabile verbũ in dicta decre. ad petitionẽ. de accusa. in magna gl. circa medium, quòd si inueniatur, & apprehendatur citatus, & citãti respondeat, nõ veniam ad causam,[a] a
vel nihil respondeat, & sic personaliter citatus nõ vadat, vel malitiosè procurat, ne ad eum perueniat citatio. vt lit. non conte. c. quoniã. in his casibus non credit talem iteratò citandum, nec ad testium receptionem, nec ad audiendum sententiam, imò sine vlla alia citatione potest secundũ eum ad examinationem causæ, & sententiã procedi. Rationẽ ponit, quia cùm prædictæ citationes tres, vel plures nõ fiãt, nisi ad probationẽ contumaciæ, & in prædictis casibus apparet contumacia[b] citatorum. ergo non est necesse alias so- b
lennitates fieri, quia in certũ non est opus coniecturis. ff. de verb. obl. l. cõtinuus. ff. de re iu. l. contumacia. facit Cle. si ante. de dolo & contuma.

ADDITIONES.

a Ad causam. Adde idẽ dicẽdum in superiore, quẽ inferior vult constituere in negligentia, nam

licèt ad hoc requirantur tres requisitiones. c. 1. ibi, tertiò cũ humilitate requisitus. extrà de supplend. neglig. prælat. fallit tamen quando in prima requisitione superior respõdet se non facturum id super quo, & ad quod faciendum requiritur, nam tunc vnica requisitio sufficit secundũ Panorm. & alios in d. c. 1. Et idem dic in citando ter, quando in prima citatione respondet se non venturum, vt hic.

b Contumacia enim propriè dicitur quando quis fuit citatus personaliter, si autem alia citatione dicitur cessatio. per glo. singularem in l. si accusatoribus. C. de accus. quam adducit Alexand. in l. contumacia. ff. de re iudicata.

SVMMARIA.

1 Actor & possessor in causa beneficiali nihil probans absoluitur, etiam si reus det obiectus, & illos non probet, ac liti renuntiet.

2 Et an reus sit in expensis condemnandus.

DECISIO XI. aliàs 261.

1 Licèt actor † possessor in causa beneficiali nihil probent, & Reus per eum in causam tractus nihil petẽdo, sed dando obiectus contra eũ, & illos non probans, & postmodum renuntiando liti, & causæ recedat, pro actore possidente potest ferri sententia nihilominùs absolutoria ab impedimentis, & molestationibus &c. & super illis dicto reo perpetuum silentium imponi. de probat. c. ex literis. a & c. licet. & vide similem conclusionem in decisi. 1. suprà de re iudicata. quam intelligas de reo petente suam prouisionem canonizari, & nihil probante, in quo casu actor & possessor etiam non probans intentionem suam, debet nedum ab impedimentis & molestationibus, sed etiam ab impetitione Rei absolui, & in expensis condemnari. Sed † verùm in 2 casu proposito reus veniret in expensis condemnandus? Domini erant varij, nec fuit pro tũc discussum. Aliquibus videbatur quòd non deberet condemnari, propter temerariam vexationẽ actoris, qui iniustè, & inuitum traxit, & vexauit eum, vt videtur, & quia reus agnoscens bonã fidem renuntiauit liti, ergo nihil fuit ei imputandum. Alij asserentes contrariũ, propter regulam, Victus victori, &c. Præterea si ab initio liti renuntiasset, & se in nullo opposuisset, nec obiectus dedisset, fortè procederet dictorũ Dominorum opinio. Sed quia se opposuit, & obiectus dedit, in quorum probatione defecit, ergo saltem propter exceptionum oppositam, & non probatam deberet condemnari in expensis, quod crederem verissimum, per c. fin. de do. & contu. et c. statutimus. de elect. lib. 6. vbi videtur text. sed ille text. loquitur in obijciente, appellante, & in probatione obiectuum deficiente.

ADDITIONES.

a C. ex literis. Ad declarationem huius decisionis vide do. Fely. in d. c. ex literis. qui multa bona & notãda dicit. Nã istæ decisiones sunt satis crudæ & tenues, nisi adiuuẽtur aliorum Doctorum dictis, quibus simul iunctis habetur plena notitia iurium. Et principaliter sunt videnda scripta nouissimorum Doctorum qui omnes articulos & apices iuris sunt diligentissimè perscrutati.

EPITOME.

Per rescriptum gratiosum ad beneficium vacaturum, ius quæsitum alteri specialiter in dicto beneficio non tollitur, nisi specialis mentio de eo fiat. Et ideò prima gratia ad certum beneficium vacaturum impetrata, non absorbetur per secundam gratiam ad idem beneficium, vt vacans, impetratã in qua non fit mentio de prima.

SVMMARIA.

1 Rescriptum gratiosum per quod alteri præiudicium infertur, non valet, nisi de primo mentionem faciat.

2 Dispositio in potestate grauati posita, potest per ipsum grauatum declarari.

3 Collationem secundi beneficij debet præcedere renuntiatio primi.

DECISIO XII. aliàs 329.

Tv obtinens præbendam Colonien. impetrasti gratiã à Papa de præbenda Maguntin. certò modo vacatura, offerens te in assecutione præbendæ Maguntin. dimittere Colonien. postea ego impetraui præbendam tuam Colonien. dum ipsam vacare contigerit per assecutionem antedictam, tu impetras à Papa quòd possis dictam præbendam Colonien. permutare pro alio beneficio, & nihilominùs præbendam Maguntin. prosequi, de mea gratia, seu mea impetratione nulla facta mẽtione, secunda gratia est surreptitia, & nullius est momenti. Ratio, quia re- 1 scriptum † gratiosum per quod alteri præiudicium infertur, est inualidum, nisi de primo faciat mentionem. per iura vulgaria, de rescriptis. c. constitutus. et c. quamuis. libr. 6. de consuetu. c. in tua. eodem lib. de offic. delega. c. super eod. & optimè probat hoc l. quoties, C. de preci. Impe. offe. Non enim est, nec esse præsumitur hoc de mente Principis, maximè dum hoc ignorat. ff. de pac. l. fratres. not. in dicto c. super eod. At in casu præsenti, si tua secunda gratia effectu præsens, & pura præsentem sortiretur effectum, mea gratia totaliter esset perempta, & sic perpetuum præiudicium mihi afferretur. Nam facta renuntiatione ex causa permutationis tolleretur omninò spes vacationis expressa in literis meis, ergo &c. Præterea si non potest afferri præiudicium, videlicet dilatorium, vt in c. quamuis. et c. tibi qui. de rescriptis. libr. 6. multò minus peremptorium, quod est grauius, vt in l. quoties. superius allegata. In contrarium facit quòd tu potuisses absque aliqua impetratione dictam præbendam Colonien. renuntiare, & per superiorem renuntiatio admitti, & tamen per hoc solum gratia mea perimeretur ex toto, igitur ex impetratione tua non insurgit mihi hoc præiudicium, & per consequens ratione talis præiudicij surreptitia dici non potest,

test,siue reddi. Primum patet,quia Papa mihi ta-
lem gratiam faciendo non fuit suæ intentionis te
impedire in renuntiando in matrimonio cõtra-
2 hendo, in religionem intrando. Nam † quando
conditio ponitur in potestate grauati, dispositio
ipsa adeò debilis est,quòd licet grauato eam de-
clarare, vt in l.qui balneum.§.amplius.ff.qui po.
in pign.hab.et c. si pro te. de rescriptis. lib.6. Sic
est de ista, quia in potestate sua erat non assequi,
eo ipso quòd conditio ponitur in potestate gra-
uati, videtur grauato data potestas etiam non
implendi. l.cùm ab eo.§. si verò sub cõditione.ff.
de contrahend.emptio. imò & contra veniendo,
vt in l.si gratuitam.§.fina.ff.de præscrip.vbi Bar-
tol. Non obstant iura,quæ dicunt, quòd si per te
stat quò minus possessionem habeas secundi be-
neficij incompatibilis,vt in c.commissa.de elect.
lib.6.de præbend.c.licet.2.eod.lib. & in Clem.si
plures. eod. titu. de præbend.quia loquuntur in
ism prouiso,qui voluntariè postquàm proui-
sioni consentit,resilire non potest,nos autem lo-
quimur in nondum prouiso, qui solùm consen-
su potest resilire, vt de elect.c.si electio.libr.6.&
Clem.gratiæ.de rescrip. Nec obstat,quòd te ob-
tulisti dimissurum,quia plus facis, si ante dimit-
tis. Nam licèt primum sit necessarium,istud non
necessarium remanet voluntarium, imò secun-
dùm Vincen.quem recitat Io.And.in nouel.in c.
3 veniẽs.de renun. † renũtiatio primi beneficij de-
bet præcedere collationem secundi,quod nõ ser-
uatur, patet secundum dictum principale hu-
iusmodi argumenti per c.susceptum. de rescrip.
libr.6. quod nihil facit ad casum nostrum,pro-
pter clausulam in huiusmodi gratijs poni con-
suetam, videlicèt, Seu quouis alio modo, &c.
cùm enim per renũtiationem siue per ingressum
religionis, siue per contractũm matrimonij hu-
iusmodi præbenda vacet, mihi debebatur. per
hoc enim cessant omnia argu. & alleg. in con-
trarium, & stat conclusio vera. Quòd gratia tua
secunda est surreptitia re ipsa, quia si Papa sciuis-
set mihi factam prædictam gratiam,nullo modo
tibi concèssisset gratiam secundam.ergo &c.pro
& contra in d. quæstione, vide not. per Archid.
& Ioan. Andr. in nouel. de præbend. c. si post-
quàm.libr.6.

EPITOME.

Executio trium sententiarum suspenditur, do-
nec appellatio ab interlocutoria, vel grauamine
diffiniatur, vt circuitus euitetur.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio à grauamine ante tertiam sententiam in-
terposita trium sententiarum executionẽ non impedit.*

DECISIO XIII. aliàs 322.

DIxerunt & ordinauerunt omnes Domini,
me solo excepto, qui huiusmodi causam
habui, & propter huiusmodi concordiam ipsam
ad Cancellariam remisi, nolens contra conscien-
tiam,nec contra consilia omnium proferre sen-
1 tentiam diffinitiuam, videlicèt, † quòd si appel-
letur ante tertiam sententiam diffinitiuam ab a-
liquo grauamine,etiam vero, & iusto,nihilomi-
nus tertia diffinitiua feratur, & postmodum ar-
ticulus prædictæ appellationis siue grauaminis
alicui alteri Auditori committatur, & petatur
procedi, & pronuntiari super dicto grauamine,
quòd pars id petens non erit audienda, nec de il-
lo erit cognoscendum, nec pronuntiandum, an-
tequàm prædictæ tres diffinitiuæ sententiæ con-
formes fuerunt effectualiter executioni manda-
tæ, per Clem. vt calumnijs.2.resp. de re iudi. vbi
allegaui glo.Ioan.Andr. penulti.de antepenulti.
in contrarium,quæ dicit, quòd ille text.non im-
pedit prosecutionem appellationis impositę an-
te vltimam sententiam à grauamine, dummodò
tempora appellationis non sint lapsa, quæ re ve-
ra labi possent secundum me, si primò deberet
fieri executio, & posteà dictæ appellationis pro-
secutio. Ad quod respondebatur quòd non, per
Clem.quamdiu. de appellationibus. nec per hu-
iusmodi cognitionem prosecutionis,& pronun-
tiationem impeditur executio, sed ipsa facta si
pronũtiatum fuerit malè processum, & benè ap-
pellatum,tunc retractabitur per viam nullitatis,
nedum prædicta sententia post prædictam appel
lationem lata,sed etiam ipsius executio, & quic-
quid secutũ est ob id.de elect.c.qualiter.de pro-
cu.c.auditis.de re iud.c.pastoralis.in Clem.Om-
nes verò Domini dicebant, quòd ex quo prædi-
cta cognitio, & pronuntiatio tangebat nullitatẽ
tertiæ sententiæ,quòd super illa nullo modo an-
te realem,& effectualem executionem prædicta-
rum trium sententiarum deberet audiri,& quòd
meliùs, & tutiùs esset suspendere cognitionem &
pronuntiationem antedictam,donec essent præ-
dictæ sententiæ executioni demandatæ, propter
rationem Clem.antedictæ in princip.& etiam ad
euitãdum circuitum Cle. Auditor.de rescri.præ-
sertim, quia causa appellationis à prædictis gra-
uaminibus ante prolationem tertiæ diffinitiuæ
sententiæ non fuit commissa,nec pendere dica-
tur,quia si diceretur pendere,tunc aliqui Domi-
ni benè dubitabant,aliqui non.imò idẽ quod su-
prà dicebatur,per 2.respon.Cle.vt calumnijs an-
tedictæ,pro cuius intellectu vide ibi Ioan.Andr.

EPITOME.

Auditor cui committitur taxatio fructuum ali-
cuius beneficij, in quibus quis est per tres sentẽtias
diffinitiuas condemnatus, potest nedũ fructus vsq;
ad vltimam sententiam, sed etiam post, vsq; ad tem
pus quo ipse taxationem faciet, per cõdemnatum
perceptos taxare. Vel sic, Si commissa est Auditori,
vel executori taxatio fructuum, vigore talis com-
missionis potest illos taxare, nedum vsque ad tem-
pus vltimæ sententiæ, sed etiam vsque ad ipsorum
taxationis tempus.h.d.

DECISIO XIIII. aliàs 337.

AVditor cui committitur taxatio fructuum
alicuius beneficij, in quibus quis est per
tres sententias diffinitiuas condemnatus, potest
nedum fructus vsque ad vltimam sententiam

 inclusi-

inclusiuè, sed etiam post, vsque ad tempus, quo ipse taxationem huiusmodi faciet, per condemnatum perceptos taxare, secũdùm maiorem partem Dominorum, quia ad illos etiam condemnatus tenetur, & restituere compellitur per executionem, & venientex officio iudicis. & sic dicebant Domini ad vitandum circuitum, quòd possunt per dictum dominum Auditorem taxari, quemadmodum per executorem possent, & taxari deberent. Quod verum ego & dominus Gaillardus dicebamus, si prædictus Auditor prædictas sententias exequi posset. Sed si non haberet potestatem exequendi & taxandi, idcircò alios fructus, quàm illos in quibus facta est condemnatio, taxare non potest, pro quorum taxatione, & compulsione recurrere haberet ad executorem suum, & si aliter taxaret, formam mandati exciperet, & sic nil ageret, per iura vulgaria, de rescript. c. cùm dilecta. ff. mandat. l. diligenter. cum simil. veruntamen ad tollendum omne dubium fuit per omnes consultum, quòd prædictus dominus Auditor declararet taxando prædictos fructus, singulis annis tantum valuisse, & valere, sicque postmodùm coram executore computus quot annis possederit, & percepẽrit fructus, & compelletur per eundem executorem ad restituendum eosdem. Addiderunt etiam aliqui Domini, quòd nedum idem Auditor posset, & deberet huiusmodi declarationem valoris annui facere, sed etiam vnam certã quotam pro annis & temporibus præteritis vsque ad tempus taxationis taxare, quæ additio mihi, & dicto Domino Gaillardo nõ placuit, sed primum consilium benè nobis videbatur sufficere debere, quòd fieret cõputus, & executio per executorem dandum per Papam.

EPITOME.

Dominium non probatur per famam, aut reputationem, vel possessionem, ideò per veras causas probari oportet.

SVMMARIA.

1 *Dominium neque fama, neque communi reputatione, aut prædecessoris possessione probari.*

2 *Quæ requirantur in actione rei vendicationis.*

DECISIO XV. aliàs 330.

1 SI † vendico à te castrum, in cuius possessione tu es, quod tamen ego nunquam possedi, tanquam ad me pertinens iure dominij, vel quasi, & probo per testes, quòd pater meus illud possedit, & dum vixit habitus, & reputatus fuit pro domino publicè, communiter, & notoriè, non sufficienter probo,[a] ita quòd tu venies
a absoluendus ab impetitione mea, nisi aliud probem. Ratio est, quia aut dices hoc casu dominiũ esse probatum, vel quasi dominium. Sed neutrũ potes dicere, ergo &c. Primum non, quia licèt illa sit, & fuerit opinio Placentini, quòd possessio cum tali reputatione dominij præsumptionem sufficientem inducat, per l. litibus. & l. si colo ni. C. de agri. & censi. lib. 11. & l. Titia. ff. de sol. tamen Docto. eam reprobant in l. cùm res. C. de proba. & ibi plenè per Cyn. & Bart. in l. quidam in suo. in fin. ff. de condi. insti. vbi gl. hoc tangit. Item non potest dici de hoc, sicut de quasi dominio, quia si sic, aut hoc dices de quasi dominio causato primò in personam patris, & translato etiam absque aditione in personam filij, vt l. in suis. ff. de libe. & posthu. aut de quasi dominio creato de nouo in personam filij. Sed neutrum dici potest, ergo primum non. Nam † quatuor 2
in creatione istius actionis necessariò requiruntur, videlicet traditio, iusta causa traditionis, vera possessio, & possessionis admissio. De duobus primis, & de quarto, sunt text. ff. de public. l. 1. 2. & 3. & per totum. & Institu. de actio. §. aliæ. Tertium determinant Doctor. in d. l. cùm res. quia vsucapioni æquiparatur, vt l. fine. §. hoc acto. ff. de public. in qua illud requiritur, vt l. fina. ff. pro suo. Modò licèt probetur possessio, non tamen probatur traditionem factam ex iusta causa, ergo nec valet depositio communis opinionis & famæ. Tum quia illa non refertur ad quasi dominium, sed ad verum dominium probandum, & in illius probatione etiam insufficiens est, si refertur ad quasi dominium probandum. Sed ad verum dominium spectat secundum omnes: Tum quia si ad quasi dominium, & eius vera principia referretur, tamẽ plenam probationem non faceret, cùm vix faceret semiplenam. iuxta not. ff. de testi. l. 3. & de testi. c. veniens. de appel. c. 1. & Specu. titu. de fama. Secundum verò membrum principale dici non potest, tum quia etiam æquiparatione supposita Publicianæ & vsucapionis, de quo suprà per l. nihil. C. pro hærede. tum quia licèt in translatione dominij, & per consequens quasi dominij, fallunt istæ regulæ, quia traditio non requiritur, vt l. cùm hæredes. ff. de acquir. possess. in princ. tamen in creatione noui dominij non reperio eas fallere. Præterea aduertendum est, quòd ius Publicianæ est valde debile, & ideò sublato sibi pede fortiori, imò quasi ambobus pedibus, & suo totali fundamento, videlicet traditione ex iusta causa, & possessione, non mirum si ruat totum, quia si nullum ius nunquàm agendi competijsset, nec mihi nec actori meo, quomodo absque principio creari poterit, esset mirabile, secus in dominio, quod fuit iam creatum, & quod sine traditione trãsfertur, & de quasi dominio idem, quia in personam actoris verum ius dominij, vel quasi, & ius agendi rei vendicatione, vel Publiciana iam competijt, ergo &c. & ita tenet Bartol. in l. 1. ff. de public. & in l. cùm sponsus. §. is cui. eo. titu. ergo &c.

ADDITIO.

a Non sufficienter probo. Qualiter possit probari dominium, & an sit difficilis omnis probatio, vide Alexand. in consil. 4. in 2. col. & in consil. 81. in 2. col. in 1. volum. in quibus locis ponitur probetur dominium de antiquo per solam famam. & in consil. 1. in vlt. col. in 4. vol. & in consil. 10. & 11. in eod. 4. volu.

EPITOME.

Ordinarius qui tulit sententiã, quæ est nulla ratinne formæ, potest parte vocata aliam ferre, si verò nulla ratione proce su , incipiat de noun & iterum cngnoscat, si est executnr gratiarum tamdiu exequetur, donec mandatum suum adimpleatur, ne effectus iste in longius tempus cum dispendio ferri contingat. de nffic. deleg. c. si super gratia. lib. 6. & l. quid tamen. in pronc. ff. de arb. qund confirmatur per nn. per Compnst. & Inan. And. in c. capitulum. ver. item quæritur. de rescrip.

SVMMARIA.

1 *Iudex siue ordinarius, siue delegatus qui partibus non vocatis sententiam tulit, an iteratò, eandem sententiam partibus vocatis ferre potest, & nu sequen.*

2 *Iudex ordinarius sententiam suam emendare, & aliam ferre potest.*

3 *Delegatus qui sententiam tulit, siue benè, siue malè, an officio suo functus dicatur.*

DECISIO XVI. aliàs 341.

1 DVbitatur, vtrùm † Auditor pronuntiando aliquam sententiam diffinitiuam per primum Dominum Auditorem latam nullam, parte non vocata, vel vocata, sed non legitimè, & sic nulliter processit, & pronuntiauit, posset iteratò aliam, & similem sententiam [a] debitè, & partibus vocatis ferre? Et videtur quòd sic, quia iu-
a dex, qui malè iudicauit, non dicitur functus officio suo, sed iterùm debet iudicare benè, & procedere. argum. C. quomodo & quando iudex. l. si preses. C. de accu. l. 3. ff. de arbit. l. diem. §. sed si de pluribus. & de accu. c. qualiter. el. 1. Fuit conclusum & determinatum per omnes Dominos vno excepto, contrarium, per l. iudex. de re iudic. & de offi. deleg. c. in literis. et c. venerabili. & de electio. c. si compromissarius. §. si verò. lib. 6. & contraria loquuntur in ordinario secundum Innoc.
2 qui potest à capite incipere, & † sententiam suam emẽdare, & aliam ferre, si eam inuenerit esse nullam ratione processus, aliàs si esset nulla ratione formæ, vt in c. & si sentèntia. de re iudi. lib. 6. meritò posset iudex idem pronuntiare, ne vtile vitiaretur per inutile. in regula, vtile. de regùl. iur.
3 lib. 6. Secùs † verò in delegato, qui siue benè, siue malè iudicauerit, functus est officio suo, per iura suprà proxim. alleg. & sic desijt esse iudex in pronuntiando, vt in l. qualem. ff. de arbitr. Hoc etiam patitur contrarium, quia idem est non esse, & inutiliter esse. de transla. episcop. c. inter corporalia. de cleric. non resi. c. tua. & quia beneficium Principis debet habere suum effectum, ne illud illudatur. de elect. c. commissa. libr. 6. & executor tamdiu exequi potest, donec mandatum suum adimpleuerit, ne effectus ipsius in tempus longius cum dispendio differri contingat. de offic. deleg. c. super gratia. libr. 6. & l. quod tamen. ff. de arbit. in princip. Quod confirmatur per nota. per Compost. & Ioan. Andr. in c. capitulum. de rescript. ver. Item quærit. & alleg. c. querenti. et c. significasti. de offic. deleg, Nec obstat c. qualiter. de accus. quia illi erant generales legati, & sic ordinarij. de offic. legat. c. 1. & 2. libr. 6. & nondum sententiam tulerant, secundùm Ber. ibidem, sed errauit in processu, vnde poterant illam emendare, & errorem suum corrigere, imò secundùm Specul. titul. de prolar. senten. §. qualiter. versic. hoc quoque notandum in factis & omnibus alijs præterquàm in sententijs diffinitiuis, potest tam ordinarius quàm etiam delegatus iterum facere, quod minus rectè fecit. De ordinario probatur de elect. c. cùm terra. et c. nostri. & de rescript. c. ab excommunicato. De delegato probatur de offic. delega. c. significasti. de appell. c. cùm cessanté. et c. si à indice. eodem titul. lib. 6. quæ iura loquuntur de interlocutoria reuocanda: quæ & quando reuocari possit, remittit ad Specul. titul. de except. §. viso. versicul. sed si iudex. & se. Ioan. Andr. in nouel. super prima gloss. in d. c. qualiter. dicit, quòd ordinarius non potest corrigere sententiam annullandam. alleg. ff. de re iudic. l. cùm querebatur. & l. post rem. & C. de sentent. ex periculo recit. l. 2. sed nullam reuocare potest. de frig. c. fraternitátis. de purga. vulga. c. 2. 1. quæstion. 3. episcopus. & alleg. dictam l. si præses. & C. de accusa. l. si accusatoribus. remittit ad not. per eum post Innocent. de re iudic. c. 1. et c. cùm inter. super versicul. postquàm in rem. & ad not. per gloss. de re iudic. c. cùm Bertoldus. in gloss. sed qualiter. & ad Spec. vbi suprà, & titul. de restitu. in integr. §. videndum. versic. & nota. in tit. de arbit. §. final. versi. licèt. & per Dyn. in regula, quod semel. de reg. iu. lib. 6. In prima tamen opinione vnus de Dominis volebat dicere, quòd ex quo prædictus Auditor, qui pronuntiauit super nullitate sententiæ, remanserat adhuc iudex in negotio principali, & poterat cognoscere de iustitia & iniustitia primæ sententiæ, quia, prout ponebatur in facto, dicto Domiuo Auditori fuit commissum totum videlicet causa appellationis negotij principalis, nullitatis, & iniquitatis sententiæ, & pronuntiando super nullitate, non esset functus officio suo. Et ideò si malè iudicauit, poterat iteratò procedere, & bonam sententiam ferre. quod dicebant Domini verum, si eius pronuntiatio esset interlocutoria, sed quia vim diffinitiuæ habet, vt not. Innocen. in c. auditis. de procur. expedito illo articulo diffinitiuè pronnntiando siue malè, siue benè, functus est officio suo, per iura superiùs alleg. Fatebantur tamen quòd remanserat iudex quoad alia, & licèt secundùm opinionem Spec. tit. de audi. & Io. And. in Clem. auditis. de rescrip. Auditores sacri Palatij sunt ordinarij in cognoscendo, tamen habent delegatam in pronuntiando, & diffiniendo. & ideò eorum diffinitiuas sententias non possunt reuocare, nec emendare, per iura suprà alleg. & not. Innocen. in c. cùm Bertoldus. de re iudic. vbi videtur innuere, quòd in causa beneficiali quilibet iudex siue delegatus siue ordinarius potest sententiam nullam reuocare, & aliam ferre. Ratio potest esse, quia sicut in matrimonio carnali sententia non transit in rem iudicatam, quin docto de errore possit reuocari, vt in c. lator. c. tenor. c. consanguinei. de re iud. ita & in matrimonio spirituali, cum de vno arguatur ad aliud. de trãsla. episcop. c. inter corporalia. & hoc verum secundùm Inno. quando ex sententia patenter deprehen-

ditur iniquitas, vt in d.c. cùm Bertoldus. tunc enim quandocunq; potest error vel iniquitas deprehendi, & colligi ex actis, retractabitur sententia, ac si error fuisset in sententia expressus, vt no. Pau. de re iudi. c. pastoralis. in Clem. & de senten.
b excommun. c. Romana. in fin. per Archid. libr. 6.

ADDITIO.

a Similem sententiam. Adde Pet. de Suzar. in l. si vt proponis. 1. C. quomod. & quãdo iudex, & l. 4. C. de accusatio. & in l. absentem. ff. de pœnis. & in l. si præses. C. quomod. & quando iudex. & Bart. in l. eos. 4. eod. tit.

EPITOME.

Sententia diffinitiua vel habens vim diffinitiuæ lata contra citatum ad audiendum voluntatẽ domini Auditoris, non valet.

SVMMARIA.

1 *Citatio incerta, vaga & generalis non valet.*
2 *Sententia diffinitiua non, nisi partibus ad ipsam audiendam peremptoriè citatis, valet.*

DECISIO XVII. aliàs 342.

RETento eodem themate idem Auditor, cui omnia prædicta fuerũt commissa causa appellationis, negotij principalis, nullitatis, & iniquitatis fecit citari partem ream ad audiendam voluntatem suam in causa, seu causis, quæ inter ipsum, & suum aduersarium vertebantur coram ipso ad certum terminum peremptorium, in quo quidem termino pronuntiauit super nullitate sentẽtiæ per primum dominum Auditorem latæ. Dubitabant an huiusmodi pronuntiatio ex hoc solo capite esset nulla. Et respondebatur per
a omnes quod sic.[a] Tum quia † incerta, & vaga &
1 nimis generalis fuit hæc citatio, quæ non valet. arg. ff. de verb. oblig. l. qui insulam. de rescri. c. si. & ibi per Ber. super ver. indeterminatè. Tum quia huiusmodi pronuntiatio habet vim diffinitiuæ, vt suprà deductum est, & probatum, quæ
2 non † est ferenda nisi pars peremptoriè ad ipsam audientiam expresse citetur. per l. ad peremptorium. & l. seq. ff. de iudi. & per not. per Inno. in c. ad petitionem. de accu. & per Io. An. in Clem. sæpè. de ver sig. super ver. non peremptorij. qui allegat Inno. vbi suprà, & remit. ad not. per Io. in ca. de illicita. 34. q. 3. de off. dele. c. consuluit, & ad Guil. in Spec. tit. de cita. §. viso. ver. quid si lata. no. etiã Gui. de mon. Lau. tit. de dolo & contu. c. 1. super ver. promulget. in Clem. pro qua conclusione faciunt etiam scripta per me superiùs in conclusione 10. eod. tit.

ADDITIO.

a Quod sic. Et an sententia lata contra non citatũ sit nulla adde Fely. in c. ecclesia sanctæ Mariæ. de const. ver. tertiò limita. Adde Bart. in l. 2. §. quod de frumentaria. ff. de admi. rerum ad ciuit. pertinentium, vbi dicit, quòd valet, si nullum ius parti competeret.

EPITOME.

Spoliatus petitorium & possessorium intentans, & demùm suspenso petitorio obtinens in possessorio, recuperatis fructibus, & expensis, & succumbens in petitorio, condemnatur in fructibus & expensis à tempore petitorij primò inchoati.

SVMMARIVM.

1 *Sententiam qui reportauit in possessorio cum fructibus, si in petitorio succumbat, à quo tempore fructus sint restituendi?*

DECISIO XVIII. aliàs 405.

1 SI † quis in causa beneficiali intentando primò petitorium & possessorium, post iuramentum calumniæ præstitum suspendat petitorium, & procedendo in solo possessorio pro se tres sententias diffinitiuas obtinuit cum condemnatione fructuum, & expensarum, quibus, & etiam possessione restitutis, ipse posteà in petitorio succumbat: Fuit per me, qui causam habui, dubitatum, & propositum à quo tempore deberet fieri pro nunc condemnando, seu pronuntiatio condemnationis fructuum, vtrùm videlicèt à tempore motæ litis in petitorio per spoliatum primò, vel posteà per spoliationem, & in petitorio obtinentem. Volebant aliqui dicere, maximè Legistæ, quòd ex quo tempore lis cõtestata fuit, quæ exæquat omnes possessores, & facit possessores malę fidei, deberet fieri condemnatio fructuum à tempore motæ litis de nouo super proprietate, siue petitorio, præsertim cùm nunc succumbens in petitorio primò conueniat, & nunc conuenitur. Maior pars, & quasi omnes dicebant contrarium. Nam fructus sequuntur rem. Cùm igitur nunc adiudicatur huic agenti petitorio res petita, putà beneficium, ergo habet rem cum fructibus à tempore motæ litis super suum aduersarium primò factæ, quæ constituit ipsum in mora & malæ fidei possessorem. Imputet enim sibi nunc succumbens in petitorio, quòd primò intentauit illud, prout not. gloss. expresse in c. significauerunt. de testibus. super ver. recursum. Idem voluit, & not. gloss. in c. cùm super. & c. pastoralis. de caus. pos. & propriet. vbi dicit expresse glos. quòd succumbens in petitorio, tenetur restituere fructus ab ipso perceptos ratione condemnationis factę in possessorio, quia eos, ex quo nullũ titulum in beneficio habuit, malè percepit, & salua conscientia retinere non potuit, idcircò ad restitutionem absq; etiam quacunq; condemnatione tenetur earundem. Quod crederem verum, si ab initio etiã ante litis ingressum sciuit se nullum ius in beneficio habere, & sic fuit semper malæ fidei possessor, qui non facit fructus suos, prout notabiliter deducit Innocen. in c. ex literis. de restit. spol. & in c. consultationibus. de iure pa. Si verò ante litis ingressum ignorauit suum titulum fore vitiosum, imò credebat probabiliter se bonum ius habere, licèt posteà declaretur contrarium, tunc crederem distinctionem glos. procedere, quod tenetur tantùm resti-

tuere

tuere extantes fructus ante litis contestationẽ & post, & non consumptos, post litem verò contestatam vniuersos, vt C. de rei vend. l. certum. quę gloss. est in c. grauis. de restit. spol. & plenius per Spec. titul. de fruct. & interesse. §. 1. versic. vt antescripta. vbi vide de hac materia. Ego verò de consilio Dominorum meorum Coauditorum omnium, qui in hoc concorditer asserunt, in prędicto casu condemnaui victum in fructibus à tempore motæ litis in petitorio citrà perceptis non exprimendo per quem mota fuerat, sed hoc secundum eosdem Dominos meos veniebat in executione sententiæ meæ.

EPITOME.

Sententia diffinitiua proferri debet in scriptis, quæ probari potest per testes.

DECISIO XIX. aliàs 409.

FVit dubitatum vtrùm diffinitiua sententia lata contra aliquem posset probari per testes.[a] Et videbatur quòd non, quia debet fieri in scriptis, aliàs non valeret. de re iudic. c. final. libr. 6. Prætereà de processu causæ debet constare per legitima documenta, aliàs non præsumitur pro ipso, vt in c. quoniam contra. de probationib. multò fortiùs de sententia, quæ est conclusio siue finis causæ. de verbor. signific. c. forus. facit c. cùm iure. cum ibi not. per Innoc. de offic. deleg. Fuit conclusum & determinatum contrarium per omnes. & alleg. text. & Dd. quòd sententia diffinitiua posset probari per testes, videlicèt c. Albericus. de testib. in final. et c. sicut nobis. de re iudic. præsertim si allegabatur amissio instrumenti[b] sententiæ. per c. cùm olim essemus. de priuil. sed tunc oportebit probare duo, amissionem & tenorem sentẽtiæ, qui difficulter meo iudicio probari poterit, vt ibi. Seruetur igitur cautela Innocen. si est in causa appellationis, quam ponit in c. G. perpetuus. de fide instru. Ad argu. in contrarium respondebatur, quòd non omnia, in quibus debet interuenire scriptura, per scripturam necessariò sunt probanda, vt notat Compostel. in c. 1. de elect. libr. 6. qui ponit exemplum de appellatione, quæ debet fieri in scriptis. vt c. cordi. de appell. lib. 6. tamen de ipsa poterit fieri fides per vnum testem. quam opinionem videtur Paulus reprobare in Clem. constitutionem. super versi. fiat fides. de electio. & allegat pro se prædictum c. cùm olim essemus. quod intellige vt sup. dixi. regulariter enim indicijs, instrumentis, & testibus probari potest. de fide instr. c. cùm Ioannes. fit tamen probatio leuiùs, citiùs, & securiùs per scripturam, maximè in facto antiquo. ff. de pigno. l. contrahitur. ff. de probat. l. Celsus. de præscript. c. ad audientiam. de proba. c. cùm causam. Pro quo dicto vltimo faciunt ea quę leguntur & not. in c. tertio loco. de proba.

ADDITIONES.

a Probari per testes. An sententia possit probari per testes, & qualiter, vide per Bart. in l. gesta. C. de re iudic. in pen. col. in versic. qualiter debeant per Abba. in c. sicut. de re iudic. in 2. col. ver. Item nota. Adde Fel. in c. sicut. de iud. in versic. octaua & vltima declaratio.

b Amissio instrumenti. Testamenti amissi tenor an quòd possit probari per duos testes per l. testiũ. C. de testib. & illũ text. pro singulari allegat Gusiel. Bened. in c. Raynutius. in verb. testamẽtum. versi. plus dico, &c.

EPITOME.

Probationes in vna instantia factæ perpetuò faciunt fidem in easdem personas, non tamen diuersas, licèt super eadem re & causa, nisi tertius pro suo interesse ante finem litis veniat, vt à sententia appellet.

DECISIO XX. aliàs 410.

SI post diffinitiuam sententiam latam per A. contra B. quæ in rem transiuit iudicatam, quidam C. obtinuit causam de nouo committi contra A. habentem sententiam pro se, vt præfertur. fuit dubitatum vtrùm instrumenta & iura per prædictum A. contra B. in alia instantia producta, & registrata, & nunc de nouo repetita cõtra C. in hac instantia facerent fidem? Et videtur quòd sic, postquàm enim semel producta sunt in iudicio, & redacta in actis, sunt publica, & authentica documenta, quæ fidem faciunt perpetuam, vt in c. quoniam contra. de prob. de elec. c. dudu. §. gesta. de re iu. c. cùm inter. iuxta finem. quod verũ est inter easdem personas, vel habentes causam ab eisdem, & quando ad id agitur. de re iud. c. quamuis. & ibi per Inno. c. & meliùs per ipsum. de testi. c. causam quæ. in Clem. sæpè. de ver. sign. per Io. An. aliàs secus. de testib. c. veniens. quia res inter alios acta, &c. nisi in casibus, notatis in d. c. quamuis. quorum nostra nõ interest, &c. Si verò dictus C. pro suo interesse à dicta sententia lata pro A. & cõtra B. infra debitum tempus appellasset, & de suo interesse docuisset, sicque executionem impediuisset. iuxta ea quæ leg. & not. in c. cùm super[a] de re iud. tunc cùm prædicta lis effectualiter finita non esset, aliter videtur fore dicendum, videlicèt quòd omnia acta illius iudici. habita inter A. & B. fortè idem facerent in hoc iudicio nũc inchoato inter A. & C. quia primum effectualiter nondum erat finitum, quia sententia huiusmodi erat appellatione suspensa, & sic acta causæ adhuc durant, & fidem faciunt inter omnes venientes ad causam, quorum interest. de testi. c. veniens. & in c. cùm super. eod. titul. sed ex quo prædicta sententia lata pro A. contra B. vt supponebatur in facto, in rem transiuit iudicatam, & sic lis effectualiter erat terminata, & de nnuo per dictum C. inchoata. fuit cõclusum per omnes Dominos acta primi iudicij huic C. non obstare, nisi causam suam sciuisset agi, & se non opposuisset. quod sibi tunc non opponebatur nec probatur, tunc enim prædicta acta sibi benè præiudicassent, prout not. per Innoc. in d. c. causam quæ. in fin. ac etiam in d. c. quamuis.

ADDITIO.

a C. cùm super. Adde Fely. in d. c. cùm super. qui in hac materia multa præclara scribit.

EPITOME.

Sententia super desertione appellationis à diffinitiua vel peremptoria exceptione habet vim diffinitiuæ, quia nihil restat ad agendum, sed cognitũ executioni mandandum, super desertione verò appellationis à grauamine est interlocutoria, quæ quóad iudicem nunquàm trãsit in rem iudicatam.

DECISIO XXI. aliàs 427.

FVit dubitatum vtrùm interlocutoria lata super desertione appellationis interpositæ à grauamine illato in aliqua causa haberet vim diffinitiuæ sententiæ? Et fuit conclusum per omnes quòd non. Nam licèt id sit verum in sententia interlocutoria lata super desertione appellationis interpositæ à diffinitiua, & in qualibet alia sententia lata super exceptione peremptoria habente vim diffinitiuæ, prout legitur & not. in Clem. cùm à repulsione. de app. & in Clem. vnic. de sequest. tamen id non procedit in prędicta interlocutoria super desertione appellationis interpositæ à grauamine ante sentẽtiam illata, prolata. Ratio diuersitatis est, quia post prædictas interlocutorias super exceptione peremptoria, vel præiudicialibus quæstionibus prolatas, nil restat ad cognoscendũ, sed cognitum executioni demandandum. At in casu nostro superiùs posito adhuc restat cognitio causæ principalis, ergo nihil videtur actum, dum aliquid restat ad agendum. 7.q.1.can. nihil. de resti. spoliator. c. Pisanis. cum simil. Præterea prædictæ interlocutoriæ super peremptorijs exceptionibus latæ habent certas suas executiones, & effectus magnos, vt in c. 1. et c. tuam. de ordin. cogn. quod non habent aliæ interlocutoriæ, quę nunquàm quóad iudicem in rem transeunt iudicatam, sicut aliæ. de app. c. cũ cessante. et c. si à iudice. eod. tit. lib. 6. ergo meritò potest dici, & notari diuersitas, in istis, & in alijs. & sic fuit obtentum.

EPITOME.

Ipso iure est nulla sententia contra non legitimè citatum lata, quod intellige vt infrà dicitur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata super desertione nulla est.*

DECISIO XXII. aliàs 425.

a SED pone[a] quòd processum sit per audientiam, & pronunciatum contra absentem appellationem suam fuisse desertam, & absentem appellantem, & appellationem deserẽtem condemnatum in expensis factis in causa desertionis per appellatum. Fuit dubitatum vtrùm processus & sententia tenerent, si ab ea non esset appellatum
b vel esset nulla[b] ipso iure. Pro nullitate sententiæ videntur facere omnia iura infrà in decisi. 59. de appellat. inducta, videlicèt canon, nos in quenquam. 2. quæst. 1. et c. ecclesia sanctæ Mariæ. de consti. &c. expressè not. hoc Ioannes in sum. 2. quæst. 6. Pro validitate sententiæ inducebantur quę not. Innocen. in c. auditis. de procura. vbi dicit valere, & tenere interlocutoriam lata parte non vocata, licèt sit iniusta, si ab ea nõ fuerit appellatum. At in casu nostro † sententia super de- 1
sertione lata est interlocutoria, vt in c. sua. de appel. & de elect. ca. cùm dilectus. no. per Io. Mo. de elect. c. cupientes. ergo. &c. per quam notam intelligo de interlocutoria vim diffinitiuę non habente, & super aliquo incidenti in causa ante diffinitiuam prolatam, sed vbi interlocutoria habet vim diffinitiuæ, quia per eam diffinitur articulus, de quo principaliter actum est, vt in casu nostro, tunc crederem notam Innoc. non procedere, sed potiùs not. Ioan. superiùs allegatam, & iura pro nullitate sentẽtiæ inducta locum sibi vendicare. Sed supposito quòd valeret sententia lata super desertione, nunquid teneret sententia condemnationis expẽsarum? Videtur quòd sic, quia victus victori &c. de dol. & contu. c. finem. cum ibi nota. Præterea quia appellando videbatur eũ trahere, & vexare, & ideò in expensis factis occasione huiusmodi temerariæ vexationis potuit, & debuit condemnari, prout videtur text. clarus
in c. interposita. §. ille denique. de appell. quem 2
text. intelligo de expensis factis per appellatum ratione prosecutionis appellationis interpositæ, per suum aduersarium, quia fortè misit ad Curiam procuratorem, & ad prosequendum desertionem istius appellationis, cui appellationi aduersarius renuntiauit, & se ad iudicem à quo appellauit, remitti petijt, quo sibi licuit, dum tamẽ ante præsentationem appellationis superiori factã, seu verius commissionem super appellatione impetratam, vt ibi. Sed in casu nosto appellatus nullas expẽsas fecit occasione appellationis, sed duntaxat desertionis, quam licuit appellanti desere-
re, illiq; renuntiare tacitè, & expressè re integra d
appellato inuito, & contradicente, vt in d. §. ille deniq; et c. cùm sit. eod. tit. et c. quamuis. de elec. lib. 6. ergo res quæ culpa caret, in damnum venire non conuenit. de consti. c. cognoscentes. ex iuris enim permissione nemo debet lædi, nec damnum pati. de elect. c. cùm ecclesia Vulterana. & in Clem. vnic. de re. permut. cum similib. & sic fuit obtentum & pronuntiatum totum processum super desertione principaliter habitũ, & factum contra absentem nullum.

ADDITIONES.

Sed pone. Alij habent hanc deci. pro §. decisionis, a
infrà de appell. 59.
Nulla. Add. sententia dicitur nulla ipso iure, si b
tria concurrant, scilicet dolus aduersarij corrumpens. Item quod aduocatus corruptus fecerit falsas allegationes. Item quòd sententia fuerit lata contra absentem. Bart. in l. 1. in 2. op. C. de aduo. diuerso iudi.

EPITOME.

Iudex appellationis potest addere, & minuere sententiæ continenti plures articulos in fauorem appellati, tunc melius probantis.

SVMMARIVM.

1 *Iudicem appellationis ad partis instantiam, & sententiam confirmare, & ipsi sententia supplere posse.*

Pars

2 *Pars non appellando an & quando sententia acquieuisse videatur. & nu. 4.*

3 *Iudex ad quem, omnia quæ potuit, & debuit primus facere, potest, & debet.*

DECISIO XXIII. aliàs 365.

1 SI à † diffinitiua sententia continente diuersa capitula per vnam partem, contra quam lata est, appelletur, & non per aliam, fuit dubitatum vtrum Auditor datus in causa appellationis possit ad instantiam partis appellatæ pronuntiare super omissis in dicta sententia, & illam supplere in parte, ibique addere? Et videbatur ali-
2 quibus quòd non: Quia † pars appellata non appellando à sententia videtur acquieuisse sententiæ, & eam ex toto tacitè approbasse, ergo nil noui modò potest petere, nisi simpliciter confirmationem illius. de re iudic. c. quòd ad consultationem. de testi. c. significauerunt. de appell. c. concertationi. libr. 6. & pro hoc videtur text. de testamen. c. Raynutius. et c. Raynaldus. in quibus per vtranque partem fuit appellatum, & ideò iudex causæ appellationis ibi suppleuit, addidit, & subtraxit primæ sententiæ, quod aliàs non potuisset, vt videtur, quia iudici non licet supplere de facto, sed de iure, vt C. vt quę desunt aduoca. per totum. facit optimè. C. eos. C. de app. & de offic. deleg. c. cùm contingat. & not. in c. vt debitus. de appell. quia iudex appellationis duntaxat potest, & debet pronuntiare sententiam iustam, vel iniustam, & nil aliud. Fuit per omnes Dominos determinatum contrarium. Nam ex quo per vnam partem fuit appellatum à tota sententia, quæ appellatio ipsius effectum suspendit. ff. ad Turpil. l. 1. & de iureiuran. c. venientes. & sicut petitur per appellantem totaliter infirmari, ita pars aduersa potest eam petere confirmari, & suppleri omissa, quæ fortè in prima instantia non fuerunt adeò plenè probata, sicut in secunda. ergo, &c. quia primo iudici non plenè constitit de facto, sicut secundo, idcircò super articulo omis-
2 so iudex appellationis poterat pronuntiare. de fide inst. c. cùm Ioannes. C. de tempo. appel. l. per hanc. Præterea si iudex potest eam in partem infirmare, ita & illi addere, & supplere, vt in dictis
3 c. Raynutius. et c. Raynaldus. Item † iudex appellationis succedit iudici primo, ita quòd omnia quæ primus iudex facere potuit, & debuit, & ipse potest, & debet argu. iurium prædictorum. c. Raynutius. et c. Raynaldus. Cùm igitur primus iudex debebat sup articulo omisso pronuntiasse, & non pronuntiauit, ergo iudex appellationis faciet id supplendo negligentiam primi. Præterea, sæpè. consequitur quis ex persona alterius, quod ex persona sua consequi non potuit, vt l. petendæ. C. de temporib. restit. in integ. petend. & de conces. præbend. c. authoritate Martini Papæ. libr. 6. Ex appellatione igitur partis aduersæ pars appellata hoc consequitur, quòd aliàs non posset. Quam quidem appellationem ita benè potest prosequi sicut appellans, seruata distinctione, c. oblatæ. et c. ex insinuatione. de appella. & de confirma. vti. vel inuti. c. bonæ. Præterea vbi constat iudici ex dictis testium, vel instrumentis productis coram eo de aliquo facto, ibi tunc potest supplere de facto, quia notum est sibi vt iudici, secundùm Inno. in c. 1. de postu. prælator. super ver. requisitus. & alleg. c. 1. de corp. vitiat. & l. vlt. ff. de app. & Insti. de acti. §. si minus & l. bouem. §. aliquando. ff. de ædil. edic. At in casu nostro constitit, & constare poterit ex actis, & actitatis causę tam primo, quàm secundo iudici fore pronuntiandum super articulo omisso. ergo super illo debet pronuntia. de resti. spol. c. cùm ad sedem. de re iud. c. cùm Bertoldus. Non
† nbstant rationes in contrarium allegatæ, videli- 4
cèt quòd pars appellata non appellando à sententia videtur illi sententiæ acquieuisse, quia illud verum est si pars aduersa acquieuisset, & eius effectum non suspendisset, sed quia appellauit, ex eius appellatione pars appellata consequitur hoc priuilegium, vt suprà deductũ est. Nec nbst. d. c. Raynutius. & d. c. Raynaldus. vbi dicitur de hoc, quòd iudex appellationis posset addere, & supplere sententiam primi iudicis, quia requiritur quòd sit appellatum à sententia per vtranq; partem, quia sic contingebat ibi de facto, vt in c. si duobus. de appel. licet necessarium non fuisset secundum omnes Dominos. Ad id, quòd iudex non potest supplere de facto, responsum est, nisi factum ei notum sit vt iudici, & quia ita fuit in casu nostro, ergo, &c. Sicq; ego qui habui causam huiusmodi appellationis de consilio omnium Dominorum suppleui sententiam primi domini mei Auditoris in duobus articulis omissis per eum, & probatis clarè coram eo.

EPITOME.

An & quando sententia lata inter duos litigantes præiudicet tertio possidenti.

DECISIO XXIIII. aliàs 478.

SI tempore litis agitatæ inter P. & M. A. possedisset beneficium, de quo P. contra M. ageret, latæ sententiæ contra M. an ipsi A. in possessione præiudicium attulissent, & afferre dicerentur? Et dicebat dominus Robertus quòd ita fuerat obtentum præsente R. P. D. tituli sancti Eustachi, Cardinalis in consilijs bonæ memoriæ Cardinalis Gulielmi dudum habitis. & quòd Pau. hoc tenet in Clem. 1. de pœnis, qui all. c. quia. V. de iudi. et c. significauit. per quorum iurium allegationem dicit in c. si clericus. de præb. lib. 6. cum sua gloss. quæ dicit talem allega. puto, quòd in casu illorum consiliorum possessor tertius Reo condemnato possessionem habuerat, quia illa iura tunc benè faciunt, aliàs non. alleg. c. si clericus. prædictum cum sua gloss. quæ dicit, quòd illi impetranti personæ pręiudicatur, quia cùm de suo præiudicio ageretur, sciens se opponere neglexit. alleg. simile in c. quamuis. de re iudica. maximè quia illa oppositio consistebat in agendo, quæ grauior videtur quàm illa in defendendo, quæ minùs grauis secundum eum videtur. pro hoc alleg. tres gl. Prima est in c. cũ sup. in gloss.

in gloss. magna, quasi in medio columnæ secundæ istius gloss. ibi, Videtur & si res aliqua. extrà de re iudica. vbi dic sicut dicitur in l. sæpè. ff. de re iudicat. quòd agitatum iudicium cum liberto præiudicat patrono scienti. ita idem videtur quòd si res aliqua vendicetur ab aliquo, qui eam non possidet, sed tenet, ego possessor debeo offerre me ad defensionem eius, & nisi me offeram, fit mihi præiudicium quóad possessionem, vt ff. deposi. l. bona fides. §. qualiter. licèt secùs, si ille Reus possidebat, quia tunc non mitteret ad defensionem, nec sibi fieret præiudicium, vt l. modo concess. §. si autem. & §. si verò. Secundò alleg. pro hoc aliam gloss. eiusdem in dicta gloss. magna post principiũ tertiæ columnæ eiusdem gloss. magnæ. versicul. Per istam autem decret. in princip. & ibi, ex quo certus. Tertiò alleg. aliam gloss. Innocen. de re iudicat. c. quamuis. in gloss. 2. vbi videtur id quod dicit textus, quòd sententia lata inter aliquos tertio non præiudicat, [a] est intelligendum quóad actionem, vel exceptionem pariendi. Nam secùs quóad possessionem. Sed ista gloss. non habet hunc intellectum, qui sibi imponitur, quia intelligitur de iudicio mutatæ possessionis de persona Rei condemnatæ in alium grauiorem. patet, quia hoc alleg. Innocent. in eadem gloss. probo eandem conclusionem ratione, quia in casu d. c. cùm super. non fit præiudicium quóad proprietatem, vt ibi patet in fin. & ita non est de casibus comprehensis sub c. quamuis. & tamen ibi præiudicatur quóad possessionem, igitur illa res iudicata inter alios non præiudicat. Nec obest quóad proprietatẽ, dummodò ad eum, & non ad rem cõdemnatum possessio pertineat, in possessione præiudicatur, si sciuit causam agi, & non defendit, nec appellauit. Secundò hoc probo sic, quia si specialiter hoc diceret in casu d. c. cùm super. aut hoc diceret pro eo quòd ad Episcopum priori loco, & ad monasterium secundo loco illius [illegible] pertineret, aut pro eo quòd [illegible] monasterio causam habuisset. Sec[illegible] potest, quia sic præiudicaretur in p[illegible] d. c. quamuis. & l. sæpè. alleg. & quia [illegible] potuisset prohibere monasterio se de[illegible] hoc non eadem ratione, qua suprà per [illegible] sæpè. aut vt dicit Bartol. in dicta l. sæpè. quia videtur Episcopus dedisse facultatem agendi ipsi monasterio & non hoc eadẽm ratione: quia in illo casu tenet idem Barto. quóad proprietatem præiudicium generari. & sic intelligit opin. Bartol. quam non putat improbatam esse. & etiam non videtur quòd aliquis de dictis quatuor casibus in dicto c. cùm super. valeat propriè applicari, quia si sic, tum decisi essent contra d. c. quamuis. vel contra d. l. sæpè. quod non est cred[illegible]dum. aut tu poneres rationem specialitatis quam[illegible] [illegible]nit Innoc. in c. quamuis. de re iud. in princip. [illegible]undæ columnæ magnæ gloss. in ver. argum. eius quod dictum est, ibi. ad hæc est ratio. quia sicut Episcopus posset agere contra, A. si possideret, & c. quod non esset ei ius exercere ibi iura Episcopalia, multò fortiùs quando ea petebat, debebat excipere, & certè tunc hoc idem hoc casu, quia si P. possedisset ab initio, de quo agitur contra A. contra eum agere potuisset, & sic per consequens eo agente potuisset venire ad causam, & excipere, ne fieret sibi præiudicium in possessorio, prout hoc satis ponit Innocen. in dict. c. cùm super. igitur cùm ratio specialitatis non apparet in hoc casu, idẽ est, maximè si ratio Innoc. posita in d. c. cùm super. in d. versic. Per istam autem decret. ibi. ex quo enim. quia ex quo iura volunt, quòd contra eum ratione solius detentionis detur actio, vt l. officium. ff. de rei ven. quod etiam fiat executione, iudicium fiat delusorium, sit bona, & per consequens generalis, idem videtur in proposito, si aduersarius dixit se possidere, cùm reuera nõ possideret, quia quóad litem pro possessore habetur, maximè cùm per partem & iudicem pro tali reputatur, vt ff. de rei vend. Lis qui se obtulit. allegatur pro parte ista dictum Archi. in c. vnic. de eo qui mit. in possess. lib. 6. & opin. Guliel. de monte Lau. qui idem dicitur tenuisse in Clem. vt calumnijs. de re iu dic. In contrarium facit generalitas. §. final. l. sæpè. alleg. vbi dicitur valde generaliter, quòd si fundum à te Titius petierit, quem ego non ex persona Titij ad me pertinere dico, quamuis contra Titium me sciente iudicatum sit, tamen præiudicium patiar, quia neque ex eo iure quo Titius victus est, vendico, neque potui interdicere Titio, quo minus iure suo vtatur, hoc dicitur. Si ergo nullũ præiudicium illi esset quóad possessionem, inducitur regula generaliter negatiua, & quóad possessionem vt videtur, res inter alios acta alijs non præiudicat, quæ non reperitur vitiata hoc casu. Tu cogitabis. Caue, quia iudicium sisti loquitur, & dicit probabiliter solui posse. ad c. cùm super. quia loquitur in casu quo agitur contra personas, quæ vendicantur, & de quarum possessione agitur, ita quòd duo faciunt pro actore, & quia de iure Titij agitur in casu nostro, ergo sunt Domini multum contrarij domini Gaillardo & c.

ADDITIO.

[a] Tertiò non præiudicat. Adde l. 2. & ibi gloss. & Dd. C. quib. res iudic. non noc.

EPITOME.

Executio sententiæ contra illum contra quem est lata, fit absque causæ cognitione, sed non contra tertium, cum quo nouum iudicium inchoabitur, nisi consensisset processui.

DECISIO XXV. aliàs 479.

SI sententia fuit lata pro P. & contra M. & executor velit eam exequi contra A. qui possessioni incumbit, & A. dicat eam de iure non exequendam, qui nesciuit causam agi, & P. dicat contrarium, maximè virtute quarundam commissionum Papalium executori specialiter deputatarum, aliàs directarum, super quibus oportet causæ cognitionem habere, talis articulus non potest sine speciali mandato expediri durantibus ferijs, pro eo, quia causæ cognitionem plenam requirit, cùm in hoc casu de pleno præiudicio

præiudicio in possessorio contra illum, contra quem fortè nullo iure sententia debet exequi, modò super intrusione possessionis requiritnr plena causæ cognitio. ff. si per vim vel alio modo. leg. fin. & de pręben. c. licet. el. 2. & ita non obstat c. si super. de re iudica. per ea quæ ibi not. Nec obstat quod communiter dicitur idem iuris, & fortius quóad hoc de executione sententiæ, sicut de sententia, cùm ex ea magis debeat habere rem paratam, quàm sententiam, vt l. minor 25. annis cui fideicommissum. ff. de mino. quia dico, quòd verú est in casu, in quo debet fieri executio cõtra illum, contra quẽ sententia est lata, & contra quẽ de iure declaratur, & per sententiam declaratio facta est. Sed vbi agitur de executione contra alium fienda, tunc est quasi vna noua inchoatio litis, propter personæ mutationem. ff. de excep. rei iudic. l. cùm quæritur. & requiritur alia causę cognitio quàm primò. sed si partes expreſsè, vel tacitè, videlicèt non contradicentes, in hoc consentirent, processus in hoc validarentur, prónt omnes tenent per l. 1. ff. de fer. cum ibi not. & per not. in c. final. de ferijs. & in Clem. sæpè. de verbor. significa.

De Appellationibus.

SVMMARIA.

1 *Attentata pendente appellatione non sunt post eius desertionem per modum attentati reuocanda.*

2 *Principali sublato censentur & sublata accessoria ad illud.*

3 *Attentata appellatione pendente an ante ipsam desertionem sint reuocanda.*

Exceptio desertionis dicitur præiudicialis in materia attentatorum.

4 *Desertio est priùs per iudicem cognoscenda, quàm attentata ea pendente.*

5 *Appellatione deserta fingitur non appellatum.*

6 *Attentata post appellationem ab interlocutoria, ante tamen diffinitiuam, an veniant per modum attentati reuocanda?*

DECISIO I. aliàs 1.

a ATtentata [a] appellatione † pendente à
1 diffinitiua post ipsius desertionem [b]
b non veniunt per modnm attentati [c] re-
c uocanda. [d] per l. furti. in princip. ff. de
d his qui not. infa. et c. licèt. de senten. excom. lib. 6.
à contrario, cum ibi not. & not. in c. venientes. de
iureiurand. factum enim legitimè reuocari non
debet. de restitut. spol. c. audita. de regul. iur. fa-
ctum legitimè. libr. 6. & 30. quæst. 1. ad limina.
2 Præterea † sublato principali, sublata videntur
& omnia priuilegia, quę possunt accessoriè sequi
ex illo. C. de po. l. 4. & C. de fruct. & lit. expen. l.
terminato. de procurato. c. auditis. de appella. c.
cùm cessante. cum multis similib. Cùm igitur in
casu nostro cesset, & sublatum sit principale, vi-
delicèt appellatio, ergo & omnia ex illo secuta,
per iura superiùs allegata, tum etiam quia res de-
e uenit ad eum statum, [e] à quo potuit habere effi-
cax principium, tum etiam quia paria sunt non
appellare, vel appellare & appellationem non
prosequi, seu appellationi renuntiare. de appell.
c. solicitudinem. et c. cùm sit. eod. tit. et c. quam-
uis. et c. sicut. eodem titul. in Clem. Posteà verò
in quibusdam alijs consilijs dubitatum, vtrùm
si constaret † ex actis de desertione appellationis, 3
& de aliquibus ante ipsius desertionem attenta-
tis constaret per probationem, vtrùm ante pro-
nuntiationem iudicis super huiusmodi desertio-
ne deberent huiusmodi attentata terminari? Et
fuit determinatum, & cõclusum quòd non, si ex
actis constaret de ipsa desertione, per regulam,
Dolo petit. &c. & per l. si is à quo. ff. vt in pos. leg.
hodie cõstat, hodie agatur. de re iud. c. cùm olim.
de rest. spo. c. literas. Tum etiam quia constat ap-
pellationem desertam: ergo ipse nõ est iudex, sed
ille, qui tulit primam sententiam, per dicta iura,
cùm sit &c. Si igitur super attentatis pronuntia-
ret, sua sententia tanquàm à non iudice suo lata,
non teneret. C. si à non compet. iudic. l. 1. de iudi.
c. at si clerici. ergo. Secùs verò si ex actis notoriè
non constaret de prędicta desertione, sed pars ip-
sam allegans vellet probaret, tunc enim propter
priuilegium attentatorum, quæ in cursu omniũ
aliarum causarum sunt reuocanda, dixerunt Do-
mini quòd iudex posset ea reuocare non obstan-
te desertione appellationis † allegata, & proban- 4
da, sed non probata. argu. c. non solùm. de appel.
lib. 6. per Ioan. Mo. Mihi tamen videbatur quòd
cùm dicta exceptio desertionis esset præiudicia-
lis petitioni attentatorũ, de illa esset cognoscen-
dum, & pronunciandum. de ord. cog. c. intelleximus. et c. quam. cum ibi not.

ADDITIONES.

Attentata. Adde ad materiã huius decisionis ea, a
quæ accumulantur in decis. 36. incip. si decanus.
sup. de procuratorib. vide decis. 51. incip. si committatur causa restitut. infrà. hoc eod. titul. Et an attentata post & contra appellationem à grauamine reuocentur, non constito priùs de grauamine, vel nisi appellans se illud obtulerit probaturum, vide in decisi. 44. incip. licèt in causa benefic. infrà. hoc titul. Et an facta per iudicem à quo post decem dies à tempore sententię veniãt, reuocanda per viam attẽtatorum in casu, in quo fictus contumax infrà decem dies potest appellare, vide in deci. 28. incip. licèt fictè contumax. infrà, hoc tit. Item adde quòd attẽtata lite pendente non reuocantur, vbi constat de nullitate appellationis, vel quando non constat de interesse partis, decis. 75. incip. nota quòd attentata post inhibitionem. hoc tit. in antiq. Adde aliũ casum in dec. 76. incip. nota quòd attentata appellationẽ. hoc tit. in antiq. Sed an iudex, qui incidenter attenta reuocauit, possit posteà condemnare in expensis, videretur quòd sic, cùm sit functus officio suo, c. in literis. ext. de offic. deleg. Veritas tamen est in contrarium, non enim est functus officio suo, nec in hoc proposito reuocatio attentatorum potest dici sententia diffinitiua, sed benè interlocutoria. arg. eorum quæ not. per Innocen. in c. ex parte. extr. de rescript. & in decisi.

vnic. incip. not. si attentata. de offic. iudic. in antiq.

b Desertionem. Quia appellatione †deserta fingi-
5 tur non appellatum, vt notat Ioan. Andr. in c. licet. de senten. excommun. libr. 6. & ideò sicut factum per iudicé nulla interposita appellatione, non debet vt factum legitimè reuocari, ita & factum post appellationem ipsa deserta, quæ pro non facta habetur.

c Attentati. Dic circa istum articulum quòd ali-
6 quando sunt aliqua attentata †ante diffinitiuam, sed post appellationem interpositam ab interlocutoria, & tunc non reuocantur per modum attentati, nisi priùs iustificata appellatione, vt in c. non solùm. §. illa verò. de appell. libr. 6. vbi casus. & in c. significante. c. Rodulphus. de rescript. c. significauit. de iudic. c. exhibita. & de except. c. dilecti. & c. dilectæ. et c. significauerunt. & de appella. c. dilecto. c. ex parte, et c. significantibus. cum similibus. in quibus habetur clausula irritans, videlicèt, reuocando in irritum, &c. Et est ratio quando reuocantur per modum attentati, quia per appellationem legitimã iudicis à quo, erat suspensa iurisdictio, ideò per non iudicem facta fuerunt, & sic nulla sunt meritò declaranda, & tanquàm nulliter attentata decernenda. Aliquando sunt per iudicem attentata post appellationem à diffinitiua interiectam, & tunc nõ cognito de iustitia appellationis, nec probata veritate causæ ipsius, prædicta per modum attentati reuocantur. de iureiuran. c. venientes. & de appell. c. non solùm. in princ. libr. 6. & est casus sing. secundùm vnam lecturam in c. ex parte Adæ. de testi.

d Reuocanda. Circa materiam attentatorum an sint reuocanda in qualibet parte litis vide per Matth. de Afflict. in decisi. Neapolit. 352. incip. quidam curbi ceruix. nume. 4. decis. 27. infrà, eo. tit. Et an lite pendente reuocanda sint, per eund. Matth. de Affl. decis. 131. incip. quidam concessit. Et an attentata preferantur nullitati per eundem Afflict. decis. 98. Et an attentata habeant locum in rescripto lite pendẽte impetrato, per eundem Afflict. decis. 366. incip. in pleno consilio. Et an attentatum habeatur pro consummato, & an vt consummatum puniatur. per eundem Afflic. decis. 276. incip. serenissimus rex. & Soc. in tract. fallent. in verb. attentatio.

e Ad eum statum. Dic de hoc, vt no. Bar. in l. pluribus. §. & si placat. ff. de verb. oblig. vbi examinat illud generale, vtrùm res vitietur, si peruenit ad casum, à quo potuit incipere.

Epitome, vt in primo summario.

SVMMARIA.

1 *Appellans à grauaminibus quæ ex actis colligi possunt, non potest prosequi, nisi illa quæ in appellatione nominatim sunt expressa.*

2 *Causæ grauaminis in appellationibus expressio duplici de causa censetur inducta.*

3 *Appellatio, certo modo, formãda est, informiter enim appellans non dicitur appellare.*

4 *Notorietas an semper releuet ab onere agendi, vel probandi.*

5 *Processus quibus modis impugnari possit respectu interlocutoriæ.*

DECISIO II. aliàs 7.

SI appelletur † ante sententiam à grauamine 1
vno, vel pluribus in appellatione expressatis clausula generali secuta, & ab omnibus alijs grauaminibus, quæ ex actis, siue processibus causæ colligi possunt: Fuit dubitatũ vtrùm huiusmodi appellans posset prosequi grauamina nõ expressa vigore clausulæ generalis antedictæ. Videbatur aliquibus quòd sic, per c. qui ad agendum. de procura. lib. 6. & dominus Viuarien. Cardi. olim Auditor sacri Palatij dixit hoc olim fuisse de stylo: quia omnia acta sunt publica, & quicquid continetur in eis. de proc. c. quoniam. & no. Inn. in c. cùm in iure. de offi. deleg. ergo tanquàm notoria,[a] & publica, & se exhibentia non sunt aliàs a
exprimenda, vt lit. non contesta. c. accedens. de accu. c. euidentia. cum simil. Et in hanc partem videtur declinare Pau. in Clem. appellanti. de appellatio. Contrarium verò fuit per omnes Dominos determinatum, & decisum, prędictum scilicet appellantem audiri non debere, nisi super expressis, vt sit litium finis, & ne vagetur in incertum. de dol. & contum. c. finem. cum sim. & hoc vult c. cordi. de appel. libr. 6. iuncta Clem. appellanti. eod. tit. Et hoc dixit etiam quidam domin' Hu. Galteri, se vidisse seruari de tempore Io. Robumelli. Dominus verò Aegid. Bella. distinguebat, & placuit aliquib' Dominis ipsius distinctio, quia aut appellatur à certo, & specialiter nominato grauamine, & pro causa grauaminis iustificanda[b] allegatur generaliter id, quod colligitur b
ex actis, nil specialiter exprimendo, & tunc posset habere locum opinio domini Pauli, & stylus antiquus, quia satis certũ est, cuius certitudo ex actis colligitur, quæ sunt publica, vt suprà dictũ est. ff. de re iudica. l. in summa. C. de senten. quæ sine certa quan. profer. l. 3. de restit. spo. c. cùm ad sedem. de resti. in integr. c. ex literis. aut appellatur generaliter nullo grauamine expresso specialiter, vt si appelletur ab omnibus, & singulis grauaminibus, quæ possunt colligi ex actis, & tunc non valet appellatio propter nimiam ipsius generalitatem, & incertitudinem, quæ reprobatur à iure. de rescrip. c. ad aures. et c. fin. & de libell. oblatio. c. 1. & 2. & de app. c. 2. et c. cõsuluit. si enim relatio ad acta sufficeret fatuus esset, qui aliquod grauamen exprimeret, imò nunquã Cancellaria rescriptum sup tali appellatione daret, quæ etiã licèt multa grauamina sint in appellatione expressa nominatim, nunquã dat rescriptũ appellationis, nisi super vno grauamine, quod appellans duxerit ex omnibus eligendum per eum expressum, prout not. per Ioan. And. de ap. c. cùm causam. Præterea † expressio causæ[c] gra- 2
uaminis est inducta duplici de causa. Primò, vt c
deferatur honor iudicib. de appel. c. vt debitus. vt possit iudex cognoscere, si in in quo grauauit, & quales apostolos dare debet, vt in c. cordi. eodem titul. libro sexto. Secundò, vt pars non possit ampliùs variare, sed generaliter in appellatione

latione se referendo solùm ad acta non satisfit alicui prædictarum rationum.ergo, &c. & idem putauit dominus Aegid. si à certo & expresso grauamine, & cùm hoc ex alijs, quæ ex actis colligi possunt appellatur quòad non expressa, quæ tamen ex actis colligi possunt, quia quòad illa censetur idem, ac si ex illis solùm fuisset appellatum. arg.ff.de verb.oblig.l. scire debemus. de spon.c. ex literis. Nec obst. prædicta decre. qui ad agendum.alleg.pro contrario, quia ibi non agitur de præiudicio procuratoris constituti, cuius voluntas ibi solùm requiritur.eod.titul.c.licet.& ideò cùm constet de eius voluntate ad vagam generalitatem, quæ sibi præiudicat, non curatur, hic verò agitur nedùm de præiudicio suo, sed etiam partis, iuris & iudicis, quibus posset illudi per huiusmodi incertam, vagam, & generalem & obscurã

3 appellationem, & ne huiusmodi illusio † & variatio fiat, certus modus statuitur appellandi, qui si non seruetur. vt in d.c.cordi.iuncta Clem.quãuis.de appellat.reputabitur non appellans. Sed ex hoc insurrexit aliud dubium, videlicèt si appellatur ab interlocutoria alicuius iudicis simpliciter nulla causa iniquitatis, nullitatis, vel iniustitiæ expressa, nunquid valeret talis appellatio? Secundùm dominum Aegid. videtur quòd sic, qui dixit se hoc audiuisse à quodam magno viro non obstante, d.Clem.appellanti.quę intelligitur secundùm eum in casu, quo aliqua causa grauaminis fuit expressa, & aliàs non. Sed hanc opinionem non putat idem dominus Aegid. fore veram, quia secundùm eum considerantis rationibus prædictis, quæ mouerunt ad condendum d.Clem.appellanti. magis faucdum est appellanti, qui in aliquo appellatum, & iudicem certificat, nullum tamen exprimens, in nullo cer-

d tificat.ergo, &c. Præterea verba Clem.d si propriè recipiãtur, dicto intellectui repugnant. ergo &c. Item si prædicta opinio procederet, nulla diuersitas esset inter appellationem interponendam à diffinitiua, vel ab interlocutoria, quæ tamen est magna, vt in c.sæpè.& in c.cordi.de appell. libr. 6. & ff.eod. titul.l.2. & 3. & breuiter ego reputo textum clarissimum in dict.c. cordi. post princ. ibi dum dicit, ab interlocutoria vel grauamine, &c.

ADDITIONES.

a Tanquam notoria. Hoc non videtur verũ, quia
4 † licèt notorietas excuset ab onere probãdi, quia de se dat finem probationis, non tamen excusat à necessitate formaliter opponendi, quia notorium sui natura non dat hunc finem expressionis, vt dicit gloss. in d.Clem.appellanti.& no. Dd.in d.c.accedẽs.Vel dic subtilius vt infrà in fine apostillæ sequentis.

b Causa grauaminis iustificanda. Dic circa istã materiam quòd aliquando iniquitas interlocutoriæ detegitur ex allegationibus iuris, & tunc non requiritur expressio iustitiæ causæ expressæ in appellatione, & ita intelligatur & saluetur opinio Innocen.quam ponit & recitat gloss. in d.Clem. appellanti.in gloss.2. Et ratio est.quia ex tenore sententiæ apparet iniquitas eius, vt not.in Clem. pastoralis. de re iudica. aliquando iniquitas debet detegi ex allegationibus & probationibus facti, ita quòd quæstio est facti non iuris, & tunc est necesse quòd causa exprimatur in appellatione ab interlocutoria, ecce primò. & quòd exprimatur etiam quare sit iniusta, ecce secundò. & ita intelligitur gl.2.in d.Clem.appellanti. & opinio d.Pau.ibidẽ, & Lapi, qui cõcordat cũ eis. Ex quibus infertur, quòd vbicunq; ex actis apparet iniquitas interlocutoriæ, quòd tũc sufficiat dicere, appello propter iniquitatẽ sententię, quę euidẽs est ex actis. Nec obstat quod dicit gl.n.in d.Clem. appellanti. q notorietas non excusat ab expressione, quia intelligenda est de alio notorio, quã de notorio ex actis constante, vel ex tenore sententiæ, quòd est valdè notandum secundùm dominum Anto.in d.Clem.appellanti.

Expressio causæ. Ratio quare in appellatione ab interlocutoria requiritur expressio causæ, adde quod no. Dominus Antonius in c. ex parte Adæ. de testi. in princ. in sua repetitione. c

Verba Clem. Quoniam † illa arctant appellantem ad expressionem causæ nominatim & expreisè, ideò non sufficit, quòd in genere vel tacitè exprimat. Et ratio potest esse vt superiùs dictum est: Quia talis interlocutoria non iustificatur nisi per causam in ea expressam, & causa non iustificatur nisi per eadem acta. Nam appellare ab interlocutoria, est appellare à processu, quia Interlocutoria est de processu causæ, sed processus non potest impugnari, nisi per causas extrinsecas, quæ non sunt inclusæ in processu, & hoc de causis facti, sed causæ iuris sunt liquidæ per aperturam librorum, de quibus nõ loquitur d.Clem. appellanti. ita not. Innocen. in c. fin. de noui oper. nuntia. ipse tamen iudex qui fuit interlocutus, benè potest ex nouis actis suam interlocutoriam reuocare. l.1.§.hæc verba. ff. ne vis fi.ei. & l. quod iussit.ff. de re iudic. c. cùm cessante. de appellatio. & idem in superiore interloquente, qui est aditus per viam querelæ, & officij iudicis, nõ per viam appellationis. l. arbitrio. ff. qui satisd.cog. quod benè no. a 5

EPITOME.

Auditor datus in causa appellationis interpositæ in partibus cum negotio principali, statim potest inhibere constito de appellatione, & quòd per eam sit causa ad sedem apostolicam deuoluta. Secundò, Auditor, cui commissa est causa appellationis non deuoluentis, & negotij principalis cum potestate citandi ad partes, iudici à quo, statim potest inhibere secundùm æquitatem canonicam, & stylum Palatij. Tertiò, Auditor cui commissum est negotium principale de speciali mandato Papæ cum potestate citandi ad partes, potest inhibere citatione decreta, licèt non executa. Quartò, Auditor Palatij in causis appellationum ab Auditore Cameræ, vel alijs iudicibus statim parte citata ad dicendum contra commissionem inhibere potest, & causas nunquàm remittit, sed penes se retinet.

DECISIO III. aliàs II.

Fvit dubitatum vtrùm Auditor datus in Curia cum negotio principali in causa appellationis interpositæ in partibus, siue ante sententiam, siue post fuerit appellatum, statim posset in-

hibere iudici à quo extitit appellatum? Et fuit conclusum per omnes Dominos quòd sic, dummodò auditori constet [a] appellatum, & per appellationem causam ad Curiam deuolutā, vel si appellationem recipiens tanquàm deuoluentem incipiat de veritate causæ appellationis, aut de nagotio principali ex certa scientia cognoscere, de appel.c.Romana.§.quod si obijciatur. lib. 6. aliàs non, vt in c.non solùm.eodem titul. & libr. Illa verò ratio est, quia anteà super principali negotio iurisdictio non censetur esse fundata, cùm interim super deuolutione de exceptione,[b] quæ habetur in d. c.Romana. §. si verò vocatis. valeat disputari, super quibus parti defensio auferenda non est, maximè quia tales commissiones non dant iurisdictionem sine speciali mandato, nisi in causa deuoluta, cùm super alijs com mittendis vicecancellarius sine speciali mandato non habet potestatem, quia contra ius esset, secundùm not.per Ioan.Mo.de regul. iur. in generali.& Compost.de elec.c.statuimus.libr.6. Sed pone, quòd committitur causa appellationis cum negotio principali Auditori cum potestate citandi ad partes de speciali mandato, quia fortè appellatio non deuoluit, vtrùm statim ante decretum citationis possit inhibere iudici à quo dicitur appellatum? De rigore iuris dicebatur quòd non, per Clem.2. vt lit.pend. Sed de æquitate canonica, & stylo Palatij dicebatur seruari contrarium, maximè si dicitur post sententiam diffinitiuam appellatū, quia statim ius inhibet, vt in c.non solùm.1.respons.suprà allega. Si igitur iudex datus ad iuris executionem potest etiā inhibere, cùm factum suum hoc casu non sit nisi quædam iuris executio, vel declaratio, probatur argumentum: quia quando Papa causam, quam scit esse coram vno Auditore ex certa scientia ad manum suam recipiens eam committit in audientia sua, vt ibi sit in omnem euentum suum remansura ipsam aduocando ad se, auocat totam causam ab illo duce, & sibi & partibus inhibere videtur, vt de appellat.c. vt nostrum. per Innocen.& de constit.c. cùm M.cum ibi not. Modò sic est in proposito, per hoc enim quod dicitur ibi appellatum, apparet quòd scit causam esse apud illum, à quo dicitur esse appellatum. intelligas etiam per hoc quòd concedit potestatem citandi ad partes, apparet quòd ex certa scientia vult causam suam in auditorio suo perpetuò remanere, & si appellatio non deuolueret, frustrà daret potestatem citandi ad partes, cùm ipsa appellatio siue termini præfixio citaret, vt in c.sæpè.et c.cordi.de appell.lib.6. & in causa beneficiali in c.statuimus.de elect. libr. 6. Et ideò stylus Curiæ habet, quòd etiam in casu prædicto Auditor datus tam in causa appellationis, quàm in negotio principali citata parte, de appellationibus cognosceret fortè ad instantiam importunatam partium, & benè processum per iudicem à quo, & malè ab ipso appellatum pronuntiaret, nihilominùs tamē causa in curia remaneret, & nō remitteretur ad partes, & hoc propter appositionem manus Papæ, & aduocationem causæ principalis, & hoc habet stylus, licèt de iure esset contrarium asserendum, per c.cùm in ecclesia.et c.vt debitus.de appella. cum ibi notatis. Sed quid si nulla appellatione interiecta committitur causa principalis in curia de mandato speciali cum potestate citandi ad partes, & decreta citatione, licèt non executa, vtrùm Auditor statim ante executionem citationis huiusmodi posset inhibere? Videbatur aliquibus quòd non, quia ante executionem ius non inhibet, Vt lit.penden.c. secūdo. in Clem. nec ex certa scientia videtur Papam velle auferre iudici iurisdictionem, quam ignorat.ff.de iur. omnium iudic. l. 1. nec ante lapsum termini ad dicendum contra commissionem dicitur fundata iurisdictio, quia excipi poterit in termino causa pendente coram illo iudice, à quo Papa ignorans in dubio non videtur velle iurisdictionem auferre, vt probant communia iura. Quibus etiam rationibus suprà dictis non obstantibus fuit per maiorem partem saltem de æquitate dictum, & conclusum contrarium, quia in casu proximæ conclusionis ita benè posset & deberet opponi de surreptione commissionis, sicut in casu isto, tamen propter appositionem manus Papæ, & aduocationem causæ à quocunque, æquum est quòd inferior de cætero de huiusmodi causa non se intromittat, maximè hæc æquitas procedit, quando totus tenor commissionis causæ de qua agendum est, inhibitioni fiendæ inseritur, imò secundum aliquos simplex intimatio, quæ induceret perfectam notitiam prædictorum ex iuris dispositione inhiberet, per Clem.2.Vt lit.penden. licèt aliqui magni viri de hoc fortiter dubitabant, quia intimatio nec vim citationis, nec inhibitionis habet. Sed si in eodem instanti inhibitio cum citatione emanaret, non posset ibi notari grauamen, per d.Clem.nec tolleretur per hoc defensio parti, quia surreptio posteà opposita in termino benè inficeret inhibitionem, & citationem, sicut commissionem, cùm citatio & inhibitio ex commissione descendant: destructo igitur principali, destruuntur & omnia, quæ sequuntur ex illo, de elec.c.qualiter.de procura.c.auditis.de re iudic.c.pastoralis.in Clem.cum sim. In causis verò appellationum interpositarum ab Auditore Cameræ, vel alijs iudicibus in Curia etiam ante sententiam, & commissionem in Palatio statim citata parte ad dicendum cōtra commissionem Auditor inhibet. Ratio, quia sacrum Palatium nunquàm causas huiusmodi ad eos remittit, etiamsi Auditor benè pronuntiauit processum, & malè appellatum. Saluis d. Cardinalibus, & coauditoribus sacri Palatij, ad quos benè remittuntur causæ, in quibus pronunuiatum fuerit benè processum, & malè appellatum, seruatis tamen tribus terminis anteà consuetis, ante quorum terminorum obseruationem nunquàm inhiberet Auditor coauditorib⁹ suis, vel dominis Cardinalib⁹, à quibus si appellatur ante sententiam, sine post, rarò vel nunquàm huiusmodi causas appellationum vidi committi in palatio, sed semper consuerunt cōmitti alijs dominis Cardinalibus, &c.

ADDITIONES.

a Auditori cōstet. Triplicē causę cognitionē iudex appella-

appellationis debet præmittere, antequàm principale negotium aggrediatur. Prima, an fit appellatum,& an fit talis appellatio, quę deuoluat, putà, quia fit interposita infra decem dies, & an in scriptis. Item an ex causa rationabili: Et si in hoc iudex malè fuerit arbitratus, putà, quia friuola erat causa expressa in appellatione, vel econtrà, potest ab eo appellari,& hęc est prima cognitio, quam facit iudex appellationis: Vnde consueuerunt appellantes portare instrumentū sententiæ à qua appellatum est, vt sic appareat appellatum infra decem dies, & etiam instrumentum appellationis, per quod iudex cognitionem appellationis recipiat, quo facto iudex poterit inhibere inferiori, vt not. in c.non solùm.de appella.lib.6. non tamen poterit adhuc de principali cognoscere, & tunc assumet causæ cognitionem secundam, hoc est, citabit appellatum, nisi esset casus, in quo esset citatus à iure, vt in c.sæpè. de appellatio. & ex citato fit litis contestatio in articulo appellationis, vt in c.Raynaldus. versic. dilectus.de testa. qua cōtestatione facta recipiat probationes appellationis super veritate grauaminis, vel oblatione probationis, vel super delatione, & altero ipsorum probato, pronuntiabit se iudicem appellationis,& remouebit grauamē, & si aliquid est innouatum, reuocabit illud per modum nullitatis & attentati, & dicit se debere in principali procedere, Et hæc est secunda cognitio: Demùm citabit partes ad principale,& assumet causam in eo statu, in quo erat remoto grauamine, vt not. per gloss. in d.c. sæpè. & hæc est tertia cognitio. Si verò appellans non probaret alterum istorum, tunc iudex ad quem, deberet appellationem remittere ad iudicem à quo, secūdum dispositionem, c. vt debitus.de appellla. et c.cordi.eod.tit.lib. 6. Sed secundum stylum non fit remissio, imò remanet in curia, & ibi terminabitur & decidetur, vt infrà in hac decisione notatur, quando dicatur canonica inhibitio, vt post eam factam reuocetur, vide infrà decisi. 58. eod.tit.

b De exceptione. Quia causa deberet remitti ad iudicem à quo fuit appellatum, nisi partes essent contente, quod omisso appellationis articulo iudex appellationis cognosceret, quia etiam tunc non fieret aliqua remissio, vt in c.cordi.de appel. lib.6.hic alleg. quod intelligas in Papa, & in alio iudice, qui possit per querelam adiri. In alijs autem iudicibus secùs: vnde non possunt subditi Episcopi consentire, quòd Metropolitanus ad quem fuit appellatum, cognosceret de negotio principali omisso appellationis articulo, cùm illo omisso nullam habeat iurisdictionem Metropolitanus in subditos sui suffraganei etiam ipsis volentibus, nisi suffraganei consensus accedat, vt in c.Romana.de foro compet.lib.6. aliàs esset facilè partibus confingere appellationes fortè ad hunc finem suorum ordinariorum iurisdictionem eludendi. Concludє ergo, quòd pronuntiato malè appellatum, iudex appellationis de iure regulariter remittit causam. Fallit in iudice, qui potest per querelam adiri, qui non tenetur remittere partibus consentientibus, quòd ipse de principali cognoscat d.c. cordi. Secundò, fallit quando stylus Palatij, qui pro iure habetur, vt in c.2.de præbend. lib. 6. prohibet talem remissionem fieri, vt hic. Sed hic oritur dubitatio eo casu, quo remissio fieri debet, putà quia appellatio à grauamine non fuit iustificata secundum formam c.vt debitus.de appellat. an iudex à quo possit recognoscere non facta sibi verbali remissione per iudicem ad quem. Dic quòd aut iudex à quo, non detulit appellationi,&tunc cùm sit finita causa appellationis, statim potest de principali cognoscere, quamuis non sit ei facta verbalis remissio, etiamsi iudex appellationis pendente ipsa appellatione inhibuerit ipsi iudici à quo, ne in causa procederet, aut iudex à quo, detulit appellationi, tunc quia per hoc abdicauit à se iurisdictionem, necessaria erit verbalis remissio, vt in c.cum appellationibus.de appel.lib.6.

EPITOME.

Siue causa appellationis interpositæ à sententia Auditoris cameræ, vel alterius iudicis ordinarij, vel delegati committatur in Rota, omnes termini debent, vt in prima instantia obseruari. Mos siua consuetudo in iudicijs toleratur dummodò substantia iudicij seruetur.

DECISIO IIII. aliàs 20.

ANnò Domini millesimo trecentesimo septuagesimo sexto, die 3. mensis Aprilis, fuit in Auenion. per omnes Dominos Auditores concorditer ordinatum, quòd si à diffinitiua sententia Auditoris cameræ, vel alterius cuiuscunque iudicis ordinarij, vel delegati in Curia vel extra, ad sedem apostolicam appellari, & causam appellationis huiusmodi alicui de Auditoribus sacri Palatij committi contingat quòd omnes termini in causa huiusmodi appellationis vt in prima instantia consueti in curia seruari, sunt seruandi. Mouebantur Domini principaliter ad huiusmodi ordinationem faciendam propter expeditionem executoriæ quæ aliàs per cancellariam non transiret. Præterea licèt reuera sit hæc secunda instantia, vt in c.cùm Ioannes. de fide instr. & de testam. c. Raynutius. et c. Raynaldus. & in l. per hanc. C. de tēp. ap. tamen quia corā domino Auditore cameræ, vel alijs iudicibus in partibus rarò vel nunquam termini Palatij solent seruari, idcircò ne propter defectum ordinis iudiciarij sententia tam prima, quàm secunda posset impugnari, & eiusdem executio impediri: Idcircò Domini taliter vt præmittitur, ordinauerunt, & voluerunt sic de cætero obseruari, & procedi. hoc verum, nisi constaret coram dictis dominis iudicibus in dicta prima instantia omnes, & singulos terminos Palatij fuisse, & esse seruatos, quę tamen ordinario secundum dominum Aeg. magis de vna bona & grossa æquitate, quàm de iuris rigore procedit. Hinc est quòd si Auditor seruaret terminos sicut in secunda instantia, non credebat propter hoc quòd grauaret, nec quòd ob hoc ab eo posset appellari, quia in partibus & in dicta curia Auditoris cameræ alius mos, siue consuetudo procedendi est, quàm in Palatio, quia mos siue consuetudo dummodò substātialia iudicij seruentur, toleratur in iudicijs, prout legi.

legi. & not. in c.cùm venissent. de eo qui mit. in pos.cau.rei ser.

EPITOME.

Recipiendorum apostolorum tempus currit à tempore appellationis, non sententiæ, secundum veram opi.Hosti.quæ seruatur in Rota.

SVMMARIA.

1 *Tempus ad recipiendum apostolos quando currere incipiat.*

2 *Tempus 30.dierum in casu petendorum apostolorum, vel dandorum dupliciter consideratur.*

3 *Iudex quanto tempore habeat deliberare de appellationis acceptatione, vel refutatione.*

DECISIO V. aliàs 29.

1 FVit † dubitatum à quo tempore, [a] 30. dies ad
a dandum & recipiendum apostolos inciperent currere tam iudici, quàm appellanti, hoc est, querere vtrùm à tempore appellationis interpositæ, vel à tempore prolationis sententiæ. In qua quæstione Dd. antiqui, & moderni erant varij & diuersi. Hosti. fuit in opin. quòd à tempore appellationis, & non sententiæ, per multas rationes quas ponit in c. cordi. de appell. libr. 6. per quas rationes & quàm plures alias idem tenuit Genze. in Clem. quamuis. de appell. Pro quorum opin. videtur tex. in c. ab eo. de appell. libr. 6. vbi Ioan. Andr. & etiam in d. Clem. sensit, & tenet contrarium, videlicèt, quòd à tempore sententię, & non appellationis incipiunt dicti 30. dies currere. cũ quo concordat Paul. in d. Clem. quamuis. mouentur principaliter per l. iudicibus. C. de appel. canonizata. 2. q. 6. vbi expressè dicitur, quòd prędicti dies currunt à tempore sententiæ, verum est, secundùm Genze. vbi sententia est appellatione suspensa. & sic intelligit ipse hanc legem, per hoc subauditum, aliàs esset ibi clarus text. pro opin. Ioan. Andr. & Paul. Simili modo intellexit prædictam legem Dominus Ioan. de Lig. in c. dilectis. de appell. declinando in partem Host. & Genze. ad prædictas opin. concordandas credebat probabiliter fore distinguendum [b] sic. Aut
b loquimur quóad petitionem † respectu appel-
2 lantis, aut quóad dationem apostolorum respectu iudicis. Primo casu, aut appellans appellauit viua voce statim post sententiam, & tunc iste casus est clarus secundum eum, quia tempora appellationis, & sententiæ tunc simul currunt, aut post sententiam ex interuallo, putà vltima die decendij appellauit, quo casu dubium currit, & tunc, aut ignorauit vsque ad tempus quo appellauit sententiam fuisse latam, & tunc à tempore appellationis currit tempus petendi apostolos, quia nõ priùs currit tempus appellandi, vt in authen. hodie. signata super l. eos. C. de appellat. & eod. titul. c. concertationi. libr. 6. & ita not. Cyn. in d. l. iudicibus. Aut ante appellationem sciuit sententiam fuisse latam, & tunc propter æquitatem notatam per Ioannem Andr. in d. c. ab eo. credebat Dominus Aegid. quòd à tempore sententiæ, si tunc sciuit, alioquin à tempore appellationis, per d. l. iudicibus. cum ibi not. per Cyn. postquàm enim à tempore sententiæ statim potuit appellare, sibi imputet, si non appellauit quóad id, de quo quæritur maximè si deliberare voluit an sibi expediret appellare, eo ipso deliberare debuit, an expediret petere apostolos quos petere non fuit difficile, & quia quóad hoc impedimentum legitimum excusaret. Si verò loquamur in iudice, qui habet dare apostolos quóad ipsum credit dominus Aegid. magis exuberare æquitatem, de qua loquitur Ioan. Andr. in d. c. ab eo. quia secundum eundem Ioann. Andr. ibidem non debet esse iudex quóad hoc deterioris conditionis, quàm appellans, quia diligẽtior debet esse appellans in facto proprio, quam iudex, quem negotium non ita tangit. Tum quia debet præsumere suam sententiam esse benè latam & ei standum, & per consequens ab ea non appellandum, tum quia facilius est apostolos petere, quã dare, tum quia in potestate grauati est quando appellet, & apostolos petit, non sic in iudice. facit de except. doli. l. pure. §. tum quia in casibus infinitis, in quibus licet à tempore notitiæ appellare, esset iniquum, si post centum dies à tempore sententiæ, licèt post decem dies à tempore notitiæ appellaretur, cucurrisse iudici tempus dandorum apostolorum à tempore sententiæ. & per hoc in hoc casu credit ipse nedum à tempore appellationis, imò à tempore intimationis factę iudici currere prędictum tempus apostolorum petendorum, & ita fuit obtentũ in consilijs eo præsente secundum eum. Tempore verò meo sine prædicta & quacunque distinctione fuit conclusum, & determinatum per omnes opin. Hosti. & Genze. æquiorem, & iustiorem, & ipsam seruatã & seruandam semper in Palatio, propter efficaces rationes, quas allegant.

ADDITIONES.

Tempore. Et sic tempora petendorum apostolorum incipiunt currere vnà cum tempore ap- a
pellationis interponendæ: vnde à tempore latæ sententiæ, si interfuit prolationi ipsius, vel aliter eam fore latam sciuit: Si verò dudum posteà superuenit scientia sententię, tunc à tempore ipsius scientiæ. Adde decisi. Capel. Tholos. quæst. 44.
Distinguendum. Pro qua † facit, quia dicti 30. b
dies currunt etiam iudici, vt deliberet interim an 3
velit admittere, vel refutare appellationem, sed cùm ante interpositionem nõ cadit deliberatio, vt in c. ad dissoluendum. de despon. impu. ergo nec antè debet incipere præscriptio. Item ex contrario sequeretur absurdum, quia si peterentur in vltimo momento 30. dierum, iudex nullum haberet terminum ad trahendum apostolos.

EPITOME.

Appellans veniens quandocunque ad Curiam, prosequi potest appellationem per aduersarium interpositam, si de ea constat, etiam si sibi intimata non fuit.

DECISIO VI. aliàs 41.

VOluerunt Domini, & in hoc omnes concordauerunt, quòd opin. domini Io. And. polita in Clem. causam. de electio. super versicul. denoluta. circa fin. seruetur, videlicèt,
a quòd appellatus [a] veniens quandocunque ad curiam potest prosequi appellationem per aduersarium suum interpositam in partibus, dummodò de ea constet, licèt non fuerit sibi intimata. Nam inuito appellante potest prosequi appellationem, secundùm Pau. & Genze. ibidem. Gul. contrà, & not. in Clem. constitutionem. eod. titu. faciunt etiam in ratione sui not. per Innoc. in c. interposita. de appellationib. & eod. titul. c. cordi. lib. 6.

ADDITIO.

a Appellatus. Adde suprà de elect. dec. 1. dec. 81. de appellat. in antiq. & Fasto. dub. 12.

SVMMARIA.

1 Appellatus in termino, & intra terminum assignatum ab homine appellanti si commissionem impetret nō impedit appellantem à defensione, si ipse appellatus procedat in causa.

2 Appellatio non dicitur deserta, licèt causa appellationis intra annum non terminetur.

3 Impedimentum appellati petentis remissionem excusat appellantem, & contra impedimentum appellantis absorbet diligentiam appellati.

DECISIO VII. aliàs 65.

1 a SI appellatus † in termino, [a] & infra terminum assignatum ab homine appellanti ad prosequendum appellationem suam impetret commissionem, licèt appellans det exceptiones generales contra illam, dummodò in eis nō persistat, nec propter eas appellet, huiusmodi diligentia appellati prodest appellanti. Item quòd si post 10. dies appellatus vlteriùs procedat in causa, appellans potest se defendere, quia rescriptum commune est. de mu. pe. c. 1. & 2. & not. Innocen. in c. ex conquæstione. de restit. spo. alleg. etiam l. omnem honorem. C. de temp. ap. nō ob. Clem. si appellationem. de appellat. quæ loquitur quando neutra partium infra terminum prosequitur appellationem, sed post terminum lapsum, tunc enim diligentia etiā vtriusq; non prodest. Prætereà appellatus inuito appellāte potest prosequi appellationē circa finem anni. C. de app. l. eos. & not. Inno. in c. cordi. de appella. lib. 6. facit. c. oblatæ. eo. ti. Igitur si ipse potest prosequi, alter potest se defendere, vt in d. c. oblatæ. & de exceptio. c. cùm inter. et c. dilecti. Spec. tamen videtur innuere, & tenere contrariū. tit. de app. §. nunc breuiter. ver. Item pone præfixus fuit. In termino verò iuris, dicit prædictā opi. fore veram, dummodò nimium non præcurrat. vt in d. c. oblatæ. hoc tenet Spe. eo. tit. & §. ver. licèt autem. sub ver. appellatur tamen.

ADDITIO.

a Si appellatus in termino. Solet dubitari vtrū appellanti † sufficiat, quòd appellatus infra annum dederit petitionē ad effectum, q si causa appellationis infra annū non fuerit terminata, nō dicatur appellatio deserta? Et videtur q datio petitionis non sufficiat, nec impediat cursum fatalis, vt in l. fi. C. de tem. ap. vbi tex. dicit, q appellans debet summa ope niti, vt causa finē intra annum accipiat, sed per exhibitionem petitionis factam per appellatū summa diligentia nō probatur, vt patet ex significatione huius verbi, summa, quā ponit Io. An. in c. ex ratione. circa prin. de appellat. vbi etiam plus dicit, quòd non sufficit, quòd stet per iudicem, nisi pars adeat superiorem, qui compellat iudicem ad expeditionem causę, si superioris copia possit haberi, quia aliàs appellans non dicitur summa ope niti, licèt super hoc fuerunt opiniones, vtrùm cùm stat per iudicē, currat tempus prosequendæ appellationis, vel non. Prætereà cùm vt in facto proponitur ipse appellans post petitionem appellati impedierit expeditionem causæ instando in petitione remissionis ad partes, quis dubitat istum non adhibuisse diligentiam in expeditione? sicut † enim, vt di- 3
cunt Doct. in d. c. ex ratione impedimentum appellati petentis remissionem excusat appellantem, ita econtrà, impedimentum appellantis absorbet diligentiam appellati, & accusat malitiam ipsius appellantis expeditionē causæ impedientis. Non obstat si dicatur, quòd diligentia appellati debeat sufficere, vt hic in prin. deci. dicitur, quia illud intelligendum est de diligentia finali, non de conatu. Si enim ad instantiā appellati causa esset finita per sententiam, non posset dici appellatio deserta, sicut dicitur hic de cōmissione causæ, quia hic aliud non requiritur. Nā ex quo causa semel est commissa in tempore, frustrà appellans fecisset iteratò committi, imò nō potuisset, quia iam præuentus erat, sed in casu nostro aliud restat quàm petitio appellati, quæ (vt suprà dixi) petendo remissionē ad partes impediebat causam expediri, in qua remissione instanter perseuerabat. Item quòd nō sufficiat dare solam petitionem, probatur, quia aliàs oblato libello nunquam desereretur appellatio, imò propter verbum Summa ope, de quo suprà dixi, necessarium esset quòd pluries, & instanter peteretur causam expediri, sicuti in apostolis dicitur, vt notat Bald. in authentic. Item si apostolos. C. de tempo. appella.

EPITOME.

Si iudex det acta pro apostolis reuerentialibus, appellationi deferre videtur.

DECISIO VIII. aliàs 70.

SI iudex det acta pro apostolis [a] reuerentialibus, licèt verbum, deferimus, non proferat, a
satis deferre videtur, & à se iurisdictionem abdicare, & in superiorem transfundere, in tantùm quòd etiam si de communi cōsensu partium posteà in eadē causa procedat, nullus est ipsius processus, nisi causa per superiorem sibi remittatur, prout leg. & nota. in c. cùm appellationibus friuolis. de appella. lib. 6.

ADDITIO.

a Apostolis. Et quando iudex dedit apostolnsſimpliciter non dicendo reuerentiales, vel refutatorios, quales tunc dati intelligantur, vide in consilio Bald. posito in libro paruo charta 242.

EPITOME.

Auditor qui pronuntiat appellationem desertam, potest reponere appellantem, si de sua diligentia doceatur.

DECISIO IX. aliàs 74.

SI Auditor pronuntiat super desertione appellationis, tamen si appelletur, & interim doceatur de diligentia appellantis, potest reponere, quia quóad hoc censetur interlocutoria, & remansit iudex reuera, quia semper potest reuocare. de appel. c. cùm cessante. et c. si à iudice. lib. 6.

EPITOME.

Intimatio appellationis facta in ecclesia parœciali de qua agitur, & etiam in ecclesia cathedrali valet, quia ecclesia cathedralis succedit loco domicilij. Vel sic; Causa vt ad curiam deuoluatur, sufficit appellationem intimare in parœciali ecclesia de qua agitur, & etiam in cathedrali. huc dicit.

SVMMARIA.

1 *Ecclesia cathedralis domicilij loco succedit.*
2 *Beneficium requirens residentiam, domicilij loco habetur.*

DECISIO X. aliàs 82.

a IN causa beneficiali [a] super aliqua ecclesia parœciali quóad deuolutionem ipsius causæ ad
curiam, sufficit appellationem esse intimatam
in ipsa ecclesia, de qua agitur, & etiam in ecclesia cathedrali, licèt possessor, seu intrusus personaliter non apprehendatur, nec alia diligentia
fiat de ipso perquirendo, quia appellans non tenetur ipsum alibi quærere, quàm in ecclesia sua
parœciali, in qua personaliter residere tenetur,
sicut maritus cum vxore. argum. not. per Innoc.
de eo qui mit. in posses. c. fin. de cleric. non resid.
1 c. ex tua. Præterea † quia ecclesia cathedralis succedit loco domicilij, vt in Clem. causam electionis. de electi. Si igitur ibi, & in beneficio de quo
b agitur fiat intimatio, [b] sufficit. arg. not. in Clem.
2 antedict. dúmmodò † sit tale beneficium, quod
requirat personalem residentiam, tale enim debet pro domicilio reputari, vt not. Innocen. &
Hostien. de priuileg. c. ex ore. & Archidiac. de rescrip. c. statutum. super versi. actor & reus. lib. 6.

ADDITIONES.

a In causa beneficiali. Adde dec. 22. sup. de rescrip. & dec. 1. circa medium. sup. de do. & contum.
b Intimatio. Et quãdo extra iudicium appellatur, licèt appellatio per procuratorem debeat interponi, tamen intimatio potest fieri per non procuratorem, vt infra. eod. titu. decis. 18. & decis. 3. eod. titu. in antiquis.

EPITOME.

Clemen. appellanti. de appella. non vendicat sibi locum, vbi à lata sententia super attentatis appellatur.

DECISIO XI. aliàs 85.

SI à sententia lata super attentatis appelletur, Clem. appellanti. de appellat. non vendicat sibi locũ, quò minus Auditor causæ appellationis possit recipere testes, & de alijs quàm in appellatione expressatis cognoscere, maximè incidenter. Nam licèt huiusmodi sententia sit reuera interlocutoria, prout per Io. And. in c. non solùm. de appella. lib. 6. quia per eam non diffinitur negotium principale, tamen vim diffinitiuæ habet tanquã super exceptione peremptoria lata, maximè si per eam fit restitutio possessionis adeptæ, lite vel appellatione pendẽte, vel post inhibitionem. argu. not. in Clem. ad compescendas. de sequest. posses. & fruct. & Clem. fi. de ap. per Io. An.

EPITOME.

Iudex qui pronuntiauit appellationem desertã ad docendum de sua negligẽtia potest reponere appellantem.

SVMMARIA.

1 *Appellantem quo casu iudex reponere possit.*
2 *Iudex an possit suam renuntiationem reuocare.*
3 *Clemen. appellanti. de appellat. non procedit, quando noua exceptio vel allegatio ex facto aduersarij oritur.*

DECISIO XII. aliàs 89.

SI a pronuntiatione † iudicis, qui pronuntia- 1
uit appellationem interpositam fuisse, & esse
desertam, pro eo quòd non probauit appellans
diligẽtiam suam, & in prosequendo appellationem appelletur, iudex à quo, potest reponere, si
vult, ad docendum de huiusmodi diligentia, vel
si datus sit iudex in causa appellationis, & coram
eo de prædicta diligentia doceatur, potest & debet remittere causam iudici à quo, vt ipse in causa appellationis, quam ipse pronuntiauit desertam per errorem, quæ reuera deserta non erat,
vlterius procedat, quia licèt prædicta pronũtiatio vim habeat diffinitiuæ, quóad hoc, ꝙ Clem.
appellanti. non habeat locũ, & etiã quóad terminorũ obseruationem, vt & diffinitiua, tamen re-
uera interlocutoria est, [a] in c. sua. de appellat. & a
de elect. c. cùm dilectus. & nota. Io. Mo. in decre.
cupientes. super ver. priuatos. de elect. lib. 6. quæ
non transit in rem iudicatam quóad iudicem. de
app. c. cùm cessante. et c. si à iudice. eo. titu. libr. 6.
Licèt aliqui Domini voluerunt dicere, quòd per
dictam pronuntiationem † desierat esse iudex, 2
per c. significãtibus. de off. deleg. quod fortè posset procedere, si non appellaretur ab huiusmodi
pronuntiatione. Sed si appellaretur, cum appellans iudicem sic pronuntiantẽ dicat fuisse, & esse
iudicẽ, adhuc ipse iudex potest suam pronuntia-
tionem

tionem reuocare. Nec istud per omnia est verú,
quòd si iudex pronuntiat se non esse iudicem,
qui reuera est iudex, quòd per huiusmodi pro-
nuntiationem desinat esse iudex. arg. eorum quæ
legunt. & no. in c. dilectus. el. 3. de præbend. & ar.
eorum quæ dicuntur, & obseruãtur de stylo Pa-
latij, quãdo iudex pronuntiet super deuolutio-
ne causæ, quia hoc non obstante, si non est deuo-
luta, non est iudex, vel si non sit deuoluta, licèt
millesies pronuntiet eam deuolutam, non pro-
pter hoc erit iudex. arg. no. per Io. Mo. in regula,
in generali. de reg. iur. lib. 6.

ADDITIO.

a Interlocutoria est. Ratio est, quia lata est super
processu, & non super negotio principali, vt not.
3 in Clem. † fi. de appella. tamen requirit causæ co-
gnitionem, id est partium citationem, vel perem
ptorium edictum. l. si contra maiorem. C. de ap-
pel. per quam l. ita consuluit Bar. vt dicit Bald. in
l. eos. C. de appell. not. quòd d. Clem. appellanti
non habet locum, quando noua exceptio, vel al-
legatio ex facto aduersarij oritur, quia tunc per
talem exceptionem, benè potest appellatio iusti-
ficari, ac etiam impugnari. ar. l. tale pactũ. §. qui
pro nocauit. in ratione sui. ff. de pact. & ff. de con-
di. fur. l. siue manifestus. §. tandiu. Item non ha-
bet locum dicta Clem. quando interlocutoria
talis est, cuius grauamen aliter reparari non po-
test, vt si iudex interlocutus est aliquẽ torquen-
dum. Idem si appelletur à secundo decreto, quia
eadem est ratio finalis, quæ est in diffinitiua, se-
cundùm Bald. in l. per hanc. C. de tempo. appell.

EPITOME.

Suffitit eppellanti in partibus à diffinitiua in-
fre terminum præfixum ed prosequendum iter ar-
ripere.

SVMMARIA.

1 *Appellanti sufficit iter arripere infra terminum datum ad prosequendum.*

2 *Appellatio non censetur deserta, licèt appellans non certificauerit iudicem à quo de prosecutione iuxta cõminationem sibi factam.*

3 *Iudex à quo, si non fuerit certificatus ab appellante de prosecutione comminationis, poterit procedere ad executionem, qua tamen retractabitur pronuntiato ad fauorem appellantis in negotio principali.*

DECISIO XIII. aliàs 94.

1 SI iudex † in partibus appellanti à diffinitiua
a certum terminum [a] ad prosequendnm appel
lationem, putà mensem vel alium terminum ad
ipsum de huiusmodi prosecutione certificãdum
præfixir, sufficit appellanti irer arripere infra
primum terminum ed huiusmodi appellatio-
nem prosequendum statutum, licèt super illa
impetret rescriptum infra eundem terminum,
quia iter arripiendo fecit diligentiam in prose-
quendo. Debuit enim etiam parare sercinulas ed
viam & causam, ita quòd si infra prædictum ter-
minum effectualiter non prosequatur, nõ est sibi
imputandum. arg. eorum quæ le. & not. in c. sta-
tuimus. et c. cupientes. de election. libr. 6. & licèt
si iudicem † non certificauerit [b] infra alium ter- 2
minum de huiusmodi prosecutione, ipse iudex b
posset propterea exequi suam sententiam, iuxta.
nota. in c. personas. et c. cùm sit Romana. et c. re-
prehensibilis. de appella. tamen † propter hoc ap- 3
pellatio non censetur deserta, dummodò eam
vlteriùs prosequatur, & si obtinuerit infirmari
sententiam, cassabitur & eius executio. de electi.
c. qualiter. de iureiuran. c. venientes. de re iudic.
c. pastoralis. in Clem.

ADDITIONES.

Terminum. Adde deci. 40. 48. & 50. inf. hoc titu. a
in antiquis. Deci. in c. personas. nu. 8. eod. titu. &
deci. 25. inf. eod. tit.
Certificeuerit. Hic edde quod not. Lapus in Cle. b
1. de appellatio. cuius dictum posui infrà dec. 25.
eod. tit. quæ incipit. Item si certus terminus.

EPITOME.

Iudex eppellationis potest pronuntiare appel-
lationem desertam, seu sententiam confirmare.

SVMMARIA.

1 *Sententiam an confirmare possit iudex post ipsius desertionem.*

2 *Iudex appellationis post lapsa tempora, an possit pronuntiare malè appellatum, & condemnatum, vel absoluere.*

DECISIO XIIII. aliàs 98.

LIcèt † appellatio [a] inrerposita à diffinitiua 1
sit deserta, [b] Auditor tamen datus in huius- a
modi causa appelletionis potest pronunriare ap- b
pellationem desertam, vel confirmare primam
sententiam si voluerit, præsertim si in commis-
sione sibi facta negotium principale expressè cõ-
mittatur. Nam ex quo transiuit in rem iudicatã,
& tempora appellationis sunt elapse, & sic per
ius est cõfirmata, vt de appel. c. personas. et c. cum
sit. et c. reprehensibilis. & de electio. c. cùm dile-
ctus. iudex non malè fecit confirmando senten-
tiam per legem iam confirmatam. hoc videtur e-
tiam tenere Innocen. in c. t. de confir. vti. vel inu-
til. in fine. adde deci. infrà eod. tit. 24.

ADDITIONES.

Licèt appellatio. Hoc est verum secundum de- a
cisionem 2. hoc titu. in antiquis. si in suis mani-
bus appellatio est deserta, aliàs secùs. de rescript.
c. ex parte. el. 3. Sed nunquid † post lapsa tem- 2
pora eppellationis, iudex appellationis pos-
sit iudicare benè vel malè eppellatum, vel con-
demnare, vel absoluere. gloss. in l. eos. C. de ap-
pellatio. dicit, quòd non, quia ipso iure iuris-
dictio reuoleuit ad iudicem primum. pro gloss.
facit. ff. de excusat. tutor. l. scire oportet. §. con-
sequens.

ſequens.dicit Iacobus Butri.quòd aut eſt certum tempora inſtantiæ fore elapſa, & tunc non poteſt pronuntiare. Aut eſt dubium, & tunc ſuper dubio inſtantiæ pronuntiat, non ſuper negotio principali.Bal.in dicta l.eos.dicit,quòd ſi eſt dubium an appellatio ſit deſerta, tūc iuriſdictio ad primum iudicem non redit,& ideò niſi pronuntiet eam deſertam, remanet iudex etiā ſuper negotio principali ratione dubij. Tamen pro domino Iaco. facit Clem. ſi appellationem. de appellationib. vbi dicitur, quòd de conſenſu partium etiam nō valet. Sed illud intellige, quando exiſtenter & apparenter eſt deſerta,aliàs ſequeretur quòd ſuper iſto dubio iudex ad quē, cognoſcere non poſſet,quod eſt falſum. Sed ſi cōſtat ex actis quòd eſt deſerta,tunc gloſſ.dictę leg.eos.eſt vera.Scias tamen quòd hoc ex ſolo curſu temporis non cōſtat, niſi biennium ſit elapſum, vt not. per Innocentium in c. in præſentia.de renuntiationib.nam ante biennium potuerunt interuenire impedimenta,quorum probatio vel reprobatio in facto conſiſtunt, & ideò dubium eſt. & adde quod not. ipſe Bald.in l. præſes.C.quomodo & quando iudex.

b Deſerta.Nota verbum,quia loquitur quādo appellatio eſt deſerta propter non proſecutionem infra annum fatalem, ſecùs ſi fuiſſet deſerta, quia non commiſſa infra tempus ſibi aſſignatum.

EPITOME.

Fatalia non currunt appellanti ſuper attentatis procedenti, quia attentatorum proſecutio impedit curſum fatalium.

SVMMARIA.

1 *Attentatorum proſecutione fatalium curſum impedıri.*

2 *Appellans ſuper negotio principali nō venit, quin priùs attentatorum finem acceperit.*

DECISIO XV. alìas 102.

1 FAtalia † ad proſequendū, & finiendum appellationem interpoſitam à diffinitiua ſtatuta non currunt appellanti,qui proſequitur,& agit ſuper attentatis, imò illud tempus, & etiam tempus executionis finiendum poſt ſententias ſuper attentatis latas,eſt de fatalibus ſubducen-
2 dum. Nam † licèt appellans poſſit appellationem ſuam, & negotium principale,& cauſam attentatorum ſimul proſequi, tamen ad hoc non arctatur, niſi velit, imò indultum eſt ſibi à lege, vt ſuper attentatis ante omnia audiatur. de appellat.c.non ſolùm. libr.6. quod nemini eſt auferendum. de re iudica. c. indultum. libro 6. & quia culpa aduerſarij attētantis, & cauſam huic edicto dantis, videtur legitimè impeditus, ita ꝙ interim ſibi fatalia currere non debent. facit in argumen.c.quamdiu.de appel.in Clem. & no.in c.ex ratione.de appella.per Innocen.& Hoſtien. Secùs verò dicebant Domini in alijs conſilijs,ſi ſuccubuiſſet in attentatis, quia tunc ipſemet impedimentum ſibi præſtitiſſet, & doloſè egiſſet, & ſic fraus & dolus prodeſſe ſibi non debent. de reſcript. c. cæterùm. c. ex tenore.c. ſedes. et c.ſuper literis.cum ſi.

EPITOME.

C oblatæ. de appel. de non præueniendo in impetrando non habet locum in Curia.

SVMMARIA.

1 *Appellatus in curia poteſt præuenire appellantem in impetratione reſcripti.*

2 *Iudex in curia datur ex officio, ſecùs extra curiam, quia niſi contradicatur in audiētia, habebit quem voluerit impetrans.*

DECISIO XVI. aliàs 104.

CAp.oblatæ.[a] de appell. de non præueniendo partem appellantem in impetratione a
reſcripti per partem appellatam nō habet locum in Curia, † vbi ſtatim datis apoſtolis pars appel- 1
lata poteſt impetrare commiſſionem ſuper appellatione, vigore cuius appellans tenetur procedere, niſi ipſe præueniat appellatum in faciendo committi cauſam appellationis, & hoc ſiue terminus fuerit præfixus per Auditorem, ſiue nō. Rationem huius cōcluſionis ponit Ioan.Mona. ſuper rubric.de reſcript.ibi, Quid eſt ergo, &c. quæ eſt iſta, † quia in Curia iudex datur de offi- 2
cio,ſed quādo committitur cauſa extra Curiam, impetrans habet quem vult, niſi contradicatur in audientia. Alia ratio poteſt etiam aſſignari, vt citiùs liti finis imponatur, & circuitus euitetur. de dol.& contuma.c.finem. & in Clem.auditor. de reſcript.

ADDITIO.

a C.oblatæ. Adde dec.12.de reſcript.in antiq.

EPITOME.

Cauſa beneficialis per appellationem extraiudicialem legitimè deuoluta, remanet in Curia etiā appellatione deſerta, ita quòd in ea poteſt procedi parte tamen de nouo citata.

SVMMARIA.

1 *Appellatione extraudiciali legitimè intimata, deſerta, nihilominus negotium principale remanet in Curia Romana, & noua citatione opus eſt ad eius proſecutionem.*

2 *Iudex quem terminum poſſit in cauſa appellationis aſſignare.*

DECISIO XVII. aliàs 114.

MAIOR pars Dominorum concordauerunt, & tenuerunt, quòd licèt appella-
tio[a] † extraiudicialis in cauſa beneficiali in par- a
tibus interpoſita, & legitimè intimata ſit deſer- 1
ta, quia pars appellans eam infra annum, vel biennium non fuit proſecuta, nihilominus poſt lapſum fatalium pars appellata poteſt cauſam huiuſmodi appellationis facere committi, & in negotio principali procedere per audientiam. Motiua Dominorum fuerunt, quia non obſtante deſer-

desertione huiusmodi appellationis negotium principale semel ad Curiam deuolutum, per c. statuimus. de electio. libro 6. iuncta Clem. causam. eodem titu. semper mansit, & potuit tractari in Curia, b nec alius inferior de illa potuit se intromittere amodò. de appellat. c. vt nostrum. de electi. c. quamuis. libr. 6. nec requiritur secundum eos noua citatio ad partes, quia lex, videlicet c. statuimus. citauit omnes, quorum interest, &c. Dominus Robertus, & ego contra. nam licèt dicatur negotium principale deuolutum ad Curiam, hoc est verum, vigore appellationis legitimè intimatæ, qua cessante, cessat & ipsa deuolutio. Præterea tépora c. statuimus. sunt communia tam parti appellatæ, quàm appellanti. Si igitur ambæ partes fuerunt negligentes non seruando tempora, vel deserendo omninò appellationem, amodò ipsam vel etiam quicquid occasione ipsius fiendum foret, prosequi non poterunt. argum. Clem. si appellationem. de appellatio. sed supposito quod cessante, seu deserta appellatione, nihilominùs possit procedi in negotio principali secundum me, requiritur noua citatio ad partes, quia non in vim appellationis, quæ nó est, proceditur, sed per viam, & modum simplicis querelæ, quæ via non prohibetur. de appellatio. c. concertationi. & not. Pau. de electio. c. constitutionem. super ver. repellitur. in Clem. ad hoc induxi etiam c. sæpè. de appellatio. & not. in c. Nicolao. eod. titul. & de renunc. c. veniens. Postea fuit dubitatum de appellante appellationem infra terminum non prosequente, sed posteà prosequi volente, vtrùm requireretur noua citatio contra appellatum? Et maior pars Dominorum tenuit de rigore iuris quòd non, sed de æquitate sic. & dominus Robertus mutauit opinio. suam antedictam.

ADDITIONES.

a Appellatio. Pone quòd iudex † à quo, in causa
1 beneficiali desert appellationi, & assignat terminum, de quo in c. 1. de election. libr. 6. vel alium terminum consentientibus, vel non contradicentibus partibus ad iter arripiendum, vel se præsentandum, & appellans vel appellatus nihil faciunt in termino, an appellatio sit deserta? Lap. in Clem. 1. de appellat. videtur tenere quòd sic, si nullum subest impedimentum, vt in c. cùm sit. c. personas. de appell. & Clem. quamdiu. eod. tit. Pet. de Ancha. in d. Clem. 1. dicit, quòd iudex
2 non potest assignare alium terminum, quàm illum, de quo in dict. c. 1. de elect. libr. 6. quia hoc esset tollere legem superioris, cótra id quod not. de accusa. in c. cùm P. in glos. fin. & de sortile. c. 2. et c. cupientes. §. quòd si per viginti. de elect. lib. 6. Sed præsupposito quòd possit alium terminũ statuere, & dic quòd non comparédo in illo termino appellatio non erit deserta, quia non comparenti alia pœna imponitur, in dict. c. 1. scilicet vt in eius absentia procedatur, cui standũ est per prædicta. & hoc videtur probabiliter dictũ, pro Lapo tamen est, quia ipse loquitur quãdo statuitur terminus partibus consentientibus, vel non contradicentibus: possent autem partes ex toto renuntiare appellationi. de elect. c. quamuis. lib. 6. ergo possunt consentire quòd dispositio illius c. in suum præiudicium alteretur, & sic quod iudex alium terminum quàm ibi statutum assignet. Nec istud est tollere legem superioris, sed partes renuntiant suo fauori, quod possunt. de regula. c. ad apostolicam. Et dato quòd iudex assignet terminum iuris, quamuis non esset deserta appellatio, si à iure tantum esset terminus assignatus, tamen secùs est quando idem terminus à iudice assignaretur, vt in c. personas. superiùs alleg. secundum Lap. in dict. Clem. 1. pro quo facit ratio, quia duriùs agitur cum ministro legis, quã cum ipsa lege. l. Celsus. ff. de arbi. c. cùm dilecti. de do. & contuma.

In curia. Subaudi post commissum in Curia de speciali mandato, vel per appellationem deuolutam, vt infrà patet, aliàs decis. procederet. b

EPITOME.

Appellationis intimatio fieri potest per quemcunque etiam non habentem speciale mandatũ, dummodò de appellatione, & intimatione per authenticam scripturam constet.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio sine mandato intimatur per quemcunq.*

DECISIO XVIII. aliàs 127.

VAlet intimatio [a] † appellationis in causa a
beneficiali facta per quemcunque etiam 1
non habentem speciale mandatum, dummodò cõstet de appellatione. Nam sufficeret tunc, qualitercunque in notitiam appellati deueniat fore appellatum, vt ff. de peti. hæred. l. item veniunt. §. petitã. in fi. Clem. causam. de ele. Qui enim certus est, certiorari nó debet, vt in regula, eum qui certus. de reg. iur. lib. 6. licèt glos. videatur ibi innuere contrarium, super vers. appellanti. remittens ad not. in c. procurator. de elect. libr. 6. & ibi videas glo. Ioan. An. in nouel. in vltima glo. Archi. in c. si quis præpostera. 50. distinct. vbi tenet expressè contra dictam conclusionem. alleg. tamen in contrarium prædictam l. Item veniunt. et c. cùm contingat. de offi. deleg.

ADDITIO.

Intimatio. Adde sup. eod. tit. dec. 10. & dec. 3. hoc eod. titu. in antiq. a

EPITOME.

Validus est processus factus pendente termino ad recipiendum apostolos.

SVMMARIA.

1 *Termino pendente ad recipiendum apost. los, an iudex procedere possit?*

2 *Processus per iudicem à quo, post appellationem interpositam à grauamine habitus, non reuocat ut ex sola pendentia per modum attentati.*

Aliu

appellationis, propter quam datur. Ex hoc arguo ſic. Quoties ſunt duo, quæ ſe habent per modum cauſæ & cauſati, illa ſunt omninò ſeparabilia. ff. de donatio. inter vir. & vxor. l. ſponſus. §. generaliter. de iudæ. c. ita quorundam. & C. de lati. lib. tol. l. 1. §. 1. ſed appellatio per ſe impedit diffinitiuam ſententiam, & facit eam nullam. de ſent. excom. c. per tuas. ergo & terminus cauſatus ab ea. Tertia ratio, quia quando aliqua participãt eandem cauſam directò, vel per medium principaliter vel ſecundariò, vnius pendẽtia facit ſimilem proceſſum in alia. Primum patet ff. de except. l. fundam. & l. fundi. & de ordi. cogni. c. tuam. qui fil. ſint legit. c. lator. Secundum probatur ff. de iureiuran. l. duobus. §. exceptio. & l. ſi actor. ſed appellationis & dationis apoſtolorum eadem eſt cauſa, quia ſi appellatio cauſam habet legitimam, datio apoſtolorum eam irritabit, & erunt dilatorij, aliàs deberetur pœna. de appel. de priore. & C. eod. titu. l. quoniam. & 2. q. 6. decreto. ſi tamen eſt illegitima, apoſtoli erunt refutatorij, quòd totum in eis debet exprimi, ſicut cauſa in appellatione. de appel. c. cordi. lib. 6. ergo pendentia dationis ipſorum apoſtolorum ſic facit ſimilem proceſſum, ſicut pendentia appellationis, quæ participat eandem cauſam cum
4 eiſdem. Quarta, † pendentia termini dandorum apoſtolorum idem videtur operari, quòd ipſa datio, & appellationis ſubſequens motio. probatur, ſicut aliquid pẽdere, vel ſperare de proximo pendere, ſunt paria. l. ſi teſtis. & l. ſequenti. ff. de peti. hære. & in c. eccleſia. vt lit. penden. de appel. c. ſuggeſtum. de alie. iudi. mut. cau. fact. c. 1. cum ſua gloſſ. ſed ſpes firma eſt datis apoſtolis vel denegatis, in termino litem pendere, quæ vitiaret
5 proceſſum iudicis à quo, vt ſuprà dictum eſt, ergo & ipſa ſpes propinqua idem operabitur. ad quod facit ff. de excep. rei iudic. l. ſi quis cùm totum. §. ſi ancillã. vbi dicitur, quòd quoties apud ſecundum iudicem id petitur, quòd appellatione quæſitum eſt, obſtat exceptio rei iudicatæ, ſed certum eſt, quòd ſecundus iudex debet cognoſcere de remiſſione, & apoſtolis, ſicut de appellatione, ergo quóad vtrumque iudicem erit in ſuſpenſo æqualiter. & per has rationes & plures alias concludit Paulus de Leaz. in præalleg. quæſtione pro iſta parte, vbi omninò videas.

EPITOME.

Proceſſus poſt appellationem legitimam factus irritus eſt, multò fortius poſt inhibitionem, etiam ſi contingat appellationi renuntiare.

DECISIO XX. aliàs 130.

SI poſt inhibitionem Iudex à quo appellatum eſt procedat, eius proceſſus irritus eſt & nullus, etiamſi pars appellans poſteà appellationi renuntiet tacitè, vel expreſſè per regulam, quod ab initio, &c. de electio. c. auditis. c. dudum. Sed quòd proceſſus habitus poſt inhibitionem iudi-
a cis, imò poſt legitimam appellationẽ ſit nullus,[a] multi ſunt text. de reſcrip. c. Rodulphus. c. ſignificante. c. ſignificauit. de iudic. c. exhibita. de except. c. dilecti. c. dilectæ. et c. ſignificauerunt. de appellat. c. dilecto. et c. ex parte. et c. ſignificantibus. cum multis ſimilibus. In quibus habetur clauſula irritans, videlicet Reuocato in irritum, &c. probat optimè. c. per tuas. et c. ſolet. de ſenten. excommu. libr. 6. in quibus apparet ſententiam excommunicationis nullam, latam poſt appellationem legitimam. De nullitate poſt inhibitionem habetur in c. Romana. et c. non ſolùm. in fi. lib. 6. faciunt etiam pro hoc iura alia in ſimili, videlicet de dolo & contuma. c. veritatis. in fi. de deſpon. impu. c. ad diſſoluẽdum. in fi. de præbend. c. inter cætera. et c. dudum. lib. 6. de reſcri. c. tibi qui. de conceſſ. præbend. c. fin. ſoli. et c. ſi c. et c. executor. libr. 6.

ADDITIO.

Sit nullus. Adde dec. 65. incip. ſi appelletur à grauamine. inf. hoc titu. a

EPITOME.

Appellans in cauſa beneficiali poſt tempora, c. ſtatuimus. de elect. libr. 6. quandocunque infra annum veniens, procedere poteſt etiam in contumaciam appellati.

DECISIO XXI. aliàs 132.

APpellãs in cauſa beneficiali poſt lapſa tempora in c. ſtatuimus. de elect. libr. 6. poteſt infra annum quandocunq; appellationem ſuam in curia proſequi, & procedere per audientiam contra appellatum abſentem, & hoc videtur innuere Archidiac. qui recitat opinionem Innoc. & Hoſtien. in c. ſtatuimus. ſuper verſi. expectata. non obſtante gloſ. Compoſt. quam recitat ibidẽ Archid. ſuper verſic. ſicut de iure. ibi, dum dicit, & à præſẽte tempora fuerunt ſeruata, quia debet intelligi, id eſt, poſt lapſa. Ratio poteſt aſſignari. Nã licèt d. c. ſtatuimus. diſponat quòd antequàm ſint ſeruata, id eſt, lapſa illa tempora nõ
poſſit procedi[a] in contumaciam partis abſentis, a
tamen non diſponitur ibidem, quòd illis lapſis non valeat procedi, imò ibi potius ibidem innuitur, quòd tunc ad vlteriora procedatur, verùm ſecundum Compoſt. per viam ſimplicis querelę, ſed non in vim appellationis, quia tempora non ſeruauit. quem recitat Pau. in Clem. conſtitutionem. ſuper ver. repellatur. de elect. nec eſt neceſſaria noua citatio, niſi per audientiam, quia à lege citatus eſt, & ſic tanquam cõtra contumacem poſſet procedi. arg. c. ſæpè. de appellat. fecit ergo magnam gratiã appellans appellato, ipſum diutius expectando. Datur enim ſimile in citatione hominis, qui ex ſpeciali mandato citauit aliquẽ, vt ſexageſimo die compareat in Curia, cum comminatione ſcilicet, quòd ſiue veniat, ſiue non, ad vlteriora vſque ad diffinitiuam ſententiam incluſiuè, in eius contumaciam procedetur, licèt ille ad cuius inſtantiam citatio emanauit in prædicto ſexageſimo die non compareat, & diutius aduerſariũ ſuũ expectare voluerit, poterit, quia
ad duo tenetur,[b] videlicet comparere, & certo b
die comparere, & licèt quóad ſecundum circun-

ductum sit edictum, tamen non quoad primum. Et ideò quandocunque actor postea veniens potest procedere in contumaciam citati, si non cōparuerit. arg. eorum quæ leg. & notan. in c. cùm dilecti. de do. & contuma. Eandem etiam vim licet effectum habet citatio iuris. vt in dictis iurib. & in c. cupientes. de elect. lib. 6.

ADDITIONES.

a Non possit procedi. Et si proceditur, processus non teneat tanquam factus contra non contumacem. de maiorit. & obedien. c. inter quatuor secundum Ioan. Monach. in d. c. cupientes. de electio. lib. 6. & Archidia. 3. quæst. 9. ca. omnia. ca. reuera. et ca. chartæ. Et subdit Ioan. And. in d. c. cupientes. quòd quamuis ab homine non sit terminus assignatus, nec sit appellationi delatum, quòd literæ per appellantem infra terminum d. c. statuimus. impetratæ nullo modo valent, & sic talibus literis non obstantibus, & etiam appellantis absentia non obstante procedet Curia hoc casu, & admittetur prosequens appellationem tunc etiam post terminum, dummodò res sit integra. argu. c. in causis. de electio. & ff. de censib. l. 3. secundum eum. & etiam Innocen. & Hostiens. ibidem. Istud vltimum, scilicet prosequentem appellationem admittendum non videtur procedere, nec in actore nec in reo. In actore enim non, quia pœna non seruantis tempora d. c. statuimus. est, vt negotium non deuoluatur, vt in Clem. causam. de elect. Item in reo hoc non videtur etiam procedere posse, si probarentur omnia tempora lapsa à die notitiæ quomodolibet habitæ, quia si notitia talis præiudicat appellato, etiamsi notificatio facta nō sit, vt scilicet causa dicatur deuoluta, vt d. Clem. causam. & procedi posset in eius absentia, ita ergo curret sibi tempus ad reducendā illam ad Curiam, vbi appellans illam non deduxit. Si enim verum est quod præmisi, quòd appellans non seruasset tempora, etiam re integra non posset in Curia prosequi. idem esset in appellato non seruante si sibi non fuisset notificatum, vt vtriusque æqua esset conditio. Sed ex quo d. Clem. causam. æquiparat notificationem & sciētiam appellati, idem dicam de appellato, qui per se sciuit, si à tempore scientiæ non seruauit tempora. Videtur ergo quòd posset reus, scilicet appellatus prosequi nō obstante lapsu temporis, vbi nec fuit intimatum, nec sciuit. & vide quod not. Pau. in d. Clem. causam. super verb. demū. vbi colligitur, quòd hoc posset habere locum in appellato prosequente etiam post tempora re integra, maximè quia quoad appellantem, negotium videtur deuolutum, nec ei prouidet d. Clem. causam. sed prouidet solùm appellato. Pro primo dicto scilicet quòd in nullo possit habere locum, facit quod not. Compost. & Archidiac. in d. c. statuimus. super verb. de iure. scilicet quòd iudex primò habet videre an tempora sint seruata.

b Ad duo tenetur. Adde deci. 14. incip. licèt impetrans. sup. de do. & contuma.

EPITOME.

Appellatus, in cuius præsentia fuit appellatum in causa beneficiali, si postmodum feratur sententia contra eum, infra decem dies à tempore sententiæ, de æquitate auditur appellans.

DECISIO XXII. aliàs 137.

Appellatus in causa beneficiali, licèt in eius præsentia fuerit appellatum, vel ibi personaliter intimata appellatio, iuxta formā Clem. causam electionis. de electio. si procedatur per audiētiam contradictarum, & sententia feratur contra eum, poterit ab huiusmodi sententia appellare infra 10. dies à prolatione sētētiæ a computandos de æquitate, licèt de rigore iuris non posset, quia pro vero contumace habetur, qui non appellat, vt not. Archidiac. in c. statuimus. de ele. super ver. infra mensem. libr. 6. post tamen decem dies etiam à tempore sententiæ minimè poterit appellare, quia verus contumax fuit in non veniendo, & sic poterit opinio Archidiac. procedere, posita in d. c. statuimus. vbi suprà. Pro quo vide Ioan. Andr. in d. Clem. causam electionis. in gloss. penul. vbi alleg. Compost. remittens ad no. per eum in Clem. si ante. de dolo & contumac. Posteà vidi sæpiùs obseruari contrarium, videlicet, quòd recipiebatur appellatio interposita à tempore scientiæ, præsertim quando appellatio non fuit intimata appellato, vel suo procuratori personaliter apprehenso, sed ad domum, vel in ecclesia cathedrali, quia tunc fictè contumax reputatur, qui benè auditur appellans, & not. in d. Clem. si ante.

ADDITIO.

a Prolatione sententiæ. Adde hic decisionem 28. quæ incipit, licèt fictè co. tumax. inf. eod. tit. & suprà de dol. & contumac. dec. a. incip. si feratur. & decis. 16. quæ incipit, Cùm iura clamitent.

EPITOME.

Appellatio iudicialis legitimè intimata causam beneficialem ad curiam deuoluit.

DECISIO XXIII. aliàs 70.

Si in causa beneficiali in iudicio in partibus propter causam suspitionis vel aliam probabilem exceptionem non admissam ad sedem apostolicam appelletur, & appellatio debitè iuxta formam Clem. causam electionis. de electio. intimetur, totum negotium principale ad curiam censetur deuolutum, per not. in c. statuimus. super verbo, propter hoc. per Ioan. Mo. & Archidiac. in dicta Clem. super ver. occasione. Ioan. Andr. Pau. & Genze.

EPITOME.

Iudex appellationis si de eius desertione excipiatur, potest de huiusmodi desertione cognoscere, sine noua commissione.

SVMMARIA.

1 *Auditor causa appellationis sine noua commissione potest de desertione cognoscere.*
2 *Iudicis est cognoscere an sua sit iurisdictio.*

DECISIO XXIIII. aliàs 153.

1 AVditor † datus in causa appellationis à diffinitiua interposita, si excipiatur de desertione appellationis, potest de ea sine alia noua
2 commissione cognoscere, quia † iudicis est cognoscere an sua sit iurisdictio. de rescript. c. super literis. de offic. delega. c. significantibus. de præbend. c. dilectus. de appel. c. sua. & ibi text. de prædicta materia. ad quod facit. l. 2. §. fina. cum ibi not. C. de tempo. appel. tum etiam quia omnes causę in Curia solent committi cum incidentibus, dependentibus, & connexis. At huiusmodi desertio est vnum incidens siue emergens, de quo, tanquam de pręiudiciali, ante omnia est cognoscendum. argum. not. de ordi. cogni. c. 1. et c. tuam. pronuntiare enim super desertione in casu prædicto, est pronuntiare se non iudicē, quod potest, & debet quilibet iudex facere, quando de eius iurisdictione dubitatur, per iura superiùs ad hoc inducta.

EPITOME.

Sufficit appellanti iter arripere infra terminum ad prosequendum præfixum, sed cùm præfigitur ad se præsentandum, tunc requiritur personalis præsentatio, & non sufficit quòd iter arripuerit.

SVMMARIA.

1 *Terminus si præfigatur ad prosequendum, quid sufficiat.*
2 *Terminus ad prosequendam appellationem, an possit per appellatum abbreuiari.*
3 *Appellatio an censeatur deserta, fide non facta de prosecutione appellationis.*

DECISIO XXV. aliàs 155.

a SI certus terminus [a] † præfigatur per iudicem
1 extra Curiam ad prosequendum appellatio-
b nem, sufficit appellanti iter [b] infra illud tempus arripere, vt not. Specu. titu. de appellatio. §. nunc breuiter. ver. item quid si pars. qui alleg. de re iudic. c. cùm causam. & de elect. c. statuimus. libr. 6. Ratio, quia cùm terminus assignatur ad prosequendum duntaxat, sufficit inchoare, vel incipere vltima die, secùs verò si assignaretur terminus nedum ad prosequendum, sed ad præsentandum se apostolico conspectui, tunc enim non sufficit itineris arreptio, nisi sequatur realis præsentatio, si poterit habere præsentiam domini Papæ, alioquin fiat protestatio in valuis Palatij, vt est moris, & quomodò quis debet se præsentare apostolico conspectui, vide Ioan. Andr. in nouel. in c. quamuis. super verbo, sedi apostolicæ. de offic. ord. libro 6. Hæc procedunt quando appellatur, & terminus præfigitur per hominem extra Curiam, secùs si in Curia, quia ibi requiritur maior diligentia in prosequendo, videlicèt quòd nedum vadat, vel iter arripiat versus Cancellariam, nisi etiam ad ipsum Vicecancellarium, vel locum eius tenentem accedat, si poterit: alioquin de hoc protestetur, & præsentet commissionem signandam, & recipiat super hoc publicum instrumentum: quia si infra terminum præfixum signata, vel præsentata non fuerit, non sibi nocebit, quia quod per me non stat, &c. de eo qui mit. in possess. c. 2. & in reg. iur. c. quod per me. libr. 6. Pro prima conclusione facit optimè, c. meminimus. de appellatio. quod c. alleg. Archidia. in simili materia de diligentia facienda. ne sede vacan. c. vnic. super ver. mora. libr. 6. adde suprà decisi. 13.

ADDITIONES.

Si certus terminus. An iste terminus † ad prose- a
quendum possit per appellatum abbreuiari, vi- 2
de infrà decisi. 32. eodem titulo, quæ incipit, appellatus. Item an iudex qui detulit appellationi, & terminum præfixit ad prosequendum possit posteà ex interuallo circa finem illius termini dictum terminum prorogare, vide dec. 35. eod. tit. in antiq. quæ incipit, not. vtrùm iudex, qui appellationi detulit. vbi tenet quod sic.
Sufficit appellanti iter. Sed pone quòd datus fuit b
terminus 15. dierum ad iter arripiendum, & vnius mensis ad comparendum coram Papa cum actis, & munimentis causæ ad prosequendum dictam appellationem, aliusque mensis datus fuit ad fidem faciendum de prosecutione prædicta, infra quos terminos nullam fidem fecit appellans, elapsis verò quinque mensibus talis appellans fecit fidem coram iudice, qui tulit sententiam, qualiter in primo termino iter arripuit, & comparuit in termino in Curia apostolica ad prosequendum dictam appellationem, & quòd sibi responsum fuerat, quod clausa erat audientia, & qualiter pro parte dicti appellantis protestatum fuit per eum non stare, quòd interim sibi non currerent dicta tempora. Modò quæri-
tur, quia † non fecit fidem infra terminum sibi 3
statutum corā dicto iudice, an dicta appellatio sit deserta, vel non? De iure communi appellatione pendente à diffinitiua nil faciendum est per iudicem a quo. l. 1. ff. nil no. ap. penden. de iureiurand. c. venientes. de ap. c. non solùm. libro sexto. per iura noua est concessum iudici à quo appellatur, quòd possit statuere terminum appellanti ad iter arripiendum, vel prosequendum, vel ad se præsentandum. de appellatio. c. personas. et c. cùm sit. & si infra illum terminum appellans non prosequitur, rata manet diffinitiua, vel interlocutoria, vt in dictis iuribus. & de senten. excommunic. c. licet. libro sexto. Et si de hoc iudex certus est, potest exequi suam sententiam, etiam appellante non citato, vt not. Innocen. de appellat. c. ex ratione. Hoc non videtur Federi. de Senis prima facie verum, scilicet quòd iudex possit compellere appellantem ad faciendum sibi fidem de prosecutione. argumen. ad

hoc de appella. c. ex insinuatione. quia nō inuenitur hoc sibi permissum à iure, vnde dici posset secundùm eum, quòd ex quo iniusto impedimento cessante non facit sibi fidem de prosecutione infra terminum sibi assignatum, cui non contradixit, quòd talis executio non debeat retractari, sed pendeat ex futuro euentu causæ appellationis. Sicut in simili nota. de appell. c. pastoralis. in gloss. antepenulti. circa medium. sed propter hoc appellatio non debet dici deserta, non enim est nouum, quòd Iudex à quo, cognoscat ad sui instructionem, an appellans sit infra terminum suam appellationem prosecutus, vt nota. de appellat. c. constitutus. per Innocen. & facit quod not. Bernar. de appellatio. c. sæpè. in gloss. vt si lis est contestata. & pro tanto inualuit consuetudo per iudices à quibus appellatur assignari terminum ad fidem faciendum de prosecutione appellationis, vt sine nota reprehensionis possint suas sententias exequi, si non constat eis de prosecutione appellationis facta. & ita determinat Fede. de Sen. in consi. 128. Dicit autem Lap. in Clem. 1. de appellatio. quòd B. appellans, cui fuit terminus assignatus per iudicem à quo ad se præsentandum, & fidem faciendum, paruit primo termino, sed non secundo, vt quia fidem non fecit in termino, quòd propter hoc appellatio non est deserta, quia hoc cautum non reperitur in iure, nisi iudex in termini assignatione adiecisset, quòd aliàs fide non facta haberet appellationem pro deserta, quo casu non foret deserta appellatio ipso iure, sed opus esset sententia, quòd est notandum. Vbi verò primo termino non paruisset, vt quia contumax fuisset in appellatione introducenda, tunc siue terminus statutus sit à iure, vel ab homine, putò quòd habeatur pro desertore appellationis. & ita intelligo Innocen. in c. personas. de appellatio. quod intelligo verum, nisi fuisset impeditus, quia ille qui habuit prosequi appellationem in termino assignato, non videtur appellationem deserere, si fuit impeditus, etiam propter inopiam, quia terminus hominis succedit loco termini iuris. ff. de re iudica. l. 4. §. si quis. & per Innocent. in c. ex ratione. de appellatio. Sed dubitatur si appellans fuit infirmus, vel aliàs iusto impedimento detentus, ita quòd appellationē non potuit prosequi, nec potest impedimentum per testes probare, vtrùm possit ipsum probare per proprium iuramentum. Spec. in titu. de appella. tenet quòd sic. allegat in hoc C. de excusatio. tut. l. si tutor. & per Innocen. c. fin. quod met. cau. Quid si infra terminum statutum appellans procuratorē constituit, quem misit ad prosequendum, sed procurator decepit dominum, & non iuit, an talis procuratoris malitia debeat domino imputari? Archidia. in c. vnn. ne sede vacan. libro sexto. dicit quòd non, vt l. qui mittuntur. ff. ex quibus causis ma. dic vt ibi per eum.

EPITOME.

Appellatio sua simplici copia nō sub manu publica appellato data non dicitur esse legitimè intimata.

SVMMARIVM.

1 *Intimatio quando dicatur legitimè facta appellato.*

DECISIO XXVI. aliàs 168.

Si in † causa beneficiali per appellantem tradatur appellato copia appellationis animo intimandi sibi appellationem, non sufficit quòad deuolutionem causæ ad Curiam, nisi per aliqua alia indicia constiterit appellatum de huiusmodi appellatione certam & indubitatam notitiam habuisse. Nam ad hoc quòd appellatio deuoluat, requiritur quòd legitimè fuerit intimata parti appellatæ, vel eius procuratori. iuxta formam Clem. causam electionis. de electio. quę est, quòd appellatio sub scriptura authētica porrigatur, & tradatur appellato, licèt non legatur sibi tenor, secundum gloss. ibidem. Si verò non traditur sibi huiusmodi scriptura, sed ostendatur, tunc perlecto ipsius tenore sufficit tradere nudam copiā appellato, nisi petat eam sub manu publica sibi tradi, tunc requiritur quòd sic sibi tradatur, alioqui causa nō censetur deuoluta ad Curiam, prout leg. & not. in Clem. antedicta. 1

EPITOME.

Appellans lite contestata super principali negotio potest petere reuocationem attētatorum, sicut vltimò spoliatus.

SVMMARIVM.

1 *Attentata post appellationem peti possunt reuocari, lite contestata super principali non obstante.*

DECISIO XXVII. aliàs 185.

Licèt † pars rea in causa appellationis à diffinitiua in partibus interposita coram Auditore huiusmodi causæ in Curia super libello dato per actorem in negotio principali litem contestetur, nihilominus poterit postea agere de, & super attentatis, post & contra prædictam suam appellationem in partibus interpositam, & ea reuocari, quia in hoc est priuilegiata huiusmodi actio, quæ ante omnia in quacunque parte litis est expedienda, vt in c. non solùm. de appellatio. libr. 6. nec per litis contestationem antedictam videtur renuntiare huic priuilegio, tum quia ad hoc compulsus per iudicem, & non voluntariè hoc fecit, tum quia licèt actor dixisset se spoliatum quibusdam rebus per reum, & reus super hoc esset litem contestatus, tamen reus ibi etiam poterat dicere, & excipere se vltimò spoliatum eisdem rebus per actorem, & petere huiusmodi spoliationem reuocari per viam nullitatis, siue attentatorum, quia vltima spoliatio siue violentia semper purganda est, iuxta not. in c. final. de ordi. cogni. 1

EPITOME.

Licèt fictè contumax infra 10. dies à tempore scientiæ valeat appellare, facta tamen per iudicem à quo, post decem dies à tempore sententiæ non veniunt per viam attentatorum reuocanda.

DECISIO XXVIII. aliàs 187.

a Licèt fictè contumax[a] possit à sententia diffinitiua infra decem dies à tempore scientiæ computandos appellare, prout leg. & not. in Clem. causam. de electio. & in Clem. si ante. de dol. & contu. tamen ea quæ fiunt post decem dies à tempore prolationis sententiæ, & ante interpositionem prædictæ appellationis per iudicem seu executorem valent, & tenent, nec reuocabuntur per modum attentati, seu nullitatis, sed beneficio iniustitię, docto & cognito de hoc in causa appellationis. Ratio, quia statim lapsis decem diebus iudex non tenebatur plus expectare, sed poterat, & debebat ad executionem procedere. de offic. delega. c. pastoralis. de re iudic. c. quòd ad consultationem. de testi. c. significauerunt. de elect. c. cùm dilectus. & sic dicebant Domini intelligendum c. non solùm. de appellatio. libro 6. quod quidem c. dicebant aliqui non habere locum in sentētia excommunicationis, infra etiam decem dies datos ad appellandum promulgata, propter not. in c. venerabilibus. §. porrò. per Ioan. Andr. & in c. licet. de senten. excommunic. lib. 6. licèt Ioan. Mo. contrà, in c. is cui. eodem titulo. §. fin. Archidiac. verò ibi & in d. c. non solū. videtur sibi contrarius in hoc, secundum Ioan. Andr. in nouel. qui remittit ad Specu. titu. de appella. §. d officio. ver. si verò.

ADDITIO.

a Fictè contumax. Adde suprà de dol. & contum. decis. 2. & 16. & sup. eod. decis. 22.

EPITOME.

De desertione appellationis cognoscit iudex à quo extitit appellatum virtute nouæ cōmissionis ad eum obtentę, quia ista est alia à causa principali.

DECISIO XXIX. aliàs 188.

SI Auditor qui tulit diffinitiuam sententiam, licèt detulerit appellationi interpositę ab eadem, & terminum decem dierum præfixerit ad prosequendum, vt est moris, si posteà sibi committatur desertio huiusmodi appellatiōis, de illa potest cognoscere, qa alius articulus est à principali. & quia de iure communi iudex, qui tulit sententiam diffinitiuam, si pars nō est prosecuta appellationem suam infra terminum à iure, vel ab homine præfixum, potest & debet illam exequi. de appellat. c. personas. c. cùm sit. et c. reprehensibilis. & de offic. deleg. c. pastoralis.

EPITOME.

Appellans non potest per confessionem appellati probare appellationis interpositionem, nisi de illa legitimè constet.

DECISIO XXX. aliàs 190.

QVòad reuocationem attentatorū post appellationem interpositā à diffinitiua, non sufficit probare[a] per confessionem partis appellatę fuisse appellatum, nisi probetur infra decem dies, & per habētem potestatem, appellationem huiusmodi interpositā. de elect. c. cùm dilectus. & ibi not. in fin. & sic dicebant Domini intelligendū c. non solū. primo responso. de appel. li. 6. a

ADDITIO.

a Non sufficit probare. Oportet ergo quòd duo probet appellans, primò se appellasse, secundò quòd infra decem dies appellauerit, quia non sequitur, talis appellauit, ergo infra dicendiū, quia qui dicit solennitatem extrinsecam, illam probare debet. l. quæcunque. ff. de public. secundum Compost. in dict. c. cùm dilectus.

EPITOME.

Processus post inhibitionem factus est nullus.

DECISIO XXXI. aliàs 193.

SI ab excommunicatione, vel excommunicationis reintrusione latæ, aut factæ propter cōtumaciam, quia pars rea voluit respondere libello, appelletur, & Auditori primo per iudicē appellationis inhibeatur, & post huiusmodi inhibitionem primus iudex procedat, totus processus est nullus. per §. 2. in c. non solùm. et c. Romana. §. si verò. de eppellatio. libr. 6. Nec obstat quòd prædicta reintrusio videatur alius, & separatus articulus, à negotio principali, quod nō est verum, quia ipsa reintrusio est facta occasione, & ratione negotij principalis, qnia noluit respōdere libello, & litem contestari in causa principali, & si reintrudendo, vel excommunicando grauauit, cùm in totum erat suspensa sua iurisdictio. per c. ad hoc si in vna. de appellatio. Secùs verò si fuissent, & essent diuersæ, & distinctę causæ, tunc enim licèt esset appellatum in vna, non propter hoc retardaretur processus in alia. de appellatio. c. super eo. & in dicto c. ad hæc.

EPITOME.

Appellatus licèt possit appellationem approbare, & petere quòd infra certum terminū veniat appellans cum omnibus actis, iuribus, & munimentis ad Curiam, vel quòd procuratorem sufficienter instructum transmittat, non tamen appellanti aliquem terminum statuere potest ad appellationē prosequendam.

SVMMARIA.

1 *Appellatus non potest appellanti terminum præfigere ad appellationem prosequendam.*
2 *Terminus primus ad causam finiendam non potest abbreuiari.*
3 *Renuntiare iuri pro se introducto cuicunq; licet.*
4 *Appellatus non tenetur ad prosecutionem negotij principalis, sed solùm appellationis articulorum.*
5 *Appellatus an possit præfigere terminum appellanti ad appellationem prosequendam.*
6 *Termino ad prosequendam appellationem præfixo per appellantem transgresso, an requiratur noua citatio.*

DECISIO XXXII. aliàs 204.

1 APpellatus † terminum ad prosequendum appellationem interpositam parti appellanti præfigere non potest, licèt posset appellationes approbare, vt in c. sæpè. de appellatio. &
a petere[a] quòd appellãs infra terminum iuris veniat cum omnibus actis, & munimentis ad Curiam, vel mittat procuratorem sufficienter instructum, & tunc dicitur procurator sufficienter instructus, quando portat acta, iura & munimenta seu instrumenta, vt in c. cupientes. In primo respo. in fin. & in c. 1. super verb. instructus. de electio. lib. 6. & iuxta formam c. cordi. de appellat. libr. 6. vbi de hoc per omnes scribentes. & vide Specu. titu. de appel. §. qualiter. versi. hoc autem. vbi ponit duas rationes. Prima est, graue enim esset appellãtem, qui in causa appellationis actoris vices gerit, & qui probare habet, metiri terminum ex parte Rei, & conformare se volũtati appellati. argum. ff. qui satisda. co. 1. de die. in princ. & 3. quæst. 3. ca. induciæ. §. spatium. versic. ei autem. Secunda ratio, quia indultum à iure beneficium nemini est auferẽdum, vt in regula, indultum. de regu. iur. libr. 6. & 27. distinct. ca. de his. Sed appellans à iure habet annum, vel ex causa biennium ad suam appellationem prosequendam, vt in c. cùm sit Romana. et c. ex ratione. de appellatio. quod per appellatum non est in parte, nec in toto sibi tollendum, vel abbreuiãdum, nec etiam per eum in impetrando præueniendũ, vt in c. oblatæ. de appellatio. & ibi clarus text. pro dicta conclusione in qua remanserunt omnes Domini exceptis dominis Aegidio & Gallardo, quibus videbatur contrarium fore dicendum, videlicèt quòd sicut licet appellanti terminum iuris abbreuiare, ita & appellato. per regulam communem, Quod licet actori, licet & reo, & econuerso. de mut. petitio. c. 1. & 3. de regu. iur. c. non licet. libro sexto. Hinc est, quòd si causa committatur simpliciter, de plano, vel appellatione remota decidenda, ad instãtiam actoris, reus potest vti eodem rescripto, & eodem modo procedere, vt in iuribus antedictis. Dominus Aegidius benè concessit appellatum non posse terminum à lege concessum appellanti ad finiendum causam abbreuiare, vel illum infra quem si non prosequeretur, desereretur eius appellatio, sed terminum etiam iuris datum ad impetrandum vel inchoandum prosequi appellationem, dicebat per appellatum sicut per appellantem posse abbreuiari, quia in primo vertitur magnũ periculum, siue præiudicium, quod fieret appellanti, In secundo non. Ad quas rationes respon-
2 debatur, quòd primus † terminus ad causam finiendam etiam per Iudicem non potest abbreuiari, prout leg. & notatur. in c. oblatæ. & in Clem. sicut. de appellatio. ergo nimirum si hoc non poterit appellatus. De termino verò deserendi appellationem in casu non prosecutionis, dicebatur idẽ. Nam aut loquimur de termino iuris dato ad prosequendum, vel hominis. Si iuris, est annus nedum ad prosequendum, sed ad finiendum, vt in Clem. sicut. de appella. quoad appellantem qui quandocunq; voluerit, potest impetrare, & prosequi appellationẽ suam Infra illum annum, sed appellatus nequaquã, nisi circa finem anni, vt not. in c. oblatæ. eod. titu. Terminus verò hominis præfigitur duntaxat ad prosequendum & non finiendum, vt prædictum est, infra quem si appellans non inchoauerit prosequi, putà Impetrando, vel iter arripiendo, secundum aliquos deserta est sua appellatio, & redibit ad iudicem à quo appellauit. vt in c. personas, & c. cùm sit. et c. sæpè. et c. reprehensibilis. de appel. Loquendo igitur de quocunque termino semper per eius lapsum Inducitur desertio appellationis, ergo secũdum opinionem domini Aegid. esset absurdum dicere partem appellantem per appellatum astringi ad suam appellationem deserendam. Non obstat regula, Non debet licere actori. nam † cuilibet licitum est renuntiare fa- 3
uori pro se introducto. de reg. c. ad apostolicam. in fauore enim appellantis est annus sibi indultus à lege ad prosequendum, & finiendum suam appellationem, vt in iure superiùs alleg. cui fauori potest renuntiare, & seipsum arctare, & breuiorem sibi ipsi terminum assignare si vult, mos enim in hoc gerendus est sibi. de restitu. spolia. c. 1. Sed nullibi reperio cautum hunc fauorem per partem aduersam fore auferendum. ergo, &c. quod enim ob fauorem alicui concessum est, in eius læsionem non debet retorqueri. de regu. iur. c. quod ob gratiam. libro 6. Ad regulam, Non debet licere actori &c. respondebatur per vnum de Dominis illam procedere, vbi est per omnia æqualitas rationis, vt ecce, sicut appellatus potest petere iudicem appellatum, quia hoc voluit appellans, ita appellans pœnitẽdo potest reuerti ad iudicem à quo appellauit, quia hoc noluit appellatus. & pœnitendo præsumitur quòd hoc velit, ita in proposito permittitur appellãti suæ prosecutionis terminum præfigere, quia præsumitur quòd hoc velit appellatus, vt sic vel cito causa appellationis terminetur, & appellans ad Iudicem à quo remittatur, vel quòd sic arctetur quòd sua appellatio per non prosecutionem deseratur, vel vt saltem citiùs, tempus datum à lege appellanti ad prosecutionẽ præueniatur in præiudicium appellãtis. Sed non est verisimile quòd placeat appellanti econtrà, quia cessat ratio prædicta, & semper tenderet in suum præiudicium, quòd contra priuilegium iuris dantis sibi longius tempus per factum appellati ita arctaretur. Modò licèt sit verisimile quòd in fauorabilibus quis libenter consentiat, tamen non est ita in odiosis, vt l. inuitus. cum ibi nota. per Cyn. C. de procurato. ergo non est rationis identitas vtrobique. Nec obstat dict. c. cordi. §. post hæc. quia ibi appellatus potest arctare appellantem nedum ad prosequẽdum causam appellationis, sed etiam negotij principalis in Curia, si hoc voluerit, & petat, ergo multò fortius terminum coarctare. Respondeo dupliciter: Primò per huiusmodi petitionem, siue principalis causæ in Curia prosecutionem nil deperit appellanti, imò consequitur quod intendit. Nam prosequendo appellationem suam si pronuntiaretur benè appellatum, & malè processum, pro-

propter

per quod appellauit, habet intentum, & sic non remittetur ad iudicem à quo, sed negotium principale remanebit in Curia penes iudicem ad quẽ, vt leg. & nota. in c. cùm in ecclesijs. et c. vt debitus. de appellatio. ergo multũ releuatur in hoc, quòd omisso articulo appellationis, vt sic euitetur circuitus cognoscatur de negotio principali, de quo tamen non cognoscetur, nisi circa finem anni à iure indulti. & sic per prædictam petitionem appellati, de qua in d. c. cordi. nihil deperit sibi de tempore prosecutionis appellationis suæ, imò secundũ me augetur & duplicatur sibi tempus. Nam vbi aliàs non fieret prædicta petitio, appellans nedum debet incipere prosequi appellationem suam, sed eam finire infra terminũ iuris, vt in Clem. sicut. sæpè allega. At vbi appellatus vult, & petit secundum formam d. c. cordi. tunc sufficit sibi mittere procuratorem sufficienter instructum circa finem anni prosequendum, & incipere prosequi negotium principale: & sic habet duos annos, vbi alios non haberet nisi vnum. Si igitur grauaretur in aliquo ex dicta petitione appellati, releuaretur in alio, videlicèt in termino ad finiendum, vt præfertur. & hæc est secunda ratio. Pro alijs rationibus vide Innocen. & Ioan. And. in nouell. & Ioann. Mo. super versi. volũtate. in d. c. cordi. Dominus verò Robertus non declinauit nec ad vnam, nec ad aliam partem, sed dixit se velle deliberare, qui posteà deliberatus dixit sæpè tenuisse, quòd licèt appellatus non posset præfigere terminum appellanti ad prosecutionem suæ appellationis, per rationes superius tactas, tamen sibi ipsi & prosecutioni suæ terminum præfigere poterit. Sed non video quid operetur huiusmodi præfixio, cùm appellans possit nihilominus vti termino iuris. esset enim appellatus, qui habet sententiam pro se, benè fatuus arctando se ad prosecutionem, ad quam non tenetur, vt not. Dd. loco superiùs alleg. & licèt hoc dixerit Spec. & Inno. incidenter in d. c. cordi. tamen ambo recedunt ab huiusmodi opinione, dicentes verìùs appellatum nullũ terminum præfigere posse, nisi terminum iuris. & in hoc residebant quasi omnes Domini.

ADDITIO.

a Et petere. Hæc petitio non videtur necessaria in
causis beneficialibus, vt dicit Ioan. And. in c. cor-
di. super verbo, petierit. in princ. qui remittit ad
not. in c. 1. de elect. libro 6. & tene quòd ibi dici-
4 tur. Hanc autem † petitionem facere non potest
appellans. & est ratio, quia appellans tenetur solùm ad prosequendum appellationis articulum, non autem negotium principale. Ratio rationis est, quia ante sententiam ipse asserit suam appellationem fore legitimam, cuius vigore ad iudicẽ appellationis prætendit principale fore negotium deuolutum. Igitur appellato restituere non potest petenti id, ad quod ipse appellans principaliter tendit, sed appellatus appellationi resistendo innuit principale negotium non fore deuolutum. non mirum ergo si per appellãtem ad portandum acta principalis causæ cogi non potest, cùm ipse tendat, vt causa ad iudicem à quo, remittatur, & fiat consequenter condemnatio expensarum, vt notatur, in c. interposita. §. 2. de appell. & per Io. And. in c. cordi. eod. tit. libr. 6.

EPITOME.

Appellatus si petierit, quòd appellans veniat cum omnibus iuribus & munimentis ad curiam, si sine illis iuribus comparet, pro eis vlterior dilatio non dabitur.

EX præmissis † igitur insurrexit aliud dubiũ. 5
Si iudex deferat & terminum non præfigat,
appellatus tamen petat, quòd veniat ad Curiam
cum omnibus actis & munimentis, vt in d. c. cor-
di. & sic appellans habebit annum ad prosequen-
dum à iure pręfixum, vtrùm appellato veniente
circa finem anni, & petente procedi in negotio
principali, procedi poterit sine noua citatione [a] a
in absẽtia appellantis per audientiam? Volebãt
aliqui dicere, & maior pars quòd opus sit noua
citatione, per c. sæpè. et c. oblatæ. de appella-
tio. vbi apparet quòd etiam quando appellatio
recipitur à iudice, & terminus ab ipso, vel pro-
uocante ad prosequendum appellationem præ-
figitur, qui quidem terminus licèt habeat vim
peremptorij quóad appellationem prosequen-
dum, tamen illo † elapso opus est noua citatione 6
quóad processum fiendum in negotio principali. Sed antequã transeam vlterius, respondeo hoc esse verum, quando appellatus nil fecit, nec petijt, quòd appellãs veniret, vel mitteret sufficienter. At vbi hoc peteret, & iudex deferret, crederem, sub dubio tamen, quòd nisi appellans veniat, vel mittat procuratorem sufficienter, quòd circa finem anni poterit per audientiam in negotio principali procedi. Et sic intelligo Innoc. qui alleg. pro contrario in d. c. cordi. super ver. petierit. ibi, habebit ergo locum, &c. & super versi. appellans. vbi ponit duas conclusiones, quarum prima est hæc, quòd quando pars appellata petijt, vt appellans veniret cum omnibus actis, & munimentis, &cæt. nisi veniat in termino iuris, vel hominis non habebit remissionem, siue nouum terminum pro eis producendis, imò eis nõ expectatis proceditur vlteriùs in causa. pro quo nil alleg. sed possunt allegari ea, quæ leguntur & notantur in c. statuimus. et c. cupientes. de elect. libro sexto. Secunda conclusio est ista, quòd quando nil petit appellatus, sed tantùm terminus est appellanti ad prosequendum appellationem præfixus per iudicem, quòd nedum in causa appellationis, sed etiam in principali potest procedi sine vlla citatione. allega. c. veniens. de renunt. licèt aliqui secũdum eum contradicant, tamen ipse videtur residere in prædicta opinione, quam credo verissimam, dummodò appellatio sit recepta à iudice, vel approbata à parte, prout suppletur in c. Nicolao. per Ioannem de Lig. argu. etiam vnius notulæ Ber. in c. cùm causam. de re iudi. in princi. aliàs enim non procederet prædicta Innoc. conclusio, quia sola termini præfixio non operatur delationem, nec deuolutionem negotij principalis ad Curiã, prout leg. & not. per Ioann. Andr. & Archid. in c. cum ap-

pellationibus friuolis. libr. 6. & Specul. in titul. de appella. §. qualiter. versicul. porrò. vbi dicit, quòd termini præfixio nil operatur, nisi quòd per neutram partium possunt anteà literæ super appellatione impetrari, ad quod duntaxat sufficit mittere procuratorem ad Curiam, vt in c. Nicolao. de appellat. vbi iudex defert, & terminum præfigit, tunc partes nedum ad impetrandum & contradicendum, sed etiam sufficienter debent mittere ad totam causam, & hoc non ex vi præfixionis termini, sed delationis indicis, quæ deuoluit, & transfert totum negotium principale ad Curiam, vt in c. cum appellationibus. superiùs allegato. de quo tamen sunt opiniones diuersæ. Si igitur iudex defert, & terminum non præfigit, & pars appellata petit iuxta formam, d. c. cordi. credo casum indubitatum, nam tunc succedit terminus iuris loco termini hominis, infra quem debet appellans venire, & mittere sufficienter, vt si appellatus voluerit, vel etiam superior, quòd omisso articulo appellationis procedatur in negotio principali, possit vlteriùs procedi etiam ipso vlteriùs non vocato; ex quo non misit sufficienter. Pro hoc alleg. argum. in c. appellationi. 2. quæst. 6. in additione. Adde de hac materia, quæ quidem lex ibi canonizata multùm videtur facere pro contraria opinione, sed intelligo eam quando non fuit appellatio recepta à iudice, vel approbata à parte, nec petitio facta secundùm formam, d. c. cordi. his enim duobus concurrentibus secundùm dominum meum, & per Ioan. de Ligna. in c. interposita. de appella. Si enim diceretur fore necessariam nouam citationem, quid operaretur tunc prædicta appellati petitio, imò esset superflua, ex quo idem deberet repeti, & de nouo cum omnibus actis, & munimentis citari, vt est moris. Credo ergo si non veniat, vel mittat appellans sufficienter, posse procedi in eius contumaciam per audientiam ad diffinitiuam sententiam, seruata tamen forma, & modo procedendi traditis per glos. in c. sæpè. super versicul. ac si peremptis. & per Innocen. & Ioan. Mona. in c. cordi. superiùs alleg. Pro prædicta opinione facit vnum dictum Ioan. Andr. in c. Romana. de foro competen. super versicul. voluntate. in nouell. libro 6. Sed pone quòd iudex appellationem admittere, nunquid pars appellata poterit ipsam approbare? Dicit Hostien. in c. sæpè. superiùs alleg. super versicul. à parte. quòd sic. & allega. pro hoc c. interposita. §. 1. eodem titul. & meo iudicio reputo de hoc clarum text. in dicto c. sæpè. qui loquitur alternatiuè. Et credo per solam huiusmodi appellationem causam appellationis, sed non negotij principalis ad Curiam deuolutam, sed si petatur iuxta formã d. c. cordi. vtrunque negotium est deuolutum.

Additio.

a Noua citatione. Et pro hoc vide in c. t. de electon. libro sexto. & hoc habet locũ, cùm appellatur in beneficialib[9], vt ibi. Sed quid dices in prophanis? Videtur quòd vna partium comparente debet alia de nouo citari. l. final. §. illud. C. de tempor. appellatio. vnde textus in d. c. cordi. potest intelligi quòd partes instructę debeant comparere super appellationis articulo, sed vt eo finito possit procedi in principali, noua citatio, & processus requiritur. hoc vult textus in d. c. cordi. ibi, dum dicit, quantum de iure poterit, & debebit ad hoc c. sæpè. de appell. & quod ibi not. in gloss. vt si lis. speciale ergo videtur, cùm appellatur ab interlocutoria, vel grauamine, vt partes compareant cum actis & munimentis, & pro eis producendis non detur eis post primam comparitionẽ alia dilatio. quod an sit speciale cùm appellatur ad Papam, vel generaliter ad quemcunque, cogita.

EPITOME.

Appellatio alternatiua, vel disiunctiua, vt putà ad Papam, vel Archiepiscopum seu Episcopum interposita in partibus valet & tenet.

SVMMARIA.

1 *Appellatio alternatiua an valeat. Item disiunctiua.*
2 *Vagari in incerto cum alterius discrimine nemini licere.*

DECISIO XXXIII. aliàs 209.

APpellatio † alternatiua vel disiunctiua in 1
terpositiua in partibus, putà ad Papam, vel
ad Archiepiscopum valet & tenet, prout not.
Specul. titul. de appell. §. nunc tractemus. versic.
sed pone aliquis. & versicul. quid si dicat. licèt Io.
Andr. in c. si is cui. de offic. delega. libr. 6. teneat
contrarium de iure canonico, & Archid. in ca. 2
si quis à iudice. 2. quæst. 6. quia † non licet cum discrimine alterius vagari in incerto. ff. de iureiurand. l. ait prętor. de elect. c. 2. et c. vt quis duas. de elect. libr. 6. quam tamen quæstionem pleniùs dominus Ioann. Andr. prosequitur in regula, in alternatiuis, in mercur. & ibidem decidit & malè, quia prædicta incertitudo, si qua sit, reducitur ad certitudinem, cùm appellans appellationem prædictam coram vno de illis prosequi incipiat, & partem aduersam citari faciat, per hoc enim satis certificatus est appellatus coram quo procedere debeat in huiusmodi causa appellationis. Dominus Ioannes de Ligna. in c. si duobus. de appellatio. dicit appellationem alternatiuam valere indistinctiuè in iure ciuili, quia lex dat iudicem immediatum, scilicet superiorem. ff. de appellatio. l. Imperatorem. & C. eodem titul. præcipimus. Idem dicit cùm appellatur ad Episcopum, vel Archiepiscopum, quia lex dat certum, vt suprà dictum est. In appellatione verò interposita ad Papam vel Archiepiscopum dicit eam valere, si apponatur clausula, reseruata sibi optione illius, quam prosequi velit, per l. 5. §. si quis illud. ff. de verborum obligatio. vel si certificet aduersarium infra decendium quo potuit, & debuit appellare, secundum Ioann. Andr. vbi suprà. Subdit tamen dominus meus quòd Curia indistinctè admittit appellationem alternatiuam etiam sine clausula supradicta, quia in casu magis verisimiliter dubio al-

bio alternatiua admittitur. de restitu. in integr. c.constitutus. nec est necessè quòd infra decem dies fiat huiusmodi electio, siue certificatio, quia cùm appellans eam prosequitur, eo ipso elegit, & per citationem posteà subsecutam aduersarium certificat. arg. c. præterea. de dila. & Clem. causam de elect. & Clem. 2. vt lit. pen. ergo cessant omnes rationes supradictæ.

EPITOME.

Præsumptus contumax, qui non fuit personaliter citatus, vel apprehēsus à die sententiæ infrà decem dies auditur appellans, infra quod petens restitutionem non auditur.

SVMMARIA.

1 *Restitutioni aduersus sententiam locum non esse, vbi appellationi locus sit.*

2 *Remedio ordinario vbi locus sit, ad extraordinarium non est recurrendum.*

DECISIO XXXIIII. aliàs 224.

1 SI † contra absentem, & indefensum, ac præsumptiuè contumacem feratur sententia, & ab ea non appellatur infra decendium à tempore, quo sciuit eam latam computandum, non potest infra illud idem tempus petere restitutionem in integrum ad appellandum, † quia quamdiu superest remedium ordinarium, non est recurrendum ad extraordinarium.[a] ff. de minor. l. in causæ. de offic. iud. c. 2. licèt aliqui allegauerint c. ex literis. de integr. resti. pro contrario. quod tamē facit pro meo iudicio, quia illa puella propter deceptionèm, & fraudem non fuit restituta per viam restitutionis ad appellandum, sed per viam supplicationis ad audientiam, & totum negotium principale prosequendum. Per eundem modum tollitur contrarium etiam allegatum de c. cùm Bertoldus. de re iudic. quia ibi ex diuersis causis, & præsertim propter istam absentiæ causam fuit restitutus aduersus sententiam iniustè, vel secundum aliquos, nulliter contra absentem promulgatam, & non fuit restitutus ad appellandum.

ADDITIO.

a Extraordinarium. Quando remedium extraordinarium simul concurrat cum ordinario, vide per Bar. in l. prouinciali. §. si verò. ff. de noui ope. nuntiat. glo. in l. etiam. C. si tu. vel curat. interue.

EPITOME.

Si appellanti resistit ius commune, non priùs reuocantur attētata, quàm ipse appellans veritatē causæ suæ appellationis probauerit.

DECISIO XXXV. aliàs 234.

SI rector alicuius ecclesiæ parœcialis Episcopo alicui subiectæ appellat à sua visitatione, & procuratione, exprimendo, & allegando in sua appellatione se exemptum per priuilegium, apostolicum, vel præscriptionem tanti temporis, &c. & petat reuocari quædam attentata per dictum Episcopum post suam appellationem, licèt attentata probet, sed non probet prædictam exemptionem, huiusmodi attentata non venient reuocanda. Nam siue dicamus prædictam appellationem iudicialem, siue extraiudicialem, quo non est à diffinitiua, veritas causæ ante huiusmodi reuocationem est probāda. de rescript. c. significauit. c. Rodulphus. et c. significante. de maio. & obed. c. dilecti. & ibi per Innoc. de appell. c. dilecto. et c. ex parte significātibus, cum multis similibus. sed optimè & ibi clarus tex. est hodie de appella. c. non solùm. §. fi. lib. 6. Pro hoc facit etiam dictum Innocent. in c. solent. de sentent. excommunica. libr. 6. videlicèt quòd allegans se exemptum à iurisdictione Episcopi, & petens se absolui ad cautelam à sententia excommunicationis p Episcopum in eum prolata, non auditur, nisi doceat de exemptione ante omnia. licèt Ioan. Andr. in nouel. ibi variet, tamen dictum Innocen. tenet Rota, videlicèt quòd aliqualiter, licèt nō plenè, debeat cōstare de huiusmodi exemptione antequàm absoluatur, ne illudatur ordinariæ potestati, pro qua facit ius commune, & resistat agenti, siue absolutionem petenti. argu. c. ad decimas. de resti. spol. lib. 6.

EPITOME.

Capitulum, vt circa. de elect. lib. 6. non extenditur ad illū, qui in sua appellatione dixit se canonicè institutum, & aduersario ius non competere.

SVMMARIA.

1 *Dispositio c. vt circa. an recipiat interpretationem extensiuam.*

2 *Appellans in causa beneficiali extra iudicium nullos obiectus deducendo, an posteà repellatur ab obiectionibus dandis.*

DECISIO XXXIII. aliàs 267.

SI possessor beneficij appellet in partibus extraiudicialiter asserens sibi canonicè de illo beneficio fore prouisum, & aduersario suo nullum ius competere, & quòd ipsum indebitè inquietat, & molestat, nihil obijciendo vel exprimendo in sua appellatione in personam, vel in formam, non repelletur ab obiectibus posteà dandis in Curia. Nam † c. vt circa. quia est à iure 1
exorbitans, & multum pœnale, quòd excludat à iure iam quæsito, est restringendum, & strictissimè interpretandum. de elect. c. statutum. libr. 6. de regul. iur. c. quæ à iure. & c. odia. eodem libro. Sed cùm prædicta constitutio arctet non tantùm appellantem, sed appellatum, & crimina & defectus opponētem in personam vel formam, ad illam exactam specificationem, & in casu propsito nihil opponitur, sed tantùm appellatur à molestationibus, &c. ergo nec obstat quòd videatur impugnare prouisionē aduersarij indirectè, in eo quod dicit sibi nullū ius competere in beneficio quod possidet. Nam eo ipso quod dico mihi ius compe-

competere, per consequens dico tibi nullum ius deberi, quia duo vnam rem, &cæt. de fide instru-ment. c. inter dilectos. de concess. præbend. c. 1. libro sexto. Subintellecta igitur, & quæ de iure insunt exprimere non nocet. de iureiuran. c. quemadmodum. de electio. c. significasti. de præbend. c. significatum. cum ibi nota. & ff. de solut. l. cùm quis. & in decr. 2. de rescriptis, cum ibi not. Præterea non sufficit prouisionem impugnare, nisi propter hoc appellet, vt in c. 1. de appella. libro 6. At hic appellans prouisionem non impugnat, sed pro conseruatione iuris sui appellat, ergo, &c. licèt dominus Robertus tenendo contrarium dixerit, quòd expressa nocent, non expressa non nocen. de procura. c. final. cum ibi not. & dixit quòd ita tempore domini Innocent. sexti. & Vrbani quinti semper fuit obseruatum, quòd
2 omnes † appellantes in causa beneficiali extra iudicium etiam nullos obiect⁹ in appellatione deducendo, vel exprimendo repellantur ab obiectibus posteà dandis. & pro hoc alleg. vnam not. Ioan. Mo. in c. statuimus. de elect. super ver. contingat. libr. 6. quæ nihil facit, nec obstat meo iudicio, quia loquitur quóad deuolutionem causę beneficialis ad Curiam, quæ de sui natura sunt tractandæ ibidem, & leuius possunt ibi tractari, & diffiniri, quàm ibi, seruata tamen forma Clem. causam electionis. de elect. & pro primo dicto fuit allegatum, c. constitutionem. in princ. eod. titul. in Clem. Nam si quis appellat propter ius suum, licèt impugnet indirectè ius partis aduersæ, dummodò nil obijciat in personã, vel in formam, non habet locum constitutio, vt circa. quæ est multùm rigorosa, & ad occurrendum fraudibus inuenta, quæ cessat in casu proposito, ergo, &cæt. Et si iudex dubitat de aliqua fraude, vel malitia contra nunc dantem obiectus, recipiat iuramentum de malitia. de iura. calum. c. 2. libr. 6. in fi. de exceptio. c. pastoralis. secùs verò secundum aliquos, si appellans ius suum non deducendo, sed ius partis aduersæ impugnando ab eius intrusione, vel non canonica institutione etiam in genere appellaret, nisi tunc causas & circũstantias huiusmodi intrusionis, vel non canonicæ institutionis in appellatione exprimat, repellitur posteà ab obiectibus, & cadit à iure suo. Clare enim constat quòd non pro iure suo tuendo, seu conseruãdo, fortè quia nullum ius habet, sed ius alterius impugnando directè appellat. Secùs verò si indirectè, vt in Clem. constitutionem. superiùs alleg.

EPITOME.

Appellatus si post appellationem, & terminum assignatum appellanti commissionem impetret, vigore cuius procedatur in causa, validus est processus, dummodò appellans procedat de diligentia sua.

DECISIO XXXVII. aliàs 295.

SI appellatus post terminum assignatum appellanti ad prosequendum impetret commissionem, vigore cuius vsque ad conclusionem in causa procedatur, & posteà appellans doceat de diligentia prosecutionis per eum facta infra terminum præfixum sibi, Dixerunt omnes Domini concorditer valuisse, & valere processum habitum vigore commissionis antedictæ. Ratio, quia ex quo appellatio prædicta non fuit deserta, vtraq; pars poterat eam prosequi, per c. oblatę. et c. sæpè. et c. ex insinuatiõe. de appel. & sic diligentia appellati prosit appellanti. C. de appellationib. l. eos. de quo tamẽ vide deci. 7. suprà eo. tit. nec tunc habet locũ Clem. si appellationẽ. de appellatio.

EPITOME.

Attentata post appellationem extraiudicialem per iudicem, vel per partẽ non sunt reuocanda per modum attentati, antequàm intimetur eisdem.

DECISIO XXXVIII. aliàs 309.

ATtentata[a] per iudicem, vel partem post ap- a
pellationem extra iudicem interpositam ante notificationem eiusdem eis factam, non veniunt per modum attentati reuocanda, propter iustam causam ignorantię, & quia de nulla temeritate redargui potuerunt. arg. Clem. 2. vt lit. penden. & alleg. not. Ioan. Mo. in c. cupientes. de electio. super versic. à gratia. lib. 6. Cui videtur multùm obstare quoddam dictum Innoc. in c. dilectis. super versic. innotuerit. de appella. vbi dicit expressè, quòd appellans in absentia iudicis etiam ante notificationem sibi factam ita eximitur à iurisdictione iudicis à quo appellauit, sicut si in eius præsentia appellasset. alleg. c. pastoralis. eod. tit. & 2. quæst. sexta. can. biduum. cuius dictum modifica, & intellige iuxta no. per Arch. in c. appellatio. super versic. iudici. eod. titul. lib. 6. Concedatur dictum Inno. quóad translationem iurisdictionis. Non sequitur ergo quòd hoc solùm sufficiat quóad reuocationem attentatorũ, in quo articulo oportebit appellantem probare duo, videlicèt, se ex causa probabili appellasse, & veram causam appellationis fuisse, vel esse, vel saltem illam se proposuisse coram iudice à quo appellauit, & obtulisse se ad probandum, & non admissum fore. de appell. c. interposita. de testi. c. ex parte Adæ. & hæc duo etiam habet probare appellans quóad translationem iurisdictionis. intelligas effectualiter, prout not. per Io. Mo. & Archid. in c. Romana. de appel. §. quid si obijciatur. super vers. an sit vera. lib. 6. Pro conclusione faciunt nota. in c. si postquàm, de elect. per Ioan. And. & Io. Mo.

ADDITIO.

Attentata. Adde infr. eod. tit. decis. 44. a

EPITOME.

Appellatio præsumitur infra decem dies à die notitiæ appellantis interposita, attamen facta post decem dies à tempore grauaminis causam beneficialem non deuoluit, sed facta infra decem dies à die scientiæ sic.

DECISIO XXXIX. aliàs 316.

SI possessor [a] beneficij appellat extra iudici- a
um à publicatione quorundam processuum aduersarij

aduersarij sui impetrantis apostolici, quos quidem processus,& eorum publicationem dixit ei à decem diebus proximè præteritis citra ad notitiam suam peruenisse, dubitatur vtrùm præsumi debeat prædictam appellationem post, vel infra decem dies interpositam fuisse? In quo dubio Domini erant varij. Aliqui dicebant ipsum præsumendum decima die præterita notitiam dictorum processuum habuisse,& tunc decendium incepisse ad appellandum, & sic post decem dies appellatum fore & nulliter.alle.c.concertationi.de appell.libr.6.Alij afferentes contrarium allegabant pro se,c.licet.de proba. & ea quæ ibi not. Nam aliud est dicere à decem diebus citrà, ad cuius verificationem sufficit quòd vna die ex decem diebus sciuerit,secùs si adderetur copula,
b Et b citrà. quæ denotat continuationem temporum & dierum,& vt res potiùs valeat, quàm pereat.de verbo.sign. c.abbate.attento etiam quòd de facili causę beneficiales ad Curiam deuoluuntur, quia meliùs ibi quàm alibi expediuntur. Dicebant Domini Istud de æquitate meliùs interpretandum forè infra decendium fore appellatum, præsertim cùm nedum à prouisione facta, sed etiam facienda, & sic à futuris grauaminibus in causa beneficiali poterit appellari, quod est in illis speciale.de elect.c.qui contra certam.libr.6. Fuit finaliter per omnes conclusum meliùs,& tutiùs fore partem aduersam, videlicèt appellatam citari de nouo,cùm idem Auditor haberet commissionem de speciali mandato eum potestate citandi in Curia & extrà,ne processus posteà rueret, quia vbi deest fundamentum, nihil superædificari potest.1.quest.1.c.cùm Paulus.de pres.nõ bap.c.veniens.quod est citatio.de proba. c. quoniam.2.quæst.1.ca.nos in quenquam. de const. c. ecclesia.de maio.& obe.c.inter quatuor. de caus. pos.c.1.

ADDITIONES.

a Si possessor.Francus in c.concertationi,de appel. lib.6.

b Copula Et.An aliquando ponatur pro id est, vide Alexand.de Imol.consil.22.in 2.& 3. coll.in 1. volum.vbi ponit etiam de alternatiua, Vel, item in consil.120.in 2.colum. in 1. volu. vbi ponit an copula capiatur pro vel,& in consil. 48. in 2. col. in fin.

EPITOME.

Si iudex à cuius diffinitiua appellatur, appellationi deferat,& post triduum terminum ad prosequendum præfigat, valet talis præfixio.

SVMMARIA.

1 *Terminum ad prosequendum appellationem an & quando iudex possit statuere.*

2 *Appellatur à diffinitiua sententia etiam extraiudicialiter.*

DECISIO XL. aliàs 356.

Si appelletur à diffinitiua sententia,&Auditor deferat appellationi, & per tres dies posteà
præfigat terminum † decem dierũ ad prosequen- 1
dum, Fuit dubitatum vtrùm valuit huiusmodi termini præfixio? Hoc est quærere, vtrùm iudex postquàm detulit appellationi potuerit terminũ ad prosequendum statuere.quę quidem questio satis ruminatur per Ioan.in And.nouel.in c.cum appellationibus friuolis. super ver. iurisdictionem.de appellatio.libr. 6. Et dicit aliquos Dd. quos nominat, tenere, quòd non, quia per delationem huiusmodi tam accessorium, quàm principale negotium videtur in superiorem transfusum.extrà de app.c.dilectis filijs. §. prætereà. nec est appellans siue termino, quia statim habet terminũ iuris. extrà de app.c.cùm sit. & videtur tenere hanc opinionem Genze.in Clem.1.de appel. Io.And.breuiter in loco quo suprà,tenet expressè contrarium, allegans multas rationes, & tandem clarum textum pro sua opinione in c.cordi. §.post hoc. ibi. Postquàm fuerit appellatum & appellationi delatum.de appel.lib.6.& ibi videtur hoc idẽ tenere Io.And.in nouel.Hosti. & Archi.allegat etiam Io.And.tex.vnum pro se, videlicèt gl.ordinariam Ber.in c.2.de matri.contract. contra interdict.eccle.in 4 gloss. vbi alleg.decre. sæpè.de appell.quæ benè facit.Nam ibi litera loquens de dilatione iudicis, subdit posteà de termino,sicut in d.c.cordi.§.post hæc.& in Clem. 1. de appell. vbi videtur Pau.innuere quòd deferre,& terminum prępfigere sint actus iudiciales, & debent simul & non diuisim expediri,cuius opinio non seruatur. Nam extraiudicialiter † etiam 2
à diffinitiua sententia appellatur in domo,vel in camera,& dantur apostoli reuerentiales,& defertur appellationi, nec requiritur partis vocatio, quæ esset necessaria, si essent actus iudiciles. 2. quæst. 1. ca. nos in quenquam. de consti.c. ecclesia.de maio.&obe.c.inter quatuor.cum sim.& in hanc partem. videlicèt opinionem Io.And. & sequacium, declinauerũt omnes Domini,& etiam ego,licèt pro concord. Dd. allegaueram dominum & patrem meum dominum Ioan.de Ligna, qui videtur distinguere,&concordare prędictas opin. sic. Aut iudex se deferens statim præfigit terminum appellanti ad prosequendum, & potest, & sic dixit intelligendum d. c. sæpè. & d. c. cordi. §. post hoc.aut ex interuallo terminũ præfigat,& non potest,&sic dixit intelligeudã.opin. contrariam.

EPITOME.

Pendente termino ad dandum apostolos super appellatione ante diffinitiuam iudex impetrari nõ potest,quoniam apostoli sunt pars appellationis.

DECISIO XLI. aliàs 357.

FVit dubitatum si appelletur à diffinitiua, & antequã Auditor det apostolos,& terminum præfigat ad prosequẽdum, pars appellans porrigat Vicecancellario vnam scedulã pro cõmissione in dicta causa appellationis obtinẽda, si iudex posteà appellationi deferat,& terminum decem dierum, vt est moris, præfigat ad prosequendũ, infra quem terminum prædictus appellans confisus

fisus de sua prima diligentia, nullam aliam facit, vtrùm sufficiat sibi illa prima, ad hoc quòd non dicatur huiusmodi appellatio deserta? Dicebant omnes me solo excepto, quòd sic. Nam ex quo ius huiusmodi appellationi defert, & terminum statuit, vt 2.q.6.ca.biduum.& de appella. c. cùm sit. statim ponit prosequi. de appell. c. oblatæ. et c. ex insinuatione. de confir. vtil. vel inutil. c. bonæ. imò posset commissionem ante dationem apostolorum super dicta appellatione impetrare. hoc verum de appellatione à diffinitiua, secùs verò si ab interlocutoria, vt in noua constitutione domini Gregorij Papæ XI. Præterea si debitor soluat ante terminum videtur liberatus: meliùs est igitur præuenire, quàm præueniri. Cùm igitur iste præueniendo terminum fecerit diligentiam suam, meritò à negligentia, quæ desertionem inducit, debet excusari. Mihi verò salua correctione videbatur contrarium. & moueor, ac præsuppono quòd apostoli sunt pars appellationis, vt in d.c. cordi. & in c. ab eo. de appell. libr. 6. intantùm quòd si petiti debitè non fuerunt, reputabitur non appellans, vt in dict. c. ab eo. & Clem. quamuis. eod. titul. Modò autem, aut fuerít Apostoli petiti per vetum appellantem, aut non. In primo casu, si fuerunt petiti, & terminus ad dandum & recipiendum apostolos per iudicem præfixus, ante dationem eorundem nihil potuit, vel debuit fieri per partem vel iudicem, cuius officium pendente termino conquiescit. de appellat. c. significante. In secundo casu, si non fuerunt petiti, non reputabatur adhuc appellãs, ergo super eo quod non erat in rerum natura, nihil poterat fieri, vel impetrari. de despon. impub. c. ad dissoluendum. cum ibi alleg. Præterea iudex habet potestatem à lege abbreuiandi terminum iuris ex causa datum ad prosequendum, vt in c. cùm sit. et c. oblatæ. de appell. quod quidem beneficium legis pars sibi auferre non potuit. de regul. iur. c. indultum. cum sim. quod sibi in præmisso casu auferretur, cum sui termini præfixio nil operaretur, quæ cum ratificatione sententiæ operatur & eius executionem, vt in prædictis iuribus. ergo, &c. frustrà enim terminus ad prosequendum daretur, si iam esset prosecutus, & valeret prædicta huiusmodi prosecutio, quæ quia facta est, cùm non potuit, nec debuit, & quando potuit & debuit, eam non fecit, pro nulla reputari debebit. de appella. c. dilectis. §. præterea. nullum enim & inutile æquiparãtur in iure. de trãsla. episcop. c. inter corporalia. Cùm igitur infra terminum sibi statutum ab homine, qui præueniri non potest, vt in d.c. oblatæ. nullam diligentiam de prosequendo suam appellationem fecerit, fecit ergo appellationem suam desertam, & firma & rata mansit iudicis sententia, vt in dictis iuribus, c. cùm sit. c. oblatæ. c. reprehensibilis. & c. personas. de appella. nec excusat eum sua diligentia, quæ, vt suprà probatum est, nulla fuit, ergo nil rationale poterat ad hoc agi. Sed quòd irrationalibiliter actum erat, prudẽter & iuste debebat reuocari & emendari, & sic denuò debuisset diligentiam suam infrà terminum sibi ab homine præfixum, alium Auditorem impetrando, fecisse. de accusat. c. qualiter. t. de elect. c. nosti. quod potuit voluit, quod voluit adimplere nequiuit. de offic. deleg. c. cùm super.

EPITOME.

Camerarius vel eius Auditor non potest se intromittere de causis extra Romanam Curiam ad Papam per appellationem deuolutis.

DECISIO XLII. aliàs 336.

SI à iudice in Campania appelletur ad Papam, vel eius officiales: Auditor cameræ de huiusmodi causa appellationis sine speciali mandato, seu sine speciali commissione non potest se intromittere, quod si fecerit, totus processus ipsius est irritus atque nullus, tanquàm à non suo iudice factus. de iudi. c. at si clerici. & l. si quis ex aliena. ff. eo. tit. causæ enim appellationum quarumcunque ab extra ad sedem apostolicam interiectaram, consueuerunt, & solent in Palatio apostolico per dominum Vicecancellariũ committi, & tractari, nec de his potest se dominus Auditor cameræ intromittere, quia nec est auditor nec officialis Papæ, sed Auditor cameræ & camerarij. Et quemadmodum Camerarius de huiusmodi causis per appellationem ad Curiam delatis se non posset intromittere, ita nec eius Auditor. de rescrip. c. super literis. in fin.

EPITOME.

Causa semel in Curia deuoluta ibi semper remanet tractanda, & si econtrà appelletur ab executione processuum, licèt ipsi appellationi non detulerit pro confirmatione suorum iurium, nihilominùs eam prosequi potest.

DECISIO XLIII. aliàs 321.

SI appellatus in causa beneficiali post & contra appellationem contra eum, & à suis processibus in partibus interpositam, & sibi legitimè intimatam: facit nihilominus per suos executores continuare processus, à quibus extitit appellatum excommunicando, & aggrauando, & posteà vigore dictæ appellationis causam in Romana Curia obtineat committi contra suum aduersarium, Fuit dubitatum vtrùm vigore huiusmodi cõmissionis, & appellationis posset contra absentem appellantem procedi? Causa dubitandi fuit, quia videbatur quòd ex quo appellationi prædictæ non detulit, imò contra eam plura attentauit, quòd ex ea se intromittere non debuit, neq; potuit. per c. an sit. de appella. & de electi. c. bonæ memoriæ. magis videbatur etiam iuri sibi quæsito ex prædicta appellatione, videlicèt quoad deuolutionem causæ, quantum ad se, tacitè renuntiasse, veniendo contra eam. arg. c. ex parte. de rescrip. Fuit dictum & conclusum per omnes Dominos contrarium. Nam ex quo semel causa fuit legitimè ad sedem apostolicã deuoluta, semper mansit ibidem tractanda, quæ quidem deuolutio per huiusmodi tacitam renuntiationẽ non cessat, imò nec per expressam, nisi ea interueniant, quæ leg. & not. ac habentur in c. quamuis. de elect.

de elect. libr. 6. Nec obst. quod dicitur, quòd illi
non detulit, ergo se ex ipsa iuuare non debuit,
quóad illum effectum, videlicèt quò minus pos-
sit ius suum prosequi, deferre non tenebatur, ma-
ximè si expressa in appellatione contra eum in-
terposita erant friuola, & non vera. Et ideò quic-
quid per suos executores fiebat, totum factum
fuit pro tuitione & defensione iuris sibi quæsiti,
cuius effectus per appellationem extraiudicialé
impediri non potuit, próut legi. & not. in c. con-
stitutus. de appel. & ibi per Innoc. & ideò non po-
a test dici innouatio, [a] quia fuit iuris sui antiqui
continuatio, & conseruatio. arg. c. 2. vt lit. pend.
nec fortè illa reuocarentur per modum attenta-
1 ti, nisi probaretur veritas causę appellationis hu-
iusmodi extraiudicialiter, & ante diffinitiuam
interpositæ. arg. eorum quæ leg. & not. in c. non
solùm. §. final. de appell. libr. 6. & in c. si post-
quàm. de electi. eod. libr. Dum igitur videbat se
non posse proficere in partibus per continuatio-
nem, & aggrauationem processuum, habuit re-
cursum ad prosecutionem appellationis nó suæ,
sed partis aduersę, sibi tamen intimatæ, per quam
tota causa fuit ad Curiam translata, vt in c. sta-
tuimus. de elect. lib. 6. iuncta Clem. causam. eod.
titul. cui priuilegio seu translationi per prædi-
cta renuntiare non potuit. Non obstat c. an sit.
quod loquitur in appellante, qui proprię suę ap-
pellationi non detulit. At hic loquitur in appel-
lato, ergo non obstat d. c. bonæ memoriæ. Nam
ibi fuit per vtranque partem appellatum, & neu-
tra partium deferebat appellationi alterius, & sic
paria delicta, & c. de adul. c. intelleximus. Præte-
reà ibi appellatio maioris partis capituli postu-
lantis Episcopum Vormaciens. & appellationem
interponentis, ne minor pars ad electionem ali-
am procederet, postulatione eorum non cassata
fuit friuola manifestè, quia notoriè constabat
postulationem huiusmodi factam per impressi-
onem, & sic remansit tota potestas penes partem
minorem, quæ post postulationem, & electio-
nem prædictas elegerat in Archiepiscopum Prę-
positum sancti Petri, & ante huiusmodi postula-
tionem etiam appellauerat, ne sine eis propter iu-
stam causam timoris, quam habebant, ad electio-
nem aliquam procederent, qua tamen appellati-
one non obstante maior pars processit in nego-
tio electionis spreta minori parte, & postulauit
Vorm. ad instãtiam ducis Sueuiæ tunc in Roma-
norum Regem electi in Archiepiscopum Magun
tinens. & appellauit vt suprà dicitur, & quia ma-
ior pars non detulit appellationi minoris partis,
ergo nec minor pars, apud quam residebat tota
potestas eligendi, nõ tenebatur appellationi ma-
ioris partis deferre. per regulam c. quia frustra le-
gis auxiliũ, & c. de vsur. c. quia frustra. cum simi-
libus ibidem alleg.

ADDITIO.

a Innouatio. De innouatione, vide decis. 25. incip.
si Reus & possessor. sup. de rescrip.

EPITOME.

Attentata post & contra appellationem à graua-
mine non reuocantur, nisi priùs constiterit de gra-
uamine, vel quòd appellans se illud obtulerit pro-
baturum.

SVMMARIA.

1 *Attentata contra appellationem quando reuocari debeant.*
2 *Desistere à sui iuris prosecutione nemo cogi potest.*
3 *Præsumptio non habet locum pro veritate causarum in appellatione extraiudiciali expressarum, sed probanda sunt.*
Intellectus c. interposita de appell.
4 *Facta post appellationem in cathedralium vel regularium electionibus emissam, ipso iure nulla sunt.*

DECISIO XLIIII. aliàs 344.

LIcèt in causa beneficiali extraiudicialiter
contra aliquem impetrantem apostolicum,
putà à gratia & processibus suis appelletur, sibi-
que huiusmodi appellatio intimetur, & ipse post
& contra huiusmodi appellationem nihilomi-
nus ius, siue gratiam suam prosequendo aliqua
faciat, & attentet, putà apprehendendo possessi-
onem, absque tamen violentia recipiendo fru-
ctus, & alia iura beneficij sui excedendo, secun-
dum omnes Dominos, præmissa † non sunt per 1
modum attentati reuocanda, nisi ante omnia co-
gnoscatur, & doceatur de veritate causæ appel-
lationis. Ratio est, quia quando appellatur ante
diffinitiuam, regulare est non reuocari attenta-
ta post appellationem, nisi in euentum causę ap-
pellationis. de appell. non solùm. §. illa. libro 6.
Stemus igitur regulæ, vtile per inutile non vitia-
tur. C. de appell. l. præcipimus. Præterea quan-
do quis Ius suum prosequitur, ipsum continuat
& conseruat, non innouat, sed totum quicquid
facit, hoc fit ad tuitionem & conseruationem iu-
ris sui anteà quæsiti, vt lite penden. c. 2. Nullus † a
enim tenetur, vel debet dimittere Ius suum, vel
desistere à prosecutione, & continuatione sui iu-
ris, vel possessionis suæ, propter aliquam contra-
dictionem vel appellationem, imò desiperet,
qui hoc saperet, vt no. Innocen. de maior. & obe.
c. dilecti. & in c. venerabili. de censi. & de his quæ
fi. à ma. par. ca. c. 1. Ratio, quia nemini facit iniu-
riam, qui vtitur iure suo. de elect. c. cùm nobis
olim. et c. cù m ecclesia Vulterana. poterit etiam
dicta appellatio esse friuola, cui deferre non te-
nebatur. de appell. c. cum appellationibus friuo-
lis. libro 6. nec vnquam † pro veritate causarum 3
in appellatione extraiudiciali expressarum præ-
sumitur, nisi earum veritas probetur, vt in d. c.
non solùm. et c. Romana. §. cùm verò. eod. titul.
& libr. Hoc verum, nisi appellans causas per ip-
sum antè propositas obtulisset se probaturum,
vt in c. interposita. de appell. q̃ decisi. & cõsimi-
les possunt intelligi de appellatione iudiciali, &
non extraiudiciali. Veruntamen si dicamus, &
intelligamus eam loqui in appellatione extraiu-
diciali, tamen non comprehendit casum nostrũ,
in quo non fuit facta huiusmodi oblatio, sed vbi
foret facta, tunc quóad translationem iurisdicti-
onis, & quóad reuocationem attentatorum suf-
ficit hæc duo probare, scilicet quód proposuerit
grauamen, & illud obtulit se legitimè probatu-

 rum,

rum, licèt non probet veritatem causæ in appellatione expressę. Rationem vide per Io. Monach. & adde in c. Romana. superiùs alleg. super versi. an sit vera. Nec obstat c. si postquàm. de elect. lib. 6. quia hoc est speciale contra regulam antè di-
4 ctam, vt† in electionibus cathedralium, vel regularium ecclesiarū quicquid factum fuerit post, & contra appellationem etiam extraiudicialem ex causa probabili emissam, sit nullum ipso iure, secùs verò in electionibus inferiorum ecclesiarum secundùm Ioan. And. Ioan. Mo. & etiam Archid. ibidem. vide de hac conclusione aliqualiter, sed non ita plenè suprà dec. 38. eod. tit. quam conclusionem intelligas sanè, videlicèt de attentatis ante impetrationem commissam super dicta appellatione, quia si causa appellationis esset commissa alicui Auditori in Palatio, vel alibi, manus executorum statim essent clausæ. per c. vt nostrū. de appel. et c. quamuis. de elect. lib. 6.

EPITOME.

Si in partibus ab executione trium sententiarū, vel vnius, quæ transiuit in rem iudicatam, causis rationabilibus expressis appelletur, iudex tamen in Curia inhibere non potest, nisi postquàm sibi de illorum veritate constiterit.

SVMMARIA.

1 *Appellari ab executore nō nisi modum excedat, posse.*
2 *Appellatio extraiudicialis probanda est, antequam iudici à quo appellatum est, inhibeatur.*

DECISIO XLV. aliàs 346.

SI appelletur in partibus ad Papam ab aliqua executione trium sententiarum diffinitiuarum latarum in Curia, vel vnius sententiæ, quæ aliàs in rem transiuisset iudicatam, pro eo quod prætenditur de potestate dicti executoris non constitisse, neque constare, & si constare posset dicitur, quòd modum suæ potestatis excessit, & quòd dictæ sententiæ fuerunt per falsa instrumenta latæ, & committatur causa huiusmodi appellationis alicui Auditori sacri Palatij, & petatur ante omnia inhiberi prædicto executori, ne ad vlteriorem executionem procedat huiusmodi inhibitio, nisi aliqualiter de præmissis in appellatione expressis constiterit, non est aliquatenus concedenda. Ratio, propter verisimilitudinem duorum primorum grauaminum in ap-
1 pellatione expressorum. Tùm † quia regulariter ab executore non potest appellari, nisi modum excedat, quem excedere non præsumitur, nisi doceatur. de appellation. c. nouit. de re iudic. c.
2 quod ad consultationem. vbi de hoc. Tum †quia huiusmodi appellatio est extraiudicialis, quæ verificari debet, antequam inhibeatur iudici à quo est appellatum, vt de appellat. c. interposita. et c. non solùm. §. final. libr. 6. Tum quia certa causa est in appellatione expressa, videlicèt, quod sententię fuerunt latæ per falsa instrumenta, tangit nullitatem ipsarum trium sententiarum, quæ non impedit earum executionem, de re iudic. c. vt calumnijs. in Clem.

EPITOME.

Tenet appellatio à diffinitiua, cui delatum est, & terminus præfixus, quamuis apostoli petiti fuerunt, non tamen instanter.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio eius qui appellauit, & cui iudex apostolos dedit, licèt non instanter petierit, an valeat.*

DECISIO XLVI. aliàs 351.

SI † appelletur à diffinitiua, & appellans petat apostolos, licèt non instanter, si tamen iudex incontinenti deferat huiusmodi appellationi, & terminum ad prosequendum præfigat, quē appellans acceptat, valebit, & tenebit huiusmodi acceptatio, & appellatio, non obstat quòd apostoli cum instantia debita non fuerunt petiti saltem vnico contextu, iuxta formam Clem. quamuis rigor. de appel. Ratio, quia petitio apostolorum cum tantis instantijs ideò debet fieri, vt iudici debitus honor deferatur, & ipse moueatur ad reuocandum grauamē, si grauauit, quod fortè non faceret, si talis instantia non fieret, quæ ratio cessat, ex quo detulit, licèt etiam appellatio friuola fuerit. de appella. c. cum appellationibus friuolis. libr. 6. Superfluum enim esset apostolos datos iteratò petere, cùm iam dando & deferendo iudex esse desierat, nec eos amodò dare posset, vt in d. c. cum appellationibus friuolis. Pro hac conclusione facit optimè quoddam dictum Innoc. recitatum per Archi. in c. cordi. de appellationib. super versi. de partium. lib. 6. modicum ante fin.

SVMMARIA.

1 *Victor potest ab omissione cōdemnationis expensarum appellare, & denuò illas petere.*
2 *Expensa post litis contestationem facta non veniunt iure actionis exigenda, sed officio iudicis.*
3 *Appellari non potest ab ys, quæ iudicis arbitrio relinquuntur.*
4 *Actori licere non debet, quod Reo non licet, & contra.*

DECISIO XLVII. aliàs 355.

SI Auditor ferens diffinitiuam sentētiam[a] pro actore, & cōtra Reum non condemnat ipsum in expensis non petitis p actorem in libello, si actor habens sententiā pro se ab huiusmodi omissione condemnationis expēsarum appellet, Fuit reuocatum in dubium, vtrùm appellatio † teneret, & an in causa appellationis prædictus appellans posset de nouo petere expensas. & agere super illis? Super quo Domini erant varij. Aliqui dicebant quòd non teneret appellatio. per l. omnem honorē. C. quando pronocare nō est necess. Tùm etiā, quia non erant petitæ in libello, & iudex ideò nō grauauit, si in illis non condēnauit, quia secundū formā libelli, et c. de accu. c. qualiter & quando. de simo. c. licet Hely. Et si dicatur, quòd

2 quòd non erat necesſè eas peti in libello,† quia
omnes expenſæ quæ poſt litem conteſtatam ac-
cidunt, venient ex officio iudicis, & non iure a-
ctionis, vt in l.ædiles.§.ſciendum.ff.de ædi. edic.
& nota. per Innocen. in c.finem.de dol. & contu.
& in c.ſæpè.de appell. & per Spec.titul.de expen.
§.nunc de expen.ver. hoc quoque notandum. &
ideò iudex poterat condemnare, vel non con-
demnare. per l.non quicquid. ff. de iudic. & de
offic.deleg.c.conſuluit.& ideò ſi condemnatio-
nem expenſarum omiſit appellare non potuit.
3 b Nam in ijs quæ † iudicijs arbitrio relinquuntur,
appellari non poteſt, vt not.Spec. tit.de offi.iud.
§.impedit. Alij & maior pars, de quorum nume-
ro ego eram, tenebant & dicebant contrarium,
videlicèt quòd appellare, & expenſas in quibus
primus iudex non condemnauit, petere potuit.
Mouebantur, quia regulariter victus victori de
iure communi debet condemnari in expenſis,
vt l.properandum.C.de iud.de pœnis.l. calum-
niam. Et licèt ſecũdum vnum intellectum, l.om-
nem honoré. quando victus non appellat, victor
ab omiſſione condemnationis expenſarum ap-
pellare non poterit, tamen ſecundum maiorem
partem ſi victus à ſententia contra ſe lata appel-
lat, victor etiam appellare poterit. Nam vtraque
pars à ſententia appellare non poteſt. de teſta.c.
Raynutius. et c.Raynaldus. & pro hoc alleg. vna
not.Ber.in c. ſignificauerunt.de exce. ſuper ver.
abſoluitur. quæ reprobatur ibidem per Abba. &
etiam per Spec.tit.de app.§.in quibus. ver.34. vbi
Spe.aliter prędictam l.omnem honorem. intelli-
git. dicens quòd victus ſi appellet, tunc victor ap
pellare non poterit pro eo tantũ quod iudex nõ
adiudicauit ſibi expenſas, vel quòd adiudicauit
inſufficienter. & pro hoc alle. l. omnem honoré.
& nota. per eum, ti.de expen.§.poſtmodum. ver.
illud quoq;. Si verò victus non appellat, tunc vi-
ctor appellare poterit. vt ipſe nota. in verſi. ſed
quid ſi victus. Ratio diuerſitatis eſt ſecũdùm eũ.
Nam quando vict appellat, tunc victor etiam
ſine quacunq; appellatione expenſas, & omnia
alia petita in prima inſtantia petere, & proſequi
poterit. per l. per hanc. C.de temp.appell. de fide
inſtrum. c.cùm Io. fruſtrà igitur tunc ipſe appel-
laret, ex quo ex appellatione partis aduerſę ſe iu-
uare poterit, & illud conſequi, quod ex ſua. de
appel.c.oblatæ. & dehoneſtat iudicem qui eum
honorauit, vt in d. l. omnem honoré. At vbi vi-
ctus non appellaret, ſi ipſe victor etiam appella-
re non poſſet, expenſas ſuas nunquam recupera-
ret, ſicq; ſibi magnum præiudicium fieret ex fa-
4 cto aduerſarij ſui, quod eſſe nõ debet. non † enim
debet licere actori, quod Reo non licet, & cõtra.
de mu. pet.c.1.& 2. de reg.iur.c.non licet.libr.6.
Concludendo igitur dicitur, quòd id ſeruat Cu-
ria, & quòd hæc eſt mens prædictæ l. remittens ad
not. per eum, quæ modicum ad hoc faciunt, tit.
de expen.§.nunc videndum.ad fi.

Iudicis arbitrio. Secùs eſt quando aliquis iudex b
ex officio ſuo facere poteſt, & non vult facere,
quia tunc appellari poteſt. vt habetur per Fely. in
c.per tuas.col.3. verſic. item inquantùm dicit hic
gloſſ. extrà de teſtibus.

EPITOME.

A ſententia nulla appellatur, & in vim talis ap-
pellationis poteſt appellatus proſequi nullitatem
ipſius.

SVMMARIA.

1 *Appellatione facta à ſentẽtia ipſo iure nulla, an deſer-
ta appellatione debeat ſuper huiuſmodi appellationis
deſertione pronuntiari?*
2 *Appellatio interpoſita ad Papam treis habet effe-
ctus.*
3 *Appellatione facta à ſententia nulla, poteſt appellatus
in vim talis appellationis proſequi nullitatem.*

DECISIO XLVIII. alias 361.

FVit dubitatum vtrùm ſi appelletur † à diffi- 1
nitiua ſententia, quæ eſt ipſo iure nulla & de-
ſeratur appellatio, poſſit, & debeat pronuntiari
ſuper deſertione huiuſmodi appellationis? Et
videbatur aliquibus Dominis quòd non, quia
ſicut non tenebatur à ſententia, quæ eſt nulla ap-
pellare, vt de re iudi.c. 1. ita nec tenebatur proſe-
qui. fruſtrà enim proſequeretur, cùm nullum ef-
fectum operaretur. de offic.deleg.c.cùm contin-
gat. de appel.c.qua fronte. Ad hoc reſpõdebatur
quòd prædicta appellatio † tres effectus operari 2
poterat. Primò cauſam ad Curiam deuoluebat,
nedum appellationis, ſed totius negotij princi-
palis, maximè ſi delatum erat per iudicem, vt po
nebatur in facto. de appel.c.ſæpè.§.ſaluis. & eod.
tit.c.cordi.lib.6.ver.ijsq;. et c.cum appellationi-
bus.eod.tit.& lib. Secundò per eum pars appella-
ta ad Curiam citabatur, præſertim ſi terminus à
iudice, vel ab appellãte erat præfixus, vt in dictis
iuribus, c.ſæpè. et c.cordi. ſicque ſi pars appellata
venit, vel miſit ad Curiam propter huiuſmodi
appellationem deuoluentem, & citãtem, & pars
appellans non venit, neq; miſit, tenebatur parti
appellatæ competenter facere recompenſatio-
nem & refuſionem expenſarum, vt prædictis c.
ſæpè. et c.cordi. et c.reprehenſibilis. verſi. ſi autẽ.
Tertiò, quia in vim † prædictæ appellationis po- 3
terant appellans proſequi nullitatem ſententiæ
à qua appellauit, iuxta nota. per Innoc. in c.dile-
cto. de appellatio. quod facere nõ poterat, ſi erat
deſerta. Sicque multùm expediebat, vt pars ma-
ior Dominorum dicebat pronuntiari ſuper de-
ſertione [a] appellationis huiuſmodi & ſic factum a
eſt per me, qui habui cauſam. Et prædictum du-
bium poſui in conſilijs. vide Ioan. Andr. & Pau-
lum in Clem. ſi appellationem. de appel. in pen.
& vlt. gloſſ.

ADDITIONES.

a Diffinitiuam ſententiam. Adde Fely. in c.ſignifi-
cauerunt. de exceptio. Cardin. in Clem. ſæpè. §.
penult. quæſt. decimò ſeptimò quæritur.

ADDITIO.

Sup deſertione. Adde quòd iudex à quo, poteſt a
præfigere terminum appellanti, quo elapſo ita
erit deſerta appellatio ex lapſu illius termini, ſi-

cut per lapsum illius termini iuris.ita dicit dom. Abb.in c.de appellationib.extrà.de appel.in vlt. no.& ibi per do.Fely.in prin.

EPITOME.

Si iudex nō defert appellationi re integra de voluntate partium reassumit iurisdictionem, secùs si deferat, aut appellatio sit superiori præsentata, cū tunc ad eum sit principale negotium deuolutum, nisi per superiorem causa ad primum delegatū iudicem remittatur, partes tamen ad iudicem ordinarium possunt redire.

SVMMARIA.

1 *Appellatio cui per auditorem delatum est, partes renuntiare non possunt.*

2 *Appellationi interposita & interponenda, an & quando posit renuntiari.*

3 *Iuri suo renuntiare cuilibet licitum est.*

4 *Iudex deferens transfundit suam iurisdictionem in superiorem, nec potest absq; noua commissione de causa delata cognoscere.*

DECISIO XLIX. aliàs 363.

1 Ex hoc insurrexit aliud dubium, videlicèt, vtrùm ad iudicem † in partibus à quo iudicialiter à quibusdam grauaminibus ad sedem Apostolicam fuerat appellatum, & appellationi delatum, ac terminus ad prosequendum huiusmodi appellationem præfixus, ambę partes re integra, hoc est, antequàm sit huiusmodi appellatio superiori præsentata, & per ipsum recepta, possint ad prædictum iudicem, à quo sic erat appellatum, & delatum, redire, & in principali negotio procedere ad vlteriora? Aliqui Domini dicebant quòd sic. per c. interposita. §. ille denique. de appella. vbi videtur textus rotundus de
2 appellante, † quòd possit renuntiare[a] appellatio-
a ni suę expresse, & redire ad priorem iudicem, saluo iure expensarum reficiendarum partis appellatæ, quæ tunc locum non habet, si de ipsius consensu & voluntate huiusmodi habeatur reditus siue regressus. Pro qua parte facit optimè textus in c.quamuis.de elec.lib.6.& facit Clem. quamuis rigor.de appella. & in antiquis c. personas. c. cùm sit.c.sæpè.et c.reprehensibilis. in quibus apparet quòd propter tacitam renuntiationem appellantis, & non petentis apostolos debito tempore, nec in termino prosequentis appellationem, partes redeunt ad priorem iudicem, & ad ipsius examen, multò fortiùs propter renuntiationem expressam. Nam cuilibet licitum est re-
3 nuntiare † iuri suo.de regular.c. ad apostolicam. Pro hac etiam parte faciūt & possunt induci omnia argumenta, & rationes inductæ per Ioannem Monach. in c. cum appellationibus. de appella. libr.6. vbi quærit & disputat de iure appellationis deferente, An possit re integra huiusmodi dilationem reuocare, & in causa vlteriùs procedere? & tenet quòd sic, per multas rationes, quas dominus Ioann. Andr. reprobat in duobus locis, atque ibidem in nouell. remittit, dicens, Tancredum tenuisse contra Ioann. Mon. remittit etiam primò ad notata per eum in c. constitutus. a. de appell. super verbo, confirmauit. & in c. meminimus. de accusa. super verbo, deferre. quem secuti maior pars Dominorum in prædicto dubio tenuerunt, & concluserunt contrarium, per d. c. cum appellationibus friuolis, vbi expresse apparet, quòd per delationem † iudicis transfundi- 4
tur tota iurisdictio in superiorem, in tantùm quòd de illa causa amodò se intromittere non potest, etiam de consensu & voluntate partium, nisi per superiorem sibi remittatur, quæ remissio censetur noua commissio, & in vim illius nouæ, & non antiquæ commissionis procedere potest. Consensus enim partium quóad hoc nil operatur, quia pactum priuatorū, et c. de foro compe. c. si diligenti. ff. de iurisd. om. iud. l. si conuenerit. Nec obstant iura in contrarium allegata, quæ loquuntur quando iudex à quo appellatur, non detulit, & sic remansit iudex, tunc enim tacitè vel expresse appellationi renuntiare possent, & ad illum redire. Pro hac parte faciunt duo iura antiqua, videlicèt, c. sollicitudinem. et c. dilectis. de appell. in quibus dicitur, quòd per appellationē legitimam nedum negotium principale, sed omnia accessoria sunt ad sedem apostolicam delata, & ideò cassantur omnia post huiusmodi appellationem per iudicem à quo attentata, & facta. facit c. dilecti. eo. tit. Prima tamen opinio posset procedere, & locum habere in ordinario, vel tali iudice, qui potest adiri per simplicem querelam, ad quem partes possunt redire non obstante delatione. arg. c. primi, de foro compe. de appell. c. Romana. lib. 6.

ADDITIO.

a Renuntiare. Adde quando appellationi renuntiare possit, Felyn. in c. ex parte. el. 2. de test. cog. col. 2. ver. Sed de illo articulo. & Bal. in l. edita. C. de eden.

EPITOME.

Quamuis ius deferat appellationi interpositæ à diffinitiua, tamen in præsentia iudicis, si publicè haberi potest, appellari & apostoli peti debent, quos iudex à quo dat reuerentiales, & dat etiam acta pro apostolis. h. d. Vel sic. Iudex si se in publicū non exhibeat, sufficit ante domum suam appellare, & apostolos petere.

SVMMARIA.

1 *Appellari an & quando posit in absentia iudicis.*

2 *Appellans non petens apostolos dicitur non appellasse.*

3 *Apostoli sunt pars appellationis, & de eius substantia.*

DECISIO L. aliàs 369.

Si appelletur à diffinitiua sententia in absentia iudicis, & ad domum suam, quam inhabitare consueuit, & coram notario causæ, Dubitatur † vtrùm valeret huiusmodi appel- 1
latio, præsertim vt præsupponebatur in facto, quòd benè sciebatur per appellantem vbi erat Auditor, in loco tamen à domicilio suo distante benè per duas dietas, & sic vt videbatur, debebat appellans iuisse, & apostolos infra xxx. dies petiisse, quia illos non petiit, nec prædictō appellationem prędicto Auditori, quando potuit, intimauit,

intimauit, videbatur appellationi renuntiasse, per c.cordi.& c.ab eo.de appell.libro sexto. iuncta Clem.quamuis.eod.tit. Fuit determinatum & conclusum contrarium. Nam licet iura velint, quòd coram iudice sit appellandum, vt ei debitus honor deferatur, vt in c.vt debitus.de appell. & 2.q.6.can.biduum.& ita per Ioan.& de appell. c.suggestum. per Hostien. tamen hoc est intelligendum si potest haberi eius copia,& in publico, non in hortis, vel villa suburbana, vt in dict. c.biduum. vel nisi iustus metus appellantem excusat, vt in c.final.de appell. in his enim valet appellatio interposita in absentia iudicis, facta cum protestatione de metu, vel eius absentia, vt in dictis iuribus, vt not.per Ioan.Andr.& Archidia.in c.appellatio.de appella.libro sexto. super versic.Iudici. At hic nedum fuit in horto iudex, sed fuit vltra duas dietas in aliena diœcesi, à loco, quo iudicauit, vbi eum quærere non debuit, nec tenebatur.argum.c. statutum.§.in nullo. de
2 rescrip.libro sexto. Ex hoc† casu etiam infertur, quòd non tenebatur ibidem ipsum quærere pro
a apostolis dandis, qui sunt petendi[a] tempore & loco congruis. At hic, videlicet locus domicilij fuit congruus vbi appellauit infra tempus debitum,& apostolos instanter petijt, ergo appellationi non renuntiauit, quia iuribus hoc suadentibus satisfecit. Præterea vnus de Dominis dixit, quòd non esset multùm necessaria apostolorum petitio, quando appellatur à diffinitiua, quia iudex non posset dare alios apostolos, quàm reuerentiales, quia ius defert appellationibus huiusmodi,& si non deferret, puniretur, vt leg.& not. in c.de priore.de appella. Superfluum enim illud impetratur, quod a iure cōceditur. C. de thesau. l.vnica. præterea si c.cordi. rectè inspiciatur ibi, de apostolis petendis per appellantem à diffinitiua. nihil disponitur, imò ibidem de his, quę antiquitas statuit in appellationibus à diffinitiuis sententijs interpositis, nihil immutatur, sed in antiquis de hoc nihil disponitur, ergo. Probatur hoc etiam in c. sæpè. de appella. versicul. saluis. Tamen Domini non stabant huic rationi, quia
3 apostoli † sunt pars, imò de substantia appellationis, licèt Archid. videatur innuere contrarium in c.ab eo. de appell. quod quidem c. et c. vt lu per.& c.cordi. & omnia iura loquentia de apostolis petendis, vel dandis, loquuntur generaliter, siue in iudicio, siue extrà appelletur, ergo generaliter sunt intelligenda. 2. q. 5. can. consuluisti.& 19.distin.si Romanorum.de maio.& obed. c.solitæ.de coniugi.lepro.c.quoniam. Præterea si apostolici per appellantem à diffinitiua non deberent peti, ad quid disputarent Dd. in d.c.ab eo.& in Clem.quamuis. superiùs alleg. vtrùm illi 30. dies dati ad petendum apostolos currant à die prolationis sententiæ, siue appellationis interpositæ, frustrà enim tunc circa hoc instarent Dd.§.his quoque.in d.c.cordi.& versic.saluis. in d.c.sæpè. Nō obst. quia alius est modus appellandi à diffinitiua, putà sine causa, & sine scriptis, & etiam prosequendi, & partem non prosequentem puniendi, quòd in appellationibus interpositis ante sententiam & in illis prædicta iura voluerunt aliquid immutare. Sed quóad apostolorum petitionem, & dationem, qui sunt pars appellationis, & de eius substantia, nihil immutatum est, imò statutum, & ordinatum est, quòd per quemcunque appellantem infra 30. dies, ac loco,& tempore congruis, & cum debita instantia apostoli petantur, aliàs prædictus appellans appellationi suæ renuntiasse videtur, imò reputabitur non appellans, vt in d.Clem.quamuis. & d. c. cordi. hoc etiam per antiquos canones expressè probatur, vt 2.q.6.c.si quis iudicem. versi. post datam verò sententiam. et c. sententiam. c. post appellationem.& can. & qui. §. sunt etiam quorum. & §. iudicibus autem. ita quòd si iudex appellationem recipiat siue non, semper apostolos tradere, & exhibere tenetur, prout legitur & notatur in dict.c.cordi. et c. vt super. de appella. libr.6.

ADDITIO.

a Sunt petendi. Nam si appellans non petijt apostolos, dicitur non appellasse. vide per Domi.de sancto Gemi.in c.ab eo.§.fin.de appell.libr.6. & Felyn.in c.personas.de appel.col.fin. & decis.57. infrà eod.

EPITOME.

Lite super restitutione ad appellandum pendente nihil debet innouari, & innouata debent reuocari.

SVMMARIA.

1 *Attentata pendente causa restitutionis ad appellandū veniunt reuocanda.*
2 *Sententia excommunicationis pendente causa restitutionis ad appellandum lata per modum attentati, an absq; absolutione veniat reuocanda.*
3 *Sententia excommunicationis an per appellationem annulletur.*

DECISIO LI. aliàs 379.

SI committatur † causa restitutionis ad appellandum à diffinitiua sententia, quia pendente hæc sententia mandatur executioni, & fiunt processus censuras ecclesiasticas continentes contra restitutionem petentem, Dubitabatur de duobus. Primò vtrùm prædicta executio facta huiusmodi causa siue negotio restitutionis pendente sit reuocanda per modum attentati? & si sic, vtrùm huiusmodi reuocatio locum habeat in huiusmodi censuris[a] ecclesiasticis, sicut in alijs? De primo videbatur quòd non, quia ex quo sententia diffinitiua nulla appellatione suspensa transiuit in rem iudicatam, poterat & debebat executioni mandari.de re iudica.c. cùm inter.c.quod ad consultationem. de elect.c.cùm dilectus.de appella.c.concertationi.libro sexto, cum similibus. Factum igitur legitimè retractari non debet, ergo de restitu.spol.c.audita.de regul.iur.factum legitimè.libr.6. Effectus etiam confirmationis pretextu appellationis impediri non potest.de appell. c.constitutus. de except.c. cum 1 a

cùm ecclesiasticæ. Preterea cùm adhuc non sit re-
stitutus ad appellandum, stat sententia firma, &
si esset restitutus, ideò esset appellatum, videre-
tur idem, quod tamen est falsum, per c. non so-
lùm. de appella. libro sexto. Et ideò fuit conclu-
sum & determinatum per omnes Dominos con-
trarium, Videlicèt prædicta attentata huiusmo-
di causa restitutionis pendente fuisse, & esse re-
uocanda per modum attentati, maximè quia, vt
ponebatur in facto, per Auditorem antedictum
ante huiusmodi executionem factam fuerat in-
hibitum, & canonicè, & postea restitutus senten-
tialiter ad appellandum, & ideò, quicquid me-
dio tempore factum fuerat post, & contra huius-
modi inhibitionem, erat reuocandum, vt in d. c.
non solùm. in fin. & c. Romana. §. cùm verò. eod.
titul. libro sexto. Præterea non potest negari,
quin lis pendebat, saltem super huiusmodi resti-
tutione, an esset concedenda vel ne, & ex causis
in petitione restitutionis deductis pars, contra
quam poterat instrui plenè, & verisimiliter præ-
sumere ipsam restitutionem dandam, & conce-
dendam, ergo meritò debebat supersedere exe-
cutioni, donec de eo esset cognitum, & discus-
sum. facit argumen. Clem. 2. vt lite pendente. &
c. præterea. de dilationibus. Nam si sententia ad-
uersus quam petitur restitutio in integrum non
est executioni demandanda, nisi detur cautio,
& cætera, vt in c. suscitata. de restitu. in integrum.
multò fortius quando petitur restitutio ad ap-
pellandum ex certis, & legitimis causis, quæ re-
stitutio citiùs & leuius conceditur, & concedi
debet, quàm restitutio aduersus sententiam, vt
in c. quamdiu. eodem titul. in Clem. Reuoca-
buntur igitur omnia tanquàm lite pendente at-
tentata per Clem. 2. vt lite penden. postquàm eti-
am Papa causam restitutionis commisit, videtur
ad se negotium totum reuocasse, & sic nihil po-
tuit fieri medio tempore negotio sic pendente.
de appella. c. vt nostrum. de elect. c. si eo tempo-
re. libro sexto. & decisi. 62. infrà eod. De secùdo,
2 † vtrùm censuræ ecclesiasticæ post dictam inhi-
bitionem, & lite pendente fulminatæ essent per
modum attentati reuocandę, sicut alia facta, pu-
tà, in corporalem possessionem inductio, &cæt.
Videbatur aliquibus quòd sic. propter not. Ar-
chidiac. in c. non solùm. superiùs allega. vbi dicit
expressè, quòd iudex ex officio suo reuocabit
sententiam excommunicationis latam post sen-
tentiam diffinitiuam infra decem dies datos ad
appellandum, sicut alia attentata, vt dicit gloss.
Innocen. eodem titul. c. solet. & idem dicit in c.
venerabilibus. de senten. excommu. §. porrò. lib.
6. æquiparans talem sententiā sententiæ latæ post
appellationem, & tamen fatetur hoc casu neces-
sariam absolutionem. cuius opinionem ibi re-
probat Ioan. And. super versicul. appellatum. di-
cens, quòd Arch. aut ex verbis suis prædictis cor-
rigere voluit, quod dixerat, aut est sibi cōtrarius,
aut voluit inducere nouum casum, quo senten-
tia nulla egeret absolutione, quod Ioann. Andr.
non capit, quia hoc esset dicere contra decre. il-
lam, et c. per tuas. de senten. excommunicatio. &
decret. cùm olim. de officio delega. & decre. ab
excommunicato. de rescript. tenet igitur Ioann.
Andr. per illam literam in decret. venerabilibus.
quòd non reuocatur per modum attentati sen-
tentia excommunicationis, sicut alia, imò abso-
lutio est necessaria. Et ratio sua est ista, quia ex-
cōmunicatio aut statim tenet, aut statim non te-
net, vt legitur & notatur in c. pastoralis. de appel
lationibus. Sed pone quòd post latā sententiam
diffinitiuam infra decem dies iudex excommu-
nicat partem non parentem, postea illa pars ap-
pellat, non est dubium quòd benè ligat illa sen-
tentia. Speciale est ergo in illa quòd per appella-
tionē † sequentem non annulletur, licèt malè fe- 3
cerit iudex excommunicando infra decem dies,
& excommunicando eum, tolleret illi benefici-
um iuris, scilicèt appellandi, quod non debet
esse. de regul. iuris. c. indultum. libro sexto. cum
similibus. Præterea licèt iudex non seruando
ordinem traditum in excommunicando, in c.
cùm medicinalis. de sentent. excommunication.
libro sexto, excommunicet, tamen sententia te-
net, & valet secundum omnes ibidem scribentes.
sic etiam in casu nostro, licèt iudex infra decem
dies non debebat excommunicare, tamen quia
excommunicauit siue benè, siue malè, ante ap-
pellationem tenuit, & valuit. xi. quæst. 3. ca. sen-
tentia pastoris. quia statim excommunicatio-
nis sententia secum executionem trahit, vt in c.
pastoralis. de appella. In hanc partem etiam de-
clinauit Specul. titul. de appell. §. de officio. ver-
sicul. si verò. post Ioann. Mona. in c. is cui. de sen-
tent. excommunicat. tum enim benè veniet re-
uocanda, in secundo casu non. Sed quicquid sit,
Domini omnes declinauerunt in opinionem
Ioann. Monach. quóad prolationem sententiæ,
sed quóad monitionem, & denuntiationem, &
alia executorialia prædictæ sententiæ consisten-
tia in facto, dixerunt omnia illa per modum at-
tentati benè reuocanda, de qua videlicèt denun-
tiatione ego vacillabam, propter c. pastoralis. de
appella. quia ibi expressè apparet, quòd post ap-
pellationem potest fieri executio excommuni-
cationis sententiæ ante appellationem latæ, quæ
est denuntiatio, quæ potest fieri secundum me,
vbi & quandocunque executio sententiæ tenet.
At secundùm supradicta in casu nostro tenuit, &
valuit executio, ergo licitè potuit fieri denun-
tiatio, nisi velimus dicere, quòd propter inhibi-
tionem, & litis pendentiam non potuit, neque
debuit fieri prædicta denuntiatio, & ideò tan-
quam post inhibitionem, & litis pendentiam in
præiudicium litis pendentiæ, & contemptum
iudicis facta fuit reuocatio, per iura superiùs al-
legata. Ad quod respondeo, quod simili modo
post inhibitionem, & litis pendentiam non po-
tuit, nec debuit ferri prędicta excommunicatio-
nis sententia, tamen hoc non obstante tenet, &
valet, vt suprà dictum est. Nam licèt multa fie-
ri prohibeantur, facta tamen rata manent. de
regul. c. ad apostolicam. Præterea iste est v-
nus casus de irretractabilibus, in quibus maxi-
mè procedit dicta regula: Multa fieri prohiben-
tur, &cæt. De quo in Clem. præsenti. de censibus,
in quibus irretractabilibus non habet locum
reuocatio attentatorum, vt not. Ioannes Mo-
nach. in c. cupientes. de electio. super versicul. à
gratia

gratia. libro sexto.

Additio.

a Censuris. Vide Bartholo. Socyn. in tracta. fallentia. in verb. attentatio. versi. 7. fallit.

EPITOME.

Adhærentes appellationi quòd pro appellante testes esse non possint. Item & hi qui consimilē causam tum fouent tum habent.

SVMMARIA.

1 *Adhærentes causæ non possunt in eadem causa testificari.*

2 *Procurator depositus an possit esse testis in causa, quam procurauit.*

DECISIO LII. aliàs 382.

1 FVit dubitatum, vtrùm † adhærentes appellationi in causa beneficiali possent esse testes pro appellante? Et sine argumentis fuit determinatum, & conclusum per omnes quòd non, propter affectionem causæ, tum quia per adhæ-
a sionem [a] fecerunt se partem, vt in c. statuimus. & c. cupientes. de elect. lib. 6. At nullus potest esse testis in causa sua propria, vt 4. q. 3. can. si testes. §. nullus. Instit. de testamen. ordin. §. licèt. ergo &c. Præterea si similitudo causæ repellit testem, vt in c. personas. de testib. multò fortiùs quando testis in eadem causa adhæret agenti. Et sicùt procurator & aduocatus repelluntur à testimonio propter affectionem causæ, vt in c. Romana. de testib. libr. 6. Ita & adhærentes, qui sunt pars in causa, vt superiùs dictum est, & fuerunt citati ad causam, vt ponebatur in facto. Verùm quia replicabatur per partem aduersam, quòd appellatio sua propter nō prosecutionem suam erat deserta, & sic per consequens cessauit adhæsio, vnde dicebatur valuisse testimonium dictorū adhærentiùm deponentium in causa post desertionem huiusmodi appellationis, cuius contrarium fuit conclusum & determinatum per omnes Dominos. Nam licèt cessasset appellatio, non tamen cessauit causa, quæ per viam simplicis querelæ fuit in Curia introducta, in qua non est dubium quòd producti in testes reo conuento adhæserunt, propter quod suspecti fuerant, quæ suspitio durāte causa durare videtur, licèt cessat ad-
2 hæsio. argum. d. c. Romana. de testib. libr. 6. vbi † apparet expressè, quòd procurator etiam deposito officio non potest esse testis in eadem causa, in qua procurauit, propter affectionem ipsius causæ. Pari ratione, & multò fortiùs de adhærentibus, quia adhærendo fecerūt se partem, & proptereà præsumitur minùs & plùs fauere vni parti quàm alteri, quæ nimia fauentia repellit iudicem, & testem, vt lit. non contest. c. accedens. Pro & contra faciunt not. per Specu. titu. de teste. §. 1. versic. quid si olim. & versic. Item quid fuit in eadem causa. & versic. quid si appelletur. & versic. quid si iudex statim.

Additio.

a Per adhæsionem. Adde similem quæstionem an scilicet cedens videatur adhærere illi cuius fauore cedit, & an cedens possit esse testis pro cessionario, vel repellatur ratione adhæsionis & affectionis, per Guid. Pap. decis. 530. Et quid de fideiussore an possit esse testis pro debitore, per Specul. titu. de teste. §. 1. Et an venditor pro emptore, Guid. Pap. consi. 74. in 2. parte. Et quid de mediatore & proxeneta an possint esse testes in contractum eorum medio celebrato, vide in d. consil.

EPITOME.

Appellans in causa beneficiali, & non prosequēs suam appellationem appellato prosequente, si in ipsa appellationis causa succumbat, nō auditur iterum appellās, quod secùs est, si esset appellatus, potest tamen restitui ab prædictam appellationē prosequendum, si se legitimè impeditum probauerit.

SVMMARIVM.

1 *Appellans extraiudicialiter in causa beneficiali, in cuius contumaciam processum est, & sententia lata contra eum, an ab ea non poterit iterum appellare.*

DECISIO LIII. aliàs 384.

FVit dubitatum vtrùm † appellans extraiu- 1
dicialiter in causa beneficiali iuxta formam c. statuimus. de elect. libr. 6. & intimans aduersario suo eandem, iuxta formam Clem. causam. eo. titul. si appellato huiusmodi appellationem in contumaciàm partis appellantis prosequente, & pro se sententiam reportāte, posset ab huiusmodi sentētia appellare infra decem dies à prolatione sentētiæ? Videbatur aliquibus Dominis quòd sic. Nam in iudicijs seruanda est æqualitas, ita q non debet licere actori, quòd non licet Reo, nec econuerso. de mut. pe. c. 1. & 2. de regu. iur. c. non debet. lib. 6. sed licet millesies procedatur in absentia partis appellatæ in causa beneficiali, & sententia contra eū feratur, ipse de stylo & more curiæ infra decem dies à tempore prolationis sententiæ poterit appellare, ergo & appellans. quòd tamen non est de iure, dummodò sit appellatio debitè intimata iuxta formam Clem. antedictæ, quia contumax non auditur appellans, vt notauit expressè Compost. & Archidiac. In dicto c. statuimus. quod intelligas de vero, & non ficto contumace. de quo per Ioan. And. in Clem. prædict. in gloss. antepe. & meliùs in Clem. si ante. de do. & contu. Maiori parti Dominorum, de quorum numero ego fui vnus, videbatur dicendum esse contrarium, nam maior est cōtumacia actoris quàm Rei. de do. & contuma. c. causam. et c. prout. et c. actor. libr. 6. & sic cessat argumentum æqualitatis pro contraria parte inductum. Præterea appellantium est instare, prosequi, & finire suas appellationes infra tempora à iure, vel ab homine statuta. quod si non fecerint, puniuntur. de appel. c. cùm sit. et c. personas. et c. sæpè. et c. irrepreuenfibilis. & Clem. si ut. eo. tit. Item vt plu-

rimum

rium appellantes in causa beneficiali solent deducere obiectus in suis appellationibus, quos si non probauerint, grauiter puniuntur, ergo multò fortiùs si non prosequuntur. ar. c. statuimus. §. si verò. et c. seq. de elect. lib. 6. Nonne etiam dicit c. cordi. in fin. de appel. lib. 6. quòd benè facit ad propositum, quòd in eum meritò iura debet insurgere, qui ius, iudicem, & partem eludit. Cùm igitur hic appellans ius offendit appellando friuolè, deducédo obiectus in sua appellatione con fictos, quod verisimiliter præsumitur, quia eos nec curauit prosequi, nec probare, cōtra c. vt debitus. de appella. & d. c. statuimus. et c. quamuis. de elect. lib. 6. Iudicem offendit à cuius processibus friuolè dicitur appellasse, licèt extraiudicialiter. Iudicem etiam ad quem appellauit in non veniendo, nec suam prosequendo appellationé, & partem sibi aduersam eludit citando ipsam ad curiam per suam appellationem, & vexãdo eam laboribus & expensis. Et si dicimus, & reputamus illum scilicet manifestum, & verum contumacem, qui nullo modo auditur appellãs, quem citatio iudicis, vel iuris personaliter apprehendit, prout leg. & not. in d. Clem. causam. et ca. si ante. multò fortiùs idem dicendum erit in citante, & appellante, qui est certissimus de facto suo, & ideò certiorari non debet. argu. Clem. 2. vt lit. penden. quæ fortiori ratione procedit in actore quàm reo. Nam Rei est fugere, actoris verò instare, vt io d. c. causam quæ. de dolo & contu. & sic fuit obtentum, quòd non audiretur appellans, nisi per viam restitutionis, qua via etiam non deberet audiri, nisi doceret de suo interesse, & aliquali læsione, vel de iusta causa absentiæ vel impedimento. arg. not. in c. cùm Bertoldus. de re iudic. de restit. in integ. c. cùm ex literis.

EPITOME.

Appellatio contra formam debitam ad Papam etiam interposita non deuoluit negotium etiam ad sedem apostolicam, nisi iudex à quo ille detulerit.

SVMMARIVM.

1 *Appellare facto magis est quàm verbo, vel scripto.*

DECISIO LIIII. aliàs 385.

SI appelletur ab electione, prouisione, presentatione, vel postulatione alicuius facta, vel fienda viua voce ad Papam, & non in scriptis, in præsentia tamen partis, Dubitabatur vtrùm per huiusmodi appellationem causa deuolueretur ad Curiam Romanam. Et videbatur aliquibus quòd sic, maximè si huiusmodi appellans propter hoc ad sedem apostolicam ad prosequendum huiusmodi appellationis negotium personaliter accessit, & causam legitimam siue probabilem in huiusmodi sua appellatione viua voce
1 interposita expressit, quia † plus est facto appellare, quàm verbo, vel in scriptis. de appell. c. meminimus. c. suggestum. et c. dilecti. pro hoc etiam allegabatur vna not. Archidiac. in c. cordi. de appellationib. lib. 6. super verb. de partium. circa finem. vbi Archidiac. videtur innuere, quòd quandocunque, & quomodocunque appelletur ad Papam etiam sine scriptis, & licèt etiam nullam causam assignauerit, nec apostolos petierit, procedi poterit in causa appellatio inuito. allegat c. significasti. et c. Romana. de for. compe-ten. & de appellationib. c. cum appellationibus friuolis. libro 6. Ex cuius dicto videtur, quòd appellatio viua voce interposita etiam sine scriptis, & nulla causa assignata deuoluat totum negotium principale ad Curiam, quod intellige verum, si iudex huiusmodi appellationem recipiat, & eidem deferat, tunc enim per huiusmodi delationem ad se iurisdictionem abdicat, & totam suam potestatem in superiorem transfundit, & sic loquuntur iura allegata per Archidiac. & etiam ipsemet sic dicit, & not. in loco allegato. Si verò iudex tali appellationi non deferat, nunquam talis appellatio deuolueret, quia esset manifestè friuola, per quam hodie nullum negotium ad Curiam deuolueretur, vt in c. vt debitus. de appellationib. & meliùs in c. quamnis. de electiõn. libro sexto. & ibi text. clarus. Præterea omnes Doctores dicunt, & tenent, quòd in appellationibus interponendis iuxta formam c. statuimus. et c. cupientes. de electiõn. libr. 6. requiritur forma c. cordi. de appella. in princip. eod. lib. prout Archidiac. & Ioan. Andr. notant expressè in decre. cupientes. super verb. appellatio. & Ioan. Mona. super verb. deuoluit. Cùm igitur prædicta appellatio nec fuerit interposita in scriptis, nec causa rationabilis assignata, idcirco fuit conclusum, & determinatum quòd nullo modo deuolueret. Præterea, alius est enim modus ante sententiam appellandi, & alius post, vt in decre. sæpè. et c. vt debitus. et c. cordi. de appellatio. & licèt prædicta appellatio sit valida, quando sic appellatur à diffinitiua, vt in l. scio. de appe. tamen nihil valet ante sententiam, imò reputabitur non appellans, vt in c. cordi. superiùs alleg. Si igitur nulla est appellatio, nullum effectum, & præsertim deuolutionem negotij principalis ad Curiam, quod est valde odiosum, & exorbitans à iure communi, prout not. Ioan. Mo. in regul. in generali. de reg. iur. libr. 6. operari, seu inducere potest. argum. regulæ, non præstat. et ca. quod ab initio. de regu. iur. lib. 6.

EPITOME.

Iudex appellationis à grauamine de attẽtatis lite pendente coram primo iudice non cognoscit.

DECISIO LV. aliàs 389.

SI appelletur ab aliquo grauamine ante sententiam diffinitiuam, & committatur causa appellationis huiusmodi grauaminis alicui alteri Auditori, Fuit dubitatum, & quæsitum vtrùm per appellantem possent peti quædam attentata lite pendente coram primo Auditore, à quo nũc extitit appellatum, reuocari per Auditorem datum in causa appellationis à grauamine? Et breuiter fuit dictum per omnes quòd nó, nisi essent attentata post appellationem núc vltimò

tìmò interpositam, & sibi commissam.de iudi.c. Rodulphus.c.significante.et c.significauit.de except.c.dilecti.c.dilectæ.cum multis simi. vel nisi essent attentata post inhibitionem per ipsum factam primo iudici. de appellat. c. Romana. et c. non solùm.lib.6. cùm etiam de nullo alio potest cognoscere, nisi de grauamine in appellatione expresso, vt in Clem.appellanti.de appella. At hæc non fuerunt expressa, nec sibi commissa, ergo &c. Præterea prædicta attentata videntur con cernere negotium, siue causam principalem, quam non habet, nisi in euentum. de appellat.c. vt debitus.pronuntiato igitur bene appellatum, & malè processum, cognoscat de illis attentatis, alioquin remittit causam primo Auditori, iuxta not. in c.vt debitus. et c. cùm in ecclesia. eodem titul.et c.Romana.libro sexto.

EPITOME.

Appellatio vbi ad Romanam Curiam causam deuoluit, contra appellantem absentem per audientiam appellatus procedere potest, secùs, si post annum procedat petendo appellationem pronuntiari desertam.

SVMMARIVM.

1 *Si appellatum est in partibus, & delatum appellationi, & post fatalia lapsa appellatus impetrat commissionem super desertione, an debeat appellans de nouo in partibus citari?*

DECISIO LVI. alìàs 418.

1 SI † appelletur à diffinitiua sententia lata in partibus in causa beneficiali, & desertur appellationi per vtranque partem, si post fatalia appellationis appellatus impetrat commissionē super desertione appellationis in Curia, Fuit dubitatum vtrùm appellans deberet citari in partibus ad dicendum contra commissionem, & docendum de diligentia, vel posset procedi contra eum per audientiam? Super quo Domini erant varij. Aliqui dicebant quòd si prædicta appellatio deuoluisset negotium principale ad Curiam, quòd posset procedi per audientiam super desertione tāquam super accessorio, quod sequi debet naturam sui principalis.de regu.iur.. c.accessorium.lib.6. Quod dicebant alij Domini verum, si causa appellationis fuit commissa infra fatalia, secùs si post, quia cùm tunc non per modum accessorij, siue incidenter agatur de desertione, vocanda est pars in partibus, quæ fortè vult docere de impedimentis legitimis, propter quæ à negligentia prosecutionis excusaretur. de appella. c. ex ratione. & Clem.sicut appellationem.eodem titul. Vel fortè posset dicere, & proponere se acquieuisse sententiæ contra eum in partibus latæ, vel appellationi renuntiasse, quod poterit. de appellat.c.interposita. et c.solicitudinem. Et in hanc partem declinauit maior pars Dominorum.

EPITOME.

Iudex appellanti & apostolos petenti si ad recipiendum eos præfigat certum terminum in quo appellans iterum comparens petat apostolos, si iudex iterum terminum prorogat, non tenetur appellans in vltimo termino apostolos petere.h.d.

SVMMARIA.

1 *Appellans si in termino statuto, vel prorogato, vel anticipato non compareat, an sua appellationi renuntiare videatur?*

2 *Appellans non tenetur in termino prorogato iterum apostolos petere, sufficit enim semel petijsse.*

3 *Iudex non dans apostolos in termino appellanti prorogato an iurisdictionem amittat?*

4 *Iurisdictio semel amissa an & quomodo reuiuiscat?*

DECISIO LVII. alìàs 460.

SI Auditor appellanti † & Apostolos cum debita instantia petenti, præfigat certum terminum ad dandum & recipiendum apostolos, & illos appellans in termino certo præfixo petat, & iudex iterum prorogat eundem terminum ad aliam certam diem, in qua die nec appellans comparet, nec iudex dat, Dubitabatur de duobus. Primò, vtrùm appellans in termino prorogato non comparendo, nec apostolos petendo videbatur appellationi suæ renuntiasse? Secundò, vtrùm iudex non dando, iurisdictionem statim amiserit, ita quòd irritus eius fuerit processus posteà per eum habitus. Ad primum omnes Domini dicebant standum gloss.ordi.Ioan. Andr. in Clem. quamuis.super versicul.videtur.de appellatio.cum qua concord.Paul.per omnia, & clariùs loquitur, videlicèt, quòd licèt tutius sit, quòd appellans in termino prorogato iteratò compareat, non tamen † tenetur plus de iure apostolos petere, sufficit enim bina vice ipsum petiuisse, & sic negligentem vel renuntiantem dici non posse, & hoc dicit Pau. ibidem satis colligi de mente illius decre. quæ de tertio termino non loquitur. Interest enim appellantis ne toties grauetur in eundo, & in petendo. Nam ex quo bis cum debita instantia petijt, Iuri siue constitutioni satisfecit, ergo negligens dici non potest. absurdum etiam esset secundum prædictos Docto. appellantem singulis diebus termini, imò in pluribus horis diei posse eundem ad comparendum & petendum arctari. Idem per eadem motiua fuit determinatum in quibusdam alijs consilijs de termino sibi anticipato per iudicem, verbi gratia: Iudex assignauit terminum iuris, siue vltimam diem termini iuris ad dandum, & recipiendum apostolos, volens autem apostolos dare ante prædictum terminum iuris, facit partem appellantem citari ad certam diem ante dictum terminū iuris, in quo appellāte non comparente iudex dat apostolos refutatorios in contumaciam citati, & non comparentis tunc, nec in termino iuris: Fuit dubitatū vtrū appellans propter hoc renuntiasset appellationi suæ? Et fuit cōclusum quòd nō. Tū quia sicut in termino prorogato nō tenebatur petere, per iura su-

ra ſuperiùs ad hoc inducta, ita nec in anticipa-
to, quia ſicut iudex potuit prorogare, ita & mul-
tò fortiùs abbreuiare. argumen. not. in c. cùm ſit
de appellat. de ſen. & re iudic. c. quod ad conſul-
tationem. tum etiam quia in termino iuris pri-
mo ſibi præfixo non tenebatur comparere, nec
petere apoſtolos iam datos, fruſtrà enim quis pe-
tit extrà, quod intus habet. de iudic. c. examina-
3 ta. cum ſimi. In ſecundo † dubio Domini erant
varij. Aliqui aſſeruerunt Auditorem non dan-
tem apoſtolos in termino prorogatò, nullam iu-
riſdictionem amiſiſſe, tùm quia non fuit in illo
termino debitè per appellãtem requiſitus, quod
vult conſtitutio, vt ſuper. et c. ab eo. de appellat.
libr. 6. Tum quia totus terminus iuris cedit ſibi
ad dandum apoſtolos. Ante lapſum autem to-
tius termini, videlicèt 30. dierum, non amittit
iuriſdictionem, imò retinebit, & apoſtolos ad-
huc offerre & dare poterit, cùm ſit infra termi-
num iuris, & ſic iuriſdictio eius in totum non ex-
pirauit, nec proceſſus eius impeditus, imò fortè
ſecundum Pau. vbi ſuprà, appellans tenetur eos
recipere poſt terminum iuris, cùm dentur ad in-
ſtructionem ſuperioris, ſed ſi non reciperet, cre-
derem nihilominus authoritate dictæ Clem. in
fin. appellationem ſuam nihilominus proſequi
poſſe, & iudicem etiam poſt terminos apoſtolos
dantem, iuriſdictionem in negotio principali a-
miſiſſe. decre. c. ab eo. eo. tit. iuncta Clem. quam-
uis. in fin. maior pars, & quaſi omnes in prædicto
ſecundo dubio tenuerunt, & concludẽdo dixe-
runt Auditorẽ non dantem apoſtolos in ſecun-
do termino per ipſum præfixo debitè per appel-
lantem petitos, iuriſdictionem amiſiſſe, & pro-
ceſſum poſteà per ipſum habitum non valuiſſe.
Ratio, quia nedum ille terminus fuit partis ad
petendum, ſed etiam iudicis ad tradendum, vt
in dictis iuribus. & no. Io. An. in Clem. quamuis.
ſuper ver. tempore. & idẽ Pau. ibidem. Si ergo nõ
tradidit requiſitus, perinde eſt, ac ſi expreſſè de-
negati fuiſſent, per fin. Clem. antedictæ, ſed ſi eos
denegaſſet, iuriſdictionem amiſiſſet, ergo nec per
dationẽ apoſtolorum poſt iuriſdictionem ſemel
amiſſam ſine noua cõmiſſione recuperaret. argu.
c. cum appellationibus friuolis. in fi. de appellat.
4 lib. 6. Semel † enim extincta iuriſdictio non reui-
uiſcit. de conſe. diſt. 4. ca. quæris. ff. de ſolut. l. qui
res. §. aream. imputet enim ſibi, quòd ſe termi-
num iuris abbreuiando ad hoc arctauit, quòd
potuit, ſecundum Pau. vbi ſuprà, cùm eius fauo-
rem reſpiciat. per l. quod fauore. C. de legib. & in
re. iur. c. quod ob gratiã. libr. 6. Nec habet locum
in hoc caſu moræ purgatio quóad reaſſumptio-
nem iuriſdictionis ac validationẽ proceſſus po-
ſteà habiti, licèt benè quóad inſtructionem ſupe-
rioris illos poterit dare, & mittere propter decre
tum irritans poſitum in fi. c. vt ſuper. ſuperiùs al-
leg. Ex qua concluſione ſequitur, quòd ſi iudex
in primo termino per eum præfixo apoſtolos nõ
dat appellanti petenti, licèt in termino ſecundo
per eum prorogato illos dederit etiam petenti
in iſto eodem termino, & recipienti, quòd nihi-
lominus iuriſdictionem amittit, quod curia non
ſeruat, licèt text. ſit clariſſimus in dicta Clẽ. quã-
uis. ver. quid ſi iudex. iuncto fi. c. & gl. ſuper ver.
ex tunc. & ſequent. Sequitur enim conſequenter
ex præmiſſis, vt videtur, vna alia concluſio pri-
ma facie, quòd licèt pars in termino pręfixo apo-
ſtolos non petat, quòd iudex nihilominus dare
tenetur, & vltroneus ſe ad hoc offerre, quod ſi
non fecerit, deſinit eſſe iudex. Nam ſecundum a-
liquos ſufficit prima petitio, ſiue requiſitio, quã
facit appellans tempore appellationis, attento
etiam quòd ille terminus per iudicem præfixus
eſt ſuus, ſicut partis, ipſe debet, & tenetur facere
quod ſuum eſt, licèt pars ſit negligẽs in actu ſuo.
de dolo & contu. c. cùm dilecti. &c. actor. libr. 6.
Tamen ſalua correctione non crederem hoc di-
ctum veritate fulciri. Moueor, Nam ex quo ap-
pellans in termino primò ſibi præfixo non petijt
cum debita inſtantia apoſtolos, appellationi ſuæ
renuntiauit. Si renuntiatum ſit appellationi, iu-
dex apoſtolos dare non tenetur, ſed poteſt ad vl-
teriora procedere, & valebit, ac tenebit ſuus pro-
ceſſus, ergo &c. Pro quo mihi videtur text. cla-
rus in dicto c. vt ſuper. in fine. dum dicit, Si verò
iudex non exhibuerit apoſtolos requiſitus, ex-
tunc ſi in cauſa procedat, irritus eius ſit proceſ-
ſus, niſi appellationi renuntiatum fuerit, quod
intelligũt ibidem Docto. ſiue tacitè, ſiue expreſ-
ſe. Cùm igitur ſimus in caſu ibidem excepto, di-
cendum erit proceſſum iudicis poſt renuntiatio-
nem appellationis fore validum ratione etiam
hoc dictante, quia ceſſante cauſa, &c. Tum etiam
quia ſuper appellatione quæ nõ eſt, apoſtoli fru-
ſtrà darentur. de deſpon. impu. c. ad diſſoluen-
dum. Præterea c. ab eo. poſt c. vt ſuper. editum,
declaret peroptimè, quomodo illud verbum,
requiſitus, debeat intelligi, videlicet nedum de
prima requiſitione, ſed de ſecunda & tertia, quæ
olim ante editionem Clem. quamuis. de rigore
iuris requirebantur, licèt hodie per eandẽ Clem.
ſufficiat vnico contextu cum debita inſtantia,
congruo tamen loco & tempore eoſdem à iudi-
ce petere, vt in eadem Clem. quæ etiam ſtringit
& arctat appellantem ad petendum apoſtolos
iteratò in termino per iudicem præfixo, quod ſi
non fecerit, reputabitur non appellans, ſi verò
non appellaſſet, locus dationi apoſtolorum non
eſſet, ergo iudex in dando in culpa non fuit. ergo
pœnam non meretur. de conſti. c. cognoſcentes.
cum ſimi.

EPITOME.

Valet proceſſus primi Auditoris poſt inhibitionem ſecundi, cui cauſa appellationis manifeſtè fruſtratoriæ fuit commiſſa, factus.

SVMMARIA.

1 *Appellatio manifeſtè friuola proceſſum non interrumpit, nec obſtat iudicis inhibitio.*

2 *Inhibitio virtute appellationis inducta quæ præſupponat, & quid operetur.*

3 *Inhibitio quando dicitur canonica.*

4 *Appellatio manifeſtè friuola ante ſententiam interpoſita, priuat appellantem iure appellandi poſt ſententiã.*

5 *Retractari non dicitur, quod illegitimè factum habetur.*

DECISIO LVIII. aliàs 422.

1 SI appelletur † manifestè friuolè [a] ante senten-
a tiam ab aliquo prætenso grauamine ab aliquo Auditore, & datis apostolis refutatorijs committatur huiusmodi causa appellationis alteri Auditori, & per eum seruatis seruandis inhibeatur primo Auditori, ne vlteriùs in causa procedat, qui non obstante huiusmodi inhibitione in causa procedat ad vlteriora, imò vsque ad diffinitiuam processit: Fuit dubitatum vtrùm huiusmodi processus, & sententia valerent, & tenerent? Et videbatur prima facie multis Dominis quòd processus totus prædicti domini Auditoris primi, post inhibitionem sibi factam per secundum rueret, & esset nullus, per iura vulgaria, & communia, videlicèt de appella. c. Romana. §. quòd si obijciatur. et c. non solùm. §. illa. eod. titul. lib. 6. in quibus expressè habetur, quòd postquàm iudex appellationis incepit cognoscere de appellationis causa, an sit vera, potest inhibere iudici à quo, ne in principali causa vlteriùs procedat, vt in d. §. quòd si obijciatur. quod si fecerit, totum reuocabitur per modum attentati tanquàm nullum. §. illa. alleg. ergo, &c. quę iura loquuntur, & intelliguntur quandò canonicè facta est inhibitio, vt in §. illa. superiùs allegata. quod verbum dominus Nicola. multum ponderauit, & benè: Sed in casu nostro inhibitio non
b est canonicè [b] facta, vt statim probabo, ergo.
2 Nam † ad huiusmodi inhibitionem canonicè faciendam requiruntur duo, vel tria, videlicèt, quòd appellatio sit ex probabili causa interiecta tali, quæ si foret probata, deberet legitima reputari. vt in c. vt debitus. & in c. pastoralis. de appella. & quòd per talem appellationem sit deuolutum negotium ad eum, & quòd ipse recepta huiusmodi appellatione ex causa probabili interposita, incipiat cognoscere an huiusmodi causa sit vera, hæc habētur & probantur in dicto §. quòd si obijciatur. tunc primò & non antè potest
3 inhibere, vt ibi, & † tunc canonica dicitur inhibitio, postquā nil valet, quod agitur, vt in §. illa. superiùs allega. At in casu nostro non ex probabili, nec ex verisimili, sed ex manifestè friuola causa extitit appellatum, ergo per talem appellationem non fuit negotium ad superiorem deuolutum. de elect. c. quamuis. libro 6. & in dicto c. vt debitus. ergo non recipienda per iudicem appellationis, quæ licèt recepta fuerit, hoc fuit de facto, & non de iure, de quo non est curandum. Nam non quod fit, sed quod fieri debet, ponderandum est. de elect. c. cùm causam. Præ-
4 tereà reperio quòd appellatio † manifestè friuola interposita ante sententiam priuat quem iure appellandi post sententiam, à qua aliàs sibi licitum fuisset appellare, vt in Clem. si ante. de dol. & contuma. ergo multò fortius inficit prosecutionem illius, & propter eam fiendam, quæ fundatur super appellatione à iure reprobata, & infecta, cui ius non defert, nec est à iudice deferendum. de elect. c. cùm nobis olim. de appella. c. cùm appellationibus friuolis. libr. 6. Si igitur non valet principale, nec accessorium. de iureiurand. c. cùm contingat. et c. cùm quidam. Quod autem valeant agitata post inhibitionem non ritè factam est propterea, quia quóad reuocationem attentatorum necesse est probare veritatem causæ expressæ in appellatione, vt dictis iur. c. Romana. et c. non solùm. & leg. & not. per Io. Mo. in c. cupientes. de elect. super ver. à gratia. lib. 6. At ibi est aliquid de se iniquum, & à iure reprobum, & friuolū, iustificari nō potest, vt de vsur. c. cùm tu. de reg. iur. c. estote. de consuetu. c. cùm tanto. de re iudic. c. pastoralis. in Clem. ergo in casu nostro nunquā posset probari veritas causæ appellationis, & si probaretur, non releuaretur, quia friuola, ergo non admittenda. de offic. de leg. c. cùm contingat. C. de proba. l. ad probationem. nec posset prædicta appellatio iustificari ex nouis causis superuenientibus, vt in Clem. appellanti. de appel. ergò stat cōclusio vera, quòd processus primi Auditoris factus post huiusmodi appellationem manifestè friuolam valet, & non tenet inhibitio secundi Auditoris non canonicè facta. facit de no. ope. nunc. c. 1. de restit. in integ. c. cùm venissent. Ratio, quia factum legitimè † re- 5
tractari non debet. de restit. spo. c. audita. de reg. iur. c. factum legitimè. libr. 6. Et quæ dicatur appellatio manifestè friuola, vide per Ioan. And. in Clem. si ante. de do. & contuma. & quia sæpè dicitur id manifestum, quod non est. de appella. c. consuluit. fuit conclusum, & consultum fore tu-
tius, quòd secundus Auditor examinato [c] nego- c
tio, aut non, inhiberet, vel inhibitionem factam reuocaret, vel saltem malè appellatum, & benè processum per primum iudicē pronuntiaret, per quam tamen pronuntiationem non validaretur processus post inhibitionem, si fuisset canonicè facta, sed bene antè. próut leg. & not. in c. non solùm. per Ioan. Andr.

Anditiones.

Friuolè. Adde decis. 1. sup. de offic. deleg. a

Canonicè facta. Inhibitio enim ligat manus iudi- b
cis à quo, quod est verum in actu reuocabili per appellationem à diffinitiua, aliàs in irreparabili, vt in tortura, & similib. sufficit sola appellatio sine inhibitione. l. si quis prouocatione. C. de appellatio. & per Bald. in l. generaliter. §. licet iuramento. C. de reb. credit.

Examinato. Sed ad istam examinationem facien- c
dam, quis debeat portare processum primi iudicis, & de illo facere fidem apud iudicem appellationis, an appellans, an verò appellatus, vide per Guidonem Papæ decisi. 20. incipien. nunquid appellans.

EPITOME.

Appellatus si velit in causa desertionis procedere coram iudice in Curia impetrato, necesse habet partem citari facere de partibus, secùs in causa appellationis principale negotium deuoluente.

DECISIO LIX. aliàs 424.

SI à diffinitiua sententia lata in partibus, vel in Curia ad sedem apostolicam appelletur, et non

non super dicta appellatione, sed super desertione ipsius appellationis commissio in Curia impetretur per partem appellatam, & petatur pronuntiari super desertione eiusdem, & procedi per audientiam contra appellantem absentem: Fuit dubitatum vtrùm posset sic procedi, & pronuntiari appellante non vocato, nec specialiter citato. Et videbatur quòd sic, ex quo enim negotium principale fuit semel deuolutum ad Curiã, semper remansit ibi cum omnibus sequelis suis dependentijs & cõnexis. At prædictum negotiũ, vt ponebatur in facto, legitimè fuit ad Romanã curiam deuolutum, ergo ibidem tractandum, & finiendum, arg. c. statuimus. iuncta Clem. causam electionis. de elec. facit regula iuris, accessorium. de reg. iur. lib. 6. Præterea causa desertionis est pars appellationis, ergo iudex, cui committitur causa appellationis, potest etiam sine noua commissione de desertione cognoscere, prout scripsi superiùs in dec. 24. eod. titu. quę incipit, Auditor datus, &c. quod est verissimum, quãdo causa appellationis est commissa principaliter, tunc enim per modum consequentiæ, siue accessorij iudex de desertione cognoscet, & per audientiam procedet ad effectum pronuntiandi se iudicem, vel non, quod iudex potest, & debet facere, cùm de ipsius iurisdictione dubitabat. de rescript. c. super literis. de off. de leg. c. significantibus. de præb. c. dilectus. At si appellatio sit deserta, non est iudex, ergo &c. Secus verò, vbi non est causa appellationis, sed desertionis principaliter commissa, tunc enim hunc articulum nec discutere, nec diffinire potest, nisi parte legitimè ad hoc vocata. per iura vulgaria 2. q. 1. ca. nos in quenquam. de consti. c. ecclesia sanctæ Mariæ. de maio. & obed. c. inter quatuor. de cau. poss. & prop. c. 1. cum simi. At illud quod dicitur in cõtrarium superiùs, ex quo semel negotium principale siue appellationis fuit deuolutum ad curiam &c. Respondebatur hoc verum illo pendente, & nondum finito, sed illo finito per sententiam, quæ in rem transiuit iudicatam, amodò tam causa principalis, quàm appellationis si eam nõ est prosecutus appellans infra fatalia, non est in curia. Iste verum dixit ex quo super eo lata est sententia, cuius appellatio est deserta. 8. q. 5. ca. 1. & facit. c. 1. de lit. conirest. lib. 6. Si ergo principale non est, ergo nec accessorium, quod sequitur naturã sui principalis, vt in d. regula, accessorium. Et fuit cõclusum per omnes Dominos partem appellantem legitimè citandam ad negotium desertionis principaliter commissum in curia tractandum & finiendum, quia citatus fortè desertionem excusabit propter legitima impedimẽta quæ habuit, quod sibi licebit de iure. de appel. c. ex ratione. & Clé. si appellationem. et c. quandiu. de appella.

EPITOME.

Declaratio siue denuntiatio excommunicationis facta post appellationem ab excommunicationis sententia per ordinarium lata ad sedem apostolicam interpositam non venit reuocanda per viam attentati.

a EX eodem facto [a] insurrexit aliud dubium, vtrùm si post citationẽ ad partes decretam per iudicem, & eius executionem, vel post appellationem legitimam à sententia excommunicationis in aliquem per ordinarium lata ad sedem apostolicam interpositam, quis declaretur incidisse in prædictam excommunicationis sententiam, & denuntietur publicè excommunicatus, & aggrauetur, vtrùm, inquã, per modum attentati prædicta essent reuocanda? Et videbatur aliquibus Dominis quòd sic, per iura vulgaria, vt lit. penden. in rubro & in nigro. de appel. c. nõ solùm. lib. 6. cum multis sim. in antiquis. Fuit tamẽ per maiorem partem determinatum cõtrarium. Nam licèt per appellationẽ suspẽdatur effectus, & executio illarum sententiarum, vt ff. ad Tur. pil. l. 1. & de iureiuran. c. venientes. tamẽ hoc fallit in excommunicationis sententia, quæ secum trabit suam executionem, vt in c. pastoralis. de appellatio. & ibi pro dicta conclusione per Inno. At omnia prædicta non sunt, nisi quædam extensiones primæ sẽtentiæ, quæ statim suum habuit effectum, ergo &c. Pro qua conclusione etiam faciunt not. per Innoc. In c. præterea. de appella. vide ad materiam not. per Ioan. Mo. in c. licet. & c. is qui. de senten. excommu. libr. 6. vide de ista conclusione in decis. 51. sup. hoc tit. quæ incipit, si committatur causa restitutionis.

AUDITIO.

Ex eodem facto. Nota quòd 5. est decis. 36. supr. de procuratorib. a

EPITOME.

Appellatio per falsum procuratorem facta valet, & etiam tacitè procedendo io ea ratificatur.

DECISIO LX. aliàs 429.

SI In causa [a] beneficiali appelletur in partibus à diffinitiua lata per executorem apostolici impetrantis, & intimetur appellatio debitè prædicta appellatio, & posteà appellatus veniens ad Curiam inueniat causam appellationis, & negotij principalis commissam alicui Auditori nomine procuratoris appellantis, de cuius procuratorio non constitit, nec vnquam appellãs factum illius procuratoris ratificauit, in vim cuiusquidem commissionis appellatus processit per audientiam contra appellantem, & obtinuit sententiam confirmatoriam primæ sẽtẽtiæ pro ipso in partibus latæ cum condemnatione fructuum, & expensarum, à qua sententia non in Curia, sed in partibus à tempore notitiæ infra decendium appellauit, & causam appellationis & nullitatis prædictæ vltimæ sententiæ mihi committi obtinuit, & processit super nullitate antedicta, petendo secundam sentẽtiam pronuntiari nullam: Dubitabam, & causam in relationibus posui super nullitate processus primi Domini Auditoris, & fuit solenniter allegatum pro vtraque parte, & tandem conclusum per omnes Dominos valuisse processum, & sententias antedictas: tùm quia causa fuit legitimè deuoluta, & seruata tempora per appellatum: tùm quia de speciali mandato Papæ causa fuit commissa, licèt instan-

instantiam falsi, vel nullius procuratoris in qua commissione nominatus fuit per expressum appellatus, qui potuit etiam ante præsentationem huiusmodi cōmissionis vti illa secundū opinionem aliquorum etiam inuito impetrante, prout leg. & not. in c. ex conquestione, de restit. spol. licèt vnus de Dominis dixerit hoc procedere, quando constaret de impetrante, vel procuratore ad hoc speciale mandatum habente, vt in c. nonnulli. de rescrip. et c. ex parte decani. eod. tit. ff. quod quisque iur. l. 1. §. si procurator. tum etiam, quia surreptitium rescriptum dat iurisdictionem, vt not. in c. cæterùm. de rescrip. et c. ad audientiam. tum etiam quia Auditores habēt iurisdictionem habitu, [b] licèt non actu, vt in simili in c. pastora-
b lis. de rescrip. in fin. & ideò commissiones quæ fiunt eis, non sunt nisi distributiones, per quas datur eis solum exercitium iurisdictionis, in quo attenditur plùs factum Papæ, quàm partis, præsertim quando de speciali mandato cōmittitur, tunc enim videtur de certa scientia, & proprio motu facere. arg. c. cùm olim. 3. de offi. deleg. Pro qua conclusione allegabatur quædam not. Spec. tit. de appel. §. nūc breuiter. versi. quid si apparet.

ADDITIONES.

a Si in causa. Adde decis. 6. sup. de iudic.
b Habitu. Adde decis. 13. sup. de offic. delega. & decis. proximè sequentem.

EPITOME.

Appellatus vtitur commissiona nomina appellantis etiam sine mādato impetrata, nec per ipsum posteà ratificata.

SVMMARIA.

1 *Appellatus an in vim commissionis per falsum procuratorem nomine appellantis impetrata procedere possit.*
2 *Rescriptum sine mandato speciali interpretatum an sit nullum.*

DECISIO LXI. aliàs 430.

1 FVIt dubitatum, & per me qui causam habui in relationibus positum, vtrùm † pars appellata in causa beneficiali deuoluta ad Curiam per appellationem partis sibi aduersæ possit vti commissione nomine appellantis impetrata per falsum procuratorem nullum mādatum ad hoc habentem, nec appellante ratificante, & procedere in causa vigore eiusdē. Et videbatur quòd non, per c. nonnulli. de rescript. cum ibi not. Nā, vt ibi apparet, rescriptum est nullum sine speciali mandato impetratum. At sic est in proposito, ergo. Nec obst. not. Innoc. in c. prudentiam. de offic. delegat. & in c. ex conquestione. de restitu. spolia. videlicèt, quòd Reus potest vti rescripto contra ipsum impetrato etiam inuito impetrante, etiam ante præsentationem, secundum aliquos. vt ibi not. quia Innoc. loquitur quando constat de impetrante, vel eius mandato. At hic non constat de impetrante, vel ipsius mandato, ergo &c. Pro hac opinione fuit alleg. quædam lex cum sua glo. ff. quod quisque iur. l. si procurator. & fuit determinatum [a] & conclusum per a omnes Dominos vno duntaxat excepto cōtrarium, tū quia huiusmodi cōmissiones, quæ fiunt in Curia, sunt duntaxat distributiones, & modica, vel veriùs nulla iurisdictio datur per eas, sed duntaxat iurisdictionis exercitiū, quam Auditor habet habitu, licèt non actu habeat exercitiū: quod exerceatur per huiusmodi cōmissiones, sicut dicitur & legitur in ordinario. de off. ordi. c. licet in corrigendis. At Auditores sacri Palatij habent ordinarium in audiendo & cognoscendo, prout legitur & no. in Clem. Auditor. de rescr. &c. Præterea Papa potest huiusmodi habitū deducere in actum cōmittendo huiusmodi exercitium etiam nullo petēte, nam ipse aliquando proprio motu dat iudicem, vt in c. cùm olim. de offic. deleg. de purgat. canonic. c. inter solitudines. nec refert per quemcunque preces offerantur. C. de preci. Imp. off. l. vniuersi. Ipse enim est, qui cōmittit, & per suū cursorem huiusmodi cōmissiones, & non per partes præsentantur, & hoc maximè procedit, quando de speciali mādato, vt in casu nostro, aliqua causa cōmittitur, tunc enim ipse ad nullius instantiam id facere videtur. arg. c. si motu proprio. de præben. libr. 6. tum etiā quia huiusmodi cōmissiones sunt communes. iuxta not. per Inn. vt suprà, maximè quando in eis nomen Rei siue appellati exprimetur, vt in casu nostro. Idcirco hic appellatus potest vti cōmissione supradicta, præsertim in causa legitimè deuoluta, & de speciali mandato Papæ commissa, vt præfertur.

ADDITIO.

Fuit determinatum. Adde Cardin. in Clem. 1. in 3. notab. de appellatio. a

EPITOME.

Rastitutus ad appellandum à die restitutionis infra decendium debet appellare.

SVMMARIA.

1 *Restitutio ad appellandum impetrata post sententiam, quæ transiuit in rem iudicatam, quid operetur.*
2 *Restitutus ad appellandum habet decem dies à die restitutionis, intra quos debet appellare.*
3 *Executio sententiæ diffinitiuæ facta an in impetratione restitutionis ad appellandum efficiatur reuocabilis?*

DECISIO LXII. aliàs 446.

SI lata [a] vna diffinitiua sentētia in causa bene- a
ficiali, quæ trāsiuit in rem iudicatam, & ante expeditionem executoriæ possessor, contra quē prædicta sententia extitit promulgata, veniat ad curiā, & obtineat causam restitutionis ad † appel- 1
landum committi, et apprehendendo aduersariū in Curia faciat ipsum citari ad dicendū cōtra huiusmodi commissionē, qui nil dicens contra eandem recessit cū executoria sua ad partes, vigore

cuius habuit possessionē, & percepit fructus antequam aduersarius suus fuerit restitutus ad appellandum, quæ omnia postquàm primus possessor ex causis legitimis fuerit restitutus ad appellandū, petijt reuocari per modum attentati. Dubitatur vtrùm venirent reuocanda? Et breuiter omnes Domini, me duntaxat excepto, concluserunt quòd non. per c. suscitata. de restit. in integ. nisi præstita cautione de restituendo vniuersa, quæ occasione sententiæ obuenerunt in casu, quo petens restitutionem in integrum aduersus ipsam sententiam obtinuerit in causa: sic & fieri debuit executio sententiæ etiam pendente causa restitutionis in integrum, multò fortius si duntaxat petatur, & pendeat causa restitutionis ad appellandum, quæ si non concederetur, frustrà dicta executio impediretur, & ideò pendēte hoc dubio tenuit, & valuit dicta executio, & si valuit, reuocari non debuit. per c. audita. de restit. spo. & per regulā iuris, factum legitimè. li. 6. Præ-
2 tereà † licèt quis restituatur ad appellandum, poterit ne appellare infra 10. dies post huiusmodi restitutionem cōcessam immediatè sequen. esset enim iniquum executionem prædictæ sententiæ medio tempore impedire. pro quo facit in simili id quod leg. & not. in c. vt calumnijs. de re iudic. in Clem. & quod ibi not. Prætereà an prædicta executio fuerit iustè, vel iniustè facta, id futurus declarabit euentus. Nam si iste nunc restitutus ad appellandum, & qui etiam infra decendium, vt ponebatur in facto, à dicta sententia appellauit, obtinuerat in causa appellationis, videlicet infirmatoria prædictæ sententiæ, per consequens & cassationem siue reuocationem executionis eiusdem obtinebit. Nam cassato principali cassatur & accessorium. de procur. c. auditis. de re iudic. c. pastoralis. in Clem. ex quo enim habet hoc remedium ordinarium, non est sibi concedendum extraordinarium. ff. de mino. l. in causæ. & sic euitatur circuitus. de rescrip. c. auditor. in Clem. quod crederem, quando auxilium extraordinarium & ordinarium pari passu ambularent, & idem esset modus procedendi, sed vbi via extraordinaria est leuior & celerior quā ordinaria, vt in casu nostro, crederem salua correctione dictam legem non procedere. Quòd autem via attentatorum est leuior in procedendo & probando, not. Doct. expressè in c. dilecti. de maio. & obe. per Innoc. & de except. c. dilecti. & in c. bonæ. de appell. per eundem, & per modernos in c. non solùm. de appel. lib. 6. & per Io. Mo. plenissimè in c. cupientes. de elect. lib. 6. Prætereà ego faciebam aliud, & illud generale fundamentum, vt lite pendente nihil innouetur, & lis hic pendebat per commissionem, & citationem, quę peruenit ad partes, vt lite penden. in rubro & nigro, & in Clem. 2. eo. tit. Ad quod prædicti Domini respondebant litem hic super negotio principali non pendere, sed illud terminatum per sententiam fore; quæ in rem transiuit iudicatam, ergo executioni mandanda. de offic. deleg. c. quærenti. et c. pastoralis. de re iudi. c. cum aliquibus. et c. de cætero. cum multis simi. quod ego negabam, hoc attento quòd posteà restitutus fuit ad appellādum, & sic perinde fuit, ac si infra decem dies computandos à tempore prolatæ sententiæ appellasset, quia restituere est in pristinum statū reponere. de elect. c. quia diligentia. & l. 1. C. de senten. pas. & in c. quamuis. de rescrip. libr. 6. quæ decre. videtur facere cōtra me. Nam huiusmodi restitutiones intelliguntur fieri sine præiudicio iuris alieni, vt ibi. At hic in casu nostro ante restitutionem † concessam ad appellandum facta fuit 3
executio, & iuridicè, & debitè, ac per eā ius quæsitū aduersario, quód per huiusmodi restitutionem non læditur, nec reuocatur, quòd si reuocari debet, id futurus declarabit euentus scilicet finis secundæ instantiæ. ergo &c. quod motiuum mulcet aures, & procederet si lis super dicta restitutione non penderet: sed ex quo lis fuit introducta, nihil erit meo iudicio medio tempore attentandum circa possessionem beneficij nanciscendam vigore sententiæ, quæ effectualiter non transiuit in rem iudicatam, quod apparet per restitutionem concessum. d. c. suscitata. etiam meo iudicio nō obst. quia ibi petebatur restitutio aduersus sententiam, & ideò propter aliqualem calumniam, & suspitionem, quam habuit Papa contra restitutionem petentem ordinauit, & voluit sic per cautionem præstandam, & executionem fiendam prouideri, & secundum verum intellectum fuit potiùs gratiosa prouisio, quàm iuris communis determinatio. Sed in casu nostro petebatur restitutio ad appellandū nō calumniosè, sed ex veris, & iustis causis, & probauit litis euentus, quia restitutus fuit, & appellauit. ergo executio prædictæ sententiæ medio tempore fieri non debuit, quia suspensa extitit, vt in c. venientes. de iureiuran. & si dicatur non tempore commissionis siue petitionis restitutionis in integrū, sed tempore restitutionis & appellationis bene suspendebatur effectus siue executio prædictæ sententiæ, sed quicquid anteà factum fuit, validum erat. ergo minimè reuocandum. per regulā iuris, factum legitimè. superiùs alleg. Ad quod posset responderi quòd propter hoc præambulum, videlicèt, restitutionem ad appellandum, meritò deberet suspendi executio. argum. c. non solùm. 1. responso. de appella. lib. 6. & ff. de spon. l. oratio. Quibus tamen non obstan. fuit denegata attentatorum reuocatio, & processum in negotio principali ad euitandum circuitum, & citiùs finem liti imponendum, & partium parcendo laboribus & expensis, ad quæ semper bonus iudex habet tendere, & laborare, vt de do. & contuma. c. finem. de osti. ordi. c. vt litigantes. lib. 6. de restit. spol. c. frequens. eod. lib. cum simi. & in hanc partem finaliter declinaui.

ADDITIO.

Si Lata. Addè quod dec. 51. sup. eod. allegatur cōtraria huic, quam quidem decis. 51. dicit Cassad. in dec. 1. vt lit. penden. esse in obseruātia et nō istam.

EPITOME.

Appellationi renuntiare non videtur, qui iura sua coram Auditore producit ad finem, vt in executione sententię supersedeat, secùs si ab eo citationem peteret, vel aliquid, quod non posset, nisi per iudicem expediri.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Appellationi renuntiare an & quando quis videatur?*

DECISIO LXIII. aliàs 476.

1 Si ille, † qui à sententia diffinitiua contra eum per Auditorem Cameræ lata ad sedem apostolicam appellauit, post appellationem comparet coram Auditore, & producat sua iura, vbi sibi ostendit suam sententiam fuisse iniustam ad istum finem quòd idem Auditor à dictæ sententiæ executione recedat, per hoc suæ appellationi [a] renuntiare non videtur. Ratio, nam tunc quis vel renuntiat facto, vel tacitè suæ appellationi, cùm in eo contrarietas non euitetur, vt de appellatio. c. solicitudinem. in fin. vt ecce, si appellatio sit legitima, iudicis iurisdictionem suspendit, vt de senten. excommu. c. per tuas. & habet effectum talis suspensio, quòd iudex à quo, cuius iurisdictio est per appellationem suspensa, non potest in causa vlteriùs procedere, & si procedat, nullus est ipso iure processus eius, vt in c. licet. de senten. excommu. lib. 6. & in c. per tuas. alleg. meliùs in c. interposita. et c. non solùm. de appel. & idcirco si appellans cum iudice à quo procedit ad aliquem actum, qui non posset expediri, nisi virtute iurisdictionis, & huiusmodi sit suspensa, tunc videtur velle per factum contrarium suæ appellationi renuntiare, vt de constitu. c. cùm M. vel esse sibi contrarius, quod non creditur in dubio, nec permittitur in expresso, vt c. solicitudinem. alleg. ita procedit c. gratum. de offic. delega. de testi. c. cùm venisset. nam producere iura sua, non est procedere cum tali iudice ad actû, qui non posset, nisi in vim iurisdictionis expedire, quia potest fieri cû non iudice, & extra iudicium. Præthereà quia aliàs finis & suus intentus considerandus est in facto. ff. de dona. l. 2. in h. cum l. sequen. & l. vltim. in princip. ff. de negot. gest. modò ille producebat, ne fieret executio, modò ad idem tendit sua appellatio. & ita bene facit not. Innoc. de appell. in c. fin. in fi. glo. & Pau. in Clem. si ante. de do. & contuma. de ignorante appellationem. Prætereà licèt productio posset respicere plures intentiones, & fines, respiciendus tamen est in dubio ille, qui minimè obest producenti, putà, quia non est verisimile in dubio quòd pars tacitè suæ appellationi renuntiare velit, nisi bene appareat, per communia iura. Præmissa intellige, nisi petijsset à iudice tali, quòd pronuntiaret, vel interloqueretur super executione nô fienda, vel quòd citaret partem aduersam ad dicendum contra. cùm enim talia non possint fieri à iudice, nisi in vim suæ iurisdictionis, quæ dicitur esse suspensa, apparet quòd tales actus contrarij sunt huiusmodi suspensioni, & per consequens appellationi prædictæ, per clarum fundamentum sup. alleg.

ADDITIO.

[a] Appellationi. Adde deci. suprà de renuntia. 2. & quid si iudex detulit dec. suprà eod. 49.

EPITOME.

Si appellatus appellationem contra se interpositam, & sibi non intimatam post mensem à die interpositionis, si instrumentum appellationis deuenerit ad manus suas post 11. menses ab interpositione computandos, inchoauerit, & prosecutus fuerit causam per audientiam, valebit processus.

SVMMARIA.

1 *Tempora decre infr. de electio. sunt tam ab appellato quàm ab appellante obseruanda.*
2 *Dispositio c. statuimus. de election. libro 6. qua ratione fuerit introducta.*
3 *Ius speciale cessare facit ius commune.*
4 *Edicto citationis circundacto, non proceditur, nisi parte de nouo citata.*
5 *Argumentum ab absurdo in iure validum.*
6 *C. statuimus. de electio. libro sexto, duo tempora commemorat ponderanda.*
7 *Citatio vnica vni tantum personæ dirigi potest, pluribus autem personis citandis plures requiruntur citationes.*
8 *Citatio iuris non minus operatur, quàm citatio hominis.*
9 *Contumaciæ partium inter se compensantur.*
10 *Obseruatio temporũ appellationis, in quibus consistat.*

DECISIO LXIIII. aliàs 487.

Si appellatus appellationem contra se interpositam sibi non intimatam, licèt post mensem à die interpositionis eius computandum deuenit instrumentum appellationis illius ad manus suas post 11. mensas à dicta interpositione computandos, apud ipsam sedem inchoauerit prosequi, & per audientiam contradictarum absque alia citatione, vel intimatione ad partes vsque ad conclusionem inclusiuè fuerit prosecutus, terminos substantiales legitimè obseruando, valet processus secundum Dominos. N. F. & B. Domini Gallar. & Guil. aliàs contrarij fuerût, & Domini Ro. & Ve. contr. & dominus Corsien. remansit dubius. Motiua Dominorum Ro. & Ve. fuerunt, quia Compost. & Archid. & sequaces in c. 1. de elect. libr. 6. videntur tenere, quòd ita tenetur appellatus † seruare tempora d. c. 1. al. leg. sicut appellans modò verbum, seruare, debet integrè intelligi cum effectu, vt l. 1. §. fina. ff. quod quisque iuris. cum simi. vt nedum intelligatur de lapsu ipsorum temporum, sed intelligatur magis de expeditione huiusmodi, quæ infra illa tempora est habenda. Secunda ratio eorum, quia ratio † c. statuimus. de electio. libr. 6. alleg. est ista, vt diuturnitati vacationis omnium beneficiorum occurratur. Modò si non obseruarentur tempora, cessaret ratio. Tertia ratio, quia † contra ius commune speciale introducitur cum certa forma. cessante igitur huiusmodi forma ipsum ius cessat, quia cessante causa cessare debet & effectus, modò c. statuimus. alleg. inducit ius speciale, & sub certa forma, videlicet si infra tempora certa expeditiones certæ fiant. quod notat verbum infrà ibi positum. Quarta ratio est, quia post peremptorium quis

 absque

absque testitutione non admittitur. de restitu. in
integr. c. coram. de except. c. pastoralis. Sed ista
tempora vim habent peremptoriorum termi-
4 norum, igitur &c. Quinta ratio, † quia edicto
citationis circunductio nó proceditur, nisi par-
te de nouo citata. ff. de iudi. l. & post edictum. §.
1. sed actore non comparéte in termino iuris cir-
cunducitur, vt d. l. & post. §. 1. not. de offic. deleg.
5 c. consuluit. Sexta ratio, quia † benè arguitur in
iure ab euitatione absurdi. l. 1. §. 1. & l. si quis. ff. de
seruo cor. & de nego. gest. l. Pomponius. & solu.
matr. l. diuortij. & ff. de excus. tut. l. scire. §. illud.
& de regul. iur. l. aliud. §. absurdum. & C. de te-
stamen. l. consulta. de præbend. libr. 6. c. dudum.
sed absurdum foret, si appellans dormiret, quòd
appellatus eius dispendio vagare deberet perpe-
tuò in vento, & in incerto expectando, quia ma-
litijs hominum debet obuiari, vt in l. in fundo.
ff. de rei vendi. de rescript. c. sedes. Septimò hoc
probatur per Innocen. qui in dicto c. statuimus.
notat expressè, quòd si pars iter non arripuit in-
fra mensem, vel non expectauerit per 20. dies,
non habet locum processus istius constitutionis.
Octauò, quia qui committit in legem, condem-
nando eius obseruantiam, non debet gaudere
beneficio huius legis, vt ff. de minor. l. auxilium.
de vsur. c. quia frustra. cum simi. Pro quo scien-
6 dum est, quòd † duo tempora per c. statuimus.
ponderantur. Primum tempus est itineris arrep-
tio, pro quo datur mensis, qui currit à die ap-
pellationis interpositæ & intimatæ. vt not. de in-
timatione per Archid. & alios in dicto c. statui-
mus. alleg. Secundum, expectatio 20. dierum,
& incipit currere ab aduentu alterius partis de-
curso. De primo tempore est text. in dicto c. sta-
tuimus. in fin. 1. respon. ibi, cùm dicit, à die ob-
iectionis iter arripuit infra mensem. De secundo
est text. in eo. c. 1. respon. ibi cùm dicit, sed si pars
aliqua non venerit &c. Aliqui verò addunt ter-
tium tempus intermedium, videlicet inter duo
tempora supradicta, quod arbitrium vocant.
per §. quod si per 20. in c. cupientes. de electio.
libr. 6. Sed certè gloss. Ioan. Andr. sentit contra-
rium in dicto c. statuimus. in princip. secun. re-
spon. in gloss. quæ incipit, æquior computatio.
& idem not. in dict. §. qui incipit rationabile &c.
Quid dicendum? breuiter puto contra gloss. vt
deduxi suprà. Alia ratio est, quòd verba legis
debent interpretari taliter, vt nullam iniquita-
tem includant. 4. distinct. ca. erit autem lex. &
probant iura suprà pro absurditate tollenda:
Modò quando quis astringitur à tempore iti-
neris arrepti de loco, vbi degit, Romanam cu-
riam accedere ante tempus, quo iuxta iudicium
sui, seu boni viri arbitrio considerato ire solet,
vel commodè potest diplomate non vtendo, vt
ff. de verbo. obligat. l. continuus. §. 1. & ff. si quis
cau. l. 1. argum. eod. titu. l. 2. §. quod autem dixi-
mus. & ff. de pigno. actio. l. si seruus. & de ædi-
lit. edict. l. si quid venditor. ideò si adeò citius
quàm more solito ire solet, seu potest, iuerit
vna pars, quòd etiam computato tempore 20.
dierum suæ expectationis vnà cum tempore suæ
itinerationis, totum simul nó constituat huius-
modi arbitrarium tempus, vt puta, si solet ire in
sex mensibus. l. fin. ff. de dilat. quadruplicato vsu
mutando equos, & itinerando in curribus, &
dormiendo in itineratione sicut faciunt curso-
res portantes prospera noua, iuerit in sex septi-
manis, & expectauerit postea 20. diebus pro alijs
tribus mensibus & 25. diebus, procedi poterit
contra non contumacem, quod esset iniquum.
non enim licet sic præcurrere suum aduersari-
um supplantando, de app. c. sæpè. in fin. et c. ob-
latæ. circa medium. cum simi. argum. 26. quæst.
5. ca. placuit. ff. de adim. leg. l. 2. §. sin autem. In-
telligatur autem aduétus huiusmodi secundum
communem aduentum itinerandi vsufactum,
vel saltem de tali aduentu cuius tempus coniun-
ctum cum 20. diebus non faciunt minus quàm
sit arbitrarium tempus. & in hoc sit differentia
inter computationem d. §. quod si per 20. & d. c.
statuimus. & in hoc saluentur dictæ duæ gloss.
& tollatur dicta iniquitas, & hoc verius puto,
quod licèt hoc nouum suum motiuum prima
facie videbatur, tamen est menti tenendum.
Super præmissis pono tres conclusiones. Prima,
pro eo solo non impeditur pars ad Curiam ve-
niens in alterius partis non venientis contuma-
ciam, dummodò aliàs sit res integra ad appella-
tionem prosequendum, quòd infra mensem iter
non arripuit viuendi, sed potiùs post mensem
lapsum. & ista conclusio concernit primum tem
pus. Et istam conclusionem videntur expressè
tenere Hosti. Innocen. Archid. & Ioan. Andr. in
d. c. statuimus. super verbo, infra mensem. etiam
alia citatione vel intimatione requisita. quia di-
cti Docto. aliam citationem, seu intimationem
non requirunt. Et pro hoc in ratione alleg. ff. si
quis cau. l. & si post tres dies. ff. de opt. lega. l.
mancipiorum. extra de præbend. c. si tibi absen-
ti. libr. 6. Facit not. suprà in conclusione. 1. de do-
lo & contu. & hoc in ratione deducta, quia si con
trarium diceretur, aut hoc diceretur, quia per
hoc induceretur desertio appellationis, aut quia
per hoc impediretur, & circunduceretur cita-
tionis effectus, quia rectè percutiendo ad me-
dullam aliud non apparet, sed nullum potest di-
ci, igitur &c. Primò, primum dici non potest,
quia hoc esset contra communem opinionem
Doct. omnium. Secundò, quia dictus mensis non
adijcitur coniunctim ad prosequendum appel-
lationem, sed coniunctim ad prosequendum ap-
pellationem & negotium principale, vt ibi pa-
tet. & not. per Innocen. cuius ratio est ista, ergo
vtrunque vniformiter debet respicere. argum.
ff. de vulg. & pupil. substi. l. hoc iure. & C. de im-
pub. & alijs substi. l. quamuis. & tamen nullus di-
ceret de mente Papæ fuisse priuare partem non
arripientem iter infra mensem, ob hoc solùm à
prosecutione iuris sui. contrarium tenet gloss.
Ioan. Andr. in dicto c. statuimus. & per §. quod
si per 20. alleg. in gloss. duabus similibus. suprà
alleg. igitur &c. Nec potest dici quòd per hoc
impe[illegible]tur citatio iuris, seu eius effectus. Ratio
est, † quia quot sunt personæ citatæ, tot sunt 7
citationes diuersæ, & ab inuicem separatæ. ff.
de verbo. obliga. l. scire debemus. nec appella-
tionis intimatio concernit mandatum factum
appellato, nec econtrà, nec ab eo per con-

sequens

sequens liberatur. arg. C. de do. inter vi. & vxo. l. maritus. & ff. de calumnia. l. fi. quia aliàs sequeretur, quòd seruans ipsa tempora non potest procedere contra non seruantem, quod est contra mentem decre. & nota. ergo per hoc quòd ego appello, non seruò primum tempus, hoc est, non iter arripio infra mensem, non minus arctantur alij ex hominis citatione ad seruādum, si nolunt euitare contumaciæ pœnam. Præterea quia citatio ad causam non concernit nisi comparitionem, & tempus comparitionis in causa, licèt deliquerit pars in arripiendo iter, dummodò non delinquat in comparendo, effectu ipsius comparitionis puniri nō debet, sed hic solum effectum termini dati ad iter arripiendum, quia illum perdit, nec sibi alius datur. Probatur consequentia, quia quis non debet puniri in alio, quàm deliquerit, nec in plus. ff. de pœnis. l. sanctio legum. & de consti. c. a. de his quæ fi. à ma. par. c. quæsiuit. & si aliud diceretur, sequeretur quòd non seruans primum tempus, non esset expectandus in secundo, ergo &c. Præterea nullum ius reperitur talem pœnam imponens, igitur pœna imposita contentemur. argumen. l. si verò. §. de viro. ff. solu. matrim. Item non potest dici circunductus citationis effectus, cùm actor tempore citationis non compareat in causa, vt l. & post edictum. §. 1. alleg. sed hic secùs, qnia si appellatus compareat in termino, est actor, quia in beneficialibus quilibet potest esse actor & reus, sicut in casibus not. in c. ex literis. de proba. & facit Clem. vni. de cau. possess. & propriet. Secunda ratio, quia ratio d. c. statuimus, seu eius arctatio non fuit fauor singularis partium, sed magis naturæ causæ, quæ requirit accelerationem, secundum omnes scribentes, præsertim Archi. & facit de elect. c. cùm inter vniuersas. et c. ne pro defectu. et c. vt circa. libr. 6. & de appellatio. c. oblatæ. modò si peteretur, vel circunduceretur hæc citatio iuris, causa remaneret nihilominus apud sedem apostolicam terminanda. per Clem. causam. de electio. quæ deuolutionem, & obseruationem temporum huiusmodi requirit, aliàs requireretur noua citatio, & per hoc celeritas impediretur, & prorogatio induceretur contra mentem, & rationem Doct. ita quòd daretur occasio per remedium Docto. impediendi finē, ad quem principaliter intendit, contra l. si miles. ff. de testa. mili. Præterea quid interest appellantis, aut ipsius causæ, vel beneficij appellatum iter arripuisse, vel nō arripuisse infra mensem, dummodò debito tempore in Curia se repræsentet? certè nihil, imò magis causæ & beneficio obesset, ergo licèt in aliqua culpa fuerit, quam non reputo multum puniendam, quia in re propria absque cuiuscunque præiudicio, vt præfertur, argu. ff. solu. matri. l. si constante. §. si marito. non propter hoc debet omitti, quin puniatur culpa appellantis, quæ per culpam prædictæ appellationis non purgatur, maximè cùm sit multo maior. Facit, quia causa principalis eam punibilem reddat. de dol. & contu. c. causam. et c. actor. libr. 6. Item fauor causæ, & beneficij, vt prædixi. Faciunt. Instit. de nup. §. affinitatis. ff. de condit. & demonstr. l. cùm tale. §. legatum. cum ibi nota.

Tertia ratio, quando lex specialis prohibet illud, quod iure communi prohibitum non erat, sed permissum, & pœnam adijcit contrafacienti, actus contra prohibitionem factus pœna præstita validus est ipso iure, vt l. fi. in prin. ff. de dinor. not. Cyn. C. de legi. l. non dubium in vltima quæstione. de cuius materia vide per eum C. de sepul. vio. l. qui sepulchrum. & per Bart. in l. scire. ff. de pœnis. licèt ergo illud speciale d. c. statuimus. mandet iter arripi infrà mensem, & per consequens secundum te, licèt non fatear, tacitè inhibere videatur, ne aliter fiat, tamē quia certam pœnam adijcit, valet igitur de pœna processus in contumaciam factus, ergo dicere non deberemus processum huiusmodi non valere, quia non est verisimile quòd eadem constitutio addat pœnam pœnæ, si non dicat, vt dict. l. scire. cum intellectu suo, quem ibi dant Dyn. Bart. & Pet. & Cy. post eum in l. non dubium. alleg. in fin. Secunda conclusio est, Quòd si pars comparens post omnia tempora tria supradicta ex toto lapsa, videlicet post mensem tempus arbitrarium, & 20. dies, venit ad curiam, & statim post eius aduentum inceperit procedere per audientiam, valet processus, nec ideò vitiatur, quòd comparens non expectauit per 20. dies à die dicti aduentus sui computandos alteram partem. Pro huiusmodi conclusione & clariori deductione suppono duo ad euidentiam: Primum, quòd verbum, venit, positum in versicul. sed si pars. non concernit omne tempus, sed refertur solùm ad tempus, in quo pars quælibet, quæ in fine mensis dati ad arripiendum iter, iter arripuisset, venire commodè potuisset, quia illud tempus incertum est ex natura rei, vt l. interdum. ff. de verbo. obliga. & l. continuus. §. 1. eod. titu. alleg. aliàs enim intelligeretur contra literæ mentem, quia sic, si veniret post inchoatum processum, rueret contra mentem, vel nullum esset, etiam contra mentem, arg. ff. de legat. 3. l. vxor. 2. responso. Secundò supponendum est, quòd versicu. sed si pars. supponit vnam partem tantùm venisse, tunc idem est cùm dicit, alteram non venisse, ita quòd loquitur in casu, in quo de tempore, de quo loquitur prima suppositio proximè præcedens, venit vna pars, & altera non venit, quia hoc sonat verbum, aliqua, quod est participium, maximè quia de vno dicit & de alio negat, & econtra. l. cùm prætor. ff. de iudic. l. in possessionem. §. 1. ff. quib. ex caus. in possess. eat. l. maritus. C. de procuratorib. & C. de pact. conuent. l. fina. & extrà de præsumptio. c. nonne. Secundò, quia sequitur ibi in versic. post aduentum, qnod videtur referri ad tempus vnde venerit, vel illud præcedens. ex quo sequitur, quòd si neutra pars tūc venerit, sed post iam lapsum 20. vel 30. dierum, post illud tempus venisset vna pars alia minimè veniente, iste casus ex verb. literæ, dict. c. statuimus. vers. sed si pars nō decideretur. sed quia non est verisimile quin voluit text. ex mente decidere illum casum: ex mente igitur illum casum decidi oportet, nec non mens ex natura maximè colligi debet, ex ratione istius c. & iur. communis. Sed si à fine temporis arbitrarij non computaremus hunc casum ex mente huius-

modi 20. dierum esset dare infinitos casus, in quibus loco 20. dierum darentur 40. & l. si altera pars tardè veniret, per quod prorogaretur lis, contra naturam, materiæ, & rationem decre. & iuris communis. Præterea quòd ambæ duæ conclusiones sint veræ, & illud quod sequitur ex eis sumptis, quòd pars comparens, & iudex solùm deberent inspicere, si dicta tria tempora lapsa fuerūt: probatur clarè hoc modo. Pono, me existente in Curia appellet procurator meus in partibus vel contra me appelletur, & casu ad me venit instrumentū appellationis, quid dices hoc casu? Certè fateri oportet, quòd ex mente sufficit lapsum dictorum trium temporum expectare. Vel pone quòd appelletur Romæ Curia existente in Auinione, & quòd statim Curia de Auinione ad Romam transferatur, quid dices? tunc credo lapsum dictorū trium temporū prædictorum expectandum. Tertia cōclusio, Quòd si pars comparens omittit comparere post dicta tria tēpora ex toto lapsa, etiā per vnum integrū annum, & vltra: potest nihilominus post annū, & lapsum dictorū trium temporū comparere, & procedere in causa appellationis per audientiam contradictarum, vt principalis conclusio sonat. Hanc cōclusionem deduco valde clarè sic: quia quandocunq; aliqua causa beneficialis, vel prophana, vel ciuilis, vel criminalis per citationem hominis, quoàd totam causam de speciali mandato Papæ in partibus legitimè executa est, ad eandem curiā legitimè deuoluta, habet locū hæc conclusio, vt etiā practica docet: igitur idem de citatione iuris, de qua in c. statuimus. præal. quia
8 † non videtur ꝙ minus debeat operari citatio iuris, quàm hominis in deuolutione causæ fiendæ. & citationes sunt fiendæ in curia per audientiam ad singulos actus. Operatur enim principalis citatio in partibus facta primò ad totam causam, ꝙ pars tenetur subire iudicium in tota causa in curia, & per citationē dictæ audientiæ ad singulos actus respondere, vt practica & communis experientia docent, ita ꝙ omnes citationes in vna deuolutione in vna citatione hominis, vel iuris ab initio factæ includūt sententiam, & per singulas citationes in curia ad singulos actus distinctos, vt probatur in dicto c. statuimus. cum ibi nota. Et dixi plenè, & totaliter per citationem iuris, vel hominis ad curiam deuoluta, qui etiam per appellationem & eius intimationem secundū formā Clem. causam. de eo fit deuolutio causæ, quoàd hoc, quòd in curia, & non alibi causa tractanda sit amodò, sed nō est plena hæc adhuc deuolutio quousque per citationem iuris, quæ requirit dictorum temporum lapsum, pars arctatur in certo tempore in causa huiusmodi apud sedem apostolicā litigare. Modò retardatio processus etiam annalis non est modus tollendi dictam plenam deuolutionem, vel eius plenitudinem diminuendi. ergo &c. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. l. patre furioso. cum similibus. Præterea quia de hoc non potest quis conqueri, quin quanto fuit plus, & amplius expectata, tanta sibi maior gratia fuit, arguendo per regulā Philosophi, Simpliciter ad simpliciter, & maius ad maius, & maximè ad maximè. nec causa patitur in hoc damnum, imò accelerationem, quia ex citatione causa prorogaretur, vt de se patet, quia fateor, quòd ex retardatione causa haberet damnum, propter quod superior possit, si velit, super hoc contra partem vtranque ex officio procedere, sed non deberet ob hoc ad vnius partis instantiam alteri pœnam imponere, quia † ambarum partium contumaciæ compensantur, vt 9
l. si ambo. ff. de compensa. & ff. solu. matri. l. viro. facit de except. c. cum occasione. de censi. c. olim. 25. distinct. ca. si. de vsur. c. quia frustra. de regu. iur. c. cùm partium. & not. Specu. de appel. §. nūc videtur. iuncto versic. est autem & alius. in fin. & per hoc approbantur fortiter suprà dicta, & maximè quia tardè comparentis minor est contumacia, quàm nullo modo comparentis. Nunc restat respondere ad rationes in contrarium factas. Ad primam dico, quòd † obseruatio tem- 10
porum consistit in duobus. Primò in comparendo in Curia infra tempora, vt statim post lapsum eorum, & hoc sub pœna processus, casu tamen quo pars ista compareret, & procedere vellet. Secundò, in hoc consistit obseruatio prædicta, quòd pars diligens & comparens expectet eorundem temporum lapsum, nec ante præcurrat, quia si hoc faceret, processus videretur contra non contumacem factus, & non teneret, vt probatur vtrunque in d. decre. statuimus. & concernit vtranque partem, vt de se patet. Et hoc est quod voluerunt dicere dicti Doctores. & si das eis alium intellectum, malè intelligis. & hoc modo intelligendo nihil ad propositum facit, quia satis dedi bonum intellectum. Ad secūdam dico, quòd ista faciunt contrà, vt patet in prima ratione conclusionis suprà per me posita, & in alijs locis huius conclusionis principalis dixi de hoc. Ad tertiam rationem, quòd hic pro forma studiosè non additur, quòd arreptio itineris fiat infra mensem, sed pro forma studiosè adijcitur istorum trium temporum lapsus, vt patet ex dictis ar. Pro hoc no. Innoc. in c. dilecta. in glo. non ordinem. & quòd studiosè nō adijceretur, quòd quælibet pars iter arripiat, patet: quia vna non arripiente, alia procedit, ita quòd non sonant ista verba, nisi in monitionem aut termini assignationem, imò ipsa appellatio, & nedum appellatio, imò citatio iuris, & nedum ista citatio, imò ius naturale, quod dat vnicuique facultatem faciendi, quod sibi libet, nisi vi, vel iure prohibeatur, vt Instit. de iure na. §. 1. ergo in facultatem & admonitionem, & non in factum seu formam sonant. argumen. de offic. ordi. c. licet. et c. cum aliquibus. de rescript. libro sexto. licèt fateor quòd ipsa itineris arreptio, & comparitio infra terminum iurisfacienda imponitur sub necessitate causatiua, quia alias incurreret pœnam processus. Ad quartam, quòd terminus iuris, qui constat ex tribus partibus, vt prædixi, & non alius hic obtinet vim peremptorij, dico quó ad pœnam processus incurrendam, non autem quoàd hoc, quin posteà procedi possit, vt dixi. Ad quintam dico, quòd hæc citatio iuris de qua loquitur c. statuimus. terminum habet in hoc certum, quem præuenire non potest, quia tunc procedi potest, & non antè. Tamen

terminus

terminus huiusmodi nnn habet in hoc certitudinem, quòd de necessitate pars præsens habeat túc causam inchoare, imò vltra, si vult, potest parté illam expectare, vt dixi. Ad sextum dico, quòd tollitur absurditas, quia vtraque pars potest agere quando vult. Item si appellatus non vult agere, potest appellaotem indirectè compellere ad agendum. per l. diffamari. C. de ingenuis manu. Ad septimã dico, quòd hoc dictum Inno. intelligitur re non integra, secùs verò re integra, próut ipse Inno. exponit in illa gloss. Ad octauam dico, quòd ex eo, in quo quis committit in legem, non iuuat se de lege, sed bene in alio. & ita not glo. Io. And. de reg. iur. c. ex eo. lib. 6. per c. Raynutius. & c. Raynaldus. de test. licèt ergo quóad iter arripiendum non detur sibi aliud tempus, quia quóad hoc, legem non videtur obseruare, scilicèt, pro se vtendo diplomate, vel aliàs ex negligentia alterius partis non venientis satis citò veniret alius ex ipsâ lege quóad alia capitula, videlicèt quóad processum se iuuabit. & hæc sufficiant.

EPITOME.

Sententia lata post inhibitionem reuocatam, & post appellationẽ ab interlocutoria vel grauamine aote diffinitiuam illato, non reuocator per modum attentati, nisi priùs cognito de appellatione, & eius vera causa reperta. Et circa hoc vide casum singularem in c. ex parte, de testib.

DECISIO XLV. aliàs 461.

a SI appellet ur [a] à grauamine ante diffinitiuam, & non deferatur appellationi, & cõmittatur causa appellationis alteri Auditori, qui seruatis seruandis inhibet primo Auditori, vt est moris, & demum pronuntiat malè appellatum, & benè processum per primum Auditorem, & remittit sibi causam, à qua si iterum appelletur, & nõ deferatur appellationi & alteri Auditori istius secundæ appellationis causa committatur, sed antequàm per istum secundum Auditorem super hac secunda appellatione inhibeatur primo Auditori, pręfatus Auditor priùs procedendo vlteriùs in causa principali concludit, & sententiam diffinitiuam fert contra dictum appellantem, cuius processus & sententia tanquàm appellatione pendente supradicta per modum attẽtati petuntur per istum secundum Auditorem reuocari. Et videbatur quòd hæc attentata essent reuocanda, maximè propter pendentiam appellationis. de iureiuran. c. venientes. Item propter inhibitionem primi Auditoris factam, quia eius iurisdictio ꝑ huius inhibitionem videtur esse sublata, quod vtiq; esset verum, si ab ipsius Auditoris remissione non fuisset appellatum. Sed, vt ponitur in facto, ab eius pronuntiatione, & remissione appellatum fuit, quæ appellatio totam causam reponit in pristinum statum, & pronuntia-
b tum suspendit. [b] d. c. venientes. sicque stat prima inhibitio postquam quicquid factum fuit, venit per modum atteotati reuocandum. pro hoc, c. non solùm. & gl. And. in c. cupientes. in §. deniq:. super verbo, recedendum. & Io. Mo. ibidẽ super verbo, à gratia. Istis non obstantibus fuit contrarium decisum per omnes dicentes pendere totum ex futuro euentu, & pronuntiatione secundi Auditoris. Nam si pronuntiabit benè appellatum, & malè processum, totum reuocabitur quicquid post huiusmodi appellationem factũ fuerit, vt in d. c. dilecto. et c. ex parte. Si verò pronũtiet malè appellatum, stat processus primi iudicis, qui non impeditur per malam appellationem, nec appellatio ante diffinitiuam habet impedire vel suspendere iurisdictionem iudicis, secùs est in appellatione à diffinitiua. Nec obstat inhibitio primi Auditoris, quæ fuit sublata per eius remissionem. Nec obstat quòd fuit appellatum à remissione, quia nondum liquet, nec est pronuntiatum, an sit benè appellatum, ante cuius inhibitionem, & pronuntiationem scilicèt secundi Auditoris, valet semper processus primi ex remissione sibi facta per quam fuit sublata inhibitio. benè facit. ff. de no. ope. nũtia. vnde in nulla culpa est primus iudex, qui ignorat an ab huiusmodi remissione fuisset appellatum. Item si sciret appellatum, non tenetur supersedere, nec inducit hunc effectũ, nisi inhibeatur sibi à secundo Auditore, sic totum pendet ex futuro euentu, & pronuntiatione secundi auditoris, qualiter processus primi auditoris valuit.

ADDITIONES.

Appelletur. Adde decis. 1. sup. de offic. delegat. a
Pronuntiatum suspendit. Appellatio quandoque pronuntiatum extinguit, quandoq; suspendit. de hoc vide per Imol. in l. tale. §. qui prouocauit. ff. de pact. in repetit. & Alexand. consil. 35. volum. 4. b

EPITOME.

Præparans se ad prosecutionem alicuius rei videtur ipsam prosecutionem inchoare.

DECISIO LXVI. aliàs 488.

SI Papa cum cancellaria existente in Anania, & Auditores Palatij in Roma, & Auditor in Roma ferat sententiam, & parti condemnatę viua voce ilicò ab eadem sententia appellanti datis apostolis reuerentialibus præfigat terminum 10. dierum ad prosequendum appellationem, & infrà 10. dies appellans arripuit iter per se, vel alium ad huiusmodi Ananiã pro impetranda commissione super dicta appellatione, talis itineris a
arreptio, & prosecutio sufficiens est & desertionem excusat: licèt aliqui domini contrà. Dominorum tamen ratio fuit ista, quia illud tempus non ad prosecutionem appellationis complendam, sed ad eius inchoationem statuitur, modò inchnat prosequi, qui facit præparatoria, absque quibus ipsa prosecutio fieri non potest, quia idẽ iudicium est de termino, & de via, sine quibus ad terminum perueniri non potest, vt l. oratio. ff. de sponsa. & no. Spe. de appell. §. nunc breuiter. vers. item si pars qui alleg. ad hoc c. cùm causam. de re iudi. & de electio. c. statuimus. libr. 6.

De Confirmatione vtili vel inutili.

EPITOME.

Clausula, Dummodò ex ordine, in confirmatione poni consueta non intelligitur de ordine dato, sed de acceptatione.

DECISIO I. aliàs 52.

SI clausula solita poni in confirmationibus, Dummodò ex ordine beneficium debeatur, non intelligitur tantùm de ordine datæ, sed etiam acceptationis, quia tunc primò beneficium est debitum, vt in c. 1. & fin. de conceß. præbend. lib. 6.

EPITOME.

Papa confirmando dismembrationem ex certa scientia, quòd solemnitates non substantialia suppleuisse videatur.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio Papa Ex certa scientia quos defectus suppleat?*

DECISIO II. aliàs 230.

1 PApa † confirmando [a] Ex certa scientia præ-
2 dictam dismembrationem ecclesiæ factam per Legatum, inserendo totum tenorem huiusmodi dismembrationis, supplendo omnem defectum, si quis interuenisset, videtur suppleuisse omnem defectum solemnitatis, videlicet partis vocationem, & alia solennia, sed non substantialia, videlicèt potestatem Legati dismembrantis, & veritatem causarum expressarum. argum. eorum quæ leg. & not. per Inno. in c. 1. & 2. & penul. de confir. vtili, vel inutili. & per eundem in c. 1. de transac. vbi videtur innuere, quòd confirmatio Papalis facta ex certa scientia firmet infirmű, & inualidum, nedum quóad solemnitatem, sed quóad substantiam etiam. sed intellige dictum suum sanè, videlicèt quando facta extitit cű causæ cognitione, & parte vocata, tunc sonat totum. & hoc videtur Inno. innuere in eod. c. super verbo, authoritate. & in dictis. c. 1. & 2. de confirma. vtili vel inutili. Conclusionem verò prædictam videtur tenere, & approbare expresse Spec. tit. de lega. §. nunc ostendendum. vertic. 18. & vide per Io. Andr. Pau. & Guil. in Clem. pastoralis. de re iudica. & benè per Archiad. 56. distinct. c. Cenomanensem.

ADDITIO.

a Papa confirmando. Item dicta confirmatio Papæ, Ex certa scientia facta, facit transactionem personalem realem, quod est notandum, de quo in c. veniens. de tranlact. et c. nisi essent. de præbend. & de transact. c. 1. per Innocen. & Hostien. in c. cùm accessissent. de cófirma. vti. c. venerabilis. de fide instrumen. c. inter dilectos. de conceß. præbend. quia diuersitatem. de reli. domibus. c. constitutus. & pleniùs per Hostien. in summa, de confirm. vtili. §. qui. fit effect*. in quibus iuribus plenè habetur de efficacia dictæ confirmationis.

De Clericis coniugatis.

EPITOME.

Ex contractu matrimonij per verba de præsenti contracti, etiam carnali copula non secuta inducitur vacatio beneficij tale matrimonium contrahentis.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium per sponsalia non vacat.*

DECISIO I. aliàs 26.

SI impetretur beneficium vacans per contractum matrimonij, Fuit dubitatum vtrùm sufficiat impetranti probare tractatum de contrahendo, vel quòd sponsalia fuerunt, & erant contracta? Et breuiter sine argumentis fuit conclusum, quòd non, sed oportebit ipsum probare matrimonium per verba de præsenti legitimè contractum, licèt non fuerit consummatum. Ratio, quia † beneficium per sponsalia non vacat, 1
prout leg. & not. per gloß. & Io. And. in nouel. in c. 1. de cle. coniuga. facit c. beneficium. de reg. iur. lib. 6. imò adhuc est dubium, an per matrimonium legitimè per verba de præsenti contractum vacet beneficium, per lecta & notata eod. titul. c. diuersis fallacijs. & meliùs in c. Ioannes. & per Innocen. pulchrè in c. tuæ. de aposta. ibi vide. tum quia si sic vacaret, putà per spósalia, non deberetur impetranti propter falsum modum vacandi expressum, & verum modum vacandi non concessum. per c. susceptum. de rescript. libro 6.

De Præbendis.

EPITOME.

Clausula generalis in literis gratiosis inserta, licèt firmet gratiam, & vitium surreptionis tollat, impedimentum tamen seu inhabilitatem personæ non remouet, nec dispensationem inducit.

SVMMARIA.

1 *Statuta ecclesiarum dicuntur per clausulas derogatorias in literis specialibus insertas, sublata, vel saltem dilata. & numero sequenti.*

2 *Clausula derogatoria in statutis, vel consuetudinibus ecclesiarum apposita, quid operetur?*

3 *Aetatis defectum patiens, an possit acceptare beneficium ecclesiasticum, vel præbendam sacerdotalem.*

DECISIO I. aliàs 3.

SI statutű [a] † est in aliqua ecclesia de certa præ- a
benda non conferenda, nisi actualiter in sa- 1
cerdotio constituto, Fuit dubitatű vtrùm impe-
trans apostolicus, qui nó fuit in tali ordine [b] pos- b
set

fet huiusmodi præbendam acceptare, sibique fa-
cere prouidere de eadem, prædicto statuto non
obstante? Et videbatur quod non. per c.1.de con-
stit. libr. 6. & in hanc conclusionem videbatur
declinare Archid. in c. cum aliquibus. de rescript.
c libro sexto. Fuit decisum [c] & determinatum
d per omnes contrà, cum hac limitatione, [d] videli-
cèt, dummodò prædictus acceptans tempore ac-
ceptationis, & prouisionis huiusmodi fuerit in
tali ætate, quòd infra annum possit promoueri
in sacerdotem. per c. ei cui. cum ibi nota. per Io-
an. Andr. de præbend. libro 6. Hanc conclusio-
nem videtur ponere Ioann. Mon. in c. si pro pau-
a peribus. de præbend. eod. libr. motus † ex clausu-
lis derogatorijs hodie in gratijs communibus, &
specialibus poni consuetis, per quas sublata, vel
saltem dilata omnia statuta, quæ in contrarium
e essent, censetur, prout innuunt hæ clausulæ, [e] non
obstantiarum, si bene inspiciantur. & per eas clau-
sulas satisfit d. c. 1. de constit. lib. 6. pro contrario
inducto, & respondetur motiuis Archi. per mo-
tiua fortiora Ioan And. & Ioan. Mo. in locis præ-
allegatis. Dominus verò Robertus allegat vnum
dictum domini Guil. de Mōte Laud. positum in
extrauag. sedes apostolica. Ioan. 22. contra prædi-
ctam conclusionem, quòd licèt per non obstan-
tias hodie in gratijs poni cōsuetas derogetur sta-
tutis generalibus omnia beneficia ecclesiastica re-
spicientibus, tamen non derogatur per eas statu-
to alicui singulari super certo beneficio edito,
nisi de illo certa, expressaque mentio fiat. per c. 1.
de constit. suprà alleg. in contrar, & sic dixit do-
minus Gallardus se post publicas rationes in
quadam causa de Arragonia obtinuisse, & sen-
tentiasse, quod alij Domini recordantes adhuc
de illa dixerunt verum esse in statuto apposito
in prima fundatione certi beneficij per fundato-
rem, siue laicum, siue clericum, vel in testamen-
tis eorum, quibus Papa non intendit præiudica-
re, nec derogare per huiusmodi clausulas gene-
rales, nec retrahantur à fundatione, & ordinatio-
ne beneficiorum. argumen. c. cùm dilectus. de
iure patron. & eorum quæ legun. & notan. in c.
f licet. de præbend. libro 6. Quam conclusionem [f]
crederem indubitanter veram in statutis, seu or-
dinationibus laici, secùs verò, si clerici quibus Pa
pa vult, & potest leuiùs præiudicare. argumen. c.
cùm dilectus. antedicti, & 16. q. 1. ca. decernimus.
Secùs verò Domini dicebant de statuto facto de
certo beneficio per ordinarios collatores præla-
tos, quibus Papa vult, & potest præiudicare ex
sua generali, & ordinaria potestate, & dare ius ad
vacatura beneficia ad collationem eorum spe-
ctantia. de concess. præbend. c. proposuit. ipse e-
nim in conferendo omnes ordinarios potest præ-
uenire. de præbend. c. dudum. et c. quamuis. 2.
libro sexto. & claudere eis manus per suum de-
cretum. de concess. præbend. c. 1. et c. si capitulo.
et c. si soli. libr. 6. et c. cùm ei quem. eodem titul.
In Clem. & fuit obtentum, & sententiatum in
quadam causa Tornacen. pro quodam apostoli-
co acceptante præbendam actu sacerdotium re-
quirentem ex statutis Episcopi, & Capituli illius
ecclesiæ, non habentis ordinem presbyteratus,
existentis tamen in legitima ætate, scilicèt quòd
talis infra annum poterat promoueri, & promo-
tus fuit etiam ante litem motam, licèt ad hoc nō
tenebatur fortè ante adeptam possessionem pa-
cificam. de electio. c. licet. canon. et c. commissa.
eodem titul. libr. 6. quæ omnia intelligas, quan-
do in gratia sunt sublata statuta, & consuetudi-
nes per non obstantias hodie in gratijs speciali-
bus poni consuetas. Contrarium crederem in for
ma pauperum, in qua non tolluntur statuta, &
consuetudines. prout expressè not. Ioan. Mona.
& Archid. in dict. c. si pro clericis pauperibus.
Quod intellige de beneficijs requirentibus sa-
cerdotium, [g] vel alium sacrum ordinem aptitu- g
dine, sed non actu. Si verò actualiter, quia tunc
non sunt sublata statuta, non potest prouideri
impetrāti de beneficio actu sacerdotium requi-
rente ex statuto, nisi sit in tali ordine constitu-
tus, vt ibi not.

Ex hoc insurrexit † aliud dubium. Pone quòd 3
prædictus expectans apostolicus tempore acce-
ptationis non esset legitimæ ætatis, vtrum valuis-
set acceptatio? videtur velle Ioannes Andr. in c.
ei cui. suprà alleg. in 1. gloss. quòd sic. Sed contra-
rium fuit obtentum, quia per non obstātias præ-
dictas non perimitur statutum, licèt apposita sit
clausula, firmans gratiam, vt non obsit ei, & id-
circo non perimitur qualitas præbendæ per sta-
tutum inducta, modò qualitate durante. & si nō
obstet statutum gratiæ, obstat tamen dispositio
iuris communis, quæ non vult sacerdotale bene-
ficium conferri patienti defectum ætatis, vt in
dictis iurib. c. ei cui. et c. licet canon. quia ius com-
mune Papa in dubio per tales clausulas non in-
tendit dispensare, vt not. per Ioann. Monac. in c.
cum aliquibus. de rescript. lib. 6. et c. 1. de fil. pres-
byte. eod. lib. & not. Ioan. And. in c. si motu pro-
prio. de præbend. facit c. non potest. eod. tit. libr.
6. & per hoc tollitur vna subtilitas, quam ponit
Ioann. Andr. ad saluandam dictam gloss. suam in
dict. c. ei cui. in nouel. ad materiam supradictam
vide Archid. in rosario 25. quæst. 2. in sum. in fin.
& per eundem Ioan. And. de rescrip. c. si propter.
libr. 6.

ADDITIONES.

Si statutum. Decisio & conclusio Dominorum a
de Rota, qui sequuntur opi. Io. Mo. & Io. Andr.
contra Archi. & quæ istarum opi. sit verior, vide
in repetitione c. ei cui. de præben. lib. 6. & in con-
silio Domini Lauren. de Rodulfis. posito in li-
bro repetitionum domini Anton. de Bu. super
4. libro decret. & vtrobiq; declaratur intellectus
huius decisionis.

Tali ordine. Adde Roch. Curt. in suo tract. iuris b
patro. in verb. honorificum. q. 3. versi. circa aliud
an de necessitate præsentatus debeat esse sacer-
dos, &c.

Fuit decisum. Adde gloss. in verb. residentiæ. tit. c
de collat. in pragmati. sanctio. decis. 3. tit. de pœ-
nis. infr. in antiq.

Cùm hac limitatione. Hoc puto verū, si apparet a
de intētione mādantis, quòd tali patiēti defectū
in ætate noluerit præbendam sacerdotalem con-
ferri, de qua intentione videtur apparere, cùm in

literis

literis Papalibus apponitur clausula, Nõobstantibus aliquibus, per quæ effectus nostræ gratiæ impediri valeat, vel differri. Nam tunc satis apparet de intentione scribentis, quòd ipse voluit dari sibi sacerdotalem præbendam, ordinem autem recipiet cùm erit ætatis legitimæ, vbi verò in dictis literis non esset adiecta dicta clausula, sed simpliciter mandatum prouideri de præbenda, tunc de sacerdotali non poterit prouideri tali impetranti in ætate defectum patienti.

e Clausulę. Clausula generalis, non obstantiarum, quamuis tollat impedimentum gratiæ, defectũ personę tamen non tollit, nisi de eo specialis mentio habeatur, quia nõ est verisimile, quòd per talem generalem clausulam Papa voluerit fraudare ecclesiam seruitio vnius sacerdotis. & de effectu huius clausulæ, vide plenè per Ioan. Andr. in c. 1. de excess. prælato. libr. 6. per Lapum abbatem in c. el cui. de præben. eo. lib. plenissimè per Bart. in extrauagan. ad reprimẽdam. super verbo, non obstantibus.

f Conclusionem. Adde reg. Cancell. apostol. 40. incip. item voluit quod super quouis beneficio. & ibi gloss.

g Requirentibus sacerdotiũ. Adde. gl. in verb. residentiæ. in tit. de collat. in pragmat. sanctio.

EPITOME.

Impetrans beneficium solitum regi per seculares secundùm formam c. cùm de beneficio. de præbend. libr. 6. sufficit quòd probet illud rectum per 10. annos, vt tale, sicuti impetrauit, nisi ex aduerso probaretur, quòd per 40. annos, vt regulare, fuerit gubernatum.

SVMMARIA.

1 *Alteratio status beneficij probatur 40. annorũ spatio.*
2 *Clericus secularis impetrans beneficium tanquàm seculare, probare debet vltimum statum fuisse secularem, & sufficit.*
3 *Præscriptio 40. annorum prima tollitur per secundam 40. annorum.*

DECISIO II. alias 32.

1 2 FVIT dubitatum † quid impetrans secundum formam c. cùm de beneficio.[a] de præbend. libro sexto, teneatur probare, videlicèt vel simpliciter vltimum statum illius beneficij, videlicèt illud rectum per clericum secularem vltimò, & quod per 40. annos fuerit sic rectum, vel an sufficiant decem anni. In quo Domini erant varij. Nam secundùm aliquos requiritur continuatio, & pacifica gubernatio tanti temporis, quòd legitima præscriptio sit completa, quæ est quadragenaria. de caus. possess. & proprieta. c. cùm ecclesia Sutrina. de præscrip. c. de quarta. & c. ad aures. cum similibus. Etiam hoc videtur expressè innuere text. d. c. cùm de beneficio. superiùs alleg. quem sic intelligunt quasi omnes scribentes, propter verbum, legitima. quæ regulariter est quadragenaria, secùs verò si illud verbum non esset positum in tex. secundùm Io. And. quia tunc procederet dictum eius positum in c. fin. de consue. in nouel. eod. lib. super glo. consuetudo. vbi videtur innuere, quòd sufficit decennalis præscriptio in consuetudine secundùm ius commune introducta. Et quis consuetudo, de qua loquitur dictum c. cùm de beneficio. est talis, cùm omnia beneficia ecclesiastica sunt secularia de iure communi, idcirco maior pars Dominorum declinauit in hãc vltimam opinionem, videlicèt sufficere in hoc casu decennalem præscriptionẽ, per dictum domini Ioan. Andr. superiùs alleg. & positum in d. c. fi. de consue. & hoc verum secundùm prædictos Dominos, nisi ex aduerso probaretur illud beneficium per regulares antea fuisse gubernatum per 40. annos, vel gubernando per eosdem sic in sua institutione fuisse institutum, tunc enim propter mutationem status ipsius beneficij be neastringitur impetrans ad probandum quadragenariam præscriptionem, tum quia secundùm primam causam illa prima præscriptio regularium quadraginta annorum, non tollitur, nisi per cõtrariam præscriptionem quadragenariam, vt not. de excess. prælator. c. accedentibus. tum quia secũdùm casum ius commune obstat clerico seculari, & sic requiritur quadragenaria præscriptio, p iura & dicta Doctorũ ad hoc superiùs inducta. facit c. Cumana. de electionibus. & de restitutione spoliatorum. c. ad decimas. libro sexto, Clem. quia regulares. à contrario sensu, de supple. negli. præla. Dominus verò Aegid. † fuit singularis opinionis in hac materia: dicebat enim sic circa primum dictum, quòd si clericus secularis impetret beneficium aliquod tanquam seculare, vel clericis secularibus assignari consuetum, sufficit quòd vltimus status suerit secularis, licèt non probetur, quòd ille status fuerit per 10. annos obseruatus, dummodò non probetur contrarium, videlicèt alium statum legitimè præscriptum præcessisse. pro quo alleg. not. per gloss. in c. possessiones. de re eccles. non alie. rationem enim assignauit, quia ibi non agitur de mutatione status ipsius rei, sed solùm de vsu, & statu ipsius vsus, solùm debet attendi status, vel possessio, qui pro tunc est. de sen. excommuni. c. si iudex. cum ibi no. lib. 6. de elec. querelam. & de iure patro. c. consultationibus. & ff. de off. Præto. l. Barbarius. ita quòd verbum, consuetum, referatur ad solum vsum, vt C. de epis. au. l. 3. cum multis similib. licèt vbi ageretur de status mutatione in præiudicium alterius religionis, ordinis, vel ecclesiæ, verbum, consuetum, reciperetur pro cõnsuetudine legitimè per 40. annos obseruata, propter naturam materiæ, & præiudiciũ ecclesiæ, vt in in c. cũ ecclesia Sutrina. de cau. poss. & propr. de elec. Cumana. & in c. cũ ecclesia Vulterana. de off. ord. c. cũ satis. de iurepa. c. cura. de consue. c. cùm dilectus. & de ver. sig. c. abbate. de priuile. c. si de terra. cum multis sim. facit secundum ea, quia de iure communi omnia beneficia, sunt secularia; ex eo quòd primæuus status beneficiorum est secularis, cùm de beneficio seculari fiat regulare, & nõ econuerso. facit de dona. c. ad apostolicæ. vt prædixi. & sic dixit intelligendum dictum c. cùm de beneficio. & placuit Dominis hæc opinio, quam ego crederem etiam veram, vbi nullus alius status præcedens, nec subsequẽs allegaretur, nec probaretur propter assistentiam iuris

iuris communis: sed in casu, in quo contra impetrantem iuxta formã prædictæ decre. daretur
c de statu regularium præcedenti, vel subsequenti statum secularem allegatum per impetrantem, etiam si status ille regularis non fuerit per 40. annos obseruatus, crederem impetrantem astringi ad probandum statum medium, scilicèt secularitatis fuisse seruatũ per 40. annos, & hoc meo iudicio innuunt multa verba illius text. ibi videlicèt, etiam. quæ est dictio ampliatiua, si ante vel post scilicet statum regularitatis allegatum per impetrantem religiosi quandoq;, & sic non semper, nec per 40. annos ministrauerunt in eodem, licèt aliqui velint supplere ad dictũ verbũ quandoque, &c. ita quòd præscriptio sit legitimè completa per religiosos ante, vel post per 40. annos in eodem beneficio ministrantes, qui est absonus intellectus meo iudicio. Nam si primò fuisset beneficium regulare per quadraginta annos, & posteà seculare per alios quadraginta annos, & vlteriùs iterum per 40. crederem vltimum statum attendendum, & per illum sublatum medium
5 statum. Nam vt supra dictum est, præscriptio † quadragenaria prima tollitur per secundam contrariam quadragenariam. iuxta no. in c. accedentibus, de exces. prela. At vbi primus status beneficij fuisset secularis, nisi per vnum annum ex sua primæua institutione, seu fundatione mutatus in regularem, & obseruatus per 10. vel 20. annos ita quòd non erat adimpleta legitima præscriptio, & subsequenter iterum iste secundus status mutaretur, & reduceretur ad statum pristinum secularitatis, tunc crederem sufficere præscriptionem decennalem, tum propter assistentiam iuris communis, tum quia res de facili redit ad naturam suã. 35. di. ab exordio. ff. de pac. si vnus. ad materiam vide Ber. in d. c. possessiones. & per eundem de reli. do. c. inter quatuor. & per ipsum & Ioan. And. de vi. & ho. cle. c. quoniam. & 16. q. 3. peruenit. per Arch.

ADDITIO.

a Cùm de beneficio. Add. dec. 22. de probat. in antiq. & decis. 49. de rescrip. in eisdem.

EPITOME.

a Impetranti beneficium vacaturam per assecutionem, &c. sufficit probare assecutionem de facto.

SVMMARIA.

1 *Beneficium incompatibile vacat per assecutionem alterius de facto factam.*
2 *Possessio vitiosa quòd priora beneficia vacare faciat.*
3 *Beneficium quando quis pacificè assecutus dicatur.*

DECISIO III. aliàs 61.

a SVfficit[a] † impetranti beneficium vacaturum
1 per assecutionem pacificam[b] alterius bene-
b ficij probare, quòd ille, per cuius assecutionem impetrauit possessionem alterius beneficij, sit as-
2 secutus, licèt de facto, & violenter, quia † vitiosa possessio facit vacare priora beneficia. de præb. c. eum qui. libr. 6. no. Inno. in c. constitutus. super verb. appellauit. extrà de appellatio. idem tenet Guliel. in c. licèt. de præbend. lib. 6. Sed Roland. dicit contrarium Parisijs fuisse determinatum, per c. si beneficia. de præbend. lib. 6. De hoc per Guliel. 92. distinct. can. si qui episcopi, per Pau. in c. gratiæ. de rescript. et c. in plerisq;. de electio. in Clem. nec debet esse inuasor melioris conditionis, &c. vt in d. c. eum qui.

ADDITIONES.

a Sufficit. Sed quæro † quando quis dicatur benefi-
3 cium pacificè assecutus? dic quòd quando habet liberum curæ exercitium, licèt maioris partis bonorum possessionem non habeat, secundùm Ste. & Zen. in Clem. gratiæ. de rescrip. per glo. in c. commissa. de elect. libr. 6. hoc videtur contra text. & glo. magnam. in c. si tibi concesso. de præb. libr. 6. sed dic, quòd licèt haberem exercitium curæ, sufficiat quoad finem, vt currat tempus, de quo in c. licet canon. de elect. libr. 6. non tamen quoad finem vt vacent priora beneficia, nam tunc requiritur, quod administrationem bonorum ecclesiasticorum, vel maioris partis habeat, vt dicatur pacificè possidere, vt in d. c. si tibi concesso. & oportet quòd quis possederit pacificè secundum beneficium per duos menses, vt inducatur vacatio primi, aliàs non diceretur pacifica possessio secundùm Lap. in d. c. commissa. super gl. quæ incipit, aliquandiu. cuius opi. bis vidi seruari in Rota. Pau. de Lea. in Clem. gratiæ. dicit quòd pacificè dicitur possidere, qui possidet sine controuersia iuris, vel facti, iudiciali, vel extraiudiciali. & not. hæc pro causa parœcialis ecclesiæ sancti Io. Euangelistæ Patauiens. diœce. tamen dec. 3. de cau. posses. & proprie. in antiquis dicit, quòd vbi aliquis est in possessione beneficij, licèt sibi moueatur lis super beneficio, tamen videtur pacificam possessionem habere, quia ad hoc quòd quis videatur pacificam possessionem habere, sufficit quòd de facto possideat, licèt super iure sibi controuersia moueatur, vt not. Innoc. in d. c. constitutus. in gloss. a. & Archid. in c. licet. super verbo, pacificam. de præb. lib 6. ad quod facit l. vim facit. ff. de vi & vi ar. licèt contra facere videatur l. Lucius. §. tres hæredes. ff. ad Trebel. facit quod not. in c. commissa. super verbo pacifica. de elect. libr. 6. ita determinat. d. decis. 3. de caus. possess. & propri. in antiquis, quæ incipit not. quod vbi aliquis. & illa est plenior ista, cui adde quod not. d. Ant. in suis recollectis in d. Clem. gratiæ. & in Clem. si plures. de præbend.

b Pacificam. An per assecutionem beneficij incompatibilis vacent priora beneficia etiam patronata, quo casu an non vocato possessore patronus possit procedere ad præsentationem alterius clerici, vide Roch. Curt. in suo tractat. iurispatronat. in verb. honorificum. 4. quæst. versic. sed hic suboritur quæstio accessoria. adde deci. 6. incip. quæritur quanti temporis. versi. secundo probatur. sup. de consuet. Et quãdo quis dicatur habere possessionem pacificam, per gl. in §. item quòd vniuersitates. in verb. possidebunt. tit. de collatio. in pragmat. sanctio. & decisio. 3. incip. nota

quòd

quòd vbi aliquis. de caus. possess. & propriet. in antiquis. Cum hac decis. concordat decis. 15. de probat. in antiq.

EPITOME.

Potestas conferendi beneficia reseruata non se extendit ad beneficia apud sedem apostolicam vacantia.

SVMMARIVM.

1 *Habens potestatem conferendi beneficia reseruata, an beneficia per sedem apostolicam vacantia conferre possit.*

DECISIO IIII. aliàs 97.

1 HAbens † potestatem conferendi [a] authori-
a tate apostolica beneficia sedi apostolicæ reseruata, potest nedum specialiter, sed generaliter reseruata, vacantibus in Curia per obitũ duntaxat exceptis, quia illa veniunt sub generali cõcessione. de præbend. c. 2. lib. 6. Ratio, quia priuilegium principis latè est interpretandum. de verb. sign. c. olim. de dona. c. cùm dilectus. & vbi non distinguit Papa, nec nos distinguere debemus. 2. q. 5. can. consuluisti. de transla. episcop. c. inter corporalia. de ma. & obed. c. solitæ. de coniug. lepro. c. quoniam. Dominus Aegid. & Pe. Gasconis contrà per c. 2. de præbend. libr. 6. propter inhibitionem, & decretum ibi positum, quod refertur ad omnia beneficia qualitercunq; posita apud sedem apostolicam vacantia. Concedatur
b hoc, aliud enim [b] est dicere beneficium vacans apud sedem apostolicam conferre, & aliud reseruata sedi apostolicę conferre: vt infra in conclusione notatur.

ADDITIONES.

a Conferẽdi. Adde suprà in tit. de leg. decis. 3. quod legatus. & in ant. dec. 9. de conces. præben. habere potestas.

b Aliud enim. Adde quòd suprà facit de offic. leg. decis. 3.

EPITOME.

De duobus expectantibus in data paribus præfertur primò præsentans executori.

SVMMARIVM.

1 *Executor datus ad prouidendum quòd collator sit.*

DECISIO V. aliàs 100.

a SI vnus [a] de duobus habentibus gratias æquales, & eiusdem datæ primò præsentat literas suas executori suo quam alter, & faciat fieri processus, prefertur alteri in prębenda, vel beneficio posteà vacante propter huiusmodi diligentiam:
1 quia † omnis executor datus ad prouidendũ est collator. iuxta ea quæ legun. & not. de præben. c. pro illorum. & de rescript. c. tibi qui. & de præb. c. si cui. per Archid. libr. 6. ita quòd locum habet 2. res. c. duob. de rescrip. eo. libr. sed non tertium.

ADDITIO.

Si vnus. Caue quia c. duobus. versicul. si verò. suprà alleg. videtur intelligendum de pręsentatione facta eis, ad quos spectat canonicorum receptio, & collatio præbẽdarum, vt dicitur in prin. non de præsentatione facta executori, ideò hæc decisio est contra dispositionem d. c. duobus. & ita consuluerunt d. Petrus de Anch. & Fran. de Zabarellis. a

EPITOME.

Motus proprius licèt tollat qualitates extrinsecas, non tamen intrinsecas, putà curam, seu principalitatem beneficij: nec lædit ius tertij, nec gratiam ampliat, nec dispensationem irregularitatis, vel alterius inhabilitatis inducit.

SVMMARIVM.

1 *Certa scientia principis motu proprio in literis non expresso, an vitium surreptionis excludat.*

DECISIO VI. aliàs 111.

LIcèt motus proprius [a] Papæ excludat, & tol- a
lat qualitates extrinsecas, intrinsecas tamen non, putà curam vel principalitatem beneficij de quo prouidetur, vel mandatur prouideri: de quibus si non fiat mentio in gratia etiam proprio motu facta, ipso iure est nulla, vt not. Ioan. And. in c. si motu proprio. de præbend. libro sexto. in nouel.

ADDITIO.

Licèt motus proprius. An † certa scientia princi- a
pis proprio motu in literis non expresso vitium 1
surreptionis excludat. Dd. dicunt quòd non. in c. si motu. de pręben. libr. 6. alibi lex videtur velle quòd idem operatur certa scientia principis rescribentis, quod operatur clausula, non obstante. l. idem scribit. §. fin. ff. de excu. tu. & l. quidam consulebant. ff. de re iudic. & vide per Bal. in vsibus feudorum. in prin. tertiæ chartæ.

SVMMARIA.

1 *Motus proprius quid operetur? 3.*
2 *Qualitates beneficiorum obtẽtatorum exprimere nemo de iure communi tenetur, licèt obtinendorum sic.*

DECISIO VII. aliàs 112.

DIcebant Domini quòd motus proprius 3
† non tollit ius tertij, putà si beneficium 1
spectabat ad iuspatronatus alicuius laïci, de quo Papa si sciuisset, nullatenus prouidisset, iuxta not. in c. 2. de præbend. libro sexto. per omnes. & pro hoc facit vnum dictum c. nobis. de iurepat. & in Clem. per literas. eodem titul. de præbend. per Ioan. And. & Pau. vbi etiam dicunt super verbo, directas. quòd licèt ꝓprius motus vitium surreptionis tollat, tamen gratiam non ampliat, nec dispensationem irregularitatis, vel alterius defectus, aut retentionis pluriũ beneficiorum

rum incompatibilium indncit, vt not. prædicti
Dd. in Clem. si Romanus Pontifex. de præbend.
Cótra primam conclusionem allegatur vna not.
Ioaon. Andr. in Clem. si dignitatem. de præbend.
super verbo, mandamus. quam tamen aliqui Do-
mini intellexerút de qualitatibus beneficiorum
obtentorum, secùs de his, de quibus Papa proui-
det, vel prouideri mãdat. & credo hoc vltimum
2 fuisse de mente glossatoris, quia † de iure com-
muni non tenetur quis exprimere qualitates be-
neficiorum obtentorum, sed bene obtinendo-
rum, vt in Clem. si dignitatem. & in c. cùm in illis.
de præben. quemadmodum enim proprius mo-
tus tollit surreptionem in obtentis, vt in Clem.
si Romanus. eod. titul. ita in obtinendis. Pro hoc
& etiam contra secundam solutionem, videlicèt
quòd gratiam ampliat, & ius tertij tollit, induce-
bam c. si pluribus. de præb. libr. 6. maior pars do-
minorum remanserunt, & tenuerunt prædictas
duas conclusiones.

ADDITIO.

2 Motus proprius. Sit tamen cautus aduocatus † in
3 modo opponendi: nam licèt motus proprius tol
lat vnu m defectum irritationis literarum, vt est
defectus taciturnitatis, alios tamen defectus non
tollit, vtputà defectum natalinm, ætatis, vitium
corporis, bigamiæ & simil. quanquam dicti de-
fectus per viam surreptionis non possint opponi
propter expressionem motus proprij, tameo op-
poni possunt per viam iuris commnnis, cùm mo
tus proprius talium dispensationem non indu-
cat, vt in c. eam te. de ætate & quali. & per Ioann.
Andr. ln d. c. si motu. & ideò sublato defectu ta-
citunitatis per motum proprium, alij remanent,
& ad nullitatem dispositionis sufficit vnum ex
pluribus defectibus remanere, vt l. si non lex. ff.
de hæredi. institu. & l. si domus. ff. de serui. vrba.
prædi.

EPITOME.

Quotidianę distributiones in impetratione be-
neficij certi valoris non computantur.

SVMMARIA.

1 *Fructus beneficij impetrati quotidianas distributio-
nes non amplexatur.*
2 *Distributiones quotidianæ in beneficij valore non com
putantur.*

DECISIO VIII. aliàs 134.

1 QVando † impetratur certum beneficiũ cer-
ti valoris fructuum, secundum commune
2 æstimationem distributiones qnotidianę[a] in hu-
iusmodi valore fructuum non sunt computan-
dæ. Ratio, quia illę dantur ratione certi ministe-
rij personalis, putà interessentibus diuinis, & non
sunt de corpore beneficij, & ideò non compre-
henduntur sub illis, próut leg. & not. in c. licet. de
præb. & de Clem. non resi. c. vno. libr. 6. & ibi per
Io. And. in nouell. per eundem in addi. Spe. tit. de
conces. præb. pro hoc optimè facit c. si. de conces.
præbend. §. in illis verò. libr. 6. vbi distributiones
quotidianæ sunt aliud, quam illud quod datur
ratione præbendæ.

ADDITIO.

Distributiones quotidianæ. Nota † quòd distri- 2
butiones quotidianæ non computantur in valo- 2
re beneficij. Ita etiam determinat Oldr. consi. 118.
Et Io. And. in addi. Spec. de conces. pręb. quorum
rationes vide in repetitione Clem. primæ, de có-
ces. præb. per d. Pet. de Ancha. vbi idem dicitur
de mortuarijs & anniuersarijs. Adde dec. vlt. hoc
tit. in antiq. & Fely. in c. ad aures. de rescrip.

EPITOME.

Dignitas in ecclesia dicitur illa, quæ habet ad-
ministrationem admixtam cum iurisdictione: per-
sonatus verò, vel officiom, quando habet admini-
strationem sine iurisdictione.

SVMMARIVM.

1 *Thesauraria, Decanatus, & Præpositura an sint digni-
tates.*

DECISIO IX. aliàs 173.

DE † Thesauraria an sit dignitas,[a] vel simplex 1
officium, de iure communi Domini erant 2
varij: Aliqui dicebant quòd sonat in nomen di-
gnitatis, & in multis ecclesijs pro principaliori di-
gnitate reputatur, alij & maior pars, de quorum
numero ego fui, dicebant qnòd Thesauraria se-
clusa consuetudine, & reputatione ecclesię de iu-
re communi non sonat in nomen dignitatis, nisi
Archidiaconatus, & Archipresbyteratus propter
iurisdictionem & præeminentiam, quas habent
super alios, & prælertim subditos, & personas ec-
clesiasticas, próut patet expresè in toto tit. de of.
Arc. & Arcipresby. Imò secundum Innoc. in c. de
multa. de præb. etiam si Archidiaconus nullam
haberet iurisdictionem in mundo ratione cósue-
tudinis, tamé ratione nominis sonare in dignita-
tem: secùs de Præpositura, Decanatu, & alijs, vt
patet exemplum de pręposititis in ecclesia Carno-
ten. & Turonen. do. Nic. non reputauit aliquem
de iure communi post Episcopum in ecclesia ca-
thededrali in dignitate constitutú, nisi vnú q im-
mediatè est post eum, qni in aliquibus ecclesijs
vocatur, Præpositus, in aliquibus Thesaurarius,
&c. tamen de communi iure immediatus Præla-
tus post Episcopum in ecclesia cathedrali est Ar-
chidiaconus, qui est oculus Episcopi, & gerit in
multis vices ipsius, vt in c. ad hęc. et c. mandamus.
de off. Archi. In alijs ecclesijs collegiatis est ille,
qui est caput, & Prelatus ecclesiæ, vel collegij ele-
ctus ab ipso collegio, & per Episcopum confir-
matus, & talis habet præeminentiam, & iurisdi-
ctionem super eligentes eum, & sibi obedire tan-
quàm Pręlato eorum tenentur, próut leg. & not.
de off. ord. c. cùm ab ecclesiarũ. per Inno. & Host.
tamen quicquid sit, consuetudo, & communis
reputatio multum operatur in illis, próut leg. &
no. per Inno. & Host. in d. c. de multa. & Arc. in c.
1. de consue. libr. 6. & Paul. in Clem. vt hi qui. de
æta. & quali. qui videtur cócludere ad proposi-
tum, quòd habentes administrationé rerum sine
prærogatiua non videntur in dignitate, sed offi-

cio constituti, vt sunt syndici, procuratores, castellani & sacrista.1.q.3.saluator.sed si habent administrationem, & iurisdictionem, vt Camerarius Papæ, tunc est dignitas secundum eum, & remittit ad notata per eum de deci.c.1. in Clem.

ADDITIO.

a Dignitas. Dignitas ecclesiastica ex tribus cognoscitur. Primò quando habet administiationé rerum ecclesiæ cum iurisdictione, vt 89.dist. volumus. & centesima dist.ca. Diaconi. Secúdò quando habet nomen dignitatis, & prælationem, siue prærogatiuam in ecclesia tam in choro, quàm in capitulo, licèt non habeat administrationem rerum vel iurisdictionem.de consuetudine.c.cùm olim. & de instit.c.cùm venissent. Tertiò, quando in ecclesia est consuetudo, quòd illius officium habeatur pro dignitate.

EPITOME.

Collectorum & subcollectorum beneficia tempore officiorũ collectoriæ, & subcollectoriæ, possessa, vel acquisita sunt perpetuò reseruata, donec huiusmodi reseruatio per collationem Papæ sit semel extincta, & talis reseruatio specialis est, & non generalis.

SVMMARIVM.

1 *Benefitia collectorum & subcollectorum semel reseruata, semper remanent reseruata, quamuis desierint esse tales.*

DECISIO X. aliàs 181.

1 BEneficia † collectorum, [a] vel subcollecto-
2 rum semèl reseruata, licèt desinant esse collectores, & cesset officium eorum, semper remanent reseruata, nec aliquis potest disponere de eis præter Papam, quia per decretum Papæ semel fuerunt affecta, quæ affectio nunquam tollitur. nisi per collationem Papæ posteà subsecutam. & quia semel erat ablata potestas ordinario [b] con-
b ferendi per huiusmodi reseruationem, nisi restituatur sibi huiusmodi potestas, & tollatur impedimẽtum, nunquã poterit se intromitttere de huiusmodi beneficio. Pro hoc allega. iura communia de appellatio.c. vt nostrum. de offi. ord.c. pastoralis. & de præb.c.statutũ.libr.6.& de elect. c.si eo tempore.eo.lib. quam cóclusionem intelligo veram de beneficijs tempore collectorię vel anteà obtentis, secùs de pòst obtentis, vel obtinendis, quæ post finitum officium non sunt reseruata. Pro hoc etiam faciunt declarationes dominorum Vrbani Papæ v. & Gregorij xi. quæ habent, quando Papa mandet prouideri de aliquo beneficio certo modo vacãte, vel vacaturo, si ex aliqua causa huiusmodi prouisio non poterit sortiri effectũ, nihilominùs tamen huiusmodi beneficium manet reseruatum. Sed vidi dubitari vtrũ huiusmodi reseruatio deberet censeri generalis vel specialis? & fuit determinatum in Rota, & etiam per dominum vicecancellarium, quòd specialis.

ADDITIONES.

a Collectorum. Adde decis.12. infr. eo. decis.14.29.
11.& 31.eod.tit.in antiq. Bisiguet. decisi. 20. eo. tit.
Ordinario. Pone quòd ordinarius infra mensem b
datum expectanti, ante tamen acceptationem ipsius, de facto contulit cuidam beneficium vacãs, quod cadebat in gratia dicti expectaotis ad supplicationem eius, cui ordinarius cótulit, deinde Papa mandauit certis iudicibus quòd illam collationem ordinarij authoritate apostolica confirmarent, si à die datæ præsentium nó esset alteri ius quæsitum. Quæritur an confirmatio teneat & etiam prouisio facta expectanti? Et videtur quòd non, postquàm Papa maoum apposuit, mandando cófirmari collationem ordinariam, quia per talem manus appositionem videtur ad se totum negotiũ aduocasse, & sic executoris, & cuiuscunque alterius Inferioris manus ligatæ fuerunt. arg. c. vt nostrum. de appe. & de off. dele. c. pastoralis. pro quo faciunt nota. per Inn. Host. & Io. And. in c. cùm dilectus. de iure patron. vbi dicunt, quòd si Papa deputat certum prouisorem, & beneficiũ reseruet pro aliquo in certa ecclesia, & talis prouisor antequàm prouiderit, moriatur, quòd conferendi potestas illud beneficium remanet penes Papam, non aũt reuertitur ad ordinarium collatorem. hoc idem tenet Cópost. in c. capitulũ. vers. quòd si executor. de rescrip. vbi dicit, quòd si prouisor datus per Papam prouidit, prouisio tamẽ est nulla, quia tale beneficium intelligitur affectum adeò quòd in illa vacatione per alium inferiorẽ à Papa de eo disponi non potest. Ad idem facit quod not. Inno. & Io. Andr. in c. inter dilectos. de exces. præla. In oppositũ videtur quia per solum mandatum de conferendo, sicut nec per mandatum de prouidendo non ligantur manus cuiuscunque potestatem conferendi habentis, quominus prouisio facta per eũ valeat, vt in c. quia cunctis. §. ex parte. ver. non sic autem. de conces. præbend. libr. 6. nisi Papa expresse beneficium reseruasset suę dispositioni, vel decretum apposuisset In tali mandato, vel suam voluntatem expressè declarasset, seu insinuasset dictis iudicibus, vel interdixisset, vt ibidem not. super verbo, exprimatur. & super verbo, insinuet. & per hoc respondetur ad vnam rationem factam suprà in contrarium, quia Papa non videtur ad se negotium aduocare, nec manus apponere, nisi exprimat, quod nullus alius possit disponere, putà reseruando, disponendo seu decernendo per præmissa, vnde credo primam partem esse veram, quòd simpliciter mandando prouideri de beneficio vacante, videtur maoum apponare, etiamsi aliàs non reseruat. Aliqui tamen respondent ad iura allegata, quia illa omnia loquuntur, vbi Papa mandat prouideri de beneficio vacaturo, quo casu non est verisimile, quòd per tale mandatum velit manus ordinarij ligare, vel beneficium afficere, etiam si de certo beneficio vacaturo mandet prouideri, putà tali, illud expressè nominando. Sed non video rationem diuersitatis inter beneficium vacans, & beneficium vacaturum, cùm casus vacationis euenerit. & eadem est ratio vtrobique, vnde crederem secundam partem veriorem de iure, & sic quòd prouisio expectantis sit potior, & confirmatio per consequens inualida cẽseatur, per regulam allegatam.

& ita

& ita tenet Cãcellaria, videlicèt quòd per solam manus appositionem Papæ, siue prouideat de vacante, siue de vacaturo, aut mãdet prouideri, seu aliàs disponi etiam de incerto, quòd tunc beneficium sit affectũ, & clausę sint manus cuiuscunq; inferioris collatoris.

EPITOME.

Habens gratiam in certa ecclesia potest acceptare, etiam nullius collatione expressa.

SVMMARIA.

1 *Papa potest gratijs & priuilegijs suis adijcere formã, quam vult.*

2 *Gratijs si nullus vacandi modus insertus sit, omnis vacandi modus venit.*

3 *Potestas executoris dati ad prouidendum de beneficio vacante, vel vacaturo, an extendatur ad beneficium, quod de iure vacat, & non de facto.*

4 *Genus quòad omnia idem operatur, quod species quòad quadam sub generalitate specialitate enumerata.*

DECISIO XI. aliàs 196.

HAbens gratiam de beneficio, si quod vacat, vel cùm vacauerit in certa ecclesia, quod duxerit acceptandum, potest acceptare beneficium ad cuiuscunq; collationem, præsentationẽ, institutionem, vel electionem, prout spectat in ipsa ecclesia, non obstãte quòd non habet ad col-
1 lationem Episcopi, Decani, &c. quia † potest Papa adijcere formã gratijs, & priuilegijs suis, quã vult. & quando non exprimatur aliquis modus,
a [a] venit omnis modus, prout leg. & not. & de præbend. c. cùm in illis. lib. 6. & Clem. 1. eod. tit. & in gloss. quæ incipit, quamuis istud verbum.

ADDITIO.

a Aliquis modus. Not. quòd † quando in gratia
2 nullus modus vacationis exprimitur, venit omnis modus vacãdi. & pro hoc vide text. in c. 2. ibi, per mortem alicuius, vel aliàs, &c. de renunc. & in c. 1. de rer. permut. libr. 6. & vide decis. 23. infr.
3 isto tit. Vidi dubitari vtrùm † potestas executoris dati ad prouidendum beneficio vacante, vel vacaturo extendatur ad beneficium, quod de iure vacat, & non de facto. Et videtur quòd non, per c. cùm nostras. de concess. præbend. Dicunt quidam quòd illud. c. loquitur, cùm literæ sunt impetratæ super tali beneficio tanquam vacante, quod quidam cùm non vacet de facto, videtur rescriptum obreptitiũ, & imputet sibi impetrans, qui in literis expressit vacare beneficium, quod de facto non vacabat, secùs cùm literæ generaliter conceduntur super vacante vel vacaturo. Ratio bona diuersitatis inter istum casum & præcedentem assignari non potest. Ioan. And. videtur, quòd in beneficio vacante ratio sit, scilicet odium rescriptorum. Sed certè magis odiosa est censenda impetratio generalis, & vaga super vacantibus, & vacaturis, quàm super beneficio, in quo nõ valet impetratio, si de facto non vacet, vt dixi. quod enim vitiat specialem impetrationem, scilicet coloratã facti possessionem, debet etiam vitiare generalem, quia idem † ope- 4
ratur genus quóad omnia, quod species quóad quædam, quæ sub generalitate videntur enumerata specialitate, vt l. si chorus. de legat. 3. & l. si duobus. ff. de adm. tu. Item sciens beneficium vacare de iure non de facto, de facili posset defraudare mentem dicti c. cum nostris. impetrando generaliter, & sub nube beneficium vacans, vel vacaturum, & subijciendo vacationem facti illius beneficij sibi notã, talibus autem fraudibus occurrendum est, vt in c. quãto. de diuor. ita not. do. Pe. de Anch. in c. si propter. de rescrip. lib. 6.

EPITOME.

Beneficia subcollectorum etiam antequam officium subcollectoriæ acceptauerint, sunt sedi apostolicæ reseruata.

SVMMARIVM.

1 *Collectoria & subcollectoria officium an in inuitum conferri possit.*

DECISIO XII. aliàs 207.

LIcèt iuxta ordinationẽ [a] domini nostri Gre- a
gorij Papæ xi. vnicus subcollector, in qualibet diœcesi sit deputandus, cuius beneficia sint reseruata, tamen si ille vnicus remoueatur, & alter loco eius surrogetur, sicque successiuè plures subcollectores in vna diœcesi deputentur, beneficia omnium sic successiuè deputatorum sunt reseruata, prout superiùs in conclusione 10. est dictum, & conclusum, videlicèt, quòd licèt cesset officium, tamen non cessat reseruatio & est verum dicere, quòd quilibet pro tempore suo erat solus & vnicus subcollector, & sic ipsorum beneficia cadunt sub reseruatione, & fuerunt affecta semel, quæ reseruatio nunquàm extinguitur, nisi per prouisionem Papalem. saluo casu decre. statutum. de præb. lib. 6. quæ decre. est reuocata per extrauagan. Bonifacij, quę incipit, pię solicitudinis. Ex quo dubio oriebatur aliud dubium, videlicèt, vtrùm ante acceptationem, & exercitum huiusmodi officij benefitia censeantur reseruata? quod non fuit pro tunc, sed bene aliàs ruminatum, & decisum quòd sic, quia † tale offi- 1
cium in inuitum confertur, & potest compelli ad recipiendum, vt quilibet delegatus. de offi. dele. c. pastoralis. et c. sanè. & quia est officium honorabile, & vtile Reipublicæ sortitur statim suum effectum, etiam antequàm potestatem suam videat, vel recipiat. arg. eorum quę dicuntur de capellanis Papę, & exemptis per Papam, qui gaudẽt priuilegio honoris & alijs, antequam perueniat ad eos, intantùm quòd non possunt excommunicari, vel suspendi per ordinarium hoc ignorantes, prout legitur & not. de concess. præbend. c. 1. libr. 6. Sed quia hi collectores sunt nuntij sedis apostolicæ, & gaudent certis priuilegijs & honoribus, sicut capellani Papæ. ergo, &c. Quæ conclusio posset procedere secundum dominum Robertum in deputato per Papam, de alijs verò

deputatis per alios collectores, vel etiam domi-
num Camerarium Papæ, dubitauit, & ego, quia
vt mihi videtur, officium huiusmodi est plus o-
neris, quàm honoris, & talia onera non tenetur
quis subire inuitus. arg. eorum quæ nota. de pro-
curatore siue ad iudicia, siue ad negotia, qui non
datur inuitus, licèt absens dari possit. ff. de pro-
cur. l. 1. & l. inuitus. C. eo. & debet expresse consen
tire, aliàs inuitus dicitur secundũ leges. ff. de pro-
cura. l. filiusfamiliàs. §. inuitus. secundum cano-
nes verò sufficit tacitus consensus, vt in Clem. 2.
de procur. Duo verò iura multum mouent me
in contrarium, videlicèt c. pastoralis. de rescript.
in fi. et c. super eo. in fi. de appell. vbi iudex dele-
gatus habet iurisdictionem super personas etiam
non expressas, ante ipsorum expressionem, & eti-
am ante literarum præsentationẽ & receptionẽ,
licèt non habeat exercitium iurisdictionis, nisi p
expressionem personarum, & literarum præsen-
tationem. sic videtur in subcollectore, quòd etiã
ante receptionem literarum, vel exercitium offi
cij censetur esse collector, & per consequens sint
affecta sua beneficia. nescio soluere, nisi quia vnũ
officium videlicèt indicandi est honoris, & pub-
licæ vtilitatis, vt in c. vt debitus. de appellatio.
ergo redditur in inuitum. sed officium subcolle-
ctoris est onerosum & vile, quia tendit ad talli-
andum & exactionandum, ergo, &c.

ADDITIO.

a Ordinationẽ. Adde dec. 10. supr. eo. & dec. 13. hoc
tit. in antiq. & Bisig. dec. 20. hoc tit.

EPITOME.

Si mandetur prouideri alcui de aliquo benefi-
cio in certa ecclesia, de vnico ibi existenti, nõ pro-
uidebitur.

SVMMARIA.

1 *Mandatum de prouidendo alicui de aliquo beneficio
in certa ecclesia, non extenditur ad vnicum benefici-
um habentem.*
2 *Gratiæ sæpissimè propter fatuam interpretationẽ, vel
negligentiam effectu frustrantur.*

DECISIO XIII. aliàs 216.

1 VOluerunt & ordinauerunt † Domini di-
ctum Ioann. Mon. in regula, in generali. in
a ver. sic est inutilis. & Archid. [a] in c. si pro clericis,
de præbend. lib. 6. & Ioan. Andr. in Clem. 1. eo. tit.
in gloss. in certa. videlicèt quòd cum scribitur
de aliquo beneficio in aliqua ecclesia alicui pro-
uideri, si non sit ibi nisi vnicum, de illo sibi pro-
uideri non poterit, cùm istud verbum, aliquo, sit
ibi relatiuum supponens diuersitatem. illud etiã
locum habet quando scribitur, seu mandatur
prouideri alicui de beneficio spectante ad colla-
tionem, prouisionem, præsentationem, seu quã-
uis aliam dispositionem Episcopi, Decani & Ca-
pituli, singulorumque Canonicorum & perso-
narum certæ ecclesiæ, si quod vacat, vel cùm va-
cauerit cõmuniter, vel diuisim, scilicet quòd im-
petranti non potest prouideri vigore gratiæ de
huiusmodi beneficio vnico [b] spectante ad colla- b
tionem alicuius prædictorum, propter identita-
tem rationum per dictos Dd. alleg. in loco preal.
præsertim cùm in hoc casu, gratia impetran-
tis totaliter non pareat, sed in alijs poterit con-
seruari. de rescrip. c. si eo tempore. lib. 6. Et dato,
quod tamen nõ est verisimile, quòd omnes præ-
dicti singulariter singuli non haberent vnum be-
neficium conferre, & sic ex toto gratia impetran-
tis frustraretur, & periret, adhuc procederet di-
cta conclusio. Nam imputet sibi impetrãs, quòd
talem collationem elegit, & sic fatuè impetrauit.
sæpè enim gratiæ † per fatuam impetrationem, 2
siue negligentiam frustrantur effectu. de concess.
præbend. c. cum nostris. et c. 1. de rescript. c. tibi
qui. et c. si eo tempore. et c. duobus. libro sexto. et
in d. c. si pro clericis. et c. si pluribus. de præbend.
lib. 6. cum multis similib. Nec obstat quòd in hac
vltima forma non ponitur relatiuum de aliquo,
quia ponitur simile, siue æquipollẽs idem impor
tans, videlicèt de beneficio in singulari numero,
& ita ibi, & si quod, id est, si aliquod vacat, &cæt.
non enim refert de æquipollentibus quid fiat. de
testi. c. licet ex quadam. & l. nominatim. ff. de cõ-
di. & demon. & in l. certum. ff. si certum petatur.
& sic dicebant aliqui Domini seniores sæpissimè
determinatum, & seruatum fore, & Oldr. sic te-
nuisse in quæstionibus suis.

ADDITIONES.

Archidiac. Allegat etiam ibi Archidia. de illo qui a
vnicam ouem habebat, vt dicitur. 2. Re. 12. & 3. q.
7. §. final. contrarium huius videtur sentire Io. de
Lig. in c. fin. de præbend. quia si per tale manda-
tum de prouidendo videtur voluisse mandans
etiam dictam vnam collationem grauare, & vi-
de hic omninò quod no. Ioan. de Lig. in c. postu-
lasti. in fin. de conces. præben. Et an idem sit in no
minato & graduato per vniuersitatem studij ge-
neralis, quando nominationem suam præsenta-
uit prelato alicuius ecclesiæ vnicam collationem
tantùm habenti. per glo. in §. ita quòd parochia-
lis. in verb. turnum. titul. de collatio. in pragmat.
sanctio.
Vnico. Adde Thom. Fastol. caus. 29. dub. 55. dec. b
40. incip. nota quòd vbi est aliquis. de rescript.

EPITOME.

Si mandetur prouideri alicui de maiori præben
da, valet gratia licèt ibi sint mediæ & minores, &
poterit impetrans maiorem acceptare, & de illa si-
bi facere prouideri.

SVMMARIA.

1 *Gratiam habens ad maiores & minores præbendas,
potest etiam medias acceptare.*
2 *Consuetudo contraria mandato in ipso mandato non
expressa, an ipsum vitiet.*

DECISIO XIIII. aliàs 217.

SI mandetur alicui prouideri † de maiori præ- 1
benda vacante, vel vacatura alicuius ecclesiæ,
in qua,

in qua dicuntur per impetrantem esse maiores & minores præbendæ, licèt inibi etiam sint mediæ, nihilominus valet & tenet impetratio & prouisio & acceptatio de maiori, de qua posteà agitur, quam Papa sibi specialiter impetranti reseruauit conferendam, nec de alia, scilicèt minori, vel media posset sibi prouideri, per c.cui de non. de præben.lib.6. Nec obstat quòd de medijs non est facta mentio, quia aut illæ mediæ sunt de maioribus, aut de minoribus, vel est neutra illarum,
2 sed distincta per se. In primis † duobus casibus satis est expressum in gratia, sed propter vltimũ procedit dubium, præsertim propter consuetudinem locorum & ecclesiarum, quibus cauetur, quòd nullus potest obtinere maiorem, nisi per minores ad maiores fiat ascensus. Modò si, vt dictum est, fiat mentio in gratia, & quóad hoc tollantur statuta: tamen illa stant adhuc quóad medias, per quas oportebit ascendere ad maiores, er go sublato vno impedimento aliud manet, nec sublatum dicitur, nisi de hoc expresse mentio fiat. argu.c.licet.de constit.libr.6. et c. non potest. de præbend.et c.1.eod.titul.in Clem. Sed respondeo dupliciter, quòd in casu prædicto prædictæ consuetudines, & statuta per clausulas derogatorias, [a] & per non obstan.[b] generales, quæ sunt multùm prægnantes, sunt ablatæ, licèt non peremptæ. prout leg. & not. in c.cum aliquibus.& in c.si propter tua debita. de rescript.libr. 6. & pro hoc facit tertia conclusio superiùs determinata in casu magis dubio, & forti. Secundò dico, & credo quòd per expressum prædicta statuta sunt sublata in gratia. Nam ex quo mandatur prouideri impetranti de maiori præbenda, quam duxerit acceptandam non obstantibus statutis, & consuetudinibus illius ecclesiæ, quibus cauetur vt suprà, & omnes præbendæ inferioris gradus possint dici minores respectu maiorum, quòd satis constat de mente Papæ illa statuta, & quæcunque alia impedimenta velle remouere. pro quo faciunt etiam no. per Ioan.And. post Arch. in nouell. in c.si postquàm. de præbend.lib.6. licèt Archid. videatur innuere contrarium in q.25. q.2. in summa, in fin.

ADDITIONES.

a Clausulas derogatorias. Per clausulas derogatorias in literis apostolicis appositas tollitur consuetudo optandi in ecclesia in qua sunt maiores & minores præbendæ, derogaturque consuetudini optandi maiorem, si mãdatur prouideri de tali præbenda non obstantibus statutis & consuetudinibus secundum Rot.dec. 5. sup.de consuetud. Et quãtum tempus requiratur ad introducendum consuetudinem optandi, vbi præbendæ sunt distinctæ.decis.6.de consuet.sup.

b Per non obstant. Hoc vult dicere quòd dicta clausula, Non obstan. non tollit consuetudines & statuta, nisi ad vnum finem tantùm, videlicèt, vt gratia non pereat, & sic firmat gratiam contra nullitatem, sed dilationes non tollit. & ita dicit Ioan.Mona. se pronuntiasse de mandato Papæ in d.c.cum aliquibus.

EPITOME.

Petenti beneficium vacans per assecutionem, sufficit procedere gratiam suam ad effectum impediendi suspensionem petitorij factam per partem aduersam, nec arctatur ad probandum vacationem beneficij, & assecutionem ipsius.

DECISIO XV. aliàs 235.

Habenti gratiam de certo beneficio vacante per assecutionem pacificam alterius beneficij authoritate apostolica collati agenti petitorio & possessorio adipiscendæ, & effectum impediendi suspensionem, petitorij sui factam per partem sibi aduersam, sufficit producere solam factam gratiam illi de alio beneficio, per cuius assecutionem Papa voluit, & decreuit beneficiũ, de quo agitur, vacare, licèt non probet plenè huiusmodi vacationem, nec assecutionem. Ratio, quia satis constat per dictam gratiam de reseruatione, & manus Papæ appositione, quæ suspensionem petitorij habent impedire, vt suprà in conclusione.t.de re iud.& per not. Inno.de fil.presb. c.constitutus.& de restit.spol.c.in literis. in fin.& de diuort.c.significasti.

EPITOME.

Petenti beneficium per assecutionem quóad effectum adiudicationis sibi faciendæ, non sufficit probare prædictas, assecutionem & vacationem per publicam vocem, & famam.

DECISIO XVI. aliàs 236.

Ad effectum adiudicationis fiendæ prædicto agenti non sufficit probare huiusmodi vacationem, & assecutionem[a] pacificam per a testes deponentes de fama publica, & voce duntaxat, quia actor clarè debet probare intentionem suam, aliàs Reus absolueretur: quia actore non probante, et c.2.q. vlt.ca.actor. vt ecclesi.bene.c. vt nostrum.de proba.c. in præsentia. de iureiurand.c.fi.prætereà fama non facit plenã probationem, nec semiplenam sine alijs adminiculis. prout leg.& not.de appel.c.1. de testi. c. veniens.el.2.et c.prætereà.

ADDITIO.

Assecutionem. Sufficit tamen probare assecutionem de facto.eod.tit.dec.3. a

EPITOME.

Impetrans beneficium vacans, Dummodò non sit alteri ius quæsitum, de acceptante, quodcunque beneficium acceptauit, non tenetur facere mentionem.

DECISIO XVII. aliàs 244.

Licèt de more & stylo[a] Curiæ sit receptum, a quòd impetrans certum beneficium vacans per obitum extra Romanam Curiam cum clausula, Dummodò nõ sit alteri in eo specialiter ius quæsitum, non teneatur facere mentionem de expectantibus authoritate apostolica ibidem, & illud idem beneficium acceptantibus, propter

 no.Io.

no. Io. And. positam in nouell. c. si postquàm. de præbend. libr. 6. quæ tamen loquitur in duobus expectantibus, siue impetrantibus expectationes à Papa, videlicèt, quod secundus non teneatur facere mentionẽ de gratia primi, & hoc propter clausulas derogatorias. Tamen omnes Domini, me solo excepto, dixerunt hoc non procedere in canonicè electis,[b] vel præsentatis ad dictũ beneficium ante impetrationem antedictam, licèt non sit subsecuta confirmatio, vel collatio. Nam Papa per suam collationem noluit præiudicare ritè & canonicè electis, vel præsentatis,[c] nec tollere ius ad rem eis quæsitum. de offi. dele. c. super eod. et c. ex parte. & de rescri. c. quamuis. lib 6. Pro hac conclusione videtur optimè facere quæstio dominicalis posita per Inno. in c. innotuit. de cle. super ver. ordinat ergo. Ego autem dicebam me nõ videre differentiam, siue rationẽ diuersitatis inter primum casum, seu stylum, & secundum. Nam verum est dicere, q in vtroque casu neutri eorum est ius quæsitum in beneficio siue in re, licèt benè ad rem, quòd faciliùs perditur, & tollitur. de concel. preb. c. si. lib. 6. de rescri. c. gratiæ. in Clem. Præterea Papa potest præuenire quemlibet collatorem etiam ordinariũ in conferendo, vel delegatum. de præb. c. dudum. et c. quamuis. 2. lib. 6. Item video q licèt capitulũ elegerit aliquẽ in episcopum, & antequã confirmetur, Papa manum apponit inhibendo, reseruando, vel prouidendo,[d] confirmatio posteà facta, siue collatio nõ tenet. de ele. c. si eo tempore. libr. 6. Item video de receptis in canonicos authoritate ordinaria, quibus licèt ius acquiratur iuxta receptionis suæ ordinem ad præbendam proximã vacantem, siue vacaturam. de præb. c. relatum. & c. dilectus. tamen apostolici exspectantes etiam de huiusmodi receptione nullam mentionem facientes illis præferuntur postea in præbenda vacante. de præb. c. hi qui. et c. si postquã. lib. 6. Verũ est quòd posteà in alijs consilijs audiui vnam rationem diuersitatis inter primũ, & secundum casum, quæ placuit mihi. Nam io primo casu licèt præiudicetur impetranti quóad istud beneficiũ per ipsum nunc acceptatum, tamen ex toto gratia sua nõ perimitur, sed remanet sibi saluum ius aliud beneficium acceptandi, non in casu secundo, quia electus vel præsentatus ex toto, & perpetuò esset exclusus, quasi prædictus stylus in illis seruaretur, quod esset absurdum, nec præsumendum quòd Papa tantùm præiudicium voluerit facere canonicè electis, vel psentatis, nisi de hoc faceret mentiooem. argu. dictorum iurium. c. super eo. c. ex parte. et c. quamuis. Facit etiam ratio in c. deliberatione. de offi. legat. lib. 6. pro qua ratione diuersitatis potest induci stylus similis de impetrante ad collationem Decani, & capituli, communiter vel diuisim, si acceptat beneficium vnicum[e] spectans ad collationem Decani diuisim, vtrùm valeat acceptatio. Nam aut potuit conseruari gratia in alijs beneficijs spectantibus ad collationem capituli, aut non. In primo casu non valet acceptatio. In secundo sic, licèt Dd. volunt tenere quòd in neutro casuum prædictorum valeat, vt not. Io. And. in Clem. 1. de præb. super verbo. incerta.

ADDITIONES.

a More & stylo. Adde Gomes. in reg. de non toll. iur. quæst. 4. nu. 23.

b Electis. Quale autem ius acquiratur electo per electionem, vide per gl. in c. quanto. 63. dist. & ibi Dominicus de san. Geminia. videtur tenere contrarium in illis in quibus, Papa confert canonicatum, licèt expectent præbendam, quia præferuntur his, qui habuerunt ex post collationem à Papa. vide ibi.

c Præsentatis. Adde Aegid. dec. 11. de rescript.

d Prouidendo. Nec habenti mandatum de prouidendo cuius ius etiam non tollitur per clausulas generales, aliàs periret mandatum suum, quo mandabatur sibi de certo corpore beneficij prouideri.

e Vnicum. Adde deci. 12. sup. eod. tit.

EPITOME.

In surrogatione seu reformatione gratiæ non oportet exprimere ea, quæ in prima gratia sunt expressa.

DECISIO XVIII. aliàs 274.

Licèt in surrogatione litis & iuris alicuius defuncti impetrata à Papa, debeat fieri mentio,[a] de beneficijs obtentis, quia vim collationis habet, vt lite penden. c. 1. & 2. lib. 6. tamen si quis primò impetrauit aliquod beneficium litigiosum à Papa, tanquàm vacans per obitum nulla facta mentione de litis pendentia, facit tamen mentionem de omnibus beneficijs suis per eum obtẽtis, & si posteà cum narratione primæ gratiæ obtineat se surrogari in litẽ, & in ius dicti defuncti nulla facta mentione in surrgatione de beneficijs obtentis, & alia gratia expressatis: Dixerunt omnes Domini gratiam secundam propter hoc non vitiari, nec fore surreptitiam. Tùm quia censetur quædam reformatio gratiæ primæ, in qua nõ est necesse exprimere beneficia anteà expressata secundùm ordinationem nouam domini Gregorij Papæ xi. Tùm quia in secunda fit plena narratio de prima, imò recurrendum est ad ipsam. Tum quia nunc impetratur idem corpus, quod tunc, & per eandem personam, & idem modus vacãdi exprimitur, & defectus in prima litis pendentia videlicèt, tollitur. & per hoc soluitur obiectus, videlicèt quòd non vigore primæ, quæ fuit nulla, sed secundæ gratiæ ius impetrantis cõsequitur. expressè de hac dec. vide gloss. pen. in c. si apostolicæ. de præb. lib. 6.

ADDITIO.

a Fieri mentio. Qualiter & de quibus debeat fieri mentio in rescriptis apostolicis, vide ad saturitatem, per Fely. in c. in nostra. extrà de rescript.

EPITOME.

Si Episcopus habens facultatem à Papa conferendi certos canonicatus, & præbendas, confert canonicatum vni, & reseruat pro eo præbendam, ante cuius vacationem moritur Episcopus, poterit nihilominùs ille, cui Episcopus contulit, posteà acceptare præbendam.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Litera facultatis per mortem illius, cui concessa sunt, non expirant.*

DECISIO XIX. aliàs 285.

1 SI † Episcopus habens potestatem à Papa prouidendi tribus personis de canonicatibus, & præbendis suæ ecclesiæ, si collato per eum canonicatu vni, & reseruata præbenda sibi, & nulli alteri de iure debita cùm vacauerit conferenda, & ante huiusmodi vacationem præbendæ & collationis moriatur Episcopus, nihilominus iste cui canonicatus est collatus, præbendam posteà vacantem poterit acceptare. Ratio, quia gratia iam
2 erat facta, quæ non expirat per obitum [a] concedentis. de offi. deleg. c. si super. libr. 6. Tum etiam quia ratione canonicatus debebatur sibi præbenda. de præbend. c. relatum. facit c. si is cui. & c. quodam. de præbend. lib. 6.

ADDITIO.

a Non expirat per obitum. Adde decis. 2. supr. de offic. delegat.

EPITOME.

Non solùm valor certi beneficij impetrandi, sed etiam obtentorum debet per impetrantem exprimi secundum communem æstimationem, cùm si pars gratiæ suæ secundum regulam domini Grego. XI. sed circumscripta regula, valorem obtétorum in sua impetratione exprimere non tenetur, nec probare, nisi aliquod illorum obtentorum se dimissurum obtulerit.

DECISIO XX. aliàs 292.

LIcèt impetrans certum corpus beneficij valorem eiusdem beneficij per eum in gratia sua expressum probare teneatur, etiam si non negetur, quia pars gratiæ suæ est, tamen secundum omnes hoc non procedit in valore probando beneficij obtenti in gratia expresso, præsertim si illud se obtulerit dimissurum, quia tunc est indubitatum: sed si vult illud retinere cum illo de nouo sibi collato, tunc secundum aliquos videretur distinguendum. Aut est simplex beneficium, putà capellania, vel simile, & expressit bonum & magnum valorem, propter quem citiùs Papa gratiam non fecisset, quàm fecit: tunc non arctatur ad probandum. Aut est dignitas, vel beneficium curatum, & exprimitur valor modicus, quia tūc præsumitur quòd Papam volebat decipere, & quia ista beneficia consueuerunt, & debent esse magis pinguia, quàm alia, de vita & honest. cleric. c. vt quisquis. tunc tenetur valorem probare. Tutius est tamen secundum Dominos, quòd aliqualiter probet, licèt non ita exactè sicut in primo casu: & hoc verum, si nō negetur valor, secùs verò si negaretur, tunc plenè probare teneretur. Ego verò dicebam me non legisse, quòd impetrans teneretur de valore, vel quacunq; alia qualitate beneficij obtenti facere mentionē: pro quo induxi ea quæ legūtur & not. in Clem. 1. de præb. per Io. Andr. & Pau. verùtamen ex quo expressit ad inducendū Papā faciliùs pro gratia sibi facien-da, id fecisse videtur, & sic per cōsequens ad probandum se adstrinxisse. de rest. spolia. c. 1. de proba. c. licèt quod crederem verū, si negaretur valor: si verò non negaretur valor, probationē nullam requirerem, nec crederem processum ex hoc fore nullū siue iniustum, dummodò de alijs substantialibus plenè constaret. Dominus tamē Vrba. Papa VI. in primordio creationis suæ voluit, & ordinauit quòd nedū impetrantes certū beneficium vacans, vel certo modo vacaturū, de valore illius teneretur facere métionem, sed etiam de valore omnium beneficiorum quæ obtinerēt tempore impetrationis, & hoc secundum communem æstimationem, & nō secundum taxationem decimæ, quod est graue: aliàs voluit & decreuit huiusmodi gratias fore nullas & nullius roboris vel momēti: hoc verum, nisi proprio motu essent factæ. Idem etiam voluit, & ordinauit in confirmationibus obseruari.

EPITOME.

Promotus ad aliquam dignitatem potest impetrare, quòd primam dignitatē retineat cum secunda, cum decreto quòd prima nō vacauerit per assecutionem possessionis secundæ dignitatis, vel per munus consecrationis, & talis impetratio valet.

SVMMARIA.

1 *Papa potest dispensare cum promoto ad episcopatum, quòd retineat beneficium ad Laici præsentationem spectans.*
2 *Impedimentis duobus concurrentibus non potest vnum sine altero auferri.*
3 *Argumentum ab identitate rationis validum est. Beneficia ad laicorum præsentationem spectantia non sunt eis spretis conferenda.*
4 *Spes firma ex causa præcedenti de certo effectu consequentiam necessariam habente proximè producendo, habetur idem effectus, ac si tempore causa fuisset productus.*
5 *Princeps non præsumitur in suis rescriptis velle præiudicare iuri tertij.*
6 *Iudex an possit aduersario non consentiente terminum prorogare.*
7 *Tacita non reddunt gratiam surreptitiam, sed solùm in iure expressa.*
8 *Res prorogata non censetur innouata, sed semper eadem reputatur.*

DECISIO XXI. aliàs 331.

SVpposito facto quòd Papa † quendā A. priorem cuiusdam prioratus, quæ dignitas curata, & principaliter in ecclesia collegiata existebat, spectans ad præsentationē patroni laici, promouit ad aliquam ecclesiam cathedralē: & cum eo tēpore huiusmodi promotionis, vel citò post, & ante vacationē dicti prioratus motu suo proprio dispensauit, q̄ promotione nō obstante eundem prioratū vna cum dicta cathedrali ecclesia retinere posset vsq; ad beneplacitū sedis apostolicæ, decernēdo ipsum prioratū per manus cōsecrationis, vel p assecutionē possessionis minimè vacare, nulla facta de iure præsentandi prædicti 1

 laici

laici mentione. Dubitabatur vtrùm huiusmodi
gratia, siue dispẽsatio fuerit nulla, & surreptitia?
In quo Domini erant varij, maior tamen pars di-
cebat eam esse surreptitiam, & secúdum illa con-
silia fuerunt latæ duæ sententiæ, & nunc pendet
in tertia instantia, in qua est conclusum, & non
restat nisi prædictas sentẽtias confirmare, vel in-
firmare. Motiua maioris partis secundum quæ
fuerunt prædictæ duæ sententiæ promulgatæ,
fuerunt ista. Primum videlicet, quod nedum af-
sertur alicui gratiæ præiudicium, cùm tollitur
sibi ius, quod habet in præsenti, imò cùm tolli-
tur sibi spes firma & propinqua habendi aliud
ius. pro quo inducebatur casus l. inde Neratius.
ff. ad leg. Aquil. & l. Statius florus. §. Cornelio
fœlici. ff. de iure fisci. per eandem viam facit C.
communi de le. l. 1. ea enim quæ incontinenti fi-
unt, vel fieri debent, inesse videntur. de testi. c.
prætereà. de rest. spolia. c. literas. l. lectu. ff. si cert.
petat. per quæ iura videtur quòd adueniẽte tem-
pore, vel casu, quo patronus præsentare deberet,
si ista gratia facta non fuisset huiusmodi, tũc de-
beret carere effectu, & ius patrono aperiri, ergo
2 &c. Secundum motiuum, † quia ibi sunt duo im
pedimenta, quorum vno sublato aliud non vi-
detur esse sublatum. ff. de serui. v r. prædi. l. si do-
mus. de hl. c. 2. libr. 6. de aut. & vsu pal. c. ex tua-
rum. de priui. c. pastoralis. Modò hic videntur
duo impedimenta, vnum de elect. c. cùm in cun-
ctis. de const. c. cum M. circa prin. aliud de iure
patroni, igitur primo sublato secundum non vi-
detur esse sublatũ: maximè quia videtur vtrun-
que esse supra ius, & non posset fieri nisi ex pleni-
tudine potestatis. Modo licèt Papa vtatur sua
plenitudine potestatis in vno articulo, non se-
quitur quòd velit vti in alio, quia talia tanquam
odiosa sunt restringenda, vt regula, quæ à iure.
de regul. iur. libr. 6. non autem trahenda de casu
ad casum. ff. de lib. & posthu. l. cùm quidam. de
priui. c. sanè. de rescripr. c. susceptum. lib. 6. maxi-
mè in excogitatis, vt in c. 1. de consti. libr. 6. Ter-
tium, quia in expediendo actum permutationis
Episcopus vtitur beneficio aliàs à iure specialiter
sibi concesso, vt c. quæsitum. de re. permu. & con
tra concilium Turon. de quo in c. maioribus. de
præb. & tunc quia pro interesse patroni ipsum
vocare tenetur, vt not. Inn. de renun. c. quod in
dubijs. & Ioan. And. de rer. permu. c. vnic. libr. 6.
& io Clem. vnic. eo. tit. per Pau. Modò in propo-
sito potuit interesse patroni, vt haberet priorem
residentem, & eum in propria persona honoran-
tem, quia meliùs seruitur ecclesiæ per proprium
prælatum quàm per vicarium, ideò iura à præla-
to requirunt residentiam personalem. de cleric.
non resi. c. quia nonnulli. & ca. 2. & fi. 21. q. 1. c. 1. de
ele. c. licet canon. lib. 6. amodò enim propter ma-
iorem dignitatem episcopalem in prioratu non
tenebitur personaliter residere, & sic apparet de
notabili interesse patroni, ergo &c. Quartum,
propter identitatem rationis, ex qua licitum est
arguere. de transla. episco. c. inter corporalia. mo
dò ratio quare introductum est, quòd beneficia
laicorum ad eorum præsentationem pertinentia
eis spretis non conferantur est, ne turbati ex hoc
ab ecclesiarum fundatione retrahantur, prout
leg. & not. per omnes scribentes in c. cum dile-
ctus. de iure patro. & in c. 2. de præben. libr. 6. sed
eadem videtur turbatio, cum certũ habeant tem
pus conferẽdi talia vacatura, nec de modica tem-
poris dilationis curare habeant, vt l. si debitori.
ff. de iudi. & l. quod dicimus. ff. de solu. ergo. cui
enim præiudicatur in tempore, sæpè præiudica-
tur in iure. de elec. c. cùm in veteri. de appel. c. cũ
sit. et c. prætereà. et c. 1. lib. 6. de re iudi. c. quod ad
consultationẽ. cum simi. Quintũ motiuũ, † quia 4
quãdo ex aliqua causa præcedente oritur spes fir-
ma de certo effectu trahente consequentiã neces-
sariã ad causam ipsam de proximè producendo,
habetur perinde effectu securo, ac si tẽpore causæ
fuisset iam productus, vt ff. ad leg. Aquil. l. huic
scripturæ. §. 1. & l. ita vulneratus. in princi. clarus
tex. in l. dãni. §. Sabini. ff. de dam. infect. perinde
enim est vel iam de præsenti esse, vel de ꝓpinquo
futurũ fore, vt probatur per ea quæ leg. & no. ff.
de mino. l. 3. §. 1. Modò si iam vacaret beneficiũ,
appareret de graui præiudicio ipsius patroni, &
nõ valeret gratia sine dispensatione secundũ om-
nes: igitur etiã sic ratione causæ præcedentis be-
neficium iam patrono cẽsetur affectum, sicut so-
let dici de beneficio pro certa persona in euẽtum
certæ vacationis per Papam, vel eius executorem
specialiter reseruato. de rescri. c. tibi qui. de præb.
c. eum cui. et c. si postquam. de conces. præben. c.
si c. et c. si soli. et c. executor. lib. 6. Sextum, † quia 5
ista est regula, quòd nõ est verisimile, quòd prin-
ceps velit præiudicare iuri tertij præsenti, vel fu-
turo per priuilegij concessionem, quã facit, quia
non est verisimile quòd hoc facere velit per in-
iuriam tertij, vt C. de stat. & ima. l. fi. ff. ne quid
in loc. pub. l. 2. §. meritò. & §. si quis à principe. de
priuil. c. dudum. de consuetu. c. cum dilectus. de
deci. c. suggestum. & eod. titul. c. 2. libr. 6. etiam
per modum dispensationis siue restitutionis, vt
ff. de dona. l. 1. & penul. & l. fi. & l. cum adoptio.
ff. de adopt. de rescript. c. quamuis. libr. sexto. de
offic. deleg. c. super eo. imò nec fortè hóc potest
sine causa. per nota. Inno. in c. sæpè. de appella. &
in c. quæ in ecclesiarum. de consti. & per Cyn. C.
si contra ius vel vti. pu. l. præscriptione. & fuit al-
lega. vnum dictum Cardin. Parisien. quod ipse
dixerat, & posuerat in dicto c. quamuis. de re-
script. alleg. videlicet restitutionem à principe
concessam per modum gratiæ ad beneficium pa-
troni præuenti, vel non præuenti ante vacatio-
nem, vel post, noo valere, non facta mentiooe de
patrono laico. Ad idem inducebatur Clem. 1.
quæ bene facit, de præbend. post princi. Nam
quemadmodum in dispensatione super plurali-
tate dignitatum incompatibilium est exprimen-
da qualitas curæ, vel principaliter eorundem, ita
& in hac dispensatione retenta dignitate cum a-
lia incompatibili facienda erat mentio de hac
qualitate, videlicèt quòd spectabat ad præsenta-
tionem laici, præsertim cùm sumus in materia
odiosa & restringibili. de consanguinit. & affini-
ta. c. quod dilectio. de fil. presbyt. c. secundo. lib.
sexto. Pro parte contraria, de qua ego fui, cum
aliquibus alijs Dominis, & quam etiam tenuit
domiuus Martinus Pamphilonen. Episcopus
allegabantur etiam bene octo, vel decem mo-
tiua:

tiua: Quorum primum fuit hoc, quia in gratia Principis est ponderandum spei futuri iuris præiudicium, cùm spes illa est radicata in aliquo iure de præsenti competenti, & aliter non. Modò talis non est spes iuris præsentandi ante vacationem patrono competens, igitur. Maior est clara per iura allega. de concess. præbend. c. primo & secundo. minor probatur per gloss. in l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de libe. & posthum. & ibi per Bartol. & per Ioan. Andr. in mercu. in regula, sine culpa. de regul. iur. libro sexto. facit etiam l. etiam. §. primo. ff. de bon. liber. & ff. de iniusto rup. & irri. testamen. l. si quis filio exhæredato. §. irritum. quia si militi, qui propter delictum, & per sententiam ius testandi amisit, conceditur ex priuilegio ius testandi, intelligitur esse concessum iure militari etiam in iniuriam filiorum, & de ipsis mentione non facta: vt ibi per Bartolum, & per hoc tollitur prima & quinta ratio tenentium contrarium. Secundò principaliter deducitur hoc: quia si hic notari deberet præiudicium patroni, aut notaretur quóad proprietatem iurispatronatus, ant quóad possessionem. Nam non potest dici primum, quia eam non perdit, nec sibi negatur. Nec secundum, quia possessio hoc casu non interpellatur, cùm eius vsus non potest haberi, nisi io actu vacantis. ergo. argumen. ff. de iniusto rupt. & irri. testament. l. nam & si. §. post defectum. Confirmatur, quia omnia iura, quæ dicunt, priuilegium principis cum alterius præiudicio tacito non valere: loquuntur de præiudicio, quod imminet de præsenti, cùm aliàs damnum vel præiudicium non dicatur propriè, nisi præsens: & ideò lex, siue priuilegium debet intelligi de præsenti. argum. ff. de hære. institu. l. ex facto. Tertium, quia cessante causa cessat & effectus. de appellatio. c. cum cessante. de iureiurand. c. & si Christus. ff. de iure patron. l. adigere. §. qnamuis. Modo vacatio est causa faciendæ præsentationis per patronum, quia alio tempore locum habere non potest de concessione præben. c. primo & secundo. de iure patro. c. cùm propter. et c. quooiam. cum similibus, ergo &c. Quartum, quilibet in re sua est moderator & arbiter. ff. mand. l. mandatum. de donat. c. per tuas. & qui suo iure vtitur, nemini facit iniuriam. de electio. c. cùm ecclesia. Vtens igitur in re sua iure suo non animo nocendi alteri, licèt nihilominns ex consequentia alteri noceatur, non potest improbari quod facit. ff. de damno insect. l. flummum. §. fina. cum l. sequent. & ff. de aqua pluui. arcend. l. 1. §. denique. de electio. c. cõstitutionem. in Clem. Modo Papa hic super beneficio iure suo vsus est dispensando, & vacationis impedimentum tollendo, non autem disposuit super iure præsentandi patrono, quia nondum erat eius locus, nec id agebatur animo illi iuri nocendi, igitur valuit, qnod fecit, per iura antedicta. Quintum, quia patronus in istum semel consensit, & eius personam approbauit, ideò ampliùs resilire non potest. de fil. presbyte. c. veniens. de regul. iur. c. quod semel. libro 6. ergo ex consequenti dispensatione eius consensus minime esset requirendus, sicut nec in dispensatione non idoneorum non requiritur consensus electorum, qui elegerunt non idoneum, vt uot. Innoc. in c. innotuit. in princip. de elect. & in c. nisi cùm pridem. in fi. de renun. ex eo quod semel consenserunt in eum. Tamen vt ponebatur in facto, ipse patronus nihilominus consensit ex post facto, vel saltem tacuit, & ipsum sic stare in primæuo iure permisit, & tolerauit, quod sufficit. argum. eorum quæ leg. & not. per Hosti. de his quæ fi. à ma. par. ca. c. ex ore. & per Pau. in Clem. vnic. de rer. permut. facit de his quæ fi. à præl. c. 2. & 3. imò litera regis Portugalliæ super huiusmodi consensu in iudicio producta fuit, sed fidem non fecit, quia lite pendente procurata & data fuit. Sextum hoc probat. Pone, rector parœcialis ecclesiæ est adeò in fine anni, quòd promoueri nõ potest, non dicitur propterea ecclesia vacare. de elect. c. commissa. libr. 6. licèt sit indubitanter vacatura, poterit ne Episcopus per suam dispositionem non vocato patrono impedire vacationem huiusmodi ratione studij, & sic præiudicare patrono: si præiudicium dici debet? certè sic. vt de elect. c. cũ ex eo. eo. lib. Vel pone, Iudex præfixit terminum peremptorium ad agendum, vel proponendum, aut probandum, vt in l. si ea. C. qui accu. non poss. et c. pastoralis. de except. est ita prope finem termini, quòd non potest perficere infra terminum, nunquid potest iu-
dex † sibi terminum prorogare, etiam aduersa- 6
rio non consentiente, ita quòd pœnam non incurrat? certè sic. de offic. deleg c. consuluit. de appell. c. præterea. cum ibi not. de dol. & contum. c. prout. et c. cùm dilecti. & idem est in pœna conuentionali, vt not. Bart. in l. cum ita stipulatus. ff. de ver. oblig. & probatur eod. titu. l. qui Romæ. §. Callimachus. in fin. Septimum erat, & inducebatur pro hac parte glos. à Ioan. Andr. posita in c. qoamuis. de rescrip. lib. 6. quæ habet quòd depositum à beneficio per sententiam à qua extitit appellatum, appellatione pendente potest episcopus ad huiusmodi beneficium restituere inoito patrono. ergo fortiùs potest Papa, de qno quæritur, vt videtur: allegat quòd id est ponderandum, qoòd facto principis cõtingit, per l. inde Neratius. §. idem Iulianus. ff. ad leg. Aquiliam. Octauũ probatur, quia Papa posset tollere constitutionem suam positiuam, per quã inducitur hæc vacatio, nec oporteret tunc vocari patronũ, aut eius consensum haberi, seu de eo fieri mẽtionem: igitur & per modũ dispensationis in parte: patet consequentia per l. quæ de tota. ff. de rei vendi. qui enim potest plus, potest & minus. de deci. c. ex parte. antecedens probari videtur, quia libera potestas videtur quóad hoc in principe residere, vt C. de legi. l. fin. ff. de consti. prin. l. 1. §. 1. de senten. excommunic. c. inter alia. de re. iur. c. omnis res. Nonum probatur, quia si diceretur dicta gratia non valere, aut hoc esset ex defectu potestatis, aut propter fraudem, vel culpam impetrantis, aut propter contrariam dispositionem alicuius iuris positiui super hoc contrarium statuentis, aut propter surreptionem re ipsa insurgentem ex verisimilitudine mentis ipsius concedentis. Primum dici non potest, per ea quæ dicta sunt in ratiooe proxi. præcedenti. Secundum

dum non, quia in gratia facta motu proprio hoc non cadit, vt not. Nouellator in c. si motu proprio. de præben. libr. 6. Nec tertium dici potest, quia istud non reperitur specialiter Iure cautum. Nec obst. c. cùm dilectus. de iure patr. et c. cùm dilectus. de offic. deleg. quia loquuntur in beneficio laici patronatus iam vacante. In quo casu est longa differẽtia ad istum casum, quia ibi iam ius quæsitum est, quod sine causa auferri non debet, vt in c. quauis. de rescript. et c. ab eo. de elect. lib. 6. hic vero secùs. facit pro his alle. suprà in ratione prima huius partis. Nec quartum di-
7 ci potest, quia † non omnia tacita reddunt gratiam surreptitiã, sed illa solùm, quę vel sunt expressa in iure, vt c. si motu proprio. et c. cùm in illis. et c. 1. de præben. libr. 6. in Clem. 1. eod. titu. vel in non expressis loquendo illa de quibus est verisimile de iure & in iure, quòd si Papa illa sciuisset, nunquam illam gratiam concessisset, vt de elect. c. dudum. ad fin. & de pręben. c. dudum. §. nos igitur. lib. 6. & nota. Inno. de concess. præb. c. cum nostris. Modò non est de iure cautum, nec omninò verisimile, quòd si Papa hoc sciuisset, propter hoc omninò gratiam denegasset, imò magis totum contrarium est verum & certum, quia de iure præsentandi laici tempore concessionis gratiæ huiusmodi, Papæ fuit dictum, vt ponitur in facto, & etiam idem si non esset dictũ. Ratio est, Nam quod dicunt Doct. in c. 2. de præben. lib. 6. et c. cum dilectus. alleg. gratiam de tali beneficio laici patronatus de huiusmodi iure mentione non facta fore inualidam, non est scriptum in iure, sed illud sumpserunt ex ratione c. cùm dilectus. superiùs alleg. & ex ca. decernimus. 16. q. vlti. in quibus habetur quòd legatus, & ordinarius non possunt impedire patronum in præsentando, & per consequens non est verisimile, quòd hoc velit Papa, nisi sciat & exprimat. Sed illa iura loquuntur & etiam dicti Doct. in beneficio iam vacanti, & in casu, in quo patrono iam est ius quæsitum, inter quem casum, & casum in quo sumus, est magna differentia, vt suprà deductum est. ergo. & facit. c. fin. de concess. præben. libr. 6. & de præbend. c. si is cui. et c. quodam. eod. titul. libr. 6. & faciunt pro hoc nota. per Archidia. & Ioan. Andr. in nouel. de electio. cum ex eo. lib. & loquuntur in inferioribus prælatis, qui non habent tantam plenitudinem potestatis sicut Papa. 9. q. 3. ca. cuncta. et c. per principalem. de concessio. præbend. c. proposuit. qui filij sint legit. c. per venerabilem. & propterea potest Papa derogare iuri patronatus laicorum, quod habent ex mera gratia sua, vt legit. & not. per Archi. 13. q. 3. ca. 2. & per Innoc. super rubric. titul. de iure patro. licèt alij ordinarij propter prohibitionem Papæ id non possint, per iura superiùs alleg. videlicet c. cùm dilectus. et c. decer-
8 nimus. Decimum † & vltimum idem probatur, quia res prorogata non censetur innouata per prorogationem, sed potiùs eadem reputatur sicut antè, vt in l. 2. §. sed si manente. ff. de precar. & ff. de iudic. l. 2. §. sed & iudex. ff. de arbi. l. Labeo. §. pe. & l. si cùm dies. faciunt not. per Ioan. mon. de rescrip. c. si gratiosæ. libr. 6. & de præbend. c. si tibi concesso. eod. lib. Modo hic Papa fecit quandam tituli prorogationem, nam ante finem temporis vltra tempus titulum extendit, non autem in tempus nouum titulũ dedit, vt ff. de suspect. tu. l. 3. §. quæri. & per hoc tollitur illud quod no. per do. Bartol. ff. de damn. infect. l. 4. circa princ. Nec mirum, quia multa possunt fieri per prorogationem, quæ non possunt fieri per innouationem, vt patet de Iurisdictione delegata ad tempus, quæ ante finem temporis de consensu partium prorogatur, vt in dicto §. sed & iudex. l. 2. ff. de iudic. de offic. deleg. de causis. & post tempus non innouatur, vt l. in priuatorum. C. de iurisdi. omnium iudic. de offic. delega. c. P. & G. & pro hoc optimè facit l. peculium. §. si creditor. ff. de pecu. & quod not. 1. quæstio. 1. ca. ordinationes. in fin. & de renuntia. c. post translationem. super versicul. nequeat. de appellation. c. præterea. per Innocen. Et hæ decem rationes pro hac parte inductæ meo iudicio videntur magis prægnãtes & concludentes, quàm alię in contrarium allegatæ.

ADDITIO.

Perinde. Ex hoc quinto motiuo collige regulam quòd paria sunt aliquid esse in actu, vel esse proximum ad actum. Et vide Ioan. Lup. de palatijs rubeis, in repet. rub. de donat. inter vir. & vxor. Hyppolit. de Marsil. cons. 84. in 2. part. consilior. criminal. Ad propositum huius regulę, adde Maria. Socyn. consil. 170. volum. 2. gloss. in verb. vexare. in Clem. abbates. de rescrip. & ibi Archidia. & Felyn. in c. ex tenore. col. 2. extrà de rescri. Nicol. de Vbald. in 2. part. sui tracta. de success. ab intestat. versic. quintò principaliter. Socyn. consil. 8. voln. 3. l. penult. ff. de testa. militar. l. si quis cum. ff. pro emptor. l. item legato. ff. de legat. 3. §. fin. in aut. vt ex act. instant. dot. l. fin. ff. de cond. institut. Salic. in l. cũ te. C. de donat. ante nup. gl. & Bart. in l. diuortio. §. interdum. ff. solut. matri. Panormit. in c. ecclesia. in 3. notab. per illum tex. extrà de immunitat. eccles. a

EPITOME.

Non valet gratia de beneficio vacaturo per contractum matrimonij non expresso alio modo, si illud ante impetrationem in manibus Vicecancellarij, vel alterius potestatem habentis fuerit resignatum.

DECISIO XXII. aliàs 338.

SI mãdetur mihi prouideri per Papam de certo beneficio, cùm illud vacare contigerit per contractum matrimonij, modo alio non expresso, & tenens illud posteà in Curia in manibus Papæ, vel sui Referendarij super hoc habentis potestatem resignauerit, & alteri per Papam collatum fuerit, illi non mihi huiusmodi beneficium debetur. per c. susceptum. de rescrip. libr. 6. Non obst. regula cancellariæ, quæ habet, quòd si Papam contigerit reseruare beneficium alicuius personæ conferendæ alteri cùm vacabit per contractum matrimonij, personæ obtinentis huiusmodi beneficium ipse dominus noster

ſter Papa intendit beneficium illud à die reſer-tionis huiuſmodi fore affectum, & collationi ſuæ reſeruare, ac reſeruat. de qua reſeruatione prædictus impetrans per reſignationem nullam fecit mentionem ſpecialem: ergo videtur gratia ſua ſurreptitia, quia ſecundum aliam ordinationé domini Gregorij Papæ XI. de qualibet generali reſeruatióe in impetratione eſt faciéda mentio, aliàs gratia nullius eſt roboris, vel momenti, ergo, &c. Ad quod reſpondebatur quòd prædicta reſeruatio, & omnes aliæ ſimiles inductæ per dictas regulas, & ordinationes in cancellaria, præterquàm contentæ, & expreſſæ in extrauaganti Boni. quæ incipit, Ad regimen. ſunt ſpeciales & non ge. rales, prout in ſimili caſu fuit reſponſum per domi. Vicecancel. vni de dominis, qui propter huiuſmodi dubium cauſam poſuit in relationibus publicis, & ſic fuit per omnes Dominos poſteà determinatur & ſæpiùs ſecúdum hoc pronuntiatum, de qua quidem ſpeciali reſeruatione nulla eſt facienda mentio ſpecialis, ergo ſtat vera concluſio non obſtante prædicta ordinatione de ſpeciali reſeruatione, quia ſecúdùm aliam regulam, ſiue ordinationem in Cancellaria, quando Papa prouidet, vel prouideri mandat de certo beneficio, intentio : prouidere quocunque modo ad ipſum pertineat, niſi eſſet generaliter reſeruatum, quod non eſt in caſu noſtro, ergo &c.

EPITOME.

Valet acceptatio beneficij, licèt nullus modus vacationis in gratia exprimatur.

SVMMARIA.

1 *Beneficij acceptatio nullo vacationis modo in gratia expreſſo, an ſit valida.*

2 *Appellatio generalis à futuro grauamine quo caſu ſit valida?*

3 *Diſpoſitio c. ſuſceptum. de reſcriptis. lib. 6. non procedit in expectatiuis, ſed in prouiſis.*

DECISIO XXIII. aliàs 407.

a 1 SI expectans [a] authoritate † apoſtolica acceptet aliquam parœcialem eccleſiam vacantem ſibi, & nulli alteri de iure debitam, nullum modum vacationis exprimédo: Fuit dubitatum vtrùm valeret huiuſmodi acceptatio? Et videbatur quòd non, quia plures ſunt modi vacandi, & vno expreſſo alius non venit. de reſcrip. c. ſuſceptum. lib. 6. præterea prædicta acceptatio videtur eſſe nimis generalis, vaga, & incerta, cùm in ea non exprimatur nec modus vacandi, nec perſona, quæ eam vltimò tenuit, quę generalitas parit obſcuritatem, & obſcurè dans, vel probans ſuccumbit, vt in c. in præſentia. de proba. non enim licitum eſt vagari cum diſcrimine alterius. de libel. ob. c. 1. & 2. his tamen non obſtantibus fuit deciſum, & concluſum per omnes Dominos cótrarium, videlicet huiuſmodi acceptationem valere, maximè cùm acceptauerit certum corpus beneficij, & poſteà in proceſſu cauſæ declarauit modum vacandi, & per cuius perſonam prout in facto ponebatur, & licèt hoc non declaraſſet, nihilominus acceptatio valuiſſet. per not. per Io. Mo. in c. ſi tibi abſenti. de præben. libr. 6. Pro hoc poteſt induci in ſimili vnus textus notabilis de appell. c. bonæ. Nam licèt non † valeat generalis appellatio à futuro grauamine, vt de appel. c. 2. et c. cùm ceſſante. et c. conſuluit. tamen ibidem valuit, & per Papam recepta extitit. Ratio fuit ſecundum Inno. quia licèt fuerit iſta appellatio generalis, & incerta, quia contra incertam perſonam, tamen ſufficiebat quòd fuit certa quoád cauſam & factum, & ideò fuerunt attentata poſt ipſam reuocata. Sic in propoſito, licèt enim prædicta acceptatio fuerit incerta quoád perſonam, & modum vacandi, tamen fuit certa ſatis quoád ipſam eccleſiam, & etiam factú, quia tanquam vacantem acceptauit. illud enim dicitur vacás, quod vacare reperitur, prout pulcherrimè deducit Ioan. Mo. vbi ſuprà. per hoc enim tollitur ratio in contrarium de incertitudine & obſcuritate alleg. Nec ob. † etiam c. ſuſceptum. de reſcript. libr. 6. pro contrario alleg. quia non loquitur in expectatiuis, ſed in prouiſioné & quàdo de certo corpore, & certo modo vacaturo mandaretur prouideri, tunc enim non poteſt impetráti prouideri, ſi alio modo vacet, propter formam mandati, & intentionem ſcribentis, quæ exacta diligentia eſt obſeruáda. de reſcri. c. cùm dilecta. de pręben. c. cui de non. lib. 6. cum ſimili. 2 3

ADDITIO.

Expectans. Adde dec. 7. & 14. inf. de conceſſ. præbend. & dec. 36. eod. titu. in antiq. a

EPITOME.

Si Epiſcopus ad monachorum præſentationem habet inſtituere rectoré in eccleſia monaſterio vnita per ipſum Epiſcopum de ſui capituli conſenſu, talis inſtitutus perpetuus, & non temporalis vicarius eſſe cenſetur, & proptereà debetur impetranti, licèt ſub nomine eccleſiæ fuerit impetrata.

SVMMARIA.

1 *Vicarius datus eccleſia pleno iure ad monaſterium aliquod ſpectanti cenſetur perpetuus.*

2 *Verba, quæ ad proprium ſenſum trahi non poſſunt, referenda ſunt ad improprium.*

DECISIO XXIIII. aliàs 470.

SVppoſito quòd Epiſcopus de conſenſu ſui capituli, & patroni, eccleſiam parœcialem quoád omnia tam ſpiritualia, quàm temporalia dederit monaſterio cum poteſtate prædicandi, confeſſiones audiendi, & eccleſiaſtica ſacramenta miniſtrandi, & curam animarum exercendi, & fructus percipiendi, ſic tamen quòd ibi ſit vnus presbyter ſecularis, qui per monachos Epiſcopo præſentetur, & ab eo inſtituatur, & recipiat curam, & eam exerceat pro ſeipſo omnia ſacramenta miniſtrando, & qui eidem Epiſcopo & Archidiacono teneatur de eorum multis

tis respondere, & quòd in personis duorum vi-
cariorum, qui publicè à populo rectores nomi-
nabantur, dictæ ecclesiæ seruirent. Deinde qui-
dam à Papa dictam ecclesiam tanquam vacan-
tem, & deuolutam impetrauit: an valeat huius-
modi impetratio, & censeatur ex verbis dictis
colligi dictam vicariam esse perpetuam, & non
temporalem, & per consequens in ea cadere ius
deuolutionis vicariæ? Respondeo primò, quia
1 † etiam in ecclesijs spectantibus ad mensam mo-
nasterij pleno iure, & quóad omnia supradicta
dictus vicarius dicitur perpetuus, qui recipit cu-
ram quóad regimen populi ab Episcopo. notat
gloss. de exces. prælato. c. frequens. in Clem. in
fin. & est casus de capel. monacho. c. 1. libro 6. Nec
obstat hoc quòd datum est monasterio huiusmo
di exercitium regiminis, quia dico quòd verum
est, tamen non datum fuit vt per se, sed per vica-
rium suum exerceat, sed quia non per eos, sed per
Episcopum instituitur, ipsi illum non possunt
amouere, ideò censetur pertinere sibi non mo-
nasterio vicariatus dispositio. de offi. Archidiac.
c. 1. Nec obstat quòd præsentant, quia etiamsi
prouiderent, & manualiter reuocarent, nihilo-
minus beneficium esset perpetuum in regulari-
bus, vt Clem. 1. de exces. prælato. licèt secùs cre-
derem in secularibus. argum. ff. de adopti. l. quæ-
situm. 70. distinct. c. 2. nec patronus aut collator
priuat, quem præsentauit, vel cui contulit sine
causâ. 50. distin. ca. satis peruersum. de offici. or-
dina. c. conquerente. Secunda ratio est, quia finis
est inspiciendus. ff. de condi. ob causam. l. penul.
ff. de conditio. & demonstrationib. tale. §. lega-
to. Sed causa fuit vt iste responderet Episcopo,
& Archidiacono de iuribus suis, quod tamen nõ
posset vicarius temporalis. Prætereà tertia ratio
est, quia consuetudo est mos loquendi interpre-
tans nobis ex verbis mentem. de consuetudi. c. cũ
dilectus. ff. de legib. l. si de interpretatione. Mo-
dò iste appellatur vulgariter rector, ergo &c.
Prætereà etiam additur ad rationem primam,
quòd si monachi habent etiam facultatem spiri-
tualia exercendi, hoc posset pluribus in solidum
in eadẽ plebe competere, vt Rectori, Episcopo
& Legato Papæ, & etiam videntur monachi per
spiritualia huiusmodi exercere. Item vicarius nõ
dicitur ad aliud putà ad rectorem. & idem est de
eo, & si sciat ergo rectoriam vnitam, & sciat eam
regi per vicarium perpetuum, vt de præbend. c.
extirpandæ. §. qui verò. & Clem. 1. de offic. vicar.
Quarta ratio, quia fienda est in dubio interpre-
tatio, quæ magis ecclesiæ prosit, & quæ magis pia
sit. simile ff. solu. matrimo. l. 1. Modò ecclesiæ ex-
pedit habere talem vicarium perpetuum, quia
pastor talis est, & meliùs de omnibus intuetur.
Per hoc est responsum ad id quod aliqui dixe-
runt, quòd dicta verba possunt interpretari, vt
cura daretur per Episcopum vicario temporali
per not. Innocen. de offic. Archidiaco. c. cùm sa-
tis. Nec obstat quod dictum est ecclesiam vaca-
re, cùm tamen vnita, vel incorporata non vacet,
quod intelligendum est, & exponendum de vi-
2 caria, quia cùm † ad proprium sensum verba nõ
possunt trahi, ad improprium referuntur. ff. de
offic. consul. l. 2. de rescript. c. cum aliquibus. li-
bro sexto. saltem vt res valeat. c. abbate. de verb.
signifi. propter quod præmisso modo licet pro-
priè non vacet, videlicet quòd principali præla-
to careat: vacat tamẽ in eo quod secundario præ-
lato viduata est. ergo &c.

EPITOME.

**Si quis in impetratiõe nouæ prouisionis expres-
sit possessionem pacificè assecutum, probãdo se pos
sidere per apprehensionem cordarum, non sufficit
ad excusandum dictam nouam prouisionem à sur-
reptione. h. d. Vel sic Noua prouisio ex falsa narra-
tione redditur surreptitia.**

DECISIO XXV. aliàs 472.

IN casu conclusionis supradictæ, si reus confir-
matus prædictus in dicta confirmatione ex-
pressit, quod fuit possessionem pacificè assecu-
tus, secũdò quòd fructus percipiebat. si primum
probat hoc modo, quia per cordas, & vestimen-
ta &c. intra ecclesiam fuit in possessionem indu-
ctus, secundum nõ probat, nihilominus sua con-
firmatio non est surreptitia: quia si habuit posses-
sionem, ergo liberam facultatem fructus perci-
piendi, nisi aliud appareat, vt l. bonæ fidei. ff. de
acquir. re. do. quod si esset, debet de hoc per par-
tem excipi. sed presumitur quod perceperit, vt l.
cùm defunctus. C. arbi. tut. & l. cùm de indebi-
to. ff. de proba. quid enim ad rhombum cũ per-
cipere libere possit, & cùm perceptio obstãte re-
seruatione sit in facto, quanquam in apprehen-
sione fuit ignota, nõ video. Tamè dominus Cor-
sien. fuit in contraria opinione, quia secundum
eum dictæ cõsequentiæ non sunt necessariæ. Re-
plicaui tamen ista non fore plenè probanda per
not. in c. exceptiones. & in regula, infamibus. lib.
6. tamen hoc non est sine dudio.

EPITOME.

**Canonicatus collatus per Papam in gratia expe-
ctatiua in ecclesia, vbi est certus numerus, extin-
guitur, siue redit ad Papam, si ille habens gratiam
assequitur illum infra numerum vacantem.**

SVMMARIA.

1 *Canonicus sub expectatione præbendæ vacaturæ rece-
ptus, vbi est certus numerus præbendarum, non dicitur
beneficiatus & num. 4.*
*Expectans non potest beneficium expectatum permu-
tare, nec ius ad rem.*
Beneficij collatio sub forma expectatiua an sit valida.
2 *Separatorum separata est ratio.*
3 *Potestatem habens conferendi beneficium personæ ido-
neæ, an possit conferre expectanti.*
5 *Canonia dicitur beneficium nomine, titulo, prerogati-
ua, & reali commodo.*
6 *Canonicatus ecclesiæ cathedralis honor est, & digni-
tas.*
7 *Canonicus in herbis.*

DECISIO XXVI. aliàs 445.

SI Legatus apostolicus habens authoritatem
conferendi beneficia vacantia infra suam
prouinciam, authoritate apostolica perso-
nis ido-

nis idoneis, etiam vnicum beneficium obtinentibus, conferat certum beneficium vacans alicui obtinenti vnicum beneficium & actu habenti canonicatum à Papa sub expectatione præbendæ in certa ecclesia: Fuit dubitatū,& in relationibus publicis positum, & super hoc sollenniter alleg. an valuerit huiusmodi collatio. Ratio dubitandi
1 fuit, † vtrùm canonicus sub expectatione a præbendæ autoritate apostolica censeatur beneficiatus. Si sic, tunc clarè constat collationem Legati prædicti non valuisse, si verò non, tunc valet & tenet. per c. is cui. de præb. 2. respon. libr. 6. Quòd prædictus expectans non censeatur beneficiatus, & per cōsequens collatio sibi facta per Legatum tenuerit, fuit alleg. primò si beneficium vacat, ad illud plures non possunt eligi, vt in c. maioribus. extrà de præbend. ergo &c. sed ad canonicatum vacantem plures eligi possunt. de præbend. c. dilecto. & de consti. c. cum M. & not. Inno. in d. c. maioribus. ergo &c. Præterea præbenda sumpto largo vocabulo est, quia aliquid præbet, quia dicitur à præbeo, vt not. per summist. & præsertim per Hosti. in tit. de præben. in princ. & in dd. iurib. sed canonicatus de se nihil præbet, ergo &c. Et si dicatur, imò ratione canonicatus debentur distributiones quotidianæ, vt in c. relatum. & in c. dilectus. de preben. ergo aliquid prebet. Respondetur quòd hoc non fit principaliter propter canonicatum, sed ratione interessentiæ diu inorum, vt in c. licet. de præb. & in c. vnic. de cleri. non resi. li. 6. & sic ratione certi ministerij personalis, & propter operas impensas potiùs debentur quàm ratione præbendæ, vt not. in eisdem iur. & facit l. 1. in 2. responso. ff. si men. fal. mo. dixe. licèt enim talis expectans possit consequi beneficium, non tamen dici debet beneficiatus. Ratio, non enim aliquid debet dici tale, ex eo, quod potest contingere tale, sed solummodò quod est. probat text. in l. 1. ff. de in lit. iurā. ff. de fideicom. liber. l. 4. §. 1. Hoc etiam probatur, quia de beneficio actu loquitur text. bullæ concessæ Legato. facit l. qui seruus. ff. de condi. ob causam. Item intelligitur de beneficio inseparabili ab illo, qui debet impetrare contra voluntatem impetrantis. probant l. 2. & 3. cum ibi not. ff. solu. matri. acquisitis non augetur factum Rei: & hoc est quod dicitur de seruo alicuius hærede instituto, non propterea dicitur dominus locupletior, nec seruus maioris æstimationis quàm prius: vt in l. pretia. ff. ad leg. Falc. & redditur ratio in text. quia multis de causis accidere potest, ne seruus hæreditatem adeat: ac si text. apertè diceret, quòd illud quod potest acquiri, & non acquiri, ante realem & actualem acquisitionem, nunquam non reddit locupletiorem, quia multa accidere possunt, vt illud non acquirat. l. naturalem. §. 1. & 2. responso. ff. de acquiren. rer. dom. Tale enim est beneficium quod ex euentu dependet, hoc est cannnicatus sub expectatione præbēdæ. Item si expectans censeretur beneficiatus, posset permutare. sed Doct. tenent in c. 1. de re. permut. libr. 6. quòd non potest. ergo. Pro primo est tex. in c. quæsitum. de rerū permut. pro secūdo est Host. in sum. in tit. de præben. §. cui sit conferenda. ver. beneficiorum. & eo. tit. §. 1. vers. canonica. per eundem vbi dicit, quòd nec fructus recipit, nec est beneficiatus. Præterea ius ad rem permutare non potest, vt not. Fe. de Senis, in tractatu suo de rer. permu. sed canonicus sub expectatione præbendæ non habet ius in re, sed ad rem, vt in c. quodam. de præbend. libr. 6. c. fina. de conceſſ. præbend. eod. lib. ergo &c. Item canonicus sub expectatione præbendæ nullum ius habet, nisi sub conditione casuali, hoc est, si vacet &c. sed sicut ille cui debetur aliquid sub conditione casuali nullum ius habet, nisi conditione adueniente, vt l. multùm interest. ff. de con dit. & demonstra. in princip. facit l. cùm ad tempus. ff. si cer. pet. Item beneficiatus † & expectans 2
beneficium sunt diuersa, vt in regula, beneficium. de regu. iur. libr. 6. & in d. c. quodam. et c. fina. ergo non sunt idem, quia separatorum separata est ratio. l. 3. C. de codicil. de dec. c. ad audientiam. et c. cùm in tua. de præbend. c. cùm in il. lis. libr. 6. cum simi. Item licèt duo beneficia curata sint incompatibilia. de electio. c. dudum. de præbend. c. de multa. de rescri. c. gratia libr. 6. tamen habens huiusmodi curatum beneficium vnicum, potest impetrare expectatiuam ad aliud simile, nec vacabit primum, donec fuerit possessionem secundi vigore expectatiuæ pacificè assecutus, vt in c. non potest. de præbend. libr. 6. & not. in Clem. si plures. eod. titu. in gloſſ. idem videtur & in constitutione. c. execrabilis Io. 22. Sic ergo videtur dicendum in proposito nostro, quòd licèt habeat vnum beneficium, & sit expectans ad aliud, quòd propter hoc non dicitur habere duo beneficia. Item si aliquis habet conferendi potestatem authoritate apostolica beneficium idoneæ personæ, poteritne conferre personæ habenti beneficium? dicit text. quòd non, dummodò illud beneficium sit sufficiens, aliàs si haberet tria, vel quatuor insufficientia, tali posset iuxta prædictam formam prouideri, prout leg. & not. in d. c. is cui. de præbend. libr. 6. At in casu nostro constat quòd expectans non est beneficiatus sufficienter, quia nondum percipit fructus: vt in d. c. relatum. et c. dilectus. nec habet ius in re, sed ad rem, vt in iuribus superius alle. nec fuit probatum quòd beneficium aliud, quod hic prouisus obtinuit, erat sufficiens, quod requiritur. ergo &c. Quærunt etiam Doctores, vtrùm † habens potestatem conferendi benefi- 3
cium idoneæ personæ possit conferre expectanti, iuxta formam dict. c. is cui. dicunt quòd sic. prout not. Ioan. Andr. in nouel. in c. fina. de præbend. in antiquis. Ratio, quia non censetur beneficiatus: & supposito sine præiudicio quòd sit beneficiatus, saltem non est sufficienter beneficiatus, vt superiùs deductum est, ergo non obstant sibi prædictæ decisiones. Et quale beneficium dicatur sufficiens, & quale nō, & quid consideretur in hac sufficientia, satis plenè habetur, & nota. in c. cùm adeò. de rescript. iuncta gloſſ. final. ibidem. & in c. de multa. de præbend. Præterea pro decisione istius quæstio. videtur esse casus in c. in nostra. de rescript. iuncta glos. fi. ibidem. Nam ibidem dicitur, quòd † licèt habens 4
vnam expectatiuam, & impetrans aliam, teneatur facere mentionem de prima: alioquin se-

cunda gratia est surreptitia, tamen renera pro-
pter hoc oon censetur beneficiatus, nec benefici-
um assecutus. Pro quo etiam faciunt not. in c.
si motu proprio. in fin. de præbend. libro sexto,
& not. in c. si postquàm. per Archidiac. eodem
titul. & lib. In oppositum fuit alleg. quòd cano-
5 nia † dicitur beneficinm ad effectũ de quo quæ-
ritur quatuor modis, videlicet nomine, titulo,
prærogatiua, & reali commodo. Nomine dici-
tur beneficium, quia est ius quoddam spiritua-
le, quod ex electione, seu institutione alicuius
recepti in canonicum, & in fratrem oritur, vel
creatur, & vocatur hoc spirituale beneficium
siue ministerium ecclesiasticum, ex quo compe-
tit stallum in choro, locus & vox in capitulo:
vt in c. dilectus. & in c. relatum. & not. per Ar-
chid. in c. hi qui. de præben. li. 6. melius per Gui.
de Monte lau. in Clem. si iuxta. eod. tit. Nomine
enim beneficij intelligitur canonia, vt expressè
not. Arch. in c. præsenti. de præb. in 2. glo. li. 6. re-
mittens ad not. sua in c. si motu proprio. eo. tit. in
glos. nomine. vbi ipse hoc expressè tenet, & vice-
uersa sub nomine canoniæ continetur omne be-
neficium ecclesiasticum, quod canonicè obtine-
tur, vt in c. statuimus. ver. canonijs. de elect. per
Ioan. Mo. & Archid. libr. 6. ita quòd ratione no-
minis beneficium ecclesiasticum cẽsetur. & mul-
tum est nomen habere, vt l. à nullo iudice. C. de
ser. & l. fina. ad fi. de tes. & à significatione nomi-
nis arguitur. de præbend. c. cum secundum apo-
stolum, nomen enim aliquando sine effectu aut
substantia sustinet vicẽ significati. c. statutum. §.
2. in ncta glo. de rescript. li. 6. Ioan. Mo. super ver.
canonicis. versic. sed pone, ecclesia cathedralis. ff.
arb. fur. cæ. l. vitem. ante fi. cùm ergo canonia
sit beneficium ecclesiasticum nomine, posito
quòd non afferat reale commodum, sufficit. arg.
præmissorum. & argu. l. competit. §. 1. ff. quod vi
aut clam. Secundò, quòd canonia est beneficium
ecclesiasticum titulo, probatur ex præcedenti,
quia est beneficium siue ministerium ecclesiasti-
cum, quod sine canonica institutione siue rece-
ptione haberi non potest, vt in regula, benefici-
um. de reg. iur. li. 6. & ideò ad electionem siue re-
ceptionem canonicorum absentes sunt vocandi,
alioquin eis instantibus nihil valebit receptio,
vt in c. cùm in ecclesijs. de præbend. li. 6. qui qui-
dem titulus videlicet canoniæ in laicum non ca-
dit, nec per ipsum potest obtineri quonismodo:
prout leg. & not. in c. cùm M. extrà de const. ver-
sic. recepernnt. & ver. In canonicos. per Innoc. &
de instit. c. in ecclesia. & not. per Io. Mo. & Arch.
& Guil. in locis preall. ergo ratione tituli potest
canonia dici beneficium ecclesiasticum. Tertiò
quòd canonia sit beneficium ecclesiasticum præ-
rogatiua, poterit declarari sic, quia canonia &
dignitas æquiparantur, vt de rescript. c. statu-
tum. §. 1. lib. 6. Nam causæ illis sic obtinentibus
dignitates à sede apostolica committuntur, vt
ibi. Sed quid si sit canonicus sub expectatione
præbendæ alicuius ecclesiæ cathedralis, po-
téstne esse delegatus à sede apostolica? Dicunt
Doctores ibidem quòd sic, quia in huiusmo-
di delegatione plus consideratur dignitas, siue
honor canoniæ, quæ plus habet spiritualitatis,
quàm præbenda, quæ plus habet temporalita-
tis: prout not. Guil. in extrauag. sedes apostolica.
ver. conseruator. propter quam prærogatiuam
canonia dicitur mater, & præbenda filia, quia ex
canonia procedit, & pro ea instituta est. prout
idem Guil. not. expressè in dicta Clem. si iuxta.
& Archi. & Io. And. in c. si clericus. super ver. reci-
pere. de præbend. libr. 6. Item habens canoniam
sine præbenda potest, & debet interesse electio-
nibus, tractatibus, consilijs, & alienationibus, vt
in dictis iurib. & Doctor. in membro primo su-
periùs alleg. & not. per Innocen. in d. c. cùm M.
super ver. canonicos. ad fi. Magnus † b est enim 6
honor quem esse canonicum ecclesiæ cathedra- b
lis, qui in forma communi non cadit, vt in c.
quamuis. de præbend. libr. 6. facit c. extirpandæ.
de præbend. §. si qui verò. talis enim canonicus
ad ecclesiam ruralem propter honorem cathe-
dræ inscribi non debet. argu. C. si curialis relicta
ciuitate, & c. l. vnic. lib. 10. no. Arch. in c. 1. de con-
suetu. in gloss. fin. in fi. lib. 6. Quartò, quòd cano-
nia sit beneficium ecclesiasticum reali commo-
do, probatur per præmissa, quia ratione solius
canonicatus percipit distributiones quotidia-
nas: vt in c. dilectus. et c. relatum. superiùs alleg.
participabit etiam de communibus redditibus,
& super excrescentibus fructibus, vt in c. cùm
omnes. et c. cùm M. de const. & ibi not. habet e-
tiam mensam grossam, Imò omnes fructus, vbi
non est distinctio præbendarum, vt in c. dile-
cto. de præbend. & de concessi. præben. c. ex par-
te. et c. fi. libr. 6. Præterea habens gratiam in com-
muni forma pauperum, si postea impetrat gra-
tiam specialem de canonicatu sub expectatione
præbendæ, statim expirat prima, & cassatur in
secundis literis. Ratio, quia iam censetur bene-
ficiatus, & sic non panper, vt in c. si pauper. de
præben. libr. 6. Ex quibus concluditur quòd ca-
nonia ratione nominis, tituli, prærogatiuæ, &
realis commodi, dicitur beneficium ecclesiasti-
cum. Et si sic, non valuit ergo prouisio facta per
Legatum vigore concessionis sibi factæ obtinẽti
huiusmodi beneficium & canonicatum sub ex-
pectatione præbendæ, quod quidem dubiũ non
fuit pro tunc determinatum in Rota, sed pro
determinatione posset dici, quòd receptus in ca-
nonicum † vltra numerum, vt omnes apostolici 7
expectantes, non potest dici beneficiatus, quia
tales hodie de consuetudine, & obseruantia vni-
uersalis ecclesiæ, nec habent vocem in capitulo,
nec participãt de quotidianis distributionibus,
nec de fructibus superexcrescentibus, & vocan-
tur canonici in herbis, nec perpetuò retinet illũ
canonicatum per Papam collatum, sed vacante
præbenda distincta canonicali infra numerum,
& collata impetranti, statim prouisus consequi-
tur nouum canonicatum infra numerum, & pri-
mus esse desijt, & redit ad Papam, prout not. Io.
de Lig. in c. dilectus. de præbend. & Compost. in
c. cùm M. et c. capitulum. de rescript. faciunt
pro hoc not. Ioan. Andr. & Archidia. in dicto c. si
clericus. super versi. recipi. libro sexto. At vbi nõ
esset certus numerus canonicorum, nec præ-
bendarum, ibi receptus in canonicum potest di-
ci beneficiatus, quia statim consequitur præ-
bendam,

bendam, & vocantur hæ præbendæ consecutiuæ, vt in c. fina. de concess. præbend. libr. 6. idem posset dici, vbi esset certus numerus canonicorum, sed non præbendarum. per ea quæ leg. & not. der Innoc. in c. dilectus. et c. dilecto. de præben. & de concess. præbend. c. ex parte. et c. fina. libr. 6. pro hac parte faciunt not. per Ioan. Andr. in nouel. In d. c. in nostra. in q. quæ incipit, nunc quæritur. & per eum in dicto c. si motu proprio. in nouel.

ADDITIONES.

a Sub expectatione. Adde gloss. in extrauag. sedes apostolica. in verb. ius ad rem. de offic. deleg.

b Magnus. Adde decis. 2. sup. de hi. presbyteror.

EPITOME.

Verba gratiarum extenduntur, & obliquantur iuxta formam iuris communis, vt ipsæ gratiæ, ampliorem quam possint, effectum, consequantur.

SVMMARIA.

1 *Præsentare verb. aliquando pro conferre ponitur, sicut verb. eligere, pro præsentare.*

2 *Verba propter iuris consonantiam quandoque in iure obliquantur.*

DECISIO XXVII. aliàs 448.

FVit dubitatum vtrùm habens gratiam à Papa de beneficio spectante ad collationem & prouisionem alicuius Episcopi, possit acceptare canonicatum, & præbendam alicuius ecclesiæ collegiatæ suæ diœcesis ad ipsius præsentationem, & capituli remissionem spectantem? De quo Domini benè dubitabant, nã licèt inter prouisionem, & præsentationem, & electionem sit magna differentia, ita quòd vno istorum modorum expresso non venit alius, vt in c. cum in illis. de præben. libr. 6. iuncta Clem. 1. eo. titu. cum ibi no. & de iure patr. c. fi. tamen secundum aliquos, attento quòd regulariter dispositio omnium beneficiorum existẽtium in diœcesi spectat ad Episcopum. 10. q. 1. ca. regenda. et ca. de persona. 16. q. 1. ca. omnes basilicæ. de hære. c. cum ex iniuncto,
1 verbum † præsentare, posset in casu nostro intelligi pro conferre, & haberet vim collationis, sicut verbum, eligere sæpè ponitur pro præsenta-
2 re, vt in c. querelam. de elect. sæpissimè † enim verba obliquantur, in iure propter consonantiã iuris communis, & ideò licèt laici patroni vtantur verbis collationis, tamen sumitur pro præsentare, vt sic consonet iuri communi. prout legit. & not. in c. fi. de iure pat. & videtur tex. in c. dilectus. de præben. vbi ponitur collatio, pro præsentatione. Præterea præsentatio debet fieri per inferiorem superiori, vt 16. q. 7. ca. decernimus. & de iure pat. c. pastoralis. et c. præterea. cum multis ibidem cap. Si igitur præsentatio in casu nostro sumeretur propriè, & admissio c. pro institutione, esset ordo præposterus, & dissonus à iure communi: videlicèt, quòd superior haberet præsentationem, & inferior institutionem, contrarium tamen inferior debet habere præsentationem, & superior institutionem, & sic de iure communi fieri debet, vt in iurib. superiùs alleg. Nisi velimus dicere, quòd c. in hoc casu sit maius Episcopo, cui fortè hoc possit competere ex fundatione, priuilegio, vel consuetudine. de insti. c. cum venissent. de concess. præb. c. post electionẽ. de off. or. c. irrefragabili. §. excessus. cum similib. si verò admissio c. non sit iuris, sed facti, quia nõ habet vim institutionis, sed duntaxat præsentatum per episcopum habet de facto admittere, & recipere ad mandatum ipsius, vt in c. eam te. cum ibi not. per Inno. de rescript. & de præb. c. pro illorum. in fi. prout Domini imaginabantur consulendo domino Auditori, qui habuit causam, et factum proposuit, vt de hoc se informaret, tunc indubitanter prædicta præsentatio nedum haberet vim collationis, sed etiam institutionis, & sic caderet dicta præbenda in gratia apostolici impetrantis, & sic pro tunc nil fuit conclusum, nec decisum.

ADDITIO.

Verba obliquantur. De quo per Bald. in l. si tibi. ff. si cer. pet. & in l. sed si possessor. §. sed si rerum. ff. de iureiur. in recollectis. quod not. pro saluandis testibus, ne incidant in periuriũ. & in l. sancimus. C. de sacrosan. eccl. vbi omninò videas. a

EPITOME.

Collatio vel mandatum de prouidendo facta, vel factum monacho de ecclesia parœciali, vel alio beneficio consueto clericis secularibus assignari, etiam de licentia abbatis sine dispensatione canonica, est nulla ipso iure.

DECISIO XXVIII. aliàs 483.

COllatio facta de parœciali ecclesia cõsueta clericis secularibus assignari, monacho, [a] etiam de licentia abbatis absque dispensatione ipso iure non valet. Ista cõclusio fuit aliàs obtenta, sed ex causa pono eam hic. De materia [b] eius habes glo. 22. q. 1. ca. in summa. 24. dist. ca. 2. & ca. cũ pro vtilitate. & ca. de cætero. 16. q. 1. & 55. dist. ca. priscis. et c. a de stat. monac. vbi dicitur no. cõtrarium in 3. glo. Ber. & in a. gl. Inn. & ibi per Ho. et Io. An. alle. dd. iura. vide etiã no. in c. quod Dei timorẽ. eo. tit. & ibi plenè per Io. And. & videtur secundũ Hosti. qui hoc ibi recitat plenè. Et Pau. Cald. tenet cõtra conclusionem, & præsertim ibi videtur, quæ no. vna glo. & ea quæ per Pau. Cal. not. in distinctione quã per modũ additionis ibi ponit. vbi ipse contrariũ cõclusionis tenet. & ipse Host. ibidẽ terminat, prout not. Host. ibidem, & Ioan. And. in eo. c. quod Dei timorẽ. propter officiũ prædicãdi. & idẽ tenuerunt Hug. & Ber. prouincialis. Pro cõclusione nostra quidam dicens, & probat, quòd monachus est mundo mortuus, licet Deo viuat. 16. q. 1. cã. monach⁹. & ca. placuit. & ca. graue. Sed per assumptionem ad parœcialẽ ecclesiã resuscitatur. Ista resuscitatio est miraculosa, ergo vt resurgat, & actus ciuiles exerceat, opus est dispẽsatione superioris. Dicit etiã quòd

ista dispensatio non debet fieri sine causa vtilitatis vel necessitatis. Opponit Hosti. quòd de iure cõmuni assumitur in Episcopũ, & mortuus tunc resurgit. Respondit, iste habetur mortuus quòad actus regulares: & non obstat quod dicitur, quòd lex communis habilitat & resuscitat. Præterea quòd Episcopus dispensat potestate sibi tradita, & si ad ecclesiam collegiatam velit præfici, vt not. glo. Clem. 1. de elect. secundum illam non resurgat. Tamen dici potest secundum Hosti. quòd cõclusio habet locum, & quòd dispensatio fienda est. Si de hoc cognitionem plenã habere vis, iunge quæ habes de capel. mona. c. fina. cum ibi not.

ADDITIONES.

a Monacho. Adde an idem sit de præsentatione facta per patronum de monacho ad ecclesiam parochialem, decis. 5. inf. de iure patro. incip. in religioso. Et quid de præsentatione de monacho ad capellam patronatam, per Roch. Curt. in tracta. iurispatronat. in verb. honorificum. in 4. quæst. versi. circa primum. Thom. Fastol. caus. 36. dub. 65. incip. vacante quadam ecclesia. Et an episcopus possit transferre monachum ad ecclesiam secularem, decis. 2. de offi. ordinar. in antiq.

b De materia. Adde glo. in §. illi verò. in verb. religiosis. in tit. de collatio. in pragmat. sanctio.

EPITOME.

Nuntius apostolicus cui est concessa facultas recipiendi resignationes ab obtinẽtibus beneficia minus iustè, & ad eadẽ beneficia illos habilitandi, & de perceptis fructibus pro camera apostolica concordandi, non potest conferre beneficia sedi apostolicæ generaliter reseruata sine speciali mandato.

SVMMARIA.

1 *Gratia de prouidendo aliquibus de beneficio, non extenditur ad beneficia generaliter reseruata.*

2 *Potestas Legato à latere generaliter data super beneficia, non includit beneficia specialiter Papæ reseruata.*

3 *Clausula, Motu proprio, in literis beneficialibus inserta, non est ampliatiua, sed fortificatiua, nec includit verisimilia.*

DECISIO XXIX. aliàs 489.

a NVntius[a] apostolicus, cui ad personam ipsius, & eius officium honorandum, & ad prouidendum animarũ saluti conceditur, quod ab obtinentibus beneficia minus iustè in prouincia, ad quam iste nuntius destinatur, possit resignationes recipere, & obtinere ad eadem beneficia, seu quæuis alia habilitare, ac cum eis pro camera apostolica de perceptis fructibus concordare, & de huiusmodi beneficij personis ipsis

1 prouidere, si sint aliqua † talia beneficia generaliter reseruata, vt putà per cõstitutionem, c. execrabilis. illa conferre non poterit, licèt aliqui cõtra. Probatur primò, quia hæc potestas data isti nuntio, quæ reuera recipit magnam restrictionem, vt de præbend. c. is cui. lib. 6. quia non est motu proprio facta, cùm non dicitur hoc in literis, vt c. si motu proprio. de præbend. libr. 6. non est magis fauorabilis, quàm potestas à iure data ordinarijs, vt 5. q. 1. ca. peruenit. cum sim. quæ nõ recipit restrictionem, vt in Clem. & si ab apostolicæ. in fin. de offi. ordinar. tamen & illa non includit beneficia reseruata secundum omnes, ergo &c. Item potestas † data Legato de latere generaliter, quæ non est minùs fauorabilis, non includit beneficia specialiter Papæ reseruata. de offic. leg. c. quod translationem. cum ibi not. ergo nec specialiter data, vt in c. dudum. de præbend. lib. 6. Item nec potestas data executori, licèt comprehendat deuoluta: vt in Clem. si de beneficio. de præbend. non tamen includit specialiter, aut generaliter reseruata secundum omnes. Item videtur casus in c. 2. de præbend. lib. 6. licèt loquatur in vno genere reseruationis generalis, quia idem est iuris hodie in alijs, cùm eadem est ratio in omnibus &c. Ratio, quia in generali concessione non veniunt ea, quæ sunt concedenti specialiter reseruata. ff. de offi. eius cui man. est iur. l. 1. primo respon. ff. de minorib. l. illud. ff. de pigno. l. generali. & d. c. quod translationem. cum ibi not. & quod not. 2. q. 8. ca. de causa. & quæ no. Ioan. Andr. in d. c. 2. de præbend. libr. 6. in nouel. Facit etiam quia in generali concessione non veniunt specialiter prohibita. ff. de rit. nupt. l. quan quam. 1. respons. C. de accusat. l. fallaciter. reg. in generali. de reg. iur. in 6. Sed collationes beneficiorum reseruatorum specialiter omnibus alijs a Papa sunt prohibitæ, quod patet ex not. in d. c. 2. de præbend. libr. 6. Et per hoc dicit Fre. in tractatu suo de rerum permuta. q. 2. & Alexand. in c. vnico. de rerum permuta. libr. 6. q. t. 4. partis. quòd si detur potestas specialis Legato recipiendi renuntiationes ex causa permutationis, vt beneficia reseruata ex huiusmodi causa, conferre non poterit beneficia reseruata, & sic reseruationem non includit. Et sub gratia facta motu proprio non veninnt beneficia reseruata. quod videtur fortius, quia † motus proprius non amplificat gratiam, sed fortificat, nec includit non verisimilia. suprà conclu. 6. & 7. eodem titul. vbi plena materia motus proprij. Sed si opponitur de fauore, qui debetur saluti animæ reuersæ? Respon. quòd ibi concernit renuntiationem, quam puto valere absque collatione: per ea quæ not. de offic. leg. c. deliberatione. §. prohibemus. & in d. c. dudum. Nec obst. si dicas non esse alias constitutiones inhabilitaotes, quàm quæ ex materia constitutionis c. execrabilis, quia hoc est falsum, quia c. licet canon. de elect. lib. 6. minorem inhabilitat. et c. commissa. eod. titu. & lib. inhabilitat tenentes vltra annum non promotos. & titul. de fil. presbyteror. & de cor. vi. et c. quicunque. de hæreti. & Clem. si quis. de pœnis. & sententiã hominis inhabilitat: vt de se patet. quinimò nec valet ratio. per not. pulchrè Alexand. vbi suprà. 2 3

ADDITIO.

Nuntius. Adde decis. Aegid. 68. hoc titu. a

DeCon.

De Concessione Præbendæ.

EPITOME.

Impetrans In forma pauperum, qui infra mensem super purificanda gratia diligentiam suam fecit, potest post mensem vacās beneficium acceptare. hoc dicit. Vel sic, Acceptare potest beneficium habens gratiam in forma pauperum illa non purificata, si per eum non stetit quominùs purificatio facta foret.

DECISIO I. aliàs 17.

FVit dubitatum vtrùm valeret accepta-
a tio [a] facta infra mensem per impetrantem apostolicum In forma communi pauperum ante purificationem gratiæ suæ, quam licèt ipse per executorem suum ante acceptationem petierit purificari, tamen idem executor purificare recusauit. Videbatur quòd non. per Clem. cùm ei quem. de concessio. præbend. & de rescrip. c. si pro te. libro sexto. In hanc partem multi Domini Auditores tempore domini Innocentij declinauerunt dicentes, nō competere remedium impetranti, nisi contra executorem. per c. pastoralis. de iure patrona. de filijs presbyte. c. veniens. Pro hac parte etiam secundum dominum Aegid. optimè faciunt C. de condit. insert. l. 1. & l. legatum. ff. de conditio. & demonstratio. l. in testamento. quæ volunt, quòd defectus etiam conditionis mistæ sine culpa &c. impediat legatum siue actum implendum. Tamen his non obstantibus dominus Inno. à dominis Auditoribus tunc consultus declarauit prædictam acceptationem valuisse, & valere, & collationem factam per ordinarium infra mensem post dictam acceptationem, & ante purificationem huiusmodi gratiæ nil valuisse, dummodò constaret impetrantem fecisse diligentiam quam potuit, vt gratia sua purificaretur, & non stetisset per eum, quò minus purificata fuisset per executorem. per regulam, quod per me non stat, &c. facit de consti. c. 2. de reg. iuris c. sine culpa. lib. 6. facit etiam c. commissa. de elect. eod. lib. Pro hac parte etiam allegabatur tunc l. iure ciuili. ff. de condit. & demonstrat. & not. per Pau. & Genze. in prædicta Clem. cùm ei quem. quæ non obstat conclusioni huic, quia loquitur quando stat per impetrantem, & non per executorem quò minus gratia purificetur. At in casu nostro stetit per executorem, & non per impetrantem: ergo &c. Et sic ab illo tempore citrà semper fuit sic obseruatum in palatio, dummodò ex post etiam post mensem constaret, vel constare posset de habilitate, & bona conuersatione impetrantis tempore impetrationis, & acceptationis prædictæ. Sed propter legem in contrarium alle. de mista conditione, quæ ex meo, & ad mei fauorem, & ex alterius facto dependet, dominus Aegid. distinguebat sic multum pulchrè. Quia aut deficit ex casu contingenti in personam illius, in cuius persona debet impleri: aut ex conditione alterius recusantis consentire conditionis impleméto. Primo casu habetur conditio pro deserta, vt l. 1. & l. legatum. C. de condi. inser. Secundo casu habetur pro impleta. C. de instit. & substit. sub condi. fac. l. 1. Si verò impeditur per illum, qui implere debet, sibi imputet: si per tertium, distinguitur an sit soluendo vel non, prout ista notantur per gloss. & per Cyn. in d. l. 1. C. de insti. & substi. sub conditione fact. & in d. l. legatum. per eundem. Modò hic non deficit conditio per casum contingentem in personam impetrantis, sed per conditionem executoris, ergo &c. qui etiam soluendo non est, cùm ista spiritualia non capiant interesse, nec æstimationem. 1. q. 2. ca. quam pio. de simó. c. querelam. & ibi not. ergo ad id agi non potest per impetrantem cótra executorem, & sic non procedit ratio capituli in contrarium alleg. videlicet c. pastoralis. de iure pat. et c. veniens. de fil. presby.

ADDITIO.

Acceptatio. Per impetrantem in forma, Dignum a
arbitramur, infra mensem acceptatio facta, videlicet, etiam si executor non recusauerit purificare, dum tamen post mensem sequatur purificatio, sed collatio ante purificationem, non valet. Adde decis. 10. incip. habens gratiam. infr. eod. & decis. 17. eod. tit. in antiq.

EPITOME.

Durante mense ad acceptandum manus inferiorum sunt ligatæ & dispositio §. secus. procedit etiā in gratia In forma pauperum, vt adiectio mensis aliquid operetur.

SVMMARIA.

1 *Gratia, In forma laudabili, ligat manus ordinarij intra mensem propter decretum, sed decretum adiectam in gratia in forma pauperum, ante purificationem non ligat § secus. in Clem cùm ei quem. de concess. praben. procedit etiam in gratia In forma pauperum.*

3 *Decretum adiectum in gratia conditionali, non afficit ante conditionis existentiam.*

DECISIO II. aliàs 95.

PAragraphus, secus, [a] in Clem. cùm ei quem. a
de concess. præbend. habet locum † nedum 1
in forma gratiæ, sed etiam pauperum post pu-
rificationem: [b] ita quòd ante ipsam ligatæ non b
sunt manus ordinarij: & hoc tenuerunt omnes Domini in Rota, me & domino Roberto duntaxat exceptis. qui alle. 12. solemnes Doct. scribentes, & tenentes contrariū. prædicti verò alij domini allegant pro se Oldra. in q. suis & Io. Andr. in addi. Spe. titu. de concess. præb. & multos alios antiq. Doct. qui tulerunt sententias contra pauperes apostolicos, & pro ordinarijs prout etiam recitat Collect. in c. proposuit. de concess. præb. Et finaliter declinauerūt in opi. domini Roberti & meam, quam etiam tenuit dominus & pater meus subtilissimus Ioan. de Lig. dicens opinionem contrariam tantum distare à vero intellectu illius text. c. cùm ei quem. quantum cœlum à terra. idé tenet Io. Cal. in d. Clem. deducés, quòd

aliàs nihil operaretur appositio mensis. quæ tamen vt ibi dicit tex. debet aliquam vtilitatem afferre impetranti. hanc opin. tenuerunt antiqui, & tenent videlicet Pau. Genze. Stepha. qui etiam fuit Auditor sacri Palatij. Guil. de mõte Lau. qui posuit expressè formam & stylum scribẽdi tempore Clem. 5. ante editionẽ constitutionis illius, in qua dicebatur sic post illa verba. quod duxerit infra mensem acceptãdum, ita quòd interim manus ordinarij, & cuiuslibet alterius sunt ligatæ. quod hodie, dicit ipse, non oportet, propter d. §. secus. Idẽ tenet Math. Aug. Ber. Mey. Iacob. Ymberti. Lapus, Fre. de Senis. in hanc opin. declinat etiam do. Car. Viuarien. non modicæ authoritatis vir, in cuius pectore omnia iura sunt recondita. Secundũ hanc opi. fuit lata vna sententia in Palatio per dominũ Io. de Vayorolis pro paupere apostolico & reuocata per dominũ Aegi. Bella. et qui multũ copiosè & prolixè scripsit in d. §. secus. & ego taliter qualiter, licèt minus sufficiẽter contrarium scripsi, vt & potui, non satisfaciẽdo, sed euadendo respondi rationibus per eum tactis.

Additiones.

a §. secus. Adde decis. 37. & 47. eod. titu. in antiq.

a adde quòd pro ista † parte facit, quia decretum adiectum in gratia cõditionali non priùs afficit, quàm conditio existat, sub qua gratia facta fuit. nam conditio quæ suspendit effectum gratiæ, suspendit etiam effectum decreti tãquam accessorij ad dictam gratiam, cuius naturam sequitur. ar. c. si super gratia. de off. dele. lib. 6. & si dicatur dictio, ex nunc, posita in d. §. secus. innuit contrarium. qui videtur velle, quòd à tempore datæ incipiat afficere secundũ intentionem concedentis, quæ primum locum obtinet in dispositionibus sub conditionibus conceptis, vt l. in conditionibus primum locum. ff. de condi. & demon. sed expone exnunc prout extunc, quasi velit dicere, quòd existente conditione afficiat, & non priùs, vt no. Inn. Io. An. in c. præterea. de appellatio. super verbo, non satisfeceris. & pro hoc etiã facit c. quia cunctis. de conceß. præben. lib. 6. vbi decretum super incerto positum, non operatur effectum. Et an decretum causa non cognita interpositum valeat per Bald. & Salicet. in l. 1. C. si aduers. donat. & Hippo. Mars. consil. 148. in prima part.

b Post purificationem. Istam opin. firmat expressè Lapus in præal. §. secus. vbi dicit, quòd siue gratia sit pura, siue conditionalis, quando mẽsis apponitur, decretum infra mensem afficit etiã ante gratiæ purificationẽ, sicut afficit ante acceptationẽ, quando purè pro aliquo est scriptũ de beneficio, quod infra mensem duxerit acceptãdum. idẽ sequitur ibi Paul. qui refert quosdam dictum. §. intelligere etiam in gratia, In forma pauperum, obtenta. Vnde ipse dicit, quòd nõ refert siue primæ literæ sint in forma pauperũ conditionaliter cõceptę, & secũdæ literę sint gratiosæ, vel primæ, & sint eiusdẽ formæ: cũ tex. d. §. secus. generaliter loquatur. Solũ ergo attendendum est an decreto sit tempus adiectum, vel nõ, vt primo casu liget, vt adiectio temporis aliquid operetur, secundo vero casu non liget secundum eum. ergo pro nunc non video rationem quare tempus certum iuxta gratiam conditionalem positum, habeat producere illum eũdem effectum quem producit gratia pura facta, & ideò ab hac decisione non puto totum recedere, & ita fuit sententiatum in causa Olmicensi per maiorem partem Dominorum, secus dicerẽ in gratia facta in forma, Digni. vbi est clausula retroractiua ad tempus datę gratiæ, quæ annulat quicquid cõtra decretum extitit attentatum, vt determinat decis. 12. infrà eod. tit. quæ incipit. Item si Papa facit gratiam. & ita vidi pluries obseruari in Rota. & intelligas purificatione secuta, aliàs dicta clausula non produceret retrotractionis effectum. Cogitabis tamen, quia dubium est disputabile valdè.

Epitome.

Acceptanti beneficium sufficit probare beneficium ante acceptationem vacasse, licèt testes verum tempus vacationis non dicant.

Summarium.

1 *Acceptatio facta infra debitum tempus præsumitur, licet de mortis tempore nihil dicat.*

DECISIO III. aliàs 125.

Sufficit † acceptanti [a] beneficium probare illud vacasse ante suam acceptationem, licèt testes non pronuntiant verum tempus vacationis siue mortis: nam si probatur vacationem præcessisse acceptationem, præsumitur infra tempus debitum diligens fuisse, & acceptasse. quilibet enim præsumitur diligens, nisi probetur negligẽs: maximè in dubio quando tractatur de commodo, vel lucro captando. ar. l. si defunctus. C. arbitu. iuncta. l. cùm de indebito. ff. de proba. & de præsumpt. c. quia nõ est verisimile, ex quo enim facta est, præsumitur quòd in tempus legitimum sit facta. sic dicitur in simili, quòd probata confirmatione electoris, præsumitur electionẽ fuisse legitimam etiã si de legitimitate nihil constaret. not. hoc per Inno. in c. quia in cunctis. de conceß. præben. libr. 6. & per Pau. in Clem. cùm ei quem. eod. tit. licèt multùm videatur obstare d. Compost. in c. cùm dilecti. de elec. vbi dicit, quòd nedum sufficit appellanti probare se appellasse, sed quòd infra tempus legitimum, videlicet 10. dierum appellauerit, ergo videtur sic in proposito. 1 a

Additio.

a Acceptanti. Adde decis. 13. incip. nota quòd vbi aliquis acceptauit. eod. tit. in antiq.

Epitome.

Collatio præbendarum in collegiatis ecclesijs spectat de iure communi ad dictarum ecclesiarum collegia. In cathedralibus verò spectat ad Episcopum & capitulum, nisi cõsuetudo aliter disponat.

SVMMARIVM.

1 *Collatio prabendarum ecclesiarum cathedralium, & collegiatarum cuius sit.*

DECISIO IIII. aliàs 167.

1 DE collatione † præbendarnm in collegiata ecclesia an pertineat ad Episcopum duntaxat, vel ad capitulũ illius ecclesiæ de iure communi, Domini erant varij & diuisi quasi per medium. Aliqui dixerunt quòd ad episcopum qui est præordinator in cunctis.25.distinct.ca.perlectis.& habet dispositionem cunctorum beneficiorum suæ diœcesis.10.q.1.ca.regēda.& 16.q.1.ca. omnes basilicæ.& de offi.ord.c.conquerente. de præb.c.illorum.de concess.præb.c. quia diuersitatem.de exces.præla.c.ad aures. ista faciunt pro contraria parte. Præterea licèt ad episcopum & capitulum simul pertineat collatio præbendarũ in cathedrali ecclesia, vt in c.cum ecclesia vulterana.de iure communi. secundum aliquos, secundum alios ad episcopum tantùm, vt not.Host.& Compost.ibi,& etiã in c.licèt.de sup.neglig.præla.& in c.dilecto.eo.tit.per Ber.& in c. requisisti. de testa.& pleniùs de hoc per Archi. In c. à collatione.de appell.in prima gl.libr.6.tamen non est tanta communio inter alias ecclesias diœcesis sicut inter ipsum & suam. de testam.c. requisisti. ibi enim ipse est per modũ capitis,& alij vt membra,& ideò nimirum si vnus nil poterit sine alio. de his quę fi.à prel.c.nouit.et c.quanto.aliæ verò ecclesiæ collegiatę habent suos speciales rectores & prælatos, vt in c.cùm non ignores. de præb.de iure pa.c.de nobis.de off.ord. c. cùm ab ecclesiarum.de elect.c.statutum.lib.6.pro hoc alle.no.p Io.And. in c.quanquã. de elect.lib.6.quæ habuit locum in primitiua ecclesia, sed hodie non. Alij verò, quibus ego assensi tenuerunt contrarium, videlicèt quòd ad capitulum spectat canonicorum receptio, & collatio præbendarum de iure communi in inferioribus ecclesijs suis. pro hoc alleg.duos text. videlicèt c.ex insinuatione.de simo.& c.cũ ecclesia.de præb.li.6.et c.ex transmissa.in fi.de renun.facit c.ex parte.de cõcess. præb. cum ibi.not.per Inno.& not.in l.sciant cuncti.de elect.lib.6.per Io.And.& Io.Mo.quę tamen glo. procedunt in electione prælatorum collegiatarum ecclesiarum: de collatione verò inferiorum beneficiorum in illis ecclesijs ad quem spectant, remittunt ad not.in c.cùm ecclesia vulterana. ibi, vt puto est conclusio, quòd ad ipsum collegiũ.& vide no.in c.ea noscitur.de his quæ fi.à præla. per Ber.& Hosti.& Io.And.in c. si pro te.de rescript. libr.6.super versi. episcopi & capituli. Dominus Ioann.de Lig. ibidem recitans dictum Fre. de Senis, in disputationibus suis dicit, quòd ad collegium spectat præsentatio,& ad Episcopũ institutio. Probat: Nam sicut patrono debetur præsentatio ratione dotis, vt in c.nobis.superiùs.alle.sic ad collegium, si de bonis suis erigat capellam, seu præbendam, quod semper præsumitur. per not. in c.relatum. de testamen.de priui.c.cùm & plantare.16.q.2.ca. 2. de iure patr.c. ex literis. de offi. vica.c.ad hæc.all.etiam c. vacãte.de præben, et c. ad audientiam.de eccles.ædificand. alle. pro hoc not.per Arch.10.q.1.ca.regēda.&no.in c.cùm venerabilis.de religios.domib.&not.per Io.And.in c.1.de capel.mo.libr.6. In quibus locis not.quòd si in parœcia alicuius fundetur capella, rector præsentabit,& Episcopus instituet. cuius dictum recitat Arch.16.q.7.ca.nullus omninò. vbi de hac materia, & meliùs per Archi. in d.c.à collatione. circa fin.primæ gloss. vbi concludit sic. Nam licèt aliquando capitulum sine Episcopo eligat, tamen authoritas instituẽdi semper remanet penes Episcopum. Et sic notauerũt antiqui doctores Vincen.Lau.Ber.& Gof.in c.ex frequentibus. de insti. & Hostien.in sum.titul.de electi.§. quis possit eligere. versi. quid de electio. per capitulum. Ego allegaui no.Inno.& Hosti.in c.cùm accessissent. et c.cùm ex parte. per Compost.de cõstit. videlicèt, quòd licèt capitulum cathedralis ecclesiæ non possit facere statuta sine consensu Episcopi: tamen capitula aliarum ecclesiarum de consensu suorum prælatorum possunt hoc ir. requisito Episcopo: licèt Inno.dicat contrarium in d.c.cùm accessissent. In materia tamen statutorum hodie seruantur notat.per Ioan.And.& Archid. de verb.sign.c.2.lib.6.faciunt tex. quatuor pro & contra.de rescript.c.cum aliquibus.de cõsuet. c. cùm in tua.ne sede vacan. c.vno,de regularib.c.fin.lib.6.

EPITOME.

Acceptatio & optio facta per excommunicatum valent, cùm sint facti, sed collatio & prouisio et facta non, quia sunt iuris.

SVMMARIA.

1 *Acceptatio per excommunicatum tenet, prouisio autem non.*

2 *Excommunicatus potest beneficium optare & acceptare.*

3 *Procurator excommunicatus quare non admittatur.*

DECISIO V. aliàs 195.

ACceptatio [a] † facta per excommunicatum a
valet,& tenet, sed prouisio non. Pro pri- 1
mo allegabant no.in c.veritatis.de dol. & contu. per Inno.& in c.decernimus.de sen. excommun. lib.6. Nam acceptatio non est nisi quædam declaratio volũtatis, quam excommunicatus retinet, & ideò matrimonium contrahere potest, de eo qui dux.in mat.c.significasti, testamentum condere, contrahere, et c. vt not. in d.iuribus,& in c. cùm voluntate.de sen.excommun. Præterea declaratio huiusmodi voluntatis est facti,& non iuris, quia per eam nõ acquiritur ius in re, sicut per prouisionem, licèt ad rem, vt c.fi.de cõcess. præb. li.6. sed ea quæ sunt facti, possunt exerceri & fieri per excommunicatũ, ergo,&c. vt in c. pro illorum.de præb.in fin.de senten.ex.c.si verè. Item excommunicatus deportato equiparatur, vt nota.ff.de testament.l. eius qui.Instit.de capit. di.§. minor.& not.Inno.in c. qualiter & quando.2.de accusatio. sed deportatus retinet ea, quæ sunt iuris naturalis gentium, vt l.quidã.ff.de pœ. & voluntas

luntas est de iure naturali. ergo. In contrarium videtur facere l. oratio. ff. de sponſ. Nam aliquo prohibito omne videtur prohibitum, per quod deuenitur ad illud. 1. q. 3. ca. quàm pio. nec debet concedi vna via, quod prohibetur alia. de proc. c. tuæ. de cle. coniug. c. vn. libr. 6. Sed prohibitus eſt excommunicatus eligere, & eligi, vt de cleri. excommunic. miniſt. c. poſtulaſti. et c. fi. de ęta. & quali c. cùm bonæ. de conſuet. c. cùm dilectus. & c. cùm inter. de electi. c. illa quotidiana. à contrario, ergo, &c. Item videtur text. expreſſus in contrarium. de præbend. c. referente. vbi excommunicatus non poteſt optare beneficium, niſi abſoluatur. Sed poteſt reſponderi ad illud c. quòd per illam optionem acquiritur ius in re, & cenſetur collatio ſiue nouus titulus. Crederem excom
b municatum poſſe optare b ſicut acceptare. & per hoc poſſet dici valere optionem factam per excommunicatum, iuxta formam c. fin. de conſue. li. 6. quia talis optio non videtur noua collatio, vt ibi not. per Archid.

ADDITIONES.

a Acceptatio. Et adde hic aliam deciſionem † quæ
a eſt in antiquis. de ſenten. excommun. deci. 8. quæ incipit, Not. quod excommunicatus poteſt beneficium acceptare, &c. & dec. 10. infr. hoc eo. tit. quæ incipit, habens gratiam in forma, Dignum &c. Et quòd prouiſio facta excommunicato non valet, vt infrà in fin. dicitur. Sed an executor excommunicatus poſſit de beneficio prouidere, vide in antiquis decif. 9. de ſenten. excommunicat. quæ incipit, Item no. quòd executor excommunicatus, in qua dicitur, quòd executor excõmunicatus repellitur, quia conſtabat ipſum excommunicatum, ſecùs ſi ignoretur, vt in fine illius deci-
3 ſionis. Et eſt ratio, quare † excommunicatus executor non admittitur. ſ. propter periculum communionis, vt in c. ſi celebrat. de cleric. excommu. miniſt. & illa quę facit excommunicatus in iudicio valent, donec opponatur exceptio, vt not. in c. pia. de excep. lib. 6. & de hoc vide omninò con. ſilium d. Bartho. de Podio poſitum in lib. vbi eſt repetitio c. commiſſa. de elect. libr. 6. per Bald. in conſi. 248. & an patronus excommunicatus poſſit validè præſentare, deciſ. 1. de inſtitut. in antiq. dec. 2. de iure patro. in eiſdem. Biſignet. deci. 2. de iure patro.

b Poſſe optare. Contrarium videtur tenere Pet. de Peruſio in c. referente. de præb. vbi dicit, quòd ſicut excommunicatus non poteſt impetrare beneficium, de cle. ex. mi. c. poſtulaſtis. ita non habet poteſtatem eligẽdi alterum ex beneficijs per ſe priùs obtentis, eo caſu, quo de iure communi datur optio, & ideò abſolutio ab excommunicatione præcedit hanc electionem, & ſic ius optandi non cadit in excommunicatum. ergo ſibi denegabitur optio, de qua in c. fi. de conſuet. lib. 6.

EPITOME.

Habens gratiã in certa eccleſia de beneficio inibi vacaturo, poteſt acceptare beneficium vacans in cœmiterio, vel ambitu, vel capellis ipſi eccleſiæ contiguis ſituatum.

DECISIO VI. aliàs 197.

Habens gratiam in certa eccleſia poteſt acceptare beneficium vacans, & ſituatum in cœmiterio, ambitu, vel capellis contiguis illius eccleſiæ, quia pars illius eccleſię ſunt, & ideò polluta eccleſia, etiam capella prædicta polluta cenſetur. de conſecrat. eccleſ. vel altar. c. vno. libr. 6. facit c. ſi ciuitas. de ſenten. excommun. eod. libr. Nam ſi ſuburbia ſunt de continentibus ædificijs, multò fortiùs ambitus capellæ, & cœmiterium ipſi eccleſiæ contiguum, vt in præall. iuri. ſecùs verò ſi capella, ſeu beneficium ſit extra ſepta monaſterij, ſiue eccleſiæ ſituatum, licèt capellanus, ſiue rector illius capellæ habeat aliquod certum miniſterium facere in eccleſia maiori, putà intereſſe diuinis, vel in feſtiuitatibus celebrare, vel ſimilia. Conſideratur enim potiùs corpus beneficij, & locus vbi eſt ſituatum, quàm ſeruitium ſiue miniſterium quod alibi facere tenetur. arg. ff. de fundo inſtruct. l. cùm quidam.

EPITOME.

Si conſtet de corpore beneficij, licèt erretur in acceptatione, valet acceptatio, quæ eſt mentis, ſeu voluntatis declaratio, & tendit ad executionem gratiæ, ſed non valet prouiſio carens certo prouiſionis modo.

SVMMARIVM.

1 *Acceptatio certi beneficij, licèt in nomine illius, per quẽ vacet, erretur valet, ſed non prouiſio, item acceptatio carens certo prouiſionis modo an valeat.*

DECISIO VII. aliàs 219.

Licèt † impetrans gratiam a expectatiuam acceptet beneficium vacans per obitũ A. quod tamen vacauit per obitum B. nihilominùs valet acceptatio, licèt non valeret prouiſio ſecundum aliquos. Ratio, quia potiùs debemus hic conſiderare vacationem, quàm vacationis modum, præſertim ſi acceptauit beneficium in certo loco conſtitutum, putà eccleſiam parœcialem talis villæ, vel præbendam talem, vel ſic nominatam, tunc enim per has qualitates, & circunſtantias conſtat de corpore beneficij acceptati, licèt ſit erratum in perſona. Cõſtat etiam quòd beneficium tunc vacans in tali loco ſiue eccleſia voluit acceptare, & ibi pro tunc nullum aliud vacauit, argu. l. certum. ff. ſi cert. peta. de teſti. c. licet ex quadam. faciunt nota. per Ioann. Mon. in c. ſi tibi abſenti. de præbend. lib. 6. pro quo etiam facit c. tua. de ſponſa. & not. per Inno. in c. ſignificante. de reſcript. Nec obſt. c. ſuſceptum. de reſcriptis. libro ſexto. quod non habet locum in acceptatione, quæ eſt quædam declaratio voluntatis, & tendit ad executionem gratiæ, & ideò non mirum, ſi erretur in modo vacationis, quòd non impediatur acceptatio, dummodò ſequatur poſteà vera & effectualis prouiſio, quæ dat ius in re. de conceſſ. præbend. c. fin. lib. 6.

ADDITIO.

Gratiam. Adde gloſſ. reg. 18. cancellar. apoſtolic. incip.

incip. item volũt quòd si quis in infirmitate, &c. decis. 1. sup. de rescrip. decis. 23. sup. de præb. dec. 4. inf. eod. tit.

EPITOME.

Impetrans gratiam ad beneficium cum cura, vel sine cura ad collationẽ decani, &c. potest acceptare præbendam collegiatæ ecclesiæ, sed nõ cathedralis.

DECISIO VIII. aliàs 247.

HAbens gratiam in forma speciali ad collationem Decani & Capituli alicuius ecclesiæ collegiatæ de beneficio ecclesiastico cum cura, vel sine cura, potest acceptare præbendam postea vacantem in ipsa ecclesia ad collationem dictorum spectantem. Nam nomine beneficij præbenda continetur. de verb. signif. c. tua. et c. olim. de præbend. et c. pro illorum. et c. fin. hoc verum largo sumpto vocabulo, sed strictè sumendo nõ. secundùm Archidia. quem recitat Ioan. Andr. in nouella. in c. gratia. de rescriptis, in princ. libr. 6. Non obst. not. Archidia. in c. cui de non. de præbend. lib. 6. & 16. q. 2. ca. alienationes. vbi videtur velle, quòd si in ecclesia sint minora beneficia quàm sint præbendæ, quòd præbendam impetrans non possit acceptare, quia restringédæ sunt huiusmodi gratię potiùs quàm laxandæ, propter vitium ambitionis. de præbend. c. quamuis. libr. 6. quod quidem dictum Arcbid. vide pleniùs per Ioan. Andr. in nouel. de præben. c. fin. super verbo, non extendatur. libr. 6. Cuius opinio posset intelligi, quando essent maiores & minores præbendæ, & esset consuetudo optionis, vel statutum ecclesiæ, quòd nullus valeat adipisci maiorem, nisi priùs habeat minorem, & per eam ascendat ad maiorem, quæ tamen consuetudo, & statuta hodie frequentius tolluntur per formam literarum apostolicarum. Præterea in literis pauperum duntaxat excipiuntur beneficia ecclesiarum cathedralium, ergo omnia alia veniunt, imò in illis dicitur, quòd si pauper impetrãs acceptat præbendam alicuius collegiatæ ecclesiæ quòd assignetur sibi stallum in choro, & locus in capitulo, & quòd iuret statuta, per quæ expressè apparet, quòd etiam habens gratiam in forma pauperum, posset acceptare præbendam in collegiata ecclesia. & dicit Io. And. in c. quamuis. superiùs alleg. in nouella, quòd impetrãs ad collationem Episcopi in forma speciali, potest acceptare præbendam in ecclesia cathedrali spectantem ad collationẽ Episcopi. & hoc tenet Rota. quia c. quamuis. est tenẽdum in terminis suis, scilicet quando illa verba posita in c. quamuis. inferuntur in gratia impetrantis, & aliàs non.

EPITOME.

Purificatio gratiæ facta per executorem in forma pauperum ad instantiam consanguinei impetrantis non habentis mandatum, valet.

SVMMARIVM.

1 *Gratia in forma pauperum purificari potest per executorem ex officio, etiam in absentia impetrantis ad c. iuncta persona instantiam.*

DECISIO IX. aliàs 297.

PVrificatio gratiæ † In forma pauperum facta per executorem ad instantiam consanguinei impetrantis, nullum mãdatum super hoc habentis, valet, & tenet. Ratio, quia in huiusmodi purificatione non requiritur causæ cognitio, nec partis vocatio. prout legit. & nota. per Inno. & Hostien. de præsumpt. c. dudum. & de transla. episco. c. licet. in fin. per Inno. & in Clem. iudices. de offic. delega. per Ioann. Andr. & alios, & plenè pe Pau. in Clem. cùm ei quem. de concessio. præbend. Et potest fieri etiam ex officio, & in absentia impetrantis, quia cùm aliàs fuit examinatus, & in scientia repertus idoneus, & proptereà non sit necessaria eius præsentia, de sua conuersatione, & vita debet fieri inquisitio in loco, in quo, & vbi conuersatus est. de elect. c. postquam, de præsumpt. c. quosdam. secundùm Paulum, qui hoc no. in d. Clem. super vers. per inquisitionem. vbi etiam dicit super verbo, prædictarum. quòd nõ sit necessè, licet sit tutum, super hoc pronuntiare, sed sufficit quòd executori constet per informationem receptam de laudabili vita, & conuersatione, & sic sine declaratione posset prouidere. Vsus tamen, & stylus habet, quòd super hoc pronuntietur, & hoc tutius est, quia aliàs difficulter posset probari huiusmodi purificatio. An verò coniuncta persona possit sine mandato acceptare beneficium, vide per Inno. & Host. de preben. c. accedens. & Arch. de preben. c. si tibi absenti. super verbo, collationem. lib. 6. & ibi per Io. Andr. in nouella. super gloss. 1

EPITOME.

Habens gratiam in forma Dignum arbitramur, potest infra mẽsem ante purificationem gratiæ beneficium cadens in sua gratia acceptare, sed non facere sibi prouideri h. d. Vel sic. Ante purificationẽ gratiæ acceptatio beneficij cadentis in gratia facta infra mensem valet, dummodò fiat posteà purificatio quodcunque, sed prouisio facta per executorem ante gratiæ purificationem non valet.

SVMMARIA.

1 *Beneficij acceptatio cadẽtis in gratia facta intra mensem valet, etiam ante gratiæ purificationem.*

2 *Acceptatio debet esse pura non conditionalis.*

DECISIO X. aliàs 317.

HABENS † gratiam [a] in forma Dignum arbitramur, si acceptet beneficium aliàs cadens in sua gratia infra mensem, ante purificationem gratiæ suæ valet, & tenet acceptatio, dummodò posteà gratia sua purificetur, etiam post mensem quandocunq;, licèt prouisio facta per executorem non valeret ante purificatã gratiam. Ratio primi dicti est, propter clausulã retrotractiuam in fine huius gratiæ positam, per quam retrotrahitur ad tempus acceptationis huiusmodi declaratio qualitatis, siue purificatæ conditionis, quæ inerat tempore etiam datę gratiæ, putà quòd erat laudabilis vitæ, &cæt. Tum etiam 1 a

b etiam quia huiusmodi acceptatio[b] non est, nisi quædam declaratio voluntatis ipsius impetrantis, videlicèt, quòd ipse prębendam hanc vult habere, & non aliam, quę quidem declaratio voluntatis etiam potest fieri per inhabilem & excommunicatum, quia in facto consistit.[c] At hic in casu nostro apparet per subsequentem declarationem executoris ipsum tunc habilem fuisse. ergo, &c. Ratio secundæ conclusionis est, quia executor non habet potestatem prouidendi, nisi in euentum conditionis purificatæ, quæ debet præcedere ipsam, vt in Clem. cùm ei quem. de concess. præben. facit c. si pro te. de rescriptis. lib. 6. Si igitur ante extantem conditionem prouideret, formam mandati non seruaret, ergo nil ageret. per iura vulgaria. c. cùm dilecti. de rescriptis. ff. manda. l. diligenter. de rest. spol. c. Pisanis. de pręben. c. cui de non. libr. 6. Innocen. in c. dudum. de præsumpt. vbi dicit contrarium.

ADDITIONES.

a Gratiam. Adde suprà eo. tit. decis. in fin. & infrà eod. dec. 12.

b Quia huiusmodi acceptatio. Et adde quòd acceptatio beneficij cum clausula Accepto beneficiū
2 si tali placeat, putà Titio, talis † acceptatio nō valet, quia debet esse pura. Dom. de sanct. Ge. in c. 2. in 2. col. de elect. vide per Felyn. in c. cùm contingat. de offic. deleg. col. 4. vers. iuxta prædicta, &c.

c In facto consistit. Adde decis. 5. supr. hoc tit.

EPITOME.

Expectans post mensem, præbendam acceptare non potest, nisi fuerit iam canonicus, ratione cuius canonicatus debet sibi præbēda conferri, dummodò non fuerit alteri debita.

SVMMARIA.

1 *Canonicatum habens sub expectatione præbendæ potest præbendam vacantem re integra post mensem acceptare.*

2 *Receptus in canonicum authoritate apostolica cæteris qualitercunque venientibus præfertur in petitione præbendæ vacantis.*

3 *Temporis adiectio in materia acceptationis præbendarum videtur potestatem acceptandi restringere.*

DECISIO XL. aliàs 328.

1 HAbens † authoritate apostolica canonicatum sub expectatione præbēdę intra mensem, potest præbendam vacantem re integra post mensem acceptare: putà quia non fuit alteri collata, nec per aliquem impetrantem etiam posteriorem in data acceptata. pro qua conclusione facit gloss. Ioann. Andr. & Archid. in c. si clericus. de præbend. libr. 6. & not. in c. dudum. eod. titul.
2 & lib. 6. & probatur ratione, quia recepti † in canonicos authoritate apostolica iure suæ receptionis, & ratione canonicatus in præbenda vacante omnibus alijs quacunque authoritate venientibus præferuntur, easque vt sibi debitas petere possunt, & si petant, collatio posteà alijs facta nulla est ipso iure, vt in c. ei cui. et c. 2. qui. & c. si postquàm. de præbend. libr. 6. & de rescriptis. c. tibi qui. et c. duobus. eod. libr. Prætereà si ad aliquem actum scilicet extraiudicialem explendum, putà ad eligendum, optandum, vel acceptandum certus terminus alicui præfigatur, & in illo termino actus non expleatur, nec fiat, post terminū illum potest re integra hoc facere, & explere, vt in l. mancipiorum. ff. de opti. legat. et c. si tibi absenti. de præbend. libr. 6. & quod not. in nouella per Ioann. Andr. in casu quasi ratione simili, de elect. c. cùm in cunctis. in gloss. trium mensium. in fi. In hac opinione est, Pau. in Clem. cùm ei quem. de concess. prębend. Sed Ioan. And. & Genze. contrà super ver. infra mēsem. qui multùm benè respondent ad d. l. mancipiorum. et c. si tibi absenti. quorum opiniones possunt saluari habito respectu ad vires gratiæ, ita q executor nō poterit prouidere obstāte forma mandati. vt in c. cui de non. de præben. lib. 6. Recurrat igitur huiusmodi acceptans ad ordinarium, vel ad Papam pro collatione sibi facienda. Nec obst. c. si clericis. de præbend. lib. 6. vbi dicitur, quòd si impetrans negligat primam præbendam vacantem sibi debitam acceptare, quòd gratia sua totaliter extincta est, quia potest intelligi per subauditū, videlicèt si iam alteri collata erat. At hic nulli collata est, nec gratia perempta, nisi quóad potestatem executoris prouidendi de ista, cuius tamen potestas adhuc durat quóad alia, ergo, &c. Paulus verò in d. Clem. super versicul. impetranti. dicit formam rescripti attendendam, & si ex ea terminum statutum esse acceptationi inuenerit, tunc secundùm eum vera est opinio Arch. si collationi tamen non. & credit hoc casu non posse per impetrantem terminum prorogari, ne finiatur. per c. de causis. de offi. deleg. At in forma moderna terminus, videlicèt mensis, statuitur, siue adijcitur acceptationi, & in fauorem impetrantis, vt in Clem. antedicta, & nullum tempus reperitur præfixum executori ad conferendum, prout legit. & no. in Clem. si de beneficio. de pręben. super versi. episcopi. licèt limitetur eorū potestas in conferendo beneficium infra certum tempus acceptatum, & nō aliàs, vt in Clem. iam dicta. Reuerà semper dubitaui, & adhuc dubito de prędicta conclusione, tùm propter varietatem opinionum Doctorū propter vnam rationē Genzeli-
ni dicentis, q † adiectio temporis facta ad acce- 3
ptandum restringere videtur potestatem acceptandi, vt vltra vnum mensem non possit acceptare, qui infra illū negligens reperitur, quasi lapsus temporis negligentis ab acceptatione repellat. alle. l. Thais ancilla. ff. de fideicom. lib. facit c. tibi qui. in fin. de rescrip. & prædictum c. si clericus. de præben. lib. 6. faciunt me etiam dubitare. c. 2. de concess. præbend. et c. licèt. de suppl. negli. prælat. et c. ne pro defectu, et c. quàm sit. de elect. libro sexto. Stephanus etiam stat in opinione Archid. in eo quòd ipsum allegat, non improbando eum. Guil. de monte Lau. non tangit prædictam conclusionem, quā sub dubio credo verissimam in habente canonicatum, secùs verò in habente gratiam ad collationem, per quam non tantùm

est

est beneficium affectum, si quando canonicatus est collatus. per iura superiùs alleg. ei cui. et c. si postquàm.

EPITOME.

Habens gratiam in forma, dignum arbitramur, cum clausula retrotractiua, si talis cōcurrit in data cum ipso habente gratiam puram, putà in forma laudabili, secuta purificatione suæ gratiæ conditionalis ante vacationem beneficij, debet præferri in assecutione eiusdē beneficij alteri habenti prędictam gratiam puram, quacunque sua diligentia non obstante.

SVMMARIA.

1 *Clausula retrotractiua in literis gratiosis apposita, quid operetur, & ad quod tempus referatur?*

2 *Canonicatus collationis effectus est afficere prabēdam.*

Dictionis perinde, virtus. & 3.

3 *Decretum conditionale non ligat ante conditionis euentum.*

4 *Conditio. si idonei fuerint, in gratijs beneficialibus apposita, quid importet?*

DECISIO XII. aliàs 383.

1 SI Papa facit gratiàm † puram A. de beneficio ecclesiastico cum cura, vel sine cura spectante ad collationem Decani & capltuli alicuius ecclesiæ collegiatæ communiter vel diuisim, & B. conditonalem in forma, dignum arbitramur, sub eadem data, mandando sibi prouideri per suum executorem de canooicatu sub expectatione prębendę prędictę collegiatæ ecclesiæ, si per inquisitionem solertem, &c. voluit tamen Papa, & decreuit postquàm idem B. esset repertus idoneus, irritum & inane à data præsentium quicquid super hoc contigerit attentari à quoquam, perinde ac si canonicatum eidem B. contulisset, & præbendam ei conferendam cum interpositione decreti reseruasset: qua gratia ante vacationem præbendæ purificata, & præbenda in dicta ecclesia posteà vacante, & ad collationem dictorum Decani & capituli communiter spectante quilibet eorum, scilicet A. & B. infra tempus debitum acceptauit, & de eadem fecit sibi prouideri: A. tamen aote purificationem dictæ gratiæ literas suas capitulo præsentauit. Fuit dubitatum, & in relationibus publicis per hoc allegatum, quis eorum esset potior in præbenda antedicta? Et primò fuit allegatum multùm subtiliter pro potióritate gratiæ ipsius A. tum quia pura cum decreto irritante, & ligaote statim. de rescript. c. tibi qui. de præbend. c. dudum. de concess. præbend. c. 1. et c. si soli. et c. si capitulo. libr. 6. & alia conditionalis, cuius decretū non ligat infra tempus purificatæ conditionis, de rescript. si pro te. lib. 6. de conces. præben. c. cùm ei quem. in Clem. Tum quia vberior, quia habuit cum cura, vel sine cura, alter verò duntaxat sine cura. ergo, &c. argum. c. cui de non. de præben. libr. 6. & not. per Ioann. Andr. in nouella. in c. duobus. de rescript. li. 6. per quod quidem c. §. 2. videtur etiam quòd si prædictæ gratię essent pariles, quòd A. esset potior in præbenda, quia alium, videlicèt B. præuenerat io præsentatione suarum literarum facta capitulo. Nec obst. vt videtur dicta clausula retrotractiua, siue dictio, perinde, &c. posita in gratia ipsius B. per quam videtur trahi ad tempus datæ gratiæ, quia hoc est verum quóad ligamen decreti, sed non videtur quòd per illa verba Papa conferat canonicatum, neque vult quòd habeatur pro canonico ex nunc, videlicèt à tempore gratiæ datæ. Posita igitur verba ad vnum effectum non debent alium optari, maximè in rescriptis, quæ sunt stricti iuris, & ideò non extendenda, vt in l. non aliter. ff. de leg. 3. de rescriptis, c. causam quæ. et c. super. præsertim in beneficialibus, quæ potiùs suut restriogenda, quàm laxanda, propter ambitionem & odiositatem materię, de præben. c. quamuis. et c. cui de non. et c. si motu proprio. in fin. libr. 6. Sed verba illa, perinde, secundùm eorum proprium significatum disponunt super certo, & determinato, videlicèt super affectione præbēdæ, & ligatura potestatis cuiuscunque collatoris, & hanc affectionem & ligaturam vult Papa retrotrahi ad tempus datæ, perinde ac si canonicatum contulisset, & sic Papa expresè disposuit super effectu, sed non super causa. Nam † effectus collationis canonicatus est afficere præbendam, vt in c. eum cui. et c. si postquā. 2
et c. dudum. de pręb. lib. 6. vnde ipse canonicatus est causa effectus, & oon affectio. vnde trahendo effectum causæ ad voum dispositum, non videtur propterea trahere ipsam causam, & disponere super causa. Et simile in l. Barbarius. ff. de offic. Præto. qui erat seruus, & gessit se prætorem diu, posteà apparet quòd est seruus, ita quòd Prætor esse non potuit. Imperator decreuit gesta per eum valere, ac si fuisset Prętor verus. nunquid per hoc fecit eum Prętorem? certè non, sed duutaxat validauit gesta sua propter communem ignorantiam populi. de qua c. nihil est. de elect. per Inno. Pro hac parte meliùs facit lex cum sua gloss. in l. sacrilegij pœnam. ff. ad leg. Iol. pecu. §. si quis ex metallis. quæ dicit haberi perinde ac si pro furto manifesto fuisset damnatus, nūquid erit propterea fur manifestus, vt teneatur alijs conditionibus, quibus fures tenētur? certè non, quia de hoc noo fuit expressatum. Nam solùm in disposito expresè hæc conditio perinde operatur, ita hic. nec potest dici hoc fuisse de mente Papę, & etiam quia mens, siue coniectura mentis in rescriptis non est sumenda, cùm verba de se clara sunt, vt l. ille aut ille. §. cū in verbis. ff. de legat. 3. Nec obst. si dicatur, ista verba nihil aliud operabuntur, &c. quia illud operabuntur ad quod suot opposita, nam aliàs ex tali gratia non afficeretur præbenda, nisi à tempore purificatæ conditionis, vt in Clem. 1. de concess. præbend. Modò trahitur retro, per hæc verba. Præmissis allegationibus non obstantibus fuit decisum, & determinatum per omnes Dominos meos contrarium, & reuocatæ per me, qui habui causàm in tertia instantia, duæ sententiæ latæ per A. ex nouis tamen coram me productis, & hoc propter dictam clausulam retrotractiuam in gratia ipsius B. positam, quæ sonat sic de verbo ad verbum. & insuper

super si dictus B. ad hoc repertus fuerit idoneus. ut præfertur, ex tunc perinde irritum decernimus, & inane, si secus super his à quoquam quauis authoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, ac si nos à die datæ præsentium eidem B. cōtulissemus canonicatum antedictæ ecclesiæ, ac præbendam, si qua tunc vacabat, vel cū vacauerit in ecclesia prælibata, quam idem B. vt premittitur duceret acceptandam, conferendum eidem B. donationi apostolicæ cum interpositione decreti duxissemus specialiter reseruandū. data, &c. Sed si canonicatum in principio dicto B. contulisset, vberiorem gratiam quàm A. habuisset, ergo, &c. argumen. dictorum iurium scilicet c. eum cui. c. si postquàm. et c. dudū. de præbend. lib. 6. & sit potior in præbenda. arg. c. duobus, de rescrip. in princip. Purificata igitur conditione perinde est ac si tempore datæ canonicatum eidem B. contulisset. ergo, &c. præsertim vt ponebatur facto, quia statim purificatione facta dicto B. de canonicatu prouisum extitit per suum executorem. ergo meritò posteà præferendus in præbenda posteà vacante, per iura proximè superius allegata. Præterea secundùm aduocatum pro ista parte allegantem, gratia B. non videbatur conditionalis, quia erat quędam conditio subintellecta, videlicet, si est idoneus, quæ potiùs sonat in monitionem, quàm in conditionem. iuxta not. per Innocen. in c. dudum. de presumpt. & in Clem. vnic. de offic. delega. Quicquid tamen prędicti Doctores dicunt, decretum

3 † Papæ non ligat ante purificationem conditionis etiam subintellectæ. prout legit. & nota. in Clem. vnic. de conceß. præbend. Purificata igitur ipsa conditione trahitur ad tempus datæ, ergo, &c. Non obst. c. si pro te. de rescript. quod loquitur in potestatiua conditione, & non casuali. prout legit. & not. in d. Clem. vnic. de conceß. præbend. ergo, &c. æt. Nec obstat quòd A. habuit gratiam cum cura, vel sine cura, & quòd hęc censeri deberet vberior, quæ vbertas non consideratur, nisi circa beneficium cadens in huiusmodi gratiam quóad prælationem. arg. c. quia sæpè. de præbend. libr. 6. Nec obst. l. & gloss. superiùs allegatæ in contrarium de dictione, perinde, quia attentis verbis clausulæ superiùs in gratia B. positis, satis constat quòd purificata conditione voluit ipsum habere pro canonico à tempore datę gratiæ ad illum effectum quòd omnia essent ab illo tempore nulla in præiudicium suum attentata. Ex quo claré infertur quod præsentatio literarū, & earum publicatio facta per A. & quicquid inde secutum est in præiudicium illius B. totū fuit irritum & nullum. Præterea vnus de Dominis dixit vnam rationem imaginariam in materia, quæ multùm placuit Dominis meis alijs. imaginando enim rationem quare Papa prædictam clausulam apposuit, & apponi mandauit, & dixit sic. Nam in gratijs specialibus statim conferturcanonicatus sub expectatione præbendæ, & dantur literæ purè in forma laudabili, si sint pręsentes in Curia, & reperti fuerint † idonei

4 in literatura, sed si fuerint absentes, mandatur inquiri de huiusmodi idoneitate in forma, dignum arbitramur, quæ cùm reperta fuerint vera, voluit Papa ipsum haberi pro præsente, & in Curia examinato: & sic perindè esse, ac si canonicatum cōtulisset sibi tempore datæ gratiæ, quæ si præsenti & in Curia existenti contulisset, vberiorem gratiam habuisset, & sic potior in præbenda posteà vacante. arg. no. in d. c. duobus.

EPITOME.

Mandati fines procurator excedens non præiudicat domino, nisi dominus factum procuratoris in fauorem sui infra tempus, infra quod ipse potuisset impediuisse, id in præiudicium suum tacitè vel expressè ratum habuerit.

SUMMARIA.

1 *Procurator habens mandatum speciale beneficium certi valoris acceptandi, si acceptet minoris valoris an præiudicet domino.*

2 *An talis gratia per huiusmodi acceptationem sit extincta, vt aliud acceptare non valeat.*

3 *Dominus sciens procuratorem fines mādati excedere, si non contradicat, an censeatur factum approbare.*

DECISIO XIII. aliàs 428.

SI habens † gratiam in forma speciali constituat procuratorem ad acceptandum beneficium certi valoris, putà, 40. marcharum sterlingorum, & idem procurator acceptet beneficium minoris valoris, & recipiat possessionem eiusdem, & mittat pecuniam per ipsum leuatam de fructibus dicti beneficij domino suo absenti, & recipienti, ac scienti beneficium nomine suo acceptatum fuisse, & esse minoris valoris, quàm dederit procuratori suo in mandatis: Dubitabatur vtrùm per hoc fuisset gratia † sua extincta, ita 2 quòd non poterat aliud beneficium acceptare? Et videbatur aliquibus Dominis quòd non, quia prædictus procurator excessit fi[nes] mandati, & sic nihil egit, nec domino suo præiudicare potuit. de offic. deleg. c. cùm olim. C. de procura. l. si procurator. ff. mand. l. diligenter. cum multis similibus. Præterea nulliter acceptans potest variare, illudque beneficium sibi non debitum dimittere, & aliud sibi deb[it]um acceptare, vt leg. & not. per Dd. in c. gratia. et c. cùm in multis. de rescript. libr. 6. et c. ne captandæ. de conceß. præbend. eo. lib. quod dixerunt alij Domini verum, nisi dominus sciens factum procuratoris ratificasset, tunc factum procuratoris formam mandati excedentis benè præiudicasset. prout leg. & not. in d. c. a. cùm olim. per Ber. & Inno. & melius per Ber. in c. per tuas. de arbi. licèt Hostien. & Io. Andr. ibidem tenuerint contrarium. concorda eos per nota. in c. 1. vt lite non contest. At in casu nostro, prout ponebatur in facto, prædictus constituens sciuit ipsum procuratorem suum beneficium minoris valoris acceptasse, & sic fines mandati sui excessisse, cuius factum procuratoris posteà probauit, & ratificauit, saltem tacitè recipiendo pecuniam de fructibus beneficij perceptis, quæ tacita ratihabitio sufficit etiam in excedente mandatum, vt not. in dict. l. diligen. et c. & l. si renumerandi. eodem titulo. & ff. rem rat. hab. l.

3. §.

3.§.falsus.& leg.& nota.de rescriptis. in c. ex parte decani.per Innocen.ergo. Ratum etiam possum habere nomine meo gestum tacitè, vel expressè, vt in regula, ratum.lib.6. & ibi not. quòd primi Domini dixerunt verum, si ratihabitio fieret infra tempus,infra quod actus esset gerendus per dominum, vt l.penultim. rem rat. ha. ff. & 2.q.6.ca.non solent. & not.in dicta regula,ratum.& per Ioann.Mona. & per Ioann.Andr.in c. quàm sit.de elect.lib.6.meliùs in c.vt circa.super versic.adhærentes.per Archid. qui recitat notata per eum in c.statuimus.in gloss.is qui.eod. titul. & libro. At in casu nostro prædictus impetrans habens mensem ad acceptandum, non ratificauit actum sui procuratoris prędictum infra mensem, sed post diu recipiendo pecuniam antedictam, prout etiam ponebatur in facto, ergo sibi præiudicare non debuit. Ad quod respondebatur per alios Dominos hoc vltimum dictum posse procedere, quando ageretur de sui vtilitate: secus de sui præiudicio, quia tunc dixerũt Domini valere ratihabitionem etiam post tempus quandocunque in sui præiudicium. vt not.argumen.in dict. c. vt circa. meliùs in l. Pomponius. ff.de negot.gestis. per Bartho. & ibi pro intellectu l.bonorum.ff.rē rat.ha. Imputetur sibi quòd
3 quàm cito sciuit † procuratorem suum deliquisse, & non contradixit, & sic ipse statim factum sui procuratoris approbauit, quod potuit etiam tacitè,cùm regulariter factum procuratoris præiudicet domino, nisi sciens statim contradicat, vt l. si procurator .C. de procuratori. & not. in iur. & Dd. superiùs alleg. Præterea plus est consentire facto,quàm verbo, vt in d. §.falsus. & de appella.c.dilecti.vbi multæ concord. Cùm igitur iste recipiendo pecuniam facto consenserit acceptationi factæ per suum procuratorem, ergo postea contrauenire non potuit. de elect. c. nosti.de cler.coniu.c.diuersis fallacijs.aliqui volebãt distingu: e inter procuratorem dolosum, & negligentem. de quo in d.c.t.vt lite nnn contest. Finaliter tamen fuit obtentum,quòd extincta fuit gratia prædicti impetrantis propter sequentes enm in data, quibus faceret magnũ præiudicium,si toties primus in data posset variare, quæ variatio & illusi maximè in clericis reprobatur,vt in Clem.cùm illusio.de renun. præsertim quia secundùm taxam in gratia sua expressam,prædictum beneficium erat sibi debitum,& sic variare non potuit in aliorum præiudicium. vt leg.& not.in c.gratia.de rescript. & in c.ne captandæ.de concess. præbend.libr.6.per Archidi. Ego verò dicebam quòd si prædictus apostolicus non recipisset pecuniam sibi per suum procuratorem missam,licèt sciuisset eundem procuratorem malè, & nulliter acceptare, factum procuratoris sibi non præiudicasset, quò minus potuisset aliud beneficiũ debitè acceptasse. per not. Ioan.Andr. in nouell.eod.titul.c.cùm in multis. de rescript. sed ex quo recepit pecuniam de fructibus beneficij, licèt nulliter acceptati, ipse nedum cõsensit acceptationi, sed collationi & possessionis receptæ per suum procuratorem, quæ licèt sit, & fuerit vitiosa, operatur extinctionem gratiæ suę,vt not.per Inno.in c.cõstitutus.de appella.de prębẽ.c.eum qui.lib.6. & in Clem.gratiæ.de rescrip.

EPITOME.

Valet acceptatio de primo vel secundo beneficio vacaturo iuxta formam c. ne captandæ. de concess. prębend.lib 6.quæ tamen non valet iuxta formam Clem.cùm ei quem.eod. tit.nisi fiat de certa præbenda vacante.

SVMMARIA.

1 *Beneficium non acceptat ante vacationem.*
2 *Beneficium non debetur impetranti, nisi sub conditione acceptationis.*
3 *Actus non operatur nisi vltra intentionem agentis.*

DECISIO XIIII. aliàs 431.

Si impetrans apostolicus acceptet † beneficium cadens in gratia sua per vnum diem ante vacationem eiusdem, faciendo sibi prouideri de eodem,& post vacationẽ beneficij,& infra mensem ad sedem apostolicam appellet ab intrusione & impedimentis cuiusdam aduersarij sui occupantis illud beneficium, narrando in eadem appellatione acceptationem, prouisionem, intrusionem, molestationem & impedimenta prædicta,per quæ dicit se impediri in assecutione possessionis dicti beneficij: Fuit dubitatum de duobus. Primò an valuisset prædicta acceptatio facta ante vacationem. Et fuit breuiter conclusum quòd non, propter formam gratiarum modernam, in qua apponitur mensis cum decreto ad acceptandum, qui incipit currere à tempore notitiæ vacationis in ecclesia, ante tamen vacationẽ non valet acceptatio nec prouisio, vt in Clem. cum ei quem.de concess. præb. Licèt vbi non esset mensis appositio, valeret generalis acceptatio de prima, vel secunda, vel tertia præbenda proximè vacatura nulli alteri iure debita, vt in c. captandæ.de concess.præbend.libr.6. secundum quam formam etiam non valeret acceptatio de certa præbenda in specie ante vacationem eiusdem propter captationem mortis alienæ, vt ibi expressè statuitur. At in casu nostro certam præbendam certo modo vacantem, quæ re vera adhuc non vacauit, acceptauit, ergo acceptatio nulla. Secundum autem dubium est magis forte, & magis dubitabile, videlicèt vtrùm prædicta appellatio interposita infra mensem à tempore vacationis benefi. ij sub forma prænarrata habuerit vim acceptationis? Et fuit super hoc dubio solemniter allegatum in publicis relationibus per aduocatos vtriusque partis. Et primò pro parte negatiua. Certum † est beneficium etiã vacans non deberi impetranti, nisi sub conditione,si acceptaret, vt in dicta Clem. cũ ei quẽ.§. secus.cum ibi notatis.Sed licèt aliquis cui res debetur sub conditione, fortè si Titius Capitolium ascenderet,& Capitolium ascendat alia de causa, quàm causa conditioois implendæ, nil videtur agere,nec ex hoc conditionem implere. ergo in casu nostro posito quòd in illa appellatione sunt verba sonantia voluntatem volentis acceptare, ex quo tamen non fecit animo acceptandi, sed

animo negotium ad Curiam deuoluendi, quod apparet ex tenore appellationis, non videtur acceptare.ar.l.conditionem.ff.de cond. & demonstrat.actus † enim non operantur vltra intentio-
3 nem agentis.de priuil. c. quia intentionis. Cùm igitur iste habuit voluntatem deuoluendi causam acceptationis iam factæ, & non faciendæ ad Curiam, ergo vltra voluntatem suam nô potest huiusmodi appellatio aliquid operari. Præterea licèt quis sola voluntate adeat hæreditatem sibi delatam, immiscendo se rei hæreditariæ, vt in l. gerit.ff.de acq hær.tamen licèt immisceat rei hæreditariæ, nisi habeat adeundi animum, nô videtur adire, vt ff.de reli.& sum.funer.l.sumptus, in prin. ergo nec appellando videtur quis acceptare, cum ob aliam causam, & ad alium finem fiat appellatio quàm acceptatio, nisi constet aliter de animo, quæ tamen l.gerit.fuit inducta pro parte affirmatiua, contraria, prout inferiùs tangam.

EPITOME.

Iste ¶. quem aliqui habent pro decisione, summatus est cum præcedenti decisione.

SVMMARIA.

1 *Interpretatio aliter in dispositionibus odiosis, aliter in fauorabilibus consideratur.*

2 *Facta ad conseruationem non inducunt noui iuris acquisitionem, seu dispositionem.*

3 *Hæres constitutus faciens actum, qui non potest fieri citra ius & nomen hæredis, censetur illam hæreditatem adire.*

4 *Acceptatio beneficij, vel alicuius possessionis tacita esse potest, est enim quædam mentis & voluntatis declaratio.*

DECISIO XV. aliàs 432.

1 Licèt in dubijs † larga fiat interpretatio, [a] vt
a res de qua agitur, potiùs valeat quàm pereat, vt ff.de reb.dub.l.quoties. de verb. signifi. c ab bate. Si tamen res possit operari suum effectum vnum, tunc stricta fiat interpretatio, etiam in fauorabilibus, putà in vltimis voluntatibus: ergo à multo fortiori in casu odioso, & restringibili, vt in casu nostro.per c.quamuis.de præbend.lib. 6.facit.ff.de leg.1.l.idem Iulianus.aliàs est l. cum seruus.¶.scio.cum similibus.Cùm igitur hæc appellatio possit operari vnum effectum, scilicet deuolutionem ad Curiam, tunc stricta fiat interpretatio contra ipsum interponentem, qui ita faciliter potuisset de nouo acceptasse, sicut appellasse: ergo hunc effectum inducere non potuit, quia hoc non intendebat, nec animum nec voluntatem acceptandi de nouo habuit in appellatione sua, sed semper retulit se ad primam suam acceptationem inualidam, quam etiam posteà in
2 iudicio est prosecutus, ergo, &c. Prętereà † ea quę fiunt ad confirmationem, non inducunt noui iuris acquisitionem, siue dispositionem, vt no. glo. in l.possideri.ff.de acquirend.possess.Ratio, quia inter animum nouum acquirendi, & animum iam acquisitum conseruandi, est magna differentia, vt probatur in l.qui autem.in princip.ff.quæ in fraud. cred. pro gloss.fuit allegata & inducta, l.si cum te.ff. de pact. cum gloss.ibi posita.facit c. consuluit. de iudi. quam gloss.ibi reprobat Ber. sed Dyn.& Rayn.approbant eam. posset procedere dictum gloss.in actibus, ad quorum esse requiritur solénitas formata sine certa forma, sed in actibus, ad quorum essentiam solus consensus animi requiritur, ibi actus quilibet declarans consensum siue voluntatem sufficit. & sic loquitur Ber. At in casu nostro nulla est certa statuta forma in iure acceptandi, ergo sufficit qualiscunq; actus, siue tacitus consensus, siue expressus, per quem possit constare de animo & voluntate agêtis. quod probatur in d.¶.secùs. in Clem. cùm ei quem. vbi impetrans petendo sibi prouideri, vel recipiendo sibi beneficium collatum, videtur acceptare. Cùm igitur iste appellauerit propter habendum beneficium, dixit maior pars Dominorum hoc sufficere. pro quo induxerunt l.gerit.ff.de acquirend.hæredit. quam etiam allegat Ioan. And.in d.¶.secùs. Nam quandocunque aliquis † hæres constitutus facit aliquem actum, qui actus fieri non potest citra ius, & nomê hæredis, videtur tacitè illam hæreditatem adire, 3
vt l.pro hærede.¶.Papinianus.ff.de acquir. hære. & Doctores iuris ciuilis dicunt, quòd si fiat per hunc hæradê vnus actus, qui sit indifferens, quòd debet tunc inspici quo animo iste actus fiat. & probat text.in l.pro hærede.¶.1.ff. de acquirend. hær. Sed vbi dubitabatur, dicût standû iuramento. Hæc dicunt in d.l.gerit. quæ est clauis in hac materia. Sic ergo videtur dicendum in proposito.Ista appellatio non poterat fieri, nisi acceptasset, & dato quòd foret actus indifferens, apparet quòd animo acceptandi, quia intimauit appellationem parti.& dato quòd non appareret, standum esset iuramento suo in dubio. nam cùm aliquis appellat, quia rector talis ecclesiæ etiam per modum causæ inducitur acceptatio.probatur in l.emptor.in fin.ff.de rei vendi. & leg. pen. ff.de collat. bonor. pro hac parte facit tex. leg. cùm te appellasse dicas. ostendis causam ad te pertinere.C.de fil.fa.lib.10. Ergo sic dicendum videtur in proposito. quam legem intellexerunt primi allegantes pro contraria parte veram, quòd ad id, de quo principaliter agitur in appellando, non quòad alia: sed ad istam appellationem agitur quòad deuolutionem causæ, quam iste appellans prætendit se habere virtute primæ acceptationis, ergo, &c.argument. eorum quæ legun.& notan.ff. de acquirend. possessio. l. si quis vi. ¶. differentia. ibi, sed oppono, si constitutio, &c.& in hanc partem vltimam, videlicêt hanc appellationem habuisse, & habere vim acceptationis, declinat maior pars Dominorum Auditorum, & duo Domini Cardinales extra Rotam, quos consului, videlicêt Corsien. & Ratinen. Motiua eorum vltra prædicta fuerunt hæc. Attento quòd † acceptatio [b] non est, nisi quæ- 4
dam mentis & voluntatis declaratio, quæ ne- b
dum potest declarari manifestè expresse, sed etiam tacitè, vt in dict. Clem. cùm ei quem. imò per nutum, vel signum, vt in c. cùm apud. de spon. puto immiscendo se beneficio, vel possessioni eiusdem, vt in dict. l. gerit. tum etiam quia nulla

nulla formalitas in ipsa requiritur; & ideò sola voluntas declarata per aliquem actum extrinsecum habendo beneficium sufficit. pro quo allegabam prædictam notam Innocen. in c. ex parte.de concessio.præbend.et c.licet.de elect. At in casu nostro appellauit vt haberet beneficium, ergo,&c.quorum dictum crederem verissimum, si huiusmodi appellatio non esset fundata super aliqua alia acceptatione præcedenti. Sed in casu nostro tota appellatio fundabatur super quadã inualida acceptatione, vt dicitur in themate, & appellatum fuit ab intrusione partis aduersæ & ab impedimentis per eum præstitis in assecutione possessionis vigore prædictæ acceptationis, & prouisionis inualidæ: per quæ apparet expressissimè eum non habuisse, nec habere animum, siue voluntatem de nouo acceptandi, sed acceptationem inualidam conseruandi, & prosequendi. Et in hanc opinionem meam, à qua non poteram per consilium Dominorum meorum moueri, declinauerunt alij sex solemnes doctores Decret. legum, & vtriusque. Quorum aliqui mouebantur, quia ex quo prædictus appellans poterat eligere viam competentem, videlicèt acceptasse, sicut appellasse, imputet sibi quod elegit viam incompetentem, scilicet appellationis, per quam releuantur oppressi, & remouentur grauamina. 2.q.6.ca.ad Romanam.et c.omnis oppressus. de appel.c.vt debitus.c.de priore.c.cum speciali.cũ sim.ex causa ad Romanam Curiam deuoluitur. de elect.c.statuimus.libr.6.iuncta Clem. causam electionis.eo.tit. ergo alium effectũ operari non debuit, maximè vltra intentionem agentis, maximè quia si hoc intendisset de decimis. c.ad audientiam. quamdiu enim superest ordinarium remedium, non est recurrendum ad extraordinarium. ff.de mino.l.in causæ.de transla.epis.c. fin. imò dixerunt aliqui de prædictis Doctorib. certas formas in iure expressas acceptandi vnam de certo beneficio vacaturo, de qua in c. ne captandæ.de conceß.præbend. aliàs in Clem. cùm ei quem. §. secùs. sæpiùs alleg.de certo beneficio vacante, vnam videlicèt expressam, & duas tacitas inter quas non est appellatio, ergo, &cæt. Ad quod respõdebant primi Domini, quòd illi duo modi taciti ponuntur causa exempli, ergo non inducunt formam præcisam, sed extẽduntur ad casus similes, de quibus idem iudicium est habendum.de transla.episco.c. inter corporalia. de rescrip.c.inter cæteras.cum similib.& in hoc crederem eos benè dicere, videlicèt quòd posset sub tali forma appellari infra mensem, quòd huiusmodi appellatio habet vim tacitæ acceptationis, pari ratione. sed nullo modo potui credere attenta prædicta forma appellandi, ipsum voluisse acceptasse, verùm quia prædictus appellans probauit coram me in tertia instantia se post vacationem beneficij ante appellationẽ prædictã legitimè, & & pluries acceptasse: idcircò confirmaui primas duas sententias ex noulter probatis coram me, quas aliàs nunquàm confirmassem, sed causam ad Cancellariam remisissem, quia contra consilium maioris partis Dominorum non potuissem infirmasse, nec contra conscientiam confirmasse.

ADDITIONES.

a Fiat interpretatio. Quotuplex sit interpretatio, ponit Bart.in l.ab executore.col.2.versi. quæro. ff.de appellat.Bald. in l.2.C.de senten. ex breuic. recitandi. vbi dicit quòd interpretans nihil debet addere, vel detrahere. Adde Felyn. latissimè in c.super quæstionum.de offic.delegat.in 1.& 2. colum.

b Acceptatio. Adde decil.7.sup.eod.tit.

c Extraordinarium. Adde Bar.in l. in prouinciali. §.si verò in loco communi.ff.de noui oper.nuntiat.gloss.in l.etiam tutorib.C.si tutor vel curat. interuenc.& decis.34.sup.de appellatio.

EPITOME.

Inductio in possessionem beneficij facta ab eo, qui habuit potestatem conferẽdi, habet vim collationis, quam etiam demonstrat omnis verbalis, vel realis actus, per quem possit constare de mente conferentis, de quo in collatione non exigitur certa verborum forma.

SVMMARIA.

1 *Collatio & in possessionem inductio an sint diuersa.*
2 *Inuestitura beneficialis multipliciter consideratur.*
3 *Canonicus an solo consensu canonicorũ efficiatur, nulla præstatione, vel alia electione interueniente.*

DECISIO XVI. aliàs 44.

FVit dubitatum vtrùm inductio in possessionem alicuius præbendæ acceptatæ per impetrantem infra tempus debitum, sed nondum sibi collatæ, haberet vim prouisionis siue collationis? Et videbatur aliquibus Dominis quòd non, 1 quia hæc sunt diuersa, & ad diuersa, spectare videntur.de officio archi.c.ad hęc.et c.vt nostrum. & de præb.c.cùm in illis.lib.6.& no.in decre. authoritate.de insti.& pleniùs per Dy.in c.1.de reg. iur.lib.6. Prætereà hęc inductio videtur nisi quędam collationis siue confirmationis executio, & potiùs facti est, quàm iuris, sicut dicimus de recipiendo aliquem prouisum in canonicum authoritate Papæ, vt in c.eam te.de rescript.& in c.pro illorum.in fin. de præben. quæ inductio cùm sit facti, & precedentis iuris executio, per executionem, vel aliquam appellationem impediri non potest, nisi opponatur crimen cum infamia. de except. c. cùm ecclesiasticæ.de appell.c. constitutus.de accus.c.super his.et c.accedens. Ergo videtur prædicta inductio nullo modo habere vim collationis. Pro hac parte facit c.ecclesia. & decret.ab eo.de appell.libro 6. quia non sufficit appellanti mittere nũtium infra triginta dies statutos à iure, ad petendum, & dandum apostolos, nisi infra illos petat cum debita instantia, quia petere & recipere, dare & mittere sunt diuersa. His non obstantibus fuit decisum & determinatum contrarium per maiorem partem Dominorum, & fuit alleg. pro hac parte distinctio Compost.& Io.And. post eum in c.transmissa.de elec. vbi distinguit sic. Aliquando † sit inuestitura 2 post collationem, siue confirmationem tunc est

facti, nullum ius tribuens, sed primũ ius exequẽs, & sic loquuntur iura de receptione, siue executione facti pro contraria parte inducta. Aliquando fit inuestitura nulla electione, confirmatione vel collatione praecedente: tunc enim illa habet vim collationis, dummodò inuestiens habeat vtramq; potestatem, scilicet eligendi, confirmandi, vel conferendi, secundum Compost. vt supr. qui nil ad hoc allegat. At in proposito executor nedum habuit potestatem inducendi in possessionem, sed etiam prouidendi. Inducendo ergo videtur prouidisse, quia in his ponderanda est voluntas dantis & recipientis. de verbo. sign. c. in his. vers. considerantis. ad quod facit benè Clem. cùm ei quem. de concess. praebend. versi. quem & iam. pro quo etiam faciunt ea quae leg. & not. in d. c. olim. et c. cùm inter. de elect. de hoc de elect. c. vt circa. in gloss. 2. lib. 6. videlicet, quòd Episcopus eligendo vel conferendo confirmat, quando scilicèt ambae potestates in eo concurrunt. quod crederem verum, quando iure proprio, secùs si alieno, putà deuoluto. At in casu nostro executor nõ sua, sed Papae authoritate prouidet, ergo. Praetereà vbi duo mandantur diuisim, non sufficit alterum adimplere, vt in c. cùm dilecti. de dolo & contum. et c. Pisanis. de resti. spolia. At in casu nostro duo mandantur executori, videlicèt prouisio, & inductio. ergo. Dictum etiam Compost. secundum Io. And. in addi. Spec. super rub. de inst. vbi hanc quaestionem pertractat, potest iuuari per hoc, quia ista sunt eiusdem generis, & sic facilè fictionem accipiũt, & facilè fingitur vnum pro alio. ff. si cer. pe. l. a. in prin. benè facit c. 1. de off. le. li. 6. remittit pro materia ad not. in dicta decret. cũ nobis olim. in gl. pen. & quod ipse notauit, & dixit in ea. Mihi tamen videbatur aliter distinguendum. Nam aliquando executores inuestiunt verbaliter, aliquando realiter. In primo casu crederem huiusmodi inuestituram habere vim, & potestatem collationis, propter voluntatem petentis, facientis, & recipientis, per iura superiùs ad hoc inducta. In secundo casu nõ, quia hoc non videtur inuestiẽs voluisse, sed duntaxat corporalem possessionem tradere, quae est merè facti, & primi iuris executoris. de cõsue. c. ex literis. & in dicta decre. pro illorum. in fine. Veruntamen contra hoc vltimum dictum meum fuerunt allegata duo iura noua, videlicèt, c. cum aliquibus. de rescrip. lib. 6. & de praeben. c. cùm in ecclesijs. eod. libr. vbi receptus in canonicum etiam actualiter habet vim collationis. Fuit etiam contra me allegatum, quòd not. Inno. in c. ex parte. de concess. praeb. vbi dicit Inno. quòd ex

3 solo † consensu canonicorum etiam non collegialiter praestito, sine alia electione, seu collatione efficiatur quis verus canonicus. quae reuera omnia possunt induci pro opinione mea: nam loquitur in receptione, siue nominatione, aut consensu simpliciter vel verbaliter facta, & quae sunt iuris, & non loquitur in actualibus, quae sunt facti, plus sapiendo executionem quàm collationem. secundum tamen primam opinionem fuit diffinitum & sententiatum.

EPITOME.

Decanatus ecclesiae collegiatae est dignitas, cùm sit caput collegij, & in nomen dignitatis sonet.

DECISIO XVII. aliàs 442.

FVit dubitatum, vtrùm, si habens gratiam de beneficio cum cura vel sine cura, spectante ad collationem Episcopi, acceptet Decanatum alicuius ecclesiae collegiatae, & de illo faciat prouideri sibi per suum executorem, valeat huiusmodi acceptatio & prouisio? Dubium facit † an Decanatus sit dignitas vel sonet in nomen dignitatis, quia tunc non caderet in gratia supradicta. per c. final. de praebend. & eod. titul. c. cùm in illis. libr. 6. Et videtur primò quòd non sonet in nomen dignitatis de iure, quia tunc sequeretur, quòd Decani rurales essent in dignitate constituti, quod est falsum. de censi. c. cum secundum apostolũ. & facit C. de Decan. l. 1. & 2. lib. 12. Praetereà si Praepositura, quae videtur maior quàm Decanatus, quia alijs praeponitur. de verbor. signific. c. quamuis. non sit dignitas de iure, próut not. & deducit Innocen. in c. de multa. de praebend. & Archid. post eum de consuetud. c. 1. libro sexto. multò minus Decanatus, qui etiam inter officia ecclesiastica non nominatur, vt patet in singulis titulis. de offic. archipresby. custodis, etc. Sed caue si rectè inspiciatur, tunc singula officia siue ministeria exercenda per Archipresbyterum exercentur per Decanum, próut experientia docet, ergo meritò sub illo officio comprehenditur. Nam ille qui in locum alterius succedit, eo iure vti potest, & debet. de consti. c. translato. de regul. iur. c. is qui in ius. libro 6. Sed Decanus succedit hodie in locum Archipresbyteri, ergo est maior, saltem ratione ordinis. Idem de Archidiacono in cuius locum, vt frequentius succedunt praepositi, ergo. Et in hanc partem omnes Domini declinauerunt, quòd in casu proposito sonaret in nomen dignitatis. Tum quia Decanatus ecclesiae, & non in ecclesia: & sic est ibi per modum capitis, tum quia vt ponebatur in facto, praedictus apostolicus fuit inductus in possessionem primi stalli in choro Decano debiti, qui dignitatem siue praerogatiuam distinguit. pro quo fuerunt inducta praedicta not. per Archid. & per eundem in c. captandae. de concess. praebend. & no. in Clem. 1. per Ioan. And. de preben. & per Io. Mon. in regula, in generali. libr. 6. Ego verò allegabam pro hoc quod sonaret in nomen dignitatis, & esset dignitas iuris, c. post electionẽ. de concess. praebend. c. cùm inter vniuersas. de election. vbi leg. & not. quod est caput capituli, ergo. Pro hac opinione fuit alleg. C. de sacrosanct. eccles. l. non plures. cum ibi not. & C. de decanis. l. 1. & 2. libr. 12. Ex historia de Moyse qui ad consilium Iethro soceri sui certos constituit Decanos & centuriones, qui iudicarent populum Israeliticum, sed honor sine dignitas est in iudicando. de appellat. c. vt debitus. C. quando prouoc. non est ne. l. omnem honorem. Indices enim debent in dignitate esse constituti, vt in c. statutum. de rescript. libro 6. iuncta Clem. & si principalis. eod. titul. ergo. Post hoc verò fuerunt mutata consilia, quia per confessionem vtriusque constabat praedictum Decanatum fore simplex beneficium sine

prędictum Decanatum fore simplex beneficium sine cura in dicta ecclesia collegiata, & sic fuit sen tentiatum pro apostolico impetrante.

EPITOME.

Forma gratiæ est attendenda, ideò in forma, dignum arbitramur, priùs examinatio personæ facienda est, à qua examinatiooe non est appellãdum, cùm executoris conscientia sit oocrata, & posteà fiat subdelegatio.

SVMMARIA.

1 *Executor beneficialis cum gratia sub forma arbitramur, &c. super quo conscientiam oneramus, &c. an possit alteri talem executionem subdelegare.*
2 *Clausula generalis in fine rescripti potest ad omnia præcedentia referri.*
3 *Conscientia quid sit, & qualiter diffiniatur.*
4 *Examinatores promouendorum ad ecclesiastica beneficia, cuius esse debeant conditionis, & literaturæ, & conuersationis.*
5 *Executori cui commissa est certa persona prouisio, videntur etiam concessa præambula, per quæ peruenitur ad illam.*

DECISIO XVIII. aliàs 443.

1 FVIT dubitatum vtrùm † executor datus in
forma, dignum arbitramur, &cęt. ad exami-
nandum in literatura certam personam in litera
nominatam, & si per huiusmodi examinationem
ipsum inneniet benè legentem, construentem &
cantantem, super quo ipsius conscientiam one-
rauit, quòd sibi de beneficio ecclesiastico cum
cura vel sine cura spectãte ad collationẽ Decani
& capituli certæ ecclesiæ vacante, vel vacaturo,
qnòd infra mensem à tempore notæ vacationis
duceret acceptãdum, prouideret, ipsumque per
se, vel alinm, seu allos in possessionem induceret
corporalem, posset prædictam examinationem
alteri subdelegare. Dubium faciunt ista verba,
super quo tuam conscientiam oneramus, quæ
non ponuntur in forma pauperum, qui in Curia
super præmissis examinantur, & inquisitio mo-
rum & conuersatio vitæ partibus certis executo-
ribus, vel examinatoribus committitur qui hu-
iusmodi inquisitionem possunt subdelegare, &
2 alteri vices suas committere, vt in Clem. iudices.
de offic. delega. quam quidem inquisitionem e-
tiam in absentia impetrantis possunt facere, & te-
stes super hoc recipere, prout ibi not. secus verò
6 in forma, dignum arbitramur. in qua Papa ha-
bens impetrantem de vita & moribus commen-
datum, committit examinationem scientiæ, &
idoneitatis ipsius in partibus, qui requirit exa-
minãdi præsentiam, prout leg. & no. in c. si fortè.
de elect. li. 6. Ergo videbatur multis Dominis in
Rota, & extrà, quòd non posset huiusmodi exa-
minationem committere alteri, quasi sua, & non
alterius industria sup hoc esset electa: sicut si sibi
cõmitteretur absolutio certæ psonę, & pœniten-
tiæ iniunctio, vt in c. final. de offi. deleg. Vbi hoc
videtur innuere Inno. cuius opinionem dixerũt
alij Domini tenentes contrarium, reprobatam
per dictam Clem. quæ facit pro & contra meo
iudicio. Confirmatur etiam prędicta prima Do-
minorum opinio, per formam antedictæ gratiæ,
vbi Papa in fine mãdat fieri inductionem in cor-
poralem possessionem per se, vel alium, seu ali-
os, quam non posuit in principio, vbi mandatur
fieri examinatio, quod si voluisset, id expressis-
set. de dec. c. ad audientiam. Ad quod responde-
runt Domini tenentes coutrarium, sub dubio
fortè, † quòd dicta clausula [a] generalis in fine po- 2
sita, posset referri ad omnia supradicta. per c. se- 2
cundò requiris. de appella. & de procur. c. qui ad
agendum. libr. 6. cùm omnis executor sit iudex,
vt in d. Clem. & de offic. deleg. c. cum plures. et c.
si super. de offi. deleg. libr. 6. qui à lege habet po-
testatem subdelegãdi. per c. quamuis. et c. pasto-
ralis. de offic. delega. Ad quod primi Domini re-
sponderunt delegatum Papæ non posse subde-
legare. per c. sciscitatus. de rescrip. & dictum c. pa-
storalis. ibi, dummodò malitiosè non quærat se
exonerare. Cùm igitur in casu nostro sit eius con
scientia onerata, si velit subdelegare malitiosè,
se quærit exonerare, quia per apertionem vnius
libri, vel per vnam interrogationem potest se ex-
pedire, secùs si necessè haberet se informare per
testes, sicut in Clem. iudices. de offi. dele. aliàs ne-
cessè haberet vocare partem, vel assumere par-
tes iudicis, vbi multa concurrunt, in quibus non
potest esse præsens, nec per se expedire, & ideò
datur sibi potestas hoc expediendi per alium à
lege. hinc est, quòd licèt receptio testium, in qua
multa concurrunt, & habent fieri, cum causæ
cognitione posset subdelegari, tamen examina-
tio testium non. quare, quia hoc est facti, & quod-
dam nudum ministerium, & per consequens in-
delegabile. vt in d. c. final. de offic. delega. sæpiùs
allegato. & legitur & notatur in c. cùm Bertol-
dus. de re iudi. & in c. cùm causam. el. 2. melius &
clarius per Paul. in dict. Clem. iudices. Cùm er-
go prædicta examinatio sit iudicis factum, nul-
lam requirens causæ cognitionem, in quo sua cõ
scientia oneratur ad expellendum certum mini-
sterium, ergo probatur hoc etiam per diffinitio-
nem conscientiæ, positam per Archid. in c. statu-
tum. de hære. in fin. libri sexti. diffinientis eam
sic. quod conscientia † est cognitio cuiuslibet cor- 3
dis suijpsius, quam nemo scit, nisi solus Deus.
Ergo sæpè relinquitur quis suæ propriæ con-
scientiæ, vt Deum timeat, præ oculis habeat, re-
ctè procedendo & diffiniendo, vt in infinitis iu-
ribus allegat. in gloss. c. final. de vot. per Ioann.
Andr. in Clem. 1. de iure patron. vbi videas mul-
tas concordantias, quas alij Domini tenentes cõ-
trarium allegant pro se, dicentes quòd omnia iu-
ra de commissione conscientiæ loquentia, po-
tiùs sonant in monitionem, quàm in conditio-
nem, & non sunt nisi excitatiua officij, vt in c. li-
cet. de officio ordinat. Nam siue sit ordinarius
delegatus, subdelegatus, executor, vel quilibet
Christianus, nunquam debet contra, sed secun-
dum rectam & veram conscientiam procedere,
facere, & loqui, aliàs ædificat gehennam, de re-
stitutione spoliato. c. literas. & incurrit pœnam
sæpè à iure inflictam, vt in c. cùm æterni. de re iu-
dic. lib. 6. licèt ab his quæ suæ conscientiæ relin-

quuntur, si contrarium faciunt non possit appellari, prout legitur & notatur per Ioannem Andream, & Paulum in dicta Clem. 1. de iure patronat. & remittens ad notata per in c. statutum. §. assessorem. de rescriptis. libro sexto. ad quod primi responderunt aliud esse in commissione iuris, aliud in cōmissione hominis, in quo non est licitum transgredi formam. de rescript. c. cùm dilecta. de præbend. cui de non. libro sexto.

4 Cùm igitur † ex forma prædictæ commissionis factæ homini per hominem appareat, quòd huiusmodi certæ personæ, ad quam aliàs non pertinet huiusmodi examinatio, voluerit onerare cōscientiam, ita quòd non alterius. ergo non videtur excitatio officij, sed potiùs electio suæ industriæ, quam nemo potest committere alteri. pro quo fuerunt allegatæ duæ leges benè facientes. C. de episcop. & cleric. l. nulli. & C. de cadu. tol. l. vnic. §. ne autem. Præterea si dictus examinator posset committere vices suas alteri, fortè cōmitteret vni asino & illiterato, qui nihil sciret, quod foret absurdum: & ideò fit antequàm prædicta commissio recipiatur in cancellariam per testes informatio de sufficientia commissarij, & quòd sit in iure peritus, nisi fuerit Episcopus vel suus Officialis, qui reputātur Iure periti, licèt sæpissimè reperiatur cōtrarium. Et hinc est etiam argumentum quod prædicti commissarij eligitur industria, & non alterius, quod reuera denotant prædicta verba in litera posita, quæ intellexerūt alij Domini tenentes contrarium ad duos effectus. Primus, quòd à facto huiusmodi commissarij malè facit, non potest appellari. Secundus, quòd oneratur sua conscientia, ita in subdelegando peritæ personæ, sicut in examinando. & per hoc responderunt ad absurditatem, dicentes etiam huiusmodi examinationem posse fieri in absentia examinandi, & informationem super sufficientia ipsius fieri, & recipi testes, prout frequēter fit in Cancellarijs, allegatur pro hoc Clem. Romani. de iureiurand. quæ reuera nihil facit, quia ibi facta fuit examinatio impetratoris absentis, de vita, moribus, fide & legalitate, sed non de scientia nec literatura, quæ exigit præsentiam hominis, nec aliàs posset exaudiri, nec sciri vtrū esset aliqualis scientiæ. argum. not. in d. c. si fortè. Præterea prædicti Domini declinantes in opinionem contrariam, reputabant text. pro eorum opinione, in c. is cui. 1. respons. de offic. delegat. libro sexto. cum ibi not. per Ioannem Monach. Cuius dictum, intelligo in forma pauperum, hodie approbatur per dictam Clem. iudices. prout etiam ibi notatur per Ioannem Andream in qua

b forma non committitur examen b scientiæ, sed morum, nec oneratur super hoc inquisitoris conscientia, sicut in casu nostro. ergo dictum Ioannem Monach. non obst. nec etiam textus dict. c. is cui. in princip. Sed intelligatur de prouisione facienda certæ personæ expresè iam examinatæ, & de cuius idoneitate constabat. qui intellectus posset sustineri, & probari per secundum responsum eiusdem capituli. Casus verò noster est de persona examinanda in scientia, ergo. Si verò intelligatur prædictum c. is cui. de examinatione & prouisione facienda de certa persona, tunc ibi videtur casus pro opinione dictorum Dominorum, licèt adhuc posset sustineri cōtrarium propter onerationem conscientiæ expressam in forma, per quæ videtur eius electa industria, vt superius est deductum, & hunc intellectum videtur etiam approbare Paul. & Genze. in d. Clem. iudices. cuius dictum Paul. in fine magnæ gloss. videtur multum facere in contrarium, vbi dicit: quòd † executori cui committitur certæ personę prouisio, videntur omnia præambula esse commissa, per quæ peruenitur ad illa, per l. oratio. ff. de sponsa. & sine quibus illa expediri non possunt, per iura vulgaria, vt in c. præterea. et c. ex literis. de offic. delega. Tum etiam, quia accessorium debet sequi naturam sui principalis, vt in regula iuris, accessorium. de regul. iur. libro sexto. Sed prouisio cēsetur principale delegabile, quia debet fieri cum causæ cognitione, vt ibi deducit & allegat Paulus, ergo & examinatio personæ quæ videtur accessoria ad dictam prouisionem, & sine qua dicta prouisio expediri non potest. ergo. quæ minor posset declarari, cùm prædictæ personæ examinatio non sit accessoria, sed principalis in casu nostro, sine qua executor non posset procedere ad aliquam prouisionem faciendam, quòd si faceret, non valeret, propter transgressionem mandati, quod exacta diligentia est obseruandum, vt in iuribus vulgaribus. Præterea vbi principale & accessorium non sunt eiusdem, sed diuersæ naturæ, siue formæ, non procedit regula. At sic est in proposito, ergo. Maior tamen pars Dominorum de Rota concluserunt posse fieri subdelegationem in casu prædicto, sicut in casu prędictæ Clem. propter paritatem rationis, & per dict. c. is cui. primo responso. libro sexto. Tum etiam, quia propter generalem & communem consuetudinem, ad obseruantiam omnium executorum in prædicta forma datorum, quæ pro lege seruanda est, de consuetud. c. cùm consuetudinis. de ætate & qualitat. c. generalem. in Clem. Mihi tamen & tribus alijs Auditoribus, ac omnibus abbreuiatoribus de Cancellaria, nec non multis Doctoribus extra Rotam, quos super hoc prędicto dubio consului, dixerunt de rigore iuris contrarium, & credo quòd benè.

ADDITIONES.

Clausula. Adde quòd clausula generalis in fine posita, potest ad omnia præcedentia referri, de quo vide per Bal. in l. pactum. in 15. quęstio. C. de collationibus. a

Examen. Contrarium videtur in decis. 3. supr. de offic. delega. b

EPITOME.

Si Episcopus in gratijs in forma pauperum tantùm, vt moris est, executor deputatus suo Officiali committat potestatem purificādi omnes gratias, in quibus est, vel erit datus executor: virtute talis commissionis poterit dictus Officialis purificare solùm gratias tempore commissionis factas, & non posteà faciendas.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus executor nõ committit suo officiali purificationem gratiarũ commissionis suæ tẽpore nõ factarum.*

DECISIO XIX. aliàs 457.

FActũ circa quod multæ difficultates Palatij
versantur, esse potest in tribus dubijs. Primũ
1 est, Si † Episcopus, qui communiter deputatur in
forma pauperum executor, committat in genere
officiali suo potestatem purificandi omnes gratias,
in quibus est vel erit executor deputatus:
vtrùm virtute istius commissionis sibi factæ per
Episcopũ officialis possit purificare gratias nõdũ
factas tẽpore cõmissionis sibi factę p ipsum Episcopũ,
licèt posteà fiát, Episcopus deputetur executor
in eis? Et istud dubium solùm procedit in
gratijs in forma pauperum factis. Secundum dubium
est, Si nõ potest purificare iste officialis gratias
nondum factas tempore commissionis suæ,
vel aliàs processus necessarios pro ipsarum gratiarum
executione facere: Vtrùm saltem purificare
possit gratias priùs factas, super quibus nondum
erant literæ confectæ, nec executores super
eis in Cancellaria nominati per ipsum Vicecancellariũ
deputati? Et illud dubium procedit tam
in principali executore, quã in eius commissario
generali quòad omnes gratias, & specialiter quò
ad certas, & tam in executore gratiæ specialis,
quàm in forma pauperum. Tertium dubium, Si
nõ potest executor, vel eius commissarius facere
processus super gratijs etiã iam factis, super quibus
nondum confectæ sunt literæ, nec executores
per dominũ Vicecancellarium deputati, Vtrũ
saltẽ possit super eis, in quibus iam literæ cõfectæ
sunt, sed nõ sunt per ipsum executorem receptæ?
Circa primum dubium, licèt aliqui hactenus voluerunt
sustinere, quòd officialis Episcopi commissarius
per ipsum generaliter deputatus ad purificandum
gratias pauperum, potest tamen vigore
huius commissionis purificare gratias posteà
etiam factas, ex eo, quia cùm ipsi Episcopi soli
de consuetudine Romanæ Curiæ deputentur
in talibus gratijs executores, hæc potestas verò
cùm sit virtute consuetudinis iuncta ordinariæ
potestati, videtur sapere naturam eius cui iungitur.
pro hac parte optimè faciunt not. per Ioan.
Mo. in c. si confirmationem. de elect. lib. 6. Io.
Andr. ibi in nouel. videtur innuere contrarium,
qui meo iudicio loquitur in ordinario, qui potest
committere aliqua negotia futura expedienda
iure proprio, secùs si alieno, vt in casu nostro.
a De plano contrarium est tenendum. Nam
tales[a] executores, vt executores delegati sunt, &
delegata iurisdictione in faciendis processibus
vtuntur non ordinaria. de offi. deleg. c. cùm plures.
et c. si super. et c. is cui. libr. 6. et c. iudices. in
Clem. eo. titu. Ergo antequàm sint dati, nullam
habent penitus potestatem, & per consequens
non potest alteri committere. 1. q. 7. Dyabertum.
& de iure pat. c. quòd autem. & ita tenet expressè
Ioan. Monac. de offi. ordi. c. Rom. libr. 6. Et idem
similiter in quocunque delegato generaliter loquens
in Specu. tit. de legat. §. excipi potest. vers.
quid si committens. & idem Pau. de hæred. c. fin.
in glo. inquisitoribus. in Clem. Pro hac parte faciunt
optimè notata per do. Ioan. Monach. in c. si
confirmationem. de electio. libr. 6. licèt Ioan.
Andr. in nouel. velit innuere contrarium, qui iudicio
meo loquitur in ordinario committente
aliqua negotia futura expedienda in re propria:
secùs si in aliena, vt in casu nostro. ergo &c. Ratio
in contrarium allegata nullo modo est vera, nec
semper Episcopi dãtur executores in forma pauperum,
& si non darentur, non reciperent potestatem
suam ab illa consuetudine, cùm sit vsus
nullum ius, nullamq; potestatem penitùs tribuens,
sed ex sola voluntate superioris dependens,
cuius intentionis est formam seruare, & eam in
nullo excedere potest. de præbend. c. fina. et c. cui
de non. eod. tit. lib. 6. de rescrip. c. cum dilecta. &
de restitu. spo. c. Pisanis. & hoc apparet ex forma
literarum apostolicarum, in quibus dicitur, Tibi
per apostolica scripta mandamus &c. Antequàm
igitur mandatum scribatur, nullam habet
iurisdictionem. facit l. 1. C. de mand. Princi. sed
eam recipit ex Principis commissione præsentata
iudici.

ADDITIO.

Nam tales. Nota quòd executores gratiarũ apo- a
stolicarum sunt delegati & non ordinarij: potest
tamẽ executor apostolicus delegare nudum ministerium
notarijs & clericis, habetur in deci. 29.
incip. In forma. suprà, de rescript.

EPITOME.

Impetrans non potest vti gratia, nisi postquàm literæ fuerint confectæ h. d. vers. iste. Vel sic: Literę sunt loco tituli, qui perficiunt & informant gratiã per clausulas necessarias.

SVMMARIA.

1 *Executor dicitur ex concessione Papæ vel Vicecancellarij iurisdictionem, & eius exercitium nancisci, non partium nominatione.*
2 *Executorũ datio dicitur pars gratiæ.*
3 *Partes an in datione executorum aliquid operentur.*
4 *Inferior non potest ligare superiorem.*
5 *Gratia ante confectionem literarum est quædam res informis & imperfecta, perficitur autem literarũ confectione debito modo ordinata.*

DECISIO XX. aliàs 458.

CIrca secundum dubium[a] multæ sunt opi- a
1 niones † quòd postquàm per Papam sup-
plicatio est signata, statim potest sibi executorem
eligere, & eo ipso executor sic electus etiam
literis nondum confectis, imò in Cancellaria
nondum nominatus, vel datus potest liberè
procedere ad gratiæ executionem. Et isti
se fundant in hoc. Dicunt enim quòd Papa signando
supplicationem partis, simul facit gratiam,
& super ea dat parti executores, licèt non
nominatos & certos. Ioann. Andr. in gloss. sua
ordinaria hanc partem in d. c. tibi qui. super verbo,
certo. facit de priuilegijs c. 1. §. & idipsum.

libr.6.& quod ibi not.gloſſ. Cùm ergo executor
ex ſignatura Principis firmetur, ideò ſundamen-
taliter poteſtatem ſuam habet, cum eius exerci-
tio à tempore datæ ſignatæ ſupplicationis, de re-
ſcrip.c.eam te. et c.ſi eo tempore. eo.tit.li.6. cum
multis ſim. Et hoc vt videtur iſtis incõuincibili-
ter probant literæ, quæ poſteà ſuper gratijs con-
ficiuntur, & in eis diſpoſita & contenta, ſicut eſt
datio executorum. Et vt videtur eis, ſic probant
efficaciter, quòd iſta probatio per aliquam pro-
bationẽ contrariam perimi non poteſt. de prob.
c. literis. in Clem.cũ ibi no.in gl.5.per Pau. Et iſti
pro ſe allegant textũ pro determinatione, de re-
ſcript. c. paſtoralis.§. fi. æquiparantes dationem
executorum incertorum commiſſioni ſuper re-
bus incertis, & contra incertas perſonas, & de-
clinationem ſen ſpecificationem rerum, & perſo
narum incertarum declarationi, ſeu ſpecificatio-
ni incertorum executorum. Iſti etiam pro ſe al-
2 legant gloſſ. Doct.dicentium, quòd pars † gratiæ
eſt executorum datio. de offi.deleg.c.ſi ſuper gra
tia.libr.6. quæ poteſt fieri ſine literis, & ſemper
literas præuenit. videtur tex.de ſepul. dudum.in
fi.in Clem. & not.per Innoc. de reſcri.c.conſtitu-
tus.& per Archi.in procemio 6.libri. Sed contra-
tria opinio videtur eſſe clara de mente iurium.
& pro ea declaranda eſt ſciẽdum, quòd partes in
3 datione † executorum nihil operantur. Nam Pa-
pa ad cuius, vel ſui Cancellarij officium pertinet
dare executores certos, & nominatos dat, & nul-
lo modo dant partes, ſed ille à cuius poteſtate ip-
ſorum executorum poteſtas, & officium depen-
det.& ex hoc ſequitur, quòd partes in nomina-
tione, vel electione nil omninò operantur quó-
ad dandum executoribus poteſtatem vel vſum,
ſeu exercitium poteſtatis. hoc ſatis clarè probat
text.de reſcri. c. tibi qui. libr.6. per quam decre.
Ioan.And.in ſua glo.ord.ibi ſuper verb.certo.te-
net iſtam partẽ. facit de priuil. c.1.§. & in ipſum.
lib.6.& quod ibi not. Non ergo certus & nomi-
natus executor recipit poteſtatem, vel vſum, vel
exercitium poteſtatis à nominatione vel electio-
ne partis, ſed ex conceſſione Principis, qnam fa-
cit per ſe, vel ſuum miniſtrum ad hoc officiũ de-
putatũ.de cri.fal.c. quàm graui. ſimili modo fa-
cit de conceſſ.præbend.c.1.§.ex parte.ver.qui ta-
men illi.lib.6. & de præb.c.1.in Clem.ibi, quam-
quam.pro qua parte etiam facit, quia index dele-
gatus huiuſmodi eſt executor. de offi.dele. c.iu-
dices.in Clem.Si incertus ſit datus, nõ habebit po
teſtatem etiamſi ex electiõe partis reducatur ad
certitudinem, niſi primò ad ſpeciem ſit deſcen-
ſum ex Principis ſpecificatione. videtur caſus ſe-
cundum verum intellectum decre. de reſcrip.ad
hæc ſumus. per quam ſolùm ſi non eſſent aliæ,
hæc pars tenenda eſt, aliàs ſequeretur quòd exe-
cutorem electum per partem dominus Vicecan-
cellarius inuitus dare teneretur, quod eſt abſur-
4 dum: Cùm inferior † non poſſit legem imponere
ſuo ſuperiori.21.di. can. inferior. de maior. & o-
bed.c.cũ inferior.& de elect. ne Romani. in Clẽ.
& ſi reſpiciantur textus titulorum de reſcript. de
præben. & de cõceſſ.præb. & alij de proceſſibus,
& alijs geſtis executorum loquentes, dare innu-
unt literas poteſtatis eorum per priùs eſſet factas,
vt apparere poteſt cuilibet intuenti, & magis de-
clarabitur in ſequenti dubio, facit etiam pro hac
parte.c.cum aliquibus. de reſcript. libr.6. vbi ex
earum ſcilicet literarum viribus poteſtatem reci-
piunt, allegationibus in oppoſitum non obſtan.
Non obſt. quod primò alleg. ſcilicet, quòd exe-
cutores, qui cũ gratia ſimul dantur, recipiunt po-
teſtatem ſuam fundamẽtaliter ex ſignatura ſup-
plicationis: fateor, ſed quia † gratia facta per Prin 5
cipem ante confectas literas eſt quædam res in-
formis, ſiue imperfecta, quæ poſteà in confectio-
ne literarum formaliter ponitur, & ad ſuum eſſe
perfectum per adiectionem clauſularum neceſ-
ſariarum, & dationẽ certorum executorum redu
citur, & ideò executores in ea deputati antè non
videntur poſſe exequi, quàm ipſa ſit ad ſuum eſ-
ſe perfectum reducta, & in forma debita reda-
cta, & primi executores per illũ qui potuit, ſunt
ſpecificati & nominati. Inde dicũt Doct. quòd in
beneficialibus literæ habentur loco tituli, vt not.
Compoſt.de reſcri.c. conſtitutus. ad fi.& Ioann.
And.de hoc no.de litis conteſt.c.vnic.libr.6. Igi-
tur antequàm ſunt confectæ literæ, non videtur
pars habere titulum cauſarum in ſuo eſſe perfe-
cto, per illud quod præmiſi, & per conſequẽs nec
executor vſum ſuæ poteſtatis, cùm acceſſorium
non præcedat ſuum principale, ſed ipſum ſequa-
tur. de re.iur.c.acceſſorium.lib.6. Ad c. literis.de
proba.in Clem.reſpondetur quòd iſtę probatio-
nes executorum, qui proceſſus ſecerunt ſolum,
& duntaxat nominati, & in ſpecie in Cancellaria
dati, & conceſſi fuerunt poſt factos proceſſus, eſt
probatio partẽ releuans, & in nullo perimens di-
ſpnſitionem probatam par literas, iſta ſunt cõpa-
tibilia. Iſti iudices fuerunt à tempore datæ litera-
rum conceſſi, quia ſub generalitate ſupplicatio-
nis comprehenſi, ſicut probãt literæ, vnà cum ip-
ſa ſupplicatione, ex qua extrahuntur, & de lon-
go tempore pòſt fuerunt nominati & ſpecificati
in conſpectione ipſarum literarum ſicut habet
partis probatio, quę per conſequens infert, quòd
eo tempore, quod fluxit medium inter datã ſup-
plicationis, in qua non ſpecificabantur, & ſpeci-
ficationem, ſeu conceſſionem, & denominatio-
nem in cãcellaria factam, nihil facere penitus po-
tuerunt. per ſuperiùs allegata. c. paſtoralis.§.fin.
non obſt. quia ſpecificatio iudicum nõ pertinet
ad partem, ſed benè pertinet ad partem ſpecifi-
care res, ſuper quibus, & perſonas contra quas
agere vult. Nec alia allegata obſtant, quia licèt
datio executorum in genere præcedat literas de-
ſcenſus, tamen de genere ad ſpeciem, & nomina-
tio iudicum quæ debet præcedere quemcunque
actum per ipſum generandum, cùm actus ſint
indiuiduorum & non generum, ſic in confectio-
ne literarum quarum formam habet ſequi neceſ
ſariò. Antequã ergo illa, ſcilicet forma daretur,
& imprimatur, & per ipſum videatur, quomo-
do illam exequi & ſeruare poterit, imò erraret,
qui hoc diceret.

ADDITIO.

Circa ſecundnm dubium.§. eſt deciſionis imme- a
diatè præcedentis, cuius ſecũdum dubiũ tractat.

EPITO-

EPITOME.

Quod ad translationem iurisdictionis in iudicẽ non requiritur præsentatio literarum, seu scientia iudicis, vel executoris, quia ex sola Principis voluntate in ipsum iurisdictio transfunditur etiã inuitum, & ignorantem, quóad iurisdictionis verò exercitium acquirendum, necessaria est præsentatio literarum. h. d. iste ver.

SVMMARIA.

1 *Executor ignorans & inuitus à Principe dari potest, & à die dationis iurisdictio in eum transfunditur quóad habitum.*

2 *Exercitium dicitur inhærere potestati, & cum ipsa concurrere.*

3 *Iurisdictio executionis ante literarum præsentationem vel acceptationem an transeat in deputatum.*

4 *Iurisdictio delegata non acquiritur ignoranti, vel contradicenti, sed scienti & consentienti.*

5 *Executor an possit exequi mandatum literis mandati non habitis, nec receptis.*

6 *Impetrans primum rescriptum nondum præsentatum, non potest de ipso excipere contra secundũ præsentatũ.*

7 *Executor constitutus non potest procedere sine literis suæ deputationis.*

8 *Tempora in rescriptis diuersimodè sunt consideranda.*

DECISIO XXI. aliàs 459.

a CIrca tertium [a] dubium, vbi iacet lepus, magis instandum est. In quo multi tenent in dubio, quòd executor quicunque ante receptionem literarum habet potestatem plenariam exequendi, ac ipsius potestatis exercitium. Et mo-
1 uentur ex hoc, quia † Princeps cùm dat executorem certum nominatum, statim transfert in eũ iurisdictionem, & potestatem exequendi, ac ipsius iurisdictionis & potestatis exercitium, cùm in istis tempus datæ sit considerandum, vt in iurib. suprà in alijs dubijs allegatis. Et maximè procedit hoc in executore Principis, qui ipsos inuitos, & ignorantes dare potest, vt 9. q. 3. can. per principalem. & ibi no. maximè in gl. fi. Sicut potest ab inuito, & ignorante iurisdictionem reuocare. ff. de iudi. l. iudicium. & de conces. præbẽ. c. quia cunctis. §. ex parte. li. 6. Et si dicatur per aliquos, ꝙ huiusmodi potestas non habet exercitiũ, non videtur istud valere, quia cùm constet, quòd habet potestatem re ipsa, & non constet
2 aliquo iure determinatum, dicendum † est ipsum exercitium inhærere potestati, & concurrere cum ipsa, vt satis clarè probant alleg. decre. quia cunctis. & eod. titu. & li. c. si soli. et c. cum ei quem. eod. titu. in Clem. Alij & maior pars te-
3 nent oppositum dicentes, quòd † nullus executor habet potestatem quoquomodo procedendi ad executionem gratiæ, in qua deputatus est executor, antequàm receperit literas suę potestatis, saltem quóad deducendum eorum potestatem ad actum per suas literas certam formã continẽtes, ad cuius formæ obseruantiam ipse executor astringitur mero iure. de rescript. c. cùm dilecta. de restit. spol. c. Pisanis. & de præb. cui de non. lib. 6. Ergo simul cum literis per quas mãdatur, seu datur potestas, ipsam potestatem & eius exercitiũ recipiunt ipsi executores. per l. qui absenti. ff. de acqui. poss. facit ad hoc quod no. 4. q. 5. quisquis. ibi, postq̃ ipsum literas recepisse constiterit. sic in fi. glo. de cler. excom. mini. c. apostolicæ. in gl. magn. & 2. q. 5. ca. 5. & maximè postquã Princeps arctat executorem ad formæ obseruantiam in literis ipsius cõtentæ, de qua executor nõ potest habere plenam notitiam aliàs, quàm per ipsarum literarum inspectionem, vt probatur de rescri. c. si quando. et c. cùm adeo. de fid. instrum. c. cõtingit. & clariùs de priuileg. c. porrò. de mente ipsius coniecturari videtur, quòd ea potestate tunc demum vtatur, cùm recipit literas, per quas de intẽtione ipsius valet pleniùs informari, cum verbis standum sit, etiamsi verba hoc non haberent. de rescript. c. causam quæ. de verb. signifi. c. intelligentia. 1. q. 1. c. Marcion. 13. dist. c. relatum. & in Clem. Romani. de iureiuran. in Clem. Pro hac parte facit: Nam † quicquid [b] sit de iure ciui- 4 b
li, canonistæ vt plurimum tenent, quòd iurisdictio, seu potestas delegata non acquiritur, nisi scienti, & consentiẽti, vt videtur tex. 23. q. 6. can. sæpè. & ibi notat Archid. de offi. delega. c. iudex. lib. 6. Et facit ad hoc, quia sub clausula impotentię includitur voluntas, vt est expressum. de offi. deleg. c. prudentiam. §. adijcimus. & si non vult, non transfertur in eum iurisdictio, & per consequens non possit, cùm iudex non sit. de rescrip. c. sciscitatus. Nec secundum istam opinionem obstat quod opponitur huic rationi, videlicet ꝙ officium iudicandi est munus necessitatis. ff. de muner. & hon. l. munerum. §. iudicãdi. Hoc fateor nõ quidem in necessitate quòd mero iure inuito, vel ignorãti quæratur, sed quia ad hoc munus subeundũ quis cõpelli inuitus potest. de offi. delega. c. pastoralis. 1. responso. & istius opinionis videtur esse clarè In. de conces. præbẽ. c. quia cunctis. §. ex parte. lib. 6. & Ioan. And. & alij moderni post ipsum, sicut de beneficio est expressum de præben. c. si tibi absenti. lib. 6. & facit eo. lib. de rescri. c. gratia. Consentire autẽ nõ potest, vt potestatem executoris acquirat, & eius exercitium, qui ipsam potestatem ignorat, & eius formam. de præben. c. si de beneficio. quæ decretalis cum ibi notatis benè facit ad hanc partẽ. & videtur expressum in l. si per errorem. ff. de iuris. om. iud. & in his quę no. de offi. deleg. c. P. & G. quod dicendum maiori parti consilij visum fuit, quòd
† executor quicunque non potest exequi illud, 5
quod sibi ad exequendum mandatur, nisi primò receperit literas suæ potestatis, per vltimò allegata. Et licèt aliqui magistri voluerunt facere distinctionem inter executorem, qui sine aliqua cognitione potest procedere ad executiones eorum, quæ sibi iniunguntur, & illum qui habet præmittere causæ cognitionem per vacationem partis, vel ex officio, satis videtur de mente iurium & Doctorum authenticorum iuris canonici, & ciuilis, quia sic tenet Gulielmus de Cuneo in leg. obseruare. ff. de offi. procon. videlicet quòd nullus executor possit procedere ad executionem non receptis priùs literis suæ potestatis. Et quicquid hactenus obseruatum fuerit, ita mihi videtur declarari debere, & ita declarauerunt Domini de mandato domini Gregorij Pa-

pæ xi.

pæ x i. Et procedendo per modum rationum siue inductionum causa breuitatis, tamen videtur, quòd hanc partem satis clarè probent iura infrà scripta, & primò probat hæc decr. mandatum. de rescri. & decr. sequens, & decret. per literas. de præbend. in Clem. quæ eodem modo faciunt. Nam ille cuius supponit pro termino inquantum sit de præterito, denotat actum perfectum, hoc est, quòd accepisset rescriptum is, ad quem dirigebatur, scilicet hæc executio, aliàs nō esset directum, sed si esset in dirigendo, & vtatur istis verbis siue terminis. Ioan. Mo. in Clem. statutum. de rescri. super verb. canonistis. in quæst. Item quæro. & versic. & notandum. ibi enim ponit intellectum c. super eo. de appellationi. quæ decre. est clauis in hac materia. et c. quoniam abbas. & d. c. si tibi absenti. libr. 6. vide etiam pro materia super rubr. de rescrip. ibi. Et dic præsentationem cum effectu &c. & ibi, si vtrumque &c. efficaciùs facit c. abbatem. eod. titu. ibi, qui mandatum apostolicum iam suscepit, quasi extunc possit procedere ad prouisionem non antè. Ad idem efficaciter facit de app. c. super eo. vbi tenentes hanc partem reputant textum. Nec procedit solutio opinantium aliter, & dicentinm, qnòd illa decret. probet benè, quòd vbi præfigitur tempus iudici, infra quod causam debeat finire: tempus incipit currere à receptione literarum, quòd ante non sit negligens, si non procedit. Sed non probat, quòd si ante velit procedere, non possit. Posset dici quòd hæc solntio non procedit, ideò quia posito quòd iudex delegatus datus cum certi temporis adiectione ante receptionem literarum processit multum in causa, an valeat processus, ant si non valet, habeo propositum. Si valet, ergo in potestate iudicis, taliter dati erit Principis intentionem frustare, procedendo multum in causa, tanquam literas recipiat, vt scilicet illud tempus præcedens receptionem, habebat de lncro quod non est dicendum. Sit ergo vis illius literæ, quòd tempus incipit currere a receptione literarum, quòd ante index datus non potest procedere. per c. diuersitatem. de concessio. præbend. cum suis similibus. Item si alia opinio esset vera, ergo non video quorsum iste textus non determinasset tempus debere currere illo casu postquàm iudex incepisset procedere, si hoc posset ante receptionem literarum. Similiter facit dict. c. vt debitus. cum suo vero intellectu: ibi enim patet,
6 quòd † impetrās primum rescriptum quod nondum est præsentatum, non potest excipere de ipso contra secundum, quod est præsentatum, donec ipsum primum præsentet, quia virtute primi iudex per ipsum datus procedere non potest, nec pars contra quam est impetratum manet impedita, semper enim habeat iudicem coram quo possit suam prosequi iustitiam, ideò ante receptionem primi de ipso ac eius prioritate excipi non potest contra secundum, vt non videatur iudex per ipsum datus effectualiter iudex, vt per ipsum possit procedere. de pœnis. distinct. 2. c. habuerunt verba. & de cleri. non residen. c. relatum. cum similib. ad idem facit de præbend. c. cùm teneamur. in princip. ibi, si mandatum nostrum pro alicuius prouisione receperis. de rescript. c. susceptum. in princ. lib. 6. & eo. tit. & lib. c. si pro te. & efficacius facit eo. titu. c. duobus. §. si verò. vbi patet, quòd quando duo, quorũ gratiæ eodem tempore per omnia sunt pares, seu æquales, concurrunt in data, ille præfertur qui primò præsentat suas literas executori habenti potestatem prouidendi. Et ita fuit determinatum me præsente in Rota. Indubitatum est autem quòd
†executor nondum præsentatis sibi literis nō pos 7
set facere processus. per ea quæ ibi not. per Ioan. Andr. in nouel. in gloss. mag. versi. hoc adde. Ad idem eo. libr. de præb. c. 2. 2. resp. et c. si pro clericis. in princ. et c. si clericus. ibi, eodem modo. de offi. deleg. c. quoniam abbas. de restitu. spoliat. c. audita. Præterea satis efficaciter facit, qui benè literæ ordinem respicit. eod. libr. de concessio. præbend. c. quia cunctis. vbi alleg. text. quòd ad hoc, vt per potestatem datam executori de prouidendo auferatur ordinario prouidendi potestas, est præmittenda literarum receptio, & executoris voluntas, & notificatio earum facta capitulo. & infertur, quòd ad hoc est necesse, quòd executor notificet &c. quòd sit in processib⁹ qui fiunt per executores & quemlibet doceat de practica. Et si contrarium diceretur, omni die executores mētirentnr in processibus, in quibus semper ponitur clausula: Noueritis nos literas apostolicas cum ea qua decuit reuerentia, recepisse. Et breuiter quantum mihi apparet, omnes text. de hac materia loquentes, hanc partem fortificant, & nullum text. reperi, qui efficaciter oppositum innueret. Hoc etiam tenent omnes not. canonistæ. Patet hoc etiam esse de mente Ioan. 97. distinctione, ca. nobilissima. & facit quod ipse idem notat, 4. quæstiò. vltim. ca. quisquis. 23. quæstio. vltim. ca. sæpè. in glo. ergo. Idem videtur esse clarè de mente Innocent. Nam licèt in c. ex conqnestione. de restitutio. spoliator. opiniones recitat non eligendo, tamen in c. eùm olim. de priuilegijs. ad finem. clarè innuit istam partem Ioann. quærens: Vtrùm delegatio possit probari
[c] per testes, vel aliàs, quàm c
per literas, seu rescriptum possit delegatus probare suæ delegationis potestatem? Et dic quòd non. & hoc antequàm fuerit præsentatum rescriptum, & per ipsum receptum. per ca. sancimus. 25. quæstion. 2. sed si post receptionem perdatur, potest probari per testes. alleg. commnnia iura. Quare hoc esset, nisi quod iudex delegatus ante receptionem literarum suæ potestatis, non potest vti iurisdictione sibi demandata, & per consequens non potest recipere probationem, quòd iudex est, quia iam exercet iurisdictionem, quod est impossibile. Ad idem bene facit, quod idem ipse notat de concessio. præbend. c. quia cunctis. §. ex parte. vbi tenet, quòd consensus Principis committentis, & executoris dati debent concurrere, antequàm quæratur potestas, quod non videtur esse posse antequàm literas recipiat suæ potestatis, cùm ante consensum debeat esse certus de sua potestate, quod non est antequàm recipiat literas suæ potestatis. per præalleg. c. si de beneficio. cum ibi not. per Archidiaco.

de præ-

de præbend.lib.6. Item eandem opinionem clarè tenet Hosti. Sed contrarium videtur innuere Inno.& contrarium tenet ibi Ioan.de Lig. dominus meus, tunc, vt credo, Cardinalis bellisortis. Postea Papa Greg. x1. dicens, præsertim in gratiosis; omnes tenere hanc partem contrariam, quam credo veriorem, & ibi vide quæ scripsi post eum pro solutione ad c. super eo. & ad c. vt debitus.de appella. in præal. c. ex conquestione. & Ioan. An. ipsum excitat non reprobando. eundem tenet clare Guliel. in Spe. de compet. iudi. adit. §. pe. ante fin: quem Ioan. Andr. nedum non reprobat, imò allegat concord. eiusdem opinionis. Pro eo etiam benè facit quod ipse Ioan. And. not. de præben. c. si cui. in 2. resp. in nnuel. libr. 6. vbi innuit, quòd nedum ante præsentationem literarum, imò post & antequàm sit processum ad aliquid ex actibus requisitis ad perpetuandã iurisdictionem, res in literis in forma pauperum censetur integra, vt expiret per obitum concedentis, quod non posset esse, si ante præsentationem literarum executor posset processum facere, cùm hoc ad perpetuationem sufficeret. Sed clarissimè tenet hanc opinionem ipse Ioan. And. de offic. delega. c. quoniam abbas. super 1. gloss. eandem opin. tenet Archi. de procur. c. is qui. lib. 6. & in c. si pro pluribus. super ver. non erit. de præben. lib. 6. Pro hac opinione facit optimè tex. cum sua gloss. in Clem. 1. de procur. super ver. receptis. vbi gloss. remittit ad not. de cleri. excommuni. c. pe. cum sua glo. Concordant Paul. & Guliel. quẽ. s. Guliel. de monte Lau. vide in Clẽ. constitutionem. de elect. Collect. etiam clarè loquẽs in executore gratiarum, qui fuit omnium vltimus, & practicus Curiæ Romanæ, dicit, quòd de rigore iuris hæc opinio est tenenda. alleg. c. ex conquestione. de resti. spoli. & licèt non habeam dicta sua. Item Fred. de Senis in executione disputauit istam quæstionem, & determinauit pro ista parte. non reperi hanc disputationem, sed in consilijs suis consil. 25. ipsam tenet, & Io. de Lig. idem in reportatis suis de offi. deleg. c. quoniam. & pleniùs in præallega. decre. ex conquestione. de resti. spo. Vnde nõ videtur iudicio meo à tam authenticorum virorum opinione, quam nullus glossatorum reprobauit, recedendum: maximè quia ratione & iurium mente fulcitur. Nec obst. quod allegatur in oppositum, videlicet quòd in istis rescriptis etiam beneficialibus consideretur tempus datæ, & ex ipsius tempore habet executor suam potestatem: cuius exercitium, cùm non reperiatur iure legatum, videtur debere concurrere cum eadem. Respondeo & dico, quòd † in

8 rescriptis diuersa tempora consideranda sunt. Si enim quæratur de ipsorum rescriptorum efficacia, quoad hoc, vt possint, vel non possint impugnari propter aliquod tacitũ, vel expressum, fateor ꝙ attenditur tempus datæ, vt pro hac parte allegatum est. Sed si quæratur de ducendo potestatem datam per literam in exercitium, vt de ipsius potestatis perpetuatione quoad ipsius iudicis personam, attenditur tempus recitationis literarum. per iura alleg. pro hac parte & benè intellecta per Io. Mo. suprà in locis per me allegatis. videlicet super rub. et c. statutum. de rescript. & ideò præmissa sic concordo, & miror ꝙ scribens non allegauit ad materiam not. in c. eam te. de rescript. & in c. dilectus. de præb. el. 2. per Ber. Hosti. & Pet. de sancto Gemi. & not. per Inno. in c. cùm in iure. de offic. deleg. quæ allegantur etiã per Archi. in d. c. si. de conces. prȩb. super verb. factam. lib. 6. & per eundem pro contraria, sed potiùs facit pro. de prȩb. in c. licet. super verb. apud. eo. lib. Et optimè per Io. And. in reg. iur. eum qui certus est. imò ibi dicit expressè absurdum esse tenere contrarium: videlicet, valere processum iudicis vel executoris sine literis. Ex quibus nedum recipit exercitium iurisdictionis, sed etiam omnimodam suam potestatem, vt in 2. q. est deductũ. Ita de plano notat Gulie. de monte Laud. de rescrip. c. literas. in Clem.

ADDITIONES.

Circa tertinm. §. est decisionis 19. sup. eod. in quo tertium dubium d. decis. tractatur. a

Nam quicquid. Nota iurisdictionem delegatam non quæri nisi scienti & consentienti. Adde Pet. de Suzar. & Dd. in l. furiosus. ff. de iudic. vbi etiam per Angel. b

Probari. Adde Panormit. & Felyn. in rubric. de constitutiõ. c

De His quæ fiunt à Prælato sine consensu Capituli.

EPITOME.

In communi etiam capitulo regularium non potest Abbas maior minuere de iure vnius ecclesiæ sibi subiectȩ, nisi ex iusta causa, & possessore vocato.

DECISIO I. aliàs 347.

SI Abbas maior etiam in consilio, aliàs capitulo generali erigat, seu ordinet vnam sacristiam, seu custodiam in aliquo prioratu perpetuo, & conuentuali, à suo monasterio dependente, Priore non vocato, & statuat huic custodi, seu sacristæ de bonis, & redditibus dicti prioratus fore prouidendum ex causa etiã iustissima, huiusmodi erectio, siue ordinatio non valet mero iure. Ratio, quia huiusmodi erectio, siue ordinatio quantumcunque iustissima causa subsit, nõ debebat fieri sine præiudicio prioratus. de constit. c. cùm accessissent. et c. cùm omnes. de consuetu. c. cùm olim. de ecclesi. ædifican. c. ad audientiam. Non enim est decooperiendum vnum altare, & cooperiendum aliud. de præbend. c. cùm causam. tum etiam quia huiusmodi ordinatio est quædam dismẽbratio prioratus, & ideò necessaria fuit Prioris vocatio, quæ licèt, si fuisset prioratus vnitus alteri dignitati, non fuisset necessaria: tamen si dismembraretur, & pars alteri dignitati applicetur, rector siue defensor ad hoc est vocandus, & & aliæ solennitates iuris sunt seruandæ, aliàs non valet. de rebus ecclesi. non alienand. c. primo. libro sexto. & Clem. vnic. eodem tit. & ibi per Io. And. & Pau.

De Rebus ecclesiæ non alienandis.

EPITOME.

In dismembratione aut alienatione rei ecclesiasticæ requiritur rectoris vocatio, causæ & contractus expressio, & aliæ solennitates, de quibus in c. dudum, de reb. eccles. non alie. lib. 6.

SVMMARIA.

1 *Dismembratio quid sit, & quæ requirantur ad hoc, vt valeat.*

2 *Vnio rectore non vocato fieri potest.*

DECISIO I. aliàs 229.

1 IN dismembratione alicuius † ecclesiæ, seu bonorum eiusdem facta per aliquẽ Legatum de latere, requiritur rectoris vocatio, causæ expressio, causæ veritas, tractatus & aliæ solennitates iuris. de quibus in c. fine exceptione. 12. q. 2. et c. dudum. de reb. eccles. non alie. libr. 6. quia huiusmodi dismembratio est quædam alienatio perpetua rei ecclesiæ, in qua requiruntur omnia supradicta, vt iuribus
2 superiùs allega. Et licèt † vnio vnius ecclesię possit fieri rectore non vocato, tamen dismembratio, siue alienatio partis ipsius ipso vocato fieri non poterit. prout legitur & notatur per Ioan. Andr. in Clem. si vna. de reb. ecclesi. non alienan. super verb. defensor. & ibi ponit rationem diuersitatis.

De Locato & conducto.

EPITOME.

Locatio facta per Prælatũ cum consensu sui Capituli, aut per inferiorẽ cum authoritate superioris ex causa legitima, & in vtilitatem Ecclesiæ, transit ad successorem, aliàs non, quamuis dicatur per se & successores suos, quinimò & tunc morte locantis extinguitur, nec posteà validatur, licèt successor statutam receperit pensionem.

SVMMARIA.

1 *Prælatus quando stare contractui per prædecessorem facto teneatur?*

2 *Locatio facta per Prælatum nomine suo, & non ecclesiæ, ipsius morte ipso iure extinguitur.*

DECISIO I. aliàs 332.

SI Prælatus locat ad certum, & modicum tempus, quod relinquitur arbitrio iudicantis, vt legit. & not. in Clem. monasteriorum. de re. ecclesi. non alie. in gloss. fin. bona, siue fructus prælaturæ suæ, valet & tenet huiusmodi locatio etiam sine authoritate superioris, & sine consensu capituli sui, ad vitam suam. per c. fina. ne Præla. vices su. & etiam per nota. in c. possessiones. 16. quæst. 1. per Ioan. Et si Prælatus fecit eam nomine suo, non intendens ecclesiam obligare, successor eius non tenetur stare contractui; nec huiusmodi locationem obseruare. Si verò ecclesiæ nomine, & vtiliter contraxisset seruata debita solennitate 1
iuris, tunc successor tenetur stare contractui, & huiusmodi locationem obseruare. de solut. c. 1. & ibi per Ioan. Andr. in nouel. 12. quæst. 2. can. hoc huius placiti. et c. præcedenti. c. Alienationes. vbi de hoc per Ioan. & Archidiaco. qui dicunt, quòd Prælatus vniuersalis successor est: secùs verò in singulari: vt per Ber. Innoc. & Hostien. in c. si. superius alleg. Et potest esse diuersitatis ratio, quia in primo casu censetur personalis obligatio, quæ finitur morte. de preca. c. 2. de dona. inter vi. & vxo. c. nuper. ff. de vsufru. ct. l. si vnum. Hostien. in summa tituli, ne Prælati vices suas. ponit aliam rationem, quia cùm beneficia sint personalia, contractus circa illa habiti, personas concedentium non excedunt. de præbend. c. nisi de autho. & vsu pal. ad hoc. In secundo casu censetur realis, quæ semper durat. de instit. c. cùm venissent. de transact. c. veniens. et c. de cætero. In dubio tamen potiùs præsumitur personalis, quàm realis. prout legitur & notatur in dicto c. cùm venissent. Et præmissa procedunt in Prælato habente administrationem, locante bona prælaturæ suæ ob vtilitatem ecclesiæ, siue prælaturæ suæ, & debita solennitate seruata: secùs verò in præbendario, siue simplici beneficiato, qui nunquàm vltra tempus vitæ suæ locare potest præbendam suam, licèt super illa agat, & defendat. de præbend. c. 2. de pecu. cleri. c. fina. de proba. ca. ex literis. & ibi per Innocent. quia ipse non habet tam liberam administrationem præbendæ suæ sicut Prælatus. de testamen. c. relatum. et c. requisisti. secundum Innocen. qui hoc not. in d. c. fin. ne prælat. vices suas. & argum. in c. hoc huius placiti. 12. q. 2. in fine. Sed iuxta præmissam conclusionem fuit dubitatum de duobus: vtrùm locatio † facta per Prælatum nomine suo, & non nomine ecclesiæ, ipso iure esset 2
extincta per obitum ipsius. Aliqui Domini tenebant quod non, quia successor, licèt non teneretur stare cõtractui, tamen posset, si vellet, imò honestum & decens esset, si tempus locationis nondum esset finitum, & esset facta locatio pro se, & successoribus suis: prout ponebatur in facto, quòd locationem factam obseruaret, & expectaret finem termini, quia Canon dicit, quòd successor debet fauorabiliter prosequi, quos nouit suo præcessori fideliter paruisse: vt 12. quæst. 2. can. hoc huius placiti. & de rescript. c. literis. de pact. c. fina. libr. 6. Ecclesia enim in contractibus suis nullam debet fraudem adhibere. de donatio. c. per tuas. nec precarium finitur obitu concedentis, nec ante tempus constitutum, & si sit factum de possessionibus & rebus ecclesiarum reuocatur. de precar. c. fina. Maior tamen pars tenuit contrarium, videlicèt quòd contractus locationis extinctus sit ipso iure morte locantis, quia vltra vitam suam non potuit suum successorem obligare. per iura supe iùs in alia conclusione alleg. facit etiam c. fina. de rescript. lib. 6 et c. significauit. de censib. Præterea licet in beneficialibus sit successio, tamen non hæreditaria, quia non succedit in locum, siue titulum

primi

primi defuncti, sed ex nouo titulo siue iure. de concess. præbend. c.2. de institut. c. ad decorem. de iure patro. c. consuluit. de fil. presby. c. ad extirpandas. & ideò Prælatus nó succedit vt hæres, nec tenetur seruare omnes contractus initos, maximè inutiliter per prædecessorem suum, vt in d. c.2. de preca. & in c. significauit. de censib. & de pign. c.2. Prætereà licèt vsufructuarius sit Prælatus in vita, tamen est vsuarius in morte. prout legit. & not. in c. præsenti. de off. ordi. libr. 6. & per Ioan. Monac. de reb. eccl. non alienan. c. hoc consultissimo. eodem libr. sed vsusfructus finitur morte, ergo &c. vt in d. Clem. si vna. de reb. eccl. non alien. superiùs alle. in alia conclusione, vt legit. & nota. in c. cùm constet. de pignor. Item finitur donatio feudi in dote ipso iure per obitũ concedẽtis, vt in c. nuper. de donatio. inter vir. & vxo. par etiã in parem, &c. de electio. c. innotuit. & in hanc vltimam conclusionem declinauit reuerendus in Christo pater & dominus, dominus Cardi. Viuarien. quem super hoc consului.

EPITOME.

Pœna l. conductores. C. locati. habet locum in successore locantis, sicut in ipso locante, & successor locatoris recipiẽdo pensionem rei locatæ, contractum locationis ratificare videtur h. d. §. vlte.

DECISIO II. aliàs 233.

EX præmissis duabus conclusionibus insurrexit aliud dubium, videlicet vtrùm pœna l. conductores. C. de locat. & conduct. locum habeat in successore locantis, sicut in ipso locante: putà successor in casu, quo potuit, repetijt rem locatam, & conductor cótradixit, imò litem suscepit, vtrùm habeat locum æstimatio bonorũ? Respondebatur per omnes quòd non, maximè si tempus locationis nódum fuit finitum, & sit facta locatio pro se, & successoribus suis. Et sic fortè poterat habere iustam contradictioniscausam propter quam excusatur à pœna. de loca. c. potuit. Et procedit hæc conclusio, maximè secundùm opinionem dicentium locationem extinctã per obitum ipso iure, nisi successor velit eam ratificare. Sed pone Prælatus locauit certa bona prælaturæ suæ ad decem annos pro certa annua pensione, quam ipse recepit per duos annos in vita sua. Posteà eo mortuo successor suus recepit eam iterum per duos annos, subsequenter recepit à conductore prædicta bona, quæritur nunquid potest? Aliqui dixerunt quòd non, quia recipiendo pensionem tacitè videtur contractũ factum per prædecessorem suum ratificare. ar. no. in c.2. & 3. de his quæ fiunt à præla. Nam vt ibi apparet, contractus præsertim temporales, & non perpetui tacitè possunt ratificari, & ibi de hoc. & quia decens & honestum est, quòd successor ratificet, & fauorabiliter prosequatur facta sui prædecessoris, vt in ca. hoc huius placiti. 12. q. 2. & de solu. c. 2. & ibi per Ioan. And. in nouel. faciunt optimè not. per Specu. titu. de emphyteu. §. nunc aliqua. versi. 23. cum quatuor sequentibus. Maior pars tenuit contrarium, quia licèt receperit pensionem certis temporibus, & pro illo tempore censeatur contractum ratificasse tacitè pro tẽpore, quo recepit pensionem, tamẽ per hoc nulla censetur pro futuro tempore obligatio noua introducta. ad hoc alleg. l. emptoré. & l. item quæritur. §. qui impleto. C. de locat. & conduct. Tùm etiam quia cótractus semel extinctus, amodò nó reuiuiscit. de renuntia. c. ex trãsmissa. de rescript. c. quamuis. lib. 6. & Clem. gratiæ. eo. titu. Sed locatio antedicta est extincta per obitum ipsius locantis, vt supra deductum est in alia cóclusione, ergo. Quando autem successor tenetur ratificare gesta per suum prædecessorem, vide Dynum & dominum Ioan. Andr. post eum in nouella in regula, ratihabitio. de reg. iur. lib. 6.

EPITOME.

L. quicunque. C. de apochis publicis. lib. 10. locũ habet non solùm in censu tributario, sed etiam in emphyteuticario.

DECISIO III. aliàs 304.

LEx, quicunque. C. de apochis publicis. li. 10. nedum habet locum in censu tributario, sed in quocunq; alio etiam emphyteuticario. prout not. Specul. tit. de emphyteu. §. nunc aliqua. versic. 27. & 2. sequen. Hostien. in summa eod. tit. §. hoc quoque notandum.

De Rerum permutatione.

EPITOME.

Beneficia reseruata, & ex causa permutationis resignata in manibus ordinarij verè vacant, sed per ipsum ordinariũ conferri non possunt. Ratio, quia per talem reseruationem Papa ad se ordinationem dictorum beneficiorum aduocauit, ergo eorum dispositio est quibuscunq; alijs inferioribus interdicta. Itẽ, Ad beneficia resignata permutationis causa resignantes propria authoritate redire non possunt, h. d.

SVMMARIA.

1. *Reseruata beneficia etiam ex causa permutationis per ordinarium conferri minimè possunt.*
2. *Permutãtes sua beneficia an possint ad illa propria authoritate redire.*
3. *Collatio non est in beneficiorum ecclesiasticorum permutatione necessaria.*
4. *Resignatio beneficij reseruati etiam ex causa permutationis facta, veram vacationem inducit.*
5. *Beneficia generaliter reseruata, non possunt nisi per Papam conferri.*
6. *Beneficia per Papam reseruata an possint permutari?*
7. *Optio non habet locum in beneficijs reseruatis.*
8. *Optio an locum habeat in beneficijs deuolutis ad Papam per negligentiam inferiorum?*
9. *Beneficium putatiuum an per mortem occupantis vacare dicatur?*

DECISIO I. aliàs 23.

FVIT dubitatum vtrùm † beneficia [2] reseruata per Papam resignata in manibus Episcopi vacent, & per ipsum conferri possint. & si non, vtrùm permutantes 1 2

2 mutantes possint ad sua beneficia † propria au-
thoritate redire. & sic sunt tria dubia. In primo
easu videbatur aliquibus quòd noo. per nota.
per Ioan. Mona. in c. vnico. de rerum permuta.
libr.6. super verb. fraude. in q. sed quæro. vbi vi-
detur dicere, quòd in permutationibus non est
vera vacatio fictione iuris, sed est quædam con-
tinuatio iuris præcedentis ministerio præsiden-
b tis. alleg. tres leges b & vnam decre. c de fi. decre.
c licet. eod. titu. libr.6. quæ decre. magis facit con-
tra eum, quàm pro eo, dum dicit ibi, resignent.
per quam resignationem beneficia verè vacant,
saltem quoad ipsos resignantes, quia per eam a-
mittunt tam proprietatem quàm possessionem.
prout leg. & not. in c. admonet. c. quod in du-
bijs. et c. super hoc. de renun. facit c. quia pericu-
losum. 7. quæstio. 1. ad quod Ioan. Mona. niteba-
tur respondere dicens, prædictum verbum, resi-
gnent, positum in dict. decretal. licet. quia non
est propriè resignatio, sed totum potestati supe-
rioris reseruatur, qui transfert personas de loco
5 ad locum, vt in c. quæsitum. de rerum permuta.
volens innuere, quòd † in permutationibus non
sit necessaria collatio, sed est quædam persona-
rum translatio. Præterea vno prohibito omne
censetur prohibitum per quod deuenitur ad il-
lud. per l. oratio. ff. de spon. sed propter reserua-
tionem inhibetur & irritatur collatio, vt in c. si
eo tempore. de elect. lib.6. ergo & resignatio. Ad
quod vltimum respondebatur, quòd licèt reser-
uatio beneficij impediat collationem ipsius, vt
in c. si eo tempore. & in c. vt nostrum. de appella-
tio. tamen non impedit resignationem, sed con-
ferentem; prout apparet per verba reseruationis,
& ideò in hoc primo dubio fuit conclusum per
4 omnes Dominos concorditer, quòd † resigna-
tio beneficij reseruati etiam ex causa permuta-
tionis facta veram vacationem inducit. Ratio,
quia ipsam debet sequi vera collatio & institu-
tio, vt in c. vn. de rerum permuta. lib.6. & meliùs
in Clem. vnic. eodem titul. in fin. quæ fieri non
posset de beneficio non vacante. de concessio.
præbend. c. nulla. et c. 1. ergo vera vacatio. quod
etiam notat gloss. in c. si propter tua debita. su-
per verbo, vacabunt. de rescript. libr.6. In secun-
do dubio videlicet vtrùm Episcopi admittendo
renuntiationes huiusmodi reseruatorum bene-
ficiorum resignatorum valeant ea permutanti-
bus conferre? Et videtur quòd sic. per dicta iu-
ra, videlicet c. quæsitum. et c. licet. & Clem. vnic.
de rerum permutatio. per quæ iura arctatur Epi-
scopus ad conferendum duntaxat permutanti-
bus, & non alijs. ergo, &c. quod est verum in
non reseruatis: secùs verò in reseruatis per Pa-
pam, quæ etiam nō possunt optari d vigore con-
d suetudinis, de qua in c. final. de consuetu. libr.
sexto, nec per executorem siue Legatum confer-
ri. de præbend. c. dudum. eodem libro. Ratio,
quia reseruatio Papæ afficit beneficium super,
& de quo fit, & inficit totum quicquid disponi-
tur in contrarium, ergo aufert potestatem con-
e ferendi, e & omnem modum disponendi circa
id, de quo agitur, vt in c. fina. et c. si eo tempo-
re. de electio. libr.6. & de præbend. c. 2. et c. du-
dum. eod. lib. Breuiter pro dicta conclusione est

hodie extrauagans Benedicti x 1. quæ incipit, du-
dum. vbi expressè disponitur, quòd beneficia † 5
generaliter reseruata, putà per assecutionem,
vel munus consecrationis impendendum, &c.
non possunt impetrari, nec per aliquem confer-
ri, nisi per Papam. Recurrant ergo isti resignan-
tes ad Papam pro permutatione perficienda, &
collatione eis faciēda, prout consulit, & conclu-
dit Fre. de Senis in tractatu suo de rerum permu.
q. 30. in quo quidē tractatu etiam tenet expres-
sè, quòd beneficia f resignantium etiam ex cau- f
sa permutationis in curia, in manibus Episcopi
ibidem degentis anteà etiam non reseruata, so-
lus Papa conferet, & non Episcopus. Ratio,
quia huiusmodi beneficia vacant per resignatio-
nem factam in curia, de quibus beneficijs Papa
sibi reseruauit dispositionem, vt in c. 2. de præb.
libr.6.

In tertio dubio, videlicet vbi dicti resignan-
tes g nollēt ire ad Papam pro permutatione fien- g
da, sed vnusquisque vellet habere recursum ad
suum beneficium: Quæritur vtrùm poterunt?
Dominus Fred. de Senis in tractatu suo de rerum
permutatio. quæstion. 8. & Ioan. Andr. in c. li-
cet. de rerum permuta. libr.6. in nouella. Et do-
minus Alexander de Nargentillo ibidem in re-
petitione sua, tenent quòd sic de æquitate, per
rationem, c. si beneficia. de præbend. lib.6. & per
nota. ibidem per Archidiaconum super verbo,
liberè. iuncto eo quod notatur per Ioan. Andr.
eod. tit. c. licet. 2. super verbo, eodem. vbi dicunt
quòd etiam propria auctoritate redire poterūt,
quia sine culpa fuerunt, ex quo reseruationem
ignorabant, ergo puniri non debent. de consti. c.
2. cum si. facit æquitas, per quam vitatur circui-
tus incommoditatis ac beneficiorum inculcatio.
ar. Clem. auditor. de rescrip. tollitur occasio ex-
pensarum, & laborum, quibus semper de iure est
parcendum. de dolo & contu. c. finem. de offic.
ord. c. vt litigantes. lib.6. Et quia ob vtilitatē ec-
clesiarum non personarum, iurisq; beneficio id
fecit, ideoque laqueus sibi inijciendus non vide-
tur. 28. q. 1. ca. de viduis. iurisque occasio ad di-
spendium trahi non debet. ff. de vsuca. pro emp.
l. eum qui. de priuile. c. quòd nonnulli. Quibus
non obstantib. fuit determinatum contrarium,
de quo etiam infrà in cōclusione 60. Et est ratio,
quia cùm beneficium verè vacauerit per resigna-
tionem, vt probatū est suprà in primo casu, sine
dubio recuperari siue rehaberi non poterit sine
noua collatione. Nam beneficium vacans eccle-
siasticum sine canonica institutione per eum, qui
in eo ius non habet, vel si ius habuit, illudq; per
priuationem, siue liberam resignationem perdi-
dit, recuperari nō potest, vt in c. ex frequentibus.
de insti. & de reg. iur. c. 1. libr.6. Probatur hoc e-
tiam in Clē. vnic. in fi. qui quidem rigor iuris cō-
munis scriptus æquitati prædictæ allegatæ per
dictos Dominos meritò est præferendus, vt not.
Cyn. in l. placuit. C. de iud. per Guliel. de monte
Lau. in Clem. quāuis. de appel. & pleniùs per do-
minum & patrem meum, & dominum Ioann. de
Ligna. in c. quæsitum. de re. permut. in quæstione
materiæ nostræ, videlicet vtrùm beneficia † re-
seruata generaliter vel specialiter per Papam va-
leant

leant permutari. In qua quæstione respondendo cuidam obiectioni quæ fit de æquitate, c. licet. de re. permut. libr. 6. tractat pulchrè quando æquitas præfertur rigori, & econtrà. Item cùm per liberam resignationem permutans in eo beneficio ius verè perdidit, vt in c. quàm periculosum. 7. q. 1. & nota. in c. admonet. et c. quod in dubijs. de renun. Aut ius aliquod positiuum sibi illud ius restituit, & hoc nó reperitur in toto corpore iuris, quasi illud reperiretur, non esset quæstio, aut collatio superioris, & sic habemus propositum. & quòd collatio superioris sit necessaria, vt probatum est suprà clarè in secundo dubio. ergo. Et per hoc posset respóderi ad d. c. si beneficia. quia ibi æquitas est scripta, quæ præfertur etiam rigori iuris scripto. prout not. Doct. ibi suprà. Sed in casu nostro non reperitur hæc æquitas scripta, ergo standum erit iuris rigori scripto. Posset etiam alio modo responderi ad d. c. si beneficia. quod idem esset dicendum in casu illo, sicut in casu nostro non obstante opinione Archi. Nam tutius est secundum Ioan. Andr. ibidem, quòd in casu illius decre. quis authoritate superioris ad beneficia sua dimissa reuertatur, quàm propria, propter pœnam c. eum qui. de præbend. libr. 6. Cuius consilium est iuridicum, & optimum, illudq; seruat Palatium in beneficijs occupatis: secùs verò de vacantibus de iure & de facto, quia tunc procedit opinio Archi. & sic ad cócordiam prædicti Doctores reducentur, quod expedit. de elect. c. cùm expediat. lib. 6.

ADDITIONES.

a Beneficia. Adde decisio. 14. circa medium, de renuntia. in antiq.

b Alleg. tres leges. Scilicet ff. de consti. pecu. & l. licet. ff. de diuor. l. diuortiú. & de iure dot. l. quod dicitur. §. miles. ad finem.

c Vnam decretal. Scilicet, c. quæsitum. de rerum permutat.

d Non possunt optari. In beneficijs † reseruatis non
7 habet locum optio, secundum consuetudinem. An autem habeat locum in beneficijs vacantibus ex causa permutationis, vide plenè per dom. Pet. de Perusio in c. quæsitum. de rerum permut. in vlt. quæstio. sui tractatus, vbi concludit, quòd non possint optari. Et an talis consuetudo præiudicet impetrantibus apostolicis, vide decisionem 2. de consuet. in antiquis, vbi dicitur quòd non. & ista fuit communis opinio Rotæ. Sed v-
8 trùm in beneficijs † deuolutis ad Papam per negligentiam inferiorum habeat locum optio. Ioan. Andr. in c. fina. de consuet. super verbo, vacantibus. lib. 6. tenet quòd sic. quòd mihi videtur mirabile, cùm talis deuolutio fieri non possit, nisi per anni spatium, vt in c. licet. de supp. neg. præla. c. 2. de concess. præbend. & optio fieri debeat infra 20. dies, vt in dict. c. fina. sed ista se non compatiuntur, maximè quia tempus optionis currit à tempore scientiæ, vt not. gloss. antepenul. in Clem. 1. de concess. præbend. nec iuuat si dicatur, quòd toto anno optans potuit ignorare, & tamen deuolutio facta erat: quia tempus currit à tempore vacationis notæ in ecclesia, vt in dict. gloss. antepenulti. quo casu posita ignorantia apud ecclesiam deuolutioni locus non esset, cogitabis.

e Potestatem conferendi. Subaudi & puram & liberam, vt not. Fred. in suo tractatu 105. quæstio. & idem do. Pet. de Perusio in c. quæsitum. de rerum permutat.

f Beneficia. Dicit Abbas in c. inter cætera. de præb. quòd non dicitur vacare beneficium simpliciter propter renuntiationem factam animo permutandi, quod est notabile, si est verum, cogita. Sed contrarium videtur tenere vna decisio in antiquis, quæ incipit. Item oriebatur aliud dubium. De hoc vide latiùs per d. Pet. de Perus. in suo tractatu permutationú quem composuit in c. quæsitum. de re. permu. in secundo principali quæsito. q. 1. 2. & 3.

g Dicti resignantes. Sed hic restat dubium, † si per- 9
mutantes credentes permutationem tenere, quæ fuit nulla, administrent in beneficijs permutatis, & posteà moriuntur: post quorum mortem apparet quòd collatio facta ex causa permutatióis nó valuit, an dicta beneficia censeãtur vacare per mortem, an per renútiationem? Et hoc est etiam vtile scire propter c. susceptum. de rescript. libro sexto. & videtur quòd vacent per renuntiationem, quia tenuit renuntiatio: collatio verò sequens, quia fuit nulla, non fecit illos permutantes rectores ecclesiarum, & sic remanserunt beneficia in eo statu, in quo erant post renuntiationem. Non ergo potest dici quòd vacent per mortem eorum, ex quo titulum non habebant in beneficijs, sed videtur quòd vacent per mortem, quia illa renuntiatio facta fuit sub códitione tacita vel expressa, saltem ob causam, quæ non fuit secuta, vel impleta. & sic cùm permutatio non fuerit perfecta ante mortem, perinde est ac si nihil factum fuerit. & hęc opinio placet Ioan. And. in d. c. vnic. de rerum permutat. libr. 6. Quidam dicunt quòd aut permutantibus nulla potuit culpa asscribi, & tunc talia beneficia morte dicuntur vacare. si autem eis potest asscribi culpa, quia sciebant causam permutationis prohibitam, tunc nec morte, nec renuntiatione vacãt, sed iuris dispositione per iuris priuationem, scilicet à iure inductam. per c. eum qui. de præben. libr. sexto. Dicas secundú Petr. de Perusio, quòd vbi permutantes ad eorum beneficia authoritate propria redierunt, eo casu quo poterant tunc, quia non titulus redit ad titulum, ex dispositione iuris dicantur beneficia per mortem vacare, sed vbi permutantes ad eorum beneficia non potuerunt redire, quia eis potuisset culpa adscribi in permutatione facta, tunc talia beneficia vacent per renuntiationem, quia legitima præcessit renuntiatio, non autem vacent morte, quia non habent titulum in eis. Et adde hic quod notat Ioan. de Lign. in c. quæsitum. de rerum permuta. versicul. sed qualiter dicuntur. & per Feder. in suo tractatu quæstione 6.

EPITOME.

Resignanti beneficium ex causa permutationis non competit interdictum vnde vi, nec condictio canonis reintegranda. 3. q. 1.

DECISIO II. aliàs 62.

a PErmutanti[a] non competit interdictum vnde vi, nec condictio ex canone, reintegrāda. 3. q. 1. obstante sibi renuntiatione voluntaria, per quam amisit possessionem. iuxta not. per Iun. in c. super hoc. de renuntiatio. facit c. excepta. de resti. spoliat.

ADDITIO.

a Permutanti. Adde infrà in antiq. de renunt. decisio. 2.

EPITOME.

Permutāti beneficium datur regressus ad suum beneficium, quod cum duobus permutauit vno tantùm illorum euicto.

DECISIO III. aliàs 63.

SI quis permutauerit vnum beneficium pro duobus, quod potest. iuxta no. in c. cùm venerabilis. de exce. & de rerum permuta. c. vnic. lib. 6. si vnum euincatur tanquam reseruatum, & aliud dimittere vel dimittere velit, potest petere, vel habere regressum ad suum primum beneficium, authoritate tamen superioris, & est opus
a noua collatione. argu.[a] in ratione c. si beneficia. de præb. lib. 6. et c. inter cæteras. eod. tit. et c. vniuersorum, de rerum permu. vide meliùs suprà in conclusione 1. in eod. titu.

ADDITIO.

a Collatione. Adde decisi. 4. cùm ibi notat. sup. de renuntiatio.

EPITOME.

Petenti beneficium ex causa permutationis sufficit probare compermutantem pro tali habitum, cuius titulus si impugnetur, onus probandi incumbit impugnanti.

DECISIO IIII. aliàs 109.

AGenti & petenti beneficium ex causa permutationis sufficit probare compermutantem habitum, & reputatum pro tali, &c. & in pacifica possessione illius beneficij permutasse fuisse, etiam si titulus illius compermutantis impugnetur, cui impugnanti incumbit probatio, non obstante clausula in literis permutantium in fine posita, quia de iure communi censetur subintellecta, vt legitur. & not. de except. c. cùm venerabilis. & de rerum permu. c. licèt. lib. 6. Ex superabundanti, & ad maiorem expressionem ponitur, & ideò sicut impetrans beneficium vacans per obitum non tenetur plenè docere de titulo sui prædecessoris decedentis, ita nec impetrans per resignationem. argum. not. per Innocen. & Hosti. de præsumpt. c. illud. & de eo qui fur. ord. re. c. innotuit.

EPITOME.

Permutatio facta per ordinariam de beneficio patroni laici eo contempto non est nulla ipso iure, sed annullanda.

DECISIO V. aliàs 307.

PErmutatio[a] facta per ordinarium de beneficio spectante ad præsentationem laici ipso contempto, & non vocato non est nulla ipso iure, sed annullanda per sententiam, si ipse contemptum suum infra tempus quod præsentare debuit, & potuit, prosequatur, secundum dominū Fre. de Sen: in tractatu suo de rerū permut. q. 30. & Alex. de Lancilla. in repeti. siue commento c. licèt. de rerum permu. lib. 6. in quarta parte q. 16. alleg. c. quod sicut. de elect. c. ea noscitur. de his quæ fiunt à præla. in quibus contemptus capituli non reddit actum nullum, sed annullandum, secundum expositionem Hostien. & Ioan. Andr. super ver. conuenit. alleg. etiam c. cùm in ecclesijs. de præbend. lib. 6. Pro ratione allegat dominus Frede. dictum Pauli in Clem. vni. de rerum permuta. dicentis, quòd consensus istorum vocandorum quorum interest, potest interuenire antè & post: & dicit sic, dans per hoc intelligere, quòd non sit nulla, sed annullanda. Nam si esset nulla, ratificari non posset. per c. auditis. de elect. cum similibus. Dominus Alexander alleg. aliam rationem, quia iste actus authorizandi permutationem principaliter dependet ab Episcopo, vt in c. quæsitum. de rerum permu. & nota. in Clem. vni. eo. tit. & licèt debeant hunc actum facere de consensu capituli vel patroni, non tamen illa est nulla eo ipso, etiam si ad ipsum nō spectet collatio, cùm non sit omninò defectus ex parte facientis licèt malè faciat conueniendo illos quorum interest, vt in dict. c. quod sicut. & in c. cùm in ecclesijs. Quòd autem sufficiat consensus illorum contemptorum ex post facto, inducit ipse illud, quòd superiùs in eadem repetitione dixit in parte prima, 7. q. scilicet, quod possum habere duo beneficia de iure, & tamen Episcopus potest me altero priuare, nisi mecum fuerit dispensatum, quæ si ex post facto interueniat, sufficit, vt ibi declarat. inducit pro hoc no. per Ioan. Andr. in c. licèt canon. de electio. libr. 6. super gloss. pen. & nota. per eundem. de instit. c. 2. lib. 6. Meliùs faciunt not. Inno. & Ioan. Monach. & Ioan. And. in c. 1. de rebus eccles. non alienan. eo. lib. Facit ratio secundum eum, quia licèt iste consensus non interueniat in limitibus permutationis, non tamen cauetur iure, quòd non possit posteà interuenire, imò cauetur expressè contrarium, videlicet sufficere superuenientem consensum, vt in d. c. quòd sicut. & in c. 2. de his quæ fi. à Præla. & c. ex ore. Vnde licèt illud quod ab initio non valet, non firmetur ex tractu temporis, tamen ex nouo interueniente consensu benè firmatur, vt not. in dicta regula, non firmatur. de reg. iur. lib. 6. Respondet ad omnia contraria tam canonum, quàm Docto. & præsertim ad. c. decernimus. 15. quæst. 7.

quæst.7. quod est clauis in hac materia, videlicet irrita est episcoporum collatio facta de benefi-
c cio spectante ad præsentationem laici [c] ipso contempto, & irrequisito, dicens illud c. loqui in eo casu, quo patronus debet requiri, & in quo Episcopus non habet collationem, sed in permutatione secus, licèt cum alio. Vel, potest aliter responderi, videlicet quòd d.c. decernimus. loquitur in collatione voluntaria, casus autem noster in necessaria. per Clem. vnicam. de re. permuta. Dicit etiam dominus Alexander, vbi suprà, dominum Lapum, qui fecit plures additiones ad dicta domini Frede. in dictam partem declinasse & induxisse quòd sit annullanda. per c. per vestras. de iure patro. & ele. c. nemo. & quod ibi nota. lib.6. Si verò secundum Lapum illi, quorum interest, permutationi contradicunt, vel nó consentiunt, tunc secundum eum est nulla. alleg. Clem. ne in agro. §. ad hoc. de statu monacho. quod dictum intelligo, si ex aliqua causa rationabili contradicunt, & infra tempus à iure statutum, aliàs non obstante eorum contradictione permutatio potest, & debet expediri, cùm eorú non intersit impedire eam sine causa, quia præsentare non possunt. per Clem. vni. supradictam. de consensu tene dictum Pauli, videlicet quòd sufficit e orum cósensu ante, vel post tacitus vel expressus. per rationes antedictas.

ADDITIO.

a Permutatio. Adde decisi.10. de iurepatronat. in antiq.

b Consensus istorum vocandorum. Adde Panormit. in c. significatum. col. 2. extrà de præbend. ibi, & tene menti illud dictum &c. & vide eundem Panormit. in c. de multa. col.4. versic. additur & alius casus. ibi, & credo quòd requiritur consensus cuiuslibet, et c. eo. titu. de præb. & eundem in c. quòd in dubijs. extrà de renuntiat. Rochen. Curt. in suo tractatu iurispatrona. in verbo, honorificum. quæst.3. col.3.

c Præsentationem laici. Pro plena notitia materiæ iurispatronatus, vide Felyn. in tracta. quando literæ apostolicæ noceant iuri patroni laici. qui tract. est in 1. vol. suorum commentarior. Adde glo. in §. & cum humanæ. in ver. die. de elect. in pragmat. sanctio.

EPITOME.

Renuntiationum receptio est iurisdictiõis, ideò facienda est in manibus illius, qui potest inuitum deponere, & tunc perdit titulum & possessionem: valet tamen facta in manibus capituli sede vacante. h. d. Vel sic. Capitulum sede vacante resignationem simpliciter beneficij ad Episcopum pertinentis recipere potest.

SVMMARIA.

1 *Resignatio beneficij qualiter & in cuius manibus sit facienda.*

2 *Visitator datus ab alio, quàm à Romano pontifice ecclesia vacanti, an possit dare licentiam transeundi ad aliam ecclesiam?*

3 *Capitulum an sede vacante possit dare licentiam transeundi de vna ecclesia ad aliam.*

DECISIO VI. aliàs 311.

Fuit dubitatum vtrùm † capitulum sede vacante posset recipere resignationem [a] simpliciter in manibus eorum factam alicuius beneficij spectantis ad institutionem Episcopi defuncti. In quo dubio Domini erant varij & diuersi. 1 a
Aliqui Domini declinauerunt in partem negatiuam, mouebátur, quia licèt capitulum, sede vacante possit cófirmare electos, vt in c. cùm olim. de maio. & obedien. & instituere præsentatos. de insti. c.1. libr.6. & alia facere sede vacante, quæ sunt necessariæ iurisdictionis, quæ recitantur per Ioan. And. in nouel. de maio. & obe. c. vnic. lib.6. tamen ea quæ sunt voluntariæ iurisdictionis nó cadunt in capitulum sede vacante, prout deducit Io. Mo. in in c. fi. de supp. neg. præla. libr.6. & ar. eo. tit. c. si episcopus. & Ioan. An. in Clem.1. de hæreti. super verb. capituli. At recipere resignationem est iurisdictionis voluntariæ, quia capitulum potest eam admittere, vel non admittere, ex causa, prout legit. & nota. in c. ad monet. de re. nunt. ergo &c. Præterea visitator † datus ab alio, quàm à Romano pontifice ecclesia vacante, non 2
potest dare licentiam transeundi alicui ad aliam ecclesiam, vt notát antiqui Doct. Io. & Lauren. 7. distinct. ca. fraternitatem. ergo nec capitulum vacante ecclesia poterit hoc, cùm ibi sit quædam alienatio personæ, quæ maior est quàm rei. 11. q.1. ca. præcipimus. & prohibita etiam legitimo administratore per Papam deputato. de elect. c. is cui. lib.6. nota. hoc etiam idem Io. An. in c. fi. supe. rius alle. de sup. neg. præ. in nouella super ver. legitimam. & Io. Mo. in c. vn. de maio. & obe. lib.6. Maior pars Dominorum declinauit in partem cótrariam, scilicet affirmatiuam, quòd possit capitulum sede vacante resignationem huiusmodi admittere, quia hoc est iurisdictionis, cùm in manibus illius sit resignatio facienda, ad quem pertinet institutio, & destitutio, & non in manibus collatoris, prout le. & no. in d. c. admonet. et c. q in dubijs. eo. tit. vbi dicit Inn. resignationem faciédam in manibus illius, qui possit inuitum destituere. Cùm igitur capitulum sede vacáte possit priuare quem beneficio suo propter crimen, vel aliam causam iustam, ergo & resignationem ipsius recipere potest, præsertim ex causa legitima factam. de quo in c. nisi cùm pridem. de renun. quemadmodum resignationé ex causa permutationis factam in manibus eorum sede vacante de beneficio ad tertium, & non ad Episcopum spectante admittere potest, & huiusmodi permutationem authorizare. quod procedit in beneficijs, quorum collatio ad Episcopum & capitulum simul pertinet. prout leg. & not. per Io. An. in Clem. vni. 1. de re. permuta. & per Paul. de hæreti. in Clem.1. & per hoc cessat. & non videtur vera illorum antiquorum Docto. opinio superiùs recitata, q capitulum † sede vacante non 3
posset dare licentiá transeundi de vna ecclesia ad aliam. Prętereà cùm ad instituenté & non conferentem beneficiú pertineat huiusmodi resigna-

 tionis

tionis admissio. vt supra deductum est. At in casu nostro non ad collationem, sed ad institutionem pertinebat Episcopi defuncti beneficium, de cuius resignatione tractamus, quã institutionem potest facere capitulum sede vacante. vt in c.1. de instit. lib.6. ergo & accessorium eius, quod ad institutionem spectat, etiam facere potest, cui enim permittitur principale, & accessorium. de reg. iur. c. accessorium. et c. cui maius. lib.6. & videtur mihi optimè facere prædictum c.1. de insti. libr.6. pro hac opinione, quia ibi nedũ permittitur præsentatorum institutio sede vacante c. sed ipsorũ admissio, quæ est ipsius institutionis præambulum. Siue igitur dicamus prædictã resignationem præambulam, siue accessoriam ad ipsam institutionem faciẽdam, crederem quòd ex quo conceditur eis institutio, ergo & resignationis admissio, per quã deuenitur ad illam. ff. de spon. l. oratio. de except. c. cùm inter. cum similibus. Ponamus igitur quòd fieret huiusmodi resignatio sede vacante coram capitulo, & capitulum taceret eam, sed patronus illius beneficij resignati aliũ præsentaret capitulo, illumq; capi. admitteret, & institueret, nunquid valeret huiusmodi institutio? Crederem quòd sic, quia instituendo videtur tacitè renuntiationem admisisse. arg. eorum quæ legunt. & not. in c. ex ore. de his quæ fiunt à ma. par. ca. Tum etiam quia ille ex quo renuntiauit beneficium suum in manibus illius, qui potuit ipsum inuitum destituere, per illam nedum perdidit possessionem, sed etiam titulũ, & proprietatem, prout legitur & not. per Inn. in d. c. admonet. et c. quod in dubijs. et c. super hoc. de renun. Tum etiam quia faciẽdo & permittendo alium instituere, videtur suam renuntiationẽ & factum capituli approbare, & ratificare. no. in d. c. ex ore. per Host. & Arch. in ca. si quis. 54. dist.

ADDITIO.

a Recipere resignationem. Adde ad declarationẽ huius decisionis, an scilicet capitulum sede vacante possit recipere resignationem beneficiorum, Felyn. in d. c. cùm olim. de maior. & obedi. in 4. col. num. 7.

EPITOME.

Capitulum non potest præscribere sede vacante resignationem beneficiorum ad Episcopũ spectantium. Et procedit hoc summarium secundum opi. illorum, qui tenent, quòd capitulum sede vacante renuntiationem beneficiorum pertinentium ad episcopum recipere non possit. Sed secundum veram opinionem, quòd recipere possit, summariũ istud & dubium hic formatum non procedit.

DECISIO VII. aliàs 312.

EX hoc insurrexit aliud dubium supposita prima opinione pro vera, videlicet, quòd capitulum sede vacante de iure communi non posset huiusmodi resignationem recipere, vtrũ capitulum posset hoc præscribere? In hoc etiam Domini erant varij. Aliqui dicebant quòd sic, cùm illud sit iurisdictionis, & omnia iurisdictionalia sunt præscriptibilia. vt de præscriptio. c. auditis. et c. cùm olim. Prætereà ex consuetudine, vel priuilegio aliquibus Principibus sede vacante competit iurisdictio, siue administratio temporalium, vt in multis ecclesijs Gallicanis, prout recitant Ioan. Mona. & Ioan. Andr. in nouella. & Innoc. post eum de maiorita. & obedien. c. vn. libro sexto, & facit pro hoc c. generali. de electio. eodem lib. certis etiam dignitatibus competit ex speciali iure administratio spiritualium, vt dicit ibidem Ioannes And. in nouella, remittẽs ad nota. de offic. delegat. per eum. in c. penultim. super glo. aduertere. libro sexto. Multò fortius potest hoc competere capitulo ex legitima præscriptione, cùm ipsi sint pars corporis, & Episcopi membra. de his quæ fiunt à prælat. c. nouit. et c. quanto. Pro hac parte facit gloss. in c. sicut nobis. de simo. super verb. ad collatonem. in fine. Maior pars tenuit, & dicebat contrarium, quia vacante ecclesia non currit præscriptio, [a] nec potest incipere tunc, ergo nec mediare, nec finire, quia caret legitimo defensore. argumen. eorum quæ legunt. & notan. in c. 1. et c. de quarta. de præscript. Ad illud quod allegatur pro contrario de inferiore, sine alijs Prælatis præscribentibus administrationem spiritualem sede vacante, posset responderi, quòd illi præscribunt huiusmodi administrationes contra capitulum, ad quod de iure communi spectat in temporalibus, & spiritualibus legitima administratio sede vacante verè vel fictè, vt in c. si episcopus. de sup. negl. prælator. vel contra Metropolitan. prout not. Ioan. Andr. in dicto c. 1. de præscript. super vltima glo. in nouella. Simili modo respondetur ad gloss. Bern. superiùs allega. in c. sicut. a

ADDITIO.

a Non currit præscript. Idem tenet do. Abb. Sicul. in c. ex transmissa. de præscript. in 2. col. in ver. tertius casus. & Felyn. ibi transit cum do. Abba. in ver. inquantum verò ponit abba. hic, col. 3. nu. 53. fol. 41.

DECISIO VIII.

Similis est decis. 13. hoc titul. de rerum permutat. in antiq.

EPITOME.

Habens gratiam à Papa prædecessore, qui acceptauit beneficium, præfertur habẽti gratiam à successore, qui etiam illud acceptauit.

DECISIO IX. aliàs 455.

INnocentius, qui obtinuit gratiam ab Innocentio de canonicatu sub expectatione præbendæ, viuente, vel mortuo Innocentio non curo. Vacante quadam præbenda infra tempus debitum illam acceptauit, sed sibi non fecit prouideri: tãdem vnus qui impetrauit post obitum Innocen. ab Vrbano suo successore in simili forma habens in gratia clausulam, Anteferri. eandẽ præbendam infra mensem à data gratiæ suæ acceptauit,

ceptauit. Quæritur quis eorum sit potior? Maior pars tenuit quòd illa Vrbanica, quæ clausulã habuit, Anteferri, non obstante acceptatione primi facta ante gratiã secũdi, ex quo nõ fuerat sibi pro uisum. Et repetebant tex. in c. quodam. de præb. li. 6. vbi propter istam clausulam, Anteferri, positam in literis secundi, fuit impeditus primus, q prouisio sibi facta non valuit ob decretum literarum secundi, & tamen primus habebat ius ad præbendam, antequàm secundus haberet gratiã, quia sibi debebatur præbenda primò vacatura. Nam primus nec secundus habebat ibi beneficiũ acceptandi, quod apparet, quia sic afficiebatur præbenda acceptura. iuxta decret. si post. in fine, de præb. lib. 6. quam quidem præbendam affectione non obstante secundi gratia propter clausulam, Anteferri, impediuit ibi primum. Item etiam hoc dicebant propter clausulam, Anteferri, appositam in literis secundi non obst. si aliqui Apostolica vel alia quauis authoritate in eadem ecclesia sint recepti, &c. seu si super prouisionibus sibi faciendis de canonicatu, & præbenda in dicta ecclesia speciales dictæ sedis, vel legatorum eius literas impetrauerint, etiam si per eas ad inhibitionem, reseruationem & decretũ, vel aliàs quomodolibet sit ,pceſſum, &c. quia illa verba, quomodolibèt, &c. inducunt etiam si sit processum ad acceptationem. & per illam clausulam Papa videtur anteferre secundum, etiam si primus acceptasset. Et pro opinione prædicta est expressè Io. And. in nouella de rescrip. c. causam. super gl. Io. in fi. tamẽ ego & duo alij sustinebamus quòd primus esset fortior, ex quo acceptauerit antequàm secundo fieret gratia cum clausula, Anteferri. & q illa clausula non est extendenda contra primos, quia attentassent ante gratiam secundi, quod non est verisimile Papam ius eorum ad rem ita appropriare, sicut appropriatur per acceptationem voluisse tollere, nisi expressè de hoc fecerit mentionem. Et pro hoc facit c. fi. de concess. præb. lib. 6. vbi per reuocationem non tollitur ius ad rem, quia de hoc ibi fiebat mẽtio, aliàs non tolleretur. pro hoc c. ex parte. de off. delega. Nec obstat d. c. quodam. quia ibi tempore gratiæ secundi præbenda nondum vacauit certa & determinata, & ideò erat affecta pro primo, nec ad eum ius ad rem acquisitum hic in casu nostro ante gratiam Vrbani factam secundo cum clausula, Anteferri, iam vacabat præbenda, & per primum acceptata, & ideò specialiter & determinatè affecta, & ad eam primo fuerat ius quæsitum, nõ obstan. prædicta clausula, Vel aliàs quomodolibet sit processum. quia intelligitur per executorem non per partem, seu impetrantem certam præbendam vacantem acceptantem. Et ideò illa clausula debet sortiri vires suas in beneficijs tunc vacaturis, vel si tunc vacabant, nondum tamen fuerãt acceptata, nec per acceptationem quodammodo appropriata.

De Feudis.

EPITOME.

Pater dare potest filiæ feudum in dotem, quòd vitam ipsius filiæ inuestitæ non transcendat etiam sine consensu domini feudi, perpetuam autẽ concessionem facere non potest, nisi domini consensus accesserit.

DECISIO I. aliàs 199.

Pater potest dare feudum in dotem filiæ suæ sine assensu domini, quæ donatio durabit tantum ad vitam feudatarij, in perpetuũ enim irrequisito domino etiam in dotem donare non potest, quia hoc esset quædam alienatio, quæ prohibita est, per l. imperialem. §. 1. de prohi. feu. ali. in vsib. feud. & sic debet intelligi l. donare. qualiter feu ali. Pro conclusione est tex. rotundus de don. inter vir. & vxor. c. nuper. & ibi per Innoc. & etiam per Ber. Host. & Io. And. in c. 2. de feud. in 1. gl. & in Spec. tit. de feu. §. 1. vers. 19. in fi. qui remittit ad no. per eum tit. de emphyt. §. nunc aliqua. vers. 109. & ibi tractat, vtrũ res emphyteutica possit dari in dotem, de quo scilicet vltimo per Io. And. in nouel. in c. potuit. de loca. qui remittit ad Sum. Host.

EPITOME.

In feudis acquiritur actio absenti de æquitate canonica, vt si patri & filijs feudum datum fuerit, nam per talem donationem filijs absentibus actio est quæsita.

DECISIO II. aliàs 249.

Si per habentem potestatem concedẽdi in debita forma, & ex causa legitima aliquam possessionem ecclesiasticam in feudum perpetuum Titio, & liberis suis vtriusq; sexus etiam naturalibus, & præsertim Seio filio naturali dicti Titij absenti, si Seius posteà huic donationi siue concessioni consentiat, de æquitate canonica actio acquiratur dicto Seio filio naturali absenti etiã per epistolam non sibi, sed patri suo directam, propter identitatem rationis, & æquitatem, vt l. quoties. ff. de donatio. per not. per Ioan. 1. quæst. 7. ca. quocirca. faciunt etiam no. in c. accedens. de concess. præbend. facit c. si tibi absenti. de præb. lib. 6. licèt de hoc aliqui Domini multùm dubitarent.

De Donationibus

EPITOME.

Donatio nõ præsumitur ficta & simulata ex eo solo, quòd donatarius passus ast donatorem possidere res donatas per eum vsq; ad mortẽ. Et quæ sit differentia inter fictum & fraudulentũ, hic dicitur.

SVMMARIA.

1 *Donatio omnium bonorum etiã cum pacto, quòd donator possideat vsque ad mortem, an præsumatur ficta?*
2 *Dolum allegans illum probare tenetur.*
3 *Contractus fictitius differt à dolo, & qualiter.*
4 *Contractus tribus modis considerari potest, scilicèt fictitiè, imaginariè, & simulatè.*
5 *Simulationis causæ sunt tres.*
6 *Contractum fictitium esse allegantifictionis speciẽ exprimere, nisi causa ex qua eligi posit, declaretur, non sufficit.*

DECISIO I. aliàs 484.

a EXTRA Rotam quòd per hoc,[a] quòd
1 donatarius † possessionum post dona-
tionem de eis sibi factam permittit sta-
re in possessione continuè donatorem
vsque ad mortem, non per hoc potest dici dona-
tio facta in fraudem, vel contractus ipsius dona-
tionis esse fraudulentus, vel fictitius. Nam non
præsumitur, nisi appareant aliqua indicia vrgen-
tia fraudis, vt l. dolum. ff. de dolo. Nam qui do-
2 lum † allegat, dolum probare tenetur. ff. de pro-
batio. l. quoties. §. qui dolo. Possibile enim est
quòd qui donauit sine fraude & voluntate do-
natarij in possessione remansit, vel fortè mutata
voluntate, & ideò actio destituta est. Institu. de
donatio. §. perficiuntur. & l. si quis argentum. C.
de donatio. Item quia fictiones & simulationes
non præsumuntur, nisi appareat causæ cognitio,
propter quam factæ sunt, & per quam præsumi
debeant, vt ff. rerum amo. l. si mulier. in princip.
& ff. qui & à quibus. l. sed si maritus. §. final. vbi
hoc est expressum. & extra de renuntiatio. c. 2. li-
bro sexto. & ideò lex dicit alienationem nó pos-
se dici in fraudem creditorum factam, qui non
sunt. ff. de iur. fisci. l. 2. sic non potest dici dona-
tio causa mortis, nisi vbi est periculum mortis, vt
ff. de donationib9 causa mortis. l. 1. cum l. sequen-
ti. Sed qualiter soluetur contrarium ad l. sicut. §.
superuacuum. quibus modis pignus vel hypo-
theca solui. certè Bartol. de Saxoferrato consil.
65. incip. factum tale est. Petrus Nicolæ sic soluit,
dicens, quod vltra huiusmodi possessionem sub-
erat ibi causa videlicet ad excludendum credi-
torem, quàm creditor allegabat, propter quam
ibi venditio præsumitur simulata. vide ad hoc
ea quæ scripsit idem Bartol. ff. donationibus. l.
post contractum. vbi not. quòd ad præsumendú
donationem factam in fraudem, oportet, quòd
aliquid semper interueniat, quod det causam
huic præsumptioni. Aduerte quòd inter contra-
b ctum fraudulentum,[b] † & contractum fictitium
3 est differentia. Nam dicitur contractus factus in
fraudem, qui verè eo animo agitur, vt verè va-
leat, & permaneat prout agitur, & alius per eum,
seu eius occasione decipiatur. not. ff. de his quę in
fraudem creditor. l. per totum. Hoc autem alle-
gare non possunt, qui taliter contraxerunt, seu
qui participes fraudis huiusmodi fuerunt. C. de
reuocand. donatio. l. cùm profitearis. & C. de ser-
uo dato pignor. manumiss. l. si creditoribus cum
similibus in gloss. d. l. cùm profitearis. not. nec ip-
sius, nec istius voluntas habent, cui ipse non ha-
beat necesse relinquere, vt not. ff. de his quæ in
fraudem creditor. l. 2. sed certè illi, in quo-
rum fraudem contractus fuit initus, debeot pro-
bare ea, quæ ad fraudem præsumptionis probari
habeant. & ibi habes necesse contrahentes, id est,
cui contrahens necesse habebat relinquere, si in
eius fraudem fuit contractus factus, & poterat
dicere contractum fraudulentum, vt in dicta l. 2.
ff. de his quæ in fraudem credit. & ibi not. per to-
tum. & ita loquitur d. l. sicut. §. superuacuum.
Sed simulatus cótractus dicitur, quando simu-
latur certus contractus fieri, & non fit ita, sicut si-
mulatur, vt C. plus valere quod agitur, per to-
tum. ff. de contrahend. emption. l. nuda. de regul.
iur. l. imaginaria. ff. de distract. pign. l. & qui sub
imagine. de aqua pluuia. arcend. l. emptor. C. si
quis alteri vel sibi. l. quamuis. & l. cùm proponas.
& hoc casu tam ipse sic contrahens, quàm eius hę-
res etiam voluntarius, potest dicere talem con-
tractum fictitium, per dicta iura, dummodò
fraudem suam non allegauerit, ex qua se iuuet,
quia tunc non obstarent iura prædicta, vt l. post
mortem. ff. de adoption. Et circa hoc sciendum
quòd tribus † modis potest dici contractus, vide- 4
licèt fictitius, imaginarius, & simulatus. Vno mo-
do cùm vnus contractus celebrari simulatur, &
tamen veritate agatur quòd alius celebretur. Sic
loquitur totus titulus. C. plus valere quod agi-
tur. & C. de contrahend. emption. l. empti fides.
& huiusmodi naturæ est, vt non impediatur ac-
quisitio ei, cui acquiritur dépta fraude, si ex cau-
sa, quæ verè agebatur, poterat acquiri, vt d. l. em-
pti fides. C. si certum peta. l. si ex pretio. & not. in
l. nuda. alleg. Secundo modo dicitur contractus
simulatus, quia licèt verè agatur quòd sic fiat, ta-
men agitur quod citò dissolutio contractus fiat.
alleg. l. 4. §. si ab ignoto. ff. de manumiss. testam.
& natura illius simulationis est, vt debeat hoc
expresè per pactum agi, vt dicto §. si ab ignoto.
Tertio modo dicitur contractus fictitius, si si-
mulatus, quando ex mente non procedit, id est,
quaodo agitur inter partes, quòd contractus nul
lus sit, & de hoc loquitur l. nuda. & l. imaginaria.
alleg. & ff. de ritu nuptial. l. simulatæ nuptiæ. &
de aqua pluuial. arcend. l. emptor. & faciunt qui-
dam quandoque propter effugienda onera, vel
debita fiscalia. Ex præmissis tria concluduntur.
Primum † est, quòd simulationis causæ sunt tres 5
species, allegando, agendo, vel excipiendo con-
tractum, vel instrumentum esse fictitium, & non
designans speciem fictionis non est audiendus,
quia aduersarius sic redderetur dubius, vt ff. de
eden. l. 1. §. 1. & de rei vendicat. l. Pomponius scri-
bit si frumentum. in fin. quæ loquuntur in agen-
te. idem in excipiente. ff. de flumioi. l. 1. §. Labeo.
de legat. 1. l. Titiæ textores. io princip. Item in
probante, qui non debet obscurè probare. ff.
de negot. gest. leg. eum actum. in fioc. & ibi not.
ff. de petition. hæredit. l. si mortem. & ibi not.
in gloss. super verbo, probatur. & extrà de pro-
bation. c. in præsentia. facit optimè quod not.
Ioannes Andr. in gloss. de except. c. pia. libro se-
xto, super versicul. speciem. Secundò concludi-
tur ex præmissis, quòd † tali dicenti instrumen- 6
tum, vel contractum esse fictitium, non sufficit
exprimere speciem fictionis, nisi declarata cau-
sa, ex qua colligi valeat ipsa fictio, per prædi-
cta, seu indicium huiusmodi fictionis. Ratio,
quia cùm ex ipso actu de per se non ipso facto,
vt concludit, de iure intentionem addere, po-
test id, ex quo insurgit indicium simulationis,
ex quo concludi valeat ipsa fictio, per prædicta.
facit quia intentio debet de necessitate vigere,
vt l. ad probationem. C. de probation. nec dica-
tur, non probare hoc esse, quod ab hoc contingit
abesse. Dicunt quidam in casu nostræ quæstio-
nis tolli

…olli dubium fictionis, si donans nomine donatarij se constituisset possidere. per l. quisquis. C. de donatio. & l. quædam. ff. de rei vendi. & l. quod meo. & l. qui pignoris. §. 1. & l. sequenti ff. de acquirenda possessione, in quibus id videtur expressum, quod procedat, si nulla causa præsumendæ fictionis aliàs appareret, quia si subesset causa huiusmodi, benè præsumeretur illa causa, vt quia dixit donans se constituere nomine donatarij possidere in fraudem & fictitiè, sicut de contractu ipso, nisi sequeretur traditio corporalis, vt probatur hoc. C. de suffragi. l. 1. & eodem modo dicerem de clausula renũtiationis doli & fictionis. ar. ff. de nouationib. l. doli. §. diuersum. Tertiò concluditur ex præmissis, quòd non ideò dicitur donatio fictitia, vel in fraudem, quia de omnibus bonis vel maiori parte est facta, nisi sub sit aliqua causa fraudis præsumẽdæ, & per hoc nõ obstat l. omnis. §. qui Lucius. ff. de his quę in fraudem cre. Vide Bartolum in cõsilio prædicto 65. quod incipit factum tale est, Petrus Nicolæ donauit. si illud consilium habes, ibi reperies magnam partem de præmissis.

ADDITIONES.

a Quòd per hoc. Vide gloss. in tit. de subla. cle. liter. in verb. cuicunque. in pragmat. sanctio. Roma. in auth. similiter. C. ad leg. Falc. Alex. & Ias. in l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de verb. obl. Dd. in l. fin. C. de pact.

b Contractum fraudulentum. Contractus quotuplex sit, vide per Bar. in l. 2. in princ. ff. si cer. pet.

De Testamentis.

EPITOME.

Pater filios plures habens in potestate, singulos in certis rebus, & bonis instituens, & eos iussit esse contentos, multaq́; posteà legata relinquens, intelligitur decedere testatus.

SVMMARIA.

1 *Testatus quando quis decedere dicatur?*

2 *Ius accrescendi non potest vniuersali hæredi per testatoris dispositionem auferri.*

Testator non potest facere quin leges habeant locum in suo testamento.

3 *Filiusfamiliâs in patria potestate constitutus in re certa institutus, pro vniuersali hærede habetur.*

DECISIO I. aliàs 333.

1 SI pater [a] plures † filios in sua potestate
2 habens, singulos instituat in certis rebus & bonis, & eos illis singulariter iussit esse contentos, multa posteà legata relinquens, censetur decessisse testatus. Probo, quia vbi constat testatorem voluisse relinquere vniuersalem hæredem, & ita per consequens decedere testatum, quæcunque adiectio per eum facta huiusmodi vniuersitati, & testamentariæ dispositioni repugnans vitiatur, & non vitiat, & trahit ad se testamentaria causa causam intestati. & sic est in proposito, igitur, &c. Maior probatur, quia si testator Titium vniuersalem hæredem instituit, & adijciat institutioni conditionem impossibilem, vel exceptionem rei hæreditariæ, habetur pro non adiecta. ff. de condi. institu. l. 1. & ff. de hæred. insti. l. si ita quis hæres institutus fuerit excepto fundo. facit c. fin. de condi. opposi. & de pact. c. final. hinc est quod not. glos. ff. de acqui. hęredita. l. si seruus communis, ab extraneo. in fin. quòd ius † accrescendi [b] hęredi vni- 2
uersali per testatoris dispositionem auferri non b
potest. Ratio, quia testator nõ potest facere quin leges locum habeant in suo testamẽto. ff. de leg. 1. l. nemo. de testamen. c. requisisti. modò lex vult hanc accrescentiam: quia non patitur, quòd quis decedat pro parte testatus, & pro parte intestatus, vt in regula, ius nostrum non patitur. simile quia nec lex hoc patitur in hærede, vel legatario, vt ff. de acquirend. hæred. l. 1. & 2. cum sua gloss. igitur nec mirum si trahit causa testamenti ad se causam intestati, quia fauorabilior est, & ideò debet præualere, vt l. antequàm. C. de commun. de successio. l. quamdiu. ff. de acquirend. hæred. facit, quia omnia conantur sustinere testamenta. ff. de hæred. insti. l. ex facto. §. 1. cum similib. facit c. cùm tibi. de testa. hanc partem dicunt quidam Dyn. & Cyn. firmasse in additionibus, super l. si ita quis. ff. de hæredib. insti. dicentes, quòd si testator instituit quem ex dimidia, & quòd venientes ab intestato habeant alias partes, quòd nihilominùs habebit totum institutus. Minor ar-
gumenti probatur sic, quia speciale † est in filio- 3
familiâs in patris potestate constituto, instituto in certa re, quòd pro hærede vniuersali habeatur. C. de hæred. insti. l. quoties. not. Cyn. & probatur in authen. vt cùm de appel. cog. §. cęterùm, colum. 8. quia ibi dicit, quòd debet sibi relinqui iure institutionis, & quid si minus legitima relinquit pater iubens illum esse contentum, nihilo-
minus lex supplet vsque ad legitimam, [c] & etiam c
sine onere, vt l. omni modo. & l. quoniam in prioribus. C. de inoffic. testamen. & est casus de hoc in §. cæterùm, alleg. nam legis dispositio non debet carere effectu, nec verbis imponi. C. commu. de leg. l. 2. in fi. de elect. c. commissa. libro sexto. Ergo ius & beneficium vniuersalitatis habebit, quod ius in iure accrescendi consistit, ergo, &c. Præterea huiusmodi adiectio, de non plus petendo, vel capiendo, adiecta videtur fauore legatariorum, vt videlicèt liberi occasione Falcidiæ, vel aliàs iure detrahant de legatis, quia cùm non appareat alia causa, & ista est probabilis, recipienda est, & tamen tunc testamenti vigor stat, ergo, &c. Pro contrario allega. §. si duo. in l. quoties. de hęred. instit. quia licet pluribus in certis rebus institutis, censeantur ipsi vniuersaliter instituti, hoc verum, si testator hoc expressè non prohibuisset, vt l. 1. §. si ex fundo. ff. de hæredib. instit. secùs enim si expressè hoc prohibuisset, vt in dicta l. quoties. §. si duo. At in casu nostro illud testator expressè prohibuit, ergo. Ad quod respondebatur, quòd ibi loquitur in hærede vniuersaliter, sed particulariter instituto.

allega-

allegatur etiam pro contrario, l. penulti. ff. de iniusto rup. & irrit. testam. vbi dicitur, quòd testator potest prohibere inter hæredes ius accrescendi, ergo & prohibere hæredem institutum in certa re, ne vltra illam capiat. Ad quod respondebatur, quòd non est ibi ratio, quia videtur testator tollere ius accrescendi dando substitutum: quia si substitutus moreretur, & cohæres renuntiaret, alteri accresceret. not. Bar. in l. reconiuncti. ff. de leg. 3. Vel aliter, quòd in d. l. penult. cessante substituto, quòd non habet locum ius accrescendi, facit fauor posthumi, qui rumpit testamentum solùm in sui fauorem, non autem in fauorem hæredis, vt l. nam & si. §. rumpendo. ff. de iniusto testame. & ita est ibi casus specialis, in quo casu intestati trahit ad se causam testati, siue testamenti fauore posthumi. Nec obstat l. si Titius. ff. de con di. insti. quia ibi sunt duæ institutiones conditionales repugnantes æquè potentes, quę in concursu se impediunt. Hic verò causa testati est potentior. ad l. quoties. C. de hæred. suprà responsum est. Nec obst. quòd voluntas testatoris seruanda est, quod verum est, si talis est, quæ non sit irrationabilis, nec sibi ipsi repugnans, & infecta à iure, vt in proposito, &c.

ADDITIONES.

a Si pater. Adde Aegid. Bellamer. decis. 7. incip. si pater. hoc tit.
b Ius accrescendi. An ius accrescendi possit prohiberi per testatorem tacitè vel expresse, vide Bart. & Angel. in l. si ego. ff. de iniust. rupt. testa. Dd. & Flor. in l. dominus. §. fin. de vsuf. & Bart. in l. quoties. §. si duo. & ibi Bald. ff. de hæredib. instit. Ad: de Bald. in l. 1. in 9. quæst. C. quando non petent. part. Dd. in l. nemo potest. ff. de lega. 1.
c Vsq; ad legitimam. Legitima an sit quota hæreditatis, vide per Bar. in l. ex facto. 2. ff. de hæredib. instit. & in l. quoties. C. eod.

De Iure patronatus.

EPITOME.

Is qui possidet castrum, vel villam ratione cuius oritur ius patronatus, præsentare potest ad ecclesiam vacantem, nisi iam super illo iure lis fores contestata.

DECISIO I. aliàs 140.

POssessor bonæ fidei alicuius castri, siue villæ, siue comitatus, ratione cuius cõpetit sibi ius præsentandi ad ecclesiam inibi, vel alibi situatam, licèt nũquàm anteà præsentauerit, potest ad ipsam ecclesiam præsentare, quia dignitas siue castrũ videtur hoc ius præsentandi semper tenuisse & possedisse, iuxta notata per Inno. in c. cum super. de causa poss. & de restitut. spolia. c. in literis. non obstante guerra dicto possessori super comitatu, seu castro mota, quæ non impedit eum in præsentan-
a do, sicut nec motio litis iudicialis,[a] vt lite pend. c. 1. & 2. nisi lis super ipso iure, seu possessione præsentandi sibi moueretur, & lis contestata esset, quæ post huiusmodi contestationem malam fidem induceret, & sic præsentare non posset. arg. not. per Inno. de resti. in integ. c. a. de iure patr. c. consultationibus. & de resti. spol. c. in literis.

ADDITIO.

Iudicialis. Adde Abb. in c. in literis. de iure patr. a

EPITOME.

Patronus mortuo præsentato a actore potest prosequi causam pro suo interesse, & petere declarari ius præsentandi ad eum pertinere, ac præsentatum remoueri debere.

DECISIO II. aliàs 174.

SI A. præsentatus per B. ad aliquam ecclesiam agat contra C. Reum & possessorem præsentatum per D. mortuo A. actore, B. præsentator pro suo interesse[a] potest venire ad causam, & pe- a
tere declarari ius præsentandi ad eum pertinere, & præsentatum per D. amouendum fore, & amoueri, prout legitur & notatur in c. si contra quos. in fine. vt lite pendente. libro sexto. Electores enim & præsentatores possunt vnà cum electis & præsentatis, & etiam sine eis esse in iudicio pro eorum interesse, & petere eorum electiones, & præsentationes per eos factas canonizari, seu canonicas pronuntiari, prout legitur & notatur in c. statuimus. et c. cupientes. et c. quàm sit. de elect. lib. 6. de accus. c. super his. per Inno.

ADDITIO.

Pro suo interesse. Adde Roch. Curt. in suo tract. a
de iure patro. in verb. ius. col. 7. versicul. quæ autem forma seruetur, &c.

EPITOME.

Non sufficit patronis eligere, vel nominare, seu literas de præsentando mittere, nisi præsentent electum superiori, ad quem spectat institutio realiter infra tempus, &c.

DECISIO III. aliàs 211.

NON sufficit[a] patronis quòd eligant, vel a
nominent præsentandum ad aliquod beneficium, spectans ad ius patronatus eorum, vel literas præsentationis dent, seu tradant etiã præsentato, nisi infra tempus præsentent personam per eos electam: seu literæ præsentationis præsententur superiori, ad quem spectet collatio, siue institutio realiter, & cum effectu infra tempus à iure statutum. prout legitur & not. per Io. And. in c. fin. de iur. pat. & in c. vnic. eod. tit. lib. 6. & per Arch. in c. 1. de pręb. super ver. præsentatio. eod. libr. Faciunt pro hoc not. per Ioann. And. & Pau. in Clem. dudũ. super verb. præsentauerint. de sepul. quamuis domini Corsi. & Benedictus remanserint dubij, dicentes quòd ex quo patronus tradidit literas infra tempus debitum industrioso & diligenti, præsertim præsentato, siue electo

electo.per eum, de cuius diligentia meritò debebat præsumere, non deberet reputari negligens, nec aliquid sibi imputari. arg. eorum quæ leg. & not.de pign.c.significante.& per regulam, quod per me non stat.et c.de eo qui mit.in poss. c. 1. de reg.iur.c.quòd per me.lib.6. Respondebatur ad vltimum, quòd non fecit próut debuit, quia licèt sufficeret electionem, siue præsentationem factam per patronum esse præsentatam electo, siue præsentato infra tempus, quóad hoc vt consentiat electioni, siue prçsentationi de se factç, tamen quóad superiorem, qui habet electum confirmare, vel præsentatum instituere, id non sufficit.arg. eorum quæ leg.& not. in c.quàm sit. de elec.libr.6. Nec obst.d.c.significãte.quia licèt debitor excusetur ibi à periurio, propter missionẽ nuntij, tamen nihilominùs remansit obligatus, & nihil deperibat creditori. At hic in quçstione nostra statim lapso tempore quadrimestri fuit ius præsentandi, siue eligendi deuolutum ad superiorem, nec posteà potuit præsentare. de iure patronat. c.quod autem.et c.cùm autẽ. de supplen. negli.præla.c.sicut.& de offi.ord.c.cùm vos. Ratio enim quare debet fieri effectualis, & personalis prçsentatio infra tempus, iuris est, vt superior, qui habet præsentatum instituere, possit videre, & examinare personam, an sit idonea ad regimen illius beneficij. de elec.c.cùm nobis. c. olim. et c. fin.lib.6. Prçtereà hoc sonat verbum, prçsentare, nam dicitur prçsens, qui præbetur sentib⁹ corporis.facit.ff.de verb.obl.in princ.l.1.secundum Io. And.& Pau.in loco præalleg.

ADDITIO.

a Non sufficit. Nota quòd nó sufficit patrono præsentare, seu eligere prçsentandum, nisi infra tempus iuris præsentet personam idoneam. Et adde quod not.Io.And.in Compost. in c. capitulum. de rescript.post gloss. in verb. quærit post semestre. & sic not. quòd patronus per actum solius præsentationis non satisfacit iuri, & constitutioni.& adde glo.in §.item circa clausulam.in verb. non valeant.tit.de elec.in pragmat.sanct.& adde decis.proximè seq.nisi superiori fuerit dicta prçsentatio præsentata.

EPITOME.

Sufficit patrono præsentare idoneum realiter infra tempus, licèt eum superior nõ admittat, quia tempus præfixum est à iure præsentationi, sed non confirmationi..

DECISIO IIII. aliàs 212.

SEcundùm omnes Dominos, Corsien. excepto, qui remansit dubius, si patronus prçsentat personam habilem infra tempus debitum superiori, licèt ipse recuset præsentatum admittere, & instituere, id non debet patrono imputari, quia fecit quod debuit, nec in aliqua culpa, sine negligentia fuit.de consti.c. 2. Culpa enim superioris sibi nocere non debet.de elec. c.si electis.& de regul.iur.c.non debet aliquis.libr.6. Agat igitur præsentatus contra superiorem, qui eum iniuste admittere denegauit.de iure patr.c. nullus. et c.pastoralis. Dominus verò Corsi. volebat dicere, quòd patronus deberet, & teneretur iteratò interpellare superiorẽ illius, qui recusauit suum prçsentatũ admitterç iniustè, & instare apud eũ pro admissione, siue institutione per eum facienda, quod si non faceret, esset in mora. Pro qua allegat multas leges. Ad quod respõdebatur, quòd nullum ius adstringeret ad hoc patronum, sed si vellet, posset.de elec.c.cùm inter canonicos. Prætereà aut est totum tempus sibi à iure datum ad prçsentandum elapsum, aut non. si non, licèt posset variare, seu veriùs accumulare, tamen de necessitate iuris ad id non tenetur. prout leg.& not. de iure patr.c. quòd autem.et c.cùm propter. & c.cùm autem.c. nobis. Si verò totum tempus est effluxum, præclusa est sibi via accumulandi, vt in iuribus superiùs alleg. & nil restat nisi examinare personam præsentatam per superiorem, vtrùm sit idonea, vel ne, & si inueniat illam idonem, tenetur admittere, & instituere, vt in d. c. quod autem. quòd si façere recusauerit, agatur de hoc coram superiore. Si non sit idonea, perdit ius præsentandi, quod deuoluitur ad superiorẽ, vt in c.cùm vos.de offi.ord. cum ibi.not.licèt ibi Innocen.dicat id non procedere in laico præsentante indignum. Sed Host.ibi contrà.& alleg. casum expressum in authen. de sanc.episcopis. §. si quis oratorij domũ.coll.9. Et idẽ videtur no. Innoc.tenere in c.propoluit.de fil. presbyt.& Arch. concordat cum Host.in c.1.de preb.super verbo, præsentatio.libr.6. Prætereà nullum tempus ad instituẽdum reperitur in iure expressum, sed benè ad prçsentandum, vt in iure superiùs alleg. infra quod tempus, si fiat præsentatio effectualiter, satisfactum est iuri, quóad præsentantem. Præfigatur igitur tempus certum nolenti instituere per superiorem, infra quod si non instituat superior id faciat, vt in d.c.nullus. facit c.ad reprimendum.de offi.ord.& de præb.c.graue. datur simile de acceptante infra mensem sibi præfixum, cui licèt non prouideatur per executorẽ infra multa tempora, post ea non propterea euanescit acceptatio, quia ad prouidendum nullum tempus est executori præfixum, próut leg.& no. in Clem.cùm ei quem.de conceß.prçb.& meliùs in Clem. si de beneficio. de prçb. Recurrat ergo acceptans ad Papam per prouisionem sibi faciendam, vel obtineat caosam committi in palatio et Auditor datus pronuntiato sibi beneficio debito prouidebit ei secundum formam Clem.auditor.de rescrip. & idem fieret de præsentato infra tempus, quem ordinarius recusauit instituere, si causam in Palatio obtineret cõmitti, quia Clem. prædicta nedum habet locum in prouisione, sed etiam in institutione, & coofirmatione, próut ibi nota.

EPITOME.

Non valet præsentatio laici de religioso professo ad ecclesiam parœcialem.

SVMMARIA.

1 *Laicus non potest præsentare religiosum professum ad ecclesiam parœcialem.*

2 *Monachus potest hodie præfici ecclesiæ parœciali seculari.*

3 *Patronus an possit præsentare regularem ad beneficium seculare, & semper consuetum regi per secularem.*

DECISIO V. aliàs 262.

1 IN religioſo † profeſſo an valuerit præſentatio
a [a] facta per laicum de ipſo ad eccleſiam parœ-
cialem curatam. Domini erant varij: Tamen ma-
ior pars dicebat ipſam præſentationem non va-
lere, propter abdicationem proprietatis, & pro-
priæ voluntatis, & quia debent ſtare ſolitarij, nec
populo nec curæ præfici. Præſertim quia hoc vi-
detur prohibere expreſsè Concilium Lateranen.
de ſta. mon. c. 2. imò antiqua iura adminiſtratio-
nes eccleſiaſticas monachis generaliter prohibe-
bant. 16. q. 1. ca. ſi cupis. et ca. iuxta. et ca. adijcimus.
& duobus ſequentib. & Epiſcopi cum conſenſu
abbatis diſpenſatiuè de parœcialibus eccleſiæ
idem permittebant. vt c. cauſa & quæſt. ca. cùm
pro vtilitate. & 55. diſtinct. ca. priſcis. ergo appa-
ret quòd generalis prohibitio propter dictá re-
2 pugnantiam procedebat. Alij volebant † dicere
contrarium, próut ca. quòd Dei timorem. eod.
titul. quod tamen loquitur in regulari canonico
ad parœcialem eccleſiam electo, quia dum inſe-
ruit regulæ laxiori, non comprehenditur ſub ꝓ-
hibitione dicti Concilij Lateranenſ. vt ibi dicit
b text. qui loquitur in monacho, [b] qui licèt olim
per antiquos canones poſſent etiam ad parœcia-
lium eccleſiarum regimen diſpenſatiuè aſſumi,
vt 15. q. 1. ca. dilectos. & in c. in parœcia. & 55. diſt.
ca. priſcis. vbi de hoc. tamen hodie propter offi-
cium prædicationis, quod multpliciter priuile-
giatum eſt, ſine diſpenſatione de conſenſu abba-
tis monachus poteſt præfici per epiſcopum eccle-
ſiæ parœciali etiam ſeculari, ſecundùm Hoſtien.
ibidem. & in ſumma eod. titul. §. verùm populũ.
qui allegat ad hoc 58. diſtin. c. 1. & 2. & 74. diſtin.
ca. quorundam. & ibidem dicit in canonico re-
gulari, vt ibi. & in c. per tuas. de voc. cum qua o-
pinione concor. d. Frede. de Senis in ſuis quæſtio-
nibus, & Ioan. Andr. & Paul. in Clem. 1. de electi.
ſuper verſi. ſeculare. quorum dictum fuit allega-
tum per vnum de Dominis, quod ego crederem
veriſſimum in canonico regulari. Tùm qui inſe-
ruit regulæ laxiori, licèt Ber. in d. ca. quòd DEI
timorem. & Io. de Ligna. dicat fore tutius, quòd
ſecum per Epiſcopum diſpenſetur. Sed in mona-
cho aſſumendo ad curam animarum, credo ho-
die ſicut olim neceſſariam diſpenſationem, & ſic
poteſt intelligi opinio Bern. & ſequacium in d.
ca. quòd Dei timorem. & fortè Papalem, & quia
ſub eodem fortè Epiſcopus contra celebre Con-
cilium Lateranen. diſpenſare non poteſt. 25. q. 2.
ca. inſtitutionis. ſicut nec contra Clem. 1. de ele-
ctio. & hoc tenet expreſsè argumen. próut legi-
tur & not. in c. licèt canon. de elect. libro 6. quod
intelligerem ſine magna cauſa neceſſitatis & vti-
litatis, propter quas Epiſcopus diſpenſat contra
Concilia generalia. 1. q. 7. ca. tali. et c. exigunt. de
præben. c. propoſuiſti. & hoc ſeruatur ſecundùm
Ioann. de Lig. in c. at ſi clerici. de iudi. & vide de
hoc in c. dilectus, de temp. ordin. vbi recitat om-
nes caſus permiſſos & prohibitos Epiſcopis, quó-
ad diſpenſationem. Vnus tamen de Dominis in
caſu quæſtionis propoſitæ dicebat præſentatio-
nem prædictam valere ad hoc, vt non poſſit pa-
tronus laicus [c] redargui de negligentia, nec for- c
tè etiam de culpa propter diuerſas opiniones
Doctorum poſitas in dictis iurib. ſed religioſum
præſentatum Epiſcopo non admittendum ad
curam ſine præuia cauſæ cognitione ſummaria,
& diſpenſatione expreſsè ſecutá, cuius dictum
placuit Aegid. pro quo allegat dictum Innocen.
quod benè facit in c. cum noſtris. de conceſſ. præ-
bend. poſt princip. de homicida illegitimo vel ir-
regulari electo ad aliquam dignitatem, quæ ele-
ctio licèt non excuſat eligentes à culpa, excuſat
tamen eos à negligentia, ita quòd propter negli-
gentiam non deuoluatur poteſtas eligendi ad ſu-
periorem, ſed benè propter culpam. de electi. c.
cùm in cunctis. §. final. Cùm igitur laicus ita ex-
actè, & exquiſitè non teneretur ſcire iura poſiti-
ua ſicut clericus, vt not. Inn. in c. firmiter. de ſum.
trin. & fide Catho. & in c. cùm in cunctis. ſuperiùs
alleg. & vbi ſunt Dd. varij licitum ſit eligere, di-
cebat, & benè meo iudicio, prædictum patronũ
laicum excuſabilem tam à culpa, quàm à negli-
gentia, & ſic præſentationem non eſſe nullam, &
ex illo capite, quia religioſum præſentauit, ſed
ex alio capite, quia non præſentauit eum Epiſco-
po effectualiter infra tempus à iure ſtatutum.
Ego dicebam † ipſam inualidam ſub dubio fortè 3
ex alio capite, ex quo fuit beneficium ſeculare, &
ſemper conſuetum regi, & gubernari per clericũ
ſecularem, quia dictus patronus non potuit re-
gularem ad illud præſentare. allegabam ad hoc
Clem. quia regulares. de ſupp. neg. prælat. et c. ſi-
cut. eod. titul. per Ioan. And. in nouel. et c. poſſeſ-
ſiones. per Abb. de reb. eccleſ. non alien. & in c.
cùm de beneficio. de præben. lib. 6. Poſteà in alijs
conſilijs dominus Aegidius dixit dominum Car-
di. ſancti Euſtachij tenuiſſe primam partem, vi-
delicèt præſentationem huiuſmodi ipſo iure nul-
lam. Nam licèt Epiſcopus diſpenſare poſſit ex
cauſa cum religioſo præſentato, tamen non tene-
tur, niſi velit. & ſic ſimpliciter præſentatus reli-
gioſum, non idoneum præſentauit. allg. prædi-
ctum c. cùm de beneficio. & ideò videtur iuri ſa-
tisfactum. de offic. ordin. c. cùm vos. cum ibi not.
Ad gloſſ. Innocen. c. cùm noſtris. de conceſſ. præ-
bend. reſpondebat, quòd loquitur de eo, in quo
non cadit ius prælaturæ ipſo iure ſine diſpenſa-
tione, vt eſt homicida, excõmunicatus, vel irre-
gularis. allega. c. poſtulaſti. de cleric. excommun.
mi. de æta. & qual. c. cùm bonæ. de exceſſ. præla-
to. c. inter dilectos. de accuſation. c. accedens. Sal-
ua reuerentia tanti patris hæc iura potiùs innuunt
contrarium, videlicet quòd collatio facta huiuſ-
modi ſit nulla ipſo iure, & licèt ſit nulla, & ſit
poteſtas conferendi deuoluta ad ſuperiorem,
hoc euenit propter culpam conferentis, vel
præſentantis indignum. ſed non ſequitur, præ-
ſentauit indignum, ergo fuit negligens. ergo
non propter negligentiam, ſed propter culpam
priuatus fuit iure conferendi ea vice per iura ſu-
periùs allegata. videlicèt c. cùm in cunctis. &
c. quanquam. libro ſexto. ſtat ergo dictum In-
nocen.

ADDI-

ADDITIONES.

a Præsentatio. Adde Roch. Curt. in suo tract. de iure patro. in verb. honorificum. 4. quæsti. versic. quarto quæro. circa prin.
b Monacho. Adde, an collatio facta monacho de beneficio per seculares regi solito valeat deci. 28. incip. collatio facta. supr. de præbend.
c Patronus laicus. Adde Aegid. Bellamer. decis. 7. hoc titul.

EPITOME.

Patrono laico non præsentante infra tempus semestre Episcopo statim incipit tempua currere, si beneficium vacet de iure, & de facto.

SVMMARIA.

1 *Semestre ad conferendum beneficium per negligentiam patroni laici ad Episcopum deuolutum incipit currere vltima die quadrimestris laico ad præsentandum dati, si beneficium tempore deuolutionis de iure & de facto vacauerit, & Episcopus in diœcesi sua fuerit.*
2 *Episcopus tenetur quolibet anno semel per se, vel aliũ suam diœcesim visitare.*
3 *Episcopus allegans ignorantiam vacationis beneficij in sua diœcesi vacantis, non auditur.*

DECISIO VI. aliàs 263.

1 SI propter † negligentiam patroni laici deuoluatur collatio alicuius beneficij ad Episcopum, statim currit sibi tempus semestre ad conferendum, non à tempore notitiæ, sed ab vltima die temporis quadrimestris dati laico ad præsentandum computandum. Hoc verum, si prędictũ beneficium vacauit, & vacet tempore deuolutionis de iure & de facto, & Episcopus fuerit in sua diœcesi, vel adeò propè, quòd verisimiliter potuit huiusmodi vacationem & negligentiam scire, aliàs non curreret sibi dictum tempus semestre, nisi à tempore notitiæ, secũdùm iura vulgaria de concess. præbend. c. 2. et c. quia diuersitatem. et c. ex parte. & de sup. negl. prę la. c. licet. vbi
2 dicit Inno. vnum notabile dictum, quòd contra videtur fortissimè obstare prædictæ conclusioni, quòd ei ad quem primò, & ei ad quem secundò, pertinet collatio beneficij, currit tẽpus duntaxat à notitia vera, & qui eam allegat, ipsam probet, quia præsumitur ignorantia, nisi probetur scientia. de reg. iur. c. præsumitur. libr. 6. quæ etiam videntur obstare prædictæ collationi in casu, quo negaretur Episcopi notitia, vel allegaretur ipsius ignorantia. Sed his non obstantibus stat conclusio vera. Regula, præsumitur. non obstat, quia loquitur in his, quæ quis scire, vel indagare non tenetur per se vel alios, vt ibi nnt. sed
3 cùm quilibet Episcopus † semel in anno teneatur ad minus per se, vel alium suam diœcesim visitare, & videre, ac indagare quo modo beneficia regantur, & an sint plena, & canonicè teneantur, vt 10. q. 1. ca. regenda. c. decernimus Episcopum. & quasi per totum. de censibus. c. cùm venerabilis. et c. cùm secundum. de præscrip. c. cùm ex officij. de offic. ordi. c. si Episcopus. lib. 6. non est verisimile ipsam vacationem beneficij ignorare, quòd per quatuor menses vacauit de iure, & de facto, & nullus præsentationem recepit, nec de illo disposuit, ipso in sua diœcesi existente. Pro quo optimè facit meo iudicio, c. cùm in tua. qui ma. accu. pos. ibi. cùm dicit text. alioquin cùm rationabiliter præsumatur, quòd denuntiationem bonorum publicè factam idem accusator volens nunc accusare matrimonium in ipsa diœcesi existens minimè ignorauit. & ideò Papa mandat illum accusatorem etiam ignorantiam allegãtem
[a] tanquàm suspectum repelli. Sic in proposito di- a
cerem Episcopum † allegantem ignorantiam va- 3
cationis tam notæ non audiendum, vel saltem propter vehementem præsumptionem scientiæ onus probandi ignorãtiam in ipsum transferendum. de election. c. cùm in cunctis. et c. innotuit. de post. præ. c. 1. de cler. excommun. mini. c. illud. cum multis similib. Fateor tamen quòd posset tales & tantas causas verisimiles ignorantiæ suæ allegare, quòd transferretur onus probandi in negantem, & scientiam allegantem. arg. eorum quæ leg. & notan. vt eccles. benefi. c. vt nostrum. & facit ad hoc, & ad prædictam conclusionem vnum dictum Inno. notabili in c. veniens. de fil. presb. super versi. innotuit. Idem dicebant Domini in Archiepiscopo, qui singulis annis debet celebrare Concilium prouinciale cum suis suffraganeis, & statuere personas idoneas ad inuestigandum sollicitè quæ sunt correctione & reformatione digna, & referenda in proximo Concilio. de censi. c. sopitæ. de accusa. c. sicut. de præben. c. graue. qui tamen si allegaret ignorantiam probabilem de vacatione beneficij ad se deuoluti, staretur ipsius iuramento secundum Inno. & Host. qui hoc no. in c. pastoralis. de except. in fin. facit c. cùm in tua. & Ioan. Andr. in nouel. in c. ex parte. de concess. præbend. super verb. recurrerunt. arguendo contra Archiepiscopum allegantem in hoc casu ignorantiam, dicit eum non audiẽdum, quia videtur affectata ignorantia, quam æquiparamus scientiæ. de consti. c. vt animarum. libr. 6. de tempo. ord. ca. eos qui. lib. ꝓpter rationẽ superiùs alleg. Soluendo tamen concludit quòd bonus iudex hoc terminabit considerata beneficij qualitate, modo vacationis, & locorum distantia, & remotione, & fama. ff. de vsu. l. mora. de qua materia vide etiam Archi. in c. propter ecclesiasticas. 18. distin. & per Gulie. de Monte Laud in Clem. quia regulares. de supplen. negli. præla. Vide ad materiam not. per Dd. videlicèt Io. mo. Io. And. & Archi. in c. statutum. de pręb. lib. 6. & per Cyn. & Dyn. ff. de tribu. l. 1.

ADDITIO.

Ignorantiam allegantem. Ignorantia autem an possit probari per iuramẽtum, maximè quando præsumptio est in contrarium, vt puta, quia secundum est notorium in loco, vide per d. Alb. in c. quosdam. de præsum. in versi. gloss. 1. & ibidem per Felyn. in ver. in glos. 1. in fin. Adde dec. 10. tit. de probat. in antiq. a

EPITOME.

Collatio seu præsentatio facta per possessorem etiam violentum, de cuius violentia clarè non constat, valet & tenet.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio possessionis fructus est.*

DECISIO VII. aliàs 268.

a COllatio siue præsentatio[a] facta per posses-
sorem etiam violentum, de cuius violentia
b siue mala fide non constat, valet & tenet, b quia
prædo etiam tuendus est in possessione. de restit.
spol. c. cùm literis. sed si constaret de huiusmodi
violentia & mala fide, cessaretur collatio & præ-
1 sentatio per eum facta: quia † præsentatio est fru-
ctus possessionis, vt in c. cõsultationib. de iur. pa.
Sed malæ fidei possessor non facit fructus suos,
imò tenetur de extantibus rei vendicatione, &
de consumptis condictione sine causa. C. de rei
ven. l. mala. ff. de rei ven. l. si nauis. aliàs si quis. §.
fin. Instit. de offi. iud. §. sed si in rem. & §. illorum.
ergo. quas duas cõclusiones ponit Inno. expresè
in d. c. in literis. in princ. & infrà versi. Item not.
quod si quis est. & facit etiam not. per eundem
Innoc. in d. c. consultationibus. & ibi de malæ &
bonæ fidei possessore, an valeant electiones, col-
lationes, præsentationes per eos factæ, quòd in-
tellige de bonæ fidei possessoribus, quibus ius
commune assistit. Si verò ius commune eis resi-
stit, recurre ad not. auream Inno. in c. cùm venis-
set. de resti. in integ. in gloss. per monachos. in fin.
Archid. not. in c. eum qui. de præb. super vers. in-
uasor. lib. 6. querit de inuasore pacificè possiden-
te, vtrùm possit præsentare, & post multa, pro &
contra dicit quosdam tenere, quòd si talis tolera-
tur, potest, aliàs non. remittit ad certa loca 24. q.
1. ca. in sum. & de elect. c. nihil est. in gloss. vltim.
per Innoc. & per eundem, de sent. excom. c. si ve-
rò. in glos. hinc colligitur iuxta finem. quas gloss.
intellige de intrusis, non per violentiam, sed de
possessore violento. recurre & vide no. per Inno,
in c. in literis. superiùs alleg.

ADDITIONES.

a Collatio siue præsentatio. Adde infrà in antiqu. eod. tit. decis. 14.

b Et tenet. Adde quid si patrono, qui præsentauit clericum, opponatur ei, quòd nõ in tempore, & ipse patronus negat, quis probabit, vide Fel. in c. tertio loco. de proba. in ver. extra gloss. nu. 2.

EPITOME.

Si præsentatus per verum patronum infra tempus debitum, & per ordinarium non admissus, in manibus patroni etiam post sex menses renunciet, patronus iterum post semestre poterit præsentare.

SVMMARIA.

1 *Præsentatus in manibus patroni potest ante institutionem superioris renuntiare.*

2 *Iuri in re an possit renuntiari.*

3 *Electus potest, ante confirmationem renuntiare iuri suo sibi in electione quæsito in manibus eligentiũ, etiã si electioni de se factæ consenserit.*

DECISIO VIII. aliàs 269.

SI aliquis præsentatus † per verum patronum 1
infra tempus debitum superiori non admit-
titur: nec ille præsentationem suam vlteriùs pro-
sequatur, imò post annũ renuntiat iuri sibi quæ-
sito per huiusmodi præsentationem in manibus
patroni, & patronus alium præsentet: Dicebant
omnes Domini, quòd valet tam renuntiatio, quã
præsentatio. Ad primum allegabatur dictum In-
nocen. & Hostien. in c. quod in dubijs. et c. ad-
monet. de renun. Nam licet † iuri in re non pos- 2
sim renuntiare, nisi in manibus[a] eius, qui me pos- a
set inuitum destituere, vt not. per Paul. in Clem.
vnic. de renunc. tamen ius ad rem possum dimit-
tere, & illi renuntiare in manibus cuiuscunque,
etiam simplicis notarij, multò fortiùs in manib.
patroni, leuiùs enim perditur ius ad rem quàm
in re. de concess. præbend. c. fin. de præben. c. si is
cui. et c. quodam. libr. 6. & in Clem. gratiæ. de re-
scrip. Cùm igitur præsentatus nõ habeat ius in re,
quia nõ est institutus, sed ad rem, vt in c. dilectus.
de offic. lega. ergo illi potuit renuntiare in mani-
bus sui patroni. Confirmatur hoc dictum per v-
num dictum Innoc. notabile in c. cum venissent.
de rest. in integ. super verbo, renuntiauit. vbi di-
cit, † quòd electus ante confirmationem potest 3
renuntiare iuri suo sibi ex electione quæsito in
manibus eligentium, etiam si electioni de se factæ
consensit. quòd indubitanter procedit in electis
ad inferiores dignitates. De electis autem ad Epi-
scopalem dignitatem, licèt olim fuerint opinio-
nes, in c. inter corporalia. de trãsla. episcop. tamẽ
hodie idem tenẽt omnes moderni in c. si electio.
de electi. li. 6. quæ quidem decre. facit pro secun-
do dicto conclusionis: videlicèt quòd patronus
post dictam renuntiationem in manibus suis fa-
ctam, potest iteratò præsentare, & habebit inte-
grum tempus quod primò habebat ad præsentan-
dum, quia quod per ipsum non stat, non est sibi,
imputandum. regul. iur. c. cùm non stat per eum.
lib. 6. & hoc tenet Io. Andr. in nouel. in d. c. si ele-
ctio. in 1. & super antepenul. gloss.

ADDITIO.

a Nisi in manibus. Adde decis. 7. incip. nota quòd vbi quis est præsentatus. eo. tit. inf. in ant. & Curt. in suo tracta. iurispatrona. in verb. honorificum. col. 30.

EPITOME.

Patronus potest religioso loco ius patronatus dare absq; alia vniuersitate, de licentia tamen Episcopi, quamuis aliter absque vniuersitate vendi non possit.

DECISIO IX. aliàs 404.

FVit dubitatum vtrũ ius patronatus per laicum possit dari religiosis sine gleba, vel aliqua alia vniuersali re, putà castro, villa vel fundo. Dubium fecit c. ex literis. de iure patronatus, vbi videtur quòd per se donari non possit, cùm sit ius spirituale, quod sine aliqua temporalitate stare non potest, sicut dicimus de præbẽda.

Breuiter

Breuiter fuit determinatum & conclusum contrarium per omnes. Nam licèt ius patronatus nõ possit vendi per se, nisi cum vniuersitate, vt in d. c. ex literis. et c. de iure. eo. tit. tamen donari potest à laico clerico sine quacunq; vniuersitate, vel gleba, vt in c. ex insinuatione. eo. tit. & loco religioso etiam sine consensu Episcopi, vt in decret. vnica. eo. tit. lib. 6. vbi videtur tex. pro hac determinatione. Idẽ videtur tenere, & dicere Inn. in c. cũ secundũ. eo. tit. in fi. maximè cùm laici hoc ius habeant ex singulari gratia, & fauore ecclesiæ, vt not. Innoc. super rubrica de iure patr. & ideò citiùs & leuiùs quomodocunque ad ecclesiam reuertitur, quemadmodum dicimus in decimis ab olim in feudum laicis concessis. de his quæ fiunt à præla. sine consen. c. cùm apostolica. res enim de facili redit ad naturam suam. 35. dist. ca. ab exordio. ff. de pact. l. si vnus.

EPITOME.

Maritus ratione dotis, in qua cõprehenditur ius patronatus, potest præsentare, cùm censeatur rerũ dotalium dominus: si tamen maritus & vxor in præsentando diuersos concurrat, præsentatus ab vxore præfertur.

DECISIO X. aliàs 422

a FVit dubitatum vtrùm valeret consuetudo [a] tanti temporis, cuius contrarium, &c. quòd maritus ratione villæ sibi datæ in dotem, in qua consistit ecclesia parœcialis, cuius ius patronatus spectat ad vxorem, posset ad ecclesiam ipsam vacantem personam idoneam præsentare. Et fuit conclusum & determinatum per omnes Dominos quòd sic. imò secudùm aliquos circũscripta quacunque consuetudine de iure communi hoc posset, cùm ipse maritus sit dominus rerum dotalium viuente vxore, vt l. doce ancillam. C. de rei ven. vel ad minus habet vsumfructum in bonis dotalibus, ex quibus tenetur onera matrimonij supportare. de do. inter vir. & vxo. c. per vestras. de vsur. c. salubre. & ff. de iure do. l. si is qui.

b Prętereà eligere & pręsentare est fructus [b] possessionis: ergo cùm ipse sit in possessione villæ, ratione cuius competit hoc ius, meritò eo vti potest. de iure patr. c. consultationibus. faciunt not. per Inno. de rest. spol. c. in literis. post princ. Prætereà cùm ius patronatus transeat cum vniuersitate, vt in c. ex literis. de iure pat. meritò maritus habens hanc villam ex donatione vxoris in dotem, de iure potest præsentare, maximè si hoc habeat consuetudo, quæ est optima legum interpres. de cõsue. c. cùm consuetudinis. & quæ videtur esse rationabilis valdè in hoc casu, quia cõsona iuri cõmuni. ar. c. si. de do. inter vir. & vxo. Si verò ambo maritus & vxor concurrerent in pręsentando duos Episcopo, crederem præferendum præsentatum ab vxore. prout not. per Io. And. in nouel.

c in simili quæstione de tutore & pupillo [c] pręsentantibus. in c. ex eo quod. de electio. lib. 6.

ADDITIONES.

a Consuetudo. Adde Fely. in c. cùm Bertoldus. de reg. iur. col. 12. nume. 44.

b Fructus. Adde Roch. Curt. in tract. iurispatro. in verb. competens. in quæstion. 14. & in verb. ius. quæstio. 6.

c Pupillo. Adde dec. 6. eod. hoc tit. in antiq. Roch. Curt. in d. tract. iurispatron. in verb. competens. Paul. de Citadinis in tract. iurispatron. parte 6. artic. 3. in verb. patronus præsentat. quæst. 40.

EPITOME.

Literis Episcopi in quibus narrat ad alterius pręsentationem Titium instituisse, creditur etiã quòad præsentationem.

SVMMARIA.

1 *Verbis siue literis Prælatorum, maximè de facto alieno non creditur.*

2 *Prælatus plus iuris habet in instituendo, quàm patronus in præsentando.*

DECISIO XI. aliàs 423.

SED retento eodem themate Episcopus narrat in literis institutionis factæ per eum, Titium sibi præsentatum per Seium maritum B. & ad ipsius præsentationem eundem Titium instituisse. Dubitabam ego, qui habui causam, ex quo non producebantur literæ præsentationis, sed duntaxat institutionis, vtrũ hoc sufficeret. Mea dubitandi causa fuit hæc, quia † nõ creditur verbis, siue literis narratiuis Prælatorum, maximè 1
de facto alieno, imò secundùm aliquos non creditur literis eorum assertiuis. de quo in decret. post cessionem. de proba. per Ber. & Io. Andr. in nouel. ar. à contrario sensu Clem. literis. de prob. Prætereà supposito quòd crederetur literis illius Episcopi instituẽtis super institutione, & admissione per ipsum factis: tamen non esset standum tali literæ super præsentatione patroni, & quòd infra tempus præsentauerit, quæ coniunctim requiruntur ad præsentationẽ validam. prout scripsi suprà dec. 4. eod. hoc tit. quæ incipit, Secundum omnes fuit mihi responsum & conclusum per omnes contrarium. Ratio, nam ex quo constabat de vacatione, & de tempore vacatione beneficij, de quo agebatur, & quòd præsentans erat verus patronus, & quòd institutio erat facta infra tempus, & de idoneitate personæ præsentatę, præsumi debet præsentationem ad præsentantẽ, & institutionem ad instituentem pertinuisse, qui reddunt se prout plurimum difficiles valdè in admittendo, & instituendo pręsentatum. de iure pat. c. nobis. et c. pastoralis. Cùm igitur Prælatus † plus iuris habeat in instituendo, quã patronus 2
in præsentando. de offi. ord. c. dilectus. & factum pręsumitur solenniter actum, nisi probetur contrarium. de præsump. c. in pręsentia. quandocunque etiam cõstat de duobus extremis bonis, præsumere etiã debemus de medio bono. arg. de dona. c. cùm dilectus. de app. c. inquisitioni. et c. secundò requiris. Tum etiã quia literis episcoporũ creditur in his, quæ spectant ad eorum officium. prout legit. & not. per Inno. in c. 2. de fide instru. prope finem. & est text. in d. c. post cessionem. & 2. q. 1. ca. legũ. & 11. q. 3. ca. curæ. quibus rationibus

attentis dicebāt omnes Domini præsentationem & institutionem sufficiēter fuisse probatam, quæ mihi ex alio capite videbatur nulla, per ca. decernimus. 16. q. 1. vbi recitantur institutiones Episcoporum factæ sine consensu patronorum. At in casu nostro non constitit de consensu patroni, nisi per narrationem Episcopi fortè falsam, ergo &c. Ad quod respōdebatur, quòd ex quo patronus se nōn opposuit, nec contradixit, consensisse videtur: nam qui tacet, &c. de regul. iur. c. qui tacet. libr. 6. Præterea literæ præsentationis próut plurimū, remanent penes Episcopos, & benè custodiuntur in archiuis eorum propter dictum c. decernimus. vt si patroni vellent malignari, & variare, non possent. Idcirco propter difficultatem probationis dicebam prædicta sufficere, & sic sententiaui pro actore de consilio omniū Dominorum meorum.

EPITOME.

Si monasteriū ad quod parœcialis ecclesia pertinet in spiritualibus, & temporalibus, & etiā monachi curam animarum habentes præsentant Episcopo clericum secularem, per ipsius mortem, potest dicta ecclesia tanquàm vacans impetrari.

SVMMARIA.

1 *Ecclesia vnita monasterio cū per clericum secularem deseruitur, an dicatur vacare.*

2 *Patronus donās ecclesiam, omne ius quod in ea habet, donare censetur.*

3 *Iudex non debet condemnare de his, quæ in petitione actoris non continentur.*

4 *Libellus debet esse clarus, aliàs si obscurus, vel dubius exstat, imputatur actori.*

DECISIO XII. aliàs 474.

a SVppoſito [a] † quòd parœcialis ecclesia spe-
1 ctat ex canonico titulo plenissimè ad mona-
sterium, videlicèt quóad spiritualia omnia &
temporalia, ac ipsorum omnium plenum, & li-
berum exercitium, & fructuum omnium perce-
ptio, saluo quòd debent habere secum vnum ca-
pellanum secularē, qui per eos Episcopo præsen-
tetur, & ab eo recipiat curam, & in decenti habi-
tu Sacramentum Eucharistiæ portet infirmis, ac
etiam vbi monachi vsi fuerunt per seipsos exer-
citio curæ, & infirmis Sacramenta ministrando, si
moritur capellanus, & impetratur ecclesia tan-
quàm vacās per mortem illius, tenet impetratio.
vt suprà in conclusione 24. de præbend. & per ea
quæ ibi dixi in fin. & vt gratia Papæ valeat, & in
aliquo sortiatur effectum, cùm Papa sine dubio
fuerit intentionis aliquid conferendi. arg. de pri-
uileg. c. si Papa. libr. 6. & de verb. sign. abbate. de
2 leg. 1. l. si quando. Facit quòd si patronus † donet
ecclesiam, censetur donare ius quod in ea habet,
vt de dona. c. pastoralis. de iure patron. c. cura.
Item quidam Domini plures numero dixerunt,
quòd si in libello talis impetrans cōtra monaste-
rium principaliter petierit dictam prouisionem
suam pronuntiare canonicā, & declarari dictā ec-
clesiam ad eum ptinere, sibiq; adiudicandā fore,
ac d. monasterio nullum ius competere super di-
cta ecclesia, iudex facta fide de præmissis debet
declarare libellum, & super iure dicti capellani
ferre sententiam, & super alijs impetranti silenti-
um imponendo, & hinc inde expensas compen-
sando. Pro primo allegabatur ff. de lega. 2. l. qui
solidum. in prin. ff. fam. ercisc. l. in hoc iudicio. &
no. Cy. C. si aduer. rem iud. l. 1. Pro secūdo de ex-
pen. alleg. no. Inno. de do. c. fi. in glo. magna. vers.
Item no. quòd si sententia, licèt modus. Facit cō-
tra no. Inn. de plus peti. c. vnic. in fi. in glos. Sed in
prin. dicti Domini subtiliùs illud dictum impu-
gnauerunt, prima facie videbatur enim certum
de iure, quòd iudex, † qui cōdemnat in eo, quod 3
non continetur in petitione actorum, malè & fa-
tuè agit, vt ff. de contrah. empt. l. fundus. C. de fi-
deicom. l. 1. in fin. modò constat, quòd ius quod
primus capellanus habuit, sub generali petitione
non comprehenditur, igitur in illo iuris condem
natio fieri non potest. Quòd non comprehenda-
tur, probo, quia aut comprehenditur tanquàm
pars rei petitæ, vt in d. l. qui solidum. in prin. alle.
& hoc not. quia ecclesia est indiuisibilis, & partē
non habet, nec ipsa, nec ius corporale, quod in ea
habetur, habet partem, vt in c. dilecto. de præb.
de const. c. cùm M. cum similib. an comprehende
retur per inductionem proprietatis verborū ad
improprietatē, vt proximè dixi, etiā & hoc non
potest, quia si sit ius monasterij, nō excluderetur,
si mentē talē libellans haberet, quod tamen p ex-
pressum excludit. Postquā enim nullū ius pręten
dit in ecclesia, ius infert monasterio. ergo & ipse
impetrans eo ipso quòd expreßè ius monasterio
in libello nō excludit ex toto censetur libellum
velle intelligere de directo principali inter acto-
rem, & rectorē. ar. ff. si ager vect. l. 2. facit, quia li-
bellus † debet esse clarus [b] de natura sua. ff. de rei 4
vendic. l. si ideò. Et licèt admittatur declaratio, b
aliàs imputetur actori. ff. de iudi. l. si quis inten-
tione ambigua. & l. in stipulatu. ff. de verb. oblig.
propter quod dicti Domini consulebant, q̃ di-
ceretur actori per auditorem, q̃ dictum libellū
declararet. Tamē in casu quo non declararet, fiat
interpretatio contra eum, in regula, contra eum.
libr. 6. quia saltem debent in dubio accipi verba
in propria sententia, vt ff. de leg. 3. l. non aliter.
maximè in odium declarare nolentis. ar. ff. de in-
terrog. actio. l. de ætate. §. qui tacuit. Coniunge
cum isto quòd si libellus debet esse clarus, ad-
huc sententia debet esse clarior, vt Institut. de a-
ctio. §. curare. quia non videtur quòd ius illius
capellani consisteret in ipso corpore in ecclesia
constituto ad releuamen actoris in aliquo or-
dinato, sicut videmus in multis ecclesijs huius-
modi capellanos vicarias, & præbendas haben-
tibus etiam cum animarum cura, seu potestate
audiendi confessionem, quibus tamen non vide-
tur prouideri aliquo modo de ecclesia, sed in ec-
clesia. vide hanc differentiam not. in gloss. Clem.
1. de præbend. & digni. licèt secùs putarem, vbi
monachi carerent exercitio curæ, per ea quæ di-
xi suprà in dict. decisi. Hoc supposito dice-
bant dicti Domini, quòd si recusat ille declara-
re, absoluatur monasterium ab impetitione, & a-
ctor condemnetur in expensis, quod tardè fien-
dum foret, & si fieret, bonum esse taliter senten-
tiam

tiam declarare, quòd appareret modus, & causa pronuntiationis eiusdem, si declararent, quòd pronuntiaret secundùm quod aliqui Domini su prà dixerunt, &c.

ADDITIONES.

a Supposito. Similis decis. legitur apud Aegid. sub tit. de præbend. dec. 65. aliàs est in ordine. 706.

b Clarus. Adde tamen quod libellus in vna & eadé conclusione potest pro parte esse aptus, & pro parte ineptus, nec pars inepta vitiabit aptam. Roma. consi. 245. in 1. col. versi. præterea.

De Sponsalibus.

EPITOME.

Cohabitatio superueniens post infantiam, & pubertatem ratificat matrimonium per infantes contractum.

DECISIO I. aliàs 462.

Dubitatur, si duo infantes contraxerunt matrimonium, & post infantiā, & pubertatem simul cohabitauerunt, non tamen se cognouerūt carnaliter, an ratificetur matrimonium per huiusmodi cohabitationem, vt trāseat in præsens. Io. And. in c. vnic. de desponsi. impub. libr. 6. tenet quòd non. cum. quo tenet author harum decisionum Archid. ibi contra in ca. non est consensus. 30. q. 2. cuius opi. tunc omnes Auditores sunt secuti, licèt argumenta fortia & veriora sint pro opinione Ioan. Andr. maximè, quia istud matrimonium est iuris fict.

a In matrimonio modò fixio[a] non habet locum, nisi in casibus à iure expressis. de spon. c. is qui. & Clem. quòd circa. de elect. qui, vt ipse dicit, hunc casum expressum declaret.

ADDITIO.

a Fictio. Fictionis materiam vide per Bar. in repe. l. si is qui pro emptore. ff. de vsucapio. & in l. nec vtilem. ff. ex quibus caus. maior. & Bald. in l. siue possidetis. C. de probatio.

De Desponsatione impuber.

EPITOME.

Pubes contrahens cum impubere etiam per verba de præsenti, ante tempora pubertatis, potest cū alio pubere matrimonium legitimum contrahere, non obstante promissione iuramento firmata, & superioris prohibitione.

DECISIO I. aliàs 450.

Si pubes contrahit matrimonium in faciem ecclesiæ cum muliere impubere per verba de præsenti, & anteà quàm mulier perueniat ad pubertatem, siue legitimam ætatem dictus pubes etiam contra inhibitionem sibi factam per Episcopum cum alia muliere pubere contrahat carnali copula subsecuta: Fuit dubitatum vtrùm teneret secundum matrimonium? Et videbatur aliquibus quòd non, per c. de illis. 1. versicul. mulier autem. de despon. impub. qui quidem ver. allega. pro casu. Nam prædictus pubes ex quo semel consensit in eam, non poterit posteà dissentire, nisi illa post pubertatem dissenserit, vt ibi. & rationem ponit gloss. per regulas communes. c. Quod semel placuit, et c. quod semel approbo, &c. & ibi vide iura. Fuit determinatum contrarium per omnes, per gloss. ibidem fi. in fi. quæ dicit expressè, quòd licèt prædictus pubes teneatur expectare mulierem impuberem donec perueniat ad ætatem legitimam, hoc non est ratione matrimonij, quod nullum fuit propter defectū ætatis mulieris impuberis, vt in c. literas. et c. accessit. eod. titul. sed ratione promissionis suæ, contra quam veniendo, si contrahat cum alia, matrimonium tenet, etiamsi iuramentum interuenisset. alleg. c. si inter. de spons. hoc idem tenet ibidem Innocen. & Hostien.[a] Et potest esse ratio, quia fortius vinculum superueniens rumpit debilius, vt in dict. c. si inter. At in casu proposito, quòd licet interdictum puberem & impuberem fuerit matrimoniū contractum per verba de præsenti, tamen iuris fictione fuerunt reuera sponsalia de futuro, vt in c. vnic. de desponsa. impuber. libro sexto. quæ rumpuntur per sponsalia de præsenti posteà legitimè inter puberes contracta, vt in dict. c. si inter. multa enim fieri prohibentur, quæ si facta forent, tenent. vt in c. ad apostolicam.[b] de regularib. quæ regula infallibiliter tenet in actibus irretractabilibus, siue irretractabilibus, vt in sacramentis, & non in non habentibus causam perpetuā prohibitionis, vt in casu nostro. de quo in c. tua. de sponsa duor. & per hoc etiam respondebatur ad prohibitionē, siue interdictum, Episcopi, quod non dissoluit matrimonium posteà contractum, nam fortius matrimonium quàm interdictum etiam Papæ. prout leg. & not. in d. c. ad dissoluendum. de despon. impub. in gloss. fin. de matrim. contract. contra interdict. eccl. c. ex literis. et c. de muliere.

ADDITIONES.

a Et Hostien. Hoc idem etiam tenet ibi dominus Abbas in vltima nota. in quantum dicit, nota quòd sponsalia de futuro etiam iurata non impediunt matrimonium cum alia contractum.

b Vt in c. ad apostolicam. Adde l. 1. ff. de excu. tuto. in gloss. super ver. dabitur. vt concordet psalterium cum cythara.

De Conditionibus appositis.

EPITOME.

Licèt modus adiectus in dismembratione, seu ordinatione facta per Legatum sub modo non seruetur, ordinatio nihilominus valet, nec resoluitur ipso iure.

DECISIO L. aliàs 231.

Rdinatio siue dismembratio facta sub modo resolubili per aliquem Legatũ, licèt modus nõ seruetur, ordinatio nihilominus stat in suo robore, nec resoluitur ipso iure, licèt posset agi ad resolutionem ipsius, & retroductionem, seu retractationem rei datę conditione ob causam. prout leg. & no. per Ber. Inno. Hosti. in c. verum. de condi. appo. facit c. significatum. de præb. putà Legatus ordinat q̃ certum monasterium habeat certos redditus alicuius parœcialis ecclesiæ, dũmodò ibi teneat sex monachos ad deseruiendum in diuinis, & orandum etiam pro anima fundatoris, si hic modus non seruetur, nihilominus stat ordinatio, p iura superiùs allegata. Pro qua conclusione facit glos. ordi. Io. And. in c. non potest. de præb. lib. 6. super ver. retinere. vbi dicit, quòd hoc verbum, dummodò, non sonat in conditionem, sed potiùs in admonitionem, vel comminationem, vt ff. de tutel. l. muto. §. 1. remittit ad not. per eum in regula iuris, actus legitimi. de reg. iur. eod. lib.

Qui filij sint legitimi.

EPITOME.

Inferiores à Principe legitimandi potestatẽ non habent, quod nec Papa habet, nisi in terris sibi ipsi temporali iurisdictione subiectis.

DECISIO II. aliàs 200.

Nferior à Principe non potest illegitimum legitimare quóad successionem hæreditariam, quod nec Papa posset, nisi in terris temporali iurisdictione sibi subiectis. prout leg. & not. in c. p venerabilem. qui fil. sint leg. licèt Hosti. teneat ibi contrarium de Papa, qui tenet hodie monarchiam mundi, & habet vtrumq; gladiũ. de quo in c. causam quæ. eod. tit. & in c. nouit. de iudi. & ibi vide pulchras rationes naturales domini Ioan. de Ligna.

De Accusationibus.

EPITOME.

In causa iniuriarum etiam ciuiliter intentata requiritur specificatio, non tamen tanta, quanta in obiectibus, qui sunt magis odiosi.

SVMMARIA.

1 *Libellus in actione ciuiliter intentata debet esse specificus.*
2 *Actio iniuriarum dicitur infamatoria.*
3 *Articuli qualiter sint in actione iniuriarum ciuiliter intentata proponendi?*
4 *Famam suam negligens crudelis dicitur.*

DECISIO I. aliàs 36.

1
VIT dubitatum vtrùm † in actione iniuriarum ciuiliter intentata locum habeat, l. libellorum. ff. de accu. & in scriptis canonizata. 2. q. 8. ca. final. §. libellorum. videlicèt, quòd in libello, a & in articulis requiratur tanta specificatio, ac si criminaliter ageretur? Et videbatur prima facie quòd sic, quia actio † iniuriarum infamat. de re iudic. c. cùm te à B. cum ibi no. & sic odiosa. sed propter odiositatem materiæ, putà obiectum in persona, vel formam in causis beneficialibus, requiritur maxima specificatio, vt in c. vt circa. de electio. libr. 6. & in Clem. constitutionem. eod. tit. ergo multò fortius in actione iniuriarum, quę videtur magis odiosa. Præterea si in exceptionibus infra terminum datis contra testes requiritur talis & tanta specificatio, vt præfertur, prout legit. & not. in c. ex parte. de testi. & eod. tit. c. præsentium. libr. 6. quæ etiam licèt probentur, & propterea testes repellantur, tamen propterea pœna ordinaria non puniuntur, nec infames reputantur, vt in ca. cùm dilectus. de ordine cognition. in fine. multò fortius videretur id locum habere in actione iniuriarum, quæ infamat, vt præfertur. His non obstantibus fuit determinatum per omnes contrarium, & dictum, ac conclusum in actione iniuriarum ciuiliter intentata, talem & tantam specificationem in libello, & articulis non esse necessariam, sed sufficere, quòd pars aduersa possit certificari, & testes deponere. pro quo allegabatur text. in c. tuæ. de procura. & not. Innocen. in c. accedens. de purgat. canonic. Idem putauit dominus Aegidius, etiam de omni alia actione etiam ciuiliter intentata, quæ infamat ex identitate rationis, vt ff. de dolo. l. exigat. & ff. de iniur. l. prætor edixit. in principio. & ibi per Bartolum. Ratio enim, in his omnibus est vniformis, videlicèt ne admittatur quis ad vagandum in discrimine famæ alterius, quæ habentur in duabus legib. prox. Sed talis & tanta specificatio non requiritur in prædicta actione, qualis requiritur in actione directè criminaliter intentata, & in obiectionibus contra personas electas, vel eligentium, vel testium, qui quidem obiectus cùm non descendunt ex iure proprio dantis, sed tendunt propriè ad repulsam aduersarij, vel testiũ, sunt magis odiosi, quia vult alijs nocere, & sibi non prodesse. Tum etiam quia vt plurimum cõfinguntur, & ideò propter præsumptionem calumniæ statutum est tam exactam specificationem fieri in illis, vt expreßè apparet in iure superiùs allegat. Secùs verò si obiectus essent de iure dantis, tunc enim talis exacta specificatio non requiritur, vt in Clem. constitutionem. de electio. At in casu nostro, putà in actione iniuriarum ciuiliter intentata, articuli † de tali materia dati sunt de iure dãtis, dummodò de propria iniuria agat. ergo. & cæt. quia vt dicatur articulus de iure partis, non consideratur solùm an in personam, vel formam alterius aliquid impugnando incitet, sed cõsideratur solùm an causa vnde competit ius agendi, vel excipiendi directè descendat à iure dantis, vt probat expreßè d. Clem. constitutionem. in princ. superiùs allega. Præterea rogo dic mihi quid magis directè potest ius meum respicere, quàm quòd mea fama & opinio bona seruetur illæsa? Ad quod tendit actio iniuriarum, cùm † canõ reputet illum crudelem famam suam 3 4

ſuam negligentem, vt 12. quæſtio. 2. ca. nolo. de accuſation. c. fina. & potiùs debemus delectari in odore bonæ famæ, quàm malæ opinionis, vt in decret. licèt in beato Petro. de accuſationi. Ergo concludendo dicamus ſufficere ſpecificationem in actione iniuriarum ſuperiùs annotatam, & ſic fuit ſemper obſeruatum.

ADDITIONES.

a In libello. Adde ſup. de libel. oblatio. deciſi. 1. & de ſequeſtra. poſſeſ. & fruct. deciſi. 1.

b Clem. conſtitutionem. Vbi Pau. dicit in §. cæterum. ſuper verbo, circunſtantiarum. quòd licèt ille cui datus eſt terminus ad proponendum crimina, & defectus, ſatisfaciat termino indeterminatè: illa propoſitio ſi peteretur declarari, deberet, & poſſet declarari poſt terminum, quia qui declarat non addit. ff. de teſtamen. lege hæredes palam. §. quòd verò quis.

De Exceſſibus prælatorum.

EPITOME.

Vnio beneficiorum ex falſa cauſa facta, ſeruata iuris forma valet, licèt veniat reuocanda.

DECISIO I. aliàs 59.

a VNIO[a] ex falſa cauſa facta ſeruata forma Iuris valet, & tenet. argum. not. per Ioan. 11. quæſt. 2. in ſum. et c. ſine exceptione. & in c. dudum. de rebus eccleſ. non alienand. non enim videtur hæc vnio, quæ eſt contractus ſtricti iuris, vt in l. eum qui. ff. de dona. ob hoc, non valere, quoniam dolus dans cauſam contractui in contractibus ſtricti iuris, non reddit contractum ipſo iure nullum, vt l. ſi quis cum aliter. ff. de verbo. obliga. ergo. &c. ſecùs verò vbi nulla cauſa ſubſit, & ſi ſine aliqua cauſa facta fuerit, tamen nihil valeret quod actum eſt, vt in Clem. monaſteriorum. de rebus eccleſ. non alienandis. & ſic poteſt intelligi opinio Ber. & Hoſtien. qui tenent contrarium. Io. & etiam Archid. in c. 1. de reſtitu. in integrum. Dominus verò Io. de Lignano in c. ſi quis preſbyterorum. diſtinguit, an ſit peccatum in cauſa ex qua, vel circa quam. credo tamen quòd poſſit prædicta vnio annullari probata falſa cauſa, vt in l. ſi prætor. ff. de iud.

EPITOME.

Vicaria perpetua poteſt vniri menſæ Epiſcopi, vel abbatis, & tunc tranſit in temporalem, quoniã ad nutum poſſidentis epiſcopatum, vel monaſterium inſtituitur rector, & beneficiũ menſale cẽſetur.

SVMMARIA.

1 *Vicaria perpetua beneficium eccleſiaſticum eſſe cenſetur.*

2 *Eccleſia vnita cenſetur plene iure ſpectare ad Epiſcopum, vel abbatem, cuius menſa eſt vnita.*

3 *Diſpoſitio Clem. 1. de ſupplen. negli præ. non habet locum in beneficijs menſalibus.*

DECISIO II. aliàs 273.

FVit dubitatum & in conſilijs poſitũ per dominum Robertum, vtrùm perpetua vicaria alicuius parœcialis eccleſiæ poſſit vniri alicui monaſterio, ſeu menſæ abbatiali. Fuit cõcluſum, & reſpõſum per maiorem partem quòd ſic, quia ſicut rectoria parœcialis poteſt vniri, ita & vicaria perpetua, quia † beneficium eccleſiaſticũ eſt, 1
& ad omnia tenetur vicarius, ad quæ rector, vt in Clem. vni. de offi. vica. Et ſicut Epiſcopus non diſpenſat cum rectore ſuper ætate, ita nec cũ perpetuo vicario, vt ibi no. per Io. And. & Pau. ſuper verbo, ætate. Ergo ſicut Epiſcopus poteſt vnire rectoriam, ita & multò fortius vicariã, quia minus ius, & minorem vtilitatem habet vicarius in eccleſia, quàm rector, vt in c. extirpandæ. de præbend. & in alijs iuribus ſuperiùs allegatis. Aliqui vacillando volentes tenere contrarium, dicebãt quòd non vniendo, ſed ſupprimendo dictam vicariam poſſet hoc fieri per Epiſcopum cum conſenſu ſui capituli. iuxta ea quæ legun. & notan. per Innocen. & Hoſtien. in c. cùm acceſſiſſent. de conſtitu. Præterea abſonum videtur, quòd parœcialis eccleſia careat paſtore, quæ aut debet regi per paſtorem, ſeu rectorem, aut per vicarium perpetuum quantumcunque fuerit alteri dignitati vnita, vt in c. extirpandæ. §. qui verò. de præbend. & de priuile. c. cùm & plantare. §. in eccleſijs. & videtur text. in c. vni. de capella. mo. lib. 6. allegant etiam nota. in c. de monachis. de pręben. & in c. 1. eo. titu. libr. 6. et c. 1. de iure patronat. in Clem. quæ omnia iura & not. procedunt in beneficio pleno iure in temporalibus ad aliquos religioſos ſpectante, ad illud enim tenentur perpetuum vicarium Epiſcopo præſentare inſtituendum ad regimen, & curam animarum, vt in c. vnic. de capell. mona. ſuperiùs alleg. & tunc habet locum prouiſio dictorum iurium de monachis. et c. 1. de præbend. libr. 6. & Clem. 1. de iure
patronat. At vbi eccleſia † eſt vnita mẽſæ epiſco- 2
pali & abbatiali, & ſpectat ad illum pleno iure tam ſpirituali, quàm temporali, tunc poteſt ibi poni vicarius temporalis ad nutum remouibilis ad exercitium curæ quæ principaliter reſidet in Epiſcopo, vel Abbate, cuius menſæ eſt vnita eccleſia, ſiue perpetua vicaria, ita quòd per hanc vnionem perpetuitas tranſit in temporalitatem, & totum reſidet in Epiſcopo, vel Abbate, cuius menſæ eſt vnita. Pro hoc etiam alleg. ea quæ legunt. & notan. per Ioan. Andr. & Pau. in Clem. frequens. de exceſſ. prælat. ſuper verſi. ad mẽſam. & in Clem. 1. de reſcript. per Guliel. & Pau. & in
† Clem. prima, de ſupp. neg. præ. quæ non ven- 5
dicat ſibi locum in beneficijs menſalibus, quia illa non dicuntur vacare, vt in d. c. frequens. ſuper verſic. quidam etiam. & in Clem. ne in agro. de ſta. monacho. §. ad hæc. & qualem poteſtatem habent prælati in his bonis menſalibus, vide Innocen. & Hoſtien. de priuileg. c. paſtoralis. de ſtat. mona. c. a. ſuper verſic. prioratus. per Innoc. tamen Dominus Robertus dixit Collectarium in c. ſicut vnire. de exceſſ. prælat. te-

nuisse, & tenere in contrarium, videlicèt quòd perpetua vicaria vniri non potest.

De Iniurijs, & damno dato.

EPITOME.

Iuxta qualitates, & circunstantias quæ augent, vel minuunt iniurias, iudex taxet eas in certá quantitatem, in qua vel infra quam læsus iurat, & subsequenter in quantitate iurata condemnet.

DECISIO I. aliàs 152.

a AD æstimationem iniuriæ[a] quæ per pro-
bationes legitimas haberi non potest,
Iudex primò cõsideratis omnibus qua-
litatibus, & circunstantijs quæ pos-
sunt augere, vel minuere huiusmodi æstimatio-
nem, suo iudiciali arbitrio taxabit certam æsti-
mationem huiusmodi iniuriæ, seu certam quan-
titatem, non vt in illa condemnet, sed vt infra il-
lam, seu in illa & non vltra pars per suum iura-
mentum huiusmodi æstimationem declaret. Et
ita intelligitur quod habetur ff. de iniur. l. sed si
vnius. §. seruus meus. & post huiusmodi taxatio-
nem pars in ipsa quãtitate, seu summa taxata con
demnabitur, seu infra eam. & Ita intelligitur l. in-
iuriarum æstimatio. de iniur. & de iniur. c. olim.
& de offic. ordinar. c. si canonici. cum ibi not. in
glo. super ver. damnis. lib. 6.

ADDITIO.

a Iniuriæ. Adde inf. eo. deci. 4.

EPITOME.

Actio iniuriarum etiam ciuilis tollitur annali præscriptione.

SVMMARIA.

1 *Lite non contestata super actione iniuria verbalis infra annum agens vlteriùs non admittitur.*
2 *Tempus quando pro actione iniuriarum currere incipiat?*
3 *Stante statuto, quòd post annum non cognoscatur de maleficio, an pro delicto occulto currat tempus?*
4 *Ciuilis & naturalis obligatio an præscriptione tollatur?*

DECISIO II. aliàs 240.

1 PRo iniurijs verbalibus † non admittitur a-
gens, siue actionem intentans post annum,
nisi infra annũ à tempore irrogatæ iniuriæ com-
putandum fuerit lis contestata. Ratio, quia per
a lapsum anni[a] tollitur hæc actio. C. de iniur. l. si
non conuitij. tollitur etiam leuiùs, scilicet dissi-
mulatione, vt Inst. de iniur. §. fi. & ibi no. sed dis-
simulare præsumitur, ex quo tanto tempore ta-
cuit. argu. eorum quæ legun. & notan. per Ioan.
Andr. & Hostien. in c. cum te. à B. de re iud.

ADDITIO.

a Lapsum anni. Scilicet continui, vt ff. de his qui.
not. infa. l. genero. §. 1. quia odiosa est, vt l. Arria-
nus. ff. de act. & ob. & l. interpretatione. ff. de pœ.
& intelligas de actione iniuriarum prætoria, ci-
uilis autem, quæ descendit, quando crimen pu-
nitur per legem Corneliã, quod est in tribus ca-
sibus, vt l. lex Cornelia. ff. de de iniur. tũc est per-
petua, sicut aliæ actiones ciuiles. l. 2. C. de consti.
tu. pecunia. & ita tenet Cy. in dict. l. si non conui-
tij. in 3. quæst. Contrarium tenet Ioan. Andr. in
additione Spec. in tit. de iniurijs. vbi dicit, quòd
tam ciuilis, quàm prætoria tollatur anno pro-
pter odiositatem ipsius. & pro hoc vide gl. ordi.
Insti. de iniur. in §. sed lex Cornelia. super verb.
introduxit. quæ videtur concludere, quòd eti-
am in his tribus casibus, scilicet cùm quis sit va-
pulatus, aut percussus, aut domus sua introita
quòd anno cõtinuo actio prædicta tollatur. Nõ
obstat motiuum Odo. & Ia. de Ra. qui, vt refert
Cyn. ibi tenent eam perpetuam, quando ex lege
Cornelia descendit: quia speciale est hoc casu,
quòd actio iniuriarum sit ciuilis, & irregularis
propter odiositatem sui, quia per eam quis infa-
matur, vt in l. atletas. §. fi. ff. de his qui not. infa. &
in c. cum te. de re iud. hic alleg. Item ratio eorum
est generalis, cui derogatur per specialem. d. l. si
non conuitij. & ibi per Doct. & in regu. generi.
de reg. iur. lib. 6. Sed † hie posset dubitari quan- 2
do incipiat currere iste annus, an à die iniuriæ ir-
rogatæ, an à die scientiæ? Et videtur quòd à die
scientiæ, quia ignoranti non currit tempus anni.
l. annus. ff. de calum. & per Bart. in l. genero. ff. de
his qui not. infa. & in c. qui aduersitatem. de con-
cess. præb. Item quia ignorantia præsumitur, &
non scientia. l. verius. ff. de proba. In contrarium
videtur, quia in his quæ sunt publicè nota, præ-
sumitur scientia, vt no. glo. in l. si tutor. C. de su-
spe. tut. not. in c. 1. de postulat. prælat. & in c. eos.
de tẽpo. ord. lib. 6. Et quòd in hac actione currit
annus ignorãti, tenet singulariter Guliel. de Cu.
in l. exceptiones. §. satis clementer. ff. quod met.
cau. alleg. l. omnes. C. de præscrip. 30. ann. quę lo-
quitur in præscriptione longissimi temporis. al-
legat etiam l. fin. ff. si quis testa. lib. & Bart. in d. l.
fi. format quæstionem satis ad propositum. Si sta-
tuto † cauetur, quòd post annum non possit co- 3
gnosci de maleficio, an si delictum fuit occultũ
currat annus, & eam insolutam relinquit, dicens
se dubitare. Sed mihi videtur quòd pro opinio-
ne Guliel. sit casus in l. item apud Labeonem. §.
conuitium. ff. de iniurijs. vbi dicitur, quòd absen
ti, & ignoranti fit iniuria, & quòd anno tollitur
dicta actio, quod intelligitur de actione compe-
tenti, tam pro iniuria facta præsenti, quàm igno-
ranti. Pro hoc etiam facit l. auxilium. in princ. ff.
de mino. tene menti perpetuò præallegatum di-
ctum Guliel. & cogita si de iure procedit necne.
Vlteriùs prosequẽdo istum principalem articu-
lum, qui tangitur in hac decisione, quæro † an si- 4
cut per lapsum anni tollitur actio iniuriarum, ita
etiã tollatur omnis obligatio naturalis scilicet &
ciuilis, adeò quòd iniuriatus tacẽdo per annum
videatur contumeliam remisisse. Breuiter licèt
sint glossæ iuris ciuilis contrariæ, an per præscri-
ptionem tollatur naturalis & ciuilis obliga-
tio, de qua quęstione satis habetur in l. cum quis.
C. de iur. & fac. igno. ff. rem ra. habe. l. final. & in
l. ubliga-

L.obligationum ferè. §. placet. ff. de acti. & obliga. cum simi. tamen veritas est, quòd sicut actiones descendentes ex delictis quæ dantur ad vindictam, per præscriptionem tolluntur ipso iure, tollitur etiam obligationes naturales & ciuiles. & ita clarè determinat Bal. in d. l. cùm quis. sic & per pactum nudū tollitur ipso iure actio, & omnis obligatio iniuriarum, vt l. si tibi decem millia. §. quędam. ff. de pact. & eodem tit. l. si vnus. §. pactus. nam qui habet actionem iniuriarum tacendo, & non agendo per annum, videtur tacitè remittere omnem actionem, & contumeliam, & ideò qui non petit infra tempus, tacitè videtur ius suum remittere, vt no. glo. in l. si ego. circa finem. ff. de negotijs gestis. & sufficit quæcunque remissio, nec requiritur partis præsentia ad tollendum actionem iniuriarum, propter sui debilitatem, & odiositatem, vt d. §. quædam. & not. glos. Institu. de iniurijs. in fin. & quod quis non petendo infra tempus videatur pactum fecisse, not. Dyn. in l. vbicunque. ff. de fideiussor. & per hoc dicit tex. in dict. §. pactus. quòd si factum est pactum de non petēdo super iniurijs, per quod omnis actio & obligatio est sublata, vt est textus cum gl. in dict. §. quædam. quòd licèt postea fiat pactum de petendo, per illud non renascitur actio iniuriarum. Et est ratio vt dicit ibi text. quia actio iniuriarum nō nascitur ex pacto, sed ex cōtumelia. qui text. est valde nota. ad propositum. Nam ex quo actio & omnis obligatio fuit extincta per lapsum anni, & ex tacita remissione, & tacito pacto partis, vt suprà dixi, non potuit postea per rescriptum Principis reuiuiscere: cùm actio iniuriarum non ex rescripto, sed ex contumelia nascatur, quæ contumelia iam per lapsum anni est sublata: non enim Princeps ea quæ sunt iuris naturalis immutare potest. l. quoties. C. de preci. imper. offe. Item nec posset pars pœnitere, ex quo per lapsum anni iniuriam remisisse videtur. l. nō solùm. §. 1. ff. de iniur. pro hoc etiam vide in repeti. domi. Benedicti de Plumbino in dict. l. cum quis. superius alleg. qui tenet ibi contrarium, dicens, quòd licèt iniuria tempore aboleatur quoad actionem & obligationem ciuilem. l. sed si vnius. §. si ante iudicem. ff. de iniur. tamen quoad obligationem naturalem non. allega. §. placet. in l. obligationum fere. superius alleg. & l. si non conuitij. C. de iniur. sed secundum opinionem Ioan. Andr. fuit iudicatum in causa d. Io. Saldeman. de consilio plurium aduocatorum in Roma, & ita fuit in Rota tempore meo semper obseruatum. super quo dubio vide in libro allegationum signato, & in folio 383. & adde hic duo consilia domini Raphaelis, & domini Pet. de Anch. posita in reportationibus domini Anto. de But. circa fi.

SVMMARIA.

1 *Damna in articulis specificata dolo vel violentia prouenientia an probari debeant per testes, an sufficiat iuramentum?*

2 *Interesse qualiter probetur.*

DECISIO III. aliàs 359.

Dvbitabatur vtrùm damna † petita, & specificata in libello & articulis possent probari per iuramentum. Ad hoc fuit responsum, & sic determinatum distinguendo. Aut principaliter agitur super damnis ante litem contestatam illatis, aut non, sed incidenter, & accessoriè petuntur. In primo casu subdistinguitur: Aut prædicta damna sunt illata per dolum, & per violentiam, & tunc probato dolo vel violentia per testes, sufficit probare damna & res ablatas violenter, vel dolosè per iuramentum, taxatione iudicis præmissa, vt in ca. in primis. 2. q. 1. quod met. causa. c. super eo. C. vnde vi. l. si quando. de iniur. & damn. da. c. olim. & per Ber. ibidem. Si autem nullus dolus, vel violentia in damno dato prætenditur, sed peruenit ex aliquo casu accidentaliter, & ex interesse aliunde proueniente, tunc illud est probandum per testes, vt not. glo. ord. satis notabilis in c. dilecti. de foro compe. & est vlti. glo. quæ allegat. Insti. de verb. obl. §. non solùm. & facit benè c. cùm olim. de offic. deleg. scilicet ad primum principale dictum, videlicet quando damna principaliter petuntur, quòd tunc sint probanda per testes. de quo etiam aliqualiter per Innocen. de ordi. cognit. cùm dilectus. super versicul. alijs. & 3. q. 3. ca. fin. per Ioan. & Archid. subdit glos. vbi suprà, vtile foret certam summam adijcere, quia † difficile est probare interesse, vt ff. de prætor. stipulat. l. vlti. & ideò dat glo. consilium, quòd iudex, cuius est cuncta rimari, debet per suam subtilitatem interesse exquirere, siue requirere. C. de senten. quæ pro eo quod interest. l. vnic. de fide instrumen. c. cum Ioannes. Si verò post litem contestatam data sint siue damna illata, & incidenter, siue etiam accessoriè ad principalem causam petantur ex officio iudicis, tunc sufficit probare illa per iuramentum probato facto, siue causa ex qua damnum insurgit, sicut dicimus & distinguimus de expensis litis ante litis contestationem vel post factis. de dolo & contuma. c. finem. de restitu. spolia. c. grauis. de appellatio. c. sæpè. per Innoc. De interesse verò probando vide eum plenissimè in c. sacro. de senten. excommunica.

EPITOME.

Ad æstimationē iniuriæ quæ per legitimas probationes haberi nō potest, iudex consideratis qualitatibus & c. augere vel minuere taxam potest.

SVMMARIA.

1 *Iniuriarum æstimatio, quæ per legitimas probationes haberi non potest, qualiter haberi dicatur.*

2 *Agens ad æstimationem iniuriarum probare habet qualitates, ex quibus æstimatio suum recipit incrementum.*

DECISIO IIII. aliàs 486.

AD æstimationem [a] † iniuriarum, quæ per legitimas proba tiones haberi non potest, debet deueniri isto modo, quia iudex debet primò

primò considerare omnes qualitates,& circunstantias,quæ possunt augere, vel minuere huiusmodi æstimationem suo iudiciali arbitrio, & taxare certam æstimationem huiusmodi iniuriarum,seu certam quantitatem, non vt in illa condemnet, sed vt infra illam, & in illa, & non vltra pars per suum iuramentum huiusmodi æstimationem declaret. & ita intellige ff. de iniur.l. sed si vnius.§.seruus meus. & l.constitutionibus. eod.tit.& post huiusmodi taxationem pars in ipsa quantitate taxata, seu infra eam declarabit per suum iuramentum huiusmodi taxationem, seu æstimationem, & tunc potest fieri per iudicem condemnatio, vt in c.si canonici. de of.ord.libr. 6. & ita intellige l. iniuriarum æstimatio.ff. de iniu.& ita intelligitur c.olim. de iniur. nec facio quóad hoc differentiam, an agatur ex lege Cornelia,an verò ex actione prætoria, licèt glo.sam faciat in dicta l.iniuriarum ęstimatio. sed sequor in hoc Bart.qui in dict.l.iniuriarum.dictam glo. quóad hoc reprehendit, licèt non ita declaret.

2 Fateor † tamen, quòd si pars agens vult æstimationem probare, debet qualitates ex quibus ęstimatió suum potest recipere incrementum. & ita intelligo §. pœna. Instit. de iniuri. cum ibi not. Exemplum bonum huius primę taxationis & sequentis iuramenti declarationis habes C. vnde vi.l.si quando. & extrà, quod metus causa.c.super eo.§. secus. tamen hoc non est necessarium ibi,sicut hic, vt patet ff.de in litem iuran.l. videamus.Contrarium patet in l.in actionibus.§.1.eodem titu. Tu verò in hoc casu rationem diuersitatis cogitabis. Primum verò in expensarum taxatione,habes enim de iure communi quod non præcedit taxatio de necessitate, sed sequi potest. C.de iudic.l.sancimus. tamen de iure actio sequi non potest. in authenti. de iudic.§. oportet.quæ situatur de iudic. super dict.l. sancimus.& sic incipit. sed hodie aliàs incipit, post iusiurandum. Si quęris ergo qualiter procedit practica hodierna, quia post iuramentum taxamus.modò dico quòd duplex est taxatio, vna est, quæ non habet vim pronuntiationis, nec etiam re vera declarationis ipsius condemnationis fiendæ, sed habet vim limitationis iuramenti ipsius per partem præstandi. & ista debet præcedere iuramentum: quia vltra istam iurare non licet. & ita loqui.d. authen. post iusiurandum. Alia est, quæ habet vim condemnationis, & ista est quā facimus post iuramentū, & de illa non negatur quin fieri potest post dictum iuramentū, sed benè dicit, si hoc est infra taxationem, iuramentum est, in minori condemnatio fieri non potest. ita intelligit c. super eo.allegat. nisi taxatio prima per iudicem remoueretur, quia tūc posset. quod intelligo cùm ex causa in minus condemnatio fieri haberet. per d.l. videamus. circa fi. iuncta l. quod iussit.ff. de re iudic. Sed dic mihi qualiter sustinetur factum nostrum, quia ista prima taxatione non vtimur, vt vides. Respondeo, quòd imò vtimur isto modo, quia infra certam summam deferimus iuramentum, & sic faciendo duos actus simul facere videmus, scilicet summam vltra quam iuratam non possit taxari, & iuramentum deferre.ff. de acqui.hæred.l.illud.cum simil.

Additio.

Ad æstimationem. Adde decisi.1.sup.eo.tit. a

De Sententia excommunicationis.

EPITOME.

Sufficit opponere exceptionem in genere manifestæ offensæ contra petentem se absolui ad cautelam.

DECISIO I. aliàs 51.

SVfficit opponere exceptionem manifestæ iniuriæ, siue offensæ in genere contra absolutionem petentem simpliciter, vel ad cautelam, maximè si excipiens referat se ad acta. Tempore verò probationis prædictam manifestam iniuriam specificre oportebit. iuxta nota. in c.solet. de sentent. excommunica.lib.6.

EPITOME.

Si petatur absolutio simpliciter ab excommunicationis sententia, quæ dicitur iniusta, absoluitur cum cautione iuratoria, nisi de manifesta offensa opponatur.

DECISIO II. aliàs 72.

SI petatur absolutio [a] simpliciter, vel ad cau- a
telam [b] ab excommunicatione, quæ dicitur b
iniustè lata, si non opponatur, & probetur manifesta offensa, absoluetur cum iuratoria cautione de parendo iuri, & de satisfaciendo de expensis in casum, & euentum, quibus apparuerit iustè excommunicatus. de offic.deleg.c. cùm contingat.de appella.c. qua fronte. secùs verò si fuerit excommunicatus pro contumacia: putà, quia non respondit libello,&c. Si posteà veniat purgaturus suam contumaciam, & petat se absolui,& pars aduersa petat, quòd ante omnia satisfaciat de expensis factis occasione huiusmodi contumaciæ, non est absoluendus, nisi satisfecerit, vel de satisfaciendo sufficientem cautionem fideiussoriam, vel pignoratitiam dederit.de iud. c. 1. de sentent. excommunica. c. venerabilibus. libr.6. & ibi materia de vtroque dicto. adde decisi.7.hoc titu. in antiq.

Additiones.

Si petatur absolutio. Dubitari potest quo iure a
petatur absolutio ab iniusta excommunicationis sententia. Dic quod agitur condictione c. cùm contingat.de off.delega. vel condictione ex decre. sacro.de sent.excommu. vel agitur officio iudicis. dicit Hostien.in d.c. cùm cōtingat. quòd nō est curandum de iure canonico quo iure agatur, siue petatur absolutio, cùm actio non sit de iure canonico exprimenda in libello. de iudic.c. dilecti. Adde decisio.33. hoc eod. tit. inf. in antiq. Ad cautelam. An cautio sit præstanda, & quæ
per petentem absolutionem ad cautelam, vide b
supra de exce.decis.5.quæ incipit, Si in termino.

Iudex

EPITOME.

Iudex laicus cognoſcit ſi clericus cõiugatus per ipſum detentus contraxerit cum vnica, & virgine, & habitum detulerit clericalem, priuſquàm remittatur.

DECISIO III. aliàs 202.

SI clericus coniugatus à iudice ſæculari propter aliquod crimen captus, & detentus allegat ſe clericum, & doceat de clericatu per literas ordinatoris, & propterea petat ſe remitti ad forum eccleſiaſticum, non eſt ſtatim remittendus, niſi doceat ſe contraxiſſe cum vnica, & virgine, & portaſſe habitum, & tonſuram clericalem, quia aliàs non gaudet priuilegio fori eccleſiaſtici, vt legi. & not. in c. vni. de clericis coniug. libr. 6. & de his cognoſcit iudex eccleſiaſticus, & non ſecularis: argum. eorum quæ habentur & notantur in c. ſi iudex. de ſentent. excommunica. libr. 6.

EPITOME.

Terminus octo dierum præfixus ad probãdam manifeſtam offenſam incipit currere ipſo iure à die exceptionis admiſſæ.

DECISIO IIII. aliàs 208.

a TErminus octo dierum [a] ſtatutus ad manifeſtam probandam offenſam propoſitam ad impediendum beneficium abſolutionis ad cautelam, iuxta formam c. ſolet. de ſentent. excommu. libr. 6. incipit currere ipſo iure ſine aſſignatione iudicis à die exceptionis huiuſmodi per iudicem admiſſæ, & non à die allegationis, ſiue propoſitionis ipſius, prout not. in Specu. expreſſe titu. de dila. §. 1. Sed nunquid currunt? & dic quòd currunt de momento ad momentum. licèt Hoſtien. in d. c. ſolet. dicat, quòd dies in qua proponitur huiuſmodi exceptio, nõ debet computari. quod non eſt verum, ſecundum Io. And. in c. frequens. de reſtit. ſpol. quia quando Papa hoc vult, id exprimit, vt in c. pia. de except. & ibi de hoc per Archi. & Ioan. And. in nouella. ſuper verſi. octo diebus.

ADDITIO.

a Terminus octo dierum. Octo dies, qui dãtur ad probãdum manifeſtam offenſam incipiunt currere poſt exceptionem admiſſam ipſo iure. Et an dictus terminus octo dierum poſſit per iudicem prorogari. gl. in d. c. ſolet. tenet quòd ſic. Franc. Vercel. ibi, quem ſequitur Io. An. ibidem, ſuper verbo, audiendum. tenet contrarium: cùm nil pereat aduerſario, cui prouidetur per idoneam cautionem: vt ibi. & de verbo. ſig. c. ex parte. & propter periculum moræ, quod verſatur in differendo abſolutionem.

EPITOME.

Adhæſio appellationi debet fieri infra tempus, infra quod potuit appellari, & huiuſmodi appellatio ab excõmunicatione proſegit adhærentes eidẽ,

DECISIO V. aliàs 225.

ADhærentes, prout prætéditur, appellationi interpoſitæ per aliquem pro ſe, vel ſibi adhærentibus ante ſententiam excommunicationis per ordinarium prolatam petentes ſe abſolui ad cautelam, non ſunt aliquatenus abſoluendi, niſi conſtet eos infra tempus debitum adhæſiſſe appellationi, putà 10. dierum, infra quod potuiſſent, & debuiſſent appellaſſe, & adhæſiſſe appellationi prædictæ, ipſamq; adhæſionem debito tempore ordinario intimaſſe. Nam nõ aliàs huiuſmodi adhæſio ſicut nec appellatio eos defendit, nec effectum excommunicationis ſententiæ impedit, ſeu ſuſpẽdit. arg. not. in c. ſtatuimus. et c. cupientes. et c. vt circa. de elect. libr. 6. per Doct. & præſertim per Archi.

EPITOME.

Petens ſe abſolui ad cautelam à ſententia excommunicationis lata contra eum poſt appellationem per ordinarium, à quo dicit ſe exemptum, non auditur, niſi primò probet aliqualiter de exemptione, licèt non plenè.

DECISIO VI. aliàs 308.

SI quis petit ſe abſolui ad cautelam à ſententia excõmunicationis per Epiſcopum ſuum lata contra eum, poſt appellationem ab Epiſcopo interpoſitam, à cuius iuriſdictione dicit ſe exemptum, & ſic ſententiam nullam, non eſt ei impendenda abſolutio, niſi primò aliqualiter, licèt non plenè, doceat de exemptione, ne illudatur ordinariæ poteſtati, pro qua facit ius commune, & reſiſtit agenti. de reſtitu. ſpolia. c. ad decimas. lib. 6. & no. in c. ſolet. de ſenten excom. lib. 6. per Innoc. licèt ibi Hoſtien. & Ioan. Andr. videantur declinare in partẽ oppoſitam: tamen omnes Domini declinauerunt potiùs in opinio. Innocen. ne detur occaſio figmentis, & fraudibus. de reſcrip. c. ſedes. cum ſimilib. pro dicta concluſione vide nota. per Inno. in c. venerabilis. de cenſi.

EPITOME.

Malè abſolutus non reintruditur in eandem excommunicationis ſentẽtiam latam per hominem, niſi de nouo citetur, & contumax exiſtat. Secùs in ſententia lata à canone, in quã reducitur ipſo iure.

SVMMARIVM.

1 *Sententia excommunicationis lata ex falſa cauſa etiam iuris ordine non ſeruato, ſicut valet, ita & abſolutio.*

DECISIO VII. aliàs 399.

SI pronuntietur quis malè abſolutus [a] à ſententia excommunicationis lata per hominem, & petatur reintrudi in eandem ſententiam excommunicationis, vigore tamen ſpecialis commiſſionis, dubitabatur de modo reintrudendi, videlicèt vtrùm deberet fieri cùm cauſæ cogni- a

cognitione parte vocata, & canonica monitione præmissa. Et videbatur aliquibus quòd si ex falsa causa fuit absolutus, quòd non teneret absolutio, & sic remansit excommunicatus, & cessaret reintrusio. pro quo allegata fuit glo. Ber. in c. ex parte. de off. ord. quam glo. dixerunt Domini
1 non seruari: quia † sicut sententia excommunicationis lata ex falsa causa, & sine ordine iuris, tenet, & valet, vt in c. sacro. de senten. excom. et c. 1. eo. tit. libr. 6. cum ibi not. ita & absolutio, quia pari passu ambulant. de pœ. di. 1. ca. verbum. not. pulchrè per Inno. in c. ab excommunicato. de rescript. super verbo, obtentis. Et ideò quia tenet absolutio, non est iteratò excommunicandus, siue in eandem sententiam excommunicationis reinducendus, nisi canonica monitione præmissa, & ex noua causa, iusta & approbata, putà noua contumacia, secundum Innoc. ibidem in fin. eiusdem gloss. qui alleg. pro primo dict. c. sacro. superiùs allegatum, pro secundo ca. nemo. 2. q. 1. Pro tertio ca. certum. 11. q. 3. cum quo concor. Ioan. Monac. in c. eos. de senten. excommunica. super ver. in eandem. post princ. vbi dicit expressè quòd huiusmodi reductio, de qua loquûtur decre. videlicet c. significauit. et c. ad reprimẽdum. de offic. ordi. de appellat. c. quoniam. de sentent. excommu. c. sacro. debet fieri cum causæ cognitione. quæ iura loquuntur in sententia hominis: secùs verò in sententia canonis, in qua reincidit ipso iure non parens mandato superioris. & sic loquitur c. eos. superiùs allegatum. & sic fuit conclusum per omnes Dominos. Fuit tamen per aliquos dubitatum, vtrùm in hac reintrusione requireretur personalis monitio, vel sufficeret citatio per audientiam. Aliqui dicebant quòd personaliter deberet moneri vt pareret, vel id faceret pro quo aliàs fuit excommunicatus. per not. per Innoc. in c. si aduersarius. de eo qui mit. in possessio. Maior pars, & quasi omnes tenuerunt contrarium, præsertim si aliàs in causa fuit apprehensus citatus ex iusta causa excommunicatus, & male absolutus. Et hoc etiam vult Innoc. in d. c. si aduersarius. vbi excipit benè tres casus à dicto suo. Citatio enim sæpè habet vim monitionis, vt legitur & no. in c. ex parte. de verbor. significa. per Bern. & facit vna nota Andr. in Clem. præsenti. super ver. constiterit. de censi. & de pœn. c. 1. super verbo, commodè. per eundẽ, & super ver. constiterit. per Pau. pro quo etiam
b facit stylus Curiæ, [b] qui habet, quòd semel citata parte legitimè ad causam, proceditur in eius contumacia per audientiam etiam ad excommunicationem, putà quia non respondeat libello lite non contestata, tribus tamen citationibus præmissis. At in casu posito pars quæ petebatur reintrudi fuit citata, & personaliter apprehensa in Curia ad dicendum contra commissionem super intrusione obtenta, & nihil dixit contra eam, sed recessit, vt ponebatur in facto. ergo potuit licitè procedi contra ipsum per audientiam, etiam ad excommunicationem. argum. c. 1. de iudic. & c. prout. de dolo & contuma. et c. quoniam. vt lite non contest.

ADDITIONES.

Absolutus. Adde infrà eod. titu. deci. 11. & Felyn. in c. ad nostram. de iureiur. col. 1. versi. in tex. ibi, reducatis. a

Stylus curiæ. De stylo curiæ Romanę adde And. Barbat. & Zachar. Fer. in addit. ad Panormit. in procemio decretal. in verb. de stylo. b

EPITOME.

Impeditur beneficium absolutionis ad cautelã producenti instrumentum appellationis & denuntiationis, esto quòd aliter de excommunicatione non constet.

SVMMARIA.

1 *Excommunicatio in vim peremptoriæ opposita nõ probatur sufficienter per denuntiationem, secùs si in vim dilatoriæ opponatur.*

2 *Absolutio ab excommunicato an integram excommunicationis probationem requirat, an sola denuntiationis ostensione impetretur.*

DECISIO VIII. aliàs 400.

SI quis petat se absolui † ad cautelam à sententia excommunicationis lata in eum post appellationem legitimam, & producat suam appellationem, & instrumentum denuntiationis factæ post huiusmodi appellationem, Fuit dubitatum vtrùm per huiusmodi instrumentum denuntiationis sufficienter [a] constaret de excommunicatione ad effectum absolutionis obtinendę ad cautelam. Et videbatur aliquibus dominis quòd non. per not. in c. pia. de except. libr. 6. per Io. Andr. vbi expressè tenet, quòd per denuntiationem [b] non probatur sufficiẽter excommunicatio, quod fateor de plano in casu ipso, quando excommunicatio opponitur per partem aduersario in vim peremptoriæ, vel dilatoriæ ad repellendum eum. cùm ibi text. dicat, apertissimis documentis. & eius opinio seruatur in Curia, vbi rarissimè exceptio excommunicationis admittitur, quia nunquàm debitè proponitur, & specificatur, Hosti. tamen in c. prudentiam. §. 6. tenuit contrarium. cum quo concordat Archi. in c. pia. superiùs alleg. pro quorum opinione facit c. cùm desideres. de senten. excom. In casu tamen nostro proposito maior pars tennit † contrarium, videlicet sufficere denuntiationem ad effectum absolutionis obtinendæ, per quam nemini præiudicatur, nec pars posset contradicere, aut appellare. de appellat. c. qua fronte. de offic. deleg. c. cùm contingat, nisi exciperet de manifesta offensa. de senten. excom. c. venerabilibus. & c. solet. lib. 6. imò secundum aliquos videtur solùm sufficere petenti absolutionem sua propria cõfessio. de electio. c. venerabili. de cleri. excommuni. ministran. c. proposuit. pro qua cõclusione fuit allegata not. Ioan. Andr. in c. licet. de sentent. excom. vbi videtur tenere contra dictam suam gloss. positam in d. c. pia. Sed dat duas solutiones, quas vide. Ego verò dicebam quòad effectum absolutionis obtinendæ ad cautelã, iuxta formam d. c. solet. oportet petẽtem absolutionem

nem probare duo, scilicet se ex causa legitima appellasse, & post appellationem huiusmodi in eum sententiam excommunicationis esse prolatam. & licèt in casu proposito constaret de appellatione legitima, & excommunicatione per suam confessionem, & instrumẽto denuntiationis, tamen per hoc non constaret ipsam excommunicationis sententiam post huiusmodi appellationem promulgatam. Nam potuit esse quòd fuit ante appellationem excõmunicatus, & post appellationem denuntiatus, & sic non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse. de offic. deleg. c. cùm contingat. de proba. c. in præsentia. & propterea in dictam absolutionem nó consensi, licèt impensa fuerit de cõsilio maioris partis Dominorum.

ADDITIONES.

a b Sufficienter. Facit inf. eo. tit. in antiq. decis. 11. Quòd per denuntiationem. An per denuntiationem publicè factam probetur excõmunicatio, vide per Abbat. in c. prudentiam. §. sexta. versic. extra gloss. quæro. de offic. delega. & ibi per Felyn. ve rsi. vtrùm probata denuntiatio.

EPITOME.

Interdictum singulare in aliqua ecclesia appositum potest ad cautelam relaxari.

SVMMARIA.

1 *Relaxatio ad cautelam in interdicto generali an fieri possit.*

2 *Absolutio vel relaxatio ad cautelam quare fiat.*

DECISIO IX. aliàs 436.

a FVit dubitatum, a vtrùm interdictum positum in certam ecclesiam possit relaxari ad cautelam, si dicatur nullum. In quo dubio aliqui tenuerunt opinionem Archid. in c. præsenti. de sent. excommu. libr. 6. quod non. quia vbi est eadem ratio, idem debet esse ius, vt in c. 2. de transla. episcopi. ff. ad leg. Aquil. l. illud. Sed si benè attendatur ratio, & intentio illius decre-

1 ta. præsenti. quæ declarat, quòd relaxatio † ad cautelam non habet locum in interdicto generali ciuitatis, castri, loci vel terræ, eadem ratio est in interdicto speciali alicuius ecclesiæ, quod in vtroque casu ponitur propter delictum do-

b mini, prælati, capituli vel canonicorum, vt in c. non est. de sponsa. de offi. ord. c. si canonici. lib. 6. ergo. Sed Io. Mo. in d. decre. præsenti. tenet contrarium dicens, quòd si prælati & canonici ecclesiæ specialiter interdictæ petant, scilicet relaxationem ad cautelam, illa fieri poterit, quia propter eorum culpã tale interdictum proferri debuit, non sic in interdicto generali, in quo puniuntur, qui non delinquunt. de offi. deleg. c. sanè. 2. & in dicta decre. non est. Præterea relaxatio,

2 † siue absolutio ad cautelam fit in dubio, propter periculum communionis, vel læsionis iustitiæ, vt in d. decreta. solet. & in c. venerabilibus. de sent. excom. libr. 6. de testi. c. veniens. de cleri. excom. mini. c. ad apostolicę. de appel. c. ad audientiam. sed in generali interdicto, in quo potest celebrari ianuis clausis &c. iuxta formam c. alma mater. baptismus & pœnitentia conferri, vt in dicta decre. non est. & de pœ. & remissio. c. quod in te. prædicari verbũ Dei. de sent. excom. c. responso. non est tantum periculum si seruetur, & nó relaxetur, donec veritas eruatur, vtrùm iustè vel iniustè sit positum, & tunc in totũ relaxetur, sicut in speciali interdicto, in quo prædicta minimè fieri poterunt, imò si fiant, locus prophanatur, & facientes irregularitatem incurrunt, vt in c. is qui. de sent. excom. libr. 6. de exces. prælat. c. tãta. Ergo videtur esse modò modica differentia inter interdictum generale & speciale, quamuis dominus Io. Cald. in tractatu suo de censura ecclesi. in q. sed quæro an speciale interdictũ dicat, sub dubio fortè, quòd præmissæ rationes, & aliæ, quas in primo casu ponunt ibi Doctores, nó inferant diuersitatem. In secundo tamen ipse & dominus Io. And. in nouella in d. c. præsenti. declinant & tenent opinionem Io. Mo. propter regulam quæ habet, quòd censura ecclesiastica quę est nulla, potest tolli ad cautelam, quæ seruanda est, nisi in casu, in quo reperiatur vitiata. de spon. c. cum apud. de transla. episco. c. 2. & ff. de re iu. l. 1. & sic fuit obtentum, & semper in palatio apostolico obseruatum.

ADDITIO.

Fuit dubitatum. Adde infrà in ant. eo. tit. dec. 18. a Posset relaxari. An interdictũ particularis ecclesiæ possit relaxari ad cautelam, domi. de San. Ge. in c. præsenti. de sent. excom. in 6. vbi tenet quod sic. Adde Fely. in c. apostolicæ. de excep. in 3. col. versi. dum abb. nu. 3.

EPITOME.

Metus excommunicationis excusat respondentem libello, & litis contestationem impedit, maximè, si de dicto metu expressè fuerit protestatum.

SVMMARIA.

1 *Metus excommunicationis an sit iustus metus.*

2 *Excommunicatio iustè prolata dicitur medicinalis, & debet eam excommunicatus cum omni humilitate & obedientia sustinere.*

3 *Libello inepto euidenti ineptitudine non est respondendum, nec est super eo lis contestanda.*

4 *Ineptitudo libelli dupliciter consideratur.*

DECISIO X. aliàs 35.

SI quis in causa prophana respondeat libello, & lis contestetur super eo, cui obstãtibus exceptionibus datis per respondentem, vel aliàs propter eius ineptitudinem non esset respondendum, metu excommunicationis a sibi illatæ, vel a comminatę, & de hoc protestetur expressè, videlicet quòd metu excommunicationis respondet, & non aliàs: Fuit dubitatum vtrùm † ipsum re- 1

 sponden-

ſpondentem talis metus excommunicationis excuſet, intantùm quòd litis conteſtatio in modo præmiſſo facta habeatur pro non facta, vel ſaltem ſit annullanda exceptionibus obſtantibus ſupradictis. Ad quod dubium fuit reſponſum diſtinguendo. Aut prædictus reſpondens ab huiuſmodi grauaminibus appellauit, aut non. Si non appellauerat infra debitum tempus, licèt iudex eum in præmiſſis grauauerit, ſic procedendo, tenebit & valebit eius proceſſus: cùm nó contra ius conſtitutionis, ſed contra ius litigatoris aliquid fecerit, & ſic proceſſit. de re iudic. c. cùm inter. et c. quod ad conſultationem. cum ſimili. Per ſuam etiam reſponſionem, quæ eſt facto ſuo contraria, videtur à ſua prædicta proteſtatione receſſiſſe. de conſtit. c. cùm M. de elect. c. Cumana. cum ibi not. reſponſio enim libelli
b inepti, [b] valet & tenet, ſicut dicimus de reſponſione ad interrogationem partis, próut legit. & not. in c. cùm cauſam. de iurament. calum. licèt non poſſit ſequi condemnatio propter ineptitu-
c dinem ipſius, ſi eſſet patens, [c] ſecùs ſi eſſet latens, vt in c. examinata. de iudic. quod crederem verum, ſi liberè & ſine coactione, ac metu excommunicationis reſpondiſſet. Sed quia hic propter iuſtum metum, próut ſtatim dicetur, reſpondit: meritò deberet excuſari, & quia reſponſio ſibi, nec parti ſuæ in nullo debet præiudicare. ea enim quæ per metum fiunt, rata non habentur. quod metus cauſa. c. 1. et c. abbas. et c. ad aures. ff. eo. l. metum. §. ait prætor. Sed ex quo non appellauit, videtur interlocutoriæ iudicis acquieuiſſe, maximè in cauſa vlteriùs procedendo voluntariè, per iura ſuperiùs ad hoc allegata. & ſic metus, ſiue coactio per volútarium proceſſum purgabatur, & tranſiuit in conſenſum. de ſpon. c. ad id quod. cum ſimilib. Si verò prædictus reſpondens ante, vel poſt ſuam reſponſionem appellaſſet, indubitanter iudex grauaſſet, ipſumq; prædictus metus excuſaſſet, & pronuntiabitur per iudicem appellationis malè fuiſſe proceſſum, & benè appellatum, prædictus reſpondens ad probandum ſuas exceptiones rationabiles aliàs contra libellum datas admiſſus fuiſſet. argu. eorum quæ legun. & not. in c. vt debitus. de appel. Ratio, quia licèt metus iuſtæ excommunicationis non excuſet, vt not. per Ber. in c. cùm dilectus. quod me. cauſa. tamen iniuſta excommunicatió eſt iuſtus metus, & excuſat quemcunque, vt ibidem dicit Hoſt. & Ioan. And. Et ſic loquitur glo. contraria Ber. poſita in c. olim. in materia de reſtitu. ſpol. maxima enim pœna eſt inter homines non conuerſari, & hominum carere ſuffragio. C. de apoſta. l. qui ſanctam. maximè ſine culpa, ideò cenſetur iuſtus metus, quia quis pro nulla re debet velle ſubijci tali, & tantæ pœnæ, quia non eſt maior in eccleſia Dei, vt in ca. corripiantur. 23. q.
2 4. Sed quando excommunicatio † iuſtè profertur, cùm illa ſit medicinalis, debet eam excommunicatus cum omni humilitate & obedientia ſuſtinere, & non contemnere, & ideò ipſam timere non oportebit: potiſſimè ſi culpa ſua incidit in hanc pœnam. ff. quod metus cauſa. l. ſi mulier. 22. quæſt. 4. ca. inter cætera. ſecundum dominum Aegid. Ego verò contra vtranque rationem allegaui ca. ſententia paſtoris. & ca. nemo contemnat. 11. q. 3. nam vt ibidem apparet, & etiam in c. ſacro. de ſenten. excomm. ſiue excommunicatio ſit iuſta, ſiue iniuſta, ſemper timenda eſt. ergo vtraque inducit iuſtum timorem, quæ videtur excuſari in vtroque caſu, ergo non videtur procedere diſtinctio ſupradicta. Ad quod poſſet reſponderi, quòd licèt quis iuſtam, ſiue iniuſtam excómunicationem à ſuo paſtore prolatam debeat timere, & etiam non contemnere, quia non eſt homo, qui ligat, ſed Deus, vt in ca. nemo. ſuperiùs allega. & ne illa medicina conuertatur ſibi in venenum, & fiat mortalis, vt in d. c. cùm medicinalis. tamen per hoc non aufertur excommunicato remedium appellandi, ad hoc vt cognoſcatur de iuſtitia, vel iniuſtitia ſententiæ excommunicationis per ſuperiorem, vt ſic ſine difficultate abſoluat, ſi eſt iniuſta, & proferens puniatur, ſi eſt iuſta, ad ſuum excommunicatorem remittatur, vel ſatisfactione præmiſſa abſoluatur, vt in d. c. ſacr. et c. ſolet. et c. venerabilibus. & etiam c. Romana. eod. titu. libr. 6. de reſcrip. c. ab excommunicato. de off. dele. c. cùm contingát. de appel. c. qua fronte. cum ſim. vel ſecundum aliquos dicti canones non procedunt in iudicem delegatum, cum ſententia ſi ſit iniuſta, non ligat, nec eſt timenda, imò eſt nulla ſecundum Inno. in d. c. cùm contingat. in fin. quem recitat Archi. in apparatu in c. 1. de offic. delega. libr. 6. quorum opinio. quòad nullitatem non credo veram, ſed quòad iniuſtitiam bene. & ſic credo ab ea appellandum, ad hoc vt tollatur, vt in d. c. ſacro. ſolet. c. venerabilibus. & alijs iuribus ſupradictis.

ADDITIONES.

Metu excommunicationis. Adde inf. eod. titu. in antiq. deciſ. 33. a

Reſponſio libelli inepti. Non † intelligas quando eſt ineptus euidenti ineptitudine, quia tunc non eſt reſpondendum, nec eſt lis conteſtanda ſuper eo, quia tunc nulla eſſet, & ideò dicimus, quòd ſemper poteſt talis libellus emendari, quia ſemper ſumus in principio, niſi ſit præſcriptum. l. accuſaturus. ff. de adult. & ideò ſportulæ priùs ſolutę ſuper inepto libello nó proſunt apto, quia aptus eſt alius libellus ab inepto, vnde omnia de nouo fieri oportet. argum. l. ius ciuile. & quod ibi notatur. ff. de iuſti. & iure. ſecundum Bald. in l. edita. C. de edendo. b 3

Si eſſet patens. Duplex † eſt enim ineptitudo libelli. Vna viſibilis, vt cùm dico, peto talem rem ſacram, vel dico, ago ex nudo pacto. Alia eſt ineptitudo inuiſibilis, vt ſi peto rem vt meam, non faciendo mentioné ſacri, quæ res poſteà apparet ſacra, vel ago ex promiſſione, quæ poſteà apparet fuiſſe nuda. Et cognoſcitur ineptitudo libelli ex duobus, ſcilicet ex materia & forma. Materia libelli conſtat ex cauſa & re. Cauſa facti & iuris, putà contractu, & obligatione, vel cauſa ſcilicet iuris tantùm putà dominio. Si ergo iſta habent in ſe conſonantiam, libellus eſt aptus: ſi verò habent in ſe diſſonantiam, ineptus eſt, vt not. in l. 2. §. circa. ff. de doli exceptione. cuius ineptitudi- c 4

ptitudinis exceptio poteſt opponi quandocunque etiam poſt ſententiam. textus eſt ſingularis, qui non eſt alibi ſecundum Bald. In c. cùm dilecti de emptio. & vend. Forma autem libelli eſt ſicut ſyllogiſmus, cuius formæ maxima pars conclusio, vt not. Innoc. in c. ſuper literis de reſcript. & poteſt dici quòd concluſio ritè applicata rei & cauſæ ſit forma libelli conuentionalis in ciuilibus: in criminali verò, etiam in cohærentis loci & temporis ſtat forma, cùm libellus accuſatorius ſit ipſo iure nullus, ſi non contines locum, & tempus, licèt reus nihil opponat, nec poteſt iuſtificari, quod nullum eſt, ſecũdum Bar. in l. edita. C. de eden. Sed Innocen. & Ioan. Andr. dicunt in c. fin. de pur. canonic. quòd tales circunſtantiæ ſunt ſpecificandæ, ſi reus illas petit ſpecificari, ſecùs ſi procedi patiatur. quorum opinio procedit de æquitate canonica, ſed de iure ciuili eſt vera opinio Barto. & nota quòd in dubio libellus præſumitur aptus, non ineptus. vt not. Doct. in d. c. examinata.

EPITOME.

Ex communicatus abſolutus cum promiſſione de ſtando iuri, ſi non adimpleat, ipſo iure reincidit in excommunicationem.

DECISIO II. aliàs 490.

a SI excommunicatus[a] coram iudice vt abſolueretur promiſit ſtare iuri, & mandato eccleſiæ, ſi non adimpleat quod promiſit, ipſo iure reincidit in excommunicationem, ſi fuerat excommunicatus à canone, vel a iure. de ſentent. excommun. c. eos. libr. 6. quod c. videtur corrigi per not. per Bernard. in c. de cætero. de ſenten. excommunic. Vbi autem fuit excommunicatus ab homine, & eſt abſolutus cum cautione vt ſuprà, ſi non fecerit quod promiſit, non eſt ipſo iure excommunicatus, ſed per eundem iudicem in eandem ſententiam reintrudendus eſt, in qua erat ligatus, donec fecerit quod promiſit, vt in c. conſtitutionem. de ſenten. excom. lib. 6. & quod no. Ioan. Mo. in prælleg. c. eos. in fin. Nec eſt mirum, quòd per eundem iudicem qui abſoluit, poſſit reinduci in primam ſententiam, quia ſub conditione videtur abſolutus; quæ conditio ſi deficit, non videtur abſolutus. argu. in l. licet. in fin. de iure dot. & l. ſi quis acceptaret. de condi. ob turpem cauſam, cum ibi not. & maximè ſi infra annum à tempore abſolutionis primus iudex velit eum reinducere, quia per tantum tempus videtur durare eius iuriſdictio, vt in c. quærenti. de offic. delega. Vel dic quòd etiam in illo caſu poſt annum, quia ſub conditione videtur eum abſoluiſſe, & ſic non videtur functus officio, niſi extet conditio, per iura ſuperiùs allegata, & huiuſmodi reinductio ſiue intruſio debet fieri citata parte, quæ citatio ſufficit pro canonica monitione.

ADDITIO.

a Excommunicatus. Adde deciſi. 22. & 14. In an. eod. titul. Folyn. in c. ad noſtram. de iureiuran. & ſup. eod. titu. deciſi. 7.

De Verborum ſignificatione.

EPITOME.

Auditor virtute commiſſionis ſibi factæ, Quòd ſola facti veritate inſpecta procedat, poterit terminos palatij abbreuiare.

DECISIO I. aliàs 96.

OMnes Domini concorditer ordinauerunt, quòd quando committitur Auditori, quòd ſola facti veritate inſpecta procedatur, quòd vigore iſtorum verborum poſſunt abbreuiari termini de ſtylo Palatij introducti. Nam ſi non obſtaret ſtylus, hoc poſſet fieri in cauſa beneficiali & matrimoniali, etiam iuxta formam Clem. ſæpè. de verbo. ſignifi. igitur vt dicta verba aliquid operentur, de priuil. c. in his. et c. ſi Papa. lib. 6. & citò facti veritas eruatur, voluerunt vt termini abbreuiarentur, vt anteà poterant, quia res de facili, &c. 35. diſtinct. ca. ab exordio. & ff. de pact. l. ſi vnus. Et qualiter debeat procedi, & quales termini ſeruari, vide ſuprà deciſi. 3. de reſcript.

Nouæ deciſiones Rotæ finiunt fœliciter.

FINIS.

ANTIQVAE CONCLVSIONES, ALIAS DECISIONES DOMINORVM DE ROTA FOELICITER INCIPIVNT.

DE CONSTITVTIONIBVS.

EPITOME.

Commissio super eadem causa, si pluribus Auditoribus signata fuerit, ille solus audiet, cui primò præsentata fuerit.

DECISIO I. alias 803.

MEMORIALE fit, quòd Dominus Vicecancellarius in domo sua die sequenti natiuitatis Domini, scilicet die S. Stephani post prandium anno Domini M. CCCLXXV. mādauit expressè dictis Auditoribus, quòd seruarent in suis causis tria
a sequentia. Primò quòd si aliqua commissio [a] alicuius causæ esset commissa duobus Auditoribus, quòd ille cognosceret de causa, cui dicta commissio primò esset præsentata, & alter nullo modo cognosceret.

ADDITIO.

Aliqua commissio. Adde decis. 6. inf. de rescript.

EPITOME.

a Notarij sacri Palatij quando pauperibus gratis scripturas facere debeant.

DECISIO II. alias 804.

SEcundò mandauit, quòd notarij causarum prædictorum Dominorum Auditorum facerent scripturas gratis pauperibus litigantibus, & hoc si sit certum quòd sint pauperes veraciter, aliàs si possunt soluere de præsenti, vel in futurū cum obligatione, quòd dicti notarij tunc habeant ab eis, quod fuerit iustū & rationabile, prout seruatur in sacro Palatio circa hoc.

EPITOME.

Auditores volentes habere consilia in causis eoram eis vertentibus debēt bene videre processum, & clarè eligere dubia vera, vt sui Coauditores vera consilia dare possint.

DECISIO III. alias 805.

TErtiò mandauit, quòd Auditores qui volunt habere cōsilia benè circa causas eis commissas pro iustitia ministranda, benè & perfectè, & non perfunctoriè videant processus causarum eorum, ex quibus eliciant dubia, in quibus volunt habere consilia, vt super certis dubijs & veris Domini Auditores possint dare securè sua vera consilia, vt posteà in secunda instātia, & in tertia sentētia quam tulerit prædictus Auditor, aliquo modo non possit retractari, nisi ex causa rationabili, iusta vel nouiter producta.

EPITOME.

Gratia ad collationem Decani & capituli comprehendit beneficium, cuius collatio ex fundatione spectat ad hebdomadarios pro tempore.

DECISIO IIII. alias 836.

NOta in ecclesia Metensi est consuetudo, q̃ qualibet septimana tres canonici nominati, seu electi per Decanum & capitulū sunt hebdomadarij, vnus pro presbytero. s. pro dicenda missa, alius pro subdiacono, pro dicendo Euāgelio, alius pro subdiacono, & dicenda Epistola, & mutantur qualibet septimana. Accidit quòd quidā in quadā capella sancti Pauli super clausuris ecclesiæ prædictæ, quæ est subiecta Decano & capitulo eiusdem ecclesiæ, fundauit quinq; capellanias, quæ ex ipsius fundatoris statuto deberent pertinere ad collationem hebdomadariorū qui existunt pro tēpore in ecclesia ipsa Metensi: quæritur nunquid veniat sua gratia impetrātium ad collationem Decani & capituli ecclesiæ Metēsis, quasi fundator dictarum capellaniarū, statuēdo quòd earum collatio pertineret ad hebdomadarios prędictos videatur voluisse, q̃ conferant vice & nomine Decani & capituli, & quod ad eosdem Decanum & capitulū, à quibus dicti hebdomadarij qualibet septimana eliguntur principaliter, ius pertineret conferendi, & ad illos hebdomadarios qui essent pro tēpore, vice & nomine ipsorum, dixi vt not. infrà in fi. imò in eadem ferè quæstione quæ incipit, In ecclesia Metensi.

EPITOME.

Religiosus statim cùm consensit prouisioni de se factæ eximitur à iurisdictione sui generalis, & est extra regulas, & constitutiones ordinis.

SVMMARIVM.

1 *Religiosus consentiens prouisioni de se factæ nulla restitutioni eorū, quæ habebat ordini facta, an virtute statuti, quòd nullus frater &c. excommunicatus sit.*

DECISIO V. alias 837.

GEneralis Augustinorum fecit statutum, q̃ nullus frater de religione eorū audeat consentire 1

sentire electioni de se factæ vel prouisioni, nisi priùs facta restitutione ordini omniũ quæ habebat, & si non præmissa restitutione consenserit, q ipso facto sit excommunicatus. Hoc supposito, Papa pronuntiauit quẽdã fratrẽ in Episcopum in cõsistorio, qui cum nunciata fuerunt sibi noua, non præmissa restitutione prouisione de se factę concessit: quæritur nunquid sit excommunicatus? Et videtur q non, quia incontinẽti cum consensit, est exemptus à iurisdictione generalis sui, & extra regulas, & constitutiones ordinis, qui incipit esse alterius, & maioris status, & matrimonium contrahit spirituale cum ecclesia, cui præfectus est Episcopus, ergo non videtur ligari præmissa constitutione, quia antè non erat ligandus, quam consensisset, & incontinenti cum consensit, est exemptus ab illa, ergo per ea non videbitur ligabilis. In contrarium videtur, per ea quę not. Innoc. extrà de appe. c. prætereà. in ver. & dico, excommunico te si elegeris. per not. in regula iuris, cùm sint partiũ iura obscura. in quæst. ibi mota per Ioan. And. in nouel.

EPITOME.

Statutum, priuilegiũ, consuetudo non tolluntur per non obstantias generales literarũ apostolicarũ.

SVMMARIVM.

1 *Clausula non obstantiarum generalium in literis apostolicis, non tollit statutum, priuilegium, vel consuetudinem ecclesiæ, nisi de ipsis expressa sit facta mentio in clausulis derogatorijs.*

DECISIO VI. aliàs 632.

1 STatutum, † priuilegium, vel consuetudo ecclesiæ non tolluntur per non obstantias generales literarum apostolicarũ, nisi expressa mentio fiat in literis de prædictis.

ADDITIO.

a Prædictis. Adde decis. 18. inf. de rescript.

De Rescriptis.

DECISIO I. aliàs 378.

Similis est decis. 9. sup. eod. tit. in nouis.

DECISIO II. aliàs 512.

Similis est dec. 12. sup. hoc eod. tit. in nouis.

DECISIO III. aliàs 515.

Similis est dec. 7. sup. hoc tit. in nouis.

EPITOME.

Impetratio facta de beneficio tãquam curato & dignitatem habente, valet etiam si reperiatur quòd non sit dignitas, vel curatum, sed simplex officium vel beneficium.

SVMMARIA.

1 *Expressio falsitatis etiam si non esset talis, quæ mouisset Principẽ ad concedendum, vitiat literas gratiosas.*

2 *Decretalis, super literis. de rescript. quæ loquitur in literis ad lites, habet locum in beneficialibus.*

3 *Expressione qualitatis maioris in gratia non venit minor qualitas.*

4 *Dolus in dubio non præsumitur.*

5 *Expressio vel omissio tacendæ vel exprimendæ qualitatis vel circumstantiæ in impetrationibus, præsumit in dubio fieri dolosè.*

6 *Demonstratio falsa an gratias debeat vitiare.*

7 *C. super literis. de rescript. intellectus.*

DECISIO IIII. aliàs 582.

QVidam obtinuit gratiã [a] de quadam sacri- a
stia in quadam ecclesia, quam ipse asseruit
esse dignitatem, & posteà apparet quòd re vera
sacristia in ecclesia illa non est dignitas, sed sim-
plex officium: quæritur an eius gratia sit surrep-
titia? Et videtur quòd sic, quia suggessit fal-
sum, ergo &c. arg. c. susceptum. de rescript. lib. 6.
Nam † expressio falsitatis etiam si non esset ta- 1
lis, quæ mouisset ad concedendum vitiat literas
gratiosas, vt in d. c. susceptum. Nec † in literis be- 2
neficialibus locum habet decretalis, super lite-
ris. de rescrip. quæ loquitur in literis ad lites, non
in gratiosis ad beneficia, vt notat gl. de præb. c. si
motu. lib. 6. super verbo, taceant. in fi. præsertim
quia & si distinctio illius decre. super literis. ha-
beat locũ in literis gratiosis ad beneficia, etiã po-
test dici, quòd hic est expressa fallitas, & omissa
veritas, quæ mouere potuit Principem ad con-
cedendum, & si veritas fuisset expressa, etiã for-
san fuisset motus ad nõ concedendũ, quia aliqui-
bus personis prouidendum est de dignitate, qui-
bus non esset prouidendũ de simplici officio, aut
administratione. arg. decre. de multa. de præben-
dis. Licèt enim qui dignus est maioribus, sit di-
gnus minoribus, scilicet cum maiora illa & mi-
nora sunt eiusdem qualitatis, non tamẽ vbi sunt
diuersarum qualitatũ, vt dignitas & officiũ. Nam
aliqui valentes & solennes viri, & eminentis sci-
entiæ, vel magnæ nobilitatis & generositatis
sunt boni pro vna dignitate, quæ forsan habet
magnas prerogatiuas, vel forsan iurisdictionem,
qui non essent boni pro vno officio, vel admini-
stratione, vbi opus est etiã bono administratore,
vel negotiatore sacrista, & tẽporali: & sic de sin-
gulis. Pro hoc etiã quòd gratia sit surreptitia fa-
cit, quia licèt † expressit qualitatem maiorem, nõ 3
tamen sub eius gratia venire debet qualitas mi-
noris. arg. c. cum illis. et c. cui de non sacerdota-
li. §. 1. & §. fin. de præb. libr. 6. Pro hoc etiam, quia
† præsumitur dolosè expressisse falsum in du- 4
bio, licèt enim in dubio quis non præsumatur
dolosus, nec dolus, nisi probetur, vt l. quoties. §.
qui dolo. de probati. Tamen in istis impetratio-
nibus expressio, † vel omissio tacendæ, vel ex- 5
primendæ qualitatis, vel circumstantiæ pręsumi-
tur in dubio fieri dolosè. arg. notatorum per In-
no. in c. dilectus. de rescrip. super verbo, iuribus.
circa priucipiũ. ibi cũ dicitur, præsumitur enim
dolosè &c. Ergo non valet. argu. c. super literis.
supradicti. Et præmissas rationes quidam tenue-
rũt. Alij tamẽ, cũ quibus ego eram, tenebãt con-
trarium; ex quo impetrabatur certũ corpus bene-
ficij vacantis, & constabat de corpore beneficij
impetrati, & persona impetrans supponebatur
idonea ad vtrunq;, & ad officium, & ad dignita-
tẽ, & ideò † falsa demonstratio non debet vitiare 6
gratiã. [b] Hæc enim qualitas dignitatis, videtur b
esse adiecta gratia demonstrationis, ergo eius fal
sitas gratiã non vitiat. argu. l. falsa. ff. de condi. &
demonstr. pro hoc etiã, quia ex quo ponitur im-
petrans

petrans idoneus ad vtrunq;, licèt etiam Princeps cõcessisset officium, quod est minus, cui cõcessit dignitatem, quod est plus seu concedere debuisset: quia què reputauit dignũ maiori, reputasset vtique dignum minori, & ideò ex quo gratia demonstrationis expressisset qualitatem maiorem, quæ potiùs retrahere poterat Papam à concedendo, non nocebit sibi, ex quo constat de corpore beneficij, licèt sit minor qualitas, qua expressa Princeps etiam sibi concessisset. argum. d.c. super literis. nec videtur fecisse dolosè in dubio, ex quo expressit qualitatem potiùs Principem retrahentem. Et per ista satis patet solutio ad contra-
7 ria. Nam † non obstat d.c. susceptum. nec quod dicitur in d.c. super literis. non habere locum in beneficialibus literis gratiosis vbi expressio falsitatis etiam quæ Principem non mouit, vitiat rescriptum, vt d.c. susceptũ, quia dico illud verũ, vbi exprimitur falsitas gratia taxationis, vel limitationis gratiæ rei, vel modi ipsius, quia tunc non veniet alia res, vel alius modus nõ expressus, etiamsi Princeps illam rem, vel super alio modo, seu secundum gratiam cõcessisset. & sic loquitur dictum c. susceptum. & d.c. cui de non sacerdotali. Et ita etiam crederem de literis iustitię, vbi adijceretur fallitas gratia taxationis, vel limitationis, quia etiam tunc non continebitur aliud, licèt illud si fuisset expressum, etiam fuisset cõcessum. argumento notatorum per Inno. in d.c. super. in gloss. super verbo, in communi forma. vltra medium ibi & nota quòd generaliter. Secùs autẽ vbi exprimitur fallitas gratia demonstrationis, quia tunc credo quòd distinctio illius c. super literis. locum habet etiam in literis gratiosis, & benefici-
c alibus. Et distinguatur an expressio [c] falsitatis illius mouere potuerit, seu debuerit Principem vel non: & vtrùm, per simplicem ignorantiam sit facta expressio an dolosè, vt si non fuerit motus, princeps, seu moueri non debuisset ad non concedendum propter expressionem falsitatis factã potiùs per simplicitatem, vel per ignorantiam, sicut hic in terminis nostræ quæstionis, nihilominùs valeat gratia, nec falsa demonstratio eam vitiet, aliàs verò sic: facit in argumentum pro præmissa distinctione, an causa taxationis vel demõstrationis concordia iurium. ff. de vino, tritico & oleo legat. l. cùm certus. & l. ex eo. & de leg. 1. l. quidam in testamento. & l. si seruus. §. qui verò. Nec obst. quòd præsumitur expressio falsitatis facta dolosè. argu. notatorum in d.c. dilectus. de rescript. per Inno. quia non est verum, quòd expressit hic qualitatem potiùs Principẽ retrahentem. ibi verò exprimit qualitatem potiùs inducentem, & omittebat, seu tacebat potiùs retrahentem. & ita non obst. in dubio enim dolus nõ præsumitur. vt d.l. quoties. §. qui dolo. vide dec. inf. eo. tit. 37. & 41.

ADDITIONES.

a Quidam obtinuit gratiam. Adde dec. 37. & 73. infrà eo. tit. Geminian. consi. 11. dominus noster.
b Vitiaret gratiam. Adde Fel. in d.c. super literis. in 2. col. & dec. 70. inf. eo. tit. Cassi. dec. 11. de pręb.
c Expressio. Adde Aegid. Bellamer. decis. 1. hoc tit.

EPITOME.

Impetrans beneficium ex causa permutationis exprimere debet beneficiũ aliud quod habet, aliàs nulla est permutatio.

DECISIO V. aliàs 593.

Dic quod si aliquis impetrat à sede Apostolica fieri permutationem de aliquo beneficio fortè reseruato, quòd gratia non valet, si taceat aliquod beneficiũ, quòd habebat. & ita obseruat sacrum Palatium.

EPITOME.

Causa si committatur duobus Auditoribus, ille cognoscet, cui primò est præsentata commissio.

DECISIO VI. aliàs 654.

Nota quòd quando causa cõmittitur duobus dominis Auditoribus, quòd ille cui primo est pręsentata commissio, cognoscit de causa. pro hoc facit, quòd notatur in c. proposuisti. de foro comp. et c. duobus. §. si verò. de rescript. libr. 6. & ita seruat Rota. vide suprà dec. 1. de constit.

DECISIO VII. aliàs 513.

Similis est decis. 6. sup. hoc tit. de nouis.

EPITOME.

Commissio facta monacho habenti administrationem, vel officium in ecclesia cathedrali non facta mẽtione de monachatu valet, maximè in literis gratiæ.

DECISIO VIII. aliàs 209.

Nota quòd vbi causa committitur monacho habẽti administrationem, vel officiũ in ecclesia cathedrali secundũ quod est officium sacristæ, valet commissio, maximè in literis gratiæ: posito quòd de monachatu non fiat mentio, quia ex quo literæ transeunt per Cancellariam, videtur ex hoc approbari commissio, vt sic intelligantur not. in c. statutum. [a] super verbo, canonicus. de rescrip. libr. 6. iuncta l. quidam consulebant. de re iudica. & l. idem Vlpianus. de excusa. tuto. & istud communiter tenet Rota. a

ADDITIO.

C. statutum. Adde quod facit dec. 56. infr. de concess. præbend. a

EPITOME.

Auditor secundus censetur surrogatus quòad omnia in locum primi.

DECISIO IX. aliàs 297.

Nota quòd vbi cõmittitur Auditori, quòd etiã de speciali gratia prouideat de beneficio, licet Auditor, cui est facta commissio, moriatur, vel aliàs desinat esse iudex: secundus Auditor, qui succedit, potest sine speciali commissione de beneficio prouidere, sicut primus faciebat. arg. l. si iudex. ff. de iudi. & quia vt Auditori fuit primò causa commissa non vt priuatæ personæ.

DECISIO X. aliàs 379.

Similis est decis. 28. sup. hoc eod. tit. in nouis.

DECISIO XI. aliàs 38.3

Similis est decis. 20. sup. hoc tit. in nouis.

DECISIO XII. aliàs 444.

Similis est decis. 16. supr. tit. de appell. in nouis.

EPITOME.

Procuratorium factū ad causas deuolutas duntaxat post causam tamen commissam in Curia de speciali mandato Papæ, valet.

DECISIO XIII. aliàs 477.

a NOta si post commissionem factam de speciali mādato Papę [a] pars, contra quā commissio fuit obtenta, constituat procuratorem ad causas dūtaxat deuolutas, sufficit, ita quòd cum illo procuratore potest procedi in causa, quia Papa committendo de speciali mandato, causam in Curia sua voluit agitari. arg. eorum quę leguntur & not. in c. cupientes. de elect. lib. 6. secùs autem si constitueret procuratores ante commissionem cum prædicta limitatione, nisi adderetur ad causas etiam deuoluendas, quia si tunc post huiusmodi constitutionem committatur causa de speciali mandato, nulliter cum tali procuratore procederetur in causa.

ADDITIO.

a Mandato Papæ. Adde sup. in nouis. de procu. decis. 1. & Cassad. dec. 2. de procur. & dec. 33. infr. de procur.

EPITOME.

Clausula, Quouis alio modo, respicit omnem modum vacandi per eandem personam.

DECISIO XIIII. aliàs 483.

a NOta quòd clausula [a] Alio quouis modo, respicit omnem modum vacandi per eandem personam, secùs si per diuersas, vt no. Lapus in c. susceptum. de rescript. lib. 6.

ADDITIO.

a Clausula. Adde sup. eod. tit. dec. 1. in no.

EPITOME.

Causa si committitur, quòd nullis terminis seruatis procedatur per Auditorem, termini abbreuiari, sed non totaliter omitti possunt.

SVMMARIVM.

1 *Termini substantiales in totum omitti non possunt, licèt benè abbreuiari possint, quamuis committatur quòd nullis terminis seruatis in Curia procedatur.*

DECISIO XV. aliàs 488.

a NOTA quòd quando causa committitur, quòd nullis terminis seruatis, [a] sed sola facti veritate inspecta procedatur, possunt termini ad arbitrium Auditoris abbreuiari, sed non tota-
1 liter omitti, itaq; nullo termino ad libellandum assignato potest terminus octo, vel 10. dierum ad dandum articulos, & concludendum assignari, vt dicta verba aliquid operentur. 19. distinct. c. in memoriam. de priuil. c. in his. etc. si Papa. libr. 6. vide dec. 40. de appell.

ADDITIO.

a Nullis terminis seruatis. Adde dec. 2. & 28. hoc tit. in nouis. dec. 10. sup. hoc tit. & dec. 25. infr. eod.

SVMMARIVM.

1 *Causam an inferior à Principe de partium consensu cum potestate summariè procedendi, &c. committere possit.*

DECISIO XVI. aliàs 543.

VTrùm † valeat minor seu inferior à Papa 1
committere causam de consensu partium cum potestate procedēdi summariè, & de plano, & sine strepitu, & figura iudicij? dic vt scripsi iuxta no. per Io. And. in c. fi. de hære. lib. 6.

EPITOME.

Papa si committit in Rota causam inter laicos, illi non habent ius reuocandi domum.

DECISIO XVII. aliàs 596.

DOminus Vrbanus quintus consueuit quotidiè causas laicorum actorum siue Reorū præsentium in Curia Romana dominis Auditoribus sacri Palatij committere, vt not. per Hosti. in c. fi. extra de foro competen. nec habent communiter ius reuocandi domum.

EPITOME.

Clausula derogatoria ad statutum, non includit statutum iuratum.

SVMMARIA.

1 *Statutum iuratum non tollitur per clausulam derogatoriam ad statutum simpliciter positam. quia requiritur quòd dicatur non obstante statuto iurata, &c.*

2 *Clausula non obstantiarum, quando necessariò veniat in literis Apostolicis ponenda.*

DECISIO XVIII. aliàs 633.

NOta si † aliquod statutum [a] est in aliqua 1
ecclesia iuramento valiatū, quòd licèt di- 2
catur in litera Papali gratię alicuius, quòd nō obstante tali statuto nō faciendo mentionem de iuramento, quòd non valent tales literæ. [b] Dictæ b
† verò non obstantiæ ponuntur ideò in literis A- 2
postolicis, quia si non essent positæ, gratia non valeret, secùs autem si Papa pronidit de beneficio vacante ad sedem Apostolicam, vel de reseruatis, quia tunc non est necessarium quòd fiat mentio de prædictis in literis Apostolicis, quia prædicta non habent locum in beneficijs vacantibus apud sedem Apostolicam, nec in reseruatione. Et ita etiam tenet Rota do. Audito. sacri Palatij. Circa verò prædicta vide iura posita in c. aliquibus. de rescript. libr. 6. Quid autem circa gratias Apostolicas ad recipiendum fructus beneficiorum in absentia familiaris domini nostri Papæ, vel Cardinalium, vel aliorum qui habent gratias super hoc. Et circa hoc debent videri verba dicta dictarum gratiarum, seu priuilegiorum dominorum Cardinalium de fructibus percipiendis, per suos familiares in absentia, an remoueant prędicta statuta, vel priuilegia vel consuetudines ecclesiarum iurata, vel non iurata. Domini

mini Auditores de Rota sacri Palatij communiter nolunt aliud dicere, vel consulere super hoc, & ex causa, vt infrà de concess. præbend. dec. 41.

ADDITIONES.

a Statutum. Adde suprà, de constitutio. decisi. 6.
b Non valent tales literæ. Adde notata in c. cùm non deceat. super verbo, effectus. de elect. libr. 6. vbi dicitur, quòd per clausul. Non obstantibus priuilegijs, vel constitutionibus. non tollitur constitutio iurata. Et secundùm Lapum in suis singul. super verbo, clausula generalis. Item non tollit priuilegia inserta in corpore iuris. Fe. in c. nonnulli. de rescrip. in 2. col. vers. 12. conclusi. nu. 26. Bart. in extrauaganti ad reprimendum. super vers. non obstantibus.

EPITOME.

Iniuriarum verbalium causæ non committuntur per Vicecancellarium Auditori sacri Palatij, secùs pro iniurijs realibus.

DECISIO XIX. aliàs 655.

NOta, quòd Vicecancellarius domini nostri Papæ non facit commissionem alicui Auditori sacri Palatij de iniuria verbali facta alicui. Pro hoc quod no. in c. cùm te. in gloss. fi. de re iudica. c. dudum. super verbo, calore. de conuer. coniugato. secùs autem esset de iniuria reali.

EPITOME.

Commissio causæ pendentis extra Curiam Romanam facta in Curia, tacita litis pendentia, non valet.

DECISIO XX. aliàs 673.

DIC quòd si in aliqua causa spirituali vel prophana pendet lis extra Curiam Romanam, & committatur de speciali mandato tractari in Curia, & non fiat mentio de litis pendentia, quòd talis commissio non valet, vt c. fi. et c. ecclesia. 2. vt lite penden. et c. inter monasterium. de statu mona.

EPITOME.

Commissio habene clausulam, Constito de assertis, antequàm cognoscatur, pars est vocanda.

SVMMARIVM.

1 *Verbum, Si tibi constiterit, in commissione Papali positum, requirit vocationem partis ante processum in sbo andum super informatione commissorum.*

DECISIO XXI. aliàs 684.

1 DIC quòd si in † aliqua commissione Papali cõmittatur sub verbo, si constiterit de hoc contra talem, faciat hoc contra eum, prout continetur in commissione, tunc citãda est pars, vel procurator eius antequàm Auditor faciat informationem de contentis in commissione, vt notatur per Io. Andr. in c. præsenti. sub verbo, constiterit. de censib. in Clem.

EPITOME.

Quando conceditur aliquos citare per edictum, sufficit quòd tunc testes dicant, quòd credant non esse tutum illos citare.

SVMMARIA.

1 *Infamia legitimè per testes legitimos probari debebit, quando committitur ad instantiam imuriati, quòd si inuenit diffamates, citet eos.*
2 *Citatio per edictum ob non tutum accessum relaxatur, si testes dixerint se credere impossibile, vel non tutum citationes exequi posse personaliter, vel ad domum citandi.*

DECISIO XXII. aliàs 693.

NOTA, † quòd aliquoties Papa in commissione de speciali mandato ad instantiam alicuius, qui dicit se iniuriatum per aliquos, ponit in commissione, Si inueneris eos diffamatos, citet eos, iuxta c. qualiter & quando. de accus. & Innocen. in c. cùm oporteat. eod. tit. & in c. cùm inter dilectos. de excessi. præla. & Hostien. in c. veniens. de accu. & in ca. infames. 6. q. 1. & in regula. c. infamibus. de reg. iu. lib. 6. cum similibus. & tunc ad probandum talem infamiam oportet, quòd testes legitimi hoc probent legitimè. Si autem petatur quòd † aliquis, seu aliqui citentur per edictum, iuxta c. dudum. de iudic. in Clem. sufficit quòd tunc testes dicant, quòd credunt, quòd impossibile, vel non sit tutum citare eos in domo, prout facit in d. Clem. dudum. de iudic. & ita seruat etiam Rota. 1 2

SVMMARIA.

1 *Signatura cõmissionis si habet, Audiat summariè &c. sub illo verbo &c. alia videntur concessa, quæ petuntur quoad summarium processum.*
2 *Signatura habens quòd absque obseruatione terminorum sacri Palatij procedatur, non operatur, vt Auditor aliquid quoad probationem partium tangere possit, licèt in totum nõ teneatur seruare requisita ad ordinem iuris.*

DECISIO XXIII. aliàs 733.

SI aliqua † commissio [a] Papalis impetratur ad instantiam alicuius in aliqua causa spirituali, vel prophana, si ponantur in fine supplicationis, per dominum Viccancellarium verba sequentia, De mandato domini nostri Papæ audiat talis Auditor summariè, &c. sub illo verbo, (&cæt.) intelliguntur posita in commissione, quòd simpliciter procedendo summariè, simpliciter, & de plano, & sine strepitu, & figura iudicij, & ponitur aliquoties in supplicatione, quòd † absque obseruatione terminorũ styli sacri Palatij: licèt in prædicta signatione per Vicecancellarium ponantur prædicta verba, nihilominùs prædictus Auditor debet seruare in aliquibus aliqua de ordine iuris. Quantũ aũt ad probationem partium nihil debet tangere prædictus Auditor, vt not. Io. And. in c. 1 2 2

in c. sæpè. de verborum significatione. in Clem. de dicta etiam clausula no. Innocen. in c. olim. de accusatio. circa prædicta etiam vide posita infra, & vide deci. 40. infrà, de appellatio.

Additio.

a Si aliqua commissio. Adde decis. 10. supr. hoc tit. deci. 28. hoc tit. in nouis. & concordantias ibi positas in addit. & decis. 40. infr. de appell. & decis. 13. de appell. in nouis.

EPITOME.

Surrogatus in iure defuncti, si non surrogatur etiam in lite, non admittetur ad iudicium.

DECISIO XXIIII. aliàs 816.

1 Sciendum est, quòd si aliqua causa beneficialis est commissa alicui domino Auditori sacri Palatij ad instantiam actoris vel Rei, & moriatur aliquis de prædictis litigantibus, & surrogetur per Papam vnus altero mortuo, tunc dictus Auditor non potest procedere virtute dictæ primæ commissionis. ita tenet Rota.

EPITOME.

Commissio signata, Vt sola facti veritate inspecta procedat, facit vt possit iudex abbreuiare terminos de stylo seruari consuetos.

DECISIO XXV. aliàs 451.

Nota, Domini ordinauerunt quòd quando committitur Auditoribus, quòd sola
a facti veritate [a] inspecta procedant, quòd vigore istorum verborum possunt abbreuiare terminos de stylo Palatij introductos: nam si non obstante stylo hoc possunt in causa beneficiali, matrimoniali, &c. iuxta formã Clem. sæpè. de verb. signif. vt dicta verba aliquid operentur, & citò veritas facti habeatur, quare deuoluitur vt termini abbreuiarentur, vt antea poterant, quia res de facili, &c. 35. distinc. ca. ab exordio. ff. de pact. l. si vnus.

Additio.

a Sola facti veritate. Adde decis. 1. 10. & 15. supr. hoc tit. decis. 2. 9. & 28. hoc tit. in nouis.

EPITOME.

Causa appellationis à iudice, vel à parte approbata deuoluitur ad Curiam Romanam.

DECISIO XXVI. aliàs 635.

Dic quòd si facta fuerit appellatio in aliqua causa ad sedem Apostolicam, & fuerit approbata à iudice, vel à parte, tunc talis appellatio deuoluit causam ad sedem Apostolicam, vt c. sæpè. de appella. et c. cordi. eodem titul. libro sexto.

SVMMARIA.

1 *Auditor in qualibet parte litis pronuntiare potest causam esse deuolutam.*

2 *Causa deuoluta ad sedẽ Apostolicam quando dicatur.*

DECISIO XXVII. aliàs 715. 1

Nota, quòd † Auditor sacri Palatij potest pronuntiare in quacunque parte litis aliquam causam esse deuolutam ad sedem Apostolicam ratione appellationis, & ita tenet Rota dominorum Auditorum. Quando † autem dicatur 2
causa deuoluta ad sedem Apostolicam, vide super hoc c. statuimus. de elect. lib. 6. & Clem. causam. de elect.

SVMMARIA.

1 *Executor, qui vt canonicus datus fuit, licèt desinat esse canonicus ante executionem, remanet tamen executor.*

2 *Data tempus in beneficialibus rescripti est considerandum.*

DECISIO XXVIII. aliàs 121.

Nota, quòd vbi aliquis canonicus est datus 1
executor, si ante executionem desinat esse canonicus, non propter hoc impeditur, quin remanet executor, quia † tempus datæ inspicitur, 2
vt l. si ita. de auro & argen. leg. & de hoc dic, vt not. per Archi. in c. statutum. super verbo, communicatur. de rescrip. lib. 6. pro hoc facit l. ex facto. §. si verò. de vulga. & pupillar. substit.

SVMMARIA.

1 *Collatio præfertur reseruationi in concursu.*

2 *Actus simpliciter explicatus valet in bu, ad quæ autoritate vna benè, alia autem malè duci possumus.*

3 *C. susceptum. de rescrip. in 6. non habet locum in acceptationibus, & prouisionibus executorum.*

4 *Iudex ex officio ex causis animum suum mouentibus potest citare Reum personaliter ad respondendum interrogationibus à se factis, nec propter hoc dicetur grauatus Reus.*

5 *Executor licèt mandauerit subexecutori quòd conferat impetranti primum beneficium, quod duxerit acceptandum, poterit nihilominus ante acceptationem gratia conferre.*

DECISIO XXIX. aliàs 356.

NOTA, quòd cùm † reseruatio, & collatio 1
executoris Apostolici simul concurrunt, præfertur collatio reseruationi. per nota. in Clem. literas. de rescriptis. Item cùm quis † pro- 2
cedit simpliciter ad id, in quo potest duci authoritate vna benè, alia malè, sufficit quocunque modo. per nota. Innocent. in c. cùm ex officij. de rescript. Item quòd † in acceptationibus, & pro- 3
uisionibus executorum locum non habet, c. susceptum. de rescript. libro sexto. Item quòd † iu- 4
dex [a] ex causis animum suum mouentibus, vt di- a
cit, mandans ex officio citari personaliter Reum per procuratorem respondentem interrogationibus à iudice factis, non grauat per hoc. Item quòd

5 quòd † licèt executor mādet subexecutori, quòd conferat impetranti primum beneficium, quod duxerit acceptandum, poterit conferre ante acceptationem.

ADDITIO.

a Item quòd iudex. Add. Aene. de Falc. in tractatu reseruа. in 4. q. principali. in 33. effectu.

SVMMARIA.

1 *Electus confirmatus exequitur mandatum directum Episcopo.*

2 *Restituitur quis contra sententiam, licèt in commissione pro se impetrata plura narrata sint falsa, quia sufficit vnum ex ipsis esse verum.*

3 *Procurator ad agendum & defendendum, qui per se obtinuit sententiam, quæ transiuit in rem iudicatam, cogitur defendere in causa restitutionis obtentæ contra sententiam, principalem suum.*

4 *C. suscitata de restit. in integ. non habet locum in sententia arbitri.*

5 *Restitutio ad appellandum datur ex medica præsumptione.*

DECISIO XXX. aliàs 360.

1 NOta, quòd † mandatum [a] directum Episcopo exequitur electus confirmatus, per
2 c. eam te. de rescript. cum ibi not. Item † quòd licèt plura narrantur in commissione ad restitutionem contra sententiam obtinendam, si vnum verum sit, sufficit, licèt alia falsa sint. de rescrip. c. ex parte. et c. cùm olim. et c. inter cæteras. Item
3 quòd † procurator ad agendum & defendendum, qui pro se obtinuit sententiam, quæ transiuit in rem iudicatam, cogitur ad defendendum, qui pro se obtinuit sententiam in caūsa restitutionis obtentæ à principe pro minore contra sententi-
4 am. Item quòd † c. suscitata. de in integr. restitut. non habet locum in sententia arbitri, quia ista non habet executorem. per not. Inno. de iureiur.
5 c. quintauallis. Item † quòd modica præsumptio sufficit pro restituēdo ad appellationem, vt cùm sententia lata super desertione transiuit in rem iudicatam.

ADDITIO.

a Mandatum. Adde suprà isto tit. decis. 7. & decis. 17. titul. de offic. deleg. in nouis. & Aegid. deci. 14. hoc tit.

DECISIO XXXI. aliàs 392.

a Similis est decis. 29. sup. hoc. tit. in nouis.

DECISIO XXXII. aliàs 393.

Similis est decis. 30. sup. hoc tit. in nouis.

DECISIO XXXIII. aliàs 522.

Similis est decis. 5. sup. hoc tit. in nouis.

EPITOME.

Dieta computatur à fine diœcesis domicilij.

DECISIO XXXIIII. aliàs 643.

COmmuniter tenet Rota dominorum Auditorum sacri Palatij, quòd dieta computatur à fine diœcesis domicilij, secundum quod dicit Io. Andr. in c. statutum. super verbo, vnam dietam. de rescript. libr. 6. licèt super hoc fuerunt

EPITOME.

Non imputatur impetranti quando per solum executorem stetit, quo minus gratia eius fuerit purificata.

SVMMARIA.

1 *Impetranti an nocebit executoris gratia.*

2 *Aestimatio non cadit in beneficialibus.*

DECISIO XXXV. aliàs 164.

NOta, quòd vbi † non stetit [a] per impetrantem quominùs gratia sua purificetur, sed 1
stetit per executorem, vel episcopum, non imputatur impetranti, vt l. iure ciuili. de conditio. & demonstra. l. ult. l. final. ff. si quis cautio. quòd si impetrans fuerit impeditus, quòd infra mensem nun possit acceptare, nec gratiam purificare, sibi non imputetur. Nec obst. si dicatur semper habet recursum contra impeditores, vt c. pastoralis. de iure patron. quia † hic non potest cadere in beneficialibus æstimatio, vt c. querelam. de elect. per Inno. c. Nec obst. c. pastoralis. quia ibi erat in potestate collatoris recipere præsentatum magis, quàm sit in isto casu in potestate executoris. & istud tenet Rota, licèt Cancellaria videtur notare contrarium. vide decis. 19. infrà de iu. & 8. de dolo & contumacia. 2

ADDITIO.

Stetit. Adde decis. 7. & 8. infr. de concess. præben. Aeneam de Falc. in tra. reseruat. in 5. q. i. in 14. q. a

EPITOME.

Si vni ex impetrantibus in forma communi in data paribus prouisum fit, poterit etiā alteri prouideri propter non obstan. Vel sic: Impetrantium in forma communi sub eadem data, licèt vni fuerit prouisum, nihilominùs poterit alteri prouideri.

DECISIO XXXVI. aliàs 194.

NOta, quòd vbi sunt duo impetrantes sub forma communi sub eadem data, si vni est prouisum, alteri potest prouideri propter clausulas, quæ ponuntur in bullis, scilicèt, Non obst. quòd pro alijs rescripserimus. & sic obstat c. si duobus. de rescrip. lib. 6.

EPITOME.

Impetrans de beneficij qualitate an & quando mentionem facere teneatur.

SVMMARIA.

1 *Impetrans an teneatur facere mentionem de qualitate benefic.*

Motm

a Motus proprius operatur, vt non teneatur impetrans mentionem facere de aliqua qualitate intrinseca beneficij.

DECISIO XXXVII. aliàs 202.

1 a NOta, quòd † quis non tenetur facere mentionem [a] de qualitate beneficij vacantis, verbi gratia, vbi aliquis impetrat Decanatum, vel Archidiaconatum, vel Archipresbyteratum vacantem, non est necesse, quòd faciat mentionẽ an sit cum cura, vel sine cura: maximè quando est tale beneficium, quod de se habet curam, licèt videatur contrà in c.cùm in illis.de præbend.lib. 6. Sed dic quòd ibi loquitur cùm Papa mandat prouideri, in quo casu non facit tantam gratiam secundùm quod est, quando facit, seu prouidet
2 de vacanti beneficio, quod habet locum cùm † gratia est facta motu proprio principis. Nam tũc de qualitate intrinseca aliqua beneficij nullam mentionem facere debent, secùs autem si gratia non sit facta motu proprio, vt not. Ioan. Andr. in c.ei cui.de præben.lib.6.& clariùs in Clem. si dignitatem.de præbend.& habet locum siue Impetret vacans, siue reseruatum, siue nõ reseruatum. Et ratio est, quia ex quo Princeps non præsumitur scire qualitatem, quæ extat in facto, præsumitur quòd si fuisset expressa qualitas, scilicet ꝙ erat curatum vel electiuum, vel dignitas, & maior post pontificalem, quòd Papa impetranti de tali beneficio minimè prouidisset. Sed dic quod ibi loquitur, cùm Papa mãdat prouideri, in quo casu non facit tantam gratiam secundum quod facit, cùm prouidet de vacnti beneficio. vide infrà eod.titul.decis. 4. 41. 47.73.& 75. & de testib. decis.26.& vide Guil.de monte Laud.in c.fin.de offi.ord.super verbo, specialis.in Clem.

Additio.

a Mentionem. Adde supr.in not.eod.tit.dec.24. & vide per Aegi.dec.2.in fin.hoc tit. Stap. in tracta. lit.grat.& iu.fol.26.

EPITOME.

Clausula, Amoto, &c. tollit surreptionem taciturnitatis detentionis beneficij alterius.

DECISIO XXXVIII. aliàs 206.

NOta secundùm aliquos, quòd illud quod not.in c.cum nostris.de concessio.preben. non habet locum hodie, scilicèt, quòd quis teneatur facere mentionem de detentione beneficij propter clausulas, quę hodie ponuntur in bullis, Amoto exinde quolibet detentore. Et ita videtur not. Ioan. And.in allegat.c.cùm nostris. Et vide infrà eod.tit.decisi.69. & vide regulam Cancellariæ volentem, quòd si per duos menses fuerit detentum, quòd de detentione tenetur facere mentionem.

EPITOME.

Pensionis taciturnitas non reddit gratiam pauperis surreptitiam.

DECISIO XXXIX. aliàs 210.

NOta, quòd pauper clericus impetrans in forma communi habens pensionem à laico posito quòd pensio sit sibi assignata vt titulus beneficij, de tali pensione nõ tenetur facere mentionem, [a] posito quòd authoritate Episcopi sit a instituta, quia ex quo non est beneficium, sed est talis pensio, quæ moritur cum persona, de tali pensione pauper clericus in communi forma nõ tenetur facere mentionem, aliàs si esset perpetua pensio constituta in re beneficij, quæ transfertur de persona in personã, tunc impediret, & annullaret gratiam pauperis, posito quòd non esset beneficium, & posito quòd non constitueretur ab ecclesia. hc no. in c.si pauper.de præb.lib.6.c.postulasti.de rescrip.per Inno. & Host.

Additio.

Facere mentionem. Adde gloss. in §. Item quòd a vniuersitates.in verb.beneficiorum. de collat.in Pragmat.Sanctio.

EPITOME.

Beneficium non dicitur monoculare, si collator habet beneficia cum alijs conferre communiter.

DECISIO XL. aliàs 241.

NOta, quòd vbi aliquis est impetrans [a] ad 1 collationem Prępositi & capituli communiter vel diuisim, si præpositus habet vnicum beneficium conferre per se, sed cum capitulo habet vnicum beneficium, quod est ad collationẽ Præpositi. Vbi autem solus per se Præpositus haberet vnicum beneficium, & nihil haberet cum capitulo, tunc non veniret vnicum beneficium. Sic not.in c. cùm ei quem. de concess. præbend. per Ioan.Andr.Item ex hoc induceretur effectus circa mortem proximi, ex quo vnicum & certum beneficium veniret sub gratia.contra c. nulla. de concess.præben.Mediolan.in c.t. de præb.in cle. & vide Collect.in c.ecclesia.de sortileg. Et est ratio inter ista, quia in primo casu non est præsumptio, quòd impetrans insidiaretur vitæ tenentis vnicum beneficium pertinens insolidum ad collationem Præpositi, cùm sint alia beneficia ad collationem Prępositi cum capitulo pertinentia. quę ratio non habet locum in secundo casu, propter quam rationem fuerunt moti Doctores, ꝙ impetrans non possit acceptare beneficium vnicum pertinens ad collationem alicuius.

Additio.

Impetrans. Adde decisi. 13.incip. voluerunt. de a præbend.in nouis.

EPITOME.

Impetrans præbendam tenetur facere mentionem de qualitatibus eius, scilicet, si est sacerdotalis, vel electiua.

SVMMARIVM.

1 *Impetrans debet exprimere qualitates quæ insunt beneficio, & cum ipso nascuntur.*

DECI.

DECISIO XLI. aliàs 257.

NOta, quòd vbi Papa confert alicui præbendam sacerdotalem, vel electiuam, impetrans talem præbendam tenetur mentionem fa-
a cere[a] de qualitate præbendæ illius, aliàs gratia videtur surreptitia, vt no. Io. An. in nouel. in c. ei cui. de præb. lib. 6. & gl. in c. cùm in illis. de præb. lib. 6. ad quòd no. per eundem in c. prouideri. de præb. in Clem. licèt cõmuniter contrà teneatur, maximè si talia exprimantur per quæ Papa pos-
1 sit scire qualitatem beneficij. Qualitas † autẽ quæ est in beneficio, & nascitur cum beneficio, vt quia est beneficium electiuum, vel conuentuale, tales qualitates debent exprimi, vt in c. cùm in illis. de præbend. libr. 6. et c. cùm olim. de re iud. Pro quo facit text. l. in venditionib. §. item quæritur. ff. de contrahen. empt. vbi error qualitatis nocet simpliciter, quando qualitas ab initio inest rei. Et quòd sit necessè facere mentionem, videntur Doctores not. in Clem. si dignitatem. de præb. & de hoc no. Io. Mo. in alleg. c. ei cui. de præb. lib. 6. circa princ. super verb. mãdatum. vbi tenet quòd etiam cùm Papa prouidet, est opus facere mentionem de talibus qualitatibus. & vide infrà decis. 50. de concess. præb. Et vide literam b. super verbo, beneficium. q. 88.

ADDITIO.

a Mentionem. Adde deci. 1. de præb. in no.

EPITOME.

Valoris communis mentio vbi fit, inspicitur taxa decimæ, vbi autem secundum taxam decimæ valor exprimitur, inspicitur taxa beneficij.

DECISIO XLII. aliàs 277.

a NOta quòd vbi Papa[a] confert beneficium, cuius fructus & pronentus 200. florenorũ secundum communem æstimationem valorem annuum non excedunt, si beneficium valeret vltra centum florenos secundum taxam decimæ, gratia est surreptitia: quia in isto casu non inspicitur taxa decimæ beneficij, sed valor cõmunis. Vbi autem Papa confert beneficium cuius fructus, &c. secundùm taxationem decimæ, tunc inspiceretur taxa beneficij, & illa veniret in gratia, posito quòd beneficium plus valeret secundum valorem communem. circa quod vide c. si beneficium. de dec. in Clem. vide infrà eo. tit. deci. 64. & de conces. præb. decis. 44.

ADDITIO.

a Nota quòd vbi Papa. Adde Staphi. in tract. de liter. gratiæ. & insti. cart. 14. & 39.

EPITOME.

Clausula quouis modo vacet, non includit modum vacandi ex alterius persona, quàm expressi.

DECISIO XLIII. aliàs 273.

NOta, quòd vbi Papa confert beneficiũ Titij, vt reseruatũ, vel aliàs quouis modo vacet, intelligitur qualitercunque vacet in persona Titij, quia omnis modus vacandi venit concernens personam Titij, si tamen aliàs vacaret beneficium, non in personam Titij sed in personam alterius, non veniret modus vacationis, quia de alia persona non videtur intellexisse Papa. arg. c. Romana. §. in alium. de app. li. 6. et c. susceptum. de rescr. eod. lib. contrà videtur l. cùm in corpus. de acqui. rerum domi. & l. falsa demonstratio. ff. de condi. & demon. vide infrà dec. 19. de concess. præb.

EPITOME.

Excommunicatus ignorans se excommunicatũ potest impetrare beneficia, & literas Apostolicas.

DECISIO XLIIII. aliàs 281.

NOta glosam, quòd ignorans se esse excommunicatum potest impetrare beneficium, seu literas Apostolicas. vt not. in c. Apostolicę. de Clem. exc. mini. & ibi no. gloss. de his quæ facit ignorans se excommunicatum.

EPITOME.

Acceptatio beneficij facta per habentem minus decretum infra mensem, quem habens maius decretum poterat acceptare, est nulla.

SVMMARIVM.

1 *Prouisio non valet, vbi non valet acceptatio.*

DECISIO XLV. aliàs 296.

NOta, quòd vbi secundus impetrans in data infra mẽsem fecit sibi prouideri de beneficio, quod primus acceptauerat, nõ valet acceptatio secundi propter decretum appositum in gratia prima impetrãtis, quod afficit gratiam secundi, quamdiu primus præcedit, intantum, quòd si secundus habeat confirmationem, siue prouisionem à Papa dicẽs, quòd cùm canonicè fuerit prouisum de beneficio, supplicat quòd non obstante reseruatione sua prouisio confirmetur, gratia censetur surreptitia, quia non est canonicè prouisum, quamdiu primus præcedit, vt est dictum. quia † prouisio non valet, nisi valeat acceptatio. 1
Et est ratio, quia in acceptatione certum tempus statuitur impetrantibus, quod non est in prouisione, & tunc posset esse damnum magnum, si secundus in data non posset acceptare infra tempus primo in data debitum. Item videtur prouisio facta secũdo surreptitia, quia si dixisset, quòd alius expectans maior eo acceptauerat, & sic gratia sua fuerat sortita effectũ, fortè Papa non condescendisset ad concedendum sibi gratiam.

EPITOME.

Impetrans non tenetur facere mẽtionem de beneficiu annexo impetrato, quia sufficit mẽtionem facere de principali.

DECISIO XLVI. aliàs 319.

NOta, quòd vbi beneficium[a] petitur tanquã a
principale, & illud beneficiũ habeat aliud

beneficium annexum, & accessorium, de beneficio annexo in supplicatione nó est facienda mentio, sed sufficit quòd de principali beneficio fiat mentio, vt no. Io. And. in c. super eo. de præb. lib. 6. in nouell. & ex quo principale nominatur, accessorium videtur nominari. argu. l. si vt certo. §. vsq; adeò. ff. commo. l. sed addes. §. si quis mulierem. ff. loca. cum simil. licèt faciat contra l. fin. ff. de fun. instruct.

ADDITIO.

a Beneficium. Adde Fely. in nostra. 33. corre. nu. 30. ver. additur per no. de reb. eccle. non alienan. & Ioann. de Sel. in suo tracta. de benefic. quæst. 12. versi. decimaquarta qualitas.

EPITOME.

Expressio non veri valoris beneficij obtenti nocet acceptanti.

SVMMARIVM.

1 *Impetrans non tenetur mentionẽ facere de vlaore beneficij obtenti: si tamen expresserit, & falsum dixerit gratia censetur surreptitia.*

DECISIO XLVII. aliàs 336.

1 NOta secũndum opinio. aliquorum † quòd licèt quis quando impetrat beneficium, non teneátur facere mentionem de valore beneficij, quod tenet, vt not. Innoc. in c. dudum. 2. de elect. melius in c. 1. de præb. ergo si intelligas quia habita, &c. vbi videtur notare quòd requiratur: tamen si exprimat falsum, gratia censetur surreptitia, quia expressa nocent in tali casu. vide sup. eo. tit. dec. 37.

EPITOME.

Processus formatus in vim rescripti impetrati ab appellato, in quo non fuit facta mentio de delatione appellationis, & termini præfixione, & sic de causæ deuolutione ad Curiam, an teneat parte nõ opponente. h. d. Vel sic. Valet processus factus in vim rescripti, licèt in eo non fuerit expressa delatio appellationis facta per iudicem, à quo nec termini, si non fuerit opposita subreptio.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum surreptitium parte non opponente non vitiat processum.*

DECISIO XLVIII. aliàs 387.

NOta vtrùm si fuerit delatum appellationi in partibus, & terminus præfixus ad prosequendum, & forsan appellatio approbatur à parte appellata, & sic causa debeat tractari in Curia, iuxta c. oblatæ. de appellatio. et c. cordi. eod. tit. libro sexto: pars tamen appellans, vel alia, tacito de delatione, & termini præfixione impetret iudicem ad partes, an valet impetratio ipso iure, vt sic processus per tales iudices habitus super appellatione valeat, si non excipiatur, quòd literæ sunt surreptitiæ, & si excipiatur de surreptione carere debeant viribus, iuxta dic. c. oblatæ. & præsertim si præuentus fuerit terminus in impetrando, iuxta c. sæpè. in fi. de appel. tamen ex quo pars aduersa non excipit, processus valere debet. arg. notatorum de rescrip. c. ad ad audientiam. & Inno. eo. tit. c. dilectus. vbi determinat quòd † processus habitus per literas surreptitias, si tamen nó excipiatur de surreptione, tenet. Et sic quidã intelligunt illa iura, c. oblatæ. c. sępè. in fi. tamen cótrà fuit decisum, quia ex quo causa est aliàs ad Curiam deuoluta, vt sit ibi tractãda, non potest extrahi, nisi de certa scientia Papæ. facit decret. prouidè. de electio. vide infrà de appellationib. decisi. 1. 1

EPITOME.

Impetrans ad collationem Episcopi obtinebit contra impetrantem ad collationem prioris, si Episcopus est in quasi possessione conferendi beneficium impetratum, licèt offerat se probaturũ proprietatẽ collationis pertinere ad Priorem. h. d. Vel sic. Sufficit impetranti ad collationem Episcopi, quod Episcopus sit in quasi possessione conferendi beneficium impetratũ, licèt aduersarius se offerat probaturum quòd ad alium pertineat collatio.

SVMMARIA.

1 * *Proprietas potior est possessione.*

2 *Opinio veritate probata debet cedere veritati.*

3 *Verbum, pertinere, concernit proprietatem, quamuis latißimè sumptum possessionem comprehendat.*

DECISIO XLIX. aliàs 557.

QVidam impetrauit ad collationem Episcopi, alter ad collationem cuiusdam Prioris, quandam ecclesiam vacantem, cuius collationis possessionem [a] habet Episcopus, & in possessione conferendi eam: nam eam cótulit ei per cuius obitum vacauit, & tanquam ad ipsius collationem spectantem per impetrantem ad collationem Episcopi fuit acceptata, & pro ea sibi prouisum, alter verò vult probare, quòd imò proprietas collationis illius reuera pertincat ad collationem Prioris: quæritur nunquid sit admittendus? Et videtur quòd non, quia probatum eum non releuaret, vt videtur, quia in talibus plus attenditur possessio. Nam si ille qui est in possessione conferendi, vel præsentandi conferat, vel præsentet, valet eius collatio, vel præsentatio. argu. c. consultationibus. [b] de iure patron. & de elect. c. querelam. de caus. poss. c. cùm olim. & præfertur ei cui ille ad quem de iure pertinet, non tamẽ in est possessione, contulisset, vel quem præsentasset: ergo etiam impetrans ad eius collationem etiam sit præferendus impetranti ad collationem alterius, quia eius executor tenet vicem illius collatoris, & est perinde, ac si ab eo fuisset facta collatio. Item quia vltimus status est attendendus [c] arg. l. cùm pater. C. ne de statu. defunct. Item cùm in ista materia sufficiat sola opinio, seu possessio, primò inspiciatur opinio, quã veritas. Item imputetur Priori, quoniã non prosequitur ius suum quousque eo prosequente ad quem

quem principalliter pertinere cōstiterit. De contrario seruandus erat iste status, & præsumendum pro Iure Episcopi possidentis, & impetrantes ad eius collationem obtinere debebunt, quādiu ipse erit in possessionē conferendi. Et pro ista parte fuit maior pars. Sed oppositum videtur, quia Papa in scribendo sic de beneficio pertinente ad collationem Episcopi, potiùs videtur intelligere, & concernere veritatem iuris, & pro-
1 prietatem quàm possessionem: quia † proprietas potior est possessione, ergo expectans qui impetrauit ad collationē eius, cuius est proprietas collationis, erit potior eo, qui ad collationem eius qui solū possidet, impetrauit. argu. de causa poss.
2 & proprie. c. cùm dilectus. Item quia † veritate probata debet cedere opinio veritati, vt c. cùm Bertoldus. de re iudi. Item quia verbum, ptinere, est analogū ad proprietatem & possessionem. Item pro ista opinione posset induci lex q̄ benè facit. ff. de relig. l. a. §. 1. Item nō videtur posse negare qu in verbum, pertinere, ad collationē prioris concernat proprietatem, licèt latissimè sumptum dicatur de possessione, vt l. verbum pertinere. ff. de verb. sign. ergo similiter sumptū sumitur pro primario, vel proprio significatu. ad hāc q. allegari possent iura alleg. per Io. Andr. in nouel. de reg. iur. mora. libr. 6. in 1. q. & decisio illius q. facit pro prima parte, & pro prima parte obtinuit, & fuit lata sententia. & pro hoc, quia aliud est, qu od dicitur, seu cū dicitur, collatio pertinet ad episcopum, aliud cū dicitur, ius & proprietas collationis, vt probant prædicta iura, &c.

ADDITIO.

a Collationis possessionem. An ille qui est in possessione conferendi præferri debeat proprietario seu habenti potiorem titulum, vide Deci. consil. 153. incip. in effectu quæritur. & consi. 129. & cōs. 126. incip. in causa do. Francisci. & decisio. 14. incip. vtrùm sicut præsentatus. infr. de iure patron. & decisi. 7. incip. collatio sine præsentatio. eo. tit.
b de iure patron. sup. in nouis.
Arg. c. consultationibus. Vbi vide per do. Abbat. de hoc. Item & quis dicatur possidere bona fide ius patronatus, vel ius conferēdi, vide ibidem versi. quando autem quis dicatur.
c Item quia vltimus status est attendendus. Adde similiter dictum decisi. 2. supr. de præb. in nouis. Et de causa originali beneficij an inspici debeat, vide decisi. 11. infra de iure patron.

EPITOME.

Cancellatura alicuius clausulę in supplicatione contentæ operatur concessionem aliorum, quæ de stylo cancellariæ non censentur concessa.

SVMMARIVM.

1 *Papa nuda voluntate recedere potest à stylo.*

DECISIO L. aliàs 561.

Cancellaria non consueuit ponere in literis de dignitate petita vnà cum canonicatu, & præbenda in supplicatione signata per Papam per simplex fiat: nisi Papa expressè signauerit de dignitate. Hoc supposito præsupponatur quòd in supplicatione positum erat ad canonicatum & præbendam, ac dignitatem etiam electiuam, & Papa cancellauit illa verba, etiam electiuam: posteà simpliciter signauit, non tamen posuit etiam ad dignitatem, &c. quæritur nunquid supposito stylo cācellariæ prędicto debet poni in literis de dignitate? Et videtur ꝙ non ex quo Papa signauit expressè de dignitate. In oppositū allegabatur, quia cancellādo illa verba de electiua, videtur cætera omnia concessisse. argumento, quia quod de vno negatur, &c. pro hoc allegatur textus, in l. tribunus. ff. de militar. testament. Ibi, cùm dicit, ampliùs & si aliquid interleuerit. & Instit. de testament. militar. §. licèt si quis ante militiam. & ff. de don. inter virum & vxo. l. cùm hic status. §. his quoque. Tamen respondebatur quòd ibi nuda voluntate miles poterat perficere primum testamentū, vt l. in fraudem. §. testamentum. ff. de mil. test. hic verò Cācellaria, vt supponitur, non recipit nudam voluntatem Papæ, sed solùm signatā expresse. Nec obstat ratio prædicta, quòd de vno negatur, &c. non enim est verū simpliciter, imò dimissum in dubio, est relinquendum dispositioni iuris communis, vel styli communis. arg. l. fi. & l. si cū dotem. in prin. ff. sol. matri. & de lib. & posthu. l. commodissimè. De quo dixi, ff. de pact. dot. l. inter socios. §. cùm inter. Nam prædicta cancellatura, quæ facta est ad gratiæ diminutionem, non videtur operari augmentum, seu nouam gratiā de omisso, sup quo aliàs concessio expressa, seu significatio Papæ requirebatur secundùm stylum. argum. l. cùm tale. §. fin. ff. de condition. & demonstrat. Et ad hoc allegatur, l. legata inutiliter. ff. de adimen. leg. & de verbo. signific. c. fi. Sed omnes maiores de Curia Romana, & de Rota tenuerunt quòd veniat dignitas, quia stylus Cancellariæ loquitur simpliciter cùm Papa non signat, nec cancellat. ergo aliud cùm sit contra ius in suo casu illa clausula debet poni in fine ad signum quòd simpliciter intelligatur, & non cùm Papa aliquid cancellauit, quasi per cancellaturam declarauit se † velle recedere à stylo, à quo nuda voluntate recedere potuit, 1
& sic signatio simpliciter remanebit in viribus iuris communis, vt correspondeat omnibus petitis in supplicatione. arg. §. præterea. Instit. de inutil. stip. & de fide instru. c. inter dilectos.

EPITOME.

Literæ super beneficio expeditæ ante causæ commissionem an possint arrestari, & quid de literia ad lites.

DECISIO LI. aliàs 571.

PRIMO & secundo in data impetrantibus ad eandem collationem eiusdem beneficium cadentis sub gratia acceptantis, secundus in data primò in possessionem fuit inductus, & posteà cum quodam alio beneficium illud permutauit in Curia Romana, confectisque literis super permutationibus, primus in data fecit committi causam in Curia, quam super ecclesia, seu beneficio per eum acceptato moturus erat cōtra

eos.& fecit arrestari literas illius, cum quo secundus in data permutauit beneficium, ille tamen petebat illas relaxari, quæritur an essent relaxandæ? Quidam dicebant quòd non, quia ex quo erant confectę, & expeditę ante causam commissam per Auditorem, non poterant retineri, & dicebant quòd Palatiū semper seruabat istam prãcticam in literis retinendis, quòd vbi literę super beneficio, de quo litigabatur, erãt cõfectæ & expeditæ ante causam commissam, tunc non poterant per Auditorem causæ retineri, quia causæ commissio non tollebat potestatem executoris: secùs si postquàm causa fuit commissa impetraretur, vel ageretur an deberent expediri, quia licèt pro expediendo in Cancellaria deberent relaxari, tamen eis expeditis debebant quidem Auditori reportari, & per eum poterant restitui. Et Ita dicebat dominus Simon in literis, quæ impetrarẽtur ad iudicia, vt de causis in partibus cognosceret. benè dicebant quòd semper poterant retineri, quia ex quo Papa causam retinuit in Curia eam committendo, & illa commissio iam erat Auditori commissa, & præsentata, iam aduocabat iurisdictionem à cæteris vbi scienter, vel vbi etiam de hoc in commissione facta Auditori nõ fieret mentio, etiam illa commissio debebat potior reputari, ex quo erat præsentata. arg. c. vt debitus, de appellat. & præsertim in hoc proposito quidam dicebant literas non fore restituendas, quia iniquum esset quòd ille, cum quo secundus in data permutauit, non assequeretur possessionem illius beneficij. ex quo suum dimisit, quod secundus poterat pacificè consequi, & sic cogeretur esse quamdiu lis penderet sine beneficio, seu eius possessione. Alij tamen & maior pars tenuerunt quòd hoc casu literæ erant retinendæ, vel si relaxarentur, erat inhibendum sub pæna, ne earum virtute aliquid circa assecutionem possessionis innouaretur, nec aliqui fierent processus, & super hoc esset per illum cuius erãt literæ, cautio præstanda. Et est ratio, quia ex quo primus in data nõ reperiebat possessionem vacuam, periculum inerat, ne per illum, qui præsertim prætendebatur potior alio, aliquid innouaretur. Nã forsan si ille semel assecutus esset possessionem, nunquàm, vel cum magna difficultate posset eã habere, & ideò erat super hoc sibi prouidendum. arg. no. per Inn. de test. c. veniens. secundo. Nam etsi, vt fatebantur primi, talis possessionis adeptio esset facta, veniret reuocanda tanquàm attentata lite pendente: ergo multò fortiùs ne fieret, erat impedienda, quia multa impediunt contrahenda. Nec obst. si dicatur, quòd causa nondum erat in statu inhibendi, cùm nondum esset iuratum, & deliberatum super libello, quia & si stylus Curiæ haberet, quòd antè non consueuit fieri inhibitio, tamen vbi emergere potest tale periculum benè posset antè inhiberi, præsertim cùm ius inhibeat post primam cautionẽ. vt in Clem. si. vt lit. pen. ad hoc etiam faciunt not. per Inn. de app. c. significante. vide dec. 16. infrà de testi.

EPITOME.

Commissio impetrata pendente termino ad dandum Apostolos valet, licèt virtute eiusdem non possit procedi nisi lapso dicto termino.

DECISIO LII. aliàs 698.

DIC quòd si appellatum est in aliqua causa, & terminus est assignatus ad dandum apostolos, & pendente termino impetratur commissio, quòd talis impetratio valet, sed virtute eiusdem Auditor non debet procedere, donec lapsus fuerit dictus terminus, aliàs non valeret quòd faceret virtute dictæ commissionis.

EPITOME.

Gratia de beneficio vacanti per promotionem alicuius non extenditur ad vacans per mortem eiusdem.

DECISIO LIII. aliàs 743.

NOta, quòd si facta est alicui gratia per Papam de beneficio, quod vacare debet per promotionem alicuius, quòd tunc non venit illud beneficium, si vacet per mortem, nisi ponatur in gratia, vel aliàs quouis modo, quia tunc venit omnis via vacationis concernentis ipsum tenentem, & non aliàs personas, vt not. in c. susceptum. de rescrip. libr. 6. & hoc etiam tenet Rota. & est casus in c. ex parte. de off. de leg.

SVMMARIA.

1 ***Demonstratio falsa, vel error qualitatis expressa non vitiat literas, cùm de corpore constet.***

2 ***Relatiuum, aliud vel alia, licèt referat diuersum in supposito: refert tamen idem, vel consimile in substantia, vel qualitate.***

DECISIO LIIII. aliàs 839.

PApa concessit Cluniacen. Priori quòd nullum in monasterio suo, seu in aliqua alia ecclesiarum sui ordinis teneatur recipere authoritate literarum Apostolicarum, nisi de eorum ordine fecerit mentionem. Hoc supposito, Quidã impetrauit ad collationem, vel præsentationem talis Prioris scilicet ordinis sancti Benedicti talis diœcesis, & ille prior seu prioratus eius erat ordinis Cluniacen. de ordine, & Cluniacen. nulla in literis mentio habebatur, tandem vacante quadã ecclesia ad collationem, vel præsentationẽ illius Prioris pertinente, impetrans eam acceptauit & fecit sibi prouideri, Prior autẽ ille vni alteri illã ecclesiã cõtulit, seu ad eam præsentauit, qui dicit Apostolicũ impetrantẽ non debere dictã ecclesiã obtinere, quia ille Prior est ordinis Cluniac. & de ordine Cluniacen. in literis nulla mentio erat facta & quòd ordo sancti Benedicti est alius ordo & distinctus ab ordine Cluniacen. & ideò per literas illas Apostolicas non potest dici, quòd ille Prior, qui nõ est ordinis sancti Benedicti, sed Cluniacen. sit grauatus. argu. ad præmissa pro primà ratione, de rescript. c. cum ordinem. pro secunda in eo. tit. c. significante. et c. Rodulphus. Apostolicus autem dicit, quòd imò debet obtinere dicto priuilegio, seu quòd de Cluniacen. ordine in suis literis nulla fiat mentio, non obstante, quia

constat

ſtat de certo nomine Prioris, ſeu Prioratus grauati per illa quæ ſunt in literis, cùm in tota illa diœceſi, in qua impetrauit, & de qua fit mentio in ſuis literis, nullus ſit alius prioratus, vel Prior eiuſdem nominis, imò nec eiuſdem ordinis ſan-
1 cti Benedicti, nec Cluniacen. niſi ille. & † cùm de corpore conſtat, falſa demonſtratio, vel error qualitatis expreſsè non vitiat. arg. not. per Innoc. in d. c. ſignificante. & Inſti. de lega. §. ſi quis in nomine. ff. de condi. & demonſt. l. falſa. Nec obſtat d. c. cùm ordiné. quia loquitur de Ciſtercien. nō Cluniacen. vel ſatis eſt facta mentio, ex quo fit mentio ſancti Benedicti, in & ſub cuius honore, patronatu, & regula, &c. ordo Cluniacen. eſt fundatus. & dato quòd fortè calores habitum diuerſificāt, tamen eſt eſſentialiter eadē regula, & talis ordo, licèt forſan in aliquibus accidentalibus cōſtitutionibus diuerſificentur. facit quod not. de elect. c. 1. ſuper verbo, vel habitus in Clem. Non obſt. dictum priuilegium cōceſſum Cluniacen. qnia loquitur, & intelligi debet de eccleſijs ſui ordinis regularibus, quod patet per verbum, recipere, ibi poſitum. quia propriè ſuis eccleſijs regularibus, putà prioratibus, vel alijs beneficijs conſuetis illis de eorū religione aſſignari dicuntur aliquem, vel aliquos recipere. hic autem non eſt eccleſia, de qua agitur regularium, oec de eorum religione conſueta alicui eorum aſſignari, imò eſt etiam ſecularis, conſueta ſecularibus aſſignari clericis, ad collationem tamen, vel præſentationem eorum, ſeu dicti prioratus ordinis Cluniac. pertinens, in qua non dicuntur aliquem recipere, ſed eam alteri conferre, vel ad eam altero præſentare: Nec etiam in literis Apoſtolicis mandatur quòd Apoſtolicum impetrantem recipiāt, ſed ſcribitur certis executoribus quòd ſibi prouideant, ideò dictum priuilegiū caſum iſtum nō attigit. Nec obſt. quod no. per Inno. de præb. c. p illorum. in prima gloſſ. vbi videtur notare, quòd nomine eccleſiarum ſuarum venirēt illa. in quibus habet aliquod. & ſumitur illa, ſuarum, valde largè, qoia ibi erat alia forma, quàm in priuilegio prędicto, & ad alium effectum ſcribatur, nā illi ſcribebatur vt archiepiſcopus Burdegalen. in aliqua eccleſiarum vbi expedire cognoſceret, cōpetens beneficium illi clerico faceret aſſignari, & ideò largè extēditur verbum, ſuarum. quia qualecunque ius ad eum pertineret ibi poteſt clerico beneficium aſſignare propriè, hic verò concedebatur Cluniacen. ne in ſuo monaſterio, vel aliqua eccleſiarum ſuarum aliquem recipere teneantur, niſi, &c. & ideò ſolùm intelligitur, de illis, in quibus propriè dicuntur aliquem, vel aliquos recipere, quod eſt ſolùm ſuis regularibus, & conſuetis ſuis religioſis aſſignari. & de & pro quibus cum eis ſcribitur, & mandatur qnòd recipiant, vel alteri vt ab eo aliquem recipi faciant, & in eis: nō autem eſt ita de eccleſijs alijs, ſecularibus, licèt ad eorum collationem, præſentationem, vel aliam diſpoſitionem pertineant, in quibus propriè non recipiunt, ſed alijs conferunt vel ad eas prǫſentaot. Item etiam hoc patet, quia dicitur in priuilegio, ne in monaſterio, ne in alia eccleſi-
a arum ſui ordinis, & ſic cùm dictio, alia, † & copulatio aliarum eccleſiarum cum monaſterio implicet ſimilitudinem qualitatis, intelligēdum eſt de alijs eccleſijs regularibus ſui ordinis, in hac qoalitate cum monaſterio conueniat: nam relatiuum diuerſitatis, aliud vel alia, licèt referat diuerſum in ſuppoſito, refert tamē idem, vel cōſimile in ſubſtantia, vel qualitate, vt no. Io. And. in nouel. poſt Ioan. Monac. de præbend. c. cùm in illis. circa fi. ſuper gl. electlo, in fi. & etiā copulatio diuerſorum copulatorū habet etiam coniungere, vel copolare ſub ſimili qualitate. ff. de fun. inſtrum. l. Seię. §. Caio. de penu. lega. l. nam quod liquidè. §. fi. Nec obſt. d. c. ſignificante. nec c. Rodulphus. quia vt prædixi, hic aliàs conſtabat de certo corpore prioratus, vel prioris grauati, ideò error qualitatis non debet vitiare, argum. ad ibi per Inno. & pro hac parte obtinuit etiam de conſilio omnium nemine diſcrepante.

EPITOME.

Iudex poteſt ſæpiùs deliberare, & ex varijs opinionibus alteram præeligere.

DECISIO LV. aliàs 774.

DIc quòd aliquoties aliqui Iudices in aliquibus cauſis etiā liqnidis, licèt etiam habuerint cōſilia aliqua vice ſeu vicibus, oihilominùs redeunt iterum ad conſilia, & hoc fit aliquoties vt prædictæ cauſæ magis reddantur dubiæ, & ob fauorem aliquorum. Contrarium tamen videtur eſſe dicendum. Nam deliberatio ſæpè trahit hominem, & facit illud videri bonum, quod antè malum apparebat. ſecundum gl. in auth. de appellat. & intra quæ tempo. in princip. canonizata in can. anteriorum. ſuper verbo, deliberare. 2. q. 6. Dic quòd quando eſt diuerſitas opinionum in aliquo facto, iudex poteſt eligere vnam, & ſecundùm illā iudicare, ſecundum Guliel. Teren. in c. graue eſt. 11. quæſt. 3.

EPITOME.

Iudex firmiter animum ad iuſtitiam faciendā habere debet, non obſtantibus magnatum precibus.

DECISIO LVI. aliàs 820.

NOta, quòd quilibet Iudex debet habere firmiter animum ad iuſtitiam faciendā, oec preces magnatū debent mutare animum ſuum. Nam ſi contrarium faciat, non obſtātibus eorum precibus, illi ei magis famam dabunt, & hoc communiter ſeruabunt in mundo.

EPITOME.

Executoria trium ſententiarum probat ſententias in ipſas inſertas.

DECISIO LVII. aliàs 732.

NOTA, quòd executoria trium ſententiarum pro aliqua cauſa, licèt ſententia in earum forma non oſtendatur, fortè deperdita ex aliquo caſu fortuito, creditur prædictę executoriæ, cùm in dicta executoria ſint inſertę dictæ ſententiæ, vel earum partes in effectu. Pro hoc facit quod not. in c. cum iure. de confir. vtil. vel inutil.

SVMMARIA.

1 *Diligentia in processu vbi est paritas in data gratia praualet.*
2 *Executor omnis datus ad prouidendum est collator.*

DECISIO LVIII. aliàs 403.

1 NOta, si vnus † ex duobus habentibus gratias æquales, & eiusdem datæ priùs præsentat literas executori, quàm alter, & facit fieri processus, præfertur alteri in prębenda, vel beneficio posteà vacante propter huiusmodi diligentiam:
2 quia † omnis executor datus ad prouidendum, est collator. Iuxta ea quæ no. in c. pro illorum. de præb. & de rescrip. c. tibi qui. de præb. c. si cui. lib. 6. per Archi. ita quòd locum habet in illis, c. duobus. de rescri. lib. 6.

EPITOME.

Gratias plures habens an vna consumpta possit vti alia?

DECISIO LIX. aliàs 49.

a NOta, quòd vbi quis[a] pro beneficio habēdo obtinet duas gratias a Papa, & vsus est secūda, & non prima, si succūbat in secunda gratia potest vti prima, quia istæ gratiæ non sunt contrariæ, licèt sint diuersæ & tendentes ad eundem effectum: ideò vna acceptata non excluditur ab alia. ff. de lib. leg. l. Aurelius. §. fi. de inst. l. habebat. & C. de inoff. test. l. eum qui. ff. de noxa. l. in dilectis. §. sed si detracta. licèt res ex multis causis potest deberi, taman acquisitio dominij non recipit multiplicationem titulorum. c. inter dilectos. de fide instr. iunct. l. nemo pluribus. ff. de reg. iur. facit quod no. in c. 3. in gloss. mag. ante fi. de re iud. lib. 6. et c. si à iudice. glos. magna. de appel. eo. lib. Ioan. And. intelligit hoc verum in c. in nostra. in prin. de rescript. si eodem contextu & sub eadem data sint impetratæ, secùs si sub diuersis datis, & temporibus. & vide. inf. dec. 63. eo. tit.

ADDITIO.

a Nota quòd vbi quis. Ista decisio facit quæstionem, an quis possit vti duobus mandatis de prouidendo, vel duabus nominationibus simul & eodem tempore in vna vel in diuersis ecclesijs, & de vna vel diuersis datis. Et conclusio est q̄ non nisi motu proprio talia mandata fuissent mandatario concessa, vel nisi vnum faciat mētionem de altero, prout latiùs disputaui in quodam consilio, incip. Romanus Pontifex.

SVMMARIA.

1. *Verbum, vt asseritur, tanquàm generale & impersonale non censetur prolatum per impetrantem.*
2 *Impetrans vltra summam expressam in gratia, acceptare non potest.*
3 *Verbum, vt asseritur. & verbum, vt asseris. differunt.*
4 *Verba Papæ prolata super facto Papæ habent vim dispositionis.*
5 *Impetrans habens gratiam vsq; ad certam summam, si contingat beneficium non taxatum magni valoris vacare, ex quo taxatum non est, an possit illud acceptare.*
6 *Taxatio ponitur causa diminutionis, non augmenti.*
7 *Litera ad beneficia tanquàm ambitiosæ sunt restringibiles.*

DECISIO LX. aliàs 74.

NOta, quòd vbi alicui sit gratia,[a] quòd pos- a
sit acceptare beneficium, cuius fructus ta-
xationem 20. lib. vt asseritur, non excedūt: quòd
si beneficium vacat maioris valoris, seu summæ,
poterit acceptari, quia ista † verba, vt asseritur nō 1
imponunt taxationem, nec videntur prolata per
impetrantem, & sunt generalia, & impersonalia:
ideò non adstringunt partem, quin vltra talem
valorem, &c. authen. si quando. C. de consilit. pe-
cun. & ideò Cancellaria consueuit scribere. cu-
ius fructus taxationem, &c. vt asseris. & sic † im- 2
petrans vltra summam non posset acceptare, se-
cùs si diceretur, vt asseritur, vt dictum est: & ideò
sit differentia † an in bullis ponatur, vt asseris, vt 3
sic referatur parti, an ponatur, vt asseritur. licèt
aliqui dicant contrà, quia † verba Papæ, maximè 4
quandò proferūtur super facto Papæ, habēt vim
dispositionis, vt c. 1. de probation. in Clem. & ex
hoc multi tenent quòd si sit alicui † gratia vsque 5
ad certam summam, si contingat beneficium nō
taxatum esse magni valoris, & vacare, quòd ex
quo taxatum non est, impetrans tale beneficium
poterit acceptare, cùm taxatum non sit, & in du-
bio sit benignior interpretatio. & pro hoc l. à fi-
lio. §. final. de ali. leg. 1. & de leg. 1. l. si cui serui. de
& tri. vi. & oleo leg. l. fin. in prin. sed contrà vide-
tur: quia ex quo est taxata gratia non venit nisi
species taxata. ff. de legatis. 1. l. & si certos: maximè
quia † taxatio ponitur causa diminutionis, & non 6
augmenti, & ideò videtur quòd sit tenēda in suis
terminis. ad quod facit l. cùm certus. de tri. vi. &
oleo leg. cum ibi no. de leg. 1. si seruus. §. qui quin
que, c. transmissæ. de verborum significatio. et c.
quamuis. de rescri. quia † tanquā ambitiosæ sunt 7
restrindæ. not. de leg. 1. l. si seruus. §. qui quinque.
Alij diuidunt fructus beneficij non taxati, vt si
medietas tantùm ascendat, sicut faceret beneficiū
taxatum, veniat beneficium non taxatum. alleg.
c. suscepti regiminis. de præb. libr. 6. per Io. Andr.
in Spe. tit. de conces. præb.

ADDITIONES.

Gratia. Adde deci. 77. inf. hoc eo. tit. a
Verba Papæ. hodie verbis narratiuis Papæ in re- b
gno Franciæ non est credendum, per text. Pragmat. Sanct. & Concordat. in titul. de sublatione. Clem. literis. de probat. Et an verbis Papę narrantis factum sui prædecessoris sit credendum, vide Ludouicum Romanum consil. 350. incip. in casu propositę consultationis. col. 10. versic. quòad tertiū. Et an Pœnitētiario asserēti se habuisse mādatum à Papa sub viuæ vocis oraculo, credendū sit

fit, vide dec. 463. incip. item fuit quæsitum, an fides fit adhibenda. in dec. Capell. Tholos.

SVMMARIA.

1 *Iurantis se iustitia complementum in partibus consequi posse non sperare, creditur, nec auditur volens probare contrarium.*

2 *Exceptio respiciens negotium principale posita, nisi sit rei iudicata, transacta, seu finita, non admittitur contra commissionem.*

3 *Conscientia alicuius vbi aliquid relinquitur, non admittitur alius contrarium probare volens.*

DECISIO LXI. aliàs 610.

1 Nota, quòd † vbi quis impetrat causam cômitti in curia, asserês quòd non sperat iustitiam in partibus habere, quòd si iurat hoc coram Auditore, pars aduersa allegans commissionem surreptitiam non auditur, si velit probare contrarium: quia iuramento dicentis per horrescentiam, seu timorê creditur, vt c. statutum. de rescript. lib. 6. ad quod c. vt circa. de elect. libr. 6. argum. l. 1. circa fin. C. de asser. tol. iuncta authen. cui relictum. C. de indict. viduit. tollend. vnde
2 † quando opponitur exceptio côtra commissionem, quę exceptio respicit negotium principale, nisi sit exceptio rei iudicatæ, transactæ, seu finitæ, nô admittitur contra commissionem: posito quòd dicatur, quòd si fuisset expressum, rescriptum non habuisset, vt c. 1. de litis contesta. lib. 6. de quo dic vt ibi per Doct. iunctis not. in c. super literis. super verbo, qualitate. per Innocen. de rescript. facit quod not. in c. statutum. §. assessorem. de rescript. lib. 6. In gloss. super verbo, relinquitur. vbi dicit, quòd ex quo † alicui aliquid
3 relinquitur suæ conscientiæ, non auditur alius contrarium probare volens.

EPITOME.

Mandatum ad beneficium comprehendit præbendam electiuam in ecclesia collegiata.

DECISIO LXII. aliàs 133.

Nota, quòd illi cui mandatur prouideri de beneficio, poterit prouideri de probenda in ecclesia collegiata, posito quòd ad eã quis eligatur, [a] dum tamen illud tale beneficium nô sit dignitas, personatus, vel officiũ. de quo dic vt in c. fi. de præbend. per Innoc. et c. cui de non. eod. titu. per Archid. libr. 6. et c. dudum. eod. titu. & c. gratia. de rescrip. eod. lib. in princ. et c. si eo tempore. per Archid. in Clem. 1. de præbend.

ADDITIO.

a Eligatur. Beneficium quãdo dicatur electiuum, vel collectiuum adde dec. 1. incip. nota quod vocetur beneficium electiuum. inf. de electio.

EPITOME.

Impetrans qui duas literas habet sub eadem data diuersas gratias continentes si vna vtatur, non videtur alteri renuntiare.

SVMMARIVM.

1 *Literas plures sub eadem data habens, quòd per vsum vnius, cæteris non renuntiat.*

DECISIO LXIII. aliàs 180.

Nota, quòd † vbi aliquis impetrat duas literas [a] sub eadem data diuersas gratias continentes, si vtatur vna gratia non videtur alteri renuntiare. argu. l. Aurelius. §. fin. de libe. leg. licèt aliqui voluerunt dicere contrà, per c. sanè. de offic. deleg. quia ex quo sunt literæ diuersas formas habentes, eisdem vti non debet, nisi cõsulto Papa. sed istud potest habere locum, quòd eodem tempore non debet vti: si tamen non potest vti vna litera, nec ad effectũ deducere, quin alia litera possit vti. arg. no. in c. in nostra. de rescript. & ibi per Doct. vide supra eod. tit. dec. 59. 1 a

ADDITIO.

Duas literas. Adde deci. 59. incip. nota quòd vbi quis pro beneficio habendo. sup. hoc titu. & quæ accumulaui & dixi, in consil. meo incip. Romanus Pontifex motu proprio &c. a

EPITOME.

Valor monetæ intrinsecus inspicitur, & non extrinsecus, vbi non est cursus monetæ expressæ in gratia.

DECISIO LXIIII. aliàs 233.

Nota, quòd vbi est facta gratia alicui de beneficio taxato [a] ad certam summam Turonen. paruorum: verùm si sit in tali diœcesi, in qua non currant Turonen. nec habeantur, æstimatur beneficium secũdum valorê intrinsecum Turo. & secundum valorem pecuniæ currentis in loco beneficij: quia valor intrinsecus inspicitur, & non extrinsecus, vt not. In l. cùm quid. si cert. petat. & circa hoc vide per Doct. in Clem. si beneficiorum. de deci. quia regulariter non inspicitur valor intrinsecus, nisi contra culpabilê, vt l. si sterilis. §. si per venditorem. de actio. emp. & ideò pro pecunia non datur côdictio triticiaria, quæ datur pro rebus, quarum æstimatio crescit & decrescit. ff. de condict. tri. l. 1. a

ADDITIO.

Beneficio taxato. Adde decis. 12. inf. de probat. & decis. 45. inf. de concess. præbend. a

EPITOME.

Beneficia vacatura per assecutionem incompatibilium sunt reseruata.

DECISIO LXV. aliàs 250.

Nota, quòd vbi Papa habenti dignitatem, vel aliquod beneficium facit gratiã de beneficio obtinendo in futurum, & in casu, in quo obtinebit, vult quòd prima beneficia dimittat per assecutionem beneficij, beneficia quæ obtinebat, videntur vacare in curia, vt seruatur in cu-

ria. & hoc etiam vult regula Cancellariæ, licèt not.in c.commissa.de electione.libr.6. per Archidiaco. videantur contrà facere. & dic quòd interim talia beneficia non poterit permutare, vt no. infrà decis.13.de rer.permu.

EPITOME.

Gratia ad collationem vnius non extēditur ad collationem communem pluribus.

DECISIO LXVI. aliàs 271.

NOta, glo.in c.mandatum. de præbend.lib.6.super verbo, deberi. quòd vbi scribitur alicui, quòd prouideat de beneficio ad suam collationem pertinente, talis non potest prouidere de beneficio spectante ad suam collationem, & alterius. & videtur probare c.cùm in illis.in fi.de præbend.

EPITOME.

Gratia ad beneficium vel officium non extenditur ad beneficium consuetum teneri per laicos.

DECISIO LXVII. aliàs 320.

NOta, quòd vbi est alicui gratia facta, quòd possit acceptare beneficium, dignitatem, vel officium, vigore talis gratiæ officium quod laicus consueuit tenere, non venit in gratia, quia regulariter de officijs, quæ per laicos consueuerunt teneri, est facienda expressa mentio ad hoc, quòd cadant sub gratia clerico facta. arg.c.per literas.de præben.in Clem. hoc not.Ioan.Andr.in nouel.in c.quia sæpè. de præbend. libr.6. nam in dubio præsumitur quod clerico sit facta gratia ad hoc, quòd in beneficio, & nomine beneficij conferatur attento statu clericatus.arg.l.sed & si quid.§.mancipiorum.ff.de vsufru.

EPITOME.

Primus in data generaliter expectans in ciuitate, vel diœcesi præfertur secundo expectanti specialiter in certa ecclesia, & omnes habent mensem ad acceptandum.

SVMMARIA.

1 *Gratias habēs generaliter in ciuitate, vel diœcesi, præfertur habenti gratiam specialem ad certam ecclesiā, posteriorem tamen in data.*

2 *Procurator generalis, nec coniuncta persona beneficiū acceptare non, nisi cum mandato expresso, possunt.*

3 *Procurator ad acceptandum beneficium poterit acceptare dignitatem.*

4 *Expectantes plures sub eadem data & forma, non habent nisi vnū mēsem, & quid si sunt sub diuersis datis.*

DECISIO LXVIII. aliàs 323.

1 NOta Pau. no. in c.vn. de concess.præben.in Clem.super verbo, acceptandū. quòd † vbi est facta gratia alicui ad acceptandū aliàs generaliter, q̄ sibi possit prouideri in ciuitate, vel diœcesi generaliter, si posteà mandetur prouideri secundo in certa ecclesia, præfertur primus impetrans secundo impetranti, cui mandabatur prouideri in certa ecclesia. & ibidem not.super verbo, acceptatis. quòd † procurator generalis, nec 2
coniuncta persona non possunt acceptare, nisi super hoc habeant mandatum, sed † habens mandatum ad acceptandū beneficiū potest dignitatem acceptare, vt ibidem not, in gl.fi.& vbi † sunt 3
duo expectantes, vel plures sub eadem data & forma, omnes non habent, nisi vnum mensem ad acceptandum, secùs si essent duo sub diuersis datis: quia quilibet haberet mensem, licèt audientia contrà teneat, quia omnes non habent nisi vnum mensem. & hoc seruatur in curia. 4

EPITOME.

Impetrans de gratia aduersarij nullam mentionem facere tenetur, nec de eius possessiōe per clausulam. A motu exinde &c. nec de alijs expectantibus propter clausulas in bullis positas.

SVMMARIVM.

1 *Gratia aduersarij si nulla est, non tenetur impetrās de eo facere mentionem in sua.*

DECISIO LXIX. aliàs 179.

NOta, quòd † de gratia aduersarij quæ nulla est, non teneor in gratia mea facere mentionem,[a] quia non præstat impedimentum &c. & not.Ber.in c.& tenore. in fin.1.glo. de rescript. et c.auditus. de elect. et c. ad dissoluendum. de spon.impub. pro hoc dicitur, quòd vbi ponitur in literis, amoto exinde quolibet detentore. per illam clausulam non teneor facere mentionem de possessione aduersarij. sic intelliguntur nota. in c.cum nostris. de concess. præbend. et c. licèt. per Archid.de præbend.lib.6. Item dicitur quòd per clausulas, quæ ponuntur in bullis de gratia facta alijs expectantibus, non teneor facere mentionem, vt videtur not.Ioan.Andr. in c. si postquàm.de præbend. lib.6. licèt Archidiac. videatur ibi contrarium nota. & vide super hoc regulas Cancellariæ. 1
a

ADDITIO.

a Facere mentionem. De quibus sit facienda mentio in rescriptis Papæ, nullus scribentium melius collegit, quàm do.Fely.in c. in nostra.de rescrip. vbi ponit de hac materia 40. correlaria optimè hanc materiam explicantia.

SVMMARIA.

1 *Falsitas expressa quæ non inducit citius ad concedendum, non vitiat gratiam.*

2 *Literæ impetratæ per surreptionem quando valeant.*

DECISIO LXX. aliàs 350.

NOta, quòd † illa falsitas[a] expressa, quæ nō inducit ad citiùs concedendum, non vitiat gratiam. not.Innocent. in c. in nostra. in fin. de rescript. & Innocent. in c. cum nostris.de concess. præbend. in gloss. literæ tamen. Et † qualiter literę impetratæ per surreptionem valeant 1
a
2

valeant, vide Ioan. Mona. in c. 2. de filijs presbytero. lib. 6. & sup. eo. tit. dec. 4.

ADDITIO.

a Falsitas. Adde Felyn. in c. super literis. in 7. col. de rescript. & Aegid. decis. 1. hoc tit.

SUMMARIA.

1 Motus proprius non tollit ius tertij, nec gratiã ampliat.

2 Motus proprius vitium surreptionis licèt tollat, tamen gratiã non ampliat, nec dispẽsationem irregularitatis, aut illegitimitatis, aut alterius defectus, aut retentionẽ plurium beneficiorum incompatibilium inducit.

DECISIO LXXI. aliàs 445.

1 NOta, licèt † proprius motus Papæ[a] exclu-
a dat, & tollat qualitates extrinsecas, putà curam, vel principalitatem, de quibus si non fit mentio in gratia etiam motu proprio Papæ facta, ipso iure nulla est, vt not. Ioan. Andr. in c. si motu proprio. de præb. libr. 6. in nouel. & de hoc etiam est facta constitutio in Cancellaria per dominum Grego. xi. Item dicebant Domini quòd non tollit ius tertij, putà si beneficium spectat ad ius patronatus alicuius laici, de quo si Papa sciuisset, nullatenus prouidisset, iuxta not. in c. a. de præbend. per omnes. & in Clem. literas. eod. titu. per Ioan. Andr. & Paul. vbi etiam dicunt super
2 verbo, directas. quòd † licèt proprius motus vitium surreptionis tollat, tamen gratiam non ampliat, nec dispensationem irregularitatis, aut illegitimitatis, aut alterius defectus, aut retentionem plurium beneficiorum incompatibiliũ inducit, vt not. prædicti Doct. in Clem. si Romanus. de præb. vide infrà dec. 6. de proba.

ADDITIO.

a Motus Papæ. Adde quòd priuilegia non præsumuntur concessa motu proprio. quòd tamen limita tribus modis, vt per dom. Pet. Rau. in suo alphabe. aureo. & add. de motu proprio pulchrè per Abbat. & Felyn. in c. ad aures. de rescript. & Aegid. decis. 30. de præbend.

EPITOME.

Impetrans gratiã de alio beneficio sufficit quod expresserit præbendam, licèt de canonicatu non dixerit.

DECISIO LXXII. aliàs 547.

VTrùm canonicus præbendatus impetrãs gratiam de alio beneficio facta mentione de præbenda, quam obtinebat, non tamen facta mentione de canonicatu, censeatur gratia surreptitia, tenuerunt quòd non. vide decisi. 37. suprà eo. tit. & Collec. in c. cùm M. de consti.

ADDITIO.

Cum hac decis. concordat dec. 33. eod. tit. in no.

EPITOME.

Impetrans beneficium tanquam curatum, licèt reperiatur, quod illi cura non imminet, non propterea frustrabitur gratia obtenta. h. d. Vel sic. Expressio curæ animarum non nocet impetranti beneficium tanquam curatum, & idem de residentia necessaria.

DECISIO LXXIII. aliàs 562.

PApæ supplicat quidam, vt sibi prouideat[a] de certo beneficio vacante in curia, vel aliàs reseruato, & asserit quòd cura[b] ei imminet animarum: Papa de eo sibi mandat prouideri, narrando in literis suis secũdum asserta in supplicatione, quòd illi beneficio imminet cura animarum: posteà reperitur quòd illi non imminet cura animarum, licèt aliàs requirat residentiam, vel forsan est sine cura, nec requirit residentiam: quæritur nunquid gratia censeri debeat surreptitia, ex eo quòd falsa qualitas est expressa? quod videtur, sicut quando exprimitur falsus modus vacandi, vt in c. susceptum. de rescript. præsertim etiam quia præsumptio est quòd Papa citiùs motus fuit ad prouidendum de beneficio curato, vt curæ animarum citiùs prouideatur, propter periculum animarũ. arg. c. vbi maius. de elec. In contrarium videtur, quia ex quo concessit de qualitate maiori, scilicet curato, multò fortiùs videtur concessisse de minori, vt in reg. iur. cui cõceditur. sed posset solui per c. cui de non sacerdota. li. de præbend. lib. 6. vide decl. eo. tit. 37.

ADDITIONES.

a Sibi prouideat. An expressio eius quod est maius, includat id quod est minus, decisi. 14. incip. si mandetur alicui prouideri. tit. de præben. in nouis. Et an exprimẽs maiorem valorem beneficij, quàm debeat, sibi præiudicet, deci. 20. incip. licèt impetrans certum corpus beneficij. titu. de præbend. sup. in nouis. & decisi. 4. incip. quidam obtinuit. sup. hoc tit.

b Cura. Adde dec. 4. sup. hoc tit.

EPITOME.

Impetratio pro aliquo in eius absentia, si surreptitia in aliqua parte reperiatur, non nocebit absenti.

DECISIO LXXIIII. aliàs 600.

DOminus Vrbanus quintus declarault suo tẽpore, quòd si aliquis supplicet pro aliquo in eius absentia, & aliqua surreptio sibi non imputatur, licèt supplicans pro eo tacuerit aliqua beneficia in supplicatione per eum data. pro hoc facit quod dicit Ioan. Mo. in ca. gratia. de rescrip.

EPITOME.

Impetrans non tenetur facere mentionem in eius gratia de qualitatibus inhærentibus beneficio à iure, secùs si inhærent de facto.

DECISIO LXXV. aliàs 610.

DOminus Vrbanus quintus fuit semel interrogatus me præsente per vnum Auditorem sacri Palatij, an gratia sua reputare ur surreptitia, nisi fieret mentio in ea de qualit.

qualitate. Et respondit tunc, quòd si qualitates inhærent beneficio à iure, vel insunt, nō erat necessarium facere mantionem de eis, secùs si inhærent, vel insunt de facto ratione ecclesiarum con suetudinis, vel alio modo, secundum c. licèt Romanus Pontifex. da constitu. lib. 6. pro hoc etiam facit quod legit. & not. per Doct. in c. si dignitatem. de præb. in Clem. vide dec. suprà eod. tit. 37.

EPITOME.

Impetrans licèt dixarit se esse clericum diœcesis beneficij, cùm sit alterius diœcesis, non tamen arit censenda eius gratia surreptitia.

DECISIO LXXVI. aliàs 628.

Si aliquis est oriūdus de aliqua diœcesi, & habet domicilium vel beneficium in alia diœcesi, si impetrat beneficium dicendo se clericum diœcesis beneficij, & non originis, quòd talis gratia valet, nec est surreptitia. Pro hoc facit quod not. Archi. in c. dilectus. super verbo, actor & reus. de rescript. libr. 6. et c. cùm nullus. de temp. ord. et c. oritur. 71. distinct. & ibi etiam Hug. & Guliel. pro hoc etiam c. cùm decorem. de insti. & istam etiam tenet Rota dominorum Auditorum sacri Palatij.

EPITOME.

Gratia signata per verbum, vt asserit, nisi rape: riatur ita esse, erit surreptitia, secùs si sic signata per verbum, vt assertur.

DECISIO LXXVII. aliàs 727.

a Nota, quòd si ponatur a in supplicatione alicuius Papæ supplicando de aliquo beneficio vacanti, vel de alia re, & ponatur per Papā, vt asserit, tunc talis gratia reputatur surreptitia, nisi ita sit, secùs si ponatur in supplicatione, vt asseritur, & ita seruatur.

ADDITIO.

a Nota quòd si ponatur. Adde deci. 60. sup. eo. tit.

EPITOME.

Impetratio beneficij specialiter reseruati per annum ab alio possessi, tali possessione tacita sit surreptitia. Et si dicat per annum, & vltrà possedarit, etiam est surreptitia, si per biennium possederit, & nō declarauit illud vltrà.

DECISIO LXXVIII. aliàs 783.

Dic quòd ordinatio Papalis est scripta in Cancellaria domini Papæ, quòd si facit gratiam de beneficio specialiter reseruato, & alter detinuerit illud beneficium per annū, quòd si non fiat mentio de dicta detentione, dicta gratia non valet. Itam est declaratio super dicta ordinatione in dicta regula domini Papæ Grego. x I. & dicta Cancellaria, quòd si fiat alicui gratia per Papa m de benaficio reseruato specialiter, & dicitur in gratia, quod talis detinuit dictum beneficium par annum & vltrà, quòd nisi declaretur illud vltra per certum tempus, quòd dicta gratia non valat, si detinuit per biennium, sed per tantū quòd valet gratia. Dic quòd dicta ordinatio, & atiam declaratio habent locum de beneficio specialiter reseruato per Papam.

EPITOME.

Collatio beneficij vbi debet fieri per Episcopū cum consilio capituli, excludit expectantem ad beneficium communiter pertinens Episcopo & capitulo. h. d. Vel sic. Collatio beneficij non dicitur spectare communiter ad Episcopum & capitolum, quando debet fieri tantùm cum consilio capituli.

DECISIO LXXIX. aliàs 380.

Nota, quòd vbi collatio habet fieri de consilio capituli per Episcopū, quòd talis collatio communiter nō videtur pertinere ad apiscopum, & capitulum, intantum quòd si aliquis est expectans ad beneficia communiter pertinentia Episcopo & capitulo si beneficium sit conferendum de consilio solùm, illud beneficium nō venit in gratia. arg. extra ne sede vacan. c. 1. lib. 6. iuncta l. quidam. & l. Titiū. de admini. tuto. vbi saqui consiliū non est necessitatis, sed magis voluntatis, qui præparat consilium, nec videtur facere. et c. ex parte. de constit. sufficit petere consilium & non sequi. de arbi. c. cum tempore.

EPITOME.

Rescriptum secundum faciens mantionē de primo, reuocat illud.

DECISIO LXXX. aliàs 514.

Nota, quòd si fiat mētio de primo rescripto reuocatur. de rescript. c. cæterum.

EPITOME.

Surrogatus in iure dafuncti, & lite, censetur etiā surrogatus ad possessionem, si de possessione est facta mentio in aliqua parte literarum.

SVMMARIVM.

1 *Possessio acquisita est quid iuris, licèt in acquirendo sit facti.*

DECISIO LXXXI. aliàs 385.

Nota, quòd surrogatus in lite & iure, quod quomodolibet competebat defuncto si in aliqua parta gratiæ fit mētio de possessione a defuncti, ad possessionam etiam censetur surrogatus, licèt expressè illud in gratia nō exprimatur. a
Nam licèt possessio † in acquirendo sit facti, ipsa tamen acquisita est expressè iuris, vt leg. & not. in c. cum nostris. de concess. præbend. facit in simili quod not. Io. Mo. in c. 1. de lit. contest. lib. 6. de consuetudine elicita & elicenda. 1

ADDITIO.

Possessione. Adde Aegid. Bellamar. decisi. 28. de præbend. & Bartho. Romuleium in repet. l. 1. nu. 70. ff. da acq. possess. a

EPITOME.

Signatura si habeat, cognoscat summariè, &c. censetur concessa processus summarius, simpliciter, & da plano, & sina strepitu & figura iudicij.

DECISIO LXXXII. aliàs 788.

a SCiendum [a] est quòd si supplicat aliquis in ali-
qua causa Vicecancellario, quòd causam cō-
mittat alicui solà veritate attenta summariè, &
dominus Vicecācellarius signet, cognoscat sum-
mariè,&c. quòd tunc intelligitur esse commissa,
quòd cognoscat simpliciter, & de plano & sine
strepitu & figura iudicij. Et ita declarauit semel
Vicecancellarius, de natura, seu dictione, autem.
legitur in c. præmissis. 2. q. circa prædicta vide.
&c. vt suprà.

ADDITIO.

Sciendum. Adde suprà eod. titu. decis. 10.

EPITOME.

Causæ commissæ per commissionem consistorialem sunt magis periculosæ, quàm aliæ, si in eis ordo iuris debitè non seruetur.

DECISIO LXXXIII. aliàs 670.

NOta, quòd quando aliqua causa spiritualis, vel prophana est in curia Romana de speciali mandato commissa propter propositionem factam in consistorio coram Papa, qui tunc mandat Vicecancellario, quòd committat causam alicui domino Cardinali, vel Auditori sacri Palatij secundum quod petitur, & aliquoties prædicta causa est in Curia per viam appellationis, vel aliam iuris viam, quod est magis periculosa, nisi seruetur iuris ordo, quàm sit quando est causa de mandato speciali.

EPITOME.

Causæ debent committi Auditoribus Doctoribus in iure canonico, vel ciuili, secūdum naturam causarum.

DECISIO LXXXIIII. aliàs 778.

DIc quòd bonum, & rationabile est, quòd
si aliqua causa esset, quæ deberet determi-
nari secundum doctrinam iuris canonici, quòd
committatur Auditori in iure canonico Docto-
ri. pro hoc facit c. 1. de consang. & affinita. Si autē
esset ciuilis, quòd cōmitteretur Auditori in iure
a ciuili Doctori. Pro hoc facit c. Raynutius. et c.
Raynaldus. de testa. et c. si pater. eo. tit. lib. 6.

EPITOME.

Impetratio beneficij facta pro absente non vitiatur ex eo quòd in ea nō fuerunt expressa beneficia, quæ obtinebat.

DECISIO LXXXV. aliàs 825.

NOta, quòd si supplicetur pro absente, &
fuerint omissa aliqua beneficia, quæ obti-
nebat ille, pro quo fuit supplicatum, sibi non ob-
stat, nec imputatur talis surreptio. Ita declarauit
a dominus Vrbanus quintus: pro hoc Ioan. Andr.
c. gratia. de rescript. lib. 6.

SVMMARIA.

1 *Papa si constituat vicarium in aliquo episcopatu. quā diu sibi placuerit voluntati, & ille concessit alicui licentiam celebrandi in modo, talis licentia non expirat morte Papæ.*

2 *Licentia rectori data de non residendo per Episcopum, non expirat per mortem Episcopi.*

DECISIO LXXXVI. aliàs 580. & 880.

CAmerarius † Papæ, vel Vicarius ecclesiæ 1
Auinion. constitutus à Papa, tenens episco-
patum ad manum suam, quandiu suæ placuèrit
voluntati, concessit alicui licentiam celebrandi
in domo sua, quæritur nunquid talis licentia
mortuo Papa expiret, cùm expirauerit eius vica-
riatus, vt argum. c. si gratiosè. de rescript. libr. 6.
Videtur dicendum quòd non, quia fuit gratia,
& sic mansura donec reuocetur: durante tamen
causa, propter quam concedebatur, ergo non
debet morte concedentis reuocari. argumen. c. si
super gratia. de offic. deleg. Pro hoc etiam benè
facit: quia † licentia rectori data per Episcopum 2
de non residendo, non expirat per mortem Epis-
copi, vt notatur per Archid. de elect. c. licet. ca-
non. & ibi per Ioan. Andr. in nouel. super verbo,
gratia. & per gloss. in c. 1. de elect. in fin. ipsius gl.
facit concord. ff. de arbit. l. quid tamen. §. solu-
tioni. quæ ita concor. cum l. si cùm dies. §. intra.
in eodem titul. posset induci l. quod dicetur. ff.
de testamen. milita.

EPITOME.

Si post gratiam factā ex certa scientia Papæ moriatur antequàm scriptura facta sit, gratia propterea non expirat. Et si quis post signatam supplicationem ante literarum expeditionem moriatur, beneficium per eius obitum vacabit.

SVMMARIA.

1 *Gratia ex certa scientia Papa facta, eo mortuo ante scriptura confectionem non expirat.*

2 *Collatio sola in spiritualibus transfert ius, secùs in contractibus.*

3 *Scriptura non est de substantia gratiæ.*

4 *Beneficium censetur vacare per mortem illius, qui signata supplicatione ante literarum expeditionem decessit & non per obitum prædecessoris sui.*

5 *Beneficium reseruatum si alicui conferatur, qui posteà extra Curiam per duas dietas mortuus sit, licèt literas desuper expeditas non habuerit, non dicetur ampliùs reseruatum.*

6 *Literæ vel supplicationes per concessum quare non probant.*

DECISIO LXXXVII. aliàs 882.

NOta, quòd † vbi gratia est facta ex cer- 1
ta scientia Principis, & alicui manda-
tur de hoc literas fieri, licèt talis Princeps mo-
riatur, gratia ex eo non expirat, quamuis de
hoc scriptura non sit facta, vt notat Archidia-
con. in princip. libro sexto. super verbo, per
apostolica scripta. Ratio est, quia † in spiritua- 2
libus ius transit per solam collationem, vt in
c. final. de concessione præbend. libro sexto: li-
cèt secùs sit in contractibus, in quibus quæri-
tur ius, & dominium non transfertur in scriptu-
ris, nisi fiat traditio, vt l. cōtractus. de fide instru-
men. quæ

men. quæ non obſtant vt ibi notatur, cùm de ho-
neſtate loquatur, quare non mirum. Et † ſcriptu-
3 ra hic non eſt neceſſaria, a cùm non ſit de ſubſtan
a tia, tamen ſolum fit, vt facilior ſit probatio, &
memoria. argu. ff. de fide inſtru. l. in re hypothe-
cæ. Et hoc dicit ſe Ioan. Andr. obtinuiſſe per c.
is qui. de præben. lib. 6. in penul. gloſſ. vt not. In-
nocen. in c. exceptionem. de lit. conteſta. in 6. in
penul. glo. Nec obſtat l. 2. C. de ſenten. & interlo-
cu. omn. iud. & reg. in iudicijs. libr. 6. quæ hodie
non eſt in vſu. Et loquitur in illis qui habẽt bul-
las aureas. Et per hoc ſoluuntur duæ aliæ quæ-
4 ſtiones. Prima, † ſi quis moritur ſignata ſibi ſup-
plicatione, antequàm habeat literas, beneficium
illud vacat per mortem illius, & non prædeceſ-
ſoris ſui. de quo dic, vt not. Archi. c. ſi electio. ſu-
per verbo, ex eo. de electio. lib. 6. Et Ioan. Andr.
5 in princip. libr. 6. in nouel. Secunda, ſi † collatum
eſt alicui beneficium reſeruatum, & moritur ex-
tra curiam per duas dietas, antequàm habuerit
literas, ampliùs non dicitur reſeruatum, licèt
Clem. contra prouiderit in quadam conſtitutio-
ne, cuius conſtitutio iam expirauit, vt dicunt
Docto. quare hæc ſecunda quæſtio correlatiua
tenet. Sed tamen contra iſtam opinionem vide-
tur, quia ad probationem gratiæ, oportet quòd
habeantur tranſſumpta. ſi ergo non habet literas,
tranſſumptum non habebit, & gratiam probare
non poteſt, & per conſequens in lite ſuccumbit,
& in expenſis condemnatur. Dicendum hoc ſpe-
ciale in cathedralibus, & collegiatis eccleſijs, non
quòd Ius ſibi non ſit quæſitum, ſed in quaſi poſ-
ſeſſione, quaſi vt ſi tranſſumptum ſupplicatio-
nem nõ probat, ſed requiritur quòd tunc à prin-
cipio ſit ius ſuum completum. Et hæc eſt ratio,
6 quare † literæ, aut ſupplicationes per conceſſum
non probant, quia reſtringi mandatur in eis per
expeditionem, & ſic eſt de ſupplicatione, quæ
non indiget documentis, ſed ſolùm literis, quæ
reſtringatur: & hoc tenet curia hodie ſecundum
omnes.

ADDITIO.

a Non eſt neceſſaria. Adde tamen quòd quando
ſcriptura eſt neceſſaria, ſeu de ſubſtantia actus, ſi
eſt amiſſa, poteſt actus probari per duos teſtes, ſi
pars probat amiſſionẽ ſcripturæ, vt habetur per
do. Abb. in c. ſicut. de re iudic. in 1. col. in ver. not.
tertiò. & per Bald. in l. 1. ff. ſi cer. pet. in col. penul.
verſi. ſi enim. Adde Fely. in d. c. ſicut. col. 1. verſi.
vbi ſcriptura eſt de ſubſtantia.

De conſuetudine.

SVMMARIA.

1 *Conſuetudo alterans formam iuris in alienatione bonorum eccleſiaſticorum valet.*
2 *alienatio rei eccleſiæ an requirat neceſſariò ſcripturam?*
3 *Poſſeſſio an transferatur ex contractu rei eccleſiæ indebitè facto, & ex cauſa inſufficienti?*
4 *Poſſeſſio ex contractu inutili transfertur.*

DECISIO I. aliàs 135.

NOTA, quòd vbi † eſt conſuetudo in 1
aliqua prouincia, quòd res eccleſiaſti-
cæ ſub certa alia forma quàm in iure ex-
primatur, vendantur, valet conſuetu-
do, vt videtur notare Innocen. in c. nulli. de reb.
eccle. non alie. cum nota. in l. diuturna. quia il-
la ſolennitas de qua cauetur in auten. hoc ius. C.
de ſacroſanct. eccleſ. in alienatione rerum eccle-
ſiaſticarum, hodie non videtur neceſſaria, vt
not. Innoc. in c. dudum. de reb. eccleſ. non alien.
lib. 6. & ibi videtur gloſſ. quòd non † requiratur 2
ſcriptura, imò quòd contractus poſſit probari
per teſtes. Et ex hoc audiui determinari, quòd ſi
† contractus rei eccleſiaſticæ ſit indebitè factus, 3
& ex cauſa inſufficienti, quòd ex tali contractu
transfertur poſſeſſio, ad hoc quòad probandum
talem poſſeſſionem fit remiſſio ad partes, vt pro-
betur per teſtes, quia ex † cõtractu inutili a tranſ- 4
fertur poſſeſſio, vt l. 2. & l. 1. §. ſi vir. ff de acq. poſ- a
ſeſſ. de vſucap. pro emp. Et poſito quòd eſſet ve-
ra illa opinio, quòd contractus rei eccleſiaſticæ
deberet probari per ſcripturam, argu. de eo qui
furtim ordi. rece. capi. innotuit. tamen illud non
requiritur in translatione poſſeſſionis. arg. l. me-
minerint. C. vnde vi. licèt Archi. in can. ea enim.
§. hoc ius. 10. quæſt. 2. ſuper verbo, tribuant, vi-
deatur notare, quòd ſicut non valet contractus,
ita non valeat translatio poſſeſſionis.

ADDITIO.

Inutili. An transferatur ex contractu ſimulato a
poſſeſſio vel dominium, vide Bart. & Alex. in l.
emptor. ff. de aqua pluui. arcend.

EPITOME.

Conſuetudo vel ſtatutũ de optando non obſtat apoſtolicis impetrantibus.

DECISIO II. aliàs 219.

NOta, quòd ſecundum c. cùm in tua. de con
ſuetu. libr. 6. loquitur quòd optio a non 1
habet locum in beneficijs reſeruatis, eodem mo-
do non habet locum optio ad apoſtolicos impe-
trantes, quia talis conſuetudo optionis non de-
bet præiudicare impetrantibus, ſed ſolùm ha-
bet locum non extantibus impetrantibus, Et
Iſta fuit communis opinio Rotæ. & credo, quòd
hoc eſt propter clauſulas derogatorias poſitas
in literis, vt dicitur infrà de conceſſ. præbend.
deciſi. 42.

ADDITIO.

Optio. Adde deci. 5. hoc titu. in nouis. a

SVMMARIA.

1 *Conſuetudo quòd iudex Laicus cognoſcat de iure patronatus, non valet.*
2 *Ius patronatus eſt rei ſpirituali annexum.*
3 *Cauſa iuris patronatus eſt eccleſiaſtica, nec ſtatuto,*

aut

aut consuetudine potest induci, vt à Laico cognoscatur.
4 *Consuetudo contra libertatem ecclesiæ non est sequenda, nec tenenda.*

DECISIO III. aliàs 223.

1 NOta, quòd † non admittitur consuetudo,
qua aliquis dicit laicum iure consuetudi-
2 nis posse cognoscere de iure patronatus, quia †
ius patronatus rei spirituali est annexum, vt c.
3 quanto. de iudi. quia † nec consuetudine, seu sta-
tuto induci potest, quòd quis super rebus non
suæ iurisdictionis possit iudicare, vt c. postula-
sti. de foro compe. & ibi per Inno. Et notatur per
eundem in c. quæsiuit. de his quæ fiunt à maio.
parte c. Ad quod no. per Archidia. in c. Romana.
in princ. super verbo, clericorum. de foro com-
4 pe. libr. 6. quia † consuetudo esset contra liberta-
tem ecclesiæ, & ideò non sequenda, nec tenenda,
vt in authen. de sanct. epis. & l. iubemus. C. de sa-
crosan. eccle. iuncto c. causam. de præscrip. & l. si
nauis. ff. de rei vendi.

EPITOME.

Consuetudo, quòd debeat renuntiare beneficijs suis antequàm admittatur in canonicum præbendatum, in aliqua ecclesia, non valet.

DECISIO IIII. aliàs 325.

NOta, quòd nõ valet cõsuetudo, nec admittitur, in qua dicitur, quòd antequàm aliquis recipiatur in canonicum præbendatum in aliqua ecclesia cathedrali, secundum quod est in ecclesia Herbipolensi, quòd talis habeat renuntiare beneficijs, seu præbendis, quæ obtinet in aliqua ecclesiarum dictę ciuitatis, vel diœcesis propter confirmationem officiorum. Primò, quia videtur inhonestum, quòd antequàm aliquis recipiatur ad præbendam, beneficio quod habet priuetur, & nõ est inhonestum quòd aliquis duo beneficia teneat, & in vno residentiam faciat. arg. no. in c. fi. de elect. et c. eum qui. de præben. lib. 6. & quia faciendo residentiam in vno de beneficijs, in alijs videtur facere, quia posito quòd officiaretur eodem tempore, & eisdem horis in qualibet ipsarum ecclesiarum, tamen consilium existente in vna, potest in alia præstare. Item residendo in ecclesia cathedrali, non mirum si in alijs ecclesijs accessorijs, & quasi subiectis dictæ ecclesiæ videatur residentiam facere. arg. c. extirpandæ. de præbend.

SVMMARIA.

1 *Consuetudo, quòd quis possit excommunicari sine scriptis, non valet.*
2 *Procurator an possit facere approbationem appellationis, de qua in c. cordi. de appell. lib. 6. sine speciali mandato.*

DECISIO V. aliàs 358.

1 NOta, quòd † potest consuetudo inducere,
quòd procedatur ad excommunicationẽ
sine scriptis. allegatur in contrarium, quòd talia
quæ cõcedunt solùm ex priuilegio nõ inducunt
consuetudinem, vt procedatur summariè, vt no.
arg. 8. distin. ca. consuetudo. & de hære. c. fi. lib. 6.
Item quòd † procurator nõ potest facere appro- 2
bationem appellationis, de qua in c. cordi. de ap-
pel. lib. 6. sine speciali mandato. Alij contrà, si est
procurator ad appellandum. Pro primo facit,
quia non prorogat. c. olim. nec facit nisi includa-
tur sub mandato, graue est in curia litigare, ideò
requiritur speciale mãdatum. de elect. c. causam.

SVMMARIA.

1 *Consuetudo, quòd in instrumento non ponatur locus, nec dies, non valet.*
2 *Consuetudo contra substantiam actus non valet.*
Consuetudo contra ius naturale non valet.
3

DECISIO VI. aliàs 440.

NOta vtrùm † valeat consuetudo, quòd in 1
instrumẽto non ponatur locus, [a] nec dies? a
Quidam quòd sic, quia super hoc valet pactum,
vel consensus partium. no. ff. de pignor. l. cùm ta-
bernam. §. idẽ quæsiuit. Alij, & maior pars cõtrà,
quia posset aperiri via multis malitijs: & quia dies
& locus sunt de essentia instrumenti, vt not. in c.
abbate sanè. de re iudi. lib. 6. & in authenti. de ta-
bellio. & in authen. vt præpo. no. Impera. & † cõ- 2
tra substantiam actus non valet consuetudo, vt
no. Io. An. de consue. c. 2. lib. 6. & quia aufert de-
fensionem parti. arg. l. optimã. C. de contrahen.
& committend. stipul. & ideò valere non debet.
arg. quòd defensionis facultas competit de iure
naturali, vt in Clem. pastoralis. §. cæterum. de re
iudi. & † contra ius naturale non valet consuetu- 3
do. no. Inno. de consue. super rubrica.

ADDITIO.

Locus. Adde dec. 5. inf. de fide instrument. a

SVMMARIA.

1 *Consuetudo, quòd vxor succedat viro in omnibus bonis mobilibus etiam extantibus filijs &c. valet.*
2 *Consuetudo nõ potest tollere ius naturale in totum, sed bene in parte.*

DECISIO VII. aliàs 476.

NOta † consuetudo [a] valet, qua cauetur, 1
quòd vxor marito in omnibus mobilibus a
debitis & creditis, etiam liberis existentibus suc-
cedat, maximè si maritus habet bona immobilia.
nam † consuetudo licèt ius naturale non possit 2
tollere in totũ, tamẽ in parte potest, vt not. Dy-
nus in regula iuris, indultum. lib. 6. pro hoc facit
c. Raynutius. de testamen. próut not. ibi Ala. su-
per ver. cõsuetudine. faciunt etiam not. per Ioan.
Andr. post eum in c. à nobis. de deci. & de con-
suetud. super rubrica. in fine per Inno.

ADDITIO.

Consuetudo. Adde suprà eo. tit. dec. 1. in no. a

EPITOME.

Episcopus si ex consuetudine debet habere certam mẽsuram de grano, quod portatur ad vrbem, debebit etiam habere de farina, quæ portatur solũ in fraudem.

SVMMARIA.

1 *Formam rei propria in alterius praeiudicium sine causa mutare non licere.*

2 *Medio non prohibito ad effectum non permissum quandoque deuenitur.*

DECISIO VIII. aliàs 835.

EPiscopus habet ius in ciuitate, quòd de qualibet grossa mensura frumenti, quæ portatur ad ciuitatem pro vendẽdo, debet habere certam paruam mensuram. Gentes nolunt portare frumentum, sed farinam: quæritur an Episcopus debeat de farina habere illam mensuram, quam esset habiturus de frumẽto? Et videtur quòd sic,
a quia farina & frumentum propriè est eadem a vsio. ff. de contrahen. empt. l. in venditionibus. §. fina. & l. seq. Item non videtur noua species farina, sed quæ priùs erat, & latitabat detecta. ff. de acquir. rerum domi. l. adeo. §. cùm quis. Item licèt ius personale & tẽpore finibile rei mutatione perimatur, non tamẽ si ius reale, & perpetuũ, quale habebat Episcopus: quia primum respicit rem secũdum formam. ff. quibus modis vsusfru. amit. l. repeti. §. rei mutatione. Secundũ verò respicit rem secundum substantiam, ideò nõ interimitur permutatione formæ. ff. de seruitu. vrba. prædio. l. seruitutes. §. si sublatum. de pigno. l. Paulus. §. domus. de leg. 1. l. seruum filij. §. si poenla. Item frumetum cùm fit farina, mutatur ad vsum destinatum. igitur talis mutatio non nocet Episcopo. ad hoc facit ff. de vsufru. l. arboribus. §. nauis. cum ibi not. Item verba illa de frumento mensurato, potiùs videtur dicta, seu adiecta gratia demonstrationis, seu designationis, quàm limitationis, vel taxationis: & ideò licèt talis adiectio mutetur, de frumento facto farina nihilominus remanet dispositio, seu ius Episcopo constitutum. arg. cum concor. iurium. ff. de lega. pri. l. qui testamento. in princi. ff. de an. l. legatum. §. vini. iuncta l. cùm certus numerus. ff. de triti. vin. & ole. leg. & ff. de lega. 3. l. Paulo Calimacho. §. fi. Item pro ista parte facit, quia mens videtur eadem in farina, licèt verba deficiant, & quia fraus posset committi Episcopo. ergo &c. argum. ff. ad Mace. l. sed Iulianus. §. mutui. ff. de iurisdic. om. iud. l. si quis id quod. §. quod si dũ proponetur. & ff. ad Turpil. l. 1. §. Incidit. in fin. & de donatio. inter virum & vxo. l. cùm hic status. §. si sponsus. Item pro hoc, quia sæpè mercatores, & furnarij in talibus solent fraudem committere. &c. argu. l. quemadmodum. in prin. C. de agric. & censi. libr. 11. & in lib. feudo. titu. per quos fiat inuestitura. §. sed & res. versi. nisi. vbi fraus probatur ex persona vendentis. extra de emption. & vendi. c. ad nostram. & pro reprehendẽda, vel præsumenda fraude, videri possent not. per glo. & Doct. ff. de legib. l. contra legem. de elect. c. auaritię. & ibi per Ioan Mo. in ver. fraudibus. & extra de immuni. ecclesi. c. clericis. in verbo, periculosum. per Archid. de priui. c. quãto. & ibi not. per Ber. Pro ista parte etiam benè facit, quod not. per Innocen. & Hostien. de decim. c. commissum. Item cùm frumentum emitur ad portãdum ad ciuitatem, quasi quoddam ius in specie quæritur Episcopo. Item licèt mutetur in farinam, nõ sibi tollitur. facit de liber. caus. l. seruos. vbi † formã rei 1
propriæ in alterius præiudicium alicui non licet sine causa mutare. ff. quibus mo. vsusfruc. amit. l. repeti. §. fin. de vsufruc. l. fina. & quæ in fraudem credit. l. sed & si rem. Item pro hac parte benè potest induci, quòd not. Hostien. & Ioan. An. in nouella, de decim. c. cõmissum. in verbo, ita nunc. & quod vna via prohibetur, alia non permittetur. extra de cleri. cõiug. c. vnic. lib. 6. de reg. iur. c. cũ quid. eo. lib. 6. & qui contra legẽ, vel eius mẽtem mercatur, malã fidem habere præsumitur. in reg. iur. c. qui cõtra iura. lib. 6. Item pro ista parte potest induci ff. de tritic. vin. & oleo leg. l. 1. & l. si qs vinum. §. item acetum. in princi. l. in versi. quòd si totũ. & versi, item si quis vinum. In contrarium facit ff. de le. 3. l. quæsitum. §. illud fortasse. Item, quia potest dominus frumenti inquirendo fraudare debitorem. ff. quæ in frau. credi. l. qui autẽ. igitur facere farinam, vt nil domino, vel Episcopo quærat. Itẽ licitè potest facere in, & de re sua, quòd vult, etiam si alij præiudicaretur: dum tamen in prouisionem sui faciat, & non ad æmulationem ipsius. ff. de damno infect. l. Proculus. cũ concord. præsertim dum tamen nil immutatur in alienum. ff. si seru. ven. l. sicuti. §. Aristo. ergo licitè poterit frumentum mutare in farinam. Itẽ facilius potest impediri, ne quis incidat in obligationẽ, quàm ex quo incidit, liberari: quia multa impediunt contrahenda, vel. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. sic igitur vt non incidat, possit facere de frumento farinam. Item per † medium non prohibitum potest fieri tran- 2
situs in effectum nõ permissum. facit ff. de accep. l. & per iusiurandum. §. si fideiussori. ff. quæ res pign. obli. pos. l. Aristo. §. 1. Igitur per medium farinæ non prohibitum possit quis venire in effectum nil soluendo Episcopo, aliàs non permissum. Item non est discedendum à verbis &c. vt l. non aliter. ff. de legat. 3. & ff. qui & à quib. l. prospexit. præsertim cùm sub vocibus etiam largè sumptis comprehendi casus emergens non potest, vt not. per Innocen. in c. literis. de rescriptis. & per Cyn. C. quæ sit longa consuetu. l. 1. Item pro ista parte facit, quia rei mutatione mutatur effectus. ff. de auro & argen. lega. l. Seia. §. fina. & ibi ad hoc in fin. coocor. Item Episcopo nil debetur, nisi sub conditione, si portetur frumẽtum. igitur vt sibi aliquid debeatur, sit opus, quòd conditio ita de facto impleatur, quòd portetur frumentum. argum. l. Mæuius. ff. de condi. & demonstra. & l. qui hæres. in princip. & in fin. Item mutatio status personæ, & ex culpa, vel malitia sua proueniens, inducit sibi excusationem ab actu, à quo non esset aliàs excusatus, & propter medium talis mutationis non adstringitur ad ea, ad quæ adstringeretur. ff. de excusa. tuto. l. sed & milites. §. sed ignominia missi. iunct. nota. per Dyn. in regula, quòd ob gratiam. circa fin. in versi. ad contrariam autem regulam. de regu. iuris. libr. 6. igitur & hic mutatio status frumenti in farinam excusat debitorem ab obligatione, etiã si fuerit culpabilis mutatio, vel dolosa. facit ad hoc

ad hoc in ratione l. cùm quis. de solutio. Item etiam pro ista parte potest induci ff. de leg. 3. l. ligni. circa fi. in ver. sed & Titiones. & l. librorum. §. quod tamen Cassius. Item pro ista parte facit ff. de verbo. signi. l. frugem. §. frumentum. Item pro ista parte etiam facit ff. de acquir. rerum domi. l. adeò. §. cùm quis. in eo, quod ibi dicit de vuis & vino: nam idem est de frumēto & farina, licèt secundùm quosdam non sit idē de frumento excusso ex spicis. secundum alios sit idem, & ille §. corrigatur per. §. cùm ex aliena. Institu. de rer. diuis. secūdum opin. Azo. vt in qualibet not. Itē pro ista parte facit. ff. de tritico vino & oleo lega. l. 3. in princip. & l. si quis vinum. in princip. & §. item acetum.

ADDITIO.

a Eadem. Adde Bald. in l. t. col. 3. C. de fructib. & lit. expens. & eundem in l. non dubium. col. 6. C. de legib. & Barto. in l. quæsitum. §. illud. ff. de lega. 4.

SVMMARIA.

1 *Canonicorum ordo quibusdam in ecclesiis triplex est.*
2 *Impetrans apostolicus, vel expectatiuus an primò debeat esse in inferiori gradu, & posteà secundum ordinē suum ascendere ad alios gradus suu loco, & tempore, iuxta statuta & consuetudines ecclesiæ.*
3 *Papa conferendo canonicatum in aliqua ecclesia, in dubio videtur conferre cum iuribus canonicalibus, quæ competunt canonicis illius ecclesiæ, secundum eius statuta, ac consuetudines.*

DECISIO IX. aliàs 838.

1 NOta quòd in † quadam ecclesia ex statuto, vel consuetudine est triplex ordo canonicorum: quidam sunt inferiores, qui vocantur scholares, qui sunt sub cura, obedientia, & regimine scholastici: quidam dicuntur medij, qui vocantur emancipati, quidam maiores, qui solùm habent vocem in capitulo, & vocantur capitulares: tamen præbendæ omnium sunt æquales, & non aliter quis potest ascendere ad maiorem gradum, nisi per ordinem. primò fuerit in inferiori, & de illo ascendere ad medium, & ille ascensus deberet fieri secundum ordinem antiquioris receptionis: nam moriente vno canonico medij gradus emancipatorum, vnus de inferiori gradu scholarium in loco illius mortui, & sic etiam decedente aliquo de superiori gradu, scilicet capitularium antiquorū, canonicus de medio gradu emācipatorum secundum ordinem receptionis ascendit ad superiorem gradum in locum mortui, & in locum illius medij ascendit antiquior canonicus inferioris gradus, & in locum eius nouus canonicus surrogatur. Per istum autem ascensum non permutāt præbendas quæ aliàs sunt æquales. Hoc suppo-
2 sito † ponatur, sicut fuit de facto, quòd vnus ex antiquioribus superioris gradus capitularium mortuus est: quidam apostolicus acceptat canonicatum, & prębendam sub sua gratia cadentem, vel Papa forsan sibi confert illos forsan reseruatos, vel per priuationem: quæritur vtrùm iste apostolicus debeat venire ad gradum, vel ad locum suum, vel ad secundum statutū, vel consuetudinem ecclesiæ primò debeat esse in inferiori gradu, & posteà secundum ordinem suum ascendere ad alios gradus loco & temporibus oportunis? Quibusdam videtur quòd expectans debeat venire ad infimum gradum primò, & posteà ascendere ad superiores gradus secundum ordinem suum. argum. c. cùm in tua. de consuetu. sed si Papa conferat canonicatum, & præbendam vacātem per mortem superioris gradus canonici, tunc dicunt quòd iste, cui Papa confert, debebit venire ad locum & gradum illius canonici superioris, cuius canonicatus & præbenda collati sunt, quasi reseruatio & collatio Papę totum afficiat cum suis qualitatibus, & maximè si gratia habet clausulam, non obstante consuetudine vel statuto ecclesiæ, per quæ effectus gratiæ impediri posset quomodolibet, vel differri, quia nisi veniret ad locum illum, & gradum effectus gratiæ Papæ saltem differretur quóad iura saltem canonicalia, quæ sunt in habendo vocem in capitulo, iuxta not. per Innocen. c. cùm. M. Ferrarien. de consti. quam vocem ipse nō haberet forsan de magno tempore, aut nunquam, si veniret primò ad infimum gradum, & posteà ad medium, cùm eam non haberet ad superiorem capitularium, quia vt supponitur, ex statuto, vel consuetudine soli illi de illo gradu habent vocem in capitulo, & ideò etiam tenent illi in eo expectante cui Papa canonicatum contulisset in illa ecclesia sub expectatione præbendæ cum illa clausula, non obstant. prædicta eadem ratione. Nam secundum eos statim habebat vocem in capitulo virtute illius clausulæ, Non obstante, ne effectum gratiæ quóad iura canonicalia impediri, contingat quomodolibet, vel differri: secùs in alio expectante, cui Papa nō statim contulisset canonicatum in ecclesia, sed forsan mandasset sibi generaliter prouideri de beneficio vacante vel vacaturo ad certam collationem spectante: & ipse posteà vacantibus istis canonicatu, & præbenda ad illam collationem spectante eos acceptasset. Nam tunc primò veniret ad infimum gradum, & gradatim posteà ascenderet ad sequentem, maximè si non sit ibi aliqua clausula, Obstante. Sed salua reuerentia sic opinantium mihi videtur semper apostolicus etiam cui Papa istos canonicatum & præbendam vacantes in gradu superiori contulit, debet venire ad infimum gradum, & deinde ad secundum, secundùm statutum, vel consuetudinem ecclesiæ gradatim in ordine suo ascendere ad supremos. Et ratio mea est ista, quia Papa conferendo sibi canonicatum, & præbendam etiam cum plenitudine iuris canonici, videtur in dubio sibi conferre cum illis iuribus, & qualitatibus, quæ habet canonicus in illa ecclesia, vbi sunt illi canonicatus & præbenda: quia secundum diuersitatem ecclesiæ, & cōsuetudines[a] va- a
rias, iura canonicalia variantur: quia alia iura,

&alio tempore habent canonici in vna ecclesia,
quæ quandoque non habent in alia ecclesia, &
3 econtra, Papa † conferendo canonicatum in ali-
qua ecclesia in dubio videtur conferre cum iu-
ribus canonicalibus, quæ competunt canonicis
illius ecclesiæ, secundum eius statuta & consue-
tudines. facit ad hoc arg. de consuetud. c. cùm o-
lim. cum concor. posset etiam induci in arg. l. ex
militari. ff. de testa. milit. & l. si quis filio exhære-
dato. §. sed si quis. ver. nisi fortè. ff. de iniust. rupt.
testa. & de vsu & habita. l. plenum. §. equitij. & de
leg. 3. l. fideicommissa. §. seruorum. Cùm igitur
secundum consuetudinem illius ecclesiæ, de qua
quæritur quæstio, canonicus non habeat ius ha-
bendi vocem in capitulo nisi secundum ordinẽ
receptionis canonicatus ascendat ad omnes gra-
dus, ad superiores igitur &c. Non obstat quòd
Papa affecit illum locum canonicalem: quia non
est verum, sed benè affecit illum canonicatum:
tunc enim benè fateor quòd per Papæ reserua-
tionem, vel manus appositionem, afficitur locus
canonicalis, & gradus, quando ille locus, vel gra-
dus debetur illi canonicatui, vel præbendæ. Sed
hic iste locus, vel gradus, quem habebat iste ca-
nonicus mortuus, non erat debitus canonicatui,
vel præbendæ inquantum talis canonicatus, vel
præbenda est, sed potiùs ex eo, quia persona quæ
illos canonicatum & præbendam obtinebat, erat
antiquior canonicus in inferioribus gradibus, &
gradatim transiuerat de illis gradibus ad supre-
mum: quod patet, quia non erat debitus ille lo-
cus illi canonicatui, & præbendæ: quia aliquan-
do fuerant illi ijdem canonicatus, & præbenda
sine loco illo, cùm persona fuerat in minoribus
gradibus constituta, non obstante quòd effectus
gratiæ quóad iura canonicalia differretur, vel
impediretur: dico quòd non, quia iura canoni-
calia habebit saltẽ in aptitudine, vel dico quòd
iura canonicalia habebit illa, quæ canonicis ec-
clesiæ possent, & debent competere, scilicet quæ
variabantur secundum quòd variabitur gradus,
& secundum antiquitatem ipsorum, ac secundũ
ordinem receptionis personæ. Ad ista facit in si-
mili quæstione mota, & eius decisio de regulis
iuris. c. inspicimus. lib. 6. in nouella.

ADDITIO.

a Consuetudines. Adde dec. 11. Inf. hoc eod. tit.

EPITOME.

Consuetudo Anglicana, quòd Rex habeat iuris-
dictionem in clericos solutos in actionibus ciuili-
bus, & personalibus merè, vel criminalibus vbi a-
gitur ciuiliter, non valet.

SVMMARIA.

1 *Consuetudo quòd laici iurisdictionem habeant in clericos in actionibus ciuilibus, & merè personalibus, an valeat.*

2 *Præcepto prohibitiuo, vel negatiuo renuntiari expressè non potest.*

3 *Præcepta negatiua semper obligant: secus de affirmatiuis, quia licèt obligent semper, non tamen ad semper.*

4 *Clerici per legem diuinam sunt exempti à iurisdictione laici.*

DECISIO X. aliàs 840.

VTrùm valeat † cõsuetudo Anglicana, quòd 1
Rex possit cognoscere, & habere iurisdi-
ctionem in clericos solutos in actionibus ciuili-
bus, etiam personalibus merè, vel criminalibus,
vbi agitur ciuiliter? Et videtur quòd non, per ea
quæ notat Inno. de foro competen. c. postulasti.
vltra medium. per Archidiaconum in c. Roma-
na. in secunda glo. eod. titu. lib. 6. præsertim quia
est contra libertatem ecclesiasticam, & sancto-
rum patrum instituta, ergo &c. argu. extra de his
quæ fiunt à maiore part. capi. c. 1. iunc. c. 2. ex-
tra de foro compet. Item quia † talis consuetudo 2
est contra præceptum prohibitiuum & negati-
uum, vt in d. c. 2. cui renuntiari expressè non po-
test, vt ibi notatur, & probatur eod. titu. c. si di-
ligenti. & argumento notatorum. C. ne fideius-
sores dotium dentur. l. 2. in fin. ergo multò for-
tius nec tacitè. præcepta † enim negatiua obligãt 3
semper, & ad semper: vt furtum non facies, & si-
milia: licèt affirmatiua obligent semper, sed non
ad semper, secundum Theologos. Item quia talis
consuetudo est contra generale statutum eccle-
siæ, præsertim introductum in honorem totius
ordinis clericalis, nedum clerici Anglicani: imò
& vniuersalis: ergo clericus Anglicanus tacitè
consentiendo, aut assentiendo tali abusui nõ po-
terit prætextu talis consuetudinis ei derogare.
argu. 25. quæstio. 2. ca. sunt quidam. & argu. not.
Innoc. de consuetu. super rubric. circa medium.
Item quia † talis consuetudo est contra legem di- 4
uinam, per quam exempti sunt clerici à iurisdi-
ctione principum secularium. iuxta ea quæ not.
Innocen. de maio. & obed. c. si quis. Item quia est
contra institutionem ecclesiæ, ergo &c. argum.
extra de tempo. ordinand. c. 2. Item hæc consue-
tudo videtur expressè reprobata, extrà, de con-
suetudi. c. ad nostram. Item pro hoc benè faci-
unt not. per Archidia. de cleri. coniuga. c. 1. libro
sexto. super verbo, condemnari. Et per Hostien.
& Ioannem Andream, in nouella extra de obli-
gat. ad ratiocinia. c. 1. Item contra præcepta non
potest induci consuetudo, præsertim per eum,
qui non potest contrariam legem, vel præce-
ptum statuere, vt not. Innocen. de consuetu. in
rubric. circa fin. Nec obstat si dicatur, quòd ec-
clesia Anglicana, nec Rex obseruauerunt illud
statutum, & sic non videntur ligari, nec ex hoc
transgressores illius. argumen. 4. distinct. ca. le-
ges. iuncta nota de treuga & pace. c. 1. in fin. in
gloss. Item quia Papa hoc sciuit, & semper tole-
rauit, quia cùm fuerit ius prohibitiuum, &
ab exemptione diuina procedens, vt not. Inno-
cen. de maiorit. & obedien. c. si quis. & per con-
sequens contrarium esset peccatum, non possint
dici ex hoc esse excusati quantocunque etiam
tempore in contrarium sint abusi: quia tantò
sunt grauiora peccata, &c. vt extrà, de consue-
tudi. c. fina. cum concordantijs. Nec hoc casu
videtur sufficere tolerantia Papæ. argumen. de
præbend.

præbend. c. & cùm iamdudum. in fin. nota. per Innocent. in rubrica de consuetu. & datò quòd propter scandalum, quia aliàs prohiberi poterat, tolerauit, non propter hoc approbasse censetur, nec consuetudinem voluisse introduci. argumen. notatorum per Innocen. in rubr. de consuetud. & de præscri. c. nihil. Nec obstat etiam si dicatur, quòd Papa non potuit clerum Anglicanum priuilegiare in præiudicium Regis Angliæ, cui omnis antequam Christus veniret iurisdictio competebat: quia istud priuilegium, & hæc libertas cócessa est clericis à Christo, in quem omne imperium fuit transmissum, & in temporalibus & spiritualibus, iuxta notata in c. nouit. de iudic. & per Innocen. de voto & voti redempti. c. quòd super his. & de foro competen. c. licet. & quia clerici sunt spirituales, & in spiritualibus Papam solùm, seu iudices ecclesiasticos posse intromittere priuilegium generale fuit datum à Deo. iuxta c. quando. de iudic. & notata per Innocen. de senten. excommuni. c. nouerint. circa princip. Nec per consequens obstat quòd dicebatur per allegantem pro parte ista, quòd Papa expressè protestatur in iure, quòd non vult derogare iurisdictioni Regis Angliæ. extra, qui filij sint legitimi. c. causam. cum similibus, quia vt in præmissis patet, in clericos nullam iurisdictionem habet, nec habere potest.

SVMMARIA.

1 *Consuetudo quòd episcopus in aduentu suo possit canonicum in vnaquaque ecclesiarum suæ diœcesis ponere, an valeat. & per totum.*

2 *Consuetudo attenditur circa electiones, & beneficiorũ collationes.*

3 *Priuilegium & consuetudo parisicantur.*

DECISIO XL. aliàs 841.

1 VTrùm valeat † consuetudo, quòd Episcopus in iucundo aduentu suo possit ponere
vnum canonicum, cui statim respondeatur, sicut vni alteri canonico, in qualibet ecclesiarum
suæ diœcesis, & ciuitatis, etiam non obstante certo numero canonicorum, etiam iuramento,
vel auctoritate apostolica confirmato, in quibus tamen ecclesijs aliàs præbendarum distin-
2 ctio non habetur? Et videtur quòd sic, quia † in electionibus, & beneficiorum collationibus con
suetudo spectatur, vt not. Innoc. de election. c. cùm ecclesia Vulterana. in fi. Pro hoc, quia etiam
de consuetudine ecclesiæ ad Reges aliquos pertinet etiam ius conferendi præbendas, vt not. Speculator in titu. ne sede vacante. ad finem. Et facit quod notat idem Speculat. de Imperatoribus in tit. de præben. §. restat. ad finem. Et per Archidiaconũ de præb. c. 2. in penul. gl. lib. 6. Nec videtur obstare numerus, quia per priuilegiũ, potest derogari numero, vt patet quotidiè in gratijs apostolicis, vbi ponitur, Non obstante, de certo canonicorum numero. Ad quod de rescrip. c. cóstitu-
3 tus. Igitur & per consuetudinem, † quia videntur parificari. argu. notatorum per glos. de elect. c. Cumana. in princi. & per Inno. de consuetu. super rubri. ad finem. & clariùs per gloss. de iudi. c. nouit. super verbo. cósuetudini. Sed ad hanc parificationem potest dare instantiam. Quia interdum potest priuilegium, quod non potest consuetudo iuris, vt in Clem. religiosi. in fin. cum ibi not. de priuileg. & ibi scripsi aliquos alios casus. Item nec videtur obstare, quòd si dicatur, q per talem consuetudinem nimium posset grauari ecclesia, cùm posset propter mortem, vel translationem multiplicari noui episcopi, quòd si eorum quilibet poneret vnum, etiam nimium grauaretur ecclesia, nec sufficerent omnibus facultates: igitur tanquam onerosa ecclesiæ videtur, quòd non valeat, vt extra, de consuetu. c. 1. libro sexto. argumen. ad hæc in authent. vt determinatus sit numerus clericorum. & in authent. de mensura ordinan. clericor. collat. 3. per totum. & C. de episcop. & cleric. l. in ecclesijs. & notatur extra, de institutioni. c. authoritate. & notatur C. de sacrosan. ecclesi. l. nó plures. quia potest responderi, quòd sustinenda sit quousque veniat casus, per quẽ ratione talis multiplicationis grauetur ecclesia. & quòd tunc ad tempus talis consuetudo restringatur. Nec debet inspici casus aduersæ fortunæ, quòd si prætextu mortis multiplicentur Episcopi &c. Et etiam sicut poterunt mori Episcopi, sic & canonici, sic etiam poterit redigi ad statutum numerum canonicorum. Et non est bona consequentia, Consuetudo est onerosa, ergo non valet: quia secundum hoc, omnis consuetudo, quæ esset ecclesiæ alicui onerosa, non valeret, qnod videretur absurdum, cum sit dare nonnullas ecclesiæ consuetudines onerosas, quæ valent, vt patet in consuetudinibus, quòd vna ecclesia de alia eligere teneatur. Item quòd illi, ad quos de iure communi pertinet electio, teneantur admittere extraneos ad eligendum. Item quòd ad vnum Episcopnm, vel ecclesiam spectat iurisdictio pertinens ad alium Episcopum, vel ecclesiam. Item quòd habet visitationem, vel procurationem in alia ecclesia. Item quòd vna ecclesia sit alij pensionaria, vel censualis. Item quòd vna ecclesia participat decimas infra territorium alterius. Item quòd Archidiaconus percipiat palefredum in installatione Prælati, & sic de multis alijs, præsertim si loquamur de consuetudine tanti temporis, de quo non existit memoria. argumen. notatorum per Archidiaconum de elect. c. generali. super verbo, consuetudine. libro sexto. ibi per Ioannem Monach. in secundo dicto gloss. licèt adhuc posset euadi, per not. Ioann. Andr. in gloss. super verbo, antiqua. Nec obstat si dicatur, quòd propter illum, qui nouiter ponetur super numerum, minuentur aliorum portiones: quia illa diminutio modicum cuilibet ascendit, putà si sint ibi vigintiquatuor canonici, cuiuslibet, non diminuitur nisi vigesima quarta pars, & de tali modico non est curandum: & præsertim quia cæteri per istum superadditum oneribus per vices singulorum sustinendis releuabuntur: quia de facili potest redigi ad numerum statutũ, aliquo forsan cedente, vel decedente. Et quia etiam per istum augmẽtabitur cultus diuinus, & seruitium ecclesiæ. Et ideò non mirum, si prætextu consue-

tudinis modicum damnum singulorum aliqualiter toleretur, præsertim in honore Episcopi, qui est caput diœcesis. Et quia in iucũdo aduentu præsidentis consuetudines sibi solitæ sunt seruandæ. ff. de offic. procons. & legat. l. obseruare. §. antequàm. Hoc enim ex quo fit prætextu consuetudinis, fiet, seu censebitur fieri authoritate iuris, & sic non poterit dici iniuriosum, quamuis durum, & rigorosum: cùm ius aliquãdo permittat, quòd aliquis aliquando patiatur præiudicium etiam sine culpa, quamuis non sine causa, vt extra, vt lite non contesta. c. quoniam frequenter. §. si autem. cum regula iuris sine culpa. coniuncto quod dicitur, quòd executio iuris nõ habet iniuriam. ff. de iniur. l. iniuriarũ. §. primo. & ff. qui & à quibus. l. prospexit. Pro ista parte etiam benè facit, quia in prærogatiuis, quas mater ecclesia, sicut est ecclesia cathedralis, seu præsidens in eadem, próut est Episcopus sibi vendicat in subditis ecclesijs, & suis filiabus, consuetudo est attendenda. arg. not. per Innocen. de eccle. ædific. c. ad audientiam. in fin.

EPITOME.

Consuetudo vbi est, quòd acquisita per coniuges æqualiter diuidantur, potest alter eorum huic consuetudini renuntiare.

DECISIO XII. aliàs 842.

CONsuetudo est in quodam loco, quòd de omnibus, quæ acquirunt coniuges, seu eorum quilibet, debet quilibet habere partem mediam: vt si vir etiamsi acquirat de suo aliqua bona mobilia, vel immobilia, de consuetudine vxor in illis bonis debet habere dimidiam, & econtrà, si vxor acquirat aliqua eorum, acquiritur viro media pars. Hoc supposito vir quidam volens emere de sua pecunia domum, vel castrum, vel vineam, vel aliam rem, pepigit, seu conuenit cum vxore, quòd ipsa nil peteret in illa re per virum acquirenda virtute illius consuetudinis: & vxor sibi pactum de hoc fecit, & per pactum renuntiauit omni iuri prætextu dictæ consuetudinis, aut aliàs in dicta re acquirenda per virum competituro: quæritur an valuerit renuntiatio? Et videtur quòd non, quia facta fuit donationis causa: & donatio inter virum & vxorem est prohibita. & pro hoc allegatur in speciali l. 3. §. fi. ff. de donatio. inter virum & vxo. & l. seq. & pro hoc etiam eod. titul. l. si sponsus. §. si donationis. & §. si vxor vel maritus. & maximè si valeret renuntiatio talis, possent se coniuges mutuo amore spoliare. & sic habet locum ratio legis prohibentis donationes inter coniuges. ff. de donat. inter virum & vxor. l. 1. In oppositum videtur, quia per talem donationem vxor non efficitur pauperior, si non acquirat, licèt vir locupletior efficiatur, ergo videtur quòd valeat. argu. ff. de donatio. inter virum & vxo. l. si sponsus. §. si maritus. & §. si quis rogatus. & l. sed si vir ex lana. §. quod vir vxori. & §. quod legaturus. quia non amore, nec tanquam inter se infestos rescindenda est prohibitio iuris facta de donatione inter coniuges, vt l. si id quod. §. si quas. ff. de donatio. inter virum & vxor. & ad iura contraria patet solutio, quia ibi donator efficiebatur pauperior, hic non. Et hoc latiùs poterit exordiri per ea quæ scripsi in margine, iuxta §. si maritus. l. si sponsus. suprà alleg.

SVMMARIA.

1 *Metropolitanus an possit cognoscere de causis subditorum suffraganeorum illis inuitis, etiamsi extaret statutum, vel constitutio edita in Concilio prouinciali.*

2 *Index vnius territorij an possit concedere alteri territorium, siue iurisdictionem contra subditos suos, qui in diœcesi alterius deliquerunt.*

DECISIO XIII. aliàs 843.

VTrùm valeat † statutum, vel constitutio facta in Concilio prouinciali, quòd Archiepiscopus Metropolitanus possit cognoscere de causis subditorum Suffraganeorum etiam eis inuitis in sua propria scilicet, Metropolitana diœcesi? videtur quòd non inuitis subditis suffraganeorum, vt notat Ioan. Andr. in nouella, de offic. leg. c. nouit. super prima glos. in verbo, Episcopũ. & per nota. per eum. extra, de foro competen. c. significasti. super secunda gloss. in fin. & in facto erat ita, quia in quadam prouincia erant multæ constitutiones prouinciales, inter cætera cauebatur ibi, quòd Archiepiscopus Metropolitanus haberet executionem illarum cõstitutionum, tam in sua diœcesi, quàm in diœcesi Suffraganeorum: & tam in subditos suos suæ diœcesis, quàm etiam subditos suorum suffraganeorum etiam pro excessibus non commissis in diœcesi ipsius Metropolitani. Quærebatur an virtute harum constitutionum Metropolitanus possit exercere censuras, & adstringere subditos Suffraganeorum, & eos vocare ad suam diœcesim, & forum suum pro excessibus, vel contractibus extra diœcesim Metropolitanam commissis, vel initis? Et quidam tenebant quòd non sine voluntate ipsorum subditorum: pro quibus benè facit gloss. prædict. Item etiam illa gloss. facit ad vnam aliquam quæstionem. Nunquid †, Archiepiscopus Tholosanus possit dare Archiepiscopo Auxitan. territorium Tholosanum, vt possit distringere subditum ipsius Archiepiscopi Tholosani. Et erat in facto, quòd cùm quidã officiales regis dedissent aliqua damna, seu aliquos excessus, commisissent. Auxitan. contra Archiepiscopum Auxitan. seu eius gentem: quia morabantur illi officiales regis Tholosæ, requirebatur Archiepiscopus Tholosanus, seu eius officiales, quòd procederent per censuras, & alia iuris remedia contra eos. Respondebat Archiepiscopus Tholosanus, quòd non auderet, propter eorum potentiam, sed libẽter dabo vobis hic territoriũ, & procedatis, prout vobis videbitur, contra eos. Ipsi officiales contradicebant, dicentes, quòd eis inuitis territorium in eorum præiudicium nõ poterat cõcedere Auxitanen. quærebatur an posset? Licet quidã dicerent ꝙ non: hoc tamẽ casu crederem, quòd imò, ex quo ipsemet Tholosanus in eos cognoscere pote-

te poterat ratione domicilij, vel originis, vel etiam ex quo Auxitanen. in sua diœcesi etiam contra eos poterat cognoscere de excessibus per eos commissis ratione delicti. per notata in eadē glo. Io. And. in c. nouis. super prima gl. de off. leg.

EPITOME.

Consuetudo quòd inferior Episcopo, possit instituere Vicarium ad tempus in Ecclesia curata, nō valet, licèt ex priuilegio posset.

DECISIO XIIII. aliàs 150.

NOta, quòd non admittitur consuetudo, quā allegat inferior Episcopo, quòd possit ecclesiæ curatæ instituere Vicarium ad tempus, vt c. 1. de capel. mona. libr. 6. Et dic plenè vt per Inno. in c. primo. et c. in Lateranensi. de præb. Ex priuilegio autem admittetur talis consuetudo, & articulus de tali materia admittitur, vt notat Archid. in d. c. primo allegato de capel. monach. lib. 6.

EPITOME.

Optio non ex nouo, sed antiquo titulo prouenit.

DECISIO XV. aliàs 666.

NOta, quòd optio non venit ex nouo titulo sed ex antiquo, vt probatur in c. cùm in tua, de consuet. lib. 6.

EPITOME.

Stylus palatij Apostolici est ius, licèt ex facto oriatur.

DECISIO XVI. aliàs 710.

NOta, quòd stylus sacri Palatij est quoddā ius, licèt veniat ex facto, vt probatur in c. ex literis. extra, de cōstitutio. et c. venerabilis. de confir. vtili. & 15. distin. ca. 1.

EPITOME.

Permutantes in simul expediunt literas, seu bullas suas nec alter sine altero posset illas expedire, & hoc de stylo Cancellariæ Apostolicæ.

DECISIO XVII. aliàs 770.

SCiendum quòd de stylo Cācellariæ est, quòd
1 si aliqui permutant sua beneficia, vnus sine alio non potest habere literas, siue bullas, licèt alius cum alio liberè possit.

De Electione.

EPITOME.

Electiuum beneficium dicitur tantùm illud, in cuius collatione requiritur confirmatio superioris, seu seruatur forma c. quia propter. de electioni. seu per cuius vacationem ecclesia redditur viduata Prælato.

DECISIO I. aliàs 124.

1 a OTA, † quod vocetur beneficium electiuum: [a] Dic quòd vocatur beneficium electiuū illud, in quo requiritur confirmatio superioris, posito ꝙ sit de minoribus beneficijs. arg. no. per Io. And. in c. 1. de præb. in Clem. nam aliàs non videtur beneficium electiuum, imò magis collatiuū: ex quo immediatè post electionem sine confirmatione ius quæritur: quia talis electio habetur pro collatione, ex quo non indiget confirmatione superioris. Audiui tamen quòd Innocen. Papa septimus, declarauit semel in Camera, quòd volebat id beneficium esse electinum, & dici electiuum, in cuius electione seruabatur forma c. quia propter. de electi. vel per cuius vacationem ecclesia redditur viduata Prælato. Illud autem beneficium ad cuius electionem simplicem, seu nominationem quis assumitur sine solennitate, seu confirmatione superioris, nō debet dici propriè beneficium electiuum, sed potiùs collatiuum, cùm in talibus per electionem ius quæratur.

ADDITIO.

Beneficium electiuū. Adde decisi. 67. incip. præmissa igitur opinione. inf. de concess. præb. Et an mandatum ad beneficia comprehendat præbendam etiam electiuam in ecclesia collegiata. vide decis. 62. sup. de rescrip. a

EPITOME.

Canonicus vltra numerum statutum potest de canonicorum consensu eligi, licèt non sufficiant facultates ecclesiæ.

DECISIO II. aliàs 251.

NOta gloss. B. quòd super numerum statutum posito quòd non suppetant facultates potest quis eligi in canonicum præbendatum de canonicorum ipsorum consensu, vt not. in c. authori. de insti. vide c. dilecto. de præben. in fin. quod videtur facere contra.

EPITOME.

Electus litigans super electione, si decedat, nihilominus sententia super iure electionis ferenda est.

DECISIO III. aliàs 300.

NOta gloss. qualiter mortuo electo litigante super electione fertur sententia, etiam post mortem super iure electionis, vt no. Inno. in c. ex parte. de arbitris.

EPITOME.

C. si hi contra quos. & Clem. 1. vt lite pend. non habent locum, nisi quando litigatur super beneficio, & non super pertinentia collationis iure collatoris.

DECISIO IIII. aliàs 380.

NOta secundum opinionē Io. An. positā in c. dudū. 2. de elect. ꝙ posito, ꝙ decret. si hi contra quos. vt lite pen. li. 6. et c. 1. eo. tit. in Clem. habeant locū, quando super duabus electionibus vel præsentationibus litigatur de beneficio, non tamen habēt locū quando litigantur inter eligentes, seu præsentantes, & possessor moritur lite pendente, secùs si petitor. vt notat Ioan. Andr. in nouella in alleg. c. si hi contra quos. ergo non debent extendi ad aliū casum, scilicèt quando liti-

 gatur

gatur inter eligentes, seu præsentantes. & quia potest esse præiudicium, si præsentans, seu eligens non posset præsentato mortuo alium surrogare. arg. c. si electio. de electio. libr. 6. licèt aliqui contrà, quia videtur remanere eadem ratio. infrà de rest. spol. dec. 17.

EPITOME.

Sequester durãte sequestro potest eligere, & præsentare.

DECISIO V. aliàs 324.

NOta gloss. Innoc. & Hosti. quòd ille, penes quem fit sequestrum, durãte sequestro potest eligere, & præsentare, sicut ille, pro quo est factum sequestrum, vt no. in c. examinata. de iudi. in 1. gloss. & Paul. in c. vnic. de sequestra. in Clem.

EPITOME.

Electio facta per compromissarios voto electi capitularis non scrutato, valet: licèt dictum fuerit in cõpromisso quòd perscrutatis votis omnium, & singulorum eligerent.

DECISIO VI. aliàs 844.

CAnonici, seu capellani compromiserunt in tres de ipsis, vt scrutatis votis omniũ, & singulorum de capitulo, illum eligerent in Episcopum, in quem omnes, vel maior pars ipsorũ conuenirent. Ipsi scrutatis votis suis primò, & demũ verò aliorum, repererunt quòd omnes cõuenerunt in Præpositum illius ecclesiæ. Ipsi compromissarij illum solenniter elegerunt non scrutato priùs voto suo, qui i præsentata sibi electione cõsensit electioni. Quæritur vtrùm teneat electio? Quidam dicebant ꝙ non, ex quo non fuerit scrutati vocẽ illius electi, qui erat præsens, & de capitulo, propter formã compromissi q̃ habebat, vt scrutatis vocib⁹ omnium & singulorum, &c. Ipsi verò non fuerunt scrutati voces omnium, & singulorum, ex quo illum omiserunt, quia mandati forma diligenter est obseruanda, vt de rescrip. c. cùm dilecta. ff. mand. l. diligenter. et c. cùm expediat. de elect. libr. 6. & eod. tit. c. cùm dilectus. §. 1. in antiquis. Non enim completa est conditio, sub qua data est, vel fuit compromissarijs eligendi potestas, scilicèt si scrutatis vocibus omnium, & singulorum: & igitur nec potuerunt eligere. Alij dicebant quòd electio erat bona, quia satis consentiendo electioni declarabat vocem suam ille Præpositus, ergo, & cæt. Sed illud non sequitur quòd fuerint per hoc scrutati vocem ipsius, quod requirit forma mandati ab homine dati. Et notanter dico ab homine. iuxta not. per Ioann. And. in c. fin. de resti. spol. Inducebant illi etiam quòd frustrà eius vox in scrutinio fuisset per compromissarios inquisita, cùm & si fuisset inquisitus, non posset, nec deberet se nominare, quia sic ambitiosus esset. de instit. c. fi. Et si alium nominasset, ille nihil profecisset: cùm necessariò, ex quo omnes alij in ipsum Præpositum conueniebant, ipse eligendus erat: igitur non fuit magnum incõueniens, si eius vocẽ scrutati non fuerint, cùm & illud scrutatũ non prodesset, vt arg. l. aliquando. cum concord. ff. ad Velleia.

EPITOME.

Reseruatio beneficij per commendam non perpetuam subsecutam non expirat.

DECISIO VII. aliàs 244.

NOta, quòd vbi beneficium est reseruatum, si tradatur in commendam, non extinguitur[a] reseruatio, nisi esset commenda perpetua, quia tradeos beneficium in commendam, videtur beneficium tenere. arg. l. rei depositæ. ff. commodati. Nec esse videtur beneficium penes illum cui est commendatum, cùm habeat ad tempus, vt l. ex facto. de hæred. instit. et c. nemo. de electio. libr. 6. cum ibi not per doctores Ioan. & Archi. Vbi autem est perpetua commẽda,[b] non videtur vacare beneficium. ar. notatorum in alleg. c. nemo. Et quod notat Archi. in c. si propter. de rescrip. lib. 6.

ADDITIO.

a Extinguitur. Adde per Bis. deci. 1. de præb.
b Commenda. Adde quòd ille, qui habet ius conferendi beneficium iure speciali, non potest illud dare in commendam. no. Dominic. de S. Gem. in c. nemo. de ele. libr. 6. in fi. idem tenet Fel. in c. auditis. de præscri. 5. eo. vers. similiter videmus. numero. 12.

SVMMARIA.

1 *Papa si reseruat beneficia, quæ aliquis obtinet, sortitur effectum reseruatio etiam in beneficio, quod ille obtinebat solum de facto.*
2 *Terram alicuius si mandatur supponi interdicto, illud mandatum extenditur ad terram facto detentam, & non iure.*
3 *Reseruatio facta ad instantiam partis tanquàm ambitiosa debet restringi, secùs si fieret motu proprio.*

DECISIO VIII. aliàs 274.

NOta,† ꝙ vbi Papa reseruat beneficia, q̃ obtinet Titius, & Titius de facto obtinet vnũ beneficium, de quo ipso iure est priuatus, quia incompatibile, reseruatio ad illud beneficiũ quod obtinet de facto, videtur extẽdi, quia beneficiorum collatio ad Papã ptinet, ideò non mirum, si per reseruationem tale beneficium ad Papam sit deuolutum, cùm ista verba beneficia quæ obtinet Titius, sint verba generalia, & videntur intelligi siue de iure, siue de facto, dũ tamen sit in possessione. arg. l. stipulatio ista. §. si quis fortè. ff. de verborum obligat. Nec in isto casu est necesse, quòd Titius obtineat, dum tamen detentionem, seu possessionem habeat, seu ei incumbat. vt notatur in simili de sent. excommunica. c. si senten. lib. 6. per Archi. vbi dicitur, quòd quando mandatur terra alicuius domini interdicto supponi, extenditur mandatũ ad terrã quã tenet dominus de facto, & non de iure. Ad quod facit c. primum de po-

de poſtulati.prælator.verſi.nec valet.& iſtud te-
net communiter audientia,licèt contrà videatur
3 t.ſigratiosè.in fi.de reſcri.lib.6.& quia †reſerua-
tio videtur ambitioſa,quando eſt facta ad inſtan
tiam partis,ſecùs ſi motu proprio,ſecũdùm Col-
lecta. & Fredericum de Senis, vt notatnr per Io.
And.in c.præſenti.ſuper verbo,finitur.de officio
leg.lib.6.ad quod.l.is qui.in tit.in prin.ff.de reli-
gio.& ſump.fune.

EPITOME.

Gratia ad beneficium vacaturum per promotionem alicuius non expirat per mortem Papæ, licèt acceſſor gratias per prędeceſſorẽ ad vacaturas conceſſas io genere reuocauerit.

DECISIO. IX. aliàs 745.

NOta, quòd ſi dominus noſter Papa Vrbanus ſeptimus fecerit gratiam alicui de aliquo beneficio vacaturo per promotionem alicuius ad aliud beneficium, certis executoribus ſuper hoc deputatis, qnòd mortuo domino Vrbano nihilominus ſtat, licèt venerit reuocatoria domini Papæ Gregorij vndecimi, licèt tempore domini Vrbani non fuerit prouiſum de illo beneficio ſic vacaturo, & ſic tenet maior pars Rotæ, veritas tamen prædicti dubij meliùs apparet, ſeu apparebit ex verbis poſitis in reuocatoria cuiuſlibet Papæ.

De Translatione Epiſcopi, vel electi.

EPITOME.

Epiſcopi vel electi fructus extantes tempore translationis beneficiorũ priorum debẽtur tranſlato, ſeu aſſumpto in Epiſcopum: ſecùs ſi eſſet monachus, & quid in mortuo.

DECISIO I. aliàs 137.

NOTA, quod aſſumptus in Epiſcopum, ſeu translatus fructus ſibi debitos ratione beneficiorum quæ tenebat ante trãslationem poteſt petere, maximè fructns tempore translationis extantes. de quo dic vt in c.præſenti. de off. ord. per Ioan. And.& in c.2.de reb.eccl.non alienan.per Ioann. Mo.et c.relatum.de teſt.per Innoc.& pro hoc facit l.1.§.fi.ff.de vi & vi ar.ſecùs eſt in monacho, vt in authen.de ſanctiſ.Epiſco.§. ſi monachus.Idem dixerunt quidam in mortuo, quòd dictum eſt in translato, ſcilicèt quòd hęredibus fructus percepti applicantur, & non ſucceſſori, ſeu eccleſiæ.

De Renuntiatione.

EPITOME.

Vicarius qui poteſt ex ſpeciali mandato recipere reſignationem beneficiorum, non poteſt illa conferre, licèt præſentatos per patroonm poſſit inſtituere ſine ſpeciali mandato.

DECISIO I. aliàs 43.

NOTA, quòd Vicarius Epiſcnpi habens poteſtatem recipiendi reſignationem beneficiorum cauſa permutationis, reſignata non poteſt conferre, cùm in collatione beneficiorum requiratur ſpeciale mandatum, vt de off.vica.c.fin.libr.6. licèt videretur contrarium, quia præſentatos per patronos poteſt inſtituere ſine ſpeciali mandato, vt ibidem notat Archi.ad quod notat in c.vo.de inſtit.eod. lib.& cùm beneficia permutata non poſſint conferri alijs, niſi permutare volentibus, c. vo.de rerum perm.in Clem. videretur idem in beneficijs permutatis ſicut in præſentatis ad beneficia per patronos, licèt prima opinio cummuoiter teneatur in Rota.

SVMMARIA.

1 *Reſignans beneficium etiam ex cauſa permutationis perdit poſſeßionem beneficij reſignati.*

2 *Poſſeßio ſub modo facta nõ niſi modus ſequatur, tranſit.*

3 *Reſignans ex cauſa permutationis, ſi expellatur à poſſeßione non habebit interdictum reſtitutionis, ſi permutatio ſequatur.*

DECISIO II. aliàs 67.

NOta, quòd † reſignaos[a] beneficium cauſa 1
permutationis videtur perdere omnimo- a
dam poſſeſſionem ſi poſt ſactam reſignationem
permutatio ſequitur, quia ex quo per reſignatio-
nem perdidit ius beneficij, multò fortius vide-
tur perdere poſſeſſionem: cùm faciliori modo
perdatur poſſeſſio quàm domioium, vt l.ſi quis
vi.§.differentia.ff. de acquirenda poſſeſ. Et quia
permutatione ſecuta tempore reſignationis be-
neficij videtur totum ius perdidiſſe, vt dicitur
in ſimili.ff.de ma.vin.l.3.iunct.l.ſi cùm optio.de
optio. lega. hoc videtur dicere Innoc. in c.inter
cætera.de præbend. in princip. vbi dicit quòd † 2
poſſeſſio non tranſit ſub modo facta, niſi modus
ſequatur:ergo ſi modus ſequatur, & ſeqnatur pmutatio,
videtur tranſmiſſa à tempore reſignati-
onis poſſeſſio. Item iſte reſignatus non poteſt di-
ci poſt reſignationem poſſidere ciuiliter, cùm nõ
ſit dominus beneficij, nec tanquàm in ſuo poſſi-
dere, quòd eſt ciuiliter poſſidere, nec poteſt dici
poſſidere naturaliter, quia non tanquàm vſufru-
ctuarius, vel tanquàm habens ius in re, quod eſt
poſſidere naturaliter.l.1.§. dicitur. ff. de vi & vi
armata. Et quia renuntiauit iuri ſuo, videtur na-
turalem perdere poſſeſſionem, quæ erat coniun-
cta cum ciuili ex quo ciuilẽ perdidit, quia io du-
bio videtur totum ius deduxiſſe, vt l.an eadem,
§.1.ff.de exceptio.rei iudi. quare † videtur ex his, 3
quòd taliter reſignãs cauſa permutationis vide-
tur perdere omnimodam poſſeſſionem, vt ſi ex-
pellatur, non detur ſibi interdictũ reſtitutionis,
& hoc ſi permutatio ſequatur. quia ſi nõ ſequere-
tur permutatio, videretur reſolui poſſeſſio ipſo
iure in ipſum reſignantem cauſa permutationis;
vt dicitur in ſimili in l.1.& 2.cũ ibi no.de in diem
adiectio.ad quod facit nota.per Archi.in c. ſi beneficia.
ſuper verbo, reuertuntur. de præb. lib.6.

ADDI.

ADDITIO.

a Resignans. Adde dec.2. supr. de rer. permu. in nouis.

SVMMARIA.

1 *Renuntiatio petitionis restitutionis facta per iam spoliatum, valet.*

2 *Spoliatus potest per pactum renuntiare petitioni restitutionis.*

DECISIO III. aliàs 68.

1 Nota, †quòd licèt post spoliationem nō valeat renuntiatio super beneficio, vt in c. sollicitè. de resti. spoliato. benè valet †si renuntietur
2 petitioni restitionis per pactum, vt notatur in c. super hoc. super verbo, renuntiatum. de rehunt. per Innoc. ad quod facit l. si quis rationes. de lib. leg. iunct. l. si vnus. §. illud. & § pacta. ff. de pact. vide infrà dec. 6. & 11. eo. tit.

EPITOME.

Renuntiatio cessionis bonorum non tenet, etiam cum iuramento.

DECISIO IIII. aliàs 177.

Nota, quòd secundùm aliquos cessioni bonorum quis potest renūtiare per iuramentum, vt c. ex rescripto. de iureiur. quia tacitè propter contumaciam non soluentis in tempore dilationis sibi datur potestas renuntiandi beneficio cessionis, vt l. fi. cùm ibi notat. C. qui bo. ced. poss. Et potest consuetudo & pactum valere, vt no. in rub. de deci. sed consuetudine potest induci, quòd liber homo ponatur in custodia, vt l. 2. C. de patri. qui fili. distra. Alij contrà, quia tale iuramentum continet inhumanitatem, ideò licèt ipso iure teneat, tamen videtur absoluendus, vt non intrudatur in carcerem, nec perlistat in excōmunicatione ligatus, vt c. cùm quidam. de iureiur. vide infrà, de arbi. deci. a. circa medium.

EPITOME.

Renontiatio beneficij non potest admitti per habentem potestatem conferendi tantum.

DECISIO V. aliàs 218.

Nota, quòd cui datur potestas conferendi beneficia vacantia, eidem nō videtur dari potestas quòd possit renuntiationem recipere à volētibus resignare: quia in resignationibus possunt euenire multa, in quibus propter factum resignantis posset damnificari ille, ad quem pertinet collatio. ad quod facit c. dudum. præb. lib. 6. vide dec. 13. inf. eo. tit.

EPITOME.

Renuntiatio spontanea beneficij nocet spoliato post renontiationem. h. d. Vel sic. Spoliatò post renuntiationem agenti restitutorio nocet spontanea renuntiatio: secùs si ante renuntiationem fuisset spoliatus.

DECISIO VI. aliàs 216.

Nota, quòd existenti in possessione beneficij renuntianti spontaneè beneficio, si postea dicat se spoliatum, potest obijci spontanea renuntiatio: secùs esset, si obijceretur spontanea renuntiatio post spoliationem facta. sic not. Inn. in c. cùm super. 2. gl. ver. respondeo. quia si Reus. sic intelligitur c. sollicitè. et c. accepta. de restitu. spolia.

ADDITIO.

Nota, quod existenti. Adde decis. 4. hoc tit. sup. in nouis. a

EPITOME.

Renuntiatio simoniaca non nocet resignanti.

DECISIO VII. aliàs 236.

Nota, quòd resignatio facta simoniacè[a] non tenet etiam in præiudicium resignantis, vt no. Inno. in c. cùm vniuersorum. de rerū permut. Et no. Archi. in c. dudùm. in prin. de præben. lib. 6. Et no. Ber. in c. super hoc. de renuntiatio. super verb. pecuniæ.[b]

ADDITIONES.

Simoniacè. Adde Gemi. consi. 125. a
Super verbo pecuniæ. Aduerte ad illam gl. quia licèt illa gl. dicat, quòd renuntiatio teneat, tamē talis, qui recipit pecuniam debet priuari beneficio, propter simoniam, quam commisit. b

EPITOME.

Expectans potest renuntiare ius quod habet ad rem in manibus solius notarij.

SVMMARIA.

1 *Resignatio facta per habentem beneficium in manibus solius notarij non tenet.*

2 *Resignatio vbi non tenet, si superior intra sex menses non conferat, vel renuntiantes ad beneficium nō compellat redire, potestas conferendi deuoluitur ad superiorem.*

DECISIO VIII. aliàs 290.

Nota, quòd †licèt habens beneficium non possit tale beneficium resignare simpliciter, nisi in manibus superioris habentis potestatem instituendi, & destituendi, tamen secùs est in impetrante expectationem habente solùm ius ad rem, quia talis coram notario gratiæ suæ potest renuntiare, vt notat Inn. in c. quòd in dubijs. de renuntia. & Arch. in c. deliberatione. de off. le. 6. in gl. pen. Et est ratio, quia ibi non est aliud interesse superioris, cùm ius non sit quæsitum in re, sed ad rem. Vbi †autem non tenet resignatio in beneficio quæsito, si superior infra sex menses nō conferat, vel resignantē ad beneficium redire nō compellat, deuoluitur potestas conferēdi ad superiorem, vt notatur in c. admonet. de renuntia. per Inn. Et circa renuntiationem iuris ad rem vide infrà deci. 7. inf. de iur. patrona. 1 2

EPITO-

EPITOME.

Resignatio beneficij facta ex causa permutationis non operatur veram vacationem beneficij, si permutatio non sortiatur effectum.

DECISIO IX. aliàs 339.

NOta, quòd beneficium resignatum causa permutationis non videtur vacare secundum Lateranen. concilium ad hoc, quòd beneficium possit ad superiorem deuolui, si per mutatio non habuit effectum, vt quia vnus permutantium non habuit ius in beneficio, quod permutauit, quia permutatio videtur sub modo, vel conditione, quę permutatio non valet, si modus non sequatur, vt beneficium videatur vacare. argumen. not. per Innoc. in c. inter cætera. de præb. vide infrà de rerum permutatione. decisi. 4. & 5.

EPITOME.

Resignatio beneficij reseruati etiā causa permutationis inducit veram vacationem beneficij, licèt pro collatione sit recurrendum ad Papam.

DECISIO X. aliàs 398.

NOTA, quòd resignatio beneficij reseruati etiam ex causa permutationis veram vacationem inducit, quia reseruatio Papę licèt collationem impediat, seu quamuis aliam dispositionem beneficij, vt in c. vt nostrum. de appellatio. et c. si eo tempore. de electio. libr. 6. tamen non impedit resignationem quin valeat, licèt clerici resignantes debeant recurrere ad Papam pro permutatione perficienda. Item beneficia ex causa permutationis resignata vacant in veritate, ita quòd post vacationem huiusmodi debet sequi vera collatio, & institutio, vt leg. & not. in c. vni. de rerum permut. libr. 6. licèt ibi Ioann. Mon. videatur dixisse contrarium, cuius opinio reprobatur. Pro quo etiam facit Clem. vnic. eod. titul. vide infrà dec. 14. eo. tit.

EPITOME.

Iuramentum nocet spoliato petenti se restitui.

DECISIO XI. aliàs 428.

NOta, quòd si spoliatus beneficio suo post spoliationem petitioni restitutionis cum iuramento renuntiet: dic, quòd sibi nocet intantùm quòd posteà petens se restitui, non auditur. arg. notatorum, per Inn. in c. super hoc. de renun. Nec obst. c. solicitè. de rest. spolia. quia ibi solùm fuit renūtiatio possessionis, secùs hic, vbi cum iuramento renuntiauit etiam petitioni restitutionis, vide suprà eo. tit. dec. 3. & 6.

EPITOME.

Conclusio in causa reuocatur per admissionem articulorum.

DECISIO XII. aliàs 468.

NOta, si post conclusionem in causa beneficiali factam ad instantiā actoris admittentur articuli Rei, tacitè conclusio videtur reuocata. Ex quo sequitur, quod non est necessaria in causa beneficiali, secus in causa prophana. iuxta ea quæ no. in Clem. sæpè. de ver. sig. vide. inf. dec. 1. de probatio.

SVMMARIA.

1 *Executores dati ad prouidendum de beneficio vacante non possunt admittere resignationes.*

2 *Resignationes admittere non potest, qui inuitum destituere non potest. & dec. seq nu. 3.*

DECISIO XIII. aliàs 531.

QVæritur † vtrùm executores gratiarū dati ad prouidendū de beneficijs vacantibus, 1
possint accipere resignationem alicuius volentis in eorum manibus beneficium suum resignare, vt sic ea recepta prouideant. Et dic ꝙ non, quia opus est, quòd expressè cōmittatur potestas recipiendi resignationem, vt de præb. c. dudum. circa prin. lib. 6. Et pro hoc faciunt no. per Archi. de de verb. sig c. sicut. eo. lib. super verbo, cedendū.
Et quia † tales executores talium sic resignare vo 2
lentium non possunt inuitum destituere, ergo
nec eius resignationem[a] suscipere. probatur con- a
sequentia per ea quę no. Io. And. in Clem. 1. de regularib. in gl. super verbo, manibus. & per Innoc. de renun. c. quòd in dubijs. in fin. glo. secundæ. & per Archi. in c. si te. de renunt. super verb. renuntiet. & per eundem in c. deliberatione prouida. super ver. firmitas. de off. deleg. lib. 6. & in d. c. sicut. vide dec. 5. sup. eo. tit.

ADDITIO.

a Nec resignationem. Adde decis. 1. proximè seq.

SVMMARIA.

1 *Impetratio beneficij censetur surreptitia, si impetrans tacet se habuisse beneficium aliud reseruatum, & illud resignasse in manibus illius qui non potuit resignationem admittere. & per totam decis.*

2 *Capellani Papæ sunt exempti à iurisdictione cuiuscunque ordinarij.*

3 *Renuntiatur facilius beneficio quærendo, quàm quæsito.*

DECISIO XIIII. aliàs 573.

QVidam † Cardinalis obtinens quandam 1
dignitatem in quadā ecclesia, ratione cuius ad eius collationem pertinebat vnum beneficiū auctoritate sua ordinaria illud in Curia contulit cuidam capellano Papæ præsenti tunc in Curia, & collationem huiusmodi acceptanti: tandem ille capellanus cùm non posset faciliter obtinere pacificam possessionem illius beneficij, ipsum post aliquod tempus resignauit, seu renuntiauit in manibus eiusdē Cardinalis, qui auctoritate sua ordinaria admisit resignationem, posteà verò dictus capellanus impetrauit à Papa vnum aliud beneficiū, de illo alio sic renuntiato, seu resignato nullā faciens mentionē, quæritur an valuerit impetratio, vel an ista vltima gratia per Papam sibi facta surreptitia censeatur, ex eo quia ta

cuit aliud beneficium? Et quidam dicebant eam
surreptitiam, quia renuntiatio quam fecerat in
manibus Cardinalis non valebat, nec admissio
b. eiusdem auctoritate ordinaria subsecuta, [b] quia
beneficia capellanorum Papæ reseruata erant
tunc per Papam, & cùm dictus capellanus iam ha
beret ius in beneficio per collationem sibi fa-
ctam, cui assensit, etiamsi non haberet possessio-
nem, vt in c. si tibi absenti. de præben. libr. 6. ideò
non potuit resignari, nisi in manibus Papæ, vel
eius commissarij, qui solus posset eum inuitũ de-
2 stituere, cùm sit †exemptus quicunq; Capellanus
3 Papæ à iurisdictione cuiusque ordinarij: quia†is
demũ potest auctoritatem præstare renuntiatio-
ni, & coram eo potest fieri, qui potest inuitũ de-
stituere, iuxta no. per Innoc. & doc. de renun. c. q
in dubijs ergo si non valuit resignatio, adhuc ha-
bebat ius in beneficio. licèt enim posset eo priua-
ri, quia eam fecit in manibus non habentis pote-
statem, & licèt etiam in eius præiudicium supe-
rior habens potestatem. s. Papa, posset ratificare,
& admittere renuntiationem, nec ipse posset re-
silire, nec pœnitere, nec beneficium repetere, ta-
men donec eius ratificatio, & admissio subsequa-
tur, interim habet ius in beneficio, & remanet in
eo intitulatus iuxta veram opinionem Inn. in d.
c. quod in dubijs. cùm ergo Papa tempore vltimę
gratiæ nondum illam renuntiationem ratificet,
adhuc habebat ius in d. beneficio non obstante
illa renuntiatione facta in manibus Cardinalis
auctoritate sua ordinaria & non Apostolica eam
recipientis. & per consequens cùm haberet ius in
eodem ipse in impetratione alterius debuit face-
re mentionem, de præbend. c. si motu proprio.
libr. 6. Secùs tamen fuisset, si ageretur de benefi-
cio, in quo non haberet ius in re, sed ad rem, de
quo esto quòd quis impetrans teneatur facere
mentionem, iuxta not. per Ioan. Andr. in nouell.
de re iud. lib. 6. c. ignorãtia. tamen eius renuntia-
tio facta in manibus notarij, vel alterius potesta-
4 tem non habentis tenuisset, quia faciliùs †renun-
tiatur beneficio quærendo, quàm quæsito. iuxta
no. per Innoc. in d. c. quod in dubijs. & per Arch.
in d. c. deliberatione prouida. de off. legat. in fin.
& in ista opin. ego eram. Quidam tamen alij dice-
bant contra, quòd vltima gratia non foret surre-
ptitia, quia secundum eos, renuntiatio tenuit in
eius præiudicium. iuxta no. per Ber. in d. c. quod
in dubijs. sed illa opi. non approbatur, quia imò
c non tenuit, donec eam approbaret [c] ille, qui ha-
bet potestatem, vt suprà dixi, quare hæc ratio
non procedit, imò, secundùm eos, ordinarius po
tuit eam admittere nõ obstante reseruatione be-
neficiorum capellanorum, quia licèt illa reserua
tio afficiat beneficia eorum quóad potestatẽ con
ferendi, vt nullus possit ea conferre, cùm vaca-
bunt, nisi Papa, tamen non afficit ea quóad po-
testatem renuntiandi, seu renuntiationem de eis
fiendam admittendi, & ideò secundum eos ordi-
narius poterit admittere. Sed ego contrà, vt di-
xi suprà, quia potestas admittendi renuntiatio-
nem non impeditur propter reseruationem solũ
sed propter exemptionem, quia capellani ab om
ni iurisdictione ordinaria sunt exempti, & ideò
quia ordinarius non posset in iudicio eum inui-
tum destituere. cùm in eum iurisdictionem non
habeat ita non poterit eius renuntiationem ad-
mittere. quare hæc ratio non obstat. argu. no. per
Inno. in d. c. quòd in dubijs. & ideò prima opi. vi-
detur verior. vide dec. 7. inf. de rer. perm. & decis.
10. sup. hoc eo. tit.

Additiones.

Obtinens. Adde Francisc. de Pani. in tract. de off. a
& potesta. c. sede vacant. in 2. part. Inno. in c. quia
diuersitatem. de concess. præb.
Subsecuta. Adde decis. 1. de rerum permut. sup. in b
nouis.
Donec eam approbaret. Adde glo. in c. ad aures. c
extrà de his quæ vi metúsue caus. fiunt.

EPITOME.

Auditor Rotæ sine speciali mandato non potest admittere resignationem beneficij, sed litis & causæ sic.

DECISIO XV. aliàs 708.

NOta, quòd Auditor [a] sacri Palatij non po- a
test recipere resignationem alicuius bene-
ficij sine speciali mandato Papæ, renuntiationem
autem litis, & causæ alicuius beneficij potest re-
cipere. & ita seruat Rota.

[a] Additio.

Auditor. Adde suprà in no. eodem titul. decis. 6. a
circa medium.

EPITOME.

Resignatio in manibus patroni facta per præsentatum valet, & secunde præsentatio, etiam ante resignationem primi præsentati facta, post resignationem primi valet, & admitti debet si de aliàs idoneo sit facta.

SVMMARIA.

1 *Præsentatio secundi facta post renuntiationem primi præsentati in manibus patroni subsequente etiam renuntiatione in manibus Episcopi, valet.*
2 *Patrono clerico non permittitur variare.*
3 *Præsentatus an possit in manibus solius patroni clerici renuntiare.*
4 *Patientia operatur consensum in eo, qui actum contradicendo impedire potest.*

DECISIO XVI. aliàs 845.

PAtronus † clericus primò præsentauit Epi- 1
scopo A. Episcopus antequã vellet illum ad-
mittere, & instruere, præmisit edictum, vt si quis
vellet se opponere certa die compareret, quo
termino edicti pendente dictus A. præsentatus,
in manibus ipsius patroni solius renuntiauit præ-
sentationi suæ, & iuri sibi per eam quæsito. quo
facto dictus patronus cuidam canonico ces-
sit seu concessit pro illa vice ius præsentandi, vt
suo nomine quem vellet præsentaret, qui cano-
nicus

nicus præsentauit eidem Episcopo B. & tandem
antequàm Episcopus dictum B. secundò præsen-
tatum institueret A. primus præsentatus in mani-
bus Episcopi iterũ renuntiauit iuri suo cui pri-
mo renuntiaret in manibus patroni, & tunc Epi-
scopus B. secundo p̃sentatum admisit, & instituit:
posteà verò Episcopus prętendẽs secundã pręsen
tationẽ non tenuisse, & p consequẽs institutionẽ
subsecutã, ex eo quia patronus antequã primus
in manibus Episcopi renũtiasset, nõ poterat secũ-
2 dum, scilicèt B. præsentare: quia † erat patronus
clericus, cui non permittitur variare, & per con-
sequẽs nec dictus canonicus, cui potestatem præ-
sentãdi concesserat eundem B. potuerat præsen-
tare, & sic ex hoc potestatem conferendi ad se
pertinere iure deuoluto, ex eo quia post renun-
tiationem primi, scilicèt A. patronus, aut alius
eius nomine nullum præsentauerat infra tem-
pora debita, beneficium illud contulit authori-
tate ordinaria, & tanquàm iure ad eum per pa-
troni negligentiam deuoluto, cuidam C. Tan-
dem autem veniẽs in notitiam cuiusdam D. ex-
pectantis authoritate Apostolica ad collationem
dicti Episcopi beneficium illud infra tempus de-
bitum ipse D. Apostolicus impetrans acceptauit,
& sibi obtinuit prouideri per executorem suum,
per Clemen. si de beneficio. de præbend. Quæ-
ritur quis dictorum A.B.C.D. in dicto beneficio
sit potior? Et pro euidenti decisione huius quæ-
stionis ex prædicto themate formantur sequen-
3 tia dubia. Primò † an dictus A. primò præsenta-
tus potuerit in manibus solus patroni clerici re-
nuntiare & eius renuntiatio valuerit, præsertim
postquàm præsentatio iam erat delata & exhibi-
ta superiori, scilicet Episcopo? Et fuerat dictum
quòd sic. per Io. Andr. in c. si electio. de elect. li. 6.
cum remissioni. ibi fact. & per Arc. de off. le. c. de-
liberatione. §. fi. circa fin. Secundò, an dictus pa-
tronus potuerit cedere, vel cõcedere illa vice ius,
seu potestatem præsentandi illi canonico, seu al-
teri? Et fuit dictum q̀ sic, ex quo beneficium va-
cabat. ar. c. constitutus. de concess. præb. cum ibi
not. per Inno. in c. dilecto. de elect. Tertiò, an da-
to quòd renuntiatio non fuisset facta in manib⁹
patroni per ipsum A. primò præsentatum, vel fa-
cta non fuisset de iure, si pendente prosecutione
præsentationis suæ primus patronus secundum,
scilicèt B. præsentauit, seu canonicus prædictus
eius nomine, si primò pręsentatus posteà iuri suo
debitè in manibus Episcopi renuntiauit, talis se-
cunda præsentatio sit admittenda p Episcopum?
& videtur quòd non, quia facta fuit pendente
prima præsentatione ipsius A. & sic nulla fuit
ipso iure, quia nõ licuit tali patrono clerico, nec
alio eius nomine venienti variare de iure patro-
natus. c. cùm autem. & sic licèt deueniat ad ca-
sum, quo fieri poterit, scilicèt quia primus præ-
sentatus renuntiauit iuri suo, non propter hoc
validatur. argu. c. non firmatur tractu temporis.
de reg. iu. lib. 6. Credo tamen quòd sit admitten-
da, si patronus petat eam admitti, vel alius eius
nomine, quia petendo eam admitti, satis vide-
tur eam de nouo facere, ex quo suam obtinet vo
luntatem. & ita quasi vt ex nũc, sumat vires, non
retrò. arg. ff. de off. procons. & leg. l. obseruato. §.
fi. cum iurib. alleg. et c. licèt. de proc. li. 6. & idem
crederem, etiamsi non petit eam admitti, dum ta
men non reuocet aliam faciendo, sed in eadẽ vo-
luntate persistat, & ipsemet præsentatus secun-
dus petit eam admitti, quia satis patronus vide-
tur etiam facere, ex quo in eadem voluntate per-
sistit, & permittit eum prosequi illam præsenta-
tionem. ar. d. §. fi. cum iurib. ibi alle. & ar. de sup.
ne. prę l. c. literas. cum ibi not. & sic multò fortius
credo, quòd si postquàm primus renuntiauit, E-
piscopus illum secundum instituit, & patronus
non contradixit, quòd valeat institutio, & idem
si tunc patronus nesciuit, sed posteà ratum ha-
buit, quia sufficit ratihabitio patroni. arg. de iure
patron. c. cura. et c. suggestum. & no. expresè per
Host. in sum. de iure patro. §. final. qui incipit, in
quibus deferant. ver. quid si ecclesia vacan. Pro
præmissis etiam facit, quia † quãdo patitur, quod 4
potest impedire, consentire videtur, vt l. sæpè. §.
cur autem. ff. de re iud. iuxta no. ff. de pign. l. fide
iussor. §. pater. & per Dyn. in reg. iur. qui tacet. &
regula, is qui tacet, libro. 6. imò forsan posset di-
ci, quòd etiam absq; nouo consensu patroni ista
secunda noua præsentatio sumat vires, nec patro
nus possit contrauenire, quia ab initio in sui præ-
iudicium tenuerunt. ar. ff. de seru. rust. pręd. l. per
fundum. & commu. præd. l. 2. & fi. nec permitten
dum est sibi venire contra factum suum. argu. l.
post mortem. ff. de adop. non enim ab initio sim-
pliciter erat nulla, nisi in fauorem primi, cui prę-
iudicari per secundam præsentationẽ nõ debuit,
nec potuit: ergo cessante fauore primi, cessabit
inualiditas secundæ præsentationis, & sumet res
efficaciã. ar. d. l. per fundum. & d. l. fin. Non enim
interest alicuius eam non esse nullam, non Epi-
scopi, quia licèt esset nulla, non propter hoc ad
eum pertineret dispositio beneficij, vt infrà dicã,
nec primi, quia iam renũtiauit: nec patroni, quia
hoc nõ posset allegare, cùm suam turpitudinem
allegaret, & veniret contra factum suum. Et quia
vt præmisi, saltem in eius præiudicium tenuit,
igitur ex quo nullus potest prætendere interesse
huius nullitatis, seu inualiditatis, videtur quòd
nullus sit audiendus, volens eum impedire quo-
minus admittatur, quia non solent audiri, quo-
rum non interest. de elect. c. cùm inter R. Quar-
tò, dato quòd dictus patronus clericus pendente
præsentatione primi secundum præsentat, quæ-
ro an propter hoc ad superiorem, scilicèt Episco-
pum deuoluatur dispositio, vt Episcopus primo
renuntiante eo ipse possit de beneficio dispone-
re, quasi patronus sic variãdo reddiderit se indi-
gnum? Et dico quòd non, dum tamen non præ-
sentauerit indignũ. ar. no. in sim. per Inn. de elect.
c. consideramus. in 2. gloss. in princip. & sic dico
quòd nisi vt in præcedenti quæstione dixi in fi-
ne, secunda præsentatio posset dici resumere vi-
res, vel alias forsan non possit propter impedi-
mentum in persona eiusdem secundò præsentati
secunda pręsentatio sortiri effectum. ex quo pri-
mus renuntiauit, & secunda pręsentatio nulla est
si hoc teneas, vel aliàs non potest sortiri effe-
ctum, ius præsentandi debet redire ad eundem
patronum, & non deuoluitur potestas disponen
di ad superiorem. arg. d. c. si electi. de elect. lib. 6.

que etiam habet locum in patronis & præsentatis, vt ibi no. Io. An. in nouel. in fi. in gl. cũ electione. Sic ex præmissis concludo responsionem propositæ quæstionis, quis dictorum A.B.C.D. sit potior? quia dico quòd B. secundò præsentatus per patronum, & dictus A. qui dicto iuri suo bis renuntiauit, nullũ ius habet C. verò: cũ Episcop. post admissionem & institutionẽ factam de B. secundò præsentato, & infra tempus debitũ cótulit, etiam nullũ ius tenet: cùm præsentatio secunda ipsius B. facta, postquàm primus renuntiauit in manibus patroni, fuit bona, & canonica, & admittenda, prout etiam fuit per Episcopũ admissa, & benè, tum etiam quia & si non fuisset tunc bona, sumpsit vires post renuntiationem primi, cessante causa impedimenti ex patrono continuante voluntatem, quasi de nouo fuit facta: tum etiam quia Episcopus admisit eam, tum etiã quia patronus non potest dici fuisse negligens, nec ad Episcopum per consequens etiam iure deuoluto pertinuit collatio, propter quod etiam dictus Apostolicus nullum ius habet.

De Supplen. neglig. præla.

EPITOME.

Iurisdictio deuoluitur ad superiorem per negligentiam Prælati inferioris Episcopo, non autem ad Conoentum, vt Capitulum.

DECISIO I. aliàs 278.

a Ota, quòd propter negligentiam[a] abbatis, vel alterius inferioris prælati ab Episcopo, non transfertur collatio ad Conuentum, vel aliũ inferiorem, sed transfertur ad I. piscopũ, nec habet locũ, c. nulla. de concess. præb. quod loquitur in Episcopo negligente, licèt faciat contrà, quod no. Inno. in c. cùm dilectus. in prin. de consuetu. vbi no. quòd vacante monasterio abbate agit conuentus, secùs in Episcopo, secundum vnã opinionem. ergo non debet extendi ad aliũ casum. not. in c. cùm in cunctis. in fi. de elect. per Inno. & pro ista parte videtur tex. in c. quia regulares. de sup. neg. præl. in Clem. & ibi no. per Dd. Ad superiorem autem instituentem, vel confirmantem transiuit, vt not. in c. quia regulares. al. leg. per Ioan. super ver. dispositionem. hoc tit. in Clem. & circa istum modum deuoluendi, vide c. cùm in cunctis. per Innoc. in fi. de elec. et c. cùm nostris. in prin. de conc. præb.

ADDITIO.

a Negligentiam. Adde dec. 1. eo. tit. inf. in antiquo.

De Temp. ordinand.

EPITOME.

Episcopus infra tempus sibi motu proprio ad consecrari faciendi prorogatum, retinet priora beneficia, secùs si ad supplicationem ipsius fuisset dictum tempus prorogatum.

DECISIO I. aliàs 576.

Trùm Episcopus, cui prorogatum fuit tempus, infra quod debebat se facere consecrari, nihilominus lapso tempore iuris perdat sua beneficia, vel an teneat vsque ad tempus prorogatum? Dic an proprio motu Papa sibi proroget, & tunc retinet, an ad supplicationem eius, & tunc non, vt no. Io. And. & Inno. in c. cùm in cunctis. de elect.

ADDITIO.

a Vtrùm Episcopus. Staph. in trac. de li. gra. & iusti. fol. 20. ver. sed lapso tempore.

De Aetate & qualitate.

EPITOME.

Minor 14. annis prebendam in cathedrali de iure obtinere potest, licèt regula Cancellariæ aliter disponat.

DECISIO I. aliàs 204.

Ota, quòd minor[a] 14. annis potest obtinere præbendam cathedralem. & istud tenet Rota. circa quod vide per Dd. in c. ex eo. de elect. libr. 6. & Cyn. in l. fi. C. de test. mili. & vide extrà de præb. c. super inordinata. per Dd. vide super regulam cancellariæ quæ videtur dicere contrarium. a

ADDITIO.

Nota quòd minor. Adde dec. seq.

EPITOME.

Minor 14. potest obtinere officium simplex in ecclesia cathedrali, secùs si haberet administrationem.

DECISIO II. aliàs 276.

NOta, quòd vbi esset simplex officium in ecclesia cathedrali, quod non vocetur dignitas, seu personatus, minor 25. maior autem 14. ann. tale officium potest obtinere, quia cùm in talibus ætas non sit limitata, non curamus de ętate. no. Inn. in c. præterea. de æta. & quali. licèt secundùm aliquos vbi tale officium haberet administrationem, minor 20. annis non posset tenere tale officium. per c. 1. de æta. & qualit. lib. 6. cum ibi nota. per Arch. ad quod facit no. Innocen. in c. de multa. in fi. de præb.

ADDITIO.

An tale officium. Quid dicendũ sit in officijs regularibus, & an monachus minor 25. annis possit esse eleemosinarius, vel sacrista, vel habere aliud officium claustrale, antequàm adimpleuerit 24. suæ ætatis annũ, vide in extrauagã. Benedicti 12. quæ Benedictina vocatur, sub titul. de decanis & præposit. alijsque ad sacerdotium promouendis. c. 29. inci. insuper cum caueatur, &c. Et quæ ætas hodie a

hodie requiratur ad obtinenda beneficia, vide Panorm. in c. ſuper inordinata præb. Adde deciſ. 1. hoc tit.

De filijs presbyte.

SVMMARIA.

1 *Diſpenſatio cum illegitimo facta, vt poſſit tenere beneficia, perſonatus, et dignitates cum cura, vel ſine cura, etiam ſi ad ea quis per electionem aſſumatur, non includit eccleſiam cathedralem.*

2 *Diſpenſatio quoad maiora extenditur ad minora.*

3 *Epiſcopus poteſt diſpenſare in præbenda cathedrali, licèt ſecùs in dignitate, & perſonatu.*

DECISIO I. aliàs 54.

1 NOTA, quòd † ſecundùm aliquos [a] &
a maximè ſecundùm Cancellariam,
quòd vbi eſt diſpenſatum cum ille-
gitimo, quòd poſſit tenere beneficia,
perſonatus, & dignitates cum cura, vel ſine cura,
etiamſi ad ea quis p electionem aſſumatur, ſi de
eccleſia cathedrali non fit mentio in tali diſpen-
ſatione, nõ venit eccleſia cathedralis. c. quamuis.
1. de pręb. lib. 6. et c. cui de non ſacerdotali. eo. tit.
lib. 6. quia talis diſpenſatio eſt odioſa, & ideò in
terminis ſuis tenenda: & ſic non veniet quod eſt
maius. ſ. eccleſia cathedralis. arg. l. eos. C. de aquæ
dnc. libr. 11. licèt ſecundùm alios videtur contrà,
2 quia † talis cum quo eſt diſpenſatum in maiorib[b]
b beneficijs, etiam videtur diſpenſatum in mino-
ribus, vt in c. cùm in illis. de præb. libr. 6. ad quod
facit quod not. Archi. in c. 1. de fil. presb. vbi dicit
3 quòd † Epiſcopus poteſt diſpenſare in præbenda
cathedrali, licèt non in dignitate ſeu perſonatu,
ad quod no. in c. veniens. circa prin. per Inno. de
fil. presb. ex quo diſpenſatum eſt ſuper dignitati-
bus, quę ſunt regulariter in eccleſia cathedrali. ff.
de re iud. l. quidam. iunct. l. ad rem. & l. legatum.
quia beneficium Principis eſt latiſſimè interpre-
tandum. vide omninò infrà dec. 4. de offi. ord.

ADDITIONES.

a Nota quòd ſecundum aliquos. Cathedralis eccleſia non includitur in diſpoſitione generali, niſi in ea fiat ſpecialis mentio vt hic. Idem dicendum de Epiſcopo, & de alijs ſuperioribus prȩlatis, qui non includuntur in conſtitutionibus generalibus niſi de ipſis fiat mentio ſpecialis. c. quia periculoſum. de ſentent. excommunic. lib. 6. adde deciſ. 1. inſ. de off. archipresby. Et an priuilegium & conſuetudo, quæ loquuntur de eccleſijs parœcialibus, extendi debeat ad eccleſias collegiatas, vide deciſi. 1. inſ. de ſepultu. deciſ. 2. ſup. hoc tit. in nouis. deci. 7. inſ. de præb. dec. 26. in c. ſi legatus. ſup. de præb. in nouis. Staph. in tracta. de liter. grat. & inſtitu. fol. 61.

b Diſpenſatum in maioribus. Adde Panormi. in c. in eos. de hæret.

EPITOME.

Diſpenſatio cum genito ex clerico, & ſoluta, ſi non dictum io diſpenſatione quod ſoluta erat filia ſpiritualis, an valeat.

DECISIO II. aliàs 212.

NOta, quòd vbi eſt diſpenſatũ cum aliquo, ſe dicente genitum ex clerico, & ſoluta, de rigore iuris ſi illa ſoluta eſt filia ſpiritualis, quia parœciana presbyteri, & in diſpenſatione non fit mẽtio, quod de filia ſpirituali eſſet genitus, nõ valet diſpẽſatio: quia eſt qualitas quæ aggrauat delictum, & committens inceſtum cum filia ſpituali, magis peccat, quàm cum alia: quia deponendus eſt. ar. l. ſi quis alumnam. C. de nup. & ſunt iura in decr. tamen in iſto caſu recurrendum eſt ad ſtylum pœnitentiarię: quia ſi pœnitentiaria concedat in eadem forma literas, quando fit mentio de genito ex presbytero, & parœciana ſua, tunc attenderetur ſtylus, & modus ſcribendi, in tantũ quòd ſi idem modus eſſet ſcribendi, non eſſet neceſſe quòd fieret mentio de ſpirituali filia in diſpenſatione. vt videtur dicere Hoſt. in c. ſi. de fil. presb. & ſu p hoc interrogaui dominũ Cardin. de Floren. pœnitẽtiarium maiorem, qui etiam erat in iſta opinione, quòd non eſſet neceſſariò fienda mentio de tali qualitate, niſi ſit qualitas inducẽs nouum gradum affinitatis, & inducens filiationẽ irreuocabilem, videlicèt, ſi leuauit de ſacro fonte, quæ eſt perpetua & irreuocabilis: non ſic in noſtro caſu, quia rector poteſt mutari.

EPITOME.

Diſpenſatus poteſt impetrare beneficia non facta mentiooe de diſpenſatione, ſecùs ſi impetrat nouam diſpenſatiooem.

DECISIO III. aliàs 280.

NOta, quòd vbi eſt diſpenſatum cum illegitimo quòd poſſit tenere duo beneficia, ſi poſteà talis legitimatùs impetret beneficiũ non faciens mentionem diſpenſatione, valet impetratio: quia diſpenſatio quantum ad tenendum beneficia operatur in hoc, in quo eſt facta, ac ſi legitimatus fuiſſet ab initio. arg. l. imperial. §. ſi multo. C. de nup. vbi autem ille, cum quo eſt diſpenſatum, indigeret alia diſpenſatione, tunc impetrãdo ſecundam diſpenſationem oportet mentionẽ fieri de prima, vt c. 2. de filijs presbyte. lib. 6. & ibi per Ioan. And. in nouel.

EPITOME.

Diſpenſationem qualitates vitioſæ omiſſæ an vitieot, vt ex poſt facto poſſit quis contra eam obtinere.

SVMMARIA.

1 *Parœciana eſt filia ſpiritualis.*

2 *Diſpenſatio an vitietur ſi conditiones in ea appoſita veraciter non fuerint purificata.*

3 *Cognitio ſpiritualis propter miniſtrationem ſacramentorum non contrahetur propriè, ſicut cum illa quam tenuiſſet in baptiſmo, vel ei baptiſmum miniſtraſſet.*

4 *Verba in diſpenſatione poſita, ſi paterna incontinentia non ſit imitator, potiùs ſonant in modum inſtructiuum commiſſarij, quàm quòd inducant conditionem.*

DECISIO IIII. aliàs 849.

PApa mãdauit diſpenſari cum quodã qui erat de presbytero genitus, & de ſoluta vt poſſit

promoueri ad omnes ordines, & obtinere beneficium cum cura, si esset idoneus, & nō esset pater næ incontinentiæ imitator: ille autem cui Papa commisit, asserens se inquisiuisse, dispēsauit cum eo, postquàm ille, cū quo sic dispēsatum fuit, impetrauit in forma communi ad collationem, &c. Et tandem vacante illo beneficio cadēte sub gratia, acceptauit infra tempus debitum, & petit sibi de illo prouideri: sequens verò in data, qui idē beneficium acceptauit, & fecit sibi prouideri, & in possessionem induci, opponit se, & dat obiectum de illegitimitate contra primum, & impugnat præmissam dispēsationem, primò quia eius mater soluta, ex qua per presbyterum fuit genitus, erat parœciana illius presbyteri, & cui idem presbyter ministrauerat ecclesiastica sacramenta, præsertim sacramentum pœnitentiæ, & Eucharistiæ: & de hac qualitate non fiebat mentio

1 in literis, quod videbatur debere fieri, quia † secundùm hoc erat filia spiritualis, vt videtur ar. 30. q. 1. omnes. &c. se. Item dicit, quò tempore obtentæ dispensationis ille erat publicus concubinarius, & manifestus, & quòd procreauerat liberos ex quadam concubina, quam ante dispensa-

2 tionem, & tunc, & posteà tenuerat: & sic † dispensationis mandatum, seu conditiones ibi appositæ non fuerunt purificatæ veraciter: quia tunc ille erat paternæ incontinentiæ imitator. Quæritur vtrùm istia rticuli, si aliàs sint in bona forma, sint in bona materia, & admittendi, & probati debent obstare dispensationi? Tenuerunt Domini quòd non. Primùm enim non obstat quia pœnitentiaria non consueuit illam qualitatem, etiam si fuisset expressa per illum, qui impetrat dispēsationem, apponere in literis, nec exprimere tales extrinsecas qualitates crimen aggrauantes, præsertim nouam speciem concubitus parentum non inducentes. alleg. no. Host. de fi. presb. c. fin. circa fin. & de illa qualitate retulit Auditor causæ, scilicèt dominus Io. Bonçburs, qui repulsis articulis prouidit, & sententiauit pro primo in data cum quo fuerat dispensatum, asserens se super hoc informatum cum illis de pœnitentiaria, & præsertim cùm de Floren. Card. tunc summo pœnitētiario, q̄ pœnitētiaria nō cōsueuit ex-

3 primere illā qualitatē. Item † quia propter ministrationē dictorum sacramentorum non contrahitur propriè cognatio spiritualis talis, sicut cum illo quā tenuisset in baptismo, vel cui ministrasset sacramētum baptismi, vt in d. c. non facit. no. Host. in sum. de cogna. spirituali. §. & nō aliquis. in fin. Secundus obiectus etiam non obstat, quia

4 illa † verba posita in mandato dispensationis si sit idoneus, & non paternæ incontinentiæ imitator, potiùs sonant in quendam modum instructiuū commissarij, qualiter debeat, & super quibus inquirere, quàm in conditionem, præsertim extrinsecam, quæ reddit mandatum conditionale, sed dat sibi certam formam, quę sine expressione etiam intelligeretur, vt in c. licèt. de fil. presb. ergo, &c. facit ff. de tut. l. muto. §. si sub conditione. de leg. 1. l. 3. & quod not. Innoc. de præsump. c. dudum. in prin. gloss. & glo. Io. And. in c. iudices. de off. deleg. in Clem. etiam quod no. Inn. de transla. episc. c. licèt. in gl. fin. & cùm appellatum fuisset ab eodem domino Io. & causa appellationis mihi commissa fuisset de omnium Dominorum consilio eius sententiā confirmaui s præsertim, quia illa pars quę dederat articulos voluntariè coram me, conclusit, nec petijt illos articulos admitti, & ideò fui in securo.

De Officio Archidiaconi.

EPITOME.

Archidiaconus agit contra subditos sibi causa visitationis sine licentia Episcopi, & quid de re di- uisa circa capitulum.

DECISIO I. aliàs 285.

ROTA, quòd Archidiaconus contra capellanos quos dicit suos subditos causa visitationis potest agere irrequisito Episcopo, & capitulum illud idem, quia agit Archiadiconus ratione administrationis in re diuisa, & bonis temporalibus, & sic non requirit licentiam Episcopi, vt c. cū olim. de testi. ad quod. l. ciuitates. ff. quod cuiusque vniuersi. et c. edoceri. de rescript. secundùm vnam opinionem. hoc verum cùm agitur de bonis capituli, seu non episcopalibus. & alienatione temporalium, quia illo casu requireretur licentia superioris, vt c. 1. de procura.

De Offic. Archipresbyteri.

SVMMARIA.

1 *Archipresbyteratus non cadit in gratia pauperum, nisi exprimatur.*

2 *Archipresbyteratus an sit dignitas.*

3 *Beneficium curatum habet magnam præeminētiam, & ideò de eo oportet quòd expressè fiat mentio, sicut de beneficio cum dignitate.*

DECISIO I. aliàs 100.

ROTA, quòd † Archipresbyteratus non venit in gratia pauperum, nisi dicatur, etiam si Archipresbyteratus existat, quia Archipresbyteratus videtur habere præeminentiam præ cæteris alijs beneficijs simplicibus, vt sic in gratia non veniat, nisi exprimatur, vt dicitur de beneficio cum dignitate, quòd id non venit propter eius præeminentiam, nisi fieret mentio expressa, vt c. 1. de 1
præb. in Clem. & ista fuit fuit communis opinio, quod † Archipresbyteratus est dignitas,* quòd si 2
non esset dignitas veniret in gratia, vt not. Guliel. de Mont. Lau. in alleg. c. 1. de præb. licèt videa- 2
tur contrà, quia ex quo in gratia communi realiter solùm excipitur ecclesia cathedralis, de quibuscunque alijs videtur intellectum esse. Item quia ex quo pauper clericus habet beneficium cum cura: videtur posse habere Archipresbyteratum, cùm † beneficium cum cura habeat magnam præeminentiam, ideò oportet, quòd expressè de 3
eo fiat mentio, sicut de beneficio cum dignitate. c. cùm in illis. de præb. lib. 6. & habet stylus Cancella-

cellariæ quòd debet fieri mentio an ſit dignitas. vide Guli. in d. c. 1. & Collect. in c. de multa. de præbend.

ADDITIO.

a Eſt dignitas. An autem Archipresbyter habeat iuriſdictionem, vide in Spec. de iuriſ. om. iu. ver. ſecundum eſt. & an habeat vocem vide in c. per Fel. in ca. cum M. Ferra. de conſti. in col. 12. ver. in eadem glo. circa fin.

De Officio Vicarij.

EPITOME.

Vicario ſeu Officiali generali poteſt committi poteſtas conferendi beneficia vacatura, & recipiendi reſignationes, ſingulari tamen perſonæ, & de ſingulari beneficio committi non poteſt.

DECISIO I. aliàs 288.

NOTA, quòd Epiſcopus poteſt committere ſuo Officiali ſeu Vicario generali poteſtatem conferendi beneficia vacatura, & recipiendi reſignationes, vt c. fin. de off. vica. lib. 6. non poteſt committere ſingulari perſonæ, & de ſingulari benficio, vt c. deliberatione. §. prohibemus. de off. lega. & ita no. per Io. And. & ita fuit obtentum, & videtur probare c. conſtitutus. de conce. præbend. vide dec. 4. infrà eo. tit.

EPITOME.

Prior prioratus ſecularis in quo eſt Vicarius, videtur habere curam in prioratu, & non ipſe Vicarius.

DECISIO II. aliàs 228.

NOta, quòd vbi in prioratu ſeculari curato eſt Vicarius perpetuus, ſeu temporalis in dicto prioratu obtinens vicariam prior illius prioratus videtur habere curam illius prioratus, & non Vicarius. & ita audiui, & eſt communis opinio, & videtur textus in c. ne in agro. §. cæterū. de ſtatu monach. in Clem. vide Henri. in c. expoſuiſti. de præb.

SVMMARIA.

1 *Monachus ſimplex poteſt eſſe Officialis Epiſcopi, & Locum tenens Officialis, niſi opponatur.*
2 *Epiſcopus monachum ſimplicē poteſt auocare clauſtro propter negotia, maximè abbate ſciente.*
3 *Monachus delegatus à Papa, niſi Papa faceret mentionem de monachatu procedēdo, an faciat proceſſum nullum?*

DECISIO III. aliàs 284.

1 NOta, quòd monachus ſimplex poteſt eſſe Officialis, & locum tenens Officialis, cùm
2 tamen detur ab Epiſcopo. Et eſt ratio, quia † Epiſcopus monachum ſimplicem poteſt auocare clauſtro propter negotia, maximè abbate ſciente. & ſic valeret ſententia lata à tali monacho, maximè ſi ab initio nō eſſet oppoſitum. arg. not. per Inn. in c. ſciſcitatus. de reſcr. & not. Io. An. in c. fin.
de cler. coniu. delegatus † autem à Papa nō poſſet 3
dari, niſi Papa faceret mentionem de monacho. no. in c. ſtatutum. in verbo, canonicis. de reſcrip. lib. 6. & quòd no. in l. Pedius. ff. de arb. ad quod c. religioſus. de proc. in Clem. quia Papa faciliori modo poteſt decipi, quàm ordinarius. Spe. tamē tenet ti. de off. leg. §. supereſt videre. ver. nūquid. quòd monacho ſimplici non poteſt delegari ſine licentia Papæ. de quo dic vt ibi, tamē maior pars determinauit primam partem, quia poteſt, niſi opponatur ab initio. in c. præſentium. 16. q. 1. vide in Clem. 2. de reſcrip.

EPITOME.

Collatio beneficij vacaturi non poteſt committi ſingulari perſonæ, ſed benè generali Vicario, ſecùs ſi beneficium vacaſſet.

DECISIO IIII. aliàs 327.

NOta, quòd licèt ordinarius, vel habens poteſtatem conferendi beneficia poſſit committere Vicario ſuo generali, & concedere poteſtatem conferendi beneficia, certę autem perſonæ non poteſt de beneficijs vacaturis talem poteſtatem cōcedere, vt no. in c. deliberatione. de off. leg. per Io. An. in fin. Vbi autem beneficium eſſet vacans, habens poteſtatem conferendi tale beneficinm, in alium talem poteſtatem transferre poteſt: quia vbi vacat, ceſſat ratio, quare de vacaturo non poteſt concedere. vide ſuprà dec. 1. eo. tit.

EPITOME.

Vicarius perpetuus petendo decimas, & iura parœcialia, habet intentionem fundatam de iure communi.

DECISIO V. aliàs 342.

NOta, quòd cùm Vicarius perpetuus videatur fundare intentionem ſuam de iure cōmuni, petendo decimas, quia pecuniæ ſunt ſibi aſſignatæ pro ſuſtentatione vitæ, videtur fundata intentio, vt ſit vicarius, & poſſit decimas, & iura parœchialia petere, aliàs non. ſic intelligitur c. G. perpetuus. de fide inſtru. cum ibi not. per Ber. & per Dd. in c. 1. de off. vic. in Clem.

SVMMARIA.

1 *Epiſcopus tenetur ad reſtitutionem damnorū per Officialem ſuum iniuſtè datorum.*
2 *Imputandum eſt ei, qui opera malorum hominum vtitur.*
3 *Procuratoris generalis dolus nocet domino.*

DECISIO V. aliàs 432.

NOta † vtrū Epiſcopus [a] teneatur ad reſtitu- 1
tionē damnorū datorum iniuſtè, vel iniu- a
rioſe per Officialem ſuum, vel Vicariū. Et videtur quòd ſic, per ea quæ habentur de reſti. ſpol. c. 2. ibi, recolligitur. per Io. An. in nouel. ſuper verſ.

hominibus.pro hoc etiã facit quod no. Bernardi. extrà, de off. Archidiaco.c.ad hæc.in glos. in ver-
2 bo,examinentur Archidia. quia † imputatur ei, qui opera malorum hominum vtitur. ff. de ac.& ob.l.' ex maleficio. & Instit. de obli. quæ ex quasi male. §.si. sibi enim debet imputare, qui tales elegit. ff. de minori.l. cũ mandato. pro hoc videtur textus in authen. vt iud.sine quoquo suffra.§.licet eos.in fi.& vide quod ibi scripsi. Item vide ad hoc q̃ no.gl.& plenius per Host.extrà vt lit. non contesta. c.1.pro hac parte facit.ff.de off.proconsul.&leg.l.4.§.proficisci.in authen.de iud.§.nullo.cum §.sequ.& ibi no.C.de custo. reurum.l.ad commentariensem.C.q̃ met.cau.l.si per impres-
3 sionem.in fin.pro hoc,quia dolus † procuratoris generalis nocet domino. ff. de excep.do.l.apud Celsum.§.quæsitũ.in fi.ff.de tributor.l.procuratoris.in princ. Pro hoc facit de adi.edict.l.1.§.2. præsertim si potuit eum prohibere,&non prohibuit, quia non caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori non desinit obuiare. 84. dist.can.error.extrà de sent.excom.c.quam te.cũ ibi not. vel postquàm sciuit, non correxit, quia tunc videtur conscius.ar.C. de commer. & mercat.l.2.in fi. vel si ab initio fuit conscius tacitè vel expressè. argu. C.de sal. mon.l.1.§.domus. C.de his qui à latru.l.2.§.idem.C.de incest.nup.l. cùm ancillis. §.si verò dominus. pro hoc autem. ff. de his qui deiecer.vel effude.l.si verò. §.positum.facit quod no.Io.An.in nouel.extra,de sen.excom. c.cùm quis.super ver.ratum.lib.6.& ibi Io.Mo.

ADDITIO.

a Episcopus. Adde de.1.eo.tit.per Bisignet. & deci. 6.sup.hoc tit.in nouis.

EPITOME.

Vicarius habens potestatem conferendi beneficia potest conferre etiam dignitates.

DECISIO VII. aliàs 437.

a Nota vtrùm Vicarius cui Episcopus[a] dedit potestatẽ conferendi beneficia, possit conferre dignitates, dato quòd de eis non sit specialiter data potestas. Fuit dictum quòd sic: quia hoc casu nomen beneficij largè sumi debet, cùm non sit materia ambitiosa.ar.de verb.sign.c.tua. & de preb.c.dudum.lib.6.cum ibi no.per Io.And.circa prin.super ver. beneficia.

ADDITIO.

a Episcopus. Adde Fel.in.c.causam quę.de rescrip. num.52.

DECISIO VIII. aliàs 580.

Similis est decis.2.hoc eo.tit.sup. in nouis.

EPITOME.

Episcopus non potest committere Vicario suo ea, quæ postmodum sunt ipso Episcopo delegãda, & an possit committere alteri dispensationem sibi commissam.

SVMMARIA.

1 *Committi an possint alteri committenda.*
2 *Iurisdictio nondum competens committi non potest, vt valeat tempore quo competat.*
3 *Mandata sub vniuersitate an veniant futura.*
4 *Fideicommisso vniuersali non veniunt, quæ pars capit extrinsecus.*
5 *Episcopus cui commissa est potestas dispensandi, an possit eam alteri committere.* c

DECISIO IX. aliàs 847.

Episcopus constituit[a] Vicarium suum cui dedit latissimè potestatẽ, & inter cætera capitula dedit sibi potestatem dispensandi in omnibus casibus, in quibus ipse posset sine auctoritate ordinaria, siue delegata etiam Apostolica sibi cõmissa, vel committenda: Post datã istius vicariatus Papa mãdauit Episcopo, q̃ dispẽsaret cũ quodam illegitimo, q̃ posset ad omnes ordines promoueri, & etiã obtinere beneficia curata, si eũ reperiret idoneũ & incontinẽtiæ paternæ non imitatorem, vt in forma cõsueta. Quæritur an Vicarius suus prędictus posset cum eo dispensare? Et hic sunt duæ quæstiones sub vna. Primò an † Episcopus possit cõmittere sibi commissa, seu cõmittenda, vt si posteà aliqua cõmittantur, eius cõmissio virtute talis cõmissionis per prius factæ possit illa expedire? Et hic quidam dicebant quod sic. ar. ff. de seruit. vrb. præd.l. si seruus. §.futuro. & quod no.extrà, de eccle.ædi.c.ad audientiam. præsertim, quia Episcopus post cõmissionem sibi factã pdurauit in eadẽ volũtate, ergo ex tunc videatur cõmisisse.ar.de off. proconsul.l.obseruare.§.si.maximè, quia multa transeũt cum vniuersitate, b quę cõmittebantur.ar. l.in modicis.de contrahen.em.p. prẽsertim quia facta fuit specialis expressio.ar.l.1.§.illud.ff. de hæred. vel actio. ven.nã sub vniuersitate veniunt futura.ar.l.quęsitum.in fi.1.respon.de pecu.quę ita concor.cum l.non potest videri.ff.de iud. & ibi not. pro quo C.de appell.l.ampliorem.§.fi.prẽsertim propter identitatẽ iurisdictionis, quæ est inter potestatẽ, seu iurisdictionem Episcopi, & Vicarij, seu Officialis sui, quia eorum idem est consistorium, vt in c.non putamus.de consue.lib.6.quia in habentibus simbolum,&c.ar.l.in rem.§.item quocunque.de rei ven.C de adop.l. cùm in adoptiuis.cũ concor.prẽsertim quia sequi posset magnum periculum, si contradiceretur. Nam si oportet Episcopum longa absentia, vel infirmitate impediri, nec posset Officiali, vel Vicario suo etiam auctoritate sibi Apostolica commissa, vel aliàs committenda committere, sequeretur quòd multa negotia quæ Romana Curia non consueuit, nisi ordinarijs committere, inexpedita remanerent, quod inconueniens videtur. pro hoc alle. quod no. Io. And.in nouel.extrà, de elect.lib.6.c.si confirmationem. in illa quæst. an Metropolitanus possit committere potestatem conferendi electionem fiendam. Alij verò dicebãt contrà, quia quod nõdũ est c cõmitti nõ potest.ar.l.nõ potest videri.de iud.& quia † iurisdictio, seu potestas nondũ com 2 petens, nondũ videri posse cõmitti etiã vt valeat commissio in tẽpore, quo competat.ar.c. Romana.§.1.de offic. Archidiac.sed Ioann. Andr. ibi respondet, & in c. si confirmationem. ibi omninò vide

b

1

a

vide. Pro quo, quia iurisdictio quæ nondũ com-
petit, non potest rata haberi, vt l. licet. de iud. er-
gò &c. nec antè mandari: quia ista æquiparãtur,
posteà ratum haberi, vel antè mandari: cùm rati-
habitio retrotrohatur, & mandato anteriori cõ-
3 paretur, vt l. fi. C. ad Macedo. Nec obstat † quòd
sub vniuersitate mandata veniunt futura: quia
verum, est futura, quæ sunt, vel erunt de natura
illius vniuersitatis: cuiusmodi non sunt speciali-
ter auctoritate apostolica demandanda, quæ nõ
continentur sub potestate ordinaria Episcopi:
imò committuntur sibi extrinsecus, & tanquam
vni alteri singulari personę, & ideò non veniunt,
4 sicut † etiam in fideicommisso vniuersali nõ ve-
niunt ea, quæ pars capit extrinsecus, & non iure
hæreditario, vt ad Trebel. l. in fideicommissariã.
§. 1. & fin. cum concor. Nec obstant not. in d. c. si
confirmationem: quia ibi potestas confirmandi
electiones, si & cùm fierent ratione suę ordinarię
potestatis competebat: ergo non mirum, si tunc
poterat cõmittere antequàm fuerat electus: cùm
tunc haberet potestatem inclusam sub vniuersi-
tate iurisdictionis suæ ordinariæ, licèt exercitiũ
nondum haberet actu, sed habitu. Sed in casu no-
stro Episcopus prædictus nullam potestatem in-
clusam sub potestate ordinaria habebat in causis
committendis sibi auctoritate apostolica: nec
exercitium actu nec habitu, & ita non videtur
quòd antè potuerit committere. Secunda quæ-
stio, quæ est in pręmisso dubio, est an Episcopus,
5 † cui commissa est potestas dispensandi per mo-
dum præmissum, possit eam alteri committere?
Quidam dicebant quòd non, per c. fina. de offic.
deleg. vbi videtur text. Alij verò dicebant quòd
imò, ex quo cum causę cognitione, scilicet, si ille,
cum quo esset dispensandum, fuerit idoneus, &
non fuerit paternæ incontinentiæ imitator: nam
tunc propter causæ cognitionem annexam cen-
setur non nudus minister, nec aliàs cõstat, quòd
personæ industria sit electa: & ideò potest com-
mittere, quia illud c. fina. debet intelligi quando
nudum ministerium dispensandi est commissum
sine quacunque causæ cognitione, vt ibi not. per
Innoc. & Hostien. circa fi. Alij verò dicebant,
quòd licèt tunc committitur cum causæ cogni-
tione, seu inquisitione potestas dispensandi, ea
quæ sunt causæ cognitionis committi possunt:
ea tamen quæ concernunt factum causæ com-
missæ dispensationis, nõ possunt committi: & sic
dicebant quòd Pau. intelligit dictum c. fi. in Clẽ.
iudices. de offic. delega.

Additiones.

a Episcopus constituit. Adde Dec. in c. quoniã abbas. de offi. dele. Alex. in l. & quia. ff. de iurisdict. om. iudic. Fely. in c. pastoralis. §. quoniam. col. 2. versic. adde. de rescript. & in c. cùm te. versic. pro quo vltimo. eod. tit. dec. 2. inf. de offi. deleg.

b Multa trãseunt cũ vniuersitate. De his quæ trãseunt cũ vniuersitate vide etiã dec. 3. incip. episcopus Canthuariẽsis. inf. de pact. Aegi. Bella. dec. 5. incip. si episcopus vicario. hoc tit. de offic. vicar.

c Nondũ est. Adde dec. 6. in tit. de offic. deleg. sup. in nouis. & dec. 3. de offi. vicar. per Bisig.

De Officio Delegati.

Epitome.

Executor apostolicus non potest subdelegare causæ cognitionem, nisi qualificato, iuxta c. statutum, de rescript. in 6. meram autem executioné, sic.

Decisio I. aliàs 99.

NOTA, quòd executor[a] datus in literis gratiæ non potest mandare subexecutori, nisi sit persona habilis, de quo cauetur in c. statutum. de rescrip. lib. 6. quòd talis executor habeat potestaté cognoscendi, seu assumendi officium iudicis: nudum auté ministerium simplici presbytero, seu curato benè posset demandare, vt not. Archi. in c. alleg. super verbo, causæ. & ad hoc facit, quod nudũ ministerium possit transferri in alium, licèt nó iurisdictio, nisi aliàs esset persona habilis. ff. de sta. libe. l. statuliberi. §. fi. & vide dec. 31. suprà de rescri.

Additio.

Nota quod executor. Suprà de rescrip. 32. & dec. 30. eo. tit. in no. & dec. 55. inf. de concess. præben. a

Epitome.

Si Episcopus suo Officiali cõmittat causas præsentes, & futuras: & demũ Papa Episcopo aliquã causam committat, de illa Officialis eius cognoscere non potest.

Decisio II. aliàs 157.

NOta, quòd vbi Episcopus[a] committit Officiali causas præsentes & futuras, si Episcopo cómittatur causa p Papam, propter hoc Officialis de ista causa cognoscere nó poterit: cũ tempore cómissionis sibi factæ Episcopus non haberet iurisdictioné: & sic non poterit cõmittere Officiali. ar. c. 1. de offic. vica. libr. 6. licèt videretur cõtrà, per nota. & alleg. in c. ad audientiã. de eccl. ædifi. & quod not. Ioan. And. in c. si confirmationem. de electio. lib. 6. licèt Ioan. Mona. ibi cõtrà.

Additio.

Nota quòd vbi episcopus. Alex. in l. & quia. ff. de iurisdi. omni. iudi. Deci. in c. quoniam abbas. de offi. deleg. Fely. in c. pastoralis. §. quoniam. col. 2. de rescrip. dec. 9. sup. de offi. vicar. Ioan. Bertach. in suo Repert. in verb. vicarius. a

Epitome.

Causa diligẽter est antequàm in relationem ponatur, inuestiganda.

Decisio III. aliàs 761.

SCiendum quòd quicunq; Auditor alicuius causæ, vel alius iudex debet videre diligenter processum causæ, & elicere benè & prudenter dubia eliciẽda, super quibus debet habere cõ-

filia ab alijs Dominis Auditoribus: & etiam si haberet causam ponere in relationibus, collationare cum aduocatis partium, qui debent allegare: ne posteà possint dicere Auditoribus in relationibus, vel post relationes, quòd alia dubia dimisit, sicut multoties faciunt all qui aduocati.

EPITOME.

Executores gratiarum apostolicarum ad executionem eorum, quæ in commissione literarum continentur, procedere non possunt, nisi priùs literas prædictas receperint.

DECISIO IIII. aliàs 794.

a PRonuntiatio [a] facta fuit per dominum Petrum Flandini Cardi. tit. sancti Eustachij ex commissione sibi facta per Papam Gregorium x. Auinionen. die lunæ 16. mensis Ianuarij Anno à natiuitate domini. M. ccclxxxiij. pontificatus domini Grego. prædicti anno 4. Christi nomine inuocato pro tribunali sedente, & habens solum Deum præ oculis habita inter nos, & cum multis peritis deliberatione matura de ipsorum consilio pronútiamus & decernimus, executores quoslibet gratiarum per sedem apostolicam deputatos, non posse de iure procedere ad executionem eorum, quæ in commissione suarum literarum continétur, donec suas receperint literas præsentes. pro hoc facit c. cùm in iure. de offic. dele. etc. vt debitus. de appell. et c. a. eod. tit. vide Collect. in c. ex conquestione. de resti. spolia.

ADDITIO.

a Pronuntiatio. Adde deci. 4. de concess. præbend. per Bisig.

EPITOME.

Conseruator vbi est datus ad certum tempus, finito tempore finitur eius officium etiam quóad negotia cœpta.

DECISIO V. aliàs 381.

NOta, quòd vbi Conseruator est datus ad certum tempus, finito tempore finitur negotium Conseruatorum, etiam in negotijs cœptis, vt no. Ioan. And. in nouel. in c. fi. de off. dele. lib. 6. ad quod facit c. fin. de procu. in Clem.

EPITOME.

Capitulum sede vacanta non succedit in iurisdictione delegata Episcopo.

DECISIO VI. aliàs 354.

NOta, quòd capitulú sede vacante non succedit in iurisdictione delegata Episcopo. [a] per not. Ioan. Andr. in c. ad abolendam. de hære. in vlt. glo. in nouel. qui hoc tenuit in delegato à iure, quod fortius est, licèt Ioan. Mon. contrà in c. vn. de maio. & obed. lib. 6.

ADDITIO.

a Episcopo. Adde Felyn. in c. eam te. de rescript. in 15. col. versic. in mandato.

EPITOME.

Literæ sigillatæ sigillo executoris cum iuramento partis creditur.

DECISIO VII. aliàs 574.

VTrùm credatur [a] executori testificáti sub sua litera sigillata sigillo suo, illú super cuius gratia fuit deputatus executor, acceptasse? Quidam dicebant quòd nó, quia nó testificatur de facto suo, sed alieno, scilicet impetrátis, tunc enim creditur [b] literæ, & sigillo executoris, cùm testificatur de facto, siue de his, quæ sibi fuerunt commissa: vtputà quòd prouidit, vel eum fecit recipi, & eum in possessioné induxit. iuxta not. per Compos. in c. capitulum sanctæ crucis. de rescript. & facit l. magis puto. §. ne tamen. in gl. super verbo, viatorem. ff. de rebus eorum quæ sub tu. vel cura sunt. Tamen maior pars tenuit quòd satis credi debet, saltē cum iuraméto partis, quia satis acceptatio quę communiter interdum consueuit fieri ante executionem, est de circunstantijs negotij sibi commissi, cùm sit necessaria ad prouisionem faciendam per eum, & satis vicina mandato. facit ff. iudic. sol. l. iam tamen. §. quòd tamen. pro hoc, quia creditur literis executoris per modum actorum confectis, designatis loco & tempore, de & super appellatione per partem interposita, vt per eum causa ad Curiam deuoluatur, vt not. Compost. de electio. c. statuimus. in 3. colum. §. item quæritur. de modo probandi vide dec. 6. infrà de proba.

ADDITIONES.

Verú credatur. Adde dec. 15. inf. de procuratori. a

Creditur. An autem literis arbitrorum credatur, vide per Abbat. in c. post cessioné. col. 11. de probatio. & ibi etiam Fely. vbi videtur tenere quòd literis arbitrorum non credatur, quia censentur literæ priuatæ. b

EPITOME.

Iurisdictio delegati expirat per remissioné causæ ad seniorem.

DECISIO VIII. aliàs 719.

DIc quòd iurisdictio delegati iudicis, vel auditoris expirat multis modis, inter quos est vnus, quando remittitur causa ad seniorem, vt not. in c. ex literis. de officio delega.

De Officio Legati.

EPITOME.

Legatus habens potestatem conferendi beneficia certo modo reseruata, non potest aliter reseruata conferre.

DECISIO I. aliàs 162.

NOta, quòd vbi est data potestas Legato, quòd possit conferre beneficia apud apostolicá sedé vacantia, nó propter hoc cóceditur, quòd quæcunq; beneficia reserua-

reseruata possit conferre, quia potest esse beneficium reseruatum, quod propriè non erit vacans apud sedem apostolicam. argum. oota. in c. cùm in tua. de consuetudin. libr. 6. super versicu. i cn exiltat. per Archidiaconum. & in c. præsenti. c. statutum. de præbendis. lib. 6.

EPITOME.

Legatus non tenetur edere suam potestatem.

DECISIO II. aliàs 176.

NOta, quòd Legatus exigens procurationes non tenetur ostendere originalem potestatem, vt not. Ioan. Andr. de offic. leg. c. I. & Hostien. in c. procuratores. de censi.

DECISIO III. aliàs 459.

Similis est decis. I. hoc tit. sup. in nouis.

DECISIO IIII. aliàs 490.

Similis est decis. 3. hoc tit. sup. in nouis.

De Officio Ordinarij.

EPITOME.

Prælatus vel prælatissa potest creare Vicarios temporales.

DECISIO I. aliàs 290.

NOTA gloss. est, quod vbi plenariè quantum ad spiritualia & temporalia pertinet iurisdictio ad prælatum, vel ad prælatissam ecclesiæ, prælatus potest ibi ponere Vicarium temporalem, vt not. Io. An. in c. frequens. de excess. prælat. in Clem.

EPITOME.

Episcopus potest transferre monachum ad beneficium seculare: ita quod beneficium tale monasterio vniatur, & regatur per monachū: licèt aliàs expressè non dispenset super translatione monachorum.

SVMMARIVM.

1 *Superior vbi actum explicat cum causa cognitione, videtur super tali actu dispensare, etiam si expressè non dispenset.*

DECISIO II. aliàs 20.

a NOta, quòd Episcopus potest tsferre monachum ad beneficium seculare ita quòd beneficiū tale vniatur monasterio monachorū, & regatur per monachum, vt no. Arch. in c. cùm de beneficio. de præbend. libr. 6. Sed nunquid in isto casu si Episcopus tale beneficium seculare vniendo monasterio monachorum statuendo quod beneficium præfatum per monachos regatur, aliàs tamen non dispensat expressè super translatione monachorū seruitium in dicto beneficio seculari, an talis vnio valeat, cùm de dispensatione vnionis non fiat mentio? Et videtur quod valeat, per c. nō potest. de præb. lib. 6. in fi. cum ibi not. per Doct. in c. licet. de elect. super verbo, carere. & per Inno. de præb. c. literas. In contrariū videtur: quia † vbi Episcopus facit actū, vel superior cum causæ cognitione, videtur super tali actu dispensare: posito quod expressè non dispenset, vt videtur not. Inno. in c. veniens. de filijs presbyt. Nā ex quo Episcopus scit personam inhabilem ad actum, ad quē admittit personā, videtur ad talem actum habilitare. ar. l. idē Vlpianus. de excusat. b tuto. de re iudi. l. quid cōsulebant. de bono. poss. l. seruus. & si mensor fal. mod. dix. l. I. §. fina. ad quod no. in c. pastoralis. super verbo, ex certa scientia. de offic. deleg. & ista fuit communis opi. in Rota. Nec obstat d. c. non potest, quia ibi erat, quod fiebat sine causæ cognitione. Item posito quòd ibi aliud beneficium exprimeretur: non tamen apparet quòd exprimeretur beneficium esse curatum: & ideò ibi clausula non obstante, non potest operari dispensationem.

ADDITIONES.

a Beneficium seculare. Adde decis. 28. incip. collatio facta. & quæ ibi addidi. sup. de præben. in nouis. & quæ addidi in dec. Thom. Fasto. cau. 36. dub. 65.

b Videtur ad talē actū. Adde dec. 7. incip. si episcopus det potestatem. in fin. de offi. vicar. in nouis.

DECISIO III. aliàs 408.

Similis est deci. 2. de filijs presbyt. sup. in nouis.

DECISIO IIII. aliàs 499.

Similis est decis. 2. de offic. vicar. sup. in nouis.

EPITOME.

Auditor Cameræ non habet iurisdictionem, nisi inter Curiales existentes in Curia Romana.

DECISIO V. aliàs 728.

NOta, quòd Auditor Cameræ apostolicæ non habet potestatem, nisi in corthesanos existentes in Curia Romana, nisi Papa sibi det, & ita seruat Rota.

De Officio Iudicis.

SVMMARIA.

1 *Iudex qui attentata reuocauit incidenter, potest postea condemnare in expensis.*

2 *Attentatorum causa dicitur summaria, in qua ex officio non seruato iuris ordine procedi potest.*

3 *Sententia super attentatis dicitur interlocutoria.*

DECISIO I. aliàs 474.

NOTA, si † attentata lite pendente petantur reuocari, ante omnia incidenter iudex reuocando ea, licèt non condemnet in expensis, posteà poterit condemnare: cùm dicta pronuntiatio, siue sententia censeatur interlocutoria non diffinitiua, & sic nō fuit functus officio suo. de offi. dele. c. in

2 c.in literis. & † quia super huiusmodi renocatio-
ne attentatorum procedit ex officio, & summa-
riè, nnn seruato iuris ordine, & ante finem nego-
3 tij principalis: & ideò † non dicitur diffinitiua,
sed interlocutoria. argum. not. per Innocen. de
rescript. c. ex parte. de maior. & obedien. c. dile-
cti. de appella. c. non solùm. per Ioan. And. faci-
unt not. in Clem. vnic. de sequest. posses. & fruct.
vide infrà de re iudi. decisi. 25. & decis. 37.

De Pactis.

SVMMARIA.

1 *Pactum, vel iuramentum primi expectantis, quòd non acceptabit certum beneficium in præiudicium secundi, valet.*

2 *Ius futurum per pactum remitti potest.*

DECISIO I. aliàs 123.

1 NOTA, quòd † vbi primus impetrans
promittit per pactum, vel per iura-
mentum non acceptare beneficium,
quod vacabit in præiudicium secundi
impetrantis, quòd valet talis conuentio. arg. not.
2 in c. inter. de renun. quia † futurum potest remit-
ti maximè per pactum, vt l. 1. C. de pact. iunct. l.
cùm quidam. ff. de iure fisc. & not. in c. nulla. de
concess. præbend. & in c. ex multiplici. de dec. in
gloss. & vide ibi habetur. vide decis. 8. circa medi-
um. inf. de procuratorib.

SVMMARIA.

1 *Denarios grauiores à leuioribus eligere, & grauiores in massam conflare leuiores expendendo non licet, etiā si cusor tales denarios mixtim ediderit, & per tot.*

2 *Deceptio, quæ non transcendit dimidiam iusti pretij an sit licita. & nu. 4 & 5.*

3 *Monetatria necessariò habere debet.*

4 *Contrahentibus non licet circa quantitatem, vel qualitatem ponderis, vel mensura in mercibus se decipere.*

6 *Aequalitas debet inter contrahentes obseruari.*

DECISIO II. aliàs 848.

1 CAsus talis † est. Dominus ciuitatis [a] tradi-
2 dit cudentibus pecuniam massam argenti
isto pacto, quòd de qualibet libra argenti ad
pondus illi redderent centum denarios boni ar-
genti, sicut est illa massa, ita quòd centum dena-
rij sint ponderis in puncto vnius libræ ad pon-
dus: Sunt autem inter illos denarios aliqui leuio-
res, aliqui grauiores: mercator autē qui de mer-
cibus suis licito modo habet de prædicta pecu-
nia, vel campsor, qui emit de ea cū florenis suis,
ponderat singulos denarios, grauiores inde eli-
git, & conflat in massam, & inde lucratur, leuio-
res, posteà expendit, & emit inde florenos: Quæ-
ritur nunquid lucrum istud sit licitum, ita quòd
non teneatur illud restituere? Confessori qui ha-
buit istum casum videbatur illud lucrum illici-
tum, & quòd ille teneretur ad restitutionem. Nā
ille primò lucratur cum iactura populi, quia li-
cèt quilibet denarius valeat duodecim, & expen
datur pro duodecim communiter: tamen habēs
centum denarios, licèt habeat valorem vnius li-
bræ massæ argēti ad poodus, si habet eos mixtim
communiter graues & leues, si tamen habet cen-
tum leuiores, non habet valorem tantum, & pe-
cunia habet multiplicem vsum. Nam pecunia nō
solùm expenditur, sed etiam thesaurizatur: & si
teneat eam aliquis in longum tempus, cum pe-
cunia erit interdicta, & nō habebit cursum, plus
damnificatur habens leuiores, quàm habens mix
tim leuiores & grauiores. idem cootingit, si pe-
cunia interdicatur. idem si transferat eam ad pa-
triam alienam: & dominus faciens talem pecuni-
am videtur nolle, quòd expendatur, & cursum
habeat, & communiter eam tradat: & licèt non
interdicat talem conflationem fieri: satis tamen
verisimile est, quòd nolit eam fieri, & quòd ve-
lit reipublicæ fieri illud commodum, quòd pe-
cunia eorum plus valeat. Vnus verò reuerendus
dominus hoc dicit, quòd tale lucrum est licitū,
quia ille conflat rem, quæ legitimè sua est, &
potest de ea facere quod vult: & licèt centum
denarij leuiores minus valeant, quàm vna libra
ad pondus, tamen hoc non sufficit, nec facit lu-
crum illicitum: quia † deceptio quæ non tran- 2
scendit dimidium iusti pretij est licita, & Prin-
ceps concedit contrahentibus quòd mutuò se
decipiant: & quilibet duodenus habeat de com-
muni cursu quòd valeat duodecim denarios, &
non aliter, aliàs videtur mihi quòd confessor be-
nè dicat, per rationes suas. Item quia si talis ele-
ctio denariorum leuiorum, & debiliorum à for-
tioribus seu grauioribus esset licita, & permitte-
retur sine peccato, sic posset contingere in quoli-
bet mercatore, vel alio talem electionem facien-
te, cū generaliter tota pecunia Principis, vel ma-
gna pars eius posset legitimo pondere defrauda-
ri: & sic eius cursus consequenter diminui in va-
lore, quod esset inconueniens, cùm non debeat
esse in potestate inferioris ordinationes Princi-
pum irritare, vel defraudare. argument. iurium
communium, iuncto capitulo, quanto. extra, de
iureiurando. vbi videtur textus pro dicto con-
fessore. Si enim Princeps peccat pecuniam quam
facit legitimo pondere defraudando, vt ibi: mul
tò fortiùs ergo peccant inferiores. Item pro ista
parte videtur textus expressus, si non calumnie-
tur. C. de veteris numisma. potestate. l. 1. libro 11.
vbi textus iubet denarios Principum authorita-
te formatos ita tradi, ac suscipi ab ementibus &
distrahentibus, vt nihil omninò refragationis,
seu refutationis oriatur, nec aliquid fieri quò mi-
nùs debiti sint ponderis, & speciei. In hac etiam
ratione facit l. quicunq;. ff. ad leg. Corn. de falsi.
vbi prohibetur, ne quis posset radendo, vel mi-
nuēdo circa pecuniā immutare: aliàs punitur pœ
na falsi. Item hoc probatur sic, quia † de iure sunt 3
necessaria tria in qualibet moneta, scilicet quan-
tum ad intrinsecam substantiam pecuniæ: scili-
cet proba materia, iustum pondus, & imago seu
subscriptio Principis: quorum altero deficien-
te non censetur proba moneta, sed reprobatur,
vt probatur & notatur per Docto. ff. de con-
trahend.

trahend.empt.l.1. & in d.l.1.C. de veteris numismatis potestate.iunct.l. Quintus.§.pen.ff.de auro & argen. legat. & notatur per Docto. in d.c. quanto. Cùm igitur per talem electionem si foret licita, posset in vno de substantialibus defraudari, scilicet in pondere, ergo non est licitum. Item Princeps tales denarios faciẽdo, quorum non solent singuli per gentes eis vtẽtes ponderari, forsan propter eorum multitudinem, vel valoris cuiuslibet paruitatem, & quorum etiam singulos esset quasi impossibile, seu saltem nimiũ difficile per operarios eorum, seu monetarios ponderare, & sub certo pondere fabricare, videtur inuicem vnum cum alio recompensare velle, & sic etiam compensatos expendi, & per consequens committere fortunæ quis debiliores, vel fortiores habeat, quando per gentes expenduntur: & etiam eorum intrinsecum valorem in pondere consistentem referre velle ad singulos denarios in se, seu ad libram, seu marcam eorum, & per tale pondus libros vel marcam facit eos de monetis suis per suas gentes campsoribus expediri, seu tradi: Sic ergo non videtur quòd priuati possunt inuicem talem electionem denariorum debilium à fortioribus facere: quia sic auferrent illam mutuam compensationem, & fortunam, & quóad pondus libræ, vel marcæ intrinsecam bonitatem, ad quam Princeps se retulit: & sic cõtra Principis intentionem venirẽt, & eius pecuniam legitimo pondere defraudarent, quod nõ videtur concessibile, cùm intentio Principis regulet omnia facta sua: & sic non licet eius verba, nec eius intentionem fraudare. ff. de legi.l.contra legem.cum concor. pro ista parte etiam videtur text.ff.de auro & argen.lega.l.1.& 2. Item

4 † non licet contrahentibus circa quantitatem, vel qualitatem ponderis, vel mensuræ in mercibus se decipere, nec circa pondus, vel mensuram mercis aliquid immutare, vt extra, de empt.& vendi.c.2. de dolo. arbitrio.§. de eo.ff. de actio. empt.l.si quis à me.cum concor. sic ergo nec in pondere pecuniæ datæ pro pretio, vt æqualitas seruetur vbique. Non obstat quod dicitur per tenẽtem contrarium quòd potest quis facere de suo quod vult: quia illud salua sua gratia nõ est simpliciter verũ, præsertim in monetis, vbi tota eius potestas depẽdet ab ordinatione Principis, & eius intentione.C. de sal. per totum & iuribus superiùs allegatis. Item non potest quis in suo, nec de suo facere quod vult, per quod immittit indebitè aliquid in alieno, prout facit iste sic eligens pecuniam bonam, & debilem alijs tradendo: ergo, &c.arg.ff.si seruit.vendi.l.sicuti.§. Aristo.cum ibi not. Non obstat etiam quod dicitur,

5 quòd † deceptio non transcendens dimidium iusti pretij est licita, quia salua eius gratia illud nõ est verum si fiat dolosè, & ex certa eius scientia, aliquid machinando contra eum, cum quo contrahit, vt expressè not.gloss. in l.item si pretio.§. quemadmodum.ff.locat. & ff.de mino.l.in causæ.§.Pomponius quoque. & not.per Doct.extra de empt.& vend.c. cùm dilecti.& de testi.c.causam quæ. Constat autem quòd taliter eligens pecuniam ex certa scientia, & dolosè talem electionem machinatur, per quam aduersarius decipitur: ergo &c. Item illa regula, quòd deceptio circa mediam sit licita, non est vera in deceptione proueniente occasione vitij, vel defectus rei deductæ in contractu, vt l.Iulianus.in princip.& per totum.ff.de ac.empt.& de ædil.edict.per totum. ergo cùm hæc deceptio proueniat ex deceptione vitij pecuniæ, prout esset in casu huiusmodi quæstionis: quia pecunia est res deducta in contractu, & pecunia sic electa secundum intentionem ordinationis Principis est vitiosa, vt suprà declaraui. Nam † inter contrahentes debet 6

paritas, & æqualitas obseruari, nec debet vni circa contractum licere, quod alij licitum non existit, vt iuribus communibus. Item etiam est magna deceptio, & realis, & intentionalis ex quo iste elector pecuniæ scit pecuniam traditam debilem, & ille ignorat, qui recepit, qui forsan si sciret, non reciperet pecuniam, nisi esset bona, secundũ quod Princeps ordinauit recepturus mercem suam bonæ pecuniæ æquiualenti traditurus. ergo non potest negari quin hic sit dolus, saltem incidens in contractu: quia dolus est machinatio quædam alterius decipiendi causa, cùm aliud simulatur, & aliud agitur, vt l.1.§.dolũ.ff.de dolo. qui dolus incidens est purgandus, vel aliàs esset contractus rescindendus, si esset bonæ fidei: vel agi posset ad deceptionem, iuxta notata in l. rem maioris pretij.C.de rescindend.vendit.& in d.c.cùm dilecti.de empt.& vend. hoc mihi videtur, saluo consilio meliori.

ADDITIO.

Dominus ciuitatis. Vide Ioan.Nider.in tract.de contract.mercat.c.1.col.5. a

EPITOME.

Alienatio prohibita non excusat à pœna, etiam si fiat causa recuperandæ pacis.

DECISIO III. aliàs 849.

Episcopus Cantuariensis fecit pactum, aliàs pacem cum rege Franciæ, quia pro certa recompensatione transtulit in eum dimidiam partem ciuitatis tunc insolidum ad Episcopum pertinentem: hoc acto, si Rex partem quam in eum Episcopus trãsferebat poneret extra manus suas, quòd ipso iure pars Regis rediret ad ipsum Episcopum, & dominium ecclesiæ: & etiam data sibi in recompensatione penes ecclesiam remanerẽt. Contingit quòd in tractatu pacis initæ cum Rege Angliæ Rex Franciæ transtulit terras ducatus Aquitaniæ in Regẽ Angliæ, inter quas transtulit omnia, quæ habebat in comitatu, & tota diœcesi Cantuariensi: quæritur nunquid cùm sit dicta ciuitas, seu pars quam Rex Franciæ per illud passagium obtinuit translata in Regẽ Angliæ, sit locus pœnæ prædictæ, vt debeat redire ad dominũ ecclesiæ Cantuariensis, tanquã sit purificata conditio prędicta? Et videtur quòd nõ, quasi hoc casu propter causam necessariam pacis Regis sit permissa alienatio, licèt aliàs esset sibi alienatio prohibita: & præsertim quia trãsit sub vniuersitate aliarum

rum rerum, seu terrarum. ar. ff. de fundo dotali. l. 1. ff. de cótrahen. empt. l. in modicis. extra de iure patronatus. c. ex literis. cum no. per Inno. pro hoc ff. de leg. 2. l. peto. §. prædium. Pro ista parte benè facit ff. de publica. l. fi. §. si propter necessitatem. & l. Cæsar. Pro hoc etiã benè facit ff. locati. l. item quæritur. §. exercitu. In oppositum videtur, quia etiam si per modum vniuersitatis transferatur, & sub vniuersitate nihilominus fit locus conuentioni. ar. l. si ita quis. §. ea lege. ff. de verb. obli. de le. 2. d. l. peto. §. fratre. & l. codicillis. §. matre. Nó enim refert quomodo extra manum suam ponat, dum tamen ponat, vt cẽseatur præmissę conuentionis cõditio extitisse. ar. l. cùm seruus. ff. de verb. obli. & ff. quemadmo. testa. ape. l. si in duobus. §. 1. & ff. quemadmo. ser. amit. l. qui fundum. ff. de aqua quoti. & æstiua. l. 2. §. quæsitum. & C. si manci. ita fuerit alien. vt manu. l. fi. pro ista parte videtur tex. quia ex quo ista necessitas alienandi extra manum Regis prouenit occasione Regis inimicorum, Rex videtur in culpa, igitur ipsi Episcopo tenetur. ar. l. si merces. §. culpæ. ff. loca. cũ ibi no. cum iuribus allegatis.

EPITOME.

Filia dotata quæ per pactum iuratum promisit nolle habere regressum ad bona paterna, succedit patri intestato cũ alijs filijs, licèt aliqui cõtradicãt.

DECISIO IIII. aliàs 850.

VTrùm filia dotata, quæ promisit per pactũ iuratum quòd dote contenta nullum ad bona paterna regressum haberet, intestato patre
a decedente [a] possit illi succedere, præsertim cum alijs fratribus & sororibus. Genze. vt audiui in c. quamuis pactum. de pact. libr. 6. tenet quòd sic: quia pater decedendo intestatus videtur tacitè hæredibus propinquioribus reliquisse hæreditatem suam, vt l. conficiuntur. ff. de iure codicil. Constat autem quòd si pater eam instituisset, quòd non obstante renuntiatione ad mittenda esset ad hæreditatem ex nouo iure. argu. extra de renunt. c. 1. & de iureiuran. c. ad nostram. 2. cum ibi notat. facit ff. de exceptio. rei iudic. l. si mater. §. eandem. cum concordan. Igitur & ab intestato, ex quo sic decedens pater sibi videtur dedisse, præsertim quia in dubio videtur fuisse intentio renuntiantis, filiæ, & patris dotantis ne haberet recursum ad eius bona contra eius voluntatem, infringẽdo, vel impugnãdo eius iudicium, si alijs reliquisset. Cùm igitur nulli alteri pater reliquerit, & sic intestatus decedens sibi, sicut & cæteris reliquit tacitè, vt dictum est, ergo sibi potest succedere non obstante renuntiatione: & præsertim vbi nulli alij liberi, maximè masculi, existunt, quorum fauore videtur pater in dubio eam voluisse renuntiare, nec per mediũ filiæ ad alios nomine eius deueniret hæreditas: secùs autem vbi nulli sunt liberi masculi, sed vel solæ aliæ filiæ, vel soli cognati, præsertim venientes ex fœminea linea attinentis: quia tunc cessat ratio, & intentio patris eam facientis renuntiare, & ipsius filiæ: & sic arguitur ex intentione partium ex verisimilibus arbitrata. arg. iurium communium. Tenent tamen quidam contra, propter generalem renuntiationem quæ etiam concernit, & concernere potest etiam successionem ab intestato, vt sic ex quo sic simpliciter, & generaliter renuntiauit, vtrique iuri renuntiasse videtur. ff. de succes. edic. l. fin. §. sed videndum. cum ibi not. in gloss. qui enim effuso sermone loquitur, in promptũ incidit periculum. arg. l. fin. C. de contrahen. emptio. & vẽditio. pro hoc potest induci quod not. Cy. post Petrum de Bella pertica, Burgund. C. de rescin. vendi. l. rem maioris pretij. in 6. q. & Ioan. And. in nouel. de empt. & ven. c. pen. super gloss. Et respondent ad rationem Genzel. quia illa iuris præsumptio, quæ præsumit patrem intestatũ decedentem tacitè propinquioribus reliquisse: tunc habet locum cùm pater non fecit aliquem renuntiare, quia tunc quóad illum ex quo constat, quòd semel voluit per renuntiationẽ filiam excludere adhuc eiusdẽ præsumitur voluntatis, nisi cõstet expressè, quòd sibi dare voluerit: quia in incertis non certis, &c. vt l. continuus. §. cùm ita. ff. de verb. oblig. Ad aliam rationem dicunt, quòd imò videtur fuisse intẽtionis omni iuri renũtiare, ex quo generaliter, & vniuersaliter renũtiauit, quia qui nullũ, & omnia dicit, nihil excludit. ff. de rebus dubijs. l. si is qui ducẽta. §. vtrum.

ADDITIO.

a Patre decedente. Adde Bald. consi. 473. quædam puella. in 2. col. in 2. quæ. volu. 1. Dec. consil. 506. in casu proposito. & Capell. Tholos. dec. 456.

De Procuratoribus.

EPITOME.

Ratificari possunt gesta per non procuratorem à domino ante sentẽtiam: secùs post, quia solum in eius præiudicium id facere posset, & quæ sit causa differentiæ.

SVMMARIVM.

1 *Gesta per non procuratorem per dominum ratificari possunt.*

DECISIO I. aliàs 13.

NOTA, † quòd gesta per non procuratorem [a] possunt ratificari, maximè si dominus scit non procuratorem causam ventilare. iuxta not. per Innoc. in c. ex parte. de rescrip. Et istud est verũ, quòd processus habitus ante sententiam potest ratificari, sed tamen sententia lata dominus processum nullum in præiudicium sui ratificare potest: non tamen in præiudicium partis. sic intelligitur l. licet. cum ibi not. ff. de iudic. ad hoc quod not. in l. tutor. C. in quibus. cau. re. in integrum nó est nece. Et est ratio quare post sententiam non potest, sed ante sic potest ratificari indistinctè: quia ante sententiam est incertum an processus fit in fauorem ratificantis, vel non, & an ratificatio sit in præiudicium partis, aut non. & ita in dubio ante sententiam valet ratificatio: post autem nó in præiudicium partis, vt in iuri. suprà alleg. ad quæ

ad quæ facit not. Specul. in titu. de procura. vide in c. auditis. de procura. cum ibi not. & Ioan. An. de offic. deleg. c. prudentiam. glo. 2. & vide infrà decis. 10. eod. tit. & dec. 21. eod. tit. & dec. 5. de testib. infrà. & decis. 56. inf. de appella.

ADDITIO.

a Gesta per nõ procuratorem. Adde videndã dec. 10. inf. eo. tit. & dec. 125. Capell. Tholos. Nota tamen q̃ hæc deci. est contra communem, secundũ Cassad. decis. 40. super regul. cancellar. in princip. & decis. vnic. de emptio. & vendit.

SVMMARIVM.

1 *Monachi & alij regulares possunt constituere procuratorem in causis, in quibus possunt suo nomine agere, vel conueniri.*

DECISIO II. aliàs 18.

1 NOta, † quòd monachus & alij regulares in causis, in quibus possunt agere & conueniri suo nomine, facere procuratores pos-
a sunt: [a] vt not. Innocen. in c. cum I. & A. de re iudic. & ibi no. quòd tales personæ quando est vtilitas ecclesiæ possunt interuenire etiam pro laico: nec auditur pars, si allegaret quòd non est vtilitas ecclesiæ: quia non interest priuati quærere, necscire hæreditatem monasterij, sed solùm interest abbatis, & coouentus. vide in Clem. reli-
b giosus. [b] de procura.

ADDITIONES.

a Facere procuratores possunt. Adde decis. 1. inf. de restit. spoliator. Et an religiosus possit constitui procurator ad præsentandum nomine patroni laici, vide Innoc. in c. cùm I. & A. extrà, de re iudic. Et an in hoc sit differentia inter religiosum claustralem & alium habentem administrationem vide glo. & Cardin. Zabarell. in Clem. religiosus. de procuratorib.
b Clem. religiosus. Quæ videtur huic decisioni contraria.

SVMMARIVM.

1 *Procurator datus generaliter potest protestari quòd non intendit acceptare nisi certas causas.*

DECISIO III. aliàs 32.

1 NOta, † quòd vbi procurator [a] est datus ad
a causas deuolutas in curia, & specialiter ad omnes: potest protestari quòd non intendit recipere procuratorium, nisi ad certas causas, seu articulos, posito quòd vltimò sit datus, vt not. Ioan. Andr. in c. 1. super verbo, protestatione. de procur. in Clem. licèt aliqui Auditores velint dicere, quòd quando procurator est datus vniuersaliter, non auditur procurator si velit se restringere ad hoc, quòd sit procurator ad impediendum & contradicendum: ad hoc quòd calumnijs procuratorum obuietur: quia in totũ debet accipere, vel reprobare. iuxta illa quæ habentur in l. etiam. C. de rep. vt causæ citiùs expediantur. pro hoc facit quod not. Archi. in c. 2. in glo. mag. in fin. de procu. lib. 6.

ADDITIO.

a Procurator. Adde dec. 18. inf. eo. tit.

SVMMARIVM.

1 *Procurator cum potestate iurãdi de calumnia, & substituendi, potest transigere & componere.*

DECISIO IIII. aliàs 62.

NOta, † quòd vbi procurator habet potestatem agendi defendendi, iurandi de calumnia, & cum potestate substituendi, quod talis procurator potest trãsigere, & componere secundùm quòd procurator constitutus cum libera potestate, vt l. mãdato. ff. de proc. cũ ibi no. & not. in l. quia. de pact. tex. in c. qui ad agẽdum. de procu. lib. 6. in fi. et c. ex multiplici. de decimis. 1

SVMMARIVM.

1 *Procurator ad audiendam sententiam duntaxat non potest appellare.*

DECISIO V. aliàs 63.

NOta † quòd vbi procurator [a] est datus ad audiendã sententiam duntaxat, talis procurator non potest appellare, nec alium actum exercere. arg. not. per Inn. in c. petio. de procu. & olim. de offi. deleg. & per Io. And. in c. non iniustè. eo. tit. in vers. potuit is. in nouel. 1 a

ADDITIO.

Vbi procurator. Vide infr. in antiquior. decis. 2. de procura. a

SVMMARIVM.

1 *Procurator ad impetrandum & arrestari faciendum &c. non potest impedire quò minus causa deuoluatur.*

DECISIO VI. aliàs 80.

NOta, † quòd p̃curator datus ad impetrandum, & contradicẽdum, vel ad impediendum, si literæ sue arrestentur per Auditorem Palatij: talis procurator potest impedire quòd causa non deuoluatur, & potest admitti vsq; ad deuolutionem causæ: quia sua interest, vt causa nõ deuoluatur, sed literas posset impetrare, & ad partes mittere, aliàs non admitteretur, vt no. per Archid in c. statutum. de rescrip. lib. 6. super verbo, capellaniæ. in glo. 1

SVMMARIA.

1 *Procurator datus ad allegandas causas absentia, debet se offerre illas probaturum coram iudice, & iurare de calumnia.*
2 *Citatus debet in termino cadenti facere id, ad quod terminus illum requirit, etiam quòd pars aduersa non compareat.*

DECISIO VII. aliàs 82.

1 NOta,† quòd vbi datus est aliquis excusator ad proponendum causas absentiæ, tales excusationes debet proponere coram iudice, & se offerre probaturum causas propositas, vt not. Innocen. in c. querelam. super verbo, destinauit. de procura. Nec sufficeret tali excusatori venire ad
2 diem assignatũ, nisi causas proponeret: quia† posito quòd pars aduersa esset absens, vel non faceret quod requirit terminus: pars quæ est præsens debet facere quod terminus requirit, vt videtur notare gloss. in l. 2. super verbo falsa causa. si quis in ius voca. non ie. & quod not. per Innocen. in c. calumniam. de pœn. videtur quòd tales excusationes debeãt verbo exprimi magis quàm in scriptis. vt l. excusare. de excusatio. tutorum. Talis autem excusator debet habere speciale mandatũ ad iurãdum de calumnia in animam domini sui, quòd dominus iusto impedimento tenetur, vt not. Innoc. in c. quia propter. super verbo, penitus. versic. item dicimus. de elect.

SVMMARIA.

1 *Iuramentum de non reuocando procuratorem constitutum ad permutandum, & resignandum beneficium causa permutationis, obligat necessariò.*
2 *Interesse in spiritualibus non cadit: & ideò agi non potest ad æstimationem.*
3 *Contractus nominatis integra pœnitentia dissoluuntur, hocq́, quando agi possit ad interesse, & in prophanis.*
4 *Beneficia liberè debent permutari.*
5 *Laicus potest esse procurator ad permutandum & ad resignandum & acceptandum.*

DECISIO VIII. aliàs 104.

1 a b NOta,† quòd vbi aliquis facit procuratorem ᵃad permutandum, & resignandum beneficium causa permutationis, & iurat ᵇnon reuocare, ratione iuramenti non potest venire contrà: quòd si reuocaret, non valeret reuoca-
2 tio: quia† in spiritualibus, in quibus non cadit interesse, non potest agi ad interesse: quia quicquid fit contra iuramentum præstitum, non valet, vt not. Innocen. in c. dilecto. de præbend. & Archid. in c. penul. de rescrip. lib. 6. & in c. si à sede. de præbend. argumen. l. cùm quis decedens. §. codicillis. ff. de lega. 2. In causis autem prophanis, in quibus potest cadere interesse aliud, potest venire contra quæcunque, & valet alienatio, vt l. ea quidem. de condi. ob causam. iuncta l. nemo. de pact. secùs esset in illis, in quibus non potest propriè cadere æstimatio. C. si man. ita alie. fuerit. l. 1. Nec obstat c. si inter. de sponsa. quia ibi erat talis actus, qui bono modo non erat retractabilis: ideò non obstante iuramento tenet actus. Nec obstat quod not. Docto. maximè Cyn. in l. 1. C. de sacrosan. eccles. & Io. And. in c. quod semel. in nouel. de reg. iur. libr. 6. scilicet, quòd testamẽtum iuratum potest reuocari: quia ibi ante mortem testatoris non quæritur ius tertij: quod secùs erat in proposito, vbi altera parte inuita absque permutatione non potuit resoluì. Nec obstat si dicatur, quòd† in contractibus 3
innominatis potest quis pœnitere re integra: quia illud habet locum, quando potest agi ad interesse, & in rebus prophanis, vt l. si pecuniam. de condi. ob caus. In tali causa spirituali non cadit interesse pecuniarum. Hic igitur ad interesse pecuniarum agi non potest: quia pro re spirituali non agitur ad tale interesse. vt no. Inno. in c. querelam. de elect. glo. mag. cùm dicit, ius aut. Nec obstat† si beneficia liberè debeant permutari: & 4
si interueniat iuramentum, videtur non libera permutatio, sed quasi speciẽ symoniæ: quia istud habet locum quod ab initio permutatio debet esse libera, & cum causa: sed ex post facto, ex quo partes liberè consenserunt permutationi faciendæ, vt fiat permutatio, possunt iuramento partes se ligare, vt c. cùm inter. cum ibi not. per Inn. de renuntia. quia non est reprobatum: & præsumitur quòd cùm ab initio ex quo liberè partes consenserunt, quòd permutatio ᶜ sit recta, & bona, nec videtur speciem symoniæ continere. In c
ista quæstione multi de Rota sunt varij. Et† laicus potest esse procurator ad permutandum, & 5
etiam ad resignandum, & acceptandum, vt not. Collecta. in c. decernimus. de iudi. quia non videtur prohibitum: vide Paulum in Clem. 1. de renuntia. super verbo, procurator.

ADDITIONES.

Facit procuratorem. Adde Fely. in c. decani. col. a
5. versic. amplia quinto. de rescrip. Dec. cons. 293. incip. viso testamento. in 1. col. & consil. 475. in causa. col. 3. versi. quod autem.
Iurat. Adde hic ea quæ plenè accumulaui deci. 4. b
sup. de renuntia. in nouis.
Quod permutatio. Adde deci. 11. inf. de rer. per- c
mut. Fely. in c. apostolicæ. nu. 5. de exceptio.

SVMMARIVM.

1 *Procuratorium capituli in quo non sunt specificata nomina canonicorum, nisi sigillum capituli sit appositum, non valet.*

DECISIO IX. aliàs 232.

NOta,† non valet procuratoris cõstitutio a 1
à capitulo: nisi personæ de capitulo fue- a
rint nominatæ, & specificatæ in procuratorio, vt c. fi. de procura. cum ibi nota. per Ber. nisi sigillum capituli esset appositum: quia tunc valet. Et hoc tenet Rota.

ADDITIO.

Non valet procuratoris constitutio. Adde decis. a
28. 36. & 32. inf. eo. tit. & dec. 11. eo. tit. in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Ratificari non possunt gesta per non procuratorẽ post conclusionem in causa, nisi in præiudicium ratificantis.*

DECISIO X. aliàs 149.

1 Nota, q. † vbi est conclusum[a] in causa, gesta
a per falsum procuratorem non possunt ratificari, nisi in praeiudicium ratificantis, vt not. Inno. in c. ex parte. extrà de rescriptis. licèt gloss. videatur notare contrarium l. si mater. §. hoc iure. ff. de except. rei iudi. in vlti. glo.

ADDITIO.

a Vbi est conclusum. Adde videndum dec. 1. supr. hoc tit. & ibi notata in addit.

EPITOME.

Procuratores constituti ad acceptandum beneficium cēsentur reuocati per constitutionem aliorum vltimo loco factam.

SVMMARIVM.

1 *Procurator nouos ad acceptādum constituens, primos reuocare videtur.*

DECISIO XI. aliàs 171.

1 Nota, † q. vbi aliquis[a] fecit procuratores
a ad acceptandum beneficium, si secūdò facit alios procuratores, videtur primos reuocare: posito quòd non sint certificati. ff. de ma. vin. l. si patrono. in princip. tex. in l. si quis mihi. §. fi. cum ibi no. per glo. ff. de acqui. haered. quia ex quo agitur solùm de praeiudicio constituentis, non inspicitur, quòd procuratores, qui reuocātur, sint certificati vel non: aliàs non inspiceretur, vt l. si mandasse. ff. mandat. sic intelliguntur nota. per Io. Andr. in c. cùm illius. de renunti. in Clem. & quod no. Cy. in l. mandatum. C. manda.

ADDITIO.

a Vbi aliquis. Vide dec. 14. infrà eo. tit.

SVMMARIVM.

1 *Acceptatio facta eodem tempore per diuersos procuratores vnius nomine de diuersis beneficijs, debet sortiri effectum in maiori beneficio.*

DECISIO XII. aliàs 173.

1 Nota, † q. duobus procuratoribus datis ad acceptādum beneficium, si vnus acceptat beneficiū minus, & alter aliud maius eadem die. debet in dubio valere acceptatio de maiori, & pinguiori: quia in dubio praesumitur quòd dominus maius beneficium voluerit sibi quaerere, & procurator voluerit facere conditionem domini meliorē: quia in maiori summa minor continetur, vt in l. 1. §. si stipulanti. ff. de verb. obli. & l. diem. §. si plures. versic. inde quaeritur. ff. de arbit. l. inter pares. ff. de re iudica. & l. 3. §. si quis plusquàm. de adimen. lega. & l. quoties. §. sed si maiorem. ff. de haeredib. instit.

SVMMARIVM.

1 *Procuratores plures dati censentur in solidum constituti, etiam si non sit dictum, & quemlibet ipsorum in solidum: quia sufficit quòd constituens simpliciter dicat, in solidum.*

DECISIO XIII. aliàs 174.

Nota, † quòd vbi aliquis facit duos procuratores in solidum, non dicendo, cuilibet do potestatem in solidum, quilibet in solidum videtur constitutus procurator, posito quòd nō fuerit dictum, & cuilibet in solidum do potestatem: quia dicta potestas in solidum duobus videtur data. argum. l. creditor. §. duobus. ff. manda. Ad quod facit c. si duo. de procurator. lib. 6. vbi non dicitur cuilibet in solidum, sed simpliciter datur potestas in solidum.

SVMMARIVM.

1 *Procurator primò constitutus censetur reuocatus per constitutionem secundam.*

DECISIO XIIII. aliàs 175.

Nota, † quòd vbi diuersis temporibus quis 1
facit diuersos procuratores, [a] faciendo a
vltimos, videtur reuocare primos: idem est si eosdem secundò constituit procuratores: quia per secundam constitutionem videtur recedere a prima, vt not. glo. in l. si quis cum procuratorio. super verbo, duos. ff. de procur. Et vide de hoc de procur. non iniustè.

ADDITIO.

Diuersos procuratores. Adde dec. 11. sup. hoc. eo. tit. & dec. 4. eo. tit. in nouis. a

SVMMARIA.

1 *Procuratorium solo sigillo iudicis signatum sine subscriptione testium facit fidem.*

2 *Sigillum solum probat in his, in quibus non infertur perpetuum praeiudicium.*

DECISIO XV. aliàs 188.

Nota, † quòd procuratorium signatum si- 1
gillo a authoritate iudicis sine subscriptio- a
ne testium facit fidem: quia † in illis, in quibus 2
non infertur perpetuum praeiudicium, tales literae probant sigillo autentico sigillatae: secùs si esset perpetuum praeiudicium. sic not. in c. post cessionem. de probat. & per Archidiac. in c. vt circa. de elect. lib. 6. & ibi etiam per Cardi. vide Pau. in Clem. in plerisq;. de electio. Et Inn. in c. 1. de fide instrumen. Et de literis executoris, quando faciunt fidem, vide suprà de offi. delega. decis. 7.

ADDITIO.

Signatum sigillo. Adde decis. 12. hoc titu. supr. in nouis. a

SVMMARIVM.

1 *Procuratores plures dati ad certum actum, si illum diuersimodè explicauerint, quid attendi debeat?*

DECISIO XVI. aliàs 196.

Nota, quòd † vbi duo procuratores dati ad 1
aliquem actum, si vnus faciat aliquid sine

 alio,

alio, vel vnus confitetur, alter negat: qualiter valeat quod actum est per tales procuratores. not. Innoc. in c. in nostra. de procurato. in glo. 1. & per Ioan. Andr. in c. si duo. de procur. lib. 6. in glo. in verbo, admitti. quid dices.

SVMMARIVM.

1 *Permutatio facta per procuratorem de beneficio, cuius non erat dominus constitutus tempore constitutionis, sed permutationis, non valet.*

DECISIO XVII. aliàs 242.

1 NOta, † quòd vbi quis fecit procuratorem ad permutandum beneficiũ certum, si tempore constitutionis procurator constituens non erat dominus beneficij, licèt tempore, quo procurator permutauit esset dominus: nõ valet permutatio facta per procuratorem. vide infrà decisi. 26. eod. titu.

SVMMARIVM.

1 *Procurator faciens actum contrarium protestationi, à protestatione censetur recedere.*

DECISIO XVIII. aliàs 220.

1 NOta, † quòd procurator[a] qui assumpsit o-
2 nus procurationis quãtum ad certum negotium: si faciat actum contrarium suæ protestationi, videtur protestationi renuntiare. argu. not. per Inn. in c. cùm M. de constitu. et c. Cumana. de elect. penul. glo. in Clem. 1. de procur.

ADDITIO.

a Nota quòd procurator. Vide suprà dec. 3. eo. tit.

SVMMARIVM.

1 *Procurator vbi aliquem actum facit, licèt de eius mandato tunc nõ constaret, non dicitur nulliter processisse.*

DECISIO XIX. aliàs 248.

1 NOta, † quòd vbi[a] ad requisitionẽ alicuius
2 procuratoris aliquis excõmunicatur, valet excommunicatio: licèt tempore excommunicationis non appareret, quòd esset procurator eius: licèt reuera esset, sed posteà apparuit eum fuisse procuratorem. ad quod facit no. per Inno. in c. tua. in fi. de coha. cle. & mulie. c. cùm plures. de offi. delega. per Archid. C. de arbit. l. in arbitris. & not. glo. in c. venerabilis. super verbo, probare velit. de sent. excõ. lib. 6. per Io. Mo. quæ faciunt pro intellectu Clẽ. appellãti. de app. in Clẽ.

ADDITIO.

a Nota quòd vbi. Adde suprà eo. tit. in no. 7. Fely. in c. sciscitatus. col. pen. de rescript. Gemi. in c. is qui. col. 1. de procurat. in 6.

SVMMARIVM.

1 *Procurator excommunicatus non potest impetrare rescriptum ad agendum.*

DECISIO XX. aliàs 287.

1 NOta, † quòd cõmuniter approbatur, quòd procurator excommunicatus non potest impetrare rescriptum, nec literas, ex quibus possit agi, vt not. in c. consulti. de procurato.

SVMMARIA.

1 *Permutatio facta per assertum procuratorem potest per dominum ratificari: & acceptatio beneficij potest fieri per procuratorem, sed non aditio hæreditatis.*
2 *Hæreditas per procuratorem adiri non potest.*

DECISIO XXI. aliàs 289.

NOta, † quòd nunquam procurator nomi- 1
ne domini potest permutare: dum tamen dominus ratificet posteà, vt no. Archid. in c. cum in tua. de consue. libr. 6. gloss. 3. Ad hoc facit l. licet. ff. de iudic. cum ibi no. & quod not. in c. cum causam. super ver. præsumptionem. de testi. per Innoc. Acceptatio beneficij potest fieri per procuratorem, vt c. ne captandæ. glo. fina. per Arch.
de concess. præbend. lib. 6. secus † videtur in adi- 2
tione hæreditatis, vt l. placet. ff. de acquiren. hæredit. Nam aliter quæritur hæreditas in prophano, quàm quæratur beneficium spirituale, vt nota in simili per Ioan. Monach. in c. si tibi absenti. de præben. libr. 6. ibi cum dicit: Item dices. vide suprà decisionem primam eod. tit.

EPITOME.

Dominus faciendo actum necessarium, & magis sufficientem, nõ videtur reuocare procuratorem.

SVMMARIVM.

1 *Procurator non censetur reuocatus si dominus explicet actum in iudicio necessario.*

DECISIO XXII. aliàs 341.

NOta secundum aliquos, † quòd dominus 1
veniẽdo ad iudicium faciendo actum ne- 2
cessarium, quod erat faciendum per dominum sufficientius quàm per procuratorem, non videtur reuocare procuratorem per eius præsentiam: secùs si faceret actum voluntarium. argumen. l. fideicommissa. §. si rem. de legat. 3. sic intelligitur c. penulti. de procura. lib. 6. Alij dicunt, quòd locum habent quæ dicta sunt, quando dominus præsente procuratore causam prosequitur: quia tunc videtur reuocare: secùs si procuratore absente.

ADDITIO.

Dominus veniendo. Adde decis. 31. inf. eo. tit. a

SVMMARIVM.

1 *Procuratori non censetur data facultas substituendi: licèt in mandato adsit clausula releuationis substituti, vel substituendi ab onere satisdandi.*

DECISIO XXIII. aliàs 346.

NOta, † quòd si in procuratorio[a] dominus 1
nõ dedit potestatem substituendi, sed po- a
steà in

ſteà in releuatione cauetur, quòd dominus releuat eum, & eius ſubſtitutum, vel ſubſtituendum ab omni onere ſatiſdandi: quæritur an ex illis verbis videatur ſibi dediſſe poteſtatem ſubſtituendi, vt ſic etiam ante litem conteſtatam poſſit ſubſtituere? Videtur quòd ſic: quaſi videatur eo ipſo feciſſe prius, faciendo poſterius. argum. l. ad rem mobilem. & l. ad legatum. de procura. l. illud. ff. de acquir. hæred. fuit dictum per omnes contrà, quia illa verba non ſunt diſpoſitiua: & quia verba prolata, quæ ſupponunt aliud, nihil diſponunt ſuper eo quod ſupponunt. argu. l. ex facto. primæ, de hæredi. inſtit. & vide c. 1. de præbend. in Clem. in fin.

ADDITIO.

a Procuratorio. Adde Felyn. in c. ſedes. de reſcrip. ver. ſexta declaratio. & vide primam dec. eo. tit.

SVMMARIA.

1 *Procurator ad iudicia non poteſt facere ea, quæ ſunt gratioſa & voluntaria.*

2 *Procurator non poteſt renuntiare, vt non vocetur, vel ſaltem eius dominus ad videndum iurare teſtes.*

DECISIO XXIIII. aliàs 351.

1 2 NOta, † quòd licèt procurator ad agẽdum à domino conſtitutus poſſit omnia quæ ſunt neceſſitatis, quóad expediendum ea quæ ſunt iuriſdictionis conceſſæ, non tamen poteſt facere gratioſa & voluntaria: ideò non poteſt ſe offerre ad voluntariè confitendum: nec etiam † facere gratiam quóad videndum teſtes iurare ipſe, vel dominus eius debeat vocari. ſic & de vicario. de offi. vica. c. fin. lib. 6. cum ibi no. per Ioan. Mona. in fin. glo. ſuæ, iunct. c. 1. de inſti. eod. lib. et c. illa deuotionis. ne ſede vacan. vide Cyn. in l. 1. C. de iuram. calum.

DECISIO XXV. aliàs 479.

Similis eſt deciſ. 2. ſup. hoc titu. in nouis.

EPITOME.

Procurator conſtitui poteſt ad acceptandum, & permutandum etiam beneficia obtinenda: & ſi conſtituens non ſit dominus beneficij tempore conſtitutionis, ſed permutationis, non valet permutatio.

SVMMARIA.

1 *Procurator an poſſit conſtitui ad acceptandum, & permutandum beneficia in poſterum obtinenda.*

2 *Procurator habens generale mandatum an poſſit acceptare beneficia, & illa permutare.*

3 *Permutatio facta per procuratorem conſtitutum tempore, quo non habuit beneficium permutatum dominus conſtituens, non valet.*

DECISIO XXVI. aliàs 529.

1 VTrùm poſſit † quis conſtituere procuratorem ad recipiendum, & acceptandum, & permutandum etiam beneficia in poſterum obtinenda? a Videbatur quòd non: niſi in ſpecie de certo beneficio daretur mandatum. arg. ff. de acq. hære. l. ſi quis mihi bona. §. ſed vtrùm generaliter. tamen omnes tenuerunt quòd imò: per l. 3. ff. de procur. Et quia iſti non ſunt de caſibus, in quibus requiritur ſpeciale mandatum, licèt quidam dicant contra: quia imo requiritur: quia agitur de contrahendo matrimonio ſpirituali, ergo & c. arg. c. fi. de procura. libr. 6. pro qua opinione videtur Arch. in c. cum in tua. de conſuetud. lib. 6. ſuper verbo, per alios, & c. ſed contra hoc, & pro prima parte faciunt not. per Cy. C. vbi & apud quos l. 1. ſed videtur quod ad primum † tantùm ſufficiat generale mandatum ſecundum formam c. qui ad agendum. de procura. lib. 6. vt not. Io. Andr. in nouel. in d. c. cùm in tua. ſuper verbo, per alios. de conſue. libr. 6. Audiui tamen, quòd Cancellaria non expediret literas permutationis virtute procurationis factæ ad beneficium permutandum obtinendum. Nota, aliqui dicunt, quòd vbi † aliquis conſtituit procuratorem ad permutandum certum beneficium, ſi tempore conſtitutionis procuratoris conſtituens nõ erat dominus beneficij: licèt tempore, quo procurator permutauit, eſſet dominus beneficij, nõ valet permutatio facta per procuratorem in regula, non firmatur. de re iu. lib. 6. 2

ADDITIO.

Obtinenda. Adde an beneficium poſſit permutari ante adeptam poſſeſſionem glo. in verb. poſſidebunt. tit. de colla. in pragmatic. ſanctio. a

SVMMARIA.

1 *Procurator cum libera, non tamẽ habens ſpeciale mandatum, an poſſit acceptare beneficium.*

2 *Procurator non niſi cum ſpeciali mandato matrimonium contrahere poteſt.*

DECISIO XXVII. aliàs 535.

AN procurator † etiam cum libera, non tamen habens ſpeciale mandatum ad acceptandum beneficium poſſit acceptare? Et videtur quòd non, quia nec poſſet adire hæreditatẽ. ff. de acqui. hære. l. Paulus reſpondit. aliàs incipit, l. per procuratorem. ſed hæc ratio nõ valet: quia in litera dicitur, Per te, vel alium duxeris acceptandum. ſed ad hoc quòd requiratur ſpeciale mandatum, allegari poteſt. ff. de acquir. hære. l. ſi quis in bona. §. iuſſum. & §. ſed vtrùm. Et quia † ſic debet eſſe in matrimonio ſpirituali ſicut in carnali, ad quod contrahendum eſt opus ſpeciali mandato, vt c. fina. extra de procurato. libr. 6. licèt in omnibus etiam circa iſtam materiam non æquiparentur. vt ibi patet per gloſ. ſuper verbo, contraxit. Et pro iſta parte videtur facere, quòd hodie ponitur in literis, Quòd talis per ſe, vel procuratorem ſuum ad hoc legitimè conſtitutũ infra vnius menſis ſpatium duxerit acceptandũ. vide deci. 26. ſuprà eo. tit. 1 2

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutus à procuratore facto domino litis poteſt alium ſubſtituere, poſtquàm factus eſt dominus litis.*

DECISIO XXVIII. aliàs 546.

1 a VTrùm † procurator [a] substitutus à principali procuratore habente potestatem substituendi: & substitutus virtute eiusdem potestatis, si per litem contestatam efficiatur dominus litis, possit alium substituere, postquàm fit effectus dominus litis? Tenuerunt quòd sic, sicut principalis procurator factus dominus litis posset, etiam si aliàs non haberet à domino potestatem substituendi. iuxt. l. neq; tutores. C. de pro. cu. et c. licet. de procu. lib. 6. quòd talis substitutus à procuratore principali virtute potestatis ad hoc datæ ipsi procuratori substituenti, vt ab alio domino constitutus videtur. arg. l. item eorum. ff. quod cuiusq; vniuer. nomi. & l. cùm essent. ff. de serui. rusti. prædi. cum ibi not. in fi. & no. ff. de procura. l. 1. glo. 1. per Doct. Item eadem ratio est de tali substituto facto domino litis, quæ est de principali procuratore, ergo idem ius.

Vtrùm procurator. Adde dec. 5. & 8. sup. eo. titu. in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Procuratorium non habens nomina singulorum de capitulo descripta, vel sigillum ipsius capituli, non valet.*

DECISIO XXIX. aliàs 555.

VTrùm † si notarius [a] in instrumento dicat, quòd capitulum, vel conuentus fecit procuratores, vel syndicos, non nominando personas, valet procuratorium: vel si dicatur, præsertim cùm non apponatur sigillũ capituli, vel conuentus? alleg. quòd sic. per not. per Hosti. de his quæ fiunt à præla. c. quanto. cum not. Spec. tit. de senten. tamen contrarium seruatur. & ita no. glo. in c. fi. de procu. scilicet, quòd nomina canonicorum sunt exprimenda.

ADDITIO.

a Vtrùm si notarius. Adde dec. 9. sup. eo. & dec. 32. & 36. inf. eo. tit. & decis. 12. eo. tit. in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Procuratorium generale an extendatur ad lites, & causas de futuro.*

DECISIO XXX. aliàs 563.

1 VTrùm † procuratorium generale extendatur etiam ad causas, vel lites futuras, vel solùm ad tunc præsentes: Tenetur quòd solùm ad præsentes. arg. c. fi. de rescript. & per l. qui habet. §. fi. & l. sequen. ff. de tutel. & dic vt ibi per Dyn. contrà de priuile. c. quia circa. cum ibi allegatis. Solutio ibi patet.

SVMMARIVM.

1 *Procurator non censetur reuocatus, vbi dominus in iudicio ex necessitate comparet.*

DECISIO XXXI. aliàs 642.

1 a SI dominus † [a] alicuius procuratoris comparet in aliqua causa ex necessitate: tunc non videtur eum reuocare, licet non protestetur: secùs si ex volũtate comparet, nisi appareat quòd ipsum voluerit reuocare ex probabilibus coniecturis. c. si quando. de procura. lib. 6. & ita etiam seruat Rota.

ADDITIO.

Si dominus. Adde dec. 22. sup. eo. tit. a

EPITOME.

Procuratorium Abbatis & conuentus per notarium sine eorum sigillo factum valet.

DECISIO XXXII. aliàs 644.

ALiqui Domini de Rota Dominorum Auditorum sacri Palatij tenent, quòd procuratorium valet, si notarius dicat in instrumento, narrando, talis Abbas & conuentus faciunt tales procuratores in tali causa sine sigillo eorum: alij verò tenent contrarium.

ADDITIO.

Procuratorium. Adde decis. 9. & 29. sup. eo. titu. & dec. 12. eod. tit. a

SVMMARIVM.

1 *Procurator ad causas deuolutas, tenetur defendere dominum in causa commissa in curia de speciali mandato Papæ.*

DECISIO XXXIII. aliàs 668.

SCiendum est, † quòd quando aliqua causa [a] in curia Romana speciali mandato Papæ cõmittitur, quòd licèt partes ambæ, vel vna mittat procuratorem limitatum ad causas tantùm deuolutas, quod nihilominus talis procurator tenetur defendere partem suam in omnibus necessarijs ad dictam causam, postquàm est in curia commissa de speciali mandato. 1 a

ADDITIO.

Quando aliqua causa. Adde decis. 2. & dec. 2. eod. tit. in no. & dec. 13. sup. tit. de rescript. a

SVMMARIVM.

1 *Coniuncta persona potest defendere coniunctam personam in iudicio: licèt procuratorem pro coniuncta persona absente etiam cum promissione de rato constituere non posit.*

DECISIO XXXIIII. aliàs 677.

NOta, † quòd coniuncta persona [a] pro coniuncta potest venire ad iudicium pro defensione, vt in Spec. titu. de coniunct. person. secùs autem si coniuncta persona vellet constituere procuratorem pro coniuncta persona absente, licèt caueret de rato. & ita tenet Rota. 1 a

ADDITIO.

Coniuncta persona. Adde dec. 6. sup. eod. titu. in nouis. Felyn. in c. cùm L. & A. col. 4. versic. declar. de re iudi. & an coniuncta persona possit constituere procuratorem, vide Deci. in c. intelleximus. col. 5. in princip. de iudi. a

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Generale procuratorium non sufficit in spiritualibus, secùs in profanis.*

DECISIO XXXV. aliàs 789.

1 SCiendum est quòd † in causa spirituali procuratorium generale non est sufficiens, nisi sit speciale: secùs in causa profana, & ita tenet Rota.

SVMMARIVM.

1 *Procuratorium cum suo sigillo in quo prælatus cum cõuentu, vel capitulo constituit procuratorem, valet.*

DECISIO XXXVI. aliàs 791.

1 a DIC, † quòd si Episcopus [a] in aliqua causa facit procuratores suos, tunc sufficit quòd dicat, ego Episcopus, & capitulũ, vel Abbas cum conuentu, vel aliter prælatus cum suo collegio, & si non ponatur capitulum, vel conuentus, vel collegium: sufficit tunc quòd in procuratorio eorum ponatur sigillum, & ita tenet Rota.

ADDITIO.

a Dic quòd si Episcopus. Adde decis.12. hoc eo. tit. in nouis. decis.9.29.& 32.sup.eo.tit.

SVMMARIVM.

1 *Minor 25. annis non potest esse procurator ad iudicia, etiam consentiente parte aduersa, aliàs facit processum nullum.*

DECISIO XXXVII. aliàs 802.

1 SCiendum quòd aliquis † non potest esse procurator ad iudicia, nisi sit maior 25. annis, vt leg. & not. in c. quia generaliter. in fin. de procur. lib.6. & si fiat contrarium, processus habitus taliter est nullus: nec iudex coram quo agitur, potest habilitare, nec consensus habitus etiam expressus partis aduersæ: cùm hoc sit contra ius, & ea quæ contra ius fiunt, &c. & Inno. in c. in præsentia. de renuntiati.

De His quæ vi metu. caus. fi.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus agit interdicto, Vnde vi, pro rebus abbatis ecclesiæ, antequàm esset prælatus.*

DECISIO I. aliàs 227.

1 NOTA † quòd Prælatus potest agere interdicto, Vnde vi, pro rebus ablatis ecclesiæ, antequàm esset Prælatus, quia licèt tempore violentię non possidet, tamen possidebat ecclesia, ideò Prælatus habet interdictum. not. Innocen. in c. cùm super. de causa poss. vide dec. infrà de excep. deci.6. & dec.18. inf. de restit. spoliato.

SVMMARIVM.

1 *Resignatio facta per metum est ipso iure nulla.*

DECISIO II. aliàs 203.

NOta † quòd resignatio [a] facta per metum non tenet ipso iure, & propterea talis resignans non perdit beneficium, vt not. in c. super hoc. de renunt. licèt possit agi quòd reuocetur resignatio. 1 a

ADDITIO.

Resignatio. Concordat cum dec. hac dec. 5. & 7. de renuntiat. in nouis. a

De Restitutione in integrum.

SVMMARIVM.

1 *Non requiritur summaria cognitio, vbi principaliter petitur in integrum restitutio, secùs si incidenter.*

DECISIO I. aliàs 98.

NOTA, † quòd vbi principaliter petitur in integrum restitutio, est concedenda sine aliqua summaria cognitione præcedẽte, ad hoc quòd quis admittatur ad restitutionis petitionem: secùs si incidenter peteretur in integrum restitutio, vt no. Inno. in c. causam. de in integ. restitut. et c. cùm ex literis. eo. tit. 1

SVMMARIVM.

1 *Restitutio aduersus lapsum fatalium, dicitur incidenter peti, nec requiritur litis contestatio.*

DECISIO II. aliàs 151.

NOta, † quòd vbi in integrum restitutio petitur aduersus lapsum fatalium, quòd talis in integrum restitutio petitur incidenter, & sic nõ fit in ea litis contestatio. vt c. suscitata. cum ibi not per Innoc. de in integ. restit. & vide infrà decisio. de rescript. decisi.30. versic. item quòd modica. &c. & vide infrà decis.60. de appell. 1

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum aduersus lapsum fatalium dicitur incidenter peti, & propterea non requiritur in ea contestatio litis.*

DECISIO III. aliàs 472.

NOta, † si petatur restitutio in integrũ propter lapsum fatalium, non est necessaria litis contestatio, quia non principaliter petitur. de officio iudic. c.1. hoc not. Innoc. in c. suscitata. de restitutione in integrum. vide infrà dec.6. de litis contestatione. 1

EPITOME.

Minori potest competere tam beneficium appellationis, quàm in integrum restitutionis.

DECISIO IIII. aliàs 199.

NOTA, minori possunt insimul competere duo Remedia, scilicet beneficium restitutionis, & appellationis, vt no. in l. presés. ff. de minoribus.

DECISIO V. aliàs 465.

Similis est decis. 1. hoc tit. in nouis.

De Arbitris.

EPITOME.

Iudex datus ad cognoscendum de compromisso homologato, Cum incidentibus, &c. potest partem contrauenientem cōdemnare ad pœnam compromissi, presupposita clausula, Rato manēte contractu.

SVMMARIVM.

1 *Sententia conformis libello esse debet.*

DECISIO I. aliàs 14.

Ota, quòd si arbitrium, vel compro-
missum est homologatum, & iudex
impetratur, & informatur, quòd
pars venit contra compromissum cū
clausula, quòd iudex possit cognoscere de com-
a promisso Cum emergentibus, & incidentibus, [a]
quòd si videatur induci quòd pars fuerit inobe-
diens, non solùm potest condemnare partem
quòd teneat cōpromissum, imò potest eam con-
demnare ad pœnam promissam in compromis-
so, præsupposito quòd actum esset in compro-
misso, Quòd rato manente pacto possit agi ad
pœnam, vt dicitur in simil. C. loc. l. si conductio-
nis. & C. vnde vi. l. nō ab re. & quod not. ff. de in-
off. test. l. qui de inofficioso. ad exhibend. l. 1. pri-
mò autem debet cognoscere an pars fuerit ino-
bediens, & eam inobediētem pronuntiare, & per
consequens in pœnam incidisse, vt l. quoties. C.
de iudi. cum ibi not. l. 1. C. de ord. cog. ad quod fa
cit quod not. Archid. in c. si canonici. super ver.
iudicata. de off. ordi. libr. 6. fortè hoc non est ve-
tum, quia ex quo † sententia debet esse conformis
libello, & hoc non est petitum in libello, non vi-
1 detur quòd possit, vt in c. qualiter. de accusat. &
l. 1. ff. si pars hæred. petat. & fortè tali non veni-
unt ex officio iudicis, & quia odiosa, ideò restrin
genda.

ADDITIO.

a Et incidentibus. De clau. Cum incidentibus, ponit Fely. in c. cæterùm. col. 3. versi. intellige secundo contrà de rescrip.

EPITOME.

Iuramentum excludit iurantem à petitione reductionis ad arbitrium boni viri, vbi non docetur de dolo arbitratoris, non sic à cessione bonorum.

SVMMARIA.

1 *Renūtiari potest ne quis ad boni viri arbitriū recurrat.*
2 *Cessioni bonorum an quis possit iuramento renuntiare.*
3 *Paupertas superueniens excusat à iuramento licito.*

DECISIO II. aliàs 211.

NOta, † quòd quis mediante iuramento po- 1
test renuntiare, [a] ne recurrat ad arbitrium a
boni viri, vt not. Host. in c. humilis. de maiorit.
& obe. & in sum. in titul. de arbi. ver. aliàs si iura-
mentum interuenit. & Spe. eod. tit. ad quod facit
not. per Dyn. in c. scienti. de re. iur. lib. 6. hoc ve-
rum, nisi allegaretur dolus arbitri, seu arbitro-
rum. l. si vnus. §. illud. ff. de pact. & ex hoc dicia
tur, quòd vbi introduceretur pactum ex iura-
mento, vel iuramentum esset contra bonos mo-
res, quis non tenetur illud seruare, quin possit re-
currit ad arbitrium boni viri. c. quintauallis. de
iureiuran. Item si esset compromissum in arbi-
trum tanquàm in iudicē, & sic arbiter duplici po
testate potest fingi, tunc à dicto tali arbitro non
esset reclamandū. & ex hoc sequitur, ꝙ † cessioni 2
bonorum per iuramētum quis non potest renun
tiare, si ex tali renuntiatione quis intruditur car-
cerem: quia libertas hominis impeditur ex tali
renūtiatione, & Respublica lederetur, quia in ca-
reret libero suo honore. Item creditor ex intru-
sione carceris aliquid commodi non conseque-
retur, ideò non videtur, quòd valet renuntiatio
maximè in clerico, qui non potest renūtiare pri-
uilegio clericali. c. si diligēti. de fo. comp. & quia
† paupertas superueniens excusat à iuramento li- 3
cito. ad quod l. fin. cū suo intellectu. ff. qui satisd.
cog. ad quod l. adigere. ff. de iure patr. Nec obstat
c. ex rescripto. de iureiur. quia ibi fuit casus spe-
cialis propter vtilitatem monasterij. Item aliud
esse in obsidiatu, & aliud intrudi in carcerē, quia
esse in obsidiatu nō impeditur sic libertas homi-
nis. Nec obst. l. si libertas. quia ibi ponebatur ar-
bitrium in voluntate tertij. & vide suprà decis. 4.
de renun. Et vtrùm possit cum iuramēto renun-
tiari cessioni bonorum, vide decis. 31. infr. de sen-
tent. & re iudic.

ADDITIO.

Potest renuntiare. An possit peti reductio ad ar- a
bitrium boni viri, si quis est læsus ex magna qua-
litate non obstāte iuramento, vide per d. Alex. in
consi. 131. in 5. col. in 2. volum.

EPITOME.

Compromissum si fit in tres, vel in duos, sic, quòd ipsi tres, vel duo eorum cognoscere, & pronuntiare possint vt arbitri, seu arbitratores, & amicabiles compositores, & non seruato iuris ordine, Si omnes tres cognouerunt, & tandem duo tantùm pronuntiauerunt non vocato tertio etiam præsente, valet eorum duorum pronuntiatio.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarij plures, quorum quilibet habet potestatem insolidum, si simul incipiunt procedere in vna causa, posteà non poterit vnus sine altero cessante impedimento diffinire.*

DECISIO III. aliàs 851.

COmpromissum [a] est in tres, vel in duos ex 1
ipsis quicunque sint, sic quòd ipsi tres, &
duo ex ipsis habeant potestatem cognoscendi,
& prononțiandi prout sibi placebit, etiam
non seruato ordine iuris, & tanquàm arbitri &
arbitratores aut amicabiles compositores, po-
steà

ſteà omnes tres incœperunt procedere, & cognoſcere in negotio, & proceſſerunt vſque ad ſententiam ſimul, ſed poſteà duo ex ipſis non vocato tertio, qui tamen erat præſens, nec erat aliàs impeditus, pronuntiauerunt: quæritur an pronuntiatio tenuerit? Et quidam tenebãt quòd
b non, b ex quo omnes tres ſimul cœpèrunt cognoſcere. per c. cùm plures. de offi. dele. lib. 6. & per c. final. extrà, de arbi. libr. 6. iuncta l. Item ſi vnus. §. fin. cum l. ſequ. de arbi. dicebant enim quòd hic erant duo compromiſſa, ſcilicèt in tres, vnum: & aliud in duos. Ex quo ergo partes & arbitri eliguntur, vnum compromiſſum, ſcilicet in tres eorum omnibus tribus, & ipſi omnes tres procedendo diuiſerunt aliud compromiſſum factum in duos, & per conſequens de iſto compromiſſo eſt iudicandum tanquàm de compromiſſo ſimpliciter facto in tres. Conſtat autem quòd ſi ſimpliciter in tres compromiſſum eſſet, & ſententia fuiſſet lata per duos, non teneret etiam ſi tertius eſſet contentus: vt iuribus ſuperiùs allegat. proximè, &c. Item ex quo omnes tres ſimul occupauerunt, & de negotio occupauerunt: videtur etiam quòd omnes tres debeant pronuntiare. argum. ff. de iud. l. de qua re. Alij tamen, cum quibus tunc licèt dubius ego eram, tenebant contra, quòd imò valeret ſentẽtia duorum, ex quo partes etiam ſolis duobus quicunque eſſent ex ijs pronuntiandi dederant poteſtatem: ex quo etiam duo potuiſſent in omnibus proceſſiſſe, licèt in cognoſcendo, vel deliberando admiſerũt tertium, nõ propter hoc minùs debet valere, quod ipſi duo poſteà fecerunt, imò longè plus, ſi enim fecerunt plus quàm facere teneantur in cognoſcendo, longè melius debet valere ſentẽtia: quia qui facit quod plus eſt, vtique facit quod minus eſt, quod ſub illo pluri cõcluditur. Pro hac parte poſſet induci quod not. Innoc. in Clem. cùm ex officio. de præſcript. nec obſtat c. cùm plures. de off. deleg. quia ibi non negatur, quin ſi omnes tres cognoſcerent ſimul, duo aut vnus poſſent etiam alio vel alijs non vocatis diffinire: poſſet enim dici quòd poſſent: quia ex eo quod poſſent, omnes tres cognouerunt, non minus, imò magis quilibet cognouit: & ideò cùm nulli tota iuriſdictio ſaltem quóad exercitium pro hoc ſit appropriata, quin etiam penes quemlibet de alijs remanſerit etiam quóad exercitium, ex quo quilibet occupauit, & quilibet eam exercuit, videtur quòd ſi duo aut vnus occupat ſibi poteſtatem pronuntiandi, poſteà ſoli ſine alio, vel alijs pronuntiando debeat tenere ſententia, ſicut & totus proceſſus per duos aut vnum pronuntiantes à principio, & occupantes, vel occupantem ſine alio, vel ſine alijs tenuiſſet. quia quod iuris eſt de toto proceſſu quóad totum, ita debet eſſe de qualibet eius parte. iuxt. l. quæ de tota. ff. rei ven. Sed hæc ſolutio non videtur bona. imò ſi omnes ab initio incœpiſſent cognoſcere, omnes haberent diffinire. vt not. in gloſ. in d. c. cùm plures. ſuper verb. vno eorum. Pro quo facit, quia in pluribus ordinarijs quorum quilibet habet poteſtatem inſolidum, ſi omnes incipiant procedere ſimul, poſteà vnus ſine altero non poteſt procedere, nec diffinire ceſſante impedimento, vt l. Pomponius. ff. de re indic. & ibi not. Et not. in l. duo ex tribus. in princip. eod. tit. Et no. Doctores in l. 1. ff. de offi. conſue. quod ſecùs eſt in terminis, d. c. cùm plures. quãdo ab initio vnus ſolus occupat: quia tunc per occupationem intãtùm ſibi appropriatur tota iuriſdictio, ſaltem quóad exercitium, quòd penes alios niſi iſte occupans impediatur procedere, eſt ligata, vt ibi not. & ideò non mirum, ſi alij non poſſunt procedere. Et per eũdem modum poſſet reſponderi ad c. ſi quem. de procur. libr. 6. dicendo eandem rationem, quòd ſi tres procuratores inſolidum cum clauſula, quòd non ſit melior conditio occupantis, deputati ab initio omnes ſimul occupauerunt, quòd duo aut vnus ſoli ſine alio, vel alijs etiam nõ impededito vel impeditis procedere poſſent: & ſi de facto procederent, ſic ſibi occupando appropriarent poteſtatem, quòd alij poſteà niſi eis impeditis, vel nolentibus procedere & intromittere ſe non poſſent. Nec obſtat c. fi. de arbi. nec l. item ſi vnus. §. fin. nec l. ſequens. ff. eod. tit. quia ibi finaliter fuit compromiſſum in tres & in duos, nec ergo mirum ſi duo poſſunt. Nec obſtat quod dicitur, quòd hic fuerunt duo compromiſſa, ſcilicet in tres vnum, & aliud in duos: quia dico quòd non: ſed ſolùm vnum habens duas partes, ſcilicet quòd omnes tres poſſẽt procedere, vel etiam ſoli duo. Cùm enim dixerunt, compromittimus in tres, & in duos, illa copula, &, non copulat inter orationes, vt ſit ſenſus, quòd facimus vnum compromiſſum in tres, & quòd facimus aliud in duos, ſicut nititur concludere illa oratio: ſed copulat inter terminos, & eſt ſenſus, quòd non facimus vnum compromiſſum in tres, ſic quòd ipſi tres & duo ex eis poſſunt cognoſcere ſeu procedere: & ideò poſſunt omnes tres ſi ſimul à principio proceſſerint, etiam ſoli duo poſteà poterunt procedere, pro hoc etiam facit quod no. Inno. in c. Quintauallis. de iureiuran. vbi tenet quòd in vna parte poſſunt procedere vt arbitri ſeruato iuris ordine, in alia vt arbitratores nõ ſeruato ordine è conuerſo. Nõ obſtat d. l. de qua re. quia fateor quòd tenetur pronuntiare, quia cognouit, niſi per vnum, vel aliũ, ſeu alios, qui ſolùm habent poteſtatem pronuntiãdi, pronuntietur. vt hic. Non obſtat c. cùm ſuper de off. deleg. quia ibi adhibuit illum qui nullam habuit poteſtatem, nec propter hoc intendebat ſuam diminuere poteſtatem: quin ipſi duo cùm vellent, procedere poſſent, cùm non videantur ad hoc elegiſſe viam ad impugnanda ſua iudicia. augum. l. 3. ff. de teſta. milit. arg. tamen contrà extrà, de electio. c. cùm Vintonenſis. & quod ibi not.

ADDITIONES.

Cõpromiſſum. Adde ſimilẽ in antiq. n. 2. de arb. a
Tenebãt quòd nõ. Adde quòd arbitri iuris poſſunt pronuntiare tertio abſente: hoc quia maior pars eſt præſens. Bar. in l. item ſi vnus. §. ſi plures. ff. de arb. Et ibidẽ dicit, quòd non eſt ſic in voluntarijs. idem tenet Bal. in c. cùm vigeſimum. de offic. deleg. vide Fel. in c. ſuſpitionis. in verſ gloſ. in verbo, ad quos. de offi. delega. & in c. cùm ex officij. de præſcriptio. col. 9. circa fi. b

De Iu.

De Iudicijs.

SVMMARIA.

1 *Prælatus non potest agere pro damno dato subdito, nisi dicat sua interesse.*
2 *Iudex in actione iniuriarum nō debet habere rationem damni, quia illud venit per actionem legis Aquiliæ.*

DECISIO I. aliàs 17.

1 NOTA, † quòd prælatus [a] non potest
a agere pro damno dato subdito suo,
b nisi diceret sua interesse, [b] aliàs pro interesse suo agere posset, vt not. Innocen. in c. dilectus. super verbo, citatis. de appellati. cum not. in c. contingit. de senten. excommunic. & ibi secundùm vnam opinionem, quòd
2 † iudex in actione iniuriarum non debet habere rationem damni, quia illud venit per actionem legis Aquiliæ.

ADDITIONES.

a Prælatus. Concordat dec. 13. hoc tit. sup. in nouis.
b Sua interesse. Idem in executione sententiæ in qua auditur tertius opponens si sua interest. decis. 2. inf. de sent. & re iudicat.

SVMMARIVM.

1 *Processus factus coram ordinario publicè excommunicato, valet, & similiter coram auditore Rota: secus si coram delegato.*

DECISIO II. aliàs 24.

1 NOta, quòd † processus habitus coram excommunicato, valet: & hoc verum, si sit habitus coram ordinario, secùs si coram delegato. de quo dic per In. And. & Archidi. in c. 1. de rescript. lib. 6. et c. pia. de exceptio. quia iurisdictio ordinaria est fauorabilis, aliàs stricta & extraordinaria, vt in c. presbyter. de offi. deleg. sed Palatium tenet, quòd processus habitus coram Auditore tenet in isto casu, sicut teneret coram ordinario. Et intellige de publicè excommunicato, aliàs secùs, vt in c. ad probandum. de re iudic.

SVMMARIA.

1 *Cessionarius non tenetur cauere debitori de indemnitate.*
2 *Cessionarius habet actionem vtilem iure suo, & est procurator in rem suam.*

DECISIO III. aliàs 51.

1 NOTA, quòd † ille cui est facta cessio actionis, si agit actione sibi cessa, quòd non habet cauere debitorem, contra quem agit, præstare indemnem aduersus cedētem actionem. Et est
2 ratio, † quia cessionarius ex persona sua ex quo est facta cessio, habet actionem vtilem iure suo, vt ff. famil. ercisc. l. planè. & est factus procurator in rem suam iure suo, vt l. 3. C. de noua. iuncta no. in l. ex conuentione. C. de pact. ideò non mirum, si non compellatur cauere, maximè si est paratus instrumentum originale tradere debitori. & ista fuit communis opinio, licèt videatur contrà: quia aliter præstatur cautio illi qui de facto dubitat in futurum controuersiam moueri: posito quòd de iore non possit sibi controuersia fieri, vt l. cùm idem. cum ibi not. ff. de peti. hære. Nec est mirum, quia vides quòd contumaci præstatur cautio per dominum, vt l. si donatæ. in prin. ff. de don. inter vi. & vxo. ideò non mirum si cessionarius debitori dubitanti de facto sibi controuersiam moueri, debeat caotionem præstare, & instrumentum non nocet sibi, & prodest alijs, vel si præsens sit cedens, poterit citari si velit dicere, vel allegare causam rationabilem cur cessionario non debeat fieri solutio, vt l. si tempore. C. de remiss. pign.

SVMMARIVM.

1 *Colonus vel inquilinus conuentus actione reali debet nominare dominum, aliàs non præiudicaret domino ignoranti.*

DECISIO IIII. aliàs 85.

NOTA, quòd † vbi colonus, vel inquilinus 1
conuenitur pro re immobili quam possidet nomine alterius, tenetur nominare dominum, si autem non nominaret, non præiudicaretur domino [a] in casu, in quo dominus non certificaretur, vt not. Inno. in c. quoniam frequenter. super verbo, nominare. extra, vt lit. non contest. a
Item talis nominatio habet locum quando agitur actione reali, non tamen actione personali, vt ibidem gloss. ad quod no. per Dd. in l. 3. C. vbi in rem acti. iunct. l. sæpè. de re iud. extrà eod. tit. c. quamuis. & ff. ad exhibend. l. de eo. in fin. ff. de publi. l. imperator. & l. si aliena. ff. de neg. gest. iunct. l. officium. de rei vend. & l. is qui se obtulit.

ADDITIO.

Non præiudicaretur domino. Quid autem de illo qui solutionem pensionis nomine alterius fecit, an præiudicet illi, vide dec. 2. inf. de caus. poss. & propriet. a

SVMMARIVM.

1 *Conclusio in causa debet fieri aliqua parte instante, aliàs potest appellari.*

DECISIO V. aliàs 707.

NOta, † quòd si aliquis iudex vult concludere in aliqua causa, debet facere quātum in eo est, quòd fiat de cōsensu partium, vel vnius partis petentis conclusionem, aliàs possunt appellare à dicta conclusione quando nullus consentit.

SVMMARIVM.

1 *Terminus ad dicendum contra appellationem potest circunduci non comparente appellato.*

DECISIO VI. aliàs 744.

NOTA, † quòd si Auditor assignauit terminum ad dicendum contra appellationem, & veniente termino nnn comparet appellans nec appellatus, quòd tunc circunducitur terminus assignatus, id est, per partem appellantem, & non pnotest accusari contumacia. Idem potest dici in in alijs terminis. 1

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Conclusio in causa non excludit quin iudex in beneficialibus informationes pro iustitia facienda recipere possit.*

DECISIO VII. aliàs 757.

a 1 NOta,[a] sciendum est, quòd †quando in causa beneficiali est conclusum, quòd nihilominus Auditor potest recipere informationem pro iustitia facienda existéte cóclusione, aliàs est reuocanda. pro hoc facit c.sępè cum sua materia. de verb.sign. in Clem. & ita tenet Rota.

ADDITIO.

a Nota. Adde suprà in no. de testi. dec. 1.

SVMMARIVM.

1 *Conclusio in causa etiam prophana potest reuocari, si per producta iura de nouo videatur Auditori reuocanda.*

DECISIO VIII. aliàs 758.

1 a NOta, † quòd si in aliqua causa [a] beneficiali, vel prophana est conclusum, & posteà alia pars petat couclusioné reuocari, quia vult aliqua iura producere: tunc Auditor causæ dicat, quòd producat illa iura, & si videt quod illa iura faciunt benè ad iustitiam causæ, tunc reuocat cóclusionem, aliàs non: & hoc etiam seruat & tenet Rota dominorum Auditorum.

ADDITIO.

a Si in aliqua causa. Adde decis. 1. incip. si post conclusionem. sup. de testib. in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Terminum ad concludendum parte instante prorogandum est, aliàs potest appellare.*

DECISIO IX. aliàs 763.

1 SCiendum est, † quòd si aliquis Auditor sacri Palatij in aliqua causa assignat terminum ad concludendum, & vna pars dicat, quòd prolonget propter aliquas causas, quas vult dare: tunc debet prolongare, aliàs grauaret, & posset appellare: secùs auté si nihil dicat die assignata ad concludendum.

SVMMARIVM.

1 *Conclusio si reuocetur ad instantiam illius, qui eam procurauit, expensa per ipsum veniunt reficienda.*

DECISIO X. aliàs 802.

1 SCiendum † quòd si in aliqua causa spirituali, vel prophana est conclusum simpliciter, quòd si reuocetur conclusio ad instantiam partis, tunc debet soluere expensas, secùs autem si conclusum est cum protestatione. & hoc seruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Interesse vbi quis allegat ad effectum admittendi ad causam, debet imprimis illud probare.*

DECISIO XI. aliàs 53.

NOTA † quòd vbi sunt citati ad causam omnes quorum interest: [a] & vnus allegans sua interesse, venit ad causam, antequàm admittatur habet probare summariè, vel aliàs quòd sua interest. arg. in simil. l. 3. §. sciendum. ff. ad exhiben. & expedit quòd aliqualiter probetur, quòd interfit, vt in c. veniens. [b] de testi. aliàs esset in potestate cuiuslibet impedire commissionem, & sic committeretur fraus contra l. in fundo. ff. de rei vendi. ideò expedit quòd ab initio causæ probetur interesse, vt c. veniens. 2. de test. pro quo. l. sæpè. de re iudic. & extrauagans. eo. tit. c. quamuis. vide deci. 2. inf. de sent. & re iudicat. 1 a b

ADDITIONES.

a Quorum interest. Adde decis. 1. de rescrip. infr. in antiquiorib.

b C. veniens. Vbi vide do. Fely. in 2. col. ver. in glo. in verbo, audiendus. vbi ponit tres cóclusiones, & alias declarationes, quando tertius comparet pro suo interesse, & videbis hanc materiam per ipsum benè declaratam. & in c. auditis. col. 14. de præscrip. & in c. cùm super. de offic. delegat.

SVMMARIVM.

1 *Actiones diuersa vbi aliquibus competunt, alter agendo non praeiudicat alteri, nisi citato.*

DECISIO XII. aliàs 152.

NOta, † quòd vbi aliquibus competunt diuersæ actiones, si vnus permittat alium agere, sibi non præiudicat, nisi fuerit citatus, vt l. si pariter. de libe. cau. & no. Innoc. in c. quamuis. super verbo, actio. de iudi. 1

SVMMARIA.

1 *Ecclesia nomine agere extraneus potest praelato negligente.*

2 *Officiales pro ecclesia iuribus agere non, nisi praelato negligente posse.*

DECISIO XIII. aliàs 159.

NOta † qualiter extraneus potest agere nomine ecclesię, quia non potest regulariter, nisi Prælato negligente, vt not. per Innoc. in c. cùm olim. de testib. & per hoc fuit determinatum, quòd † vbi sunt aliqui Officiales in aliqua ecclesia, pro iure ecclesiæ non possunt agere, nisi rectore negligente, circa quod vide not. per Inno. de iudic. c. cùm deputati. 1 2

SVMMARIA.

1 *Iudex laicus dat curatorem ad litem minori clerico agenti coram eo contra laicum.*

2 *Curator rebus & non personae datur.*

DECISIO XIIII. aliàs 207.

NOTA, † quòd vbi clericus agit coram iudice seculari contra laicum, & agitur quod detur curator tali clerico, talis curator debet dari per iudicem laicum, quia in isto casu iudex 1

iudex laicus habet potestatem contra clericum, vt in c. verū. et c. cū sit generale. de foro comp. ad
2 quod l. viros. de pala. fac. lar. C. lib. 11. Item † curator datur rebus, & non personæ. & pro hoc videtur tex. in l. sancimus. §. sed si quis. C. de admi. tutorum. sed Io. And. videtur dicere contrà in c. fin. super verbo, huius. extra, de iudicijs. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Religiosus potest suo nomine agere contra prædones, qui eum spoliarunt.*

DECISIO XV. aliàs 438.

1 Nota † vtrùm religiosus deprædatus cappa, vel breuiario, vel alijs rebus suis possit nomine suo agere contra deprædantem ad recuperandas res, vel æstimationem. Fuit dictum quòd sic. arg. l. 1. C. si per vim vel alio modo. & ff. de iudi. l. si longius. not. Spec. titul. de accusa. §. quid si Papa. 9. col.

SVMMARIVM.

1 *Citatione decreta ad partes poterit Auditor si inuenerit aliquem in Curia habere sufficiens mandatum, procedere in causa, licèt non fuerit certificatus de executione dicta citationis.*

DECISIO XVI. aliàs 638.

1 Si aliqua † causa non sit in Curia Romana per appellationem, vel per præsentiam partium, sed tamen de speciali mandato domini Papæ, cuius commissio facta alicui domino Auditori, & per eum decreta citatione ad partes illius contra quem impetrata est, & licèt dicta citatio non sit executa, quòd sciat dictus Auditor, cùm nondùm sit reproducta, vel reportata ad eum citatio, nihilominus dictus Auditor potest procedere in causa, si aliquo modo potest inuenire in Curia aliquem habentem sufficiens mandatum à dicto citato, vel citando pro dicta causa. & ita etiam seruat Rota dominorum Auditorum sacri Palatij, veruntamē fortè non esset malum, quòd in tali casu ad cautelam si procurator inuentus in Curia iuraret si scit, vel credit quòd dicta citatio sit executa in partibus.

SVMMARIVM.

1 *Anni Domini diuersimodè computātur secundùm consuetudinem locorum.*

DECISIO XVII. aliàs 813.

a
1 Sciendum est, a † quòd Curia Romana, Italia, & Hispania, Aragonia, & Catalonia, Dacia & Vasconia computant annum Domini quolibet anno in festo Natiuitatis eius, quod festum est 25. die mensis Decembris. In regno verò Franciæ, Alamaniæ, & Angliæ, computatur annus in festo Annuntiationis beatæ Mariæ, quod festum est 25. die mensis Martij, cùm qualibet prouincia, vel loca mundi circa hoc possunt abundare in sua consuetudine, vt in c. certificari. de sepult. prædicta sequuntur per clericos prædictorum regnorum locorum existentium Auenione in Palatio Apostolico do. nostri Papæ.

ADDITIO.

Sciendum est. Suprà eo. in no. dec. 3. & 4. a

SVMMARIVM.

1 *Aduocatus compellitur defendere clientulum.*

DECISIO XVIII. aliàs 817.

Sciendum est, † quòd si in aliqua causa spirituali, vel prophana, quę agitur coram aliquo Auditore sacri Palatij pars actrix, vel Rea petat aliquem aduocatum pro defensione sui iuris, & tunc Auditor debet dicere, seu præcipere aduocato, quem petit prædicta pars pro defensione sua: & si dictus aduocatus nolit facere, imò contradicit omninò, quòd dictus Auditor faciat cōpelli eum per dominum Vicecancellarium. & ita dixit mihi dominus meus Episcopus Viuariensis, in audientia contradictarum 26. mensis Martij anno Domini 1377. 1

SVMMARIA.

1 *Causa dicitur ciuilis, vbi agitur de crimine ciuiliter.*
2 *Index delegatus in causis criminalibus, an possit cognoscere de causa criminaliter intentata.*

DECISIO XIX. aliàs 226.

Nota, quòd † vbi agitur de crimine ciuiliter, & sententia fertur ciuiliter, dicitur talis causa ciuilis, & non criminalis, vt probatur in c. per tuas. in magna gloss. de simo. & not. gloss. in c. ex parte A. de testi. & † sic iudex delegatus in causis criminalibus non habet cognoscere de tali causa, vt l. quod ad statum. ff. de pœn. iuxt. l. imperator. ff. de postula. licèt faciat contra l. ictus fustium. ff. de his qui not. infa. licèt faciat contra c. 1. de cleri. coniug. in Clem. 1 2

SVMMARIVM.

1 *Quæstores pro luminaribus an possint agere iudicialiter pro rebus, quæ debentur luminaribus prædictis.*

DECISIO XX. aliàs 852.

An isti, † qui constituuntur in ecclesijs ad quærendum pro luminaribus possint agere pro his, quæ debentur illis luminarijs: puta ex causa legati, vel aliàs. Et in facto erat quòd in vna ciuitate, vbi de consuetudine, vel statuto si excommunicatus stet in excommunicatione per mensem, & vltra, post mensem tenetur ad liberam ceræ pro quolibet mense, quo postea remanebit excommunicatus applicando luminaribus ecclesiarum, in quarum parœcia moratur. Modo contingat, quòd Episcopus illas pœnas præ- 1

nas prætendens sibi applicandas, per nonnullos annos spoliauerat ecclesias illis pœnis. Modò omnes luminarij ecclesiarum, quibus pro se, seu officij sui nomine, & nomine ecclesiæ cuius erat luminare, seu quæstor constituerant procuratorem vnum, qui petebat nomine procuratorio se restitui ad ius percipiendi dictas pœnas cõtra Episcopum: quæritur an libellus ille est admittendus, & talis procurator ad agendum nomine talis officij & cuiuslibet ecclesiæ? Fuit dictum quòd non, nisi rectores ecclesiarũ, de quarum iure agitur, & ad quos principaliter pertinet, negligerent prosequi ius ecclesiarum suarũ prædictarum.argu.not.per Inno.in c. cùm olim. de testibus. Alij dicunt si officium talium luminariorum, seu quæstorum non est certum, nec perpetuum in ecclesijs, quia tunc non videntur agere posse nomine ecclesiarum, aliàs sic.ar.l. sancimus.C.de sacro.eccl.arg.not.per Innocen. in c. cùm deputati.de iudi. Pro parte tamen luminariorum quòd possent admitti, seu eorum procuratores, allegabatur.l.Pomponius.ff.de procura. & d.l.sancimus.& hoc credo verum, quia ex quo sunt constituti ad huiusmodi negotia procuranda: ergo pro his agere possunt, & liberè quandocunque procuratores alios deputare.arg.de procura.c.1.lib.6.in fin. Sed aliqui intelligunt illud de substitutione ad negotia, quia secùs si ad iudicia, tunc enim non possunt, nisi post litem contestatam, vt l.neque.C.de procura.

EPITOME.

Creditores possunt continuare processum, & instantiam initam cum abbate, qui tempore cœpti iudicij possidebat, licèt succubuerit, dum tamen dictus abbas cum altero abbate super petitorio contendat.

SVMMARIA.

1 *Creditores duobus abbatibus litigantibus super abbatia possunt agere contra quemcunque, etiam si desierit possidere, qui fuit conuentus, ex quo se verum abbatem prætendit, & per tot.*

2 *Tutor vel curator, cui interdicta est administratio bonorum, agere nec conueniri potest.*

3 *Creditores habent electionem, quem maluerint conuenire ex duabus contendentibus de hæreditate, aut possessorem hæreditatis, vel petitorem.*

DECISIO XXI. aliàs 853.

1 Duobus † abbatibus contendentibus super solo possessorio coram quodam Cardinali, de & super quodam monasterio, quod quilibet ipsorum ad se pertinere prætendebat: Contingit quòd quidam creditor agit contra illum abbatem, qui tunc monasterio præsidebat de facto, petens ab eo in partibus certum pecuniarum debitum, quod ex certis causis monasterium sibi debebat, forsan ex aliquo contractu celebrato cum quodam vero abbate prædecessore, & conuentu illius monasterij ad vtilitatem illius monasterij. Et cùm per iudicem, coram quo causa vertebatur quædam grauamina in processu causæ illata fuissent illi creditori, Ipse ab eo ad sedem Apostolicam appellauit, & ei fuit delatum, & præfixus terminus ad prosequendum & per partem abbatis, & conuentus appellatio extitit approbata, & causa principalis etiam ad sedem Apostolicam deuoluta de consensu partium, & cùm ibi omisso appellationis articulo de consensu partium creditor dedisset libellum super negotio principali: iste abbas tunc possessor, cùm creditor incepisset litigare contra eum succubuit istis pendentibus in possessorio per alium contra eum super monasterio intentato coram Cardinali, & ille alius abbas fuit per sententiam restitutus ad possessionem monasterij: & iste contra quem creditor litigauerat, expulsus & remotus de possessione, & alter inductus, licèt adhuc super petitorio illius monasterij causa, & lis duraret inter eos, & cùm creditor præfatus peteret per illum primum abbatem responderi libello super petitione debiti prædicti contra eum dato, excipit, quòd nunc non tenetur respondere: quia monasterium nõ possidet ipse, sed alius, qui contra eum obtinuit in possessorio sententiam? & dicit creditori quòd agat contra eum si vult. Creditor verò dixit, quòd ipse adhuc prætendit se abbatem, & se asserit habere ius in petitorio in abbatia, seu monasterio, & ideò benè potest & debet respondere, præsertim ex quo causa contra eum extitit inchoata nomine monasterij, dato quòd monasterium non possideat. Item petit etiam quòd procedat contra conuentum, contra quem simul etiam cum dicto abbate causa extitit inchoata: sed dicitur sibi, quòd conuentus non tenetur venire ad causam cum isto abbate prætenso, qui est in possessione monasterij, sed si creditor ageret cum illo alio abbate restituto, qui nunc possidet abbatiam, seu monasterium, cui soli sibi nunc habenti possessionem & administrationem monasterij tenetur assistere, & obedire, tunc veniret ad causam. Ex præmissis quæruntur quatuor. Primò nunquid primus prætensus abbas, qui nunc perdidit possessionem abbatiæ, seu monasterij teneatur respondere libello, & contra eum creditor posset agere, vel an creditor necesse habeat agere contra alium restitutum nunc abbatem, seu monasterium possidentem? Secundò an possit procedi contra conuentum, & conuentus teneatur venire, & respondere ad causam illi primo, cum quo causa fuit inchoata, causam defendere, & in ea respondere vel an alter tenetur venire ad causam, nisi agatur contra alium, qui nunc possidet? Tertiò etiam si creditor possit agere contra illum, qui nunc possidet, & procedere contra eum, quæro an causa sic deuoluta contra eum sit, quòd virtute primæ deuolutionis causæ factæ contra alium etiam procedi possit cõtra eum? Quartò an dato quòd creditor non procedat contra alium nunc possidentem: sed vult continuare processum contra istum, & obtineat, quæro an præiudicetur alteri sic, quòd executio possit fieri contra eum in bonis monasterij? De primo dubio videbatur quibusdam quòd primus abbas prætensus, qui nunc non possidet, non teneatur respondere libello, quia ex quo non habet administrationem mo-

nasterij, nec bonorum eius, non potest causam defendere, nec agere, nec conueniri. pro quo facit quòd not. extra de electión. c. querelam. in a. gloss. sicut nec † tutor, vel curator cui esset admi-
2 nistratio interdicta. argum. eorum quæ habentur, de offi. deleg. c. venerabili. cum sua materia. Institu. de suspect. tut. §. si quis autem. Et quia alter nunc possidet, ratione possessionis quam habet authoritate superioris est de omnibus iuribus respondendum secundùm not. per Innocen. de electionib. c. nihil. & per eundem restitu. spoliato. c. in literis. circa fin. princip. ergo etiam ille debeat conueniri, & creditoribus respódere. Tamen maior pars Dominorum, imò omnes exceptis tribus tenuerunt contrarium, quòd imò ille primus licèt non possideat nunc, ex quo adhuc prætendit se verum abbatem, & habere ius in petitorio abbatiæ seu monasterij possit conueniri, & teneatur respondere creditoribus: sic, quòd sit in electione creditoris quem velit conuenire lite pendente super monasterio inter eos: an il-
3 lum, vel possidentem: sicut † duobus contendentibus de hæreditate, & lite inter eos pendente super petitione hæreditatis creditores possunt agere contra petitorem, vel possessorem hæreditatis sicut eis placet, vt l. final. C. de petit. hæredi. cum ibi not. per gloss. super verbo, cautione. in fin. & ff. si cui plusquàm per leg. falcid. l. hoc autem. §. si duo. cum simili b. Nec obstat quòd nó habet administrationem, quia hic defendédo causam nihil concernens possessionem monasterij administrat. Nec est verum simpliciter, quòd sibi sit interdicta administratio, licèt sibi sit ablata possessio. Nec est simile de tutore, vel curatore, vel alio administratore, cui est administratio interdicta,
4 quia illi nudi sunt administratores, nec habent ius in re, seu administratione, hic autẽ abbas iste se prætendens habere ius in petitorio, habet ius in re, & in administratione. Pro hoc facit quod not. 5. q. 3. ca. quia episcopi. ad fin. 1. glo. & ideò ratione illius iuris potest conueniri, & valebunt creditori acta cum eo, si forsan posteà obtineat in petitorio, & si succumbat in petitorio, imputet sibi creditor, qui eum elegit. Sed an fiat executio contra possessoré, infrà dicam in 4. quæst. Nec obstant not. in d. c. nibil. & in dict. c. in literis. per Innocentium, quia ibi loquitur de debitoribus, qui tenentur respondere, & ibi verum est quod possidentes authoritate superioris soluendo sunt liberati, & quod per eum quamdiu possident possunt conueniri. In casu autem præmisso, loquuntur de creditoribus, qui possunt conuenire, & hic verum est quòd possunt eligere vel possessorem vel petitorem, pro quo vide Innocen. in d. c. nihil. Nec obst. gloss. 3. in c. querelam. de elect. quia licèt gl. dicat ibi agi posse contra possessorem ecclesiæ, qui etiam petebatur remoueri: non tamen negat, quin etiam agi possit contra alium, qui se asserat verum prælatum seu rectorem ecclesiæ, licèt non possideret.

EPITOME.

Causarum introductio in Romana Curia, & eius ordo hic habetur.

DECISIO XXII. aliàs 786.

DIC quòd quando aliqua causa debet introduci in consistorio Papæ, tunc ille qui vult causam introducere, protestatur coram hostiario Papæ, & cum tabellione: si autem causa est in Curia per appellationem, vel præsentiam partium, tunc introducat eam in Cancellaria: si autem est prophana tractáda in partibᵃ, tunc introducat eam in audientia contradictarum, & posteà dicta audientia facit literas de dicta diligentia exhibita per partem, quæ tunc committetur tractanda in partibus, vel in Curia. De prædictis modis, & vijs circa prædicta vide Archidiaco. in c. cupientes. super verbo, proposita. de election. libr. 6.

SVMMARIVM.

1 *Terminus ad consulendum dominũ extra Rotam consueuit dari: secus in Rota.*

DECISIO XXIII. aliàs 754.

NOta, † quòd si in aliqua causa procedatur 1 coram aliquo iudice extra sacrum Palatium, & procurator petat, quòd det sibi aliquem terminum ad consulendum dominũ, quòd tunc consueuit concedi. Secùs autem est si ventiletur coram aliquo domino Auditore sacri Palatij.

SVMMARIVM.

1 *Nullitas vbi principaliter intentatur, termini sacri Palatij sunt seruandi, secùs si incidenter intentatur.*

DECISIO XXIIII. aliàs 821.

SCiendum est † quòd si in aliqua causa agatur 1 principaliter de nullitate,ᵃ quod tunc seruan a di sunt termini sacri Palatij, secùs autem si agatur incidenter de nullitate. Pro hoc facit c. cùm ad sedem Apostolicã. de restitutione spoliatorum. & ita seruat Rota.

ADDITIO.

Nullitate. Adde Aegid. Bellamer. decisi. 21. hoc a titul.

SVMMARIVM.

1 *Terminus ad articulandum nõ dantur insimul vtrique parti in prophanis, secus in beneficialibus, in quibus summariè proceditur.*

2 *Actor vbi suam probauit intentionem, exceptionem Reus probare tenetur.*

DECISIO XXV. aliàs 509.

NOTA, † quòd in causa prophanaᵃ dan- 1 tur termini actori: Primò terminus ad a ponendum & articulandum, nec Reus compelletur terminum datum actori recipere, sed potest petere alium terminum ad probandum exceptiones, & defensiones suas: & istud probatur, quia

2 quia † actore probante Intentionem suam Reo incumbit probatio ad probādum exceptionem suam, ergò ante videtur quòd non compellatur Reus probare, donec actor probauerit intentionem suam, vt probatur in l. si quidem. C. de exceptionibus. iuncto c. de testibus. cum ibi notatis per Ber. de testibus. In causis autem beneficialibus insimul in eodem tempore vtrique parti datur terminus ad ponendum & articulandū: quia in talibus causis beneficialibus magis proceditur summariè quā in prophanis, vt in c. sæpè. de verborum significatione. in Clem. & Clem. dispendiosam. de iudic.

ADDITIO.

a In causa prophana. Adde dec. 1. inf. de dilationib.

SVMMARIVM.

1 *Termini malè seruati coram Auditore Cameræ in prima instantia, reassumuntur in secunda instātia coram Auditore Rotæ.*

DECISIO XXVI. aliàs 478.

Nota, anno Domini 1376. die 3. mensis Aprilis fuit ordinatum concorditer, quòd † si
1 à sententia diffinitiua Auditoris Cameræ vel alterius cuiuscunq; iudicis ordinarij in Curia, vel extrà contigerit appellari, & causam huiusmodi appellationis alicui de Auditoribus sacri Palatij committi, quòd termini soliti seruari seruarentur, vt in prima instantia solent in Palatio seruari. Nam licèt reuera sit secunda instantia, tamen quia coram Auditore Cameræ vel ordinario in partibus termini seruari consueti non solent seruari: idcirco Domini voluerunt, quòd tunc per omnia seruarentur, & hoc verum, nisi constaret terminos seruatos fuisse in dicta prima instantia, & processu, iuxta morem Curiæ: quia tunc in causa appellationis proceditur, & seruantur termini in secunda instantia seruari consueti.

EPITOME.

Remissio causæ ad Cancellariam præsente notario causæ, & vna partium, valet.

DECISIO XXVII. aliàs 613.

Si aliquis Auditor sacri Palatij ex causa rationabili remittere vult causam sibi cōmissam, sufficit notarium causæ præsentibus partibus, vel vna scribere, remitto causam, vel si vult remittat notario causam prędictā in Cancellaria. ita communiter seruatur in sacro Palatio.

SVMMARIVM.

1 *Remissio ad probandum in partibus datur sub bulla, nisi in commissione concedatur, quòd detur sub sigillo Auditoris.*

DECISIO XXVIII. aliàs 738.

1 Nota, † quòd si in aliqua causa remissio petatur ad partes ad probandum aliquid per partem, tunc super hac fit executio Papalis, si autem petatur ab Auditore suo sigillo sigillari, fieri debet, si fit in commissione concessum. pro hoc facit c. de causis. de officio delega.

SVMMARIVM.

1 *Remissio ad partes super eisdem articulis non datur, nisi semel.*

DECISIO XXIX. aliàs 590. & 830.

Nota, † quòd remissio ad partes non conceditur, nisi semel cuilibet parti litigātium, 1
super eisdem articulis. hoc tenet Io. Mon. in c. cupientes. de elect. lib. 6. & Hosti. in c. fi. de hæret.

SVMMARIVM.

1 *Processus factus per audientiam contradictarum, pendente termino ad veniendum ad Curiam Romanam, est nullus.*

DECISIO XXX. aliàs 742.

Nota, † quòd quando pendente termino iuris, vel ministri eius ad veniendum ad Curiam Romanam, non debet procedi contra aliquem per audientiam contradictarum tanquàm contra contumacem: quòd si fiat, nihil valet. 1

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata non seruato termino ad producendum omnia, est nulla.*

DECISIO XXXI. aliàs 806.

Sciendum est, † quòd si aliquis Dominus Auditor sacri Palatij in aliqua causa spirituali, 1
vel prophana fert sententiam non seruato termino ad producendum omnia, tunc sententia est nulla, cùm terminus prædictus sit valde substantialis. & ita tenet Rota.

EPITOME.

Termino assignato ad producendum aliqua iura, si illa verbo producantur, erit satisfactum.

SVMMARIVM.

1 *Productio iurium facta verbo tantùm in termino partibus date valet.*

DECISIO XXXII. aliàs 815.

Sciendum, † quòd si in aliqua causa spirituali, vel prophana in assignato termino ab Auditore sacri Palatij ad producendum aliquid actori, vel Reo: & pars actrix vel Rea producat id verbo pendente termino, quòd valet, secundùm Ioan. Andr. Genze. & Bernard. Ynardi. prout legitur & notatur in c. sæpè. de verbor. significat. in Clem. secùs autem est si infrà terminum assignatum non producit facto, neque verbo, quia tunc 1
nihil

nihil valeret assignatio dicti termini. & ita tenet dominus Guillermus de Guillermo antiquus Auditor sacri Palatij, tunc Episcopus Carthaginensis, nunc etiam tenent aliqui Auditores.

De Foro competenti.

SVMMARIVM.

1 *Ius reuocandi domum Legato, vel aliàs, si propterea non impeditur in sua legatione, non conceditur.*

DECISIO I. aliàs 72.

1 NOTA, †quòd vbi aliquis petit Ius re-
uocandi domum, quia Legatus, vel
aliàs, quòd si non impediatur in le-
gatione propter illud, quod ab eo
petitur, quòd tenetur respondere: vt si petatur,
quòd respondeatur interrogationibus, vel alteri
causæ, de qua potest se faciliter expedire. argum.
l. si Legatus. ff. ad Trebel. vide in decisi. sequen.

SVMMARIVM.

1 *Ius reuocandi domum non habent venientes ad Romanam Curiam ex causa voluntaria: secùs si ex necessaria, & sit causa, quæ de facili expediri non possit.*

DECISIO II. aliàs 186.

1 NOta, †quòd illi, qui veniunt ad Curiã Ro-
manam causa necessaria legationis, vel pe-
regrinationis, habent ius reuocandi domum, vt
ibi not per Innoc. in c. licet. de foro competen. &
Specul. in tit. de Reo. versic. item legati. si autem
alia causa voluntaria venirent, non haberent ius
reuocandi domum, vt ibi no. & idem seruat Cu-
ria, vt dicit Specu. si autem causa de facili posset
expediri, Legatus non haberet ius reuocandi do-
mum, vt l. si legatus. ff. ad Trebellianum. vide de-
cisionem immediatè præcedentem.

SVMMARIA.

1 *Princeps vnus an possit socium sibi æqualem in principatu delinquentem punire.*
2 *Par in parem non habet imperium.*

DECISIO III. aliàs 246.

1 NOTA, † quòd si sunt Barones duo haben-
tes vnum territorium pro indiuiso, in
quo habent merum imperium & mistum, & v-
nus delinquat, an suus combaro possit ipsum pu
nire, vel quis ipsum puniat? Et videtur quòd a-
2 lius maior ipso ipsum punire debeat, quia par† in
parem non habet imperium: sed isti duo sunt pa-
res in iurisdictione, ergo, &c. argum. l. 1. ad Treb.
& l. ille à quo. §. tempestiuum. eod. tit. & de arb.
l. nam magistratus. c. innotuit. de electio. ad hoc
de manu. vind. l. 1. §. apud. alij dicunt per istum.
§. contrà. quia ibi secundum vnum intellectum
dicitur, quòd magistratus potest suum socium
dare tutorem. Nec obstant allega. iura: quia ille
qui delinquit, per delictum amisit merum im-
perium: & sic factus est alius priuatus, & sic suus
combaro poterit ipsum punire, non vt parem,
sed vt priuatum. argum. C. vbi Sena. vel clari. l.
sicur. quia quilibet potest præsentare. argum. l. si
ut certo. ff. commo.

SVMMARIA.

1 *Auditor cui est commissum negotium principale, tunc principaliter siue in consequentiam, potest statim inhibere etiam in partibus.*
2 *Auditores sacri Palatij omisso articulo grauaminis, à quo in partibus extitit appellatum, procedunt in negotio principali sibi ipsis commisso.*
3 *Auditores licèt pronunt ent benè processum, & malè appellatum, nihilominus negotium principale manebit in Curia.*

DECISIO IIII. aliàs 392.

NOTA, † quòd Auditor datus in negotio 1
principali [a] in causa appellationis inter- a
positæ in partibus, siue ante sententiam, siue post
fuerit appellatum, potest inhibere iudici à quo,
dummodò sibi constet de appellatione, & causa
per eam sit deuoluta, aliàs si cum articulo appel-
lationis negotium etiam principale sit commis-
sum cum potestate citandi ad partes, indifferen-
ter inhibere potest: ratio, quia ius inhibet. & etiã
† Auditores sacri Palatij omisso articulo graua- 2
minis à quo in partibus extitit appellatum, pro-
cedunt in negotio principali, dummodò sit id
sub ipsis commissum, & ad Curiam deuolutum.
& † si aliquoties de ipso grauamine cognosce- 3
rent, & benè processum & malè appellatum pro-
nuntiarent, nihilominùs maneret in Curia, nec
remitteretur ad partes. & hoc habet stylus, licèt
de iure esset contrarium faciendum, vt de appel.
c. ecclesia. et c. vt debitus. cum ibi not. Idem ser-
uatur in causa, quę de speciali mandato commit-
titur in Curia, & decreta est citatio, licèt non ex-
ecuta. Idem seruatur in omnibus appellationi-
bus interpositis ab Auditore Cameræ, & alijs Iu-
dicibus in Curia, citata tamen parte ad dicẽdum
contra commissionem.

ADDITIO.

In negotio principali. Adde deci. 8. inf. de appel- a
lationib.

EPITOME.

Clericus succedens laico an sit subiectus statutis, quibus erat subiectus laicus.

SVMMARIVM.

1 *Clericus etiam in reali debet gaudere priuilegio clericali, vt coram iudice ecclesiastico conueniatur.*

DECI.

DECISIO V. aliàs 552.

OBligatus est laicus Auinione in certa quantitate pecuniæ ad Curiam sigilli Montispessulani: quæ obligatio habet vim rei iudicatæ, & absque alia cognitione mandatur executioni: nec admitteretur, nisi certæ exceptiones, scilicet, solutionis, & rei iudicatæ, &c. Modò mortuo debitore successit sibi clericus, creditor contra bona: & in omnibus dicti debitoris bonis exposito clamore dicti sigilli procurat fieri executionem per illam Curiam, requirendo Officialem in administrãdo iure in subsidium, vt faciat bona distrahi: opponit se dictos clericus successor, & vult opponere debitas exceptiones, quare executio non debeat fieri, & coram eo petit se admitti ad probandas: Officialis remittit eum ad Curiam sigilli, vt ille opponat illas exceptiones, & ob hoc debitor prędictus appellat: quęritur an benè Officiali grauauerit? Videtur quòd nõ, quia laicus prædecessor huius clerici fuerat præuentus, imò & condemnatus: cùm obligatio habet vim condemnationis: ergo videtur quòd idem iudex debuit facere executionem, oon obstante quòd personæ cõditio sit mutata: imò & cognoscere propter priuationem. argum. no. per Host. de oblig. c. ad ratioci. c. 1. et c. postulasti. de foro compe. & ff. de iudi. l. si quis posteà. Sed posset dici quòd illa vera, cùm eadem persona esset præuenta: hic autem sunt diuersæ personæ debitoris laici videlicèt & clerici: quare videtur aliquibus contrà, quòd imò clericus debet audiri super op-
1 positione sua in foro ecclesiastico, quia †clericus etiam in reali debet gaudere priuilegio clericali, & conueniri in foro ecclesiastico, iuxta no. In authen. vt omnes obedi. iudi. prouin. §. hoc cõsiderantes. & per Archidiac. de cleri. coniu. c. 1. libro sexto, & per Ioannem Andream, in nouella, in titul. de duel. & præsertim quia vbi contra hæredem debet fieri executio, oportet præmitti vocationem, & aliquam causæ cognitionem, quam in clericis iudex secularis non potest præmittere. argum. ad hoc quod not. per Innoc. de iudic. c. quia V. in fine.

EPITOME.

Præsentes in Curia Romana secundùm stylum Rotæ ius reuocandi domum non habent.

SVMMARIVM.

1 *Ius reuocandi domum an habeant præsentes in Romana Curia.*

DECISIO VI. aliàs 829.

1 NOta, †quòd illi, qui sunt in Curia Romana pro Republica, habent ius reuocandi domum. de foro compe. c. fina. de dilatiooib. c. causam. tamen communiter obseruatur, quòd tales non habent ius reuocandi domum: ideò coguntur ibidem respõdere suis aduersarijs postquàm sunt præsentes in Curia. ita obseruat Rota, vide Compost. in c. statutum. de rescrip. lib. 6.

De Libelli oblatione.

SVMMARIVM.

1 *Nullitatem intentans debet in libello causam exprimere, in quo potest nullitatẽ & iniquitatem deducere.*

DECISIO I. aliàs 145.

OTA, † quòd intentans causam nullitatis debet causam exprimere in libello, vt not. Innoc. in c. cùm Bertoldus. de re iudi. & ff. de appell. l. si expressim. & quòd in eodem libello valeat causa nullitatis & iniquitatis intentari, no. in c. dilecto. de appell. 1

De Mutuis petitionibus.

SVMMARIVM.

1 *Reconuentio non habet locum in causa appellationis.*

DECISIO I. aliàs 61.

OTA, † qnòd in caosa appellationis non habet locum reconuentio, [a] vt not. Innoc. in c. 1. de mut. petit. & videtur tex. in l. ad cognitionem. ff. ex quib. cau. in pos. eat. 1 a

ADDITIO.

a Reconuentio. An autem reconuentio possit fieri post litem contestatam, vide do. Abbatem in c. 1. de mu. petit. vbi ponit longam disputationem in materia reconuentionis. Adde Fely. in d. c. 1. col. 1. versi. dum gloss. tangit.

EPITOME.

Reus virtute commissionis actoris reconuenire non potest, sed aliam specialem impetrare debet.

SVMMARIVM.

1 *Reconuenire an possit Reus actorem virtute commissionis actoris, an opus sit sibi alia commissione.*

DECISIO II. aliàs 598.

SI quis † impetrat nouam commissionem in aliqua causa à Papa Auditori contra Reum, & Reus vult eum reconuenire in eadem causa, vel alia, non potest sine commissione speciali, quæ de facili obtinetur, tamen fortè hoc posset fieri ex prima commissione, sed meliùs est aliam super reconuentione obtinere. & ita etiam obseruat Rota dominorum Auditorum sacri Palatij. 1

De Litis contestatione

SVMMARIA.

1 *Exceptio solutionis non impedit litis contestationem.*
2 *Solutio an finiat litem.*

DECISIO I. aliàs 154.

1 NOTA, † quòd exceptio solutionis non impedit litis contestationem. vt videtur no. per Inn. in c. 1. de lit. contesta. super verbo, contingentis. lib.
2 6. licèt lex videatur dicere, quòd † per solutionem lis videtur finita, vt l. cùm quærebatur. versicul. proinde. ff. iudicatum solui.

SVMMARIVM.

1 *Nullitatis exceptio impedit litis contestationem.*

DECISIO II. aliàs 115.

1 NOta, † quòd causa nullitatis impedit litis contestationem, & ante litem contestatam opponi potest, vt notat Archi. in c. vt circa. in fin. de electione. lib. 6. & Io. Monach. vide deci. 8. infrà de restit. spoliato.

SVMMARIVM.

1 *Litis contestatio non fit in causa appellationis parte absente.*

DECISIO III. aliàs 144.

1 NOta, † quòd absente parte in causa appellationis non fit litis cõtestatio. de quo dic vt per Inno. in c. per tuas. de appellationib.

SVMMARIVM.

1 *Contestatio litis non requiritur in possessorio causa beneficialis.*

DECISIO IIII. aliàs 155.

1 NOta, † quòd vbi agitur possessorio iudicio in causa beneficiali nõ requiritur litis contestatio. de quo dic vt in c. 1. de libelli oblation. per Inno. vbi notat certos casus.

SVMMARIVM.

1 *Lis si est cõtestata in prima instantia, non est necesse illam contestari in causa appellationis de stylo Rota.*

DECISIO V. aliàs 208.

1 NOta, † quòd seruat audientia, quòd vbi est lis contestata in causa principali, nõ est necesse quòd contestetur in causa appellationis, aliàs sic. vt l. fin. C. de temporibus appellationum. et c. per tuas. de appellationibus.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio ad appellandum non requirit litis contestationem, nec alium iuris ordinem in præambulis iudiciorum.*

DECISIO VI. aliàs 496.

1 NOta, † quòd in restitutione concedenda ad appellandum non est necessaria litis cõtestatio in his, & alijs præambulis, sicut probando infamiam contra quam concedenda est talis citatio personalis, vel facienda inquisitio non est seruandus ordo iuris. arg. c. qualiter & quando. et c. cùm oporteat. et c. inquisitionis. de accusa. vide suprà de in integ. resti. deci. 3.

SVMMARIA.

1 *Preceptũ de soluendo à quo nõ fuit appellatum impedit litis contestationem sicut sententia diffinitiua.*
2 *Preceptum de soluendo vim diffinitiuæ habet, & actionem parit sicut & sententia.*

DECISIO VII. aliàs 541.

VTrum † preceptum de soluẽdo, à quo non fuit appellatũ infrà tempus debitum, impediat litis contestationem, sicut sententia diffinitiua, quæ transit in rem iudicatam? Fuit determinatum quòd sic, cùm † habeat vim diffinitiuæ, quod patet: quia ex eo oritur actio, sicut ex sententia, vt notat Specu. tit. de sen. excom. §. breuiter. circa finem. quę nõn oriretur ex interlocutoria, vt no. in Clem. fi. de appel. vltra medium. Itẽ quia imponit finem liti, sicut sentẽtia: ergo transit in rem iudicatam. ff. de re iudi. l. 1. ergo cùm per ipsum dicatur res finita, obstabit & impediet litis contestationem, vt in c. exceptionis. de lit. cõtesta. lib. 6. cùm dicit finita. & eleganter. ff. de con di. inde. & ad Tertul. l. 2. §. fi. licèt quidam nitantur contrarium sustinere, ex eo quia non inuenitur plena causæ cognitio sicut in sententia, sed vel est hoc dictum, quia in confessum nullę sunt, nec restant partes iudicis in cognoscendo, sed in pronuntiando, vel diffinitiuam sententiam proferendo, si post litis contestationem & dato libello fiat confessio. iuxta no. in l. 1. C. de litis contesta. & l. proinde. ff. ad leg. Aquil. 1 2

SVMMARIVM.

1 *Processus factus lite non contestata in causa prophanà est nullus, secùs in spirituali.*

DECISIO VIII. aliàs 627.

IN † causa prophana lite non contestata processus est nullus, vt in c. vnic. de litis contest. secùs in causa spirituali. pro hoc Clem. sæpè, de verbo. signific. & ita seruat Rota. 1

SVMMARIVM.

1 *Causa appellationis vbi libello non est responsum, & sic lis non contestata, valet.*

DECISIO IX. aliàs 669.

QVando † aliqua causa est in secunda instantia, & dato libello, seu libellis non est responsum, & sic lis non est contestata, nunquid valet? dic quòd sic, * vt not. in c. per tuas. de appel. 1 a

ADDITIO.

Dic quod sic. Adde dom. Abb. in d. c. per tuas. in 2.

in 2. col. ver. in fi. gl. Et an litis contestatio sit necessaria in causa nullitatis, vide eundem Abb. in d. c. in 3. col. ver. vlt. extra gl.

SVMMARIVM.

1 *Processus factus lite non contestata in causa prophana est nullus, secùs in spirituali.*

DECISIO X. aliàs 827.

1 NOta, † in causa prophana lite non contestata processus est nullus, vt c. vn. de litis contestatio. secùs in causa spirituali, vel priuilegiata, vel matrimoniali, vel vsurarum: quia in spirituali solũ iuratur de calumnia, vt in Clem. dispendiosam. de iudic. & de verbo. signifi. c. sæpè. in Clem.

SVMMARIVM.

1 *Petenti responderi libello si obyciatur de compromisso videndum est an sit tale, quod impediat litis contestationem: quia secùs si est simplex.*

DECISIO XI. aliàs 706.

1 DIc † quòd si in aliqua causa datus est libellus per aliquã partem, quæ petit responderi libello, & alia renuat respondere, dicens ꝙ de causa erat factum compromissum, an hoc impediat responsionem libelli? Dic circa hoc quòd est videndum, an compromissum sit tale, quod impediat litis contestationem, secùs autem si esset simplex. vide circa hoc de litis contest. c. 1. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Litis contestatio inducitur per negationem contentorũ in libello, etiam si non dicatur, animo litẽ contestandi.*

DECISIO XII. aliàs 706.

1 NOta, † quòd si pars rea respondendo libello actoris neget narrata prout narrantur: & dicat petita fieri non debere, licèt non addat, nec dicat animo litis contestandæ: nihilominus censetur lis contestata, per l. rem non nouam. C. de iudi. et c. vn. de litis contestatio. et c. dudum. de electio. Et hanc quæstionem recitat Specu. & eam sic decidit titu. de contestatio. §. 1. ver. si proponatur.

De iuramento calumniæ.

SVMMARIVM.

1 *Procurator in Romana curia in animam constituentis, & suam tenetur iurare.*

DECISIO I. aliàs 492.

1 NOTA, † quòd procurator in Romana curia non solùm in animam domini, sed etiam sui ipsius tenetur præstare iuramentum de calumnia, alioquin habebit locum pœna c. fina. de iuramen. calumnam licèt dominus principalis iurasset nihilominus iurare tenetur procurator, cùm ipse calumniari possit sicut dominus, prout legitur & notatur in c. appellationis. §. 1. super verbo ab ipsis. de iuramen. calum. lib. 6. & faciunt in simili not. per Doct. in c. præsentium. de test. eo. lib. & in auth. principales. C. de de iuram. calum. in 1. glo. & no. in c. in pertractandis. eo. ti. & faciunt no. in c. procurator. de elect. libr. 6. & per Hostien. eo. titu. §. 2. circa fi. in summa.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentũ calumnia si petitum fuerit, & non præstetur nullus est processus: secùs si non fuerit petitum.*

DECISIO II. aliàs 660.

DIc, † quòd si in aliqua causa queratur quòd iuretur de calumnia: potest præstari vsque ad finem: & si non præstetur nullus est processus: secùs autem si non petatur, & ita seruat sacrũ Palatiũ: & hoc est expressum in c. 1. de iura. calum. lib. 6. 1

SVMMARIVM.

1 *Auditor potest compellere partes nescientes quid contineatur sub iuramento calumnia, ad iurandum quinque capitula sub eo contenta: & actor iurare recusans cadit à causa, & reus habetur pro confesso.*

DECISIO III. aliàs 787.

SCiendum est, † quòd est consuetum in sacro Palatio quòd in causis corã Auditore iuratur 1
de calumnia simpliciter: & potest fieri quòd iuretur per procuratorem si sciat quot capitula cõtineat dictum iuramentum, extrà, de iur. calum. c. penul. si autem sit pars ignorans, & hoc videtur Auditori quòd debeat iurare specialiter quinq; capitula quot continet dictum iuramentum, tũc dictus Auditor potest eum compellere, & sub pœna iuramenti, & si est actor, qui non vult præstare dictum iuramentum, cadit ab actione per sententiam, & reus absoluitur: si verò reus non vult iurare, habetur pro confesso & cõiuncto, secundum Host. in summa ti. de iura. calum. §. quæ sit pœna nolentis præstare iuramentum.

SVMMARIVM.

1 *Iuramẽtum calumnia omissum, si non fuerit petitum, non vitiat sententiam.*

DECISIO IIII. aliàs 664.

NOta, † quòd si in aliqua causa omittatur iuramentum de calumnia, quia non petitur præstari: nihilominus valet sententia lata. 1

De Dilationibus.

DECISIO II. aliàs 170.

Similis est dec. 25. sup. de iud.

SVMMARIVM.

1 *Remedium l. diffamari. C. de ingen. manumis. quando intentatur ab eo, quem reus asserit esse suum creditorẽ quomodo procedatur.*

DECISIO II. aliàs 305.

1 Nota † qualiter diceuti aliquem debitorem statuitur tẽpus à iudice, infra quod probet debitum, vel infamiam quam allegat, vt not. Innoc. in c. conquerente. in 2. gloss. de off. ord. & in c. lator. qui fil. sint leg. iunct. l. diffamari. C. de inge. manumis. in libello autem non posset peti, quòd in futurum alicui inhibeatur quòd non agat, vel non petat: quia actio negatoria non competit in talibus personalibus actionibus, sed in realibus, vt l. harum. ff. si seruitus vendi.

SVMMARIVM.

1 *Testes iurati infra terminum probatorium, poterunt examinari post dictum terminum.*

DECISIO III. aliàs 345.

1 Nota, † quòd vbi est datus certus terminus ad probandum: si testes ante terminũ sunt iurati, post terminum possunt examinari. Nec obstat c. pia. cum ibi nota. de excep. libr. 6. quia ibi est speciale propter odium excommunicationis: ideò infra terminum iuris habet probare, aliàs non admitteretur in illo casu d. c. pia. secùs est in alijs casibus: quia ex quo testes sunt iurati ante terminum, post terminum non videtur aliquid de nouo fieri, sed quod est inceptũ continuari, argum. l. sed si manente. ff. de preca.

De Ferijs.

SVMMARIVM.

1 *Petitorium tempore feriarum non potest suspendi, vt procedatur in possessorio.*

DECISIO I. aliàs 95.

1 NOTA, † quòd tempore feriato si aliquis velit suspendere petitorium prius intentatum cum possessorio, non auditur, quia interest partis vt tempore feriarum non procedatur, quod fieret, si possessorium solùm intentaretur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia diffinitiua vbi conclusum est in causa potest ferri in vacationibus, non autem interlocutoria.*

DECISIO II. aliàs 755.

1 Sciendũ est, † quòd in vacationibus sacri Palatij potest ferri diffinitiua sententia in causa, in qua est conclusum: sententia autem interlocutoria non potest ferri.

EPITOME.

Beneficium an dicatur vacare apud sedem si ille, cui de eo tanquàm vacante apud sedẽ Papa prouidit sub conditione, si idoneus repertus fuerit, extra curiam literis non expeditis mortuus sit.

SVMMARIVM.

1 *Reseruatio an expiret per prouisionem factã per Papã ei qui extra curiam literis non expeditis moritur.*

DECISIO III. aliàs 650.

Si † Papa prouidet alicui de beneficio vacante apud sedem apostolicam, si idoneus repertus fuerit: & ille recedat de curia non examinatus: & etiam sine bullis dictæ gratiæ, & moriatur in suis partibus, an tale beneficium adhuc dicatur vacare apud sedem apostolicam? Dicuot aliqui maiores de Rota sacri Palatij, quòd si ille erat idoneus, & vt talis probatur per testes etiam post mortem eius, quòd tale beneficiũ vacat extra curiam. Aliqui verò alij Domini de Rota tenebant contrarium, quòd adhuc vacet in curia: cum dicta gratia videretur conditionalis, si idoneus reperiretur, & id non fuit factum morte præuentus. 1

De Ordine cognitionum.

SVMMARIA.

1 *Spoliatus est restituendus antequam de nullitate sententia cognoscatur.*

2 *Spoliatus vbi notorium est eum non habere ius maximè in beneficialibus, non est restituendus.*

3 *Rei iudicatæ exceptio à qua non fuit appellatum, restitutionem impedit.*

DECISIO I. aliàs 46.

NOTA, † quòd vbi aliquis dicit se spoliatum [a] per partem, seu iudicem, & opponitur spoliato, quòd sententia pro eo lata fuit nulla, videtur quòd primò cognoscatur de restitutionis iudicio, quã de causa nullitatis, quia nulla exceptio videtur obstare beneficio restitutionis. c. fin. de ordi. cogni. c. in literis. de resti. spol. videtur verum, maximè si pars fuerit spoliata post appellationem: quia tunc videtur restituenda, secùs si seruato ordine iudiciario, vt c. conquerente. de restit. spolia. cum ibi no. per Innocen. in 1. gloss. & 3. q. 1. ca. in summa. in princip. Vbi † autem esset notorium, quod spoliatus non habet Ius, [b] tunc non restituitur, maximè in causis beneficialibus, vt c. constitutus. per Innocen. de filijs presbyt. & Specu. not. quòd † rei iudicatæ exceptio, à qua non fuit appellatum impedit restitutionem. in tit. de pos. & peti. §. quoniam. versi. 23. Idem not. 3. q. 1. ca. in summa. quia præsumi debet pro sententia, à qua non fuit appellatum, vt no. Inno. in c. quoniam contra falsam. extra, de probat. de quo vide no. per Dy. de re. iu. qui ad agendum. lib. 6. 1 a 2 b 3

ADDITIONES.

a Se spoliatum. Adde decisi. 1. & quæ ibi not. supr. de appellat. in nouis. & Matth. de afflict. deci. 98.

b Quòd spoliatus nó habet iús. hic habes quod restitutio denegatur spoliato, quãdo notoriè constat eum non habere ius. adde similem denegationem dec.a.inf.de resti.spo. adde idé esse quando opponitur exceptio rei iudicatæ, vt hic. Et sic ex istis duabus decisionib. habes quinque casus, in quibus spoliato denegatur restitutio: quibus adde sextum in monacho habẽte administrationem vel prioratum ad nutum Abbatis amouibilem: nam si spolietur ab Abbate suo, nó auditur petens se restitui dec.1.inf.de rest.spol. secùs si ab alio spoliaretur. Adde Anto. Corso.in tracta.de potest.ac excellent.reg. in quo quidem tract.includitur alius tract.ad regulã, spoliatus ante omnia venit restituendus. vbi ad d.regu. dat 50.fallentias quibus adde alias 11. fallent. quas ponit Lanfranc. Brixiensi. in rep.rub. de caus.possess. & proprie.col.8. & moderni Docto.in l. materialiter.§.nihil commune. ff.de acqui.poss.

De Causa possessionis & proprietatis.

EPITOME.

Possessio beneficij traditione anuli portæ affixi non queritur, vbi alius contendens se possidere ipsius portæ claues haberet: nisi traditio per pacificũ collatorem facta fuerit. Item non agitur restitutoris remedio vt humanum corpus in sepulchrum reducatur.

SVMMARIVM.

1 *Possessio beneficij an acquiratur per traditionẽ anuli.*
2 *Restitutorio an possit agi pro cadauere amoto?*

DECISIO I. aliàs 302.

1 NOTA, † quòd per traditionem anuli [a]
a parte beneficij de quo agitur, non acquiritur possessio, si alius qui dicebat ad se collationem beneficij pertinere, claues portæ beneficij habebat: secùs autem esset, vbi ille qui tradidit possessioné anuli, omnimodam habebat collationé, & super iure collationum non turbaretur: quia tunc per anulú & præsentiam collatoris videtur acquisita possessio beneficij, vt c. tibi qui.de rescri.lib.6. per Doct. sic in l.1.§. Scæuola.ff.si quis test.liber esse ius.fuer.l.restituta.ff. ad Trebell. & l.3.§. si causa.ff.de bon.poss. & vide c.cum olim.de senten. & re iudic.de hoc in c.transmissam. de elec. per Io.And.
b & per Dy.de re. iu. c.1.lib.6. Item no. [b] gl. Innoc.
2 quòd † si corpus humanum sit remotum de loco sepulturæ, posito quòd pro tali amotione possit
c agi restitutorio iudicio: non tamen restituitur [c], donec plenè constet corpus fuisse restituendum, & de iure restitui debere, vt no. Inno. in c.cùm liberum de sepultu. licèt Host. dicat, quòd de rigore iuris esset restituendum, quia ex hoc posset agi possessorio iudicio, & debet fieri restitutio: licèt æquitas sit pro prima opi. vt ipse no. in c.alleg. Istud fuit in Rota determinatum, licèt lex, diui.ff. de rel.& sump. fune. cùm iustè videatur facere contra, ergo si iniustè sit ablatum per violentiam, sit restituendum.

ADDITIONES.

Per traditionem anuli. Adde dec.5.inf.eo. & dec. a
8.de rest.spo.1.in antiquiorib.
Item not. Adde deci.vlt.infr. vt lit.penden. nihil b
inno.
Non tamen restituitur. Adde Hippo.Marsi.sing. c
199.inci.in iure expressum & clarum est. & decis. vlt.inf. vt lit.penden.nihil innouet.

EPITOME.

Soluens nomine alieno præsumitur habere mandatum ad soluendum.

SVMMARIVM.

1 *Pensionem soluens nomine alieno censetur ex mandato domini soluisse maximè sciente pensionario.*

DECISIO II. aliàs 23.

NOta, † quòd vbi aliquis dicit se esse in pos- 1
sessione alicuius pẽsionis: & probat quòd pensio fuit retroactis temporibus soluta, sed nó apparet de mandato illius, qui dicitur pensioné debere: cùm fuerit soluta, præsumitur quòd soluens habuit mandatum: quia non est verisimile quòd soluens voluerit iactare pecunias suas, vt l.cùm de indebito.ff.de probatio. quia in tali casu præsumitur, quòd gerens talem actum, gerat de mãdato domini. per Inn.in c. nonnulli. super verbo, mandato.de rescri. maximè quãdo sciente illo, qui dicebatur debitor, soluta est pensio: quia tunc videtur solutionem ratificare, & mandatum dare. ar. no. in c.ex parte. de rescr. per Inn. Et sic sequitur, quòd petens talem solutioné præsumitur fuisse in possessione, nisi aliud probetur. Licèt videatur contra, quia factum tertij nó debet nocere alteri: vt dicitur in simili quòd factũ Abbatis non nocet conuentui quãtum ad transferendum in alium possessionem proprietatis. extra, de reli.do.c. cùm dilectus. cum ibi not.in gl. per Inno.

ADDITIO.

Pensionis. Vide Dec.consi.136.inci. In cau.reue- a
rendi. Gigant.in tracta.de pensio.q.47.

SVMMARIVM.

1 *Possessor beneficij dicitur habere possessionẽ pacificam licèt sibi posteà moueatur lis super beneficio.*

DECISIO III. aliàs 36.

NOta, † quòd vbi aliquis est in possessione 1
alicuius beneficij, licèt moueatur sibi lis a
super beneficio videtur tamen possessionem pacificam habere: quia ad hoc quòd aliquis videatur pacificã possessioné habere, sufficit quòd de facto possideat, licèt super iure moueatur sibi cõtrouersia. Et no. Inn. in c.cóstitutus. de appell. & Archi. in c.licèt. super verbo, pacificã. de præbendis. libr.6. ad quod facit l.sciendũ.§.si fundus. ff. qui satisda. cogant. quia licèt videatur contra l.

Lucius

Lucius.§.tres hæredes.ad Trebell.sed pro prima parte facit quòd interruptio ciuilis non mutat possessionem,vt l.intra quatuor.de diuer.temp. præscri.contrà faciunt not. in c.commissa.super verbo pacificam.de elect.lib.6. pro prima parte bene facit quod ibi notatur per ipsum Arc. in gl. per te vel alium.

Aooitio.

a Possessione. Adde deci.3. & ibi addit.§.de præb. in nouis.

EPITOME.

Petitorium suspẽdi potest etiam in secunda instantia,nisi de rei iure constet.

SVMMARIA.

1 *Petitorium potest suspendi in causa appellationis: secùs in causa principali: quia non posset post conclusionẽ in causa.*

2 *Causa appellationis videtur diuersa à causa principali.*

DECISIO IIII. aliàs 69.

1 NOta,† quòd in causa appellationis potest
a suspendi petitorium a, licèt in causa principali non possit post conclusionem, vt in c.1.
2 de causa poss.& proprie.in Clem.quia alia † causa videtur causa appellationis à principali, vt l. cùm apud.ff.iud.sol. quòd intellige quòd in causa principali vsque ad conclusionem potest suspendi petitorinm. vt not.in c. pastoralis. super verbo petente.per Inno.de causa pos.nisi sit probatum per reum ius habere in proprietate: quia tunc si constaret de iure Rei non potest suspendi per actorem petitorium.vt ibi patet.

Aooitio.

a Suspendi petitorium. Adde dec.6.inf.eo.tit.

EPITOME.

Possessio an dicatur acquiri per solum tactum anuli ecclesiæ causæ, si fiat in præsentia habẽtis potestatem conferendi.

SVMMARIVM.

1 *Possessionis traditio ecclesia clausa fit etiã per solũ anulum,modo fiat per habentem conferendi potestatem.*

DECISIO V. aliàs 153.

1 NOta pone † quòd aliquis est inductus a in
a possessionẽ per anulũ ecclesiæ clausæ,cuius claues erant penes eum, ad quem pertinebat custodia ecclesiæ tunc vacantis: vtrũ per hoc possessio ipsius ecclesiæ apprehendatur,ita ꝙ per ta-
b lem apprehensionẽ solius anuli b quęratur possessio beneficij: vt si posteà nõ admittatur, vel si alius in possessionem inducatur, sit restituendus vt spoliatus.Et dic ꝙ sic,si anulus est sic traditus per illum qui dicebatur habere potestatem cõferendi: quia anulus est instrumentũ ædificij.ar.l.fundi.in pri.de ac.emp. quia qui tangit superficiem, totũ tangere videtur, vt l.vulgaris.ff.de fur.iũct. l.quòd si.§. materia. de peti. & como. rei ven.de test.l.ad testamentum.§.fi. Item quia corporaliter res videtur apprehensa, ex quo est in præsentia Rei.vt l.nunquã nuda.§.1.cum ibi no.de acq. rer.do. & circa hoc adde no.per Inn.in c.in literis.super verbo possessio.de rest.spo.& per Compost.in c.transmissa.de elect.& per Dyn.in regula.1.de reg.iu.lib.6.vide suprà eo.tit.deci.1.

Aoditiones.

Inductus in possessionem. Adde pro concor. decis.8.de resti.spolia.in antiquior. a

Solius anuli. An autem possessio possit tradi ad b
oculũ si est in præsentia, vide Abba.in c.cum aliquibus.de re iud.& ibidẽ per Fel.col.2. ver.secundo adde & limita istam communẽ opinionem.

EPITOME.

Petitorium licèt inter duos collitigantes fuerit suspensum coram suo iudice, si contingat per tertiũ coram alio iudice agi super eodem petitorio, poterit suspendens tale petitorium venire, & agere pro suo interesse super petitorio coram secũdo iudice.

SVMMARIVM.

1 *Petitorij suspensione stante inter duos coram vno indice quòd illud corã alio iudice & cum alio collitigante intentari possit.*

DECISIO VI. aliàs 185.

NOta † quòd vbi a quis suspendit petitoriũ 1
coram vno iudice,seu Auditore: si agatur a
per tertium coram alio iudice seu Auditore super eodem petitorio, quòd suspendens tale petitorium corã primo Auditore potest venire pro interesse, & intentare petitorium coram secũdo Auditore, qui sunt diuersi iudices, & vidẽtur diuersa iudicia ar.l.cùm apud.ff.iud.sol.

Aooitio.

Nota quòd vti.Adde pro concor.deci.4.sup.eo. a

SVMMARIVM.

1 *Fructus quæsiti per eum, qui obtinuit in possessorio, non restituentur posteà obtinenti in petitorio, quando petitorium fuit post restitutionẽ intentatum. Et acceptanti beneficium dicenti posteà illud non cadere sub gratia sua, non creditur.*

DECISIO VII. aliàs 193.

NOta, † quòd si primò fuit intẽtatum peti- 1
torinm & possessoriũ, & posteà suspensum sit petitorium: & iste spoliatus obtineat, & fructus sunt restituti, si posteà spoliator obtineat super petitorio, fructus restitutos, & quos percepit à tẽpore motæ litis sub petitorio, tenetur restitue-

ſtituere vt no. Per. in c.ſignificauerunt.de reſti.ſi autem petitorium non fuiſſet prius intentatum, ſed intentaretur poſt reſtitutionem factam tunc ſpoliato:ſpoliatus fructus ſibi reſtitutos antequã intentaretur petitorium non habet reſtituere. ſic notatur in c.cũ ſuper.in ſecunda gl. de cauſa.poſ. & proprie.glo.Ioan. Andr.in nouella in c.cùm in multis.in fi.de reſcr.lib.6.habet, quòd acceptans beneficium ſi poſt acceptationem dicat,quòd nõ cadebat in ſua gratia, non creditur ſibi: quia ex quo acceptauit præſumitur, quòd cadat in gratia:ita quòd acceptãti incumbit probatio. Et circa iſtud vltimum vide deci.42.inf. de teſt. quod ſi ſpoliatus intentãs petitorium, & poſſeſſorium ſuſpenſo petitorio obtineat in poſſeſſorio,&per conſequens fructus ſibi reſtitui: ſi poſteà ſpoliator obtineat in petitorio, an recuperet fructus prædictos:& dic quòd ſic: ſecùs ſi à principio nõ intentaſſet niſi poſſeſſorio.

EPITOME.

Sufficit fuiſſe in poſſeſſione clericatus per aliqua tempora abſque alia probatione.

SVMMARIA.

1 *Clericatus poſſeſſio per aliqua tempora abſq; alia probatione ſufficiat.*

2 *Clericatus poſſeſſio, licèt inducat præſumptionem ſine alia probatione tituli, tamen non erit ſufficiens ad adiudicandum beneficium.*

3 *Præſumptio eſt ſemper pro poſſeſſore.*

DECISIO VIII. aliàs 264.

1 NOta, † quòd talis eſt opinio Rotæ, quòd
a vbi clericus fuit in poſſeſſione [a] per aliqua
tempora, & vixit vt clericus, licèt aliàs per literas, vel teſtes non probetur titulus. ita notatur per Innoc.in c.ſuper his. circa finem magnæ glo. de accu.et c.innotuit.de eo qui fur.ordi.recep.& Ioan.Monach.in c.ſi iudex. & in c. licèt. de ſenten.excommu.libr.6.licèt ibi Ioan.Andr. videtur notare contrarium: quæ opinio videtur de
2 rigore iuris verior:quia † licèt poſſeſſio clericatus ſine alia probatione tituli inducat præſum-
b ptionem, vt no.gl.alle. tamen in beneficialibus b
præſumptio non eſt ſufficiens ad adiudicandum beneficium, niſi verus titulus probaretur, vt c.1. de re iud.lib.6.& hoc no.Inno.in c.illud.de præſump. ad quod notatur per Arch.in c.ordinarij. de off.or.licèt iſta præſumptio ſufficeret quantũ
3 ad tuendum eum in poſſeſſione: quia † ſemper eſt
præſumptio pro poſſeſſore, niſi contrà probetur, vt notatur in c.ex inſinuatione. de proc.per Inn. ad quod faciunt notata per Arch. in c.2. de conceſ.præb.libr.6. Prima autem opinio ſecundum æquitatẽ ſemper cõſueuit ſeruari. maximè ſi diu quis fuerit in poſſeſſione clericatus. arg.l.3.ff.ad Macedo.iunct.l.Barbarius.ff.de off.prætor.

ADDITIO.

a Fuit in poſſeſſione. Adde Iaſ.in l. Barbarius.col. 9.ver. tertio facit.& col.11.ver.quintò.ff. de offi. prætor.& quod probetur per vnum teſtem, vide Hyppoly.Marſi.§.ijdem Cornelio.ff.de quæſt.
Tamen in beneficialibus. Adde quod quemad- b
modum præſumptione non probatur beneficiũ alicui deberi ſic nec cõfeſſione partis, ſed ſolo titulo vero probatur beneficium alicui adiudicandum eſſe. prout dicitur dec.19.ſup. de reſti.ſpol. In nouis. Item decidit gl.pragma. Sanctio.in ver. termino.col.4. ver.ſimiliter.ti.de paci.poſ. Et an in cauſa beneficiali habeat locũ regula, actore nõ probante &c.adde dec. 1. ſup. de re iud. In nouis. Sed poſtquã ſolo titulo probatur beneficiũ alicui deberi, quæritur an tituli fieri debeat exacta probatio, de quo vide dec.1.ſup.de reſtit.ſpo.in nouis & deciſ.1.inf.de præſumptionibus.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſor beneficij etiam non probato titulo beneficij, nec penſionis poterit agere nomine ſui beneficij.*

DECISIO IX. aliàs 467.

NOta, † poſſeſſor beneficij etiam non plenè 1
probato titulo beneficij, nec pẽſionis, poteſt agere nomine ſui beneficij actione ex decre.querelam. de electio. pro penſione iam diu ſoluta prædeceſſoribus ſuis & poſtmodum ei ſubtracta:licèt ipſe non fuerit in poſſeſſione percipiendi eandem. iuxta notata per Inn.in c. in literis.de reſti.ſpo. & in c.cùm ſuper. de cauſa poſ. & proprietã.

SVMMARIVM.

1 *Reſeruatio Papæ obſtat agenti poſſeſſorio: quia afficit titulum & poſſeſſionem.*

DECISIO X. aliàs 475.

NOta, † ſi agenti poſſeſſorio obijciatur, & 1
producatur Papalis reſeruatio ſiue ante, ſiue poſt ſuſpenſionem petitorij, denegatur reſtitutio:putà decretum Papæ nedum afficit titulum, ſed etiam poſſeſſorium. arg.eorum quæ leguntur & notantur de appell.c. vt noſtrum.de elect.c.ſi eo tempore.lib.6. facit optimè c.ſuſcitata.de reſtit. ſpol.& not. in c. conſtitutus. de filijs presby. & infra de reſt.ſpolia. dec.2.

ADDITIO.

Nota ſi agenti. Adde dec.3.de reſt.ſpo.ſup.in nouis. a

SVMMARIVM.

1 *Reſeruatio beneficij obſtat agenti poſſeſſorio niſi ſit ſpoliatus pendente. quia tũc officio iudicis ſibi ſubuenitur.*

DECISIO XI. aliàs 56.

NOta, † quòd vbi aliquis a tenet beneficium 1
reſeruatum quòd ſi talis expellatur de be- a
neficio, ſibi non datur interdictum:quia ſicut reſeruatio afficit beneficium ita poſſeſſionem, vt c.vt noſtrum. de appella. & ibi Innoc. ad quod l.ſi minor.ff.de ſeruis exportan. benè tamẽ daretur

tur officium iudicis, si esset expulsus lite pendente: in quo quidem officio non requiritur possessio: sed sufficit, quòd ius tempore expulsiõis detineat, vt not. Inn. in c. dilecti. de maiori. & obedien. Ad quod faciunt no. in l. & ideò. cum l. seq. ff. de condi. furti. & l. non tamen. ff. de peti. hæredi. licèt videretur secundũ aliquos quòd posito, quòd reseruatio afficiat possessionem ciuilem, non tamen naturalem, vt l. 1. §. deijcitur. de vi & vi arma. vt dicitur in simili, quòd ex contractu, ex quo non potest transferri dominium, transfertur possessio naturalis, vt in donatione inter virum & vxorem. ff. de acquir. possessio. l. 1. §. si vir. ita cõcordatur cum l. 3. §. fi. & l. si eum qui. ff. de donat. inter vir. & vxo. ad quod l. si quis vi. §. differentia. & l. quod meo. §. si furioso. ff. de acquir. poss. Item posito quòd reseruatio afficiat possessionem quantũ ad Papã, non tamen quantum ad extraneũ litigantẽ, vt dicitur in simili. in l. qui opinionẽ. ff. de secũ. ta. & vide infrà de præbend. decisio. 20. & 24. & suprà de electio. decisi. 4. & infrà de resti. spol. deci. 2. 11. & 15.

ADDITIO.

a Nota quòd vbi aliquis. Adde deci. 3. & 14. de restit. spolia. sup. in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Petitorij suspensio quoad vnam partem operatur effectum etiam quod ad aliam etiam non petentem.*

DECISIO XII. aliàs 626.

1 SI † Auditor sacri Palatij suspẽdat petitorium ad instantiam vnius partis duntaxat, vt agatur tantùm in possessorio iuxta Clem. vn. de causa possessio. & proprieta. quòd tunc etiam intelligitur suspensum petitorium quoad aliam partem sine eius petitione, secũdum dispositionem iuris communis, vt in alleg. c. vn. notatur in c. ex conquestione. de restitu. spoliato. & hoc verum est in eadem ratione: secùs in diuersis. & ita seruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Intrusus est qui habet beneficium ab eo qui titulum dare non potest.*

DECISIO XIII. aliàs 415.

NOta, † quòd intrusus a est ille, qui absque
1 titulo eius qui dare potest, tenet benefi-
a cium: & non ille, qui ab alio habet titulum qui dare potest, licèt de ipsius pronisi, vel tenentis tituli validitate disputetur, aliàs dubitetur: hoc vult Innoc. in c. nihil est. in magna glo. circa medium. de electio. & ibidẽ Compost. in glo. pone. & sic intrusio opponitur canonico ingressui.

ADDITIO.

a Nota quod intrusus. De hac materia intrusionis adde Fely. in c. in nostra. nu. 27. de rescri. in c. veniens. de accusat. Ioan. Andr. de Selua in tractu. de beneficia. in 3. parte. quæst. 11. col. 4. Aene. de Falco in tract. reseruat. in 4. quæst. prin. in 26. effect. & in 2. part. tracta. in 4. quæst. princ. in 40. quæst. & dec. 20. inf. de præb.

SVMMARIVM.

1 *Possessorio per tres sententias conformes deciso suspenso prius petitorio non est amplius sententia dicenda super possessorio.*

DECISIO XIIII. aliàs 368.

NOta, † quòd vbi in vero possessorio actum est & sunt tres sententiæ latæ suspẽso prius petitorio, super possessorio seu spoliatione non est ampliùs sententia ferenda. Et hoc potest esse verum, quando ab eodem agebatur petitorio & possessorio restituendæ possessionis: & talis obtinuit, & est restitutus in possessionem, tunc frustrà ageretur de possessione: quia non esset nisi fatigare laboribus & expensis. 1. l. ff. de inoffic. testam. sic not. Innocen. in c. cum dilectus. extra, de causa poss. & propriet. secùs tamen si aduersarius. de quo dic vt in c. qui ad agendum. per Dy. de reg. iur. lib. 6. & per Cy. in l. incerti. C. de interdict. notatur in l. a. ff. de interdict. 1

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus qui obtinuit in possessorio, & recuperata possessione ecclesia super fructibus & expensis dedit spoliatori dilationem, qui dilatione pendente potest procedere in petitorio, si propterea fuerit facta nouatio.*

DECISIO XV. aliàs 884.

SPoliator † cõdemnatus ad restituẽdam ecclesiam cum fructibus perceptis & expensis restituta ecclesia componit cum spoliato pro fructibus & expensis in certa pecuniæ summa & quantitate: & spoliatus dat sibi certos terminos certorum annorum ad soluendam illam quantitatem pecuniæ: quibus terminis nondum lapsis nec adhuc soluta pecunia spoliator vult procedere in petitorio: spoliatus dicit, quòd non: donec omnino sit restitutus: quia nondum habuit restitutionem fructuum, & expensarum. Alter dicit quòd non tenetur soluere propter conuentionem & terminos: & quòd ex hoc videtur renuntiasse spoliatus illi exceptioni, quæritur an benedicat, sic, si fuerit facta nouatio, aliàs non, vt ff. de re iud. l. 4. §. si ex conuentione. & C. de excep. rei iudic. l. 2. ad quod facit arg. l. qui id. ff. de donationi. 1

De Restitutione spoliatorum.

SVMMARIA.

1 *Monachus spoliatus beneficio ad nutum remouibili nõ restituitur contra abbatem suum nisi pendente inquisitione quam contra abbatem prosequebatur, vel ab extraneo sit spoliatus.*

Preca-

2 *Precario in dubio transfertur possessio.*

DECISIO I. aliàs 1.

1 PRIMO, †quòd monacho [a] habēti ad-
a ministrationem seu prioratum ad nu-
tum abbatis amouibilem non compe-
b tit restitutio, [b] nec aliquod remedium
in causa restitutionis. possessionis contra suū ab-
batem. & sic tenet, quod no. Inn. in c. olim. super
c verbo, restitutus. in vlt. opi. [c] de accu. nisi spoliet
eum pendēte inquisitione contra ipsum abbatē,
quam ipse monachus prosequebatur. ita no. Inn.
in prin. in vlt. opi. de accusationib: Nec seruamus
opinionem eiusdem positam in c. insinuante. qui
Cle. vel vo. circa quod vide quod not. Arch. in c.
præsenti. de off. ord. lib. 6. Et istud ego intellige-
bam esse verum, quādo prior vel monachus ha-
bens talem administrationem ad nutum remo-
uibilem remouetur ab abbate: secùs si spoliare-
d tur ab extraneo: [d] quia tunc competeret sibi re-
stitutio: quia cùm iste videatur precario posside-
re: in dubio respectu extranei videtur habere pos
2 sessionem: quia †in precario in dubio transfertur
possessio. ff. de preca. l. & habet. §. cum quis. & ibi
notatur. & istud est ad instar serui, cui competit
restitutio possessionis. C. si per vim vel alio mo-
do. l. fin. & c. qui leg. perso. habent. l. 1. cum ibi no.
contra tamē abbatem, à quo talis monachus cau-
sam tantum habet non habet, restitutionem. ar. l.
si quis conductionis. C. loc. sed benè contra ex-
traneum, vt l. qui precario. ff. de preca. & religio-
si in causis, in quibus possunt agere, possunt pro-
curatores constituere.

ADDITIONES.

a Monacho habenti. Adde dec. 6. eo. tit. sup. in no-
uis. Fely. in c. per tuas. de maiorit. & obed.
b Non competit restitutio. Adde plures casus, in
quibus spoliato denegatur restitutio, quos accu-
mulaui. inf. dec. proxima. & in decis. 1. de ordine
cognitio.
c Vltima opinione. Vbi dicit ꝙ monachi benè pe-
tere possunt vt restituantur ad monasteria salua
ordinis disciplina: sed quod restituātur ad prio-
ratus vel obedientias hoc petere non possunt.
d Spoliaretur ab extraneo. Adde decis. 15. supr. de
iudicijs.

EPITOME.

Notorium non ius agenti possessorio, & reser-
uatio obstante idem.

SVMMARIVM.

1 *Spoliato petenti restitutionem obstat exceptio notorij non iuris & reseruationis.*

DECISIO II. aliàs 7.

1 NOta, †quòd vbi agitur possessorio iudi-
a cio [a] in causa beneficiali: & apparet de no-
b torio non iure [b] agentis impeditur restitutio de
c quo c. ad decimas [c]. de resti. spo. lib. 6. vt no. Inn.
in c. constitutus. de fil. presbyt. & Spec. in titu. de
peti. & poss. §. quia suprà dictum est, secùs vide-
retur in re prophana. arg. no. in l. fi. ff. de vi, & vi
ar. & l. si de vi & possessione. ff. de iudi. not. per
Dy. in reg. qui ad agendum. de re. iu. libr. 6. cum
si. pro quo c. lator. et c. consanguinei. de re iud. &
quod no. in c. quod sicut, de electio. In beneficio
reseruato etiam spoliatus non restituetur: quia
reseruatio tollit, ne talis possit dici possessionem
habere. & ita no. per Inno. in c. vt nostrum. de ap-
pel. & ita seruatur. & de elect. c. si eo tempore. lib.
6. vide. inf. dec. 15. eo. tit.

ADDITIONES.

Possessorio iudicio. Adde dec. 3. in c. si cōtra. sup. a
hoc eo. tit. in nouis. Alex. in l. naturaliter. §. nihil
commune. col. 6. ver. aut quærimus. ff. de acqui-
ren. posses.
Notorio non iure. Hic habes, quod restitutio de- b
negatur spoliato quando notoriè constat de nō
iure illius. Similis denegatio fit in materia reuo-
cationis attentatorum: quæ quidem reuocatio
denegatur quando notoriè constat de non iure
petentis: prout deciditur in dec. 2. hoc eo. ti. sup.
in nouis. Similis denegatio fit spoliato qui petit
ad beneficium reseruatum se restitui: quia reser-
uatio facit ne possit dici possessionem habere, se-
cundum Inn. in c. vt nostrum. extra, de appella-
tio. Item quando spoliatus non habet ius. deci. 1.
sup. de ord. cognit.
C. ad decimas. Quod c. hoc dicit. Ecclesia quæ c
petit restitutionem decimarum, quas se dicit in-
tra parœciam alterius possedisse, non auditur,
nisi probet possessionem legitimam. Et sic obsta-
ret sibi ecclesiæ notorium: quia decimæ in aliena
parœcia constitutæ de iure communi spectāt ad
illius parœciæ ecclesiam.

SVMMARIA.

1 *Dolus tam in spolio rerum corporalium, quàm incorporalium requiritur.*

2 *Spoliatus pensione ad hoc vt obtineat, necessariò docere debebit de iure suo.*

DECISIO III. aliàs 11.

NOta, †quòd sicut in spoliatione rerū cor- 1
poralium dolus requiritur, ita in spolia-
tione rerum incorporalium. & ad hoc sequitur,
quòd ille qui tenetur ad certam pensionem: &
propter aliquas causas non soluit in præteritum,
sed est paratus soluere in futurum, talis videtur
spoliare, vt no. Inno. in c. querelam. super verbo
subtractiōe. de electio. similiter in tali casu, †qui 2
dicit se spoliatum pensione præterita oportet, ꝙ
doceat de iure suo, antequàm pensio præterita
adiudicetur: quia in isto casu tale possessorium à
petitorio separari nō potest: quia non restituitur
possessoriū quin restituatur petitoriū: cùm pos-
sessio in talibus incorporalibus haberi non possit
sine iure. ff. de itinere actuq; priuat. l. 3. §. hoc
autem, & quemadmod. seruit. amitt. l. fi. cum ibi
no. et c. trāsmissa. de resti. spo. de quo notatur per
Inno. de seruis non ordi. c. de seruorum. cùm ista

sint coniuncta in isto casu cognoscendo de vno, necesse est quòd de alio cognoscatur: vt dicitur in simili, extra, de dona. inter virum & vxo. c. de prudentia. cum ibi no. per Inno. iunct. l. quoties. ff. de iure do. odium spoliatorum & suspitio petitorum, vt de in rem verso. l. seruus. & notatur de doli excep. l. 2. §. circa.

SVMMARIA.

1 *Appellatio spoliati donec durat spolium, valet.*
2 *Spoliatus si appellauerit, etiam post 10 annos poterit persequi appellationem suam si grauamen non habet vim diffinitiua sententia vel interlocutoria.*
3 *Spoliatus semper videtur grauari.*
4 *Spoliatus infra quod tempus videtur possessionem perdere si petere negligat.*

DECISIO IIII. aliàs 54.

1 NOta, † quòd vbi dicit se aliquis spoliatum,
& appellat post magnum tempus à tempore
spoliationis etiam post decem annos, quòd
2 valet appellatio 1 & hoc † si grauamen non habet
vim diffinitiuæ sententiæ, vel interlocutoriæ, vt
not. Spec. titu. de appell. §. restat. versic. sed quid
dices. circa quod vide Arch. in c. concertationi.
soper verbo, apprehendi. de appella. libr. 6. & est
3 ratio, qnia † semper spoliatus videtur grauari:
ergo quádocunq; & vbicunq; potest appellare,
licèt videtur cótrà: quia fur ex prima cótractione
tenetur, vt l. ei qui. de fur. igitur videtur quòd té
pore spoliationis quis videretur grauari nó alio
tempore. Inno. tamen videtur notare in c. querelam.
de elec. super verbo, de nouo. in prin. quòd
4 spoliatus † negligens per annum petere possessio-
nem, non videtur perdere dictam possessionem,
arbitrio tamen iudicis relinquitur, in quo tempore
spoliatus videatur possessionem perdere, si
petere negligat, vt dicitur in c. mandatum. de referi.
per Inno. in glo. 1.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus debet probare se habuisse possessionem ab eo qui authoritatem habebat instituendi.*

DECISIO V. aliàs 65.

1 NOta, † quòd vbi quis petit restitutioné beneficij, quo dicit se spoliatú, oportet quòd probet possessionem se habuisse ab illo, qui authoritatem habebat instituendi, vt not. Innoc. in c. in literis. in gl. circa fi. de rest. spo. & Arch. in c. 1. de eo qui mit. in pos. causa rei seruá. libr. 6. Et ponit hoc Io. Andr. in addi. Spec. in rub. de rest. spo. & Io. de Lig. in c. ex parte. de restit. spo. & hoc tenet curia Rom.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio hospitalario, vel similibus spoliatis non datur, quando crimen tangit administrationem propter quod fuit amotus, aliàs secus.*

DECISIO VI. aliàs 71.

NOta, quòd vbi quis tenet hospitale, vt leprosariam,
si per superiorem amoueatur
propter aliquod crimen, quod imponitur, tali
datur restitutio ad tale hospitale donec contrà
eum fuerit probatum. & hoc intelligo verum, si
fuerit amotus propter crimen, quod non tangebat
administrationem. Si † antem crimen ran- 1
git administrationem: quia postnlatur suspectus
propter malam administrationem, tunc non restituetur.
sic not. in c. quia contingit. de reli. do.
in Clem. Sic dicitur in simili, quòd tutorum suspicio
non potest solui, si de administratione
accusentur: secùs si de alio crimine. sic concord.
ff. de solutionib. §. 1. l. quòd si forte. §. 1. cú l. quáuis.
§. 1. aliàs incipit Calipodius. eo. ti. Item interest
istius quòd purget famam suam, & quòd interim
non spolietur, vt dicitur in simili quòd etiam
administratori est licitum defendere famá
suam, vt l. quæ omnia. ff. de procura.

SVMMARIA.

1 *Clericus rediens ad beneficium non dicitur spoliare in casu c. si beneficia de præb. lib. 6. Et in eodem casu non licet propria authoritate redire ad beneficiú dimissum & per alium occupatum.*
2 *Clericus rediens ad suum beneficium quod dimiserat si alium in possessione inuenerit, non debet propria authoritate illum possessione sua spoliare.*
3 *Hæres poterit res hæreditarias propria authoritate occupare, nisi fuerint per alium occupata.*

DECISIO VII. aliàs 102.

NOta † quòd vbi aliquis per c. si beneficia. 1
de præb. lib. 6. redit ad beneficium primú
in quo aliàs erat institutus contra istum redeuntem
ad beneficium suum nó datur possessorium
iudicium, nec interdictum. Et est ratio, quia
iste qui redijt ad suum beneficium non videtur
perdidisse possessionem, nec amisisse: quia dum
redijt, nihil de nouo videtur acquirere, sed acqui
situm conseruare. ar. l. filio. ff. de iniusto rup. testa.
ff. de pecu. l. peculiú. §. si habere. & l. voluntate.
ff. quib. mo. pig. vel hypo. sol. ad quod facit
quod not. Archi. in allo. c. si beneficia. vbi dicit,
quòd propria authoritate potest redire ad suum
beneficium. & hoc intellige verú secundum me,
si possessio non erat occupata, nec erat, qui contradiceret
tempore regressus: quia si esset occupata,
videretur quòd iste non posset redire: quia
† licèt non sit priuatus ipso beneficio per senten- 2
tiam hominis, seu iuris: tamen vbi institutus est
in beneficio, & occupauit beneficium tali habenti
ius non est permissum occupare propria autho
ritate, vt no. in simili Innoc. in c. transmissam. de
elec. vt dicitur in simili † quòd hæres propria au- 3
thoritate potest res hæreditarias occupare, nisi
fuerint per alium occupatæ. in authent. de hære.
& fal. §. in omnibus. qui ita concor. cum l. qui habebat.
ff. de manu. test. cum multis simil.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Appellatio interposita per spoliatum cõtra spoliantem habet vim citationis.*
2 *Nullitate litiscontestationem impediri.*

DECISIO VIII. aliàs 107.

1 NOta, † quòd vbi aliquis dicit se spoliatũ,
& appellauit contra spoliatorem, licèt
spoliator non veniat ad causam, reintegran-
dus est spoliatus: quia spoliator videtur citatus
a inre: & licèt non appareat, reuera spoliasse: tu-
tius est, quòd reintegretur, qui dicit se spoliatum
sub conditione, si & inquantum est spoliatus,
contra illum à quo dicit se spoliatum: licèt ali-
ter non appareat, vt c. G. perpetuus. cum ibi not.
per Innoc. de fide instru. iunct. l. conductorum.
2 C. de pact. Item not. quòd † causa nullitatis [a] im-
a pedit litis contestationem: & ante litem opponi
potest, vt not. Archi. in c. vt circa. in fin. de elect.
lib. 6. & Ioan. Mo.

ADDITIO.

a Causa nullitatis. Adde decisi. a. sup. de litis contestatio.

EPITOME.

Canonicus regularis spoliatus beneficio seculari sibi per ordinarium collato agit ad restitutionẽ.

SVMMARIA.

1 *Canonico regulari spoliato beneficio datur restitutio.*
2 *Fructus an lucretur inhabilis.*
3 *Conferenti beneficium inhabili non currit tempus, vt deuoluatur beneficium propter negligentiam.*

DECISIO IX. aliàs 114.

1 NOta, † quòd vbi regularis canonicus ha-
bet ex collatione ordinarij beneficium se-
culare si spoliatur tali beneficio tali canonico
datur restitutio: quia per tales personas talia be-
neficia possunt præscribi. ergo possideri ab ini-
tio, vt c. si de beneficio. de præben. lib. 6. iunct. c.
2 cum nostris. de conces. præbend. vbi † inhabilis
a lucratur fructus, [a] ergo possidet. & ibi videtur
3 textus in c. post electionem. eo. tit. quòd † si inha-
bili conferatur beneficium, conferenti non cur-
rit tempus, vt sic deuoluatur beneficiũ propter
negligentiam: quia non deuoluitur. super quo
vide c. quanquam. de elect. lib. 6.

ADDITIO.

a Lucratur fructus. Super quo vide latè per Fel. in c. de quarta. de præscrip. col. 11. vbi plenè & latissimè de hoc tractat vltra cæteros scribentes.

SVMMARIVM.

1 *Spoliator violentus & intrusus cũ titulo reprobato condemnandi sunt etiam in fructibus, qui percipi potuerũt, secus si ageretur contra alium possessorem, ad quem peruenit res cum titulo colorato.*

DECISIO X. aliàs 130.

NOta, † quòd vbi agitur de reintegrando, si 1
agitur contra violentum & dolosum, vel
contra illum, ad quem res peruenit ex contractu
reprobato, tunc veniunt fructus, qui percipi po-
tuerunt. argu. l. sed & partus. ff. de eo quod met.
cau. l. ait prætor. §. per hanc. ff. quæ in fraud. cre-
di. c. grauis. de restit. spol. vbi autem ageretur de
reintegrando cõtra alium possessorem, ad quem
peruenit res titulo colorato, vel alia colorata
causa non veniunt fructus qui percipi poterant.
l. si fundum [a] cum ibi no. ff. de rei ven. a

ADDITIO.

L. si fundum. Et ibi vide gloss. in ver. percepisse. a
quæ ponit quatuor casus in quibus fructus præben. debet restitui ab habente titulum.

SVMMARIA.

1 *Spoliatus venit restituendus etiam si spoliator dicat beneficium reseruatum, nisi incontinenti paratus esset illud probare.*
2 *Reseruationis exceptio est exclusoria possessorij, vbi constaret de reseruatione vel continenti posset probari de illa.*

DECISIO XI. aliàs 275.

NOta † vbi spoliato [a] opponitur beneficiũ: 1
quo dicit se spoliatum, suisse reseruatum 2
& spoliatus petit se admitti ad probandam spo-
liationem ante reseruationem non auditur spo-
liator: quia exceptio reseruationis probandæ
non excludit. sic intelligitur c. vt nostrum. cum
ibi not. de appel. et c. constitutus. de filijs presby.
& si dicatur, quòd reseruatio est exclusoria pos-
sessorij: quia verum est, cùm est probatum, vel
quando quis incontinenti paratus est probare,
aliàs contra spoliationem non admittitur exce-
ptio. arg. l. si debitori. ff. de iudi. in c. in literis. de
resti. spol. versi. sed si constaret. ver. se. quod not.
Io. Mo. in c. 2. de resti. spol. lib. 6.

ADDITIO.

Spoliato. Aeneas de Falco. in tracta. reserua. in 3. a
quæst. principali in 11. effectu. Suprà de ca. poss. & prop. dec. 11. & de rest. spo. dec. 3. in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet præsumptionem pro se, quando agit cũ inferiore prælato: & hoc cæteris paribus.*

DECISIO XII. aliàs 299.

NOta, † quòd vbi agitur inter Episcopum 1
& inferiorem prælatum, seu Abbatem su-
per iuribus episcopatus: & Abbas dicit se turba-
ri in possessione per Episcopum: Episcopus dicit
se spoliatũ cæteris paribus præsumitur pro Epi-
scopo: & sententia est effectui mandáda super in-

te: dicto vnde vi, priusquàm super interdicto vti possidetis, vt no. Inno. & Host. in c. veniens. de præscr. & idem esset in interdicto vti possidētis. vt not. gl. in l. 1. C. vti pos. & per Ber. in c. auditis. super verbo. exemptis. de præscri. circa quod ad. de no. in c. abbate. per Innoc. vbi similiter ponit differentiam, quando agitur pro iuribus interdicto vti pos. vel confessoria. de verb. signifi.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus etiam agendo via attentatorum excluditur per exceptionem notorij non iuris, & hoc in beneficialibus.*

DECISIO XIII. aliàs 348.

1 NOta, † quòd si constat de non iure petentis restitutionem, aliàs reuocationem spoliationis beneficij per modum attentati in præiudicium litis, repellitur talis, quia glo. Inn. posita in c. significasti. de diuor. loquitur in petente restitutionem communem, & ad casum istum, videlicet, ne iudex petentem autorizet in delicto: in hoc enim non priuilegiatur agens ex beneficio lite pendente &c. sicut in alijs duobus. primum quia hoc casu agitur summariè, not. gloss. vt lite penden. c. 2. in Clem. in 1. gl. & sufficit eo casu sola detentio: secùs in petitorio. infrà de appel. dec. 10. & de senten. & re iud. dec. 25.

SVMMARIA.

1 *Spoliatus, qui intentauit petitorium & possessorium simul si constet de non iure suo, & aduersarij in petitorio an veniat restituendus?*

2 *Petitorium & possessorium vbi intentatur: pronuntiatio in possessorio est præmittenda: in executione tamen proprietas debet præualere.*

DECISIO XIIII. aliàs 423.

1 NOta, †[a] sed pone retento themate secun-
a dus qui fuerat in possessione inductus post prouisionem sibi factam fuit spoliatus per primum, sed agit contra eum petitorio, & possessorio simul, quæritur an quia constat de non iure suo, sicut etiam de non iure primi, an secúdus sit restituendus? Videtur quòd non: ex quo constat de non iure suo. arg. not. in c. constitutus. de fil. presby. & ibi per Io. An. cùm sit par causa, ex quo neuter habet ius, videtur quòd sit potior condi-
2 tio possidétis. Itē quia † cū simul petitorio & possessorio actū est, licèt in pronuntiatione sit pronuntiatio premittenda in possessine: in executione tamen debet proprietas præualere. licèt ergo feratur sententia super possessione, cùm proprietas non sit sua, imò nullius, potest ergo præualere in executione, vt impediat pronuntiari super possessione, & mandare executioni. ar. c. cùm dilectus. de causa posses. & proprie. In oppositum videtur, quòd in petitorio debeat absoluere primum ab impetratione secundi, cùm in possessorio simul intētato debeat eū condēnare, & secundū restituere ex quo constat de spoliatione, quia vtilis possessoris petitio propter inutilē petitionem petitorio additam non debet vitiari. ar. re. vtile. presertim in odium spoliantis, vt quia si secundus non fuisset spoliatus, & post ageret cōtra ipsum: fuisset ab eius impetitione absolutus, & quia melius esset possessionē esse penes eum, qui sententiæ vitio non suo cecidit à possessione sua. pro quo de restitutio. spolia. c. literas. et c. sæpè. cum ibi no. per Innoc. & ibi non fuit determinatum, sed motum fuit.

ADDITIO.

Nota. Ista dec. venit continuatiuè ad deci. infra a
positam sub ti. de conces. præb. nu. 21. in anti.

SVMMARIA.

1 *Spoliatus beneficij quod propter extrauagantem execrabilis retinere non poterat, non restituitur.*

2 *Vino legato non intelligitur nisi de eo, quod ex vite naturali nascitur.*

DECISIO XV. aliàs 371.

NOta † quòd vbi aliquis tenuit duo benefi- 1
cia incompatibilia vltra tempus statutum in decr. execrabilis. de præb. in extrauag. & vno illorum [illegible]neficiorum sit spoliatus, vel dicat se spoli[illegible]um, quòd non debet restitui: quia cùm a[illegible] quòd talia beneficia non potest tenere
de[illegible]e: nō est restitutio [a] facienda. arg. c. eam te. a
de rescri & no. per Innoc. in c. constitutus. de fil. presby. pro quo l. nauis. in fi. ff. de rei vendi. melius in c. ad decimas. de resti. spo. libr. 6. Nec articulus est admittendus super restitutione: & licèt quis per dispēsationem potest talia beneficia retinere incompatibilia: tamen istud est ex accidenti, & de gratia speciali: quia in dubio extendi nō debet. ar. l. Seio. §. fi. de annu. leg. ff. & l. sed si per prætorem. §. si feriæ. ff. ex quib. cau. ma. & facit quod notat. in l. qui habent. §. quia autem. ff. de tut. quia dabitur curator vt minori, non vt prodigo. de verb. ob. l. ex parte. & l. 4. ff. de condi. &
demon. legādo † enim vinum, videtur legare vi- 2
num quod ex vite naturali nascitur: non tamen vinum quod aliunde tollitur, vel ex tritico, vel ex alia materia. ff. de vin. & oleo leg. l. si cui vinū. licèt contra hoc videatur facere c. referente. de præb. & quod no. Spe. in ti. de peti. & pos.

ADDITIO.

Non est restitutio. Adde Rom. cōsi. 499. in præ- a
missa. co. 3. Capel. Tholos. dec. 464. inc. item fuit quæsitum, aliquis tenuit duos parœciales ecclesias vltra tempus.

SVMMARIVM.

1 *Violentia probata per testes an sufficiat probare rès ablatas per iuramentum.*

DECISIO XVI. aliàs 409.

NOta † libellans interdicto vnde vi, & pe- 1
tens bona mobilia sibi per violentiā ablata resti-

ta restitui non tenetur illa statim ante litis contestationem specificare: dummodò probauerit violentiam: qua probata per testes, sufficit res ablatas probare per iuramentũ. quod metus cau. c. vlti. arg. not. de prædictis in c. cùm dilectus. de ord. cog. & de resti. spol. c. grauis. et c. cùm ad sedem. & ibi per Inno.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus qui fuerat lite pendente surrogatus, non restituitur.*

2 *Spoliatus non restituitur si detinebat beneficium reseruatum.*

DECISIO XVII. aliàs 429.

1 Nota, † nunquid si mortuo reo [a] contra quẽ
2 de beneficio litigabam, & obtinueram sententiam in possessorio: lite adhuc pendente tu fueris surrogatus per ordinarium, contra c. si hi contra quos. vt lit. penden. lib. 6. & possessionẽ authoritate surrogationis assecutus: ego postea mãdato executoris emanato super & pro sententia, quam in possessorio obtinueram contra defunctum sum in possessionem restitutus te nõ conuicto, nec audito, vtrùm tu possis tanquàm spoliatus petere restitui? Quidã dixerunt quòd sic: quia non debuisti sine causæ cognitione remoueri de possessione tua, vt c. licet episcopus. de præb. lib. 6. Item quod licèt illud c. si hi cõtra quos irritet collationem, vel prouisionẽ sic lite pendente factam: non tamen possessionẽ adeptã vt licet collatio sit inutilis, seu surrogatio de re facta, tamen ex ea nihilominus potuit transferri possessio vera. argu. l. 1. §. si vir. ff. de acquiren. possessio. & pro hac videtur Inno. de iudi. c. quia V. in fin. Contrarium tenuit maior pars: quia ex quo authoritate executorum fuit introductus, nõ constat spoliasse, quia iustè possidet, &c. nec fuit ille surrogatus vocãdus: quia nullum ius habet, nec aliquã iustam causam cõtradicendi. ar. ff. sol. ma. l. 2. §. voluntatem. nec cogitare debebam illum possidere, nec vocandum fore, quem surrogari non debere sciebã, vt d. c. si hi cõtra quos. nec per consequens eum possidere credere debebam, nec ego, nec executor. & si nũc facta executione prætendens se spoliatum petat se restitui, ego potero excipere de attentata surrogatione, & actione sub lite pendente: quia cui damus actionem, multò fortius exceptionem, vt l. cui damus. de regulis iuris. cùm ego possem agere propter attentatam per eum surrogationem lite pendente factam reuocari: ergo multò fortius potero excipere: præsertim quia illud decretum, quod est in loco capituli, videtur debere afficere nedum collationem, seu titulum, imò & possessionem: quia multum interest actoris, ne nouus possessor surrogetur, sed quia possessio remanet vacans, vt si contingat in causa obtinere, facilius fiat executio. arg. not. per Innoc. in c. veniens. de testi. glo. tertia. & ille text. nedum voluit prouidere contra collationem, seu præsentationem: imò etiam contra possessionis occupationem, quæ etiam multùm concernit præiudicium, & prorogationem litis: præsertim quia propter possessionẽ surrogatiõis magis possit impediri effectus iustitiæ actoris, quã propter solã collationẽ, vel præsentationẽ: ergo magis debet reputari irrita, & inanis possessiõis assecutio surrogati, quã collatio, vt sic careat iuris effectibus, & adminiculis, nec sit sufficiens talis possessio ad pariendum de iure remedia possessionis, sicut etiam dicitur de reseruatione: quia propter decretum quod habet annexum afficit etiã possessionem, adeò † quòd si quis de facto possideret benefi-cium reseruatum sine authoritate apostolica, nõ daretur sibi restitutio, vt seruat Palatium. argu. 2
not. per Inno. in c. vt nostrum. de appel. & decretum iuris non debet esse minoris efficaciæ, quàm hominis. ar. ff. de iure patro. l. si libertus. Nec obstat dict. §. si vir. l. 1. de acquir. poss. quia ibi donatario acquiritur possessio rei donatæ contra prohibitionem iuris: quia donator desinendo habere animum possidendi etiam possideret, & ideò sua non interest si donatario acquiratur, præsertim cùm sit in culpa donando alteri: sed propter talem translationẽ possessionis nulli alteri præiudicium generatur, nec illa prohibitio iuris cõcernebat commodum tertij. Hic verò esset præiudicium actoris, & prorogaretur negotium ecclesiasticum in præiudicium ecclesiarum propter diuturnam vacationem, in fauorem quarũ talis prohibitio cum decreto irritante facta fuit. Nec obstant no. per Inn. in dict. c. quia V. in fi. quia quod ibi no. intelligo verum, vbi poterit aliquis iustus esse possessor surrogatus in locũ mortui, qui poterat defendere fortè ex aliqua causa possessionẽ: & ideò saltẽ talis per edictum generale in executione erit vocandus, vt in iuribus hic allegatis. 3
hic autem aliquis non poterat debitè surrogatus esse pendente lite propter iuris prohibitionem, & decretum: ideò non est necesse in executione præmittere aliquod edictum generale, nec aliquem vocare. fateor tamen quòd si in executione aliquis se opponat, quòd esset audiendus. argum. no. per Inn. de appellatio. c. ex ratione. circa principium: vel si facta executione petat eam reuocari, quòd erit audiendus, sed contra eum, vt prædixi, poterit de innocatione replicari, & de prohibitione iuris, & decreto. d. c. si hi contra quos. & vide suprà decisionem 4. de electio.

ADDITIO.

Mortuo reo. Adde Staph. in tracta. de liter. gra. a
& iusti. fol. 98.

SVMMARIA.

1 *Possessor prebendæ restituendus est ad res ad prebendam spectãtes, quas possidebat defunctus, ex cuius persona vacauit, aduersus quoscunq; spoliatores, sed non contra spoliatorem colligantem secum super prebenda, licèt dicat spoliatum nunquam eas possedisse.*

2 *Possidens authoritate superioris potest agere nomine beneficij: vel dignitatis pro rebus & iuribus pertinentibus ad beneficium, vel dignitatem.*

DECISIO XVIII. aliàs 542.

Mortuo † quodam Ambrosio, qui possidebat præbendam, quæ vacauerat per obitũ 1

 cuius-

cuiusdam Petri, quam post eius obitũ obtinuerat vigore consuetudinis ecclesiæ ego acceptaui illam præbendam,& feci mihi prouideri, & per executorem meum in possessionem induci, & de facto per capitulum admissus fui: antè autem quàm inducerer in possessionem illius præbendæ quidam alter prætendens eam reseruatã in personam dicti Pet. & Ambrosio viuente sibi per Papam tanquã de reseruata fuisse prouisum: & quia authoritate executoris sui assecutus fuisset possessionem illius præbendæ, nec etiam per capitulũ admissus fuit, agit cõtra me super præbẽda illa, petens eã sibi adiudicari, & mihi silentiũ imponi: & pendẽte lite in Curia super prębenda illa, ego ante omnia suspenso petitorio peto nomine præbendæ istius, in cuius possessionem sum inductus, restitutionem illarum rerum, & causarum quas ille aduersarius occupauit, prætendens eis præbendam meam spoliatam: præsertim cùm Ambrosius, per cuius obitum ego acceptaui præbendam, res & causas illas ratione illius præbendæ pacificè possidebat. Alter dicit, quòd cùm ego illarum rerum & causarum nunquam possessionem habuerim, nec eis fuerim spoliatus, non possum nomine meo possessionem petere: nec etiam possum nomine præbendæ agere, cùm sit dubium an ius habeam in eadẽ quousque de iure vtriusque partis fuerit discussum: quæritur quid iuris? Quidam (in quorum opinione tunc eram) dixerunt, quòd non possum agere: quia ex quo ago, oportet quòd agam nomine præbendæ, nec aliter videtur me posse agere quã si constiterit, ꝙ ius habeã in præbenda: quia ista exceptio aduersarij dicẽtis ꝙ nõ habeo ius in præbẽda, videtur præiudicialis: & per cõsequens priùs terminanda. Pro hoc facit benè, quia per talem petitionem restitutionis rerũ præbendæ videtur fieri tale præiudiciũ quęstioni principali, quę vertitur super præbenda, & eius iuribus: ergo cùm hæc quęstio spoliationis sit maior alia nõ permittatur donec alia sit discussa interpretari. arg. ff. de iud. l. pro minore. pro hoc l. sun di. ff. de exceptionib. & ff. famil. ercifcund. l. 1. in prin. Item quia aduersario videtur remittẽdum in viam retentionis illas res penes se habere, quia sibi cõcederetur petitio, si ius haberet, prout habet secundum se. argum. l. inuitus. §. cui damus. ff. de regu. iur. Nec obstat quòd ego habeo possessionẽ præbendæ: quia propter hoc non habui possessionem rerum istarum per aliũ occupatarum. argumen. l. quod meo. §. fin. ff. de acquiren. possessio. Nec obstat quòd prębenda fuit spoliata, cuius nomine ego ago: quia dico, quòd nõ est verum: quia etiam aduersarius possidet illas res nomine præbendæ in qua prætẽdit se ius habęre, & cuius ratione res istas apprehendit, & in cuius possessionem præbendę dixit se inducendum fore & me indebitè intrusum: ergo pendẽte isto dubio ita iustè nomine præbẽdæ poterit illas res retinere, sicut ego eas petere, cùm hic ita coloratũ titulum prætendat in præbẽda, sicut ego, & fortè plus propter reseruationẽ quã ostendit: quia in pari causa potior debet esse conditio possidẽtis, vt l. si seruum. §. sequitur. ff. de verbor. obliga. de præbend. c. si à sede. libr. sexto. Quidam alij, in quorum opinione erat maior pars, dicebant contra: quia imò ante omnia sum restituendus, ex quo sum in possessione præbendæ, & ago nomine eius, de qua constat quòd aliàs fuit in possessione istarum rerum, & cæterarum: quia in talibus multùm attenditur possessio, vt is † qui est in possessione alicuius beneficij, vel dignitatis authoritate superioris possit agere eius nomine pro rebus & iuribus pertinentibus ad beneficium vel dignitatem, etiam si de iure illius possessionis sit dubium. Pro quibus benè facit quod not. Specula. de actore. §. 1. in 13. col. versicu. sed pone quidam dicens. & per Innocen. de restitut. spolia. c. in literis. in fin. a. col. & de elect. c. nihil est. et c. transmissa. pro hoc etiam multùm benè facit, quod not. per eundem Innocent. de appella. c. constitutus. super verbo, effectũm. in quæstione quam ibi mouet. & per ea quæ ibi subiunxit, videtur respondere ad l. fundi. ff. de except. suprà in contrarium pro alia parte allegata. pro hoc etiam videtur text. in simil. C. de edict. diui Adria. toll. l. fina. ibi cùm dicit, earum rerum quæ mortis tempore testatoris fuerint. Sed salua eorum gratia credo primam opinionem veriorem. per l. per eam allegatam. Nec obstant ea quæ pro parte ista allegantur. Primò non obstat cùm dicitur possessorem dignitatis agere posse, & econtrà: quia fateor contra illum, quia non prætendit se habere ius in dignitate, vel beneficio nomine cuius agitur: secùs in eo qui dicit ea &c. de quibus agitur pro dignitate, vel nomine beneficij de quibus agitur possideri. Item non obstat quod not. Innocen. in dict. c. cõstitutus. qa licèt ibi innuat possidentem fundũ, de cuius dominio agitur posse lite pendente petere seruitutem ad fundum istum fateor, si petat seruitutem ab eo, qui se non prætendit dominum fundi à quo petitur seruitus: sed si ille qui petit dominium denegaret, secùs si ab eodem: quia tunc quæstio dominij præiudicialis esset quæstioni seruitutis & primò terminanda: nec permitteretur quæstioni dominij tanquam maiori parti præiudicium per quæstionem seruitutis, quæ minor est. iuxta l. per minorem. ff. de iudic. suprà allegat. nec etiam expressè Innocen. dicit contrarium. Nec etiam obstat, quod ibi dicit, possessorem præbendæ posse agere pro iure præbendæ, licèt sibi moueatur quæstio super præbenda: quia allegare videtur contra illos, qui non prætendebant se ius habere in præbenda: nec illa iura pro quibus nomine præbendæ possessor agebat, volebant nomine præbendæ retinere, sed ex hoc indebitè retinere: quia prætendebant agentem non habere ius in præbenda, hic autem aduersarius contra quem ago, prætendit se ius habere in præbenda, & eius nomine, seu ratione illas res & terras pro quibus agebatur velle retinere. Et eodem modo respondeo ad l. fina. C. de edic. diui Adriani tol. Nam ibi missus in possessionem ex edicto diui Adr. non mitteretur in possessionem illarum rerum, quæ detinentur per eum, qui se prætenderat ius habere: & qui monstrat etiam titulum in scriptis, prætextu cuius reuocaretur in dubium ius alterius, quousque esset de iure vtriusque di-

scussum, vt sic qui potiora iura allegaret, obtineret, vt ibi patet: imò, quod est fortius, si prætenderet ad se pertinere tales res, esto quòd non referret quæstionem super hæreditate, dum tamen referret quæstionem domini super rebus, quia illud dominium non impedit volentem referre quæstionem dominij illius, qui petit se admitti in possessionem, secundùm gloss. illam. vide dec. 1. suprà de iudi.

ADDITIO.

Mortuo quodam. Adde Nicol. Boër. deci. 340. statutum vel consuetudo.

SVMMARIA.

1 *Expressio conditionis quæ tacitè inerat in tradendo possessionem non facit possessionem conditionalem, nec præiudicat agenti possessorio, nec suspendit petitorium aduersarij.*

2 *Possessionis acquisitio & traditio possunt fieri sub conditione.*

DECISIO XIX. aliàs 578.

1 QVidam † expectans Apostolicus acceptauit præbendam, & fecit sibi prouideri, & in possessionem induci, & prouisus inductus, & ad eam receptus fuit sub conditione, si de iure sibi deberetur & saluo iure cuiuslibet alterius, & non aliàs. Posteà quidam ordinarius eodem modo receptus fuit, & in possessioné inductus. Primus reputans se spoliatum agit possessorio, petens se restitui, & suspendi petitorium, secundus ordinarius qui possidet, dat de iure suo, & de nó iure Apostolici primi dicitur sibi per Apostolicum quòd non potest, neceius articuli sunt admittendi obstante suspensione petitorij, quia illi articuli concernunt petitorium: ordinarius respondet, quòd imò potest, & quòd eius articuli sunt admittendi, ex quo ipse Apostolicus non habuit possessionem puram, sed sub conditione, si de iure sibi deberetur, & saluo iure alterius, & ideò cessante illa códitione non possidet: & ideò eius articuli concernentes petitorium, per quos detegeretur non ius actoris, & per consequens nó habuisse possessionem deficiente conditione, sub qua eum adeptus fuit, cùm sint exclusorij possessorij per eum intentati sunt admittendi. Quæritur nunquid benè dicat ordinarius? Videtur
2 dicendum quòd sic, quia † possessionis traditio & receptio posset acquiri, & fieri sub conditione. vt ff. de acquir. poss. l. qui absenti. §. si quis possessionem. & de restitut. spol. c. olim. qua deficiente nihil acquiritur ex tali actu conditionali, vt ibi. Pro hoc benè faciunt not. per Ioann. Andr. in nouell. de elect. c. 2. libr. 6. super text. in magn. gloss. quæ est super verbo, electio. & est penul. Sed potiùs videtur dicendum contrà, quia dicta conditio inhærebat actui, & erat de substantia, & natura sua, & ideò nó videtur quòd suspendat acquisitionem possessionis. argu. l. conditiones extrinsecus. ff. de condi. & demonstra. & ff. de legat. 1. l. 3. cum concor. licet in euẽtu resoluatur. vide infrà dec. 41. de testib. & attestat.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus petens se restitui in causa beneficiali, aliqualiter tenetur probare titulum saltem coloratum.*

DECISIO XX. aliàs 679.

NOta, † quòd in causa spirituali petens restitutionem debet iustificare, seu colorare suum titulum, antequàm restituatur, secundùm Innocen. in c. constitutus. extrà, de fil. presby. secùs in causa prophana, tunc spoliatus debet restitui sine aliqua probatione, vt c. sæpè. de restitut. spoliatorum. 1

SVMMARIVM.

1 *Spoliato sufficit quòd probet possessionem per traditionem clauium beneficij.*

DECISIO XXI. aliàs 717.

DIC † quòd si aliquis expectans acceptat beneficium vacans, & ponitur in possessione per suum executorem per claues, vel alio modo, quòd si iste spolietur, debet restitui ad dictum beneficium integrè: secùs autem si alter possideret, & dictus expectans esset positus in possessione aliquarum rerum beneficij, quia tunc ad dictas res possessas debet admitti, vel restitui secundùm Innocẽtium in c. ex literis. de consuetudin. et c. ex transmissa. de elect. 1

SVMMARIA.

1 *Spoliator dolosus non auditur super petitorio, antequàm spoliatus plenè fuerat restitutus etiamsi vellet bonis cedere.*

2 *Cessionis bonorum beneficium dolosa non impartitur.*

3 *Cessio bonorum debet fieri cum authoritate superioris.*

4 *Cedere bonis non permittitur ei, qui in fraudem alienauit bona sua.*

DECISIO XXII. aliàs 85.

NOTA, † quòd vbi monachus spoliauit dolo, & fraude, & cum inuasione beneficium, quòd petit, nó auditur super petitorio, ᵃdonec ille, qui possidebat beneficium, sit plenè restitutus per monachum spoliantem, licèt spoliator vellet cedere bonis, quia † tali spoliatori doloso non debet dari iuris remedium: quia in legem commisit, vt l. auxilium. §. in delictis. ff. de mino. vt dicitur in simili. in l. verum. in princip. ff. pro socio. Item agenti petitorio faciliori modo excipitur cótra eum, quòd non habeat beneficium cessionis bonorum, donec restituat quod 1 a 2

amisit.nec auditur volens beneficio cessionis vti, quin ex dolo suo puniatur, quòd super petitorio non auditur non facta restitutione. Et vbi esset dare casum, quod monachus non alius subiectus deberet admitti ad cessionem bonorũ, talis ces-
3 sio deberet † fieri cum authoritate superioris, sicut abbatis vel alterius, cùm bona talis subiecti superiori, vel monasterio acquiratur. in authen. ingressi. C. de sacr. eccle. & hoc nisi esset talis persona, quæ posset habere bona propria, in quibus superior non posset agere, & conueniri, quia tunc non requiritur authoritas superioris. ar. no. Inn. in c. edoceri. extrà de rescrip. Nec obst. per ista c. 1. de decis. quia ibi agebatur contra monachum, hic non repellitur. Nec obst. quod no. Inno. in c. cùm olim. in gloss. ma. ver. de male. de caus. poss. & propriet. quia in præsenti causa habent videre, an benè soluat, si repellatur ab agendo: ideò taliter debet puniri, cùm aliàs non possit satisfacere. ar. no. per Archi. in c. 1. de ele. lib. 6. et c. quia sępè. in fin. & per Innoc. in c. dilectus. de simo. licèt Spe. videatur notare contrà in tit. de pet. & poss. & quod not. per Inno. in c. Odoardus. de solu. &
4 ista fuit communis opi. Et qui in † fraudem alienauit bona sua volens cedere bonis suis non auditur. ff. quæ in fraud. cred. l. si. cum ibi not. quia iura nnn decipientibus, sed deceptis subueniunt. extrà de rer. permut. c. cùm vniuersorum, et c. inter dilectos. de donationib.

ADDITIO.

a Non auditur super petitorio. Adde Nico. Boër. dec. 349. quæritur an ciuiliter. col. 5. nu. 8.

SVMMARIVM.

1 Monachus spoliatus per abbatem non potest petere restitutionem, nisi sit spoliatus pendente accusatione, vel inquisitione, quàm procurat contra abbatem.

DECISIO XXIII. aliàs 359.

1 Nota, † quòd monachus nullo casu potest restitutionem petere, si spolietur per abbatem suo prioratu, nisi fuisset spoliatus pendente inquisitione, vel accusatione, quam procurat contra abbatem, vt not. Inno. in c. olim. de accus. vide deci. 1. suprà eo. tit.

SVMMARIVM.

1 Spoliato pendenti restitutionem obstat defectus notorij nomiuris.

DECISIO XXIIII. aliàs 625.

1 Nota, † quòd vbi agitur iudicio possessorio in causa beneficiali, & apparet de notorio non iure agentis, impeditur restitutio, vt not. Innoc. in c. constitutus. de fil. presb. & per Spe. tit. de peti. & poss. §. quia supradictum. secùs in re prophana. ar. l. fin. de vi & vi ar. & l. si de vi. ff. de iud. & not. per Dyn. in reg. qui ad agendum. de regu. iur. libr. 6. & per Innoc. in c. significasti. de diuor. vide suprà hoc tit. dec. 2.

SVMMARIVM.

1 Spoliatus debet restitui cum fructibus perceptis, & qui percipi potuerunt, nisi spoliator habuisset aliquam causam rationabilem.

DECISIO XXV. aliàs 597.

Si spoliatus † petit se restitui ad possessionem beneficij cum fructibus perceptis, & qui percipi potuerũt, & probat clarè spoliationem, tunc debet fieri dicta restitutio: tamen si spoliator habet aliquam causam rationabilem, vel colorem, quare fecit dictam spoliationem, tunc nõ fit condemnatio quantũ ad fructus, qui percipi potuerunt, sed benè ad alia prędicta. & ita etiam obseruat Rota dominorum Auditorum sacri Palatij. 1

De Dolo & contumacia.

SVMMARIVM.

1 Licentiatus per iudicem iniustè an possit excommunicari tanquàm contumax.

DECISIO I. aliàs 121.

ROTA, quòd † vbi pars est iniustè licentiata per iudicem, talis pars secundùm aliquos potest excommunicari. argu. l. 2. §. non solùm. ff. ad Tertul. quia culpa iudicis parti præsenti non debet præiudicare, vt in alleg. §. non solùm. & l. si per imprudentiam. de euic. In contrarium videtur, quia pars, quæ de licentia iudicis recedit, nõ videtur esse in culpa. arg. l. a. §. fin. ff. si quis cautionib. l. & l. non videtur. §. qui iussu. de re iudi. & quia excommunicari non debet, nisi contumax. ar. no. per Inno. in c. mulieres. de senten. excom. 1

SVMMARIVM.

1 Citatus per audientiam contradictarum, si fuerit contumax, an excommunicari possit?

DECISIO II. aliàs 790.

Sciendum est, † quòd si in aliqua causa spirituali, vel prophana aliquis sit citatus extra Curiam, & non veniat pars citata in termino assignato, tunc procedetur contra eum per audientiam cõtradictarum, & si pars quæ fecit citari suo loco dat libellum in termino, & non respondeatur libello, quòd licèt pars prædicta parte absente petat excommunicari: tamen non debet excõmunicari, sed procedatur contra eum, prout erit de iure faciendum secundùm stylum audientiæ contradictarum. Aliqui tamen dicunt, quòd habent in spirituali locum, sed non in prophana, & Ita tenet Rota. 1

SVMMARIVM.

1 Arrestari potest quis vt respondeat interrogatorijs datis in iudicio, secùs si non dedit.

DECISIO III. aliàs 592.

SI quis † petat arrestari aliquem, vt respondeas aliquibus interrogationibus per eum oblatis in iudicio, tunc potest fieri dicta arrestatio: secùs si 1

cus si nihil sit per eum adhuc datũ. ita etiam seruat sacrum Palatium. vide infrà de test. dec. 16.

SVMMARIVM.

1 *Deuolutio causæ per appellationem habet vim citationis, & ideò citationes quæ fiunt per audientiam, non sunt de substantia causæ.*

DECISIO IIII. aliàs 8.

1 NOta, † quòd vbi causa est deuoluta per appellationem in Curia, tres vel quatuor citationes quæ fiunt per audientiam, non sunt de substantia causæ, sed solùm de benè esse, vt not. Arch. c. 1. super verbo, de iure. de elect. lib. 6. quia deuolutio habet vim citationis, in Clem. causam. de elect. et c. sæpè. de appellat. & de renun. c. veniens.

SVMMARIVM.

1 *Citatus ad locum non tutũ potest appellare tam à processu, quàm à non admissione excusationis propositæ per suum procuratorem.*

DECISIO V. aliàs 15.

1 NOta † quòd vbi aliquis citatur ad locũ non
2 tutum[a] potest appellare, & si non petat locum securum. c. ex parte. cum ibi not. per Innoc. de appel. tutius tamen faciet pars, si mittat excusatorem ad agendum de loco non tuto: & si non admittatur eius exceptio, seu excusatio, tũc à repulsione excusationis, seu exceptionis de loco non tuto poterit appellari: vt dicitur in simili quòd vbi iudex recusatur, recusatio debet proponi coram iudice primo, & recusatione proposita ne iudex de facto procedat: vt not. Innoc. in c. causa. super verb. est ergo melior. de offi. deleg. debet autem pars petere assignari sibi locum tutum, & si denegetur, appellare debet. de quo dic vt per Archid. in c. venerabilibus. super verbo, non probauit. de sen. excom. libr. 6. & istud tenet Curia. & hoc vbi recusanti, & omnibus esset locus suspectus, quia in eo morantur inimici regni, sicut c. accedens, vt lite non contest. et c. pastoralis. de re iud. et c. cùm locum. de spon. & ibi gloss. super verbo, notorio.

ADDITIO.

a Locum non tutũ. Adde Ias. cons. 86. in causa. col. antepe. volu. 3. & quid si ex facto meo locus non sit tutus, an obstet ista exceptio. Fel. in c. cùm inter. col. 9. ver. limita tertiò. de exce.

SVMMARIVM.

1 *Citationis tempus & data commissionis inspici debet, vt dicatur causa esse in Curia Romana.*

DECISIO VI. aliàs 382.

1 NOta, † quòd vbi causa est cõmissa per præsentiam partium, si antequàm pars citetur, recesserit, non propter hoc sequitur quòd causa in Curia debeat remanere, quia tempus factæ commissionis inspici non debet, sed apprehensio personæ, vt c. licet. de foro compet. & l. Roma. ff. ad municip. arg. c. cùm te. de rescri. cum ibi not. iunct. l. vxorem. §. testamenta. ff. de leg. 3. & l. si ita. ff. de auro & argen. lega.

SVMMARIA.

1 *Auditor etiam in causa criminali non potest Reum citare, vt compareat personaliter, nisi hoc habeat specialiter commissum.*

2 *Causa non dicitur agi criminaliter, quando agitur, vt quis amoueatur ab administratione, secùs si ad depositionem ageretur.*

DECISIO VII. aliàs 389.

NOta, † quòd regulariter per auditorem datum in causa criminali in Curia Romana non decernitur citatio psonalis, nisi citatio personalis fuerit commissa. & est ratio, quia de facili potest super hoc adiri Papa. Facit ad istam quæstionem, quæ not. Arch. in c. statutum. super verbo, mandatum. de offi. deleg. lib. 6. Alius autem delegatus extra Curiam secundùm naturam potest citare personaliter, vt c. 1. de iudi. lib. 6. & hoc si sit talis causa, in qua non admittatur procurator, vt est causa depositionis, vt in c. per tua[s]. extrà de simo. quod not. per Innoc. in §. qualiter. 2. de accus. in gloss. in monitione. Nam † vbi agitur, 2
vt quis ab administratione amoueatur, non videtur agi criminaliter, sed ciuiliter: criminaliter autem agitur, quando agitur ad depositionem, vt alleg. c. per tuas. in fin.

SVMMARIVM.

1 *Citatio ad domum ad sententiam diffinitiuam audiendam, si ab initio citatus fuerit personaliter, an valeat; & quid de citatione ad testes recipiendos.*

DECISIO VIII. aliàs 369.

NOta, † valet citatio ad domum ad diffinitiuam sententiam audiendã, si semel in causa, & maximè ab initio fuerit personaliter apprehensus, vel semel personaliter comparuit, & de iudicio sisti promisit. not. Innoc. in c. fin. de eo qui mit. in poss. & allegat pro casu, c. causam. de dolo & cont. sed loquitur in absente actore, cuius contumacia maior est, quàm Rei, vt ibi no. gl. Vtrùm autem valeat huiusmodi citatio ad domum ad testes recipiendos, Io. And. in Clem. 2. de iudi. super verbo, personaliter. remittit ad mercuri. in regula, præsumitur ignorantia.

SVMMARIA.

1 *Citationẽ vigore decreta cõtra vnum, qui posteà ante citationis executionem mortuus est, non potest procedi contra surrogatum illo mortuo.*

2 *Citatio decreta licèt non executa perpetuat iurisdictionem quòad iudicem, vt posteà per mortem delegantis non expiret eius iurisdictio, non tamen quòad citandũ.*

3 *Citatio executa operatur præuentionem iurisdictionis, etiam si alter iudex primò fuisset impetratus.*

4 *Præuentus dici non potest non citatus, etsi vt citetur, mandatum sit.*

DECI-

DECISIO IX. aliàs 439.

1 Nota,† vtrũ directa citatione ad partes contra A. detinentem ecclesiam, mortuo ipsõ A. antequàm citatio fuisset in partibus executa, & sibi surrogato V. in virtute illius citationis cõtra illum surrogatum posset agi, vel procedi postea in Curia per audientiam? Fuit dictum per aliquos quòd sic. per c. quia V. de iudic. Alij verò contrà, per ibi not. per Inn. & ad hoc vide no. per Inn. extrà de off. leg. c. si. & in fin. super verbo, ci-
2 tatio. vbi no. quòd licèt† per mandatum de citando perpetuetur iurisdictio, quóad iudicem, vt postea per mortem delegantis non reuocetur, nõ tamen quóad partem, nisi per executionem citationis, & apprehensionem. arg. l. si quis postea. ff. de iudi. & ad præmissam quæstionem allegabatur per dominũ Petrago. l. cùm postulassem. ff. de dã.
3 infect. & per ibi not. potest dici, quòd † si actor in vna causa impetrauit vnum Auditorem, vel iudicem delegatum, qui mandauit partem citari, & Reus posteà impetrauit alium, qui præsentata sibi commissione mandauit citari actorem, & citatio fuit priùs executa, quàm citatio decreta per illum primum Auditorem, quem impetrauerat actor, quòd causa debeat tractari per secundum: quia primò perpetrauie suam iurisdictionem, ex quo primò de mãdato suo pars fuit citata, licèt enim primò impetratus per decretũ solùm, vel mandatũ de citando perpetuasset suã iurisdictionem quóad se respectu delegantis, ve eius non possit censeri reuocatum mãdatum, nõ tamen quóad partem, vt eam coram se cogat litigare tanquàm præuentam antequàm alius iudex impetraretur, vel ille sua iurisdictione vti cœpe-
4 rit, quia † non potest dici pars præuenta, quæ citata non fuit, licèt mandata fuerit citari. argu. l. si quis posteà. ff. de iudi. & de foro compe. c. pen. & ideò alter iudex qui in citando præuenit partem, videbitur potior in iurisdictionis perpetuatione. ar. no. de appel. c. vt debitus. super verbo, assignare, vide dec. 12. suprà. de rescrip.

SVMMARIVM.

1 *Citatus ad comparendum personaliter, non sufficit, quòd mittat procuratorem ad allegandum causas impedimenti, quia nisi habeat sufficiens mandatum ad causam, poterit contra ipsum procedi per audientiam contradictarum.*

DECISIO X. aliàs 729.

1 Nota,† quòd si aliquis citetur personaliter, & mittat procuratorem ad excusationes dandas, & probandas, quòd nullo modo potest venire propter excusationem legitimam impedimenti, quòd nihilominùs potest procedi contra talem citatum per audientiam contradictarum, nisi mittat procuratorem sufficiẽtem, cum quo etiam posset procedi in causa. ita seruat Rota.

DECISIO XI. aliàs 457.

Similis est dec. 6. vt lite pend. supr. in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Contumax solus citatur per audientiam contradictarum.*

DECISIO XII. aliàs 639.

Nota, † quòd aliquis absens à Curia Romana non citatur per audientiam contradictarum, nisi propter contumaciam. 1

SVMMARIVM.

1 *Causa si committitur contra Reum citandum, vt personaliter compareat, non est citandus cum procurator præsens in Curia.*

DECISIO XIII. aliàs 683.

NOTA, † quòd si commissio est facta alicui Auditori sacri Palatij, in causa personali contra aliquem, nõ est necesse, quòd citetur procurator ad dicendum cõtra commissionem, nec est necessarium, si ille citetur ad partes, vt compareat in Curia Romana, quòd super hoc citetur procurator eius, qui est in Curia, cùm huius causa sit personalis. & ita seruat Rota dominorum Auditorum. 1

SVMMARIVM.

1 *Verbum, Si ita reperitur, nõ arctat ad citandas partes, secùs si adsit si ita inuenerits.*

DECISIO XIIII. aliàs 685.

Nota, † si ponatur in commissione, Si reperitur, secundùm Io. Andr. in c. iudices. de off. deleg. in Clem. nõ est necessaria citatio, secùs si ponatur in commissione hoc verbum, Si inueneritis, quia tunc est necessaria citatio, & ita seruat cancellaria & Rota dominorum Auditorum. 1

SVMMARIVM.

1 *Verbum, Si per informationem summariam inueneris, in remissione appositum non requirit citationem partu, nec minùs in tali casu danda est copia testium, secùs si adsit verbum, Si tibi constiterit.*

DECISIO XV. aliàs 773.

DIC, † quòd si in aliqua causa super infamia aliquorũ mandatur alicui Auditori, quòd si per informationem summariam inuenerit ita esse, vt supplicatur, & super hoc receperit aliquos testes Auditor, per quos probantur etiam diffamari: tunc citatio potest fieri de prædictis diffamatis, & si pars contra quam facta est informatio, petit sibi dari nomina testium, quòd in tali casu non debeat dari, cùm ista informatio sit, & debet esse apud iudicem. & ita tenet Rota, secùs fortè videretur, si poneretur in commissione, si constiterit. prout not. Ioann. Andr. in c. præsenti. super verbo, constiterit. de censibus. in Clem. 1

SVMMARIVM.

1 *Verbum, Si inueneris, in commissione positum non arctat ad citandas partes vbi agitur de re modica.*

DECISIO XVI. aliàs 686.

Nota, † dominus Petrus de Sarcenato Auditor contradictarum dicit, & tenet, quòd quando 1

quando ponitur in commissione Papali, quòd si inuenerit, quòd quando agitur de re modica, quòd tunc non est necessarium quòd pars citetur, secùs autem, &c.

SVMMARIVM.

1 *Citatio per edictum decernitur seruata forma Clem. dudum. de iudic in casibus ibi expressis.*

DECISIO XVII. aliàs 704.

1 DIC, † quòd citatio per edictum in casibus positis in ca. dudum. in si. de iud. in Clem. seruata tamen forma Cancellariæ, quæ est, quòd probetur per testes in Curia, si illi sunt diffamati de illis, quæ ibi petũtur, & dicuntur in dicta commissione, tunc fit citatio, vt est dictum.

SVMMARIVM.

1 *Citatio ad instantiam coniunctæ personæ etiam promittentis de rato, non decernitur sine mandato.*

DECISIO XVIII. aliàs 73.

1 NOta, † quòd si aliqua cõiuncta persona petat aliquẽ citari in partibus in aliqua causa, etiam si promittat de rato cum alijs pœnis, citatio ad instantiam istius non debet fieri, postquàm non constat legitimè de eius maodato. & ita seruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Procurator habens minus sufficiens mandatum, si offerat se infrà tempus debitum magis sufficiens producturum, poterit procedi contra citatum per audientiam contradictarum etiam procuratore monito.*

DECISIO XIX. aliàs 746.

1 NOTA, † quòd si in aliqua causa, quę via iuris, seu mandato speciali est in Curia Romana ad instantiam actoris, citatur Reus in partibus: quæ citatio executa reportatur ad Curiã, & repræsentatur, auditur etiam si tunc Reus citatus mittat procurationem non sufficientem ad causam: tunc ad instantiam actoris poterit procedi contra eum per audientiam contradictarũ, licèt aliquis procurator constitutus per dictum Reum non sufficiẽter se offerat sub pœna, quòd ipse habebit procuratoriũ sufficiẽs infra tempus assignandum per Auditorem: tunc si actor contradicit in hoc, quia vult quòd procedatur per audientiam contradictarum, quod fieri potest, & etiam nihilominùs mittatur ad partes pro procuratorio sufficienti habendo.

SVMMARIVM.

1 *Citandus est principalis non eius procurator, vbi agitur de priuando ipso ob non promotionem infra annum de parœciali per se obtenta.*

DECISIO XX. aliàs 750.

1 SCiendum est, † quòd si aliquis impetrauerit à domino nostro Papa aliquam ecclesiam parœcialem vacantem per non promotionẽ, quam asserebat factam, pro huius gratia mandatur alicui Auditori sacri Palatij per commissionem super hoc impetratam, quòd Auditor assignet terminum competentem illi, qui dicitur non promotus infra annum, qui debet docere de promotione, vel impedimento legitimo, aut de canonica dispensatione, vel aliàs, quòd priuat eum, & iustitiam faciat, si in tali casu assignatur terminus ad probandum procuratori, quòd talis assignatio termini in hoc casu magno, & arduo ad priuationem faciẽdam non debet fieri, quia ille qui dicitur non promotus, citari debet, & non procurator. & si fiat, nõ valet assignatio termini, seu citatio, nisi fiat prædicto modo ille, qui dicitur promotus. & ita seruat Rota. & esse bonum & vtile si totus tenor commissionis Apostolicæ ponatur in assignatione præsentis termini.

SVMMARIVM.

1 *Citatio debet legitimè & clarè peruenire ad scientiam illius, contra quem agitur ad priuationem ob non promotionem intra annum, nec sufficerẽt præsumptiones, seu coniectura, secùs si ageretur de deuolutione causa.*

DECISIO XXI. aliàs 771.

DIc, † quòd si opponatur contra aliquem habentem ecclesiam curatam, quòd non est promotus infra annũ, & citatur super hoc, quòd est necessariũ tunc quòd citatio legitimè, & clarè perueniat ad eius scientiam: nec etiam sufficerẽt pręsumptiones, seu cõiecturæ quòd ad eum peruenit citatio, cùm agitur de priuatione beneficij, secùs autem si ageretur de deuolutione causæ ad Curiam, quia tunc benè sufficerẽt dictę pręsumptiones & coniecturæ. 1

SVMMARIVM.

1 *Citandus per edictum non est, qui non latitat, nec subest per horrescentia, nisi constet per informationem faciendam iudici de veritate causarum allegatarum in commissione per testes.*

DECISIO XXII. aliàs 753.

DIc in c. dudum. de iudi. in Clem. quòd † citatio per edictum contra aliquos faciẽda, communiter non habet locum, nisi quando aliquis, qui debet citari, latitat, vel abhorretur potentia eius, vt dicitur in fin. prælleg. ca. si autem aliquis supplicat, quòd fiat dicta citatio contra aliquos iuxta prædictum c. vt in forma, tunc citatio non debet fieri cum iuramento, sed Auditor debet facere informationem cum tribus, an sit verum, quod sit supplicãs. & si inuenitur modo prædicto quòd illi, qui dicuntur citandi, sunt tales, decernitur etiam citatio per edictum, & ita seruat Rota. 1

SVMMARIVM.

1 *Citatio vbi petitur in supplicatione per edictum iuxta c. dudum, de iudic. si signatura habeat, Concessum, vt petit.*

vt petitur, necessariò super hoc non est fienda informatio: secus si addatur, Concessum vt petitur in forma.

DECISIO XXIII. aliàs 782.

1 SI aliquis supplicat Papæ, quòd † aliquis citetur per edictum iuxta c.dudum. de iudi. in Clem. & Vicecancellarius signat, Vt petitur, tunc non est necessarium, quòd super hoc fiat aliqua informatio, secùs autem si dicatur in signatione supplicationis, Fiat vt petitur in forma, tunc est necessarium, quòd super hoc fiat informatio circa illa, quæ continentur in si.prælle. & ita tenet Rota.

SVMMARIVM.

1 *Inhibitio licèt fieri possit parte non vocata in appellatione iudiciali, secùs si extraiudicialiter appellatum fuerit.*

DECISIO XXIIII. aliàs 615.

1 NOTA † licèt inhibitio fieri possit iudici à quo est appellatum per iudicem ad quem parte non vocata, vt legitur & notatur per Ioan. Andr. & Archidia. in c.Romana. de appella. lib.6. tamen de stylo Palatij nunquàm dicta inhibitio fieri debet, nisi parte vocata. Prædicta habent locum, quando appellatur in iudicio: si enim extra iudicium appellatur, tunc non propter hoc etiam à principali siue alio modo debet impedire officium, vel ius primi, vel alterius hominis, quin exequatur sententiam primam: ideò quia lis, vel appellatio non debet priuare quemquam sua possessione: quamuis hoc sit in iudicio secundùm Archid. in prædict. c.Romana. vide decis.6. infià de appella.

SVMMARIA.

1 *Intimatio litispendentiæ non ligat manus alterius iudicis, nisi intimetur per Cardinalem.*
2 *Cardinalibus ob reuerentiam non inhibetur.*

DECISIO XXV. aliàs 619.

1 ET est sciendum, quòd si † alicui domino Auditori sacri Palatij est causa commissa, quæ erat commissa alteri antè: & intimet eandem commissionem factam, propter hoc non tenetur abstinere procedere in causa, nisi post inhibitioné: secùs autem si aliquis dominus Cardinalis inhibet alicui domino Auditori sacri Palatij propter eius reuerentiam, & si aliqua causa est commissa alicui domino Auditori quæ priùs erat in manu domini Cardinalis: quia tunc Auditor sacri Palatij facit intimationem domino Cardinali causæ sibi commissæ, licèt de iure deberet facere inhibitionem, secundum Archidiaconum, in c.Romana. de appellationib. libro sexto. sed inhibitio
2 † omittitur solùm propter reuerentiam Cardinalis. Et hoc seruat Rota dominorum Auditorum sacri Palatij.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ad quem potest inhibere iudici à quo parte absente non vocata, secus si sit præsens in Curia.*

DECISIO XXVI. aliàs 825.

NOta, dic † quòd inhibitio potest fieri iudici à quo est appellatum per iudicem ad quem parte non vocata, vt not. per Ioan. And. & Archidiaco. in c.Romana. de appell. libro sexto. tamen de stylo Palatij nunquàm inhibetur partibus in Curia præsentibus à iudicibus, nisi parte vocata, secùs si sunt absentes. 1

SVMMARIVM.

1 *Ius reuocandi domũ præsentes in Curia Romana Reipublicæ causa non habent.*

DECISIO XXVII. aliàs 618.

DIC, † quòd illi, qui sunt in Curia Romana 1
Reipublicæ causa habent ius reuocandi
domum, [a] vt c.final. extrà de for.competen. et c. a
final. de dilat. tamen communiter obseruatur, quòd tales non habent ius reuocandi domum, imò coguntur ibi respondere aduersarijs suis, postquàm sunt præsentes in Curia, & ita etiam obseruat Rota dominorum Auditorum sacri Palatij.

ADDITIO.

Ius reuocandi domũ. De hac materia legatorum a
quando habent ius reuocandi domum, habetur in l.2.§.legati. & §.sequ. ff. de iudi. & ibi per Bart. aliosque scribentes.

EPITOME.

Causa beneficialis deuoluta per appellationem ad Curiam, quam formam requirit seruandam, etiam respectu procuratorij.

SVMMARIVM.

1 *In causis deuolutis per appellationem forma procuratorij seruatur, secùs in causis deuolutis per specialem commissionem.*

DECISIO XXVIII. aliàs 680.

DIC, † quòd si aliqua causa spiritualis sit in 1
Romana Curia tractanda ratione appellationis: oportet, quod seruetur forma, c.1. de electione. libro sexto. et c.circa. et c. causam. eo.tit. in Clem. & in tali causa seruetur forma procuratorij data in procuratione, secùs autem si causa est in Romana Curia de mandato domini nostri Papæ: quia tunc inhibitio procuratorij facta, seu data non valet, quoniam dicta causa tractatur in Curia Romana, non obstante limitatione [illegible] in procuratorio.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Inhibitio post conclusionem in causa fieri non debet: attamen si facta fuit, sententia per Auditorem post ipsam lata erit nulla.*

DECISIO XXIX. aliàs 711.

1 De † stylo autem sacri Palatij est, quòd post conclusionem non fit inhibitio per aliquē Auditorē alteri, verùm si fuerit expressè inhibitum, & Auditor cui facta est inhibitio ferat sententiam, tunc talis sententia est nulla. Hoc tenet maior pars Auditorum.

SVMMARIVM.

1 *Inhibitio post conclusionem in causa potest fieri iudici in partibus ad instantiam appellantis: secùs si causa sit coram aliquo Auditore sacri Palatij.*

DECISIO XXX. aliàs 747.

1 Nota, † quòd si aliqua est causa coram aliquo iudice extra sacrū Palatium, & lite conclusum coram eo, & appellatur ab eo, quòd nihilominùs potest fieri inhibitio dicto iudici ad instantiam appellantis, secùs autem si coram aliquo Auditore sacri Palatij, quia post conclusionem inhibitio fieri nō potest. vide deci.6. de app. & dec.66. eod. tit.

SVMMARIVM.

1 *Cardinalis non inhibet alteri Cardinali.*

DECISIO XXXI. aliàs 712.

1 Nota, † quòd quando aliqua causa est commissa alicui domino Cardinali: & posteà committitur per Papam alteri domino Cardinali ex causa, quòd Cardinalis cui facta est commissio vltimò, insinuaq; domino Cardinali, non autē inhibet sibi: & ita seruatur inter dominos Cardinales, secùs autem seruatur inter dominos Auditores sacri Palatij: quia vnus inhibet alteri suo loco & tempore.

Vt Lite pendente nihil innouetur.

SVMMARIA.

1 *Successor in beneficio conuenitur ad causam, sicut defunctus in eisdem terminis, in quibus causa reperiebatur.*

2 *Libellus de nouo non datur, vbi lis fuit contestata cum patre, aliàs sic.*

DECISIO I. aliàs 3.

1 Nota, † quòd successor[a] beneficij ex
a eisdem actis, & causa in eodem statu manente conuenitur sicut principalis. quòd dic vt in c. si hl contra quos. vt lite pen. lib.6. & in c.1. de alie. mutan. iud. causa fact. Nec obst. c. significauit. de rescrip. cum ibi
b not. et c. quia V. de iudic. in filio[b] qui superest
2 mortuo patre. Distingue an † lis fuit contestata, cum patre: & tunc non dabitur nouus libellus, aliàs sic. ff. de iudic. l. tam ex contractibus. iunct. l. ampliùs. ff. rem ratam habere.

ADDITIONES.

Successor. Adde hic an possessio prædecessoris beneficiati possit continuari cū possessione noui successoris in eodem beneficio, glos. in verb. possedit. in §.1. tit. de pacific. possess. in pragmat. sanctio. vbi vide an possessio vnius iuuet possessionem alterius in beneficialibus. Et an in his terminis causa de nouo introduci per successorem surrogatum in causa defuncti videatur, deci.23. inf. de sen. & re iudic. a

Filio. An possessio hæreditatis paternæ ipso iure continuetur in filium mortuo patre, vide Guli. Bened. in c. Raynutius. in verb. mortuo itaq; testatore. 2. col. 4. cum duob. seq. extrà, de test. Adde de possessione qua mortuus facit viuum, per Bald. in rub. de caus. possess. & proprie. & per Guliel. Bened. vbi suprà. Et an successor teneatur ad debita prædecessoris, vide decis.41. infr. de probatio. b

SVMMARIVM.

1 *Inhibendum est collitigantibus, non extraneis.*

DECISIO II. aliàs 58.

Nota, † quòd vbi Auditor inhibet in causa, solùm inhibet illis, qui veniūt ad causam, seu illis, qui liti possunt præiudicare. Et dicitur in simili, quòd pendente appellatione omnia debent esse in eodem statu. hoc verum, quātum ad litigantes, non quantum ad extraneos, vt notatur in l. creditor. §. mandatorem. in princ. ff. man. de app. c. Romana. §. in alium. lib.6. qualiter intelligitur quòd pendente appellatione nihil est innouandum, dic per Innoc. in c. dilectis. de exceptio. & in c. dudum. super verbo, dispensatum, versic. non obst, de election. 1

SVMMARIVM.

1 *Permutatio beneficij litigiosi facta lite pendente reuocatur per viam attentati etiam mortuo permutante, vocato tamen possessore.*

DECISIO III. aliàs 400.

Nota, † si lite pendēte in Palatio Apostolico super beneficio ecclesiastico Reus & possessor transferat beneficium in alium permutando, vel alio modo, & moriatur: huiusmodi permutatio soluitur per modum attentati etiā contra illum superstitem, eo tamē vocato, vt no. per Inno. de cōsti. cùm M. de appel. c. cùm teneamur. per Hosti. vide infrà de appel. dec.10. & decis.25. inf. de senten. & re iudic. 1

SVMMARIA.

1 *Citatione decreta, licèt non executa si aliquid mouet actor, illud totum via attentatorum reuocabitur.*

2 *Citatio decreta inducit litem pendentem quoad actorem impetrantem illam.*

DECISIO IIII. aliàs 426.

1 NOta † vtrùm postquàm actor impetrauit rescriptum, aut commissioné, & fecit præsentari ei, cui causa committitur: & impetrauit citationem decerni contra eum, quem vult conuenire, si antequàm fecerit exequi citationem, seu antequàm citatio aliqua perueniat ad notitiam partis, contra quam impetrauerat, actor innouauerit aliud, putà illum Reum citandū, contra quem impetrauit rescriptum, vel citationem, spoliauerit, illud innouatum sit reuocādum ante omnia tanquàm lite pendente innouatum? Et videtur quòd non, quia adhuc nō cēsetur lis pendere, donec citatio peruenerit in notitiā partis, vt in Clem. cùm lite. vt lit. pend. sed maior pars
2 contrà, † imò lis censetur pendere in præiudicium actoris impetrantis: secùs in præiudiciū Rei ignorantis. vide suprà de dolo & contu. dec. 11. & deci. 25. infr. de sent. & re iudicat. & dec. 6. hoc tit. sup. in nouis.

SVMMARIA.

1 *Surrogatus per ordinarium in beneficio litigioso in Curia non potest dare obiectum de iure tertij, & per totū.*
2 *Debitor verus potest excludere creditorem deducendo alienum debitum, vt excludat ius actoris, & absoluatur ab eius petitione.*
3 *Surrogatus lite pendente non habet fundamentum alicuius coloratæ possessionis, vel detentationis.*
4 *Surrogatus lite pendente est remouendus à sua detentatione ante omnia, & an possint reuocari talia attentata ex officio nobili parte non vocata, & nu. 5.*

DECISIO V aliàs 433.

1
2 NOTA † nunquid Reo, [a] & possidente lite pendente mortuo, si de facto in beneficio, in quo lis pendebat, surrogatur alius per ordinarium, contra c. si hi contra quos. extrà, vt lit. penden. lib. 6. possit iste surrogatus possidēs, qui nullum ius habet in dicto beneficio per dictū c. dare obiectus contra actorem, qui petebat beneficium. Et videtur quòd sic, quia licèt Reus ibi nullum ius habeat in beneficio, & si per cōfessionem suam, vel aliàs constet, vincere debet per non ius actoris, saltem vt ab eius impetitione absoluatur, vt not. Compostel. de rescript. c. mandatum. pro quo C. de rei vend. l. final. de edend. l. qui accusare. pro hoc etiam benè potest induci. ff. quib. mod. pign. vel hyp. sol. l. Paulus. §. final. ibi, si qualiscunque possessor. pro hoc etiam facit, quia
2 † verus debitor excludere potest creditorem deducendo alienum debitum, vt excludat ius actoris: & tamen ipse quantum ad se cùm reuera debitor esset, fuisset condemnatus: sed propter non ius actoris vincit, & absoluetur ab eius impetitione, si deduco. ff. ad Trebell. l. 1. §. quanquā. ff. de Carbo. edict. l. 3. §. cùm extaret. de bo. liber. l. quamdiu. C. de donat. l. 4. & not. per Cyn. C. de ser. fug. l. cùm seruum. in noua addi. Credo contrà in hoc casu, quia si talis Reus & possessor nouiter surrogatus lite pendente admitteretur ad causam, & ad impugnandum ius actoris: frustrà esset facta d. decret. si hi contra quos. nam semper per tales nouos possessores, qui malitiosè surrogantur, interdùm litigia in ecclesiarum dispendium surrogarentur, contra rationem dicti c. nec iudex sustinere debet, imò ex officio suo talem nouum surrogatum à litigio repellere, ex quo in præiudicium litis pendentiæ fuerat surrogatus, imò & ante omnia, cùm ab initio debeat reuocare attentata lite pendente, vt per totum titul. vt lite pendent. Item quia † talis surrogatus non habet fundamentum alicuius coloratæ possessionis, vel detentationis, imò eius possessio, seu detentio adeò est affecta, & adeò nulla, quòd carere debet iuris adminiculis, propter decretum appositum in d. c. si hi contra quos. sicut aliàs dicitur de possessione beneficij reseruati, qui non habet aliquam possessionem, vel detentationem, nec iuris adminiculum coadiuuabile, vt not. per Innocen. de appella. c. vt nostrum. argumen. de præbend. c. inter cetera. cum concord. Nec obstat opinio Compost. nec iura suprà allega. quia omnia illa vera sunt in Reo, qui habuit possessioné, seu detentionem, antequàm lis contra eum, vel aliquem alium inchoaretur, & sic cùm non habere tam in præiudicium litispendentiæ, poterat admitti ad litem: & per consequēs ad impugnandum actorem, vt sic per non ius illius absoluatur ab impetitione, & de tali etiam si constaret de non iure suo, crederem quòd posset dare obiectus: secùs autem in casu nostro, quia † similiter iste surrogatus lite penden. est repellendus à lite: imò & remouendus à possessione, seu detentatione, reuocando omnia per eum lite pendente attentata. & ita fuerunt quasi omnes in opin. Sed † an talia attentata lite pendente possint reuocari per iudicem ex suo officio nobili etiam parte nō petente? Videtur quòd sic: quia talia attentata nedum concernunt præiudicium, vel iniuriam partis, imò & irreuerentiam, & iniuriam iudicis, ergo, & c. argumen. ff. de postu. l. quos prohibet. ff. de pact. l. iuris gentium. §. si paciscar. pro hoc quia talis reuocatio attentatorum hoc casu tangit abbreuiationem litis: & sunt notoria iudici, vt iudici attentata, ex quo talis surrogatus attentat possidere, & petit se admitti ad litem. argum. C. de tempo. appell. l. a. §. final. ff. de suspect. tuto. l. 3. §. prætereà. ff. si certum peta. l. quidam existimauerunt. Item quia talia attentata tangunt periculum animæ attentatis, vtilitatemque ecclesiarum, & publicam, & ne propter diuturna litigia ecclesiæ diu vacent, cum iudicis illusione, ergo in hoc casu iudex potest supplere de facto. argumen. not. per gloss. de elect. c. cupientes. §. cæterùm. super verb. contumacia. lib. 6. & per Arch. de except. c. pia. in vltim. gloss. libr. 6. super hoc nihil fuit determinatum. vide dec. 18. inf. de proba. & decis. 4. sup. de electio. 3 4 5

ADDITIO.

1 Nunquid Reo. Adde per Bisignét. dec. 1. hoc eod. tit. & decis. 18. sup. de restit. spoliat. & decis. 10. vt lite penden. sup. in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Attentata possunt peti reuocari vsq; ad conclusionem causæ, exclusiuè.*

DECI.

DECISIO VI. aliàs 518.

NOta,† quòd attentata lite pendéte possunt peti reuocari vsq; ad conclusionem in causa exclusiuè,ᵃ quia in quacunq; parte litis ex officio reuocātur ante omnia propter contemptū iudicis,& partis, iuxta not.in c.non solùm.de appel.libr.6.

Additio.

a Exclusiuè.Nam post conclusionem factā in causa reuocari nō possunt,vt per Lu.Rom.consi.57. quod est verum ad instantiam partis, sed ex mero iudicis officio possunt reuocari etiā post conclusionem,vt not.idem Ro.in cons.14.

SVMMARIVM.

1 *Attentata non reuocantur ad instantiam illius, de cuius non iure clarè constat.*

DECISIO VII. aliàs 505.

1 NOta † ad instantiam illius,de cuius non iu-
a rè clarè constat,non veniunt attentataᵃ lite pendente reuocanda: sicut dicimus in interdicto,Vnde vi.iuxta not.perInn.In c.cōstitutus.de fil.presb.et c. significasti. de diuor. & quia sua nō interest hoc petere.de elect. c. cùm inter canonicos.a.q.6.ca.non solent.de testib.c.veniens.

Additio.

a Attentata.In materia attētatorum adde,quę scripsi in dec.1.de appellatio.sup.in nouis.

SVMMARIA.

1 *Corpus mortui lite pendente per ecclesiam actricem exhumatum, ab ecclesia Rea non venit per viam attentati non venit exhumandum, vt ecclesia Rea restituatur.*

DECISIO VIII. aliàs 854.

1 CVM † partesᵃ litigarent de funere quodam
a iam sepulto in vna ecclesiā,quod vendicabatur per vnam aliam ecclesiā, pars ecclesiæ vendicantis lite pendente exhumauit funus de ecclesia,contra quam agebat,& portauit, & sepeliuit in sua,pars Rea petit reuocari tanquàm attentata, & ante omnia reduci in prima sepultura dictum funus:quæritur an hoc sit faciendum? Fuit dictum quòd non:quia funera, seu corpora mortuorum non sic sunt tractanda seu trāsmutanda. per not.per Innocen.de sepult.c.cùm liberum.& hoc de æquitate:de rigore iuris fortè secùs.p not. ibidem per Hosti. circa princ.

Additio.

a Cum partes. Adde sup.dec. 1.de caus.poss.& propriet.circa medium. & Hippol.marsil. sing. 199. incip.in iure expressum.

De Sequestratione possessionis & fructuum.

SVMMARIA.

1 *Violans sequestrum appositum super beneficio in vim sententia nulla,incidit in pœnas Clem. ad compescendas, hoc tit.*

2 *Sententia diffinitiua, vel interlocutoria etiam lata ex falsa causa,nisi habeat errorem iuris expressum,ipso iure tenet,licèt ope exceptionis reuocari possit.*

DECISIO I. aliàs 510.

NOTA vtrùm † pœna consti. Clem. ad compescendas. de sequestr. possess. & fruct. habeat locum, si factum fuit sequestrum virtute sententiæ diffinitiuæ latæ in Curia Romana, quæ est nulla: licèt tunc aliqua putaretur,si aliquis violauit illud sequestrum? Et videtur quòd talis non incidat in pœnam,ex quo sententia est nulla:quia tunc sequestrationis decretum videtur fuisse interpositum ex falsa causa: ergo nullius sit effectus. argumen. ff.ne vis fiat ei.l. 1. §. hæc verba. quia constitutio illa est pœnalis, ergo restringenda. Tutius esset tenere contrarium, propter rationem illius text. in odium violantis sequestrum, antequàm fuisset declarata sententiæ nullitas: & quia propria authoritate attentare non debuit, quod iuridicè,& via ordinaria prosequi potuisset:quia in dubio sequestrum,& manus appositio Papę seruari debuit propter eius authoritatem,& propter hoc etiam,quia non obstante nullitate sententiæ, ex quo authentica credebatur, puniatur,& teneatur violator illis pœnis. ff. de fals. l. si quis legatum. & quia etiam sequestrum, non est nullum, licèt ex falsa causa latum: cùm † sententia diffinitiua, 2
vel interlocutoria etiam lata ex falsa causa, nisi habeat errorem iuris expressum, Ipso iure tenet, licèt ope exceptionis reuocari possit. Facit quòd nota.ff.de acquirend.hæredita.l.si is ad quem. & not. & per Innocen. de renuntiatio.c.in præsentia.Nec obstant iura, quæ in contrarium possent allegari,vt dicit Bernard.in illa quæstione, an venio facta ex falsis causis sit nulla ipso iure,& quia sequestrum violans violat possessionem, tenendo quòd esset penes sequestrum, vel tenendo, quòd adhuc esset penes partem priùs possidentem, eo quòd per sequestrum sibi conseruetur, argumen.nota. C.de prohibi.sequestr. l.prima. per Cyn. cuiusquidem existentiam possessionis, cùm sit facti,decretum iustum, vel iniustum,vel causæ falsitas non diuersificat:nec eius acquisitionem impedit,sic nec acquisitionem dominij,vt l.rem quæ nobis.& l.3.§.è contrario.ff. de acquirend.possess.et c.cum nostris.de concessi.præben. & sequestratio etiam facta est. ff. de cura. furi.l. consilio.& §.fin. vide infrà decis.11. infrà de sent. & re iudicat.

De Confessis.

SVMMARIVM.

1 *Positionibus vbi semel responsum est, an iteratò respondere cogi possit pars.*

DECISIO I. aliàs 229.

1 NOTA, † quòd vbi pars principalis respondit semel in causa, iteratò si iudici videatur, potest compelli quòd respondeat: quia possibile est quòd hodie credit vnum, cras aliud. argum. l. repeti. & ff. de quæstio. & l. qui bona. §. si quis stipulatus. ff. de dam. infec. iunct. l. quicunque. de inter. act. licèt videatur contrarium propter dubium periurij, quòd posset induci per talem multiplicem responsionem. iuxta c. cùm in positionibus. de iureiuran. lib. 6. not. per Ioann. Monach. licèt Archidia. contrà.

SVMMARIVM.

1 *Confessio procuratoris facta domino sciente, præiudicat ipsi domino.*

DECISIO II aliàs 374.

1 NOta, † quòd vbi procurator confitetur articulos partis aduersæ domino sciente, ta-
2 lis confessio præiudicat [a] domino, nisi dominus reuocet confessionem, & probet procuratorem sic confitendo errasse circa factum, vt l. de ætate. in fin. ff. de inter. act. vel purget contumaciam procuratoris: maximè si procurator ad requisitionem iudicis articulos est confessus. ff. de tribu. l. procurator. & quod not. extrà vt lit. contest. c. 1. super verbo, contumaciam. & in c. suborta. de re iudic. aliàs non noceret. ff. de confes. cum similibus.

ADDITIO.

a Præiudicat. An autem confessio facta in vno iudicio non tanquàm à teste, sed tanquàm à parte præiudicet in alio iudicio, vide singulariter per do. Pet. Rauennat. In suo alphabeto aureo, in verbo, confessio facta in vno iudicio. Purpa. in l. 2. col. pen. vers. 4. etiam. C. de eden. Hiero. Gra. responso suo. 141. in causa Francisci. in 2. parte.

SVMMARIVM.

1 *Forma c. 2. de confes. lib. 6 est præcisè in omnibus seruanda, propter eius rigorem.*

DECISIO III. aliàs 682.

1 DIC quòd † c. 2. de confess. lib. 6. est valdè rigorosum, quare in suo casu forma eius est omninò seruanda, & per omnia in omnibus. & ita seruat Rota Dominorum Auditorum.

SVMMARIA.

1 *Confessio facta per aliquem tanquā testem in vno iudicio non præiudicat sibi in alio iudicio tanquàm parti.*
2 *Confessio facta in vno iudicio nocere debet in alio.*

DECISIO IIII. aliàs 855.

1 QVidā † agebat contra duos debitores suos conreos debendi, ad certæ pecuniæ quantitatem per eos sibi promissam, illi prætendentes se soluisse pecuniam debitam cuidam P. nomine creditoris recipienti, cui etiam creditor voluerat per eos ei tradi, & ad hoc probandum produxerunt in testem quendam executorem testamenti illius P. cui pecuniā tradiderant, quia iam ille mortuus erat, qui quidem executor de hoc deposuit, quomodo ille P. nomine dicti creditoris actoris ab illis conreis debendi pecuniam habuerat, & eam sibi portare debebat, tunc creditor egit contra illum executorem illius P. vt pecuniam illam per illum P. cuius ipse erat executor, receptam eius creditoris nomine, vt sibi redderet, & portaret, ac restitueret sibi: ille omnia asserta per ipsum actorem negat, actor verò inducit ad probandum contra eum quomodo ille P. receperit depositionem illius executoris quā fecerat, cùm fuit productus in testem per debitores contra actorem: ille produxit quòd virtute illius depositionis non poterat condemnari: quia non fuerat confessus illa in isto iudicio, sed in alio, sed in illo alio non vt pars, sed vt testis: quærebatur quid iuris? Fuit dictum quasi per omnes quòd non poterat condemnari ex illa confessione facta in depositione, quia tunc deposuerat vt ipse testis, & non vt executor, quia testis deponit de sibi notis, & suo sensui corporeo, vel sensibus corporeis subiectis, nunc verò conuenitur nomine executorio: & ideò eius depositio sibi nocere non debet, ex quo alio nomine conuenitur, quia reuera non sibi noceret, sed potiùs executori, seu hæredibus illius P. mortui cuius est executor, & res inter alios acta &c. pro hoc etiam facit ff. de postulan. l. fin. de auth. tu. l. accipientis. Sed quid si conueniretur nomine proprio, an tūc sibi depositio noceret, si deponeret tunc in alia causa se pecuniam creditoris nomine recepisse à debitoribus portandam creditori? Videretur quòd
sic, quia † confessio vel depositio facta in vno iu- 2
dicio, nocere debet in alio. argum. c. per inquisitionem, vbi videtur casus, extrà de elect. Pro hoc faciunt ibi notata per Innocen. pro hoc etiam videtur text. ff. de his quibus vt indignis. l. post legatum. §. ætati. versic. his verò qui. & quod notatur in feu. quæ sit prima causa benefic. amitten. §. idem si delator. super verbo, perdit. facit etiā, ff. de bo. libe. l. qui cùm maior. §. his demum. versic. sed & sine. ff. de inoffi. testa. l. final. In oppositum tamen videtur quòd imò sibi non noceat: quia tunc deposuit vt testis, & ideò sibi nunc vt parti nocere non debet. ar. not. per Inno. de fide instru. c. inter dilectos. super verbo, inter alios. pro hoc etiam faciunt not. in d. c. per inquisitionem. de elect. in gloss. fin. pro hoc etiam, quia confessio facta in vno iudicio nō nocet in alio, præsertim inter alias personas. C. de lib. causa. l. interrogatam. quæ ita concordat cum l. iubemus. eo. tit. In oppositum facit extrà de transact. c. ex literis. cum not. ibidem.

De Probationibus.

SVMMARIVM.

1 *Conclusio in causa excludit etiam probationem per instrumenta, & hoc in prophanis, sicut in beneficialibus.*

DECISIO I. aliàs 9.

NOTA,† quòd poſtquàm eſt concluſum in cauſa, non recipitur[a] probatio etiam per inſtrumẽta, maximè in cauſa propbana, vt in c. cùm dilect[a]. fide inſtrum. cum ibi not. per Inno. in c. paſto-lis. ſuper verbo, concluſum. de cauſ. poſ. In cau verò beneficiali ſecũdum aliquos admittetur batio per inſtrumẽta. vt videtur dicere Hoſt. in ad petitionẽ. de accu. c. lator. et c. cõſanguinei. re iudi. & quia renuntiatio non eſt neceſſaria, in Clem. ſæpè. de verb. ſign. & etiam poſt con-ſionem poſſunt recipi teſtes in tertio caſu.

A D D I T I O.

on recipitur. In hoc attende an ſit differentia benda in cauſa prophana & beneficiali, & adde am, & dec. 2. ſup. de reſtit. ſpoliat. & in dec. 1. de tibus. ſup. in nouis. Et an valeat ſententia lata tibus non publicatis, deciſ. 1. inſr. de ſentent. & iudicat.

S V M M A R I V M.

Inſtrumenta poſſunt produci poſt terminum ad producendum omnia.

DECISIO II. aliàs 147.

NOta, † quòd poſt terminum perẽptorium datum ad producendum omnia, poſſunt oduci inſtrumenta, vt not. Io. Andr. in c. ſæpè. er verbo, non obſt. de verb. ſig. in Clem. quia a ſemper valent produci, donec pronuntiatũ n cauſa, vt c. cùm dilectus. de fide inſtrumen. expreſsè eſſet dictum, quòd poſt terminum per inſtrumenta nec aliàs, quia tunc poſt la-m terminum peremptoriũ eſſet excluſus, vt oram. de in integr. reſti.

S V M M A R I V M.

Poſſeßio transfert onus probandi negatiuam in aduerſarium, licèt ſecùs in ordinario.

DECISIO III. aliàs 40.

NOta, † vbi Reus eſt in poſſeſſione, & dicitur nõ legitimè inſtitutus, quòd actori incum probatio, quòd Reus non ſit legitimè inſtitu-vt no. Inn. c. ex inſinuatione. de proc. & vide in c. vt noſtrum. vt eccl. benefi. vbi autem or-arius ageret contra poſſidentem, ſorſan eſſet d, de quo dic vt no. Archid. in c. ordinarij. de . ord. licèt cõtra primum dictum ſaciat quod Inno. in c. G. perpetuus. de fide inſtrum. vide nn. Andr. in c. 1. de reg. iur. & Archid. de elect. adum.

S V M M A R I V M.

Poſſeßio diutina facit quem præſumi promotum, & ideò dicenti negatiuam incumbit onus probandi.

DECISIO IIII. aliàs 84.

NOta, † quòd vbi contra aliquem excipitur, 1
quòd non eſt promotus, ſi ille, contra quẽ
excipitur, multo tempore deſeruierit in beneficio tanquàm promotus, præſumitur quòd fuit promotus, niſi per excipientem contrarium probetur, vt no. Inno. in c. ſuper his. in fi. mag. glo. de accu. quia præſumptio aliquando facit pro illo, qui dicit ſe promotum, ſeu ordinatum. ar. not. in c. tua. de cler. peregri. ſuper verbo inſerioribus. per Inno. aliàs autem qui dicit ſe promotum, haberet hoc ꝓbare, quia eſt qualitas extrinſeca adueniens homini, quæ qualitas non præſumitur. niſi probetur, vt not. Ioan. Mo. in c. ſi fortè. ſuper verbo, ſcientiæ. de elect. libr. 6. & de hoc dic vt in c. innotuit. per Inno. extrà, de eo qui fur. ordi. recep. et c. illud. de præſump. ad quod not. per Archid. in c. ordinarij. de offi. ordi. lib. 6.

S V M M A R I A.

1 *Conſtitutio Papæ poteſt probari per teſtes, qui aßiſtebant illi.*
2 *Cardinalis verbo creditur.*

DECISIO V. aliàs 96.

NOta, † quòd reſeruationum reuocatio, ſeu 1
reſeruatio, vel alia conſtitutio poteſt pro-
bari per teſtes, qui aſſiſtebant Papę tempore conſtitutionis, qui cùm ſint certi caſus, qui probantur ſolùm per ſcripturam, in alijs caſibus permittitur quòd admittitur probatio per teſtes, maximè ſi per teſtes haberi poteſt veritas, licèt videatur contrà: quia in conſtitutione poſſunt eſſe verba principis immutata, de quibus non eſt veriſimile, quòd habeant teſtes recentem memoriam, nec concordant de verbis ſicut probant talia verba per ſcripturam, & ideò facta ſeu geſta principis realiter per ſcripturam probantur. C. de man. princip. l. 1. de diuer. offic. l. probatorias. cum ſimilib. lib. 12. & quia princeps negotijs occupatus non poteſt facta ſua ſic verbo exprimere, ſicut per ſcripturam probantur: quare videtur quòd talia per bullam debent probari. Pro prima au-
tem parte facit quòd † verbo Cardinalis credi- 2
tur, vt c. cùm olim. de priuil. cum ibi no. per Inn. & quod no. per Io. And. in proœmio lib. 6. ſuper verbo, bulla. vide infr. dec. proximè ſequentem.

S V M M A R I A.

1 *Motus proprius non probatur per teſtes.*
2 *Motus proprius, licèt tollat qualitates extrinſecas, tamen non tollit extrinſecas, nec diſpẽſationem inducit.*

DECISIO VI. aliàs 131.

NOTA, † quòd in c. ſi motu proprio. de pre- 1
bend. libr. 6. non admittitur probatio per
teſtes, ſi aliquis velit probare gratiam motu pro-
prio factam, [a] vt ibi not. in fin. gloſſ. & idem in c. a
per literas. eod. titul. in Clem. & ibi Io. And. & vi-
de ſuprà iſto titul. deciſi. 5. & † quando motus 2
proprius tollat qualitates extrinſecas, & non

intrinsecas.nec inducit dispensationem, vide suprà de rescript.dec.71.

ADDITIO.

a Motu proprio factam. Adde quòd motus proprius firmat gratiam etiamsi in ea nulla est facta mentio valoris beneficij tam obtenti, quàm impetrati, vt habetur per Felyn. in c.ad aures.de rescrip.in col.5.vers.6.conclusio.

SVMMARIVM.

1 *Attentata non probantur per remissionem ad partes, quia probari debent in Curia.*

DECISIO VII. aliàs 220.

1 NOta seruat audientia,† quòd quando proceditur super attentatis nõ fit commissio. i.remissio ad partes, sed datur ad probandum in Curia. vide infrà decis.10.& decis.4. vt lite pend. in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Declaratio non habet locum in articulis obiectiuis.*

DECISIO VIII. aliàs 263.

1 NOta,† quòd in articulis obiectiuis non habet locum declaratio, vt not.in c.in generali.de reg.iur.libr.6.per Io.Mo.§.fin. super materia protestationis. vide infrà de excep.deci.3.& de testi.infrà dec. 14.

SVMMARIVM.

1 *Canonicorum certus numerus nõ probatur ex eo, quòd ibi longo tempore non fuerunt nisi 10 canonici, sed per confirmationem, & iuramentum, vel consuetudinem probari debet.*

DECISIO IX. aliàs 130.

NOta opinionem vidi approbari Io. Andr.
& Host.in c.ex parte.de concess. præbend.
1 quòd † licèt in ecclesia cathedrali, vel collegiata
fuissent solùm 10.canonici per magnum tempus
non propriè probatur certus numerus canonicorũ, nisi aliàs probaretur authoritate superioris, & firmatus vel iuramento seu consuetudine. & facit c.dilecto.in fin.de præb.

SVMMARIVM.

1 *Episcopi iuramento creditur dicentis se ignorasse tempus vacationis.*

DECISIO X. aliàs 231.

NOta Hosti.in c.pastoralis.in fin.de except.
1 quòd† [a] statur iuramẽto Episcopi dicentis
a se ignorasse vacationem beneficij quod dicitur
deuolutum per negligentiam suam.

ADDITIO.

a Statur iuramento. Adde decis.6.incip.si propter negligentiam.de iure patron.sup.in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatum quem fuisse ante electionem sufficit probare licèt non probetur tempore electionis.*

DECISIO XI. aliàs 238.

NOta glos.qualiter † sufficit probare quem, 1
fuisse excommunicatum ante electionẽ, posito quòd non probetur tempore electionis excommunicatus, vt not.Inn. in c.proposuit.de cleri.excommu.mini.& Cyn.in l.siue possidetis. C.de prob. vide decis.5.inf.de senten.excommu.

SVMMARIVM.

1 *Impetrans non tenetur probare beneficium cadere sub gratia sua, & taxam ea apposita.*

DECISIO XII. aliàs 298.

NOta,† quòd vbi impetranti est facta gratia 1
cum certa taxa, non incumbit impetranti probare beneficium, de quo agitur, cadere sub gratia & taxa: quia semper præsumitur ita, nisi probetur contrarium. vide dec.64.de rescrip.

SVMMARIA.

1 *Clericus existens in possessione clericatus nõ habet probare titulum clericatus, dum tamen sit possessor beneficij, aliàs secus.*
2 *Beneficium potest conferri non clerico, quando in habitu & tonsura incedebat.*
3 *Clericus quis reputatur ex habitu & tonsura.*
4 *Illiterato penitus beneficium curatum conferri non potest.*
5 *Episcopus dispensare non potest cum penitus illiterato.*

DECISIO XIII. aliàs 312.

NOta, † quòd clericus existens in possessio- 1
ne clericatus non habet probare titulum
clericatus, dum tamen sit possessor beneficij, se-
cùs si non esset possessor, vt not.Ioan.Mon.& Ar-
chid. in c. si iudex.de senten. excommun libr.6.
non † clerico tamen si sit in habitu & tonsura po- 2
test conferri beneficium, & valet collatio, posito
quòd vt clericus impetret beneficium, quia † ha- 3
bitus & dispositio animi sufficiunt ad hoc vt quis
clericus reputetur, vt sic non clerico vt clerico
beneficium conferri possit, vt not. Compost. in
c.cùm adeò.de rescript.& Ber.in c.2.de instit.pe-
nitùs † autem illiterato non potest beneficium 4
conferri, quia † cum tali non potest Episcopus 5
dispensare, vt not.Innoc.in c. dilectus.de tempo.
ordin.& Archid.in c.nullus.eod.titul.& hoc verum in beneficio cum cura, vel in beneficio sine cura, in quo requiritur industria, & cõsilium adhibendum, vt in canonicatu cathedrali, secùs autem potest esse in aliquo simplici beneficio. de quo dic, vt not.per Hostien.in alleg.c.2.de instit. de quo not.in c.cùm in cunctis.in fi.de elect. per Innocen. vide decisi. 8. suprà de caus. possess. & propriet.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Impetrans si expresserit se magistrum, sufficit quòd per famam, habitum, seu reputationem dictam qualitatem quamuis negatum fuerit, probet.*

DECISIO XIIII. aliàs 349.

1 NOta, † quòd si impetrans expressit se magistrum, vel presbyterum, vel aliam prærogatiuam habere, oportet quòd probet ista si negentur: sed non oportet quòd probet plenè: sed sufficit summariè per famam, habitum, seu reputationem. de hoc per Ioan. Andr. in c. exceptionis. de lit. contest. libr. 6. & regula infamibus. lib. 6. vide dec. 4. sup. hoc eo. titu. & decis. 10. & 61. sup. de rescript. & quomodo petens beneficium antequam sibi adiudicetur, debet se probare legitimum, vide suprà deci. 1. infrà de præsumptionib.

DECISIO XV. aliàs 366.

Similis est dec. 3. inf. de præbend. in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Literis Episcopi cum solo sigillo etiam plura asserentibus, quàm fieri potuerant eodem tempore, dummodò spectent ad suum officium, creditur.*

DECISIO XVI. aliàs 397.

1 NOta, † creditur literis Episcopi solo sigillo suo sigillatis sine tabellione, & testibus, super resignatione facta in manibus suis admissa, & collatione per eum facta: si hæc omnia vno tempore coram eo, & per eum facta existunt, vt not. per Innoc. in c. quoniam contra. de proba. &
2 quia ista spectant ad suum officium, in quibus creditur literis suis, vt not. per Innoc. in c. 2. de fide instru. & etiam creditur literis executoris, vt suprà de offi. deleg. dec. 7.

SVMMARIA.

1 *Literis Episcopi cum solo sigillo in præiudicium expectantium non creditur.*
2 *Literis delegatorum executorum vel subexecutorum sigillatis creditur.*

DECISIO XVII. aliàs 701.

1 NOta † quòd non creditur literis sigillatis Episcopi sine testibus, & subscriptione notarij circa prouisiones eorum factas de eorum beneficijs: quia possent esse factæ in præiudicium expectantium: secùs si circa eorum officium, probatur in c. post cessionem. de probat.
2 secùs † autem est de literis sigillatis delegatorum executorum vel subexecutorum: quia illis benè creditur, secundùm Innocen. in c. quoniam. extrà, de proba. secundum Archid. in c. si à subdelegato. in princ. de offi. deleg. lib. 6. & esse posset ratio, quia in commissione eis facta oon agitur de eorum vtilitate.

SVMMARIA.

1 *Epistola transmissa alicui continenti factum scribentis cum tertio, an fietur contra scribentem?*
2 *Epistola si furto subtrahatur, cui actio quæratur?*
3 *Confessio emissa in absentia partis, dum tamē cum causa, an sit sufficiens ad probandum.*

DECISO XVIII. aliàs 430.

NOta, † ego misi aliquas literas amico meo, 1
continentes, quòd ego debebam tibi centum ex causa mutui, vel venditionis, vel aliàs: & me excusabam, quia non soluebam tibi, & amicus ille etiam tuus mihi scripserat, quòd ego tibi soluerem, tu posteà agis contra me ad illa centum, & non potes aliàs probare debitum, nisi per illas literas, quas miseram amico tuo: quæritur nunquid faciant probationem sufficiētem cootra me? Et quidam dicunt quòd sic, quia talibus epistolis statur contra scribentem. argu. ff. deposi. l. Publia. §. fi. de const. pecu. l. Titius. & l. quædam. ff. de administra. tutor. l. Lucius. §. tutor. quia licèt dirigantur alteri quàm tibi, tamen tua intererat: ergo perinde quæratur tibi cómodum talis confessioois ad probationem faciendam, ac si tibi essent directæ, ex quo tua interest. argu. ff. de legat. 3. l. fideicommissa. §. interdum. cum concor. ibi allegat. quia nil videtur referre ad quem verba quis dirigat, sed cuius causa. ff. de legat. 2. l. cùm pater. §. donationis. sic etiam in simili nō inspicitur cui donetur, sed cuius contemplatione. ff. solu. matrim. l. si verò negotium. §. Item quicquid. de vul. & pup. l. sed si plures. §. ad substitutos. cum concor. ibi alleg. Pro hac
parte videtur text. quia † si epistola per aliquem 2
surripiatur: ei demum quæritur actio furti, cuius interest, non ei cui dirigitur, vel portanti, nisi aliàs eius interest ratione custodiæ. ff. de fur.
l. eum qui. §. si epistola. Item † talis litera ad mi- 3
nus operatur confessionem extraiudicialem factam in absentia partis, cui prodesse debet confessio, & est cum causa, ergo sufficienter probat, quia confessio emissa in absentia partis etiam extra iudicium, dum tamen cum causa, est sufficiens ad probandum, secundum opinionem practicæ, vt not. per Cyn. C. de non nume. pec. l. generaliter. versic. quartò quæritur. Item de iure canonico, si promitto tibi quòd dabo Titio, teneor, vt not. glo. 1. q. 7. c. quoties. ergo sicut alterius facto alteri quæritur obligatio, sic & hic ex facto amici tui recipientis epistolam tibi quæritur commodum confessionis. Alij verò dicunt contrarium, quia confessio extraiudicialis emissa in absentia partis non sufficienter probat, vt no. ff. de proba. l. cùm de indebito. §. fi. præsertim quia non intendebam ad coofitendum principaliter, sed ad me excusandum. & idem extra, de confes. c. fina. Item pro hac parte videtur text. in l. instrumenta. C. de probat. nec obstat d. l. Publia. §. fina. Nec d. l. Titius. nec l. quidam. quia ibi literæ dirigebantur parti, cui proderant, & animo obligandi: & ideò licèt enuntiatiuè verba proferantur, prosunt sibi: & inducitur obligatio, & probatio. Non obstat l. Lucius. §. tu-

tor. ff. de admi. tutor. quia ibi de libro rationum, qui erat authenticus: putà factus per argentariũ, vt ibi videtur glo. innuere cum alleg. l. argentarius. in titu. de ędem. & alleg. §. interdum. l. fideicommissa. quia vbi in vltima voluntate: & eodẽ modo respondetur ad §. donationis. Nec obstat quod dicitur, ad cuius contemplationem fiat, quia nunquam alteri per alterum quæritur aliquid, nisi sit talis persona subiecta, per quã quæri possit, vt seruus, vel filius. sic. §. Item quicquid. & §. ad substitutos. Nec obstat l. ei qui. §. si epistolam. quia ille non probat, quod propter epistolam alteri missam probaretur alicuius intentio contra mittentem: nec quòd propter hoc aliqua obligatio quæreretur sibi, licèt aliàs eius possit interesse, pro cuius vtilitate mittebatur. Nec propter opinionem practicæ not. per Cyn. dict. 4. quæst. in l. generaliter. quia gl. omnes sunt in contraria opinione. sed tu tene quam volueris.

EPITOME.

Iudex appellationis, cui non est commissum negotium principale, si pronuntiat benè appellatum: non tamẽ potest admittere articulos, & si pronuntiat tãtùm benè appellatum ab admissione articulorum partis aduersæ nõ propterea videtur tacitè confirmare aliam partem sententiæ primi iudicis.

DECISIO XIX. aliàs 530.

APpellatũ extitit ab vno Auditore, qui admisit articulos partis aduersæ, & quia cum instantia requisitus noluit admittere articulos appellantis, quos tamen aliàs expressè non repulit, & articulus solus appellationis committitur, & non negotium principale alteri Auditori: secundus Auditor pronuntiauit malè processum, & benè appellatum, & hoc facto incontinenti admisit articulos appellantis ad probandum in curia, & extra: quos primus adhuc noluerat admittere: quæritur nunquid illa admissio sit nulla? Et videtur quòd sic, quia secundum stylum Palatij, quãdo alicui committitur articulus grauaminis, sine expressa commissione non potest procedere in negotio principali, etiam si pronuntiauit malè fuisse processum, & benè appellatũ: tamen in eo quod posteà admisit articulos, processit in negotio principali, quod non potuit. & ita tenebant quidam, & credo quòd benè, supposito stylo Palatij, quia fortè in via iuris posset sine noua commissione procedere in negotio principali, ex quo pronuntiauit malè processum & benè appellatum. per ea quæ not. Innoc. in c. vt debitus. de appell. secundum illam opin. licèt procedat in iudicibus delegatis præsertim impetratis ad partes. Curia tamen non seruat in Auditoribus in curia, vbi est præsens Papa, & potest cõmissio de facili impetrari super negotio principali. Quidam tamen dicebant aliter, & tenebãt contrà, quia etiam supposito stylo Palatij poterat admittere articulos appellantis: quia illa admissio est directè de articulo appellationis sibi commissæ: quia cùm sit appellatum à grauamine nõ admissionis, & articulus grauaminis committitur sic, quòd per suam ordinationẽ debeat reuocare grauamen illatum: ad cuius reuocationẽ debet remediare appellatio, & commissio super ea facta: non aliter potest dici reuocari grauamẽ, nisi articuli admittantur, ex quo iustè à non admissione articulorum fuerat appellatum, & iniustè admissio fuerat retardata. Item mutatis terminis ponamus quòd appellatum sit ab Auditore, quia repulit articulos appellantis, & admisit articulos partis aduersæ, & Auditor, cui causa appellationis committitur, pronuntiat solùm in ea parte, qua primus admisit articulos partis appellatæ, malè processum, & benè appellatum: in alia verò parte, qua repulit articulos appellantis, nihil pronuntiauit, imò tacuit: quæritur nunquid tacitè in illa parte videatur primi Auditoris sententiam confirmasse, ex quo in alia parte eam infirmauit? Quidam volebãt dicere quòd sic: quia qui de vno dicit &c. & qui de vno negat, &c. credo tamen contrà per l. quid tamen si de pluribus. ff. de arbit. & per not. per Inno. de re iud. cùm inter. in fin. & per Cyn. C. si aduer. rem iudi. l. 1. in prima & secunda quæstione.

SVMMARIVM.

1 *Literis clausis an credatur sicut patentibus.*

DECISIO XX. aliàs 431.

NOta † an credatur literis clausis sicut patentibus. not. Host. de priuil. c. patẽtibus. 1

SVMMARIVM.

1 *Impetrans beneficium per contractum matrimonij, debet probare contractum per verba de præsenti.*

DECISIO XXI. aliàs 481.

NOta, † si impetretur beneficium vacãs per contractum matrimonij, non sufficit probare tractatum de contrahendo, vel quòd contracta sint sponsalia, sed debet probari matrimonium per verba de præsenti contractum, licèt non fuerit consummatum. arg. eorum. quæ not. in c. 1. de cleri. coniuga. & ibi Io. An. 1

EPITOME.

Impetranti ad formam c. cùm de benficio. de præben. libr. 6. sufficit probare beneficium vltimò fuisse rectum per clericos seculares per 10. annos.

SVMMARIA.

1 *Impetranti beneficium quòd vltimum illius statum decennio probare sufficiat.*

2 *Consuetudo quæ secundum ius commune dicitur de re præscribenda decennio inducitur.*

DECISIO XXII. aliàs 487.

NOta † quòd impetranti secundum formam c. cùm de beneficio. de pæbend. libr. 6. 1
sufficit probare beneficium vltimò fuisse rectũ[a] 2
per clericos seculares per 10. annos, nisi ex aduerso

uerso probetur ipsum per 40. annos per regulares anteà fuisse gubernatum: tunc enim propter mutationé status beneficij requiritur 40. annorum præscriptio. vt no. per Io. An. in c. fi. de consue. lib. 6. propterea prima præscriptio decénalis non tollitur, nisi per cótrariam præscriptionem quadragenariã, vt no. de excess. præla. c. accedentibus. Non ob. prima præscriptio per verbum,
a legitimè positum in tex. quia in † consuetudine, quæ secundum ius commune dicitur de re præscribenda, vt est ista, sufficiunt 10. anni, & illa censetur legitima præscriptio, vt in d. c. fi. de consue. & ibi no. vide dec. 9. suprà de rest. spo.

ADDITIO.

a Vltimò fuisset rectum. Adde deci. 49. sup. de rescri. & dec. 11. inf. de iure patronat. dec. 2. de præben. sup. in nouis.

DECISIO XXIII. aliàs 494.

Similis est dec. 3. de rescrip. sup. in nouis.

SVMMARIVM.

1 Acceptatio præsumitur facta infra mensem, si constet beneficium vacasse ante acceptationem.

DECISIO XXIIII. aliàs 525.

k NOta † quòd sufficit acceptáti probare beneficiũ illud vacasse ante suam acceptationem, licèt testes non pronuntient illud vacasse infra mensem acceptationis: nam si probetur mortis tempus præcessisse tempus acceptationis præsumitur infra tempus acceptasse. arg. not. per Innoc. in c. quia diuersitatem. de concess. præb. & per Pau. in Clem. cum ei quem. eo. tit.

SVMMARIA.

1 Iudices remissorij possunt etiam recipere confessiones partium.
2 Instrumentorum appellatione ea omnia veniunt quibus causa instrui posset.

DECISIO XXV. aliàs 585.

e DEcreta † remissione ad partes virtute literæ apostolicæ, quæ dirigitur iudicibus, per quam Papa eis commisit, quòd super articulis, qui eis mittuntur inclusi, recipiantur testes, & instrumenta, quæ vtraque pars duxerit producenda: quæritur nunquid possunt illi iudices recipere confessiones partium? vt sic, si vna pars respondeat ibi articulis alterius, & confiteatur aliqua, teneat talis confessio, & sufficienter probet, sicut cófessio iudicialis: & nunquid possint præcipere, & mandare vt respondeant: ita quòd si non respondeant habeantur pro confessatis: & de hoc minus dubium esset: & maior pars
2 tenuit quòd sic: quia nomine † instrumentorum ea omnia accipienda sunt, quibus causa instrui
a potest. [a] ff. de fide instr. l. 1. sic continentur, vt testes. extra, de test. c. peruenit. pro hoc inducebatur in specie glo. quæ est de iu inte. rest. in c. coram. super verbo. munimenta: quia illi iudices recipiendo confessiones, quasi iuxta mandatum, & secundum mandatum faciunt. ergo &c. ar. ff. iud. sol. l. iam tamen. §. in hac. iunge ista not. cum dec. infr. proximè seq. post istam quæ incipit, Vtrùm duo menses. & dec. seq. & dec. 37. inf. de test. quæ incipit, nota quòd posito quòd testes, & decis. 29. sup. de iud.

ADDITIO.

Instrui potest. An autem nomine instrumentorũ ueniant testes. vide do. Abbatem in c. peruenit. el. primo. de testi. cogen. in secundo no. & ibi per Fely. in prin. Et an si iudex dedit terminum parti ad producendum instrumenta, possint produci testes, vide Felyn. ibidem. Adde Bart. in l. admonendi. in fi. ff. de iureiur. a

EPITOME.

Testes iurati infra tempus datum in remissoria possunt post terminum examinari de æquitate.

DECISIO XXVI. aliàs 587.

VTrùm duo menses, qui præfiguntur iudicibus in remissione, infra quos testes probatorios recipiant, & examinent, præfigantur solùm receptioni, & sic examinatio possit fieri per duos menses: vel an etiam examinationi, vt sic etiam examinatio posteà facta non valeat. Formam autem secundum quam fiunt tales remissiones habes, extra, de probatio. c. licet. circa finem primę columnæ, ibi, magistris C. & T. præcipimus, vt testes quos super hac exceptione procurator Fauentinorum duxerit producendos infra mensem recipere & examinare curarent. Quidam dicunt, quòd præfigitur tale tempus ad receptioné, & examinationé, propter copulam, &, quæ videtur copulare etiam quóad ipsos, quia copulatũ similiter facit. ff. de fun. instr. l. Seio. §. quæro. cum cócordan. Cùm ergo receptio esset faciéda infra tempus illud: ergo & examinatio. Pro hoc quia per illa verba, infra duos, vel infra mensem, quæ in præcedétibus dicuntur omnia in sequentibus repetita intelligantur, vt l. Titia. §. idem respondit. ff. de verbo. obligatio. ad hoc allegabatur quod not. Archi. de except. c. pia. super verbo, probauerit. lib. 6. vbi no. quòd infra tempus ibi præfixum ad probandũ excommunicationem non sufficit testes produxisse, nisi infra etiã tempus deposuerint, ꝙ maior etiã pars tenet. De æquitate tamen tenebant ꝙ si testes fuissent producti, & recepti infra tempus præfixum in remissione, dato quòd examinatio fieret postea: ne probationũ materia, quæ est fauorabilis angustaretur. C. de hæreti. l. quoniã. & quia forsan testes producendi sunt de longinquo, vel de diuersis locis, propter quod sæpè cócurrit quòd productio & receptio non potest impleri infra illud tempus: & ideò postea fiet examinatio, quæ oportet, quòd habeat magnum tractum propter

propter scripturam attestationum, & interdum propter multiplicitatem articulorum, & interrogationum, vide suprà decisio. proximè præcedentem & sequentem.

EPITOME.

Testium receptio est iurisdictionis, examinatio verò facti, quæ potest committi notario, & extraiudicialiter expediri.

DECISIO XXVII. aliàs 589.

1 NOta in remissione quæ fit ad partes pro testibus recipiendis dicatur, quòd infrà duos menses à receptione præsentium testes recipiantur omnes, sufficit quòd fiat aliqualis diligentia infra idem tempus de examinando eos. nam primum, videlicet receptio, est iurisdictionis: secundum, scilicet examinatio, est facti, quæ potest committi notario, & potest fieri extra iudicium quandocunq;. no. de re iudic. c. cùm Bertoldus. de iudi. c. 2. in Clem. si enim ambo deberent infra prædictũ terminum expediri: sequeretur q̃ propter multitudinem articulorum, vel aliàs propter longã distantiam testium, qui tardè prope finem termini essent recepti, non possent omnes examinari. hanc opi. tenet Spe. tit. de teste. §. qualiter. versi. is quoque. qui remittit ad tit. de dila. §. 1. ver. sed quid si infra. & dicit quod sic seruat curia. Arch. tamen videtur innuere contrarium in c. pia. de excep. super verbo, octo dierũ. lib. 6. vide suprà decisionem præcedentem.

SVMMARIA.

1 *Sumptum de registro bullarum fidem facit, de registro supplicationum non.*

2 *Registrum quid dicatur.*

DECISIO XXVIII. aliàs 621.

1 NOta † sumptum [a] de registro supplicatio-
a num signaturum domini Papæ in iudicio
nõ facit fidem: secùs si de registro literarum apostolicarum bullatarũ extrahatur: & ita seruat, &
2 tenet curia Rom. Registrum verò † dicitur quidã liber de regimine ecclesiæ ex cuius dictis regitur, secundum Hug. secundum Papiam verò dicitur registrum liber qui rerum gestarum memoriam continet: vnde dicitur quasi rei gestæ statutum: secundum quod dicitur in summa catholicon vbi tractatur de ista litera R.

ADDITIO.

a Sumptum. No. quod iste stylus fuit olim: sed hodie curia obseruat quòd æquè procedatur in sumpto registri supplicationum sicut registri bullarum, vt attestatur Bel. tot. And. in tracta. de Chari. subsid. quæst. 113.

SVMMARIVM.

1 *Articuli conclusorij dicuntur, quia factum concludunt & per responsionem illis factam lis contestatur.*

DECISIO XXIX. aliàs 646.

DIc, † quòd articuli conclusorij sunt, seu di- 1
cuntur ideò quia in eis datur factum eorũ, & concluditur, & per aduersarium respondetur dictis articulis: & per responsionem factam, seu secutam dictis articulis fit litis contestatio. pro hoc c. vn. de litis contest. quia dicti articuli sunt loco libelli oblati.

SVMMARIVM.

1 *Testes non debent recipi super eisdẽ articulis in causa appellationis, etiam si pars iuret se non habuisse copiam quæ reperitur decreta post publicationem ipsam.*

DECISIO XXX. aliàs 671.

NOta, † quòd si in aliqua causa spirituali, 1
vel prophana super articulis datis per aliquam partẽ recepti sunt testes, & publicatio facta testium: & etiam decreta copia attestationũ partibus: & in prima instantia est lata sententia; contra partem dantem articulos, à qua appellat: & coram iudice appellationis repetit prædictos articulos in omnibus, & per omnia, dicens, quòd non habuit copiam attestationum, vt constat in processu, & etiam iurat: iuxta quod quæritur an debeant admitti prædicti articuli? & videtur quòd non: quia attestationibus publicatis iuxta c. ex tenore. de testibus. extr. et c. testibus. eodem
titu. In Clem. & hoc tenet maior pars domino- 2
rum Auditorum.

SVMMARIVM.

1 *Verbis enunciatiuis bulla executoria non creditur.*

DECISIO XXXI. aliàs 697.

DIc † quòd si in aliqua executoria fiat men- 1
tio de literis Papalibus: non tamen datur fides illi narrationi, nisi ostendantur prædictæ literæ, cùm hoc dicatur narratiuè: & hoc etiam tenet Rota.

SVMMARIVM.

1 *Articuli obiectiui debent actualiter in termino assignato produci: nec sufficit illos produxisse anim. o illos corrigendi.*

DECISIO XXXII. aliàs 709.

NOta, † quòd si aliqua causa spirituali, vel 1
prophana ventiletur coram Auditore sacri Palatij, & terminũ assignet partibus, seu parti ad dandum articulos: & pars cui assignatus est terminus, veniat in termino, sed dicat Auditori, quòd corriget eos, & portabit eadem die: tunc Auditor debet habere copiam, seu videre an sint obiectiui, seu dicere prædictæ parti danti articulos, si articuli quos dat, sint obiectiui, & non admittet, cùm non det in termino, quo elapso articuli obiectiui non sunt admittendi. ita communiter seruat Rota, vel copiã retinet, si recedit iam datis articulis.

SVMMARIVM.

1 *Cardinalis assertioni non creditur, nisi quoad iurisdictionem suam.*

DECISO XXXIII. aliàs 714.

1 NOta, † quòd non creditur [a] assertioni domini Cardinalis, nisi cira iurisdictionem
a eius: nec nõ autem circa alia, & ita intelligitur c. nobilissimus. 97. distinctio. Ita etiam tenet Rota.

ADDITIO.

a Non creditur. Ad. Abb. in c. quòd super his. de fide instru. in 2. col. ver. secunda conclusio. vbi etiam per Felyn.

SVMMARIVM.

1 *Auditores dubitantes super admissione articulorum, vel articulo appellationum, super illis dominos consulere, & pronuntiare debent.*

DECISIO XXXIIII. aliàs 723.

1 DIC, † quòd si aliquis Auditor sacri Palatij dubitat in admissione articulorum datorum per partes: vel si appellatum est ab aliquò Auditore ab admissione articulorum, quod tũc Auditor, qui dubitat admittere prædictos articulos: vel causa appellationis est commissa sibi, debet pronuntiare in dicto articulo, in quo dubitat ratione admissionis vel appellationis sibi commissæ, vt facilius videat an sint admittendi: & etiam super hoc facilius habeat consilia à dominis Auditoribus, qui volunt ita fieri pro veritate iustitiæ.

SVMMARIVM.

1 *Atentata non probantur per remissoriam ad partes.*

DECISIO XXV. aliàs 775.

1 ITem est sciendum quòd † si in aliqua causa petatur remissio ad probandum attentata, quòd stylus est sacri Palatij, quòd non conceditur dicta remissio ad partes ad probandum attentata post litis pendentiam: sed hoc solùm conceditur ad probandum in curia, non extra. De attentatis post prædicta loquitur c. significante. de appell. et c. non solum. eo. tit. lib. 6. cum simil.

SVMMARIVM.

1 *Transumptum sine compulsoria fidem non facit.*

DECISIO XXXVI. aliàs 689.

1 DIc quòd transumptum † siue sumptum de aliqua scriptura nõ facit fidem in iudicio, nisi fuerit habitum in vim compulsoriæ. & ita seruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Compulsoria debet decerni etiam post conclusionem causæ, parte tamen vocata.*

DECISIO XXXVII. aliàs 771.

DIc, † quòd si in aliqua causa est cõclusum: & petatur compulsoria per aliquam partem, quòd non obstante conclusione ex causa potest concedi: & ad huiusmodi compulsoriam faciendã pars debet citari: & hoc tenet maior pars Dominorũ de Rota: quia potest prodesse dicta compulsoria in iustitia facienda in aliqua instantia. 1

SVMMARIVM.

1 *Collatio beneficij probari potest per testes & instrumenta.*

DECISIO XXXVIII. aliàs 780.

DIc, † quòd collatio alicui facta de aliquò beneficio seu titulo beneficij probatur per instrumenta, seu per testes in iudicio, cùm habeant eandem vim, vt c. cùm Ioannes eremita. de fide instrumento. facit c. post cessionem. de probationib. 1

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum alicuius capituli. licèt minus solenniter sit factum, probat capitulum, & hoc respectu tertij: quia secus esset si capitulum induceret per seipsum.*

DECISIO XXXIX. aliàs 796.

SCiendum est † quòd stylus audientiæ contradictarum domini Papæ est, quòd si aliquis alicuius ecclesiæ ad factum suum aliquos aduocat pro probatione capituli, quòd tunc sufficit inducere instrumentum dicti capituli, licèt non sit factum cum solemnitate iuris: secùs autem si capitulum inducat per seipsum. 1

SVMMARIVM.

1 *Sumptum sententiæ diffinitiuæ non probat in causa.*

DECISIO XL. aliàs 737.

SCiendum est † quòd si in aliqua causa producatur in iudicio sumptum alicuius sententiæ diffinitiuæ, quòd non facit fidem. 1

SVMMARIA.

1 *Camera apostolica succedens in spolijs defuncti. an teneatur soluere creditoribus? Et an creditores teneantur probare creditum cõuersum in vtilitatem ecclesiæ, distinguit & remittit vt in ea.*
2 *Clericus in vita foenatori æquiparatur, sed cum moritur vsurario assimilatur.*
3 *Succedens clerico habenti administrationem tenetur ad debita conuersa in vtilitatem ecclesiæ: ad quæ tenetur ecclesia quid autem si defunctus non habuisset administrationem?*
4 *Clericus non habens administrationem potest de fructibus testari, cui ab intestato ecclesia succedit.*
5 *Creditores an teneantur probare debita cõuersa in vtilitatem ecclesiæ?*

DECI.

DECISIO XLI. aliàs 856.

1 CVM † camera apostolica recipit spolia, seu
bona alicuius prælati, vel clerici beneficia-
a ti, a & creditores petunt debita: nunquid tenen-
tur probare illa conuersa in vtilitatem ecclesiæ:
& an ad alia debita præterquam ad illa, quæ sunt
conuersa in vtilitatem ecclesiæ camera teneatur?
Quia secundum dubium debet esse primum: Vi-
detur dicendum quòd camera non teneatur, nisi
ad conuersa in vtilitatem ecclesiæ. per c.1. de so-
lutio. & per c. præsenti. de officio ord. libr.6. in
fi. cum ibi not. super verbo, debitis. & per c. gra-
uis extra, de depo. in fin. quia posset dici hoc non
esse verum per illa quæ notat Ar. & Ioan. Andr.
in nouel. post eum in c. statutum. §. assessorem.
de rescri. libr.6. vbi patet solutio ad dictum c.
præsenti. vel esto quòd hoc concederetur, pos-
set dici aliud esse prælato viuente, vel beneficia-
2 to: quia † tunc cùm fructuario comparetur fru-
ctus & prouentus beneficij facit suos: & ideò
cùm persona sua sit ad huiusmodi debita obli-
gata, nimirum si etiam de fructibus suorum be-
neficiorum quos facit suos, satisfacere teneatur:
sed secùs est cùm moritur: quia tunc vsurario cõ-
paratur: & post mortem omnia bona sua quæ ab
ecclesia acquisiuit, tanquam bona ecclesiæ rema-
nent ecclesiæ, & reseruantur futuro successori,
vt dict. c. præsenti. in cuius præiudicium bona il-
la non potuit obligare: maximè quia non habet
causam ab illo, nec censetur habere ius. faciunt
not. per Innocen. in c. quia V. de iud. & ideò non
mirum si successor ad illa tunc non teneatur, ex
quo ad illa ecclesia nõ censetur obligata, vt dict.
c.1. de solutio. in eius successoris locum camera
apostolica per specialem Papæ reseruationem
succedit in istis spolijs, seu bonis ad ecclesiã per-
tinentibus & eius occasione per ipsum acquisi-
ta: quia in alijs bonis patrimonialibus: vel aliun-
dè acquisitis benè succederet alius hæres suus,
qui ad omnia alia eius bona teneretur. C. de epi-
sco. & cleri. authen. licentia. Vel posset fieri distin
3 ctio inter † habentem administrationem: & tunc
teneatur successor, vel camera etiam de fructi-
bus perceptis in vita prædecessoris, nisi ad debi-
ta conuersa in vtilitatem ecclesiæ: & ad quæ so-
lùm tenetur ecclesia, vt in dicto c.1. de solutio. &
non habentis administrationem: & tunc ad om-
nia teneatur, quatenus sufficerêt fructus, & pro-
4 uentus, quos ante mortem fecerat suos: quia † ta-
lis beneficiatus non habens administrationẽ om-
nes illos fructus, & prouentus perceptos in vita,
adeò facit suos, quòd potest testari de illis: & nisi
testetur de illis, ab intestato succedit ecclesia. ar-
gu. no. per glo. in dict. c. præsenti. de officio ordi.
lib.6. super ver. reseruari. & probatur de testa. c.
relatum. & per Hostien. in c. si quis sanè. de pecu.
5 cle. De alio dubio, † an creditores teneantur pro-
bare debita conuersa in vtilitatem ecclesiæ, dic
vt not. per glo. & Archidiaco. 10. quæstio. 2. §. hoc
ius porrectum. & per Hostien. & Doct. extra, de-
posi. c. grauis. super verbo, vtilitatem. c. de fide-
iusso. & pro quibusdam. de testam. c. cùm in offi-
cijs. per Ion. & Host. in summa de fideiuss. §. quia.
ver. sed contra. & seq.

Aonitio.

Clerici beneficiati. Adde an successor in benefi- a
cio teneatur ad debita prædecessoris beneficia-
ti. gl. & Doctor. in c. præsenti. de off. ord. lib.6. Et
an successor beneficij ex eisdem causis, & causa
in eodem statu manente conueniri possit, sicut
& prædecessor conueniri poterat, vide decisi. 1.
sup. vt lit. penden.

SVMMARIVM.

1 *Compulsoria conceditur non citata parte.*

DECISIO XLII. aliàs 47.

NOta † quòd compulsoria ad producẽdum 1
instrumenta conceditur per Auditorem,
& potest procedi parte aduersa non citata: quia
etiam parte inuita compulsoria concedi potest:
ergo non vocata. argumen. l. quæsitum. in fin. ff.
de fideiussor. ideò posito quòd in compulsoria
nõ ponatur parte citata, valet compulsoria: ma-
ximè si pars erat præsens in curia, quando com-
pulsoria contra eum fuit concessa. materia enim
probationis non debet angustari, sed ampliari,
vt l. quoniam. C. de hæreti. vide omninò infrà
deci. de fid. instru. 4.

SVMMARIVM.

1 *Instrumenta extracta in partibus in vim compulsoria decreta parte citata fidem faciunt in iudicio.*

DECISIO XLIII. aliàs 620.

SI compulsoria † concedatur in aliqua causa 1
ad partes, vocata parte ad recipiendum pub-
licata instrumenta, vel scripturas vel alia tran-
sumpta, hæ scripturæ faciunt fidem in iudicio. &
ita seruat Rota dominorũ Auditorum sacri Pa-
latij. tutius est quòd citetur etiam in partibus.

EPITOME.

Testes super declaratione attestationum publicatis attestationibus non sunt admittendi, vbi declaratio non releuaret.

DECISIO XLIIII. aliàs 885.

OBtinens beneficium per cõtractum matrimonij, egit contra alium, qui id obtinuit tanquam vacans per renuntiationem: & volens ostendere quòd prędecessor istius, cui fuit beneficium, priùs contraxit matrimonium, quàm renuntiauerit, dat articulos de certo mense anni, quo contraxit matrimonium præcedenti mense renũtiationis, scilicet de mense Augusti: cùm renuntiatio sit de mense Septẽbris: & testes super hoc producti dicunt eum contraxisse tempore quo racemi incipiunt maturari: & nihil deponunt de illo mense Augusti, sed publicatis attestationibus actor vult probare quòd de mense Augusti, de quo in articulis dederat, racemi in partibus illis communiter incipiunt maturari seu variare, quæritur, nunquid sit audiendus,
vel

vel obstet publicatio? Et videtur q̀ obstet publicatio.arg.no. per Innoc.in c.cùm clamor.de testib.et c.fraternitatis.eod.titu. & quia ista declaratio etiam probata non releuaret: cùm sit nimis incerta: cùm vuæ in certis territorijs citius incipiunt maturari, quàm in alijs.

De Testibus & attestationibus.

SVMMARIVM.

1 *Testes si publicati fuerint, & didicit a depositiones eorum, an iteratò produci possint propter sententia nullitatem?*

DECISIO I. aliàs 42.

1 NOTA, † quòd vbi testes sunt producti in causa, licèt sententia sit nulla:[a]
a posito quòd testes sint publicati, iteratò possunt produci: quia quòd nullũ est, non præstat impedimentum. in regula, non præstat.cum si.de regu.iur.lib.6. iura autem quę dicunt, quòd ex quo pars sciuit testificata, iteratò testes producere non potest: habent locum, quando debito modo testes producti sunt.hoc not. Ioan.And. in c.testibus. de testi. in Clem. in glos.aliàs. audiui tamen quòd Rota contrarium tenuit. Nec obstant iura suprà alleg.quia ibi non didicit testificata: & quia sufficit qualitercunq;. arg.l.si quis in graui.§. aperire.ad Syl. de sal.l.si quis.& l.1.vbi. vide Bald. de tab.exhi. maximè si ad requisitioné partis sit facta publicatio, & hoc tenet Gen.ibi.infrà eo.tit.dec.4.& 5.

ADDITIO.

a Sententia sit nulla. Adde decis.11. de probatio. sup.in nouis. Item adde quòd sicut sententia nulla non impedit iteratò produci testes priùs publicatos, sic decretum nullũ nõ impedit impetrantem quominus assequatur beneficiũ vigore suæ impetrationis: prout deciditur in decis.12. ins.de concess.præbend. Sed quid de acceptatione nulla, vide decis.22.ins.de concess.prębend. Et quid si iudex dixerit processum fore cancellãdum, an causa poterit iterum in iudicio deduci, vide per Angel. de malefic. in verb. & ad querelam Titij &c. versic. adde tamen quòd si iudex &c. vide Bald.consi.286.incip.super primo.&c.vol.3.vbi decidit an pronuntiato nullo processu dicta testium valeant in alio iudicio.

SVMMARIVM.

1 *Testes absuturi recipi possunt per iudicem etiam non cognito de grauamine.*

DECISIO II. aliàs 59.

1 NOta, † quòd vbi est appellatum super grauamine, Auditor ad quem est appellatũ, testes absuturos non cognito de grauamine potest recipere propter periculum, quod potest esse in absentia testium, vt dicitur in simili in l.in lege Aquilia si deletum.ff.ad leg. Aquil. & quia est dubium an iurisdictio sit primi iudicis: ideò in dubio recipit testes iudex appellationis.argu.l. ordinata.ff.de libe.caus. vide infrà deci.sequentem.& dec.17.sup.de appellatio.

SVMMARIVM.

1 *Testes, de quorum morte, vel impedimento dubitatur, possunt examinari ad cautelam per ordinarium iudicẽ causa pendente in curia.*

DECISIO III. aliàs 110.

NOta, † quòd causa pendente in curia ordinarius iudex testes, de quorum morte dubitatur, vel alio impedimento, potest ad cautelã recipere, propter periculum, & necessitatem, quę necessitas inducit, quòd aliquando à iure communi deuietur, & extraordinariè procedatur. argu.l.1. ff.de appellat. recipi. & l.diuus.ff.de tutorib.& cura. da.ab his. & l. in lege Aquilia si deletum.ff.ad leg. Aquil. & hoc est verum, quòd valet receptio facta per istum modum, si post receptionem non potest haberi copia testium: & quia sunt mortui, vel aliàs impediti. Si autem superuiuerent, dico quòd receptio facta ab illo, qui non habet potestatem recipiendi, non valet: sed per Auditorem datum in curia fiet remissio ad partes.arg.l.fi.C.de testib. & vide suprà decisio.præcedentem.& dec.17.inf.de appella. 1

SVMMARIVM.

1 *Testes per viam restitutionis produci possunt publicatis attestationibus.*

DECISIO IIII. aliàs 140.

NOta, † qualiter publicatis attestationibus possunt per viam restitutionis produci testes.not.per Innoc.in c.auditis. in fin.de in integ. resti. vide suprà dec.1.eo.tit. 1

SVMMARIVM.

1 *Attestationes quæ non valent, possunt ratificari per partes.*

DECISIO V. aliàs 148.

NOta † quòd attestationes[a] quæ non valẽt, 1
per consensum partium possunt ratificari, a
vt not.Innoc.in c.cùm causam.de testi. & ibi etiã videtur text. secùs in solemnitate seu instãtia iudicij.vt not.vide suprà eod. titu.dec.1.& de procur.decis.1.

ADDITIO.

Attestationes. Adde Philipp.Franc.in c.cum causam. de appellatio. a

SVMMARIVM.

1 *Testium verba dubia interpretanda contra producentem.*

DECISIO VI. aliàs 595.

1 Nota, † quòd verbum dubium testis interpretatur contra producentem in dubio, vt not. in c. in præsentia. de proba. & ibi not. Innocen. in fin. idem not. Ber. in c. ex literis. & in dict. c. in præsentia.

SVMMARIVM.

1 *Appellans si infra decendium ad appellandum producat testes suos, non videtur appellationi sua renuntiare.*

DECISIO VII. aliàs 304.

1 Nota glo. qualiter † post sententiam si pars, per quam est appellatum infra decem dies à tempore sententiæ producat testes, non videtur appellationi renuntiare. vt not. Inno. in c. sollicitudinem. super verbo, renuntiare. de appell. circa quod vide not. per Ioan. An. in c. si à iudice. de appel. lib. 6. & quod no. in c. pastoralis. in magna glo. versi. nonne si post. de offic. deleg.

SVMMARIVM.

1 *Testes super habilitatibus impetrantis post conclusionem possunt recipi.*

DECISO VIII. aliàs 489.

1 Nota † post conclusionem [a] in causa pos-
a sunt recipi testes super habilitatibus impetrantis, præsertim pro informatione iudicis, per rationem prædictam: quia cùm conclusio nõ sit necessaria in causa beneficiali, præsertim si semel fuerit facta inquisitio per executorem de vita & cõuersatione &c. quia quilibet præsumitur idoneus &c. de præsump. c. dudum. et c. illud.

ADDITIO.

a Post conclusionem. Adde dec. 1. su. de probatiõ.

SVMMARIVM.

1 *Testes affuturi si sunt recepti ordine iudiciario, & post litem contestatam potest per eos ferri diffinitiua, alias non.*

DECISIO IX. aliàs 353.

1 Nota, † quòd vbi testes affuturi sunt recepti parte vocata, & iudiciario ordine seruato: per tales testes potest ferri sententia diffinitiua: quia etiam testibus nõ publicatis potest ferri, vt c. cum I. & A. de re iud. cum ibi nota. per Innocen. secùs autem si essent recepti lite non contestata, & iudiciario ordine non seruato, vt not. Ber. in c. quoniam frequenter. in princip. super verbo, tamen. vbi lit. non contesta.

SVMMARIVM.

1 *Testimonium de auditu à possessore in possessorio sufficit.*

DECISIO X. aliàs 458.

Nota, † quòd in possessorio sufficit testimonium de auditu [a] à parte, quæ tenet, & possidet rem spoliatam, de qua agitur. arg. no. in c. licet. 2. de testi. facit c. cùm sit. de concess. præb. 1
a

ADDITIO.

Testimonium de auditu. Adde Fulgo. cons. 184. a

SVMMARIVM.

1 *Testium receptio sine expressa admissione articulorum valet in beneficialibus, & in materia attentatorum.*

DECISIO XI. aliàs 156.

Nota, † valet receptio testium etiam non assuturorum super articulis expressè non admissis in materia attentatorum: & etiam in quacunq; causa beneficiali: dum tamẽ sit de iure dantis, & termini cõsueti seruari. Nam eo ipso quòd testes recipiuntur, articuli admittuntur saltem tacitè. vide infrà de appella. dec. 14. 1

SVMMARIVM.

1 *Procurator in prima instantia in secunda si non sit procurator, potest produci in testem per partẽ aduersam.*

DECISIO XII. aliàs 657.

Dic, † quòd si in aliqua causa aliquis vt procurator fuerit litem contestatus in prima instantia: sed in alia instantia nõ interuenit, pars contra quam fuerit procurator, potest producere in testem si vult. facit in ratione c. dilecto. et c. veniens. de testib. 1

SVMMARIA.

1 *C. Vt circa. de electio lib. 6 non habet locum, quando articuli sunt probati, vel habentur pro probatis: nec quando appellatur ad inferiorem.*

2 *Articuli quando petuntur admitti, debet protestari pars aduersa, saluo iure impertinentium, & non admittendorum.*

3 *C. Vt circa. non habet locum nisi quando appellatur ad Papam.*

DECISIO XIII. aliàs 41.

Nota, † quòd c. vt circa. de electión. lib. 6. nõ habet locum quãdo nbiectus, qui ponuntur, sunt probati, vel habentur pro probatis, vt c. constitutionẽ. in fi. de elec. in Clé. & ideò † quãdo petuntur admitti articuli, pars contra quam producuntur, debet protestari, saluo iure non admittendorum, & non recipiendorum, vt not. in d. c. constitutionem. Ioan. And. in fin. Consueuit dici in Palatio: Iam sumus in probatis, & constat de nõ iure aduersarij. & sic intelligitur quòd not. Innoc. in c. constitutus. de fil. presbyt. & dic quòd dictum c. vt circa. habet † locum quando appellatur ad Papam, & non quando appellatur 1
2
3

latur ad inferiorem.no.Arch.in eo.c.vt circa. super verbo, appellare.& quod not. idem in c. statuimus. eo.tit.lib.6.& quod no.Ioan. Andr. in c. non poteſt. de procura. in Clem. & vide infrà de appella.dec.5.

SVMMARIA.

1 *Terminus ad declarandum articulos obiectiuos nō conceditur.*

2 *Articuli in cauſa appellationis ſecundum aliquos non veniunt declarandi.*

3 *Declarās nihil facit noui, ſed quod factū eſt dilucidat.*

4 *Articuli qui non ſunt dati in cauſa principali, poſſunt dari in cauſa appellationis.*

5 *Articuli obiectiui qui aliàs eſſent repellendi, admittuntur quando gratia, Si neutri, eſt obtenta.*

DECISIO XIIII. aliàs 64.

1 NOta, † ꝙ in articulis obiectiuis non datur
terminus ad declarãdum. in c. vt circa. vbi
Pau. not. contrarium & malè, quia eſt contra c.
licet. de probationi. quia bis ea dilatio datur. ar.
c. conſtitutionem. de elect. in Clem. & no. in c. in
generali. de re iu. lib.6. per Ioan. Mona. & ex hoc
2 volunt dicere aliqui, quòd † in cauſa appellatio-
nis articuli non veniunt declarandi, quia impu-
tetur parti, quæ ab initio non prouidit: licèt vi-
3 deatur contrà: quia † ille qui declarat, nihil facit
noui, ſed quod factū eſt, dilucidat, vt l. hæredes
palam. de teſt. cum ibi notatis. ad quod facit l. ꝙ
in diem. §. de compenſatione. iunct. l.1. §. præte-
reà. de contrahen. emp. ff. & per iſta volunt dice-
re aliqui, quòd articuli, qui non ſunt dati in cau-
ſa principali, in cauſa appellationis dari poſſunt.
et c. conſtitutionē. de electio. in Clem. habet lo-
cum in appellatione malè formata. Et quòd in
4 cauſa appellationis primò ſunt dandi articuli †
obiectiui, qui nō ſunt dati in cauſa principali. fa-
cit c. cùm à repulſione. de appellat. in Clem. cum
ibi not. per Ioan. Andr. ſuper verbo, ineptè. vide
c.1. de exceptio. extrà, quia non probatum &c.
5 Dic quòd † obiectiui articuli, qui aliàs eſſent re-
pellendi, admittuntur, quando gratia, Si neutri,
eſt obtenta, vt infrà de exceptioni. decif. 17. & 18.
& etiam vide infrà literam a. ſuper verbo, obie-
ctus. & literam o. ſuper verbo, appellatio. vbi
multa de hac materia reperies in diuerſis quæ-
ſtionibus: & vide omninò infrà deci. ſequen. &
ſuprà de probationi. dec.8. & de exce. infrà deci.
1. & 3. & 5. & infrà eo. titu. decif. 20. 27. & 28. & 31.
& de exce. dec.8. & 9. & 10. & ſuprà de teſt. decif.
13. & dec.16. eo. tit. & dec.17. dec.14. & ſup. hoc eo.
dec. tit.9. & vide omninò infrà de appella.

SVMMARIVM.

1 *Obiectus, qui ruunt ex mala appellatione in ſecunda inſtantia non poſſunt reformari.*

DECISIO XV. aliàs 262.

1 NOta, † quòd vbi obiectus[a] in prima inſtan
2 tia ſunt malè ſpecificati, & ruunt ex mala
appellatione, in ſecunda inſtantia non poſſunt
reformari: ſecùs ſi non ruant ex mala appellatio-
ne, vt no. Compoſt. in c. quòd ſicut. de elec. & ita
intelligitur c. vt circa. de elect. libr.6. vide decifi.
ſuprà dec.14. & dec.24. inf. de appel.

ADDITIO.

Obiectus. Supr. de proc. dec.5. & infrà de appell. a
decifi. 24.

SVMMARIA.

1 *Arreſtari poteſt receſſurus de curia, donec reſpondeat interrogationibus, ſimiliter & litera apoſtolica.*

2 *Executor datus in gratia videtur habere iuriſdictionē antequàm Auditor inhibeat.*

3 *Auditor ante litem conteſtatam nō videtur habere iuriſdictionem.*

4 *Executor ante inhibitionem habet iuriſdictionem in negotijs cœptis.*

DECISIO XVI. aliàs 75.

NOta, † ꝙ vbi ambæ partes ſunt in curia & 1
vna pars eſt receſſura, poteſt cōpelli per 2
aliam partem, quæ non eſt receſſura, quòd re-
ſpondeat interrogatorijs: & ſi pars quæ eſt receſ-
ſura contra aliam quæ non vult recedere, velit
dare interrogatoria, non auditur, ex quo dicit
ſe velle recedere: quia ſufficit quòd reſpondeat
articulis, dum venerit terminus, nec in hoc debet
paritas inter partes obſtare: quia terminus debet
ſolùm eſſe volentis recedere. & ſic non ob. l. in
ſacris. C. de prox. ſa. ſcriniorum. libr.12. cum l.
pen. C. de ſen. & inter. om. iud. & l. peten. §. C. de
& temporib. in inte. reſtitut. ideò Auditor malè
faceret, ſi partem licentiaret. Et idem eſt in literis
gratiæ: quia ex quo cauſa eſt commiſſa Auditori
petuntur literæ arreſtationis in curia: quia timet
quòd aduerſarius virtute executoris poneret ſe
in poſſeſſionem: tales literæ non ſunt relaxandæ:
quia melius eſt antè prouidere, quàm poſt reme-
dium quærere, vt l. fi. C. in quibus cau. in inte. re-
ſti. non eſt neceſ. & in caſu quo relaxarētur tales
deberet inhibere parti ſub pœna, quòd virtute
literarum nihil attentaretur: licèt aliqui volue-
rint dicere, ꝙ tales literæ ſunt relaxandæ: quia
† ante litem cōteſtatam, ſeu antequā Auditor in- 2
hibeat, executor datus in gratia videtur habere
iuriſdictionē. Item † quia ante litē conteſtatā Au- 3
ditor nō videtur habere iuriſdictionem. per c. re-
latū. de off. delega. ſed hoc non ob. per c. fi. vt lit.
penden. in Clem. cum ibi no. per Io. An. Itē † præ- 4
dicta poſſunt eſſe vera, ꝙ in cœptis negotijs exe-
cutor ante inhibitionem habet iuriſdictionem:
ſecùs videtur re integra: quia re integra non fit
præiudiciū parti, ſi ante inhibitionem Auditor
literas retineat & impediat executorē, quòd non
procedat ad executionem gratiæ: quia melius eſt
prouidere, vt ſuprà dictum eſt. vide ſuprà de re-
ſcrip. decifi. 33. & de arreſto partis vt reſpondeat
interrogatorijs, vide decif. 38. inf. eo. tit.

SVMMARIVM.

1 *Receſſurus à curia non tenetur reſpōdere interrogatiu.*

DECISIO XVII. aliàs 486.

1 NOta, † quòd reus recessurus à curia non tenetur respondere interrogationibus datis per actorem tangendo negotium principale: nec econtrà, nisi fuerint dati positiui, & per modum positionum, & articulorum. hoc verum si reus hoc petat: alioquin si vult spontè respondere, mos ei gerendus est: & præiudicat ei sua confessio. pro quo faciunt not. in c. causam. de iura. calum.

SVMMARIVM.

1 *Litis contestatio fit per responsionem factam ad articulos conclusiuos.*

DECISIO XVIII. aliàs 76.

1 NOta, † quòd articuli conclusiui siue concludentes dicuntur ideò, quia non datur petitio: sed dans articulos in fine ipsorum petit responderi articulis, licèt lis non fuerit contestata: & in initio litis super petitione dant tales articulos, cùm per respósionem quæ fit per partem talibus articulis litis contestatio dicitur esse facta. c. vnic. de litis cótesta. quia tales articuli sunt loco libelli, vt in c. 1. de libel. oblat.

SVMMARIVM.

1 *Articulus non concludens debet repelli tanquam impertinens.*

DECISIO XIX. aliàs 373.

1 NOta, † articulus non concludens tanquam impertinens debet repelli: & apparet de calumnia dantis, nisi daret dispositiuè. argu. c. dudum. de elect. et c. innotuit. et c. per tuas. de concess. præbend. de rescript. c. 1. et c. dudum. de deci.

SVMMARIVM.

1 *Articuli obiectiui, si post terminum fuerint producti, & in termino ad producendum omnia instrumenta, per quæ probantur obiectus, producantur, si negantur sigilla, & notarius, an admittatur producens ad illa probandum per testes.*

DECISIO XX. aliàs 388.

1 NOTA, † dat aliquis articulos obiectiuos post terminum ad ponendum, & articulandum: & in termino ad producendum omnia, producit instrumenta, per quæ probantur illi obiectus: sed pars aduersa negat illa producta, scilicet notarium, & signa & sigilla: quæritur nunquid dans illos articulos obiectiuos sit admittendus ad probandum illos per testes, ex eo quòd non dedit in termino? & nunquid sit admittendus ad probandum saltem signa notariorum, & sigilla instrumentorum productorum? Quidam dicebant quòd non: quia nulla probatio debet recipi super materia articulorum non recipiendorum. Ad hoc facit quod not. gloss. de elect. c. constitutionem. vt circa. super verbo, legitimè. in Clem. Alij verò tenebant contra: quia licèt sit exclusus ab articulando, & sic à probando per testes in illa instantia, ex quo non dedit in termino articulos, non tamen fuit exclusus à producendo: & si absq; omni aptitudine produxisset munimenta, per quæ apparet actorem repellédum, hoc sibi sufficeret. ergo ex quo produxit in termino ad producendum omnia, si producta negantur, debebit admitti ad probandum producta: quando autem verisimiliter poterat ignorare an pars aduersa illa negaret: & ex quo admittitur ad producendum, etiam debet admitti ad producta si negentur probanda: aliàs frustrà produxisset. Nec obst. quòd per lapsum termini exclusus erat à ponendo, & articulando: ergo etiá videbatur exclusus à producendo munimenta, per quæ positiones & articuli deberent probari. quia dico, quòd non sequitur: quia terminus ad ponendum statuitur, seu positiones & articuli fiunt, vt contenta in eis probentur per confessioné, vel per testes: & ab illo modo probandi benè est exclusus. non autem fiunt ad finé proponédi: quoniá si posteà pars velit proponere, & alio modo, putà per instruméta petit approbare, sit audiendus: producendo etiam sine articulo proponere censetur: & producere in termino sibi conceditur. ergo omnia quæ pertinebant ad productionem, scilicet probatio notariorum, & sigillorum sibi non negantur. Nec ob. d. Clem. cóstitutionem. quia loquitur de probatione facta per testes, à qua erat exclusus. Item loquitur de probatione facienda de materia obiectiua, à qua per c. constitutionem vt circa. erat exclusus: quia perpetuò, & irreparabiliter excludit: & eius exclusio habet vim rei iudicatæ. vide suprà eod. tit. dec. 14. & infrà de except. dec. 9.

SVMMARIVM.

1 *Articuli pertinentes etiam in causa prophana de æquitate sunt admittendi vsq; ad conclusionem in causa.*

DECISIO XXI. aliàs 449.

NOta, † quòd omnes domini excepto vno voluerint habere pro stylo de cętero quòd in causa prophana more spiritualis articuli qui de iure dantis vel aliàs pertinen. in materia, & in forma dati: & post terminum & ante conclusionem possint & debeant admitti de æquitate, licèt fortè de rigore iuris esset contrarium propter c. pastoralis. de exceptio. & not. per Compost. in c. sicut. de electio. & per Pau. in c. constitutionem. in verbo super his. in Clem. De articulis verò in causa iniuriarum criminaliter intentata post terminum datum consilia erant diuersa. vide dec. proximè seq. 1

SVMMARIVM.

1 *Articuli post terminum dati in causa criminali etiam ciuiliter intentata non sunt admittenda.*

DECI.

DECISIO XXII. aliàs 485.

1 Nota, † quòd in causa criminali ciuiliter intentata articuli post terminum dati non sunt admittendi: quia omnes termini præsertim in causa prophana sunt peremptorij. vt not. Ioan. Monach. in c. sæpè. de verbo. signifi. in Clem. & Compost. in c. quod sicut. de elect. facit c. coram. cum ibi nota. per Innocen. de restitutio. in integr. & l. auxilium. ff. de minor. facit in ratione c. pastoralis. de exceptio. et c. concertationi. de appellatio. libr. 6. de restitu. in integr. c. 1. in Clem. & not. per Ioan. de Ligna. in c. dilectus. de fide instrumen. & not. per Pau. in Clem. constitutionem. de electio. super verbo, super his. post hæc consilia quasi per medium, ego non secutus dictam opinio. pronuntiaui contra eam. vide decisionem suprà proximam, & suprà dec. 14. & de iudic. decis. 19.

SVMMARIVM.

1 *Articuli dantes non verisimilia nec admittuntur.*

DECISIO XXIII. aliàs 630.

1 Articuli † sequentes de aliqua materia, de qua non est verisimile, non admittuntur. pro hoc facit quod no. in c. non est verisimile. de præsumpt. ita seruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Positionibus tam impertinentibus, quàm pertinentibus respondere debet de stylo Palatij.*

DECISIO XXIIII. aliàs 641.

1 Dic, † quòd stylus est sacri Palatij, quòd rem per debet responderi per partes positionibus pertinentibus, & impertinentibus: & hoc fit causa abbreuiandi litem: & etiam videtur, seu inspicitur quando positiones negatæ dantur per articulos, seu dantur articuli vtrùm sint boni, & pertinentes in materia & forma: & tunc sufficit prædicta de causa. vt est dictum.

SVMMARIVM.

1 *Articuli in dubio admitti consueuerunt.*

DECISIO XXV. aliàs 645.

1 Domini † de Rota sacri Palatij consueuerũt admittere articulos partium, quando est dubium an debeant admitti, vel non.

SVMMARIVM.

1 *Articuli calumniosi admitti non debent, nisi sint de iure dantis.*

DECISIO XXVI. aliàs 647.

1 Dic, † quòd si aliquis in aliqua causa dat articulos calumniosos, quòd si sunt de iure suo, sunt admittendi, aliàs non, vt not. in c. post electionem. in gloss. extra, de concess. præbend. secundum Ioan. And. in fidei fauorem. in nonel. de hæret. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Articuli obiectiui post terminum dati non admittuntur in causa spirituali.*

DECISIO XXVII. aliàs 648.

Nota, † quòd si in aliqua causa spirituali nõ dantur articuli obiectiui secundum c. constitutionem. de electio. in Clem. in termino assignato, quòd lapso dicto termino non admittuntur articuli verè obiectiui, sed magis exceptiui. & ita seruat Rota. 1

SVMMARIVM.

1 *Articuli obiectiui nisi sint benè formati, & specificati non admittuntur: nisi dans illos esset in probatione.*

1 DECISIO XXVIII. aliàs 649.

Sciendum est, † quòd si actor, vel reus in aliqua causa spiritnali, vel prophana dat articulos obiectiuos, quia tunc debet dare benè dispositos, & specificè, & in bona forma, aliàs non admittuntur iuxta c. constitutionem. de elect. in Clem. secùs autem si dans tales articulos esset in probatione: quia tunc non curatur de forma.

SVMMARIVM.

1 *Positionibus non benè specificatis, vel non dispositiuè datis, non cogitur quis respondere.*

DECISIO XXIX. aliàs 730.

Nota, † quòd si in aliqua causa spirituali, vel prophana dantur aliqui articuli per partes, seu partem non obscuri, vel obiectiui: & non sunt benè specificati, seu non dati dispositiuè, vt fieri debet: pro tunc si pars vult respondere talibus positionibus, seu articulis potest respondere aliquo modo, licèt dicatur sibi, quòd respondeat: quod potest si vult, vt est dictum, aliàs non. 1

SVMMARIVM.

1 *Articuli benè formati per reum non habentem ius in beneficio dati debent admitti.*

DECISIO XXX. aliàs 736.

Nota, † quòd si aliquis actor det in aliqua causa cõtra reum aliquos articulos, quòd licèt reus non habeat ius in beneficio, quod possidet, quòd nihilominus articuli benè formati in materia & forma debent admitti. Nam reus suo loco & tempore poterit dare obiectiuos contra dictum actorem secundum Compost. in c. mandatum. de rescript. & ita tenet Rota. 1

DECISIO XXXI. aliàs 871.

Similis est decis.28.sup.hoc tit.

SVMMARIVM.

1 *Positiones in prima instantia per procuratorem etiam cum iuramento data possunt in secunda per principalē reuocari sine expressa reuocatione erroris.*

DECISIO XXXII. aliàs 506.

1 NOta, † quòd positiones datæ in prima instantia per iuramentū procuratoris, in secunda instantia possunt per dominum principalē reuocari, & meliorari sine expressa reuocatione erroris: tum quia illud iuramentum non fuit de veritate, sed de crudelitate, tū quia procuratores nō sunt plenè informati, sicut principales, qui nouerunt quæstionem veridicam. iuxta not. in c. cùm in positionibus. de iureiuran. libr. 6.

SVMMARIA.

1 *Auditor non poterit sine noua commissione de causa cognoscere, vbi remissoria bullata fuerit: licet partes remissoria renuntiare velint.*

2 *Papa vbi manum apposuit, inferior se intromittere non poterit.*

DECISIO XXXIII. aliàs 372.

1 NOta, † q; postquā litera remissionis est bullata, licet articuli nō includātur, & ad partes transmittātur: Auditor non potest sine noua cōmissione vlteriùs in causa procedere, etiam si
2 pars renuntiare velit remissioni: quia † ex quo Papa manum apposuit inferior se amodò de negotio intromittere nō potest. per c. vt nostrum. de appel. & de elect. c. si eo tempore. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Solui an debeat cursoribus pro interrogatorijs inclusis in remissoria ex parte Rei?*

DECISIO XXXIIII. aliàs 48.

1 NOta, † quòd vbi actor dedit articulos, & fuit sibi decreta remissio ad partes: si reus det interrogatoria pro expensis cursorum: reus nihil habet soluere, & hoc si actor per remissionem suorum articulorum tantùm erat expensurus quantum est: posito quod interrogatoria Rei portētur: aliàs autem reus communicaret in expensis. arg. l. ex parte. ff. fami. ercis. & in c. præsentium. de testib.

DECISIO XXXV. aliàs 623.

Similis est decis. 27. sup. de iudicijs.

DECISIO XXXVI. aliàs 738.

Similis est decis. 28. sup. de iudicijs.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria non conceditur etiam ex causa ante litis contestationem.*

DECISIO XXXVII. aliàs 367.

1 NOta, † quòd posito quòd testes dicātur valetudinarij ante litem contestatam, non fit remissio ad partes, posito quòd necessitatis causa petatur. & est ratio, quia ex quo decernitur remissio, expirat potestas Auditorum Palatij: ideò ante litem contestatā non dicitur quis agere, sed agere velle, vt l. amplius. ff. rem ra. ha. in hoc casu etiam melius esset, quòd expiraret potestas, quàm si propter probationis defectū causa perderetur, vt extra de testi. c. dilecto. vide in c. quoniam. de proba. & in c. quoniā frequenter. vt lite non contestata. & C. de hæretic. l. quoniam.

SVMMARIVM.

1 *Interrogationi criminosa nō tenetur quis respondere.*

DECISIO XXXVIII. aliàs 624.

SI † quis facit arrestari aliquem de curia non recessurum, donec datis directè obiectis respondeat, an talis teneatur de iure respōdere talibus interrogationibus? Dic de stylo sacri Palatij, quòd talis tenetur respondere, si vult respōdere affirmatiuè cum protestatione, dicēdo, credo talibus interrogationibus obiectiuis: si tamē aliàs constet de eis per legitima documenta in iudicio, aliàs non. Sed hoc verum est, si supradictæ interrogationes non respiciant crimina, vel defectus illius personæ, contra quam opponuntur: secùs si respiciant. Sed si sit dubium, quòd respiciant: dicunt aliqui quòd debent respondere cum prædicta protestatione. Alij verò dicūt contrà, & fortè non malè. Et an interrogationes, & positiones fieri debeant super criminibus alicuius, super hoc vide Innoc. Hostien. & Compost. in c. dudum. super verbo, dicendo. de electio. in Specula. titu. de posi. & Innocen. & Hostien. In c. 2. extra, de confes. & Gul. de mont. Laudu. in procem. Clem. & etiam quòd leg. & not. in c. qualiter & quando. extra, de accusa. & in Specula. titu. de posi. §. 7. videndum occurrit. vers. 29. considerandum est.

SVMMARIA.

1 *Remissoriam de consensu partium Auditor causæ potest sine Vicecancellario concedere.*

2 *Remissionem reportatam de partibus Auditor sine speciali commissione aperire non potest.*

DECISIO XXXIX. aliàs 776.

SCiendum est, quòd † si partes in aliqua causa petant remissionem ad partes, tunc Auditor causæ potest concedere sine Vicecancellario. Si autem vna pars petat tantùm: tunc non potest sine Vicecancellario: nec † tunc remissionem reportatam de partibus potest aperire sine commissione speciali: Secùs autem si esset concessa remissio de consensu partium. & ita seruat Rota. 1 2

SVMMARIVM.

1 *Positionibus renuntians liti & causa an tenetur respondere.*

DECI.

DECISIO XL. aliàs 779.

1 SCiendum est † quòd si in aliqua causa spirituali, vel prophana termini sunt seruati vsque ad conclusionem, & pars actrix petat, quòd Reus respondeat suis positionibus, & articulis, compelli debet ad respondendum, licèt renuntiauerit in iudicio liti & causæ, quia fortè petit responderi ex iusta causa, & rationabili. & ita tenet & seruat Rota sacri Palatij, quando quis renuntiat liti & causæ. vide in c. cum pridé. de pact. & Inno. in c. in nostra. de rescrip. & Ioan. Andr. & Paul. in c. gratiæ. eod. tit. in Clem.

SVMMARIVM.

1 *Positionibus concernentibus petitorium non tenetur respondere pars, si fuerit suspensum petitorium.*

DECISIO XLI. aliàs 591.

1 DIC, † quòd si datæ sunt positiones, & articuli in aliqua causa pro aliqua parte concernentes petitorium & possessorium, & quilibet petat responderi per alium, & interim antequàm sit responsum, suspendatur petitorium, & vult tantùm agi in possessorio, quòd tunc alia pars non debet cogi respondere, nisi positionibus concernentibus solùm possessorium postquàm est suspensum, & postquàm non agitur de petitorio. ita etiam seruat sacrum Palatium. pro hoc etiam facit quod no. in c. grauis. de rest. spol. vide suprà decis. 19. de resti. spoliatorum.

SVMMARIA.

1 *Positionem vbi quis negauerit, nō poterit amplius contra ponentem se iuuare ex ea.*

2 *Actor interrogando an confiteri videatur contra se?*

DECISIO XLII. aliàs 311.

NOta quòd Io. Monach. & Archidiac. in c.
1 1. de concess. lib. 6. dicunt, quòd † Reus positionem confitendo actoris potest se iuuare cōtra actorem eadem positione, secùs si negasset positionem. & licèt contrarium audiuerim deter-
2 minari de interrogatione actoris, quia † actor interrogando nihil contra se videtur confiteri. pro prima tamen opinione Specu. titul. de positio. §. verum. in princ. & §. 10. si quid actor. quod interrogando actor hic videtur confiteri. no. gloss. 22. quæst. 2. ca. quæritur.

SVMMARIVM.

1 *Positioni obiectiuæ tenetur quis respondere.*

DECISIO XLIII. aliàs 181.

1 NOTA † qualiter positioni obiectiuæ quis tenetur respondere, vt not. per Io. Monac. in c. 2. de confess. lib. 6. & vide decis. 1. infrà de except.

SVMMARIVM.

1 *Confessio partis non sufficit ad effectum adiudicandi beneficium alteri, licèt sufficiat quoad impositionem silentij.*

DECISIO XLIIII. aliàs 245.

NOTA † quòd vbi positio partis per contumaciam habetur pro confessata, ex tali cōfessione solùm nō potest adiudicari beneficium parti, quia confessio etiam partis non esset sufficiens, quòd ex tali confessione adiudicaretur beneficium, nisi aliàs appareret, vt not. in c. si post. de confess. libr. 6. super versic. per confessionem. cum ibi notatis. sed tamen confessio est sufficiens ad imponendum [a] silentium parti confitenti, vel propter contumaciam partis habitæ pro confessata. vt de rescrip. c. olim. vide dec. 7. sup. de caus. possess. & propriet. 1 a

ADDITIO.

a Confessio est sufficiens ad imponendum. Et ad condemnandum partem Ream intentionem actoris confitētem, etiam si iudicium inchoatum sit nullum, secūdum Inno. singulariter, in c. qualiter & quando. 2. extrà de accusat. & secundum Hippol. Marsil. consil. 94. incip. maturè considerati. vol. 2. in materia criminali. Et ratio est, quia confessio propria nocet confitenti. decisi. 3. de sequestrat. possess. & fruct. sup. in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Auditor partes discordantes remittit ad audientiam contradictarum ad conuenendum de iudicibus remissoria.*

DECISIO XLIIII. aliàs 673.

EST sciendum, † quòd quàndo aliquis Auditor sacri Palatij in aliqua causa concedit remissionem ad partes ad probandum aliquid, dicendo partibus, quòd aliàs conueniant de iudicibus, & ipse ponit tertium, & nullo modo possunt conuenire partes, tunc Auditor causæ remittit partes ad audientiam cōtradictarum pro conueniendo de iudicibus, si volunt. et ita seruat Ruta. 1

SVMMARIVM.

1 *Remissoria non datur, vbi probatio debet fieri per instrumenta, & scripturas.*

DECISIO XLV. aliàs 699.

DIC, † quòd si in aliqua causa debet probari per publica instrumenta, seu alias scripturas, tunc non cōceditur remissio ad partes: secus autem si probari debet aliquo modo per testes. 1

SVMMARIVM.

1 *Remissoria decernitur ad instantiam asserti procuratoris cauentis de rato sub pœna, &c.*

DECISIO XLVII. aliàs 731.

NOTA, † quòd si aliquis petat remissionem ad partes ad probandum aliqua, vel petat compulsoriam ex causa, quòd talis non debet admitti ad petendum prædicta, nisi constet de eius potestate legitimè, & si parte vocata 1

non fit fides de mandato, & pars aduersa petat se licentiari, vel concedi, nisi habeat aliquam causam rationabilem, ille qui fecit citari, quia pars actrix venire debet parata, & hoc tenent aliqui domini Auditores de Rota sacri Palatij. Alij tenent contrà, videlicèt quòd ille qui petit prædicta caueat de rato, & sub certis pœnis quòd habebit mandatum infrà certum tempus, seu procuratorium.

De Fide instrumentorum.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum locationis quoad extraneos non probat possessionem, sed quoad contrahentes sic.*

DECISIO I. aliàs 87.

1 NOTA, † quòd instrumentum locationis factum per aliquem non probat possessionem quantum ad extraneum, vt c. inter dilectos,[a] de fide in-
a strumento. in fin. quantum autem ad contrahentes, videtur probare possessionem, vt l. prędia. de acquirend. possess.

ADDITIO.

a C. inter dilectos. Et ibi per Felyn. in 4. col. versic. in text.

SVMMARIVM.

1 *Instrumenta inserta in alijs non probantur per insertionem, nisi sint inserta in actu iudicialibus.*

DECISIO II aliàs 92.

1 NOta, † quòd in actis a iudicialibus non est
a necessè, quòd procuratorium inferatur in actis, nec totus tenor instrumenti: & si inferantur, talia probant: nam talis narratio habet vim probationis, vt not. Innoc. c. quoniam de probat. In extraiudicialibus autem non videtur quòd talis narratio haberet vim probationis, quia quando vnum instrumentum facit mentionem de alio, quia dicit sententiam latam sicut in tali in-
b strumento publico vidimus b contineri, per tale, instrumentum non probatur, quòd talis sententia sit lata, vt not. Innoc. in c. fin. de fide instrum. vide infrà eo. tit. dec. 9.

ADDITIONES.

a In actis. Adde Felyn. in c. nonnulla. de rescript. & in c. cùm in iure. colum. 4. versic. contra. de offic. deleg. Abb. in c. quoniam contra. col. 5. de probat. Socin. consi. 129. incip. Cùm in præsenti. colum. 1. volum. 1.

a Vidimus. Adde Felyn. in c. ex parte. 1. de rescript. num. 10. & 11.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum in vitio notarij si sit in aliqua parte falsum totum reputatur falsum.*

DECISIO III. aliàs 217.

NOTA qualiter † vbi instrumentum est fal- 1
sum in aliqua parte propter vitium notarij, in toto videtur esse falsum, vt not. Innoc. in c. fraternitatis. de hæreti. & in c. cùm in iure. in fin. de offi. delega. in fin. versi. Item ii falso. & per Cy. in l. si ex falsis. C. de transact. idem Archidiaco. in c. fi. 2. glo. de verb. sign. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Instrumenta extracta in partibus etiam in vim compulsoria parte non vocata decreta per alium notarium, quàm per principaliter rogatum parte non vocata non faciunt fidem.*

DECISIO IIII. aliàs 390.

NOta, † instrumẽta extracta in partibus eti- 1
am in vim compulsoriæ parte non vocata decretæ nullam faciunt fidem, nisi pars specialiter in partibus ad hoc fuerit vocata, vel sibi per compulsores insinuatum. Hæc vera si fuerint extracta, siue exemplata per alium notarium, quã per illum, qui illa aliàs receperat, & fecerat, secùs si per illum eundem notarium fuerant extracta, siue tradita: tunc enim benè faciunt fidem parte ad hoc non vocata. Et hoc tenuerunt omnes Domini me solo excepto. allegabant ad hoc iura de fide instrumen. c. penultim. & fin. cum ibi nota. per Innocen. & Hostien. Ego tamen dicebam partem vocandam in Curia ad videndum ipsam decerni: & compulsorem fore merum executorem, quia nullam potestatem haberet citandi. iuxta nota. per Doctores de officio. delega. c. pastoralis. de re iudic. c. de cætero. per Innoc. & in Clem. vn. de officio deleg. nec Auditor habet potestatem dandi sibi iurisdictionem, sed meram compulsionem, seu verius nudam requisitionem, prout ex forma compulsoriæ apparet. Si igitur vtique requiritur partis vocatio, & aliæ solennitate, recurratur ad ordinarium, qui meo iudicio compulsores seruare non tenetur, ad hoc, vt possent partem vocare. vide hoc in Spec. tit. de instr. edi. §. postquàm. versi. sed nunquid. per Io. And. in c. dudum. de conuer. coniu. per Dd. in l. chirographis. ff. de admini. tut. vide dec. 42. & 43. supr. de probationib.

SVMMARIVM.

1 *Locum loci debet apponi in instrumento.*

DECISIO V. aliàs 739.

NOTA, † quòd tabellio debet ponere in in- 1
strumento contractus, seu procurationis locum loci[a] vbi fuit receptum, vt in Specu. tit. de a
instru. ædi. §. instrumentum. versi. quid sit locus. & Ioan. And. in data lib. 6.

ADDITIO.

Locum loci. Adde Bartol. in l. de pupillo. §. qui a
nuntiat. ff. de noui oper. nuntiat. Rot. dec. 6. sup. de consuetud.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum acceptationis de aliquo beneficio facta necessariò, non requiritur vt habeat loca loci descripta.*

DECISIO VI. aliàs 769.

1 SCiendum est, † quòd si aliquis expectans beneficium, vult facere instrumentum de acceptatione, quam fecit de beneficio vacanti, vel de similibus, tunc sufficit ponere locum, & non loca loci: secùs autem si fiat instrumentum de aliquo contractu, quòd tunc debet poni locus loci. & ita secundum quosdam intelligitur quod dicit Ioann. Andr. in c. oblatæ. de senten. & re iudic. libro sexto. & ita etiam tenent aliqui Auditores.

EPITOME.

Edenda sunt Reo petenti omnia iura, de quibus actor facit mētionem in libello suo, antequàm cogatur illi respondere.

SVMMARIVM.

1 *Libelius cogitur edere iura nominata in suo libello, super quibus fundatur intentio sua.*

DECISIO VII. aliàs 489.

1 a NOta si in libello fit mentio [a] de aliquo priuilegio, instrumento, vel scriptura, super quibus fundatur intentio libellantis, illa scriptura si petatur, antequàm compellatur responderе, est exhibenda: hoc est verum si habeatur, vel haberi possit in promptu: & de hoc deferendum est, & recipiendum ante omnia iuramentum, & si iurauerit se non habere præ manibus, nec in breui sit habiturus, proceditur vlterius in causa. iuxta not. per Innocen. de probationib. c. 1. & in Specul. de instrum. ædit. §. nunc dicemus. versic. quòd si quis.

ADDITIO.

a Si in libello fit mentio. Adde Bar. in l. edita. C. de eden. in penult. col. versic. quæro an. Deci. in c. 1. de proba.

SVMMARIVM.

1 *Iura debent ante finem litis petētur restitui retenta copia, si aduersarius non contradicat, & ille iuret reportare ea ad mandatum Auditoris.*

DECISIO VIII. aliàs 741.

1 NOta, † quòd si aliquis actor in aliqua causa produxit instrumenta, seu scripturas pro iure suo, & petit ab Auditore sibi restitui, Reo non contradicente vsq; ad finem litis, quòd nihilominùs copia retenta apud Auditorem de prædictis, & etiam iuramento præstito, quòd si Auditor vult, prædicta reportabit, eodem modo, & forma restitui debent. Non obstat quod dicitur in c. quoniam cōtra falsam. extrà, de probat. vbi originalia remanent apud notarium.

SVMMARIVM.

1 *Verbis enuntiatiuis notariorum non creditur, licèt faciant præsumptionem maximè inter præsentes.*

DECISIO IX. aliàs 272.

NOTA † qualiter non creditur verbis narratiuis [a] notarij positis in instrumento, vt si dicat notarius, talis oriundus de tali prouincia promisit, non propter hoc probatur, quòd promittens sit de tali prouincia, quia non ad hoc agebatur principaliter, vt probatur per Innocen. in c. cùm in iure. circa fin. de offic. deleg. præsumptionem tamen facit maximè inter præsentes, vt notatur in l. cùm aliquis. C. de iure delibe. per Cynum. & l. optimam. de contrahend. stipula. & creditur notario, licèt sit in longinquo, & de eo notitia non habeatur. vide in Specul. de instrum. edit. §. restat. versicul. sed quid. Paul. in Clem. 1. de procuratorib. in Clem. vide dec. 12. suprà hoc titul. 1 a

ADDITIO.

Verbis narratiuis. Pro huius dec. intellectu vide Alex. de Imo. in consi. 83. in 4. colum. in 1. volum. Et in cons. 136. in eod. volum. a

SVMMARIVM.

1 *Sumptum de registro bullarum fidem facit, sed de registro supplicationum non.*

DECISIO X. aliàs 681.

NOta, † quòd sumptum, seu transsumptum de registro supplicationum Papæ non facit fidem, secùs de transsumpto de registro bullatarum literarum Papæ. Ita seruatur. 1

SVMMARIVM.

1 *Sumptum de originali regulariter fidem non facit.*

DECISIO XI. aliàs 637.

DIC, quòd sumptum de instrumento originali communiter non facit fidem. pro hoc c. 1. & 2. de fid. instru. Et ita etiam seruat Rota dominorum Auditorum. 1

SVMMARIVM.

1 *Sententia iudicis valet, vbi factum erat notorium, licèt iudex non fit.*

DECI.

DECISIO XII. aliàs 57.

1 NOta, † quòd si iudici non sit factum notorium, & iudex ferat sententiam antequàm probetur, quòd sit factum notorium, si tamen in rei veritate factum dicitur notorium, licèt iudici non sit, tamen valet sententia lata per iudicem, vt not. Innocent. in c. tua. de coha. cleri. & mulie. iunctis not. in c. cùm in iure. de offic. deleg. & c. cùm ex officij. de præscrip. ad quod l. furiosus. ff. de iud.

De Præsumptionibus.

SVMMARIVM.

1 Legitimus non præsumitur quis ad effectum adiudicandi sibi beneficium, nisi probet: sed manutenendi in possessionem sic.

DECISIO I. aliàs 343.

1 NOTA, quòd † non præsumitur [a] quis
a legitimus ad hoc, quòd adiudicetur beneficium sibi, nisi probetur, vt not. Innoc. c. si forte. de elect. lib. 6. & not. Innoc. in c. illud. de præsump. in fi. Pro quo videtur tex. 30. q. 1. ca. aliter. licèt de iure ciuili videatur contrà, per no. in l. in liberæ. ff. de ritu nup. ad quod tamen vt quis teneatur in possessione, præsumitur legitimus, nisi contrarium probetur, vt dicitur in simili per Io. Monach. in c. si iudex. de senten. excom. libr. 6. licèt. §. illud. in authen. qui mo. natura. effic. legi. statuit contrà. & circa hoc vide Host. in c. fin. de cleri. non si ap. vide decisi. 14. suprà de probat.

ADDITIO.

a Non præsumitur. Adde quæ dixi & accumulaui in deci. 19. incip. fuit dubitatum. sup. de rest. spoliat. in nouis. & in decis. 8. supr. de caus. possess. & proprietat.

SVMMARIVM.

1 Permutatio ex quibus præsumitur facta in fraudem expectantium.

DECISIO II aliàs 361.

1 NOTA, † Præsumitur permutationem factam fuisse in fraudem impetrantium ex istis quæ sequuntur. Primò ex magna beneficiorum inæqualitate Secundò ex coniunctione personarum, vt quia inter fratres, aut ex senio, & aliqua tali infirmitate, & morte secuta infrà octo dies sequentes: dummodò prædicta omnia simul concurrant, & tali præsumptione facta, licèt non sit vera probatio. vide decisi. 1. inf. de rer. permu-
a tat. & quòd sola inæqualitas [a] in valore beneficiorum sit præsumptio fraudis commissæ in permutatione in fraudem expectantium, not. argu. l. dolosus. C. de rescin. vend. & vide Ioan. And. in nouell. de rerum permu. c. 1. in fi. lib. 6. & Collect. in c. quæsitum. de rer. permu.

ADDITIO.

Sola inæqualitas. Adde videndũ Federic. de Sen. a
in tract. permut. quæst. vltim. vbi videtur tenere quod ex sola inæqualitate permutatio non præsumitur fraudulenta.

De Iureiurando.

SVMMARIA.

1 Periurus potest priuari beneficio, & quid de veniente contra fidem datam.
2 Periurus an sit infamis?

DECISIO I. aliàs 138.

NOTA, quòd † posito quòd veniens 1
contra iuramentum [a] deierans puni- a
atur, & possit priuari beneficio, vt c. querelam. de iureiurand. et c. peruenit. de fideiuss. non tamen est, si veniat contra fidem promissam: cùm pœnæ sint restringendæ. & quia maius reputatur præstare corporaliter iuramentum suprà librum, quàm fidem promittere. C. si minor se maior. dixer. l. 3. & hoc tenuit Rota. licèt Archid. dicat contrà in c. 1. de sepult. libr. 6. super verb. præstita. vide quod not. in c. clericus. de iureiur. & † an periurus sit infamis, habes 2
not. in l. Lucius. ff. de his qui not. infam.

ADDITIO.

Veniens contra iuramentum. An violans fidem a
promissam æquiparetur periurio, & an sit priuandus beneficio suo, & sit infamis, vide Panor. in c. ad aures. de his quæ vi metúsue caus. fiunt. & decis. 17. capell. Tholos. & decis. 1. de pact. in antiquiorib.

SVMMARIVM.

1 Exceptiones quæ subintelliguntur in iuramento, & quæ excipi possunt contra iuramentum.

DECISIO II. aliàs 141.

NOta, † quòd sunt exceptiones, quæ in iu- 1
ramento intelliguntur, quæ nominantur in c. quemadmodum. de iureiur. in prin. intãtum quòd non obstante iuramento potest excipi contra iuramentum.

SVMMARIVM.

1 Impedimentum probatur per iuramentum, vbi adest præsumptio verisimilis pro impedito.

DECISIO III. aliàs 303.

NOta, quòd † vbi aliquis dicit se impeditũ 1
creditur suo iuramento, si tamen verisimili

militis præsumptio sit pro iurante dicente se impeditum, vt not. Archid. in c. de dol. & contum. libr. 6. ad quod not. per Innoc. in c. quia propter. in fin. magnæ gl. versi. Item dicimus. de elect. et c. si verò. cum ibi not. de senten. excom.

SVMMARIA.

1 *Præceptum siue scriptis factum in fauorem eius, cui pars detulit iuramentum decisorium valet.*

2 *Sententia licèt non possit ferri in absentem non contumacem, tamen præceptum seu decretum benè potest.*

DECISIO IIII. aliàs 369.

1 NOta, † quòd delato iuramento per Reum actore annuente libello dato si actor iuret sibi deberi, & iudex condemnet Reum vigore iuramenti, posito quòd præceptum iudicis non feratur in scriptis, dum tamen alias constaret, valet præceptum præcedente confessione Rei, potes videre, l. admonendi. ff. de iuraiur. & ff. de rebus cre. l. si quis. & de confes. c. ex parte. & potest esse ratio: quia iudex non scit, nisi quod exequitur post confessionem, ideò non miraris si nō requiratur in tali præceptu tanta solemnitas sicut in

2 senteotia: sicut dicitur in simili quòd licet † sententia non possit ferri in absentem non contumacem, tamen præceptum seu decretum ferri potest, vt l. cùm quæritur. in princ. ff. de fide. l. 1. pro quo, qui in confitentem nullæ sunt partes iudicis in cognoscendo, sed solùm in pronuntiādo, aliàs præcipiendo. ff. ad leg. Aquil. l. proinde. & cum not. per Innoc. in c. 1. de confes. vide dec. 13. suprà de renuntia.

SVMMARIVM.

1 *Procurator datus ad litem pupilli non tenetur præstare iuramentum.*

DECISIO V. aliàs 497.

1 NOta, † quòd procurator datus ad litem pupilli non tenetur præstare iuramentum, per rationes, quas posuit Specul. titul. de actore ab vniuer. vel cur. depu. §. 1. versic. puberes.

SVMMARIVM.

1 *Iuramenntum appositum in contractu de iure probatò non operatur contractus validitatem, sed vt iurans illud seruet sic.*

DECISIO VI. aliàs 653.

1 TEnet vt dicit dominus Cardin. Viuarien. † iuramentum positum in contractu à iura reprobato non tenet quātum ad hoc, quòd contractus valeat, sed benè tenetur iurans dictum suum iuramentum seruare.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus iurans non tenetur tangere scripturas.*

DECISIO VII. aliàs 819.

SCiendum est, quòd † si aliquis Episcopus tenetur iurare in aliquo facto, quòd non tenetur tangere euangelia, prout probatur in c. fi. de iura. calum. et c. non frangitur. 11. q. 1. & Io. Andr. in c. vt circa. de elect. lib. 6. & Pau. in c. 1. de hæret. in Clem. & in authen. si iudex. C. de epis. & cleri. Contrarium tamen volebat de Episcopis, qui erant in Curia Romana, dominus Papa Greg. XI. prout audiuit ab eo dominus Cardin. Flor. & ratio est, quia Papa de iure supra ius potest dispensare, vt leg. & not. in c. proposuit. de concess. præbend. 1

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum ad effectum agendi potest relaxari parte non citata, secus si ad probationem.*

DECISIO VIII. aliàs 767.

SCiendum est, † quòd aliquoties dominus noster Papa mandat in aliqua causa Auditori, quòd relaxet iuramētum, si & prout de iure fuerit huiusmodi iuramentum relaxandum solum ad agendum principaliter in causa etiam potest relaxare per Auditorem parte non vocata, si autem relaxaretur ad effectū, vel ad probationem causæ: tunc vocatur pars. Pro hoc facit c. 1. et c. debitores. de iureiur. 1

De Exceptionibus.

SVMMARIA.

1 *Exceptio criminis non repellentis promotum à beneficio non est admittenda.*

2 *Articuli obiectiui super crimine homicidij non sunt de bona materia, quia talis oppositio non repellit promotum à beneficio.*

DECISIO I. aliàs 178.

NOTA, quòd † vbi opponitur crimen ill, cui est facta prouisio de beneficio per modum exceptionis, non habet locum oppositio, nisi esset hæresis. de quo not. in c. inter dilectos. in princip. de excess. prælat. & in c. cum nostris. super verbo, possidebat. de concess. præb. & quia per oppositionem criminis quis non deponitur à beneficio, nisi crimen opponatur per modum accusationis. vt in c. super his. de accus. & in c. cùm dilectus. de ordi. cognl. Et sic concluditur, † quòd articuli obiectiui qui dantur super crimine homicidij, vel alterius criminis non sunt de bona materia, quia talis oppositio non repellit promotum à beneficio, vt in iurib. alleg. & vide decisi. 14. suprà de testib. & an positioni obiectiuæ quis teneatur respundere, vide decisi. 40. supr. de testib. & decis. 3. infr. eod. hoc titul. 1 2

SVMMARIVM.

1 *Minorem aliquem asserens debet computare annos ætatu.*

DECISIO II. aliàs 254.

1 NOta, † quòd vbi quis opponit, & dicit aliquem esse minorem, debet computare annos ætatis, aliàs non sufficeret dicere esse minorẽ, nec tale obiectũ debet admitti, vt l. cùm de ætate. ff. de probat. et c. in præsentia. de prob. licèt de æquitate teneatur contrarium.

EPITOME.

Transgressor ca. licèt canon. de electio. lib. 6. non redditur ineligibilis.

SVMMARIA.

1 *Articuli obiectiui contra electum, quòd sit ineligibilis ad quodcunque beneficium ecclesiasticum, ex eo qui non fecit se promoueri infrà tempus debitum, non sunt admittendi.*

2 *C. dudum. el. secundo, de electione. habet locum in illo, qui tenebat duo beneficia.*

DECISIO III. aliàs 326.

1 NOta, † quòd non admittitur obiectus, qui
datur contra aliquem, quòd ipse est ine-
ligibilis ad quodcunque beneficium ecclesiasti-
cum obtinendum, ex eo & pro eo, quia tenuit ec-
clesiam curatam, & infrà tempus iuris non fecit
se promoueri recipiendo fructus, & prouentus
post tempus lapsum de promouendis, & sic alle-
gatur quòd sit transgressor canonum, & per con-
sequens ineligibilis, vt c. dudnm. 2. de elect. talis
2 obiectus non valet, † quia d. c. dudum. loquitur
in illo, qui tenebat duo beneficia incompatibi-
lia. Item c. commissa. de elect. libr. 6. solùm punit
talem trangressionem in beneficio quod obti-
nuit, & ratione cuius non se fecit promoueri, er-
go pœna non extenditur ad alia beneficia, &
istud tenet audientia, licèt (vt audiui) contrari-
um teneat cancellaria, quia ex quo probaretur
quòd talis non promotus fructus recipisset, non
haberet executorem, nisi impetrando secundum
beneficium secum dispensaretur super fructibus
perceptis indebitè, vt not. Hosti. in c. postulasti.
de rescript. in fi. vide dec. 8. sup. de probat. & dec.
14. sup. de testib.

SVMMARIVM.

1 *Collator potest assistere in lite illi, cui contulit beneficium.*

DECISIO IIII. aliàs 282.

1 NOta † qualiter ille cui est prouisum, habet actionem contra collatorem, & collator habet contra prouisum, quia vbi est quæstio inter prouisum & certum collatorem, seu prouisorem, potest assistere in causa, non tamen potest agere, secus est de clerico, vt not. in c. dilectus. de concess. præbend. maximè quando est appellatio obiectiua, quia tunc allegat interesse suum, vt in c. constitutionem. §. sanè. de elect. in Clem. & dic vt ibi not.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio non probatur per instrumentum absolutionis.*

DECISIO V. aliàs 330.

NOta, † quòd vbi aliquis obiectus dat con- 1
tra partem, dicens partem esse excommunicatam ex eo, & pro eo, quia pars excommunicata petit se absolui ab Auditore Cameræ, vel ab alio, & aliter non probat excommunicatum, nec per alium modum, talis obiectus non admittitur, nisi aliter probetur. Nam per petitionem absolutionis non probatur excommunicatio, vt not. Innocen. in c. cùm dilectus. versicul. sed dic, circa fin. de ord. cog. & Archidiac. in c. pia. de except. libr. 6. super verb. probauerit. quia illi qui dantur per modum obiectus, debent verificè probari: & causam esse luce clariorem. in l. sciant. C. de probationib. iunc. c. vt circa. de electio. lib. sexto.

SVMMARIVM.

1 *Prælato agenti pro sua ecclesia exceptio opposita, quòd non sit prælatus, seu in possessione prælaturæ, non est admittenda.*

DECISIO VI. aliàs 335.

NOta: Compost. quòd † contra prælatum 1
agentem pro ecclesia sua non admittitur exceptio, si obijciatur simpliciter, quòd non est prælatus, nec in possessione prælaturæ, seu ecclesiæ: nam talis exceptio non admittitur, vt not. in c. nihil. de elect. in fin. ad quod facit not. per Innoc. in c. transmissam. de elect. in fin. vide dec. 1. sup. de his quæ vi metusue caus. fiunt.

SVMMARIVM.

1 *Possessor etiam intrusus potest excludere actorem per obiectum.*

DECISIO VII. aliàs 419.

NOTA an † Reus & possessor [a] in causa be- 1
neficiali si non det de iure suo, vel etiam a
si constet de non iure suo, possit dare obiectus contra actorem, de cuius iure constat, nisi vincatur per obiectus istos? Quidam dixerunt quòd non. argum. not. per Innocen. de re iudic. c. cùm Bertoldus. in fin. & quia non solent audiri, quorum non interest, pro quo etiam facit quod not. Innocen. de accus. c. super his. super verbo, excludatur. & videtur gloss. ordinaria, imò tex. secundum tertium intellectum gloss. de concess. præb. c. post electionem. in fin. cum no. in gloss. fin. Aliqui tamen (& credo meliùs) tenebant contrà, quòd imò possit dare obiectus, quia sufficit Reo quòd vincat per non ius actoris, etiam si constet de non iure suo, putà per cõfessionem, vel aliàs. argum. not. per Compost. de rescript. c. mandatum. iunct. l. fin. C. de rei vendica. Item meliùs est

quòd

quòd iste iniustè remanet in sua possessione, quã uis iniusta, vel vitiosa, quã si alter vitiosè ingrederetur, nec propter hoc ille iniustus possessor remanebit, quia ordinarius illum ex officio põterit remouere. per c. ordinarij. de offi. ord. lib. 6. vide Ioan. Mon. in c. vt circa. de elect. lib. 6. super verbo, interdictam. vide decisi. 14. sup. de test.

Additio.

a Reus & possessor. Vide Fel. in c. olim. de rescript. pen. còl. suprà in not. de re iudic. 4. Ripa. respon. suo 35. in 2. lib.

SVMMARIVM.

1 *Obiectus si omisit Reus et possessor dare in prima instantia, an poterit dare in secunda.*

DECISIO VIII. aliàs 420.

1 NOTA an† ille Reus & possessor, qui in prima instantia non dedit obiectus in termino peremptorio ad ponendum & articulandum poterit in secunda instantia darę obiectus? Quidam dixerunt quòd non, quia obstante termino peremptorio exclusus est, & ius illius exclusionis transit ad secundam instantiam. Alij dixerunt contrà, & credo quòd melius, quia in causa appellationis nou opposita opponam, &c. vt l. per hãc. C. de tempo. appell. Item quia in prima instantia licèt non fuerint obiectus dati, & pro tunc fuerit obstante lapsu termini exclusus, &c. quia appellatio reducit omnes terminos in vim. argum. no. per Io. Monach. de appellationi. c. licèt. libr. 6. & no. omnes. C. de procur. l. ita demum. quia illa in dilatorijs non in perẽptorijs, quare nou obstant. vide deci. 5. sup. vt lit. penden.

SVMMARIA.

1 *Obiectus si fuerunt reiecti ex eo, quòd non fuerunt in termino ad ponendum dati, licèt benè in termino ad declarandum, an dati in secunda instantia debeant admitti.*

2 *Terminus ad declarandum in materia obiectiua non consueuit assignari.*

DECISIO IX. aliàs 421.

1 NOta, † quòd si in prima instantia in termino ad ponendum non dedit obiectus, sed posteà in termino ad declarandum quòd non

2 potuit, quia † in materia obiectiua non consueuit assignari terminus ad declarandum. & ita fuerunt expulsi obiectus ex eo quòd non fuerũt dati in termino, nunquid si dentur in secunda instantia in termino admitti debent? Quidam dixerunt quòd non, quia fuerunt expulsi in prima instantia, sed alij & melius (vt credo) dixerunt contrà, quia repulsio non fuit reprobatio eorũ cum causæ cognitione, ergo, &c. arg. ff. de compensa. l. quod in diem. §. si rationem. pro hoc etiam text. de appell. c. licèt. libr. 6. & co. tit. c. cùm à repulso. in Clem. vide dec. 20. sup. de test. & attest.

SVMMARIA.

1 *Testium receptio facta admissis articulis, à qua admissione fuit appellatum, & pars appellans reposita, an valeat si iterum articuli admittantur?*

2 *Iudices in partibus seruatis seruandis, nunquàm super admissione vel repulsione interloquuntur.*

3 *Articulorũ admissio non est de substantia ordinis iudiciarij, nec vitiat receptionem testium, dummodò sint pertinentes.*

DECISIO X. aliàs 446.

NOta, † si Auditor admittat articulos in aliqua causa, & recipiat statim testes super illis, & posteà ab huiusmodi admissione articulorum appellatur, & pars quæ appellauit per auditorem in statum pristinum reponatur, & posteà iterum ijdem articuli admittantur, & tunc non appelletur, fuit dubitatum vtrùm receptio testium post admissionem, & ante receptionem factam valuerit? Et videbatur quòd non: nam ex quo Auditor partem appellantem reposuit in statum pristinum, in quo fuit ante huiusmodi admissionem, videbatur grauasse: & ideò reuocando grauamen, videlicèt admissionem, quæ fuit principalis, videbatur etiam omnia accessoria reuocasse: & sic testium receptionem nihil valuisse: aliàs nou reuocasset grauamen cum effectu. de appella. c. cùm cessante. et c. si à iudice. eo. titul. lib. 6. Dicebatur & concludebatur per omnes Dominos cõtrarium, nam licèt Auditor partem appellãtem reposuerit, hoc facit animo melius deliberandi, & non repellendi, sed potiùs admittẽdi articulos, quem animum posteà certum admittendo eosdem declarauit. Nec etiam secundum omnes Dominos esset magnum peccatum, si seruatis omnibus terminis reciperentur testes super articulis admissibilibus, imò secundùm aliquos eo ipso quòd iudex recipit articulos, admittit saltem tacitè. & † ideò iudices in partibus 2
seruatis seruandis nunquàm super admissione vel repulsione interloquuntur, sed testes & instrumenta recipiunt ad probandum eosdem, & si actor probet intentionem suam, procedunt ad diffinitiuam sententiã, nec huiusmodi † admissio 3
est de substantia ordinis iudiciarij, nec vitiat receptionem testiũ dummodò aliàs sint pertinentes. pro hoc facit c. fi. de elect. in Clem. Præterea licèt ab admissione prima articulorum fuerit appellatum, tamen non à receptione testium, nec à secunda admissione, quæ declarat primã bonam fuisse, & canonicam, ergo, &c.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio manifestæ offensæ generaliter opposita absolutionem petenti simpliciter vel ad cautelam valet.*

DECISIO XI. aliàs 501.

NOta, sufficit † opponere exceptionem manifestè offensę in genere absolutionem petenti simpliciter, vel ad cautelam, maximè si excipiens referat se ad acta tempore probationis, & prędictam manifestam iniuriam in Curia tunc specifi-

ſpecificari oportebit iuxta notata in c. ſolet. de ſenten. excommu. lib. 6. vide deci. 33. infr. de ſentent. excommunic.

SVMMARIVM.

1 *Exceptiones declaratoriæ non ſunt admittendæ poſt terminum ad dicendum contra commißionem, niſi iuretur, &c.*

DECISIO XII aliàs 503.

1 NOTA, † exceptiones declinatoriæ poſt terminum ad dicendum contra commiſſionem oppoſitæ ad probandum non ſunt admittendæ, niſi vellet iurare excipiens, iuxta formam. c. paſtoralis. de exceptio.

SVMMARIVM.

1 *Exceptiones tacitè repelli videntur, ſi Auditor procedat illis non obſtantibus.*

DECISIO XIII. aliàs 565.

1 DIC, † quòd ſi aliquæ exceptiones dentur in aliqua cauſa per aliquam, ſi Auditor procedat ad vlteriora, tacitè repellit eas, & reputatur ac ſi ſuper eis pronuntiaſſet expreſsè. pro hoc in c. cùm ceſſante. de appell. & ab eo poteſt appellari. c. ex parte. 2. de appella. & ibi per Dd.

EPITOME.

Aetatis defectus vbi opponitur, Auditores ex aſpectu corporis ſolent iudicare.

DECISIO XIIII. aliàs 812.

SCiendum eſt, quòd ſi in aliqua cauſa cõmiſſa alicui domino Auditori ſacri Palatij, opponitur contra aliquem, quòd non habeat ætatem ſufficientem ad beneficium curatum, quòd tunc Auditor cauſæ præſentat illum coram dominis Auditoribus, vt videant illum, & poſſint habere conſilia ab eis per aſpectum corporis. iuxta c. puberes. de deſponſa. impu. & ita ſeruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio peremptoria poteſt omitti per prælatum: & prælatus agens nomine ſuo, & conuentus, præſumitur agere de conſenſu conuentus.*

DECISIO XV. aliàs 247.

1 NOta, † quòd prælatus poteſt omittere exceptionem peremptoriam competentem monaſterio, licèt monaſteriũ poſt ſi eſſet læſum poterit reſtitui. vt not. Inno. in c. veniens. de præſcript. & ibi not. quòd vbi prælatus agit nomine ſuo, & conuentus, præſumitur agere de conſenſu conuentus, vt eſt tex. in c. ea noſcitur. de his quæ fi. à præla.

SVMMARIVM.

1 *C. Vt circa. de elect. in 6. quando non opponuntur crimina, vel defectus, non habet locum.*

DECISIO XVI. aliàs 322.

NOta, glo. eſt Paul. de Elazarijs, quòd † quãdo non opponitur crimen, vel defectus contra electum, vel prouiſum, ſed opponitur aliud qàm crimẽ, vel defectus, non oportet quòd ſeruetur c. vt circa. de elect. lib. 6. putà quia dicit electum renuntiaſſe, vt ipſe not. in c. conſtitutionem. de electio. in verbo, opponuntur. in Clem. 1

SVMMARIA.

1 *Articuli obiectiui dandi ſunt infrà terminum facto, & non verbo tantùm?*

2 *Articuli obiectiui quandò ex eis dans nullum ius acquirit, an ſint admittendi?*

DECISIO XVII. aliàs 607.

DIC † quòd ſtylus ſacri Palatij eſt, quòd aſſignetur partibus terminus ad ponendum, & articulandum in aliqua cauſa, quòd ſi aliqua pars dat articulos obiectiuos contra aliam, poſt illum terminum non admittetur ad dandum articulos, nec aſſignabitur alius terminus ſibi, nec ſufficeret, ſi daret verbo, niſi facto det in termino aſſignato. Pro hoc facit quod dicit Compoſt. in c. quod ſicut. de electio. Sed ad crimina opponenda reſtitutio denegatur, ſecùs tamen ſi ille articulus reſpiciat ius commune vel dantis. Nam tunc aſſignabitur alius terminus, ſi eſt neceſſarium ad dandum articulos de iure, vt ſi aliquis dicat in ſuis articulis, quòd ipſe habet ius in tali beneficio ex collatione ordinaria, vel alia via debita, & non ille, cui Papa contulit, cùm ipſe copulauerit matrimonium cum tali, antequàm Papa ſibi contuliſſet dictum beneficium, vel alia iuſta cauſa dicat illum non habere ius, iſti articuli reſpiciunt ius dantis eos, ideò ſunt admittẽdi, cùm cuilibet ſit permiſſum defendere ius ſuum, vt legitur & notatur, in c. cùm eccleſia Vulterana. de elect. Articuli † verò obiectiui ideò non ſunt admittendi, quãdo ex eis dans nullum ius acquirit, ideò non debent admitti, cùm probatum non prodeſſet, vt notatur in c. cum contingat. de offi. delega. Contra hoc videtur quod dicit Compoſtella. in c. mandatum. ibi, Item Reus nunquàm contra quem, extrà de reſcrip. vbi dicitur, quòd licèt Reus non habeat ius in aliquo beneficio, admittitur in iudicio contra actorem cum multis fauoribus, vt ibi dicit Compoſt. præterea articuli obiectiui ſunt calumnioſi, & ideò ſunt repellendi. Pro hoc facit c. calumniam. extrà, de pœnis. De materia obiectiua legitur, & notatur in c. ſtatuimus. & in c. vt circa. de elect. libr. 6. & melius in c. conſtitutionem. de ele. in Clem. vbi dicitur, quòd articuli concernentes ius eccleſiæ, vel ponentis ideò ſunt tales articuli admiſſibiles, quandò verò obiectus habet locum debent ſpecificari, ſecundum Innoc. in c. cùm veniſſent. de in integ. reſt. vide deciſ. 14. incip. not. quod in artic. ſup. de teſtib. & atteſtat.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Gratia si neutri, operatur, quòd materia obiectiua qua aliàs esset repellenda, admittatur.*

DECISIO XVIII. aliàs 818.

1 NOta,† quòd materia obiectiua quę aliàs esset repellenda vigore gratiæ, Si neutri ius competat: efficitur extunc de iure suo,& est admittenda: nam qualitercunque poterit ostendere aduersario ius non competere, totum est de iure, quia per hoc sibi prouidebitur. ad hoc Clem. constitutionem. de electio.

De Præscriptionibus.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia parœcialis & hospitalarij possunt præscribere iura aliarum ecclesiarum.*

DECISIO I. aliàs 10.

1 NOTA,† quòd ecclesia parœcialis & hospitalarij ex consuetudine possunt præscribere iura alterius parœciæ, & possunt conferre ecclesiastica sacramenta. de quo dic vt in Clem, quia cōtingit. de relig. domi. in fi. cum ibi not.& in Clem. religiosi. de priuileg. vt nō. per Io. Monac. in c. cùm personæ. eodem tit. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Titulus minus iustus non tamen reprobus, dat causam præscribendi, & ideò ex eo acquiritur mediante præscriptione dominium.*

DECISIO II. aliàs 810.

1 NOta, ex † minus iusto titulo, non tamen reprobo, vt rei furtiuę, vel raptæ, acquiritur mediante præscriptione dominium, quia minus iustus titulus dat causam præscribendi. extrà, de iure patron. c. cura. et c. pastoralis. cum ibi not.& c. si diligenti. de præscript. ff. de vsuca. l. pro empto. l. a. §. si à furioso.

SVMMARIVM.

1 *Archidiaconus potest præscribere ius instituendi, & destituendi.*

DECISIO III. aliàs 344.

1 NOTA † Archidiacono iure præscriptionis potest competere institutio, & destitutio beneficij etiam curati. de quo d. c. & in c. cùm satis. de offic. Archid. & istud potest esse præscriptibile.

De Senten. & re iudicata.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata non publicatis testibus non vitiatur, nisi fuerit appellatum à non publicatione.*

DECISIO I. aliàs 16.

OTA, quòd † non vitiatur sententia testibus non publicatis,[a] nisi à non publicatione fuerit appellatum, vel à parte fuerit petita publicatio. vt no. Innoc. in c. cùm I. & A. super verbo, publicatur. de re iudica. 1 a

ADDITIO.

Non publicatis. Adde dicis. l. supr. de probatio. & quæ ibi addidi. a

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ executioni interessatus opponere se potest.*

DECISIO II. aliàs 2.

NOta,† quòd opponens se[a] executioni sententiæ siue in causis beneficialibus, siue alijs, si sua interest, auditur, vt not. in c. veniens. de testi. per Innoc. super verbo, opponere. & super verbo, incontinenti. de quo dic vt ibi. & vide in dec. 11. sup. de iudic. & dec. 11. inf. eod. 1 a

ADDITIO.

Opponens se. Adde Fel. in c. suprà eo. de offi. de leg. in prin. nu. 1. & dec. a. sup. de resti. spol. a

SVMMARIA.

1 *Clem. vt calumnijs. de re iudic. non habet locū, quando tertia sententia est lata solùm super desertione.*

2 *Index nullitatis an possit inhibere, vbi latæ fuerūt tres sententiæ, duæ conformes, & tertia super desertione appellatione.*

DECISIO III. aliàs 21.

NOta,† quòd vbi tres sententiæ sunt latæ super vno negotio, sed tantùm vltima sententia est lata super desertione appellationis, & solùm appellatio est pronuntiata deserta, quòd in hoc casu sententiæ sunt difformes, in isto † casu non habet locum c. 1. de sen. & re iud. in Clem. quin iudex cui commissa est causa nullitatis, possit inhibere quòd non fiat executio. Nam illud c. habet locū, quādo tres sentētiæ latæ sunt conformes, & in omnibus est cognitū de instantia, quod non est in præsenti casu, quando vltima sententia solùm est lata super desertione, licèt contra hoc videtur l. furti. in princ. ff. de his qui not. infa. vbi quando pronūtiatur super desertione, à tempore primæ sententiæ habet effectum, nisi antè confirmetur sententia à tempore latæ sentētiæ, à qua fuit appellatum, vt ibi. Pro prima parte faciunt no. per Io. And. in c. sicut. de appellatio. in Clem. & vide dec. 9. 13. 14. & 28. inf. eo. & dec. 17. infr. de sent. excommunicat. 1 2 3

SVMMARIA.

1 *Executoria facta parti non citata non præiudicat.*

2 *Sententia inter alios lata inducit præsumptionem.*

3 *Executor necessariò non vocat aliquem, vbi procedit ad examinationem, an impetrans sit idoneus?*

4 *Executor potest alteri committere examinationē idoneitatis impetrantis.*

DECISIO IIII. aliàs 88.

1 NOta,† quòd vbi executor declarat illú qui
acceptauit beneficium, ius non habere in
beneficio, talis declaratio non nocet tertio, nisi
fuerit vocatus, licèt aliàs faciat præsumptionem,
quia quod facit executor non vocata parte, parti
non vocatę nó nocet, imò post decem dies potest
venire contrà: secus si pars esset vocata. argum. il-
lorum quæ not. in c. proposuit. de concess. præb.
et c. dudum. de præsump. cum no. per Ioan. And.
in c. cùm in multis. in nouel. de rescrip. lib. 6. Præ-
sumptionem autem faceret ista declaratio, quia
2 † sententia inter alios lata inducit præsumptio-
nem, vt no. in l. quia non debet. ff. de iureiurand.
3 quando † autem fit per executorem examinatio,
an aliàs sit idoneus per purificationem gratię im-
petrantis, non est necessè aliquem vocari per ex-
ecutorem, vt no. Innoc. in c. licèt. de translat. epi-
scop. & in allegat. c. proposuit. & vide c. 1. de of-
4 fic. iudi. delega. in Clem. quia† talis executor po-
test alteri committere.

SVMMARIVM.

1 *Interlocutoria non est ferenda in scriptis de necessita-
te, nisi in ea verteretur magna causa cognitio.*

DECISIO V. aliàs 91.

1 NOta,† quòd sententia † interlocutoria non
a est necessè quòd feratur in scriptis, vt not.
glo. ff. de appel. l. 2. & de arbi. l. diem proferre. in
princip. & Archid. in c. fi. de senten. & re iudi. lib.
6. & hoc intelligo verum, nisi talis sit interlocu-
toria, in qua vertatur magna causę cognitio, quia
tunc esset ferenda in scriptis, sicut diffinitiua. arg.
l. minori. C. de pręd. mino. iunct. l. 1. C. de senten.
ex breuiculo reci. sic not, in l. 2. eod. titul. per Cy.
Innocen. in c. auditis. de procura. dicit, quòd fer-
ri potest sine citatione, & partibus absentibus.

ADDITIO.

a Sententia. Adde Iaso. in l. ne quicquàm. §. vbi de-
cretum. col. 11. versi. vltimò quæritur. ff. de offic.
procon. & vide dec. primam eo. in antiquio.

SVMMARIA.

1 *Possessor Reus non est amouendus à possessione benefi-
cij, etiamsi nullum ius habeat, vbi constat de non iure
actoris.*

2 *Possessor etiamsi nullum ius habeat in beneficio, ta-
men dare potest obiectum.*

DECISIO VI. aliàs 70.

1 NOta, † quòd vbi constat de non iure acto-
ris, Reus non est amouendus à possessione
beneficij quod tenet, posito quòd Reus ius nó ha
beat, vt no. Compost. in c. mandatum. de rescrip,
& Inno. in c. ex insinuatione. de proc. ad quod fa-
cit. l. fi. C. de rei vendic. & quod no. Inn. in c. in li-
teris. de resti. spo. in gl. super verbo, fatemur, me-
lius in c. cùm Bartoldus. in gl. mirum. post princ.
de re iudic. tamen videtur text. in c. olim. de re-
scrip. in fi. ad quod. l. 1. ff. vti poss. imò secundùm
aliquos, † talis posset dare obiectus contra ius nó 2
habentem, quia interest sua esse in possessione,
donec constet de iure actoris, maximè si ab initio
haberet possessionem coloratá, arg. not. per Ar-
chi. in c. licèt. de præb. libr. 6. ad quod facit l. loci
corpus. ff. si ser. ven. l. Paulus, §. fi. qui. mod. pign.
vel hypo. sol. & est text. extrà de test. c. significa-
uit. vide dec. 7. 8. & 9. sup. de exceptionib.

SVMMARIVM.

1 *Sententia nulla per secundam confirmata non potest
vlterius allegari nulla.*

DECISIO VII. aliàs 118.

NOta,† quòd vbi sententia nulla per secun- 1
dam sentétiam est confirmata. amòdò pri-
ma sententia confirmata non potest allegari nul-
la. not. Innoc. in c. 1. de confir. vtil. vel inutili.

SVMMARIVM.

1 *Causa censetur deuoluta ad Curiã in petitorio, ex quo
in ea sunt lata tres sententia conformes in possessorio.*

DECISIO VIII. aliàs 102.

NOta † quòd vbi tres sententiæ sunt latæ su- 1
per possessorio, & sunt mandatæ executio-
ni, si posteà agatur petitorio, petitorium videtur
deuolutum in Curia eo ipso, quòd super posses-
sorio in Curia sententiæ sunt latæ, ne diuidatur
causæ continentia. l. nulli. C. de iudic. maximè co-
ram iudice competenti, qui iudex esse potest in
vtraq; causa, si petitur ventilatio petitorio. Nam
aliàs posito, quòd possessorium esset ventilatum
coram iudice petitorij non esset competens iu-
dex, vt dicitur in simili in c. at si clerici. de iudic.
vbi laicus conuentus à clerico coram iudice se-
culari nó potest laicus clericum reconuenire co-
ram eodem iudice seculari. Ad quod facit quod
not. Archid. c. 1. de cler. coniuga. libr. 6. in verbo,
condemnatis. in fi. vide deci. 23. inf. eod.

SVMMARIVM.

1 *Executioni trium sententiarum tertius se opponens nó
auditur, nisi se ante sententias opposuisset, & interesse
suum declarasset.*

DECISIO IX. aliàs 165.

NOta,† quòd vbi sunt latæ tres sententiæ, & 1
mandantur executioni, iuxta c. vt calum-
nijs. de re iudi. in Clem. tertius allegans interesse,
quòd sententiæ non mandentur executioni, non
potest executionem impedire, nisi ante sentétias
se opposuisset, & interesse suum declarasset. de
quo dic, vt not. per Guliel. & Gen. in allega. c. vt
calumnijs. & per Innocen. in c. veniens. de testi,
vide suprà decis. 3.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Sententia lata super attentatis an dicatur interlocutoria. si feratur ordine iuris seruato.*
2 *Sententia quæ fertur super his quæ incidunt, vel emergunt pendente lite dicitur interlocutoria.*
3 *Ordo iuris vbi non requiritur, sed tamen partes illum voluerunt obseruare, an sibi præiudicent.*
4 *Sententia lata super possessorio dicitur diffinitiua.*

DECISIO X. aliàs 215.

1 NOTA,† quòd sententia lata super attentatis videtur interlocutoria magis quã diffinitiua, nec habet vim diffinitiuæ, quia ex quo post iudicium incœptum incœpit competere, videtur de processu causæ, vt not. Arch. in c. non solùm. in gloss. 2. de appell. libr. 6. modò illa sen-
2 tentia † dicitur interlocutoria, quæ fertur super his quæ incidunt, vel emergunt pendente lite. vt no. Ioan. An. in c. ad compescendas. de seque. poss. in Clem. super verb. diffinitiua. Item non videtur diffinitiua, quia non diffinit negotium, quia posito quòd sententia sit lata super causa attentatorum, potest agi interdicto, vel alijs remedijs ad possessionem. arg. per Io. Mon. in c. cupientes. super ver. in totum. in si. de elect. lib. 6. & ex hoc dicitur, quod si appelletur à tali sententia, est appellandum in scriptis, sicut ab interlocutoria. no.
3 in c. ord. de appel. libr. 6. Item dicitur, quòd † vbi super attentatis coram iudice à quo est appellatum, & est datus libellus, & lis contestata, non est necessè quòd talis ordo iudiciarius seruetur coram iudice appellationis, quia est alia instantia. vt l. cùm quærebatur. ff. iudi. soluto. & partibus videtur præiudicatum, si primò elegerũt ordinariam viam, de quo dic vt not. Arc. & Ioan. An. in c. non solùm. de appel. lib. 6. et c. cupientes. super verb. plenam fidem. nam etiam illa interlocutoria vocatur, quæ verè decidit negotiũ, dum tamen incidat in causa principali, vt not. gloss. in l. intra vtile. ff. de mino. in gloss. licèt aliqui voluerint dicere quod ex quo super attentatis seruatur ordo iudiciarius, si sententia feratur seruato iuris ordine videtur diffinitiua. Archid. no. in c. constitutus. super verbo, effectum. ver. & licèt. de appell. per Inno. licèt ibi loquatur in casu, qui differebat totum negotium, quia posito quòd seruetur ordo iudiciarius, non sequitur quod sit interlocutoria, sed difficili modo reuocatur, vt no. Inno. in c. cùm venisset. circa fin. de insti. Sen-
4 tentia † autem lata super possessorio videtur diffinitiua, vt est text. in Clem. ad compescendas. de sequest. & circa materiam attentorum, vide deci. 25. inf. eo. & dec. 75. inf. de appellat.

SVMMARIVM.

1 *Sequestrum decretum post sententiam diffinitiuam inter alios collitigantes latam an impedire possit tertius interesse suum deducens.*

DECISIO XI. aliàs 394.

1 NOta, † quòd si feratur sentẽtia diffinitiua in causa beneficiali pro actore, & contra Reũ possessorẽ, & ab illa sentẽtia appelletur per eum, qui dicit sua interesse, dubiũ fuit vtrùm hic tertius appellans possit contradicere, & impedire sequestrationem beneficiorum, & fructuum, iuxta Clem. vnã. de sequestr. poss. & fruct. & videbatur quòd sic, quia per hanc appellationem impediretur realis, & actualis executio sententiæ quę est maior, quàm sequestratio. vt in c. cùm super. de re iud. cum ibi not. ergo multò fortiùs sequestratio fructuum, quæ est minus. de deci. c. ex parte. de reg. iur. c. cui licet. lib. 6. Pro hac opi. faciunt quędã no. Pau. in gl. pe. dictæ Clem. q̃ quærit, si duo litigant de beneficio, quod in totũ spectat ad tertium, nũquid per talem litem impeditur in iure suo? tenet quòd non, quia hoc absurdum esset dicere, facit c. cũ ecclesia vulterana. de elec. quia nemini facit iniuriam, qui vtitur iure suo. & res inter alios acta, &c. de re iudi. c. quamuis. facit etiam pro hoc dicto quędã no. Io. An. in eadem Clem. super verbo aliàs. ver. possessorem. non tamen pro petitorio potest sequestrari. concor. Gen. & Pa. dicunt quòd licèt sententia nõ sit lata pro illo nono petitore, licèt lata contra possessorem ad instantiam illius, qui fortè nullũ ius habet in beneficio, ergo videtur quòd ad eius instantiam non sit facienda huiusmodi sequestratio. de accu. c. super his. præmissis non obstan. fuit decisum contrà, per omnes Dominos, nam per huiusmodi sequestrationem nullum sibi fit præiudicium nec damnũ, imò est sibi plus vtilis quã damnosa, videlicèt quòd fructus per vnam personam collitigantur idoneam, & reseruantur sibi, si finalem in causa obtineat victoriã. Nec per hoc impeditur in iure suo in aliquo, ergo cessat dictum Pau. quod fortè procederet, si iste tertius fuisset, & esset possessor beneficij, quia si inter duos vel plures petitores fertur sententia pro vno contra vnum alium, vel reliquos non fit sequestratio, nec habet locũ Clem. illa, quod probat ibi tex. quando dicit, definimus vt vna contra possessorem definitiua sententia sup beneficio apud sedem Apostolicam promulgata, &c. quod non est hic. Pręterea dictum Io. And. non obstat, quia loquitur, quando sententia fertur pro petitore, qui allegabat ad priuationem, tunc enim non est locus sequestrationi, quæ non habet locum, nisi quando agitur super titulo beneficiali. & ideò si inter petitorem, & possessorẽ beneficij esset alia quęstio realis, vel personalis, non esset locus constitutioni secundum Ioan. And. super verbo, diffinitiua. & Pau. ibidem. Cùm igitur istius tertij non intersit impedire huiusmodi sequestrationem, & sit sibi potiùs vtile, quàm damnosum, nõ est audiendus. 2. q. 6. ca. non solent. & in dicto c. super his. non obst. c. cùm super. cum ibi not. per Innocen. & Hosti. quia ibi posset fieri appellanti tertio magnum præiudicium, si fieret executio latæ sententiæ pro victore, & ipse in possessionem induceretur, & sic sibi nouus possessor, & durior aduersarius constitueretur. at hic in casu nostro illi habenti vnam sententiam pro se non dabitur possessio, nec aliquid de fructibus percipiet, nisi finalem victoriã in causa obtineret, ergo
maius præiudicium [a] fieret tertio per illam exe- a
cutionem, quàm per illam sequestrationem, quę fit per iudicem, & non per partem, imò parte in-

hibita ergo non debet esse partibus damnosa. secundum Gulie. & Gen. ibi, qui remittit ad no. de iudi. c. examinata. Et plenius de hac materia sequestrationis, de reg. iur. c. locupletari. lib. 6. per Io. Andr. vide deci. vnic. suprà de sequest. possess. & fruct.

ADDITIO.

a Maius præiudicium. Adde Ludn. Gomes super reg. de surro. colli. q. 7. fol. 1. circa finem.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio deserta si iudex proferat sententiam super principali negotio etiam appellate instante talis sententia erit nulla.*

DECISIO XII. aliàs 604.

1 DIc, † quòd si appellatio alicuius deserta est, & iudex qui procedit ratione dictę appellationis proferat sententiam, quòd talis sententia nulla est, licèt appellatus procederet corã eo ratione dictæ appellationis. & ita fuit obseruatum in Curia Romana, cum reuerendis patribus dominis Cardinalibus auunculo & nepote.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus vbi lata sunt tres sententia conformes contra eius capitulum, an possit executionem ipsarum impedire ex eo quòd non fuerit citatus.*

DECISIO XIII. aliàs 441.

1 NOTA † vtrùm latis tribus sententijs contrà capitulum Episcopus veniens ad causam etiam in secunda, vel in tertia instantia, & pretendens illas nullas, quia ipse vocatus non fuit ad causam possit impedire earum executionem, vel an obstet sibi c. vt calumnijs. de re iudi. in Clem. Nam aliqui ibi intelligũt, quòd ille contra quem latæ sunt non possit extunc impedire prætextu nullitatis, tamen tertius benè impedit. super quo vide Paul. & Gen. ibi.

EPITOME.

Clem. vt calumnijs. de re iudi. an locum habeat, quando vna sententia super nullitate duarum precedentiũ diffinitiuarum intermediauit tertiam earum confirmatoriam. Vel sic: Appellans à sententia lata super nullitate duarum sententiarum super negotio principali ad fauorem suum latarũ, si obtineat sententiam confirmatoriam primarum sententiarũ, & infirmatoriã tertię sententiæ latæ super nullitate, an possit impediri quo minus executionẽ obtineat sententiarum ad fauorem suum latarum.

DECISIO XIIII. aliàs 424.

a NOta, quidam obtinuit [a] duas sententias pro se, & tertiam contra se, & super nullitate primarum duarum per quam primę due fuerant nullæ declaratæ, & quartam pro se confirmatoriam & infirmatoriam tertiæ latæ super nullitate, & sic habet tres sententias pro se concordes, & vnam contra se super nullitate, pars verò Rea contra quam sunt latæ tres sententiæ, appellat à sententia confirmatoria primarum duarum, prętendens & producẽs earum nullitatem, pro qua, & super qua nullitate obtinuerat pro se sententiam tertiam, actor verò petit antequã Reus audiatur super illa nullitate mãdari tres sententias concordes executioni, iuxta c. vt calumnijs. de sent. & re iudi. in Clem. Reus dicit, quòd c. calumnijs. non habet locum in hoc casu, quia ipse de nouo post tres sententias concordes non proponit nullitatem, imò ante post duas sententias proposuerat de nullitate, & super ea, & pro se vnam sententiam iam reportauit: quis eorum benè dicat? Non fuit determinata, sed mota in consilio. vide dec. 17. de senten. excommu. infrà.

ADDITIO.

Quidam obtinuit. Adde similem dec. 2. infr. eod. hoc tit. in antiquiorib. a

EPITOME.

Appellatum si fuerit, à sententia lata super possessorio suspenso petitorio, nunquid possit iudex appellationis super vtroque pronuntiare.

SVMMARIA.

1 *Iudex appellationis à sententia lata in partibus super possessorio, petitorio suspenso, an possit cognoscere de possessorio, & petitorio simul.*

2 *Possessorium non trahit ad se petitorium.*

DECISIO XV. aliàs 436.

NOta, acto † in partibus super ecclesia petitorio & possessorio, tandem suspenso petitorio lata sententia in solo possessorio appellatur ab ea, defertur appellationi, & in virtutem appellationis causa appellationis commissa fuit in Curia Auditori, & partes procedunt coram eo in petitorio & possessorio simul, & fertur sententia in vtroque: quæritur an valeat in petitorio? & quidam dicunt non, quia solum possessorium videtur commissum sibi, ex quo appellatio erat emissa à diffinitiua lata in solo possessorio. Alij contrà, quia per illam appellationem totum fuit deuolutum ad Curiam, & petitorium & possessorium & præsertim ex quo originaliter fuerat super toto processum, ne causæ continentia diuidatur, & sic causa illius appellationis commissa totum negotium eo modo quo erat ad primum iudicem in partibus commissum videtur, sed coram eo potuissent partes procedere in petitorio, ergo & coram isto Auditore. Pro prima parte extant plures, quia sub possessorio non venit. c. 1. de sequestr. possess. & fruct. cum ibi not. nec † possessorium trahit ad se petitorium. vt ibi. argu. C. si à non compe. iudi. l. si de proprietate. iunct. l. naturaliter. ff. de acq. poss. 2

SVMMARIVM.

1 *Sententia diffinitiua lata per falsas causas transit in rem iudicatam: secus in interlocutoria.*

DECI-

DECISIO XVI. aliàs 443.

1 NOta,†quòd licèt sententia [a] diffinitiua ob-
a tenta per falsam causam, seu per falsas alle-
gationes, transeat in rem iudicatam, si non ap-
pelletur, tamen præceptum interlocutorium seu
etiam decretum per falsam causam, seu etiã per
falsas allegationes obtentum non transit in rem
iudicatam: imò est nullum ipso iure. ff. de fidei-
com. lib. l. cùm verò. §. subuentum. ver. proinde.
& ff. de reb. eorum qui sub tu. l. magis puto. §. si
æs alienum. cum suis concor.

ADDITIO.

a Licet sententia. Vide infrà dec. 27.

SVMMARIA.

1 *Sententia absolutoria tãtùm ab impetitione, quæ transiuit in rem iudicatam non obstat, quin mortuo eo, pro quo lata fuit, debeat admitti ille, contra quem fuit ad prosequendum ius suum super beneficio, super quo fuerat res iudicata.*

2 *Sententia absolutoria ab impetitione potest fieri ex diuersis causis: nec obstabit si in ea non fuerit impositum perpetuum silentium.*

3 *Sententia absolutoria nullum ius adiudicat actori.*

4 *Sententia lata contra pupillum nocet eius substituto vulgari, vel cohæredi. ad quem pupillo abstinente ab hæreditate peruenit hæreditas.*

5 *Sententia lata in causa beneficiali transit in rem iudicatam inter easdem personas: quo verò ad iudicem, secùs. 6.*

DECISIO XVII. aliàs 550.

1 VTrùm si † petitor beneficij probans de iu-
re suo permittat metu, vel aliàs sine qua-
cunque pactione illicita, & sine renuntiatione,
intrusum absolui ab impetitione, & non appel-
lat, possit posteà illo reo mortuo, & alio in eius
loco surrogato, seu intruso non obstante exce-
ptione rei iudicatæ agere contra nouum surro-
gatum, & intrusum, & iterum beneficium pete-
re? Videtur quòd non, cum lata fuerit senten-
tia, nec appellauerit. In contrarium videtur: quia
nunc reus est alia persona, quæ non habet cau-
sam à primo, qui fuit absolutus ab impetitione
actoris: imò ab eo qui sibi contulit, & ideò non
prodest sibi exceptio rei iudicatæ. ar. l. cùm quæ-
ritur. & l. an eadem. ff. de excep. rei iudi. pro quo
eo. tit. l. si à te. §. Iulianus. & l. si mater. §. si quis a-
uiam. cùm glo. eo. tit. Pro hac parte de conc. præ-
ben. c. post electionem. vbi primò expulsus, seu
non admissus potest iterum petere, præsertim ex
quo non fuerat per sentẽtiam primò intruso be-
neficium adiudicatum: nec impositum reo per-
a petuum silentium. Absolutio [a] † enim ab impe-
2 titione potuit fieri ex diuersis causis propter ine-
ptitudinem libelli, & propter alias causas perso-
nales, & sic non videtur obstare exceptio agen-
ti de nouo contra alium, nisi esset sibi impositum
perpetuũ silẽtium, vt fuit in c. preal. post electio-
nem. sic loquitur l. à Titio. cum gl. ff. de actio. Itẽ
sicut sententia lata contra primum nõ potuisset
nocere isti secundo nitenti ex alijs iuribus, & a-
genti, ita nec sibi proficere debet. C. quibus res
iud. non no. l. 2. Pro hoc facit, quia † licet absolu- 3
tio Rei pareret exceptionem rei iudicatę, absolu
tio tamẽ nullum adiudicat ius actori. ar. l. Iulia-
nus. de cond. inde. & l. itẽ si victus. de exce. rei iu-
dic. ergo si actor petat rem suam, vel beneficium
suum ab iniusto possessore, nõ nocet sibi absolu-
tio tertij. Ad hoc C. de præscript. 30. an. l. si quis
emptionis. §. si verò nullum. Si enim nouus pos-
sessor de illa exciperet, ius tertij allegaret: quod
non potest, cùm per hoc non arguuntur rationes
actorum, vt ff. si serui. vendi. l. loci corpus. §. com
petit. Nec obst. quod no. ff. de except. rei iu. l. si quis ad
exhibendũ. & l. si quis rẽ. & per Cy. in l. nec. C. eo.
tit. quia illud verũ contra eundẽ reum, hic con-
tra alium. Nõ obst. ff. de re iud. l. ex cõtractu. vbi
† sententia lata contra pupillum nocet, vel pro-
dest eius substituto vulgari, vel cohæredi, ad 4
quem pupillo abstinente ab hæreditate perue-
nit hæreditas, & tamen illi non succedit, nec ha-
bet causam ab eo, sed à testãte, quia ibi ideò, quia
lis erat ducta nomine hæreditario, & cum primo
tunc vero hærede, & petente hæreditatis nomi-
ne hæreditatem litigiosam defendere, & ideò te-
nuit processus ac sententia: nec isti, qui ex priui-
legio speciali, & contra ius ecclesiæ conceditur
vnde acta & nomine hæreditario retractet. Ad
hoc benè facit ff. de mino. l. in integrum. hic ve-
rò lis non erat agitata nomine ecclesię, sed nomi-
ne solius defendentis, ideò &c. quare non obstat
si dicatur, quòd actor si se non opponat, videtur
tacitè renuntiasse iuri: quia nõ est quin illud pos-
sit deducere, & petere contra alium: quia nõ fuit
absolutus. videtur text. in l. itẽ si victus. ff. de ex-
cep. rei iud. nec sententia absolutoria rei ius per-
fectũ actori abstulit. facit. l. Iulianus. de cõ. inde.
Item in dubio non præsumitur quòd iudex tulit
sententiam absolutoriam ex eo, quòd actor non
probauit intẽtionem suam: quia cõtrarium sup-
ponitur: scilicet quòd intentionem suam proba-
uerat. & sic non potuit se referre: nec debuit ad
falsam causam. oportèt ergo præsumere, quia ex
aliqua causa personali, vel alia qua cessante ces-
sat effectus suæ sententiæ. ad quod potest induci
l. hæ enim causæ. ff. de suspect. tut. & l. si præses.
ff. de pœnis. sic enim elegisset viam ad impugnan
dum suam sentẽtiam, si eam tulisset ex falsa cau-
sa. argu. not. ff. de acquir. hæredi. l. si is ad quem.
§. fin. quod non est verisimile. ff. de re iu. l. 3. Nec
obst. quod no. Host. in summa. de senten. §. quot
sunt eius species. ver. sed nunquam. & hoc sum-
ma verum, quia illud verum quòd † sententia la- 5
ta in causa beneficiali, transit in rem iudicatam
inter easdem personas: hic autem sunt diuersæ.
Item pro hac parte facit æquitas, quæ debet mo-
uere iudicem, aliàs superiorem, ne actor iste de
cuius iure constat, istud perdat: & ne reus intru-
sus indebitè teneat. respectu † enim superioris 6
sententia non transit in rem iudicatam in causa
beneficiali. ad quod not. per Inn. de rescri. c. con-
stitutus. in fi. de re iu. c. lator. cum concor. et c. cũ
Bertoldus. de re iudic. & Henr. in c. 1. de conces-
sione præbendarum. Item pro hoc facit, quia e-
tiam inter easdem personas vbi actum est vno
modo agendi, & reus est absolutus: si posteà

de eadem re, vel materia agatur alio modo agendi, non obstat absolutio, præsertim cùm nō pronuntiatur super facto, sed super iure, vt colligi potest per not. per Cyn. C. quando ciuilis ac. crimi. præiu. l. 1. in quæst. ibi, cùm quæritur, nunquid &c. ergo idem dicatur inter diuersas partes: licèt sit idem modus agendi.

ADDITIO.

a Absolutio. Adde Bald. in c. cùm super. in fin. de caus. possess. & propriet.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata in confessum ante litem contestatam, quæ non potest valere, vt sententia, valet vt præceptū.*

DECISIO XVIII. aliàs 568.

1 VTrùm sit † contra reum confitentem debitum ante litem contestatam, & non dato libello per actorem iudex tulit sententiam diffinitiuam, & eum condemnauit ad soluēdum, talis sententia diffinitiua, quæ valere non potest vt sententia, saltem valeat vt præceptum de soluendo. Tenuerūt quasi omnes quòd sic, sicut si actus non valet, vt agitur, valeat, vt valere potest: quia hic potius cēsetur peccatum materiæ, quàm peccatum formæ: quia materia talis confessionis sic ante litem contestatam factæ non est sufficiēs ad sententiam, sed ad præceptum. argumen. l. an inutilis. ff. de accep til. vt verbum ibi positum consensum, sumatur largè in principio secūdum materiam subiectam. arg. de verb. sign. c. In his. quan
a do dicit vt fiat interpretatio, [a] vt actus magis valeat, quàm pereat: vt sup rà decis. 13.

ADDITIO.

a Interpretatio. Adde c. inter dilectos. de fid. instr. de reg. iur. contra eum. et c. vtile. lib. 6. ff. de reb. dub. l. quoties. in fin. fol. 3. l. in tradendis. ff. cont. præd. in Spec. de test. §. 1. ver. itē ꝙ testis obscurè.

SVMMARIVM.

1 *Appellare non licet tertio tam in causa prophana, quā beneficiali.*

DECISIO XIX. aliàs 687.

1 DIc, † quòd si aliquis in causa spirituali, vel prophana in eadem causa non in diuersis in prima instantia & secunda sententiam diffinitiuam contra se reportauit, & appellauit, & in tertia instantia habuit sententiam contra se, & confirmatoriam a qua sit appellatum, & petat apostolos sibi dari, non dabuntur tunc aliqui apostoli: sed iudex potest dicere sibi petenti: Amice non licet tertio appellare, vt c. sua. et c. directæ. de appel.

SVMMARIVM.

1 *Appellare non licet tertio, licèt duæ sententiæ in partibus fuerunt lata.*

DECISIO XX. aliàs 725.

DIc, † quòd si duæ sententiæ diffinitiuæ in aliqua causa spirituali, vel prophana latæ sint pro aliquo extra sacrum Palatium authoritate apostolica, & posteà appellatur à secunda sententia confirmatiua: & posteà causa appellationis & negotium principale committatur alicui domino Auditori sacri Palatij, qui prædictas sententias confirmet: tunc non est licitum appellare tibi, licèt primæ duæ sententiæ sint latæ per iudices extra Palatium, vt legitur & notatur, in c. sua. de appellatio. cum simili. 1

SVMMARIVM.

1 *Pronuntiari causam esse deuolutam in spiritualibus necessariò non debet: secus in prophanis.*

DECISIO XXI. aliàs 737.

NOta, † quòd necessarium est quòd causa prophana pronuntietur esse deuoluta ad curiam Romanam per Auditorem causæ: secùs in causa spirituali: & ita tenet Rota. 1

SVMMARIVM.

1 *Auditor potest in causa, in qua nullum dubium habet, pronuntiare de consilio, & assensu coauditorum, licèt causam non posuerit in consilijs.*

DECISIO XXII. aliàs 571.

SCiendum est † quòd si aliquis Auditor sacri Palatij habet causam sibi commissam spiritualem, vel prophanam in aliqua seruatis terminis sacri Palatij, debet ferre sententiam diffinitiuam, in qua nullum dubium habeat cum sit clara pro iustitia ministranda. Nec est necessarium, quòd ponantur consilia: sed tunc in prolatione sententiæ potest dicere, de consilio & assensu &c. nam in isto casu data est potestas Auditori generaliter sic dicendo per dominos Auditores sacri Palatij. Si autem Auditor habeat dubia, quæ ponat in consilijs, tunc si consilia sunt concordia potest dicere in prolatione sententiæ: si autem sunt discordia consilia debet stare consilio maioris partis: & etiam potest dicere in prolatione suæ sententiæ de consilio dominorum coauditorum. 1

EPITOME.

Auditor potest cognoscere de appellatione intrusi in executione duarum sententiarum conformium latarum contra reum mortuum.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio licèt propter eius defectum causam non deuoluat ad curiam, attamen Auditor potest de appellatione interposita per intrusum ab executione duarum sententiarum contra reum mortuum cognoscere.*

DECL.

DECISIO XXIII. aliàs 6.

1 NOta, † quòd vbi pro appellato sunt latæ
duæ sẽtẽtiæ in curia, & moriatur ille con
tra quem sunt latæ, si exequantur sententiæ con-
tra successorem intrusum per ordinarium, & ap-
pelletur, posito quòd appellatio non sit deuolu-
ta propter eius defectum cum ratione primarum
sententiarum, Auditor habet cognoscere de ap-
a pellatione, cùm de nouo causa [a] nõ videatur in-
troduci: sed quod prius factum est ad executio-
nem deducitur: & quod prius factum est decla-
ratur. ideò aliud seruatur quàm si de nouo causa
indoceretur. Ad quod faciunt not. in l. hæredes
palam. §. 1. ff. de testa. Istud est sequela. l. cuicun-
que. de institoria. aliàs lites essent immortales.
pro qno c. auditor. de rescri. in Clem. c. sæpè. de
restit. spoliat. vide decis. 1. inf. de appell. & dec. 8.
sup. eod.

ADDITIO.

a Cùm de nouo causa. Facit decis. 1. snp. vt lit. pen-
den. nihil innouet.

SVMMARIVM.

1 *Executio si fiat super re de qua cognitum, & iudicatum est: non requiritur summaria cognitio, & an in executione vocanda sit pars?*

DECISIO XXIIII. aliàs 73.

1 NOta, † quòd vbi sit executio super re, su-
per qua est cognitum, & iudicatũ in exe-
cutione non est facieoda summaria cognitio: se-
cùs si super alijs rebus, vt not. Innocen. in c. cùm
super. in fin. de re iud. in glo. pe. & vide per eum
nota. in c. ex ratione. de appel. & not. per Cyn. in
l. 1. C. de iuris & fac. igno. an in executione pars
sit vocanda?

SVMMARIA.

1 *Iudex primus qui condemnauit in expensis, potest illas taxare non obstante appellatione.*

2 *Iudex appellationis in expensis factis in prima instantia, à qua est appellatum, potest condemnare, sicut in expensis factis in causa appellationis.*

DECISIO XXV. aliàs 60.

1 NOta, † quòd [a] vbi iudex à quo est appella-
a tum condemnauit in expensis, taxare po-
test de rigore iuris: quia nihil de nouo videtur
facere, sed quòd sentẽtiarum erat declarare. ar. l.
hæredes palam. ff. de testa. tutius est tamen quòd
nõ taxentur expẽsæ donec videatur, an benè vel
2 malè fuerit appellatum, quia † iudex appellatio-
nis in expensis factis in prima instantia, à qua est
appellatum potest condemnare, sicut in expensis
factis in causa appellationis, vt not. in c. sæpè. de
appellationi. & qualiter condemnatio expensa-
rum, & per qoem modum fiat, dic vt no. per Do-
ctor. in c. cordi. de appellatio. lib. 6. & per Innoc.
in c. finem. de dolo & contuma.

ADDITIO.

Not. quòd. Pro hac deci. vide do. Ab. in c. signifi- a
cauerunt. de exce. in 2. col. versi. aduerte per Fel.
in c. si duobus. de appell. in prin. & in d. c. signifi-
cauerunt. in 2. col.

SVMMARIA.

1 *Iudex in possessorio potest imponere perpetuũ silentiũ.*

2 *Excommunicationis exceptio potest opponi petenti restitutionem, & sententiæ executioni: quia etiam postquàm conclusum est, in causa potest in vim peremptorij, & per modum obiectionis opponi.*

DECISIO XXVI. aliàs 221.

NOta † quòd in sententia lata super posses- 1
sorio Auditor potest parti condẽnatæ im-
ponere perpetuum silentium, vt est text. in c. li-
cet. de prnba. in fi. glo. est Inno. quòd † petenti re- 2
stitutionem possessionis opponi potest exceptio
excommunicationis, vt no. in c. pastoralis. in fin.
de appellatio. nec mirum, quia sententiæ execu-
tioni opponi potest, vt in c. pia. de exceptioni. &
per hoc audiui, quòd etiam postquàm est cõclu-
sum in causa, potest opponi per modũ obiectio-
nis, seu in vim peremptorij: dum tamen oppo-
natur in bona forma tradita in alleg. c. pia.

SVMMARIVM.

1 *Sentẽtia per falsas allegatiões & causas lata, est nulla.*

DECISIO XXVII. aliàs 347.

NOta, † quòd licèt sententia diffinitiua ob- 1
tenta sit per falsam causam seu falsas alle-
gationes, tamen non transit in rem iudicatam,
imò est nulla ipso iure. ff. de fideicommis. li. l.
cùm verò. §. subuentum. ver. proinde. & ff. de re.
eo. qui sub tut. l. magis puto. §. si æs alienum. cum
simili. vide dec. 16. sup. eo. tit.

SVMMARIVM.

1 *Tres sententiæ conformes latæ super attẽtatis sunt ante omnia executioni demandandæ.*

DECISIO XXVIII. aliàs 517.

NOta, † quòd tres sentẽtiæ latæ super atten- 1
tatis sunt ante omnia executioni deman-
dandæ, dummodò prædictæ sententiæ vim dif-
finitiuæ habeant: puta, si post litis pendentiam,
vel post appellationem à diffinitiua aliquid sit
attẽtatum circa possessionem rei, de qua agitur:
quia sic sapit naturam possessorij veri quod est
mandandum executioni ante ingressum petito-
rij. de rest. spo. c. in causis. nec potest opponi nul-
litas ante executionem eorundem. de re iud. c. vt
calumnijs. in Clem. vide deci. 25. sup. eod. & dec.
17. inf. de senten. excom.

SVMMARIA.

1 *Nullitatis & rei iudicatæ si quæstio proponatur, vtra veniat primùm discutienda? per totum.*

2 *Iudex delegatus non potest cognoscere de nullitate nisi virtute suæ appellationis.*

Metro-

3 *Metropolitanus non cognoscit de nullitate sententia nisi in vim appellationis.*
4 *Appellatio nedum deuoluit instãtiam causa, sed etiam nullitatem sententia.*
5 *Cognitio incipienda est ab his, de quibus facilior est probatio.*

DECISIO XXIX. aliàs 434.

1 NOta † vtrùm primò sit cognoscendum de
desertione appellationis, quàm de nullitate sententiæ: credo quòd sit dicendum, qnòd
2 aut † iudex qui cognoscit de appellatione non
poterat cognoscere de nullitate, nisi virtute appellationis, vt quia est iudex delegatus super cau
3 sa appellationis illis, vel † erat Metropolitanns,
vt de foro compe.c.Romana.libr.6. & tunc credo quòd sit priùs cognoscendum de desertione, quàm de nnllitate: quia si appellatio est deserta, tunc non deuoluitur ad talem iudicem cognitio super nullitate: si verò non est deserta, tunc
4 sic: quia † appellatio nedum deuoluit instanti-
am causæ, imò & nullitatem sententiæ, vt no. per Inno. de appel. c. dilecto. & per Archid. de app. c. cordi. libr. 6. super verbo, de partium. in fin. ver. hic quæro. & ideò cùm desertio sit præiudicialis in hoc casu cognitioni de nullitate, priùs de ea est inquirendum. argu. C. de adul. l. quoniam. C. de iud. l. 1. Si autem poterat cognoscere de nul-
a litate [a] etiam sine appellatione: vtpote quia ex-
presse erat causa nullitatis commissa, & etiã causa appellationis, vel quia talis ordinarius erat superior, qui adiri poterat, nõ solùm per viam ordinariã appellatiõis: imò etiam ꝑ viam simplicis querelæ. arg. notatorum per Cyn. C. si cer. pet. l. si absentis. in tertia oppos. & credo quòd si causa nullitatis habet promptam indaginem, quia est notoria, vel apparet ex actis, tunc credo quòd primò debeat cognosci de nullitate, & pronun-
5 tiare, arg. pro boc, quia † inclpienda est cognitio
ab illis, de quibus facilior est probatio. extra, de electio. c. si fortè. & not. Innoc. in c. auditis. super ver. constiterit. de prescrlp. Item quia illa est preiudicialis desertioni, quia si sententia fuisset nulla, per consequens appellatio nõ fuit necessaria. argu. ff. de app. l. si expressim. imò nec tenuit finem cognitionis iustitiæ, vel iniustitię primæ sententiæ, & sic per consequens nec appellatio potest dici deserta, vel non deserta, nec aliquem effectum continens iulltiam per iniustitiam. Si autem cognitio super desertione habet altiorem indaginem, tunc posset simul cognosci super vtraque, & pronuntiari super eo quod primò poterat determinari: sed dato quòd primò esset pronuntiatum super desertione appellationis, posteà apparebit, cùm pronũtiabitur super nullitate, an illa desertio potuerit sortiri effectum, vel non. videas Innoc. in c. solicitudinem. de appel. circa fi. vbi etiam an simul quis possit prosequi istas duas vias.

ADDITIO.

a Cognoscere de nullitate. Adde Bar. in l. si expressim. ff. de appel.

SVMMARIVM.

1 *Spoliator an admittatur ad cedendum bonis.*

DECISIO XXX. aliàs 554.

VTrùm † spoliator volens cedere bonis, sit 1
audiendus antequàm integrè restitutus
fuerit spoliatus, ad fructus, in quibus spolia- a
tor extitit condemnatus? Videtur quòd non. c. alma mater. §. illa. in fi. de sen. excom. Item quod potest hac pœna puniri. Item ad hoc facit ff. de collatio. bono. l. 1. §. si cum duobus. & quod not. Innoc. in c. Odoardus. extra, de solutio. In contrarium facit, extra, de elect. c. quia sæpè. in fi. cũ ibi not. per Arch. & quod not. Arch. de vsuris. c. quanquam. lib. 6. super verbo, patiũtur. & quod not. Spec. tit. de poss. & peti. §. 1. ver. sed cùm spoliatus. & quia fructus sunt res prophanæ: & exceptio spoliationis de re prophana, cùm agitur de spoliatione beneficij non admittitur, vt in c. frequens. in fi. de rest. spol. lib. 6.

SVMMARIA.

1 *Cessio bonorum, vtrùm cum iuramento renuntiari possit?*
2 *Republica interest habere homines liberos.*
3 *Iuratus non vendere si vendat, efficitur p[illegible]rus: attamen venditio tenet.*
4 *Renuntiare quilibet potest iuri suo.*
Cessionis bonorum triplex est effectus.

DECISIO XXXI. aliàs 567.

VTrùm † possit renuntiari cessioni bono- 1
rum [a] cum iuramento, vt sic renuntians a
posteà non sit audiendus ad cessionem faciendam, nec possit cedendo bonis euadere à creditoribus: videtur quòd non: quia talis renuntiatio est contra bonos mores, vt argumen. not. per Cy. C. qui bon. ced. pos. l. vlt. & arg. regulæ iuris, non est obligatorium contra bonos &c. de regu. iur. lib. 6. Item secundò sic, quia per talem renuntiationẽ astringeretur ad pœnã detrusionis carceris. per no. in l. fin. C. qni bo. ced. pos. ex quo sequitur primò inhumanitas, & crudelitas sine cõmodo creditoris, quia forsan ibi detrusus debitor inhumaniter vexaretur, & fame forsan moreretur propter inopiam. argu. l. reo criminis. ff. de solutio. nec ex hoc creditor reportabit commodum, cum ibi existẽs nihil lucrari, vel acquirere possit, quod forsan extra faceret, & ad pinguiorem fortunam veniens satisfaceret creditori: ergo cùm renuntiatio debitori noceat, & creditori non prosit, non teneat, cùm ex hoc creditor sit canonicus, & veniat contra præceptum charitatis. arg. ff. de euict. l. fi. ff. de appel. l. nõ tantum. quia deducit ad illicitum, vel saltem pntest deducere. argumen. no. de pact. c. quamuis. libr. 6. per Archidia. super verbo, æternæ salutis. Item tertiò sequeretur, quod debitor sic detrusus in carcerem non posset audire diuina officia, nec ecclesiastica recipere sacramenta pro

libito

libito voluntatis: nec audire prædicationẽ verbi Dei, ex quo forsan posset deduci ad infidelitatem: ergo talis renuntiatio quæ posset deducere in peiorem statum salutis æternæ, nõ posset vinculari iuraméto. arg. no. per Arch. in dict. c. quãuis. de pact. libr. 6. super verbo, æternæ salutis. Item quartò sequeretur † damnum reipublicæ,
2 cuius interest habere homines liberos, vt sibi seruire possint. arg. sol. matri. l. 1. in fine. & quia forsan dicti debitoris seruitio indigebat: ergo in eius præiudicium tales renuntiationes non possent vinculare iuramentum. ff. ad municip. l. fin. Item quintò iuramentum præiudicat vxori & liberis: quibus non poterit debitor necessaria quærere, nec ministrare, nec eos alere. ergo, &c. arg. c. cùm contingat. de iureiurand. Item videtur talis renuntiatio astringere ad quandam speciem perpetuæ seruitutis, & eius libertatem infringere: quod esse non potest. ff. de conditio. & demõstratio. l. Titio cẽtum. §. Titio. ff. de libero homi. exhi. nihil enim. & C. de actionib. & obli. l. ob æs. Item si talis renuntiare non valeret sequeretur, quòd perpetuò cogeretur debitor remanere excommunicatus: quia si pro debito excõmunicatur, non absolueretur, donec bonis cederet, vt c. Odoardus. de sol. nunc autem propter renuntiationem cedere non posset, ergo, &c. hoc autem videretur inductum in salutis animæ præiudiciũ ergo, &c. arg. not. in c. cùm contingat. de iureiur. et c. quamuis. suprà allegatis. Item pro hoc, quia secundum communem opinionem simplex renuntiatio non valet, iuxta not. per Cyn. in l. 1. C. qui bono. cede. pos. ergo nec vinculabitur iuramento, non obstante si cedat bonis, nihilominus valet cessio: sed cedens est periurus, sicut di-
3 citur in simili † de iurante non vendere, vt not. Inno. in c. dilecto. de præben. vel de iurante non testari, vt not. 13. quæstio. secunda. ca. vltima voluntas. cùm in cessione bonorum non videatur, quòd sit opus conditione iudiciali. ff. de cessio. bono. l. fi. Nec est necessarium factum iudicis admittentis, vel eam ad admittendum decernentis: sed per se, & de se sortitur effectum ex facto cedentis solùm, cùm sufficiat professio voluntatis. C. qui bono. cede. pos. l. 3. sicut in simili sufficit sola cognitio coram iudice bonorum possessionis, nec etiam est opus, quòd iudex eam decernat. C. qui admit. ad bono. pos. l. fin. ergo si contra iuramentum fiat factum tenebit. arg. not. per Ioan. And. de reg. iur. c. quod semel. lib. 6. In con
4 trarium videtur, quòd † quilibet potest renuntiare iuri suo, vt l. si quis in conscribendo. C. de pact. Item quare per iuramentum vel contentionem quis posset se cogere, vel constringere ad carcerem, patet, quia talis carcer pro debito solùm debet esse quædam detentio in aperta & libera custodia. C. de exactio. tributo. l. nemo. libro 10. ex qua non potest sequi nec crudelitas, nec inhumanitas. Item quia talis esse sub custodia non videtur, nisi tenere quoddã obstagium, ad quod tenendum potest quis se obligare, vt extra, de iureiurando. c. ex rescripto. cum ibi nota. Potest responderi, quod potest renuntiare beneficio cessionis per iuramentum: quia istud scilicet non cedere sit in potestate renuntiantis: ergo, &c. c. quamuis. de pact. libr. 6. Non obstant contraria: pro quorum solutione sciendum est pro euidentia, quòd triplex est effectus cessionis bonorum. Vnus, quia liberatur à pœna carceris. iuxta nota. in l. 2. de his qui bono. cede. poss. Secundus, quia habebit tunc priuilegium, quòd non possit conueniri, nisi inquantum facere possit quoad posteà quæsita, vt l. 4. ff. de cessio. bonor. Tertius, secundum quorundam opinionem, quia tollitur obligatio ciuilis naturali sola remanente, vt not. ff. de fideiussor. l. vbicunque. licèt illa opinio mihi non placeat: quia non tollitur ciuilis nec naturalis, sed eius effectus differtur, donec facere possit. adhuc tamen pleniùs nota. per Cyn. in dicta l. 1. C. qui bon. cede. poss. in 9. quæstio. Sed dico, quòd talis renuntiato quòd cedatur bonis prodest, & valet in præiudicium secundi & tertij effectus: videlicèt vt quodammodo non possit cedere bonis, ne gaudeat priuilegio, ne conueniatur nisi inquantum facere potest. Et nota, quod propter hoc non habet aliquam dilationem, ne conueniatur, donec facere possit imo semper de quibuscunque quærendis tenebitur insolidum, etiam non habita ratione ne egeat. Nec obstat ad hoc l. aliena. §. eleganter. ff. solut. matrimo. quia illud verum in eo, cui competit priuilegium tale ob reuerentiam personæ: secus vbi competit ratione contractus, vel alia ratione, vt not. gloss. ff. de re iudic. l. si conuenerit, vel etiam in eo cui priuilegium tale tempore renuntiationis competebat, secùs autem vbi non competebat: sed competiturum erat, quia tunc faciliùs impedire potest ne competat: quia multa, &c. arg. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. sicut in simili dicitur per argumentum iuris ciuilis: licèt non tollatur obligatio naturalis, tamẽ per prohibitionem iuris ciuilis benè potest impediri ne oriatur. ff. de donatio. inter virum & vxor. l. 4. §. sciendum. & ita concord. cum l. 3. ff. de condictio. indebi. ad quod etiam no. per Cyn. C. de in integ. restit. l. si curatorem habens. quantum verò ad effectum primum, ne detrudatur in carcerem potest dici, quòd non valeret renuntiatio etiam cum iuramento: vbi per intrusionem sequi posset dicta inconueniẽtia, vel sequi deberent: imò ad tales non se extendit. Sed vbi intrusio fieret ex aliqua humanitate. iuxta l. nemo. de exac. tribu. lib. 10. Cod. & posset ex ea verisimiliter sequi commodum creditoris: putà quia forsan habebat debitor amicos, qui antequam permitterent eum capi, vel saltem in carceribus diu morari, soluerent pro eo debitum, vel forsan quia fugere volebat: & sibi de propinquo sperabatur obuenire: vnde totum debitum. vel pars solui posset: vel forsan erat homo vagabundus, qui non curabat operari, cùm esset artifex bonus, & reputatus in certo loco benè posset operari & ex suo artificio lucrari vnde satisfacere posset creditori vel in totum, vel in partem: tunc crederem renuntiationem sibi præiudicare etiam quoad primum effectum. & sic cedendo non posset se liberare quominus posset detrudi in carcerem: dum tamen ex tali intrusione adeò sibi non adimeretur libertas, quomi-

nus

nus posset percipere ecclesiastica sacramenta, & saluti animæ suæ incūbentia facere: nec aliquod salutis æternæ præiudicium posset incurrere, nec nimia inhumanitas, vel crudelitas sequi posset. & ita stant argumenta in oppositum facta. Alio modo possum dicere, quòd renūtiatio facta valeat cum iuramēto: quia est in eius potestate non cedere. Nec obstat quod dicitur, detrudetur in carcerem, fateor: & cùm dicatur, quòd sequuntur inconuenientia prædicta, nego: quia si iudex videret, quòd illa inconuenientia sequerentur, tūc relaxabit eū: quia talis intrusio debet intelligi q̄ fiat ciuili modo: & ne aliqua crudelitas, vel nimia inhumanitas vel salutis æternæ præiudicium sequatur. ar. ff. de seruit. l. si cui. ibi cùm dicit, ciuili tamē modo. & ex hoc credo q̄ valeat renuntiatio etiā simpliciter sine iuramento: quia quilibet potest renuntiare iuri pro se introducto, vt dicta l. si quis in cōscribendo. pro quo l. fi. C. qui bonor. cede. possunt. vbi tacitè renuntiat beneficio cessionis recipiendo quinquennalem: ergo, & c. multò fortius posset renuntiare. Pro hoc faciunt aliæ rationes recitatæ per Cynum in dicta l. 1. in vltima quæstione. Nec hoc est contra bonos mores: quia priuilegium quod per talem renuntiationem perdit, scilicet quòd non conueniatur, nisi in quantum possit facere, non debebatur sibi ratione personæ, vt erat in dicta l. alia. §. eleganter. Sed alia ratione, & ideò renuntiare potest illi priuilegio. iuxta notata in dicta l. 1. & in d. l. si cōuenerit. de re iudicata. præsertim cum tempore renuntiationis nondum sibi competeret illud priuilegium: sed per cessionem competiturum erat: & ideò faciliùs posset impediri, ne incipiat competere, nec priuilegium de non incarcerendo protendatur ad aliquem casum, qui esset contra bonos mores, vt prædixi. Nec obstat responsio vltima: quòd si non obstāte renuntiatione cedat bonis tenebit cessio: licèt periurium incurrat: quia illùd esset verū quòd teneret cessio quòad bona, & eorum perderet dominium, aut possessionem tamen non teneret quòad effectus iuris prædictos, quin non obstante cessione modo posset incarcerari: ciuiliter tamē & humano modo & in solidum etiam posteà quæsito etiam non deducto ne egeat conueniri: quia licèt perditio dominij & possessio bonorum sit in sua potestate, tamen non gauderet dictis priuilegijs, ex quo eis renuntiauit. Vel etiam posset dici, quòd postquàm cessio bonorum remittitur quòad perditionē bonorum possessionis eorum etiam non teneret cessio in præiudicium creditoris: vt putà si sint talia bona, quæ nō essent vtilia creditori: quæ forsan possunt vendi, & ex eis redigi pecunia. & si creditor haberet vēdere: vel venditionem bonorum procurare, nimium vexaretur, vel laboraret: vel non posset ita faciliter reperire emptorem sicut ipse debitor, qui cessit. Nam certe tunc crederem quòd non valeret cessio, imo a huc esto etiam quòd alia essent adhuc bona sufficientia ad debitum exoluendum, crederem compellendum iuris remedijs ad solutionem debiti, vel per incarcerationem, vel aliàs, nō obstante tali cessione. & sic ipsemet eorū distractionem faceret, vel procuraret, vt exinde debitum solui possit propter renuntiationem. Nam debitor ex tali facto suo nō debet creditori præiudicium generare, vel parare. arg. ff. de reg. iu. l. non debet alteri per alterum: & non obstat alia ratio cùm dicitur, quòd semper remanere habebit excommunicatus, si non potest cedere bonis: quod nego. Nam dico, si doceat de inopia, & impotentia soluendi aliàs quàm per cessionem, putà per testes, vel iuramentum, vel quia est notoriū, vel quia potest docere de casu fortuito, per quem perdidit bona sua: est ab excōmunicatione sentētia absoluendus. Nam dicta decre. Odoardus. de sol. non exigit aliud nisi quòd constet quòd non possit soluere in totum, vel in partem, quod aliàs benè cōstare potest per cessionem. Et licèt Doctores dicāt ibi de remedio cessionis hoc dicunt: quia ille est vnus modus, per quem clarè, & faciliter constare potest: & sic non negāt quin per alium modum, quàm per cessionem cōstare possit, quin etiam absoluendus, etiam si bonis nō cederet, præsertim si cedere non posset obstante renuntiatione, vel iuramento, quare non obstat. vbi tamen cederem posset, quia non obstaret renuntiatio, licèt etiam si non cederet, constito, aliàs de impotentia soluendi, esset absoluēdus ab excommunicatione: tamen cùm veniret ad pinguiorem fortunam benè conueniretur, & teneretur in solidum: nec haberet priuilegium, ne conueniretur, nisi in quantum facere posset, nec gauderet priuilegio cessionis. sic intelligo illum textum d. c. Odoardus. in fi. secùs tamē si cessionem bonorum fecisset. & in hoc interdum vtilius est cedere bonis qua vtilitate non gaudet, cùm renuntiauit beneficio cessionis. vide dec. 4. supr. de renun. & decis. 2. sup. de arbitris.

ADDITIO.

a Renuntiari cessioni bonorum. Adde Fèlyn. in c. ex rescripto. extrà de iureiurand. in 3. col. ver. & ista dicuntur. Staphy. in tract. de lit. grat. & iusti. ver. quando quis petit.

SVMMARIVM.

1 *Renuntians liti & causæ censetur etiam renuntiare iuri, quod habet tam in causa prophana quàm spirituali.*

DECISIO XXXII. aliàs 678.

1 Dic, † quòd si aliquis in aliqua causa prophana renuntiat liti & causæ quæ inter aliquos in iudicio vertitur ex aliqua causa, quòd etiam renuntiat iuri quod habet, vt l. postquàm liti. C. de pact. & idem etiam videtur in causa spirituali si fiat, vt in c. pridem. ibi liti. de pact. & ita etiam videtur ibi sentire Inno. secundum Ioan. And. & Pau. in c. gratiæ. de rescri in Clem. hoc etiam tenet maior pars Dominorum. Sed dominus Petrus de Sarcenato Auditor sacri Palatij, & contra dictarum dicit, quod si quis liti & causæ in causa prophana, renuntiat etiam iuri: secùs in causa spirituali.

SVMMARIA.

1 *Violentia facta domui vacuæ non sufficit ad condemnationem fructuum percipiendorum: & distributiones quotidianæ non computantur in valore beneficij impetrati secundum communem æstimationem.*

2 *Distributiones quotidianæ non computantur in valore beneficij impetrati ex communi æstimatione.*

DECISIO XXXIII. aliàs 407.

1 NOta † non sufficit quóad condemnationẽ fructuum percipiendorum faciẽdam probare, quòd tempore spoliationis fregerit ostia, vel similia fecerit, nisi facta fuerit violentia personæ spoliatę, vel familiæ suę existenti in domo: quia poterat esse quòd domus erat vacua. & sic censetur nulli facta violentia. iuxta no. in c. cùm ad sedem. super verbo, interdictum vnde vi. de restit. spol. in Specul. titu. de peti. & pos. §. 1. circa
2 finem. Item quando impetratur † certum beneficium certi valoris, fructus secundum communẽ æstimationem, distributiones quotidianæ in huiusmodi valore fructuum non sunt computandæ. Ratio, quia illæ dantur ratione cuiusdam ministerij personis, putà interessentibus, & non de corpore beneficij, & ideò sub illa nó comprehenduntur, próut legitur & notatur, de præben. c. licet. & de cleri. non resi. c. vno. lib. 6. & ibi per Ioan. And. & Innoc. & meliùs per eundem in addi. Specul. de conces. præben. Pro hoc facit optimè c. fina. de conces. præbend. §. in illis verò. lib. 6. vbi distributiones quotidianæ sunt aliud, quã illud, quod datur ratione præbendæ.

SVMMARIVM.

1 *Attentans lite pendente debet condemnari in fructibus percipiendis, si petatur.*

DECISIO XXXIIII. aliàs 482.

1 NOta, † attentans aliquid in præiudicium litis pendentis nõ solùm in fructibus perceptis, sed etiam qui percipi potuerunt, debet condemnari, si hoc petatur: quia dolosus, & temerarius, & malæ fidei possessor esse censetur, qui in huiusmodi fructibus de iure venit condemnandus. de restit. spolia. c. grauis. cum ibi no. per Innocen. vide supra decis. 25. hoc titu.

SVMMARIVM.

1 *Auditor si pronuntiat appellationem desertam, nõ potest condemnare in expensis neq; imponere perpetuum silentium, nisi seruatis terminis.*

DECISIO XXXV. aliàs 609.

1 NOta, licèt † dominus Auditor sacri Palatij pronũtiauit aliquam appellationem fore desertam, & posteà petit[illegible] ab eo, quòd prónuntiet sententiam transiuisse [illegible]em iudicatam, ratione cuius appellationis etiam petitur quòd imponatur silentium illi, contra quem lata est sententia: & etiam quòd condemnet eum in expensis: quod non potest facere, nisi termini sacri Palatij seruentur, aliàs executionem habere non posset. Et ita seruat sacrum Palatium. pro hoc c. cùm dilectus. extra, de dolo & contumacia, cum similibus.

SVMMARIVM.

1 *Expensarum condemnatio pro executione sententiæ latæ pro possessore non fit: secùs si fieret pro non possidente.*

DECISIO XXXVI. aliàs 694.

NOta, † quòd si executio sententiarum diffinitiuarum, vel alicuius sententiæ diffinitiuæ petatur pro possidente, tunc non fit condemnatio expẽsarum pro dicta executione, cùm iam habeat possessionem: pro qua habenda conceditur dicta executio. Secùs autem si supradictæ sentẽtiæ latæ sint pro non possidẽte: & petatur executio prædictarum sententiarum, quia tunc fit cõdemnatio expensarum pro dicta executione. & ita seruat Rota. 1

SVMMARIVM.

1 *Expensæ attentatorum taxantur antequàm pronuntietur in principali: & super sententia taxantur ad tantum, quantum taxarentur in negotio principali.*

DECISIO XXXVII. aliàs 454.

NOta † si fiat condemnatio expensarum in causa attẽtatorum, potest fieri taxatio earundem ante sententię prolationem in principali: & pro sententia super attentatis lata tantùm taxabitur, quantum pro sententia super principali facta: quia vim diffinitiuæ habet. vt in constitutione Ioan. 22. & pro registro quantum æstimabit pro aduocato, aut procuratore ad arbitrium iudicis remittitur próut plus, vel minus eos laborare inuenerit. vide decis. 25. supr. eod. & decis. 1. sup. de offic. iudicis. 1

SVMMARIVM.

1 *Expensæ aduocatorum & procuratorum, qui gratis seruierunt peti possunt, si remittuntur animo remunerandi: aliàs non.*

DECISIO XXXVIII. aliàs 534.

SEd † quid si habuit procuratorem, & aduocatum amissis suos, qui propter curialitatem & beneficia aliàs ab eo recepta noluerunt ab eo salarium: an tunc possit petere expensas pro procuratore, & aduocato? Videtur distinguendum, aut illi remittunt sibi animo, & causa remunerandi: & tunc petere posset, aut non, & tunc non, per l. idemque. §. fi. & l. si verò non remunerandi. in princip. ff. manda. 1

EPITOME.

Auditores Palatij nõ possunt exequi sententias suas: sed alij delegati sic infra annum.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus habet annum ad exequendum sententiam.*

DECISIO XXXIX. aliàs 614.

1 DIc, † quòd licèt iudex delegatus de iure habeat annum ad exequendum suam sententiam, vt c. quærenti. extra, de offi. deleg. Auditor sacri palatij suam sententiam exequi non potest: sed dominus Vicecancellarius, vel Camerarius domini nostri Papæ suis vijs, & modis super hoc consuetis prouidet.

SVMMARIVM.

1 *Expensarum condemnatio, si omittatur in sententia lata super possessorio, non poterit demùm peti in petitorio: secùs est de fructibus.*

DECISIO XL. aliàs 661.

1 EST sciendum † quòd si in aliqua causa procedatur in possessorio, suspenso petitorio, & pronuntietur super possessorio restitutorio, & omittatur condemnatio expensarum, posteà non potest deduci in petitorio: Secùs autem quó ad fructus perceptos restituendos, & qui percipi potuerunt si sit casus. & ita tenent aliqui Domini de Rota sacri Palatij. pro hoc facit c. 1. de cau. possess. & proprie. et c. ad compescendas. de seque. poss. & fructuum. in Clem. In contrarium tamen videtur facere Innocen.

SVMMARIVM.

1 *Expensas vbi quis per se causam agitauit, non habebit pro aduocatis, & procuratoribus non conductis.*

DECISIO XLI. aliàs 533.

1 AN ducens † causam suam propriam, qui nõ habuit procuratorem in causa, & obtinet, cuius aduersarius etiam condemnatur in expensis, possit petere quod interesse, expensas, salaria procuratoris & aduocati, quæ dedisset, & essent taxata in Curia si eos habuisset? facit quòd sic. ff. rem ra. ha. l. si procurator. circa medium. In oppositum facit ff. de fideiusso. l. si stipulatus. & quòd not. glo. in c. cùm pro causa. de procura.

SVMMARIVM.

1 *Auditor taxat expensas factas in partibus lite coram eo pendente.*

DECISIO XLII. aliàs 279.

a
1 NOta, [a] † quòd Auditor in curia deputatus potest taxare expensas factas in partibus, dum tamen sunt factæ post litem incœptam coram Auditore: Secùs si ante litem incœptam. & istud approbat Audientia.

ADDITIO.

Nota. Vide & concor. dec. 44. Inf. eod. a

SVMMARIVM.

1 *Auditor pendente appellatione cui dedit reuerentiales, non potest taxare expensas, quarum taxationem sibi in sententi. retinuit.*

DECISIO XLIII. aliàs 636.

SI † dominus Auditor sacri Palatij pronuntiauit in aliqua causa diffinitiua, & etiã condemnando in expensis retinẽdo sibi taxationem earum, si est appellatum ab eo, & dat apostolos reuerentiales, sicut fieri debet, quando est appellatum à diffinitiua, tunc pendente appellatione nõ debet facere dictam taxationem, nec aliquid innouare, nisi causa reducatur ad eum: & ita seruat sacrum Palatium. 1

SVMMARIVM.

1 *Auditor taxat tantùm expensas factas coram eo, nisi habeat ex speciali commissione.*

DECISIO XLIIII. aliàs 735.

NOta, † quòd quando fit taxatio expensarum in aliqua causa per aliquem dominum Auditorem, quòd tunc non debet taxare, nisi expensas factas coram eo, siue fiant in prima instantia, siue in secunda, siue in tertia. Ita seruat Rota dominorum Auditorum sacri Palatij. Hoc intellige, nisi per commissionem daretur potestas, prout fit quotidiè. 1

SVMMARIVM.

1 *Vicecancellarius non dat executores sententiæ, nisi seruatis terminis Palatij.*

DECISIO XLV. aliàs 792.

SCiendum est † quòd executor à Vicecancellario in aliqua causa non conceditur secundum stylum sacri Palatij, nisi sint seruati termini sacri Palatij: In ea tamen aliqui dicunt quòd etiam Vicecancellarius concedit, si seruati sunt termini in partibus in prolatione sententiæ in causa, quæ per appellationem venit ad curiam Romanam, in qua pronuntiatur malè appellatum, & benè diffinitum. 1

SVMMARIVM.

1 *Expensæ non debent taxari, nisi finitis tribus instãtijs: aliàs reuocatur taxatio per viam attentati.*

DECISIO XLVI. aliàs 831.

NOta, dic † quòd si feratur sententia, in qua pars condemnabitur in expẽsis, suitq; appella- 1

pellatum, nunquam expensæ sunt taxandæ, donec causa fuerit finita per tres instantias: quòd si fieret taxatio per iudicem ad quem, reuocantur per modum attentatorum.

DECISIO XLVII. aliàs 533.

AN ducens causam suam propriam qui non habuit procuratorem in causa, & obtinet, cuius aduersarius etiam condemnatur in expensis, possit petere interesse, expensas, salaria procuratoris & aduocati, quæ dedisset, & sunt taxata in curia, si eos habuisset? facit quòd sic. ff. rem rat. haber. l. si procurator. circa medium. In oppositũ facit ff. de fideiussorib. l. si stipulatus. & quod not. glo. in c. cùm pro causa. de procuratorib.

DECISIO XLVIII. aliàs 534.

SEd quid si habuit procuratorem & aduocatum amicos suos, qui propter familiaritatem & beneficia aliàs ab eo recepta, noluerunt ab eo salarium, an tunc possit petere expensas pro procuratore & aduocato? Videtur distinguendum: aut illi remittunt sibi animo & causa remunerandi, & tunc petere posset, aut non, & tunc non per l. idemque. §. fin. & l. si verò non remunerandi. in princip. ff. mandat.

De Appellationibus.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio intimata solùm parti, deuoluit quantum ad ipsam partem tantum.*

DECISIO I. aliàs 4.

1 NOta, † quòd causa appellationis in curia censetur deuoluta quantum ad appellatum, & illos quorũ interest, quando intimata est in loco publico, vel ecclesia cathedrali. Si autẽ intimata sit solùm parti, quantum ad partem solùm est deuoluta, cui est intimata. de quo dic vt in c. causam. de elect. in Clem. super verbo. deuolutis. per Ioan. And. arg. l. si in rem. §. 1. ff. de rei vendicat. quia quilibet præsumitur ignorans, iuxta l. verius. ff. de probatio. l. item veniunt. ff. de peti. hæredi. & l. denunciasse. ff. de adulte. vide dec. 4. sup. de dol. & contuma. decis. 23. supr. de re iudicat. & dec. 11. 18. & 20. inf. eod. tit. Et quando causa prophana dicatur deuoluta, ad curiam, vide deci. 26. & 48. sup. de rescript. decis. 8. sup. de iudic. decisi. 4. de for. compet. dec. 21. 31. 33. 36. & 49. inf. eod. tit.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appellationis post appellationem desertam debet pronuntiare se non iudicem.*

DECISIO II. aliàs 5.

1 NOta, † q vbi appellatio [a] est deserta, Audi-
a tor impetratus in causa appellationis solũ habet se non esse iudicem pronuntiare: quia post desertionem, si prosequatur causam appellationis non ideò minus prima sententia trãsit in rem iudicatam. c. si appellationẽ. de appella. in Clem. & videtur notare gloss. in l. eos. in princip. C. de appella. Et habet stylus papalis quod pars appellans citatur tantùm ad docendum de diligentia in prosequendo, de quo si non doceatur, expeditũ est, quòd solùm lapsus temporis excludit. vt notatur in c. plerunque. de rescriptis. iuncta l. fi. C. de tempore appellatio.

ADDITIO.

Appellatio. Adde decis. 14. sup. eod. tit. in nouis: a
& Thom. Fastol. caus. 3. dub. 9. incip. secundum dubium erat.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio extraiudicialis intimari debet per procuratorem appellato.*

DECISIO III. aliàs 12.

NOta, † quòd vbi appellatur [a] extra iudi- 1
cium, intimatio habet fieri ipsa parti per a
procuratorem, sicut appellatio. sic videtur notare Io. And. In c. causam quæ. de elect. circa principium. in Clem. licèt cõtrarium videatur, quia posito quòd appellatio debeat fieri per procuratorem, tamen intimatio sufficit quòd fiat per quemcunque: quia per intimationem nihil domino acquiritur, sed quod acquisitum est, ampliatur, & ad effectum perducitur, ideò non mirum si per quamcunque personam tale exercitium intimationis adimplere possit, vt dicitur in simili ff. de vsuris. l. qui solidam. in fin. & l. licet. de constitu. pecu. l. prohibere. quod vi aut clam. pro hoc. l. item veniunt. §. petitam. ff. de petit. hæreditat. primam tamen opinionem audiui, eamque veram terminari in Rota.

ADDITIO.

Vbi appellatur. Adde dec. 18. eo. tit. sup. in nouis. a

SVMMARIA.

1 *Iudex ad quem, potest facere gratiam parti in expectando eum.*

2 *Illegitimè natus, vel malus administrator quando quis dicitur, cui incumbat probare.*

DECISIO IIII. aliàs 26.

NOta, † quòd iudex ad quẽ appellatur, po- 1
test facere gratiam parti in expectando eã: dum tamen duret iurisdictio, vt notatur in c. quamuis. super verbo, competentem. de elect. libr. 6. ad quod c. consuluit. de offic. delega. Cui autem incumbat probatio, quando quis dicitur illegitimè natus, vel dicitur malus administrator, dic vt notatur in c. si fortè. super verbo, defectu. de elect. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *C. statuimus. de elect. lib. 6. habet locum in prouisione facta & fienda.*

DECISIO V. aliàs 28.

1 NOta, † quod c. statuimus. de elect. libr. 6. habet locum siue appelletur à prouisione facta, siue fienda. & idem est in c. vt circa. eod. tit. & lib. notatur per Archid. in verbo, facta. tamen 2 in hoc est differentia: [a] quia c. statuimus. procedit siue fiat in iudicio siue extra, vt not. in alle. c. super verbo, impugnat. Constitutio tamen, vt circa. non habet locum, nisi in extraiudicialibus, vt c. constitutio. de elect. libr. 6. quia tunc debet seruari solennitas illius c. aliàs si iudicio monitus ab executore non habet seruare illam solennitatem. & vide suprà de testi. dec. 13.

ADDITIO.

a Differentia. Adde ins. Thom. Fastol. caus. 7. dub. 24. caus. 28. dub. 52. caus. 31. dub. 59. & ibi vide quomodo differant c. statuimus. et c. vt circa. de elect. libr. 6. & adde decis. 13. supr. de testib. & attestatio.

SVMMARIVM.

1 *Iudex à grauamine recepta appellatione potest inhibere: & quid in Auditoribus sacri Palatij.*

DECISIO VI. aliàs 44.

1 NOta, † quòd per Auditorem non fit inhibitio [a] regulariter in causa, nisi lite contestata, vel post datum terminum ad impugnandum, & iustificandum appellationem: quia tunc videtur pendere lis, vt c. ex parte. de verbo. signifca. iunct. c. fina. vt lite penden. in Clem. posito quia lis non fuerit contestata. de quo dic, vt notatur in c. fi. vt lite penden. in Clem. Ioan. tamen Monach. dicit, quòd ex quo iudex appellationem recipit, potest inhibere. de appellatio. c. Romana. super verbo, inhibere. lib. 6.

ADDITIO.

a Inhibitio. Adde cum hac decis. dec. 78. & 82. sup. de rescript. decis. 4. supr. de for. compet. decis. 2. supr. vt lit. pendent. & decis. 24. 25. & 30. supr. de dol. & contumac.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appellationis potest appellationem pronuntiare desertam.*

DECISIO VII. aliàs 50.

1 NOta, † quòd Auditor datus in causa appellationis potest de desertione cognoscere, & potest decernere appellationem esse desertam. Ad quod facit l. 2. §. fina. cum ibi notatis. C. de tempo. appell.

SVMMARIVM.

1 *Appellans si non obtulit se coram iudice à quo, probaturum exceptiones per se propositas, iudex ad quem, antequàm pronuntiet benè appellatum, habet cognoscere de veritate exceptionis, & probationis admittere. h. d. vsque ad §. & ibidem: Iudex appellationis à grauamine, si post appellationem lata fuerit sententia super negotio principali, poterit simul de vtraque sententia cognoscere etiam parte inuita.*

DECISIO VIII. aliàs 81.

NOta, † quòd vbi est appellatum, eò quòd exceptiones legitimę non admittebantur, si pars proponens tales exceptiones non obtulit se probaturum, iudex appellationis antequàm pronuntiet benè appellatum, habet cognoscere de veritate exceptionis, & probationes admittere super eisdem: secùs si pars ab initio coram iudice à quo, obtulisset exceptiones se probaturum. Sic videtur notare Ioan. Monach. in c. non solùm. de appellatio. libr. 6. iunct. c. interposita. cum ibi notatis per Ber. & per Innocen. Et ibidem not. Innocen. quòd iudex appellationis in simul debet cognoscere de negotio principali, si super principali est lata sententia post appellationem, & de causa appellationis, nec esset audiendus aduersarius, si peteret, quòd primò cognosceret super appellatione quàm super principali, super quo sententia lata fuit post appellationem. de quo dic, vt e. cordi. per Doct. super verbo de partium. propter abbreuiationem litis cognoscitur de vtraque appellatione, scilicet, quæ facta dicitur à grauamine & post diffinitiuam, sicut ponitur in c. super eo. de appellationi. vide in c. 1. de appellatio. lib. 6. & vide dec. 4. sup. de foro competent. 1

DECISIO IX. aliàs 705.

DIc quòd mala appellatio defert causam ad Curiā Romanā. & hoc est in appellatione

SVMMARIA.

1 *Attentata post appellationem vbi petuntur reuocari, non tenetur petitor probare se priùs possedisse, nisi aduersarius præsumeretur de iure communi, & ex causa verisimili possidere.*

2 *Remissio ad partes non conceditur pro probandis attentatis.*

3 *Fatalia non recurrunt agenti super attentatis.*

DECISIO X. aliàs 89.

NOta, † quòd vbi post appellationē, vel litis pendentiam aliquid dicitur esse attentatum, sufficit, quod ille, qui petit attentatum reuocari, probet attentationem, licèt non probet possessionem quæ est attentata, vt notat Innoc. in c. dilecti. de maio. & obe. Et hoc verum, nisi ille contra quem petuntur attentata reuocari, de iure communi, & ex causa verisimili præsumatur possidere: quia tunc non reuocarentur attentata, nisi ille contra quem attentatum est, probaret se verè possidere tempore attentationis, vt notat Innocen. in c. bonæ. de appellatio. circa quod adde not. in c. dudum. super verbo, 1

dispen-

dispensatum. de electión. et c. dilecto. in fin. de exceptioni. Et est ratio istius dicti, quia vbi aliàs de iure communi præsumitur possidere, non videtur pendente appellatione attentare: sed vel possessione, quam priùs habebat & sic non videtur attentatum, nisi probetur alium possidere. argumen. notatorum. in c. cupientes. super verbo, ad totum. per Ioan. Monach. de elect. libr. 6. iunct. l. vtique. in fin. de rei vendicatio. & extra de resti. spoliato. c. ad decimas. libr. 6. & vide decis. 5. 6. & 7. vi supr. vt lite pendent. decis. 2. & 12. sup. de lit. contest. dec. 7. sup. de proba. deci. 10. & 28. de sent. & re iudic. deci. 16. 26. 41. 76. & 79. inf.
2 eod. tit. Aduerte, quia † quando agitur super attentatis non fit remissio ad partes: sed debet recipi probatio in curia, vt in decis. 7. sup. de probatio. deci. 13. sup. de restit. spolia. decis. 3. sup. vt lit.
3 penden. & dec. 75. inf. eod. & quòd † agenti super attentatis non currunt fatalia, vide decis. 79. inf. eo. tit. Et multa circa materiam attētatorum vide infrà literam A. super verbo, appellatio.

SVMMARIVM.

1 *Appellatus an possit causam deuoluere re integra absente appellato.*

DECISIO XI. aliàs 106.

1 NOta, † quòd appellatus re integra posito quòd nō sint seruata tempora, potest causam deuoluere absente appellante, vt not. Innocen. in c. statnimus. super verbo, mense. de electión. lib. 6. & Archidiaco. eodem c. super verbo, expectata. licet Compostel. & communiter audientia contrà, & maximè si appareat de scientia appellantis: præsumitur autem ignorans, nisi scientia probetur. C. qui militare possunt. l. super seruis. lib. 12. Et vide omninò dec. 1. sup. eod. & decis. 33. inf. eod. tit.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appellationis potest cognoscere de nullitate: & in euentum pronuntiare appellationem iniustam.*

DECISIO XII. aliàs 109.

1 NOta, † quòd vbi est appellatum à sententia, quæ ipso iure non valet, posito quòd pars non dixerit sententiam nullam, iudex appellationis poterit cognoscere de nullitate, & si sibi videtur nulla, pronuntiabit appellationem iniustam. argumen. l. fin. de petitione hæreditatis. §. in quadam. ff. famil. herciscun. & l. 2. C. de tempo. appella. cum ibi notatis. Et inferat causam quare nihil valet sententia. Istum modum pronuntiandi dat gloss. in l. 1. quando prouoca. non est neces. hoc videtur notare Archid. in c. cordi. super verbo, deproperet. in fin. de appellationi. lib. 6. ad quod notatur in c. cùm contingat. circa finem magnæ gloss. Et potest dicere, quòd in causa appellationis non est necesse dare libellum: & hoc verum, quando appellatur ab interlocutoria, non tamen quando à diffinitiua, vt idem notatur in c. 2. de iuramen. calum. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Appellans in absentia iudicis non est exemptus ab eius iurisdictione.*

DECISIO XIII. aliàs 136.

NOta, † quòd appellans à Iudice absente eo tempore, quo appellat etiam absente iudice, non est exemptus à iurisdictione iudicis, vt notat Innocen. in c. dilectus. de appellatio. super verbo, innotuerat. de quo dic vt per Archidia. in c. appellatio. de appellatio. libr. 6. gloss. 2. quod dic vt ibi. 1

SVMMARIA.

1 *Appellatio malè formata non excludit ius partis.*
2 *Probationum materia est fauorabilis, & amplianda.*

DECISIO XIIII. aliàs 159.

NOta, † quòd posito quòd appellatio sit obreptitia, & malè formata, admittuntur articuli de iure partis, quia mala appellatio non excludit ius partis. vt c. constitutionem. in princip. de elect. in Clem. Et appellatio in mala forma, de qua in c. vt circa. de elect. libr. 6. tantùm excludit materiam odiosam, & obiectus: cùm quisque præsumatur bonus. c. si. de præsumptio. Et obiectus, qui dantur in contrarium sunt odiosi, & ideò sunt restringendi. Et † materia probationum est fauorabilis, & amplianda, vt l. quoniam. C. de hæretic. c. quoniam. vt lite non contesta. & per consequens materia data contra istam fauorabilem est odiosa. de probatio. c. licet. de testib. c. præsentium. libr. 6. & vide decisi. 14. sup. de testib. & attesta. 1 2

SVMMARIVM.

1 *Appellans à grauamine illato per delegatum, eximitur ab eius iurisdictione quoad omnia: secus si illatum esset grauamen.*

DECISIO XV. aliàs 163.

NOta, † quòd vbi ab aliquo articulo appellatur à delegato, in omnibus alijs videtur exemptus appellans à iurisdictione delegati: secùs est in ordinario, vt notat Ber. in c. pastoralis. super verbo, ad tempus. de appellatio. & sic est differentia inter delegatum & ordinarium, vt notat. per Innocen. in c. olim. glo. fina. de officio delegati. 1

SVMMARIVM.

1 *Iudex qui non detulit appellationi, non potest præfigere terminum ad eam prosequendum.*

DECISIO XVI. aliâs 182.

1 Nota, † quòd iudex qui non detulit appellationi, non potest præfigere terminum ad prosequendum appellationem. vt notat Innoc. in c. fi. de accusatio. de quo plenè in c. veniẽs. de renunc. per Ber.

SVMMARIVM.

1 *Iudex à quo ante dationem apostolorũ an possit testes absuturos recipere.*

DECISIO XVII. aliâs 198.

1 Nota, † quòd per iudicem à quo est appellatum ante dationem apostolorum non possunt recipi testes absuturi, vt in c. super eod. et c. ab eo. de appellat. lib. 6. cùm talis iudex non videatur habere iurisdictionem. sed aliqui voluerunt dicere, quòd si non detulit, valeat receptio: quia videtur habere iurisdictionẽ ex quo non detulit, & propter periculum: & licèt isti testes absuturi faciant fidem, non tamen talẽ, quòd per eos valeat ferri sententia, vt notatur per Ber. in c. quoniam. super verbo cauetur. extra vt lite non contest. vide 2. & 3. sup. de testib.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ad quem pendente termino ad prosequendum in partibus assignato, non potest procedere ad instantiam appellati.*

DECISIO XVIII. aliâs 200.

1 Nota, † quòd vbi in causa prohana est præfixus terminus per iudicem à quo est appellatum ad prosequendum appellationem, ante terminum non possunt fieri citationes per audientiam: nec aliquis actus exerceri. licèt Compost. videatur dicere contrarium in c. statuimus. extra, de electio. lib. 6. Pars autem appellata non potest prosequi appellationem, nisi constet de appellatione, & videatur appellatio: quia non omnis appellatio deuoluit causam, nisi impingat in titulum, vel sit causa, de qua fit mentio in c. sæpè. et c. Nicolau. de appellationibus.

SVMMARIA.

1 *Appellans à grauamine ante dationem apostolorũ potest impetrare commissionem.*
2 *Iudex impetratus vigore appellationis non procedit parte apponente, donec apostoli sint exhibiti.*

DECISIO XIX. aliâs 214.

1 Nota † secundum aliquos vbi appellatur à grauamine ante dationem apostolorum
2 si fiat commissio, valet: sed † tamen iudex appellationis non habet procedere si opponatur per partem, donec sint dati apostoli: quia remanet primus iudex.

SVMMARIVM.

1 *Delatio appellationi facta ab vno ex tribus delegatis an deuoluat causam.*

DECISIO XX. aliâs 222.

Nota, † vbi appellatur à tribus iudicibus[a] delegatis si vnus solus iudicum deferat appellationi, & det apostolos: causa videtur deuoluta, ac si omnes detulissent, maximè quando erant dati iudices cum illa clausula, Quòd si non omnes, &c. quia penes quemlibet videtur esse iurisdictio quantum ad istum casum. argumen. l. consilio. §. fin. ff. de cura. furi. maximè si parte appellata volente, seu præsente fuerit delatum appellationi: quia consensus vnius iudicis videtur deuoluere causam appellationis. & ista fuit communis opin. vbi autem pars appellata non consensisset, tunc videretur dicendum quòd delatio facta per vnum iudicem, nec datio apostolorum valeat: quia nisi essent in solidum dati, vnus non haberet iurisdictionem sine alio: ergo non potest à se abdicare iurisdictionem. Pro hoc c. 1. de ap. in Clem. vbi est appellatum à maiori parte, & coram maiori, licèt non ab omnibus, ergo non à minori parte. & pro hoc glo. Innoc. in c. cùm super. 3. glo. vers. ergo. de offic. delega. vide decis. 1. sup. eo. tit. 1 a

ADDITIO.

a A tribus iudicibus. Adde infrà eod. tit. decisi. 55. & eo. tit. decis. 9. in antiquiorib. Felyn. in c. cùm omnes. col. 10. ver. 6. fallit. de constitu. & ibi Deci. col. 5. vers. 6. limitatur. qui dicit esse communem contra hanc decisio.

SVMMARIA.

1 *Iudex à quo, si præfigat terminum appellanti ad prosequendam appellationem, censetur causa deuoluta.*
2 *Appellatus si constituat procuratorem in curia simpliciter post appellationem, videtur appellationem recepisse.*

DECISIO XXI. aliâs 243.

1 Nota, † quòd in causa prohana vbi appellatur à diffinitiua sententia, si terminus est præfixus à iudice, causa videtur esse deuoluta ad curiam, licèt non sit recepta appellatio ab initio à iudice, vel à parte: secùs si ab interlocuto-
2 ria, vt notatur in c. veniens. de renuntia: tamen † si pars appellata quando est appellatum ab interlocutoria facit procuratorem, & post appellationem simpliciter, & non ad causas deuolutas: tunc licèt non sit recepta appellatio ab initio à iudice, vel à parte, tamen ex post facto per constitutionem procuratoris videtur recipi à parte appellata, quæ fecit procuratorem, licèt procuratores protestentur in curia non acceptare procuratoriũ, nisi ad causas deuolutas. & vide decis. 1. sup. eo. & decis. 33. & 49. infrà eo.

SVMMARIVM.

1 *Index appellationis infirmans sententiam in vno articulo tantùm, in alijs videtur confirmare.*

DECISIO XXII aliàs 261.

1 Nota, gloss. est Innoc. † quòd iudex appella-
a tionis[a] infirmans sententiam in vno articulo in alijs videtur confirmare. not. Innoc. in c. dilecti. de appel.

ADDITIO.

a Iudex appellationis. Vide infrà dec. 11. eo. in antiquiorioribus.

SVMMARIVM.

1 *Lis non contestatur in causa appellationis absente parte, secus si sit præsens.*

DECISIO XXIII. aliàs 267.

1 Nota gloss. est Inno. in c. per tuas. de appell. † quòd præsente parte in Curia in causa appellationis non est procedendum lite non contestata, sed benè absente parte.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio obiectiua non valet in sufficienter expressis, si continet alia non sufficienter expressa.*

DECISIO XXIIII. aliàs 270.

1 Nota, † quòd vbi appellatione obiectiua aliqua sufficienter sunt expressa, & aliqua non, non valet in sufficienter expressis, quando appellatio est malè intestata, vt not. Archid. in c. vt circa. super verbo, interdicta. de elec. lib. 6. vide sup. de testib. dec. 15.

SVMMARIA.

1 *Appellatio deseritur, si sententia non feratur infrà fatalia, licèt conclusum sit in causa.*
2 *Desertio an habeat locum in Curia.*
3 *Causæ beneficiales debent esse breuiores, quàm prophanæ.*
4 *Compensatio quamuis ipso iure competat, debet tamen peti ab homine.*

DECISIO XXV. aliàs 295.

1 Nota, † quòd vbi aliquis prosequitur[a] ap-
a pellationem vsque ad sententiam exclusiuè, si posteà omittat petere sententiam, vel petat, sed non prosequitur sententiam facto, sed stat per magnum tempus post conclusionem, appellatio censetur deserta, quia iura volunt quòd infrà certum tempus quis appellationẽ suam prosequitur: & finiat, vt l. fin. §. illud. C. de temp. appellat. Et quia causa non videtur propriè finita, nisi lata sententia, quia sententia lata æquiparatur rei iudicatæ. ff. ad Tertul. l. 1. §. illud. iunct. c. 1. extrà de litis contestatio. lib. 6. ergo appellationem appellator non videtur prosecutus, nisi sententiam reportauerit, quia tunc negotium finitum videtur, vt l. fin. C. de tempo. in integr. restit. pe. iuncto c. vnic. eod. tit. in Clem. quia tunc non videtur actum, licèt non videatur contrarium: quia quando conclusum est in negotio, videtur pars appellãs fecisse quod in ea est: quia ferre sententiam illud concernit factum iudicis cum restat ad faciendum, vt l. 2. de origin. iuris. vt notat Archid. in simili de except. lib. 6. c. pia. super verbo, probauerit. versi. pone ergo. quia prosequendo negotium vsq; ad diffinitiuam sententiam, omnia videtur peragere, vt not. in simili. C. de adulter. l. quamuis. super verbo, pœnitentia. versic. sed certè. ad quòd notatur per gloss. r. l. si rem. §. fin. ff. de euictio. Et ad hoc facit quòd not. Hostien. in c. ex ratione. extrà, de appellat. vbi dicit, † quòd in Curia Romana non habet locum desertio, nec causa potest dici deserta. quòd potest habere locum, quando coram Papa agitur, de cuius persona non potest haberi copia: secùs de alijs iudicibus, vt in c. dispendiosam. de iudi. in Clem. 2
Beneficiales † causæ debent esse breuiores, quàm prophanæ, vt d. c. dispendiosam. de iudi. non mirum ergo si appellans fuit diligens ad prosequendum sententiam, & post conclusionem stetit, donec talia tempora fuerunt elapsa, si causa seu appellatio fuerit deserta, & licèt sententia consistat in potestate iudicis, tamen benè consistit in facto partis, quod petat sententiam ferri. vt dicimus in compensatione, quæ † licèt ipso iure competat, tamen ab homine peti debet, vt l. si constat. C. de compens. vide circa prædictam desertionem, suprà decis. 2. hoc tit. 3
4

ADDITIO.

Prosequitur. Adde decis. 38. inf. eo. dec. t. hoc tit. In antiquiorib. Cassad. dec. 9. vers. tamen obstat. hoc eod. tit. a

SVMMARIA.

1 *Commissio si impetratur per partium præsentiam, sufficit eas esse præsentes tempore quo proceditur corã iudice & petens post conclusionem causæ attentata reuocari, non auditur.*
2 *Attentata an petens reuocari post conclusum in causa audiatur.*
3 *Inhibitio sine iusta siue iniusta timenda est.*

DECISIO XXVI. aliàs 307.

NOTA, † quòd audientia tenet, quòd vbi impetratur commissio per præsentiam partium, sufficit, quòd partes sint præsentes tempore quo proceditur coram iudice. & tenet simpliciter, quòd † vbi est conclusum in causa, & petitur per partem. quòd reuocentur attentata, post appellationem non debent attentata reuocari. Et potest esse ratio, quia ex quo conclusum negotium videtur esse finitum: ideò primò est pronuntiandum, licèt aliquibus videatur contrà: quia reuocatio attentatorum non dependet ex euentu appellationis, quia posito quòd pronuntietur malè fuisse appellatum, nõ propter hoc reuocaretur pronuntiatio. si esset facta super attentatis, quia attẽtata fiunt in contemptum iurisdictionis, ideò non concernunt causam principalẽ, nec appellationem, vt not. Io. Andr. in c. non solùm. in gloss. fin. de appell. lib. 6. ex quo per iudi- 1
2

3 cem appellationis est institutū, debet †teneri in-
hibitio siue iusta, siue iniusta. vt l. 1. §. 1. de nou.
ope.nunc.et c.significationibus.de appell.

SVMMARIVM.

1 *Procurator si non appellat infrà decendium, non auditur posteà dominus etiam per viam restitutionis.*

DECISIO XXVII. aliàs 313.

1 NOta,† quòd vbi procurator in causa bene-
ficiali non appellat à sententia contra do-
minum, dominus post lapsum decem dierum nō
auditur etiam per viam restitutionis: quia impu-
tatur domino, qui talem sibi elegit, & negligen-
tia procuratoris nocet domino, & ecclesię, vt no-
tatur in c. 1. vt lite non contesta. Et quia iura lo-
quuntur indistinctè, dicentia quòd dominus in-
defensus per procuratorem non auditur post la-
psum decem dierum appellās. de quo dic vt no-
tatur in l. diuus. ff. de in integrum restit. & quod
notat Inno. in c. querelam. de procur. Nec obstat
si dicatur, quòd procurator non est soluendo in
causa beneficiali: & sic dominus debet audiri ap-
pellans, vt l. 1. §. fin. ff. quādo appellan. sit. cum ibi
notatis. quia ille text. intelligitur, quando dicit,
difficilè auditur dominus, scilicèt quando pro-
curator fuit verè contumax, quia appellare non
poterat. Si verò est soluendo dominus, auditur
tamen infrà decem dies à tempore sententię, post
autem non auditur, vt notat Host. in allegato, c.
1. vt lite non contesta. super verbo, purgauit. in
prin. glos. versi. non obstat. Et sic in alleg. §. si. do-
minus auditur infrà decem dies, vbi procurator
non audiretur.

SVMMARIA.

1 *Lite non contestata in absentia partis proceditur.*
2 *Absens per audientiam contradictarum citari potest, sed excommunicari non potest licèt benè suus procurator.*
3 *Absens non punitur in expensis.*
4 *Procurator ratificando procuratorium coram iudice à quo videtur recessisse ab appellatione.*
5 *Excommunicatio non infligitur regulariter, nisi personaliter apprehensio.*
6 *Dominus punitur ex negligentia procuratoris.*
7 *Dominus post decem dies à tempore scientia qualiter intelligatur quòd appellare posit.*

DECISIO XXVIII. aliàs 314.

1 NOta, † quòd lite contestata, vel habita pro
contestata secundum quod in causa appel-
lationis vbi proceditur absente parte lite conte-
stata, vt l. fin. §. illud. de temp. appell. C. & quòd
2 notatur. in c. per tuas. de appell. per Innocen. in †
talibus casibus per audientiam absens citari po-
test, sed tamen excommunicari non potest: sed
tamen excommunicabitur procurator, si com-
pareat procurator: vel si non compareat, proce-
detur cōtra absentem in negotio principali: ma-
ximè cum est talis causa, in qua potest ferri sen-
tentia parte absente: quia non interest partem ha-
bere copiam partis absentis: cùm in eius absentia
procedi posset: & ideò sufficit quòd procedatur,
& † in hoc pars absens puniatur, non tamen in ex- 3
pensis puniatur propter contumaciam, vel non
excommunicabitur, vt no. in Spec. in simil. titul.
de expen. §. 1. versi. quid si talis causa sit. Cyn. in l.
sancimus. versicul. quartò quæritur. C. de iudic.
Et si dicatur, quòd interesse partis præsentis est
habere præsentiam partis absentis quæ meliùs
scit merita causæ, quàm alius: dico quòd istud
posset habere locum in terminis ad ponendum,
& articulandum, sed non in terminis ad libellan-
dum. & hoc fuit quia procurator qui comparuit
post excommunicationem latam in partem suā
absentem, & appellat, si in datione Apostolorum
procuratorium exhibuit, si negat procurator co-
ram iudice appellationis, potest procuratorium
verificare: quia non potuit coram iudice à quo
fuit appellatum, quia † procurator ratificando 4
procuratorium videtur recessisse ab appellatio-
ne, vt c. gratum. et c. relatum. de offic. delegat.
Nec obstat c. appellanti. de app. in Clem. quia lo-
quitur in iustificatione causæ principalis, & sic
per consequens in casu superiùs dicto non po-
tuit excommunicari: quia † regulariter ad uersa- 5
rius antequàm excommunicetur, debet persona-
liter apprehendi, vt not. in c. si aduersarius. de eo
qui mittitur in possess. causa rei seruand. licèt † ex 6
negligentia procuratoris dominus puniatur. de
quo dic vt in c. 1. vt lite non contestata. Et † qua- 7
liter intelligatur, quòd dominus potest post de-
cem dies appellare à tempore scientiæ, dic ibi per
Host.

SVMMARIVM.

1 *Appellans si allegat appellationem præcessisse excommunicationem debet hoc probare.*

DECISIO XXIX. aliàs 317.

NOta, † quòd vbi aliquis dicitur esse excom 1
municatus, si allegat quòd excommuni-
cationem præcessisset appellatio, ille qui appella-
tionem allegat præcessisse, debet hoc probare, vt
not. per Ioann. Andr. in c. venerabilibus. de sent.
excom. libr. 6. gloss. penul. licet idem Io. Andr. in
nouella no. contra. in c. solet. eo. tit. lib. 6. sed pri-
ma gl. videtur verior, quia in dubio præsumitur
pro sententia, & semper incumbit probatio ex-
communicato, vt no. in c. bonæ. de electio. super
verbo, præsumitur. per Inno. & vide super hoc q.
disputatam per Io. Andr. in regula, semel. de reg.
iur. libr. 6.

SVMMARIVM.

1 *Appellans si producat appellationis schedulam, quàm aliàs produxerat in alio grauamine, petens illam in processu ad istum secundum effectum registrari, an dicatur verbo iterata appellatio?*

DECISIO XXX. aliàs 362.

NOta, † quòd si iudex successiuè pluribus vici- 1
bus id, seu omnino simile grauamē intule-
rit

rit, prima vice fuit ab illo appellatum in scriptis & in debita forma, an si post alia vice ab alio grauamine prius appellans de nouo verbo appellet secundum formam schedulæ primæ appellationis: quàm quóad istum effectum producit, & petit inseri in actis, & vult haberi pro inserta, nihilominùs debet appellatio sine scriptis facta censeri quia verbo appellauit secundùm formam scedulæ, diuersa tamé fuerunt consilia. Ego enim cum quibusdam tenui appellationem videri esse factam in scriptis: quia si illam schedulam tenés dixisset se verbo appellare, sed si illa sufficeret, ergo & hoc casu, cùm idem sit porrigere & porrectam de nouo producere: illa enim schedula, quæ tunc repræsentat appellationem à primo grauamine, etiam repræsentat appellationem à secundo. & nomina significant ad placitum: & considerandus est effectus, mens, plusquàm verba. Nec obstat, quia viua voce appellauit, quia debet intelligi, id est, viua voce dixit se appellare secundum illam schedulam. Sed hoc non obstante maior pars noluit exaudire.

SVMMARIVM.

1 *Appellans ad Papam eo mortuo potest prosequi appellationem coram successore.*

2 *C. si gratiosa. de rescrip. libr. 6. habet locum in factis, quæ per Papam non fuerunt affecta.*

DECISIO XXXI. aliàs 364.

1 NOta † vtrùm appellans ad dominum Clementem sextum eo mortuo possit introducere appellationem ad dominum Innocentiū successorem suū? Et an talis appellatio deuoluat causam sic ad Curiam, quòd tempore successoris prędicti debeat ibi tractari? Et videtur quòd nō per c. si gratiosæ. de rescript. libr. 6. In oppositum videtur, quia ex quo causa semel est in Curia, seu in manu Papæ, non debet exire. Item potiùs videtur appellasse ad sanctam sedem Apostolicam quàm ad certum Papam, propter personā. & hanc partem credo veriorem. Nec obstat d. c. si gratio-
2 sæ. quia † habet locum in futuris, quæ per Papam viuentem non fuerunt semel affecta, nec in eius manu fuerunt.

SVMMARIA.

1 *Appellatio generalis à futuro grauamine extra iudicium licèt non nominentur personæ, propter quas appellatur, valet.*

2 *Appellatio extraiudicialis non habet effectum, nisi à die illati grauaminis, & tunc incipit currere tempus.*

DECISIO XXXII. aliàs 376.

1 NOta quòd vbi † appellatur extra iudicium, valet appellatio generalis, & à futuro grauamine, licèt personæ propter quas appellatur non nominentur: secus si in iudicio, quia ibi non appellatur, nisi à grauamine illato. extrà, de appell. c. bonæ. & not. Innoc. eod. titul. c. consuluit. lib. 6. vbi est plena glo. de materia attentatorum.
2 Et † appellatio extraiudicialis non habet effectū, nisi à tempore illati grauaminis, & tunc incipit currere tempus, vt in c. sicut. de appella. in Clem. est potiùs procuratio, quàm appellatio.

SVMMARIA.

1 *Appellatus volens appellationem esse deuolutam, ex eo quòd appellans constituit procuratorem ad impetrandum, auditur.*

2 *Appellans non potest renuntiare appellationi in præiudicium appellati*

3 *Causa ad Curiam deuoluta qualiter censeatur.*

DECISIO XXXIII aliàs 377.

NOTA, † quòd vbi appellatur ad Papam, & pars appellans non venit ad Curiam, sed facit procuratorem ad impetrandum, & contradicendum, si pars appellata sit præsens, & velit causam esse deuolutam, & in Curia remanere, auditur pars appellata, vt videtur not. Innocen. in c. statuimus. de elect. libr. 6. super verbo, propter hoc. in fin. in verbo, appellatus autem. & satis in gloss. eiusdem c. quia posito quòd fuerint seruata tempora illius c. statuimus. & non fuit seruatum c. causam. de elect. in Clem. illud non debet præiudicare appellato, maximè si appellatio fuit recepta à iudice. vt c. Nicolao. de appell. & non fuit intimata appellato, aliàs haberet seruare tempora, vt in simili dicitur, † quòd appellans nō potest renuntiare appellationi præiudicium appellati. vt not. Abb. in c. causam quæ. de dolo. & contu. Cyno tamé contra istā opi. videtur quòd re integra inuito appellante non posset in Curia causam deuoluere, vt in c. interposita. de appell. ad quod facit quod no. in c. cordi. eod. tit. libr. 6. super verbo, petierit. & de renunc. c. veniens. per Io. Monach. vbi tamen dicit, quòd sufficit appellanti, quòd appellatio ab initio interponatur in fauorem appellantis. nec mirum si posset renuntiare, maximè quando res est integra. & dicit secundum aliquos, quòd appellans quandocunque potest venire, quando appellatio habet vim citationis, deberet venire intra tempus, quando est sibi intimata appellatio, aliàs non tenet. arg. not. per Ioan. Mo. in c. cupientes. de elect. lib. 6. super verbo, deuoluit. vbi est bona glo. qualiter † causa deuoluta censeatur. Item ista possunt habere locum quando appellatur in iudicio, vel in causa beneficiali, quæ de sui natura debet tractari in Curia, si appellans aliquid impingit in titulum partis appellatæ, quòd si non impingeret in titulum, fortè esset aliud in causa beneficiali. Vel potest sic dici, quòd potiùs est in potestate partis appellantis an causa deuoluatur in Curia, quàm in potestate partis appellatæ, quia ipsa habet intimationem facere. vt d. c. causam. & si appellauit à diffinitiua ad Papam, potiùs expedit iudicem impetrare ad partes in causa appellationis, quàm in Curia causa deuoluatur, quia cum maioribus expensis fit in Curia, & remissio est sumptuosa: quia in causa appellationis non opposita opponā. vt c. fraternitatis. extrà, de test. sed si ab interlocutoria appelletur, expedit vt expediatur in Curia, iuxta c. sæpè. de appellat. & euitetur circuitus. vt c. auditor. de rescr. in Clem. vide decis. 11. & 18. sup. eod.

SVM.

SVMMARIVM.

1 *Criminosus condemnatus remittitur ad iudicem ad quem.*

DECISIO XXXIIII. aliàs 381.

1 NOta, † quòd criminosus condemnatus ad iudicem ad quem appellauit, remittitur. ff. an per all. causa appellatio. re. poss. l. eos. §. penult. & l. eos. C. de appella. licet videatur facere contra l. nunc. eod. tit. quia etiam malè posset iudex causam determinare in absentia accusati, quia etiam in tali causa non admittitur procurator. l. penult. §. ad crimen. ff. de public. iudic. & in causa tali debet lis contestari.

SVMMARIVM.

1 *Iudex à quo, potest prorogare terminum præfixum ad prosequendum.*

DECISIO XXXV. aliàs 384.

1 NOta; † vtrùm iudex [a] qui appellationi de-
2 tulit, & terminum præfixit ad prosequendum, posteà possit ex interuallo fortassè circa finem illius termini illum terminum prorogare? videtur quod non, ex quo officio functus est semel, & præsertim si parte appellante interest terminum non prorogare. tamen fuit determinatum contrà: quia imò, veruntamen casus in quo proponebatur quæstio, erat talis, vbi non erat pars appellata, quia iudex processerat ex officio suo.

ADDITIO.

2 Vtrùm iudex. Adde Dec. in c. cùm sit Romana. de appel. nu. 19. col. 4. suprà in no. eod. tit. decisi. 25. Georgius Nata in Clem. sæpè. col. 44. versicul. 7. quæro. de verb. signif.

SVMMARIVM.

1 *Appellans petens coram ordinario iudice à quo testes absfuturos recipi, non censetur renuntiasse appellationi suæ.*

DECISIO XXXXVI. aliàs 386.

1 NOta, † vtrùm postquàm ordinarius detulit appellationi, si pars appellans petit coram eo recipi testes absfuturos, vel valetudinarios ad perpetuam rei memoriam pro iustificatione appellationis super his super quibus appellauerit, videtur renuntiasse appellationi? Fuit dictum quòd non, quia iudex posset eos recipere propter periculum. allegabatur de appell. c. cùm teneamur. & quod notatur per gloss. de appell. c. si à iudice. lib. 6. & quod no. per Inno. in c. pastoralis. de officio delega. circa prin. in tertia colum. & præsertim si iudex non exaudiuit partem, nec voluit testes recipere, non præiudicat parti, quó ad renuntiationem. facit c. cùm venissent. de eo qui remittitur in pos. cum ibi nota. super verbo, coram eo.

EPITOME.

Processus factus per iudicem à quo, pendente termino dandorum Apostolorum, valet.

SVMMARIA.

1 *Iudex à quo, an si pendente termino dandorum Apostolorum procedat, valeat processus ipsius?*
2 *Dilatione pendente data à iure, vel ab homine, conquiescit officium iudicis.*

DECISIO XXXVII. aliàs 406.

NOta, † quòd si iudex [a] procedat pendente 1
termino ad dandum, & recipiẽdum Apo- 2
stolos à iure, vel ab homine præfixo, valebit processus secundum omnes me excepto solo. allegabatur pro dicta opinione, c. vt super. et c. ab eo. de appellatio. lib. 6. propter verbum ibidem appositum, extunc, quod denotat extremitatẽ temporis. de appellatio. c. præterea. Et hoc videtur tenere Io. And. in d. c. vt super. In nota. super glo. antepen. reprobando gloss. Hostien. in c. cordi. eod. tit. quam allegaui pro me. allegatur etiam c. significauit. et c. sæpè. et c. oblatæ. et c. personas. de appellatio. et c. non solùm. eodem titulo. libr. 6.
Nam † dilatione pendente data ab homine, vel à 2
iure, conquiescit officium iudicis, & nihil in præiudicium partis est attentandum, vt in prædictis iurib. Faciũt etiã alia multa iura, de concess. præbend. c. nulla. et c. quia diuersitatem. de loc. c. potuit. & de commo. c. vnic. & de electio. c. commissa. & de præbend. c. statutum. libr. 6. de concess. præbend. c. cùm ei quem. §. secùs. in Clem. cum multis similibus. Hanc opinion. tenuit dominus pater meus Ioan. de Lign. in c. dilectus. de appellatio. vbi tamen vacillando primò sic distinguit: aut iudex à quo appellatum est, & per quem aliquid attentatum est pendente termino ad dandum Apostolos posteà appellationi detulit huiusmodi, aut non. Primo casu dixit non valere processum habitum pendente termino Apostolorum. In secundo casu valere dixit. Finaliter tamen tenuit in vtroq; casu non valere processum. dic tamen Io. Cal. in quadam sua quæstio. tenuisse opinionem patris sui Io. And. adoptiui. Idem Pau. in quadam sua quæst. per eum disputata. vide infrà decis. 51. hoc tit.

ADDITIO.

Si iudex. Vide infrà decis. nu. 53. eo. & suprà decis. 19. eod. tit. 2

SVMMARIVM.

1 *Appellatio censetur deserta, si infrà fatalia causa non expediatur, quamuis conclusum fuerit in ea.*

DECISIO XXXVIII. aliàs 425.

NOTA † postquàm fuit conclusum in causa infrà primum fatale, vel secundum, appellans antequàm petat ferri sententiam, patitur 1

titur labi fatalia, quæritur an appellatio sit deserta? & videtur quod non, quia iam quod in se est quantum ad persecutionem appellationis fecit, ex quo perduxit causam vsq; ad conclusionem inclusiue: ergo nó stat per eum, sed per iudicem, & sic videtur quòd non sit deserta. Alij dicunt q contrà. per l. fin. §. illud. C. de tempo. appell. et c. sicut appellationem. de appell. in Clem. cùm dicit, & finire: quia finis imponitur per sententiam. ff. de re iudi. l. 1. ergo pro sententia ad hoc vt diligentiam facere censeatur debet petere quod feratur secundum Io. And. in c. ex ratione. de app. in nouell.

ADDITIO.

a An appellatio sit deserta. Adde similem decis. per Bilignet. decis. 1. hoc tit. in antiquiorib. & adde decis. 25. sup. eod. & Cassador. dec. 9. hoc titul. versic. tamen obstat.

SVMMARIVM.

1 *Appellatus post lapsa fatalia causam appellationis extraiudicialis in beneficialis in partibus interposita potest committi facere, & an requiratur citatio de nouo.*

DECISIO XXXIX. aliàs 447.

1 NOta, † quòd maior pars Dominorũ tenuerunt, quòd licèt appellatio extraiudicialis
a in causa beneficiali in partibus interposita, & legitimè intimata, sit deserta, quia pars appellans causam infra annum, vel biennium non fuit prosecuta, nihilominùs tamen post lapsum fatalium pars appellata potest causam huiusmodi appellationis facere committi, & procadere in negotio principali per audientiam contradictarum. Motiua Dominorum fuerunt, quia non obstante desertione huiusmodi appellationis negotiũ principale semel ad Curiam fuit deuolutum, per c. statuimus. de electio. lib. 6. nec est necessaria secundum eos noua citatio ad partes, quia d. c. statuimus. citat omnès quorum interest, &c. dominus Robertus & ego contrà. Nam licèt negotium principale sit deuolutum ad Curiam, hoc est, vigore appellationis legitimè intimatę, qua cessante cessat ipsa deuolutio. prætereà tempora, c. statuimus. sunt communia tam appellanti, quàm appellato: sic igitur ambæ partes fuerunt negligentes non seruãdo tempora, vel deserendo appellationem: nunc ipsam, vel quicquid occasione ipsius faciendum foret, prosequi non poterunt. ar. Clem. si appellationem. de appel. sed supposito quòd cessante, seu deserta appellatione, possit procedi in negotio principali secundùm me, requiritur noua citatio ad partes, ad hoc induxi. c. sæpè. de appel. & no. in c. Nicolao. ex c. veniens. de renuntia. vide infrà decisi. 41. hoc tit.

ADDITIO.

a Appellatio extraiudicialis. Adde Staph. in tract. de lite. grat. & iusti. ver. fatalia prorogantur.

DECISIO XL. aliàs 452.

Similis est decis. 13. hoc eod. tit. sup. in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio licèt sit deserta, potest tamen iudex confirmare primam sententiam.*

DECISIO XLI. aliàs 453.

NOta, † licèt appellatio interposita à diffinitiua sit deserta, Auditor tamen in huiusmodi appellationis causa potest appellationem pronuntiare desertam, vel confirmare primam sententiam, si voluerit, præsertim si in commissione sibi facta negotium principale per expressum committitur: nam ex quo transiuit in rem iudicatam, & tempora appellationis sunt lapsa per ius est confirmata. de appella. c. personas. et c. cùm sit. et c. reprehensibilis. ergo iudex non malè faciet confirmare illam, quę est per legem confirmata. Hoc etiam videtur tenere Inno. in c. 1. de confir. vti. vel inutil. vide decis. 39. sup. eod. tit. 1

SVMMARIA.

1 *Iudex, qui pronuntiauit appellationem desertam, potest appellantem reponere ad docendum de diligentia.*
2 *Sententia super desertione appellationis est interlocutoria, habens tamen vim diffinitiuæ.*
3 *Interlocutoria quòad iudicem non transit in rem iudicatam.*
4 *Iudex per pronuntiationem factam super desertione appellationis, an desinat esse iudex.*
5 *Iudex si pronuntiet se non iudicem, cùm reuera non sit, an desinat esse iudex?*
6 *Iudex licèt millies pronuntiet causam deuolutã, cùm reuera non sit, non propterea erit iudex.*

DECISIO XLII. aliàs 455.

NOta, † si à pronuntiatione iudicis, qua pronuntiauit appellationem interpositam fuisse, & esse desertam, pro eo quia non probauit appellans diligentiam suam in prosequendo appellationem, appellatum fuerit, iudex à quo potest reponere, si vult ad docendum de huiusmodi diligentia: vel si datus sit iudex in causa appellationis, & coram eo de prædicta diligentia doceatur: debet & potest remittere causam iudici à quo, vt ipse in causa appellationis quam pronuntiat desertam per errorem, quæ reuera deserta non erat, vlterius procedat: quia † licèt prædicta pronuntiatio vim habet diffinitiuæ quóad hoc, quòd Clem. appellanti. non habeat locum, & quóad terminorum assignationem, vt à diffinitiua, tamen reuera interlocutoria est, vt in c. sua. et c. dilecto. de appel. & de elec. c. cùm dilectus. vt not. Ioann. Monach. in c. cupientes. §. quòd super 20. dies. super verb. priuatus. de elec. ver. sed posito. & Archi. ibidem. super verb. plenam. libr. 6. quæ † non transit in rẽ iudicatã quóad iudicem. de appe. c. cùm cessante. et c. si a iudice. eod. titul. lib. 6. licèt aliqui Domini voluerint dicere, quòd per † dictam pronuntiationem desinit esse iudex. per c. significantibus. de officio. delega. 1 2 3 4

delega. quod forsan posset procedere, si non ap-
pellatur ab huiusmodi pronuntiatione: sed si ap-
pellatur, cùm appellans iudicem sic pronuntian-
tem dicat fuisse, & esse iudicem, adhuc ipse posset
suam pronuntiationem reuocare. Nec istud per
5 omnia est verum, quòd † si iudex pronuntiet se
non esse iudicem, qui reuera est iudex, quòd per
huiusmodi pronuntiationem desinit esse iudex.
argum. eorum quæ legun. & not. in c. dilectus. de
præbend. argum. etiam eorum quæ dicuntur, &
seruantur de stylo Palatij, quando iudex pronun
6 tiat super deuolutione causæ: quia hoc non † ob-
stante, si non est deuoluta, nó est iudex, cùm non
sit deuoluta, licèt millesies pronuntiet eam de-
uolutam, tamen non erit propter hoc iudex.

SVMMARIVM.

1 *Iudex qui pronuntiauit appellationem desertam, potest reponere appellantem, si doceat de diligentia.*

DECISIO XLIII. aliàs 526.

1 NOTA, † si Auditor pronuntiat super desertione appellationis, tamen si appelletur, & doceatur de diligentia appellantis, potest reponere. Nam quóad hæc censetur interlocutoria, & remansit iudex reuera quam potest semper reuocare. de appellationib. c. cùm cessante. et c. si à iudice. libro sexto. vide suprà decision. 2. hoc titul.

SVMMARIVM.

1 *Appellans non poterit prosequi alia grauamina, prætérquàm in appellatione expressa, licèt dixerit, & ab omnibus grauaminibus quæ ex processu colligi possunt.*

DECISIO XLIIII. aliàs 470.

1 NOta, si appelletur ante sententiam à grauamine vno modo vel pluribus in appellatione expressis, licèt sequatur clausula generalis, & ab omnibus grauaminibus quæ ex progressu colligi potuerunt, tamen appellans non poterit alia grauamina, si qua reperiantur in processu, prosequi, nisi nominatim expressa, nec Auditor super alijs debet procedere, vel pronuntiare, nisi super nominatim expressis. & hoc vult c. cordi. de appellationib. libro sexto. iuncta Clem. appellanti. de appellation. potest etiam ratio assignari, quia forsitan à tempore aliorum grauaminum non expressorum non fluxerat decendium: & sic vigore appellationis huiusmodi post decendium interpositæ, non veniunt reuocanda illa: recurrat ergo appellãs ad alia iuris remedia, próut dicitur in c. concertioni. de appellatio. libro sexto.

SVMMARIVM.

1 *Litis contestatio in causa appellationis vna parte absente non est necessaria.*

DECISIO XLV. aliàs 471.

NOta, † quòd in causa appellationis vna par- 1
te præsente, & alia absente non est necessa-
ria litis contestatio, secùs si ambæ partes sunt præ-
sentes. & sic intelligitur c. per tuas. de appel. C. de
temp. appel. l. fi. §. illud. & not. in c. Raynutius. de
testa. per Ber. & alios, & præsertim per Io. Andr. &
vide super hoc Archid. de iura. calum. c. 2. lib. 6.
qui remittit ad Spe. qui dicit quòd dominus Cle-
mens quartus mandauit audientiam seruare.

SVMMARIA.

1 *Appellare poterit infra decendium à die scientia citatus ad domum ad audiendum sententiam.*
2 *appellationis interponenda decem dies dicuntur vtiles ab initio, sed continui in processu.*
3 *Contumax verus non appellat, licèt secùs in ficto.*

DECISIO XLVI. aliàs 500.

NOTA, † si feratur sententia diffinitiua con- 1
tra citatum ad domum, cùm reputetur fi-
ctè, & non verè contumax, [a] ipse potest à tempo-
re scientiæ infrà decendium appellare, quia tunc
non currunt illi decem dies à tempore prolatio-
nis sententiæ, sed à tempore notitiæ. sicut dicitur,
& legitur de appellationibus extraiudicialibus.
in c. concertationi. de appella. lib. 6. vbi dicit Io.
Andr. quòd † dicti decem dies sunt vtiles ab ini- 2
tio, sed continui in processu. de quo de concess.
præbend. c. quia diuersitatem. pro quo tamen vi-
de Archid. in c. statuimus. versic. non potest ap-
pellare. de elect. lib. 6. & Io. And. post Compost.
in Clem. causam electionis. in gloss. pen. vbi di-
stinguit inter verum, & fictum contumacem, vt 3
prior non audiatur appellans, secundus verò sic
remittens ad not. in Clem. si ante. de dolo & con-
tumac. & cum eo concord. Paul. vide Specul.
titul. de appell. §. 1. versi. illud. & suprà eod. titul.
decis. 27.

ADDITIO.

Non verè contumax. Adde Fely. in c. quóad consultationem, nu. 22. & in c. quoniam frequenter. §. porrò. vt lite non contestata. nu. 19. & decis. 16. de dol. & contum. in nouis.

SVMMARIA.

1 *Appellans si faciat committi causam appellationis infra terminum ad prosequendum, potest eo prosequente appellans se defendere etiam post tempus datum ad prosequendum.*
2 *Rescriptum dicitur esse commune.*
3 *Appellati diligentia prodest appellanti.*

DECISIO XLVII aliàs 507.

NOTA, † quòd si appellatus infrà termi- 1
num ab homine præfixum ad prosequen-
dum appellationem suam impetret commissio-
nem, licèt appellans det exceptiones genera-
les exce-

les contra illam, dummodò in eis non persistat, nec propter eas appellet, huiusmodi diligentia prodest appellanti, ita quòd si post decem dies appellatus vlteriùs procedat in causa appellati-
2 onis, appellans potest se defendere, qnia † rescriptum est commune. de mutu. petit. c.1. & no. Inn. in c. ex conquestione. de rest. spol. alleg. etiam l. omnem honoré. C. de temp. app. non obst. Clem. si appellationem. quæ loquitur, quando neutra pars infrà terminū prosequitur, sed post terminū
3 lapsum, tunc enim † diligentia vtriusq; prodest. Præterea appellatus inuito appellante potest prosequi appellationem. C. de appel. l. eos. & no. in c. cordi. de appell. lib. 6. facit c. oblatæ. eo. tit. si igitur potest prosequi, alter potest se defendere, vt in c. abba. de except. c. cū inter. et c. dilectus. Spec. tamen videtur innuere, & tenere contrarium, tit. de appell. §. nunc. breuiter. ver. item pone præfixus fuit. in termino verò iuris prædictam opinionem fore veram, dummódò nimium non præcurrat, vt in d. c. oblatæ. hanc tenet in supradicto §. ver. appell. tamen vide dec. 2. suprà de rescri.

SVMMARIVM.

1 *Appellanti si præfigatur terminus ad prosequendum, sufficit iter arripere infrà illum. Sed assignetur ad præsentandum se Apostolico conspectui: tunc non sufficit arripere iter tantùm: Secùs in Curia Romana, vbi non sufficit iter arripere: sed oportet commissionem præsentare Vicecancellario.*

2 *appellans cui assignatus fuit terminus ad prosequendum, ac se ad Apostolicum conspectum præsentandum quàm diligentiam facere debeat.*

DECISIO XLVIII. aliàs 538.

1 NOTA, † si certus terminus [a] præfigatur per
2 iudicem extra Curiam ad prosequendum appellationem, sufficit appellāti infra id tempus iter arripere, vt no. Spe. tit. de app. §. nunc breuiter. ver. item quid si pars. & alleg. de re iud. c. cùm
3 causam. de elect. c. statuimus. Ratio, † quia cùm terminus assignatur ad prosequendum duntaxat, sufficit inchoare, vel incipere vltima die, secùs si assignaretur terminus nedū ad prosequendum, sed etiam ad præsentandum se Apostolico conspectui, tunc enim non sufficit itineris arreptio, nisi sequatur realis præsentatio, si potuit habere præsentiam domini Papę: alioqui fiat protestatio in valuis Palatij, vt est moris. Et quando debeat se præsentare Apostolico conspectui, vide Io. And. in c. quamuis. super verb. sedi Apostolicę. lib. 6. sed hęc procedunt quando appellatur, & terminus p hominem extra Curiam ad prosequendum assignatur, secùs si in Curia, quia ibi requiritur maior diligentia in prosequendo, vt nedum vadat, vel iter arripiat versus cancellarium, sed etiam ad cancellariam, vel eius tenétem accedat si poterit, alioquin de hoc protestetur, & præsentet commissionem signandam, & recipiat super hoc publicum instrumentum, quæ si infrà terminum præfixū signat, & præsentata non fuerit, non sibi nocebit, quia quod per me non stat, &c. de eo qui mit. in pos. c. 2. de reg. iur. quòd per me. libr. 6. pro prima conclusione facit optimè c. meminimus. de appel. quod c. alle. Arch. in simili materia de diligentia faciēda, ne sede vacant. ca. 1. super verbo, mora. lib. 6.

ADDITIO.

Terminus. Adde dec. 13. & 25. hoc tit. in nouis. decis. 40. sup. eo. tit. & Decium. in c. personas. nu. 8. eod. tit. a

SVMMARIVM.

1 *Causæ deuolutionem ad Curiam operatur delatio iudicu cum termini præfixione.*

DECISIO XLIX. aliàs 537.

VTrùm † cùm appellatur ad Papam à diffinitiua, delatio iudicis cum termini præfixione faciat causam esse tractandam in Curia, & partes teneātur mittere procuratores ad causam tractandam: licèt Specu. variet in §. qualiter. ver. porrò. de appel. tamen Palatium seruat, quòd sic, nec sufficeret mittere procuratoré ad impetrandum & contradicendum, ex quo causa est in Curia, vide suprà deci. 1. infrà. deci. 51. eod. tit. 1

SVMMARIVM.

1 *Appellans in Curia non sufficit, quòd iter arripiat infrà terminum sibi assignatum ad prosequendum.*

DECISIO L. aliàs 539.

NVnquid † infrà terminum præfixum per iudicem ad prosequēdum appellationem sufficiat appellanti protestari in Curia, quomodo comparuit infrà tempus, licèt Spec. videatur tenere quòd sufficeret etiā iter arripere infrà tempus, in tit. de appel. tamé teneatur, quòd imò debet iudicem impetrare, vel saltem diligentiam suam facere. ar. no. per Compo. de elec. li. 6. c. statuimus. in fi. 2. col. sed prima opinio videtur verior, per id qnod ibi sequitur in princ. 3. col. pro quo videtur tex. de re iud. c. cùm causa. ibi dicit, iter non arripuerat. Sed nunquid cùm causa est in Curia tractāda, sufficiat protestari in porta Palatij, vel coram Auditore cōtradictarum? Tenetur quòd non, imò debet fieri in cancellaria, vbi dantur in Curia. & facit quod no. Io. Mo. in decr. cupientes. vide dec. 48. sup. eo. tit. 1

SVMMARIA.

1 *Appellatio à grauamine, vel interlocutoria viua voce interposita, cùm iudex à quo detulit, & causam remisit consentiente appellato, deuoluit causam.*

2 *Appellatione verbali, cui neque delatum, neque remissum est: sed sola pars adsentijt, an deuoluatur causa? Quid si iudicis delatio, & remissio, & partis appellata consensus non interuenerint, causaque eius natura sit vt per appellationem ad Curiam deuoluatur? & num. 3.*

4 *Iudex à quo minus legitimè appellatum extitit, si non datis Apostolis petitis procedat in causa, an processus eius reputabitur validus.*

5 *appellatio minus legitima an suspendat iurisdictionem iudicis, donec det Apostolos.*

DECISIO LI. aliàs 540.

1 A Grauamine, † vel interlocutoria appalla-
tum est viua voce, non in scriptis, iudex
tamen detulit, & negotiũ remisit & pars appella-
ta consensit, & appellationem approbauit: Quæ-
ritur nunquid talis appellatio deuoluat causam
ad Curiam? Dictum fuit quòd sic, non in virtute
appellationis, sed in virtute remissionis, & etiam
propter cõsensum partis: bene facit ad hoc quod
dixi in virtute remissionis, & non appellationis,
quod not. Archid. in c. cùm appellationibus fri-
uolis. ibi, hoc est, non dignum. super verbo, trãs-
fusa. de appell. lib. 6. & not. Ioan. Mon. in c. cordi.
super ver. de partium voluntate. eodem titul.
2 libr. 6. vbi etiam tenet. Sed † quid si iudex nõn
detulit, nec remisit: sed sola pars consensit? Dicũt
idem propter consensum suum, quòd est verum
si erat appellatum ad Papam, cuius audientiam
partes per consensum liberè adire. iuxta c. Roma-
3 na. in princip. de foro compet. libr. 6. Sed † quid
si nec index detulit, nec pars appellata approba-
uit, sed aliàs est causa, quæ de natura sua per ap-
pellationem deuoluitur ad Curiam, vt causa be-
neficialis, an talis appellatio sine scriptis cùm non
teneat deuoluat? Dic quòd sic, appellato prose-
quente, quia in præiudicium appellantis reputa-
bitur legitima, nec ipse suam propriam appella-
tionem poterit impugnare. argum. no. per Com-
post. in c. statuimus. 3. col. versicul. solus autem
appellatus. aliàs si appellans prosequitur. no. Ar-
chi. de appell. libr. 6. c. cordi. circa fin. ibi, quòd si
4 actor. Sed † quid si tali appellatione sine scriptis
interposita, iudex à quo fuit appellatum nõn da-
tis Apostolis ab eu petitis ꝓcedit vlterius in cau-
sa, au valeat processus? Videtur quòd sic, ex quo
appellatio non tenuit, sed fuit ipso iure nulla, &
sic non videntur danti Apostoli, nec talis appel-
latio videtur præstare impedimentum proces-
sui, ex quo de iure non sortitur effectum, vt in
reg. iur. non præstat impedimentum. Nec obst. c.
vt super. cum ibi not. per gloss. & Archid. de ap-
pell. lib. 6. quia ego intelligo illud, vt ibi notaui,
vbi appellatio non est nulla ipso iure, quia non
peccabat in forma, sed erat formalis, aliàs tamen
peccans in materia propter falsitatem, vel iniu-
5 stitiam causę, quia † talis appellatio cùm sit cõtra
ius partis, vel iudicis, benè tenet in se, & suspen-
dit iurisdictionem, donec dentur Apostoli: secùs
crederem, si esset ipso iuro nulla, & hoc videtur
ibi innuere tex. circa princ. dum dicit, iuxta con-
stitutionis tenorem, &c. vbi loquitur de constitu
tione, quę est eod. tit. c. cordi. vbi cùm tex. iubet
peti Apostolos per appellantem, loquitur de ap-
pellante formaliter, & in scriptis, aliàs innuens
quod nisi appellasset in scriptis, cùm appellatio
esset nulla non esset nisi frustratoriũ petere Apo-
stolos, cùm etiam dati nullatenus prodessent ap-
pellanti: ergo, &c. argum. quia frustrà expectatur
aduentus, cuius non prodest euẽtus, vt l. aliquan
do. ff. de senat. Velleianũ. ad præmissa benè facit
l. si quis legatũ. ff. ad leg. Corne. de fal. quod nõn
repellat ab obiectibus, per decre. vt circa. de ele.
lib. 6. sed dici potest, quare quæritur in præiudi-
cium appellãtis an tenet talis appellatio, vt secun
da est. per not. Compost. in c. statuimus. de elect.
lib. 6. pro hoc, quia adhærens appellationi malæ
etiam post decennium repellitur ab obiectibus,
licèt adhæsio post decennium non teneat, iuxta
l. bonorum possessionem. ff. rem rat. hab. in eius
commodum tenet, non in eius præiudicium, vt
repellat obiectibus, vt not Arc. in d. c. vt circa. su-
per verbo, adherentes. & hoc dicit Io. And. in no-
uel. suprà glos. & sic credo quòd seruat Curia. vi-
de dec. 48. sup. isto tit.

SVMMARIVM.

1 *Processus in causa grauaminis formatus parte absente non per contumaciam, & non citata, tenet.*

DECISIO LII. aliàs 548.

VTrùm † processus habitus coram iudice ap- 1
pellationis super articulo appellationis e-
missæ à grauamine parte non vocata nec præsen-
te, nec per contumaciam absente, teneat: & an va
leat pronuntiatio parte sic absente? Quidam di-
cunt quòd sic, quia interlocutio etiam tenet par-
te adsente, nec per contumaciam absente, vt not.
de procurat. c. auditis. ad quod. ff. de arbi. l. diem
proferre. in princ.

SVMMARIA.

1 *Appellans an possit impetrare iudicem ante dationem Apostolorum?*

2 *Iudex impetratus ab appellante, si procedat antequã iudex à quo Apostolos dederit, an valeat eius processus?*

3 *Cancellaria non dat Auditorem super apellatione, vbi e primum pendente terminum dandorum Apostolorum.*

DECISIO LIII. aliàs 564.

VTrùm † si appellatur à grauamine,[a] vel in- 1
terlocutoria ante dationem Apostolorũ, a
possit iudex impetrari, & si de facto impetretur,
valeat impetratio, & an † possit impetratus pro- 2
cedere in causa, antequàm per illum à quo fuit
appellatum, dati fuerint Apostoli, & an si de fa-
cto processerit, & per appellatum non fuerit ex-
ceptum aliquid, teneat processus? Quidam te-
nuerunt quòd sic, quia tempus ad prosequen-
dum appellationem currit appellanti à die latæ
sententiæ, vel à die illati grauaminis, vt c. sicut.
de appel. in Clem. & ibi not. ergo tempus datio-
nis Apostolorum non debet sibi auferri, quomi-
nus interim possit suam appellationem prose-
qui. Nec obst. si dicatur, quòd primus remanet
adhuc iudex, quia eius iurisdictio est suspensa: fa-
temur tamen quòd si ille reuocaret grauamen, id
est, reponeret partes in primæuo statu, omnia a-
cta per iudicem super appellatione impetratum,
essent nulla. Alij verò tenent contrarium, pro-
pter malitiam ita subito impetrantis, vt citò fa-
ciat iudici à quo inhibere, & quia † cancellaria 3
non daret Auditorem super appellatione, si sibi
fuisset

fuisset expressum, quò penderet terminus assignatus ad dandum Apostolos, primam opinionem tamen credo veram.

ADDITIO.

a A grauamine. Adde dec.37.sup.hoc eo.tit.

EPITOME.

Appellans à diffinitiua potest pendente termino ad dandũ Apostolos assignato, iudicem impetrare, secùs si appellasset ab interlocutoria.

SVMMARIVM.

1 *Commissio impetrata in causa grauaminis pendente termino ad dandum apostolos, non valet.*

DECISIO LIIII. aliàs 734.

1 NOta, † quòd quando est appellatum in aliqua causa à diffinitiua, & terminus assignatus ad dandum Apostolos, quòd si pendente termino impetratur causa committi alteri domino Auditori: quòd ille interim potest procedere in causa. Ratio potest esse, quia in tali appellatione dantur Apostoli reuerentiales secundum stylum sacri Palatij, secùs autem si appellatũ esset à grauamine, quia tunc Auditor à quo est appellatum, potest reuocare grauamẽ, ideò pendente termino ad dandum Apostolos quando appellatum est à grauamine, non valet tunc commissio, si impetretur.

SVMMARIA.

1 *Delatio appellationi ab interlocutoria vnius iudicis ex tribus datis in causa per sedem Apostolicam, an operetur deuolutionem causæ ad Romanam Curiam?*

DECISIO LV. aliàs 569.

1 VTrùm † si à grauamine fuerit appellatum
a à tribus iudicialibus a delegatis in causa per sedem Apostolicam & vnus deferat appellationi, & remittat causam ad sedem Apostolicam, & terminum præfigat ad prosequendum appellationem: alij verò non deferant, vel non respondeant, causa censeatur deuoluta ad Curiam, & ibi debeat terminari? Videtur quod non, quasi sit standum maiori parti. de re iud. l. duo ex tribus. & de arbi. sicut hij. & quod not. per Innoc. de procur. c. in præsentia. In oppositum propter reuerentiam sedis Apostolicæ videtur, argum. de app. c. si duobus. & vt maius trahat ad se minus, ad hoc vt no. per gloss. & Archi. de iure patr. c. 1. in fi. lib. 6. & per gloss. de concess. præb. c. si capitulo. in fin. & facit de præbend. c. si à sede.

ADDITIO.

a A tribus iudicibus. Adde dec. 20. sup. hoc tit.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio interposita ab eo, qui fuerat procurator constitutus in partibus eadẽ die qua appellauit, an teneat?*

DECISIO LVI. aliàs 586.

QVidam † qui non erat procurator appellauit viua voce à diffinitiua, contra Titium lata & infra decendium ille Titius in partibus sequenti die cõstituit eum in procuratorem ad illam causam dans ei mandatum ad appellãdum, ratum & gratú habens quicquid per eũ actũ fuerit, vel quomodolibet procuratum, illud tamen procuratorium non venit in eius procuratoris notitiam, donec posteà per mensem. Quæritur an talis appellatio valuerit? Quidam dixerũt quòd non, quia tunc non erat procurator, cùm appellauit, nec dominus ratificauit infrà decem dies appellationem eius, quia illa verba ratum & gratum habens, &c. intelliguntur de agẽdis per eum in futurum, non de tunc actis. Alij verò tenebant contrà, quia eo ipso quòd constituit eum procuratorem ad causam, & dat sibi potestatem appellandi, videtur ratificasse, quæ in causa gesserat, vel appellationem, quam interposuerat: & allegatur casus. ff. qui satisd. cog. l. Iulianus. & hæc opinio multis videbatur æquior, licèt tenentes contrarium possunt respondere ad illam legem, quòd ibi interuenit expressa ratificatio, vt satis innuit glo. vel dato, quòd non interuenisset, posset dici, quòd ibi stipulatio interponebatur ante tempus, quo fieret petitio, vt innuitur, cũ dicitur ibi, fundum petiturus. & ideò quia antequã fundus peteretur superuenit mandatum, valet, & habet effectum stipulatio, hic autem appellatio nõ ferebatur in aliquod tempus futurũ, antequàm superuenit mãdatum, vide dec. 1. sup. de procur. 1

SVMMARIVM.

1 *Iudex appellationis absque alia commissione potest pronunciare super desertione appellationis, secùs in Auditore sacri Palatij.*

DECISIO LVII. aliàs 599.

LIcèt, † iudex appellationis de iure posset pronuntiare super desertione appellationis, si pars appellata eam petat, vt in c. cordi. de appell. lib. 6. et c. concertationi. & not. in c. cùm sit Romana. extra de appel. & in c. sicut. eo. tit. in Clem. cum similib. tamen de stylo Palatij Auditores sacri Palatij non pronunciant sine speciali commissione super dicta desertione. vide suprà decis. 2. hoc tit. 1

SVMMARIVM.

1 *Appellans extraiudicialiter debet intimari facere appellationem iuxta c. causam de electi in Clem. aliàs non censebitur causa deuoluta, nisi ad eius praeiudicium.*

DECISIO LIX. aliàs 798.

SCiendum est † quòd si aliquis appellat in aliqua causa spirituali, oportet, quòd intimatio fiat, 1

fiat, iuxta c.causam. de elect. in Clem. aliàs non deuoluit causam ad sedem Apostolicam, tamen si pars appellata vult prosequi causam, nihilominus potest, & ita seruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Appellans licèt non seruauerit illa quæ seruare tenetur, appellatus nihilominùs debet introducere appellationem.*

DECISIO LIX. aliàs 601.

NOta, licèt † appellans non seruauerit illa, quæ debet seruare, nihilominùs appellatus debet introducere appellationem appellantis, nisi non seruasset ea, quæ debet seruare de iure, quia tunc dicta appellatio non deuoluit causam ad Curiam sacri Palatij.

SVMMARIVM.

1 *Appellans impeditus in primo fatali habebit integrum secundum: secùs si fuerit impeditus in secundo, quia nō habebit, nisi illud tempus per quod impeditus fuit iustè infra secundum.*

DECISIO LX. aliàs 603.

1 DIC, quòd † si aliquis iustè impeditus fuerit, quòd nō putuit prosequi, nec finire suam appellationem infrà primum fatale: tunc petat secundum: & habebit de iure completum, vt in c. cùm sit Romana, extrà, de appel. Si autem fuit impeditus iustè secundùm fatale, tunc non habebit, nisi infrà illud tempus per quod impeditus fuit iustè infrà secundum Inno. in c. ex ratione. de appel. & ita seruat sacrum Palatium. vide dec. 2. suprà de in integ. resti.

SVMMARIVM.

1 *Apostoli reuerentiales dantur in appellatione à diffinitiua, refutatorij autem ab interlocutoria.*

DECISIO LXI. aliàs 605.

1. DIC, † quòd si appellatum sit à diffinitiua in aliqua causa, & petantur Apostoli, iudex debet dare reuerentiales, secùs si sit appellatum à grauamine, quia tunc non datur tanta difficultas, cùm non sit tunc tātum magnum periculum, si dentur Apostoli refutatorij,[a] & ita seruatur.

ADDITIO.

a Apostoli refutatorij. Dic plures esse Apostolorum species. Quidam enim sunt conuentionales, alij testimoniales, alij reuerentiales, alij verò refutatorij, de quibus in lib. proces. domin. Ioann. Andr. de Aubar. in titul. de forma appellationis à diffinitiua.

SVMMARIVM.

1 *Auditor debet videre processum iudicis à quo, antequàm inhibeat.*

DECISIO LXII. aliàs 606.

FActa fide † de appellatione alicuius ecclesiæ, nihilominùs Auditor debet videre processus iudicis à quo est appellatum, an fuerit causa legitima ad appellandum: & si fuerit, inhibeatur, si petatur & posteà assignetur terminus ad dādum libellum, & in causa procedendum, prout de iure fieri debet. 1

SVMMARIVM.

1 *Auditor sacri Palatij non remittit causam iudici à quo etiam si pronuntiaret malè appellatum.*

DECISIO LXIII. aliàs 612.

DIC † quòd vbi Auditor Cameræ Apostolicæ tulit sententiam diffinitiuam vel interlocutoriā, appellatur ab eo & causa appellationis committitur alicui Auditori sacri Palatij, quòd cognoscat an sit malè appellatum, propter hoc non remittit sibi causam, si pronuntiat hoc simpliciter tacendo omninò de remissione faciēda, quia tunc partes impetrant commissionem alteri Auditori fieri: & ita etiam est de stylo Palatij diu obseruato. 1

SVMMARIVM.

1 *Appellans si facit cōmitti causam in Curia, potest præuenire terminum quem sibi præfixit: secùs si extra Curiam.*

DECISIO LXIIII. aliàs 616.

SI † aliquis sibimet præfixit terminum ad appellationem suam prosequendam, vel iudex à quo prout fieri potest, vt in c. personas. & in c. sæpe contingit. cum sim. quòd iste talis appellans potest præuenire dictum terminum impetrando Auditorem in Curia Romana: secùs autē si vult impetrare iudicem extra Curiam. & ita etiam seruat sacrum Palatium de facto. vide decis. 22. supr. de rescript. 1

SVMMARIVM.

1 *Iudex ad quem si reuocat absolutionem excommunicationis factam per iudicem à quo, non potest reincidere, sed debet de nouo excommunicare.*

DECISIO LXV. aliàs 651.

SI † aliquis iudex absoluit aliquem à sententia excommunicationis simpliciter, vel ad cautelam, propter quod est appellatum si iudex appellationis pronunciet benè appellatum, & malè processum, seu absoluat: à quo posteà petatur, quòd reducatur sententia excommunicationis in illum contra quem erat lata, non debet fieri: quia ille qui absoluit licèt esset iudex per literas surreptitias, seu per commissionem subreptitiam tamen habuit iurisdictionem, vt not. in c. ad audientiam. super verbo, irritum. & ibi contrariū videtur, extrà, de rescript. sed de nouo excomi- 1

excommunicet illum seruando ordinem, iuxta c.reprehẽsibilis. et c.cùm speciali.extrà de app. & c.cùm medicinalis.de senten.excom.libr.6.petatur aliqua causa, dum prædicta absolutio habuit locum, si factum fuerit per prædictum iudicem. & ita tenet Rota.

EPITOME.

Inhibitio post conclusionem fieri non potest iudici à quo, qui dedit refutatorios.

SVMMARIVM.

1 *Inhibitio in causa prophana post conclusionem in causa, non potest fieri.*

DECISIO LXVI. aliàs 674.

1 NOta, † quando [a] in aliqua causa spirituali
a vel prophana est conclusum, nõ potest fieri inhibitio, & licèt sit appellatum à conclusione, & dati sunt Apostoli refutatorij, & terminus assignatus ad sententiam audiendam, & appellãs impetrauerit Auditorẽ, qui intimat suam commissionem: Auditor à quo appellatũ est, potest proferre suam sententiam. & ita etiam seruat sacrum Palatium.

ADDITIO.

a Nota, quãdo. Ad declarationem istius dec. adde dec.sup.in tit.de dolo & contum.30. in ordine.

SVMMARIA.

1 *Appellationis articulo omisso de partium consensu potest in negotio principali procedi.*
2 *Appellans non potest inuito appellato procedere in negotio principali omisso articulo grauaminis.*

DECISIO LXVII aliàs 716.

1 NOTA † quòd si appellatum [a] est in aliqua
a causa ad Curiam Romanam, quòd omisso articulo appellationis de partium voluntate proceditur in negotio principali, vt c.cordi. de app.libr.6.pro hoc etiam facit c.accepta.eod. tit.
2 de appell.causa † appellationis, & negotij principalis commissa sit alicui domino Auditori sacri Palatij de speciali mãdato Papæ, & appellans velit quòd tantum procedatur in negotio principali omisso appellationis articulo: & appellatus velit contrarium. s. quòd procedatur in articulo appellationis: scilicèt, an appellatio sit iusta vel iniusta, tũc obtinebit appellatus, videlicèt, quòd priùs procedatur in articulo appellationis. & hoc tenet Inno.in c. vt debitus.extrà, de app. & hoc etiam videtur tenere Io.Mo.in alle.c.cordi. super verbo, volũtatis. etiã potest esse ratio, fortè cùm appellans si malè appellauit condemnetur appellato in expẽsis. pro hoc facit c. cùm appellationibus.de appel.lib.6.& Io.Mon.in alleg.c.cordi. & hoc etiam seruat Rota.

ADDITIO.

a Si appellatum. Adde Fran.in c.vt debitus. col. antepenul.de appell.& Aegid. Bellamer.dec.3.& 9.& 18.hoc tit.

SVMMARIA.

1 *Auditores inhibent iudicibus extra Rotam statim post præsentatam commissionem: secùs in Rota, vbi debet constare de appellatione prius.*
2 *Iudex appellationis nõ potest inhibere iudici à quo, nisi sententiam suam exequatur in casibus, in quibus appellatio prohibetur, antequàm cognoscat an appellatio sit recipienda.*

DECISIO LXVII. aliàs 272.

SCiendum est † quòd si in aliqua causa spiri- 1
tuali, vel prophana appellatum est ab auditore, vel alio quocunq; iudice extra Palatium Apostolicum, quòd commissione facta & præsentata super hoc alicui dom. Auditori sacri Palatij: qua præsentata, & assignata die ad dicendum cõtra commissionem, contra quam adueniente die nihil dicitur, vel datur sufficienter cõtra dictam commissionẽ, per quam Auditor procedere virtute dictæ commissionis non possit: si petatur inhiberi, tunc dictus Auditor inmediate potest inhibere prædictis iudicibus, secùs autem si est appellatum ab aliquo Auditore sacri Palatij. Nam si est appellatum à sententia diffinitiua cognitis & vocatis partibus, quòd appellatum sit, statim potest inhiberi Auditori postquàm constat de
appellatione: nisi in casibus, in quibus appellatio 2
inhibetur: vtputà in sententia super notorio crimine lata, vel de quo quis est in iure confessus, vel similibus casibus, vt 2.q.6.c.sunt quorum. & c.sequen.tunc non potest iudex appellationis inhibere priori iudici, ne sententiam suam exequatur, nisi postquàm cognoscere cœperit, an appellatio sit recipienda, vel non: & vtrùm sit casus, in quo poterit appellare, in c.Romana. vt in §.si autem.de appell. libr. 6. Si verò à grauamine ante sententiam appellatur, tunc non prohibebit priorem iudicem procedere, nisi cùm iam constet sibi appellatum esse, & ex causa legitima: & incipit iudex appellationis de veritate causæ dictæ appellationis cognoscere, & tunc statim inhibebit, vt no.in §.quod si obijciatur. præall.c.Romana. super verbo, prohibere. & ita etiam tenet, & seruat Rota circa doctrinam inhibitionis faciendæ in causis prædictis.

SVMMARIVM.

1 *Lis non dicitur pendere propter extraiudicialem appellationem.*

DECISIO LXIX. aliàs 764.

SCiendum est quód c.vt circa.de elec.lib. 6. & c.procurator.eo.tit.loquitur in appellatione extraiudiciali. & etiã c.concertationi. de app.eo. lib. & prędicta capitula non habent locum in tit.
vt lit.pen.in Clem.quia lis † nõ [a] dicitur pendere 1
respectu appellatiõis extraiudicialis, quia appel- a
latio extraiudicialis non inducit litis pendentiã,

 sed

sed appellatio iudicialis. Ratio, quia appellans in iudicio offendit ministrum iuris, & appellans extra iudicium offendit legē, quare magis peccat, qui offend it ministrum legis, quàm qui offendit legem: quia mitius agitur cū lege, quā cum ministro legis, vt l. Celsus. de arb. tamen potest respō.-deri, quòd si appellatur à iudice, non fit sibi iniuria, secundùm Arch. in c. venerabilis. super verbo spectat. de sen. excom. lib. 6. & Ino. in c. cū speciali. super ver. cū iudice. de app. Prædicta tenent aliqui Auditores sacri Palatij, & aliqui contra, tamen maior pars tenet dec. prædictam.

ADDITIO.

a Pendere. Quando lis dicatur pendere vide Clem. 2. vt lite pendente. & ibi scrib. Item & Fel. in c. super literis. de rescr. col. 6. vers. Limita primò.

SVMMARIVM.

1 Appellatio generalis à grauaminibus in iudicio est nulla, & similiter generalis allegatio nullitatis nisi specificentur grauamina, & nullitates.

DECISIO LXX. aliàs 749.

1 NOta, † quòd si principalis persona alicuius causæ, vel procurator eius dicat in iudicio corā Auditore, appello à vobis à tali grauamine, & etiā ab omnibus alijs grauaminib[a] illatis, quòd
a talis appellatio non est admittenda, [a] nisi declaret in appellatione grauamina, in quibus dicit se esse grauatum. Idem etiam est, si aliquis dicat aliquem processum causæ alicuius nullum, nisi dicat, & monstet in processu causam nullitatis. hoc hoc etiam seruat Rota.

ADDITIO.

a Non est admittenda. An appellatio à futuro grauamine valeat, vide glo. in Clem. sicut. de app. in verbo, à futuro. & p do. Abb. in c. significauerūt. de test. in 3. col. in ver. sed quæro, &c. in c. 1. de dilat. in 2. no. & in c. cessante. de app. in 1. col.

SVMMARIVM.

1 Appellationis articulus potest omitti de consensu partium, vel solius appellantis.

DECISIO LXXI. aliàs 798.

1 SCiendum est, † quòd si aliqua causa peruenit ad sedem Apostolicam per appellationem, tunc articulus appellatus potest omitti de cōsensu, vt in c. cordi. de appel. lib. 6. Inno. tenet in c. vt debitus. de app. quòd articulus appellationis potest omitti solū de voluntate partis appellantis, & hoc tenet communiter Rota.

SVMMARIVM.

1 Auditor non potest pronuntiare super desertione appellationis sine speciali commissione.

DECISIO LXXII. aliàs 818.

1 SCiendum est, † quòd si aliqua pars litigantium petat in sacro Palatio ab aliquo eius Auditore pronuntiari aliquam appellationem fore desertam, quòd non potest prōnuntiare sine aliqua speciali commissione.

SVMMARIVM.

1 Terminus ad dicendum contra commissionem seruari debet, vbi agitur de desertione alicuius appellationis.

DECISIO LXXIII. aliàs 822.

SCiendum est † quando agitur de desertione alicuius appellationis, quòd assignetur terminus ad dicendum contra commissionem, quia Auditor sine assignatione illorum terminorum non potest pronuntiare super hoc. 1

SVMMARIVM.

1 Appellanti post decem dies à sententia lata cōtra eum per audientiam contradictarum dari debent Apostoli refutatorij, & si iuret ad notitiam suam tunc peruenisse.

DECISIO LXXIIII. aliàs 824.

SCiendum est, † quòd si procedatur contra aliquem per audientiam cōtradictarum in possessorio vel petitorio: & feratur sententia contra eum, & post aliquod tempus appellet infrà decē dies: sed dicit post prædictum tempus quòd venit ad notitiam suam, ideò appellat infrà decem dies, & paratus est hoc iurare, quòd talis non debet admitti cum iuramento, ideò dandi sunt sibi Apostoli refutatorij. & ita tenet Rota. 1

SVMMARIA.

1 Attentata lite pendente non reuocantur, vbi cōstat de nullitate appellationis, vel non interesse partis.

2 Gratia secundi non redditur surreptitia ob non factam mentionem de litis pendentia super surreptione gratia prima impetrantis.

DECISIO LXXV. aliàs 357.

NOta, † quòd attentata [a] post inhibitionem, vbi constat de nullitate appellationis, non sunt reuocanda propter verbum canonicè, positum in c. non solum. de appell. lib. 6. sed vbi constat de iniustitia seruandus est ordo. Item † quòd pendētia litis gratię surreptitię: primò inter primum & secundum impetrantes, non reddit gratiam surreptitiam secūdi super beneficio cadente sibi impetratione vtriusq; partis, si nō facta mentione de litis pendentia impetrauit, quia non interest, &c. per Innocen. in c. final. vt lite pendeot. in addit. nec habet locum c. 1. & 2. vt lite penden. libr. 6. 1 a 2

ADDITIONES.

Attentata. Circa materiam attentatorū vide quæ scripsi ad decisi. 1. sup. hoc titul. in nouis. & Fely. in c. ex tenore. col. 3. versi. & dicit Ro. de rescript. & vide a

& vide Imol. in c. bonæ. de appellat. Matth. de Afflict. decis. Neapol. 98. incip. pulchrum est dubium. &c. Et an notorius defectus Iuris impediat restitutioné possessionis beneficij, vide per glos. in verb. inquirât. col. 8. tit. de collat. in pragmat. sanct. versic. septimò vbi est præsumptio, &c.

SVMMARIA.

1 *Attentata appellatione pendente post eius desertionem non sunt reuocanda.*

2 *Attentata non sunt reuocanda ad instantiam illius, de cuius non iure clarè constat.*

DECISIO LXXVI. aliàs 464.

a 1 NOta[a] † quòd attentata appellatione pendente à diffinitiua post ipsius desertioné non veniunt per modum attentati reuocanda: quia propter desertionem fingitur non appellatum. per l. suæ. de his qu not. infa. ff. pro hoc. facit optimè c. licet. de senten. excom. libr. 6. à contrario sensu: ibi not. vide dec. 10. suprà isto tit.

ADDITIO.

a 2 Not. † Ad instantiam illius de cuius non iure clarè constat non veniunt attentata lite pendente reuocanda, sicut dicimus in interdicto Vnde vi. iux. no. per Innoc. in c. constitutus. de fil. presb. & c. significasti. de diuor. & quia sua non interest hoc petere. de electi. cùm inter. & 2. q. 6. non solent. de testi. veniens.

SVMMARIVM.

1 *Iudex datus super mala administratione alicuius prælati, si pendente termino ad dandum apostolos ratione appellationis ab alieno grauamine pro se illato interposita, interdixerit administrationem prælato, an dicatur nulliter processisse?*

DECISIO LXXVII. aliàs 570.

1 IVdici † delegato à Papa committitur inquirere cōtra quendam prælatum super mala administratione: fuit appellatum ab eo à quodam grauamine prætenso per prælatū: sed iudex post appellationem ante dationem apostolorum interdixit sibi administrationem, ne lite pendente administret. Ille coram superiore cognoscéte de appellatione petit illam interdictionem reuocari tanquam attentatam: cùm ante appellationem fieri non potuisset talis interdictio. arg. c. venerabilis. de offi. dele. l. postquàm. §. 1. ff. vt in poss. leg. & ibi not. per illam l. hoc tenebant quidam. Alij verò quasi omnes contrà: quia ante dationé apostolorum suspensa fuit omnis potestas, vt de ap. c. non solum. lib. 6. ergo quicquid fecit, nullum fuit. Nec ob. l. postquàm. §. 1. quia ibi in ordinario iudice: & quia iam responderat appellationi, & dederat apostolos, & ibi appellatum fuit à diffinitiua, & erat iudex ordinarius, ad cuius officium etiam post appellatinnem multa pertinét. de appella. cùm teneamur. et c. ad hoc. et c. posuit: hic erat delegatus, cuius potestas expirat post appellationé legitimam. Vel meliùs hic non constabat an ista interdictio esset facienda ante appellationem: quia non cōstabat an esset suspectus de mala administratione: nec an inquisitio super hoc facta esset sufficiens ad interdictionem faciendam: & ideò non potuit fieri pòst. ibi verò constabat cautionem fore præstandam ante appellationem: quare non obstat.

SVMMARIVM.

1 *Attentatorum causa non requirit obseruationem terminorum.*

DECISIO LXXVIII. aliàs 765.

SCiendum est † quòd si in aliqua causa spirituali vel prophana est appellatum si pendente appellatione aliquid innouetur, & pars appellans petat in suo libello reuocari attentata ante omnia: in tali petitione non sunt seruādi termini sacri Palatij: quia sufficit Auditori quòd fiat sibi fides legitima de appellatione, & etiam de attentatione: quo facto immediatè potest reuocare attentata. & hoc communiter tenet Rota. 1

SVMMARIVM.

1 *Fatalia non currunt agenti super attentatis.*

DECISIO LXXIX. aliàs 448.

NOta † quòd fatalia ad prosequendum, & finiendum non currunt appellāti qui prosequitur & agit super attentatis: imò illud tempus executionis fiendæ post sententias super attentatis latas, est de fatalibus subducendum: nam licèt appellans appellationem suam, & negotium principale, & causam attentatorum posset simul prosequi: tamé ad hoc non arctatur, nisi velit: imò indultum est sibi à lege, vt super attentatione ante omnia audiatur. de appel. non solú. lib. 6. quod non est ei auferendum. c indultum. de reg. iur. lib. 6. & quia culpa aduersarij in attentatis causam huic edicto dantis, videtur legitimè impeditus: ita vt interim sibi fatalia currere non debeant. facit in arg. c. quandiu. de appel. in Clé. & not. in c. ex ore. de appellat. per Innoc. & Hostien. vide dec. 10. sup. isto tit. 1

SVMMARIVM.

1 *Apostolorum dādorum tempus currit à tempore appellationis emissæ, & non à tempore prolationis sententiæ.*

DECISIO LXXX. aliàs 484.

NOta, † quòd 30. dies ad dandum apostolos currunt à tempore[a] appellationis emissæ, & non à tempore prolationis sententiæ, propter rationes Host. quas ponit in c. 1. de appel. lib. 6. & posteū Gen. in Clé. quāuis. de appel. & alle. text. pro ista opin. in c. ab eo. de appell. lib. 6. licet ibi, 1 a

& alibi in d. Clem. Ioan. tenuerit contrarium, & Pau. cum eo in eadem Clem. per l. iudicib*. C. de appell. quam intelligit Gen. ibi per subauditum. vnde dicitur quòd prædicti dies tunc à tempore sententiæ intelliguntur appellatione suspensi. & in hac parte declinat Io. de Ligna. in c. dilectus. de appel. Sed videtur contrarium. C. de appell. l. 2. & postquàm appellatio porrecta est.

Additio.

a Currunt à tempore. Fatalia iuris vel statuti an per partes prorogari possint, vide Abba. in c. ex ratione. de appell. vbi dicit quòd suspēdi & non prorogari possint. hoc etiam tenet Ludo. Rom. in l. 2. ff. de re iudica.

DECISIO LXXXI. aliàs 493.

Similis est decis. 6. hoc eod. titu. in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Apostolorum datio est actus extraiudicialis.*

DECISIO LXXXII. aliàs 675.

NOta quòd si Auditor sacri Palatij assignauit terminum appellanti ad recipiendum apostolos, & non veniat in termino sibi assignato ad sacrum Palatium, vbi sedet pro tribunali: quòd nihilominus si appellās veniat ad domum suam, vel alibi, vbi sit Auditor, quòd licèt in tribunali non sit: debet concedere apostolos reuerentiales, vel refutatorios secundum quod
1 videtur dicto Auditori, quia † datio apostolorum est actus extraiudicialis, & non iudicialis. & ita seruatur.

EPITOME.

Appellans nō tenetur alibi quærere appellatum, quàm in ecclesia sua parœciali, in qua tenetur residere.

SVMMARIA.

1 *Citatio potest exequi in valuis ecclesiæ parœcialis contra beneficiatum.*
2 *Ecclesia cathedralis succedit loco domicilij.*

DECISIO LXXXIII. aliàs 523.

1 NOta, in † causa beneficiali [a] super parœcia-
a li ecclesia quóad deuolutionē ipsius cau-
sæ ad Curiam, sufficit appellatioem esse intima-
tam in ecclesia, de qua agitur, & in ecclesia cathe-
drali: licèt possessor, vel intrusus personaliter nō
apprehēdatur, nec alia diligētia fiat de ipso per-
quirendo, quia appellans non tenetur alibi quæ-
rere quàm in ecclesia sua parœciali, in qua tene-
tur residere, sicut maritus cum vxore. arg. no. per
Innoc. in c. si. de eo qui mit. in pos. & de Clē. non
2 re. c. clericos. et c. ex tuæ. quia † ecclesia cathedra-
lis succedit loco domicilij, vt in Clem. causam.
de elect. si ergo ibi & in beneficio, de quo agitur,
fiat intimatio, sufficit. arg. in Clem. antedicta.

Additio.

Beneficiali. Cum hac dec. cōcordat. dec. 22. tit. de a
rescrip. in no. & deci. 60. hoc eo. tit. sup. in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio ratiōe episcopatus, vel abbatiæ, intimari debet in ianuis Palatij Papæ: sed in inferioribus sufficit in audientia contradictarum.*

DECISIO LXXXIIII. aliàs 690.

DIc † quòd dominus Petrus de Sarcenato 1
Auditor sacri Palatij dicit, & tenet quòd si
appellatum est in aliqua causa ratione episcopa-
tus, vel abbatiæ, vel aliarum dignitatū inperio-
rum, quòd tunc talis appellatio ad introducen-
dum causam in curia debet intimari in ianuis do-
mini Papæ cum notario publico: secùs antem si
appellatum est in causis beneficiorū inferiorum:
quia tunc debet intimari in audientia contradi-
ctarum: si autem appellatio est à dominis Audi-
toribus sacri Palatij, tunc appellatio est intiman-
da in cancellaria domini nostri Papæ.

SVMMARIA.

1 *Appellatio si non prosequatur infra terminum datum ad prosequendum deseritur: & sententia super desertione lata est interlocutoria.*
2 *Sententia lata super attentatis est interlocutoria.*

DECISIO LXXXV. aliàs 691.

NOta † quòd si appellatio non prosequatur 1
infra terminum iuris, vel terminū assigna-
tum a iudice ad prosequendum, quòd tunc talis
appellatio poterit pronuntiari deserta, vt c. si ap-
pellationem, de appel. in Clem. & no. in c. cùm sit
Romana. de appellat. pronuntiatio † autem fa- 2
cta à iudice super desertione dicitur sentētia in-
terlocutoria, [a] non autem diffinitiua, secundum a
c. & si sententia. de re iudica. libr. 6. Non seruatur
in tali pronuntiatione, cùm non sit sentētia diffi-
nitiua, sed interlocutoria. & ita seruat Rota.

Additio.

Interlocutoria. Adde Fely. in c. ex parte. 2. de re- a
scrip. col. fin. in versic. & pro istis. Adde Abb. in
c. cùm cessante. de app. Sic etiam seruatur in practica curiarum Franciæ. Nam pronuntiatione facta super desertione appellationis dantur requestæ iudicibus ad reuocandam sententiam interlocutoriam, quæ si non esset interlocutoria, reuocari non posset.

SVMMARIVM.

1 *Auditor potest pronuntiare super desertione sine noua commissione.*

DECISIO LXXXVI. aliàs 692.

QValiter † autem diffinitiua sententia, vel 1
interlocutoria sit ferenda, vide Innocen. in

cen. in c. auditis. de procur. nec est necessarium quòd impetretur à Vicecancellario Auditor super desertione appellationis pronuntianda. & hoc tenet Rota, quoniã iudex appellationis potest hoc pronuntiare si petatur sine speciali commissione, vt est dictum.

SVMMARIVM.

1 *Sententia super desertione est interlocutoria.*

DECISIO LXXXVII. aliàs 125.

1 NOta, † quòd sententia lata super causa desertionis videtur interlocutoria, & non diffinitiua, quia sententia lata super exceptione peremptoria videtur interlocutoria, vt no. Ioan. Andr. in Clem. fi. de ap. modò exceptio desertionis videtur peremptoria. de hoc dic. vt not. Ioan. Mo. in c. cupientes. super verbo, priuatos. de electio. libr. 6. §. sed posito. & per Archiadiac. super verbo, plenam fidem. de hoc latiùs. 20. distinc. in summa per ipsum.

DECISIO LXXXVIII. aliàs 756.

NOta, sciendum est quòd datio apostolorũ non est actus iudiciarius.

De Præbendis.

SVMMARIA.

1 *Variare non potest clericus habens facultatem nominandi.*

2 *Episcopus an possit ex consuetudine nominare contra minimum statutum.*

DECISIO I. aliàs 22.

1 NOTA, † quòd vbi ordinarius, vel alius superior habet potestatem nominandi aliquem in prima sui creatione, quòd recipiatur in canonicum in certa ecclesia sui episcopatus: & talis primò nominatus acceptat gratiam, quãtum est in se: si tamen dictus nominatus renuntiet gratiæ sibi factæ per nominãtem, ille qui denominauit, non potest alium nominare. argu. l. apud Aufidium. ff. de optio. legat. & quod not. Archidia. in c. cùm in multis. super verbo, exprimat. in princ. & in c. gratia. in fin. de rescript. libr. 6. maximè quando nominans est clericus, & persona ecclesiastica: in qua talis variatio non approbatur. vt c. pastoralis. de iure patro. & quod not. Innocen. in c. cùm Bertoldus. super verb. episcopum. de re iudica. licèt videatur contra l. vnum ex familia. in princi. cum ibi not. de leg. 2. super verbo, mutetur. et c. si electio. de electi. lib. 6. sed ibi electio immediatè non habet effectum, nisi secuta confirmatione: collatio tamé habet cõsentiẽte nominato. 2 An † autem episcopus possit nominare contra minimũ statutum ex consuetudine? dic quòd talis consuetudo cùm sit onerosa, nõ valet, vt in c. 1. de consue. cum ibi no. per Ioan. And. & quod not. in c. dilectus. in verbo, constitutum. eod. tit. vide deci. 31. infrà de concessione præbend.

SVMMARIA.

1 *Episcopus ex causa an possit dispensare, vt quis habeat duas dignitates, vel personatus in eadem ecclesia?*

2 *Episcopus an possit dispensare quòd minor 25. annis teneat beneficium curatum.*

DECISIO II. aliàs 29.

NOta, † quòd Episcopus potest dispensare, vt quis teneat duos personatus, seu duas dignitates in eadẽ ecclesia, & hoc propter necessitatem, seu vtilitatem ecclesiæ, aliàs non posset: vt not. per Archid. in c. 3. de consuet. lib. 6. Vtrùm † autem possit dispensare, quòd minor 25. annis teneat beneficium curatum? Dic vt no. in c. licèt. super verbo, carere. de electio. per Archidia. hoc verum est secundum Inno. & alios. Huic opinioni non statur etiam propter prærogatiuam meritorum, vel ex quacunque alia causa secundum Ioan. Andr. in d. c. licèt. cùm solus Papa in hoc dispensare potest. per c. de multa. de præben. secundum Ioan. Andr. & Archidiac. 1 2

SVMMARIVM.

1 *Canonicus post receptionem suam in canonicum factam, habet actionem ad præbendam postea vacantem: licèt non dicatur habere ius in præbenda, nisi sibi assignetur.*

DECISIO III. aliàs 30.

NOta, † quòd vbi aliquis est receptus in canonicum, ex tunc habet actionem ad præbendam posteà vacantem, si alter non præcedat, sed tamen non habet ius in præbenda, nisi sibi assignetur. de quo dic vt in c. tibi qui. de rescriptis. lib. sexto. per Archidiaconum. 1

SVMMARIVM.

1 *Beneficium vacare dicitur vbi facta est resignatio, seu vbi erat beneficiatus.*

DECISIO IIII. aliàs 33.

NOta, † quòd ibi beneficium [a] videtur vacare, vbi facta est resignatio [b] vel vbi erat, qui tenebat beneficium. de quo per Archidiaco. in c. si electio. super verbo, ex eo. de electionib. libro sexto. et c. commissa. super verbo, pacifica. eodem titulo. & in c. licèt. in magna. gloss. de præbend. iunct. c. 1. vt lite pendente. in Clem. vbi de hoc. & vide infrà decisi. 135. in isto titulo. 1 a b

ADDITIONES.

Ibi beneficium. Adde Roma. consil. 341. incip. quòd primum. col. 3. a

Resignatio. Ista decisi. facit ad quæst. an ille qui resignauit beneficium suum faciat fructus suos, donec ille in cuius fauorem facta fuit resignatio, beneficij resignati adeptus fuerit possessioné, & resigna- b

resignationis admissionem resignanti intimauerit. Et resolutio est quod sic, si resignatio facta fuerit per procuratorem, & in absentia resignantis: secus si in propria persona illam fecerit: quia tunc resignans dicitur priuari proprietate & possessione beneficij resignati, secundum Innoc. & Doct. in c. quod in dubijs. & in c. admonet. de renuntiat. & pro his facit regula 34. cancell. apostol. vide Nico. Boërium in §. 1. tit. *des coustumes touchant* donat. in consuetud. Biturigen.

SVMMARIA.

1 *Expectantium authoritate apostolica sub clausula, ad præbendam quam duxerit acceptandam, si alter primus in data omittat acceptare primam præbendam vacaturam non sibi praeiudicat, quin possit acceptare secundam.*

2 *Gratiam habens quòd possit acceptare præbendam ecclesiarum præstimonijs vnius cedentis, vel decedentis, poterit simul, vel successiuè acceptare præbendam, vel præstimonia, & separatim.*

DECISIO V. aliàs 37.

1 NOta † quòd vbi sunt duo expectantes [a] au-
a thoritate apostolica sub ista clausula, [b] ad
b præbendam quam duxerit acceptandum, si pri-
mus in data omittat acceptare primam præben-
dam vacaturam, non sibi præiudicat quin possit
acceptare secundam. nec in isto casu habet locum
c. si clericus. de præben. libr. 6. vt ibi videtur no-
tare Archi. super verb. quòd iudex. & videtur no
tare Innocen. in c. mandatum. circa princ. de re-
2 scrip. Et idem † si habeat gratiam, quòd possit ac-
ceptare præbendam ecclesiæ cum præstimonijs
vnius cedentis, vel decedentis: quia tunc potest
simul, vel successiuè acceptare præbendam, vel
præstimonia, & separatim. & vide infrà decis. 20.
ins. de concess. præbend.

ADDITIONES.

a Duo expectantes. Adde Staphil. in tractat. de liter. grat. & iust. fol. 110. versicu. primò ius in literis.

b Clausula. Ista clausula hodie in regno Franciæ non videtur habere locum propter concordata in titu. de forma mandati.

SVMMARIVM.

1 *Expectans apostolicus præfertur nominato ab eo, qui nominare potest ex concessione Papæ, vel priuilegio.*

DECISIO VI. aliàs 55.

1 NOta, † quòd vbi aliquis ex rescripto [a] Papæ,
a vel ex priuilegio potest nominare ad va-
cantem, seu ad vacantes præbendas: nominatus
per talem priuilegiatum nō præfertur impetran-
ti apostolico: imò apostolicus tali nominato præ-
fertur secundum aliquos. vide de præben. si cui.
lib. 6. arg. de præbend. dudum. propter hoc non
videtur potestatem à se abdicasse.

ADDITIO.

Ex rescripto. Adde Staphil. in tract. de liter. grat. a
& iustit. fol. 36. versic. ex quo dicto. Et nota contra nominatos vniuersitatem. Et dato concursu impetrantis apostolici & nominati graduati in beneficio vacante, quis illorum præferri debeat: vide glos. in §. non tamen intendit. in verb. effectum. titu. de collat. in Pragmat. sanctio. & dato concursu impetrantis apostolici & præsentati per patronum quis debeat præferri vide per Philip. Dec. consi. 117. col. 1.

SVMMARIVM.

1 *Gratia potest purificari in Curia Romana.*

DECISIO VII. aliàs 134.

NOta, † quòd vbi sunt tres executores dati 1
ad purificādum gratiam, gratia potest pu-
rificari in Curia Romana: [a] quia talis purificatio a
etiam potest fieri absente parte, vt videtur notare Inn. in c. licet. de transla. episcop. imò si duo ex tribus iudicibus datis cognoscerent de purificatione, antequàm constaret tertium impeditum: dum tamē reuera impeditus esset, valeret, si pòst probaretur reuera: licèt faciat contrà quod not. Arch. in c. cū plures. de offi. dele. li. 6. super verb. impediri. sed in gloss. super verb. malitiosè. tenet primam partem. & pro prima parte facit l. ne in arbitris. §. sin autem de arbitrio. C. de arbi.

ADDITIO.

Curia Romana. Hodie in Francia seruatur op- a
positum, propter priuilegia regni.

SVMMARIA.

1 *Expectans ad collationem Decani & capituli ad illa, quæ habent conferre in aliqua ecclesia ciuitatis, poterit acceptare beneficium quod non est de principalioribus in ecclesia cathedrali.*

2 *Canonici ecclesiæ collegiatæ si deseruiant diuinis in aliqua ecclesia cathedrali, & ob id recipiunt distributiones, & installantur non propterea videntur esse canonici illius cathedralis ecclesiæ.*

3 *Deseruiens duabus ecclesijs nomen assumit ex ea, in qua magis moratur.*

DECISIO VIII. aliàs 309.

NOta quòd vbi sentētia [a] fuit lata in audien a
tia, † quòd est aliquis expectans ad colla- 1
tionē Decani, & capituli ad illa quæ habēt conferre in aliqua ecclesiarum ciuitatis, vel diœcesis, posito quòd vigore istius gratiæ non possit acceptare beneficium in ecclesia cathedrali, scilicet beneficium maius, vel præbendam cathedralem: tamen beneficiū minus, vicariā, vel aliud beneficium modicum, quod non est de principalioribus in ecclesia potest talis impetrans acceptare. quia c. quāuis. de præb. libr. 6. est pœnale: & ideò restringēdum. Itē est ibi propter prærogatiuā, & honorē ecclesiæ cathedralis, quòd nō veniat beneficium

neficium sub generalibus verbis: sed in modicis beneficijs ecclesiæ cathedralis non est illa prærogatiua: maximè cùm non intersit capitularibus negotijs, ergo videtur cessare ratio d. c. quamuis. Archidiaco. in allegato c. quamuis. super verbo, ecclesiam. videtur notare contrarium. & idem Ioan. Andr. in gloss. non extendit: licèt sententia fuerit lata in contrarium: & hoc in fauorem pauperis impetrantis: quia in gratia speciali, & non
a pauperis forte posset habere locum opinio Archidiac. & Ioan. Andr. & ex hoc potest dici, quòd
2 † si ad aliquam ecclesiam cathedralem veniunt deseruiendo diuinis aliqui alij canonici alicuius ecclesiæ collegiatæ, licèt in ecclesia cathedrali tales canonici recipiant distributiones, & installentur, quòd non videantur esse canonici ecclesiæ, cùm alibi habeant focum, & larem, & stallū: similiter & principaliter debet attendi locus, in quo originaliter sunt canonici, & seruiunt, & habent habitationem, & in qua ecclesia nomen recipiant: quia à nomine res denominatur. §. est & aliud. Instit. de dona. vbi dicitur, quòd nomen debet esse consonum rei, ad quod C. de incol. l. 2.
3 & fin. quia vbi † aliquis seruit in duobus locis: de loco ex quo trahit moram, & in quo magis moratur nomen assumit, vt l. seruis vrbanis. in princ. versic. dicendum. de lega. 4. Item à iure artificium ad se trahit officium, vt in l. seruos. §. fi. de lega. 3. ergo posito quòd officient in ecclesia cathedrali, si alibi similiter officiantur, & vltra officium faciant similiter aliud officium: quod faciunt alibi trahi ad se officium ecclesiæ cathedralis. vt sic non sint de ecclesia. ad quod l. eius qui. §. fin. ff. ad municipales.

ADDITIO.

a Vbi sententia. Adde Staphi. in tract. de liter. grat. & iustit. fol. 27. versic. vtcumque sit.

SVMMARIVM.

1 Beneficium quod est in claustro, vel in continentibus ædificijs, quando censeatur esse in ecclesia.

DECISIO IX. aliàs 549.

1 VTrùm † beneficium censeatur in ecclesia, cùm est in claustro, vel in continentibus ædificijs ecclesiæ? facit pro & contra. ff. de verb. signi. l. 2. de consecrat. eccles. vel altar. c. 1. lib. 6. de senten. excommu. c. si ciuitas. eod. lib. & videtur attendendum, an habeat officium facere in ecclesia: vt putà celebrare, & in horis interesse: vt tùc in ecclesia cēseatur. arg. l. cùm quid. de fund. instru. & ad hoc facit multum destinatio patrisfamiliàs, seu fundatorū, vel communis, vbi censeatur destinatum: an quòd sit beneficium in ecclesia: & ibi quotidiè distributiones recipiat, & seruiat, vel non. ad hoc faciunt iura. ff. de lega. 3. l. seruis vrbanis. C. de præ mi. l. si prædium. & de supellect. leg. l. quemadmodum. de fundo instruct. l. quæsitum. §. Alfenus. & §. si quis. & 11. ad municipales. l. eius qui. §. fina. quæ leges probāt, quòd non attendatur locus: quia est extra ecclesiam: sed alia qualitas destinationis, moræ, & seruitij: licèt etiā aliquando seruiant in capella, seu ecclesia, quæ est in claustro, & dixerunt quòd ab antiquo plures obtinuerūt in Palatio, quòd si talis beneficiatus non habet alios prouentus, quā illos, quos percipit ab ecclesia propter seruitiū, quod ibi facit: quò d censetur in ecclesia, licèt etiam habeat in claustro celebrare, vel in aliquo seruire: secus si haberet dotem, vel redditus pro illo beneficio aliunde, & extra ecclesiam destinatos illi beneficio: quia tùc est extra ecclesiam, & sic vtrobique videtur dicere attendere vbi dignius officiū exercet: & vbi frequentius, &c. facit de deci. c. ad apostolicæ. ff. ad municipa. l. eius qui. §. fin. & l. si quis fructus. & pro hoc de sepul. cū quis. lib. 6. & quod ibi not. Io. Andr. in nouel.

SVMMARIA.

1 Optio præbendarum vbi datur de minori ad mediam, & de media ad maiorem, quis optare poterit maiorem, si ius in minori non habet.
2 Possessio sola dat titulum in beneficialibus.
3 Consequens si fundatur in aliquo antecedenti: sublato antecedenti tollitur.

DECISIO X. aliàs 577.

VTrùm † in ecclesia vbi sunt præbendæ minores, mediæ, & maiores: & secundum ordinem receptionis antiqui canonici possunt de minori ascendere ad medias, & de medijs ad maiores: si vnus qui primò erat receptus in canonicum, & authoritate capituli ad preces imperiales obtinuerat de facto vnam præbendam minorem vacātem per capitulum sibi collatam, quam magno tempore tenuit bona fide, & iusto titulo, ascenderat ad vnam mediam posteà vacantem, & dimisit primam minorem: & posteà superueniente quodam apostolico impetrante, qui primam minorem quam impetrauerat infra tempus debitum, & aliàs canonicè acceptauerat & sibi obtinuerat prouideri, declarabitur ipsum apostolicum habuisse ius in illa minori, & sibi adiudicetur: & illum alium ad eam ad preces imperiales receptum nullum ius habuisse, remanere debeat ille imperialis in illa media ad quam ascendit, vel vtrùm si sequens eum in ordine receptionis illam eandem mediam optauerit & dimissa minore quam aliàs iustè tenebat, ascenderit ad eam, debeat esse potior in eadem? Et videbatur quibusdam quòd primus imperialis sit potior in media, nō obstante quòd non habuisset ius in prima minori: ex quo eam tenuerat, & possederat bona fide: quare fecit fructus suos: & iste ascensus videtur quidam fructus. argumen. c. consultationibus. de iure patronat. hoc allegant l. Barbarius Philippus. ff. de offic. prætor. & quæ no. Innocen. in c. nihil. de electio. pro hoc in speciali allegabatur vnus textus, qui videtur probare, quòd † sola possessio dat titulū 2
in beneficialibus. c. si à sede. de præbend. lib. 6. pro hoc in speciali allegabatur ff. de dona. inter virū & vxo. ff. ex auro. cum l. seq. & ad Trebel. l. facta. §. si heres. Determinatum fuit contrarium. quia

quia ex quo non habebat titulum canonicum in prima minori, non possit habere in secunda media: quia in ecclesijs vbi habet locum optio, vel ascensus, seu permutatio præbendarum, fit transitus de vna ad aliam absque nouo titulo, & absque noua prouisione, vel collatione io virtute prouisionis seu tituli habiti in prima. iuxta not. per Archid. & Ioan. Monach. in c. cùm in tua. de consuet. libr. 6. Si ergo canonicus titulus non habetur in prima, non potest habere secundam: aliàs sequeretur, quòd ecclesiam sine canonico titulo obtineret, quod ius non patitur. Pro hoc, quia vbi consequens fundatur in aliquo antece-
3 denti: sublato antecedenti † tollitur consequens. benè facit ff. de pact. si cùm te. de accusat. ad petitionem. pro hoc l. egi. ff. de exceptio. rei iudica. pro hoc inducebam l. qui liberis. §. hæc verba. ff. de vulgar. & l. ex facto. §. fin. eod. titu. licèt illa aliquantulum videantur obstare, sed nó obstant si benè attendatur. pro hoc allegatur ff. de in diem adiect. l. 2. & l. 6. §. sed Marcellus. & ff. de ædili. edicto. l. 1. §. 2. & l. cùm autem. §. cùm reditur. pro hoc quia resoluto iure fundamenti, resoluitur fundamentum. de pigno. l. lex vectigali. ff. vt le. no. caue. l. 1. §. si quis sub conditione. & § qui minorem.

SVMMARIA.

1 *Beneficia subcollectoris surrogati in locum primi, censentur reseruata.*
2 *Beneficia semel affecta semper durant affecta.*

DECISIO XI. aliàs 412.

1 NOta, † licèt secundum ordinationem domini Gregorij vndecimi vnicus subcollector in qualibet diœcesi sit deputatus, cuius beneficia sint reseruata: tamen si vnus remoueatur, & alter loco eius surrogetur, omnium sic successiuè deputatorú sunt reseruata beneficia, próut suprà in quadam cóclusione est dictum, quæ incipit, Item quòd benè. & conclusum, videlicet quòd licèt cesset eorum officium, non tamen cessat reseruatio. Et est verum dicere quãdo quilibet pro suo tempore erat solus, & vnicus subcollector, & sic ipsius beneficia cadunt sub reseruatione, &
2 fuerunt affecta semel, quæ † affectio nunquam extinguitur, nisi per prouisionem Papalem subsecutam, saluo tamen casu c. statutú. de præbend. lib. 6. vide decis. 13. inf. de appellat.

DECISIO XII. aliàs 593.

DIc quòd si aliquis impetret &c. repetita est. suprà de rescriptis. decis. 5.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia semel affecta semper durãt affecta, etiam si desinat officiũ, propter quod beneficia fuerant affecta.*

DECISIO XIII. aliàs 617.

2 SIbeneficia [a] † alicuius sunt reseruata propter
1 aliquod officium sedis apostolicæ, quod habet, quòd licèt remoueatur, seu priuetur dicto officio quacunque causa: quòd nihilominus sua beneficia quæ tunc habebat remanebunt reseruata: secùs tamẽ de beneficijs, quæ post amotionem siue priuationem dicti officij obtinebit. & ita seruat prædicta sedes apostolica.

ADDITIO.

Si beneficia. Vide infrà duas sequentes decis. & infrà eod. titul. decis. 31. incip. Papa reseruauit. & in no. eod. titul. decisi. 10. incip. beneficia collectorum. a

DECISIO XIIII. aliàs 410.

Similis est decisi. 10. hoc eod. tit. sup. in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia collectorum sedis apostolicæ de stilo etiã cessante officio eorum remanent reseruata.*

DECISIO XV. aliàs 700.

DIc, † quòd beneficia collectorum sedis apostolicæ suot reseruata, quamdiu vtuntur officio secundum aliquos sapientes: secùs tamen est secundum stylum Curiæ Romanæ, quia póstquã semel quis factus est collector, vel subcollector, vtatur officio, vel non vtatur: beneficia quæ tunc habebat, remanent reseruara secundum prædictum stylum, seu obseruantiam sedis apostolicæ: beneficia autem quæ post depositum officium assequuotur, nón sunt reseruata. 1

SVMMARIVM.

1 *Impetratio beneficij in qua tacetur, quòd defectus fuerit familiaris Cardinalis, est surreptitia.*

DECISIO XVI. aliàs 721.

NOta, † quòd [a] vbi dominus noster Papa 1
vult, quòd gaudeant priuilegio Cardinalium familiares, & qui in expensis eorum cum quibus morantur continuè sunt, iuxta formam c. sicut. de verbo. significatio. libro sexto. Vnde si aliquis, qui impetrat beneficium aliàs de prædictis, & habitat cum aliquo de dominis Cardinalibus, & moriatur ille commensalis, cuius beneficium impetratur: & non fiat mentio de prædictis: gratia est surreptitia. & ita declarauit dominus Gregorius Papa xi. a

ADDITIO.

Nota quòd. Adde Aeneam de Falco. in tracta. reserua. in 4. q. in princ. incip. in 6. effectu. in 4. pagin. ver. & istud dictum. a

SVMMARIVM.

1 *Clausula, siue aliàs, generaliter veniunt omnes reseruationes, licèt vna tantùm sit expressa.*

DECI.

DECISIO XVII. aliàs 726.

1 NOta, † quòd beneficia ecclesiastica vacant diuersimodè apud sedem apostolicam, vt patet in c. licet. infrà, de præbendis. libro sexto. & in extrauagan. quæ incipit. Et debito pastoralis officij, & alijs diuersis modis. Vnde si Papa faciat alicui gratiam de beneficijs vacantibus apud sedem apostolicam per vnam viam: si vacant alia via reseruationis, non veniunt sub gratia, nisi ponatur in gratia de tali beneficio vacante, vel alio quouis modo. Nam tunc venit omnis via vacationis apud sedem apostolicam, & intellige per illam personam nominatam. & ita seruat Rota dominorum Auditorum sacri Palatij. dic vt in capitulo, quondam. de præbendis. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium ecclesiasticum dicitur plenum quãdo possidetur ab aliquo de iure.*

DECISIO XVIII. aliàs 740.

1 NOta † quòd beneficiũ ecclesiasticũ dicitur plenũ, quãdo possidetur ab aliquo de iure.

SVMMARIVM.

1 *Collatio vel præsentatio vbi communiter pertinet ad abbatem & conuentum: tutiùs est quòd abbas præsentet de consensu & voluntate capituli.*

DECISIO XIX. aliàs 105.

1 NOta, † quòd vbi præsentatio, seu collatio communiter pertinent ad abbatem & conuentum: tamen abbas, qui est caput collegij, facit præsentare, vt no. Inno. in c. ea noscitur. de his quæ fi. à præla. Et ex hoc sequitur, quòd vbi abbas probat, quòd collatio insolidũ pertineat ad eum: tutius tamen est, quòd quãdo abbas præsentat, quòd caueatur in litera pręsentari, quòd pręsentet de consensu, & voluntate capituli: quia in dubio de iure communi ad prælatum & ad capitulum pertinet collatio præbendarum, seu beneficiorum. de quo dic in c. à collatione. per Archid. de appellat. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Intrusus in beneficio reseruato propter decretum reseruationis nulliter confert beneficia ad eius collationem spectantia ratione dicti beneficij reseruati.*

DECISIO XX. aliàs 183.

1 NOta, † vbi aliquis est intrusus [a] in beneficio reseruato, seu dignitate: quãdiu toleratur, si cõfert beneficia, non valet collatio beneficiorum facta per ipsum existentem in tali dignitate reseruata: cùm reseruatio, & decretũ afficiat totum beneficium: & per consequens illud quod sequitur ex eo, vt c. vt nostrum. de appell. secùs si aliàs esset intrusus, præterquàm in beneficio reseruato. arg. not. per Innocen. in c. nihil. de elect. vide suprà de caus. possess. & propriet. nota quod vbi, decis. 11.

ADDITIO.

a Intrusus quis dicatur, vide deci. 13. suprà de cau. poss. & proprie. Aeneam de Falco. in tracta. reser. in 4. q. princip. in 26. effectu, & in 2. parte tract. in 4. princip. in 11. quæst.

SVMMARIA.

1 *Collator quando impeditur in suo turno, habet sequentem turnum.*
2 *Impeditus impedimento facti remanet illæsus.*

DECISIO XXI. aliàs 190.

NOta, † quòd vbi ex statuto ecclesiæ sunt duo, abbatissa & decanus: quorum vnus habet conferre duas præbendas primò vacaturas: secundus habet conferre tertiam: in casu quo primus esset impeditus per apostolicum, nõ noceret sibi, quin posset conferre præbendam aliàs vacantem, si cõtingat quòd primus fuerit impeditus in collatione suarum duarum: & sic tertia iure statuti pertinebit ad eum, si contingat postea quòd aliquis sit impetrans ad collationem abbatissæ, quæ habet conferre duas: talis impetrans tertiam præbendam quæ pertinet ad abbatissam propter impedimentum poterit acceptare: quia eius collatio pertinet ad abbatissam pro nunc. ergo est verum dicere, quòd ille qui habet ad collationem abbatissæ, est potior illo, qui habet ad collationem Decani: quia licèt regulariter prima præbenda pertineat ad Decanum: tamen vbi abbatissa fuit impedita, pertinet nunc ad abatissam, & non ad Decanũ. arg. c. si de beneficio. in princ. de præb. in Clem. & † quia impeditus impedimento facti remanet illæsus. c. significante. de pig. et c. imputari. de reg. iur. libr. 6. de concess. præben. c. quia diuersitatem. 1 2

SVMMARIA.

1 *Capellanus Papæ non probatur ille, quem Papa in literis prouisionis nominat fuisse capellanum.*
2 *Verba narratiua Papæ quando dicantur probare.*

DECISIO XXII. aliàs 197.

NOta, † quòd vbi Papa confert prębendam vacantem tanquam reseruatam per mortẽ capellani honoris, talia verba Papæ non inducunt probationem, quòd sit capellanus ille per cuius mortem vacat, nisi aliàs probetur. argu. c. si sumus. de sen. excom. in Clem. si Papa. de priuil. libr. 6. licèt faciat cõtra c. 1. de proba. in Clem. sed † ibi Papa narrabat super facto suo: secùs vbi non narrat super facto suo proprio, sed de alieno. idẽ si Papa narret factum sui prædecessoris, & gratia super narratis non fundatur: quia tũc verba narratiua non probant. 1 2

SVMMARIVM.

1 *Collatio facta ab ordinario infra mensem datum impetranti ad acceptandum non valet: si tamen perfecto infra mensem fiat.*

DECISIO XXIII. aliàs 240.

1 NOta, † quòd vbi ordinarius confert beneficia intra mensem datū impetranti ad acceptandum, non valet collatio facta ante purificationem gratiæ: si tamen purificatio infra mensem fiat, posito quòd subsequatur collatio ordinarij. & hoc per §. secùs. in c. cùm ei quem. de concess. præb. in Clé. circa quod adde no. per Archi. in c. dudum. super verbo, ignoranter. de præb. lib. 6. vide deci. 37. infrà de concess. præbend.

SVMMARIA.

1 *Reseruatio Papæ expirat per solam collationem etiam possessione non subsecuta.*

2 *Ius quæritur in iuribus incorporalibus non apprehensa possessione corporali.*

DECISIO XXIIII. aliàs 283.

1 NOta † vbi Papa prouidet de beneficio reseruato: si antequàm prouisus habeat possessionem corporalé moriatur: ordinarius in partibus de beneficio potest prouidere: quia reseruatio assecuta est semel suum effectū per prouisionem, licèt corporalis possessio non fuisset ap-
2 prehensa: quia † in iuribus incorporalibus ius quæritur non apprehensa possessione corporali, vt c. si. cum ibi not. de cócess. præb. lib. 6. & quod no. per Inn. in c. inter cætera. in magna gloss. ver. imò plus videtur. de præb. & Ioã. And. in nouel. in c. quodam. de præb. libr. 6. ex quo enim semel habuit effectum reseruatio, non reconualescit sine noua voluntate Papæ, vt l. qui res. §. areá. ff. de solu. iunct. l. penult. in fi. de consul. lib. 10. C. Nec obstant no. in c. commissa. de elect. libr. 6. et c. de multa. de preben. quia loquuntur in pœnalibus. pro prima parte facit c. si electio. de elect. lib. 6. vide deci. 14. suprà isto titu.

SVMMARIVM.

1 *Clausula ac si nulla reseruatio facta foret, includit omnem reseruationem generalem.*

DECISIO XXV. aliàs 291.

1 NOta, † quòd Papa faciendo gratiam [a] ali-
2 cui, quòd possit acceptare beneficiū dum vacabit, ac si nulla reseruatio facta foret, ꝙ per ista verba tollitur quæcunque reseruatio iuris & hominis, intantum quòd vbi beneficium fit reseruatū per Papam, siue fit reseruatio ex dispensatione canonis, vt per decret. execrabilis. talis reseruatio videtur sublata, quia dicédo, ac si nulla reseruatio facta foret, intelligitur de omni reseruatione facta, vt l. hoc genus. de condi. & demó. & no. Ber. in c. 1. quod metus causa. quia verbum nullo modo, omne ius includit, vt l. nullo. ff. de sal. Et ex quo reseruatio hominis est sublata. multò fortius [illegible] quia mitius agitur cum lege, quàm &c. vt l. Celsus. ff. de arbitr. Et quia Papa tollendo reseruationem: videtur conferre & dare omne ius, quod habet in beneficio reseruato, vt c. pen. cum ibi not. per Innoc. de dona. & l. si quando. C. de bo. vacan. lib. 10.

ADDITIO.

Faciendo gratiam. Adde Aeneam de Falco. in tract. reserua. in 3. q. princip. pag. 10. circa fin. ver. aduerte quia vtiliter. a

SVMMARIA.

1 *Præbenda vbi non sunt distincta: terminus mensis ad acceptandam præbendam non statuitur.*

2 *Clausula, quam duxerit, &c. non apponitur vbi præbenda non sunt distincta.*

DECISIO XXVI. aliàs 292.

NOta, † quòd vbi Papa confert canonicatū non habentem distinctam præbédam, sed solùm canonicalem portionem, si conferat canonicatum prędictum sub expectatione canonicalis portionis, expectās potest portionem dum vacabit sine præfinitione alicuius temporis, & post mensem à tempore vacationis acceptare; quia cùm portio non fit certa nec distincta: certum tempus non statuitur: nec † in bulla ponitur clausula, quam duxerit infra vnius mensis spatium acceptandum: imò indistinctè acceptare potest: quia propriè talis portio non est præbenda certa, vt not. in c. dilectus. in fi. de præben. per Inno. vbi autem poneretur illa clausula, quā duxerit, &c. haberet locum c. cùm ei quem. de concess. præbend. in Clem. 1 2

SVMMARIVM.

1 *Collatio facta ab ordinario infra mensem datum expectantibus ad acceptandum, etiam si appareat expectantes non acceptasse infra mensem, non valet.*

DECISIO XXVII. aliàs 834.

CVm † ad collationem [a] cuiusdam Episcopi essent impetrantes apostolici expectantes cum potestate acceptandi infra mensem, iuxta Clem. cùm ei qué. §. secùs. vacante quodam beneficio cadente sub gratia impetrantis, episcopus infra mensem contulit cuidam: & paulò post Papa illud beneficium reseruauit: & tanquam reseruatum contulit cuidam impetranti: expectantes tamen aliud beneficium nunquam acceptauerunt, nec infra mensem, nec post. quæritur quis fit potior? an ordinarius, id est ille, cui episcopus contulit, an apostolicus, cui Papa in virtute reseruationis contulit? Quidam dicunt quòd ordinarius est potior: quia manus episcopi ita demùm infrà mensem erant, & censebantur essent ligatæ, si expectās infra mensem acceptasset: quia in eorum fauorem mensis appositus est: tunc enim eis, vel eorum altero acceptantibus retrò collatio ordinarij apparet nulla: & tunc apostolicus cui Papa ante acceptationem expectantis contulisset: esset potior. Sed quia expectantes infra mensem non acceptauerunt: idcirco retro manus ordinarij non censebantur 1 a

bantur ligatæ fuisse, & valebat eius collatio. arg.
notatorum per Io Andr. in c. statutum. de præb.
b libr.6. Alij verò tenent contrà, b & communiter
istam approbāt omnes. Et pro ista parte videtur
c. quodam. de præb. lib.6. Nec obstant no. per Io.
Monach. in d.c. statutum. quia eius opinio non
approbatur per dict. c. quodam. de præb. libr.6.
vt etiam not. ibi Ioan. Andr. in glo. fi. in nouel. &
in terminis in quibus Ioan. Mona. loquitur pen-
dente collatione ordinarij propter dubium e-
uentum acceptationis futurum non superuenit
reseruatio Papæ, seu collatio eius, seu manus ap-
positio, sicut hic: nec reseruatio Papæ sicut su-
peruenit in d.c. quodam. & vide decisi. 43. quæ
incipit primus & secundus in data. infr. de con-
cess. præbend.

ADDITIONES.

a Cùm ad collationem. Adde decis. 23. sup. eod. &
dec. 22. inf. de conces. præb.
b Tenent contrà. Adde Felyn. in c. cùm ex offi-
cij. col. fin. de præscript. & glo. in §. quòd si quis.
in verb. irritum. & in verb. eo ipso. tit. de collat.
in pragmat. sanct. & gloss. in §. volens itaque. in
verb. tolerandas. eod. titu.

SVMMARIVM.

1 *Reseruatio specialis per Papam dicitur, quando reseruat aliquod beneficium collationi sua, seu collationi sedis apostolica.*

DECISIO XXVIII. aliàs 784.

1 DIcitur † specialis reseruatio per Papā, quan-
do reseruat aliquod beneficium collatio-
ni suæ, seu collationi sedis apostolicę: non autem
habet locum prædicta ordinatio, & declaratio
in beneficio reseruato generaliter: & est reser-
uatio facta generaliter, seu dicitur de beneficijs
officialium sedis apostolicæ, de quibus loquitur
extrauagās. Ex debito pastoralis officij prædict.
Ita tenet, & seruat Rota dominorū Anditorum.
& iuxta consilia super hoc habita per eos in qua-
dam causa ecclesiæ & præstimonijs vacan. Cor-
duben. tulit sententiam, in quibusdam canoni-
catu dictæ ecclesiæ, & præstimonijs vacantibus
apud sedem apostolicam per mortem cuiusdam
subcollectoris sedis apostolicæ: de quibus Papa
a Gregor. xi. fecerat gratiam: in qua gratia fuit fa-
cta mentio de detentione prædicta, quòd quidā
alter tenuerat per multos annos.

SVMMARIA.

1 *Demonstratio falsa non vitiat reseruationem Papa.*
2 *Demonstratio falsa non vitiat legatum.*
3 *Reseruatio beneficiorum non vitiatur ex falsa demonstratione, si nominatim beneficia fuerant reseruata: secùs si generaliter: quia non teneret, nisi ille in cuius persona fuisset facta reseruatio, beneficia teneret.*

DECISIO LXIX. aliàs 191.

NOta, † quòd vbi Papa a reseruat certa be- 1
neficia quæ tenet Titius, posito quòd non a
teneat, valet reseruatio: quia † falsa demonstra- 2
tio non vitiat legatum. & hoc verum secundum
aliquos: vbi † nominatim reseruat: secùs si gene-
raliter, non nominando beneficium, seu benefi-
cia: quia tunc nō teneret reseruatio, nisi teneret
beneficia ille, in cuius persona fuisset facta reser-
uatio. arg. ad hoc. l. si sic. de leg. 1. iunct. l. est dif-
ferentia. in quibus causis pig.

ADDITIO.

Vbi Papa. Adde Aeneam de Falco. in tract. reser- a
ua. in 4. q. 2. princi. in 19. effectu.

SVMMARIA.

1 *Impetratio vitiatur quando non fit mētio de reseruatione.*
2 *Papa in beneficio reseruato dicitur solus ius habere.*

DECISIO XXX. aliàs 258.

NOta † beneficio reseruato non valet colla- 1
tio, nisi per impetrātem fiat mentio de re-
seruatione: a quia constat beneficium reserua- a
tum. arg. notatorum per Archi. in c. fi. de consue.
lib. 6. licèt posset dici, quòd deberet fieri inter-
pretatio in præiudicium concedētis. regula, con-
tra eum. de reg. iur. libr.6. & ne Papa notetur de
auaritia, seu cupiditate, si aliud retinere videa-
tur. C. de bon. vacan. lib. 10. l. si quādo. iunct. no.
per Innoc. de dona. c. pastoralis. Item † in benefi- 2
cio reseruato solus Papa habet collationem, in a-
lio non solus, vt c. si à sede. de præben. libr.6. Nec
est verisimile quòd Papa collationē ordinario-
rum velit impedire: Sed contrà videtur: quia
Papa concedendo ad totum ius videtur conce-
dere, vt c. pastoralis. cum ibi notatis per Innocen.
de donat. et c. cùm dilectus. eo. titu. Nec obstat
quod dicitur de ordinario: quia licèt ordinarius
habeat collationem: tamen donec constet Papæ,
confert, & conferre potest Papa, & sic non vide-
tur facere iniuriam ordinario, cùm iure suo vta-
tur. argu. l. iniuriam. §. 1. de iniurijs. iunct. l. cùm
quidam. ff. de in integ. restitu.

ADDITIO.

De reseruatione. Adde Felyn. in c. in nostra. in §. a
corolar.

SVMMARIA.

1 *Beneficium semel affectum semper durat affectum.*
2 *Conferendi beneficia suorum familiarium si alicui facultas concedatur, & vnus desierit esse familiaris, an veniente casu possit conferre beneficia eius?*

DECISIO XXXI. aliàs 553.

PApa † reseruauit a omnia beneficia officia- 1
riorum & familiarium suorum, capellanus a
commensalis suus, vel alius officiarius, vel fami-
liaris suus posteà dimissa capellania, vel officio,

ſeu familiaritate deceſſit poſt quàm deſijt eſſe fa-
miliaris, vel officialis: quæritur nunc an benefi-
cia quæ obtinebat cùm erat officialis, vel fami-
liaris, ſint reſeruata? Et videtur quòd non: quia
officium illius reſeruationis dirigebatur in tem-
b pus mortis b talis familiaris, vel officialis: ergo
&c. argumen. l. cùm ſponſæ. cum concordan. C.
de donat. ante nupt. Pro hac parte ff. de pigno. l.
cùm tabernā. in princ. ibi, reſpondi, &c. ff. de leg.
3. item legato. §. ſi vxori. ff. de leg. præſtand. l. ſed
& ſi. §. 1. & vnde vir & vxor. l. 1. §. 1. ſic ff. de lega.
3. legatis ſeruis. §. ſi ex officio. Item pro hoc: quia
a † ſi concedatur alicui poteſtas conferendi bene-
ficia familiarium ſuorum: & vnus deſierit eſſe fa-
miliaris ſuus, & poſteà moriatur, nō poterit con-
ferre beneficia illius, vt notat Ioā. And. in nouel.
de verb. ſign. c. fin. lib. 6. In oppoſitum facit, quia
ibi debet attendi tempus reſeruationis. argu. l. fa-
cta. ff. ad ſenatuſ. Trebellia. pro quo, quia ex quo
ſemel fuit familiaris, beneficia quæ tunc obtine-
bat, iam fuerant reſeruata, & in manibus Papæ:
ergo cum ſemel fuerant affecta, non deſinunt eſ-
c ſe, nec veniunt ad manus inferioris collatoris, c
donec ipſe diſpoſuerit ſemel. argu. not. in c. inter
dilectos. in gloſſ. magna, alle. fin. de exceſ. præla.
per Innocen. & pro hoc benè facit quod not. de
reſcri. ſtatutum. ſuper verbo, committatur. pro
hoc etiam videtur text. in ratione. ff. de noxali. l.
2. §. 1. & ff. de rebus dubijs. l. ſi cognatis. vide dec.
11. ſuprà iſto titul.

ADDITIONES.

a Papa reſeruauit. Adde deciſ. 13. incip. ſi beneficia.
ſup. eo. & Aeneam de Falc. in tract. reſeruat. in 4.
quæſt. princip. in 17. effectu. & Felyn. in c. in no-
ſtra. verſi. vigeſimum primum corolar. de reſcri.
b Tempus mortis. An diſpoſitio valeat cuius effe-
ctus confertur in tempus in quo diſponens non
eſt futurus dominus rei diſpoſitæ, Panor. in rub.
de teſtam. col. 2. & Barbat. ibi col. 1.
c Inferioris collatoris. Adde dec. 24. ſup. eo. tit.

SVMMARIA.

1 *Reſeruatio geminata in fauorem vniuſmet operari po-
teſt multos effectus.*
2 *Reſeruationis effectus eſt ligare inferiorum poteſtatē
circa beneficium reſeruatum.*
3 *Reſcripta vbi multa eiuſdem tenoris impetrantur in
vna cauſa, quòad effectum reputantur vnum.*
4 *Inſtrumenta vbi multa de vnomet contractu confici-
untur, tamen vnicus contractus reputatur.*
5 *Plenitudo non indiget adiectione.*
6 *Excommunicatus an iterum excommunicari poſſit?*
7 *Papa ſi reſeruauit ſuæ collationi beneficia alicuius ec-
cleſiæ, non videntur includi ſub reſeruatione nondum
creata tempore reſeruationis.*
8 *Qualitas adiecta rei eius immutat naturam.*

DECISIO XXXII. aliàs 858.

1 DOminus † Papa Kalend. Ianuarij reſeruauit
præbendam, quam in eccleſia Pariſien. ob-
tinebat A. Kalend. Februarij, fecit gratiam B. de
canonicatu eccleſiæ Pariſien. ſub expectatione
præbendæ in forma conſueta: poſt Kalēdas Mar-
tij dominus noſter volens dicti B. gratiam conſe-
qui debitum effectum voluit, quòd præbendam
vacātem, vel proximè vacaturam, nulli alteri de
iure debitam, poſſit acceptare, & ſibi prouidere
adiecta clauſula, quibuſcunque reſeruationibus
noſtris ſpecialibus nequaquam obſtantibus. de-
mùm Kalen. Aprilis iterum dominus noſter re-
ſeruauit eandem præbendam, quam tenebat A.
& non conſtat, quòd prima reſeruatio eſſet ſub-
lata, demùm Kalendis Maij moritur A. B. acce-
ptat præbendā ſuam, & facit ſibi prouideri: quæ-
ritur an acceptatio & prouiſio valeant? Et ſunt
in effectu duæ quęſtiones. Prima, ſi Papa reſerua-
uit beneficium, & iterum prima reſeruatiōe du-
rante, illud iterum reſeruet ſub prima forma, v-
trùm ſecūda reſeruatio aliquid operetur? Secun-
da quæſtio, quę exinde depēdet, vtrùm illa clau-
ſula quibuſcunque &c. tollat effectum reſerua-
tionum factarum tunc, & etiam poſt, ante tem-
pus acceptationis, & prouiſionis B. In prima quę-
ſtiōe videtur poſſe defendi quòd nihil operetur
ſecunda. nam † effectus reſeruationis eſt ligare in- 2
feriorum poteſtatem circa beneficium reſerua-
tum diſponēdo de eo, tanquam titulo beneficia-
li, nihil omninò poſſet. de iure patronat. c. cū di-
lectus. de elec. c. ſi eo tēpore. lib. 6. de cōceſ. præb.
cùm ei quem. in Clem. Cùm ergo per primā re-
ſeruationem hæc poteſtas ſit ablata ſimpliciter:
per conſequens ſecunda nihil poteſt auferre, vel
ligare, cùm nihil inueniat: vt ſic poſſet dici eſſe
vnicam reſeruationē quòad effectum multipli-
catam per repetita verba, per quæ fit reſeruatio.
ſicut ſi habiles hodie contrahant matrimonium:
licèt verba cōtrahendi ſint repetita inter contra-
hentes, vt probatur in Clem. diſpēdioſam. de iu-
dic. cum ibi nota. in gl. fi. Sicut ſi hodie detur mi-
hi per Papam beneficiū, & collatio efficax eſt: ſi
cras verò det mihi illud idem, vna eſt collatio in
effectu, licèt verba donationis ſint multiplicata,
vt de fide inſtru. c. inter dilectos. §. cæterùm. &
ibi multæ cōcor. in glo. ſic inſtituta. ſicut † ſi mul- 3
ta reſcripta eiuſdem tenoris impetrantur in vna
cauſa, quòad effectum eſt vnum reſcriptum. de
reſcript. c. ex tenore. cū ibi not. & ſi de vno † con- 4
tractu facta fuerunt multa inſtrumenta, non mi-
nus eſt vnus contractus. iuxta not. per Innoc. de
proba. c. 1. Sic igitur videtur quòd ſit vnica reſer-
uatio; cùm totius effectus quę poteſt reſeruatio
operari, & propter quem per principem ſit ex-
pletus per primam: & ſic ſecunda quòad effectū
nihil poteſt adijcere, cùm † non indigeat adie- 5
ctione plenitudo. 6. q. 1. c. ſi omnia. Sed mihi de
præſenti videtur contrarium. dico tamen quod
ſecundam reſeruationem aliquid operari, vel
adijcere primæ, poteſt intelligi dupliciter. Vno
modo quòad principalem effectum, ad quem fit
reſeruatio, vt fortiùs ligent poteſtates inferiorū
ambæ coniunctæ, quàm prima ſola, quantum ad
hoc, dum ſunt in concurſu, nihil operatur adie-
ctio ſecundæ. per ſuperiùs allegata. Et facit de
priui. Clem. 1. §. ſi qui verò. poteſt tamen opera-
ri propter tempus prolixiorem ambitionem.
Si enim prima reuocetur, remanebit effectus
qui

qui erat in ſecunda. Nec dicemus reuocatum effectum penes ſecundam adiuc manentem: vel ſi Papa ex aliqua cauſa haberet primã reſeruationem pro infecta, iuxta ea quæ habentur de cenſibus c.1. in Clem. cum ibi nota. remanẽt nihilominus ligatæ manus inferioris propter ſecundam, quæ pro infecta habita non eſt: ſicut videmus in excommunicatione, cuius effectus eſt aliquẽ ponere extra eccleſiam militantem. 2. q. 1. can. peccauerit. 24. q. 1. can. audiuimus. & ſequen. cum
6 alijs multis. tamen † excommunicatus poteſt iterum excommunicari. 3. q. 4. Engeltrudam. de Iudæis. c. ita quorundam. & ibi concor. multæ in gl. & tamẽ huius ſecundæ quandiu cõcurrit cum prima nullus eſt effect⁹, quóad illud quod excõmunicatio principaliter operatur: ſed dum erit excõmunicatus à prima abſolutus, ſecunda quæ remanet, operatur quæ operabatur prima, dũ durabat, vt not. in d. c. Engeltrudã. et c. ita quorundam. ſicut etiam patuit exemplum Io. And. de ligato cum vna forti cathena, qui poſt ligatur alia operabitur ligatura ſecunda remota prima. Et poteſt poni exemplũ naturale, dum ſol benè lucet, ſi accenditur lucerna, quid operatur quóad effectum illuminãdi? certè nihil. 6. q. 1. ſi omnia. & tamen obſcurato ſole remanebit aër illuminatus lumine lucernę, quatenus poſſet dici quòd dum actus ſecundus adijcitur primo eundem operante effectum dum concurrunt fit in effectu conſulio: ſed primo ſublato remanent effectus ratione ſecundi, iuxta ea quæ not. Ioan. Andr. de elec. c. cùm in cunctis. ad fi. & in Clem. de magiſt. c. fi. & ſecundum Ber. ſi dicamus effectum reſeruationis primæ ſublatum per ſecundam gratiam factã B. ſecũda reſeruatio priùs facta poteſt eundem effectum reinducere, quem prima operabatur ante illius clauſulæ adiectionem: ſuppoſito quòd clauſula ſolùm pręteritas reſeruationes reſpiceret. Dico vlteriùs pro ſecundo membro diſtinctionis, quòd aliquos effectus conſecutiuos ad illos, quos principaliter operatur reſeruatio, poteſt habere ſecunda reſeruatio, quos non habebat prima, vt putà, ſi ignorabatur, ſecũda ſciebatur per ordinarium, ſi nihilominus ipſe beneficium confert in virtute primæ, cuius effectus durat, nulla eſt collatio: ſed tamen in vim illius non poteſt de inobedientia vel contemptu ſuperioris notari. de regu. iur. c. ignorantia. cum concord. libr. 6. ſed poſſet in virtute ſecundæ quam ſciebat. 14. q. 4. can. quod præcipitur. de verb. ſigni. c. in his. de maio. & obe. c. 2. cum ſimilibus.
7 Præterea poſſet prius includere: putà † ſi Papa reſeruauit ſuæ collationi beneficia alicuius eccleſiæ, non videtur includi ſub reſeruatione nondum creata tempore reſeruationis. de reſcript. c. literas. in Clem. cũ ibi no. per glo. & Doct. Si ergo inter primam & ſecundam reſeruationem in illa eccleſia creatum eſt beneficiũ, licèt illud non afficiat prima reſeruatio, afficit tamen ſecunda: per illã decre. literas. cum ibi alleg. & multò fortius ſi ſecunda reſeruatio haberet aliam qualitatem ſibi coniunctam, quam non haberet prima, procederent alleg. tunc enim non eſt dubium, ꝙ adijceret ſecunda ad primam: & plus poſſet ope-
8 rari, quàm prima. nam † qualitas adiecta rei eius immutat naturam. de iureiur. c. debitores. et c. cùm contingat. C. de pact. l. quãuis. de foro compe. c. fin. de iureiur. c. licet. de præb. c. cui de non. libr. 6. & benè faciunt notata per gloſſ. & Pau. in alleg. c. literas. de reſcrip. in Clem. quia beneficiũ curatum efficitur non curatum, vel econtrà. & quod notatur de iure patro. c. à nobis. de beneficio collegiato, quòd efficitur collegiatũ. & hoc not. in ſimili Ioan. Mon. de ſepult. in c. 2. §. ſuper cathedram. hodie innouatam in Clem. & ibidem Ioan. And. & Pau. poſt eum. Ex quibus ſatis patet ſolutio allegatorum in contrarium, ſaluo quod de matrimonio & donatione dicebatur. Illa autem non obſtant, quia ſunt actus de ſui natura perpetui: & ideò ſecundus tempore donationis non poteſt excedere primum. Patet de matrimonio. 27. q. 2. §. 1. de conſang. & affi. c. de infidelib. de diuor. quanto. ver. nam in tuæ. cum cõcor. de donatione patet 56. diſtin. can. ſatis peruerſum. 16. q. 7. ca. inuentum eſt. de dona. c. cùm dilectus. cum ſimilibus.

SVMMARIA.

1 *Clauſula, non obſtantibus reſeruationibus, ſe extendit etiam ad reſeruationes ſubſecutas vſq; ad tempus acceptationis.*
2 *Clauſ. Quibuſcunque reſeruationibus noſtris ſpecialibus nequaquam obſtantibus, an tollat effectum reſeruationum factarum, tunc. & etiam poſt ante tempus acceptationis, & prouiſionis.*
3 *Additamentum eſt eiuſdem naturæ, cuius eſt res cui adijcitur.*
4 *Literæ ad beneficia per quas rationes odioſæ dicantur?*
5 *Papa nunquam tollit ius alterius, nec in re, nec ad rem, vbi hoc non exprimit.*
6 *Motus proprius præſeruat à ſurreptitione: ſed non tollit ius alterius. & nu. 8.*
7 *Expreſſio eorum quæ tacita redderent gratiam ſurreptitiam, non operantur diſpenſationem.*
9 *Papa licèt concedat alicui poteſtatem beneficia conferendi, tamen poterit conferre beneficium cadens ſub prima conceſſione mentione non facta.*
10 *Clauſulæ generales quid operantur?*
11 *Clauſula, inhibitoria, & non obſtantiarum, opponuntur in literis apoſtolicis ad firmandum, & exequendum gratiam impetrantis, & non ad tollendum ius alteri quæſitum.*
12 *Reſeruatio ſimplex ſequens gratiam ſecundam, ſed & præcedens acceptationẽ, & prouiſionem, an impedire potuerit in acceptando, & ſibi prouidere faciendo?*
13 *Gratia facta per principem quæ ipſi ſoli principi, & non alteri facit præiudicium, largè eſt interpretanda.*
14 *Quælibet res debet æſtimari ſecundum effectum productiuum.*
15 *Argumentum ſumi poteſt ab ordine ſcripturæ.*
16 *Princeps vbicunque facit aliquem actum: & ad ipſius effectualem ſupplementum remouet impedimenta, quæ completioni actus obſtarent vniuerſaliter loquendo: tam præſentia, quàm futura impedimenta remouiſſe videtur.*
17 *Gratiam facere, à principio gratia eſt: ſed poſtquàm facta eſt, de iuſtitia eſt quòd ſuum ſortiatur effectum.*
18 *Variatio maximè in principe cuius actus debent eſſe ſtabiles, damnatur.*

DECISIO XXXIII. aliàs. §. præced. decl.

1 Circa † secundam quæstionem, quæ est iudicio meo satis dubia, multi allegãt, & tenent illam clausulam non excludere, nisi reseruationes tempore datæ pendentes, fundant se principaliter in tribus. Primò in clausula adiecta in literis. Secundò, in quibus Papa declarat suæ intentionis fuisse de illis canonicatu & præbenda, per apostolicæ sedis prouidentiam ordinari: & in quibus includit omnes expectantes: & in quibus decernitur irritũ, si quid à quoquam quauis authoritate forsan hactenus attentatũ est, vel contingeret attẽtari. & istud est fortius. Secũdò fundant se: quia ista gratia fuit ambitiosa, & restringibilis: & sufficit quòd operetur aliquid: & si nõ totum, quod verborum significata importent, & hic satis potest operari tollendo reseruationes tunc extantes, licèt nõ futuras, & coadunant hanc rationẽ per verbũ, nostris, quod contrahit terminũ cui adijcitur, ad tempus præsens, seu ad illud quod importat terminus, & de pręsenti est. Tertiò, quia per illam concessionem acceptandi, præbendam reseruatam Papa nec sibi manus ligauit: nec vt teneretur de illius B. gratia, facere mentionem in sequentibus suis reseruationibus legem imposuit. iuxta c. dudum. de præb. libr. 6. Sed mihi de præsenti saluo meliori, & pleniori deliberãdi iudicio, videtur totum contrarium.

2 Et dico quòd † illa clausula, quibuscunque reseruationibus nostris specialibus nequaquã obstantibus, remouet omne impedimentum subsistens tempore acceptationis prouisionis faciendæ, & proueniẽs ex reseruationibus specialibus, quare effectus tunc pendet: siue essent factæ ante gratiam, siue post: & iudicio meo si natura actuũ consideretur, rationes contrariæ fortiùs probant hanc partem, quàm contreria. Vt tamen fortius & clarius hoc videatur, circa materiam aliqua incidẽtia sunt distinguenda. Et primò videamus vtrùm ista gratia secundo loco facta B. quòd nõ obstarent sibi reseruationes, sit odiosa, & restringibilis, veluti prima gratia, ad cuius executionẽ concessa est. Et licèt prima facie videretur quòd

3 sic: quia † additamentum est eiusdem naturę, cuius est res cui adijcitur. de præb. c. super eo, lib. 6. & accessorium, cuius est ipsum principale, vt in reg. iur. accessorium. cum concor. ibi alleg. quas causa breuitatis sufficit retinere. Et ad hanc partem, quam no. Io. Mo. de elec. c. quãquam. lib. 6. in fi. mihi de præsenti totũ videtur contrarium. & dico hanc secundã non esse odiosam: imò magis fauorabilẽ: quod satis apparet, si rationes propter quas prima ratio iudicatur odiosa, & inexpugnabilis debitè cõsiderentur: quę sunt res propter quas prima ratio iudicatur odiosa. Prima ratio,

4 tio, quia † in impetratione inest ambitio ex parte impetrãtis. hoc autẽ odiosum est, & cõtra ius, quòd promotionẽ alicuius ad beneficia ambitio cõcomitetur. de præb. c. quãuis. 1. lib. 6. hæc autẽ ratio cessat in casu præsenti. postquàm enim per primam gratiam Papa cõtulit canonicatum sub expectatione præbendæ, extunc modò iure communi isti præbẽda debetur ratione canonicatus, qui eam afficit pro canonico. de pręb. c. relatum. 1. q. 3. c. si quis obiecerit. de rescript. c. tibi qui. lib. 6. eod. lib. de præben. c. si clericus. et c. si postquàm. et c. 1. de pœnis. cũ concor. multis. In quo ergo potest notari ambitio, si iste canonicus procurat, vt impedimenta tollantur, quæ impediebant vt præbendam sibi iure communi debitam, consequi non posset: certè in nullo. & hoc sonat text. in allegat. allegat. c. si postquàm. in fin. ibi, iustè petere potuisti, &c. Inde est quòd licet à principio non competit actio alicui petendi vt beneficietur: postquàm canonicatus est sibi collatus, actio sibi competit, seu saltem actionis loco officium iudicis ad præbendam, vt no. Compost. de rescript. c. mandatum. Et de hoc satis ibi per Ioan. Andr. & in alleg. c. si postquam. de præben. libr. 6. in nouel. post principium. Hoc etiam satis clarè notat Paul. de rescri. c. literas. glo. putà, versic. quid decet. in Clem. vbi tenet quòd si aliquis receptus in canonicum impetret à Papa mandatum, vt sibi detur præbenda ex vi illarum literarum: sed prætendere receptionem inde est, quod tales literę benè extenduntur ad beneficia post datam literarum creata, vt etiam ibi not. glo. Et facit quod not. Ioan. Monach. & Ioan. Andr. in nouella. post ipsum. de præbend. c. si apostolicæ sedis. libr. 6. fortius ergo sunt de iustitia literæ, quæ solùm remouent impedimenta circa prouisionem ex iure debito faciendam ratione præcedentis collationis canonicatus, quare non possunt dici istæ literæ ambitiosæ: nec per consequens hac de causa restringibiles. Secunda ratio propter quam literæ ad beneficia sunt odiosæ, & restringibiles est præiudicium, quod faciunt ordinarijs, quorum manus ligantur, ne conferre possint beneficia, quæ aliàs ad eorum collationem spectabãt. de rescri. c. mandatum. et c. in literis nostris. & hæc etiam ratio cessat in casu præsenti, quinimò videtur inesse ratio contraria. Nam in virtute primæ gratiæ potestas ordinaria ligata est, vt in c. alleg. si postquã. & semper manebit ligata, donec sit isti impetranti prouisum, vt ibi. Quantò autem iste impetrãs citiùs erit prouisus, tantò ordinarij manus citiùs deligãtur, vt tollatur impedimentum quod impediebat ne ordinarius posset conferre. Si ergo prima gratia est odiosa, quia ligat: secunda fauorabilis: quia causa est vt citiùs illud ligamen tollatur. argum. ab oppositis. vt 32. distinct. can. hospitiolum. 24. q. 2. ca. sanè. 11. q. 3. æstimatur. cum multis similibus. Tertia ratio propter quam primæ literæ sunt odiosæ est, quia per eas datur ius ad beneficium vacaturum contra concilium Lateranense. de conces. præbend. nulla. & c. accedens. eod. titu. c. detestanda. libr. 6. hæc ratio etiã cessat in casu præsenti. Nam licet à principio hoc statutũ obuiaret, postquàm est factus canonicus, quo casu iure communi debetur prębenda, cessat illa ratio, vt patet. ex superiùs allegatis. Ex quibus concludo quòd istius A. canonicatus, ex quo fuit B. sibi collatus iam iure communi debentur præbendæ: & ista secunda gratia solùm sit sublatiua impedimentorũ, quæ deferebant gratiam, quòd ista non fuit odiosa, sed fauo-

fauorabilis. Ad contraria potest responderi per
notata per Dd. de iureiurand.c. debitores. Se-
cundò est circa hoc vidéndum, vt faciliùs tol-
lantur contraria, cùm iam esset isti B. ius quæsitũ,
vt reseruationes non impedirent ipsum accepta-
re, sed postquàm Papa reseruat de nouo non fa-
cta mentione de illa gratia, sic an ex hoc gratia sit
surreptitia, & si ex hoc surreptitia redderetur,
nunquàm pro mentione sufficerent clausulæ ge-
nerales appositæ in gratia secundi istam præben-
dam tanquàm reseruatam impetrantis. Quóad
5 primum facit quòd surreptitia, quia † Papa nun-
quàm tollit ius alterius nec in re, nec ad rem, vbi
hoc non exprimit. de vsu pall ij. c. ex tuarum.
de offi.deleg.c. super eo. de offi.ordi licet & hoc
videtur notare Compost. de rescrip.c.causam.ad
finem. Archi. & Ioan. Andr. de præben.ca. si post-
quàm. lib.6. In obseruatione Papę nihil exprimit
ergo, &c. In oppositum videtur casus de præben.
c. si motu proprio. libr.6. et c. dudum eodem li-
bro. Circa hoc est notandum, quòd aliud est ex
taciturnitate gratiam, vel reseruationem reddi
surreptitiam, aliud per gratiam, vel reseruatio-
nem tacentem ius alterius ipsum ius non tolli.
6 De primo modo loquendi dico, quòd † reserua-
tio Papæ ob taciturnitatẽ gratiæ B. cum reserua-
tiones fiant per Papam motu proprio, non potest
dici surreptitia, vt in alleg. c. si motu proprio. &
eodem titul. c. si Romanus Pontifex. in Clem. &
notatur eod. titul. c. per literas. glos. intellige. Sed
dico, quòd licèt reseruatio non sit surreptitia,
cùm ius parti quæsitum ex Apostolica concessi-
one quòd posset acceptare præbendam reseruatã
& sibi facere prouideri de ea, non tollitur per re-
seruationem sequentem hoc non exprimantem,
7 per iura priùs inducta. & facit ad hoc. Nam † ex-
pressio eorum quæ tacita redderent gratiam sur-
reptitiam, non operatur dispensationem, vt in c.
8 non potest. §. fin. de præben. lib.6. Sicut † ergo ex-
pressio præseruat à surreptitione, & non opera-
tur dispensationem, ita motus proprius præser-
uat à surreptione, sed non operatur remotionem
iuris alterius. & hoc expressè not. Ioann. Andr. in
nouel. de præb. c. si motu proprio lib.6. ad fi. tex.
& super glo. & idem Pau. in c. si Romanus Ponti-
fex. de præben. in Clem. glo. ex isto. Nec obstat c.
9 dudum. de pręb. superiùs allegatum. Nam † inter-
dum Papa confert alicui potestatem beneficia
conferendi: Interdum confert ius in beneficio,
vel ad beneficiũ, vel in titulum beneficialis. Pri-
mo casu Papa potest conferre beneficium cadens
sub prima concessione mentione non facta, vt in
d.c. dudum. Secundo casu non valebit collatio
beneficij, in quo vel ad quod in prima concessio-
ne fuit alteri ius quæsitum, vt notatur per Com-
postel. in c. causam. de rescriptis. Archidiaco. &
Ioann. Andr. de præbend. c. si postquàm. libro se-
xto, superiùs allegato. & sic est in casu præsentis
quæstionis. Ratio autem diuersitatis est patens,
quia in primo casu datur potestas conferendi be-
neficia, quæ potestas de iure esse potest. & reuera
est penes plures etiam insolidum, vt 10. quæst. 1.
ca. regenda. 17. quæstio. 7. omnes. & de officio le-
gat. c. 1. libro sexto. & ideò cùm post concessio-
nem factam de potestate conferandi, sit potestas
penes concedentem & penes eum cui est conces-
sa, vnus alterum præuenire poterit, & valebit
collatio eius, qui alterum in conferendo præ-
ueniet, vt in præallegat. ca. dudum. §. nos atten-
dentes. & eodem titulo. c. si à sede. Sed in se-
cundo casu beneficium vt titulus non potest es-
se plurium, quia vna ecclesia vnius debet es-
se pastoris. de præbend. c. cùm non ignores. &
ideò cùm alicui alterius est quæsitum in eo, vel
ad illud non posit alteri dari, quin ius primi re-
uocaretur. hoc autem Papa nunquàm inten-
dit, si hoc non exprimit, vt in iur. suprà alle-
gat. Cùm ergo in virtute primarum concessio-
num factarum B. sit sibi quæsitum ius ad illam
præbendam, etiam supposito quòd esset reser-
uata saltem accaptandi hoc ius per reseruatio-
nem secundam hoc non exprimentem, non e-
rit sublatum, vt inferiùs clariùs deducetur. Cir-
ca secundum punctum, vtrùm † ad tollendum 10
ius isti B. quæsitum per secundam gratiam acce-
ptandi scilicèt, & sibi faciendi prouideri de præ-
benda non obstantibus reseruationibus suffici-
ant clausulæ generales, positæ in gratia illius, qui
secundo loco obtinuit præbendam à Papa tan-
quàm reseruatam. hic est bona difficultas, & si
quis materiam plus dilatare vellet, planè posset
videre per Gulielmum in Specul. de instrumen.
ædi. §. nunc antem. versiculo, & si scias. & de re-
scriptis. c. in præsentia. super ratione autem cau-
sæ, per Archidiac. 25. quæstion. 2. in summa. ad
fi. & per eundem de constitut. c. 1. libro sexto. ple-
niùs per Io. Andr. in nouell. de excess. præla. cum
eo. lib.6. per Paul. de sepul. ca. super eos, ad finem,
in Clem. ad quos sufficiat de materia remittere.
Sed ad propositum causę pręsentis veniendo per
illa generalia, seu istas causas generales non fuis-
set reuocatum ius B. per suam gratiam acquisitũ.
Et vt clariùs videatur hoc, & quòd istæ clausulæ
nil faciunt ad factum nostrum, est supponẽdum
quòd istæ clausulæ non apponuntur in reserua-
tionibus quas fecit Papa, sed postquàm benefi-
cium tanquàm reseruatum contulit, adduntur
istæ clausulæ in literis super collatione beneficij
reseruati, confectis in cancellaria. & hoc appa-
ret ex tenore reseruationis productæ per schędu-
lam de Camera domini Papę p parte R. expectan
tis. Secundò est sciendum quòd † istę clausulę in- 11
hibitoriæ, & non obstantiarum apponuntur in
literis Apostolicis ad firmandũ, & exequendum
gratiam impetrantis, & non ad tolledum ius al-
teri quæsitum, vt est expressum de præbend. ca. 1.
ad finem in Clem. & satis apparet ex notatis per
Joann. Monach. & Archidiac. de rescriptis. c. cum
aliquibus. libro sexto. & per gloss. de præbend.
c. si cui. et c. ei cui. eodem libro. Tertiò est suppo-
nendũ in facto, quòd iste B. expectatiuus in vim
gratiarum suarum primò acceptauit pręhendam
de qua agitur, & fecit sibi prouideri antequàm
Papa prouideret aduersario suo. Ex quibus cla-
rè concluditur, quòd cùm istæ clausulæ non fue-
rint adiunctæ reseruationi factæ per Papam, sed
literis super collatione post prouisionem B. fa-
ctam cõfectis, quòd de effectu istarum clausula-
rum quæ sequuntur acceptationem & prouisio-
nem B. non est disputandũ. cùm ius alteri quęsitũ

maximè in re tollere non possit, nec ad istum finem literis apponuntur: sed solùm est disputandum vtrùm reseruatio simpliciter facta post secundam gratiam B. præiudicet sibi A. quòad præbédam, de qua agitur: quia si simplex reseruatio præcedens acceptationem, & prouisionem suam non potest sibi nocere per acceptationem, & prouisionem, fuit ius quæsitum in re, quod sequens adiectio clarè in literis super sequente collatione confectis tollere non potest, vt nota. expressè Compost. in allegato c. causam. de rescript. sed simplex reseruatio præcedens acceptationem, & prouisionem impedit eum, vt acceptare non potuerit, non indigemus effectu illarum clausularum, cùm sola reseruatio ad hoc sufficeret. Hoc
12 ergo simpliciter est disputandum, vtrùm † simplex reseruatio sequens secundam gratiam B. & præcedens acceptationem & prouisionem illius eum impedire potuerit in acceptádo, & sibi prouideri faciendo: quod est dubium principale. Et breuiter videtur mihi, quòd clausula reseruationibus nostris, &c. posita in secunda gratia B. remouet secundum impedimentum, quod tempore acceptationis, & prouisionis faciendæ B. vixerit, proueniés ex reseruationibus, quare tunc penderet effectus, siue essent factæ ante dictam gra-
13 tiam siue post. & hoc sic probatur. gratia † facta per principem quæ ipsi soli principi, & nulli alteri facit præiudicium, in concedentis præiudicium largè est interpretanda, vt comprehendat non solùm præterita, & præsentia, sed vt comprehendat futura: sed ista gratia quam secundo loco princeps concessit B. vt non obstarent sibi suæ reseruationes, quominus posset præbendam aliàs cadentem sub sua gratia acceptare, & facere prouideri ipsi soli principi, & nulli alteri, facit præiudicium, ergo princeps sensisse videtur de reseruationibus tunc extantibus, & etiam priùs per ipsum factis. Maior probatur clarè 12. q. 2. ca. cognouimus. 16. quæst. 1. c. 1. de decimis. c. cum contingat. de priuileg. c. quia circa. benè facit de præbend. c. si beneficio. in Clem. & not. hoc Innocen. in c. cùm dilecti. in gloss. final. Sed minor clara est, cùm enim isti essent reseruationis effectus, vt solùm Papa conferret præbendam reseruatam: hæc gratia dat impetranti licentiam præbendam acceptandi, etiam reseruatam, & executori facultatem eam conferédi, vt sic potestatem quæ priùs erat penes ipsum solùm in vim huiusmodi gratiæ executoris B. communicarent sibi: ergo soli præiudicarunt, ergo côcessio in sui præiudicium & præsentes tunc & futuras reseruationes respiceret. Coadiuuat hanc rationem regula, contra eum. de regul. iur. coadiuuat etiam eam verbum vniuersale distributiuum, quibuscunque, adiectiuum non indiuiduo, sed generi, scilicèt reseruationibus nô istis vel illis, sed in genere, quòd notat durationem temporis, saltem vsque quò res ad quam effectuandam posita est, scilicèt prima gratia consecuta fuerit suum effectum. benè facit c. abbatem. de re iudic. libr. 6. & ibi not. Ioan. Mon. & Ioan. Andr. in no. post eum super verbo, vacua. aliàs, nisi fit in præiudicium concedétis tam generaliter, & tam effusè loquentis talis fuerit interpretatio, nihil operetur adiectio illius verbi contra iura etiam. de maio. & obe. c. solitæ. & facit quod ibi no. super verbo, tanquàm. & de priui. c. si Papa. Secundò probo sic. Quotiescunque duæ dispotiones coniunguntur ad præiudicationem vnius effect^9, ambæ in idem tempus conferuntur, & maximè vbi vna est principalis, & altera adiungitur in iuuamine, & ad remouendum impediméta primę dispositionis. Sed hic ad producédum vnû effectum. s. titulum præbendæ impetratę, iunguntur duæ dispositiones. s. prima gratia principaliter, altera, scilicet secunda gratia primam coadiuuans, & impedimenta reseruationum remouens. Prima confertur in tempus vacationis præbendæ, ergo secunda sublatiua impedimenti, ne vacans præbenda possit conferri, refertur ad idem tempus, & per consequens ad reseruationes quæ illo tempore pendeπrent. Maior propositio clarè apparet. de const. c. translato. benè facit de sepul. c. de vxore. & quæ no. Ioan. Andr. de præbend. c. quia sæpè. libr. 6. & quòd not. Ioan. Mo. & Ioan. Andr. post ipsum. de elect. c. quanquàm. lib. 6. Licèt enim ipsi duo in principali dicto discordent, vtriusq; ratio facit ad istud propositum. Minoris pars prima, pars est nota. ex terminis quęstionis, sed secunda pars minoris, scilicèt, quòd effectus gratiæ principalis conseratur in tempus vacationis, apparet ex tenore literarum Apostolicarum, & ex tex. de consess. præb. c. quia cunctis. lib. 6. Coadiuuatur hæc ratio, quia † quælibet res debet æstimari secun- 14
dum effectum productiuum. de ord. cog. c. cùm dilectus. de commo. c. 2. de præb. c. 1. ad si. in Clé. Sed ista gratia fuit concessa ad remouendum impedimenta raseruationum circa acceptationem & prouisionem, ergo intelligitur de impedimentis quæ tunc erant. alia enim non obstarent. Facit etiam ad hoc ordo scripturæ, cùm primò dat potestatem acceptandi, secundò faciendo sibi prouideri, tertiò remouentur impedimenta reseruationum circa acceptationé & prouisioné, quod secundum sanum intellectum de alijs non potest intelligi, quàm de illis quæ tunc erunt, cùm aliæ reuera non obstét, vt dixi, à quo † ordine licitum 15
est arguere, de ele. c. pen. li. 6. de præb. c. mandatú. cum similib. Tertiò probo sic, Vbicunq; † prin- 16
ceps facit aliquê actú, & ad ipsius effectualé supplementum remouet impedimenta, quæ complectioni actus obstarent, & maximè vniuersaliter loquendo, tam præsentia, quàm futura impedimenta remouisse videtur. Sed papa in secunda gratia remouet impedimenta reseruationum, quæ obstabant effectuali expletioni primæ gratiæ per ipsummet facta B. ergo videtur remouisse impedimenta, tam tunc existentium, quam priùs factarum reseruationû. Maior propositio satis clarè probatur de off. dele. c. si super gratia. libr. 6. & in omnibus iuribus exprimédis illam clausulam generalem non obstan. & faciunt benè nota. per Archid. de rescript. c. cùm aliquibus. libro sexto. & melius per Pau. de rebus ecclesiast. non alienandis. c. si vna. gloss. penultim. in fin. in Clem. Minor ex terminis quæ[illegible]onis non est, & coadiuuatur hoc: quia licèt gratiam facere à gratia procedat: tamen † postquàm gratia facta e[illegible], de iusti- 17
tia est, quòd suum consequatur effectum. Et est verisimi-

veriſimile quòd Papa qui in hoc factum ſuum conſequitur. de reſcript. Clem. literis noſtris. ſic generaliter loquẽdo voluerit omne impedimentum tollere tam præſens, quàm futurum, vt ſic interpretemur rem valere potiùs quàm perire. de verbo. ſignif. c. abbate ſanè. cum concord. ibi allega. maximè quia ex naturali inclinatione quiſquis efficitur vt actus per eum inchoati debitum aſſequatur finem. de teſt. c. Romana. libr. 6. cum ibi notatis. & alleg. Coadiuuatur etiam, quia cùm variatio ſit prohibita in omnibus, vt de renuntia. ca. cùm illuſio. in Clem. fortiùs in principe, cuius actus debent eſſe ſtabiles & manſuri. de reg. iur. c. decet. cum concord. libr. 6. ex quibus debemus coniecturare mentem principis. cùm enim prima gratia fuerit ſua: ex quo infertur veriſimiliter ipſum velle effectum habere: & ad illum finem impedimenta ex ſuis reſeruationibus prouenientia remouere per ſecundam gratiam: nec eſt veriſimile quòd per ſecundam gratiam hoc non exprimentè voluerit tollere effectum illius gratiæ, & eam reuocare. huic igitur menti coniecturatæ generalibus verbis conuenienti ſtemus, quia & ſi verba ſonare aliud viderentur, quod tamen non faciunt in caſu noſtro: tamen mens verbis præferatur. de reſcript. c. cauſam quæ. iunct. c. de verb. ſignifi. cum intelligentia. cum ſimilibus. maximè quia ſuppoſita efficacia gratię ex parte concedentis, & illius cui eſt conceſſa, & natura impetrantis ſi ſolũ de qualitate rei incluſæ quæratur attenditur tempus acceptationis, & prouiſionis, vt patet in Clem. de præbend. ſi de beneficio. & notatur in Clem. literis. ſuperiùs allegat. Sicut igitur ſi mandatur prouideri de curato, vel ſacerdotali, ſufficeret quòd eſſet tali tempore prouiſionis: ſic ſi mandatur prouideri non obſtante reſeruatione, intelligitur pendente tempore prouiſionis. Ex iſtis videntur ſanè ſoluta contraria: primum eſt ſolutũ per ea quæ dixi ſuprà. ver. circa ſecundum punctum. Vel poſſet dici, quòd ſuppoſito quòd illæ clauſulæ eſſent adiectæ reſeruationi, dum fuerit facta per Papam: adhuc dico quòd non reuocat gratiam ſecundam factam B. quòd poſſit acceptare præbendam reſeruatam, nam prima pars in qua dicit ſuæ intentionis fuiſſe de illis per Apoſtolicæ ſedis prouidentiam ordinariam, non obſtat, quia & ita fuerit ordinatum hic per Apoſtolicę ſedis prouidentiam. de reg. iu. ca. qui per alium. lib. 6. nec intelligitur ſaluis ordinationibus, quas per antea fecit Papa de præb. reſeruatis: quia non tollit, ſed pars, in qua decernit irritum, &c. non obſtat hoc, quia non reſpicit præterita, vt reuocet facta legitimè. de fil. presby. cùm ex tua. de reſt. ſpo. cum iudica. & in regula, factum. de reg. iu. li. 6. Tertia pars, in qua ponit non obſtante, & exprimit quòd non obſt. gratię pręcedentis ſub quacunq; verborum forma &c. non obſtat, quia aliud eſt feciſſe gratiam de canonicatibus ſub expectatione, & iſtæ ſub quacunq; verborum forma conceptæ ſint non obſtant. aliud eſt feciſſe gratiã de canonicatu ſub expectatione præbendę etiam reſeruatę, & iſti non derogatur per illam clauſulam generalem. & notatur in ſimili in alleg. c. dudum. ad finem de ſepul. in Clem. Secundum ſolutum eſt vt ſuprà in verſi. vt cauſa in hoc clariùs videatur. Tertia tollitur per ea quæ dixi, vt ſup. in ver. nec obſtat. c. dudum. fateor enim quòd Papa non ſe obligauit, quin poſſit adhuc reſeruare. Sed reſeruationes quas faciet, non pręiudicabunt illi gratię præcedenti, niſi hoc dicat expreſſè: nec quòd ſit defectus ex parte poteſtatis Principis. Sed quia pręſumitur hoc feciſſe oblitus prioris gratię, & per conſequẽs non fuiſſe ſuæ intentionis per ſecundum actum derogaſſe primo nec toto nec in parte. de re iudic. c. cùm olim. & alia ſuperiùs allegata.

EPITOME.

Appellantis iuramẽto an ſtetur ſuper proſecutione appellationis ſuæ, & quid de impedimento, an illud per iuramentum probetur. h. d. per totum.

SVMMARIA.

1 *Statur iuramento procuratoris ſuper diligentia appellantis. & nu. 4.*

2 *Appellatio & eius proſecutio ſunt de actis cauſæ.*

3 *Impetratio iudicis ſuper conſecutione iudicij inchoati eſt de actis cauſæ.*

DECISIO 34. aliàs § fi. dec. 32. imediatè præced.

SEd eſt circa iſtam cauſam aliud dubiũ. Cùm
à ſententia lata per dominum Ceraugusſen.
fuerit appellatum, & terminus decem dierum ad
appellationem proſequendam præfixus, com-
miſſio verò non fuerit præſentata Auditori in
cauſa appellationis dato, niſi 27. die à die præfi-
xionis termini: nec aliàs apparet, quòd infrà de-
cem dies fuerit commiſſio tradita in Cancella-
ria, nunquid eo ipſo appareat appellatio illa eſ-
ſe deſerta? Et iſtud nõ videtur dubium quòd ſic
per c. perſonas. de appellat. Sed cùm † procurator 1
appellationis dicat ſe infrà dictum decendium
ſuam feciſſe diligentiam, nunquid ſtetur ſuper
hoc iuramento ſuo? Aliqui allegant quòd ſic. de
procuratori. c. ex inſinuatione. & de reſt. in integ.
c. ex literis. & not. ibi per Io. Andr. & gloſſ. 4. q. 5.
ca. quiſquis. in fin. & 77. diſtinct. ca. tanta. Sed iſta
non faciunt ad propoſitum. Nam multum refert
dicere aliquem allegare ſe impeditum fuiſſe in
proſequendo, & velle impedimentum probare
per iuramentum. & tunc procedunt gloſæ ſupe-
riùs allegatæ. Aliud eſt allegare ſe fuiſſe debitè
proſecutũ, & cùm de hoc non conſtat, velle pro-
bare per iuramentum. & hic eſt caſus noſter, de
quo illæ gl. non faciunt mentionem, vnde vide-
tur non eſſe ſtandum iuramento, quia † cùm ap- 2
pellatio & eius proſecutio ſint de actis cauſæ, de
hoc conſtare debet legitimis documẽtis. de pro-
ba. c. quoniam contra falſam. vnde † etiam impe- 3
tratione iudicis ſuper conſecutione iudicij, iam
inchoatus eſt actus iudicialis, & per conſequens
de actis. reſcript. c. ex parte decani. cum ſuo vero
intellectu, quem ponunt ibi Dd. & hoc credo in-
dubitanter verum. Sed videndum eſt an alio mo
do poſſit iuuari iſte appellãs. Nam habet aliquas
præſumptiones, quod infrà tempus debitum fue-
rat proſecutus appellationẽ. Primò, quia multi do.
Cardinales fuerant antea Auditores in cauſa &

multi

multi qui consulti elegerant partem, recusabantur tanquã suspecti: & ideò dominus Vicecancellarius cum magna deliberatione dabat partibus Auditorẽ, vnde non videtur mirum omnibus attentis si per 17. dies fuerit commissio in cancellaria, antequàm signaretur. præsumitur ergo ex natura negotij, & circunstantijs actus, & breuitate temporis fuisset tradita infrà bonum tempus. de supp. negli. præla. c. pen. & fin. facit quod not. Innoc. & Io. Andr. post eum de conceß. preb. c. quia cunctis. post princ. Secundò, & ista est fortior ratio, quia appellatus priùs fuit prosecutus causam principalem ꝑ duas instantias, in quibus habuit contra se sententiam: & nunquàm dixit aliquid de illa desertione, vnde non est verisimile attento magno dubio causæ, & intricationibus multis, ꝙ si appellatus potuisset se iuuare de desertione, quæ est facilimæ expeditionis, quòd eam dimisisset, & aggressus fuisset tam laboriosum, & tam dubitabile certamen negotij principalis. Tertiò multùm facit ad hoc, modicum præiudicium, quod ex eo cõsequitur: nam traditio commissionis in Cancellaria est præambulum, seu præparatorium prosecutionis instantię, & in istis minus plena probatio sufficit. de test. veniens. & hoc not. ibi Abb. & Io. Andr. & etiam si circa hoc staretur probationi, non est magnum pręiudicium partis, cùm saluũ remaneat ius, si quod habebat in principali, & ipsius prosecutione. facit ad hoc quod no. Inno. de testi. c. præsentium. Quartò, ꝙ iam dominus Vicecancellarius, qui erat pro tempore, & omnes sui Officiales sunt mortui, vel ita absentes, quòd nescitur, vbi sunt, & sic est impossibilis probatio aliàs quàm per iuramentum partis, quo casu sibi subueniendum est, ne pereat veritas in facto principali. Ex quibus etiam de bona æquitate videtur, quòd cùm etiam super principali præsumptione faciente pro parte, possit iudex sibi deferre iuramentum, vbi aliàs causæ natura non repugnat. de iureiuran. c. iuramentum. & de test. c. Romana. in fin. libr. 6. quòd † ex istis
4 præsumptionibus posset etiam hic deferri iuramentum procuratori prosequentis instãtiam attento maximè quòd procurator est satis honestus homo, & boni nominis, & quòd emolumentum causæ ad ipsum non pertinet, vnde non est præsumptio, quòd vellet pro beneficiando altetum deierare.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium vacat, vbi priuatur beneficiatus.*

DECISIO XXXV. aliàs 86.

1 NOta, † quòd vbi quis priuatur beneficio in loco, vbi fit priuatio, videtur vacare beneficium: & non in loco, vbi est situm beneficium, vt dicitur in simili in c. cupientes. super verbo, priuatus. per Archid. de elect. lib. 6. ad quod not. per eundem in c. licèt. extra. de præbend. super verbo, Apostolica. versic. & si aliquis in Curia litigat, licèt aliud sit in electo confirmato in Curia, per cuius confirmationem vacant prima beneficia, vt no. idem Archi. in c. commissa. super verbo pacificam. de electio. libr. 6. & vide decisi. 4. sup. eo. tit. ita post terminum præfixum ad cõsecrandum, vt c. cùm in cunctis. de electio. de foro comp. c. postulasti. in antiq. credo quòd vbiq; vacat, sed non quòd currat tempus acceptare volenti. nisi ex quo vacatio non est in loco, vt c. cũ ei quem. de conceß. præb. in Clem. aliàs scientia [a] esset causa vacationis, quod non est. a

ADDITIO.

Aliàs scientia à quo tempore beneficium dicatur vacare. Adde dec. 1. infr. de iure patron. & ad materiam huius decisi. adde dec. 4. sup. eo. tit. a

SVMMARIVM.

1 *Prouisio executoris de beneficio, quod ignoratur vacare, valet: secùs si non vacaret.*

DECISIO XXXVI. aliàs 172.

NOta, † quòd vbi executor prouidet de beneficio reuera vacante, valet prouisio, & acceptatio dicti beneficij, posito quòd acceptãs, & executor prouidens ignoret beneficium vacare, vt notat Ioann. Monach. in c. si tibi absenti. de præbend. libr. 6. quia acceptatio seu prouisio facta de incerto beneficio vacante de præsenti, valet: posito quòd ignoretur beneficium esse vacans, & ignoretur per cuius mortem vacat: secùs esset, si beneficium non vacaret, quia tunc incerta acceptatio non teneret. iuxta not. per Archi. in c. ne captandæ. de conceß. præben. lib. 6. Nec obstat contraria prædicta. l. qui hæreditatẽ. ff. de acquir. hære. nec lex, nec nos. C. de cap. quia loquitur in causa prophana, & in successione, quæ successio ius habet à prædecessore, secùs est in proposito, & in successione beneficij, in quo non requiritur illa solennitas, quæ requiritur in successione prophana, quia hæreditas prophana, adiri non potest in diem vel sub cõditione, vt l. actus. ff. de regul. iur. secùs est in prouisione beneficij, vt not. idem Io. Monach. in d. c. si tibi absenti. de præb. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium curatum per executionem simplicis requirentis continuam residentiam, non vacat ipso iure.*

DECISIO XXXVII. aliàs 184.

NOta, † quòd habens beneficium [a] curatum, si consequitur aliud beneficium simplex non curatum, quod requirat residentiam personalem, ipso iure non perdit primum: quia c. de multa. extra de præbend. est pœnale, & debet solùm in terminis suis teneri, vt in authentica, vt lice. mat. & auiæ. §. finali. quia licet priuari possit beneficio, quod possidet, nisi resideat per sententiam, non tamen ipso iure priuatur, vt not. 1 a

vt notat Inn. in c. fi. de cler. non resi. super verbo, hoc tamen. licèt in fi. illius, c. videatur distinguere. & adde quod no. Arch. in c. gratia. de rescript. lib. 6. & Collect. in c. eam te. de æta. & qualita. vi. de decisio. 1. infrà de rer. permuta. not. quòd vbi aliquis permutauit.

ADDITIO.

a Nota quod habens beneficium. Adde gl. in verb. residentiæ. tit. de collat. in pragmat. sanctio.

SVMMARIA.

1 *Licentia facta in fine anni ab ordinario causa studij tenente ecclesiam curatam de non promouendo, valet.*
2 *Permutare potest ecclesiam curatam clericus etiam in fine anni, licèt se promoueri non fecerit.*

DECISIO XXXVIII. aliàs 187.

1 NOta, † quòd tenens ecclesiam curatam petens licètiam ab ordinario, quòd non promoueatur causa studiorum infrà tempus, quòad sacerdotium non poterat promoueri, quia erat propè finem anni, valet licentia: quia licèt non possit promoueri, ius habet in beneficio, donec annus fuisset elapsus, & sic habet locum opi. Arc. in c. licèt. super verbo, facere. de electio. libr. 6. & ista fuit communis opinio in Rota. & pro hoc si-
2 militer est communis opinio, quòd iuxta † tale tempus valuisset permutatio, quòd infrà annum habet ius in beneficio, nec est priuatus, nisi annus fuisset elapsus, vt notant Dd. in c. commissa. eod. tit. idem tenet Io. And. in Spec. tit. de rerum permuta. contrarium fuit nuper iudicatum in Rota in duabus causis. vide deci. 6. infrà de rerum permutatio. nota quòd non promotus.

SVMMARIVM.

1 *Distributiones quotidianæ non computantur in valore beneficiorum.*

DECISIO XXXIX. aliàs 766.

1 QVæritur † an quotidianæ distributiones[a]
a vel similia, quæ dantur præsentibus, debeant computari in valore præbendæ alicuius, vel alterius beneficij? Aliqui Domini Auditores sacri Palatij tenent quòd debent computari, cùm dentur ratione præbendæ, vel alterius beneficij. & etiã dominus Oldra. in suis dictis, vt dicũt aliqui Auditores. maior tamẽ pars prædictorũ Auditorum tenet contrarium, quòd non computantur in valore prædictorum beneficiorũ. pro dictis duabus opinio. facit c. super Spec. de magis. & c. vnic. de cler. non resi. arg. ca. præsenti de offic. ordi. lib. 6.

ADDITIO.

a Quotidianæ distributiones. Vide sup. in no. decis. 8. in tit. de præbend. Fel. in c. ad aures. de rescr. Old. consi. 118. Nicola. Boër. in dec. Burdega. 340. incip. statutum, vel consuetudo. col. pen. circa fi.

De Institutionibus.

SVMMARIA.

1 *Institutio facta de præsentato per patronum excommunicatum non valet.*
2 *Præsentatio patroni clerici habet vim electionis.*
3 *Patroni consensus ex post facto superueniens sufficit.*

DECISIO I. aliàs 527.

OTA, † Patronus excommunicatus[a] præsentat Episcopo, & Episcopus præsentatum admisit, & instituit: quæro nunquid valet institutio, & per consequens si alius impetrauerit illud beneficium à Papa, si non fuerit alteri ius quæsitum, debeat illud obtinere? Quidam dicebant quòd præsentatio fuit nulla ipso iure, & per consequens institutio Episcopi ad eam secuta, ex quo refertur ad originem vitiosam. Aliqui distinguebant inter patronum clericum, & laicum, dicentes, quòd præsentatio patroni clerici est nulla ipso iure: & per consequens institutio Episcopi ad eam secuta, quia † præsentatio patroni clerici habet vim 2
electionis, vt in c. cùm autem. de iure patronatus. & ideò confirmatio, seu institutio Episcopi inde secuta ad electionem nullam, erit nulla: tùc enim totalis dispositio non dependet à potestate Episcopi: sed etiã à potestate patroni, cuius præsentatio non valebat: & ideò actus cùm sit factus partim in persona inhabili, scilicèt à patrono inhabili non potuit pro illa parte valere. Facit decre. cũ super. b de off. dele. secùs esset, si esset facta b
à patrono laico, quia tunc secundum aliquos valeret præsentatio, cum sit de iure sui patroni, & eius ratione sibi quodammodo competat: cuius administratio in extraiudicialibus sibi excommunicato non est interdicta: sicut cõtrahere, vel alia quæ sunt facti exercere. arg. no. per Innoc. de dol. & contu. c. 1. & per Arc. in c. pia. de excep. li. 6. Vel secundum alios, licèt quia est annexum ius spiritualibus, præsentatio sit nulla, etiam acta à patrono laico: & ita dicebant fuisse determinatum per plures in palatio, tamen quia ipse parum vel nihil iuris habet circa dispositionem beneficij. nisi de quadam gratia, iuxta notata per Host. in dict. c. quoniam. de iure patrona. totalis dispositio potiùs censetur dependere à potestate Episcopi: & per consequens institutio Episcopi, tanquàm sola plenè ius in beneficio tribuens potiùs erat attendenda. Alij autem simpliciter in vtroq; dicebant idem: & tenebant simpliciter institutionem ipsam tenere, non obstante quod patronus esset excõmunicatus, etiamsi esset patronus clericus, vel laicus: quia ex quo patronus concessit Episcopo nec se opponit eius institutioni, totalis dispositio, per quã ius in beneficio quæritur, censetur ab Episcopo pendere, & ad eũ pertinere, cũ † etiamsi ex post facto patronus cõsentire, adhuc 3
sufficeret. argum. de iure patron. c. cura. et c. suggestum. & no. Host. in summa de iure patrona. §. fin. circa finem. & ideò cùm patronus absolutus non

non contradixit: sicut etiam nec contradicere potuit, ne variaret, quia saltem in eius præiudicium præsentatio tenuerat, ne sit melior conditio eius excommunicati, quàm si nó esset, videtur quòd institutio Episcopi teneat. Item licèt ad patronū, & Episcopum simul, licèt iure diuerso, censeatur dispositio beneficij pertinere, videtur quòd patrono excommunicato totaliter potestas ad Episcopum deuoluatur, ne beneficia diu vacent, & quia ipse omnes defectus subditorum supplere debet. vnde facit in simili, extrà, ne sede vacante. c.1.libr.6. & præsertim cùm ipse ibi expresse consentit, nec contradicit, licèt forsan sibi contradiceret: putà quia Episcopus vellet alium instituere, recusando præsentatum suum prætextu excommunicationis suæ præsentationis posset instituere quòd patrono excommunicato nó curret tempus præsentandi. argumen. c. quia diuersitatem. de concess. præbend. & licèt opinio ista mihi & quibusdam alijs magis placeret, tamen plures & maiores fuerunt in contraria opinione, scilicèt quòd præsentatio à patrono clerico excommunicato facta, & institutio Episcopi ad eam secuta, non valeret. vide decisionem 2. infrà de iure patron. nota quòd patronus.

ADDITIONES.

a Patronus excommunicatus. Adde decis. 2. inf. de iure patronat. & decis. 2. de iure patronat. infr. in antiquiorib.

b C. cùm super. Adde notat. in c. dilectus. tit. de offic. delegat.

De Concessione præbendarum.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium vnitum, vel commendatum non dicitur vacare per cessationem commendæ.*

DECISIO I. aliàs 27.

1 NOta, † quòd vbi beneficium est in commenda: tale beneficium non dicitur vacare ad hoc, quòd currat tempus illis, ad quos spectat collatio, vt nota. in c. nemo. de electio. libro. 6. Idem est de beneficio, quod dicitur de mensa, seu vnitum mensę, vt notur per Ioann. Andr. in c. quia regulares. super verbo, de mensa. de supplend. negligen. prælat. in Clem. et c. frequens. super verbo, ad mensam. de excess. pręla. in Clem. de qua materia vide per Archid. & Ioan. And. in gloss. & meliùs per Inno. in c. constitutus. de accus. & Hosti. in c. dudum. 2. de elect.

SVMMARIA.

1 *C. susceptum. de rescrip. lib. 6. non vendicat sibi locum in acceptationibus expectantium.*

2 *Acceptatio est subexecutio gratiæ.*

3 *Acceptans beneficiū credens, vacare per mortem, cùm reuera aliàs vacet, non præiudicat suæ gratiæ.*

DECISIO II. aliàs 97.

NOta, † quòd c. susceptum. de rescript. lib. 6. non habet locum in acceptatione beneficij crediti vacare per mortem, quod vacat aliàs. nec propter hoc annullabitur acceptatio: quia licèt annulletur gratia per dictum c. susceptum. non tamen est sic in acceptatione: quia est † quædam qualitas, seu subsecutio gratiæ, & subsequés gratiam: vt dicitur in simili, quòd posito quod substantia legati non possit poni in alterius arbitrio, vt l. captatoriæ. ff. de legat. 1. tamen qualitas, seu electio benè potest, vt l. vnum ex familia. §. rogo. ff. de legat. 2. & l. cùm quis. eod. titul. nam † acceptatio tendit ad executionem gratiæ: ideò non mirum, si erretur in modo vacationis, si non impediatur acceptatio, cùm in corpore beneficij nó erretur, vt l. cum in corpus. de acquirend. rer. domi. iunct. l. 2. §. si à furioso. de vsucapio. pro emp. & vide decis. 49. sup. de rescrip. & dec. 19. inf. hoc eod. tit. 1 2 3

SVMMARIVM.

1 *Gratia ad collationem Decani, & Capituli communiter, vel diuisim non habet locum ad collationem singulorum canonicorum: secùs de gratia ad collationem Capituli communiter vel diuisim.*

DECISIO III. aliàs 111.

NOTA, † quòd vbi aliquis est expectans ad collationem Decani & Capituli communiter vel diuisim, in tali gratia non veniunt beneficia pertinétia ad collationem singularum personarum, quia satis potest operari gratia in pertinentibus beneficijs ad Capitulum, seu Decanum, secùs autem esset si solùm esset gratia ad collationem Capituli cómuniter, vel diuisim, quia tunc haberet locum cap. mandatum. de præbend. lib. 6. cum ibi not. per Io. And. 1

SVMMARIVM.

1 *Gratia ad collationem Decani & Capituli communiter vel diuisim habet locum in beneficijs consuetu conferri per hebdomadarios.*

DECISIO IIII. aliàs 119.

NOTA † quòd vbi aliquis est impetrans ad collationem Decani & Capituli communiter vel diuisim, si ex statuto ecclesiæ hebdomadarij in sua septimana beneficium, quod vacabit habebant conferre, istud beneficium videtur contineri sub gratia Apostolica: quia isti hebdomadarij videntur conferre iure capituli. Item quia isti hebdomadarij cùm mutentur de septimana in septimanam, videntur in certi, & collatio eorum est incerta, quia non magis pertinet ad vnum, quàm ad alium, nisi inquantum cadit beneficium in septimana, & sic non videtur quòd 1

detur quòd propriè pertineat ad hebdomodarium.argum.l.sæpè.§.1.& final.de legat.3.iunct.l.quæsitum.§.si quis eadem.ff.de fun.instruct.& quia ad tempus illi hebdomadarij habent conferre propriè beneficium, non videtur pertinere ad eos,sed magis ad capitulum.argumen.l.ex testamento.ff.de hæred.instit.iunct.l.quæsitum.in princ.de legat.3. & sic intelligo c.maodatum.de præbend.lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Acceptans vbi notoriè constat, quòd ius nõ habet in beneficio, non debet expectare declaratoriam super hoc, sed potest aliud beneficium acceptare.*

DECISIO V. aliàs 142.

1 NOTA,†quòd vbi est notorium,quòd ille qui acceptauit beneficiũ, & fecit sibi prouideri,non habet ius in beneficio, quod acceptauit, non est necesse expectare sententiam super declaratione non sui iuris, imò potest beneficiũ aliud acceptare, in quo habet ius, vt no. Archid. in c.ne captandæ.de concess.prębend.gloss.final.
a [a] libr.6.

ADDITIO.

a Gloss. fin. Et ibi,Io.Andr.& in c.cùm in multis.de rescript.libr.6.Old.consil.274.& aliquid per Dd.in c.in literis.de offic.deleg.Gemin.consil.103.Staphi.in tracta.de lite.grat.& iusti.fol.111.versicul.nec est necesse.& per Old.sub eod.titul.consil.307.

SVMMARIVM.

1 *Expectanti collationem Episcopi,prouideri potest de beneficio,& præbenda cathedrali.*

DECISIO VI. aliàs 213.

NOTA,†quòd vbi est aliquis expectans ad collationem Episcopi simpliciter, in isto casu potest prouideri impetranti etiam de bene-
a ficio, q̃ vacabit in ecclesia cathedrali,[a] & de prębenda cathedrali, nec in isto casu habet locum c.quamuis.de præbend.libr.6. quia d.c.quamuis.est restringẽdum,& debet teneri in terminis suis: scilicèt,quando verba posita in d.c.quamuis.inferuntur in gratia impetrantis. hoc not.Io.Andr.in nouel.in d.c.quamuis.

ADDITIO.

a Ecclesia cathedrali.Adde dec.8.hoc titul.supr.in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Receptus primò à Capitulo ex pluribus nominatis à Rege & Regina,præfertur alteri.*

DECISIO VII. aliàs 224.

1 NOta,†quòd in casu,quo Papa fecit gratiam Regi,& Reginæ,quòd certos nominarent in certis ecclesijs, & posteà declarauit, quod non volebat nisi per vnicam collationem quamlibet ecclesiam onerare, si diuersi nominẽtur ad ecclesiam,ille erit potior, qui primò erit receptus per Capitulum,quia in dubio debet attendi,qui primò habet possessionem, seu primò est receptus, seu admissus. argu.l.qui pluribus.de legat.1.et c.duobus.de rescript.libr.6.iunct.c.super eod.de appellat.in antiquis.et c.si à sede de præben.facit Instit.de interdict.§.commodum.

SVMMARIVM.

1 *Impeditus purificare gratiam suam per ordinarium, si post mensem purificat, retrotrahitur purificatio.*

DECISIO VIII. aliàs 225.

NOta,†quòd vbi aliquis est impeditus[a] per ordinarium ad purificãdum gratiam suã, 1 a
si posteà purificet post mensem, habetur gratia pro purificata infrà mensem: quia retrotrahitur purificatio, ex quo non stetit per impetrantem, quia quòd per me non stat,&cæt.licèt aliqui voluerint dicere,quòd ex quo gratia non est purificata, & stetit per ordinarium, impetrans debet habere recursum ad ordinarium, per quem stetit.In c.pastoralis.de iure patro. quia factum iudicis non debet nocere. Non obst. c. pastoralis. quia ibi non habet tantùm ius præsentans,quantum impetrans habet,quia per gratiam impetrantis manus ordinarij sunt ligatæ, nec ordinarius purificata gratia habet aliquod ius in beneficij collatione,licèt in præsentatione patroni ordinario reseruetur collatio:ideò nõ est mirum si semper teneat, vt in d.c.pastoralis.collatio ordinarij,licèt præsentatus habeat recursum contra ordinarium, secùs in proposito, quia ex quo stat per ordinarium debet haberi gratia pro purificata.vide dec.35.suprà de rescript.

ADDITIO.

Impeditus. Adde decis.35.incip.nota quòd vbi non stetit.sup.de rescript. a

DECISIO IX. aliàs 462.

SImilis est decisi. 4. incip. habens potestatem. tit.de præbend.sup.in nouis.

EPITOME.

Taxa quæ erat tempore vacationis attenditur, & non tempore datæ.

SVMMARIA.

1 *Tempus datæ, an acceptationis attendi debeat?*
2 *Gratiæ effectus cedit dies tempore acceptationis, seu prouisionis.*
3 *Tempus futurum attenditur, vbi verba gratiæ diriguntur ad tempus prouisionis.*
4 *Impetrans ad beneficium curatum si beneficium non curatum tempore datæ, efficiatur curatum tempore*

prouisionis, an poterit illud acceptare?
5 *Tempus conditionis debet attendi in conditionibus.*
6 *Tempus vacationis, vel prouisionis fiendæ attendi debet.*
7 *Legatario tēpore mortis acquiritur dominiū rei legatæ.*
8 *Tempus datæ non semper attenditur.*
9 *Initium vbi dat esse rei perfectam, tunc inspicitur magis, quàm finis.*
10 *Finis vbi dat esse perfectum actui qui geritur, & omnia antecedentia ordinantur ad finem, tunc magis inspicitur finis quàm initium.*
11 *Literæ in forma pauperum non sunt ambitiosæ.*

DECISIO X aliàs 857.

VRbanus Papa quintus post multas gratias,
tam in forma pauperum, quàm in speciali
diuersis clericis beneficiandis factis vsque ad
certas summas in partibus Gallicanis, & in cer-
tis prouincijs, & diœcesibus moderauit taxas be-
neficiorum, volens propter eorum paupertа-
tem, quòd de cætero media taxa antiquæ taxæ
haberetur pro integra taxa: & omnes taxatio-
nes decimarum, & aliæ de cætero taxa integra
censeretur: Posteà vacantibus quibusdam benefi-
cijs impetrantes, præsertim in forma pauperum,
volunt acceptare beneficia secundum taxam mo
deratam: dicentes tunc tempore acceptationis
ea cadere infrà summam literarum suarum. Op-
ponitur eis per ordinarium, & per alios impe-
trantes in forma speciali: habentes maiorē sum-
mam, quòd beneficia illa non cadunt sub gratia
sua: & tempore datæ literarum, seu gratiarum
excedebant summam inspecta antiqua summa,
seu taxa, quæ tunc nondum fuerat moderata.
1 Quæritur † an tempus debeat attendi datæ, quo
beneficia illa non cadebāt sub gratia pauperum:
quia excedebant summam secundum taxam quę
tunc erat, an tempus vacationis, & acceptatio-
nis, & prouisionis fiendæ, quo secundum mo-
derationem factam benè possunt cadere sub gra-
tia? Et videtur quòd debet attendi tempus datæ.
argumen. extrà de rescrip. c. eam te. et c. coostitus.
pro hoc videtur, text. in c. si eo tempore. de re-
scrip. libr. 6. & in Clem. literas. eodem titul. Item
quia attendi debet initium. ff. de verb. obliga. l. si
filius. cum concord. facit de elect. c. dudum. 1.
cum not. super verb. electionis tempore. Item
quia Papa in illa moderatione dixit verbum de
cætero, quasi non voluerit ad præterita dictam
moderationem extendere. argu. de postu. præla.
c. perpetuò. cum ibi not. super verbo, de cætero.
librò sexto. maximè quia ex hoc præiudicaretur
alijs impetrantibus in forma speciali habentibus
maiorem summam, quàm postquàm pauperes
habuerant suas gratias, quibus ista beneficia, quæ
à [illegible]nto tempore datæ eis debebantur, amodò nō
debebuntur, si pa[illegible]peribus debeantur: & non est
verisimile quod Papa [illegible]luerit eis derogare. de
rescript. c. quamuis. lib. 6. ff. ne quid in lo. public.
l. 2. §. si quis à principe. & §. meritò. Item pro hoc
quia gratiæ ad beneficia sunt restringendæ tan-
quam ambitiosę. de præben. . quamuis. In oppo-
2 situm videtur, quòd † attendi debeat tempus ac-
ceptioois, seu prouisionis: quia tuoc cedit dies
effectus gratiæ. argu. ff. de fund. instruct. l. penul.
pro hac parte videtur text. ff. de op. leg. l. si præ-
sertim, quia † verba gratiæ diriguntur ad tem- 3
pus prouisionis, & ipsi prouisiooi, & sic ad tem-
pus futurum: ergo illud inspici debet. facit ad
hoc, ff. de legat. 3. l. nuper. ver. planè. de conditi.
& demonst. l. filię. §. fi. de fideiuss. l. si debitori. §. si
filius. & ff. manda. l. si verò non remunerandi. §.
si filio. pro ista parte alleg. in speciali. c. ei cui. de
præbend. libr. 6. & Clem. si de beneficio. eod. tit.
Pro hoc etiam, quia † si impetrans ad beneficium 4
curatum, & beneficium non curatum tempore
datæ gratię, efficiatur curatum tempore accepta-
tionis, vel fiendæ prouisionis, veniet sub gratia,
vt not. Ioann Andr. & cæteri Dd. in d. Clem. lite-
ras. de rescript. vel etiam econuerso, si impetraui
ad oon curatum, & curatum tempore datæ effi-
ciatur non curatum, non veniet sub gratia, vt ibi
no. pro ista parte videtur Guliel. de Monte Lau.
in dict. Clem. in fin. & Ioann. Andr. in Spec. in tit.
de concess. præbend. & hanc partem tenet etiam
Oldra. in quęst. suis. Ioan. And. alleg. pro ista par-
te in speciali. ff. de re iud. l. si Kalendis. ff. de verb.
obliga. l. si in diem. Item quia conditionem habet
gratia, maximè in forma pauperum: imò & quæ-
libet gratia expectatiua. ff. qui à quibus. l. 3. de
opt. leg. l. cùm ita. de lega. 2. vnum ex familia. cir-
ca princip. In † conditionibus autem tempus 5
conditionis debet attendi. ff. de condition. & de-
monst. l. eum qui post apertum. ff. de legatis præ-
stan. l. interuenit. ff. de lega. 3. l. si deportati. in
princip. de lega. 2. l. non oportet. Item si quod be-
neficium excedens summam, vel taxam tempore
datæ, sed posteà exinanitum, seu diminutum nō
cadat sub gratia, quia ponderandum sit tempus
datæ, eadem ratione dicondum esset, quòd bene-
ficium tenue, & inclusum sub gratia tempore da-
tę, valde ditatum tempore vacationis, debebitur
impetranti, licèt tunc concedat, quòd contra
verba, & mentem scribentis esse videtur: propter
quod tenendum videtur in forma pauperum,
quòd tale beneficium ditarum, & excedens sum-
mam in illa forma taxatam, licèt tempore datæ
fuisset tenue, nullo modo debetur. Ratio est,
quia taxatio non adiungitur beneficio, sed man-
datur prouideri de beneficio secundum suę pro-
bitatis merita competentia, si inuentus fuerit
vitæ laudabilis, & conuersationis honestæ, vt in
Clem. cùm ei quem. de concess. præbend. de of-
fic. delega. c. 1. posteà autem post longum in-
teruallum ponitur prohibitio, quæ apertè respi-
cit tempus prouisionis. sed dicendum est econ-
uerso, quòd beneficium locuples valdè exinani-
tum, & vltra summam taxatam reductum, licèt
sibi de illo prouidebitur eadem ratione, quia in-
hibitio, & taxatio tempore prouisionis facien-
dæ adiungitur. pro ista parte allegat Oldr. quòd
† debeat attendi tempus vacationis, & fiendæ 6
prouisionis: quia tunc plenum ius in beneficio
per prouisionem acquiritur, vt extrà de concess.
præbend. c. fin. libr. 6. & ideò illud tempus atten-
di debet, sicut in legatario, † vbi à tempore mor- 7
tis dominium rei legatæ acquiritur legatario, vt
l. à Titio. ff. de furt. inspi[illegible]tur tempus mortis.
vt d. l. interuenit. de legat. præst. ad quod l. si de-
porta-

portati. ff. de legat.3. Item quia beneficium est
redactum ad minorem rationem valoris, cessat
ratio probibitionis factæ in gratia, igitur cessat
prohibitio.argu.l.adigere.§. quamuis.ff.de iure
patr. Nec obst. vt dicit dictus Oldr. si obijceres
de regula Catoniana, quia illa locum habet in re
purè legata: nos autem loquimur in dispositio-
ne, seu gratia speciali conditionali, seu in diem:
& ideò regula hic non vendicat sibi locum vt re-
gula,de regula Cato.l.3.§.penulti. Non obstant
8 rationes in oppositum factę,nec iura. Primò non
obstat,quod † attenditur tempus datæ, quia non
est verum semper,nec quoad omnia: imò inter-
dum attenduntur alia tempora, super quo vide
Ioann.Andr.in nouell.c.dilectus.2.de præbend.
in gloss.& Guil.de Monte Laud.in Clem.literas.
de rescrip.Sed quoniam præsens propositum tan
git,possum dicere, quòd si in dispositionibus &
rescriptis, vel gratijs purè attendendum sit tem-
pus datæ, non tamen in conditionalibus: imò
tempus conditionis saltem quantum ad qualita-
tem rei deducendæ in dispositionem, vt d. c. ei
cui.de præbend.lib.6.& Clem.si de beneficio. de
pręben.maximè cùm verba gratię futurum tem-
pus respiciunt,vt hic: ibi respiciunt tempus pro-
uisionis, vt suprà dictum est. Non obstat d. c.si
eo tempore. quia secundùm Oldra. ibi persona
erat inhabilis: & sic cùm gratia fuerit surreptitia,
& per consequens nulla, ex superuenienti casu
confirmari non potuit, vt in regula, non firma-
tur.de reg.iuris. libro sexto. Nam circa habilita-
tem personæ impetrantis benè inspicitur initi-
um, vt in d.c.dudum.2.de electio. Non obst.c.li-
teras.de rescrip.in Clem.vt ibi no.per Ioan.And.
9 & alios Doctores. Non obst.quòd † attendimus
initium, quia non est verum semper: imò inter-
dum finem, vt in iuribus, quæ ad aliam partem
huius brocardi allegantur,sed quantum ad pro-
positum loquimur, quòd vbi initium dat esse
perfectum actui,qui geritur,& est causa necessa-
ria omnium,quæ sequuntur,tunc inspicitur ma-
gis initium, quàm finis, vt l.3.§.scio. ff.de mino.
& alijs concord. ad hanc partem alleg.vbi autem
10 † finis dat esse perfectum actui,qui geritur,&om
nia antecedentia ordinatur ad finem: tunc magis
inspicitur finis,quàm initium:vt hic,vbi per gra-
tiam non datur esse perfectum:sed per prouisio-
nem subsequendam, ad quam tota gratia ordi-
natur:&ideò tempus prouisionis attenditur,ma-
ximè quia ante tempus prouisionis verba prohi-
bitionis de beneficio excedẽte summam expressè
diriguntur. Sic loqui possunt iura, quæ ad
hanc partem Brocardi posteà allegantur, & alia
iura ad hoc suprà alleg. non obstante, l. vxorem.
§. testamento. ff. de legat.3. quia ibi erant verba
præsens tempus denotantia, cùm dicat testator,
ex seruis meis: & eodem modo respondetur ad l.
si ita,de auro & argen.legat. vbi dicebat vestem
meam. hic verò sunt verba denotantia futurum
tempus suprà faciendæ prouisionis, & ita non
obstat. Item non obstat quod dicitur de inten-
tione Papæ,quia dico quòd intentio Papæ se re-
ferebat ad tempus prouisionis: quod patet, quia
probibitioni quam facit circa prouisionem ad-
ijcit summã: & ideò illud tẽpus verbi cui adijci-
tur attenditur.arg.ff.de noxa.l.in delictis.§.si ex-
traneus.benè facit ad hoc, quòd not. Io.Andr.in
Clem.cùm ei quem. circa princip. de concessio.
prębend.super verbo, infrà mensem.ibi, non cre-
do quòd sit clausula, &c. Item non est eis perpe-
tuum præiudicium, quia alia cadentia sub suis
gratijs in forma speciali concessis ipsi poterunt
impetrare, vel ista eadem si contingerent ea nulli
alteri deberi cùm iteratò vacabunt, non obstan-
te quòd gratiæ sunt restringendæ tanquàm am-
bitiosæ, quia † in forma pauperum non sunt am- 11
bitiosæ, imò potiùs de iustitia: & ideò cum filo
canapis bullantur. de præbend. cùm secundum
Apostolum. Vel dico etiamsi loquimur de gra-
tijs in forma speciali, quòd hæc ampliatio sit de
mente concedentis, qui expressè verba sua pro-
hibitiua dirigit prouisori,&ad tempus prouisio-
nis: nec est propriè ampliatio gratiæ, sed in suis
debitis terminis seruata forma literarum loquen
tium de prouisione pauperi facienda de benefi-
cio competenti secundum suæ probitatis merita
obseruatio,qui propter moderationẽ taxę subse-
cutam non claudatur tempore faciendæ prouisi-
onis sub prohibitione quę fiebat de beneficijs ex-
cedentibus summam ibi comprehensam. & ita
non obstat.

DECISIO XI. aliàs 495.

Similis est decis.4.de rescrip.sup. in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Decretum ex falsa causa emanatum non afficit beneficium.*

DECISIO XII. aliàs 39.

NOta, quòd vbi Papa [a] prouidet alicui falsa a
allegata causa de beneficio, ad quod ali-
quis erat expectãs authoritate Apostolica, quòd
si non valet prouisio Papæ, expectans potest tale
beneficium acceptare, & sibi facere prouideri:
quia † decretum latum [b] ex causa non afficit be-
neficium.arg.l.3.§.puberi.ad Carbo.iunc.l.sicut. 1
de ope.libe.maximè, quia talis impetrans venie- b
bat authoritate Apostolica.& sic non obst.quod
not.Innoc.in c.inter dilectos. de excess. prælato.
non obst.c.vt nostrum.de appellatio. et c.pasto-
ralis.§.præthereà.de offic.deleg. licèt aliqui velint
dicere contrarium:quia licèt quantum ad impe-
trantem gratia sit nulla, tamen non quantum ad
Papam,qui manum apposuit,& videtur reuocas-
se omnem gratiam prius, quantum ad istud be-
neficium:posito quod gratia secũda facta sit sur-
reptitia.argu.l.& si transferam. de adim.leg. & l.
planè.in prin.de leg.1.Primùm credo verius, per
c.ex parte.de offic.deleg.& extrà de præben.libr.
6.c.1.cùm de beneficio. Hæc opin. vera est vt do-
minus Vrbanus declarauit. & ista fuit ad vitam
suam, quòd ab alio conferri non potest.

ADDITIONES.

Nota quòd vbi Papa. Adde Roman.cons.335.cir- a
ca primam. col.2. Dec. tamen in c. vt nostrum.

de appellatio. in princip. contrarium tenet.
b Decretum latum ex falsa causa. Adde idem esse quando interponitur sine causę cognitione secũdum Bald. & Salicet. in L.1.C. si aduersn. dona. & Hippol. Marsil. consil. 48. incip. non confundentur, &c. in prima part.

SVMMARIA.

1 *Acceptatio in dubio præsumitur infra mensem fuisse facta.*
2 *Confirmatio electionis vbi probatur fuisse legitimè facta, præsumitur electionem legitimè præcessisse.*
3 *Tempus vbi est de substantia alicuius actus, oportet quòd probetur.*

DECISIO XIII. aliàs 94.

1 NOta, † quòd vbi aliquis acceptauit bene-
a ficium:[a] & non apparet, quòd acceptauerit intra mensem: præsumitur in dubio, quòd acceptatio fuerit facta infrà tempus legitimum, & infrà mensem: quia præsumptio est, quòd quilibet voluerit sibi acquirere. argumen. l. si defunctus. C. arbitr. tutel. iunct. l. cùm de indebito. ff. de probationib. quia ex quo acceptatio est facta præsumitur quòd infrà tempus debitum sit fa-
2 cta, vt dicitur in simili, quòd sufficit † probare confirmationem electionis legitimè factam, etiã si nihil de legitimitate electionis constaret, quia non præsumitur quòd confirmatio fiat, nisi præcedat legitima electio, vt not. Innocent. in c. quia cunctis. de concessio. præbend. super verbo, altera. & ibi videtur gloss. de hoc, cùm dicit, & tempus competens. & sic in proposito præsumitur, quòd acceptatio sit facta infrà tempus legitimũ, ex quo constat de acceptatione. Et istud tenet
5 Rota, licèt videatur quòd vbi † tẽpus est de substantia alicuius actus, oportet probare tempus, & concordare de tempore. no. Innocen. in c. qualiter. super verbo, famam. de accusationib. etiam quia non præsumitur solennitas, nisi probetur, l. quęcunque. in fine. ff. de public. in rem act. modò licèt in acceptatione requiratur tempus, tamen acceptatio quandoque potest esse sine illo tempore limitatio: vt si vacatio non fuerit nota. & sic non videtur mensis semper de essentia acceptationis, vt sic non præsumatur inesse, nisi probetur. argumen. inri. alleg. & ad hoc facit quod not. Compost. in c. cùm dilectus. de elect. vbi dicit, quòd appellans oportet quòd probet appellasse infrà decem dies, aliàs non præsumeretur appellasse, vt ibi per eum.

ADDITIO.

a Acceptauit beneficium. Adde deci. 3. hoc eodem titul. sup. in nouis. & decis. 24. suprà de probationibus.

SVMMARIVM.

1 *Expectantes post mensem à tempore vacationis, non possunt beneficium acceptare, etiam si adhuc vacet.*

DECISIO XIIII. aliàs 192.

NOta † quòd expectans post mensem [a] à tem 1
pore vacationis non potest beneficium acceptare: licèt vacet, & sit res integra: & sic habet bet locum quod not. Io. Andr. in c. cùm ei quem. de concess. præben. in Clem. & non habet locum quod not. Arch. in c. dudum. de præb. lib. 6.

ADDITIO.

Post mensem. Contrarium tenet dec. 33. infrà isto a
titul.

SVMMARIVM.

1 *Acceptans beneficium, si contra ipsum feratur sententia, à qua non appellat, potest beneficium secundum acceptare.*

DECISIO XV. aliàs 234.

NOta, † quòd vbi aliquis acceptat benefici- 1
um vigore gratiæ suæ, si sententia per executorem feratur contra eum, quia pronuntiatur dictum acceptantem ius non habere, licèt nõ appellet à sententia executoris contra eum lata, potest acceptare secundum beneficium vacãs: quia sufficit quòd sententia sit lata contra eum sine culpa: & sententia eum excusat, licèt non appellet. arg. l. propter. §. fi. ff. ad Sillan. iun. l. Herennius. §. Caia. ff. de euictionib.

SVMMARIVM.

1 *Expectans ad collationem capituli, potest acceptare beneficium quod hebdomadarius conferre solet.*

DECISIO XVI. aliàs 259.

NOta, † quòd expectãs ad collationem [a] ca- 1
pituli potest acceptare beneficia, quæ per a
hebdomadarium ecclesiæ conferuntur ex statuto, vel consuetudine, vel voluntate capituli. Et est ratio, quia isti hebdomadarij mutantur de septimana in septimanam. ita quòd nihil videntur habere in collatione, sed capitulum. arg. l. quæsitum. §. si quis. de fundo instruct. & sic habet locũ c. mandatum. de pręb. lib. 6. quia vbi legatur hebdomadario ecclesiæ, ipsi ecclesiæ videtur legatum. ff. de an. lega. l. annua.

ADDITIO.

Expectaos ad collationem. Adde dec. 4. sup. eod. a
titul.

SVMMARIA.

1 *Expectans in forma pauperum potest ante purificationem gratia acceptare, si per eum non stetit, quo minus gratia purificaretur.*
2 *Interesse non cadit in beneficialibus.*

DECISIO XVII. aliàs 395.

NOta, † si impetrans in forma pauperum fa- 1
cit diligentiam quam ponit, vt gratiam purificet

purificet, licèt purificatio non fiat, dummodò per eum non ftaret, fed per executorem quò minus, &c. poteft acceptare infrà menfem. & fi poftea conftiterit de fua habilitate, valebit acceptatio, & nulla eft collatio alteri facta infrà menfem poft dictam acceptationem, & ante purificationem per ordinarium. per regulam, quod per me non ftat, &cæt. & not. per Pau. & Gen. & alios in Clem. cùm ei quem. de conceff. præben. Prætereà hoc impedimentum eft irreparabile per fuperiorem, cui nil mandatur, nec fieri poffet per ipfum huiufmodi purificatio: ergo ceffat recurfus, de quo in c. paftoralis. de iure pat. nec poteft dici ad
2 intereffe: quia † in beneficialibus non cadit æftimatio, feu intereffe, vt not. Innoc. in c. querelam. de elect. vide decif. 35. fuprà de refcrip. & deci. 26. infrà, ifto tit.

SVMMARIVM.

1 Expectans ad primum vacaturum in ecclefia, poteft acceptare beneficium ad cuiufcunq; collationem, inftitutionem, fiue electionem pertinens in ipfa ecclefia.

DECISIO XVIII. aliàs 411.

1 NOta, † habens gratiam de beneficio, fi quod vacat, vel cùm vacauerit in certa ecclefia, quòd duxerit acceptandum, poteft acceptare beneficium ad cuiufcùq; collationem, inftitutioné, vel electionem pertinens in ipfa ecclefia, non obftante quòd non haberet ad collationem Epifcopi, Præpofiti, Decani, &c. quia poteft Papa adijcere formam in gratijs, & priuilegijs fuis quã vult. & quando non exprimit aliquem modum, venit omnis modus, prout legitur & notatur de præb. c. cùm in illis. lib. 6. & in Clem. vnic. eod. tit. & ibi gloff.

SVMMARIA.

1 Impetrans licèt acceptet beneficium vacãs per obitum C quod tamen vacauit per obitum B. nihilominus tenet acceptatio.

2 Acceptatio eft quædam declaratio voluntatis, & tendit ad executionem.

DECISIO XIX. aliàs 413.

1 NOta, impetrans † licèt acceptet beneficium vacans per obitum C. idem tamen vacauit per obitum B. nihilominùs tamen valet acceptatio, licèt non valeat prouifio fecundum aliquos. Ratio, quia potiùs debemus hic confiderare vacationem, quàm vacationis modum, præfertim fi acceptauit beneficium in loco certo, putà ecclefiam talis villæ, vel præbendam talem, vel fic vacatam: tunc enim fatis per has qualitates, & circunftantias tales conftat de corpore beneficij acceptati, licet erratum fit in perfona. Cõftat enim quòd beneficium fic vacãs in tali loco fiue ecclefia voluit acceptare: & ibi pro tunc nullum aliud vacauit: ergo, &c. argumen. l. certum. ff. fi certum petatur. & de tefti. c. licèt ex quadam. faciunt notata per Ioann. Monac. in c. fi tibi abfenti. de præbend. libro fexto. & ibi plenè per eum. Nec obftat c. fufceptum. de refcript. libro 6. quod non habet locum in acceptatione, † quæ eft quædam decla- 2 ratio voluntatis, & tendit ad executionem gratiæ: & ideò non mirum, fi erretur in modo vacationis, quòd nõ impediatur acceptatio dummodò fequatur vera, & effectualis prouifio, quæ dat ius in rem. de conceff. præben. c. fi. lib. 6. vide decif. 43. fuprà de refcript.

SVMMARIA.

1 Expectans, cui per Papam fuit facta gratia de canonicatu alicuius ecclefiæ, cum præbenda & præftimonijs, fi qua vacabant, vel cùm vacare contigerit: an poterit acceptare præbendam vacantem, & dimittere præftimonia, vt poftmodum alterius canonici decedentis præftimonia acceptare poffit?

2 Gratiam fuam quis diuidere non poteft.

DECISIO XX. aliàs 416.

NOta, Papa † fecit gratiam Titio de canonicatu talis ecclefiæ, præbendam verò ipfius 1 ecclefiæ ac præftimonia, fi qua vacant ad præfens vel dum vacabunt per mortem vnius canonici cedentis, vel decentis, vel cum ea vacare contigerit, fibi contulit, vel difpofitioni fuæ referuauit, quę infrà vnius menfis fpatium duxerit acceptanda. Moritur vnus canonicus obtinens vnam præbendam, & quædam præftimonia, ifte expectans acceptauit præbendam, & dimittit præftimonia illius: alius tamen expectans fequens in data, qui acceptauit præbendam, ac præftimonia alterius fecundò decedentis, dicit quòd primus amodò non poteft obtinere præftimonia ifta: qu a imputetur fibi quare non recipit præftimonia primò decedentis, ficut eius præbendam acceptauit, & quòd non † poteft diuidere gratiam 2 fuam, nec valet acceptare præbendam vnius canonici, & præftimonia alterius: imò oportet ꝙ vnius eiufdemque canonici præftimonia, & præbendam recipiat: propter verba illa, vnius canonici. pro quo etiam, fcilicèt quòd non poffet diuidere gratiam factam. ff. de condit. & demonftra. l. fi cui. de lega. 2. neminem. Pro Primo facit, quia illa verba coniuncta diuidũtur in duas difiunctas. argumen. l. filio. §. final. ff. de adimen. legat. præfertim, quia poffet contingere quod moreretur vnus canonicus præbendatus non habés præftimonia, alterius poftea decedentis acceptare poterit. ergo non videtur Papa intellexiffe in fenfu compofito, vel vnito. fed potiùs in fenfu diuifo. Item illa verba, ecclefiæ referuntur ad præbendam, & illa, vnius canonici, referuntur ad præftimonia, fi enim in gratia nihil fuiffet dictum de præftimonijs, non fuiffent appofita illa verba, vnius canonici, &cæt. fed fimpliciter fuiffet dictum, præbendam. fi quæ vacat, &cæt. ergo eùm plures fint gratiæ, fcilicèt vna de præbendis ipfius ecclefiæ, & alia de præftimonijs vnius canonici cedentis, vel decedentis. argumen l. fcire debemus. ff. de verbor. obligatio. ergo illa verba quæ ftatum fequuntur, quæ duceret acceptanda, cùm

da, cùm sint plures numero, diuidantur in suas singularitates, ad quas referuntur per illam dictionem relatiuam, quæ: vt sit sensus sibi factam gratiam de præbenda ipsius ecclesiæ, quam duceret acceptandam. argum. d. l. filio. §. final. Et hoc credo verum.

SVMMARIA.

1 *Acceptatio primi in data licèt reddatur inutilis, attamen præstat impedimentum secundo.*

2 *Collatio ordinarij facta infrà mensem expectanti datum an sit valida, si appareat expectantem non acceptasse infrà mensem.*

3 *Decretum omne habet tacitam conditionem in se, si in cuius fauorem est interpositum, vti voluerit.*

4 *Negligentia notabilis quæ dicatur, erit arbitrarium.*

DECISIO XXI. aliàs 422.

1 a NOTA, primus † & secundus[a] in data acceptauerunt infrà mensem vnam ecclesiam, post vnum vel duos menses, secundus fecit sibi prouideri, sed primus non: imò antequàm primus sibi faceret prouideri, superuenit reuocatio Papæ, quæritur an secundus habeat ius? Et videtur quòd sic, quia acceptatio primi redditur inutilis, & ineffectualis propter reuocatoriam, ergo non videtur quòd præstare possit impedimentum secundo, quia non præstat impedimentum quod de iure non sortitur effectum. Cōtrarium fuit determinatum, per c. quondam. de praben. libr. 6. acceptatio enim primi cùm à principio tenuisset, fecit vt decretum positum in literis suis omnia facta pro secundo irritarentur, & pro ista parte, scilicèt, quòd acceptatio ex quo semel fuit valida, licèt posteà efficiatur inutilis, præstet impedimentum, faciunt iura allegata in quæstione quam posuit Io. And. in reg. iur. c. non præstat. in mercurialib. Pro ista parte optimè potest induci. ff. de libe. & posthu. l. si post. in princip. & per eundem modum. l. si post habere dicitur. in prin. & vide hic quæstionem quę incipit, Cùm ad col-

2 lationem cuiusdam Episcopi. Sed quid † erit si prior data nunquàm acceptauit, an prouisio secundo facta infrà mensem primi erit nulla? Et idem quæri potest de collatione ordinarij facta infrà mensem primi, si post non acceptat, & licèt Paul. teneat quòd sit nulla: vt notatur in Clē. cùm ei quem. de conceß. præbend. dic quòd imò valet, per rationes Ioan. Monac. de præbend. statutum. lib. 6. Et quia gratia primi est conditionalis, si acceptauerit infrà mensem, conditio deficit, ergo non impedit ordinarium, vel secundū

b in data. Item omne decretum[b] habet † tacitam

3 cōditionem, scilicèt, si is in cuius fauorem est interpositum, eo vti voluerit. ff. de leg. 1. l. seruum. in prin. & notat Io. Mon. in d. c. statutum. de præbend. & hoc est verum, nisi tunc cùm secundus sibi fecit prouideri, primò posset notabiliter negligentia imputari, quia tunc cùm propterea primus sit exclusus, vt in c. tibi qui. in fin. de rescript. & in c. si clericus. de præbend. lib. 6. secun-

4 dus posset sibi facere prouideri: sed † quando debet notabilis negligentia puniri, hoc est, in arbitrio iudicis attentis circunstantijs attendendis, cùm non sit tempus à iure statutum. Dicitur tamen communiter quòd executor secūdi, vel ordinarij potest monere primum, vt faciat sibi prouideri, & ad hoc sibi præfigere tempus competēs, quod hoc faciat: alioquin ipsi etiā poterunt prouidere: vt arg. in simili, extrà de rest. spoliat. c. frequens. §. solet. ff. de hære. insti. si quis instituatur. in princip.

ADDITIONES.

Nota, primus & secundus. Adde Staphil. in tract. de lite. grat. & iustit. fol. 109. vers. 3. expirat. a

Omne decretum. Adde Ruinum, consi. 93. vol. 3. b

SVMMARIA.

1 *Acceptatio nulla ex post facto non conualescit.*

2 *Impetrās quamdiu præcedit eum primus in data, non potest facere sibi prouideri.*

DECISIO XXII. aliàs 52.

NOta, † quòd vbi sunt duo expectātes à sub diuersis datis cū potestate acceptandi etiā beneficia reseruata, si secundus in data infrà mensem debitum primò in data acceptauit beneficium, non valet sua acceptatio, nec prouisio, dum tamen primus in gratia postmodùm infrà mensem acceptauerit, licèt habuerit eam pro derelicta, intantùm quòd si Papa conferat beneficium vacans tanquàm reseruatum, collatio Papæ, præfertur, & præualet acceptationi secundi impetrantis. Et potest esse ratio, quia † secundus impetrans quamdiu præcedebat eum primus impetrans, non potuit sibi facere prouideri: nec acceptatio sua fuit efficax, ergo posito quòd primus omiserit gratiā, actus qui fuit inualidius ex post facto non conualescit. argu. l. si seruus. ff. qui & à quib. l. 1. §. illud. ff. quorum leg ad quod facit not. per Io. Monach. in c. statutum. de præbend, libro sexto. ad quod c. penultim. cum ibi not. per Io. And. eod. tit. & ff. de leg. 1. l. planè. in princ. licèt aliqui teneant contrarium. ad quod. l. si cùm optio. da optio. legat. & l. si hæres. de manu. vindict. per quas leges ego solus tenui istam partem: licèt decretum pro primo appositum videatur multùm obstare, vt c. penul. alleg. & vide omninò dec. 45. sup. de rescrip. & deci. 21. & 47. hoc eo. tit. & vide omninò collect. in c. ecclesia. ver. quid si tu primus in data, &c. de sortileg. 1 a 2 a

ADDITIO.

Duo expectantes. Adde quòd licèt expectantes non acceptent infrà mensem, collatio tamen interim non valet, secundùm Rotam deci. 27. supr. de præbend. a

SVMMARIVM.

1 *Clausula consueta poni in confirmationibus, dummodò ex ordine debeatur beneficium nō intelligitur tantùm de ordine data, sed acceptationis.*

DECI.

DECISIO XXIII. aliàs 502.

1 NOta, † quòd clausula consueta poni in confirmationibus, dummodò ex ordine debeatur beneficium, non intelligitur tantùm de ordine datæ, sed acceptationis: quia tunc primo beneficium est debitum, vt in c.1. de concess. præbend. libr. 6.

SVMMARIVM.

1 *Prouisio in qua narratur canonicè priùs prouisum fuisse, est surreptitia.*

DECISIO XXIIII. aliàs 532.

1 PRimo † & secundo in data acceptantibus vnum beneficium reseruatum, aliàs tamen cadens sub eorum gratijs: secundus in data obtinet gratiam, per quam narrat in literis suis, quòd si aliàs non obstetisset reseruatio, fuisset eidem canonicè prouisum, & tanquam de reseruato prouidetur, vel mandatur prouideri, si non fuerit alteri ius quæsitum: quæritur an hæc gratia sit surreptitia propter hoc, quia non erat sibi aliàs canonicè prouisum? licèt quidam dicerent quòd non, ex eo quòd Papa nô consideret illam canonicam prouisionem, sed reseruationem quæ impediebat vtrunque: scilicet, prouisionem tam primi, quàm secundi: nec etiam executor primi potuit ligare manus secundi: quia ipse eas habebat ligatas, propter decretum reseruationis: tamen maior pars tenuit pro primo, quia est verisimile, quòd potiùs fuerit Papa motus ex eo: quia æstimabat cùm aliàs canonicè obtinuisset: quod tamen non fecerat, etiam si reseruatio non obstetisset propter primum, cuius decretum ligauit manus sui executoris. vide quod not. Innocent. in c. dudum. de electio. super verbo, canonicè. in principio.

SVMMARIA.

1 *Prouisio facta postquam Papa apposuit manus ei qui acceptauerat prius, vel posteà acceptauit, non valet.*

2 *Collatio facta per ordinarium infra mēsem datum expectanti, etiam quòd Papa mandauerit dictam collationem confirmari: si tamen alteri ius nō fuisset quæsitum, non valet. nec tenet.*

3 *Mandatum de prouidendo, an liget manus habētis potestatem conferendi.*

4 *Beneficium dicitur affectum per appositionem manus Papæ.*

DECISIO XXV. aliàs 536.

1 INfra mensem † [a] expectantis, & ante ipsius acceptationem, ordinarius de facto contulit cuidam beneficium vacans. & cadens in gra-
2 tia expectantis: sed † ad illius cui ordinarius contulit supplicationem, Papa mandauit certis iudicibus, quòd illam collationem ordinariam authoritate apostolica confirmarent: si à die datæ præsentium non esset alteri ius quæsitum, tandè ante confirmationem per ipsos iudices factam expectans acceptauit, & sibi obtinuit prouideri: posteà verò dicti iudices dictam collationem ordinariam confirmauerunt, quæritur an talis confirmatio teneat: vel an dictus expectans, cui ante confirmationem prouisum extiterat, post mandatum tamen de confirmando à Papa emanatum fuerit ius quæsitum? Et videtur quòd confirmatio teneat: & quòd prouisio expectantis postquàm Papa apposuit manus mandato confirmari collationem ordinarij non tenuit, quia per talem manus appositionem totum negotium videtur ad se aduocasse: & si executori expectantis manus & cuiuslibet alterius inferioris fuerint ligatæ. argumento. c. vt nostrum. de appellationibus. licèt in oppositum videtur: quia † per solum mandatum de prouidendo non ligentur manus cuiuscunque habentis potestatem conferendi: quò minus prouisio per eum facta teneat, & valeat: per decre. quia cunctis. §. ex parte. versic. non sic. & versicu. similiter. de concessio. præbend. libr. 6. nisi Papa expressè beneficium suæ dispositioni reseruaret, vel decretum in tali mandato adiunxisset: vel aliàs expressè suam voluntatem insinuasset. vt dicto c. quia cunctis. talibus iudicibus quibus mandabatur tale beneficium reseruando suæ dispositioni, vel interdicendo, vt ibidem cum ibi not. per Archidiaco. in versic. similiter. super verbo, exprimatur. & super verbo, insinuent. & eo. titu. c. si soli. & facit de præb. dilectus. versicu. clericus, quod concordat cum c. inter cætera. eod. titul. Et sic responderi potest ad rationem in oppositum: quia Papa non aliter videtur ad se aduocare negotium, nec manus apponere: [b] nisi exprimat, quòd nullus alius possit disponere: putà reseruando, vel decernendo non valere &c. per præmissa: nisi velles tenendo primam partem dicere, quòd similiter mandato prouideri, vel etiam disponendo de certo beneficio vacante, videatur manus apponere, etiam si non reseruet, vel decernat. Et responderi posset ad iura proximè allegata, quòd omnia loquuntur vbi Papa mandat prouideri de beneficio vacaturo, vbi non est verisimile quòd per solum mandatum incontinenti velit manus ordinarij ligare: nec aliquod beneficium afficere, etiam si de certo beneficio vacaturo hoc mandet: putà de tali, nominando illud primum vacaturum: sed non benè video quare non sit eadem ratio diuersitatis in vacāte, quàm in vacaturo, cùm venit casus vacationis: quia eadem ratio: quare secundam credo de iure veriorem, & sic prouisio expectantis erit potior: & confirmatio † non valebit: ex quo prius expectanti fuerit ius quæsitum. Audiui tamen quòd Cancellaria: vt prædicta iura tollerentur, & vt gratia Papæ posset indubitanter sortiri effectum, per solam manus Papæ appositionem, eo ipso quòd signat supplicationem, seu prouideat, siue mandet prouideri, vel aliàs disponat de vacanti, vel vacaturo certo vel incerto, adeò vult esse affectum beneficium, & ligatas manus inferioris, quòd semper ducat reseruatio cum decreto à die datæ signationis factæ per Papam.

& tunc per illas clausulas reseruationis, & decreti, negotium est clarum. veruntamen cùm gratia sit de incerto beneficio vacaturo: vt putà quod duxerit acceptandum: dat decretum incertum, & super incerto, quòd demùm ligat, cùm deductum fuerit ad certitudinem per acceptationem, iuxta c. dudùm. de præbend. lib. 6. §. considerantes. nisi apponeret certum tempus: putà mensem, vt hodie communiter fit de stylo Cancellariæ: quia tunc infra tempus etiam ante acceptationẽ ligaret manus aliorum, vt mensis appositio in aliquo operetur. vt in Clem. cùm ei quẽ. de concess. præb. vide dec. 47. infrà isto tit.

ADDITIONES.

a Infra mensem. Adde Aeneam de Falco. in tracta. reseruat. in 4. quæst. princip. in 15. effectu. versic. & per illam.

b Nec manus apponere. Vide Panor. in c. inter dilectos. col. 2. vers. in glo. extrà de exces. præl.

SVMMARIA.

1 *Acceptatio pauperis facta de beneficio vacante ante purificationem gratia factam infra mensem, an valeat.*

2 *Datio libertatis facta pendente optione eius, cui legata erat seruorum optio, valet in euentum, in quem ille non optetur.*

3 *Prouisio tribuit ius in re.*

4 *Acceptatio tribuit ius ad rem.*

5 *Papa vbi mandat aliquid studiosè: tunc ordo literæ est seruandus.*

DECISIO XXVI. aliàs 544.

1 AN † acceptatio pauperis facta de beneficio vacante, si de iure sibi debeatur, ante purificationem gratiæ, etiam si purificauerit infra mensem, valeat: vel an sit opus quòd post purificationem gratiæ infra mensem nouiter acceptet? Et videtur quòd valeat: quia non est nisi declaratio voluntatis: & ideò cùm eam non mutauerit, sed persistat in eam, sibi proficiet: dum tamen infra mensem purificetur conditio. Pro hoc benè facit decre. cum in cunctis. de electio. et c. ne captandæ. de concess. præbend. libr. 6. vbi hodie alia forma est propter adiectionem mensis, antequam vacet, quis secundum formam illam potest acceptare primum vacaturum, vel secundum ex causa, & tamen ante vacationem poterit dici gratia sua conditionalis, scilicet si eo viuo vacaret beneficium. argumen. l. hoc modo. de conditio. & demonstra. & sicut ibi ante euentum conditionis facta acceptatio valet in euentum conditionis: ergo & hic. pro hoc, ff. de opti. leg. l. si cùm optio. vbi datio † libertatis facta pen-
2 dente optione eius, cui legata erat seruorum optio, valet in euentum, quo ille non optetur: nec est opus quòd remoueatur datio libertatis per eundem modum. facit l. legatarius. §. 1. ff. de lega. 1. & conditio quæ ponitur in literis pauperum, potiùs dirigitur ad prouisionem, & eius effectum, quàm ad acceptationem. Item pro hoc benè facit, de secund. tabul. 2. §. si sub conditione. vbi petitio possessionis bonorum secundum tabulas facta ante aduentum conditionis, valet in euentum. pro hoc benè facit, ff. de testa. mili. l. in fraudem. §. testamentum. ff. de leg. 3. l. si filius. ibi, si durauerit volũtas. ff. de of. proconsul. l. obseruar. §. fina. versi. sed si ante. ff. de donat. l. quoties. §. 1. de solut. l. sub conditione. In oppositum verò quòd non valeat ante purificationem gratiæ nisi posteà infra mensem renouetur verbo, vel signo, vel facto ex quo posteà appareat de eius animo. argumen. ad hoc, ff. de optione lega. l. optione legata. & de lega. 1. l. Iulian⁹. & ff. quorum leg. l. 1. §. quod ait prætor. ff. ad Trebellia. l. sed sententia. ibi cùm dicit, si ratã habeat. à contrario sensu. pro hoc de secund. tab. l. qui ex liberis. §. testamento. versi. planè. ff. de milit. testam. l. Tribunus. pro hac parte videtur text. ff. de acquir. hæred. l. is qui hæres. & l. is potest. & l. extraneus. in prin. & l. hæres institutus. & ff. rem ra. habe. l. bonorum. & pro hoc etiam benè facit: quia acceptatio est facta per verbum præsentis temporis, si de iure sibi debeatur. & constat quòd ante purificationem sibi de iure non debebatur, cum ante aduentum conditionis non sit debitum: sed spes in debitum iri. arg. l. cedere diem. ff. de verb. sign. quare non debet esse maioris efficaciæ acceptatio, quàm prouisio, vt patet: quia imò prouisio debet esse fortioris efficaciæ, cùm † per eam 3
tribuatur ius in re, & † per acceptationem non, 4
sed ad rem. de concess. præb. c. fin. lib. 6. Constat autem quòd prouisio facta ante purificationem gratiæ non valeret: quia esset facta contra ordinem literæ, & mentem Papæ, qui studiosè primò ponit de purificatione cõditionis, & demum de prouisione. ergo &c. argu. eorum quæ habentur de rescrip. c. cùm dilecta. cum ibi not. per Hosti. qui ibi no. quòd † vbi Papa mandat aliquid stu- 5
diosè, quòd tunc ordo literæ est seruandus. vide decis. 37. inf. eo. tit. & Collect. in c. ex quæstione. de resti. spol. & dec. 17. sup. eo. tit.

SVMMARIVM.

1 *Acceptatio non tribuit ius vt oporteat de ea fieri mentionem à tertio prouiso à Papa.*

DECISIO XXVII. aliàs 622.

SI aliquis † acceptat aliquam præbendam, de 1
qua non est sibi facta prouisio per suum executorem: si Papa conferat illam præbendam sic vacantem alteri, dicendo, etiam si alteri non est ius quæsitum, talis acceptatio non nocet gratiæ Papæ alteri factæ: secùs si ordinarius confert alteri talem præbendam. iuxta c. cùm ei quem. de concess. præbend. in Clem. & ita seruat sacrum palatium.

SVMMARIA.

1 *C. si bi contra quos. vt lit pend. libr. 6. impedit executionem gratiarum expectatiuarum.*

2 *Expectantes an impediu tur in executione gratiarum suarum propter d. c. si bi contra quos.*

Impe-

3 *Impetrans qui acceptauit beneficium vacās per mortem Titij, an admitti debeat ad prosecutionem causæ cum Sempronio collitigante superstite.*

DECISIO XXVIII. aliàs 588.

1 VTrùm c. si † hi contra quos. vt lit. pen-
den. libro sexto, impediat executionem
gratiarum apostolicarum, quò minus expectan-
tibus acceptantibus beneficia litigiosa tanquam
vacantia per obitum litigantium, qui lite pen-
dente mortui sunt, valeat prouideri: an habeat
expectare donec ad instantiam litigantium su-
perstitum lites huiusmodi finiātur Fuit dictum?
2 quòd sic: propter generalitatem † illius capituli
cùm dicit, nullatenus, licèt cōtrarium facere vi-
debatur, quòd super illo verbo not. Arcbidiac. à
contrario sensu, cùm tales executores non cen-
seantur iure suo conferre: sed potius ex necessi-
3 tate iure alieno: vt ibi dixi. benè tamen † crede-
rem tales impetrantes acceptantes admittendos
ad prosecutionem causæ, tāquam illos, quorum
interest per finem illius capituli nisi superuenis-
set reuocatio, per quam tollerentur gratiæ eorū,
quibus nōdum extiterat ius quæsitum in re: prō-
ut superuenerat in casu quæstionis, vbi præten-
debatur impetrantem, cui licèt de facto per exe-
cutorem suum lite pendente fuerat prouisum, &
exclusum per reuocatoriam, quia illa prouisio
executoris propter prohibitionem dicti ca. si hi
contra. non valebat, & sic per eam in beneficio
non fuerat ius quæsitum: & sic vnus alius qui
post reuocatoriam & litem finitam impetraue-
rat, si non esset tunc alteri ius quæsitum, fuit po-
tior reputatus. vide decisi. 17. suprà de restitu-
tione spoliatorum.

SVMMARIVM.

1 *Acceptatio præsumitur facta infra mensem.*

DECISIO XXIX. aliàs 629.

1 SI aliquis † est primus expectans in aliqua gratia beneficij, & ipse dicit se acceptasse infra mensem: secundus expectans dat obiectiuè, seu dicit, quòd non acceptauit infra mensem sine aliqua probatione, nisi secundus expectans probet clarè & legitimè, quòd non acceptauerit infra mensem à tempore notæ vacationis, non auditur. & ita etiam seruat Rota dom. Audit. sacri Palatij.

SVMMARIVM.

1 *Acceptatio pauperis ante purificationem gratiæ, quæ non purificatur infra mensem non valet: secus si gratia esset in forma, dignum arbitramur.*

DECISIO XXX. aliàs 760.

1 SCiendum, † quòd si aliquis in forma pauperum acceptat beneficium vacans infra mensem, gratia sua non purificata, nec etiam purificauit infra mensem, dicitur quod talis acceptatio non vaalet, secundum quod tenent Doct. in c. cùm ei quem. de conces. præben. in Clem. secùs autem si gratia esset facta in communi sub forma, dignum arbitramur, quia tunc acceptatio infra mensem valet: licèt gratia eius non esset purificata propter virtutem dictæ gratiæ, siue clausularum positarum in dicta gratia, dignum arbitramur. & ita seruat Rota.

SVMMARIA.

1 *Episcopus habens ex priuilegio nominare vnum canonicum in qualibet ecclesia: si semel nominauerit aliquem, licèt possessionem non fuerit consecutus, non poterit alium nominare.*

2 *Electio sola immediatè non tribuit ius in dignitatibus electiuis: secùs est in simplicibus beneficijs.*

DECISIO XXXI. aliàs 35.

NOta, † quòd vbi habet Episcopus ex pri- 1
uilegio,[a] seu ex consuetudine, quòd pos- a
sit in creatione sua noua nominare vnū canoni-
cum in qualibet ecclesia collegiata, ex quo semel
vnū nominauit, & nominatus gratiam accepta-
uit, posito quòd nominatus possessionē non fue-
rit adeptus[b] pacificam, Episcopus non potest a- b
lium nominare. arg. l. apud Aufidium. de optio.
lega. & quod not. Archi. in c. in c. cùm multis. su-
per verbo, exprimat. in princ. et c. gratia. in fin. de
rescript. libr. 6. licèt faciat contrà c. si electio. de
elect. lib. 6. & quod not. Arcbid. in c. si compro-
missarius. super ver. officio. eo. tit. & lib. Sed non
obst. c. si electio. quia ibi † ex sola electione im- 2
mediatè in dignitatibus electiuis non attribui-
tur ius: secùs est in simplicibus beneficijs: vt in c.
si tibi absenti. de præb. cum ibi not. per Doct. in
6. pro prima parte faciunt not. per Innoc. in c. cū
Bertoldus. super verbo, ipsum. de re iudic.

ADDITIONES.

Ex priuilegio. Adde dec. 1. sup. de præben. a
Adeptus. Illud facit ad quæst. nunquid beneficiū b
dicatur sola collatione plenè acquiri etiam ante illius adeptam possessionem: in quo dic, quod licèt beneficium ante adeptionē possessionis possit permutari secundum Imol. in Clem. 1. de rer. permuta. & glos. in §. item quod vniuersitates. in verb. possidebunt. titu. de collat. in pragmat. veruntamen qui habet solum titulum beneficij sine possessione non dicitur obtinere beneficium, secundum glos. in verb. obtinebunt. §. item insuper. tit. de collat. in pragmat. sanctio.

SVMMARIA.

1 *Gratia facta ad beneficia in curia vacantia, extenditur ad deuoluta.*

2 *Beneficium deuolutum an videatur propriè vacare in curia.*

3 *Gratia facta alicui in præiudicium concedentis non est ambitiosa, sed est extendenda*

DECISIO XXXII. aliàs 301.

NOta, † quòd vbi Episcopo est facta gratia, 1
q̄ benefic a suæ diœcesis vacantia in curia
Roma-

Romana, possit conferre: beneficia deuoluta secundum aliquos includit, vt c. porrò. de priuil.
2 sed † beneficium deuolutum non videtur propriè in curia vacare. quod probatur, quia de beneficijs vacantibus in curia Romana non potest quis prouidere sine speciali mandato Papæ, vt c. licet. de præben. libr. 6. c. si de beneficio. eo. tit. in Clem. & quia licèt collatio pertineat ad Papam: tamen beneficium videtur vacare in partibus, vbi prius vacauit, licèt aliqui contrà, quia beneficium videtur vacare & in partibus, & in curia.
a arg. l. 1. [a] C. vbi de pos. agi oportet. Item † gratia
3 facta Episcopo in præiudicium concedentis non est ambitiosa, sed est extendenda, vt c. tua. de ver. signi. et c. dudum. cum ibi not. per Ioan. Andr. de præb. lib. 6. super verbo, beneficia.

ADDITIO.

a L. 1. Illa lex parum facit ad hanc decis. vt clarè patere potest ipsam intuenti.

SVMMARIVM.

1 Episcopus postquàm commisit alicui vt conferat certū beneficium vacans, non potest variare.

DECISIO XXXIII. aliàs 316.

1 NOtat gloss. Io. And. in nouel. c. præsenti. de offi. dele. lib. 6. quòd † vbi Episcopus committit Titio, vt prouideat Petro de vacanti beneficio, si dictus Petrus idoneus reperiatur, si antequàm dictus Titius prouideat Petro, dictus Episcopus conferat dictum beneficium, non valet collatio: nec Episcopus potest variare. ad quod facit not. per Innocen. in c. in causis. super verbo, cùm res, de electio. l. sancimus. C. de dona. quia non videtur simplex mādatum: imò videtur talis qualis donatio seu concessio facta in Titium vt conferre possit beneficium in casu, in quo dictus Petrus idoneus reperiatur.

SVMMARIVM.

1 Beneficium vacans re integra etiam post mensem an possit acceptari?

DECISIO XXXIIII. aliàs 34.

1 NOta, † quòd vbi impetrans [a] non acceptauit infra mensem beneficium quod vacabat: elapso mense vacans adhuc beneficium potest acceptare: secùs si beneficium esset alteri collatum. de quo dic vt per Archid. in c. dudum. de præbend. libr. 6. licet contrarium, not. Io. And. in c. 1. super verbo, infra mensem. de conces. præbend. in Clem. & ista vltima opin. approbatur prima quæstione reprobata superiore. sed primam tenet Paul. in alleg. Clem. cùm ei quem. de præb. & in Clem. si iuxta. de præbend. sed executor non poterit prouidere sibi, nisi infra mensem acceptet propter formam literarum. vide decisi. 14. sup. eod. titu. quæ videtur tenere contrarium istius decisionis.
a

ADDITIO.

a Impetrans. Adde Staphil. de lit. gra. & iusti. fol. 93. ver. 5. non omittendum.

SVMMARIVM.

1 Expectans ad collationem Decani & capituli ecclesiæ cathedralis potest acceptare beneficia vacantia in ea.

DECISIO XXXV. aliàs 112.

NOta, † quòd vbi aliquis est expectans ad collationem Decani & capituli ecclesię cathedralis: talis expectans potest acceptare beneficium vacans in ecclesia cathedrali. nec isto casu habet locum c. quamuis. de præbend. libr. 6. ad quod not. in c. gratia. in princip. vbi dicit contrà, per Archid. de rescript. et c. si motu. super verbo, beneficium. de præbeo. lib. 6. 1

SVMMARIVM.

1 Consuetudo ecclesiæ, in qua est certus numerus canonicorum, vel præbendarum, disponens quòd habens dignitatem sine præbenda non possit acceptare primam præbendam vacaturam, non valet.

DECISIO XXXVI. aliàs 113.

NOta, † quòd non valet consuetudo in prę iudicium impetrantiom apostolicorum, quæ est in ecclesia, in qua est certus numerus canonicorum, vel præbendarum, quòd habens dignitatem sine prębenda non possit acceptare primam præbendam vacaturam, quia si talis consuetudo valeret: tunc per talem ligarentur manus Papæ: quod non est dicendum. pro quo vide not. per Guliel. in c. inferior. 21. distinct. Nec obst. c. cùm in ecclesia. de præbend. lib. 6. quia ibi erat certa præbenda, quæ debebatur Episcopo futuro. 1

SVMMARIVM

1 Ordinarij conferre possunt beneficia vacantia ante purificationem gratia in commum forma pauperum.

DECISIO XXXVII. aliàs 117.

NOTA secundum aliquos, vbi † est facta gratia [a] in forma communi cum mensis appositione: si antequàm purificet gratiam, vacet beneficium: potest conferri per ordinarium. & est ratio, quia gratia non est purificata quantum ad impetrantem: nec videtur vacare beneficium si ea purificata vacat in fauorem impetrantis. Alij contrà: quia ex quo mensis est appositus infra mensem, ordinarius non potest ordinare vt sit purificata gratia, & conditio videatur retro purificata, vt l. potior. C. qui pot. in pign. hab. sic intelligitur c. cùm ei quem. §. secùs. de conces. præbend. in Clem. & vide infra decisi. 12. supr. de rescript. decis. 23. supr. de præbend. & decis. 47. inf. eod. titu. 1 a

ADDI.

ADDITIO.

a Facta gratia. Adde dec.23.sup.de præben.& dec. 17.hoc eod.tit.sup.in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Index recusari potest, si propalauit intentionem suam, dicendo aliquem non habere ius.*

DECISIO XXXVIII. aliàs 256.

1 NOta, † quòd eo ipso quòd quis manifestauit, seu propalauit intentionem suam, dicendo quòd talis non habet ius in causa: potest vt suspectus recusari. oot. Innoc.in c.irrefragabili.de offic.ordi.

DECISIO XXXIX. aliàs 414.

Similis est dec.21.tit.de rescript.sup.in nouis.

DECISIO XL. aliàs 463.

Similis est deci.13.tit.de rescript.sup.in nouis.

SVMMARIA.

1 *Clausula generalis derogatoria quæ hodie apponitur in literis apostolicis derogat statutis ecclesiarum requirentibus sacerdotium.*

2 *Clausulæ derogatoriæ non tollunt, nec derogant ordinationi fundatoris, quòd beneficium non conferatur nisi sacerdoti in actu.*

DECISIO XLI. aliàs 466.

1 NOta, † quòd statuta ecclesiarũ actu sacerdotium requirentia per clausulas generales[a] derogatorias in literis papalibus positas sublata, vel saltem dilatata censentur: ita quòd impetrantes apostolici possunt huiusmodi beneficia acceptare, licèt non sint in sacerdotio constituti: dummodò sint ætate tali, quòd in proximis quatuor temporibus possint ad sacerdotiũ promoueri. iuxta not.per Ioan. Andr.in c.si pro clericis pauperibus.de præb. lib.6. & per Io.And.in c.ei cui.eo.tit.licet Archi.ibidem,& in c.cum aliquibus.de rescript. videatur tenere contrarium. & hoc satis innuuot verba in dictis non obstan.

2 posita si benè inspiciatur. Clausulæ † tamen prædictæ nõ tollunt, nec derogant ordinationi fundatoris in suo testamento, quòd huiusmodi beneficium conferatur nisi actu sacerdoti: quia sicut Papa non vult præiudicare in præsentatione: Ita nec in tollendo ordinationem, vel vltimam voluntatem earundem. & pro hoc vide gloss. in Clem. vt hi qui. de æta.& qualita.

ADDITIO.

a Clausulas generales. Adde quòd clausula cõsueta apponi per Papam in gratijs suis, scilicet,non obstan. in contrarium facientibus, derogat statutis generalibus aspicientibus ad omnia beneficia ecclesiastica. vide Fely.in c.nonnulli.de rescript. versi.octaua conclusio. Staphi. de lit.gratiæ & iusti. fol.99.versi. post prædicta.& decis.1. de rescript.in oo.

SVMMARIA.

1 *Expectans primus in data si medio iuramento pactum fit secundo, quòd nunquàm beneficium cadens sub gratia sua acceptabit, donec secundus obtinuerit beneficium, an secundus sit potior in beneficio vacanti, quod vterque acceptauit infra mensem.*

2 *Iuri de futuro pacto renuntiari potest.*

DECISIO XLII. aliàs 832.

PRimus in † data medio iuramento facit pactum cum secundo, quòd nunquam beneficium cadens sub gratia sua acceptabit, donec secundus, qui impetrauit ad eandem collationem obtinuerit beneficium in gratia sua: & si contingeret acceptare beneficium, quod secundus vellet acceptare: ex nunc prout ex tunc renũtiat iuri ex tali acceptatione, seu prouisione ex eo secuta sibi competenti: quæritur an si posteà vacans beneficium cadens sub eorum gratia quilibet acceptet infra mẽsem: & posteà quilibet sibi faciat prouideri: secundus sit potior, sic quòd obstent priori pactum & renuntiatio quam fecit? Quidam dixerunt quòd sic: quia † per pactum etiam iuri futuro a renuntiari potest, licet non per simplicem repudiationem. C. de pact. l.1. Alij quòd non: quia ex quo primus acceptat infra mensem, decretum in literis appositum sortiretur vires: & irritum erit, & inane quicquid per secũdum, vel eius executorẽ fuerit attentatum. c. cùm ei quẽ. de concess. præbend. in Clem. nõ fuit quæstio determinata: sed mota in consilio. 1 2 a

ADDITIO.

a Iuri futuro. An & qualiter iuri de futuro renuntietur, vide per Nico. Mil. in suo repert. in verb. renuntiari non potest.

DECISIO XLIII. aliàs 833.

Similis est dec.21.sup.hoc eod.titul.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium semel taxatum per habentem potestatem semper sic durat taxatum.*

DECISIO XLIIII. aliàs 66.

NOta, † quòd vbi beneficium est semel taxatum per illos, qui potestatem taxandi habent: ex tali taxatione beneficium videtur taxatum: nisi aliquis actus interueniat contrarius taxationi. Et posito quòd per multos annos stetit, quòd decima pro illo beneficio soluta non fuerit, nisi pro illa vice, pro qua fuit taxatum: non ideò minùs vires habet taxatum semel facta. quia si posteà non indiguit decimis, non propter hoc videtur remisisse, quin taxatio prius facta valeat.arg.l.in filijs.C.de decurio.lib. 1

rio.lib.10.& vide decisi.40. post medium.& 64. suprà de rescript.& dec.proxi.sequen.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia non taxata etiam cadunt sub gratia in forma pauperum.*

DECISIO XLV. aliàs 189.

1 NOta secundum aliquos, † quòd vbi non est beneficium taxatum, venit in forma pauperũ: posito quòd sit magni valoris.de quo dic per Ioan.Andr.in Spec. de concess. præbend. in §.itẽ tractatur aliqua quæstio facti. circa prin. §.& vide decis.immediatè præcedentem.

SVMMARIA.

1 *Prouisio apostolica de beneficio iurispatronatus clerici & laici communiter valet.*
2 *Compromitti potest de spirituali in laicum cum clerico authoritate superioris.*

DECISIO XLVI. aliàs 269.

1 NOta, † quòd Papa conferendo [a] benefici-
a um vt reseruatum: non videtur conferre iuspatronatus laici, vt c.licet. cum ibi not. de præbend.libr.6. tamen istud est verum cùm ius patronatus insolidum pertinet ad laicum: quia si non pertineret insolidum ad laicum, sed pro parte, & pro parte ad clericum: tunc pars clerici traheret ad se partem laici, & valeret in toto collatio Papæ: nec tunc haberent locum not.in allegato c.licet. quia ex quo pertinet pro parte ad clericum, & per consequens ad Papam: & quia malus dignum trahit ad se minus dignum. Pro ista parte facit c. per tuas. de arbit.cum not.in c.
2 contingat.eod.titu. vbi † potest compromitti de spirituali in laicum cum clerico, authoritate tamen superioris: cùm simpliciter non possit compromitti in laicum, & sic valet compromissum propter personam clerici adiunctam ibi: aliàs nõ valeret, ergo idem sit in proposito.

ADDITIO.

a Papa conferendo. Adde videndum Aeneam de Falco.in tractat.refer. in 4.q. princip. in 14. effectu.Staph.de lite.gra.& iusti.fol.54.versic.quod autem.Parisius consi.128.in capel. nu.12.volu. 4. Fel.in tract. quando literæ apostol.in 6. amplia.

EPITOME.

Expectantes in forma pauperum post purificationem suæ gratiæ non possunt impediri ab ordinarijs.

DECISIO XLVII. aliàs 450.

a NOta, quòd §. fecùs. [a] c.cùm ei quem. de concessio.præbend.in Clem.habet locum nedum in forma gratiæ specialis, sed etiam pauperum post purificationem, ita quòd ante ipsam non sunt ligatæ manus ordinarijs. & in hoc conueniunt omnes Domini in Rota me & domino Roberto duntaxat exceptis, qui allegauimus 12. decretales solemnes, ac ibi scribẽtes tenentes contrarium. Prædicti verò alij Domini allegabant Oldrad.in quæstionibus suis. credo quòd sit supra.q.Ioan. Andr. in additio. Spec.de concessio. præb. & multos alios antiquos Docto. qui tulerunt sententias contra pauperes apostolicos, & pro ordinarijs: prout recitat etiam collect.in c. proposuit. de concessio. præbend. qui declinat in opinio.domini Roberti & meam, quam etiam tenet ibi dominus pater meus subtilissimus dominus Ioan.de Lign. dicens opinionem contrariam tantùm ab intellectu illius decr. remotam, quantùm cœlum & terra. idem Ioan. Cal. in dicta Clem. dicens, & deducens quòd aliàs nihil operaretur appositio mensis: quæ tamen, vt ibi dicit tex. debet aliquid operari, seu aliquam vtilitatem afferre impetranti. Hanc opin. tenuerunt antiqui, & Paul. & Gen. & Stepha. qui etiam fuit Auditor sacri Palatij. Guliel. de mõte Laud. qui posuit expressè formam, & stylum scribendi tempore domini Clem 5. ante editionem constitutionis illius, in qua dicebatur post illa verba, quòd duxerit acceptandum, ita quòd interim manus ordinarij, & cuiuslibet alterius sint ligatæ, quod hodie, dixit ipse, non oportet, propter d.§. fecùs. Idem tenet Matthæus angeli Rai. Iacobi, Lapus, Fredericus de Sen. in hac opin. declinat dominus Cardinalis Viuarien. non modicæ authoritatis vir, in cuius pectore omnia iura sunt recondita. Secundum hanc opin. fuit lata sententia in palatio per dnmi. Ioan. de Varenis pro paupere apostolico, reuocata per dominum Aegid. de Bellamera, qui multum copiosè & prolixè scripsit super dicto §. fecùs. & ego taliter qualiter licet minus sufficienter scripserim contrarium, & vt potui, non satisfaciendo, sed euadendo respondi omnibus rationibus per eum tactis. vide suprà eod. titul. decis. 25. & 37. & decis. 10. infr. de iure patronat. & ibi de hoc.

ADDITIO.

Nota quod §. fecus. Adde decis. 2. hoc titu. sup. in nouis. & Staphil. de liter. grat. & iustit. fol. 96. vers. 97. & vltimo. a

SVMMARIVM.

1 *Restitutio ad gratiam extinctam non praeiudicat ei, qui interim aliam gratiam impetrauit.*

DECISIO XLVIII. aliàs 558.

POstquàm Titius † [a] impetrauit ad collationẽ 1
Episcopi, Papa reuocauit omnes gratias an- a
tè factas, posteà Papa fecit gratiũ Mæuio ad collationem Episcopi: & post istam gratiam, Papa primò Titio fecit gratiam, per quam sibi restituit primam gratiam: & voluit primas literas valere, quas ante gratiam Mæuij reuocauerat: quæritur an ille Titius sit præferendus Mauio? Dictum fuit quòd non, per c. quamuis. de rescript. lib.6.

lib.6.& per iura alle.ibi.ff.de decu.l.3.in prin.C. de consu.l.1.ff. de bonis liber.l.si necesse.§. si deportatus. In contrarium facit ff. qui po.in pigno. hab.si prætor.l.creditor acceptus. & de symo.c. ex insinuatione.ibi,cũ dicitur,ita videlicet.quasi innuat,quòd nisi sub illa protestatione eum religasset,pristinum locum recuperasset.

ADDITIO.

a Postquàm Titius. Adde per Bisignet. decisio.14. de rescript.quæ ad literam est hic similis.

EPITOME.

Gratia ad prouisionẽ capituli & canonicorum coniunctim vel diuisim non extenditur ad beneficium pertinens ad dispositionem vnius ex canonicis ratione præbendæ, quod obtinet in ipsa ecclesia,seu extra eam.

SUMMARIUM.

1 *Expectans ad collationem,præsentationem,seu quamuis aliam dispositionem Decani & capituli, singulorumq́, canonicorum alicuius ecclesiæ,an possit acceptare rectoriam in dicta ecclesia, ad quam ius præsentandi habet quidam canonicus vigore sui certi beneficij quartaria nuncupati?*

DECISIO LXIX. aliàs 583.

NOta, in diœcesi Maioricen.sunt quædam ecclesiæ,in quibus sunt duo perpetua beneficia ecclesiastica , quorum vnum vocatur rectoria, & habet curam parœcialem illam obtinens:alterum vocatur quartus, vel quartaria, & obtinens illud non habet curam , sed habet certam partem prouentuum, & habet præsentare rectorem ad rectoriam eiusdem ecclesiæ Episcopo substituendum per eum , ita quòd ille quartus, seu quartarius, seu beneficium sic nuncupatum in illis ecclesijs non consueuit conferri , nisi canonico actu præbendato in ecclesia Maioricen. Hoc supposito vacãte rectoria in vna de illis ecclesijs quidam canonicus Maioric. qui erat quartarius, seu obtinebat quartam, seu quartariam in eadem ecclesia,præsentauit quendam ad rectoriam illius ecclesiæ Episcopo, sicut poterat ratione quarti sui seu quartariæ. Quidã
1 †verò apostolicus,qui expectabat ad collationẽ, præsentationem, seu quamuis aliam dispositionem Decani & capituli,singulorumq́ue canonicorum ecclesiæ Maioricen. cõmuniter vel diuisim,acceptauit illam rectoriam, prætendens illã cadere sub gratia sua,ex quo pertinet ad præsentationem illius canonici excipitur contra eum per præsentatum per canonicum, quòd ad eum non pertineat præsentatio ratione canonicatũs, vel præbẽdæ ecclesię Maioricen.sed ratiõe quarti,seu quartarię prædictæ,quam obtinet in ecclesia prædicta,de cuius rectoria agitur:& ideò non cadit sub gratia sua.arg.c.mandatũ. in fi.de præben.lib.6.cùm dicit,ratione huius præbendæ. cũ ibi not. Ipse replicat quòd imò cadit sub gratia sua: qa ex quo quartus ille, seu quartarius ratione cuius ad eum pertinet præsentatio non consuluit conferri, nisi canonico : & ipse ideò quia canonicus obtinet illum quartum, seu quartariam quem seu quam aliàs obtinere non posset : ideò præsentatio rectoriæ satis cadit sub eius gratia, qui impetrauit etiam ad collationem singulorũ canonicorum. Quidam tenebant pro præsentato contra impetrantem quòd non cadat sub gratia eius:ex quo non pertinet ad canonicatum ratione canonicatus, sed ratione illius quarti : nec confert aliàs tanquàm canonicus, licèt sit canonicus:sed tanquam quartarius. arg. ff. de his quibus vt indign.l.tutorem qui pupilli.ff. de adop. si paterfamiliâs.§. qui duos. cum concord. pro hoc, quia iura canonicatus & eius præbẽdæ sunt diuersa, & à iuribus quarti seu quartariæ, licèt sub persona huius & sub huius regimine concurrãt, & vniãtur, q̃a vbi duo iura cõcurrunt in personã vnius, perinde est,ac si cõcurrerent in personis diuersorũ, vt dict. l. tutorẽ. pro hac separatione iurium benè facit æquitas, & eius ratio Cy. ff. de separatio. per totum.& quod no. per Inno.de priuileg.c.pastoralis. & de religio. domib. c. 2. pro hoc etiam inducebatur l.3. §. sed si coniunctim. ff. de leg.pręstand. & l. multum.in fine. ff.de conditionibus & demonstrationibus. pro hoc, quia talis quartus seu quartarius non potest dici de iuribus canonicatus, seu præbendæ, cùm non semper conferatur certum canonicatum & præbendam obtinenti : sed interdum vni canonico, interdum alteri nec ad collationem canonicatus & præbendæ sequitur necessariò q̃ obtineat seu obtinere debeat talẽ quartũ seu quartariã, licèt illud seu illã nisi esset canonicus obtinere nõ posset : ergo præsentatio rectoriæ pertinens rectori quarti seu quartariæ ad eum ratione canonicatus & præbendæ non censebitur pertinere, imò vtraque per se censebitur & separatim nunc sortietur naturam alterius : nec vnũ cedet alteri, ex quo principaliter vniuntur & cõiunguntur sub vnius regimine. argum.extra,ne sede vacant.c. 1. cum ibi not. ff. de fideiusso.l.generaliter. §.1.versi. reum. pro ista parte etiã allegabatur : quia iste quartus est additamẽtum patens, ergo &c. argu. l.item si fundi vsufr. §. huic vicinus. versic. sed in insula. ff. de vsufruc. pro ista parte multum benè facit quod no. Ioan. And. in dict. c. mandatum. in nouella, super glos. fina. versiculo, videtur expeditum. si teneamus opinionem suam quæ habet ibi non dignitatum : quia impetrando ad collationem &c. Decani & capituli communiter & diuisim non venit beneficium pertinẽs ad vnum canonicum ratione dignitatis, quam non potest in ecclesia habere nisi canonicus: vt ibi. sic nõ possit nisi canonicus obtinere. Pro hoc etiam potest induci ff. de verbo.significat.l.Modestinus.cum concordan.ibi allegat. Pro hoc etiam potest induci. ff. quod vi aut clam. si alius. §. notandum. & hanc partem credo veriorem. Et ad rationes & iura in cõtrarium pro hac parte allegat. per præmissa satis patet responsio : quare non curo sigillatim respondere. & pro hac parte potest induci. ff. & si quidem. iudi. solu. l. 3. §. sed tutor. versic. sed quid. ad Trebelliani. debitor sub. §. fina. in fin. Pro ista etiam parte inducebatur. ff. de solu.

l. si duo. ff. de iure dot. l. profectitia. §. si pater nó quasi pater. ff. de operis liberto. l. cù patronus. §. a. ver. itaque. de bo. lib. l. si filius. in princ. pro hac parte etiá allegatur. ff. de fundo instructo. l. fi. ff. ad Trebel. l. facta. §. si hæres. ff. de euictio. l. si prægnás. l. vaccę. & l. scapha. & de excusatio. tut. l. tutor petitus. §. 1. in fin. ff. de his quibus vt indig. l. si Titij. probat, quia inspicienda est originalis causa, ratione cuius ad se pertinet præsentatio de quartaria. ff. de donatio. l. qui id quod. cum concordan. potest etiam ad hoc induci ꝙ notat. per Ioan. And. in nouel. de præb. cú in illis. libr. 6. super ver. institutioně & super verbo, tãtum. Quidam tamen tenebant cõtrarium: quia quarta, vel quartaria debet cedere iuribus canonicatus, & præbendæ, tanquam in nobilioribus, quasi eorú gratia & honore, & ordinandi eos assignẽtur, seu conferantur. arg. l. 1. §. perueniamus. ff. de auro & argent. legat. pro hoc etiam, quia eadem est ratio principalis, & additamẽt. arg. l. item si fundi. §. 1. ff. de vsufruct. pro hoc etiá inducebatur. l. pen. ff. de acquir. rer. domi. pro hoc etiam inducebatur magis in speciali. ff. de pec. l. si seruus meus ordinarius. in princip. Item quia ipse fuit intentionis grauare omnes canonicos, & de omni beneficio ad eorum collationem pertinẽti: ergo, &c. & iusto, quia nihil refert quomodo ad eum pertineat collatio, &c. dum tamen pertineat. arg. in simili. ff. de ver. ob. l. cùm seruus. pro hoc, extra, de iud. c. cùm deputati. pro hoc, quia ex quo quartus ille, seu quartaria pertinet ad canonicum, ergo & præsentatio pertinens ad quartum seu quartariú censebitur ad canonicũ pertinere: quia quicquid est rei meæ meum est. argu. dict. l. si seruus meus. de pec. pro hoc, quia hæres hæredis testatoris est hæres. C. de hæredibus instituendis. l. fina. pro hoc, quia non refert an mediatè vel immediatè ad eum pertineat. potest induci. ff. de testamen. l. qui testamen. §. si. pro hoc etiam. ff. de preca. quá uis. Inst. de adoptio. §. illud. & quod notat Arch. de præben. cum singula. super verbo, dependeat. lib. 6. & Ioan. And. in nouel. de æta. & quali. cùm te. super gl. qualiter. pro hoc, quia propter canonicatum habet quartam, aliàs non habiturus, nisi esset canonicus ibi vnum propter alterum, &c. argum. ff. de coll. bo. l. dedit dotem.

EPITOME.

Eleemosinaria ecclesię Gerundensis neque capellania ab ea dependens in gratijs expectatiuis non cadunt.

DECISIO L. aliàs 584.

QVidá in ciuitate Gerundẽsi fundauit vnã eleemosinariam perpetuam certis diebus, & sub certa forma perpetuò faciẽdam: & ad hoc multa bona perpetuò assignauit: & voluit quòd vocaretur eleemosinaria sedis Gerundensis: & dixit quòd si contingeret eum postea in ecclesia Gerundensi instituere, seu fundare vnam capellaniam, seu vnũ perpetuum beneficiũ presbyterale, quòd volebat ꝙ ille qui obtineret pro tempore illam capellaniam, seu beneficium illud, deberet morari in hospitio ad faciẽdam dictã eleemosinam assignatam, & præesset illi eleemosinæ: & eam faceret regi & administrari, & bona & iura eidem deputata. Tandem post aliquod tempus ipse fundauit vnam capellaniam in ecclesia Gerundensi in altari sanctæ Anastasiæ, seu vnum perpetuú beneficium presbyterale, seu sacerdotale: & illud beneficium dotauit sufficienter de alijs bonis suis: & voluit ꝙ presbyter qui pro tẽpore institueretur, teneretur ter in septimana ibi pro eius anima celebrare: & in choro ecclesiæ Gerundensi deseruire in horis & officijs diurnis, & nocturnis: quòd teneretur præesse & deseruire eleemosinariæ prædictæ perante à fundatæ: & eã regere, & gubernare: vocareturq; talis presbyter præpositus aliàs præpositura eleemosinaria. & pro labore suo, & regimine eleemosinariæ subeundo perciperet certam quotam de certis prouẽtibus quorundam iurium dictæ eleemosinæ, seu dotis suæ vltra redditus dictæ capellaniæ seu dicti beneficij, seu dotis, seu iurium: & nihilominus teneretur sacristæ ecclesiæ Gerundensi, & certis personis reddere rationem de administratiõe eleemosinariæ quolibet anno: & si reperiretur malè administrare, ꝙ deberet remoueri ab administratione eleemosinarię, & etiã priuari dicto sacerdotali beneficio, seu dicta capellania: & pertineret collatio infra decẽ dies ad sacristam maioris ecclesiæ Gerundẽ. & nisi infra decẽ dies conferret, ex tunc deuolueretur ad Episcopum & capitulũ. & sub modo & ordinatiõe prædicta totum fuit per episcopum & capitulum confirmatum, & ad eius, scilicet sacristæ præsentationem vnus presbyter institutus. Quæritur nunquid talis capellania, seu beneficium cadat sub gratia impetrantium ad collationem sacristæ? Et videtur quòd sic, ex quo est beneficiú ecclesiasticum perpetuum, & ad eius collationem pertinens, &c. In oppositú videtur, quòd ex quo † est 1 ibi eleemosinaria, quæ non est beneficium ecclesiasticum, nec cadit sub gratia impetrantis: iuxta Clem. per literas. de præbend. fuit decisum quòd nó venit: tum ex eo quia eleemosinaria videtur principale, & capellania eius accessorium: tum quia primò fuit fundata eleemosinaria, & postea capellania, quasi eius gratia: tum quia eleemosinaria habet maiores prouentus, quàm capellania, & solennior reputabatur: tum quia capellanus instituendus in capella recipit nomen, seu denominationem ab eleemosina: & vocatur præpositus eleemosinæ: tum quia eidem, & eius regimini deseruire, & in eius domib⁹ debet commorari, vt seruitor in domibus domini: tum quia, vt eius seruitor pro labore suo recipit de eius pronentibus certum quid, quod est modicum, minus quàm dos capellaniæ: & videtur potiùs remuneratio, vel merces seruitorũ, vel mercenarij, quàm ius vel prærogatiua dominantis. Tum quia pro mala administratiõe eius erat puniẽdus & remouẽdus ab administratiõe, & priuãdus capellania, etiam si circa eam non delinqueret, quod non fit econtrà. Tum quia eleemosinaria principaliori nomine vocabatur eleemosinaria sedis Gerunden & capellania non vocabatur capellania ecclesiæ, sed vnius altaris in ecclesia. Item quia eleemosina famosior, & vniuersalior

salior, & magis publica & solemnis propter multitudinem gentium, & pauperum ad eam confluentium. Tum etiã quia vbi eleemosyna principalior non reperiretur: tamẽ capellaniæ vel beneficio accedere non perhibebatur: & potius æqualis fore quã principalior censebatur: & ideò excludendus est impetrãs. per not. in dict. Clem. super verbo, ecclesias. in versic. quod in dubio. & propter illam glo. ista pars obtinuit pro capellania tãtùm. Et pro beneficio quod deberet in dubio principalius reputari quàm eleemosinaria, allegabatur: quia nobiliora & digniora ipsius ratione presbyter habet exercere: & propter honorabiliorem causam, & honorabilius & dignius fundamentum, scilicet celebrare missam, & diuina officia. Item quia illud in ecclesia eleemosinaria extra ecclesiam. Item propter illud debet minister esse presbyter, nõn propter eleemosinam. Item quia ministerium presbyterale in missis & officijs magis proficit animæ testantis, seu fundantis: ergo principalius videtur fuisse intentio sua, quàm eleemosynariæ.

SVMMARIVM.

1 *Expectans non compellitur acceptare beneficiũ quod non vacat de facto, licèt vacet de iure.*

DECISIO LI. aliàs 608.

1 SI † aliquis expectans sit negligens acceptare beneficium vacans infra mensem, eo quòd alter de facto possidet aliqua via, & ideò nõ vult acceptare: quia nõ vult litigare cum illo, qui possidet de facto, quòd hoc nocet tali expectanti: secundum Ioann. Monach. & Archid. & Gen. in c. si clericus. de præbend. libro sexto. Contrarium tamen tenent alij Domini Auditores sacri Palatij: scilicet quòd non nocet tali timenti lites cum possidente de facto: nec expectãs tenetur acceptare nisi beneficium vacans de iure & de facto: quod satis est iuri consonum: quia fortè ille non habet de quo litiget: & posset incurrere multa pericula litigando. pro hoc facit Inn. in c. cum nostris. de conces. præb.

SVMMARIVM

1 *Clausula, quouis alio modo in bullis apposita, comprehendit omnem modum vacandi.*

DECISIO LII. aliàs 613.

1 SI † Papa facit alicui gratiam de beneficio vacanti per mortem talis, vel aliàs quouis mo-
2 do [a], quòd tunc etiam venit beneficium, siue vacet per mortem illius, vel alterius personæ, cum comprehendat omnem modum vacationis, & etiam per mortem, siue per alium modum cuiuscunque personæ tenentis illud beneficium. Pro hoc facit c. susceptum. de rescript. libr. 6. secundum Ioan. Cal. in quadam quæstione, quam disputauit Bononiæ. & ita tenent communiter Auditores sacri Palatij. vide decisi. 14. suprà de rescript.

ANOTTTO.

Aliàs, quouis modo. De hac clausula vide plenè a decis. 1. & ibi addita sup. de rescr. in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Forma, dignum arbitramur, dicitur esse quando fit gratia & cõmittitur, si inuentus fuerit idoneus, conferatur, &c.*

DECISIO LIII. aliàs 631.

FOrma, † dignum arbitramur, dicitur esse 1 quando dominus Papa facit gratiam alicui de beneficio vacanti, vel vacaturo committendo alicui, vel aliquibus, si per eum, vel eos inuentus fuerit in scientia idoneus, vel sufficiens: & etiam in moribus repertus fuerit vitæ laudabilis, & ista forma est, dignum arbitramur.

SVMMARIA.

1 *Clausula, anteferri, non habet locum quando gratia obtenta fuit postquàm alius priùs acceptauerat beneficium iam vacans.*
2 *Clausula, anteferri, est valdè odiosa: & propterea restringibilis.*

DECISIO LIIII. aliàs 640.

SI † aliquis erat expectans authoritate alicu- 1 ius Papæ in aliquo beneficio ad collationem alicuius, quo Papa mortuo alter Papa qui ei successit, fecit similem gratiam alteri in eadem collatione cum clausula, anteferri, quòd si primus acceptauit solùm sine prouisione facta sibi per executorem suum infra mẽsem ante gratiam secundi: quòd gratia secundi nõ habebit locum, cum gratia dicti primi per acceptationẽ sit consumpta ante secundam, haberet enim locum secunda, si essent pares in expectando beneficium, vt legitur & not. in c. quondam. et c. si cui. de præbend. libro sexto. et c. quoniam. de concess. præbend. et c. cùm in multis. et c. duobus. de rescrip. 2 eod. lib. Prædictus autem primus qui acceptauit, non potest dici par secundo propter dictam acceptationem: nec est vis in casu si dicatur, quòd acceptatio non dat ius, sed collatio, secundum Ioan. Andr. & Archid. in præalleg. iur. & Io. Mona. in c. si tibi concesso. in si. de præb. lib. 6. maximè cùm † clausula, anteferri, sit restringenda, & 2 cum sit valdè odiosa. secundum Compost. in c. causam quæ. de rescrip. & ita seruat Rota dominorum Auditorum sacri Palatij.

EPITOME.

Executores gratiarum an possint dari simplices clerici.

SVMMARIA.

1 *Cap.statutum.§.in nullo.de rescript.lib.6. quóad executores gratiarum an seruetur?*

2 *Stylus cancellariæ facit ius.*

3 *Executores gratiarum possunt sibi assumere partes iudicis: & procedere parte vocata, vel non vocata, & possunt sentias fulminare.*

4 *Litera in forma pauperum videntur esse iustitiæ.*

DECISIO LV. aliàs 565.

1 VTrùm † c.statutum. de rescrip.lib.6. quóad personas habeat locum in executoribus gratiarum: & an si de facto cancellarius super gratia pauperis, vel aliàs, deputauerit non in dignitate constitutum, &c. vel forsan simplicem clericum, valeat processus per talem executorem factus super purificatione gratiæ pauperis? Hanc quæstionem habui de facto coram me in causa Electen. vbi cuidam pauperi impetranti ad collationem Episcopi Electen. fuerant deputati executores cum illa clausula, quòd si non omnes &c. Inter quos fuit eius executor deputatus sacrista Electen. de quo dicebatur, quòd nullam habet dignitatem, nec personatum in ecclesia, sed simplex officiũ: & quòd est monachus, quia ecclesia est monachalis: nec fiebat mentio de monachatu, coram quo pauper vnà cum quodã alio executore tertio se excusante purificauit gratiã suã, & per eũ & illũ executorẽ fuit de idoneitate pauperis inquisitũ, & fuerãt facti processus, & deputati subexecutores, vt moris est: tandẽ vacãte vna ecclesia cadẽte sub gratia eius, ille pauper acceptauit: & sibi fecit prouideri. Opponebatur quòd purificatio facta per eum coram illo sacrista noo tenuerat: & per consequens nec processus, nec acceptatio, nec per consequens inde secuta prouisio, quærebatur an benè diceret ille secũdus? Et videtur pro secundo, & contra primum, quia curia Romana quóad personas seruat.d.decr.statutum.in executoribus gratiarum, vt no.Ioan.And. in nouel.d.c.statutum. §.in nullo.super verbo, citet.in fin. & ita expressè dixit mihi dominus pœnitentiarius, & omnes de cancellaria quòd non deputarent executores super gratijs, nisi personas, & tales quales requirit
2 c.statutum. Cùm † ergo stylus cancellariæ faciat ius.argu.de constit.c.ex literis.de re iudi.in causis. de crimi. fal. quàm graui. & quæ contra ius fiunt, pro infectis haberi debent.de reg. iur. quæ contra, processus prædictus primitùs impetrantis est nullus, præsertim propter §. finalem dict. c. statutum. iunct.l. non dubium. C. de legib. pro hoc etiam Clem. & si principalis.de rescrip. & quod no.Spe.tit.de legat.§.fin. versi.ounquid ergo. in fi. præsertim, quia non fuit facta mentio de monachatu.argu.notatorum per Archidiaco. in d.c. statutum. circa principium. super verbo,
3 canonicè. Item pro hoc facit, quia † executores gratiarum possunt sibi assumere partes iudicis: & procedere parte non vocata, siue vocata &c. Et habẽt iurisdictionem: & possunt fulminare sententias &c. iuxta Clem.iudices. de offic. delega. cum not.per Inno.in c.dudum.de præsum. Ergo necessario est quòd deputentur tales executores quales debeant esse iudices secundum formam. d.c.statutũ. præsertim in casu, quo deputati sunt super gratia pauperis, qui videtur deputati super materia iustitiæ: & † videntur literæ pauperum 4
esse iustitiæ, vt not.glo.in c. si pauper clericus.de præben. & per Doctores in Clem. cùm ei quem. de conces.præben.ergo tales personæ debuerunt deputari, quales in literis iustitiæ deputantur. p d.c.statutum. & in ista opinione erãt domini decanus de Bullatio tunc præsidens in cancellaria iustitiæ, & Gul. Brasoga tunc referendarius domini Papæ. In contrarium videtur pro primo secundum opinionem domini Ioan. Monach. quod d. c. statutum, non habet locum in executore gratiarum, vt ibi notatur in prima parte. Nam solùm loquitur in iudicibus deputatis ad causas: ergo in executoribus deputatis ad beneficia, stabitur iuri communi: quia ante illud capi. statutum. quilibet erat capax commissionis apostolicæ, nisi esset prohibitus. & eandem opinionem tenuit Eusebius aliàs Gen. & Guliel. de mõte Laud.in extrauagan. sedis apostolicæ. præsertim quia dictum c. statutum est pœnale: quia in fine annullat contra factum: ergo restringatur, & strictè intelligatur tantùm in deputatis ad causas, de quibus loquitur. & in terminis suis teneatur. argumen. de reg. iur. c.odia.libro sexto. Et post hoc etiã facit: quia gratia est quoddam principale: executorum autem datio est quoddam accessorium, vt in c. si super gratia. de officio delegat. libro sexto. ergo non tanta excellentia requiratur in tali executore, qui sit accessoriè deputatus, sicut in iudice, qui principaliter in causa deputatur, præsertim quia inquisitio super idoneitate facta fuit sine partis vocatione: nec habuit contentiosam iurisdictionem exercere, nec tunc fuit oppositum de sacristia, quòd non esset dignitas: & etiam constabat de idoneitate personæ pauperis, quasi etiam notoria. & Papa de alio nisi de idoneitate non curabat: & erat intentio sua, quòd si esset idoneus, gauderet gratia sua: nec pronuntiatio de idoneitate est necessaria. secundum not. per Doctor. in c.cùm ei quem. de concessio præbend. in Clem. Et etiam Papa in nulla culpa fuit, si recepit executorem sibi datum in Cancellaria: & coram eo gratiam purificauit bona fide. & præsertim cùm ille pro canonico se gereret: & executorem reputaret: & forsan pauper in dignitate constitutum credebat: ergo multum est subueniendũ, ne ruat processus, cùm laboret morbo alieno. C. de naturali.li.l.legem. præsertim ex quo de eius idoneitate constabat, nec pars eam negabat: nec est sibi imputãdum, si nimiũ de eius sacristiæ qualitate non inquisiuit, cũ sit datus à Cancellaria: & pro capace se gerentem credit. argumen. l.doli.§.final.ff. de nouat. præsertim cùm tunc de nullius præiudicio tractaretur: ergo sibi & cancellariæ credere potuit: nec ad exactissimam diligentiam, seu curiositatem fuit astrictus. argumen. de exercitio.l.fina.§. interdum. quæ ita concord.l.final. aliàs penultima.§. & si acceperit.de in rem verso. ff. de iure & facti igno.l.nec suam. Nec obstat quia dato quòd cancellaria seruaret

uaret quóad personas executorũ d. decr. statutũ. non tamen propter hoc censetur, quòd de iure habeat locum in his, cùm solùm sequatur idoneitatem. vt suprà dixi. Item & si cãcellaria non consueuit, nisi tales personas in executores dare, seu deputare, quales exigit d. c. statutum. non tamẽ sequitur, quòd si de facto alios deputauerit, non valeat: cùm multa sint, quæ etiam si fieri non debeant, facta tamen manent. allegat. l. 1. §. biduum. ff. quando appell. sit. de regul. c. ad apostolicam. Item dato quòd cancellaria seruet d. c. statutum. quóad personas in executoribus gratiarum: non tamen propter hoc sequitur quòd eius pœna, quæ est in §. fina. per quem totum quod secùs agitur, annullatur, locum habeat in eis, cùm pœnæ non sint extendendæ, sicut etiam nec in eis habet locum decret. statutum. quóad citationem faciendam, quóad modum probandi, vt ibi not. per Archidiaco. in §. in nullo. & Ioannem Andr. in nouel. super verbo, citet. nec etiam seruatur in eis quóad subdelegatas personas, quod patet, quia quotidiè deputantur per eos subexecutores, etiam simplices clerici, vel presbyteri: ergo multò minus debet seruari in eis pœna illius c. Nec obstat quòd posset sibi assumere partes iudicis, &c. quia illud est incidenter, si appareat cõtradictorium, & accessorium, scilicet per quandam inquisitionem super idoneitate: vt gratia quæ est principalis, possit per eos effectui demandari: & ideò quicunque aliàs idoneus de iure communi, etiamsi non sit capax commissionis quóad executionem, vt gratia quæ est principalis, demandetur effectui, cùm non reperiatur prohibitum per d. decre. statutum, quæ solùm loquitur de deputatis ad causas, non ad gratias exequendas: ita etiam erit capax istius iurisdictionis accidentalis, & accessoriæ, licèt aliàs si illa per se principaliter committeretur eis, non esset capax. argumen. in simil. C. de iudi. l. quoties. cum ibi notatis. C. de ordi. iudic. l. penul. cum concor. Nec obstat quòd literæ pauperum sint iustitiæ, quia esto quòd illud verum sit: non tamen deputantur in eis iudices ad commissiones, sed ad prouisiones de beneficijs faciendas principaliter, & huius gratia, quasi pro quodam præparatorio ad inquirendum de idoneitate: & ideò non habet locum in eis d. c. statutum. quod loquitur de literis iustitiæ, in quibus iudices deputantur ad causas principaliter. Vel potest dici quòd literæ propriè gratiæ pauperum non sunt iustitiæ: cùm scribantur per eos, quibus is ad quem pertinebat prouisio, aliàs de necessitate non erat astrictus prouidere, vt in c. relatum. et c. cùm secundum apostolum. de præben. & tunc si contra tales prouisiones deputarentur iudices: forsan haberet locum d. c. statutum. & pro ista parte, scilicet pro primo, & valore suorum processuum fuerunt omnes Domini in Rota, vel maior pars, præsertim mota æquitate. vide sup. dec. 31. & 32. de rescri.

SVMMARIVM.

1 *Purificatio gratia pauperis si sit commissa Episcopo: eo mortuo an possit capitulum eam purificare.*

DECISIO LVI. aliàs 665.

SI † purificatio gratiæ pauperum commissa 1
est alicui Episcopo, qui ante eius purificationem mortuus est: tunc eam potest purificare sede vacante capitulum. & ita tenent aliqui Domini Auditores. pro hoc facit c. vnic. ne sede vacan. et c. 1. de insti. lib. 6. imò totum contrarium tenet maior pars, quia licèt sede vacante prædicta spectent ad capitulum, vt est in iure expressum: non tamen iurisdictio delegata alicui episcopo potest peruenire ad capitulum eo mortuo.

SVMMARIVM.

1 *Tempus acceptandi non currit expectantibus si beneficium per alium possideatur, etiam de facto, licèt non de iure.*

DECISIO LVII. aliàs 695.

DIC † quòd non currit tempus acceptandi 1
beneficium acceptanti, si beneficium est plenum, & nõ vacuum, & possidetur per alium, licèt de facto: & non de iure. & hoc etiam tenet Rota. pro hoc possunt induci c. licet. a. de præben. lib. 6. & alia iura similia.

SVMMARIVM.

1 *Prouisio facta per executorem gratia ante receptionẽ literarum valet, si non opponatur.*

DECISIO LVIII. aliàs 795.

SI autem † executor alicuius gratiæ prouideat 1
de aliquo beneficio vacante, licèt non receperit literas gratię, quòd talis prouisio valet si nõ opponatur, quod non receperit literas: præsumptio est quòd talis non faceret, nisi receperit literas gratiæ. & ita tenet Rota dominorum Auditorum: super dicta pronuntiatione facta est quędam declaratio per dominum Vicecancellarium de mandato prædicti domini Papæ.

SVMMARIVM.

1 *Collatio facta ad mandatum Papa de beneficio reseruato, valet, etiam si de reseruatione non sit facta mentio in literis.*

DECISIO LIX. aliàs 877.

VTrùm † si Papa[a] conferat, vel mandat con- 1
ferri beneficium reseruatum, non facta a
mentione in literis de reseruatione: sed posita illa clausula, si non fuerit alteri ius quęsitum, valeat collatio? Quidam tenent quòd non: tamen Rota tenet quòd sic: vt largè fiat interpretatio in præ-

in præiudicium concedentis: & ne Papæ auaritiæ seu cupiditati parcatur, si aliquid retinere videtur. ar. C. de bo. vacan. l. si quãdo. lib. 10. iunct. not. per Innoc. de dona. pastoralis. & faciunt ad hoc rationes, quas tetigi in dicta decre. licet. de præben. lib. 6.

ADDITIO.

a Vtrùm si Papa. Adde Staphi. de lite. gra. & iustit. fol. 33. in fin.

SVMMARIVM.

1 *Articulus super valore beneficij nisi dicat, deductis oneribus, non valet.*

DECISIO LX. aliàs 702.

1 DIc, † quòd si Papa facit alicui gratiam de certo beneficio vacanti, vel sub expectatione certi valoris, & alius opponat, scilicet quòd plus valet beneficium vacans, de quo sibi est prouisum, quòd habet articulare sic, quòd tale beneficium deductis oneribus valet tãtum, aliàs nisi sic faciat, articulus non admittetur. Pro hoc facit c. præsenti. de offi. ordi. libro 6. cum similibus.

SVMMARIVM.

1 *Impetrantes beneficia debent omnia exprimere, quæ mouere possunt ad denegandum.*

DECISIO LXI. aliàs 703.

DOminus Papa Gregorius anno primo sui pontificatus dixerat, quòd si ipse faceret aliquam gratiam de certo corpore alicuius be-
2 neficij vacantis, vel vacaturi, quòd † gratia non valeat, nisi expressa mentio fieret in supplicatione impetrantis de qualitate dicti beneficij: vt omnia exprimantur, quæ possunt mouere principem ad concedendum, vel denegandum. iuxta c. si dignitatem. de præbend. in Clem. secundum Docto. ibi.

SVMMARIVM.

1 *Expectans primus in data, licèt se astrinxerit ad probandum, quòd infra mensem acceptauit secundus beneficium: si tamen non probauerit, non cadit à iure suo.*

DECISIO LXII. aliàs 784.

1 NOta, † quòd si duo sunt expectantes in aliqua gratia: vnus primus, alter secundus, & in illa ecclesia vacat beneficium, quod acceptat secundus impetrans infra mensem: primus verò dicit quòd acceptauit infra mensem à tempore dictæ vacationis: quòd tunc non probat, quòd propter hoc non cadit à iure suo: quia hoc non tenetur probare primus expectãs, sed secundus, qui cum vult excludere. ita seruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Index literarum in forma, dignum arbitramur, potest alteri committere vices suas.*

DECISIO LXIII. aliàs 752.

SI † Papa facit alicui gratiam de aliquo beneficio iuxta formam, dignum arbitramur, tùc Episcopus vel ille cui committitur examinatio de prædictis potest committere ex causa vices suas alteri. pro hoc facit quòd dicit Io. Andr. in c. super. de offic. deleg. lib. 6. & ita tenet Rota: dato quòd in commissione ponatur, tuam conscientiam oneramus. de quo vide c. quærimus. de iure patro. in Clem. 1

SVMMARIVM.

1 *Impetrantes non tenentur probare valorem beneficij nisi sibi opponatur.*

DECISIO LXIIII. aliàs 800.

SCiendum † quòd si aliquis habet in gratia speciali, vel communi certam summã, quòd eam non tenetur probare, nisi opponatur sibi, & ita tenet Rota dominorum Auditorum sacri Palatij. 1

SVMMARIVM.

1 *Executores siue subexecutores gratiarum debent acceptantibus prouidere.*

DECISIO LXV. aliàs 814.

SCiendum est † quod communiter in gratia beneficiali dantur aliqui executores, & ille qui facit processum dictæ gratiæ, dat aliquos subexecutores: vt si beneficium vacet, & acceptet expectãs: & aliquis executor faciat sibi prouisionem infra mensem, quod fieri potest, quòd melius & tutius est, quòd aliquis executorum faciat dictam prouisionem: vel quòd faciat aliquis de subexecutoribus datis: & talis prouisio facta per executorem valeat. & ita tenet Rota sacri Palatij. 1

SVMMARIVM.

1 *Reuocatio gratiarum habet locum etiam in illis, qui licèt acceptauerint: non tamen fecerunt sibi prouideri.*

DECISIO LXVI. aliàs 696.

DIc † quòd reuocatoria Papæ[a] habet locũ in expectationibus illorũ, qui acceptauerunt beneficium vacans infra tempus debitum: tamé eis non fuit facta prouisio ante reuocatoriam. & ita loquitur c. quoniam. de concesl. præb. libr. 6. Dominus autem Papa Gregor. xi. fecit vnam declaratoriam de tempore suo, quòd non imputaretur dicta reuocatoria dictis expectantibus, si tamen fecerint perfectè, quòd eis fieret prouisio per executores ante dictam reuocationem. 1 a

ADDI-

ADDITIO.

a Reuocatoria Papæ. Aeneas de Falco. In tract. reseruationum in 5. quæstione principali quæstione 14.

SVMMARIVM.

1 *Impetrans dignitatem ecclesiæ collegiatæ electiuam, licèt faciat mentionem de collegio, si tamen non faciat mentionem quòd sit electiua, non obtinebit.*

DECISIO LXVII. aliàs 878.

a PRæmissa [a] igitur opinione suprà posita suggestum est Papæ, quòd quidam prioratus monachorum, in quo sunt septem monachi cum priore simul viuentes vacat, & Papa illum contulit, vel mandat conferri: opponitur quòd erat electiuum, & quòd de electione non fecerat impetrans mentionem: Quæritur nunquid ex hoc gratia vitietur? Fuit dictum quòd non, quia licèt expressum non esset, quòd esset beneficium electiuum: satis tamen expressit æquipollens, quia eo ipso quòd expressit, quòd erant septem monachi cum priore simul viuentes, eo ipso præsumpto, est quòd sint ibi collegialiter, seu conuentualiter in dubio, quia sunt regulares, & cathedrales, vbi sunt multi: & dos fuit constituta pro multis, in dubio præsumitur, quòd sit collegiata, vt not. Hostiens. de iure patronatus. c. nobis. licèt sit secùs in alijs ecclesijs secularibus inferioribus. iuxta nota. per Innocent. de iure patronatus. c. postulasti. & per consequens si ibi est collegium, prior, qui est caput, eligendus de iure communi per collegium, vel conuentum, vt c. 1. de elect. sed meo tempore Rota tenuit contrarium, scilicèt quòd † impetrans dignitatem ecclesiæ
1 collegiatæ electiuam, licèt faciat mentionem de collegio, sed non facit mentionem quòd sit electiua, non sufficit. per Clem. 1. de præbend. & est ratio, quia ideò voluit Papa quòd fieri haberet mentio quòd sit electiua, vt veritas sibi nota esset de his, quæ in facto consistunt, cùm aliàs facta ignorari possint, vt c. 1. de constitution. libro sexto. considerauit igitur quòd sibi notificaretur veritas facti, sed non scit exprimendo ecclesiam esse collegiatam: quia potest in facto esse quòd ecclesia collegiata pertinet ad collationem alicu. lus, & non probat hoc esse verum, quod ab hoc contingit abesse. l. non hoc. C. vnde legit. quando igitur dispositio iuris communis argueret vnam necessitatem, & veritatem facti infallabiliter, verbi gratia, impetraui dignitatem exprimendo, quòd excommunicare potest, & audire confessionem, & conferre ecclesiastica sacramenta, & huiusmodi, certè quia in istis ex dispositione iuris communis infertur de necessitate, & infallibiliter quòd talis dignitas sit curata, tunc benè sufficeret, & veniret dignitas curata: licèt ista verba, videlicèt, quòd esset curata, non expressisset, quia per prædicta satis expressit de cura, & infallibiliter, sed exprimendo conuentum, per hoc quod facit quòd materia istarū impetrationum est odiose, & registringibilis.

ADDITIO.

Præmissa. Adde qnod beneficium regulariter electiuum solo certo casu collatiuum non collatiunm, sed electiuum dici debeat. per Aegi. decis. 10. de præben. Adde quid si quis in supplicatione expresserit, canonicatum præbendam & dignitatem etiam electiuam, & Papa cancellauerit illa duo verba, scilicèt etiam electiuam, an nihilominùs videatur concedere dignitatem saltem non electiuam, decis. 50. sup. de rescrip. & dec. 5. eo. tit. in antiquioribus. Et quando beneficium dicatur collatiuum vel electiuum, dec. 1. sup. de electio. a

De His quæ fiunt à prælatis.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio abbatis per Episcopum admissa præsumitur facta de consensu capituli.*

DECISIO I. aliàs 337.

NOTA, † quòd vbi aliquis est præsentatus ab Abbate, & institutus ab Episcopo, præsumitur quòd fuerit præsentatus de consensu capituli. de quo dic, vt in c. ea noscitur. de his quæ fiunt à præla. & ibi per Innocen. ad quod facit l. fin. ff. de tuto. & curato. 1

De Rebus eccle. non alienand.

SVMMARIVM.

1 *Vnio beneficiorum non requirit tractatum.*

DECISIO I. aliàs 166.

NOTA, † quòd vbi fit vnio beneficij, quòd in tali vnione non est necessarium quòd præcedat tractatus, sicut in alia alienatione: maximè quandò beneficium vnitur alteri beneficio existenti infrà diœcesim, infrà quam beneficium est vnitū, quia in habentibus, &c. C. ne lice. ha. l. de leg. 2. l. cùm pater. §. libertus. licèt videatur facere contrà capitu. tua. de his quæ fiunt à præla. sine consensu. primum tamen tenet Rota, per c. si vna. de rebus ecclesi. non alienand. in Clem. in qua non cauetur de tractatu, de consensu. vide decisi. proxi. sequen. 1

SVMMARIA.

1 *Vnio non redditur nulla propter falsam causam in vnione expressam, licet annullari possit: & ideò expectantes non possunt benefi. tum vnitum acceptare, nisi vnione annullata.*

2 *Vnio videtur donatio, & est contractus stricti iuris.*

3 *Dolus dans causam contractui, & si sit stricti iuris, non reddit contractum nullum ipso iure.*

4 *Falsa causa non impedit dominij translationem.*
5 *Falsa causa annullat gratiam ipso iure.*
6 *Vnio non est ambitiosa.*
7 *Decretum datum propter falsam causam, ipso iure nõ valet.*

DECISIO II. aliàs 168.

1 NOta, † quòd falsitas causæ [a] non reddit v-
a nionem factam nullam ipso iure, ad hoc
quòd impetrans tale beneficium vnitum possit
acceptare, donec vnio fuerit annullata: & quòd
falsitas causæ non reddat vnionem nullam, pro-
2 batur, quia † donatio videtur, & est contractus
stricti iuris. l. eum qui. ff. de donationib. & tamen
3 † dolus dans causam contractui in contractibus
stricti iuris, non reddit contractum nullum ipso
iure, vt l. si quis cum. de verborum obligat. iunc.
4 l. dolo. C. de inutili stipulati. Item falsa † causa
impedit dominij translationem, vt est videre in
debito soluto ex falsa causa: vbi datur actio ad
repetendum, quæ non daretur, si dominium es-
set translatum, vt l. final. ff. vsufruc. quemadmo.
cauea. ad quod notatur in l. cùm hi. §. arbitrio. ff.
de transactio. & quod notat Innocen. & Hostien.
in c. quæ in ecclesiarum. super verbo, legitimo. &
super verbo, consensu. de constitutioni. & l. cùm
in corpus. ff. de acquirend. rerum domi. ad quod
facit l. fin. ff. de his qui à non domino manu. vbi
suggerens falsum Principi, vt seruus manumitte-
retur, qui non debebat manumitti, valet manu-
missio: licèt suggerens puniatur. Nec obst. l. ma-
gis puto. §. final. ff. de rebus eorum. quia aliud
seruatur in alienatione rei incorporalis, quàm in
alienatione rei ecclesiæ. & inter ista est differen-
tia, vt not. Innocen. in c. dudum. de rebus ecclesię
non alienandis. & in c. 1. de in integrum restitut.
5 Item non obst. si dicatur in literis, quòd † falsa
causa annullat gratiam ipso iure, vt in c. fin. de fi-
lijs presbyteror. libr. 6. cum ibi notatis. quia vnio
fit de beneficijs, vt de proprietate beneficij, & de
proprietate agitur, & sic videtur causa propha-
na. c. autem final. loquitur quando fit gratia de
beneficio. ad quod faciunt notata per Ioannem
Andr. in c. dispendiosam. super verbo, beneficijs.
de iudic. in Clem. & per eundem de causa pos-
session. & proprieta. c. 1. eodem libro. Item aliud
6 loquitur in materia ambitiosa: vnio † autem non
est ambitiosa, cùm fiat propter necessitatẽ. Item
7 non obst quia † decretum latum propter falsam
causam, non valet ipso iure, vt argumen. l. 1. §. hęc
verba. ne vis fiat ei. ff. de Carbo. edict. l. 3. §. pu-
beri. de ventr. inspic. l. 1. in princip. quia loquitur
vbi decretum imponebatur ex falsa causa, & in
præiudicium alicuius, cui de præsenti fiebat præ-
iudicium, & quia certabant de damno vitando,
quod non est in proposito, vbi si fiat vnio bene-
ficij non vacantis ex falsa causa, non potest alle-
gari præiudicium: licèt posteà impetrans possit
petere quòd annulletur vnio, licèt vnio teneat,
vt est dictum. dictam opinionem tenet gloss. 12.
quæstion. 2. ca. sine exceptione. licèt Archidiac.
contrà. tamen Rota communiter tenet, quòd va-
leat vnio: licèt possit annullari probata falsa cau-
sa. & vide decisio. 3. infrà de rer. permutat. & de-
cision. 3. suprà de officio legat. & decisionem 12.
infrà isto tit.

ADDITIO.

Falsitas causæ. Adde Cassa. decis. 8. sub tit. de con- a
cess. præben. num. 6. & per eundem dec. 1. de vni.
& an falsa demonstratio vitiet reseruationem, vi-
de decis. 29. sup. de præbend.

SVMMARIVM.

1 *Vnio facta præpositura cum consensu capituli de ecclesia aliqua quamuis ex vnione capitulum posset consequi aliquod commodum, an valeat?*

DECISIO III. aliàs 859.

PRæpositura [a] Neumasinen. quæ est dignitas 1
in ecclesia, & habet quasi omnia bona capi-
tuli & prouidere toti capitulo, & etiam singulis
canonicis in victualibus, & alijs necessarijs, &
habet administrationem omnium, & totum re-
tinet sibi Præpositus quod superest de om-
nibus incumbentibus supportatis, & præpo-
situra etiam habet bona & administrationem il-
lorum. Facta † est vnio cuiusdam ecclesiæ ex cer- 1
tis rationabilibus causis, vt posset meliùs proui-
dere capitulo, & onera incumbentia supporta-
re per Episcopum Neumasinen. de consensu ca-
pituli: Quæritur an valet vnio? Pro & contrà fa-
cit c. si vna. de rebus ecclesiæ non alienand. in
Clemen. videtur dicendum quòd valeat, ex quo
principaliter fit dignitati, non ipsi capitulo, li-
cèt ex hoc, ex quodam consequenti capitulum
vtilitatem consequatur. Pro hoc benè facit de
tutore, qui authorizat pupillum in adeunda
hæreditate: licèt ex quadam consequentia re-
dundet in vtilitatem tutoris, cui forsan adita hę-
reditate debebitur legatum. C. de administratio.
tutor. l. cùm quædam. pro hoc etiam facit. ff. de
tutor. l. 1. & l. quod dicimus. in princip. Item per
eundem modum potest induci ad hoc, Instit. de
testament. §. legatarijs. sic & hoc capitulum huic
vnioni authoritatem præstare poterit: non e-
nim censetur hæc vnio esse res propria capitu-
li, ex quo fit propositure, & nomine capituli.
benè facit, ff. quando appella. sit. l. 1. §. propriam.
dicit nomine suo, quòd præpositure vel præpo-
siti non est capituli. facit, ff. de rerum diuision. l.
in tantũ. §. de vniuersitate. de in ius vocand. l. sed
si hac. §. qui manumittuntur. præsertim cùm illa
quæ capitulum exinde percipiet, non possit per
se percipere, sed de manu præpositi, argu. ad hoc.
ff. de vsufruct. l. defuncta. §. Sempronio. de vsu-
fruc. leg. l. fundi Trebatiani. Pro hoc quia interdũ
per medium permissum agitur ad extremũ pro-
hibitũ. facit ff. de acceptilat. l. & per iusiurandũ.
§. si fideiussori. vbi acceptilatio facta fideiusso-
ri per medium obligatio fideiussoris quæ est ver-
balis agit in obligatione rei principalis, non ver-
balis, in qua aliàs agere non possit: igitur in
ista vnione authoritate capituli per medium
præpositure agere possit, & prodesse in vtili-
tatem consequentis capituli, non enim quæ-
ritur

ritur cui commodum quæritur vnionis, sed cui
honor habitus est. bene facit de legat. præstand.
l.3.§.1.de iure fisc.l.edicto.§.ad con.de vulgar.&
pupil.l.qui liberi.§.hæc verba.de contratabu.l.
nó putauit.§.in adoptione.in fi.§. Pro hoc quòd
potiùs debemus attendere præposituram, cui fit
vnio, principaliter posset induci, l.1.de his qui-
bus vt indignis.de ædili.edict.l. cùm autem 9.fi.
pro hoc facit, l.1.de legat.2.l.cùm pater.§.liber-
tus.licèt videatur facere contrà, c.tua.de his quæ
fiunt à prælat. sine consen. capituli. Pro hoc facit
quòd authoritate capituli possit per medium
præpositurae, seu per illum, quòd non possit per
se.ff.quæ res pignor.obliga.poss.l.Aristo.§.final.
cum concorda. Pro hoc quia ista ecclesia vnita
ne, eius bona non erunt sub cura & administra-
tione Præpositi, quod est multum attendendum.
argument.ff.de legat.3.patronus.§.Sempronio.
Pro hoc, quia hic licèt sint aliqua, scilicèt quę
nituntur vitiare vnionem, scilicet, quia ex illa
redundat, seu resultat vtilitas capituli, cui me-
lius prouidebitur: quòd non potest in propria
authorizare: ex quo transeunt aliqua principali-
ora, quæ habent illa validare: scilicet quia sit po-
tiùs principaliter ipsi dignitati præpositurae, po-
tiùs attendamus id quod prodest, quàm id quod
nocet: facit, ff. de iure fisc. non intelligitur.§.si
quis palam. vt sic vnio magis teneat, quàm pere-
at.argumen.l.quoties.ff.de rebus dubijs. non e-
nim attendenda est illa communis vtilitas capi-
tuli: quia secundum hoc non posset facere vnio-
nem alicui præbendæ ecclesiæ cathedralis: quia
cùm omnes præbendæ sint capituli, ex illa vnio-
ne capituli consequeretur vtilitas, saltem vacan-
te præbenda: quo tempore illa bona eius rema-
nerent semper penes capitulum: vt notat Innoc.
de testament. relatum, in fine. quod tamen fal-
sum est, quia imò potest, vt vt notat Ioann. And.
in d.c.super verbo, si vna dignitati. & super ver-
bo, capitulo. pro ista parte etiam potest in-
duci.l.si quis perperam.§.si quis certum.ff.de iu-
re dotium. In oppositum videtur quòd potiùs
attendatur vtilitas capituli resultans ex vnione,
vt sic capitulum non potuerit authoritatem pre-
stare vnioni, quæ fiebat ad eius vtilitatem, vt ei
posset melius præpositus prouidere, facit quia
potiùs attéditur is, cui effectualiter commodum
acquiritur, & ad cuius vtilitaté fit dispositio.ar-
gumen.ff.de lega.præstand.l.3.§.item si quis. &
a §.si proponas.pro hoc de successo.edict.l.1.§.pe-
nultim.Institut.per quas personas nobis acq. sed
si hæres.pro hoc.ff.ad Trebellia.l.cogi.§.qui in
solidum.& tenet Rota dominorum Auditorum
sacri Palatij.

ADDITIO.

a Præpositurę. Adde Old.cons.262.Card.cons.131.
Abba.in c.possessiones.de reb.eccl.non alien.

SVMMARIA.

1 *Reseruatio Papæ non impedit vnionem faciendam per ordinarium: sed suspendit eius effectum durante tempore collationis facta vigore reseruationis.*

2 *Reseruatio Papæ subsequens vnionem factam ab ordinario impedit effectum vnionis, licèt de ea non fuerit facta mentio.*

3 *Impetrans tenetur mentionem facere de commenda.*

4 *Legatus de latere potest vnire ecclesiam parœcialem dignitati.*

DECISIO IIII. aliàs 19.

NOta †quòd reseruatio Papæ[a] non impedit 1
vnionem faciédam per ordinarium.& est a
ratio, quia vnio concernit proprietatem benefi-
cij, & collatio Papæ quæ fit propter reseruatio-
nem, concernit fructus beneficij: & ideò vnio te-
net: licèt effectus vnionis Papæ reseruatione su-
spendatur pro illo tempore, pro quo confertur
beneficium, non vt proprietas beneficij: vt dici-
tur in simili, in c.de caus.poss.in Clem.per Io.An.
Clem.dispendiosam.de iudi.& ex hoc dicitur, quòd
† reseruatio subsequens vnionem ab ordinario 2
factam, impedit effectum vnionis: posito quòd
in collatione facta per Papam de tali beneficio
reseruato, de vnione quę præcedit, non fiat men-
tio, quia vnio perpetua non tollitur, sed eius effe-
ctus differtur, vt c.sciant.de elec.lib.6.arg.l.cùm
ita.de cond.& demonst. & posito quòd vnio sit
facta propter causam necessariam, illa causa, seu
eius effectus differtur facto Principis superueni-
ente, vt l.fin.ff.ad municipa. Item differtur talis
necessitas ad tempus, & non perpetuò: quod non
videtur absurdum. licèt contra hoc videatur fa-
cere not. Archiadia.in c.nemo.de elec.lib.6.quia
† de commenda debet fieri mentio, aliàs non te- 3
net impetratio. Sed istud non obst.quia reserua-
tio fit motu proprio Papæ, & sic non debet alle-
gari surreptio, vt c.si motu.de pręben.lib.6.& de
materia vnionis vide dec.3.int.de rer.pmut.dec.
2.sup.de concess.præb. & per totum hunc tit.& † 4
quòd legatus de latere potest vnire ecclesiam pa-
rœcialem dignitati, &c.decis.3.de offic.legat.

ADDITIO.

Reseruatio Papæ. Adde Calde.consil.vlt.sub tit. a
de reb.eccle.non alien.Fely.in c.in nostra.col.17.
ver.vigesimum septimum.de rescrip.Fran.in ca.
si tibi absenti.col.pen.in glo.in ver.in personam.
de præben.lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Vniri ex necessitate beneficium potest per ordinarium cadens sub expectatiua etiam processum factum per executorem.*

DECISIO V. aliàs 253.

NOTA, † quòd beneficium ad quod gene- 1
raliter quis est expectans, potest vniri per
ordinarium, & pòst processum factum per exe-
cutorem, vt c.cùm accessissent. de constitut. &
not.Ioan.Andr.in Specu.in rubri.de præbend.&
not.idem in c.literas.de rescrip.super verbo, sta-
tutum.vers.nec vidit ponderandum.& in c.fi.de
præben.in Clem. & vide Petrum de Bracho, su-
per di-

per dictione, data vel litera: quia vnio fuit ex necessitate: ideò videtur quòd valeat. argu. l. peto. de legat. 2. Item generaliter est expectans ad omnia beneficia: igitur istud beneficium singulare non videtur deberi. argum. l. si cùm optio. de op. leg. Sed ibi videbatur à tempore mortis ius competere legatarijs: & erat in potestate sua ius eligendi quem vellet, quod non hic: cùm vacet beneficium quod vnitur. vide dec. 3. infrà de rerum permutatio.

SVMMARIVM.

1 *Vniri potest beneficium reseruatum, sed vnio habebit effectum cessante reseruatione.*

DECISIO VI. aliàs 958.

1 Dic, † quòd vnio potest fieri de beneficio re-
a seruato, [a] quæ tamen non habet suum effectum, quin Papa conferat ratione suę reseruationis factæ: sed postea dum non vacabit in Curia, dicta vnio habebit suum effectum, & ita tenet Rota.

ADDITIO.

a Reseruato. Adde Aeneam de Falco. in tracta. reserua. in 4. quæst. prin. in 23. effectu, in princ.

DECISIO VII. aliàs 158.

Similis est decis. 15. infr. de iure patronatus.

SVMMARIVM.

1 *Vnio probata falsitate causa potest annullari.*

DECISIO VIII. aliàs 169.

1 Nota † quòd vbi beneficio siue mensæ prælati vnitur beneficium, non est necessariũ, quòd fiat mẽtio in vnione, nec in tali vnione exprimantur bona, vel alia: dum tamen causæ sint
a veræ, [a] propter quas fit vnio: quia si essent falsæ, licèt vnio teneret, vt dictum est ipso iure, tamen annullari posset falsa causa probata, vt l. si propter. §. Marcellus. ff. de iudi. vide dec. 2. sup. eod. tit. & decis. 12. infr. eod.

ADDITIO.

a Dum tamen causæ sint veræ. Adde Bisig. decis. 2. eo. tit. inf. in antiquiorib. & dec. 1. de excess. præla. sup. in nouis. & Aegid. dec. 21. de offi. delegat.

SVMMARIA.

1 *Vnio probatur ex præscriptione tanti temporis, de quo non extat memoria hominum.*
2 *Vnitur tribus modis beneficium.*

DECISIO IX. aliàs 205.

1 Nota, † quòd vbi quis dicit beneficium vnitum tanto tempore, de quo nõ existit memoria, sufficit quòd alleget præscriptionem, de qua non extat memoria: quia † tribus modis vni- 2
tur beneficium: primò per modum traditum in c. si vna. de rebus eccles. non alienan. secundò per concessionem Papalem: tertiò per præscriptionem, vt not. Io. Andr. in c. frequens. super verbo, ad mensam. de restitutio. spoliato. quia tale tempus, de quo non extat memoria, sufficit sine titulo alio, vt not. per Moder. in c. si diligenti. de præscript. per Inno. vide decis. proxi. seq. & dec. 3. io. frà de rerum permut.

SVMMARIA.

1 *Vnio probatur ex præscriptione tanti temporis, de quo in contrarium non extat memoria hominum, nec requiritur quòd allegetur titulus.*
2 *Titulus non allegatur in his, quæ præscribuntur tanto tempore, de quo non extat memoria.*

DECISIO X. aliàs 375.

Nota, † quòd vbi allegatur beneficium vnitum à tanto tempore, de quo non existit memoria, sufficit simpliciter allegare vnionem, posito, quòd non alleget causam vnionis: quia 1
† in illis quæ tanto tempore acquiruntur, de quo non existit memoria, sufficit allegare tempus sine titulo, vt notat Innoc. in c. dudum. de decis. & in c. si diligenti. de præscript. iunct. l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quotidia. & æstiua. et c. 1. de præscript. lib. 6. vide decisio. 3. infrà de rerum permutatione. 2

SVMMARIA.

1 *Beneficium vnitum perdit nomen beneficij.*
2 *Pars separata à toto non est sub toto, sed est totum per se.*

DECISIO XI. aliàs 370.

Nota † quòd vbi beneficium est vnitum, [a] & alteri annexum, perdit nomen beneficij, & non debet dici beneficium, sicut ante vnionem dicebatur. arg. §. illud. in auth. vt iudie. sine quoquo suffrag. l. illud. iuncta l. si eadem. ff. de actionibus. & proficit illud scire, quia in casu, in quo dicitur beneficium vnitum, & articulatur, & datur quòd de præsenti vnitum est sicut anteà erat, quòd articulus ruit, quia † pars separata à toto non est sub toto, sed est totum per se: vt not. Dd. in c. cui de non sacerdotali. de præben. lib. 6. & sic separatio facit duo, & vnio vnum. argument. l. eum qui ædes. ff. de vsucapionibus. & ne sede vacan. c. 1. vide decision. 3. infrà de rerum permutatione. 1 a 2

ADDITIO.

a Est vnitum. Vnio tribus fit modis, de quibus in c. 1. ne sede vacan. & 16. quæstion. 1. c. & temporis qualitas. & gloss. super verbo, ecclesias. Clem. per literas. de pręben. & vide decisi 9. supra isto titul.

SVM.

SVMMARIVM.

1 *Vnio facta ex falsa causa, valet: sed annullatur probata falsitate, sed facta sine causa non valet.*

DECISIO XII. aliàs 511.

1 NOta † quòd vnio ex falsa causa facta, seruata tamẽ forma iuris, valet & tenet. arg. not. per Ioan. 12. quæst. 2. in summa. et c. qui sine exceptione. et c. dudum. de rebus eccles. non alien. secùs si nulla causa subsit: quia si sine aliqua causa facta fuerit, tunc nihil valet quòd actum est, vt in Clem. monasterinrum. de rebus eccle. non alienand. & sic potest intelligi opin. Ber. & Hosti. qui tenent contra Ioan. & Tancre. in c. t. de restit. in integrum. dominus verò Ioan. de Ligna. in c. si quis presbyteror. distinguit an sit peccatum ex qua vel circa quam. vide decis. 2. suprà isto tit.

SVMMARIVM.

1 *Vnio facta mensa Episcopali non facta mentione de beneficijs prius eidem vnitis, valet.*

DECISIO XIII. aliàs 442.

1 NOta † vtrùm vnio de quodam beneficio facta per Papam mensæ Episcopali cuiusdã ecclesiæ seu Episcopi, cui per prædecessores suos etiam ante fuerunt factæ nonnullæ aliæ vniones de quibusdam alijs beneficijs, sit nulla, quia Episcopus non fecit mentionem de alijs beneficijs sibi vnitis seu mensæ suæ: Tenent quòd non, vide deci. proximè præcedentem.

SVMMARIVM.

1 *Vnio ecclesia facta per Episcopum monasterio in recompensationem damnorum per eum illatorum, non valet.*

DECISIO XIIII. aliàs 611.

1 DIc, † quòd si Episcopus vult vnire aliquam ecclesiam sibi subiectam alicui monasterio religiosorum in compẽsationem aliquorum damnorum per eum factorum dicto monasterio, quòd non valet dicta vnio: quia non est facta legitimè, quia delictum personæ non debet redundare in damnum ecclesię. c. cùm olim. 2. de priuileg. sed restituat de suo damno, vel monasterium agat contra eum coram suo superiore. ita etiam tenent Auditores sacri Palatij.

De Locato & conducto.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuticam rem venditam per secundam emphyteutam an possit primus dominus pro eodem pretio retinere?*

DECISIO I. aliàs 862.

QVODAM † emphyteuta cuiusdam prioris ecclesiastici multis creditoribus, vel creditori (non curo) obligato, ad instãtiam creditoris per Curiam cuiusdam principis, vel comitis, qui erat dominus superior, à quo dictus prior etiam dictã rem tenebat, & pòsteà dederat eam illi debitori emphyteuticè in emphyteusim, forsan de superioris domini voluntate, dicta res emphyteutica per executorem rei iudicatæ fuit subhastata, & cuidam Titio tanquàm plus offerenti vendita, seu liberata: dictus tamen prior dominus immediatus dicit, quòd infrà tempus debitum ipse volebat illam pro eodem pretio retinere, & quantum in se fuit retinuit: non tamen pretium obtulit, nec soluit, nec apparet quòd sibi fuerit adhibita fides de pretio: dictamque rem sic retentam cuidam Mæuio vendidit pro certo pretio: & eum in possessionem induxit, cui etiam pretium non exsoluit, licèt ipse prior sibi vendens sibi fidem habuerit de pretio: dictus verò Titius primus emptor, cui ad instantiam creditorum emphyteutę Curia domini superioris ad mercatum vendiderat, requisiuit dictum dominum priorẽ immediatum, quòd illum in possessionem induceret, & quòd rem per Curiam sibi venditam laudaret: & Curia eundem priorem instante creditore etiam super hoc requisiuit, quo pretextu dictæ retentionis quam de dicta re fecerat, facere & laudare recusante, non tamen pretium offerente, Curia domini superioris, & ipse comes dominus superior in contumaciam dicti prioris illi Titio rem emphyteuticariam laudauit: & soluto per eundem Titium pretio, in possessionẽ induxit. dictus verò Mæuius, qui emit à priore rem istam iure venditionis ab isto Titio dicit se potiorem, ex quo per priorem dominum immediatum rem illam iure suo retinentem sibi fuit vendita, & priusquàm Titius fuit in possessionem inductus, Ex hoc themate quæruntur multa. Primum, nunquid prior ille dominus immediatus potuerit rem emphyteuticariam pro eodem pretio retinere, vel an ius retentionis potiùs ad dictum comitem superiorem dominum pertineat? Secundò quæritur, supposito quòd dominus prior posset rem retinere pro eodem pretio, an priùs teneatur offerre pretium, vt sic non aliter in eum dominium rei emphyteuticariæ retentæ transferatur, seu potiùs cum suo dominio consolidetur quàm si primitùs pretium exsoluerit, vel saltem obtulerit, nec per eum quò minus solueret stetit, vel saltem sit sibi fides habita de pretio, vel incontinenti, cùm dicit se velle retinere in ipsũm dominium transferatur, vel consolidetur cum dominio: vel an emphyteutę vendẽti sit ad pretium obligatus: & possit ad illud soluendum conueniri? Tertiò, an in casu præmissæ quæstionis, cùm res emphyteuticaria venditur per executionem rei iudicatæ ad instantiam creditoris domino prædicto retinenti possit haberi fides de pretio, & per quẽ, an per emphyteutam debitorem verũ cuius

cuius res venditur, an per creditorem ad cuius instantiam, an per Curiam cuius authoritate, & mandato venditur? Quartò, an dicto priore domino, seu emptore eius posteà pretium offerente. supposito quòd teneretur priùs offerre, retrò validetur venditio per eum facta, sit perinde ac si ab initio primitùs obtulisset? Quintò, an dominus Prior immediatus, seu quicunque directus dominus retinere possit rem quæ venditur per emphyteutam pro eodem pretio, non vt sibi remaneat, sed alteri vendicat? Sextò, an dominus superior in casu præmissæ quæstionis in contumaciam dicti Prioris domini immediati poterat laudare rem dicto Titio emptori, qui emit ad mercatum, vt sic illo laudante rem licitè potuerit retinere, & possidere, & in eum dominiũ transferatur? De prima quæstione videtur quòd ius retentionis potiùs ad dictam comitem superiorem dominum pertineret, sicut etiam pertinet ad eum laudare, & recipere, cùm secundus emphyteuta alienat, vel distrahit, secundum quod not. Spec. titul. de emphyteu. §. nunc aliqua. versicul. 105. & versi. 116. in oppositum videtur esse, quia si sequeretur absurditas: quia secundum hoc dominus superior rem retinens erit emphyteuta sui emphyteutæ respectu eiusdem rei. Item secundum hoc habebit dominium vtile, & directum formaliter: quod non videtur possibile de iure, quia dominio vtili redeunte ad dominium directum, consolidatur cum illo, & desinit esse vt se formaliter, sicut dicitur de vsufructu redeunte ad proprietatem: quia res sua nemini seruit, ideò non videtur quòd ius retentionis debeat ad superiorem dominium spectare, seu pertinere. benè facit ad hoc quod not. in Specu. titul. de emphyteu. §. nunc aliqua. versicul. 129. In fin. prætereà sequeretur absurditas: talis autem absurditas non sequitur in laudatione, seu laudum perceptione: & ideò benè possunt ad dominum superiorẽ pertinere, vt in ratione contraria pro alia parte suprà facta. Si tamen velles tenere primam partem, quòd imò ad superiorem dominũ pertineat ius retentionis, posses respondere ad istam secundam partem per illa quæ not. in simili in Specula. titul. de feudis. §. quoniam. versicu. 24. Et etiam posses dicere, quòd hæc absurditas nulla est propter diuersos respectus, qui in hoc considerantur: nam non redit ad superiorem dominum vtile dominiũ simpliciter, sed respectiuum & qualificatum per respectum, quem habet ad ius, seu ad dominiũ vtile, quod habet primus emphyteuta, qui respectu secundi censebatur in illo iure, seu dominio vtili quodammodò directus dominus respectu sui secundi emphyteutæ, quod quidem dominium secundum ei secundo respectu est vtile respectu primi dominij sui, vnum ad dominum superiorem prouenientem & per retentionem iuris, seu dominio vtili secundi emphyteutæ non consolidatur cum suo dominio directo illud dominium vtile, quia ab ipso non erat immediatè formatum: nec ipsum concernebat, & respiciebat primum emphyteutam: & ab eius dominio vtili erat formatũ, quod eius respectu quodammodò censebatur directũ, vt sic dicamus quòd vtile dominium secũdi emphyteutę quando vnitur cum dominio, quod est penes primũ emphyteutam, quòd eius respectu censetur directum: tunc consolidatur cum eo, & extinguitur, & efficitur plenum, & simpliciter dominium vtile primæ emphyteutæ. & si illud dominium primi emphyteutæ quod est vtile respectu primi dominij veniret ad eundem primũ: tunc etiam consolidaretur cum suo directo, & efficeretur dominium plenissimum, non autem dominium vtile secundi emphyteutæ non consolidaretur cum directo dominio primi dominij, quod non concernit simpliciter, & eius respectu, nec simpliciter nec formaliter existit. Et si dicas quòd ex quo primus emphyteuta transtulit vtile dominium in secundum emphyteutam, nullum dominium remansit penes illum, ex quo illud sic transtulit, prout videtur tenere gloss. Institu. de locat. §. adeò. super verbo, prætereà. potest dici quòd imò, quia illud non transtulit in totum, nec simpliciter in secundum, ex quo sibi retinuit ius certæ pensionis per secundum emphyteutam suum sibi præsentando: & sic suum dominium vtile quodãmodò diuisit quóad cõmodum inter se & secundum suum emphyteutam: sic quòd ius, seu pars dominij vtilis, quod seu quam sibi retinuit, possit dici directum dominium respectu secundi: & illud ius seu pars, quòd seu quam illum secundum transtulit, dicatur vtile eius respectu: vnde latiùs exordiendo posset dici, quòd dominium superioris & primi domini est directè directum dominium: dominium verò secundi emphyteutę est vtile vtiliter: prout aliàs pleniùs circa hoc scripsi in alia quæstione quam disputaui, de qua respõdi Auinion. quæ incipit. In quodam regno. in princip. quæstionis in secundo & tertio folio, in magna papyro.

SVMMARIA.

1 *Locatio rei, si est successiuè facta duobus, & secundo tradita est possessio: præfertur secundus possessor, aliàs non.*

2 *Locatio & conductio proxima est emptioni & venditioni.*

3 *Traditio rei locata nullum ius reale in re constituit.*

DECISIO IL. aliàs 879.

VTrùm † l. quoties.ª de rei vendica. habeat 1
locum in locatione: vt si duobus rem loca 2
ui, vni primò, & alteri secundò: cui secundo rem
locatam, seu eius detentionem primò tradidi: &
secundus cui primò tradidi sit potior, & non
possit expelli propter priorem, nec ad eius instantiam?
Videtur quòd sit potior secundus per
illam legem: quæ licèt loquatur in venditione: tamen
videtur quòd idem seruari debeat in locatione:
quia † locatio & conductio proxima est 2
emptioni & venditioni: eiusdemque iuris regulis
consistit. ff. locat. l. 2. Pro hoc benè facit ratio
diuersitatis quam assignant doctores inter matrimonium
& venditionem: quia in matrimonio
potiùs est primum non consummatum carnali

nali copula, quàm secundum consummatum: & tamen in venditione potior est secunda consummata, vt ext. de sponsal. si inter. de sponsal. duor. c. licet. et c. final. Ratio diuersitatis ibi in dicto c. fin. redditur per Hostien. & Ioan. And. in nouel. quæ facit pro ista parte, quam ibi vide. In oppositum
3 facit, quia in locatione per traditionem nullum ius reale in re constituitur. C. locat. l. emptorem. ideò traditio nihil videtur detrahere primæ obligationi personali competenti primo conductori, sed competat vtrique conductori actio personalis: & in actionibus personalibus nunquàm qui prior est tempore, potior est iure, nec attenditur prioritas nec posterioritas, vt l. priuilegia, cum sua materia. ff. de priuileg. credit. Imò videtur quòd primus sit potior: in l. operis. ff. locat. sed ibi neutri facta fuerat traditio. Potest dici quòd secundus cui facta fuit traditio, si teneat rem vel locatum in vim exceptionis, sit potior: & per viam retentionis & exceptionis possit se defendere: quia primo conductore contra eum agente se defendet, quòd sibi non tenetur rem restituere: quia in re nullum ius reale habet, vt res aliquo iure reali sibi sit affecta, nec ipse secundus aliqua personali obligatione, seu actione sibi tenetur: vtpote, quia secum non cötraxit, vel quasi: nec in eum deliquit, vel quasi: sed si secundus nó teneret, imò cecidisset à detêtione, ageret forsan contra primum, ad quem rei detentio peruenit, vel contra certum detinentem, tunc non esset potior: quia traditio primò sibi facta nullo iure sibi rem affecit, vt d. l. emptorem. nec eos habet aliqua obligatione personali obligatos, cum quibus non contraxit, nec quasi, &c. Et si possessio reuenisset ad locatorem: & ambo agerent contra eum, etiam dico quòd secundus esset potior, licèt semel res fuisset tradita, ex quo per hoc non fuit reali iure affecta, sed tunc crederem primum præferendum in rei assecutione, vt d. l. in operis. ff. locat. & demùm locatorem secundo teneri ad interesse.

ADDITIO.

a L. Quoties. An autem d. l. quoties. habeat locum in personis ecclesiasticis vide per Innocent. & Hostien. in c. continebatur. de his quę fiunt à prelat. sine consensu capituli, vbi videntur tenere quòd non. & adde dominum Alex. in d. l. quoties. in additio. ad Bartol. vbi recitat dicta Innnc. & Hosti. in d. c. continebatur. & consil. 122. vol. 5. & Iason in d. l. quoties. column. 8. versicul. tertio decimo.

De Deposito.

EPITOME.

Fideiussor non liberatur per prorogationem factam depositario per deponentem: secus si prima obligatio fuisset nouata. h. d. Vel sic: Fideiussor liberatur per prorogationem termini factam depositario per deponentem, & nihilominùs deponens aget ex deposito contra depositarium ad restitutionem.

DECISIO I. aliàs 860.

a PENES Titium à campsorem deposui mille florenos aperto deposito non clauso, nec signato, qui mihi dedit fideiussorem de restituendo illos: tamen post annum vel biennium cùm ego vellem recuperare depositum, dictus campsor rogauit me, vt sibi adhuc dimitterê per tres vel quatuor annos pro certo lucro mihi dando quolibet anno: & sibi concessi, istud tamen ignorauerût fideiussores: postea verò lapso termino isto suo tempore volui recuperare pecuniam meam, & illo campsore facto non soluendo, vel aliàs difficili: volo habere recursum ad fideiussores pro dicta pecunia, ipsi dicunt quòd non tenentur, quia prima obligatio depositi pro qua fideiusserunt, fuit nouata, & trâslata in obligationem mutui per secundam concessionem, & sic sunt liberati. argumen. l. nouationem. ff. de fideiuss. Et pro hoc videtur tex. quòd obligatio nouata sit, & in nouam translata. ff. si certum petat. l. singularia. credo quòd benè dicerent, si supponeretur nouata obligatio prima, quia prima extincta tollerentur fideiussoria, vnde ipsi semel liberati, nisi ex nouo consensu iterum præstito non essent obligati, argumen. l. final. ff. de pact. & C. loca. si tantùm homines. sed in proposito nó credo primam nouatam: nec discessum à contractu, seu obligatione depositi ab initio contracto, sed obligationem depositi continuatam, & prorogatam per nouam dilationem sub certo lucro, seu vsura, quæ deberentur etiam pro obligatione depositi ex mora, vel ex pacto, vt ff. deposit. l. quamuis. in fin. Non obstat si dicatur quòd imò fuit depositum, & posteà mutuum, quia illud verum esset si expresse hoc actum esset quòd pecunia esset mutua penes depositarium, aliàs in dubio inspicitur originalis contractus,b vt ex illo agatur, non obstante quòd depositarius pecunia vtatur: quia ex quo depositum fuit apertum ab initio, in dubio videtur fuisse data licentia vtendi pecunia ipsi depositario. vnde dato quòd posteà vtatur: propter hoc non transibit in mutuum: imò ex originali depositi obligatione ad restitutionem pecuniæ tenebatur, & ageretur actione depositi ad restitutionem, vt probatur ff. deposi. l. si sacculum. in fin. & notat gloss. in l. die sponsaliorum. §. . ff. eod. tit. In talibus enim inspicitur originalis contractus, vt totum ab eo denominetur. ff. deposit. l. 1. §. idem Pomponius. b

ADDITIONES.

a Penes Titium. Adde gloss. in c. 1. in verbo, prægrauetur, de iniur. libro sexto. Deci. consil. 400. circa princip. Hippolyt. de Marsil. in repetit. rub. de fideiuss. colum. 16. in fin. Alexand. consil. 72. vol. 6.

b Originalis contractus. Adde decis. 49. sup. de rescrip. & dec. 5. tit. de præbend. inf. in antiquiorib. & Anto. Corset. in addit. ad Panorm. in c. ex literis. extrà de rescrip.

De Emptione & venditione.

SVMMARIVM.

1 *Emptor si emit rem, quam credit liberam, & est emphyteuticaria, & per biennium non soluit censum, non cadit in commissum.*

DECISIO I. aliàs 759.

1 DIC quòd † si aliquis emat aliquam rem, quam credit esse liberam, & est emphyteuticaria, quòd licet talis emens steterit per biennium, quòd nō soluerit centum, quòd talis res nō cadit in commissum, cùm homines penitùs ignorent. pro hoc facit quòd not. Io. Mon. & Gen. in reg. iur. in libr. 6. pro hoc etiam tenet Rota dominorum Auditorum.

SVMMARIA.

1 *Vsusfructus potest vendi ad tempus.*
2 *Successor in re, in qua debetur vsusfructus, tenetur pati vsufructuarium rei frui dicta re.*
3 *Successor etiam ex titulo lucratiuo non tenetur stare colono.*
4 *Colonus non habet ius in re.*

DECISIO II. aliàs 861.

1 SI vendatur † vsusfructus ad tempus, valet venditio, quia vendi potest etiam ad tempus, vt l. vsusfructus, in multis. ff. de vsufruc. & l. inuito. C. famil. erci. coniuncta l. omnium. ibi, pactionibus, &c. ff. de vsufruct. ius reale est respectu rei, quamuis personale sit respectu personæ, cui debetur, vt l. vti frui. ff. quemadmodum vsusfruct.
2 petatur, sed † quicunq; successor in re, in qua debetur vsusfructus tenetur pati vsufructuarium rei frui dicta re, vt d. l. vti frui. facit ad prædicta leg. 1. si ager vectigalis vel emphyteu. pe. ergo talis, qui emit vsumfructum, vel ad tempus domi-
a nos non potest prohiberi per successorem [a] ex quocunque titulo suæ emptionis, ne vtatur: vt patet ex superiùs allegat. pro quo facit l. cùm filius. §. dominus. & quod ibi not. ff. de lega. 2. & l.
3 legatum. in fi. de lega. 1. Non obst. quòd † emptor siue alius successor etiam ex titulo lucratiuo nō tenetur stare colono, vt l. emptori. C. locati. & l. qui fundum. ff. eod. titul. quia colonus non ha-
4 bet ius in re, si autem haberet, vt in vita: quia conduxit ad magnum tempus, vt dict. l. 1. & ponit gl. extrà, de reb. eccles. non alienand. in Clem. c. 1. tunc successor tenetur stare tali colono, per dict. l. 1. Et est gloss. ordinaria in l. nihil. ff. de leg. 1. circa finem. eod. tit. Item vsumfructum potest alijs vendere, vt est casus in l. arboribus. §. 2. ff. de vsufruct. & l. necessariò. §. final. ff. de periculo & commod. rei vend. aliqua contraria soluuntur per gl. in dict. §. 2. Item posito quòd prædicta sonarent in locato, tamen emptor tenetur stare colono, quia emptio est momēti, quod probatur. nam in dicto contractu conuenit, quòd dominus in aliū non alienaret, per cuius obseruantiā fuit obligata dicta domus saltem in genere, cùm obligauit omnia sua bona, sed certum est q. quis promittens non alienare, illi cui est cōstitutum ius in re, si post alienat, alienatio nulla est, vt l. creditor. §. fi. ff. de distra. pig. secundum literam negatiuam, nulla facit l. 2. C. de iure emphy. & hoc tenet do-
minus Bar. in l. si ita quis eadem. ff. de verb. oblig. b
sed in proposito dicto conductori fuit constitutum ius in domo: si tamē potest dici conductor, videlicèt pignus vel hypotheca, & promissum non alienare: ergo talis alienatio non tenuit, vt patet ex prædictis, & sic per consequens dict9 conductor repellet talem prætēdentem titulum emptionis. p quo l. fi. C. de rei ven. & aduerte, quòd tex. clare ostendit, quòd aliud sit vendere, vel emere vsumfructum ad modicum tempus, locare etiam aliud ad modicum tempus: quia prædictos contractus ponit vt species separatas in dict. c. 1. de reb. eccle. non alie. in Clem.

ADDITIO.

a Per successorem. Adde ad hāc dec. deci. 420. item fuit quæsitum, locaui domum. capell. Tholos. & ibi in addit. per Stepha. Aufrer. Practica autem huius dec. valde vtilis & necessaria est, de Lugdunensibus frequens.

SVMMARIVM.

1 *Venditio facta publicè, vel per subhastationes, præiudicat quòad possessionem & proprietatem ei, qui se non opposuit.*

DECISIO III. aliàs 883.

NOta, † quòd per venditionē factam publicè ad incantum, & cum subhastationibus publicis, & per executorem rei iudicatæ, & de re aliena detenta per eum, cōtra quē fit executio ex causa conductionis preiudicat locatori in possessione, & proprietate, quia tunc se non opposuit. 1

De Rerum permutatione.

SVMMARIVM.

1 *Permutans si obtineat beneficium habens ordines annexos, si infrà annum se promoueri non fecerit, an priuetur tali beneficio, stante maximè ordinatione testatoris hoc disponente.*

DECISIO I. aliàs 108.

NOTA, quòd † vbi aliquis permutauit [a] beneficium habens ordines annexos, & ex constitutione fundatoris, qui voluit, quòd quicunq; tenens tale beneficium promoueretur infrà annum, vel priuaretur, talis ex causa permutationis tenens tale beneficium, si non faciat se promoueri, videtur quòd perdat illud, & habeat locum. c. licet. de elec. lib. 6. quia ex quo cū alio contraxit, conditionem contrahentis. & rei super qua contrahitur, scire debet, vt ff. de reg. iuris. l. qui cū alio. 1 a

& quia

& quia permutatio fit cum causa, & propter complacentiam &concedentiam, vt c. quesitum. de rer. permu. de quibus est verisimile, quòd volens permutare prouiderit, & de conditione beneficij indagauerit, vt sic ignorans non præsumatur. ar. l. 3. ff. de fideiuss. iun. l. arbitrio. ff. qui satisf. co. Item error qualitatis non debet iuuare talem beneficium, ex quo non errat in corpore, vt l. si quis vxori, cum ibi not. ff. de fur. cum not. in c. quemadmodum. de iureiuran. & in c. ex parte. de restit. spolia. & quia in actu quem debuit præuidere, non præsumitur ignorantia. arg. l. cætera. §. final. de lega. 1. In contrarium videtur, quòd c. licet. est pœnale, & non debet extendi ad c. statutum. de elec. lib. 6. Item beneficium de sui natura non erat curatum, nisi inquantum vnluit constitutio instituentis, & sic in dubio debet præsumi ignorantia, vt l. super seruis. qui mil. non pos. lib. 12. C. & vide decis. 37. suprà de præb. & vide infrà decis. 3. de pœn.

ADDITIO.

a Vbi aliquis permutauit. Adde gloss. in verb. residentiæ. tit. de collat. in pragma. sanct.

SVMMARIVM.

1 Minor valor vnius ex beneficijs permutatis non arguit suspitionem fraudis.

DECISIO II. aliàs 119.

1 NOta, † quòd non vitiatur permutatio, nec præsumitur fraudulosa, posito quòd vnum beneficium sit minoris valoris quàm aliud: quia minoritas beneficij non inducit fraudem, nisi aliud appareat. arg. l. dolus. C. de rescinden. vend. & not. Io. Mon. in c. vnic. de rer. permut. lib. 6. & ibi Io. Andr. in nouel. & vide super Collect. in c. quæsitum. de rer. permut. & vide dec. 2. suprà de præsump.

SVMMARIA.

1 Beneficium vnitum non potest permutare.
2 Vnionis effectus non tollitur per prouisionem Papæ sub sequentem, nisi de vnione fiat mentio.

DECISIO III. aliàs 160.

1 NOTA, † quòd beneficium vnitum non potest permutari per eum, qui tenet beneficium, antequàm vnio sortiatur effectum, vt no. Io. Andr. in Specul. tit. de præben. in princ. vbi etiam
2 ipse dicit, quòd † effectus vnionis non tollitur per prouisionem Papæ subsequentem, nisi de vnione fiat mentio, quia aliàs sequeretur quòd vnio possit esse inutilis per frequentes & plures permutationes, seu prouisiones, quod esset absurdum, cùm vnio legitimè facta respiciat causam necessariam, quam non est verisimile quòd Papa voluerit tollere, nisi expressè agatur: ideò dicitur quod vsusfructus de facili consolidatur cum proprietate, ad hoc quòd proprietas non sit inutilis. argum. l. si vsusfruct. ff. de vsufruct. quam alleg. Io. And. Et de materia vnionis vide suprà de reb. ecclesi. non alienand. per totum. & decis. 1. sup. de concess. præben.

SVMMARIA.

1 Resignatio ex causa permutationis facta in Curia non inducit reseruationem, si permutatio non sortiatur effectum.
2 Permutatio beneficij si non sortiatur effectum, & permutantes moriantur, beneficia extra Curiam dicuntur vacare.
3 Beneficia si causa permutationis resignata in Curia fuerint, & vnus volentium permutare moriatur, si confertur beneficium mortui & in persona superuiuentis perficitur permutatio, bulla per cancellariam expeditur.

DECISIO IIII. aliàs 293.

NOta, † quòd vbi beneficia sunt resignata in Curia causa permutationis, nisi sequatur permutatio, non videntur vacare in Curia, quia resignatio est facta sub modo, qui nisi sequatur, non videtur resignatio facta, vt not. per Io. An. in c. inter cætera. de præben. in princ. & quod ibi not. in glos. 2. ad quod l. licet. in prin. ff. de iure dot. & quia est in lege tacita conditio: quia non conferuntur, nisi permutare volentibus, vt c. vn. de rerum permuta. lib. 6. & sic si non sequatur conditio tacita, quæ à lege intelligitur, non videtur beneficium vacare, vt not. in l. si quis accepto. ff. de condi. ob cau. intantùm quòd videtur no. Io. And. in nouell. in all. c. vni. quòd in casu, † in quo nõ sequeretur permutatio beneficij, extra Curiã videtur vacare, si moriantur permutantes extra Curiam, quia per modum reuolutionis beneficia videtur ad permutare volentes reuerti, vt dicitur in simili de verbo adiectiuo. ff. de in diem adiect. l. 2. cum ibi not. vbi † autem beneficia sunt resignata in Curia causa permutationis, & vnus volentium permutare moritur non facta permutatione, superuiuenti confertur beneficium mortui, & in persona superuiuentis perficitur permutatio, & bulla per cãcellariam expeditur, vt audiui, arg. l. iure. ff. de cond. & demon. licet contra istam opinionem sit l. legatum. C. de cond. inser. Sed dic quòd d. l. legatum. loquitur in conditione expressa, secus autem est in modo, sub quo videtur fieri resignatio causa permutationis, vt in alleg. c. inter cætera. per Innoc. & quòd aliud sit ibi in modo quàm in conditione, not. in l. in testamento. ff. de condit. & demon. & est text. in l. si pecunia. de leg. 1. Itẽ aliud est in legato, in quo loquitur d. l. legatũ. alle. aliud in isto casu, in quo ille qui resignauit, tractat de damno vitando, indemnis debet seruari, si per eum non stetit, quò minus permutatio suum sortiatur effectum. vide suprà. de renun. dec. 2. & 10.

SVMMARIVM.

1 Beneficium non videtur vacare ex quo iste per unum est collatum.

DECISIO V. aliàs 340.

1 NOta,† quòd ex quo de facto non vacat beneficium, quia est collatum alteri ꝑmutantium, non videtur vacare, secundũ Lateran. concilium, vt no. in c. cùm nostris. in prin. de concess. prȩb. per Inno. ad quod c. post electionem. eo. tit. Quia posito quòd sit dare casum, in quo propter peccatum, seu defectum deuoluatur electio ad alium, vt c. quanquàm. de elect. libr. 6. et c. cùm in cunctis. eo. tit. illud habet locum in electione, in qua non tribuitur immediatè ius: secùs in collatione simplicis beneficij, quia facta immediatè sortitur effectum plenũ de facto, intantùm quòd tenens beneficium ex tali cõditione, licèt ius non habeat: tamen donec priuetur, iustè possidet, d. c. cùm nostris. & sic non currit tempus collatori, nisi à tempore veræ scientiæ, vel verȩ vacationis, vt no. per Host. in c. ex parte. de concess. præb.

SVMMARIVM.

1 *Permutare vltima die anni non potest non promotus.*

DECISIO VI. aliàs 355.

1 NOta,† quòd non promotus vltima die anni, de quo in c. licet canon. et c. commissa. de elect. libr. 6. non potest permutare. in quo ego contrà, per glo. 1. de rer. permut. in Clem. sed non fui exauditus. vide suprà dec. 38. in fi. de præb.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia per resignationem ex causa permutationis, verè vacant.*

DECISIO VII. aliàs 399.

1 NOta,† quòd beneficia ex causa permutationis resignata [a] vacant in veritate ita quòd post collationẽ huiusmodi debet sequi vera collatio, & institutio: vt legitur & notatur in c. 1. de rerum permut. libr. 6. licèt ibi Io. Mon. videatur dixisse contrarium, cuius opinio reprobatur. pro quo etiam facit Clem. vn. eod. tit.

ADDITIO.

a Vacant. Adde Fede. de Sen. in tract. permu. in 11. parte, versi. quæro.

SVMMARIVM.

1 *Permutans non agit interdicto, Vnde vi, nec ex canone reintegranda.*

DECISIO VIII. aliàs 401.

1 NOta,† quòd permutanti non competit interdictum Vnde vi, nec cõdictio ex canone reintegranda, obstante sibi renuntiatione voluntaria, per quam amisit possessionem. iuxta notata per Innoc. in c. super hoc. de renun. et c. accepta. de restit. spol.

SVMMARIVM.

1 *Permutans beneficium pro pluribus, si vnum euincatur tanquàm reseruatum, potest habere regressum ad primum suum beneficiũ: sed opus erit noua collatione.*

DECISIO IX. aliàs 402.

NOta, † quòd si quis permutauit vnum beneficium pro pluribus, [a] quod potest, iuxta not. per Innoc. in c. venerabilis. de exception. & de rerum permuta. c. vni. libr. 6. si vnum euincatur tanquàm reseruatum, & aliud dimittere voluit, potest petere & habere regressum ad suũ primum beneficium, authoritate tamen superioris: & est opus noua collatione. argument. in ratione in in c. si beneficia. de præbend. lib. 6. & in c. inter cætera. eod. tit. et c. vniuersorum. de rerum permuta. 1 a

ADDITIO.

Quod potest. Hoc intellige quãdo illa plura beneficia possunt simul sine dispensatione teneri, aliàs secùs, vt no. Io. And. in c. cùm venerabilis. de excep. col. 3. versic. Nota quòd vna. a

SVMMARIVM.

1 *Impetrans beneficium per resignationem, permutationem, vel obitum, non tenetur plenè probare titulũ prædecessoru, sed eum reputationem & possessionem.*

DECISIO X. aliàs 404.

NOta† agenti & petenti beneficium ex causa permutationis, sufficit probare permutantem sic habitum & reputatum, & talis, &c. & in possessione pacifica illius beneficij permutati, etiam si titulus istius permutantis impugnatur: cui impugnanti incumbit probatio non obstante clausula in fine literarum permutationis apposita, quia de iure communi censetur subintellecta, vt leg. & not. de except. c. cùm venerabilis. de rerum permuta. c. licèt. lib. 6. & ideò ex superabundanti, & maiorem cautelam & expressionem ponitur: & sic impetrans beneficium vacans per obitum non tenetur probare plenè de titulo sui prædecessoris decedentis, ita nec impetrans per resignationem. arg. no per Innoc. & Hostien. de præsump. c. illud. de eo qui furt. ordin. recc. c. innotuit. 1

SVMMARIVM.

1 *Permutatio per procuratorem laicum facta, valet.*

DECISIO XI. aliàs 418.

NOta, † vtrùm permutatio [a] facta per procuratorem laicum teneat? Quidam dicebant quòd sic, per c. non indiscretè. de procu. lib. 6. & pro hoc inducebatur quod Paul. tenet in Clem. cùm ei quem. de concess. præb. quòd acceptatio facta per procuratorem laicum tenet, & pro hoc, quia nihil expediendum cum tali procuratore laico in negotio permutationis concernit fundamentum spiritualiũ iurium in persona ipsius, sed solius domini, & magis est nudus minister vel 1 a

ster vel nuntius. pro hoc facit, ff. ad Trebell. qui ita. §.1. qui in hac ratione concordat cum l. si mulier. §. ex asse. de iure do. quidam alij dicebāt contrà, per c. decernimus. de iudi.

Additio.

a Nota vtrùm permutatio. Adde decis. 8. in fi. sup. de procuratorib.

SVMMARIVM.

1 *Permutatio facta sub conditione, si placet patrono, an valeat.*

DECISIO XII. aliàs 579.

1 Quidam †renuntiauit ex causa permutationis sub conditione, si patrono suo placeret: quæritur vtrùm si patrono suo displiceat, nihilominus valeat renūtiatio? Videtur quòd sic, quia illa conditio videretur non posse adijci, & esse de iure reprobata: cùm debeat renuntiatio esse pura. ar. no. in c. ex parte. de of. dele. sup verbo, omnes. & sic conditio inutilis videtur reijciēda valente renuntiatione. ar. no. in l. per seruum. ff. de vsu & habita. credo tamen contrarium, per not. per Io. And. in c. in electionibus. de elect. lib. 6. super verbo, electio. In nouel.

SVMMARIA.

1 *Permutatio de beneficio quod quis se obtulit dimissurum, si aliud virtute expectatiua assequatur tacita tali obligatione facta, est surreptitia.*

2 *Surrogatum loco alterius, vice illius fungitur.*

DECISIO XIII. aliàs 581.

Papa reseruauit beneficia vacantia per assecutionem alterius beneficij authoritate Apo-
1 stolica obtenti: Hoc† supposito aliquis impetrauit à Papa gratiam expectatiuam ad collationem talis Episcopi, & obtulit dimissurum se beneficium quod tempore impetrationis huius obtinebat, cum virtute dictę gratiæ foret aliquod beneficium pacificè assecutus, infrà terminum antequàm virtute illius gratię aliquod beneficiū fuisset assecutus, vult permutare illud beneficium, quod obtinet, & se obtulit dimissurum: quęritur an possit illud permutare, vel coram ordinario, vel coram Papa, tacito de præmissa oblatione & dimissione facienda post assecutionem? Quidam dicunt ꝙ potest illud permutare, etiā de hoc non facta mentione, quia habet ius in beneficio: ergo per renuntiationē factam ex causa permutationis vacabit, & poterit alteri conferri, sed eo permutato in virtute gratiæ suæ non poterit assequi aliquod aliud beneficium: quia nō posset implere quod obtulit Papæ. s. se dimissurum beneficiū, quod tunc tenebat: quia ex quo illud permutauit non poterit illud vlterius dimittere, nec Papa illud conferre, quasi inter ipsum & Papam fuerit quasi quædam conuentio innouata, do tibi seu facio gratiam vt dimittas: & ideo cùm non posset iste conuentionem implere ex parte sui, nec poterit gaudere gratia Papæ: præsertim ex quo per eum factum est, quò minùs posset implere, maximè etiam, quia si posset gaudere gratia sua, posset illudere Papam, qui voluit de illo quod se obtulerat dimissurum, liberè disponere. Item etiam posset ille pluralis esse in beneficijs contra intentionem Papæ, qui noluit illum pluralē esse, & ideò voluit quòd priùs obtentū dimittere teneretur, quod post permutationem de illo beneficio factam ampliùs facere non potest: & alud obtentum ex causa permutationis quod Papa non afficit, nec suę dispositioni reseruatū retinere poterit: cum obtinendo virtute gratiæ suæ si aliàs cum eo esset compatibile, & sic illuso Papa obtineret plura beneficia contra eius voluntatem. Alij dicunt, quòd valebit permutatio: sed obtentū ex causa ꝑmutationis quod est loco alterius surrogatum, dimittere tenebitur: sicut illud tenebatur, & de eo Papa virtute reseruationis disponere poterit: quia † quod surrogatur loco alterius, vice illius fungitur, vt l. si donare. ff. de donat. inter vir. & vxo. & arg. l. eum qui. §. si iniuriarum. ff. si quis cau. Alij dicunt quòd nō valet permutatio in effectu, quia licet teneat de præsenti, resoluetur tamen in euentum, quando virtute dictę gratiæ impetrans iste aliquod beneficiū assequatur: quia tunc purificabitur conditio prædictæ oblationis factæ de dimittendo, & reseruationis Papę factæ de eodem beneficio dimittendo in euentū illum, & sic retrotractione facta apparebit retro illud beneficium fuisse reseruatum, quasi subiacuisset reseruationi: ergo consequenter ipsum nō potuisse hoc tacito Papæ liberè permutasse. arg. authen. res quæ. C. commu. de leg. & ar. l. potior. §. qui sub conditione. ff. qui potio. in pig. habea. maximè attenta clausula, volumus autem, & cæt. quam Papa cōmuniter apponit in literis permutationis: per quam apparet, quòd non vult maius ius quæri ei cum quo fit permutatio, quàm competeret permutāti. Nec obst. si dicas talem retrotractionem non posse fieri postquàm per permutationem fuit alteri interim ius quæsitum. arg. de rescrip. c. quamuis. et c. si pro te. lib. 6. quia ibi, scilicet in c. quamuis. non est aliqua ratio fienda retrotractionis in præiudicium eius, cui fuerat interim ius quæsitum, quia ille cui luit ius quæsitū, illud obtinuit authoritate eius, sub cuius dispositione erat ius distribuere: & in c. si pro te. etiā fuit quæsitum ius alteri pendente conditione, vel euentu eius, authoritate eius qui poterat primam concessionem conditionalem reuocare, vt not. in d. c. super verbo, si ad id, hic secùs: quia ipse ꝑmutans non poterat reuocare oblationem, quam de dimittendo Papæ fecerat, nec Papa expediendo permutationem de hoc fuit certificatus: & sic expeditio permutationis fuit surreptitia, seu nunc retrò apparet fuisse.

SVMMARIVM.

1 *Expectans qui habet dimittere beneficium quod possidet, si gratia habeat effectū nō potest illud permutare.*

DECISIO XIIII. aliàs 688.

Dic, † quòd si Papa facit gratiam alicui de beneficio sub expectatione, dicendo in gra- 1

 tia, cùm

sis, cùm adeptus fuerit, habeat dimittere tale beneficium, quod nunc possidet, quòd non potest permutare talis expectans: cùm tale beneficium dicatur reseruatum virtute dictæ gratiæ: & ita etiam tenet, & seruat Vicecãcellarius domini nostri Papę. super hoc etiam dicitur emanasse extrauagans domini Papæ Benedicti 13.

SVMMARIVM.

1 *Permutantes tenentur in impetratione exprimere alia beneficia quæ possident.*

DECISIO XV. aliàs 722.

1 NOta † quòd si aliquis permutantium taceat in permutatione aliud beneficium, seu beneficia, quæ habet, præterquàm illud quod vult permutare, quòd talis permutatio est surreptitia: hoc verum si fiat in manu alicuius non ordinarij, & ita tenet Rota.

EPITOME.

Resignantes beneficia ex causa permutationis ante secutam, seu perfectam permutationem per ordinarium, an perdant ipsorum possessionem. h.d. Vel sic. Per resignationem factam ex causa permutationis ante collationem subsecutam, inducitur vera vacatio possessionis & proprietatis beneficiorum resignatorum.

SVMMARIA.

1 *Beneficia permutanda non veniunt sub potestate expectantium.*
2 *Spoliato an obstet renuntiatio petenti restitutionem?*
3 *Resignatio quæ fit ex causa permutationis, implicitam habet & tacitam conditionem.*
4 *Possessio facilius perditur, quàm proprietas.*
5 *Permutatio est ex numero contractuum innominatorum.*
6 *Resignantes ex causa permutationis, an opus habẽt noua collatione si non sequatur permutatio?*
7 *Iudex ille pro quo tulit sententiam, potest dare licentiam propria authoritate rem recipiendi sibi adiudicatam.*
8 *Renuntiatio permutãtium facta in fraudem expectantium, ipsis expectantibus non nocebit.*

DECISIO XVI. aliàs 863.

SI A. & B. ex causa permutationis inuicem faciende resignauerũt sua beneficia in manibus ordinarij, quidam verò C. expectans Apostolicus post premissam resignationem antequàm per ordinarium esset expedita permutatio, id est, antequàm beneficium vnius permutantiũ inuicem alteri contulisset, acceptauit beneficium ipsius A. & sibi fecit de ipso prouideri, & in possessionem induci, prætendens quòd dictus A. tempore resignationis erat senex, & infirmus: & quòd in fraudem expectantium illam fuerat machinatus. & eadem die expectans Apostolicus acceptauit, & sibi fecit prouideri, & in possessionem induci: ordinarius perficit dictam permutationem, videlicèt beneficium ipsius A. conferendo ipsi B. & econuerso: modò dictus B. videns quod dictus Apostolicus fecerat se induci in possessionem beneficij quod fuerat ipsius A. & nunc ipsi B. fuerat collatum ex causa permutationis, in crastinum ipsum Apostolicum expectantem spoliabit. & omnia ista facta fuerunt adhuc ipso A. viuente. Posteà verò post septem vel octo menses dictus A. ex sua infirmitate decessit, & post prædicta dictus expectans Apostolicus sic spoliatus renuntiauit iuri & possessioni & petitioni restitutionis mediante iuramẽto: sed non obstante renuntiatione prædicta, dictus expectans Apostolicus contra dictum B. petebat se restitui in possessionem dicti beneficij, quo fuerat spoliatus, opponebat sibi per ipsum B. quòd non potuerit acceptasse, nec possedisse prædictum beneficiũ quòd non vacauerat nisi per resignationem per ipsum A. factam ex causa permutationis cum ipso B. faciendæ. & † beneficia permutanda non veniunt 1
sub potestate expectantium, vt c. 1. de rerum permuta. libr. 6. Item opponebatur sibi de renuntiatione prædicta. Dictus verò expectans dictam permutationem, seu renuntiationem eius prætextu factam asserebat fraudulentam, & machinatam in fraudem expectantium: & ideò ipsum nihilominùs potuisse acceptare, & sibi facere prouideri, & per illam fuisse veram vacationem inductam in præiudicium resignantium, & fauorem expectantis. Vlterius etiam dicebat quòd possessio sua, etsi respectu ipsius A. possit vitiosa reputari: tamen respectu ipsius B. qui ipsum spoliare non debuit, nisi eo priùs vocato, & audito, poterat canonica reputari, & erat ei restituenda.
Nec obstat sibi renuntiatio, quia † illam fecerat 2
post spoliationem prædictam, & ideò sibi non præiudicabat quò minus esset restituendus. arg. c. solicitæ. de restit. spol. quæritur quid iuris? Super hoc facto insurgebat vnum dubium, quia acceptatio, prouisio & in possessionem inductio Apostolici, & collatio facta per ordinarium de beneficijs permutatis inuicem ipsis A. & B. permutantibus factæ fuerant eodem die: & non apparebat quæ primò factæ deberent præsumi, sed super hoc nõ fuit multum inquisitum. Item oriebatur aliud dubium, nũquid prædicta beneficia resignata ex causa permutationis ante secutam, seu perfectam permutationem per ordinarium, censeantur vacare etiam quóad possessionem? hoc est dictum, nunquid resignantes beneficia ex causa permutationis in manibus superioris perdant ipsorum possessionem antequàm superior perficiat permutationem beneficiorum, beneficium vnius permutantium alteri conferendo, & econtrà. Et super hoc puncto dicebant quidam quòd non perdant, donec secuta sit collatio per superiorem ipsis permutantibus: imò nec antè sit
inducta vacatio, quia † resignatio quæ fit ex cau- 3
sa permutationis, implicitam habet, & tacitam conditionem, scilicèt, si permutatio subsequatur, seu per alia verba loquendo sit sub conditione ob causam, scilicèt, si & vbi resignans beneficium alterius assequatur. arg. no. per Inno. & Host. de præb. c. inter cætera. in prin. Et quia ad essentiam permutationis non erat necessaria perditio possessionis, donec perficiatur. Alij verò, & quibus maior pars assentiebat, & dicebãt, quòd imò per talem resignationem inducebatur vera vacatio & possessionis & proprietatis, & nisi præcederet vacatio, non esset possibile quòd fieret per supe-

ſuperiorem inuicem permutantibus aliqua col-
latio: cùm collatio habeat fieri de beneficio va-
cante, & quòd reſignatio erat pura, ſimplex, &
non conditionalis, licèt poſtea ſi non ſequatur
permutatio, ſuperior ex officio debeat eis reſti-
tuere. Et in quæſtione videatur fuiſſe gloſſ. in d.
c. inter cætera. ſuper verbo, debeat. Alij verò di-
cebant, quòd per talē reſignationē perdatur pro-
prietas non aūt poſſeſſio. Et eſt ratio: quia perdi-
tio proprietatis, ſeu vacatio quòad proprietatē
eſt neceſſaria: quia niſi priùs vacauerit quòad
proprietatem, non poſſet ſequi collatio hinc inde
fienda de beneficijs reſignatis: cùm beneficia re-
ſignata antequàm vacent, non poſſint conferri,
vt in c. 1. de conceſſ. præben. ſed perditio poſſeſſio-
nis non fuit neceſſaria: quia etiam beneficium
per aliquem poſſeſſum, dummodò quòad pro-
prietatem vacet, poteſt benè conferri. ſic in c. li-
cet epiſcopus. de præbend. libr. 6. & iuxta nota.
per Innocent. de conceſſ. præbend. c. cum no-
ſtris. ſuper verbo, irritum. Et ideò cum intentio
renuntiantis ſit renuntiare ob cauſam, ſcilicet,
vt obtineat collationem alterius beneficij, nec
velit aliquid perdere, niſi in euentum iſtius cau-
ſæ: ideò non plus perdat, quàm ſit neceſſarium
pro expeditione, & impletiōe illius cauſæ. Cùm
ergo perditio poſſeſſionis non ſit neceſſaria, do-
nec ſecuta ſit collatio, vt probatum eſt, ergo an-
tè non perdit. ad hoc facit iurium concordia. ff.
de acquir. poſſeſ. l. ſi me in vacuam. quæ ita con-
cordat cum l. eod. titu. §. ſi furioſo. quod meo.
tunc autem benè perdet quilibet poſſeſſionem,
cùm erit ſecuta collatio hincinde beneficiorum
reſignatorum: quia tunc ad executionem eſt ne-
ceſſaria perditio poſſeſſionis: nam aliàs non poſ-
ſet fieri hincinde in poſſeſſionem inductio, niſi
priùs poſſeſſio beneficiorum vacaret. argumen.
d. c. licet epiſcopus. Sed tenentes præcedentem
proximam opinionem, ſcilicet, quòd omnes va-
cent per reſignationem etiam ante collationem
hincinde ſecutam, dicunt quòd ſi perditur per
talem reſignationem proprietas multò fortius
4 poſſeſſio, quia † facilius perditur poſſeſſio,
quàm proprietas: l. ſi quis vi. §. differentia. ff.
de acquir. poſſeſſ. Item quia reſignatio debet eſſe
pura, & libera, & ſimplex, cùm tota permutatio
dependeat potius & eſſe debeat à voluntate, &
in poteſtate ſuperioris, in cuius manibus reſigna-
re debet, quàm ex partium voluntate, & poteſta-
te, vt not. Io. Mon. de rerum permu. c. 1. ad quod
facit de offic. delega. c. ex parte 2. ibi cùm dicit,
omninò. Nec obſtat, quòd ſit ob cauſam: quia ex
hoc non ſequitur quin inducatur vera, & purà
vacatio quòad omnia: nec quin totum perdat,
& proprietatem & poſſeſſionem, licèt ſi cauſa
non ſequatur, poſſit agere vt cauſa impleatur:
vel quod dimiſit, ſibi reſtituatur, ſicut dicitur
5 in cōtractibus innominatis, de † quorum nume-
ro eſt permutatio, vt per totum titul. ff. de præ-
ſcript. verbo. & de condit. ob cauſam. nam dans
ob cauſam benè transfert proprietatem & domi-
nium: & iſtud quòad ſe perdet: licèt cauſa non
ſecuta poſſit agere ad eius implemētum, vel da-
tum repetere. Et ſecundum iſtam opin. infertur
vna concluſio, de qua ſolet dubitari, & conſue-
uit, ſcilicet, quòd † ſola renuntiatione facta ex
permutationis cauſa, non tamen ſecuta permu- 6
tatione, quilibet poſſit non redire authoritate
propria ad beneficium quod dimiſit: imò ſit o-
pus noua collatione, quia ſi per reſignationem
fuit inducta vera vacatio, igitur permutatione
impedita opus erit noua collatione: cùm ipſo iu-
re dominium, ſeu ius in beneficio non transfera-
tur: ſed eſt neceſſaria canonica inſtitutio, in qua
eſt neceſſaria ordinarij, ſeu ſuperioris authori-
tas. de renunc. c. 1. libr. 6. Et iſta opinio eſt tutior,
& ſecurior, vt quilibet obtineat nouam colla-
tionem, & authoritate ſuperioris reuertatur. ar-
gum. de inſti. c. ex frequentibus. de præbend. c.
cum qui. libr. 6. licèt quidam ſatis colloratè di-
cant quòd non ſit opus noua collatione, dicen-
tes: quòd licèt reſignatio fuerit pura, tamen re-
ſtitutio eius conditionalis erat, ſeu reſoluenda
erat ſub conditione; ſcilicet, ſi permutatio non
ſequatur: & ideò illa conditione purificata fit re-
ſolutio ipſo iure: nec eſt opus noua collatione.
argu. in ſimili. de pacto adiectionis in diem. cum
venditio purè cōcipiatur: ſed reſoluenda eſt pu-
rè ſub conditione, ſi reſolutio concipiatur per
verba in eſſe directa, putà res ſit inempta. argum.
extrà, de pig. c. illo vos. & ff. de in diem adiect.
l. 2. C. de pact. inter emp. & vendit. l. cùm te. quæ
iura concord. cum l. commiſſoriæ. eod. titul. &
ſic non ſolùm abſque collatione noua quilibet
reaſſumet ius priſtinum in ſuo beneficio; ſed eti-
am poterit propria authoritate ad illius poſſeſ-
ſionem redire. Ad hoc facit optimè de præbend.
c. ſi beneficia. libr. 6. cum ibi not. per Archid. &
etiam probatur: quia quilibet poteſt rem pro-
priam, ſi illum vacantem inueniat, propria au-
thoritate recipere, vt not. C. vnde vi. l. cùm quæ-
rebatur. ad hoc benè facit etiam quod not. Inno.
extra, de arbi. ex parte. in fi. col. 1. imò etiam plus
dicitur, quòd in permutatione non ſit neceſſa-
ria aliqua collatio noua ipſis permutantibus de
permutandis beneficijs faciendis: imò ſtatim ſi-
cut ex cauſa permutationis beneficia reſignaren-
tur, & habent animum permutandi: ſi ſuperior
illam admittat, abſq; alia collatione transferunt
ea inuicem in alterutrū iura beneficiorum: & ſta-
tim eo ipſo permutatio eſt pfecta. & ita not. Inn.
de præb. c. inter cætera. & Io. Mo. de rerum per-
mu. c. 1. lib. 6. & ſic etiam dicendū videretur ꝙ ſi-
cut ſine noua collatione à ſuperiore ipſo iure
permutatione admiſſa permutātes ius habent in
beneficijs permutatis, ſic dicendum videtur ꝙ ſi
ſuperior illā non admittat, ſeu permutatio aliàs
impediretur quilibet abſq; noua collatione ſuū
ius priſtinū in beneficio retinebit. Sed licèt iſta
cōcluſio de qua proximè dictū eſt, ſit vera: ſi ſup-
ponitur alia concluſio Inn. de qua ſuprà dixi, vi-
delicet ꝙ reſignatio ſit cōditionalis, tamē de fa-
cto nō ſeruatur, imò quotidiè permutantes purè
& ſimpliciter reſignant beneficia ex cauſa per-
mutationis, & ſi ſuperior illam admittit, & velit
permutationē expedire, & perficere, confert no-
uiter hincinde beneficium vnius alteri: ſi verò
nō admittat, vel ex cauſa admiſſa reſignatio non
perficiatur: permutatio dat vnicuiq; licentiā ad
ſuū beneficium redeundi abſq; datione alterius

executoris ſuper reductiōe in poſſeſſionem pri-
ſtinam faciendam:& nō facit aliam collationem:
ſed iſta licentia habetur pro collatione noua, ſi
qua ibi ſit neceſſaria, & quilibet ibi fit quaſi exe-
cutor ad rem ſuam. Ad hoc benè facit quod not.
Inn. de conceſ. præb. c. cum noſtris. circa fi. gl. ma
7 gnæ. Vbi † poteſt iudex illi pro quo tulit ſenten-
tiam, dare licentiã propria authoritate rem re-
cipiendi ſibi adiudicatam. ad hoc etiam facit.
ff. de legatis. 2. l. Titia cum teſtamento. §. Lu-
cius. cum ibi nota. & C. de pigno. l. creditores.
facilius enim abſque noua recollatione reſumit
quis ius in beneficio, quod primitùs habuerat,
quàm nouiter acquirit. argumen. extrà, de cōſti.
c. cùm acceſſiſſent. cum iuribus ibi allegat. in v l.
ti. gloſſ. & argum. de libe. & poſthu. l. filio quem
pater. ſic etiam in teſtamento: quia facilius reaſ-
ſumit vires ſuas priſtinas, quàm nouas acquirit.
arg. ff. de ſerui. l. qui liberis. §. teſta. Inſti. qui. mo.
teſta. infirmét. §. teſtamentũ. contra, quæ ita con-
cordant cum l. diuus. eod. tit. ad hoc etiam facit
concord. leg. C. de poſthu. hær. inſtit. l. 2. quæ ita
concord. cum l. poſthumus. & l. fillo. ff. de iniuſt.
rup. & irrito teſta. ad quod inuant & adminicu-
lantur reliqua priſtina iura. argum. ff. de quæſt. l.
vnius. §. ſeruus. Redeo ad primũ punctum: nun-
quid ille expectans ſit reſtituendus? Dictum fuit
quòd ſic, niſi ſibi obſtaret renuntiatio: quia etiã
pendente negotio permutationis, quam tempo-
re huiuſmodi ipſe prætendit factam in fraudem
potuit acquirere, & acquiſiuit coloratã poſſeſ-
ſionem, imò & verum ius: ſi hoc verũ fuit quòd
permutatio fieret fraudulenter, ſecundum com-
munem opinionem, quæ ſeruatur ab illis qui di-
cunt quòd reſignatio facta fraudulẽter permu-
tationis cauſa: ſi fiat in fraudem expectãtium nō
noceat expectantibus, ſed nocet reſignãtibus. &
ſic vacant beneficia per talem reſignationem, &
poſſunt acceptari per acceptantes. argum. de re-
nuntia. c. a. libr. 6. Non obſtat decre. 1. de rerum
permutat. libr. 6. quia ibi in permutatione non
fraudulenta. ſi ergo habet poſſeſſionem colora-
tam, ergo erit reſtituendus. argumen. nota. in
c. licet. per Archidiaco. de præbend. libr. 6. &
per Innocen. in c. in literis. de reſtitu. ſpoliato-
8 rum. Quod † tamen dixi renuntiationem per-
mutantium factam in fraudem non nocere ex-
pectantibus, quò minus acceptare poſſint bene-
ficia ſic renuntiata: intelligo verum, ſi renuntia-
tio fiat extra curiam, ſecùs ſi in curia propter re-
ſeruationem: quia talia beneficia non cadunt
ſub gratia generali expectantium, vt c. 2. de
præbend. libr. 6. tamen benè dictum fuit, quòd
renuntiatio licèt ſit facta poſt ſpoliationem, ſibi
noceat: ex quo renuntiauit petitioni reſtitutio-
nis, & cum iuramento. argument. nota. per In-
nocent. in c. ſuper eod. de renuntiatio. & præ-
ſertim quòd ius ſuum multum erat dubium, &
ideò talis renuntiatio faciliùs debet ſibi nocere,
quàm ſi certum eſſet. Non obſtat dict. c. ſoli-
citè. de reſtitu. ſpoliat. quia loquitur in renun-
tiatione ſolùm poſſeſſionis: ſecùs hic, quia renun
tiauit etiam petitioni reſtitutionis. Item hic
in habente ius dubium: ibi in habent eius cer-
tum.

De Solutionibus.

SVMMARIA.

1 *Clericus obligans ſe ſimpliciter, non obligat fructus beneficiorum ſuorum, niſi in vtilitatem eccleſiæ verſum ſit debitum.*

2 *Fructus beneficij debitoris pro debito ſequeſtrari poſſunt.*

3 *Clericus habens adminiſtrationem poteſt fructus beneficiorum obligare.*

4 *Clerici ſimplicis fructus etiam poſt mortẽ poſſunt creditoribus applicari.*

DECISIO I. aliàs 331.

NOTA, † quòd clericus obligans ſe 1
ſimpliciter, non obligat fructus bene-
ficiorum ſuorum ad hoc, quòd ratio-
ne obligationis fructus debeant credi-
toribus applicari, niſi in vtilitatem eccleſiæ de-
bitum eſſet conuerſum. vt no. Archidia. in c. ſta-
tutum. ſuper verbo, proprio. de reſcrip. libr. 6. &
Innoc. & Hoſtien. in c. peruenit. de fideiuſſ. licèt
aliquando Auditor cameræ teneat contrà: quia
† pro debito fructus beneficiati debitoris ſeque- 2
ſtrantur. no. per Hoſt. in c. prætere. in fi. de cenſi.
vel dic quod aut † eſt clericus habens adminiſtra- 3
tionem, & tunc fructus beneficiorum poteſt ob-
ligare, cùm tamen ſit vſuſructuarius. [a] argu. not. a
per Hoſti. in c. fin. de pecu. cleri. vbi ſi eſſet † ſim- 4
plex clericus etiam poſt mortẽ ſuam fructus cre-
ditorib9 poſſunt applicari: quia illi ſemper æqui-
parantur vſuſructuario. arg. no. in c. præſenti. de
offic. ordinar. lib. 6. & iſta poſſunt habere locum
in clericis ſecularibus: quid in religioſis, fortè eſ-
ſet aliud per c. monaſteriorum. de reb. eccle. non
alienan. in Clem. & in talibus religioſis poſſunt,
gl. Inn. & Hoſt. intelligi, & gl. Archi.

ADDITIO.

Cùm tamen ſit vſuſructuarius. Adde gloſſ. in §. a
Item quòd eccleſia. in verb. acquiſitos. tit. de an-
natis. in pragmat. ſanct.

De Donationibus.

SVMMARIA.

1 *Pater poteſt dare licentiam filio ſuo diſpendi in pios vſus.*

2 *Rigor iuris non ſeruatur, quãdo fit diſpoſitio circa pias cauſas: ſecus ſi circa profanas.*

DECISIO I. aliàs 249.

NOTA, quòd † pater poteſt dare licen 1
tiã filio in poteſtate cōſtituto diſpo- 2
nẽdi de aliquib9 bonis diſtribuendis
in pios vſus: & valebit talis diſpoſi-
tio. arg. c. licet. in fi. de ſepul. li. 6. cũ ibi no. p Arc.
& habebit effectũ iſta diſpoſitio donationis cau-
ſa mortis: licèt de iure ciuili videatur cōtrà. per l.
tam is, cũ ibi no. de dona. cau. mor. & l. filiusfam.
§. fina.

§.fi.ff.de donatio.& maximè si pater concedit fi-
liæ dotem habenti: quia cùm sit proprium patri-
monium mulieris, videretur magis sibi concedi
2 dispositio: quàm si nihil haberet. Item † rigor iu-
ris non seruatur, quando fit dispositio circa pias
causas: secundum quòd seruaretur si foret circa
prophanas. vt c.cùm esses. et c.relatum.de testa-
mentis.

De Testamentis.

EPITOME.

Legatarius an possit continuare processum inchoatum per testatorem.

SVMMARIA.

1 Instantia causæ in legatarium an transeat?
2 Procuratio litis de persona in personam non transfertur, nisi in hæredibus & vniuersalibus successoribus, vel in dominos, vel à filio in patrem.

DECISIO I. aliàs 551.

1 NOTA an † possit legatarius cõtinua-
re processum inchoatum per testato-
rem, vel oporteret eum de nouo inci-
pere processum, si primum continua-
uerit, valeat processus: hoc est, an processus in-
choatus directa competen. testatori possit conti-
nuari processus: imò sit opus omnia de nouo ite-
rari. arg. not. per. glo. ff. de proc. l. quæ omnia. in
2 argu. gl. per hoc † quòd non transferetur procu-
ratio litis de persona ad personam, nisi in hære-
dibus, vel vniuersalibus successoribus, vel in do-
minos qui per procuratores agunt, vel à filio in
patrem, vt not. per Innoc. de iudici. quia V. & ibi
allegat iura, ad quod agens directa, alio modo
agit quàm agens vtili: & aliud medium conclu-
dendi in vtili quã in directa. cùm ergo tali nego-
tio non competat nisi vtilis actio ex legato no-
minis, igitur &c. & hoc satis potest induci per no.
per Cyn. C. de actio. & oblig. l. 1. in 6. q.

SVMMARIVM.

1 Verbum statim, reuertitur ad terminum iuris.

DECISIO II. aliàs 652.

SI aliquis testator ordinauit in suo testamẽto aliquam capellaniam, & dotauit: & approbata fuit per ordinarium, qui voluit illa vice quòd post eius mortem ille cui dimisit ius patronatus, statim præsentaret ad illam clericum idoneum: postea verò quando vacaret alijs vicibus ad dictam capellaniam præsentaret infra terminũ iuris personam sufficientem: iuxta quod quæritur si dictus patronus erit priuatus iure præsentandi illa vice, si statim non præsentet, post mortem testatoris, vel referetur ad terminum iuris? Tenet Rota quòd prędicto casu sufficit quòd infra terminum dictum iuris præsentet: & cum hoc debet intelligi seu reduci voluntas dicti testatoris
1 non obstante dicto verbo, statim. Item † sic debet
intelligi seu interpretari ad excitandum dictum terminum iuris solùm: secùs autem esset si dictus testator apposuisset infra mensem, vel aliquos dies post verbum, statim: de cuius materia no. in c. quia propter. super verbo, mox. extra, de elect.

SVMMARIVM.

1 Fructus beneficiorum habentis licentiam testandi an transmittatur in successorem, vel executorem testamenti.

DECISIO III. aliàs 560.

VTRùm † fructus beneficiorum percepti 1
per Cardinalem in vita, vel quemcunque
beneficiatum habentem licentiam testandi de
bonis ecclesiarum transmittantur in successo- 1
rem in beneficio, vel pertineant ad executorem
testamenti? de hoc not. in c. præsenti. de offic.
ordinar. in 6.

SVMMARIVM.

1 Testamentum in quo ordinatur beneficium sacerdotale, & testator disponit, quòd talis 14. annorum illud habeat etiam antequam sit sacerdos, valet.

DECISIO IIII. aliàs 662.

ET est sciedum, † quòd si aliquis testator or- 1
dinet in suo testamento beneficium sacer-
dotale, & dicat, volo quòd talis 14. annorũ, vel
minor ætatis habeat beneficium meum, & inte-
rim quòd possit esse sacerdotalis ordinatio testa-
menti, tenet, & valet. & ita tenet Rota.

SVMMARIVM.

1. Inuentarium curatoris quod se refert ad inuentarium factum per illum, qui fuit tutor, valet.

DECISIO V. aliàs 887.

VTrùm † inuentarium factum per curato- 1
rem datum adulto, quod se refert ad inuẽ
tarium tutorum sit sufficiens putà, dixit cura-
tor, inuentarium facio: & inueni in illis bonis
illa bona, quæ sunt descripta in inuentario quod
fecit talis, qui fuerat tutor illius adulti, cùm es-
set pupillus: Quæritur nunquid illud inuenta-
rium sit bonum: vel an sit necesse singula enume-
rare? Quidam dicebant quòd esset necessaria sin-
gularum rerũ expressio, propter earum rerũ me-
dio tempore mutationem, augmẽtationem for-
tè, vel diminutionem. Alij verò non reputabant
necesse res exprimere: imò talis expressio esset suf
ficiens: quia refert se ad certum. arg. l. in summa.
ff. de re iudic. C. de senten. quæ sine cer. quan. l. 2.
ff. de verbo. oblig. l. vbi autem. §. sed qui vnum.
nisi alias constaret de mutatione, augmentatione
vel diminutione: quia debet intelligi esse eius-
dem qualitatis, & bonitatis, cuius tunc erat, im-
putandum esset sibi si forsan essent diminutæ vel
deterioratæ. arg. fi. C. arbi. tute.

SVM.

SVMMARIA.

1 *Frater hæres inſtitutus ſi præmoritur ante teſtatorem filiæ eiuſdem teſtatoris in certis tantùm rebus inſtitutæ, capiunt totum per ius accreſcendi.*

2 *Subſtitutio breuiloqua continens duas vulgares, & duas pupillares ad omnia extenditur.*

3 *Subſtitutio facta conſtitutis particulariter in rebus certis, an extendatur ad hæreditatem vniuerſalem eis accreſcentem.*

4 *Inſtitutis duobus hæredibus altero grauato fideicommiſſario, & altero non, & portio nō grauata accreſcit grauatæ, non propter hoc portio non grauata cenſebitur grauata.*

5 *Falcidiæ an ſit locus, quando portio vniuerſalis hæredis inſtituti non grauata accreuit portioni grauatæ?*

DECISIO VI. aliàs 864.

1
TEſtator inſtituit fratrem ſuum vniuerſalem
hæredem & duas filias quas habebat, inſti-
tuit particulariter hæredes in certis rebus, eaſ-
demque filias inuicem ſubſtituit, demum mo-
ritur frater vniuerſaliter inſtitutus, & poſteà te-
ſtator ſuperſtitibus filiabus: Quæritur primò
a vtrùm vniuerſalis hæreditas, in qua frater teſtan
tis fuerat inſtitutus, filiabus accreſcat? a credo
2 quòd ſic. per not. per Cyn. C. de hære. inſtitu. l.
b quoties. Item quæritur † nunquid ſubſtitutio
breuiloqua b filiabus facta extendat ſe etiam ad
iſtam hæreditatem accreſcentem, vel ſolùm ac-
creſcat ad portiones, in quibus fuerant particu-
lariter inſtitutæ? & credo quod ad totam hære-
ditatem etiam accreſcentem extēdatur, quia aut
filiæ erant impuberes: & tunc breuiloqua conti-
nens numero quatuor ſubſtitutiones, duas vul-
gares, & duas pupillares ad omnia extenditur:
quia ſiue altera earum veniat ad ſubſtitutionem
virtute vulgaris: cū iſta ſit quædā ſecunda inſtitu
tio, erit perinde ac ſi in iſta parte, ſeu re ad quam
venit p vulgarem fuiſſet particulariter inſtituta,
& ſic cū particularis inſtitutio habeat ius accreſ-
cendi, etiā habebit iure accreſcendi partē hæredi-
tatis ſorori cui ſubſtituta eſt ratione illius parti-
cularis inſtitutionis accreſcere debentē. Si verò
veniat ex pupillari poſt aditam, etiā totum habe-
bit: cū in illa veniant omnia bona etiam pupilla-
ria, vt Inſtitu. de vulgari, & pupillari. §. non ſo-
lum. Aut filiæ erant puberes tunc, vel vna pu-
bes, altera impubes: tunc cùm breuiloqua ſubſti-
tutio ſolùm contineat duas vulgares, etiam om-
nia veniunt per rationem quam ſuprà proximè
dixi, iunct. l. quamuis. C. de impu. & alijs ſubſti-
tu. & l. iam hoc iure. ff. de vulg. ſi autem poſt adi-
tam trahetur ad fideicommiſſariam an videan-
tur inuicem fideicommiſſariè ſubſtitutæ? Dic
quòd non in dubio, quia cùm fideicommiſſaria
importet grauamen, non eſt veriſimile teſtato-
rem filias ſuas grauaſſe: niſi expreſſè conſtet
de voluntate teſtantis. argument. l. cohæredi. §.
cùm filiæ. de vulga. & iſtam partem tenet Cyn.
in l. precibus. C. de impub. & al. ſubſtit. in mate-
ria breuiloquæ in vltima quæſtione. & Rayn. de
Foriiuio in tractatu breuiloquæ in quæſtione.
Sed quid ſi apparet de mente teſtantis, ſi voluit
illas inuicem ſubſtituere etiā poſt aditam fidei-
commiſſar. putà quia ſic ſubſtituit inuicem ſi de-
cederent ſine liberis, quæritur tunc † an ſubſtitu- 3
tio fideicommiſſaria reſtringatur ad ea ſolùm in
quibus fuerūt particulariter inſtitutæ, vel ad eti-
am ad hæreditatē vniuerſalem eis accreſcentē ex-
tendatur? Et videtur ꝙ debet extendi ad omnia,
quia in fideicōmiſſaria vniuerſali veniūt omnia
quæ hæres capit iure hæreditario. ff. ad Trebel-
leia. l. in fideicommiſſariam. §. quoties. præſer-
tim quia ſunt filiæ, & inuicem ſorores: & ideò
latius videtur extenſio facienda quaſi per eam
ſubſtitutionem teſtator legitimam hæreditatem
videtur inter eas conſeruare. C. de impu. & alijs
ſubſtitutioni. l. cùm quidam. & in habentibus
ſimbolum &c. Tamen crederem contrà, in via
iuris: quia ab initio cū fuerāt ſubſtitutæ inuicem
fideicommiſſar. & ſic grauato fideicommiſſo nō
erant inſtitutæ, niſi particulariter in certis rebus,
& ita plus grauari non poterant, nec ad plus po-
terat ſe extendere fideicommiſſaria ſubſtitutio.
C. de fideicōmiſſ. l. ab eo. ff. de vulgar. l. cohære-
di. §. cùm filiæ. in fi. licèt igitur aliàs pars vniuer-
ſalis inſtitutionis accreſcat eis non in plus exten-
datur ſubſtitutio, quia † licet inſtitutis duobus 4
hæredibus altero grauato fideicommiſſario, &
altero non: & portio non grauata accreſcat gra-
uatæ, non propter hoc portio non grauata cenſe-
bitur grauata: imò ſufficit quòd reſtituat partē,
de qua fuit grauatus, ſi enim aliam partem gra-
uare voluiſſet, & fideicommiſſo reſtitui, hoc vti-
que dixiſſet, vt l. 1. §. ſin autem deficientis. C. de
cadu. tollend. Item ratio quæ eſt extendi inſtitu-
tionem particularem filiarum ad totum ne dece-
dat pro parte teſtatus & pro parte inteſtatus. per
l. 1. §. ſi ex fundo. ff. de hæredib. inſtit. ceſſat in fi-
deicommiſſaria ſubſtitutione: quia ſi ſtrictè in-
telligatur ad portiones, in quibus facta fuit, nul-
lum inconueniēs ſequeretur: igitur &c. quia ceſ-
ſante ratione legis &c. vt l. adigere. §. quamuis. ff.
de iure patro. Item in dubio non eſt interpretan-
dum, vt voluerit filias duplici onere prægrauaſ-
ſe, vt l. Titia. §. qui in vita. ff. de legat. 2. Non ob-
ſtat l. in fideicommiſſariam. §. quoties. ad Trebel
leia. ſuprà allegat. in contrarium, quia ibi loqui-
tur vbi hæres vnicus grauatur de tota hæredita-
te reſtituenda per fideicommiſſarium, & ibi non
ſibi iure veniant omnia, quæ capit iure hæredi-
tario: hic loquitur vbi ab initio fuerint plures
inſtituti, vt ſolùm aliquos grauauit: & ideò ſo-
lùm illorum portio quæ fuit relicta grauato fuit
grauata & non alia quæ fuit relicta nō grauato.
Item ibi loquitur in fideicommiſſo vniuerſa-
le, hic verò ſequitur particulari fideicommiſſo:
quia hoc non poteſt dici fideicommiſſum vni-
uerſale, quod fit in certis rebus: & relinquatur à
particulariter inſtituto, qui habetur loco legata-
rij, vt dict. l. quoties. Non obſtat quòd ſint filiæ,
& ſorores, & aliàs inuicem ab inteſtato ſucceſſu-
ræ: quia ideò minus eſt interpretādum, & laxan-
dum grauamen: & quia non eſt magnum præiu-
dicium, ſi non habeant virtute fideicommiſſa-
riæ ſubſtitutionis, cùm etiam aliàs ſint habi-
turæ veriſimiliter, vnde inter tales non ita ſunt
qualitates oneroſæ laxandæ, nec ſunt largè in-
terpretandæ. facit. ff. de vulgari. & pupilla.
l. ſi fi-

l.filius qui patri. & sic ex præmissis supposita hac opi. quòd dicta substitutio sit fideicõ particularis fideicommissarij non vniuersalis: nec transferent aliquæ actiones in fideicommissarium sicut in virtute particularis institutionis transibant, vt l.1.§. si hæres per æpro fundo. ff. ad Trebellianum. & dicta l. quoties. C. de hæredi.instit. & quòd vbi esset locus detractioni alicuius quartæ, quòd erit Falcidia detrahenda: non autem Trebellianica tanquam de legato vel fideicommisso particulari, & non vniuersali. Sed † an
5 in hoc casu erit locus Falcidiæ detractioni? credo quod non: ex quo huic portioni grauatæ accreuit portio vniuersalis hæredis instituti non grauata: per dictam legem, quòd si alterutra: ex identitate rationis. Idem crederem de legitima quòd non esset detrahenda: ex quo per vniuersale accrementum habet, quod sibi sufficit etiam ad legitimam: aliàs verò legitima detraheretur: quia in illa grauari non potuit. & ideò si vniuersale accrementum non sufficit pro Falcidia & legitima: crederem quòd eatenus quòd non sufficit, posset detrahere, vt c. si pater. de testament. libr.6. Sed quid diceres si ab initio aliquis solus fuisset institutus in fundo, & rogatus per fideicommissum illum fundũ alteri restituere: Quæritur nunquid sicut institutio extenditur ad totam hæreditatem, per l.1.§. si ex fundo. sic & substitutio? Videtur quibusdã quòd sic ex quo per eadem verba fideicõmissum sicut institutio fit: ergo sicut ius extẽdit institutionẽ sic & substitutionem. Credo per præmissa cõtrarium: quia institutio ideò extenditur, ne decedat testatus pro parte, & pro parte intestatus: quæ ratio cessat in substitutione ad fideicommissarium seu in fideicommissario. Item non reperio legem extendentem fideicõmissariam fundi ad totam hæreditatem sicut reperio de institutione facta de fundo: ergo erubescerem dicere sine lege. Item in dubio non videtur eum duplici onere prægrauasse: vt dicta l. Titia. §. qui in vita. Item in dubio non debemus interpretari grauamen, & illud extẽdere, nisi aliàs constet de mente. arg. dict. l. cohæredi. §. cùm filiæ. Nec cogunt rationes in oppositum: nec prima propter rationem diuersitatis quam dixi, nec secunda: quia sufficere debet fideicommissario si sibi in vno solo quod relictũ est consulatur. argum. l. tutori. de nego. gest. Item supponitur quòd sit dubium de mente testantis, & interpretatio quæ fit in extensione substitutionis particularis ad omnia, potiùs fit à iure præter vel contra mentem testatoris, vt cesset inconueniens illius regulæ iuris, ius nostrum &c. quæ ratio cessat in fideicommissario. Igitur præter vel contra mentem testantis non fiat interpretatio extensionis. Sed an tale legatum seu fideicommissum fundi se extendat ad dodrantem totius hæreditatis, & an legatarius vel fideicommissarius fundi poterit detrahere quartam Falcidiam? credo quòd sic, quia ex interpretatione iuris est hæres vniuersalis: & pro hoc videtur text. in l. ex facto. 2. in ver. & si fortè Falcidia. ff. de hære. inst.

ADDITIO.

a Accrescat. Adde an ius accrescendi habeat locum in substitutionibus. Bald. in l. sed si plures. ff. de vulga. & pupil.

Substitutio breuiloqua. De substitutione breuiloqua vide Petr. de Ferrar. in sua practic. in forma libelli quo agitur ex substitutione, in glo. super verb. breuiloqua. b

SVMMARIA.

1 *Fiscus ecclesiasticus capit bona clerici absq. hærede decedentis.*

2 *Ecclesia habet fiscum.*

3 *Clericus an quis probetur ex quasi possessiõe clericatus?*

DECISIO VII. aliàs 865.

MOrtuo † Titio absque hærede ex testamento, vel ab intestato, curia principis secularis accipit bona, prætendens fiscum debere succedere deficientibus cæteris: Curia autem ecclesiastica prætendens istum Titium fuisse clericũ[a], & in possessione clericatus, vendicat illa bona, dicens ad curiam ecclesiasticam pertinere debere. Quæritur primò, an supposito quòd fuisset clericus, curia ecclesiastica benè dicat? Videtur quòd sic: quia ecclesia † habet fiscum. 16. quæstio. 4. quisqs. & can. si quis deinceps. & extra, de præbend. c. presbyteri. credo quòd voluerit allegare c. quia diuersitatem. de concessio. præbend. in gloss. antepenulti. vbi vide, & in Clem. pastoralis. in fi. de re iudic. per dominum Antonium de Butrio. & argumen. 12. quæst. 1. can. aurum. licèt etiam hæc sonent 16. quæst. 1. ecclesia. & in palea Constantinus. 94. distinct. Item quæritur secundò, an sufficiat curiæ ecclesiasticæ tunc probare illum esse in possessione clericatus, si illum fuisse clericum negetur, & nisi probetur per curiam secularem ipsum fuisse laicum? Et videtur quòd sic: quia † possessio clericatus releuat curiam ecclesiasticam à probatione tituli. per c. si iudex. de senten. excommun. libr. 6. quia in probatione alicuius præambuli, sufficit probare possessionẽ, cùm tunc non requiratur ita exacta probatio, sicut requiritur super articulo principali, vt nota. per Cyn. C. vbi causa status. l. 1. in quinta quæst. & C. quæ sit long. consuetu. l. 2. circa finem. versi. expeditissimus. in c. abbate. de verbo. signifi. etiam quòd dixi. ff. si serui. vẽdi. sicuti. §. sed si quæratur. Item etiam ad hoc facit quod not. Innoc. de verb. signific. veniens. In contrarium videtur, quòd imò habeat plenè probare clericatum, & titulum, nec sufficiat summaria cognitio, & probatio. C. quorum bo. l. 1. præsertim cùm est mortuus clericus ille, vnde Titius non potest dici in possessione clericatus, igitur possessio præterita non releuat ab onere probãdi, cùm iura loquentia de possessione releuante ab onere probandi &c. loqui videantur in præsenti, non in præterita possessione.

ADDITIO.

Fuisse clericum. Hic tangitur dubitatio quæ sæpè contingit propter beneficiatos decedentes ab intestato post recollectionem fructuum suorũ beneficiorũ, an de quibusdam fructibus possunt testari: a

testari: de quo per gloss. in c. præsenti. de offic. ordin. libr. 6. & gloss. in verb. acquisitos. §. item quòd si ecclesia. de annatis. in pragmat. sanctio. & Guliel. Bened. in repet. c. Raynutius. in verb. & vxorem nomine Adelasiam. fol. mihi. 72. col. 1. ver. pari modo. extra, de testa. Vide Pan. & Barbat. in c. cùm esses. da testa.

b Videtur quòd sic. Contrarium hodie seruatur in regno Franciæ de consuetudine in quo ad bona clerici ab intestato decedentis etiam in fructibus beneficij ecclesiastici à solo separatis non admittitur fiscus ecclesiæ, sed tantum parentes sanguinis iure proximioritatis, secundum Guli. Benedict. vbi supr.

SVMMARIA.

1 *Testamentum factum per eum, cui tanquam prodigo fuit ad iudicia litis datus curator, & pro tali habitus, & reputatus, non valet, nec admittitur substitutus ad probandum illum non fuisse prodigum.*

2 *Impedimentum non præstat, quod de iure non sortitur effectum.*

3 *Testamentum vt valeat in dubio interpretari debemus.*

4 *Veritas plus inspicienda est, quàm falsitas, vel opinio.*

5 *Approbatum per me non reprobo.*

6 *Allegans contraria non est audiendus.*

7 *Venire contra factum suum an quis possit?*

8 *Allegans turpitudinem propriam non auditur, nisi vertatur periculum animæ, vel fauore libertatis.*

9 *Admittendus non est veniens contra illa, quæ facere procurauit.*

10 *Actus nullus in præiudicium facientis illum, vel fieri procurantis tenet.*

11 *Confessionem factam in vno iudicio tenetur confitens seruare illam in alio.*

DECISIO VIII. aliàs 866.

1 Titius † & Mæuius amici cuiusdam senis suggesserũt iudici illum esse prodigum & propria dissipasse: & propterea prodigum dissipatorem, & dilapidatorẽ bonorum suorum: & vt tali obtinuerũt sibi bonis interdici, ac vnum ex eis curatorem dari: scilicet Titium, qui Titius datus curator curam eius rexit & gubernauit vsque ad mortem ipsius senis: veruntamen dictus senex ad mortem veniens de authoritate Titij curatoris sui fecit testamentum, in quo quandam filiam, quam habebat, instituit: quasi sine liberis decedẽte dictos Titium curatorem & Mæuium substituit: tandem eo mortuo, & filia sua instituta posteà, & sic adueniente casu substitutionis, dicti Titius & Mæuius virtute substitutionis petunt hæreditatem: & ab alia parte veniunt ab intestato proximiores in gradu, & opponunt se dicentes ad illos liberè pertinere hæreditatem ab intestato: quia testamentum dicti senis non valuit, tanquam factum per prodigum, cui erat interdicta bonorum administratio: & dati curatores. Illi replicant dicentes illum tẽpore dationis curatoris, & interdictionis, nec etiam antè, nec tempore conditi testamenti & mortis reuera prodigũ fuisse, imò discretum, sanæ mentis, & auarum potiùs. Et de illa materia dant bonos articulos, prætendentes illã interdictionem, & curam fuisse obreptitias, & nullius momenti. Et sic per consequens testamentum tenuisse. Alij verò dixerunt quòd cũ iudici illa pro veris suggesserũt: & toto tempore senis illum pro tali habuerant, non sunt admittẽdi ad probandum contrarium, tanquam contrarium, & propriam turpitudinem allegãtes. Et vlteriùs quia præsumuntur dolosi: & præmissa omnia ideò procurasse, vt secundum voluntatem suam sibi fecerũt condere testamentum. Quæritur quid iuris, an articuli sint admittendi? Et videtur quòd sint admittendi: quia si verum est quod continetur in articulis, scilicet ipsum non fuisse prodigum a: sed a
sanæ mentis: interdictio & curatoris datio fuerũt nullæ, iuxta l. sæpè. §. egisse. & l. tutor qui petitus. ff. de tutorib. & curatori. da. ab his. tunct. no. per Cynũ. C. de petitio. hæredita. si putas. & l. secunda. C. quando prouoc. non est necesse. & per consequens testamentum tenuit tanquam factũ per hominem sanæ mẽtis: nec illi obfuit senium, iuxta l. senium. C. qui testam. face. possunt. Item inter diuersas personas, & in diuersis instantijs & iudicijs quis admittitur ad allegandum contraria, vt l. Papinianus. §. sed nec impuberi. ff. de inoffi. testamen. iuxta notata per Cynum. C. de furt. l. 1. Item vbi factum de iure est nullum facienti nihil præiudicat. ff. quod quisque iur. l. prima. imò potest nihilominus contrarium postulare, vel allegare. ff. qui. vt indign. l. post legatum. §. 1. de bon. lib. l. nam absurdum. Igitur si interdictio & curatoris datio est nulla ipso iure, quod probatum est in articulis: non obstante quod illam fieri procurauerit: nihilominus admittitur ad contrarium allegandum. Item vbi factum est nullum ipso iure, quis admittitur contra factum suum. C. de sacrosanct. eccles. l. iubemus. §. sanè. C. de agri. & censi. l. quemadmodum. c. extra, de rebus eccle non alienan. lib. 6. si quis presbyterorum. Item etiam non obstat eis, quia dolosè induxerunt testantem, quia non constat de dolo, qui in dubio non præsumitur, nisi probetur. Item etiam licitum fuit eis illis verbis blandis affectionem testantis in se prouocare. C. si quis aliq. testa. prohi. l. fina. & ff. eo. ti. per tot. Item nõ possunt dici incidisse in illum titulum: quia non prohibuerunt illum testari, nec compulerunt ad sic testandum, quod fuit necesse. argumen. C. si quis aliq. testari prohi. l. 1. & quod nota. ff. quod metus causa. in rubrica, præsertim cùm etiam dictantibus testamentum relinqui possit. C. de testamen. l. dictantibus nec in titulum de his qui sibi attribuunt, quia testamentum non scripserunt, quod est necesse secundum materiam illius tituli. Item si datio curatoris, & interdictio nullius momenti sint, prout sunt: si fuit sanæ mẽtis, ergo testamenti factioni nõ præstat impedimentum, quia † non præstat impedimẽtum, quod de 2
iure non sortitur effectum, vt in regula, nõ præstat. libr. 6. ff. de legat. 1. si seruus eodem. §. 1. si seruus. de conditio. & demonstratione. hæc conditio. de iure patro. illud. et c. fina. cum consor. Itẽ
† in dubio potiùs interpretari debemus, vt testamentum 3

mentum valeat, & non pereat: quod erit, si ad-
mittatur ad probandum articulos: ergo &c. arg.
l. quoties. ff. de rebus dubijs. præsertim fauore
vltimæ voluntatis. C. de sacrosan. eccle. l. 1. præ-
sertim ne fiat præiudicium testanti, cui erat de-
decus, si dicatur prodigus, & intestatus decessis-
se. argu. l. & quia. de interro. actio. Instit. quib. ex
caus. manumitt. non licet. §. 1. & propter istud
interesse, ne quis intestatus decedat, permittitur
sibi de iure instituere seruum necessarium, etiam
in fraudem creditoris: quod aliàs non permitte-
4 retur, vti ibi. Item † plus inspicienda est veri-
tas, quàm falsitas, vel opinio. C. plus valere quod
agitur. per totum. ff. de interro. actio. de ætate.
§. fina. Item fuit eis permissum adinuenire caute-
lam, per quam sibi potiùs prouiderent, vt facit
ff. de legat. 2. cùm pater. §. Titio. iunct. not. C. ar-
bit. tute. quicquid. facit de damno infecto. Pro-
culus. cum concordan. præsertim cùm venientes
ab intestato propriè non certant de damno, sed
de non lucro, nec appareat quòd induxerunt
testantem ad sibi relinquendum. In oppositum
videtur, quia si teneamus opinionem quorundã
gloss. articuli. etiam probati non releuarent.
Nam dato quòd reuera fuerit discretus, & non
prodigus: nihilominus interdictio sibi facta, &
curatoris datio tenuerunt ipso iure: ex quo non
fuit iuris error expressus in sententia, vt tenet
gloss. Instit. quibus non est permissum facere te-
stamentum. §. item prodigus. & dict. l. Seiæ egres-
sæ. ff. de tutor. & curato. dat. ab his. licèt dubi-
tatiuè loquatur. in l. is cui. ff. de optio. leg. & sic
per consequens valere non poterat testamẽtum:
præsertim propter acerbitatem rei iudicatæ. ar-
gum. l. ingenium. ff. de statu homi. ff. de lib. agn.
l. cui. in prin. de inof. testamen. l. posthumus. §. si
quis ex his. aut nõ videtur valuisse testamẽtum,
etiamsi datio curatoris, & interdictio forent
nullæ ipso iure, quia tempore testamenti talis
senex, cui fuit interdictum, vt curator datus di-
ci poterat de statu suo dubitans, an esset homo
sui iuris, vel liberi arbitrij, vel an subiectus sal-
tem iuris potestati: cùm nondum fuisset declara-
ta nullitas tempore testamenti: imò prodigus,
& subiectus curiæ reputabatur, & erat talis du-
bitatio, quòd in alterum membrum suæ dubi-
tationis dum reddebat intestabilẽ, si verum es-
set: ergo &c. argumen. l. de statu. ff. de testamen.
Et dato quòd omnia præmissa cessarent: & quòd
reuera fuisset sanæ mentis, & discretus: nec va-
luerit ipso iure interdictio, nec curatoris datio,
& quòd ipse testator de hoc non dubitauerit,
& per consequens quòd ipso iure valuerit testa-
mentum: adhuc videtur quòd isti Titius & Mæ-
uius, qui interdictionem & curatoris dationem
falsas prætendentes ipsum prodigum fieri pro-
curauerint, hoc in contrarium non valeant alle-
gare: nec allegantes sunt audiendi, quia ex quo
semel vt talem prodigum illum approbauerint:
non possunt illum in diuersis iudicijs, vel con-
tra alios reprobare, vt est argumen. C. de testi. l.
5 si quis testibus. cum ibi notatis. quia quod † ap-
probo, non reprobo &c. ff. de nego. gest. Pom-
6 ponius, cum concordan. Item † allegans contra-
ria non est audiendus. C. de furt. l. si seruus. de
except. l. 1. de appellationi. sollicitudinem. Nec
obstat d. §. sed nec impuberis. quia ibi vtrunque
est verum. Item † quia vbi aliquis facit quod non 7
est prohibitum à iure, sed aliàs non debitum fie-
ri de iure communi, non potest venire contra fa-
ctum suum. sic concordat gloss. ff. de adoptio. l.
post mortem. & innuit Innocent. de elect. c. no-
sti. modò dari curator non prodigo, vel sibi bo-
nis interdici, non est specialiter à iure prohibi-
tum: licèt de iure communi non sit permissum,
ergo &c. Et iura quæ ad illam rationem allegan-
tur in contrarium, loquuntur in expressè à iure
prohibitis. Item † allegans turpitudinem pro- 8
priam non est audiendus, vbi non vertitur pe-
riculum animæ, vel non est fauor libertatis, vel
animæ. extra, de donatio. inter dilectos. cum no-
tatis. C. de libe. causa. l. 1. Item non † est quis ad- 9
mittendus veniens contra illa, quæ facere procu-
rauit. b C. de rebus credi. generaliter. §. 1. Item b
quòd quisquis sua voce dilucidè protestatus est
&c. C. de non numera. pecun. l. generaliter. in fi.
extra, de probationi. per tuas. Item licèt dicta
interdictio & curatoris datio ipso iure non te-
nuerint in præiudicium illius senis, vel aliorum
vel etiam in se: tamen in præiudicium ista pro-
curantium, & quòad res, videtur quòd ista con-
uenerint. Nam † aliquando etiam actus nullus 10
ipso iure: in se tamen tenet in præiudicium fa-
cientis, vel procurantis argumen. C. de prædijs
minorum. l. & si is. cum ibi notatis. C. de sacro-
sanct. eccle. authent. qui res iam dictas. extra, de
rebus eccles. non alienand. c. si quis presbyte-
rorum. cum ibi notatis per Innocentium. in au-
thenti. de non alienand. §. quia verò Leonis. vbi
contractus de rebus minorum, vel ecclesiæ fa-
ctus, tenet in præiudicium facientis, si sit nullus
in se, & quòad ecclesiam. Ad hoc facit Institu.
de authorita. tutor. §. 1. extrà, de renuntiatione.
c. quod in dubijs. cum ibi notatis. ff. de dolo, l.
eleganter. §. 1. in quibus contractus, vel renun-
tiatio in se inualida tenent in præiudicium v-
nius partis, si alia pars velit: scilicet in præiudi-
cium contrahentis, & minoris & renuntiantis,
& dolosi: quòad illos enim non potest dici istum
debere prodigum reputari: qui quantum in ipsis
fuit, illum prodigum faciebant. facit. ff. de dona-
tionibus inter virum & vxorem. l. cùm hic sta-
tus. §. si socer. ff. de repudi. l. [illegible] In principio.
cum ibi notatis. de conuersione coniugatorum.
c. quidam intrauit. et c. placet. pro ista par-
te benè potest induci. ff. de contra tabul. l. nõ pu-
tauit. §. si quis sua manu. ff. de falsis. leg. vxori. §.
primo. & l. impuberum. §. finali, eodem titul. ff.
depositi. sed & quis se deposito obtulit. Itẽ im-
petrans vel obtinens ius iniquum contra aliquẽ
illo & contra se vti tenetur, & alij etiam aduer-
sus quos non impetrauit, possunt vti eo ipso cõ-
tra ipsum. ff. quod quisque iuris. lege tertia in
principio. & §. hæc pœna. Non obstat si dicatur,
quod impetratio non tenuit ipso iure, nec ha-
buit effectum, quia imò in casu isto tẽpore istius
senis habuit effectum, saltem de facto: quia sem-
per fuit prodigus reputatus, & subiectus pote-
stati curatorum. & sic non obstat lex 1. §. primo,
quod quisque iuris, quia ibi non habuit aliquem

effectum etiã de facto. Item ex quo eum pro tali habuerant, & reputauerant viuentem: videtur etiam quòd nunc debeant talem reputare mortuum. argu. ff. de exceptione doli. apud Cellum. §. 1. Item ex quo pro tali fuit eis reputantibus publicè habitus, & reputatus: adhuc videtur quòd in eorum præiudicium talis debeat reputari. argumento, in authentica, de nuptijs. §. si verò ab initio. & vt liceat matri & auiæ. §. ad hoc. collatione octa. C. de latina libertate tollenda. l. vnic. §. sed & qui domini sumus. & §. simili quoque modo. Item ex quo talem asseruerunt, in ipsorum præiudicium eorum assertioni est standum. ff. de ædilit. edict. l. si quis venditor. de actionib. empt. si venditnr. Item in præiudicium eorum quòd in se est validum, scilicet datio curatoris, interdicto stare debet: nec ipsi possunt contrarium allegare, extra, de cleri. coniuga. c. diuersis fallacijs. de filijs presbyterorum. c. veniens. & extra, de hæreti. vt commisti. in fin. libr. 6. & quòd ipsi aduersus factam interdictionem nõ sint audiendi, potest induci de præbend. cùm super. de exceptio. cùm ecclesiasticæ. de æta. & qualita. accepimus. ff. de adulte. si vxor. §. si quis vxorem. Item quia in odium alicuius benè præstat impedimentum, &c. vt extra, de bigamis. c. nuper. Ad hoc etiam facit quod notatur de donati. inter virum & vxorem. l. plerunque. ad hanc partem potest etiam induci. ff. de seruitut. rusticor.
11 prædior. itinere. Item † confessionem factam in vno indicio tenetur seruare in alio. Ad hoc facit quod nota. per Innocen. extra, de electio. per inquisitionem. præsertim cùm illam non possint prætẽdere erroneam, cùm ipsi in vita sua debuerunt scire illum fore discretum: & tunc hoc releuare. ergo tali confessioni stare debeant. ff. de interroga. actio. de æta. §. fin. C. de liber. causa. l. iubemus. in fi. pro hac parte etiã potest induci. ff. de legat. 1. si seruus plurium. §. si quis autẽ. C. ad Velleia. si siue. ff. eodem titul. si decipiendi. pro hoc vt eorum calliditas puniatur. ff. de rebus dubijs. quãuis. Pro ista parte etiam potest induci. extra, de his quæ fiunt à maior. parte capitu. c. ex ore. in fine. de priuileg. c. olim. circa finem. de præbendis. c. dilecto. circa medium. præsertim quia ita diu illum pro tali habuerunt. facit C. de patria potesta. l. 1. de petitio. hæredita. l. si filius. ff. de acquirenda hæreditate. qui in aliena. circa principium. & C. de acquirenda possessio. l. 2. ff. de officio præsidis. l. diuus. circa finem. ff. ad Macedonianum. l. 3. in princip. C. si minor se maiorem dixerit. l. 1. aliàs. 2. Et ita seruat Rota dominorũ Auditorum sacri Palatij.

ADDITIONES.

a Non fuisse prodigum. Adde quòd licèt fuisset prodigus, si tamen fecisset testamentum, antequam sibi fuisset bonis interdictum, valeret testamentum, vt l. si is qui. & ibi per Barto. in princip. ff. de testamen. & per Specul. in titu. de instrumen. edit. §. compendiosè. versiculo nonò, prodigus.

b Procurauit. Etiam si procuranti sint damnosa, & præiudicialia: quia imputandum est ei, qui se in necessitatibus posuit. l. 3. §. subuenitur. ff. ad Syllan. l. fideiuss. §. penul. ff. qui satisd. cog. hinc est quòd quamuis metum passo succurratur officio iudicis. l. metum passo. §. sed quod prætor. ff. de eo quod met. caus. hoc tamen fallit quando quis culpa sua incidit in metum. l. si mulieri. eod. tit. facit c. inter cætera. aa. quæstio. 4. & gloss. in c. abbas. in verb. coactus. extrà, de his quæ vi met. caus. fi. hinc etiam videmus quòd cõtractus in præiudicium pupilli non teneat, veruntamen tenet in præiudicium tutoris, qui ipsum contractum fieri & celebrari procurauit: prout latiùs videre licet per Rot. decis. 17. incip. quidam laicus. infr. de iure patro. per iura quæ ibi alleg. Et quòd quis non sit audiendus contra ea quæ fieri procurauit, tenuit Hippolyt. Marsil. consil. 19. in 1. part. per iura quæ ibi allegat: vbi multa similia congerit.

SVMMARIA.

1 *Pauperes Christi vltimo loco vocati ad fideicõmissum præferuntur alijs venientibus ab intestato in omnem euentum, licèt sub certis modo aut conditione vocati videantur.*

2 *Substitutiones regulantur potius à mente testatoris, quàm à verbis.*

3 *Modus omnis annexam habet conditionem.*

DECISIO IX. aliàs 867.

QVidam † instituit duos filios, & illos inuicem substituit, & si sine liberis morerentur infra pupillarem ætatem, vel aliàs quandocunque, illis substituit quendam filium sororis suæ, ordinans quòd adueniente casu substitutionis suprà vltimo factæ, scilicet quandocunque, dicta substitutio vendicaret sibi locum, voluit & ordinauit quòd dicta bona sua darentur amore Dei pauperibus per executorem testamenti. Eo tandem mortuo contigit, quòd mortuus est filius sororis adhuc viuentibus filijs testatoris hæredibus institutis: & posteà mortui sunt illi sine liberis: petunt pauperes bona, dicentes quòd conditio purificata est, sub qua bona illis fuerunt relicta: ex quo filius sororis non potest portare nomen ipsius testatoris: venientes ab intestato ad bona filiorum, putà mater & alij de parentela opponunt se, & dicunt, quòd non habere debent: quæritur quid iuris? Et quidam allegantes super ista quæstione tenuerunt, quòd venientibus ab intestato deberetur hæreditas: quia pauperes fuerunt substituti, si dicta substitutio facta de filio sororis locum sibi vendicaret: vt apparet in themate. Substitutio autem ista sibi locum non vendicauit: quia filius sororis mortuus fuit antequam locus esset substitutionib. argumen. l. si ex pluribus. ff. de suis & legiti. hæredi. & l. qui liberis. §. hæc verba. & l. sed & si plures. ff. de vulg. & pup. C. de caduc. toll. l. 1. §. pro secundo. & §. in nouissimo. & §. si sub conditione. Igitur cùm solum sint substituti in illum casum, & non in alium, non possunt habere illo casu non existente. argumen. l. commodissimè. ff. de libe. & posthu. maximè matre di-

ctorum

ctorum filiorum superueniente, quam in substitutionibus tacitæ voluntates nó repellunt. C. de impub. & alijs substitu. l. precibus. cum sua materia. Mihi tamen contrarium videbatur, quòd imò ista substitutio locum sibi vendicabat, licèt ille filius sororis esset præmortuus: quia verum fuit dicere, quod casus, in quem dicta substitutio sortiri debebat vires, euenit, quòd filij decesserint sine liberis: & sic dato, quòd substitutio non supersit: tamen dici potest, quòd substitutio vendicat sibi locum ex parte ipsorum, quibus facta fuit: exquo casus in quem facta erat, euenit: & testator per illa verba, scilicet, quandocunque dicta substitutio vendicat sibi locum, intendebat potius, & volebat sentire, & intelligere de casu, in quem substitutio vires sortiri debebat, id est, si filij sine liberis morerentur, quàm de effectu substitutionis, id est, si filius sororis superuiueret, & illam haberet: quod patet per illa verba quæ dixit, dicto casu, quo dicta substitutio sortiri debeat vires, id est, si filij sine liberis decederent. & quòd concernant effectum substitutionis factæ de filio sororis sed solum casum quo deberet sortiri vires, hic demonstrat: quia de pauperibus prouidebat, seu illis relinquebat in casu, quo substitutio de filio sororis non habebat effectum: putà quia non poterat portare nomen testantis: & hoc fortius verificetur illo iam mortuo antequàm locus foret substitutioni: quia tunc fortius certum est, quòd eueniente casu substitutionis per filiorum mortem sine liberis non portabat nomen testantis, quod portare mortuus non potuit: nec etiam admitti ad substitutionem: dicamus per consequens quòd fortiùs debeant venire pauperes: cùm sit iam verum dicere, quòd locum sibi vendicauit substitutio, & quòd casus substitutionis aduenit ex parte filiorum quibus facta erat:
2 ex quo sine liberis decesserunt. In † istis enim substitutionibus potius debemus sequi mētem, quàm verba. ff. ad Trebellianum. l. hæredes mei. §. 1. cum concordantijs. præsertim cùm verba menti congruè valent applicari. Non obstat si dicas, quòd testator intelligebat filium sororis superuiuere filijs. ex quo ordinabat quòd portaret nomen suum: & illo casu, quo sic superuiuens nomen non portaret, substitutionem reuocabat: & illo casu bona pauperibus relinquebat: ergo videtur quòd solùm illo casu pauperibus reliquerit, quo ille filius sororis superuiuēs nomen testantis non portaret. & illo casu quo præmoriens non poterat: imò solum casum omiserat: & sic in isto casu omisso non possunt admitti pauperes: per prædictam l. cōmodissimè. quia dico quod licèt testator illum præsupponeret viuere, & speraret post filios: tamen verba conditionalia, per quæ pauperibus relinquit, sunt adeò generalia, quòd possunt comprehendere etiam casum, quo illis præmortuus esset. igitur in vtrunque casum operentur. argumen. l. final. de posthumis hæred. instit. quæ in hac ratione cōcordat cum d. l. commodissimè. Sic etiam habeo in simili de vulgari substitutione facta hæredi instituto, si hæres non erit: quia licèt testator supponeret, & speraret institutum sibi post mortem superuiuere: & sic in illum casum, quo sic superuiuens hæres non esset, sibi substituerit: tamen quia verba conditionalia, per quæ fuerit facta vulgaris, scilicet, si hæres non erit, sunt vniuersalia, & se extendunt in casum, & ad casum quo institutus testanti præmoriens etiam sortitur vires vulgaris substitutio. ff. de fideicom missarijs libertatib. l. Thays ancilla. §. Speudophorus. C. de caduc. tollend. l. 1. §. primo. cum concordantijs multis. Non obstat si dicatur, quòd bona potiùs videtur relicta pauperibus de filio sororis: in casu quo modum, vel grauamen filio sororis impositum de portando nomen, videtur impositum potiùs per modum modi, quā per modum conditionis: per illa verba, ordinās &c. quæ sunt in themate, & in defectum modi videtur illum grauasse de dando pauperibus. Cū igitur ab ipso in defectum modi fuerit relictum pauperibus: non aliter videtur valere fideicommissum relictum pauperibus ab ipso, quàm si bona ad illum peruenerint, & per ipsum steterit quominus dictum modum impleat. Respondeo dupliciter. Vno modo, quòd imò dicta verba potius important conditionem, quàm modum: quod patet per illa verba, reuoco substitutionē: quasi velit dicere, quòd in defectum portationis nominis non vult quòd aliquod ius habeat in bonis, quòd est propriè effectus defectus conditionis: vel dato quod esset modus, dico quòd defectus modi in tali relicto priuat, sicut deficiente conditione ab initio relictum non capitur, vt notat glo. ff. de conditionibus & demonstrationibus. in rubrica: & est ratio, quia † omnis modus habet conditionem annexam, si satisfecerit de implendo modum, vt est text. ff. de conditionib. & demonstrationib. l. quibus diebus. §. fin. igitur defectus modi, vel impossibilitas implendi modum ab initio, multò fortius impedit acquisitionem: & sic non potest dici quòd relictum sit à filio fratris in casum deficientis modi: cùm in illo casu sit priuatus relicto: & sic ab initio non habuisset: & quòd eo casu ab ipso non relinqueret: sed potiùs ab hæredibus suis, vel suorum hæredibus hoc expressè iniunctum, voluit bona pauperibus dari per executores sui testamenti: igitur innuit quòd non per manus filij sororis, vel alios, si fortè teneas, quòd à filio fratris in defectum modi reliquerit pauperibus: adhuc dico, quòd licèt ille non habuerit bona: quia fecit relictum sorori per mortem eius ante aduentum conditionis factum, penes illos remansit cum onere. argum. l. vnic. §. sin autem sub conditione. C. de caducis tollend. & ff. ad Trebellianum. l. si patroni. §. qui fideicommiss. versicu. si non prior. & l. cognat. §. fin. eod. titulo. 3

SVMMARIA.

1 *Episcopus si confert capellaniam deuolutam propter negligentiam patroni, non propterea est locus pœnæ adiectæ per testatorem fundatorem eius: scilicet quòd propter hoc desinat esse beneficium.*

2 *Pœnalis clausula quandocunque possibilis si dispositioni impossibili adiungatur, non tenet.*

Ty 4 § Condi-

3 *Conditio turpis vel impoßibilis, quando vitiat relictum.*

4 *Interpretatio seu significatio quæ vitio caret, sumenda est.*

5 *Iuramentum generale, & confusum, recipit interpretationem, & subauditionem iuris.*

6 *Verba propter subiectam materiam sunt aliter intelligenda, quàm secundum eorum proprium significatum.*

7 *Verbum, dari, sumitur quandoque pro verbo tradi, in contractibus, de quorum natura est sola traditio.*

8 *Verbũ, trado, in se non importat dominium, nec translationem dominij: & tamen propter subiectam materiam sumitur pro dari.*

9 *Verbum, tutorum, sumitur pro tutore.*

10 *Monasterium pro filio computatur.*

DECISIO X. aliàs 868.

a FActum tale est: Testator [a] reliquit vnam capellaniam per modum, qui sequitur. In Dei nomine amen. anno Domini, &c. ita facio, instituo, & ordino & assigno vnam capellaniam perpetuam in ecclesia beatæ Mariæ territorij de Mauden. de capella sancti Georgij, cui quidem capellaniæ constituo, ordino, & assigno in perpetuum bona mea snbscripta cum iuribus suis, & pertinentijs: redditns meos subscriptos, cum conditionibus subscriptis, quòd ille capellanus tantum, quantum dictam capellaniam tenebit, quòd pro capellano seu clerico in ecclesia parœciali Maudensi. seruire minimè teneatur: quòd si hoc faceret, ex nunc próut ex tunc, & ex tunc próut ex nunc capellaniam prædictam sibi aufero: & volo, & ordino casu præmisso adueniente, quòd dominus Mauden. & quicunque dominus fuerit dicti loci, dictam capellaniam cuidam alij bono, & sufficienti capellano dare, conferre, & assignare teneatur: volens, & ordinans & tantum quan-
b tum possum prohibens, atque vetans [b] quòd dominns episcopus Carpen. nec aliquis alius prælatus dictam capellaniam per me suprà ordinatam, alicui capellano dare, conferre & assignare præsumat, nec aliquid præsumat de ea ordinare: sed tantùm dictus dominus de Mauden. quicunque ibi dominus fuerit: quòd si hoc ipse dominus episcopus, seu quisquis alius prælatus facere præsumpserit, eo casu ex nunc próut ex tunc, & ex tnnc próut ex nunc, ipsam capellaniam penitus casso, reuoco & annullo: & tanquam pro non facta, & constituta haberi volo: & omnes & singulos fructus, & redditus, obuentiones & prouentiones dictorum bonorum pro ipsa capellania suprà ordinatorum regere, gubernare, recipere & recuperare debeat sua authoritate propria: atque de ipsis fructibus, & gaudentibus dicta duo anniuersaria in ecclesijs prædictis fieri faciat.

1 Quæritur pro hoc themate nunquid † si Carpen. dictam ecclesiam conferat alicui in negligentiam domini Maudensis, propter hoc dicta capellania annulletur: vt sic ex bonis pro dicta capellania assignatis debeant fieri ista duo anniuersaria, próut testator fieri ordinauit? Et videtur dicendum prima facie quòd non: quia dicta ordinatio, qua ordinauit, prohibuit, & vetauit, quòd episcopus Carpen. nec aliquis alius prælatus dictam capellaniam dare, conferre, vel assignare non posset. nec de illa aliquid ordinaret, est expressè contra ius: quia licèt talium iniurium spiritualium iuspatronatus ad præsentandum posset cadere in laicum: ipsa tamen institutio tantùm ad episcopum pertinet, nec posset ad laicum spectare. argument. extra, de iure patronatus. c. præterea. et c. cùm laici. & c. pastoralis. et c. relatum. & extra, de institutloni. cùm venissent. extra, de officio. ordina. cùm vos. ad quod facit in ratione, extra, de iudic. c. decernimus. denominatio enim sen præsentatio licet posiit fieri à laico ordinario: tamen institutio ad episcopum pertinet, si idoneus nominetur, vt in authenti. de sanctis. episcop. §. si quis oratorij. quia præfata ordinatio, seu prohibitio testatoris, cùm sit expressè contra ius, nullatenus est seruanda. argument. in authenti. de eccle. titul. §. si autem pro redemptione captiuorum. ibi, cùm dicit, licèt præcipuè à testatoribus aut donatoribus sit illis interdictum: habetur ad hoc aliquod participium. ff. de legat. 1. l. nemo potest. cum concordan. verùm etiam quia huic pręcepto, seu ordinationi, seu dispositioni de iure impossibili, & quæ non valet in modum cuiusdam pœnalitatis subiunxit aliam clausulam ad hoc, vt eius metu pœnæ primæ ordinationi pareret: scilicet quòd si hoc episcopus facere pręsumpserit: eo casu ex nunc próut ex tunc, & econtrà, dictam capellaniam penitùs cessabat, & annullabat &c. & ex bonis assignatis ibi duo anniuersaria fieri volebat, sicut principale præceptum non tenuit: nec eodem modo secundum quem aliàs de iure licitum esset & possibile: ex eo quia in modum pœnalitatis subiunctum est, tenebat. argument. quia ex quo principale non tenuit, de iure non valebit accessorium seu pœnale argument. ff. de regul. iur. l. cùm principale. quod enim non tenet de iure: nequit pœnæ vinculo alligari. C. de legibus. non dubium. in fin. ff. ad legem Falci. l. quod de bonis. §. 1. Et pro
hoc videtur expressum, quòd † vbi alicui dispo- 2
sitioni impossibili subiungitur pœnalis clausula quantumcunque possibilis: ex quo principalis non valet, non valebit etiam pœnalis. argument. ff. de verborum obligatio. l. si homo mortuus. pro hoc etiam benè facit concordia iurium tradita per Cynum. C. de his quæ pœnæ nomine. l. 1. in tertia opposi. in fin. Vbi dicitur
quòd † relictum sub conditione turpi, vel aliàs 3
de iure impossibili necessaria benè tenet: vt putà cùm relictum incipit à conditione turpi, vel impossibili negatiuè concepta, quæ est necessaria: vt si cœlum digito non tetigeris, lego 10. vel si hominem non occideris, vel si patrem ab hostibus non redemeris. sed si relictum non inciperet à præcedente conditione turpi, vel impossibili, tunc quantumcunque sequens additio esset necessaria, & possibilis, non valet: quia subiungitur præcepto turpi, & impossibili: vt putà, præ-

tū, præcipio, vt cœlum digito tangas, vel occidas hominem: & si hoc non feceris, lego tibi 10. certè non valet legatum vt nomine pœnæ relictum, quia erat præcepto impossibili, vel turpi adiectum: vt probatur Institut. de legat. §. final. ff. de his quæ pœnæ causa in testa. relin. l.1. C. de his quæ pœ. not. l.1. præsertim autem non videtur sequens dispositio, in qua in modum cuiusdam pœnalitatis ordinatur de bonis capellaniæ distribuendis in anniuersario, si episcopus se intromittat de capellania: quia postquàm capellania ab initio tenuit, certum est quod bona destinata pro capellania transierunt in capellaniam, vel in dominium Christi, seu vniuersalis ecclesiæ, cuius sunt quoad proprietatem bona ecclesiastica: licèt quoad vsumfructum sint futuri capellani ibi instituendi, & quoad administrationem. argumen. eorum quæ notantur in simili de bonis ecclesiæ, per Innocen. extra, de causa possessionis & proprietatis. cùm super. in gloss. 2. iuncto argumento. l. cùm pater. §. fundo. ff. de legat. 2. & si episcopus ibi instituit legitimè, & canonicè, bona ista pertinent ad illum nomine capellaniæ, & illis frui potest, & illa ministrare, quasi facta sint sancta sanctorum. idcirco impossibile est quodammodò propter aliquam dispositionem testatoris talia esse desinant: nec in alios vsus transire: quia dispositio testatoris collata fuit in tempus, quo res desinat esse sua, & suorum hæredum. argumen. bono ad hoc de manum. testa. l. Stichus seruus. pro hoc facit quod notat Innocent. in c. cùm contingat. de foro competent. Item ex talibus testamentorum dispositionibus sequitur magnus iuris canonici & ciuilis, episcoporum & aliorum prælatorũ contemptus: quod nequaquam tolerandum est. ad quod potest induci. ff. de legat. 2. codicillis. §. final. talia enim quantumcunque de se se bona videantur: cùm tamen dicuntur in contemptum alterius, nō sunt toleranda. argumen. ff. de iniur. l. item apud Labeonem. §. generaliter. iunct. nota. per Cyn. C. de iniur. si non connitij. 7. quæstion. 1. in fin. Ergo licet relictum anniuersariorum de se sit bonum, tamen quia factum est pœnaliter, & cum tali modo, non debet valere, sed potiùs reijci, & primæ dispositioni capellaniæ stari: imò potiùs vt ordinationem testatoris quantum de iure poterimus, conformemus, & illam ciuiliter intelligamus. argumen. ff. de seruit. rustic. præd. l. si cui. dicamus testantem intellexisse, & voluisse hæredem suum habere totum, quod de iure in capellania habere possit: vt iuspatronatus, vt sic præsentet debitè episcopo capellanum per illum instituendum: & videatur voluisse episcopum habere totalem dispositionem, vsurpare velle hæredis iuspatronatus iniustè & indebitè derogare: quia tunc ordinabat de annullatione capellaniæ, & de translatione bonorum eius in anniuersarium facienda: non tamen videbatur hæredem suũ voluisse habere, quod de iure habere non posset: scilicet totalem dispositionem & institutionem: nec videatur voluisse habere episcopum, quod de iure habere non debet: ne sic videatur contra ius ordinasse, & elegisse viam ad impugnandum sua iudicia. ff. de testamen. milita. l. 3. nec videatur ius & prælatum suum contempsisse, quod in magnum salutis animæ vergeret detrimentum, cuius fuisse præsertim moriens immemor non videtur. argum. C. ad legem Iul. repetund. l. fina. imò potiùs videatur suam ordinationem iuris interpretationi submittere, & honorem & reuerentiam prælato suo, & iuribus ad ipsam concernentibus cōseruasse, vt sic verborum significatio saltem per largam interpretationem, & conuenientem subauditionem ad intellectum sanum, & bonum & ciuilem debeat applicari. argumen. dict. l. si cui. ff. de seruitut. rustic. prædior. & argumen. ff. ad muni. l. vt gradatim. §. sed si. ff. de leg. 2. vnum ex familia. §. si commissa. de conditio. & demonstratio. cùm auus. ff. de legat. 3. l. nō aliter. C. de inoffic. testam. l. 1. vt † sic illa recipiatur interpretatio, seu significatio quæ vitio caret. ff. de legib. l. in ambiguo. iunct. §. disponat. in authent. de nupt. sic etiam † in iuramento generali habito & confuso, quod recipit interpretationem, & subauditionem iuris, extra, de iureiu. quemadmodum. ff. de oper. libe. l. libertus. C. de non nume. pec. l. fina. ff. qui satis. cog. l. fin. cum multis concord. Sit igitur sensus, cùm dixit testator, quòd dominus Mauden. dictam capellaniam conferre, dare & assignare teneatur, scilicet próut ad eum collatio, datio, seu assignatio potest pertinere de iure. & quod subiũgitur, quòd ordinabat, ne episcopus, vel alius prælatus dictam capellaniam alicui capellano dare, conferre, seu assignare præsumat: sit sensus, quòd hoc non præsumat, indebitè vsurpando iuspatronatus, quod in capellania hæredem suum habere volebat: & cùm congruentiùs sequi poterat pœnalis clausula subiuncta, quæ continet translationem bonorum capellaniæ in anniuersaria facienda sub conditione, quæ sic intellecta, erit possibilis & honesta: & ideò benè valebit dicta translatio ad illum casum. argument. ff. de adi. leg. l. translatio. & l. quod si alij. præsertim cùm fiat translatio in aliam causam piam. argumen. in authent. de sanct. epi. §. sed hoc præsenti. in fin. in vers. si tamen in redemptione captiuorum. argumen. ff. de condit. & demonstrat. l. Titio vsusfructus. in fin. quæ in hac ratione concordat cum l. cùm tale. §. nemo. eodem titul. ad quod in ratione. C. de sacrosanct. eccle. authen. Item si sibi inuicem. cum concordan. Et hanc opinionem satis videntur fundare iura, quæ dicunt, † quòd propter subiectam materiam verba sunt aliter intelligenda, quàm essent secundum eorum proprium significatum, vt sanus haberi possit, & iuri consonus intellectus. ff. locat. l. si vno anno. vbi verbum, donationis, sumitur in improprium significatum propter subiectam materiam. sic etiam habeo in verbo, dari, quod † sumitur pro tradi, quod profertur in contractibus, de quorum natura est sola traditio. ff. de vsufruct. si stipulatus. & tamen ex suo proprio significato denotat dominij translationem, vt l. vbi autem non apparet. §. fina. de verborum obligatione. Institu. de actio. §. sic itaque. sic etiam habeo in verbo, trado, quod † in se non importat dominium, nec translationem dominij: & tamen propter subiectam materiam sumitur pro dari,

[margin numbers in right column, in order: 4, 5, 6, 7, 8]

dari, ſcilicet ſi proferatur in materia, quæ requirit dominij translationem. ff. de verbor. obligat. l. in conuentionalibus. §. fina. ſecundum vnum intellectum. quæ Ita concordat cum l. ſi rem tradi. eodem titul. ſic etiam faciunt l. pro tutore. in conditionibus. ff. de condit. & demonſtratio. l. pater Seuerinam. §. conductionum. vbi verbum,

9 tutorum † ſumitur pro hoc l. non aliter. ff. de legat. 3. extra, de procur. petitio. cum concor. infinitis. In contrarium tamen videretur quòd imò dato quòd præceptum, ſeu diſpoſitio teſtantis prohibentis, & ordinantis, ne epiſcopus poſſit conferre, ſit contra ius: tamen ſubiuncta diſpoſitio de annullatione capellaniæ facta, & translatione fienda in anniuerſaria, teneat: quia licèt prima diſpoſitio tanquam contra ius non teneat: tamen ex quo per ſecundam transfertur legatum in æquè fauorabilem & piam cauſam, ſcilicet anniuerſariorum, ſicut erat primum legatum capellaniæ: videretur quòd deberet tenere ſecunda diſpoſitio: ſic habetur in ſimili ex concord. iurium, vbi legatur mulieri ſub conditione ne nubat, reijcitur conditio, & ſpreta conditione legatum conſequitur: ſed in defectum conditione in alium non transfertur legatum, vel l. cùm tale. §. Meuiæ. ff. de conditio. & demonſtratio. & idem etiam eſſet ſi transferretur in aliam cauſam æquè, vel magis fauorabilem, ſicut eſſent nuptiæ: tunc nunquid valebit translatio? Dicit text. quòd ſic: nec tunc remittitur conditio mulieri. ita eſt text. in l. Titio vſuſfructus. in fin. ff. de conditioni. & demonſtratio. per eundem modum poteſt induci ſi relinquatur fideicommiſſum ab aliquo ſub conditione, ſi liberos non habuerit, & ingreditur monaſteri-

10 um: certè conditio videtur deſerta: † quia monaſterium pro filio computatur. Illud eſt verum ſi iſtud fideicommiſſum non eſſet relictum in cauſam æquè, vel magis fauorabilem: putà in redemptionem captiuorum, vel alimenta pauperum: vel alteri monaſterio relictum, cuius cauſa eſt æquè fauorabilis, vt eſt text. nota. in authen. de ſacroſanct. eccle. §. ſed hoc præſenti. in fine verſic. ſi tamen. Prima opinio videtur mihi eſſe æquior & ſecretior, & de iure verior: non videtur de hoc facienda longa inſtantia: quia videtur caſus pro prima opinio. 10. q. 1. ca. ſi quidam. & facit extra, de teſt. requiſiſti. verſic. ſecùs non tamen video quin per verba prædicta facta fuerit capellania.

Additio.

a Teſtator reliquit. Habes in hac deciſio. de patrono laico, de cuius patroni poteſtat. & priuilegio Felyn. fecit. tractat. qui poſitus eſt poſt eius commentaria ad Decreta, l. dignus quià à quolibet ſtudioſo diligenter legatur. Et adde ad materiam Lambert. in tract. de iure patro. in 9. quæſt. principip. primæ partis, primi libri. verſi. amplia iſtam quæſt. nu. 40.

b Atque vetans. An iſta prohibitio de iure apponi poſſit per fundatores in fundatione capellaniæ, ſeu beneficij, vide Felyn. in c. cùm venerabilis. col. 11. verſicul. amplia ſecundò. extra, de exceptio.

EPITOME.

Teſtator ſi legat pro anniuerſario faciendo certas menſuras annonæ, liberatur hæres cedendo legatario ius exigendi dictaa menſurae ab illis, qui illas ſoluere obligantur.

SVMMARIA.

1 *Hæres an liberetur cedendo legatario ius exigendi certas menſuras annonæ ab illis, qui eas ſoluere obligantur, legatas pro anniuerſario faciendo.*

2 *Teſtator vbi legat certam quantitatem, quam tertius debet, intelligitur eſſe in legato ſolùm debitum à tertio.*

3 *Hæres cedendo actionem legatario quando liberatur.*

4 *Dictio quis, vel qui iuncta verbo tertiæ perſonæ, cùm reſpicit aliquid taxatum in quantitate conſiſtens, facit conditionem: ſecùs ſi iungeretur verbo primæ perſonæ: quia tunc faceret demonſtrationem:*

5 *Legatum vitiatur propter defectum, ſeu falſitatem conditionis.*

6 *Dictio quis vel qui iuncta verba futuri temporis facit conditionem.*

7 *Verbum infinitiuus eſt aptabile ad præſens & futurum, vel etiã præteritum, quamuis ſit modus præſentis temporis.*

8 *Teſtator quando ſub diuerſis conceptionibus legat, & declarat ex quo, vel quando ſoluatur legatum, tunc talis declaratio videtur potiùs fieri cauſa demonſtrationis, quàm taxationis: ſecùs ſi ſub vna conceptione. numer. 9.*

DECISIO II. aliàs 869.

LEgo pro anniuerſario annali, & perpetuo faciendo pro anima mea, & parentum meorum, in eccleſia Murmorien. duas ſummatas annonæ, ad magnam menſuram, quas mihi ſeruiũt Gulielmus & Raymundus fratres pro quodam affirmario, quod habent in tali loco. Quæritur † 1 an hæres liberetur cedendo actiones contra dictos G. & R. vt ſic eccleſia Murmorien. ſeu illam adminiſtrantes, pro anniuerſario debeant per ſe leuare dictas duas ſummatas, & exigere quolibet anno: vel an hæres prædictus per ſe debeat exigere: & anniuerſario faciendo anno quolibet miniſtrare. Item an ſolũ dictum affirmarium pro quo debentur illæ duæ ſommatæ, ſic obligatũ pro dictis duabus ſommatis: vel an tota hereditas teſtatoris, & ſic hęres perpetuò debeat duas ſommatas annonæ pro anniuerſario: vel an ſit liberatus cedẽdo eccleſię ius quod habet, & habebat teſtatur cõtra dictos G. & R. in affirmario illo pro dictis duabus ſommatis, & ad nihil aliud teneatur? Item ſi pro tẽpore non poſſent percipi, vel haberi dictæ ſummatę de affirmario illo, vel propter deteriorationẽ vel minus valentiã dicti affirmarij, pro quo debẽtur illę duæ ſummatę, vel aliàs propter depauperationem dictorum G. & R. ſeu ipſorũ ſucceſſorũ, vel propter guerras vel aliàs: quæritur an hæres de alijs bonis hæreditatis dictã penſionem debeat, ſi ab illis debitoribus non poſſit exi-

sit exigi: & sic non liberetur solùm cedendo a-
ctiones contra illos: imò pro dicta pensione ge-
neraliter tota hæreditas distringatur, si exinde
non possit percipi, vt videntur text. expressissi-
mi. ff. de alie. leg. l. Lucius. ff. de leg. 3. Paulo Cali-
macho. §. final. ff. de lega. 1. l. quidam testator. in
princip. pro quo etiam, quia ista verba non faci-
unt contradictionem, sed potiùs demonstratio-
nem, vt videtur text. ff. de condition. & demon-
stratio. l. in conditinnibus. §. hæc scriptura. versi.
proinde nec illud. Igitur quãquàm exinde dicta
pensio colligi, vel percipi non possit, nihilomi-
nùs aliundè debeantur, quia falsa demonstratio,
&c. ff. de conditio. & demonstratio. l. demonstra-
tio falsa. ad quod C. de fals. causa adiect. l. si non
designata. in fin. & l. final. eodem titul. cum mul-
tis concordan. & quòd suppletio sit fienda, faci-
unt in argument. ff. de tritic. vin. & oleo lega. l. ex
eo. ff. de annuis legat. l. vini falerni. ff. quando di-
es leg. ced. l. Firmio Heliodoro. in princ. ad quod
etiam. ff. de verbor. obliga. l. inter stipulantem. §.
sacram. in ver. si stipulatus fuern. ff. de actio. em-
ptio. l. si quis cùm fundnm. præsertim quia lega-
tum est factum ob causam perpetuam, scilicet pro
anniuersario perpetuo, &c. quod nnn posset esse
perpetunm, nisi dicta pensio perpetuò præstare-
tur. igitur si exinde non possit præstari, vnde il-
lam præstandam demonstrauit testator, præstari
& suppleri debeat aliunde. argument. ad hoc de
annu. le. l. in annuam. in fin. & l. annua. §. à Titio.
in fin. l. penult. cum concord. His tamen non ob-
stantibus teneo contrarium, salno iudicio melio-
ri, & dico quòd hæres plenè erit liberatus ceden-
do actiones anniuersario, siue eius ministris, nec
ad plus teneatur, nisi solùm ad illas duas somma-
tas, quas seruiunt, seu debent dicti Gulielmus &
Raymundus: nec de alijs bonis aliquid suppleri
tenebitur, quantumcunque dicta pensio dimi-
nueretur: dùmodò sine hæredis culpa, quod qui-
dem sic probo, quia certum est legãdo duas som-
matas, quas seruiunt G. & R. videtur legasse duas
sommatas, quas ipsi debent, quia seruiunt, & de-
bent, in hoc proposito idem sunt. Constat autem
2 † quòd cùm testator legat alicui quod alius terti-
us debet, etiam adiecta certa quantitate: vtputà,
legat centum, vel decem, quę Titius debet, quòd
solùm est in legato, quod debet Titius, intantùm
quòd si nihil vel minus debet, vel non debet, tũc
3 nun tenetur aliunde supplere: imò hæres † peni-
tùs liberatur cedendo legatario actiones contra
Titium. est casus ff. de leg. 1. l. si sic. §. 1. versi. quòd
si addiderit. versi. si proinde. in fin. cum l. legaui.
circa medium. ff. de liber. leg. & ibi plenè not. in
gloss. magn. ergo etiam & ita sit in proposito, vt
solùm quod seruinnt. G. & R. id est, quod debét,
seu debeant, & qnod debebũt, videatur legatum,
nec si minus debebunt, vel nihil, aliunde supple-
ri debeat, imò hæres contra eos cedendo actin-
nes penitùs liberetur. Iterùm hoc etiam proba-
4 tur, quia ista dictio, † quis, vel qui, iuncta ver-
bo tertiæ personæ, cùm respicit aliquid taxarum
in quantitate consistens, facit cnnditionem: li-
cèt si iungatur verbo primæ personæ, facit de-
monstrationem: vt verbigratia, si dicatur, lego
tibi, licèt nihil debebam, nihilominus valet le-
gatum, quia illa dictio iungebatur verbo primæ
personæ, scilicèt debeo, & respiciebat aliquid ta-
xatum in quantitate consistens, scilicèt, decem,
& ideò faciebat demonstrationem, quæ licẹ̀t sit
falsa, non vitiat legatum: imò nihilominùs valet,
sed secùs si esset apposita per eundem modum di-
ctio, quæ, verbo tertiæ personæ: vtputà lego ti-
bi decem, quæ Titius mihi debet. sic in legato,
& si nihil vel minus, nihil plus sit in legato: nec
suppleri debet aliundè: quia † defectus seu falli- 5
tas conditionis benè vitiat legatum. & ita con-
cord. l. & si oon dignata. & l. final. C. de fal. cau-
sa adiect. & d. l. si sic. §. 1. primo responso. ff. de le-
ga. 1. & Insti. de leg. §. sed si vxori. cum d. l. si sic. §.
1. in fin. & d. l. legaui. circa med. ff. de lib. leg. cum
ibi not. & hanc concor. dedit Petrus de Bella Per-
tica in originali. ff. de leg. 1. l. Stichum. in illa dist.
quam ibi facit de nomine, quis vel qui, quando
iungitur verbo tertiæ personæ & respiciat ali-
quid taxatum in quantitate consistens, quia te-
stator dixit, lego duas sommatas annonæ, vbi ta-
xauit certa quantitas: & posteà dixit, quas ser-
uiunt G. & R. & ita iungit illud, qnas, cum ver-
bo, seruiunt, qnod est tertiæ personæ, igitur illa
dictio, quas, quæ iungitur verbo tertiæ perso-
næ, & respicit qnaotitatem, scilicèt duarum som-
matarum, facit hic conditionem: vt sic videtur
solùm esse in legato, & si quatenus illi debent,
vel seruiunt, vel debebunt, vel seruient in futu-
rum, & non plus. Item etiam illa dictio, † quis 6
vel qui, iuncta verbo futuri temporis facit con-
ditionem, vt l. Stichum, qui. ff. de leg. 1. iunc. l. nu-
per. §. final. ff. de lega. 3. & not. Petrus de Bellaper-
ca in dicta distinctione, quam ponit in præallc. l.
Stichum. sed additur ista dictio, quas, verbo fu-
turi temporis: cùm ita significat in proposito fu-
turum tempus, sicut præsens: quia illud verbum,
seruiunt, respicit pensiones annuas, quæ non tan-
tùm debentur nunc, sed & in futurum debebnn-
tur, vnde sensus est huius locutionis, lego pensio-
nes, quas tales seruiunt, & seruient in futurum,
hinc est quòd alibi dicitur in alia facultate, quòd
præsens est, cuius pars præteriat, pars verò futu-
ra est, vt ait Priscianus. & pro tanto not. alibi In-
nocen. quòd præsens confusum præsentis non te-
net vsum, quasi innuat, quòd imò interdum ver-
bum præsentis temporis denotat, & comprehen-
dit futurum, vt deducit ad notabile proposi-
tum suum. extrà, de except. c. dilecti. vltra me-
dium. & pro hoc etiam induci potest glo. de ver-
bo infinitiui, † quod est aptabile ad præsens, & 7
futurum, vel etiam præteritum: & tamen modus
est præsentis temporis. vnde bene dicitur, volo
legere, volui legere, volebã legere, vt not. de ver-
bor. obliga. l. vbi. §. stipulatio. super verbo, datu-
rum. Igitur cùm ista dictio, quas, iungatur ver-
bo futuri temporis, saltem quòad virtutem si-
gnificati, concludo, quòd facit conclusionem,
& non demonstratinnem: & sic solùm erit in
legato, quod illi G. & R. debebunt: & nulla de-
bebit fieri suppletio aliunde, vt dictum est. Item
etiam hnc probatur, quia hic testator sub vna o-
ratione legat, & etiam taxat, & declarat quod
legat, & vnde: quia dicit lego duas sommatas,
quas tales mihi seruiuut. Igitur videtur in du-
bio ega-

blo legatum factum fore tractum aliàs taxatum non demonstratum: & illam adiectionem scilicèt, quas seruiunt, quam simul sub vna conceptione cum legato profert, videtur in dubio fecisse causa taxationis, non demonstrationis: probatio patet ex concord. iurium data per Dyn. in l. quidam testamento. ff. de legat. 1. & in l. si ser-
8 uus. §. qui quinque. dicit, quòd † quando sub diuersis conceptionibus testator legat, & declarat, ex quo, vel quando soluatur legatum, tunc talis declaratio videtur fieri potiùs gratia demonstrationis, quàm gratia taxandi, vt sic si exinde solui non possit, solui debeat aliunde. vtputà si dico lego quadraginta aureos Titio, & posteà in alia clausula subiungit, quòd illos XL. aureos vult solui ex XX. debitis à Mæuio, & ex XX. debitis à Caio: certè ista clausula sequens non videtur taxare, nec limitare legatum præcedens, quin si ex istis debitis solui non possit legatum, & ita debeat aliundè: sed solùm demonstrare, vnde faciliùs solui possit legatum. & ita loquuntur leges. ff. de legat. 1. quidam testator. in princ. ff. de an. le. Lucius. & l. Paulo Calimacho. §. final. ff. de lega. 3. se-
9 cùs † autem esset, vbi sub vna conceptione legat, & declarat: vtputà, lego decem quæ Titius mihi debet: vel lego decem quę sunt in archa. quia certè tunc videtur taxare, & limitare, vnde soluatur, & solui debet, quod Titius debet, & quantum debet, & quod est in archa, & non plus: nec aliundè supplendum est. vt dict. l. si sic. §. 1. in fin. & dict. l. si seruus. §. qui quinque. & l. cùm certus. ff. de trit. vin. & oleo lega. & sic potest intelligi l. antepenultim. §. ciuibus ff. de leg. 2. & l. si seruus. §. si quis. sic igitur est in proposito, vt suprà dictum est. ergo &c. Item etiam hoc probatur, quia hic testator videtur legasse certum corpus, scilicèt certi nominis, seu debiti, seu seruitij, scilicèt debitum duarum summatarum annonę, quas fa-
10 ciunt, seu seruiunt. G. & R. Igitur si id † quod legatum est, perierit, vel fuerit diminutum sine culpa hæredis, hæres erit liberatus, nec ampliùs tenebitur. ff. de verbor. oblig. l. si ex legati causa. cum concord. Non obst. contraria. Primò l. Lucius. de alie. lega. nec l. Paulo Calimacho. §. final. nec l. quidam testator. in princi. quia ibi videtur dictum causa demonstrandi, non autem causa taxandi, seu limitandi: quia sub diuersis conceptionibus fiebat, hic verò ideò causa taxationis, quia sub vna conceptione, vt plenè dixi in quarta ratione. Non obstat text. in l. in conditionibus. §. 1. in fin. ff. de conditio. & demonstr. vbi sub vna conceptione legando testator declarabat, scilicèt lego, quicquid mihi dari oportet: & tamen non videtur dici causa taxationis, seu limitationis, nec illa verba faciunt conditionem, seu potiùs demonstrationem, quia dic quòd ibi constabat de voluntate testantis, per quam conditiones reguntur in vltimis voluntatibus, hic nó. vel aliter solult, vt ibi not. quia illa verba ibi non faciunt conditionem, scilicèt quóad impediendam trãsmissionem: sed benè, quóad impediendam taxationem, & limitationem, vt si nihil dari oportet, aliundè non debeatur, vt dicta l. si sic. §. 1. in fin. de leg. 1. non obst. l. ex eo. nec l. legatum. §. vini falerni. nec l. Firmio Heliodoro. nec §. sacram. l. inter stipulantem. quia in illis legibus licèt fiat suppletio ex fructibus annorum sequentium, non tamen debet fieri suppletio ex alijs bonis, vel rebus hæredis, vel debitoris, ex quo fructus certi fundi debebantur. & ita audacter concederem hic, si termini essent consimiles, sed nó sunt. quia hic non legabatur certa quantitas fructuum ex fundo, imò legabatur certum debitum, seu certa annua pensio per G. & R. debita pro fundo, & non potest fieri suppletio ex futuris pensionibus, cùm quolibet anno solùm talem pensionem debeant, & non plus. Non obst. ff. de act. empt. l. si cum fundum. quia ibi ideò aliundè debet præstari propter temerariam assertionem venditorum, qui ibi tot fore asserebant, vt ibi not. hic autem testator non asserebat causam diminutionis pensionis non posse euenire. Non obst. quòd legatum est factum ob causam perpetuam, &cæt. quia istud argumentum non cõcludit, nisi quòd legatum debet esse perpetuum: & illud benè volo quòd perpetuò per anniuersario ista pensio per G. & R. debeatur. & si dicas quòd non perpetuò poterit percipi, si deterioretur pensió vel feudum, dico quòd non debemus inspicere casum aduersæ fortunæ, vt l. Iulianus. ff. qui & à quib. & l. inter stipulantem. §. sacram. de verborum obligatione. & si inspiciatur: ex quo ab initio pensio quæ debebatur, erat perpetua, & poterat deseruire causæ perpetuæ, tamen cedant periculo legatariorũ, & non hæredis: quia solutione eius quod debebatur, id est, cessione actionum & iuriũ contra G. & R. competentium, fuit liberatus, vt suprà probatum est. Non enim videtur testator voluisse hæredem suum duplici onere prægrauasse. argument. l. Titia. §. qui in vlta. ff. de legat. 2. Non obst. l. annonam. nec l. Titia. ff. de ann. leg. quia ibi legabatur certa quantitas in genere per hæredem præstanda: & ideò non est mirum, si propter causam perpetuam ob quam legabatur, hæres perpetuò tenebatur ad illam quantitatem annis singulis præstandam. hic verò legabatur certum nomen seruitij, seu certum debitum quod habebat perpetuam annuam præstationẽ, quod præstando per cessionem actionum & iurium contra illos, qui debent, non est mirum, si hæres sit plenè liberatus, vt d. l. si sic. §. 1. in fi. quia solutione eius quod debetur, omnis tollitur obligatio. Instit. qui. mo. tol. obli. in prin.

SVMMARIA.

1 *Quarta integra detrahi non potest de fideicommisso vniuersali, nisi priùs deductis legatis ad pias causas & sic solùm de residuo.*

2 *Legata non priuilegiata solummodò defalcantur, priuilegiata verò integraliter soluuntur.*

3 *Legata vbi nominatim ab hærede veniunt præstanda, onus ipsorum non pertinet ad fideicommissarium.*

4 *Legatorum omnium onus spectat ad fideicommissarium vniuersalem, quando legata simpliciter relinquuntur, & fideicommissum simpliciter.*

Falcidia

5 *Falcidia detrahitur de legatis desalcabilibus pro non desalcandis, vbi relinquuntur eidem personæ vtraque legata.*

6 *Quarta non detrahitur de fideicommisso vniuersali pro legatis pijs pertinentibus ad onus hæredis.*

DECISIO XII. aliàs 870.

QVædam mulier instituit hæredem maritum suum, & plura alia tam pia legata, quàm alia fecit, & in casu quo moreretur sine liberis, quòd de bonis suis reciperentur quingenti floreni, distribuendi in vsus pios arbitrio executorum suorum: & residuum bonorum suorum veniat ad quendam. Mortuo marito post aditam vxoris hæreditatem sine liberis, successit Petrus ab intestato: qui de hæreditate restituenda dicto T. substituto fideicommissario vniuersali vult detrahere integram quartam Trebellianicam totius hæreditatis, etiam computando, & includendo in hæreditate dicta legata pia: Substitutus verò dicit, quòd quia de illis lega-
a tis pijs nulla Falcidia[a] detrahenda est, illa sunt primò extrahenda, & integra soluenda, & de residuo quod sibi restituetur, solùm est detrahenda quarta illius residui, & non quarta totius hæ-
2 reditatis: quæritur quid iuris? Et videtur † quòd hæres de illo residuo quod est restituendum fideicommissario, possit detrahere integram partem totius hæreditatis: nedum quartam illius residui, quia ad ipsum fideicommissarium vniuersalem pertinet onus omnium legatorum relictorum in testamento, & non propriè ad vnius hæredis: imò hæres restituit fideicommissariam hæreditatem detracta quarta Trebellianica integra, & de residuo quod restituit, scilicèt de dodrante, fideicommissario tenetur soluere integra legata, saltem quatenus bona sufficiant, etiam nulla Falcidia detracta, vt probatur, ff. ad Trebellia. l. 1. §. final. in eodem titul. l. 2. & l. final. cum ibi no. pro ista parte etiam facit, quia quando aliqua sunt legata, quę non possunt desalcari, & alia quę possunt desalcari, detrahitur quarta integra, etiam pro illis quæ non poterant desalcari, vt probatur, ff. ad leg. Falc. l. planè. & l. sequen. §. 1. & no. in l. ex asse. in 1. glo. eod. tit. ergo & hic: licèt legata non possunt desalcari in fideicommissario vniuersali, quod potest desalcari detrahatur integra quarta etiam pro legatis pijs, quæ non poterant desalcari, & sic integra quarta totius hæreditatis. In oppositum arguitur, quia ibi aliqua sunt legata, quæ ratione priuilegij specialis non possunt desalcari: vt est videre legatum in testamento militari, quod valet iure militari: & alia quæ possunt desalcari: vtputà relicta per eundem militem posteà in codicillis non factis in bello, sed in pago, vel ciuitate. de iure communi, † legata priuilegiata soluuntur integraliter, & alia non priuilegiata solummodò desalcantur, nec ne illis detrahitur quarta per priuilegiatum, vt ff. ad legem Falcidiam. l. similes. & l. si post missam. & l. fina. & meliùs de testamento milita. l. si certarũ. §. final. cum l. sequen. Igitur nec hic de fideicommisso vniuersali detrahatur de legatis pijs. pro hoc etiam facit glo. in authen. similiter. C. ad leg. Falcid. quòd Falcidia detrahenda de legatis pijs non onerat alios legatarios, hoc est, non detrahitur de alijs legatis non pijs: nec hic grauabit fideicommissarium vniuersalem. pro hoc etiam facit, ff. de inoffic. testamen. l. Papinianus. §. quarta. pro hoc etiam in argument. ff. de alien. leg. l. 3. §. finali. & de regul. iuris. c. non debet alteri. libro sexto. Quid dicendum? credo quòd in casu præmisso non possit de fideicommisso vniuersali detrahi integra quarta totius hæreditatis, sed duntaxat quarta illius residui, quod substituto restituetur, detractis illis quingentis relictis in vsus pios. Et est ratio, quia ex quo testatrix dicit, quòd residuum bonorum suorum veniret ad substitutum, & priùs mandauerat quingenta recipi: videtur voluisse, quòd legatum illorum quingentorum pertinet ad onus hęredis, & non ad onus fideicommissarij substituti, & erat perindè, ac si reliquisset fideicommissum vniuersale deductis legatis, vel ac si nominatim reliquisset legata ab hærede, & non à fideicommissario vniuersali, attamen de dictis legatis fideicommissum vniuersale relinquitur, vel cùm † nominatim legatur ab hærede, onus legatorum 3
non pertinet ad fideicommissarium, imo legata ad partem per hæredem desalcantur, & fideicommissum ad partem, vt ista probantur. ff. ad Trebellianum. l. cogi. §. inde quæritur. & l. Marcellus. §. Item Pomponius. & eadem l. in principio. quæ ita concordat cum l. sequent. & not. in dict. l. Marcellus. in tertia gloss. & C. ad Trebellianum. l. final. Si igitur ista legata pia censeantur pertinere ad onus hæredum, & non ad onus fideicommissarij vniuersalis, priuilegium eorum non grauabit fideicommissum vniuersale: nec per consequens quarta pro eis detrahetur de ipso: quod esset si integra quarta totius hæreditatis detraheretur de ipso. Nec obstat prima ratio in oppositum facta, cùm dicitur, onus † omni- 4
um legatorum spectare ad onus fideicommissarij vniuersalis: quia illud verum est, cùm relinquuntur legata simpliciter, & fideicommissum simpliciter. sic loquitur l. 1. §. final. & l. final. ff. ad Trebellianum. secùs est cùm relinquuntur nominatim ab hærede: vel cùm fideicommissum vniuersale relinquitur deductis legatis, quia tunc pertinet onus legatorum ad hæredem, non ad fideicommissarium, & quęlibet per se desalcantur, vbi aliàs sunt desalcabilia, vel vbi non sunt desalcabilia, legata non onerant fideicommissum: sicut etiam vbi fideicommissum vniuersale non esset desalcabile, non releuaret legata desalcanda, vt probatur in dict. l. Marcellus. in principio. & §. 1. Non obstat, quod dicitur secundò, quòd † de legatis desalcabilibus detra- 5
hitur falcidia pro non desalcandis: quia illud verum est, vbi relinquuntur eidem personæ vtraque legata, tam desalcabilia, quàm non desalcabilia. sic loquitur l. planè. & l. sequent. §. 1. in oppositum allegat. Nec obstat gloss. l. ex asse. quæ loquitur etiam vbi relinquuntur diuersis personis, quia illa gloss. non est vera, imò reprobatur ibi communiter per Dd. & approbatur gloss. sibi contraria, quæ est in dicta authentica similiter. & tenetur communiter per illam

gloss. &

gloſſ.& per alia iura ſuper hoc allegata, quòd vbi relinquuntur diuerſis perſonis, non detrahitur falcidia de legatis deſaleabilibus, pro non deſalcandis, ſed ſolùm pro ſeipſis. & ita etiam in pro-
6 poſito huius quæſtionis dicam idem, quòd † de fideicommiſſo vniuerſali non detrahetur quarta pro legatis pijs pertinentibus ad onus hæredis.

Additio.

a Nulla falcidia. An autem falcidia ſeu Trebellianica ſit detrahenda de legatis pijs, ſeu de fideicõmiſſo relicto hoſpitali cõſtructo ſine authoritate epiſcopi, vide Paul. de Caſtr. conſ. 298. incip. præſuppoſita pro vera opinione.

De Sepulturis.

SVMMARIA.

1 *Antoniani poſſunt exigere quartam ab eccleſiis ſibi ſoluere conſuetis, licèt tales eccleſiæ erigantur in maiores dignitates.*

2 *Eccleſia parœcialis, ex qua quis percipit ex priuilegio mediam partem funeralium, ſi erigatur in collegiatã, an priuilegiatus habebit quartam debitam à collegiato: vel potiùs ſicut antè à erit ſoluẽda ſibi media pars.*

3 *iniuriam nemini facit, qui vtitur iure ſuo.*

4 *Impetrantibus ad collationem certi epiſcopi, & in eius diœceſi: licèt erigatur noua eccleſia cathedralis, & noua diœceſis, nihilominus ius ſuum ſaluum remanebit.*

DECISIO I. aliàs 871.

1 SVppoſito † quòd ex priuilegio Apoſtolico, & de conſuetudine, Antoniani in Curia Romana de ſepulturis, & funeralibus Curtheſanorum in eccleſijs parœcialibus ſepultorum recipiant mediam partem: in eccleſijs verò collegiatis ſolùm recipiant quartam. Contingit quòd aliquæ eccleſiæ parœciales erectæ ſunt in collegiatas, quæritur
2 poſteà an † Antoniani percipere debeant mediam partem funeralium ſicut priùs, aut ſolùm quartam? Et videtur quòd ſolum quartam, quia facta eſt collegiata ar. ff. de excu. tuto. cum ex oratione, in fi. Item quia mutauit ſtatum. ff. de ſolutio. cùm quis. in prin. pro hoc, extrà, de elect. c. ſtatutum. libr. 6. licèt etiam poſſet induci in contrarium per modum ibi not. per Io. Andr. in nouell. ſuper prima gloſſ. in fin. Item priuilegium & conſuetudo ſtrictè ſunt tenenda in eccleſijs pa-
a rœcialibus ſimpliciter, nec ſunt extendenda [a] in præiudicium tertij ad eccleſias collegiatas. argu. de offi. deleg. c. dilecto. cum ibi not. per Inn. Item priuilegium & conſuetudo prædicta minus volunt grauare collegia propter multitudinem ſeruorum Dei: ergo cùm hic ſit multitudo, & collegium minus grauetur, quia ibi eſt eadẽ ratio. Itẽ etiam creatio in collegium fauorabilis materia, nec odioſa & laudabilis, & de iure licita non cauſa æmulandi, vel nocendi alicui machinata: ergo obtinuit ſuas prærogatiuas, etiam ſi propter hoc occaſionaliter Antonianis præiudicetur, & non ſoluitur eis niſi tertia. arg. l. Proculus. ff. de damno infect. de aqua pluuiali arcẽda. l. ſi in eo. quia
† nemini facit iniuriam, qui vtitur iure ſuo. de e- 3
lect. cùm eccleſia Vulterana. cum concordan. ff. de iure fiſ. l. fiſcus. pro hac parte alleg. ff. de oper. liber. l. operis obligatus. & l. interdum. in fine. & de bon. liber. l. etiam. in princ. item allegat. l. cùm multa. C. de bonis quæ liberis. Item. ff. de cenſib. l. final. §. Imperator noſter. in fine. de leg. 3. ſeruis vrbanis. §. 1. ff. de iure fiſ. ſed accepro vſu togæ. & infinita iura inducuntur ex eo, quòd Papa erigendo aggregauit eam in collegiatam, & annumerare voluit inter alia collegia, quæ conſtat, quòd non ſoluunt niſi quartam, ergo nec iſta. Item pro hoc, quia eccleſia parœcialis videtur vnita collegio: ergo eius aſſumit naturam, extrà, de præbend. c. ſuper eo. libr. 6. Item quia ſepulchrum Curtheſanorum magis obuenit, & frequẽtiùs poſt erectas in collegiatas quàm ante, & hoc propter ſeruitorum & oratorum multiplicitatem & loci vetuſtatem, & ſuffragiorum horarum canonicarum multiplicitatẽ, & decantationem: & ideò cùm ex hoc Antoniani recipiant incrementum, ſecum compenſare poſſunt damnum diminutum mediæ. Nec poſſunt conqueri de collegio, ex quo alio reſpectu maius commodum conſequuntur: nec etiam collegium tenetur eis reſtituere lucrum, quod magis contemplatione collegij illis obuenit, quàm ratione parœcialitatis. ff. ad Trebellianum. l. facta. §. ſi literis. ad legẽ Falcidiam. l. 3. pro hac parte benè facit. C. de adoptioni. l. cũ in adoptionis. C. de inoffic. teſta. l. fin. in fine. Item quia illa verba, in eccleſijs parœcialibus, non poſſunt ſumi generaliter, etiam ſi ſint collegiatæ, quia ſic etiam alia verba quę ſequuntur in themate, in eccleſijs collegiatis, ſumerentur etiam generaliter, ſi eſſent parœciales: quia implicarent contrarietatem, quod non eſt dicendum, imò ſic ſunt intelligenda ne contrarietas implicetur. Sumuntur ergò ſtrictè, ſic pro eccleſijs parœcialibus non collegiatis & collegiatis non parœcialibus. Si ſic, ergo parœcialis eccleſia & collegiata quóad illos non prouidit priuilegium vel conſuetudo: & ideò dimittendæ ſunt tales diſpoſitioni iuris communis: quo iure ſola quarta debetur, & non dimidia. argument. nota. extrà, de ſepulturis. c. certificari. & ibi per Ioannem Andr. in nouell. & per Archidiaconum in eodem titul. c. cùm quis. ſuper verbo, portio. libro ſexto. & per iſtam ſolam rationem credo iſtam partem veriorem ſtantibus talibus terminis, vt ſunt poſiti in themate. Secùs ſi eſſent tales, ſcilicèt quòd Antoniani haberent mediam funeralium de ſepulturis ad eccleſias parœciales: apud alia verò loca ſæcularia, vel regularia haberent quartam: quia etiam illa verba, apud eccleſias parœciales, ſumentur generaliter, etiam ſi eſſent collegiatæ: illa verò, apud alia verò loca ſæcularia, vel regularia, ſumerentur generaliter pro alijs locis non parœcialibus, vt ſit diuerſitas. In contrarium facit, quòd imò debeant percipere mediam, ſicut priùs: quia adhuc remanet parœcialis, ſicut priùs. & licèt honor eius auctus [b] ſit: non tamen eius con- b
ditio

ditio est immutata.ff.de conditio.& demonstra-
tio.l.falsa.§.1.& penultim.pro hoc facit.ff.de ser-
uitu. rusticor.præd.l. certo generi.pro hoc vide-
tur expressus text.in ratione, extrà, de maior. &
obedien. cùm inferior. secundum gloss. intelle-
ctum super verbo,denuntiamus.vel si sequamur
intellectum Innocen. dicendo illam exemptam,
eo quòd creata est in cathedralem ecclesiam, eti-
am adhuc facit pro hac parte: quia ibi est speciale
propter rationem illius text. ergo etiam contra
ius commune: vbi daretur compatibilitas cum
iure pristino non obstante mutatione status, vt
hic: quia non sequitur aliquod inconueniens, si
ius percipiendi mediam,adhuc duret etiam post
erectionem in collegiatam propter hoc: quia ius
Antonianis competens sine facto eorum eis au-
ferri non debet. argumen.l.quod nostrum.de re-
gul. iur. priuilegium enim siue erectio in colle-
gium per principem concessum non debet in ter-
tij præiudicium redundare, vt l.2.§.meritò.& §.si
quis à principe. ff. ne quid in loco publico. cum
4 concordant. Pro hoc,quia † impetrantes ad col-
lationem certi Episcopi, si in eius diœcesi eriga-
tur noua ecclesia cathedralis, & noua diœcesis,
adhuc remanet ius saluum impetrantibus, vt in
extrauag. Io. sedes Apostolica. pro hac parte vi-
detur casus.C.de metropol.Beryt.l.1. in authent.
vt iud.sine quoquo suffr.§.illud in authentic. de
administr. offic. in collatione. §. sed etiam. & §.
hoc ipsum.& quasi per totum.Item vbi in eadem
re côcurrunt duo iura, perinde est ac si concurre-
rent in personis diuersarum. ff. de his qui.vt in-
dig.l.tutor. cum concord. Constat autem quòd
si ius parœciale esset in ecclesia non collegiata,
quòd Antoniani perciperent medietatem: ergo
& nunc, licèt concurrant collegium & parœcia.
Pro hac parte etiam potest induci. C. de episcop.
& cleric.quisquis censibus.& l.ad similitudinem.
Item erectio facta in collegium per principem
habet esse sine præiudicio tertij, scilicèt Antonia-
norum.argumen.l.2.§.si quis à principe.& §. me-
ritò.ff.ne quid in loco public. extrà, de consuet.
c.cùm olim.de relig.do. quia monasterium. vbi
videtur casus de hac quæstione in ratione. Item
cùm Antoniani certent de lucro, videtur Papa
erigêdo ecclesiam in collegiatam liberasse illam
ab illo onere medietatis, quia quoties aliquis di-
sponens aliquem actum in materia lucratiua pri-
mam speciem in aliam honorabiliorem deducit,
vt prima species speciosior, & honorabilior fiat,
materiam primam præsumitur extinguere velle.
argument.ff.de auro & argent. lega.§. final.cum
concordant. Pro ista parte Antonianorum facit
extrà,de censib.c.1.in Clem.Item quia potiùs de-
c betattendi causa originalis: [c] quia ecclesia sancti
Petri originaliter fuit parœcialis ecclesia. ff. ad
municipa. l.libertus. §.præscriptio. & quòd ante
erectionem in ecclesia sancti Petri Antoniani ob-
tinebant ius percipiendi mediam, ergo, &cæt. de
priuileg.dudum.de deci.statuimus.libr.6.& pro
hoc,quia ad hoc ius videtur iam præuecta ista col-
legiata,ergo,&c.ff.de iurisdic.om.iud.cùm quæ-
dam puella.ad municipa.l. incola. de iud. si quis
postquàm.de for.compe.c.postulasti. pro hac e-
tiam parte alleg.ff.de ali.legal.l.2.ff.de tute.l.qui
habet.in princ.ver.quid autem.ff.de pœn.l.1. ex-
trà,de hæret.c. excommunicamus. §. si verò do-
minus.ibi,saluo iure principalis.C.qui po.in pig.
ha.l.fin.extrà,de deci.nuper.§.decernimus.16. q.
1.ecclesiæ.et c.quicunque. ff.de admi. tuto. l.im-
puberi.ibi,nam priuilegiû, &c.de rescrip. quam-
uis.lib.6.de offi.deleg.super eod.25.q.2.§.1.16. q.
1.peruenit.de præb.cum in ecclesia.libr.6.de pri-
uil.c.pastoralis.

ADDITIONES.

Nec sunt extendenda. Adde an dispositio gene- a
ralis comprehendit ecclesias cathedrales,decisi.1.
sup.de fil. presbyt.
Honor eius auctus. Adde quòd honor ecclesiæ b
parœcialis dicitur augeri, si erigatur in collegia-
tam,& sic honor maior est habere locum in eccle-
sia collegiata,quã in parœciali. Adde etiã quod
magnus honor est habere canonicatum in eccle-
sia cathedrali:secundum Rot.decis.2.de fil. pres-
byter.in nouis.& decisi.26.incip.si legatus. tit.de
præbend.sup.in nouis.
Causa originalis. An causa originalis beneficij at- c
tendi debeat, Rota decis.49.sup.de rescrip. repe-
tita sub tit.de præb.decis.5.infr.in antiquiorib.&
adde Philip.Dec.consil.126.incip.in causa domi-
ni Francisci Gentilis.

De Decimis.

SVMMARIA.

1 *Decimæ prædiales temporis præteriti suo tempore non petitæ, de cætero peti non possunt.*
2 *Debitor debet portare debitum ad domum creditoris sine petitione.*

DECISIO L alìàs 25.

NOTA, quòd † vbi petuntur decimæ ab 1
aliquo, & dicitur talem debitorem ces-
sasse à solutione temporis præteriti, nisi
ostendat quòd decimæ fuerint petitæ,
debitor non tenetur, nisi à tempore petititionis,
quia ad decimas prædiales quis non tenetur, nisi
petantur, vt notat Archidiac.in c.1.de decim.lib.
6.ergo debitor non condemnabitur, nisi à tem-
pore petitionis, licèt videatur facere côtrà, quia
decimæ quasi debentur iure naturali,& diuino, [a] a
& quis non potest prætendere ignorantiã quan-
do tales decimæ debeantur, & sic sine petitione
debent offerri, quia † debitor debet portare de- 2
bitum ad domum creditoris [b] sine petitione, vt
notat Innoc. in c. significante.de pign.ad idem,l. b
Iulianus.§.offerri.de actio.empt.facit quod leg.
& not.in c.quæsti.et c.reuertimini. 16. quæst.1. &
vide Modernos in c.dispendiosam. de iudic. in
Clem.quæ actiones competant.no.Ber. in c.cùm
in tua.eodem tit.

ADDITIONES.

Et diuino. Quòd decimę debeantur de iure diui- a
no, nullus sanæ mentis negare potest:cùm mul-
tis in scripturæ sacræ locis, maximè veteris testa-
menti,

menti, decimas dari Deus præceperit. Et quod sponte offerre debeant, habes Exod. cap. 22. circa fin. ibi, Decimas & primitias tuas offerre non tardabis. Et profectò hæc decisio mihi sanè mira videtur, nec fortè tuta in conscientia. Bart. post gl. in l. item. ff. de constit. pecu. Bald. Ang. & Imol. in l. cùm filius. §. fi. ff. de verb. oblig. Specul. in tit. de emptio. §. 1. in fin.

b Domum creditoris. Hinc est quòd creditor non tenetur interpellare debitorem, nisi ex vrbanitate, secundum gloss. singul. in §. sic itaque discretis. in verb. denuotiare. Instit. de actio. Veruntamen si prius fuerit in iudicio conuentus, quàm extra iudicium interpellatus, si in primo termino debitum offerat, & soluat, tunc ipse euitat expensas, emendam, & alia damna, quæ aliàs paterentur, secundum Bald. Ang. Ioan. Fab. & Iason. in l. non ignorat. C. de fructib. & lit. expen. & Ang. in l. 2. C. de obseq. Salic. & Bal. in l. edita. C. de eden. Anto. de But. in c. 1. de libell. oblat. & Dd. in c. nouit. extrà, de iudic.

SVMMARIA.

1 *Maior 14. annis, habet legitimam personam ad petendas decimas, sibi ex priuilegio debitas.*

2 *Decimæ sunt res spirituales, & fructus ipsarum sunt dependentes ab ipsis.*

3 *Decimæ possunt à laico præscribi, non tamen ius decimandi.*

DECISIO II. aliàs 498.

1 NOta † quòd c. si annum. de iudic. libr. 6. locum habet in laico maiore, 14. annis, de defendendo decimas sibi ex priuilegio Apostolico, vt prætenditur, & ante Lateranen. concilium in feudum concessas, propter verba tex. ibi, & alijs

2 causis spiritualibus, & dependentibus ex eisdem. nullum † dubium est, quin decimæ sint res spirituales: & fructus decimarum ex ipsis dependentes, vt notat Io. Mon. ibidem expresè, quòd pos-

3 sunt cadere in laicum, & † etiam præscribi, licèt ius decimandi non: vt not. de præscriptio. c. causam quæ. & de decim. quamuis. per Ber. Et sic fuit determinatum per relationes meas in causa Detrusen.

De Regularibus & translatis ad religionem.

SVMMARIVM.

1 *Mulieres intrantes monasteria, in quibus non fit professio, an gaudeant priuilegio cano. si quis suadente.*

DECISIO I. aliàs 167.

1 NOTA † quòd mulieres [a] aliàs canoni-
2 cè intrantes monasteria, in quibus religio non est approbata, nec ipsæ mulieres profitentur, tales non habent immunitatem, quæ personis ecclesiasticis conceditur, vt verberans eas, vel iniurians sententia canonis non ligetur: cùm tales mulieres religiosæ non sint habitu nec professione, & sic non gaudent immunitate, vt notat Ioannes Andr. in c. dilecta. de maior. & obedien. licèt aliqui velint dicere quòd quamdiu sunt in ecclesia, vel diuino seruitio, vel habeant habitum religiosum, quòd illo tunc gaudere debent. argument. l. stigmata. C. de fabri. libro. 11. & de aquæduc. l. omnes. iunct. l. semper. §. negotiare. ff. de iure immu. nã licèt mulieres tales possint contrahere matrimonium in futurum: tamen quia de præsenti religiosè viuunt, videntur tamen vt aliæ personæ ecclesiasticæ, vt clerici simplices aliquo voto non ligati priuilegio immunitatis gaudere debent, ita tenet Rota.

ADDITIO.

Mulieres. Adde an cõsuetudo excusare possit religiosam beneficium regulare absq; professione tenentem, & an prouideri possit seculari de beneficio regulari per viam postulationis, electionis, collationis, vel alterius cuiuslibet prouisionis, per Panor. in c. 2. de testamen. a

SVMMARIVM.

1 *Canonicus regularis non potest habere præbendam distinctam.*

DECISIO II. aliàs 252.

NOta gloss. Innocen. † quòd canonicus regularis non potest habere præbendam distinctam, cùm non habeat proprium, vt notatur in c. dilectus. in fin. de prebend. & per illam gloss. audiui quòd regularis extra monasterium virtute priuilegij concessi familiaribus cardinalium, non potest petere præbendam suam: quia sua propria non est: licèt aliqui contrà, quia exeundo de monasterio potest præbendam vendere, ergo &c. 1

SVMMARIVM.

1 *Religiosus expectans potest acceptare officia spectantia ad collationem sui abbatis.*

DECISIO III. aliàs 265.

NOta, † quòd vbi religiosus habet expectatiuam ad collationem sui abbatis, talis religiosus potest acceptare hospitale, seu eleemosinariam, quæ pertinet ad collationem abbatis, si talia religiosis sint consueta assignari, maximè si perpetuò assignari consueuerunt, quia c. per literas. de præbend. in Clem. non habet locum in religiosis, vt c. quia contingit. §. religiosorum autem. de religio. domi. & potest esse ratio, quare non habet locum: quia in religiosis beneficia videntur esse eiusdem conditionis: quantum ad hoc: quia sunt per superiorem amouibilia ad nutum regulariter, vt c. præsenti. de officio ordin. cum ibi nota. per Archiac. 1

quod

quod non est in clericis sæcularibus, vt c. vn. de capel.monach.libr.6. ideò noo mirum, cùm hospitale & eleemosinaria fiot ad nutum amouibilia regulariter: si non veniant nomine beneficij, quantum ad clericum impetrãtem: posito quòd io titulum beneficij conferantur, vt notat Ioannes Andr.in c.alleg.super verbo,prouidere.secùs est in religiosis, in quorum personis collatio beneficij, seo hospitale vel administratio eiusdem conditionis videtur esse.

SVMMARIVM.

1 *Professio potest fieri per monachũ in manibus sui abbatis, vel alterius ab eo potestatem habentis.*

DECISIO IIII. aliàs 268.

1 NOta glos.est Innoc.†quòd professio potest fieri per monachum io manibus sui abbatis vel alterius ab abbate potestatem habeotis, vt notatur in c.porrectum. de regula. in gloss. magna. versicul.respondent quidam.& Archid.eod. tit.c.beneficium.super verbo,constet.ad quod c. si religiosus.de electio.libr.6. & ibi per Ioanoem And.licet allegetur constitutio Benedicti dicentis,quòd non valet professio in communi, nisi sit
2 facta in monasterio, & præsente conuentu sub certis solennitatibus. ad quod faciunt oota. per Bernard.in allegat. c. porrectum. vbi constat de constitutiooe illa.

SVMMARIVM.

1 *ingressus monasterium, si infra annum probationis illud exeat, non habebit annum integrum probationis iteratò redeundo ad illud: sed tantum temporis quod restabat de primo tempore.*

DECISIO V. aliàs 286.

1 NOta,†quòd ingrediens religionis ordinem si infra probationis annum exeat: si iteratò post anoum vel aliud interuallum redeat ad religionem eandem & ad monasterium, oon habebit post secundum ingressum integrum annũ, sed tantùm id quod restabat de primo tempore. hoc videtur nota. Archid.in c.non solùm. super verbo,institutus.de regula. libro sexto.quia tempora coniunguntur.argumen.l.necnoo.§.sępius. ex quibus causis maio.& l.final. ff. de abige. licèt videatur facere contrà, quia,posito quòd per partes annus interpolatus fuerit in religione istæ partes non videntur facere annum continuum. argumen.l.sancimus.§.si quis autem.de donatio. iunct.l.si idem cum eodem.de iurisdi.om.iud.& l.si libertus.in fin.de iore patrooa.& pro ista parte facit l.1.§.quoties. versicul. sunt autem. ff. de publican.

SVMMARIVM.

1 *Monachus non habẽs proprium accusans abbatem, debet habere expensas de bonis monasterij, secùs si prosequeretur causam propriam.*

DECISIO VI. aliàs 799.

SCiendum est quòd dicitur in c. ex parte. et c. olim.in fin.de accusatio. quòd † si monachus 1
non habens proprium, nec aliquam administrationem, accusat abbatẽ[a] suum pro vtilitate mo- 2
nasterij, quòd tunc habebit expensas necessarias de rebus monasterij,vt in præallegat. iuribus. Si autem monachus, vel alter religiosus dicti monasterij dicat propriam causam contra dictum abbatẽ,seu monasteriũ,tunc oon habebit expensas à dicto monasterio.& hoc tenet epresſè Inno. in alleg. c.ex parte.in fi.ideò est consilium, quòd ille qui sequitur causam propriam si oon habet de quo viuat, & dicit se esse valdè injuriatum à maiori,quòd supplicet Papæ,quòd sibi prouideat circa expensas habendas.hoc tenet Rota.

ADDITIO.

Accusat abbatem. Qualiter monachus abbatem a
suum accusare possit, scribit Fel. in c.cæterum.de iud.in ver. limita ista in casu.col.5 & de materia huius dec.vide dec.4.inf.de accu.

De Iure patronatus.

SVMMARIVM.

1 *Patrono an currat tempus præsentandi à die vacationis beneficij, vel potius à die notitia.*

DECISIO I. aliàs 38.

NOTA,†quòd patrono[a] currit tempus 1
qood sibi datur ad pręsentãdum à tem- 2
pore, quo est vacatio beneficij: non tamen à tempore scientiæ patroni, vt c. cùm ei quem.de concessio.præben.in Clem.quia imputatur patrono,si non dimisit procuratores, quandò se absentauit: maximè quando longam absentiá habet facere.extrà,de eo qui mit.in poss. causa rei ser.c.fin.cum ibi not.ff.de legationib⁹.l. eundem.cum ibi not.iunct.l.1.de diuer. & temp. pręscrip.& ista fuit communis opinio,licèt Dyn. dixerit contrarium per c. quia diuersitatem. de concessio.præbend. quod not.per Ioann.And.in alleg.c.cùm ei quẽ.in fin.& quod no.in c.licet.de supplen.negligen.præla. Ad quod l.item veniũt. §.petitam.de petition.hæredita. pro prima parte facit,quod not.Archi.in c.licet,super verbo,priuatus.de elec.circa quòd vide Arc.in c.statutum. super verbo,vacauerit.de pręb.lib.6.& vide dec. 13.inf.eo.& dec.35.supr.de præb.

ADDITIO.

Nota quod patrono. Adde decisi.7. Incip.vtrùm a
vacante beneficio.titul,de præbend.infr. in antiquior.

SVMMARIVM.

1 *Patronus excommunicatus non potest præsentare, & quid de laico patrono.*

DECISIO II. aliàs 161.

1 NOta † quòd patronus excommunicatus[a] non potest præsentare, maximè si sit clericus, quia ex præsentatione facta per clericum ius videtur acquiri, sed non per laicum. sic not. in c. dilectus. de off. le. & per Arch. in c. 1. de init. lib. 6. licèt videretur contrà: quia per præsentationem præsentato nihil acquiritur, imò magis aliqnid ab eo decrescit: quare videtur quòd possit præsentare. arg. no. per Arch. in c. pia. de excep. lib. 6. super verbo, excluduntur. ad quod l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad Trebel. & vide decis. 8. & 9. infrà, de senten. excommun. & dec. 1. sup. de institu.

ADDITIO.

a Patronus excommunicatus. Adde dec. 1. supr. de instl. repetitam decis. 2. de iure patro. inf. in antiquis. & Adde Panor. in rubr. de iud. col. 3. ver. sed præsentare non est ius spirituale. & an executor excommunicatus possit prouidere acceptanti. dec. 9. inf. de senten. excommun.

SVMMARIVM.

1 *Extrauagans execrabilis, non habet locum in patrono laico quóad pœnas.*

DECISIO III. aliàs 232.

1 NOta † extrauagans, execrabilis & eius pœna posita in fin. non habet locum in laico patrono, quando per culpam non prouidetur: secùs si per negligentiam non confertur. & quia negligétia deuoluit ius laicale patronatus ad superiorem, vt c. a. de supplenda negligentia prælatorum. Genze. tamen tenet in allegato c. execrabilis. quòd pœna illius decre. ligat patronos laicos pro illa vice, qua vacat. vide Henricum, in c. auditis. de electioni.

SVMMARIVM.

1 *Iuris patronatus expreßio non est necessaria in venditione territorij, & quid si exprimatur?*

DECISIO IIII. aliàs 239.

1 NOta, † quòd vbi venditur territorium, non est exprimendum iuspatronatus, & licèt dicendo, vendo tibi territorium cum iure patronatus, dubitetur, an isto casu veniat iuspatronatus, dic vt in c. 1. de iure patronat. libro sexto. per Ioan. And.

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus acquiritur eo ipso quòd beneficium construitur cum authoritate episcopi.*

DECISIO V. aliàs 255.

1 NOta † quòd licèt aliqui dicant, quòd iuspatronatus nó acquiratur simpliciter fundatione, dotatione, vel ædificatione, nisi fundator expresse retinuerit sibi iuspatronatus. c. significauit. de testam. & tria iura quæ acquirit patronus, habes in c. nobis. de iure patrona. & in princ. dicti c. nobis. dicitur, quod eo ipso quòd quis cóstruit beneficium cum authoritate episcopi, acquirit iuspatronatus in illo, & sic prædicta opinio non videtur vera, nec c. significauit. probat hoc, ad quod allegatur.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus à pupillo maiore infante præfertur præsentato à tutore.*

DECISIO VI. aliàs 321.

NOta gloss. Ioann. Andr. in c. ex eo. de elect. libr. 6. quòd † præsentatus à pupillo a maiore infante, præfertur præsentato à tutore eiusdem pupilli, si tutor alium præsentauerit: quia pupillus habet maius ius, quá tutor, licèt videatur contrà, quia tutor habet administrationem, sed dic vt ibi. 1

ADDITIO.

A pupillo. Adde quæ accumulaui super decis. 10. inci. fuit dubitatum, vtrùm valeret consuetudo. hoc tit. sup. in nouis. a

SVMMARIA.

1 *Præsentati renuntiatio in manibus patroni facta ante institutionem an valeat?*
2 *Præsentatio dat ius ad rem.*
3 *Renuntiari potest iuri ad rem.*

DECISIO VII. aliàs 329.

NOTA, † [a] quòd vbi quis est præsentatus à patrono: licèt præsentatio est recepta à superiore, valet renuntiatio facta solum per præsentatum coram solo patrono: maximè quando superiori non potest aliquod præiudicium afferri per renuntiationem. arg. not. per Ioann. Andr. in c. si electi. de elect. libr. 6. Nam † per præsentationem ius ad rem quæritur, non in re, modo vbi est quæsitum ius in beneficio: vt est videre in præsentatione sola, vt in c. dilectus. de off. leg. cum ibi no. per Inno. tali † iuri quæsito ad rem, & non in re potest quis renūtiare: posito quòd non renuntiet in manibus non collatoris, secùs si ius esset in rem quæsitum. arg. no. per Archi. in c. deliberatione. de offi. leg. lib. 6. & quod no. Inno. in c. quòd in dubijs. de renunt. sic intellige. §. verum. in authen. de defen. ciui. & l. legatus. de off. præsid. vide deci. 8. de renuntia. sup. 1 a 2 3

ADDITIO.

Nota. Adde Curt. in trac. iurispatronatus. in versicul. honorificium. colum. 30. & decis. 8. de iure patron. sup. in nouis. & decis. 4. tit. de renun. inf. in antiquiorib. a

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus beguinarum censetur iuspatronatus ecclesiasticum.*

DECISIO VIII. aliàs 332.

1 NOta,† quòd clericus,[a] cui est collatum be-
a neficium etiam reseruatum, posito quòd
illud beneficium pertineat ad collationem, seu
b præsentationem beguinarum, [b] tale beneficium
potest licitè retinere: posito quòd in collatione
non fiat mentio, quòd ad beguinas seculares ius-
patronatus pertinebat, quia posito quòd tales be-
guinæ sint sæculares, religiosè tamen viuunt, &
habitum portant religiosum: ideò non videntur
merè laicę: quia licèt sint laicæ, tamen propter re-
ligionem quam habent, videntur facere collegi-
um. arg. no. in c. cùm ab ecclesiarum. de off. ordi.
iuncta l. 1. de colleg. illici. vt dicimus in simili,
quòd fratres minores & Cisterçien. sunt laici, vt
no. Innoc. in c. 1. de celeb. mis. et c. ex eo. de elect.
per Arch. lib. 6. Nec obstat quòd notant Dd. in c.
2. de præben. lib. 6. quia loquuntur in merè laico
non habente religionem, nec faciente vnitatem,
vel collegium. Item istæ beguinæ vt miserabiles
personæ coram ecclesiastico sunt conueniendæ,
vt viduæ personæ, & aliæ. c. ex tenore. de for. cō-
pet. & ideò merè non videntur personæ laicę, seu
sæculares, maximè cùm portent habitum. & tali-
bus iniuriando quis incideret in sententiam ca-
nonis. sic intelliguntur not. per Io. And. in c. dile-
cta. de maiori. & obedien.

ADDITIONES.

a Clericus. Adde Fel. in c. accedentis. col. 2. de præ-
scrip. Paris. cons. 40. nu. 14. vol. 3.
b Beguinarum. De hoc genere mulierum habetur
text. in Clem. 1. & quod ibi no. de reli. domi. & de
ad nostram. de hær. vbi etiam vide de Biguardis.
& adde Felyn. in tracta. quando lite. aposto. &c.
colum 7.

SVMMARIVM.

1 *Patronus potest præsentare ad beneficium vacans de iure, licèt non vacet de facto.*

DECISIO IX. aliàs 365.

1 NOta, † nunquid patronus[a] possit præsen-
a tare ad beneficium vacans de iure, sed non
de facto, sicut & collator posset illud conferre.
per c. licèt episcopus. de præben. libr. 6. facit quia
si de tali beneficio potest fieri, quòd est plus, sci-
licèt collatio, & vtique quod est minus. In oppo-
situm videtur facere quod no. per Inn. in c. quali-
ter. de accu. in ver. adinuicem. circa fi. vers. credi-
mus. ibi, clerici. sed ibi non erat priuatus per sen-
tentiam. vide dec. 15. sup. de probatio.

ADDITIO.

a Nunquid patronus. Adde decis. 5. de rer permut.
supr. in nouis. Felyn. in c. cùm ex officij. colum.
15. versicul. noua & vltima. de præscript. Oldra.
consil. 306.

EPITOME.

Patronus si non præsentat intra tempus, collatio interim per episcopum facta tenet.

SVMMARIA.

1 *Patronus laicus habet tempus quadrimestre ad præsentandum, semestre autem si sit clericus.*

2 *Patrono tempus quadrimestre quomodo cōputari debeat, an secundum numerum mensium literarum, an secundum dies anni?*

3 *Patronum licet appareat non præsentasse aliquem, an collatio facta ab ordinario infrà tempus præsentandi, valeat? per tot.*

4 *Patronus laicus parum, vel nullum ius habet, vel saltem debile in dispositione beneficij.*

5 *Ratum habere non possum, quod meo nomine non est factum.*

6 *Authoritatis quæ sunt, si fiant non suo tempore non valent.*

DECISIO X. aliàs 528.

NOta infrà tempus patroni Episcopus con-
fert beneficium alicui, posteà † patronus[a] 1
nullum præsentauit infrà tempus quadrimestre, a
scilicèt laicus, vel semestre, scilicèt clericus. qui-
dam alius posteà impetrauit à Papa illud benefi-
cium, si non fuerit alteri ius quæsitum: quæri-
tur [b] an ei, cui contulerat Episcopus, fuerit ius b
quæsitum, vt iste Apostolicus non debeat habe-
re, vel an iste appellans sit potior, tanquàm illi
ordinario nullum fuerit ius quæsitum? Et magis
dilatetur dubium. Pono casum prout erat in fa-
cto in Palatio: Cùm ad quendam patronum spe-
ctaret præsentatio cuiusdam beneficij, & vaca-
uit certa die: Episcopus prætendens patronum
non præsentasse infrà tempus debitum: sic quasi
ad se iure deuoluto spectare dispositionem be-
neficij, vltima die temporis infrà quod patro-
nus poterat præsentare, vt iure deuoluto, cōtulit
ecclesiam cuidam: patronus autem nullum præ-
sentauit alium: quidā aūt alius posteà impetrauit
illud beneficiū, si non foret alteri ius quæsitum:
quæritur quis ipsorum sit potior? Et circa hoc
qualiter † debeat cōputari tempus patroni qua- 2
drimestre, vel semestre, an secundum numerum
mensium literarum, an secundum dies anni, vel
an pro mense debeant 30. dies, vel. 31. dies. Circa
quod pro nunc nō insisto: sed remitto ad plenis-
simè not. per Hosti. de suppl. negli. præla. c. licet.
per Io. Andr. de elect. c. quam sit. lib. 6. per Dd. ff.
de reg. iur. l. vbi lex. Sed veniendo ad q. & suppo-
nendo, quòd vltima die patroni Episcopus con-
tulit tanquā iure deuoluto: vtrùm † quia patro- 3
nus posteà nullum, nec antè præsentauit, teneat
[c] collatio Episcopi? Quidam, & in hac opin. fuit c
maior pars, distinguebant inter patronum laicū
& clericum: & dicebant, quòd collatio facta infrà
tempus patroni clerici sit nulla ipso iure: & quòd
non ratificetur, nec validetur propter negligen-
tiam patroni subsecutam: quia quod ab initio

nullum est tractu tẽporis non confirmatur: secùs
in collatione facta infra tempus patroni laici. Et
reddebant causam & rationem diuersitatis: quia
4 † patronus laicus part... vel nullum ius habet, vel
saltem debile in dispositi... c beneficij: & quic-
quid habet est de gratia: & tot... s dispositio cen-
setur ad Episcopum pertinere pot... iuxt. no. in
c. quoniam. de iur. patr. per Host. & ideò collatio
Episcopi censetur validior: præsertim, quia ma-
ius ius habet in concessione prælatus, quàm in
præsentatione patronus. de offi. legat. c. dilectus.
Quidam verò alij indistinctè dicebant collatio-
nem Episcopi esse validã, ex quo patronus infra
tempus debitum nullum præsentauit: & dicebãt
eam ab initio tenuisse ipso iure, quantumcunque
fuisset facta infra tẽpus patroni, licèt si patronus
alium infra tempus præsentaret instãte patrono,
eius collatio esset cassanda, & irritanda. arg. not.
per Inn. de re iud. c. cùm, Bertoldus in 3. gl. sua in
fin. Mihi tamen, & multis alijs videbatur, quòd
collatio Episcopi facta infra tempus certum cu-
iuscunque patroni siue laici, siue clerici, sit nulla
ipso iure. 16. q. 7. c. decernimus. & no. per Host. de
iur. patron. c. ex insinuatione, & sic intelligi debet
c. illud. in fi. eo. titul. & ibi dixi post Host. Tamen
videbatur mihi quòd licèt sit nulla, si patronus ei
consentiat, siue tacitè siue expressè, quòd per eius
ratificationem validatur. argum. no. per Host. in
sum. de iure pat. §. fin. ver. quod si ecclesia. ibi, nec
obst. &c. cùm dicit, nec enim interest, vtrùm ab
initio consentiat, vel ex postfacto quoad hoc, vt
sine consensu suo ordinata non videatur, &cæt.
tunc enim ex quo cessat causa impediens eam, &
superuenit causa confirmans: licèt fortè nulla ab
initio, benè potest validari. arg. l. per fundum. &
l. fi. ff. de serui. rust. prædio. & l. obseruare. §. fi. de
offi. procon. & no. per Dyn. & Dd. in reg. non fir-
matur. de reg. iur. lib. 6. Tamen in proposito præ-
missæ quæstionis quia Episcopus contulit iure
deuoluto: non credo quòd vnquàm voluerit, ex
quo reuera ad Episcopum non erat deuoluta po-
testas. argum. extrà, de concess. præbend. c. ex par-
te. cum ibi not. per Host. super verb. consilij. nec
sequens patroni ratificatió, vel assensus tacitus,
vel expressus validabit eam: quia non fuerat fa-
cta, vt ex illo iure, nec ex illa potestate Episcopi,
ad cuius vigorem requiretur consensus patroni:
imò erat facta iure deuoluto, & quasi in negligen
tiam, & pœnam patroni: & ideò quia nihil erat fa
ctum vt eius nomine, non potest per eum ratifi-
5 cari, quia † quod meo nomine non est factum,
ratum habere non possum: secùs autem esset, vt
prædixi, si Episcopus iure non deuoluto, sed vt
iure ordinario & originali, quod habet circa di-
spositionem beneficij contulisset, quia tunc licèt
non posset, nec deberet disponere, nisi de consen
su, vel ad præsentationem patroni: tamen quia
iure originali ordinario disponit, videtur in du-
bio disponere vt iure suo: & vt iure & nomine pa
troni, vt quasi sperans, & credens patrono com-
placere, & quasi sub tacita conditione, si sibi pla-
cuerit, vel aliter interpretetur, ne aliter interpre-
tando videatur illicitè, & inutiliter disponere, &
quasi eligere viam ad impugnandum suam di-
spositionem, quòd non esset præsumendum. arg.
l. ... ff. de testa. mil. & pro hoc facit in simili, de his
q. æ fiunt à præla. c. ea noscitur. cùm dicitur in-
telligi, dicunt quod fiat de collegiorum suorum
consensu: & sic tanquàm factum nomine eius po-
test ratificari per patronum: cùm enim ea quæ
circa dispositionem beneficij debent interuenire
ex parte patroni, potiùs teneren ex parte consen
sus: & censetur iure consensus, quòd sint autho-
ritatis, & per consequens cùm ea quę sunt consen
sus possint interuenire ex postfacto, d & ea quæ d
sunt authoritatis debeãt interuenire ante actum,
vel potiùs in ipso actu, iuxta no. per Io. Andr. de
rebus eccle. non alienand. c. dudum. super verbo,
tractatus. vnde potest patronus posteà consenti-
endo tacitè, vel expressè validare collationem
Episcopi. Pro hoc in simili de his quæ fiunt à pre-
la. cùm vos. de præb. c. cùm in ecclesijs. lib. 6. vnde
facit quod no. Inno. de elect. c. ecclesia. 2. ibi, cùm
dicit. Item not. hic quod ille cuius nomine nõ est
gestum &c. & pro hoc de iure patro. c. cum. et c.
suggestum. Nec obst. ad præmissa, si dicas contra
præcedens membrum, quando Episcopus contu-
tulit iure deuoluto, quòd etiam videtur contu-
lisse meliori modo, quo potuit & sic etiam ex po
testate iuris, & authoritate originali, ad quã con-
currere debet patroni consensus. arg. no. in c. cùm
ex officij. de præscri. per Inn. & sic quam nomine
etiam patroni, vt dictum est in secũdo membro:
& sic posset per patronum ratificari, quia dico, quòd
cùm Episcopus contulit iure deuoluto expressè
videtur abijcere consensum patroni. supponit e-
nim eum priuatum iure suo, & totam potestatem
ad se deuolutam, & ideò non potest dici, quòd e-
ius nomine tunc aliquid disponat, & per conse-
quens nec per eum nõ nomine suo gestum, pote-
rit ratum haberi, vt no. Inn. in d. c. cum ex officij.
de præscript. facit ad propositum, quia ibi vtraq;
potestas, & opinata & vera erant propriè, & nihil
nomine alieno gerebatur, nec ibi agitur de rati-
habitione actus alterius, per quem actus gestus
debeat validari. Cõcludendo ergo ex præmissis,
credo quòd collatio Episcopi facta infra tempus
patroni, vt iure deuoluto, sit nulla ipso iure, vt d.
c. decernimus 16. q. 7. & vt esset valida, crederem
quòd esset opus noua collatione lapso tẽpore patro-
ni. Vnde facit id quod not. Ioan. Andr. in nouell.
tit. de præbend. & digni. c. statutum. libr. 6. super
verbo, post mensem. Nam dispositio Episcopi
quæ dependet ab authoritate, & se tenet ex parte co-
rum, quæ sunt authoritatis, oportet quod fiat tẽ-
pore debito: quia † ea quæ sunt authoritatis non 6
suo tempore facta, non valent: quia authoritas
semper interuenire debet in ipso actu, tempore
quo actus potest, & debet fieri. Concludo insu-
per quòd talis collatio vt iure deuoluto facta,
non potest per frequentem patroni consensum
validari, & per consequens concludo in quęstio-
ne, quòd Apostolicus in hoc casu esset potior, ex
quo per collationem Episcopi ei cui contulit,
non fuit ius quęsitum. Secùs dicerem vbi Episco-
pus non contulisset vt iure deuoluto: sed simpli-
citer, vt iure ordinario primæuo, & originali,
quia tunc per tacitum vel expressum consensum
patroni superuenientem ante impetrationem A-
postolici fuisset collatio valida.

ADDI-

ADDITIONES.

a Patronus. Vide Io.Firmian.tract. de episcopis.in a.parte. 4.lib.versi. vigesimò sextò quæro,si episcopus,&c.tit.de potesta.& authorita.episc.circa spiritualia. vbi videtur tenere quòd collatio facta per episcopum pendente tempore,concesso patrono ad præsentandum,non valet,etiamsi patronus nullum præsentauerit. Sed contrarium est verius.& ita hic videtur decidi. Vide quæ amplè accumulaui in meo consil.incip.vacante prioratu,&c.

b Quæritur. Adde hic quod voluit Roma.consil. 423. quod patroni præsentatio quam patronus asserit esse factam de illo quem inuestiuit intra tempus debitum præsumitur interuenisse, si patronus non contradicat.

c Teneat. Dic in terminis huius propositæ quæstionis quòd episcopi collatio facta iure deuoluto, cùm tamen deuolutio causata non esset, non tenet,rationibus sequentibus.Prima est,quia in collatione episcopi de qua fit hic mētio, fuit expressus falsus modus,sub quo,&non sub alio iste episcopus istud beneficium patronatum contulit. quo casu dicta collatio viribus subsistere non potuit, nisi fuisset adiecta clausula aut alio quouis modo, &c. qua quidem clausula possunt vti episcopi,&alij ordinarij collatores in eorum collationibus, cùm hoc eis à iure non sit prohibitum, secundum glo.in §.visum fuit.in verb. alio quouis modo.tit.de causis. in Pragmat.sanctio. quia vno modo expresso non venit alius modus.c.susceptum.de rescrip.lib.6.Secunda, quia iste episcopus elegit viā ad impugnandū suam collationem:& ideò est sibi imputandum.l.3.ff. de milit. testa. Tertia,quia iste episcopus poterat conferre illud beneficiū iure ordinario validè,& tamē cōtulit iure deuoluto nulliter.& ideò non valet talis collationis actus. Hinc est quòd volens explicare actum vno modo, si eligat aliū modum incompetentem nihil agere videtur, cùm corruat eius actus.c.ex parte.& ibi Host.Panor. & Dd.de concess.præb. Quarta,quia si facio actum,quem facere non possum, non valet ille actus eo modo quo facere possum:quia quod nolui,potui,&c.l. multum interest.C.si quis alter. vel sibi.c.cùm super.de off.deleg. Quinta,quia vbi quis potest & debet facere aliquem actum sub certa qualitate necessaria ad illum actum, si faciat sub alia, non valet actus.l. Lucius.ff.de fideicommis.liber. l.1. §.si quis simpliciter.ff. de ver.obl.§.præterea. Instit.de inutili stipulat. c. cùm aliquibus. c. susceptum.lib.6.c.hi qui authoritate. de præb.eo. lib. & not.Henr.in c.cùm dilectus.de iur.patron. vbi dicit, quòd si prælatus præsentatum de patrono instituit.non sub titul.& qual.præsentationis,sed aliàs iure suo,perinde est ac si ipsum præsentatum nullo modo instituisset nec valet institutio. Sexta, validitas cuiuscunque actus dependet à voluntate & potestate agentis & altero illorum deficiente nihil solidè explicari potest.d. l.multum interest, & d.c.cum super. Septima quia si iudex fert sententiam exprimendo causam non concludentem,illa sententia est nulla,licèt ex causa non expressa posset iustificari, secundùm Dd. in d. c. ex parte.Octaua, peccatum in modo faciendi vitiat actū.c. Pisanis.extrà,de resti.spol.c.vt nostrū. vt eccl.benef.facit l.qui in aliena.&l.is qui putat. & l.si is ad quem.& ibi Bar.ff.dē acqu.hær. Nonò facit,l.an inutilis.ff.de excep.&l.si vnus.§.pen.ff. de pact. vbi acceptilatio inutilis ratione formæ non habet vim taciti pacti. Decimò faciunt not. per Host.& Ant.de But.in c.cùm ex officij,extrà, de præscri.vbi dicunt, quòd si ordinarius credēs se habere iurisdictionem delegatam, & non habet si procedat vt delegatus, non valebit processus ratione ordinariæ iurisdictionis & potestatis quam habet.& sentit glo.in c.ex literis.de off.dele.quia in delegata deficiebat potestas:in ordinaria verò deficiebat voluntas, cùm non intēderet procederet potestate ordinaria. Vndecimò faciunt no.per Bar.& Bal.in l.1.C.qui pro sua iurisdi.vbi dicunt quòd si aliàs habēti iurisdictionem fit delegatio,& partes hoc scientes litigant coram illo, si ille processit vt delegatus, non valebit processus. Adde Roma.consi.343.

d Ex post facto. Vide Panor.in c.licèt.extra,da regularib.

EPITOME.

Beneficiū ad effectū vt cadat sub gratia expectantis, an sufficiat quòd ante gratiam fuerit fundatū, licèt consensus & authoritas Episcopi superueniat post obtentam gratiam expectantis.

SVMMARIA.

1 *Expectans ad collationem Episcopi, an poterit acceptare beneficium fundatū ante datam sua expectatiua,licèt authoritas & consensus Episcopi circa fundationem dicti beneficij interuenerit post obtemā suam gratiam.*
2 *Principium est potissima pars rei.*
3 *Spes attenditur, quia quod est in spe,quasi indubitatū censetur in actu.*
4 *Anima rationabilis est forma hominis.*
5 *Forma est qua dat esse rei.*
5 *Inceptum non debet reputari factum.*
7 *Confirmans dicitur dare.*

DECISIO II. aliàs 545.

Quidam† patronus fundauit quoddā beneficiū perpetuū, in quadam capella cuiusdā ecclesiæ dando dotē, seu perpetuos redditus annuos:& ordinādo, quòd ibi deberet esse vnus perpetuus sacerdos, qui haberet pro anima celebrare: & in horis canonicis in ecclesia seruire, & esset ibi perpetuum beneficium, in titulum perpetui beneficij conferendi:& quòd spectaret ad collationem episcopi, antequàm episcopus seu superior ad quem pertinebit, fundationem seu institutionem ipsius beneficij approbaret:&vt vt etiam perpetum beneficium decerneret, seu ipsum in beneficium ecclesiasticum institueret, ergo impetraui ad collationē Episcopi,post gratiam meam Episcopus prædicti beneficij fundationē approbauit,& illud in perpetuum beneficium ecclesiasticum instituit iuxta fundationem, & ordinationem fundatoris:ego tunc illud acceptaui,tanquam cadens sub gratia mea, opponitur mihi quod 1

 non

non cadat sub gratia mea tanquem creatum post datam literarum mearum.per c.literas. de rescriptis. in Clem.ego dico quòd imò cadit:quia ante gratiam meam fundatum, & dotatum, licèt non esset per episcopum approbatum seu confirmatum, & sic ante gratiam meam censebatur creatum,quæritur quid iuris? Et videtur quòd cadat sub gratia mea,quia principium & fundamentũ ante gratiam meam fuerit factum:ergo &c. quia
2 †principium est potissima pars rei.de origine iuris.l.1. Et præsertim fundamentũ tale sine quo superædificari non potest.arg.l.egi.ff. de exceptio. rei iudica. & quòd ante gratiam meam erat factum, habebatur instar operis facti:igitur &c. ff. de operis noui nuntia. l. stipulatio. §. opus.quia ex quo ante fuit inceptum, videtur perfectũ.arg. ff.de auro & argen.le.l.& si non sit. §. quid ergo. cum concor.ibi alle. Pro hoc potest induci istud brocardicum, quòd inspicitur origo & initium, de quo,de electiõn.dudum. ff.de verb.obl.l.si filius.pro hoc potest induci id brocardicum, inspicitur causa originalis.ff.de donationib.qui verò. quod concordat pro hoc, quia cinctus videtur, qui de proximo cingendus est. ar.de testa.mili.l. penul.sic etiam dictum beneficium ante gratiam meam factum,seu creatũ videtur,ex quo de proximo confirmandum & approbandum erat. Ad hoc etiam faciunt concordantię in d.l.penultim. per gloss.allegat. pro hoc, quia partus conceptus videtur natus.arg l.qui in vtero.ff.de statu hom. qui filij sint legitimi.c. 2. Pro hoc etiam facit, quia ante gratiam meam beneficium fundatum erat: & sic orta causa seu ratio futuræ approbationis, ergo talis ortus multum attenditur: sicut dicitur in simili orto incendio.ff.ad leg.Aquil. si quis fumo.§.fi.& ff.quod vi aut clam.l.si alius.§. est & alia.versi.si quid tamen. ibi, quòd si nullo, &c.pro hoc etiam facit.ff.de pig.act.l.si rem.§.fi. cum ibi no.per gloss. Item erat tunc beneficium in spe quasi indubitata confirmandũ, ex quo rationabiliter erat fundatum. ergo perinde sit ac si
3 tunc fuisset confirmãdum:quia † quod est in spe, quasi indubitatum censetur in actu. & ideò mulier censetur domina dotis, aut rei quæ est in spe domina.ar.ff.qui satisda.cog.l.sciendum.§.si fundus. C.de iure dot.l.in rebus.& ad hoc videntur omnes concordare, quos ad hanc viam allegaui. ff.de testa.mili.l.neque enim.§. deportari.præsertim quia dominus in cuius honore beneficiũ fundatum erat iam illud acceptasse, & confirmasse videbatur tunc,& incontinẽti cùm per fundatorem nouit inquantũ sunt bona illa acceptet:cùm enim de actu ei beneficiato agitur ipse patiendo consentire videtur,qui etiam posset, si vellet impedire.facit ad hoc quod no.per Cy.de sacrosan. eccl.illud.innct.no.per Inn.de elect.in Genes. & per gl.in reg.iur.qui tacet. ergo cùm non restaret nisi dudum ministeriũ episcopi, declarãtis illud debere esse beneficium,prout rationabiliter fundatum erat:&per consequens de eo acceptare videtur quòd ante gratiam satis possit dici creatũ saltem approbatione diuina quasi facta episcopi confirmantis, posteà nihil noui facit, sed quod priùs factum erat declaret.ar.ff.si serui.ven.sicuti.§.sed si quæratur. ff.de acquir.rer.do.adeò.§. cùm quis.In oppositum videtur,quia imò nõ cadit sub gratia,quasi post gratiam meam creatum seu formatũ fuerit beneficium,quia nõ antè [a] beneficium potest dici essentialiter beneficiũ ecclesiasticum,quã possit in titulum assignari: nec esse ius speciale, quàm per episcopum fuerit confirmatũ,& approbatum,seu institutũ: patet,quia ad eum, vel saltem ad eius superiorẽ pertinet institutio,seu creatio beneficij, vel iuriũ spiritualium & eorũ tractatio.ar.ff.de rerũ diui.l.1.§.sacra. in prin.& meliùs. Insti. de rer.diui.§.sacræ.in auth. vt nullus fabri. §.1.col.5.in authen. de sanct.episco.§.si quis oratorij, & extrà, de iu.decernimus. 3
et c.quãto.de relig. domi.c.ad hæc. de cõse.dis.1. nemo. & per episcopũ vel superiorẽ eius, ad quẽ pertinet in materia per fundatorẽ priùs destinata introducitur,& creatur forma beneficialis,per quam res istæ, quæ priùs erant prophanæ,& iuris prophani, efficiuntur iuris spiritualis, & diuini, & spirituales,& diuinæ seu informatæ iure spirituali per quam formam sic introductam distinguuntur specificè à cæteris rebus non beneficialibus & prophanis. sic est in embrione postquàm formatum,& organisatum in vẽtre matris introducitur &creatur à Deo anima rationalis,quę est eius forma rationalis:per quã specificificè distinguitur à cęteris animalibus:& ideò sicut ante creationem, & introductionem animæ † rationalis, 4
quæ est forma hominis, embrio etiam organisatus seu figuratus figura humani corporis non est homo:sicut habetur 32.q.2.quod autẽ.& ca. Moses.& probatur. ff. de sica.l. mulier. de pœnis. si quis aliquid.§.abortionis.& c.l. Cicero. & extrà, de homi. c. si quis aliquid. & sicut ex literis. sicut etiam in proposito in materia dispositiua potest dici,quòd materia dispositiua pro beneficio per fundatorem facta nõ antè est beneficium, quàm per episcopum, vel eius superiorem sit ibi introducta forma beneficialis, & per eum fit factũ beneficium:quia † forma est quæ dat esse rei, vt l.Iu- 5
lianus.§.sed si quis.ff.ad exhibendũ.Pro hoc facit quia non aliter quis aliquid fecisse intelligitur, quã formam propriam,quę ex conseruatione cõsistit,ei dederit.ff.ad leg.Fal.l.si is qui.§.quidam. pro hoc etiã,quia † inceptum non debet reputari factum.ff.de leg.l.librorũ.§.quod tamẽ Cassius. 6
ff.de au.&ar.le.l.vestimentum.& l.quintus.§.cui auro.l.seruus.§.si factum.& ff.de verb.sig.l. vlti. §.operæ.& l.ædificia. §. perfecisse. non enim videtur actum dum aliquid remanet ad agendum. C.ad Silla.l.si cùm Syl.in fi.pro ista in speciali benefacit quod no.per Inno. de sepul. c. abolendæ. circa prin. pro hoc etiam benefacit,quia † qui cõfirmat,dat.ff.de verb.sig.l.legem obuenire. & in 7
auth.de defen.ciui. §.interim.pro hoc quod not. C.de confir.tu.l.neque.circa prin.

ADDITIO.

Quia non antè. Adde Fel.in c.ex parte.sup.personæ.col.1.in prin.extrà,de rescrip. a

SVMMARIA.

1 *Præsentatus à patrono tenetur probare se intra tempus verum fuisse præsentatum, si hoc negetur.*
2 *Collatio præsumitur fuisse facta intra tempus habile.*

DECISIO XII. aliàs 556.

1 VTrùm † præsentatus [a] per patronum lai-
a cum, quem episcopus nó admisit, imò ad-
misit quendam aliũ præsentatum à prętenden-
te se habere iuspatronatus, & potestatem præsen-
tandi, agens contra admissum possidentem pe-
tendo suam præsentatationem, quę fuit facta per
suum præsentantem, ad quem reuera asserit ius-
patronatus, & potestatem præsentandi pertine-
re: præsentationem fuisse canonicam, & admit-
tendam declarari, & se in beneficio institui: te-
neatur probare se præsentatum infra quatuor
menses à tempore vacationis, seu eius vacatione,
a si pars rea hoc neget? Et videtur quòd non: † quia
præsumendum est de diligentia præsentantis: si-
cut præsumitur de diligentia conferendi, scilicet
quòd contulit infra tempus iuris, nisi cótrarium
probetur, vt no. Inn. in c. quia cunctis. circa prin.
de conces. præb. libr. 6. non enim est præsumptio
negligentiæ contra eum, nisi appareat: ergo non
incumbit onus probandi de eius diligentia. arg.
à contrario sensu, vt eccle. benefi. c. 1. præsumptio
est contra suam præsentationem, ex quo per or-
dinarium non fuit admissa, pró cuius facto præ-
sumendum est, vt in c. in præsentia. de renuntia.
ergo transfertur in eum onus probandi, &c. arg.
d. c. 1. Item quia magis restringendus est præsen-
tatus per patronũ, quàm ille, cui ordinarius con-
tulit: quia nó est ita potestas patroni laici in præ-
sentando latè interpretanda, sicut cullatio ordi-
narij: quia iuspatronatus non pertinet ad laicum
de iure communi: imò potiùs contra legem, vel
b præter: sed ex mera gratia b & dispẽsatione iuris,
vt not. per Host. de iure patr. cùm laici.

ADDITIONES.

a Vtrùm præsentatus. Adde dec. 3. inf. eo. tit. in an-
tiquiorib.
b Mera gratia. Adde Panor. in c. quanto. de iudic.
& in rubric. eiusdem tituli.

DECISIO XIII. aliàs 556.

Similis est decis. 7. inf. de præben. in antiquiorib.

SVMMARIVM.

1 *Collatio facta ab eo, qui est in quasi possessione iuris con ferendi, sicut & præsentatio, valet.*

DECISIO XIIII. aliàs 575.

1 VTrùm † sicut præsentatus [a] per eum, qui est
a in possessione pręsentandi, si sit institutus,
debet remanere, non obstante quòd posteà euin-
catur iuspatronatus ab ipso præsentante, & de-
claretur ipsum non fuisse patronum, iuxt. c. con-
sultationibus. extra, de iure patro. Ita etiã fiat in
conferente, seu in eo, qui existens in possessione
conferendi contulit: qui tamen reuera non habe-
bat ius conferendi? Quidam dicebant quòd non:
quia cú collatio sit canonica institutio, detecto
non iure conferentis, detegitur nullitas collatio-
nis: & per cósequens apparet eum non habere ca-
nonicá institutionem: quòd secùs est in præsen-
tato: quia ille nõ tantùm recipit ius à præsentan-
te: imò potiùs institućte, ex quo constabat, quòd
habebat ius instituendi, quare potius ius habet,
quàm ille, cui non habens ius conferendi, contu-
lit, licèt esset in possessione cõferendi. Sed omnes
tenuerunt contrà: quia cùm conferre sit fructus
iuris conferendi: ergo bonæfidei possessor talis
iuris si conferat, facit fructus suos. pro hoc alleg.
de caus. posses. & proprie. c. cùm olim. &c. quia
propter officium publicum ratione cuius erat in
possessione conferendi, quam diu tolerabatur in
eo, eius facta tenent. argu. l. Barbarius Philippus.
ff. de offic. prætor. iunct. not. in c. nihil. per Inno.
de electio. & de senten. excom. c. si verò. pro hoc
no. in c. in literis. de testit. spolia. per Innocen.

ADDITIO.

Vtrùm sicut pręsentatus. Adde dec. 7. hoc tit. sup. a
in nouis. & dec. 49. sup. de rescript. Adde quid si
talis possessor sit intrusus, an illo casu valeat col-
latio. adde decis. 4. titu. de præbend. inf. in anti-
quiorib.

SVMMARIA.

1 *Abbas si sit patronus vnius ecclesiæ, & in ea noua capellania ædificetur, videtur etiã illarum esse patronus.*
2 *Contentum sequitur naturam continentis.*

DECISIO XV. aliàs 158.

NOta, † quòd vbi Abbas dicit se patronum 1
alicuius ecclesiæ, si infra ecclesiã ædificen-
tur capellaniæ, videntur pertinere ad abbaté iu-
repatronatus in dubio: quia ex quo abbas est pa-
tronatus ecclesiæ, consequenter videtur esse pa-
tronus ipsarum capellaniarum, vt † contentum 2
sequatur naturam continentis. arg. l. ad testium.
§. fin. ff. de testa. cum l. adeò. §. insula. de acq. rer.
do. & l. quòd si neque. §. materia. de peric. & có.
rei ven. & quod not. per Inno. in c. cùm venera-
bilis. circa finem. super verbo, authoritate. in gl.
fin. de excep. ad quod c. ad audientiam. de eccle.
ædifi. et c. postulasti. de iure patron. cum ibi not.
per Inno. in glo. penul. & quod not. Ioan. Mona.
de instit. c. 2. lib. 6. & per Archidia. de capel. mo-
nach. c. presbyter. in 2. gloss. circa fin. dominus
Vsocan. alleg. c. 3. circa princi. de capel. monach.
pro hoc extra, de deci. quoniam. & in ista opin.
fuit maior pars Dominorum: licèt faciat contrà,
quod not. in c. ad hæc. de fil. presbyt. per Ber. in
fin. 2. gloss.

SVMMARIVM.

1 *Capellæ fundata in ecclesia spectante ad præsentationem abbatis, similiter pertinent ad præsentationem eiusdem.*

DECISIO XVI. aliàs 872.

IN ecclesia, † quæ spectat ad præsentationem 1
cuiusdam abbatis, fundatæ sunt de prouenti-
bus extrinsecis certæ capellaniæ perpetuæ, &
perpetuò Deo seruiendo: nec fundatores sibi re-
tinnerant iuspatronatus, vel potestatem præsen-
tandi: quæritur vtrùm pertineat illa præsentatio

ad illum abbatem: vel an plena & libera dispositio & collatio ad episcopum pertineat? Quidā dicunt quòd ad episcopū: quia sunt distincta beneficia ab ecclesia, ergo potestas præsentandi spectans ad abbatem in ecclesia, non extenditur ad illas. argument. l. in agris limitatis. ff. de acquirend. rerum domi. & ff. de vsufruct. l. item si fundi. §. hinc dicimus. 2. respon. & de rescript. literas. in Clem. prȩsertim, quia fundatȩ sunt de prouentibus extrinsecis: non autem de redditibus ecclesiæ, Alij verò, quòd imò ad prȩsentationem abbatis: quia ex quo fundantur in ecclesia, debét cedere ecclesiæ: & per consequens spectare ad præsentationem eius, ad quem spectat præsentatio ecclesiæ. argumen. de eccles. ædificand. c. ad audientiam. melius de iure patro. c. postulasti. pro quo dicitur expressum de exceptio. cùm venerabilis. circa fi. pro hoc facit, quia sunt fundatæ in ecclesia: ergo videtur quòd iuspatronatus abbatis se extendat ad illa, quæ sunt infra ecclesiam. argumen. ff. de damno infecto. l. damni. §. si is qui vicinas.

SVMMARIA.

1 *Præsentatus à donatario præfertur præsentato ab hærede donatoris: licèt consensu episcopi superueniat post donationem & præsentationem.*

2 *Iurispatronatus donatio facta sine cōsensu episcopi sui, an teneat?*

3 *Authoritas vbi requiritur ad validitatem alicuius actus: necessariò in ipso actu interuenire debet.*

4 *Pater an in præiudicium hæredū legitimi possit transferre iuspatronatus.*

5 *Hæres non potest venire contra personam defuncti.*

6 *Venire contra factum proprium nemo admittitur.*

7 *Iuspatronatus in laicum laicus sine licentia transferre potest.*

DECISIO XVII. aliàs 873.

1 QVidam † laicus[a] donauit alteri laico sine
a licentia & authoritate, seu consensu episcopi, iuspatronatus, quod habebat in quadam ecclesia: antequam autem episcopus consentiret, mortuus est relicto quodam filio hærede: postquàm verò filius eius hæreditatem agnouit, episcopus consensit, seu ratificauit, & approbauit illam donationem, quam pater eius fecerat in alium laicum, & tandem vacante illa ecclesia filius, & eius hæres prædictus præsentauit vnum ad ecclesiam: ille autem laicus, cui per patrem facta fuit donatio, præsentauit aliū, quæritur quis
b ipsorum debeat obtinere? [b] Dicebant quidam
2 quòd præsentatus per filium: quia † donatio iurispatronatus illi alteri laico facta sine consen-
c su episcopi sui, seu authoritate, nulla fuit[c] ipso iure: vt extra, de iure patronatus, quod autem. §. de cætero. et c. illud. et c. nullus laicus. & in eodem titul. c. 1. libr. sexto à contrario sensu. & ibi hoc expresse tenet Archidiacon. super verbo, loco religioso. & not. gloss. in dict. c. illud. in fin. licèt Innocent. ibi teneat contrarium: ergo per consensum episcopi subsequentem ratificari non potuit: quia quod ab initio nullum
est, &c. & quia † ea quæ sunt authoritatis, su- 3
peruenientia, non possunt superueniendo facere actum valere, cùm authoritas in ipso actu debuerit interponi. ff. de autho. tuto. obligari. §. fina. & not. per gloss. de rebus eccle. non alienand. dudum. libr. 6. in gloss. super verbo, tractus. in fin. cum suppletione quam ibi facit Ioan. Andr. in nouel. & per Innocent. in c. cùm consuetudinis. de consuetu. præsertim autem non potuit consensus episcopi ratificare in præiudicium filij: cui medio tempore fuit ius quæsitum ff. qui potior. in pigno. habe. qui balneum. §. fi. & quod notat gloss. de liber. & posthum. l. Gallus. §. & quid si tantum. super verbo, emancipatus. in fin. facit de rescript. c. quamuis. libr. 6. et c. si pro te. & quæ not. per Ioan. Andr. in nouel. de regul. iur. c. sine culpa. libr. sexto. in 2. quæst. princip. in fin. col. 4. in solutione ad contraria. Et pro
hoc etiam benè facit, quia † pater non potuit ius- 4
patronatus transferre in præiudicium hæredis legitimi, secundum Lau. licet Archidiaco. contrà, vt not. in dict. c. 1. de iure patron. super verbo, eidem. in fin. libr. 6. Alij verò, de quorum opinione fuit maior pars, tenuerunt contrarium, quòd imò prȩsentatus per patronum laicum donatarium debet obtinere: quia consensus episcopi superueniens ratificat. pro hoc videtur tex. de iure patrona. c. cura. et c. suggestum. circa fin. Et pro hoc etiam benè facit quod notat Innocent. de electio. C. innotuit. in gloss. 3. in fin. qui ab initio saltem tenuerunt, & tenuerant quòd in præiudicium patris donantis non posset contrauenire, & in præiudicium hæredum suorum,
quicum eo sunt eadem persona: nec possunt † ve- 5
nire contra factum defuncti. Pro primo, quòd valuerit donatio in præiudiciū donantis, allegat de renuntia. c. quòd in dubijs. ff. de seruitu. rustico. prȩdio. l. per fundum. & l. fi. ff. de donatio. inter virum & vxorem. l. cùm hic status. §. si socer. eum concord. suprà allegat. in decis. 8. de testam. Titius & Mæuius amici cuiusdam senis. incip. &c. Nec dicebant esse necessariam authoritatem episcopi, aut authoritatem Papæ, sed solùm consensum. Item non est necessarius consensus episcopi ad donationem, seu contractum donationis: sed ad translationem iurispatronatus in donatorem, contractus enim in donatione fieri potest in præiudicium donantis, cùm disposuit de iure suo: sed non translatio iurispatronatus sine consensu episcopi. Sic etiam in simili dicitur de rebus minorū, & de rebus emphyteuticis, in quibus vsu non prohibentur contractus sine decreto, vel sine authoritate domini, seu alienatio. iuxta not. in l. alienatum. ff. de verbo. signific. C. de præd. min. l. si is. vbi tutor tenetur ei, cui rem vendidit pupilli: quia contractus tenuit saltem in præiudicium tutoris, licèt ex eo non fuerit secuta alienatio in præiudicium pupilli: cùm potiùs translatio iurispatronatus fuit per consensum penes quem est propriè iuspatronatus, & esse debet de iure potiùs, quàm penes patronum laicum penes quem non est, nisi ex quadam permissione & gratia. iuxta not. per Hostien. de iure patrona. quidam. & sic per consequens potest superuenire, ex quo contractus donationis tenuit.

iuxta

iuxta not.in dict.c.cùm consuetudinis. Nec ob-
stat ius quæsitum filio medio tempore: quia ex
quo fuit hæres patris: non fuit sibi ius quæsitum
aliter, quàm penes patrem esset, qui non poterat
venire contra donationem: igitur nec filius. Nec
obstat c.quamuis. nec c. si pro te. quia ibi fuit ius
quæsitum tertio ex dispositione eius, qui pote-
rat venire, & disponere contra primam disposi-
tionem. igitur in præiudicium iuris taliter quæ-
siti sequens dispositio, vel existentia conditionis
non potest retrotrahi, vt l. potior. in princ. ff. qui
po.in pig.habe. hic verò ex dispositione eius, qui
6 † contra suam dispositionem venire non poterat,
nec contra factum suum: igitur nec hæres eius,
igitur consensus episcopi superueniens poterit
retrotrahi: quia donatio quæ ab initio pendebat
sub conditione, per superuenientem consensum
episcopi fit retrotractio, iuxta l. potior. §. si sub
eodem. ff. qui poti.in pign. habe. vel esto quod
dicatur, quòd valeat ex tunc, ex quo superuenit
consensus episcopi: sufficit ex quo pater, nec eius
filius contrauenire poterant: & antequàm filius
præsentaret, nec vacaret ecclesia, nec superuene-
rat consensus episcopi: & extunc saltem fuerat fa-
cta effectualis in illum donatarium trãslatio iu-
rispatronatus. per l.fundum. ff. de ser.rust. præd.
Nec obstat prædi.opi.Lau. quòd pater non po-
tuit transferre in præiudicium hæredis legitimi
quia non est vera, secundum Archidia. Pro ista
autem parte indubitanter cõcluditur: sed tenea-
7 mus opinionem Innoc. quòd † in laicum possit
laicus transferre sine licentia iuspatronatus, vel
saltem quòd consensus episcopi potest superue-
nire, vt not. in c. illud. suprà allegato.

ADDITIONES.

a Quidam laicus. Lamber. in tractatu de iure patr.
fol.109.col.4. versic. ideò contingit dubitari.
b Obtinere. Adde Ioan.de Sylua. in 1.parte tracta.
bene.q.5.col.pen. vers. & tenet Dec.cons.639. vi-
sa cõsultatione. col.2. versi. sed in casu isto. Affli-
ctus in dec.regni.335. pro deci. col.4. in 2.dubio.
c Nulla fuit. Adde c.ex literis. & ibi Innoc.de iur.
patrona. vbi etiã per alios Doctores. & in c.præ-
terea. & ibi Abbas Sicul. eod.titu. per Gemi.in c.
3.de iure patrona.lib.6. & per Bal.in l.fi.col.pen.
C.de edict.diui Adria.tollend.

De Censibus.

SVMMARIA.

1 Ecclesias vnitas si contingat dismembrari, quælibet ipsarum de per se tenebitur ad procurationem episcopi illas visitantis.

2 Formam nouam introducere rei videtur persona adiectio.

DECISIO I. aliàs 78.

1 NOTA, quòd † vbi duæ ecclesiæ rege-
bantur per vnum rectorem, & episco-
pus nõ recipiebat, nisi vnam visitatio-
nem pro ambabus: quia vna erat ru-
ralis, alia parœcialis: si ex post facto in qualibet
istarum ecclesiarum ponatur rector: & patrimo-
nium earum diuidatur per episcopum: ex quo
sunt diuisæ, & quælibet habet rectorem, episco-
pus in qualibet prædictarum habet vnam visita-
tionem: quia ex quo in rurali ecclesia est rector,
posito quòd non sit populus, de iure communi
debet visitationem, vt notatur per Innocen. in c.
authoritate. de censib. et c. fina. et c. in Lateran. de
præben. Et licet præfatæ ecclesiæ sint propinquę:
& episcopus visitando vnam modicum laborat
visitando aliam: non propter hoc sequitur, quin
quælibet debeat visitationem si separatis diebus
visitentur, vt c. venerabili. de censib. secùs si v-
na die, vt c. fœlicis. de censib. lib. sexto. Nec ob-
stat, quòd antè recipiebatur tãtùm vna visitatio:
quia ex quo ecclesię sic sunt diuisę, videntur no-
uiter institutæ. & alia res quam antè esse. argu-
men. l. si quis duas. commu.præd. & l. si eadẽ. de
offic.assess. & quia non erat nisi vnus rector, ideò
non videbatur, nisi vnum patrimonium & vna
res. argumen. l. iurisperitos. §. 1. de excusa.tut. &
l. quinquaginta. in fi. eod. tit. vbi dicit, vnius do-
mini non separatur. posito quòd onera debent
esse communia inter istos, licèt patrimonium es-
set diuersum: nõ tamen istud non expediret quin
quælibet ecclesiarum deberet visitationem. ar-
gum. l. indiuisa. C. de decur. iunct. l. 3. de onerib.
non continuandis inter patrem & filium. lib. 10.
Non obstat. §. illud. in authent. vt iudi. sine quo.
suff. iunct. l. 1. C. de metro. qui in vr. §. illud. duæ
prouinciæ regebantur per vnum presbyterum
seu rectorem: ideò nihil immutatur de pẽsione:
secùs si regerẽtur per diuersos rectores, vt est di-
ctum. & idem est in l. 1. de metro. quia ibi nõ im-
ponebatur nouus rector: secùs in proposito, quia
† persona addita rei nouam formam videtur in- a
troducere. ad hoc facit not. per Innocent. in c.
quia monasterium. de relig. domi. iunct. c. dile-
ctus. de capel. mona.

SVMMARIVM.

1 Episcopus eximendo ecclesiam, videtur retinuisse procurationem.

DECISIO II. aliàs 334.

NOta gloss. † quòd episcopus eximendo ec- 1
clesiam, videtur retinuisse visitationem,
seu procurationem, vt in c. pastoralis. de dona.
cum ibi not. per Innocen. & Hostien. & in c. cùm
venerabilis. per Inno.

SVMMARIVM.

1 Subsidium caritatiuum debetur prælato de iure communi: & præscribi non potest.

DECISIO III. aliàs 676.

DIc † quòd subsidium caritatiuum compe- 1
tit de iure communi prælato, vt c. cum
apostolus. de censib. nec valet contra eum præ-
scriptio. & ita tenet Rota.

De Le-

De Ecclesijs ædificandis.

SVMMARIA.

1 *Vnio facta capitulo de consensu episcopi, & ipsius capituli, an teneat?*
2 *Ecclesia antequàm construatur debet dotari: alioquin creatio dignitatis non tenebit.*
3 *Tutor, licèt non possit principaliter autoritatem præstare in re sua: benè tamen potest consequenter.*
4 *Quod fieri non potest per directum, an fieri possit per obliquum.*

DECISIO I. aliàs 874.

a EPISCOPVS[a] † creauit vnam digni-
1 tatem de consensu capituli in sua ecclesia cathedrali, & regulari, seu monachali, & nulla alia dote illi dignitati constituta, vniuit eidem vnam parœcialem ecclesiam: hoc acto cum vnionis prætextu habuisset pacificam possessionem illius ecclesiæ, quòd ex tunc monachus, qui constitueretur, seu poneretur pro tempore in eadem dignitate, nihil deberet percipere à capitulo de his, quæ priùs ratione portionis monachalis solebat percipere: quæruntur duo. Primò an creatio dignitatis valeat ex quo fuit facta sine dote? Item secúdò dato quòd talis creatio dignitatis valeat, an valeat talis vnio, per quam capitulum in effectu consequi debet vtilitatem releuationis à portione monachi, quasi consequenter & indirectè videatur vnio facta capitulo saltem in effectu? De primo
2 fuit dictum per aliquos, quòd † creatio dignitatis non tenebat: quia sine dote: pro quibus videtur facere, quia priusquàm creetur beneficium, seu constituatur ecclesia, est dos constituenda, vt in authent. vt nulli fabricen. orat. dom. §. fi. vers. deinde non aliter. & in authen. de alienati. & emphyteu. & loca. §. si quis oratorij, & per consequens secundum eos non valuit dignitatis creatio originaliter: & sic per consequens non valuit postea illi de ecclesia illa vnio facta. Alij verò dixerunt quòd creatio valuerit: nec censetur facta sine dote: quia incontinenti ecclesia sibi fuit vnita: vt illa esset sibi pro originali dote: & non est incóueniens, quòd talis dignitas habeat talem ecclesiã pro totali dote sua. Et supposita illa secunda opinione, fuit dictum de secundo quæsito, quod valuit vnio: quia nó fuit facta principaliter, nec totaliter, nec directè capitulo: licèt communiter capitulum sit consecuturum aliquam vtilitatẽ. Et sic respondebatur ad c. si vna. de rebus eccles. non alienan. in Clem. vbi prohibetur fieri vnio capituli per episcopum de cõsensu capituli: quia illud verum est cùm fit directè, & principaliter: ne idem de capitulo videantur authorizare in re
3 sua: quòd esse non debet. sic in simili: licèt † tutor non possit principaliter authoritatem præstare in re sua: tamen benè potest consequenter. ff. de authorita. tuto. in princip. & super hoc bro-
4 car. an quòd † non debet fieri directò, fieri possit per obliquum. vide quæ ibi no. per glo. & Doct. in hac ratione. Et etiã pro hoc potest induci cor. iurium. de. §. legatarijs. Inst. de testamen. qui ita concor. cum legibus omnibus. C. de testam. Alij verò dicebãt contrarium per dictam Clem. si vna. sed prima opinio, scilicet quòd valeret, plus mihi tunc placuit.

ADDITIO.

a Episcopus. Adde Fely. in c. cùm accessissent. col. 6. versic. secundò declaratur. de constitutio.

De Sponsalibus.

SVMMARIA.

1 *Clericus contrahens matrimoniũ cum impubere perdit beneficium etiam non subsecuta copula.*
2 *Consensus, & non concubitus facit matrimonium.*

DECISIO I. aliàs 103.

NOTA, † quòd vbi clericus[a] habens 1
beneficium, cótrahit matrimonium a
cum impubere habente vndecim annos per verba de præsenti, & non fuit carnalis copula secuta: talis clericus perdit suum beneficium, licèt matrimonium non fuit corporaliter consummatum: quia ex quo nó stetit per clericũ; quin cõsummaretur, videtur habere animum perdendi beneficium, vt in c. nuper. de big. innct. l. quid ergo. §. cùm auté. ff. de his qui not.
infa. quia † consensus facit matrimonium & non 2
coitus: licèt faciat contra l. sic. de ope. lib. et c. verum. de conuer. coniu. cum not. in c. ex publico. eod. tit. iunct. c. debitum. de biga. l. si vxor. §. minor. de adult. sed prima opin. pro magis vera fuit determinata, per c. fraternitatis. de eo qui cog. cõsang. vxo. et c. 1. de sponsali. lib. 6. licet Ioan. And. in nouel. videatur notare contrarium in c. Ioannes. de cleri. coniunga. facit not. in c. vn. gloss. hic ergo. de cle. coniug. libr. 6. & quod not. in c. gratiæ. in glo. penul. de rescript. in Clem.

ADDITIO.

Vbi clericus. Adde Roma. consil. 483. dubitatur. a
colum. 4. Staph. de lite. gra. & iusti. fol. 73. Abb. consi. 72. volu. 2.

SVMMARIVM.

1 *Clericus si cõtrahat matrimoniũ cum minore 12. ann. vel post carnis copulam, an statim beneficio priuetur.*

DECISIO II. aliàs 571.

VTrùm † si beneficiatus cõtrahat matrimo- 1
nium cum minore 12. annis. vacet beneficium incontinenti à tempore contractus matrimonij, vel demum post carnis copulam, vide Io. And. in nouel. de cleri. coniugat. c. 2.

De Accusationibus.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta subministrantur pendente lite accusato de crimine, vel litigatur super bonis.*

DECI.

DECISIO I. aliàs 143.

1 OTA, † quòd accusato de crimine, vel super bonis pendente lite, ad ministrantur alimenta, vt est text. C. de ordi. cogn. l. fin.

SVMMARIA.

1 *Inquirere an possit ordinarius contra certam personam ob suspitionem solam?*
2 *Inquisitor an possit esse testis, vel appellare?*

DECISIO II. aliàs 201.

1 NOta, † quòd ordinarius potest inquirere contra certam personam non præcedente infamia, & lite non contestata: dum tamē sit suspitio contra illum, contra quem inquiritur, vt not. in Spec. titul. de inquisi. §. 2. versicu. propter suspitionem autem. & Innocen. in c. cùm oporteat. in fin. mag. gloss. de accus. cùm dicit, propter suspitionem autem. licet in prin. videatur dicere 2 contrà. versicu. Item si aliquis petit. & dic vt per Archidiaco. in c. non est. de consuet. lib. 6. Et de 2 isto ministro inquisitionis, † an possit esse testis, vel possit appellare, dic vt per Innocen. in c. licet Heli. de simon. et c. cùm clamor. de testi. et c. olim. de accusa.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitor criminis appellare an possit?*

DECISIO III. aliàs 306.

1 NOta † qualiter simplex inquisitor, seu promotor criminis non auditur, si velit appellare, vel appellationem prosequi, vt not. per Innocen. in c. cùm clamor. de testi. licet Innocent. in c. olim. de accusatio. in gloss. fina. videatur contradicere.

SVMMARIVM.

1 *Monachus admissus ad accusationem abbatis debet habere expensas necessarias à monasterio.*

DECISIO IIII. aliàs 619.

1 SI † monachus [a] admittatur ad accusationem,
2 vel inquisitionem sui abbatis debent expensæ necessariæ ministrari sibi de rebus monasterij, donec finem debitum accipiat, vt leg. & no. in c. ex parte. de accu. vbi etiam Innocent. nisi haberet administrationem secundum Pe. Boneti, de priui. c. ex parte. & licèt expensæ factæ ante litis contestationem possunt peti iure actionis, factæ post litem contestatam, officio iudicis, secundum Innocen. & Hostien. in c. fin. de dolo & contuma. nihilominus tamen iudex datus in dicta causa, licèt lis non sit post rationem causæ sibi commissæ, taxatis expens. factis, occasione dictæ causæ ante eius commissionem prout sibi videbitur faciendū: tamen hoc fit de magna æquitate sine alia solennitate iuris. & commissa causa alicui, & omnes intelliguntur commissa sine quibus esse non potest, vt leg. & not. in c. præal. de offic. deleg. & in regu. iur. accessorium. lib. 6. cum sim. & ita tenet Rota dominorum Audi. sacri Palatij.

ADDITIO.

Si monachus. Adde decis. vlt. sup. de regularib. & translatis ad monast. a

SVMMARIA.

1 *Accusando vel denuntiando seu inquirendo obijcitur crimen.*
2 *Inscribere ad pœnam talionis, quis, & quando debeat?*

DECISIO V. aliàs 807.

DE tribus † modis, quibus potest opponi de crimine alicui, scilicet, denuntiando, accusando & inquirendo, vt in c. super his. de accusationi. Quando † autem quis debeat se inscribere ad pœnam talionis, & quando non, habetur in præallega. c. quis autem se habeat inscribere ad pœnam talionis, notatur in prædict. c. super his. super verbo, oportet inscribi. 1 2

SVMMARIVM.

1 *Inscriptio ad pœnam talionis an fieri debeat ante decretum citationis personalis, vel post?*

DECISIO VI. aliàs 808.

SCiendum est, † quòd si aliquâ commissio facta est alicui domino Auditori sacri Palatij, quòd citet aliquem, vel aliquos, si inuenerit diffamatos pro crimine personaliter: & opponatur per partem ream, quòd inscribat se ad pœnam talionis, antequàm mittitur citatio, an hoc fieri debeat, si negatur prædicta inscriptio fieri? Tenent aliqui Domini Auditores quòd dicta citatio non debeat mitti, donec facta sit inscriptio ad pœnam talionis: aliqui verò alij domini Auditores dicunt, & tenent quòd dicta citatio non debeat propter prædicta impediri: & quòd sufficit quòd reportata citatione & executa: & quando actor dabit libellum suum circa prædicta, quòd tunc fiat prædicta inscriptio ad pœnam talionis. 1

De Hæreticis.

SVMMARIA.

1 *Hæreticus quis accusatus, si negat se talia hæretica dixisse vel credidisse, & asserit se credere, & credidisse quod credit ecclesia: & per testes, vel aliter conuincitur illa hæreticalia dixisse, prædicasse, & se illa credere asseruisse: vt hæreticus & impœnitens condemnari, & brachio seculari tradi debet.*
2 *Hæreticus rediens ad ecclesiam curiæ seculari non est tradendus: sed ei imponenda est pœnitentia salutaris, saltem perpetui carceris.*

Hæreti-

3 *Hæreticus ad hoc, vt possit condemnari, necesse est vt aut confessione, aut testibus conuincatur.*

4 *Hæretico misericordia non est habenda, nec venia concedenda, nisi satisfaciat ad arbitrium superioris.*

5 *Confessio peccati est pars pœnitentiæ.*

6 *Peccati taciturnitas oritur ex superbia cordis.*

7 *Hæreticus qui recipitur ad misericordiam habet abiurare.*

8 *Hæresis sola suspitio notabilis requirit congruam purgationem.*

9 *Delicta manifesta indigent correctione manifesta.*

10 *Verba indicant animum illa proferentis: nisi aliàs ex circunstantijs contrarium appareat.*

11 *Malè factum, vel malè dictum, malè præsumitur.*

12 *Nemo existimandus est dixisse quod mente non agitauit.*

13 *Verba intentioni deseruiunt, & non intentio verbis.*

14 *Iudex de quo cognouit, de eo iudicare tenetur.*

15 *Ecclesia debet defendere suos pœnitentes.*

16 *Confessio est vna, & prima pars satisfactionis post contritionem.*

17 *Inquisitores sub qua forma pronuntient contra hæreticum.*

DECISIO L. aliàs 875.

1 ACCVSATVS † de hæresi, si negat
illa, de quibus defertur dixisse, & asserit
credidisse, & credere contrarium: &
credere quod credit ecclesia: & per testes
idoneos conuincitur: & probatur ipsum hæreticalia
multa dixisse, affirmasse, publicè prædicasse,
& asseruisse se credere, & illa credenda:
tamen nõ obstante testium depositione sic publicata
contra quos nihil excipit, nec alias defensiones
excusatorias allegat, semper remanet in
eadem negatione qua priùs, scilicet, quòd illa
nunquam dixit, nec asseruit, nec credidit, imò
totum contrarium credit, & credidit cum sancta
matre ecclesia: quæritur an talis sit conuictus, &
negans sit vt hæreticus condemnandus: & brachio
seculari illo priùs degradato, si sit clericus,
iuxta c. ad abolendam. de hæret. sit tradendus?
Et videtur quòd non: quia hæreticus non videtur,
ex quo credit, quod credit ecclesia, &
quòd est catholicus, & dato quòd per testes probetur
illum fuisse hæreticum: tamen hodie non
est, ex quo non asserit, nec credit aliquod hæ[illegible]ticum:
ergo cùm hodie non sit hæreticus, non potest
vt hæreticus condemnari: quia non est modus
pronuntiandi in iure aliquem fuisse hæreticum
de præterito. sic not. Archidiaco. de hæret.
c. vt commisti. super verbo, in carcere. libr. sexto.
nec potest dici, quòd negat se fuisse hæreticum:
quia ex quo non credit aliqua hæreticalia, nec
asserit, licèt neget credidisse vel asseruisse: istud
potius est mendacium, quàm hæ[illegible]s, vel hæreticum,
cùm non sit contra aliquem arti[illegible]lum fidei:
nõ enim negat ideò se fuisse hæreticum: quia
negat illa, quæ prætendebatur dixisse fore hæretica:
sed est venia fortè dignus, eo quòd negat se
illa dixisse, & credidisse: & ideò benè oportet, quod
quia negat propter istud medium: & ideò ista
negatio non concludit contra eam hæresim de
præsenti. Item iste nunc non est hæreticus de præsenti,
esto quòd probetur per testes illum hæreticum
fuisse, nec relapsus est, quia non fuerat aliàs
lapsus ecclesiæ reconciliatus: ergo etiam non
videtur, quòd possit vt hæreticus condemnari:
quia solummodò hæretici relapsi condemnantur,
vt d. c. ad abolendam. §. 1. Item iste videtur
redire ad gremium ecclesiæ, ex quo hodie nõ
dicit se talia credere, sed contrarium, prout credit
ecclesia: & se velle esse catholicum: imò quòd
plus est, dicit se nunquam talia credidisse: & semper
esse catholicum: ergo videtur quòd ad misericordiam
sit recipiendus. Si enim † confiteretur 2
se dixisse, & credidisse talia hæreticalia: sed
de cetero se non credere velle, & credere cum ecclesia,
non esset tradendus brachio seculari, nec
vt hæreticus condẽnandus: licèt fateatur se fuisse
hæreticum: sed esset ad misericordiam recipiẽdus,
& imponenda pœnitentia salutaris, saltem
perpetui carceris, vt d. c. ad abolendam. §. 1. &
c. penult. §. fina. ergo multò fortiùs iste erit recipiendus,
qui fatetur se nunquam fuisse hæreticum:
sed se fuisse & velle esse catholicum. In contrarium
videtur, quia sufficit † vt quis testibus 3
conuincatur ad hoc, vt possit condemnari, etiam
si non confiteatur, vt probatur, extr. de verbor.
signific. c. super quibusdam. & probatur 2.
quæst. 1. cano. nos in quenquam. & q. 4. c. 1. & 2.
Iste autem est testibus conuictus: ergo nihil proderit
sibi sua negatio, quò minus condemnetur.
Non enim potest dici, quòd sibi sit habenda misericordia,
nec venia concedenda: cùm non cognoscat
peccatũ suum: imò semper illud negat.
sicut dicitur de Cain. de pœn. distin. 1. serpens. Itẽ
† hæretico misericordia non est habenda, nec ve- 4
nia concedenda, nisi satisfaciat ad arbitrium superioris
sui, vt d. c. ad abolendam. Item, quòd
non satisfaciat, patet: quia non confitetur commisisse
peccatum, de quo per testes conuincitur:
& sic nec pœnitere videtur: quia † pars pœniten- 5
tiæ est confessio peccati. de pœni. dist. 1. §. alij e-
contra. et c. perfecta, cum multis capitul. sequen.
Item pro manifestis criminibus, pro hoc quòd
remittantur manifesta, offerenda est satisfactio,
& oris confessio. de pœnl. dist. 1. veritas. ad quæ
not. Hostien. de pœnit. & remiss. §. qualis debeat
esse confessio. ver. requiritur etiam tertium. Pro
hoc etiam benè facit text. 11. quæstio. 1. cuius apud.
ibi, cùm dicit. ob hoc cùm à sacerdotibus
Italiæ reda[illegible]gueretur, agnouit delictum culpam
quæ cum lacrimis professus publicam pœnitentiam
in conspectu totius ecclesiæ exigit. Pro hoc
text. bonus ad propositum. 11. quæst. 4. c. plerunque.
in fin. ibi, veniat itaque foras mortuus:
id est, culpam confiteatur peccator: venientes verò
foras soluant discipuli: quia pastores ecclesiæ
ei debent amouere pœnam, quam meruit, qui
non erubuit confiteri quod fecit. ad quod etiam
de pœnit. distin. 1. quem pœnitet. in fin. Pro hoc
etiam de iureiu. c. quanto. in fin. cùm dicit, tuum
humiliter confitere peccatum: & satisfactionem
tibi ininnctam pro illicito iuramento studeas
adimplere. Pro hoc etiam, extra, de simo. c. nemo
presbyterorum. cùm dicit, minus dignè pœnitentur,
&c. pro hoc haldè benè facit. 22. quæst.
2. cùm

2. cùm humilitatis. Item si non humilitate ve-
niam sperare licet, ergo vbi est taciturnitas con-
fessionis, venia speranda non est criminis: quia
6 † taciturnitas peccati ex superbia oritur cordis.
probatur de pœnit. distin. 1. est taciturnitas. item
hæreticus cùm sit excommunicatus indiget ab-
solutione: non potest autem conuenienter ab-
solui, nisi reatum suum confiteatur, vt extra, de
sentent. excommunicat. cùm desideres. cum ibi
not. per Innocent. & Hostien. ergo &c. facit de
pœnit. distinct. 1. agite pœnitentiam. & dict. c.
veritatis. versi. econtra. var. Item quęritur secun-
dum Augustinum. Item non sufficit sibi profi-
teri se catholicum, nisi de lapsu præterito hære-
sis, in quam probatur incidisse, satisfaciat: quia
non sufficit mores in melius immutare, & à præ-
teritis malis recedere, nisi etiam de his quæ fa-
cta sunt, satisfaciat. de pœnit. distinct. 3. non suf-
7 ficit. Item † hæreticus ille qui recipitur ad mi-
sericordiam habet adiurare, vt dicto c. ad abo-
lendam. §. 1. & in abiuratione habet profiteri se
errasse: & in quo errauit specificè & publicè
profiteri, & iurare se núquam ad illum errorem
reuersurum, vt 1. quæstio. 7. quoties cordis. Cùm
igitur iste propriè non cognoscat, nec profitea-
tur errorem: ergo non potest dici illum abiura-
re: & licèt is qui solùm infamatus est, sed non
conuictus, non habeat in abiuratione hæresis
necesse iurare, se nunquam reuersurum, ex quo
non confitetur, nec cóuincitur incidisse in illam:
vt de conse. distinct. 2. can. ergo Berengarius. ta-
men conuictus, quia ad misericordiam receptus
est, abiurat hæresim: & in abiuratione habet pub-
licè cognoscere se errasse, & in quo: & iurare
se nunquam reuersurum, vt d. c. quoties cordis.
8 Item si non † conuictus, sed sola suspitione no-
tabilis sit de hæresi: non aliter recipitur ab ec-
clesia, nec illum absoluit, nisi pro prima innocen
tia congruam purgationem monstrauerit, vt d.
c. ad abolendam. §. qui verò rem. & in authent.
gazaros. C. de hæreti. ergo minus conuictus per
testes esset recipiendus, vel absoluendus propter
solam suam negationem, qui aliàs suam innocen-
tiam non demonstrat, neque potest demonstra-
re, ex quo conuictus est per testes idoneos, con-
tra quos nihil dicit, nec aliàs se defendit. Itē tam-
diu quis reputatur incorreptus, donec reatum
suum recognoscens emendet. extra, de for. com-
peten. c. nullus. in fin. Cùm igitur iste non reco-
gnoscat reatum suum, ex quo manifestum fuit:
ergo non potest imputari correptus. hanc au-
tem correctionem ex quo crimen fuit manife-
9 stum, oportet esse manifestam: quia † manifesta
delicta correctione indigent manifesta, vt extra,
de pœnis. c. 1. igitur oportet ꝙ confessio sit ma-
nifesta, seu criminis recognitio, quod non est in
negante: igitur &c. Non obstant contraria, sci-
licet quòd hęreticus non est, ex quo hodie credit
ꝙ credit ecclesia: qui esto quòd cócedatur hoc ꝙ
non sit hodie hæreticus, si benè credit, quod cre-
dit ecclesia: tamen nó constat ecclesiæ quantum
ad humanum iudicium: & ecclesia militans quæ
iudicat secundum probata, & iudicare habet,
potest perpendere quòd aliàs fuit hæreticus tem
pore, quo talia asseruit, & sic credere dixit, &

dogmatizauit: quia † talis quis præsumitur, qua- 10
lia verba profert, & eius animi censetur fuisse,
qualia verba sonant: nisi ex circunstantijs vel a-
liàs appareat contrarium. arg. C. de iniu. l. si non
conuitij. cum concor. ibi alleg. omne † enim ma- 11
lè factum, vel dictum, malè præsumitur dictum
vel factum. extra, de præsumpt. c. 2. & ibi not. in
fin. nemo † enim existimandus est dixisse, quod 12
mente non agitauit: [a] nec quis arbitrandus est a
dixisse quod mente non sentit. ff. de supel. legat.
l. Labeo. cùm † non intentio verbis, sed verba 13
intentioni debeant deseruire. extra, de verbo. si-
gnifi. c. Intelligentia. voces enim sunt notę, prórut
ait philosophus, earum quæ sunt in anima pas-
sionum: tales enim sunt isti quæ possunt bono
animo fieri, & non possunt interpretari, nisi ma-
lè facta, & non benè. extra, de regul. iur. c. 2. Ex
quo ergo constat ecclesiæ, quòd fuit hæreticus:
oportet quòd condemnet, & puniat illum de
crimine hæresis commisso. argum. quia † de quo 14
cognouit iudex, de eo iudicare tenetur. ff. de iu-
dic. de qua re. & licèt secundum regulas iuris
communis, ex quo semel commisit crimen, de-
bet puniri iudicialiter, & condemnari, etiam si
pœniteat: quia propter pœnitentiam suam quó-
ad forum humanum, & iudiciale nocens esse nó
desijt, vt ff. de pœn. l. qui ea mente. de ædil. edict.
quod ita sanatum in princ. tum quia ecclesia be-
nigna est, nec claudit gremium redeunti, beni-
gnè volens agere in hâc parte, ordinauit, quòd
si talis continuò post deprehensionem erroris ad
fidei catholicæ vnitatem spontè recurrere vo-
luerit: & errorem suum coram episcopo regio-
nis publicè consenserit abiurare: & satisfactio-
nem congruam exhibere, quòd recipiatur ad mi-
sericordiam: & imposita sibi pœnitentia saluta-
ri saluetur sibi vita: nec permittatur occidi per
brachium seculare: quia † ecclesia defendere de- 15
bet suos pœnitentes. facit quod not. Ioan. Andr.
de offi. ordi. c. 2. super glo. fi. & ideò tunc detru-
datur in carcerem perpetuum, vbi pœnitentiam
aget. extra, de hære. c. pen. in fin. Cùm igitur iste,
qui sic permanet in sua negatione, esto quòd ho-
die credat catholicè, de præterita incredulitate,
& de præterito errore hæretico, de quo conuin-
citur, sufficienter illud confitendo, & culpam
cognoscendo non pœniteat, nó potest dici quòd
de [illegible] recurrat ad catholicæ fidei vnitatem: ex
quo non facit quod fides catholica præcipit, sed
quia non recognoscit, nec confitetur propriam
culpam, quam commisit, prout catholica præ-
cipit ecclesia: nec etiam potest dici, quòd suffi-
cienter proprium errorem abiuraret, ex quo il-
lum errorem non confitetur: quia † confessio est 16
vna, & prima pars satisfactionis post contritio-
nem: vnde dominus per prophetam: Dic tu pec-
cata tua, vt iustificeris. Et secundum Ambrosiū.
Non potest quisquam iustificari à peccato, nisi
fuerit illud antè confessus. de pœni. distinct. 1. §.
alij enim. cum alijs multis authoritatibus ad hoc
ibidem sequentibus. Et si dicis, quòd illę autho-
ritates intelliguntur de concessione mentali cor-
dis, vt videtur sentire Gratianus. de pœni. dist. 1.
§. quidam verò. quia dico ex quo de illo mentali
confessione, & cordiali non constabat iudicia-

liter:

liter:ex quo publicè negat se errasse: & constat de præterito errore, per testes idoneos: ideò necessariò ecclesia illum habet iudicialiter punire, tanquam impœnitentem, nec debitè satisfacientem:
16 ex quo iudicialiter, & publicè non recognoscit propriam culpam, nec illam cõfitetur, vt probatur in d.c. Christianitatis. de pœni.dist.1. & præsertim in §. tenetur. et c. sequen. vsque ad finem distinctionis. Et si dicatur, quod non tenetur cõfiteri culpam, vel crimen, quod non recordatur se dixisse, cõmisisse vel fecisse, ex quo de illa, vel illo non habet conscientiam, quia ecclesia militans, vel iudex ignorat mẽtem suam, & memoriã suam, & christianitatem occultam, scilicet, an re vera cõmiserit, & an sit oblitus: & an de hoc habeat conscientiam, quia hæc scit solus Deus: sed habet iudicare secundum probata, ex quo de facto recenti agitur: de quo secũdum communem cursum naturę nõ potest, nec debet esse verisimiliter oblitus talia hæreticalia commisisse, asseruisse, & se credere dixisse, & dogmatizasse: & etiam sibi reducitur ad memoriã, & probatur, videlicet non cognoscentem, nec pœnitentem: & sic habet illum necesse iudicare impœnitentem, & debitè non satisfacientẽ de præterita culpa, esto quòd hodie asserat se credere, quę ecclesia credit: maximè quia saltem hodie non credit ecclesiæ: quæ præcipit peccatori sua peccata recognoscere, & confiteri: vt ibi, Confitemini alterutrum peccata vestra: & patet authoritatibus infinitis deductis per Grat. in tractatu, de pœni. & per magistrum sentẽtiarum in quarto eodem tractatu. Non ob. quod not. Archi. in d.c. vt commissi. super verbo, in carcere: quia ibi loquitur de cognoscente, confitẽte proprium errorem, & debitè redeunte, contra quem secundum ipsum nõ est ferenda sententia pro crimine præterito condemnatoria: nec pronuntiare debet crimen hæresis commissi. Vel dico, & melius quòad hoc, quòd video inconueniens proferatur de præterito, Tu crimen hæresis commisisti, vel tu hæreticus fuisti. próut no. Io. And. ibidẽ in nouel. pro quo facit tex. ibi, fertur sententia pro pręterito: tu calũniatus es. ff. ad Turpil. l. 1. §. calumniatorem. &
17 próut † hodie pronuntiant omnes inquisitores: maximè, quia possunt subiungi verba de præsenti, sic dicendo: quia próut probatum est, crimen hæresis cõmisisti, vel in crimen hæresis incidisti, & quia recognoscere & confiteri proprium reatũ recusas, idcirco cùm non videam te debitè confitentẽ, relaxamus brachio seculari. Non obstat quod dicebatur, quòd negatũ negetur ex illo medio: quia non dixit, cõcedo: sed talis negatio est causa, quare ecclesia, cui constat per testes de contrario, quòd sic dicit, quod negat nũc se dixisse, potest perpendere, & præsumere: imò etiam potest iudicare eum de culpa illa non pœnitentem, nec satisfacientem: ex quo culpam de qua constat ecclesiæ quòd eam commisit, non recognoscit, nec cõfitetur, nec cõstat quòd non est relapsus: quia fateor: sed quòad hoc, quòd relaxetur brachio seculari sufficit quòd sit lapsus impœnitens, seu nõ debitè rediens ad gremium ecclesiæ, nec debitè satisfaciens, vt d.c. ad abolendam. §. 1. Non obstat quòd si confiteretur, & rediret, esset recipiendus: ergo multò fortius si negat se dixisse, vel credidisse: quia nego consequentiam: quia cùm confitetur, tunc constat ecclesiæ de satisfactione: & de sufficienti pœnitentia illo modo, quo sibi potest constare, ex quo publicè confitendo culpam se humiliat, quod secùs, cùm negat. arg. d.c. taciturnitas. & ita non debet illum recipere ad misericordiã tunc. Et huiusmodi sentẽtiæ videtur assentire Host. in d.c. de hęreticis. in sum. §. qualiter deprehẽdatur. ver. si verò negat. & hoc modo intelligo quod no. Zen. in Clem. fin. de hæret. in fi. Non obst. 1. q. 7. didici. vbi dispensatur cum illo, qui tenebat hæresim, cõfiteri ex causa. sed dic quòd ibi benè confitebatur secretè: sed quòd nõ teneatur publicè confiteri, in hoc secum dispensatur, vt not. ibi &c.

ADDITIO.

Mente nõ agitauit. Adde Guliel. Benedict. in repet. c. Raynutius. in verb. eidem impuberi. extra, de testa. & dec. 8. sup. de consuetud. a

De Priuilegijs.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegia apostolica debent habere subscriptionem aliquorum Cardinalium, & annum.*

DECISIO I. aliàs 235.

OTA, † quòd in priuilegijs concessis à Papa, maximè in priuilegijs exẽptis, debet esse subscriptio Cardinalium aliquorum, vt notatur in c. cùm à nobis. de testib. in fi. quia in instrumento principis ex parte principis debet interuenire authoritas quantum ad subscriptionẽ. arg. l. probatorias. C. de diuer. offi. lib. 12. quia cùm talia priuilegia sumãt vim ex sola voluntate principis, multum debet constare de voluntate. & pro ista parte fuit dictum, quòd priuilegium cuiusdam Papæ Paschalis, in quo priuilegio non erat annus, quòd tale priuilegium non habebat roboris firmitatem. ad quod faciunt not. per Ioan. Andr. in c. præsenti. de offic. deleg. lib. 6.

EPITOME.

Fructus beneficiorum vacantiũ in curia debentur illis, quibus debẽtur alij fructus beneficiorum vacantium extra curiam ex priuilegio, consuetudine vel statuto.

SVMMARIA.

1 *Fructus beneficiorum vacantium in curia, an debeantur fabricæ, cui debebantur.*
2 *Beneficium quo casu in duobus locis vacare censeatur.*
3 *Violentia duobus in locis inferri videtur: Primò, in loco vbi est persona, cui fit violentia: secundò, vbi est possessio propter quam persona alibi est illata violentia.*
4 *Collatio afficit perceptionem fructuum.*
5 *Beneficia exempta non continentur sub c. si propter. de rescrip. in 6. neq; vacantia in curia.*

DECI.

DECISIO II. aliàs 269.

1 NOta,†quòd si ex priuilegio, vel statuto fa-
bricæ ecclesiæ debentur fructus beneficio-
rum vacantium in diœcesi:licèt beneficium con-
feratur per Papam tanquam vacans in curia: fa-
bricæ debentur fructus secundum opinionem
aliquorum. Nam posito quòd collatio benefi-
• cij vacantis in curia solùm pertineat ad Papam,
tamen fructus vacant in loco, vbi beneficium est
positum: & priuilegium fabricæ continet talem
possessionem fructuum. Pro hoc facit c.si pro-
2 pter.de rescri. lib.6.nec† mirum si duobus in lo-
cis videatur vacare beneficium scilicet in curia
quantũ ad collationem, & in partibus ad perce-
3 ptionem fructuũ, vt dicitur in simili, quòd† in
duobus locis videtur inferri violentia, quòd in-
fertur primò in loco, vbi est persona, & cui fit
violentia: & in loco vbi est possessio rei, propter
quam personæ alibi est illata violentia, vt l.1. C.
vbi de pos. agi oportet. Item istud priuilegium
est fauorabile:& ideò est extendendum ad bene-
ficium quod vacat in curia propter collationem
Papæ.argum.c.tua.de verbor.signifi. licèt aliqui
4 contrarium dicant,quòd † collatio afficit perce-
ptionem fructuum, vt c.fin. de consue.libr.6.&
quia fructus tanquam accessorium debent sequi
naturam principalis beneficij vacantis in curia,
quando renuntiatione seu prouisione tenet be-
neficium. iuxta no.in c.commissa. de elect.lib.6.
et c.licet.de præb.eo.lib. cum simili. Itẽ priuile-
gium est tenendum in verbis suis:Et verba priui-
legij habent, quòd fructus beneficiorum vacan-
tium in diœcesi applicentur fabricæ : ergo nõ in-
telliguntur pertinere ad beneficium vacãs apud
sedem:ex quo ad eum pertinet collatio.arg.not.
in c.inter cætera. de præb.per Innoc. quia ex quo
Papa apponit manum in beneficio, totum ius vi-
detur à se reuocare, & possessionem beneficij, vt
c. vt nostrum. de app.argu.c.pastoralis.§. præte-
reà.de offic.ordi. ad quod c. cùm in distribuen-
dis.de tempo.ordi.et c.1. de confir. vtili vel inu-
tili.& per Archid.in c.præsenti.de offi.ordin.lib.
6.super verbo, vacantibus. in fin. ergo videtur
quòd beneficium cuius collatio pertinet quan-
tum ad omne ius collationis, & possessionis, in
curia videatur, & quóad perceptionem fructuũ
vacare in curia. Pro hoc facit quod no. Arch.in c.
5 fi.si propter.de rescr.lib.6.vbi dicit,quòd†bene-
ficia exempta non continentur sub d.c.si propter.
ergo nec beneficia vacãtia in curia. Et vide Col-
lecta.in c.extirpandæ.de præb.& Henri.in c.tua.
de verbo.signi.

Additio.

• Priuilegio. Adde Aene.de Falco.in tracta.reser.
in 4.q.prin.in 12.effectu.

SVMMARIVM.

1 Priuilegiatus veniens contra suum priuilegium in quo decretum irritans est appositum, sibi non praiudicat.

DECISIO III. aliàs 294.

NOta, † qualiter[a] veniens contra priuilegi- 1
um sibi datum, sibi non præiudicat,si in a
priuilegio Papæ fuit decretum appositum de-
cernens irritum, & inane quicquid contra priui-
legium fuisset attentatum:secùs esset si priuilegi-
um simpliciter esset concessum. not. Archid. in c.
cùm de beneficio. de præb.lib.6. & Inno. de pri-
uileg.c. accedentibus.

Additio.

Nota qualiter. Adde Felyn. in c.cùm accessissent. a
col.13.in fi.ver.quartò limit.de consti.Alex.con.
si.103.lib.2.

SVMMARIA.

1 Priuilegium reale de non soluẽdis decimis extenditur ad colonos:secùs si sit priuilegium personale.

2 Priuilegia personale non egreditur personam eius, vel eorum cui,vel quibus conceditur.

DECISIO IIII. aliàs 876.

PApa † concessit cuidam religioni vel ordini 1
priuilegium de non soluẽdis decimis de ter-
ris, quas per se, vel per alium excoli faciũt: quæ-
ritur nunquid priuilegium extendatur ad colo-
nos, vt sic coloni per quos terras illas faciebant
excoli, non teneantur ad decimas de parte penes
eos remanente? Crederem sic fortè dicendũ: Aut
priuilegium est reale concernens terras, & cõces-
sum terris, vt putà,quòd de terris nullæ decimæ
præstari debeant : & tunc puto quòd extendatur
ad colonos:quia priuilegiũ reale, & rei cõcessum 1
sequitur rem penes quemcunq; vadat. Si autẽ sit
personale concessum personis pro rebus, crede-
rem quòd nõ extẽderetur tunc ad colonos: quia
† priuilegium personale non egreditur personã 2
eius, vel eorum, cui vel quibus cõceditur. arg.ad
hanc distinctionem.ff. de pac.l.si tibi.§. pactum.
cum concor. & facit ad hoc extra,de deci.c. licet.
& ita determinat gloss. extra,de deci.c.religiosi.
super verbo,excolendos.in Clem.

DECISIO V. aliàs 881.

PApa Inno.6. fecit gratiam primo anno &c. hanc deci. vide meliùs & latiùs in tit. de concess.præben.inf. in antiquioribus.dec.11.

De Iniurijs & damno dato.

SVMMARIA.

1 Iniuriarum actione licèt ciuiliter agatur, requiritur tamẽ specificatio talis in libello, & articulis, quòd pars possit certificari, & testes deponere.

2 Obiectus sunt magis odiosi, quàm actio iniuriarum ciuiliter intentata

3 Specificari debent crimina contra testes opposita, licèt non veniant pœna ordinaria puniendi.

DECISIO I. aliàs 491.

1 NOTA, † quòd in actione iniuriarum
licèt agatur ciuiliter, tamen requiri-
tur specificatio talis in libello, & ar-
ticulis, quòd pars possit certificari,
2 & testes deponere: sed non tanta, quanta in † ob-
iectibus, qui sunt plus odiosi. pro hoc dicto al.
leg. text. in c. tuæ. de proc. & not. Innoc. in c. acce-
3 pimus. de purg. cano. faciunt etiam nota. de † spe-
cificatione criminum circa testes, quia licèt cri-
mina probentur, tamen pœna ordinaria non pu-
niuntur, vt in c. cùm dilectus. de ordi. cogni. de
dicta specificatione no. in d. c. ex parte. de test. co.
tit. præsentium. libr. 6. de excep. c. pia. de sent. ex-
com. cùm medicinalis. lib. 6.

EPITOME.

Commissio causæ iniuriarum criminaliter ad hoc vt censeatur concessa requiritur mentionem expressam de iniurijs in signatura fieri.

SVMMARIA.

1 *Iniuriarum actio non semper ad vindictam datur.*
2 *Auditores non cognoscunt de iniurijs, nisi de expressa commissione.*
3 *Condemnatus actione iniuriarum criminaliter efficitur infamis: secùs si ciuiliter actum fuerit contra se.*

DECISIO II. aliàs 634.

1 NOta, † quòd actio iniuriarum non datur
ad vindictam aliquoties secundum Arch.
super verbo, iniuriarum. de off. ordi. c. si cano-
2 nici. libr. 6. Domini † verò Auditores sacri Pala-
tij non communiter cognoscunt de iniurijs, quæ
dicuntur causæ illicitæ alicui, nisi expressa men-
tio fiat in commissione papali. & hodie tamen
vix de Romana curia hæ literæ impetrari pos-
sunt, secundum Host. in c. grauis. de rest. spo. nec
sufficeret narrare in supplicatiõe de iniurijs, nisi
Vicecancellarius poneret de manu sua in suppli-
3 catione de iniurijs. ratio est, quia † in actione in-
iuriarum si agatur criminaliter, cõdemnatus est
infamis: secùs si ciuiliter, vt l. 1. ff. de his qui no. in-
fa. & not. in c. cùm tu. de test. & Archid. in alleg.
c. si canonici.

SVMMARIVM.

1 *Reconuenire potest reus actorem coram eodem Auditore impetrato super iniurijs.*

DECISIO III. aliàs 777.

1 SCiendum est, † quòd si aliquis impetrauerit committi alicui Auditori, super iniurijs realiter sibi illatis, quòd ille etiam contra quem impetrauit, potest etiam opponere iniurias sibi illatas ratione conuentionis: de qua conuentione habetur in c. dispendia. de rescri. lib. 6. & ita tenet & seruat Rota.

SVMMARIA.

1 *Monachus propter delictum potest à monachatu deponi.*
2 *Monachus depositus à monachatu censetur priuatus prebenda, & voce capit. dari.*
3 *Monachus recipiens mutuum, si non potest soluere: nõ admittitur ad cessionem bonorum: imò potest priuari prebenda, & dabitur ei vt possit viuere ad necessitatem extra monasterium.*

DECISIO I. aliàs 237.

NOTA, † quòd monachus propter de- 1
lictum, vel aliàs potest à monachatu
deponi: & operatur depositio, quòd † 2
non recipiet præbẽdam à monasterio,
nec habebit vocem in c. vt no. in c. dilectus. de si-
mo. & Archi. in c. quia sæpè. super verbo, benefi-
cijs. de elect. lib. 6. ad quod facit c. peruenit. de fi-
deiuss. pro hoc facit: quòd † monachus recipiens 3
mutuum si non potest soluere, non admittitur
ad cessionem bonorum: imò potest priuari præ-
bend. & illud quod potest haberi, dabitur sibi ad
partem, & extra conuentum, de quo possit viue-
re ad necessitatem solùm, & aliàs non.

SVMMARIA.

1 *Possessor malæ fidei sicut violentus condemnandus est in fructibus à tempore occupationis, licèt de tempore non constet.*
2 *Sententia incerta in accessorijs ferri potest.*

DECISIO II. aliàs 405. & 480.

NOta, † quòd si constat de occupatione in- 1
iusta beneficij potest condemnari occu-
pans in fructibus à tempore occupationis bene-
ficij perceptis, ac si de violentia constaret: licèt
non sit probatũ tempus occupationis, aut quan-
titatis, seu valor fructuum. Ratio, quia de mala
fide sua cõstat & malę fidei possessor sicut violen
tus condemnandus est in fructibus. C. vnde vi. l.
cùm quęrebatur. de rest. spo. c. grauis. Non obstat
quòd sentẽtia est incerta: quia † in accessorijs po- 2
test ferri talis sententia, vt no. Inno. in c. tanta. de
exces. præ. & de rest. spol. c. cùm ad sedem.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium requirens sacerdotium tenens ad hoc vt priuari possit, nisi se promoueri fecerit: requiritur monitio.*

DECISIO III. aliàs 520.

NOta, † quòd tenens capellaniam requiren- 1
tem sacerdotium a non priuatur capella- a
nia, nisi monitus, posito quòd nõ promoueatur
infra annum: quia c. licèt canon. de elect. est pœ-
nale: ergo non debet extendi, nisi caueatur, vt c.
statu.

statutum. eod. titu. lib. 6.

ADDITIO.

a Sacerdotium. Adde deci. 1. de præb. sup. in nouis. inci. si statutũ. & glo. in §. ordinat. hæc sancta synodus. in ver. residentiæ. tit. de eollat. in pragma. sanctio.

SVMMARIVM.

1 *Accusari non debet ille qui super eodẽ fuit inquisitus.*

DECISIO IIII. aliàs 520.

1 NOta, † quòd quando est actum contra aliquem per modum inquisitionis, non potest agi iteratò contra eundem per modum accusationis: secùs si per viam exceptionis, vt notatur in c. dilectus. de purga. canon. vt ibi in gloss. purget super fama. pro prima parte huius decisionis vide suprà dec. 1. de rer. permu.

ADDITIO.

a Nota quòd licèt hic superscriptio sit. Decisio. 4. aliàs 520. non tamen est decisi. sed pars decisionis præcedentis quæ est 3. aliàs 520.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicato quomodo & qualiter subtrahantur fructus beneficiorum suorum.*

DECISIO V. aliàs 521.

1 NOta, † quomodo, & qualiter subtrahantur clerico excommunicato fructus beneficiorum ecclesiasticorum, vide Innocen. in c. pastoralis. de appellatio. sed Hosti. contra in Summa, de clerico excom. §. 1. ver. sed nunquid. & de senten. excomm. §. quis sit effectus. ver. sed nunquid. & per Archi. de rescri. c. vlt. lib. 6. & per Io. And. de re. iu. cùm quid prohibetur. libr. 6. & de cle. exc. min. vide Innoc. de coh. cle. & mul. sicut. de accus. qualiter. 2.

De Sententia excommunicationis.

SVMMARIA.

1 *Excommunicari non possunt singula persona capituli, licèt vt capitulum facientes apprehensa fuerint, si mandetur citari sub pœna excommunicationis decanum, et capitulum.*

2 *Procurator capituli an appellat pro qualibet singulari persona capituli?*

DECISIO I. aliàs 315.

1 NOTA, † quòd vbi mandatur citari Decanus, & capitulum alicuius ecclesiæ sub pœna excommunicationis, si sunt certi canonici facientes capitulum, & illi apprehendantur tales, vt singulares personæ nõ possunt excommunicari: licèt citati fuerint tanquam capitulum facientes: quia aliud est gerere vicem capituli, & aliud vicem singularum personarũ: quia quælibet persona vt singularis persona nõ punietur. sic notatur per Innoc. in c. eam te. de rescri. veruntamen † procurator capituli 2 posset appellare pro qualibet singulari persona capituli. vide quòd notatur in l. 2. ff. quòd cuiusque vniuer. licet Inn. videatur notare contrarium in c. Romana. de sen. exc. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus potest in curia Romana indifferenter commissionem impetrare: sed repellitur ab agendo.*

DECISIO II. aliàs 594.

DIcetiam, † quòd excommunicatus maiori 1 excommunicatione indifferẽter commissionem alicuius causę in curia Romana impetrare potest: & ita obseruatur: ipse tamen potest repelli ab agendo, si opponatur ei excommunicatio de iure. in c. cùm inter priorem. extra, de except. & de senten. excom. c. cùm pro causa. de rescri. ipso iure. lib. 6.

SVMMARIA.

1 *Auditor non absoluit ad cautelam sine speciali commissione: sed index extra curiam sis, si ibi simpliciter absolutio committatur.*

2 *Index cui est commissa causa cum facultate soluendi impetrantem commissionem, poterit illum ad cautelam absoluere.*

DECISIO III. aliàs 810.

SCiendum est, † quòd nullus Auditor sacri Pa- 1 latij potest absoluere ad cautelam, nisi sibi specialiter committatur à domino Vicecancellario: secùs est † tamẽ si aliqua causa, seu absolutio 2 committatur extra curiam Romanam alicui, quòd absoluat aliquem vel aliquos simpliciter: quia tũc talis commissarius potest absoluere nihilominus ad cautelam. & ita seruat Rota dominorum Auditorum.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicato absolutio ad cautelam difficilius conceditur, quàm absolutio simpliciter.*

DECISIO IIII. aliàs 811.

SCiendum a est, † quòd si aliquis petat abso- 1 lutionem ad cautelã ab aliquo domino Au- a ditore sacri Palatij ex commissione sibi specialiter facta, debet primò videre, an post appellationem fuerit excommunicatus, secundum Ioan. And. in c. venerabilibus. de senten. excom. lib. 6. Si autem petatur absolutio excommunicationis simpliciter, tũc sine aliqua informatione impenditur absolutio, vel beneficiũ absolutionis temporibus retro actis. Hodie verò anno domini millesimo 375. non impenditur per Auditorem causæ, nisi cum aliqua informatione facta de excommunicatione prædicta.

ADDITIO.

Sciendum. Adde sup. In no. de renun. 3. circa mè-
a dium.

SVMMARIVM.

1 Excommunicato non potest conferri beneficium. Et suspensus à canone celebrans non fit irregularis: secus si ab homine. 2.

DECISIO V. aliàs 303.

1 NOta, † quòd excõmunicato ª ipso iure non
a potest conferri beneficiũ. & videtur text.
in c. postulasti. de cleri. excommuni. ministran.
licèt posset dici, quòd c. illud loquitur in excom
municato ab homine: secùs si à iure. arg. no. in c. si
celebrat. eo. tit. licèt prima opinio teneatur: quia
c. 1. de rescr. libr. 6. loquitur indistinctè, quando
excommunicatio fertur in certam personam: &
quia sententia iuris imponitur propter crimen,
plus ligat. ar. no. in c. peruenit. de excess. prælat. sed
2 quantum ad suspensionem fit differentia: quia †
si suspensus à canone celebrat, nõ est irregularis,
sicut si ab homine, vt notatur in c. sicut. in fin. de
coha. cleri. & muli. per Inno. vide dec. 11. supr. de
probatio.

ADDITIO.

a Excommunicato. Adde Staph. in tra. de lite. gra. & iusti. fol. 82. ver. verior tamen videtur.

SVMMARIA.

1 Absolui potest quis ad cautelam, licèt causam excommunicationis non alleget.

2 Appellans ab assignatione loci non tuti sufficit quòd dicat se appellasse, quia locus non est tutus.

3 Appellans ab aliquo grauamine ad Papam, necessariò non tenetur exprimere causam.

4 Iudex datus in secunda instantia an absoluat excommunicatum in prima instantia?

DECISIO VI. aliàs 60.

1 NOta, † ꝙ vbi pars dicit se excõmunicatam
& petat se absolui, & non assignat causam
quare est excommunicata, quòd iudex habet ta-
lem partem absoluere ad cautelam, posito ꝙ cau
sa excõmunicationis non allegetur: vt dicitur in
2 simili: quòd † vbi quis appellat ab assignatione
loci nõ tuti sufficit quòd dicat appello, quia lo-
3 cus non est tutus. Idem est † vbi quis appellat à
grauamine: quia nõ est necesse quòd causa expri-
matur, vt no. Inn. in c. significantibus. de no. ope.
nunci. sed contrà facit. c. dilectus. de rescri. & Io.
And. videtur dicere contrariũ, scilicet, quod vbi
appellatur à grauamine, debet causa exprimi in
c. appellanti. de app. in Cle. & ꝙ pars non habeat
assignare causam, quare est excõmunicata, facit l.
fi. de anna. exc. cũ si. ad ꝙ no. per Ar. de app. c. cor
di. super verbo, causam. libr. 6. quia ꝙ causa ex-
primatur, habet locũ quando appellatur ad Papã
secundũ vnam opinionem. & vide infrà decis. 7.
12. & 19. hoc ti. & circa solutioné expẽsarum, vel
cautioné præstandam, vide dec. vlt. inf. eo. tit. Et
4 an † iudex datus in secunda instãtia absoluat ex-
communicatum per primum iudicem datum in
prima instantia, vide infrà dec. 24. & 25. hoc tit. &
dec. 6. sup. de for. compe. & dec. 29. sup. de iud.

SVMMARIVM.

1 Excommunicatus non absoluitur ad cautelam licèt alleget se exceptum: si excõmunicator est in possessione excommunicandi, & si ageretur super possessione.

DECISIO VII. aliàs 126.

NOta, † quòd vbi episcopus excommunicat 1
& est in possessione excommunicandi, vt,
quia excommunicat subiectum, nisi probetur
exemptio, excõmunicatus pendente lite non de-
bet absolui ad cautelã, vt not. Inno. in c. solet. de
sent. excõ. super verbo, pro manifesta. secùs esset
si super possessiõe, in qua episcopus dicebat se es-
se, verteretur dubium: quia posito quòd de iure
posset excommunicare, nisi probaret se in posses
sione, præstaretur absolutio ad cautelam: vt vi-
detur notare Inno. in c. venerabili. in fi. de censi.
& in c. apostolicæ. de exce. vide suprà decisi. 6. &
circa absolutionem expensarum vel cautionem
præstandam, vide infra dec. vltimam.

SVMMARIA.

1 Excommunicatus potest beneficium acceptare, licèt sibi non possit prouideri.

2 Depositus retinet illa quæ sunt iurisgentium.

3 Acceptatio nõ videtur actus spiritualis, sed extraiudicialis.

4 Excommunicatus an possit optare præbendam.

5 Optio non videtur noua collatio.

6 Præbenda optata loco primæ habetur.

7 Excommunicatus æquiparatur deportato.

8 Deportatus potest optare, & eligere.

9 Filiusfamiliâs optare non potest.

10 Excommunicatus priuatur fructibus præbendæ.

11 Excommunicato an beneficium conferri possit.

DECISIO VIII. aliàs 126.

NOta, † quòd ª excõmunicatus potest bene- 1
ficium acceptare: quia licèt excommuni- a
cato non possit prouideri, nec sibi ius acquiri in
beneficio: tamẽ illa quæ sunt præparatoria iuris,
videtur quòd possit facere, cũ sit solùm prohibi-
tus ad tẽpus. arg. l. si quis officiũ. ff. de ritu nup. &
quia in acceptatione nõ est nisi quędã declaratio
volũtatis: de quo nõ est mirum, ꝙ excõmunica-
tus ad talẽ sit habilis: quia † etiam deportatus reti- 2
net illa, quę sunt iurisgentiũ. l. quidã. ff. de pœnis.
& quia † acceptatio videtur actus non spiritualis, 3
sed extraiudicialis: & propter ista voluerunt ali-
qui dicere, quòd † excõmunicatus possit optare 4
præbendã, si aliàs iure cõsuetudinis cõpetat sibi
optio: quia † optio non videtur noua collatio, vt 5
in c. fi. cũ ibi no. per Ar. de cõsue. lib. 6. quia † præ- 6
bẽda quę optatur, loco primę habetur. ar. l. si do-
nare. de dona. inter virũ & vxor. Item † ęquipara- 7
tur deportatus excommunicato, vt not. in l. eius
qui. ff. de test. Inst. de capi. dimi. §. minor. Sed † de- 8
portatus potest eligere, & optare, vt l. ex testamẽ-
to. §. si quis rogatus. ad Treb. ergo & excommu-
nicatus. licèt cõtra videatur, quia † si filiusfamil. 9
optare nõ potest, vt l. Iulianus. de leg. 1. & † quia 10
excommunicatus priuatur fructibus præbendæ:
nec ipsos etiã facit suos, vt c. pastoralis. de appel.

multo-

multò minus videtur, quòd præbendam possit optare: quia videtur res spiritualis, vel quia spirituali est annexa, vt not. Arch. in c. gratia. in princ. de rescrip. lib. 6. & vide suprà eod. deci. 5. vbi tra-
1 ctatur † an excommunicato possit conferri beneficium. & vide dec. 9. & 12. inf. eod. decis. 5. sup. de exceptio.

ADDITIO.

a Excommunicatus. Adde suprà in no. de concess. præb. dec. 5. Staph. de lite. gra. & iust. fol. 95. versi. an autē. & an possit optare, vide Aeneam de Fal. in tract. suo reserua. in 4. q. 1. in 5. effectu. fol. 5. ver. quintus casus. & an executor excommunicatus possit acceptanti de beneficio prouidere, vide decis. 9. proximè sequentem, & adde decis. 28. infr. eod.

SVMMARIVM.

1 *Executor excommunicatus an possit prouidere acceptanti beneficium.*

DECISIO IX. aliàs 128.

1 NOta, † quòd executor [a] excommunicatus
a potest prouidere de beneficio, maximè si ille, cui fuerit facta, ignorat eum excommunicatum, quia non inspicitur persona quæ prouidet: sed cui acquiritur prouisio. argu. l. si legatum. ff. quibus mod. vsusfruct. amit. ad Trebel. l. cogi. §. hi qui solum. de lega. 2. l. fi. si quis aliquem testa. prohi. l. 1. §. sed si legatum. licèt faciat cōtrà c. post cessionem. de prob. Sed non obst. quia ibi est alia ratio quàm hic, propter participationem. vide dec. 2. sup. de iure patron.

ADDITIO.

a Executor. Adde Felyn. in c. ad probandum. circa princ. de re iudi. Fran. in c. pia. in prin. col. secundæ. versi. circa primum. de excep. in 6.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio sine monitione per ordinarium lata, tenet, secùs si per delegatum.*

DECISIO X. aliàs 139.

1 NOta, † quod excommunicatio debet fieri monitione præcedēte. Si tamen feratur nō præcedente monitione, tenet, vt no. Inno. in c. illud. de cler. excom. ministran. quod est verum, si feratur per ordinarium, secùs si per delegatum, decis. 23. inf. eod.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicationem non probat absolutio.*

DECISIO XI. aliàs 146.

1 NOta, † quòd contra illum, qui petit se absolui, nō probatur excommunicatio propter hoc, quòd petit se absolui: nisi legitimis documentis probetur excommunicatio, vt not. Innocen. in c. dilectus. de ordi. cogn. gloss. penulti. versic. sed dices. & Archid. in c. pia. super verbo, probauit. in fi. de except. libr. 6. vt tenet glos. Ber. in c. venerabilem. de elect. Et vide decis. 5. sup. de exceptio.

SVMMARIVM.

1 *Absolui an debeat Reus conuētus ratione beneficij contra quem actor opponit de incursu in excommunicationem ab executoribus latam: licèt non probauerit sententiam excommunicationis fuisse iniustam?*

DECISIO XII. aliàs 329.

NOta, † quòd vbi aliquis conuenitur ratione beneficij, & dicitur per partem aduersam conuentum, & Reum in sententiam excommunicationis ratione processuum factorum ab executoribus incidisse: talis conuentus si petat se absolui à sentētiam processuum latorum, si quas incurrit, absoluendus est per Auditorem, posito quòd non petat ad cautelam se absolui, secūdum illa quæ notan. per Innoc. in c. per tuas. de senten. excommu. super verbo, consueuit. versic. tamen si vellet. licet Ber. & Hosti. in c. cùm inter. de exceptionib. videantur notare, quòd talis non est absoluendus, donec sententiam excommunicationis latam iniustam probauerit. 1

SVMMARIVM.

1 *Absolutio non impartitur, nisi contrito & petenti: & propterea prior non potest petere absolutionem pro monachis, vel subditis suis absentibus.*

DECISIO XIII. aliàs 329.

NOta, † quòd potior, [a] qui se petit absolui, 1
vt dictum est, licèt possit in propria perso a
na: non potest tamen petere pro monachis absolutionem, vt subditis suis absentibus, nisi ad hoc habeat mandatum, iuxta notata in c. cùm desideres. de sententia excommunicat. on. per Innoc. & quia absolutio nō debet dari, nisi contrito & petenti. vide suprà deci. 6. & 8.

ADDITIO.

Nota quod prior. Et quid de canonico, vide Fel. de exces. versi. dixit enim. Et not. quòd hæc dec. est pars præcedentis. a

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus antequā absoluitur, non tenetur respondere super eo, quòd iniustè fuit excommunicatus.*

DECISIO XIIII. aliàs 31.

NOta, † quòd vbi aliquis est excommunicatus, & conuenitur super eo, super quo est excommunicatus non tenetur respondere antequàm absoluatur, dummodò ostendat, quòd iniustè fuerit excommunicatus, vt notatur in c. cùm inter. in prima glossa. de exceptionibus. 1

SVMMARIA.

1 *Excommunicari non potest hæres, vel successor ex processu habito contra defunctum.*

2 *Heres tenetur ex contractu defuncti: & pœna committitur in personam ipsius.*

DECISIO XV. aliàs 338.

1 NOta, quòd ex processu habito contra defunctum, non excommunicatur hęres, seu successor sine noua monitione, vt l. si seruus. ff. de his qui not. infa. quia sententia excommunicationis fertur propter contumaciam: quę non potest allegari contra hæredem, quia qui in ius succedit alterius, iustam, & cæt. vt l. qui in alterius. ff.
2 de regul. iur. & † licèt hæres teneatur ex contractu defuncti, & pœna committitur in personam hæredis, vt l. ad rem. de verbo. obliga. & l. fin. de nau. fœ. tamen actus merè concernens personam non ita transit de persona defuncti ad hæredem, sicut alij actus, vt dicitur in pacto personali. ff. de pact. l. iurisgentium. §. pactorum. Vnde antequàm aliquis excommunicetur, oportet, quòd personaliter moneatur, nec sufficeret citatio ad domum, vt not. in c. final. de eo qui mit. in poss. per Innocen.

SVMMARIVM.

1. *Excommunicatus an dicatur pro manifesta offensa prælatum, qui dixit se nolle parere literis contra se ad beneficium impetratis, quāuis intimatis processibus priùs dixerit se velle parere?*

DECISIO XVI. aliàs 352.

1 NOta, † quòd si prælatus, contra quem literæ ad beneficium sunt impetratæ, intimatis processibus executis dixit se velle parere, & post ex causis probabilibus dicat se parere nolle, appellando, & ideò excommunicetur, non videtur excommnicatus pro manifesta offensa.

SVMMARIA.

1 *Exceptio excōmunicationis post tres sententias interlocutorias conformes latas super deuolutione causæ, an admittatur?*
2 *Clem. vt calumnijs. de sent. & re iudic. an habeat locum in sententijs interlocutorijs.*

DECISIO XVII. aliàs 417.

1 NOta, † causa fuit pronuntiata deuoluta per tres interlocutorias: nunc impugnans deuolutionem prætendens nullitatem pronuntiatorum, & processus extunc habiti, dicit partem quæ impetrauit commissionem fuisse tempore impetrationis excommunicatam: quæritur an sit audiendus? Et videtur quòd nō, donec dictæ interlocutoriæ obtinuissent effectum suum. per c. vt calumnijs. de sen. & re iud. in Clem. Fuit dictū quòd audiretur: quia præiudicialis erat exceptio. Item quia post finitū processum, & post finitam causam esset audiendus: ergo & nunc, antequàm vlterius procederetur erat meliùs eum audire: & minus malum esset, quàm post finem causæ, vt lites breuiarentur: nec tres interlocutoriæ quæ latæ fuerant, valere potuerunt: quia nullæ erant. arg. l. si expressim. de appellat. Nec obstat † Clem. vt calumnijs. quia loquitur in diffinitiua: sed caue, quia etiam habet locum in interlocutorijs, vt ibi not. super verbo, sententias. & ibi est diuersa ratio quàm hic. vt patet ex illo tex. vide dec. 13. & 14. sup. de re iudic. 2

SVMMARIVM.

1 *Interdictum an relaxetur ad cautelam præstita cautione: secus relaxatur sententia excommunicationis.*

DECISIO XVIII. aliàs 435.

NOta † vtrùm c. cùm contingat. de offic. delega. §. pen. & fin. habeat locum in sententia interdicti, [a] videlicèt an ille, qui iniustè in se latam sententiam interdicti conqueritur, debeat absolui, si pars aduersa contradicat lite super hoc pendente: dum tamen velit cauere de parendo mandatis ecclesiæ: sicut si absolueretur à sententia excommunicationis? Quidam dixerūt quòd non, donec docuerit de iniustitia sententiæ: quia non est eadem ratio periculi, vel communionis vitandæ, sicut in excommunicato. Pro quo de sententia excommunic. præsenti. cum ibi nota. libro sexto. sed per ibi not. videtur distingui posse de interdicto lato in personam, vel in loco, cùm ibi distinguitur quòad beneficium absolutionis ad cautelam. Item quia præsumendum est pro sententia iudicis, &c. Tamen de facto obtinuit contrarium. & in ista opinione fuit maior pars Dominorum: quia satis est magnum, & sufficiens periculum in interdicto: vt æquitas dicti c. cùm cōtingat, locum habeat. nec per hoc aliquid de iustitia deperire potest parti aduersæ: imò est eius vtilitas, ex quo ille cauere vult de parendo iuri. Pro hoc de appell. c. quia fronte. vbi aliqui reputant expressum, sed nō est: quia licèt quæratur de sententia excommunicationis, & interdicto: solùm respondet de excommunicatione, & non de interdicto. & magis posset induci in contrarium, nisi diceretur quòd quasi ex sufficienti paritate rationis, quòd respondet de excommunicatione, videtur de interdicto etiā respondisse. & vide Ioan. And. in c. solet. versi. ad quartam. de senten. excommu. lib. 6. vide dec. sequentem.

ADDITIO.

Sententia interdicti. Adde decis. 9. hoc titul. sup. in nouis. Et an interdictum particularis ecclesiæ possit relaxari ad cautelam, vide, per scriben. in c. pręsenti. hoc tit. lib. 6. & ibi Geminia. tenet quòd sic.

SVMMARIA.

1 *Interdictum præstita cautione relaxatur, sicut absoluitur simpliciter excommunicatus.*
2 *Interdictum non potest suspendi, nisi in totum relaxetur sententia.*

DECISIO XIX. aliàs 77.

NOta, † ꝙ secundū quod excommunicatus simpliciter absoluitur præstita cautiōe de 1

ſtando iuri, vt c.cùm contingat.de offi.deleg.ita habet locum dictum c.interdicto, ſcilicèt,quòd a relaxetur interdictum.[a] vt c. qua fronte,de appell.& no.Inno.in c.ad hoc.eod.titul.licèt aliqui dicant contrarium per c.præſenti. de ſenten. excom.lib.6.cum ibi no.per Arch. Sed dic quòd ibi loquitur in abſolutione ad cautelã, in qua aliud ſeruatur,quã in abſolutione ſimplici.iuxta notata in c.ſolet. de ſentent.excommu.libr.6.iunct.c. cùm contingat.allegat. Vel dic,quòd vbi interdictum petitur ab initio relaxari per illum, cui per culpam eſt latum: tunc poſſet habere locum, d.c.cùm cõtingat. quia talis poteſt cauere de ſtando iuri. Nec in iſto caſu haberet locum d.c.præſenti.quia ceſſat ratio reddita ibi per Dd. Vbi autem peteretur relaxari per alium, quàm per illũ, propter quem eſt latum: tunc videretur quòd non habeat locum,d.c.cùm contingat.quia iniuſtè peteretur cautio de ſtando iuri, & de ſatisfaciendo ab illo,qui non fuit in culpa,nec eſt obligatus: & ideò non mirum, ſi in iſto caſu non fiat relaxatio,ſicut fit abſolutio:quia non eſt tantùm præiuditium in interdicto, ſicut in ſententia excommunicationis,vt nota.per Ioan. Monach. in allegat. c. præſenti. ad quod c. non eſt. de ſpon.

2 Item † interdictum non poteſt ſuſpendi, poſito quòd non relaxetur ſententia, & non poteſt ſuſpendi,niſi in totum relaxetur: ideò non tantùm præiudicium, vt not.Io.And.in alleg.c.præſenti. & vide ſuprà,dec.6.& 18.hoc tit.

ADDITIO.

a Relaxetur interdictum. De hoc vide per do.de S.Gemi.in c.præſenti.de ſenten.excomm.libr.6.

SVMMARIVM.

1 *Litis cõteſtatio nõ requiritur, vbi petitur declarari aliquem incidiſſe in canonem ſi quis ſuadente diabolo.17. queſt. 4.*

DECISIO XX. aliàs 504.

1 NOta, † ſi petatur quis declarari ꝑ ordinarium incidiſſe in canonem, ſi quis ſuadente, 17.q.4. quia percuſſit clericum ad finem, quòd denuntietur publicè excommunicatus, & euitetur à Chriſti fidelibus: non requiritur litis conteſtatio, licèt ordinarius, qui eſt executor canonis, debet parte vocata, & cum cauſæ cognitione ſummariè procedere, & de hoc inquirere: vt legitur & not.in Clem.præſenti. de cenſi.& ſent. excom.præſenti.& de pœn.c.1. & ſeq. ſuper verbo,conſtiterit.per Io.And.& Pau.in Clem. & Io. Andr.in c.1.de offic.deleg.in Clem.ſuper verbo, repererit. de conſang. & affin.c.1.in Clem.tamen quia hic nihil petitur adiudicari,vel auferri,quia hic proceditur ſummariè,& ſic nulla fit litis conteſtatio. Pro quo alleg.no.Inn.in c.fi.de off.iudi. et c.ad noſtram.1.de iureiu.per c.ſacro.de ſen.excommunic. & not.in c.quoniam frequenter. §.1. ex alijs.vt lite non conteſta.et c.tuæ.per Ber.Specul.tamen tenet contrarium,quòd etiam in ſummarijs requiritur litis conteſtatio.de offic.iud.§. fin.verſi.ſed quæritur.

SVMMARIVM.

1 *Impetranti beneficia non admittitur exceptio generalis excommunicationis oppoſita: & hoc in excommunicatione lata ab homine, ſecùs ſi à iure.*

DECISIO XXI. aliàs 519.

NOta, † quòd nõ admittitur exceptio excõmunicationis contra impetrantem, quando allegatur generalis excommunicatio, vt quia lata per proceſſus generales ab homine: ſecùs ſi à iure: vt quia diceretur, quòd iniecit manus violentas in clericum: quia tunc admitteretur talis exceptio: quia plus delinquit in legem, quàm in hominem.arg.l.ſi libertus ſe minorem. ff. de iure patro.Nec obſtat l.Celſus.de arbi. quia ibi delinquebat contra legem,& hominem ſecundum bonum intellectum. 1

DECISIO XXII. aliàs 524.

NOta quòd excommunicatus coram Auditore etc.Similis eſt dec.11.hoc ti.ſup. in no.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio delegati non præmiſſa monitione canonica eſt nulla ipſo iure.*

DECISIO XXIII. aliàs 559.

VTrùm † excommunicatio [a] delegati canonica monitione non præmiſſa ſit nulla ipſo iure? Quidam dicunt,quòd ſic.per notata per Archid.de offic.deleg.c.1.in fin.libr.6. licèt ſecùs in ordinario, vt notatur in c.Roma. §. ſed nec in ſpecie.de ſenten.excommun. cum ibi notatis per Archid.& per gloſſ.in c.ſacro. in princip. eodem titul.& 2.quæſtione .. in ſumma.Pro hoc,ſcilicèt, quòd non teneat ſententia delegati. benè facit quod notat Archidiaco.de offic.ordin.Romana. ſuper verbo,non attentent.& de ſentent.excommu.Romana.§. vniuerſitatem. ſuper verbo,prohibemus.libro 6.& C. de legib.non dubium,ſed contrarium credo. 1 a

ADDITIO.

Excommunicatio. Adde dec.10.ſup. eod. tit. a

SVMMARIVM.

1 *Auditor ſecundæ inſtantiæ non abſoluit excommunicatum ab Auditore primæ, niſi viſis actis primæ inſtantiæ.*

DECISIO XXIIII. aliàs 602.

TEnent Domini Auditores ſacri Palatij, † quòd ſi aliquis procurator petit ſe abſolui ab excommunicatione coram Auditore ſecundæ inſtantiæ lata ab Auditore primæ inſtantiæ, debet primò videre acta primi Auditoris, ſi fecit bene: & tunc remittat eum abſoluendum ad Auditorem: ſi verò malè fecit, abſoluit eum incontinenti, in dubio ſi videtur, abſoluatur: ne lis nimis 1

differatur

differatur propter excommunicationem procuratoris. vide decis. 22. suprà isto tit.

SVMMARIVM.

1 *Absolui potest excommunicatus in personam procuratoris, habentis speciale mandatum ad hoc.*

DECISIO XXV. aliàs 656.

1 NOta, † quod domini Auditores sacri Palatij non consueuerūt absoluere excommunicatos ratione causæ eis commissæ, nisi excommunicati sint præsentes in Curia, vel habeant in eadem sufficientē procuratorem: tunc enim possunt absoluere, secundum Inno. in c. cùm desideres. de senten. excommu. licèt ibidem teneat contrarium Hostien. sed dictum Inno. seruat sacrum Palatium. vide suprà dec. 6. hoc tit.

SVMMARIVM.

1 *Auditor non dat literas absolutionis praeceptorias, sed intimatorias.*

DECISIO XXVI. aliàs 672.

1 NOta, † quòd si aliquis dominus Auditorū sacri Palatij absoluit aliquē in aliqua causa sibi commissa simpliciter, vel ad cautelam: & pars absoluta petit fieri literas mandādas ad partes, quod denuntiēt talem fore absolutum: quòd non potest hoc mandare: sed benè potest facere literas intimationis, quòd talis absolutus, &c.

SVMMARIVM.

1 *Processus factus cum actore excommunicato valet, si non opponatur.*

DECISIO XXVII. aliàs 718.

1 DIc † quòd si agatur in aliqua causa cum actore excommunicato, quòd valet, quòd agitur cum eo, nisi excipiatur. pro hoc facit c. 1. de rescr. lib 6. & ita seruat Rota. de hoc in c. pruden-
tiam. §. sextò. de off. dele. et c. pia. de except. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus potest acceptare beneficium: sed non potest sibi per executorem prouideri.*

DECISIO XXVIII. aliàs 720.

1 NOTA, † quòd excommunicatus maiori excommunicatione potest acceptare beneficium vacans ratione gratiæ, si quam habet: prouisio verò non potest sibi fieri per suum executorem. iuxta c. postulasti. de cleric. excommunicat. ministran. & ita etiā seruat Rota. Et licèt dictus excommunicatus acceptauerit beneficium, & etiam prouisum fuerit per suum executorē de suo beneficio vacanti, & secundus acceptauerit, & prouisum fuerit per suum executorem, qui est in possessione dicti beneficij. & licèt primus expectans habuerit vnam sententiā pro se, vel duas in prima, vel secunda instantia: obiectus tamen excommunicationis non fuit oppositus: in tertia verò fuit admissus ad probandum dictam excommunicationem, qua probata Auditor tertiæ sententiæ absoluat secundum acceptantē, & possidentem dictum beneficium ab impetitione primi acceptantis: nec dicendo in sua sententia de prædictis duabus sententijs latis pro primo acceptante. & in hoc concor. Rota dominorum Auditorum sacri Palatij, sicut fuit de facto in causa excommunicati & secundo acceptan. & possiden. pro quo tuli sententiam. vide deci. 8. sup. eod.

SVMMARIVM.

1 *Citatus vt personaliter in causa criminali criminaliter intentata compareat, si non veniat, excommunicatur: secùs si ciuiliter.*

DECISIO XXIX. aliàs 724.

NOTA, † quòd si aliquis fuit citatus in aliqua causa criminali personaliter: si agatur criminaliter, & non veniat, potest excommunicari, secùs autem si agitur ciuiliter de crimine. & ad hoc facit c. veniens. de accusationibus. 1

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus an possit absolui tempore feriato pendente termino ad dicendum contra commissionem pro se præsentatam?*

DECISIO XXX. aliàs 785.

SCiendum est, † quòd si aliqua commissio impetratur, & præsentetur domino Auditori sacri Palatij tempore feriato: qua præsentata assignatur terminus ad dicendum contra commissionem ad primam diem iuridicam: & si pendente illo termino petatur absolutio ad cautelam, vel simpliciter: quòd pendente illo termino non debet dari illa absolutio: sed potest assignari terminus ad illum actum solùm faciēdum tempore non feriato ad diem, qua sedebunt in sacro Palatio, & in prædicta die assignata non dentur exceptiones generaliter contra commissionem prædictam: tunc dictus Auditor potest absoluere, prout erit iuris & rationis: aliàs pendente dicto termino ad dicendum contra commissionem Auditor non potest absoluere. & ita seruat Rota. 1

SVMMARIVM.

1 *Arrestatus qui recessit, non debet excommunicari, nisi citetur per audientiam contradictarum ad hoc.*

DECISIO XXXI. aliàs 823.

SCiendū est, † quòd quando aliquis est arrestatus in Curia, pro aliqua causa, & recedit illicen- 1
tiatus,

tatus, & petatur per partem excommunicari, quòd incontinenti non debet excommunicari, imò est anteà citandus per audientiam contradictarum.

SVMMARIA.

1 *Metus excommunicationis iniusta excusat eum, qui contestatur litem cum protestatione.*
2 *Excommunicatio iniusta est iustus metus.*

DECISIO XXXII. aliàs 490.

1 NOta, si † aliquis contestetur litem super libello, cui obstant exceptiones, vel aliàs propter sui ineptitudinem, non esset respondendum metu excommunicationis sibi comminatæ, si de hoc protestetur, metus eum excusat, & iudex grauat: quia licèt metus excommunicationis iniustæ non excuset, vt no. Ber. in c. cùm dilectus.
2 quod metus causa. tamen † iniusta excommunicatio est iustus metus, vt ibi not. Hostien. & Ioan. Andr. & sic loquitur gloss. 2. Ber. in c. olim. 3. de restitutione spoliatorum.

ADDITIO.

Adde dec. 10. sup. hoc tit. in nouis.

DECISIO XXXIII. aliàs 456.

NOta si petatur absolutio, &c. Similis est decis. 2. hoc eod. tit. sup. in nouis.

De Verborum significatione.

SVMMARIVM.

1 *Dictio, & cætera, non extenditur ad clausulas substantiales.*

DECISIO I. aliàs 353.

1 NOTA † quòd verbum, & cætera, positum in protocollo, non se extendit ad clausulas substantiales, per notata per Innocen. in c. fraternitatis. de hære.

SVMMARIVM.

1 *Annum domini Curia Romana computat in festo natiuitatis eiusdem.*

DECISIO II. aliàs 809.

1 SCiendum est, † quòd Curia Romana quolibet anno computat annum domini in festo natiuitatis eiusdem.

SVMMARIVM.

1 *Data in bullis apponitur sub die datæ supplicationis, non examinis.*

DECISIO III. aliàs 667.

1 SCiendum est, † quòd quando dominus Vrbanus Papa quintus facere volebat gratiam iuxta formam, dignum arbitramur, ad supplicationem alicuius de beneficio vacante, vel vacaturo, & committebatur examinatio alicui, quòd si inueniatur idoneus: tunc ponebatur data in litera Apostolica diei supplicationis datæ, & non diei in qua facta fuerat examinatio.

SVMMARIVM.

1 *Impetrans primus in forma communi præfertur secundo in forma speciali.*

DECISIO IIII. aliàs 127.

NOta, † quòd primus in data in forma communi præfertur secundo in forma speciali. de quo dic vt no. per Io. And. in c. vnic. de concessio. præbend. in Clem. 1

SVMMARIVM.

1 *Dubia in causa debent dari partibus præsentibus.*

DECISIO V. aliàs 793.

SCiendum est, † quòd in ciuitate Romana est consuetudo, quòd iudex in causa dat dubia præsentibus partibus: & si non faceret, suspectus haberetur. & ideò communiter quando aliqua debent poni in relationibus in sacro Palatio per partes, vel aliquam partium, dantur dubia causæ aliquoties Auditori, vel Auditor dat eis. 1

SVMMARIVM.

1 *Actore non probante Reus etiam si nihil petat, debet absolui, & perpetuum silentium super molestatione actori imponi.*

DECISIO VI. aliàs 461.

NOta † actore [2] non probante seruatis terminis Reus ab impetitione actoris, licèt nullā petitionem dederit, potest & debet absolui, per regul. actore non probante, &c. & quia trahendo Reum in causa satis impetiuit, & molestauit, & impediuit: & ideò potest, & debet actori etiam super huiusmodi molestationibus perpetuum silentium imponi. de probationib. licet. 1 2

ADDITIO.

Nota actore, &c. Hæc deci. etsi hic malè collocata sit: eam tamē habe ac si suo proprio titulo (qui est de probationibus) posita foret. a

SVMMARIA.

1 *Citatus si non compareat, nec minus qui eum citari fecit, quid agendum.*
2 *Absolutio ab impetitione non conceditur ob solam contumaciam actoris, sed requiritur quod Reus citetur ad videndum absolui Reum ab impetitione.*
3 *Actor si fuerit contumax condemnabitur in expensis, neque audietur nisi præstita cautione.*
4 *Reus non absoluitur ab instantia iudicij, nisi citato ad hoc actore.*

DECI.

DECISIONES ANTIQVIORES PER REVEREN. PATREM DO. BERNARD. DE BISIGNETO SACRI PALATII CAVSARVM AVDITOREM ET DEMVM SANCTAE ROMANAE ECCLESIAE CARDINALEM, IN HVNC, QVI SEQVITUR, modum redactæ.

De Constitutionibus.

DECISIO I.

Similis est dec.nu.5.eod.in antiq.

DECISIO II.

Vide similem.num.13.de consue.in antiq.

De Rescriptis.

SVMMARIVM.

1 *Interessatus veniens ad causam antequam admittatur ad dicendum contra commissionem, docere debet saltem summariè de interesse suo.*

DECISIO I.

1 TRVM† quando committitur causa contra talem, & alios quorum in-
a terest,[a] si aliquis prætendens sua interesse, velit admitti ad causam, & dicendum contra commissionem, priùs debeat docere de interesse suo saltem summariè? Fuit decisum, quòd sic, per decret. veniens. 2.de testi. & quia debet se ostendere qualificatum qualitate in commissione descripta &c.

ADDITIO.

a Interest. Adde Fely.in c.auditis. col.14.versi.dixit.de præscript. & in c.cùm super.de offi. deleg. & Inno.in d.c. veniens. & decis[illegible] iudic.sup. In antiq.

SVMMARIA.

1 *Commissio impetrata cum facultate citandi sua interesse putantes, an extendatur ad multos, & an illos actor in decreto citationis debeat nominare?*

2 *Scienti causam, in qua prætendit se interesse habere inter aliquos agitari, si se non opponat, sibi paratur præiudicium.*

DECISIO II.

Item, † an actor [a] in primo citatorio debeat 1
specificare illos, quorum interest, & an virtute a
illius clausulæ posset vltra quatuor conuenire, vt sic habeat locum c.cùm in multis.de rescript. libr.6. Et videtur quòd possint multi conueniri.ar.no.per Innoc.extrà de excep.c. dilecti. Fuit obtentum inter dominos, & decretum, quòd illud c. non seruatur in commissionibus, quæ fiunt in Palatio Auditoribus, quia cõmissionibus, quę fiũt in curia, cũ fiãt ratione ordinarię, & superioris iurisdictionis, quam habet Papa, præsertim super causis deuolutis, vel aliàs tractandis in curia, non sunt adeò restringendæ, quemadmodum commissiones quæ fiunt ad partes iudicibus delegatis, quæ tendunt in eneruationem, seu diminutionem iurisdictionis ordinariæ, &c. Posset dici, quòd verba illa, quantum ad actorem ne possit infinitos vexare, debebant restringi ad quatuor in principio citationis nominandos, vt d.c.cùm in multis: quia ratio scilicet infinitatis, & vexationis vitandæ, sibi locum vẽdicat in hoc casu, sed quóad alios non ad eius instantiam citandos, qui prætendentes sua interesse, vellent venire ad causam, docendo de interesse, extendatur ad multos, quia † etiamsi se non 2
opponerent, sciẽtes causam agi, eis pararetur pręiudicium. iuxt.no.per Innoc.in c.quamuis.& in c.cùm super.de re iudi.& inxtà l.sæpè. §.cur autem.eod.tit.& pro hoc facit quod not.Io.Andr. in dict.c.cùm in multis.

ADDITIO.

An actor. Adde Fel.in c.sedes.circa fi.de rescrip. a
& in c.pastoralis.§.quoniam.& ibi Deci.eo.Milis in reperto.suo in verbo, rescript. per quòd datur potestas.

SVMMARIA.

1 *Commissio per præsentiam partium impetrata, & citatio executa in personam procuratoris, cuius reuocatio ad sui notitiam nondum deuenerat, an deuoluat causam.*

2 *Processus agitatus à procuratore reuocato, cuius reuocatio non deuenerat ad notitiam, valet.*

DECISIO III.

1 IMpetrata † est cõmissio tanquam per præsentiã partium, & apprehensus quidã procurator reuocatus, tamẽ ante impetrationẽ huiusmodi cõmissionis, sed tẽpore præsentatæ cõmissionis, & citationis de eo factæ, nondum reuocatio peruenerat ad notitiam impetrantis, vel procuratoris, sed posteà reuocatio peruenerat ad notitiam impetrantis, vel procuratoris, sed posteà reuocatio peruenit ad dictæ partis notitiam, & citatus ad dicendum contra cõmissionem excipit de reuocatione. Pro parte impetrantis cõmissionem dici-
2 tur, quod adhuc causa debet esse in Curia, ex † quo tẽpore impetratiõis adhuc reuocatio nõdum peruenerat in eius notitiã, cùm quicunq; processus ante habitus cum eo etiam tenuisset. per l. 1. C. de satisd. & per l. si procurator: cum ibi not. ff. de procu. & extrà. de procu. c. mandato. sed per ibi not. & Inno. per eundem eo. tit. c. in nostra. videtur quod sufficiat reuocatio, etiamsi ignorat aduersarius, & eius procurator, dum tamen non sit processum ad litem contestandam: & videtur hoc probari à contrario in d. c. mandato. licèt Bernar. sentiat ibi contrarium. Fuit quasi per oẽs dictum, quod caussa nõ esset in Curia, & quod ignota reuocatio sufficiat, præsertim quóad hoc, ne per eius præsentiam eam posset dici fuisse in curia, quia nulla in hoc potest dici partis deceptio, ex quo talis procurator nihil fecerat, nec faciebat, sed solùm de hoc agitur, an solius procuratoris reuocati præsentia in curia faciat partem reuocantem censeri esse præsentem in curia.

S V M M A R I A.

1 *Commissio in qua quis tacet duas sententias contra se latas, & petit se admitti ad dandos obiectus, nõ obst. c. vt circa. de elect. lib. 6. non censetur surreptitia.*
2 *Status causæ ita exactè non venit specificandus in commissione eidem induci facienda.*

DECISIO IIII.

1 QVidam † dedit obiectum contra petẽtem beneficium de excessu summæ, sed quia non expresserat in appellatione, fuit exclusus propter malam appellationem, tandem latis duabus sententijs contra eum, & pro actore, in fine tertiæ instantiæ obtinuit à Papa quod admitterentur ad probandum obiectum non obstante decretali, vt circa. & si probasset: quòd actori imponeretur silentium perpetuum, tamẽ in ista gratia, seu cõ-
a missione non fecit mentionẽ de duabus sententijs latis, nec de alio statu causæ: quæritur an sit surreptitia? Quidam dicunt quod sic. per c. inter monasterium. de re iudi. Alij cõtrà, quia etiamsi expressisset, Papa concessisset, cùm ex alio capite nõ excluderetur, nisi propter formam d. c. vt circa. non seruatam. Itẽ Papa hic cõsiderauit solùm nõ ius actoris. Item etiam ex quo eidẽ Auditori committitur, nec agitur de reuocatione iurisdictiõis, nec de causa alij quam primo committenda, non
2 † est necesse [a] ita exactè de statu causæ facere men
a tionem, iuxt. no. per Inno. in c. ex literis patriarchæ. de leg.

ADDITIO.

Non est necesse. Adde Fely. in c. cæterum. col. 2. ver. limita 6. de rescript. a

S V M M A R I A.

1 *Commissio impetrata ante dationem apostolorum, an valeat?*
2 *Appellanti à die latæ sententiæ currit tẽpus prosequenda appellationis suæ.*
3 *Cancellaria non daret Auditorem, vbi exprimeretur pendere terminum ad dandum apostolos.*

DECISIO VI.

VTrùm † si appellatur [a] à grauamine, vel in- 1
terlocutoria ante dationem apostolorum a
possit Auditor, vel iudex impetrari, & an sit de facto impetretur, valeat impetratio, & an possit impetrans procedare in causa illius appellationis, antequàm per illum à quo fuit appellatum, fuerint dati apostuli, & an si de facto processerit, nec per appellatum fuerit exceptum aliquid, valeat processus? Quidam tenent de omnibus quod
sic, quia † tempus prosequẽdæ appellationis cur- 2
rit appellanti à die latæ sententiæ, vel illati grauaminis, vt c. sicut. de appel. in Clem. & ibi not. Igitur tempus dationis apostolorum non debet sibi auferri, quominus possit interim suam appellationem prosequi. Non obstat si dicatur quod primus adhuc remanet iudex, quia eius iurisdictio est suspensa: fatentur tamen, quòd si ille reuocaret grauamen, & reponeret partes in statu retro, omnia acta per iudicem super appellatione impetratum erunt nulla. Alij verò tenent contrà, propter malitiam ita subitò impetrantium vt citiò fa-
ciant iudici à quo inhiberi: & quia † cancellaria 3
non daret Auditorem super appellatione, si sibi fuisset expressum, quòd pẽdet terminus assignatus ad dandum apostolos: primam tamẽ opi. credo veram de iure.

ADDITIO.

Vtrùm si appellatur. Adde dec. 19. tit. de appell. a
sup. in antiq.

S V M M A R I A.

1 *Executores gratiarũ pauperũ, an simplices clerici deputati de facto procedẽdo dicantur nulliter procedere?*
2 *C. statutum. de rescript. lib. 6. an habeat locum in executoribus gratiarum. & nu 4.*
3 *Executores gratiarum possunt sibi assumere partes iudicu, & procedere parte vocata, & non vocata, & dicuntur habere iurisdictionem.*
4 *C. statutum non habet locum in executoribus gratiarum.*
5 *Gratia, est quid principale, executoru datio, est quoddam accessorium.*
6 *Executor necessariò non pronuntiat super idoneitate.*
7 *Subexecutores deputati possunt persona in dignitate non constituta.*

DECISIO VII.

VTrùm c. statutum. de rescrip. libr. 6. quóad personas habeat locũ in executoribus gra-
tiarum, & † an si de facto cancallaria super gra- 1
tia pau-

tia pauperis, vel alia deputauit non in dignitate
constitutum &c. sed forsan simplicem clericum
valeat processus per talem executorem factus su-
per purificatione gratiæ pauperis? Hanc quæst. ha
bui de facto coram me in causa Electen. fue-
runt deputati tres executores cum illa clausula,
quòd si non omnes, duo vestrum &c. inter quos
fuit vnus executor deputatus sacrista Electen. de
quo dicebatur quòd non habet dignitatem, nec
personatum in ecclesia, sed simplex officium: &
quod est monachus, quia ecclesia est monacha-
lis, nec fiebat mentio de monachatu: coram quo
pauper vna cum quodam alio de executoribus
tertiò se excusante purificauit gratiam suam; &
per eum & illum executorem fuit de idoneitate
pauperis inquisitum, ac fuerunt facti processus,
ac deputati subexecutores, vt moris est: Tandem
vacante quadam ecclesia cadens sub gratia, ille
pauper acceptauit infra tempus debitum, & per
vnum subexecutorem sibi fecit prouideri, Sed
per vnum sequentem in data, qui eandem eccle-
siam acceptauit, & sibi fecit prouideri, oppone-
batur quòd purificatio facta per primum coram
illo sacrista non tenuerat, & per consequens nec
processus, nec acceptatio inde secuta. Quærebatur
an benediceret ille secundus? Et videbatur
2 pro secundo, & cõtra primum, quia † Curia Ro-
mana quóad personas seruat dictum c. statutum.
in executoribus gratiarum, vt not. Ioan. And. in
Nouel. in d. c. statutum. §. in nullo. super verbo,
citet. in fin. & ita expresè dixit mihi etiam do-
minus Preneſtrinen. & omnes de cancellaria,
quòd non deputarent executores super gratijs,
nisi personas tales, quales requirit d. c. statutum.
3 Item pro hoc facit, quia † executores gratiarum
possunt sibi assumere partes iudicis, & procede-
re siue parte vocata siue non &c. & habent iu-
risdictionem, & possunt fulminare censuras, &c.
iuxtà Clem. 1. de offi. deleg. cum ibi not. Idem
not. Innoc. in c. dudum. de præsumpt. Igitur repu
tentur tales, quales debent esse iudices secundum
formam d. c. statutum. præsertim in casu propo-
sito, cùm deputati sint super gratia pauperum,
quare videtur deputare super materia iustitiæ,
vt not. gloss. in c. si pauper clericus. de præben.
& per Docto. in Clem. cùm ei quem. de concess.
præbend. igitur tales personæ debuerunt deputa-
ri, quales in literis iustitiæ deputantur per d. c. sta
tutum. & in ista opi. erant domini Decanus de
Burlaco tunc præsens in cancellaria iustitiæ, &
dominus Gerbragosæ tunc referendarius domi.
In contrarium videbatur pro primo, quia secun-
4 dum † opin. Ioan. Monach. d. c. statutum. non ha
bet locum in executoribus gratiarum, vt ipse
ibi no. in prima parte. Nam solùm loquitur in
iudicibus deputatis ad causas, ergo in deputatis
executoribus ad beneficia, stabitur iuri commu-
ni, quo ante illud c. statutum. quilibet erat capax
commissionis, nisi esset prohibitus: & eandem
opinionem etiã tenuerunt Zenzelinus, & Gul.
de monte Laud. in extrauagan. sedes apostolica.
præsertim quia dictum c. statutum. est pœnale,
nisi cùm annullat in contrarium facta, igitur re-
stringatur, & strictè in deputatis ad causas, de
quibus loquitur, intelligitur, & in suis terminis
teneatur. ar. reg. iuris, odia. & pro hoc etiam fa-
cit, quia gratia † est quid principale, executoris 5
autem datio est quoddam accessorium. in c. si su-
per gratia. de offic. deleg. libr. 6. ergo non tanta
excellentia requiratur in tali executore, qui sic
accessoriè deputatur, sicut in iudice, qui princi-
paliter in causa deputatur: præsertim quia in-
quisitio super idoneitate facta fuit sine partis vo
catione, nec habuit contentiosam iurisdictionẽ
exercere, nec tunc fuit oppositum de sacristia, quod
non est dignitas: & etiam cùm constabat de ido-
neitatis veritate, non curabat: & erat intentio
sua, quòd si esset idoneus gauderet gratia, nec
pronuntiatio † super idoneitate est necessaria se- 6
cundum no. in c. cùm ei quem. de concess. præb.
in Clem. & etiam quia pauper ibi in nulla culpa
fuit, si recipit executorem sibi datum in cancel-
laria, & purificauit coram eo bona fide, & præ-
sertim cùm ille pro canonico executore se gere-
ret, & reputaretur, & forsitan pauper eum in
dignitate credebat esse constitutum. Igitur mul-
tum est sibi subueniendum, ne ruant processus,
cùm laboret morbo alieno. C. de naturali. liber.
l. legem. præsertim ex quo de eius idoneitate cõ-
stabat, nec pars eam negabat. Nec est sibi impu-
tandum, si nimium de eius sacristæ qualitate non
inquisiuit, imò cùm sit datus à cancellaria, & pro
capaci se gerentem habilem credidit. ar. l. delega-
re. 1. §. fin. ff. de noua. præsertim cùm tunc de nul
lius præiudicio tractaretur, ergo & sibi, & can-
cellariæ credere potuit, nec ad exactissimam di-
ligentiam, seu curiositatem fuit adstrictus. argu.
concor. iurium de exercito. l. fi. §. interdum: quæ
ita concord. cum l. 1. §. sed si sic acceperit. de in
rem verso. ff. de iur. & fact. ign. nec suspiria. Nec
obst. contrà, quia dato quòd cancellarius seruet
quóad personas executorum decre. statutum.
non tamen propter hoc sequitur, quòd de iure
habeat locum in eis, cùm solum loquatur in de-
putatis ad causas, vt suprà dixi. Item & si can-
cellaria non consueuerit, nisi tales personas in
executores deputare, quales exigit d. c. statutum.
non tamen sequitur, quòd si de facto alios depu-
tauerit, quin valeat: cùm multa sint quæ & si fie-
ri non debeant, nec soleant, facta tamen tenent,
vt l. 1. §. biduum. ff. quando appel. sit. de regula.
c. ad apostolicam. Item dato quod cancellaria ser
uet d. c. statutum. quóad personas in executori-
bus gratiarum: non tamen propter hoc sequitur,
quòd eius pœna, quæ est in §. fin. per quam to-
tum quod secùs agitur, annullatur, locum ha-
beat in eis, cum pœnæ non sint extendendæ, sed
etiam nec in eis habet locum decre. statutũ: quó-
ad citationes faciendas, nec quóad modum pro-
cedendi, vt ibi not. Archidia. in §. in nullo. & Io.
Andr. in Nouel. super verbo, citet: nec etiam ob-
seruatur in eis quóad subdelegatorum personas,
quod patet, quia † quotidie deputantur per eos 7
subexecutores etiam simplices clerici, vel præs-
byteri, ergo multo minus debeat seruari in eis
pœna illius capituli. Nec obstat, quòd possunt
sibi assumere partes iudicis, &c. quia illud est in-
cidenter, si apparet oppositor, vel contradictor,
& istud etiam est accessoriè, scilicet, pro qua-
dam præparatoria inquisitione super idoneitate,

vt gratia quæ est principalis, possit per eos effectui demandari. Et ideo cum quicunque aliàs idoneus de iure communi, etiamsi nõ sit de personis d. c. statutum. sit capax commissionis, quó ad executionem, vt gratia quæ est principalis, demandetur effectui: ita etiam erit capax istius iurisdictionis incidentalis, & accessoriæ, licèt aliàs si illa per se, & principaliter committeretur, eius non esset capax. argum. in simil. C. de iudi. l. quoties. cum ibi not. C. de ordine iudi. l. 1. & 2. cum concor. Nec obst. quòd literæ pauperum sunt iustitiæ, quia esto quòd illud verum sit, non tamen deputatur in eis iudices ad causas, sed ad prouisiones de beneficij faciendis principaliter, & huius gratia, quasi pro quodam præparatorio ad inquirendum de idoneitate, & ideo non habet locum in eis d. c. statutum: quod loquitur de literis iustitiæ, cùm scribitur eis, quibus is ad quem pertinebat prouisio, aliàs de necessitate non erat adstrictus prouidere, imò tunc magis debet gratia reputari: secùs si ille esset adstrictus aliàs de necessitate prouidere, vt in c. relatum & in c. cùm secundum apostolum. de præbend. & si tunc contra tales prouisiones deputarentur iudices, forsan haberet locum d. c. statutum: & pro ista parte, scilicet pro primo, & pro valore processuum suorum fuerunt omnes domini in Rota, vel maior pars eorum, præsertim moti ex æquitate: & pro ista parte tuli sententiam de eorum consilio: & iunge quod not. Zen. in extrauagan. sedes apostolica: ibi, quinto quæro quæ personæ.

SVMMARIVM.

1 *Gratia pauperis volentibus suis executoribus eam purificare, habetur pro purificata stante veritate idoneitatis.*

DECISIO VIII.

1 VTrùm † si executores noluerunt gratiam pauperis purificare, habeatur pro purificata, vt sic teneat acceptatio beneficij vacantis, nec expiret gratia, per reuocatoriam, dum tamen aliàs constare possit ipsum tunc fuisse idoneum? Tenent quod sic: & sic dicebant dominum Inno. 6. consultum per Auditorem voluisse, ex quo per eum non stetit arg. l. iure ciuili. de condi. & demonstra. licèt quidam tenerent contrà, sed quod agat contra executores ad interesse, per c. pastoralis. de iure patro. sed ibi episcopus habebat, & poterat iure ordinario alia beneficia conferre, secus est in executoribus: hodie reuocatoria hoc continet expresse.

SVMMARIA.

1 *Positioni concernenti excommunicationem, an respondere quis teneatur?*
2 *Excommunicatio iuris infertur ob crimen.*
3 *Excommunicatio hominis infertur pro contumacia.*
4 *Rescriptum impetratum ab excommunicato pro non excommunicato, si impetrando non fuit oppositum de excommunicatione, valet.*

DECISIO IX.

VTrùm † si commissio impetretur per pro- 1
curatorem non inserto nomine proprio,
posteà Titio procuratore causam prosequête volo opponere tibi, quod ipse est ille, qui impetrauit commissionem, & quòd têpore impetratę cõmissionis erat excommunicatus, excõmunicatione hominis, & sic volo inferre, quod commissio non valeat, quæritur an ad articulos de ista materia datos teneatur respondere? Licèt quidam dicant quòd sic, quia licèt tendant ad obiectum, nõ tamen tendunt ad crimen, dicentes, quòd cum opponitur de excõmunicatione iuris, non tenetur
respondere quis, † quia illa infertur ob crimen, 2
secus † de excommunicatione hominis, quæ de- 3
mùm infertur pro contumacia, quæ non est crimen, Tamen communiter omnes tenuerunt contrarium: tum quia tendit ad obiectum, tum etiã,
quia † licet procurator impetrans sit excommu- 4
nicatus, tamen valet rescriptum pro domino nõ excommunicato, si impetrando non fuit oppositum de excommunicatione procuratoris. vt tenet Archid. in c. ipso iure de rescrip. ad quod C. de præci. impe. offe. l. 1. & hanc partẽ tenet glo. extrà, de procur. c. consulti.

SVMMARIA.

1 *Auditor secundus gratiam, si neutri, directam primo Auditori eius proprio nomine expresso, an possit illam exequi?*
2 *Appellationis causa est alia à prima.*
3 *Appellationis in causa non oppositum opponi potest, & non propositum proponi, si tamen dependeat ex antiquis, vel ea concernat, & ex eis trahat originem.*

DECISIO X.

SCribebatur per Papam Titio Auditori, quod si sibi constaret neutram partium litigantium coram eo habere ius in quodam beneficio reseruato, de quo litigabant, quòd prouideret vni: tamen antequam sibi literæ præsentarentur, ipse tulit diffinitiuam sententiam pro altera parte ignorans reseruationem, sed ab eius sententia extitit appellatum, & causa appellationis commissa alteri Auditori, coram quo appellans nunc præsentat literas, quæ primò Auditori dirigebantur expresso nomine proprio, & petit sibi prouideri per eum quia sibi constat obstante reseruatione neutri eorum ius quæsitum: quæri-
tur † an sequens Auditor virtute literarum illa- 1
rum duntaxat posit sibi prouidere? Quidam dicebant quod sic, quia substitutus est loco eius, igitur eius vice fungitur, & quia etiam sibi scribebatur sub nomine Auditoris, igitur transeat potestas in secundum sibi in causæ iurisdictione succedentem. arg. c. quoniam Abbas. extrà, de offi. deleg. Alij verò dicebant contrà, quia exprimebatur in illa nomen proprium primi Audito-
ris, sed † quia causa appellationis est alia à prima, 2
& quia hæc potestas non attribuitur virtute iurisdictionis, quam primus habebat in causa, vel

occa-

occasione causæ, in qua iurisdictione secundus
benè substituitur, sed virtute noni mandati: quia
nondum primo Auditori ante sententiam fue-
rat præsentatum, in quo nouo mandato secun-
dus Auditor oon substituitur virtute commissi-
onis sibi impetratæ super causa appellationis,
virtute cuius oon veniunt nisi ea, quæ erant in
causa coram primo Auditore. Istud autem no-
uum mandatum non erat tunc in causa corã eo,
igitur non venit sub virtute huius commissionis
secundo Auditori super causa appellationis im-
3 petrato. Nec obst. si dicatur, quòd † io causa ap-
pellatioois non oppositum potest opponi, & nõ
propositum proponi, quia verum est, dum tamẽ
dependeat ex antiquis, vel ea concernat, & ex
eis trabat originem: iuxtà not. per Inno. in c. fra
ternitatis. de testi. quod nõ est in hoc nouo mã-
dato, ex quo ius nouum quæsitum fuit impetrã-
ti illud ad prouisionem de beneficio obtinendã.
ad idem quod oot. ipse Inno. in c. cùm Bertol. in
fi. de re indi. pro hac parte etiã alleg. l. cùm apod.
Sempronium. ff. iudic. sol. tamẽ omnes bene con
cordabant in hoc, quòd licèt secundus Auditor
non posset prouidere virtute illarum literarum
alteri sub nomine proprio concessarum, tamen
bene posset sibi prouidere, per c. Auditor. de re-
script. in Clem. sed ibi, petebatur vt debitum in-
serta causa à principio, nec apparebat reseruatum
& ex illa debebatur.

SVMMARIA.

1 *Rescriptum secundum non faciens mentionem de pri-
mo surreptitio an valeat.*
2 *Delinquere plus dicitur obrepens, quàm surrepens.*

DECISIO XI.

Tilius contra Seium primò quoddam rescri
ptum apostolicum ad certos iudices, tamen
surreptitiè impetrauit, & posteà secundo alios
iudices super eadem causa non surreptitiè, quia
quæ omiserat exprimere in primo, expressit io
secundo, nulla tamen facta mentione de primo
rescripto contra eundem Seium rescriptum aliud
1 impetrauit: quæritur † an valeat secundum non
faciens mẽtionem de primo? Et fuit dictũ quòd
sic: quia in secundo de primo rescripto surrepti-
tio non tenebatur facere mentionem, & præser-
tim si contra primum fuit oppositum de surre-
ptione. ar. not. per B. de rescript. c. ex tenore. cir-
ca fi. magnę glo. & de concess. pręb. c. cum nostris.
super verbo, non vacaret. Nec obst. si dicatur, quòd
cum contra secundum obijcitur de primo, quòd
ipse nõ potest replicando allegare surreptionem
primi, quia sic turpitudioem propriã allegaret,
quia potest allegare hoc sine turpitudine præ-
tendendo se errasse impetrationem primi omit-
tendo, sed exprimere potest inaduertentia vel
ignorantia, illa quæ fuerant exprimẽda, ex quo-
rum omissione surreptitium reddebatur: & hoc
satis potest dici in surreptione, sed quid in obre-
ptione, si io prima expresserat non exprimenda,
quorum expressio falsa nulla potest excusatione
celari, tunc forsao potest dici, quòd non audia-
tur replicãdo allegans obreptionẽ primi, cum sic
suã turpitudinẽ inexcusabilẽ allegaret: pro hoc
etiam † quòd plus deliquit in obripiendo, quàm 2
in omittendo, seu non faciendo, igitur &c. illud
verũ quando ex certa sciẽtia, & per malitiã, secùs
si per errorẽ & non per malitiam hoc fecisset.

DECISIO XII.

Similis est dec. num. 54. de rescrip. in antiq. Adde
Fel. in c. cùm ordina. col. fi. ver. & adde de rescrip.
& dum dicitur, quod dictio, alia: implicet simili-
tudinẽ qualitatis, adde Cardi. in Clem. 2. in prin.
de reb. ecclesiæ nõ alienan. & in Clem. 2. in prin.
de cele. missa. & in c. sedes. de rescrip. vbi dictio,
alia, repetit eandem qualitatem sicut alter.

SVMMARIA.

1 *Processus in vim literarum surreptitiarum parte non
opponente valet.*
2 *Causa semel deuoluta ad curiam, non potest extrahi,
de certa scientia Papa.*

DECISIO XIII.

VTrùm † si sit delatum appellationi in par- 1
tibus, & præfixus terminus ad prosequen-
dum, & forsitan appellatio approbata à parte ap-
pellata, & sic causa debebat tractari in curia: iux-
ta c. oblatæ. & c. cordi. de app. pars tamen appel-
lans, vel aliàs tacito de delatione, & termini præ-
fixione impetrat quosdam iudices ad partes, an
valeat impetratio ipso iure? & sic processus per
tales iudices habitus super appellatione, si nõ ex-
cipiatur à parte valeat, non obstante literarũ sur-
reptione? Et videtur quòd sic, quia licèt literæ sint
surreptitiæ, & si exciperetur de surreptione debe
rent carere viribus. iuxta. d. c. oblatæ. & pręsertim
si præuetus fuit terminus in impetrãdo, iuxta c.
sæpè. in fi. tamen ex quo pars aduersa nõ excipit,
processus valere debet: ad hoc facit quod not. idẽ
Inno. in c. super literis. eod. titu. vbi videtur hoc
expressè dicere de literis impetratis in causa ap-
pellationis, quæ erant surreptitiæ: quia reuera ap
pellatum non erat. argu. not. de rescrip. c. ad au-
dientiam. & per Inno. eod. tit. c. dilectus. vbi de-
terminatur, quod processus habitus per literas sur
reptitias, cũ non excipitur de surreptione, tenet:
& sic quidã intelligunt iura illa c. oblatæ. et c. sæ-
pè. in fi. Tamen cõtra fuit decisum, quia † ex quo 2
causa semel fuit deuoluta ad curiam, vt sit ibi tra-
ctanda, non potest extrahi, nisi de certa scientia
Papæ: facit bene decre. prouida. de electione.

DECISIO XIIII.

Similis est dec. nu. 48. de concess. pręb. in antiq.

De Consuetudine.

EPITOME.

Consuetudo excludens ingressum religionem à
successione, habet locum etiam si ingressus aposta-
taret.

DECISIO I.

SVppositode cõſuetudine, ꝙ religionẽ
ingreſſus, vel ingreſſa, nõ poſſint ſucce-
dere parentibus, imò eoipſo ſucceſſio
pertinere debet ad ſeculares filios alios
vel parentes, Quædã ingreſſa fuit, vt aſſerebatur
religionẽ, & poſtea apoſtatauit, & exiuit religio-
nẽ, & cõtraxit matrimoniũ, & de facto occupa-
uit poſſeſſionẽ cuiuſdã hæreditatis cuiuſdã paren
tis ſui: Quidã tamen ſecularis frater agit cõtra eã
petitione hæreditatis, dicens virtute cõſuetudinis
ad ſe ſpectare totam ſucceſſionem parentis: Illa
excipit, quòd ad eam pertinet pars ſucceſſionis.
Alter replicat quód verũ eſſet, niſi fuiſſet ingreſ-
ſa religionem: ſed quia fuerat profeſſa in religio-
ne, virtute conſuetudinis erat excluſa, & ſic obti-
nuit per tres inſtantias, ſed in toto proceſſu non
fuerat vocata abbatiſſa, nec conuentus illius reli-
gionis, cuius religionẽ fuerat ingreſſa: quærеba-
tur an teneret proceſſus, vel an eſſet nullus? Iſta
quæſtio erat in cancellaria.

DECISIO II.

Similis eſt dec. nu. 10. eod. in antiq.

DECISIO III.

Similis eſt dec. nu. 11. de conſue. in antiq.

DECISIO IIII.

Similis eſt dec. nu. 9. de conſuet. in antiq.

DECISIO V.

Similis ſuprà de præb. nu. 10. in antiq.

SVMMARIA.

1 *Impetrans primus in data, an in optione præferatur ſe-
cundo in data prius recepto, vbi de conſuetudine optio
antiquiori canonico ſecundũ ordine recepto, debetur?*
2 *Præſentatus primo à patrono laico debet admitti per
epiſcopũ, alias tenebitur epiſcopus primo nõ admiſſo.*

DECISIO VI.

1 DVo ſunt † impetrantes, primus & ſecũdus,
qui mandãtur recipi in canonicos, & in fra
tres, & de præbenda cum vacauerit, eis mandatur
prouideri cum decreto, & clauſulis quæ hodie
ſunt de ſtylo, & licèt primus factis proceſſibus
præſentauerit c. literas: & petierit ſe admitti, & ſu
per hoc fecerit diligẽtiam, tamen de facto ſecun-
dus per capitulũ priùs fuit receptus, quã primus,
quamuis primus priùs petijſſet ſe admitti, quã ſe-
cundus: tandẽ vacante præbenda ſucceſſit in illa
eccleſia ſecundum ordinẽ eorum, & quilibet ob-
tinuit præbendam ſibi debitam, & ſic eis exiſten-
tibus canonicis præbendatis vacauit in illa eccle-
ſia vna præbenda maioris valoris, quàm quilibet
eorum optauit ſecundũ conſuetudinem eccleſiæ,
In qua eſt conſuetudo, ſeu ſtatutum, quòd anti-
quior canonicus ſecundũ ordinẽ receptus præfer
tur in optione. Modò ſecũdus in data dicit, quod
fuit primò receptus in canonicum, & ideò ipſe
debet præferri in optione. Primus verò in data di
cit, quòd licèt ipſe fuerit vltimò receptus, de fa-
cto tamen, quia primus erat in data, & primò pe-
tierat ſe admitti, priùs fuerat recipiendus de iu-
re, & quòd non ſteterat per eum quò minus pri-
mo reciperetur, & ideo ſibi non debet imputari,
& per conſequens dicit, quod debet præferri in
optione, quæritur quid iuris? Videbatur quibuſ-
dam quòd ſecundus in data, quia primò receptus
fuit, præferri debeat propter terminos ſtatuti, ſeu
conſuetudinis: quòd, vel quæ habet, quod primo
receptus præferatur in optione, ſed primus aget
cõtra capitulum ad intereſſe. Sic dicimus in duo-
bus ſucceſſiuè præſentatis à patrono laico, quo-
rum † licèt primus debuerit admitti per Epiſco- 2
pum, tamen ſi ſecundus de facto admittatur, va-
let admiſſio, ſed epiſcopus tenetur primo nõ ad-
miſſo. vt in c. paſtoralis. de iure patro. Ad hoc
reſpondetur, quia damnum iſtud non poſſet re-
ſarciri per capitulum, cùm iſta beneficialia ſint
inæſtimabilia ibi, ſicut in alio beneficio, & pro-
pter hoc reſeruetur primo ſua potioritas, ex quo
per eum non ſtetit. argum. & ff. §. 1. de eo per quẽ
factum eſt: pro hoc etiam bene facit quod not.
Innocen. de reſcript. c. capitulum. in magna gloſſ.
circa medium, ibi. Si autem ſecundus receptus eſ-
ſet: ſed ibi in literis primi non erat decretum, hic
ſic. Et pro iſta parte, pro qua fuerunt latæ tres
ſententiæ, benè facit quod not. Inno. de præb. c.
relatum. & quod no. Compoſtel. de reſcript. c.
capitulum: ſuper verbo, mandatum: circa prin-
cipium. in verſic. ſed quid ſi ante vacationem. ad
quod not. per Inno. in c. cùm Bertoldus. de re iu-
dicata. & facit l. quoties. C. de rei vendic. pro
hoc, quia licèt per eum non ſteterit ex fictione,
ſeu reputatione iuris debeat perinde haberi, ac
ſi tunc fuiſſet receptus, tandem non videtur ſuf-
ficere talis qualitas interpretatiua, ex quo con
ſuetudo optionis requirit veram prioritatem re-
ceptoris: ſicut in ſimili non ſufficeret repræſen-
tatiua, ſeu reputatiua præſentia: vbi talis poteſtas
optionis ſecundum conſuetudinem competit ſo
lis præſentibus, vt notat Archidiaco. de conſue. c.
cùm in tua: circa principium. ſuper verbo, per a-
lios. Sed reſpondetur, quòd illa opinio reproba-
tur per Ioan. And. in Nouel. Aliquibus videtur
tamen, quòd primus in data eſſet potior, & de-
beret præferri in optione per rationes ſuprà per
eos factas: pro quo c. tibi qui. de reſcriptis, libro
ſexto. & l. iure ciuili. de conditionib. & demon-
ſtrationibus: & quia receptio primi, licèt poſteri-
or, videtur retrotrahẽda, ex quo primus erat re-
cipiendus. Et in hac opinione fuerunt quaſi om-
nes. Et pro hac parte etiã fuit allegata lex prima.
C. de conſul. libro duodecimo. & ff. ſi quis cauti-
onibus. lege ſecunda, § fin. & pro iſta parte obti-
nuit pars tres ſententias.

DECISIO VII.

Vtrùm valeat conſuetudo: quod in inſtrumento
&c. Similiaeſt deciſi. 6. hoc eod. tit. ſup. in antiq.
Adde cauſ. 25. dub. 47. infra. per Thom. Faſtol &
Deci. in c. 1. col. 3. ver. quartò requiritur. de fide
inſtrum. & in c. 1. col. 2. in fin. verſic. ſic etiam non
valet. de appellationib.

De Electione.

SVMMARIVM.

1 *Tempus conferendi currit episcopo, à tempore renuntiationis, & non ratihabitionis.*

DECISIO I.

1 Trùm si † aliquis resignauerit beneficium in manibus priuati alicuius, & posteà post annum, vel biénium episcopus hoc ratificet, currit sibi episcopo tempus Latranen. concilij à tempore resignationis factæ ad conferendum, an à tempore ratihabitionis, vt sic superior iure deuoluto nó possit conferre illud beneficium, nisi post negligentiam episcopi à tempore ratihabitionis demùm computando potest dici, quòd etiam ante ratificationem episcopi à tempore suæ renuntiationis incipiat currere episcopo tempus. argu. not. per Inno. de renunt. c. admonet. & de concess. præb. c. quia diuersitatem. in fine.

DECISIO II.

Similis est dec. nu. 6. eod. in antiq.

De Renuntiatione.

SVMMARIVM.

1 *Collatio beneficij resignati in manibus non habentis potestatem admittendi resignationem, an valeat: & an inducat vacationem beneficij.* 2.

DECISIO I.

1 Trùm si † aliquis resignet beneficium in manibus non habētis potestatem recipiendi resignationem, vacet beneficium, & possit conferri per eum ad quem pertinet collatio, vel patronus ad eam præsentare 2 potest † dici, quòd vacet in præiudiciū renuntiantis, & quòd superior, ad quem pertinet, si con fert, eo ipso ratam videtur habere renuntiationē: primum probatur de renuntia. c. quod in dubijs: secundum probatur, arg. l. illud. §. fi. de acquir. hære. Sed contrà, quia non potest ratum habere, quod suo nomine gestū non fuit. Item necessaria est sententia priuationis, vt not. Inno. in d. c. quod In dubijs: & talis sententia requirit iuris ordinem & vocationē partis, quia fortè propter metū fecisset: posset distingui, vtrùm qui renuntiauit, perlistat in eadem voluntate, vel eam mutauerit.

SVMMARIA.

1 *Cōmisio vbi facta fuerit alicui de beneficijs cùm vacauerint conferendis, an vigore ipsius poterit talis recipere resignationem?*

2 *Priuilegium Papæ non est interpretandum in præiudicium tertij.*

3 *Executores gratiarum deputati ad prouidendum de beneficijs vacaturis, an possint recipere resignationem alicuius in manibus eorum faciendam?*

DECISIO II.

1 Trùm † si episcopos committat alicui potestatem conferendi certum beneficium cum vacauerit per resignationem, supposito q valeat commissio per ea quæ scripsi suprà in illa quæstione, quæ incipit, ordinarius, &c. possit talis commissarius eoipso in virtute talis commissionis recipere resignationem à volente spontaneè resignare? Maior pars tenuit quod nó, quia etiam opus est vt expresse committatur potestas recipiendi resignationem, vt extrà, de præbend. c. dudum. circa prin. lib. 6. & hoc tenuerunt per not. Archid. extrà, de verb. signi. c. sicut. libr. 6. Quidam tamen tenebant contrà, per l. ad rem. & l. ad legatum. ff. de procura. & per rationes pro hac parte factas per Archid. in d. c. sicut. & benè fatentur, quòd in terminis illius c. sicut. de verb. signifi. certè illa opinio est vera, & quòd in illo casu certè opus est speciali commissione super admissione resignationis: quia si virtute alterius commissionis, de qua ibi fit mentio, etiam potestas recipiendi resignationem videretur cócessa, per hoc præiudicaretur ordinario, quod in dubio Papa non videtur fecisse, nisi in eo quod expresse concessit, nec † est interpretandum priuilegium Papæ in præiudiciū tertij, vt l. 1. §. meritò. & §. si quis à principe. ff. ne quid in loco publi. hic autem fuit commissio authoritate ordinarij, & de iure communi. & ideò est interpretanda etiam secundum ius commune, vt commisso præparatorio vel præparando posteriori, & consequenti videatur commissum præparatorium prius, & antecedens. argum. dictarum ll. præsertim per quod necessariò peruenitur ad illud. Nec fit interpretatio aliqua in præiudicium tertij, sed solùm committentis, cui est imputandū, quia alias expressè illam potestatem non obtinuit. Sed iuxta præmissa † quæritur, an executores gratiarum deputati ad prouidēdum de beneficijs vacaturis possint recipere resignationem alicuius volentis in eorum manibus beneficiū resignare, vt sic ea recepta prouideant? Dicerem q non, per dicta in præmissa proxima quæstione. Item quod tales executores talem resignare volentem non possunt inuitum destituere, igitur nec eius resignationem recipere: probatur consequentia per ea quæ not. Ioan. And. in Clem. 1. de renunt. in glo. super verb. manibus. & per Inno. de renunt. c. quod in dubijs. in fi. 2 gl.

SVMMARIA.

1 *Renuntiatio facta in manibus non habentis potestatem admittendi resignationem non obstat agenti cōtra intrusum in beneficio per se renuntiato.*

2 *Renuntians in manibus non habentis potestatem recipiendi resignationem, licèt perdat possessionem, non tamen perdit proprietatis ius respectu non habentium potestatem illum priuandi.*

DECISIO III.

Qvidam primus † in data habens ius in beneficio per eum acceptato, illud renun- 1

 tiauit

tiauit in manibus non habentis potestatem recipiendi renuntiationem, secundus verò in data qui illud idem acceptauerat, & fecerat prouideri in virtute vacationis, in cuius virtute primus acceptauerat, si illa acceptatio & prouisio inde secuta non valuerat, tenebat de facto beneficium istud, primus agit contra eum, & fecit sibi adiudicari, & restitui, secundus opponit sibi de renuntiatione prædicta facta in manibus eius, qui non habebat potestatem, quæritur an per hoc eum excludere possit, vt sic secundus veniat absoluendus ab impetitione primi? Fuit dictum quasi per omnes, quòd non, quia talis renuntiatio non priuauit primum iure suo, licèt per ordinarium possit priuari beneficio. iuxta c. quod in dubijs: cum ibi nota. per Innoc. & doct. de renuntia. & sic donec fuerit priuatus, agere possit. Et si dicatur: quòd renuntiatio tenuit in præiudicium sui, dico quòd verum esset, vbi ageret contra ordinarium de restituendo beneficium, quia cùm in eius potestate esset, eum etiam possidentem ptiuare & remouere à beneficio, ita & eum petentem repellere ratam habendo renuntiationem. argumen. l. inuitum. §. cul damus. ff. de reg. iur. secus in casu præmisso, vbi agit contra secundum in data possidentem, qui nullum ius habet, vel contra quemcunque possidentē alium, quia tunc donec sit priuatus, posset agere, & beneficium repetere, quia ius habet:
2 & licèt † possessionem per renuntiationem perdidisset, non tamen ius in proprietate, & illorum respectu in quorum potestate non est eum priuare, vel ratam habere renuntiationem. Dicunt tamen quidam, quòd re integra, id est, antequam priuetur per ordinarium, vel habentem potestatem potest pœnitere: bene facit ff. de cessio. bonor. l. 3. & l. quem pœnitet. & secundum iura communia licitum est pœnitere, & licitum est variare: continua istum versum suprà ibi, ratam habere renuntiationem. & in fi. ne. reuertar. ibi, dicunt tamen. Item quia reus excipiens ex hoc sufficienter non deducit ius suum, quòd allegat renuntiationem inualidam, ergo licet per consensum ordinarij sit validabilis, cū etiam ex hoc non fortificaretur ius suum, licèt elideretur, vel tolleretur ius agentis, eam nō posset allegare, quia sic allegaret de iure tertij, scilicèt ordinarij, cuius solius interest ratificare renuntiationem, vel illum priuare, præsertim autem hoc reo non permittitur, ex quo sibi non prodesset, & alteri noceret: facit quod notatur per Innocen. in c. cùm Bertoldus. in fin. de reiudic.

SVMMARIA.

1 *Renuntiatio beneficij reseruati facta in manibus ordinarij per exemptum ab eius iurisdictione, non valet.*

2 *Impetrans an teneatur facere mentionem de beneficio per se renuntiato in manibus non habentis facultatem ipsum inuitum destituendi.*

3 *Impetrans an teneatur mentionem facere de iure ad rem.*

4 *Beneficio quærendo faciliùs renuntiatur, quàm quæsito.*

DECISIO IIII.

Qvidam † cardinalis [a] obtinens quandam dignitatem, ratione cuius ad eius collationem pertinebat vnum beneficium authoritate sua ordinaria, illud beneficium in curia contulit cuidam capellano Papæ præsenti tunc in curia, & collationem huiusmodi acceptanti, tandem idem capellanus cum non posset obtinere pacificam possessionem illius beneficij, ipsum post aliquod tempus renuntiauit, seu resignauit purè & liberè in manibus eiusdem cardinalis, qui authoritate sua ordinaria admisit renuntiationem, posteà verò dictus capellanus impetrauit à Papa aliud beneficium de illo alio sic renuntiato seu resignato non facta mentione. Quæritur an valeat impetratio, vel an ista vltima gratia per Papam sibi facta surreptitia censeatur, ex eo quia tacuit aliud beneficium? Et quidam dicebāt eam surreptitiam, quia † renuntiatio quam fecerat in manibus ordinarij, non valebat nec admissio eiusdem authoritate ordinaria subsecuta, quia beneficia capellanorum Papæ reseruata erant tunc per Papam. Et cùm dictus capellanus haberet ius in beneficio per collationem sibi factam cui consensit, etiam si non habuisset possessionem, vt in c. si tibi absenti: de præbendis. libro sexto. & in c. quondam: ideò non potuit resignare nisi in manibus Papæ, vel eius commissarij, qui solus posset eum inuitum destituere, cum similib. vt in extrauagan. cùm Matthæus: quæ tamen est hodie limitata: vt in alia extrauaganti. Exemptus quicunque capellanus Papæ à iurisdictione ordinarij: quia tunc demum potest authoritatem præstare renuntiationi, & coram eo demùm potest renuntiatio fieri, qui potest inuitum destituere: iuxtà notata per Innocentium & Doctores, de renuntia. c. quòd in dubijs. Igitur si non valuit resignatio, adhuc habebat ius in beneficio: licèt enim possit eo priuari, quia eam fecit in manibus non habentis potestatem: & licèt etiam in eius præiudicium superior habens potestatem, scilicet Papa posset ratificare, & admittere renuntiationem, nec ipse posset resilire, nec pœnitere, nec beneficium repetere, tamen nisi eius ratificatio & admissio subsequantur, interim habet verum ius in beneficio, & remanet in eo intitulatus: iuxtà veram opinionem Innocent. in dicto c. quod in dubijs: adhuc habebat ius in illo beneficio non obstante illa renuntiatione facta in manibus cardinalis authoritate sua ordinaria, & non apostolica eam recipientis, & † per consequens cum haberet ius in eo de ipso in petitione alterius debuit facere mentionem de præbend. c. si motu. libro sexto. secùs tamen fuisset si ageretur de beneficio, in quo non habuisset ius in re sed ad rem, de quo esto quòd quis in petitione debet facere mentionem iuxtà notata per Io. And. in Nouel. de reg. iur. c. ignorantia: tamen eius renūtiatio facta in manibus laici, vel alterius potestatem non habētis tenuisset, quia † faciliùs renuntiatur beneficio quærendo,

do, quàm quæsito. iuxta notata, per Innoc. in dict. c. quod in dubijs. & per Archidiaco. de officio legat. c. deliberatione. in fine. libr. 6. & in ista opinione ego eram. Quidam tamen dicebant quod ista vltima gratia non foret surreptitia, quia secundum eos reountiatio tenuit in eius præiudicium. iuxta notata per Ber. in d. c. quod in dubijs: sed illa opinio non approbatur, quia imò nó tenuit, donec eã approbet ille, qui habet potestatem, vt suprà dixi: quare hæc ratio non proficit, sed secundum eos ordinarius potuit eam admittere non obstante reseruatione beneficiorum capellanorum Papæ, quia licèt illa reseruatio afficiat beneficia eorum, quóad potestatem conferendi, non tamen afficit ea, quóad potestatem reountiandi, seu renuntiationem de de eis fiendam admittendi, & ideo secúdum eos ordinarius potuit eam admittere. Sed ego non dixi suprà quòd potestas admittendi reountiationem impediatur propter reseruationem solú, sed propter exemptionem, qua capellani ab omni iurisdictione ordinaria sunt exempti, & quia ordinarius in iudicio eum non posset inuitum destituere, cùm in eum iurisdictionem non habeat, ita nec poterit eius renuntiationem admittere: quare hæc ratio non obstat. argum. notatorum per Inno. in dict. c. quod in dubijs. Et ideò prima opinio videtur verior.

Additio.

a Qoidam cardinalis. Adde Aene. de Falco in trac. reser. in 4. q. prin. in 1. effectu. & in 2. parte tracta. in 4. q. prin. in 10. q. in fin. Felyn. in c. in nostra. col. 4. ver. de iure. de rescri. col. 21. versi. 34. corre. de rescript.

SVMMARIVM.

1 *Renuntiatio simplicium beneficiorum an possit fieri in manibus collatoris inferioris episcopo, vt ipse solus sinè episcopo possit admittere renuntiationem?*

DECISIO V.

1 a VTrùm † renuntiatio[a] simplicium beneficiorũ possit fieri in manibus collatoris & ipse solus sine episcopo possit admittere renuntiationẽ? Videtur quod nó, quia ille solus nó potest destituere, igitur nec renuntiationẽ admittere. arg. no. per Inno. in c. quod in dubijs. de renun. in fi. mag. glo. imò etsi præscripsisset, vel aliàs de consuetudine haberet potestatẽ destituẽdi, adhuc renuntiationem admittere non posset, nisi etiam potestatem renuntiationem admittendi præscripsisset, vel cõsuetudinẽ acquisiuisset, ex quo aliàs de iure communi nó poterat destituere: sicut notat Paulus in Clem. cùm illusio. super verbo, beneficio. de renunt. argu. contra. de symo. c. ex insinuatione. & quod not. Bernar. de præbend. c. significatum.

Additio.

a Vtrum renuntiatio. Adde Fel. in c. auditis. col. 6. ver. fortius dixit Rota. de præscript.

SVMMARIA.

1 *Renuntiatio facta per permutantem sub conditione, si patruo suo placuerit, an in casu voluntatis dicti patrui valeat?*

2 *Renuntiatio debet esse pura.*

DECISIO VI.

QVidam † renũtiauit ex causa permutationis sub conditione, si patruo suo placeret: 1
quæritur vtrùm si patruo displiceat, nihilominus teneat renuntiatio? Videtur quod sic, [a] quia illa a
conditio videtur non posse adijci, & esse de iure reproba, cùm † debeat renuntiatio esse pura. argu 2
men. not. in c. ex parte. de offic. deleg. super verbo, omninò, & sic conditio inutilis videtur reijcienda valente renuntiatione. argu. not. in l. per seruum. ff. de vsu & habit. credo tamen cõtra, per Ioan. And. in c. in electio. de electio. lib. 6. super verbo, electio. in Nouel.

Additio.

Videtur quòd sic. Adde Fely. in c. cùm cõtingat. de offi. deleg. col. pen. versic. tertia conclusio. a

De supplenda negligentia prælatorum.

SVMMARIA.

1 *Negligentibus inferioribus conferre ad superiorem deuoluitur potestas conferendi, non autem ad parem.*

2 *Negligentia inferioru suppletur per superiorem, non autem per parem vel inferiorem.*

DECISIO I.

NVnquid † prælato vel abbate alicuius 1
ecclesiæ regularis vel collegiatæ negligente conferre beneficium ad suam collationem pertinens deuoluatur electio ad cõuentum, vel collegium illius ecclesiæ, sicut deuoluitur episcopo negligẽte ad capitulum suæ ecclesiæ cathedralis, vt in c. 2. de concessio. præbend. §. 1. & c. cum in cunctis. §. fin. de election.
Quidam tenent quòd sic [a] ex identitate rationis, a
alij verò contra: quia † imò deuoluatur ad supe- 2
riorem, episcopum putà, vel diœcesanum. per c. quia regulares. de supplen. negligentia prælatorum. in Clem. & ibi est text. & quia præmis. c. loquuntur tantùm in episcopo, & capitulo ecclesiæ cathedralis, ideò strictè intelligantur, cum conuenientius sit per superiorem corripi, vel suppleri negligentiam inferioris, quàm per parem vel inferiorem. argu. 5. q. 9. ca. Scimus.

Additio.

Tenent quòd sic. An autem abbas possit præsen- a
tare ad ecclesiam secularem regulares, vide Fely. in c. in nostra. de rescript. col. penu. versi. decimo & vlti. nota.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Capitulum non poteſt ſe intramittere de fructibus ſpectantibus ad Archidiaconum mortuo ſuo procuratore.*

DECISIO II.

1 ARchidiaconus † vel aliud obtinens certam
dignitatem, vel officium in aliqua eccleſia
habens certam dotem, & adminiſtrationem di-
ſtinctam à capitulo, cùm eſſet abſens, & eius vica-
rij, & adminiſtratores eſſent mortui, capitulum
propria authoritate recipit fructus, & adminiſtra
tionem illius dignitatis, vel officij, & per depu-
tatos miniſtros ſuos fecit exigi, & leuari, & eidē
deſeruiri, & onera quæ habebat dignitas vel offi-
cium, ſupportari, tandem beneficiatus prędictus
petit tanquam ſpoliatus fructibus ſui beneficij
ſe reſtitui, capitulū excipit, ꝙ omnes fructus ex-
pendit pro oneribus beneficio incumbētibus, &
pro ſalario miniſtrorum in eius abſentia ab eodē
capitulo beneficio deputatorum. Quæritur nun-
quid hæc materia ſit bona ad excludendum reſti
tutionē? Videtur quòd ſic, per l. ſi rem quam vtē-
dam. ff. de acquir. poſſ. Fuit tamen dictū quod nō,
quia capitulum non debuit hoc facere ipſo non
vocato, nec ſine authoritate & licentia epiſcopi,
& ideò quia non proceſſit canonicè in occupatio-
ne beneficij, cuius adminiſtratio ad ipſum non
pertinebat, cenſetur ſpoliaſſe. Nec obſtant con-
traria, quia ibi res peruenerat ad illum, qui reti-
nere volebat de volūtate domini. Circa hoc pro
vlteriori inquiſitione veritatis, vide Cyn. C. com
mo. l. prætextu. & Ioan. And. in Nouel. de regul.
Iur. locupletari. in ver. ſecundo modo.

De officio Archidiaconi.

EPITOME.

Archidiaconus cōtra ſubditos poteſt agere poſſeſſorio pro iure viſitandi ſine licentia epiſcopi.

SVMMARIA.

1 *Poſſeſſorium iudicium non eſt arduum.*
2 *Nominatio domini locum habet, vbi agitur petitorio contra aliquem reali.*

DECISIO I.

ARchidiaconus prætendens de conſue-
tudine ſibi competere ius viſitandi ec-
cleſias infra ſui archidiaconatus limi-
tes conſtitutas, agit contra rectores ec-
cleſiarum ſuarum ſibi reſiſtentes. Quæritur an
a in lite ſit neceſſarius conſenſus epiſcopi [a] etiam
pro vtraque parte tam Archidiaconi, quā recto-
ris, & ſi ſit neceſſarius, vbi agitur petitorio, quæ-
ritur ſi ageret ſolùm poſſeſſorio, an eſſet neceſ-
ſarius? Et hic tenuerunt quaſi omnes quòd non,
argumēn. C. ſi per vim vel alio modo. l. fi. & l.
1 momentaneæ. C. qui legit. perſo. & quia † iudi-
cium poſſeſſorium non eſt arduum negotium,
igitur et c. argumen. c. edoceri. de reſcript. pro
hoc allega. etiam argumen. quia † licèt in peti- 2
torio vbi agitur contra aliquem reali, locum
habeat domini nominatio, vt l. 2. C. vbi in rem
actio. et c. quoniam frequenter. §. quòd ſi ſu-
per rebus. vt lite conteſta. extr. non tamen vbi a-
gitur poſſeſſorio, vt not. Ioan. 12. quæſt. 2. ca. qui-
cunque militum.

ADDITIO.

[a] Conſenſus epiſcopi. Vide per Abbat. in ca. quo- a
niam frequenter. § in alijs. colum. penul. verſic.
vlterius. vt lite non conteſt. & Felyn. in c. edoce-
ri. col. 5. ver. reſtringe. de reſcript.

De officio vicarij.

DECISIO I.

Similis eſt dec. 6. ſup. eod. titu. in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Vicarius habens poteſtatem conferendi beneficia, poteſt conferre dignitates.*

DECISIO II.

VTrùm † ordinarius, cui epiſcopus dedit po 1
teſtatem conferendi beneficia, poſſit con-
ferre dignitates, dato quòd de eis non ſit ſpecia-
liter data poteſtas? Fuit dictū quod ſic, quia hoc
caſu beneficij nomen largè ſumi debet, cùm non
ſit materia ambitioſa. ar. de verb. ſign. c. tua. de
præbend. c. dudum. lib. 6. cum ibi no. per Ioan.
And. circa princ. ſuper verb. beneficia.

DECISIO III.

Similis eſt dec. 9. ſuprà in ant. de offi. vica.

SVMMARIA.

1 *Monachus ſine licentia abbatis an poſſit eſſe officialis, vel locum tenens?*
2 *Monachus non habet velle nec nolle.*
3 *Monacho commiſſa cauſa niſi à ſola Papa poſſunt ſine licentia abbatis.*
4 *Monachus effectus officialis alicuius epiſcopi procedendo an dicatur nulliter procedere, ſi ſibi oppoſitum non fuerit.*

DECISIO IIII.

AN Monachus poſſit eſſe officialis, vel lo-
cum tenens officialis ſine licentia ſui ſu-
perioris abbatis, & ſi de facto fuerit, an ſen-
tentia vel ſententiæ per eum lata vel latæ ſint
nullæ ipſo iure, & ſi non fuit oppoſitum ante lit.
conteſt. vel etiam ante ſententiam? De primo &
ſecundo videtur dicendum quòd † non poteſt 1
eſſe officialis [a] vel locum tenens ſine licentia ſui a
abbatis, arg. in decre. 16. q. 1. ca. monachi. 2. & de
reſcr. & ſi principalis. in Clem. ad quod quia † nō 2
habet

habet velle, vel nolle. allegat de elect. c. si religiosus. de testa. c. religiosus. lib. 6. igitur &c. argu. l. cùm prætor. de iudi. Item † quia nullus potest eis
3 causas cõmittere, nisi Papa sine licentia abbatis, vt no. Spe. titu. de iudi. deleg. §. excipi. ver. nunquã: nisi forsan abbas esset mortuus, vel absens, & esset vrgens necessitas, vel vtilitas monasterij. facit ad hoc 16. q. 1. ca. qui verè. & quod not. Inno. de re iudi. c. cùl. & A. circa fi. 1 glo. & Archid. in d. c. religiosus. de testa. in 6. Et in hac opini. fuerũt quasi oés, præsertim quod non potest esse locum tenens officialis de mãdato solius officialis, quia de illo solùm erat quæstio. De tertio quidam fue
4 runt in opi. quòd † valeant sententiæ, ex quo non fuit oppositũ, præsertim ante lit. contest. vel sententiam. argu. l. Barbarius. & eorum quæ no. per Inno. & Hosti. de rescrip. c. sciscitatus. & de offi. dele. c. cũ super. Alij & maior pars fuerũt in cõtraria opin. imò quòd sententiæ sunt nullæ, ex quo est tale impedimentum quod impedit eũ posse iudicare prætextu defectus voluntatis, & cùm nõ possit in eum cadere iurisdictio ipso iure, & sic retro contenditur iudiciũ nullum: & ideò quandocunque etiã post sententiam talis exceptio po test opponi: & pro hoc bene facit quod no. Ioan. And. in Clem. religiosus. super verbo, suscipere, & super verbo substituere: & in vlti. glo. in penultimo membro. Nec ob. l. Barbarius: quia loquitur in seruo, qui non prohibetur iudicare, sed ne iudex fiat, & qui habet velle & nolle cũ etiam possit naturaliter obligari, quod secus in monacho. Prima opinio æquior videtur, & in ea posteà quasi omnes finaliter declinauerũt, quia ex quo episcopus & eius officialis eũ tolerabant, præsum ptio erat quod canonicè, & cũ licentia abbatis eũ posuisset, & satis est error populi excusatus, si eũ
5 canonicè positum crediderunt: & quia non impeditur iudicare ratione defectus iudicii animi, seu discretionis, nec voluntatis propriæ quam habet de iure naturali, licèt propter subiectionem, eam non censeatur habere fictione iuris, quia est sub obedientia superioris sui.

ADDITIO.

a Esse officialis. An monachus possit esse cubicularius episcopi inuito abbate suo vide Bal. in rubri. de maior. & obed. vbi tenuit quod no. vide Fely. in c. cùm I. & A. de maior. & obedieo. col. fi. ver. vlti. dum abbas.

SVMMARIVM.

1 *Vicarius episcopi an possit conferre beneficia extra diœcesim?*

DECISIO V.

a 1 NVnquid a † vicarius generalis episcopi habẽs speciale mandatũ ad cõferendũ beneficia, possit ea cõferre extra diœcesim sicut ipsemet episcopus posset: iuxta not per Inno. in c. quia diuersitatẽ de concesf. præbẽ. in fi. & extrà de offi. leg. c. nouit. vbi no. per B. videtur quod non per c. statutũ. de præb. lib. 6. Fuit dictũ quòd sic, quia est ordinarius, & quia hoc est voluntariæ iurisdictionis, & talia possunt extra territoriũ expleri. ff. de offic. procõsul. l. 2. & licèt tex. illius legis faciat contra solutionem, vt ibi not. Nec ob. c. statutũ: quia ibi speciale in beneficijs vocantibus in curia.

ADDITIO.

Nunquid. Adde Fran. de sanct. Nazario in tract. a de peste car. 150. vers. sed ego aliquando. Nicol. Boeri. deci. 30 quæritur an vicarius. Lamber. in tract. iurispatro. in 6. artic. 2. q. prio. secunda part. 2. libri fol. 281.

De Officio delegati.

DECISIO I.

Vtrùm decreta citatione ad partes &c. Similis est dec. 9. de dol. & contuma. sup. in antiq.

De Pactis.

SVMMARIVM.

1 *Periurus potest priuari beneficio, non tamen si esset simplex violator fidei.*

DECISIO I.

VTrùm † a violator fidei, putà. quis fidẽ 1 interposita promisit aliquid, nec seruauit, sit priuandus beneficio, sicut esset priuandus periurus? Et videtur quod a sic, quia iuramẽtum & fidei interpositio æquiparantur: extrà, quòd metus causa, c. ad aures: cum concor. pro hoc scilicet, quod quòad hanc pœnã æquiparantur, est no. Archi. extrà de sepul. c. 1. super verbo, interposita: pro quo videtur tex. cum gl. de fideiuſ. c. peruenit, in fi. Sed dic cõtrà, quia pœnalia nõ sunt extendenda &c. & quia grauius est puniendus periurus, iuxta no. de iureiuran. c. peruenit. Nec ob. c. peruenit: quia ibi loquitur cõpletè in violante fidem & iuramentũ, secùs si solam fidem. pro hoc, quia text. de ista materia imponentes pœnã istam priuationis loquũtur in periuro. de iureiur. querelam. de rescrip. c. 2. ergò strictè & propriè intelligãtur de periuro, nec extenduntur ad violantem fidem. argu. ff. de pœn. sanctio legum. de libe. & posthum. cùm quidam. & in regu. odia. de regu. iur. lib. 6. pro hoc videtur 22. q. 5. c. iuramenti. super verbo, in gloss. ad. de subaudi. & gloss. sequen.

DECISIO II.

Similis est deci. 12. de consue. in antiq.

DECISIO III.

Similis est deci. de pactis. nu. 4. in antiq.

De Procuratoribus.

DECISIO I.

Similis est dec. 23 hoc tit. sup. in antiq. Adde Philip. Franc. in c. 1 §. 1. col. fi. ver. in eadem contra. de proc. in 6. Alex. conf. 116 col. 2. vol. 5. & cõs. 17. col. fi. vol. 2. dec. conf. 38. col. 6.

SVM.

SVMMARIA.

1 *Procurator datus ad audiendam sententiam dũtaxat potest appellare.*

2 *Procurator constitutus ad causam, licèt censeatur limitatus ad principalem tantùm causam, tamen poterit appellare.*

DECISIO II.

1 AN † constitutus,[a] vel substitutus procura-
2 tor ad audiendã sentẽtiam dũtaxat, possit
appellare à sentententia lata cõtra eum? Et videtur quod non: propter limitationẽ prædictam, quia erat ad audiendam sententiam duntaxat cõstitutus vel substitutus. arg. l. diligẽter. ff. de mãdat. & ar. C de procurat. l. maritus. vbi maritus intelligitur prohibitus ab alijs, quæ aliàs potuisset propter expressionem & limitationẽ mãdati. Pro hoc etiam bene facit de pericul. & commo. rei vend. l. si vna. cũ not. per Cyn. C. de leg. quod fauore. in 9. opp. In contrariã opinionem omnes fuerunt inclinati, quasi appellare sit de connexis & dependentibus ipsius mandati: & quia est quasi vicinũ ipsi mãdato. arg. ad hoc ff. iudic. sol. l. iã tamen. §. in hac. & facit ad hoc quod not. Cõpost. de elect. c. statuimus. lib. 6. super verbo, in personam. in 1. q. quam ibi mouet, & est circa medium. 12. col. & quia dominus non videtur in dubio illam limitationem fecisse ad impugnandam suam iustitiam quod esset, si non posset appellare. arg. ff. de testa. mili. l. 3. pro quo etiã facit, quia
2 † cõstitutus procurator ad causam, licèt cẽseatur
limitatus ad principalẽ tantùm causam, hoc non obstãte potest, & debet appellare: vt extrà, de procura. c. non iniustè. C. eod. tit. l. inuitus. ergo & ista non obstante limitatione prædicta poterit appellare: fateor tamen quod obstãte limitatione prædicta nõ poterit appellationem prosequi. arg. d. l. inuitus. cũm sua materia, & eorum quæ no. Inno. in c. petitio. de procu. vbi vide.

ADDITIO.

An constitutus. Adde sup. dec. 5. eo. in antiq. Adde Fely. in c. cùm olim. col. fi. versi. adde dec. de offi. delega.

DECISIO III.

Similis est dec. 30. hoc titu. in antiq.

SVMMARIA.

1 *Procurator constitui potest ad acceptandũ, & permutandum etiam beneficia in posterum conferenda.*

2 *Procurator generalis cum libera poterit permutare.*

3 *Cancellaria non expedit literas permutationis virtute procuratorij facti ad permutandũ beneficia obtinẽda.*

DECISIO IIII.

1 VTrùm † quis possit cõstituere procuratorem ad acceptandũ & permutandũ etiã benencia in posterum cõferenda? Videbatur quod non, nisi in specie & de certo beneficio daretur
mandatum. ar. ff. de acquirend. hæred. si quis mihi bona. §. sed vtrùm generaliter. tamen omnes tenuerunt quod imò, per l. 3. de procura. & quia isti non sunt de casibus in quibus requiritur speciale mandatum contrahẽtium & pro prima parte nota per Cyn. C. etiam per procura. in integrũ
restit. peti posse l. 1. sed videtur † quòd ad permu 2
tandum sufficiant generale cum libera. ar. l. procurator cui generaliter libera. ff. de procur. quod verum est, vel si habeat mandatum secundum formam c. qui ad agendum. de procur. libr. 6. vt not. Ioan. in Nouel. in dict. c. cùm in tua. super
verbo, per alios: de consue. audiui † tamen quod 3
cancellaria non expediret literas permutationis virtute procuratorij facti ad permutandum beneficia obtinenda.

SVMMARIA.

1 *Expensas pro aduocatis & procuratoribus an habere debeat, qui per se ipsum supplendo vices ipsorum causam agitauit.*

2 *Expensæ an debeantur victori pro aduocatis, & procuratoribus qui illum gratis defenderunt.*

DECISIO V.

INducens causam suam propriam qui non ha- 1
buit procuratorem in causa, & obtinens, cui aduersarius condemnetur in expensis an possit petere inter expensas salaria procuratoris & ad locati, quæ dedisset, & sunt taxata in curia si eos habuisset? facit quod sic. ff. rem ra. habe. l. si procurator. circa medium. In oppositum facit ff. de fideius. l. stipulatus es: dic vt not. in Specul. titu. de expen. §. postremo. versi. quid ad emptore. Sed
† quid si habuit procuratorem & aduocatum a- 2
micos suos qui propter curialitates & beneficia aliàs ab eo recepta nolunt habere salarium. Quæritur an tũc possit petere expẽsas pro procuratore & aduocato? Videtur distinguendũ, an illi remittunt sibi animo & causa eũ remunerãdi, vt tũc petere possit, an non: & tunc nõ. per l. idemq; §. fin. & l. si verò non remunerandi. in prin. ff. mandati

SVMMARIA.

1 *Procurator substitutus de cuius substitutione non constat facit processum nullum, nec sufficit quòd ratificentur acta per eum ab altero cum procuratore substituentis.*

2 *Procurator personam domini repræsentat.*

3 *Ratum habere non potest quis quòd suo nomine gestũ non est.*

4 *Ratificari non potest quod ab initio nullum.*

DECISIO VI.

DVo † fuerunt constituti procuratores cum 1
clausula, Et quilibet eorum in solidum, & quod non sit melior conditio occupantis ad certam causam cum potestate agendi & defendẽdi, &c. & omnia alia faciendi quæ constituens faceret, si præsens interesset: quorum procurator vnus substituit, sed nõ reperitur scripta sub

stitutio

ſtitutio in actis : nec aliàs poteſt conſtare de ea,
quia nntarius cauſæ coram quo ſubſtituit, mor-
tuus eſt, nec reperitur manuale ſuum, nec pro-
thocollum, tandem multis terminis cum ſubſti-
tuto illo ſeruatis, pars aduerſa pretendit nullitatẽ
proceſſus cum illo ſubſtituto habiti, & ſubſtitu-
ente ſuo etiam mortuo non vult procedere vl-
terius in cauſa, niſi reiteratis & reſumptis termi-
nis. Alter verò procurator ſuperſtes vult quod
vlterius procedatur in cauſa etiam non reſum-
ptis terminis & ratificat omnia acta cum dicto
prætenſo ſubſtituto. Quæritur an eo ratificante
ſit non reiteratis terminis vlterius procedendum
in cauſa? Aliqui inter quos tunc eram, dicebant
quod ſic, & quod ſufficeret ratificatio alterius
2 procuratoris per l. licet. de iudic. quia † procu-
rator ille perſonam domini repræſentat, vt l.
oſſa. ff. de religioſ. & poteſt in cauſa facere ea
quæ dominus poſſet etiam virtute generalis
clauſulæ, &c. ſuperius inſertæ. Quidam tamen in
quorum opinione fuit maior pars, dicebant con-
trarium quia illius procuratoris nomine ſubſti-
tutus nihil egerat, ſed nomine procuratorio eum
ſubſtituens: igitur † non poſuit ratũ habere quòd
3 ſuo nomine non eſt geſtum, vt in regula iuris &
l. ſi pupilli. de nego geſt. tum etiam quia ex quo
non apparebat ſubſtitutio perinde erat ac ſi non
eſſet, argu. l. in lege. & l. Rutilia Polla. ff. de con-
trahend. empt. igitur acta cũm tali ſubſtituto per-
inde ſunt nulla, ac ſi ſubſtitutus non fuiſſet: igi-
4 tur rata haberi non poſſunt, quia † quod ab initio
nullum eſt, ex poſt facto ratificari non poteſt. ar-
gu. l. quod ab initio: tum etiam quia in præiudi-
cium alterius non poteſt quis ratificare acta cum
non procuratore, vt dict. l. licèt. ad hoc accedit
quod no. B. de reſcr. in c. nonnulli. ſuper verbo,
ſpeciali mandato. & per Cyn. C. in quibus cau. in
integr. reſti. non eſt neceſ. ſi tutor: & in caſu præ-
miſſo ex tali ratihabitione præiudicabatur parti
aduerſæ, quia ſeruatus erat terminus ad ponen-
dum & articulandum, in quo non dederat obie-
ctus, quos nunc dare volebat, ſi terminus reite-
retur: tum etiã quia dicta lex loquitur in domino
ratũ habente acta vel geſta cũ non procuratore,
non aũt loquitur in procuratore ratũ habẽte no-
mine domini: & quidam etiã dicebãt aliàs fuiſſe
deciſum in Palatio, quod lex illa locũ non habe-
ret procuratore ratificante ſolùm, & non domi-
no: & pro hoc bene facit quod no. Ioan. Andr. in
Nouel. de procura. c. is qui. in prin. lib. 6.

S V M M A R I A.

1 *Procuratores inſolidum conſtituere ſufficit abſq; eo quod dicatur, & quemlibet ipſorum inſolidum.*
2 *Procuratores an intelligantur conſtituti inſolidũ, vbi conſtituens dixerit, & quemlibet veſtrũ cõſtituo procuratorem, abſque eo quod dictum ſit, inſolidum?*

DECISIO VII.

1 QVidam † conſtituit Titium & Mæniũ pro-
curatores inſolidũ, & non dixit, & quẽli-
bet eorum inſolidum: ſed ſimpliciter inſolidũ.
Quæritur an quilibet eorum ſit inſolidum vel
ambo ſimul ad ſolidũm & non quilibet? Vi-
detur quod non eſſet quilibet, quia non eſt
ibi aliqua dictio diſtributiua: dicunt quidam
contrà, aliàs dictio, inſolidum nihil operare-
tur: & pro hoc tex. de procura. c. pluribus. & ex-
trà, de procura. c. ſi duo: vbi non ponitur dictio,
quilibet, vel quemlibet, quod ſi conſtituens † di- 2
cit, ego vos & quemlibet veſtrum conſtituo pro-
curatorem, & nõ dicat inſolidum, an tunc intel-
ligantur conſtituti inſolidũ? Dicunt aliqui quod
intelligantur inſolidum conſtituti. argu. eorum
quæ notãtur in l. pluribus. ff. de leg. 2. & pro hoc
facit tex. in c. cùm plures. c. reſponſo, de offic. de-
leg lib 6 vbi dicit, quod inſolidum hoc poſuit,
licet in forma mandati non apponãtur illa ver-
ba, inſolidum: & vide quod not. Inno. in c. in no-
ſtra. de procur.

S V M M A R I A.

1 *Procurator cum libera an poſſit acceptare beneficia?*
2 *Procurator cum libera non poteſt adire hæreditatem.*
3 *Matrimonium contrahi poteſt per procuratorem habentem ſpeciale mandatum.*

DECISIO VIII.

AN † procurator generalis etiam cum libera 1
non tamen habens ſpeciale mandatum ad
acceptandum beneficium, poſſit acceptare. Vi-
detur quòd non poſſet, [a] quia † non poſſit adire 2
hæreditatem. ff. de acqui. hæred. Paulus reſpon- 2
dit: ſed hæc ratio nõ valet, quia in litera dicitur,
per te vel alium duxeris acceptandum: ſed ad hoc
quod requiratur ſpeciale mandatum allegari po-
teſt. ff. de acquir. hæred. l. ſi quis mihi bona. §. iuſ-
ſu. & § ſed vtrùm. & † quia ſic debet eſſe in ma- 3
trimonio ſpirituali, ſicut in carnali, ad quod con-
trahendum opus eſt ſpeciali mandato, vt c. ſi. de
procur. lib. 6. licèt in omnibus etiam circa iſtam
materiam non æquiparentur, vt ibi patet per gl.
ſuper verbo, contraxerit.

ADDITIO.

Videtur quòd non poſſit &c. Procurator conſti- a
tutus ad acceptandum beneficium debet habere
ſpeciale mandatum, ad hoc tamen ſufficit quod
mandatum dicat generaliter ad acceptandũ bene-
ficium, licèt non dicat de tali beneficio: ita per
Fely. in c. nõnulli. §. ſunt alij. ver. ſcias tamen. de
reſcript. Adde dec. 39. eo. in no. Oldr. conſi. 139.
col. 2. verſi. alia ratione. de procu.

S V M M A R I A.

1 *Procurator ſubſtitutus effectus dominus litis poteſt alium ſubſtituere, & licèt procurator ſubſtituens moriatur ante acceptationem, valet proceſſus cũ eo agitatus.*
2 *Procurator ſubſtitutus etiam re integra, ſi decedat ſubſtituens poterit procedere.*
3 *Mandatum morte mandantis ſoluitur.*

4 *Procurator substitutus à procuratore virtute facultatis à domino principali habente de substituendo, non poterit reuocari à substituente expressè.*

DECISIO IX.

1 VTrùm † procurator substitutus à principali procuratore habente potestatem substituendi per litis contestationem efficitur dominus litis, possit alium substituere postquam sic effectus est dominus litis. Tenuerunt quod sic, sicut & principalis procurator factus dominus litis posset etiam, si aliàs non haberet à domino potestatem substituendi. iuxta l. neque. C. de procura. & iuxta c. 1. §. licèt. de procurat. libr. 6. quia talis substitutus à principali procuratore virtute potestatis ad hoc datæ ipsi procuratori substituendi videtur ab ipso domino cõstitutus. argum. l. Item eorum. ff. quod cuiusque vniuer. & l. cùm esset. ff. de serui. rusti. prædi. §. fi. cum ibi no. in fin. & no. ff. de procura. l. 1. in 1. glo. per Docto. Item eadem ratio est de tali substituto facto domino litis, quæ est de principali procuratore: igitur idem ius in vtroque.

2 Sed † pone procurator habens potestatem substituendi, substituit quendam alium, antequam tamen procurator substitutus acceptaret mandatum, substitutus procurator mortuus est, dominus tamen qui eum procuratorem constitueret, bene viuit adhuc, tandem substitutus acceptauit mandatum etiam domino causæ ignorãte substitutionem factam, & mortem sui procuratoris & in causa processit. Quæritur an processus cum eo habitus teneat? Quidam dicebant quod non: quia mortuo procuratore substituente fuit reuocata substitutio, seu mandatum factum substituto, ex quo decessit re integra, id est, antequàm substitutus acceptasset mandatum
3 vel processisset: quia † mandatum morte mandantis soluitur. argument. ff. mandat. l. inter causas. in princip. Institut. eodem titul. §. item si adhuc. ff. de procura. l. si defunctus: cum ibi notatis à contrario sensu. Alij verò dicebant referre, an procurator mortuus substituisset tanquam dominus litis, quia cum eo fuerat lis contestata, & virtute illius domini litis per contestationem litis sibi quæsiti, & tunc vera est opinio prędicta, quòd per eius mortem re integra expiret mandatum, an verò substituisset forsan ante litem contestatam non factus dominus litis, vel forsan post, non virtute illius litis, nec tanquam talis, sed virtute potestatis substituendi à domino sibi datæ, & tunc non expiret ex quo dominus causæ à quo talis substitutus videtur potiùs constitutus per prædicta suprà proxima quæstione. Aut adhuc viuit, & sic mandatum quod ab ipso videtur potiùs factum per ministerium tamen mortui procuratoris non potest dici reuocatum morte, ex quo ipse viuit: & pro hoc facit: quia
4 † talis substitutus à procuratore virtute potestatis de substituendo à domino sibi datæ per mandatum sibi factum non possit ab ipso procuratore substituente reuocari expressè, vt in c. is qui. de procura. libr. 6. ergo multominus nec tacitè per mortem, secus tamen in membro præcedente, vbi substituit tanquam dominus litis: quia tunc non censetur constitutus à domino, sed ab ipsomet procuratore, & esset per eundem reuocabilis expressè, & ideò ibi per mortem eius re integra reuocatur: & hæc opinio pluribus placebat. Alij verò distinguebant, an virtute potestatis datæ ad substituendum substituisset certam personam de qua substituenda sibi fuerat mandatum, & tunc ex quo dominus sciebat personam quæ substituenda fuerat, per mortem substituentis procuratoris non expiret mandatum, sed potius inspiciatur vita domini scientis substitutum, an verò esset sibi data potestas substituendi incertum, & tunc non inspiciatur vita domini ignorantis substitutionem & personam substituti: sed potiùs scientiam & vitam vel mortem procuratoris, sic quòd eius morte reuocetur substitutio: sed præcedens opinio magis placet, quia virtute potestatis substituendi etiam in incertum facta substitutione videtur substitutus à domino constitutus, & eius personam seu eius electionem videtur dominus commisisse fidelitati procuratoris, & postquàm per eum talis substitutus fuit electus, videtur etiam per eum electus, qui totam incertitudinem & eius determinationem contulit in procuratoris determinationem: iuxtà ea quę habentur in dict. c. 1. §. licèt. cùm dicit, etiam expressa certa persona. cum ibi not. de procura. libro sexto.

SVMMARIA.

1 *Tutori vel curatori non potest iudex dare potestatem constituendi procuratorem ante litem contestatam.*

2 *Tutor & curator potestatem recipiunt à iure, quã iudex nec augere nec minuere potest.*

DECISIO X.

VTrùm † iudex dando alicui tutorẽ vel cu- 1
ratorem possit illi tutori vel curatori dare potestatem constituendi procuratorem ante litem contestatam? Fuit dictum quod non: quia
† tutor vel curator licèt dentur à iudice, tamen 2
a iure & non à iudice suam recipiunt potestatem quam iudex non debet nec potest diminuere nec augere, sicut nec testator facit l. Titium & Mæuium. §. 1. ff. de administratione tutorũ, iunct. l. ius publicum. ff. de pact.

SVMMARIVM.

1 *Procurator transferens in totum vices suas in substitutũ à se, licèt habeatur in procuratorio Clau. procuratorio in suo robore nihilominus duraturo, non poterit reassumere causam sine speciali mandato.*

DECISIO XI.

PRocuratori † datur potestas substituendi 1
in procuratorio in quo constituebatur procuratorio in suo robore nihilominus duraturo, non tamen fuit sibi data potestas substitutum reuocandi: tandem ille procurator simpliciter & in totum sine quacunque retentione trans-

ferendo

ferendo vices suas substituit, & substitutus causam occupauit, & duxit aliquo tempore. Quæritur nunquid procurator substituens possit causam resumere? Et videtur quod non: ex quo in totum transtulit vices suas, & sic nó remansit procurator, quasi functus officio suo. argu. extrà, de procuratorib. c. is qui. cum ibi notatis, super verbo, aliud. In oppositum videtur propter illa verba, procuratorio in suo robore nihilominus duraturo: primã partem credo veriorem: quia in totum transtulit vices suas, quasi se totaliter & omni potestate exuerit, licèt secùs crederem, si simpliciter substituisset, propter prædicta verba.

S V M M A R I A.

1 *Citatus ad instantiam non procuratoris, potest obtinere sibi illum condemnari in expensis, & se absolui ab obseruatione iudicij, & condemnari de falso.*

2 *Procurator falsus condemnatur in expensis, ac puniri de falso potest.*

3 *Iudex impetratus per falsum procuratorem habebit iurisdictionem quoad ipsum puniendum.*

DECISIO XII.

1 NON † procurator impetrat commissionem nomine alterius, & facit citari partem ad dicendum contrà: modò cùm ille vult procedere in causa, ille dicit se nó procuratorem nec habere mandatum. Quæritur quod remedium dabitur sibi contra illum impetrantem commissioné sic eum vexantem, scilicet quòd absoluatur ab
2 obseruatione iudicij, & † condemnetur sibi ille vexans in expensis. argumẽto l. eum quem temerè. ff. de iudic. Nec obstat si dicatur, quòd iudex nullam iurisdictionem habet, & sic nó potest cõdemnare in expensis: quia imò habet in hoc. argum. extrà, de rescript. c. nonnulli. in fin. cum ibi
3 notatis. Item ille † impetrans tanquam falsarius est puniendus. de rescriptis. c. nonnulli.

S V M M A R I V M.

1 *Procuratorem quis constituere potest pro se, & pro alijs præsentibus & non contradicentibus.*

DECISIO XIII.

a
1 VTrùm [a] † si constituam procuratorem pro me & quibusdam alijs in causa quam mouebamus, seu mouere volebamus contra quendam alium, vel in causa quæ cõtra nos mouebatur seu moueri debebat illis alijs in constitutione procuratoris præsentibus & non contradicentibus, sed tacentibus & patientibus valeat procuratoris constitutio quoad illos, vt sic talis procurator debeat admitti ad agendum pro illis vel ad eos defendendum virtute talis procuratorij? Videtur quod sic argumento l. qui patitur. ff. manda. & argumen. l. si procuratori præsen. ff. de verborum obligation. & quia sunt consortes eiusdem litis, l. 1. & 2. de constitu. cum M. Ferrarien. cú ibi notatis, & quia ibi contradicendo potest quoad se procuratorem impedire, igitur tacendo videbantur consentire. argumento extrà, de regulis iur. c. qui tacet. & notatur. ff. de pign. l. fideiuss. §. pati.

ADDITIO.

a Vtrùm. Adde Felyn. in c. ex parte decani. col. 3. versi. & scias quòd si quis. de rescriptis.

DECISIO XIIII.

Similis est dec. suprà de testam. nu. 5. in antiq.

S V M M A R I A.

1 *Procurator habens mandatum ad permutandum cũ Claus. Quòd à die constitutionis inclusiuè ad vnũ annum esset sublata potestas: poterit tantùm infra annũ permutare.*

2 *Priuatio supponit habitum.*

DECISIO XV.

QVidam † constituit procuratorem ad permutandum beneficium suum cum talis: & 1
subiunxit in procuratorio, quòd volebat quod à die illius constitutionis inclusiuè ad vnum annum dicto procuratori esset sublata omnis potestas. Procurator autem ille post annum permutauit. Quæritur an valeat permutatio vel non? quia dicebat is cum quo permutauerat quòd volebat eam tenere, quia prædicta verba à die illa an annum etiam intelligi debebãt quòd infra annum non haberet potestatem, sed post, constituens verò qui eandem permutationem impugnabat, dicebat quòd imo erat sensus, quòd infra annum duntaxat haberet potestatem & post non: & pro ista parte fuit iudicatũ propter verbum, sublata: quod denotat priuationé, & per consequés supponit potestaté fuisse datam infra annũ & post sublatam, quia † priuatio supponit habitum, vt l. manumissiones. de iustitia & iur. & l. cùm dotem. ff. 2
de verbor. obligat. & igitur ad annum sumebatur pro post, id est, post annum.

De Restitutione in integrum.

S V M M A R I A.

1 *Restitutio aduersus lapsum fataliũ an dicatur incidenter petit?*

2 *Procurator generalis poterit petere restitutionem in integrum quando incidenter peti petest, secùs si principaliter.*

3 *Restitutio aduersus lapsum fatalium obtenta sufficit absque restitutione aduersus sententiam latam super desertione.*

DECISIO I.

IN † lata sententia super desertione appellationis propter lapsum fataliũ de 1
quo notoriè constabat in actis, si posteà pars contra quam lata fuit petat se restitui prætextu maioris ætatis, vel aliàs aduersus il-

 lam

lam desertionem & lapsum fataliũ censeatur pe-
ti restitutio principaliter vel incidenter: dubium
2 stat in hoc, qnia † si incidenter dicatur peti, tunc
procurator causæ etiamsi ad hoc non habeat spe-
ciale mandatum, posset eam petere, secùs si prin-
cipaliter. iuxta notata in c. suscitata. de in integr.
restitu. omnes tenuerunt quod cẽseatur peti in-
cidẽter per dictum c. suscitata. & præsertim, quia
causa ex qua petitur, & id aduersus quod petitur,
habet ortum antè, & ex lite pendente præcedẽte.
Alij tamen contrà, & ad c. suscitata. respondent vt
3 ibi no. Hostien. Sed an sit necesse † peti etiá resti-
tutioné aduersus sententiam latam super deser-
tione: tenuerunt quod nõ, licèt esset consiliũ per
notata Inno. in c. corã. in fi. eod. titu. sed non est
necesse, attẽto quod illa sentẽtia non est noui iu-
ris inductoria, sed potius prioris declaratoria, &
ideò sufficit restitutio aduersus id qđ declarabat.

De Arbitris.

SVMMARIVM.

1 *Laudum non valet vbi vnus ex arbitris condemnat in plus quàm alter.*

DECISIO I.

1 DVO † arbitri electi pronuntiant: vnus
condemnat in centum, alter verò dicit
ego non consentio, nec pronũtiare, nec
condemnare intendo in aliquo, nisi
condemnatio in centum etiam fiat per socium
meum coarbitrum: & sic in cc. consentiat & con-
demnet: ergò in cc. condemno. Quæritur nun-
quid valeat condemnatio in c. per l. diem profer
re. §. si arbiter. versi. inde quæritur. ff. de arbitr.
Videtur dicendum quod non: quia expresè ab-
negat pronuntiare in minori summa, & ideò nõ
potest dici quod in minori ambo consenserunt.
argum. quia plus est expresè denegare, quàm ta-
cere, vel aliàs tacitè consentire. extrà de symo. c.
sicut. de homici. c. Petrus.

DECISIO II.

COmpromissum est in tres, vel in duos ex i-
psis. Similis eo. nu. 3. in antiq.

De Iudicijs.

DECISIO I.

An isti qui in ecclesijs constituuntur &c. Similis
est dec. 20. sup. hoc titu. in antiq.

SVMMARIVM.

1 *Frater agens petitione hæreditatis contra fratrem debet habere alimenta & expensas à fratre possessore hæreditatis lite pendente.*

DECISIO II.

1 VTrùm † filius[a] agens petitione hæreditatis
a cõtra fratrem qui eum fatetur filium, pos-
sit in prima instantia petere, quod per fratrem
possessorem hæreditatis lite pendente sibi mini-
strentur expensæ seu alimenta. per l. si instituta
b ff. de inoffic. testa. Et videtur quod nõ: quia illa b
lex loquitur in causa appellationis, cùm filius iã
obtinuerat vnam sententiam pro se, secùs fortè si
non obtinuisset, vt ibi not glo. pro hoc etiam fa-
cit ff. de libe. agno. si quis à libe. §. item rescri-
ptum est hæredis. pro hoc no. l. qui de inofficio-
so. ff. de inoffic. testa. Tamen Domini tenuerunt
contra. quia æquitas l. si instituta. sibi vendicat
locum etiam in casu principali seu in prima in-
stantia.

ADDITIONES.

Vtrùm filius. Adde Aegid. deci. 2. de regularib. a
in fi. & in deci. regni, num. 11. Fely. in c. si qui te-
stium. col. 2. circa fi. versi. & in quantum de testi.
Alcia. in tract. de præsumpt. fol. 366. versi. & talis
præsump. operatur.
Per l. si instituta. Vbi vide Bar. qui illius legis ar- b
gumento dicit monachos litigantes cum abbate
debere habere expensas à monasterio lite duran-
te: & vide ibi bonum textum quod nepotis appel
latione fratris filius veniat.

SVMMARIA.

1 *Legatarius àn possit continuare processum inchoatum cum testatore in actione sibi legata. & nu. 4.*
2 *Legari an possit actio litigiosa.*
3 *Iudex non debet diuinare, nec de facto supplere.*
5 *Litis prosecutio nõ transfertur de persona ad personã, nisi in hæredibus vel vniuersalibus successoribus, vel in dominos qui per procuratorẽ agũt, vel à filio in patrẽ.*

DECISIO III.

VTrùm † si testator legauit actionem liti- 1
giosam suo nomine iam per eum in iudi-
cio deductam, & legatarius continet processum
seu prosequatur litem, teneat processus? Et
videtur aliquibus quod nõ: per authent. nunc
si hæres. C. de litigio. In oppositum: quia
† legatum valuit: vt l. fin. in fi. C. de litigio. 2
ergo actio transiuit in legatarium. C. de leg. ex
legato nominis: ergo illum vtiliter potuit de-
ducere in iudicium, & in eius virtute litem prose-
qui. Nec obst. authen. nunc si hæres: quia licèt in
fauorem Rei dicat hæredẽ debere prosequi assi-
stere legatario, ne fortè detur sibi alius similiter
legatarius actor, qui fortè sibi esset potentior, ta-
men nõ negat quin si legatarius ageret, & sibi ni-
hil opponeretur, valeret processus cũ eo habiti,
præsertim hærede & reo non contradicentibus,
sed agere patientibus. Sed illi qui tenent primam
opi. dicũt quod l. fi. C. de litigio. est correcta per
authen. nunc si hæres. vt ibi no. & in authen. de li
tigio. §. 1. ego verò opi. secundam credo veriorẽ:
quia dato quod legatarius non posset agere, si ta-
men de facto agens obtineat, processus propter
hoc non est nullus, sed iniustus si sibi per debi-
torẽ opponebatur, vel iustus si nõ sibi oppone-
batur de vitio litigiosi, quia † iudex non debe- 3
bat di-

bat diuinare, nec de facto supplere, & ideò tenet processus, nisi appelletur, vel si appelletur & obtineat legatarius per tres instantias ; ius enim actoris vel Rei non reddit processum nullum, sed iniustum saltem quoad se, & re ipsa, & actio oriens ex tali sententia pro non habente ius vel actionem lata recipit fundamentum in illo quasi contractu, qui fit in iudicio tempore litis contestatæ. ff. de pecu. l. 3. § idem scribit. Sed an supposita ista opi. posset † legatarius continuare processum inchoatum per testatorem, vel an oporteret eum de nouo incipere? & an si de nouo nõ incœpit processum, sed primum continuat, valeat processus? Et videtur quod imò est opus de nouo omnia reiterare. argu. no. per glo. ff. de procura. l. quæ omnia. in 2. glo. pro hoc quia † nõ trãsfertur prosecutio litis de persona ad personam, nisi in heredibus vel vniuersalibus successoribus vel in dominos, qui per procuratorem agunt, vel à filio in patrem, vt no. per Inno. de iudi. c. quia. vt & ibi alle. iura ad hoc. pro hoc, quia agens directa alio modo agit, quàm agẽs vtili, aliud enim est medium concludendi in vtili quàm in directa. Cùm igitur tali legatario non competit nisi vtilis actio ex legato nominis: ergo &c. Ad hoc satis potest induci quod no. per Cyn. C. de actio. & obl. l. 1. in 2. q.

4 (margin, beside "sita ista opi.")
5 (margin, beside "ra. l. quæ omnia")
6 (margin, beside "nisi in heredibus")

SVMMARIVM.

1 Interessatus admissus ad causam non potest impedire expeditionem causæ inter alias duos colitigantes instructam.

DECISIO IIII.

1 Tres † veniunt[a] ad causam beneficialem, &
a inter primum & secundum reum & possessorem postquàm primus probabat intẽtionem suam concluditur in causa: & constat quòd primus respectu secundi debet obtinere, sed tertius qui venit pro interesse suo dedit bonos articulos de iure suo exclusionis iurium primi articuli qui sunt admissi, quia eis probatis beneficium illi tertio esset adiudicandum, primus tamen petit ferri sententiam pro se contra secundum, cõtra quem probauit intentionem suam & est conclusum. Tertius dicit quòd non est ferenda donec venerit remissio [illegible] & tota causa quoad eum expediatur, quæritur an bene dicat? Facit quòd causa est expedienda inter primum & secundũ. ff. de rei vendicatione. l. is a quo: & quod not. per Innocentium. de concessi. præbendar. c. quia cunctis. circa princip. 3. gloss. quia tertius non venit ad causam pro defensione secundi possessoris, sed solùm pro se, & ideò quia non immiscet se causæ quæ vertitur inter primum & secundum defendendo possessionem secundi, imò solùm contra quem l bet deduci ius suum : ideo iustitia inter primum & secundum quorum causa distincta est à causa tertij, non retardabitur propter tertium, quin pro primo contra secundum feratur sententia statim, ex quo primo constat de iure suo. argum. not. per Innocen. de re iudic. c. cùm super.

ADDITIO.

a Tres veniunt. Adde Fely. in c. cum super. col. 7. versic. sciatis. etiam. de re iudic.

SVMMARIVM.

1 Iudex secularis potest dare curatorem clerico coram se litiganti.

DECISIO V.

1 Clericus † minor xxv. annis agit pro debito vel actione alia personali vel reali contra laicum & coram iudice seculari, iuxta c. si clericus. de foro competenti: quæritur an tali clerico ille iudex secularis coram quo agitur, possit dare curatorem ad litem, vel an sit sibi dandus curator ad litem per iudicem ecclesiasticum? Quidam dicebant quòd non possit sibi dari curator nisi per iudicem ecclesiasticum suum. argu. c. si diligenti. de foro compe. Tamen maior pars tenuit, quòd imò possit dari per iudicem secularem & quòd esset dandus ab eo coram quo agebatur per l. fin. C. de admini. tut. quia ex quo ille habet iurisdictionem in causa principali etiam habebit in incidenti & accessorijs, sine quibus causa dici non potest. argu. ad l. rem. & l. ad legatum. de procu. C. de iudi. l. quoties. de ordi. iudi. l. 1. & 2. cum concor. Sed primi qui tenent quòd nõ possit dari per iudicem laycum coram quo agebatur, sed per iudicem ecclesiasticum, respondebant quia in isto accidenti seu accessorio tangebatur subiectio personæ clericalis seu spiritualis, & ecclesiasticę, quæ per dationem curatoris subijciebatur in hoc iudici seculari, & etiam curatori & eius liberum arbitrium restringebatur, vt l. si curatorem habens. C. de in integrum restitutione minorum: quòd debebat adeò spirituale & ecclesiasticum reputari, quòd nõ debebat terminari per iudicem secularem causæ, sed potiùs per iudicem ecclesiasticum. arg. c. tuam. de ordi. cogn. cũ concord. sed aliqui replicabant quod non erat spiritualeincidens nec ecclesiasticum ; sed potiùs ciuile & temporale, ex quo solùm causæ & nõ personæ erat dandus tutor : & præsertim quia curator non datur personæ sed rebus. Instit. de curato. §. curatorem. Nec obstat quod in hoc clericus subijcitur iudici seculari, quia etiã subijciebatur sibi in causa principali in qua contra eum per illũ poterit sententiari & condemnari in expensis: ergo etiam eodem modo subijciebatur sibi in causa principali & in isto casu accessorio causam ipsam concernente. arg. reg. iur. accessorium: præsertim quia non videtur aliud posse dici : quia cùm curator sit dandus ad litem præsentem, non potest dari nisi per eũ corã quo est lis: quia si ante litem dari debet per iudicem ecclesiasticũ, tunc potius daretur ad litẽ futurã, quod esse nõ potest. ar. l. qui habet. § fi. cũ l. seq. ff. de tutelis. & l. itẽ eorũ. §. si decuriones. ver. sed si ita. ff. quod cuiusque vniuer. nomi. necesse aũt esset quod ante litẽ motam sibi daretur, cùm non ante possessionẽ litem mouere, necesse in iudicio possit, cùm non ha-

 beret

beret personam legitimam standi in iudicio. C. qui dari tuto. pos. l. in vniuersis. ego, &c.

SVMMARIVM.

1 *Causam committere summariè sine strepitu, &c. an possit de consensu partium inferior à Papa?*

DECISIO VI.

1 VTrùm † valet minor seu inferior à Papa committere causam de consensu partium cum potestate procedendi simpliciter & de plano sine strepitu iudicij & figura, dic vt nota. per Ioan. Andr. in c. fin. de hære. lib. 6. iuxta fin. magnæ gloss.

DECISIO VII.

Similis est deci. 21. de iudi. in antiq.

De Foro competenti.

DECISIO I.

Similis est deci. 5. eod. suprà in antiq.

De Litis contestatione.

SVMMARIVM.

1 *Confessio simplex quam fecit reus ad libellum actoris non dicendo, animo litem contestandi, &c. non inducit litis contestationem, secùs si haberet conditionem annexam.*

DECISIO I.

DATO † libello per creditorem debitor reus nulla facta contradictione con
1 fitetur debitum, non tamen dicit animo litem contestandi. Quæritur vtrũ in dubio videtur habuisse animum litem contestandi, vt sic posteà sit necesse ferri sententiam & in scriptis, vel an sufficiat præceptum de soluendo? Et dicebant quidam quòd in dubio nõ videatur dixisse animo litem contestandi, nec sit necesse ferri sententiam in scriptis, quia confitens in dubio non videtur habere animum ad litem, sed potius velle euadere litem. Alij verò contra, quod imò in dubio videtur lis contestata: & sit sententia in scriptis ferenda: per ea quæ notan. in l. vn. C. de lit. contest. & in c. dudum. de elect. §. litis. super verbo, responsioné: & super illa glo. tenet. Ioan. Andr. in Nouell. quod cũ glo. ibi dicit, quod per confessioné fit litis contestatio, in dubio censetur fieri animo litem cõtestandi, nisi de contrario protestetur: pro hoc Inno. de lit. contesta. c. vn. in prin. prima opin. videtur verior secundum legistas modernos. argu. l. si reus. ff. de procu. quod intellige quando est simplex confessio vel pura, secùs si haberet contradictionem annexã, vt si confitẽdo debitũ diceret se soluisse vel factũ pactũ de non petendo, vel quid simile, & tunc procedãt prædictæ notę, & vide circa hoc quod no. per Cy. C. de lit. contest. l. 1. in 1. q. & C. de iur. cal. l. 2. vbi de hoc per eundem Cy. iur. ge. q. positam infrà.

SVMMARIA.

1 *Citatus ad respondendum libello si fuerit contumax an excommunicari possit?*

2 *Citatus quando quòad aduersarium non interest suus aduentus, dicitur potius iuri suo renuntiare quam quòd contumax vel inobediens reputari possit.*

3 *Citatus à iure an excommunicari possit, si contumax extiterit?*

4 *Confessio Rei in casu matrimoniali cõsanguinitatis vel affinitatis & beneficialis non prodest actori.*

DECISIO II.

NVnquid † in causa in qua potest procedi lite 1
non contest. parte rea citata non comparente in termino assignato possit excõmunicari? Quidam dixerunt quod non, quia potest procedi ad vlteriora in causa etiam vsque ad sententiam in contumaciam partis, & ideò nõ est necesse quod pars per aliqua remedia iuris cogatur venire, & ideò tunc cessat missio in possessionem: extrà, de eo qui mit. in possess. c. eum qui. libro sexto, in fin. c. Aliqui vero dixerunt contra, quia interest actoris vt veniat responsurus, quia forsan per eius responsionem poterit probare, & non aliàs. Alij dixerunt an citetur ad lit. contesta. vel ad alios terminos qui omitti possunt vel sunt superflui, & tunc non, aut ad alios terminos essentiales, & tunc aut seruari possunt etiam sine parte, vt sunt terminus ad iurandum & libellandum & ad ponendum & ad producendum omnia, & ad dicendum contra articulos & contra producta, & declarandum & ad dicendum contra declarationem, & ad concludendum, qui omnes ad voluntatem partis possunt seruari melius reo absente non veniente quàm si veniret, cùm præsentis potius intersit reum absentem nihil dicere contra commissionem, nec dare libellum, nec iurare, nec deliberare super libello suo, quia semper eo veniente poterit petere quod iuret de calumnia, vel eo recusante puniatur pœna iuris, & etiam actoris interest reum non dare positiones vel articulos, nec dicere contra per eum datos ac producere aliqua, nec dicere cõtra à se producta, nec eius interest reum non concludere, cùm in termino ad hoc assignato in eius contumacia concludi poterit, & tunc reo non comparante in termino vel terminis tali vel talibus non possit excommunicari, nec debeat. cùm non possit contumax dici, cùm aduersarij non intererat eum venire, nec etiam aliàs puniri eius contumacia,
potius † enim dici debet iuri suo renuntians, 2
quàm contumax, vel inobediens; aut citare ad terminum qui non potest seruari eo absente, vt ad respondendum positionibus, nõ video quare non sit eadem ratio in responsione ad libellũ, seu ad petitioné, vel ad deliberandũ, quia & fortè veniens confitetur, & tũc quia actoris interest, quia forsitan aliàs probare non potest intentionẽ suã, vel in probando nimium grauaretur, & tunc nisi reuacitatus veniat possit tanquam contumax excom-

3 excõmunicari. Alij autem distinguunt, aut † quis citatur ab homine, & tunc possit non veniens excommunicari, aut à iure, & tunc non: ad hoc facit quod nota. Specul. in titul. de expen § iuxta. vers. sic. quid inde si causa sit talis. Alij distinguũt, aut causa est talis in qua præsentia partis propter eius responsiones & confessiones poterit prodesse actori, & tunc reus citatus non veniens possit excommunicari, vel aliàs ratione contumaciæ puniri, aut sit † talis in qua confessio vel responsio
4 aduersarij sibi non prodesset, putà causa matrimonialis consanguinitatis vel affinitatis, & idem in causa beneficiali ibi non statetur confessioni Rei ad iudicãdum vel beneficium & prouidendũ de beneficio actori, nisi aliàs de iure suo canonico appareret, vt no. Io. And. in Nouel. de eo qui mit. c. eũ qui. super verbo, terminari: & tunc non veniens citatus non possit excõmunicari: quia propriè actoris tunc nun interest ne etiam possit aliis remedijs ad comparendum cogi: & sic loquitur d: ctus text. c. eum qui. de eo qui mit. in pos. Tu plenius ex omnibus præmissis opinionibus colligendo dicas talem distinctionem. Aut quis est citatus à iure, & tunc non possit excommunicari non veniẽs, quia mitius agitur cum lege quã cum homine eius ministro: vt in membris sequẽtibus. ar. l. Celsus. ff. de arbi. Aut est citatus ab homine, & tunc n si veniat in termino ad respondẽdum libello possit excommunicari vel aliàs ad veniendum iuris remedijs compelli, si aliàs non posset in causa procedi: extrà vt lite non contest. c. quoniam frequenter. § fi. In alijs autem terminis post litem contest. dic vt in sequẽtibus membris & causis. Aut in causa in qua potest procedi lite non contestata vel summariè & de plano, & tunc aut est citatus ad terminum, qui in tali causa non est necessariò seruandus: iuxtà Cle. sæpè cõtingit. de verbo. signi. & tũc nõ sit excommunicãdus, nec aliàs arctandus venire, quia nõ est contumax. Aut ad terminũ essentialẽ & necessario seruandum: iuxtà illam Clem. Vel aliàs de stylo, & tũc aut interest actoris potius quòd nõ veniat quã quod veniat in termino, & tunc non veniens non possit excommunicari, vel aliàs ad veniendum coerceri, vt suprà de pluribus terminis declaraui. Aut actoris interest quod veniat in termino, quia est talis causa in qua statetur cõfessioni Rei, & per eam res petita adiudicari posset actori, & tunc nisi veniat citatus possit excommunicari, vel aliàs iuris remedijs ad veniendũ cogi. Aut est talis causa in qua non statur cõfessioni eius, nec ferretur sententia pro actore, nisi aliàs doceret legitimè de iure suo, tunc nõ debet excommunicari non veniẽs nec aliàs ad veniendum compelli, quia frustra venire cogeretur cùm eius aduentus non prodesset. ar. l. aliquando. ff. ad Velleia. & hæc omnia intelligerem vera ad instantiam partis siue actoris præsentis, nam si iudex perpenderet reum citatum nolle venire ex cõtemptu iudicis vel malitiosè cõtumaciter iniuriosè, tũc posset dici quod posset eum excommunicare, vel aliàs eum punire vel coercere etiam si eius aduentus nõ prodesset parti præsenti, ne eius authoritas cõtemnatur vel eludatur, argum. ff. si quis ius dicen. nõ obtem. l. fi. ff. de no. ope. nũc. l. §. in prin. prin. ff. de iud. l. si prætor. in fi. l. respon. bene fa. cit ad hucarg. l. sed eximendi. § item si quis eum ff. ne quis eum qui in ius vo. est vi eximat.

De Dilationibus.

SVMMARIVM.

1 Dilatio ad partes ad dominum cõsulendum danda est procuratori habenti generale mandatum.

DECISIO I.

VTRVM † si procurator generalis alicuius habens potestatem etiam ad lites futuras apprehendatur in curia Romana, & sic per eius præsentiam causa debeat esse in curia, debeat dilatio dari sibi ad dominum consulendum? Dic quod sic, per c. dilectus. de procu. secus si specialiter ad causam illam constitutus fuisset, vt ibi no. Inno. & in c. in pertractandis. de iura. calum. 1

De Causa possessionis & proprietatis.

SVMMARIA.

1 Termini seruati in petitorio, si contingat illud suspendi, non sunt reiterandi in possessorio.

2 Causa possessorij in beneficialibus regulatur secundum terminos Clem. dispendiosam.

3 Possessorium restituendæ est multum fauorabiles pro spoliato, & celeritatem desiderat, præsertim in odium spoliantis.

DECISIO I.

VTRVM † pro parte possidentis dato libello in solo petitorio in beneficialibus contra impedientem vel se opponentem & prætendentem ius habere, & posteà dicto dante libellum per aduersarium spoliato suspensoque petitorio post dationem articulorum in petitorio pro parte spoliati volentis in illo possessorio procedere, sit opus reiterare omnes præcedentes terminos super possessorio? Et videtur quod sic, ex quo solo petitorio erat actum, & non erat datus libellus in possessorio, præsertim quia tunc dans libellum possidebat, nec conqueri de spoliatione poterat, & etiam quia non fuit lis contestata super possessorio, cuius occasio nõdum erat exorta. Fuit dictũ quòd non. quia in beneficialibus in solo possessorio procedatur, nõ est necesse dare libellum, nec litem contestari, imò † potest procedere summariè & de plano, & habet locum in solo possessorio super beneficialibus Clem. dispendiosam. Itẽ quia deducto etiã priùs petitorio satis quoad sui naturam erat deductum possessorium, licèt non formaliter ad finem restituendæ possessionis, sed potiùs tuendæ, igitur sufficere videatur, argumentum. ff. de exceptione rei iudicatæ. l. si 1

3 cum ar. & l. si fundi. præsertim, quia possessoriũ
restituendæ est multum fauorabile pro spoliato
& celeritatem desiderat, & præsertim in odium
spoliantis, vt sic dicamus quòd possessorium re-
tinẽdæ quod in libello petitorij fuit deductum
mutetur nunc in possessorium restituẽdæ. arg. in
sim ff. de secun. tab. l. 2. §. si sub cõditione. vbi se-
cundum tab. mutatur contra tab.

SVMMARIA.

1 *Sententia lata super petitorio per iudicem ad quem fu-
per possessorio aditum, non valet, licet coram iudice à
quo à principio actum fuisset super vtroque.*
2 *Petitorium non venit sub possessorio.*
3 *Possessorium non trahit ad se petitorium, licèt secùs
econtra.*

DECISIO II.

1 ACto † in partibus super ecclesia petitorio
& possessorio, tãdem in casu suspẽso pos-
sessorio & lata sententia in solo possessorio ap-
pellatur ab ea & desertur appellationi & virtu-
te appellationis causa appellationis illius com-
mittitur in curia audienda, & partes procedunt
coram eo in possessorio & petitorio simul & fer-
tur sententia in vtroque, quæritur an valeat in pe
titorio? Quidam dicunt quòd non, ex quo appel
latio erat emissa duntaxat à diffinitiua in solo
possessorio. Alij contra, quia per illam appella-
tionem totum fuit deuolutum ad curiam, & peti-
torium & possessorium, & præsertim ex quo ori-
ginaliter fuerat super toto processu, & ne causæ
continentia diuidatur: & si causa appellationis
commissa totum negotium eo modo quo erat a-
pud primum iudicem in partibus cõmissum vi-
detur, coram eo autem potuissent partes proce-
dere in petitorio, ergo & coram isto auditore. Pro
2 prima parte erant plures, quia † sub possessorio
non venit petitorium. argu. c. 1. de sequestra. cum
3 ibi no. nec † possessorium trahit ad se petitoriũ,
licèt secùs econtra, vt ibi. & ar. C. si à non compe.
iud. l. si de proprietate. facit l. naturaliter. §. nihil
commune. ff. de acqui. poss. &c.

De Restitutione spoliatorum.

SVMMARIA.

1 *Spoliatus an debeat audiri super restitutione, vbi latis
duabus sententijs contrarijs super beneficio spoliator
petit se audiri super desertione appellationis interposi-
tæ per spoliatum à sententia ad fauorem sui lata.*
2 *Nullitatis exceptio requirentis altiorem indaginem
non obstat iudicio adipiscendæ.*
3 *Spoliatus ante omnia est restituendus.*
4 *Iudicium possessorium requirit possessionem.*
5 *Spoliato petenti se restitui, an reseruationis exceptio
obstet?*
6 *Reseruatio inficit possessionem.*
7 *Possessionis essentia non diuersificatur per iustum vel
iniustum.*
8 *Possessio transfertur ex inutili contractu, vbi nõ posset
transferri dominium.*

DECISIO I.

PRIMVS, † in data [a] obtinuit vnam 1
sententiam contra secundum in data 2
reum & possessorem, à qua secundus
in data appellauit, & in causa appel-
lationis secundus in data prætendens prætextu
cuiusdam reseruationis primum exclusum & se
de nouo obtinuisse mandatum à Papa quòd sibi
in vim illius reseruationis prouideretur, & in
possessionem reduceretur, nõ obstante litis pen-
den. si non foret alteri ius quæsitũ, obtinuit sen-
tentiam pro se: & per secundum auditorem, qui
cognouit de causa appellationis, sibi obtinuit p-
uideri: posteà primus in data obtinuit vnam cõ-
missionem vni tertio auditori super desertione
appellationis emissæ per secundum in data à pri-
ma sententia pro ipso primo lata, & super nulli-
tate sententiæ pro ipso secundo latæ, sed penden
te lite inchoata super dictis desertione & nulli-
tate primus spoliauit secundum possessione sua,
& obtinuit possessionem in virtute cuiusdã exe-
cutoriæ quam obtinuit super prima sententia
pro se lata. Secundus verò in data petit ante om-
nia se restitui, & vt spoliatum & spoliationem vt
attentatum lite pendente reuocari. Primus verò
in data petit priùs debere procedi super deser-
tione appellationis emissæ à prima sententia, &
super nullitate secundæ sententiæ. Quæritur su-
per quo primò debet procedi? Dictum fuit quòd
prima sententia lata pro primo fuit nulla, obstã-
te reseruatione & decreto in ea apposito, & sic per
consequens appellationem ab eo interpositam
non posse dici desertam, & frustra de eius deser-
tione quæri, & similiter possessionem obtentam
in virtute executoriæ potius debere dici spolia-
tionem de facto, & ideò de huiusmodi spoliatio-
ne priùs esse quærendum, & restitutionem ante
omnia fiendam pro eo qui habuit secundam sen-
tentiam, quæ supponitur lata per iudicem haben
tem bonam cõmissionem super hoc, & licèt pri-
mus prætenderet dictam secundam sententiam
nullam, quia † tamen nullitatis inquisitio requi- 2
rit altiorem indaginem, propter quòd etiam iudi
cio adipiscendæ possessionis non obstat quæstio
nullitatis, ergo multò minus nec iudicio restitu-
endæ. argu. C. de edict. diui Adria. tol. l. 2. quia
† spoliatus ante omnia restituẽdus est. de ordine 3
cognitio. c. super spoliatione. Aliqui tamẽ dixe-
runt, quod sententia lata pro primo fortè nõ est nul-
la, ex quo pars in processu de reseruatione nihil
opposuit in termino quo debuit, & lata fuit sen-
tentia vel saltẽ talis sententia tenuit nec fuit nul-
la in præiudicium partis, cõtra quam fuit lata vt pa
reret exceptioni rei iudicatæ, non tamen vt virtu
te sententiæ re vera in beneficio ei pro quo fuit
lata aliquod ius acquiratur. Reseruatio enim li-
cèt impediuerit quóad iuris acquisitionem, &
ligauerit manus cuiuscunque inferioris quóad
collationem vel iuris adiudicationem, non ta-
men quóad processum iudicialem, & ea quæ re-
sultare poterãt ex processu, seu quóad processus
efficaciam, quin sententia ab eo lata pareret exce-
ptionem rei iudicatæ inter partes, inter quas
lata

lata est, si non appelletur, vel si appelletur, & ap-
pellatio deseratur prætextu allegationum com-
petentium & non oppositarum, non potest sen-
tentia retractari: de re iud. c. inter monasterium
C. de re iud. l. sub specie. licèt regula superiorum
vel iurium acquisitionis seu adiudicanonis factę
non transeat sententia in rem iudicatam: iuxtà,
nota. per Inno. de rescript. c. constitutus. in fi. be-
nè tamen dictum fuit quòd secundus in dato nõ
potest tanquam spoliatus directo iudicio posses-
sorio se restitui petere, quia propter reseruationẽ
cui etiam innititur secundus, nunquam potuit
habere veram possessionem, qua posset peti iudi-
cium restitutorium. Nam antequàm sibi in virtu-
te reseruationis & noui mandati per eum impe-
trati de sibi prouidendo: si non foret alteri ius
quæsitum, obtinuerat possessionem seu detenta-
tionem ad quam petit se restitui, quod non po-
tcst, quia illa possessio erat infecta per reseruati-
onem, intantum quòd re vera non censetur ha-
buisse possessionem: propter no. per Inno. in c. vt
nostrum. de appel. Sed tamen bene poterat pete-
re illam occupationem aduersarij tanquam inno
uatam reuocari & ante omnia reduci in suam pri-
stinam detentionem, seu in statu in quo primo
erat, vt in titulo, vt lite penden. per totum: quia
in reuocatione attentatorũ non quæritur an quis
possideat, sed solũ status primus in quo erat pars
4 antequam attentaretur, licèt † in iudicio posses-
sorio requiratur quod quis possideat. vt no. Inn.
de maio. & obe. c. dilecti. Alij verò dicebant con
tra, quòd solùm erat reuocanda occupatio pri-
mi, & sic auferenda possessio, sed non restituen-
da secundo, donec per finalem sententiam obti-
neat sibi fieri prouisionem in virtute reseruatio-
nis vel prouisionem in eius virtute per secũdum
Auditorem factam tenuisse declarari, & tũc vir-
tute illius mãdati cuius virtute sibi prouisum fuit
tanquam de reseruato erit in possessionem indu-
cendus, & non antè. Nec obstat si dicatur quòd
reducendus est in statu in tempore quo fuit at-
tentatum, vt no. Inn. in d. c. dilecti. quia illud ve-
rum, quando ille status erat debitus & licitus: vel
de hoc erat dubium: sed hic ille status in quo tũc
erat, erat indebitus & illicitus & minus canoni-
cus, quia illi possessioni de facto seu detentatio-
ni, quam antè habebat obstabat reseruatio, & id-
eo ad illum statum est reducẽdus, ne patere pos-
sit vitiosus ingressus. argu. de eo qui mit. in pos-
se. c. eum qui. lib. 6. pro hoc etiam facit quod no-
tat Inno. in c. bonæ. de appel. Et si dicatur, quid
sibi proderit reuocatio attentatorum nisi ipse re-
ducatur in statu? Dico quòd multum, quia pos-
sessio remanebit vacans, & vacua, in qua si eum
finaliter obtinere contingat, facilius fiet pro eo
executio quàm si esset per aduersarium suum de-
tenta. argum. notatorum in simili per Inn. extrà,
de testibus. c. veniens. 2. super verbo, incontinen
ti: & in ista opinione ego eram, licèt magis cæteri
in se inclinarunt vt etiam reduceretur in statu in
quo erat. Alij tamen dicebant quod posset pe-
5 tere se restitui in iudicio possessorio, quia † licèt
reseruatio obstet petenti se restitui eius pristinæ
possessioni vbi ageret contra Papam, seu haben-
tem causam ab eo in virtute reseruationis, non ta
men obstaret petenti se admitti contra spolian-
tem qui se non defenderet prætextu reseruatio-
nis, nec ei innitcretur. ar. ff. de vi & vi arma. l. 1. §.
fi. & ff. de preca. l. qui precario. hæc opi. non ap-
probatur quia † cũ prætextu reseruationis impe- 6
diretur possessionis acquisitio in tãtum quod nõ
censebatur habere aliquã possessionẽ nec natura-
lẽ nec ciuilẽ, ergo nec poterat sibi cõpetere iudi-
cium possessorium. argum. l. 1. §. deijcitur. ff. de
vi & vi arma. & argum. no. in d. c. vt nostrum. de
appel. per Inno. ad quod no. gl. de do. & contu. c.
contingit. in fi gl. nec etiam crederem eum habe-
re conditionem ex c. reintegranda. 3. q. 1. quia
credo quod illa supponit veram possessionẽ prę-
cessisse, vel naturalem vel ciuilem. Et esto quòd
sufficeret sola detentatio, adhuc non crederem i-
stum per eam posse restitui, quia detentatio sua
obstante reseruatione erat infecta & vitiosa, quã-
tumcunque eam ignorasset ab initio, propter de-
cretum ei annexum quod afficit ignorantes, vt c.
si eo tempore. de elect. Nec prodest etiam sibi,
quód vadit contra tertium spoliantem vel inua-
dentem, quia cùm ille possideat, vincit actorem
istum petentem se restitui per nõ ius suum, quia
ex parte actoris ius metimur. argu. l. fin. C. de rei
ven. ff. si pars hære. peta. l. 1. & pro hoc bene facit
ff. de test. mili. l. militis codicil. §. veteranus. de
secun. tab. l. qui liberis. §. fi. Alij tamen tenent ꝙ
beneficium reseruatum potest verè possideri vel
naturaliter vel ciuiliter, licèt iniuste, quia † iustũ 7
vel iniustum, nõ diuersificãt essentiam possessio-
nis. ar. l. 3. §. ex cõtrario. in fi. ff. de acqui. pos. ad
quod allegant tex. in l. 1. §. si vir. ff. de acqui. pos.
iunct. l. 3. §. sciendum. ff. de don. inter virum &
vxorem quia † ex inutili contractu transfertur 8
possessio etiam vbi non posset transferri domi-
nium, vt ibi. Sed an iste secũdus si esset restitutus
vel nunquam fuisset spoliatus, qui tenet benefi-
cium reseruatum in quo nullum ius habebat, po-
steà obtineat sibi prouideri in virtute reseruatio-
nis seu prouisionis per secundum auditorem si-
bi factæ, indigebit noua inductione in possessio-
nem, vel an sufficiat sibi quod remaneat in prima
quam antea tenebat, quæ licèt tunc illicita, nunc
fiat licita. Quidam dicunt quòd non indiget no-
ua inductione, sicut nec emptor qui prius rẽ te-
nebat non indiget noua traditione. ff. de rei vẽd.
l. quædam mulier. Alij verò dicũt quòd indiget
noua inductione. arg. de Instit. c. ex frequẽtibus,
& de concess. præb. c. post electionem.

ADDITIO.

Primus in data. Adde Aeneam de Fal. in tract. re- a
seruat. in quarta, quæstione principali in vndeci-
mo effectu.

SVMMARIA.

1 *Spoliatus apostolicus restituendus est contra permu-
tantem ipsum spoliantem beneficio ex causa ficta
permutationis renuntiatio, non obstante renuntia-
tione iuri & possessioni & petitioni iuramento per
se facto.*

2 Bene-

2 *Beneficia permutata non veniunt sub potestate expectantium.*

3 *Renuntiatio petenda restitutionis facta post spoliationem an obstet petenti se restitui?*

DECISIO II.

1 A & B. ex † causa permutationis inuicem faciendæ resignauerunt sua beneficia in manibus ordinarij: Quidam verò expectatiuus apostolicus post præmissam resignationem antequàm per ordinarium esset eapedita permutatio, id est, antequàm beneficium vnius permutantium inuicem alteri contulisset, acceptauit beneficium ipsius, & fecit sibi de eo prouideri, & in possessionem induci, prætendens quod dictus A. tempore resignationis beneficij erat senex & infirmus, & quod in fraudem expectantium permutationem illam fuerat machinatus, & eadem die qua eapectans apostolicus acceptauit & fecit sibi prouideri & in possessionem se induci, ordinarius perfecit dictam permutationem videlicet beneficium ipsius A. conferendo ipsi B. & econuerso. Modò dictus B. videns quod dictus apostolicus fecerat se induci in possessioné beneficij quod fuerat ipsius A. & nunc fuerat ipsi B. collatum ex causa permutationis, in crastinum ipsum eapectantem apostolicum spoliauit, & omnia ista facta fuerunt adhuc viuente ipso A. posteà verò per sea aut septem dies dictus A. ex sua infirmitate decessit, & post prædicta dictus expectans apostolicus sic spoliatus renuntiauit iuri & possessioni & petitioni restitutionis medio iuramento: sed non obstante renuntiatione prædicta apostolicus prędictus contra dictum B. petebat se restitui in possessionem dicti beneficij quo fuerat spoliatus: opponebatur sibi per ipsum B. quòd non potuerat acceptasse, nec possedisse prædictum beneficium quod non vacauerat nisi per resignationem per ipsum A. factam ex causa permutationis cum ipso B. fiendæ: &
2 † beneficia permutata non veniunt sub potestate expectantium. in c. 1. de rerum permut. libr. 6. Item opponebatur sibi de renuntiatione prædicta, dictus verò eapectans dictam permutationé seu renuntiationem eius prætextu factam dicebat fraudulentam & machinatam in fraudem expectantium, & ideò ipsum potuisse nihilominus acceptare, & sibi facere prouideri, & per eũ fuisse inductam veram vacationem in præiudicium resignantis, & in fauorem expectantis: vlteriùs etiam asserebat quòd & si possessio sua respectu ipsius A. possit reputari vitiosa, tamen respectu ipsius B. qui ipsum spoliare nõ debuit, nisi eo primitùs vocatio & auditn, poterat reputari canoni-
3 ca, & erat cótra eum restituendus. Nec obstat † sibi renuntiatio, quia eam fecerat post spoliationé prædictam, & ideò sibi non præiudicabat quominus esset restituendus. ar. c. solicitè. de resti. spol. quæritur quid iuris.

S V M M A R I V M.

1 *Hospitalarij spoliati ab ordinarijs an possint petere se restitui?*

DECISIO III.

NVnquid † isti quibus committuntur hospitalia, zenodochia, leprosaria & talia huiusmodi, si sint spoliati seu priuati per ordinarios suos à quibus administratio eis fuit commissa, possint petere restitutionem? vide quæ scripti de reli. domi. c. quia contingit, vt autem. iuxta gl. super verbo, committatur. 1

DECISIO IIII.

Similis est dec. de resti. spol. nu. 17. in antiq. Vide Cassa. dec. 4. pag. secuoda. ver. nec refragatur. vt lite penden.

S V M M A R I A.

1 *Spoliato petenti restitutioné contra prouisum à Papa inductam per suum executorem in possessionem beneficij resignati, an obstet quod sibi fuerit prouisum de dicto beneficio non vacante de facto, licèt de iure?*

2 *Renuntians non solùm perdit ius in proprietate, sed etiam in possessione, imò faciliùs in possessione, posito quod renuntiatio non teneret.*

DECISIO V.

SVpposito de consuetudine in ecclesia quòd præcentoria nó cóferatur nisi canonico præbédato, & ꝙ si præcẽtor qui etiam est canonicus præbendatus dimiserat canonicatum & præbendam céseatur etiã dimisisse pręcentoriã. Quidam præcentor resignauit canonicatũ & præbendam, sed adhuc de facto voluit retinere præcentoriã, tamé ordinarius ad quem illius spectabat collatio contulit eam cuidam canonico illius ecclesiæ tãquã vacanté, per dimissioné canonicatus & præbendæ, & eũ induxit de facto in possessioné ipsius præcentoriæ, & fuit receptus per capitulum nó vocato primo præcentore, qui secundum se possessionem præcentoriæ adhuc retinebat, nec credebat eum perdidisse, & posteà ille primus præcentor venit ad curiam Romanam, & in manibus Papæ vel commissarij ab eo deputati resignauit præcentoriam, & eam Papa cuidam contulit tanquam vacantem in curia per resignationem illam in eius manibus factam, & ille cui Papa contulit, fuit inductus per executorem suum in possessionem, venit alter cui ordinarius cótulerat, & prætendit se spoliatũ, & petit se restitui: Quæritur † an sit restituendus? Quidam dicunt quòd 1
non, quia ex quo primus præcentor non dimiserat possessionem, quando ille fuit inductus per ordinarium, nó potuit assequi possessionem, donec primus præcentor vocatus fuisset amotus de possessione. ar. C. si per vim vel alio modo. l. fi. quia esto quòd aliàs † per renuntiationem non 2
solũ perdat renuntians ius in proprietate, sed etiam in possessione, imò faciliùs in possessione, posito quod quóad proprietaté non teneret renuntiatio vt no. Inn. in c. quòd in dubijs. de renuntiat. tamen non sequitur quod prætextu dictæ consuetudinis dimisso canonicatu & præbenda perdens

perdens proprietatem in præcentoria, propter hoc perdiderit possessionem. ar. c. licèt. de præb. lib. 6. Sed hæc ratio cócluderet quòd primo præcentore si incontinenti quasi continuando ordinarium eiecisset de possessione quàm citò sciuisset, quia respectu ordinarij non posset dicere se spoliatū. argu. ff. de acquiren. pos. clam. l. possidere. §. qui ad nundinas. & l. si id quod. Sed quia hic non venit ad causam primus præcentor, sed ille cui Papa post eius resignationem contulit, secus est, quia respectu huiusmodi apostolici & cuiuslibet alterius, ille cui ordinarius contulit, possidebit per prius, ideò apostolicus vel eius executor non debuit eum eijcere sine causæ cognitione. Nam non est dubium quòd etiam tēpore ante resignationem factam in manibus Papæ per primum præcentorem ipse quem ordinarius induxit in possessionem saltem habuit naturalem, licèt præcentor primus in animo retineret ciuilem, vt §. qui ad nundinas: quæ quamuis clandestina, tamen parit restitutorium interdictum contra quemcunque præterquàm contra primum præcentorem à quo fuit clandestina, si vellet eam retinendo defendere, vt l. 1. §. fin. ff. vti possi. iunct. l. 1. §. deijcitur. de vi & viarma. Cùm igitur primus præcentor non defendat eam, imò nec habens causam ab eo, quia iste cui Papa contulit, non habet causam à prædecessore, sed potius à Papa, videtur quòd ille sit restituendus, quē ordinarius prius induxerat.

SVMMARIVM.

1 *Religiosus deprædatus cappa vel breuiario potest contra prædantem agere nomine suo.*

DECISIO VI.

1 VTrùm † religiosus deprædatus cappa vel breuiario vel alijs rebus suis possit nomine suo agere contra deprædantem vel ad recuperationem rerum vel æstimanonē? Fuit dictū quod sic. argu. l. 3. C. si per vim vel alio modo. & ff. de iudic. l. si longius. & not. in Spec. titu. de accusationib. in verb. sed quid si cappa. 8. col.

SVMMARIVM.

1 *Petitorium licèt A suspenderit quòad B. non obstabit quominus ipse B. admitti debeat ad petitorij causam ab A contra tertium collitigantem reassumptam.*

DECISIO VII.

1 RIchardus † & Robertus & Thomas super quodam beneficio contendebant, ita quod Richardus prætendens se spoliatum per Robertum egit possessorium restitoendæ, & suspendit petitorium, & obtinuit sententiam in possessorio pro se, & fuit per sententiam restitutus, sed quia antequam ferretur fortè sentētia vel saltem mandaretur executioni, Robertus secundum se fuit spoliatus per Thomam, idem Robertus egit contra Thomam possessorio, & petijt se restitui, ac suspendit contra eum petitorium, sed quia nō bene probauit Robertus intentionē suam fuit dictus Thomas ab eius impetitione in dicto possessorio absolutus dictusque Robertus appellauit & procurauit causam illius appellationis committi in possessorio alteri auditori. Tandem Robertus volens procedere in petitorio contra Richardum, petijt eum citari ad procedendum in petitorio, tunc autem venit etiam Thomas & videns Robertum contra Richardum procedere in petitorio petijt etiam se admitti ad petitorium, quia sua interest: opponitur sibi per Robertum quòd ipse contra eum suspēdit petitorium, & cum adhuc pendeat iudicium possessorium quod ipse antè intentauerat contra eum & nunc in secunda instantia pendet, non debet donec possessorium sit terminatum admitti ad petitoriū. Quæritur quid iuris? Tenuerunt omnes quòd non obstante dicta suspensione petitorij dictus Thomas sit admittendus ad petitorium, quia sua interest, ex quo videt dictū Robertum procedere in petitorio contra Richardum. Item quia imputandum est eidem Roberto quòd procedi in petitorio donec possessorium per eum contra Thomam intentatum sit finitū: videtur enim eo ipso quòd procedi in petitorio, quodammodo renunciare possessorio, præsertim autem est admittendus Thomas, quia non venit voluntarius ad petitorium, sed quasi coactus ex facto dicti Roberti quem videt procedere in petitorio contra Richardum, & sua interest admitti petitorium, ne tacendo sciens causam petitorij agi inter eos, sibi possit præiudicium generari. iux. l. sæpè. de re iud. et c. cùm super. & c. quamuis. cum ibi nota. per Innocen. de re iudica.

SVMMARIVM.

1 *Possessio dicitur acquiri per tactum annuli portæ clausæ, & si fuerit spoliatus, restituendus est.*

DECISIO VIII.

1 a ANt† inductus* in possessionem per annulum feræ ecclesiæ clausæ, cuius claues erant pœnes eum ad quem pertinebat custodia ecclesiæ, tempore vacationis apprehendat possessionem, vt sic si postea non admittatur tanquam spoliatus, vel si alius in possessionem inducatur sit restituendus. Tenuerunt quod sic: quia talis annulus est pars rei. argu. ff. de fundo instru. l. quæsitum § fistulis. de act. emp. fondi. in princ. ergo &c. argum. l. 3. in princ. ff. de acqui. posses. præsertim quia inducens habebat potestatem tradendi possessionem, & tunc in tali possessione apprehensa sufficit rei præsentia cum visu. arg. l. 1. §. si iusseris. & l. quod meo §. si vēditorem. in eo. tit. etiam tunc talis possessio est extendenda. iuxta. no. per Inn. in c. in literis. de rest. spo. & in c. trāsmissa. de electio. & ibi per Cōpost. Nec obstat quod custodia erat pœnes alium, quia nō propter hoc erat possessio pœnes eum. iuxta no. per Inn. in c. ex parte de arbi. sed quando alius esset in possessione, tūc possessio talis nō est extendēda, sed restrin-

gendaad ea sola quæ traduntur, seu de quibus possessio vacat, vt notat Compostel. de electio. c. transmissam.

ADDITIO.

1 An inductus. Hæc dec. est singulariter notanda, quòd per tactum annuli quæratur possessio ecclesiæ nêpè vix alibi ita bene decisum huiusmodi possessionis acquirendæ modum inuenies. Cum hac deci. concor. deci. 5. sup. de caus. posses. in antiq.

SVMMARIVM.

1 *Interdicto, Vti possidetis ab vna, & interdicto Vnde vi: & ab altera partium intentatu si in vtroque sufficienter ad victoriam probatum fuerit, pro quo sententia ferenda erit?*

DECISIO IX.

1 ABbas † pro certis iuribus episcopalibus in quorum possessione se asserit, egit contra episcopum eum turbantem & inquietantem interdicto, Vti possidetis, & econtra episcopus egit contra abbatem pro eisdem iuribus quibus per eum se asserebat spoliarum interdicto Vnde vi pro eorum restitutione, & tandem vterque probat sufficienter intentionem suam. Quæritur an pro vtroque sit ferenda sententia an pro solo episcopo? de quo plenissime no. Innoc. de præscr. c. veniens. in maiori glo. super verbo, nisi in aliquo: sed non ita plenè. C. vti possid. l. 1. in 5. & 6. quæst in. & Innocen. vbi suprà tenet secundum quosdã quod in vtroq; interdicto, & pro vtraq; parte feratur sententia, sed tamen sola lata pro episcopo interdicto Vnde vi, mandabitur executioni, & non lata pro abbate interdicto Vti possidetis. Secundum alios autem tenet quòd solùm pro episcopo interdicto Vnde vi feratur sententia, & non pro abbate interdicto Vti possidetis.

DECISIO X.

Similis est dec. sup. eo. in antiqui. nu. 18.

SVMMARIVM.

1 *Fructus qui percipi potuerũt an veniant ex ca. reintegranda?*

DECISIO XI.

1 ANin † conditione ex canone reintegranda veniant fructus qui percipi potuerunt non tantum ex materia violentiæ, & contra violentium competat argum. l. in autor. cũ ibi not. circa princip. glo. C. Vnde vi. licèt Archid. in ca. reintegranda. 3. quæstio. 1. videatur tenere simpliciter quod veniant, sed maior pars fuit in opinione prima quod non.

DECISIO XII.

Similis est dec. 15. de causa posses. & propriet. suprà. in antiq.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus vna perceptione, & demum ad reliquas successiuas admissus, an restitutionem petere possit?*

DECISIO XIII.

PRæcentor † & capitulum consueuerunt recipere tortitia & candelas quæ ponuntur in funere in ecclesijs parœcialibus totius ciuitatis, vbi ipse & canonici intersunt cum processione in sepultura. Contigit quod quadam die quædam ecclesia non permisit rectorem ipsius ecclesiæ recipere tortitia, & candelas quæ ibi obuenerant in quadam sepultura, in qua illi interfuerant, sed in sequentibus funeribus bene fuerunt permissis recipere, & etiam in cæteris ecclesijs, agebant tamen possessorio tanquam spoliati possessione sua pro illa sepultura, & petebant se restitui, erat quæstio an bene agerent? Nam videbatur eos non posse petere restitutionem possessionis, quia aut peterent se restitui ad possessionem iuris recipiẽdo: & non possunt, quia iam illam possessionẽ recuperauerunt, ex quo in sequen. funeribus fuerũt admissi & permissi recipere, aut peterent se restitui ad possessionem illorum tortitiorum & candelarũ illius diei sepulturæ, & nõ possunt, quia illorum possessionem nunquam habuerũt. Fuit tamen dictum quòd imò possent petere se restitui: per no. per Inn. in c. quærelam, super verbo, subtractam: ibi, sed quid si postquã spoliauerunt cùm ierit ad capitulum. 1

De Dolo & contumacia.

SVMMARIA.

1 *Canonici singulares citati, si fuerint contumaces, non possunt excommunicari pro capitulo non comparente vbi decreta fuit citatio contra decanum, & capitulum.*

2 *Procurator capituli an possit petere absolutionem canonicorum vt singulorum excommunicatorum?*

3 *Syndicus vniuersitatis non potest agere vel conueniri pro iuribus singulorum de vniuersitate.*

DECISIO I.

CITATIS [a] decano † cum capitulo cuiusdã ecclesię vt cõparẽt certa die in curia processuri in quadã causa prophana ad singulos actus vsq; ad sentẽtiã, & executa citatione in persona cuiusdã A. modo decani & B. & C. & D. tũc canonicorũ capitulariũ certis alijs canonicis tũc ab illo capitulo absentibus, & in termino citationis assignato nullo pro eisdem decano & capitulo comparẽte. Quæritur an dicti A. decanus. & B. & C. & D. canonici in quorũ tunc capitulantium personis fuerat executa citatio possint excommunicari? Videtur quod sic, 1

quia

quia illi ex quo erant tunc capitulantes, videntur culpabiles de contumacia capituli, igitur in eos singulares sic culpabiles ferri potest excommunicatio. argumen. c. Romana. § in vniuersitatem. de senten. excommunicatio. lib. 6.
g Contrarium credo, & in hac parte fuit maior pars dominorum, quia licèt tempore citationis fuerunt in capitulo non propter hoc constitit de culpa eorum, quia possibile fuit quòd posteà superuenientibus alijs canonicis, vel ad deliberandum super ipsa citatione & missione procuratoris ad curiam ad comparendum in termino vocati cum eis habuerint diligentiam competentem, & fortitan non potuerunt fœliciter concordare, vel non potuerunt ad hoc necessaria habere, vel alia fuerunt impedimenta modo ad hoc vel propter factum vel contumaciã capituli vel vniuersitatis possint excommunicari singulares oportet quòd constet de culpa eorum. iuxta illũ
a § in vniuersitatem. cum ibi no. per Inn. Nec obstat si dicas quòd præsumitur eorum culpa vel negligentia, ex quo non docetur de diligentia, quia dico quod non præsumitur, ex quo erant canonici cum quibus fuit super articulo præiudicatæ ecclesiæ tractando & declarando: & verisimilius est quòd citationẽ alijs dixerint quàm quod non, & licet postea non omnes miserint procuratorem in termino, non cõstat quod dicti A. & B. & C. & D. de hoc fuerint culpabiles magis quã alij, nec in qua culpa fuerint. Nec obst. si dicatur quòd saltem decanus qui personaliter fuit citatus, debet comparere vel mittere, quia illud verũ esset, si fuisset citatus pro causa eum tangente specialiter vel decanatum suum, & pro eius iuribus separatis à iuribus capituli. Sed ego pono quod omnes citabantur communiter pro causis tangẽtibus omnes & vniuersos & totam ecclesiã, hoc enim casu non est concernendus decanus vt distinctus & separatus à capitulo, sed vt inclusus in capitulo, & vnitus & vnum corpus faciens cum capitulo tanquam capuccum membra faciunt no. de consti. cum omnes. & de concess. præben. post electionem. & in Clem. vt hi qui. de æta. & quali. super ver. eisdem. Sed pone quod propter huc A. & B. & C. & D. fuerunt excommunicati,
3 quia non comparuerunt in termino, posteà vero tractu temporis antequàm scirent excommunicationem in eos latam, capitulum etiam inter quos fuerunt A & B & C. & D. miserunt procuratorem ad causam prædictam nomine decani & capituli citatorum. Quæritur nunquid ille
a possit appellare pro grauamine excommunica-
c tionis prædictæ [illegible] dictos A. B. C. & D. pro contumacia prætensa [illegible] nulli? Et videtur quòd non, quia illi A. B. C. & D. non fuerunt excommunicati vt capitulum [illegible] non venit [illegible] sententia nec sic poterant excommunicari, vt d. § in
a vniuersitatem. Igitur excommunicati fuerunt vt singuli, & † cum dictus procurator non sit procurator singulorum sed capituli, nõ videtur quòd possit pro grauamine eis illato vt in singulos cũ causa singulorum, nec eorum grauamen non sit capituli vel vniuersitatis. arg. l. sed si hac lege. §. qui manumittitur. de [illegible] ius vocan. de rerum. di[illegible] l. in tantum. §. vniuersitatis. pro hoc videtur tex. ff. quòd cuius. vniuer. sicut. §. si quid. vbi † actor vel syndicus vniuersitatis non potest agere
b vel conueniri pro iuribus singulorum. b Domini tenuerunt cõtra quod fuerunt isti excommunicati pro prætensa contumacia capituli, & eius occasione, videtur igitur quòd tanquã ad capitulũ redundet iniuria & præiudiciũ igitur procurator capituli possit appellare: pro hoc benè facit quod no. Inn. de appel. c. dilectus. de sen. excõ. Romana. § in vniuersitatem. in gl. fi. ver. sed quæritur. Nec obstat si dicatur quod nõ valuerit procuratoris constitutiõ, quia erant excõmunicati constituẽtes. ar. c. cõsulti. de procur. quia imò ex quo tunc ignorabant. ar. de cleri. excõ. mini. apostolicæ. vel etiã ad prosequendum causam ad quam erãt vocati vt Rei. Et quia ad appellandum à grauamine illato vel inferendo etiam constituerant procuratorem ar. de iud. c. intellleximus. de excẽ. significauerunt. de rescri. c. 1. lib. 6.

ADDITIONES.

a Citatis. Adde Fel. in c. cũ omnes. col. 15. ver. amplius. de consti. & in c. eã te. col. 10. rescri. & in c. dilectæ. col. 4 ver. attamen. de excep.
b Singulorũ. Adde Old. consi. 66. de iniur. Dec. in c. licet causam. col. 8. ver. 15. nõ. de probatio. & quando dominus possit agere pro iniurijs latis subditis. vide Fel. in c. auditis. col. 12. ver. Rias. de præscri. Craue. consi. 45. quidam dominus.

SVMMARIVM.

1 *Actor qui obtinuit citari reũ ad personaliter comparendũ, tenetur etiã ipse personaliter comparere, alioquin reus non comparens non reputabitur contumax.*

DECISIO II.

VTrùm si † quis a obtinuerit commissionem cum potestate citandi personaliter, & in eius virtute fecit aduersarium citari personaliter, teneatur etiam ipse actor impetrans commissionem personaliter comparere, ita quòd aliàs reus citatus in termino non comparens non possit contumax reputari, nisi etiam actor tunc personaliter compareat, & ista quæstio supponit quòd ageretur ciuiliter, quia si criminaliter actor qui tenetur se inscribere ad pœnam talionis benè tenetur sine dubio personaliter comparere, sed cum agitur ciuiliter, & actor ex speciali gratia obtinuit quod aduersarius posset citari personaliter, est quæstio fortis. Et quidam dicebant quod non teneatur actor personaliter comparere, ex quo causæ natura hoc non requirit, nec aliàs per iudicem vel superiorem ad hoc expressè est citatus, nec quòd ex speciali priuilegio sibi contra aduersarium concessum est, sibi debeat in læsionem redundare. arg. l. terminato. C. de fruct. & lit. expen. & C. de rescin. vend. l. ratas. & arg. illius æquitatis tituli, quod quisque iuris, nam interesse potest aduersarij ipsum debere personaliter comparere, quia super defensionibus suis sciet forsan melius veritatem quàm procurator.

ANOITIO.

Vtrū si quis. Hæc decisio est memoriæ cōmendāda tanquam singularis & magnæ æquitatis in sua materia: & ad materiā adde Fel. in rubr. de rescri. col. 1. ver. considera secundò.

Vt Lite pendente nihil innouetur.

DECISIO I.

Similis est dec. sup. hoc ti. in antiq.

DECISIO II.

Similis est dec. 28. de conces. præben. in antiq.

De Sequestratione possessionis & fructuum.

DECISIO I.

Similis est dec. 55. sup. de rescrip. in antiq.

SVMMARIA.

1 *Sequestrum in vim sententia nulla decretum, an si quis violauerit, teneatur pœnis de quibus in Clem. ad compescendas.*

2 *Sententia lata ex falsa causa, nisi habeat errorem iuris expressum ipso iure tenet.*

3 *Sequestrū violans, dicitur violare possessionē penes sequestrū remanentē, vel si per sequestrū conseruaretur.*

DECISIO II.

1 VTrùm † pœnæ constitutionis ad cōpescendas: [a] habeant locum si factū fuerit sequa-
strū per literas apostolicas obtentū virtute sententiæ diffinitiuæ latæ in curia Romana quæ est nulla, licèt tūc aliqua putaretur, & aliquis violauerit illud sequestrū? Et videtur q talis nō incidat in pœnas illas, ex quo sententia erat nulla, quia tūc decretū sequestrationis videtur fuisse factū seu interpositum ex falsa causa: igitur nullius sit effectus. ar. ff. ne vis fiat ei. l. 1. §. hæc verb. & quia constitutio illa est pœnalis: igitur restringēda. Sed veriùs est tenere contrariū, propter rationē illius textus, & propter temeritatē, & in odiū violantis sequestrum, antequā esset declarata sententiæ nullitas, & quia propria authoritate attentare non debuit, quod iuridicè & via ordinaria prosequi potuisset, & quia in dubio sequestrū & manus appositio Papæ seruare debuit propter eius authoritatem: & pro hoc etiā quod non obstāte nullitate sententiæ ex quo aliqua credebatur puniatur & teneatur violator illis pœnis, facit finis illius Clem. ad compescendas. & ff. de fal. l. si quis legatum: quia sequestrum non est nullum,
2 licèt factū ex falsa caus, cū † sentētia vel interlocutoria lata ex falsa causa nisi habebat errorem iuris expressum: ipso iure teneant, licèt ope appellantis reuocari possint: facit quòd no. ff. de acqui. hære. si is ad quem. facit ff. de excu. tu. qui testa. innct. no. per Inno. de renun. In præsentia. Nec obst. iura quæ ad hoc possunt in cōtrariū allegari, vt dixi in illa quæstione, quā quære suprà fol. An vnio facta ex falsis causis sit nulla ipso iure.
Et † quia sequestrū violans violat possessionem 3
tenēdo q esset penes sequestrū, vel etiā tenendo q adhuc penes partem prius possidentē remāsisset, sed per sequestrū sibi cōseruaretur. ar. no. C. de probi. se. l. 2. per Cy. cuius quidē possessionis essentiam cū sit facti, iustū vel iniustum, vel causæ falsitas non diuersitas, nec eius acquisitionem vel retentionē impedit, sicut nec acquisitionē dominij, vt l. cū in corpus. & per totum ti. de cond. & demonstra. facit l. rē quæ nobis. & l. 3. §. ex contrario. de acqui. pos. iunct. c. cū nostris. de conce. præb. & de præb. licèt episcopus. lib. 6. & sequestrum etiam facti est. ff. de cu. fur. l. consilio. §. fi.

ANOTTIO.

Ad cōpescendas. quæ est in volu. Clem, sub rub. de sequest. poss. & fructuū. & adde Cassa. dec. 5. pag. 2. ver. sed maior pars. de seque. pos. & fru.

De Confessis.

DECISIO I.

Similis est dec. 18. eo. tit. In antiq. Adde Fel. In c. 2. col. 5. ver. item probabis. de fide instru.

DECISIO II.

Similis est dec. 4. eo. tit. in antiq.

SVMMARIA.

1 *Sententia lata in confessum, qua non potest valere vt sententia, valet vt praceptum.*

2 *Actus qui non valet vt agitur, si interpretandus est, valeat, vt valere potest.*

3 *Verbum, condemno, vt actus seruetur interpretandum est pro verbo pracipio largè acceptando illud secundū subiectum.*

DECISIO III.

VTrùm † si contra reum confitentē debitū 1
ante litē contestatā, & nō dato libello per actorē iudex tulit diffinitiuam sententiā & eum cōdemnauit ad soluendū, talis sententia diffinitiua, quæ valere nō potest vt sententia, valeat vt præceptū de soluendo? Tenuerunt quasi omnes
quòd sic, vt † actus qui nō valet agitur, valeat vt 2
valere potest. ar. l. an inutilis. & vt verbū, † cōdē- 3
no: ibi positū sumatur largè, id est præcipio secūdum subiectam materiam. de verb. signi. c. in his. de condi. & demonst. l. Pater Seuerinam. §. conditionum. & vt fiat interpretatio vt actus magis valeat quàm pereat, vt l. quoties.

De Probationibus.

SVMMARIVM.

1 *Executores tres vbi deputati fuerint super gratia, quòd si non omnes duo vestrū, si duo ex eis sine tertio: decu-*

de cuius impedimento vel excusatione non constabat eo, processerint, an valeat eorum processus?

DECISIO II.

1 TRibus executoribus [a] † deputatis super gratia sua, cum illa clausula, Quòd si nõ omnes, duo vestrũ: duo ex illis processerint sine tertio nec constet per eorũ processum an eis cõstiterit de excusatione vel impedimẽto tertij, sed ille in cuius gratia fuerũt deputati vult docere quòd tunc tertius fuit longa distantia absens, queritur nunquid sufficiat sibi? Dictum fuit quòd sic, per no. per Arch. de off. delegat. c. cùm plures. circa fi. li. 6. & per Inno. in c. prudentiam. circa principium, super verbo, canonicè. de offi. deleg. & optimè in reg. iur. eũ qui certus. per Ioan. And. in Nouella, ibi vide arg. p & contrà, & solutionem.

AOOSTSO.

Tribus executoribus. Adde Fel. in c. suscitata. co. 6 in fi. ver. de rescri. Curt. Iun. consil. 63. proponitur in facto. col. pen. ver. postremo.

SVMMARIA.

1 *Clericatus an sufficienter dicatur probari per reputationem, habitum & tonsuram ab eo qui contra aliquẽ opponit de ea si quis suadente.*

2 *Obiectus in criminalibus debent esse luce clariores.*

DECISIO II.

1 COntra † quendam obijcitur quòd non valet prouisio seu collatio de beneficio sibi facta, ex eo quia erat excommunicatus tunc ratione manus iniectionis violentæ in clericum vel presbyterum. Quæritur an sufficiat probare manus iniectionem in eum qui pro clerico vel præsbytero habebatur & reputabatur, & erat in possessione, habitu, vel tonsura præsbyteratus vel clericatus vtrum concludentur prædicti
2 obiectus? Videtur quòd nõ quia † in criminibus obiectus debent esse luce clariores. C. de proba. l. sciant cuncti.

SVMMARIA.

1 *Recognitio sigillorum & notoriorum instrumentorum post terminum ad producendum omnia productorum per quæ obiectus probantur an fieri possit?*

2 *Probationes non sunt augmentandæ.*

DECISIO III.

1 ALiquis † dat articulos obiectiuos post terminũ ad ponendũ & articulandũ, & in termino ad producendum omnia prodncit instrumenta per quæ probantur illi obiectus, sed pars aduersa negat illa producta, scilicet notarins & sigilla, Quæritur nunqnid dans articulos illos obiectiuos saltem sit admittendus ad probandum notarios & sigilla productorũ? Quidã dicebant quòd nõ: quia nulla probatio recipi debet super materia articulorũ repellendorũ: ad hoc facit quod no. gl. de elect. c. constitutionem. in fi. super verbo, legitimè. Alij verò tenebant cõtrà: quia licèt sit exclusus ab articulando & sic à probando per testes in illa instantia, ex quo non dedit articulos in termino, nõ tamen fuit exclusus à producendo munimenta, quia terminus ad ponendum & articulandum statuitur vt contenta in eis probentur per confessinnem vel per testes, & ab illis modo probandi per testes benè est exclusus nõ aũt fuit ad finem, quin si posteà pars velit per instrumenta probare, sit audienda, producendo ergò etiam si non articulasset, proponere censetur & productio in termino sibi cõceditur, ergo & omnia quæ pertinebũt ad productionẽ, scilicet probatio notariorum & sigillorum si negẽtur. Nec obst. gl. in d. c. constitutionem: quia loquitur de probatiõe facta per testes à qua erat exclusus, itẽ loquitur de probatiõe fiẽda de materia obiectiua à qua per cõstitutionẽ, vt circà, erat exclusus, quæ perpetuò & irreparabiliter excludit & eius exclusio habet vim rei iudicatæ: & hoc placet: quia † probationes non sunt augmentandæ, 2
nisi quatenus reperitur expressum. &c.

De Testibus.

SVMMARIA.

1 *Testes iurati infra terminum remissoria possunt post elapsum dictum terminum examinari de æquitate.*

2 *Remissoria forma qualis sit?*

DECISIO I.

VTRVM † duo menses qui præfiguntur iudicibus in remis. infra quos testes probatorios recipiant & examinent, præfigantur soli receptioni, vt sic examinatio possit fieri post duos menses, vel an etiam examinationi, vt licet iã examinatio facta posteà non valeat, forma † autem secundum quã fiunt tales remissiones habes extrà de proba. c. licèt: circa finẽ primæ columnæ, ibi, magistris. m. t. p. præcipimus vt testes quos super hac exceptione procurator Fauẽtinorum duxerit producendos infra mensem recipere ac examinare curarent. Quidam dicunt quod præfigitur tale tempus & receptioni & examinationi, propter copulam, ac. quæ videtur copulare etiam quóad tempus, quia copnlat. consimiliter facit ff. de fun. instru. l. Seiæ. §. Caio. cũ concor. Cùm igitur productio testium esset facienda infra tẽpus illud ergò & examinatio. Pro hoc quia illa verba, infra duos mẽses, vel infra mensem: quæ in præcedentibus dicuntur etiam in sequentibus repetita intelligunt vt l. Titia. § idem respõdit. ff. de verb. oblig. extrà de app. c. secundo requiris: pro hoc allegatur quòd no. Arch. de except. pia. super verbo, probauerit: ibi no. quòd infra tempus ibi præfixum ad probandũ excommunicatũ non sufficit testes produxisse nisi etiam infra tempus deposuerint. Maior pars tamen de æquitate dicebat quòd suf-

ficeret testes fuisse productos & iuratos infra tempus præfixũ in remissis, dato quòd examinatio fieret posteà, ne probationum materia quę est fauorabilis, nimium angustetur. C. de hęr. l. quoniã & quia forsan testes producendi sunt de longinquo vel diuersis locis, propter quod sępe occurrit quòd vix productio & receptio potest impleri infra illud tempus, & ideo posteà fiet examinatio quæ oportet ꝙ habeat magnũ tractũ propter scripturã attestationũ, & interdum multiplicitatem articulorum & interrogatorium.

DECISIO II.

Similis est dec. 44. de proba. in antiq.

SVMMARIA.

1 Iudices remissoria possunt recipere partis confessionẽ.
2 Instrumentorum appellatione ea omnia veniunt quibus causa instrui potest.

DECISIO III.

a DEcreta [a] remissione ad partes virtute literę
apostolicæ quę dirigitur iudicibus, per quã
Papa mãdat eis ꝙ super articulis qui eis mittuntur
inclusi recipiant testes, & instrumenta, quæ
vtraque pars duxerint producenda. Quæritur
1 † nunquid possunt illi iudices recipere cõfessionem
partium: vt sic si vna pars respondeat articulis
alterius, & confiteatur aliqua & teneat talis cõ-
b fessio [b] & sufficienter probet sicut confessio iudi
2 cialis? Maior pars tenuit ꝙ sic quia † nomine instrumentorum
ea omnia accipienda sunt quibus causa instrui potest. ff. de fide instru. l. 1. sicut continentur & testes: extrà de test. cogen. c. peruenit. pro hoc videbatur in speciali gl. quæ est extra, de in integ. resti. c. coram. super verbo, munimenta. pro hoc quia iudices recipiẽdo confessionẽ, quasi iuxta mandatum, & si nõ mandatũ faciunt, igitur &c. argu. ff. iud. sol. iã tamen. §. in hac.

ADDITIONES.

a Decreta. Adde Domi. in c. pręsentiũ. §. testes. col. 1. ver. quid si Papa. de test. in 6. & ibi Fran.
b Teneat talis cõfessio. An cõfessio facta corã arbitratore fidem faciat corã ordinario, habetur per Ant. de But. in c. Quintauallis. de iureiur. in 14. col. Vide etiam Fely. in c. causam quæ. de test.

SVMMARIA.

1 Articulus quòd ecclesia à tanto tempore quod nõ extat memoria hominum in contrarium est hospitali annexa valet.
2 Tempus de cuius contrario non extat memoria hominum inducit præsumptionem pro solennitate actus, vt censeatur interuenisse.

DECISIO IIII.

1 DAtur † articulus quòd ecclesia est annexa
hospitali & tanto tempore quod non extat memoria, sed non datur quòd hospitale sit locus religiosus, nec authoritate episcopi institutus, quæritur an articulus sit admittendus? Videtur quòd non. arg. eorũ quæ no. gl. de præb. c. per literas. in Clem. super verbo, ecclesias. Tamen omnes tenuerunt quòd sic, præsertim ex quo datur de tãto tempore &c. Nam omnia præsumuntur solẽniter acta: per no. de eo qui furti. ord. suscep. c. innotuit. per Inn. Et quia † per lapsum tan- 2
ti temporis pręsumitur authoritas episcopi interuenisse, arg. C. de petitione hæreditatis. l. si filius. ff. de acquir. hære. qui aliena. in prin. & quia articulus est de iure suo.

De Fide instrumentorum.

SVMMARIA.

1 Executori attestanti suo sub sigillo quòd aliquis acceptauit certum beneficium, an credatur?
2 Executoris literis quando credatur?

DECISIO I.

VTrùm † credatur executori testificanti 1
sub suo sigillo litera sua sigillata illum super cuius gratia fuit deputatus executor acceptasse? Quidã dicebant quòd non: quia non testificatur de facto suo, sed de
facto alieno, scilicet impetrantis, tunc † enim cre- 2
ditur literæ & sigillo executoris cum testificatur de facto suo super his quæ fuerunt sibi commissa: vtpuià quia ei prouidit, vel eum fecerit recipi, vel in possessione induxit: iuxtà notata per Compost. in c. capitulum. de rescri. facit l. magis puto. §. si eis. de rebus eorum qui sub tutore vel curat. sunt. Tamẽ maior pars tenuit quòd satis credi debeat saltẽ cum iuramẽto partis: quia satis talis acceptatio quæ communiter interdum consueuit fieri coram executore est de circunstantijs negotij sibi commissi, cùm sit necessaria ad prouisionem per eum fiendam & satis vicina mandato: facit ff. iudic. solui. l. iam tamen §. quid tamẽ: pro hoc, quia creditur literis executoris per modum actorum confectis designatis loco & tempore de & super appellatione per partem interposita, vt per eam causa ad curiam deuoluatur, vt not. Compostel. de elect. c. statuimus. in 4. col. ver. itẽ quæritur. dec. 3. probandum.

De Præsumptionibus.

EPITOME.

Delegati vnius ex condelegatis excusatio in dubio præsumitur præcessisse gesta per alios suos cõdelegatos.

DECISIO I.

TRibus delegatis cũ clausula, Quòd si nõ omnes &c. tertio se excusante duo processerunt, nõ apparet aũt an excusatio præcesserit processum, quia excusationis litera, & processus sunt eiusdẽ datę nec apparet quis præcessit. Quæritur an excusatio debeat intelligi in dubio præcessisse? Videtur ꝙ sit necesse probare excusationem præcessisse argu. not. per glo. extrà, de sent. excõ. c. venerabilibus in fi. & de præben. c. si à sede. in nouel. lib 6. & de rescript.

rescri. literas. in Clem. super verb. creatũ ibi, Item quòd si dubitatur. Fuit tamen dictũ quòd in dubio præsumi debeat executionem præcessisse & omnia solemniter acta. arg. extr. de his quæ fiũt à præla. c. ea noscitur. & arg. not. in authen. de tabellio. §. nos quidem. super verbo, iniunctũ. & argu. Insti. de fideius. §. fi. de inuti. stipu. §. si scriptum. de verb. obli. l. sciendum. & eorũ quæ no. per Innoc. de eo qui furt. ordi. suscep. c. innotuit. & per Ioã. And. in Nouel. de re iud. c. sicut. super fin. 5. glo. facit in ratione, de acqui. hære. l. illud. in fi. de condi. insti. l. multis. § 1. ff. de stat. homi. l. Aretusa. Nec obstant cõtra: quia non erant talia ad quorũ essentialem valorem vnum præcedere deberet aliud, de sui natura quod sic.

De Iureiurando.

SVMMARIA.

1 *Pactum iuratum de non acceptando vel vtendo acceptatione per primum in data factum secundo, an repellat primum acceptantem.*

2 *Renuntiari potest per pactum iuri futuro, licèt non per simplicem repudiationem.*

3 *Renuntiari quilibet potest iuri pro se introducto.*

4 *Renuntiatio facta per iuramentum super re minùs licita dum tamen iuramentum sit obseruabile absque metu æternæ salutis, debet seruari.*

DECISIO I.

PRimus in † data medio iuramento fe-
1 cit pactum secundo in data, quòd nun-
quam aliquod beneficium cadens sub
gratia acceptabit donec secundus qui
impetrauit ad collationem eandem, obtinuerit
beneficium en gratia sua, & si eum contingeret
acceptare beneficium quod secundus vellet acce-
ptare, ex nunc prout ex tunc renuntiat iuri
ex tali acceptatione seu prouisione exinde sibi
competituro. Quæritur an si posteà vacãte bene-
ficio cadente sub eorum gratia quilibet eorum
acceptat infra mensem, & quemlibet sibi faciat
prouideri, secundus verò sit potior, sic quod ob-
stent primo pactum & renũtiatio supradicta quæ
2 fecit? Quidam dixerunt quòd sic, quia † per pa-
ctum etiam iuri futuro renuntiari potest, licèt
non per simplicem repudiationem. C. de pact. l.
2. quæ ita concor. cum l. si ita scriptum. §. sub cõ-
3 ditione. de lega. 2. & † quia quis potest renuntiare
iuri pro se introducto. C. de pact. l. fin. & quia e-
tiam beneficio iam quæsito in sui præiudicium
renuntiare possit, vt in c. quod in dubijs: & per
totum titulũ de renun. ergo multò fortius quæ-
rendo, vt not. Inno. in d. c. quod in dubijs: & pro-
batur eod. tit. veniens, quia multa impediunt cõ-
trahenda &c. Et quia quod posset primò facere
facto, scilicet nõ acceptando infra mensem in fa-
uorem secundi, hoc posset etiã pacto vel conuen
4 tione promittere, & quia † etiã renuntiatio facta
medio iuramento etiam super re minùs licita, dũ
tamen iuramentũ sit obseruabile absque præiudi
cio æternę salutis debet seruari: quod metus cau.
c. ad aures. de iureiur. c. debitores. et c. si verò. et c. quemadmodũ arg. cõtra de reg. iur. c. nõ est obligatoriũ. lib. 6. In oppositũ tamẽ videtur: quia ex quo primus acceptat infra mensem, decretũ in literis suis appositum sortitur vires, & reddit irritũ & inane quicquid per secundũ seu eius executorẽ fuerit attentatum, vt in c. cũ ei quẽ. de cõcel. præben. in Clem. & potestas decreti seu eius vires cũ dependeant ex facto principis, & sic de iure publico, non videretur esse sub dispositione partiũ. arg. ff. de pact. l. pacisci. & de lega. 1. l. nemo potest. & C. de iurisdic. om. iud. l. priuatorũ. & C. cõmu. vtriusq; iudi. l. 2. præsertim. quia acceptare, facti est, & est tale factũ quod absq; quocunq; ministerio iudicis sortitur effectum decretum in literis appositũ: ergo non obst. pacto vel renuntiatione si fiat, tenebit & sortietur vires, licèt iste secundus de iure fortè agere possit cõtra eum ad interesse succedens in obligatione facti: sicut in simili notatur in eo qui iurauit non vendere vel non secundò testari, vt not. Innoc. de præb. c. dilecto. & Ioan. And. in Nouel. in quæstione super reg. quod semel. & in alijs not. cõmunib. hæc dubitatio nõ determinata tunc in consilijs, sed bene mota.

DECISIO II.

Similis est dec. 31. de senten. & re iudi. in antiq.

De Exceptionibus.

SVMMARIA.

1 *Excommunicationis exceptio an post tres interlocutorias latas super causa deuolutione admitti debeat?*

2 *Excommunicationis exceptio post finitum processum & sententiam latam proponi potest.*

3 *Clem. vt calumnijs. in quibus sententijs vendicet sibi locum.*

DECISIO I.

CAusa fuit † pronuntiata deuoluta per 1
tres interlocutorias, nũc impugnãs de-
uolutionẽ prætendẽs nullitatẽ pronun
tiationis & processus tunc habiti, dicit
procuratorem qui impetrauit commissionẽ, fu-
isse tẽpore impetrationis excommunicatũ. Quæ-
ritur an sit audiendus? Et videbatur quòd nõ, do-
nec dictæ interlocutoriæ obtinuissent effectũ su-
um. per c. vt calũnijs. de re iudi. in Clem. Fuit di-
ctũ quòd audiretur, quia præiudicialis fuerat ex-
ceptio. Item † quia post finitũ processum & post 2
sententiã esset audiendus & post hæc antequã vl-
terius procederetur erat melius eum audiri: &
minus malum esset quàm post finem causæ, & vt
lites breuiarentur, & nec tres interlocutorię fece-
rũt valere, quod nullum erat. argu. l. si expressim.
de appel. Nec c. vt calumnijs obstat quia † loqui- 3
tur in sententijs, quarum potest esse mera execu-
tio, & fieri sine causæ cognitione, sed effectus hu-
ius interlocutionis non est talis de sui natura, sed
est quod cognoscat & procedat in causa princi-
pali, prout de iure fuerit, quod fieri non potest si-
ne causæ cognitione, & ideò ibi est diuersa ratio
quàm hic, vt clarè patet ex illo text.

SVMMARIA.

1 *Possessor reus in causa beneficiali de cuius iure non cõstat an possit dare obiectus de non iure suo contra actorem, de cuius iure constat, nisi vincatur per obiectus istos.*

2 *Reo sufficit quòd vincat per non ius actoris, etiamsi constat de non iure suo.*

3 *Possessor de cuius non iure constat, non est amouendus vt alter inducatur in possessionem loco suo, non habens ius in beneficio.*

4 *Restitui non debet, qui in termino ad dãdum obiectus nihil deduxit.*

5 *Terminus ad dandum obiectus est peremptorius.*

6 *Obiectus si fuerunt repulsi in prima instãtia ob id quòd extra terminum fuerunt dati, an possint in secũda instantia dari?*

DECISIO II.

1 AN † reus [a] & possessor in causa beneficiali si
2 non det de iure suo, vel etiam si non con-
stet de iure suo possit dare obiectus contra acto-
rem de cuius iure constat, nisi vincatur per obie-
ctus istos? Quidam dixerunt quòd non, quia per
hoc nõ fortificat ius suũ, licèt noceat aduersario,
&c. argum. notatorum per Innoc. de re iudi. c. cũ
Bertoldus. in fin. Et quia non solent audiri quo-
rum non interest: de electioni. c. cùm inter cæte-
ra: pro quo etiam facit quod notatur per Innocẽ.
de accusatio. c. super his: super verbo, concluda-
tur. Et videtur glos. ordinaria imò text. secundũ
tertium intellectum glo. de concess. præbend c.
post electionem. in glo. fi. versi. vel ideò &c. Ali-
qui tamen, & credo quod melius, tenebãt contra
2 quòd imò possit dare obiectus, quia † sufficit reo
quod ipse vincat per non ius actoris, etiamsi con-
stat de non iure suo, putà per confessionem, vel
aliàs argum. notatorum per Compostel. de re-
scrip. c. mandatum. & per Innocen. de procura. c.
ex insinuatione. iunct. l. fin. C. de rei vendica.
3 item meliùs † est quòd ille remaneat in sua pos-
sessione quamuis iniusta vel vitiosa, quàm si al-
ter vitiosè ingrederetur: nec propter hoc ille in-
iustus possessor remanebit in beneficio, quia or-
dinarius ex officio illum poterit remouere. per
c. ordinarij. de offic. ordina. lib. 6. Ad contraria
respondetur, quia dictum Innoc. potest intelligi
in actore non possidente. Vel potest dici quòd
interest Rei possessoris vt remaneat in possessiõe,
ex eo quia dando obiectus apparebit de non iure
actoris, quod sibi sufficit, vt soluatur, vt in d. c.
mandatum. no. per Compost. Quidam dixerunt
4 quòd non, quia † obstante termino peremptorio
5 exclusus est: pro hac opinione facit: quia † adeò
excluditur per lapsum termini ab obiectibus, quod
post non restituetur etiam &c. vt no. glo. de pro-
cura. c. non potest. circa finem: & secũdum istos
vis illius exclusionis transit ad secundam instan-
tiam. Alij verò dicebãt cõtra, & credo quòd me-
liùs: quia in causa appellationis non oppositum
opponam &c. vt l. per hanc. C. de tempor. appel-
6 latio. Item † quia in prima instantia licèt nõ fue-
runt obiectus dati: & procurator fuerit obstante
lapsu termini exclusus, tamen appellatio subdu-
cit omnes terminos & vim eorum. argumen. not.
per Ioan. Mon. de appellatio. c. licèt. li. 6. pro quo
notatur per Innocen. de testi. c. cũ venissent. Et
nõ obstat C. de procura. l. ita demũ: quia illa lex
loquitur in dilatoria, nos in peremptoria loqui-
mur, vbi aliud est. argum. prædicti capitul. licèt.
Sed quid si in prima instantia in termino ad po-
nendum non dedit obiectus sed posteà in termi-
no ad declarandum & ita fuerũt repulsi obiectus
ex eo, quia non fuerunt dati in termino, nũquid
posteà in termino ad ponendum in secunda in-
stãtia assignato poterit eos repetere? Quidã dice-
bant quod non: quia fuerant expressè repulsi in
prima instantia, quia illa repulsio fuit quædam
interlocutoria quæ transiuit in rẽ iudicatam. de
election. c. cum dilecti. Sed alij & credo melius, di-
cebant contra: quia illa repulsio nõ fuit reproba-
tio eorum cum causæ cognitione. ergo &c. ff. de
contrahen. emptio. l. quod in diem §. si rationẽ.
de neg. gest. l. si autem § fin. de cõtra. iudicio. tu.
l. 3. §. præterea. imò idem si cum causæ cognitio-
ne, dum tamen per aliam causam fuerit repulsio,
putà, per lapsum termini in prima instantia sicut
quando propter ineptitudinem, in Clem. cùm à
repulsione. de appellationi. imò idem scilicet quod
poterit eos repetere, etiamsi propter eandem cau-
sam in prima instantia fuisset repulsus, vt prædi-
cto c. licèt. de appellationibus. lib. 6. dum tamen
non fuisset trina repulsio, vt in prædicta Clem.
cùm à repulsione.

ADDITIO.

An reus. Vide Felyn. in c. olim. pen. & vlti. col. de rescript. a

SVMMARIA.

1 *Appellans extraiudicialiter, licèt nullos obiectus deduxerit in appellatione sua, si tamẽ actor in curia admittatur ad probandum vnam materiam, quæ est de iure suo, admittitur ad dandum de contraria materia aliâs obiectus.*

2 *Defensio sua nemini est deneganda.*

3 *Testes debent deponere pro vtraque parte.*

4 *Decretalis, vt circa effectus.*

5 *Exclusus ex vno capite admittitur ex alio.*

DECISIO III.

POssessor † canonicatus & præbendæ qui ob- 1
tinuerat illa per expectationem, appellat cõtra quendam alium apostolicum qui impetrauit à Papa tanquam per reseruationem talem. videlicet si ille per quem vel cuius obitum vacauerat, obtinebat vnã dignitatem electiuam in vna alia ecclesia, & in appellatione nullum expressit obiectũ: posteà in curia, quia actor reseruationis dat articulos quòd illa dignitas quam obtinebat ille per cuius obitum vacauerant dicti canonicatus & præbenda de quibus agitur, erat electiua, & sic dicti canonicatus & præbenda erant reseruata. Reus & possessor licèt obstante mala appellatione in qua nullos dederat obiectus, non posset dare obiectus, & sic nec de ista materia quod aliud

illud beneficium quod dicitur dignitas electiua;
non est dignitas electiua, sed simpliciter benefi-
cium, vult tamẽ dare de hoc, ex eo quia actor ad-
mittatur ad dandum quod sit dignitas electiua:
Quæritur nunquid possit? Ego de consilio om-
nium iudicaui quòd sic, & admisi articulos hinc-
inde: quia licèt articuli Rei & possessoris dãtis de
illa materia quòd illud aliud beneficium nõ es-
set dignitas electiua, reuera deberent repelli tan-
quàm obiectiui obstante mala appellatione: ta-
mẽ quia actor dabat quod erat dignitas electina,
& super suis articulis petebat se admitti ad pro-
bãdum ad partes, & remissus ideo reus ne claudi-
cent iudicia etiam admitti debet ad probandum
contrariam materiam, præsertim articulum ex
simili æquitate l. petendæ. C. de tempor. in inte-
grum restit. peten. ad quod not. per Innocen. de
sententia excommunicatio. c. solet: super verbo,
octo dierum: præsertim etiam ex quo actor dat
quod est dignitas electiua, reus appellauit nõ ex-
primendo obiectus, nunc dans de cõtrario, pro-
priè non censetur dare obiectum, sed potius se
defendere, id est dare exceptiones aduersus asser-
2 tionem actoris: & † nemini sua defensio est dene
ganda, vt in c. pastoralis. de re iudi. in Clem. Item
etiã, quia licèt articuli Rei in se sint obiectiui, ta-
mẽ quia sunt de eadem materia de qua dat actor,
licèt det cõtrarios articulos, articulus Rei est ad-
mittendus & concurrere debent probationes:
quia etiam testes debent interrogari pro reo, cùm
3 † debeant deponere pro vtraque parte. C. de epi-
scop. & cleric. authentica, sed iudex. & no. in c. fra
ternitatis. de testib. igitur non est magnum in-
conueniens quòd etiam possit dare articulos, &
super eis producere testes, quia in effectum testi-
um productio pro vtraq; parte erit ad probatio-
nem eiusdem materiæ. Item quia decre. vt circa.
repellens malè appellãtem ab obiectibus, loqui-
tur, cùm quis vellet dare obiectus directè, & ideò
strictè cum sit pœnalis, in suis terminis teneatur.
Istè verò non vult dare obiectum istum directè,
sed potius indirectè in viam exceptionis seu de-
fensionis, igitur sit admittendus, & cùm fuisset
appellatum à me etiam maior pars tenuit idem.
Quidam tamen fuerunt in contraria sententia di
centes quòd non admittantur etiam in viam ex-
ceptionis. Nec obstat secundum eos æquitas l.
petendæ: quia exclusio quæ fit per decre. vt circa.
habet vim rei iudicatæ. vt ibi nota. doct. ergo non
auditur etiam in viam exceptionis. arg. l. an eadẽ.
4 ff. de exce. rei iudic. Item sequeretur † quòd de-
cre. vt circa. seu eius effectus non haberet locum
vbi quis vellet obijcere contra id quod actor ha-
bet necessè probare: patet hoc, quia si tunc cùm
actor habet dare de aliqua materia, putà, quia est
pars gratiæ suæ, reus non obstante mala appella-
tione admittatur in viam exceptionis ad dãdum
de contrario, ergo in effectu sibi tunc mala ap-
pellatio non obstabit & tamen contrarium vide-
tur de mente illius decretal. Nam illa decreta. lo-
quitur vbi quis opponit in forma electionis vel
prouisionis, quam electus seu prouisus semper ha
bet probare. argu. not. per Inno. de dol. & contu.
c. cùm olim. in glo. Sed ad istas rationes potest
responderi, primò ad primam, quòd licèt decre.
vt circa. seu exclusio quæ fit per eã quod ad quid
habeat vim rei iudicatæ. s. vbi virtute malæ ap-
pellationis vellet dare obiectus, non sic tamen
vbi non vult dare obiectus nec venire in virtute
appellat. sed in via defensionis tanquam prouoca
tus per actorem qui dat de contrario, cui fauen-
dum est ne fortè actor per falsas & malas proba-
tiones obtineat, quia multum fauendum est vo-
lenti se defendere, præsertim quando prouoca-
tus vult se vlcisci. arg. §. cùm arietes. l. 1. ff. si qua-
dra. pan. sec. di. & ff. de oper. li. l. qui cum maior.
§. si libertus. & etiam quia † exclusus ex vno ca- 5
pite admittitur ex alio ff. de succes. edict. l. 1. §.
quibus. & dicta Clem. cum à repulsione. de ap-
pel. vnde iste veniens ex alia causa secundũ hoc
non potest nec debet repelli exceptione rei iudic.
arg. l. cùm quæritur. ff. de excep. rei iud. Item licèt
omissio formæ. c. vt circa. habeat quóad aliqua
vim rei iudicatæ, non tamen est res iudicata sed
pœna, & ideo restringenda. Quòd autem non sit
res iudicata nec vim rei iudicatæ debeat habere,
apparet, quia non fuit statuta propter probatam
iustitiam partis volentis obijcere, de qua consta-
ret per causæ cognitionem, sed propter aliam cau
sam in principio illius constitutionis insertam:
ergo &c. arg. l. quod in diem §. si rationem. ff. de
compen. cum concor. Item non obst. si dicatur
quod videtur tacitè renuntiasse non exprimen-
do in appellatione obiectus, &c. quia non est ve-
rum: nam si de obiectibus per confessionem par-
tis vel aliàs legitimè constaret, non obstante ma-
la appellatione appellatus repelletur, vt in Clem.
constitutionem. in fi. eùm tamen secùs esset, si ap
pellatus renuntiasset obiectibus, vel esset cõtra eũ
iudicatũ. Item nõ obst. alia ratio: quia potest esse
quod appellans probabit per instrumenta formã
suæ electionis, nec indigebit remissione ad par-
tes: & ideo tunc appellãs si malè appellauerit nõ
auditur ad probandum contrarium per testes, li-
cèt sibi si vellet excludere actorem incumberet
probatio eorum in quibus esset peccatum in for-
ma. arg. not. per Innocen. de accus. c super his, cir
ca fi. magnæ glo. tunc ergo & non aliter ille qui
malè appellauit admittitur ad probandũ per te-
stes contrarium eius quod appellatus proponit,
quando appellatus vult probare per testes.

De Sententia & re iudicata.

SVMMARIA.

1 *Præceptum de soluendo non est ferendum in scriptis.*
2 *Præceptum de soluendo est eiusdem effectus, sicut sen-*
tentia, & ex eo oritur actio in factum, sicut ex sen-
tentia.
3 *Sententia interlocutoria de necessitate non est ferẽda*
in scriptis, sed sufficit quòd scribatur in actis.

DECISIO I.

N præceptum † de soluendo sit feren- 1
dum in scriptis? Dicebant quod nõ est
necesse: quia non est in iure cautũ. Vi-
detur tamen cõtrarium: quia † est eius- 2

dem effectus sicut sententia, & ex eo oritura actio in factum vtex sententia, vt not. Spe. de executi. senten §. qualit. in fin. sed hæc ratio non concludit, quia etiam ex interlocutoria quæ continet aliquid dari vel fieri oritura actio in factum, vt notat Ioan. And. in c. cùm cessante. de appella. super prima gloss. & Inno. in c. sacro. super verb. reuocare, in princip. glo. suæ. de senten. excom. cùm
3 † tamen sententia [a] interlocutoria de necessitate
a non est ferenda in scriptis, sed sufficit quod in actis scribatur, vt in c. quoniam.

AODITIO.

a Tamen sententia. Vide suprà in deci. 5. eo. in antiq. cum ibi additis.

DECISIO II.

Similis est dec. 14. eod. in antiq.

DECISIO III.

Similis est dec. 13. in antiq. eod. titu.

DECISIO IIII.

Similis est dec. 17. suprà eod. in antiq.

SVMMARIA.

1 *Condemnatus ad perpetuum carcerem, non censetur priuatus suo beneficio.*
2 *Condemnatus de crimine est infamis.*
3 *Condemnatus ad perpetuos carceres videtur condemnatus in metallum.*
4 *Iudicandum non est bis de eodem crimine.*

DECISIO V.

a
1 Accusatus [a] † coram ordinario suo, seu is cótra quem inquiritur per eum de homicidio vel alio crimine capitali, ex quo quis non priuatur ipso iure beneficio, licèt possit priuari per sententiam, pendente accusatione vel inquisitione, constituit procuratores ad renuntiandum beneficium in manibus Papæ: posteà ipse condemnatur ad perpetuum carcerem per ordinarium non tamen per sententiam priuatur beneficio suo: lata sententia, procurator ante sententiam per eum constitutus renuntiat beneficio in manibus Papæ simpliciter, nulla facta mentione de dicta accusatione vel inquisitione, vel sententia & Papa etiã illa ignorans recepta resignatione illud beneficium confert alicui tanquam vacans in curia & reseruatum, quia præsuppono quòd omnia beneficia vacantia in curia sunt reseruata, expectãs tamen apostolicus illud beneficium in continenti lata sententia ante renuntiationem & collationem Papæ illud acceptauit tanquam vacans per priuationẽ, dicens quòd ex quo lata fuit cõtra eũ sententia perpetui carceris, eo ipso consequenter etiam fuit priuatus beneficio: Quæritur quis eorum sit potior? Et videtur quòd apostolicus expectans, quia eo ipso quòd condemnatus fuit ad perpetuum carcerem de crimine, videtur priuatus beneficio. argumẽ. oota. per Innoc. de excess. prælat. c. inter dilectos. in prima gloss. vbi dicit, vel sententialiter de crimine cõdemnatus: & per Archidiac. 8. distin. ca. quo iure. iuxtà gloss. & per Compost. in c. sicut. in ver. si verò confirmatio. de electio. Item constat, quòd † condemnatus de crimine est infamis. ff. de his qui not. infa. l. athletas. § fin. infamia autem ipso iure priuat quem dignitate sua & qualita, vt probatur. C. de decurio. l. infamia. lib. 10. ergo & beneficio. Itẽ † condemnatus ad perpetuum carcerem, videtur condemnatus in metallum, vt not. Innocen. extrà, de accusa. c. qualiter & quando 2. super verbo, ad diminutionem. in ver. secundum canones: ibi, secunda autem pœna: damnatus autem in metallũ efficitur seruus pœnæ. ff. de his qui pro non scrip. ha. l. in metallum. seruus aũt non potest beneficiũ obtinere, cùm pro nihilo reputetur, vt l. nec ex prætorio. ff. de reg. iur. imò mortuus reputatur vt l. seruitutem. ff. de reg. iur. ergo sequitur quòd perdit ius quod habet in beneficio. Item condemnatus ad perpetuum carcerem cùm habeat perpetuò esse absens à beneficio suo non potest amodo beneficio suo deseruire, nec ibi facere officiũ, cùm non sit spes quòd reuertatur à pœna. argu. l. intercidit. in fin. ff. de conditio. & demonst. ergo nec debet illud retinere: quia propter officiũ datur beneficium. de rescrip. c. fin. lib. 6. & sic videtur priuatus beneficio ex quo ell astrictus alibi ad residentiam sicut vbi quis assequitur aliquod beneficium quod residentiam requirit, priuatur ipso iure primo residentiam requirente, quia incompatibilia reputantur, vt not. Innocen. in c. si. de cleric. non residen. & in c. cùm iam dudum. de præben. & Archidiaco. in c. gratia. de rescrip. lib. 6. Sed hæc ratio non vrgeret, nisi in beneficio requirente residentiam. Item nihil videtur referre an per sententiam & verbo eum priuet beneficio ao imponat facto sibi pœnam talem per quam videatur eum priuare, quia nihil refert an fiat facto vel verbo. argumen. ff. de his qui not. in fa. l. 2. § ignominiæ. ver. est ignominiosa: pœna autem carceris per quam perpetuò habebit esse absens à beneficio & eius regimine totali, satis videtur talis per quam videtur eũ priuare & expellere à beneficio: igitur, &c. Item constat quod talis criminosus est priuandus beneficio, & est prouidendũ beneficio de persona: hoc autem non posset amodo fieri, ex quo de crimine semel extitit condemnatus: quia iudex semel functus est officio suo ferendo sententiam super crimine ergo amodo nõ posset aliam sententiam super eodem crimine ferre priuationis, quia † non est iudicandum bis de crimine eodẽ. C. de accusationib. l. qui de crimine. ff. naut. caupo. stabula. l. 1. in fin. ergo nec indignus, & qui seruire non poterit beneficium retinebit: melius videtur dicendum quòd per consequentiam per impositionem talis pœnæ sit priuatus. Item pro hoc videtur, quia quotiescunque imponitur alicui pœna ex tali causa quæ infamiã irrogat, putà propter furtum vel aliquod crimẽ publicum, statim in locum eius alius potest eligi, quasi eo ipso sit priuatus beneficio, & idem etiã est si pœna sola sine sententia infligitur, ex qua irrogatur

rogatur infamia. sic no. Innocen. in d. c. qualiter & quando. 2 super verbo, diminutionem. circa fi. in versi. ité videtur: ex quo talis de quo loquitur fuit accusatus vel contra cum fuit inquisitum de crimine non potuerit renuntiare beneficio; nec per consequens constituere procuratorem ad renuntiandum, quia ex quo de crimine præuentus erat, iam videtur hoc facere in fraudem pœnæ, maximè ex quo secuta fuit sententia. argum. not. ff. de manu. quæ pœnæ. & not. ff. de accusa. l. ex iudiciorum § fin. super verbo, alienarum: & sic intelligitur l. post contractum capitale crimé. ff. de donat. per ea quæ not. per Cyn. C. de bonis proscrip. l. si quis post hac: in prima quæstione. Item hoc videtur facere in fraudem expectantiũ, & ideo eis non præiudicetur. argumen. extrà de renun. c. si te præbendam. libr. 6. Contrarium tamen obtinuit, quia per sententiam lata super crimine non est quis priuatus beneficio, nisi hoc in sententia exprimatur, vt not. Innoc. in d. c. qualiter & quando: in præallegata glo. super verbo, diminutionem: in versicu. credimus tamen: nec etiam pro commissis criminibus priuatus erat, vt no. Innoc. de concessio. præbend. c. cũ nostris.

ADDITIO.

a Accusatus. Adde Felyn. in c. cęterum in princip. pen. col. de rescript. Ludo. Gome. in reg. de ann. quæst. 4. per totum.

De Appellationibus.

DECISIO I.

Similis est decis. 38. sup. hoc titu. in antiquis.

SVMMARIA.

1 *Attentata per actorem post decretam citationem nondum tamen executam, per viam attentatorũ sunt reuocanda.*
2 *Attentata lite pendente reuocantur per officium iudicis, & in eo proceditur iuris ordine non seruata.*
3 *Officium iudicis circa ea quæ incidunt vel emergunt non competit ante litem contestatam.*
4 *Attentatorum reuocatio sine libello expeditur.*

DECISIO II.

1 VTrùm † postquam actor impetrauit commissionem seu rescriptum, & fecit præsentari ei cui causa committitur, & impetrauit citationem decerni contra eum quem vult conuenire, sed antequam faciat exequi citationem seu antequam citatio aliqua perueniat ad notitiam partis contra quam impetrauit, actor innouauerit aliquid, putà illum reum citandum contra quem impetrauit rescriptum vel citationem spoliauerit, illud innouatum sit reuocandum ante omnia tãquam lite pendente innouatum? Et videtur quòd non: quia adhuc non censetur lis pẽdere, donec citatio peruenerit ad notitiam partis, vt in Clem. vt lite pen. ca. cum lite. sed maior pars fuit quòd imò lis censeatur pendere in præiudicium actoris petentis, & omnia scientis; licèt non in præiudicium Rei ignorantis: & sic debeat intelligi illa Clem. Alij è contra: quia beneficium istud, scilicet † quòd attentata lite penden. reuocentur expeditur officio iudicis, & in eo proceditur iuris ordine non seruato, vt not. in d. Clém. Istud autem est exorbitans à regul. communibus scilicet, quòd † officium iudicis circa ea quæ incidunt vel emergunt se exhibeat vel competat ante litem contestatam, vt not. Doctor. in c. significante. de appella. l. probatur in l. ædiles. § item sciendum. ff. de ædil. edict. & facit quod not. etiam Bernar. in c. finem. de dolo & contuma. ad fin. glo. magnæ. Item in alio † etiam exorbitat à regulis communibus, ex eo quod per huiusmodi beneficium datur restitutio sine libello etiam lite non contestata: contra id. de offic. delegat. c. cõsultationibus. istud ergo beneficium sic exorbitans non est extendendum nec concedendum ante litem contestatam, nisi in casibus expressis, sed non reperio aliquem casum expressum nisi secundum formam illius Clem. & iste non est de illis, ergo istam Clementi. quæ exorbitat vt prædixi, non extendam, vt c. quæ à iure. de regul. iur. libro sexto. 2
3
4

DECISIO III.

Similis est decis. 77. eodem. suprà in antiq.

SVMMARIA.

1 *Innouata per partem vnà cum tertio, an veniant per viam attentati reuocanda?*
2 *Iurisdictio delegata non est extendenda extra personas inter quas causa commissa est.*
3 *Vtile per inutile vitiatur in materia indiuidua.*
4 *Legata vbi pro parte filij grauati præstari debent, nullatenus præstantur si sunt indiuidua, propter posthumum agnatum qui præstare pro parte sua non tenebatur.*
5 *Domus communis propter delictum vnius dominorum destrui non debet in totum.*
6 *Iudex bonus debet lites abbreuiare.*
7 *Decretalis licèt: de præbend. in sexto loquitur quando dubium est de iure detinentis.*

DECISIO IIII.

VTrùm † innouata [a] per tertium vnà cum parte veniant reuocanda per modum attentati? Et videtur quòd non, præsertim per iudicem delegatum vel alium iudicem, qui aliàs non esset habiturus iurisdictionem in illum tertium, vt c. Romana. §. in alium. de appellationi. Nam licèt communiter cum parte subiectioni talis iudicis innouet, non propter hoc subijcitur eius iurisdictioni: quia communio illa vel connexio, licèt sit sufficiens vt ad eũdem iudicem debeat remitti, non tamen ipso iure subijcit eum eius iurisdictioni nisi expressè cõtra eum sibi causa cõmittatur: facit ad hoc quod not. Innocen. & Compostel. de rescriptis. c. 1
2

cum M.

cum M. Ferrarien. circa finem. præsertim : quia
2 † talis iurisdictio delegata non est extendenda
extra personas inter quas causa commissa est. argumen. c. P. & G. de officio delegati. Item
pro hoc: quia persona tertij est diuisibilis, imò
diuisa à parte modo innouante in quam iudici
competit iurisdictio, tunc autem arguitur sic.
Nam aut per eos innouatum simul est diuisibile, vt possit decerni quid hactenus innouatum
est à tertio, & quid à parte, & tunc diuidatur: &
solùm reuocetur quod innouatum est à parte:
nec vtile propter hoc inutile indiuiduum vitiotur. Aut innouatum per eos est indiuisibile, nec
possit innouatum à parte diuisibiliter reuocari,
quin reuocetur innouatum à tertio, & tunc vi-
3 detur quod neutrum valeat reuocare, imò † vtile per inutile vitietur in materia indiuidua: iuxta not. per Dyn. in regu. iur. c. vtile. & per Cyn.
in l. sancimus. C. de donat. pro hoc. quia pars
tertij impediens reuocationem attentatorum, videtur, quòd trahat ad se partem impedientem,
nam in exercitio iurisdictionis pars impediens
& inutilis attrahit ad se partem bonam & vtilem,
vt extrà. de officio delegati. c. super questionum.
§ si verò duo. et c. cum super. Item pro hoc:
quia tertius in quem non competit iurisdictio,
prosit parti in quam competit ne propter tertiũ
fiat reuocatio attentatorum, & quóad partem
iure in totum stetit, donec aliàs iuris ordine reuocentur: facit ff. de liberali causa. leg. liberis. §.
si duo. in fine. ne partis factum tertio noceat. argumento. l. non solùm. §. primo ff. de liberali
causà. quia non debet alteri. per alterum, &c. in
regula iuris : non debet alteri. ff. de regul. iur.
nec debet tertius alterius odio prægrauari, vt
extrà, de regu. iur. c. non debet aliquis : pro hoc
facit ff. de regul. iur. l. domum suam. Item quod
in reuocatione istorum attentatorum magis inspiciatur quòd nocet scilicet factum tertij, quàm
quòd prodest. ff. ad Syl. l. si quis in graui. §. fin.
maximè quia quod fiat reuocatio attentatorum
ciuiliter ex officio iudicis sine ordine iudiciario,
sed summariè & de plano: hoc est de iure speciali : quod autem fiat iuris ordine seruato & dato
libello coram iudice competenti, hoc est de iure
communi: igitur in ista reuocatione fienda ciuiliter ex officio iudicis summariè & de plano ex
priuilegio attentatorum plus attendimus factum
tertij quod nocet, quàm factum partis quod prodest, quia id quod nocet est de iure communi seu
facit fieri reuocationem per viam iuris communis, id verò quod prodest, faceret eam fieri de
iure speciali : igitur plus attendatur quod nocet quod est de iure communi, quàm quod prodest, quod est de iure speciali, & vt fiat reductio
ad ius commune: argumen. de consue. c. cum cõsuetudine. argumen. l. eius mill. §. militia missus.
& ad hoc faciunt notata per Doctores in l. fin. ff.
quibus ad l. procla. non licet. præsertim, quia
non multum præiudicatur parti contra quem
attentatum est: quia salua sunt alia remedia iuris communis contra vtrumque coram iudice
competenti, vel impetret ad eundem iudicem
ne causa diuidatur, vt in titul. de quibus rebus
ad eundem iudicem adeatur: pro ista parte bene
facit. ff. de iure codicillor. l. pen. in fin. vbi legata
† pro parte filij grauati præstari debebant nullatenus præstãtur si sunt indiuidua propter posthumum agnatum qui præstare pro parte sua 4
non tenebatur: ergo nec hic reuocentur attentata quóad partem, ex quo erant indiuidua, nec
possent pro parte reuocari, quia targeretur tertius contra quem non possunt reuocari propter
defectum iurisdictionis. Pro hoc etiam bene facit communis opinio: de illa quæstione, † an do 5
mus communis in totum destrui debeat propter
delictum vnius dominorum? vbi tenent Doctores communiter quod non, sed eligantur aliæ viæ
per quas puniatur delinquens solus, vt notat Archidiaconus. de pœn. c. fœlicis. super verbo, in
ruinam. libro sexto & Cyn. C. de his qui not. infa. l. & si seuerior. in fin. pro hoc: quia non est ius
quo caueatur quod delinquens cum alio subijciatur iurisdictioni illius cum quo deliquit, nisi aliàs per modos iuris communis sortiretur forum eius, quia certi sunt modi faciendi forum de
quibus non est iste: ergo, &c. nam erubescimus
cùm sine lege loquimur, vt in authẽtico de tri en.
& semis. §. cõsideremus: pro hoc benè facit quod
not. Innocentius. extrà de pœnis. c. dilectus
ibi, sed quid si aliquis extra. Specul. in titul. de
iudic. dele §. sequitur videre. circa princip. versicu. quid si aliquis extraneus. In oppositum est
gloss. extrà, de appellationib. c. non solùm. libro
sexto. in longa gloss. fin. ibi cùm dicit : hæc autem omnia, de tali tertio intelligas qui cum parte vel tertio nihil attentat, &c. Igitur innuit gloss.
quod cum parte vel iudice tertius attentaret,
quod illa venirent etiam contra tertium reuocanda: pro hoc etiam facit ff. de aqua plu. arcend.
Atteyus. § final. cum l. sequen. ff. communi. diui. si is cum quo: pro hoc quod quis innouans contra quem competit priuilegium reuocationis attentatorum attrahit ad se illum tertium vt etiam contra eum fiat reuocatio. facit ff. de seruitu. rustico. prædio. l. si cõmunem. & quod notat gloss. extrà de iure patrona. c. 1. libro sexto. C.
de appellat. l. præcipimus. § fin. Item nisi talia
attentata per partem cum tertio possent reuocari, sequeretur quod multis daretur materia malignandi, quia cùm vellent innouare, semper inuocarent tertium, ne propter eum posset fieri
summariè reuocatio, quod non esset concedendum. argument. l. in fundo. ff. de rei vendic. Itẽ
si propter tertium esset opus quod ageretur coram ordinario, & iuris ordine seruato, vel super
hoc nouiter commissionem impetraret, posset
esse quod lites in infinitum durarent: nam posteà lite pendente super hoc fieri posset alia innouatio cum alio tertio : & posteà super hoc lite
ordinaria inchoata, posset cum alio tertio fieri alia innouatio, & sic in infinitum : hoc autem
esset inconueniens, quia sic lites ex litibus oriren-
tur, quod esse non debet: imò † bonus iudex de- 6
bet lites abbreuiare. argumen. pro præmissis. C.
de iudi. l. properandum. C. de fruct. & lit. expen.
terminato. ff. si certu. petat. l. quidam existimauerunt. Item plus videtur dicendum quod propter partem tertius non potest impedire reuocationem attentatorum, quàm quod pars propter

tertium

tertium gauderet de malignitate sua: benè facit ad hoc ff. ad Macedonia. l. sed nihil. §. nó solum: Item in obscuris potius fauendum est repetitioni quàm aduentitio lucro. ff. de regulis iur. non. § in re obscura: igitur hic in dubio potius fauere debemus reuocationi attentatorum per quam fit repetitio seu reductio in statum pristinum. Itẽ propter aliud interdictum quis cõsequitur quód non consequeretur aliàs. argu. extrà, de conces. præb. authoritate Martini: igitur propter partem innouantem is contra quem innouatum est consequi posset reuocationem etiam cõtra tertium, quam consequi non posset, si solus tertius innouasset, & contra eum solùm ageret: quia modicũ fermenti, scilicet ipsius partis innouantis, totam massam innouationis corrumpit, & sic quoad tertium. argu. l. nihil. ff. de actio. empt. in princip. & l. si finita §. si vnita. ff. de dam. infect. & quod ibi notatur in glo. præsertim, quia tertius cũ parte innouans dat operam rei illicitæ sic propria authoritate occupando, quod seruato iurisordine petere debuisset, vt l. extat edictum. ff. quod metus cau. igitur teneatur de casu attentationis in præiudicium litis pendentis, & puniatur de illo casu eo modo quo casus ille attentationis puniendus est. argu. l. in his. in princip. ff. solu. matri. extrà, de homicid. c. fin. lib. 6. cum cõcordan. pro & contra possunt adduci iura allegata per Ioann. And. in quæstione reposita in regula iuris. in pari. in Nouel. de regu. iur. lib. 6. & pro prædictis fa-
7 cit c. ad petitionem. de accusa. Non obst. † c. licèt. de præbend. libr. 6. quia illa decretalis loquitur quando est dubium de iure detinentis, vt dicit Archid. in c. ordinarij. in glo. super verbo, conferãt de offic. ordin. lib. 6.

ADDITIO.

a Innouata. Adde Fel. in c. cum super. col. fin. ver. insuper. de re iudica.

DECISIO V.

Similis est dec. 8. vt lit. pend. in antiq.

DECISIO VI.

Similis est decisio 29. de senten. & re iudic. in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appellationis à grauamine pronũtiate benè processum & malè appellatum, & remissa causa ad iudicem primum non potest reponere partem ab huiusmodi pronunciato appellantem.*

DECISIO VII.

1 VTrùm † si appellatur ab interlocutoria, & iudex cui appellatio illa committitur, vel qui de ea cognoscit, pronuntiet benè processum & malè appellatum, & causam remittit ad pri-
2 mum iudicem: & ab ista secunda pronuntiatione fuerit appellatum, possit reuocare grauamen seu pronuntiationem suam, & partem reponere in statu per c. si à iudice. de appella. lib. 6. & c. cum cessante. eod. titu. in antiquis. & per l. quod iussit. ff. de re iudic. tenuerunt quod non, quia functus est officio statim pronuntiando super articulo appellationis sibi commisso, & ideo sicut iudex post diffinitiuam, ex eo quia functus est officio suo, non possęt aliquid reuocare, nec partem reponere, sic nec ipse. argumen. l. iudex. ff. de re iudic. pro hoc, quia per remissionem desijt esse iudex, vt no. Archidiac. de except. pia. super verbo, condemnans: & pro hoc optimè c. significantibus. extrà de offic. deleg. & quod ibi not. gloss. cùm ergo iurisdictionem abdicat à se pronuntiando super hoc æquiparatur iudici pronuntianti diffinitiuè. argum. tamen pro hoc in c. cum appellationibus friuolis. libr. 6. in princip. & quod notat Innocen. & Archidiac. in dict. c. pia.

SVMMARIVM.

1 *Appellans procedendo omisso appellationis articulo à grauamine super negotio principali parte aduersa non vocata nec præsente nec per contumaciam absente, an dicatur facere processum nullum?*

DECISIO VIII.

VTrùm † processus habitus coram iudice appellationis articulo appellationis à grauamine omisso parte non vocata, nec præsente, nec per contumaciam absente teneat, & an valeret pronuntiatio parte sic absente? Aliqui dicunt quod sic. argumen. eorum quæ notat Innocen. & Ber. de procurator. c. auditis. ad quod. ff. de arbitr. diem proferre. in princip. sed econtra credo & dictum Innoc. procedit quando pars altera aliàs in causa illa citata fuerat ad totam causam, & ibi vide per eum. 1

SVMMARIVM.

1 *Delatio appellationi facta per vnum ex pluribus delegatis cum remissione causæ ad sedem apostolicam, an deuoluat causam ad curiam?*

DECISIO IX.

VTrùm † si à grauamine fuit appellatum [a] à 1
tribus iudicibus delegatis in causa per se- 2
dem apostolicam, & vnus eorum defert appellationi, & remisit causam ad sedem apostolicam, ac terminum præfigat ad prosequendum appellationem, alij verò non vel nihil respondeant, causa censeatur deuoluta ad curiam, & ibi debeat terminari? Videtur quód non, quasi sit standum maiori parti. ff. de re iudi. duo ex tribus. ff. de arbitr. sicuti. & quod notatur per Innocen. de procur. in nostra. In oppositum videtur propter reuerentiam sedis apostolicæ. argumen. de appellatio. si duobus. & vt maius trahat ad se minus. ad hoc quod not. per glo. & Archidia. de iurepatro. c. 1. in fin. lib. 6. & per gloss. de concess. præbend. si capi-

si c. Iuffi. de præben. si à sede. & vide quod notat Ioan. And. in ca. cum appellationib. in Nouel. in gloss. dubitatur.

Additio.

a Appellatum. Adde Suprà eod. numer. 20. in antiquis.

EPITOME.

Iudex appellationis in causia crimin alibua non potest cognoscere de causa criminali ciuiliter intẽtata etiam ad pœnam applicandam fisco.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appellationis in causis criminalibus non potest cognoscere de sententia lata continente pœnam pecuniariam loco corporalis immutatam, licèt actum fuerit criminaliter.*

DECISIO X.

1 AN † iudex appellationis deputatus super causis criminalibus possit cognoscere de appellatione interposita à sententia lata in causa criminali in qua agebatur ciuiliter ad pœnam pecuniariam fisco applicandam, & non ad pœnam corporalem? Tenuerunt omnes quòd non, quia tunc non censetur causa criminalis, sed potius ciuilis: & quia terminus analogus si per se sumatur, pro summario significato, &c. & ideo intelligatur propriè de causis criminalibus vbi agitur criminaliter non ciuiliter. de simonia. c. per tuas: sic etiam in simili lex dicit quòd in causis criminalibus non potest interuenire procurator. ff. de publi. iudi. l. pen § ad crimen: & tamen si ageretur ciuiliter, benè posset. extrà de procura. c. tuæ. pro hac parte facit ff. de iudi. solent. §. latrunculator. nec obst. l. ex eo. C. de agentibus in rebus: quia ibi erat iudex in criminibus, vt ibi notatur per doctores. Sed quid si agatur criminaliter, sed sententia lata est ciuilis, putà, quia iudex ex causa commutauit corporalem in pecuniariam? Adhuc dicunt quidam potius inspici genus sententiæ quæ est ciuilis & ad finem ciuilem, quàm genus illati criminis. argumẽ. l. quod illatum. ff. de pœni. vt sic talis iudex nequeat cognoscere.

SVMMARIA.

1 *Auditor articuli grauaminis pronuntians bene appellatum non potest sine noua commissione procedere in negotio principali.*

2 *Iudex cui tantũ causa appellationis à grauamine fuit commissa, an si pronuntiauerit malè processum & benè appellatum possit sine noua commissione procedere in negotio principali?*

3 *Iudex appellationis vbi extitit appellatum ab admissione articulorum aduersarij reiectione appellantis, si pronuntiet bene appellatum & malè processum in ea parte qua admisit articulos, an tacitè videatur sententiam in alia parte confirmasse?*

DECISIO XI.

APpellatum † a est ab vno auditore qui admisit articulos partis aduersæ: & quia cum instantia requisitus noluit admittere articulos appellantis, quos tamen aliàs expresè non repulit, & articulus solùm appellationis committitur & non negotium principale alteri auditori: quia secundus auditor pronuntiauit malè processum & benè appellatum: & hoc facto incontinenti admisit articulos appellantis ad probandum in curia & extrà, quos primus adhuc auditor noluerat admittere. Quæritur nunquid illa admissio sit nulla? Videtur quòd sic: quia secundum stylum Palatij auditor cui committitur articulus grauaminis sine expressa commissione, non potest procedere in negotio principali etiam si pronuntiauerit malè processum & benè appellatum: modo postquam ipse pronuntiauit super articulo grauaminis, scilicet, fuisse malè processum & benè appellatum, in hoc quod admisit articulos processit in negotio principali, quod non potuit: & quidam tenebant ita, & credo quòd bene supposito stylo Palatij: quia fortè † in via iuris posset & sine noua commissione procedere in negotio principali, ex quo pronuntiauit malè processum & benè appellatum per ea quæ no. per Innoc. in c. vt debitus. Sed illam opinionem licèt procederet in iudicibus delegatis, præsertim impetratis ad partes, curia non seruat in auditoribus in curia vbi est præsens Papa: & potest commissio de facili impetrari super negotio principali. Quidã tamen tenebant contra quòd imò etiam supposito stylo poterit admittere articulos appellãtis: quia illa admissio est directè de articulo appellationis sibi commissæ, quia cùm sit appellatum à grauamine non admisso, & articulus grauaminis admittitur, sicq; per suam sententiam debeat reuocare grauamen illatum, ad cuius reuocationẽ debeat remediare appellatio & commissio super ea facta, non aliter potest dici reuocari grauamẽ nisi articulos admittat, ex quo iustè à non admissione fuerat appellatum, & iniustè admissio fuerat retardata. Item limitatis terminis ponatur quòd appellatum est ab auditore, quia † repulit articulos appellantis, & quia admisit articulos partis aduersæ, & auditor cui causa appellationis huiusmodi committitur pronuntiat solùm in ea parte qua pars admisit articulos partis appellantis malè processum & benè appellatũ, in ea verò parte qua repulit articulos appellantis nihil pronũtiauit imò tacuit. Quæritur nũquid tacitè in illa parte videatur primi auditoris sententiam cõfirmasse, b ex quo in alia parte eã confirmauit. Quidã volebãt dicere quod sic: quia qui de vno dicit, &c. vel qui de vno negat. &c. credo tamen cõtrarium per l. quæsitum. §. fin. de procurato. & per oot. per Innoc. de re iud. cùm inter. in fin. & per Cyn. C. si aduersus rem iudi. l. 1. in princip. & secunda quæst.

1

a

2

2

3

b

Additiones.

a Appellatũ. Adde Frãc. in c. vt debitus. de appell. col. 20. Fel. in c. causam quæ. de rescript.

Confir-

b Cõfirmasse. Vide dec. nu. 22. suprà eod. in antiq.

SVMMARIVM.

1 *Collatio facta alteri per Papã ad instantiã Episcopi col litigantis, non reuocatur per viam attentati.*

DECISIO XII.

1 VTrùm † si inter appellatum impetrantẽ & episcopum contra eum opponentẽ vertẽte quæstione super titulo beneficij, episcopus prætendẽs beneficium vacare per nõ promotionem appellati infra tẽpus supplicet Papæ, vt tanquã sic vacans conferat nõ facta alia mentione de lite: talis collatio sit reuocanda tanquã attentata? Et videtur ꝙ sic: quia facta est procurante & instaɔte episcopo, qui erat pars in causa, & sic videtur ꝙ in præiudicium tertium tertij nõ habentis gratiã ex procuratione partis sit reuocanda. argumen. not. in c. non solùm. de appellationib. libr. 6. sed contra fuit determinatum.

DECISIO XIII.

Similis est deci. 31. eod. titu. in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Iudex deferens appellationi potest terminum ad prosequendum præfixum prorogare, vbi iudex processit ex officio suo.*

DECISIO XIIII.

1 VTrùm † index qui appellationi detulit, & terminum præfixit ad prosequẽdum, possit posteà ex interuallo forsitã circa finem illius termini illum termioum prorogare? Videtur ꝙ non: quia ex quo semel functus est officio suo: & præsertim si partis appellatæ interest terminũ non prorogari. Tamen fuit terminatum contrà, quòd imò: veruntamen casus in quo proponebatur quæstio erat talis, vbi nõ erat pars appellata, quia iudex processit ex officio suo.

SVMMARIVM.

1 *Appellans licèt coram iudice à quo, petat recipi testes affuturos aut valitudinarios, non videtur propterea renuntiare appellationi.*

DECISIO XV.

1 VTrùm † postquàm iudex ordinarius detulit appellationi, si pars petat coram eo recipi testes affuturos vel valitudinarios ad probationem eorum, quæ validant & approbant appellationem suam, videatur renuntiare appellationi? Fuit dictum quòd non, & quòd iudex possit eos recipere propter periculum: allegabatur de appel. c. cùm teneamur: & quod notatur per glo. in c. si à iudice. de appella lib. 6. & quod notatur per Innocen. in c. pastoralis. de offic. delega. circa principium tertiæ columnæ, & præsertim si iudex non exaudiuit partem, nec voluit testes recipere non præiudicat parti quóad renuntiationem: facit c. cùm venissent. de eo qui mittitur in possess. cum ibi notatis super verbo, coram eo.

SVMMARIVM.

1 *Delatio iudicis à quo, cum præfixione termini deuoluit causam ad Romanam curiam.*

DECISIO XVI.

VTrùm † cùm appellatur ad Papam à diffinitiua, delatio iudicis cũ termini præfixione faciat causam esse tractandã in curia, & partes teneantur mittere procuratorẽ ad causam tractandam: licèt Specu. variet in §. qualiter. versi. porrò de appell. tamen palatium seruat, quod non sufficeret mittere procuratorem ad impetrandum, & quod causa est in curia. 1

SVMMARIVM.

1 *Appellanti cui præfixus fuit terminus ad prosequendũ, sufficit iter arripere vel in curia protestari, quòd infra tempus comparuit, & quid de appellante in curia?*

DECISIO XVII.

NVnquid † autem infra terminum præfixũ per iudicem ad prosequẽdum appellationem sufficiat appellanti protestari in curia quomodo comparuit infra tempus, licèt Specul. videatur tenere quod sufficiat, & iter arripere infra tempus in tit. de appel. § 1. Communiter tamen videtur quòd imò debet iudicem impetrare, vel saltem diligentiam suam facere. argum. notatorum per Compost. de electio. c. statuimus. in fin. secundæ columnæ. Sed prima opinio videtur verior per id quod ibidem sequitur in princip. tertiæ columnæ: pro quo videtur textus de reiud. c. cum causa: ibi cùm dicit, iter non arripueras. Sed nunquid cùm causa in curia est tractanda sufficiat protestari in porta palatij vel coram auditore contradictarum? Tenuerunt quod non, imò debet fieri in cancellaria, vbi dantur iudices qui dãtur in curia: facit quod not. Io. Monach. in decre. cupientes: quod credo verum de appellationibus, quæ in curia interponuntur, sed de his quæ veniunt extra curiam, quia tunc verisimiliter tales potuerunt ignorare stylum, posset tolerari dicta diligentia. 1

SVMMARIA.

1 *Appellatio ab interlocutoria cui iudex detulit, & causam remisit, deuoluit causam ad curiam, maximè consentiente appellato.*
2 *Appellati consensus operatur deuolutionem causæ ad curiam, licèt appellatio peccet in forma.*
3 *Appellatio ab interlocutoria sine scriptis in causa beneficiali interposita, deuoluit causam ad curiam, in odiũ appellantis, aliàs secus.*
4 *Iudex si procedat in causa non datis apostolis vbi appellatio*

pellatio sine scriptis interposita fuit à grauamine, an teneat processus?

DECISIO VXIII.

1 AGrauamine † vel interlocutoria appellatū
est viua voce non in scriptis, iudex tamen
appellationi detulit & remisit, & pars appellata
consensit & approbauit: Quæritur nunquid ta-
lis appellatio deuoluat causam ad curiam Ro-
manam? Dictum fuit quòd non in virtute appel
lationis, sed in virtute remissionis, & etiam pro-
pter consensum partis: benè facit ad hoc quod
dixi, in virtute remissionis non appellationis,
quod notat Archid. c. cum appellationibus fri-
uolis. super verbo, transfusa. ibi, hoc est notatu
2 dignum. Sed † quid si iudex non detulit nec re-
misit, sed sola pars consensit. Dic idem propter
cōsensum suum, quod verum, si erat appellatum
ad Papam, cuius audientiam per consensum pos-
sunt liberè adire: secùs si Metropolitanum vel
alium, cuius auditorium non possunt per con-
sensum adire: iuxta c. Romana. de foro compe-
3 tenti. lib. 6. Sed † quid si nec iudex detulit, nec
pars appellata approbauit, sed aliàs est causa, quę
de natura sua per appellationem deuoluitur ad
curiam, vt causa beneficialis, an talis appellatio
sine scriptis cùm non teneat, deuoluat? Dic quòd
si appellato prosequente, quia in præiudicium
appellantis reputabitur legitima, nec ipse appel-
lans suam propriam appellationem poterit im-
pugnare. argumen. notatorum per Compostel.
in c. statuimus. in 3. colum. in versic. si autem so-
lus appellatus, aliàs si appellans prosequitur, nō:
de appellatio. c. cordi. circa fi. ibi, quod sit appel-
4 lator. Sed † quid si tali appellationi sine scriptis
interpositæ iudex à quo fuit appellatum non da-
tis apostolis, ab eo petitis processit vlterius in cau
sa, an valeat processus? Videtur quod sic, ex quo
appellatio non tenuit, imò fuit ipso iure nulla, &
sic non videntur dandi apostoli, nec talis appel-
latio videtur præstare impedimentum proces-
sui, ex quo de iure nō sortitur effectum, vt in re-
gula iuris. c. non præstat impedimētum. Nec ob-
stant notata in c. vt super: cum ibi notatis per gl.
in fin. & Archid. quia ego intelligo illam glosam
& ibi not. vbi appellatio non est ipso iure nul-
la, quia non peccabat in forma: sed erat forma-
lis, aliàs tamen friuola peccans in materia pro-
pter falsitatem vel iniustitiam causæ: quia talis
appellatio cùm sit contra ius partis vel iudicis
benè tenet in se, & suspendit iurisdictionem, do-
nec dentur apostoli: secùs crederem si esset ipso
iure nulla: & huc videtur ibi innuere textus cir-
ca princip. cùm dicit, iuxta constitutionis teno-
rem: etiam vbi loquitur de constitu. eodem titu.
c. cordi. vbi cum textus iubet peti apostolos per
appellantem loquitur de appellante formaliter
& in scriptis, vel innuens quòd vbi appellasset
in scriptis, cùm appellatio esset nulla, esset etiam
frustratorium petere apostolos, cùm etiam dati
nullatenus prodessent appellanti: ergo &c. argu.
quia frustra expectatur, quod expectatum non
prodesset aliquando. Ad præmissa benè facit l. si
quis legatarij. in princip. ff. de falsis. & hoc etiam
posset idem dici de appellatione interposita à
prouisione voce viua quod non repellat ab obie-
ctibus, &c.

SVMMARIA.

1. *Appellationis interposita ad metropolitanum si causa partibus præsentibus in curia committatur per appellatum tacito de metropolitano, commissio est surreptitia.*
2. *Præsentia partium an faciat causam esse in curia?*
3. *Roma communis patria est.*
4. *Appellans inuito appellato non potest procedere in negotio principali omisso articulo appellationis, cùm sua intersit redire ad iudicem ad quem in euentum quo appellatio mala pronuntietur.*

DECISIO XIX.

AB † officiali[a] Auenionen. appellatum est 1
à grauamine ad archiepiscopatum Arela-
ten. solùm, & non ad Papam: ante autem quàm
appellans suam appellationem introduceret co-
ram eo appellatus causam appellationis & ne-
gotij principalis obtinuit committi in curia Ro
mana cuidam auditori non facta mētione quòd
partes in curia essent præsentes, & cū re uera par-
tes essent in curia, fecit citari appellantem ad di-
cendum contra commissionem, & vult quod
causa tractetur in curia etiam dimisso appella-
tionis articulo: appellans verò excipit quod
causa non debet esse in curia, quia non erat
appellatum ad Papā, sed ad solum metropolita-
num: nec † præsentia partium facit causam esse 2
in curia, ex quo prius coram ordinario pende-
bat: & quod si hoc fuisset expressum Papæ, sci-
licèt quod causa penderet coram ordinario, &
quod ad solum metropolitanum fuisset appel-
latum, causam in curia non commisisset: & pro
hac parte etiam quòd ista commissio esset surre-
ptitia: multi & maior pars fuerunt. Tamen
ego & quidam de dominis tenebamus contrà:
& credo quod melius: quia præsentia partium
semper facit causam esse in curia coram alio non
pendente: quia † Roma communis patria est. l. 3
Roma. ad municipa. hic autem causa non potest
dici pēdere corā aliquo ordinario saltem in præ-
iudicium appellantis, quia non coram primo
officiali à quo appellauit, quia appellando quā-
tum in se erat discesserat ab eo: & nun potest cō-
queri, si non sedeat coram eo: ex quo ab eo appel
lauerat, & ei renuntiandum putauit: argumeto. l.
generaliter. §. 1. C. de in reiuran. Nec etiam pende-
bat coram secundo, scilicet coram metropolita-
no, ad quem appellauit, quia supponitur quod
nondum introduxerat coram eo: igitur ex quo
Papa præuenit & commisit ad instantiam appel-
lati causam negotij principalis, causa erat in cu-
ria, ex quo veritas subsistebat, scilicet quod par-
tes in curia erant præsentes, & credo quòd benè
supposito stylo palatij, quia fortè in viam iu-
ris posset, & sine noua commissione procedere
in negotio principali, ex quo fuit appellatū: se-
cùs autem crederetur, si † appellans retento the- 4
mate causam obtinuisse committi in curia,
quia

quia tunc appellato declinante iurisdictionem; eius interest redire ad iudicem primum à quo ad quem redire debebat in euentum quo appellatio mala pronuntiaretur, & quo inuito non potest procedi in principali negotio appellationis omisso articulo, & cuius respectu causa potest dici pendere coram primo, vel saltem pẽdet sub dubio: quia pendet ex euentu appellationis, vt prædictum est: cuius quidem appellationis in curia Romana merita non possunt manere, ex quo ad Papam non extiterat appellatum, non potest dici quòd causa debeat remanere in curia, propter præsentiam partium.

ADDITIO.

a Ab officiali. Adde Felyn. in c. super literis. col. 7. ver. 6. regula de rescript.

SVMMARIVM.

1 *Appellanti sufficit iter arripere infra terminum datum ad prosequendum, secùs si assignatus fuit terminus etiam ad se præsentandum apostolico conspectui.*

DECISIO XX.

SI † certus terminus præfigatur per iudicem
1 extra curiam ad prosequendum appellationem, sufficit appellanti infra tempus iter arripere, vt notat Specul. titul. de appellationib. §. nunc breuiter. versic. Item quid scilicet pars. Et allegat de re iudica. c. cum causam. de electiõn. c. statuimus. Ratio: quia cum terminus assignatur ad prosequendum duntaxat, sufficit inchoare vel incipere vltima die: secùs si assignaretur terminus nedum ad prosequendum sed etiam ad præsentandum se apostolico conspectui, tunc enim non sufficit itineris arreptio nisi sequatur talis præsentatio: si potuit habere præsentiam domini Papæ, alioquin fiat protestatio in valuis palatij, vt est moris. Et quando debeat se præsentare apostolico conspectui, vide Ioann. Andr. in c. quamuis. super verbo, sedi apostolicæ, libr. 6. hæc procedunt quando appellatur, & terminus per hominem extra curiam ad prosequendum assignatur: secùs si in curia, quia ibi requiritur maior diligentia in prosequendo, vt nedum vadat, vel iter arripiat versus cancellariam, sed etiam ad ipsum cancellarium vel eius locum tenentem accedat, si poterit: alioquin de hoc protestetur & præsentet commissionem signandam, & recipiat super hoc publicum instrumentum, quæ si infra præfixum terminum signata vel præsentata non fuerit sibi non nocebit: quia quod per me non stat, &c. de eo qui mittitur in possessionem. c. 2 de regul. iuris. c. quod per me lib. 6. pro prima conclusione facit optimè c. meminimus. de appella. quod c. allegat Archid. in simili materia de diligentia facienda. ne sede vacant. c. 1. super verbo, mora. lib. 6. quæ sequũtur inuenies suprà eod. deci. 17.

SVMMARIA.

1 *Appellatio à subdelegato dato cum clausul. Donec ad se, &c. approbata ab appellato, & ab ipso subdelegato deuoluit causam ad curiam.*

2 *Delegatus qui vices suas alicui subdelegauit cũ clausu. Donec ad se duceret reuocãdas: non poterit in causa procedere, vbi appellationem interpositã ab aliquo grauamine subdelegatus suus detulisset.*

3 *Appellandũ est ad delegatum à subdelegato suo, vbi subdelegatio cum clau. Donec, &c. facta fuerit.*

4 *Metropolitanum omisso suffraganeo ordinario partes adire non possunt.*

5 *Appellatur ad Papam omisso medio.*

6 *Appellationem vbi semel appellatus approbauerit, non poterit illam amplius reprobare.*

DECISIO XXI.

AN subexecutore † vel subdelegato depu- 1
tato per executorem vel iudicem delegatum a Papa cui commiserat vices suas, Donec ad se duceret reuocandas appellatum est ad Papam licet friuolè, & pars appellatã approbauit appellationem ad finem deuoluendi causam ad Romanam curiam, ac terminum ad prosequendum præfixit, & etiam ipse subexecutor vel subdelegatus à quo appellabatur detulit appellatio-
ni, tandem † ad instãtiam appellati ipsemet exe- 2
cutor vel delegatus principalis ad se reuocans causam & vices vlterius processit in causã, forsitan vlteriores processus vel aggrauationes processuum faciendo, vel in causa procedẽdo. Quæritur an talis processus valeat? Et videtur quòd sic: quia subdelegatus suus deferendo appellationi saltem friuolæ, & pars appellata eam approbando, non potuerunt ab eo ignorante vel inuito abdicare vel auferre iurisdictionem, nec causam ad curiam deuoluere, quia quod nostrum est, &c. vt in reg. iu. Constat autem quòd iurisdictio adhuc est sua propter clausulam, Donec ad se &c. appositam in subdelegatione, vt in c. si delegatus: § 1. de offi. deleg. lib. 6. & propter hoc ad eum fuit appellandum non ad Papam, vt eod.
titu §. fin. iuncto extrà, eod. tit. super quæstionũ.
§. porrò. igitur &c. Et † ad hanc partem quidam 3
ex præmissis tenere nitebantur, tamen contrà credo, & maior pars etiam credebat quod imò per approbationem partis & delationem subdelegati abdicaretur iurisdictio à delegante & tota transfunderetur ad Papam: quia subdelegatus detulit antequam delegatus reuocasset ad se vices: ergo quicquid fecit valuit, ex quo omnimoda iurisdictio erat penes eum, Donec &c. Itẽ quia partes de cõsensu suo & inuito delegato poterãt adire curiã Romanã: & ibi litigare, cũ sit cõ-
munis patria. l. Roma. ad municipã. licèt † enim 4
omisso suffraganeo ordinario partes nõ possunt adire metropolitanũ, nec corã eo volũtariè litigare, cũ nec ejus iurisdictionẽ possent prorogare, vt c. Roma. de forõ cõpe. lib. 6. tamen Papã adire possunt etiã inuito quocunq; ordinario vel inferiore Papæ: & pro tanto ab ordinario appellãri potest ad Papam omisso medio, vt c. dilecti filij

 prior.

5 prior. de appel. Nec † obst. quod appellatio fuit fri-
uola: quia licèt virtute appellationis causa nō de-
uoluatur, tamen virtute delationis & remissio-
nis benè deuoluitur. ar. not. per Archid. in c. cum
appellatinnibus friuolis. de app. libr. 6. & præ-
sertim propter consensum partis appellatæ. arg.
c. cordi. eod. tit. Nec obstat etiam quod dicitur quod
ad delegatum fuit appellandum, & sic videtur
appellatio fuisse nulla, quæ fuit interposita ad Pa
pam: quia imò tenuit: iuxtà ea quæ notantur per
Archid. in d. c. si delegatus. in fi. & per Inno. in c.
cùm Bertoldus. de re iudi. in glo. ordi. Et licèt
parte appellata excipiente & petente eam esse ali-
às remittendam ad delegatum, vt dicto loco ha-
6 betur, tamen † in nostra quæstione non potest
reprobare appellationem semel probatam. argu.
l. Pomponius. ff. de nego. gest. ad hoc C. de pact. si
quis in cōscribendo. Nec obstat l. si conuenerit. ff.
de iurisdictio. omn. iudic. quia ibi consenserat
in eum qui aliàs non habebat iurisdictionem in
eum: & ideo re integra potest discedere: hic verò
in Papam qui aliàs habet in eū, sicut & in omnes
iurisdictionem: igitur &c. sic concordat glo. ibi,
illam, cum d. l. si quis in conscribendo. Et ita nō
obstat.

SVMMARIA.

1 *Iudex à quo, licèt requisitus si nullos dedit apostolos, an possit sine noua commissione in causa sibi remissa per iudicem ad quem, qui pronuntiauit pro appellato, procedere?*

2 *Sententia super desertione appellationis, dicitur interlocutoria, & ideo appellans docto de diligentia poterit reponi.*

DECISIO XXII.

1 AGrauamine † appellatur ab aliquo Audi-
tore, & petuntur apostoli: ipse nullos a-
postolos dat, licèt debitè requisitus, appellans
prosequitur appellationem, & finaliter succum
bit, quia Auditor alius impetratus super articulo
grauaminis pronuntiat benè processum, per pri-
mum Auditorem, & malè appellatum ab eo, &
causam sibi remittit: quæritur vtrùm primus pos-
sit in causa procedere sine noua commissione?
Quidam dicebant quòd non, quia ex quo nō de-
derat apostolos, tota iurisdictio ab eo erat ipso
iure reuocata, in tantum quod processus totus
quem post appellationem & ante inhibitionem
faceret, esset nullus, vt c. vt super. et c. ab eo.
§. illud. de appella. libr. 6. in Clem. quamuis.
§. fin. eod. titu. Alij verò dicebant contrarium,
videlicèt quod non respondendo appellationi,
vel non dando apostolos non plus abdicatur ab
eo iurisdictio, quàm si expresè detulisset, quia
non plus potest tacitum quàm expressum. Con-
stat autem quòd si expresè appellationi detulis-
set, & ea posteà pronuntiata mala vel friuola, cau
sam sibi remitteret ipse virtute primæ commis-
sionis posset cognoscere, vt notatur in c. cum ap-
pellationibus friuolis: ergo & nunc. Nec obstat
iura in contrariū allegata, quia benè fateor quod
interim donec sit cognitum de appellatione, &
causa sit remissa benè est aduocata seu potius
suspensa eius iurisdictio, sed posteà si est pro-
nuntiata mala, eam resumit, nec iura allegata di-
cunt contrarium, &c. Si Auditor † pronuntiat su- 2
per desertione appellationis tantùm, si appelle-
tur & iterum doceatur de diligentia appellantis,
potest reponere: nam quóad hoc censetur inter-
locutoria, & remansit iudex reuera quam potest
semper reuocare: de appel. c. cum cessante. et c. si
à iudice. lib. 6.

SVMMARIA.

1 *Appellans viua voce non faciens diligentiam infra terminum præfixum non admittitur ad prosequendam secundam appellationem posteà in scriptis infra idem decendium interpositam.*

2 *Stipulatio bis super eodem concepta, licèt non obliget promissorem amplius quàm semel: attamen si prima pacto, vel præscriptione sit sublata, agi poterit ex secunda.*

3 *Appellatio est quadam species defensionis.*

4 *Defensionibus pluribus quilibet vti potest.*

5 *Iudex deferendo appellationi dicitur penitùs functus esse officio suo.*

6 *Iudex potest secūda appellationi interposita infra decendium respondere, ac apostolos dare, licèt prima appellationi detulerit.*

7 *Appellans renuntiando appellationi, tacitè videtur approbare grauamen à quo appellauerat.*

8 *Appellans die lata sententia cui iudex præfixit terminum ad dandum apostolos ad tertiam diem, an elapso dicto triduo aliter non petitis apostolis possit appellare?*

7 *Appellans si in termino ad recipiendum apostolos assignato non comparuit, censetur sententiam approbasse.*

DECISIO XXIII.

APpellatum est à diffinitiua [a] viua voce, & 1
illico iudex à quo detulit appellationi: & 2
præfixit appellanti terminum decem dierum ad
prosequendam appellationem: tandem idē qui
prius appellauerat viua voce infra dicendium
iterum appellauit ab eadem sententia in scriptis,
& petijt apostolos: iudex autem secundæ appel-
lationi non respondit nec apostolos dedit, vel si
dedit, non tamen terminum præfixit ad prose-
quendam appellationem, appellans iste non fuit
prosecutus appellationem infra decem dies pri-
us ad prosequendum appellationem primam si-
bi præfixos, nec diligentiam fecit, vult tamē pro-
sequi secundam appellationem quam infra de-
cendium interposuit in scriptis, quæritur an pos-
sit? Mihi & quibusdam alijs videbatur quod sic:
quia infra decendium pluries potuit appella-
re, & vnaquæque appellatio tenuit: iuxtà notata
per Inno. de appellat. c. dilecto. in fin. Et ideo li-
cèt prima sit deserta per non prosecutionem in-
fra tempus præfixum, secunda tamen non, cui nō
fuit præfixum tempus ad prosequendū: pro hoc
optimè facit. ff. de verbo. obliga. l. qui bis. cū ibi
notatis: vbi † bis idem stipulādo licèt promissor 2
in effectu amplius quàm semel nō teneatur, quia
semel

ſemel promiſſum ſoluendo liberatur, ex vtraq;
tamen oritur obligatio: & poteſt eſſe effectus ſi
forſan prima ſtipulatio ſit ſublata præſcriptione
vel pacto, agi poterit ex ſecunda, vt ibi nota-
tur: igitur & hic idem dicam vt vtraque appella-
tio teneat: altera tamen præſcriptione ſublata vel
deſertione poſſit altera remanere, licèt per viam
proſecutionis non poſſim in effectu niſi ex alte-
ra conſequi reuocationem ſententiæ, quæ appel
3 latio ſublata remanet. Item appellatio † eſt quæ-
4 dã ſpecies defenſionis, & † quilibet pluribus de-
fenſionibus vti poteſt. Quidã verò & maior pars
tenebant contra. Primò, quia iudex non debuit
arctari per multiplicationem mearum appella-
tionum ad mihi pluries reſpondendum: ſed hoc
ideo non obſtat: quia licèt à reſpondendo excu-
ſaretur iudex, ſi ſecundæ appellationi noluit re-
ſpondere, non tamen propter hoc mea ſecunda
appellatio redditur inutilis. Item etiam alia ra-
5 tione, quia † ex quo primæ appellationi detulit
functus fuit iudex penitus officio ſuo & in to-
tum deſijt eſſe iudex: iuxta c. cum appellationi-
bus friuolis. Et ſic etiam ſi vellet ſecundæ appel-
lationi reſpondere, non poſſet præfigere termi-
num appellanti, nec vlterius dare apoſtolos,
ex quo ſemel detulit & dedit apoſtolos deferen
do, & ſic poſſet appellans eludere primam præfi-
xionem termini factam per iudicem quãdo reſ-
pondebat primæ appellationi quæ erat talis &
ritè vt ſupponitur interpoſita: quòd videtur in-
conueniens: ſed ſalua eorum gratia dico quòd
6 iſtud non eſt verum, imò credo quòd † iudex ſe-
cundæ appellationi poſſit reſpondere, & ſuper
ea dare apoſtolos reuerentiales, & præfigere ter-
minum eidem ad proſequendum, licèt eſſet fun-
ctus officio ſuo quóad cognitionem cauſæ vlte-
riorem, ſed non tamen quóad reſpondendum &
terminum præfigendum, ſicut patet, quia etiam
per ſentẽtiam diffinitiuam iudex functus eſt of-
ficio ſuo, & tamẽ nihilominus poſteà poteſt præ-
figere terminum. vt c. cùm ſit Romana: imò e-
tiã ſicut detulit primæ appellationi potuit præfi-
gere terminum non obſtante quòd de ferendo
cauſam remiſerit, ſic etiam & ſecundæ, quia hæc
poteſtas præfigendi terminum potius ſibi con-
ſeruatur à iure ad reſtringendum & refrenandum
malitias & dilationes appellantium. Item etiam
hoc dicebant per notata per Innocent. in c. ſoli-
7 litudinem. in fin. de appellatio. vbi † renuntian-
do quis appellationi etiam tacitè, putà eam deſe-
rendo videtur approbare grauamen à quo appel-
lauerat, nec poteſt vlterius appellare. Sed illud
non obſtat, quia illud verum, quando renuntiat
appellationi vnicæ quam ſolùm interpoſuerat,
tunc enim licèt renuntiet primæ appellationi ta-
citè eam deſerendo, non ob hoc renuntiat ſecun-
dæ quæ ſola ſufficiebat ſibi contra grauamen, nec
tunc videtur renuntiando primæ approbare gra-
uamen, quia poterat in vim ſecundæ & de illa
confidere, ex quo illa ſola ſufficiebat. Item etiã
ad hoc allegatur deciſio vnius quæſtionis mo-
tæ vt dicebatur per dominum Ioannem Calde.
circa c. quamuis. de appellatio. in Clem. 1. de
8 † appellante die latæ ſententiæ, cui iudex præfi-
xit terminum ad dandum apoſtolos ad tertiam
diem proximè ſequentem, quo non veniente
nec petente apoſtolos illa die præfixa, an poſt-
eà à ſententia infra decendium adhuc exiſtens
poſſet appellare? Tenent quòd non: quia † nõ 9
petendo apoſtolos in termino aſſignato vide-
tur renuntiaſſe appellationi, vt dict. c. quam-
uis. §. 1. & ſic approbaſſe ſententiam & ſic ſen-
tentia tranſit in rem iudicatam. Sed dato quòd
hoc verum ſit, ſolue vt ſuprà proximè ſolui ad
notata per Innocentium, in c. ſolicitudinem.
fortior ratio eſt: quia non proſequendo in pri-
mo termino aſſignato in prima appellatione
cadit à cauſa huiuſmodi appellans, vt in capi-
tulo, cùm ſit: & ſic quæſitum eſt eo ipſo ius
appellato quod per ſecundam appellationem
non poterit auferri ab eo. vt in c. ab eo. de ele-
ction. libro ſexto.

ADDITIO.

A diffinitiua. Adde Felyn. in c. perſonas. col. 1. a
ver. amplia. etiam. de appel.

De Clericis non reſiden-
tibus.

SVMMARIA.

1 *Canonicus regularis commorãs cum aliquo cardinali an poſſit petere groſſos fructus de conſuetudine vel ſtatuto eccleſiæ debitos cuilibet canonico etiam in monaſterio non reſidenti?*

2 *Canonicus regularis habens beneficium cum adminiſtratione, dicitur habere proprium.*

DECISIO I.

VTRVM † ſi canonicus regularis ha- 1
bens locum canonicalem, & etiam
beneficium cum adminiſtratione com
moretur cum Cardinali in curia Ro-
mana, poſſit petere virtute priuilegiorum domi-
norum Cardinalium groſſos fructus qui vltra di
ſtributiones quotidianas de conſuetudine vel ſta
tuto eccleſiæ dantur cuilibet canonico, licèt non
reſideat in monaſterio? Quidam tenebant quod
ſic: quia † adminiſtrationem habet cui poteſt ac- 2
quirere illos fructus, & cuius reſpectu poteſt ha-
bere proprium: & quia priuilegium aliàs eius reſ-
pectu nihil operaretur quod habet, quod bene-
ficiati poſſunt fructus præbendarum vel benefi-
ciorum ſuorum in abſentia percipere. Alij autem
dicebant contra: quia regulares non propriè ha-
bere poſſunt præbendas nec portiones diſtinctas.
arg. notatorum per Innoc. de præben. c. dilectus.
circa fi. & extrà de voto. c. fi. in princ. Et quia pri-
uilegium in regularibus ſic duplicem ſpecialita-
tem operaretur, ſcilicet de reſidendo cum Cardi-
nali, & de fructibus in abſentia percipiendis, &
hoc eſſet abſurdum. argu. l. 1. C. de profeſ. & non
obſtat quod poteſt habere proprium: quia verũ
eſt ratione adminiſtrationis, & inquantum eam
habet, non inquantum canonicus monaſterij ta-

les petit fructus, licèt primam partem maior pars tenuerit attenta consuetudine ecclesię quæ habebat distinctionem prębendarum seu portionnm grossorum fructuum, quas vel quos etiam percipere solebant io absentia.

SVMMARIVM.

1 *Dispensationis tempus facta per episcopum ad septennium causa studij habenti parœcialem, an computetur in tempore prorogato prius per Papam de non promouendo?*

DECISIO II.

1 PApa † contulit ecclesiam parœcialem habenti solùm xx. anoos, & secum dispensauit super ætate, & quod non teoeretur promoueri donec esset xxv. annorum: tandem factus maior postquam attigit vigesimum quintum anoú, & sic iocepit metam ad suscipiendum ordioes sacros, obtinuit dispensationem causa studij ab episcopo suo ad septennium: iuxtà c. cùm ex eo: quæritur ao in illo septennio computetur tempus præcedens vigesimumquintum annom? Videtur quod non: quia illud tempus compntatur à tempore dispeosationis factæ per ordinarium, ooo à tempore sibi commissi regimiois ecclesiæ: inxta oot. in d.c. cùm ex eo. super verbo, septennium, &c.

De Præbendis.

SVMMARIA.

1 *Reseruatio non expirat per commendam factam per Papam.*
2 *Commenda non dat ius.*
3 *Commendatarius non facit fructus suos, nec est prælatus in beneficio sed simplex procurator habens causam legitima administrationis: & habet ius temporale.*
4 *Reseruatio an expiret per commendam factam ad incertum tempus?*
5 *Beneficium commendatum non censetur vacare.*
6 *Reseruationes sunt odiosa & restringibiles.*

DECISIO I.

1 VTRVM † per commendam[a] factam
a per Papam de beneficio reseruato expiret reseruatio sicut per prouisio-
2 oem? Et videtur quod nó: qnia † cō-
3 menda non dat ius in beneficio, oec † commendatarius facit fructus suos, nec est prælatus in beneficio, sed simplex procurator habens causam legitimam administrationis, nec habet ius perpetuum, sed temporale: pro & contra faciuot quæ no. io c. nemo. cum ibi nota. de elect. lib. 6. & hæc pars obtinnit de cōsilio maioris partis. Sed quid
4 † si commēda fiat ad incertum tempus, putà donec assecutus fuerit possessionē episcopatus, cui de ipso fiebat prouisio: videtur quod per talem commendam expiret reseruatio, quasi videatur dispositio perpetua proptar dubium euentū conditionis, quæ porest non existere: Igitnr &c. arg.
l. sufficit. ff. de coodit. indebit. Item † postquam 5
est commenda non censetur vacare beneficium, vt no. in d.c. oemo. & quia commendare est vous modus dispooendi de beneficio: ergo ex quo Papæ placuit per istum modum dispooere videatur alio modo disponeodi renuntiasse, præsertim,
quia † reseruatiooes sunt odiosæ & restringēdæ, 6
& vt fiat reductio ad ius ordinariū & commune.

ADDITIO.

a Per commendam. Adde Cassa. dec. 5. pag. 4. versi. sed cōtra dec. de priui. peru. in c. nemo deinceps. col. 2. circa fin. de electio. libr. 6.

SVMMARIVM.

1 *Impetranti sufficit exprimere præbendam tantùm, secùs si canonicatum solùm expresserit.*

DECISIO II.

VTrùm † si canooicus a præbendatus impe- 1
trās gratiam de aliquo beneficio facta mē- a
tione de præbenda quam obtineat, non tamen facta mentione de canonicatn censeatur surreptitia gratia? Tenuerunt quòd non: sed quòd econtra, si fecit mentionem de canonicatu, sed nó de præbeoda.

ADDITIO.

Si canonicus. Adde Aene. de Falco. in tractat. refer. io 4. q. 1. in 26. effectu. a

DECISIO III.

Vide similem eod. titu. decis. 9. in antiq.

SVMMARIVM.

1 *Collatio facta per intrusum in dignitate reseruata an teneat?*

DECISIO IIII.

VTrùm † intrusns in decanatu reseruato, si 1
confert beneficia pertioentia ad collationem decani qui est ibi pro tempore, valeat collatio quamdiu est in possessiooe, & est habitus & reputatus pro decaoo, cū forsitan ibi reseruatio decanatus esset ignota? Videtur quod sic: par notata per Inno. io c. oihil. de electio. sed etiam ibi facit cootra in fioe primæ colum. Tamē domini tenent contra, propter reseruationē quæ afficit omnia & ligat ignorātes propter decretū: & quia talis intrusus non habet possessionē decanatus reseruati saltem talē quæ habeat iuris adminicula, & sic per cōsequens non debet facere aliquos fructus suos etiam ratione possessionis suæ: argum. not. io c. vt nostrum. de appellat. credo cootrariū si erat bonæ fidei detentor.

DECISIO V.

Similis est dec. 49. suprà de rescrip. in antiq.

SVM.

SVMMARIA.

1 *Gratia quamuis reperiatur fructuum excedere quantitatem in ea expressam per verbum, vt asseritur, non censetur surreptitia.*
2 *Verba, vt asseritur, sunt impersonalia.*
3 *Gratia ita redditur surreptitia per surreptionem alterum in tacendo veritatem: sicut si ipse idem pro quo beneficium impetratur veritatem taceret.*
4 *Impetrans an teneatur probare quòd beneficium sit infra summam, vel saltem probare assertionem communem.*
5 *Beneficium an præsumatur esse infra summam expressam?*
6 *Summa expressa dicitur esse pars gratiæ.*
7 *Soluendo aliquem non esse asserenti incumbit probatio.*
8 *Maiorem vel minorem, vel etiam non idoneum aliquem asserenti incumbit onus probandi.*
9 *Gratia in forma pauperum dicitur generalis de omni beneficio competenti, & ideo summa in ea expressa nõ dicitur pars ipsius.*
10 *Impetrãs omne beneficium quod acceptat, reputatur competens, & ideo asserenti contra reum incumbit onus probandi.*

DECISIO VI.

1 PApa † cõfert Titio ecclesiam vel beneficiũ,
cuius fructus, reditus & prouẽtus summã xx.
marcarum, vt asseritur, non excedunt: quæritur
nunquid si excedunt debeatur impetranti, vel an
sit gratia surreptitia? Quidam dicunt quòd sibi
debeatur, ex quo constat de corpore ecclesiæ, nec
2 est gratia surreptitia, quia illa verba, † vt asseri-
tur: cùm sint impersonalia, non debẽt intelligi
de impetrante quod ipse asseruit, argu. C. de con
stitu. pecun. l. si quando: nam tunc debuisset dici,
vt asseris, & ideo cùm non appareat fuisse assertũ
per eum neque suggestum illud falsum, talis fal-
sa demonstratio non vitiabit gratiam, nec habe-
bit necesse impetrans probare beneficium esse in-
fra illam summam. Alij verò dicũt contra, quòd
imò si excedat, sibi non debeatur, & gratia debe-
at surreptitia reputari. Nam verisimile est quòd
ipse hoc Papæ asseruerit. Non est enim verisimi-
le Papam hoc potuisse in gratia seu literis, nisi
impetrans in supplicatione hoc potuisset. Item
3 surreptio alterius in tacendo veritatem, ita red-
dit gratiam surreptitiam, sicut si ipse idem pro
quo beneficium impetratur veritatem taceret,
vt probatur in c. si motu proprio. in versic. se-
cùs. & in c. seq. §. 1. de præb. libr. 6. quantò ma-
gis debet nocere factum alterius exprimẽdo fal-
4 sitatem. Dicunt etiam † quòd impetrãs teneatur
probare quòd sit infra summam, cùm hæc quan-
titas sit pars gratiæ suæ: crederem tamẽ ꝙ hoc ca-
su sufficeret probare assertionem communem.
5 Sed † nunquid præsumetur [a] esse infra illã sum-
a mam nisi probetur excessus? videtur quod sic,
arg. ff. de proba. l. cũ de lege Falcidia, cum ibi no
tatis: dicunt hoc casu contrà, quia ex quo ipse as-
6 seruit esse infra summam, & † hoc est pars gratiæ
suæ, ideò suam assertionem debet probare. argu.
ff. de proba. l. ei qui dicit: cum ibi notatis. Et vide
pro hoc quod no. Io. And. in c. exceptionem. de
litis contesta. libr. 6. in Nouel. Sic † in simili incũ- 7
bit probatio asserenti aliquem esse vel nõ esse sol-
uendo: iuxta notata. ff. qui satisda. cog. l. si verò.
§. qui pro rei qualitate: & † etiam asserenti quem 8
esse vel non esse maiorem vel non idoneũ. arg.
notatorum. ff. de minorib. l. de ætate. & notatur.
C. de in integ. restitu. l. si minorũ. & per Archid.
de rescript. c. si eo tempore. super verbo, non ido
neus. Et facit quod notat Io. And. in q. super re-
gula, insamibus. de reg. iur. lib. 6. & hoc credo ve
rum in terminis prædictis, & in gratijs factis sub
ista forma speciali, quia tunc summa est pars gra-
tiæ: ergo. &c. arg. ff. de æden. l. 1. §. æditione. secùs
fortè in forma pauperũ, quia ibi summa non est
propriè pars gratiæ, cùm † ibi gratia sit generalis 9
b de omni beneficio competenti: sed posteà po- b
nitur in fine gratiæ exceptio ibi cùm dicitur. No-
stræ autem intentionis exiftit, quod sibi prouide-
atur de beneficio, cuius fructus &c. talem summã
non excedunt, & ideò cùm omne beneficium cõ-
tineatur sub regula, debet † qualecunque benefi- 10
cium quod impetrans acceptat, reputari compe-
tens & præsumi, nisi aduersarius qui se prouisio-
ni eiusdem pauperis opponit, probet illud non
cadere sub expectatione, & excedere summam: &
sic ei incũbit probatio nõ pauperi qui habet regu-
lam pro se. arg. ad hoc. ff. de proba. l. ab ea parte.

ADDITIONES.

Præsumetur. Adde Fely. in c. ad aures. col. 3. vers. a
3. quæst. de rescrip.
Generalis. Adde Staph. in tracta. de li. gr. & iust. b
fol. 3. ver. eodem modo.

EPITOME.

Clem. cùm ei quem. in fin. an habeat locum in patrono vel ordinario collatore?

SVMMARIA.

1 *Patrono ad præsentandum quando incipiat currere tempus.*
2 *Collatori ad conferendum quando incipiat currere tempus?*
3 *Impetranti currit tempus ad acceptandum à die notæ vacationis.*
4 *Episcopo qui habet suam diœcesim visitare currit tempus à die quo scire potuit vel debuit.*
5 *Patrono vel collatori vbi quis renuntiauit beneficio in manibus non habentis potestatem, quãdo incipiat currere tempus præsentandi vel conferendi respectiuè?*

DECISIO VII.

VTrùm † vacante beneficio [a] incipiat cur- 1
rere tempus patrono ad præsentandum, a
vel † collatori ad conferendum à tempore 2
notæ vacationis in ecclesia, sicut † impetrãti cur- 3
rit ad acceptandum, vt in Clem. cùm ei quem, in
fin. de concess. præben. vel à tempore scientiæ pa
troni vel collatoris: ꝙ videtur per c. quia diuer-

sitatem. in fi. de côces. præb. & no. in c. 2. de præ-
ben. & in c. licèt. de supp. negli. præle. vel è tem-
pore quo scire potuit: quod videtur per l. fi. cir-
ca princip. ff. quis ordo in bonor. posse. serue. &
no. In dict. c. licet. Domini tenent quòd à tempo
re quo scire potuit & debuit: propter verbũ, ne-
glexerunt: positum in dict. c. licet. & † ideo epis-
4 copus qui scire debet cùm habeat suam diœce-
sim visitare vel Archiepiscopus suem prouinciã
habet etiam visitare, à tempore quo scire potue-
runt & debueruot, ignorauerût ab illo tempore,
incipiet eis tempus currere, vt no. Innoc. in c. ex
parte Asten. de concess. præb. secùs in tali ad quẽ
non pertineret visitare, qui eliàs nõ tenebatur de
vecatione inquirere. & Clem. ponit cesum specia-
lem de impetrantibus, vt ibi no. Sed pone, quidã
renuntieuit beneficio in manibus non habentis
5 potestatem: quæritur † en incipiat statim currere
tempus patrono vel colletori si hoc sciuerit, vel
scire potuerit seu debuerit etiam antequàm illa
renuntietio per illum ad quem pertinet fuerit
admissa vel ratificata, vel tunc demùm cùm
is ad quem pertinet, eem edmiserit vel ratam
habuerit. Potest dici quòd si ad collatorem vel
patronum edmissio vel ratificatio renuntiationis
non pertinet, tamen potest instare ad superio-
rem ad quem pertinet, vt vel eam admittat vel re-
tificet, vel renuntiantem redire faciat, & ideo si
hoc non faciat, sit in culpa, & sic si à tẽpore quo
renuntiet sciuit, sibi currat tempus. argum. no-
ta. per Innoc. in c. admonet. de renun. & de con-
cẽss. præb. c. quia.

ADDITIO.

a Vacante beneficio. Vide dec. 13. suprà de iure pa-
tro. in antiquio.

SVMMARIA.

1 *Canonicatuum & prabendarum collatio in ecclesia collegiata de iure communi an ad prapositum vel decanum & capitulum vel potius ad episcopum pertineat.*

2 *Collatio canonicatuum pertinet ad pralatum ecclesia de consilio sui capituli.*

3 *Episcopus non est pralatus.*

4 *Pralati electio in collegiatis ecclesiis pertinet ad collegium.*

DECISIO VIII.

1 QVæritur † vtrum ed præpositum, vel de-
canum & capitulum in ecclesia collegiata
de iure cômuni pertineat collatio canonicatuum
& præbendarum en ad episcopũ? Videtur quòd
2 non pertineat ed episcopum, sed † ad præletum
illius collegiatæ ecclesiæ de consilio sui capituli,
3 quie ed prælatum pertinet colletio. sed † episco-
pus non est præletus, igitur &c. vt in c. à colla-
tione. cum not. per Archidiaco. de appelletio. In
6. per not. per Innocen. de exceptio. c. venerabi-
lis. in fi. & ibi per Hostien. de iure petrona. c. po-
stulesti. circa fin. primæ gl. ibi, fatemur, &c. à con-
4 trario sensu. Pro hoc: quia † in collegietis eccle-
siis electio præleti pertinet ed collegium, vt no.
in c. 1. de electio. ergo singulorum canonicorum
seu canonicatuum & præbendarum ad prælatũ.
Probetur ista consequentie per ea quæ not. Ho-
stien. de electio. c. cùm ecclesie Vulterana. §. men
dauimus, super verbo, postuleuit: ibi, si non ha-
bet patronum, &c. credo quòd prælatus & cano-
nici inferioris ecclesiæ hebeant eligere canoni-
cos. & conferre præbendas illius ecclesiæ, & non
episcopus. ergumen. ed hoc imò est tex. in c. ex
insinuatione. de symonia.

EPITOME.

Colletio facte ab ordinario de beneficio iá collato per Papam qui decessit, antequam eius collatio sortita fuit effectum, an teneat etiam si D. Papa ordinasset in euentum in quem dicta eius collatio sortiretur effectum quod dictum beneficium sicut erat anteà remeneret reseruatum, quæ ordinatio à successore non fuit recepta.

SVMMARIVM.

1 *Reseruatio etiam personalis facit beneficium remanere in manibus Papa & successorum, donec de illo disponatur.*

DECISIO IX.

SVpposita quadam constitutione domini Clementis sexti, quod si ipse contulisset eliquod beneficium reseruetum, & colletio non sortiretur effectum, vel ille cui contulisset, antequam esset possessionem pacificam effecutus moreretur, remaneret sub prime reseruatione: & supposito quòd dominus Inno. sextus noluit vti in beneficijs collatis per eum met prædicta constitutione Clementis; imò voluit quod si ipse Innoc. conferret beneficium reseruatum, dum tamẽ collatio aliàs teneret, consummaretur reseruatio, etiem si is cui conferret ante possessionem habitem moreretur. Formetur talis quæstio. Dominus Clemens contulit cuidam Titio vnum beneficium à se personaliter reseruetum, tandem mortuus est ipse dominus Clemens: post ipsum Clementem moritur Titius ente tamen possessionem effecutam: dominus Inno. successor suus illud contulit cuidem elteri etiem si esset reseruerum, Si non foret elteri ius quæsitum: temen post mortem Clementis & ante colletionem domini Inno. ordinarius in partibus illud contulit cuidam alteri: quæritur en velueritcolletio ordinerij vel domini Innocentij? Videtur quòd non velueritcollatio ordinerij: quia illud beneficium remensisset sub prima reseruetione domini Clementis propter præmissem suam constitutionem. Nem ex quo semel habuit Papa illud
beneficium in manibus suis, & fuit effectum 1
per reseruetionem, deto † etiam quod reseruatio fuerit personelis, semper remenet in manibus Pepæ & successoris, donec de illo fuerit dispositum. argumen. eorũ quæ dixi iuxta not. per Archid. in c. si gratiosæ. de rescrip. non censetur autem dispositum fuisse, ex quo dispositio non fuit sortita effectũ. arg. l. si pro parte. §. versum. ff. de in rem verso. et c. si electio. de elect. libr. 6.

Si enim

Si enim dominus Clemens in vita sua non disposuisset, certum est ea quæ scripsi iuxta c. si gratiosæ: quod beneficium remansisset reseruatum. Non obstat, quod personalis fuisset reseruatio: ergo & nunc: propter constitutionem suã per quam voluit eo moriente ante adeptam possessionẽ remanere sub prima reseruatione: præsertim autem dicta constitutio debet habere locum hoc casu: dato quod ille cui cõtulit Clemẽs post eius obitum decesserit: & dato quòd illa cõstitutione in beneficijs à se collatis & reseruatis successor suus Inno. non vtatur: quia origo istius negotij tota fuit de tempore Clementis: igitur inspecta origine huic constitutioni declaratoriæ mentis domini Clementis erit locus: faciunt iura quæ dicunt inspici originem. Tamen domini cõtra tenuerunt, quòd imò non remaneret reseruatum, ex quo dominus Inno. noluit acceptare prædictam constitutionem Clemen. nec ea vti imò ex qua collatio domi. Clement. fuit canonica, & ille cui facta fuit soperuixit post eũ. sicq; per domini Clementis obitum dicta constitutio fuit viribus euacuata, propter non admissionem illius à successore, debuisset fuisse coosumpta reseruatio per illam collationem solam, etiam nõ habita possessione. arg. c. si tibi absenti. de præb. lib. 6. & impeditur reincidere vel remanere in prima reseruatione virtute reuocatioois vel non admissionis successoris de dicta constitutione Clementis, virtute cuius debebat fieri illa reiocidentia vel remansio, etiamsi cum retrotractione, quia sublata constitutione Clementis, & sic fundaméto retrotrahente, submouetur vel impeditur retrotractio seu eius effectus. argu. l. qui balneum. §. fi. cum concord.

S V M M A R I V M.

1 *Impetrans ad collationem abbatis an possit obtinere etiam beneficium, quòd habet conferre cum consensu episcopi.*

DECISIO X.

1 a Quæritur † an impetrans [a] ad collatiõnem cuiusdam abbatis qui habet aliqua beneficia quæ solus pntest conferre liberè, & quædam quæ habet conferre cum consensu episcopi, possit obtinere virtute gratiæ, etiam beneficiũ quod habet conferre etiam cum consensu episcopi? Videtur quod non, ex quo gratia potest fortiri effectum in alijs, vt sic eam restringamus, ne alteri possit esse prgiudicialis, quàm abbati, quem Papa solùm aggrauare voluit. Tamen tenuerunt omnes quòd imò habet beneficium etiam conferendum de consensu episcopi: quia etiam illius reuera collatio est abbatis. ne sede vacan. c. 1. lib. 6. pro quo facit quod no. Io. And. in Nouella, de præb. c. cùm in illis. super verbo, tantum. ibi, Item mutatis terminis.

ADDITIO.

a Impetrans. Adde Aeneam de Falco in tract. reserua. in 3. prin. in 3. pagin. ver. & vltro iura.

S V M M A R I V M.

1 *Impetrans in forma pauperum anõ tenetur facere mẽtionem de pensione annua super certis bonis cuiusdam laici sibi assignata.*

DECISIO XI.

Vtrùm † intitulatus [a] ad certam pensionem annuam ad vitam suam super certis bonis domini cuiusdam laici, & ad illum titulum ad sacros ordines promotus impetrans à Papa beneficium vel gratiam ad beneficiũ in forma cõmuni pauperum teneatur de illa pensione facere mentionem per c. postulasti. et c. si proponente. de rescrip. Domini tenẽt quòd nõ: quia talis pẽsio non est beneficium ecclesiasticum, nec titulus perpetuus spiritualis quia eo moriente expirabit: & tunc solùm tenetur facere mentionem cùm obtinet beneficium ecclesiasticum & spirituale, præsertim tale quod post obitum eius esset alteri conferendum: & sic intelliguntilla iura, & ita obtinuit pluries. Contra tamen istam opinionem videtur esse Archi. in rosario. 1. q. 2. ca. postulasti. de rescrip. in Nouel. super gl. inter. & per ibi no. patet quod opi. talis est verior. 1 a

ADDITIO.

Intitulatus. Adde Felyn. in c. in nostra. col. 18. in 30. corelario de rescrip. in an. de rescrip. 39. a

S V M M A R I A.

1 *Impetrans beneficium Cùm vacauerit per manus consecrationis Petri, vel aliter preterquam per mortem ipsius, si vacare reperiatur ex persona alterius, an illud obtinere poterit?*

2 *Verba, Vel aliàs quouis modo, an debeant restringi ad personam expressam?*

3 *Exceptio vt fit de regula limitare debet ipsam regulam.*

4 *Falsa demonstratio vacationis quãdo beneficium erat in manibus Papæ, & debebat per ipsum conferri nõ vitiat gratiam.*

5 *Falsa demonstratio quæ est circa vacationẽ impetrantis impedit gratiam, & ad vacationẽ dumtaxat narratam in gratia est restringenda.*

6 *Clau. Vel aliàs quouis modo: latissimè est interpretanda in præiudicium concedentis.*

7 *Interpretatio fieri debet largè in præiudiciũ cõcedẽtis etiam circa modũ vacandi, vel potestatem cõferendi.*

DECISIO XII.

Papa † mãdauit cõferri cuidã vnũ beneficiũ cũ vacaret per manus cõsecrationis Petri, vel aliàs præterquam per mortẽ ipsius Petri. Reuera autem cùm Petrus nullũ ius haberet in beneficio, non potest vacare per manus consecrationis Petri, vel aliàs per factum Petri, nec per modum aliquem contingentem in personam ipsius Petri, imò vacauerat dudum per mortem Ioannis, in cuius persona etiam fuerat eo viuente reseruatum. Quæritur nunquid veniat sub gratia prædicta virtu- 1

virtute illius clausulæ, Vel aliàs quouis modo,
vera vacatio cõtingens in personâ dicti Ioannis?
Maior pars tenuit quòd nõ veniat in viã iuris va-
catio aliqua contingens extra personam dicti Pe-
tri, quia Papa intẽdebat solùm cõcedere ius quod
dictus Petrus habebat in beneficio. Itẽ quia per-
sona extrinseca in dictis verbis, vel aliàs quouis
modo, adiectis ad personam Petri non est subau-
dienda. argum. l. ita stipulatus. §. Grisogonus. de
2 verbo. obligat. Item illa verba † Vel aliàs quouis
modo: debẽt restringi ad personam Petri, id est,
contingantem in personã ipsius, quod denotat
exceptio sequens limitata ad eius personam, scili-
3 cet præterquàm personam ipsius, quæ † quidem
exceptio vt sit de regula, limitat regulam, & sibi
dat restrictum intellectum, vt l. nã quod liqui-
dè. § si. de penu leg ff. de legat. 3. quæsitum. in
fin. cum ibi notatis. Item quia Papa intendit con-
cedere seu facere gratiã de beneficio vacaturo, cũ
dicit, vacabit, vel cùm vacare contigerit. igitur nõ
videtur quòd debeat venire iam vacans: licèt hęc
ratio tolli posset per not. in Clem. cùm ei quem:
super verbo, notitia: de cõcessio. præbend. Qui-
dam tamen tenebant contrà etiam in viam iuris:
4 quia ex † quo beneficium erat in manibus Papæ,
& debebat per eum conferri, falsa demonstrano
vacationis non impediebat gratiam. arg. l. falsa.
ff. de conditio. & demonst. Sed huic rationi res-
5 pondetur: quia † falsa demonstratio impedit gra
tiam quæ est circa vacationem impetrantis, quæ
tanquam ambitiosa est restringenda ad vacatio-
nem duntaxat narrãtam in gratia. Item hoc tene-
bant alia ratione: quia illa verba, Vel aliàs quo-
uis modo: referuntur secundum eos ad præben-
dam seu beneficium de quo fit gratia, nõ ad per-
sonam Petri, & sic includunt omnem modũ per
quem præbenda vel illud beneficium vacare po-
terat, etiam contingentem extra personam Petri.
6 Item quia † dicta verba, Vel aliàs quouis modo:
latissimè sunt interpretanda in præiudicium cõ-
cedentis qui non præsumitur fuisse auarus. argu-
men. not. per Inno. de donat. c. pastoralis. circa
prin. imò liberalissimus. arg. in auth. de non alie.
§ et si minus: & pręsertim ne beneficia diu vacẽt:
& pro hac parte dicebant aliàs fuisse obtentum
in palatio, & præsertim propter quandam de-
clarationem domini Clementis, qui declarauit
quòd si reseruaret & conferri mandaret benefi-
cium quod obtinuit Titius cùm vacabit per con-
tractum matrimonij: vel aliàs quouis modo,
quàm per mortem ipsius, quòd sic etiam reser-
uat si Titius illud non obtinuerat de iure sed de
facto, etiam si de iure non possit vacare per per-
sonam ipsius, sed vacauerat aliàs per personam al-
7 terius. Item quòd † largè fiat interpretatio in prę-
iudicium concedentis, etiam circa modum vacan
di vel potestatem conferendi. facit Clem. si de
beneficio. de præbend.

S V M M A R I A.

1 Impetrans certum beneficium vacans tenetur facere mentionẽ de qualitate eius, & quid si expresserit æquipollentia, ex quibus resultant aliquæ qualitates?

2 Archidiaconus de iure communi habet curam.

3 Ecclesia regularis & cathedralis vbi sunt multi, & dos fuit cõstituta pro multis, in dubio præsumitur quòd sit collegiata, licèt secus sit in alijs ecclesijs sæcularibus inferioribus.

4 Prior est caput collegij & de iure communi per collegium vel conuentum eligendus est.

5 Impetranti dignitatem ecclesiæ collegiatæ electiuam non sufficit mentionem facere de collegio, nisi faciat mentionem quod sit electiua.

6 Papa quæ in facto consistunt præsumitur ignorare.

DECISIO XIIII.

VTrùm † cùm quis impetrat a certum bene- 1
ficium vacans, teneatur de eius qualitati- a
bus facere mentionẽ, putà de cura ei imminenti,
vel quod sit electiuum? licèt multi tenuerunt in
palatio quod non: quia ex quo Papa confert cer-
tum beneficium vacans, videtur conferre illud
qualecunque sit, & meliori modo quo potest. Ta
men maior pars tenuit contrà, nisi sit tale benefi-
cium quod de sui natura & de iure communi ha-
beret illas qualitates, vt archidiaconus, b qui de iu b
re communi habet curam, vt in c. ad hæc. de offi. 2
archid. & quòd sit necesse facere mentionem: vi-
dentur not. doct. in Clem. si dignitatem. de pręb.
& de hoc not. Ioan. And. in Nouel. in c. ei cui. de
præben. lib. 6. circa prin. super verb. mandatum.
vbi tenet quòd etiã cum Papa prouidet, est opus
de talibus qualitatibus facere mentionem. Præ-
missa igitur opi. supposita suggestũ est Papæ qđ
quidam prioratus monachorum in quo sunt se-
ptem monachi cum priore simul viuentes vacat:
& Papa illum confert vel mandat conferri: oppo
nitur quod erat beneficium electiuum: & quod
de electione non fecerat impetrans mentionem.
Quæritur nunquid ex hoc gratia vitietur? Fuit di-
ctum quòd non: quia licèt dictum nõ esset quòd
esset beneficium electiuum, satis expressit æqui-
pollens: quia eo ipso quod expressit quod erant
ibi septem monachi cum priore simul viuentes,
eo ipso est præsumptio quod sint ibi collegiali-
ter seu conuentualiter in dubio, quia sunt regu-
lares & simul viuentes: & in dubio omnis † eccle 3
sia regularis & cathedralis vbi sunt multi, & dos
fuit constituta pro multis, in dubio præsumitur
quod sit collegiata, vt not. Hostien. de iure pat. c.
nobis. licèt secùs sit in alijs ecclesijs sęcularibus
inferioribus. iuxtà no. per Inno. de iure patr. c. po
stulasti. & per consequens si est ibi collegiũ, prior
† qui est caput, est eligẽdus de iure communi per 4
collegium vel conuentum, vt c. 1. de elect. sed tẽ-
pore meo Rota tenuit contra, scilicet quòd impe
trans dignitatem ecclesiæ electiuam licèt faciat
† mentionem de collegio, sed non facit mentio- 5
nem quòd sit electiua: non sufficit per Clem. 1.
de præbend. & est ratio: quia ideò voluit Papa
quod fieri deberet mentio quod esset electiua, vt
veritas sibi esset nota de his quæ in facto consi-
stunt: cùm † aliàs facta ignorare posset, vt in c. 1. 6
de constitu. libr. 6. Considerauit ergo quòd si-
bi notificaretur veritas facti: sed non sic est expri
mendo ecclesiam collegiatam esse, quia potest
in facto esse quòd dignitas ecclesiæ collegiatæ
pertinet ad collationem alicuius, & non probat
hoc esse

hoc esse quod ab hoc contingit abesse: quando ergo dispositio de iure communi vnam necessitatem & veritatem facti infallibiliter habet, verbi gratia, impetratur dignitas exprimendo quòd potest excommunicare, & quod tenetur audire confessionem & conferre ecclasiastica sacramenta & huiusmodi: certè quia in his ex dispositione iuris communis infertur de necessitate & infallibiliter, quòd talis dignitas sit curata: licèt ista verba videlicèt, quod esset curata, nó expressisset, quia per prædicta satis expressit de cura & infallibiliter. Sed exprimendo conuentum vel collegium, non est sic: quia cùm hoc stare potest in facto quòd non pertinebat electio ad conuentú: pro hoc facit: quia materia istarum impetrationum est odiosa & restringibilis.

ADDITIONES.

a Impetrat. Adde Felyn. In c. ad aures. col. 1. ver. de qualitatibus. de rescriptis.
b Archidiaconatus. Adde Fel. in c. super literis. col. 5. ver. 2. reg. de rescri. Cassa. de præb. dec. 12. Fel. in c. accedentes. col. 1. versi. dixit. de præscri. Cassad. dec. 12. de præb. Staph. de lite. gra. & iusti. fol. 51. ver. sed circa expressionem.

SVMMARIVM.

1 *Gratia nouiter facta secundo expectanti de beneficio reseruato, in qua narratur, quòd si ibi non obstitisset reseruatio habebat bonum ius, est surreptitia.*

DECISIO XIIII.

1 PRimò † & secundo in data acceptantibus vnum beneficium reseruatum, aliàs tamen cadens sub eorum gratia, secundus in data obtinet gratiam per quam Papa narrans in literis, ei aliàs si non obstitisset reseruatio, fuisset canonicè prouisum: & nũc tanquam de reseruato sibi prouidet vel mandat prouideri, si non fuerit alteri ius quæsitum. Quæritur an hæc gratia sit surreptitia? Aliqui dixerunt quòd non, ex eo quia Papa non considerauit illam canonicam prouisionem, cùm reseruatione obstan. eam scire non potuisset fore canonicam. Tamen maior pars tenuit quòd imò, quia Papa fuit motus, vel est verisimile quod potius fuerit motus ex eo, quia existimabat eum aliàs canonicè prouisionem obtinuisse, quod tamen non obtinuerat etiam si reseruatio nó obstitisset propter primum cuius decretum ligauisset.

SVMMARIA.

1 *Impetrantes apostolici an præferantur habentibus primarias preces ab imperatore.*
2 *Imperator dicitur authoritate apostolica habere ius primarium precum.*

DECISIO XV.

1 VTrùm illi † quos imperator nominat, seu super quibus dirigit primarias præces pro aliquibus, vt recipiantur in canonicos, & eis prouideatur de prabenda proximè vacatura præferantur apostolicis postea impetrantibus in præbenda posteà vacatura? Et tenetur quòd nó, propter clausulas non obstant: quæ apponuntur In literis apostolicis, vbi dicitur, non obstan. si aliqui apostolica aut alia quauis authoritate in canonicos forsitan sint recepti, vel vt recipiantur insistant: & præsertim quia † imperator videtur, habet ins illarum primariarum precũ authoritate apostolica, vt not. Specula. in titul. de præben. §. restat. circa fi. in versi. item no. quód imperator in quarta parte. igitur sui censentur authoritate apostolica recipi, & ideò sicut receptis etiam per prædecessores summos pontifices Papa suos vult præferri. 2

SVMMARIA.

1 *Impetrantes apostolici præferantur nominatis per archiepiscopum vim specialis priuilegij a pontificibus defunctis sibi concessi.*
2 *Papa non potest successoribus suis manum seu potestatem claudere, & limitare.*

DECISIO XVI.

VTrùm † si sit concessum [a] alicui archiepiscopo etiam in perpetuũ ecclesiæ suæ pro quolibet anno, vel quilibet archiepiscopus qui pro tempore præficietur sibi semel in vita, possit conferre tria vel quatuor benaficia in qualibet ecclesiarum suæ prouinciæ: non obst. impetrationibus apostolicis, & quòd illi nominati per illum præferantur apostolicis? Et fuit dictum quòd non, propter clausulas non obstan. & obstan. & quia Papa qui hoc concessit non potuit successoribus manũ seu potestatem claudere & limitare. 1 a

ADDITIO.

Concessum. Adde Aeneam de Falco. in tract. reser. in 2. par. tract. in 1. præiudicio. a

DECISIO XVII.

Similis est dec. 2. de Iure patro. in antiq. Aeneas de Fal. in tract. reser. in 3. q. princ. fol. 16. versic. beneficia.

EPITOME.

Gratia ad dignitatem non extenditur ad dignitatem curatam.

DECISIO XVIII.

VTrùm præpositura [a] ecclesiæ collegiatæ montis Oediliæ, quæ consueuit conferri actu canonico ecclesiæ Traiecten. & non alij: & est dignitas maior, & caput in ecclesia collegiata montis ædiliæ: licet in ecclesia cathedrali Traiectensi non est dignitas, sed officium, & habet visitare & corrigere canonicos ecclesiæ montis ædiliæ solum per subtractionem fructuum seu præbendarum, & non aliàs, veniat sub gratia a

gratia cuiusdã impetrantis canonici Traiect. qui impetrauit ad quodcunque officium & personatum vacans & vacaturum in illa ecclesia Traiect. vel alia consuetum conferri actu canonico Traiect. etiãsi inibi dignitas reputetur: non tamen fuit facta mentio in gratia, etiamsi eidẽ cura immineat animarũ: prior pars imò quasi omnes tenuerunt quod non: quia ex quo est dignitas curata, quia habet corrigere & visitare, saltẽ per subtractionem fructuũ, benè facit quod ex hoc censeatur habere curam: quod not. G. de mõte Lau. de suppl. negli. prela. c. quia regulares. circa prin. super verb. prælati. & ideo non venit sub gratia. arg. de præben. c. cùm in illis. §. 1. & quia caput ecclesiæ, & sic non censeretur sibi prouideri de dignitate in ecclesia, sed potius de ecclesia. iuxta not. per Archid. de conces. præbend. c. de testanda. glo. no. verbum.

ADDITIO.

a Præpositura. Adde Felyn. in c. in nostra. col. 12. ver. adde etiam istis, de rescri. & Cassa. decisi. 12. fol. 5. ver. nec obstat.

DECISIO XIX.

Similis est dec. nu. 4. sup. de rescri. in antiq.

DECISIO XX.

Similis est dec. 31. eod. tit. sup. in antiquis.

SVMMARIA.

1 *Vicaria curam habens animarum ecclesia vnita abbatissæ non est ad nutum amouibilis.*

2 *Archidiacono de consuetudine potest competere ius instituendi.*

3 *Abbatissa potest per quendam archidiaconum instituere vicarium temporalem, in ecclesia sibi pleno iure spectante.*

4 *Abbatissa & monialibus, licèt cura committi nõ potest, quoad exercitium actuale, tamen ius potest competere ipsis, vt exercitium faciant per veram capacem illius potestatis.*

DECISIO XXI.

QVædam † vicaria vnius ecclesiæ vnitæ abbatissæ cuiusdam monasterij est, abbatissa prætendens quòd vicarius institutus in illa ecclesia ad eius præsentationem per quendã archidiaconum ad quẽ pertinet institutio de cõsuetudine est reuocabilis ad nutum illius abbatissæ, & ideò dat articulos in ista materia contra quendã vicarium, qui impetrauit vicariã seu contra quendam ibi ad eius præsentationem institutũ. Quæritur an sit bona ista materia? Dicebatur quòd non, per c. dilectus. de capel. mona. libr. 6. nec obst. q ibi loquitur cùm sit institutio per episcopũ, quia idem in alio ad quem pertineat authorizabilis institutio, quæ per † cõsuetudinem potest archidiacono competere. ar. no. per doct. in c. cùm satis. de offi. arch. Item etiã materia ista ex eo videtur reproba. quia si talis vicarius esset reuocabilis ad nutũ, igitur cura non esset penes eũ, quia tunc nõ esset intitulatus. argum. not. de offic. vicarij. c. ad hæc. de præ extirpanda: & sic oportet quod cura esset penes abbatissam vel conuentum, quod videtur inconueniẽs. Sed quid † si dictæ abbatissæ esset ecclesia illa subiecta pleno iure, & per quendam archidiaconũ vult ibi instituere vicariũ temporalem: nunquid poterit? Facit quòd sic: quod not. per Inno. de præb. c. in Lateranen. & per gl. in c. cũ & plantare. §. in ecclesi. de priuil. nã † talia, vt curæ cõmissio, licèt non benè possunt cadere in mulieribus quoad exercitium actuale, tamen ius potest cõpetere monasterio vt exercitium faciat per virum capacem illius potestatis, vt etiam dicitur in simili de exercitio iurisdictionis spiritualis in his quæ concernunt potestatem clauiũ, cuius ius ad abbatem seu monasterium competere potest, & exercitium fiet per virum omni potestate capacem: supra de maio. & obedien. c. dilecta. cum not. ibidem per Hostien.

EPITOME.

Collatio de beneficio reseruato nõ expressa reseruatione cum clausula, Dummodo non sit alteri ius quæsitum, valet.

SVMMARIA.

1 *Clausula, Dummodo alteri ius non sit quæsitum: operatur vt licèt non expresserit reseruationem impetrãs, obtinere nihilominus possit.*

2 *Interpretatio largè in concedentis præiudicium fieri debet.*

DECISIO XXII.

VTrùm † si Papa conferat vel mandat conferri beneficium reseruatum nõ facta mentione in literis de reseruatiõe, sed posita illa clausula, Si non fuerit alteri ius quæsitum: valeat collatio? Quidam tenent quòd non: tamen Rota tenet quòd sic, vt † large fiat interpretatio in præiudicium concedentis, & nec Papæ auaritia seu cupiditas valeat imputari, si aliquid renuere videtur. arg. C. de bon. vacan. l. si quando. faciunt not. per Innoc. de donat. c. pastoralis. & faciunt ad hoc rationes quas tetigi in dicta decre. licet. de præb. lib. 6.

DECISIO XXIII.

Similis est dec. 27. suprà de præb. in antiq.

De Concessione præbendæ.

DECISIO I.

Similis est dec. 21. de conces. præben. in antiquis. Sed pone recto themate: similis habetur dec. nu. 14. de restit. spolia. in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Gratia de beneficio spectãte ad præsentationem abbatis, an extendatur ad beneficium spectans ad abbatis præsentationem fiendam de consensu alterius?*

DECISIO II.

1 FActa † est per dominum Papam gratia alicui de beneficio spectante ad præsentationem talis abbatis. Quæritur nunquid veniat beneficium spectans ad eius præsentationem de consensu alterius? Et est dicendum quòd sic. arg. ne sede vacan. c. vni. lib. 6. vide quod scripsit Ioan. And. in c. cùm in illis. de præb. lib 6. in Nouel. super verbo, tantum. versi. Item mutatis terminis. &c.

EPITOME.

Impetrantium quorum vnus ad præsentationẽ abbatissæ & alter ad præsentationem decani expectat: vter præferendus sit in beneficio vacanti, vbi conuentum fuerit inter abbatissam & decanum de præsentando, alternis vicibus prouiso, vt vacatio-
2 nes adimpletæ per apostolicos impetrantes non computarentur in prædictis vicissitudinibus suis.

DECISIO III.

SVpposita quadam compositione legitima per quam quædam abbatissa debet conferre vel præsentare quandam ecclesiam vel ad eam in primis duabus vacationibus & in tertia quidam decanus, & posteà ad subsequentes duas primas abbatissa, & in sequenti tertia decanus, & sic deinceps in perpetuum abbatissa, quæ erit ibi pro tempore conferret bis & in duabus vacationibus seu præsentationibus solùm: decanus postea in sequenti vacatione hoc acto quòd vacationes in quibus impetrantes apostolici obtinerent dictã ecclesiam authoritate apostolica eisdem abbatis-
3 sæ, & decano in prædictis vicissitudinibus conferendi nequaquam in numero computentur, imò dictis vicissitudinibus conferendi vtantur cessantibus impetrantibus apostolicis, perinde ac si nullæ aliæ vacationes contigissent: cõtigit quòd post dictam cõpositionem in primis duabus vacationibus in quibus abbatissa debuit cõferre vel præsentare, impetrantes apostolici obtinuerunt dictam ecclesiam, & sic abbatissa non potuit cõferre: nunc tertiò vacante dicta ecclesia venerũt duo apostolici impetrantes, quorum vnus impetrauit ad collationem seu præsentationem abbatissæ, alter verò impetrauit ad collationem seu præsentationem illius decani prædicti, & quilibet infrà tempus debitum acceptat ecclesiam prædictam, & sibi facit prouideri. Quæritur quis eorũ debet esse potior? Quidam tenebant quòd ille qui impetrauit ad collationem decani: quia secũdum ordinem vicissitudinis ista vice tertia debet spectare collatio seu præsentatio ad decanũ, & in præcedentibus duabus ad abbatissam, si nõ superuenissent apostolici impetrantes: licèt enim fuisset actũ in compositione quòd apostolici impetrantes nõ deberent consumere vices, hoc fuit actum merè in fauorem dictorum abbatissæ & decani, cùm cessarent impetrantes apostolici, non autẽ in fauorem impetrantium: igitur videtur quòd apostolici impetrantes debeant seruare ordinẽ vicissitudinis inter se, vt sic impetrantes ad collationem abbatis debeant solum in primis duabus vacationibus obtinere, quibus eis cessantibus abbatissa conferret vel præsentaret, & tertia. s. in qua cõferret vel præsentaret decanus debeãt habere impetrãtes ad collationem decani vel præsentationẽ, aliàs videretur sequi incõueniens, quod posset esse quòd impetrantes ad collationem abbatissæ semper obtinerent dictã ecclesiã, & impetrantes ad collationẽ decani nunquã possent eam obtinere, & sic suis gratijs frustrarẽtur, quod iniquũ videtur. Alij verò & maior pars tenuerũt, quòd imò impetrantes ad collationẽ seu præsentationẽ abbatissæ sint potiores: quia non est dubiũ quòd secundũ tenorẽ cõpositionis ista vice abbatissæ esset collatio vel præsentatio, si cessarent apostolici impetrãtes: ex quo secundũ cõpositionẽ duæ primæ vacationes non consumpserãt vicissitudinem abbatissæ: ergo impetrans ad eius collationẽ seu præsentationem debebit ecclesiam obtinere. Nec obstat, quod dictum est, quòd dicta clausula est apposita merè in fauorem abbatissæ & decani: quia licèt hoc factum fuerit, tamen per eam apparet, ad quem pertinere debeat collatio seu præsentatio, ergo cũ ad abbatissam hac vice pertineret, ex quo primæ duæ vacationes propter impetrantes non consumpserãt eius vicissitudines, impetrans ad eius collationem seu præsentationẽ obtinebit. Nec potest dici quòd impetrantes teneantur sequi ordinem dictarum vicissitudinũ, quia inferiores non potuerũt arctare Papam, nec eius impetrãtes ad illum vicissitudinis ordinem. Nec obstat præfatum inconueniens quod sequeretur: quia non est inconueniens aliquod, si impetrãtes ad collationem vel præsentationem abbatissæ semper obtineant, quandiu ad eam pertinere debeat collatio vel præsentatio, id est, quousque ipsa cessantibus impetrantibus apostolicis bis contulerit. Nam tunc etiam impetrantes ad collationem vel præsentationem decani semper obtinebunt quandiu ad decanum spectare debebit collatio vel præsentatio, quæ ad decanum spectare debebit, donec post abbatissam ipsẽ solus semel contulerit. Et istam opinionem maior pars dominorum secuta fuit: pro qua videtur facere quod no. Ioan. And. in Nouel. de præb. c. cum in illis: super verbo, vel præsentatione. & in c. si de beneficio. de præb. in Clem. pro hoc etiã facit, quia verba compositionis sunt repetitiua iuris seu potestatatis cõferendi: ergo non obstantibus vacationibus occupatis per impetrantes abbatissæ est repetita potestas conferendi. arg. l. si id annos. in prin. ff. quibus modis vsusfru. amitta. igitur impetrantes ad eius collationem obtinebunt, ex quo ipsa virtute repetitionis habet potestatem conferendi, &c.

SVMMARIA.

1 *Acceptatio & prouisio facta antè expeditionẽ literarum valent.*
2 *Executor antequam quis datus fuerit, si impetranti prouideat an teneat eius processus?*
3 *Executores dantur à Papa vel eius cancellaria quos impetrans nominauerit, si modò idonei sint.*

4 *Iurisdictio acquiritur ignoranti.*
5 *Executor non dicitur habere iurisdictionem nisi tempore præsentationis literarum.*

DECISIO IIII.

a 1 SIgnata a † supplicatione per Papam de gratia
ad collationem episcopi &c. vel de canonica-
tu sub expectatione præbendæ antequàm confi-
cerentur literæ, vacante vno beneficio, vel vna
præbenda cadente sub gratia expectans accepta-
uit, & per quendam decanum tanquam executo-
rem suum sibi fecit prouideri: & posteà etiã ante
confectionem literarum dictarum vel post, non
curo, Papa contulit illud beneficium seu præben
dam, si non foret in re alteri ius quæsitum. Tan-
dem primus expectans fecit confici literas super
gratia sua, & in his literis obtinuit executorem
eundem decanum, qui sibi prouiderat, quæ li-
teræ fuerunt confectæ sub data signatæ gratiæ,
& sic data literarum benè præcedit acceptationẽ,
2 & prouisionem: Quæritur † an dictæ accepta-
tio, & prouisio factæ ante confectionem litera-
rum, & sic antequam ille executor reuera esset
datus executor, vel sciret se datum executorem,
cùm nondum sibi essent literæ præsentatæ, imò
nec confectæ, valuerint, sic quòd per eas expe-
ctanti fuerit ius quæsitum & per consequens se-
cundus, cui Papa contulit, si non foret alteri ius
quæsitum, non habeat ius? Obtinui in palatio per
tres instantias, quòd valuerint acceptatio & pro-
uisio, ex quo datam literarum præcedit, & quia
datio executoris est potius accessoria ad grati-
am, & eius gratia. arg. de off. deleg. c. si super gra-
tia: ergo potius gratia iam satis est attendenda.
Item faciunt ad hoc notata per Arcbi. in procœ-
mio sexti libri. Item non obstat quòd reuera nõ-
dum dati erant executores, quia imò saltem de-
3 stinatione: quia † Papa seu eius cancellaria dabit
executores quos elegerit, dum tamen aliàs sint
idonei: igitur ex quo impetrans iam elegit illum
decanum vt idoneum, ex quo per eum tanquam
per executorem sibi petijt prouideri, ideò iam si-
bi ex destinatione Papæ reuera datus videbatur:
& quod patet, quia posteà eum dando ponit in
executoria datam signatæ gratiæ non datam ex-
peditionis seu confectionis vel bullationis lite-
rę: & sic nunc apparet retro ipsum habuisse pote-
4 statem & iurisdictionem, cum † iurisdictio acqui
ratur ignoranti, vt l. cæcus. ff. de iud. aliàs, si furi-
5 osus. Nec obstat si dicatur † quòd non habet exer
citiũ nisi à tempore præsentationis literarũ. argu.
de appel. c. super eo. quia iã sibi præsentatur per
partem verbo, & scit vel credit per eius assertionẽ
se executorem, ex quo pars eum elegit, & scit can
cellaria electum per eum positum in literis, & om
nia ista vera deteguntur posteà per realem exhi-
bitionem literarum. Contra istam opininnem
videtur quòd faciat quod no. Arch. de off. deleg.
c. si is cui. & de procu. c. is qui.

ADDITIONES.

a Signata. Vide Bom. in præfa. Reg. de non iudi. & iux. for. supp.

Acceptatio. Fel. in c. cùm te. col. penul. ver fallit. 4. de rescr. & in c. suscitatus. col. 7. ver. limita sanè partem. eo. Cassa. dec. 8. fo. 3. ver. nõ procedit. de rest. spo. & dec. 33. super reg. cancel.

SVMMARIA.

1 *Ordinarius an alteri committere possit, vt recipiat resignationem certi beneficij alicuius, & illud conferat cuidam alteri.*
2 *Ordinarius est minor legato.*
3 *Ordinariorum potestas lata est ad omnia prohibita de iure communi.*
4 *Legatis quare prohibitum est cõmissiones facere posse alijs de beneficijs vacantibus per resignationes.*

DECISIO V.

ORdinarius commisit † alicui, quòd cum 1
Titius vellet suum beneficiũ ex certis cau-
sis eum mouentibus resignare, reciperet illius re-
signationẽ, si causas veras & rationabiles reperi-
ret, & ea recepta cõferret illud beneficium cuidã
alteri. Quæritur an talis commissio de iure vale-
ar, & receptio resignationis, si aliás fuerit legiti-
ma ac collatio in virtute eiusdem commissionis
secutæ? Et quidam magni tenuerunt quòd nõ, per
c. constitutus. de cõces. præb. cum ibi notatis per
doctores, & per ea quæ notat Inn. in c. ex parte. 1.
de off. deleg. quia per talem concessionem aperi-
tur via ad beneficia vacatura, quod soli Papæ permit
titur, vt ibi notatur, & aliàs fieret contra conciliũ
generale. de conces. præb. c. 2. & hoc repræsentat
tex. in §. prohibemus. in c. deliberatione. de off.
leg. lib. 6. vbi hæc prohibentur legato: ergo mul-
tò fortius episcopo & ordinario, qui † est mi- 2
nor legato: & hanc opinionem ibi tenet Arch.
Et idem tenet in c. susceptum. in princ. de rescri.
libr. 6. Et pro hac parte quidam in diuersis causis
tulerunt sententias. Sed contra fuit determinatũ
in causa Dauid Marci: & in quibusdam alijs cau-
sis, in quibus etiam fuit obtentum per tres instan-
tias & sententias contrarium: scilicet quòd value-
rit commissio facta per ordinarium & collatio &
receptio resignationis virtute illius secutę: & hoc
propter potestatem ordinariam, quæ † est lata ad 3
omnia non prohibita de iure communi, nec per
talem commissionem fit contra concilium gene-
rale: quia cõcilium generale prohibet aperiri viã
ad vacatura, scilicet generaliter viã iniquam: per
quam veniret etiam modus vacandi per mortẽ,
vt cùm generaliter promittitur primũ beneficiũ
vacaturum, vel mandatur conferri, sub qua pro-
missione vel gratia veniret etiamsi vacaret per
mortem, & ideo non valet, quia sic posset capta-
ri mors aliena. sic loquitur c. 2. de concessio. præ-
ben. & c. constitutus. et c. ex parte: & ideo nul-
lus tali modo potest aperire viam ad vacatura ge
neraliter, nisi Papa: tamen in casu nostro non
committitur generaliter potestas conferẽdi quo-
uis modo vacet beneficium, sed duntaxat si
vacet beneficium per resignationem facien-
dam, sub quo modo cessat ratio concilij gene-
ralis, periculum captandæ mortis. Non obstat
c. de-

c.deliberatione. §. prohibemus, quia specialis prohibitio est in legato, cuius potestas restringenda
4 fuit: in quo finalis ratio fuit, ne † nimiũ absorbeatur potestas ordinariorum, quod fieret, si legati possent tales commissiones etiã de beneficijs vacãtibus per resignationẽ facere, iurisdictio aũt ordinaria in qua est quæstio, est potius amplianda. Nec obstat quòd ille textus reddit rationẽ ne aperiatur via ad vacatura cõtra cõciliũ generale: quia in ea ratione reddẽda errauerũt compilatores dictaminis. lib. 6. vt audiui recitari per quẽdam aduocatum, qui hoc audierat à quodã de cõpilatoribus: nã reuera vt prædictum est tunc demum fieret contra conciliũ generale, cũ generaliter via aperiretur, & taliter, quòd esset periculũ captandæ mortis alienæ, quòd non est in casu illius. §. nec in casu præmisso, vbi cõmissio restringitur ad vacationem per solam resignationem contingere debentem, qua re non ob. &c.

ADDITIO.

a Commisit. Staphi. de litt. grat. & iust. fol. 68. versic. Imo fortius.

SVMMARIA.

1 *Expectans an excludatur à prouiso per ordinariũ infra mensem ad acceptandum datum de beneficio cadenti sub eius gratia?*

2 *Papa vbi manum apposuit, videtur totum negotium ad se aduocare, & sic manus cuiuscunque inferioru ligare, si hoc expresserit. & nu. 3.*

4 *Papa an mandãdo simpliciter prouideri, vel aliàs disponi de certo beneficio vacanti videatur manum apponere?*

5 *Papa per solum mandatum de beneficio vacaturo non præsumitur velle incontinenti ligare manus inferioru, neque beneficium aliquod afficere. & nu. 6.*

7 *Gratia vbi fit de incerto vacaturo additur decretum incertum, quod demùm ligat, cùm deductum fuerit ad certitudinem per acceptationem.*

8 *Mensis appositio ante acceptationem ligat manus inferiorum.*

DECISIO VI.

1 INfra † mensem expectantis, & ante ipsius acceptarionem ordinarins, de facto contulit cuidam beneficium vacans & cadens in gratia expectantis, & ad illius, cui ordinarius cõtulit, supplicationem, Papa mandauit certis iudicibus, quòd illam collationem ordinariam authoritate apostolica confirmarent, si à die datæ literarum huiusmodi, nõ esset alteri ius quæsitum, tãdem ante confirmationem per eosdem iudices factam expectans acceptauit infra mensem, & sibi obtinuit prouideri, posteà verò dicti iudices ad collationem ordinariam cõfirmauerunt. Quæritur an talis confirmatio teneat, vel adiectus expectans cui ante confirmationem extiterat prouisum, post mandatum de confirmando à Papa emanatum sit potior, & sibi ante confirmationem fuerit ius quæsitum? Et videtur quòd confirmatio teneat, & quòd prouisio facta expectãti postquàm Papa apposuit manũ mandando cõfirmari collationẽ ordinarij nõ tenuerit: quia † per ta- 2
lem manus appositionem totum negotium ad se videtur aduocasse, & sic executorum expectan. & cuiuscunque inferioris manus fuerũt ligatæ. arg. c. vt nostrum, de appel. & de offi. leg. c. licèt. In
† oppositum videtur quòd non ligentur manus 3
cuiuscunque potestatem habentis cõferendi quòminus prouisio per eum facta teneat & valeat: per decre. quia cunctis. §. ex parte. ver. non sic. & ver. simpliciter, de conces. præb. libr. 6. nisi Papa exp resse beneficiũ suæ dispositioni reseruasset, vel decretum in tali mandato subiunxisset, vel aliàs expressè voluntatem suam insinuassent tales iudices quibus mandabatur reseruando beneficium suæ dispositioni vel interdicendo, vt ibidẽ cum ibi notatis per Arch. in versi. simpliciter: super verbo, exprimatur: & super verbo, insinuetur. & in eod. tit. c. si soli. & facit de præb. c. dilectus fi. intellectus, qui ita concor. cum c. inter cætera, in eod. tit. Et sic responderi potest ad rationes in oppositum, quia Papa non aliter videtur ad se aduocare negotiũ, nec manũ apponere, nisi exprimat, quòd nullus alius possit disponere, putà reseruando vel decernendo per præmissa nisi
† velles tenẽdo primam partem dicere, quòd imò 4
mandãdo simpliciter prouideri, vel aliàs disponi de certo beneficio vacãti videatur manum apponere etiam si aliàs non reseruat vel decernat. Et respõderi posset ad iura proximè in oppositũ allegata: quia omnia loquuntur vbi Papa mãdat prouideri de beneficio vacaturo vbi nõ est veri-
simile, quòd † per solum mandatum incontinen- 5
ti velit manus inferioris ligare, nec aliquod beneficiũ afficere etiã si de beneficio certo vacaturo hoc mandet, putà tali, illud nominando, vel primo vacaturo, sed non benè video rationem diuersitatis, quare non sit idem in vacantibus, quòd in vacaturo, cùm euenit casus vacationis, quia eadẽ est ratio, quare secundã partem de iure credo veriorem, & sic prouisio expectantis erit potior, & confirmatio non valebit ex quo prius expectanti
fuerat ius quæsitum. Audiui tamen † quòd in cã- 6
cellaria per solam manus appositionem Papæ, eo quòd signat supplicationem siue prouideat siue mandet prouideri, vel aliàs disposuit de vacanti vel etiam vacaturo certo, adeò vult affectum beneficium & clausas manus inferioris, quòd semper daret reseruationem cum decreto de die datæ signationis factæ per Papam, & tunc per illas clausulas reseruationis & decreti, negotium esset
planum & clarum: veruntamen cũ † gratia fit de 7
incerto vacaturo, vt puià, quòd duxerit acceptandum: dat decretũ incertũ, & super incerto quod demum ligat cùm deductum fuerit ad certitudinem per acceptationẽ, iuxtà decr. dudũ. de præb.
lib. 6. §. considerantes: nisi † apponeret certũ tem- 8
pus, puià mensem, quia tunc infra tempus etiam ante acceptationem ligaret manus aliorum, vt mensis appositio aliquid operaretur, vt in Clem. cùm ei quem, de concessio. præb.

SVMMARIA.

1 *Acceptatio facta ante purificationem gratia valet, si infra mensem postea purificetur, & verbo vel facto*

remouetur.

2 *Acceptatio beneficij non est nisi quadam declaratio.*

3 *Acceptatio facta ante euentum cõditionis an valeat in euentum conditionis?*

4 *Libertatis datio facta pendente optione eius cui legata est seruorum optio, valet in euentum, quo ille non optetur.*

5 *Conditio quæ apponitur in literis pauperum potius dirigitur ad prouisionem & eius effectum quàm ad acceptationem.*

6 *Petitio possessionis bonorum secundum tabulas factas ante euentum conditionis valet in euentum.*

7 *Debitum non dicitur ante euentũ conditionis, sed spes in debitum iri.*

8 *Acceptatio non debet esse fortioris efficacia quàm prouisio.*

9 *Prouisio tribuit ius in re.*

10 *Acceptatio tribuit ius ad rem.*

11 *Prouisio facta ante purificationem gratia an teneat?*

12 *Papa vbi studiosè aliquid mandat, tunc ordo litera est seruandus.*

DECISIO VII.

1 AN † acceptatio pauperis facta de beneficio
vacante, si de iure sibi debeatur ante purificationem postea factam infra mensem, valeat
absque eo quòd iterum nouiter acceptet? Et vi-
2 detur quòd valeat: quia † non est nisi declaratio
voluntatis, & ideo cùm eam non mutauerit & persistat in eadem, sibi sufficiat, dum tamen infra mensem purificetur conditio : pro hoc benè facit decre. quia cũctis. §. penul. ad fi. et c. ne captandæ. de concess. præb. lib. 6. vbi hodie alia forma est propter adiectionem mẽsis antequàm vacèt quis secundum formam illam potest acceptare primum vacaturum & ex causa secundum vel vlteriorem : & tamen ante vacationem poterat dici gratia eius conditionalis, scilicet si eo viuo vacaret beneficium. arg. l. hæres meus: secundo responsu. ff. de conditio. & demonstratio. Et si-
3 cut † ibi ante euentum conditionis facta acceptatio valet in euentum conditionis, ergo sic & hic.
4 pro hoc ff. de optio. leg. l. si cùm optio. vel † datio libertatis facta pendente optione eius, cui legata erat seruorum optio valet in euentum quo ille non optetur. Nec est opus quòd renouetur datio libertatis: per eundem modum facit l. legatarius §. fin. ff. de lega. 1. cum concordantijs suis.
5 Item † conditio quæ apponitur in literis pauperum potius dirigitur ad prouisionem & eius effectum quàm ad acceptationem. Item pro hoc benè facit de secund. tab. l. 2. §. si sub conditione: v-
6 bi † petitio possessionis bonorum secundum tabulas factas ante euentum valet in euentum: pro hoc benè facit ff. de testa. mili. in fraudem. §. testamentũ. ff. de leg. 3. l. 1. §. si filius. vbi si durauerit voluntas. ff. de officio proconsul. & leg. l. obseruare. §. final. versi. sed si ante. & ff. de nouatio. quoties. § 1. & ff. de solutio. sub conditione. In oppositum videtur quòd imò nõ valeat ante purificatam gratiam, nisi postcà renouetur verbo vel signo, vel facto ex quo postea apparet de eius animo. argu. ad hoc. de optio. lega. l. optione. & de lega. 1. Iulianus. & ff. quo. legato. l. 1. §. quod ait prætor. & ff. ad Trebellia. l. sed si autem. ibi. cùm dicit. Si ratam habeat à contrario sensu : pro hoc de secundum tabul. l. qui librum. §. testamentũ. ver. planè. & ff. de testa. mili. l. tribunus. pro hac parte videtur textus. ff. de acquirenda hæredita. l. is potest. & l. si quis extraneus. in prin. & l. hæres institutus. & ff. rem rat. habe. l. bonorum : & pro hoc etiam bene facit: quia acceptatio facta est per verbum præsentis temporis, si de iure sibi debeatur, & constat quod ante purificationem sibi
de iure non debeatur, cùm † ante euentum con- 7
ditionis non sit debitum, sed spes in debitum iri. arg. l. cedere diem. ff. de verborum signific. instit. de verborum obligat. §. ex conditionali. Item nõ
† debet esse maioris efficaciæ acceptatio quàm 8
prouisio: quòd patet, imò prouisio debet esse for-
tioris efficaciæ, cum per † eam tribuatur ius in re, 9
& † per acceptationem non, sed ad rem, vt in c. si 10
tibi. de præben. & per Archidiaconum & eod. tit. c. quodam. & de concessio. præb. c. fin. lib. 6. Cõ-
stat autem † quòd prouisio facta ante purificati- 11
onem gratiæ non valeret: quia esset facta contra ordinem literæ & mentem Papæ, qui studiosè primò ponit de purificatione conditionis, & demùm de prouisione: igitur, &c. argum. eorum quæ habentur de rescrip. c. cum dilecta. iunct. ibi
notatis per Compostella. ibi not. quod † quando 12
Papa mandat aliquid studiosè, quòd tunc ordo literæ seruandus est.

SVMMARIA.

1 *Impetrans secundus in data habens clausul. Anteferri, an præferatur primo in data qui acceptauit prius, licèt sibi non fecerit prouideri?*

2 *Clausul. Anteferri, an sit extendenda cõtra primos in data qui acceptauerunt ante confessionem gratia secundo impetranti facta?*

3 *Papa non præsumitur de facili tollere ius ad rem alterĩ quæsitum.*

4 *Ius ad rem tollitur quando de ipso mentio fit, aliàs nõ.*

5 *Clau. Anteferri, quomodo intelligitur effectus suos operari.*

DECISIO VIII.

VNus † Innocentianus, seu qui obtinuit gra- 1
tiam ab Inn. de canonicatu sub expectatione præbendæ in vna ecclesia, (viuo vel mortuo Inno. non curo) vacante quadam præbenda infra tempus debitum eam acceptauit, sed sibi nõ fecit prouideri: tãdem vnus qui impetrauerat post obitum Innocentij ab Vrbano Papa successore suo in consimili forma canonicatum in ecclesia sub expectatione præbendæ habeat tamen in gratia sua clausulam, Anteferri, eandem præbendã infra mẽsem à data gratiæ suæ acceptauit, quæritur quis eorum sit potior? Maior pars tenebat quòd
secundus Vrbaninus, qui † habebat clausulã, An- 2
teferri, non obstante acceptatione primi facta ante gratiam secundi, ex quo sibi non fuerat prouisum. Et aliàs allegabunt textum in c. quodam.

depræ.

de præb.lib.6. vbi propter clausulam, Antefer-
ri:positã in literis secũdi fuit impeditus primus,
quia prouisio sibi facta non valuit obstante de-
creto literarum secundi: & tamen primus habe-
bat ius ad præbendã antequam secundus haberet
gratiam, quia sibi debebatur præbẽda primò va-
catura. Nam ibi primus nec secundus non habe-
bant beneficium acceptandi quod apparet, & sic
afficiebatur præbenda acceptata. iuxta decre. si
postquàm. in fi.eod.tit.qua quidem prębendæ af-
fectione nõ obstante secundi gratia propter clau
sulam, Anteferri, impediuit ibi primum. Item e-
tiam hoc dicebãt propter clausulam illam appõ-
sitam in literis secundi, Non obstan. si aliqui apo-
stolica vel alia quauis authoritate in eadem eccle
sia sint recepti &c. seu si super prouisionibus sibi
faciendis de canonicatibus & præbendis in dictã
ecclesia speciales vel de beneficijs ecclesiasticis
etiam generales dictæ sedis vel legatorum eius li
teras impetrauerint, etiam si per easad inhibitio-
nem reseruationem & decretum vel aliàs quomo
dolibet sit processum, ergò etiamsi ad acceptatio-
nem. Et per illam clausulam Papa videtur volu-
isse anteferri secundum: etiam si primus Inno-
centianus acceptasset, & pro opinione prædicta
est expressè Io. And. in Nouel. extrà de rescrip. c.
causam. super gloss. Ioan. in fi. Tamen ego & duo
alij sustinebamus quòd primus esset potior, ex
quo acceptauerat antequã secundo fieret gratia:
cum clausula, Anteferri, non sit extendenda cõ-
tra primos qui acceptassent ante gratiã suã, quia
3 † nõ est verisimile Papam ius eorum ita ad rẽ sibi
appropriatam sicut appropriantur per acceptati-
onem voluisse tollere, nisi expressam de hoc fe-
cerit mentionem. Et pro hoc c. fin. de conces.
4 præbend. libr. 6. vbi per † reuocatoriã ideò tol-
litur ius ad rem, quia de hoc ibi fiebat mentio, ali-
às non tolleretur: pro hoc c. ex parte. de offic. de-
leg. de præbend. c. cum I. Magalon. Nec obstat c.
quodã. cùm ibi tempore gratiæ secundi præben-
da nondum vacabat, & sic certa præbenda
tunc determinata non erat affecta pro primo,
nec ad eam ius ad rem acquisitum, hic in casu
nostro ante gratiam Vrbani factam secundo
cum clausula, Anteferri iam vacabat præbenda
per primum acceptata: & ideo specialiter & de-
terminatè affecta, & ad eã primo fuerat ius quæ-
situm non obstante prædicta clausula, Vel aliàs
5 quomodolibet sit processum: quia † intelligitur
per executores non per partem seu impetran-
tem certam præbendam vacantem acceptantem,
& ideo illa clausula debet sortiri vires suas in be-
neficijs nunc vacaturis, vel si nunc vacant,
quæ tamen nondum fuerunt acceptata, nec
per acceptationem alteri quodammodo appro-
priata.

EPITOME.

Articuli concernentes petitorium producti ex parte Rei per ordinarium secundo loco prouisi an sint admittendi contra apostolicum expectantem agentem suspẽso petitorio restitutorio, qui primo receptus fuit sub conditione ad possessionem, si sibi deberetur.

SVMMARIA.

1 *Apostolicus receptus ad possessionem sub conditione si sibi debeatur, & non aliàs, purè receptus censetur.*

2 *Possessio & acceptatio possunt acquiri sub conditione, qua deficiente nihil acquiritur.*

3 *Conditio quæ inhæret actui & est de substantia & natura eius, non suspendit acquisitionem possessionis.*

DECISIO IX.

QVidam † expectans apostolicus accepta- 1
uit præbendam, & fecit sibi prouideri, & in
possessionem induci: & prouisus inductus & ad
rem receptus fuit sub conditione, si de iure sibi
deberetur, & saluo iure cuiuslibet alterius, & nõ
aliàs. Posteà quidam ordinarius etiã eodem mo-
do receptus fuit & in possessionem inductus. Pri
mus reputãs se spoliatum agit possessorio, petens
se restitui, & suspendit petitorium: secundus or-
dinarius qui possidet, dat de iure suo & non de iu
re primi, dicitur per apostolicum sibi quòd non
potest, nec eius articuli essent admittendi obstan-
te suspensione petitorij, quia illi articuli concer-
nunt petitoriũ: ordinarius respondet quòd imò
potest, & quòd eius articuli sunt admittendi, ex
quo ipse apostolicus non habuit possessionẽ pu-
rè, sed sub conditione, si de iure sibi deberetur,
& saluo iure alterius, & ideo cessante illa condi-
tione non possedit, & ideo eius articuli concer-
nentes petitorium, per quos detegetur non ius
quæsitum, & per consequens ipsum non habuisse
possessionem deficiente conditione sub qua eam
adeptus fuit: cum sint exclusorij possessorij per
eũ intentati, sunt admittẽdi. Sed nũquid benè di-
cat ordinarius? Videtur dicendũ quòd sic, quia
† possessio, traditio, & acceptatio possunt acquiri 2
& fieri sub conditione, vt ff. de acqui. posses. qui
absenti. extrà, de restitu. spol. olim. qua deficiẽte
nihil acquiritur ex tali actu conditionali, vt ibi,
pro hoc benè faciũt notata per Ioan. And in No-
uel. in c. 2. de electio. libr. 6. super tex. in magna
glosa, quæ est super verbo, electo. & est penulti-
ma. Sed potius videtur dicendũ contrà: quia dicta
† conditio inhærebat actui, & erat de substantia 3
& natura sua, & ideò non videtur quòd suspẽdat
acquisitionem possessionis. argu. l. conditiones
quæ extrinsecus. ff. de conditio. & demonst. & ff.
de lon. tempo. præscript. l. 3. cum concord. licèt
in euentum resoluatur.

DECISIO X.

Similis est deci. 49. de conces. præb. in antiq.

SVMMARIA.

1 *Clausu. Anteferri, est præseruatiua gratiæ alterius concurrentis.*

2 *Canonica ecclesia tenetur respondere de distributionibus quotidianis.*

3 *Collator habet prouidere de præbenda recepto in canonia.*

4 *Litera impetrata per aliquem non habentes clau. non obstant. quòd pro alio scripserimus: non præiudicant*

recepto in canonicum sub expectatione præbendæ.

5 *Receptio sola in canonicum quæ est possibilis sortiri effectum est impeditiua secundarum literarum.*

6 *Initium & originalis causa attenditur.*

7 *Surrogatum in locum alterius eius naturam sortitur.*

8 *Præbenda est accessio canonicatus non contra.*

9 *Canonicatus habet se ad præbendam, sicut mater ad filiam.*

10 *Præbenda oritur ex canonia, sicut ex matre filia.*

11 *Canonia parit præbendam, sicut obligatio actionem.*

12 *Clausu. Anteferri, habet præseruare gratiam concurrentem.*

13 *Decretum Papæ de non prouidendo nisi vni, si reperiatur appositum in gratijs æqualibus factis diuersis, an ad solam prouisionem præbendarum restringatur., & non canonicatuum?*

14 *Iura sunt potius concordanda quàm quòd vnum aliud tollat vel corrigat.*

15 *Declaratoria verba de non prouidendo nisi vni, in dubio intelligenda sunt cum effectu, scilicet de prouisione effectuali.*

16 *Canonicus supernumerarius etiam de mandato Papæ receptus non habet distributiones quotidianas.*

DECISIO XI.

2 PApa † Innocentius sextus fecit gratiam primo anno pontificatus sui. IX. Kalendas Februarij Regi Franciæ quòd posset nominare, LX. personas idoneas in LX. ecclesijs regni sui mãdando certis executoribus quòd illis per eum nominandis statim conferrent in illis ecclesijs canonicatus, & statim reseruarent præbendas vacantes vel vacaturas, quas illi per se vel alios infra mensem ducerent acceptandas, de quibus sibi posteà prouiderent, & quòd gratia eis prodesset ac si à datia huiusmodi gratiæ factæ Regi ipsemet Papa eis canonicatus contulisset, & præbendas huiusmodi reseruasset, & cum alijs non obstantibus & clausulis consuetis apponi in gratijs impetrantium, quibus Papa statim confert canonicatus. Item sub eadem data consimilem gratiam fecit dominæ Reginæ Frãcię & Nauarræ viduæ de viginti personis per eam in viginti ecclesijs dicti regni nominandis. Item consimilem reginæ Ioannę vxori regis de alijs viginti personis. Item consimilem gratiam fecit Regi Nauariæ de alijs viginti personis in eodem regno Franciæ nominandis & sub eadem data. Posteà eodem anno primo Kalendas Aprilis Papa ampliauit gratiam regi Franciæ de alijs quadraginta personis per eum nominandis sub his verbis. Nos igitur eiusdem regis quantum cum Deo possumus precibus inclinati præfatis sexaginta personis quadraginta adijcimus fraternitati vestræ scilicet executoribus per apostolica scripta mandamus, &c. mandato vt in primis literis de sexaginta & sub eadem forma & cum eisdem clausulis & non obstan. excepto quòd hæc secunda gratia de quadraginta fuit restricta ad duas prouincias duntaxat, scilicet Senonensem & Remensem infra quas potest rex in quadraginta ecclesijs nomioare. Posteà idem Papa de anno quarto pontificatus sui concessit quòd omnes & singuli per ipsum Frãciæ regem in eisdem ecclesijs vsque ad prætaxatum numerum in primis literis scilicet de sexaginta personis sibi concessia vigore ipsarum literarum aliàs nominatis & imposterum nominandis in assecutione canonicatuum collatorum eis ac præbendarum acceptatarum per eos ac procuratores suos in eisdem ecclesijs iuxta formam literarum suarũ alijs quibuscunque per regem Nauarræ & reginas aut aliquem ipsorum eisdem ecclesijs prius etiam nominatis, dummodo non esset eis in eisdem canonicatibus & præbendis tempore datæ literarum declarationis vel cõcessionis huiusmodi in re, specialiter ius quæsitum quibuscunque constitutionibus apostolicis & alijs contrarijs nequaquam obstan. præferrentur. Postremò idem Papa põtificatus sui anno sexto declarauit quòd suæ intentionis extitit & extabat, quòd in nulla ipsarum ecclesiarum posset vigore dictarum literarum scilicet primarum sub eadem data Regi Franciæ & reginis & Regi Nauarræ concessarum nisi vni personæ duntaxat aliquatenus prouideri decernendo irritum &c. si secus super his &c. esset hactenus contingeret in posterum attentari. His suppositis contigit in facto quod virtute primarum literarum de lx. personis rex Frãciæ nominauit quendam Mattheum Guariti in ecclesia Parisiensi anno liiij. xxv. Februarij cui præmissa examinatione fuit per executoré deputatum in gratia regis prouisum de canonicatu & reseruata præbenda vacatura quam duceret acceptandam, & receptus in canonicum per capitulum & in fratrem stallo in choro & loco in capitulo sibi assignatis & ille Mattheus posteà vacante quadam præbenda per obitum cuiusdam Dionysij, reseruata tamen acceptauit eam ignorans reseruationem, & de ea sibi obtinuit prouideri & & in pacificam possessionem induci, veruntamẽ cùm cognouit eam reseruatam rex supplicauit Papæ pro eo narrando de præmissa reseruatione per eum virtute gratiæ de eo factæ & de prouisione canonicatus receptione acceptationis & prouisione ac in possessionem inductione præbẽ. prędictis subsecutis quòd de illa præbenda sibi prouideret, Papa verò regis contemplatione ac præmissorum & meritorum suorum intuitu narrata reseruatione, & quomodo ea obstan. & eius decreto acceptatio illius præbendę & prouisio subsecuta viribus non subsistat, & quòd nullus ea vice pręter ipsum de illa prębenda potuerat disponere, contulit sibi illam pręhendam tanquam reseruatam non conferendo aliàs sibi de nouo canonicatum. Regina verò Francię virtute suę gratię anteà de anno. liij. xxv. Iulij in eadem ecclesia Parisien. nominauit quendam Aegidium de trãslato cui etiam erat prouisum de canonicatu per executorem & reseruata pro eo vacatura pręben da &c. & receptus per capitulum. Sed quia tempore quo rex nominauit Mattheum prædictum dicto Aegidio non erat in aliqua prębenda ius quęsitum, ipse Matthęus nominatus per regem erat dicto Aegidio præferendus propter gratiam pręd ictam, nominatis nominandis per regem cęteris pręferendis. Item etiam idem rex Francię de anno prędicto liij. & xxiij. Februarij nominauerat

rat virtute suæ gratię, ampliatiuè scilicèt de.LX. personis in eadem ecclesia Parisiensi quendam Raynaldum in Raigaeo, cui etiam per executores fuit prouisum de canonicatu, & ad illum recepta & reseruata pro eo vacatura præbenda. Tādem de anno lviij. vacāte præbenda vna per mortem cuiusdam D. decural. infrà mensem tam dictus Aegidius nominatus per reginam quàm etiam dominus Raynaldus virtute suæ gratiæ de lx. personis nominatus per Regem eam acceptauerunt, & de ea sibi prouideri obtinuerunt, & ad eam simul sunt recepti per capitulum cum protestationibus consuetis. Quæritur quis eorum sit potior. Fuit coram me disceptatum in tertia instantia, quia pro Raynaldo fuerat lata vna sententia in partibus, & hic in curia fuit reuocata & lata alia pro Aegidio & causa vertebatur coram me in tertia: dicebatur pro parte Raynaldi quòd ipse erat potior, quia licèt Aegidius & gratia Reginæ, virtute cuius fuit nominatus præcederet eum in data, qui fuit nominatus per Regem virtute gratiæ secundæ concessæ Regi de xl. sub posteriori data, tamen nominatio Aegidij facta per Reginam, nec prouisio de canonicatu sibi facta, nec inde subsecuta valebant nec valere poterant, quia Rex nominauerat Matthæum virtute primæ gratię concurrentis cum gratia Reginæ in data: & quia tunc nondum erat ius quæsitum Aegidio nominato per Reginam in præbenda Matthæus sibi præferri debuit propter gratiam factam Regi, quòd nominati per eum præferrentur: & quia declaratoria sequens per quam Papa declarauit, quòd non posset prouideri nisi vni, habuit decretum decernens irritum, &c. apparet quòd quicquid factum fieret per Reginam vel executorem gratiæ suæ de Aegidio fuit nullum seu irritum & innane, quantum ad canonicatum & præbendam in ecclesia Parisiensi in qua Rex nominauit Matthęum: nominatio enim Regis facta de Matthæo & prouisio canonicatus sibi facta & eius receptio fuerunt ab initio validæ & potuerunt habere effectum quóad assecutionem præbendæ, imò & habuerunt sicut & infrà dicetur: igitur statim decretum prædictum appositum super declaratoria prædicta de non prouidendo nisi vni, fortitum fuit effectum & vires suas: igitur nominatio & prouisio facta de Aegidio & sibi in ecclesia Parisiensi vbi Rex nominauit, non valuerunt obstante decreto etiamsi posteà desierint posse habere effectum quóad præbendam, putà quia Matthæus aliundè eam assequeretur, & non virtute nominationis Regiæ, vel putà quia renunciasset nominationi & gratiæ suæ. Sufficit enim ad rumpendum seu tollendum vel impediēdum nominationem Reginæ & inde secuta, quòd nominatio Matthæi ab initio fuit valida & prouisio de canonicatu sibi facta & eius receptio potuerit fortiri effectum quoad prębendam etiam si posteà deduceremad casum quo non posset. Institut. quib. mod. testament. infirme. §. posteriore. ff. de iniust. rupt. & irrito testament. l. 1. & 3 §. ex his verbis. versicu. sed & si constante. ff. de hæredibus instituend. l. pater filio. Ad idem ff. de testament. milit. l. codicillis. §. fin. Et pro hac parte quòd decretum appositum super pręmissa declaratoria coniunctim cum gratia, per quam nominatus per Regem præferri debuit, habeat vires & impediat nominationem Reginæ, & liget manus exécutoris eius ex quo Rex nominauit, & eius nominato fuit prouisum de canonicatu, quę prouisio ab initio fuit valida, & effectum sortiri potuit quóad præbendam etiamsi posteà deducatur ad casum in quo non posset videri casus: in c. quodam. de præbend. libro sexto. Ex quo enim nominauit Rex & eius nominato fuit prouisum de canonicatu, & ille habuit prælationis prerogatiuam propter gratiam de nominatis per Regem pręferendis, videtur quòd nominatus per Reginam quę concurrebat in gratia cum Rege penitus careat impetratione propter declaratoriam, de non prouidendo nisi vni, & eius decretum. argumento c. duobus. extrà, de rescriptis. libro sexto. in final. vbi dicit. Quo electo alius omninò careat impetratis: quę clausula secundum gloss. etiam refertur ad primum & secundum dictum illius c. duobus: maximè quia declaratoria prędicta habet verba multum generalia, imò vniuersalia seu vniuersalibus ęquipollentia: videlicèt quòd in nulla ecclesiarum ipsarum etiam nisi vni personę duntaxat, aliquatenus valeat prouideri, quę equipollet huic: nullatenus, igitur videtur negare nedum prouisionem prębendę, imò & prouisionem canonicatus, vt omnia negent: quia qui omne vel nihil dicit, nihil &c. & plus negat negatio &c. vt ff. de rebus dubijs. l. si is qui ducenta. §. verùm. & l. hoc genus. ff. de conditione & demonstratione: maximè quia in narratione facta in illa declaratoria Papa narrando de gratijs prædictis Regibus & Reginis concessis, dixit & narrauerat principaliter de prouisione canonicatuum, quo modo mandauerat executoribus, quòd nominatis per eos in singulis ecclesijs de canonicatibus prouiderent, & præbendas vacantes vel vacaturas, quas ibi ducerent acceptandas, reseruarent, de quibus eis posteà prouiderent, &c. Et posteà concludit quomodo suæ intentionis fuit & erat quòd nisi vni in nulla ecclesiarum posset aliquatenus prouideri: igitur benè apparet quòd Papa hoc intellexit etiam de prouisione canonicatus, de qua principaliter narrauerat & executoribus mandauerat, præsertim propter rationem propter quam dicit se huiusmodi intentionis fuisse, scilicet ne ecclesiæ grauarentur. Constat enim quod per solam prouisionem canonicatus quæ ab initio est vtilis, ecclesia seu collator præbendæ est grauatus. Ecclesia † enim 2
videtur grauata, quia tali canonico habet de quotidianis distributionibus respondere: iuxtà not. per Inno. & Comp. in c. cum M. Ferrarien. de cōstit. etiam collator est grauatus, quia † necessè 3
habet sibi respondere & prouidere de præbenda, vt de præbend. c. relatum. et c. dilectus. melius eod. tit. c. si clericus. libro 6. pro tāto † si receptus 4
est aliquis in canonicum sub expectatione præbendæ non valét literæ impetratæ per aliquem alium sine clausula, Non obstā. quod pro alio scri

 pserimus,

pferimus:quia per primam receptionem ad so-
lum canonicatum,licèt adhuc nō hsbuerit præ-
bendam,ecclefia reputatur grauata feu cullator,
hoc folo infpecto quod eft fibi obligata ad pro-
uidendum de præbenda vacatura, vel de qua fe
offerret facultas, licèt multa poffint contingere
interim propter quæ illa obligatio non fortire-
5 tur effectum , fed ad minus † fola receptio quæ
eft poffibilis fortiri effectum eft impeditiua fe-
cundarum literarum, vt not.Hoftien.de refcrip.
c.mandatum. & recitat Ioann. Andr. in dict. c.
duobus.in fin.primæ gloff,igitur &c. Hæc fola
nominatio Regis facta Matthæo & prouifio de
canonicatu & eius receptio inde fecutæ virtute
prædictæ declaratoriæ & eius decreti , impediāt
& nominationem Reginæ,& inde fecuta, ex quo
nominatio per regem gaudent prærogatiua præ-
lationis.Item etiam cōftat,quod nominatio Re-
gis facta de Matthæo & eius prouifio & rece-
ptio ad canonicatum fuit fortita effectum,etiam
quóad præbendam, quia vt præmiffi in themate
quæftionis.Matthæus præbendam Dionyfij ac-
ceptauit,& de ea fibi obtinuit prouideri, & in e-
ius pacificam poffeffionem induci : & quamuis
illa fuiffet referuata, Papa cum narratione præ-
miffa abfq; noua prouifione de canonicatu quafi
innitens primę prouifioni virtute nominationis
regiæ fibi factæ de canonicatu & contemplatio-
ne feu intuitu præmifforum de illa præbenda fi-
bi prouidit,quafi potius volens exequi & perfi-
cere nominationem Regis , & receptionem feu
prouifionem de canonicatu in virtute illius no-
minationis fubfequent.quàm nouam facere:igi-
tur illa prouifio præbendæ potius debet attribui
nominationi regiæ & prouifioni virtute eius gra-
tiæ de canonicatu factæ quàm nouæ gratiæ Papæ,
ex quo contemplatione primæ gratiæ regiæ & in-
de fecutorum Papa prouidit de illa prębenda re-
feruata, & quafi gratia perfectione & executio-
ne illius.argumen.ff.de noua.l.cùm enim.extrà,
de refcript.c.conftitutus. faciunt iura commu-
nia de legat.l.fed fi plures.§ in arrogato.cum cō-
cord.de dote præle.l.cùm quis.verficu. fi nam.&
fi quis de procura.l.qui proprio.§ procurator.
vt in cæteris.de actio.emp.l.fi quis feruum.Item
6 † quia infpicitur potius originalis caufa & ini-
tium.argumen.ff.de donat.l. qui id.cum cōcor.
Item quia prouifio facta Matthæo per Papam de
præbenda referuata intuitu præmifforum vide-
tur potius referuata in locum prouifionis fibi fa-
7 ctæ per executores regios,igitur &c.quia † quòd
furrogatur in locum alterius eius naturam for-
titur.ff.fi quis cau.l.fi eum §.qui iniuriarum. &
ff.vt lega.nn.caue.l.1.§.fi debitor. cum concor.
& videtur effe propter confequentiam & feque-
lam nomination. regiæ. igitur ei attribuendum
eft.argumen.ff.de feud.l. 2.& per not.per Ber.de
confti.c.cùm acceffiffent. Et quafi videtur de
appendicijs illius.facit ff.de acquir. hæredit.l. fi
quis hæres inftitutus: & in canonicatu virtute no
minationis regię per Matthæum obtentæ funda-
to:quod patet.quia Papa non contulit fibi noui-
ter canonicatum,fed fibi canonico facto virtute
nominationis regiæ contulit præbendam, igitur
trahitur ad fundamentum fuum argumen.Inftit.
de rerum diui.§. cùm in fuo.& §. ex aduerfo. cū
concord.Et illi canonicatui tanquam principa-
li ifta prouifio præbendæ videtur accedere:quia
† præbenda eft acceffio canonicatus , & non e- 8
contra. argumen.d.c. relatum. et c.fi clericus.
de præbend. Canonicatus † etiam fe habet ad 9
præbendam ficut mater ad filiam. ex canonia
† enim ficut ex matre oritur præbenda, ficut filia, 10
vt not.Hoftien.in fum.de præben §.1.cum iunb.
ibi alleg.hoc idem no. Guil.de mōte Laud. eod.
titu.c.fi iuxta.in Clem.parit † enim canonia præ- 11
bendam ficut obligatio actionem.de procur.l.fi
cet.§.ea obligatio Si igitur vt probatū eft ex præ-
miffis,gratia regis feu eius nominatio & inde fe-
cuta in eius virtute cenfentur fortiri effectum e-
tiam quóad præbendam, videtur quòd vlterius
in eadem ecclefia virtute nominationis Reginæ
nec gratiæ fuæ nequeat Aegidio de præbēda pro-
uideri,& fic ftabit gratia Raynaldi feu nomina-
tio in virtute fecundæ gratiæ de quadraginta re-
gi factæ ampliatiuè de eo factæ & prouifionis &
receptionis inde fecutorum virtute cuius potuit
benè in eadem Parifiēfi ecclefia nominari: & pro
hac parte fuit lata fententia Parifijs: pro parte ta-
men Aegidij nominati per Reginam fuit lata hic
in curia,contraria fentētia,quia prius erat in data
ex gratia Reginæ & virtute cuius fuit nomina-
tus,& ad canonicatum receptus, quare debet ef-
fe potior, nifi nominatio Matthæi per regem fa-
cta virtute primæ gratiæ concurrentis in data cū
gratia reginæ & alia gratia de præferendis nomi-
natis per regem, & præmiffa declaratoria quòd
non prouideatur nifi vni, fibi obftent.Sed ad vi-
dendum & declarandum quòd præmiffa fibi nō
obftent. Aduertendū eft quòd declaratoria per
quam Papa declarauit quòd non poffit prouide-
ri nifi vni, debet intelligi de prouifione cano-
nicatus , quod declaro fic: quia fi intelligeretur
quòd nō poffit prouideri de canonicatu, directo
contrariaretur illi conceffioni quam Papa fecit
de nominato per regem præferendo,quod patet
quia per illam conceffionem prælationis Papa
non intēdebat nominationes aliorum in eadem
ecclefia excludere,fed potius præferuare,licèt in
affecutione pręb endæ voluerit regios præferri:
virtus † enim claufulę, Anteferri,habet præfer- 12
uare gratiam concurrentem, vt not.Ioann.And.
in Nouel.in dict.c. duobus.in fin. eorum quæ
nut.fuper tex. Et fi † ifta declaratio de non pro- 13
uidendo nifi vni, & eius decretum intelligeretur
de prouifione canonicatuum,in totum gratiæ a-
liorum excluderentur, & fic effet Papa contrari-
us fibi ipfi:quia fi ab initio fuit intentionis quòd
non poffet in eadem ecclefia prouideri etiam de
canonicatu nifi vni,prout feciffe innuit declara-
toria, fi fic intelligatur poftea dicendo quòd no-
minati per Regem præferantur , per quæ verba
videntur præferuari gratię aliorum , vt prędi-
xi,aliàs fi non poffent dici præferri, fed folū ad-
mitti,Papa effet fibi contrarius:quia illa concef-
fio de regijs pręferēdis nominans per alios , de-
bet intelligi de eadem ecclefia : quia fruftra hoc
cōcederetur quóad nominatos per alios in alijs
ecclefijs.

ecclesijs: & sic nominationes aliorum etiam factas in eadem ecclesia Papa præseruabat per primam clausulam prælation. argumen. præmissor. Ne igitur ista concessio prælationis regiorum quæ etiam ex sui natura seu virtute est præseruatiua gratiæ & nominationis aliorum, etiam in eadem ecclesia in totum contrariaretur: igitur prædicta declaratoria de non prouidendo nisi vni, & eius decreto concordemus eas & restringamus io dubio declaratoriam illam de non prouidendo nisi vni ad solam prouisionem præbendæ, & non ad prouisionem canonicatuum: imò quóad prouisionem canonicatuum saluemus præmissam concessionem prælationis regiorum, quæ fuit conseruatiua & præseruatiua gratiæ & nominationis aliorum. Et dicamus quòd nominationes omnium tam regum quàm reginarum & prouisiones canonicatuum in eadem ecclesia nihil obtinebunt, imò ratro omnia de eis facta censebuntur irrita, quòd propter declaratoriam de non prouidendo nisi vni, & eius decretum, quod tunc, cùm nominatus per regem assequitur præbendam, incipit sortiri vires suas, & irritat etiam hactenus attentata, sed si nominatus per regem desinat posse cõsequi præbendam virtute suæ nominationis: putà quia aliundè eam assequatur, vel ante assecutionem moriatur, vel gratiæ renuntiet, vel aliàs efficiatur inhabilis, tunc quia nominatio facta per alios seu eorum alterum tenuit, & prouisio de canonicatu, & receptio inde secuta, benè poterit alter denominatus per eos assequi præbendam posteà vacantem nulli alteri nominato per regem debitam. Et in hoc effectu illius præseruationis gratiæ seu nominationis aliorum inductæ sub virtute gratiæ prælationis factæ regi, quæ est aliorum præseruatiua, vt prædixi. Et quod conuenientius sic sit intelligenda dicta declaratoria, quòd loquatnr de prouisione præbendarum non facienda nisi vni, & non de prouisione canonicatuum: probatur, quia per istum intellectum nos concordamus eam cum præmissa concessione prælationis, quæ aliàs sibi in totum esset contraria: quod facere
14 debemus, sicut † etiam in iuribus, quæ sunt potius concordantia, quàm quòd vnum in totum aliud tollat vel corrigat. C. de inofficiosis dotibus, l. 1. & extrà, de electionibus. c. cùm expediat. Per hoc etiam quantum pono intellectum declaratoriæ possumus saluare gratias seu nominationes aliorum, & damus eis effectum quem eis dare possumus sine quocunque præiudicio regiorum: quia in casu, quo illi habere non potuerunt, dicimus illos seu eorum alterum posse habere, & non aliàs, quòd in dubio facere debemus, & non interpretari vt in totum pereant sine commodo regiorum. argumento. l. quoties. ff. de rebus dubijs. Item per hoc saluatur quòd ecclesiæ non grauantur, quia effectualiter non prouidetur nisi vni, nec collatores præbendarum grauantur, quia reuera non potest virtute dictarum gratiarum prouideri nisi vni: igitur iste intellectus sit potius amplectendus quàm alius, per quem includeremus contrarietatem in mente Papæ, & induceremus correctionem seu annullationem gratiæ præseruatiuæ aliorum, & in nullo plus faueremus regijs, nec ecclesijs, nec collatoribus grauatis, fauore quorum præmissa erant concessa & declarata. Item etiam probatur alia ratione: quia † verba declaratoriæ de non prouidendo 15
nisi vni, io dubio intelligenda sunt cùm effectu: scilicet de prouisione effectuali, per quam quis assequitur præbendam, argumento ff. quod quisque ioris. l. 1. §. hæc verba. extrà, de eo qui mittitur in possessionem. c. primò, cum concordantib. Et per hoc satis patet responsio ad oppositas rationes: quia cum Matthæus virtute nominationis regiæ nõ fuerit assecutus præbendam, sed virtute nouæ prouisionis & gratiæ sibi factæ per Papam tanquam de reseruata, & sic postquam aliundè assecutus est eam, desijt eam amodo posse habere in eadem ecclesia virtute nominationis regiæ: sequitur quòd nominatio Aegidij facta per reginam, & inde secuta possunt sortiri effectum, & quòd eius virtute Aegidius possit assequi præbendam istam posteà vacantem nulli alteri nominato per regem virtute primarum literarum debitam. Nec obstat quòd in oppositum dicitur, quòd ex quo nominatio Regis facta de Matthæo, & prouisio de canonicatu sibi facta tenuit decretum declaratoriæ incepit habere vires, & ligauit manus Reginæ: quia non est verum quòd declaratoria non impediebat duntaxàt, nisi prouisionem faciendam de præbenda, & ideò eius decretum non ligabat donec vacaret præbenda, quæ nominatio per regem esset debita, & quam ipse vellet statim: igitur sicut per Regem nominatus aliundè fuit assecutus præbendam, & desijt eam posse habere ex nominatione Regis, nominatio Reginæ incepit habere vires. Non obstat. §. posteriore: nec concordan. quia ibi per secundum testamentum ab initio ex mente testantis tollebatur primum, quia ambo valere de iure non poterant, & ideo ex quo semel ruptum est, non potest vires resumere, licèt secundum desinat habere vires, argumen. ff. de solut. l. qui res. §. aream. hic verò vtraque nominatio Regis & Reginæ simul valere poterant, & ex mente Papæ valere debebant, quam mentem innuit gratia seu concessio prælationis factæ Regi, quæ importat priuationem gratiæ & nominationem regalium, vt prædixi, licèt alter duntaxat quóad assecutionem præbendæ posset sortiri effectum, & ideo statim cùm altera semel habuit effectum assecutionis præbendæ altera tolletur, & irritabitur omninò: & tunc benè dico quod non resumeret amplius vires, ex quo semel irritata erit & licèt altera, quæ habuit effectum semel habitum, vt concludunt iura illa. Non obstat c. quodam: quia ibi secundus qui habebat clausulam, Anteferri, & decretum in eius fauorem appositum, benè poterat acceptare, & fatere sibi prouideri tempore, quo prius acceptauit, & fecit sibi prouideri: & idem eius decretum tunc impediuit & ligauit manus primi. Hic verò tempore, quo Reginæ nominauit decretum declarato-

claratoriè non ligauit manus eius, nec executorum nominato suo prouidendum de canonicatu, quia solùm erat appolitum illud decretum contra prouisionem faciendam de præbenda vt prædixi, & non contra prouisionem faciendam de canonicatu. Tempore autem quo vacauit præbenda nominatus per Regem, quia alius sibi præferendus erat, non poterat acceptare præbendam istam, quia iam habebat aliam, scilicet reseruatam per Papam sibi collatam, & Ideo cũ non posset eam acceptare decretum ei non proficeret, & ideo non ligat manus nominati per Reginam, quia tunc demum decretum debebat sortiri effectum cõtra nominatum per Reginam cũ vacante præbenda nominatus per Regem poterat admitti ad præbendam, & per eius admissionem ecclesia grauari, aliàs non vt prædixi. Non obst. c. duobus. vbi altero admisso etiam ad canonicatum vel literas præsentante, vel per c. elect. alter concurren. omninò caret impetratis. Quia illud verum, si admissus non habebat clausulã, Anteferri, per quam si eam haberet, præseruaretur gratia alterius, vt postcà admitti posset. Hic verò regij habebant clausulam, Anteferri, & ideo cùm præseruarentur gratiæ aliorum propter solam admissionem ad canonicatũ nominati per Regem non tollebatur effectus, donec videretur an regius virtute suæ nominationis assequeretur præbendam? Non obst. generalitas verborum declaratoriæ, quia restringenda est propter implicitam mentionem Papæ in alia gratia prælationis, quæ aliàs tacitè præseruabat, & propter rationem supradictam. Non obstabat quod per receptionem ad canonicatum nominari per Regẽ ecclesia fuit grauata: quia illud grauamen antequàm vacaret præbenda de qua agitur, fuit sublatum, quia cum habuit præbendam reseruatam, habuit alium canonicatum, scilicet illum, qui erat annexus præbendę statutus de numero in ecclesia, qui erat perpetuus, & desijt habere illum canonicatum, quem virtute nominationis regiæ habuerat supra numerum, vt notatur per Guliel. de monte Lau. de præbend. c. si iuxta. in Clem, quia ille canonicatus, qui prius habebatur supra numerum extinguitur, vt not. Ber. in c. dilectus, 2. de præb. item per solam receptionem in canonicum ecclesia non potuit dici grauata, nisi propter spem assequendi præbendam, quæ spes sublata est cùm aliundè eam assequitur, nec sola receptio in canonicum super numerũ facta ex cau-
16 sa necessaria, putà de mandato † Papæ grauat ecclesiam, nec sibi prouidendum est etiam de distributionibus quotidianis, vt notat Ioan. Andr. in Nouel. in d. c. cùm inferior, &c.

De Rebus ecclesiæ non alienandis.

SVMMARIA.

1 *Vnio tractatum non requirit.*
2 *Vnio censetur alienatio.*
3 *Beneficiorum sectio est odiosa.*
4 *Vnio præsumitur rectè facta, maximè si sit antiqua.*
5 *Vnio probata falsa causa propter quam fuit facta, infringetur.*

DECISIO I.

VTrùm † in vnione [a] requiratur tracta- 1
tus sicut in alienatione, cùm † alienatio a
censeatur, vt in c. tua. de his quæ fiunt 2
a maio. parte c. vbi videtur tex. & in c.
dudum. de reb. eccles. non alienan. lib. 6. Vel an
sufficiat solus consensus c. per c. si vna. de rebus
eccles. non alienan. in Clem. Antiquiores Auditores Palatij dicebant opinionem fuisse, & sic
pluries seruatum fuisse, & licèt requiratur aliqualis tractatus, non tamen talis & tantus qualis
& quantus in alienatione: & hoc si fiat vnio ecclesiæ eiusdem diœcesis, secùs si extrà diœcesim,
quia cùm infrà eandem diœcesim non censetur
propriè talis nec tanta alienatio: & quia in habentibus symbolum, &c. argu. ff. de legat. 1. l. cætera.
§. si duobus. versic. sed videamus. C. non licere
habent. metro. l. 1. lib. 11. obst. c. dudum. quia ibi
non tota ecclesia vniebatur, sed pars, & † ita fie- 3
bat sectio, quæ est odiosa, vt c. maiorib. de præb.
Item dicebatur quòd vnionem prætendens non
habet necesse probare veritatem causarum, quia
pro ea præsumitur pro ordinario, sed benè debet
imò sufficit allegare, & † præsertim super vnio- 4
ne antiqua, sed † si causarum falsitas in contrari-
um probetur, benè infringeretur vnio: prædicta 5
non placent multùm.

ADDITIO.

In vnione. Vnio beneficiorum quid operetur & a
quibus modis fit vide glos. in c. 1. ne sede vac. per Fely. in c. translato. de constitu. col. 3. vers. Nota secundum Bald.

SVMMARIA.

1 *Vnio facta ex falsa causa an sit nulla ipso iure?*
2 *Alienatio Rei ecclesiæ redditur nulla propter defectũ causæ siue iustitiæ.*
3 *Vnio censetur alienatio.*
4 *Gratia vitiatur ipso iure per obreptionem & surreptionem.*
5 *Minori impetranti veniam ætatis incumbit docere de veritate causarum coram ordinario allegatarum.*
6 *Dispensatio facta ex falsa causa, non valet.*
7 *Authoritas interposita perperam habetur pro non interposita.*
8 *Legatum vitiatur propter causalem falsitatem.*
9 *Vnionis substantia esse veram causam.*
10 *Dominij translatio ex quocunque contractu non impeditur propter falsitatem causæ.*
11 *Dominium transfertur ex falsa causa.*
12 *Alienatio rei ecclesiæ non redditur nulla ipso iure propter falsitatem causæ vel defectum iustitiæ, dum tamẽ seruata sit forma.*
13 *Sententia nõ redditur nulla propter falsitatem causæ, nisi per dolum esset lata, & nu. 17. & 18.*
14 *Rescriptum nõ redditur nullum ipso iure per surreptionem, sed ope exceptionis.*

15 Religio

15 *Religio non impeditur propter falsam causam.*
16 *Dotis constitutio non impeditur propter falsitatem causa.*
19 *Falsitas causa vitiat actum ipso iure, quando veritas causa erat de essentia actus.*

DECISIO II.

1 VTrùm † vnio facta ex certis causis sit nulla
ipso iure, si causæ non erant veræ, vel an
propter fallitatem causarum veniat rescindenda
seu annullanda? Quidam tenent quod sit nulla
ipso iure. argumen. ff. de rebus eorum. l. *1*. in prin
cip. & in fin. & l. magis puto. §. si æs & §. maneat.
C. de prædijs minorum. l. & si præses. ff. de tu-
tor. & curator. da. ab his. l. tutor petitus. ff. ne vis
fiat ei. l. *1*. §. hæc verba, de fideicommissa. libert.
l. cùm verò. §. subuentum. de Carbo. edict. l. *3*.
§ puberi. de tutori. & curato. datis ab his. l. Seiæ
egressæ. Et quod Innocen. notat de electio. c.
cùm dilecti. super verbo, confirmauit. in versic.
Item confirmario: licèt quod ibi not. præsertim
in fine illius gloss. etiam magis faciat contra. Et
pro hoc etiam facit, quod notat Innocentius in
c. extirpandæ: super verbo, priuatum ibi, imò
& plus, &c. de præbend. licèt posset induci in cō-
trarium, cùm dicit, reuocaretur collatio: ergo in-
nuit quod tenuit ipso iure, pro hoc quod ibi
notatur in fine totius gloss. suæ: pro ista parte
etiam facit opinio Archidiaco. extrà, de rebus ec-
clesiæ non alienand. c. hoc consultissimo: super
2 verbo, forma: vbi tenet quod nedum † defectus
formæ, sed etiam defectus causæ siue iustitiæ red
dit ipso iure alienationem rei ecclesiæ null. Con-
3 stat autem † quòd per vnionem fit alienatio, vt
in c. tua nos. in fin. de his quæ fiunt à præla. pro
4 hoc. quia † obreptio & surreptio vitiat ipso iure
gratiam. de præbend. c. si dignitatem. in Clem.
5 & de priuileg. c. dudum. pro hoc: quia † minor
qui impetrat veniam ætatis non aliter sibi pro-
dest impetratio nisi causæ sint veræ, & eas coram
ordinario suo doceat esse veras: de his qui ven. æ-
6 tât. impet. l. *2*. in princ. *2*. resp. pro hoc: quia † dis-
pensatio facta ex falsa causa non valet, vt not.
glo. de cōsang. & affin. c. quia circa. in fi. de elect.
7 dudum. *1*. §. insuper. pro hoc: quia † authoritas
perperàm interposita habetur pro non interpo-
sita. ff. de autho. tut. l. nulla est differētia. pro hoc
8 quia † casualis falsitas vitiat legatum. vt l. cùm ta
le. § falsam. ff. de condit. & demonstra. pro hac
parte, quòd vnio facta ex falsa causa non valeat,
facit ext. de his quæ fiunt à præla. sine cons. capi-
tuli. c. tua nobis. cum ibi not. per Hosti. & Ioan.
And. post eū: licèt benè posset textus induci pro
alia parte: quia in fine cum dicit, irrita enim erit
absque conuenientia & subscriptione clerico-
rum: non repetit, & si meliora non prospiciat,
tamen pro ista parte quòd non teneat, facit: quia
9 † in vnione vera causa est de substantia. in eod.
titu. c. tua nobis. & de præbend. c. exposuisti.
& hoc patet: quia aliàs iura prohibent fieri v-
nionem, vt alienationem rei ecclesiæ: igitur nisi
fiat ex vera causa erit nulla, tanquam facta con-
tra iuris prohibitionem & tanquam deficiens in
suis substantialibus. argumen. C. de sacrosanct.
eccles. l. iubemus nulli. §. *1*. & C. de legib. l. non
dubium. in fin. Alij tamen & maior pars tenue-
runt contrarium, & dicebant esse opinionem
antiquitùs seruatam & obtentam & approbatam
per Auditores in Palatio, quòd falsitas causæ nō
redderet vnionem in ipso iure nullam, sed annul
landam, quia falsitas † causæ non impedit ipso 10
iure translationem dominij ex quocunque con-
tractu fiendam, vt per totum titu. de condict. in-
debit. & de condict. sine causa. Quod patet, quia
ex † falsa causa transfertur dominium: quia com 11
petit condictio ad repetendum, vt ibi, nec impe-
dit ipso iure legatum. ff. de conditio. & demon-
stratio. l. falsa demonstratio. & melius in l. cùm
tale. §. falsam. Item secundum opinionem com-
munem falsitas † causę vel defectus iustitiæ, dum 12
tamen seruata sit forma, non reddit alienationē
rei ecclesiæ nullam ipso iure, vt notatur. *12*. quæ-
stio. *2*. ca. sine exceptione. & *12*. quæstio. *2*. ca. in
summa. Et ita sentire videtur Innocen. extrà, de
constitu. c. quæ in ecclesiarum. super verbo, le-
ctio. in fin. Sic † enim non reddet nullam senten- 13
tiam diffinitiuam ipso iure, nisi aliàs per dolum,
&c. vt l. si prætor. §. Marcellus. cum ibi notatis. ff.
de iudic. Sic † etiam surreptio non redderet rescri 14
ptum ipso iure nullum, sed ope exceptionis, vt
not. gloss. de rescrip. c. ad audientiam. Innocen.
eod. titu. c. dilectus filius. in fin. pro ista parte e-
tiam alleg. de manu. vindic. l. insta. § *1*. & ff. de
manu. testam. l. cū ex falsis. Instit. quibus ex cau.
manu. poss. vel non. §. semel. ff. de reiudic. l. di-
uus. in fine. C. si ex falsis instrumentis, per totum.
Pro ista parte etiam facit: quia falsa † causa non 15
impedit religionem. extrà, de conuersi. coniung.
c. ex parte: nec mandatum obligātis impedit ob-
ligationem. eod. titu. c. veniens. nec † falsitas cau 16
sæ impedit dotis constitutionem. ff. de iure do-
tium. l. quemadmodum. §. fina. & pro hoc in spe-
ciali allega. l. cùm hi. §. si prætor. cum ibi nota-
tis in fin. magnæ gloss. quæ est prima ff. de tran-
sactio. Nec obstant iura contraria: quia loquun-
tur de alienatione vel dispositione, quæ sit cum
decreto superioris: quod † quidem decretum si- 17
cut & quæcunque interlocutoria obreptio vel
surreptio seu falsitas causæ potest impedire ne
valeat. In vnione autem non requiritur decre-
tum superioris, sicut nec in alienationē rei eccle-
siæ, not. glos. de rebus ecclesiæ non alienand. c.
dudum. super verbo, tractatus in fin. libro *6*.
vel dicet melius † quòd etiam decretum vel 18
interlocutoria lata ex falsa causa tenet ipso iu-
re, sed potest reuocari per appellationem vel re-
stitutionem in integrum ex causa: pro præmissa
vltima opinione, facit quod notat Innocen.
de renuntia. c. in præsentia. super verbo, præter
ista: & quod not. de excusation. tuto. l. qui testa-
mento. & glo. ff. de acqui. hære. l. is ad quem. §. fi.
Nec obstant iura suprà primò allegata: quia lo-
quuntur in speciali casu & in alienatione mino-
rum: vbi etiam est aliud speciale, quod sententia
lata ex falsa causa est ipso iure nulla. C. si ex fal.
alleg. per totum. Non obstant aliæ leges: quia † in 19
omnibus alijs veritas causæ erat de essentia a-
ctus quantum ad fines, in quibus quilibet loqui-
tur si

tur si bene inspiciātur materiæ in quibus loquū-
tur,& ideò fallitas vitiat ipso iure. Ad §. puberi.
& l.Seiæ egressæ. soluitur per Cynum, quando
proub. non est necesse. l. 2. in secunda oppositio-
ne. Ad c. si dignitatem. dic special ei ibi rationeam
bitiosæ impetrationis.

DECISIO III.

Similis est deci. 1. de eccles. ædifican. in antiq.

DECISIO IIII.

Similis est deci. 3. suprà eod. in antiq.

SVMMARIA.

1 *Episcopus potest alteri cōmittere, vt faciat tractatū super alienatione rei ecclesiastic a cum capitulo.*
2 *Alienatio facta præcedente tractatu à capitulo, cui Episcopus facultatem dederat deliberandi super ea, an teneat, si non interuenit alius tractatus?*
3 *Industria personæ in quibus eligitur alteri demandari non possunt.*
4 *Causa meri & mixti imperij de iure canoni. sunt delegabiles.*

DECISIO V.

1 VTrùm † episcopus tractatum faciendo cū
capitulo super alienatione rei ecclesiasti-
a cæ a vel vnione facienda possit facere per alium,
cui committat quòd tractet cum capitulo super
necessitate vel vtilitate seu expedientia & causis
2 alienationis vel vnionis, & sibi referat: & † an
si posteà episcopus cui talis tractatus relatus est
per quem capitulum reputabat iustas esse & ra-
tionabiles tali alienationi vel vnioni suam au-
thoritatem & decretum interponat, & eam faci-
ciat sine alio tractatu in sui præsentia habito, ta-
lis alienatio vel vnio teneat? Quidam dicebant
quòd tractatum episcopus facere non posit per
alium, sed per se, & per consequens alienationē
vel vnionem non tenere, quia talia sunt ardua,
3 & in † quibus videtur à iure electa industria epi-
scopi. & ideo non possunt fieri per alium. argu.
l. fin. §. item audiendū. ff. de diuer. & tempo. præ-
scrip. C. de prædi. minor. cum concordan. ibi al-
leg. pro hoc argum. C. de ponde. aur. l. 2. C. de
exact. tributor. missi opinatores. 1. & 2. respon. ff.
mandat. l. mandatum distrahendorum. in fin. ff.
de rei vendic. in fundo. extrà, de procura. c. fina.
libr. 6. & ff. de solu. l. inter artifices. pro ista parte
allegatur text. ff. de transactio. l. cùm hi. Et hæc
opinio videtur placere Archidiacon. 17. q. 4. ca.
in venditionibus. allega. ff. de offic. procon-
sul. l. ne quicquam §. vbi decretum. Alij & maior
pars dicebant cōtra, quia hoc non reperitur pro-
hibitum. igitur &c. ff. de administratio. tut. l. ita
autem. § gessisse. Item quia ex quo tractatus sibi
debet referri ipse discernet, an deliberatio fuit
bona, & eam sequetur & non aliter: & per hoc
satis tolluntur contraria: quia alienationem ip-
sam & vnionem per se expedit. argumen. ad hoc
In ratione de offi. delega. c. super quæstionum. §.
intentionis. in fin. & eo. tit. c. si pro debilitate. pro
hoc allegabatur text. ff. de rebus eorum. l. magis
puto. §. ne titulo. ibi, dare viatorem &c. pro hoc
etiam, quia † de iure canonico etiam causæ meri 4
vel mixti imperij sunt delegabiles. de offic. ordi-
na. c. quòd sedem. vbi not. & de rapto. c. in archi-
episcopatu: pro responsione ad §. vbi decretum.
vide Innoc. de religio. domi. c. constitutus. super
verbo, ordinationem. in fin.

ADDITIO.

Super rei ecclesiasticæ. De forma alienationis rei a
ecclesiasticæ vide plenè per Abb. in c. nulli. de
reb. eccle. alienan. vel non.

De Locato & conducto.

DECISIO I.

Similis est decisio. 2. suprà eodem titulo in antiquis.

De Rerum permutatione.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium viuentis vnitum, vt post cessum vel decessum vnum sortiatur effectum, non potest cum altero permutari.*

DECISIO I.

NVnquid † ille cuius beneficium est alte- 1
ri beneficio vnitum, vt vnio post ces-
sum vel decessum illius sortiatur effe-
ctum posit illud beneficium sic vnitū
cum aliquo alio permutare? Tenetur communiter quòd non: argumen. pro hoc, quia per frequētes permutationes vnio posset reddi inutilis, vel saltem nimis deferri contra vtilitatem vel necessitatem ecclesiæ, cuius contemplatione fuit facta vnio, quod præcauendum est: argumen. ff. de vsufruc. l. si vsusfructus, &c.

SVMMARIA.

1 *Permutatio facta de ecclesia minori cum ecclesia pinguiori non censetur facta in fraudem expectantis, qui iniustè litem moueat super minori ecclesia.*
2 *Litis motio iniusta, si fiat malitiosè, non inducit vitium litigiosi.*

DECISIO II.

CVm † quædam pinguis ecclesia, quæ non ca- 1
debat in gratia expectantis, propter excessum taxæ vacaret in partibus, & vnusquisque expectans speraret & crederet quòd episcopus ordinarius contulisset eam cuidam nepoti suo, qui vnam ecclesiam minorem tunc temporis obtinebat. Quodque per assecutionem maioris vacasset minor, quam ille nepos obtinebat, acceptauit illam minorem, quæ benè cadere potest sub gratia expe-

tia expectantis, & de ea fecit ſibi prouideri, licèt
de facto cum reuera tunc dicta maior eccleſia nó
fuiſſet collata dicto nepoti minorem obtinenti,
ſicque dicta minor minimè vacaret, dictusq; ex-
pectans egit contra dictum nepotem in curia Ro
mana, & petijt dictam minorem eccleſiam tan-
quam ex cauſis præmiſſis ſibi debitam. tandem
lite pendente epiſcopus contulit maiorem ſeu
pinguem eccleſiam cuidam alteri nullum bene-
ficium obtinenti, & ille alter permutauit illam
maiorem cum nepote epiſcopi qui minoré ob-
tinebat cum eadem minori, perfectaque permu-
tatione & tanslatione permutantis in eccleſijs
permutatis dictus expectans acceptauit mino-
rem iteratò, & ſibi obtinuit prouideri, præten-
dens eam nouiter vacaſſe per renuntiationem,
nec ſibi obſtare permutationem, quia fuit vt præ-
tendit fraudulenta ex cauſis prædictis, & omnia
prædicta conficta prætendit in eius fraudem, ité
quia facta lite penden. & petit eam in virtute ſe-
cundæ acceptationis & prouiſionis. Quæritur
an ſibi debeatur? Fuit dictum quod non. quia
aliquid non poteſt dici ibi factum in fraudem e-
ius principaliter, ſed in prouiſionem permutan-
tis, non enim poteſt dici quod nepos epiſcopi
commiſerit fraudem dimittendo minorem pro
maiori, ſed ſibi de meliori prouidit, cùm & ſi eá
nó dimiſiſſet, nó eſſet vacatura illa minor neceſ-
ſariò: cùm in poteſtate ipſius non eſſet poſſe aſſe-
qui maiorem, imò in poteſtate epiſcopi erat ſi-
bi conferre, qui epiſcopus nolebat ſibi confer-
re, ne de ſua poſſet alteri prouideri, quod quidé
non poſſet propter expectantes, & ideò ſi alteri
nullum beneficium maius contulit, nulli iniuri-
am facit, cùm nulli illa maior deberetur, imò v-
ſus eſt debito iure ſuo, ille autem cui maior fuit
collata dimittédo maiorem pro minori nullum
fraudauit, cùm maior nulli alij daberetur, nec
minor eſſet aliàs vacatura, nec per conſequens
expectanti debenda, & ita licèt ad prouiſionem
ſuam adinuentus fuerit talis modus per qué mi-
nor non vacauerit, taliter quod poſſet per impe-
trantem acceptari, non per hoc cenſetur fraudem
aliquam commiſiſſe. argum. ff. de leg. 2. l. cùm po
teſt. §. Titio. & ff. de dam. infect. l. Proculus. cú
concord. Nec obſt. lit. penden. quia cóſtat quod
tempora quo expectans mouit litem, nullum ius
habuit in illa eccleſia minori, cùm tunc illa non
vacaſſet, nec per conſequens tunc erat acceptabi-
lis, & ita quod indebitè mouit litem: & ideò ſua
a indebita litis motio [a] non poteſt ſibi prodeſſe,
nec illum nepoté epiſcopi potuit impedire quò
minus vti poſſit iure ſuo, eamque cum meliori
2 permutare, nam litis † motio iniuſta ſi fiat mali-
tioſè non inducit vitium litigioſi. argum. ff. de li-
tigioſ. l. 1. §. 1. pro quo etiam facit, quia conſtat de
iniuſtitia mouentis litem, & dá non iure ſuo, &
ideò retrò apparet litis pendentiam minus inde-
bitè fuiſſe motam, & ſic nec habere locum viti-
um litigioſi.

ADDITIO.

a Litis motio. Adde Dec. 7. de dol. & contuma. per
Caſſ. Lis ficta non habet priuilegia litis ſecund.
Barba. conſi. 1. col. 24. verſi. & ſi quiſpiam. vol. 3.
& quòd lis non præſumatur litigioſa etiá ex cur-
ſu temporis etiam longi. Felyn. in c. illud. colū.
4. verſ. nouiſſimè. de præſcript. Caſſa. deciſ. 7. de
dol. & contum. & deciſ. 5. vt lit. penden. Franc. in
c. 1. in princ. eo. in 6.

S V M M A R I A.

1 *Permutantes non poſſunt propria authoritate redire ad priora beneficia, licèt non dicantur incurrere pœnam c. de multa. de præbend. & c. cum qui. ſi contra faciant.*

2 *Permutatio & eius expeditio dependet ex poteſtate ſuperioris.*

3 *Impetratio facta de beneficio permutato tanquam vacanti propter incompatibilitatem, ex eo quòd perfecta permutatione permutans redibit ad ſuum primum beneficium quod permutaret. an valeat?*

DECISIO III.

VTrùm † permutantes ſua beneficia expe- 1
dita permutatione per Papam vel aliú ſu-
periorem [a] in cuius manibus renuntiauerunt ex a
cauſa permutationis inuicem collatis alterutris
beneficijs, poſſint propria authoritate renuntian
do dictæ permutationi in ſuis priſtinis benefi-
cijs remanere, prout ante permutationem per-
manebant: licèt quidam tenerent quod ſic. quia
permutatio eſt facta in eorum fauorem, cui fauo
ri poterant renuntiare, tamen omnes tenuerunt
contra: quia permutatione expedita neuter ha-
bet ius in priſtino beneficio ſuo, ſed in nouiter
ſibi ex cauſa permutationis collato. Item † ipſa 2
permutatio & eius expeditio tota pendebat ex po
teſtate ſuperioris, vt ſi videret eccleſijs & perſo-
nis eam expedientem faceret, vt extrà, de rerum
permut. c. quæſitum. in fin. igitur ſine eius licen-
tia nequeat reſolui. argumen. l. nihil tam natura-
le. nec eſt ſolus fauor permutantium, imò & ec-
cleſiarum, ideò interuenire debet authoritas ſu-
perioris, igitur non obſtat ratio in oppoſitum ſu
pra allegata. Sed pone † ſicut erat in facto, dicti 3
permutantes poſt expeditam permutationem ſi-
ne ſuperioris licentia remanſerunt de mutuo có-
ſenſu in ſuis priſtinis beneficijs, ſicut ea tenebant
ante permutationem. Quidam impetrauit vnum
illorum beneficiorum tanquá vacans, ex eo quia
beneficia erant incompatibilia, putà erant duæ di
gnitates curatæ, putà decanatus & præpoſitura.
Quæritur nunquid valeat impetratio? Videtur
quòd ſic, quia ex quo Decanus permutauerat
cum Præpoſito, expedita permutatione incepit
habere ius in præpoſitura, & eius aſſequi potu-
it optimè poſſeſſionem, ſi voluit: ex quo igitur
ſine ſuperioris licentia retinet decanatum, in quo
deſierat habere ius propter permutationem, cen-
ſetur ſe intrudere ſcienter & iniuſtè, & ſic vide-
tur quod per illam iniuſtam intruſionem ſeu re-
tentionem decanatus ipſo iure vacauerit præpo-
ſitura, quam virtute permutationis obtinebat, ſal
tem de iure, ex quo in ea ius habuit. argument.
c. cum qui. de præbend. libr. 6. nam perinde
erat ac ſi eam de facto pacificè poſſideret, ex quo

per eum ſtabat quò minus pacificè eam poſſideret. argu. c. commiſſa §. 1. de elect. & not. in c. de multa. de præbend. & eodem modo etiam poteſt deduci quòd vacet decanatus, in quo virtute permutationis olim præpoſitus habuit ius, ex quo poſt permutationem ſcienter ſe intrudit iniuſtè in præpoſitura & indebitè ſine ſuperioris licentia retinendo, & ſic videntur duo beneficia incompatibilia tenere. Tamen domini contra tenuerunt, præſertim, quia in iſtis ceſſat ratio ambitionis & cupiditatis, cùm reuera neuter de facto teneat niſi vnicum beneficiũ, nec habebat animum nec intentionem duo beneficia obtinendi, ſed vnũ tantùm, licèt errẽt in iure, ex quo ſine licentia ſuperioris remanent in beneficijs ex cauſa permutationis dimiſſis: igitur eſſet pœna decretalis, de multa. etc. eum qui. vbi eius intentio ferebatur ad duo, & vbi aſſequendo ſecũdum intẽdebat etiam tenere primũ, vel ius quod in eo habebat, hic verò non, imò aſſequendo ſecundum intendebat dimittere primum.

ADDITIO.

a Vel alium ſuperiorem. An beneficiorũ permutatio poſſit fieri ſine authoritate epiſcopi, licèt ad eum pertineat vel non pertineat collatio, vide per Nicol. Mi. in ſuo repert. in verbo, permutatio beneficiorum non poteſt fieri, &c. vbi tenet quòd non.

DECISIO IIII.

Similis eſt dec. 3. de rerum permut. in antiq.

SVMMARIVM.

1 *Permutatio non ſufficienter præſumitur fraudulenter facta in præiudicium expectantium ex ſola diſparitate valoris beneficij.*

DECISIO V.

1 AN † ſola diſparitas in valore beneficiorum permutatorũ ſit ſufficiẽs præſumptio fraudis commiſſæ in permutatione in fraudẽ expectantiũ not. arg. l. dolus. C. de reſcin. vendi. vide Io. An. in nouel. de re. permu. c. 1. in fin. lib. 6.

De Solutionibus.

DECISIO I.

Similis eſt dec. 41. de proba. in antiq. Aegid. deci. 755. Si rector. col. pen. & Oldra. conſil. 96. ſummus pontifex.

De Teſtamentis.

SVMMARIA.

1 *Executor teſtatoris datus pro monaſterio ædificando poteſt petere reſtitutionem aduerſus negligentiã proſequenda appellationis per teſtatorem interpoſitæ.*

2 *Reſtitutio peti non poteſt pro monaſterio vel eccleſia quæ nondum ſunt.*

3 *Deſtinatum ſortitur naturam eius, ad quod deſtinatur.*

4 *Partus conceptus in his quæ concernunt eius præſeruationem vt producatur in eſſe, gaudet priuilegio iam natorum.*

DECISIO I.

QVidam † teſtator reliquit omnia bona 1
ſua pro monaſterio ædificando dato
executore: demũ in vno litigio quod
ducebat, & in quo appellauerat, teſta-
tore eo mortuo propter negligentiam teſtatoris
fuit deſerta dicta appellatio interpoſita per te-
ſtantem. Nunc quæritur nunquid iſte executor
poſſit aduerſus læſionem petere reſtitutionem
iure priuilegiato, quo eccleſia reſtitueretur? Qui-
dam dixerunt quod non. quia † pro monaſterio 2
vel eccleſia quod vel quæ nondum eſt, non po-
teſt peti reſtitutio, argu. de eccleſ. ædifican. c. ad
audientiam. Alij verò contrà, quia iſta bona erãt
deſtinata pro ædificando monaſterio: ergo iam
pro futuri monaſterij vtilitate, vt poſſit profici,
gaudent priuilegio monaſterij. argu. ff. de leg. 1.
l. item lege. §. 1 & l. ligni. cum multis concor. ad
hoc † quod deſtinatum ſortitur naturam eius ad 3
quod deſtinatur: pro hoc, quia erat cœptum, &c.
arg. l. 1. §. cœpiſſe. ff. de pollicita. & melius de au.
& argen. lega. l. & ſi non ſint. §. quid ergo ſi cœ-
ptum. cum concor. pro hoc etiam alleg. quia ſi
iſtis bonis iam cœptis cẽſebatur monaſterium æ-
dificandum, & per ædificationem pro tempore
pariendum. ergo gaudeat priuilegijs monaſterij.
arg. quia partus † conceptus in his quę concernũt 4
eius præſeruationem vt producatur in eſſe, gau-
dent priuilegio iam natorum, &c. argu. ff. de pœ-
nis. l. prægnantis. & de ſta. hom. l. qui in vtero. &
quæ habentur ff. de extraordin. cri. l. diuus. pro
hoc. quia propter ſpem videtur io eſſe. argum. iu-
rium de ſpe. Item pro hoc facit c. religioſo. de ſen
ten. excommun. lib. 6.

De Decimis.

DECISIO I.

Similis eſt dec. 4. de priui. in antiq.

De Iure patronatus.

DECISIO I.

Similis eſt dec. 16. de renun. in antiq.

DECISIO II.

Similis eſt dec. 1. in antiq. de inſtitu.

SVMMARIVM.

1 *Patrono præſentandi tempus quando incipiat currere?*

DECI-

DECISIO III.

1 A Quo † tempore currat patrono tēpus præsentādi quadrimestre vel semestre? Videtur ꝙ à tempore vacationis. arg. de iure pat. c. eā te. imò videtur quod à tempore notitiæ, vt ar. c. licèt. de supplen. negli. prælat. et c. quia diuersitatē. In fi. de concess. præb. & d. c. eam te. intelligitur à tempore vacationis, scilicet notitiæ.

De Sponsalibus.

S V M M A R I V M.

1 *Clericus contrahens matrimoniū cū minore xij. ann. an statim amittat beneficium, vel post copulam carnalem subsecutam?*

DECISIO I.

1 VTrùm † si beneficiatus contrahat matrimonium cum minore xij. annorum vacet beneficium incontinenti tempore contractus matrimonij, vel demum post carnis copulam. vide Ioann. And. in Nouel. de cleric. coniug. c. 1. in antiquis. & plenius per eundem in commento c. cùm Ioan. eod. titu.

Qui filij sint legitimi.

DECISIO I.

Similis est dec. 4. de filijs presby. in antiq.

De Donationibus inter virum & vxorem.

S V M M A R I A.

1 *Vxor quæ fuit constituta à viro suo tutrix & gubernatrix tam bonorum quàm liberorū, an teneatur ponere in inuentario iocalia ab eius viro ac cæteras res sibi traditas? Et quid de alijs rebus contemplatione eius viri ipsi ab alijs datis?*
2 *Maritus non censetur donare res vxori, quas ex necessitate illi exhibet.*
3 *Vxor tenetur operari viro, & ideò acquisita ex operis suis pertinent ad maritum, & eius hæredes.*
4 *Vxor quicquid acquirit ex opera sua, viro acquirit, & quid si ex pecunia mariti quæsiuisset?*
5 *Donationem factam mulieri si vir non reuocauit expressè, videtur causa mortis illi donasse.*
6 *Donare in dubio quis non præsumitur, nec iactare suum.*
7 *Donata vxori contemplatione viri, cuius censeantur esse?*
8 *Maritus quod per ministerium vxoris acquirit, sibi acquirit.*
9 *Vxor si non probat à quo bona habuerit, habet in dubio præsumptionem contra se, illa esse viri.*
10 *Inuentarium cōficiens etiam de bonis, quæ sua esse contendit, qualem protestationem facere debeat.*

DECISIO I.

PETRVS † existens in matrimonio 1
cum Anna vxore sua eidem plures &
diuersas vestes ac arnesia fecit, etiam
eidem plura iocalia & diuersa dedit
& tradidit, dicens, teneas istud: verū est quòd dicta Anna vxor prædicta existens in dicto matrimonio diuersas pecunias acquisiuit diuersimodè per bonā diligentiam, de quibus aliquando dicto Pet. viro suo tradidit quandoque pro sodrarijs mantellorum ix. florenos siue plus siue minus, semel vel pluries, nec non plura iocalia, taceas argenti & coclearia, per compatres & alios amicos dicti sui mariti ac pannos plures, tam pro mantellis, quàm alijs robis ad beneplacitum sibi datos ex notitia eius viri acquisiuit, deinde dicto Petro veniente ad mortem, suum condidit testamentū in quo liberos eorum communes hæredes instituit, constituens dictam Annam vxorem suam tutricem gubernatricem & administratricem tam liberorum quàm bonorum, tamen cum beneficio inuentarij, nūc quæritur an dicta Anna vxor præfata teneatur ponere in inuentario faciendo arnesia & iocalia suā suprascripta, necnon cùm dictus Petrus maritus suus nullam mentionem de hoc fecerit in testamento suo nec ea sibi legauerit, vel quid iuris quoad vestes & aresia per vi-
rum facta vel empta? Videtur dicēdum [a] † quod a
si erant talia ad quæ sibi faciendum maritus secū- 2
dum statum mulieris & communem consuetudinem tenebatur, & mulier indigebat, quod non videbatur sibi donasse, quia necessitas exhibendi & sibi talia administrandi incumbebat marito, & ideò iura fauent marito, vt tantùm ratione præsentis vsus intelligatur potius sibi tradisse, vt probatur ff. de don. inter vi. & vxo. in l. sed si vir lanam. cum ibi no. in prin. & l. mortis suæ causa. in fi. eo. tit. & facit ff. solu. matri. l. in his. §. 1. & in hac sententia est ibi Oldr. & Cyn. & hoc communiter tenetur d. l. sed si vir lanam. Quoad
† acquisita per suam industriam & diligentiam, 3
videtur dicendum quod si ex operis suis fuerint acquisita, quod debeat pertinere ad maritum seu virum & eius hæredes post eum, quia vxor tenetur operari viro, vt in l. sicut. ff. de ope. libe. & no. C. de condi. inser. l. si vxor. in fi. 2. glo. & facit ad hoc d. l. sed si vir. in princi. & pro hoc quod not. Inno. de testa. c. cū inoffi. circa fin. primæ columnæ: facit etiam ad hoc quod dicitur de vxo-
re, cū subiūgit paulò pòst: quia † quicquid acqui- 4
rit vxor ex opera sua, viro acquirit: si verò alia aliter acquisiuit & potest mōstrare vnde & à quo vel quo modo, tunc illa ad eam debent pertinere & non ad maritum, etiā si ex pecunia mariti quęsiuisset, putà mercando vel tenendo in cambijs. argu. ff. de dona. inter vir. & vxo. l. ex annuo. §. 1. quia mulier erat libera, nisi quoad debitum carnis & quoad operandum, vt d. l. si vxor. cū simil.
Quoad vasa & iocalia, [b] & vestes & alia ornamen- b
ta, ad quæ sibi ministranda maritus necessariò nō tenebatur, si constaret, ꝙ animo donandi sint tra-
dita per maritum, licèt † donatio non valuerit, 5
tanquā facta inter virū & vxorē, tunc quia mari-

tus eã expreſsè nõ reuocauit, dicerẽ ꝙ rſſet mor-
te viri confirmata, & quòd deberent ad eã perti-
nere, & nnn ad hæredes mariti, vt l. cùm hic ſta-
tus. §. 1. ff. de donatio. inter virum & vxorem. ſed
In caſu præmiſſæ quæſtionis factæ ſuprà in tradẽ-
te, non crederem, quòd per illa verba, quæ mari-
tus dicebat vxori, Teneas iſtud, videretur dona-
re, ſed potius eam cuſtodire & vſus promiſcui ſi-
6 bi commendare, quia † in dubio quis non præſu-
mitur donare, nec ſuum iactare. argu. ff. de pro-
bario. l. cùm de indebito. & l. filiusfami. ff. de do-
natio. præſertim ne ſic præſumẽdo mutuo amo-
re ſe ſpolient. & quia donatio inter virum & vxo
rem eſt prohibita de iure, & in dubio nõ eſt præ-
ſumendum feciſſe contra iuris diſpoſitionem &
7 prohibitionem. Quóad alia † donata vxori per
extraneos cootemplatione viri, crederem diſtin-
guendum, an illi intenderent principaliter do-
nare viro, & vellent quòd ſibi acquirerentur, li-
cèt traderent vxori, & tũc credo, quòd talia per-
tinere debeant ad virum & eius hæredes & non
8 ad vxorem: quia † quod vir per miniſteriũ vxo-
ris acquirit, ſibi acquirit, etiam cùm ratam habe-
at talem dnnationem. argumen. ff. de negotijs
geſt. l. ſi ego. niſi vir, cum credebatur vxori, intẽ-
deret ſibi donare: quia tunc licèt illo tempore
donationis inter virum & vxorem non valeret,
tamen morte viri confirmaretur. ff. de donat. in-
ter virum & vxor. l. 3. §. fina. & l. ſequen. iunct. l.
cùm hic ſtatus. §. 1. eod. titu. quod tamen in dubio
non præſumerem, ſcilicet virum vxori voluiſſe
donare: argumen. eorum quæ dixi ſuprà in præ-
ceden. per l. cum de indebito. Si autem illi qui do
nabant contemplatione viri intenderent princi-
paliter donare vxori, & volebant res donatas ei
quæri & non viro, licèt eius contemplatione hoc
facerent, tunc crederem quòd talia donata quæ-
rerentur vxori & non viro, quia ipſa eſt perſona
libera, quæ ſibi quærere poteſt, nec ſibi quæſita
quæruntur, quia non ſunt quæſita ex eius operis,
vt notatur per Cyn. C. de ſur. l. fin. in vltima
quæſt. ibi verò tollitur hoc argumen. nec tàlia
teneretur ponere in innentario, in dubio crede-
rem recurrendum ad coniecturas & ad genus re-
rum donatarũ, an potius congruerent viro, quàm
vxori vel econtra, vt tunc ſecundum hoc præſu
matur an voluerint donatores acquiri viro vel
vxori: & pro hoc benè facit quod not. Ioã. And.
in Nouel. de appella. libr. 6. in fin. ſuper verbo,
ad eundem: & ſi ex his aliquid præſumi non po-
teſt, crederem in dubio donatores voluiſſe quę-
ri marito, ex qno eius contemplatione donabãt.
argumen. ff. de vulgar. & pupil. l. ſed ſi plures. §.
ad ſubſtitutos. cum ibi not. ff. ſol. matri. ſi verò
negotium. §. item quicquid. cum concor. De do-
natis autem vxori contemplatione vxoris non
viri nõ eſt dubium, quin ſine dubio ad eam per-
tinere debeant. argumen. iurium prædictorum.
9 In dubio † autem ſi vxor probare non poſſet vn-
de quomodo & à quo acquiſiuit, omnia præſu-
merentur eſſe de bonis viri, vt l. etiam. C. de do-
natio. inter virum & vxo. & l. quamuis. ff. eod.
10 tit. & ideò cautius † eſſet vxori omnia ponere in
inuentario proteſtãdo de iure ſuo, & propter hoc
non intendit confiteri illas res ad maritum vel e-
ius hæredes pertinuiſſe vel pertinere debere, &
proteſtando quòd res quas ad ſe de iure appare-
bit pertinere, tanquam ſuas proprias velit obti-
nere, ne alìàs ſine proteſtatione ſimpliciter po-
nendo eas in inuentario, videatur confiteri eas
ad virum vel eius hæredes pertinuiſſe vel perti-
nere, vt C. arbi. tute. l. fin. quod coofiteri non vi-
debitur cum præmiſſa proteſtatione, quæ ſibi cõ-
ſeruabit ius in futurum. argu. ff. quib. mod. pig.
vel hypo. ſol. l. ſi debitor. §. 1. & ff. de religi. l. at
ſi quis. §. ſed interdum. & argu. nota. de materia
proteſtationis per docto. in c. cùm M. Ferrari. de
conſtit. & per Ioan. mo. & Ioan. Andr. in Nouel.
in reg. iur. in generali.

ADDITIONES.

Dicendum. Adde Alex. in l. In his. §. ſeruus. ſol. a
matrimo. ff. & in l. ſi is qui quadringenta. §. dos le-
gata. num. 2. ff. ad l. Falcid.
Iocalia ad quem ſpectent vide Bald. in l. cum te. b
C. de donatio. ante nupt.

De Accuſationibus.

SVMMARIVM.

1 *Priuatus eccleſia, quæ eſt totum, cenſetur priuatus prioratu, qui eſt pars.*

DECISIO I.

QVidam prætendens in quadam eccle-
ſia fuiſſe factum prioratum & vicariam
perpetuam quæ haberet curam anima-
rum, cum cauſæ cognitione fuit priua-
tus illa eccleſia per epiſcopum & ordinatũ amo-
do eſſe regendam per vnum rectorem, & dictam
ordinationem factam de prioratu & vicaria non
tenuiſſe: ipſe dicebat ꝙ cũ ipſe eſſet prior & nõ
eſſet priuatus prioratu, ſed eccleſia, priuatio non
tenebat: quærebatur an bene diceret? Tenuerunt
omnes quod nõ: quia † priuatus ab eccleſia, quæ 1
eſt totum, per conſequens cenſetur priuatus prio
ratu, qui eſt pars in eccleſia, & qualibet etiã ſui
parte, etiam ſi illa ordinatio de prioratu & vica-
ria facta non fuiſſet caſſata, vel declarata nulla,
ergo multò fortius ex quo declarata eſt, quod
fuerat nulla, ſeu non tenuiſſe, &c.

De Hæreticis.

DECISIO I.

Similis eſt dec. 1. eod. titu. in antiq.

De Priuilegijs.

SVMMARIVM.

1 *Exemptio an inducatur, vbi conceſſit cœnobio monachorum, quòd ipſi & eorum loca quieta, libera, & integra cum ſuis priuilegijs permanerent?*

DECI-

DECISIO I.

1 PApa † concessit cuidam cœnobio monachorum, quòd ipsi & eorum loca quieta, libera, & integra cum suis priuilegijs permanerent. Quæritur an ex istis verbis inducatur exemptio? Alleg. pro parte eorum quòd lic.c. si Papa. §. & est idem.de priuil.libro sexto.& per nota per Inno. de priuileg.c.recepimus.& per text.eodem titu. c.cùm olim.

De Sententia excommunicationis.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus per episcopum visitantē, ex eo quòd ipsum ad visitationem nō admisit prætendens se eximptum, ante satisfactionem non debet absolui.*

DECISIO I.

1 VTrùm † episcopo excommunicante aliquem de iure communi subditū, quia non permittit se visitare, vel non soluit procurationem ratione visitationis debitam, sed ille prætendens se exemptum à visitatione vel præstatione procurationis appellet: & sic prætendens excommunicationem iniustam pendente lite appellationis petat simpliciter se absolui. per c.cùm contingat.de offic. delega. sit absoluendus contradicente episcopo; qui super eo, pro quo eum excommunicauit fundat intentionem suam de iure communi? Maior pars dominorum tenuit quod non: quia quasi debet reputari excommunicatus pro manifesta offensa, nec simplex assertio sua, qua prætendit se exemptum, vel negatio, qua negat se teneri, reddit episcopi intentionem fundatam de iure communi dubiam: de quo plenius per Inno. de cen.b.c. venerabili. nisi aliàs pro parte excommunicati probaretur aliquid saltem semiplenè de intentione sua, propter quod redderetur intentio episcopi dubia, vt ibi not. Inno. circa finem.

SVMMARIA.

1 *Canonici sæculares non gaudent priuilegio c. si quis suadente.*

2 *Eremita censetur persona ecclesiastica, licèt nullam professionem emittat.*

DECISIO II.

1 VTrùm † canonici sæculares gaudeant priuilegio seu immunitate, vt eas verberans sit excommunicatus? Quidam dicunt quod sic: quia quandiu remanent in tali statu, etiam si nō sint religiosæ, sunt tamen personæ ecclesiasticæ vel Deo deuotæ: igitur gaudeant. argumen. 17. q. 4. ca. quisque. & quod notatur de senten. excommunica. c. religioso. libr. 6. in fin. penul. glo. pro quo benè facit. 13. q. 1. ca. duo sunt. cum ibi no. pro quo: quia etiam † Eremita qui nullam facit professionem, & habet proprium, censetur persona ecclesiastica, vt not. Innocen. in c. cùm monasterium. de elect. Alij dicunt quod non: quia eorū status non est approbatus, vt in c. indemnitatibus in fin. de elect. libr. 6. & de statu regul. c. fin. §. illas. in Clem. imò reprobatus 18. quæst. 2. c. pernitiosam: Igitur non merentur gaudere priuilegio immunitatis. argu. l. auxilium. §. in delictis. ff. de mino. & ff. de colleg. illici. quasi per totum. & vide quod de hac materia notat Ioan. Andr. in Nouella. de maior. & obedien. c. dilecta. vbi gloss. de istis canonicis: & hanc opi. conseruat, vt dicitur, cancellaria, quæ non daret eis literas contra tales immunitates. Alij distingunt dicentes quòd tempore quo portant habitum canonicatus, putà superpelliciū & in diuinis seruiunt Deo, tunc reputantur personæ ecclesiasticæ & gaudent priuilegio, sed quando exierunt & extra seruitiū Dei sunt in domibus proprijs, secùs. argumen. l. item apud Labeonem. § si quis virginem. ff. de de iniuri. & extrà, de senten. excommun. c. si iudex laicus. lib. 6. ad idem ff. de aquæductu. l. omnes. iunct. l. semper. ff. de iure immuni. & quod not. Ioan. And. de cleri. coniuga. c. Ioannes.

DECISIO III.

Similis est decis. 23. eod. in antiq.

SVMMARIA.

1 *Excommunicatus an possit acceptare beneficium in vim gratiæ suæ.*

2 *Excommunicatus æquiparatur deportato.*

3 *Deportatus licèt amittat ea quæ iuris ciuilis sunt, non tamen amittat ea quæ iuris naturalis sunt.*

4 *Deportatus potest eligere, acceptare, & voluntatem suam exprimere in executione alterius præcedentis legitima dispositionis.*

5 *Acceptare est nuda expressio, quæ in solo facto consistit.*

6 *Excōmunicato actus extraiudiciales non sunt ita prohibiti sicut iudiciales.*

7 *Excommunicatus non est capax beneficij ecclesiastici.*

8 *Prohibitum vbi aliquod perpetuò sit, omne aliud censetur prohiberi per quod peruenitur ad illud.*

DECISIO IIII.

SCiendum[a] est † quòd aliqui dicunt, quòd excommunicatus potest acceptare beneficium ecclesiasticum cadens sub forma gratiæ sibi factæ tempore quo erat excommunicatus; † æquiparantes eum deportato. iuxta gloss. Ioan. And. in c. decernimus. de sententia excommun. vbi dantur remissiones ad scripta aliorum doctorum similem æquiparantiam facientium: deportatus † autem licet amittat ea; quæ iuris ciuilis sunt; non tamen amittit ea quæ iuris naturalis sunt, vt l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad Trebellia. nam vt ibi dicitur, deportatus † bene

 potest

poteſt eligere ſeu acceptare & voluntatem ſuam
exprimere in executione alterius præcedentis le-
gitimæ diſpoſitionis, quia hoc conſiſtit in ſolo
facto, & hoc de iure naturali competit, vt clarè
not. Accur. in d. §. ſi quis rogatus modo ad propo
5 ſitum reducendo dicunt quòd † acceptare eſt nu
da expreſſio, quæ in ſolo facto cõſiſtit: quare hoc
permiſſum videtur excommunicato. argum. prę-
dictorum: ad quod etiam inducũt notata per In-
noc. in c. veritatis. de dolo & contuma. & ibi ſatis
inueniri poſſunt argumenta pro & contra. Domi
6 ni etiam dicunt † quòd iſte eſt actus merè extra-
iudicialis, & ideò non ita prohibitus excommu-
nicato, ſicut ſi eſſet iudicialis, vt in c. ſolet. in fine
de ſenten. excommu. lib. 6. Nec obſtat ſecundum
7 eos, ſi dicatur, quòd † excommunicatus non eſt
capax beneficij eccleſiaſtici, ſi ſibi conferatur. per
c. poſtulaſti. de cleric. excom. mini. & ideò vide-
8 tur quòd † non poſſit facere aliquod præambu-
lum, per quod perueniatur ad illud. vt l. oratio.
ff. de ſponſalib. quia dicunt illud verum in pro-
hibitione perpetua ſecùs in temporali, vt l. ſi quis
officium. ff. de ritu nupt. & facit ad hanc ſolutio-
nem, quòd notat Dyn. in regula. cũ quid prohi-
betur. de reg iur. lib. 6. Et ſic dicunt de excommu
nicatione quæ propriè non poteſt nec debet dici
perpetua ſed temporalis, cùm excommunicatus
abſoluendus ſit ceſſante contumacia: ad hoc de
conſtitutioni. c. ex literis. cum ibi notatis. hoc ta-
men aliquibus non placet.

Additio.

Sciendum. Adde Gigan. in tractat. de pẽſio. q. 74. a
Milis in reperto. ſuo in ver. excõmunicatus ma-
iori excommunicatione.

DECISION. ANTIQVIOR.

FINIS.

DECISIONES PER R. PATREM THOMAM FASTOLI, AVDITOREM SACRI PALATII IN VNVM REDACTAE.

CAVSA I.

ANNO Domini M. CCCXXXVI. Pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini, domini Benedicti Papæ XII. anno secũdo die XI. mensis Decembris fuit in Rota ꝓpositũ quoddam negotium spoliationis per dominũ Durandum in quo lectum fuit quoddam instrumẽtũ productũ ad spoliationem probãdum in illo negotio & ostendebatur quidam libellus siue petitio quædam super spoliatione quadam facta per spoliatum lite pendente: nec ibi exprimebatur quo tempore spoliasset, verùm ante spoliationem factam de ipso, an post: & petebat reus huiusmodi se restitui, & id quod actum sic fuerat, retractari tanquam attentatum lite pendente. Circa præmissa autem mouebantur hæc dubia.

SVMMARIA.

1 *Spoliatio an possit probari per instrumentum?*
2 *Crimen an possit probari per instrumentum?*

DVBIVM I.

PRimò † an spoliatio [a] posset probari per instrumentum, & tenebatur quod sic. arg. ex-
1 trà de restitu. spoliat. c. cùm ad sedem. versi. Nos
a prioris. & de ma. & obe. c. cùm in ecclesijs. licèt ibi videatur notari contrarium in periurio. Et de hoc notatur, scilicet an † crimen per instru-
2 mentum possit probari. per Ioann. Andr. de iureiurand. c. fin. libr. 6. & de verbo. significa. c. cõstitutionem. eod. lib. Item in iure ciuili nota. ff. ad Turpil. l. in senatus. & C. ad legem Aquil. l. contra negantem. prædictæ gloss. omnes præter primam in decretali c. cùm in ecclesijs, probant quod crimina possunt probari per instrumentũ. Goffred. tamen probat contrarium in violentia & possessione in summa de clandes. despon. ver. Illud autem no. & idem videtur recitare Ioann. And. post Host. de except. c. pia. in glo. super verbo 8. dierum. circa finem. ibi, sed de spoliatione no. &c.

ADDITIO.

a Spoliatio. Adde quod spoliatio probatur eo ipso, quòd spoliatus probat de antiquiori possessione. Bald. in l. pen. col. vlti. C. si à nõ compe. iud. Alexand. in l. si duo. ff. vti possi.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum in qua non apparet notarium esse rogatum, an valeat?*

DVBIVM II.

SEcundum dubium erat † an instrumentum valeat, si non appareret notarium esse roga- 1
tum: & tenebatur quod in dubio præsumebatur ipsum esse rogatum: & hoc not. glo. in authent. de tabel §. nos autẽ credimus, super verbo iniungitur: contrarium videtur sentire Inno. extrà de fide instrumen. c. 1. ibi, non enim credimus, &c. & melius ibi. Item not. vtile, &c. licèt ibi simul referat alios ille in opinione contraria, ibi, alij tamen, &c.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum in quo non cauetur, quòd spoliatio sit facta nomine illius, contra quem datus fuit libellus, an probet?*

DVBIVM IIII.

TErtium dubium erat † an Instrumentum probaret cùm in eo non cauebatur, quod 1
spoliatio esset facta nomine illius, contra quem erat datus libellus, nec ipso mediante? Et arguebatur quod non, cùm secundum formam narratorum in libello non erat probatum. argu. ff. de peti. hæred. l. si quis libertatem. in fin. & de iureiuran. l. si duo. §. Idem Iul. argu. C. de fideicom. li. l. fin. ff. commu. diuidun. l. vt fundus. de neg. gest. l. Pomponius in negotijs § fi. veruntamẽ tenebatur, quod licèt non probaret instrumentum, quóad illum, contra quem de spoliatione principaliter agebatur vigore interdicti vnde vi, vigore tamen ca. reintegranda. 3. q. 1. dicebatur satis instrumentum sufficere.

SVMMARIA.

1 *Libellus super attentatis in fine litis porrectus an admittendus est?*
2 *Spoliatus vltimo loco semper auditur.*

DVBVM IIII.

QVartum dubium erat,† vtrùm illa petitio
1 erat admittenda super reuocatione atten-
tatorum,lite pendente& quasi in fine litis fuisset
porrecta;&it tenebatur quod admittenda esset,ex
2 eo quòd † vltimus spoliatus semper auditur,quá-
do non incontinenti spoliatio sit secuta.extrà de
ordin.cogni.c.fi.ff.de vi & vi.arg.l.3.§.cùm igi-
tur. & l.qui possessionem.C.ad leg.Iul.de vi.pu.
l.si quis ad se fundum.cum li.& consulebatur,&
pro consilio tenebatur quod daretur terminus.
15.dierum reo huiusmodi , qui minus determi-
natè,quóad tempus locutus est ad probandum
intentionem suam,& quòd ante omnia obscuri-
tatem de tempore declararet.argu.l. si quis inten
tione ambigua.ff.de iudic.&argu.extrà de restit.
spol.c.frequens.lib.6.

CAVSA II.

ANno domini M.CCCXXXVII.die Lunæ.XIII.
Ianuarij, propositum fuit per Raynaldum
in consilio de quadam bulla , qua continebatur
1 do.Ioannem Papam XXII. gratiam fecisse episco-
po Tarrecenen. vt posiit vnire mensæ decanatus
quodcunq; beneficium spectãs ad collationem,
præsentationem,seu quamuis aliam dispositio-
nem cuiusque de sua diœcesi, pro eo, quod deca-
nus & ipse episcopus suggesserant Papæ,quod re-
ditus decanatus ita erant tenues & exiles , quod
ex eis decima minimè soluebatur: & huc conces-
sit Papa sub his quòd videlicet beneficiũ, si quod
vacat vel vacare contigerit. Item addidit, si tibi
videbitur, Ex his oriuntur hęc dubia,videlicet an
vnio facta sine consilio&cõsensu capituli valeat,
an debeat retractari.Item an idem sit, si non fuit
vocatus patronus.Item an vnio facta de non va-
cante in hoc casu teneat: & sic tria sunt dubia.

SVMMARIA.

1 *Vnio facta sine consensu capituli an valeat?*
2 *Papa semper videtur facere gratiam absque præiudi-
cio iuris alieni.*

DVBIVM V.

PRimum dubium fuit ibi decisum pro maio-
ri parte auditorũ, quod † videlicet in vnio-
1 ne huiusmodi debebat requiri consiliũ [a] capituli
a argu.extrà.de his quæ fiunt à præla.sine consen.
cap.c.4.et c.noua.et c.quanto.& eorum quæ no-
tantur extrà, de elect.c. cùm ecclesia.& de arbit.
c.cũ olim. nec obst. quod Papa ipse per se scripsit
non facta de capitulo mentione, quia † Papa vi-
datur semper intelligere facere gratiã absq; iuris
præiudicio alieni, vt ff. ne quid in lo. pu. l. 2. §.
meritò.& §. si quis à principe.C.de metropol.vi-
ca.l.1.& extrà de rescrip. c. mandatum. de offic.
delega.c.super eo.de offic.ordi.c.licet.& 9. quæ-
stio.3.ca.nunc verò.

ADDITIO.

a Consilium.Requiritur consensus capituli,vbi e-
piscopus vult vnire beneficia, vt habetur in c. pa-
storalis.in fi.de do. Abba.in c.sicut vnire.de ex-
cept.prælato.

SVMMARIA.

1 *Patronus an debeat vocari in vnione facienda?*

DVBIVM VI.

AD secundum [a] † dicebatur per maiorẽ par- a
tẽ quod patronus debebat vocari, quia po- 1
tissimè sua interest.arg. l. nam ita.de adopt. & l.
l.his verbis.& de bo.aut.iu.pos.l. fi.de mino.l.in
causæ.§.causæ. & C.si vt se ab hære. abstin. auth.
ad hæc.quæ trahitur de corpore in auth. vt spon.
lar.§.ad hæc.& ff.de aqua plu.arcen.l.in cõceden
do.cũ si.& bene facit ff.de na.resti.l.3.& fi.sed cõ-
tra videtur de offi.vi.l.ad hæc.in glo.1.in fi. Sed
ibi nõ est tantũ pręiudiciũ in ordinatione vicarij,
sicut hic:quidã tamẽ volũt distinguere,an sit pa-
tronus laicus,& tunc non teneat vnio ipso nõ vo
cato,an clericus,& tũc secùs, vt aliàs, simili distin
guitur, extrà, de offi.leg.c.dilectus.&de iure pat.
c.cùm dilectus.Sed ibi loquitur in collatione, vbi
minus est præiudicium quàm in vnione.

ADDITIO.

Ad secundum. Curtius in tra.iurispa. in ver. ho-
norificum.in 4.col. ver. in quantum etiam.

SVMMARIVM.

1 *Vnio de non vacante an teneatur.*

DVBIVM VII.

TErtium dubiũ videlicèt † an vnio teneat de 1
nõ vacãte. Decidebatur negatiuè quod non
tenebat, propter formã mãdati, cuius fines seruã-
di sunt. ff. man. l. diligẽter. extrà. de rescri. c.cũ di
lecta.&in 6.de præb.c.cui de non.licèt aliàs vnio
possit fieri de vacaturo, vt patet extrà in c. de con-
sultationibus. 2. responso.de resti.spo.c. cùm ve-
nissent. Et ad hoc quod videtur præmissis decisi-
onibus obstat, quod in gratia subditur, Si tibi vi-
debitur: videtur propterea ampliare potestatem
episcopi, quóad hoc quòd vnio fiat alijs nõ vo-
catis quorum graue præiudiciũ vertitur, quia nõ
ex his verbis datur sibi plenius arbitriũ, sed redu-
citur ad arbitriũ boni viri.ar. optim. ff. de lega. 3.
fideiusso.§ quanquam.& de ope. li. l. si libertus.
de præb c. bodie.in fin cum si.& facit benè extra
de rescrip.c.cum aliquibus. 1.& 2. respon. & vide
quod ibi not.Ioann. Andr. super ver. ad eosdem.
sed nunquid vnio est irrita vel irritanda: & appa-
ret casus quodãmodo, extrà, de iure pat. c.illud.
In fi. sed ibi loquitur in collatione beneficij vel
beneficij,& ibi fortè aliud, quàm hoc casu.

CAVSA III.

Die Mercurij. XV. eiusdem mensis fuerunt acta
quinque dubia.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Prior claustralis an possit suum monachum vagabundum, vel aliàs criminosum per viam iuridicæ cognitionis punire?*

2 *Consuetudo potest tribuere iurisdictionem.*

DVBIVM VIII.

1 PRimum † an prior claustralis possit suũ monachum vagabũdum, vel aliàs criminosum per viam iuridicæ cognitionis punire & excommunicare? Et in hoc videtur distinguendum, an prior habeat in loco superiorem abbatem, an non, vt in primo casu non possit, secundo sic iuxta ea quæ habentur & notantur extrà de offic. ord. c. quanto. per Ber. & Inno. aliosque doctores. & de maior. & obe. c. cùm in ecclesijs. & de sy. sicut. sed quicquid sit, de iure standum est in hoc consuetudini, cùm † & ipsa possit tribuere 2 iurisdictionem C. de eman. li. l. *s.* & vlti. de diuer. offic. l. vniuersorum. & *9.* q. *3.* ca. conquestus cũ simi. & attende distinguendo inter ea quæ raspiciunt regulam, & quæ non, vt bene no. per Inno. in c. quanto prædicto.

SVMMARIVM.

1 *Iudex an pronuntiare debeat appellationem desertam interpositam à grauamine extraiudiciali, non obstante quòd pronuntiatum fuerit eam esse ad curiam deuolutam?*

DVBIVM IX.

1 SEcundum dubium erat † an cum appellantà grauamine extraiudiciali, si probetur appellatio esse deserta, putà quia appellans nõ fuerit prosecutus per annum & vltrà, an iudex, qui de appellatione cognoscit, debeat pronuntiare desertam, non obstan. quod pronuntiatum fuerit eam esse ad curiam deuolutam? Quidam dixerunt vt Francisc. de Ame. quòd ratione interesse debeat sententia ferri, puta si multas expensas fecisset. argumen. C. de sen. quę pro eo quod interest proferuntur. l. prim. & ff. de æden. l. vbi cum simili. & facit bene extrà de rescript. c. ex parte. in fin. alij vt Aegid. de bene. dixerunt quòd licèt possit iudex causæ pronuntiare desertam, tamẽ sub dubio fortè dicebat expedire, quòd non pronuntiaretur, quia iam principale negotium fuerat introductum, cui præiudicium fieri videtur, si pronuntiaretur super desertione prædicta, & sic non videtur tanquam præiudicialis quæstio andienda. argument. in simili ff. de petitio. hæredita. l. diuus §. fina. & l. si quis libertatem. de except. l. si post. Tertij & maior pars hoc tenebat, quòd pronuntiari debebat super desertione, quia de qua re cognouit iudex, &c. de iudic. l. de qua re. & extrà de causa possessionis & proprietat. c. cùm super. in fin. & allegabatur pro textu extrà, de appellationib. c. sicut appellationem. in Clem. & hæc videtur verior opinio. cùm tamen doceretur de interesse appellati, vnde bonũ esset super hoc interrogationẽ fieri, & sic erat obtentũ per maiorem partem argum. iurium prædictorum.

SVMMARIVM.

1 *Ius reuocandi domum an habeant præsentes in Romana curia, si agatur de causa, quæ sapit crimen.*

DVBIVM X.

TErtium dubium † erat ex eo, quòd quidam frater de ord. seruorum, ingressus fuerat 1
ordinem sancti Benedicti Florentiæ, idem verò frater incusabatur super eodem facto & reuocabatur ad certos fratres ordin. seruorum prædicti, qui fratres obtinuerunt sentẽtiam in partibus contra fratrem huiusmodi monacharum, ipse autem appellauit ad curiam Romanam, & causam huiusmodi introduxit, & citatis ac comparentibus fratribus supradictis dedit contra eos libellũ in causa appellationis præfata: verùm ipsi porrexerunt & dederunt quandam exceptionem super iure reuocandi domũ, pro eo videlicet, quòd alia de causa ad curiam Romanam venerant, putà missi pro alijs arduis causis monasterij sui & ordi. & dubitabatur an huiusmodi exceptio deberet admitti. Et dicebatur quòd non: quia non erat causa sufficiens quare domum debuerant reuocare. Nam licèt pro causis arduis essent missi, non tamen apparebat, quòd causæ essent tales, ex quibus quis haberet ius reuocandi domum, per id quod habetur ff. de iud. l. *2.* §. legati. & in authent. de sanctis. episcop. §. reuerendissimi verò apocrisarij. & §. si verò episcopi: quòd possent venire vt agerent, non vt conuentionem aliquam sustinerent: & sic ius reuocandi domum vendicare non possent, vt in d. §. lega. & in §. sed si agant. & argument. eorum quæ notantur secundum Innocent. extrà. de foro compe. c. licèt. in magna glo. & de hac materia vide in Specul. de reo. versicu. Item legati. & in sum. Hostien. de exceptioni. §. fina. versicu. Item effectus. & versi. sequen. Item & alia ratio videbatur mouere, videlicèt sapere crimen, & sic etiam si essent in honore ministerio, vt publico constituti non videtur quòd habeant ius reuocandi domum, saltem quando debeant satisdare de iudicio sisti. argum. ff. de appel. l. si adulterij. §. fin. licèt sit contra. ff. de accusa. l. hos accusare. in princip. Sed Gul. Durandi, hoc habet pro expedito, quod omnes qui aliàs habent ius reuocandi domum, etiam accusati; si possint iurare. & not in Specul. de accusatio. versic. item. nec legatus. & versicu. item non possunt, in sum. habes. de accu. §. quis accusari. versic. primo excipiuntur. & ver. quòd ergo. ibi, nec hi. &c.

SVMMARIA.

1 *Beneficia capellanorum Papæ, morientium extra curiam, an censeantur vacare in curia, vbi in bullis sua adsit, Vt apostolici fauoris & gratiæ munere perfruaris, stante reseruatione subsecuta per alium pontificem?*

2 *Ratio debet vires & significatum verbi propositi ampliare, vbi ampliatiua ratio fuerit.*

3 *Beneficia morientis extra curiam an vacent in curia post reseruationem.*

DVBIVM XI.

1 QVartum † dubium erat tale. Papa Io. xxij.
concessit cuidam capellaniam sub bulla
per huiusmodi verba, Te in capellanum nostrũ
recipimus, & in capellanorum nostrorum con-
sortio aggregamus, vt apostolici fauoris & gra-
tiæ munere plenius perfruaris, &c. quærebatur
an huiusmodi capellano extra curiam mortuo
censeantur beneficia sua vacare in curia propter
reseruationem, quàm fecit Clemens v. de bene-
ficijs capellanorum? & tenebatur per omnes,
quòd per mortem Io. Papæ hic capellanus super-
stes esse non desijt capellanus, & hoc propter ra-
tionem adiectam illius scilicet, Vt apostoli seu
2 sedis apostolicæ &c. Ratio enim † debet vires &
significatum verbi propositi ampliare, si ampli-
atiua ratio fuerit, vt ff. de lega. 2. l. cùm pater. §.
dulcissimis fratribus. & de legat. 3. l. nomen de-
bitoris. §. final. de acquir. poss. l. si is qui. C.
quæ si long. consue. l. 1. & fin. Item facit l. iurispe
ritos. ff. de excusatio. tut. In prin. C. de prin. agen.
in rebus. l. principes. Nec obst. ff. loc. l. 4. quia ibi
sunt verba quòad dis. vellet, &c. quæ verba habẽt
reflexionem & respectum ad certam personam,
qua deficiente voluntas declarari non potest. de
ac. & ob. l. lub ac. cum limi. & eodem modo res-
ponde ad ff. de conditio. & demonst. l. si ita ex-
pressum. & de leg. 1. l. si ita. §. illi li nollet. cum
simil. sic etiam respondetur ad extrà, de rescript.
c. si gratiosæ: quia ibi est simile verbũ, puta, ad be
neplacitũ nostrũ. Itẽ alio modo respondetur, ꝙ
ibi loquitur in materia odiosa & exorbitante à iu
re communi. argu. l. cùm quid. ff. de lib. & post.
& extrà de re. iur. c. ea quæ à iure. Nec obst. ff. de
exec. l. fi. quia ibi si nõ exercet officiũ stat per eũ,
& ideò sibi præiudicat. ff. de cond. & demon. in-
cer. de cõtr. emp. l. Labeo. Sed adhuc remanet du-
bium, an † beneficia morientis extra curiam va-
3 cent in curia per dictam reseruationẽ, Et distin-
gue an Clem. reseruauit beneficia omniũ capella-
norum, an capellanorum simpliciter, an capella-
norum cõmensalium, si omniũ, expeditum est,
arg. illorum quæ not. ff. de legat. 3. l. quæsitum.
§. illud. & l. hæres meus §. duo. Item eius quod
not. eod. titu. l. Iulianus. in prin. Itẽ. eod. titu. l. si
cui. & de au. & arg. leg. l. prædictis. §. Labeo. secũ-
do casu idẽ, cùm sit ratio eadẽ mouendi principẽ
vbiq; ad reseruationẽ, & huiusmodi faciendam, si
idẽ ius debet habere ad leg. Aquil. l. illud. In ter-
tio casu si reseruatio tãtum stabit in terminis suis
ad beneficia, cõmensalium restringatur. ff. de ex-
ercito. l. 1. §. is qui nauẽ. versi. in re igitur dubia. de
leg. 3. l. nõ aliter. & de suppel. leg. l. Labeo. cũ sim.

SVMMARIA.

1 *Appellatus in causa beneficiali an possit prosequi causam appellationis, non obstante quòd sibi infra mensem intimata non fuerit.*

2 *Certus certiorari non debet.*

DVBIVM XII.

QVintum dubium erat duplex, Videlicet,
1 † an appellatus in causa beneficiali possit
prosequi causam ipsius appellationis in curia in
pœnam contumaciæ appellantis non obstante,
quòd appellatio infra mẽsem intimata non fue-
rit appellato, & an talis appellatio possit deuo-
luere in fauorem appellati, & in odium appellan-
tis. Item dubitabatur sub eodem proponente &
scribente, an libellans super inquietatione & per-
turbatione & super eis concludens satis pro-
bet, si constet per producta reum appellasse à
prouisione appellati agentis, & ab inductione
possessionis, qua appellatus est, beneficij posses-
sionem adeptus, cùm nulla alia perturbatio sit
probata. Ad primum videtur, quod talis appel-
latio non possit deuoluere per decre. c. causam e-
lectionis. de elect. in Clem. ibi, tũc demùm ad se-
dem, &c. & in eod. c. ibi, intimatio non aliter fa-
cta omnium. &c. ex quibus videtur velle ibi con
stituens quod nullo modo & nulli valeat appel-
latio, nisi seruetur forma dictæ decret. quia qui
omne dicit, nihil excipit. ff. de pen. leg. l. non o-
ne. & not. C. mand. l. à procuratore. in glo. & fa-
cit optimè ff. de postul. quos prohibet. & Insti.
qui. ali. lic. vel non. in princ. in secundo respon-
so, cum si. Contrarium tamen incõsultũm est: &
hoc tenet d. Aegid. de beneuento. idem etiã vi-
detur tenere Ioã. And. in d. c. causam electionis.
in glo. quod ergo no. Inno. &c. circa fi. ibi quære
consulo &c. & ita videtur, si veniret contra. & pro
hac parte videntur facere rationes primò: quia
2 † qui certus est, certiorari non debet, vt ff. de act.
emp. l. 1. §. vẽditor. & §. fi. de ædi. edict. l. 1. §. om
nem. & l. si tamen si qui ei. extr. de re iudi. c. cum
qui. si ergo appellatus iã est certus de appellatio-
ne, frustrà de alia intimatione quæri videtur. &
ad hoc optimè venit tex. in decr. c. causam. circa
fi. ibi, nisi ad appellatũ, &c. vbi videtur sufficere
qualitercunque veniat ad notitiã appellati. Sed
ad istud argu. potest faciliter respõderi, & etiam
ad dictũ tex. c. quia in decre. c. causam. nõ sim-
plex certioratio requiritur, sed quod infra certũ
tempus, vt patet in primo responso eiusdẽ c. & in
prædict. ver. nisi. Si verò infra dictũ tẽpus fuisset
certioratus, & haberet certã plenam notitiam de
appellatione, videtur satis concludere argumen-
tũ prædictũ. Verũ alia secũda ratio videtur, quæ
fortius vrget, quia quod fauore alicuius introdu
ctũ est, &c. & licitũ est vnicuique renuntiare iuri
pro se introducto. C. de leg. l. quod fauore. de
pactis. l. si quis in cõscribendo & ff. de pact. l. pa-
ctũ. & de minorib. l. si iudex. cum si. Sed dicta de-
crẽ. prouidet appellato non appellãti, vt patet in
fi. d. gl. ibi, solutio apposita, &c. vbi hoc expres-
sè dicit. Io. And. ergo videtur, ꝙ liceat appellato
vti appellatione, etsi nõ fuerit intimata. Nec obst.
l. quos prohibet: quia ibi prohibitio fit propter
honorẽ prætoris & propter improbitatẽ postula-
tiũ, vt ibi no. Itẽ nec illud Insti. qui. ali. licet. quia
ibi expressè ponitur pro causa speciali, fragilitas
mulierum, quæ hic cessat, ad text. decret. c. cau-
sam.

ſam.ibi, tunc demum &c. & ibi, intimatio non
&c.dico quòd ille text.habet intelligi ſecundum
intentionem diſponétis, & cauſam diſponédi de
decimis.c.ex multiplici. et c. ad audientiam. &
de præbendis.c.ſi.& de reſcript.c. mandatum. &
menté legis potius quã verba debemus attédere.
ff.de leg.l.ſcire.& de alimé.leg. l. 4. §. conditio.
& C.de li.præ.vel ex.l.3.diſt. 28.ca. omnes. & ca.
ſedulò.cùm igitur cond. intétio fuerit prouide-
re appellato, videtur ſufficere talis certificatio,
de qua ipſe reperitur.

SVMMARIVM.

1 *Libellus ſuper perturbatione & inquietatione, an obti-
nere poſſit probando reum appellaſſe in prouiſione ap-
pellati agentis & ab inductione in poſſeſſionem.*

DVBIVM XIII.

1 SEcunda pars dubij erat, an libellans, &c. vt
ſuprà patet: ad quam dicebatur conſulendo
quòd ſufficiéserat probatio inquietationis, ſi do-
ceretur reű, vt præmittitur appellaſſe, & pro hoc
allegabat gl.Compoſt.de elect.c.ſtatuimus.libr.
6.ſuper verb.impugnat.& de reſcrip.c.mandatű.
in 3.glo.ſuper ver. proſequi. ver. ſed nunquid.
&c.& de hoc in Spe. ſub rubrica.de act. & peti.§.
ſuper actionibus. ver. ſed quæritur. & verſic.ſed
quòd ordo debet.& verſi.ſed nunquid.

SVMMARIA.

1 *Iudex dicitur iniuriam inferre, ſi iniuſtè aliquem ex-
communicat, & tenetur ei ad damna, intereſſe &
expenſas.*

2 *Excommunicationis ſententia tribus modis dicitur
iniuſta.*

3 *Iniuria æſtimatio debet per iuramentum taxari.*

4 *Iudex malè iudicans tenetur ad damna, expenſas &
intereſſe.*

CAVSA IIII.

DVBIVM XIIII.

EOdem menſe die Veneris 24.poſitum eſt in
1 conſil. tale factum. † Quidam pro certa
ſumma pecuniæ, quam dicebant ipſum debere ex
cauſa emptionis cuiuſdam domus, prætendebat
ſe eſſe excommunicatű iniuſtè, imò prætendebat
proceſſum pronuntiari nullum, & ipſum iu-
dicem ratione iniuſti proceſſus, nec non In1-
quæ renuntiationis & actionis ac etiam iniuriæ
ſibi ratione præmiſſorum illatæ petijt condem-
nari in damnis, intereſſe & expenſis. Et tene-
batur per maiorem partem, imò quaſi per om-
nes, quòd iudex huiuſmodi debeat condemnari
parti querelanti in damnis & intereſſe, & quòd
bona erat concluſio, quóad iniuriam. Item quòd
nullus erat proceſſus, & hoc vltimum ſic proba-
tur, quia de proceſſu præcedente ſententiam dif-
finitiuam non apparebat, quæ ſententia præten-
debatur ſuper debito eſſe lata, licèt iudex proceſ-
ſum prætenderet, de quo aliqualiter non conſta-
bat, & ſic ſententia procedere non potuit, nec te-
nere, cùm proceſſus præambulus non patebat. ar-
gumen. extrà de probationib. c. quoniam con-
tra falſam. in fin. & eorum quæ ibi not. per Ber-
nard. & Innocen. & vide quæ not. per eundem
Innocen. de offic. delegat. c. cùm in iure. ſuper
verbo, de mandato. & facit extrà de fide inſtru-
mento. c. 1. C. de mand. princ. l. 1. & de arbitr. l.
ne in arbitris. §. ſin autem cum. & vide quod
de huiuſmodi puncto tangitur in Speculat. de
ſententia & his quæ ipſam ſequuntur. §. vt au-
tem. verſic. & not. ſecundum quoſdam. & de
probationib §. fin. verſic. ſed pone. & de inſtru.
æditio. §. reſtat. verſicu. in ſumma ſi rectè. de ſen-
tent. excommunica. licèt ſaltem dicebatur, quòd
cùm † ſententia excommunicationis tribus mo- 2
dis, dicitur iniuſta eſſe, ex cauſa, ex animo, & ex
ordine, vt not. extrà de ſenten. excommunica. c.
ſacro. ſuper verbo, iuſta. & per Hoſtien. in ſum-
ma. eod. tit. §. quis ſit eius effectus. verſicu. ſi ve-
rò iniuſtè. & de his tribus modis habetur 11. quæſt.
3. ca. quod ergo. & §. cùm ergo. et c. ſi epiſco-
pus fortè iracundus. per conſequen. ergo ſenté-
tia cenſetur iniuſta, vt dicto c. ſacro. & eodem
titu. c. cùm medicinalis. libr. 6. Ex his conclu-
debatur, quod concluſio ſuper iniuria facta, de-
bebat procedere: quia videbatur dolus præſum-
ptus, ex hoc potiſſimè, quia is, ad cuius inſtanti-
am dicebatur excommunicatus, confeſſus fuit ad
ſuam petitionem hoc factum non eſſe, ſed ſic iu-
dex facit quod ſciuit ſe facere non debere. argu.
ff. de oper. l. ſi procuratorem. §. fi. & ad leg. Fal-
cid. dolo. & C. de iniu. l. ſi non conuitij. & ad leg.
Cornel. l. 1. §. diuus. Et ex re, nam ex re concer-
nendum eſt, quo quis animo fecerit, vt ibi & no.
ff. de iniur. l. illud. 1. reſpon. Ita ergo excommu-
nicans iniuriarum tenetur, vt not. 11. q. 3. ca. illud.
& † debet æſtimatio iniuriæ per iuramentű taxari. 3
iuxta quod no. ff. de iniu. l. iniuriarũ æſtimatio.
& ar. eorum quæ no. ff. quod vi, aut clam. l. ſem-
per. §. in hoc interdicto. & inſti. de ver. obl. §. fin.
& in Spe. de fruct. & intereſ. § viſo. verſ. 1. & ante-
penul. & ex præmiſſis etiã patet multò fortius, ꝙ
iudex † ſic malè iudicans tenetur ad damna, ex- 4
penſas & intereſſe, vt patet de ſenten. excom. ſa-
cro. §. cunque. & ad hoc ff. de var. & extra. cog. l. ſi
iudex. & de iudi. l. ſi filius. & Inſti. de obl. ex qua-
ſi delic. In prin. cum ſimil.

CAVSA V.

DIe Lunæ. xxvij. eiuſdẽ méſis Ianuarij pro-
poſitum eſt per dominum Durandű factű
tale. Petitionem quarundã religioſarum, quæ co-
ram ordinario produxerant quoddam inſtru-
mentum, in quo prima facie cótinebatur de qua-
dam ordinatione facta per fundatorem locis ſu-
per multis, quæ dictæ religioſæ debent percipe-
re pro alimentis & ſuſtentatione ipſarum, à quo-
dam, qui erat deputatus præceptor ibidem; præ-
fatus ordinarius viſo & intellecto huiuſmodi
inſtrumento motus ex informatione ipſius man-
dauit monendo præceptorem prædictum qua-
tenus ſub pœna excommunicationis, quòd ex-
tunc &c. ſatisfaceret religioſis præfatis infrà cer-
tű terminű ſuper illis, quæ petebãt vigore inſtru-
menti

directũ, vtile tamẽ poteſt locũ habere. & hoc denotat verbũ, iure. quòd eſt in ſi. dicti. §. ſi man. & dic ibi iure. Id eſt propriè. & quòd vtile detur etiam pro iure, putà, pro vſufructu, ſeu pro quaſi poſſeſſione ipſius, probatur ff. de vi & viar. l. 3. §. vnde vi interdictũ. & extra de relig. dom. con ſtitutus. de cauſa poſ. & prop. cum occaſio. cum ſimil.

SVMMARIVM.

1 *Patronus an poſſit augmentare numerum deputatarum ab initio limitatum à fundatore?*

DVBIVM XVIII.

1 QVartum dubiũ erat † an ipſe patronus poterat augmentaſſe numerũ dominarum in loco. Et tenebatur quòd non, quia ſecũdum vires earum quæ eis ab initio fuerant deputatæ, erat numerus in fundatione limitatus ad l. & ſuprà vires prædictas non debebant aliæ ſuperaddi. ar. C. de ſacro. eccleſ. non plures. & in autbẽt. vt detur. ſit nu. clauſu. §. ſi quis autem. verſ. nam ſi non &c. col. 1. & extrà de conſtitu. cùm in. vbi de hoc. & ad hoc benè facit quod alibi dicitur, quia vltra vel contra legem locationis frui deſiderans non auditur. ff. de lo. pu. fru. l. 1. in fin.

SVMMARIA.

1 *Attentata per tertiũ niſi iuriſdictionẽ iudicis ad quem impediret, non debent per viam attentati reuocari.*
2 *Appellatio extraiudicialis nõ operatur in fauorem attentatorum.*

DVBIVM XIX.

1 QVintum dubiũ erat an † proceſſus factus per epiſcopum litependente in curia contra aduerſarios dominarum debeat reuocari per viam attẽtatorum. Et dicebatur quòd non: quia in libello attentatorum prætẽdebatur huiuſmodi eſſe attentata ad petitionem & contemplationem dominarum. Sed nõ probatur. vnde res inter alios, &c. vt C. res inter alios acta. in rubro & nigro. extrà de re. iudi. c. quamuis. cum ſim. & mouet etiam. quia tertia perſona fuit quæ attentauit, vnde non videtur debere per auditorẽ appellationis reuocari per viam attentati, vt no. Io. And. extrà de appella. non ſolùm. ſuper verb. reducendum. niſi iuriſdictionem iudicis ad quem appellatum extitit impediret. de offi. deleg. c. 1. & hoc maximè corroboratur ex eo quòd prædi-
2 cti audito. dicebant vt præmittitur, quòd † hæc appellatio erat extraiudicialis, & ſic talia attentata reuocari non debent per modum attentari, ſed pendent ex euentu futuro. argu. extrà de elec. cũ inter R. et c conſideramus et c. cùm nobis olim. & not. in dicto verbo, non ſolùm. per eundem & idem tangit Aegid. & ad hoc ea quæ not. per Inno. extrà de excep. dilectus. & per Ioan. Monach. extrà de elect. cupientes. circa fin. ſuper verbo, gratia ibi. ſed pone &c. & facit bene pro prima ratione. ff. de litig. l. 1. §. 1. & de rei vendic. is à quo. cum l. ſeq.

CAVSA VI.

DIe Mercurij XXIX. Ianuarij per D. Odomarum & eſt factum tale. Dominus Cardinalis Auinionen. tempore Papæ Io. XXII. proui debat cuidam domino Gerardo de archipræsbyteratu cuiuſdam eccleſiæ ſpectante ad collationem ſuam ratione cuiuſdam prioratus, quem habebat in beneficium à Papa. Io. quidã miles præſentauit quendam clericum ad eundem Archipræsbyteratum, & ad eandem præſentationẽ ipſe fuerat inſtitutus. Verũ cùm dictus dominus cardinalis obtinuit cauſam illam committi cuidam audito. curiæ, & coram eo quidã procurator cõparens nomine ipſius cardinalis, & etiam nomine dicti domini Gerardi petijt in libello pronuntiari per audito. ius competijſſe & competere dicto Cardi. tanquam priori talis loci conferendi dictum archipræsbyteratum, & de eo, &c. prouidendi, & petijt etiam prónuntiari pro iure Gerardi & pro non iure partis aduerſæ. demùm lite cõteſtata iurato de calumnia hinc & inde & etiam poſitionibus & articulis datis per partes, Cardinalis moritur, & poſt tempus in prioratu prædicto alius in priorem præficitur, & per illum alteri de archipræsbyteratu prædicto prouidetur. Ex his dubitatur de duobus.

SVMMARIVM.

1 *Succeſſor an debeat admitti ad cauſam inchoatã per prædeceſſorem ſuum?*

DVBIVM XX.

PRimò an iſte † debeat audiri & admitti. Et dicebatur quòd ſic per omnes. quia iſte ſucceſſit in locum Cardinalis, & ratione dignitatis ſeu officij in quo ipſe prior ſuccedit, cenſetur eadem perſona, & ſic debet ſuccedere in lite, & admitti ad litem. argum. ff. de reg. iur. l. qui in ius alterius. & de æden. l. quidam. §. 1. extra de fo. competen. c. dilecti. & faciunt quæ not. extrà de reſcrip. ſignificauit. & de re. iur. ſi quis in lus. per Ioan. And. in 6. & dicebatur per quoſdam quòd ſi nolebat proſequi procurator huiuſmodi ſucceſſoris, debet dari terminus ad concludendum vel ad dicendum, quare non debet concludi & hoc verius. quia per hoc nulli fiet iniuria. vera enim executio non habet iniuriam. ff. de iniur. vel Iniur. §. 1. & 11. & §. quædam. & ſi quis omiſ. cauſa te. quia aut. §. ſi patronus. in fi. cum ſimil. 1

SVMMARIA.

1 *Abſolui ab inſtantia defuncti rem petens non eſt audiendus.*
2 *Separatarum autem ſeparata ratio eſſe debet.*
3 *Inſtantia cum mortuo nulla eſſe debet.*

DVBIVM XXI.

SEcundum dubium an † ex quo dictus D. Gerardus iam erat mortuus ante creationem noui prioris, nunquid ſaltem quóad dictum Gerardum lita pendente quóad priorem dictus in- 1

vno conuentu. & hoc dixit seruare. & facit quod dicitur quòd fines mandati,&c. ff. man. l. diligenter. & extrà de præben. c. cui de non. in fin. lib. 6. & de rescript. c. cùm dilectus. in fin.

ADDITIO.

a Consultum. Adde Fel. in c. eūte. col. 10. vers. per istam differentiam. de rescrip.

SVMMARIA.

1 *Appellans qui in appellatione sua nulles obiectus deduxit, an postea audietur articulando, quòd primus impetrans aliud beneficium vigore gratia sua acceptauerat?*
2 *Appellans obiectus respicientes formam prouisionis in sua appellatione deducere tenetur.*
3 *C. vt circa. habet locum quando aliquid in facto consistens obycitur.*

CAVSA VII.

DVBIVM XXIIII.

Die Veneris. xxx. Ia. eiusdem mensis per dominum Reg. proponebatur tale factum.
1 Duo erant impetrantes authoritate Io. ad vacans vel vacaturum in certa ecclesia. quilibet fecit processum suum. & demùm vacans vnum & idē beneficium acceptauerunt, & de eo fecit sibi quilibet prouideri per suos executores, & quilibet à processu alterius & sententia appellauit. Secundus autem suam appellationem prosequitur, & licèt in appellatione nullos obiectus expressisset, tamen posteà articulādo dedit obiectus, videlicèt, quod primus iam aliud beneficium acceptauerat vigore gratiæ sibi factæ, & idē de duobus vel tribus dicebatur fecisse. Dubitabatur nun quid modò debet ad hoc admitti probandum secundus ad finem quòd iste primus acceptās videatur suam gratiam consumpsisse. iuxta Clem. de rescript. c. gratiæ. & ea quæ not a. de præbend. c. si pauper clericus. Et tenebatur per dominum Guliel. & alios quasi omnes, quòd primus non debebat repelli per istos obiectus: quia in appel-
2 latione non erat seruata decre. vt circa. & dicebant † quòd huiusmodi obiectus respiciebāt formam prouisionis, & sic debebat appellans seruasse formam decre. vt circa. quam quia non seruauit, posteà volens obijcere non auditur, vt in eadem carta vers. alioquin. Sed hoc non videtur prima facie clarè sonare in auribus audiētis, quòd videlicet præfatus obiectus ipsam formam respiciat propriè considerando obiectum. Nam illud de quo præmittitur videtur habere causam extrinsecam adeò quòd non respiciat ipsam formam neque ipsam personam directè & propriè intuendo. Tamen sententia superiorum auditorum potest fortè esse vera & saluari alia ratione. Nam Io. Mo. Car. in prima sua glos. super dicta decret. vt circa. post diuisionem textus not. & sen
3 tit quòd † decre. eadem locum semper sibi védicat, quando cunq; aliquid in facto consistens obijcitur, etiam si obijciens ius suum prætendat, & idem ius suum velit augeri & declarari seu verificari, ex eo quòd aduersario est obiectum. vnde secundum eū habet locum vbicunque ius meum non prosequor, sed illud declaratur ex facto partis aduersæ. & hoc idem not. Archi. in eo. c. super verbo, opponunt. & idem videtur sentire nouus tex. in Clem. eo. c. de elect. c. constitutionē. quod ergo obijcit aduersario, quòd gratiam suam consumpsit aliud beneficium acceptando, non solū ius suum opponit, sed aliud in facto consistens quod directè impugnat ius partis aduersæ, & sic ipsa constitutio, c. vt circa. debet habere locū per superiora allegata. & allegat Io. Mo. ff. de his qui. vt indi. l. si testamentum. & bene videtur facere ff. ad Sylania. l. 3. §. fin. cum sua materia.

CAVSA VIII.

Aliud factum per eundem. R. proponebatur de a. impetrantibus circa quod factum certa dubia monentur.

SVMMARIA.

1 *Impetranti ad beneficium sine cura an poterit prouideri de beneficio, quòd licèt tēpore sua gratia erat simplex, effectum fuit posteà curatum.*
2 *Vicarius curam habet animarum.*

DVBIVM XXV.

1 Primùm, quia primus dederat certos articulos, inter quos vnus erat, Quòd † licèt beneficium, de quo inter omnes agebatur, antiquitus fuisset curatum, episcopus tamen loci diuiserat iā ante tempus gratiæ dictum beneficium, & duas personas ibi esse voluit, videlicet vnum vicarium & alium priorem, ita quòd ipse vicarius curam ipsius ecclesiæ haberet, & ita volebat concludere: quòd prioratus ille, qui tunc vacabat, & de quo litigabatur, non erat curatus tempore gratiæ, & sic ad eum pertinere debebat, quia impetrauit beneficium sine cura. & cōsulebat D. Aegid. cū quo
2 etiam alij concordabant, quòd † licèt vicarius curam habeat animarum, vt patet extrà de offi. vic. c. 1. et c. ad hæc. & Ber. in c. si. tamen non propterea tollitur quin rector ecclesiæ curam habeat animarum ibidem saltem habitu, & si non actu. & facit quod not. per Inn. extrà de iure patro. c. pastoralis. in 1. gloss. ibi, item si in collegiata ecclesia. & in Specu. de lega. §. videndum. versic. sed quæritur quod beneficium. & per Arch. extrà de elect. licèt. lib. 6. & bene. quod no. Archi. de fil. præsby. c. 1. circa fin. gl. super verbo, dispensari.

SVMMARIA.

1 *Vnio fieri non potest ab episcopo sine consensu capituli.*
2 *Vnio quòd ab episcopo sine cōsensu capituli fieri posit, consuetudine vel præscriptione an introduci possit?*

DVBIVM XXVI.

Secundum dubium erat, an episcopus potest vnire vnam ecclesiā alteri sine cōsensu ca-

pituli,& an hoc possit consuetudine introduci sive præscribi. Et dicebatur primum expeditum
1 scilicet, quòd † de iure vnio fieri non debebat sine consensu capituli, vt c. pastoralis. in fin. de iure pa. & de his quæ fiunt à præl. sin. consen. c. cũ vos. et c. tua. cum simi. facit benè, quod habetur de rebus eccle. non alie. c. dudum. & eod. tit. c. 1. l. 6. Ad alteram partem dubij scilicèt, de consuetu-
2 dine, dicebatur arguendo quòd † consuetudo talis non debebat obstare c. & adducebatur tex. per d. Aegi. in Cl. de reb. eccle. nõ alie. c. si vna. in fi. sed illud, quod ibi dicitur, cõtrária quamuis &c. videtur debere referri tantùm ad proximum ibi dictum. tamen Ioan. Andr. dicit quòd refertur ad totum, & ad vtrunque dictum. & vide quod no. Inno. & Hostien. vt ecclesiastica beneficia. c. 1. in fine. vnde sanius est tenere cum illo, quod not. Ioan. And. in dicta decret. si vna. in fin. glo. super verbo, consentiente.

SVMMARIVM.

1 Obiectus formatus super minoritate ætatis tempore gratiæ debet habere expressè declaratos annum & mensem gratiæ.

DVBIVM XXVII.

1 Tertium dubiũ erat, an † obiectus datus contra tertium per quartũ quod. s. idem tertius erat minoris ætatis tempore gratiæ, sic formando per verba prædicta erat sufficiens cùm non specificè & expresse fuerit declaratum de anno & mẽse gratiæ prædictæ? Et dicebatur quòd consueuit teneri quòd in obiectu huiusmodi debebat declarari de mense & anno propter testes examinandos super articulo, vt melius possent deponere & examinari.

SVMMARIVM.

1 Remissoria semel vtrique parti data si fuit impugnata ab vna parte, non debet ei iteratò dari, licèt duret pro illo, cui de surreptitia impetratione falsò oppositũ fuerat.

CAVSA IX.

DVBIVM XXVIII.

1 Demum [a] per d. Frã. proponebatur dubiũ tale, videlicet, an † concessa semel remissione ad partes vtrique parti, si altera pars impugnauerat rescriptum, quo data erat potestas examinandi, & succubuerit, an eidẽ parti posteà remissionem petenti debeat huiusmodi remissio iteratò concedi? Et dicebatur per G. & quosdam alios quòd non. & facit extrà de priuile. c. cũ olim essemus. & quæ not. per Arch. extrà de testi. c. præsentium. super verbo, productus. circa. prin. gl. æqualitas enim in iudicijs est seruanda, vt patet C. de fruct. & lit. expens. l. fi. & proxi. fa. facr. l. in sacris. 2. circa fi. lib. 12. & ff. de arbit. l. si cũ dies §. t. cũ sim. alij vt rege. dicebat quòd si causa rationabilis allegaretur quare deberet dari remis-sio, tunc esset concedenda petenti, aliàs non. in prima tamen opinione fuit maior pars.

ADDITIO.

Demum. Adde Fel. in c. super literis. col. 9. versi. 8. de præscrip.

CAVSA X.

De prima Februarij eodem anno per d. B. de nond. tale dubium tangebatur. Lata sententia super possessorio recuperando pro spoliato, qui possessionem beneficij sui perdiderat, demũ impetratis iudicibus super executione sentẽtiæ cõparuit pars aduersa coram eisdẽ, nec in priuilegium exemptionis aliquid allegauit, & tamẽ suis seu ipsorum mandatis parere noluit: posteà verò coram secundis iudicibus super hoc impetratis prædictum priuilegium allegauit, non tamen se obtulit probaturum nec probauit, licèt terminum competentem super hoc habuisset, finaliter illi iudices miserunt ad curiam consulendum, & impetrati sunt tertij iudices super executione prædicta, coram quibus spolians comparuit, & supradictum priuilegium etiam allegauit & se obtulit probaturum, non tamen probauit, vnde iudices circa idem negotium dubitãtes iterum causam non solum pro cõsilio, sed decidendam ad Romanam curiam remiserunt: & tunc est cõmissa auditori prædicto, & processu debito per eũ facto. Postremò dubitabatur, an præfatus spolians debeat admitti ad docẽdum modo de priuilegio, & si non, qualiter sententia per auditorem huiusmodi sit ferenda.

SVMMARIVM.

1 Priuilegiatus si in termino peremptorio sibi assignatò de priuilegio suo non docuerit, an audiatur postea si de illo constare petierit.

DVBIVM XXIX.

Ad primũ dicebatur per omnes, quòd † nõ debeat admitti, quia sibi debuit imputare, cum in termino peremptorio sibi assignato nihil probauerit, & sic vlterius nõ debet audiri, vt ff. de iudi. l. & post edictum, extrà de offi. dele. ca consuluit. & 24. q. 3. ca. de illicita. vbi de hoc. 1

SVMMARIVM.

1 Sententia debet esse conformis libello.

DVBIVM XXX.

Ad secundũ dabatur pro cõsilio d. Aegi. q † pronuntiaret sententiã resti. exequendam & quod mandaretur sententias excõmunicationis latas per priores iudices inuiolabiliter obseruari, quia sic erat petitũ, vnde secundum hoc debet sententia moderari, vt ff. neg. gest. l. post. 2. & comm. diuid. l. vt fund. C. de fideicom. liber. l. fi. extrà de symo. c. licèt Heli. & de accusatio. c. qualiter & quãdo. 2. versi. fine. & in Clem. de ver. signifi. c. sæpè. §. verum. in prin. 1

SVM-

SVMMARIA.

1 *Articuli de infirmitate in genere preposita non concludunt.*
2 *Verbum ita quòd &c. modum & speciem addere rei dispositiua videtur.*

CAVSA XI.
DVBIVM XXXI.

EAdem die per eundem d. Be. proponebatur de quibusdam articulis datis per partẽ contra quam erat obiectum, quod erat priuatus ipso iure beneficio curato, de quo agebatur, & dabatur in articulis per dictam partẽ, quòd ille incũbens erat per totum annum a tempore, quo beneficij extitit possessionem adeptus, adeò graui infirmitate detentus, quòd nec ad episcopum nec ad loca vbi ordines fiebant, accedere valebat temporibus quibus episcopus ordines celebrauit. Itẽ dabatur quòd illo tempore erat ita infirmus, q etiam de lecto surgere non valebat nisi per alios portaretur. Ex his igitur quærebatur, nũquid sufficeret ita in genere de infirmitate exprimere, cũ de specie infirmitatis minimè declaratur? Et † li-
1 cèt videatur contra. dicendum. l. quæsitum. in prin. & in fi. ff. de re iudic. & l. si quis empt. 2 §. si propter. de æd. li. edict. l. 1. §. proinde. tamẽ tenebatur contrarium: quia illa verba secundi articuli, ibi, ita infirmus, &c. videntur modum infirmitati apponere, & sic specificationem demon-
2 strant, verbum † enim, ita quod, &c. videtur modum & speciem addere rei dispositiuæ, vt ff. de conditionib. & demonstrationib. l. cum tale. & l. Titio. in prin. & §. Titio. Itẽ satis specificare videtur ex prędictis verbis, quia quicquid rei satis demõstratæ additur, frustra est, ff. de dote prælegata. l. 1. in fi. & in decre. distinct. 96. c. bene. circa principium.

SVMMARIA.

1 *Reseruatio papæ an sufficiẽter probetur, si fuerit rõscripta per alterum de duobus deputatu ad scribẽdum reseruationes?*
2 *Papa non præsumitur eligere vnam viam, per quam iudicium ipsius impugnetur.*

CAVSA XII.
DVBIVM XXXII.

a SEcundo dubitabat [a] idẽd. Ber. an † reserua-
1 tio facta per Papã Ioan. sufficiẽter probetur, cũ per vnũ tantũ clericũ de duobus ad hoc deputatis scribatur, cùm ordinasset quod oẽs reseruationes quæ fierẽt, per illos duos clericos scriberẽtur, sit fortè, quod reseruatio aliàs nõ valet. & allegabatur per Pet. Fran. q non videtur fides adhibẽda reseruationi, nisi per duos scribatur, quia ex quo cõtra ordinationẽ Papæ est scripta, videtur q surreptitia sit censenda. argu. extrà de re iudi. c. cũ olim. vbi collatio facta per Papã in præiudiciũ vel eneruationẽ ordinationis prius factæ per ipsum tanquã surreptitia reuocatur. Sed ibi ratio, quia ibi ordinatio & pronuntiatio concer-
2 nebat ius & cõmodum aliorũ, hic secùs, non † enim credendũ est Papam illud solũ genus eligere voluisse, per quod ipsius impugnaretur iudiciũ, vt aliàs dicitur de milite testatore. ff. de milita. testa. l. si miles. & est l. 5. & facit q not. in Spe. de arbit. §. vt autẽ. quod sit cõpromissum. pro prima parte facit bene ff. de lega. 1. si mihi & tibi. §. pen. & fi. & de lega. 3. si quis. in principio testamẽti. in princip. Sed tamen secũda pars videtur verior per casum valde in simili. ff. de condi. l. diuus. ff. licet. Et ad contraria dicas: quia in illis agitur de clausula derogatoria in principio posita, quæ ipsam principalem respicit voluntatem & propriã dispositionis subiectum, hic autem & in §. licèt derogatoria. respicit ipsam fidem. & hoc tenuit do. Aegid. de ben. & alij concordabant cum eo.

ADDITIO.

Dubitabat. Adde Aeneam de Falco. tracta. reser- a
ua. nu. 4. q. 1. in 28. effectu.

SVMMARIA.

1 *Obiectus an possint declarari?*
2 *Articuli dati in curia poterunt in partibus specificari, quòad crimina & obiectus.*

CAVSA XIII.
DVBIVM XXXIII.

DIe Veneris. vij. eiusdem mensis primò du-
bitabatur an † articuli cõtinentes obiectus 1
possint declarari, vel an possit ad hoc terminus assignari? Et quidam vt Aegid. tenent quòd sic. adducunt pro hoc de testib. c. ad hoc, aliàs incipit. præsentium. lib. 6. §. testes. sed non video, q benè facit. vnde alij vt Fran. de Amel. dicunt contrarium & benè facit ff. de adul. accusaturus. & de accus. l. libellorum. §. fi. & eod. titu. l. Titia. pars prima videtur multum fundari per dictũ c. præsentium. §. testes. & §. si verò. In quibus patet, quòd non obstante, quòd articuli fuerũt assignati hic in curia, tamen mandatur iudici super examinatione deputato in partibus quatenus super positionibus de curia ad eum trãsmissis testes examinet, & additur per hunc modum, primò cum specificatione facta sigillatim criminum & aliorum obiectuum in eisdem articulis cõtentorum.
Ex hoc ergò videtur innuere, quòd non † obstan 2
te, quod in curia prius sint dati articuli, posteà tamen in partibus poterunt etiam, quòad obiectus & crimina declarari. & per illum tex. in hac opi. resedit do. Aegid.

SVMMARIVM.

1 *Irregularitas an contrahatur ad effectum vt ab officio ecclesiastico repellatur clericus, si probetur illum cum aliquibus vulnerasse aliquem, quamuis non constet de promissione ab eo illata?*

CAVSA XIIII.
DVBIVM XXXIIII.

SEcundò † dubitabatur per dominũ Duran. 1
super articulo ita concepto, & probare in-

 tendit

tendit quod A. clericus in anno & meose ac loco talibus cum gladio extracto in manu ioterfuit societati multorum, qui tunc ipso A. associati aggressi fuerunt B. & ipsum grauiter vulnerauerunt vsque ad sanguinis non modicam effusionem. & quærebatur nunquid ad effectum irregularitatis sufficienter articulatum fuisset. Et tenebatur per dominum Aegid. quod sic. & aliorum maior pars concordabat, maximè quia dabat operam rei illicitæ, & dubium est an percusserit dictum, oec de contrario constat, & sic videtur ab officio ecclesiastico repellendus, vt not. extrà de cleri. percu. c. præsentiú. in glo. 2. argu. 23. quæst. vlti. ca. fin. l. dist. ca. si quis vidua. & extrà de cle. pug. in duel. c. fi. & illius quod not. de homicid. c. significasti. 2. & videtur benè hoc probari. C. ad leg. Cornel. de sic. l. is qui cuio telo & ff. eod. titu. l. 1. circa princi. ibi, qui homiois. &c. & facit ad legé Pompe. de parricidi. l. 1. in fi. & aliàs per beatum Gregorium scribitur, si voce & voce homicid. peragit iracúdus etiam cùm à læsione proximi manus cessent, homicida est, vt hoc scribit. lib. 5. moral. 30. c.

SVMMARIA.

1 *Appellationis intimatio ad hoc vt habeat vim citationis peremptoriæ & arctet appellatum, an sufficiat ipsam solam intimari absque eo quòd intimetur ipsum procuratorium.*

2 *Verificatio totius sumitur ex particularium veritate.*

3 *Significatio quoties sumitur ex vniuerso, si aliud falsum est, totam orationem falsam efficit.*

CAVSA XV.

DVBIVM XXXV.

1 Tertio dubitabatur per dominum Aegidiú † an ad hoc quòd intimatio appellationis habeat vim citationis peremptoriæ & arctet appellatum, sufficiat appellationem ipsam solam intimari secundum formam Clem. causam. de electione. an verò oporteat etiam ipsum procuratorium intimare? Et videtur quòd etiam intimari debet procuratorium, vbi per procuratorem sit appellatio, quia eadem ratio videtur locum habere, nam ideo statuitur, vt fiat intimatio appellatioois, vt appellatus, qui per eam debet arctari, possit certificari an appellatio ipsum arctet vel non. eadem ergo videtur ratio in procuratorio, cum cognito procuratorio poterit scire an is, qui se dicit procuratorem fuerit procorator, & an sit talis qui potuerit appellare vel appellationé intimare. Est ergo identitati rationis iure ideotitas adaptanda. ar. ff. ad leg. Aquil. l. illud. & de fon. l. 1. §. hoc interdictú. de verb. obliga. l. à Titio. cú similibus. Item alia ratio videtur: nam verificatio
2 † totius sumitur ex particularium veritate. argument. ff. de leg. 3. l. si chorus. in princ. & de hæredib. instituen l. hoc articulo quisquis. 1. respons.
3 quoties † enim significatio sumitur ex vniuerso, si aliud falsum est, totam orationem falsam efficit, vt ff. de reb. dub. l. si is qui ducenta §. vtrùm ibi, id accidit &c. sed decret. causam. requirit appellationem intimari & infrà tempus certum & sub certa forma, vt patet ibidem: pars autem appellationis videtur procuratorium appellantis, quia sine eo esse oon potest, ex quo per procuratorem extitit appellatum: ergo per procuratorem debuit intimari infra idem tempus & sub eadem forma. Ad hoc etiam facit illa ratio arguendi, vbi duo propter vnum vtrobique tantùm vnum & neutrum sine altero, vt ff. de liber. & posthum. si ita scriptum §. regula. de adi. le. l. 3. §. si loci. & si vsusfruct. pet. l. 1. §. 1. & no. in dicto §. regula. facit etiam illa argumentatio generalis. idem est iudicium de via ad terminum, vt ff. de procuratorib. ad rem. & l. ad legatum. & ff. de aqua plu. arceod. sed interdum. & quod vi aut clam. l. nam & origo. Item pro ista parte optimè videtur concludere. ff. de ædend. l. 1. §. ædere. & § diem. de trãsactioni. l. cùm hi. §. si prætor. C. ad Sylania. l. final. & ff. ad legem Falcid. l. si is qui quadringenta. circa finem. Pro contraria parte videtur text. decret. causam. ibi, porrecto &c. cú ibi loquatur de tenore appellationis intimando, oec facit mentionem de procuratorio appellantis, si eoim hoc voluisset, etiam de procuratore expressisset. argument. C. de cadu. tollen. l. vnica. §. sio autem ad deficientis. extrà de translatio. episcop. c. inter corporalia. circa finem. & de deci. c. ad audientiam. Item quia certa solennitas requiritur, vt habeat vim citatioois peremptoriæ, & in hoc exorbitat à iure communi, & sic non est vltra suos terminos extendeoda. argum. ff. de liber. & posthum. l. cùm quidam, & de milit. testameo. l. eius militis. §. militia. & de actionib. & oblig. l. in hooorarijs. §. sed cùm rescissa. & facit extrà de priuileg. c. porro. & de fil. præsbyt. c. 1. lib. 6. primæ tamen parti videtur adhærere dominus Aegidius. Et fortè posset distingui ao appellatio fuerit interposita per ipsum procuratorem, & tunc dicebat etiam procuratorium intimari debere, cùm sit eadem ratio, vt superiùs tangitur, an verò sola iotimatio fiat per procuratorem, & tunc non tenetur procurator intimare procuratorium: & sic potest intelligi secúda pars & id quod notatur per Guliel. de man. io vltima parte libelli. §. 1.

SVMMARIA.

1 *Absolutio ad cautelam non impertitur, nisi vbi sententia continet intollerabilem errorem in ea expressum, vel vbi est lata sententia excommunicationis post appellationem legitimam ex causa legitima interpositã, & de hoc facta fuerit fides.*

2 *Processus factus ad instantiam excommunicati an sit nullus?*

CAVSA XVI.

DVBIVM XXXVI.

Die Lunæ 11. eiusdem mensis proponebatur per dominum Odem. tale dubium. Cuidam per suos executores extiterat vigore gratiæ sibi factæ de beneficio vacante prouisum, alius

alius qui prætendebat idem beneficiū ad se spectare per aliam gratiam sibi factam procurauit per executores suos fieri processus contra alium primum, & sententias fulminari, à quibus processibus & sententijs ille primus appellauit, asserens eosdem processus etiam nullos esse, & super hoc impetrauit auditorem in curia coram quo libellauit, & petijt etiam se absolui & ad cautelam, dicens, vt præmittitur, sententiam excommunicationis, quæ in eum dicebatur esse lata per dictos executores secundi, nullam esse, pro eo quòd ad instantiam & petitionem dicti secundi qui excommunicatus fuerat, dicta sententia lata extitit, si qua erat, item pro eo quòd post sententiam latam & prouisionem factam per primos & ritè & iustè secundi præsumpserant super eodem beneficio facere nouos processus quærebatur exinde an ex his causis debebat concedi absolutio? Et respondebatur per dominū Aegidium quòd ex causis præmissis non erat
1 impendenda absolutio ad cautelam: quia† illi non est locus nisi vbi sententia continet intollerabilem errorem in ea expressum, vel vbi post appellationem legitimam ex causa legitima interpositam sententia excommunicationis est lata, & de hoc illi à quo absolutio huiusmodi aliàs debet peti, fuerit facta fides, vt hoc probatur extrà de sententia excommunicationis. c. venerabilibus. §. penulti. & vltimo, libro sexto. & de officio delegati. c. cùm contingat, sed hic de neutro eorum apparet, ergo non est huiusmodi absolutio ei concedenda, quamcunque enim prædictarum causarum respiciamus, sententia non
2 est nulla. Ex prima nō, quia non † sequitur quòd iudicis processus sit nullus, licèt excōmunicatus sit & fuerit ille, ad cuius petitionē processus est factus: vt patet ex illis q̄ habentur & not. extrà de iudicijs. c. intelleximus. & lib. sexto. de exceptionibus. c. pia. Item ex secunda causa non videtur nulla sententia multò magis, quia stant simul quòd primi executores primò fecerunt suū processum pro primo, & posteà secundi fecerunt pro secundo, & tamen vterque processus liget, nec sequitur propterea nullitas processus habiti per secundos, dixerunt tamen quod processus secundus non valet, quia post sententiam quę transiuit in rem iudicatam, si ab eodem vel ab eius successore contrarium iudicatum sit, non valet, vt ff. quæ sententiæ sine appellatione rescinden. l. 1. in principio. C. de executione rei iudicatæ, post sententiam. & senten. rescind. non poss. l. 1. & quando prouoca. non est necess. l. 1. Sed non obstat, quia hic processus fuerunt facti per secundos vigore separatæ commissionis eiusdem factæ, & prætextu gratiæ alteri factæ, & super alio non super eodem, vnde non debent propterea dici nulli. argu. dictę l. post sententiam. secundo responso, cum ibi no. & dict. l. 1. quando prouo. non est necesse.

SUMMARIA.

1 *Appellans non dicitur prosequi appellationem ex impetratione sola commissionis, sed à tempore quo incipit in causa procedere.*

2 *Appellans si ob paupertatem non prosequitur appellationem suam, remanebit tutus à desertione probata paupertate.*

CAUSA XVII.

DUBIUM XXXVII.

Eodem die dubitatum fuit per dominum Fr. de Amelia. an is qui appellauerat à sententia, & stetit vsque ad nonum diem ante finem anni quod non fuerit prosecutus, tunc autem non fecit aliud nisi quòd impetrauit commissionem & posteà stetit per mensem quod non introduxit causam, an debeat repelli, & an contra eum sit pronuntiandum causam esse desertam? Et dicebatur per dominum Aegid. & quasi per omnes quod sic. quia † non videtur prosequi causam ex 1
impetratione commissionis, sed à tempore quo incipit in causa procedere argumen. extrà de offi. deleg. c. gratum. et c. relatum. & de foro competen. c. si diligenti. & C. de iurisd. omnium iudicum. l. in criminali. & ff. eodem titul. l. & quia. C. ne filius pro pat. Auten. habita. cum simil. & facit ff. ex quibus caus. maior. l. ab hostibus. §. sed quòd simpliciter. & de verbor. obligat. l. cùm stipulatus sim. & dicebat dominus Duran. quòd ex quo † allegata erat paupertas, si talis probaretur 2
fuisse, quòd eum à prosecutione posset rationabiliter impedire, non pronuntiaretur appellatio deserta. & idem tenebat vndecimus. argumen. eorum quæ notan. per Innocen. extrà de appellat. c. ex ratione.

SUMMARIA.

1 *Absolutio ab instantia iudicij, an impartiatur reo mortuo actore?*

2 *Accusare plures insimul reum de crimine non permittitur.*

CAUSA XVIII.

DUBIUM XXXVIII.

Die Mercurij xij. mensis eiusdem per dominum Odamarum dubitatum fuit iterum super eo de quo etiam quæsitum est suprà die xxix. Ianuarij videlicet de vltimo puncto, an † mortuo actore reus possit petere absolui ab 1
instantia iudicij? Et arguebatur per informantem quòd sic, cùm nullus actor comparuerit, & sic videbatur habere locum absolutio prædicta. & dicebatur esse casus. C. de iudicijs. l. properandum. § & si quidem. Item allegabatur ff. de iudicijs. l. non idcirco §. fin. & eodem titulo: l. & post edictum. § circunducto. aliàs est sub. §. quid si is. Item mouebat, quia causa non erat auditori commissa, nisi quòad personam dicti mortui, & illius qui modo incumbit, & sic licèt alius prætendat sibi ius collationis competere, videtur quòd ipsum non cōcernat ista commissio. Item nec per talem absolutionem præiudicatur illi collatori per absolutionem eandem. argumen. extrà de causa possessio. & proprietatis. c. cùm ecclesia: His tamen non obstantibus do-

minus Aegidius remansit in sua propria opinione, scilicet quòd non debeat dari absolutio, quia ad hoc quòd habeat locum absolutio huiusmodi oporteret quod citaretur is contra quem petitur absolutio, & fortè requireretur trina citatio, vt patet in dict. §. & si quidem. & notat. per Innocē. extrà de offi. deleg. c. consuluit. circa princip. & idem tenuit Bene. de nouo. & omnes prçter duos concordabant cum eo. Verùm dominus Petr. Fern. & Petrus de Talliat. tenebant contrarium, & Petr. Fer. allegauit quasi pro casu ff. de accusat. l. libellorum § fin. vbi aboletur nomen accusatoris ipso mortuo, reo hoc primitus postulante. Sed ibi exponit glosator aboletur, id est cancellatur: & ita dicit eum ab obseruatione iudicij absolui. Tu autem attende quod dicitur in glos. sequenti, quod nō absolutè aboletur, sed cum modificatiōe textus, ita videlicet, vt liceat alij ex integro repetere reum: & sic ponderat causam finalem siue effectum per modum causę. Cùm igitur
2 causa sit nulla, quia † non debent plures admitti vt simul reum de crimine accusent, vt ff. de actio. l. si plures. & de prçuarica. l. 2. de lib. homi. exhib. l. hoc interdictum. §. si tamen plures. Et vide quod ibi notatur per glos. Vt ergo alius non admittatur nomen Rei aboletur. Illa autem causa cessat hic, quia non solum duo sed tres & plures possent simul agere super vno & eodem beneficio. vt de concess. præbend. lib. 6. vnde cessante ratione cessat effectus, & cessante effectu materiæ, cessat iuris arctatio super ea fundati. argum. extra de præbend. c. si pauper. libr. 6. & ff. de iure patrona. adigere. §. quamuis. & de iure deli. l. in rebus dotalibus §. fi. hæc autem pars scilicet domini G. videtur inconuincibiliter debere defendi, per hoc quod not. Innocen. extrà de offic. delegat. c. consuluit. circa princip. ibi, cùm credimus &c. nam secundum eum ad hoc quòd habeat locum absolutio prędicta, necesse est accusatorem citari, & hoc satis clarè patet in dicto §. & si quidem, primo & secundo responso. imò ibi videtur requirere quòd ter citaretur, sed mortuus citari non potest, imò etiam si ante mortem fuisset citatus peremptoriè, ipsum peremptorium interiret, vt patet expressè. ff. de re iudic. l. de qua re. § si ergo nec absolutio potest locum habere. Et quod suprà in contrariū allegatur, quòd nullum præiudicium generaretur priori. dic imò, quia omnia acta iudicij retrò habita, scilicet quę respiciunt ordinationem litis, ex tali absolutione fuit irrita & pereunt, & sic esset præiudiciū priori, cùm libellus simul vnus communiter fuit datus tam pro priore quàm pro mortuo tūc superstite. vnum fortè posset dici ad concordandū prędictos, quòd si pars rea omninò instaret ad hoc nomen ipsius mortui posset circunduci, non per modum sententiæ, sed per modum cancellationis authoritate iudicis cum hac adiectione, quod acta iudicij non perirent quoad priorem, sed remanerent salua eidem, & quod non fieret condemnatio expensarum quæ aliàs locum habet, si simpliciter fit absolutio ab instātia iudicij, vt notat. per Inno. in d. c. consuluit. circa princip. Franci. de Amelia dixit, imitans dictum suum, quod absolutio debebat fieri non vt ab instantia mortui, sed vt absentis. sed non potest esse, quia non fuit vocatus, vt in dicto §. & si quidem. & l. & post peremptorium.

SVMMARIA.

1 *Reconuentus an sit tutus excipiendo de litis pendentia super eadem re coram maiori tribunali per aliam.*

2 *Cautio de indemnitate locum habet in actione in rem.*

CAVSA XIX.

DVBIVM XXXIX.

Die Veneris xiiij. eiusdem mensis proponebatur per Dominum Duran. de quodam Episcopo † quòd contra quendam mercatorem 1
qui eum conuenerat, libellum quem dederat super certo debito alium libellum porrexit reconuentionalem, dicendo, ipsum mercatorem habere quædam bona quæ erant sui prædecessoris, & ad ipsum pertinebant, super quibus idem episcopus ipsum reconueniebat, sed excipiebatur contra episcopum quod dominus Camerarius arrestari fecerit illa bona, & super hoc fiebat sibi quæstio in curia Camerarij: ex hoc quærebatur an huiusmodi exceptio litis pēdentiæ fuisset sufficiens ad repellendum recōuentionalem libellum: Et fuit consultum per dominum Aegid. de Ben. quòd hæc exceptio litis pendentiæ hic locū non habet, sed si condemnaretur ad petita in eodem libello cauendum esset sibi de saluando ipsum indemnē aduersus Camerarium, quia † hic 2
agi videtur in rem non in personam, & sic hic habet locum dicta cautio, vt argumen. ff. de Rei vendicatio. l. is à quo. cum l. sequenti. sed allegabatur ad hoc per Petrum Senen. extrà de rescrip. c. dispendia. cum gloss. sua, super verbo, personales. Et in hoc concordabat maior pars maximè ea ratione, quia tunc temporis non apparebat quòd tunc procederetur per curiam Camerarij, verum dominus aliàs allegabat, quòd exceptio procedebat, cum ille mercator esset præuentus apud maius tribunal quàm audientia palatij, prætereà illa lex contra priuilegium loquitur quando coram maiore lis iam fuerat inchoata, hic autem procurator Camerarij procedebat ex mero officio, quia bona intestati in curia mortui dicebantur pertinere ad Reuerendiss. Papam.

CAVSA XX.

Eodem die per dominum Fran. proponitur tale factum, petebatur enim possessionē restitui per viam attentati lite pendente, ille autem qui eũ spoliauerat, dicebat se prius spoliatum per partem aduersam & extunc iudicem adiuisse, putà senescallum regis Franciæ per cuius curiam fuerat receptus in saluaguardia secūdum consuetudinem regni Francorum & cum officialibus eiusdem senescal. reuersus se dicebat possessionem recuperasse. Ex hoc oriebantur duo dubia.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Spoliatus petens se restitui per viam attentati lite pē-
dente exceptione prioris spolij pro se commissi an re-
pellatur.*

2 *Spoliatus qui illicò recuperat possessionem suam, non di
citur spolium committere.*

3 *Spoliatus quando dicatur incontinenti deijcere spolia-
torem.*

DVBIVM XL.

1 PRimum an † videatur retinuisse possessiō-
nem, adeò quod nec spoliasse dicatur, nec
per consequens ille actus reuocetur per viam at-
2 tentati? Et allegabatur quod sic, quia † si in ipso
congressu vel illicò recuperat spoliatus non cen-
sebitur spoliasse, sed potius in pristinam causam
reuerti, vt ff. de vi & vi arma. l. qui possessionem
3 & l. 3. §. cum igitur. sed † ista sunt paria illicò &
incontinenti deijcere spoliantem & infra biduū
vel triduum quærendo amicos hoc facere, vt not.
in dict. §. cùm igitur. super verbo, ex continenti.
& benè notatur extrà de homic. c. significasti. 2.
circa finem vltimæ gloss. & facit extrà de restitu-
tio. spol. c. olim. facit etiā ad hæc ff. de duo. Reis.
l. duos. & de adul. quod ait lex. § fin. de testam. l.
hæredes palam. §. fin. l. & benè. C. de erro. aduo. l.
fina. cum sim. sed quidam intēdebant facere dif-
ferentiam inter illum qui quærit amicos, & illum
qui vadit ad iudicem: quasi primus videatur ha-
bere magis animum retinendi possessionem, sed
cōtra eos bene facit ff. de noui ope. nunt. l. de pu-
pillo. §. meminisse. cum simil.

SVMMARIVM.

1 *Possessio an sufficienter probetur per instrumentum
publicum in quo continetur partem esse inductam in
possessionem?*

DVBIVM XLI.

1 SEcundum dubium erat, an † per publicum
instrumentum quo continebatur partem esse
inductam videatur sufficiēter probari possessio?
Et dicebat Aegid. quòd non, cùm nec possessio
videatur posse probari per publicam scripturam:
argum. eius quod not. Gof. in fine de clandesti.
despon. §. illud autem non omitto. sed per domi
num Odomarum & per maiorem partem tene-
batur contrarium. argumen. extrà de restit. spol.
c. cùm ad sedem. ff. fina. Item non prohibetur ex-
presè per informantem probari, ergo videtur
permitti. argu. ff. de proc. l. mutus. § 1. & ex quib.
caus. maior. l. & non. § quod eis. versi. quæ clam.
& de iudic. l. cum prætor. in prin. extrà de spon.
c. cum apud. & de hoc. de trāslatio. episcop. c. in-
ter corporalia. circa finem.

SVMMARIA.

1 *Decretum quod ponitur in fine literarum gratia in for
ma communi concessæ, an arctet ordinarium ignoran-
tem, vt non possit interim antequam insinuatiò sibi sit
facta, conferre?*

2 *Gratia in forma communi limitatio mensis refertur
ad omne beneficium quod sit vsque ad taxationem in-
clusiuè.*

CAVSA XXI.

DVBIVM XLII.

EOdem die dubitabatur & taliter, an † decre- 1
tum quod ponitur in fine literarum gratiæ
in forma communi concessæ, arctet ordinarium
ignorantem seu antequam insinuatio fuerit sibi
facta, adeò quòd interim non possit conferre? Et
dicebat dominus Aegi. quòd non arctat. Sed con
tra allegatur de præbend. c. quod. circa fin. libr. 6.
& eod. tit. c. dudum. versi. & quòd decretum &c.
Ipse verò respondebat: quia illa iura loquuntur
quādo decretum apponitur in gratia speciali, se-
cùs in forma communi, quia tunc decretum li-
gat in euentum, quo conditiones fuerunt liqui-
datæ, vt patet in Clem de concess. præben. c. cùm
ei quem. & hoc non solùm quóad conditiones de
quibus ibi in textu fit mentio, sed etiam quóad a-
lias, quæ continentur in literis formæ commu-
nis, vt ibi not. per Ioan. And. super verbo, ordi-
narunt, vnde cùm in fine huiusmodi literarum ta
lis sit clausula, cùm diriguntur tam alij executori
quàm episcopo, præfato enim episcopo ne post
insinuationem huiusmodi literarum nostrarum
& processuum per eos habitorum ei factam de hu
iusmodi beneficio interim etiam ante acceptatio-
nem huiusmodi disponere quoquo modo præ-
sumat districtius inhibemus: & posteà sequitur
decretum quod ad cōditionē insinuationis se vi-
detur referre, sicut & aliàs vt superius est notatū.
& facit ad hæc ff. de condi. instit. l. cùm seruus. &
de condit. & demonstra. l. ama. cum simil. De-
mū communiter omnes alij auditores primi gra-
dus cōcordant, quóad illā partem, ad quā in præ-
dicta gratia mēsis nō opponitur, putà quoad be-
neficium quòd se extendit ad taxatam in literis
quantitatem, secùs si intra quantitatem sit, & non
se extendat, quia quóad hoc apponitur mensis in
gratia. argu. dictæ Clem. cùm ei quem §. secùs. &
licèt tenet dominus Duran. Sed certè videtur q
† etiam in gratia formæ communis limitatio mē- 2
sis referatur ad omne beneficium quòd sit vsque
ad taxationem inclusiuè, cùm sic dicat, nostræ ta
men intentionis existit quod de huiusmodi be-
neficio etiam si minoris quàm prædicitur valo-
ris extiterit, possit eidē clerico, si illud infra vnius
mensis spatiū postquam sibi de ipsius beneficij va
catione constiterit acceptare voluerit prouidere.
& sic dictio, etiā: quæ suprà ponitur, videtur im-
plicare beneficium quòd non sit minoris valoris
& sic videtur habere locum dictus §. secus. & fa-
cit ad id, quòd dictio implicet. facit benè. ff. ad
Trebellia. l. sed etiam si. & ibi not. per glos. cum
similib.

SVMMARIA.

1 *Appellans non prosequitur præter causas expressas in
sua appellatione etiam si se referat ad processum.*

2 Iudex

2 *Iudex non dicitur grauare partem vbi ordinat de ter-*
mino assignando absenti non audito, quem forsan assi-
gnando diceretur grauamen inferre.

3 *Intentio loquentis per certam demonstrationem osten*
ditur.

4 *Hæres potest institui per relationem ad codicillos.*

5 *Codicilli sunt pars testamenti.*

CAVSA XXII.

DVBIVM XLIII.

DIe lunæ.xvj.eiusdem mẽsis proposuit do-
minus Ray.de ma.dubium tale. Quidam
1 †rei debendi tres numero erant obligati duo-
bus creditoribus in certa quantitate pecuniæ
singuli singulis insolidum: dicti verò debito-
res per procuratorem suum ad hoc constitu-
tum recognouerunt debitum coram auditore
cameræ,& condemnationem subierunt, recipi-
entes terminum ad soluendum: demũ vnus cre-
ditorum nomine suo & nomine creditoris sui
cessit alteri actionem quæ ipsis ad illam pecuniã
competebat,& hoc fecit pro quadam quantitate
quæ non attingebatur ad dicti debiti quartam
partem. Sed in termino non extitit satisfactum:
& ideò citati erant quare dicta condemnatio non
debet executioni mandari. Illi autem sic citati
duas exceptiones dederunt contra executionem,
vnam de acquietatione, aliam dedit super cessio-
ne& contra causam, dicens eam simulatam &
fraudulenter factam. iudex verò ordinauit quòd
daretur copia parti absenti, & quod haberet ter-
minum ad respondendum. pars verò absens re-
putans se grauatam à præmissa admissione ex-
ceptionum & ordinatione ad sedem apostoli-
cam appellauit, sed in appellatione non ex-
pressit nominatim causas aliquas nisi vnam tan-
tùm, scilicet de ordinatione facta contra absen-
tem, de alijs non nisi referẽdo se ad processum.
Quæritur ergo an huiusmodi appellatio sit legi-
tima & sufficiens? Et dicebatur per dominum
Aegid. quod appellatio non erat sufficiens: quia
causa expressa in appellatione non videtur suf-
ficiens. nam aliud est ordinare de termino præfi-
gendo absenti, & aliud terminum ipsum absenti
2 præfigere. vnde† licèt videatur grauare absenti
terminum assignando absque certificatione ipsi-
us, vt l. ab eo. ff. quæ senten. sine appellation. re-
scind. l. 1. §. item. tamen licèt tantùm ordinet
de termino assignando, non tamẽ videtur ipsum
propter hoc assignare. & pro hoc optimè facit.
ff. quib. mod. pign. vel hypothe. sol. l. sicuti. §. si
voluntate vbi non sufficit creditorẽ voluisse seu
etiam ordinasse, quod pignus vẽdetur, sed opor-
tet sequi venditionis effectum. & accedant ea
quæ notantur. C. de contrahend. emption. &
vend. l. in euictis. & de lega. 1. l. secundum electi-
onem, super verbo, possumus. circa fin. glo. & fa-
cit de opt. lega. l. apud. Aufidium. cũ simil. licèt
videatur obstare ff. de lega. 3. l. Pãphilo. §. pro-
positum. sed tibi foret speciale in milite. item alia
ratione dicebatur appellationem non procede-
re propter c. appellanti. in Clem. de appellat. vbi
dicitur quod vbi ab interlocutoria appellatur,
non licet alias causas prosequi, nisi eas quæ sunt
in appellatione nominatim expressæ. Cùm er-
go ex causa prædicta vnica nominata non sit in-
sufficiens, nec aliæ sint modo debito expressatæ,
sed per relationem ad processum dũtaxat, non
videtur satisfactum dict. c. appellãti. Nec obstãt
leges, quæ dicunt nominatim aliquid exprimi,
cùm † per certam demonstrationem intentio lo- 3
quentis ostenditur, vt ff. si certum peta. l. certum.
& de liberis & posthum. l. 2. de conditionib. &
demonstrationib. l. nominatim. & de hæredibus
instituend. l. si quis nomen. cum similibus, quia
illæ loquuntur de demonstratione tali quæ rem
in præsenti ostendit ex ipsis verbis prolatis vel
ex facto ipso habito de præsenti, secùs si per rela-
tionem ad futurum aliquid demonstretur. Nec
obstat. ff. de hæredib. instituen. l. asse toto. & de
cõditio. instit. l. institutio talis. de re iud. l. in sum-
ma. in princip. cum similib. quia secundum Ae-
gidium si in hæredis institutione iura inquirerẽt,
quòd hæres nominatim in testamẽto instituere-
tur, tunc non sufficeret testatorem se ad codicil-
los referre. & ita intellexit l. asse. cum similib. idẽ
etiam dixit de sententia quæ ad processum refer-
tur, vt l. in summa. cum similib. Sed contra istam
solutionem expresè videtur C. de testam. l. iu-
bemus. in princip. vbi † per relationem ad codi- 4
cillos potest instítui, vt dict. l. asse. vnde sic vide-
tur quòd in appellatione ab interlocutoria vel
grauamine sufficeret causas exprimere sub rela-
tione habita ad processum. sed dictum Aegid. po-
test saluari si benè attendantur verba l. iubemus.
in princip. dicit enim quòd ponere debet testa-
tor nomẽ hæredis in sua subscriptione vel in qua
cunque parte testamenti, quæ litera satis verifica-
re potest, si ad codicillos in quibus nomen hære-
dis scribitur in testamento, fiat relatio, quia † co- 5
dicilli sunt pars testamenti. vt ff. de codi. l. quidã
referunt. verb. numerum. quemad. testa. appel. l.
sicut. cum similibus.

CAVSA XXIII.

EOdem die dominus Ademar. proposuit talẽ
factum. Cuidã in forma gratiæ speciali pro-
uiderat Papa Ioannes, & cõtulit sibi canonicatum
in certa ecclesia reseruans præbendã cũ dignitate
proxima vacante in eadem ecclesia, si tunc non
vacarent eidẽ cum vacauerint conferend. demũ
vacauit dignitas ante mortem Ioãnis, & de ea fuit
vigore dictę gratię sibi prouisum verùm mortuo
Ioanne successit Benedictus, & reuocauit omnes
gratias expectantiũ authoritate Ioannis. Idem ve-
rò Benedictus mandauit cuidã prouideri in for-
ma pauperum de beneficio ecclesiastico in dicta
ecclesia quæ erat collegiata cũ claus. Anteferri.
vt moris est, & finaliter vacauit præbenda in ipsa
ecclesia quã idem pauper clericus acceptauit. mo-
dò quęritur quis debet præferri, an pauper Bene-
dictinus, an verò Ioanninus.

SVMMARIVM.

1 *Gratia facta in forma speciali de canonicatu cum re-*
seruatione præbendæ cum dignitate proxima vacan.
cum

suum vigere de dignitate vacāti alicui fuit prouisum, si superueniat reuocatoria gratiarum, an dicatur sublata quoad præbendam postea vacantem?

DVBIVM XLIIII.

1 ET primò dubitabatur circa hoc an † reuocatio se extendat ad istam præbendam? Et dicebatur per dominum Aegidium quòd non extenderetur. argum. extrà de præbend. c. si is cui. §. non sic autem, &c. vbi videtur casus in reuocatoria beneficij. Tamen quidam vt dominus Duran. distinguere volebant, an præbenda esset annexa dignitati an non, vt primo casu reuocatoria locum non habeat, secundo sic. secundum id quod habetur de præbend. quia sæpe. & eod. tit. super eo. & pro hac distinctione facit primum responsum in dict. c. si is cui. vbi in facto reseruationis Bonifacianæ distinguitur inter annexam & non annexam. ibi, cùm dicit, alicui non annexam, &c. Et sic videtur quòd eadē distinctio debet seruari in secundo responso. Sed ideò ibidem videtur tangere de noo annexa dignitate præbēdæ, quia si esset annexa, non posit vacare ante dignitatis vacationem. Et eadem ratione secundū responsum habet intelligi in non annexa, vt sic etiam si non sit annexa dignitati reseruatoria locum non habeat. & secundum hoc non procedit prædicta distinctio in hoc casu. vnde maior pars adhæsit opinioni Aegidij.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, anteferri, est exorbitans à iure communi & propterea vltra terminos suos non debet extendi.*

DVBIVM XLV.

1 SEcundò ergo supposito † quod reuocatoria locum non haberet, dubitabatur an pauper debeat præferri Ioannino? Et per maiorem partē dicebatur quod sic, propter clausulam, anteferri omnibus qui alicuius authoritate expectāt. & sic illi qui expectāt præbendam authoritate Ioānis. Sed dominus Aegidius tenuit quod non debeat præferri. quia illa clausul. anteferri cū non obstan. sibi iuncta refert se tamen ad totaliter expectantes, non autem ad illos expectantes quibus est à Papa canonicatus collatus: nam si Papa hoc voluisset, de eo mentionem fecisset: prout dicitur in decre. ad audientiam. extrà de decimus. & de trāsl. epi. inter corporalia. circa fi. C. de cadu. tol. l. ista. §. lin autem ad deficientis. & facit pro hoc de præb. si clericus. §. verum. lib. 6. & huic adhæsit Fran. de Amel. per iura prædicta. & quia clausula, anteferri. videtur exorbitare à iure communi, & sic vltra terminos non debet extendi, vt de re. iur. in 6. c. quæ à iure. & de fil. presby. qui. & ad hæc. ff. de reg. iur. l. quædam contra. & de constit. l. 2. circa fin. cum simi. & facit quod not. per Archid. de præb. c. cui de non. super verb. prouidari.

SVMMARIA.

1 *Gratia facta de canonicatu cum reseruatione præbendæ & præstimonialium cedentium vel decedentiū an extendatur ad præbendam & præstimonia vacantia per priuationem alicuius canonici?*

2 *Mors ciuilis non æquiparatur morti naturali, nisi in casibus à iure expressis.*

3 *Verba ad illum sensum debent reduci quem verba rectè intelligentibus generarent.*

4 *Interpretatio in dubio est facienda secundū illud quod communiter consueuit accidere.*

5 *Canonicus sine præbenda esse non debet.*

6 *Consuetum fieri, tacitè videtur in dispositionem vel cōuentionem venire.*

7 *Dictio repetitiua repetit modos & qualitates.*

8 *Monosyllaba repetit modos & qualitates.*

CAVSA XXIIII.

DVBIVM XLVI.

a DIe [a] Mercurij xviij. eiusdem mēsis propositum fuit dubium tale per B. de Nó. 1 Quidam † impetrauerat gratiam sub hac forma in effectu. Papa enim sic dixerat. Canonicatum talis ecclesiæ tibi conferimus, præbendam verò & præstimonia ac præstimoniales portiones cedentium vel decedentium si quæ vacant ad præsens eodem modo tibi conferimus, alioquin reseruamus tibi cùm vacauerint conferend. posteà contingit præbēdā quandā & præstimonia ac præstimonialem portionem per priuationem vnius vacare. Ex istis terminis resultabat ardua quæstio, an huiusmodi præbenda sic vacās veniat sub gratia supradicta? Et maior pars tenuit quòd non, quia tantùm prouisum sibi videbatur, per consequens ad eos casus de quibus nulla facta est mentio, non est gratia extendenda: ergo nec ad casum priuationis, maximè cùm gratia sit ambiuosa, vt argument. de præbendis. c. quamuis. & c. is cui. c. non potest. & de filijs præsbyterorum. c. 1. & 2. libro sexto. & arguebatur ex. l. si cùm dotem. in principio ff. soluto matrimonio. & de verborum obligation. ex ea parte. §. insula. & facit ad hoc ff. de liber. & posthum. l. commodissimè. 2. responso cum similibus. Item adducebatur pro ratione id quod per Ioann. 2 in decret. not. scilicet quòd † in solis illis casibus ciuilis mors æquiparatur morti naturali, vbi hoc in iure cautum inuenitur, vt not. 16 q. 1. c. placuit. in vltima glos. & idem notatur per Ioannem Andre. de rescript. c. susceptum. in gloss. cùm ergo in hoc casu non reperiatur expressum in iure; quòd casus priuationis æquiparatur morti, nec nos æquiparare debemus. allegabatur. ff. soluto matrimonio. l. si verò. §. de viro. de publ. de pretio. cum similibus. Contra prædictam tamen opinionem faciunt iura multa, vt patet ff. pro socio. l. actorem. §. publicatione. de bonorum possession. contra tabul. l. 1. in fin. de bon. liber. si necesse. §. si deportatus. ad Trebellianum. l. mulier. 1. & 2. responso. & de donation. inter virum & vxorem. l. sed si mors. 2. responso. & C. de institutionib. & substitutionib. sub conditio. fa. l. 3. quæ

l. 5. quæ incipit, si mater. Sed ad omnia ista iura
potest responderi per glosam prædictam in c. pla
cuit. Et pro prima opinione benè facit quod no-
tat Ioannes And. de præbẽdis. c. quamuis tibi nu-
per. in glos. super verbo, deducentiũ. ibi, sed quid
dices, &c. & benè facit eodem libro de rescrip. c.
susceptum. 1. & 2. respon. & quod ibi notatur de
hac materia etiam ibi notatur per Archidia. & per
Ioan. Monach. de suppl. negligen. prelatorum, si
quis episcopus. per Goffre. & Hostien. de conuer
sio. coniugator. cum similib. & ibidem post eos
in nouella per Ioan. Andre. Item per Dynum in
prædict. §. insulam. & per Cynum per Petr. C. de
episco. & cle. Deo nobis. Verum in casu propo-
sito dominus Aegid. tenebat quòd illa limitatio
cedentium vel decedentium nõ habebat ad præ-
bendam referri, videtur enim propter præstimo-
nia & præstimoniales portiones tantùm adhibi-
ta, quia huiusmodi clausulam consueuit Papa ap
ponere ad præstimonia &c. non autem cùm sim-
pliciter prouidet de præbenda, ad communem
enim verbi intelligentiam in dubio recurrẽdum
3 est. & verba † debent ad illum sensum reduci
quem verba rectè intelligentibus generarent. ex-
4 trà de sponsali. ex literis. in fin. & † in dubio in-
terpretatio est facienda secundum illud quod cõ-
muniter consueuit accidere. 28. distinct. de Syra-
cusanæ. & consuetudo loquendi disponentis de-
bet attendi, vt ff. de legat. 1. seruus prælium §. fin.
& de legat. 3. nummis. & de suppellect. lega. La-
beo. versi. non enim, et c. & ad hæc etiam dice-
bat dominus Aegid. se moueri, ex eo potissimè
quòd huiusmodi acceptanti prouisum iam fue-
rat de canonicatu per Papam & simpliciter nulla
5 modificatione adiecta, & sic cùm † sine præben-
da esse non debeat, & præbenda sit cõsequens ad
canonicatum, dicebat quòd etiam præbenda sub
eadem simplicitate & puritate sine alia modifica-
tione deberetur. argum. de præbend. c. si clericus.
§. verum. & de offi. delega. c. si super. libr. 6. hoc
idem dicebat dominus Petr. Fran. corroborauit
6 per duas rationes. vna erat, quia † id tacitè vide-
tur in dispositionem vel conuentionem venire,
quod est fieri consuetum, vt not. per gloss. ff. de
leg commiss. l. si fundus. 2. §. in commissuria. &
videtur ibi probare tex. in fin. melius facit ff. de
ędil. edict. quod si nolit. §. quia assidua. ipse verò
allegauit de aqua plu. arcend. si prius. § placuit.
aliàs incipit rectæ. Alia ratio fuit, quia salua ra-
tione recti sermonis &c. vt ff. de auro & argẽt. leg.
l. Plautius. in fin. sed modicum videtur facere, ni-
si attendatur consuetudo scribendi in literis gra-
tiosis, qua consuetudine superius tangitur. vnde
superaddit hanc eandem partem firmãdo primò
regulam iuris. Quoties enim idem sermo duas si-
gnificationes exprimit ea potissimè accipienda
est, quæ rei gerendæ aptior est, vt habetur ad lite-
ram. ff. de regu. iur. l. quoties idem sermo. & acce-
dit. ff. de reb. dub. quoties. 2. & l. vbi. in fin. cùm
ergo per præsuppolita illa adiectio cedentiũ vel
decedentium aptius referatur secundum stylum
scribentis ad præstimonia & præstimoniales por-
tiones duntaxat, per cõsequens huiusmodi signi-
ficationem præualere oportet, vt sic referri non
habeat ad præbendam. Secundò probatur per ra-
tionem exclusiuam obiectus pro parte contraria
facientis, licèt † enim dictio repetitiua vt, & quæ 7
hic ponitur, vel. item vel hoc amplius, seu alia si-
mul repetat & modos seu etiam qualitates vt † de 8
monosyllaba. & patet ff. de fund. instruct. l. Seiæ.
§ Caio. de in litem iuran. l. in repetẽdum. de vel.
& de hoc amplius. eod. tit. Si tibi purè. de condit.
& demonstra. l. auia. & hoc sine à parte ante siue
à parte post qualitas apponatur, vt patet in d. l. si
per. in princ. & de reb. dub. l. fin. cum simil. ta-
men quod supra dicitur de dictione repetitiua
& de ipsius virtute habet locum quando alia ra-
tio non potest assignari, quare duo iũgantur ea-
dem copula mediante, nam tunc copulatiua con
iunctio &, vel, cùm, inducit repetitionem condi
tionis: secùs si alia ratio coniunctionis valeat assi
gnari, putà ratio necessitudinis vel consanguini-
tatis vel alia similis, vt hæc, quia præstimonia &
præstimoniales portiones accedant quodammo
do ad præbendam, & sic copulatiua hic videtur
apponi non ad coniungendam qualitatem, sed ad
accessionis consequentiam demonstrandam, vt
vt hæc verba in simili habentur ff. de conditio.
& demonstra. Iulius Paulus. circa fin. ibi, & illã
coniunctionem &c. & not. per gloss. ordinariam
eod. titu. l. auia. in gloss. super verbo, repetitam.
hæc sunt quæ tacta fuerunt circa dubium proxi-
mum suprà tactum.

ADDITIO.

Die. Adde Gomes. super regu. de impetrã. bene. a
&c. q. 7. fol. 80. circa finem.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum in quo non apparet de loco vbi fuit con-
fectum an valeat?*

CAVSA XXV.

DVBIVM XLVII.

EOdem die per. F. propositum est primò du-
bium, an valeat † instrumẽtum in quo non 1
appareat de loco instrumenti cõfecti? Et per Ae-
gid. dicebatur quòd Archid. no. 12. q. 2. cùm re-
dẽptor. circa fin. super verbo, Romana. quod eo
non obstante valet. Sed certè magis videtur con-
trariũ teneri, & expressissimus textus videtur pro
cõtrario, extrà de re iud. abbate. §. pe. vers. ex his.
ibi, propter &c. & ibi, & sine quibus &c. col. 6. &
satis text. extrà de probat. quoniam contra fal-
sam, & in authẽt. qui mo. na. ef. leg. §. quantũ. col.
6. & no. glo. C. de contra. & committ. stipula. l.
optimã. super verbo, in ipso die. & de tabu. l. ge-
nerali lib. 10. & per Ioan. And. in dict. c. abbate.
super verbo, censetur. Et hæc pars tenebatur per
maiorem partem imò per oẽs præter dictum do-
minum Aegidium. & idem tenetur in Specul. de
instr. exhib. §. porro. aliàs incipit, instrumentũ.
versi. quod si locus.

SVMMARIVM.

1 *Conclusio in causa an virtute instrumenti per nota-
rium*

tum recogniti & emendati post ipsam conclusionē reconualescit.

DVBIVM XLVIII.

2 SEcundum dubium erat, an † si post conclusionem in causa notarius compareat coram iudice, & recognoscat huiusmodi instrumentum, in quo est loci defectus, & fateatur de loco, vbi confectum est instrumentum, & addat etiam locum emendatum, dicens se omisisse per errorem, an reconualescat vigore instrumenti, & iudex secundum ipsum possit procedere? Et tenebat dominus Aegid. quòd sic. aliqui tamen volebant distinguere, an esset pars aduersa ad hoc vocata: & tunc sic, an non? sed omnes concordabant, quòd nisi pars aduersa renuntiauerat liti & actioni, si quam haberet, non oportebat eam vocari.

SVMMARIVM.

1 *Libellans super inquietatione, an obtineat, probando aduersarium appellasse à collatione & ab inductione in possessionem?*

DVBIVM XLIX.

TErtium dubium erat propositum per eundem, an is qui in libello deduxit aduersariū
1 † se inquietasse circa possessionem certi beneficij, satis fundet intentionem suam, si probat aduersarium appellasse à collatione & ab inductione? Et tenebat dominus Aegid. q̄ sic. per illa quę no. per Compostel. extrà, de electi. c. statuimus. super verbo, impugnat. & est circa princip. c. libro sexto. & de rescript. c. mandatum. per eundem in tertia gloss. super verb. prosequi. versic. sed nunquid. & de hoc suprà 2. fol. 1. colum. ibi, secunda pars, &c.

SVMMARIVM.

1. *Iuramentum de calumnia an possit iudex cogere reum ad subeundum antequàm sibi decernatur copia processus.*

CAVSA XXVI.

DVBIVM L.

EOdem die propositum fuit per dominum
1 Aegid. dubium tale. libello † dato pro parte actoris in causa beneficiali iudex vult compellere alteram partem iurare de calumnia ad petitionem agentis, qui est paratus iurare: pars autem aduersa se excusat, & petit primo sibi decerni copiam processus, vt sic possit videre an defendere debeat, an non. quærebatur an iustè allegabat? Et videbatur maiori parti quòd sic, quia sic sciretur an securè posset iurare an non. Et idem finaliter tenebat dominus Aegid. ex æquitate. argu. ff. de edend. l. 1. circa princip. cum similib. dicebat tamen iudicem posse de rigore partem compellere ad iurandum: sed alia pars magis est consona æquitati.

SVMMARIVM.

1 *Dispensari cum aliquo vbi mandatur cum claus. Cum nobis ipsum 20. annorum existere asseratur, an sufficiat quòd executor in literis suis apposuerit se dispensasse in eo secundum omnem vim, formam, et effectum literarum commissionis suæ?*

CAVSA XXVII.

DVBIVM LI.

DIe Veneris 20. eiusdem mensis propositum extitit per dominum Alanum vt expositum tale factum. Quidam † impetrauerat gratiam super primo beneneficio vacaturo in certo loco & secum obtinuit dispensari super minoritate iuncta clausula, Cum nobis ipsum 20. annorum existere asseratur, non tamen erat directè & immediatè cum eo dispensatum per ipsum: sed mandabatur quibusdam, vt per duos vel vnum eorū dispensaretur cum eo super ætate: sed vnus illorum dispēsauit secundum omnem vim, formam & effectum literarum commissionis suæ non tamen continebatur in literis dispensationis quòd inquisitionem aliquam fecerit commissarius super dicta ætate 20. annorum: dubitabatur an esset secum legitimè dispensatum? Et tenebatur quòd sic, per Aegid. & omnes & hoc propter illam clausulam, Secundum omnem vim, &c. quia delegatus satisfecisse videtur formæ sibi mandatæ, cum in illa nulla cōditio sit apposita: licèt inserta fuerit illa clausula, Cum nobis, &c. de qua suprà est facta mentio. Cùm ergo sit factum intentioni, mandantis secundum formam verborum videtur satisfacere. argument. quia vltra verba disponentis non debemus intellectum extendere, nisi aliud appareret de intētione loquentis. ff. de leg. 3. l. non aliter. de suppel. lega. l. Labeo. de exercit. l. 1. §. si is qui nauem. versic. in re igitur dubia.

CAVSA XXVIII.

EOdem die propositum extitit per dominum Raynaldum de duobus impetrantibus, quorum vnus impetrauerat proximam vacaturam, alius impetrauit vacantem medio loco seu eandem ecclesiam: & super huiusmodi causa erat introducta in Curia. per partem autem impetrantis vacaturam dantur contra aduersarium certi obiectus, & è conuerso per aduersarium contra ipsum: per primam enim datur quòd appellatio impetrantis vacantem quam interposuit à prouisione alterius, non debeat procedere: quia in ea non erat seruata forma decretalis, vt circa . Ex aduerso obijciebatur quòd impetrans vacaturam ad illam vacantem non debet admitti: quia vacare videbatur in Curia, pro eo, quòd ille, qui eam vltimò tenuit, fuerat capellanus reuerendiss. Papæ. & sic videbatur cadere in reseruatione Clementis: quia beneficia capellanorum fuerant reseruata. Sed prim⁹ hoc videbatur excludere, dando, quòd dictus capellanus erat capellania priuatus

uatus ante mortem ipsius. Item secundus dedit obiectum quod primus præsumpserat gratiam suam pro eo quòd ea pendente aliud beneficium quòd sub gratia sua cadebat, acceptauerat. ex his oriuntur tres quæstiones.

SVMMARIVM.

1 *C. vt circa. de elect. non habet locum in appellatione iudiciali.*

DVBIVM LII.

1 PRimò an † obiectus appellationis procedat? Et dicebatur quòd obiectus non procedebat. quia à processu conditionali fuerat appellatum & vocata parte exceptionibus datis per eam & non admissis, & sic appellatio erat iudicialis: vnde non habet locum constitutio, vt circa. patet de elect. c. constitutio. lib. 6.

SVMMARIA.

1 *Beneficia capellanorum si fuerint reseruata, an si contingat capellanos ipsos priuari, dicuntur perdurare reseruata.*

2 *Reseruatio beneficiorum an dicatur cessare vbi qualitas propter quam fuit facta, deficiat?*

DVBIVM LIII.

1 SEcundò dubitabatur, an † beneficium vacans de quo premittitur, videtur vacare in Curia? Et allegabatur quòd videtur vacare in Curia, quia tempore reseruationis capellanus erat, & sic illud tempus debebat attendi. argumento de rescriptis. c. si eo tempore. libro sexto. de præbend. c. eum cui. eodem libro. maximè cùm in reseruatione dicatur, capellanorum nostrorum, & cæt. & sic illa verba videntur præsens tempus respicere, vt ff. de legat. 3. l. vxorem. §. testamento. & de auro & argento lega. l. si ita esset. & eodem titulo. l. modico. in princip. cum similibus. Sed in contrarium allegabatur. quia mutata erat ante mortem suam conditio, & esse desierat capellanus: & deficiente qualitate videbatur quòd deficere debebat reseruationis effectus. argumento. ff. de lega. 3. l. item legato. §. si vxor. & de auro & argento legat. l. qui tibi. & l. vxor. & facit de fideicommissa.
2 libert. l. Stichus. §. Stichus seruus meus. vbi † adiectio qualitatis manifestè conditionem facit, & huic parti adhæsit dominus Aegidius pro eo potissimè quòd in reseruatoria sint reseruata beneficia capellanorum decedentium vel cedentium. Cùm igitur verum sit dictum capellaoum ante mortem priuatum capellania fuisse: per consequens nó potest dici ipsum capellanum decessisse: sicque beneficium vacasse in Curia non videtur. & facit benè. ff. de legat. 2. l. peculium. 2. respon. & de legat. 3. l. Septorius. à contrario sensu cum similibus.

SVMMARIVM.

1 *Gratia censetur consumpta per acceptationem beneficij alterius cadentis sub gratia.*

DVBIVM LIIII.

TErtiò quærebatur an dictus † obiectus de acceptatione alterius beneficij recipi debeat in finem quòd videatur gratia esse cósumpta? Et tenebatur per maiorem partem auditorum quòd talis acceptatio facta pendéte gratia sit con sumpta: cùm beneficium se non compatiatur cum alio vigore gratiæ. argumento de rescriptis. c. gratiæ. in Clem. & de præbend. c. si pauper. lib. 6. in gloss. & vide quod ibi notant Dd. 1

CAVSA XXIX.

EOdem die per dominum Odomarum fuit propositum tale factum. Quidam impetrauit proximam vacaturam spectantem ad collationem, præsentationem, seu quamuis aliam dispositionem certi abbatis. posteà vacat vnum beneficium spectans ad prouisionem eiusdem, seu præsentationem, de quo sic vacante alteri prouidetur de volútate abbatis vel per ipsum, sed pro expectante à prouisione huiusmodi ad sedem Apostolicam appellatur, & causa committitur auditori, coram quo datur articulando contra expectantem quod solùm illud beneficium spectat ad collationem præsentationem seu prouisioné dicti abbatis. pro parte verò dicti expectantis datur quod est quædam alia ecclesia pertinens ad eundem abbatem, ad cuius curam idem abbas có sueuit singulis annis præsentare quendam capellanú episcopo. Item quòd episcopus singulis annis habuit capellanum vnum vel alium ad dicté præsentationem recipere, & sibi curam committere in eadem ecclesia. Ex his quærebatur de duobus ad effectum pertinentiæ articulorum.

SVMMARIVM.

1 *Gratia de primo vacaturo ad collationem seu aliam prouisionem certi abbatis an extendatur ad illum qui vnicum beneficium habet conferre, vel ad ipsum præsentare.*

DVBIVM LV.

PRimò an † gratia * extendatur ad illum qui vnicum beneficium habet conferre, vel ad ipsum præsentare? Et tenebatur quòd non. prout not. Archid. extrà, de præbend. c. si pro clericis pauperibus. in per verbo prouideas. & per Ioann. Mo. de reg. iur. c. in generali. Sed illę gloss. videntur loqui in forma pauperum. Tu tamen dicas idem in forma gratiæ specialis. vt no. Io. Andr. in Clem. de præben. c. 1. super verbo, incerta. & facit ff. de offi. præsi. l. illicitas. §. & ne tenuis. 1 a

ADDITIO.

Gratia. Vide Rot. decis. 13. de præben. in no. a

SVMMARIVM.

1 *Capellania an censeatur perpetuú beneficium, vbi annu singulis capellanum præsentari & recipi debet.*

DVBIVM

DVBIVM LVI.

1 SEcūdò dubitatur an † supposito quòd dictus articulus de capellania esset probatus, releuaret : hoc est, an talis capellania pro beneficio perpetuo habeatur vt sic faciat aliud beneficium de quo prætangitur ad gratiam pertinere. Et tenebatur p do. Aegid. quòd debuit. reputabat esse textum de capell. Monach. c. 1. libr. 6. & incipit presby. & facit quod habetur eod. titul. c. 1. in antiqu. & adeò hoc tenebat, quod consuetudo vel statutum contrarium non obstaret. arg. dict. c. 1. libr. 6. & hoc tenebant omnes præter duos. dominus enim Bene. dicebat quod dicta decr. presbyt. non videbatur posse vendicare sibi locum in casu isto: cùm hic capellanus annis singulis præsentetur & recipiatur, & sic non videtur esse perpetuus. decreta. autem presbyteri. loquitur in casu cùm debent esse perpetui ex intentione præsentātis & instituentis. & hoc idem tenebat F. arg. extrà, de præbend. c. fin. de decim. c. ex multiplici. & de rescrip. c. susceptum. libr. 6. in quibus apparet quod attendi debet intentio disponentis, & facit C. de leg. præ. & exhibend. l. 3. ff. de ali. leg. l. 3. §. conditio. & de suppellect. l. Labeo. maximè cum cura videatur hic esse commissa tanquàm ministerium simplex: non autem cum iurisdictione, prout aliàs dicitur dari cura: vt patet extrà de elect. c. dudum Rothon. versicul. sed tamen in iure. & ad hoc de offic. ordi. cùm ab ecclesiarum. & lib. 6. de præb. super eod. in gloss. a. per Ioan. And.

SVMMARIVM.

1 *Sententia an posit ferri contra illum qui tempore litis contestata non possidebat?*

CAVSA XXX.

DVBIVM LVII.

EOdem die per do. Aegi. propositum fuerat
1 factum tale. Tribus † contendentibus super quodam beneficio: vno Apostolico & alijs duobus. Apostolicus libellabat contra vtrunq;: sed alter non possidebat tempore litis contestatæ, sed posteà in conclusione vel post est facta fides iudici quod possidet, an contra ipsum possit ferri sententia, posito quod litis contestatio tempore minimè possedisset? Et tenebatur per omnes quod sic. per ff. de rei vendi. l. sin autem. §. 1. & de preben. l. quęsitum. & ad exhi. l. tigni. §. si quis. in princip.

SVMMARIVM.

1 *Procurator effectus dominus litis, si dē se subtrahat, cōtinuò citari debet, & in casu absentia potest procedi per contradictas.*

DVBIVM LVIII.

1 DEindè secundò quærebatur † an si procurator factus dominus litis compareat & suscipiat causam, & posteà se retrahit & desistit, an possit procedi faciendo citationes per audientiam? Et distinguebatur, quia aut procurator nō erat præsens in Curia: & tunc sufficiebat citationem fieri per audiētiam: aut erat præsens, & tunc non debet sufficere, imò ille procurator continuè debet citari. & facit quod not. Arch. de elect. c. 1. super verbo, sicut de iure. lib. 6.

CAVSA XXXI.

DIE Martis. 25. do. Duran. proposuit factum tale. Quidam Martinus impetrauit gratiā ad beneficium proximè vacaturum in ciuitate vel diœcesi Dauracen. posteà quidam Adulphus qui rector fuerat cuiusdam ecclesię sancti Iacobi in eadem diœcesi Valētis annuatim. 400. lib. Turonens. paruorum. dum graui infirmitate quæ hydropisis dicitur, adeò fortiter laboraret, quòd de vita desperaretur: ipsius eandē ecclesiam cum quodam alio beneficio in alia diœcesi quòd beneficium valebat vltra. 20. lib. Turonen. permutauit. demùm infrà 10. vel 12. dies à tempore dictę permutationis ex ipsa infirmitate prædicta mortuus est. Vigore autem permutationis eiusdem ordinarius fecerat processus, monitiones & sententias fulminauit contra huiusmodi expectantem qui dictam ecclesiam ex causa permutationis vacauisse percepit, & quóad eandem æqualiter molestaret: quibus processibus idem expectās ad sedem Apostolicam appellauit: tandem causā introducta in Curia expectans dat obiectū contra ordinariū quòd permutatio fuit fraudulenta, & in fraudē ipsius expectantis facta: & ad probandum fraudem dat materiam supradictam. Quærebatur igitur de duobus, An prædicta sufficiant ad fraudem probandum, & ad hoc quòd permutatio censeatur inualida, Secundò an appellans admittatur ad dādum obiectum de permutatione fraudulenta cùm illum non expresserit in appellatione, & sic non videtur seruata forma decreta. vt circa.

SVMMARIA.

1 *Expectans qui à processibus per ordinarium factis appellauit, an admittatur ad dandum obiectum de permutatione in fraudem ipsius facta in appellatione sua expressos?*

2 *Appellās potest deducere obiectus directè fundantes ius suum, licèt illos non expresserit in appellatione sua.*

3 *C. vt circa, intellectus.*

DVBIVM LIX.

ET ante omnia † dicebatur ad secundum dubium per dominum Aegidium, quod non 1
oportet seruari formam constitutionis, vt circa. duplici ratione, prima quia non est appellatum à prouisione seu à processibus, & sic non habet locum, vt patet in c. vt circa. de elect. & eod. titu. c. constitutio. libr. 6. Nec obst. quòd saltem occasione prouisionis extitit appellatum. quia hoc non sufficit quóad satisfaciendum verbis constitutionis prædictæ: imò ad hoc quòd habeat locum oportet, quod directè appelletur à prouisione,

sione, electione vel postulatione, vt ibi patet. Nec obstat decreta. causam electionis.in Clem. quia illa loquitur in suo casu quóad materiam.c. statuimus.de elect. lib.6.illa enim loquitur quóad arctationem veniendi & prosequendi causam in Curia. Illa verò vt circa. quóad formam appellandi: vt ibi patet. Secunda ratio, quia posito
2 quòd à prouisione appellatum fuisset: tamen † iste obiectus est admittendus, licèt non sit in appellatione expressus: quia iste obiectus directè fundat ius obijcientis, nam non possit ius suum fundari, nisi dicta ecclesia vacaret per mortem Adulphi: cùm ipsam tanquàm vacantem per eius mortem petebat, vacare autem per mortem illius nõ poterat nisi eneruaretur effectus permutationis: & sic ipse obiectus ius obijcientis videtur respicere directè, quod satis ex hoc potest liquere. quia etiamsi is qui ex permutatione obtinuit iam esset post litem contestatam mortuus: tamen expectans haberet probare ecclesiam vacasse per mortem Adulphi, quod esse non posset, nisi permutatio non teneret. Sed obstare videtur quod
3 not. Archid. scilicèt quod etiam † si obiectus in formam vel in personam augeant ius opponentis personæ, tamen locum debet habere decre. vt circa. próut no. per eundẽ Arch. de elect. c. vt circa. super verbo, opponunt. & Io. Mo. in princip. eiusdem c. Sed responde, quod ibi loquitur de obiectu, qui principaliter datur ad aduersarium excludendũ: putà quia dico aliquos electores nõ præstare electo suffragium, quia sunt criminosi. licèt enim ius opponẽtis aliqualiter augeatur: nõ tamen ex hoc ipsius opponentis ius in aliqua parte fundatur, nec exinde probatur: secùs in isto obiectu exclusiuo non fundatio iuris opponẽtis vt ibi, inter quem magna est differentia & illum qui est exclusiuus iuris partis cui obijcitur, & cæt. fundatiuus iuris opponentis personæ vt hic.

SVMMARIVM.

1 *Permutatio in fraudem expectantis an facta censeatur vbi ab infirmo, de cuius salute desperabatur, beneficium maioris valoris permutatum fuit.*

DVBIVM LX.

1 SEcundò dicebatur ad primum dubiũ, videlicèt, † an propositi articuli super permutatione fraudulẽta concepti, vt superiùs tangitur, sufficiant ad fraudem probãdam? Tenebatur enim per eundem dominum Aegid. quod sic. per decret. si te præbendam. de renuntiat. libr. 6. & in præmissis omnes tam dominus Oldr. quàm alij concordabant.

SVMMARIVM.

1 *Appellatus petens quòd tam super articulo appellationis quàm super negotio principali procedatur inuito appellante an sit audiendus.*

CAVSA XXXII.

DVBIVM LXI.

1 EOdem die per dominum Pe. Tal. erat propositum factum tale. † Quidam seruientes & Officiales cuiusdam abbatis cœperunt quendam clericum transeuntem qui erat de varijs criminalibus diffamatus: & ipsum vigore temporalis iurisdictionis quam idem abbas in eodem districtu habebat, carceri mancipàrunt. requisiuerunt tamen Officiales episcopi loci vt ipsum reciperent, qui tamen eum recipere non curarunt. demum dictus clericus emancipatus de carcere finaliter orta contentione super hoc inter episcopum & abbatem, episcopus monasterium supposuit interdicto, quod videns abbas misit ad Curiam, & impetrauit certum executorem qui de iniustitia interdicti cognosceret: & si diciaret ratio reuocaret. qui executor secũdum formam mandati interdictum suspendit, & ab huiusmodi suspensione pro parte episcopi extitit appellatum. causa verò appellationis deducta in Curia vtraque pars libellauit: scilicèt episcopus super grauamine & appellatione, & pars abbatis scilicet, appellata super principali & super iustitia suspensionis interdicti, eadem pars appellata voluit quod simul cognosceretur super suo libello & super libello etiam appellantis: pars autem appellans voluit quod primò de appellatione cognosceretur & de grauamine, id est, de iniustitia suspitionis interdicti. quærebatur igitur quis eorum esset potiùs audiendus? Et dicebat do. Aegi. quod episcopus erat potiùs audiẽdus: quia quandocunq; aliàs pars appellans posset petere quod omisso appellationis articulo procedatur in negotio principali inuito etiam appellato: vt tenet Archid. de appell. c. cordi nobis. §. post hæc. & Innocen. de appell. c. vt debitus. in gloss. plus dicimus. circa fin. & Hostien. idem in glos. sed contra tamen hoc dicebat idem Aegi. non debere appellato concedi, nisi vbi nõ appareret grauamen aliquod reparandum: vnde si grauamen superesset quod nondum esset seruatum, primò debet de appellatione cognosci vt in casu proposito, quia grauamina propter quæ fuerat appellatum, reuocata nondum fuerant: & sic episcopus debebat audi. & pro se adducebatur Innocen. de elect. c. statuimus. in gloss. super verbo, appellari. §. si autem causa appellans. & sibi adhærebant omnes præter Oldr. & Fr. dominus verò Oldr. dicebat quòd pro celeriori expeditione causæ, appellatus erat potiùs audiendus, quòd super vtroq; simul cognoscatur. arg. de dol. & contu. c. finem. & C. de agri. & censi. l. litibus. de rest. spo. c. frequẽs. circa princ. lib. 6. & hoc tenebat per id quòd not. Innoc. extrà, de appell. c. interposita, in gloss. super verbo, probatum. circa princ. Sed F. distinxit vtrùm esset tale grauamen reparandum quod esset separandum à negotio principali: putà excommunicatio vel condemnatio expen. vel simile: & tunc posset procedere ratio domini Aegid. an esset idem cum negotio principali vt hic: quia per appellationem petitur reuocari suspensio interdicti: & per appellatum petitur pronuntiari eam iustam fuisse. & tunc vt dixit do. Oldr. seruanda esset gl. Inno. in c. interposita. Et hanc distinctionem innuit expressè Compost. in dict. decre. statuimus. in ver. si autem prædicto.

SVMMARIVM.

1 *Terminus ad articulandum vbi assignatus non fuit seruatus.*

seruatum, an si pars iteratò sibi illam assignari petat, id fieri debeat per viam restitutionis in integrum?
2 *Terminum peremptorium nõn licet transgredi.*
3 *Peremptorium plures emitti potest.*

CAVSA XXXIII.

DVBIVM LXII.

1 Die mercurij 26. proposuit do. Benedictus de Non. tale dubium. Iudex † dederat terminum ad ponendum & articulandum, in quo termino nihil erat datum pro positionibus vel articulis: demum etiam cui terminus erat datus petijt de nouo se admitti ad ponendum non obstante lapsu termini. quærebatur an debeant admitti & qualiter, an per viam restitutionis in integrum, an per modum iuris? Et dicebatur tutius
2 esse per viam restitutionis hoc fieri: quia † terminus erat peremptorius quem non licet transgredi de ordine iuris, vt ff. de iud. l. in peremptorio. l. & post edictum. & facit benè ad hanc partem quasi in terminis. de resti. in integr. c. coram. & ad hoc benè facit quod sic oporteat fieri id quod no. in Specu. de poss. §. quarto. ver. Sed & si ante. & de dilat. §. nunc videndum. verũ. Item quòd si datus libellus. & de edi. instru. §. nunc dicamus. ver. liceat autem. & facit benè text. C. de ing. & mand. l. diffamari. qui ac. non poss. l. si ea. ff. de
3 opt. l. mancipiorum. Sed tamen videtur quod † possit emitti peremptoriũ pluries, vt no. in Spec. de cita. §. viso. ver. Item peremptorium. Sed tamen non cogitur, vt ibi not. nec etiam potest in graue præiudicium partis. ar. d. l. mancipiorum. & eius quod not. per Ioan. And. extra, de ver. sig. c. sæpè. §. 1. super verbo, obstante. circa fin. glo. in Clem. & facit ad hoc id quod habetur & nota. per glo. & Dd. iuris ciuilis ff. de mino. l. minori. 25. ann. omissam.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus non obtinebit, si suspenso petitorio probauit solum possessionem suam non deiectionem.*

CAVSA XXXIIII.

DVBIVM LXIII.

1 Eodem die per eundem do. Be. proponebatur tale dubium. Quidam † appellans à spoliatione ad curiam coram auditore dato, libellauit tam in petitorio quàm in possessorio: probata est possessio sed non deiectio. modo quærebatur an pro libellante posset ferri sententia quóad restitutionem possessionis? Et dicebatur per omnes quasi quod non: quia non erat probata deiectio: & sic nec dici potuit spoliatus, nec tanquam spoliatus debet restitui. duo enim ad hoc sunt probãda, scilicet possessio & deiectum possidentem fuisse. ff. de vi & vi ar. l. 1. §. interdictum. & extrà, de restit. spo. c. cùm ad sedẽ. cum si. sed per Fr. allegabatur in contrarium ca. reintegranda. 3. q. 1. & quod dicitur in d. c. sæpè. de resti. spol. Sed per Aegid. respõdebatur quod ille canon hic locum habere nõ potuit: quia cùm petitorium suspenditur hoc fit & permittitur in odiũ spoliantis, vt patet in Clem. de caus. possess. & propr. c. 1. ibi, & in spoliantis &c. Ad illum ergo finem suspenditur tantùm vt contra spoliantem succurratur in possessorio spoliato. Cùm igitur non appareat spoliatus: cessat intentio tam constitutionem illam clementinam ædentis quàm etiam intentio petitoriũ suspendentis: & sic cessante causa huiusmodi cessabit effectus: ideò pronuntiari non possit de restitutione fienda. argum. de iure pat. adigere. §. quamuis. & hanc rationem alij approbant.

SVMMARIA.

1 *Commissio an censenda sit surreptitia, in qua non sit mentio de litis pendentia inter alios super eadem re?*
2 *Delegatum debet mouere eadem ratio, quæ mouere poterat delegantem.*
3 *Rescriptum non semper redditur surreptitium ob taciturnitatem eorũ quibus expressis cõcessum non fuisset.*

CAVSA XXXV.

DVBIVM LXIIII.

Eodem die per eundem propositum extitit tale factum. Quidam † archidiaconus erat 1
in curia interfectus, post cuius mortem quidam nepos domini Cardina. de Hispania erat ad dictum archidiaconatũ promotus. procurator demum fiscalis cameræ domini Papæ vendicauit fructus archidiaconatus eiusdem à quodam Car. di. alio, qui cum dicto mortuo super archidiaconatu huiusmodi contendebat. & super hoc causa erat commissa domino A. episcopo Tusculano: demum dictus nouus Archidiaconus obtinuit causam super eisdem fructibus committi domino auditori prædicto: verùm contra commissionem opponitur quod lis pẽdet coràm dicto domino Tusculano, & ad actus iudiciales aliquos est processum. & erat ante impetrationem commissionis prædictæ, in qua nulla de huiusmodi litis pendentia mentio facta fuit. quæritur ergo an commissio præfata surreptitia reputetur? Et dicebatur quasi per omnes, quod debebat surreptitia reputari: quia tacitum est de litis pendentia, quod si fuisset expressum, non fuisset facta commissio auditori. & sic surreptitia deberet censeri, vt in d. c. super literis. §. inter alios. 2. responso. imò quòd plus est etiam si Papa cõcessisset, ex quo venire potest graue præiudicium parti aduersæ cùm super eadem re agatur, idem est iuris censendum, vt extra, de rescrip. c. significãte. arg. ff. de exce. rei indi. l. de eadem re. & arg.
quia † eadem ratio debet mouere delegatum quæ 2
& delegãtem, vt d. c. super literis. in fi. sed dominus Aegid. tenebat contrarium: quia † nõ omnia 3
tacita, quibus expositis rescriptum nõ fuisset obtentum, reddunt rescriptum surreptitium, vt patet in casu de lit. contest. c. 1. lib. 6. in fin. sed ibi ideo, quia aliàs nullum haberet effectum, quòd aliàs est statutum de peremptorijs post litẽ contestatam etiã vsq; ad sententiam proponendi, vt ibi not. per Io. An. imò etiam si ibi de replicatione mentionem fecisset: nihilominus literas habuisset. pro parte tamen ista facit: quia in huiusmodi commissione personæ contra quam & pro qua est commissio impetrata comprehensæ sunt in rescripto: & sic videtur quòd rescriptum de-

beat procedere, vt patet per ea quæ not. Comp.
de rescript.c.super literis. circa princip.& eo.tit.
c.significante. in prin. Sed hoc non videtur pro-
cedere: quia non derogat secundum rescriptum
primo, nisi quóad personas in secundo expressas
ergo non præiudicat quóad aliam, cum qua co-
ram primo delegato lis pendet, secũdum ea quæ
not. per eundem Compostel.de rescript.c.pasto-
ralis.circa fi. super verbo, quibusdam alium.ibi,
si quæras,&c. & etiam in princ. gloss. à contrario
sensu. & facit benè pro prima parte id quod not.
eod.titu. de rescript.c. mandatum. in fin. ibi,sed
quod si plures de eadem, &c.

SVMMARIA.

1 *Canonicus regularis remanens claustralis an possit assumi ad ecclesiam secularem consuetam regi per seculares?*
2 *Clericus tenetur in beneficio suo residere.*
3 *Clericus secularis idem esse non potest: & remanere in claustro.*
4 *Regularis quando præficitur ecclesia seculari debet præsentari vt clericus: & institui, & in officio cũ presbyteris secularibus conformari.*
5 *Episcopus dispensare non potest vt regularis remanens in claustro iura sua claustralitatis percipiat, & ecclesia seculari deseruiat.*
6 *Dispensatio episcopi statum ecclesia sine consensu capituli & sine causa cognitione immutare non potest.*
7 *Seculares quandiu inueniri possunt, non sunt ponendi regulares in ecclesiis secularibus.*
8 *Literis episcopi non habentibus subscriptionem testium non creditur nisi super excommunicatione, maximè vbi læderetur ius partis.*
9 *Dispensatio requirit causa cognitionem.*
10 *Dispensatio est iuris communis relaxatio.*
11 *Episcopus dispensat in illis tantùm quæ sibi committuntur à iure.*
12 *Episcopus, quod dispensare possit vt regulares præficiantur ecclesia seculari, quomodo intelligendum est.*

CAVSA XXXVI.

DVBIVM LXV.

a VAcante[a] † quadam ecclesia parochiali con-
1 sueta regi per seculares à tanto tempore
cuius contrarij hominum memoria non existit.
patronus laicus ipsius ecclesiæ,ad quem iuspa-
tronatus noscitur pertinere, præsentauit ad di-
ctam ecclesiam suo episcopo quendam canoni-
cum regularem: episcopus ipsum admisit & in-
stituit in ecclesia supradicta, ipso vt prius rema-
nente canonico & in suo claustro residente,di-
stributiones quotidianas & partem prouẽtuum
ipsum contingentem, vt vnus ex alijs canonicis
iure suæ religionis & claustralitatis percipiente,
venit impetrans apostolicus & petit dictam ec-
clesiam tanquam de iure vacantem. Ad osten-
dendum quòd regularis inquantum regularis
remanens claustralis non possit assumi ad eccle-
siam secularem consuetam regi per seculares,no.
per Ioan. Andr.in c. quia regulares. de sup.negl.
præl.in Clem. super verbo, seculares. not. etiam
per Pau. super eodem verbo. Item not. per Pet.
& Abb.in c.2.eod.titu. in antiq. Item est text.de
relig. domib. c. inter quatuor. de regulari.super
eod.in antiq. Item notat Host.in c. possessiones.
de reb.eccle. nõ alienan. Item Vincenti.in c. mo-
nachi.de statu.regular.in antiq.Item quia tũc se-
queretur quòd idem esset secularis & regularis:
quia ex quo remanet in claustro,debet viuere se-
cundum ritum regularium, & ex quo assumitur
ad ecclesiam secularem, debet viuere & officiare
secundum ritum secularium & non regularium,
& quantum ad illa quæ notãtur 16.q.1. c. de mo-
nachis.& ratio Inn.& Host.in c.quod Dei timo-
rem. de statu regular. & dicit ibi Hostien. quòd
propter hoc vt seruiat ecclesiæ: extrahitur à clau-
stro,& absoluitur ab alijs quæ commodè seruare
nõ potest.idem not.Inno.ad hoc facit de electio.
c.constitutus.16.q.2.c.si quis iam translatus.cum
etiam † quisque de iure communi teneatur in 2
suo beneficio residere: & sic legi. & not. de cleri.
non residen.c.conquerente. & not.de rescript.c.
gratia.lib.6.per Gul.& Ioan.Andr. quòd † idem 3
non possit esse clericus secularis, & remanere in
claustro. est text. 16.quæstion.1. ca. nemo. Item
quia vtrumque sibi tenuit, vtroque debet pri-
uari.de præbend.de multa.& est ipso iure priua-
tus vtroque. per decret. extrauagant. execrabi-
lis. & licèt illa iura loquantur in curatis, idem
dico in beneficijs requirentibus residentiam.hæc
not. Innocenti. de cleri. non resid. c.fina. Item
quia regularis. nec regularis naturaliter requi-
rit claustrum. vt 16.q.1.ca. si cupis. & ideò cùm
iste de quo agitur, vellet esse claustralis & rema-
nere:non potest ecclesiam secularem regere,cùm
officium clerici secularis non assumat: quòd de-
buisset assumere,si voluisset seculari ecclesiæ de-
seruire. Item regularis † quando præficitur ec- 4
clesiæ seculari debet præsentari vt clericus,& in-
stitui, & in officio cum presbyteris secularibus
conformari.16.quæst.1.ca. si monachus.et c.cum
pro vtilitate. Iste tamen, de quo agitur,non as-
sumpsit officium clerici secularis, imò fuit præ-
sentatus & institutus vt claustralis,quod est con-
tra iura prædicta. Item † dispensatio episcopi o- 5
perari non potest quod in claustro remaneat, &
iura claustralitatis suæ percipiat, & ecclesiæ se-
culari curatæ deseruiat, vt c. ne in agro. in §.sa-
nè. de statu regula. in Clem. Item † dispensatio 6
episcopi statum ecclesiæ sine consensu capituli,
& sine causæ cognitione immutare non potest,
iuxta notata per Ioannem Andream,de electio-
nibus.libro sexto.c.ex eo.Hostien.de statu regu-
lari.c. quod Dei timorem. per Archidiaconũ de
filijs presbyterorum. c.1. & de electionib.in c.li-
cet canon.lib.6.not. & Innocentius de filijs pres-
byterorum.c. veniens. in antiquis. Item † quan- 7
diu possunt inueniri seculares,non sunt ponen-
di in ecclesijs secularibus regulares. per c. inter
quatuor. suprà alleg. & notatur per Hostiensem
in c.quod Dei timorem.Item † non valet dispen- 8
satio exhibita per partem aduersam: quia literis
episcopi cũ sint priuatæ scripturæ,non est creden
dum,nisi super excommunicatione:maximè vbi
læderetur ius partis,nisi habeant testium subscri-
ptionẽ,vt notat Archidiaconus 6.quæst.2.c.pla-
cuit.& de electio.c. vt circa.super verbo,publico
instrumẽto.li.6.& Io.And.post eũ.Item nõ valet

ex

9 ex alia causa: quia † qui dispensat debet præmittere cognitionē & exprimere causam. per Innoc. de fil. presbyt. c. veniens. per Arch. in c. cùm de beneficio. de præb. lib. 6. & de electio. c. licet ca-
10 non. Item ex alio non valet: quia † dispensatio est iuris cōmunis relaxatio, sed si episcopus dispensaret quòd remaneret in claustro & præficeretur ecclesiæ seculari consuetæ regi per seculares, & dispensaret contra omnia iura prædicta, & sic dispēsaret super duobus beneficijs incompatibilibus: scilicet quod retineret claustrum & exerceret officium religiosi, & officium clerici secularis: cùm religiosus quando præficitur ecclesiæ seculari debeat se conformare in officio secūdum ritum secularium & non regularium, quod tamen facere non potest: quia tantùm summo pon-
11 tifici reseruatur: quia † episcopus solùm in illis potest dispensare, quæ sibi permittuntur à iure. de iudic. in c. decreuimus. de tempo. ordi. c. cùm dilectus. Item quod ab initio nullum est, tractu temporis non firmatur. de regul. iur. sed præsentatio & institutio factæ & de facto de regulari vt claustrali ad ecclesiam secularem consuetam regi per seculares, cùm de iure fieri non possunt nec deberent, vt patet per iura præallegata, fiunt & sunt cassa & inualida tanquam de minus idoneo factæ, & per subsequentem dispensationem validari non possunt. not. iura quæ dicunt sicut c. quod Dei timorem. de statu reg. et ca. pressis.
12 55. dist. allegata per partem aduersam, quod † ex dispensatione episcopi possunt præfici regulares ecclesiæ seculari, loquitur quando primo abdicantur à claustro, & præsentantur & instituuntur vt clerici, & in illis ecclesijs etiam in quibus non est completa præscriptio secularium vel regularium: iste autem de quo agitur fuit præsentatus, vt claustralis, & in ecclesia ad quam præsentatur, est completa præscriptio seculariū. Item alia c. per partem aduersam alleg. quæ sunt 16. quæst. 1. c. doctos. et c. cùm pro vtilitate. et c. in parœcia. in quibus de iure communi seruiunt præfati regulares ecclesijs secularibus, loquuntur etiam quando primo abdicantur à claustro, & præsentantur & instituuntur vt clerici & assumunt officium clerici secularis, loquuntur etiam in illis quæ quandoque consueuerunt regi per seculares, & non in illis ecclesijs in quibus est completa præscriptio secularium vel regularium: ecclesia autem de qua agitur completa est præscriptio secularium à tanto tempore quod in contrarium hominum memoria non existit. Quare cùm ex præmissis appareat præsentationem & institutionem præfatas tanquam de minus idoneo factas non tenent: quare vacat ipsa ecclesia.

Additio.

Vacante. Cæsar Lamb. in tract. iurispatr. fol. 224. in 21. articu. 7. q. princi. partis. 2. libri.

Decision. per R. patrem Thomam Fastoli auditorem sacri Palatij in vnum redacta.

FINIS.

LAVS DEO SEMPER.

COLONIAE AGRIPPINAE,
APVD IOANNEM GYMNICVM,
SVB MONOCEROTE, ANNO
M. D. LXXXI.

DISCITE
IVSTICIAM MONITI